
بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: درایتی، مصطفی، ۱۳۳۴ - ، گردآورنده
عنوان و نام‌پدیدآور: فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخنا) / به کوشش مصطفی درایتی.
مشخصات نشر: تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ج.
شابک: دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۶-۲۷۱-۹ ؛ ج.۵: ۹۷۸-۹۶۴-۴۴۶-۲۷۶-۴
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
مندرجات: ج.۵.الانساب - بسیط
موضوع: نسخه‌های خطی --ایران --فهرستگان‌ها
شناسه افزوده: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره: Z۶۶۲۰ /الف۹د۳۶ ۱۳۹۰
رده‌بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۶۷۰۸

فهرستگان

نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

جلد پنجم

الانساب - بسیط

به کوشش:
مصطفی درایتی

نسخه‌شناسی/۱

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فنخا)

مولف: مصطفی درایتی | Derayatimostafa@yahoo.com

ویراستار: دکتر مجتبی درایتی

چاپ اول: ۱۳۹۱

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مدیریت فنی و کامپیوتر: مهندس امین رشیدی، مهندس محبوبه درایتی

آماده سازی اطلاعات: علی علیزاده یزدی، حسین متدین طوسی
تقی چیت‌ساز یزدی، ابراهیم ملکی، عباسعلی علیزاده یزدی

تایپ و تصحیح: طاهره موسوی فر، سمیرا عابد پور، ملیحه فولادی، ملیحه اسلامی

طرح روی جلد: برگرفته از جلد نسخه خطی کلیات سعدی دورۀ صفوی
با شماره ثبت ۱۹۱۶۵ کتابخانه ملی

خوشنویسی روی جلد: مهدی فلاح

صفحه آرایی: مهندس محبوبه درایتی

ناظر چاپ: نصرت‌ا...امیر آبادی

چاپ و صحافی: قلم قم

نشانی: تهران بزرگراه شــهید حقانی (غرب به شرق)،
بعد از ایســتگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی
تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۸ - ۸۱۶۲۳۳۱۵-۸۸۹۴۱۹۴۶ دورنگار: ۸۸۹۴۷۴۹۶
وب‌سایت: www.nlai.ir | پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

الفهرس الموحّد
للمخطوطات الايرانية

المجلد الخامس
الانساب - بسيط

اعداد:
مصطفى الدرايتى

رموز و اختصارات

- **آتشی:** مجموعه آقای سید علی آتشی در یزد
- **آثار ملی:** کتابخانه آثار ملی کاشان
- **آغاز: برابر:** آغاز برابر نمونه کتاب
- **آغاز و انجام برابر:** آغاز و انجام برابر نمونه کتاب
- **احتمالاً غیر همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کاررفته است که نام مشترک دارند و ما به احتمال آنها را متفاوت می‌دانیم
- **احتمالاً همانند:** در مورد نسخه‌های فاقد مؤلف به کار رفته که نام مشترک دارند ولی ما احتمال می‌دهیم برخی از آنها یک اثر است ولی مطمئن نیستیم.
- **احتمالا بعضا همانند:** در مورد نسخه‌هایی به کار رفته که نام مؤلف آنها معلوم نیست ولی نام مشترک دارند و تعدادی نسخه به این نام معرفی شده است و برخی از آنها احتمال می‌رود یک کتاب باشند ولی مطمئن نیستیم
- **ادبیات: با نام شهر تهران:** کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد؛ با نام شهر اصفهان: دانشکده ادبیات دانشگاه اصفهان.
- **اصغر زاده:** مجموعه اصغر زاده
- **الفبائی:** فهرست الفبائی نسخه‌های خطی کتابخانه آستان‌قدس رضوی.
- **الهیات:** با نام شهر تهران: کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ با نام شهر مشهد: دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد.
- **امام جمعه:** کتابخانه امام جمعه زنجان
- **امام صادق:** مدرسه امام صادق چالوس و مدرسه امام صادق قزوین و کتابخانه مؤسسه امام صادق قم و کتابخانه حوزه علمیه امام صادق اردکان یزد. که هر کدام با قرینه نام شهر قبل از آن قابل تشخیص است.
- **امام عصر:** کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز
- **امام هادی:** کتابخانه عمومی امام هادی در مشهد
- **امیر کبیر:** کتابخانه امیر کبیر در باغشاه فین
- **امیرالمؤمنین:** کتابخانه‌امیر المؤمنین‌بشرویه
- **انجام برابر:** انجام برابر نمونه کتاب.
- **اندازه:** اندازه صفحه.
- **اوراق عتیق:** مجموعه ای به همین نام که به کوشش محمد حسین حکیم از طریق کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
- **اهدائی ف:** فهرست نسخه‌های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی، تالیف رضا استادی
- **اهدائی رهبر:** مجموعه فهارس نسخه های خطی اهدائی رهبری به آستان قدس رضوی که چندین جلد آن منتشر شده است.
- **بی تا:** بدون تاریخ کتابت.
- **بی کا:** بدون کاتب.
- **پ:** پشت

- **تا:** تاریخ کتابت.
- **جا:** محل کتابت.
- **چهل ستون:** مدرسه چهل ستون تهران
- **حجتیه:** کتابخانه مدرسه حجتیه
- **حججی:** کتابخانه آیۀ الله حججی نجف آباد
- **حقوق:** دانشکده حقوق دانشگاه تهران
- **حوزه علمیه:** حوزه علمیه آشتیان
- **خاتم الانبیاء:** کتابخانه مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل
- **دائرۀ المعارف:** کتابخانه مرکز دائرۀ المعارف بزرگ سلامی
- **دار الحدیث:** کتابخانه مرکز دار الحدیث در قم
- **دانشگاه:** کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **د.ث:** به معنای دفتر ثبت کتابخانه مجلس شورای اسلامی است.
- **دهگان:** مجموعه ابراهیم دهگان اراک.
- **دیانی:** کتابخانه شیخ محمد علی دیانی بیرجند
- **ذکاء، یحیی:** مجموعه ذکاء یحیی
- **ر:** رو
- **رایانه:** رایانه کتابخانه ملی ایران و کتابخانه آستان قدس رضوی و در مواردی کتابخانه مسجد گوهرشاد. لازم به ذکر است که شماره بعد از آن در مورد کتابخانه ملی غیرقابل پیگیری است و منظور شماره صفحاتی است که متن پیاده شده فایل آن می باشد که در اختیار ماست و برای کنترل کار خود ما می باشد.
- **رضوی:** کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
- **روضاتی:** مجموعه شخصی سید احمد روضاتی
- **سپهسالار:** کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار)
- **سر یزدی:** کتابخانه مسجد حظیره (سر یزدی)
- **سعید نفیسی:** نسخه‌های خطی مرحوم سعید نفیسی
- **سم:** سانتیمتر
- **سنا ف:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس سنا (که مجموعه آن به کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده است.
- **سلطنتی:** کتابخانه کاخ گلستان (سلطنتی)
- **شاهچراغ:** کتابخانه آستانه حضرت شاهچراغ شیراز
- **شیخ علی حیدر:** مکتبه شیخ علی حیدر (مؤید)، این مجموعه شخصی که ظاهراً هنگام جنگ کویت توسط صاحب آن از کویت به ایران منتقل شده بود ابتدا در قم نگهداری می شد و بعد دچار مشکلاتی شد و معلوم نبود در چه محلی نگهداری می‌شود. آخرین اطلاع این است که این مجموعه به شهر مشهد و به آستان قدس رضوی انتقال یافته است و ضمن مجموعه اهدائی رهبری نگهداری می شود.
- **ص:** صفحه
- **صادقیه:** کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) دامغان
- **طبسی:** کتابخانه طبسی حائری در قم
- **عبدالعظیم:** آستان مقدس حضرت عبدالعظیم درشهر ری

- **عکسی:** این تعبیر در دو جا به کار رفته است: یکی در کنار شماره برخی از نسخه‌ها که به معنای آن است که نسخه، عکسی است و باید برای یافتن نسخه در کتابخانه معرفی شده، به عکسی بودن توجه شود؛ و دوم در معرفی مأخذ است که منظور فهرست عکسی آن کتابخانه می‌باشد.
- **علامه طباطبائی:** کتابخانه علامه طباطبائی شیراز که نام شیراز در قبل از آن آمده است.
- **علامه طباطبائی:** مکتبه علامه طباطبائی قم که نام شهر قم در قبل از آن آمده است.
- **علوم پزشکی:** کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی تهران
- **عمومی ساری:** کتابخانه عمومی ساری
- **عمومی:** با کلمه قبل سمنان: کتابخانه عمومی سمنان
- **عمومی:** با کلمه قبل مراغه: کتابخانه عمومی مراغه
- **غیر همانند:** در مورد نسخه‌هایی که نام آنها یکی است ولی نسخه‌ها متفاوت است و به دلیل صرفه‌جویی و جلوگیری از تکرار، نام مکرر آنها حذف شده است.
- **ف:** این رمز در مورد مأخذ به کار رفته است و هنگامی که برای یک کتابخانه فهرستی به نام همان کتابخانه به صورت مستقل منتشر شده باشد، نام مأخذ آن با رمز «ف:» به معنای فهرست، به کار رفته است و اگر نام مأخذ با نام کتابخانه متفاوت باشد، نام مأخذ ذکر شده است.
- **فاضل:** کتابخانه آیة‌الله فاضل خوانساری
- **فاضل قائینی:** کتابخانه فاضل قائینی قم
- **فرهاد معتمد:** مجموعه فرهاد معتمد
- **فرهنگ و هنر:** کتابخانه فرهنگ و هنر مشهد
- **فرهنگ و ارشاد:** کتابخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان
- **فیاض:** مجموعه دکتر علی اکبر فیاض
- **فیضیه:** کتابخانه مدرسه فیضیه قم
- **فیلمها:** فهرست فیلم‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **قاضی طباطبائی:** مجموعه محمد علی قاضی طباطبائی تبریز
- **قمر بنی هاشم:** کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان
- **کا:** کاتب
- **کاتب = مؤلف:** نسخه به خط مؤلف است.
- **کاظمینی:** کتابخانه میرزا محمد کاظمینی
- **گ:** برگ.
- **گلپایگانی:** کتابخانه عمومی حضرت آیة‌الله العظمی گلپایگان.
- **گوهرشاد:** کتابخانه مسجد جامع گوهرشاد.
- **مجلس:** کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- **محدث ارموی مخ:** فهرست مجموعه نسخه‌های خطی محدث ارموی، مخطوط
- **محمد هلال:** کتابخانه امامزاده محمد هلال آران کاشان، مخطوط.
- **مختصر ف:** فهرست مختصر نسخه‌های خطی مجلس شورای اسلامی که در سال ۱۳۸۷ منتشر شده است.
- **مخ:** به معنای مخطوط بودن فهرست می‌باشد.
- **مدارک فرهنگی:** سازمان مدارک فرهنگی انقلاب

- **مدرسه غرب:** کتابخانه مدرسه غرب همدان
- **مدرسی:** کتابخانه سید محمد مدرسی در یزد
- **مرعشی:** کتابخانه عمومی آیةالله العظمی مرعشی نجفی
- **مرکز احیاء:** مرکز احیاء میراث اسلامی، قم.
- **مرکز مطالعات:** کتابخانه پژوهشگاه علوم و تحقیقات اسلامی قم
- **مروی:** کتابخانه مدرسه مروی تهران
- **مسجد اعظم:** کتابخانه مسجد اعظم قم
- **مطالعات فرهنگی:** کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- **معصومیه:** آستان مقدسه حضرت معصومه علیها سلام
- **مفتاح:** مجموعه محمد حسین مفتاح
- **ملک:** کتابخانه ملک
- **ملی:** با نام قبلی تهران: کتابخانه ملی ایران؛ با نام قبلی شیراز: کتابخانه ملی شیراز؛ با نام قبلی تبریز: کتابخانه ملی تبریز.
- **مهدوی:** مجموعه دکتر اصغر مهدوی
- **موزه ملی:** کتابخانه موزه ملی ایران (موزه ایران باستان)
- **مؤسسه آیةالله بروجردی:** مؤسسه حضرت آیةالله العظمی بروجردی.
- **مولوی:** عبد المجید مولوی (قسمتی از این مجموعه به کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردسی مشهد منتقل شده است.)
- **مینوی:** مجتبی مینوی
- **نجومی:** مجموعه سید مرتضی نجومی
- **نسخه پژوهی:** مجموعه‌ای با همین عنوان که چند شماره از آن از طرف کتابخانه مجلس شورای اسلامی و به کوشش ابوالفضل حافظیان منتشر شده است.
- **نشریه:** نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
- **نک:** این علامت به معنای «نگاه کنید» می‌باشد و در موارد ارجاع به کار رفته است. اِرجاع دو گونه است: گاهی عنوان ارجاع داده شده کلاً در جای دیگری که راهنمائی شده، ثبت شده است و گاهی قسمتی از عنوان ارجاعی در محل دیگری ثبت شده است که در واقع به معنای «نیز نگاه کنید» می‌باشد.
- **نواب:** کتابخانه مدرسه نواب مشهد
- **نمازی:** کتابخانه مدرسه نمازی خوی
- **نوربخش:** کتابخانه نوربخش (خانقاه نعمت اللهی تهران)
- **وابسته به:** این اصطلاح در جایی به کار رفته که کتاب معرفی شده به اثری دیگر وابسته است و بیشتر در موردشرح‌ها،حاشیه‌ها،تعلیقه‌ها،منتخب‌ها،مختصرها، گزیده‌ها، و ترجمه‌ها به کار رفته است و نام کامل اثر اصلی، همراه با نام مؤلف آن معرفی شده است و در صورت نیاز می توانید به اثر اصلی مراجعه کنید.
- **وزیری:** کتابخانه وزیری یزد
- **همانند:** این کلمه در جایی به کار رفته، که اثر معرفی شده فاقد نام مؤلف است و چند نسخه از آن در کشور وجود دارد و به معنای آن است که نسخه‌ها یک اثر است.

آوانگاری و اختصارات

در آوانگاری عناوین کتاب‌ها چند نکته هست که باید یادآوری شود:

۱- در آوانگاری فقط حروفی که تلفظ می‌شوند، ضبط می‌گردند. مثال: آداب الشریعهٔ = ādāb-oš šarī'a

۲- عنوان کتاب‌های فارسی با تلفظ فارسی و عنوان کتاب‌های عربی با تلفظ عربی آوانگاری شده‌اند.

مثال: آداب صوفیه =ādāb-e sūfīye

آداب الصوفیهٔ =ādāb-uṣ ṣūfīya

۳- کلمات و ترکیباتی که از زبان‌های دیگر (از جمله عربی) به فارسی وارد گردیده، با تلفظ متداول در فارسی ضبط شده است.

مثال: اسطرلاب = ostorlāb

ابواب الجنان = jenān ol-abvāb

۴- چون در آوانگاری مقصود فقط نشان دادن تلفظ کلمات است، حروف اول عناوین مانند دیگر حروف کوچک نوشته شده است.

۵- برای آوانگاری کلماتی که بارها تکرار شده‌اند، از اختصار استفاده شده است.

ترجمه	(t)tarjuma / tarjome	.t
دیوان	dīvān / dīwān	.d
رساله	(resāle / risāla(t	.r
شرح	šarh / šarḥ	.š
کتاب	ketāb / kitāb	.k
منتخب	montaxab / muntaxab	.mn
منظومه	(manzūme / manẓūma(t	.mnz
مختصر	moxtasar / muxtaṣar	.mx

الف - آوانگاری کلمات و ترکیبات فارسی:

۱. مصوت‌ها:

اَ	در کلمه	زَن	a
اِ	در کلمه	دل	e
اُ	در کلمه	گُم	o
آ	در کلمه	راه	ā
او	در کلمه	سود	ū
ای	در کلمه	بیرون	ī

۲. صامت‌ها:

ء، همزه	'
ب	b
پ	p
ت،ط	t
ث، س، ص	s
ج	j
چ	č
ح، ه	h
خ	x
د	d
ذ، ز، ض، ظ	z
ر	r
ژ	ž
ش	š
ع	'
غ، ق	q
ف	f
ک	k
گ	g
ل	l
م	m
ن	n
و	v
ی	y

ب - آوانگاری کلمات و ترکیبات عربی :

۱. مصوت‌ها:

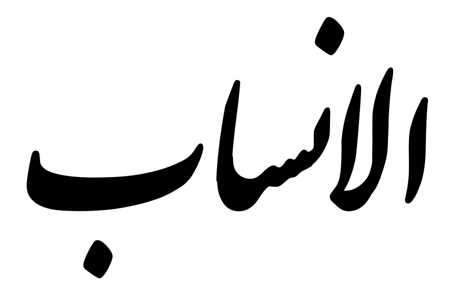
فتحه	a
کسره	i
ضمه	u
آ	ā
او	ū
ای	ī

۲. صامت‌ها:

ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ʼ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ی	y

همزه	ʽ
ب	b
ت	t
ث	ṯ
ج	j
ح	ḥ
خ	x
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ

← الانساب ⟵ مشجرة الانساب
← الانساب ⟵ اللباب فی تهذیب الانساب

● **الانساب** / رجال، انساب / عربی

al-ansāb

سمعانی، عبدالکریم بن محمد، ۵۰۶-۵۶۲ قمری

sam'ānī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad (1113-1167)

«الانساب» نامی است برای برخی از کتاب‌ها که درباره نسب‌نامه‌های قبایل و خاندان‌ها و مانند آن بحث می‌کند و آن علم بسیار سودمند و هدف از آن دوری جستن از خطای در نسب فرد یا افراد است. انساب سمعانی از کتب بسیار معروف و پرفایده است. در این کتاب شرح حال بیش از چهار هزار تن از علما و بزرگان که معروف به القاب یا انساب می‌باشند به ترتیب حروف هجا آمده است.

آغاز: البسملة ... الحمدلله الذی فتح أبواب الرغائب، و منح أسباب المواهب، زین الدنیا بمتاعها، ثم زهد فیها بانقطاعها ...

انجام: لأنهم قالوا قارة و لاینفردنا هی آخر الانساب و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.

چاپ: تحقیق عبدالرحمن بن یحیی المعلمی، حیدر آباد، دائرة المعارف العثمانیة، الطبعة الاولی، ۱۹۶۱-۱۹۶۳م؛ جزء۷-۸-۹ در دمشق، امین دمجف محققک محمد عوامة، چاپ جدید، ۵۰۲ و ۴۴۸ص، ۱۳۹۵-۱۳۹۶-۱۳۹۷-۱۳۹۸ق.

[دنا ۱۹۰/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰-ف و ۶۲۴-ف

نسخه اصل: طرخان والده ش ۲۴۴. جزو ۸ باب میم و عین تا یاء (المعاذی-الیوانی)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲۳۶گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۹

آغاز: السابر آبادی کان من روسا هذه القریة والمقدمین بها و کان شیخاً صالحاً سلیم الجانب؛ **انجام:** و هو ترک الاستکبار علیه و المحبة له فمن اجتمعت فیه هذه الخلال فهو مؤمن ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملکی بی‌نام به‌تاریخ رجب ۱۲۹۹؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۲۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵-۲۶۴]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۰

آغاز و انجام: برابر

از مقدمه تا پایان «حرف الیاء»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده، حاوی دوازده فقره خط و مهر ملاحظه و داخل عرض و وقف‌نامه از سال ۱۰۳۴ تا ۱۳۱۲؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۴۵۸گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۸سم [ف: ۲۷-۷۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۷۲

آغاز: بن مظفر و غیرهم و کان ثقة حافظا و ابوسعید احمد بن ابراهیم ... الحارثی هذه النسبة الی قبائل منها بنی حارثة من الخزرج؛ **انجام:** روی عنه ابوبکر احمد بن موسی بن مردویه الحافظ السینینی بکسر السین.

از اواسط حرف «حاء و الف» تا اواخر «سین و الیاء»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از مالک نسخه؛ اهدایی: رهبری، فروردین۱۳۷۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با رویه کاغذی ابر و باد، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۵۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۸] و [ف: ۲۷-۷۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۸۹

آغاز: المهملة و النوا المکسورة بین الیائین من المنقوطة من تحتها ... حرف؟ الشین المعجمة الشابجی بفتح الشین المعجمة و سکون الباء الموحدة و فتح الجیم؛ **انجام:** روی عنه جماعة من الحفاظ

مثل ابی بکر احمد بن الحسین البیهقی و ابی الفضل علی بن الحسین الفلکی و ابی بکر احمد بن علی بن ثابت.
ادامه نسخه ۲۲۲۷۲ و ادامه‌اش نسخه ۲۲۳۲۷، موجودی از اواخر حرف «سین» و اوایل «شین» تا اواسط حرف «کاف»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از مالک؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۲۴۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۹] و [ف: ۲۷-۷۴]

۶. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲۷**

آغاز: علی بن ثابت الحطب الحافظ و ابی القاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری و غیرهم ... باب الکاف و الشین الکشانی بضم الکاف و فتح الشین المعجمة؛ **انجام:** ملیح بن الهون بن حزیمة القارة لانهم قالوا دعونا فارة لاینفردنا و هذا آخر کتاب الانساب ...
از باب «الکاف و الشین» تا پایان کتاب. ابتدای این نسخه ادامه نسخه ش ۲۲۲۸۹ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ از روی نسخه مورخ صفر ۸۵۶ق کتابت شده، مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی اهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۹] و [ف: ۲۷-۷۵]

۷. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۰۲**

آغاز: الادب و الفضل ولی القضاء باشبیلیة ... ذکره ابو محمد بن حزم الزبیری بضم الزای و فتح الباء و سکون الیاء المنقطة ... معروفة الی زبیر بن العوام ابن عمه النبی صلی الله علیه و سلم؛ **انجام:** لانهم قالوا دعونا فارة لاینفردنا و هذا آخر کتاب الانساب
از ابتدا ناقص و موجودی از اوایل «باب الزاء و الباء» تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا رویه گالینگور آبی، عطف وگوشه میشن زرشکی، ۴۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۵۸] و [ف: ۲۷-۷۵]

۸. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۰۰**

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سبز تیره زرکوب ضربی ترنجی مقوایی درون سرخ و مقوایی، ۴۸۵گ، ۳۷ سطر (۱۴×۲۷)، قطع: رحلی [ف: ۱۷-۱۴۸]

۹. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۵۷**

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد موسوی بحرانی، تا: رجب ۱۳۰۲ق؛ تملک: صنیع الدوله محمد حسن خان در ۱۳۰۲؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ ضربی، ۴۸۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴/۶×۴۰سم [ف: ۱-۴۹]

۱۰. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۲-ف و ۳۹۲-ف**

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۹۸۰. ج ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۵گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۷] و [فیلمها ف: ۱-۲۸۷]

● **انساب** / رجال / فارسی

ansāb

کاشفی، حسین بن علی، -۹۱۰ قمری

kāšefī, hoseyn ebn-e ʻalī (- 1505)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۱

آغاز: خاتمه در ذکر اولاد سبطین و سلسله نسب بعضی از ایشان بباید دانست.؛ **انجام:** پر نور باد چشم پدر از چنین پسر ×× موفور باد قدر پسر از چنان پدر. آمین رب العالمین ... الطیبین الطاهرین.
این نسخه خاتمه کتاب «روضة الشهداء» نوشته ملا حسین واعظ کاشفی است و چون در فهرست جلد ۲ نسخ خطی کتابخانه آستان قدس به عنوان «انساب» و مؤلف ناشناس ضبط شده است ما نیز جهت رفع اشتباه به آن اشاره نمودیم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ دارای کتیبه مذهب و مرصع، مجدول؛ واقف: سلطانم صفویه؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۷-۷۳]

● **الانساب** / انساب / عربی

al-ansāb

فتونی اصفهانی، ابوالحسن بن محمد طاهر، -۱۱۳۸ قمری

fotūnī esfahānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad tāher (-1726)

هنگامی که مؤلف برای زیارت به کربلا رفته بود، کتابی به نام «حدائق الالباب فی معرفة الانساب» دیده مشتمل بر مشجرات انساب ملوک و مشاهیر و سادات و چون آن کتاب به طریقی عجیب و مشکل تدوین شده بود، به درخواست بعضی از دوستان در این کتاب به روشی آسان تنظیم شده است با تصحیح و تحقیق و تنقیح بیشتر، در دو جمله اول در پدران سبطین (امام حسن و امام حسین) (ع) و دوم در فرزندان آنان.

قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۵۶

آغاز: الحمد الله رب العالمین ... لما قضی الله تعالی التشرف بزیارة سید الشهداء و زین السعداء قرة عین سید الکونین
خط: نسخ، کا: عیسی فرزند حمد بن محمد حسن بن عیسی آل کمال الدین، تا: ۸ رجب ۱۳۲۱ق؛ کاتب می‌نویسد که کتاب را از نسخه‌ای که صحت آن نامعلوم بود نوشتم پس از آن نسخه‌های دیگر یافتم و نسخه خود را با آنها مقابله کردم؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۷۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۳۴۹]

● **انساب** / انساب / فارسی

ansāb

فروغ اصفهانی، محمد مهدی بن باقر، ۱۲۲۳ق۱۳ قمری

forūq-e esfahānī, mohammad mahdī ebn-e bāqer (1808-19c)

رساله بسیار مختصری است که با آدم ابوالشر آغاز می‌شود سپس به برخی انبیاء معروف و سپس ائمه معصومین (ع) و برخی اولاد و احفاد ایشان می‌پردازد.

مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کاتب = مؤلف، بی‌تا [مخ: ف: ۳۷]

● **انساب** / رجال / فارسی

ansāb

رضوی، محمد بن لطف الله

razavī, mohammad ebn-e lotf-ol-lāh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۹]

● **انساب** / رجال / فارسی

ansāb

قاسم بن شمس الدین

qāsem ebn-e šams-od-dīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۳۶۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۶۹]

● **الانساب** / انساب / عربی

al-ansāb

غیرهمانند:

۱. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۸۶

آغاز: علی جمیع الصحابة و العترة خصوصاً علی امیرالمؤمنین و سید الوصیین و امام المتقین علی بن ابی طالب علیه السلام؛ **انجام:** فلأبکین علی الحسین لغیره و علی الحسن و علی ان عائلة الذی یرثی هناک کانوا کراماً قتلوا

از اولاد امیرالمؤمنین (ع) تا اولاد ابوالقاسم عمر الاطراف را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۱-۱۵۳]

۲. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمد لله الذی خص نبیه محمد المصطفی ...

بی‌کا، تا: ۲۷رمضان ۹۹۲ق [دلیل المخطوطات: ۱-۵۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۶۷

مشجر و نسب‌نامه‌ای است که در آن از بخاری و عمری و نسب نامه فرس و امامان شیعی و خلفای عباسی یاد شده است. عنوان ها: الامام السبط الحسن ابی محمد المسموم، زین العابدین ابی محمد علی، الجواد ابی جعفر محمد، الهادی ابی الحسن العسکری، امام ابو محمد الحسن، الرابع و الثلثین الناصر لدین الله ابی العباس احمد (رجب ۵۵۳-۱ذق ۵۷۵- سلخ رمضان ۶۲۲)، الخامس الثلثین الظاهر بامر الله ابی نصر محمد (محرم ۵۷۱- ۱ شوال ۶۲۲- روز آدینه ۱۳ رجب ۶۲۳، نه ماه و چهارده روز) در نسخه مانده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سپاهانی، ۳۲گ، مختلف السطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۳۳سم [ف: ۱۵-۴۱۳۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۲/۳

آغاز: تألیف الامیر ... ابی اسماعیل ابراهیم بن ناصرالدین بن ابراهیم ... بن اسماعیل الدیباج الاکبرین ... نبتدی بذکر الامام محمد بن زید الامام الشهید بن علی بن؛ **انجام:** و ابوالمعالی بن محمد فعقبه، و اما هادی فعقبه. تمت و الحمدلله رب العالمین ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی لبه‌دار، ۱۵گ (۱۴ر-۲۸ر)، ۱۴ سطر [ف: ۶-۴۷۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۱۳

آغاز: هو، و لقد روینا من طریق علماء اهل البیت علیهم السلام فی اسرارهم و علومهم التی خرجت منهم الی علماء شیعتهم ان قوما ینسبون من قریش و لیسوا من قریش فی حقیقة النسب و هذا مما لایجوزان یعرفه؛ **انجام:** هذا کله ما اردنا من بیان الابنتین المنسوبتین عند العوام الی الرسول فقد شرحنا خبر هما و وصفنا حالهما اما تزویج عمر ...

بخشی از کتاب یا رساله‌ای است درباره نسب صحیح دختران پیغمبر (ص) که همسر عمر خطاب و عثمان شدند. نویسنده کتاب، در این قسمت نخست از انساب مجعول و قبایلی که بر خلاف حقیقت منسوب به قریش‌اند سخن گفته و در پایان آن می‌گوید «این بحث را ما به مناسبت بحث از نسبت آن دو دختر منسوب به پیغمبر (ص) پیش آوردیم». نویسنده، سرگذشت زید بن حارثه کلبی پسرخوانده پیغمبر (ص) را نیز در این بخش آورده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲ص (۱۱۸-۱۱۹)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۶۰۷]

● **انساب** / تاریخ / فارسی

ansāb

غیر همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹/۱۸۷-۷۸۰۷/۲

آغاز: اما خالد و علی را در پیش پدرش در منجیل شهید کردند اما ... اما ابراهیم و حسام الدین و نظام الدین روی به ولایت بغداد؛

انجام: و افضل و معصوم و سلام و صایم و زاهد و اشرف و فردوس اما عقیل بن هاشم بن امام زین العابدین را شش فرزند بود رساله‌ای است در معرفی امامزاده‌ها و فرزندان ائمه اطهار (ع) در چند مجلس که به جهت افتادگی نسخه از طرفین نام کتاب و مؤلف به دست نیامد، مجلس پنجم در بیان فرزندان امام حسین (ع) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۵۰۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷۰

آغاز: ابی علی کاتب مصری سعید بن سلام؛ **انجام:** شیخ یونس بن یوسف بن مساعد سر سلسله فقراء یونسیه است.

این کتاب شامل نسبنامه علما، عرفا، خوشنویسان، ملوک، طوایف، در اویش، سادات و ... می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: خاندان بغایری، ۱۳۸۳؛ کاغذ: دفتری خط‌دار، جلد: مقوایی، روکش کاغذ ابری زرشکی، عطف تیماج قهوه‌ای، گوشه‌ها تیماج مشکی، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [رایانه]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷۱

آغاز: حضرت رسول هجرت ۸ ع ل بود ولی اول محرم را گرفتند یعنی ۶۸ روز بقهقری آمدند؛ **انجام:** شمس الله خان ۱۷۶۱-۱۸۲۵

این کتاب، نسبنامه ائمه، سادات، ملوک، حکام و طوایف است که تنها نام و نام پدر و تاریخ وفات و در مواردی تاریخ تولد را هم ذکر کرده است؛ خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: خاندان بغایری، ۱۳۸۳؛ کاغذ: دفتری خط‌دار، جلد: مقوایی، روکش کاغذ ابرو باد، عطف و گوشه‌ها تیماج عنابی، ۳۷۳گ، اندازه: ۲۲×۳۶سم [رایانه]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۷۲

آغاز: روشه القرطاس در تاریخ ... کتاب مقاتل الظالین؛ **انجام:** میرزا ضیاءاله میرزا بدیع الله

این نسخه شامل نسب‌نامه کفار، اصحاب، سرداران، منافقین، شاهان و سلاطین، دانشوران و علما و مشاهیر و ... می‌باشد که به‌صورت میله‌ای نوشته شده است؛ خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ در ابتدا فهرست کتاب‌هایی که در تهیه این نسب‌نامه مطالعه کرده را نوشته؛ اهدایی: خاندان بغایری، ۱۳۸۳؛ کاغذ: دفتری خط‌دار، جلد: مقوایی، روکش کاغذ ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج عنابی، ۴۷۱گ، اندازه: ۲۲/۳×۳۶سم [رایانه]

● **انساب الائمه** / تاریخ معصومین

ansāb-ol a’emme

وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل، ۱۱۱۸-۱۲۰۵ قمری

vahīd-e behbahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad akmal (1707-1791)

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۷۹۱۱/۵

برای حسن بن علی خوئی؛ خط: نسخ، کا: کاظم بن عبد الجبار قهرمانی همدانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۲۴۹ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۵۷۸]

● **انساب الائمة** / تاریخ معصومین / فارسی

ansāb-ol a’emme

محمد شفیع بن عبدالستار،

mohammad šafī‘ ebn-e ‘abd-os-sattār

در سرگذشت چهارده پیشوای شیعی در چهارده «لمعه» و یک «خاتمه».

[دنا ۱۹۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۲/۳]

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۳۳/۲

بی‌کا، تا: ۱۳رجب ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۳۲]

● **انساب الائمة الزکیة** / تاریخ معصومین / فارسی

ansāb-ol a’emmat-ez zakīyya

حجازی، امان الله، ق۱۳ قمری

hejāzī, amān-ol-lāh (- 19c)

نویسنده که از دوستداران و علاقه‌مندان خاندان رسالت است می‌گوید چون آسایش دو گیتی بستگی به خدمت خاندان رسالت دارد لذا بر آن شدم که این رساله را در شرح حال یکایک دوازده امام بپردازم به‌طوری‌که کافی در معرفی آنها باشد. رساله در دوازده «باب» (که هر باب شامل شرح حال یکی از ائمه است) و هر باب در بیست و چهار «فصل»: فصل ۱. اسم؛ ۲. لقب؛ ۳. کنیت؛ ۴. اسم پدر؛ ۵. اسم مادر؛ ۶. روز ولادت؛ ۷. ماه ولادت؛ ۸. سال ولادت؛ ۹. موضع ولادت؛ ۱۰. اسم والی ملک در وقت ولادت؛ ۱۱. فضل و کرامات؛ ۱۲. عدد اولاد؛ ۱۳. در ذکر عقب؛ ۱۴. نقش نگین؛ ۱۵. اسم نایب؛ ۱۶. مدت عمر؛ ۱۷. سبب وفات؛ ۱۸. روز وفات؛ ۱۹. ماه وفات ۲۰. سال وفات؛ ۲۱. اسم والی ملک در وقت وفات؛ ۲۲. موضع وفات؛ ۲۳. مکان قبر؛ ۲۴. ثواب زیارت. در آخر آن مناجاتی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸/۱

آغاز: بسلمه و به ثقتی، نیکوترین کلامی که نکته دانان معانی بقلم مشکین زبان؛ **انجام:** آنچه از کرم تو می‌سزدانم بخش.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر بن شیخ محمد هزار جریبی مازندرانی، بی‌تا، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، ۱۰۳گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳-۳۴۹]

● **انساب ائمه و امامزادگان** / انساب / فارسی

ansāb-e a’emme va emāmzādegān

رساله‌ای است در نسب امامان و امامزادگان و ذکر مقابر ایشان. در صفحه آغاز آمده است: «رساله است توماری که به مهر مرحوم المغفور امیر تیمور گورکانی مرقوم رقم گردیده» سپس مقدمه‌ای بر نسخه افزوده‌اند که در آن آمده: «به‌دستور محمد امین خان گروس در تحقیق حسب و نسب و کیفیت احوال هر احدی از طبقات انام ... در جستجوی این مطالب و نظر به اینکه در ایام دولت پادشاهان چنگیزی و غره در هر زمان جمع علما و فضلا و مورخان و محققان طبقات کل طوایف را به نظر دقیق تحقیق و در طوامر و کتب ثبت و ضبط و طومار حقیقت اثار آن به مهر امیر کشورگیر امیر تیمور گورکان و پادشاه جمجاه سلطان محمد خدابنده و جناب حقایق مآب قدسی انتساب سید جمال الدین مطهر کلیدار مدینه مشرفه». احتمالاً تحریری از «بحر الانساب» باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ٩٤٩٢

آغاز: آغاز مقدمه: بسمله. زبدة دودمان سخن پردازی و خلاصه نسب معنی؛ **انجام:** انجام: سید حسن و سید داود و سید محمد و ایشان در کرمه رود و هشته رود ساکنند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ١٢؛ افتادگی: وسط؛ چند تاریخ تولد در ١١٩١ و ١١٩٣ و ١١٢٤ و ١٢٣٣، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ٦٤گ، ١٦ سطر، اندازه: ١٠×١٧/٥سم [ف: ٣٠-١٦٨]

● **انساب الائمة و سلاطین الامة** / تاریخ معصومین / فارسی

ansāb-ol a’emme va salātīn-ol omma

تبریزی، علی اکبر بن بابا، ق١۴ قمری

tabrīzī, ‘alī akbar ebn-e bābā (- 20c)

تاریخ تألیف: موافق جمله «زادی ذخیرة» ١٣٣٨ق

در حالات و تاریخ زندگانی معصومین (ع) است با آوردن اشعار به مناسبت از خود یا دیگران، در یک «مقدمه» و چهارده «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است. مقدمه در پیدایش نور پیامبر گرامی و هر باب در حالات یکی از معصومین و خاتمه در رجعت و جز آن.

آغاز: الحمد لله عظیم النوال و نعیم الانعام و الافضال ... این وجیزه‌ایست مشتمل بر ذکر انساب ائمه و تحریر نبذی از احساب سلاطین أمه.

انجام: و لما کان مشتملا علی ذکر أهل العصمة و الائمة الاربعة عشر فناسب للتاریخ زادی ذخیرة.

[دنا ١٩١/٢؛ فهرستواره منزوی ١٥٥٣/٣]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ٢٣٢٠

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، پس از کتاب قصیده‌ای است از مؤلف به فارسی در مدح معصومین (ع) که در نسخه ناقص است و تمام آن را در جاهای مختلف کتاب آورده؛ جلد: تیماج مشکی، ٢٥٦گ، ١٩ سطر، اندازه: ١٥/٥×٢٢سم [ف: ٦-٢٩٩]

● **أنساب الأشراف** / انساب / عربی

ansāb-ul ’ašrāf

بلاذری، احمد بن یحیی، -٢٧٩ قمری

balāzorī, ahmad ebn-e yahyā (- 893)

کتابی است در تاریخ و نسب بزرگان و اشراف. مؤلف، قسمت عمده‌ای از کتاب را به بیان نسب پیامبر اکرم (ص) و تاریخ زندگانی او و اولاد عبدالمطلب یکی پس از دیگری اختصاص داده است. این کتاب در واقع، نسب‌نامه محض به شمار نمی‌آید، بلکه می‌توان گفت جنبه تراجمی و تاریخی آن بیشتر است، زیرا بلاذری در برخی موارد شرح حال مفصلی برای بعضی از اعلام از حکام، علما، ادبا، شرفا و دیگران می‌نویسد که از موضوع انساب به‌تنهایی خارج است و خلاصه می‌توان گفت: مؤلف در این کتاب، بین انساب و تاریخ و تراجم و ادب جمع نموده است.
چاپ: با تحقیق محمد حمیدالله، قاهرة، مطبوعات معهد المخطوطات و دار المعارف، ١٩٥٩م، الجزء الاول؛ محقق: محمدباقر محمودی، بیروت، مؤسسة الاعلمی، چاپ اول، جزء دوم، ٥٥١ص، ١٣٩٣ق.

[دنا ١٩٢/٢؛ کشف الظنون ١٧٩/١؛ الاعلام ٣٦٧/١؛ معجم المطبوعات ٥٨٥/١؛ معجم المؤلفین ٢٠١/٢-٢٠٢؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ٣٨٩/١]

١. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ١١٠٧

آغاز: عقیل عن ابن شهاب عن عروة عن عایشة قالت ان کنت استاک فیأخذ رسول الله (ع) السواک فیستاک بفضل ریقی

نسخه اصل: کتابخانه دار الکتب الظاهریة ـ دمشق. از اواسط زواج پیامبر (ص) تا اواخر تاریخ ابوالعباس عبدالله بن محمد بن علی؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ٨ یا ٩؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح، محشی؛ ٤١٧ص [عکسی ف: ٣-٣٩٠]

٢. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ٦٤٧عکسی

آغاز: قال احمد بن یحیی بن جابر: اخبرنی جماعة من اهل العلم بالکتب قالوا نوح علیه السلام بن لامک؛ **انجام:** قال الشاعر یرد عبد الملک ... و الله سبحانه و تعالی اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب و الحمدلله وحدة.

نسخه اصل: رئیس الکتاب، در سلیمانیه، ش ٥٩٧. قسمت اول؛
خط: نسخ، کا: احمد بن حسن دهمشاوی، تا: شنبه ٢٠ ربیع الاول ١١٢٣ق؛ این کتاب کم و معلوم نیست اصل آن در چند جزء تألیف شده، نسخه حاضر کاملترین نسخه آن است که تا کنون یافت شده که در دو مجلد ضخیم نوشته شده و همین نسخه اساس

چاپ آن در مصر در ۱۹۵۹م می‌باشد؛ ۵۹۸گ، ۳۷ سطر [عکسی ف: ۲-۱۲۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۸عکسی

آغاز: خبر رستقابات فی ایام عبدالملک و ولایة الحجاج بن یوسف بن الحکم بن ابی عقیل للعراق.؛ **انجام:** و اختصم بنو غیرة فی میراثه فاعطاه النبی(ص) وهب ابن امیة بن ابی الصلت و ولد جشم بن ثقیف حطیط بن جشم، فولد حطیط جشم، و الله اعلم بالصواب.

نسخه اصل: رئیس الکتاب در سلیمانیه، ش ۵۹۸. قسمت دوم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسن دهمشاوی، تا: شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۱۲۳ق؛ از روی نسخه‌ای که احمد بن محمد بن عبدالله بن أبی بکر موصلی دمشقی شافعی سیمساطی در دمشق برای خود نوشته و در روز عید اضحی ۶۵۹ق از آن فراغت یافته، سمیساطی نیز نسخه خود را از روی نسخه‌ای نوشته که در صفر ۳۹۵ق کتابت آن در مصر به‌پایان آمده، مصحح، دارای نشان بلاغ؛ ۶۲۹گ، ۳۷ سطر [عکسی ف: ۲-۱۲۹]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷

نسخه اصل: کتابخانه سلطنتی رباط-مصر ۲۵۱۸. جزء چهارم و از نسب بنی عدی بن کعب بن لوی تا پایان کتاب؛ خط: مغربی، بی‌کا، تا: ۱۰ شعبان ۱۲۰۶ق؛ از روی نسخه اصل، مصحح، مجدول؛ ۴۷۴ص [عکسی ف: ۴-۲۸۳]

● انساب افغانان / فارسی

ansāb-e afqānān

همت خان بن رحمت خان

hemmat xān ebn-e rahmat xān

رساله کوتاهی درباره نسب افغانان، مؤلف در پایان چون از انساب افغانان فراغت حاصل نمود از نسب و حسب اجداد خود که از قوم عمر خیل اند یاد کرده است. در همین قسمت است که از احوال اجداد و پدرش یاد می‌کند و از خود نام می‌برد.

[فهرستواره منزوی ۸۲۴/۲-۱۰۹۴(چند رساله در این موضوع معرفی شده)]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۷۴

آغاز: الحمد لله علی کل حال و الصلوة علی محمد و آله. اما بعد بدان که این رساله ایست در تحقیق حسب و نسب افغانان چون بعضی نافهم و ناقص عقل به سبب عدم علم و نارسائی فهم و عدم اطلاعا بر کتب تواریخ در نسب ایشان طعن بیجا می‌کنند لهذا این چند اوراق در بیان نساب افغانان از کتب معتبره تواریخ بر آورده نوشته شد تا بدانند که ایشان بنی اسرائیل اند و از اولاد طالوت بامین ابن باقین برادر یوسف(ع)؛ **انجام:** دم زدن نتوانند و الله عالم الغیب و الشهادة و العلم عند الله الملك العلام.

خط: نستعلیق، کا: وارث خان، تا: چهارشنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۲۲۱ق؛ در اول و آخر نسخه عبارت «یا کبیکج» دیده می‌شود؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای مجدول زرکوب، ۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۶×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۰]

● انساب اکراد / انساب / فارسی

ansāb-e akrād

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۰۴عکسی

درباره انساب اکراد؛ بی‌کا، بی تا [جنگ: ۱-۴۴۴]

● الانساب الی البلدان = النسبة الی المواضع و البلدان / تراجم / عربی

al-ansāb ila-l buldān = an-nisba ila-l mawāḍi‘ wa-l buldān

ابومخرمه، عبدالله طیب بن عبدالله، ۸۷۰-۹۴۷ قمری

abū-maxrame, ‘abd-ol-lāh tayyeb ebn-e ‘abd-ol-lāh (1466-1541)

کتابی است در بیان منسوبین به شهرها به ترتیب حروف هجاء از حرف همزه تا یاء و در واقع فرهنگ‌نامه‌ای است از معروفین و منتسبین به شهرها و قریه‌ها که نخست در هر کلمه و ماده لقبی ضبط حروف و حرکات و پس از آن به بیان نسب و ترجمه احوال صاحب یا صاحبان آن لقب پرداخته است. مؤلف در سبب تألیف این کتاب می‌گوید: «من کتاب‌هایی را در انساب قبایل و آباء دیده‌ام و خواستم کتابی بیابم در انساب و منتسبین به بلدان لکن کتاب جامعی در این باب ندیدم تا اینکه به مسوده قاضی مسعود بن سعد بن احمد ابی شُکیل انصاری جزری (که جد مادری مؤلف است) برخوردم که در آن، نام عده‌ای از شهرها را به اختیار یاد کرده و از آن شهرها توصیفی نموده و سپس کسانی را که به آن شهرها منسوب هستند نام برده از علما و رؤسای مشهور اما موفق به اتمام آن نگردیده و تا آخر حرف راء را نوشته و بعد از آن حرف «ف» به طور پراکنده. من تصمیم گرفتم که آن کتاب را تمام کنم و رونویسی کردم لکن آن نسخه را گم کرده و مدتها گذشت تا اینکه چیزهایی را به‌طور پراکنده گرد آوردم شبیه آن کتاب و در این یادداشت‌هایم بیشتر از تاریخ ابن خلکان و طبقات تاج الدین سبکی و تاریخ فارسی و تاریخ جندی و جز اینها بهره گرفتم. سپس دیدم که این کاری است کم فایده، لذا مصمم شدم که تا نام محدثین مشهور و جز آنهایی که به‌شهرها منسوب می‌باشند در ذیل هر عنوانی بیاورم چون نیاز کسی که حدیث و فقه می‌خواند به چنین کتاب خیلی زیاد است، گرچه ممکن است نسب کسی شبیه باشد به نسب شخص دیگری که منسوب به شهری هست لکن او از آن شهر نیست، مهمترین کار من کتاب «ما اتفق لفظاً و اختلف وضعا» تألیف شیخ حافظ شمس الدین ذهبی و کتاب تبصرة المنتبه

بتحریر المشتبه حافظ ابی الفضل ابن حجر است اما تکیه من بیشتر به کتاب دومی یعنی تبصرة المنتبه بتحریر المشتبه است چون ضبط الفاظ را دارد ... با اینکه دو نسخه از این دو کتابی که در اختیار داشتم بسیار آشفته و تحریف یافته بود، لکن بسیار کوشیدم تا با تحقیق در کتب لغت از قبیل قاموس شیرازی و تکملة الصحاح این نقیصه را رفع نمایم ... تا اینکه دوباره به مسوده قاضی مسعود دست یافتم و از آن کتاب چیزهایی را که ننوشته بودم نوشتم.»

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین حمداً یوافی نعمه و یکافی مزیده و نشکره علی ما اولاه ... حرف الهمزه. بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین ألآبندونی نسبة الی آبندون بمد الهمزه

انجام: قتل سنة ثلاث و ستین من الهجره. تم الحرف الیاء و بتمامه تم الکتاب ...

چاپ: ابوظبی، مرکز الوثائق و البحوث، ۱۴۲۵ق

[الاعلام ۲۲۷/۴؛ معجم المؤلفین ۴۵/۵؛ بروکلمن ۲۴/۲؛ فهرست المخطوطات المصورة ۲ ش ۳۸۶ و ۱۱۷۲]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعید بن محمد (فضیلتی یا قنطی)، تا: یک‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۹۹۵ق، برای شیخ الاسلام ابومحمد شیخ بن عبدالله احدب باعلوی؛ تاریخ کتابت باید تاریخ تحریر باشد، در پشت صفحه اول، نام کتاب اسماء البلدان به‌خط کاتب نسخه آمده، یادداشت وقف حاج مهدی فراش حرم حضرت رضا (ع) مورخ رجب ۱۱۳۱ق، یادداشتی به‌خط مهدی الیه نسخه، با عبارت «ملکه من فضل الله تعالی الفقیر الی الله تعالی شیخ بن عبدالله الاحدب با علوی عفا الله عنهما»، در دو برگ الحاقی نسخه سئوال در مسأله أماء صغار و جواب شیخ الاسلام صدیق بن عبدالعلیم حجازی شافعی و بندی منقول از تاریخ ابن خلکان، در آخر نسخه یک برگ الحاقی منقول از خط عبدالله بن عمر مخرمه در خصوص چیزهائی که در متن کتاب نیامده و مؤلف آنها را از قلم انداخته؛ مهر: حاج سید سعید؛ واقف: حاج مهدی فراش حرم حضرت رضا، رجب ۱۱۳۱ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکی عطف، ۲۵۱گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲-۵۰۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۷]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۵۴-عکسی و ۴۰۹-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۳۵ و ۳۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۸۹

آغاز و انجام: برابر؛ قبل العصر عشرین خلت من شهر ربیع الاول من سنة ۹۹۵ ... افضل الصلوات و التسلیم.

خط: نسخ، کا: سعید بن محمد فیصلی، تا: قرن ۱۲؛ گویا از روی جامع گوهرشاد ش ۴۰۱ نویسنده آن سعید بن محمد فیصلی است برای ابومحمد شیخ بن عبدالله باعلوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ ضربی، ۲۵۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۱×۲۴/۵سم [ف: ۱-۴۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰عکسی و ۹۸۷عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۳ و ف: ۳-۲۲۹]

● **انساب امام‌زاده‌ها** / انساب / فارسی

ansāb-e emām-zāde-hā

کتابی است در نام اولاد و فرزندان اولادهای ائمه و شرح حال هر یک به اختصار ولی مؤلف آن معلوم نشد.

اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۳۰۷

آغاز: محسن بن امام زین العابدین را چهار فرزند بود بدین اسامی محمود و یعقوب و حسین و حسن اما نقی بن محسن بن امام زین را چهار فرزند بود بدین اسامی طیب و طاهر و فضل و حارث اما عسگری بن امام زین العابدین؛ **انجام:** انجام موجود: اما هادی بن امام زین العابدین را شش فرزند بود بدین اسامی محمد زقر (۱) و عبداله و عقیل و ابراهیم و حامد اما نقی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی چرک، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴ص، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱-۱۱]

● **انساب اولاد امیرالمؤمنین (ع)** / انساب / عربی

ansāb-u awlād-i amīr-il-mu'minīn

برای هریک از فرزندان او در یک «باب»؛ از حسن آغاز و به عقیل می‌انجامد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۲/۷

آغاز: الصحیح الذکور تسعة عشر، مات فی حیاته ستة، و ورثه ثلاثة عشر؛ **انجام:** بن ابیطالب (ع)، تحت «المختصر فی انساب الطالبیین» وقع الفراغ من اتمام کتابة هذا ... تسع و عشرین شهر شوال ... سنة تسع و الف الهجریة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی لبه دار، ۱۶۴گ (۵۳ر-۲۱۶پ)، ۱۴ سطر [ف: ۶-۴۷۵]

● **انساب پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) و بعد از امام عصر (عج) و شرح حال علما و شرح توقیعات ولی عصر (عج) (رساله در)** / تاریخ معصومین

ansāb-e payāmbar-e akram va a'emme-ye ma'sūmīn va ba'd az emām-e 'asr ('aj) va š.-e hāl-e 'olamā va š.-e toqī'āt-e valī-ye 'asr ('aj) (r. dar)

جعفری طیار، عبدالحسین

ja‘farī tayyār, ‘abd-ol-hoseyn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۶۲/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲-۱۵]

● **انساب تراکمه کوکلان** / انساب / فارسی

معرفی مختصر ۴ تیره ترکمانان کوکلان است: مخدوم (که دو شعبه‌اند: یکی اولاد محمد حنفیه و دیگری اولاد عثمان بن عفان)؛ شیخها (منسوب به ابوبکر بن ابی قحافه)؛ خواجه (که چندین شعبه‌اند بخشی از آنها اولاد علی بن ابی طالب و سید سجاد و جمعی هم اولاد محمدحنفیه)؛ و آقا (اولاد عمر بن خطاب).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۹/۳

خط: شکسته نستعلیق، تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، جدول دار، (۸۰پ)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲۰-۴۱۶]

● **انساب سادات** / انساب / فارسی

ansāb-e sādāt

در انساب گروهی از سادات با تعیین مدفن آنان، مخصوصاً سادات گیلان و مازندران، با اشاره به بعضی احوال حضرات معصومین (ع). گاهی انساب بعضی از بزرگان شیعیان صدر اول اسلام نیز آمده است.

کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه: ۷۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برگ‌ها بسیار در هم صحافی شده و معلوم نشد که کتاب چیست؛ جلد: دورو تیماج زرد، ۱۴۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۷۸]

● **انساب الرجال** / رجال / عربی

ansāb-ur rijāl

خاندان و پدران بزرگان عالم اسلام است. ابتدای آن از شرح حال محمد بن عبد الله بن هاشم (= پیغمبر اسلام) است و در تحریر شرح و ترجمه حال هر یک از افراد، فرزندان آن شخص نیز می‌آید. آخرین کس که در این کتاب معرفی می‌شود جعفر الملک بن محمد بن عبد الله بن محمد است که متأسفانه کتاب بدون اتمام به واسطه افتادگی آخر نسخه به پایان نرفته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی خلق انبیائه المرسلین حلیه المتقین؛ **انجام:** اما جعفر الملک بن محمد بن عبد الله بن محمد الاطرف و کان قد خاف ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۱۷۵گ، ۱۶ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۷-۴۳]

● **انساب السادات** / انساب / عربی

ansāb-us sādāt

دیباج، محمد بن علی، ق۸ قمری

dībāj, mohammad ebn-e ‘alī (- 14c)

اهدا به: سید نقیب محمد بن محمد علوی حسینی سپاهانی

تاریخ تألیف: ۷۱۲ق

در سرگذشت علی (ع) تا طالب بن ابی طالب از سادات به‌نام که برای امامت و پیشوایی برانگیخته و ترشیح شده بودند و در آن آورده که در کمتر از یک هفته آن را ساخته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۶۳

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمد لله الذی انبت حب الدین فی قلوب المؤمنین فنبت و عنه ما نبت ... و بعد فلما انفق الاجتیاز بمحروسة اصفهان ... اقتضی الانفاق ... التشرف بجناب السید ... المرتضی النقیب ... جمال الملة والدین ... محمد بن محمد العلوی الحسینی الاصفهانی؛ **انجام:** والله اعلمو احم ولیکن هذا آخر مایثبت فی هذا المختصر کتبه جامعه محمد بن علی بن علی بن الحسن بن رمضان بن علی بن عبدالله بن حمزة بن المفرج بن موسی یعرف بعمر بن علی بن القاسم بن محمد بن القاسم الرسی بن ابراهیم طباطبابن اسمعیل الدیباج بن ابراهیم الغمر بن الحسن بن الحسن بن علی بن ابی طالب (ع) فی ایام من ربیع الاخر سنة ثنتی عشره و سبعائة حامدالله تعالی و مصلیا علی نبیه نبی الرحمة محمد و آله رب اختم بالخیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نسخه را محمد حسین به محمد سعید بخشیده و خط و مهر او مورخ ۱۲۵۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه‌ای، ۶۱گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۵۶۰]

← انساب السلسلة المجلسیة > اجازة لابنائه
← انساب الطالبین > منتقلة الطالبیة

● **انساب العرب** / انساب / عربی

ansāb-ul ‘arab

کبابی شیرازی، احمد، ق۱۴ قمری

kabābī šīrāzī, ahmad (- 20c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۳۱۵ق، (راهنمای کتاب ۵۳: ۱۸)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی،

۱۷۷گ (۱۰پ-۱۸۶ر)، ۹ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷-۳۵۸]

● **أنساب العرب من آدم الی النبی (ص)** / انساب / عربی
ansāb-ul ʻarab min ādam ila-n nabī
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, ʻabd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۴/۱عکسی
آغاز: أما بعد حمد الله علی تواتر نعمایه و توالی آلایه ... فان هذا مختصر یسهل حفظه علی اولی الألباب محتو علی اصول أنساب العرب مقرب حفظها لاولی الطلب مضافاً إلیه نسب النبی المختار مشفوعاً بصحابته؛ **انجام:** یرجع الجمیع من هؤلاء إلی آل أیوب الذی فی دثینه فهذا ما اتصل إلیه من التحت، و الله اعلم.
نسخه اصل: کتابخانه روان کوشکی در ترکیه، ش ۱۵۵۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۰۰۲ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب؛ ۳۶ص (۱-۳۶)، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۴-۴۶۶]

● **انساب قریش** / انساب / عربی
ansāb-e qorayš
حسینی علوی، محمد بن محمد، -۴۳۷ قمری
hoseynī ʻalavī, mohammad ebn-e mohammad (- 1046)
در این رساله اسماء قبایل اولیه قریش و اصول و فروع آن به تفصیل بیان شده و در آن به اشعار عرب نیز تمسک می‌کند.
آغاز: بسمله. و بالله استعین قال الشریف ابوالحسن محمد بن محمد ... باب ذکر اسما اوایل القبایل من قریش و اصولها و فروعها و خلفها و خلفایها و من کان معها من العرب. تفسیر معنی قریش

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹/۳عکسی
آغاز: برابر
نسخه اصل: در یکی از کتابخانه‌های یمن؛ خط: نسخ، کا: سید ابراهیم بن حرب محمد زهراوی فوعی، تا: شنبه ۱۶ جمادی الاول ۱۰۵۶ق، جا: فوعه؛ ۱۴ص (۲۳۴-۲۴۷)، [عکسی ف: ۴-۴۴۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۱/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۴۰۱]

← انساب المجلسی ⋗ اجازة لابنائه
← انساب مشجر ⋗ شجرة الاولیاء

● **انساب مشجر** / انساب / عربی
ansāb-e mošajjar

این کتاب چنان‌که در مقدمه آمده مشجرات نسبی جمعی از ذراری طاهره و جمله از بنی هاشم (خلفاء فاطمی و عباسی) و جماعتی از قریش و گروهی از مهاجرین و انصار و برخی از عدنانیان و قحطانیان است که در ۲۲ جزو ترتیب یافته. مؤلف آن شناخته نشد. پنداشته می‌شود از نسابه‌های اواخر قرن هشتم به بعد باشد. برای شناسانیدن کتاب جملاتی از مقدمه آن نقل می‌گردد: «و بعد هذا ما الفته للولد المبارک المولی النقیب الطاهر الماجدا لفاخر المرتضی افتخار آل العباد سید السادات الاشراف تاج آل عبد مناف صفوة آل سید المرسلین ابوالطیب طاهر نفعه اله تعالی به و اسعده فی داره و ضمنت هذالمشجر المبارک نسب سیدنا و نبینا محمد المصطفی صلی اله علیه و آله و سلم و اشراف اهل بیته و نسب خلفاء بنی العباس و خلفاء مصر الفاطمیین و جماعة من قریش و اکثر المهاجرین و الانصار و بعض انساب عدنان و قحطان و اضفت الیها. نکتا نسیبه فی النسب. ان النسب ابهم العلوم و اعظم تقسیما الاسمائه فی الفهوم لانه منه تقتبس المفاخر و عنه تنشر المآثر» و ظاهراً این نقیب ابوالطیب و از خاندان نقباء موصل بوده. بالجمله اوراقی از نسخه افتاده ترتیب این مشجر چنین است که نخست مقدمه نگاشته شامل طبقات ده‌گانه نسب نزد عرب و پنج فصل در مصطلحات علماء نسب و غیرها (از فرق بین مشجر و مبسوط، کیفیت ثبوت نسب نزد تسابه، طعن و قدح نسابه، شرایط و آداب نسابه، ذکر جماعیت از مشاهیر نسابه‌ها)، پس از آن در چهار برگ مختصری در احوال حضرت صدیقه طاهره (ع) و پیغمبر اکرم (ص) سپس به مشجرات پرداخته است: اول مشجرات شجره نسب نقباء موصل و دیار بکر است. نسابه‌های بعدی نیز شاخه‌ها و فروع توضیحاتی بر آن افزوده‌اند. آخرین تاریخی که در ضمن این مشجرها دیده می‌شود: سال ۹۱۹. بالجمله در این کتاب نسب جمله از ذراری و قبیله‌ها و خاندان‌ها شناسانده شده: چون نسب سیادت خاندان کیا امراء گیلان رکن الدین خورشاه فرمانروای اسمعیلی در الموت؛ نسب سادات صفویه از شیخ حیدر (سلطان حیدر مقتول در ۸۲۹) بن شیخ جنید ذکر شده و نسابه عصر او را به‌عنوان: «سلطان السادات و المشایخ الامام العلامه فخر آل عبدمناف شرف آله طه و یس الموالی المخدوم الشیخ حیدر» یاد کرده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴
آغاز: الحمدلله الذی نور قلوب اولیائه بمصابیح المعارف و صورفی الواح فطنتهم اسرار العلوم و الکواشف و وهبهم من عین الیقین ما رواهم من ماء العوارف؛ **انجام:** منتهی الیه مشجر: آدم ابوالبشر علیه السلام.
بی‌کا، بی‌تا؛ پس از ختم مشجرات پنج صفحه است به‌خط قیب الاشراف سید رکن الدین الحسن الحسن (کذ) بن عبدالله بن احمد الحسینی النسابه شامل نسب سیادت و هم خرقه تصوف شیخ عبدالقادر گیلانی و سید احمد رفاعی و سیدابوالوفا و چهار سطر

راجع به بایزید بسطامی و نسب سیادت آل نعیم و گواهی نامه وی بر نسب سیادت شیخ علی بن داده که در شعبان ۸۷۳ در حصن کیف نگاشته و هم تصدیق او بر صحت نسب اولاد شیخ محمود الخندقی که در حصن کیف در محرم همان سال نوشته است، در ذیل صفحه آخر به‌خطی دیگر نسب شاه قاسم بدلا نگاشته شده، در بالای صفحه ۹۸ علی اصغر بن محمد جعفر در ۱۰۹۶ نسب سادات بنیره سبزوار را نوشته است، در پشت صفحه اول قصیده‌ای است در احوال شیخ صفی الدین اردبیلی، در حاشیه صفحه یازدهم نوشته شده: «بلغ اکتابها الی ههنا و انا محمد بن منصور الحسنی الفارسی رضی الله تع عنهما» گویا وی کاتب برخی از اوراق نسخه باشد، شیوه خط می‌رساند که نسخه در بین آخر قرن هفتم و اوایل قرن نهم نوشته شده؛ ۱۶۳گ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۶-۵۸۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۹۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۹۱]

← انساب المنافقین و الناصبین ⟵ انساب النواصب

● انساب النواصب = انساب المنافقین و الناصبین /

تراجم، تاریخ، انساب / فارسی

ansāb-on navāseb = ansāb-ol monāfeqīn va-n nāsebīn

خادم استرآبادی، علی بن داوود، ق۱۱ قمری

xādem-e estarābādī, ʻalī ebn-e dāvūd (- 17c)

اهداء به: شاه عباس ثانی

تاریخ تألیف: محرم ۱۰۷۶ق

کتابی است تاریخی در بیان انساب و مثالب و مطاعن سه خلیفه عرب و خاندان امویان که از کتب اهل سنت و جماعت نقل کرده است، در ۵۱ «باب»: ۱. ذکر سوء نسب ابوبکر؛ ۲. نسب بانی بدعت عمر بن الخطاب؛ ۳. نسب عثمان بن عفان؛ ۴. نسب معاویه ... همراه با دشنام به خلفای عرب، نگاشته شده است.

آغاز: بسمله شکر و سپاس بی حد و قیاس خالقی راست جل شأنه و عظم سلطانه ... اما بعد چنین گوید العبد المذنب العاصی المحتاج برحمته الله الهادی علی بن داود الخادم الاسترآبادی

انجام: والائمة المعصومین صلوات الله علیهم اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین. چون عمر رسد مرا به سر در محشر ×× پرسند زکردار بدو نیک خبر/ گویم به خدا که پیشه ام مدح علی است ×× شغلم به جهان بوده همین لعن عمر

[فهرستواره منزوی ۲۰۲۱/۳؛ الذریعة ۳۸۸/۲؛ معجم التراث الکلامی ۵۰۲/۱؛ دنا ۱۹۳/۲ (۶۲ نسخه)]

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۶۸۳

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن حاج شفیع اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۱ شوال ۱۰۳۸ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیمن عدالت و رعیت پروری پادشاه دین پناه ظل الله.

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ مجدول؛کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای داغ‌کرده، ۲۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶-۵۰]

۳. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۸۸

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حاج محب، تا: سه‌شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۰۹۹ق [نشریه: ۶-۳۳۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۴۱

تا نیمه باب ۴۷ ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۲۲گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۴۵۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و آیات شریفه نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۲۱۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۳]

۶. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۶۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛۳۱۳گ،قطع: رحلی [چند نسخه-ف: ۵]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۸-۳۰/۱۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب پنجاه و یکم فی النوادر بدانکه تعصب و عداوت ... باخواص ومقربان نشسته و تنکه دردست گرفته نوشته آن را

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱-۵۰۶]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۵۰

انجام: موضعی که حیوانات دم بیرون می‌آورند که به چهار انگشت دم داشت و زیاده و کم نیز گفته اند گویا هر یک از نواصب را که تعصب و عناد زیاده است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ فهرست مطالب کتاب در قم غره جمادی الثانی ۱۲۳۵ آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی۱۱۲۲ق؛ مجدول، مذهب، دارای سرلوح؛ مهر: «عبدالرحیم» (مربع)؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۴۴۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۶-۱۹۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۲

کا: ابن حاجی محمد محسن لقاری، تا: ۱۱۲۸ق؛ قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۸۵

آغاز: چه بود فایده در عقد آدم و حوا، و بر اهل بیت اطهار و عترت ابرار او که به بینه انما یرید الله
خط:نسخ،بی‌کا،تا:سه‌شنبه۱۸جمادی الاول۱۱۴۹ق؛افتادگی:آغاز؛ به‌دستور مولانا محمد حسین فرزند ملامراد علی شیرازی؛ جلد: تیماج نیلی، ۲۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳–۲۳۸]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱

آغاز: بسمله و به نستعین. فهرست کتاب انساب النواصب. ... مشتمل بر ۵۱ باب. باب اول در ذکر سوء نسب رئیس منافقین ابوبکر بن ابی قحافه
خط: نسخ، کا: محمد طالب، تا: محرم ۱۱۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ نشانه وقف و مهر «یا امام محمد باقر» و «عبدالرحیم»؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی کاغذ ابری قهوه‌ای عطف تیماج عنابی، ۹۵گ، ۱۹ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳–۹۷۸]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم العنهم فعناو بیلا و سخطا عظیما و عذابا فوق العذاب و نکالا بعد النکال و اغفرلنا و لآبائنا و امهاتنا و جمیع المومنین و المومنات ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۲۶ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۷–۶۴۰]

۱۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ [نشریه: ۲–۶۳]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این مهدی می‌گفته که فتنه بر این اسلام بعد از دجال عظیم تر از رأی ابوحنیفه نبوده
جلد نخست، تا بخش بسیاری از باب ۲۱ به انجام می‌رسد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی، مصحح؛ واقف: شهاب الدین مرعشی نجفی، ۱۳۸۷ق؛ کاغذ: شرقی و فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج و لچک، ۱۴۷گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۴–۷۱۳]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۳۹

آغاز: آنان از نطفه منتخبه و خبیثه اما بعد چنین گوید علی بن داود الخادم الاسترابادی که روزی بحسب اتفاق با بعضی از دوستان؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (خطبه کتاب از نسخه افتاده)؛ در پایان نسخه مطالب گوناگون درباره کفر و ارتداد و علامت منافق و نسبت سحر به حضرت رسول (ص)؛ کاغذ: فرنگی سفید نازک آهاردار، جلد: تیماج مشکی عطف پارچه‌ای، ۷۸۲گ، ۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰–۱۴۹۷]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۹۵/۱۱–۲۴/۱۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** جهة وضو ساختن آن حضرت فرود آمده و بعضی جهة غسل کردن روایت نموده‌اند
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱–۵۰۶]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثلثه نمایند ... یا ارحم الراحمین سنه ۱۲۰۶
کامل؛خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ واقف: سید محمد باقر موسوی، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: روغنی کم‌کار، ۳۵۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱سم [ف: ۱۴–۹۱]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۸۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ذیقعده ۱۲۲۵ق؛ خریداری محمد ولی میرزا قاجار تحویل محمد علی ناظر سرکار اشرف والا سپس تحویل میرزا اماما مستوفی نسقچی در ربیع الثانی ۱۲۳۵ با خط و مهر همین ناظر سرکار، با خط محمد ولی میرزای قاجار که نسخه را در محرم ۱۲۷۷ خوانده است، با یادداشت شاهرخ قاجار مورخ ۲۳ رجب ۱۲۶۹؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج تریاکی زرکوب ترنجی مقوایی، ۲۱۷گ، ۲۶ سطر (۸×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۲×۱۴سم [ف: ۱۶–۲۵۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۳۹

بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق [د.ث. مجلس]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۷

خط: نسخ، کا: سید شهرت بن ابوطالب حسینی خمینی کمره‌ای، تا: چهارشنبه ۲۲ صفر ۱۲۲۸ق، به دستور حاج میرزا صادق حسینی؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۱۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۵–۲۶۳]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۵۹

آغاز: قنطار پوست گاویست که مملو باشد از زر طلا و نقره عمر خجل شده در گریه افتاد و گفت؛ **انجام:** بار شهرها و مدائن خطبه اثنی عشریه خوانده تبر او لعن خلفاء ثلاثه نمایند.
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد، تا: شنبه سلخ شعبان ۱۲۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۹۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱–۱۸۸]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی صراط المستقیم.
خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد حسینی، تا: ۲۷ ذیحجه ۱۲۳۴ق؛ تملک: عباسقلی مشیر افخم وزیر تألیفات (سپهر ثانی کاشانی) در غره صفر ۱۳۴۰؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سیاه، ۲۵۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۸سم [ف: ۲–۳۹]

۲۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۲۱

آغاز: برابر **انجام:** اللهم العنهم لعناً وبیلاً و سخطاً عظیماً و عذاباً فوق العذاب و نکالاً بعد النکال و اغفر لآبائی ... بحق سید المرسلین و علی خیر الوصیین و الائمة المعصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن میرزا محمد تقی، تا: جمعه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۳۶ق؛ وقف عام نسخه از طرف حاج سید عبدالجواد ولد آقا میر سید علی باقر از ثلث مرحوم حاج سید ابوتراب با تولیت آخوند ملا علیرضا؛ اهدایی: خانم طباطبایی، ۱۳۵۵/۱۲/۵ش؛ واقف: حاج سید عبدالجواد، غره ربیع الاول ۱۲۹۵؛ جلد: تیماج، مشکی، ۱۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱-۱۰۳]

۲۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۷۵-۳۳/۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدصالح بن شیخ محمد حسن گیلانی، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۳۶ق، جا: مشهد مقدس؛ در پایان چند حکایت از احوالات عرفا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر و لچکی مجدول گرهی، ۱۷۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۵۰۵]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۰ق؛کاغذ: فرنگی سفید رگه دار آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۳۶۸، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۶-۵۱]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن حاج عظیم، تا: ربیع الاول ۱۲۴۱ق؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: آهاری شکری فرنگی، جلد: تیماجی قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵-۴۸]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۱۸

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد طاهر حسینی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۲ق [مختصر ف: ۸۶]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۵ ط

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن کربلایی، تا: ۱۲۴۲ق [مختصر ف: ۸۷]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۵-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و حرمین شریفین و اماکن مقدسه و باقی شهرها و مداین خطبه اثنا عشریه تبرا و لعن و طعن خلفاء ثلاثه اللهم العنهم لعناً و بیلاً ... نکالاً بعد النکال و اغفرلی لآبایی و امهاتی و علی خیر الوصیین و الائمة المعصومین

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن کربلائی اکبر، تا: ۱۲۴۲ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۴-۲۶۵]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۴ ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ،۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۷۹]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و باعث نجات و خلاصی از شدت و سختی عذاب و عقاب در روز حسرت و ندامت نیست، بیت چیزی که باعث است.

خط: نسخ، کا: علی محمد ابن المرحوم آقا علی سیجانی، تا: ۲۷ محرم ۱۲۴۵ق؛ مهر: یوسف طباطبائی به تاریخ ۱۳۳۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۲-۴]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** باطنم را ز لطف کن طاهر ... جمادی الاول سنه ۱۲۴۵

خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: ۱۲۴۵ق [الفبائی: ۶۹]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۶-۱۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** در منابر و مساجد حرمین الشریفین و اماکن مقدسه و باقی شهر و مداین خطبه اثنی عشریه خوانده ... و لعن خلفای ثلاثه نمایند ... و صلی الله علی خیر خلقه و وصیه و ابن عمه و سبطیه و سلم تسلیماً.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم، تا: سلخ ذیحجه ۱۲۴۵ق، جا: شیراز، به‌دستور ملا صادق فرزند آخوند ملا محمد خلیل توسرکانی؛ مصحح، محشی از ملا محمد صادق و به خط وی؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، پشت طبله‌ها قهوه‌ای، ۲۲۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱-۵۰۶]

۳۵. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۲۰

آغاز: بسمله. فهرست بابها ... اما بعد، چنین گوید العبد المذنب ... که روزی به حسب اتفاق با بعضی از دوستان؛ **انجام:** اللهم العنهم لعناً ... برحمتک یا ارحم الراحمین. قد فرغ من تسوید ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۲۴۵ق؛ مجدول؛ مهر: «محمد یوسف» (بیضی)؛کاغذ: فستقی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ، ۲۶۶گ، ۲۳ سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱-۲۶]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** واغفرلی و لآبائی و امهاتی و جمع المومنین بحق محمد سید المرسلین و آله الطاهرین

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح ابن کربلای اکبر، تا: ۱۲۴۶ق، جا: جزین؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن تریاکی مقوایی جدول به زر، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر (۸/۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۳×۲۳/۵سم [رایانه]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۷/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: ۱۵ صفر۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۷گ (۱پ-۱۸۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۳۶۰]

۳۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن کربلایی اکبر سجینی در گزینی، تا: ۱۲۴۶ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۴]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۳-۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر و لچگی مجدول عطف پارچه، ۲۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۳۹۳]

۴۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۱-عکسی
آغاز: برابر
خط: نسخ پخته و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ ذیحجه ۱۲۵۱ق؛ با یادداشتی از «اغتشاشی» که در تهران پس از مرگ فتحعلی شاه در ۱۲۵۰ق رخ داده، وقفنامه کتاب برای گروه شیخیان کرمان، که از این شهر بیرون نرود؛ ۴۰۱ص، ۲۰ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۰]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۸۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین. درد ظاهر ادای دین من است ×× باطنم را ز لطف کن طاهر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمدحسن بن محمد حسین قندهاری مشهور به بزرگ خان، تا: چهارشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۲۵۵ق؛ مجدول؛ واقف: سید اصغراصغر زاده موسوی، بهمن ۱۳۳۰؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۸۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۲سم [ف: ۱۴-۹۰]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** خطائی و نسیانی و غلطی ملاحظه فرمایند ... پوشیده نمایند
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق [رایانه]

۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۵-۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: قربان علی بن حاجی اسماعیل، تا: چهارشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سرلچگی و با نقش گل و بوته مجدول گرهی، ۲۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱-۵۰۵]

۴۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۰ق، نویسانده آقا میرزا علی نقی پسر میرزا حسن علی پسر میرزا محمد ابراهیم سبزواری خراسانی؛ با سرلوح زیبا، مجدول؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷-۱۰۴]

۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۴۴/۳
آغاز: برابر **انجام:** بار شهرها ومدائن خطبه اثنی عشریه خوانده تبر او لعن خلفاء ثلاثه نمایند.
خط: نستعلیق، کا: حاجی آقا بن عبدالله تبریزی، تا: عید نوروز ۱۱ ربیع الاول ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ تملك: میر مهدی ساکن محله خیابان به سال ۱۳۳۱ با مهر «مهدی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۰۵گ (۱۳۴پ-۲۳۸ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۸۸]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰
آغاز: اما بعد چنین گوید العبد المذنب العاصی المحتاج؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین
فاقد خطبه؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره آبی، جلد: تیماجی عنابی، ۲۵۲گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵-۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۲۷-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۷۲]

۴۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اغفرلی و لآبائی و امهاتی و جمیع المؤمنین بحق محمد سید المرسلین و آله الطاهرین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ نسخه حاضر بر نسخه آستان قدس منطبق است، مصحح؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه خاقانی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [مؤید: ۳-۱۰۳]

۴۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ دارای نوشته‌ای به‌خط محمد حسن بن یعقوب در ۱۳۲۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [مؤید: ۳-۳۱۸]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عباس بن جبرئیل، تا: رمضان ۱۲۶۵ق؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵-۴۹]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶۹
آغاز: نبود و معاویه او را بزیاد نسبت داد بسبب غرضی که ذکر آن طولی دارد؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین گویم بخدا که پیشه ام مدح علی است ...
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد جعفر بن مشهدی شفیع صغادی، تا: پنج‌شنبه ۵ جمادی الثانی۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز (تا اوایل باب نهم ساقط است)؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج ضربی با ترنج و سرترنج و گوشه، ۱۷۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۷سم [ف: ۱۴-۹۰]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۸۰
آغاز: و بر اهل بیت اطهار و عترت ابرار او که به بینه ... اما بعد چنین گوید العبد المذنب العاصی المحتاج برحمة الله الهادی علی ابن اولاد الاسترآبادی که روزی بحسب اتفاق؛ **انجام:** شیوه مستمره علانیة و سرا شیعیان باشد اللهم العنهم لعنا وبیلا و سخطا عظیما و عذابا فوق العذاب و اغفرلی ... برحمتك یا ارحم الراحمین
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد جعفر آهی، تا: ۱۲۶۹ق؛ رکابه‌دار، در اول و آخر نسخه فواید طبی از جمله صورت کحل جواهر و صورت کحل یاقوتی از مرحوم آقا اسماعیل حکیم؛

جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۲۱۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۰-۵۱]

۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۹۲

آغاز: نبود و معاویه او را بزیاد نسبت داد بسبب غرضی که ذکر آن طولی دارد؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین گویم بخدا که پیشه ام مدح علی است ...

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن کربلایی یوسف رودباری، تا: سه‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۲۷۰ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۳۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۸۹]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نسخ خوب، کا: محمد طاهر حسینی و زوائی قمی، تا: جمعه ۱۱ رمضان ۱۲۷۲ق، به دستور میرزا محمد خان کشیکچی باشی؛ دارای یک سرلوح مزدوج، مجدول؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۹۵گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [ف: ۵-۵۰]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۲

آغاز: گفت عبدالله کریم است و ابو سفیان بخیل نخواستم ببخیل منسوب باشد؛ **انجام:** خطا بر ورق دهر نماند صد سال ×× بیچاره نویسنده که او خاک شود

خط: نستعلیق، کا: موسی بن محمد مهدی موسوی حسینی فندرسکی استرآبادی، تا: جمعه ۱۲ شوال ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۷۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۱۸۹]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۶گ، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۹-۹۷۴]

۵۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۳۹

نسخه کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی بن ابو الحسن یزدی، تا: ربیع الاول ۱۲۸۸ق؛ اهدایی: حسین تراب یزدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۷۶گ، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۳۷۲]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** باشد ولکنی محل عمل فی الجمله به بالاتر از سر باشد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام [رایانه]

۵۸. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۹۹۳

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی شمیز نارنجی پوشانیده، ۱۳۶گ، ۲۵ سطر (۱۴/۵×۲۷/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲-۲۱]

۵۹. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۶۲

آغاز: خبیثه و هذا ملح اجاج بمشارکت شیطان که شارکهم فی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ از کتاب‌های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: لیمویی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، مختلف السطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۱۱]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: 2051

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی خیر الانام و سلم تسلیماً کثیرا.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دو صفحه اول مذهب، دو سرلوح متوسط؛ جلد: میشن خرمایی ضربی، ۵۹۸، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶-۵۰]

۶۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۶۶

آخر نسخه باب چهل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۳]

۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷-۷/۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اشاره بمناظره و مباحثه نمود چون روز دیگر شد مولانا نظام الدین عبدالملک

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۸۶گ، ۱۷-۳۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۱-۵۰۶]

۶۳. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۴۵

آغاز: او را ملامت نکن و اما ملامت کن آن زنی را که یقین کرده باشد؛ **انجام:** اذهب عنکم الرجس و یطهرهم تطهیرا ... و در جمعه دیگر مؤذنان

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج آستر کاغذ حنایی، ۲۱۵گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۳۳]

● الانساب و الرجال = کتاب الانساب / انساب / عربی

al-ansāb wa-r rijāl = k.-ul ansāb

در دیباچه در برتری عرب بر دیگران و برتری قریش بر دیگر قبیله‌های عرب سخن گفته، سپس به زنجیره خاندان پیامبر پرداخته است. با سربندهای «باب» بی شماره: باب فی نسب اولاد ابی عبدالله الحسین الشهید بکربلا. در آن از «انساب الطالبین»، (الذریعه ۳۸۱/۲) نقل می‌کند. و در پایانه تاریخ ۲۰ ذیحجه ۸۹۹ق (سنة تسع و تسعین فثمانمأیه) به‌گونه تاریخ نگارش آمده است. (احمد منزوی)

آغاز: الحمدلله الذی لایبلغ مدحته القائلون، و لایحصی نعمائه العادون، و لایودی حقه ... اما بعد، فاعلم ان اشرف الخلق فی عالم الله تعالی العرب ثم العجم، و افضل العرب قبایل ربیعة و مضر، و اشرفهما و اکرمهما قبیلة قریش ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** شیث نبی الله بن آدم (ع) ابوالبشر و نبی متکلم صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد المصطفی و علی آله و عترته الطیبین الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب در عشره شهر ذی حجة الحرام سنة تسع و تسعین فثمانمایه البحریه.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیحجه ۸۹۹ق؛ تملک: امین الدین محمد بن حبیب الله بی تاریخ، العبد حسین الرضوی؛ ۳۶۱ص، ۱۱ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [عکسی: ۱-۴۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابوعبدالله الحسین الشهید ابن امیرالمؤمنین ... کتب ذلک فی سنة ثلثین و تسعمائة هجریة نبویة و الحمدلله اولا و آخرا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: سلطان القرا، محمد حسین بن کاظم علوی و مهر او؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ نو، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷سم [ف: ۱-۵۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۷۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۰۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۴۴]

● **الانساب و کیفیاته** / انساب / فارسی

al-ansāb va kayfīyāt-oh

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۱۵

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۸ص (۹۹-۱۰۶) [نشریه: ۲-۱۰۶]

● **انس الاسلام** / تاریخ معصومین / فارسی

ons-ol eslām

تاریخ تألیف: محرم ۵۱۲ق؛

در ۵۹ «فصل»، در شرح احوال رسول و اولاد و ازواج و خلفا و اعمام و عمات و قرابات و غزوات و حیات و وفیات آنها و انساب و جامه‌ها و متاع ایشان.

[دنا ۱۹۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۳/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷/۲-ف

نسخه اصل: نسخه‌های آقای حسن نارقی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۷۶ق؛ در هامش نیمه دوم نسخه و ۵ ص آخر [فیلمها ف: ۱-۴۰۱]

← الانسان ≻ ماهیة الانسان

● **انسان پس از مرگ** / کلام و اعتقادات / عربی

ensān pas az marg

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۷۳/۱۴

رساله در پاسخ سؤال از این که انسان پس از مرگ به صورت روح یا روح و قالب مثالی یا با جسم طبیعی به بهشت می‌رود؛ بی‌کا، بی تا، قطع: رحلی [ف: ۲۷۶]

● **انسان‌شناسی** / عرفان و تصوف / فارسی

ensān-šenāsī

رساله‌ای عرفانی در خصوص انسان، در یازده «باب» با استفاده از آیات قرآن و روایات معصومین: ۱. رموز و اشارات و معانی و حکایات در حال انسان؛ ۲. اشارات و طلسم وجود انسان؛ ۳. در آنکه مقصود آفرینش توئی؛ ۴. سبب آفریدن انسان؛ ۵. سر آفریدن انسان و حقیقت و چگونگی و سر امانت که چیست؛ ۶. معرفت آنکه از کجا آده و آنچه مقام است؛ ۷. بدایع فطرت و صنایع قدرت؛ ۸. شش «فصل» است: اول عجایب خلقت ...؛ ۱۱. سلطان روح و تأثیر او در جسم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۷۱/۴

آغاز: و لقد خلقنا الاسنان من سلالة من طین ... بدرستی و حقیقت که بیافریدیم آدمی را از سلاله که خلاصه بودار کل یعنی جوهر آدمی را از گل آفریدیم؛ **انجام:** اما چون نظر به ذات می‌کنیم همه را در نظر امر قدرت یک ذات بینیم اینجا معنی وحدت روی می‌نماید ... فکل شیء له آیة تدل علی انه واحد جمالک فی کل حقائق سافر و لیس الا جلالک ساتر.

خط: نستعلیق، کا: یزدان بخش بن آزاده بخت، تا: جمعه ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۱۳ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج گل و بوته، ۷۱گ (۴۱پ-۱۱۲پ)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۳-۶۴۴]

● **انسان العین** / کلام و اعتقادات / عربی

insān-ul ‘ayn

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸-۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765-1817)

تعلیقه‌ای است بر کتاب «عین العین» ابی القسم بن حسن جیلی.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸۰

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد فرزند مؤلف، تا: ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول) [د.ث. مجلس]

۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۱

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی، تا: روز قربان ۱۲۳۰ق، جا: تهران؛ محشی با نشان «منه اعلی الله درجته»، حل مشکلی در امر اجتهاد و

تقلید به خط نستعلیق فتحعلی خان بن محمد حسن خان بن محمد صادق خان با تاریخ ۱۲۴۷ در شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۱۸گ (۱پ-۱۱۸ر)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴۸]

← انسان العیون فی سیرة الامین المأمون ← السیرة الحلبیة

● **انسان العیون فی مشاهیر سادس القرون** / تراجم / عربی

insān-ul ‘uyūn fī mašāhīr-i sādis-il qurūn

کتابی است در شرح احوال مشاهیر و بزرگانی که در قرن ششم و هفتم می‌زیسته‌اند. مؤلف کتاب گرچه تاکنون شناخته نشده امام مسلم است متأخر از ابن خلکان و صفدی بوده زیرا از این دو نفر مطالبی نقل می‌کند. قبل از کتاب، روی برگی به نقل از «گور گیس عواد» چنین آمده است: «انسان العیون فی مشاهیر سادس القرون: نام مؤلف در آن ذکرنشده است، و در کتابخانه استاد عباس عزاوی در بغداد نسخه‌ای از «تاریخ دول الاعیان» شرح قصیده نظم الجمان فی ذکر من سلف من اهل الزمان، در پنج مجلد تألیف: شهاب الدین احمد بن محمد بن عمر المقدسی الشافعی المعروف بابن ابی عذیبه متوفی به سال ۸۵۶ هـ موجود است که در مقارنه این دو کتاب به یکدیگر معلوم شد که «انسان العیون» قطعه‌ای از «تاریخ دول الاعیان» است و با مجلد چهارم و پنجم مطابقت دارد.»

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۲عکسی

آغاز: بسمله، ذکر خلافة الناصر لدین الله ابو العباس احمد بن المستضیء؛ **انجام:** و لما کان الرکب فی الطریق خرج علیهم الامیر احمد بن حججی بن برید فوقع القتال و کادوا یظفرون بامیر الحاج فشق الناصر الصفوف و کلم الأمیر.

نسخه اصل: کتابخانه معهد الدراسات العلیا جامعة بغداد، ش ۲۴۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ مصحح؛ ۱۷۸گ، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۲-۳۶۰]

● **انسان کامل = منازل السائرین = رسائل عزیز نسفی** / عرفان و تصوف / فارسی

ensān-e kāmel = manāzel-os sā’erīn = rasā’el-e ‘azīz-e nasafī

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۸۰ق؛ محل تألیف: شیراز

انسان کامل که دربرگیرنده ۳۲ رساله است، گویا در بخارا آغاز کرده و در شیراز ۶۸۰ق (رمضان ۶۹۱ق، مرعشی ۲۱: ۱۵) به انجام رسانیده است. انسان کامل نامی است که بعدها به مجموعه او داده شده است. در دیباچه مجموعه رساله‌هایش می‌گوید: «از این بیچاره خواستند، چند رساله در علومی که دانستن آنها ضروری است بنگارم، گفتم اگر جمله علوم را بیاورم دراز شود. آنچه شما درخواست کنید نویسم، و بیست رساله جمع کردم، ده چنان باشد که مبتدی و منتهی را از آن نصیب باشد و ده چنان باشد که جز منتهی را از آن نصیب نباشد و پیش از رسائل چهار «فصل» نوشتم: ۱. در بیان شریعت و طریقت و حقیقت، ۲. در بیان انسان کامل، ۳. در بیان کامل آزاد (۳. در بیان صحبت)، ۴. در بیان سلوک». از مقایسه مقدمه «منازل السائرین» با مقدمه «انسان کامل» روشن گردید که وی دو مجموعه رساله به نام «منازل السائرین» دارد: یکی گسترده و یکی کوتاه، از این روی مجموعه‌ای که به نام «انسان کامل» چاپ شده همان «منازل السائرین» گسترده است.

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه، صلات. اما بعد، چنین گوید اضعف ضعفا و خادم الفقرا عزیز بن محمد النسفی که جماعت درویشان کثرهم الله از این بیچاره درخواست کردند که می‌باید که چند رساله جمع کنید در علومی که دانستن آن ضرورت دارد مر سالکان را تا ما را مونس و دستوری باشد و تو را ذخیره و یادگاری شود ...

چاپ: تهران، با پیشگفتار هانری کربن، با تصحیح و مقدمه ماریژان موله، انتشارات طهوری، چاپ دهم، ۱۳۸۹ش

[فهرست مشترک نسخه‌های پاکستان، اسلام آباد ۲۹۰/۳؛ دنا ۱۹۶/۲ (۹ نسخه)؛ الذریعه ۷۱۸/۹؛ نسخه‌های منزوی ۱۸۰۶/۲؛ مشار فارسی ۵۴۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۱۳/۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** مقدمه: ... ای درویش این ۵ فصل را در مسجد جمعه ابرقوه جمع کردم و نوشتم. و الحمدلله رب العالمین

۲۱ رساله است که شماره‌های ۱۵، ۱۶و ۱۷ از او نیست و نویسنده نسخه از وی پنداشته است. ۱. رساله در بیان موجودات، ۲. احادیث اوایل، در بیان ...، ۳. وحی و الهام و خواب دیدن، ۴. تناسخ، ۵. لوح محفوظ و جبر و اختیار و حکم قضا و قدر، ۶. عالم ملك و ملکوت و جبروت، ۷. گفتار صوفیان درباره ذات و نفس و وجه، ۸ رساله در بیان بهشت و دوزخ، ۹. وجود حقیقی و وجود خیالی، اهل وحدت دو طایفه اند، ۱۰. وحدت، سخن اهل وحدت، ۱۱. رساله عرفانی، وجود، نور، ۱۲. سخن اهل وحدت در بیان عالم، ۱۳. مقام وحدت، منزل ششم، ۱۴. عالم کبیر و عالم صغیر و مبدأ و معاد، ۱۵. چهل مقام صوفیان، که از او نیست، ۱۶. نوریه، از همدانی، ۱۷. غایة الامکان فی درایة الزمان و المکان، از اشنوی؛ ۱۸. منازل السائرین، ۱۹. آفرینش ارواح و اجسام، ۲۰. عالم ملك و ملکوت و جبروت، ۲۱. نبوت و ولایت و ملك و الهام و وحی و خواب راست؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن

۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۶سم [ف: ۱-۲۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۳۳

۱۸ رساله از منازل السائرین مطول و مختصر. و چند رساله مستقل: ۱. تنبیهات، ناشناخته، ۲. رساله‌ای دیگر، ۳. احادیث اوایل، ۴. وحی و الهام و خواب دیدن، ۵. تناسخ، در بیان سخن اهل تناسخ، ۶. لوح محفوظ عالم صغیر، ۷. آداب الخلوة، ۸. عشق، رساله در بیان عشق، ۹. مبدأ اول و عالم جبروت و عالم ملکوت و عالم ملك، ۱۰. عالم ملك و ملکوت و جبروت، ۱۱. مبدأ اول و عالم ملك و ملکوت و جبروت، ۱۲. ذات و نفس و وجه، ۱۳. سخن اهل وحدت، منزل هفتم، ۱۴. سخن اهل وحدت، منزل هشتم، ۱۵. منزل نهم و دهم، ۱۶. منازل السائرین، خاتمه، ۱۷. مقصد الاقصی، ۱۸. اعتقادات، بیان اعتقاد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور سبز، ۱۳۰گ، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۲۷]

۳. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۶۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۸۰-۲۵/۷۰

آغاز: مقدر است و مقام او مقدر است و از آنچه تقدیر رفته است به سعی و کوشش زیاده نمی‌شود؛ **انجام:** طالبان واینهمه طاعات و عبادات ... انس و محبت پیدا آید چون ازین تمت النسخة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۷ صفر ۱۱۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱-۵۰۹]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۴۷/۳-۲۱/۱۶۷

آغاز: بسمله قال رسول الله صلی الله علیه وآله و سلم الشریعة اقوالی و الطریقه افعالی و الحقیقة احوالی؛ **انجام:** خیام مشکینی نیست چون این خیام مشکین که من دراین صحراء کافوری زده ام تمام شد این دو رساله ... و دربر معنی خیری گفته است والحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۰۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق [الفبائی: ۲۸۲]

۷. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق [میراث اسلامی: ۵-۵۶۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کلید خزاین غیب معرفت خواست خود را شناختی هرکدام که خواهی بگشا درها گشاده شد

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۱۳پ-۱۱۷ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۱۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۸۹

بی‌کا، بی تا، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **الانسان الکامل = الروح الاعظم** / عرفان و تصوف / فارسی

al-ensān-ol kāmel = ar-rūh-ol a‘zam

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, ‘alī ebn-e mohammad (1315-1385)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۷/۱۸-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۸۷۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۴۱۶-۴۲۷)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۶۴]

● **انسان کامل** / عرفان و تصوف / فارسی

ensān-e kāmel

اسماعیل بن شاه عالم عبدالعزیز

esmā‘īl ebn-e šāh ‘ālam ‘abd-ol-‘azīz

به نام مرتضی خان شیخ فرید، در «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰/۴۷-ف

نسخه اصل: بادلیان ۲۸۲۷ وینفیلد ۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق، جا: لاهور [فیلمها ف: ۱-۵۷۲]

● **الانسان الکامل** / عرفان و تصوف / عربی

al-insān-ul kāmil

برغانی، محمد علی بن محمد، -۱۲۷۲ ؟ قمری

boraqānī, mohammad ‘alī ebn-e mohammad (- 1856)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۴ جمادی الثانی ۱۲۵۳ق

رساله در عرفان شیعی در معرفت ارواح و حقیقت انسان با استفاده از کلمات حضرات معصومین (ع)، مشتمل بر یک «مقدمه» و «اشارات» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمدلله الذی خلق الجواهر و الاعیان المعبر بالاول بالارواح و بالثانی بالابدان ...

انجام: ... ان یصلحوا بانصافهم لان الانسان ما اوتی من العلم الا قلیلاً و ان السهو و النسیان کالطبیعة الثانیة للانسان.

[دنا ۱۹۶/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار، ۷۳گ (۷۳پ-۱۴۵ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴۱-۴۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۳۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، ۱۵۲گ (۵۷پ-۲۰۹ر)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۴۴۶]

● **الانسان الکامل فی معرفة الاوائل و الاواخر** / عرفان و تصوف / عربی

al-insān-ul kāmil fī ma'rifat-il awā'il wa-l awāxir

جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷-۸۳۲ قمری

jīlānī, 'abd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366-1429)

کتابی است در مبدا و معادشناسی به روش اهل کشف و شهود همراه با اصطلاحات عرفا و صوفیه، و مطالبی راجع به نبوت، انبیاء زمین و آسمان، عناصر و کواکب، ملائکه، نفس وروح، معنی عبادت و اسرار آن و مذاهب و ادیان بزرگ، که در یک مقدمه و ۶۳ «باب» تدوین شده است. باب اول به‌مبحث ذات باری تعالی پرداخته و پس از بحث در اسماء و صفات و سایر عقاید راجعه به نبوت و معاد، باب ۶۳ آن در بیان سر سایر ادیان و عبادات و نکته جمیع احوال و مقامات می‌باشد. این کتاب ظاهراً داری مقدمه‌ای در شرح مکاشفه‌ای است که در برخی نسخه‌ها موجود است و با عنوان «شرح مکاشفه عرفانیه» آمده که به نظر می‌رسد مقدمه انسان کامل و از خود اوست.

آغاز: آغاز مقدمه: بسمله، سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم، قال النبی الاکرم صلی الله علیه و آله و سلم فانما کنز من کنوز الجنة و هو حسبی و نعم الوکیل

متن: بسمله و به نستعین. الحمد لمن قام بحمده اسم الله فتجلی فی کل کمال استحقه و اقتضاه و حصر بنقطة حال جلاله حرون الجمال و استوفاه سمع حمده نفسه بما اثنی علیه المعبود

انجام: انجام مقدمه: فامض فیه فیما مضی علیک من الامضاء الذاتیه و الصفاتیه التی لا یختص عنها کائناً ما کان من الالهیات و الکونیات.

متن: لانه له کان البدؤ فی الوجود فلا بد ان یکون له الختام علیه افضل الصلوة تم الکتاب المسمی بالانسان الکامل بفضل الله الشامل.

چاپ: بولاق، جزء ۲، ۱۲۹۳ق؛ مصر، ۱۳۰۱و۱۳۰۴ق؛ المیمنیه، ۱۸۳ص، ۱۳۳۴ق.

[کشف الظنون ۱۸۱/۱؛ معجم المطبوعات ۷۲۸؛ الاوقاف العامة موصل ۴۹/۴؛ دنا ۱۹۶/۲]

شرح و حواشی:

۱- شرح الانسان الکامل؛ جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم (۷۶۷-۸۳۲)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر مجلس: ف: ۸۷]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: مولانا حسین دیوان، تا: یک‌شنبه ۲۴ رجب ۱۰۱۲ق، تصحیح شده در ۱۱۲۹، جدول زر و مشکی، با سرلوح زیبا؛ کاغذ: ترمه، اندازه: ۱۵×۲۴سم [نشریه: ۳-۲۳۱]

۳. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۲۴۹

آغاز: لمن قام بحمده اسم الله

بی‌کا، تا: ۱۰۱۳ق [اوراق عتیق: ۱-۲۴۱]

۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۴۸۵

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** و من بلغ حضرة الاحدیة جعل تمت قدمه الاوقات العددیة و کان وقته واحدا و کان عن کل رتبة صاعداً و الله الباقی بعد فناء الخلق و ذلک الیوم الحق و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۰۴۹ق، جا: منفلوطه، یکی از ممالیک عثمان بک؛ آغاز نونویس و نویسنده کتاب‌را با نسخه اصل مقابله کرده؛ تملک: حاج خلیل تویکچی بغدادی در قسطنطنیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۵۰گ،۲۵سطر(۱۱×۱۵)،اندازه:۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۶۵]

۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۵۴

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** فهو خلیفة الله فی ارضه و مظهر صفاته و بهذا نختم الکلام فی هذا المقام و نحمده خاشعاً مصلیاً

خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد بن علی بن حسین بن علی بن یوسف حافظ در ۱۱۱۵؛ جلد: مقوا، قهوه‌ای عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف مخ: ۱-۶۲]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۰۱

آغاز: برابر مقدمه؛ **انجام:** برابر متن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۱۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۲۰/۹سم [ف: ۱-۳۸۶]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ حاوی دوایر؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم‌ترنج منگنه، ۱۷۷گ، ۲۰سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۹-۹۸]

۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۵۲

آغاز: برابر متن

شامل مقدمه و شصت و چند باب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ در مقدمه مطلبی با عنوان اشاره آمده، این اشاره را کسی شرح و نسخه آن در ۶ برگ قبل از اصل می‌باشد، آغاز اشاره: «جمعنا الوقت بغریب من غرباء الشرق»، در برگ آخر این رساله آمده شیخ جیلی کتابی در تفسیر بسم الله الرحمن الرحیم در ۱۹ جلد به عدد حروف بسم الله نوشته است [ف: ۷۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۶۴

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد اسماعیل کرمانشاهی، تا: ۱۲۱۲ق [رایانه]

۱۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۲۸

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** تمت الكتاب بعون الملك الوهاب فی یوم ستة عشرین ربیع الاول کتب الحقیر الفقیر، حسنعلی بن مرحوم مغفور ملا محمد فومنی الاصل من الشهور سنة خمس و ثلاثین و ماتان بعد الف من هجرة النبوية (ص) سنه ۱۲۳۵
این نسخه ناقص و تا باب ۱۷ در علم مطابق فهرست بیان نموده و در خلال آن از صفحه ۹۷ روش مطلب تغییر یافته، و وارد در مبحث امامت و از آنجا تا صفحه ۱۰۶، رشته کلام را به‌توحید کشانیده و از آنجا شروع به استشهاد به‌آیات راجع به توحید نموده، سپس به‌کلمات انبیاء و اولیاء و مشایخ در ضمن فصولی اشتشهاد کرده است و چنین به نظر می‌رسد که از صفحه ۹۷ تا آخر کتاب مربوط به مباحث باب ۶۳ سر ادیان و عبادات و نکته احوال و مقامات بوده و سایر ابواب ساقط شده باشد؛ خط: نسخ، کا: حسنعلی بن مرحوم مغفور ملا محمد فومنی الاصل، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: سفید آهاری، جلد: میشن مشکی، ۳۲۴ص، ۱۸ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳×۲۱سم [فهرست عراقی: ۱-۲۵۱]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۴۸گ (۱-۴۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۱۱۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۴۰
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، کا: محمد علی متخلص به فردی، تا: شنبه نیمه شوال ۱۲۵۳ق؛ از روی نسخه‌ای که به تاریخ یک‌شنبه ۲۴ رجب ۱۰۱۲ در مدینه نوشته شده بود؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱۸-۱۲۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱/۲ط
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد کاظم خراسانی قائنی، تا: ۱۲۵۳ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج با سر ضربی، ۲۲۷ص (۲۳-۲۴۹)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۴/۳-۹۴]

۱۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۱ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۱۸]

۱۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۲۲/۱
خط: شکسته و رقاع، کا: عباسقلی بن محمد زکی خان نوری سردار فارس و کرمان، تا: یک‌شنبه دهه سوم ذیحجه ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۲-۱۲۷]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۱۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ (۶۴پ-۲۰۳پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۴۳]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۲
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۴-۳۱]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۱
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج خرمایی ضربی، ۱۹۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۸]

۱۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۲۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی باریک [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۲۰. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷
آغاز: برابر مقدمه؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت برگ اول یادداشتی: (۱) معاشران ز حریف زمانه یاد آرید ×× حقوق بنده گی مخلصانه یاد آرید دیگر: (۲) شاهدان گر دلبری زینسان کنند ×× زاهدان را رخنه در ایمان کنند (۳) کنون که در چمن آمد گل از عدم بو جود ×× بنفشه در قدم او نهاد سر بسجود. به‌تاریخ شب چهارشنبه ۲۵ رجب سنه ۱۳۰۹ق، پیش از آغاز کتاب شخص ناشناسی مقدمه‌ای در۱۳ برگ نوشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سبز، ۲۸۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۰۰]

۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۶۲/۱
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، کا: محمد رضا، بی‌تا؛ مصحح؛ در برگ ۹۴ مختصری در اعمال هر روز ماه رجب؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، یک‌لا، مجدول، میان جداول بوته‌های ریسه ای، ضربی، اندرون جلد روکش کاغذی نخودی، ۹۰گ (۲پ-۹۱پ)، ۲۹ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۹-۱۹۴]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۳۱
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر مقدمه؛ تمام شد شرح اشاره انسان کامل
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۹]

۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۷۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سید مرتضی علی حسینی [رایانه]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۴
آغاز: برابر متن؛ **انجام:** برابر متن
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، در انجامه این نسخه، کاتب فوت مصنف را روز شنبه ۲۸ جمادی الثانی ۸۱۱ هـ و نام فرزندش را عمر یاد کرده؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی، کتب‌خانه عرشی نامپلی حیدرآباد؛ جلد: گالینگور سبز با عطف تیماج قرمز، ۲۸۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۷۱]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۸۴

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** و اما الشهادة فانها نوعان شهادة کبری و شهادة صغری واما الشهادة الصغری علی اقسام و قد ورد الحدیث بها کمن مات غریبا او غریقاً
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده و عبدالله» (بیضی)، و تاریخ تملک همان شخص ۱۳۱۲؛ جلد: مقوا، ۱۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۲۱۱]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۶۹-۳۶/۱۶۹

آغاز: برابر متن؛ **انجام:** فهولاء هم الذین اتبعوه من ذریته ومن اشتغل بلذاته عن تعلم قرائة تلك الصحف واتبع
از اول تا باب ۶۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۲۸۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۵۰۷]

● **انسان کامل فی معرفة الاواخر و الاوائل** / شعر، شرح دعا / فارسی

ensān-e kāmel fī ma‘refat-el avāxer va-l avā’el

مفتون همدانی، میرآقا، ۱۲۶۸-۱۳۳۴ شمسی

maftūn-e hamadānī, mīr āqā (1889-1955)

در ترجمه دعای کمیل است در قالب مثنوی و جز «انسان کامل فی معرفة الاواخر و الاوایل» حاجی خلیفه است.

[فرهنگ سخنوران ۵۵۷؛ الذریعة ۱۰۸۵/۹؛ فهرستواره منزوی ۲۳۹/۱۰]

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۲۸/۱-۸۸۳۱

خط: نستعلیق، کا: سید مهدی امیر جوانبخت، تا: ۱۳۸۵ق (= ۱۳۴۴ش)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمای مشکی، ۱۴۹گ، ۱۳ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۱۶۱]

● **الانسان الکامل مخلوق علی صورة الرحمن ...** / کلام و اعتقادات / عربی

al-insān-ul kāmil maxlūq-un ‘alā ṣūrat-ir raḥmān ...

رسالة فی ان «الانسان الکامل مخلوق علی صورة الرحمن و علی صورة الاکوان». از قرن ۷ و ۸

تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: ۲۳/۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۴-۳۲۷]

● **انسان کامل و شریعت و طریقت** / عرفان و تصوف / فارسی

ensān-e kāmel va šarī‘at va tarīqat

گفتاری است ــ گویا بخشی از رساله‌ای ــ به گونه پرسش و پاسخ. یکی از پرسش‌ها از عمل اهل طریقت است که پاسخ آن این‌گونه است: «گوییم عمل ایشان ده چیز است: اول-طلب خدای تعالی، دوم-طلب مردم دانا، سوم-ارادت به دانایان و باید که سالك به غایت مرید و دانا باشد ، چهارم-به فرمان بودن ... و هر کار ... به دستور دانا کند، پنجم-ترکست باید سالك به اشارت دانا ترك جمیع علائق ... نماید ، ششم-تقوی است ... هر گشایش که او را پیدا شود از متابعت شریعت پیغمبر ماست، هفتم-کم گفتن است به غیر از ذکر ، هشتم-کم خفتن است، نهم-کم خوردن است، دهم-عزلت ... است. سالك چون در خدمت دانا بدین ده چیز مداومت نماید ... به جایی رسد و دری از حقیقت بروی گشاده شود.»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۳/۶-طباطبائی

آغاز: اگر پرسند که شریعت چیست و طریقت چیست گوئیم که شریعت گفت پیغمبر ماست و طریقت فعل و کردار او و حقیقت چنان که دانستی حال او؛ **انجام:** و از این جهت حضرت رسالت پناه رحمة اللعالمین است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی ضخیم شکری و تیره رنگ، جلد: تیماج مشکی یك‌لا، ۱۰۰گ، ۱۷-۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲۳-۲۳۳]

← انسان نامه ⟵ انسان نامه

● **انسان‌نامه = قیافه‌نامه** / قیافه‌شناسی / فارسی

ensān nāme = qīyāfe nāme

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465)

در معرفت صورت و سیرت انسان در دو «باب»: ۱. بیان حلیت و صورت (قیافه شناسی و فراست)؛ ۲. بیان سیرت و صفت انسان. نوربخش در باب دوم، از مرشد خویش خواجه اسحاق که مرید امیر سید علی همدانی است یاد می‌کند و می‌گوید «بی اشتباه آن حضرت. علی ثانی (یعنی میرسید علی همدانی) حبل الله باشد و سلسله وی اقوی از جمیع سلاسل اولیا». در جای دیگر از همین باب دوم، سطوری از ذخیرة الملوك همدانی آورده. مؤلف درباره سبب تألیف و وجة تسمیه کتاب می‌گوید (در پایان مقدمه): «مبنی بر همین صورت کتاب رساله‌ای در صورت و صفت انسان جهت حضرت شاهی به موجب اشارت الهی واجب نمود چون این فقیر به نوشتن رساله از بهر آن حضرت نامور بود و باز نامها و اسب نامها جهت این فقیر به نوشتن رساله از صفات بهیمی به صفات انسانی ترقی نموده انسان‌نامه نوشتن مناسب نمود امید آنکه موجب ترقیات نامتناهی شود». در بسیاری از فهارس آن را از آن سید علی همدانی دانسته‌اند که خطاست چون از او در این کتاب یاد کرده و نقلی از «ذخیرة الملوك» او دارد.

آغاز: بسمله، حمد و سپاس وثنای بی قیاس حضرت صانع حکیم را که به موجب خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحاً بید قدرت و قلم ارادت خط وجود آدم ... و بعد حمد الهی معلوم حضرت سلطنت پناهی باد

انجام: چون مقصود از این رساله شناختن انسان است در بیان صورت و سیرت انسان، شمه ای نبشته شد زیادت موجب اطاله است. در خاطر شکسته میکذشت دو کلمه نصیحت مناسب است. چون نظر به حال خود انداختم به نصیحت دیگری نپرداختم عنان قلم به صوب دعا معطوف گشت. سلطنت صوری با سلطنت معنوی مجموع، مرزوق حضرت خسروی باد بحرمة مظاهر تجلیات الاقطاب و الافراد.

[الذریعة ۳۹۰/۲؛ نسخه‌های منزوی۷۴۲/۲، ۱۰۵۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۸۸۰/۵، ۸۱/۶؛ دنا۱۹۷/۲-۱۹۸(معرفی در ذیل دو عنوان)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۶۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه چندی در بیان انسان بیان کرده شد، چون نظر بر حال خود انداختم بنصیحت دیگری پرداختم ... من ید العبد عبدالقادر کمال سنة تسع و تسعین و ثمانمایة.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر کمال، تا: ۸۹۹ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۲۲-۳۰)، ۹ سطر (۷/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۳-۱۵۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای و مقوایی زرکوب، ۲۲گ، ۹ سطر (۶×۹)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [سنا: ف: ۲-۱۶۵]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۱۱

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۰؛ مجدول؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۷۴/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از سید علی همدانی دانسته؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سرخ تیره ضربی، ۸گ (۳۰پ-۳۷ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۵/۵سم [ف: ۷-۳۱۵]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۳/۲-۴/۱۵۳

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد التیمجانی موطناً، تا: جمادی الثانی۱۰۳۳ق؛ دارای کتیبه، مجدول؛ ۲۸گ، ۱۲ سطر [ف: ۱-۵۱۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان Hyde 4 (۱۸۸۰). در شناختن اولیاء و صورت ظاهر آنها؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: سلامی خنجی، تا: ۲۵ شوال ۱۰۴۴ق [فیلمها ف: ۱-۵۶۰]

۷. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون ازین رساله مقصود شناختن انسانست در بیان صورت و سیرت انسان شمه‌ای نوشته شد زیادت موجب ملال باشد ... تمت الرسالة القیافه من کلام مظهر الجامع غوث اعظم حضرت امام محمد الملقب بنور بخش

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شاه اویس بن اسمعیل، تا: ۱۳ رمضان ۱۰۵۹ق، جا: قریه مهربان؛ کاغذ فرنگی و فستقی؛ جلد: تیماج عنابی، ۴ص، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۴۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷۵/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا قابلیات و استعدادات هر کس معلوم نموده و بهر کدام از خواص و عوام اشتغال و اعمال مناسب فرمایند، جز بخردمند مفرما عمل ×× گر چه عمل کار خردمند نیست ... و الله أعلم بالصواب.

در فهرست این رساله با عنوان «مرآة الرجال» آمده و از سید علی همدانی دانسته؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۷۹ق، جا: ابهر؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۱۲۵-۱۳۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۰-۴۸۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱۶/۱۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در برگ ۱۹۰ر قصیده مصنوع اهلی شیرازی نقل شده بدین مطلع: «برکت کلك تو را از حرمت متراکب ...»، در پایان مالك از پدرش سه بیت شعر ترکی نقل کرده در سال ۱۲۸۷ که والدش انشاء فرموده، در آغاز نسخه نیز این بیت شعر عربی: «ان فی بستاننا نارنجنا ×× من جنا نارنجنا ناراً جنا»، یادداشتی است مبنی بر این‌که ابن اثیر در «نهایه» در ترجمه بسیاری از موارد اشاره به فقرات خطبه شقشقیه کرده است؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد شریف» (مستطیل)، مالك نسخه لطفعلی دانش تبریزی با سجع «عبده لطفعلی» (هشت گوش)، «یا عماد من لا عماد له» (ترنج‌مانند)؛ تملك: عماد الدین بن حسن مازندرانی، لطفعلی تبریزی به سال ۱۳۰۹، تملکی در کربلای معلی به سال ۱۱۸۸؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده، ۳گ (۱۹۵پ-۱۹۷ر)، اندازه: ۱۳/۹×۲۰/۲سم [مختصر ف: ۸۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی اقتدا بدیشان نکنند و انکار ایشان نیز ننمایند دل زنده صحیح بیدار دل مؤمنان دین دار است

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، با ته نقشی، جلد: میشن مشکی، ۷گ (۱۱۷پ-۱۲۳پ)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶/۲×۲۶/۱سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۶]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴۵/۴

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی ترنج و سرترنج دار ضربی، ۵گ (۷۷پ-۸۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۷۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۱/۴
در فهرست از سید علی همدانی دانسته؛ خط: نسخ، کا: ملک محمد بن علی کازرونی، تا: ۱۲۰۴ق، ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی ترنجی مقوایی، ۳۱گ (۲۲۳-۲۵۳)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۵سم [ف: ۱۶-۱۱۶]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲۷/۷
آغاز: برابر **انجام:** اگر درویش در یک حال ماندی ×× سر و دست از دو عالم برفشاندی
در فهرست از سید علی همدانی دانسته؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین عشقی ذهبی ابن میرزا محمد فایق، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، مجدول، ۴۶ص (۲۰۱-۲۴۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳۲-۳۲۶]

۱۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۷۱۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** البته باید که عاقل فکر کند در اعضا و اجزای بدن خود هر عضو که دلالت دارد بر صفت پسندیده آن صفت را از خویش دور دارد و چنان کند که هر صفت که نیک باشد حاصل کند و با عقل و فهم باشد (تمت الرسالة الشریفة)
نام کتاب با توجه به آغاز نسخه تغییر یافت. در فهرست از سید علی همدانی دانسته؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۹۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۹/۹
آغاز: (پس از خطبه): بعد حمد الهی معلوم حضرت پادشاهی بادت که چون انسان خلاصه انواع اجناس موجودات دو جهانی است شناختن وی منتج سعادت و دولت جاودانی است از بهر که آن سعادت عظمی ... در ضمن معرفت انبیا و اولیاء مندرج و ایشان انسانند؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه جای سخن در نشریه شماره ۵ دانشگاه با نام «صورت و سیرت انسان» و ناشناخته یاد شده؛ کاغذ: هندی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۳۴ص (۱۳۸-۱۷۱)، ۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۱۰-۲۰۶۴]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۱۹/۱-ف
نسخه اصل: مجلس، ش ۳۹۴۸۱ نجم الدوله شماره قفسه ۱۹. در برابر بازنامه و اسب نامه. در فهرست بدون مؤلف آمده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۷۲۴]

۱۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۵۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** در مقدمات گذشت که معرفت انسان میسر نشود مگر بوجهی و بوحی و مکاشفه و آنمعنی خاصه.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: آبی کلفت، جلد: مقوا با کاغذ آبی، ۷ص، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۳۹]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۰۲/۹
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،کا:محمد فاضل روضه‌ای،بی تا؛کاغذ:سپاهانی،جلد: تیماج تریاکی غضربی مقوایی با پوشه مخمل، ۱۷گ (۱۶۹پ-۱۸۵ر)، ۶ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۷۳۰]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۷
آغاز: برابر
در فهرست از سید علی همدانی دانسته؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ص (۳۵۹-۳۷۵) [عکسی ف: ۳-۱۹۳]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۳۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** البته باید که عاقل قابل فکر کند در اعضا و اجزای بدن خود و هر عضو که دلالت بر صفت ناپسندیده دارد [] صفت را از خود دارد و صفات نیک حاصل کند و با عقل به هم باشد تا هشت در بهشت بر وی گشاده گردد.
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمدحسین نائینی، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۷گ (۱۳۰پ-۱۳۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۸۷۸]

← انس التائبین ≻ انیس التائبین

● انس التوحید فی تفسیر آیة العدل و التوحید = انیس التوحید / تفسیر / عربی

uns-ut tawḥīd fī tafsīr-i āyat-il ʻadl wa-t tawḥīd = anīs-ut tawḥīd

شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶-۱۰۱۹ قمری
šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550-1611)

وابسته به: حاشیة الکشاف = تلخیص فتوح الغیب فی الکشف عن قناع الریب؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل = تفسیر کشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)
جار الله زمخشری در «تفسیر کشاف» در تفسیر آیه شریفه «اشهد الله انه لا اله الا هو و الملائکة و اولو العلم» قائل شده که اولوالعلم عالمان عدل و توحیدین که با ملائکه الهی در شهادت عدل و توحید مشترکند می‌باشد. تفتازانی در حاشیه‌ای که بر تفسیر زمخشری نگاشته در مورد این آیه و تفسیر زمخشری از آن اظهار نظر کرده است. مؤلف در این رساله ضمن دفاع از زمخشری، گفتار سعد الدین تفتازانی را رد می‌کند. این رساله روی بعضی از نسخه‌ها «مونس الوحید» نامیده شده است.
آغاز: شهدالله أنه لا اله الا هو و الملائکة و اولوالعلم ... أما بعد فهذا فصل خطاب أوتیناه و ذکر مبارک انزلناه لنصرة جارالله رداً علی فارس مضمار المعانی المولی الفاضل التفتازانی فانه قد اطال فی حاشیته لسان المراء و الجدال بما لا یؤدی الی طائل من المقال و عدل فی تشنیع امام اهل الاعتزال عن حد الاقتصاد و الاعتدال

انجام: فلیطالع صحیفة احوال هذا الامام من تاریخ الحکماء للمحقق الشهزوری
چاپ: با تصحیح حسین طوسی، در آفاق نور، شماره ۵، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا، قم، بهار و تابستان ۱۳۸۶ش
[الذریعه ۲۸۴/۲۳ «انیس الوحید»؛ دنا ۱۹۵/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۸۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالوهاب، تا: ۱۰۶۹ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۴گ (۱۷۱پ–۱۸۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۱–۳۵۱]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۶
آغاز: برابر
خط: شکسته، تحریری، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی عطف تیماج زرد؛ ۸ص (۱۹۳–۲۰۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱–۱۷۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۴۴/۶
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳–۴۲۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۳۰/۶
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «العدل و التوحید» آمده و از محمد حسن شیروانی دانسته شده که خطاست؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۱۰۰پ–۱۰۹پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۱–۱۴۹]

۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۵۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی تبریزی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۹گ (۱۳۱پ–۱۳۹ر)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۲۵]

۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۱۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۱۷ص، ۲۱ سطر (۱۶/۵×۲۹)، اندازه: ۱۰×۳۱سم [ف: ۲–۲۱۴]

● **الانس الجلیل بتاریخ القدس و الخلیل** / تاریخ / عربی
al-uns-ul jalīl bi-tārīx-il quds wa-l xalīl

ابوالیمن علیمی، عبدالرحمن بن محمد، ۸۶۰–۹۲۸ قمری
ab-ol-yomn-e ʻalīmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e mohammad (1456-1522)

این کتاب تاریخ بسیار جامعی است در تاریخ حضرت ابراهیم و کیفیت بناء قدس و بیان حوادث و وفیات بعد از آن حضرت، در ذیحجه سال ۹۰۰ شروع به تألیف آن نموده و بعد ازچهارده ماه آن‌را پایان داده است. مؤلف در خاتمه کتاب از یکی از ملوک طاهریه دمشق به نام الملک الاشرف ابوالنصر قاینبای و مدرسه‌ای که وی در بیت المقدس تأسیس کرده و هم چنین از شیخ الاسلام آن وقت ابوالمعانی محمد بن ابی الشریف شافعی مفصلاً یاد کرده است. تاریخ مبسوطی است درباره بیت المقدس و مسجد اقصی مشتمل بر سرگذشت خرابی‌ها و تعمیرات و دانشمندان و سلاطین آن دیار تا اواخر قرن نهم و اوایل قرن ۱۰ق. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوکیل من ممرالکون استمد العون ... اما بعد فهذا مختصر استخرت الله فی جمعه و سالته المعونه لی لفضله فی ترتیب وضعه یتضمن تاریخ بیت المقدس. الذی هو علی التقوی مؤسس و قصة السید الخلیل ابراهیم و انبائه الساده الاکرمین
چاپ: المطبوعات الوهبیه، ۷۱۲ص، ۱۲۸۳ق؛ پاریس، ترجمه فرانسوی، ۱۸۷۶م.
[کشف الظنون ۱۷۷/۱ و ۱۵۶: ۱؛ دنا ۱۹۵/۲؛ فهرست دارالکتب ۱۹۶۱ج ۸۲: ۱؛ معجم المطبوعات: ۳۵۸؛ مشار: ۲۵؛ الاوقاف العامة موصل ۲۱۱/۲]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۳
آغاز: برابر **انجام:** و کان الفراغ من تعلیقه علی یدا ضعف العباد ... الفقر علی بن العلم فی نهار السبت حاوی عشر رمضان سنه احدی و سبعین و تسعمائه غفرالله و لوالدیه امین.
خط: نسخ تحریری، کا: علی بن العلم، تا: ۹۷۱ق؛ مجدول، به‌سال‌های ۱۲۸۲ و ۱۳۲۲ به ترتیب از عرض کتابخانه گذشته؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، «وقف هذا الکتاب محمد بن الشیخ درویش لعنه الله علی من بدله»؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش چرم قهوه‌ای سوخته وسط یک ترنج ضربی، ۳۵۷گ، ۳۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۵–۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۲۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بلد سیدنا الخلیل علیه السلام و غیرهما من اول سنة احدی و تسعمأیه الی آخر وقت پریده آلعالی فیما بقی من العمر کان الفراغ ... احمد و تسعمایه.
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن ابی بکر شافعی، تا: ۹۸۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی از آن جمله حاشیه‌ای است به فارسی متضمن نقل گرفتاری از مرحوم فرهاد میرزا (معتمد الدوله) در کتاب جام جم درباره فاصله زمانی ظهور بخت النصر و هجرت حضرت رسول اکرم (ص)؛ کاغذ: ترکی نازک، جلد: تیماجی مشکی، ۶۴۸ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۰–۱۴۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۴۰
آغاز: الرأس بغیر جثة ودفنت الجثة بغیر رأس وحوطوا علیها حائطاً وعملوا علیها علامات القبور؛ **انجام:** علی قریش بمکة یدعوهم الی حرب رسول الله صلی الله علیه وسلم فلما

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح، محشی با عناوین «عطاء الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، رو افتاده، ۵۰۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱–۱۸۸]

● **انس الحکمة (ترتیب ...)** / گوناگون / عربی

uns-ul ḥikma (tartīb ...)

زندوستی، علی بن حسین، -۳۸۲ ؟قمری

zandūstī, ʻalī ebn-e hoseyn

کتاب «انس الحکمه» در اصل از ابوالحسن علی بن حسین محمد زندوستی حنفی است و در سال ۶۹۵ یکی از دانشمندان حنفی آن را مرتب ساخته و در ۲۱ «باب» قرار داده است. کتاب حاضر ترتیب انس الحکمه است و ترتیب دهنده نام خویش را یاد نمی‌کند، اما در دیباجه می‌نویسد که در ۶۹۵ به ترتیب کتاب انس الحکمه پرداخته است چنین پیداست که مؤلف ابومحمد عبدالله بن فضل و ابواسحاق ابراهیم بن عفر نیشابوری را درک کرده و از او سماعاً نقل می‌کند. همچنین مؤلف از کتاب الصلوة محمد بن حسن (شیبانی)، ابویوسف، ابوحنیفه، ابوبکر رازی، ابوالقاسم حکیم، احمد بن فضل جندی، ابومنصور بیاع النیشابوری، از محمد صادق (نقل ابوبکر بن اسحاق) امیر نوح بن منصور سامانی یاد می‌کند. سئوال و جواب‌ها، درباره پاره‌ای از اصول عقاید و معارف و علل و اسرار برخی از مسائل طبیعی و فلکی و بحث‌هایی است درباره برخی از عرفا و اخلاقیات با عنوان «ان قیل» و «الجواب». چند مناظره بین درویشی و توانگری و میان مسلمان و نصرانی و محبوسی ترتیب داده شده و سؤال و جواب‌هایی از زبان هر دو فریق متخاصم بیان می‌دارد. فهرست مطالب و ابواب: باب ۱. الاعتقاد بالله تعالی (در این باب پنج سئوال و جواب است و از آن جمله: ان قیل ان الله تعالی واحد و العبد واحد فما الفرق بینهما، ان قیل بم عرفت الله بالعقل ام بالخبر)؛ ۲. الایمان و حقیقته و تفسیرهما و العلم و العقل و المعرفة (از جمله سؤال‌های این باب: ایش تفسیر الایمان، ایش تفسیر الدین)؛ ۳. العلم و الایمان (در این باب و باب چهار سؤال و جواب بصورت بقیه کتاب وجود ندارد)؛ ۴. فضل العلم و العقل و الفرق بینهما؛ ۵. فضل المعرفة و العلم و العقل؛ ۶. فضل الملایکه و بنی آدم و الفرق بینهما (در این باب دو سئوال و جواب است و از کتاب جامع الصغیر و کتاب الصلوة یاد شده)؛ ۷. الانبیاء ... و فضیلتهم و زلاتهم (از جمله سؤالات در این باب: ما الحکمه ان الانبیاء(ع) لم یسلموا من الزله و یحیی بن زکریا سلم منها)؛ ۸. آدم علیه السلام حکی عن ابی القاسم الحکیم ... (سؤال دوم در این باب: «فان قیل ما الحکمة ان الله تعالی نهی آدم عن قربان الشجره فلم ینته فلم یعاقبه بالکفر و امر ابلیس بالسجود فامتنع فعاقبه بالکفر»)؛ ۹. نوح (یک سئوال و جواب)؛ ۱۰. ابراهیم و غیره من الانبیاء. پس از باب عاشر دیگر عنوان باب در نسخه دیده نمی‌شود و سؤالات و جواب‌ها در موضوعات مختلف بدون عنوان «باب» آورده شده‌اند و برای نمونه پاره‌ای از سؤال‌ها: کیف یعرف ان نبینا (ع) رسول الی المؤمنین او الکافرین ... ما الحکمه فی قوله تعالی لیغفرلک الله ما تقدم من ذنبک و ما تاخر ... کیف نزل الوحی من السماء و فی کم وجه قد نزل ؟ ... لم سمیت فاطمة بنت البنی (ع) زهراء؛ ما معنی قولهم نیة المؤمن خیر من عمله؛ ما الحکمه ان المسلم محله فی الجنة و الکافر فی النار؛ هل یعمل احد عملا بغیر قضاء الله؛ لم عرفت الملائکه ان بنی آدم یفسدون فی الارض ماالحکمه ان الله ذکر کید الشیطان ضعیفا و کید النساء عظیما.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۳۲/۱

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانام ثم یعیده من بعد حیاة باطل و علی احق میته احیی ... اما بعد فانی وجدت فی بعض کتب مشایخ ماوراء النهر منهم المسی الشیخ الامام الزاهد ابوالحسن علی بن حسین بن محمد الزندوستی رحمه الله کتابا فیه اسؤله و اجوبة المسمی بانس الحکمه واهبه و ذالک الوضع و الترتیب فانی رتبتها علی الوضع و القواعد ... عما یشغله عن ذلک لاعن قصوره (۱) فی ذلک باملاء من لطف الله تعالی الخیر خدارا عن ادراج الطعن علی السلف نیلا لدعاء الخلف ترتیبا مبوبافی احد و عشرین بابا جاء من الله تعالی فی ذلک الثواب ... بعضها بطریق المطابقه و بعضها بطریق التضمن و بعضها بطریق الالتزام لیکون الفائدظ اعم و ذلک فی شهر ربیع الاول سنه خمس و تسعین و ستمائه الباب الاول فی ذکر الاعتقاد فی الله تعالی فان قیل فی لفظ الله اسم ام ذات الجواب الله اسم «ذات و من قال انه ذات یکون غلطا فاحشا و کفراً محضا. لان لفظظ الله اذا کتب فی موضع یکون ذلک اله فیکون تعدد الکتابه للفظة تعدد الاله؛ **انجام:** فان قیل لم یقال بالفارسیه سحر مکن الجواب له ان العطشان اذا وجد ماء الجمد شرب جمیع ما فی الوعاء من الماء فیکب الوعاء علی وجهه فیصیب جبهته فیجد الالم من ذلک هکذا قیل و الله اعلم تمت بعون الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: ضخیم سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۹۹ص (۲–۱۰۰)، قطع: رقعی [ف: ۱۰–۲۰۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۲۸۷]

● **انسداد باب العلم** / اصول فقه / عربی

insidād-u bāb-il ʻilm

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸–۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765-1817)

رساله مختصری است به شکل پرسش و پاسخ با عناوین «فان قیل–اجیب» در انسداد و انفتاح باب علم که مؤلف به روش خود از آن بحث نموده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۱۶/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد سألت بعض الاعلام المعاصرین عن مسائل فاجبت ایرادها و هی هذه ان سأل سائل ممن لاینقض علیه.؛ **انجام:** و قال: اذا قامت علیه الحجة ممن یثق به فهو کافر و من لم یبلغه فهو فی سعة حتی یسع.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ؛ ۳گ (۱۷۹ر–۱۸۱ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۱۸۹]

● انسداد باب علم و حجیت ظن مطلق / اصول فقه / عربی

ensedād-e bāb-e ʻelm va hojjīyat-e zann-e motlaq

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸–۱۲۳۲ ؟ قمری

axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765-1817)

رساله‌ای است متضمن نقل و نقض استدلالات میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین که با مؤلف معاصر بوده درباره انسداد باب علم و حجیت ظن مطلق که از مسائل مهمه علم اصول فقه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱
آغاز: اما بعد فهذا ما ذکره الفاضل المیرزا ابوالقاسم سدده الله؛
انجام: انتهی ما التقطناه من کلام القائم عجل الله فرجه.
بی‌کا، بی‌تا؛جلد: تیماجی قرمز، مختلف السطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۴–۱۰۷]

← انس الزاهدین فی مدح السادة الممنتجبین ⟵ القصیدة الدالیة
← انس اللهفان من کلام عثمان بن عفان ⟵ انیس اللهفان من کلام عثمان
← انس المریدین ⟵ تاج القصص

● انس الملا بوحش الفلا / حیوان شناسی / عربی

uns-ul malā bi-waḥš-il falā

مصری، محمد بن منکلی، ق۸ قمری

mesrī, mohammad ebn-e monkalī (- 14c)

کتابی در صید و شکار و شناختن جانوران شکاری و گزندگان و از رهگذر فقهی و علمی و تاریخی بسیار سودمند است، برای خزانه منصور ساخته شده و نسخه حاضر به گواهی آغاز و انجام آن نوشته خود او است. نسخه دیگر آن در خدیویه (۱۱۶/۶) هست. او از خود در ص ع و در چند جا در میانه کتاب نام می‌برد و در آن می‌گوید: «و قد جاءنی مبشر سنة تسع و اربعین و سبع مائة» (۱۹پ). از فراست امام رازی و ملک منصور لاجین و ملک ناصر محمد بن قلاون و طبری و المنهل العذب لورود اهل الحرب و استاد ابوالروح عیسی اسدی شکار شناس زنده در زمان ایوبیان در پانصد و اندی و ارسطو و ناصرالدین کرد که برای او حدیث گفته است و منطقیان که بیشترشان منکر حقایقی هستند که دانشمندان صوفی یاد می‌کنند و شمسیه در منطق و بغداد که باغ داد پسر نوشیروان بوده است و ابن وحشیه و ابن طراد وزیر دبیس بن مزید در حله و المرشد تمیمی و شرف الدوله که مؤلف در موصل نزد او بوده است یاد می‌کند. بروکلمن و حاجی خلیفه از این کتاب یاد نکرده‌اند ولی در ایضاح المکنون (۱۳۳/۱) از نسخه خدیویه یاد شده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله حمد عبد لخطاه معترف و من فیض فضل ربه معترف و اصلی و اسلم علی اشرف الخلق سیدنا محمد النبی الرسول المختار امام المقربین و الابرار و علی اصحابه السادة الاطهار ما نزل رکب ثم سار اما بعد فانه لما استخرت الله تعالی لتألیف هذا الکتاب المسمی انس الملا بوحش الفلا ضمنته کیفیة الصید و ما یحل منه و ما یحرم و ما یتعلق بذلک جملة و تفصیلا استخرجته من صدف الجواهر
انجام: فالله تعالی یدیم بهجة الدنیا بامتداد ظله. و یلهم اهلها ما یستوجبون به سبوغ عدله فرغ من کتابة هذا الکتاب المبارک نصف شهر صفر عام ثلاث و سبعین و سبعمائة

تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: نیمه صفر۷۷۳ق؛ تملک: حسن بن محمد حسینی در مکه با تاریخ ۱۵ صفر ۱۰۹۹، محمد بن محمد سلیم شیرازی بیضاوی با تاریخ ۱۲۱۹، حاج محمد صالح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۹۱گ، ۱۸ سطر (۱۴×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۲۷/۵سم [ف: ۴۶۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۱۳–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۲۸۷]

● انس المنقطعین الی عبادة رب العالمین / عرفان و تصوف / عربی

uns-ul munqaṭiʻīn ilā ʻibādat-i rabb-il ʻālamīn

معافی موصلی، محمد بن اسماعیل، ۵۵۱–۶۳۰ قمری

moʻāfī moselī, mohammad ebn-e esmāʻīl (1157-1233)

سیصد روایت از احادیث حضرت پیغمبر اکرم (ص) در مسائل عرفانی با حذف سند و در ذیل هر یک حکایت متناسب از عرفا و صوفیه و در ذیل آن چند بیت شعر عرفانی می‌آورد، مؤلف نهایت سعی را کرده که کتابش موجز و مختصر و دلکش و جذاب باشد و در این مورد موفق هم شده است.
آغاز: بسمله و حمد. قال الفقیر المعافی بن اسمعیل ... فی جمع کتاب یشتمل علی ثلاثمأیه حدیث عن رسول الله صلی الله علیه و سلم و علی ثلاثمائة حکایة و اثر یتبعهما ابیات من الشعر محذوفة الاسانید طلباً للاختصار
[دنا ۱۹۵/۲؛ معجم المؤلفین۳۰۱/۱۲؛ کشف الظنون ۱۷۸/۱؛ دار الصدام ص۶۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل فی اسمائه علیه السلام و هی محمد و احمد و الامین ... و کل الیه و لم یتردد علیه ... علی لسانه ثم جاء جبریل علیه السلام بالقران و الرسالة الی الدین فاستجاب له السابقون الاولون مثل علی و زیدین حادثه و ابی ذر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف تیماج زرد، ۱۰۰گ، ۲۵ سطر، ۹×۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۲-۲۱۳]

۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۳۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان عندی للمطیعین ×× شراباً سلسبیلا / فاتعبوا الیوم قلیلا ×× تستریحون طویلا

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی از فتح الله بن محمدرضا شریف حسینی که در ۱۳۳۶ق به آن اشتغال داشته است، در اولش «این کتاب جناب آقا محسن خلف مرحوم اقا فتح الله در نزد حقیر حسنعلی ایروانی امانت است»، در پایان «۳۲۸-۳۳۰»، تخمیس عبدالله بن محمد خزرجی بر قصیده لامیه شیخ ابی علی سماط در مدح پیامبر اکرم (ص) آمده است، بدین آغاز: «أعلمت کم أحییت من مقتول ×× عند الحمی بحدیثک المنقول / فبمن ذکرت ظفرت بالمأمول ×× (أعد الحدیث فلیس بالمملول). (عن خیر مبعوث و خیر رسول)»؛ تملک: «علاءالدین طیبی انصاری»؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰ق؛ جلد: تیماج مشکی جدول دار، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۱۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۷۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۱۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 4368؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۳ محرم ۱۲۳۰ق؛ ۱۸۳گ [فیلمها ف: ۳-۱۰۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۷

آغاز: عونک یا الله و صلی الله علی النبی الاعظم ... استخرت الله فی جمع کتاب یشتمل علی ثلاثمائة حدیث؛ **انجام:** ان عندی للمطیعین ×× شراباً سلسبیلا / فاتعبوا الیوم قلیلا ×× تنعموا دهراً طویلا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۰ صفر (سال کتابت به رمز نوشته شده و معلوم نشد ولی نسخه قدیم و نفیس است)؛ تملک: حافظ احمد انیس مدرس مدرسه اورخان غازی به‌تاریخ ۱۲۲۶، محمد حلبی قادری به‌تاریخ ۱۲۲۹، احمد نجیب صدقی بروسوی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۷-۲۶۳]

● انس المهج و روض الفرج / جغرافیا / عربی

uns-ul muhaj wa rawz-ul foraj

ادریسی، محمد بن محمد، ۴۹۳-۵۶۰ قمری

edrīsī, mohammad ebn-e mohammad (1101-1166)

مؤلف به درخواست شخصی کتاب حاضر را در مسالک و ممالک هفت‌گانه با استفاده از کتب این علم و با رسم نقشه‌های بسیاری گرد آورده است و از اقوال علمایی چون: بطلیموس و ارسیوس انطاکی و خاماح بن خاقان کیماکی و ابوالقاسم محمد حوقلی بغدادی و احمد بن عمر بن یاسر عذری و موسی بن قاسم قروی و احمد بن یعقوب مکی یعقوبی و اسحاق بن حسین منجم و ابواحسن علی مسعودی و قدامه بصری بهره برده و آنچه خود دیده یا از مسافرین و جهانگردان شنیده را نیز بدان افزوده و از کتاب دیگر خود که جهت ملک رجار بن رجار افرنجی تألیف نموده بود و آن را به نام زینة (نزهة) المشتاق فی اختراق الآفاق نامیده نیز در کتاب حاضر بهره برده است.

چاپ: محقق: ابراهیم شوکة، مجلة المجمع العلمی العراقی، مجلد۲۳، ۱۹۷۳م؛ فرانکفورت، معهد تاریخ العلوم العربیة و الاسلامیة، ۱۴۰۵ق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۱۰

آغاز: الحمدلله سامع اللفوظ و واهب الحظوظ الخلاق العلیم العزیز العلیم خالق الارض و السموات ... اما بعد فانک رعاک الله و سددک قد سألتنی ان اولف لک کتابا مختصرا فی مسالک الارض؛ **انجام:** و من سرشوری الی ... اربع مراحل من اقلیبه الی ثابون بین شرق و جنوب ثلاثة عشر مرحلة.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در دو برگ آغازین یادداشتی که کتاب را سلطان ملک به واسطه میر عزیزک فرستاده به سال ۱۱۰۰ق، یادداشت دخول کتاب در عرض به سال‌های ۱۱۰۰ق و ۱۱۱۰ و ۱۱۲۷ق، یادداشت هبه کتاب به رستم محمد خان حاکم سمنان و خوار و دماوند و فیروزکوه به سال ۱۱۰۰ق، دارای ۷۳ نقشه جغرافیایی و بسیار ارزنده؛ جلد: روغنی دورو، رو ترنج و سرترنج و لچکی دار با نقش گل و بوته، ۱۵۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۵]

● انس الواجدین (منتخب) / عرفان و تصوف / عربی

uns-ul wājidīn (mn.)

مثنی استرآبادی، ابوسعید، -۵۹۳ قمری

mosannā estarābādī, abū-sa‘īd (- 1198)

در حکایات عرفانی و اخلاقی، و دارای ۱۵ «باب» که فهرست آن در دیباچه آمده است. بنا بر نوشته بروکلمان کتاب انس الواجدین تألیف ابوسعید بن منشی استرآبادی متوفی ۵۹۳ق است (ج۲، ص ۱۰۱) نام انتخاب کننده و نیز نام مؤلف اصل کتاب در نسخه نیامده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۴۱

آغاز: أما بعد حمدالله الذی أکرم قلوب العارفین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۲ شوال ۷۲۲ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۴ص(۶۲۷–۶۳۰)،۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱–۹۹]

← انس الوحید فی شرح التوحید و انیس الفرید ⪢ انیس الفرید لشرح التوحید

● **انس الوحید و نزهة المرید** / عرفان و تصوف / عربی
uns-ul waḥīd wa nuzhat-ul murīd

ابومدین مغربی، شعیب بن حسن، ۵۲۰–۵۹۴ قمری
abū-madyan-e maqrebī, šo'ayb ebn-e hasan (1127-1198)

رساله‌ای است، بسیار گزیده و متین در حکم و مواعظ صوفیانه. گفته شده است مؤلف، از استادان «محیی الدین عربی» بوده است.

آغاز: قال الشیخ العارف غوث الأمة ... الحق تعالی مطلع علی السرائر و الظواهر فی کل نفس و حال فأیما قلب رآه مؤثراً له حفظ من طوارق المحن و مضلات الفتن ...

چاپ: مصر، ۱۳۰۰ق.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۲/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهم أقل من أن نذکروا فی هذا الشأن بأمر أو نهی قیل الإشاره بالأحداث ما سوی الله تعالی من المحدثات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در حاشیه به جز رساله «اختلاف أهل الظاهر و التأویل» یادداشت‌های دیگر نیز آمده؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۳۱–۳۳)، ۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶–۲۶۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲/۲۷–طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** حسن الخلق معاملة کل شخص بما یونسه و لا یوحشه ... و مع اهل المقامات بالتوحید و الانکسار تم الاختیار من الرساله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماجی مشکی، (۸۱گ)، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۲–۶۳]

← الانسیة فی طریق النقشبندیة ⪢ انسیه

● **انسیه = الانسیة فی طریق النقشبندیة** / عرفان و تصوف / فارسی
unsīye = al-unsīya fī tarīq-el naqšbandīya

چرخی، یعقوب بن عثمان، ۷۶۲؟–۸۵۱ قمری
čarxī, ya'qūb ebn-e o'smān (1361-1448)

سخنان و مناقب شیخ بهاءالدین نقشبندی (–۷۹۱ق) و مقامات سلسله نقشبندیه است؛ در ۴ «فصل» و یک «خاتمه»: ۱. بیان فضیلت دوام وضوء؛ ۲. فضیلت ذکر خفیه به کیفیت مخصوصه؛ ۳. بیان وقوف قلبی؛ ۴. نمازهای نافله؛ خاتمه: در بعضی از فوائد که از خواجه نقشبند و از خلیفه ایشان خواجه علاءالدین عطار (–۸۰۲ق) به این فقیر رسیده است.

آغاز: حمد و ثنا بر مبدع ارض و سماء را که جن و انس را مظهر انواع کمالات گردانید و رسل و انبیا و اولیا وسایط تکمیل ساخت و محمد رسول الله را ... فقیر حقیر یعقوب بن عثمان

انجام: بنده گفتیم اگر شیخ در واقع شیخ است و مریدش حقیقی است هیچ کفر نیست ایشان را خوش آمد لک الحمد یا ذوالجلال و الإکرام علی التوفیق للإتمام و الصلاة و السلام علی نبینا محمد علیه الصلاة و السلام.

چاپ: دهلی، ۱۳۱۳ق، ضمن مجموعه «سته ضروریه»، به کوشش اعجاز احمد بدایونی؛ این رساله همراه ترجمه اردوی آن به سال ۱۴۰۴ ق در اسلام اباد پاکستان به چاپ رسیده است

[نسخه‌های منزوی ۱۰۵۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۴/۷؛ مشترک ۱۲۹۱/۳ (۱۴نسخه و ۲چاپ و ۱ ترجمه آن)؛ دنا ۱۹۸/۲ (۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱– رسالة السنیة (ترجمه)؛ لعلی زاده، عبدالباقی (–۱۱۵۹)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۷۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای سرلوح زیبای مذهب مکتب خراسان، مجدول؛ مهر: «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۲۲گ (۱۳–۳۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۲۹–۲۷۲]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۱۴–عکسی

آغاز و انجام: برابر

اصل نسخه: گنج بخش، ش ۳۹۳ (گنج ۵۶۰/۲، مشترک ۱۲۹۱/۳)؛ خط: نستعلیق پخته، کا: جلال، تا: دوشنبه ۱۰ رمضان ۹۰۹ق؛ ۱۵گ (۱۸۶–۲۰۰) [عکسی: ۲–۳۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** با خویشتنم ز خود برستم لک الحمد و الجود ... من المشایخ العظام قد.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۲–۲۶۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای سر لوح زیبای مرصع، مجدول، مذهب، محشی، مصحح؛ مهر: «... محمد ...» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج زرکشی ضربی با ترنج و سر ترنج و لچک، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۳۴–۵۳)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۸–۶۴۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۲/۲–۱۷/۹۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۱۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور سبز، ۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۰] و [ف: ۲۷-۱۹۳]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۷۳/۸
خط: نستعلیق، کا: سید احمد خرسوه، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، ۹گ (۷۶پ-۸۴پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶/۵-ف
نسخه اصل: بادلیان ۳۷e (۲۶۹۱ و ۲۶۸ و ۲۶۸۱)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۷۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج زرکوب مزین به حاشیه زنجیره‌ای [رایانه]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۳۱۹؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج ضربی برون جلد به رنگ زرشکی و دارای حاشیه گلبرگی زرین شده است [رایانه]

← انشاء > مجموعة الادب
← انشاء > آداب انشاء

● **انشاء** / ادبیات / عربی

enšā'

میکالی، عبدالله بن احمد، ق۲ قمری
mīkālī, 'abd-ol-lāh ebn-e ahmad (- 8c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۹۰-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [این نسخه در فهرست مجلس با عنوان «الفاظ» (مختصر) ساوی دانسته شده و نامی از میکالی برده نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۲] و [فهرست مجلس: ۱۲-۲۴۳]

● **انشاء** / انشاء

enšā'

عماد الدین کاتب، محمد بن محمد، ۵۱۹-۵۹۷ قمری
'emād-od-dīn-e kāteb, mohammad ebn-e mohammad (1126-1201)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۷/۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۰ص (۱۲۷-۱۳۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۸سم [ف: ۷-۸۱۹]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā'

مجدالدین بغدادی، محمد، ۵۴۴؟-۶۰۷ قمری
majd-od-dīn-e baqdādī, mohammad (1150-1211)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۳۱(آ)-۴۶۳/۳۱(ب)-ف
نسخه اصل:کوپرولوش۱۵۸۹.عرفانی.گویا از همین بغدادی؛بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ ۲گ (۴۱۶پ-۴۱۷پ) [فیلمها ف: ۱-۴۸۱]

● **انشاء** / نامه‌نگاری / عربی

enšā'

ابن اثیر، نصرالله بن محمد، ۵۵۸-۶۳۷ قمری
ebn-e asīr, nasr-ol-lāh ebn-e mohammad (1164-1240)

دو انشاء ضیاء الدین بن اثیر یکی در وصف کتیبه و نقابت علویان موصل است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۴۵ ـ ب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۲۰۵پ-۲۱۲ر)، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱-۱۵۷]

● **انشاء** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā'

صاحب دیوان، محمد،-۶۸۳ قمری
sāheb dīvavn, mohammad (- 1285)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۷۳-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس این بخش معرفی نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۱] و و [فهرست مجلس: ۱۲-۲۴۳]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

صاحب دیوان، محمد، -۶۸۳ قمری
sāheb dīvavn, mohammad (- 1285)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶۶-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس این بخش معرفی نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۱] و [فهرست مجلس: ۱۲-۲۴۳]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā'

عزیزالدین عدیل
'azīz-od-dīn 'odayl

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۹۶-ف
نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. دو انشاء؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است [فیلمها ف: ۱-۴۲۸]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری
hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

انشائی است کوتاه در صدر آن نوشته «من منشآت حضرت امیر سید علی همدانی الله سره العزیز».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۱/۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: شکری و سفید، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۹ص، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۹۷۴]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

جلال عکاشه، ق۸ قمری
jalāl-e 'okāše (- 14c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶۳-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس این بخش معرفی نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۰] و [فهرست مجلس: ۱۲-۲۴۳]

● **انشاء** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā'

هروی، فخرالدین
heravī, faxr-od-dīn

یکی از آنها به صاحب شمس الدین نوشته شده به فارسی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۷۲-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس این قسمت معرفی نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۱]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری
nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465)

خطاب به فرزند شیخ محمد بن یحیی گیلانی درباره تلقین ذکر خفی به فاسری

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۷۴/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: گالینگور، ۲ص (۷۲پ-۷۳پ)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۹/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۷-۳۷۹]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

صاحب علاء الدین، ق۹ قمری
sāheb 'alā'-od-dīn (- 15c)

در ۲۴۴ر آمده «در بیست و ششم جمادی الاولی سنة ثلث عشر و ثمانمائة ملک الشعراء به تبریز توجه کرد به خدمت امیر یوسف به تهنیت قتل سلطان احمد و فتح بلاد، و سلطان احمد را در روز جمعه آخر ربیع الاخر در تبریز سن ثلثة عشر و ثمان مایه به قتل آوردند.»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶۷-ف
نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس این بخش معرفی نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۱] و [فهرست مجلس: ۱۲-۲۴۳]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

غجدوانی، احمد بن سراج الدین

qojdavānī, ahmad ebn-e serāj-od-dīn

«بما افشاه العبد الضعیف احمد بن سراج الدین الغجدوانی متفرداً هذا المکتوبات المجنس المرسل الی الحضرة العلیة خاوند جلال الدین احمد المطوعی السمرقندی دام عزو شأنه». به فارسی و سراسر با جناس

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۴/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ گویا به خط خود او نزدیک به یک صفحه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۶ص (۳۵۱-۳۵۶)، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [سنا: ف: ۱-۲۹۵]

● **انشاء** / ادبیات / ترکی

enšā'

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه، ۸۴۴-۹۰۶ ؟ قمری

amīr ‘alī-šīr-e navā’ī, ‘alī-šīr ebn-e kīčakne (1441-1501)

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ سپس به سال‌های ۱۲۸۲ و ۱۳۲۲ به ترتیب از عرض کتابخانه گذشته، مجدول، مذهب، دارای شمسه مذهب مرصع ممتاز، دارای کتیبه، با سرلوح مرصع مذهب مزدوج ممتاز؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار بوده با مهر وی؛ کاغذ: عادلشاهی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساغری وسط ترنج دوسرترنج چهار لچکی و یک حاشیه کتیبه‌ای بازوبندی ضربی طلاکشیده گل برجسته، ۲۷ سطر، قطع: رحلی حجیم، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳-۹۰]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

کاشفی، حسین بن علی، -۹۱۰ قمری

kāšefī, hoseyn ebn-e ‘alī (- 1505)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۵۷/۹۷

در بیوفائی دنیا. به نظم و نثر-بر خاطر زاکیه عقلای عالم و ضمایر صافیه بنی آدم؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۴گ (۲۱۸پ-۲۲۱پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۹-۴۱۱]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

ابوالفتح گیلانی، -۹۹۷ ؟ قمری

ab-ol-fath-e gīlānī (- 1589)

به نظم و نثر.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۷۵/۷۵

آغاز: سعادت دارین طریقه سلام به درجه قبول

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای یک‌لا، ۱گ (۱۳۹ر-۱۳۹پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۱۰۱]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

ظهوری ترشیزی، نورالدین محمد، -۱۰۲۶ ؟ قمری

zohūrī toršīzī, nūr-od-dīn mohammad (- 1617)

در آن از همه حروف تهجی و به نحوی از بی‌رونقی آنها یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۳۴/۱۱

آغاز: مولانا ظهوری در شکوه بیرونقی سخن نوشته، روزگاریست که کلک و دفتر سخن سنجان معنی پرور در ماتم گریان سخا گستر پلاس سوگواری در گردن.؛ **انجام:** یا بزبان حال در وادی مقال بزبان آمده که یا کریم ادرکنی و الحمدلله اولا و آخرا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز تیره زرکوب گرد و درون عنابی، ۲گ (۲۰۶-۲۰۷)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۷۶]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā'

نصیرای همدانی، نصیرالدین بن مسعود، -۱۰۳۰ قمری

nasīrā-ye hamadānī, nasīr-od-dīn ebn-e mas‘ūd (-1621)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۱۳

در قرق شراب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [ف: ۵-۲۴۸]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā'

صائب تبریزی، محمد علی بن عبدالرحیم، ۱۰۱۶؟-۱۰۸۶ ؟ قمری

sā’eb-e tabrīzī, mohammad ‘alī ebn-e ‘abd-or-rahīm (1608-1676)

به نثر

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۹۵/۳۲

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ قطع: بیاضی رحلی [نشریه: ۷-۱۳۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۲۴۸]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

فراقی اصفهانی، غیاث الدین محمد

ferāqī esfahānī, qīyās-od-dīn mohammad

از خواجه غیاث الدین علی فراقی اصفهانی. در خلاصة الاشعار تقی کاشی یاد شده است (فرهنگ سخنوران ص ۴۳۸) و او گویا همان باشد که در مجالس النفائس (ص ۱۰۲ و ۱۵۲ و ۲۷۷- الذریعه ۷۹۴: ۹) نامش آمده است در الذریعه (۳۰۸: ۹) از متخلص به‌خیال یاد گردیده؛ هیچیک از اینها گویا مؤلف کتاب ما نیستند. دستور نامه‌نگاری است و دارای عنوان‌های رقعه: به اعاظم و اکابر سادات و نقبا، به سادات، به مشایخ کبار و زهاد، به امرای بزرگ، به امرای عظام، به ارباب هدایت، به جانب فقها، به جانب علمای کبار، به جانب قضات بزرگ، به وزرای عظام، به مستوفیان، به جانب حکمای حاذق به ارباب احتساب، به خوش‌نویسان، به قوشچیان، به اهل ساز، به خوانندگان و اهل موسیقی، به قصه‌خوانان، به جانب معماران مهندس، رقعه‌های، بهاری (چندنامه)، خزانی، تابستانی، زمستانی، بارندگی، نوروزی، عیدی، در تهنیت زفاف، در تهنیت ولادت، تعزیت، در پرسش بیمار، مشعر بعدم ملاقات، در عذر و داع (چندنامه دوستانه).

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۷۳

آغاز: انشاء حضرت مرحمت پناه غیاثا محمد اصفهانی تخلص فراقی. بسمله. رقعه باعاظم و اکابر سادات و نقبا: ای باد بگویمت سلامش برسان ×× وز بنده دیرینه پیامش برسان/ لیکن چو رسی بحضرتش سجده نما ×× و انگاه زمین بوس غلامش برسان. بنده راسخ العبودیت و الاخلاص چنین؛ عبودیت و افتقار و جبهه مسکنت و انکسار؛ بر زمین خضوع و ارض خشوع نهاده؛ **انجام:** صد شکر که این قصه بانجام رسید ×× وز تفرقه خاطرم بآرام رسید/ وین نامه بسعی ناتمامی چون من ×× المنة لله که باتمام رسید. تم الکتاب بعون الله الملک الوهاب سنه ۱۰۶۰م.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵گ، ۱۵ سطر، قطع: وزیری [نشریه: ۲-۱۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۷ و ف: ۲-۸]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā'

خواجه صاعدی

xāje sā'edī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۷۵/۷۰

آغاز: دعائی که چون مسهل حاد بعد از امداد طبیعت و نفخ مواد به اجابت مقرون باشد

هجو پزشکی است. درباره حکیمی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای یک‌لا، (۱۳۲پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۱۰۰]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

دستور، میرزا رفیع، ق۱۱ قمری

dastūr, mīrzā rafī' (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱ جمادی الاول ۱۰۷۲

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۷/۲۲

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ جمادی الاول ۱۰۷۲ق؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد ضربی، ۶ص (۴۰۸-۴۱۳)، سطور چلیپا (۶×۱۶)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۷۹]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

شیرازی، غیاث الدین منصور، ق۱۱ قمری

šīrāzī, qīyās-od-dīn mansūr (- 17c)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۷۵/۴ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [ف: ۲-۴۹]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

طبسی، حیدر علی بن نعمت الله، ق۱۱ قمری

tabasī, heydar 'alī ebn-e ne'mat llāh (- 17c)

در آیین نگارش دارای سه «مقاله»: مقاله اول در مخاطبات و عرض دعوات؛ مقاله دوم در مکتوبات و اعلام مدعیات؛ مقاله سوم در تمسکات و تحریر.

تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۸۷/۱

آغاز: بسمله. حمدی که اقلام منشیان دیوان فصاحت و شکری که السنه مترسلان خطه بلاغت از ادای انشای؛ **انجام:** مذکور حقی به جهت مذکورات الا نسبتی که حادث شود. تحریراً بتاریخ کذا. تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۲پ-۳۱ر)، ۱۵-۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۷۴]

● **انشاء** / نامه‌نگاری / عربی

enšā’

عاملی حانینی، حسن بن علی، ق۱۱ قمری

‘āmelī hānīnī, hasan ebn-e ‘alī (- 17c)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۴۴ ـ ب
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۹۸پ-۲۰۴ر)، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱-۱۵۷]

● **انشاء** / نامه نگاری / فارسی

enšā’

عبدالوهاب، ق۱۱ قمری

‘abd-ol-vahhāb (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۱۰ق
تعدادی فرمان و دستور العمل‌های خاص شاهان و نامه‌های ادیبانه بین افراد است که از جهت نامه نگاری آموزنده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷
آغاز: بغلاط ایمان موکد و مشید گردید اکنون اساس یگانگی؛ **انجام:** رقم مقبول اصحاب فضل و کرم باد و السلام
خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۱۰ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛کاغذ: ترمه، جلد: تیماج ماشی با ترنج و نیم ترنج کوبیده، ۲۷۵گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵-۴۵۶]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

معز الملک، ق۱۱ قمری

mo‘ezz-ol molk (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۲۶
آغاز: بر رای مهر آرای ارباب فضل و کمال و نکته سنجان بی قیل و قال که صرافان نقود معانی ... ما نیز ورقی چند به شیرازه همت یاران صادق و محبان موافق به هم پیوسته بعضی از عبارات و اشعار متقدمین و متاخرین حسب المقدور جمع نموده که هر بیتش کتابه ایوان غربت کرده و هر ورقش منشور زمان محنت زده ایست از رشک نظمش؛ **انجام:** پای صبر در دامن اوراق پیچیده نه دلی ازو آزرده و نه خاطری ازو پژمرده. تا هست بیاض صبح را نور ×× بادا ز حوادث طمع دور». انجامه: «حسب الاشاره صاحب بیاض در تاریخ شهر ربیع لاثانی سنه ۱۰۶۵ در قریه باغ آسیایی من اعمال سر کار تون مرقوم قلم شکسته رقم گردید.ذره بیمقدار معز الملک امید که هر یک از دوستان که به نظر مطالعه نظر کند به دعا یاد نماید».
خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۰۶۵ق، جا: قریه باغ آسیایی؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: گالینگور بنفش، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۳ص (۲۰۸-۲۱۰)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۲۶]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā’

منشی، خلیل

monšī, xalīl

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۸۱
در باب نقاشی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۱۷۸-۱۷۹) [مختصر ف: ۸۷]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

یادگار منشی

yādegār monšī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۹/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴۳گ (۱۶۸پ-۲۱۰پ) [مختصر ف: ۸۷]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

؟ عالی شیرازی، محمد، -۱۱۲۱ قمری

‘ālī-ye šīrāzī, mohammad (- 1710)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۸۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۶-۷۵۶]

● **انشاء** / ادبیات / فارسی

enšā’

نصیر اصفهانی، محمد بن عبدالله، -۱۱۹۱ قمری

nasīr-e esfahānī, mohammad ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1777)

در تعریف اصفهان و نامه‌ای که به میرزا معین در طلب آب نوشته است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵/۱
خط: نستعلیق شکسته، کا: محمدمعصوم، تا: قرن ۱۱؛ ۳ص (۴۳۲-۴۳۴) [ف: ۸-۴۲۳]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد، ق۱۲ قمری

zahīrā, zahīr-od-dīn ebn-e morād (- 18c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲/۲۴۶۵/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج روغنی زرین با گل و بوته گرد و درون سرخ، ۱۰ص (۴۰-۴۹)، ۲۹ سطر (۹/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۲سم [ف: ۹-۱۲۱۵]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

مستوفی، محمد مبین، ق۱۲ قمری

mostawfī , mohammad mobīn (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۶
آغاز: هو. بر شناساوران اطوار آفرینش و روشن نظران اکوار دانش و بینش هویداست که به مقتضای آیه انا جعلناک خلیفة و مصدقة السلطان ظل الله عنصر مقدس سلاطین گیتی مدار؛ **انجام:** به وجه التفات مسرت سحاب روی بیند دیده را با دل در ممتنع فیض لقای خاطر آرا که پیوسته مأمول و منظور است متقابل می‌تواند دانست. انجامه: «انشا عالی حضرت ... مرتب مسمی الاقطاب و الالقاب میرزایی میرزا محمد مبینای مستوفی دارالسلطنه هرات در خدمت معزی الیه محمد مهدی بتاریخ رمضان المبارک سنه ۱۱۱۲».
خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: رمضان ۱۱۱۲ق؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: گالینگور بنفش، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۲ص (۳۱-۳۲)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۱۲۹/-۴۲۲]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā’

حکیم، حسن بن علی، ق۱۳ قمری

hakīm, hasan ebn-e ʻalī (- 19c)

اهدا به: فتحعلی شاه
گویا از خود حکیم، حسن بن علی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۸۵/۹
آغاز: ای همه هستی ز تو پیدا شده ×× خاک ضعیف از تو توانا شده ... خوشترین نوایی که عندلیب نغمه سرای زبان در بوستان سرای جهان بدان دستان زن ... حمد و سپاس دادار جهانداری است؛ **انجام:** مردی که در مصاف زره.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۷۷-۸۹)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۳-۳۰۶۴]

● **انشاء** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā’

نوازشخان، مختار

navāzeš-xān, moxtār

مراسلاتی است از مختار نامی هندی مخاطب به نوازشخان که به دوستان خود نوشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۹۷/۱
آغاز: ایزد جل و علی آن نور حدقه سیادت و اصطفی؛ **انجام:** تمام شد انشای نوازشخان هنگام چاشت یوم پنج‌شنبه تحریر شد.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید آهارمهره، جلد: پارچه‌ای، ۹۲ص (۱-۹۲)، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۷-۷۹۰]

● **انشاء** / انشاء

enšā’

عنوان نگار، تقی بن محمد، ق۱۴ قمری

ʻonvān-negār, taqī ebn-e mohammad (- 20c)

در آغاز این کتاب دستورهای عمومی انشاء و نامه‌نگاری، پس از چند نامه انتخاب شده است برای تمرین دانشجویانی که می‌خواهند با زبان‌های گوناگون آشنا شوند، و تمام دستورها و جمله‌ها و نامه‌ها به زبان عربی و ترکی و فارسی و فرانسوی تنظیم شده و بخش فرانسوی آن به حروف عربی و لاتین نگاشته شده است. این مجموعه مختصر برای فراگیری چهار زبان ذکر شده مفید می‌باشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۱
آغاز: الانشاء العمومی، عمومی اولان انشاء، انشاء عمومی، شکریرا و نی و رس
خط: نستعلیق خوب، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۱۷۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۳۵]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

همدانی، عبدالغفار، ق۱۴ قمری

hamadānī, ʻabd-ol-qaffār (- 20c)

رساله‌ای بی‌نظیر در باب انشاء و آداب آن و شرایط ۳۸ گانه منشی که بسیار ممتع و مفید است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۱۳

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۲ سطر (۱۲×۱۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۰۹]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

تاجر بروجردی، محمود

tājer-e borūjerdī, mahmūd

به نثر فارسی و انشایی که به میرزا حبیب الله خان کدخدا نوشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۰۷/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف پارچه، ۷ص، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۸۰]

● **انشاء** / انشاء / ترکی

enšā'

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۴

آغاز: انشاء ترکی زهی مثال شریف و نشان عالمیان زهی مراسله ذوق بخش فیض رسان زهی هلال سپهر عواطف؛ **انجام:** امیر خلافت و عظمت مدار امامت گستری کواکب حرم ملایک حشم سلیمان شوکت یوسف ابهت کیوان مکان مشتری عرفان

نامه‌ای است به‌زبان ترکی که در آن پادشاه وقت وصف شده است ولی چون صفحات آخر این نامه خالی است نام آن پادشاه معلوم نشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز غیر مقوایی دولایی، ۴ص (۱۷-۲۰)، ۲۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱-۸۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۹۵/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی، ۲گ (۱۱۷ر-۱۱۸پ)، ۲۹ سطر (۷/۵×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۷-۴۵۳]

● **انشاء** / انشاء / فارسی

enšā'

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۲۲-ف

نسخه اصل: بادلیان Ind. inst. Arahb M. S. 20؛ خط: نستعلیق، کا: میرعلی نقی بن نورالدین محمد گیلانی، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۵ق؛ ۲۳ سطر چلیپا [فیلمها ف: ۱-۵۶۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۹۳/۴۶

انشاء دیگر از کلام بزرگان خرده دان علیه الرحمة و المغفرة؛ کا: محمد جعفر شیرازی،بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: چرمی ماشی ضربی معرق، ۳ص (۷۵۴-۷۵۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۷-۵۹۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۱۰

یادداشتهایی برای انشا؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۹؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۱۲ص (۶۴-۷۵)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۶/۳

آغاز: باسمه تیمنا بذکره، حمد و ثنایی که زبان قلم و قلم زبان از حق اداء آن معترف به «لااحصی ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفیسك» باشد ... متکلمی را در خور است که انشاء موجودات اثری از آثار قلم صنع اوست ... و بعد انهاء آنکه در شهور سنه ثلاثین و تسع و مأتة رساله‌ای در مکاتبت اعالی و منشآت اهالی که جامع آن پدرم حضرت غفران پناهی امیرجلال الدین عبدالله الحسنی اسکنه الله فی فرادیس جنانه بوده مسمی به مخزن المکاتبة، این رساله را به جامع نسبتی بود چنان به خاطر فاتر رسید که بعضی از منشآت جامع را که در لطافت دری بی بها و در سلامت و عذوبت انگشت نماست و تا کنون در سمط جمعیتی منخرط نشده و سمت تألیفی نیافته در سلك این لآلی منخرط سازد و این رساله را به دو باب منسوب کند ... باب اول در نقل مخزن المکاتبة مذیل به بعضی منشآت که داخل اصل کتابت نبود: بسمله. حمد بی غایت مرمعبودی را که ساکنان معانی اشباح و سالکان معانی ارواح از فیضان فیض فیاض او مستفیض می‌گردند و ثناء بی نهایت محمودی که عاکفان مساجد تحمید و کاتبان مراسل توحید کتب را به حمد و ثناء او در می‌نوردند ... و بعد گوید ... عبدالله الحسنی ... که بر کاتبان مکاتیب بلاغت و راسلان مراسل فصاحت پوشیده نماید که مکتوبی از مکاتبت علماء و اساطیر این فقیر گرد آمده بود و بر خاطر خطور کرد که آنها را به قلم شکسته بر هم بسته و دل مجروح از هم گسسته بر صحیفه بیاض درج کنم ... و نام این کتاب مخزن المکاتبة نهاده شد.

شامل: ۱- فرمان حضرت یعقوب میرزا درباره تصدق رسم الوزارة (الصدراة) (مورخ ۲۰جمادی الاول ۸۸۳)، ۲- نشان صدارت بآن هم در باب تصدق رسم الوزارة، ۳- نشان سلطان حسن بیک در باب امراحتساب (مورخ ربیع الثانی ۸۸۰=۸۸)، ۴- مکتوب خواجه

ابوسعید ابوالخیر به غیاث الدین محمد یزدی، ۵- مکتوبی که سلطان به مولانا شرف الدین یزدی نوشته، ۶- نامه بی عنوان که در آن از جلال الدین و دارالمرز و ساری و مفردان و متمردان یاد شده، ۷- مکتوبی که سلطان حسین میرزا به حضرت شاه قاسم نوربخش نوشته، ۸- مکتوبی که سلطان حسین میرزا به سلطان حسن بیك نوشته، ۹- فرمان شاه رخ میرزا در شأن سلطان محمد(مورخ ۱محرم ۸۴۷)، ۱۰- فرمان شاه رخ درباره نصرالله صحرائی، ۱۱- نامه درباره اجازه ساختن خانقاه شیخ مرشد ابواسحق ابراهیم بن شهریار کازرونی به دستور مرشدالدوله و الدین و خطاب به وزراء و ارکان دولت در کمك به او «در تأسیس خوانق و تزیین و سایر مصالح آزاد [ار] ه زنبیل و صرف به مصارف استحقاق و محال استیهال» و پیروی جماعت علم داران و ارباب خوانق از خواجه مجدالدین محمد در این باره، ۱۲- نامه به کسی مصحوب زین العرفاء درویش صالح، ۱۳- نامه به معین السلطنة والدین سلطان حسن و سفارش به او درباره نظام الدین احمد پسر امیر ناصرالدین خوند شاه، ۱۴- نشان میر تیمور درباره درویشان پیوندی (پیروان عمادالدین سید فتح الله و سفارش به شاه رخ بهادر و سلیمان شاه واق و الله داد و یحیی سمنانی و عمان و گماشتگان ممالك خراسان درباره آنها)، ۱۵و۱۶- دو نامه کوتاه، ۱۷- نامه به پادشاهی، ۱۸- نامه‌ای که در آن امیر ناصرالدین یاد می‌شود، ۱۹- مکتوب حضرت شاه اسمعیل به شاهی بیك خان. باب دوم در ثبت بعضی از منشآت جامع تغمده الله بغفرانه و اسکنه فی جنابه: ۱- من امالی فقیر لطف الله طفیل اهل اله الغنی عبدالله الحسنی المرسل الی خدام اعالی حضرت مرشد الانامی معین الاسلامی مدظل صدراته، ۲- المرسل الی نظاماً للرفقظ بالفراید المودة و المحبة، ۳- المرسل الی جناب زینا علیا، ۴- منشأ للمنشی کتابت اخیک (؟) رکنا زکیا ابوسعید ایادیا قاضیا ابهریا، ۵- المرسل ایضا الی زاییا من زنگان الی قزوین، ۶- المرسل لحضرة الصدارة علاءتر که حسین فتح الامیر سلیمان و قتل الصوفی، ۷- المرسل الی حضرة السلطانی کمال شاه غازیا، ۸- دیباچه صریح للملك لحضرة شاه غازیا خلد معدلته، ۹- دیباچه قباله حضرت شمسا محمد ابایند را و وقفیه قاسم آباد لوط، ۱۰- دیباچه قباله رئیس غضنفر رئیسی موشح به قل هو الله، ۱۱- المرسل الی اخوان الصفا مغیثانورا، ۱۲- الی شمس السما العلی من مواصلة بالاماء، ۱۳- الی حضرة حساما ابراهیم آمیا، ۱۴- دیباچه قباله ملك شاه غازی که پاره ای از دولاب را به مقداری زر در ۹۰۲ با گواهی قاضی عبدالله، ۱۵- دیباچه وقف سید عضدالدین امیرعلی و تاج الدین سید حسن خواجه، ۱۶- دیباچه دیگر، ۱۷- نشان صوفی گری درویش نونیاز شیخ شمس الدین محمد و پیروی او از سلسله صوفیه صفویه (ناتمام)، ۱۸- دیباچه دیگر، ۱۹- دیباچه قباله او دین به اسم ملك شاه غازی موشح به سوره اخلاص، ۲۰- فی الشکر (نسخه گویا در اینجا به انجام می‌رسد)، ۲۱-سفارش که حضرت افادت پناه علامی مولانا سلطان محمد استرآبادی جهت حسین موسر(؟) نوشته (درباره استفاده از درویش حسین تونی)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی حاشیه‌دار مقوایی، ۲۰ص (۱۷۶-۱۹۵)، ۲۰ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۳۱۰]

۵. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۵۵

چگونگی نامه نگاری برای طبقات و اشخاص مختلف و کیفیت شروع به نامه و مطالبی که باید در هر یك از نامه‌ها در نظر داشت و ابیات فارسی یا عربی که می‌توان در آنها به کار برد، با عناوین (صحیفه، کلمه، حرف، سطر) به صورت جداول در هر صفحه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [شخصی میبدی: ف: ۱-۱۲۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۹۸/۲۲

در آن از «نظام دست غیب» به کتابت یاد شده و شاید بیاض از او باشد؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۸ محرم ۱۰۸۲ق؛ در ص ۱۰۲-۱۱۰ هم انشای فارسی است گویا مربوط به همین یکی باشد و افتادگی دارد و هردو در تعریف این بیاض است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۴گ (۹۹-۱۰۲)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۸/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۹/۵×۲۴سم [ف: ۱۶-۶۴۸]

۷. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵/۱۶

بندهای انشاءگونه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسینی قاینی، تا: ۱۰۹۶ق [ف: ۵-۴۲۶]

۸. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲۹

خط: نستعلیق چلیپا، کا: مصطفی بن احمد، تا: صفر ۱۰۹۷ق، به فرموده یوزباشی؛ در متن و هامش؛ ۲۶گ (۱۵۹ر-۱۸۴ر) [نشریه: ۷-۵۵۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۳/۲۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۳۹]

۹. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸/۴

ناقص؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳ص [ف: ۵-۲۹۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۴/۱۲

درباره برتری دودمان صفوی بر دیگر شاهان؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: تحسین، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۱۰۱ق، جا: دارابگرد شیراز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی گرد مشکی درون سرخ، ۴ص (۱۲۳-۱۲۶)، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۸۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۴۴

انشای دیگر؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج عنابی، ۲گ (۱۶۴پ-۱۶۵ر) [ف: ۲۹/۱-۱۳۷]

۱۲. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۰۱۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵ص [ف: ۷-۱۴۷]

۱۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۰۱۹/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۱۴۷]

۱۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۶۷/۲

آغاز: بسمله. بعد الحمد و الصلوة غرض از تحریر این کلام شریعت فرجام ... آن است که به تاریخ تحریر حاضر گردید جناب عالی جناب ... سید محمد تقی ابن مرحمت پناه ... سید رضی شیرازی؛ **انجام:** که دعای عاری از شواثب ریب و ریا به اجابت مقرون گردد

نمونه‌های قباله نویسی برای معاملات و مناکحات و نیز چند گونه نامه دوستانه است، با تاریخ‌های ۱۲۱۶ ق تا ۱۲۴۸ق این بخش نیز دیباچه و خطبه و تبویت و عنوان ندارد و با قلم دیگر است و چلیپا نوشته شده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قرمز (بدون مقوا)، ۲۱گ (۶۲-۸۲)، ۱۱-۱۲ سطر، قطع: خشتی [نشریه: ۱۳-۱۵۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۹

آغاز: زیب سر نامه خط قدیم ×× بسم الله الرحمن الرحیم. بدانکه مراتب مکتوب منه و مکتوب الیه بحسب ظاهر سه هستند اول مرتبه اعلی، دویم مرتبه اوسط، سوم مرتبه ادنی. لیکن چونکه مرتبه اوسط ذوجهتین است یک جهت بسوی اعلی دارد و یک جهت بسوی ادنی؛ **انجام:** آن دوست عدیم امثال ذا از جموع اعراض و اسقام و علل و آلام برکران داشته مدام برچار بالین صحت و کامکاری و عافیت ... داراد.

اصل نسخه: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو هند، شماره ۱ (ردیف ۳۷). رساله‌ای است در بیان آیین و قوانین نامه‌نگاری برحسب مراتب مکتوب منه و مکتوب الیه، که به نظر مؤلف به سه دسته تقسیم می‌شوند: اول مرتبه اعلی، دوم مرتبه اوسط، سوم مرتبه ادنی. «لیکن چونکه مرتبه اوسط ذوجهتین است یک جهت بسوی اعلی دارد و یک جهت بسوی ادنی ... مرتبه اوسط را به سه درجه مبین ساخته: اول وسط مایل به اعلی؛ دوم وسط حقیقی؛ سوم وسط مایل به ادنی. پس الفاظ القاب و آداب و اشتیاق و غیره مطالب که شایان بر مراتب مذکوره است در جدول علیحده علیحده به عبارت مروجه بطور جدید قلمی گشته و [] تبیین و توضیح ارقام مطالب بر مراتب به تسطیر اختتام و سرنامه عرایض و مکاتبات و مراتب مذکورة الصدر پرداخته ... و هر قدر که مقتضای نقام باشد از جدول مرتبه القاب و آداب و اشتیاق و رسید مراسلات و استدعای ارسال مکاتبات و عرض مطالبات و نهنیت و اعزیت و نامجات و اختتام مفاوضات و سرنامه مرافعات و فقرات مناسب منشورات ...». مطالب مربوط به دسته اول (مرتبه اعلی) در صفحات جدول دار (هر صفحه در یک موضوع خاص دارای پنج جدول) به شرح ذیل درج شده است: ۱. پادشاه، ۲. پدر و عم و خال و غیره، ۳. استاد، ۴. پیر، ۵. خداوند نعمت. چنانکه گذشت در این بخش هر صفحه به یک موضوع اختصاص یافته است، موضوعات این بخش در سر صفحات بدین ترتیب مندرج است: القاب عرایض بمراتب اعلی، آداب بمراتب اعلی، اشتیاق بمراتب اعلی، در رسید شقه بمراتب اعلی، در اظهار تعظیم شقه بمراتب اعلی، تعریف شقه بمراتب اعلی، عرض تقاصر از رسید شقه بمراتب اعلی، ...، در سفارش ارباب حاجات بمراتب اعلی، ... در استدعای عفو جرایم بمراتب اعلی، در رسید هدیه بمراتب اعلی، در عرض قبول هدیه بمراتب اعلی، ...، در تهنیت بمراتب اعلی، در تعزیت بمراتب اعلی، ...، دها بمراتب اعلی. پس از آن دو صفحه است هر یک دارای پنج جدول در اختتام بر مراتب مرقومه الصدور، و سرنامه بر مراتب مرقومة الصدور. در جدولهای پنج گانه دو صفحه مذکور مراتب ذیل درج شده است: اعلی، اوسط مایل به اعلی، اوسط حقیقی، اوسط مایل به ادنی، ادنی. پس از آن مطالب مربوط به مراتب اوسط است که در صفحات سه ستونی تنظیم شده است، ستون اول: مایل به اعلی، ستون دوم: اوسط حقیقی، ستون سوم: مایل به ادنی. نسخه حاضر ناتمام است و تصویر موجود نیز غیر مرغوب، کم رنگ و بسیاری از کلمات رساله ناخواناست و علیرغم جستجوی فراوان در مصادر و منابع کتاب‌شناسی و فهرست‌نگاری، نام دقیق این رساله و مؤلف آن به دست نیامد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۳، نیمی از رساله در صفحات جدول‌دار (هر صفحه دارای پنج جدول) و نیمی دیگر در صفحات سه ستونی؛ ۴۰ص [عکسی ف: ۵-۲۱۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله هذا بیان للناس و هدی ... برادر جانم از اصل فتن و بنیان شرور حضرت بلعم باعور و قانا الله و ایاکم من خدایعه و مکائده فی الغیبة و الحضور قصه و غصه ای داریم

انشائی است ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق، کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، (۴۰پ)، ۱۰-۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۱۲]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۱۲

آموزش انشاء؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۱ص (۷۶)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۴]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۱۹

یادداشت‌هایی برای انشا؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگ نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۵ص (۱۶۶-۱۷۰ و۱۸۰)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۴]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۲۸

یادداشت‌هایی برای انشاء؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۸ص (۲۰۹-۲۱۶)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۶۹

آغاز: فی الانشاء انشاء در عرف فضلاء عبارت است از دانستن ... و کردن ابکار معانی به عرض در عبارات و جواهر زواید
دستورالعمل و راهنماییهایی برای نوشتن نامه به طبقات گوناگون شیوخ، علماء، قضاوت و ... است؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۹ص (۴۹۰-۴۹۸)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۸]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۵۷

آغاز: انشاء عرضه داشت فرزند مهجور از خدمت دور بجناب کثیر الصفات مجمع الحسنات منبع الخیرات پشت و؛ **انجام:** عزت و اقبال مندی آن و الا مرتبه مسئول و مرجو به دست ثانیا کذا و کذا تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، ضمیمه نسخه ش ۱۶۲۷۶ [رایانه]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۵۳۵/۷

آغاز: حمد و ثنای بی انتها، و شکر و سپاس بی قیاس، حضرت مبدعی را؛ **انجام:** دشمن را خذله الله صالح را ایده الله. (در میان مقاله اول مکتوب الیه افتاده)

یک «مقدمه» در چند «فصل» و سپس مقاله‌ها است. مقدمه در شرف کتاب است در چند «فصل»: فصل ۱- آلت و زمان و مکان، ۲- علوم مفید درین صنعت، ۳- شرایط سخن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵گ (۲۱۵پ-۲۲۹ر) [ف: ۳-۱۹۹]

۲۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹/۱۴

آغاز: بدان ایدک الله بمزید الفضل والاحسان که انشاء درلغت به معنی خلق وایجاد وآفریدن صور ومواد است کما قال الله العزیز الحکیم؛ **انجام:** شخصی بر سبیل ظرافت از روی تهدید گوید که من این شخص حاضر راکه از خانه به در می‌آورم چشمش را به درخواهم آورد واهمه مسمع

کتابی است در ذکر صنایع لفظی و معنوی نثر و نظم که باذکر امثله‌های فراوان همراه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی تا ؛ جلد: تیماج دورو، مشکی و قهوه‌ای، ۱۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۱]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۴۰/۲

عارفانه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۱۲ سطر (۷×۱۳/۵)، قطع: بیاضی ربعی، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۶-۵۱۶]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۸/۲

با شعرهای عربی. شعرهای عربی از محمد خیاط ازغیانی و دو بند عربی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲گ (۵۶ر-۵۷ر)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۶/۵سم [ف: ۱۶-۴۸۴]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۴۸/۳

آغاز: در طریق قواعد انشاء که موافق زعم و قواعد؛ **انجام:** کم کرده را در پیشگاه حضور حضرت شرح رو سیاهی نمایم و چهره بحال نیازمندی مالم تویی راز دان و توئی عیب پوش.

گفتاری است کوتاه در قواعد انشاء؛ خط: شکسته تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان نازک، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج و حاشیه طلایی، ۲۹ص (۳۴۱-۳۶۹)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۱۰۴]

۲۷. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۴۶

آغاز: و به سر سبزی شوریدگی منصور (پارگی دارد) دایم مشوش چشم نرگس سحر جز به جویای وصال او؛ **انجام:** ساقی صاف اعتقاد دهر از مینای چرخ.

دارای نثری استوار و شیرین با اشعاری از شعرای ماضی که آغاز آن افتاده است ... نسخه قابل اعتنایی می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۲۶ص، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۶سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۱۴]

۲۸. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳۶

سه انشاء فارسی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی، ۴گ (۲۳۹پ-۲۴۲پ)، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۳]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲۶/۱

آغاز: بسمله اگر چه بعد مسافت ذات البین پرده افکن رخسار مشاهد ملاقات صوری؛ **انجام:** داننده رازهای نهانی و گشاینده ابواب حقایق.

برخی عناوین این رساله که در متن و حاشیه آمده عبارتند از: تعزیت نامه، مراسله، در طلب آب، به جهت نور علیشاه، مقراض قلمدان، در تعزیت میرزا باقر به میرزا صادق، آزاد نامچه، وصیت نامچه، مودت نامه، به آقا سید جعفر گلستان نوشته و ...؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک در ربیع الاول ۱۲۸۰ق (بدون ذکر مالک)؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ترنج با سر، ۶۲ص (۱-۶۲)، ۱۵-۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۲-۲۹۱]

● **انشاءات** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā'āt

استرآبادی، محمد مهدی بن محمد نصیر، ۱۱۰۰-۱۱۸۰؟ قمری

estarābādī, mohammad mahdī ebn-e mohammad nasīr (1689-1767)

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تملکی به‌تاریخ ۱۳۶۰ شمسی و تاریخ تولدی در ۱۳۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش ترمه، ۷۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۳-۳۵۰]

← انشاء الله ≻ ما شاء الله در رد رساله انشاء الله (رساله)

● **انشاء برهان الدین ابی اسحق ابراهیم بن عبدالله بن عسکر القیراطی** / ادبیات / عربی

enšā'-e borhān-od-dīn abī eshāq ebrāhīm ebn-e ʻabd-ol-lāh ebn-e ʻaskar al-qīrātī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۷/۵

من انشاء العلامة الادب برهان الدين ابی اسحق ابراهيم بن عبدالله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۲۰-۲۸)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۸سم [ف: ۷-۸۱۶]

● **انشاء بی نقطه** / ادبیات / فارسی

enšā'-e bī-noqte

ساوه ای، محمد، قرن ۱۳قمری

sāve'ī, mohammad (19C)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۴/۳

بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق [ف: ۳-۵۹۶]

← انشاء الدرر ≻ شرح حال میرزا طاهر دیباچه نگار اصفهانی
← انشاء الدرر ≻ اشعار
← انشاء الدرر ≻ منشآت
← انشاء الدرر ≻ انشاء

● **انشاء دلگشا** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā'-e delgošā

ملتانی، پران ناته، ق۱۲ قمری

moltānī, parān nāte (- 18c)

[فهرست مشترک پاکستان ۳۲۰/۵]

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۸۶

خط: نستعلیق هندی، کا: عبدالرحیم بن حاجی فتح محمد، تا: قرن ۱۳، جا: ملتان؛ جلد: پارچه‌ای سبز، ۹۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۲۱۱]

● **انشاء الدوائر** / عرفان و تصوف / عربی

inšā'-ud dawā'ir

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166-1241)

اهداء به: عبدالله پدر حبشی

رساله‌ای است عرفانی که برای عبدالله پدر حبشی در بیان مرتبه وجود انسان تألیف کرده. چنانچه در فصل اول گوید: «لما كان الغرض فی هذالكتاب ان نبین این مرتبة الانسان فی الوجود و منزلته فی حضرة الجود و بروزه فی عینه بعینه و هل متصفا بحال قبل كونه». رساله پس از دیباچه ضمن ۲ «فصل» و ۳ «باب» صورت گرفته: فصل ۱. بیان اقسام معدومات؛ ۲. بیان اقسام موجودات؛ باب ۱. بیان جدول هیولائی؛ ۲. بیان جدول حضرة الهی از جهة اسماء حسنی؛ ۳. سبب ایجاد عالم. (ولایی)

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان علی صورته و خصه بسريريته و جعل المضاهاة و المباهاة مقدمتين لتصحيح نتيجة معرفته.

انجام: فتحقق هذا الفصل المختصر العجيب فانه نافع فی الكتاب.

چاپ: لیدن، باعتناء استاد نیبر، ۲۰۳ و ۲۰۴ص، ۱۹۱۹م.

[دنا ۲۰۱/۲]

۱. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۱۲

خط: نستعلیق، کا: عطاء الله بن نظام حسینی بخاری، تا: ۸۴۳ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج قرمز، ۷گ (۱۱۱ر-۱۱۷ر)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۹۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لتلک الحقیقة اسم یدل علیها من غیر اسمه الله فلنأ خذها

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۵ صفر ۸۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۴۰پ-۵۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۰-۳۰۹]

۳. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۵مجموعه بدون شماره

کا: ابو تراب شیخ اسحاق، تا: جمعه ۹ شوال ۱۰۰۶ق؛ مصحح، دو بار با اصل مقابله شده [دلیل المخطوطات: ۱-۲۵۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲؛ ۲۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۳۲]

۵. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۶۲۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱گ (۲۱پ-۳۱ر)، ۱۷ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳/۴عکسی

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده، رکابه‌دار؛ ۱۲ص (۱۳۴-۱۴۵) [عکسی ف: ۴-۵۰۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۰/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: بخش کهن آهار مهره شکری بخش تازه‌تر فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۹۵۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۳

آغاز: عين بروز اعيان الموجودات قديمها و حديثها و الاعيان الموجودات ما عقلناها لولاها ما عقلنا حقايق الموجودات؛ **انجام:** و ما ظهر الامام المقسط الا بعد نزول الشرايع ... و قد نجز الكتاب بحمد الله وعونه ... و الحمدلله رب العالمين و بالله التوفيق

این رساله در فهرست شناخته نشده وبا نام رسالة فی الوجود و الاسماء الحسنی و بدون نام مؤلف معرفی شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۶۱ر–۱۶۵ر) [ف: ۱۴-۴۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۵۶/۱۰

خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱۶۲پ–۱۸۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۴-۳۲]

● **انشاء الرسائل و المکاتبات** / انشاء / عربی

inšā’-ur rasā’il wa-l mukātibāt

شامل «فصل»هایی با این عناوین: ۲. مکاتبات الامراء؛ ۳. مکاتبات الوزراء؛ ۴. مکاتبات الصدور و الاکابر؛ ۵. مکاتبات القضاة؛ ۶. مکاتبات المشایخ و العلماء؛ ۷. مکاتبات السادات و النقباء؛ ۸. مکاتبات مشایخ العرب؛ ۹. مکاتبات الوالد؛ ۱۰. مکاتبات الاخوان و الاصحاب؛ فصل فی المعنی یتضمن مکاتبات الاحباب؛ ۱۱. العتاب؛ ۱۲. اصناف التهانی؛ ۱۳. انواع التعازی؛ ۱۴. الجوابات عما سبق من المراسلات.

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۸۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۶۲گ، اندازه: ۱۳×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۵]

● **انشاء سجلات** / متفرقه / فارسی

enšā’-e sejellāt

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰/۶

آغاز: فصل چهارم: در سجلات و غرض از ایراد این فصل بیان آن است؛ **انجام:** مگر مزارعان آنجا را هدایت الله معموری روزی فرماید بالنبی و آله الامجاد

رساله‌ای است در فصول مختلف که طرز نگارش قباله‌ها و دعوانامه‌ها را آموخته است. قسمتی از اصل کتاب است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم، تا: غره محرم ۹۶۸ق؛ جلد: معمولی، ۶۳گ (۴۷پ–۱۰۹ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [مؤید: ۳-۲۹۷]

● **انشاء شمس الدین خالد سمرقندی** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā’-e šams-od-dīn xāled-e samarqandī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۸۹–ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. من انشاء شمس الدین خالد سمرقندی فی جوابه من انشاء مهذب الدین الیزدی و کتب فی جوابه ابن خالد السمرقندی؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است [فیلمها ف: ۱-۴۲۷]

● **انشاء الشیخ زین الدین سریجا** / ادبیات / عربی

inšā’-uš šayx ziyn-ud-dīn surayjā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۵–ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است به شماره ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس تفکیک نشده]. من انشاء الشیخ زین الدین سریجا یذم رجلا، یصف الابطال؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی [فیلمها ف: ۱-۶۱۶]

● **انشاء صایبا** / ادبیات / فارسی

enšā’-e sāyebā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵/۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد معصوم، تا: قرن ۱۱؛ ۲ص (۴۳۵–۴۳۶) [ف: ۸-۴۲۳]

← انشاء الصلوات علی اشرف البریات و عترته ← دوازده امام

← انشاء الصلوات و التحیات ← دوازده امام

← انشاء الصلوات و التحیات ← دوازده باب

● **انشاء صیغ** / فقه / فارسی

enšā’-e sīyaq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴۰۱ ض

دستور انشای صیغ عقد و نکاح و معاملات؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

← انشاء طغرا ← رسائل طغرا

● **انشاء العارفین** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā’-ol ‘ārefīn

بروجردی، عباس بن فتح الله

borūjerdī, ‘abbās ebn-e fath-ol-lāh

اهداء به: حاجی میرزا ابو تراب بروجردی ومحمد آقا داماد میرزا محمود

در این رساله مفصل آداب و آیین نگارش نامه و عرایض و فرامین را جهت تعلیم کودکان در مکتب‌های آموزشی بیان

نموده و در خاتمه آن اندکی از علم سیاق و نجوم و دانستن نحس و سعد ایام را آورده است او این رساله را در مدت شش ماه تألیف نموده و در یک «مقدمه» و ده «باب» و«خاتمه» قرار داده: باب ۱. فرامین و رقم پادشاهان و بقیه احکام دیوان مبارکه؛ ۲. اسانید شرعیه؛ ۳. ذکر انشائیات تصنیفی میرزا مهدی خان استر آبادی؛ ۴. بیان انشائات نعربی حاجی سید محمد باقر مجتهد اصفهانی و آقا جمال خوانساری؛ ۵. ذکر انشائات میرزا ابوالقاسم قائم مقام و میرزا عبدالوهاب معتمد الدوله و منشآت متفرقه از سایرین؛ ۶. قانون نگارش انشائات به علما و فضلا و طلاب؛ ۷. انشائات از مؤلف و سایرین؛ ۸. انشائات دوستان به یکدیگر و خویشان و سایرین؛ ۹. انشائات مهر انگیز عشق آمیز؛ ۱۰. تألیف رموز و قواعد سیاهه‌جات گوناگون و شطری از منابع احادیث و علم نجوم و رموز کارآمد خلایق از قبیل خواب‌نامه و حساب و ساعات خسوف و کسوف و نوروز نامه محرم و بعضی از تواریخ؛ خاتمه: در تاریخ ختم کتاب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۷۰

آغاز: الحمد لله الذی خلق السموات و الارض و جعل الظلمات و النور ... بهترین مقالی که از منبع دهان چون آب روان جاری؛
انجام: هر کس این حقیر فقیر را بدعای خیر و فاتحة الکتاب یاد و شاد ننماید مطالعه و ملاحظه بر او حلال نیست و معذب بلعنت خدا و نفرین رسول الله خواهد بود ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حاجی تقی بروجردی، تا: ۱۲۰۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج با سر، لچکی، مجدول، ۳۰۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۸۲]

● انشاء عالم آرا / انشاء / فارسی

enšā'-e 'ālam-ārā

نوربخشی، محمد بن ناصر الحق، ق ۱۰ قمری

nūrbaxšī, mohammad ebn-e nāser-ol-haqq (- 16c)

اهداء به: شاه طهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۵ هـق) و وزیر او میرزا فضل الله میر میران

تاریخ تألیف: ۹۸۵ق؛ محل تألیف: اصفهان

رساله‌ای است، مشتمل بر «فاتحه» و سه «لمعه» و «خاتمه»: فاتحه: در افشای معنی انشاء و بیان صنایع و محسنات و ایمائی به آداب این فن؛ لمعه ۱. مکاتبات ارباب مراتب و مراسلات اصحاب مناصب؛ لمعه ۲. مشتمل بر دو «ضوء»: ضوء اول در ایراد بعضی آیات باهرات قرآنی، ضوء دوم: در فقرات متفرقه که در طی رقعات و سایر مکاتبات ... مندرج توان یافت؛ لمعه ۳. ایراد رقع و مکاتبات و احکام و پروانجات و دیباچه مجلات؛ خاتمه: در بعضی امثله و ظرایف و هزلیات و لطایف است. درباره نام رساله‌اش چنین می‌نویسد که: «سبب املاء این انشاء عالم آرا و باعث ترتیب این منشات بلاغة فزا لازالت مطاویه منظورة لارباب الکمال و ما برحت محاویه ملحوظة لاصحاب الجلال».

آغاز: حمد بیحد و قیاس و سپاس عبادت اساس هدیه درگاه و تحفه بارگاه منشی اوراق اطباق افلاک ...

انجام: مناسب حال ارباب درجات و متقارب احوال اصحاب مرتبات کنند و نوع اخیر به عرف متأخرین و ابناء زمان ما انسب و اقرب است.

[دنا ۲۰۲/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۰۸۴/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، نزدیک به‌زمان تألیف؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۹گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۷-۲۰۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۹۸۲ق؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوایی با عطف و گوشه تیماج، ۱۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۸سم [ف: ۱۷-۲۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۷

آغاز: نه ورق آسمانی به یک رقعه از رقعات منشآت عظمت و جلال او؛ **انجام:** عمدة الاعاظم و الاعالی ازین مقوله فقرات در ابتداء مکاتیب این فرقه باید نوشت

از مقدمه کتاب صفحه‌هایی افتاده است؛ خط: نستعلیق، کا: عماد بن عبدالصمد الدانیالی، تا: دوشنبه ۲۶ شوال ۱۱۲۶ق؛ در حاشیه ورق ۱۴۰ و سه ورق آخر اشعاری از شوکت بخارائی و شاه نعمت الله ولی و امام علی (ع)، هم چنین در حاشیه صفحات ۱ تا ۲۴ اشعاری از حافظ و قاسم انوار و خیام و ابوسعید ابوالخیر و مولوی رومی نوشته شده ؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج با سر عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۲۹۲]

● انشاء عنایتی (منتخب) / ادبیات / فارسی

enšā'-e 'enāyatī (mn.)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۶/۵

در ص آخر اشعار فارسی سبزواری در نام بیست و هفت؟ برج‌های دوازده‌گانه دیده می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [ف: ۵-۱۹]

● انشاء الفتح بن علی بن محمد بن الفتح / ادبیات / عربی

inšā'-ul fatḥ ibn-i 'alī ibn-i muḥammad ibn-il fatḥ

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۷/۷

من انشاء الفتح بن علی بن محمد بن الفتح الاصفهانی المعظمی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۴۹-۵۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۸سم [ف: ۷-۸۱۶]

← انشاء فراست ← خلاصة الانشاء

● **انشاء القدوسية = تصوف** / عرفان و تصوف / فارسی

enšā'-ol qoddūsīya = tasavvof

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶۰/۴-ف

نسخه اصل: رامپور کتابخانه رضا ش ۷۸۷ (۱ و ۲) و ۸۶۶ (۳ تا ۱۰)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۱۱۰]

● **انشاء مرغوب** / ادبیات / ترکی

enšā'-e marqūb

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۸

آغاز: بسم الله جل جلاله و عم نواله ... اما بعد ضمیر منیر مهر اهل معارف سمیره پوشیده دکلدر؛ **انجام:** همیشه آفتاب حسن و جمال کون یکون زیاد باد.

دستور نامه نگاری به طبقات مختلف با القاب هر یک از آنها، و در حاشیه قواعدی بسیار مختصر در املاء؛ خط: رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ سطرها راسته و چلیپا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۷-۲۰۳]

● **انشاء مفید** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā'-e mofīd

میرزا نصرالله (محمدیه)، ق۱۴ قمری

mīrzā nasr-ol-lāh (mohammadīyye) (- 20c)

کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۲۷

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد جعفر ادیب المتکلمین و ادیب الشعراء کاشان، تا: شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۳۱۲ق، مطابق ۲۵ شهریور ۱۳۵۲ باستانی؛ فاقد جلد، ۳۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۱]

● **انشاء منشآت** / ادبیات / فارسی

enšā'-e monša'āt

فخرالدین حسین خان

faxr-od-dīn hoseyn xān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷۴

آغاز: بسمله تعریف خامه در وصل؛ **انجام:** سعادی دو جهانی اندوخته فقط (کذا)

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

● **انشاء میر کلان خان** / انشاء / فارسی

enšā'-e mīr kalān xān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۴۰

آغاز: بسمله، خان صاحب مشفق مهربان قدردان مخلصان و تکیه گاه نیازمندان سلامت بعد از تقدیم مراسم ضراعت و استکانت معروض آنکه؛ **انجام:** حضرت عنایت نمودن نشب جوهرش معلوم گشت.

چند بند است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «میر کلان خان بنده محمد شاه پادشاه غازی»؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور عطف زرکوب، ۱۵گ، ۴ برگ سفید، ۱۲ سطر (۷×۱۴/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۱۴]

← انشاء نامه ← ره انجام نامه
← انشاء نامه ← انساب

● **انشاء و نامه‌نگاری** / انشاء / فارسی

enšā' va nāme-negārī

غیر همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۷/۲

آغاز: اب الانشاء رقعه که نصیرا همدانی در طلب آب باغ ... حق تعالی حمد اقبال و ریاض جلال آن نور حدیقه؛ **انجام:** زجودش قطره ای در آنچه گنجید ز خلقش غنچه ای در غنچه پیچید سخنهایی ... افتاده.

رساله‌ای است در انواع و روش انشاء و نامه نگاری با نمونه‌ای از منشآت منشیان، از جمله رقعه‌ای که نصیرای همدانی (- ۱۰۳۰ ه) در طلب آب باغ به میرزا معین نوشته، و رقعه‌ای که همو در طلب اسطرلاب به محمد باقر داماد (- ۱۰۴۱ ه) نگاشته، و رقعه‌ای که میرزا محمد زمانا (- ۱۰۵۰ ه) به شمسا یا شمسیا نوشته، و دیباچه نورس مولانا ظهوری؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن غلامعلی طبیب، تا: قرن ۱۱؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۷گ (۱۲-۲۸)، ۳۰ سطر مورب، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲-۱۴۸]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۳۷

رقعه‌ها و نامه‌ها برای تعلیم درباره نامه نگاری و عقدنامه نویسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۱۰۹ر-۱۱۳ر) [ف: ۶-۴۱۰]

۳. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۴۵ض/۶

القاب و عناوین سلاطین و علماء و امرا و وزارء، و نامی از مؤلف مذکور نیست و چون بعضی نکات غریبه داشت ذکر مجملی از آن خالی از مزه نیست. مؤلف در مقدمه چند فائده را یادآوری می‌نماید که کاتب و منشی همواره باید متذکر شده و معمول دارد و می‌نویسد: «کاتب نباید در اول نامه کلمه‌ای نویسد که اول آن کلمه یکی از این شش حرف باشد ت ش غ لا ک م و می‌گوید علت را چنین یافته اند که ت از حروف تفرقه و ش از شآمت و ک از کدورت و غ از غرامت و م از ملالت می‌باشد و اگر بر توالی این حروف در اول سطرها واقع شود هیچ مطلوبی از آن‌مکتوب حاصل نشود و اگر برای حجت قرضی نوشته شده باشد هرگز آن دین ادا نشود»؛ بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق [ف: ۱۷۴]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۵۰/۱

آغاز: عریضه‌ای است که به وزیر می‌نویسند؛ **انجام:** بهوای استطلاع.

کا:یحیی الحسینی،تا:۱۲۸۶ق؛افتادگی:آغاز و انجام؛ اهدایی: قطبی زاده خباز؛ جلد: مقوایی با کاغذ مشکی عطف تیماج قرمز درون کاغذ سفید، ۲۲گ (۲۲-۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۲۱۸]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۹۶/۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین حمد ثابت است مر الله را که صفت الله این است رب عالمیان است و الصلاة و السلام علی رسوله محمد و آله

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش-پاکستان ۴۰۷. دارای مکتوبات و عریضه‌هایی است که در موضوعات اخلاقی، ادبی، عرفانی و دینی به کار آیند، بدون نام بردن از اشخاص؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله بیک کابلی بخاری نژاد، تا: ۱۳۴۰ق؛ ۹۷ص (۴۸-۱۴۴) [عکسی ف: ۶-۱۲۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۴۵

آغاز: همی رها و خود مسعود و عاقبت محمود عالیجناب قدس القاب حقایق ماب فروع العارفین؛ **انجام:** انحرافی که در مزاج پدید آمده بود عظیم محزون و بغایت متالم گشته ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام [رایانه]

● انشا به ملا علی / نامه‌نگاری / فارسی

enšā be mollā ʻalī

قاری لاهیجی، خلیل

qārī lāhījī, xalīl

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۷۵/۸۷

آغاز: بر متفحصان حقایق حال این بنده صادق البال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای یک‌لا، ۲گ (۱۵۵ر-۱۵۶پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۱۰۲]

● انشای دولت رای / ادبیات / فارسی

enšā-ye dowlat ray

دولت رای بن عزت رای، -۱۲۴۶ قمری

dowlat ray ebn-e ʻezzat ray (- 1831)

این کتاب که نسخه‌ای است از کتاب کم نسخه «انشای دولت رای» از دولت رای، مؤلف «مرآت دولت عباسی» (در تاریخ خاندان بهاولپور) که طبق ارجاعات استاد منزوی، چندین بار چاپ شده است. وی در فهرست مشترک پاکستان از این کتاب تنها یک نسخه در بهاول نگر پاکستان معرفی کرده است. این مجموعه، منشآتی ادبی است با تشبیهات و استعارات ادیبانه که در هر رقعه با خطاب‌های «دوست من»، «اعتضادا»، «مهربانا»، «صاحبا»، «برادر عزیز القدر» و همانند آنها آغاز می‌شود. آغاز این نسخه با نسخه پاکستان یکسان است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۸۶

آغاز: بسمله، عرضداشت بنده بندگی رای منشی دولت رای بجناب خداوند بی کیف و کم، خدایگان وجود و عدم، سریر آرای اقلیم بی چونی و زینت افزای دیهیم بی نمونی، **انجام:** چون در ضلع فرید آباد قضاقان [کذا] میدوند امید چند ... (؟) بنابر حفاظت راه همراه کرد ... (؟) درینباب دریغ توجه نفرمایند زیاده جمعیت بکام باد. [رقم:] تمت. تمام شد کار من ... نسخه رقعات منشیه / منیر (؟) دولت رای که ... (؟) را در تحریر عبارت دلچسب بکار آید راقم الحروف فقیر حقیر بنده سوداگر که ... .متوطن قصبه بهلو / هلدو (؟) ضلع مظفرنگر ملازم سرکار ذوی الا ... برارمنیس سرمور مالدوندر هبار ... صاحب بهادر وانی ... ملاحظه حضور اخلاق. ... [یک سطر ناخوانا] سبیه کام کرناپنا نقدیر کی حواله نزدیک عارفون کی تدبیر ... تحریر بتاریخ متی جیئه سدی تیرودسی سنه ۱۹۱۵ [میلادی] بمقام حاصن بلنده نابئه تحریر یافت.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی ساده و جدید، ۲۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷/۱-۴۴۵]

● انشای روشن کلام / نامه‌نگاری / فارسی

enšā-ye rowšan kalām

بیغم، بهوپت رای، -۱۱۳۲ قمری

bīqam, behūpat ray (- 1720)

انشای روشن کلام مجموعه‌ای از نامه‌ها و عرایض است که به سبک منشیان نگاشته شده است و به خواسته نواب رعد اندازخان توسط منشی وی در چهار فصل جمع‌آوری گردیده است. نسخه از آن در مخطوطات شیرانی بوده و در فهرست آنجا معرفی شده است البته فهرست‌نگار مؤلف کتاب را نشناخته است و در فهرست مشترک پاکستان نیز مؤلف آن شناسایی نشده است.

نسخه‌ای از آن در کتابخانه دانشگاه جامعه اسلامیه دهلی نو نگهداری می‌شود که در دانشنامه ادب فارسی به عنوان «روشن کلام» از مؤلفی ناشناس معرفی شده است. تصویر حاضر از روی نسخه کتابخانه ندوة العلما تهیه شده و در فهرست آنجا به عنوان «مکتوبات روشن کلام =خردنامه» از مؤلفی نامعلوم ثبت گردیده است.

چاپ: کانپور، ۱۲۷۸ق

[دانشنامه فارسی ۳۰۶/۴و۳۲۶و۵۳۲؛ فهرست مشترک پاکستان ۴۷۴/۵و ۲۵۰–۲۵۱و۸۳۶/۷؛ فهرست مخطوطات شیرانی ۳۴۳/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۸

آغاز: این خردنامه چندین سؤال است و جواب ×× نسخه روشن کلام است این ندارد پیچ و تاب؛ **انجام:** کلام ابوالفضل علامی بوده بعنوانیکه این مکتوب نگارش یافته منظور دارند. بیت: نه تنها نام این روشن کلام است ×× پند خاص مطبوع عوام است / تکلف هر طرف دائم ... ×× ... آید تمام است.تمام شد نسخه روشن کلام.

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۴۷ (ردیف ۱۷۶)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۱۵ق؛ انجامه: «تمام شد نسخه روشن کلام بوقت در روز یک‌شنبه بتاریخ ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۱۵ بخط شکسته ... و اکثر اوراق بقلم اخو الصاحب قدردان امید رای جیومد ظله تحریر یافت»، کیفیت تصویر نامرغوب و سطرهایی از صفحات متعدد آن ناخواناست؛ ۸۱ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۵–۲۱۵]

● **انشای شرف الدین فضل الله** / انشاء / عربی

enšā-ye šaraf-od-dīn fazl-ol-lāh

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶۲–ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۴۵۵۹ [این قسمت در فهرست مجلس مجزا نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱–۶۲۰]

● **انشای فارسی** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā-ye fārsī

شریف، عبدالله بن محمد، ق۱۳ قمری

šarīf , ʻabd-ol-lāh ben mohammad (- 19c)

نمونه نامه‌هایی است برای آموزش عملی نامه نگاری و منشی گری. تاریخ‌هایی از ۱۲۲۶ق در آن به کار رفته که بایستی روزگار تدوین آن باشد. در پایان ۱۲۳۰ق به گونه سال پایان نگارش به کار رفته است.

[فهرست مشترک پاکستان ۳۸۱/۵–۳۸۲، ۵۹۹]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۵۵–عکسی

آغاز: آنچه سلاطین کامکار و خواقین عالیمقدار به جهت افتتاح ابواب ... بسمله. سپاس و ستایشی که حصر و عد آن از احاطه ادراک.؛ **انجام:** فحوای اولادنا اکبادنا مخدوم معظم مطاع مکرم سیدی سندی صاحبی استظهاری میر کرمشاه الحسینی زید فره و عمره ...

اصل نسخه: گنج بخش ش ۴۰۰۹ (گنج ۱۱۵۴/۳)؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۰ق [این تاریخ می‌تواند تاریخ پایان نگارش نیز باشد]؛ ۱۲۳گ [عکسی: ۲–۳۶]

● **انشای فرخ** / انشاء / فارسی

enšā-ye farrox

اهواز؛ دانشگاه اهواز؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵–۵۸۸]

← انشای مادهورام ⩾ منشآت مادهورام

← انشای معین ⩾ ترسل

● **انشای منیر = رقعات منیر** / ادبیات / فارسی

enšā-ye monīr = roqʻāt-e monīr

منیر لاهوری، منیر بن عبدالمجید، ۱۰۱۹–۱۰۵۴ قمری

monīr-e lāhūrī, monīr ebn-e ʻabd-ol-majīd (1611-1645)

تاریخ تألیف: ۱۹ ذیقعده ۱۰۵۰ق

چهل نامه‌ای را که منیر از طرف نواب صیف خان به بعضی از خان‌ها نوشته، در نسخه حاضر جمع‌آوری نموده و در ۱۹ ذیقعده ۱۰۵۰ کار گردآوری آن‌ها را شروع نموده است.

[گنج بخش ۱۱۶۱/۳ با عنوان «انشای منیر» و ۱۱۸۷ با عنوان «رقعات منیر»؛ مشار فارسی ۵۵۷/۱؛ دنا ۲۰۲/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۹/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین هو الرحمن الرحیم و الصلوة علی رسوله سید المرسلین محمد المصطفی و علی آله و اصحابه ... بعد بر راز شناسان سخن نهفته مباد؛ **انجام:** نادان چشم بر حباب دارد و دانا چشم بر گوهر هر که درو سخنی دارد می‌داند که چه می‌گویم و السلام.

خط: نستعلیق، کا: اودطی یول، تا: ۱۰ ماه حیت ۱۲۹۱ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای ضربی با ترنج با نقش گل و بلبل، ۴۵گ (۱پ–۴۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۸–۲۱۰]

● **انشای ناصری** / انشاء / فارسی

enšā-ye nāserī

منشی، اسماعیل، ق۱۳ قمری

monšī, esmā‘īl (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه

اسماعیل منشی برادر میرزا زین العابدین ملک الکتاب شیرازی که او در احکام دار الانشاء دولتی و فرامین و نوشتجات مملکتی دربار ناصرالدین شاه انشاء کرده بود، این برادر این رساله را به‌نام او گرد آورده و آن را «انشاء ناصری» نام نهاده است.

آغاز: پس از بسمله. شنگرف نامه حمدی که از خامه برآید مر محمود واحدی را شاید که خامه دبیران تقدیر را بی سرمشق قدرتش یارای تقدیر نه و بنان منشیان عالم امکان را بدون امضای حکمش توانای تسطیر نی

انجام: حسن الخط مشروط به خمسة امور حدة الماس وجودة الملماس و ملایمة القرطاس و لمعان الانفاس و جمیعة الحواس الناس عالم او متعلم و الباقی کالهمج الخاتمه بالخیر و السلامة به جهة نور چشم مکرم ... میرزا ابراهیم تحریر شد.

[دنا ۲/۲۰۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۹

آغاز و انجام: بابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد رضا تفرشی، تا: با تاریخ جمادی الاول ۱۳۰۸ و جمادی الثانی ۱۳۰۱، برای پسرش نوشته، با یادداشت کاتب در ۷ جمادی الثانی ۱۳۰۴ و یادداشت علی اصغر تفرشی طرخورانی در شب آدینه نوروز ۱۳۱۰ در آخر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز ضربی و مقوایی، ۱۲۱گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۵۵] و [نشریه: ۷-۱۰۴]

● **انشای نعمتی** / نامه‌نگاری / فارسی

enšā-ye ne‘matī

بنی اسرائیل، نعمت الله

banī esrāeīl, ne‘mat-ol-lāh

نامه‌هایی است که مؤلف در موضوعات گوناگون نگاشته و برای تعلیم مبتدیان در کتاب حاضر گرد آوری نموده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴/۷۴-۷۹۸۴/۵

آغاز: الحمد لله و المنة و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و علی آله و اصحابه اجمعین، خیر خواه بنده درگاه بلا اشتباه نعمت الله

خط: تحریری، کا: دلیل خان ولد محمود خان جانوزی، بی‌تا؛ ۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱-۵۱۱]

● **انشای نورالدین** / ادبیات / عربی

enšā-ye nūr-od-dīn

[دنا ۲/۲۰۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۶۱-ف

نسخه اصل: نسخه ش ۲۱۶ کتابخانه تقوی که اکنون در کتابخانه مجلس شورای ملی است ۴۵۵۹ [در فهرست مجلس تفکیک نشده]؛ کا: عبدالحی، تا: ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی [فیلمها ف: ۱-۶۲۰]

● **انشای واژه تازی** / ادبیات / فارسی

enšā-ye vāže-ye tāzī

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰-۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427-1503)

به نظم و نثر.

[دنا ۲/۲۰۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۷۵/۶۸

آغاز: آرزومندی به دیدار آن یگانه روزگار و برگزیده آفریدگار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، رویه میشن قهوه‌ای یک‌لا، ۱گ (۱۳۱ر-۱۳۱پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۴سم [ف: ۷-۱۰۰]

● **انشقاق القمر** / تاریخ / عربی

inšiqāq-ul qamar

داستان شکافته شدن ماه به‌دستور حضرت پیامبر اکرم (ص)، در اثر مخالف کفار قریش با آن حضرت و درخواست این معجزه، این داستان را به نقل از واقدی تدوین کرده‌اند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸/۲

آغاز: حدیث قریش ... و هو حدیث عجیب و خبر طریف، قال حدثنا احمد بن صعصعة الشیبانی عن عمر بن بسطام؛ **انجام:** قال فتبسم النبی صلی الله علیه و آله من کلام خدیجة و قال ان الله علی کل شیء قدیر

خط: نسخ، کا: محمد بن عبد الله شول، تا: ۲۰ شوال ۹۹۹ق؛ تملک: راشد بن سالم بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد بن فلاح بن احمد بن محمد بن علی حسینی موسوی، سید ناجی موسوی، نصر الله بن مسعود بن طهمان بن السید به‌تاریخ ۱۰۴۸، برکة بن مبارک بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد (المهدی) بن فلاح الموسوی به‌تاریخ یک‌شنبه اول صفر ۱۰۱۲؛ جلد: دو رو تیماج مشکی، ۱۹گ (۷۳پ-۹۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۴-۲۷۸]

● **انشقاق القمر لسید البشر (فصل فی)** / فضایل و مناقب / عربی

inšiqāq-ul qamar li-sayyid-il bašar (faṣl-un fī)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۸/۲۱
بی‌کا، تا: ۵ جمادی الاول ۸۸۶ق [ف: ۵-۶۱]

● **انصاب النواصب** / کلام و اعتقادات / فارسی
ansāb-on navāseb

بخشی از رساله‌ای است در الزام نواصب که بر شیعیان ایراد می‌گیرند. کتاب اصل مشتمل بر ۲۶ باب بوده که نیمه باب ۲۳ و تمامی باب‌های ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ در نسخه حاضر موجودند. عنوان باب‌های موجود آن عبارتند از: ۲۳. از نیمه آن در نسخه موجود است. در این بخش بیست و چهار حدیثی که اهل سنت در تائید خلفای خود می‌آورند نقل و رد شده است؛ ۲۴. ذکر بعضی فضایح بنی امیه و زندقه ایشان؛ ۲۵. حکایتی چند که میان اهل عدل و اهل جبر رفته است؛ ۲۶. ذکر چند مسئله از جمله مسایل که ایشان بر امامیان تشنیع می‌زنند، در این باب هفت مسئله را طرح نموده است. این کتاب مانند انساب النواصب شیخ علی بن داوود خادم استرآبادی، ولی غیر از آن است.
[دنا ۲۰۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۰۲۱/۳]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۶۲-۲۴/۱۶۲
آغاز: هزار دینار سرخ بخرج رسول کردی پدر را بگذاشتی که طعام که درین کاسه عبدالله جذعان بماندی به خانه بردی؛ **انجام:** از علی بن ابیطالب چنین گفت چون از آسمان ندا کند ان الحق فی آل محمد حق در آل محمد است نزد آن مهدی ظاهر شود والله اعلم بالصواب تم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ روز شنبه ۵شعبان ۹۴۵مقابله شده، بخش آخر نونویس در ۲۷ شعبان ۱۰۳۸ق؛ جلد: مقوا، ۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۰۷]

● **انصاب النواصب** / کلام و اعتقادات / فارسی
ansāb-on navāseb

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۳۷
بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ خریداری از احمد اقبالیان [رایانه]

● **الانصاف = الانصاف فی بیان الفرق بین الحق و الاعتساف = انصافیه** / کلام و اعتقادات، عرفان و تصوف / فارسی
al-inṣāf = al-inṣāf fī bayān-il farq bayn-il ḥaqq wa-l i'tisāf = inṣāfīya

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598-1680)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۳ق
فیض در این رساله نگاهی نقدگونه بر برخی از نوشته‌های پیشین خود دارد. بسیاری از گرایش‌ها و پسندهای اعتقادی و طرز تفکر وی در این رساله مطرح می‌شود. او به انتقاد از متکلمین فلاسفه متصوفه و من عندیین می‌پردازد و خود را چنین معرفی می‌کند که نه متفلسم نه متصوفم نه ... بلکه مقلد اهل بیت علیهم السلام هستم. و این چنین می‌گوید: «چندی در مطالعه مجادلات متکلمین خوض نمودم و به آلت جهل در ازالت جهل ساعی بودم و چندی طریق مکالمات متفلسفین به تعلم و تفهم پیمودم و یک چند بلندپروازی‌ها متصوفه در اقاویل ایشان دیدم و یک چندی در رعونتهای من عندیین گردیدم تا آن که گاهی در تلخیص سخنان طوایف اربع کتب و رسائل می‌نوشتم و گاهی از برای جمع و توفیق بعضی را در بعضی می‌سرشتم من غیر تصدیق بکلها ...». از این روی «الانصاف» در نقد آراء و افکار فیض و نیز در تحقیق اوضاع علمی قرن یازده بسیار ارزشمند است.
آغاز: الحمدلله الذی انقذنا بالتمسک بحبل الثقلین من الوقوع فی مهاوی الضلال ... اما بعد فهذه رسالة فی بیان طریق العلم باسرار الدین المختص بالخواص و الاشراف تسمی بالانصاف لخلوها من الجور و الاعتساف. چنین گوید مهتدی به شاهراه مصطفی
انجام: یا حنان یا منان سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین
چاپ: با تحقیق مایل هروی، در مجموعه رسائل فارسی، دفتر اول، بهار ۱۳۶۸ش، بنیاد پژوهشهای آستان قدس؛ لکنهو: بی‌نا، ۱۲۹۷، ۱۶ص، سنگی [احتمالا با ارشاد القلوب]؛ تهران، بی نا، ۱۳۰۳ق، سنگی؛ به اهتمام محمد علی گلپایگانی به انضمام کلمات مکنونه، تهران، بی نا، ۱۳۱۰، ۱۳۱۷ق، ۲۲؛ ۱۳۱۱ق، وزیری، ۸ص (صص۱۸۵-۱۹۰+۲ص)
[دنا ۲۰۳/۲ (۳۳ نسخه)؛ الذریعة ۳۹۸/۲؛ فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ص ۱۴۳؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۵۰/۲ (۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۱۵/۷ (۱۲ نسخه)؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۵۶۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ضیاءالدین بن عبدالحسین سبزواری، تا: ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا تریاکی سیر، ۱۵ سطر (۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲/۶
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب به استناد جلد ۱۶۴/۳۴ تصحیح گردید؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، برای محمد هادی بن شاه مرتضی ثانی ابن محمد مؤمن کاشانی نوه برادر فیض کاشانی کتابت شده و

دستخط وی در این خصوص در آغاز این مجموعه هست؛ این نسخه ظاهراً از سوی همین محمد هادی مقابله شده با نشان «بلغ بحمده»؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۴۳پ-۵۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱-۱۰۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۶۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز لایی، ۱۷ سطر [ف: ۵-۳۹۴]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۵۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷گ (۵۷پ-۶۳ر) [ف: ۳-]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۱۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: «یحیی بن محمدعلی بن محمدرضا» به‌سال ۱۲۱۴؛ ۱۰گ (۱پ-۱۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۰]

۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۹/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۶گ (۱۵۵ر-۱۶۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۸۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۲۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین (استرآبادی)، تا: جمعه ۲ جمادی الثانی ۱۱۱۸ق، جا: اصفهان محله شمس آباد؛ چلیپا و راسته؛کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز یک‌لا، ۴گ (۲۰۴پ-۲۰۷پ)، مورب سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۴-۱۱۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۷۶/۱۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ امضای عاریه کتاب از طرف حاج محمد ابراهیم نزد اسدالله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴ (۱۷۸-۲۰۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۵سم [ف: ۴۳-۲۳۵]

۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اجعل حبک شعارنا و ذکرک دثارنا ... و الحمدلله رب العالمین.

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید، تا: ذیقعده ۱۱۵۱ق؛ مهر تملک: «حاجی محمد» در ذیقعده ۱۱۲۵؛ جلد: مقوایی با تیماج تریاکی لبه‌دار، ۶گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۸۴۴]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۱/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله [بن] زین الدین بهبهانی، تا: شوال ۱۱۷۷ق؛ یادداشت‌هایی طبی «۱۹۳ر-۱۹۶پ» و مجملی در غسل و نماز میت «۱۹۷پ-۲۰۴ر»؛ مهر تملک: «عبدالرزاق بن صادق» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۱۲گ (۱۸۱پ-۱۹۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۰]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۱۸۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۷گ (۱۷۲ر-۱۷۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۵۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن معزالدین محمد حسینی موسوی نجفی قزوینی، تا: ۱۱۸۳ق؛ کاتب، نسخه را از روی نسخه پدرش کتابت کرده و پدرش نسخه خود را با نسخه اصل به خط مصنف مقابله کرده بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۶۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۸۷/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن محمد یونس دماوندی (ظاهراً)، تا: حدود قرن ۱۳؛ محشی، مصحح، اشعاری از فیض در حاشیه آمده، سطرها راسته و چلیپا، ترقیمه: «قد تم یوم الخمیس ۱۶ شعبان»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بدون مقوا، ۶گ (۳۴پ-۳۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۳۲۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹۷/۶

آغاز و انجام:برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسن رضوی، تا: اواخر قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مجدول یک لا، ۴گ (۸۱-۸۴)، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۲۳۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۵۹/۱

آغاز: رسید که در تحصیل معرفت اسرار دین و علوم را سخین نیز سعی نمایم؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: سید حسین بن عبد الغنی حسینی، تا: شنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۰۴ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۴گ (۱ر-۱۴ر)، ۱۴ سطر [ف: ۲۴-۲۲۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالعظیم، تا: یک‌شنبه ۲۳ محرم ۱۲۸۶ق، جا: کاشان؛ مصحح، محشی، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (۷۳-۹۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۴-۱۶۴]

۱۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱/۳

خط: نسخ، کا: رضی بن رضا بن محمد علی حسینی قزوینی خیابانی حیدری، تا: ۱۲۹۲ق، جا: مدرسه اثنا عشریه مشهور به آقاسی؛ از روی نسخه پدر کاتب که با نسخه مؤلف در محرم ۱۱۸۳ مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۳۹ر-۴۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [مؤید: ۳-۳۵۴]

۱۸. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ ۸گ (۱۴۶پ-۱۵۳پ) [ف: ۲-۲۱]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷/۷۸-۵۴۰۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق، جلد: مقوای لایی عطف تیماج، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۱۲]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا حسینی، تا: ۱۳۱۵ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۹۷/۶

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، کا: محسن بن آقا عبدالکریم، تا: شنبه ۷ ذیحجه ۱۳۲۰ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۷گ (۱۳۵ر-۱۴۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۵۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم فی الجمعه من سنه ۱۳۲۹

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۲۹ق [رایانه]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰/۲

آغاز و انجام:برابر

کا: احمد بن جعفر سلطان العلماء آل شیخ رضائی طهرانی، تا: شعبان ۱۳۴۹ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۵۸ر-۱۶۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [مؤید: ۳-۳۳]

۲۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۷

کا: علی بن احمد رشتی، بی‌تا؛ جا: یزد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۷۸]

۲۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: طوس [نشریه: ۲-۱۰۳]

۲۶. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۸۴/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۵]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** که دل ... شوی ورنه بحق بسیار است

خط: نسخ، کا: غلامرضا بن مرتضی قلی، بی تا [رایانه]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۷۸/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۷گ (۱۳۱پ-۱۳۷پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۲-۳۱۱]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی مغز پسته‌ای، ۱۵ سطر [ف: ۵-۲۴۴]

۳۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۷۱/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد مقوایی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۷۱]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۸۷/۴

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ، ۱۹گ (۸۷پ-۱۰۵پ)، ۱۰سطر،اندازه:۱۰/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۸۹]

۳۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۰/۶-عکسی

آغاز و انجام:برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰ص (۱۵۰-۱۵۹)، ۲۳ سطر (۱۴/۵×۲۳) [عکسی: ۱-۴۰]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۴۱/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۶۶ر-۷۶ر)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۴۰۲]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۳۱/۲۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: سپاهانی آهار مهره گل و بوته دار، جلد: تیماج زرد گرداگرد و عطف سرخ زرکوب، ابعاد متن: ۹×۱۹، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۶۶]

۳۵. فردوس؛ قائم؛ شماره نسخه: ۱۸/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محمود موسوی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۶۰-۶۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [فهرست قائم]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۳۶-۴۲ر) در هامش [ف: ۶-۲۱۴۱]

● **الانصاف** / کلام و اعتقادات / عربی

al-inṣāf

بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری

bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, ʻalī ebn-e ʻenāyat-ol-lāh (-17c)

دارای یک «مقدمه» و سه «مطلب» و یک «خاتمه» در اثبات امامت بلافصل علی بن ابیطالب بر اساس مدارک اهل تسنن.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی یحق الحق بکلماته و ان ارتاب المبطلون و یظهر دینه علی الدین کله ... اما بعد یقول ... انه لما تشتت الاهواء و تبددت الآراء بعد وفاة رسول الله (ص)

انجام: و انما اتکالنا علی تلک العقائد و قد فرغ من تسوید ... مؤلفه ... ابومحمد بن عنایت الله البسطامی ... و الحمدلله علی کل حال

[دنا ۲۰۴/۲ ؛ الذریعه ۳۹۶/۲ شماره ۱۵۸۸]

شرح و حواشی:

۱- الانصاف = ترجمة الانصاف فی معرفة الاسلاف؛ بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله (-۱۱)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۰
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۰۰۰ق [مختصر ف: ۸۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۰۰-۱۰۰۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با روکش ابر و باد، ۹۷ص (۱-۹۷)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۲۵۲]

● الانصاف = ترجمة الانصاف فی معرفة الاسلاف / کلام و اعتقادات / فارسی

al-inṣāf = t.-ul inṣāf fī ma'rifat-il aslāf

بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری

bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, 'alī ebn-e 'enāyat-ol-lāh (-17c)

وابسته به: الانصاف؛ بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله (-۱۱)

مؤلف، کتابی به عربی در بحث امامت و تعیین فرقه ناجیه در کلام رسول خدا و آنکه آن فرقه، امامیه هستند نگاشته بود و سپس به دستور شاه عباس صفوی آن را به فارسی برگردانده است. در این کتاب از اصل عربی این ترجمه و نیز از دو نگارش دیگرش به‌نام‌های «نجاتیه» که برای شاه طهماسب نوشته بوده و «روضة العارفین» در علم تصوف و از پدر شیخ بهائی و ملا عبدالله تستری نام برده و برای آنان طلب مغفرت کرده است.
آغاز: زیباترین رقمی که محققان مدارس آیات هدایت دیباچه کتاب هدی للمتقین به آن موشح سازند و خوب ترین امری که پاکیزه اعتقادان مشاهد بنیات ...
انجام: و بر اهانت و تذلیل شما بطریقی که اهل ایمان در زمان هر پیغمبری از جفای کفار رنجیده می‌شدند و صبر می‌کردند، ما نیز صبر می‌کنیم و خواهیم کرد.
[دنا ۲۰۴/۲؛ الذریعه ج ۳۹۶/۲ و ج ۲۹۸/۱۱؛ روضات الجنات ص ۳۴۰ ؛ ریحانة الادب ج ۱۴۲/۲ و ج ۲۰۳/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۳۴/۹]

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶
آغاز: بین العوام چنان منتشر شد که رسول الله در این باب وصیت نفرموده
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲-۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بسطامی، تا: ۱۰۸۵ق؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۳/۱-۷۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه شهید محمد حسین شریعتی-قم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸۲ص [عکسی ف: ۵-۳۰۶]

● انصاف اقطار المقنطرات (جدول) / هیئت / عربی

anṣāf-u aqṭār-il muqanṭarāt (jadwal)

[دنا ۲۰۴/۲]

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۶۶/۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۱۳گ، ۲۴-۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۵۳۲]

● الانصاف فی الانتصاف لاهل الحق من اهل الاسراف / کلام و اعتقادات / عربی

al-inṣāf fi-l intiṣāf li-ahl-il ḥaqq min ahl-il isrāf

وابسته به: منهاج الکرامة فی اثبات الامامة = منهاج الکرامة فی معرفة الامامة؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

این کتاب رد بر «منهاج السنة فی نقض کلام الشیعة و القدریة» ابن‌تیمیه (۶۶۱-۷۲۸ق) است که در رد «منهاج الکرامة» علامه حلی نگاشته و عناوین مطالب از اشکال و رد غالباً به طور «قوله-قلنا» است. کتاب مرتب بر یک «مقدمه» و یک «بحث» و ۱۷ «مقام» و «خاتمه» است: المقدمة یشتمل علی وصیة لکل ذی رویه؛ البحث یشتمل علی قسمین احدهما اذکر فیه اعتقاد الامامیة الذی ذکره ابن مطهر و وسمه بانه منهاج الکرامة و القسم الاخر اذکر فیه اعتقاد السنة و المقامات منها ستة عشر مقاما فی المواضع التی علیها و اجیب عنها و المقام السابع عشر فی ذکر خلاف الامة فی المسائل العقلیة و الخاتمة یشتمل علی حکم و قواعد.» نویسنده می‌گوید پس از آن‌که در سال ۷۵۷ق کتاب ابن تیمیه که رد بر کتاب منهاج الکرامه ابومنصور حسن بن مطهر است خواندم متوجه شدم که او حملات شدید بر شیعیان و امامیه کرده و گفته است که آنها اهل تعصب‌اند لذا بر آن شدم که این کتاب را در جواب او بنویسم و بگویم که آنچه حمله بر شیعه شده غالباً از قول خوارج و غلات و اسماعیلیه می‌باشد که جز اقوال باطل چیز دیگر ندارند.
[دنا ۲۰۴/۲ (۳ نسخه)]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۲
آغاز: بسمله، و ما توفیقی الا بالله: الحمد لله قدیم السلطان ذی الفضل العظیم و الامتنان المتفرد؛ **انجام:** من قول الامامیه ان المعتزله اتباع الامامیه و لائمتها فی کل ما حصلت

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، لولادار، ۹۳گ (۴۱۹-۵۱۱)، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۷-۴۰۴]

۲. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۳۰-ج

آغاز: بسمله. فیجب علی کل عاقل ان یعتقد الیوم و یعمل ما ینجیه و ینفعه غدا؛ **انجام:** و لنقصر علی هذه الثلثة البراهین و الکلام فیها فان فیها کفایة لمن له قلب یرید نجاة نفسه بداریه (الی هنا کتبنا من الکتاب و ترکنا قلیلا منه لم یکن فیه کثیر فائدة و الله الموفق و المعین ... و الحمدلله اولا و آخرا)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ یادداشتی از عبدالله بن نجم الدین قندهاری گویا نویسنده نسخه درباره این کتاب، از یادداشت دیگر آنجا نیز بر می‌آید که نسخه‌ای دیگر از این کتاب در مدرسه نواب بوده، این نسخه از روی نسخه‌ای که در آغاز افتادگی داشته است از مقدمه‌ای که در وصیت است نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۵۵]

۳. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۲۲۳

دو جزء با عنوان مقام پانزدهم و مقام هفدهم از کتاب انصاف است؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاتب در آخر رساله می‌نویسد: «من کتاب مستطاب الانصاف اعلی الله مقام مؤلفه البارع الذی صنفه للرد علی ابن تیمیه الذی رد علی شیخنا العلامه اعلی الله مقامه ما ذکر فی کتابه المسمی بمنهاج الکرامة فی معرفة الامامة»، و در این مجلد رساله کوچکی که عبارت از چند صفحه است به نام «مدارج النمل فی علم الرمل» تألیف شیخ عبدالعلی بن ناصر حویزی و رساله دیگر در تفسیر سوره اخلاص از مرحوم جلال الدین دوانی هست که باقی کتاب مثل کشکول از اشعار و بعضی احادیث و اخبار و تاریخ وفات بعضی از مشاهیر علما و حکما و شعرا می‌باشد و سطرها در تمام صفحات کج نوشته شده [ف: ۸۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۴۳

آغاز: لعقلیة و النقلیه «در صحافی رفته» لم یستدل علی بطلان اکثر اقوال الامامیه الا معارضه قول من خرج؛ **انجام:** حتی قرنهم بالعتاب المجید الذی لا یاتیه الباطل من بین یدیه و لا من خلفه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ به‌وسیله آقای تقی آقای مدرس تسلیم کتابخانه گردیده در شهریور ۱۳۱۷؛ ۱۹۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۴-۳۲]

● **الانصاف فی النص علی الائمة الاشراف** / حدیث / عربی

al-inṣāf fi-n naṣṣ ʻala-l aʼimmat-il ašrāf

بحرانی، هاشم بن سلیمان، -۱۱۰۷ ؟ قمری

bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)

تاریخ تألیف: ۱۸ ذیقعده ۱۰۹۷ق

بیش از سیصد روایت که در نص بر امامت دوازده‌گانه از اهل بیت (ع) در مصادر سنی و شیعه وارد شده، در این کتاب گرد آورده شده است. نام راوی آخر حدیث در نظر گرفته شده و هر روایتی را دنباله آن نام به‌ترتیب حروف تنظیم کرده است.

آغاز: الحمدلله ناصب الائمة الاثنی عشر اعلاماً للدین و أوجب طاعتهم علی العباد و قرنهم بکتابه المستبین.

انجام: و هذا واضح بین لاشبهة فیه و لا مریة و الحمدلله حق حمده و صلی الله علی محمد و آله الاطهار الائمة الابرار ...

چاپ: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تحقیق و ترجمه هاشم رسولی محلاتی، ۱۳۷۷ش، ۵۴۴ص؛ لبنان، بیروت، تحقیق سلام الزبیدی، یوسف العلی، ۱۴۲۴ق، ۶۵۶ص

[دنا ۲۰۴/۲؛ الذریعه ۳۹۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** نص یونس بن طبیان عن الصادق علیه السلام و فی باب فاطمة علیها السلام

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۲ق [رایانه]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۱

آغاز و انجام: برابر؛ و کان الفراغ من تألیفه علی ید مؤلفه فقیر الله الغنی هاشم بن سلیمان بن اسمعیل ... البحرانی ... سنة السابعة و التسعین و الالف (۱۰۹۷)

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۹ص (۱-۸۹)، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۳۷۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۲۵سم [ف: ۶-۱۳۱]

← الانصاف فی بیان الفرق بین الحق و الاعتساف ⟵ الانصاف

● **الانصاف فی بیان سبب الاختلاف بین الصحابة** / فقه / عربی

al-inṣāf fī bayān-i sabab-il ixtilāf bayn-aṣ ṣaḥāba

ولی الله بن عبدالرحیم، ق۱۲ قمری

valī-yol-lāh ebn-e ʻabd-or-rahīm (- 18c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی بعث سیدنا محمد الی الناس؛ **انجام:** و الحمدلله تم اولا و اخرا ظاهرا و باطنا

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ ۱۰گ، ۲۶ سطر [رایانه]

● **الانصاف فی تحقیق مسائل الخلاف من جواهر**

الکلام / فقه / عربی
al-inṣāf fī taḥqīq-i masā'il-il xilāf min jawāhir-il kalām
نجف، محمد طه بن مهدی، -۱۳۲۴ قمری
najaf, mohammad tāhā ben mahdī (- 1906)
تحقیقی در مسائل خلاف از کتاب جواهر الکلام شیخ حسن نجفی است.
چاپ: در سال ۱۳۲۴ق به همراه بعضی رسائل دیگر مؤلف به چاپ رسیده است.
[الذریعة۲/۳۹۷]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۶۰-۳۰/۱۴۰
آغاز: کتاب التجارة بسمله قوله فی المتن الولایة من قبل السلطان العادل جائزة المراد ان التعرض للولایة او العمل. بمقتضاها بعدحصولها جائز لاقبولها کما توهمه العبارة؛ **انجام:** مثل قوله ع استخراج الحقوق باربعة وجوه الحدیث کما سبق بل الانصاف ان الاجماع علی خلافه انتهی کلامه رفع مقامه.
از تجارت تا قضا؛ خط: نسخ، کا: ظاهراً به خط مصحح، عبدالله بن محمد بن احمد بن محمد بن علی عاملی، تا: قرن ۱۴؛ توسط عبدالله بن محمد بن احمد بن محمدبن علی عاملی بر مؤلف قرائت و تصحیح شده و تصحیح آن در شب جمعه ۹ رمضان ۱۳۱۷ق پایان یافته؛ مهر: مؤلف «ر ق محمدطه» (مدور)؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج با سر مجدول، ۱۹۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۱۲]

● **انصاف نامه** / شعر / فارسی
ansāf-nāme
تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، -۱۳۷۴ قمری
tā'eb-e tabrīzī, esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1955)
تاریخ تألیف: ۱۳۶۱ق
مثنوی است حدود یک‌هزار بیت در عجایب خلقت باری تعالی و دعوت به توحید و شناخت عظمت الهی، تؤام با الفاظی شوخی‌آمیز و دارای دیباچه‌ای منظوم قبل از مثنوی. ناظم در ابتدای کتاب، اشعاری را به‌عنوان دیباچه آورده و در پایان نیز اشعار دیگری از خود افزوده با این عناوین: ۱. توحیدنامه، ترجمه قسمتی از کلام امام صادق (ع) با مفضل؛ ۲. زندان نامه؛ ۳. شرح قسمتی از دیباچه خشخاش‌نامه به نثر و نظم؛ ۴. مقداری از فضولی‌نامه وی؛ ۵. ابیاتی از خشخاش‌نامه؛ ۶. رباعیاتی از سروده‌های وی.
[دنا ۲/۲۰۴؛ فهرستواره منزوی ۲۴۰/۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۴۰ و عکسی ۱۷۰۳
آغاز: دیباچه: صنع خدا درهم و برهم بود ×× هر چه بخواهی تو فراهم بود / دربر هر دیو وسلیمان و مور ×× هست عیان محفل عیش و سرور. مثنوی: ابتدا می‌کنم بنام کسی ×× که بود سامع و بصیر بس / عالم است و حکیم و حی و قدیر ×× حاکم و عالم و لطیف و خبیر؛ **انجام:** همچو انصاف نامه وصاف ×× نشده نظم مکدر از انصاف / سال تاریخ این چکامه که هست ×× سیصد و یکهزار و شصت و یک است
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان مثنوی تائب گزیده‌هایی از منظومه‌ها و اشعار خود را افزوده است؛ جلد: گالینگور سبز، ۴۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۵۳] و [عکسی ف: ۵-۱۵۹]

← انصافیة > شرح الصدر
← انصافیه > الانصاف

● **انصافیه در بنیان مشروطیت** / تاریخ ایران / فارسی
ensāfīye dar bonyān-e mašrūtīyat
مدنی کاشانی، عبدالرسول، ۱۲۸۰-۱۳۶۶ قمری
madanī-ye kāšānī, 'abd-or-rasūl (1864-1947)
کلماتی است در بیان اصول عمده مشروطیت مطابق با قوانین شرع انور که به دستور میرزا حبیب الله کاشانی نگاشته و به دستور همو همراه با تفریظ وی در کاشان به سال ۱۳۲۸ ق در ۷۸ صفحه چاپ سنگی شده است.
[فهرست کتابهای فارسی ۵۶۲/۱؛ مؤلفین کتب چاپی مشار ۸۴۹/۳-۸۵۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴
آغاز: بسمه تعالی چون بحمد الله و المنة بنیان مشروطیت از همت مخصوص ارباب سداد ... بسمله. نحمده علی نواله و نصلی علی محمد و آله کلمه ۲۳ فرق میان انسان و حیوان آزادی و بندگی است؛ **انجام:** هر بی چاره هستند بی بهره گذارند و الله یحب المحسنین.
خط: نسخ، کا: خلیل الله بن منصف، تا: صفر۱۳۲۸ق؛ از روی نسخه چاپ مطبعه ثریاکاشان؛ ۷۸ص، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۵-۳۹۳]

● **انصافیه در سؤال از فرقه بهائیه = گوهر گرانبها در رد عبدالبهاء** / کلام و اعتقادات / فارسی
ensāfīye dar so'āl az ferqe-ye bahā'īye = gohar-e gerān-bahā dar radd-e 'abd-ol-bahā'
نجفی اصفهانی، محمد رضا بن محمد حسین، ۱۲۸۸-۱۳۶۲ قمری
najafī esfahānī, mohammad rezā ebn-e mohammad hoseyn (1871-1943)
این رساله شامل پاسخ به مجموعه سؤالاتی است که درباره عقاید بهائیت شده و مؤلف در مقام رد بر بهائیت بوده است.
[قبیله عالمان دین ۱۰۷؛ دنا ۲۰۵/۲]

نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۱۴۵

آغاز: بسمله. الحمدلله علی آلائه و الصلوة علی خاتم انبیائه المنزل علیه خاتمة انبائه و علی خلفائه و اوصیائه صورت مکتوب یکی از دوستان بحذف القاب، چه می‌فرمایید در خصوص آیه کریمه یا بنی آدم اما یأتینکم رسل منکم ... که یک نفر بهایی استدلال نموده باینکه ممکن است ... جواب وجه استدلال بآیه شریفه؛ **انجام:** زیاده بر این صرف نمودن عمر عزیز را در جواب از این خرافات روا نیست لهذا کمیت خامه را بهمین مقام بازداشته و جواب کلی از این استدلالات را بخاتمه موکول نمودم خاتمه بخیر انشاءالله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در صفحه آغاز آمده: این گوهر گرانبها در جواب تابع عبدالبهاء؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۸گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۱۶]

● **انصراف المطلق** / اصول فقه / عربی

inṣirāf-ul muṭlaq

موسوی خوانساری، محمد حسین بن محمد، -۱۳۲۸ قمری

mūsavī xānsārī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 1910)

تاریخ تألیف: حدود ۱۳۲۵ق

دانشمندان علم اصول فقه می‌گویند که مطلق منصرف است به افراد شائع و به این گفته در علم فقه بسیار استدلال می‌شود. دلیل بر این سخن چیست، در این رساله ادله این موضوع ذکر شده و رد و ایراد می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱/۲۰

آغاز: اعلم أنه قد اشتهر فی کلمات الاصولیین أن المطلق ینصرف الی الافراد الشائعة و هذه المسألة من المهمات فی أبواب الفقه؛ **انجام:** و لنختم الکلام بحمدالله تعالی و الصلاة علی رسوله و آله المیامین الاکرمین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۲۱۳ر-۲۱۴پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۲۴۹]

● **الانصناء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-insinā’

هادی المستجیبین، حمزة بن علی، -۴۳۳ قمری

hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e ‘alī (- 1042)

گزیده‌ای است در دعوت اهالی انصناء به توحید و دین درزی‌ها که در جمادی الثانی سال سوم ظهور نگاشته شده است.

آغاز: رساله الانصناء من هادی المستجیبین و انتم معاشر الموحدین بالانصناء کثر المولی عدد کم وزکی اعمالکم.

انجام: و کتب هادی المستجیبین فی عشرة جمادی الاخری الثالث من سنینه المبارکه و السلام علیکم ... و هو حسبی و ثقتی و به استعین.

[دنا ۲/۲۰۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ضخیم فرنگی، جلد: تیماجی مشکی سجاف عطف و حواشی قرمز، ۲ص (۷۸-۷۹)، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×۵۰سم [ف: ۱۰-۲۲۰۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۶/۱۰

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۳۴۸؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۴۴-۱۴۷) [عکسی ف: ۲-۴۵۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۱۰

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ۱۳۳۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ ۳ص (۱۰۴-۱۰۶) [عکسی ف: ۳-۳۷۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۵/۱۰

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم ش ۹۳۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲ص (۸۸-۸۹) [عکسی ف: ۳-۲۱۰]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۸۴/۱۰

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۰؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: شنبه دهه پایانی ربیع الثانی۱۱۰۹ق؛ ۳گ (۱۰۲-۱۰۴) [عکسی ف: ۲-۴۷۱]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶/۱۰

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان ـرم۱۳۳۷؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۳؛ ۳ص (۱۰۵-۱۰۷) [عکسی ف: ۳-۲۹۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳/۱۰-ف

نسخه اصل: کتابخانه اباعبدالله زنجانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ از روی نسخه انستاس کرملی؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۷]

● **ان صیغة الامر هل هی للمرة و التکرار (رسالة فی)** / اصول فقه / عربی

inna ṣīġat-al amr hal hīya li-l-marra wa-t takrār (r.-un fī)

بایگی، علی اکبر بن محمد، ق۱۴ قمری

bāygī, ‘alī akbar ebn-e mohammad (- 20c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۳۶

آغاز: بسمله حمد له ... قاعدة اختلفوا فی ان صیغة الامر؛ **انجام:** کما لا یخفی الحمدلله علی الفراغ

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

● **انطباع الاشباح فی العین** / متفرقه / عربی
inṭibā'-ul ašbāh fi-l 'ayn
اصفهانی، باقر بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری
esfahānī, bāqer ebn-e mohammad ja'far (- 19c)
تاریخ تألیف: شب ۱۵ رجب ۱۲۷۵ق
چشم به‌وسیله منعکس شدن (انطباع) مرئی در آن می‌بینند، پس اگر انعکاس صحیح باشد چرا دو چشم هر کدام آن مرئی را جداگانه نمی‌بینند مگر اشخاصی که لوچ باشند؟ در این رساله پاسخ به این پرسش از راه فیزیک داده می‌شود.
[دنا ۲۰۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۰۰/۴
آغاز: الحمدلله الذی جعل العیون جواسیس القلوب لادراک الاشیاء و جعل القلوب موازین القسط لتمییز المدرکات؛ **انجام:** و أما اذا أبعدت المرئی بحیث یمکن قیام خط کلنا النظرین علیه فیری بهما جمیعاً ...
کا: محمد بن حسین طباطبائی جندقی، تا: شعبان ۱۲۸۸ق، جا: همدان؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۶گ (۱۳۲پ-۱۳۷ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۵-۱۸۹]

● **انظار و غیرها** / هیئت / فارسی
anzār va qayr-o-hā

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۹۵/۲۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۶-۳۹۱]

● **انعامات** / عرفان و تصوف / فارسی
an'āmāt
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)
گفتاری است عرفانی با عنوان: «انعام، انعام» به نظم و نثر.
آغاز: بسمله. هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شیيء علیم. انعام: هر نکته ای که گویم انعام حضرت اوست ×× بشنو ز «نعمة الله» کین عین نعمت اوست
انجام: اول و آخرست تا دانی ×× گفت من بودم و نبود آدم. تمت، و الحمدلله و المنة.
چاپ: مجموعه رسائل شاه نعمت الله، ص ۳۰۳-۳۱۳، افست.
[دنا ۲۰۵/۲ (۱۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۱۵/۷ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، ۱۵گ (۲۵۶پ-۲۷۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۷] و [ف: ۴-۶۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۷۲
خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۲۲
خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، تا: ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای ضربی، ۱گ (۱۹۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۳۴
خط: نستعلیق تحریری، کا: خدا رحم بن خدا کرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۰ص (۱۴۲-۱۵۱)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۱]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۷۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵ص (۱۰۸۱-۱۰۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]

۶. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۰/۷۲ عکسی
آغاز: برابر
عکسی، نسخه اصل: آستان قدس ش ۵۳۰ [در فهرست آستان قدس این رساله در این مجموعه معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: کالینکور مشکی، ۷گ (۱۷۸-۱۸۴)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [ف: ۳-۱۳۱۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۷۳
خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۹ص (۳۷۱-۳۷۹)، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۵۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماجی مشکی، ۱۱ص (۲۷۳-۲۸۳)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۵]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۳۳
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه سیاه میشن، ۱۵گ (۲۴۵ر-۲۵۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۱]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۴۵

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای ضربی، ۱۱گ (۲۷۱ر-۲۸۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۵]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۱۰

از دوازده مرتبت در آن یاد شده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه پسته‌ای، جلد: رویه میشن سیاه، ۱ (۱۳۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۳۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۲۱ص (۴۲۶-۴۴۶) [ف: ۱۰-۱۶۷۳]

● **انعقاد الوصیة بالکتابة فی حال اختیار الموصی و عدمه** / فقه / عربی

in'iqād-ul waṣīyya bi-l-kitāba fī ḥāl-i ixtīyār-il muwaṣṣī wa 'adam-i-h

موسوی، محمد حسین بن محمد، ق۱۳ قمری

mūsavī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad (- 19c)

رساله‌ای در حجیت و یا عدم حجیت وصیت در حال اختیار و تقسیم حکم آن به وجوه ثلاثه انعقاد، عدم انعقاد، تخییر ورثه در عمل و ترک و اینکه اگر به بعض عمل کنند، ملزم به بقیه می‌شوند؛ همراه با استدلال و نقل آراء و اقوال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲۷/۱۰

آغاز: مقاله، اختلف الأصحاب فی انعقاد الوصیة بالکتابة فی حال الاختیار إلی أقوال ثلاثة، الأول عدم الانعقاد؛ **انجام:** منها الموجب الشک فی تحقق أصل موضوع الوصیة و من إطلاق المکاتبة بعد عدم قدح الشهرة علی خلافها لو ثبت اعتبارها

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛کاغذ: فرنگی، ۲گ (۳۵-۳۶)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۲۸-۵۲۴]

● **انعکاس الشعاعات و انعطافها = تحریر رساله فی انعطاف الشعاع و انعکاسه = رسالة الشعاع** / فیزیک / عربی

in'ikās-uš šu'ā'āt wa in'iṭāf-u-hā = taḥrīr-u r.-in fī in'iṭāf-iš šu'ā' wa in'ikās-i-h = r.-uš šu'ā'

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

سؤالی است در چگونگی انعکاس شعاع که خواجه طوسی در رساله حاضر بدان پاسخ داده است. این رساله را حاجی خلیفه در «کشف الظنون» به خواجه نسبت داده است (کشف الظنون ج ۱ ص ۵۴۲) و جرجی زیدان نیز در کتاب «آداب اللغة» آنجا که شرح حال خواجه طوسی را بیان می‌کند، آن را از تألیفات او دانسته و می‌گوید که نسخه‌ای از این کتاب در کتابخانه عمومی برلن است (آداب اللغة ص ۲۳۴). همچنین صاحب کتاب «کشف الحجب و الاستار» کتابی به نام «رسالة فی انعکاسات الشعاعات» ذکر کرده و تألیف آن را به خواجه نسبت داده است (و نیز در کشف الحجب ص ۲۳۹ آمده «رسالة فی انعکاس الشعاع و انعطافه»). ترجمه این کتاب به وسیله ویدمن تحت عنوان «راجع به انکسار و انعکاس نور» در سال ۱۹۵۶ م به چاپ رسیده است. همچنین این کتاب و کتابی دیگر که راجع به رنگ‌ها است مورد توجه عکاسان آلمانی قرار گرفته و ترجمه هر دو در یک مجله آلمانی انتشار یافته است. این رساله به عنوان لاحقه «تحریر اصول اقلیدس» در برخی نسخه‌های آن موجود است که تفکیک نشده و برای اطلاع کامل‌تر از تمامی نسخه‌های آن باید نسخه‌های تحریر اصول اقلیدس نیز مرور شود و در برخی توضیحات آن به این لاحقه اشاره شده است و گویی آن را جزئی منضم به تحریر اصول اقلیدس تلقی کرده‌اند، همانند حاشیه‌ای که بر شکل ۱۵ از مقاله دوازده اصول اقلیدس در همین نسخه‌ها موجود است.

آغاز: بسمله و به نستعین. قال المولی العلامه استاد البشر نصیر الحق و الدین قدس سره و قد سئل عن هذه المسئله: اقول مباحث انعکاس الشعاعات و انعطافها مبنیة علی مقدمات و هذه هی مقدمة: الشعاع یمتد متصلا من ذی الشعاع الی قابله من غیر تراکم و لا تخلل خلل خال عن الشعاع فی موضع من ذلک الامتداد.

انجام: و بان ان الانعکاس و الانعطاف لا یمکن وقوعهما الاعن موضع واحد تعین بکل واحد بینهما یکون ذلک الموضع علی وضع خاص من ذی الشعاع و ذلک ما اردناه تمت رسالة الشعاع بحمدالله و حسن توفیقه.

[الذریعة ۲۹۹/۲ و۱۲۲/۱۱ و ۳۹۹/۲؛ به عنوان انعکاسیة، مدرس رضوی ۲۱۳؛ کشف الحجب /۲۳۹؛ دنا ۲۰۵/۲ (۳۳ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- انعکاس الشعاع (ترجمه)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۹۱/۱ و عکسی ۲۰۱۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای اشکال هندسی به مشکی، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱پ-۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم[محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۰] و [عکسی ف: ۶-۲۴]

۲. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۲

خط: نستعلیق، کا: حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۳۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۴۵/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۷۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۷۹/۷

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی بن نصرالله الدهلی، تا: ۹۸۶ق؛ دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابری کهنه، ۲گ (۸۱ر-۸۲ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۶-۲۶۲]

۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۴۲/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ دارای دوائر نجومی و اشکال هندسی؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۱ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱-۴۸۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۸/۴-طباطبائی

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ (یا اواخر قرن ۱۰)؛ دارای اشکال؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۳گ (۶۴پ-۶۶پ)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۲-۳۴۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۳۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۲۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۴گ (۱پ-۴ر)، ۱۶ سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۸سم [ف: ۹-۷۷۷]

۷. یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه: بدون شماره/۷

در فهرست با عنوان «الوان» آمده و احتمالاً همان «انعکاس الشعاعات و انعطافها» خواجه باشد. چون هیچ توضیحی در فهرست ندارد و تألیفی بدین نام از خواجه نامبرده نشده از جهت شباهت موضوع باید همین رساله باشد؛ بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۷-۷۱۲]

۸. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۶/۶

آغاز و انجام: برابر

کا: فخرالدین محمد حسینی، تا: صفر ۱۰۸۶ق، جا: اصفهان؛ دارای اشکال و رموز؛ مهر: «العبد محمد الرضوی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج خرمائی لبه مشکی، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱-۴۸۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰/۲

آغاز: برابر **انجام:** مساویا و مشابها لمثلث ا ء ه و بان من ذلک ان قطعة ن ء ه الانعطافیة متصلة بقطعة ز ء ه ح الانعکاسیة ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مشمعی مشکی عطف تیماج مشکی، ۴گ (۱۳۵پ-۱۳۸پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۱-۳۲]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۶۴/۳

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد رضا بن محمد معصوم حسینی، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول، دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ترياكی با ترنج و نیم ترنج زر، ۵ص (۴۳۰-۴۳۴)، ۱۶سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۸-۳۷۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۰/۱۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی نو، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۶-۲۶۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۴۳/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۸۹پ-۹۱پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۰-۳۵۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد خبوشانی، تا: رمضان ۱۲۳۷ق؛ دارای اشکال ریاضی، در پایان نسخه شرحی است در سه صفحه منقول از نزهة الارواح شهر زوری به فارسی و پس از آن یک صفحه مطلب است درباره تاریخ تنظیم زیجات و در آنجا آورده «و بعد از آن در سنه ۱۰۷۸ ملامحمد زمان مشهدی [که رساله تشریح الاعمال را از او در این فهرست معرفی شده است] مجموعة القواعد که مسمی است به تحفه سلطانی پرداخته است»؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج خرمائی یک لا، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۷سم [ف: ۱۰-۱۴۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بانی، تا: جمادی الاول ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۸۲-۸۴)، ۲۰ سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۳]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۳۷]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۱۱/۷

بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ترياكی ضربی لایی، ۱۱ص (۷۵-۸۵)، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۴۸]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۸/۲

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسین بن نور محمد استرآبادی، تا: ذیقعده ۱۲۶۰ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی مجدول ضربی، ۴گ (۱۹۷پ-۲۰۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۱۳/۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد بن ابراهیم شریف غروی، تا: جمعه ۲۵ شوال ۱۲۹۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای، ۶گ (۱۸پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۷۷]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم دو دانگه مازندرانی، تا: ۱۳۰۶ق، جا: تهران؛ پس از آن لاحقه‌ای است در سه ورق به زبان عربی با آغاز: «مقدمة نافعه فی معرفة الاختلافات التی تحدث بسبب

الخروج عن المرکز»، انجام: «طریق برهانی بعد الی ذلک»؛ کاغذ: نخودی فرنگی،جلد:تیماج،اندازه:۱۵/۵۸×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۰-۱۱۰]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲۴/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله بن منجم دو دانگه مازندرانی، تا: ۱۳۰۸ق، جا: تهران؛ دارای اشکال نجومی؛ جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۳سم [ف: ۱۰-۱۵۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۳۰/۷

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ طاهر سماوی، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۳۳۹ق؛ دارای اشکال هندسی؛ جلد: تیماج مشکی عطف و دور ترمیمی، ۲گ (۸۹ر-۹۰پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۰۶]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۹۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: تیماج مشکی سوخت درون تیماج سرخ، ۳گ (۱۰۳پ-۱۰۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳-۲۰۰]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۲۳

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲ص (۱۶۵-۱۶۶)، ۲۱-۳۴ سطر، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۳-۲۰۱]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۳۹۱/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی یک‌لا، ۲گ (۱۳۰ر-۱۳۱ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۰۱]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق بی نقطه،بی‌کا،بی‌تا؛۲گ(۳۶پ-۳۷پ)[ف:۱۵-۳۵۱]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۹۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، قهوه‌ای، عطف و گوشه گالینگور مشکی، ۳گ (۱پ-۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۸-۴۱۶]

۲۶. اصفهان؛ دانشکده ادبیات اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۴/۲

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵-۳۰۳]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۶گ (۴۵-۵۰)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۰۷۹]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲گ (۱۲پ-۱۳پ)، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴-۸۳۵]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۹۱/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، ۲گ (۱۲۴پ-۱۲۵پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۳)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۸]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹/۱۵-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۸۸-۹۰) [فیلمها ف: ۱-۶۰۴]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۰۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۴گ (۳۶ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۱۳۸]

● **انعکاس الشعاع (ترجمه)** / هندسه / فارسی

in'ikās-uš šu'ā' (t.)

وابسته به: انعکاس الشعاعات و انعطافها = تحریر رساله فی انعطاف الشعاع و انعکاسه = رسالة الشعاع؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

ترجمه رساله «انعکاس الشعاع» خواجه نصیرالدین طوسی است راجع به چگونگی انعکاس شعاع.

غیرهمانند:

۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۹۶/۳

آغاز: بسمله، من کلام المولی المعظم الحبر محقق الحق علی الخق نصیر الملة و الدین ... محمد بن الحسن الطوسی ... شعاع کیفیتی است که اقتضای ظهور هر جسمی کند؛ **انجام:** این مطلب در این موضع بیانهای خواص ابصار آسان شود و ما بر این دو اقتصار کردیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، گ۱۸۳، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۷۶]

۲. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۲۹/۱

آغاز: من کلام المولی المحقق نصیر الحق و الدین الطوسی رحمه الله: شعاع کیفیتی است که اقتضای ظهور هر جسمی کثیف کند؛ **انجام:** و این مطلوب و درین موضع بیانهای خواص ابصار آسان شود و ما بر این قدر اقتصار کردیم و الله اعلم

در فهرست این رساله را عربی و از خواجه دانسته است در حالیکه آغاز و انجام نسخه فارسی است و باید ترجمه فارسی آن باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: معین الدین اشرف ابن ابوالحسین حسینی موسوی و مهر «عبده معین الدین الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳گ (۱پ-۳ر)، ۱۹ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۳۱]

● **انعکاس شعاع بصری = قوس و قزح** / هیئت / عربی

en'ekās-e šo'ā'-e basarī = qows va qazah

در چهار «فصل»، هر فصل در دوازده «باب».

آغاز: بسمله، اقول و بالله التوفیق انه اذا انعکس الشعاع البصری و هو علی ان کل المخروطی و الی سطح الشمس و وصل خط مستقیم بینه و بین الشمس ...

همانند:

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان هذا الاستدلال یقتضی کون الاقرب خالصه لحمرة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ مشکی عطف میشن تریاکی، ۲گ (۵۰پ-۵۱پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۱×۲۰سم [ف: ۶-۲۹۶]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مبتداء من خط و تد الارض الی منتصف الربع ایضاً و ذلك ما ردنا ان نبین و نختم الکتاب بهذا الفصل و الفصل بهذا الکتاب، و الحمدلله وی الحمد و اهله و الصلوة علی نبیه محمد و آله

بخشی از فصل دوم و سوم و چهارم است بدین گونه: الفصل الثالث: فی معرفة امتحان الآلات و الدوائر و الخطوط المرسومة فی الاسطرلاب و هو اثنی عشر باباً، الفصل الرابع: فی صفة الاسطرلاب و هو اثنی عشر باباً؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ مشکی عطف میشن تریاکی، ۱۳گ (۵۱پ-۶۳ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰/۱×۲۰سم [ف: ۶-۲۹۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا هذا ما امکنتی ... بالنبی و آله

خط: نسخ، کا: شاه حسین تربتی، تا: قرن ۱۰؛ ضمیمه نسخه ش ۵۵۵۸ [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۵۸/۲

آغاز: برابر **انجام:** یکون من الاصغر والاسود لامن الاحمر والمکدر هذا ما امکنتی مع العجز والتصور و مکدر والفتور

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تحریر در متن و هامش، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، ۲ص (۴-۵)، ۲۳ سطر (۱۸/۳×۳۶/۲)، اندازه: ۲۶/۳×۴۳/۷سم [ف: ۸-۳۲۲]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۳۴

آغاز: برابر **انجام:** فلان الکراثی یکون من الاصفر و الاسود لا من الاحمر و المکدر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۲گ (۱۳۱پ-۱۳۲و)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳-۶۳۵]

● **انفراد الطلاق بعوض عن الخلع** / فقه / عربی

infirād-uṭ ṭalāq bi-ʻawaḍ ʻan-il xalʻ

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱-۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816)

تاریخ تألیف: ۱۲۲۲ق؛ محل تألیف: قم

رساله استدلالی است در اثبات صحت مسئله «انفراد طلاق به عوض خلع» بدون آنکه چنین طلاقی خلع باشد. مؤلف، این رساله را در موافقت نظر سید محمد عاملی (م ۱۰۰۹) صاحب مدارك در کتاب «شرح المختصر النافع» درباره این مسئله نگاشته است. تاریخ تألیف رساله، در پایان برخی نسخه‌ها رمضان سال ۱۲۰۲ و در پایان نسخه شماره ۴۹۱۶/۵ کتابخانه آیت الله مرعشی سال ۱۲۳۲ و در الذریعه سال ۱۲۲۲ ذکر شده است. با توجه به تاریخ حیات مؤلف (۱۱۵۰-۱۲۳۱ق) و با توجه به آنکه در ابتدای رساله، سن مؤلف در زمان تألیف نزدیك به ۷۰ سال ذکر شده بنابراین دو تاریخ مذکور ۱۲۰۲ و ۱۲۳۲ق اشتباه و تاریخ مذکور در الذریعه درست است.

آغاز: بسمله، حمدله، فهذه کلمات ستخبر فی مسئلة مفصلة قد اشتبه علی امرها منذ اوقات و هی مسئلة انفراد الطلاق

انجام: فکیف لایصح جعل الطلاق عوضا هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الاوراق و نسأل الله العفو عن التقصیر فی الاجتهاد ... و فرغ عنه مؤلفه الفقیر الی الله الغنی الدائم ابی الحسن الجیلانی ابوالقاسم ...

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۹ق، رحلی، ۳۴ص(جوامع الرسائل: صص۶۳۵-۶۶۸)؛ ۱۲۷۷ق، ضمن جامع الشتات؛ ۱۳۱۱ق، ضمن جامع الشتات: صص ۵۱۰-۵۳۳

[دنا ۲۰۶/۲ (۶ نسخه)؛ الذریعة ۱۷۵/۱۵]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة انفراد الطلاق بعوض عن الخلع؛ هروی، محمد تقی بن حسینعلی (۱۲۱۷-۱۲۹۹)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۵۸/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی اواخر شهر الله الاعظم من شهور سنة اثنین و مأتین بعد الالف حامداً مصلیاً و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۴گ (۱۸۸ر-۲۴۱پ) [ف:۵-۴۳۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۲۷/۱۱

آغاز و انجام:برابر

بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۳۵ق، جا: نماورد اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۵۳پ-۷۷ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰-۱۹۶]

۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۵۲۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ارشاد سبیل الاستعانه و السداد انه کریم جواد و الصلوة علی محمد و آله الهادین الی الرشاد ...

خط: نسخ مختلف، کا: محمد کاتب، تا: ۱۲۵۸ق؛ واقف: علیمردان خان تیموری «نصرت الملك»، ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: آهار مهره‌ای، جلد: تیماج مشکی ضربی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۳۵]

۴. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۳۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۰گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۲۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۸۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۱/۲
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: علی رضا بن ازهیر (زهیر؟) قمی، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۱گ (۶۹پ-۱۰۹پ)، متغیر بین ۲۰-۲۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۲۲۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آله الهادین الی الرشاد، و فرغ عنه مؤلفه الفقیر الی الله الغنی ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱۹۴پ-۲۲۷پ)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۳-۱۰۲]

۷. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۰۴/۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه سوخت با ترنج با سر، ۱۲گ [ف: ۱-۴۰۰]

۸. دامغان؛ قمر بنی هاشم (ع)؛ شماره نسخه: ۱۱۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۶گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰]

● انفساخ الصورة الموجودة فی النفس = الصورة المعقولة المخالفة للحق / فلسفه / عربی

infisāx-uṣ ṣūrat-il mawjūda fi-n nafs = aṣ-ṣūrat-ul ma‘qūlat-ul muxālifa li-l-ḥaqq

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038)

فایده فلسفی کوتاهی است از ابن‌سینا در پاسخ به سؤال کسی درباره «انفساخ الصور الموجودة فی النفس المخالفة للحق فی النفوس البشریة بعد الموت». موضوع در آن است که آنچه در نفس صورت می‌بندد و نادرست می‌باشد پس از مرگ تباه می‌گردد یا نه؟ شیخ آن را برای بزرگی که «سیدنا الاستاد الرئیس الاجل» می‌خواند نوشته است و می‌گوید که چون خیال و پندار با مرگ از میان می‌رود از صورت‌های ذهن آنچه نادرست و بد باشد نخواهد ماند، تنها آنچه درست و نیکو باشد چون از روان می‌تراود پایدار می‌ماند.
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... قدما تفق النظر فیما امر به سیدنا الاستاد الرئیس الاجل ... و هو انفساخ الصور الموجوده فی النفس المخالفه للحق عن النفوس البشریه بعد الموت ان فی الصور الموجوده فی النفس المخالفظ للحق رایین احدهما انها تکون مخلیه و لا یکون معقوله البته و الثانی انها تکون متخیله و معقوله.
انجام: فقد صح ان الصور المعقولة المخالفة للحق تنفسح عن النفس البشریة بعد مفارقة التخیل ... هذا ما حضرنی ادام الله علو سیدنا الاستاد و امتعنا بطول بقائه من تفضله علی عبده ان یبسط عذره فی هذا الاسترسال و یسدد خلله و یصلح فاسده و الحمد للمتمم الامال فی الغدو و الاصال و صلی الله علی خیر الانبیاء و المرسلین محمد و آله الطاهرین.

[دنا ۲۰۷/۲ (۱۵ نسخه)؛ فهرست مصنفات ابن سینا مهدوی ۵۰؛ مجمع علمی عراقی ۱۲۵/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۳/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماجی مشکی، ۵ص (۱۸۵-۱۸۹)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۹۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷۶/۱۹
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، ۳گ(۱۹۱ر-۹۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۵سم [ف: ۳۶-۶۲۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای علامت «وقفاً عاماً»؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۹۶پ)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۴/۵×۲۸/۵سم [ف: ۳۱-۷۰۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۵۶
خط: نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، تا: قرن ۱۱؛ در این نسخه دارد: «مقالة بعض الحکماء»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی درون سرخ، ۲ص (۴۰۴-۴۰۵)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵۲/۱۴
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین علی حسنی حسینی طباطبائی شولستانی، تا: شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: اصفهان؛ ضمیمه: گفتاری مختصر در چگونگی صدور کثرات از مبدأ واحد، منسوب به خواجه نصیرالدین طوسی، سوادنامه شیخ صدرالدین قونوی بشیخ سعدالدین حموی در مبحث صدور عالم. آغاز آن: «مسئلة کلیه فی الحقائق الذی یمکن ان یبین و یعبر من کیفیة صدور العالم عن الله و ترتیب الموجودات معنی و صورة»؛ کاغذ: آهاری نخودی،

جلد:تیماجی عنابی اسقاطی،۱۷سطر،اندازه:۱۲×۱۸سم[ف:۱۱-۳۱۰]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴/۱۳
در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۰۴۳ق؛ ۳۱ سطر، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۳۹۶]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۰۱/۸
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی (علامه مجلسی)، تا: ۱۰۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۶۴پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۰۵]
۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۷۳/۵
آغاز: برابر
نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲گ (۱۱پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۲۲]
۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۳/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۱۵ر-۱۶ر)، اندازه: ۱۳/۷×۲۵/۵سم [ف: ۸-۳۳]
۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹-۳۳/۳۵
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ذیحجه ۱۱۰۱ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج دورو، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۹سم [ف: ۱-۵۱۳]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۱۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور بتوحید، تا: ۱۰۸۴-۱۱۰۷ق؛ جلد: دو رو تیماج بدون مقوا رو قهوه‌ای پشت قرمز، ۱گ (۴۲ر-۴۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۳۸]
۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰/۶
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه احمد ثالث ـ ترکیه ۳۰۳۶ [۳۰۶۳]. نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ ریحان، بی کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۷ص (۸۹-۹۵) [عکسی ف: ۳-۲۷۷]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [شماره در فهرست ۶۰۶۳ است اما درست آن ۳۰۶۳ است] [فیلمها ف: ۱-۴۳۶]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۹
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ سپس قریب سه صفحه خطبه‌ای است منسوب به شیخ الرئیس؛واقف:نائینی؛۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۳۹]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲گ (۳۸۶پ-۳۸۷پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۳۴]
۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷/۵
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۰۵ر-۲۰۷ر)، ۲۲ سطر (۴/۴×۱۲/۶)، اندازه: ۶/۵×۱۶سم [ف: ۳-۱۵۷]

● **انفس الغرباء** / فارسی

anfos-ol qorabā’

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷۶
بی کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۱۱گ، اندازه: ۱۲×۱۹سم [رایانه]

● **انفسنا** / عرفان و تصوف، تفسیر / فارسی

anfos-a-nā

یزدی، عبدالخالق بن عبدالرحیم، -۱۲۶۸ قمری

yazdī, ‘abd-ol-xāleq ebn-e ‘abd-or-rahīm (- 1852)

تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ محل تألیف: قم
رساله در پاسخ میرزا محمد حسین درباره آیه «انفسنا» و این‌که چگونه علی (ع) نفس پیامبر (ص) است و اگر هست ازدواج او با فاطمه زهرا (ع) چگونه است.
آغاز: الحمدلله الذی أبدع نوراً واحداً للدلالة علی وحدته و طوره بأطوار عدیدة ... و بعد و ارد شد بر عبد مذنب واثق.
انجام: و به شرح صدر و هدایت الهی و راهنمایی آل الله علیهم السلام موارد آیات و اخبار و ادله را تحصیل نمایی مبتلا به تعارض ادله نخواهی شد إلا أقل قلیل و من الله الهدایة إلی سواء السبیل.
[دنا ۲۰۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۶/۷(۲ نسخه)]

۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: عبدالخالق بن عبدالرحیم یزدی (مؤلف)، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق، جا: قم؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوا، ۳۸گ (۱-ر۳۸ر)، ۲۶-۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۸۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** از فیوضات صاحب ضریح مقدس علیها السلام قابل شدم تحریر نمودم، حامداً مصلیاً مستغفراً
خط: نسخ، کا: جعفر تونی، بی‌تا؛ به‌خط مؤلف تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵گ (۱پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۳۲۴]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله علی کل حال
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۷۰]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۴۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: عباس، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۴۵گ (۹۰پ–۱۳۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۸سم [ف: ۵–۱۶۶]
۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** پس آنچه از فیوضات صاحب ضریح مقدس (ع) قابل شدم تحریر نمودم ... اللهم تمم بالخیر.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۰گ (۱–۱۱۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳–۱۶۵]

● **الانفعال** / ادبیات / عربی

al-infi‘āl

صاغانی، حسن بن محمد، ۵۷۷–۶۵۰ قمری
sāqānī, hasan ebn-e mohammad (1182-1253)
چاپ: اسلام آباد، مجمع البحوث الاسلامیة، محقق: احمد خان، چاپ اول، ۹۸صف ۱۳۹۶ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲/۵–ف
نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۷۱۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۹۶ق، ۲۱گ (۸۶ر–۱۰۶ر)، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۱–۵۷۹]

● **انفعال الماء القلیل** / فقه / عربی

infi‘āl-ul mā’-il qalīl

حجت اصفهانی، ناصر الدین، ۱۲۵۵–۱۳۱۱ شمسی
hojjat-e esfahānī, nāser-od-dīn (1876-1932)
رساله‌ای فقهی و استدلالی در بررسی حکم ماء قلیل است شامل مقدمه‌ای در پنج «بند»: ۱. المراد من الماء القلیل؛ ۲. الجمع بین الأخبار؛ ۳. حجیة المفهوم؛ ۴. الحقیقة الشرعیة؛ ۵. معنی النجاسة؛ و سپس: فی بیان الاخبار، فی التعرض لبیان المعارضات و ... . مؤلف از کتاب طهارت شیخ انصاری با عنوان «شیخنا العلامة الانصاری» نقل قول می‌کند. شرح حال مؤلف در کتاب حکایت پارسایی (ص ۱۰۱–۱۰۸) آمده است.
[دنا ۲۰۷/۲]

نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۱۵۱
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الماء طهوراً ... و بعد فیقول العبد الفقیر ... لما کانت مسألة انفعال الماء القلیل و عدم الانفعال مما اختلف فیه الأقوال و کثر فیها البحث و الجدال؛ **انجام:** فالمرجع الاستصحاب و قاعدة الطهارة کما اعترف به الشیخ فی ماء البئر کما نقلناه لک فلم یبق بعد فی المسألة اشکال و الله اعلم بحقیقة الأحوال و له الحمد علی کل حال فی المبدأ و المال.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ فاقد جلد، ۱۱۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۲۰]

● **انفعال ماء البئر و عدمه = منزوحات البئر = ماء البئر** / فقه / عربی

infi‘āl-u mā’-il bi’r wa ‘adam-u-h = manzūḥāt-ul bi’r = mā’-ul bi’r

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱–۹۶۵ قمری
šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e ‘alī (1506-1558)
تاریخ تألیف: دوشنبه ۵ صفر ۹۵۹ق
اگر نجاستی در چاه افتد آب آن نجس می‌شود یا نه؟ در این رساله استدلالی گفته‌های فقها را در این مسأله نقل کرده و در آنها رد و ایراد می‌نماید و مؤلف خود نجاست چاه را اختیار کرده و قائل به وجوب نزح (کشیدن آب از چاه به مقدار معین) می‌باشد. مؤلف می‌نویسد که مشهورترین اقوال در میان فقها نجس شدن آن است و برخی از جمله ابن زهره در غنیة الفروع مدعی اجماع شده‌اند و شهید اول نیز در «شرح ارشاد» به این قول میل و رغبت کرده و جمله «کاد ان یکون اجماعاً» را بر قلم رانده و عده‌ای از پیشینیان و پسینیان امثال ابن ابی عقیل و علامه حلی حکم آن را همچون آب جاری و کثیر دانسته‌اند، منشأ این همه اقوال، اختلاف روایات از طریق اهل البیت (ع) است. شهید ثانی پس از ذکر اقوال و دلایل هریک، در پایان می‌نویسد: «فهذه جملة مما اتفق ذکره من النجاسات المشهورة التی بحث عنها القائلون بالنجاسة و قد ظهر علیك ضعف مستندها ... نعم لما لم یتم الدلالة علی النجاسة نفیناها و بقی جانب الاحتیاط مراعی و رعایة النزح مناسبة جداً ...».
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، اختلف اصحابنا رضی الله عنهم فی نجاسة البئر بمجرد ملاقاة النجاسة کالقلیل و عدمها علی اقوال
انجام: و اعظم ارکان الدین و هو الصلاة الواجبة علیه و الله اعلم باسرار احکامه و هذا ما اقتضاه الحال الحاضر عن بحث المسئلة علی سبیل الارتجال و ضیق المجال و الله ولی التوفیق و الحمدلله
چاپ: تحقیق رضا مختاری، در ضمن رسائل الشهید الثانی، قم، ۱۳۷۹ش؛ ایران، سنگی، ۱۳۱۳، خشتی، ۲۴ص
[ریاض العلماء ۳۷۰/۲؛ الذریعة: ۶۵/۲۴ و ۱۲۶/۱۱ و ۲۳۴/۱۵؛ ریحانة الادب ۲۸۰/۳؛ دنا ۲۰۷/۲ (۲۵ نسخه)]

۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۴۲/۴
خط:نسخ، کا: نصر الله بن برقع بن ترکی بن صالح طرفی، تا: شنبه ۲۷ رمضان۹۶۷ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، ۸گ (۱۸۸ر–۱۹۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [اوراق عتیق: ۱–۱۷۷]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۳۶۴

انجام: برابر؛ ... ضحی یوم الاثنین خامس شهر صفر عام تسع و خمسین و تسعمایة حامداً مصلیاً مسلماً.
کامل؛ خط: نسخ، کا: حسن بن حسین بن غاربات نجفی، تا: ۹۸۰ق؛ با یک واسطه با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده؛ واقف: خواجه شیراحمد تونی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن مشکی، ۳۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱-۱۵۸۱]

۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۷۰/۲
کا: محمد الشریف، تا: جمادی الاول ۹۹۳ق، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۳۶پ-۴۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [شخصی میبدی: ف: ۲-۱۴۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۶۷/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۸۵پ-۹۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۴/۵سم [ف: ۳۳-۶۳۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۵۰
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: عبدالله؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۵۴]

۶. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن عبدالله خطیب مازندرانی، تا: ۶ رجب ۱۰۳۱ق؛ معلق به حاشیه عبدالواحد شوشتری استاد قاضی نورالله شوشتری و دیگران؛ ضمیمه: ضمن ۶ برگ آخر نسخه «منتخب بدایة الدرایة» کتابت شده به انضمام حواشی بر آن؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۱۹ص (۱۰۰-۱۱۸)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [آیة الله جلیلی: ف: ۲۶۵]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۵۶/۲
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: ناصر بن خزام، تا: جمادی الاول ۱۰۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ ۱۴گ (۲۰ر-۳۴ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۶۰۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۱/۴-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن محمد غیاث شولستانی، تا: ۱۰۶۷ق؛ در متن و حاشیه؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۲۵ص (۱۱۸-۱۴۲)، ۱۵ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۳-۲۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۰۶/۱۱
خط: نسخ، کا: میر محمد مؤمن حسینی، تا: ۱۰۶۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۲۱۱پ-۲۲۴ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۱۹-۱۶]

۱۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۰۶۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه صورة خط المصـطاب ثراه و جعل الجنة مثواه بمنه ... حرره العلی علاءالدین الوانچی فی سنه ۱۰۷۷.
خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، کا: علی علاء الدین الوانچی، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج سرخ رنگ، ۲۱گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۱۷۸]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۹۵/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، لبه‌دار مقوایی، ۱۰گ (۱۴پ-۲۳ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶-۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۹/۶ و عکسی ۱۱۸۶/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۱۸پ-۱۲۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳-۲۷] و [عکسی ف: ۳-۴۴۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۵۸/۷
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد هادی بن سلطان محمد، تا: نزدیک به پایان جمادی الاول ۱۱۱۵ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی مغزی قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۱۹پ-۱۳۱پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۳۸۸]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۴] و [ف: ۲۱: ۱۵۸۰]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳۲/۱۱
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: احمد فرزند علی مختار جرفادقانی (گلپایگانی)، تا: ۱۲۳۱ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۳۳۲-۳۳۶)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۹-۵۱]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸۷
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد مهدی، تا: ۱۲۴۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۷۳] و [ف: ۲۱-۱۵۸۲]

۱۷. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۱-ج
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق، جا: کربلا؛ تملک: محمد حسن بن سید عبدالله رضوی قمی کشمیری حایری در ۱۲۷۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۶۶گ (۲پ-۲۳ر)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۴۰۱]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۶-طباطبائی
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ متوسط، کا: محمد علی بن محمد باقر اسفرنجانی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج

مشکی، ۱۲گ (۸۲پ-۹۴ر)، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۲۶۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۳/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مهدی بن حسن قفطانی، تا: اواخر قرن ۱۳ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۲۴۴-۲۵۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۴-۸۰۹]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۰۳/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۸۶]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۹/۱

خط: نسخ، کا: عیسی بن درویش، تا: در عصر شهید دوم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۵گ (۱پ-۱۵ر)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۲۳]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۲۲/۲-۵۷/۹۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۵]

● انفع الوسائل الی تحریر المسائل / فقه / عربی

anfa'-ul wasā'il ilā taḥrīr-il masā'il

طرسوسی، ابراهیم بن علی، ۷۲۰؟-۷۵۸ قمری

tarsūsī, ebrāhīm ebn-e 'alī (1321-1358)

رساله‌ای مفصل در مسائلی است که برای قضات لازم و یافتن آن‌ها در کتاب‌های فقهی مشکل است، همراه با نقل اقوال فقها در هر مسئله و پس از آن استنباط مؤلف.

آغاز: الحمدلله الذی نور قلوب العلماء بمصابیح خلاصة الرعایة و خصهم بکشف الاسرار فأضمر هممهم العلیة تسمو الی غایة النهایة

انجام: لکنه یجلس علی باب الدار الی ان یخرج و الله سبحانه و تعالی اعلم

[دنا ۲۰۸/۲(۳ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۸۳/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۳۸۴/۱ و ۶۸/۴ و ۳۸/۵]

شرح و حواشی:

۱- اجابة السائل باختصار انفع الوسائل؛ ابن نجیم، زین الدین بن ابراهیم (-۹۷۰)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ،بی‌کا،تا:قرن۹؛تملک:سید مصطفی اسطوانی؛یادداشت: «امانت جناب آقا شیخ علی پسر مرحوم حاج ملا محمد جعفر استرآبادی است»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج‌دار لولادار مجدول، ۲۶۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲/۲۷-۲۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن عبدالله، تا: اواخر ذیقعده ۹۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۳۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۸-۹۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶۲

آغاز: و اتضح من کشف معنی تلک العبارة و بما تعمل به فی المسئلة علی حسب الوسع و الطاقة و کل ما وقع فی هذا الکتاب؛

انجام: برابر

از نیمه زکات تا آخر کتاب؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:یک‌شنبه ۷ جمادی الاول ۹۵۷ق؛ مقابله شده؛ جلد: مقوایی، سبز عطف و گوشه گالینگور، ۲۰۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۷-۴۳۰]

● الانقاح فی شرح دیباجة الافصاح / نحو / عربی

al-inqāḥ fī š.-i dībājat-il ifṣāḥ

شرح مقدمة کتاب «الافصاح»

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰/۲

آغاز: الحمدلله خالق العباد و الصلاة علی محمد صاحب الارشاد و علی آله؛ **انجام:** و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن عبدالله، تا: اواسط جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ جلد: عادی، ۱۸گ (۱۶۰پ-۱۷۷ظ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱-۴۸]

● انقاد الهالکین / اخلاق / عربی

inqād-ul hālikīn

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹-۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-'alī (1523-1574)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۳۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب لیخرج الناس من الظلمات الی النور و جعله الهدی؛ **انجام:** للتقسیم دون الوقف و الرابعه کونهم سببا للاکل بالذین و ابتذال ... تمت الکتاب ... سنه ۱۱۴۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: حمزة بن درویش، تا: ۱۱۴۶ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۷۲۸۵ [رایانه]

● انقاذ الانام من غشاوة الظلام / فقه / عربی

inqāḏ-ul anām min ġišāwat-iẓ ẓalām

افندی، جعفر بن احمد

afandī, ja'far ebn-e ahmad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۸۱

آغاز: بسمله الحمدلله الذی صدورالعارفین بضیاء هدایته و عرفانه و انعم قلوب الجاهین بظام دخان؛ **انجام:** و التعصبات المزمومة المخدوره و هذا اخر ما اردت بیانه ابتغاء لوجه الله الکریم و الفوز یحنات النعیم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۵۵۹ [رایانه]

● **انقاذ البشر من الجبر و القدر** / کلام و اعتقادات / عربی

inqāḏ-ul bašar min-al jabr wa-l qadar

عامری، محمد بن یوسف، -۳۸۱ قمری

'āmerī, mohammad ebn-e yūsof (- 992)

آغاز: بسمله، و به اعتصامی، و علیه توکل. اعانک الله عی تحصیل الفضائل، و جنبک بمنه ابواب الرذائل ... وقفت، ادام الله سلامتک، علی ما شکوته من ازدحام الشبه علیک فی شأن الأفعال الانسانیة التی یطلق علیها الأمر و النهی ...

انجام: و به نعتصم و علیه نتوکل، و هو لعباده خیر نصیر. و الحمد لله وحده، و صلاته علی سیدنا، النبی محمد المصطفی، و علی آله الطاهرین، الاخیار، الابرار، و حسبنا الله و نعم الوکیل

چاپ: به تصحیح سحبان خلیفات، رسائل ابوالحسن عامری (تهران، نشر دانشگاهی: ۱۳۷۵)

[دنا ۲۰۸/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۷۴/۲-ف

نسخه اصل: پرینستن 393 B؛ بی‌کا، تا: ۵۹۲ق [فیلمها ف: ۳-۱۸۱]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۱بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی: ۱۳۹]

● **انقاذ البشر من الجبر و القدر** / کلام و اعتقادات / عربی

inqāḏ-ul bašar min-al jabr wa-l qadar

علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ قمری

'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967-1045)

رساله‌ای است در بیان قضا و قدر از دیدگاه امامیه که در یک «مقدمه» و چندین «فصل» نگاشته شده: مقدمه در بیان مبدأ حدوث اقوال در افعال عباد، فصل اول در دعوت اهل حق، بقیه فصلها به صورت پراکنده آمده است. در ایضاح المکنون نام رساله «ایقاظ البشر ...» آمده است. در فهرست شیخ طوسی و رجال نجاشی از آن نام برده نشده است.

آغاز: نبتدأ رسالتنا هذه بالحمد لله ربنا علی نعمه الواصلة منه الینا ... فالحمد لله الذی اختصنا بهذه النعمة و شرفنا بهذه الفضیلة ... سألت اعزک الله و ارشدک املاء رسالة فی القدر فقد جالت به الفکر و اکثرها عن معرفة قد انحسر ... و اعلم ان الکلام فی القضاء و القدر قد اعیی اکثر اهل النظر و اتعب ذوی الفکر و المتکلم فیه بغیر علم علی غایة الخطر ... .

انجام: فانظر کیف وصاه و امره بان یفعل الخیر و یجتهد فی تحصیله و ما اشبه هذا من الحدیث اکثر من ان یحصی و الحمد لله و الصلاة علی آل الله

چاپ: در نجف، بغداد، قاهره، قم بارها چاپ شده است و در ضمن کتاب رسائل بغداد، محقق احمد الحسینی، چاپ اول، ۱۵۰ص، ۱۳۸۶ق؛ ضمن الرسائل الشریف المرتضی، قم، دار القرآن الکریم، ۱۴۰۵ق، تحقیق سید مهدی رجائی، الجزء الثانیة، ص ۱۷۷-۲۴۷

[دنا ۲۰۸/۲ (۷ نسخه)؛ الذریعة: ۴۰۱/۲؛ ایضاح المکنون: ۱۵۹/۱؛ معجم التراث الکلامی ۵۱۲/۱-۵۱۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۱

آغاز: و کل یدعی ان ما ذهب الیه من ذلک و انتحله هو دین الله و دین رسوله و معلوم عند کل عاقل ان ذلک کله علی اختلاف لایجوز ان یکون حقاً؛ **انجام:** برابر

نسخه اصل: کتابخانه بادلیان آکسفورد، 64F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا: شنبه ۶ شعبان ۷۴۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲ص (۱-۱۲)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه آخر صفر ۹۸۶ق، جا: بستان نقش جهان اصفهان؛ ضمیمه نسخه ش ۸۲۸۳ «زهرة الریاض»؛ ۲۳ سطر [ف: ۱۱-۳۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: راشد بن محمد بن شاه ولی، تا: ۱۰۵۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۲۳۵پ-۲۴۳پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۲-۷۷۶]

۴. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۷۴/۶

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «القضاء و القدر» و از شیخ مفید دانسته؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن خلیل بن ابراهیم کاظمی، تا: آخر رمضان ۱۰۹۵ق، جلد: تیماج قرمز، ۳۲گ (۹۸پ-۱۲۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۲۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جمال الدین بن محمد حسن نائینی، تا: ۱۳۴۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع قهوه‌ای عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ، ۲۲سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۸۲۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۵۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۱ص (۸۲-۱۶۲)، ۱۵ سطر، قطع:

رقعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰–۱۷۴۱]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲/۵–ف

نسخه اصل: کتابخانه آقای شیخ آقا بزرگ تهرانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱–۵۷۴]

● **انقاذ الهالکین** / کلام و اعتقادات، فقه / عربی

inqāḏ-ul hālikīn

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹–۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-‘alī (1523-1574)

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی أنزل علی عبده الکتاب لیخرج الناس من الظلمات إلی النور و جعل هدی و بشری لأولی الألباب لیعملوا به ... و بعد فهذه رسالة معمولة لإبطال ما شاع فی البلاد و اشتهر فیما بین العباد و العباد من اتخاذ القرآن العظیم و الفرقان الکریم تنزیل من رب العالمین ... و یحصل هذا المفرض و الغایة بمقدمة و مقصد و خاتمة؛ أما المقدمة ففی ما یتوقف علیه المقصود و فیها أربع مقالات

انجام: کل فرض جر نفعاً فهو روبا و کون الریح للقیم دون الوقف و الرابع کونهم سبباً للأکل بالدین و ابتذال القرآن العظیم فنعوذ بالله تعالی من أفعالهم ... و أوضاعهم؛ تمت الرسالةم

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۲ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن محمد کوردستی، تا: ۱۱۶۰ق؛کاغذ: فرنگی نخودی، ۲۰گ (۶پ–۲۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۲۴۰/–۱۱۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷۶ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

← انقره ≻ احوال شهر انقره

● **انقسام علماء الامامیة الی الاخباریین و الاصولیین** / اصول فقه / عربی

inqisām-u ‘ulamā’-il imāmīya ila-l axbārīyīn wa-l uṣūlīyīn

بحرالعلوم، محمد مهدی بن مرتضی، ۱۱۵۵–۱۲۱۲ قمری

bahr-ol-‘olūm, mohammad mahdī ebn-e morteza (1742-1798)

[دنا ۲/۲۰۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۵۴/۴

کا: محمد مهدی بن محمد اسماعیل بن خداداد بن کربلایی اسماعیل، بی‌تا؛ جا: استرآباد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: نو، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۱۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶–۴۹۹]

● **انقلابات الانسان** / عربی

inqilābāt-ul insān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴۲

کا: عبدالقادر، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی–مجموعه نوازی؛ اندازه: ۹/۵×۱۵/۴سم [رایانه]

● **انقلاب الاسلام بین الخاص و العام = انقلاب فی الاسلام بین الخواص و العوام** / تاریخ / فارسی

enqelāb-ol eslām bayn-al xās va-l ‘ām = enqelāb fe-l eslām bayn-al xavās va-l ‘avām

اسپناقچی پاشازاده، محمد بن محمد شریف، ق۱۴ قمری

espenāqčī pāšāzāde, mohammad ebn-e mohammad šarīf (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۷ق

کتابی در شرح حال شاه اسمعیل صفوی و جنگ‌های او با سلطان سلیم عثمانی که به‌نام ناصرالدین شاه تألیف شده و بعداً آن را به انضمام هفت جلد دیگر به کتابخانه ظل السلطان اهدا کرده است. نویسنده می‌گوید در عهد ناصرالدین شاه و وزارت انطباعات اعتماد السلطنه بر آن شدم که کتابی در وصف شاه اسماعیل اول و سلطان سلیم عثمانی به رشته تحریر درآوردم، زیرا این دو به نام دین اسلام و مذهب‌های مختلف اسلام دشمنی شدید بین مسلمانان انداختند و به ریختن خون مسلمین قیام کردند و سرانجام به جنگ‌های ایران و عثمانی کشید و چون تاریخ‌های معاصر آن دو پادشاه حق مطلب را بیان نمی‌کند لذا من با استفاده از کتاب متعدد این تاریخ را پرداختم.

آغاز: آغاز دیباچه: ستایش و ثنا سزاوار درگاه الوهیت اکتناه حضرت قیوم و توانا و دانا است که در آن غیر منقسم انقلابی درین دیر فنا ظاهر و هویدا مینماید ...

انجام: تا به بینیم از درون خمپاره مسئله شرقیه که نزدیک است بترکد چه شراره‌های جان و جهانسوز نیز منبعد بر سر عالم اسلامیت ریخته و پاشیده خواهد شد مگر دستی از غیب برون آید و کاری بکند.

[دنا ۲/۲۰۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن حاج محمد قلی محمد قزوینی، تا: ۱۳۰۸ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ در حاشیه صفحه اول به‌خط ناصرالدین نوشته شده: «تماماً ملاحظه شد»؛ کاغذ: فرنگی (فلفل

نمکی)، جلد: تیماج سبز با گل و بوته زر مقوایی، ۳۲۴گ، ۱۳ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۴-۱۱۶]

۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۸۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حاج محمد قلی قزوینی معروف به آشوری، تا: ۱۵ محرم ۱۳۰۹ق، جا: قریه دز آشوب از قراء شمیران؛ دارای دو سرلوح زیبا، مجدول، در حاشیه پایان دیباچه ماخذ کتاب ذکر شده؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ، جلد: مقوایی با روکش تیماج عنابی مجدول، ۶۳۱ص، ۱۳ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۷]

● انقلاب خراسان / تاریخ ایران / فارسی

enqelāb-e xorāsān

تاریخ تألیف: ۱۲۶۴ق

در کتاب از مرگ محمد شاه قاجار و فرمانروایی ناصرالدین شاه در آن یاد شده است. این کتاب تاریخ انقلاب طوس هنگام یورش روس‌ها در ۱۳۳۰ از محمد حسن بن محمد تقی هروی خراسانی چاپ سنگی ۱۳۳۹ق در مشهد (الذریعه ۲: ۴۰۲؛ رضوی ۳: ۱۱۲؛ مشار ۱۶۶؛ استوری ۱: ۱۲۹۷) و تاریخ وقایع مشهد مقدس در بمباران روس‌ها چاپ سنگی ۱۳۳۰ در مشهد (استوری ۱: ۱۲۹۷) نیست.

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۵۸

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سرمه‌ای درون سبز کنده کاری شده، ۴۴گ، ۹ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [نشریه: ۳-۱۴۹]

● انقلاب زراعتی (مقاله) / کشاورزی / فارسی

enqelāb-e zerā‘atī (maqāle)

مقاله‌ای است در کشاورزی به روش جدید و بیان برخی راه‌های کشاورزی و فوائد کود شیمیایی.

[دنا ۲/۲۰۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹۳/۴

آغاز: اگر فرض نمائیم که یکی از دانشمندان بزرگ قرن گذشته مثلا دید رویا ولطر بوفن لاوازیه ... یا لاپلاس سر از خوابگاه برداشته و علی القصه در میان ما وارد گردند؛ **انجام:** چون همه کس از فردای خود مطمئن باشد امروز را آسوده نشسته صلح عمومی روی دهد.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۲۰گ (۳۸پ-۵۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۳۸-۵۲۶]

← انقلاب طوس ⩾ تاریخ پیدایش مشروطیت ایران

← انقلاب فی الاسلام بین الخواص و العوام ⩾ انقلاب الاسلام بین الخاص و العام

● انقلاب و حکم / فارسی

enqelāb va hokm

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۶/۳

به همراه دو باب دیگر در رمل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱گ (۲۷پ-۲۸پ)، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۲/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۸۳]

← انکاح امیر المؤمنین ابنته من عمر ⩾ تزویج علی (ع) بنته من عمر

← انکاح أمیرالمؤمنین ابنته من عمر ⩾ التزویجیة

● انکار وقف پس از اعتراف / فقه / فارسی

enkār-e vaqf pas az e‘terāf

اصفهانی، احمد بن محمد شفیع، ق۱۲ قمری

esfahānī, ahmad ebn-e mohammad šafī‘ (- 18c)

اگر کسی چیزی را وقف کند و پس از اعتراف وقفیت را انکار کند این انکار مسموع نیست چون انکار پس از اقرار است، رساله حاضر بر این مسأله استدلال کرده و بحث می‌کند و متن روایات و ادله به عربی آورده می‌شود.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۷/۲-۱۸/۱۷۷

آغاز: بسمله أولا مخفی نماند که بعد از تحقق وقف بشرایط مقرره وتصرف موقوف علیهم در رقبات موقوفه دیگر استماع معاذیر محتمله صورت شرعی ندارد؛ **انجام:** وقل أن یتفق فی هذه المسألة فتوی واحد بل فی کتاب واحد فی باب البیع والوقف فتأملها

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن علی محلانی، تا: اوایل ربیع الاول ۱۳۱۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۵۱۳]

● انکشافات دکتر گرو و حکیم فرانسوی / طبیعیات / فارسی

enkešāfāt-e doktor goro va hakīm-e farānsavī

گروسی، عیسی، ق۱۳ قمری

garrūsī, ‘īsā (- 19c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۱۴/۱

آغاز: بسمله. انکشافات دکتر گرو و حکیم طبیعی درجه اول اداره تجربه مملکت فرانسه در داخله گیان. شرح حال هندوهای گیان.

هنتا، هندوهای گیان قدشان عموم بلند و رسا نمی‌باشد هندوهای داخله اندکی بلندتر؛ **انجام:** تا بشط آمازون رسیده بکشتی بخار نشسته روبسمت فرنگستان راهی شدیم
خط: نستعلیق، کا: عیسی، تا: ۱۲۹۷ق، جلد: مقوا رویه مخمل مشکی گلدار، ۱۰گ (۲پ–۱۱ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۳۱-۱۳۰]

● **انکشاف سوئیس آمریکن** / جغرافیا / فارسی

enkešāf-e sū'īs āmerīkan

از موسیو ویت نی و دکتر هیدان، ترجمه: از عبدالرحیم الطبیب، تألیف: ۱۸۷۳م. در سال ۱۸۷۳ هیئتی به سرپرستی دکتر هیدن (Dr. Hayden) و موسیو ویت نی (Mr. Whitney) به سلسله‌های مرتفع کوه کلرادو که قسمتی از جبال رشزاست می‌روند. فوال (Five Hole) و دره‌های یلوستن (Yellow Stone) را که غیرمکشوف بوده کشف می‌کنند و اطلاعات زیادی راجع به وضع زمین و اوضاع جغرافیایی محل به دست می‌دهند که حاصل کار آنها این کتاب است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۰۴/۵

آغاز:. فصل اول در بیان انکشاف ۱۸۷۳ باغ خدایان کانن دوبوا دو کتنیه پارک جنوبی؛ **انجام:** و اسم آن مواضع را سوئیس امریکن نهاد تمام مجلس آنرا قبول کردند و تحسین فراوان نمودند.
خط: شکسته نستعلیق، کا: محتملاً عبدالحسین ابن محمد تقی خان، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۴۰ص، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۱۵]

● **ان کل مجرد عاقل (فائدة فی)** / فلسفه / عربی

inn-a kull-a mujarrad-in 'āqil (fā'idat-un fī)

به نقل از بهمنیار در کتاب «التحصیل».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۸۳/۵

به نقل از بهمنیار در کتاب «التحصیل»؛ بی‌کا، بی تا [ف: ۱۶-۱۸۱]

← انگشت شماری ‹ عقد انامل
← انگشت شماری ‹ ایضاح الدلائل فی معرفة عقد الانامل
← انگشت شماری ‹ حساب العقود
← انگشت شماری ‹ حساب عقد الانامل
← انگشت شماری ‹ حساب الانامل

● **انگشت شماری = عقود انگشتان = عقود انامل** / ریاضیات–فارسی

angošt-šomārī = 'oqūd-e angoštān = 'oqūd-e anāmel

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸–۱۲۰۹ قمری

narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)

رساله در دو «فصل»: ۱. بیان اوضاع ۱۸ گانه که متعلق است به دست راست؛ ۲. اشاره به اوضاع ۱۸ گانه از دست چپ.
آغاز: حمد بی حد و ثنای بی عد، سزاوار درگاه آفریدگاری است ... اما بعد چنین گوید ... مهدی بن ابی ذر: که چون در بسیاری از احادیث و اخبار ... اشاره به ضبط بعضی اعداد به طریق عقود انگشتان شده ...
انجام: در کلام احدی تعرض باو نیست. و السلام علی من اتبع الهدی. تم الکلام.
[دنا ۲۰۹/۲؛ الذریعه ۳۰۲/۱۵؛ فهرستواره منزوی ۲۶۰۷/۴]

۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۰/۲

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جواد، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف میشن قرمز، ۳۷گ، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۸/۳سم [ف: ۲-۱۸۸]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۵۰/۳

آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۸گ (۱۱۳پ–۱۲۰پ) [ف: ۳-۲۰۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۲

آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۸ص (۷۲–۷۹) [ف: ۵-۵۰۲]

● **انگشت شماری** / ریاضیات / عربی

angošt-šomārī

طبیب مازندرانی، علی بن خلیل

tabīb-e māzandarānī, 'alī ebn-e xalīl

حدیث اسلام ابی طالب را به‌روش انگشت شماری و حساب جمل گزارش کرده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۰/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین روینا بالاسناد المتصل عن المجلسی ره بسنده المتصل ... عن اسمعیل بن ابی زیاد عن ابی عبدالله «قال اسلم ابوطالب بحساب الجمل» و عقده بیده ثلثاً و ستین. و فی تفسیره خبر آخر عن حسین بن روح ثالث النواب الاربعة قال عنی بذلک «اله احد جواد»؛ **انجام:** کالقوس و الوتروقوس علیه ماعداه و هذا مما الفه شیخنا الجلیل و الفاضل و النبیل الحاج مولی علی بن میرزا خلیل الطبیب المازندرانی.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۴۱–۱۴۲) [ف: ۶-۲۱۴۲]

● **انگشت شماری = حساب عقود انامل** / متفرقه / فارسی
angošt-šomārī = hesāb-e ʻoqūd-e anāmel

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۲۱
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲ص (۱۴۰-۱۴۱) [نشریه: ۲-۱۰۶]

● **انگشت شماری** / متفرقه / فارسی
angošt-šomārī

غیرهمانند:
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۲۴-ف و ۹۱۶/۲۴-ف
نسخه اصل: پاریس P. 169 (بلوشه ۷۲۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۹ و ۵۴۹]

● **انگلستان** / سفرنامه / فارسی

قراگزلو، مسعود، ق۱۴ قمری
qarāgozlū, masʻūd (- 20c)

یادداشت‌های سفر مسعود فرید به ۱۲ کشور دنیاست. خود او در مقدمه نسخه شماره ۱۰۸۰۹ ـ که اولین مجلد کتاب است ولی آخرین شماره ثبت را خورده ـ علت سفرها و جمع‌آوری یادداشت‌هایش را چنین نوشته است: «تاکنون برای نگارنده دو بار فرصت مسافرت به قاره اروپا دست داده است: اواخر خرداد ۱۳۲۶ در اجرای تصویب‌نامه دولت از طرف راه آهن دولتی ایران مأموریت یافتم عده‌ای از مأموران راه آهن را که می‌بایستی برای کارآموزی به اروپا بروند سرپرستی نمایم و بار دیگر در اواسط سال ۱۳۴۵ به منظور معاینه پزشکی. در این دو سفر مجموعاً از دوازده کشور دیدن کردم. در مراجعت از سفر اول یادداشت‌های ادواری خود را در مجله راه‌آهن منتشر کردم، منتها برای آن که زیاد خشک و کسل‌کننده نباشد شمه‌ای از مشهودات خود را بدان افزودم ... پس از آن که سلسله مقالات در متجاوز از بیست شماره مجله منتشر شد (موقعی که از شورای عالی راه آهن به سازمان برنامه منتقل شده بودم) نفهمیدم اولیاء وقت روی چه ملاحظات و مصالحی چاپ بقیه یادداشت‌ها را که می‌رفت وارد مرحله حساسی شود متوقف نمودند و بدین ترتیب انتشار مشاهدات و مطالعات ناقص ماند. از آن تاریخ به بعد پیوسته در صدد بودم راهی برای تکمیل آنچه قبلاً منتشر شده بود منتها با خصوصیات بیشتر به صورت سفرنامه بنگارم ولی پیش‌آمدهای گوناگون مانع از انجام این نظر شد. به علاوه تصور می‌کردم پس از گذشت مدت طولانی نوشتن شرح مسافرتی که نزدیک بیست سال از تاریخ آن گذشته بی مورد و خالی از فایده خواهد بود ... در بازگشت از سفر دوم در صدد برآمدم یادداشت‌های سفر گذشته را با یادداشت‌های سفر اخیر توأم نمایم و بدین ترتیب شرح یک مسافرت دو راهی را که مشتمل بر دوازده کشور است (لبنان، مصر، ایتالیا، سویس، بلژیک، فرانسه، انگلستان، از یک طرف و ترکیه، یونان، یوگسلاوی، اتریش، آلمان از طرف دیگر) با هم تلفیق می‌شود.» پس از آن می‌نویسد که قسمت مهمی از اطلاعات از راهنماها و کتب و منابع مختلف اقتباس و استخراج شده، زیرا در سفر اول به واسطه اشتغال به مأموریت و در سفر دوم به علت ضیق وقت موفق نشده تمام جاهای دیدنی مسیر خود را ببیند. از تاریخ‌هایی که در این مجلد و مجلدات دیگر آمده دانسته می‌شود وی در سال‌های ۱۳۴۶ و ۱۳۴۷ش به تدوین این سفرنامه‌ها اشتغال داشته است. در شماره ۱۰۸۰۲ص ۱۲۰-۱۲۱ از سفرنامه پدرش به اروپا یاد می‌کند که ۴۰ سال پیش در ۱۳۲۵ق نوشته شده بود و گفته که وی گزارش روزانه و وقایع ایام خود را از اوایل عمر تا آخرین روز زندگی نوشته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰۸
آغاز: انگلستان. در نظر داشتم ضمن مسافرت به اروپا اطلاعاتی راجع به راه آهن انگلستان کسب کنم ولی سفر به آن کشور جزو برنامه نبود»؛ **انجام:** که به وسیله قطار، اتوبوس با کشتیهای مجهز در ایام تعطیل از آنها استفاده کند
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوای ساده، با روکش پلاستیکی، فنری، ۷۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰ – ۳۴۰]

● **انگیزیسیون در ایران** / فارسی
angīzīsīyūn dar īrān

کسروی، احمد، ۱۲۶۹-۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890-1945)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵۲/۷-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۹۹]

● **ان لکل حیوان و نبات ثباتاً** / فلسفه / عربی
inn-a li-kull-i ḥaywān-in wa nabāt-in ṯubātā

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-lāh (981-1038)

سؤال و جوابی است بین ابوسعید ابوالخیر و ابن سینا. می‌پرسد آیا در گیاهان و جانوران جسمی هست که پایدار باشد.
آغاز: و کتب ایضاً قدس الله روحه العزیز سرمدالله تعالی فی بقائه لیرتع الخدم فی ریاض فضائله و یکرع الحشم فی حیاض منائحه و فواضله ماالبرهان علی ان (فی) کل حیوان و ثبات ثباتا و ان ذلک الثبات جسم و ان فی اجزاء الجسم ماهو اولی بالثبات من

الآخر فاجاب الشیخ الرئیس ... و قال اسأل الله تعالی ان یمتعنی ببقاء الشیخ سلطان العارفین خاتم المشائخ ... کل حیوان معناه کل حیوان بالفعل یبقی حیواناً بالفعل اما آنا و اما زمانا.
انجام: و لامانع ان یکون للشیء شخصیتان من جهتین یعرف هذا من باب التشخص فی الکتب المطولة و الله تعالی اعلم بالصواب.
[مصنفات ابن سینا ص ۱۱–۱۰؛ دنا ۲/ ۲۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقد علی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: دورو تیماج، بیرون مشکی، درون زرشکی، ۱گ (۳۶ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم
[میراث شهاب: ۴۲–۱۱۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳/۸۷۹۸/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ربعی، ۱۹ سطر (۸×۱۷) [ف: ۱۷–۲۲۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی نقطه؛ ۱گ (۶۲ر) [ف:۳-۱۷۴]

● ان من آیاته الانسان / کلام و اعتقادات / عربی

inn-a min āyāt-i-hi al-insān

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶–۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۲/۲۴
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، ۴ص (۲۳۷–۲۴۱)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲–۲۶۲۶]

● الانموذج / نحو / عربی

al-unmūḏaj

زمخشری، محمود بن عمر، ۴۶۷–۵۳۸ قمری
zamaxšarī, mahmūd ebn-e 'omar (1075-1144)

مختصری است در نحو مشتمل بر سه باب اسم و فعل و حرف که با همه وجازت و اختصاری که دارد فوق العاده مفید است. این رساله مختصر چون مدتها در ایران به صورت کلاسیک برای آموزش زبان عرب تدریس می‌شد، شرحها و حاشیه‌ها بسیار دارد.
آغاز: الکلمة مفرد و هی اما اسم کرجل و اما فعل کضرب، و اما حرف کقد. و الکلام مؤلف اما من اسمین، اسند احدهما الی الآخر، نحو زید قائم و اما من فعل و اسم نحو ضرب زید ...
انجام: الاساکنة و تحریکها لحن ای خطاء. و الله اعلم بالصواب، و الیه یرجع المآب.
چاپ: معجم المطبوعات: ۹۷۴؛ مطبوعات المدارس، ۱۲۸۹ق؛ قاران، ۱۷۲ص، ۱۸۹۷م.
[دنا ۲/ ۲۱۰؛کشف الظنون ۱۶۱: ۱؛ معجم المطبوعات: ۹۷۴]

شرح و حواشی:
۱- شرح الانموذج فی النحو؛ اردبیلی، محمد بن عبدالغنی (–۶۴۷)
۲- شرح الانموذج؛ میلانی، محمد بن عبدالرحیم (–۸۱۱)
۳- حدائق الدقائق فی شرح رسالة علامة الحقائق = شرح الانموذج؛ بردعی، سعد الدین (–۱۰)
۴- ربیع الصبیان؛ طبیب فراهانی، هدایت الله بن مهدی (–۱۴)
۵- حرائق الرقائق فی شرح رسالة علامة الحقایق = حقایق الدقائق؛ ملا سعد الدین سعدالله
۶- شرح الانموذج (ترجمه)؛ حسینی نجف آبادی، حسن بن مصطفی (–۱۴)
۷- حاشیة شرح الانموذج
۸- حاشیة الأنموذج
۹- حاشیة شرح الانموذج
۱۰- شرح انموزج
۱۱- شرح الانموذج

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۲۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ صفر ۷۲۱ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۳ص (۱۴۶–۱۴۹)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱–۷۵]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶
خط: نستعلیق، کا: محمود بن اسکندر بن کرم شاه، تا: قرن ۱۰، جا: تبریز؛ تملک: میران شاه بن میرشاه بن محمد بوده است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷–۱۰۴]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا تریاکی، ۶×۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳–۸۸۶]

۴. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶/۲–عکسی
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ خوش، کا: ابن محمد باقر الکرمانی عبدالمؤمن، تا: ۲۰ رمضان ۱۰۹۵ق؛ ۱۸ص (۸–۲۵) [عکسی: ۱–۴۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۷
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد قلی ذوالقدر، تا: ۱۰۹۸ق، با سرلوح و جدول مذهب؛ کاغذ: خانبالغ، جلد: رویه ساغری ضربی زرکوب پشت معرق، ۶۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۷سم [ف: ۱–۵۰]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمود بن اسکندر بن کرمشاه، تا: قرن ۱۲، جا: تبریز؛ محشی با نشان «ایضاح»، «صدر» ؛ تملک: حسین شاه بن

امیر شاه بن محمد، ابن میر علی رضا محمدرضی ۱۲۳۱ با مهر چهارگوش به همین عبارت؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: تیماج سرخ، یک‌لا، ۳۳۵گ، ۶-۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۷سم [ف: ۱۱-۶۸۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۲/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۹ش۲-۴۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۱۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: امیر زین العابدین ابن میر حسین لاهیجانی، تا: ذیقعده ۱۲۲۴ق؛ محشی؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۴۱/۱

آغاز: الکلمة لفظ وضع لمعنی ... و من خواصه دخول اللام و الجر و التنوین و الاسناد الیه؛ **انجام:** و فی الوقف فرد ما حذف و المفتوح ما قبلها تقلب الفاً تم بقلم الاستعجال فی شهر جمادی الاولی و علی ید.. ابن عبدالرحیم محمد مهدی فی یوم الاثنین بعد الزوال سنة ۱۲۲۹.

و گزیده‌ای است از کتاب مفصل او؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی پسر عبدالرحیم، تا: ۱۲۲۹ق؛ در بالای صفحات خطبه شقشقیه حضرت مولی با ترجمه فارسی نوشته شده؛ تملک: سپهر با مهر او «عبده عباسقلی»(بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۹۱ص (۱-۹۱)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۰-۳۷۲]

۱۰. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۱۷/۲

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج بزرگ، ۱۶ سطر [ف: ۱-۳۷۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۹۲۷

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ ممتاز، کا: نجف آبادی، علی محمد بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۰ق؛ به دنبال آن زیادات محمد بن عبدالغنی مذکور است منقول از شرح او در یک صفحه و پس از آن جمل الاعراب خلیل بن احمد است؛ کاغذ: ترمه، ۱۱گ، هر دو کتاب بر روی هم ۳۴گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲-۱۴]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸/۸

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن علیرضا ندوشتی یزدی، تا: ۱۲۸۱ق؛ ۴۴گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۲۱۲]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۲۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: احمد اشتهاردی، تا: ۲۶ رجب ۱۳۳۵ق؛ کاغذ: خط دار مشقی نخودی و شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۵۱۰]

۱۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۰/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (سه برگ)؛ ۲۴گ [ف: ۱-۳۷۱]

۱۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۱

آغاز: قال الکلمة مفرد اقول قبل الشروع فی المقصود لابد من تقدم مقدمة؛ **انجام:** مستهزء به و منکراً لتعجبه من ان یغلبه الامیر کتب الکل الحقیر الفقیر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پشت برگ اول ابیات زیر نوشته شده: «گرچه بالا نشستن از نسب است ×× زیر دستی نمودن از ادب است / چه شود گر نشست با ادبی ×× زیر دست کسی که بی ادب است» و پشت برگ آخر آمده: «نشسته ام بمیان دو دلبر و دو دلم ×× بمهر دل بکه بندم در این میان خجلم / تو پادشاه جهانی جهان ز دست مده ×× که پادشاه جهان را جهان بکار آید / جهان خوشست و لیکن حیات میباشد ×× اگر حیات نباشد جهان چه کار آید / جهان و حیات هر دو آخر فناست ×× فنا را بدست آر آخر فناست»؛ کاغذ: فرنگی، نیلی و سفید، جلد: چرمی سیاه، ۹۷گ، ۱۰-۱۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۰۲]

● الانموذج / بلاغت / عربی

al-unmūḏaj

حسینی استرآبادی، عبدالوهاب بن علی، ق۹ قمری

hoseynī estarābādī, ʻabd-ol-vahhāb ebn-e ʻalī (- 15c)

تاریخ تألیف: ۸۷۹ق؛

رساله مختصری است در علم معانی و بیان و بدیع مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و سه «فن»: المقدمة: در دو «بحث»: البحث الاول فی تقسیم الکلام و تعریف اقسامه، البحث الثانی: فی تعریف مفهوم الفصاحة و البلاغة؛ الفن الاول: علم المعانی، در هشت «فصل»: ۱) احوال الاسناد الخبری، ۲) الامور العارضة للمسند الیه، ۳) الاعتبارات الراجعة الی المسند، ۴) احوال مقدمات الفعل، ۵) مباحث القصر، ۶) الانشاء، ۷) الفصل و الوصل، ۸) الایجاز و الاطناب و المساواة؛ الفن الثانی: علم البیان و تعریفه؛ الفن الثالث: علم البدیع و تعریفه؛ الخاتمة: در دو «فائدة»: الفائدة الاولی: فی السرقات الشعریة، الفائدة الثانیة فیما یبحث علی المتکلم رعایه فی الکلام لیکون کلامه احسن.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان علمه البیان و اسبغ له الاحسان فألهمه التبیان و الصلاة علی محمد المخصوص بافصح اللغات المنزل الیه الکتاب

انجام: و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و قصدنا افراده فی هذه المقالة و الحمدلله وحده والصلاة علی من لانبی بعده محمد و آله اجمعین

[دنا ۲/ ۲۱۰]

۱. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی اوالی، تا:

قرن ۱۰، ۱۴گ (۷۳–۸۷)، مختلف السطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲–۱۰۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل بن عبدالعالی هاشمی کرکی،تا: سه‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۰۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۴۳پ–۵۳ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱–۱۱۹]

۳. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ یا نستعلیق، کا: جعفر بن علی خوانساری، تا: ۱۲۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۷۲پ–۸۵ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۹۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۶۷

آغاز و انجام:برابر

خط:نسخ،کا:ناد علی بن مهرعلی خوانساری، تا: ۱۲۲۷ق؛ اهدائی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۱۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۵–۱۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله: بقیت بقاء الدهر یا کهف اهله ×× و هذا دعاء للبریة شامل

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: علی نقی ابن سید اسمعیل، تا: رمضان ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن ضربی زرکوب، ۱۰گ (۱۰۶–۱۱۵)، ۱۷–۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲–۳۶۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مرتضی بن ابو الفضل موسوی خوانساری، تا: دهه سوم ربیع الثانی ۱۲۹۵ق؛، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۵–۱۴]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۷/۶

آغاز و انجام:برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز و انجام نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۲۸گ (۴۸۰–۵۰۷)، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳–۳۲۴۵]

۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۶۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ [ف: ۲–۴۱۶]

● الانموذج / فقه / عربی

al-unmūḏaj

بحرینی، عبدالله مبارک، ق۱۳ قمری

bahreynī, ʻabd-ol-lāh mobārak (- 19c)

رساله مختصری است مشتمل بر دو کتاب طهارت و صلات.

[دنا ۲/۲۱۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵۱

آغاز: بسمله، الحمدلله علی توفیقه للروایة و الدرایة؛ **انجام:** و فیه اقوال اخر و الاحتیاط لایخفی. الکتاب الثانی فی الصلاة

نسخه ناقص و فقط کتاب طهارت را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی، ۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۳–۹۰]

● انموذج

unmūḏaj

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۹۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد مهدی ابراهیمی؛ اندازه: ۱۶/۹×۲۲/۲سم [رایانه]

● الانموذج / منطق / عربی

al-unmūḏaj

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵/۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی با تیماج تریاکی ضربی، ۳۹گ (۸۵–۱۲۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۴–۱۱۶۷]

● انموذج الآداب / عرفان و تصوف / فارسی

unmūzaj-ol ādāb

یکی از عارفان شیعی در این رساله، صوفیان را رد نموده و در آن از اشراقیان و ملای روم (۵۳پ) و سید عبدالمالی، رونق علی بنگالی، زغال علیشاه، بنگال ولی روسیاه، بهمنیار همدانی، رمز یا هیچ مدانی، عبدالله بلبانی، شیخ بدخشانی، علی حیدر چپلاق، رحیم علی قنبر، مستعلی، سرخیلی، نورعلی قمبر علی، شوربنکی، شفیع زرابی، مهدی کهلانی، شیر ربیع ازوانی، بایزید بسطامی، منصور حلاج یاد کرده و همه را «کجرو و دارای چنک و بربط و عود و پیاله نوش باده وحدت وجود و موجود و پیر و شیطان» دانسته است. در ۴۳پ از ملامحسن (کاشانی) نام می‌برد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۵/۱

آغاز: و به ثقتی بسمله و حمد و صلوة اما بعد. پس معتکف زاویه گمنامی و رونق بخش اساس بی سرانجامی.؛ **انجام:** با بنده بگو هر چه هوای دل تو است تا با تو چنان زیم که رای دل تست

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ساده مشکی، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۴۱۲]

● **انموذج الاصول** / اصول فقه / عربی

unmūḏaj-ul usūl

پرپینچی، رجب علی، ق۱۴ قمری

parpīnčī, rajab ‘alī (- 20c)

مؤلف در این رساله ابتدا مسایل اصول فقه را به نثر دریک «مقدمه» و چند «فصل» کوتاه و یک «خاتمه» بیان نموده و پس از آن، به نظم کشیده است. تعداد ابیات این منظومه ۵۰۰ بیت است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۹۷-۲۹۵۷/۹

آغاز: الحمدلله الذی نور قلوبنا باصول الایمان وطهر جیوبنا عن شبهات الایقان والسلام والصلوة ... اما بعد فیقول الحقیر عدیم البضاعة والفقیر قلیل الاضائة؛ **انجام:** لکون تعداد ذه المنظومة ×× خمس مائة فیها الموسومة / فی یاء شهر الشهر والالفا ×× بعد شک حمد الف الفا

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی لولادار، ۲۵گ، ۱۰ سطر چلیپایی، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱-۵۱۵]

← انموذج برج لال > هدایة العلوم الهندیة

● **انموذجة ابراهیمیة** / فلسفه / عربی

unmūzajat-un ibrāhīmīya

حسنی، ابراهیم بن حسین

hasanī, ebrāhīm ebn-e hoseyn

تاریخ تألیف: ۱۰۰۷ق

تعلیقات بر الهیات کتاب الشفاء و النجاة.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۹

آغاز: الحمدلله الذی وفقنا لابتداء الحمد و المقال فی المکان الخصوصی القدوسی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۰ق؛ ۱۱۹گ، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۸×۱۸سم [ف: ۲-۵۵]

● **انموذج التجوید** / تجوید / فارسی

unmūḏaj-ut tajwīd

پرپینچی، رجب علی، ق۱۴ قمری

parpīnčī, rajab ‘alī (- 20c)

منظومه کوتاهی است دربرخی مسایل وقواعد علم تجوید

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵/۱۹۷-۲۹۵۷/۴

آغاز: نون ساکن نون صاحب جزم را گوید عرب ×× دو زبر دو زیر دوپوش هست شویی از ادب / از الف تا یا حروف بیست هشت راتسمیه ×× بر تهجی و حجا گشته معنون تسویه؛ **انجام:** عقل طبعم بهر تاریخی کلام ×× غش کامل برده الف و میم ولام / بهر تعداد همین نظم هدی ×× آمده از عالم طبعم ندا

خط: شکسته، نستعلیق، کا: به خط شاعر، تا: ۱۹ذیحجه ۱۳۲۱ق؛ جلد: تیماج مشکی لولادار، ۲گ، ۱۰ سطر چلیپایی، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱-۵۱۵]

● **انموذجة فی اصول الدین** / کلام و اعتقادات / عربی

unmūzajat-un fī usūl-id dīn

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، -۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ‘alī ebn-e ahmad (- 1893)

رساله‌ای متوسط در اصول دین و عقاید کلامی شیعی در چهار بنا: توحید، نبوت، امات و معاد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۹/۳

آغاز: حمده و بعد فیقول العبد المحتاج ... ان هذه الانموذجة مختصرة فی اصول الدین مشیرة الی الباب معارف العارفین؛ **انجام:** فصل؛ قد ورد فی الاخبار الماثوره قولهم لا جبر و لاتفویض بل امر بین الامرین و هی مساله مشکله و المعرفه بکنهها مستشکله ...

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، ۶۷ص (۸۰-۱۴۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۱۸۶]

← انموذج جلیل > اسئلة القرآن و اجوبتها

● **انموذج الحق فی بناء التکلیف علی حصول الیقین** / اصول فقه / عربی

unmūḏaj-ul ḥaqq fī banā’-it taklīf ‘alā ḥuṣūl-il yaqīn

احسائی، هاشم بن احمد، -۱۳۰۹ قمری

ahsāīī, hāšem ebn-e ahmad (- 1892)

در ۱ «مقدمه» و ۴ «باب» و ۱ «خاتمه»: مقدمه در ۲ «مقام» و عناوین کوچکتر «فصل». در اصول فقه.

آغاز: الحمدلله الذی امتن علی عباده عند التکلیف بمبین البیان و عند التعریف ... اما بعد، فهذه مبان وجیزه تنطوی علی معانی عزیزه ... مسمیا انموذج الحق المبین فی بیان التکلیف.

[دنا ۲۱۱/۲]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۷/۱-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احاطت بکم الاعداء. و لنختم القول حامدین مستغفرین مصلین علی محمد و آله الطاهرین.

خط:نسخ خوش،بی‌کا،تا: قرن ۱۴؛ ۹۶ص (۲-۹۷) [عکسی: ۱-۴۱]

● **انموذج طالع ولادت استخراجه بزیج الشاهی** /

طالع‌بینی / فارسی
onmūzaj-e tāle‘-e velādat estexrāj-eh be-zīj-eš šāhī
زایجه طالع ولادت یکی از بزرگان زمان است به نام بدر الدین ابوالقاسم بن محمد بن ابی تراب موسوی نیشابوری در سال ششصد و شش یزدگردی برابر ششصد و پنجاه و پنج هجری قمری و مستخرج که نام خود را مذکور نداشته است. پس از حمد باری و نعت نبی و تمهید مقدمه چنین گوید:
«پس از جمله سعادات کامل و شهادات شامل که از حرکات استحالی و انتقالی ظاهر گشته است، یکی موجود وجود امیر امجد رشید، قرة عیون العلماء و الامراء، سلالة المجد و الکرم، ذوالسعادات، سلالة النبوية، مفخر آل یس، بدرالدین ابوالقاسم بن صدر الکبیر العالم المقبل المحسن المنصف الممکن الموقر سند السادة سلطان النقبا، حسیب و نسیب خراسان، فخرالدولة و الدین شمس الاسلام و المسلمین، مختار الملوک قدوة الصدور و اکرمهم، محمد بن ابی تراب الموسوی یدیم الله علوه و کبت بالذل عدوه و نور عینه بجمال و کمال و رفعت و سناء، و این ولادت بوده است در بهترین وقتی و خجسته ترین ساعتی از شب سه‌شنبه بیست و ششم ماه محرم سال بر ششصد و پنجاه و پنج از هجرت سید المرسلین محمد المصطفی علیه الصلوة و السلام موافق با شب سیزدهم از ماه شباط سال بر هزار و پانصد و شصت و هشت از تاریخ ذوالقرنین اسکندر رومی موافق با شب چهارم از اردیبهشت ماه قدیم سال بر ششصد و بیست و شش از تاریخ یزدجرد شهریار آخر ملوک عجم، و این ولادت مبارک در شهر نیشابور بوده است که طول ویست از جزایر خالدات چندین: صب ل و عرض وی از خط استوا در ناحیت شمال چندین: لوکا والله اعلم». و بعد به استخراج طالع ولادت وی پرداخته بحکایت مترصد و تصحیح آن به نمودار بطلیموس و کوشیار و هرمس، و استخراج تقویم قمر در وقت سقوط نطفه و ساعات بعد تا زمان میلاد و استخراج تقویم شمس در وقت ولادت با ذکر زایجه طالع و احکام آن تا منتهی شود به حواس خمسه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۳۲/۴
آغاز: ثنای بی منتها حضرت کبریا خدای را که ذات او از مناسب زمان و مکان مبراست؛ **انجام:** و تا بآخر عمر این حاست در صحت بود، اینست احوال پنج حواس ظاهر که شرح آن داده آمد بعون الله و حسن توفیقه وصلی الله علی محمد وآله اجمعین
خط: نسخ، کا: حیدر بن محمد رمال، تا: ۶۸۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی عنابی ضربی، ۷۷، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۸سم [ف: ۸-۴۳۸]

● **انموذج الطب** / طب / ترکی
onmūzaj-ot teb
حکیم امیر چلبی، محمد طبیب، -۱۲۸۷ قمری
hakīm amīr čalabī, mohammad tabīb (- 1870)
اهداء به: وزیر کاپیتان رجب پاشا
تاریخ تألیف: ۱۰۳۴ق (زمان سلطنت رجب پاشای سوم)
کتابی نسبتا مفصل با عناوین تعلیم، سفر و باب؛ مشتمل بر «مقدمه» و شش «تعلیم» و دارای ابواب و یک «خاتمه». مؤلف در مقدمه به علت تألیف کتاب اشاره نموده سپس مباحثی در کلیات طب و ادویه مفرده به ترتیب حروف الفبا آورده آنگاه بیماری بدن را از سر تا به پا همراه با روش درمان هر یک را بیان کرده است. مؤلف در این اثر از کتاب‌هایی چون قانون، شفاء، تحفة سعیدیه، الموجز و شروح آن، کامل الصناعة علی بن عباس اهوازی، اسباب و علامات، الحاوی محمد بن زکریا رازی، ذخیره خوارزمشاهی سید اسماعیل جرجانی و ... بهره جسته و اشعاری نیز از حافظ و سعدی در لابه لای نسخه آورده است.
[کشف الظنون ۱۸۴/۱؛ هدیة العارفین ۲۷۸/۲؛ عثمانلی مؤلفلری ۲۰۴/۳؛ فهرس مخطوطات مکتبة کوپریلی ۴۸۷/۱؛ فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیة ۵۳/۱؛ فهرس مخطوطات الطب الاسلامی فی مکتبات ترکیا ۱۴۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵۴/۱
آغاز: حمد وسپاس بی قیاس اول صانع حکیم جنابه سزاواردر که قدرة ... سبب تألیف کتاب و موجب تسطیر حکمت نصاب داعی حقیر سید محمد الطبیب؛ **انجام:** کورمک قالبدر بوطریق ایله تمام علم حاصل ایدر بونه نصکره همان عقل سلیم و طبع مستقیم کرکدر که طالبه رهبر اولا.
خط: نسخ، کا: ولی بن فتح الله الشهیر بازار باشی، تا: ۱۰ رجب ۱۰۶۳ق، جا: اسکدار در ترکیه؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، «سیدی» و «علی چوقدار»، برخی حواشی به فارسی، مجدول، دستخطی از حاج [دمران] افندی؛ مهر: «عبده مرتضی علی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، ۲۷۸گ (۱۱پ–۲۸۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۵-۳۹۷]

← انموذج عباسی > الواح عباسی

● **انموذج العلوم** / چند دانشی / عربی
unmūḏaj-ul ‘ulūm
دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰-۹۰۸؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427-1503)
اهدا به: سلطان محمود اق قوینلو
تاریخ تألیف: ۹۰۷ق؛
ده مسئله از ده علم به اختصار که دوانی برای طلاب مبتدی تألیف کرده است: مسئله ۱. در حدیث و اصول فقه؛ ۲. در فقه؛ ۳. در برخی از خلافیات؛ ۴. در طب؛ ۵. در کلام؛ ۶. در تفسیر؛ ۷. در هندسه؛ ۸. در هیئت؛ ۹. در منطق؛ ۱۰. در ارثماطیقی. دوانی رساله را برای سلطان محمود نوشته و در دیباچه رساله با

تجلیل فراوان از او یاد کرده و می‌گوید: «مدتها از اینکه در جزء ملازمان او هستم دلشاد بوده‌ام». دوانی پیش از شروع در مسائل، استادان و تاریخچه کوتاه زندگی خود را یاد می‌کند. یکی از اساتید دوانی که در اینجا از او یاد آورده، پدرش سعدالدین اسعد دوانی است که سلسله مشایخ و استاتید او را چنین می‌شمارد: شرف الدین عبدالرحیم جزی شاگرد امام ابوالمکارم خواجه شیخ بن المبارک شاه ساوی، شمس الدین محمد جزری، جمال الدین محمود بن حاج ابوالفتح سروستانی، لسان الدین نوح سمنانی شاگرد جمال الدین محمد قزوینی و میر سید شریف گرگانی. استادان دیگر خویش را چنین یاد می‌کند: صفی الدین عبدالرحمان حسینی ایقجی و عبدالله بن میمون کرمانی گیلی و محیی الدین محمد انصاری کوشکناری.

آغاز: و الاعتصام بکرمه العمیم و به نستعین الله المحمود فی کل فعاله و هو المشکور علی جزیل نواله و جمیل افضاله ... فیقول الفقیر الی الله تعالی و لطفه الحقیقی محمدبن اسعد الدوانی الصدیقی ... انی کنت برهة من الزمان و مدة من الاوان مشعوفاً

انجام: و فی قوله با مار اللطیفه لایخفی علی الفطن هذا آخرما قصدته ایراده فی هذه الرسالة جعلته انموذجا لتلک العلوم ... وصحبه رحوم الردا و نجوم الهدی والحمدلله رب العالمین.

چاپ: ضمن ثلاث رسائل، سال ۱۴۱۱ قمری، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی.

[کشف الظنون ۱۸۴/۱؛ الذریعة ۴۰۶/۲ و ۴۰۷ رقم ۱۶۲۷؛ دنا ۲۱۱/۲ (۵۵ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- رد انموذج العلوم لدوانی؛ دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد (-۹۴۸)

۲- رد الانموذج؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)

۳- شبهة الطفرة؛ تنکابنی، محمد کاظم بن عبدالعلی (-۱۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۲۱/۲

آغاز: المسئلة الاولی فی الحدیث اتفقوا علی ان الحدیث لا الضعیف یثبت به الاحکام الشرعیة؛ **انجام:** المسئلة السادسة من التفسیر قوله تعالی و لکن حق القول منی ... ان السلطان السعید

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۲۵گ (۳۹پ-۶۳پ)، ۱۹ سطر(۷×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۳۵-۶۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۸۵/۱

خط: نسخ زیبا، کا: عبدالعلی کاتب، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، مصحح، محشی، دارای سرلوح مذهب مرصع؛ جلد: تیماج قرمز، عطف و دور تیماج مشکی، ۲۳گ (۲پ-۲۴ر)، ۲۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۲۰-۲۵۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۱۵/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [میراث شهاب: س۸ش۴-۵۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۰ق؛ محشی با علامت «منه»؛ کاغذ: شرقی، ۲۹گ (۸۰پ-۱۰۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۳۲-۷۸۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۸۸/۳

در ده علم؛بی‌کا،تا:جمعه۳رمضان ۹۳۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۴۵گ (۴۱پ-۸۵ر)، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۴سم [ف: ۵-۱۴۷]

۶. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۳-ج

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن علی بن ظاهر استرابادی، تا: پایان شعبان ۹۳۸ق، جا: کاشان؛ ۲۷ (۱۲۲پ-۱۴۸ر) [ف: ۲۵۵]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۳/۴ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۴۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ تیره مقوایی با ترنج و نیم ترنج زرین و با جدول کوبیده زرین و منگنه دار، قطع: بغلی [ف: ۲-۵۵]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل السلطان غیاثا للمستغیثین و ظاله؛ **انجام:** بعض الافاضل بان التعلق لیس امرا موجودا بل هو امر اعتباری عقلی و لا یلزم تساوی احکام الاعتباریات و احکام الخارجیات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۵۵ق [الفبائی: ۷۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد قلت فی التعمیه عن اسم ظاهر ... کتبه العبد المذنب المحتاج الی رحمة اله الملک السبحانی فی تاریخ شهر محرم الحرام فاضت برکاته.

خط: نسخ، کا: غیاث الدین اصفهانی، تا: ۹۶۶ق؛ قطع: رقعی [الفبائی: ۷۰]

۱۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۹/۱ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و منگنه و مقوایی، قطع: ربعی [ف: ۲-۴۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۵۶/۴

(پایان در مساله دهم افتاده)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه [ف: ۵-۲۲۰]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳/۱-۶/۱۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ذیحجه ۹۷۶ق؛ محشی به امضاء «ا ه م»، مصحح؛ ۲۶گ، ۲۰-۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱-۵۱۴]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین تمت ۴ شهریور صفر الخیر سنه ۹۷۷

خط: نستعلیق خوش، کا: شیخزاده، تا: صفر ۹۷۷ق؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج تریاکی ضربی عطف میشن قهوه‌ای، ۳۱

سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۳۰۵]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۰/۴
بی‌کا، تا: رمضان ۹۸۶ق، جا: شیراز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵۲گ (۷۰-۱۲۱)، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۱-۲۴۴۰]
۱۵. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۷۸/۱-د
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۸۹ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سبز مقوایی تازه، ۴۰گ (۱ر-۴۰ر)، ۲۰ سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲۵۵]
۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۸/۷
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج دولای مشکی گرد تریاکی، درون تیماج حنایی، ابعاد متن: ۷×۱۹، قطع: بیاضی، اندازه: ۷/۵×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۱۳۴]
۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۱/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: جیبی [ف: ۳-۱۴۲]
۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۱۱گ (۲۷ر-۳۷پ)، میانگین ۳۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۹سم [ف: ۳۱-۶۸۲]
۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۸/۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰ص (۲۲۳-۲۸۲)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۸۵]
۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۲/۱۱
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن شاه محمد استرآبادی، تا: ۱۰۰۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴گ (۱۰۱پ-۱۳۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۷-۳۰۴]
۲۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اشرف شولستانی، تا: رمضان ۱۰۰۶ق؛ محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳۳گ (۴۳پ-۷۵ر)، ۲۰ سطر (۵×۱۴/۵)، (۸/۵×۱۹)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۲۷۲]
۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۰/۴
خط: نستعلیق، کا: ابوالفتح بن عبدالحی، تا: ۱۰۱۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ (۳۱پ-۶۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۹-۷۹]
۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۱ق، جا: سپاهان؛ خطبه و سرگذشتی که دوانی از خود در دیباچه می‌آورد را ندارد؛ ۸۲ص (۲-۸۳) [ف: ۳-۱۵۸]
۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۶۶/۴
آغاز: الحمدلله الذی جعل السلطان غیاثا للمستغیثین و طلایة مأوی الیه طرائق المهلوفین و الصلاة و السلام علی سید المرسلین و قائد الغر المحجلین محمد؛ **انجام:** و هذا آخر ما قصدنا ایراده فی هذه الرسالة جعلته انموذجا تلك العلوم
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن اسماعیل، تا: دهه اول رمضان ۱۰۳۲ق، جا: قزوین؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج مشکی، ۳۵گ (۱۵۰ر-۱۸۴ر)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۱]
۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۰۸/۳
خط: نسخ، کا: شرف الدین علی شیرازی، تا: پنج‌شنبه جمادی الثانی ۱۰۳۷ق؛ از استادان و مشایخ او در آغاز یاد شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۴۴ص (۱-۴۴)، ۲۶ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۷۱۰]
۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۲ق؛ محشی با نشان «هـ گ هی»؛ ۲۵گ (۹پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶-۲۲۴۱]
۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۵۳
آغاز: عرفوا العدد بانه نصف کل من الحاشیتین المتقابلین فان العشرة احد حاشیته تسعة؛ **انجام:** فكذا تفصيل هذا المجمل بالنسبة إلى تفصيل ذلك المجمل فتأمل فيه.
نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه ۱۸۰۵/۸ مجلس که قسمت دهم انموذج العلوم است ذکر شد؛ خط: نسخ مخلوط به شکسته، کا: ابن دیباج، محمد بن عبدالله، تا: ۱۰۶۳ق؛ در مجموعه ۴۹۴۷ [ف: ۱۸-۸]
۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** کتب بعضها مصنفها و کتب فی آخرها نجز تحریر الوریقات الاخرة مؤلفه محمد بن اسعد الصدیقی الدوانی ملکها الله نواصی الامانی.
خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد بن فضل الله، تا: شعبان ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دارای برگردان از تیماج قرمز، ۷۲ص (۱۹-۹۰)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۴۸۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۲۳/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۲۷]
۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۴/۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان شعبان ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۱۵گ (۹۲پ-۱۰۶ر مسئله ۴و ۵ و ۷ تا ۱۰)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸-۷۵۲]
۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۳
آغاز: بسمله. المساله الاولی فی اصول الحدیث و الفقه اتفقوا علی ان الحدیث؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق، قطع: رحلی کوچک [الفبائی: ۷۰]
۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۸

آغاز: فی ارثما طیقی، عرفوا العدد بانه نصف کل من الحاشتین المتقابلین فان العشرة مثلا احد محاشیتیه تسعة و الاخری احد عشر و المجموع عشرین؛ **انجام:** برابر

قسمت دهم انموذج العلوم است و در پایان این رساله دوانی ابیاتی چند که خود در معما سروده، آورده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۷۸ق؛کاغذ:فرنگی سفید،جلد: تیماج قرمز ضربی، ۴ص (۵۶-۵۹)، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۳۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۱۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۰۲]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۵/۱۳

آغاز: سیله من الارثماطیقی العدد اما تام و هو ما یکون جمیع کسوره؛ **انجام:** برابر

بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۲ق؛ ۳ص (۲۳۰-۲۳۲)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۳۲-۲۰۰]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۷۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد قاسم شریف سیستانی، تا: ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶۴ص (۲۰۱-۲۶۴)، ۲۳ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۲۱۲۰]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ شوال ۱۰۹۰ق، جلد: تیماج بنفش آبی، ۱۹گ (۴پ-۲۲ر)، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۸سم [ف: ۴۳-۲۲۳]

۳۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۷

آغاز: برابر

کا: عبدالصمد بن میرزا محمد قهپایی، تا: ۱۰۹۶ق، جا: اصفهان؛ سطر [ف: ۳۰۸]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۵۲/۱-ف

نسخه اصل: دهلی در دیوان هند شماره ۴۰ f-a؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عاصف محمد، تا: قرن ۱۲، جا: مدرسه خواجه؛ ۲۰ص [فیلمها ف: ۳-۱۲۹]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹/۴

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۳۲ص (۸۸-۲۱۹)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۹-۲۵۹]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۹۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۶گ (۲ر-۲۷ر)، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶-۶۷۴]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۶/۲۹

آغاز: المسألة الأولی، فی اصول الحدیث و الفقه، اتفقوا علی ان الحدیث الضعیف لا یثبت الاحکام الشرعیة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی فرزند میرزا عزیز، تا: چهارشنبه ۱۲۶۲ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۱۰گ (۱۴۰پ-۱۴۹پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۳۳-۱۸۵]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۸/۶

آغاز: بسمله، المسألة العاشرة من الأرثماطیقی العدد اماتام و هو مایکون کسوره مساویاً کالستة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ محشی؛ ۳گ (۸۷-۸۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۰-۶۴۵]

۴۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی به رنگ آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۱۷گ (۵۷-۷۳پ)، ۲۱ سطر(۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۸]

۴۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۷۶۵/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز تیره مقوایی، ۷۰گ (۷۵پ-۱۴۴ر)، ۱۴ سطر (۵×۱۲/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۹۰]

۴۳. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۱۰-ب

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۷گ (۱۰۵پ-۱۳۱ر) [ف: ۵۰۸]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی‌دار، ۱۴گ (۵۶ر-۶۹ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۶۵]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۱۷

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۷ص (۱۰۸-۱۳۴)، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۴۱]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۳۶

آغاز: المسألة الأولی فی اصول الحدیث و الفقه، اتفقوا علی أن علی أن الحدیث؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۲۵۷ر-۲۶۹ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۴]

۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۵۰۵/۱۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۱۶گ (۲۸پ-۴۳پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۳-۲۰۲]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق عالی، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۰]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن، ۴۵ص

(۲–۴۶)، **۲۳** سطر (۱۲×۷)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴۷/۱–۶۰]

۵۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۰۶/۸

آغاز: المسألة الاولی فی اصول الحدیث و الفقه؛ **انجام:** فاعلاً بالاختیار و کونه بحیث یصح منه الفعل و الترک ...

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن زین العابدین أشرف حسینی، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۱۷گ (۸۳پ–۹۹پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [مؤید: ۱–۳۳۱]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۶۷/۲

آغاز: و من المشایخ الذی لاقیتهم و تبرکت بهم السید الامام الهمام صفوة الائمة الاعلام؛ **انجام:** هذا اخر ما قصدت ایراده فی هذه الرسالة جعلته انموذجا لتلک العلوم فیلاحظه خدام العتبة العلیة بعین الرضا فانه غایة الماموول و نهایة المنی و لله الحمد فی الاخرة و الاولی

کا: شاه ملا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه تیماج،۸گ(۵۵پ–۶۲پ)،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم[ف:۳۰–۲۲۵]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۱۱

آغاز: فی ارثماطیقی، عرفوا العدد بانه نصف کل من الحاشتین المتقابلین فان العشر مثلا؛ **انجام:** فکذا تفصیل هذا المجمل بالنسبة الی تفضیل ذلک المجمل. فتأمل فیه فهذه آخر ما اوردناه. الحمدلله

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه ۱۸۰۵/۸ مجلس که بخشی از انموذج العلوم است ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۲گ (۲۹ر–۳۰پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴–۵۸]

۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۷۰]

۵۴. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه: ۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج زرد، **۲۴**گ (۱۲پ–۳۵پ)، **۲۷** سطر، اندازه: ۱۱×۱۴/۵سم [ف]

۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۷۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز، از آغاز در مسئله طب افتاده؛ در آن آمده که من افلاطون را در خواب دیده‌ام و از حاشیه او بر شرح تجرید یاد شده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۳۱گ (۱۵ر–۴۵پ)، ۱۸ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳–۳۵۱۲]

۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۶۸/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با حاشیه نصیر در ص ۲۷۱ و ۲۷۲؛ کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب مقوایی بالولا، ۸۳ص (۱۹۴–۲۷۷)، ۱۹ سطر (۴×۱۱)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۴–۳۶۱۷]

۵۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴/۷

من الانموذج با پراکنده‌های دیگر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷–۲۶۸]

۵۸. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۱

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷–۵۳۹]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۴/۴

آغاز: هذه مسائل افادها الفاضل العلامة ... المسالة الاولی من اصول الحدیث و الفقه، اتفقوا علی ان الحدیث الضعیف لا تثبت به الاحکام الشرعیة.؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، **۴۳**گ (۵۳پ–۹۵ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱–۲۴۶]

● انموذج العلوم / گوناگون / عربی

unmūḏaj-ul ‘ulūm

ترکه طوسی، افضل الدین محمد، –۹۹۱ قمری

torke-ye tūsī, afzal-od-dīn mohammad (- 1583)

رساله‌ای است در مطالب دینیه و مقاصد علمیه دارای هفت مسأله: ۱. در کلام (توحید)؛ ۲. در تصور و تصدیق (اعتراض میر فخرالدین استرآبادی بر محقق دوانی)؛ ۳. در علم حکمت (هیولی جزو جسم نیست)؛ ۴. در علم هندسه (درمورد زاویه)؛ ۵. در صدق و کذب خبر؛ ۶. در علم فقه (استثناء در اقرار)؛ ۷– در علم اصول (امر به شی موجب نهی از ضد است).

آغاز: بسمله اما بعد فتح الکلام بحمد الملک العلام بتوحید المفضل المنعام ... المساله الاولی من الکلام فی توحیده تعالی واجب الوجود لذاته ...

انجام: و هو خلاف المفروض و الجواب الجواب، والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

[دنا ۲۱۲/۲(۱۲ نسخه)؛ الذریعة ۴۰۴/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۸۱/۲۸

آغاز و انجام: برابر

در فهرست بدون مؤلف آمده که با توجه به آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد قاسم بن بهزاد، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۲گ (۶۲ر–۶۳پ)، اندازه: ۱۶/۶×۲۵/۲سم [ف: ۸–۲۸]

۲. تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۳۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶–۶۹۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به عنوان «ست مسائل» و بدون نام مؤلف آمده است که با توجه به آغاز نسخه کامل شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱پ–۱۰پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱–۸۵]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه قاضی، تا: شوال ۱۰۱۵ق، جا: حیدرآباد؛

کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی [ف: ۵-۳۰۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۸۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۹ق؛ مورب، مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، جلد: مشمعی زرشکی با مقوا؛ ۷گ (۱۴۳-۱۴۹)، ۲۰ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۲۹-۵۹۱]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۰۹/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عمادالدین محمود بن تقی الدین محمد نسابه، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان [نسخه پژوهی: ۳-۹۵]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۲

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ ۵ص، قطع: خشتی [ف: ۳۰۸]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسحاق بن نوروز شولستانی، تا: ۱۰۹۶ق؛ نسخه بدلها در حاشیه آمده؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۷۳پ-۱۷۶پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۷-۲۴۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۱۱/۹

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، ۱۵ص (۸۵-۱۰۰)، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۴۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۵/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۶ق؛ در روی برگ آغازین رساله نوشته: «رسالة لافضل الدین محمد الشهیر بترکه فی حل مطالب عویصه من فنون متنوعة» کاتب در انتها آورده که این نسخه را از روی نسخه مغلوطی استنتاخ کرده؛ جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۶۹-۷۶)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۱۸]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۲/۱۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۰ص (۱۱۸-۱۲۷)، ۲۴ سطر [ف: ۹-۲۳۲]

۱۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۸۸/۱

آغاز: من حیث انه هذا بمفهوم یجوز له بالنظر الی الذات؛ **انجام:** یلزم ان یکون اداء الدین واجبا مطلقا بهذا المعنی و ان اراد ان وجوبه.

در فهرست ناشناس آمده. دارای هفت رساله ... المسالة الثانیة، اعترض السید العالم الجلیل الامیر فخر الدین استرآبادی علی المحقق الدوانی بانه قال التصور و التصدیق مختلفتان. المسالة الثالثة فی علم الحکمة، الهیولی لیست بمقصد فی الاحسام ... المسالة الرابعة فی علم الهندسة، قد برهن فی شکل سه من المقالة الثالثة. المسالة الخامسة فی العربیه، قالوا کل خبر اما صادق او کاذب. المسالة السادسة من علم الفقه، قال له علی عشرة الا تسعة. المسالة السابعة من علم الاصول، قال بعض فضلاء المعاصرین معترضا معارضا فی بعض رسائله؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۳۹۴]

● انموذج العلوم / چند دانشی / عربی

unmūḏaj-ul ‘ulūm

مشکک رستمداری، محمد بن علی، ق ۱۰ قمری

moškak-e rostamdārī, mohammad ebn-e ‘alī (- 16c)

نام مؤلف از فهرست ص ع است، در آن از سید شریف یاد شده است. این مسائل در نسخه آمده: ۱. عقد الوضع؛ ۲. القضیة الضروریة؛ ۳. علم الواجب؛ ۴. عروض الوجود للماهیة؛ ۵. النسبه بین الذهن و نفس الامر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۵/۱۰

آغاز: بسمله و به توکلی الحمد الله مبدع الاشیاء ... لما ذا حمنی ببالی آلام الانام و توالی ایام الالام عن ترتیب ما یلیق خدمة حضرة الامیر ... امیر سلطان مراد خان بن امیر شاهی خان الحسینی ... و رقمت الان عدة کلمات فی سبعة مباحث متفرقة بالاستعجال و تشتت البال ... رسما لخدمته الشریف و تحفة لمحفله المنیف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام در پنجمی افتاده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳ص، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶-۶۸۰]

● انموذج العلوم / چند دانشی / عربی

unmūḏaj-ul ‘ulūm

سلطان العلماء، حسین بن محمد، ۱۰۰۱-۱۰۶۴ قمری

soltān-ol-‘olamā’, hoseyn ebn-e mohammad (1593-1654)

بیست مسئله مشکل از فقه و اصول و کلام و حدیث در این رساله تشریح شده و به شاه صفی صفوی تقدیم گردیده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذه مسائل متفرقة فی علوم متشعبة قد تکلم فیها جمع من الاعلام.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ عکسی؛ ۳۴گ (۵۰ر- ۸۴پ) [مختصر ف: ۸۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۹/۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان کان من جانب الحکماء، لیس الا ما وافق علیه الحکماء و المعتزلة و المصنف فکیف اشار الی رده، و اما ما اختلفوا من ازلیة ذلک الوجوب ... ناتمام.

بخش منطق و کلام آن می‌باشد. نام مؤلف به استناد نسخه ش

۲۷۸۳/۱ مرعشی ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: اسحاق بن نوروز شولستانی، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح؛ دارای افزودگی‌هایی به صورت فواید بعد از انجام؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۲۲۶ر-۲۲۸ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۷-۲۵۲]

۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۵

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ ۱۸ص، قطع: خشتی [ف: ۳۰۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۶۸/۱

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن میر نعمت الله موسوی قزوینی، تا: ۱۲۲۱ق، جا: مدرسه حاج وردی خان قزوینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۱۴۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان المنهی عنه هو الکالی بالکالی لا الدین بالدین.

خط: نستعلیق، کا: صدرالدین محمد بن محمد صادق حسینی، تا: ۱۰۹۲-۱۱۰۵؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۱گ (۳پ-۳۳پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۷-۳۴۳]

● **انموذج العلوم** / فلسفه / عربی

unmūḏaj-ul ʻulūm

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳-۱۰۹۸ قمری

šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624-1687)

آن را رساله الانموذج هم خوانده اند.

[دنا ۲۱۳/۲؛ الذریعه ۴۰۶/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۶۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی عطف و گرد تریاکی، ۲۲گ (۶۸پ-۸۹پ)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۶/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸/۴ط

آغاز: بسمله. قوله لان الاستغناء عن المؤثر الفاعل ضروری قیل (صاحب القیل هو آقا حسین الخونساری) هذا الدلیل علی غایة النفاسه؛ **انجام:** و لعمری انه اتی فی هذه الحاشیه بحقایق ... و الشقایق و لنختم الکتاب ... اجمعین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۹ص (۱۲۵-۱۸۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف۳۲۴/-۱۰۱]

● **انموذج العلوم** / گوناگون / عربی

unmūḏaj-ul ʻulūm

مشهدی، معزالدین محمد بن فخرالدین محمد، ق۱۱ قمری

mašhadī, moʻezz-od-dīn mohammad ebn-e faxr-od-dīn mohammad (- 17c)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۶

بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۹۶ق، ۲ص، قطع: خشتی [ف: ۳۰۸]

● **انموذج العلوم** / چند دانشی / عربی

unmūḏaj-ul ʻulūm

خاتون آبادی، اسماعیل بن محمد باقر، ۱۰۳۱-۱۱۱۶ قمری

xātūn-ābādī, esmāʻīl ebn-e mohammad bāqer (1622-1705)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۳/۲

آغاز: بسمله، و به ثقتی و عونی فی التتمیم و الفوز بالصواب، الحمدلله رب العالمین و الصلوة رالسلام علی محمد و آله و اوصیائه اجمعین، اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی اسمعیل الحسینی الشهیر بالمدرس الخاتون آبادی، ان هذه انموذج من العلوم التی کنت مشغولا مر اللیالی و الایام بمدارستها و مباحثتها و مطالعتها جملة کل فی کل املیتها اثناء؛ **انجام:** اقدام الاعلام حقیق بان یبالغ فیه زیادة الایضاح و الافهام و حری بان یحتاط فیه کل الاحتیاط فی تثبیت الاقدام انتهی کلام هذا المدقق المعاصر و بعد هذا شرع فی نقل کلام السید الداماد بعبارته کما نقلنا سابقاً و اقول تنها مسئله نخست از این رساله است که در هندسه است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای کمرنگ یک‌لا، ۵۶ص (۳۳-۸۸)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰-۱۳۲۸]

● **انموذج العلوم** / گوناگون / عربی

unmūḏaj-ul ʻulūm

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶۱

آغاز: بسمله و الاعتصام بکرمه العمید الله المحمود فی کل افعاله؛ **انجام:** و ایهام لایخفی علی الفطن هذا اخر ما قصدته ایراده فی هذه الرساله

بی‌کا، تا: ۱۰۷۱ق [رایانه]

● **انموذج الفنون** / چند دانشی / عربی

unmūḏaj-ul funūn

میرزا جان باغنوی، حبیب الله، -۹۹۴ ؟ قمری

mīrzā jān-e bāqnavī, habīb-ol-lāh (- 1586)

به‌نام بزرگی در مسائل مختلف علوم ساخته است. «کشف الظنون» کتابی به عنوان «انموذج الفنون» به باغنوی نسبت داده است نه «انموذج العلوم» و احتمالاً نام کتاب او این است و

انموذج العلوم را از دوانی دانسته است.
آغاز: جل و علا من تحير عقول العارفين فی كنه جماله ... فهذه رسالة حررها اقل خلق الله ... جعلتها تحفة للمجلس الشريف و الحفل المنيف.
[دنا ۲۱۳/۲؛كشف الظنون ج۱، ص ۱۸۵]

۱. تهران؛ بيانی، مهدی (دكتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۳۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشريه: ۶-۶۹۴]
۲. شيراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۰۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، كا: عمادالدين محمود بن تقی الدين محمد نسابه، تا: ۱۰۶۷ق، جا: اصفهان؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۹۵]
۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۳
شامل چند مساله در نحو و منطق و فلسفه و غيره. در فهرست با عنوان «انموزح العلوم» آمده است؛ بی‌كا، تا: با تاريخ ۱۰۹۶ق؛ ۵ص، قطع: خشتی [ف: ۳۰۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۵۲/۴-ف
نسخه اصل: دلهی در ديوان هند شماره ۴۰ f-a؛ خط: نستعليق، بی‌كا، تا: قرن ۱۲ [فيلمها ف: ۳-۱۲۹]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱/۲
خط: نستعليق، بی‌كا، بی‌تا؛ كاغذ: ترمه، جلد: ميشن آلبالويی [ف: ۵-۳۱۰]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ان يكون كذلك بحسب الحسن و كذا ... فتامل تم بحمدالله
خط: نستعليق، بی‌كا، بی تا [الفبائی: ۷۰]

● الانموذج (فی تحقيق بعض المسائل و الفنون) /
فلسفه / عربی
al-unmūḏaj (fī taḥqīq-i ba‘ḍ-il masā’il wa-l funūn)
موسوی خان، معز
mūsavī xān, mo‘ezz

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۱۸
آغاز: بسمله، الانموذج الحمدلله الذی جعل الانسان نمودجا من العالم الكبير؛ **انجام:** كما سبق فثبت ما هو مذهب اهل الاسلام
خط: نستعليق شكسته، بی‌كا، تا: ۱۱۸۵ق، جا: احمدنگر؛ كاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رايانه]

● انموذج الكشاف = حاشية علی الكشاف / تفسير / عربی
unmūḏaj-ul kaššāf = ḥāšīyat-un ‘ala-l kaššāf
كرمانی، محمد بن يوسف، ۷۱۷-۷۸۶ قمری
kermānī, mohammad ebn-e yūsof (1318-1385)

وابسته به: الكشاف عن حقايق غوامض التنزيل و عيون الاقاويل فی وجوه التأويل = تفسير كشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)
اين كتاب تعاليقی توضيحی است بر تفسير «كشاف» زمخشری و رد و ايراد و تأييد برخی از حاشيه‌های ديگر «كشاف». روش مؤلف: نخست ذكر آيات به‌ترتيب و سپس ذكر عين عبارت متن كشاف و محشيان در عنوان: «كشاف، التقريب، الطيبی، السراجی». برای معرفی كتاب سطوری از مقدمه آن نقل می‌گردد: «قصدوا ان يستحضروا المضائق المعضل تدقيقها و المغالق المشكل تحصيلها التمسوا من العبد المفتقر الی الله الغنی ان اعين بعضها و انكان الاشكال مما يتفاوت بحسب الاحوال و اميز شطرا منها و ان كان الاعضال مما يختلف بحسب الاذهان فوقع بعد الاستخارة قرعة الاختيار علی ما عدده من المطارحات اكثر الفضلاء الكبار و هی المحال التی اعترض الامام الهمام الشيخ المعالی قطب الملة و الدين سعود الفالی فی كتابه المسمی بالتقريب جزاه الله يوم يفر المرء من القريب علی الكشاف بقوله و فيه نظر و لعمری انها مما يحال فيها الفكر فكتبت الاية التی اعترض و اجيب ثم لفظ الكشاف بما له و عليه ثم لفظ التقريب ثم ان حضرنی الجواب نصرة للعلامة اذكر من فكرتی الجريحة السامة و الا فاكتفی بما ذكره الشارحان الامام الزاهد القمقامة شرف الملة والدين الحسين الطيبی و العامل الكامل الفهام سراج الدين عمر الفارسی شكرالله سعيهما». (ولائی)
آغاز: لا احصی ثناء عليك انت كما اثنيت علی نفسك الحمدلله حمدا يوافی نعمه و بكافی مزيده.
[دنا ۲۱۳/۲؛ كشاف الفهارس ۳۷/۳]

۱. شيراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۸۷
خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۷؛ نسخ بدون نقطه، مصحح، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [نسخه پژوهی: ۱-۱۹]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** او فی الاثبات كتمرة خير من جراده.
خط: نسخ، بی‌كا، تا: حدود قرن ۱۰؛ واقف: فاضلخان؛ كاغذ: حنائی، جلد: تيماج عنابی ضربی، ۱۳۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۱-۵۲۵]
۳. شيراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۸۷
خط: نسخ بی نقطه، بی‌كا، بی‌تا؛ مصحح؛ اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۵]

● انموذج اللبيب فی خصايص الحبيب / تاريخ پيامبر اكرم (ص) / عربی
unmūḏaj-ul labīb fī xaṣāyiṣ-il ḥabīb
سيوطی، عبدالرحمن بن ابی بكر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

این کتاب گزیده‌ای است از کتاب بزرگ‌تر مؤلف، به نام «خصائص کبری» است که به «کفایة الطالب اللبیب فی خصائص الحبیب» نیز معروف است. کتاب شامل دو «باب» و هر باب دارای چهار «فصل»: باب اول: خصائصی از پیامبر ما (ص) را نقل می‌کند که ایشان را از دیگر پیامبران (ع) متمایز می‌سازد: فصل ۱) آنچه مربوط به خود ایشان در دنیا است، ۲) آنچه مربوط به شرع و امت ایشان در دنیا است، ۳) آنچه مربوط به ذات پیامبر (ص) در آخرت است، ۴) آنچه مربوط به امت پیامبر (ص) در آخرت است؛ باب دوم: به بیان خصائصی از پیامبر (ص) می‌پردازد که ایشان را از امت متمایز می‌سازد: فصل ۱) آنچه مربوط به واجبات است، ۲) آنچه مربوط به محرمات است، ۳) آنچه مربوط به مباحات است، ۴) آنچه مربوط به کرامات و فضایل است.

آغاز: بسملة، الحمدلله الذی اتقن بحکمته کل شیء ... هذا انموذج لطیف و عنوان شریف لخصته من کتابی الکبیر الذی جمعت فیه المعجزات و الخصائص النبویة ... و سمیته انموذج اللبیب فی خصائص الحبیب ...

انجام: و لا یکره للنساء زیارة قبره کما لایکره لهن سایر القبور ... بل یستحب کما قال العراقی فی نکته ... و المصلی بسمجده لا یبصق عن یساره کما هو السنة فی المساجد و الله اعلم

[دنا۲۱۴/۲؛ کشف الظنون ۱۸۵/۱؛ معجم المؤلفین ۸۲/۲-۸۳؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۲۵/۱و ۳۲۶؛ الاوقاف العامة موصل ۲۲۸/۲]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۸-ف

نسخه اصل: جارالله ش ۲۰۷۸. در دو باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۶۹ق [فیلمها ف: ۱-۴۸۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱/۱عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال در اسپانیا، شماره ۱۷۹۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ رکابه‌دار؛ ۴۰ص (۱-۴۰)، ۱۵-۱۹ سطر [عکسی ف: ۴-۳۳۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۲۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۹ شوال ۹۲۱ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۱۳گ (۲۷ر-۳۹ر)، اندازه: ۱۱/۷×۱۷/۶سم [ف: ۹-۳۳۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۸۶

انجام: قال السماء الدنیا موج مکفوف و الثانیة و صخرة و الثالثة حدید و الرابعة نحاس و الخامسة فضة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی عناوین با حواشی منقش زرکوب، ۳۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمثل هذا یکون معجزة و لاینتهی الیه الکرامة

خط: نسخ خوش، کا: زکریا بن محمد شافعی، تا: ذیحجه ۱۰۶۰ق؛ مجدول، دارای کمند، محشی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، جلد: مقوا با روکش کاغذ منقش به گل محمدی، ۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۴]

۶. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۴۹/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر (۱۵/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱-۴۳۸]

۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۷۷/1

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: یوسف بن رمضان، تا: ۲۴ جمادی الثانی ۱۱۸۵ق؛ جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، ۷گ (۱پ-۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹۱

خط: نستعلیق، کا: محسن بن اسماعیل بن عبدالله، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۲۰۴ق، اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه میشن، ۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲/۳×۳۲/۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ نزدیک به نستعلیق، کا: عبدالرحمان بن احمد، تا: ۱۲۴۴ق؛ این کتاب در نسخه حاضر به واژگونه صحافی شده و به همین علت ترتیب شماره صفحات برعکس است؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی، رویه کاغذ زرد، عطف و سجاف تیماج تریاکی منگنه دار، ۶گ (۵۲-۴۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۱۸ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق [د.ث. مجلس]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۵۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا خوخه و لا کوه بحال و الحمد لله رب العالمین

خط: متن نسخ، ترجمه نستعلیق، کا: محمد بن حیدر، تا: شوال۱۲۷۷ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی، ۲۷ص (۲-۲۸)، اندازه: ۲۰/۷×۱۳/۵سم [ف: ۱۷-۴۵۷]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمثل هذا یکون معجزة و لا تنتهی الیه الکرامة؛ آخر الانساب عد هذه الخصائص الف و مائة و اثنی عشر خصوصیة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۲گ (۲۷پ-۴۸ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۵]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۹/۳
انجام: و زوجه الله تعالی زینب فدخل علیها بتزویج الله تعالی
خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۷گ (۵۹پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۷۰]
۱۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۰۰/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان لایفتح فیه باب و لاخوخة و لا کوة بحال. و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: سعدالله بوریدری، بی‌تا؛ ۲گ (۱۱۷ر-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۹۵]
۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷/۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۸۲ر-۸۹ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵-۱۹۳]

● انموذج المرتاضین / عرفان و تصوف / فارسی
unmūzaj-ol mortāzīn

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸-۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ‘abd-on-nabī (1765-1817)

به‌درخواست: میرزا غلامحسین فرزند حاج محمد اسماعیل
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۷ صفر ۱۲۱۱ق
رساله‌ای است در طریقه ریاضت مرضیه موافق قواعد شرعیه و در آن، رساله ریاضت ملا محمدتقی مجلسی و مفتاح چهاردهم از مفاتیح غیبیه جلال الدین دوانی را ترجمه کرده و مطالبی را که با عنوان مترجم می‌گوید بر آنها افزوده است. این رساله دارای سه «فصل» و یک «خاتمه» می‌باشد: فصل ۱. ترجمه عبارت علامه مجلسی؛ ۲. ترجمه عبارت صدر الدین شیرازی؛ ۳. ترجمه کلام محقق دوانی؛ خاتمه: در مکاشفات مؤلف.
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و سلام علی عباده الذین اصطفی. اما بعد چنین گوید متمسک بحبل ثقلین ابواحمد محمدبن عبدالنبی ... که خواهش نمود برادر روحانی ... که چند کلمه بعبارت فارسی در طریقه ریاضت مرضیه موافق قواعد شرعیه ... تحریر نماید.
انجام: و فقنا الله و یاکم لکل ما یقرب الیه عاجلاًو آجلاً
[الذریعة۴۰۸/۲؛ دنا ۲۱۴/۲]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله لاری ابن محمد، تا: ۱۲۱۲ق، جا: لار؛ در پایان مؤلف تصدیق کرده است محرر آن را طبق نسخه اصل نزد او خوانده است؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۲۶گ، ۵۱ ص، ۱۶ سطر (۷×۱۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۲۴۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸/۳
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمد تقی، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۴۸پ-۷۰ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۳]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۰/۶-۸/۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** مجنون مرا راه کجا بود مجمل ×× گر جذبه او قافله سالار نبودی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوای زرد، ۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱-۵۱۴]

● انموذج من تفسیر سواطع الالهام / تفسیر / عربی
unmūḏaj-un min tafsīr-i sawāṭi‘-il ilhām

نیریزی شیرازی، محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری
neyrīzī šīrāzī, mohammad ebrāhīm (- 19c)

رساله‌ای است که از تفسیر «سواطع الالهام فی تفسیر کلام الملك العلام» فیضی، ابوالفیض بن مبارک (۹۵۴-۱۰۰۴ق) نقل شده است. در پایان جزوه نوشته است که ایامی‌که مجاور مشهد مقدس رضوی بودم تفسیری را دیدم موسوم به «سواطع الالهام» که تمام تفسیر از حروف منقوطه خالی بود و بیشتر از شصت هزار بیت بود و این تفسیر جزء کتب محمد مشهور به «ابن خاتون عاملی» بود که دختر حاج میرزا موسی خان متولی موقوفات مشهد مقدس آن را با ۱۴۰ جلد کتاب دیگر وقف کرده است. در صفحه آخر، نویسنده هفت مصرع شعر عربی که متضمن مطالب فوق است نوشته و گویا اشعار هم از گفته خود اوست.

شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۴۴-الف/۴۷۸
آغاز: بسمله، الاسم اصله سمو کعلم و مصدره السمو و هو العلو واحد الاسماء.؛ **انجام:** مؤلف هذا التفسیرابوالفیض من اهل آگره من بلاد هند-مولده سنه ۹۵۴ و تاریخ الفراغ من التفسیر المذکور سنه ۱۰۰۲- نقلت انموذ جامنه فی کابی المسمس ببسط المقال فی احوال الرجال.
خط: نسخ درشت، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۸ص، ۷ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۲/۵سم [ف: ۲-۷۴]

● انموذجی از اوقات فراغت / گوناگون / فارسی
onmūzajī az owqāt-e farāqat

بیدگلی، اسدالله بن محمد رضا
bīdgolī, asadollāh ebn-e mohammad rezā

کشکولی مانندی است شامل اشعار، آیات و روایات، حکم و مواعظ، لطائف و مطالب متفرقه که مؤلف در ایام فراغت جمع‌آوری کرده است. در صفحه ۱۹ خطبه عقد نکاح را از جدش مجتهد الزمان بیدگلی نقل کرده است.

بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۴۰
خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ و جلد: کلاسوری، ۴۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۵۶]

● **الانواء** / هیئت / عربی

al-anwā'

رازی، احمد بن فارس، ۳۲۶-۳۹۵ قمری

rāzī, ahmad ebn-e fāres (938-1006)

در تأثیر ستارگان، از احمد بن فارس بدین عنوان: «فیه مختصر من الانواء علی مذهب العرب و سجعهم، و ما لا غنی عن معرفته من ذکر الفلاحة و علم النجم و غیره».

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۲۵/۱۳
آغاز: بسمله ... قال احمد بن فارس: هذا کتاب جمعت فیه اسماء الایام و الساعات و الشهور، و مدخل بعضها علی بعض؛ **انجام:** و الخامس و التاسع و السادس.
کا: علی بن حسن بن محمد، تا: ۲۶ جمادی الثانی ۱۰۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۸ص (۲۷۳-۲۹۰)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۳-]

● **الانواء** / هیئت / عربی

al-anwā'

کاتب اندلسی

kāteb-e āndolosī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۴۹
آغاز: بسمله و صلی الله علی محمد و آله و سلم. الحمدلله الذی خلق السموات و الارض ... و اعلم وفقک الله انه واجب علی ذی النهی ان یعلم ما خلقه الله هدایة لیهتدوا به فی لیلهم و نهارهم؛ **انجام:** و فیه من الطب ... انه فصل الشتاء ... و اطلب فیه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن تریاکی، ۳۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۶/۵سم [ف: ۱-۵۰]

← انوار ← نوریه

الانوار / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār

رساله مختصری است در اعتقادات که مؤلف برای عامه مردم نوشته است. دارای یک مقدمه نسبتاً مفصل و پس از آن در پنج «نور»، اعتقادات را بر مبنای مذهب شیعه بیان نموده: نور ۱. اثبات ذاته تعالی؛ ۲. اثبات صفات الثبوتیة و نفی صفات السلبیة؛ ۳. اثبات النبوة و الرسالة؛ ۴. الامامة؛ ۵. المعاد. مؤلف اعتقادی به علم فلسفه و کلام ندارد و می‌گوید که بعد از مدت مدیدی تحصیل علم کلام گرفتار وسواس در عقاید شده و به سختی از آن نجات یافته است. او هم چنین از مناظره خود با یکی از عالمان اهل سنت در ۱۷ ذیحجه ۱۲۹۰ در جده یاد می‌کند و همچنین از پدرش که شاهد ساطع شدن نور به مدت یک شبانه روز از مرقد امام رضا بوده و استادش که شاهد ظهور نور در مقام قائم بوده یاد می‌کند ولی نام آن‌ها را ذکر نمی‌کند. مؤلف در این کتاب از فاضل قمی، شهید ثالث، علامه مجلسی، شیخ، ذخیرة المعاد فاضل بسطامی و رساله عملیه حجة الاسلام مطالبی را نقل کرده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۹۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فاعلم ان الانسان بعد ما تلذذ و تمتع من ثمرات تربیت و الدیه و فلح و استراح من حقوقه؛ **انجام:** للاخبار المتواترة و الآیات المتکاثرة و العقول المستقیمة قد تم النور الخامس و الله متم نوره و لو کره المشرکون و یهدی من یشاء الی صراط مستقیم
خط: نسخ زیبا، کا: محمد رضا الذاکر الخوئینی، بی‌تا؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۱۶۸]

● **انوار الابرار** / تاریخ معصومین / عربی

anwār-ul abrār

حسن بن محمد شریف، ق۱۳ قمری

hasan ebn-e mohammad šarīf (- 19c)

در مقدمه می‌نویسد: «هنگامی که از تألیف «لب اللباب و فصل الخطاب» درباره مبحث امامت از طریق روایات عامه فراغت یافتم بر آن شدم وجیزه‌ای را در احوال نبی اکرم و ائمه اطهار از طریق خاصه بنگارم». وی آن را در ۱۴ «باب» به تعداد آن بزرگواران در بیان احوال، فضایل و مناقب و معجزات ایشان نگاشته است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فانی لما فرغت من تألیف کتابی المسمی بلب اللباب فی فن الکلام و کان مبنی البحث فی الامامة فیه علی روایات العامة.
انجام: فلما سمع ذلک هارون و کان وزیر المدینة أمرنی بکتمان الحکایة لأن لایتقوی بها الرفضة فکتمتها فی حیاته.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۵۸۵
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به استناد نسخه محدث ارموی ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد باقر موسوی اصفهانی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج زیتونی، ۱۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۴سم [ف: ۱۴-۹۲]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۸۶/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۲۳۵ق؛ تملکی با مهر «محمدجعفر بن سلطان العلماء» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۵۰گ (۱۰۳پ-۱۵۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم
[محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۱]

● **الانوار الابصار فی تحقیق مراتب النبی المختار و الائمة الاطهار** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-anwār-ul abṣār fī taḥqīq-i marātib-in nabī-yil muxtār wa-l a'immat-il aṭhār
طبسی خراسانی، محمد علی، -۱۳۲۰ قمری
tabasī xorāsānī, mohammad ʻalī (- 1902)
تاریخ تألیف: ۱۳۰۲ق؛ محل تألیف: هند
چاپ: حیدر آباد دکن، سنگی، ۱۳۰۵ق، وزیری، ۲۸ص؛ حیدرآباد دکن، سنگی، ۱۳۰۸، وزیری، ۱۴۹ص (صص ۱-۱۴۹)
[دنا ۲۱۵/۲؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۵۷۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴۷
آغاز: الحمدلله الذی وفقنا للتمسک؛ **انجام:** سنه الف و ثلاثه مائه و اثنین من الهجره النبویه ۱۳۰۲
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

● **انوار الاذکار المختصة بفضل الصلاة علی النبی المختار** / حدیث / عربی
anwār-ul aḏkār-il muxtaṣṣa bi-faḍl-iṣ ṣalāt ʻala-n nabī-yil muxtār
اقلیشی، احمد بن معد، -۵۵۰ ؟ قمری
oqlīšī, ahmad ebn-e maʻad (- 1156)
چهل حدیث در فضل صلوات بر حضرت پیامبر اکرم (ص) به روایت از آن حضرت و انتخاب شده از کتاب‌های معروف اهل سنت که فقط نام آن کتاب و نام صحابی در آغاز هر حدیث آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۲۶/۱
آغاز: قال الشیخ الامام الحافظ ... استخیر الله الواحد الملک القهار بعد حمده الذی هو أنفس الأذکار؛ **انجام:** فقیل صلاتهما علی النبی صلی الله علیه و سلم اذا تقابلا.
خط: نسخ، کا: عابد بن محمد بن علی بن ابی بکر، تا: سه‌شنبه ۱۳ صفر ۷۷۱ق، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱۰پ-۱۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۳۰]

● **انوار الاسرار** / عرفان و تصوف / عربی
anwār-ul asrār
بندی درباره صفات شیخ پاپیر تصوف که در پایان آن دارد: «تفسیر انوار الاسرار فی سورة الکهف». بیست صفت نیکو در آن بر شمرده شده است. چلبی از چنین کتابی یاد ننموده است.

تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۲۵۱/۱۱-ج
آغاز: هذه العباراة فی مرتبة الشیخ و کماله و بالجملة لابد للشیخ ان یکون علی اکمل الصفات؛ **انجام:** یهدی الله لنوره من یشاء
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۶۷ر-۷۰ر) [ف: ۲۵۶]

● **انوار اطوار سبعه (بیان)** / عرفان و تصوف / فارسی
anvār-e atvār-e sabʻe (bayān)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷/۱۱
با پراکنده‌هایی دیگر؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، بی‌تا؛ ۶گ (۲۲ر-۲۷ر) [ف: ۷-۱۸۳]

● **انوار الایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی
anvār-ol īmān
مجتهد زاده، علی بن حمد الله، ق۱۴ قمری
mojtahed-zāde, ʻalī ebn-e hamd-ol-lāh (- 20c)
تاریخ تألیف: ۱۳۷۴ق
رساله مختصری است که مؤلف برای اهل ایمان از روایات و آیات استخراج و جمع آوری کرده و در آغاز آن مختصری از شرح حال خود را بیان نموده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۹۱
آغاز: هذا کتاب نور الایمان برای متقیان اهل الایقان الحمدلله الذی فاطر السموات و الارضین؛ **انجام:** عتابهای ملک جیاد و سؤالات خطرناک و هست بطوری که امام اول حضرت
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ فاقد جلد؛ ۱۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۳۳۴]

● **انوار ایمانیة** / کلام و اعتقادات / فارسی
anvār-e īmānīya
حسینی قزوینی، محمد تقی بن امیر مؤمن، -۱۲۷۰ قمری
hoseynī qazvīnī, mohammad taqī ebn-e amīr mo'men (- 1854)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۲ رمضان ۱۲۳۲ق
رساله در تمییز بین فرقه حقه امامیه از فرقه متصوفه، مطالب با عنوان «نور» بیان شده است.
[دنا ۲۱۵/۲]

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰/۳
آغاز: الحمدلله و ... بعد، چون بعضی از طالبان سلوک سبیل سداد
خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن نورالدین محمد، تا: ۱۲۵۶ق؛ اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۳۴]

● **الانوار الائمه** / حدیث / فارسی

anvār-ol a'emme

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۶۴
آغاز: فتبارک من احمد فرد بلاقرین؛ **انجام:** و این اشعار را در مدح منصور سنه ۱۳۱۳
جلد ۲؛ کا: موسوی، محمد بن سعید، تا: ۱۳۱۳ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

● **الانوار الباهرة فی انتصار العترة الطاهرة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār-ul bāhira fī intiṣār-il ʻitrat-iṭ ṭāhira

ابن طاوس، علی بن موسی، ۵۸۹-۶۶۴ قمری

ebn-e tāvūs, ʻalī ebn-e mūsā (1194-1266)

در اثبات امامت امیرالمؤمنین (ع) با استفاده از روایات کتب عامه.

[الذریعة ۴۱۸/۲ و۴۱۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶/۱
آغاز: أحمدالله جل جلاله الذی اراني بنور الالباب من مسالك الصواب مازاد علی امانی جواهر التراب؛ **انجام:** علی التحقیق لم یبق عنده شك فیما کشفناه من صحیح الطریق و سبیل التوفیق و صلی الله علی سید المرسلین محمد النبی و آله الطاهرین
خط: نسخ و نستعلیق، کا: نوروز علی بن حاج کل محمد سنجانی، تا: دوشنبه ۵ رجب ۱۲۸۶ق، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۲۵گ (۲پ-۱۲۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۲]

● **أنوار بدریه** / ریاضیات / اردو

anvār-e badrīye

شاه علی، ق۱۳ قمری

šāh ʻalī (- 19c)

اهداء به: محمد بدرالدین خان بهادر فرزند امیرکبیر شمس الأمرا محمد فخرالدین خان بهادر
رساله‌ای در ریاضیات و نسبت مقادیر هندسی براساس نظریات اقلیدس است.

[دنا ۲۱۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۵
آغاز: بسمله، رب یسر و تمم بالخیر؛ جانا چاهیی که وی نبستین جو اقلیدس مین مذکور هین اگر چه کثرت فواید مین بهتر از شکل عروس هین؛ **انجام:** اور جودهوهان اوراتها ئیسوان هی اتها ئیس هی و الله أعلم بالصواب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ رمضان ۱۲۵۸ق؛ مصحح؛ مهر و امضای آیت الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: هندی، جلد: مشمعی آبی تیره آجدار با مقوا عطف و گوشه تیماج حنایی، ۴۵گ، ۱۱ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۰-۶۳۸]

● **الانوار البدرية لكشف شبة القدرية** / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār-ul badrīya li-kašf-i šubhat-il qadrīya

مهلبی حلبی، حسن بن محمد، -۸۴۰؟ قمری

mohallabī halabī, hasan ebn-e mohammad (- 1437)

وابسته به: نواقص الروافض؛ منصوری، یوسف بن مخزوم (-۸)
اهدا به: ابن فهد حلی (- ۸۴۱)
تاریخ تألیف: شنبه ۶ جمادی الثانی ۸۴۰ق؛ محل تألیف: حله
شیخ یوسف بن مخزوم اعور مقصودی الواسطی شبهات وایراداتی بر شیعه وارد کرده وبه عقاید آنان حمله می‌کند، مؤلف به‌دستور ابن فهد حلی (-۸۴۱) کتاب حاضر را در رد از شبهات اعور با عناوین «قال الناصب- اقول» نوشته و به روایت‌های اهل سنت استشهاد می‌نماید. در آن از طوسی و تجرید او و سید شریف و از شرح شاطبیه سجاوندی و کشف الکشاف یاد شده است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا بما کتب علی نفسه الرحمة بواضح المنهاج و السبحات لجلال ... و ستقف علی بیاته انشاء الله عند حدیث المنزلة علی جوابه و کشف الحق بهتك ما استدل علیه من ظلم جلبابه من امتثال امره و نهیه علی واجب بل طاعته علی کل مسلم خربة لازب و هو المولی الامام العلامه الشیخ الرئیس الهمام الاوحد سیدالعلماء المتبحرین و سیدالزهاد المتعبدین ابوالعباس احمد ... و قد التزمت فیه انشاء الله تعالی انی لا استدل من المنقول عن الرسول (ص) الا بما ثبت من طریق الخصم و لا افعل کما فعل الناصب فی کتابه ...
انجام: و الحمدلله علی ذهاب اصول الناصب باطلة مضمحلة و نحن انشاء الله مبطلون لفروعه و ما بقا فرع بعد ذهاب اصله
[دنا ۲۱۵/۲ (۱۵ نسخه)؛ الذریعة ۴۱۹/۲ و ۴۲۰ و ۴۹۹/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹-۷/۱۸۹
آغاز: مسئلة اذا طلعت الشمس و هو فی صلوة الفجر ثم و قال ... تبطل صلوته و فی الصحیحین من حدیث ابی هریره ان رسول الله صل الله علیه و آله قال؛ **انجام:** فقال یا امیر المؤمنین قد عبر القوم قال کلا ما عبروا قال و الله ما حتی رایت الرایات فی ذلك الجانب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای علامت بلاغ، مصحح؛ تملک: محمود طباطبایی به تاریخ ۱۲۷۴ ق در کربلا، احمدعلی عبداللهی سیرجانی متخلص به نوا ساکن قم در شعبان ۱۳۹۵؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای عطف مشکی، ۲۴۵گ، ۲۱-۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱-۵۱۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۲

آغاز: من دفع طهورهم من اعمی الله بصره ولابصیرة له؛ **انجام:** و غفرالله له و لوالدیه و من ترحم علیهما و علیه فی جناح داره التی بالحلة السیفیة حملها الله سبحانه من طوارق الحدثان.

خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بن احمد الاسترابادی، تا: یک‌شنبه سلخ ربیع الثانی ۸۶۹ق، جا: حله، منزل مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، دارای علامت بلاغ، در صفحه آخر بلاغی است ظاهراً به‌خط مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۷۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۱۸۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۴۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۳۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله القسم الثانی الامامیة و هم اربعة عشر فرقة ... اقول قد کثر خطب الناصب ... قوم علی القول

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ نسخه را مجلسی دوم از بهره و درآمد گرمابه‌ای که در زمین‌های نقش جهان ساخته شده و سلطان سلیمان آن را وقف کرده بود در ۱۰۹۸ خریده وقف کرده است، ملا علی نوری آن را نزد عبدالله بن محمد رضای شبر گذارده و می‌گفته است که آن وقف عام است و باید نزد میر محمد حسین فرزند میر عبدالباقی باشد؛ جلد: تیماج زرد درون سرخ، ۲۲۸گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۳۲۷]

۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۴۹۶

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (برگ آخر)؛ در برگ اضافی اول نسخه خطبه‌ای از حضرت علی (ع) با تحریر ۱۰۵۳ق، و تاریخ تولد مورخ ۱۲۶۶ و ۱۲۷۶ق؛ تملک مورخ رجب ۱۳۱۳ق با مهر «العبد المذنب مسیح بن احمد الرضوی»؛ جلد: تیماج عنابی، ۲۳۸گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲-۶۹۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد فارغت من تسوید کتابة الکتاب یوم الاحداثنی عشر مضین من شهر شوال سنه الف و اثنی عشر من الهجرة النبویه صلعم فی دارالخلافه اگره صانها الله عن الشرور و الفساد بحق محمد و آله اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق؛ مصدر به وقفنامه و مذیل به جنگ اشعاری است از شعرای متأخر مثل خواجه ابوالوفای خوارزمی، حسین خوازیی، شیخ آذری اسفراینی، خیالی بخاری، بساطی سمرقندی، خواجه عصمت بخاری، یحیی خراسانی، میر اسلام غزالی، سیدعلی هاشمی، امامی، محمد عالم سمرقندی، قدسی، روحی وزری، مصاحب بلخی، شمس نیشابوری، علی شهاب ترشیزی، طالعی ...؛ واقف: خواجه شیر احمد، ۱۰۳۲ ق؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: میشن دارچینی، ۳۶۶گ، ۱۹-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۴۷]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۱۶/۱۶

خط: نسخ، کا: احمد سروی، تا: ۱۰۷۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳گ (۴۵پ-۴۷پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۰۹]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۳۵

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: علی الصدر المدنی بن احمد الحسنی مورخ ۱۰۸۰، احمد بن عبدالله بن علوی البحرانی البلادی الحسنی الحسینی، عبدالله بن علوی عیسی عتیق الحسین الموسوی الحسینی، خادم المحدثین، عبدالله بن صالح البحرانی فی دارالعلم شیراز ۱۱۲۹؛ ۲۵۰گ [ف: ۷۲]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷/۳۵

آغاز: متن کتاب الانوار البدریة لکشف شبه القدریة تصنیف الشیخ الفاضل الکامل المحقق الورع المدقق زین العلماء لسان الفضلاء افتخار الفقهاء عز الملة و الدین الحسن بن المرحوم شمس الدین محمد بن السعید المرحوم زین الدین علی المهلبی الشهیر بالصیر فی و الذی ابدا الشبهة هو یوسف الاعور الواسطی و هو من محققی الاشاعرة و الکتاب مشتمل علی فصول فی الفروع و الاصول. الفصل الرابع فیما خالفوا فیه من المسائل الاصول و سنذکر منه ما هو ظاهر التی اول فمن ذلک نفی الرویة.؛ **انجام:** و الحمد لله علی ذهاب اصول الناصب باطلة مضمحلة و نحن انشاء الله مبطلون لفروعی و ما بقا فرع بعد ذهاب اصله.

کا: ساروی، تا: آغاز جمادی الاول ۱۰۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی ته آن گلی، ۱۹گ (۱۷۲پ-۱۹۰ر)، ۲۶ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۷-۲۶۷۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله اولا و اخرا و له الشکر باطنا و ظاهرا الملک الوهاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۴/۶

آغاز: تاملت الاجل عنها و قلت فقابلت امره بالسمع و الطاعة؛ **انجام:** وبنوا علیها امامته کقولهم رضیک ... و کقولها ادعی لی ابابکر اباک و اخاک

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ رجب ۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۸۸ص (۲۸۰-۳۶۷)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۰۷]

۱۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۵**
خط: نسخ، کا: سلیمان بن علی بن جعفر البحرانی، تا: ۱۵ شعبان ۱۱۴۲ق؛ با یادداشت ۱۲۰۱، با مهر و تملک احتشام الدوله خانلر میرزا در کتابخانه او، با یادداشت و مهر خانلر در ذیقعده ۱۲۷۰ و یادداشت‌های تملک کهن که در ص ع بوده؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی و مقوایی، عطف تیماج سرخ، ۲۵۳گ، ابعاد متن: ۸×۱۸، اندازه: ۱۴×۲۴سم [سنا: ف: ۲-۱۲۴]

۱۲. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱/۱۶-طباطبائی**
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲برگ، ۱۱۹-۱۲۱ [ف: ۲۳-۵۸۴]

۱۳. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴**
آغاز: الهمم العوالی معرفة ما به یفوزالسابق و الیه یفی التالی من خلاصة مذاهب الابرار؛ **انجام:** افیکم احدا کل فی حیوة رسول الله صلی الله علیه و آله من طعام الجنة غیری قالوا اللهم.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک ورق) و انجام (دو ورق)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن دارچینی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۴۸]

۱۴. **تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۶۲**
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: رحلی [ف: ۷۱]

۱۵. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۹۰/۱۶**
آغاز: الفصل الرابع فیما خالفوا فیه من مسائل الاصول و سنذکر فیه ما هو ظاهر التداول؛ **انجام:** برابر
الفصل الرابع تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: مقابله شده با نسخه‌ای که از نسخه اصل نوشته شده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ، ۱۶گ (۲۹۰ر-۳۰۵پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۲]

● **انوار البصائر** / چند دانشی / عربی

anwār-ul baṣā'ir

حسن بن محمد شریف، ق۱۳ قمری

hasan ebn-e mohammad šarīf (- 19c)

محل تألیف: اصفهان

کتاب «انوار البصائر» ظاهراً نامی است برای یک رشته از تألیفات عربی مؤلف در رشته‌های گوناگون و در علوم متنوعه که ظاهراً در دوازده جلد صورت گرفته است که بعضاً به عنوان مقدمه کتاب انوار البصائر معرفی شده و دارای نام‌های مستقلی است که از آن جمله کتاب‌هایی چون «لب اللباب و فصل الخطاب» در حکمت و اعتقادات، «حجیة ادلة الفقه» در اصول فقه که محتملاً بخشی از همین کتاب بوده و «زبدة الرجال» در رجال، و بخش فقه آن که در برخی نسخه‌ها دیده می‌شود. گویا مؤلف در پی نگارش کتاب فقهی مبسوطی بوده که بخش کلام و اصول فقه و رجال را به عنوان مقدمه آن قرار داده است. در دیباچه می‌گوید: «هنگامی که از مقدمه این کتاب در چند جلد فراغت یافتم به احکام فقهیه آغاز کردم». مؤلف حسن بن محمد، شاگرد آقا باقر بهبهانی است، که تا سال ۱۲۱۶ق در کربلا بوده و سپس به کرمانشاه آمده و بعد به اصفهان رفته است و تألیفاتی از او به عربی و فارسی می‌شناسیم. نسخه‌های معرفی شده در فهارس نیز مشوش است و آنچه به عنوان «انوار البصائر» آمده جزئی از آن است که بعضاً دارای نام مستقلی نیز هست.
[دنا ۲/۲۱۶]

۱. **کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۱**
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو الجزء الخامس من مقدمة کتابنا الموسوم بأنوار البصائر فی أصول الفقه؛ **انجام:** این نسخه: الا أن یکون المتخاطبین من بلد واحد عرفه یغایر عرف بلد التخاطب فاشکال بل الراجح عرفهما
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۲گ (۱پ-۶۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۰۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۰۹/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۲۶۵]

۲. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵**
آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله ... فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر ... فاقول و انا ... حسن بن محمد ... فی الامور العامة و فیه فصول ... الفصل الاول فی الوجود و فیه اصول؛ **انجام:** و لم یفد الاستثناء من المنفی اقرار و هو خلاف فهم العرف (از مبحث مخصص. بقیه افتاده ظاهراً).
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ آغاز علم کلام: «بسمله. و به نستعین. الحمدلله ... فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر ... فاقول و انا ... حسن بن محمد ... فی الامور العامة و فیه فصول ... الفصل الاول فی الوجود و فیه اصول ...»، انجام علم کلام: «و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب، و من الله فصل الخطاب. و الحمدلله رب العالمین و صلی ... بحق محمد و آله»، و سپس علم اصول فقه و مباحث الفاظ می‌باشد، آغاز: «حمدله ... فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر فی بیان اصول الفقه ... فاقول و انا ... حسن بن محمد ... لما رأیت التشاجر بین اصحابنا فی شرعیة علم اصول الفقه ...»، انجام علم اصول فقه: «و لم یفد الاستثناء من المنفی اقرار و هو خلاف فهم العرف» (از مبحث مخصص. بقیه افتاده ظاهراً)؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ یک لا ضربی، ۱۸۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۰۲]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۸۵**
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر و هو فی نفسه من الذخائر اذکر فیه المسائل الکلامیه مشتملا علی ابواب مسمی بل الالباب و فصل الخطاب فاقول و انا احقر العباد حسن بن محمد؛ **انجام:** و کسلب جمیعها و کسلب الجوهریه و العرضیه اجمع خاص

بالواجب اذا کان بالنهج المذکور
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در برخی از برگ‌های حواشی شکل‌هایی (به مناسبت مطلب) ترسیم شده؛ حاشیه‌هایی از مؤلف در کنار صفحات و یا بر کاغذهایی الصاقی به قطعهای مختلف به فارسی و عربی نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: پارچه گلدار، ۱۳۲ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۲۴۳]

۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۶۴

آغاز: بسمله الحمدلله و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین سیما مولانا علی امیر المؤمنین و اولاده الائمة الغرالمیامین اما بعد فهذا ... من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصایر و هو فی نفسه من اسنی الذخایر ... المسائل الکلامیة مشتملاً علی ابواب مسمی بلب اللباب فصل الخطاب فاقول فاما حقیر احقر العباد حسن بن محمد عفی عنهما یوم التناد الباب الاول فی الامور العامة وفیه فصول الفصل الاول فی الوجود و فیه اصول اصل اعلم ان الوجود ممتاز محفوظ بنفسه؛ **انجام:** و قد افردنا رسالة وجیزة لطیفة فی دفع هذه الشبهات من اراد ذلک فلیراجع الیها ولیکن هذا آخر ما اوردنا ... و اسأل الله ان یرجح بذلک میزان عملی ... و انا الاقل حسن بن محمد ... فی اصفهان غره شهر شوال ۱۲۲۲
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: غره شوال ۱۲۲۲ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: یوسف بروجردی با مهر مربعی به‌تاریخ ۱۲۴۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف مخ: ۱-۶۴]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸/۱

آغاز: بسمله. حمدله ... فهذا هو الجزء ... من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر فی بیان اصول الفقه. فاقول و انا ... حسن بن محمد ... و رتبته علی مقاصد مشتملة علی ابواب محتویة علی اصول فی فصول
فقط مباحث الفاظ را دارد و پس از آن کتاب دعائی است؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آبی یک لا ضربی، ۱۶گ (۱پ-۱۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۲۰۴]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۴۹/۱

آغاز: الحمدلله الذی عرفنا نفسه بتنویر البصائر ... اما بعد فهذه نبذة من الاحکام جمعتها فی هذه الدفاتر الموسومة بانوار البصائر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ پس از آن شرح ملخص چغمینی است؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱پ-۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۰۴]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۴۷

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ این نسخه در چهار بخش است و همه از حسن بن محمد نگارنده أنوار بصائر است: ۱- جزء چهارم از مقدمه انوار البصائر در علم کلام (۲پ-۱۴۳ر): آغاز: «بسمله الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر ... ذکر فیه المسائل الکلامیة مشتملا علی ابواب، انجام: «و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب و من الله فصل الخطاب ... بحق محمد و آله»، ۲- جزء چهارم از مقدمه انوار البصائر اصول فقه، آغاز: «... البصائر فی بیان اصول الفقه ...»، انجام: «او الغلط الحکم بذمته» (ناقص) (۱۴۴پ-۱۷۸ر)، ۳- وجیزه‌ای از همین مؤلف در حجیت أدله فقه. آغاز: «بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فیقول ... حسن بن محمد ... ان هذه وجیزة حررتها ... فی بیان حجیة ادلة الفقه، مشتملة علی مقدمات و ابواب و خاتمة ...»، انجام: «فی الشهرة دون الاجماع» (ناقص) (۱۸۰پ-۱۸۷ر)، ۴- تعلیقه از همو بر معالم؛ آغاز: «بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فهذا تعلیقة علقتها علی معالم الاصول ...»، انجام: «و اطلاق الاستعمال اطلق» (۱۹۰پ-۲۱۰ر)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مشکی مقوایی، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۰۴]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۹/۲-۱۰/۸۹

آغاز: بسمله حمدله و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرین سیماعلی امیر المؤمنین و اولاده الائمة الغر المیامین ... اما بعد فهذا هو الجزء الخامس من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر فی بیان اصول الفقه فاقول فانا احقر العباد حسن بن محمد؛ **انجام:** ثم لو کان مسبوقا بغیره اختص به و لو عقبه بغیر مستغرق صح و بمستغرق اعتبر السکوت ولو کان
مبحاث الفاظ. انجام نانوشته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف تیماج سرخ، ۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۱۶]

۹. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۱۱۶

ج ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: آبی [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۲۳

قسمت چهارم مقدمه کتاب است در کلام و امور عامه؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سبز، ۱۶۷برگ، مختلف السطور، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۱سم [ملک-ف: ۱-۵۱]

۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶/۱

به نیمه اصل نخستین از فصل نخستین باب سوم پایان یافته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج آبی ضربی یک‌لا، ۳۶گ (۱پ-۳۶پ)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۰۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از این نسخه اوراق بسیار، از بقیه الهیات (دنبال اختلاف درمادی یا مجرد بودن عقل) تا اواسط (امامت) افتاده است؛ کاغذ: فرنگی ابی رنگ ضخیم، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۰۰ص، ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۰۸۲]

۱۳. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۸۸

عبادات ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آبی [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۷

در کلام شیعی و مقدمه است به نام لب اللباب و فصل الخطاب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن گودرز، تا: ۱۲۲۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فستقی آبی، جلد: میشن سیاه لایی، ۲۷۸گ، ۱۸-۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۱/۱سم [ف: ۱-۵۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ در پایان نسخه کاتب که نام خویش را یاد نمی‌کند چنین نوشته: «تم الکتاب اللب اللباب بامر المولی العالم الفاضل ... اوستادی و مرشدی و مقتدائی اسئله الدعاء فی کل اناء تقبله و تقبل منی انک سمیع الدعاء»، مصحح، دارای چند فقره حاشیه از مؤلف و در یکی از صفحات چندین سطر (نزدیک به نیم صفحه) خط خورده و به نظر می‌آید که این نسخه به نظر مؤلف رسیده است، وقف‌نامه این نسخه به خط نستعلیق و مورخ ۱۲۳۳ ثبت شده و در وقف نامه آمده: «حاج ابوالحسن فرزندحاج محمدعلی تبریزی در تاریخ یاد شده، این کتاب موسوم به لب اللباب را من مؤلفات عالیجناب ... علامی فهامی شیخ المشایخ العظام مجتهد العصر والزمان شیخ حسن ادام الله فضله (۱) وقف کرده» در این صورت نام کتاب «خلاصه جلاء العیون» و «لب لباب شیخ حسن» به چشم می‌خورد؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج و لچکی سوخته، ۵۴۶ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۱۰۹]

۱۶. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۱۸۰

جزو چهارم مقدمه؛ خط: نسخ، کا: نور محمد لاریجانی، تا: ۱۲۲۵ق، جا: تهران؛ کاغذ: آبی [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱

خط: نستعلیق، کا: لطفعلی بن شاه محمد لواسانی، تا: ۱۲۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۸-۲۴۸]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۱۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر و هو فی نفسه من اسنی الذخائر، اذا ذکر فیه المسائل الکلامیة

جلد چهارم است؛ خط: نسخ، کا: احمد شریف اصفهانی، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۶گ، ۱۳ سطر [ف: ۱۶-۴۱۱]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۴۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین الائمة العز المیامین سیما امیرالمؤمنین اما بعد فهذا هو الجزو السادس من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر اذکر آیات الاحکام مستمدمن الملک العلام و اقول و انا تراب اقدام العلماء الفخام.؛ **انجام:** قیل والا اشمل القبول و الله اعلم بالصواب.

جلد ۶؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن دوست محمد آهی دماوندی ساکن لواسان، تا: جمادی الاول ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماجی خرمایی ضربی، ۲۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۲۷]

۲۰. تهران؛ مدرسه چهل ستون؛ شماره نسخه: ۳۱۸/۵

آغاز: الحمدلله الذی عرفنا بتنویر البصائر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ [چند نسخه-ف: ۳۸۶]

۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶/۲

آغاز: بسمله. حمدله. سیما علی امیرالمؤمنین ... و بعد فیقول تراب ... حسن بن محمد ان هذه وجیزة ... فی بیان حجیة ادلة الفقه مشتملة علی مقدمات و ابواب و خاتمة

حسن و قبح و حجیت اجماع را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص مانده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج آبی ضربی یک لا، ۸گ (۴۰پ-۴۷ر)، ۱۹-۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۲۰۳]

۲۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۴۲/۱

آغاز: بسمله-الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو الجزء الرابع من مقدمة کتابنا الموسوم بانوار البصائر و هو فی نفسه من اسنی الدخایر ذکر فیه المسائل الکلامیه مشتملا علی ابواب مسمی اللباب و فصل الخطاب؛ **انجام:** و اسئل الله ان یرجع بذلک میزان علمی و یجعله وسایل عللی و یشفع محمداً و آله فی خطایای و زللی و انا الاقل حسن بن محمد عفی عنها تم تألیف الکتاب بعون الملک الوهاب فی اصفهان ... سنة الف و مائتان ثانی و العشرون و قد فرغ من تسویده هذه ... فی بلدة تهران ... حیدر علی ابن کربلائی مسیب شیخ کجوری ...

جزء چهارم مقدمه؛ خط: نستعلیق، کا: حیدر علی ابن کربلائی مسیب شیخ کجوری، بی‌تا؛ جا: تهران؛ محشی؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، روی هر جلدی سه ترنج ضربی، ۱۵۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [شاهچراغ: ف: ۲-۳۹۲]

۲۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۴۲/۲

آغاز: بسمله-الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو الجزء الخامس من مقدمة الکتابنا الموسوم بانوار البصائر فی بیان اصول الفقه فانا احقر العباد حسن بن محمد؛ **انجام:** کذلک عملا بالتأسیس نعم لو فسر بالتأکید او البدل البعض او الغلط الحکم بذمته.

جزء پنجم مقدمه در بیان اصول فقه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی، به نظر می‌رسد که آخر آن افتاده؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، روی هر جلدی سه ترنج ضربی، ۴۰گ، ۱۷ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۹۳]

۲۴. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمدالله الذی عرفنا نفسه بتنویر البصائر و هدانا طریق القرب الیه بتنزیه السرائر

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۲۵۴۹/۱ سپهسالار ذکر شد. از کتاب

الطهارة تا کتاب الحج؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ظاهراً خود مؤلف نسخه را تصحیح کرده است [تراثنا: س۲ش۴-۲۶]

● **انوار البصائر فی معرفة الکبائر** / اخلاق / فارسی
anvār-ol basā’er fī ma‘refat-el kabā’er
کرمانشاهی، اسدالله بن عبدالله، ق۱۴ قمری
kermānšāhī, asad-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 20c)
تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۹۴ق
مؤلف بعد از آنکه از تألیف کتاب «تزکیة الاعمال» و کتاب توحید که جلد اول از مجلدات پنج‌گانه «شمس الظلام فی عقاید الاسلام» است و مجلد اول «ینابیع البکاء» فارغ شد، کتاب حاضر را پرداخت. این کتاب حاصل منبرهای مؤلف بوده که در ماه رمضان ۱۲۹۲ درباره گناهان کبیره ایراد نموده و به درخواست دوستانش آنها را تحریر کرده است.
آغاز: الحمدلله مکفر صغائر الذنوب من عباده باجتنابهم عن کبائر المعاصی
[دنا ۲۱۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۱۵/۱
آغاز: الحمدلله مکفر صغائر الذنوب من عباده باجتنابهم عن کبائر المعاصی؛ **انجام:** و این دو اندیشه از فکرت یک خاطر هرگز نمی‌تراود چنانچه مصداق این معنی و برهان این دعوی ...
خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷ص (۱-۲۰۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۵-۲۴]

● **انوار البلاغة = ترجمه مختصر المعانی** / بلاغت / فارسی
anvār-ol balāqa = t.-ye moxtasar-ol ma‘ānī
مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح، -۱۱۲۰ قمری
māzandarānī, mohammad hādī ebn-e mohammad sāleh (- 1709)
وابسته به: مختصر المعانی = المختصر فی شرح تلخیص المفتاح = شرح تلخیص المفتاح = المختصر فی شرح التلخیص؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
اهدا به: به دستور حسینعلی خان
ترجمه و تحریری از «مختصر المعانی» سعدالدین تفتازانی در یک «مقدمه» و سه «فن»: مقدمه: در تعریف فصاحت و بلاغت؛ فن اول: علم معانی در هفت «باب»: ۱) احوالات اسناد تام، در دو فصل، ۲) احوال مسند الیه، در یازده فصل، ۳) احوال مسند، در هفت فصل، ۴) احوال مختصه به متعلقات فصل، در سه فصل، ۵) احوال قصر، ۶) احوال فصل و وصل، در شش فصل، ۷) ایجاز و اطناب و مساوات، در دو فصل؛ فن دوم: علم بیان، در سه «باب»: ۱) احکام تشبیه، ۲) حقیقت و مجاز لغویین و عقلیین، در دو مطلب و هر مطلب در چند فصل، ۳) کنایه؛ فن سوم: علم بدیع، در پنج «باب»: ۱) محسنات معنویه و آن بیست و نه است، ۲) محسنات لفظیه و آن چه از آنها به حیطه ضبط درآمده هفت است، ۳) محسنات خطیه، ۴) سرقات شعریه، ۵) اقتباس و تضمین و عقد و حل و تلمیح و حسن ابتدا و تخلص انتها.
آغاز: الحمد لمبین المعانی و البیان و صلی الله علی مبلغ المثانی و البیان و آله العالمین ببدایع القرآن ... و موسوم بانوار البلاغه ساخته و مشتمل بر مقدمه و فنون ثلثه اش گردانید ...
انجام: و بهترین مقطعها آن است که شعر بر انتهای کلام باشد چنان که نوشته می‌شود در آخر نامه‌ها والسلام علیکم
[الذریعة۴۲۰/۲؛ دنا ۲۱۶/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۲۵/۳]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۲۵-۲۳/۴۵
آغاز: معطوف بر آن میشد چنین فهمیده میشد که آن هم مفعول قالوا باشد وحال آنکه این مقصود نیست؛ **انجام:** سیم از محسنات لفظی سجع است و مشهور آنست که آن مخصوص نثر است ... یکی سجع متوازی و آن برابر بودن فاصله
بخشی از آغاز کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با امضای «منه عفی عنه»؛ جلد: کاغذی، ۶۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۶
آغاز: هعخع و ثقل کلمات وجدانی است ذهن سلیم و طبع مستقیم آن را ادراک می‌نماید؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین مازندرانی، تا: ذیحجه ۱۱۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «منه، منه عفی منه، حاج میرزا علی اکبر صدر الاسلام»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی،۲۲۲گ،۲۱سطر(۶×۱۳)،اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۲۴۲]

۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۲۶۵
آغاز و انجام: برابر
مشتمل بر مقدمه و سه فن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۱۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: ساغری سیاه، ۳۳۶ص، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۱۳]

۴. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** که مشعر بر انهای کلام باشد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۷۸ق، ش ۸۰۳/۱۵ [نشریه: ۴-۳۷۴]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۸۸ق؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عطف پارچه مشکی، ۳۱۶گ، ۲۰ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳-۱۰۷۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۹۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین استرآبادی، تا: صفر ۱۲۳۹ق؛ مصحح، این یادداشت‌ها نوشته شده: وقفنامه نسخه در جمادی الثانی ۱۲۹۹ق که نیمی از آن محو شده و از نام واقف تنها ... آقا محمد تقی خوانده می‌شود که کتاب را بر اولادش وقف کرده است، یادداشت خریداری در صفر ۱۲۶۶ ق با مهر: «عبده محد تقی بن محمد جعفر بن محمد علی ۱۲۵۹» (بیضی)، دو دستور تهیه انفیه و معجون برای زیادتی حافظه از شیخ ابوعلی سینا، جزوها ۸ برگی، در برگ آخر نسخه قیمت آن ۱۰۰۰ ریال نوشته شده، خریداری از باقر رقت در دی ۱۳۴۴ ش؛ واقف: علی اکبر بن محمد تقی، ۱۲۸۵؛ مهر: «علی اکبر ابن محمد تقی ۱۲۸۵» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی آهار مهره، جلد: ساغری مشکی ضربی با ترنج و سرترنج و جداول گرهی، یک‌لا، ۱گ (۱۷۸)، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۱سم [ف: ۲۹/۱-۳۲۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۱۵

آغاز: الحمدلله ... اما بعد چون همگی همت بندگان سمو المکانی منبع الشأن؛ **انجام:** یعنی مقطع کلام یعنی باید که آخر کلام در نظم و نثر مشتمل بر عنایت حسن و بلاغت باشد به اعتبار آنکه آخر چیزی است که به گوش سامع می‌رسد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شب شنبه ۱ رجب؛ محشی از مؤلف، در برگ اول تملکی به تاریخ ۱۳۰۰؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ۱۶۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۵-۱۲۶]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر صدرالاسلام همدانی، بی‌تا؛ تصحیح و مقابله از کاتب؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۱۰۶]

● انوار البهجة فی ظهور کنوز المنفرجة / عرفان و تصوف،ادبیات — عربی

anwār-ul bahja fī ẓuhūr-i kunūz-il munfarija

شرح مزجی قصیده منفرجه یا الفرج بعد الشدة یوسف بن محمد ابن نحوی (-۵۱۳ق) است که از کسان دیگری همچون محمد بن احمد بن ابراهیم اندلسی و غزالی نیز دانسته شده است. نام مؤلف به یقین مشخص نشد. وی از خود نام نبرده و فقط کاتب در انجام کتاب را به علی بن عطیه حموی، شیخ علوان (۹۳۶ق) نسبت داده اما در فهرست تألیفات او نام چنین کتابی نیست. از سوی دیگر حاجی خلیفه مؤلف را عبدالرحمن بن حسن عجمی مقایری (-۵۶۱ق) دانسته که قطعاً درست نیست زیرا مؤلف در جملات آغازین کتاب از تاج الدین سبکی (۷۷۱ق) یاد می‌کند. این کتاب اولین تصنیف مؤلف بوده است.

[کشف الظنون ۱۳۴۶/۲-۱۳۴۷, معجم المؤلفین ۱۳۴/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۲/۴

آغاز: الحمدالله الذی ازاح عن قلوب اولیائه معالجة النفوس و افرج لهم عن سرادقات قلوبهم غیاهب الغفلة ... و بعد فهذا ما تشوقت الیه همم الراغبین فی معانی الفاظ المنفرجة فصیدة الامام العلامة العارف بالله السالک مسالک الخلص بن عبدالله ابی الفضل یوسف بن محمد التوزری الاصل المعروف بابن النحوی علی ما قاله العلامة احمد بن زید البخاری و فی روایة انها لابی عبدالله محمد بن احمد بن ابراهیم الاندلسی الفرشی علی ما قاله العلامة تاج الدین السبکی فی طباقاته (کذا؛ طبقاته) شرح یوضح الفاظها ... علی وثیره الایجاز و الاختصار ... اشتدی یا ازمة ای اشتدی و هی کل ما یعرض للانسان من الامور الشدیدة العسرة؛ **انجام:** فسدت فسد الجسد کله الاوهی القلب او کما قال الله تعالی نسئال الله و لا نسئل سواه بحق محمد و من اصطفاه ان یجعله خالصا ... بمنه و کرمه انه علی ما یشاه قدیر و هذا آخر ما رقمه الشیخ العالم العلامة شیخ الاسلام و المسلمین و مفید الطالبین الشیخ علوان الحموی رحمة الله تعالی.

خط: نسخ، کا: درویش محمد بن حاج ولی بن حاج رسول طرسوسی برازی حنفی قادری ملقب به قوپرانی از گروه پیجان، تا: ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن زیتونی، ۳۰گ (۹۰پ-۱۱۹پ)، ۱۲-۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۰]

● الانوار البهية فی شرح الاثنی عشرية / فقه / عربی

al-anwār-ul bahīyya fī š.-il iṯnā ʻašarīyya

موسوی عاملی، نورالدین علی بن علی، ۹۷۰-۱۰۶۸ قمری

mūsavī ʻāmelī, nūr-od-dīn ʻalī ebn-e ʻalī (1563-1658)

وابسته به: الاثنی عشرية فی الصلاة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

تاریخ تألیف: جمعه ۸ جمادی الاول ۱۰۲۴ق

شرح مزجی مختصری است بر کتاب «الاثنا عشرية فی الصلاة»، استادش شیخ بهاء الدین عاملی که در زمان حیات وی نوشته شده است.

آغاز: بسمله. نحمدک یامن جعل الحمد مفتاحا لاجتلاب افضاله وکرمه و نشکرک یا من اوجب بالشکر دوام احسانه و نعمه

انجام: و کثرة شواغل البال و القلب مغمور بجراح المصائب و الکفر معمور بکفاح النوائب ...

[دنا ۲۱۷/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۸۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قصدنا تعداده فی هذه اللمعة نفع الله بها الطالبین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛

کاغذ: آهار مهره نخودی، ۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۱]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳/۲

خط: نسخ، کا: محمد خلیفه بن دجلة بن عبدالنبی بن زیاد جزائری سمنانی، تا: ۱۰۲۵ق؛ افتادگی: انجام؛ ۶۸گ (۵۱-۱۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و متن کتاب نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۱ ذیقعده ۱۰۳۹ق؛ مهر: «عبده محمد صادق ابن محمد حسین الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۹۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** من النسخه یوم الثانی من شهر رمضان المعظم سنه ۱۰۶۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۶۶ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** جواد کریم و غفور رحیم و الحمدلله اولا و آخراً علی کل حال و الیه المرجع و المآب

خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن صالح بحرانی، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۹۳ (=۱۰۹۳)ق، جا: مکه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا ضربی، ۶۷گ، ۲۱ سطر(۱۰-×۱۶) [ف: ۱۳-۵۲]

● **الانوار البهیة فی شرح الجزائریة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār-ul bahīyya fī š.-il jazā'irīyya

جوهری صغیر، محمد بن احمد، ۱۱۵۱-۱۲۱۵ قمری

jowharī-ye saqīr, mohammad ebn-e ahmad (1739-1801)

شرحی بر قصیده لامیة «الجزائریة» ابی العباس احمد بن عبدالله جزائری است که در توحید می‌باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۶۲/۱

آغاز: الحمدلله الواحد القدیم القائم بذاته المخالف لخلقه الواقی الحی القادر المرید العلیم؛ **انجام:** و لا یاتی الفرح الا من خرم الابرة فهذا من العبر.

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن حمزه عباسی زمزمی، تا: جمعه ۱۹ شوال ۱۲۱۲ق؛ محشی به امضاء «تقریر جوهری حفظه الله تعالی»؛ جلد: مقوایی، آبی، عطف تیماج، ۵۴گ (۱پ-۵۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۵-۷۲]

● **الانوار البهیة فی شرح الفرائض الاشنهیة** / فقه / عربی

al-anwār-ul bahīyya fī š.-il farā'iḍ-il ušnuhīyya

شعسی، محمد بن محمد

ša'sī, mohammad ebn-e mohammad

متن از ابوالفضل عبدالعزیز بن علی اشنهی شافعی است و شرح به «قال-اقول» و نام کتاب در دیباجه آمده است.

آغاز: الحمدلله الذی حکم بالموت علی جمیع الانام و قسم میراثهم علی الاباء و الابناء و الاخوة و الاعمام و منح کل قریب ماشاء من الانصباء و السهام ...

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶۸/۳-ف

نسخه اصل: از کتابخانه دانشگاه توبینگن Ma VI 129. با تملک عربی؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۱۵۴]

● **انوار البیان و اسرار البرهان** / کیمیا / عربی

anwār-ul bayān wa asrār-ul burhān

جلدکی، علی بن ایدمر، -۷۶۲ قمری

jeldakī, 'alī ebn-e aydamor (- 1361)

کتابی است در ۴ «جزء» و چند «باب» و «خاتمه»: جزء ۱. توحید باری و عجایب صنع او، حقایق علم انوار البرهان و موازین مولدات ثلاث از معدن و نبات و حیوان و انسان؛ ۲. شرح خطبة البیان حضرت علی (ع) و سخن بلیناس حکیم درباره تراکیب و علم میزان؛ ۳. شرح کلام جابر؛ ۴. در آنچه در کتاب‌های خود بدانها وعده داده است، در تقریب و غایة السرور و کنز الاختصاص، در اسرار موازین ماده اکسیر و هیولی و ... هر جزء در بخش‌های کوچک‌تر «باب» و «فصل». مؤلف نام خود و کتاب را در دیباچه آورده است. همچنین ۴ کتاب خود را که پیش از این در این زمینه نوشته است، نام می‌برد: نهایة الطلب فی شرح المکتسب؛ التقریب فی اسرار الترکیب؛ غایة السرور؛ کنز الاختصاص فی علم الخواص. در منابع در دسترس کتابی بدین نام در کارهایش دیده نشد.

[دنا ۲۱۷/۲؛ زرکلی ۵/۵]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۸۹

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان علمه البیان ... و بعد، فان شرف کل علم بشرف موضوعه لاهل العرفان

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ با یادداشتی قابل توجه از سلطانی مورخ ۱۷/۱۲/۲۳ش؛ کاغذ: حنایی و نخودی فرنگی، جلد: تیماج عسلی، ۲۳۷گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۲۷]

● **انوار تجلیات** / عرفان و تصوف / فارسی

anvār-e tajallīyāt

[دنا ۲۱۷/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲/۲۶-ف

نسخه اصل: بادلیان اکسفورد ش ۹۴ والکر (ش ۱۲۹۸)؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۵۶۸]

● **انوار التحقیق** / عرفان و تصوف / فارسی

anvār-ot tahqīq

انصاری، عبدالله بن محمد، ۳۹۶-۴۸۱ قمری

ansārī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (1006-1089)

مجموعه‌ای است منتخب از گفتار نغز و مسجع خواجه عبدالله انصاری که در ۳ «مقاله» مرتب شده و فهرستی بر آن ترتیب داده و بدین نام خوانده است: مقاله یکم، در مکالمات ضمن دو «مکالمه»: ۱) در عرض مخاطبات مشحون از اعتقاد به استدعای مقصود، ۲) در عرض مخاطبات به لسان مجرد از مطالب دو جهانی؛ مقاله دوم، محتوی بر وصیت به پیروی اصحاب کمال، در دوازده «مخاطبه»: ۱) در ترغیب به ارتکاب سعادات و اجتناب از مطالب دنیوی ... ۵) در بیان عشق حقیقی ... ۱۰) در ذکر طاعت و معرفت ربانی ... ۱۲) در هدایت به کار آخرت و دلالت به راه دین؛ مقاله سوم، در مواعظ ارجمند و نصایح دلپسند، در دوازده «موعظه»: ۱) در تحقیق معرفت و عاقبت اندیشی ... ۵) در نکوهش دنیا ... ۱۰) در بیان مراتب شکستگی دنیا ... ۱۲) در امر به اوصاف حمیده و منع از صفات ناپسندیده. نام هروی و بسطامی و کتاب انوار التحقیق در دیباچه آمده است.

آغاز: ای نام تو آرایش عنوان کلام ×× وی یاد تو آرامش هر بی آرام / در حیز امکان و تصور هرگز ×× بی یاد تو آغاز نگیرد انجام. افتتاح کلام بنام آن خدائی که نام او مصباح زجاجه روحست و پیغام او مفتوح دریچه فتوح است ... اما بعد از حمد الهی و درود حضرت رسالت پناهی و آل مقدس او ... چنین گوید مصور این مقالات و محرر این خطابات سرگشته وادی ناکامی علی بن طفور البسطامی اصلح احوالهما ... که این مقاله ارجمند منتخبست از مقالات عاف معارف ربانی مقاله ارجمند منتخب از مقالات عارف معارف ربانی ... حضرت ابواسمعیل خواجه عبدالله انصاری قدس الله سره. ... مزین و مرتب ... و در سلک تقریر و کلک تحریر در آورده هرجا که مناسب مقام و موافق کلام منظمی بنظر رسیده بایراد او اقدام نموده

انجام: یا رب دل پاک و جان آگاهم ده ×× آه شب و ناله سحرگاهم ده / در راه خود اول ز خودم بیخود کن ×× بیخود چو شدم ز خود بخود راهم ده

چاپ: ایران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۰ق، رقعی، ۱۶ص (صص۷۹-۹۴)؛ حیدر آباد دکن، وزیری، ۳۲ص؛ توسط میرزا احمد ذهبی تبریزی، چاپ سنگی، ۱۲۷۰

[دنا ۲۱۷/۲ ذیل نام دو مؤلف؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۴۴/۲؛ مشار فارسی ۵۷۸/۱: که با مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری به نادرست یکی دانسته شده است؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱/۶ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن طیفور البسطامی، بی‌تا؛ مجدول مضاعف، مذهب، کمندکشی، دو کتیبه مذهب و مرصع؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم نخودی رنگ، جلد: مقوای روکش تیماج آلبالویی رنگ مجدول، ۱۴۸ص، ۱۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۷-۱۰۷]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۱۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۲-۶۳]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۵۹

خط: شکسته نستعلیق، کا: حاج حسن گل گلاب، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [نشریه: ۲-۶۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۶۷/۳-ف

در سه مقاله؛خط:نستعلیق چلیپا، کا: آقا عبدالعزیز بن حسن، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۱۹۱ق، نستعلیق چلیپا و راسته [فیلمها ف: ۲-۲۱۸]

۵. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۶۵/1

آغاز: کلمات که موسوم است بانوار التحقیق منور گردان فهرسا این مقالات صحیح الدلالات که متضمن است بر سه مقاله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد کاظم بن محمد متخلص به ناظم، تا: قرن۱۳؛افتادگی:آغاز؛۳۹گ(۱ر-۳۹ر)،اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای رکابه، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج زیتونی سیر با جدول‌های ابتدایی، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۴سم [ف: ۲۷/۱-۱۱۶]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۱۹/1

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۱۴گ (۱-۱۱۴)، ۱۲-۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۹۷]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دو یادداشت به‌تاریخ‌های جمادی الثانی ۱۲۸۶ و پنج‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۹۹، در صفحه آخر یادداشت بخشیدن کتاب به میرزا محمد تقی خان به‌تاریخ چهاردهم ذیحجه ۱۲۸۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴-۴۵۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۸/۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر تو خواهی در دو عالم زندگی ×× بندگی کن بندگی کن بندگی

بی‌کا، تا: شنبه ۲۸ محرم ۱۲۴۰ق؛ صفحات مشجر؛ کاغذ: فرنگی

سفید، جلد: تیماج قرمز یک لا، ۵۸گ (۱ر-۵۸پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۲۲-۲۰۳]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۴۲/۲

خط: نستعلیق، کا: هدایة الله بن کربلایی رحیم گرگانی قمی، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۸گ (۱۴۹پ-۱۶۶پ)، ۱۶ سطر (۶×۱۰/۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۵۷]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۷۱/۱

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن بن هادی حسینی، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱۷ سطر (۵×۱۱)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۶-۲۷۲]

۱۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و العذر عند کرام الناس مقبول.

کا: اسماعیل بن هلال، تا: ۲۸ محرم ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۸۲ص (۲۳۸-۳۱۹)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۵۸]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۲۵/۳

خط: نستعلیق، کا: محمود، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳۱گ (۴۷پ-۷۷پ)، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۶۴]

۱۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۹۱۶

خط: نستعلیق زیبا، کا: خلیل الله مشهور به میرزا بزرگ، تا: ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: آغاز(برگ اول)؛ ۶۳گ، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۹]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: علی همت فرزند خواجه محمد کاظم میمندی، تا: رجب ۱۲۶۲ق؛ مجدول، مذهب؛ واقف: فهرستی؛ ۹۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۶-۳۸۸]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: علی همت بن خواجه محمد کاظم میمندی، تا: محرم ۱۲۷۳ق؛ ۵۴گ (۱پ-۵۴پ) [ف: ۱-۲۷]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بلکه از سهوه نسیان شمارند که این عقود لالی را از بحور صفحائف متفرقه و کنوز صفائح بدست آورده ... تمام در رشته انتظام درآورده.

خط: نستعلیق خوش، کا: حسنعلی، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۷۵ق؛ دارای یک سرلوح نفیس، مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول زر، ۷۷گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۴۷]

۱۸. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن عبدالرحمان بن علی اوزی، تا: ۱۲۸۱ق؛ ۲۸گ (۱۴-۴۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [نسخه پژوهی: ۱-۵۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۶۸ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق [د.ث. مجلس]

۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** غنیمت دان که کمال مرد در بندگیست و غیرت در تواضی و افکندگی است گر تو خواهی در دو عالم زنده گی ×× بنده گی کن بنده گی بنده گی کتبه علی اکبر ابن ... ۱۲۸۶

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر ابن مرحوم آقا سید احمد قمی تفرشی، تا: ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی یک‌لا، ۴۷گ (۲۱پ-۶۷)، ۱۰ سطر (۸/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

۲۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۶۶

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم سروی سبلانی تبریزی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۲۹۲ق، به فرمایش آقا میرزا سید احمد آقای مستوفی [نشریه: ۷-۱۰۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای داننده رازها، ای شنونده آوازها، ای بیننده نمازها و طاعات.

خط: نستعلیق زیبا، کا: علی بن حاج محمد ابراهیم خان، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۰ق؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۳۲۳]

۲۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۶۱/۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید آهار مهره، جلد: تیماجی قرمز، ۳۰گ (۸۱ر-۱۱۱)، ۱۴-۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۲۲سم [نشریه: ۱۳-۱۴۷]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۲۹-ف

نسخه اصل: مجلس ۴۱۶۸ [این شماره در فهرست مجلس که دارای ۱۲ رساله است و در آن چنین رساله‌ای معرفی نشده]؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۱۸]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الهی نزدیکت نشان می‌دهند و دورتر از آنی و دورتر می‌پندارند نزدیکتر از جانی، الهی ... رضایت شتافت که آنکه خود رایافت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ چند فائده در مناجات و غیره؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴-۱۶۱۰]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰/۹

گزیده‌ایست از کلمات خواجه عبدالله انصاری؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم ابن محمد، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۶۲ص (۲۰۹-۲۷۰)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۴۹]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سر لوح؛ ۱۱۴گ، ۸ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۴]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۰۹۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۷۱]

● انوار التحقیق / عرفان و تصوف / فارسی

anvār-ot tahqīq

دختر آزادخان نایب چاپارخانه یزد و کرمان، ق۱۳ قمری

doxtar-e āzād-xān nāyeb-e čāpārxāne-ye yazd va kermān (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه

در عرفان است در سه «مقاله».

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، تا: شوال ۱۲۹۳ق [نشریه: ۲-۶۳]

● انوار التحقیق فی اسرار قصة یوسف الصدیق / تاریخ پیامبران / عربی

anwār-ut taḥqīq fī asrār-i qiṣṣat-i yūsuf aṣ-ṣiddīq

قرشی، ابراهیم بن اسماعیل

qorašī, ebrāhīm ebn-e esmā'īl

داستان زندگی حضرت یوسف (ع) به شیوه ای ادبی و عرفانی و با نظم و نثر به رشته تحریر درآمده است. در برخی از موارد، آیات قرآنی را مورد استناد قرار داده و وجوه مختلف آن را تأویل نموده و در مواردی دیگر، با عناوینی همچون «و انت یا مذنب» به موعظه و نصیحت پرداخته است.

[دنا ۲۱۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶۶

آغاز: یا من بجود علی مومله بنوا له و یغود علی؛ **انجام:** و سلم تسلیما کثیرا الی یوم الدین آمین آمین

خط: نسخ، کا: زبیری شافعی، سکینه بنت محمد بن رجب بن عبدالعال بن موسی، تا: ۹۰۹ق؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۸

آغاز: بسمله، قال العبد الفقیر الی الله سبحانه فی سکونه و حرکته ... الحمدلله مبدی الامم السالفة و القرون ... فاول ما نبدأ به فصلا فی الدعاء اللهم یا جامع یوسف و یعقوب اجمع بیننا ... اما بعد، فان الله فتح قصة یوسف علیه السلام بقوله تعالی: نحن نقص علیک احسن القصص؛ **انجام:** طالبا من الله الانابة و راجیا من کرمه و برکات دعوة مستجابه انه علی کل شیء قدیر و بالاجابة جدیر و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین و حسبنا الله و نعم الوکیل.

خط: نسخ، کا: عبدالسلام بن عبدالنبی حلبی، تا: اوایل قرن ۱۳؛ ضمیمه: قصیده تائیه شیخ عبدالقادر (۱۳۴پ-۱۳۹)، آغاز: «تبارکت یا ذا القدرة الازلیة ×× فمد یتنی بالفضل منک و نعمتی»، انجام: «کذالک عبدالعال و الکل نلتمس ×× من الهاشمی المختار عز و الندامة»؛ مهر: کاتب «عبدالسلام»؛ مهر تملک: «عبده عبدالقادر»؛ مصحح؛کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سرمه‌ای ضربی حواشی با بوته‌های ریسه‌ای یک‌لا، ۱۳۹گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۳-۲۰۲]

● انوار التنزیل / تفسیر / عربی

anwār-ut tanzīl

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۷۶

آغاز: فصل: فی ذکر جمل لابد من معرفتها قبل الشروع فی تفسیر القرآن. اعلم ان القرآن معجزة عظیمة علی صدق النبی (ص) بل هو من اکبر المعجزات

آغاز نسخه آمده: «کتاب انوار التنزیل من العلماء الامامیة فی تفسیر القرآن فی جزئین من القرآن رزقنی الله بقیته آمین». شاید همان است که در الذریعة (۴۲۱/۲ ش ۱۶۶۵) آمده است. قبل از شروع به تفسیر، مختصری در علوم قرآنی بحث کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ مصحح شده؛ اندازه: ۱۸×۲۴سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

● انوار التنزیل و اسرار التأویل = تفسیر بیضاوی / تفسیر / عربی

anwār-ut tanzīl wa asrār-ut ta'wīl = tafsīr-e bayḍāwī

بیضاوی، عبدالله بن عمر، -۶۸۵ ؟ قمری

beyzāvī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'omar (- 1287)

معروف به تفسیر بیضاوی از تفاسیر مهم قرآن کریم در قرن هفتم هجری به شمار می‌رود، وی این تفسیر را در دو مجلد به رشته تحریر در آورده است. گزیده‌گویی، اجتناب از بحث‌های پراکنده، دقت در نکات ادبی آیات، توجه به آیات متشابه و احکام فقهی از ویژگی‌های این تفسیر است. نویسنده در پدید آوردن این اثر از تفسیر کشاف زمخشری و تفسیر فخر رازی و تفسیر راغب اصفهانی بهره فراوان برده است. تفسیر بیضاوی همواره مورد توجه دانشمندان و مفسران بوده است و حواشی بسیاری بر آن نوشته‌اند. کاتب چلبی در کشف الظنون حدود ۴۳ حاشیه و مرحوم آقا بزرگ تهرانی نیز در الذریعة حدود ۲۳ تعلیقه برای این تفسیر بر شمرده‌اند. بیضاوی از آن روی که اشعری مذهب بوده آرای معتزله را از آن زدوده و با استادی

تفسیر و تأویل را به مقتضای زبان و ادبیات عرب جمع کرده و به طرح و اثبات عقاید اهل سنت پرداخته است. این تفسیر در میان علما و ارباب فضل و هنر بسیار مطلوب و محققانه است و به همین جهت به صورت کتاب درسی درآمده و در حوزه و مراکز علمی مورد استفاده همگان است. با اینکه تفسیر مزبور از تفاسیر مأثور نیست اما مؤلف در پایان سوره‌ها به پیروی از زمخشری احادیثی را ذکر کرده که در نظر سنت‌پژوهان احادیثی ضعیف هستند که از نقاط ضعف تفسیر بیضاوی به شمار می‌آید. نامبرده پس از تألیف انوار التنزیل آن را به سلطان وقت اهدا کرد و مورد توجه قرار گرفت و از طرف سلطان اعلام شد هر چه می‌خواهد به او بدهند وی تقاضا کرد تا مسند قضاوت بیضاء را به او واگذارد تا بدین وسیله به آنان که در اوقات تحصیل به چشم حقارت به او می‌نگریستند برتری یابد. این تفسیر از سوره فاتحة الکتاب شروع و به سورة الناس ختم گردیده است و قبل از شروع متن تفسیر بیضاوی توضیحاتی در باب نزول قرآن و فهرست سور کلام الله مجید و تاریخ نزول آیات و همچنین نزول تورات بر حضرت موسی و زبور بر حضرت داود و انجیل بر حضرت عیسی (ع) را ذکر نموده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیراً فتحدی بأقصر سورة من سورة مصاقع الخطباء من العرب العرباء فلم یجد به قدیراً

انجام: فان نسیان حق الله تعالی یعم الثقلین عن النبی صلی الله علیه و آله من قرأ المعوذتین و فکانما قرأ الکتب التی انزلها الله تعالی

چاپ: نخستین بار در سال ۱۲۶۲هـ / ۱۸۴۴م در لایپزیگ با عنایت دانشمند آلمانی O. H. Fleischer در دو جلد؛ جزء ۲ در بولاق، ۱۲۶۳ق؛ و در مصر، ۱۳۰۳ق، دهلی، ۱۲۷۱ق؛ جزء ۵ در مطبوعات المیمنیة، ۱۳۳۰ق؛ تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۸۳ق، رحلی، ۴۶۹ص؛ ایران، ۱۲۷۲ق، رحلی؛ در بولاق با تصحیح محمد الصباغ در ۸ جلد، در سال‌های ۱۳۰۵، ۱۳۱۱، ۱۳۳۰، ۱۳۴۴هـ در قاهره؛ در سال ۱۳۷۵هـ در قاهره در دو جلد

[کشف الظنون ۱: ۱۶۲، ۱۸۶، ۲۶۲؛ سرکیس ۶۱۷/۱ و ۱۴۶۰/۲؛ مشار، عربی ۹۹-۱۰۱؛ الذریعة ۴۱/۶ و ۱۵۳/۴؛ دنا ۲۱۸/۲ (۵۳۲ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة انوار التنزیل = شرح انوار التنزیل؛ توقاتی (-۹)

۲- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ ابن تمجید، مصطفی بن ابراهیم (-۸۴۲)

۳- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ قرمانی، حمزة بن محمود (-۸۷۱)

۴- انوار التنزیل و اسرار التأویل (مختصر)؛ ابن عمادی، محمد بن عمادی (-۸۷۴)

۵- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ ابن فناری، حسن بن محمد شاه (۸۴۰-۸۸۶)

۶- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ لیثی سمرقندی، ابو القاسم بن ابی بکر (-۸۸۸)

۷- حاشیة انوار التنزیل؛ خطیب، محمد بن ابراهیم (-۸۹۱)

۸- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ حنفی تبریزی، شمس الدین محمد (-۱۰)

۹- حاشیة انوار التنزیل؛ احمد بن حسین بن سنان (-۱۰)

۱۰- حاشیة انوار التنزیل؛ مقدسی، محمد بن محمد (۸۲۲-۹۰۵)

۱۱- مشاهدة انوار التنزیل فی مجاهدة اسرار التأویل؛ اخی چلبی، یوسف بن جنید (-۹۰۵)

۱۲- نواهد الابکار و شوارد الافکار = حاشیة انوار التنزیل؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

۱۳- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ لاری، رضی الدین عبدالغفور (-۹۱۲)

۱۴- فتح الجلیل ببیان خفی انوار التنزیل؛ انصاری، زکریا بن محمد (۸۲۶-۹۲۶)

۱۵- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ سعدی چلپی، سعدالله بن عیسی (-۹۴۵)

۱۶- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ کازرونی، ابوالفضل (-۹۴۵)

۱۷- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ شیخ زاده، محمد بن مصطفی (-۹۵۰)

۱۸- حاشیة انوار التنزیل؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳-۹۵۱)

۱۹- الاتحاف بتمییز ما تبع فیه البیضاوی صاحب الکشاف؛ حسینی ارمیونی، یوسف بن عبدالله (-۹۵۸)

۲۰- حاشیة انوار التنزیل؛ روشنی زاده، نعمت الله بن احمد (-۹۶۹)

۲۱- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ سنان الدین، یوسف بن حسام الدین (-۹۸۶)

۲۲- حاشیة انوار التنزیل؛ بخاری، محمد امین بن محمود (-۹۸۷)

۲۳- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ گجراتی، وجیه الدین (۹۱۱-۹۹۸)

۲۴- حاشیة انوار التنزیل؛ حسینی، محمد بن ابی الصفا (-۱۱)

۲۵- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ وانقولی، محمد بن مصطفی (-۱۰۰۰)

۲۶- الاسعاف فی شرح ابیات القاضی و الکشاف؛ موصلی، خضر بن عطاءالله (-۱۰۰۷)

۲۷- الاسعاف بشرح ابیات القاضی و الکشاف (منتخب)؛ موصلی، خضر بن عطاءالله (-۱۰۰۷)

۲۸- حاشیة انوار التنزیل؛ خلخالی، حسین بن حسن (-۱۰۱۴)

۲۹- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ شوشتری، نورالله بن شرف الدین (۹۵۶-۱۰۱۹)

۳۰- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

۳۱- حاشیة انوار التنزیل؛ شروانی، محمد امین بن صدرالدین (-۱۰۳۶)
۳۲- حاشیة انوار التنزیل؛ غنی زاده نادری، محمد بن عبدالغنی (-۱۰۳۶)
۳۳- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ شروانی، محمد بن جمال الدین (-۱۰۶۳)
۳۴- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ سیالکوتی، عبدالحکیم بن شمس الدین (-۱۰۶۷)
۳۵- حاشیة حاشیة السعدی علی انوار التنزیل؛ کواکبی، محمد بن حسن (۱۰۱۸-۱۰۹۶)
۳۶- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ شیروانی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۰۹۸)
۳۷- حاشیة انوار التنزیل؛ کردی، مصطفی بن عبدالله (-۱۰۹۸)
۳۸- الشهاب المضی بانوار التنزیل و السراج المنیر باسرار التأویل؛ لقیمی، محمد بن محمد (-۱۲)
۳۹- حاشیة حاشیة انوار التنزیل؛ ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد (-۱۲)
۴۰- حاشیة انوار التنزیل؛ فندرسکی استرآبادی، ابوطالب بن میرزا بیگ (-۱۱۰۰)
۴۱- حاشیة انوار التنزیل؛ مازندرانی، محمد هادی بن محمد صالح (-۱۱۲۰)
۴۲- حاشیة انوار التنزیل؛ حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر (۱۰۸۰-۱۱۴۰)
۴۳- حاشیة انوار التنزیل؛ وابکنی، عنایة الله بن عبدالله (-۱۱۷۶)
۴۴- حاشیة انوار التنزیل؛ کواکبی، احمد بن محمد (-۱۳)
۴۵- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ قزوینی، احمد (-۱۲۷۳)
۴۶- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ دیوانه
۴۷- حاشیة انوار التنزیل؛ شرانشی کردی، محمد
۴۸- الاتحاف بتمییز ما تبع فیه البیضاوی صاحب الکشاف؛ شامی، محمد بن یوسف
۴۹- حاشیة انوار التنزیل؛ عبدالحلیم بن شمس الدین
۵۰- حاشیة انوار التنزیل؛ افندی، صبغة الله
۵۱- حاشیة انوار التنزیل؛ حلوائی، صادق
۵۲- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی؛ محمد بن ملا محمد
۵۳- الحاشیة العصامیة
۵۴- حاشیة انوار التنزیل = حاشیه تفسیر بیضاوی
۵۵- حاشیة انوار التنزیل
۵۶- عنایة القاضی و کفایة الراضی
۵۷- شرح انوار التنزیل
۵۸- تفسیر قرآن کریم = ترجمه انوار التنزیل
۵۹- شرح انوار التنزیل = شرح تفسیر بیضاوی
۶۰- شرح خطبة انوار التنزیل
۶۱- انوار التنزیل (ترجمه)

۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۷۹
جلد ۱؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قراها کلها کانت له نور من الارض الی السماء
از آغاز تا پایان سوره کهف؛ کا: محمد بن علی یوسف سعدی، تا: ۶۶۳ق؛ مهر: دکتر حسین مفتاح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی ضربی با ترنج بزرگ و سرترنج، جداول به رنگ سبز خط کشی شده، ۴۴۷گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۵-۱۴۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵۴
آغاز: سورة الاعراف، مکیة الا خمس آیات من قوله: و سلهم عن القریة و قیل الا ثمان آیات الی و اذ نتقنا الجبل و هی ماتان و اربع آیات؛ **انجام:** خیر عند ربک ثوابا و خیر املا، ای ما یتعلق بها من الثواب و ما یتعلق بها من الامل
از تفسیر سوره اعراف آغاز و تا پایان آیه ۴۶ سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، نسخه‌بدل‌ها با نشان «ل»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با لچک ترنج و سر ترنج گل و بوته، ۱۹۴گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۷-۶۱۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۰
آغاز: عن نفسه یعنی عما فعل به صاحبه و یجوز أن یکون الضمیر فی عنه لمصدر؛ **انجام:** سبحان الله عما یشرکون، عن إشراکهم أو شرکهم
از اوایل سوره کهف تا بخشی از سوره حجرات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی مجدول، ۲۳۷گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۱-۵۵۳]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۵-۸/۳۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه الی قدمه ومن قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء والله اعلم وصدق رسوله صلی الله علیه وسلم.
از ابتدای قرآن تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، محشی؛ تملک: مصطفی بن یوسف صفوری و فرزندش عبدالقادر در ۱۰۸۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۲گ، ۱۴-۳۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۵۱۸]

۶. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۶۳۲
آغاز: ان لم یومنوا بهذا الحدیث» بهذا القرآن «آسفا» لتأسف علیهم، او متأسفا علیهم؛ **انجام:** «الناس» بیان للوسواس ... فان نسیان حق الله یعم الثقلین
جلد دوم، آغاز در کهف افتاده؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مقابله شده، محشی؛ تملک: محمد

تقی بن محمد علی مراغه‌ای، در ۲۴ رجب ۱۲۵۰ ق، عاریت‌گیری محمد علی مراغه‌ای از میرزا محمد مراغه‌ای؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی روپوش تیماج زیتونی مجدول، ۲۳۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲-۲۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۸۸

آغاز: الکافر و شعبة عن یمینه و شعبة عن یساره، لا ظلیل تهکم به و رد لما أوهم لفظ الظل

از سوره مرسلات تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۷ جمادی الاول ۷۷۱ق؛افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: پارچه مشکی، ۲۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۱-۱۶۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عبیدالله بن عبدالکافی عبیدی، تا: ۲۳ رمضان ۷۹۶ق؛ نسخه چهارمی است که او در هفتاد سالگی نوشته و از ستم ترکان مینالد و می‌نویسد که انگشت بنصر راست خود را از ستم آنها از دست دادم؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۳۹۸گ، ۳۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۹-۹۲۴]

۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۹۱

سوره تکویر تا سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح توسط کاتب، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [شخصی میبدی: ف: ۲-۸۷]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۶۰

آغاز: الحمدلله الذی خلق المسوات والارض اخبر بان تعالی حقیق باالحمد ونبه علی انه المستحق له علی هذه النعم الجسام حمد اولم یحمد لیکون حجة علی الذین هم بربهم یعدلون؛ **انجام:** حتی یستیقظ وعنه صلعم من قرء سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه ومن قرءها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء والحمدلله رب العالمین

از ابتدا تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج مندرس، ۲۵۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز عطف تیماج زرد، ۲۸۸گ، ۳۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۲۷-۲۷]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین؛ جلد: تیماج قرمز عطف و حواشی قهوه‌ای، ۳۹۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۳-۵۳]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۱

انجام: روی عنه علیه السلام اذا فصح الغلام من بنی عبد المطلب علمه هذه الایة و عنه صلی الله علیه

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: دورو تیماج ضربی، ۲۸۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۹-۳۵۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸ط

آغاز: برابر

خط: نسخ ریز، کا: مبارک بن عبدالله، تا: قرن ۹؛ مجدول، با سرلوح مذهب و مرصع، مصحح، محشی؛ واقف: حاجی ابراهیم نوائی، مورخ ۱۲۷۵؛ ۶۷۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۴/۳-۸۷]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ کاغذ: بغدادی، جلد: چرمی ضربی، قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

۱۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷

کل قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۸۰۴ق؛ ۳۸۱گ، اندازه: ۱۷×۲۷سم [نسخه پژوهی: ۱-۱۹] و [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کانت نوراً من الارض الی السماء تم النصف الاولی من التفسیر.

سوره حمد تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ رمضان ۸۱۲ق؛ با سرلوح مزدوج مرصع مذهب، مجدول مرصع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مذهب مجدول لچکی، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۵-۲۰۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۷۴

از سوره نحل تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۸۲۳ق، به‌دستور قاضی جمال الدین ابی عبدالله محمد بن سعید کین؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۰۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۱-۲۷۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۸

خط: نسخ، کا: محمد بن شیخ علی العباد، تا: با تاریخ ۸۳۴ق، از نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن ... طبسی به‌تاریخ ربیع الاول ۸۳۴، محمد بن کمال بن علی به تاریخ غره ماه رمضان ۹۲۳، فضل الله حسنی حسینی؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قهوه‌ای عطف قرمز، ۳۷۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۳۵۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: امام قاری، تا: جمعه سلخ شعبان ۸۲۹ق؛ صفحه اول کتیبه مذهب، مجدول مذهب، صفحات آهاردار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، مرصع، ۳۴۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۳۵-۱۳۹]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۵

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمود بن علی اسفاجی، تا: رجب ۸۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملکی بدون نام با مهر «عبده محمد تقی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۹گ، ۲۱ سطر، اندازه:

۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲۲-۲۰۱]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸۹

از سوره مریم تا آخر تفسیر؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابی زید بن شیخ نیکپی معروف به شیخ زاده و مولانا یوسف ترشیزی، تا: ۸۵۲ق؛ به وسیله نظام الدین احمد مقابله و تصحیح شده؛ مهر: «عبده محمد مؤمن عبدالعالی» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده عبدالغنی الحسنی» (مربع)، شلمجی «عبدالغنی حسنی»، «عبده ابراهیم بن اسماعیل بن عبدالعلی بن اسماعیل بن عبدالعالی بن علی العالی» (بیضی)؛ تملک: حیدر بن علی بن اسماعیل با مهر دایره‌ای به سجع ناخوانا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته مجدول مرصع، ۳۳۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۵-۱۰۱]

۲۳. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۱۱

خط: نسخ، کا: محمد بن سوندک بن خضر، تا: پایان جمادی الاول ۸۵۴ق؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴

کامل؛ خط: نسخ، کا: مصطفی بن یحیی، تا: ۲۰ ذیحجه ۸۶۸ق، جا: شهر بروسا؛ دارای سر لوح عالی مشتمل بر بسم الله، محشی از اختری و صحاح و غیره، دو صفحه اول دارای جدول طلای اشرفی و لاجورد؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی ضربی دارای عطف، ۵۶۴گ، ۲۹ سطر (۱۱/۲×۲۰/۷)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱-۱۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۷

آغاز: الرحمن الرحیم کرره للتعلیل کما سنذکره مالک یوم الدین قراءة عاصم و الکسایی و یعقوب و یعضده قوله یوم لاتملک نفس لنفس شیئاً؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن ادریس الپاپیرتی، تا: ۸۷۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۸۷گ، ۲۶-۲۸سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۵-۲۲۰]

۲۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۵۸

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد انصاری، تا: سه‌شنبه ۱۵ شوال ۸۷۴ق؛ مصحح، محشی، پاره‌ای از حواشی گویا از محمد باقر مجلسی باشد، مقابله شده؛ تملک: نصرالله بن خلیل الله طاوسی در نزدیک به‌پایان جمادی الاول ۸۸۰؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۳۸]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۵۳

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم شیرازی مرشدی، تا: جمعه ۳ ذیقعده ۸۷۴ق؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی درون سرخ، ۴۶۰گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۰)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۴۸]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳

خط: نسخ، کا: سعادتنار؟ بن خالد بن محمود مرشدی، تا: جمادی الاول ۸۸۰ق، هنگامی که عمر کاتب به پنجاه رسیده بود؛ مجدول، مصحح، محشی؛ تملک: سید محمد علی موسوی دهلوی به‌تاریخ سه‌شنبه دهم صفر ۱۲۵۳، سید سلطان حسین؛ جلد: مقوایی، ۵۵۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۲۴۶]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۸۹۱ق؛ محشی، دارای یک سرلوح مذهب نفیس، مجدول؛ ۵۲۹گ، ۲۷-۲۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴-۴۰۶]

۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۵۳

از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: اویس ابن عمر بن جمال الدین، تا: جمعه ۲۲ جمادی الثانی ۸۹۲ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی کهن، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۲۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۳-۲۰۹]

۳۱. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۶۷

جلد دوم و از سوره مریم تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن حسین مصری، تا: پنج‌شنبه ۳ شعبان ۸۹۵ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: غیاث الدین سلمانی غروی خادم غری (نجف اشرف)، تملکی به سال ۱۲۴۷ با مهر «افوض امری الی الله عبده عبدالمجید بن عبدالمجید» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج مشکی،۲۰۴گ،۲۹سطر،اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۱]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳

از سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد ملقب به امام الدین الخیری الانصاری، تا: اواخر جمادی الثانی ۸۹۸ق؛ مجدول، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳-۱۱۱]

۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۰

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۹ق؛ در اکثر صفحات حاشیه‌هایی به امضاء سعد و از حضرت شیخ بهاء وکشاف و تفسیر کبیر بدون امضاء؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: چرمی ضربی، ۶۲۲ص، ۲۲ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۹۱]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۲

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی از عصام الدین و شیخ زاده بدون امضاء، مجدول به طلا، دارای یک سرلوح زیبا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی ضربی بسیار اعلی، ۵۳۸ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۹۳]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۸۷

آغاز: برابر

از ابتداء تفسیر تا آخر سوره بقره؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی به امضاء عصام الدین و فتح الله؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۹۳ص، ۲۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۹۳]

۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۱۲
از آغاز تا آیه «لیتنی مت قبل هذا الیوم و کنت ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ وقف: حاج احمد کرمانشاهی، ۱۳۵۶ ق؛ کاغذ: سمرقندی سفید، جلد: تیماج زرد ضربی زرکوب، ۴۳۱گ [ف: ۳-۲۰۸]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۸۰
از اول سوره بنی اسرائیل تا آیه ۳۲ سوره فاطر (ملائکه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ مهر: «نوشته بر در جنت بخط سبز (نسخ) جلی، شفیع روز قیامت محمد است و علی» (چهارگوش)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مشمع آبی عطف و گوشه پارچه قهوه‌ای، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۹۳]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعطاه القوة الا یحسد مسلما و الله اعلم بالصواب.
از اول کتاب تا آخر تفسیر سوره یوسف؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ابی بکر الباری (کذ)، تا: حدود قرن ۱۰؛ واقف: حاج محمد مهدی سبزواری، ربیع الثانی ۱۱۱۲؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماجی مشکی ضربی، ۲۲۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۱-۵۳۰]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰۰
آغاز: المص سبق الکلام فی مثله کتاب خبر محذوف.؛ **انجام:** من السعداء انشاء الله تعالی.
از تفسیر سوره اعراف تا آخر سوره هود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۶۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۱-۵۳۱]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۷۲
آغاز: انما تنذر انذارا یترتب علیه البغیة المرومة؛ **انجام:** و استدل بذلک علی فضل جبرئیل علی محمد علیهما السلام حیث عد فضایل جبرئیل و اقتصر علی نفی الجنون عن النبی صلی الله علیه و آله و سلم و هو ضعیف اذ المقصود منه.
جلد ۲، از آیه ۱۱ سوره یس تا آیه ۲۲ سوره تکویر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۱۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۲۲-۵۳]

۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۱۷
آغاز و انجام: برابر
جلد ۱-۲؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با رموز مختلف، مصحح؛ واقف: کاظم مدیر شانه چی، آبان ۱۳۶۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با نقش ترنج، ۳۵۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۵۶]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲۰
نیمه دوم کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ق؛ برگ‌های آخر در ماه صفر ۱۲۴۹ در قزوین تکمیل شده؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۲۷-۱۶۳]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸۰
آغاز: انا و من قبلی من افاضل المتأخرین و اماثل المحققین؛ **انجام:** فاصفح الصفح الجمیل و لاتعجل بالانتقام
جلد اول، از اواخر مقدمه تا آیه ۵۵، سوره حجر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ محشی؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۳۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۵سم [ف: ۲۲-۵۷]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۱۹
آغاز: و اذ اوحینا الی الحواریین ای امرتهم علی السنة رسلی أن آمنوا بی و برسولی؛ **انجام:** ان الله و ملئکته یصلون علی النبی یعتنون باظهار شرفه یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه اعتنوا انتم.
جلد۱. موجودی از اواخر سوره آل عمران تا آیه ۵۶ سوره احزاب؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷ش؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: فاقد جلد، ۱۳۴گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲۲-۴۶]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۹۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، مصحح، محشی، دارای سرلوح رنگین مختصر؛ مهر: کتابخانه سلطان محمد قطبشاه؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۵۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۱-۳۶۲]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۵۸
از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، محشی؛ مهر: «ابو القاسم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۵-۳۹]

۴۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وقد اتفق اتمام تعلیق سواد هذا الکتاب المنطوی علی فراید فوائد ذوی الالباب المشتمل علی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی به نشانه‌های «۵»، «۱۲»، «رض»، «ق»، «عبد العلی»، «م»، «طیبی»، «س»، «ص»؛ تملک: «علی اصغر»، «الراجی محمود بن علی اصغر»؛ مهر: «عبد الله»، «محمد حسین» مورخ ۱۱۶۳، محمد مومن بن محمد شریف؛ کاغذ: حنایی اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی حواشی تیماج قهوه‌ای، ۵۰۸گ، ۳۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲-۵۰۷]

۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** (پایان سورة الناس) ثم یستدل به علی انه المستحق للعبادة لاغیر و بتدریج فی وجوه الاستعاذة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ با سر لوح مذهب، محشی؛ اهدایی: حاج محمد صفاریان؛ کاغذ: حنایی اصفهانی،

جلد: مقوایی با تیماج قهوه‌ای عطف تیماج قرمز، ۵۱۸گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲-۵۱۰]

۴۹. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۲-ج

از تفسیر سوره نباء تا پایان کتاب؛خط:نستعلیق،کا: لطف الله رازی، تا: قرن ۱۰، جا: سپاهان؛ محشی؛ ۳۰گ (۳۱پ-۶۰پ) [ف: ۲۵۷]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۷۱

آغاز: الحمدلله الذی منزل الفرقان علی عبده لیون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای تملک مورخ ۱۰۲۳؛ با یک سرلوح و مجدول؛ کاغذ: سمرقندی نباتی رنگ آهاردار، جلد: تیماج سبز، ۴۶۲ص، ۳۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۷-۲۰۸]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۱

از سوره کهف یا یس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید و حنایی، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، ۵۳گ، ۱۲-۱۰ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۵۶]

۵۲. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۸۸

از آغاز سوره فاتحه تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عمر میدانی، تا: قرن ۱۰؛ محشی، مجدول، روی برگ اول نام حاجی میر محمد حسین یزدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضربی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای روشن، ۳۹۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۱۵۴]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹۰/۱

آغاز: الا و هو مولیه بوسط او غیر وسط کما قال ... رب العالمین، الرب فی الاصل بمعنی التربیة و هو تبلیغ الشئ الی کماله؛ **انجام:** و فهم عطف بیان للخبر ... الذین آمنوا و عملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس نزلاً

از سوره توحید تا آیه ۱۰۷ سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به خط سید بهاء الدین محمد بن محمد باقر حسینی مختاری نائینی اصفهانی سبزواری (-۱۱۴۰هـ) با امضای بهاء و بهاءالدین الحسینی عفی عنه، و حواشی دیگری با نشان «ه»، «ق» و غیر آن، مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۷۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۳۴-۵۹۹]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۱

جلد اول؛ بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ قطع: رحلی [اهدائی-ف: ۵۸]

۵۵. تهران؛ کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی؛ شماره نسخه: ۳۷۷A

نمونه: «سورة البقر مائتان و سبع و ثمانون آیة، بسمله. و سایر الالفاظ التی یتهجابها اسماء مسمیاتها الحروف التی رکبت منها الکلم لدخولها فی حد الاسم» گویا انوار التنزیل باشد. اندکی پیش از بقره تا سورة الذریات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی [نشریه: ۱۱-۱۵۷]

۵۶. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

از اول قرآن تا سوره مائده؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ [مخ دزفول:-۱۱]

۵۷. میبد؛ مخطوطات و اسناد میبد؛ شماره نسخه: ۱۲

از ابتدا تا سوره ملک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۴۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ:-۲۱]

۵۸. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: ۱۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنة الف اوقیة و ماتا اوقیة. تم

از سوره بقره تا بخشی از سوره نحل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹-۱۰؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۵گ، ۲۲ سطر [ف: ۳۹]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷۴

بی‌کا، تا: قرن ۹ یا اوایل قرن ۱۰ [د.ث. مجلس]

۶۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۳۹

آغاز: سورة الفاتحة وهی مکیة وهی سبع آیات؛ **انجام:** پایان سورة الکهف ولا یشرك بعبادة ربه احدا ومن قراها کلها کانت له نور امن الارض الی السماء ... والسلام والاکرام.

تاآخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مهر تملک: «عبده الراجی ابو محمد»؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج سرخ مقوایی فرسوده، ۳۰۳گ، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۴۶۵]

۶۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۸۹

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۶۲. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۸۳

از آغاز فاتحة الکتاب تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، اجازه‌ای از محمد بن علی بن حیدر بن نجم جهت محمد تقی بن محمد حسین در ۷ شوال ۱۱۱۳؛ اهدائی: ورثه سلطان العلماء؛ جلد: تیماج دورو، رو زرشکی. اندرون مشکی، ۲۲۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۷۳]

۶۳. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۵۳

از آغاز تفسیر سوره مریم تا آغاز تفسیر سوره تبت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا:قرن۹یا ۱۰؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۲۳۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف: ۲-۶۳]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵

آغاز: بسمله. کهیعص امال ابو عمر و الهاء لان الفات اسماء التهجی یاآت و ابن عامر و حمزه الیاء؛ **انجام:** سیحدث لهم فی القلوب مودة من غیر تعرض منهم لاسبابها.

از اول سوره مریم تا آیه ۹۶ و دو آیه اخیر آن سوره را کم دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در پایان آن دو ضمیمه در زمینه فقه وجود دارد که هر دو ناقص است. یکی از ضمایم بخشی از قواعد

الاحکام علامه حلی است و دیگری معلوم نشد که از کیست، آغاز ضمیمه ۱: «و یجوز حل السحر بشئ من القرآن او الذکر»، انجام ضمیمه ۱: «و فی البواقی السور الطوال و سوال الرحمه عند آیتها و التعوذمن»، آغاز ضمیمه ۲: «و التمر و الزبیب و الذهب و الفضه»، انجام ضمیمه ۲: «لاول صومه کفارة الیمین و الاعتکاف»؛ مجدول؛ واقف: ملا محمد کاظم اردبیلی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۴۳۵]

۶۵. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۹۵۰

انجام: و کبره تکبیراً و فیه تنبیه علی ان العبد و ان بالغ فی التنزیه

تا سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ پخته، کا: محب علی معلم اصفهانی الکلیاری، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوا کاغذ سرمه‌ای پوشانیده، ته تیماج مشکی، ۳۶۲گ، ۲۲-۲۵ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲-۲۲]

۶۶. مراغه؛ عمومی مراغه (کتابخانه)؛ شماره نسخه: ۱۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد اتفق اتمام تعلیق سواد هذا الکتاب المنطوی علی فرائد فوائد ... و هو سبحانه و تعالی حقیق رجائی تحقیقا الحمدلله رب العالمین

کامل؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: حدود قرن ۹-۱۰؛ به طلاب امامیه غیر متفلسفه و متصوفه با اهداء ثوابش به فرزندش ملاحاجی محمد؛ مجدول، محشی؛ واقف: حاج محمد ابراهیم، رمضان ۱۲۵۰؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج بزرگ و طبله لولادار، ۴۷۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۱]

۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح و مجدول، مذهب، دارای شمسه طلا و لاجوردی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی مقوایی گرد و عطف سرخ درون آلبالویی، ۳۱۸گ، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۶-۷۳۳]

۶۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۹۳-۵۹/۱۳

آغاز: برابر

از اول تا سوره شریفه مریم (نیمه اول تفسیر)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۲۱]

۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۲۳-۲۳/۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** سورة الکهف مکیة و هی مائة واحد عشر آیة بسمله الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب یعنی القرآن ... تقدیره جعله قیما او علی الحال من الضمیر فی له او من الکتاب علی ان

از سوره حمد تا اسری؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج و لچکی، ۳۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۵۱۸]

۷۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۶۶

آغاز: و آجلها مالکا لامور هم یوم الثواب و العقاب ... ایاک نعبد و ایاک نستعین ثم انه مما ذکر؛ **انجام:** انها کانت تحمل الاوزار لمعاداة الرسول علیه السلام

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اواخر قرن ۱۰؛ مصحح، دارای بلاغ‌های مختلف؛ کاغذ: حنایی روشن آهار مهره، جلد: مقوا عطف تیماج جگری، ۵۴۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۱]

۷۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۵ق (پایان نیمه نخستین)؛ ۴۰۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱-۲۳]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸۱

آغاز: انوار التنزیل: سورة طه مکیة و هی مائة و اربعون و ثلثون آیة، بسملة فتحها ابن کثیر و ابن عامر و حفص و یعقوب علی الاصل؛ **انجام:** برابر

جلد ۲، مشتمل بر سوره‌های طه، یس، فتح، واقعه، ملک و نبأ تا پایان معوذتین؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: خواجه میر، تا: ۹۰۹ق، جا: کابل، مدرسه عبدالخالق؛ مذیل است به حاشیه‌ای، بر آخرین جزء قرآن در ۴۲ برگ و نیز حاشیه‌ای بر سوره «نبأ» و ما بعد آن تا آیه دوم از سوره «ماعون» در ۸۰ برگ، این دو حاشیه بر انوار التنزیل بیضاوی است و همچنین شش صفحه، تفسیر برخی از آیات سوره بقره و بعد از آن حاشیه‌ای است بر تفسیر بیضاوی سوره «یس» و نیز حاشیه‌ای است بر سوره‌های یس، فتح، واقعه، ملک، در شانزده برگ (ناقص) پس از آن حاشیه‌ای است بر سوره یس و محمد (ص) در ۷ برگ؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: دفه اول تیماج عنابی خرمایی با ترنج و سرترنج و لچکی و دفه دوم تیماج مشگی ضربی با ترنج، ۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۵۳]

۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نورا من الأرض الی السماء

از ابتدای کتاب تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: عبدالجبار بن مخلص، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۹۱۴ق؛ محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی لبه دار، مزین به ترنج و سر ترنج، ۳۷۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۲-۴۹]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: علی بن حسین ملقب به کمال کاتب شیرازی، تا: صفر ۹۲۱ق؛ مجدول، با سر لوح مذهب و مرصع، مصحح، مقابله شده؛ تملک: محمد بن نورالله حموی، محمد حکیم واعظ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶۶ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۲۴/۳-۸۷]

۷۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۱۹

خط: نسخ، کا: نصرالله بن فیروز، تا: صفر ۹۲۳ق؛ محشی با نشان «من المؤلف» و «علی بن محسن الجیلانی»؛ کاغذ: ترمه

سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۷۹۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۲]

۷۶. تبریز؛ مدرسه ولیعصر تبریز؛ شماره نسخه: ۱۵

آغاز: بسمله کهیعص مال ابو عمرو الهاء لان الغات السماء التهجی یاآت و ابنی مامر؛ **انجام:** عن النبی (ص) من قرأ و الصافات ...

از سوره مریم تا آخر تفسیر سوره صافات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن حسن، تا: ۲۲ محرم ۹۲۳ق؛ جلد: مقوایی، ۱۷۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف]

۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۶ط

آغاز: بسمله. علی الفرض المسوق الیه من لدنه صادرا من عنده؛ **انجام:** برابر

شامل سوره کهف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله بن جمال الدین محمد شجاعی مشهور به مجدالدین، تا: ۹۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر و لچکی ضربی، ۹۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۵]

۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۸۲

خط: نستعلیق، کا: کمال الدین بن علی بن حسن بن اسماعیل آملی، تا: سه‌شنبه رجب ۹۳۲ق؛ مصحح، محشی، دارای سرلوح؛ تملک: محمد کاظم بن حاجی علی با مهر «بنده آل محمد کاظم» (مربع)، حسین بن محمد تقی با مهر «حسین منی و انا من حسین» (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۵-۳۵۷]

۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** اولئک رفیقا و هو سبحانه حقیق بان یحقق الرجا تحقیقاً و الحمدلله رب العالمین ... حسبنا الله و نعم الوکیل و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم جعفری، تا: ربیع الثانی ۹۴۰ق، برای شیخ الاسلام قاضی ابی السعد سعدی بن خیرالدین؛ محشی، مجدول؛ واقف: تاج ماه بیگم، جمادی الاول ۱۲۶۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۹۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱-۴۰۶]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ کهن، کا: احمد بن محمد بن محمد بن عز، تا: جمعه ۲۹ جمادی الثانی ۹۴۲ق؛ با سرلوح، مجدول، مصحح، نفیس و ارزشمند؛ جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۷۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۱۳]

۸۱. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ کا: علی بن عبدالوهاب بدرشی، تا: ۱۴ ذیحجه ۹۴۳ق [ف: ۷]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۳ق، جا: مسجد الحرام؛ مصحح، محشی با نشان‌های «سعدی افندی» و «عصام الدین»، در آغاز افزودگی‌هایی چون دعای عهدنامه منقول از تفاسیر، فهرست مطالب و نیز احادیثی به نقل از مسند الفردوس؛ تملک: «محمد سعید معروف به سلطان احمد امامی زاده» در سال ۱۱۸۷ق، «عبدالحسین بیات» در دی ماه سال ۱۳۳۲ش خریده، تملکی بی نام که نسخه را به هفتاد ریال خریده است با مهر مربع ناخوانا «علی»، دارای کلمه «یا کبیکج»، «محمد هاشم بن محمد مهدی قاضی طباطبائی تبریزی» با مهر «عبده محمد هاشم الحسنی الحسینی ۱۲۴۶» (مستطیل)؛ مهر: «عبده علی الطباطبائی ۱۲۵۶» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: دورو تیماج، برون زیتونی ضربی با ترنج سرترنج زمینه گل و بوته، درون زرشکی، ۳۰۴گ، ۳۳ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۳۱-۶۳۳]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: احمد بن محمد بن محمد بن عبدالقادر بن محمد بن جبرئیل، تا: ۹۴۴ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشت تملک ۱۰۹۹ق گویا محمد ... و مهر وی؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۹۰ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۳-۸۸]

۸۴. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: اسماعیل بن یحیی حسنی حسینی، تا: نیمه شوال ۹۴۶ق؛ مصحح و ممتاز [ف: ۷]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۵۰

آغاز: بسملة، کهیعص امال ابو عمرو الهاء لأن؛ **انجام:** برابر

جلد دوم، از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: یار احمد بن امین، تا: اوایل ربیع الاول ۹۵۵ق؛ محشی؛ مذیل است به تاریخ تولد و وفات ائمه چهارگانه اهل سنت و دو روایت با این عبارت: الف) «قال امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله و جهه ما من آیة من کلام الله سبحانه و تعالی الاولها اربعة معانی: ظاهر و باطن و حد و مطلع، فالظاهر: التلاوة و الباطن الفهم و الحد احکام الحلال و الحرام و المطلع: مراد الله تعالی من العبد بها.»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی، ۲۱۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۲-۳۶]

۸۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۶۶

جلد ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۹۵۵ق؛ مهر «خادم شرع شریف قاضی ابراهیم»؛ اهدایی: محمد جواد میرزایی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۲۷۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۱۵۲۱]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۱

آغاز: افاضل المتاخرین و اماثل المختصین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: علی بن رضی الدین بن عبدالسلام علوی اردکانی، تا: ۹۵۹ق؛ محشی؛ کاغذ: کشمیری نخودی، جلد: میشن عنابی، ترنج و نیم ترنج، ضربی، سجاف تیماج سرخ، مقوایی،

لولادار،۴۲۶گ،۲۲سطر(۱۴/۵×۲۲)،اندازه:۲۲×۳۳سم [ف: ۸-۱۶۴]

۸۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۲/۲

جلد ۲، سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۵ق؛ محشی با نشانه «ملا فتح الله، ع ر ق، مجمع، فاضلی مدارک، نحو، یف، وجیز، تیسیر، زوزنی، کنز»؛ جزو کتابخانه احتشام الملک بوده در ۱۲۸۷ با مهرش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۱۱گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۷/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۴۶۷]

۸۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۶۱

از آغاز سوره حجر تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه ۹۶۷ق؛ با حواشی از تفاسیر دیگر ؛ ۲۳۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۲۲]

۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۶۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ مغزی قهوه‌ای روشن،۳۸۲گ،۳۱سطر،اندازه: ۱۵/۸×۲۶/۳سم [ف: ۱-۵۱]

۹۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۵

آغاز: بسمله و صلی الله و سلم علی سیدنا و اله و صحبه و سلم، سورة الحجر مکیه؛ **انجام:** تم التفسیر بحمد الله و عونه و الحمدلله رب العالمین الذین بنعمته تتم الصالحات بتاریخ ۲۵ شهر ذیحجه سنة ۹۶۷

از اول سوره مبارکه حجر تا آخر قرآن کریم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیحجه ۹۶۷ق؛ دارای حواشی و تعلیقاتی از کشاف، خلاصة المنهج، تفسیر کبیر رازی، عرفان، حاشیه چلبی؛ کاغذ: شکری ضخیم، ۴۶۲ص، ۳۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [فهرست عراقی: ۱-۲۲]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷۵

انجام: و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء ... حتی یستیقظ تم الجزؤ الاول بید ... حافظ کلام ربانی

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود انصاری، تا: ۲۰ شعبان ۹۶۹ق؛ ادامه نسخه در نسخه بعدی (ش ۳۱۴۵۲) صحافی شده، دارای کتیبه و پیشانی مذهب و منقش شرفه‌دار مجدول مذهب؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره لمینه شده، جلد: تیماج مشکی با جدول زرکوب، ۳۸۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۸/۸سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۶]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۵۲

خط: نسخ، کا: محمد بن محمود انصاری، تا: جمعه ۱۲ جمادی الاول ۹۷۰ق؛ دارای پیشانی مذهب و منقش شرفه دار، مجدول، مذهب، دارای بلاغ و مقابله شنبه ۲۶ شوال سنه ۱۲۰۹؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره لمینه شده، جلد: تیماج مشکی زرکوب، ۲۹۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۶]

۹۴. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۰۳

آغاز: سوره مریم مکیة الا آیة السجدة و هی ثمانون او تسع و تسعون آیة، بسم الله الرحمن الرحیم کهیعص؛ **انجام:** قراء الکتب اللتی انزلها الله تعالی کلها، تمت هذه النسخة الموسومة بانوار التنزیل و اسرار التأویل بید عبدالضعیف النحیف الراجی الی رحمة الله الوهاب یعقوب بن بکر حداد وقت الظهر فی ... غره شهر رمضان سنه ست و سبعون و تسعمائه اللهم اغفر لکاتبه و لفاریه و لجمیع المؤمنین و المؤمنات بحرمت النبی و آله الامجاد و سلم تسلیما کثیرا برحمتك یا ارحم الراحمین

خط: نسخ، کا: یعقوب بن بکر حداد، تا: غره رمضان ۹۷۶ق؛ مهر: «عبده الراجی علی محمد»؛ جلد: چرمی، ۲۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱-۱۰۳]

۹۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۹۷

آغاز: برابر

جلد ۱، از آغاز تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: حافظ بابا ابن خواجه حسن سرکوکی، تا: ۳ ربیع الثانی ۹۷۷ق؛ دارای یک سرلوح کمکار، مجدول، محشی، مصحح، مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۶۵گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۵۲]

۹۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴

کامل؛ خط: نسخ، کا: فاطمه سلطان دختر محمد قاسم قاضی حنفی، تا: یک‌شنبه ۲۰ محرم ۹۷۸ق، جا: تپه سند؛ با گواهی پدر به خط و مهر او در نسخه، که فاطمه دخترم آن را نزدم خوانده است، محشی؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۹۷. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۹۷۹ق؛ کتیبه مرصع وزرین، مجدول؛ جلد: تیماج، سوخت، با ترنج با سر و لچکی با نقش گل و بوته داخل آنها، قهوه‌ای، ۵۸۳گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [اوراق عتیق: ۱-۱۲۸]

۹۸. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۲۴

از سوره کهف تا آخر قرآن؛ کا: محمد بن محمد بن احمد بن اسماعیل الشهیر بابن داود مقدس، تا: ۹۷۹ق؛ مذهب، مجدول، مصحح، مقابله شده به‌سال ۹۸۰ [ف: ۱]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۳۲

آغاز: بسملة، کهیعص امال ابو عمرو الهاء لأن؛ **انجام:** برابر

جلد ۲؛ خط: نستعلیق، کا: خواجه میر عقیلی، تا: یک‌شنبه ۱۱ ذیحجه ۹۸۱ق؛ افتادگی: وسط (از آیه دهم «یس» تا آیه ۲۳ از سوره تکویر)؛ محشی، ظهر ورق اول و قبل از آن تعداد سوره‌ها و تفسیر و تأویل برخی از آیات و همچنین مباحث کلامی و ادبی و بعضا اخلاقی؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۴۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۲۲-۳۷]

۱۰۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ خوب، کا: یعقوب بن ابوبکر حداد و محمد هاشم بن سید جعفر سیرانی، تا: ۹۸۲ق؛ مجدول، دارای یک سرلوح قدیمی، محشی بدون امضاء و با امضاء حسین و امضاهای رمزی؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی ضربی، ۵۰۳ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۹۲]

۱۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷

آغاز: الحمدلله الذی نزل الفرقان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمود کورانی، تا: شعبان ۹۸۲ق؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۶۷۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۴-۴۰۷]

۱۰۲. مشهد؛ دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۳۴ فرخ

خط: نسخ، کا: ابومحمد بن عنایت الله بسطامی، تا: یک‌شنبه غره محرم ۹۸۴ق، جا: قزوین؛ افتادگی: آغاز؛ در هامش صفحه‌ای که سوره یاسین تفسیر شده کتاب «الناسخ و المنسوخ» از ابوعبدالله محمد بن حزم اندلسی آمده؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۴۵۸گ، ۲۴ سطر (۱۰×۱۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۱]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** قرا دعا لکاتبه بالمغفره

خط: نسخ، کا: سلیمان، تا: ۹۸۷ق [الفبائی: ۷۱]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن محمد، تا: سلخ ذیحجه ۹۸۷ق؛ محشی؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماجی عنابی، ۵۷۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۱-۵۲۸]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸

نیمه اول کتاب و تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: آدم بن یعقوب انصاری، تا: جمعه ۵ رجب ۹۸۷ق؛ محشی، یادداشت‌های مختلف و وقف‌نامه کتاب به‌تاریخ جمادی الثانی ۱۲۵۲؛ مهر: «یا عالم بحالی علیک اتکالی ابو المعالی» (دائری بزرگ)، «عبده محمد کریم» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت قرمز، ۲۶۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳-۲۶۵]

۱۰۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۴

تفسیر سوره آل عمران تا آخر قرآن؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۹۸۹ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول، محشی از طیبی، مجمع، حلبی و تبیان؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: قدیمی، جلد: چرمی، ۴۴۸ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱-۹۲]

۱۰۷. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۷۴

آغاز: بسمله کهیعص امال ابوعمر و الهاء لان الغات یظهرون دال الهجا عند الذال و الباقون یدغمونها ذکر رحمة ربک خبر ما قبله ان اول بالسورة او القرآن فانه مشتمل علیه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: احمدبن جابر بن سلطان بن هلال بن فلاح بن محمد بن علی بن ثاقب بن عبدالعزیز الغنوی، تا: ۱۶ محرم ۹۸۹ق؛ مقابله نسخه در ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۴۰ ق پایان یافته؛ تملک: احمد بن علی انصار نجفی، علی بن حسین شیخی بحرانی؛ جلد: مشمای قرمز عطف تیماج زرد، ۳۴۰گ، ۲۱ سطر [ف مخ:-۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۲۱]

۱۰۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۰۱

تمام قرآن؛ کا: عبدالحی بن ولی محمد بن بیان محمد، تا: ۹۸۹ق؛ با سرلوح و مجدول زرین، محشی، مقابله شده؛ تملک: محمد تقی آشتیانی ملقب ببیان الملک؛ قطع: وزیری [ف: ۷۳]

۱۰۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** له نورا من الارض الی السماء.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۹۹۰ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوای، ۴۰۰ص، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۱۴۲]

۱۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۵۵

خط: نسخ، کا: ابراهیم خواجگی حسینی، تا: ۱۸ محرم ۹۹۱ق؛ افتادگی: آغاز (برگ نخست)؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مرغش ساده یشمی، ۵۸۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۳۰/۵سم [ف: ۱-۵۱]

۱۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۵/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف طالقانی، تا: جمعه ۱۹ رمضان ۹۹۳ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳گ (۳۲۲پ-۳۵۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۷۷]

۱۱۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۸۳

تا کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۳ق؛ با یادداشت مورخ ۱۲۸۵ در ص ع؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج و سرترنج کنده کاری شده [نشریه: ۷-۱۰۵]

۱۱۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۶۱

از سوره انعام تا آخر قرآن؛ کا: محمد بن خمیس، تا: ۹۹۵ق، جا: حویزه؛ محشی؛ قطع: رحلی [ف: ۷۲]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۶

آغاز: بسمله. عم یتساءلون. اصله عن ما فحذف الالف لامر و معنی هذا الاستفهام تفخیم شأن ما یتساءلون عنه؛ **انجام:** برابر

تفسیر جزء آخر (سی ام) قرآن؛ خط: نسخ تحریری، کا: عین الدین بن محمد بن احمد، تا: رجب ۹۹۸ق؛ واقف: امیر جبرئیل از حیدرآباد دکن،۱۰۳۷ق؛کاغذ:استانبولی آهار مهره،جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۳۶]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** اولئک رفیقاً و هو سبحانه حقیق بان یحقق رجاء الراجین تحقیقاً. تمت. تمام شد.

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح مذهب، کتیبه‌ای با لچک ترنج، دارای کمند، مجدول؛ تملک: فرهاد میرزا به سال ۱۲۸۷ که نوشته کتاب را فرزندش احتشام الدوله برایش فرستاده؛ واقف: مرتضی قلیخان نائینی، ۱۳۳۷ق؛ کاغذ: نخودی

آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۴۰۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۷۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۷۳]

۱۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۵۳

آغاز: برابر

از اول تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ تملک: محمد بن حسن رضوی با مهر او، محمد اسماعیل بن احمد رضوی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی دار، عطف و لبه میشن قهوه‌ای، ۴۵۲گ، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۲۰]

۱۱۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۳۵

آغاز: ما جعل الله من بحيرة و لا سائبةٍ و لا وصيلة و لا حام

از آغاز آیه ۱۰۳ سوره مائده تا آخر سوره نحل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ یادداشت تملک ورود به کتابخانه شخصی لطفعلی ابن محمد کاظم تبریزی امین السفراء مورخ رجب ۱۳۱۵ق؛ جلد: مشمع لاجوردی رنگ، عطف و گوشه پارچه سرخ، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۶/۵) [ف: ۲-۷۴۸]

۱۱۸. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** كانت له نوراً من قرنه الى قدمه و من قرأ كلها كانت له نوراً من الارض الى السماء

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محصح، محشی؛ تملکی در غرهء رمضان ۱۲۸۴ با مهر « عبده محمد باقر الموسوی» (بیضی)، در برگ آخر یادداشتی از همو، تاریخ فوت «سید احمد» در ۱۷ صفر ۱۲۸۹؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی پشت قرمز، ۲۴۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۲۱]

۱۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دو جدولی، محشی، با سرلوح؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن مشکی ضربی، ۴۷۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۳/۷سم [ف: ۱-۵۱]

۱۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۴۰۵

از آغاز تا سوره اعراف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۲۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۳-۲۰۹]

۱۲۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۲۳

نیمه نخست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای حواشی لغوی؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، ۴۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۳-۲۰۹]

۱۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۰۹

جلد نخست. تا آیه «ان الله قد بعث لکم طالوت ملکا»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشان‌های: »م. ح. ق. م. و «کشاف» و «مجمع» و «منه» و «مفردات» و «ص» دارد؛ واقف: حاج آقا احمد کرمانشاهی، ۱۳۵۶ ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج حنایی یک لا، ۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳-۲۰۸]

۱۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۸۲

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲، نسخه از وسط ناقص و موجودی از ابتدای کتاب (مقدمه) تا آیه بیست و یکم از سوره کهف و از آیه پنجم سوره تکویر تا پایان معوذتین است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط؛ مصحح، مقابله شده، معلق به حواشی از ابوالقاسم، سعدالدین، شیخ بهایی و دیگران با رمز «س» و «س م»؛ ظهر ورق اول حاوی ده مهر مالکیت و عرض دید که یکی از آنها با سجع «زهی مهر سلطان و الجناب که زیبا بود بر جبین کتاب»؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۸۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۳] و [ف: ۲۲-۳۷]

۱۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۶۱

آغاز: و من اجلهما اختلف فى انها آية برأسها او بما بعدها؛ **انجام:** ان له رب ثم يتغفل فى النظر حتى يتحقق انه غنى.

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی، محشی؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه گالینگور، ۳۳۸گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۲-۴۳]

۱۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها كلها كانت له نورا من الأرض الى السماء.

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن موسی بن محمد، تا: قرن ۱۱؛ معلق به حواشی شیخ زاده، ابواللیث و دیگران؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی با نقش ترنج، ۳۴۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۲۲-۴۲]

۱۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قرىء باخع نفسك بالاضافة و لعل للأشفاق.

جلد۲. از ابتدای سوره مریم تا آغاز سوره شعرا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی، مصحح؛ واقف: جعفر زاهدی، ۱۳۷۷ش؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن خرمایی فرسوده، ۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۲-۴۵]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰۳

آغاز: و ابوبكر كليهما ذكر رحمة ربك خير ما قبله ان اول بالسورة او القرآن؛ **انجام:** ذلك الى المحسود بل يختص به لاعتماده.

جلد۲. از سوره مریم تا اواخر سوره فلق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام (یک برگ)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشگی، ۲۴۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۲-۵۲]

۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الا ان یراد به التأسی ... انزله الله تبارک ... و هو سبحانه حقیق بأن یحق رجاء الراجین تحقیقا و الحمدلله ...
جلد دوم، سوره کهف تا پایان معوذتین؛ خط: نسخ، کا: هاشم، تا: قرن ۱۱؛ نسخه از جمله «قد اتفق اتمام تعلیق سواد هذا الکتاب» تا پایان به خط علی بن ... لقی بن ابی بکر بن محمد قزوینی مشهور به مرجاج در پنج‌شنبه پنجم محرم ۹۸۹؛ محشی، مجدول؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی لبه دار ضربی، ۳۱۶گ، ۲۳ سطر(۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵/۷×۲۴/۸سم [ف: ۲۲-۵۵]

۱۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۴۱
آغاز: بسملة، کهیعص امال ابوبکر الهاء؛ **انجام:** فلنسألن الذین ارسل الیهم عن قبول الرسالة و اجابتهم.
جلد اول، از ابتدای کتاب تا اوایل سوره اعراف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی به لفظ «منه» و با اسامی عصام الدین و کامل؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوای ضربی با نقش ترنج و سرترنج، ۲۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۲-۵۷]

۱۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** من الجنة و الناس بیان للوسواس او للذی او یتعلق بیوسوس أی (ناقص).
جلد دوم، از ابتدای سوره کهف تا انتهای قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (آخرین برگ)؛ محشی، مصحح، ظهر ورق اول و ماقبل آن تفسیر و توضیح برخی از آیات؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی با نقش ترنج و سرترنج، ۲۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۲-۵۸]

۱۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۰
آغاز: دون أولهة و قیل أصله لاه مصدر یلیه لیهاً و لاهاً إذا أجنحت و ارتفع لأنه معه؛ **انجام:** برابر
فاقد بخشی از سوره حمد می‌باشد؛ خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای کمند و مجدول؛ مهر « ... الحکیم الموسوی» (دایره)؛ کاغذ: سمرقندی، آهار مهره، جلد: مشمعی قهوه‌ای با مقوا؛ عطف: تیماج قهوه‌ای؛ ۶۵۷گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۰/۵سم [ف: ۲۹-۴۵۹]

۱۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۲۵
نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملکی بدون نام با مهر «عبده محمد نبی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۵-۲۲]

۱۳۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۳۴
جزء اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۱۳۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۵۴الف
نیمه نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اندازه: ۱۹×۳۱/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۲]

۱۳۵. بیرجند؛ دیانی، شیخ محمد علی؛ شماره نسخه: ۱۴
از آغاز سوره فاتحه تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، دارای یادداشتی درباره مؤلف؛ مهر: «ابوالقاسم» (بیضی)؛ ۴۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: ۱۹]

۱۳۶. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۷۸-ب
از کهف تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: شیخ عبدالله بن شیخ اسمعیل عبدلانی شافعی علوانی ۱۱۶۶؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳۶۵گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: ۲۵۶]

۱۳۷. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۳۰-ج
از نیمه‌های سوره مریم تا پایان؛ خط: نسخ، کا: حسن بن یوسف بن احمد بحرانی، تا: قرن ۱۱؛ محشی، وقف مدرسه مهدعلیا در روز پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۷۲؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳۱گ، ۲۰ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۲۵۷]

۱۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۱۰
کامل ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای سرلوح مذهب و مرصع، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج یشمی، ۶۹۸ص، ۳۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱۷-۲۳۴]

۱۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و صدق رسوله الکریم، و نحن علی ذلک من الشاهدین، و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین. تم بالخیر و الظفر
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۹۱۷ص، ۲۵ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۳۱سم [ف: ۱۱-۲۲۰]

۱۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱
آغاز: (بسمله) کهیعص امال ابوعمر و الفهالان الفات اسماء التهجی؛ **انجام:** لما روی ان یهود یا ... فی احدی و عشرین ...
از سوره مریم است تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید رنگ، جلد: تیماج زرد، ۷۴۹ص، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۰-۴۸۱]

۱۴۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۵۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ نیمه نخستین با حواشی از شیخ بهایی و دیگران در کناره برگ‌ها؛ ۲۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۲۲]

۱۴۲. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۴۳
نیمه اول کتاب می‌باشد؛ خط: نستعلیق و آیات شریفه نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سر لوح؛ جلد: عنابی ضربی، ۳۳۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۱۳]

۱۴۳. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۸۵
نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح،

محشی؛ تملکی بدون نام به‌تاریخ رجب ۱۲۴۸ در شیراز؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۴۷]

۱۴۴. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲۳۱

از ابتدای کتاب تا اواخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۳۳۸گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۱]

۱۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۸

آغاز: سورة الکهف مکیة و قیل الاقوله و اصبر نفسک مع؛ **انجام:** التی انزل الله تعالی تم الکتاب المسمی بانوار التنزیل و اسرار التاویل و الحمدلله وحده و صلی الله علی من لانبی بعده

از سوره کهف تا سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سرخ، جدول، ضربی، مقوایی، ۲۴۹گ، ۲۵ سطرکامل (۱۱×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۸-۱۵۳]

۱۴۶. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۶

آغاز: من کان معه فی طبقة الاخوة و قیل کانت من نسله و کان بینهما الف سنة

از آیه ۳۰ سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی:آغاز؛جلد:تیماج قرمز ضربی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای و مشکی، ۱۶۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۲۷]

۱۴۷. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۶۱

از آغاز قرآن تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشانه «محرر، ک، سعید، طبری، عبی»، مقابله و تصحیح عبدالقادر بن عبدالله بن محمد الیاسینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۷۴گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۰)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴۶۷]

۱۴۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۹۱/۲

از کهف تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عیسی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ تملک: محمد بن محمد بن محمد بن البخسی الحلبی الشافعی، حاج مصطفی ابن حاج محمد الغرولی الحلبی الحنفی؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۵۷گ، ۲۷ سطر (۱۰×۲۰)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۴۶۶]

۱۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی و تیماج قهوه‌ای (دوره)، ۵۱۸گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۰-۲۶۸]

۱۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ برگ‌های ۱ تا ۳۹۷ و از آنجا تا پایان نسخه (گ۴۰۶) نونویس محمد صادق الحسینی الخوزانی، در ربع نخستین، حاشیه‌هایی با نشان‌های «چلبی»، «حلی»، «ط»، «هـ»، «ف»، «صحاح»، «کرمانی»، «حاشیه»، «سعید»، «مظهر»، «مطهر»، «مط»، «حط»، «نف»، «ع.م»، «م»، «کشاف»، «حاشیه کشاف»، «شیروانی»، «سع»، «س.ع»، «ری»، «رس»، «عص»، «ایضاح»، «مدارک»، «تفسیر»، «اردشیخ»، «بد»، «شیخ البهائی»؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی ضربی، ۴۰۶گ، ۲۹ سطر، (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۱-۲۴۰]

۱۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقضی قضاه المسلمین ابوالقاسم ... معین الاسلام و المسلمین و جعل الله الجنه منقلبه و ماوراه.

از سوره کهف تا سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ترنج و نیم ترنج، ضربی مقوایی، ۳۳۱گ، ۲۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۷-۲۴۴]

۱۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین الطاهرین الطیبین برحمتک یا ارحم الراحمین.

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری مشکی با ترنج و نیم ترنج مذهب گل و بوته‌دار ضربی مقوایی، ۵۹۶گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۷-۴۱۰]

۱۵۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۱/۱-۶۲۵۸

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، ۲۴۸گ، ۲۴ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: ۷۹]

۱۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من ... الی قدمه و من قرأ کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء.

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار، در اول نسخه عبارت «یا کبیکج»؛ تملک: حسن بن سید ماجد موسوی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سیر با ترنج و سرترنج و لچکی‌ها، ۲۵۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۴۴-۱۱۷]

۱۵۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۲۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین، با وقف‌نامه به خط و مهر ملامهدی نراقی که این کتاب را در سال ۱۲۰۰ بر اولاد ذکور خود وقف کرده؛ واقف: ملا مهدی نراقی، ۱۲۰۰؛ ۴۰۵گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱-۲۱]

۱۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۵

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین و مجدول؛ قطع: خشتی [اهدائی-ف: ۵۸]

۱۵۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۳۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳-۷۱]

۱۵۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۳

از کهف تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی با نشانه «مجمع، جلالین، ل ح، ص، تفسیر معالم، منه، تفسیر حسینی»؛ تملک: احمد شریف در ۱۰۲۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد:

تیماج سبز مقوایی، ۲۳۸گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴۶۷]

۱۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۷۳

آغاز: علیه السلام للسائل حق و ان جاء علی فرسه و فی الرقاب؛ **انجام:** علی من یشاء من عباده أن یتخذه رسولاً أن أنذروا بأن أنذروا أی اعلموا من نذرته بکذا اذا

تفسیر سوره بقره (از آیه ۱۷۷ تا پایان سوره) و نیز سوره‌های آل عمران، نساء، ابراهیم، حجر، مائده، انعام، اعراف، انفال، یونس، هود، یوسف و رعد می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای «الکاتب للوحی محمد الجواز قوی»؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای با مقوا عطف تیماج قهوه‌ای اندازه، ۱۷۹گ، ۲۹ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۱۴۵]

۱۶۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۷۲

آغاز: الامور هو المعبود الحقیقی الذی هو مولی النعم کلها عاجلها و آجلها جلیلها و حقیرها؛ **انجام:** الکتاب یعنی القرآن رتب استحقاق الحمد علی انزاله تنبیهاً علی أنه أعظم نعمائه و ذلک لأنه

از سوره حمد تا آغاز سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی به نقل از عرایس البیان؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج قرمز،۲۴۲گ،۲۵سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۲]

۱۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۲/۲

انجام: ولکن الله یجتبی من رسله من یشاء ... ببعض المغیبات او ینصب له ما یدل علیها، فآمنوا بالله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، کشیدگی کلماتی نظیر «ت» و تورفتگی بعضی از حروف نظیر «ل»؛ مهر: «یا علی ادرکنی» ؛ جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار، ۱۵۸ص (۲۴۱-۳۹۸)، ۳۳-۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۸سم [ف: ۴۱-۲۳۰]

۱۶۲. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۹۴

انجام: و قوم نوح ای و اهلکنا قوم نوح لان ما قبله یدل علیه او اذکر و یجوز ان یکون ...

از سوره کهف تا سوره زاریات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با علامت «شیخ، هـ» به نقل از مجمع البیان، در ص ۴۰۵ یادداشت شیخ علی طلاب ولد ملا حسین المسکون فی فیجان مورخ ۱۳۱۶؛ از کتاب‌های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: لیموئی، جلد: تیماج قهوه‌ای سیر، با سه ترنج و گل و بوته، ۲۵۷گ، ۱۹ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۱۰۷]

۱۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۸۲/۱

آغاز: له و منسوبة الیه و لذلک فضل ما حکی الله عن حبیبه حیث قال لا تحزن ان الله معنا علی ما حکاه عن کلیمه ... اقول: لما نسب المتکلم العبادة الی نفسه؛ **انجام:** فاذکر بالتوحید و التعظیم (و کانوا لا یستطیعون سمعا) استماعا لذکری و کلامی ...

از سوره فاتحه تا آیه ۱۰۰ سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، حاشیه‌ای با امضای «لمحرره علی»؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۳۲۰ص (۱-۳۲۰)، ۳۱-۳۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۸سم [ف: ۴۳-۱۷۳]

۱۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۴۵

جلد ۱، از ابتدای مقدمه تا آخر سوره کهف؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای پیشانی مذهب،مجدول،مذهب؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی، ۲۷۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۸]

۱۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۰۹۲

انجام: لدخولها فی حد الاسم و اعتوار ما یختص به من التعریف

از ابتدا تا آیه ۱ سوره بقره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، فاقد جلد، ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۴]

۱۶۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۱۲

نیمه یکم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: شیخ محمد حسن بن معصوم قزوینی، ۱۲۳۸ق [نشریه: ۷-۱۰۵]

۱۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۶۷

نیمه یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۰۹گ، ۲۷ سطر (۱۰×۱۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۲۵۳]

۱۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۴۷

نیمه نخستین؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ محشی با نشانه «منه، طیبی، ط، عص، طرم، بهاء، بهاء الدین محمد»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳۰۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۶-۶۶۵]

۱۶۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۴۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، با سرلوح، حواشی از ابن المجید و دیگران، کسی در ۱۰۷۷ دارنده این نسخه بوده و آن را تصحیح کرده، حاشیه زده است و او خود را «عبدالمرتضی المرتضی» می‌نامد، یادداشت ۱۱۴۷؛ مهر: کتابخانه میرزا محمد خان مستوفی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۶۱۳گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۳×۲۶سم [ف: ۸-۲۷۰]

۱۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، کامل شده قرن ۱۳؛ مجدول، با پیشانی آبی و زرین؛ تملک: محمد بن محمد، ابوالقاسم بن حسن؛ کاغذ: سپاهانی فرنگی، جلد: تیماج مشکی ترنجی مقوایی، ۵۶۵گ، ۲۴ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۷-۹۴]

۱۷۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من راء کلها کانت له نوراً من الارض الی

الاسماء. تم ...
از آغاز تا آخر سوره کهف که آن را در رمضان ۶۸۶ق ساخته؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تصحیح توسط تقی بن محمد صادق موسوی در شعبان ۱۱۱۶؛ واقف: تقی بن محمد صادق موسوی، رمضان ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: آبدیده، جلد: تیماج عنابی عطف و لبه مشکی، ۳۵۹گ، ۲۱-۲۴ سطر(۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۱۴]

۱۷۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸

انجام: لیعلم الذین أطلعناهم علی حالهم ان وعد الله بالبعث و الموعود ...
از آغاز سوره کهف؛خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، دارای سرلوح، مصحح؛ جلد: روغنی ضربی عطف تیماج قرمز، ۲۴۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۵-۱۱۶]

۱۷۳. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای کتیبه زرین؛ تملک: عبدالباقی عیدروس علوی شافعی، علی اکبر خان موسوی و این شخص می‌نویسد که چند برگ اول و بیشتر حواشی کتاب به‌خط میر جمال الدین محدث می‌باشد؛ جلد: تیماج مشکی دارای کادرهای زرین، ۵۵۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱-۸]

۱۷۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۹۶۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (برگ پایانی)؛ مصحح، محشی؛ تملکی با مهر «عبده سید علی الحسینی» (بیضی) به سال ۱۲۴۴؛ اهدایی: حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی، ۱۳۲۴ش؛ جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، رو ضربی، ۴۴۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳-۷۱۵]

۱۷۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۰۹

از آغاز کتاب تا پایان تفسیر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: مرتضی بن میرزا محمد حسینی، تا: قرن ۱۱، جا: آلان براغوشی از اعمال تبریز؛ مصحح، محشی، در برگ پایانی فوائد متفرقه‌ای در تفسیر آمده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

۱۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۰۶-۵۲/۴۶

آغاز: برابر
از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ ۲۷۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۸]

۱۷۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۷۸

آغاز: منهم من عد التسمیة دون انعمت علیهم و منهم من عکس یستثنی فی الصلوة او لا نزال ان صح انها نزلت بمکة حین؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: قاضی حسین تبریزی برای میرزا لطف الله، تا: ۷ ذیحجه ۱۰۰۳ق، جا: شیراز در مدرسه رقیه الرضویه؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح، محشی؛ تملک: شیخ محمد بن شیخ محمد بن شیخ حسین بن عبدالحسین؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، روکش کاغذ، عطف پارچه، ۲۲۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۱۴۷]

۱۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** انزلها الله تعالی کلها
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۴ق؛ واقف: عبدالحسین فیلسوف الدوله تبریزی، آبان۱۳۱۸؛ ۶۹۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۴-۴۰۷]

۱۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۳۵

آغاز: هیئت و علی هذا و اللام من صلته (قال معاذ الله) اعوذ بالله معاذا
از نیمه سوره یوسف تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، با حواشی «سعدی افندی»، مصحح؛ جلد: تیماج، سبز، ترنج، ۲۶۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۶-۲۹۰]

۱۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۰-۱۹/۴۰

آغاز: بسمله سبحان الذی اسری بعبده لیلاً اسم بمعنی التسبیح الذی هو التنزیه و قد یستعمل علما له؛ **انجام:** برابر
از سوره اسراء تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۸ق؛ مصحح، محشی، حواشی با نشانی «ه العلوی»؛ مهر: «الواثق بالله عبده محمد کاظم الموسوی» (بیضی)، «محمد صادق بن علی رضا الموسوی الحسینی»، «محمد هادی بن محمد مهدی الموسوی الحسینی»، «علی رضا بن محمد صادق الموسوی الحسینی»، «اهل المفتاقین الی الله الغنی محمد باقر بن علی رضا الحسینی»، «عبده خدانبی ابن محمد قلی» (دائری)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۵۲۰]

۱۸۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۲/۱

از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه رجب ۱۰۰۹ق؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول، محشی با نشان «شیروانی»، در برگ ۷ر اسمعیل بن محمد تقی سرگذشت قاضی بیضاوی را نوشته است؛ تملک: محمد تقی بن فتاح موسوی؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۸۰گ، ۲۷ سطر ۱۹×، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۴۶۷]

۱۸۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۹۲

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۱۱ق؛ تملک: عبدالوهاب ابن شیخ محمد تقی کازرونی مورخه ۱۳۰۱؛ جلد:تیماج عنابی،۲۹سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۵۰]

۱۸۳. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۵

نیمه دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالله بن قاضی احمد بن قاضی بابوبن قاضی علی مهایمی شافعی، تا: ۱۰۱۲ق؛ مصحح توسط کاتب، محشی، پایان نسخه مطالب و فواید متفرقه؛ تملکی بدون نام به‌تاریخ ۱۲۱۶ در مکه معظمه و مهر؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۹]

۱۸۴. تهران؛ کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی؛

۱۸۵. شماره نسخه: ۱۷۵A

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: مصطفی بن حاجی حسین در زاویه خسرو بک، تا: شنبه ۱۳ ربیع الثانی۱۰۱۴ق؛ محشی [نشریه: ۱۱-۱۵۷]

۱۸۶. همدان؛ مدرسه دامغانی؛ شماره نسخه: ۱

کا: محمد حسین بن سعدالدین غفاری، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ذیحجه ۱۰۱۶ق [نشریه: ۵-۳۴۹]

۱۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شرف الدین، تا: جمادی الثانی ۱۰۱۶ق؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۴۴۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴-۴۰۷]

۱۸۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۰-۱۱/۶۰

آغاز: سورة مریم مکیة الا آیة السجدة وهی ثمان او تسع وتسعون آیة وبه نستعین بسمله کهعیص امال ابوعمرو الهاء لان الغات اسماء التهجی یایات وابن عامر و حمزه؛ **انجام:** برابر

جلد دوم از سوره مریم تا پایان تفسیر؛ خط: تحریری، کا: علی افندی، تا: دوشنبه شوال ۱۰۱۷ق، جا: مدرسه احمد مکی؛ جلد: تیماج سرخ مجدول با ترنج و سرترنج ضربی، ۲۷۰گ، ۲۵-۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۹]

۱۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۴۵-۲۴/۴۵

آغاز: ولطایف رایعة استنبطتها انا ومن قبلی من افاضل المتأخرین و اماثل المحققین ویعرف عن وجوه ... سورة فاتحة الکتاب وتسمی ام القرآن.؛ **انجام:** ومن شر النفاثات فی العقد ومن شر النفوس والنساء السواحر ... وقیل المراد بالنفث فی العقد ابطال عزایم الرجال بالحیل مستعار من ثلاثین العقدة ینفث الریق.

خط: نسخ، کا: محمدعلی بن ابی المعالی خادم انصاری (پایان نصف اول)، تا: شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۲۳ق (پایان نصف اول)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمدعلی شوشتری بن عبدالسمیع جزایری کاشانی؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۰۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۵۲۲]

۱۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۹۷

آغاز: بسمله. الر تلک آیات الکتاب و قرآن مبین؛ **انجام:** برابر

از اول سوره الحجر تا آخر قرآن و از آیه ۳ سوره فیل تا آیه ۳ سوره ناس کسر می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر بن الخلیل سبط شیخ احمد دجانی، تا: ۱۷ رجب ۱۰۲۵ق؛ تملک: محمد بن محمد الیمانی در ۱۱۲۰؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی، ۳۶۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۸سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۷

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۱۳۲]

۱۹۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو سبحانه حقیق بان یحقق رجاء الراجین تحقیقا و الحمد لله رب العالمین ...

نیمه اول کتاب و تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۴ جمادی الاول ۱۰۲۹ق؛ مصحح، محشی، مجدول، دارای سرلوح؛ تملک: محمد معصوم مدعو به میرزا آقا بن حاج زین العابدین نائب الصدر با مهر بیضوی «عبده محمد معصوم»، محمد ابراهیم نوری با مهر بیضوی ناخوان وی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۲۳۶]

۱۹۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۹۰

آغاز: علی الفاعلیه والاول ابلغ وادل علی المقصود وتخرج من افواهم صفه لها یقید استعظام احترامهم علی اخراجها من افواهم والخارج بالذات هو الهوا الحامل لها وقبل صفة؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرضا بن حسین بن محمود فیروز آبادی، تا: دوشنبه جمادی الاول ۱۰۲۹ق؛ مهر: «عبده محمد کاظم بن عبدالواسع الموسوی ۱۲۳۳» (بیضی)، «عبده محمدکاظم الموسوی» (بیضی)؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۳۱۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۲۱۴]

۱۹۳. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲۳۰

از ابتدای سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: شیخ زاهد جیلانی، تا: نیمه آخر ۱۰۳۲ق؛ مصحح، محشی؛ ۴۲۳گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۱-۱۱]

۱۹۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عنه علیه السلام من قرأ سورة الکهف من آخرها کان له نور یتلألأ من فرقه الی قدمه و من قراها کلها کانت له نور من الارض الی السماء؛ صدق رسول الله ... تمت.

خط: نسخ، کا: اهل الله بن محمد حسین، تا: از پنج‌شنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۳۳ق؛ مهر تملک: «محمد حسین الحسینی»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین»؛ اهدایی: حاج وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی عطف تیماج زرد درون تیماج ماشی، ۴۱۷گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۴۳۶]

۱۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۳۰

جلد ۱؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد نظام، تا: ۱۰۴۱ق؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی نازک آهاردار نباتی، جلد: تیماج سرخ دور حاشیه طلایی، ۸۸۸ص، ۲۱ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷-۸۰]

۱۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۳۱

جلد ۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد نظام، تا: ۱۰۴۱ق؛ مجدول به طلا؛ کاغذ: سمرقندی نازک آهار مهره نباتی، جلد: تیماج سرخ دور حاشیه طلایی با مجلد اول در قاب چرمی، ۷۷۴ص، ۲۱ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۷-۸۰]

۱۹۷. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد یوسف بن محمد علی بن حسن علی بن محمد علی بن عبدالله معلم استرآبادی، تا: پنج‌شنبه نیمه ربیع الاول ۱۰۴۲ق؛ مصحح، محشی و بعضاً از «محمدعمر»، در برگ آخر

نام کتبی که در حواشی کتاب از آنها استفاده با تفسیر آیة الکرسی از «همام الدین تبریزی»؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، عطف قهوه‌ای، ۴۲۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۲۰]

۱۹۸. بیرجند؛ دیانی، شیخ محمد علی؛ شماره نسخه: ۳۳

از آغاز تفسیر سوره مریم تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد مومن تونی (از آغاز سوره نمل تا پایان به خط اوست)، تا: ۲۷ رجب ۱۰۴۳ق، جا: قریه نیکنان؛ مصحح، در ۲۱ برگ آخر رساله مقدمة الواجب آقا حسین خوانساری (۲۹۰پ-۳۱۰پ) کتابت قرن سیزدهم آمده؛ تملک: «حسن بن محمد هاشم» به سال ۱۲۲۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۱۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۱]

۱۹۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرء السورة الکهف من اخرها کانت له.

از آغاز تا اواخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۴ق؛ با سرلوح؛ تملک: احمد بن دغفل حویز اوی در ۷ صفر ۱۰۴۴؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۶۳۴ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۱۱۸]

۲۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۰

آغاز: بسمله، کهیعص امال ابوعمر و الهاء لان الفات اسماء التهجی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن، تا: ۱۰۴۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی فستقی و نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی ضربی با ترنج و دو سرترنج و جداول، ۲۵۷گ، ۲۲-۲۴سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۲۹۲]

۲۰۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۶۴

از اول قرآن تا آخر بنی اسرائیل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر رمضان ۱۰۵۲ق؛ مصحح، محشی؛ اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۲۰۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** هو سبحانه حقیق بان یحقق رجاء الراجئین تحقیقاً و الله الموفق.

خط: نسخ، کا: ابن محمد حسین نائینی، تا: ۱۰۵۶ق؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: سوخته مشکی با ترنج و نیم ترنج و چهار گوشه کوبیده، زر مقوایی، ۴۷۵گ، ۲۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۹-۲۷۲]

۲۰۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۵۵

آغاز: سورة الانعام مکیة ... بسمله. الحمدلله الذی خلق السموات و الارض اخبر بانه تعالی حقیق بالحمد؛ **انجام:** و من قراء کلها کان له نوراً من الارض الی السماء

از سوره انعام تا آخر سوره مبارکه کهف؛ خط: نسخ، کا: احمد بن یعقوب سندی، تا: ۱۰۵۶ق؛ مصحح؛ محمد هادی مجتهد کرمانشاهی کتاب را در کرمانشاه به ۱۸ قران خریداری کرده؛ کاغذ: حنایی روشن آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲]

۲۰۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۹۳

آغاز: سوره مریم مکیة ... کهیعص امال ابو عمرو الهاء لان الفاء اسماء؛ **انجام:** الجنة و هو ریان سوره و الصافات ... علیهم الانوار الالهیة منتظرین

ازسوره مریم تا سوره مبارکه یس؛ خط: نسخ، کا: احمد بن یعقوب سندی، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج جگری ضربی، ۲۱۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۳]

۲۰۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۷۵

آغاز: بسمله. و الصافات ... قسم بالملائکه الصافین؛ **انجام:** برابر

از تفسیر سوره صافات تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: احمد بن یعقوب سندی، تا: ۱۰۵۶ق؛ معلق به حاشیه در توضیح لغات؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۳]

۲۰۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۶۵

آغاز و انجام: برابر

کا: ابراهیم بن محمد بن علی الشهیر بالمرتضی الیمنی مولدا و الحنفی مذهبا،تا:جمعه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۵۹ق، جا: مکه؛ با یک سرلوح؛ مهر: «عبده جلال الدین محمد حسینی» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ایی سوخت مغزیدار برون و درون، ۵۶۲گ، ۲۵ سطر ×۵/۹×۱۶، اندازه: ۱۶/۱×۲۴سم [ف: ۱۵-۲۵]

۲۰۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴

خط: نسخ، کا: محمد منلا، تا: ۱۰۶۰ق، مجدول، محشی؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن آلبالویی ضربی، ۳۹۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۹سم [ف: ۱-۵۲]

۲۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۸۶

کا: محمد سعید بن محمد، تا: ۱۰۶۰ق، خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۴سم [رایانه]

۲۰۹. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

نصف اول تا اول سوره مریم؛بی‌کا،بی‌تا؛ شروع قرائت توسط علی بن حسین بن علی بن ابراهیم چهارشنبه ۱۲ صفر ۱۰۶۰ق [ف: ۷]

۲۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷۵

خط: نسخ، کا: محمد امین بن حسن طالقانی، تا: ۱۳ جمادی الاول ۱۰۶۷ق [مختصر ف: ۸۹]

۲۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۸۰

انجام: من قرأ سورة الکهف من آخرها کان له نوراً من قرنه الی قدمه ... تم المجلد الاول ... ان یستغفروا لکاتبه

جلد ۱، از ابتدای مقدمه تا پایان سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن تاج الدین حسن، تا: دهه اول ربیع الثانی ۱۰۶۹ق؛ محشی از کتب معروف فقهی، با رمز «ق-ص-سع-کنز»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۷]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۰۳

همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۱۹۶]

۲۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹۷

آغاز: و الدعا و تعلیم المسئلة لاشتمالها علیها و الصلاة لوجوب قرائتها و استحبابها ... شفاء لکل داء و السبع المثانی لانها سبع آیات بالاتقان.؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نورا فوقه الی قدمه و من قراها کلها کانت له نوراً من الأرض إلی السماء.

از آغاز قرآن تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسین الحسینی استرآبادی، تا: یک‌شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۰۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی با مقوا، ۲۵۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۳۳-۵۲۳]

۲۱۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۳۰

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن ابراهیم حسینی مازندرانی، تا: جمعه ۵ شوال ۱۰۷۱ق؛ افتادگی: وسط؛ مصحح، محشی، مجدول، مذهب، دارای کتیبه‌ای؛ تملک: احمد رضوی، ابوالقاسم بن حسن به‌تاریخ ۱۱۸۹؛ وقفنامه کتاب با مهر «عبده محمد حسن حسینی» (مربع)؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی ضربی اندرون قرمز، ۴۹۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۲-۱۱۲]

۲۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۵

آغاز: ای قلنا خذوا و اذکروا ارادة ان یتقوا ثم تولیتم من بعد ذلک اعرضتم عن الوفاء بالمیثاق بعد اخذه؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء قد وقع الفراغ من تسویده ... اللهم اغفر ذنوبی و ذنوب والدی ... بفضلک وجودک.

تا پایان سوره کهف. نسخه ناقص می‌باشد و از آغاز کسر دارد و از آیه ۶۴ سوره بقره آغاز می‌گردد؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد تقی اصفهانی (سوره بقره) و خان محمد (بقیه سور)، تا: ذیحجه ۱۰۷۲ق (سوره بقره) و ذیحجه ۱۰۸۷ق (بقیه سور)؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۸۷گ، ۲۲-۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۴۰۷]

۲۱۵. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴

خط: نستعلیق، کا: شاه محمد بن مولانا نظر علی سرکانی، تا: ۲۰ شعبان ۱۰۷۲ق؛ وقف: از ثلث مولی محمد جعفر استرآبادی که آن را در تملک داشته است با تولیت فرزندانش [نشریه: ۶-۶۳۹]

۲۱۶. آشتیان؛ حوزه علمیه آشتیان؛ شماره نسخه: ۵۸ بخش یکم

آغاز: المعتبرین الا ان قصور بضاعتی یثبطنی عن الاقدام و یمنعنی عن الانتصاب فی هذا المقام حتی؛ **انجام:** یصلون علیه حتی یتمنظ و عنه علیه السلام من قراء سورة الکهف من آخرها کانت له فوراً من الارض الی السماء فرغ المنصف ... هذا النصف بکره الیوم الاثنین من ثامن عشر شهر ذی الحجة الحرام ... سنة ثلث و سبعون بعد الالف ... بید اضعف عبادالله الغنی ابن محمدرضا غیب الله رامچنی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابن محمدرضا غیب الله رامچنی، تا: ۱۸ ذیحجه ۱۰۷۳ق؛ محشی اغلب با قوله و نشانه «۵»، فقراتی از کتب لغت و تفسیر نقل شده؛ مهر: «جعفر» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، ضربی با لایه مقوای محکم، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۱۲۷]

۲۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۷۳

آغاز: برابر

تا آخر سوره آل عمران؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد شولستانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ محشی؛ اهدایی: .زیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجی مشکی، ۱۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۴-۱۴۵۷]

۲۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق؛ کاغذ: شکری نازک، جلد: تیماج مشکی مایل بسبز با ترنج و نیم ترنج کنده شده طلایی، ۷۴۸ص، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۰×۳۲سم [ف: ۱۷-۶۲]

۲۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۲۴

آغاز: پس از آیه: امال ابو عمر و الهاء لان الفات اسماء التهجی یا آت.؛ **انجام:** برابر

از سوره مریم تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، کا: دوستمحمد بن محمد صالح بن محمد قاسم بن دوستمحمد مرتضوی حسینی، تا: رجب ۱۰۷۵ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماجی قهوه‌ای ضربی، ۱۷۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۱-۵۳۱]

۲۲۰. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۹۱

از آغاز تا سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ رمضان ۱۰۷۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۵۰]

۲۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف عند مضجعه ... حتی یستیقظ ... تمت الکتاب ... علی ید ... ابن حاجی شیر علی ... فی عاشر شهر ذی القعدة الحرام

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن شیر علی دهقانی، تا: ۱۰ ذیقعده ۱۰۷۶ق؛ محشی، ؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی با ترنج و سر ترنج، ۳۶۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۷]

۲۲۲. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۵۲

کامل؛ کا: ابوالولی بن عبدالله قاضی اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۰۷۶ق [اندیشه حوزه: س۲, ش۷-۲۱۶]

۲۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶۷

خط: نسخ، کا: ابو الولی بن عبد الله قاضی اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۰۷۶ق؛ محشی؛ مهر: «حسین بن محمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۵۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۲-۴۲۹]

۲۲۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۵۰

آغاز: سوره مریم مکیه الا آیه السجده و هی ثمان و تسعون آیه. بسمله کهیعص امال ابوعمر و الهاء لان الفات اسماء التهجی یا آت؛ **انجام:** فکانما قرا الکتب التی انزله الله تعالی کلها. صدق الله العظیم ...

از اول سوره مریم تا آخر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ مصحح، معلق به حواشی از: محمد هاشم نیشابوری عفی عنه، فخر رازی، صراح، کشاف و ...؛ جلد: تیماج عنابی عطف میشن سرخ ضربی دار با کنج و ترنج در داخل ترنج آمده: «یا رسول خدا یا رسول خدا نظر کن باین فقیر کذایی» الله کافی، ۳۸۷گ، ۱۹ سطر(۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۹۳]

۲۲۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۱۷۷/۲

آغاز: دون التخییر أی لیکن شأنک معهم إما التعذیب و إما الإحسان فالأول لمن أصر علی الکفر

از آیه ۸۸ سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: عبدالباقی بن محمد باقر، تا: ۹ شعبان ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۲۴۲گ (۱۲ر-۲۵۴ز)، ۱۹ سطر [ف: ۶]

۲۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۴۵

از سوره مریم تا آخر؛ خط: نسخ، کا: حسین بن شمس الدین محمد، تا: سه‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۰۷۸ق؛ محشی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۲۰گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۱-۲۴۶] و [ف: ۱۶-۲۴۶]

۲۲۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۵۶ت

خط: نسخ، کا: صالح بن محمد بن عبد الله بن محمد سرسانی شافعی، تا: رمضان ۱۰۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده در ۳ ربیع الاول ۱۰۸۲ با نسخه درستی (هامش) [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۲۲۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۷۲

سوره فاتحه تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رمضان ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشانه «رب هـ ره، عص، من خطه، مصادر، س، شرح، مفصل، کشاف، شروانی، مسعود، قاموس»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷) [ف: ۷۵۰]

۲۲۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۶

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ رمضان ۱۰۸۱ق، و انتهای کتابت دوشنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۰۸۲؛ یادداشتی به تاریخ شنبه ۲۶ شوال ۱۲۷۵، محشی به حواشی زیاد از «ابراهیم الکردی الساکن فی حلب رحمة الله علیه» و «محی الدین رحمه الله» و «ملا لاری رحمه الله» و «عبدالرحمن رحمه الله» و «عصام الدین»، دارای دو مطلب از «ابن المجید»؛ مهر: «حسبی الله وحده و کفی و ما توفیق الا بالله عبده محمد بن عثمان عفی الله عنهما العصیان» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سرخته ای ضربی ترنج و سر ترنج، ۴۶۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱-۳۰]

۲۳۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۶

آغاز: علی ایصالها و الباعثة علیه و التمکن من الانتفاع بها.؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء صدق رسول الله ... و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً.

از اول تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن موسوی حسینی ابن محمد سلمان، تا: صفر۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۳۹۱گ، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱-۴۵]

۲۳۱. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۷۷

نیمه دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: عتیق الله حسینی، تا: ۱۴ شعبان ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، محشی، ؛ وقفنامه آن به‌تاریخ ۷ رجب ۱۳۱۷؛ جلد: تیماج زرد، ۴۸۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۵۹]

۲۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹

کامل؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۰۸۳ق؛مجدول، در برگ پایانی خواص برخی از سوره‌های قرآنی،مصحح،محشی با امضای عبدالحکیم؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و لچکی با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۴۷۳گ، ۲۷ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۳-۳۰۱]

۲۳۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۲ ـ ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ ربیع الاول ۱۰۸۴ق؛ مجدول؛ تملک: حاج مصطفی بن حاج محمود منشی موقت مسجد سلطان خان در ۱۲۲۳، یحیی بن هادی حسینی دولت آبادی در ۱۳۴۷ (۱۳۰۷خ)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای عطف مشکی درون سرخ، ۲۷۳گ، ۳۱ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱-۳۵]

۲۳۴. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** بان تحقیق رجاء الراجین تحقیقا و الله الموفق.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد ظهیر، تا: ۱۸ صفر ۱۰۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی، در تاریخ ۱۳۰۴ داخل عرض شد، و در سال ۱۳۱۱ بازدید گردید؛ تملک: ملا احمد بن ملا عبد الله قاری در تاریخ ۱۱۸۴ق، محمد یحیی بن محمدکریم، محمد قاسم بن محمد؛ واقف: نصرة الملک، همراه با مهر وی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶۱۳گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۷)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۶سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۲۲]

۲۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر

خط: نسخ، کا: درویش بن عثمان بغدادی، تا: ۱۰۸۵ق؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن مشکی با ترنج و نیم ترنج، لچکی و حاشیه زر، کوبیده، ۴۴۷گ، ۲۹ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۸-۴۸۳]

۲۳۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۶۳۲

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد قاسم بن محمد ظهیر، تا: ۱۸

صفر ۱۰۸۵ق؛ وقفی مدرسه خیراتخان واقف علیمردان خان تیموری (نصرت الملک) دو مرتبه عرض دیده شده با مهر واقف؛ تملک: احمد بن ملا عبدالله قاری در ۱۱۸۳ق، محمد قاسم بن محمد و محمد یحیی بن محمد کریم؛ واقف: علیمردان خان تیموری (نصرت الملک)؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۶۲۰گ، ۲۴ سطر(۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵۰۹]

۲۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۱-۲۹/۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سلیمان عبدالباقی، تا: چهارشنبه ۲ رمضان ۱۰۸۶ق؛ مجدول، حواشی مفصل با امضای «آب دام ظله» و به نقل از مجمع البیان، دارای علامت بلاغ؛ جلد: ساغری مشکی مجدول، داخل جلد تیماج قهوه‌ای، ۵۳۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱-۵۱۷]

۲۳۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۳

از اول قرآن کریم تا آخر سوره مبارکه اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۷ق؛ در انتقالات ملکی آن نوشته شده: «و قد انعم المنعم الحقیقی ... علی بن حمزة الحلی ۱۰۸۷» به دست می‌آید که متجاوز از دویست سال از کتابت آن می‌گذرد؛ کاغذ: ضخیم قدیمی، جلد: تیماج زرد رنگ، ۸۳۰ص، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۵سم [فهرست عراقی: ۱-۲۱]

۲۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۴۸

نیمه نخستین کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: علی بن حمزه حلی مورخ ۱۰۸۷؛ ۴۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۲]

۲۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۱۲-۲۸/۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** وعنه صلی الله علیه وآله من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه الی قدمه و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء تم النصف الاول.

ازآغاز تفسیر تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید بن شهاب الدین قاسم کوبنانی کرمانی، تا: ۱۰۸۷ق، جا: دار السلطنه اصفهان مدرسه ملا عبدالله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای داخل جلد اسلیمی، ۴۴۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۸]

۲۴۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۳۳

خط: نسخ، کا: صادق بن محمد، تا: ۱۰۸۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: حسینعلی بن محمد صادق شاهکوهی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲-۳۱۷]

۲۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۱

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمود جهرمی، تا: ۱۰۸۷ق و ۱۱۰۶ق (جزء دوم)؛ مصحح؛ یادداشت اهدای نسخه توسط معتمد الدوله فرمانفرمای ممالک فارس به شاهزاده عبدالعلی میرزا نایب الاناله و بخط ایشان همراه با مهر «نایب الاناله» (بیضی)؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم در ۱۳۳۳ با مهر «العبد لطفعلی بن محمد کاظم»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ساده، مقوایی، ۵۴۳گ، ۳۱ سطر (۸/۵×۲۰)، اندازه: ۱۴/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۳-۲۱]

۲۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن استاد رجب جهرمی، تا: ربیع الاول ۱۰۸۹ق؛ واقف: نائینی؛ ۳۹۴گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۴-۴۰۸]

۲۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۳۷۰

آغاز: بسمله. و به الاعانه ... الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب یعنی القرآن رتب استحقاق الحمد علی انزاله

از ابتدای سوره کهف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: عیسی بن عبدالله بن محمد و سمی مالکی، تا: ۶ رجب ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی نیلی، اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶، ۲۱۸گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۷]

۲۴۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عنه (ع) من قرأ سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنة و القنطار الف اوقیة و ماتنا اوقیة.

از ابتدای مقدمه تا انتهای سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: علی بن سلطان محمد زرقانی، تا: دوشنبه ۴ ربیع الثانی۱۰۹۰ق، جا: مدرسه مقیمیه شیرازی؛ محشی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵-۶۰۶]

۲۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۲-۵۵/۲۲

آغاز: برابر

خط: تحریری، کا: محمد علی بن حاجی عبد الغنی دهخوارقانی، تا: شنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۰۹۰ق؛ در اول نسخه یادداشتی که در اواخر صفر ۱۱۴۸ مبنی بر محاصره گنجه توسط سلطان نادر علی خان ملقب به طهماسب قلی خان و رسیدن عبد الله پاشا و جنگ نادر با وی؛ ۳۴۰گ، ۲۷-۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۵۱۹]

۲۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۰۸

آغاز: فکلی و اشربی ای من الرطب و ماء السیری او من الرطب و عصیره

از اواسط سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ خوش، کا: عبدالصمد احمد بن محمد، تا: جمعه ۱۰۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح و مقابله شده توسط حاج محمد بن عمر در بلده بنالوقه؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: مقوا با عطف و سجاف میشن مشکی سر طبل‌دار، ۲۸۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷۶

همان نسخه بالا [مؤید: ۲-۲۳۸]

۲۴۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱/۱

از آغاز قرآن تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد مفید بن محمد تقی الحسینی، تا: ۸ جمادی الاول ۱۰۹۲ق؛ محشی با نشان «مجمع البیان، ف، عن الاستاد دام ظله العالی، وجیز الطوسی، ق، کشاف، ن، ص»، در برگ ۸ آمده: «قیمت تفسیر قاضی همین یک جلد قیمت ادنی سه تومان است مخفی نماند، و الی چهار تومان»، خریداری شده علی اصغر گیلانی به ۲۳ روپیه محمد شاهی ۲۸ نخودی، در همین برگ حدیثی مفصل درباره حروف معجم از کتاب عیون؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۴۶۶]

۲۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن عبدالسلام، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شوال ۱۰۹۳ق، جا: بهبهان، حسب الامر لطف علی بیکا نایب و برادر محمد زمان خان؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: تیماجی یشمی رنگ، ۱۰۵۰ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [ف: ۱۰-۴۷۱]

۲۵۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۸۵

آغاز: بسمله کهیعص امام ابو عمرو الهاء لان الفات اسماء التهجی یا ات و ابن عامر و حمزه الیاء

از اول سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۹۳ق؛ در جمادی الثانی ۱۱۲۸ق توسط تقی بن محمد صادق موسوی تصحیح شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۴۵]

۲۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۷

از سوره کهف تا پایان کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۹۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲-۲۵۰]

۲۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۳ط

آغاز: نعمه الجسام و شرح حال الشاکرین لها و الکافرین؛ **انجام:** و حسن اولئک رفیقا و هو سبحانه حقیق بان یحقق ... و صحته اجمعین.

شامل آیات پایانی سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد طالب قمی، تا: ۱۰۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولادار، ۵۲۶ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۲۴/۳-۱۰۸]

۲۵۳. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد یوسف بن أحمد التتوی الاکهی، تا: ۱۰۹۴ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۴]

۲۵۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۷۰

نیمه اول قرآن؛ بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق، قطع: رحلی [ف: ۷۲]

۲۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۱

از سوره یاسین تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۵ق؛ حواشی با نشان «تفسیر ملا حسین حنفی»؛ کاغذ: ترمه هندی، جلد: رویه ابری فرنگی مقوایی، ۸۰گ (۲پ-۸۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [ف: ۶-۱۴۶]

۲۵۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۱

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق خوب، کا: پیر محمد، تا: ۱۰۹۵ق؛ صفحه اول مذهب، دارای یک سرلوح، مجدول به طلا و زگار، حواشی متعدد از کشاف، مختصر شهابی، مدارک، صحاح و بدون امضاء؛ واقف: سپهسالار ؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: چرمی مینا شده، ۶۸۰ص، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۹۲]

۲۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۷۲

آغاز: الاعراض و ان الله قادر علی کل الممکنات؛ **انجام:** برابر

از سوره کهف تا پایان سوره ناس؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن قاسم علی المشهدی، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۳۶۲گ، ۲۳ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۱۵-۲۸۲]

۲۵۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۲۳۲

کا: محمد مقیم بن حاجی غلام علی، تا: ۱۰۹۷ق [نشریه: ۵-۲۰۹]

۲۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴۸

آغاز: الافادة لهم کما نص علیه بقوله ان تستغفر لهم سبعین مرة فلن یغفرالله لهم روی ان عبدالله بن عبدالله بن ابی و کان من المخلصین سأل رسول الله

از آیه ۸۰ سوره توبه تا آخر؛ خط: نسخ، کا: عامر بن حسن الایتیهی الازهری المالکی، تا: ۱۳ ذیحجه ۱۰۸۵ (نیمه اول) و شنبه ۵ شوال ۱۰۹۷ (نیمه دوم)؛ تملک: محمد حسن ترکش؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج مجدول، ۳۰۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳۵-۲۴۴]

۲۶۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۴۶۶

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: سید حسن جزائری، تا: پنج‌شنبه ۲۶ شوال ۱۰۹۸ق، جا: مکه مشرفه؛ مجدول؛ تملک: فتحعلی نواده محمد کریم خان زند در جمادی الثانی ۱۲۶۱ در شیراز؛ اندازه: ۱۶×۲۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۲۶۱. آشتیان؛ حوزه علمیه آشتیان؛ شماره نسخه: ۳۹ بخش دوم

آغاز: برابر؛ **انجام:** قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه و من قرأ کلما کانت له نوراً م الارض الی السماء و الله اعلم» قد وقع الفراغ من تسوید الدفتر الاول من تفسیر القاضی البیضاوی نورالله مرقده فی غرة جمادی الثانی من شهور سنة الف و تسعة و تسعین علی ید ... ابن عیدان عبدالرحیم بلخی ...

از سوره فاتحة الکتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: ابن عیدان عبدالرحیم بلخی، تا: ۱ جمادی الثانی ۱۰۹۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «صح، ۵، هـ منه رحمة الله» و منقولاتی از شیخ عمر، عصام، و ...، در ص آخر وقف نامه غلامحسین نجل حاجی

ملامحمود نژاد [؟] آشتیانی در صفر ۱۳۲۲ با نشان سجع بیضوی «غلامحسین» پیرامون لاتین، وقف‌نامه به عللی باطل گردیده و در ذیل آن چنین آمده: «این چاکر غلامحسین وقف نامه فوق را نوشتم جمعی از آقایان خودم صلاح ندانستند صیغه جاری شود، تقدیم آقای آقا سید اسمعیل سلمه الله گردید ...»، بر پشت برگ آخر این سه یادداشت در مورد خرید و تملک کتاب درج گردیده: «هنگام معاودت از بندر بوشهر و توقف بندر عسلویه در اخنه این جلد کتاب را به مبلغ مسطور ظهر می‌باشد، ۱۲۵۶»، «در خدمت مخدوم خودم میرزا محمدرضا در دارالعلم شیراز ... محمد حسین ابن محمد [؟] هفتم صفر ۱۲۵۶»، «به تاریخ ۱۵۶ درماه محرم این جلد تفسیر بیضاوی از شخص اخنه ی ابتیاع شد، که اخنه جزو بندر عسلویه است. بمبلغ [پاک شده] ... امیدوارم که به خوبی مطالعه شود»؛ اهدایی: آقای حاج مرتضی ذکایی آشتیانی؛ واقف: غلامحسین نجل حاجی ملامحمود نژاد آشتیانی، صفر ۱۳۲۲؛ کاغذ: لیمویی، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با لایه مقوایی محکم دارای ترنج و سرترنج مرصع، درون لیمویی، عطف چرم مشکی، ۲۰۶گ، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹۲]

۲۶۲. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

سوره کهف تا آخر قرآن در دو مجلد؛بی‌کا،تا:قرن۱۲ [ف مخ: ۱۱]

۲۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۲

جلد دوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: رحلی [اهدائی-ف: ۵۸]

۲۶۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۸۰/۲-۶۱۰۷

خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (تا نزدیک به پایان سوره آل عمران)؛ مجدول؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تازه، ۲۹۳گ، ۳۳ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۷۹]

۲۶۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۹/۱-۶۱۱۷

نیمه نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۳۷۴گ، ۲۱ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۷۹]

۲۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۹۹

انجام: لما کانت الاستعاذة فی السورة المتقدمة من المعانی البدیعة

جلد ۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (یک برگ)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای روشن با ترنج و دو سر ترنج منقش به گل و مرغ، ۲۷۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۵]

۲۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۵۳

آغاز: و یعدکم الباطل و یخبرکم انه یبصر من یثرب قصور الحیرة و انها یفتح لکم و انتم؛ **انجام:** قیل کان ذلک عقوبتهن فی اوایل الاسلام فنسخ بالحد

جلد۲، از آیه ۲۶ آل عمران تا آیه ۱۵ نساء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: گالینگور، ۳۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۵]

۲۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۹۳

جلد۲-۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره و (احتمالاً) اصفهانی، جلد: گالینگور سبز با عطف و گوشه میشن زرشکی، اهدائی در اردیبهشت ۱۳۸۶، ۴۸۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۹]

۲۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۲۱

جلد۲-۱؛خط:نستعلیق تحریری،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴، ۴۹۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۰]

۲۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۱ کر

آغاز: بسملة، عم یتساءلون أصله عن ما فحذف الألف کما مر و معنی هذا الاستفهام تفخیم شأن ما یتساءلون عنه کأنه لفخامته خفی جنة فیسأل عنه و الضمیر لأهل مکة کانوا یتساءلون عن البعث فیما بینهم أو یتسائلون الرسول؛ **انجام:** برابر

جزء سیم ؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر رمضان قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان‌های «شیخ زاده، عصام، ابوالسعود، شهاب، ۱۲، سراشنی، حیدر الجزری، سعدی چلبی، مدارک و ... »؛ کاغذ: فرنگی سفید ضخیم و نازک، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابلق متمایل به کرم با عطف پارچه، ۸۳گ، ۱۰ سطر(۱۰×۲۰)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۰/۲- ۲۲۳]

۲۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قلنا من بعده من فرعون و اغراقه لبنی اسرائیل اسکنو الأرض ارادت أن یستفزکم منها.

از ابتدای کتاب تا آیه ۱۰۳ سوره بنی اسرائیل (اسراء)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سر ترنج و لچکی، ۶۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۵۰]

۲۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۰۱۶-۳۰/۸۶

آغاز: رایت منک اسداً ... و اتوبه متشابها اعتراض یقرر ذلک والضمیر علی الاول راجع الی ما رزقوا فی الدارین فانه مدلول علیه بقوله تعالی هذا الذی رزقنا من قبل؛ **انجام:** بعد ماجاءک من العلم بنسخ ذلک مالک من الله من ولی ولاواق ینصرک ویمنع العقاب

از بقره تا رعد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱یا ۱۲؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ اوراق نسخه در صحافی جابجا شده و اوراق از اوایل سوره بقره (اوایل نسخه) در آخر نسخه واقع شده؛ جلد: گالینگور آبی، ۸۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۲]

۲۷۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۶

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی منقول از: «کنز، کشاف حاشیه، تیسیر»؛ تملک: محمد صالح بن علی نقی طباطبائی از میرزا حسن حکیم باشی مورخ رمضان ۱۲۸۴ق، در همین سال این کتاب وسیله همین مالک یعنی میرزا محمد صالح طباطبائی

بهبهانی مجتهد، به حسن بن حسن بن محمد مجدالدین بن علی صدرالدین حسینی حسنی مدنی منتقل شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی. ضربی دار، ۴۰۰گ، ۲۵ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۱-۲۳]

۲۷۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۲۴۰

از سوره مؤمنون تا سبأ؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی یک لا، ۱۳۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۲۰۹]

۲۷۵. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۷

از آغاز تا اواخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشانه «عصام الدین، خسرو، کشاف»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۵ سطر (۱۰×۲۱) [ف: ۷۵۰]

۲۷۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۱۶

تا اول سوره آل عمران؛بی کا،تا:قرن۱۱و ۱۲؛ قطع: وزیری [ف: ۷۳]

۲۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹ خوئی

از آغاز تا پایان سوره اسراء؛ بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماجی قرمز، ۶۰۸ص، ۱۷+۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۷-۱۸]

۲۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱ خوئی

آغاز: ما اوتیه و لنطق و المنطق فی التعارف کل لفظ یعبر به عما فی الضمیر مفرداً کان او مرکباً؛ **انجام:** و لو نشاء لجعلنا منکم لولدنا منکم یا رجال کما ولد عیسی من غیر اب او لجعلنا بدلکم ملائکة فی الارض یخلفون (کلمه اخیر در ده صفحه بعد است).

از اوایل نمل تا اواخر سورة الزخرف؛ خط: نسخ متوسط، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ضخیم شکری رنگ، جلد: مقوای گلدار باعطف از تیماج قهوه‌ای رنگ، ۴۰۱، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۷-۱۹]

۲۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۸۴/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده ... فتحدی یا قصر سوره مصاقع الخطباء من العرب العرباء فلم یجد به قدیرا و افحم من تصدی ... و بعد فان اعظم العلوم ... ناویا ان اوسمه بعد ان اتممه بانوار التنزیل و اسرار التاویل ... سوره فاتحه الکتاب و تسمی ام القرآن؛ **انجام:** کیف قرر ذلک و اکد بقوله و ترکهم فی ظلمات لایبصرون

تنها بخشی از فاتحه و سوره بقره؛ خط: نسخ عربی، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، رویه کاغذ، عطف و برگردان چرم قهوه‌ای، ۳۴گ (۱۴۵پ-۱۷۸ر)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴/)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/سم [ف: ۱۷-۲۷۷]

۲۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۸

نسخه حاضر، جزء دوم تفسیر از سوره کهف تا آخر قرآن را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ مصحح، یادداشت علینقی بن علی بن لطفعلی ممهور به مهر «افوض امری الی الله عبده علینقی»، و یادداشت احمد به سال ۱۳۳۰؛ تملک: علی بن احمد حسینی، شیخ احمد صالح، محمد مهدی حسنی حسینی طباطبایی ممهور به مهر «الواثق بالله الغنی محمد مهدی الحسنی الحسینی»؛ مهر: «عبده محمد رحیم»، «انا مدینة العلم و علی بابها»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن زرشکی ضربی با ترنج و سرترنج به زر و با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه ای، مقوایی، ۲۹۳گ، ۲۷ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۴۱۹]

۲۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید اسماعیل بن احمد بن حاجی محمد، تا: ۱۱۷۰-۱۱۷۲ق، جا: قسطنطنیه؛ با سر لوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بادمجانی، ترنج کوبیده مقوایی، ۵۰۲گ، ۲۹ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۲۶۸]

۲۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین اجمعین ... ارحم الراحمین

خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ با سرلوح مذهب، مجدول، محشی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن، سرخ، مقوایی، ۶۲۲گ، ۲۵ سطر کامل (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۸-۲۹۱]

۲۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۱۳

آغاز: سوره لقمان، اسم علم فان کان اعجمیا فمنع صرفه للعجمه و العلمیه؛ **انجام:** علی منزله الحی القیوم و الله تعالی اعلم و احکم و هو خیر الحاکمین

از سوره لقمان تا آخر آن؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، فستقی الوان، جلد: ابره کاغذی ابری، مقوایی، ۱۸۴گ، ۳۱ سطر کامل (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۸-۱۵]

۲۸۴. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۸۱

انجام: او بما قبله کالتضمین فی الشعر ای جعلهم کعصف ماکول لایلاف قریش ویویده انهما فی مصحف

از تفسیر سوره کهف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: «سلیمان عاملی» به‌سال ۱۱۷۸، «رجبعلی بن جمال الدین محمود»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لبه‌دار، ۲۳۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۷۱]

۲۸۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۱۰

آغاز: الا ان منهم من عدة التسمیة دون انعمت علیهم و منهم من عکس و تثنی فی الصلوة او لاتزال ان صح انها نزلت بمکة؛ **انجام:** و کلاهما منقولان من علم الذی له مفعول واحد و یجوز ان یکون علة لابتعک او مصدراً باضمار فعله و لاینافی فی نبوته و کونه صاحب شریعة إذ یتعلم

از تفسیر سوره حمد تا اواسط سوره کهف؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (یک برگ از خطبه کتاب) و انجام؛ مصحح، دارای علامات بلاغ، محشی از سعدی، چلبی، و امضاء

«عص » و«ع خ» و «ع ص» و و «ص ق » و «ص د ق»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، طبله اول الصاقی و تیماج مشکی، ۲۱۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸سم [ف مخ: ۱-۶۴]

۲۸۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳

خط: نسخ شیرین، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول به طلا و مشکی؛ کاغذ: آهار مهره ای و صیقلی، جلد: تیماج مشکی ضربی با گنج و ترنج،۳۱ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۳-۱۶۵۳]

۲۸۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۰۸/۱

آغاز: بسمله عم یتساءلون. اصله عن ما فحذفت الالف لما مر و معنی هذا الاستفهام؛ **انجام:** برابر

جزء آخر قرآن از سوره عم تا سوره ناس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، معلق به حواشی شیخ زاده ابوالسعود؛ کاغذ: فستقی و سفید، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۱ سطر (۱۱/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۹۵]

۲۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو صح ان النطفة تتولد من فصل.

از اول کتاب تا اواسط تفسیر سوره طارق؛ خط: نستعلیق، کا: شافعی، حسن بن محمد، تا: حدود قرن ۱۲؛ محشی، ضمیمه: صدر نسخه یک صفحه از تفسیر سوره نبأ و ۸ صفحه تفسیر سوره حمد (نقل از تفسیر کشاف) تاریخ تحریر آن: ۱۰۹۹ق، در آخر نسخه ۱۶ صفحه به‌خط نسخ قطعه از «شرح قصیده یآئیه ابن فارض» تألیف حسن بن محمد بورینی شافعی (از فضلاء قرن ۱۱ق) و هم به خط او است و تاریخ آن: شنبه ۱۰ شوال ۱۰۰۸، در حاشیه این صفحه‌ها «شرح قصیده یائیه ابن فارض» از شارحی دیگر به خط نستعلیق؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماجی خرمایی لایی، ۲۹۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۲۹]

۲۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۳۳

آغاز: بسملة، کهیعص امال ابو عمرو الهاء لأن؛ **انجام:** برابر

از ابتدای سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، فاقد جلد، ۳۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۳۲سم [ف: ۲۲-۵۸]

۲۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قبلهم من آل فرعون و غیر هم او منصوب المحل

از ابتدای مقدمه تا آیه دهم سوره آل عمران؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نسخه مصدر است به چند برگ از کشاف جارالله زمخشری و مذیل است به ۳۵ ورق از مجمع البیان شیخ طبرسی و نیز در وسط آن اوراقی از سوره نساء از تفسیر انوار التنزیل می‌باشد، کتابت «مجمع البیان» قرن دهم هـق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۲-۵۶]

۲۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۰۸

آغاز: بسملة، عم یتسائلون اصله عن ما فحذف الألف لما مر؛ **انجام:** برابر

از ابتدای سوره نبأ تا انتهای قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف تیماج خرمایی، ۴۴گ، ۲۰-۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۵۴]

۲۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۶۹

آغاز: فلما احس عیسی منهم الکفر محقق کفرهم عنده تحقق مایدرك بالحواس؛ **انجام:** الا ان یاتین بفاحشة مبینة کالنشوز و سوء العشرة.

از آیه ۵۲ سوره آل عمران تا آیه ۱۹ از سوره نساء؛ خط: نسخ، بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی:آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲۲-۴۲]

۲۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۰

آغاز: من دونهم حجابا سترا فارسلنا الیها روحنا فتمثل لها بشرا سویا قیل قعدت فی مشرقه للاغتسال من الحیض محتجبة بشیء یسترها؛ **انجام:** یعم القبیلتین و فیه تعسف ... المعوذتین فکأنما قرأ الکتب التی لنفع الأولیاء (چند کلمه از آخر افتاده است.)

از آیه ۱۷ سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به حواشی فارسی از مفسران شیعی و بعضاً عربی از عبدالجواد حسینی دامغانی و دیگران؛ واقف: خان بابامشار، در خرداد ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۹۰گ، ۲۰-۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۲۲-۴۳]

۲۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نورا من الأرض الی السماء.

از ابتدای کتاب تا انتهای سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن یوسف بن عبدالله بن یوسف، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن خرمایی ضربی اسقاطی، ۳۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲-۴۰]

۲۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴۳

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱-۲؛ خط: نسخ، کا: محمد عارف ساکن قصبه کنجاه، تا: قرن ۱۲؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول، مذهب، معلق به حواشی شیروانی و دیگران، مصدر به فهرست سوره‌ها و آیات منسوخ و نیز تعداد آیات کل قرآن و نیز شمار آیات وعد و وعید، اوامر و نواهی، قصص و اخبار، با این عبارت «قال النبی علیه السلام جمیع آیات القرآن سته آلاف وست مائة و ستون و ستة، الف منها فی الوعد و الف فی الوعید و الف فی الأوامر و الف فی النواهی و الف فی القصص و الأمثال و الف فی الأخبار و خمس مائة فی الحلال و الحرام و مایة فی التسبیح و الدعاء و ستة و ستون فی الناسخ و المنسوخ»؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛

کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه پارچه، ۴۹۸گ، ۲۷ سطر(۱۱/۳×۲۲/۸)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۲۲-۴۸]

۲۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نورا من الأرض الی السماء بسملة، کهیعص امال ابوعمرو الهاء لان الفات اسماء التهجی یا آت و ابن عامر و حمزه الیاء و ابوبکر.

از ابتدای کتاب (مقدمه) تا آغاز سوره مریم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ تملک: احمد بن صالح بن سالم در ۱۲۳۵، احمد بن عبد الرسول در ۱۸ صفر ۱۲۵۷؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۷سم [ف: ۲۲-۴۹]

۲۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶۱

آغاز: بسملة، کهیعص امال ابو عمرو الهاء لأن؛ **انجام:** برابر

جلد۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: علی اصغر بن محمد تویسرکانی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی، ۲۶۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲۲-۳۸]

۲۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۸۶-۳۸/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمن کان یرجو لقاء ربه یامل حسن لقائه او یخاف سوء لقائه ... و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء والحمدلله حق حمده

حمد تا کهف (نیمه اول تفسیر)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و لچکی مجدول گرهی، ۲۳۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۴×۳۳سم [ف: ۱-۵۱۸]

۲۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۲-۱۴/۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن النبی (ص) من قرأ سورة النحل لم یحاسبه الله بما انعم علیه فی دار الدنیا وان مات فی یوم تلاها او لیله کان له من الاجر کالذی مات واحسن الوصیة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با جدول و ترنج و سرترنج و لچکی و کتیبه‌نویسی، با این مطالب «عمل خواجه میرک صحاف»، «الهی الهی دراین روزگار کرم ساز و نامم به نیکی بر آر-۱۱۷۱»، ۳۲۲گ، ۲۵-۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۵۱۸]

۳۰۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۹-۴/۲۹

آغاز: بسملة. کهیعص امال ابوعمرو الها لان ألفات اسماء التهجی یا آت و ابن عامر و حمزة الیاء و الکسائی و ابوبکر کلیهما؛ **انجام:** برابر

از سوره مریم تا آخر قرآن (جلد دوم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی از «رضی» و «صراح» و «ص» و «ک»؛ واقف: حاجی برخوردار بن حاجی محمد صادق اصفهانی، جمادی الثانی ۱۱۰۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سیر دورو، ۲۲۴گ، ۲۶-۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۱-۵۱۹]

۳۰۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۷۶

از سوره کهف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب از محمد کاظم بیک بن حسن علی بیک کلیبری به سال ۱۱۳۴ و وقفنامه دیگری از محمد صادق حسینی به سال ۱۲۵۱ با مهر «عبده محمد صادق بن محمد رضا الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج دو رو قهوه‌ای، ۴۵۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۲-۴۹۸]

۳۰۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۴۸

از ابتدای کتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: سلطان محمد بن تاج الدین حسن، تا: قرن ۱۲ق؛ محشی از شیخ بهاءالدین محمد عاملی (۱۰۳۰) به لفظ «بهاءالدین»؛ تملک: کاتب نسخه سلطان محمد بن تاج الدین حسن با مهر «غلام خاندان آل احمد بودازجان دل سلطان محمد ۱۱۸۱» (بیضی)؛ جلد: میشین، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴۰۳]

۳۰۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۸۳

انجام: و الاعراض عن التوحید افشاء عن الدین و الاعتقاد المؤدی الی فساد النفس بل العالم قل یا اهل الکتاب یعم اهل الکتابین و قیل یرید ...

از آغاز فاتحة الکتاب تا آیه ۶۴ آل عمران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: مرتضی الحسینی؛ جلد: مقوایی قرمز، عطف تیماج مشکی، ۹۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۲-۵۰۱]

۳۰۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۳۲

آغاز: و جعل الظلمات و النور انشاءهما و الفرق بین خلق وجعل الذی له مفعول واحد ان الخلق فیه معنی التقدیر و الجعل فیه معنی التضمین و لذلک عبر عن احداث النور و الظلمة؛ **انجام:** والذین هم محسنون بالشفعة علی خلقه عن النبی صلی الله علیه وسلم من قراء سورة النحل لم یحاسبه الله بما انعم الله علیه فی دار الدنیا و ان مات فی یوم تلاءها او لیلة کان له من الاجر کالذی مات باحسن الوصیه

از اواسط سوره انعام تا پایان سوره نحل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۹گ، ۲۵-۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۲۱۴]

۳۰۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۳۲۸/1

از اول قرآن تا آیه «بل نتبع ملة ابراهیم حنیفا»؛ خط: شکسته نستعلیق بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سیاه پاره، ص ۱ الی ۱۴۴، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۳۴۴]

۳۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۷-۳۵/۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی اذا جاء تهم الساعة غایة لکذبوا لالخسر لان خسرانهم غایة له بغتة فجأة و نصبها علی الحال او المصدر فانها نوع من المجیء قالوا یا حسرتنا ای تعالی فهذا اوانک علی ما

فرطنا
حمد تا آیه ۳۱ سوره انعام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ نوشته‌ای از محمد اسماعیل بن محمد حسینی نخعی در ۱۱۰۲ ق در اصفهان؛ تملک: ضیاء الدین محمد موحد علوی حسینی از منسوبین شیخ بهایی؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی لاجوردی، عطف وگوشه تیماج، ۱۴۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۵۱۹]

۳۰۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۰۵

خط: نسخ، کا: محمد شریف بن عبدالغنی تقوی، تا: پنج‌شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۱۰۳ق؛ مجدول، با سرلوح، محشی با نشان «ح، چلبی، شیخ الاسلام، علامه»، میر محمد بن حاج علاءالدین درگزینی دارنده نسخه بوده و آن را خوانده و تصحیح و تحشیه کرده، یادداشت تملک او در صفحه عنوان هست و در پایان نسخه می‌نویسد که من آن را در روز آدینه ۲۲ ربیع الثانی ۱۱۰۶ خوانده‌ام؛ جلد: سوخت مشکی ضربی مقوایی عطف حنایی درون سرخ زرکوب، ۶۳۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۳۰×۳۵سم [ف: ۸-۵۲۱]

۳۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۹۵۳-۵۴/۴۳

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی انزل علی عبده الکتاب، یعنی القرآن. رتب استحقاق ... علی انزاله تنبیهاً علی انه اعظم نعمائه
از اول سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛ محشی؛ ۲۶۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۵۲۰]

۳۰۹. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پایان سوره اعراف: من قرأ سورة الأعراف جعل الله یوم القیامة بینه و بین ابلیس ستراً و کان آدم شفیعاً له یوم القیامة.
از آغاز قرآن تا پایان سوره مبارکه اعراف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛ مصحح، محشی با امضای «بهاء الدین»، «محمود»، «ابوالقاسم»، «قاضی»، «خلخالی» و دیگران؛ تملک: شخصی که در اصفهان نسخه را از ملا ابراهیم همدانی خریده؛ وقف نامه‌ای به تاریخ ۱۲۴۲؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳/۵/۱۳۵۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دو رو، ۱۲۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۶۷]

۳۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶

خط: نسخ خوب، کا: محمد طاهر کازرونی، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۰۷ق؛ دارای سرلوح عالی، مجدول، مذهب، محشی به امضاهای مختلف: صحاح اللغة، تفسیر ملا فتح الله، مظهر، مجمع، نیشابوری و غیره؛ چند تملک از سادات عباسی (در قرن سیزدهم)، و شاید خود این نسخه نیز در قرن دوازدهم برای همین خانواده نوشته شده باشد. این چند تملک که بر این نسخه مورد بحث موجود است خط چند تن از باقیماندگان این خاندان است که گویا معامله جد خود را با پادشاه عثمانی به رسمیت نشناخته و لقب امیر المومنین عباسی را تا قرن سیزدهم برای خود محفوظ داشته‌اند. از نظر اهمیت تاریخی ما عین عبارت این تملک‌ها را نقل می‌کنیم: «الحمد لله وحده. من کتب افقر العباد الی کرم الله الراجی عفوه و مغفرته المهدی لدین الله العباسی امیر المومنین غفرالله له و لوالدیه جمیع الذنوب و تجاوز عنهم و عن المومنین و المومنات انه ولی الحسنات و حسبی الله و کفی و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله آمین»، سپس در کنار آن چنین نوشته شده: «الحمدلله [وحده -ظ] من کتب ولده الامام الاعظم امیر المومنین المنصور بالله رب العالمین [علی بن -ظ] امیر المومنین المهدی اسدالله به الدین و احیا به معالم شریعة جده الامین»، سپس در بالای اینها چنین نوشته شده است: «من انعام الله تعالی و تفضلاته و ... علی عبده [محمد بن محمد الملقب -ظ] بالسعدی رضی عنه ربه آمین بالهبة ممن توجه الله بتاج الخلافة، و خلع علیه الشرافة، امیر المومنین و سلام المسلمین المنصوربالله رب العالمین علی اعدائه، و جعله من خاصة اولیائه آمین. فی محرم ۱۲۲۴»؛تملک:سید حیدر حسینی عاملی و مهر او، محمد بن حسن بن هادی، شاید سید حیدر همان فرزند سید نورالدین باشد که در روضات (ص ۶۳۱) ذکرش آمده است؛ ۸۰۰ص، [ف: ۱-۱۵]

۳۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرء سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عن ذکر الوالدین کان له قنطار ... و القنطار الف اوقیة.
از ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ افتادگی:آغاز؛محشی،مصحح؛کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و سرترنج با گل و بوته زر و سبز، مقوایی، ۲۸۷گ، ۲۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۲-۳۷۳]

۳۱۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد زمان بن کربلائی صوفی اشتهاردی، تا: ۱۱۱۲ق؛ مهر: «محب آل محمد حسن» (بیضی)؛ واقف: ساجدی با مهر وقف؛ جلد: تیماج مشین سرخ با عطف پارچه‌ای، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۴۸]

۳۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۲۵

نیمه اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: شاه تقی موسوی مشهدی، تا: شنبه ۹ صفر۱۱۱۲ق؛ مصحح، محشی؛ تملکی بدون نام با مهر «بمانعلی» (بیضی) ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۲-۲۸۲]

۳۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱

خط: نسخ، کا: محمد بن ابی العسکر، تا: جمعه ۱۰ شوال ۱۱۱۳ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد باقر بن عبدالجواد در اصفهان با مهر «عبده الراجی محمد باقر بن عبدالجواد» (بیضی)، تملکی پاک شده با مهر «نه بیند خطر نکبتی از قضا ز هرکس که شد با محمد رضا» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۵۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۲۹۲]

۳۱۵. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲۳
از اوایل سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: میرزا علی بن ملا شمس الدین شولستانی، تا: جمعه ۱۴ شعبان ۱۱۱۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با رمز «خطیب»، «کرمانی»، و «کبیر»؛ ۳۱۵گ، ۲۰-۲۱ سطر، سطح مکتوب ۱۱/۵×۱۸/۵سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۱]

۳۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷۷
آغاز و انجام: برابر
از ابتدای مقدمه تا پایان تفسیر معوذتین؛ خط: نسخ، کا: محمد مطر بن محمد شافعی، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۱۴ق؛ معلق به حاشیه شیخ بهایی با این آغاز: «بسملة، ان احسن ما یفتتح به الخطاب»، دارای سرلوح؛ مهر تملک: لطف الله در صفر ۱۲۸۵؛ اهدایی، رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه‌دار، ۳۰۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۳۵]

۳۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۳
از اول کتاب تا آخر سوره الاعراف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ثابت حسینی کربلائی، تا: ۲۳ شوال۱۱۱۴ق؛ کاتب نوشته که روز سه‌شنبه هشتم رجب ۱۱۰۱ به نوشتن و درس و تصحیح کتاب شروع نمودم، محشی؛ مهر: «نصرالله بن محمد حسین الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲-۱۷۰]

۳۱۸. قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: ۲۶
تا پایان تفسیر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن ملا محمد امین کوکئی جیلانی، تا: سه‌شنبه ۱۲ ربیع الثانی۱۱۱۴ق، جا: اصفهان؛ این نسخه را نظر علی بن علی محمد زنگنه وقف نموده و تولیت خود را به فاضل جلیل سید یحیی مفوض نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۸گ، ۲۳ سطر [جنگ: ۱-۴۹۹]

۳۱۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۶۷۵
خط: نسخ، کا: سید عبدالله بن سید احمد افندی، تا: جمعه ۱۱۲۳ق؛ محشی به امضاء «کواسی، ف، ابوکشاف»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم تریاکی کوبیده، ۵۸۴ص، ۲۹ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۲]

۳۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۳۸
آغاز: بسملة، کهیعص امال ابوبکر الهاء؛ **انجام:** برابر
از ابتدای سوره مریم تا پایان معوذتین است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق؛ دارای سرلوح زرین، مجدول؛ دارای کمند؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۶گ، ۲۳ سطر(۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۲-۵۴]

۳۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۶عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: ظاهراً ایاصوفیا، ش ۱۰۰؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن مصطفی، تا: جمعه ۱۹ رمضان ۱۱۲۷ق، جا: قسطنطنیه، برای داماد زاده؛ کاتب نیمه اول را از روی نسخه‌ای که طاشکبری زاده آن را تصحیح نموده و نیمه دوم را از روی نسخه‌ای که مولی سنائی آن را تصحیح کرده نوشته، مصحح، محشی از طاشکبری زاده و سنائی؛ ۶۳۸گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۲-۲۴۵]

۳۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعدد کل آیة من سورة الانعام یوما و لیلةً.
از اول کتاب تا آخر تفسیر سوره انعام؛ خط: نسخ، کا: محمد محسن حسینی، تا: یک‌شنبه سلخ جمادی الثانی۱۱۲۸ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماجی مشکی، ۲۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۱-۵۲۹]

۳۲۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۶
جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدکاظم بن محمد قاسم استرآبادی،تا:دهه اول ۱۱۳۰ق،جا:اصفهان مدرسه جده؛جلد: مقوا، ۳۰۷گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱-۵۰]

۳۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۵۹
از سوره مریم تا پایان؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن قاسم، تا: ۱۱۳۰ق، ۱۶۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱-۲۲]

۳۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۶۳
از سوره مریم تا پایان؛خط: نسخ، کا: عبدالغفار بن حسین کرمانی، تا: ۱۱۳۰ق، ۲۱۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۲۳]

۳۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۷
از اول سوره مبارکه مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن قاسم، تا: ۱۱۳۰ق؛ کاغذ: سفید قدیمی، جلد: تیماج قرمز، ۳۲۰ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۲سم [فهرست عراقی: ۱-۲۴]

۳۲۷. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۹
آغاز: بسمله سورة مریم مکیة الا آیة سجده و هی ثمان أو تسع و تسعون کهیعص أمال أبوعمرو الهاء؛ **انجام:** برابر
از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه هفته دوم ربیع الثانی ۱۱۳۰ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «زینب خاتون» (مربع)، هادی حسینی افجه‌ای (مربعی بزرگ)؛ واقف: خاتون جانم خانم، ۱۲۲۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۶۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱۵]

۳۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۲۵-۲۶/۱۰۵
آغاز: ان او سمه بعد ان اتممه بانوار التنزیل و اسرار التاویل فها انا الان اشرح و بحسن توفیقه اقول و هو الموفق لکل خیر و معطی کل سئول؛ **انجام:** و عنه علیه السلام من قرا سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطارا فی الجنه و القنطار الف اوقیة و مائتا اوقیة.
از آغاز تفسیر تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۳ محرم ۱۱۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۵۲۱]

۳۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۲۶

نیمه یکم؛ خط: نسخ، کا: عبدالصانع ابواسحاق مهمان دوستی پسر حاجی محمد حسین، تا: یک‌شنبه ۱۴ رجب ۱۱۳۳ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۲۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۸۹گ، ابعاد متن: ۱۰/۵×۱۷، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۶۸۵]

۳۳۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۰۲

آغاز: سوره مریم-بسمله-کهیعص-امال ابوعمر و الهاء لان القات اسماء التهجی؛ **انجام:** سعد بکتابته و تحریره ... علی نقی بن محمد قاسم الگیلانی ... و افق الفراغ ... شهر شعبان المعظم سنة ثلث و ثلثین بعد الالف من الهجرة ... ۱۱۳۳ (؟)

از سوره مریم تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، کا: علی نقی ابن محمد قاسم گیلانی، تا: ۱۰۳۳ق یا ۱۱۳۳؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با کاغذ سبز، ۱۸۷گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۴۹]

۳۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه إلی قدمه.

تفسیر سوره فاتحه الکتاب تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ معرب، کا: حاجی علی فرزند مصطفی، شروانی، تا: ۱۱۳۴ق؛ مصحح، محشی، در برگ آغاز وقف‌نامه نسخه در ماه جمادی الثانی سال ۱۳۱۶ همراه مهر بیضی «محمد رضا بن علی بن محمد جعفر» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی لبه برگردان؛ ۳۲۴گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۲۹-۵۱۴]

۳۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ طه اعطی یوم القیمه ثواب المهاجرین و الانصار.

از ابتدای مقدمه تا پایان سوره «طه» می‌باشد ولی از آیه ۸ تا ۴۰ افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد صالح بن محمد مؤمن تونی، تا: ذیحجه ۱۱۳۵ق؛ افتادگی: وسط؛ مصحح، مقابله شده؛ محشی به حواشی؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، سال ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۸۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۴۴]

۳۳۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۸۰

آغاز: سورة القصص مکیة و هی ثمان و ثمانون آیه. و به نستعین بسمله طسم تلک آیات؛ **انجام:** برابر

از سورة القصص تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن هدایت الله جنابدی (گنابادی)، تا: یک‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۱۳۵ق؛ معلق به حواشی چلپی؛ جلد: تیماج لایه ای عنابی، ۱۹۴گ، ۲۴ سطر(۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۹۵]

۳۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان له قنطار فی الجنة و القنطار الف اوقیة و مائتا اوقیة

از ابتدای سوره فاتحه تا آخر تفسیر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن ابی القاسم، تا: ۱۱۳۷ق؛ با سرلوح، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن عنابی، لولادار مقوایی، ۳۳۱گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۸-۲۵۷]

۳۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۳۸

جلد۲-۱؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبد النبی، تا: شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۱۳۹ق؛ دارای سر لوح زرین؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی زرین با عطف و سجاف میشن قهوه‌ای، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ ۵۷۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۶۹]

۳۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۱

سوره کهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: معزالدین محمد بن ضیاء الدین، تا: سه‌شنبه ۱۰ رجب ۱۱۴۲ق؛ مصحح، محشی، در صفحه آخر عبدالغفار بن عبدالرزاق رضوی نوشته که به‌تاریخ یک‌شنبه ششم محرم ۱۱۵۶ کتاب را مطالعه و مباحثه کرده؛ تملک: سید محمد بن عبدالغفار رضوی به‌تاریخ صفر ۱۱۶۰ با مهر «سید محمد الرضوی» (بیضی)، عبدالمنیع الشریف و مهر «یا منیع ...» (مربع)؛ جلد: دو رو تیماج رو روغنی قرمز پشت قهوه‌ای، ۵۱۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲-۳۹۸]

۳۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج؛ واقف: ملا ابوطالب بن عنایت الله خوافی، صفر ۱۱۴۴؛ در فروردین ۱۳۴۷ به‌وسیله شیخ غلامحسین شیخ الاسلامی تسلیم کتابخانه شده؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۵۶۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸×۱۷سم [ف: ۱۱-۵۲۸]

۳۳۸. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۵۱-ب

از سوره بقر است تا سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد صالح بن علی صوفیلی جوانشیر، تا: ۱۱۴۴ق، جا: دیه جاغر لو؛ محشی، نسخه از خاندان میرزا محمد نصیر شیخ الاسلام گنجه در ۱۱۳۶ یا ۱۲۳۶ به هفت «هزار» خریده شده و در ۹ ذیقعده ۱۲۵۲ به سه قران خریده شده و اسماعیل حسینی در ۱۲۶۲ به دو تومان آن را خریده؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوا، ۲۸۸گ، ۲۲ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۵۶]

۳۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: صفی قلی بن عباس، تا: ۱۱۴۵ق، جا: مشهد رضوی [رایانه]

۳۴۰. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۳۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حاج باکیر بن عبدالرحمن بن سعدالدین دمشقی خلوتی، تا: یک‌شنبه ۱۰ ذیقعده ۱۱۴۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی عطف و دور تیماج قرمز، ۳۰۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۱۱۲]

۳۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۹۹

آغاز: او بشیء اصلاً و ان الملائکة یسئلونهم یوم القیمة؛ **انجام:** النبی صلی الله علیه و سلم من قرء طه اعطی یوم القیمة ثواب الانصار و المهاجرین ... الحمدلله علی الاتمام ... برحمتک یا ارحم الراحمین.

جلد۱، از آیه ۷۷ آل عمران تا آخر سوره طه؛ خط: نستعلیق، کا: اسحاق بن شکور بن جعفر، تا: صفر۱۱۴۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ اولین بازنگری در ۱۱۵۴ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی لمینه شده، جلد: تیماج مشکی با جدول زرکوب، ۳۲۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۴]

۳۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۹۸

جلد۲، از اول سوره انبیاء تا آیه اول سوره فلق؛ خط: نستعلیق، کا: اسحاق بن شکور بن جعفر، تا: ۱۱۴۹ق؛ کاغذ: نخودی لمینه شده، جلد: تیماج مشکی با جدول زرکوب، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ ۳۰۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۴]

۳۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷/۲ کر

آغاز: و قدراً خلاقه و یؤیده أنه قریأ بالمعصرات ماء ... و فتحت السماء و شقت السماء و قراء الکوفیون بالتخفیف فکانت ... سورة النازعات مکیة ... بسم الله الرحمن الرحیم و النازعات غرقاً ... هذه صفات ملائکة الموت فإنهم ینزعون أرواح الکفار من أبدانهم غرقاً إی إغراقاً فی النزع؛ **انجام:** فلذلک یجمع إلی سواد وجوههم الغبرة قال النبی صلی الله تعالی علیه و سلم من قرأ سورة عبس جاء یوم القیمة وجهه ضاحک مستبشرة. سورة التکویر مکیة و آیاتها تسع و عشرون، بسم الله الرحمن الرحیم ...

جزء سی ام قرآن کریم و از بخشی از سوره نبأ آغاز تا ابتدای تفسیر سوره تکویر و باقی آن نانوشته مانده؛ خط: نسخ، کا: حاجی سید مصطفی بن سید حسن دده بن سید محمد بن حسن صوفی، تا: ۱۱۵۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید نازک و ضخیم آهار مهره، ۱۰گ (۶۳ر-۷۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۷/۵سم [ف: ۴۰/۲-۱۸۸]

۳۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷/۱ کر

آغاز: بسملة، عم یتساءلون أصله عن ما فحذف الألف کما مر و معنی هذا الاستفهام تفخیم شأن ما یتساءلون عنه کأنه لفخامته خفی جنة فیسأل عنه و الضمیر لأهل مکة کانوا یتساءلون الرسول؛ **انجام:** برابر

جزء سی ام قرآن کریم و از تفسیر سوره ی نبأ تا سوره ی ناس؛ خط: نستعلیق، کا: حاجی سید مصطفی بن سید حسن دده بن سید محمد بن حسن صوفی، تا: ۱۱۵۲ق؛ مصحح، محشی با نشان‌های «ع ع، سعدی، حنفی، صحاح، زهرة الریاض، من اب، شیخ زاده، خلخالی، هندی، لباب، نیشابوری، تفسیر کبیر و ...»؛ تملک: «سید مصطفی ... ۱۱۷۴هـ»؛ کاغذ: فرنگی سفید نازک و ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره مجدول ضربی، ۶۱گ (۲ر-۶۲پ)، ۱۹ سطر (۸×۱۷/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴۰/۲- ۱۸۶]

۳۴۵. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱/۲

از سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد حبیب پسر ملا اسماعیل هزار جریبی، تا: یک‌شنبه ۲۹ صفر ۱۱۵۲ق، جا: مدرسه خواجه الماس اصفهانی، برای آخوند ملا قاسم علی هزار جریبی؛ محشی با نشانه «ف، عبدالنبی، مط، ماص»، در برگ ۹ نکوهش عبدالنبی از بیضاوی که اورا سوداوی خوانده؛ تملک: ملا قاسمعلی هزار جریبی و نجفقلی بن حسنعلی در ۱۲۷۶؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۹۵گ، ۱۹ سطر (۹×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۴۶۷]

۳۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۸۲

از سوره نبأ تا پایان قرآن؛ خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: ۱۱۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج سیاه زرکوب مقوایی با لولا، ۶۰گ، ۱۷ سطر (۱۳×۱۹)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۵۰]

۳۴۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

تمام قرآن؛ بی‌کا، تا: ۱۱۵۷ق؛ قطع: رحلی [ف: ۷۲]

۳۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فوق قلبه عند ذکرالوالدین کام لم قنطاراً فی الجنة و القنطار ألف أوقیة و مائتا أوقیة.

از آغاز تاپایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن علی بن محمد ملقب به ایانسی زاده، تا: غره رجب ۱۱۵۸ق و ۱۱۴۷ق، جا: عنتاب و وان؛ مصحح، محشی؛ تملک: «محمد بن احمد الوانی»، «صدرالدین بن محمد» با مهر مربع نام وی؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۴۱۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۲]

۳۴۹. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۹۱/1

از آغاز قرآن تا پایان سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: ملا احمد بن حسن بن خلیل الله، تا: دوشنبه ۱۱۵۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «شیخ داود سعدی چلبی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۴۹۶گ، ۲۱ سطر (۹×۱۸)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۴۶۶]

۳۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نورا من الأرض الی السماء.

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن مصطفی، تا: غره رجب ۱۱۶۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج مذهب مرصع، معلق به حواشی مفسرین از جمله عصام الدین، صدرالدین، ملا خسرو، کازرونی، کاشانی، ابوالسعود، سعدالدین، سعدی، ابن کمال پاشا و منقولاتی از کتب تفسیر؛ تملک: احمد زمجی افندی معروف به پاشا فرزند مصطفی افندی طبیب غلطوی در سال ۱۲۶۱، محمد شاذلی؛ واقف: جعفر زاهدی، سال ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار

مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت لبه دار زرین، ۳۵۶گ، ۳۱ سطر(۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۴۶]

۳۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۳

آغاز: و من حق الحروف المفردة ان تفتح لاختصاصها بلزوم الحرفية و الجرکما کسرت لام الامر و لام الاضافه داخلة علی المضمر للفصل بینهما و بین لام التاکید؛ **انجام:** و من قرأ کلها کانت له نورا من الارض الی السماء.

از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یکی دو برگ)؛ مصحح، محشی با امضای منه، یادداشتی مبنی بر وقف کتاب از طرف محمد حسین ابن امام قلیخان حاکم باب الابواب در بند و به تاریخ ۱۱۶۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی با ترنج مجدول ضربی، ۲۹۴گ،۲۷سطر(۱۲/۵×۱۹/۵)،اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۸-۸۳]

۳۵۲. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۷۵۵

آغاز: بسمله-کهیعص-امال ابو عمر و الهاء لان الغات اسماء التهجی یاات

از اول سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد علی خطیب ابن شیخ نورالدین واعظ امامی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۳۶گ، ۲۶ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۹]

۳۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن عبدالله شافعی انقروی، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۱۸۰ق؛ مجدول، محشی به نقل از کتب معتبر تفسیر اهل سنت؛ به وسیله کتابخانه آیة الله بروجردی در فروردین ۱۳۷۹ به کتابخانه تحویل گردیده؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: دفه اول ساقط و دفه دوم: تیماج خرمایی ضربی با ترنج و سرترنج، ۵۱۷گ، ۳۳ سطر(۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۲-۳۹]

۳۵۴. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۵۵

آغاز: ان کنت فعلت ذلک لوجهک فافرج عنا فانصدع الجبل حتی رأوا الضوء

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد رشید بن علیخان گلپایگانی، تا: سه‌شنبه ۱۴ صفر ۱۱۸۷ق، جا: مدرسه جده؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۹۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۱-۲۰۴]

۳۵۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۵۹۶

نیمه دوم قرآن؛ کا: علی نقی بروجنی، تا: ۱۱۸۹ق؛ قطع: وزیری [ف: ۷۳]

۳۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۸

آغاز: بسمله، فصل فیما جاء نا من نزول القرآن؛ **انجام:** من قرأها کلها کانه له نور امن الارض الی السماء.

از سوره بقره تا سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن عبدالله بن ماجد، تا: ۱۱۹۱ق؛ سوره فاتحه از صفحه ۳ تا ۷؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، میشن مشکی، ۳۰۷گ، ۲۷ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۹-۱۱۲]

۳۵۷. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

از اول قرآن تا آخر سوره کهف؛ بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ محشی؛ تملک: ابراهیم عسافی، سعد بن عبدالقادر العمودی [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۴]

۳۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰۴

بی‌کا، تا: ۱۱۹۴ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۴×۳۲/۴سم [رایانه]

۳۵۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۶۵

از سوره کهف تا پایان؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۷ صفر ۱۱۹۶ق؛ محشی؛ ۱۸۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱-۲۲]

۳۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۸

کامل؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن محمد بن عبدالسلام نیاسری، تا: یک‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۱۹۶ق، ؛ مهر: محمد بن عبدالله مورخ ۱۲۰۴، محمد مورخ ۱۲۵۸؛ جلد: میشن مشکی، ۳۸۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۷سم [ف: ۱-۵۱]

۳۶۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... تم التفسیر بعون الله تعالی فی تاریخ یوم الاثنین سابع شهر صفر المظفر من شهور سنه ۱۱۹۶

جزء دوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۹۶ق؛ محشی از اعراب القرآن، مجمع البحرین، صراح اللغة، حاشیه چلبی، مجمع البیان، کشاف، تفسیر ملا معین، ابوالبقاء؛ واقف: آیة الله العظمی آقای حاج آقا حسین طباطبائی بروجردی مدظله العالی، ۲۸ /۴/ ۱۳۶۷؛ کاغذ: سفید مهره زده، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۶ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۵سم [فهرست عراقی: ۱-۲۳]

۳۶۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۸۰

آغاز: و ما دابة فی الارض الا علی الله رزقها، غذاؤها و معاشها لتکفله ایاه؛ **انجام:** برابر

از آیه ۴ سوره هود (۱۱) تا آیه ۱۰۴ و سپس از سوره طه (۲۰) تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صادق قزوینی، تا: نیمه جمادی الاول ۱۱۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی ترنج‌دار، ۱۷۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶/۵سم [ف: ۱-۲۷۷]

۳۶۳. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۴۵

جزء اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۷ق؛ مصحح، محشی؛ وقفنامه کتاب به سال ۱۳۷۸؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۲۹۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۱۲۵]

۳۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳

بخشی از جلد اول؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ شرح جامی نحو مورخ ۱۲۴۶ ضمیمه این نسخه است؛ قطع: رحلی [اهدائی-ف: ۵۸]

۳۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما المبالغة فی النهی للرسول علی ما روی انه بعث طلایع فغنم رسول الله صلی الله علیه.
از ابتدای مقدمه تا آیه ۱۶۱ از سوره آل عمران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی با جدول زنجیره‌ای زرین، ۶۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲۲-۵۱]

۳۶۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۵۸/۵
از انوار التنزیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵-۴۷۳]

۳۶۷. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۳۱
تا سوره نحل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۳۶۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** جزاؤهم جهنم جملة مبنیة له و یجوز أن یکون ذلک مبتدأ و الجملة خبره و العاید محذوف أی جزاؤهم به.
آغاز قرآن تا اواسط سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی به نقل از «مجمع»؛ واقف: علی اصغر خان یمین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ترنج‌دار، ۳۷۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۶۸]

۳۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فجزاء ما قتل من النعم برفع الجزاء و المثل قرائة الکوفیون و یعقوب بمعنی فعلیه او فواجبه جزاء یماثل ما قتل.
از ابتدای مقدمه تا آیه ۹۵ سوره مائده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ معلق به حواشی تازی و فارسی از احمد بن محمد و غیره؛ واقف: جعفر زاهدی، در سال ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن خرمایی، ۱۲۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۳سم [ف: ۲۲-۴۴]

۳۷۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۱۷
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سر لوح زرین؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای با حاشیه تشعیری زرین، ۵۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۳]

۳۷۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ معلق به حواشی شیخ بهایی به قلم «مرتضی فرهنگ» و بعضاً منقول از تفسیر کشاف و غیره، مصحح، ظهر ورق اول اسامی قراء هفت‌گانه و بلاد و راویان ایشان؛ خط تملک و مهر وقفنامه فتح علی خان در سال ۱۲۳۰؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۴۰]

۳۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹۴
آغاز: ملاحظة جناب القدس و غاب عما عداه حتی انه لا یلاحظ نفسه؛ **انجام:** و ان مات فی یوم تلاها او لیلة کان له من الأجر کالذی مات و احسن الوصیة.
از اواسط سوره فاتحة الکتاب تا پایان سوره نحل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (دو برگ)؛ مصحح، محشی؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: دفه اول تیماج مشگی یک‌لا و دفه دوم تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۲۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲۲-۳۸]

۳۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقوله (ع) ما اجتمع الحلال و الحرام الاغلب الحرام الا ما قد سلف استثناء من لازم المعنی او منقطع معناه.
از ابتدای مقدمه تابیست و سومین آیه از سوره نساء؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ معلق به حواشی یا منقول از «مجمع البیان»، «کشاف» و دیگر تفاسیر؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: میشن مشگی یک‌لا، ۹۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۵سم [ف: ۲۲-۳۹]

۳۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۶۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأ کلها کانت له نورا من الارض الی السماء
جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مذیل به دو صفحه درباره قضاوت‌های حضرت امیر (ع) و اشتباهات اول و دوم؛ واقف: الهی خراسانی؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج مشگی، ۳۰۸گ، ۲۴-۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۲۲-۵۲]

۳۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۰
از ابتدای تفسیر تا آیه ۲۱ از سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالا نیمه اول قرن ۱۳؛ مجدول؛ روایتی از پیامبر (ص) نوشته شده به‌سال ۱۲۷۱ همراه با مطلبی در اثبات صانع از فخر رازی، محشی با امضای «عبدالحکیم» و «عبدالحق»؛ کاغذ: متن و حاشیه، هندی نخودی، جلد: تیماج سرخ ضربی با ترنج و سر ترنج با گل و بوته مقوایی، ۲۷۱گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۳-۳۰۲]

۳۷۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۰-۵/۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله (بخش نونویس)، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۷]

۳۷۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۳۰/۱-۳۲/۱۳۰
آغاز: بسمله کهیعص امال ابوعمر والهاء لان الفات یدغمونها ذکر رحمة ربک خبر ما قبله ان اول بالسورة او القرآن فانه مشتمل علیه او خبر محذوف ای هذا المتلوذکر رحمة ربک؛ **انجام:** بسمله طس تلک آیات القرآن وکتاب مبین الاشارة الی ای السورة و الکتاب المبین اما اللوح المحفوظ ... و ما ربک بغافل عما تعلمون فلا تحسبوا ان تأخیر عذابکم لغفلة عن اعمالکم و قریء بالباء ... و

هو ینادی لا اله الا الله

از سوره مریم تا اواسط سوره نحل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با حواشی «محسن عفی الله عنه» و «ف» و«ص»؛ جلد: تیماج سبز مجدول گرهی، ۶۴گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۲۱]

۳۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۹۰-۲۰/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الذین تعبدون من دون الله لا یملکون لکم رزقاً دلیل ثان علی شرارة ذلک من حیث انه لایجدی بطائل ورزقاً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۲۹۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱-۵۲۱]

۳۷۹. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۱۱

آغاز: علیها-والصلوة-لوجوب قرائتها او استحبابها فیها ... بسم الله الرحمن الرحیم هیآیة من الفاتحة و علیه قراء مکة و الکوفة و فقهاؤهما.. در برگ ۳ آغاز تفسیر است: بسمله الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده؛ **انجام:** و قوله: انه لا یحب الکافرین. تقیر علی الطرد و العکس، والریاح هی الحبوب.

از اوایل سوره حمد تا آیه ۴۵ سوره روم، و من آیاته ان یرسل الریاح مبشرات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۹۴گ، ۲۳ سطر(۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۹۱]

۳۸۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، مطابق نوشته صفحه یک آن در تاریخ ۱۲۰۰ق مرحوم مهدی فرزند ابی ذر آن را وقف بر اولاد ذکور خود نموده و با انقراض تولیت آن را با اعلم علمای بلدی که این کتاب در آن می‌باشد قرار داده و در تاریخ ۱۳۳۴/۳/۱۷ هـ‌ش در دفتر کتابخانه مبارکه ثبت شده؛ واقف: مرحوم مهدی فرزند ابی ذر بر اولاد ذکور؛ کاغذ: آهاری اعلا، جلد: تیماج مشکی وسط و گوشه‌های روی جلد با آب طلا تزیین، ۸۱۰ص، ۳۰-۳۸ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [فهرست عراقی: ۱-۲۰]

۳۸۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱۶

از سوره إسراء تا آخر تفسیر؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق اسکداری قاضی، تا: رجب ۱۲۰۹ق، برای محمد صالح بن احمد سعید نوشته شده، صفحات حاشیه زرین؛ واقف: سیده بیگم خانم بر شیعیان، ۱۳۱۵؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مذهب، لولادار، ۲۳۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۵-۱۲۲]

۳۸۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۹

انجام: تم المجلد الاول من التفسیر بعون الملک القدیر، و الصلاة علی المبعوث خیر الانام و علی آله الکرام علی ید العبد الضعیف المذنب العاصی الراجی الی رحمة الله الملک الباری محمد تقی ابن محمد مقیم الموسوی الرضا توفیقی الکوهکیلانی الاصلیه ساکن دارالسلطنه اصفهان فی تاریخ خمس شهر محرم الحرام سنه الحرام سنه ۱۲۱۱ من الهجرة النبویة صل الله علیه و آله».

تفسیر از اول شروع شده است و به آخر سوره کهف ختم شده است؛ خط: نسخ خوانا، کا: محمد تقی بن محمد مقیم موسوی، تا: ۵ محرم ۱۲۱۱ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ دارای شرحی مختصر درباره قاضی بیضاوی نوشته و رفتن در تبریز به مجلس درس و گفت و شنود او با استادی که به طلاب درس می‌داد، و این حکایت نشان می‌دهد که قاضی حافظه عجیبی داشته است که حتی عین کلماتی که شنیده بود حفظ می‌شده است، در اول این مجلد سوره‌ای از سوره‌های تورات نوشته شده و ترجمه آن هم با خط قرمز زیر آن نوشته شده؛ ۴۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۴]

۳۸۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۰۳

خط: نسخ، کا: ملا صالح بن رستم آغا کردی، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۲۱۵ق؛ مجدول، مصحح، محشی و به خط سید محمود بن معروف کله زردی شهرزوری برزنجی کردی شافعی به سال ۱۲۲۸ق با مهر «السید محمود البرزنجی» (دایری طغرای)؛ تملک: سید محمود بن معروف بن حسن کله زردی برزنجی به سال ۱۲۲۷ق با مهر دایری؛ واقف: حبیب الله خان ملقب به بیوک خان، ۱۳۱۰ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۶گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۸]

۳۸۴. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۴۵

آغاز: الحمدلله الذی وفق العباد بفعل الخیرات ... اشرف البریات وعلی ابن عمه وکاشف غمه ... »؛ **انجام:** قال رسول الله صلی الله علیه وآله من قرا سورة الکهف من آخرها ... ومن قرأها کلها کانت له نورا من الارض الی السماء.قدتم المجلد الاول ... وصلی الله علی محمد واله و سلم تسلیماً»

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی محمدصادق الحسینی» (مربع)؛ واقف: ام کسا خانم نبت حاجی کبیر آرانی، ۱۲۱۶ ق؛ جلد: تیماج قهوای مجدول با ترنج ضربی، عطف پارچه سبز، ۲۸۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف مخ:-۱۶]

۳۸۵. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: التمیز نحو غبن رایه و الم راسه؛ **انجام:** و اکثر صنعا لانها اعجب ما عند العرب من هذا.

از آیه ۱۶۵ سوره بقره تا میانه سوره غاشیه؛ خط: نستعلیق و نسخ تحریری،کا: ابن محمد ابراهیم نیشابوری، تا: شنبه ۸ صفر ۱۲۱۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج تریاکی، ۲۱۵گ، ۲۷ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [میراث اسلامی: ۸-۴۳۴]

۳۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ بنی اسراعیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان قنطارا له فی الجنة و القنطار الف اوقیة و مائتا اوقیة

جلد ۱؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، کا: محمد مؤمن بن

محمد علی، هزار جرینی، تا: جمعه ۲۰ شعبان ۱۲۲۱ق، جا: شیراز؛ مصحح، محشی، در بعضی مواضع مهر به تاریخ ۱۲۲۳ ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای، ۲۲۲گ، ۲۲ سطر(۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲۸-۷۳]

۳۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳۶/۱

خط: نسخ، کا: محمد اشرف، تا: ۵ شوال ۱۲۲۳ق، جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۴۰۸ص (۱-۴۰۸)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۵-۵۲]

۳۸۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۶۸

از سوره مریم تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۷ محرم ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه نو، ۲۸۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۵/۳سم [ف: ۱-۵۲]

۳۸۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۸۰

از اول کتاب تا آخر سوره البقرة؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ملامیرزا فومنی الجیلانی، تا: جمعه سلخ شوال ۱۲۲۴ق، جا: اصفهان مدرسه چهل باغ؛ مصحح، محشی، دارای بلاغ؛ تملک: ملا محمد (کاتب نسخه ظاهراً)؛ جلد: چرم مشکی، ۱۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [مؤید: ۲-۲۴۰]

۳۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۸۲

از آغاز کتاب تا پایان سوره بقره و ابتدای سوره آل عمران؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ملامیرزا فومنی، تا: جمعه سلخ شوال ۱۲۲۴ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ؛ اهدایی، رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۱]

۳۹۱. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۶۱

از اول تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: یحیی بن محمد جعفر ملقب به مقری مازندرانی، تا: جمعه جمادی الثانی۱۲۲۷ق؛ مصحح، کاتب این کتاب را در موقع تحصیل این کتاب در محضر سید مؤمن حسینی نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۵۲]

۳۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت له نورا من الأرض الی السماء.

خط: نسخ، کا: محمد امین بن شاه نظر، تا: چهارشنبه ۴ جمادی الاول ۱۲۲۸ق؛ محشی از «سعدالدین، شیخ بهایی، عبدالحکیم، حلبی و دیگران»؛ واقف: خانم بیگم عقیلی، خرداد ۱۳۷۱؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی مزین به ترنج و سرترنج، ۲۷۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲۲-۴۷]

۳۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عن النبی (ص) من قرأ سورة ابراهیم اعطی من الأجر عشر حسنات بعدد من عبدالأصنام و عدد من لم یعبد و الله اعلم و الیه المرجع ... و الحمدلله رب العالمین.

از ابتدای مقدمه تا پایان سوره ابراهیم؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد علی نوری، تا: جمعه ۱۴ محرم ۱۲۲۹ق؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: فستقی و نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشگی، ۲۴۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲۲-۴۷]

۳۹۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد حسن ارومی، تا: پنج‌شنبه از دهه سوم شعبان ۱۲۳۰ق؛ محشی، روی برگ اول تاریخ تولدی است که علی محمد بن محمود حسنی کتولی ۱۳۳۶ نوشته؛ مهر: «عبده الراجی محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: روغنی قرمز معمولی، ۳۶۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳-۳۴۱]

۳۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۵۵-۵۱/۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمدرفیع بن میر اسماعیل بن میرصادق بن میرکریم حسنی استرآبادی، تا: جمعه ۱۰ جمادی الاول ۱۲۳۰ق، ۳۰۴گ، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۱-۵۱۹]

۳۹۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۱۸۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از خواجه، شیخ زاده، طیبی؛ تملک: مصطفی؛ واقف: از موقوفات رمضانیه، ۱۲۳۰؛ جلد: روغنی با نقش دو دایره که از بین رفته‌اند، ۳۰۵گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۹۸]

۳۹۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرء سوره المائده اعطی الله من الاجر عشر حسنات ومحی عنه عشر سیئات ورفع له عشر درجات بعدد کل یهودی ونصرانی یتنفس فی الدنیا

جلد ۱ ول را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ محرم ۱۲۳۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر مجدول، ۲۰۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۱۳]

۳۹۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۱۰

کا: حیدرعلی بن روح الامین مازندرانی، تا: ۱۲۳۱ق؛ قطع: رحلی [ف: ۷۲]

۳۹۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی أنزل علی عبده الکتاب رتب استحاق الحمد علی انزاله تنبیهاً علی انه اعظم نعمائه؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: صفر علی بن ابراهیم، تا: ۱۲۳۳ق، جا: تنکابن؛ مهر: «عبده الراجی صفر علی ۱۲۳۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر مجدول، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۱-۲۱۴]

۴۰۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطارا فی الجنة و القنطار الف الف اوقیة و مائتا اوقیة و لله الحمد

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه شوال ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۲۲۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف:

۱–۲۱۲]

۴۰۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۳

از آغاز سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد اصفهانی، تا: ۱۲۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۹۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱–۶۶]

۴۰۲. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: ۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنة الف اوقیة و ماتا اوقیة. تم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ محشی؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۶۱گ، ۲۲ سطر (۲۰×۲۶) [ف: ۳۹]

۴۰۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بئس للظالمین بدلا من الله ابلیس و ذریته ما اشهدتهم خلق السموات و الارض و لا خلق انفسهم نفی حضور ابلیس و ذریته خلق السموات

از آغاز تفسیر تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضاء «ع ل»؛ تملک: علی بن محمد الثقفی به تاریخ ربیع الثانی ۱۲۳۶ با مهر «علی بن محمد» (بیضی)؛ وقف این نسخه به همراه کتب دیگر از طرف آخوند ملا علی یزدی ساکن دارالسلطنه قزوین در محله خندقبار، در پشت برگ اول نوشته «وقف بر اولاد ذکور ملا علی ثقفی»؛ اهدایی: خانم طباطبایی، ۵۵/۱۲/۱؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۳۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱–۶۶]

۴۰۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۶۸

از اول کتاب تا آخر سوره الکهف؛ خط: نسخ، کا: علی مراد، تا: پنج‌شنبه رمضان ۱۲۳۷ق؛ محشی؛ واقف: محسن بن عبدالکریم، ۱۲۳۶؛ جلد: چرم مشکی، ۳۳۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [مؤید: ۲–۲۳۴]

۴۰۵. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۷

خط: نسخ، کا: محمدجعفر بن محمدرحیم مشهور به ملابابا، تا: چهارشنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق، جا: قریه الیاستان از قرای لاهیجان؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ محشی از ملاعبدالحکیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۵گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱–۴۹]

۴۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۴

آغاز: لا یلیق لتعاطیه و التصدی للتکلم فیه الامن برع فی العلوم الدینیة؛ **انجام:** و من قراها کلها کامت له نورا من الارض الی السماء تم النصف الاول.

از سوره فاتحه الکتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن معصوم قزوینی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ وقف نسخه بر طلاب علوم دینیه توسط محمد حسن قزوینی در سال ۱۲۳۸ نوشته شده، محشی با استفاده از صحاح و توضیح عبارات متن با استفاده از تفسیر طبرسی و صافی و با امضای «عص» و «جعفر» و «ف»؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۵۵۷گ، ۱۸ و ۲۲ و ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۲–۱۸۵]

۴۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عنه (ع) من قرأ سورة بنی اسرائیل فرق قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنة و القنطار الف اوقیة و مأتا اوقیة و صلی الله علی خیر البریة محمد و آله الطیبین اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین.

از ابتدای مقدمه تا پایان سوره بنی اسرائیل است؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن عباس کمال بادی، تا: چهارشنبه دهه دوم رجب ۱۲۳۸ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ واقف: فخرالدین صدرعاملی، خرداد ۱۳۷۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن عنابی، ۳۱۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰سم [ف: ۲۲–۴۱]

۴۰۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۲۵/۲

آغاز: علی التعیین او حقیقة ما یتبعه من العذاب

از اول قرآن تا آخر سوره کهف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: سفید براق، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۸۲ص، ۲۸ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱–۷۳]

۴۰۹. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۱۲۰

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن هاشم ساروی، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۷گ، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۸۴]

۴۱۰. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۱۱۹

خط: نسخ، کا: سید زین العابدین بن سید هاشم ساروی، تا: پنج‌شنبه غره جمادی الثانی۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج سوخت مشکی، ۲۷۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۸۳]

۴۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فانهما انزلتا علی و معهما سبعون الف صف من الملائکة

از ابتدای مقدمه تا انتهای سوره توبه؛ خط: نستعلیق، کا: علیرضا بازواری مازندرانی، تا: جمعه ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۴۰ق؛ معلق به حواشی شیخ بهایی، زکریا، شیخ زاده، شیروانی، ابن المجید و دیگران؛ واقف: علامه محمد صالح حایری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: نخودی و فستقی آهار مهره، جلد: تیماج دارچینی، ۲۶۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲/۵سم [ف: ۲۲–۵۱]

۴۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۴۵۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱–۵۱]

۴۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کان له قنطار فی الجنه و القنطار الف اوقیه و مائتا اوقیه

از سوره فاتحه تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: صادق سمنانی، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی مشکی

دوره‌دار با ترنج و نیم‌ترنج کوبیده، ۲۵۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۹-۱۸۸]

۴۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۸۷

جلد اول؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ چهار مهر و وقف نامه در پشت برگ آغاز؛ کاغذ: کبود، جلد: مقوایی با تیماج ضربی، ۲۸۶گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۸)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۵-۱۸۳۴]

۴۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۸۲

آغاز: سورة الکهف مکیة و قیل الاقوله: و اصبر نفسك ... بسمله الحمدلله الذی انزل ... رتب استحقاق الحمد علی انزاله؛ **انجام:** باوجز لفظ و انصر عباده و حسبنا الله و نعم الوکیل.

از اول سوره کهف تا آخر؛ خط: نسخ، کا: محمد بن میر کرمی، تا: دوشنبه ۵ رمضان ۱۲۴۲ق، کاتب از توابع شهر بابکی است؛ محشی با نشان «مدظله- دام ظله»؛ مهر: «وزارت معارف و اوقاف مدرسه متوسطه علوم دینی نواب ۱۳۱۱» (بیضی درشت)؛ واقف: سید حسن سجادی، شوال ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: آهارمهره ای، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۹۱گ، ۲۳ سطر(۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳۲۱]

۴۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۷۷-۳۰/۴۷

آغاز: سورة یس مکیة و آیاتها ثلاث و ثمانون آیه بسم الله الرحمن الرحیم یس کالم فی المعنی و الاعراب و قیل معناه یا انسان بلغة طی؛ **انجام:** و لایحتاج الی حوض من حیاض الانبیاء حتی یدخل الجنة و هو ریان

تفسیر سوره «یس»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید محمد حامد بن حسن افندی بن زین العابدین افندی بن احمد افندی، تا: ۱۲۴۳ق؛ به مناسبت آیات شریفه وقتی متن تفسیربه مسأله صلاة رسیده است مباحث مفصل فقهی درباره صلاة را در حاشیه آورده است و در ضمن حواشی ارجوزه‌ای از سیوطی در باب «سؤال وجواب از میت در قبردیده می‌شود» با این آغاز: «الحمد لله علی الاسلام ×× والشکر لله علی الانعام / و هذه ارجوزة مفیدة ×× ضمنتهافوائد عدیدة / فی فتنة المقبورحین سئل ×× عمااتی به النبی المرسل»، محشی به امضای: ابوالسعود، ابواللیث، معالم التنزیل، علی القاری، مواهب لدنیه، ابن مالك، مجموعة التفاسیر، قهستانی، خلخالی، جمع الجوامع، سمرقندی، جلالین، تفسیر کبیر، شیخ زاده، باقلانی، محاضرات، ابوالمنتهی، اتمام الدرایة، کواشی، مبارق، کشف الاسرار، طبسی، تنبیه الغافلین، سعدی، بحرالرائق، سیوطی، تفسیرراغب، الانسان الکامل لعبدالرحمن الجبلی، شرح قدوری، اتقان السیوطی، مصابیح مفاتیح، کفایه، جامع الرموز و ...، مجدول؛ جلد: مقوا، عطف تیماج مشکی، لولادار، ۱۲۶گ، متن تفسیر ۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۵۲۰]

۴۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه الی قدمه ومن قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء

از اول قرآن تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: باقر بن عبدالکریم لاهیجی گیلانی، تا: پنج‌شنبه ۵ صفر ۱۲۴۴ق؛ مهر: «عبده ابوالقاسم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۸۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱-۲۱۳]

۴۱۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرء سورة بنی اسرائیل فرق علیه قلبه عند ذکر الوالدین کان له قنطاراً فی الجنة و القنطار الف اوقیه و مائتااو قیه سنه ۱۲۴۵ ... کتبه ... علی میرزا ابن علیجان الفتح آبادی.

از ابتدای قرآن تا آخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، کا: علی میرزا ابن علیجان فتح آبادی، تا: ۱۲۴۵ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید مهر خورده، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۱-۴۶]

۴۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱-۹/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کلها کانت نوراً فی الارض الی السماء الحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله الطاهرین

نیمه اول تفسیر تا پایان سوره شریفه کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد حسین کلیدری گیلانی، تا: جمعه ۱۲ربیع الثانی ۱۲۴۵ق؛ محشی از علماء و کتب از جمله «بهائی » و «بغوی»، و «عص»، در پایان نسخه فائده‌ای در ذکر اسامی قراء مشهور به نقل از مجمع البیان توسط کاتب؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ترنج با سر و لچکی مجدول، ۲۷۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۱-۵۱۸]

۴۲۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۲۴

آغاز: بسمله و به نستعین فی اموری-سوره مریم-ستون اربعون (کذا) آیه کهیعص-امال ابوعمر الهاء لان القات السماء التهجی؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضای کجوری و میرزا نصرالله، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۳۰۳گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۴۹]

۴۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الی الله ترجع الأمور قراءة ابن کثیر و نافع و ابوعمرو و عاصم علی البناء للمفعول.

از ابتدای مقدمه تا آیه ۲۱۰ سوره بقره؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد صالح، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۶ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدائی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی ضربی مزین به ترنج و سر ترنج و ابرو، ۶۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۲۲-۵۰]

۴۲۲. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲

از ابتدای کتاب تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۴ شوال ۱۲۴۹ق؛ ۲۱۲گ، ۲۹ سطر (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱-۱۱]

۴۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۷۹

تا اوایل سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمدتقی بن محمد علی مراغی به تاریخ ۱۲۵۰؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی عطف و پشت قرمز، ۲۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۲۴-۱۶۳]

۴۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴۶

از سوره مریم تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (یک برگ)؛ برخی مجدول مرصع، نکاحی به تاریخ ۱۲۵۲؛ تملک: عبدالله در سنه ۱۲۵۶ با مهر بیضوی؛ ورود نسخه به کتابخانه حیدرقلی میرزا امیر حشمت به تاریخ ۱۳۴۲؛ جلد: مقوایی، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج، ۳۱۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۳۸-۴۷۵]

۴۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۱۳

از ابتدای مقدمه تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: علی مراد، بی‌تا؛ معلق به حواشی مفید عبدالحکیم، یادداشت تولد محمد کریم در دوشنبه ۱۲ ذیقعده ۱۲۵۳؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سر ترنج با عطف و گوشه میشن قهوه‌ای سوخت، ۳۳۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹۶/۲سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۲]

۴۲۶. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قرأها کانت له نوراً من الارض الی السماء و الله اعلم .

از ابتدای کتاب تا ابتدای سورهء مریم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: زین العابدین بن درویشعلی بن آقا جعفر استرآبادی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۵۷ق، جا: مدرسه درب نو؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۷۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۱]

۴۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول مذهب مرصع، دارای کتیبه، محشی؛ جلد: روغنی دورو زیتونی با ترنج با سر مذهب مرصع مجدول، داخل ترنج‌ها و حواشی احادیثی از حضرت پیامبر (ص) که علی رضا در سال ۱۲۶۱ نوشته، ۵۳۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳۵-۲۰۲]

۴۲۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مراد بن نیاز محمد بن محمد نیاز دهستانی، تا: رمضان ۱۲۶۶ق، جا: بخارا مدرسه شیر محمد؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مقوایی، ۳۰۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱-۲۰۹]

۴۲۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الجنة و الناس بیان للوسواس او الذی ...

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، دارای سرلوح مذهب، عبارت: «بمبلغ یکصد تومان ابتیاع شد هیچکس به این خوبی کتاب ندارد ۱۲۸۰»، در حاشیة برگ آخر نوشته‌اند: «وهیهنا سینبغی أن تنبه علیه و هو أن کلمات هذه السورة انتظمت من اثنین و عشرین حرفا ککلمات الفاتحه و اشترکنا فی ثمانیة عشر حرفاً و اختصت کل واحد باربعة: الفاتحة بالهاء و الطاء المهملتین و الضاد المعجمتین و الناس بالجیم و الخاء و الشین المعجمتین و الفاء فلا یبعد و الله تعالی اعلم ان یکون اشارة الی تکامل نزول القرآن من اوله الی آخره فی عدد الحروف اشتمل علیها کل من سورة فی اوله و آخره من السنین و ذلک اثنان و عشرون او الثلث و العشرون سنة ۸۲۰ چلبی»؛ جلد: چرمی سرخ، ۶۷۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱-۱۰۵]

۴۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۰۷

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: زلفعلی بن محمد مؤمن، تا: جمعه نیمه‌های صفر ۱۳۲۶ق؛ ۳۷۱گ؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج زرد مقوایی ضربی، ابعاد متن: ۲۳-۳۲ ×۱۲-۲۳ [ف: ۳-۲۰۸]

۴۳۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ملائکه یصلون علیه حتی تستیقظ و عنه علیه الصلوة و السلام من قرء سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه الی قدمه و من قرنها کانت له نورا من الارض الی السماء و الحمدلله علی اتمامه برب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به امضاء «شیخ زاده»؛ تملک: محمد الحمیدی فی بلدة ساوجبلاغ المکری ۱۳۵۲؛ مهر: «شفاعت ... بحرینک ... سرمدی ... محمد درمحمد در محمد» (مضلع ترکی)؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول، ۲۰۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱-۱۰۰]

۴۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۴۲/۳

آغاز: و رفع بعضکم فوق بعض درجات فی الشرف و الغنی ... سورة الأعراف، بسم الله الرحمن الرحیم، المص، سبق الکلام فی مثله.؛ **انجام:** و هذا یدل علی کمال السعادة للإنسان التعظیم لامر الله و الشفقة علی خلق الله و فی ضیق اختلاف حسب القرائة قرء بالکسر و بالفتح و بالکسر الشدة و بالفتح الغم و الله أعلم.

از سوره اعراف تا آخر سوره نحل؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد حسین «عماد الاسلام»، تا: ۱۳۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ به جای ادامه تفسیر عرائس البیان از جایی که نا تمام مانده، تفسیر انوار التنزیل آغاز گردیده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج عسلی ضربی با ترنج گل و بوته، ۱۱۹گ (۱۰۴ر-۲۲۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۳-۹۵]

۴۳۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۰

آغاز: ابراهیم علی بنی عبادی تحقیق لهما بما یعتبرون به اذ دخلوا علیه فقالوا سلاما لم نسلم علیك سلاماً او سلمنا سلاماً؛ **انجام:** و اخرجت الارض اثقالها ما فی جوفها من الدفائن

از تفسیر سوره حجر آیه ۵۲ «اذ دخلوا علیه فقالوا سلاماً» تا تفسیر بخشی از سوره زلزال؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با امضای «سعد» و «مجمع» و «محسن»، مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد رضا حسینی طبسی حائری با این عبارت

«دخل فی نوبتی فی ۱۵ شهر رمضان المبارک ۱۳۷۴ه» با مهر «یا سریع الرضا اغفر لمن لایملك إلا الرضا» (بیضی)؛ جلد: پارچه، مشکی، عطف وگوشه تیماج سرخ، ۳۹۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف مخ: ۱-۶۴]

۴۳۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۷۴۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۲۳۴گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۵۱]

۴۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۲۴

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ هندوستان، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به نشان «خلخالی» و «کشاف»؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی برگردان دارد، ۳۹۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳-۲۰۹]

۴۳۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵

آغاز: برابر

از ابتداء تفسیر تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ زاده و کشاف و صحاح و غیره؛ قبل از شروع به تفسیر بر صفحه اوصاف و شمائل حضرت رسول صلعم را نوشته‌اند؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی ضربی، ۲۷۰ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱-۹۳]

۴۳۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۹۵ مکرر

آغاز: برابر

از اول کتاب تا اخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (ورق آخر و یکی قبل از آخر)؛ محشی از مرحوم شیخ بهاء الدین و به امضای حسین خلخالی و دیگران؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: چرمی کهنه، ۳۳۳ص، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۱-۹۴]

۴۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰۲

آغاز: و ابوبکر کلیهما ذکر رحمة ربک خبر ما قبله.؛ **انجام:** ذلک الی المسحود (کذ) بل یخص به لاغتمامه.

از اوایل تفسیر سوره مریم تا اواخر سوره فلق؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا، مجدول؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماجی مشکی، ۲۴۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۱-۵۳۲]

۴۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای ظهروا لهم و دنوا.

از اول کتاب تا اوایل تفسیر آیه ۲۵۱ سوره بقره؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه: ۲۴ برگ قطعه ناقص از تفسیر کشاف (از سوره محمد (ص) تا ذاریات) به خط مغایر؛ واقف: دکتر محمد زهرائی؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱۱-۵۳۰]

۴۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶

آغاز: سوره کهف و هی مأة و عشر آیة بسم الله الرحمن الرحیم؛ **انجام:** برابر

از سوره کهف تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی، دارای سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی، ۲۷۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۴-۴۰۸]

۴۴۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۳۶۱

از آغاز تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک پیشانی زمینه طلا و جدول دو صفحه اول طلا، محشی با امضای «شهاب افندی»، «صدرالدین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای وصالی شده، ۳۲ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲-۲۲۵]

۴۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۱

آغاز: عم یتساءلون، اصله عن ما فحذف الالف لما مر؛ **انجام:** برابر

تفسیر جزء عم فقط؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا، مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱پ-۲۸پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۲۰]

۴۴۳. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** روی انه ع اذا فصح الغلام من بین الطلب علمه هذه الایة وعنه علیه الصلوة من قرا سورة بنی اسرائیل فرق قلبه ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنة و القنطار الف اوقیة و مائتا اوقیة.

از ابتدای قرآن تا سوره اسری؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، مجدول و مرصع و مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۳۰۰گ، ۲۹ سطر [ف: ۱-۴۲]

۴۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۴۹

نیمه نخستین کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی درباره تاریخ در گذشت مؤلف در سال ۶۹۲ و درس خواندن او بر پدر خود و او بر محمود و او بر منصور بن عمر بغدادی و او بر غزالی بر برگ آغاز؛ تملک: تراب الروضة الرضویة نظام الدین حسین الخادم؛ ۲۵۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۲۲]

۴۴۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۵۸

نیمه نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی تا؛ ۴۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۲]

۴۴۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۸۱

نیمه نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۲۳]

۴۴۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ بسیار کهن؛ ۶۰۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۳]

۴۴۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۹۷

از آغاز تا سوره انعام؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۳]

۴۴۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۹۷

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی به امضاء «اب» «منه» «عصام- بهایی- نیشابوری»، دارای علامت بلاغ در چند جا با

عبارت «بلغ سماعاً ایده اله تعالی»؛ کاغذ: اصفهانی حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، ۲۸۹گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۵-۱۷۹۹]

۴۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تفسیر سوره بقره و قسمتی از سوره آل عمران افتاده؛ محشی با نشانه‌های «شیخ زاده-حمزه- عصام- خط-منه»؛ کاغذ: سمرقندی حنایی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی ضربی دارای یک ترنج بزرگ و دو کوچک، ۳۴۴گ، ۲۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۳۷سم [ف: ۵-۱۷۹۹]

۴۵۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۹۶/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۵]

۴۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹

آغاز: بسمله، رب وفق للاتمام و سهل الحمدلله الذی نزل عبده؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر بن، بی‌تا؛ ۵۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۹-۱۳۹]

۴۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین اجمعین

بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج زر، حاشیه مجدول و گل و بوته زر و مقوایی، ۴۰۵گ، ۲۹ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۸-۲۹۴]

۴۵۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد اتفق اتمام تعلیق سواد هذا الکتاب المنطوی علی فواید فراید ذوی الالباب.

از آغاز سوره اسراء تا پایان قرآن کریم ؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی، روکش کاغذی آجری، ۲۱۲گ، ۲۵ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۵-۲۷۹]

۴۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۴

آغاز: و حیا مصدق لسائر الکتب الالهیة و هو تحقیق قوله فالذین آتینا هم الکتاب یومنون به؛ **انجام:** برابر

تفسیر آیه ۴۷ سوره عنکبوت تا پایان قرآن؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: یوسف بن ... ملا احمد کوفنی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، محشی با امضای «چلبی»؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور قرمز مقوایی عطف و سجاف لبه‌ها چرم تریاکی روشن، ۱۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۲-۳۴۱]

۴۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۰۳

آغاز: ... الموضعین محذوف و اللمام للعله و قبل مزیده ... و لا تم نعمتی علیکم؛ **انجام:** سوره الم نشرح ... فانه لقا در وحده علی اتمامه..

از اوایل سوره مائده تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی ضربی مجدول، ۳۲۷گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [ف: ۱۵-۱۱۶]

۴۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۱

آغاز: عمله ای اجزائه و هو یوم القیمة بما اخلفوا الله ما و عدوه؛ **انجام:** کانت له نورا من الارض الی السماء و الله اعلم بالصواب.

تفسیر آیه ۷۷ سوره توبه تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، دارای کمند اندازی، محشی؛ مهر: «الواثق بالله محمد صادق حسینی»، «یدالله»؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی و ترمه، جلد: تیماج سبز زنگاری ضربی با ترنج با گل بوته، بوته‌های ریسه‌ای در حواشی جلد مقوایی، ۱۶۸گ، ۱۹ سطر(۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۳سم [ف: ۱۲-۱۰۲]

۴۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۸۵

آغاز: فالله علیهم باحوالهم حکیم فیما یفعل بهم و قراً و الله غفور رحیم؛ **انجام:** و کذلک و مثل ذلک الانزال الاول انزلنا الیک الکتاب ...

از آخرین صفحات سوره برائت و اوایل سوره یونس تا سوره عنکبوت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: کالینگور قرمز عطف و گوشه‌ها چرم تریاکی، ۱۵۰گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱۴-۹۶]

۴۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما یتوب علیهم ... ان تابلو و التردید للعباد و فیه دلیل علی ان کلا الامرین بارادة الله تعالی ...

از آغاز تا چند صفحه آخر سوره برائت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: کالینگور قرمز، عطف و گوشه‌ها تیماج تریاکی، ۲۰۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۴-۹۷]

۴۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۲۳

آغاز: سورة مریم مکیة الایة السجدة و هی ثمان او تسع و تسعون آیة، بسمله، کهیعص امال ابو عمر و الهاء لان الفات اسماء التهجی؛ **انجام:** برابر

از تفسیر سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: دهلی؛ مصحح، محشی با امضای نیشابوری، مجمع البیان، مدارک و ...؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: گالینگور یشمی، عطف تیماج مشکی، ۳۰۵گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۹-۱۵۳]

۴۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** سوره المائده مدنیه مائه و ثلث و عشرون آیه بسم الله الرحمن الرحیم یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود الوفاء هو القیام بمقتضی العهد و ...

از آغاز تا پایان سوره نساء و سر آغاز سوره مائده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای منه؛ مهر:

«افوض امری الی الله عبده محمد هادی» (چهارگوش)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی یک‌لا ساده عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۱۱۱گ، ۲۳ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۱۸-۱۶۰]

۴۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۳۴

آغاز: بحسن توفیقه اقول و هو الموفق لکل خیر و معطی لک سؤل. سورة فاتحه الکتاب و تسمی ام القرآن؛ **انجام:** امضی حقبا او اسیر زمانا طویلا و المعنی ... اعلم منک فقال لا فاوحی الله الیه بل اعلم منک عبدنا الخضر و هو بمجمع البحرین ...

فاقد مقدمه آغازین و تا تفسیر آیه ۵۹ سوره کهف؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با امضای «سید، منه، عبدالله، عصام الدین و ...»؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، جلد: گالینگور، مقوایی با روکش چرم مصنوعی قهوه‌ای، عطف تیماج زنگاری، ۳۸۸گ، ۱۸-۲۳ سطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۱۸-۱۹۰]

۴۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷

مجلد اول و تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: رضا موسوی زنجانی؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی روکش کاغذی، ۲۸۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۱۹-۳۲۲]

۴۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۸

آغاز: سوره مریم مکیه الا آیه السجده و هی ثمان او تسع و تسعون آیه.بسمله، کهیعص امال او عمرو الهاء لان؛ **انجام:** برابر

از ابتدای سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مطلبی در معرفت نفس و در حاشیه برگ پایانی رباعی از جامی خطاب به ملا حسن کاشفی و رباعی از کاشفی در پاسخ جامی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: میشن عنابی مقوایی، ۳۹۷گ، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱۶-۴۴۱]

۴۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ثم للتراخی فی الاخبار او للتفاوت فی الرتبه کانه قیل ذلکم وصیکم به قدیما و حدیثا ثم اعظم من ذلک انا آتینا موسی الکتاب تماما ...

از ابتدا تا آیه ۱۵۴ از سوره انعام؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای «ه، حسین، حاشیه کشاف و ...»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مقوایی، ۱۲۷گ، متغیر میان ۲۷-۲۹، اندازه، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۸-۳۷۴]

۴۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۹

از ابتدای تفسیر تا آخر سوره طه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (چند سطر از ابتدای خطبه)؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: میشن عنابی ضربی با ترنج و ۴ سرترنج و ۴ لچکی با گل و بوته، مقوایی، ۳۱۳گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۲۵۷]

۴۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم طاغون کافرون و یزدادون طغیانا و کفرا مما یستمعون من القرآن.

از ابتدای تفسیر تا پایان سوره مائده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با نشانه‌های «عصام، مصلح الدین، چلبی، ابوالقاسم، عبدالحکیم، شیروانی و منه» و با استفاده از کتبی همچون معالم التنزیل، مجمع، کشاف، تفسیر رازی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۱۴۸گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱۶-۲۷۹]

۴۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عنه علیه السلم من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه و من قرأ کلها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه ومن قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء.

از اول تفسیر تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با حواشی «چلبی»؛ تملک: سید علی گلپایگانی، عبدالرحمن با مهر «عبده الراجی عبدالرحمن»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای سوخت مجدول گرهی، ۳۹۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۳۵-۵۶]

۴۶۹. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۲۲-ت/۱۵۵

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله الذی انزل علی عبده الکتاب یعنی القران رتب استحقاق الحمد علی انزاله؛ **انجام:** الموسوم به انوار التزیل و اسرار التاویل و اسال الله تعالی ان نعم بیعه للطلاب و لایحلی سعی من یتعب فیه

از سوره کهف تا آخر قران؛ خط: نسخ قدیم خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای سیر، ۲۹۱گ، ۲۶ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۱۳۳]

۴۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** من قرأ سورة الکهف من آخرها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه و من قرأها کلها کانت له نوراً من فرقه الی قدمه و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء.

سوره حمد تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با حواشی از مؤلف و دیگران؛ تملک: میر عبدالرزاق ثانی رضوی کاشانی با مهر «رضوی» (بیضی)، محمد مؤمن عبدالعالی با مهر «محمد عبدالعالی» (بیضی)؛ مهر: مهر وقف شلجمی شکل عبدالعالی حسنی و مهر وی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده عبدالعالی الحسنی» (مربع)، «عبده ابراهیم بن اسماعیل بن عبدالعالی بن اسماعیل بن عبدالعالی بن علی العالی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر مجدول مذهب، ۴۴۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۵-۷۵]

۴۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الکسوف و من شر النفاثات فی العقد و من شر النفوس عقداً فی خیوط و ینفثن علیها و النفن النفع مع ... لما

روی.
خط: نسخ تحریری، کا: بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب مرصع، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۳۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۵×۳۲سم [ف: ۳۵-۴۶]

۴۷۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹۵
سوره حمد تا آخر سور هود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، روغنی قهوه‌ای ترنج با سر با نقش گل و بوته، مرصع، پشت جلد اسلیمی با نقش گل و بوته، ۳۳۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۵-۱۰۵]

۴۷۳. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۲۵-ت/۱۸۶
آغاز: المعدودة کماهی محرمة فی النکاح فهی محرمه فی تلك الیمین؛ **انجام:** عن ذکر الوالدین کان له قنطار فی الجنه و القنطار الف اوقیه و مائتا اوقیه-تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی شکری کلفت، جلد: مقوا با تیماج کهنه سرخ، ۱۹۳گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۱-۱۶۵]

۴۷۴. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۱۴-ت/۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من قراها کلها کانت له نورا من الارض الی السماء و الله اعلم.
از اول قران تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی شکری، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر (۱۶×۳۰/۵)، اندازه: ۲۴×۴۰سم [ف: ۱-۷۹]

۴۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴۶
آغاز: او قدروا سطر فی اللوح او کان امراً حقیقیاً بان یقضی و یفعل لکونه آیة و رحمة فحملته بالفتح فی درعها فدخل النفخة؛ **انجام:** و هو یخشی الله او اذیة الکفار فی اثباته او کیفیة الطریق لانه اعمی لا قائل له فانت عنه تلهی.
قسمتی از سوره مریم تا اول سوره عبس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول، ۲۵۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۵-۲۴۲]

۴۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴۷
آغاز: آخر حقیقی او غیره غیر معقول للبشر فلا یمکن ان یدل علیه بلفظ و لانه لو دل علی مجرد ذاته المخصوص لما افاد ظاهر قوله تعالی و هو انه فی السموات
سوره حمد تا آخر سوره کهف؛ خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج خرمایی سوخت با ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، ۳۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳۵-۲۴۳]

۴۷۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۶۹الف
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۸×۲۷سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۴۷۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۳۵۰]

۴۷۹. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه: نامعلوم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۳۴]

۴۸۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۵۶
جلد ۱؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛قطع:وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۴۸۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۶۰
جلد ۱ تا سوره نحل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۴۸۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۳۴۷
جلد ۱، از سوره حجر تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۴۸۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۷۵
جلد ۱، تا پایان مائده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۴۸۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۹۱۳
جلد ۱؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛قطع:وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۴۸۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۱
بخشی از آغاز تفسیر را تا نیمه سوره بقره؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول، ۶۳گ (۶پ-۶۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۳۰۶]

۴۸۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۲۱
از اول سوره الکهف تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: چرم زرد، ۲۷۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [مؤید: ۲-۲۰۸]

۴۸۷. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
جلد ۱، از آغاز تا سوره اسراء؛ بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۴]

۴۸۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
جلد ۲، از اول سوره مریم تا آخر قرآن؛ بی‌کا، بی‌تا [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۴]

۴۸۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۴۷
از آغاز تا اواخر سورة اسراء؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: الحاج محمد کاظم الهمدانی علی، ربیع الأول ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۹سم [تراثنا: س۶ش۱-۸۴]

۴۹۰. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۱
از سورة طه تا آخر القرآن؛ خط: نستعلیق، کا: خواجة میر بین سنتی، بی‌تا؛ ۲۲ سطر (۸/۵×۱۴) [تراثنا: س۶ش۳-۱۲۰]

۴۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۶۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ اندازه: ۱۸۸×۳۲۴سم [رایانه]

۴۹۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۱۰
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بانو سهیلا چاره دار [رایانه]

۴۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۲۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۴۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۲۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]
۴۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۵۵
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]
۴۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۶۴
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]
۴۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۹
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۲۵۴گ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [رایانه]
۴۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲۷
بی‌کا، بی‌تا؛ مهر تملک: فرهاد میرزا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]
۴۹۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۱۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]
۵۰۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۳۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** عبده مفعول الرحمه او الذکر علی ان الرحمه فاعله علی الاتساع کقولک ذکرنی ...
جزء اول به طور کامل و جزء دوم آن از سوره کهف تا چند سطر آغاز سوره مریم؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای شرح، مجمع البیان، شیخ و ...؛ مهر: «عبده محمد مفید» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته مقوایی، ۴۰۸گ، ۱۷ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰/۸×۲۰/۴سم [رایانه]
۵۰۱. اهواز؛ دانشگاه اهواز؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۸۹]
۵۰۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۵۷۷
نیمه اول قرآن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [ف: ۷۳]
۵۰۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۹
کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از شیخ جلیل بهاءالدین العاملی ره و از مرحوم فیض کاشانی ره؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: چرم قرمز روشن، ۴۷۰ص، قطع: رحلی [فهرست عراقی: ۱-۱۹]
۵۰۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۰
بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: آقای حاج محمد باقر خوئی کلکته چی؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: تیماج سبز رنگ [فهرست عراقی: ۱-۲۰]
۵۰۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۱
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: تیماج مشکی [فهرست عراقی: ۱-۲۰]
۵۰۶. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۵
انجام: الراجی من الله سبحانه الغفران احمد بن محمد بن محمد بن محمد بن عمران المقدسی الحنفی عامله الله بلطفه الخفی و غفرله و لوالدیه واجداده و مشایخه و لمن دعا له و ترحم علیه، و کان الفراغ من النهایة فی الیوم المبارک الثامن من شهر جمادی الاخری من شهور سنه اثنین و تسعمائة (۹۳۲) احسن الله تعالی ختامها و ما بعدها الخ».
از سوره حمد تا سوره الناس؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ مذهب؛کاغذ:الوان، ۹۰۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲]
۵۰۷. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۶
از اول سوره حمد تا آیه ۲۰ از سوره نساء؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ خوانا؛ ۱۸۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۳]
۵۰۸. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۳۱
انجام: یهم بالإحسان و النغض إنفعل من فضضته إذا کسرته و منه
تا اواسط سوره کهف؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۳]
۵۰۹. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۴۵
جلد اول؛خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از جمله کتب مرحوم سید محمد باقر عاملی امام جماعت مسجد جدید عباسی می‌باشد و حواشی بسیار عالی از مرحوم میر محمد مهدی نائب الصدر فرزند محمد کاظم بن علی نقی بن علیرضا بن سید محمد باقر عاملی در اطراف این کتاب می‌باشد، وی عالمی بزرگوار و مجتهدی دانشمند بوده و بر اکثر کتاب‌های کتابخانه حاشیه نوشته است در علوم مختلف و گاهی سید محمد مهدی الهاشمی و گاهی العلوی امضا می‌کرده است؛ ۳۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴۰]
۵۱۰. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۱۶۷
انجام: إلی استکمال القوة العملیة فإنه بملازمة الطاعة التی هی الإتیان بالأو امر و الإنتهاء عن المناهی ثم قوله
قسمت اول از تفسیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۷سم [ف: ۱۰۷]
۵۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۹۴
خط: نسخ، بی‌کا (کاتبان مختلف)، بی‌تا؛ مجدول، محشی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، ۲۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸-۶۴۹]
۵۱۲. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۵۷-ت/۴۹۳
انجام: فی الجاهلیة فقالت الاتخلوا فقال ان الاسلام حال بننا فقالت هل لک ان تتروح بی فقال نعم ولکن.
از اول تا اواسط جزء دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، ۵۷ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۲-۹۰]
۵۱۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک کتیبه بازوبندی مذهب؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی، ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش چرم قهوه‌ای وسط ترنج و دو سرترنج و چهار لچکی ضربی متن طلاپوش گل برجسته، با یک حاشیه زنجیره طلائی، ۱۱۶۸ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۱۸۵]
۵۱۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمد علی انزاله سها علی انه اعظم نعمانه و ذلک لانه
از سورة الفاتحة الکتاب تا سورة الکهف؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، یک کتیبه مذهب مرصع، محشی؛ مهر: مشیر السلطنه، حسین بن هدایت الله، رضا الحسینی؛ کاغذ: بغدادی، جلد: مقوای روکش چرم قهوه‌ای رنگ ساده وسط ترنج ضربی با یک حاشیه سجاف چرم گل ماشی رنگ، ۷۰۸ص، ۲۷ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۱/۲سم [ف: ۱-۱۸۷]

۵۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴۳

(جلد۲-۱)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مصدر است به فهرست سوره‌ها و آیات منسوخ و نیز تعداد کل آیات قرآن و نیز آیات وعد و وعید، اوامر و نواهی، قصص و اخبار با این عبارت قال النبی علیه السلام جمیع آیات القرآن ستة آلاف و سته مأته و ستة و ستون. الف منها فی الوعد و الف فی الوعید و الف فی الاوامر والف فی النواهی و الف فی القصص و الامثال و الف فی الاخبار و خمس مأته فی الحلال و الحرام و مأته فی التسبیح و الدعاء و سته ... و ستون فی الناسخ و المنسوخ؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقواغ با عطف و گوشه پارچه، ۴۹۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۰]

۵۱۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۷۴

از آیه ۹ سوره اسراء تا اواخر سوره ناس؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی از عرایس البیان؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۲]

۵۱۷. تهران؛ انجمن اسلامی؛ شماره نسخه: ۴

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۱۱-۱۰۲۴]

۵۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۴

آغاز: ان یعمی علیهم؛ **انجام:** من الرحیق المختوم یوم القیامه
از اواسط سوره مبارکه سبا است تا آخر سوره مطففین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۴۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲×۲۷سم [ف: ۴-۴۰۸]

۵۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰ خوئی

جلد دوم از کهف تا پایان قرآن؛خط: ثلث آمیخه به نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماجی ضربی قرمز روشن، ۳۹۸، ۱۷-۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۷-۱۹]

۵۲۰. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۱

از سوره یس تا پایان قرآن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۲۵]

۵۲۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۹۷۵

از سوره توبه تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۶]

۵۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب یعنی القرآن رتب استحقاق الحمد علی انزاله تنبیها علی انه اعظم نعمائه؛ **انجام:** برابر
از ابتدای سوره کهف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: ابوبکر بن احمد بن ابوبکر سبکی ازهری، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ محشی به فارسی، مصحح، دارای علامت بلاغ؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی با ترنج با گل و بوته دامن دار با طرح ترنج در وسط آن، مقوایی، ۳۳۳گ، متغیر بین ۲۱-۲۵-۲۹ سطر (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۳-۱۶۷]

۵۲۳. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۲۰

تا آیه انی نذرت صوما (سوره مریم)؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ صفحه اول و دوم مذهب، محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی مقوایی سیاه، ۲۰ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [نشریه: ۷-۷۸۲]

۵۲۴. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۶۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قل هو الله احد فانهما انزلنا علی و معهما سبعون الف صف من الملائکة-سورة یونس و هی مکیة مائة و تسع آیات.
از اول قرآن تا پایان سوره برائة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی و شکری، جلد: مقوا با تیماج سرخ ضربی ساده، ۳۳۶گ، ۲۲ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۲-۲۷۷]

۵۲۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۴

انجام: و عنه علیه السلام من قرء سوره الکهف من آخرها کانت له نوراً من قرنه الی قدمه و من قرأها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء و الله اعلم بالصواب
از اول تا آخر سوره مبارکه کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای تعلیقاتی از کشاف و جمع الجوامع و مرحوم شیخ بهائی (ره) و غیر ایشان؛ کاغذ: سفید آهار مهره، جلد: تیماج زرد، ۵۲۰ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۴سم [فهرست عراقی: ۱-۲۲]

۵۲۶. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله انه لا یجب الکافرین تقریر علی الطرد و العکس و الریاح.
از آغاز تا قسمتی از سوره الم غلبت الروم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده، محشی با رمز «منه»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج لایه ای قهوه‌ای، ۹۹گ، ۲۳-۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۲۲]

۵۲۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۲۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۷۶۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۰]

۵۲۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الایمان بعد نزول الوحی و ظهور الحق.
از آغاز تا اواخر سوره بنی اسرائیل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۷۶۰ص، ۲۱

سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲-۱۱۸]

۵۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ما یفعل الله بعذا بکم ... اجمعین.

از آغاز قرآن تا پایان سوره «نسا»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه را آقای نورالدهر دولت در تاریخ ۴۷/۲/۱۹ نیاز خانقاه نموده؛ کاغذ: ایرانی، جلد: ندارد، ۳۳۰ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲-۲۲۹]

۵۳۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۱۹

از سورة الکهف تا یس؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشت مورخ ۱۲۵۹ در ص ع [نشریه: ۷-۱۰۵]

۵۳۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۳۰

ثلث آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه پاکیزه‌ای است [نشریه: ۷-۱۰۵]

۵۳۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵

آغاز: و اقتصاراً علی الغرض المسوق الیه-من لدنه صادراً من عنده؛ **انجام:** برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی نازک، جلد: مقوا با تیماج مشکی پاره و فرسوده، با سه ترنج مذهب،۳۸۹گ،۲۱سطر(۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰سم [ف: ۱-۴۸]

۵۳۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ابن عامر و حمزه الیا و الکنابع و ابوبکر کلیهما و نافع بن و نافع (کذا).

از اول قرآن تا آخر سوره کهف و یک سطر از سوره مریم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۲۶۷گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۴۷]

۵۳۴. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایشرک بعبادة ربه احداً ... من قرئها کلها کانت له نوراً من الارض الی السماء و الله اعلم.

از اول قرآن است تا آخر سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: نخودی باز، جلد: مقوا با تیماج مشکی، روی تیماج خطوطی کشیده شده، ۳۷۸گ، ۲۶ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۲۷×۲۸/۵سم [ف: ۱-۴۷]

۵۳۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** روی ان ابابکر کان مخضب و یقول ربی و قد علم حاجتی و عمر کان بجهر و یقول اطرد الشیطان و اوقظ الوسنان فلما نزلت امر رسول الله صلی الله علیه و آله ابابکر ان یرفع ذلیلا وعمران

جلد اول ؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۴۶۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱-۲۱۳]

۵۳۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۱۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال: ان القوم لیبعث الله علیهم العذاب حتما مقضیا فیقرا صبیاً من صبیانهم فی الکتاب الحمد لله رب العالمین فیسمع الله تعالی فیرفع عنهم بذلک العذاب اربعین سنة

فقط سوره حمد را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای،۶گ،۲۱سطر،اندازه: ۲۲×۲۷سم [ف: ۱-۲۱۳]

۵۳۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۹۰

آغاز: جناب القدس وغاب عما عداه حتی انه لایلاحظ نفسه و لاحالا من احوالها لامن [احوالها الا من حیث انها ملاحظة له] و منتسبة الیه و لذلک فضل ما حکی الله عن حبیبه حیث قال لاتحزن ان الله معنا؛ **انجام:** فلما جاءها نودی ان بورک ای بورک فان النداء فیه معنی القول اوبان بورک علی انها مصدریه او مخففه من الثقیله والتخفیف وان اقتضی التعویض بلا اوقداو السین اوسوف

جلد اول، از فاتحه تا اول نمل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مجدول؛ جلد: مقوای قرمز عطف پارچه، ۲۱۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۲۱۵]

۵۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۰۷

آغاز: ان الهکم لواحد جواب القسم والفایدة فیه تعظیم المقسم به وتاکید المقسم علیه علی ما هوالمالوف فی کلامهم واما تحقیقه فیقوله رب السموات والارض وما بینهما ورب المشارق فان؛ **انجام:** و من شر النفاثات فی العقد و من شر النفوس و النساء السواحر اللاتی یعقدن عقداً فی خیوط و ینفثن علیها و النفث النفخ مع ریق وتخصیصه لما روی ان ...

از صافات تا فلق؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با اطراف فرسوده، ۲۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۵]

۵۳۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰

آغاز:.. بشر المؤمنین بها و مثل ما اعدلهم فی الاخرة بابهی مایستلذبه منها ... الفوات بوعد الخلود لیدل علی کمالهم فی التنعم والسرور ان الله لایستحیی ان یضرب مثلاً ما بعوضة؛ **انجام:** و یجوز ان یکون الخبر ونتلوه حالا علی ان العامل معنی الاشارة و ان یکونا خبرین و ان ینتصب بمضمر یفسره نتلوه و الذکر الحکیم المشتمل علی الحکم او المحکم الممنوع عن تطرق الحلل

سوره بقره و آل عمران؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی عطف پارچه بدون طبله رو، ۶۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۵]

۵۴۰. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۵

جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳۷]

۵۴۱. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۶

جلد اول؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳۷]

۵۴۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۰۳

آغاز: و هو ضعیف لانه مخصوص بمن فاجا ما علم مجیی الرسول به بالتکذیب؛ **انجام:** فرجع موسی الی قومه بعد ما استوفی الاربعین و اخذ التورية.

از آیه «والذی جاء بالصدق و صدق به، للجنس لیتناول الرسل و المومنین لقوله ...» از سوره فصلت تا آیه «فرجع موسی الی قومه

بعد ما استوفى» از سوره انبياء؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰۶]

۵۴۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۱-۱۱/۵۱

آغاز: ولم تستعمل للاختصار من كلمات معينة فى لغتهم اما الشعر فشاذ واماقول ابن عباس فتنبيه على ان هذه منبع الاسماء؛ **انجام:** لاحتنكن ذريته الا قليلا اى لاستأصلتهم بالاغواء الا قليلا لا اقدر ان اقاوم سكينتهم ... اما استنباطا من قول الملائكة اتجعل فيها من يفسد

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سرخ عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۸۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۲۲]

۵۴۴. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۱۸۴

آغاز: يوعدون إما العذاب و إما الساعة تفضيل الموعد فإنه إما العذاب فى الدنيا و هو غلبة المسلمين عليهم و تعذيبهم إياهم قتلاً و أسراً سورة طه و هى مئة و أربع و ثلاثون آية؛ **انجام:** اليوم تجزى كل نفس بما كسبت كأنه نتيجة لما سبق و تحقيقه أن النفوس تكتسب بالعقائد و الأعمال هيأت توجب لذاتها و ... لعواليها فإذا قامت

از سوره طه تا نیمه سوره مؤمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای لایی با عطف تیماج حنایی، ۱۳۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۷]

۵۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۴۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** مزيدة وحوله ظرف وتأليف الحول للدوران وقيل للعام حول لانه يدور ذهب الله بنورهم.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی با امضای «صافی»؛ جلد: گالینگور، ۱۸گ (۱پ-۱۸پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۲۱۴]

۵۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰-۱۱/۳۰

آغاز: مملوك نعمة او منعم عليه ولذلك عطف عليه بقوله و كبره تكبيرا و فيه ... سورة الكهف مكية وقيل الا قوله و اصبر نفسك الآية و هى مائة و احدى عشرة آية، بسم الله؛ **انجام:** برابر

از ابتداء سوره کهف تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج وسرترنج مذهب، ضربی، ۲۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱-۵۱۹]

۵۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۶-۱۵/۴۶

آغاز: ان يكون الم مبتدأ على انه اسم القرآن او السورة او مقدر بالمؤلف منها وذلك حسن وان كان اخص من المؤلف مطلقا.؛ **انجام:** وان كنتم على سفر -اى مسافرين-ولم تجدو كاتبا فرهان مقبوضة -فالذى يستوثق به رهان او فعليكم رهان- بل الاقامة التوثيق بالارتهان مقام التوثيق بالكتب.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف تیماج سرخ، ۱۵۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۲]

۵۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۸۴-۵۲/۲۴

آغاز: يوزن به اعمالهم لا نحباطها ذلك الامر ذلك و قوله جزاءهم جهنم جملة مبينة له

جلد دوم از سوره مریم تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۶۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۳۰سم [ف: ۱-۵۲۳]

۵۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۷۹۱۷-۵۴/۷

آغاز: بسمله؛ تبارك الذى بيده الملك و بقبضة قدرته التصرف فى الامور كلها و هو على كلى شىء قدير على كل ما يشاء قدير؛

از اول سوره ملک تا آخر قرآن کریم؛ خط: تحریری، کا: نور الله بن ملا حسنعلی، بی‌تا؛ ۴۹گ، ۲۵-۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۲۱]

۵۵۰. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۲۴

از اول تا آیه ۳۸ سوره روم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۹سم [ف: ۲۹]

۵۵۱. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۸/۲

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آیه «من یرتد منکم عند دینه»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با حواشی ازشیخ بهائی؛ واقف: سید محمد علی ایمن آبادی، ۱۲۸۳؛ مهر: با سجع «علی بن حسن الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۴سم [ف: ۱۸]

۵۵۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۳۶-۵۷/۶

آغاز: برابر

از اول تا آیه ۲۸ سوره شریفه آل عمران «لایتخذ المومنون الکافرین اولیاء ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۷۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۵۲۱]

● انوار التنزيل و اسرار التأويل (مختصر) / تفسیر / عربی

anwār-ut tanzīl wa asrār-ut ta'wīl (muxtaṣar)

ابن عمادی، محمد بن عمادی، -۸۷۴ قمری

ebn-e 'emādī, mohammad ebn-e 'emādī (- 1470)

وابسته به: انوار التنزیل و اسرار التأویل = تفسیر بیضاوی؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۲۵

آغاز: ان كنتم عاملين بعبادة و هى الانتقال من الصور الخيالية الى المعانى النفسانية التى هى مثالهما من ... و هى المحاورة و اللام للبيان او لتقوية العامل؛ **انجام:** و قيل بيان للناس على ان المراد به ما يعم الثقلين و فيه تعسف الا ان يراد به الناس فان نيسان حق الله تعالى يعم الثقلين.

جلد دوم و از آیه ۴۳ سوره یوسف تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن الشیخ صدرالدین بن بدرالدین الدقیق الحاج

بیرامی، تا: سه‌شنبه ۱۹ ذیقعده ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی مشکی، عطف و گوشه‌ها گالینگور قرمز پارچه‌ای، ۲۷۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۸-۱۷۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۳۲

آغاز: الحمدلله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد فانی لما عزمت علی السفر الی بیت الله الحرام و المقام بتلک المشاعر المشرفة؛ **انجام:** له ما فی السموات و ما فی الارض تقریر لغناه ان عندکم من سلطان بهذا نفی لمعارض ما أقامه من البرهان

جلد اول و از فاتحة الکتاب تا آیه ۶۷ سوره یونس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ مجدول، مصحح؛ در دو برگ آغازین فهرست مطالب و نام کتاب و مؤلف و مهر کتاب فروشی سیدیان مهاباد دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی ترنج و سرترنج و لچکی دار، ۲۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۸-۱۷۳]

● انوار التنزیل (ترجمه) / تفسیر / فارسی

anwār-ut tanzīl (t.)

وابسته به: انوار التنزیل و اسرار التأویل = تفسیر بیضاوی؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیرا، سپاس و ستایش مر خدایرا که فرو فرستاد قرآن را بر بنده اش تا که باشد آن بنده مر عالمیانرا که جن و انس اند؛ **انجام:** و استطاعت ندارند او را بطله و گفته شد که چه چیز است بطله گفت شاعرم که ساحران اند

مشتمل است بر ترجمه فارسی قسمتی از تفسیر انوار التنزیل قاضی بیضاوی از «الحمدلله الذی نزل الفرقان» تا اواخر سوره بقره. طرز تنظیم کتاب بدین قرار است: ابتدا یک آیه می‌آید و سپس آن آیه بلافاصله به فارسی ترجمه می‌شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً قرن ۱۱؛ در صدر صفحه اول عباراتی است که با این جمله شروع می‌شود: «و شح صدر الکتاب باقتباس من الکتاب لاسمه ...» با امضاء «بهائی» آمده و در آن آیه «الحمدلله الذی نزل الفرقان» شرح شده است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج، زر، ضربی، مقوایی، ۲۲۶گ، ۲۵ سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱-۱۶۳]

● انوار التنزیل (ترجمه) / تفسیر / فارسی

anwār-ut tanzīl (t.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۳۹۷

آغاز: و عن ابی بن کعب ... عن النبی صلی الله علیه [و آله] و سلم انه قال من قرأ سورة احقاف اعطی من الاجر بعدد کل رمل ما فی دار الدنیا؛ **انجام:** و چون بیامد یا محمد نصرت خداوند و فتح ... یدخلون فی دین الله

این رساله در بسیاری مواقع با متن عربی انوار التنزیل در تطابق است، خصوصاً خواص سوره‌های این ترجمه به صورت نقل به معنی می‌باشد که تا حدودی صورت شرح به خود گرفته است. و موجودی آن از سوره احقاف تا اوایل سوره نصر می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی دارچینی با حواشی زرکوب، اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶، ۲۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۶]

● انوار التوحید / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ut tawḥīd

نراقی، عبدالصاحب محمد بن احمد، ۱۲۱۵؟-۱۲۹۷ قمری

narāqī, ʻabd-os-sāheb mohammad ebn-e ahmad (1801-1880)

رساله‌ای کوتاه در اصول و قواعد اثبات توحید در پنج «باب»: ۱. اثبات وجود واجب لذاته؛ ۲. اثبات توحید الالوهی؛ ۳. اثبات توحید الذاتی؛ ۴. اثبات توحید الصفاتی؛ ۵. اثبات توحید الافعالی.

آغاز: نحمده حمدا یوافی رضاه و یکافی العظیم من بره و نداه و نشهد ان لا اله الا الله ... فیقول الملتجی الی باب ربه الباقی عبدالصاحب ... اغاثه الله یوم التلاقی ان هذه لباب علم التوحید الذی هو

انجام: به نختم المقال ان سئل اذا کانت الشرف و ... نعم ان التصفیه فی النور المکتسب بالنسبته الی الغریب اکثر من البعید و ذلک فضل الله ... و جعلنا من اهل فضله و تاییده بمحمد و عترته المسددین بتسدیده

چاپ: ایران، سنگی، ۱۲۸۴، جیبی

[الذریعة ۴۲۲/۲؛ دنا ۲۳۴/۲؛ فهرست عربی مشار ص ۱۰۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا بیانه من مهمات حقایق التوحید ... و سرا و جهرا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سیده بیگم خانم، رجب ۱۳۱۵هـ همراه با مهر وقف؛ جلد: تیماج جگری، ۴۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۲-۳۳۴]

۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدمهدی بن محمدحسین آرانی، تا: چهارشنبه ۸ صفر ۱۲۸۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ص (۴۹۳-۵۳۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف مخ:-۱۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۶۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۷۵/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما أردنا بیانه من مهمات حقائق التوحید و دقائقه و أصوله و لواحقه، و الحمدلله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً

خط: نسخ، کا: عبدالباقی بن محمد تقی طباطبائی بیدگلی، تا: ۱۲۸۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ (۸۱پ-۱۰۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۱-۱۵۷]

← انوار الجامعه ⪢ انوار جامعه

● **انوار جامعه** / کلام و اعتقادات / فارسی

anvār-e jāme‘e

حسینی قزوینی، ابوتراب بن محمد، ق۱۳ قمری

hoseynī qazvīnī, abū-torāb ebn-e mohammad (- 19c)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۷ ذیحجه ۱۲۶۱ق؛ محل تألیف: قریه اشتهارد

رساله‌ای مفصل دراصول عقاید وکلام برمبنای مذهب امامی که در پنج «مقصد» به ترتیب اصول پنج‌گانه تنظیم شده است.

[دنا ۲۳۴/۲فهرستواره منزوی ۱۳۴/۹]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۷۹

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله العالمین و السلام علی التابعین و الطالبین الناهجین منهجهم السالکین الی درجات المعرفة و الایمان ... اما بعد چنین گوید ذلیل بی بضاعت ... که اول واجبات بر مکلفین معرفت اصول دین است؛ **انجام:** مجملا عزلت وجوع و فقر الی الله و عدم انرس خناس از شرایط اطمینان و اجتماع قلب و علامت کمال عقل و توکل و تفویض امراست بفیاض واهب العطایا الیس الله کاف بعبده فسیکفیکهم الله و هو السمیع العلیم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷ ذیحجه ۱۲۶۱ق، جا: اشتهارد؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۱۶]

● **الانوار الجلالیة فی شرح الفصول النصیریة** / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār-ul jalālīya fī š.-il fuṣūl-in naṣīrīya

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، -۸۲۶ قمری

fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1423)

وابسته به: الفصول النصیریة فی الاصول الدینیة = فصول اعتقادی = فصول العقائد = اصول الدین = الفصول فی الاصول؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

اهدا به: امیر جلال الدین ابی المعالی علی بن شرف الدین حسینی آوی

تاریخ تألیف: ۸ رمضان ۸۰۸ق

متن از خواجه نصیرالدین طوسی، کتاب شرحی است به‌طور «قال- اقول». شارح در مقدمه می‌گوید: فصول خواجه که رساله مختصر و مفیدی است در کلام، چون به زبان فارسی بود چندان شناخته و مورد اقبال نبود تا مدتی پس از درگذشت مؤلف، علامه سعید گرگانی آن را به زبان عربی درآورد و کتاب مشهور آفاق شد. فاضل مقداد در شرح «ختم» فصول نصیریه نکات و فوائدی در ارشاد و سلوک دارد که می‌گوید آن را از کلام مؤلف استفاده کرده‌ام: «فاشار المصنف رحمه الله الی شی یسیر من ذلک اشارة یحتاج الی بسط فلنبسط ذلک مختصرا مما استفدناه من کلامه و ذلک یتم بفوائد ...». در آن از توحید و عدل خداوند و نبوت و امامت و معاد در چهار «فصل» به‌روش کلام شیعی آمیخته با فلسفه گفتگو گردیده است. خواجه در آن به توحید عرفانی و مقامات تصوف نیز اشاره نموده و مشرب عرفانی او از آن پیداست و فاضل مقداد هم در این باره داد سخن را داده مطلب را به مانند یک فیلسوف عارف روشن نموده است.

آغاز: سبحانک اللهم واجب الوجود و غایة وجود کل موجود أنت أخرجتنا من مرتتق ظلام العدم الی فضاء ضیاء الوجود.

انجام: و لا یضیعه بتفریطه و جهله و الا شقی شقاء متینا و خسر خسراناً مبیناً وفقنا الله و ایاکم لسعادة الدار الآخرة بمحمد و عترته الطاهرة و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیماً کثیراً آمین.

[الذریعة ۴۲۳/۲؛ و آثار و احوال خواجه از مدرس رضوی: ۲۵۰؛ ریحانة الادب ۳/۴-۲۸۲؛ معجم التراث الکلامی ۵۱۹/۱؛ کشف الحجب و الاستار ص ۶۷؛ الاعلام زرکلی ۲۸۲/۷؛ معجم المؤلفین ۳۱۸/۱۲؛ دنا ۲۳۵/۲ (۶۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک رویه با خط کشی جدول و کمند و ضربدر، ۹۹گ، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲۴/۲- ۲۰۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالتقصیر معترفین و لایسعها فافهم و الله یقول الحق و هو یهدی السبیل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷-۸ق؛ مصحح؛ در گ ۶۱-۶۲ مطالبی که گویا از ابن عربی باشد، یادداشت‌های پراکنده از جمله سخنان حسن بصری، ابن معتز و ارسطاطالیس؛ جلد: تیماج مشکی، ترنج با نقش و نگار، ۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۳۰۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: حنائی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۱-۴۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنقطع الکلام الله حامدین ... و من الخطاء مستغفرین و کان الفراغ منها وم الجمعه تاسع عشر شعبان المبارک من سنة ثمان و ستین و ثمانمایه.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد، تا: قرن ۹؛ بر سه صفحه اضافی پایان نسخه دعایی منقول از حضرت جعفر صادق (ع)؛ کاغذ: سمرقندی، (برگهای تازه ترکی)، جلد: تیماج قرمز روشن دور منگنه (بدون مقوا)، ۷۷۶ص، ۲۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰-۱۶۸۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۴۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحشر فی زمرة نبیه محمد نبیه سید الانام و عترته مصلح الظلام و خلفائه الکرام و صلی الله علی محمد و آله و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۷۲گ (۱۸پ-۸۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کتبه مصنفه المقداد بن عبدالله بن السیوری (کذ) الاسدی فی ثامن شهر رمضان من سنة ثمان و ثمانیة (کذ) رب اختم لی بالخیر، صحیح آن «ثمان و ثمانمائة»

خط: نسخ، کا: محمد حسین الزاهد، تا: ۲۶ ربیع الثانی ۸۱۹ق؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۲۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۱-۳۹]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۵۰

خط: نسخ، کا: طعمة بن احمد بن عبدالله، تا: ۲۳ جمادی الاول ۸۵۲ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، در آغاز بندهای پراکنده ای است به عربی در نجوم و ادب و منقولاتی از شیخ مفید و مسأله پنجم منهاج و سدید الدین سالم بن محفوظ معروف به ابن غدیره، تاریخ تولد عبدالله بن علی بن احمد بن حسن بن محمد صالح جباعی در ۱۶ جمادی الاول ۹۲۴؛ تملک: علی بن احمد جباعی، صالح بن محمد شریف حسنی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای سیر ضربی گره مغزی میشن سیاه، ۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۱۸/۲سم [ف: ۱-۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۲۰۱]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالتقصیر معترفین و من الخطاء مستغفرین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و الحمدلله رب ... الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۶ق؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی، عطف تیماج مشکی، مقوایی، ترنج دار، کوبیده، ۱۹۱ص (۸۵-۲۷۵)، ۲۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹-۴۷۵]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست از خواجه دانسته شده ولی آغاز می‌رساند که «الانوار الجلالیة» فاضل مقداد است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۶ق؛کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی عطف تیماج مشکی مقوایی ترنج‌دار کوبیده، ۲۴ص (۱-۲۴)، ۲۱ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹-۴۷۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن خلیل بن موسی بیروتی برحی، تا: جمعه ۱ محرم ۸۵۷ق؛ واقف: نائینی، ۷۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۴-۳۳]

۱۱. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷/۲

آغاز: و لکل واحد منها تاجاً و رأساً و هو إن کان یعبد

خط: نسخ، کا: ناصر بن محمد بن حسین بن ناصر بن یحیی قطیفی،تا:شنبه۲۹رمضان۸۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ ۷۸گ (۱۸ر-۹۶پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۹۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳۱/۲

خط: نسخ نازیبا، کا: سالم بن سلامة بن محمد اللزیزاوی، تا: ۸۹۴ق، جا: حله مدرسه زینیه؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۷۸گ (۶ر-۸۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۷-۲۵۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۶۷/۱

آغاز: و لکل واحد منها و هو ان کان بعید الاغوار کبیر الاسرار الا ان تفاوته التی یعول فی التحصیل علیها و عقیلته التی ینتفع بها و تدعو الضرورة الیها ... الامام الاعظم محمد بن محمد بن حسن الطوسی ... فی وریقات و هی و ان کانت قلیله فهی فی الفوائد جلیله؛ **انجام:** و لنقطع الکلام حامدین و لآلائه شاکرین و للتقصیر معترفین و للخطاء مستغفرین ... و الحمدلله رب العالمین.کاتب سپس چنین افزوده: و کان الفراغ من کتابة هذا الشرح فی ظهر یوم الاثنین، یوم الحادی عشر من شهر رجب المسمی بشهر الاصم و قیل الاصب احد شهور سنه خمس و تسعین و ثمانمایه علی ید ... علی ید [خوانده نمیشود] انه غفور رحیم.

خط: نسخ، کا: علی بن ...، تا: ۸۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقداری از دیباچه شارح مؤلف را فاقد است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی یک‌لا، ۲۸۱ص (۱-۲۸۱)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۷۵۱]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما الثانی فالخبر الذی تلقیهالامة بالقبول والاذعان و هو قول ادخرت شفاعتی لاهل الکبایر ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، رکابه‌دار؛ مهر: «اتوکل علی الله عبده محمد قاسم ۱۲۱۰» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ، ۱۵

سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳۲-۱۶۶]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۸/۶

کا: صالح بن عبدبن احمد السعدی، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج سبز، ۶۵گ (۶۱ر-۱۲۵ر)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۷-۱۲۱]

۱۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۴۳/۱

انجام: و لنقطع الکلام لله حامدین و لآلائه شاکرین و بالتقصیر معترفین و من الخطایا مستغفرین و علی محمد و آله مصلین و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۷گ (۲ر-۸۸ر)، ۵/۷-۹/۵×۱۱/۵-۱۲/۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۸۳]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۹۷ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۶۵]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۷/۲

خط: نسخ نازیبا، کا: حسان بن عطیة بن صقر، تا: ۲ جمادی الثانی ۹۰۲ق، جا: حله مدرسه زینیه؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۱۰پ-۷۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۵۲]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰۰ ض

بی‌کا، تا: ۹۱۵ق [د.ث. مجلس]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴۳/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء، نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن نعمة بن حاجی تاج الدین کاظمی، تا: شنبه ۱۵ جمادی الاول ۹۲۰ق؛ مصحح؛ ۹۸ص (۸۲-۱۷۹) [عکسی ف: ۵-۴۰۵]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۹/۱عکسی

آغاز: فی وریقات و ان کانت قلیلة فهی فی الفواید جلیله ... و لکونها باللغة الفارسیة الف بدریها الافول؛ **انجام:** و جعلنا الله و ایاکم من الفایزین بمقام القیام بحقوق الملک العلام، و الاستعداد لحلول دار السلالم ... و حسبنا الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر.

نسخه اصل: واتیکان، بشماره (۱۷۶۷)؛ خط: نسخ، کا: محمد بن زید مشهور بلومان ؟زیدی، تا: ۴ ربیع الثانی۹۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۵۴ص (۱-۵۴)، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۲-۳۹۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۳۳/۴-۳۲/۴۳

عکسی، نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: ۱-۵۲۳]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۱۵

خط: نستعلیق، کا: امیر بن نفیس، تا: ۸ ذیحجه ۹۵۱ق؛ محشی؛ مهر: کمال الدین و همچنین تاریخ ۱۲۷ (گویا ۱۲۰۷) و نیز تاریخ ۱۲۹۳، محمد علی، محمد تقی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ساده، ۱۰۲گ، ۱۲-۱۲/۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶-۲۱۴۳]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۳۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم اوالی (بحرانی)، تا: دوشنبه ۲۴ شوال ۹۶۳ق؛ محشی با نشان «ح س، ۱۲» و غیر آن، مصحح؛ مهر: «محمد نبی الله علی ولی الله الفقیر شیخ محمد» (دایره)؛ کاغذ: فرنگی، ۳۸گ (۳۶-۷۳)، ۲۵ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۴-۶۹۵]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۹۶

آغاز: فی العراق فرایت عند ذالک ان اجرد وها عن ثیاب؛ **انجام:** و نساء هم کشفته و العالم بینهم کا الجیف صدق

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۹۹ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۶/۲

آغاز: الضدان عرضان وجودیان یصح تعاقبهما علی محل واحد و یمتنع اجتماعهما فیه و هذا تعریف عامة اهل العلم؛ **انجام:** اقول ختم المصنف رحمه الله رسالته بهذه النصیحة و مضمونها الحث علی عبادة الله تعالی ... و من الخطأ مستغفرین و علی محمد و آله مصلین و الحمدلله وحده و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشان «هـ»، «۵» و غیر آن، مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی، عطف و لبه‌ها تیماج زرشکی، ۱۰۸گ (۱۳۲-۲۳۹)، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۳۴-۷۵۰]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۰/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول ختم المصنف رسالته بهذه النصیحه و مضمونها الحث علی عبادة الله ... .لان کل جزء من اجزاء بدنه.

خط: نسخ، کا: محمد نبی بن عبد الصمد، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۸۱گ (۴۵پ-۱۲۵پ)، ۱۹ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۲-۱۶۷]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۴۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: احمد بن حبیب الله (شاید کاتب نسخه باشد) با مهر «یأتی من بعدی اسمه احمد» (بیضی)، عبدالله بن احمد با مهر «المذنب عبدالله» (بیضی)، محمد باقر بن محمد هادی چکانی به تاریخ ۱۱۶۵ با مهر «یا امام محمد باقر» (بیضی)، محمد باقر بن محمد باقر خوراسکانی با مهر «المتوکل علی الله عبده محمد باقر بن محمد باقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی عطف و حاشیه‌ها تیماج قرمز، ۱۲۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۳۰۵]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «اللهم انی اسئلک الرضا» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۳۰۱]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن رستم استرآبادی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۲گ (۱پ-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۱-۲۴۱]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۱۹/۳سم [ف: ۱-۵۲]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۳۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ ۵۶گ (۱۶۷پ-۲۲۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۳]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۲۰ سطر (۷×۱۵)، ابعاد: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۷-۱۸۵]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: امیر بیک بن حاج سلطان میرک جورمکنی، تا: ۱۸ رمضان ۱۰۱۲ق؛ ضمیمه نسخه شماره ۹۱۲۷ عمومی؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، ۸۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۱-۴۲]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۴

آغاز: برابر. **انجام:** اقول ختم المصنف ... رسالته هذه بهذه النصیحته و مضمونها الحث علی عبادة الله ... اذا نظر بعین عقله ای بفکره و بصیرته فی خلقته و ما اودع فیها من الحکم و الایقان ... و لنقطع الکلام حامدین و لآلائه شاکرین و بالتقصیر معترفین و من الخطاء مستغفرین و علی محمد و آله مصلین و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ درشت، کا: علی اکبر قزنچاهی، تا: ۱۰۳۶ق؛کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ (۱۴۱پ-۲۰۸ر)، ۹۱ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۵۳۹]

۳۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده۱۰۶۲ق، جا: شهر طائف؛ ۵۴گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۰۳/۳

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن محمد طریحی نجفی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۰۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی و سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای مقوایی، ۴۸گ (۶۵پ-۱۱۲پ)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۲سم [ف: ۵-۱۸۱]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶/۳۸

خط:تعلیق،کا: رجبعلی بن جواد علی، تا: نزدیک ۱۰۷۱ق؛ بدینجا می‌انجامد: «ای بفکره و بصیرته فی» و به اندازه ۱۸ س نسخه شماره ۲۸۲/۴ کم دارد؛ ۳۱گ (۱۷۷پ-۲۰۷پ) [ف: ۳-۵۴۰]

۳۸. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۵۷

آغاز: لافتقار المحل الیه و هو دور الدور محال لاستلزامه کون الشیء مفتقرا الی ما یفتقر الیه المستلزم لتقدمه علی نفسه ... قال تبصرة المفهوم من الاتحاد صیرورة الاثنین واحداً و هو محال عقلاً فلا یتحد الواجب بشیء أقول یرید بیان أنه لایتحد بشیء؛ **انجام:** و خلفائه الکرام و لنقطع الکلام لله حامدین و لآلائه شاکرین و بالتقصیر وحده والصلوة علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ ذیقعده ۱۰۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۹۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۶۸]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۸ رجب ۱۰۸۹ق؛ ضمیمه نسخه ش ۹۶۶۲؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱-۳۱۸]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ جلد: پارچه‌ای، ۱۷۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۱۰۱]

۴۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۲۴پ-۱۱۰پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۷۳۴]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** انالحاکم بذلک هو الشرع و هو تعالی الحاکم علی غیره و لیس لغیره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای چند یادداشت از جمله قیمت برنج و خرمای میر سعدالله و دو حواله و شعری از محقق کازرونی بدین مضمون: «فؤادی معتل و جسمی ناقص ×× و حبی صحیح و اشتیاقی مضاعف / و صدغاک مهموز و عینیک وعدها ×× لفیفان مفروق و مقروناجوف»، دو برگ الحاقی به خط مالک مجموعه آقای نصیری درباره کتاب و مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی ضربی گره دار نرم بدون مقوا، ۵۳گ (۷۹پ-۱۳۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۱۳۱سم [ف: ۴۳-۱۴۳]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** العالمین و الصلوه المرسلین محمد و صلی الله علیه و سلم

خط: نسخ، کا: محمد بن شرف الدین، تا: ۱۱۲۱ق؛ در نسخه این کتابخانه «الانوار الجلیة» است، اما چون در مقدمه کتاب، نام جلال الدین علی علوی حسینی آوی یاد شده، به نظر می‌آید همان «الانوار الجلالیة» که در الذریعه ضبط شده صحیح باشد؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۱۰۱گ، ۱۳ سطر [رایانه]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۵۷/1

آغاز: برابر، **انجام:** و الحمدلله وحده قد تم الکتاب علی طریق

الاستعجال علی یدی افقر العباد ابن حاجی محمد تقی محمد مهدی السبزواری و اتفق فی شهور سنة تسع و ثلثون و مائه بعد الالف من الهجرة النبويه.
خط: نسخ، کا: محمد مهدی ابن حاجی محمد تقی سبزواری، تا: ۱۱۳۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی ترنج دار و نیم ترنج فرسوده عطف تازه، ۱۷۹ص (۲-۱۸۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۱۰-۸۴۸]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یقع فیه اشتباه و لا شک و الحکم هنا تا قدری از مبحث عدل؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ ۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۳۳]

۴۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۱۸۱۴/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم برای استادش نظام الدین، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۲۰ سطر [ف: ۵-۳۷۳]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۶/۱
آغاز: اما بعد فلما کان علم الکلام من بینی هذه العلوم اوثق برهاناً و اظهر تبیاناً؛ **انجام:** و بالتقصیر معترفین و من الخطاء مستغفرین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و الحمدلله رب ... الطاهرین.
خط: نسخ نازیبا، کا: احمد، تا: قرن ۱۳؛ تملک: محمدعلی بن علی بن لطف علی بن لطف علی بن احمد تبریزی در ۱۲۹۹ق با مهر «عبده محمدعلی بن علی» (بیضی)، محمدعلی بن محمدعلی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی در ۱۳۶۶ق؛ جلد: مقوا کهن با روکش تیماج قهوه‌ای، ۲۳۱ص (۳-۲۳۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۳/۱- ۱۷]

۴۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶
خط: نسخ، کا: حسن حسینی، تا: ۱۲۱۷ق، جا: نجف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی ضربی، ۲۲گ (۴۰پ-۶۱ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۲۱۰]

۴۹. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۱۶/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۲۲۵ق، جلد: مقوایی، ۶۶گ (۲۱ر-۸۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۹۲]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحشر فی زمرة نبیة سید الانام و آله مصابیح الظلام و خلفائه الکرام و لیقطع الکلام لله حامدین و لالائه شاکرین و بالتقصیر معترفین و من الخطا مستغفرین و علی محمد و آله مصلین و الحمد لله رب العالمین
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: ۱۴ ربیع الاول ۱۲۵۵ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: دو رو، برون: کاغذ شیری رنگ بدون مقوا، درون: پارچه کرباسی، ۸۷گ، ۱۹ سطر(۵×۱۶)، اندازه: ۱۰×۲۲سم [ف: ۲۸-۴۷۵]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی محمد و اله الطاهرین تمت بحمدالله و حسن توفیقه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی، ۹۷گ، ۲۲ سطر [رایانه]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۷۶/۳
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن علی رضا گرگانی، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ (۱۱۶پ-۱۶۵پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۳۴۷]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۰۹/۴
خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم طالقانی دیزانی، تا: جمعه ۱ ربیع الاول ۱۳۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۶۳ص (۱۳۲-۱۹۴)، ۱۶ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۴-۳۵۳۹]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** حیث وفینا بما وعدنا رجب المرجب سنه ۱۳۰۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق [الفبائی: ۷۲]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۴۷
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴۰۸
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۵۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ در برگ ۲ تاریخ شروع مباحثه کتاب در ۱۲۲۰؛ جلد: چرم زردرنگ، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [مؤید: ۱-۳۸۹]

۵۸. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۱
کا: زیاد بن محمد بن مهدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۹۷گ (۱-۹۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱۲۵]

۵۹. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: الف-۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی محمد و آله مصلین و الحمد الله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و سلم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدائی: آقایان محمد و حسینعلی الهی به کتابخانه؛ کاغذ: کاهی صیقلی نازک سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۱۸۲ص، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۸]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی، ۹۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۳۳]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۷/۶

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ (۷۲پ-۱۲۲پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵-۵۵]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۱۵/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: بی جلد، ربعی [ف: ۱۷-۱۰۷]

● انوار جلی / فارسی

anvār-e jalī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● انوار جلیه در کشف اسرار حقایق صمدیه = شرح حدیث حقیقت / عرفان و تصوف، شرح حدیث / فارسی

anvār-e jalīye dar kašf-e asrār-e haqāyeq-e samadīye = š.-e hadīs-e haqīqat

زنوزی، عبدالله بن بیرمقلی بابا خان، -۱۲۵۷ قمری

zonūzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e bayramqolī bābā xān (- 1841)

اهدا به: فتحعلیشاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰) و شاهزاده علیشاه

تاریخ تألیف: ۱۷ شوال ۱۲۴۷ق؛ محل تألیف: فارس

شرح مفصل فلسفی-عرفانی است بر حدیثی که کمیل بن زیاد نخعی از حضرت امیر المؤمنین (ع) درباره حقیقت روایت می‌کند و آن حدیث مشهور به «حدیث الحقیقة» است و دارای مقدمه‌ای است در چند «لمعه» و «شارفه». در دیباچه از شاه و فرزندش تمجید بسیار شده است. در آن از شرح ملاعبدالرزاق کاشی بر این حدیث یاد می‌کند. زنوزی می‌گوید که فتحعلیشاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰) در سال ۱۲۴۵ به‌فارس که آمد این را از من خواست و من آن را به‌نام او و شاهزاده علیشاه ساختم.

آغاز: بسمله، جل جلالک و تعالی شانک اللهم تفردت فی وحدانیة ذاتک ... اما بعد چون سلطان سلاطین ایران و توران

انجام: بر ازدیاد عمر و دولت و شوکت و سطوت شاهنشاهی دعا نماید. الحمدلله الذی وفقنی علی اتمامه ... و الصلوة علی خیر خلقه.. و ذریته سنة۱۲۴۷

چاپ: به تصحیح سید جلال الدین آشتیانی، توسط موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل شعبه تهران، ۱۳۵۴ ش

[دنا ۲۳۶/۲ (۱۷ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۸۱/۶]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۵۴

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ شوال ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن ضربی قهوه‌ای، ۱۵۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۶سم [ف: ۲-۳۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳۴

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۴۸گ، ۲۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۲۰۷]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۶۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اشاره می‌نمائیم و می گوئیم.

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۱۰]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، ۲۴۱گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۵-۹۶]

۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۹۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتبه کاتب حضرت السلطانی علی اکبر الشریف التفرشی در شب سه‌شنبه هفدهم شهر شوال المکرم در سنه ۱۲۴۷ هجری تحقیق پذیرفت. ... الحمدلله الذی وفقنی علی اتمامه علی وجه لاارجوه الا من کرمه و احسانه و الصلوة علی خیر خلقه و افضل بریته محمد صلی الله علیه و آله و عترته و ذریته

خط: نستعلیق خوب، کا: علی اکبر شریف تفرشی کاتب حضرت السلطانی، تا: ۱۷ شوال ۱۲۴۷ق؛ مجدول، کمند کشی زرین، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: مشیرالسلطنه، حسین بن هدایت الله، محمد رضا الحسینی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم تریاکی منقش به انواع شاخه و برگ و گل‌های تزئینی الوان، ۴۹۰ص،۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۷۷]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ ۱۶۳گ، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: پسر کربلائی قدیمعلی تفرشی، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۵۲گ (۱پ-۱۵۲پ)، ۲۰ سطر (۱۲×۱۳)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳-۴۱۳]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید، تا: ذیحجه ۱۲۵۱ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی با ترنج و ترنج کوبیده مقوایی، ۲۲۵گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵-۲۳۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد آقا بابا دماوندی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ رمضان ۱۲۵۳ق؛ مصحح، رکابه‌دار؛ مهر: «ابن محمد علی امامقلی ۱۲۵۱» (بیضی)، کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی در آذر ۱۳۴۸ش؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و جدول. قطر: ۶/۱./، ۲۱

سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۲-۸۰۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** علاوه بر این غالبا هر لاحقی بسابق خود موقوف و هر آخری از اول خود مستنتج است کانها سلسلة اتصال بعضها الی بعض ینتهی الی اولها و اگر بعد از تأمل صادق لغزشی ثابت و خطائی ...

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد تقی قمی، تا: ۳ جمادی الاول (۸ نوروز) ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار، ۱۵۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۶۴۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۷۵]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۹/۷

آغاز: برابر؛**انجام:** النفس لامارة بالسوء الا ما رحم ربی یفقهوا قولی الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ رمضان ۱۳۰۲ق، جا: تهران در خانه صاحب دیوان مؤید الملک، هنگامی که او به شدت مریض بود و معالجه هیچ یک از پزشکان ایرانی و فرنگی مؤثر واقع نشده بود؛ جلد: تیماج زیتونی، مجدول، درون کاغذ ابر و باد، ۱۷۰گ (۵۹پ-۲۲۸پ)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰-۱۷۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر طالش گیلانی، تا: جمعه ۱۳ شعبان ۱۳۲۰ق؛ جلد: تیماج سیاه ساده، ۲۷۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳۳/۱-۳۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** احمد بن محمدرضا الحسینی و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، کا: صفائی خوانساری، احمد بن محمدرضا، تا: ۱۳۴۰ق؛ اهدایی: رهبری ۱۳۷۳ [رایانه]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواه در خواب باشد یا در بیداری و این قسم از علم را وحی گویند قسمت اول از اقسام علوم غیر بدیهیه مخصوص به حکما و علما. [ص ۱۳۷ چاپی].

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۶۲ص (۱-۶۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۵-۳۷۰]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بمرتبه فنای در فنا و مقام جمع که مرتبه صفات و فقر ذاتی و عبودیت حقیقت است فایز میشود بعد از آن.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۰۱]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن مشکی لایی، ۲۱ سطر [ف: ۵-۲۷۱]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۷۳

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۸۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۲۳۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۹

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یادداشت‌هایی از یکی از شاگردان فرزند مؤلف ملا علی زنوزی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۱۲۲]

● **الانوار الجلیة فی اجوبة المسائل الجبلیة** / پاسخ پرسشها / عربی

al-anwār-ul jalīyya fī ajwibat-il masā'il-il jabalīyya

جزایری، عبدالله بن نورالدین، ۱۱۱۲-۱۱۷۳ قمری

jazāyerī, 'abd-ol-lāh ebn-e nūr-od-dīn (1701-1760)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۸ جمادی الاول

پاسخ هفتاد پرسش است در مسائل اعتقادی و فقهی و شرح بعضی از آیات و احادیث که سید علی علوی نهاوندی بروجردی هنگام مرور جزائری در بلاد جبل پرسیده و جزائری با استدلال به آنها پاسخ می‌گوید. متن سؤال‌ها در این کتاب آمده و پاسخ با عنوان «الجواب» نوشته شده. طبق اظهارات مؤلف الذریعه تعداد سؤال‌ها در اصل هفتاد بوده، که برخی به زبان عربی و برخی به فارسی است و مشتمل بر دو جلد می‌باشد: ۱. شامل هفتاد مسأله که همین کتاب است؛ ۲. متضمن سی مسأله است که آن را به «الذخیرة الباقیة» موسوم داشته است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نصب العلم ذریعة للنجاة و رفع الذین و اوتوا العلم درجات ... و بعد فیقول ... عبدالله بن نورالدین بن نعمة الله بن عبدالله الحسینی الموسوی ... انما لما قضی الله ... بالمرور علی بلاد الجبل و الاجتماع بمن فیها من الاولیاء الکلمین ... و منهم ... السید علی العلوی النهاوندی ... سألنی ... عن مسائل متبددة عن ابواب متعددة فاتیته فیها بما حضر فی الحال علی طریق الارتجال ... و سمیته الانوار الجلیة فی اجوبة المسائل الجبلیة

انجام: و هذا آخر ما تیسر من تحریر جوابات مسائل السید ... ادام الله وجوده.. فقد اتفق ذلک علی طریق الارتجال و فی غایة الاستعجال مع ضیق الحال و خمود البال و کثرة البلبال وفقنا الله و ایاکم ... و ختم الله لنا و لکم بالنبی الامعین و اهل بیته الاطهار الاکرمین.

[دنا ۲۳۷/۲ (۹ نسخه)؛ الذریعة ۴۲۳/۲و ۴۲۴]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۸

آغاز: برابر

خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۲۸ جمادی الأول ۱۱۴۹ق؛ مصحح، در برگ آخر مطلبی به نقل از «التحفة النورية» «سید عبدالله تستری» به خط کاتب آمده، در برگ اول کتاب تصریح شده که این رساله به خط مؤلف است؛ جلد: تیماج قرمز مجدول ساده، ۸۲گ (۲۳۴-۳۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۱۴۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۰۷/۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر؛ (صورة خط المصنف) و کتب ... عبدالله بن نورالدين بن نعمة الله بن عبدالله الحسيني الموسوي في يوم الخمسين الثامن و العشرين من شهر جمادی الاولی من السنة التاسعةو الاربعين بعد المائة و الالف و الحمدلله رب العالمين.

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن نورالدین بن نعمت الله حسینی موسوی، تا: دوشنبه ۱۶ ذیحجه ۱۱۶۳ق؛ در ش ۱ «القصيدة الموسومة بناطقة الاحزان في الشكوى من الزمان» است و دارد «من انشاء جدی العلامة السيد نورالدين» و پیدا است که آن سروده نورالدین فرزند سید نعمة الله شوشتری می‌باشد، پس از این یکی باز شعرهایی است از همان نورالدین در پاسخ میرزا قوام الدین تبریزی و باز شعرهایی از او درباره اقتباس و همچنین شعرهایی از او به فارسی که کمبود دارد (۱ب-۲ب)، محشی با نشانه‌های «منه سلمه الله» و «منه ره» و «منه» و «منه زبد عمره» و «منه عفی عنه» و بی نشانه؛کاغذ:ترمه،جلد:تیماج مشکی ساده مقوایی،۸۳گ(۳پ-۸۵پ)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۵×۲۵/۵سم [ف: ۶-۲۱۴۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالحسن بن محمد بن محمد محسن (نبیره مؤلف)، تا: ۱۲۲۸ق؛ مصحح، محشی، تقریظ «نورالدین جزایری» (پدر مؤلف)؛ تملک: «ابوالحسن» کاتب و نبیره مؤلف با مهر «ابوالحسن موسوی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم زرد مجدول، ۱۳۴گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۶-۴۱۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۹/۲

آغاز: ... و ان اتفق تسعة و عشرين فيدل على بطلان القول بالعدد ... المسئلة الثانية، قول الشاعر: على امام جليل عظيم ×× ريد شجاع كريم حليلم؛ **انجام:** و ختم لنا ولكم بالحسنى بالنبي الامين و اهل بيته الاطهار الاكرمين

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن جعفر، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه رحمه الله» و «۱۲»، نسخه قبلی به صورت ناقص رها شده و بلافاصله این نسخه نیز به صورت ناقص از بخشی از مسئله نخست، آغاز شده است؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۵۹گ (۶-۶۴)، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸-۴۵۲]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسنی دزفولی، تا: ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ (۳ر-۱۴۲پ)، ۱+ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴-۲۹۵]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا محمد علی وزیر، تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح؛ تملکی با مهر «عبده الراجی حسنعلى الحسيني» (بیضی) در ربیع الاول ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۷۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۴]

۷. قم؛ مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

کا: محمد بن محمد شفیع بن محمد بن عبدالکریم بن محمد جواد بن السید عبدالله الجزائری، تا: پنج‌شنبه محرم ۱۲۸۶ق [تراثنا: س۱۸ش۱و۲-۲۳۶]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۷۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قلت انما سكتوا عنه لان غرضهم الاحياء الذي عرفوا فيه قدره الله ... .

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مهر تملک: محمد سعید بن محمد مهدی رضوی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی، ۹۸گ (۱۱۸-۲۱۵)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۳۴۸]

۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۴۹

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با تقریظی از پدر مؤلف؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۱۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۶/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لكن الناس انفسهم يظلمون انتى كلامه ... و به انتهى ما اردنا ... اثباته من احوال النفس ... و كتب المتمسك بحبل الله القوى عبدالله بن نور الدين ... و كتبتها و حررتها حامدا ... في سنة ۱۲۰۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۲۹سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۸۴]

● الانوار الجلية في اصول المذهب الامامية / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār-ul jalīyya fī usūl-il maḏhab-il imāmīya

مختصری است در اثبات اصول مذهب شیعه امامیه که در قرن ۱۱ تألیف شده است.

شرح و حواشی:

۱- الشهاب الثاقب في شرح الانوار الجلية

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۸/۱

آغاز: احمد لمن له الحمد حذر خليق و اشرك لمن له الشكر فمن يليق؛ **انجام:** فلا بد من عصمته فی جميع حالاته و ازمانه ... بل كاملا بالنسبة إلی

تألیف در قرن یازده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ حاشیه «دام ظله» پشت برگ ۱۳، و در همین صفحه حاشیه‌ای دیگر با عنوان «رحمه الله»، دارای امضای بلاغ و سماع (شاید نشانگر آنکه شاگرد پیش استاد آن را به صورت مشروح تلمذ نموده است)، این امضا به عبارت «بلغ سماعا ایده الله و ایانا» تا اواخر نسخه ادامه یافته، محشی، یادداشت یادگاری حسینخان بت حاجی باقر ساکن مزرعه شور از محال قهپایه در سال ۱۱۷۱ با تصریح به این‌که: «در پشت کتاب دوستان خط ×× بنویس بیادگار بگذار»، یادداشتی دیگر از محمد علی در همان سال با تصریح به همان شعر؛ تملک: لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی (صدر الافاضل) در ذیقعده ۱۳۳۱؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده محمد الحسینی» (مستطیل درشت)؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی ساده، ۶گ (۱ر–۶پ)، ۱۷–۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۲سم [ف: ۴۳–۲۲۹]

● **الانوار الجلية فی القواعد المنطقية** / منطق / عربی

al-anwār-ul jalīyya fi-l qawā'id-il manṭeqīyya

؟منشار، علی بن احمد، -۹۸۴ قمری

menšār, 'alī ebn-e ahmad (- 1577)

تاریخ تألیف: شنبه ۱۱ شوال ۹۳۵ق

کتابی به خامه‌ای روان مرتب بر یک «مقدمه» و «فصول» و «خاتمه» نگاشته شده است.

آغاز: الحمدلله مانح العقول السليمة و الطباع المستقيمة الهادی بحسن التوقيعات العميمه الی سلوك الطرق المسقيمه لمن اهتدی بنور عقله

انجام: و المسئول من السادة و الايمه الفضلا ان يبينوا وجه العذر فيما يجدوا من الخلل و ان بعد احتماله و لا يجعلوا القدح خلقا و الطعن دأبا فليس المعصوم الا من عصمه الله تعالی و الحمدلله وحده.

[دنا ۲/۲۳۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۱ شوال ۹۳۵ق، جا: نجف؛ پشت صفحه آخر قصیده لامیه عربی اثر طبع قاضی امیر کاتب بن امیر عمر عمید الاتقانی (درباره دوستی و دوستان زمان) نوشته شده، وی این چکامه را در همدان در غره صفر ۷۱۵ ارتجالاً سروده است، مطلع قصیده: «الا لم يبق فی الدنيا خليل»؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۱–۴۳۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۲۸۸]

● **الأنوار الجوادية** / اخلاق / عربی

al-anwār-ul jawādīya

یزدی، محمد هادی بن عبدالرحیم، -۱۳۲۰ قمری

yazdī, mohammad hādī ebn-e 'abd-or-rahīm (- 1902)

تاریخ تألیف: جلد اول، چهارشنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۳۱۳ق

در صفت جود الهی بر خلایق و انسان‌ها، و همچنین بیان جود حضرات انبیا و ائمه معصومین (ع) که در احادیث و روایات اهل بیت آمده است، به اضافه داستان‌هایی از سخا و بخشش ملوک و سلاطین و مؤمنین و پدران پیامبر اکرم (ص) و اصحاب و یاران آن حضرت در یک «مقدمه» و چهل «نور» و یک «خاتمه»، در این کتاب بحث‌های گسترده‌ای درباره خداشناسی و مسائل اعتقادی افزوده شده است.

یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۶۵

آغاز: الحمد لله الذی أفاض الوجود علی الممكنات بجوده و ألبس علی الماهيات لباس الخير بكرمه و امطر علی مواد الكائنات سحائب فيضه

خط: نستعلیق خوب، کا: عبدالحسین بن محمد یزدی، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۱۳ق؛ پشت برگ آخر نشانی مصالحه باغی به‌تاریخ شب ۱۵ ربیع المولود ۱۳۳۰ با مهر؛ تملک: برادران عبدالرضا و شیخ اسدالله و شیخ جلال الدین (آیة اللهی یزدی) به‌تاریخ ۱۱ذیحجه ۱۳۲۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۹۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۵سم [ف: ۱۳۵]

● **انوار الحدايق** / ادبیات / عربی

anwār-ul ḥadāyiq

سردرودی تبریزی، محمد حسن بن محمد حسین، ۱۳۰۶–۱۳۷۱ قمری

sardrūdī tabrīzī, mohammad hasan ebn-e mohammad hoseyn (1889-1952)

گزارش قصیده‌ای است در ۶۰ بیت در احوال حضرت علی اکبر و رویداد کربلا. با دیباچه‌ای در چند «فصل» که فصل یکم آن در احوال سراینده قصیده است.

[دنا ۲/۲۳۷]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۶-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد فيقول المجرم العاصی حسن بن محمد حسين بن المولی عبدالمطلب السردرودی الاصل المقيم فی المراغه؛ **انجام:** و نحمده علی ما وفقنا باتمامه فی يوم الخميس ثامن ذی الحجة (۲۸ جدی) فی بلدة المراغه حفظهما الله ... ۱۳۵۸.

خط: ثلث خوش و شکسته، بی‌کا، تا: گویا ۱۳۵۸ق [که می‌تواند سال نگارش نیز باشد]؛ ۹۴۳ص، ۲۲ سطر (۱۴/۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۱]

● انوار الحدائق فی ان الباری تعالی غیر محتاج الی العلائق / فلسفه / عربی

anwār-ul ḥadā'iq fī anna-l bārī ta'ālā ġayr-a mutāj-in ila-l 'alā'ig

فایده فلسفی مختصری است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۳/۷

آغاز: بسمله. و الصلوة علی من دعا الی سلوک طریق العارفین و میز نهجهم ... قال القایم بدعوة الحقایق المتبری عن الشبهات و ما احاط بها من العلایق ان الموجود لایخلو ان یتعلق وجود بغیره؛ **انجام:** یناقض وجوب الوجود و لواهب العقل المن بما اولی بجمیل ما تفضل و اسدی و نسئله المزید من آلائه و الجزیل من منه و عطائه انه منعم جواد.

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۴۶پ-۴۷ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴۴-۳۱]

● انوار حسینی = ترجمه بحار الانوار / حدیث / فارسی

anvār-e hoseynī = t.-ye bahār-ol anvār

محمد حسین غلام، ق۱۲ قمری

mohammad hoseyn qolām (- 18c)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

به دستور: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۲ق)

تاریخ تألیف: ۱۵ ربیع الاول ۱۱۲۴ق؛

ترجمه فارسی جلد دهم کتاب بحارالانوار است در احوال حضرت فاطمه زهرا (س)، که به دستور شاه سلطان حسین صفوی نگاشته شده و به نام همان شاه به انوار حسینی موسوم گشته است. نامی از این ترجمه و مترجم آن در منابع موجود یافت نگردید.

آغاز: حمد و ثنای از حد فزون سپاس و ستایش از عدد افزون لایق درگاه حضرت مالك الملکی است جل جلاله و عم نواله که بحار الانوار علوم قطره‌ای از

[دنا ۲۳۷/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** شرح مجلد اول باتمام رسید ... بحق محمد و آله الطیبین و الطاهرین آمین یا رب العالمین

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۱۲۴ق؛ مصحح، با سرلوح مذهب مرصع، مجدول، یادداشت مقابله به تاریخ شب دوازدهم ذیحجه ۱۱۲۴ق، چند یادداشت از جمله: «اهدی الی من مترجمه و شارحه زید توفیقاته فانا العبد الاقل محمد ابراهیم نصیری مجلس نویس سرکار خاصه (کلمه ای ناخوانا)» و مهر مربعی در ذیل آن، و این یادداشت «کتاب انوار حسینی به تاریخ ۲۲ شهر جمادی الاول سنه ۱۲۳۵ به مبلغ شصت ریال سلطانی که عبارت از هفت تومان و پنج هزار دینار رایج دیوان باشد ابتیاع شد هر کس طمع نماید به لعنت جناب باری تعالی گرفتار شود» و در ذیل آن مهر بیضوی به سجع «الراجی مصطفی قلی»، و نیز یادداشت دیگری مبنی بر وصول این کتاب به کتابخانه شاهزاده بهمن میرزا به تاریخ ۱۲۴۵ق؛ جلد: تیماج عنابی، ترنج با سر زرین، مجدول، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۷/۲-۱۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و به ارواح کثیر البرکات سلاطین صفویه انار الله برهانهم سیما نواب خاقان طوبی آشیان قدس مکان نورالله مرقده و جعل الجنة مسکنه و اصل و عاید گردد بحق محمد و آله الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب مرصع، یادداشتی به درخواست آقا محمود به سال ۱۳۰۰ق؛ تملکی به سال ۱۳۰۷هـ در دارالامان کرمان با مهر «عبده میرزا آقا حسن الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج دار با لچکی زرین، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۸-۱۸۲]

۳. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۹۹

آغاز: برابر

از آغاز تا پایان باب چهارم را داراست و در غره ذیقعده ۱۱۲۳ شروع به شرح و در شب جمعه ۱۵ ربیع الاول ۱۱۲۴ شرح جلد اول به پایان رسیده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۱۲۴ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین، وقف‌نامه کتاب از محمد معصوم بن سید علی طباطبائی در ۴ ربیع الاول ۱۱۷۵ و چند بیت شعر فارسی به سال ۱۱۷۳؛ تملکی از واقف به سال ۱۱۷۳ با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین معصوم الطباطبائی» (بیضی)؛ واقف: محمد معصوم بن سید علی طباطبائی، ۴ ربیع الاول ۱۱۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای زرشکی، عطف تیماج قرمز، ۳۹۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۶۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد از این شروع خواهد نمود بعون الله الملك العلام بشرح باب پنجم در ذکر عروسی حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و ابواب بعد از آن در سایر احوالات آنحضرت انشاء الله تعالی

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۲۴ق؛ نسخه حدود ۲ ماه پس از تألیف، کتابت شده و ۳ ماه بعد از کتابت، مقابله و تصحیح شده است با عبارت: «قد فرغ من المقابلة فی شهر

شعبان المعظم من شهور سنة ۱۱۲۴»، با عبارت «بلغ»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۶۱گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۳۴-۵۶۳]

← الانوار الحسینیة ⟵ الخصائص الحسینیة

● **انوار الحقایق** / عرفان و تصوف / فارسی

anwār-ul ḥaqāyiq

طبسی، درویش محمد بن علی شاه، ق۹ قمری

tabasī, darvīš mohammad ebn-e 'alī šāh (- 15c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۷ ذیقعده ۸۳۵ق؛ محل تألیف: خانقاه سلطان النقباء در طبس گیلک خراسان

مؤلف از مریدان شاه نعمت الله کرمانی(-۸۳۴ق/۱۴۳۱م) بوده، که از وی به «شیخی و مولای» یاد می‌کند و جایی دیگر می‌گوید: «ولایت بر وی (کرمانی) در هندوستان رخ داد» و در پایان «اصطلاحات» خود از ادای نذر خود در برپا ساختن خانقاهی بر سر آب طبس گیلکی، در رجب ۸۳۹ق یاد می‌کند، که از سوی غرب منتهی می‌شد به مزار متبرک سلالة الائمة معروف به «بم علی». گزیده است از سروده‌ها و نوشته‌های همان کرمانی، بی دیباچه و در پایان نام «انوار الحقایق» آمده است. در چند «باب» و «فصل»های بی شماره: باب یکم از کلام و رسایل بندگی حضرت شیخی در چند «فصل»: فصل ۱) خوش بگو ای یار بسم الله بگو، ۲) هر اسمی از اسمای الهیه او را صورتی ست در علم، ۳) اسم اعظم به عام نتوان گفت راز را با غلام نتوان گفت، ۴) ابتدای وحی عبارت است از انزال معانی مجرده در حالت نوم یا یقظه، ۵) از مبدأ و از معاد بشنو خبری؛ باب دوم در ارادت و انتساب این گدای بینوا، فصل ۱) نسبت خرقه ام از میر خرابات بود، ۲) چون توفیق رفیق شد و عنایات الهی در رسید، ۳) نقدها را بود که عیاری گیرند تا همه صومعه داران پی کاری گیرند. باب در عشق و ختم کتاب، فصل در عشق، فصل در ختم کتاب: بیا با ما در این دریا به سر بر، خاتمه خوش درا در حلقه صاحبدلان. (منزوی، احمد)

آغاز: باب از کلام و رسایل بندگی حضرت شیخی و مولای و سیدی سلام الله علیه و نور مرقده بالتمام و فصل بگو ای یار بسم الله بگو × × هر چه می‌خواهی ز بسم الله بجوی

[دنا ۲۳۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۸/۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۲/۲-عسکی

آغاز: برابر

نسخه اصل: از کتابهای زنده یاد دکتر مهدی بیانی بوده؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۸۳۵-۸۴۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۷۲گ (۴۲پ-۱۱۳پ)، قطع : وزیری، اندازه ۱۷×۲۵سم [عکسی: ۲-۳۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۳

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ با یادداشت جمادی الاول ۱۰۰۵ در حاشیه؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی نو، ۵۵ص (۱۷۰-۲۲۴)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۱-۱۳۳]

● **انوار الحقایق** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul ḥaqāyiq

ملاباشی شیرازی، محمد باقر بن محمد، -۱۲۴۰ قمری

mollā-bāšī-ye šīrāzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1825)

کتابی است مفصل در یک «مقدمه» و پنج «مقصد» و یک «خاتمه»: المقدمة فی الوجوه العقلیة و النقلیة فی الشرف ... العلم الاصول الدینیه؛ مقصد ۱. الامور العامه؛ ۲. معرفة الحضرة الاحدیه ... و صفاتها الثبوتیه و السلبیة؛ ۳. النبوة العامة و الخاصة؛ ۴. الامامة المطلقة و المقیدة؛ ۵. المعاد؛ الخاتمة: فی المواعظ و النصایح

آغاز: الحمد لله الذی شدة نور شمس وجوده کان سببا لاختفاء الکواکب

[دنا ۲۳۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما ان الجنه صوره رحمه الله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الذوق و الایمان الی اتم من المحسوس

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ [رایانه]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۹عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما اهل المعرفة فانهم یقولون ان جهنم لیست بدار حقیقة متاصلة لانها صورة غضب الله کما ان الجنة صورة رحمة الله و قد ثبت ان رحمة الله ذاتیه

نسخه اصل: کتابخانه شخصی خاندان مؤلف-شیراز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قبل از کتاب شرح حال مؤلف به قلم یکی از احفاد وی؛ ۳۷۹گ، ۲۷ سطر [عکسی ف: ۱-۱۷۲]

● **انوار الحقیقة** / فارسی

anvār-ol haqīqa

عنقا طالقانی، ابوالفضل بن علی، ۱۲۶۶-۱۳۳۳ قمری

'anqā tāleqānī, ab-ol-fazl ebn-e 'alī (1850-1915)

در اثبات نبوت خاصه و ولایت خاصه در چهارده «نور».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷-عنقا

آغاز: بسمله. پس از حمد خالق یکتا و درود بر خاتم انبیا و علت خلقت ما سوی محمد مصطفی و اوصیای مرضیین طاهرینش علیهم صلوة الله بر اوراق خلوص و شهود ثبت مینماید.؛ **انجام:** و من الله التوفیق. ابوالفضل بن علی
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ ۱۶۸گ، ۹ سطر [نشریه: ۵-۷۴۹]

● **انوار الحقیقة فی اسرار الشریعة** / عرفان و تصوف / فارسی
anvār-ol haqīqa fī asrār-eš šarī'a
کوثر همدانی، علی نقی بن محمد رضا، -۱۲۹۶ ؟ قمری
kosar-e hamedānī, 'alī naqī ebn-e mohammad rezā (-1879)
رساله‌ای در اسرار نماز با شواهدی از آیات کریمة و احادیث اهل بیت (ع)، که به روش عارفانه تدوین شده و ضمنا اشاره به مراتب توحید و محبت الهی و مقام رضا و شرح اسماء الله تعالی دارد.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... از آنجا که مقصود اصلی از آفرینش عالم و انتظام نظام خلقت آدم ارسال رسل و انزال کتب. **انجام:** چون ختم این کتاب به این اسماء شریفه شد امیدوارم بحق محمد و ال او مه عاقبت جمیع شیعیان و محبان ختم به خیر شود.
[دنا ۲۳۸/۲]

کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد علی موسوی، تا: با تاریخ ۱۳۰۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹ص (۴۰۶-۴۶۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [مدرسه آیة الله بروجردی کرمانشاه: ف: ۴۲]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۴۴]

● **انوار الحقیقة و اطوار الطریقة و اسرار الشریعة** /
عرفان و تصوف / عربی
anwār-ul ḥaqīqa wa aṭwār-uṭ ṭarīqa wa asrār-uš šarī'a
آملی، حیدر بن علی، ۷۲۰-۷۸۲ ؟ قمری
āmolī, heydar ebn-e 'alī (1321-1381)
رساله بسیار مفصلی است در اینکه شریعت و طریقت و حقیقت در معنی یکی است گرچه در اسم اختلاف دارند، با استشهاد به آیات و احادیث و گفته‌های فلاسفه و عرفا؛ دارای مقدمه‌ای در سه «وجه» و دو «اصل» و دو «قاعده»: مقدمه: دارای سه وجه: ۱) تعریف شریعت و طریقت و حقیقت، ۲) بیان اینکه اهل حقیقت مهمتر از اهل طریقتند و اهل طریقت از اهل شریعت می‌باشند، ۳) شریعت از عقل مستغنی نیست چنانچه عقل از شریعت مستغنی نمی‌باشد؛ اصل اول: قواعد کلی مقرر بین انبیا و اولیا و رسل در ارشاد خلق؛ اصل دوم: تعیین کمال هر موجودی در کیفیت سلوک او؛ قاعده اول: بحث در اصول اعتقادی و وابستگی آنها با شریعت و طریقت و حقیقت؛ قاعده دوم: بحث در فروع دین و وابستگی آنها با شریعت و طریقت و حقیقت.
آغاز: بسمله. وفق اللهم لا کماله بمحمد النبی و آله. الحمدلله الذی نور قلوب عباده بالعلوم الحقیقیة الذوقیة الشهودیة ... فان کیفیة اتصال العبد بالحضرات اللهیة و قیامه بوظائف دقائق احوال الربوبیة ...
چاپ: تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی: ۱۳۶۲، به تصحیح محمد خواجوی
[دنا ۲۳۸/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله و من کفر و لم یفعل و لا یقر به فهو من المشرکین و المحجوبین لیس الخطاب الیک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سرخ لولادار، ۱۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۴۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۱۴
آغاز: اعلم ان غرض الانبیاء و الاولیاء ایصال الخلق الی کلماتهم المعینه لهم بحسب استعداد اتهم بقدر الجهد و الطاقه؛ **انجام:** یتوضاء و یصلی و یصوم و یخرج المال للزکوة و یتعب نفسه للحج یصرف حیوته للجهاد الصوری.
بخشی است از کتاب در توحید و میان مراتب عرفان و ریاضت؛ بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز، ۱۰ص (۳۲۸-۳۳۷)، قطع: بیاض رقعی [ف: ۱۰-۹۸۵]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاغضاء عن المکاشفة و المکافحة والاصطلاح لما یراه من الخلل و التسدید لما یطلع علیه من الزلل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «حسین منی و انا من حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱-۴۰۶]

← انوار حکمت ≻ انوار الحکمة

● **انوار الحکمة = انوار حکمت = کلمات یوسفی = نصایح یوسفی** / اخلاق / فارسی
anvār-ol hekma = anvār-e hekmat = kalamāt-e yūsofī = nasāyeh-e yūsofī
؟ یوسفی هروی، یوسف بن محمد، -۹۶۶ قمری
yūsofī heravī, yūsof ebn-e mohammad (- 1559)
تاریخ تألیف: ربیع الاول ۹۱۹ق
گفتارها و اندرزهای کوتاه اخلاقی و عرفانی است که بنا به گفته

مؤلف برای کسانی است که در ساحت میدان قناعت تاخته و تعلق به اسباب دنیا ندارند، با عنوان‌های «کلمه، نکته و پند». این رساله به چند تن دیگر نیز نسبت داده شده که به نظر ناصحیح است، مانند: غزالی، نجم الدین کبری و نورعلی شاه و سید معصوم علی شاه دکنی. نام رساله نیز در فهارس بسیار متفاوت و بعضاً مجعول آورده شده است.

آغاز: الحمد لله الذی نور مصابیح القلوب بانوار حکمته و زین بساتین الارواح باظهار نعمه ... الهی به عزت آنها که رخش همت در ساحت میدان قناعت تاخته اند، و نقد حیات..این کلمات که به انوار حکمت موسوم است

انجام: با هیچ نادان مناظره مکن اگر خواهی که بهترین خلق باشی و خیری از خلق دریغ مدار و السلم.که متضمن سخنان فقرا و حکما است و از عنیت و تکلف مبرا معرا و الحمد لله اولاً و آخرا و ظاهرا و باطنا، رباعی: از فضل حکیم مبدع این نقش جدید ×× کامد ز انسان که یوسفی می‌طلبید / گذشته نه از شهر ربیع الاول ×× در نهصد و نوزده باتمام رسید

چاپ: با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمه» با مؤلف نامعلوم، در تهران، چاپ سنگی، ۱۳۱۲ ق، در آخر نصاب الصبیان؛ در هند ضمیمه مجموعه گنج عظیم، بی تاریخ، ۱۲۶ ص؛ به اهتمام علی اصغر بن عبدالجبار اصفهانی، تهران، ۱۳۰۸ ق، سنگی، جیبی، ۱۷۸ + ۳۳ص؛ به کوشش دکتر جواد نوربخش، ضمن کارهای نور علی شاه اصفهانی؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۸ق، وزیری، ۳۳۴-۳۳۵؛ طهران، ۱۳۵۶ق، رقعی، ۳ص (صص ۶۰-۶۲)

[نسخه‌های منزوی ۱۵۴۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۲/۶ (۳۵ نسخه داخلی)؛ دنا ۲۳۸/۲ (۸۴ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ سطر (۶×۱۱/۵) [ف: ۷۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که در باغ دهر گرد آورد ... چون گل زرد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۴/۱

آغاز: کلمة اخری، فنا عبارت از نهایت سیر الی الله است و بقا کنایت از بدایت سیر فی الله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۸گ (۱-۱۸ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۷/۳۰

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، ۷ص (۶۷-۷۳)، ۲۰ سطر، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۴۰۰]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۷۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** راحت تن درقلت طعام است وراحت دل درقلت انتقام وراحت روح درقلت آثام.

خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ روی برگ اول به غزالی نسبت داده شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶گ (۸۱ر-۸۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۸]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۶۹/۳

آغاز: نیز سه گروه اند ... کلمة اخری دوست بجفا دشمن گردد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی، ۷گ (۱۴ر-۲۰پ)، ۱۳ سطر (۹/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹-۱۳۶۰]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۵۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن درخت را بگذارد و برود.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف حنایی، ۳۷ص (۵-۴۱)، چلیپا ۹×۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۲-۲۸۳۴]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۳۲/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۱۶ص (۸۹-۱۰۴ر)، ۱۷ سطر (۶×۱۰)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۵۳]

۹. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۱۹/۵

خط: نستعلیق، کا: مهر محمد، تا: شوال ۱۰۰۳ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۱۰پ-۲۲۷پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۸/۵سم [ف: ۱۸]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۱/۲

آغاز: از آغاز آنچه هست: آنست که چون بر عیب تو اطلاع یابد در اظهار آن نکوشد؛ **انجام:** بعیب بدگو مرد پاک دامن معیوب نگردد.

در فهرست با عنوان «پندنامه» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۰۰۴ق، جا: قزوین مدرسه رزم سارية؛ ۲گ (۳ر-۵پ) [ف: ۳-۶۵۴]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۸/۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** مضرتی که قضا بر آن سبقت کرده باشد از تو دور گردانند در وسع ایشان نگنجد

بخش کوتاهی از آغاز کتاب است؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: ذوالقدر خلیل، تا: ۱۰۵۴ق، جا: احمدآباد گجرات؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۱گ (۲۶۷پ)، مختلف السطر (۱۰/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۴/۴×۲۶/۴سم [ف: ۲۹/۱- ۴۴۲]

۱۲. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۵۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد مومن، تا: ۱۰۶۶ق؛ بالای صفحه اول آمده: «انوار حکمت من مصنفات الشیخ الامام العارف محمد

بن احمد بن محمد الغزالی قدس سره»؛ ۱۰گ، (۷۴-۸۳)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۱-۱۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۰/۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۱۰گ (۳۳۱-۳۴۰) [ف: ۱۵-۳۳۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۸۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** سیرت را نیکو کند تا آن که دو زشتی درو جمع نگردد پس خردمند پاک دامن باشد تا معیوب نگردی.

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمدکاظم اصفهانی، تا: ۱۰۶۹ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۸ص (۱۲۵-۱۳۲)، سطور چلیپا و معمولی (۸×۸/۱۵)، اندازه: ۱۳/۶×۲۳/۳سم [ف: ۲۹/۱- ۲۴۲]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۲۲/۱۴

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد عارف بن محمد صالح غزنوی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، اندازه: ۹×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۳۱۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۱/۱۳

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن ملاحسین سالک دهی لاهیجانی، تا: شعبان ۱۰۷۴ق، برای محمد قلی بیک؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۸ص (۴۳-۵۰)، ابعاد متن: ۸×۱۳، اندازه: ۱۶×۲۹سم [سنا: ف: ۱-۲۳۵]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۸۷/۹-۲۵/۱۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن شاهجان هزار جریبی، تا: ۱۰۷۶ق، جلد: تیماج سرخ، ۶گ، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۵۳۴]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰/۱۶

بی کا، تا: ۱۰۸۰ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ جلد: میشن قهوه‌ای ضربی نو، ۸گ (۱۳۰پ-۱۳۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵-۳۹۸]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** نفی خواطر و مطالعه ذکر دل و مشاهده احوال که بر دل بگذرد.

در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم، تا: ربیع الاول ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۱-۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴/۲سم [ف: ۱۳-۱۹۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۱۱۹

در فهرست از غزالی دانسته؛ خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر ارسنجانی، تا: ۱ ربیع الاول ۱۰۸۶ق؛ ۶ص (۲۳۳-۲۳۹) [مختصر ف: ۹۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الکلمة مردم چهار قسمند لئیم که خود خورد.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۴ص (۲۴۹-۲۵۲)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۸۱]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بی دغدغه از جمله رستگاران خواهد بود، که قال النبی مثل اهل بیتی ... و من تخلف عنها ...

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۵۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۳-۲۱۱]

۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۶۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: غلامحسین بن خیرالدین، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی آهار شده، جلد: مقوایی لولادار با تیماج مشکی، ۲ص (۱۸۵-۱۸۴)، اندازه: ۲۱×۲۷/۵سم [ف: ۵-۱۵۱۹]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۱۹/۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** نادان را به از خاموشی چیزی نیست، و اگر این معنی بدانستی نادان بودی. تمت بالخیر

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: ۱۱۹۲ق؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد. و الله محمد و علی ۱۲۵۵»؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی، ۳گ (۲۴ر-۲۶ر)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸-۶۸]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۸۷

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف و گوشه‌ها کالینگور، ۱۵گ، ۱۷ سطر (۱×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۱۷-۲۸]

۲۶. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۳]

۲۷. مشهد؛ امام هادی (کتابخانه عمومی)؛ شماره نسخه: ۹/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا حسین لاهیجی، تا: قرن ۱۳ق؛ ۱۱گ (۹۹پ-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۵/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۵۹]

۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۱۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه: مردم سه گروهند اولیا که باطن ایشان بهتر از ظاهر ایشان است و حکماء که ظاهر و باطن ایشان برابر است و جهال که ظاهر ایشان بهتر از باطن ایشان است، تمت

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۶]

۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۸۵/۵

آغاز و انجام: برابر

نسخه‌های این رساله پس از دیباچه اختلاف آشکار دارد. در پاره‌ای از نسخ پس از دیباچه تعدادی عنوان «کلمه» هست و نسخه حاضر از آن قبیل است؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ:

فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۹گ (۱۷۰پ-۱۷۸پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۱۳-۶۶]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۱۴/۳

خط: نستعلیق تحریری، کا: عونعلی، تا: قرن ۱۳، به دستور رونقعلی شاه میر معصومعلی شاه «برای اخوی» اش مجذوبعلی شاه قراگزلو (د ۱۲۳۹ق)؛ ۳۰گ (۲۷ر-۵۶پ) [ف: ۱-۲۸]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** التصوف فناء الناسوتیة و بقاء اللاهوتیة.

در فهرست با عنوان «گفتار عارفان» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۳گ (۸۲پ-۹۴ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۳۰]

۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۶۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ آخر پند امام رضا علیه السلام به مأمون آمده است؛ ۱۲گ (۹۹ر-۱۱۰ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۸]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، آبی، مقوایی، ۲۳ص(۳۵-۵۸)، ۱۵ سطر کامل (۹×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۴-۳۶۵]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قطع دابر القوم الذین ظلمو او الحمدلله رب العالمین تمت الرساله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، ترنج و نیم ترنج کوبیده، یک‌لا، ۲۶ص، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳-۴۶۵]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقوال الحکماء و الفقراء-گفته اند: التصوف طرح النفس فی العبودیه و تعلق القلب بالربوبیه. جماعتی گفته‌اند التصوف فناء الناسوتیة فی بقاء اللاهوتیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای کتیبه بزرگ مذهب، مجدول، نوشته شده، دارای یک «مناجات» (در دیباچه) و با فهرست: مناجات، گفتار در شریعت، گفتار در طریقت، گفتار در معرفت، گفتار در حکمت خاتمه کتاب (اقوال چندی راجع به تعریف تصوف) ترکیبات دارای چندین «کلمه» است؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۵۲ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۱-۱۳]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۱۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه‌ها پارچه‌ای زرشکی، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۸۲]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۲۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بردار جور را، بده داد را به مضلومان را [کذا] بستان بهشت را وفقنا الله لمرضاته بمحمد و آله صلی الله علیه و آله الطاهرین.

در فهرست با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمه» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج دار، ۱۵ص (۳۵پ-۴۳پ)، اندازه: ۱۱/۲×۱۸/۴سم [ف: ۴۳-۲۴]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۴/۳

آغاز: الحمدلله الذی نور مصابیح القلوب بانوار حکمته وزین بساطین الارواح باظهار نعمته ... الکلام. آنچه جناب پروردگار تو از تو خواسته است بعمل آری بعمل کردن کوشش نما؛ **انجام:** چهار چیز است که اقبح قبایح است غضب از حکام کذب ... از شقیق بلخی نقل است که علامت سعادت پنج چیز است نرمی دل ... و رغبت بدنیا و طول امل و بیحیایی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ یک برگ اشعار عربی از محمد بن یونس شافعی در مصائب امام حسین بن علی (ع) همراه با ترجمه فارسی آن در پایان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا مجدول، ۱۰گ (۱۰۱-۱۱۰)، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۳۷۳]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۷/۷

خط: تعلیق، کا: عباسعلی بن نعمت الله کرمانی احمد آبادی، تا: ۲۰ جمادی الثانی۱۲۱۳ق، ۱۱گ (۱۲۰پ-۱۳۰پ) [ف: ۳-۴۱۴]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قیاس هر کسی باشد ز هم دور.

در فهرست از غزالی دانسته؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: مازندرانی، محمد حسن بن محمود، تا: ۱۲۳۴ق، ضمیمه نسخه ش ۲۶۱۰۱ [رایانه]

۴۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه: خواص خوردن از بهر حیات خواهند و عوام حیات را از بهر خوردن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۷ق، به دستور میر معصومعلی شاه شاگرد رونق علی شاه برای مجذوبعلی شاه قراگوزلو نوشته شده؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی،مجدول،۴گ(۱۰۹ر-۱۱۲ر)،اندازه:۱۲×۲۱سم [ف: ۱-۲۳۷]

۴۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۲

خط: نستعلیق، کا: مصطفی ملقب به بابا، تا: ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۸گ (۷۹ر-۸۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۶]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۸۶/۹

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی پازواری، تا: ۱۲۴۳ق؛ با عنوان «کلمه آخر، منسوب به غزالی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی لایی، ۱۲گ (۲۷ر-۳۸پ)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۱۳۱]

۴۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۵۲/۲

خط: نستعلیق روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید،

جلد: مقوا آبی رنگ، ۱۸گ (۱۲۸پ-۱۴۶)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۲۶/۹سم [نشریه: ۱۳-۲۱۸]

۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۱۷/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** مرد باید که هر صباح در آئینه نظر کند اگر صورت خود را نیک پسند سیرت خود را نیکو سازد تا در میانه سیرت و صورت مشابهت نگاه داشته بود و اگر بد پسند سیرت خود را بد نکنند تا که بعدی وردی جمع نگردد خردمند و پاک دامن باش دار خود ایمن زی که به شکست حاسد رونق خردمند شکسته نشود و به عیب بدگو مرد پاک دامن معیوب نگردد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۲۴۸ق؛ جلد: مقوا، ۵گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۱۷]

۴۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** خوردن را از بهر حیات خواهند و حیات را از بهر خوردن.

در فهرست از نور علیشاه دانسته؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالباقی، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد مقوایی، ۱۶ص (۳۰۳-۳۱۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱-۳۰]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۷۵/۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد ابراهیم اصفهانی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن یشمی، ۹گ (۵۷پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۵۵]

۴۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن میر عبدالباقی حسینی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: ترمه [نشریه: ۲-۹۹]

۴۹. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: الف-۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه، خواص خوردن را از بهر حیات خواهند و عوام حیات را از بهر خوردن.

خط: نستعلیق، کا: محمد میرزای تویسرکانی متخلص به محمود، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: کاهی صیقلی زرد کم رنگ، جلد: چرم نازک. ابعاد متن: ۶×۱۲، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳۹]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۸/۲۷

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار بن مرحوم حاجی محمد فصیح المراغه‌ای، تا: ۱۵ رجب ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج سبز ضربی مجدول، ۶گ (۱۷۶ر-۱۸۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۵۵۶]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمة اخری فقیر آنست که خاموشی او بفکر باشد و سخن گفتن او بذکر. کلمه اخری پیر کامل آنست که متابعت رسول ص را چنان التزام کرده باشد که جز اخلاق و اوصاف نبوی در او هیچ نباشد.

بخشی است از رساله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴ص (۱۹۷-۲۰۰)، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۲۹۵]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۲/۴

بخشی از اول رساله؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسن، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرهنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۱ص (۶۵۴-۶۶۴)، قطع: رقعی [ف: ۱۰-۲۱۹۳]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳۶/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواص، خوردن را از بهر حیات خواهند و عوام، حیات را از بهر خوردن

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابی تراب، فیضی کاشانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاتب از نوادگان فیض کاشانی است؛ مجدول؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۵۲-۵۷)، سطور چلیپا، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۴-۱۰۱]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۴/۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواص خوردن را از بهر حیات خواهند و عوام حیات را از بهر خوردن

تذکر: نام مؤلف با توجه به آغاز تغییر یافت؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه خواص خوردن از بهر حیات خواهند وعوام حیات را از بهر خوردن خاتمه تمام شد این رساله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ذیقعده ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۸]

۵۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۹۴/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۰ جمادی الاول ۱۲۷۱ق؛ جلد: ترمه مغزی میشن قهوه‌ای، ۸گ (۲۱پ-۲۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۹-۳۱۵]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد بن رجبعلی یزدی اردکانی، تا: ۱۲۷۱ق، جا: اصفهان مدرسه صدر؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵ص (۲-۱۶)، ۱۵ -۱۶سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۳۳۸] و [ف: ۱۷-۴۵۲]

۵۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۲۲/۴-۱۷/۱۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمه: مجالست با عاقل کن که مجالست با عاقل با قلت عیش به از مصاحبت با جاهل است باوسعت عیش. تمام شد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۵۳۴]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۳۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بغیت بدگو مردپاک دامن معیوب نگردد و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱۵-۱۴۴]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۴۵/۲

خط: نستعلیق، کا: حسین علی یکدلی از توابع درجزین، تا: ۱۲ صفر ۱۲۸۴ق، جهت آقا اسمعیل خان؛ جلد: مقوایی با روکش ابر و باد عطف تیماج زرشکی، ۱۰گ (۲۹پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰-۲۳۳]

۶۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۱۵۱/۲-۲۱/۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** داد مظلومان بستان بهشت را این بود چند کلمه نصایح و آداب که سمت تحریر یافت در خانه اگر کس است یک حرف بس است وفقنا الله لمرضاته بمحمد وآله و اتباعه تمت.

خط: تحریری، کا: میرزا کوچک بن میر محمد تقی، تا: ۱۲۹۰ق؛ جلد: مقوای سفید وسیاه، ۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۳۴]

۶۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین گرکانی، تا: ۱۲۹۳ق؛ ۶گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۱۷۰]

۶۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۵۳/۳

خط: نستعلیق، کا: حسین بن ابوالقاسم موسوی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۵۵ر-۸۰ر)، ۱۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [نشریه: ۱۳-۴۱]

۶۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۱۵/۲

در فهرست با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمة» و ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۰]

۶۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۲

در فهرست با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمة» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۴۹]

۶۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲/۵

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ [نشریه: ۲-۹۶]

۶۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۴۹

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [نشریه: ۲-۶۴]

۶۸. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۶/۱۰

آغاز: برابر؛**انجام:** داد مظلومان را بستان بهشت را در نصایح و آداب که نمط تحریر یافت، در خانه اگر کس است یک حرف بس است.

در فهرست با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمة» و ناشناس؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محسن بن حبیب الله بن آقاجان مشیری الاصل بارفروش المسکن، تا: یک‌شنبه ۱ رجب ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده، ۶گ (۱۱۲ر-۱۱۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴۳]

۶۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ جلد: روغنی، ۶گ (۱۰۰پ-۱۰۵پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۱۰]

۷۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: فضل الله بن عبدالله بن میرزا نجف هراتی خراسانی، تا: ۱۳۰۷ق؛ از روی نسخه نوشته محمد زمان بدخشی، محرم ۹۹۱؛ ۱۱گ (۲۱۲پ-۲۲۲پ) [ف: ۱-۲۸]

۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۲۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که هفت چیز بر هفت چیز اختیار کند به درجه مردان رسد درویشی را بر توانگری وگرسنگی به سیری و زیردستی را بر زبر دستی و ذلت را بر عزت و نیازمندی را بر کبر وغم را بر شادی ومرگ را بر زندگانی

خط: نستعلیق، کا: علی بن حسینعلی تویسرکانی، تا: ۱۳۰۹ق؛ افتادگی: انجام؛ این رساله در فهرست معرفی نشده است؛ ۷ص (۶۰-۶۶) [ف: ۱۳-]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر دار جور را، بده داد مظلومان را، بستان بهشت را

در فهرست با عنوان «تجارب الانسان و انوار الحکمة» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد تقی آشتیانی، تا: ۱۳۱۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۶۰پ-۱۷۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱-۲۳۰]

۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۹۷/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیرا که پشت مملکت از قوت رعیت باشد. دوستی.

خط: نسخ، کا: حسین علی حیرت ذهبی خراباتی زنجانی، تا: جمادی الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۴ص (۲۲۵-۲۳۸)، ۱۷ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۵۰۷]

۷۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸/۴-ف

آغاز: برابر

نسخه اصل: بادلیان ش ۷۰ فرازر (۱۰۴۲)؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۵۵۵]

۷۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیاج تریاکی ضربی مقوایی،۱۵گ(۱۱۸پ-۱۳۲ر)، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۴۱]

۷۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۴۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که هفت چیز بر هفت چیز اختیار کند به درجه مردان رسد درویشی را بر توانگری و گرسنگی به سیری و

زیردستی را بر زبردستی و ذلت را بر عزت و نیازمندی را بر کبر و غم را بر شادی و مرگ را بر زندگانی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در پایان فوائدی در یک قصیده در مدح غلامعلی شاه هندی که تاریخ رجب ۱۲۶۲ق را دارد، چهار مقاله، چهار کلمه در تفسیر، تنجیم، اشعار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۷]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۸/۸
آغاز و انجام: برابر
در فهرست از معصومعلی شاه دانسته؛ خط: تعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تازه شده، ۹ گ (۵۵ر-۱۶۳پ) ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۴۱۴]

۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۷/۷
در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آبی رنگ، جلد: فرسوده، ۱۱گ (۱۲۰-۱۳۰)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲-۷۲۸]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۸/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** سهل تستری گوید عمل باخلاص آن وقت توانی کرد که از چهار چیز نترسی: گرسنه و درویشی و برهنه و خواری.
در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۶گ (۲۱۶-۲۲۱)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳-۳۰۹۹]

۸۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸/۱۴-۱۰/۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** گفتم عبادت چند قسم است گفت سه قسم یکی خط دل یکی نصیب به زبان ... اعضا اما بهره دل نگریست بهره زبان دعاست وبهره اعضا طاعت است.
در فهرست با عنوان «تجارب الانسان وانوار الحکمة» و ناشناس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۷-۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۱۷]

۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۱/۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** کلمة اخری. پیر کامل آن است که متابعت رسول الله را چنان التزام کرده باشد که جز اخلاق و اوصاف نبوی درو هیچ نباشد
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی یک‌لا ضربی با ترنج و سرترنج، ۲گ (۱۳پ-۱۴پ)، ابعاد متن: ۹×۲۰، اندازه: ۱۲×۲۴/۵سم [ف: ۲۰-۳۸۳]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۴۴/۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** راحت تن درقلت طعام است وراحت دل درقلت انتقام وراحت روح درقلت آثام.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۱۵گ (۲۷۳پ-۲۸۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۸]

۸۳. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۳۴/۲۰
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: لیموئی، جلد: مقوا با رویه نایلون صورتی، ۱۶۸ص (۴۰۸-۵۷۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱-۱۵۴]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر که موی سفید را دست گیرد موی سفید بدست
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن سلطان حسین گیلانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۱۳پ-۱۲۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۵-۱۳۹]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** نادان را هیچ چیز به از خاموشی نیست و اگر این معنی دانستی نادان نبودی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج باسر، مجدول، ۲گ (۳۶۲ر-۳۶۳پ)، ۱۸-۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۵۹۸]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۷۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۶۹-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۸]

۸۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸۷
کا: برهان نیک بن مقیم نیک، بی تا [د.ث. مجلس]

۸۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰۹
در فهرست بدون مؤلف آمده؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۸۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ متن و حاشیه؛ مجدول بتحریر و طلا؛ واقف: نائینی؛ ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۲سم [ف: ۶-۳۸۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۵۳/۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۵۸]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۴
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ خط چلیپا در متن و حاشیه؛ مجدول؛ واقف: نائینی؛ ۵ص، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶-۳۸۹]

۹۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۹/۱
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد کاظم بن محمد حسین، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۶گ (۱پ-۶پ)، راسته و چلیپا سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵-۲۳۳]

۹۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲/۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در ۸۰ر-۸۱ر پراکنده‌ها است یکی با تاریخ روز سه‌شنبه محرم ۱۲۳۵؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۵گ (۷۶پ-۸۰ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۳۱سم [ف: ۵-۳۵۰]

۹۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶/۶
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن

سرخ [ف: ۵-۲۶۳]

۹۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۸۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نادان را هیچ چیز به از خاموشی نیست و اگر این معنی دانستی نادان نبودی.

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملا احمد بن شیخ الشیوخ شیخ ابی بکر بن شیخ صدرالدین، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۳گ (۱۰۰ر-۱۰۲پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۵-۹۳]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵/۴-طباطبائی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۷۳پ-۸۶پ) [ف: ۲۳-۵۱۷]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴۹/۱۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (چند سطر) و انجام (چند برگ)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سر لچکی مجدول گرهی، ۲گ (۱۹۶پ-۱۹۷)، مختلف و چلیپایی سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۸-۱۹۲]

● انوار الحکمة = انوار الحکم و اسرار الکلم / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul ḥikma = anwār-ul ḥikam wa asrār-ul kalim

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598-1680)

وابسته به: عین الیقین فی اصول الدین = الانوار و الاسرار؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۳ق

این کتاب مختصر کتاب «عین الیقین» او است با اضافاتی و با عناوین: «نور، انوار» و شامل اصول معارف و لطائف عرفانی است، دارای چهار «کتاب»: کتاب العلم بالله؛ کتاب العلم بالملائکة؛ کتاب العلم بالکتب و الرسل؛ کتاب العلم بالیوم الآخر.

آغاز: نحمدک اللهم و انت للحمد اهل و نستهدیک و هدایتنا علیک یسیر سهل ما اضیق الطریق علی من لم تکن دلیله ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله ... هذا مختصر من کتابنا الموسوم بعلم الیقین

انجام: فاذا کان یوم القیامة اکملها بهذه الرحمة مائة هذا آخر الکلام فی کتاب العلم بالیوم الآخر من کتاب انوار الحکمة ...

چاپ: طهران، بی نا، بی تا. رک: مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی۸۰۰/۵

[الذریعة ۴۲۵/۲ رقم ۱۶۷۴؛ ریحانة الادب ۳۶۹/۴؛ فهرستهای خودنوشت فیض ۱۴۵؛ دنا ۲۴۰/۲ (۲۳ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر مجلس: ف: ۹۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در حیات مؤلف؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام فیض» لطف سلمه الله» و «قدسی عفی عنه»؛ تملک: «محمد مسلم قدسی» درسال ۱۲۱۵ با مهر «عبده محمد مسلم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ذیحجه ۱۰۶۴ق؛ مصحح، محشی از مؤلف با عناوین «منه دام ظله»؛ تملک: «محمود بن محمدرضا بیدگلی» به سال ۱۲۸۹با مهر «الواثق الراجی عبده محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۷گ (۲پ-۱۳۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۵]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۸۷۶

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۶ شعبان ۱۰۷۴ق؛ از روی نسخه خط مؤلف، مجدول، با حواشی «منه دام فیضه» و «لطف عفی عنه»، محمد شفیع بن محمد مقیم با نسخه اصل در اواخر ربیع الاخر ۱۰۸۵ مقابله و تصحیح کرده؛ ۱۸۴گ، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ صفر ۱۰۷۵ق؛ مصحح، دارای نشان بلاغ، محشی با نشان «منه، منه دام فیضه»؛ چند یادداشت به‌تاریخ ۱۲۷۹؛ کاغذ: شرقی، جلد: دو رو تیماج، ۱۳۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۷-۳۴۱]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۷

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمد مقیم، تا: شوال۱۰۸۵ق، جا: شیراز؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی، مقوایی، ۲۰۳گ، ۱۸ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۷-۱۱۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ به دستور مولی محمد علم الهدی إبن فیض کاشانی؛ دستخط علم الهدی در پایان نسخه: «فرغ من کتبه من کتبه لتسع خلون من شهر صفر من شهور حجة خمس و ثمانین و الف ۱۰۸۵ من الحجج الهجریة الباهرة، سلام الله علی الصادع بها و علی عترته الطیبة الطاهرة، و الحمدلله علی آلائه المتکاثرة المتواترة، و کتب هذه الاحرف من استکتبه و ثبت له فیه التصرف الفقیر الی الله فی کل موقف و موطن محمد المدعو بعلم الهدی ابن محمد المحسن مؤلف الکتاب و ممیز العسر عن اللباب فی کل باب ادام ظلال افاداته علی رؤس الافاضل و الاماثل مادامت الاعالی فانصه البرکات علی الاسافل»، همچنین دستخط وی، در پشت برگ آغاز نسخه چنین است: «کتاب انوار الحکمة

فی اصول المعارف الدینیة استنسخته من نسخة الاصل التی خطها الوالد المصنف بیده متعنا الله بدوام صحبته فی اهنی العیش و ارعده»؛ محشی با نشان «منه ادام الله ظله»، «منه» و غیر آنها، مصحح، در برگ ۱۵ سه سطر حاشیه نیز به خط مولی محمد علم الهدی آمده؛ تملک: محمد حسینی کاشانی، محمد علی در سال ۱۱۶۱ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳۴-۳۰۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف ابن اسدالله طباطبائی حسنی سمنانی، تا: شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۰۸۹ق، جا: سمنان؛ مقابله شده؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماجی سرخ ضربی، ۱۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۱-۴۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** موافق سنه ۱۰۹۸ و لافی احد من الائمه علیهم السلام

خط: نسخ، کا: محمد سنجر بن محمد کاظم، تا: ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۶۴، ۱۷ سطر [رایانه]

۱۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶/۱

آغاز: تنبیه ماذکرناه هو التوحید الالوهی و توحید الظاهر و هو توحید الانبیاء علیهم السلام المشار الیه بقوله عزوجل قل یا اهل الکتاب تعالوا الی حکمة سواء بیننا و بینکم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدبن محمد مومن سمنانی، تا: ۱۱ ربیع الثانی ۱۱۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی از مؤلف با امضای «منه ره»، یادداشت محمد خان بن عزیز الله سمنانی تلمیذ معروف فیض کاشانی به خط خود مبنی بر اینکه این کتاب را از روی نسخه و دستخط فیض کتابت شده و با آن مقابله شده وآن نسخه را به فیض به او فرستاده و در نزد وی بوده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۹۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۱۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الثانی و الرابع الاخیر مطابق سنه ثلثین و مئه و الف

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۰ق [رایانه]

۱۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۴۸

انجام: برابر

خط: نسخ بی‌نقطه، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۱۱۳۱ق؛ محشی با نشان «منه ره» و «مصلح»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۱۷۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۲۱۱]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: تیماج قهوه‌ای و پوشش، ۲۰ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۷۹]

۱۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۱مجموعه بدون شماره

آغاز: برابر

کا: مصطفی بن احمد خوئینی، تا: ۲۵ شوال ۱۲۵۶ق؛ ۱۹۷ص (۱-۱۹۷) [دلیل المخطوطات: ۱-۲۵۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۴۶۹]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد اسماعیل بن محمد علی حسینی، تا: ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶۹گ، ۱۴ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۲]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۲۱

بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلامعلی، تا: سه‌شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۷۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** من الائمة علیهم السلام ... البرکات علی الاسفل

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۵۷ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۷

آغاز: کلمات الهی من انوار الحکمه للفیض (ره)؛ **انجام:** ابن عباس لیس فی الدنیا مما فی الجنه الا لاسماء

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج خرمایی، ۱۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱-۴۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۸۹۴

آغاز: کتاب العلم بالیوم الآخر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه ناقص و برخلاف ترتیب صحافی شده؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: مقوا. عطف و گوشه‌ها پارچه مشکی، ۹۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۱-۴۲]

۲۲. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بخش اول؛ بی‌کا، بی تا [دلیل المخطوطات: ۱-۵۴]

۲۳. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۴۲

خط: نسخ، کا: محمد بن سعید بن محمد بحرانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ان الروح الانسانی کمرآة فاذ اصقلت ... و لم

یمنعها حجاب عن ذلک و ذلک
شامل کتاب نخستین و اندکی از کتاب سوم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از لطف الله؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد،۹۱گ، ۱۵ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۵۹]

● **انوار الحکمة** / کلام و اعتقادات / فارسی
anvār-ol hekma
بهبهانی، عبدالله بن محمد، -۱۳۲۵ قمری
behbahānī, ‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1907)
تاریخ تألیف: ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۱۰ق
مؤلف همان است که کتاب احقاق الحق را در رد کتاب «هدایت النمله» آقا رضای همدانی و اثبات درستی عقاید شیخیان نگاشته و نیز کتاب «جامع التوحید» و «عقاید المؤمنین» را نوشته است و از آقا حاج محمد خان کرمانی پرسش‌هایی نموده و او در ۱۳۰۸ق پاسخ داده است. رساله حاضر مشتمل بر یک «مقدمه» و چهار «نور» است: مقدمه شامل بر دو «مطلب»: اول، در بیان معنی علت، دوم در بیان عدم صحت اطلاق علت بر حق تعالی؛ نور ۱. بیان علت فاعلی از برای اشیاء و حوادث؛ ۲. بیان علت غائی؛ ۳. بیان تحقیق علت مادی؛ ۴. بیان تحقیق علت صوریه. نویسنده در میان گوید: «قال السید السند و الرکن المعتمد السید کاظم اعلی الله مقامه فی جواب ...»
[دنا ۲۴۱/۲]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۶۹
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین اما بعد چنین گوید بنده خاطی و اسیر فانی
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عبدالحسن بن عبدالرحیم ابن شعبان بن محمد باقر بن محمد سعید بحرانی قطیفی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۱۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج عنابی لایه‌ای، ۴۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۷۷۷]

● **انوار حکمت** / اخلاق / فارسی
anvār-e hekmat
رجبلو، محمد کاظم بن ملا زین العابدین، -۱۳۷۰ قمری
rajablū, mohammad kāzem ebn-e mollā zeyn-ol-‘ābedīn (- 1951)
رساله مفصلی است در موعظه و پند و اندرز. این رساله گویا تحریر خطابه‌های منبری مؤلف است که به صورت نامرتب در مجالسی جمع‌آوری شده است. مؤلف در هر مجلس با ذکر آداب دینی و پند و اندرز و دعوت به توحید و محبت اهل بیت (ع) در اثنا اشعاری را به فارسی ذکر می‌کند و در پایان کتاب، مراثی اهل بیت (ع) به ویژه سید الشهداء (ع) را بیان می‌نماید. مؤلف در اوایل کتاب در برگ‌های ۹ تا ۵۶ مطالب مفصلی را از کتاب «مرشد الواعظین» حاجی ملا محمد رضا بن محمد صادق استرآبادی [الذریعة ۳۰۸/۲۰] در وعظ و اندرز به فارسی نقل می‌نماید.
[دنا ۲۴۱/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳۵
آغاز: الحمدلله العلی الذی کل دون صفاته تجبر الافواه و ضل عند جلاله غایة درک الاوهام و منتهاه فهو کما اثنی علی نفسه بانه فی السماء اله و فی الارض اله و الصلوة و السلام علی تالی لا اله الا الله المعروف فی السموات و الارض بانه رسول الله و علی صهره و ابن عمه و کاشف همه و غمه ... بر طالبان نقد منقبت و درر شاهوار و داعیان استماع قلیل از صفت جواهر آبدار حیدر کرار مخفی نماند.؛ **انجام:** ۱۱- بیرون آمدن خورشید از سمت مغرب و بسته شدن در توبه ۱۲- زنده شدن بعضی مؤمنین ۱۳- دمیدن صور ۱۴- روز خمسین الف ۱۵- حساب نامه اعمال.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ دو نوشته از علی اکبر بن مرحوم ملا حسین بن تاریخ ۱۲۷۶؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای ضربی ترنج با سر با نقش گل و بلبل، ۱۳۲گ، ۱۷-۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳۸-۵۷۴]

← انوار الحکم و اسرار الکلم ← تاریخ محاربات حضرت محمد
← انوار الحکم و اسرار الکلم ← انوار الحکمة

● **انوار حلبیه در حالات چهارده معصوم** / تاریخ معصومین / فارسی
anvār-e halabīye dar hālāt-e čahārdah ma‘sūm
رساله مفصلی است که از مسوده به بیاض نرسیده و نسخه حاضر همان مسوده است. این رساله در تاریخ ائمه (ع) به صورت منبری با ذکر خطبه‌ای در سرگذشت هر امام برگزار شده است. مؤلف از دانشمندان شیعی قرن چهارده هجری است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۷-۲۴/۱۴۷
آغاز: مراد و منظور و تویی مرید من اگر به واسطه وجودت نبود عوالم امکان را خلق نمی‌کردم پس بواسطه آن جناب مستطاب؛ **انجام:** دیگر جناب اقدس الهی فرموده که الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی یعنی امروز کامل کردم برای شما.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای کرمی عطف پارچه سرخ، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۵۳۵]

● **انوار حلیه و کشف اسرار علویه** / عرفان و تصوف / فارسی
anvār-e hellīye va kašf-e asrār-e ‘alavīya
مجذوبعلی شاه، محمد جعفر بن صفر، ۱۱۷۵-۱۲۳۸

قمری
majzūb-‘alī-šāh, mohammad ja‘far ebn-e safar (1762-1823)

جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۶۱۰]

● الانوار الحيرية و الأقمار البدرية فى اجوبة المسائل الأحمدية / فقه / عربی

al-anwār-ul ḥayrīyya wa-l aqmār-ul badrīyya fī ajwibat-il masā’il-il aḥmadīyya

بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷-۱۱۸۶ قمری
bahrānī, yūsof ebn-e ahmad (1696-1773)

محل تألیف: کربلا
پاسخ استدلالی به ۷۰ سؤال فقهی است که شیخ احمد نامی از او پرسیده است که به مناسبت تألیفش در کربلا و هم نام سائل، بدین نام موسوم داشته است. پرسنده این مسائل شیخ احمد نامی است و در دیباچه با عنوان «اخ الجليل و الخل النبيل الامجد الاسعد» یاد شده است. بنا به مذکور در خاتمه کتاب «لؤلؤة البحرين»، مؤلف را دو تأليف است به عنوان «اجوبة المسائل» که سائل هر دو «احمد» نام اند. سائل یکی شیخ احمد سیوری بحرینی، و سائل رساله دیگر شیخ احمد بن مقدس شیخ حسن بحرینی است. این کتاب تألیفی دیگر و پرسنده مسائل آن ظاهراً غیر از این دو تن باشد. مؤلف در خاتمه کتاب «لؤلؤة البحرين»، این کتاب را چنین توصیف نموده است: «و هی تبلغ قريباً من مائة مسئلة قد خرج الان منها ما يقرب من خمس و خمسين مسئله». دانسته نشد که مؤلف موفق به اتمام کتاب شده یا نشده. در سال ۱۱۸۲ (که تاریخ ختم تألیف لؤلؤة البحرين است) قریب پنجاه و پنج مسأله را جواب نوشته است. این نسخه را کاتب تمام نکرده و حاوی جواب به شصت و نه مسأله و متن سؤال هفتادم است. مسأله اول: «ما قول شيخنا فيما يجرى على الانسان من المصائب و النوائب و الرزايا و البلايا كمن خرج للتجارة او الحج او الزيارة و اكله سبع او قتله لص او غرق فى البحر و لو علم باحد هذه الاسباب المهلكة لما قدم عليه هل يكون ذلك اختيارياً جرى عليه باختياره ام اضطرارياً جرى عليه باضطراره رغماً على انفه و لو كان هو اختيارياً لكان هو القى نفسه الى التهلكة التى نهى الله عنها»؛ مسأله هفتادم: «ما يقول شيخنا فى منجزات المريض من وقف و ابراء او بيع او هبة او تمليك او عطية».
آغاز: اما بعد حمدالله سبحانه على مزيد افضاله و الشكر له جل شأنه على حميد نواله ... فيقول الفقير إلى ربه الكريم يوسف بن احمد بن ابراهيم الدرازى البحرانى ...
[دنا ۲/ ۲۴۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** الجواب و الله الهادى الى جادة الصواب ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: ملک زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ محشی؛ تملک: شیخ احمد احسائی و فرزندش شیخ علینقی با اثر خط و مهر هر دو؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه با عطف و گوشه تیماج، ۱۱۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۴۷] و [ف: ۵-۳۹۳]

● الانوار الخاقانية / اخلاق / عربی

al-anwār-ul xāqānīya

اهداء به: فتحعلیشاه
این کتاب در اخلاق عرفانی به‌روش شیعی اخیر و آمیخته با علم حروف است، در هفت «تنویر» و با عنوان‌های «نور».
آغاز: ربنا اننا سمعنا مناديا ينادى للايمان ان آمنوا بربكم فآمنا ربنا بك و بمناديك ...

همانند:
۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۱۹
خط:نسخ،کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ اصل و خط خورده [نشریه: ۲-۱۳۸]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** على هاجرها آلاف آلاف ثناء و تحية.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۴۵؟؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی زمینه سیاه با گل و بوته زرین، ۲۰۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۷/۸سم [ف: ۱-۵۳]
۳. رشت؛ مدرسه مهدویه؛ شماره نسخه: ۱
بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [نشریه: ۵-۳۹۲]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** من خضر الدمن الرياض و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته و قد وقع الفراغ من تسويد هذه البياض و تقييد هذه الرياض فى الخمس الاول من النصف الاول من الثلث الثالث من الربع الرابع من الثلث الثالث من الخمس الرابع من النصف الاول من العشر الرابع من العشر الثالث من الالف الثانى من الهجرة النبوية على هاجرها آلاف (الحمد لله الذى وفقنى لما امرنى الفاضل ... من تسويد هذا القطوط و الطروس و ترقيش هذه الطرائف و الطاووس ... فى الاربعا ضعف الباقى من الاول من الثانى من السادس من الرابع من الثالث من الثانى من هجرة سيدنا ... عليه ... التحية اتمها
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ به دستور مؤلف نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنائی ضربی مقوایی، ۱۸۷گ، ۲۲ سطر (۱۷/۵×۲۹/۵)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۷-۲۶۲۱]

● الانوار الخاقانية = مقامة / ادبیات / عربی

al-anwār-ul xāqānīya = maqāma

رساله‌ای است مسجع و مقفی که مؤلف آن را مقامه نامیده در شکایت خویش از آنچه آن را ناخواسته می‌داند. وی در بث الشکوای خود ذکر می‌کند که: وارد دار الخلافة طهران شدم و خدمت ابوالفضل رسیدم که به احتمال قوی، «حاج میرزا ابوالفضل طهرانی» باشد. به نظر می‌رسد مؤلف، قدرت ادبی خود را به مرحوم حاج میرزا ابوالفضل که از فحول علم و ادب بوده، عرضه کرده است.
[دنا ۲۴۱/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱۸/۵

آغاز: نحمدك اللهم یا من افقر لا لهوان و اقفر لا لتوان و اغنی لا لغنیته و اقنی لا لقنیته؛ **انجام:** و تقوس ظهری و تیبس نهری و تساقط نهری و تساقط اسنانی و انثناء عنانی ...

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول یک لا، ۱۱گ (۸۸–۹۸)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۸–۵۰۵]

● انوار خلاصة الحساب فی شرح خلاصة الحساب /

ریاضیات / عربی

anwār-u xulāṣat-il ḥisāb fī š.-i xulāṣat-il ḥisāb

سهارنپوری، عصمة الله بن اعظم،-۱۱۰۰ قمری

sahāranpūrī, ʻesmat-ol-lāh ebn-e aʻzam (- 1689)

وابسته به: خلاصة الحساب شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳–۱۰۳۰)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۶ق

شرحی است بر کتاب «خلاصه الحساب» شیخ بهائی (م۱۰۳۱) که در آن به تفصیل مجملات و توضیح مشکلات متن پرداخته شده است. شارح، به جهت ممزوج نشدن عبارات متن با الفاظ شرح، پس از بیان جمله‌ای کامل از متن با عبارات مناسب به شرح آن پرداخته است.

آغاز: سبحان من عنده علم الحساب لصفات کماله واسمائه وله علم العدد لجمیع آلائه و قسمة نعمائه ... سمیته انوار خلاصة الحساب و ارجو من المحبین و الخلان ... اما بعد فیقول اعصی عبادالله الکریم الغفور عصمة الله بن اعظم بن ساکن سهارنفوران، علم الحساب لغایة ظهور منافعه و فوایده ... .

انجام: کما اوصی الشیخ فی الاشارات بالبخل عن تعلیم الحکمه لمن لیس من اهل الاشارات. فان لم یکن المخاطب من اهل هذا الکتاب فلنسکت من شرح الحساب.

چاپ:کلکته، ۱۸۲۹م، با نام مؤلف آن شیخ بهائی [و یکی دانستن نویسنده متن و شارح]

[دنا ۲۴۱/۲؛ العلماء , ص ۲۰۸؛ فهرستواره منزوی ۲۶۰۹/۴]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵

آغاز: و رسائل صغیره و کبیره و من بینها کتاب خلاصه الحساب کاسمها من القشر ... و انی کثیرا ما یجول فی خلدی و یحول فی صدری ان اشرح لها شرحا یفصل مجملاتها؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی لولادار، ۱۸۵گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۱۶–۵۱]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز [نشریه: ۷–۱۰۵]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۲۰ صفر ۱۲۲۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای طبله پشت ندارد، ۱۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱–۲۱۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۷۲

آغاز و انجام: برابر؛ فقد اتفق جفاف قلم اللسان عن تصور هذا الشرح و فراغ لسان العلم عن تقریر هذا الشرح ... .

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن شیخ سلطان معروف به وحید، تا: ۱۷ رمضان ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۲۰۱گ، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۲–۸۰]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱–۸/۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** والشقاق فاحفظ ... الیك و الله حفیظ علیك و هذا کما اوصی الشیخ فی الاشارات ... و ذریعة الی تذکرة الاخوان و الاختیه و وسیلة الی دعائهم لی بحسن العاقبة آمین آمین رب العالمین.

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق، به دستور میرزا احمد؛ مصحح؛ جلد: مقوا با روکش پارچه قهوه‌ای عطف وگوشه‌ها تیماج مشکی، ۱۵۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱–۵۳۵]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمد لله علی الاتمام والاختتام و الصلوة و السلام ... و معاندیهم الی یوم الدین.

بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن تریاکی روشن، ترنج و نیم ترنج، حاشیه منگنه، ۲۴۵ص (۱–۲۴۵)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰–۲۷۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن حاجی مرحوم، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۴گ (۱پ–۱۳۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۷سم [ف: ۳–۳۲۹]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۲۳/۲

خط: نسخ، کا: شکر الله بن حسن مرندی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸۰گ (۵۷پ–۱۳۶پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱–۲۸۶]

● **انوار الدراية فی شرح بداية الهداية** / فقه / عربی

anwār-ud dirāya fī š.-i bidāyat-il hidāya

بحرانی اصبعی، عبدالحسین بن احمد، ق۱۲ قمری

bahrānī-ye asba'ī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e ahmad (- 18c)

وابسته به: بداية الهداية؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۸ق

شرحی است بر بداية الهداية حر عاملی، که شارح ضمن توضیح و بیان متن، دلایل قرآنی و روائی هر یک از اصول و فروع را نیز آورده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل الکتاب و السنة بعد الأئمة صلوات الله علیهم مرجعاً ...

انجام: و الظاهر انها اکثر من ذلک کما یشعر الیه کلامه فیما بعد تقریبا لا تحقیقا لان فی بعض ما اخذت فی ذکره تکرارا یسیرا و لا شک فی ذلک لمن اطلع علی هنالک و الحمدلله رب العامین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و السلام علی من اتبع الهدی. تم و کمل بعون الله ... علی ید مؤلفه الجانی عبدالحسین ... حامداً مصلیا مستغفراً.

[دنا ۲۴۲/۲؛ الذریعه ۵۹/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۱۰ق؛ مصحح، محشی؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۱۱۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۰/۹سم [ف: ۲۰-۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۸۴

آغاز: الواجبات من اضافة الصفة الی موصوفها و المحرمات عطف علی سابقه و لا ادخل معها یعنی مجموع القسمین الا الیسیر من المستحبات و المکروهات.؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن صالح، تا: شنبه ۱ شعبان ۱۲۰۱ق، به درخواست مؤلف؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح، مقابله شده؛ تاریخ تولد ملامحمد خلف ملا اسماعیل مندانی به تاریخ لیل جمعه ۱۴ ذیقعده ۱۲۵۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۱۸۵]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۱۴/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی بن عبدالعلی یزدی، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۱۲۹ص(۱۹۳-۶۵)،۲۴سطر(۸×۱۶)،اندازه:۱۶×۲۱سم[ف: ۵-۱۵۳۷]

● **انوار الدرر فی ایضاح الحجر** / کیمیا / عربی

anwār-ud durar fī īḍāḥ-il ḥajar

جلدکی، علی بن ایدمر، -۷۶۲ قمری

jeldakī, 'alī ebn-e aydamor (- 1361)

رساله مختصری است در بیان خصوصیات سنگی به نام «حجر مکرم» که در علم کیمیا کاربرد دارد. دارای ده «باب» و یک «وصیت» که همان خاتمه است: ۱. معرفت ماهیة الحجر؛ ۲. وحدة الحجر؛ ۳. کیفیة الحجر؛ ۴. أوزان الحجر؛ ۵. نار الحجر و أنواعها؛ ۶. تکلیس الحجر؛ ۷. تقطیر الحجر؛ ۸. تصعید الحجر؛ ۹. تطهیر أجزاء الحجر؛ ۱۰. ترکیب الإکسیر.

آغاز: الحمدلله المقدس عن الترکیب و التحلیل و الشبه و المثال المنزه عن الاتحاد و الحلول و الحرکة الانتقال ... و سمیته انوار الدرر فی ایضاح الحجر و رتبته علی عشرة ابواب و وصیة هی الخاتمة

انجام: و إن تحض بتحیاتک من طاب أصلاً و فرعاً محمد و آله الطیبین الطاهرین منهلاً و مشرعا و قد آن لنا نختم الکتاب بعون الملک الوهاب ... و الحمد لله رب العالمین.

[دنا ۲۴۲/۲ (۱۸ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- انوار الدرر فی ایضاح الحجر (ترجمه)

۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفور بن عبدالغنی انصاری، تا: ۲۱ صفر ۱۱۶۹ق [نشریه: ۲-۱۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، ۴۳گ (۱۱پ-۵۳ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۷۴۳]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۲

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: بدون جلد، ۷گ (۱۳ر-۱۹ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۳۳۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۷۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، یک لا، ۳۶گ (۶۴-۹۹)، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۲۹-۵۸۰]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی نبی الرحمة و کاشف الغمة محمد و آله الطیبین و الطاهرین الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ محرم ۱۲۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: میشن سرخ، ۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۱سم [ف: ۱-۵۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذه الطوایف سماهم ابونصر الفارابی فی

کتاب ... و هذه للاسرار التی اودعناک من سر الله تعالی لخاصته و عهد الله لعارفه و امانه الله فی ارضه قد اودعناه هذه الورقات الیسیرة
خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق [الفبائی: ۷۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۹۲۶
خط: نستعلیق، کا: علی اصغر تهرانی، تا: ۱۲۷۶ق [الفبائی: ۷۲]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله رب العالمین حمدا یفوق حمد الحامدین و حسبنا الله و نعم الوکیل.
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد علی سواد کوهی رامکوهی، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی با ترنج و نیم‌ترنج، ۳۴ص (۱۱۷–۱۵۱)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰–۴۹۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۳۱/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد تقی طبیب نوری مازندرانی ابن محمد نبی، تا: ۱۲۹۳ق، جا: دارالدولة کرمانشاهان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸گ (۷پ–۲۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۱سم [ف: ۹–۲۸۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لله الحمد و المنة و به التوفیق و العصمة و صلی الله علی نبی الرحمة و کاشف الغمة محمد و آله الطاهرین و الحمد لله رب العالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: ایرانی مجرد، محمد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: فرنگی حنائی، جلد: میشن دارچینی، ۴۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [الفبائی: ۷۲]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۶/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفتح من الله تعالی علی من یشاء انشدورقی قافیة النون: و ما فرقاً بالحل لالیغسلا ×× فبا العسل بعد الحل یجتمعان
خط: نستعلیق، کا: محمد علی طهرانی، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی آبی فلفل نمکی، جلد: میشن لایی سبز مغزی سیاه، ۲۲گ (۱۱۱پ–۱۳۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۷سم [ف: ۶–۲۷۳]

۱۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۴گ (۱پ–۱۴ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱–۵۵۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۵/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** الهی انت حسبی الهی انت حسبی الله انت حسبی لا اله الا هو علیه توکلت و الیه انیب و هو ولی التوفیق
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۳۱ر–۴۲پ) [ف:۳۶–۳۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۳۱/۳۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تازه، ۵۱ص (۵۱۵–۵۶۵)، ۱۳ سطر (۱۳×۲۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۷–۴۶۸]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۰۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاما غسل الدهنین، و هما دهن الحجر و دهن المعدن، فان هر قل قال فی مصحفه، الرابع ...
نسخه در باب هشتم، در تصعید حجر افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶گ (۱پ–۱۶پ) [ف: ۸–۴۷۰]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۴۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان یصل الیها الواحد بعد الواحد و لاینحل مستحقه و لایجوز علی غیر مستحقه، و الحمدلله واهب الفیض، تمت انوار الدر فی ایضاح الحجر
خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۱۳گ (۱۱ر–۲۳پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸–۴۸۵]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۸۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا الصنعة و توکل علی الله و اطلب العون منه فانه جواد کریم. تمت الکتاب
خط: مختلف، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۶/۱۲
آغاز: الباب الخامس فی نار الحجر و انواعها و اصناف انواعها، اعلم ان مقادیر النار و وزنها و نسبتها مما لا یخفی علی ذی فهم
نسخه اصل: کتابخانه نمازی ـخوی ۵۴۶ [این بخش از مجموعه در فهرست نمازی تفکیک نشده]؛ خط: نستعلیق و نسخ، کا: محمد رحیم بن حاجی رضی خوئی، بی‌تا؛ ۱۳ص (۱۹۸–۲۱۰) [عکسی ف: ۳–۱۵۰]

● انوار الدرر فی ایضاح الحجر (ترجمه) / کیمیا / فارسی

anwār-ud durar fī īḍāḥ-il ḥajar (t.)

وابسته به: انوار الدرر فی ایضاح الحجر؛ جلدکی، علی بن ایدمر (-۷۶۲)

ترجمه «انوار الدرر فی ایضاح الحجر» در ده باب و یک وصیت که متن عربی آن از جلدکی می‌باشد و در آن از بسیاری از کتاب‌های خود جلدکی و دیگران یاد شده است.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی قیاس خداوندی را که سزاوار خدا ایست که مقدس است ذات او از ترکیب و تحلیل و شبه و مثال ... چون باین داعی واضح شد اشارات اراده کرده بسوی ایضاح آنچیزهایی که مستور کرده‌اند ... و نامیدم این کتاب را بانوار الدرر در ایضاح حجر

انجام: منهلا و مشرعا و قد آن ان نختم الکتاب بعون الله الملک الوهاب و لله الحمد و المنة و به التوفیق و العصمة و صلی الله علی نبی الرحمة و کاشف الغمة محمد و آله الطیبین الطاهرین و الحمدلله رب العالمین.

[دنا ۲۴۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۹۴۱/۵]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۵۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۵۷گ (۳۴ر-۹۰ر)، ۱۷ سطر (۱۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۲۲/۵×۲۸سم [ف: ۸-۶۸۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۴

آغاز: برابر **انجام:** (باب دهم) در ترکیب عمل است (گ ۷۲ ر) ... و رمز کرده‌اند این حکما بر این اشیاء بهر چیزیکه یافت میشود در عالم و هر که بشنود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (گویا دو برگ)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۴۲گ (۳۲ر-۷۳پ)، ۱۳ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶-۲۲۶۷]

● الانوار در فضائل ائمه اطهار / فضایل و مناقب / فارسی

al-anvār dar fazā'el-e a'emme-ye athār

جباعی حارثی، عبدالعظیم بن محمد

jobā'ī hāresī, 'abd-ol-'azīm ebn-e mohammad

[دنا ۲۴۲/۲]

تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ...

از باب ششم است در ذکر ماورد فی الاثنی عشر خلیفة ائمة الهدی ... باب هفتم در حالات امام زین العابدین ع تا آخر حالات امام موسی بن جعفر (ع)؛ بی‌کا، تا: در پایان نسخه آمده بلغ قبالا بنسخة الاصل ... ۱۸ محرم ۹۶۷ق [نشریه: ۷-۵۱۸]

● انوار الذاکرین / دعا / فارسی

anwār-ud ḏākirīn

حسینی، محمد، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad (- 19c)

کتابی است در ادعیه مأثوره که به التماس جمعی از برادران دینی از کتب اربعه و دیگر کتب علمای امامیه انتخاب و در ۱۴ «باب» و یک «خاتمه» مرتب شده: باب ۱. نماز پنج‌گانه در پنج «فصل»: فصل اول در تعقیب نماز صبح ...؛ باب ۲. آداب خوابیدن و دعاهای مخصوص به آن؛ ۳. آداب نماز شب؛ ۴. آداب روز جمعه؛ ۵. نمازهای سنتی؛ ۶. اورادهای چندی که ائمه انام به جهت قضای حاجت‌های عمده با اسناد معتبره روایت کرده‌اند؛ ۷. در ادعیه ماثوره که به جهت حوائج فقیر خود تجربه نموده‌ام؛ ۸. اورادی که به طریق مشایخست و به تجربه رسیده است؛ ۹. دعاهای مخصوص سفر؛ ۱۰. علوم غربیه؛ ۱۱. ادعیه به جهت مرض‌ها و کوفت‌ها؛ ۱۲. زیارت ائمه انام و ثواب آن؛ ۱۳. دعای متفرقه. در نسخه موجود باب‌های آخر بسیار مختصر و بدون عنوان آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۳۴

آغاز: حمد و سپاس خدایرا که اجابت کننده داعیانست و قضا کننده حاجتمندانست فایض الانواریست که بندگان را ... و بعد بر ضمایر انجم نظایر اهل خبره و اعتبار؛ **انجام:** آنچه خواهد در آن روز بوی برسد و از جمیع بلاها و آفتها ایمن باشد بعون الله الملک العلام.

بی‌کا، تا: غره ذیحجه ۱۱۰۷ق؛ مصحح، مجدول به طلایی، مثنوی در ۱۸ بیت در توسل به چهارده معصوم با این مطلع «الهی باعزاز پاکان تو ×× بسوز دل درد ناکان تو/ الهی باعجاز آن چند تن ×× که هستند فخر زمین و زمن» ؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۲۱۵گ، ۹ سطر (۴×۷/۵)، اندازه: ۷/۵×۱۲سم [ف: ۳۵-۵۰۳]

● انوار الربیع فی انواع البدیع / بدیع / عربی

anwār-ur rabī' fī anwā'-il badī'

مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲-۱۱۱۸ ؟ قمری

madanī, 'alī xān ebn-e ahmad (1643-1707)

وابسته به: البدیعة = قصیدة بدیعة بدیعیة؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸)

اهداء به: محمد اورنگ زیب

تاریخ تألیف: ۱۹ ذیقعده ۱۰۹۳ ق = مطابق جمله (طیب الختام)

این کتاب از معاریف کتب در این فن است، شارح به سال ۱۰۷۷ در دوازده شب قصیده‌ای در مدح حضرت ختمی مرتبت (ص) در ۱۴۷؟ بیت انشاء نموده و آن قصیده مشتمل بر ۱۵۳ نوع از صنایع بدیعیه می‌باشد و هر یک از ابیات مشتمل بر صنعتی است. سپس در ذیل هریک از ابیات، به شرح و بسط کامل آن پرداخته و به ابیاتی از شعرا و ادباء معروف استشهاد نموده و در بعضی از موارد شرح مختصری از سیره و تاریخ آن شاعر را نگاشته است. او در مقدمه می‌گوید: من از آغاز تحصیل به آموختن امور مختلف ادبی به خصوص فن بدیع علاقه وافر داشتم و در نظم و نثر آن غور نموده تا در این فن تبحر یافتم. روزی در شرح قصیده بدیعیه ابن حجه نظر کردم و پس از مطالعه بر آن شدم که خود قصیده‌ای در مدح رسول اکرم بسرایم پس از اتمام، آن را برتر از قصیده ابن حجه یافتم و این امتیاز موجب شد که شرحی بر آن بنگارم پس این شرح را که حاوی نکات لطیف ادبی است بر آن نگاشتم. نویسنده در تاریخ پیدایش علم بدیع می‌گوید پایه گذار آن ابن معتز عباسی بوده که آن را در ۲۷۴ق تدوین کرده است. در خاتمه با عنوان «تراجم ارباب البدیعیه» ترجمه حال مختصری از هشت نفر از مؤلفین در علم بدیع را آورده که عبارت اند از: شیخ صفی الدین حلی (- ۷۵۲ق)، شمس الدین بن جابر اندلسی (- ۷۸۰ق)، ابوجعفر احمد بن یوسف غرناطی (- ۷۹۰ق)، شیخ عزالدین موصلی (- ۷۸۹ق)، ابوبکر بن حجت حموی معروف به ابن الحجة (- ۸۳۷ق)، جلال الدین سیوطی (-

۹۱۱ق)، وجیه الدین عبدالرحمن علوی و شیخ عبدالقادر طبری
آغاز: بسمله الحمدلله بدیع السماوات والارض والصلوة علی نبیه وآله و صحبه الهادین الی السنة و الفرض ... و بعدفان العبد الفقیر ... صدرالدین المدنی ابن احمد نظام الدین الحسینی
انجام: فلما کان لیلة العید انهی بعض اعداء الطبری الی ذلک الامیران الخطیب و الامام ...
چاپ: با تحقیق و کوشش شاکر هادی شاکر، در ۸ مجلد، نجف، مطبعة النعمان، ۱۹۶۸–۱۹۶۹؛ تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۰۴ق، وزیری بزرگ، ۸۲۷ص؛ هند، ۱۳۰۴
[الذریعة ۴۲۶/۲؛ دنا ۲۴۳/۲ (۴۳ نسخه)؛ مشار عربی، ص ۱۰۰]

شرح و حواشی:

۱– خلاصة البدیع من انوار الربیع؛ حسینی زنوزی، محمد باقر بن محمد (–۱۴)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷/۲
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۳ محرم ۱۰۸۱ق؛ آنچه روی آن خط کشیده است در چاپی نیامده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۱۶گ (۹ر–۱۲۴پ)، ۲۶ سطر (۱۶/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۳سم [ف: ۸–۳۱۸]

۲. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در دو جلد صحافی شده؛ سرلوح مذهب، مجدول، مصحح، محشی با نشان «منه»؛ تملک: محمد حسین بن محمد محسن بن عبدالله میرزا فرزند فتحعلی شاه قاجار در ۱۲۹۳ق با مهر «محمد حسین بن محسن» (بیضی)؛ واقف: منصور منصوری، اندازه: ۱۵×۲۳سم [نسخه پژوهی: ۱–۵۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۳۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما احسن قول القاضی الفاضل معتدرا عن کتاب کتبه لبعض اصحابه لیلاً کتبها المملوک و قد عمشت عین السراج و شابت لمة الداوة و کل خاطر السکین وضاق صدر.
سی و سه برگ از آغاز این کتاب؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی آهارمهره با جدول و کمند، جلد: چرمی یک‌لا، ۳۳گ، ۲۶ سطر(۱۱/۷×۱۹/۲)، اندازه: ۲۱/۴×۳۰/۲سم [ف: ۱۳–۱۱۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و شابت لمة الدواة و کل خاطر السکین و ضاق صدر
موجودی ۳۲ برگ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول به تحریر و لاجورد و اکلیل، کمند به تحریر و اکلیل، محشی درباره واژه حمد و غیره؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن یک‌لا مشکی ضربی، ۳۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۵–۱۷]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۶۰
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، باسرلوح زیبا [ف: ۳–۷۱]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵
آغاز و انجام: برابر
توضیح: از ابتدای کتاب تا صفحه ۴۹۴ انوار الربیع و از صفحه ۴۹۶ تا آخر نسخه تکمله آن آمده؛ خط: نسخ ریز خوش، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، حاشیه زر، ترنج و نیم ترنج، جدول حاشیه زر و بین جداول گل و بوته، ۳۳۷گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹–۱۹۹]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۵۱
بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ ۳۱۰گ، قطع: رحلی [ف: ۷۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۳ ط
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: ۹۰]

۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۹۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲–۱۳۸]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب و مرصع ممتاز، در دو صفحه اول نقوش اسلیمی گل و بوته زر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۷/۲– ۸۰]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۰۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج ماشی مقوایی، ۳۲۰گ، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۳۱سم [ف: ۸–۸۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۳–طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ استادانه، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول و کمند؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عسلی، ۳۳۸گ، ۲۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۲۴–۱۵۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ناتمام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی و ضربی و مقوایی با ترنج، ۱۰۶گ، ۲۱ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [سنا: ف: ۲–۳۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سر لوح مزدوج مذهب مرصع، مجدول، کمند به تحریر، یادداشتی با این عبارت: «هو الله تعالی شأنه در دارالخلافه طهران صانها الله عن طوارق الزمان از عالیجاه مقرب الخاقان میرزا سید علی علوی فاطمی مستوفی دیوان همیون برسم هدیه و تعارف رسید به‌تاریخ شوال المعظم ۱۲۵۸»؛ مهر: «اردشیر» (بیضی)؛ واقف: میرزا رضا خان نائینی، مرداد

۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: مشکی، ۴۰۶گ، ۲۵ سطر(۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲۵-۱۵]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ واقف: میرزا رضا خان نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن زرشکی، ۲۴۵گ، ۲۳ سطر (۱۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۵-۱۶]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بسطه الید الخلیق بان یصفد لا ان یصفد وجدیر بان یعد لا ان یوعد وکذا قوله لما قال له.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: مقوایی آبی عطف و گوشه تیماج، ۹۸گ، ۲۳ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۲-۵۶۱]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۲۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ما قبل رساله حاضر آغاز رساله تسهیل العروض و مقداری از مناسک حج منظوم میرزای قمی اثر ابراهیم بحرانی قدیحی خطی و به خط وی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۳گ (۲۹پ-۵۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۵]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، کا: علی میرزا بن علیخان، تا: دوشنبه ۱۸ شعبان ۱۲۲۷ق؛ مجدول، مذهب، دارای کمند به تحریر و سیمین، مصحح، محشی به لفظ «منه»، مقابله شده، دارای سر لوح مزدوج مذهب مرصع، دارای یادداشتی است با این عبارت: «این کتاب را جناب منجم باشی میرزا عبدالباقی عوض کتاب جغرافیا که به مشار الیه داده بودم تعارف داد و کان ذلک فی شهر شعبان المعظم من شهور سنة ستین و مأتین بعد الالف ۱۲۶۰ من هجرة النبویة الان صار ملکی و غدا لغیری کذلک الدهر یوم لنا و یوم علینا اللهم اجعل عواقب امورنا خیرا بحق محمد و آله الاطهار (مهر با رقم) نایب الایالة ۱۲۵۶»؛ واقف: علی اکبر حکمت، آبان ۱۳۴۰؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۳۸۴گ، ۲۷ سطر(۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۵-۱۶]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد بن عبدالکریم الهروی المسکر، تا: شنبه رمضان۱۲۳۳ق، جا: مشهد، حسب الامر مجتهد العصر حاجی میرزا عبدالجواد؛ مجدول، با سرلوح زیبا؛ مهر: «الراجی علی رضا الحسینی»، «عبدالجواد الحسینی»، «نصرالله التقوی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۳۷ص، ۲۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۱-۲۵۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷۵

آغاز و انجام: برابر

ترجمه چند فقره را در آخر کتاب آورده؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا فراهی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۲۳۳ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج ضربی سیاه،۳۵۴گ(۳پ-۳۵۶)، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰/۷×۳۲سم [ف: ۱۲-۱۵۴]

۲۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیت بدیعیه المقری قوله. بخت رجال بحبل المصطفی اعتصموا ×× من الشفاء و قال الفوز بالنعم. التکمیل فیه قوله و بالوالفوز بالنعم. تم بحمدالله تعالی و توفیقه شرح البدیعیه المسمی بانوار الربیع فی انواع البدیع فی یوم الجمعه عشرین شهر ربیع المولود من شهور سنه ۱۲۳۵ من الهجرة المبارکه النبویه ... تم بالخیر. سئوال: ایها الفاضل فینا آفتنا ×× و ازل عنا بفتیاک العنا/ کیف اعراب النحاة النحو فی ×× انا انت انصار انت انا؛ جوابه: انا انت انصار بی مبتدا ×× فا عتبرها یا اماماً سننا ... و انا الجملة عنه خبر و ×× و هی من انت الی انت انا

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ مجدول؛ مهر: به‌نام لطفعلی به‌تاریخ ۱۰۰۶؛ این نسخه به‌سال ۱۲۸۲ از ورثه مرحوم طهماسب میرزای مؤید الدوله خریداری شده و به‌سال ۱۳۲۲ از عرض کتابخانه گذشته؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش تیماج زنگاری رنگ حاشیه و یک ترنج در وسط منگنه‌ای، ۷۱۵ص، بین۶-۲۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰/۹×۲۹/۴سم [ف: ۷-۱۱۰]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من الشفاء و نالو الفوز بالنعم. کتب هذا الکتاب المشتمل علی الابواب الموسوم بانوار الربیع و المرقوم بانواع البدیع حسب الامر صاحب الجلال ... میرزا ابوالحسن خان السید الجلیل الجمیل ... علی ید الفقیر الموسوم باسم اب المصطفوی بن احمد بن عبدالله بن محمد الفسوی فی یوم الاثنین شهر ذیقعده سنه ۱۲۴۲

خط: نسخ، کا: اب المصطفوی بن احمد بن عبدالله بن محمد الفسوی، تا: ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ دارای کمند زرین و مشکی، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با حاشیه زرین، ۱۸۶گ (۱پ-۱۸۶ر)، ۲۸ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۲۹۶]

۲۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۴۸

آغاز: برابر

خط: نسخ خوب، کا: عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۴۴ق، به خواست یکی از بزرگان که او را سمی امام کاظم (ع) معرفی نموده؛ تملک: محمد کاظم بروجردی در ۱۲۴۴؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن ضربی میناشده، ۴۲۰ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲-۴۰۲]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر انواع البدیع التی قصدت نظمها فی سلک هذا العقد البدیع و بانتهائه انتهی بنا الکلام ... احسن الله

تعالی ختامها
خط: نسخ، کا: محمد بن باقر اصطهباناتی، تا: ۱۲۴۹ق؛ دارای سرلوح و کتیبه، مجدول، مذهب، حواشی مذهب به گل و بوته، محشی، آخر نسخه حدیث سلسلة الذهب به خط شاهزاده قاجار طهماسب میرزا موید الدولة، با یادداشت محمد باقر قاجار؛ با یادداشت مالکیت احمد بن محمد علی قراچه داغی به یادگاری از اعتضاد الممالک به‌سال ۱۳۳۸؛ کاغذ: ترمه، جلد: مرغش زیتونی، جداول حاشیه ای با گل و بوته زر، مقوایی عطف با تیماج سیاه، ۱۵۰×۲۸۵، ۳۷۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۵۹]

۲۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی محمد آغ اولی، تا: ۱۲ محرم ۱۲۵۲ق، برای میرزا محمد حسن ملاباشی؛ اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۶]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبرة للناظرین و ذلك سنه ثلاث و ثلاثین و الف و الله اعلم
خط: نسخ، کا: آقا بابا ابن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛کاغذ: ترمه، جلد: روغنی، بوم زیتونی، حاشیه گل و بوته قرمز و سفید و زر و سبز، ۲۴۴گ، ۲۹ سطرکامل (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۸-۴۵۰]

۲۷. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۲

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت مورخ ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۷گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۱۹۰]

۲۸. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۴۷

کا: ابوالقاسم بن محمد اصفهانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: شیخ الرئیس محمد هاشم افسر خراسانی نماینده مجلس شورای ملی، سال ۱۳۴۱ق با پنج جلد کتاب دیگر [ف: ۱۴۷]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۶۵

بی‌کا، تا: ۱۲۷۲ق، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۳۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۳۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا خیل الله ارکبی اوصاحاً لما دهمه یا غلام قرب مرکبی و الحمد لله علی ما انعم من اتمامه.
خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛از روی نسخه اصل مؤلف استنساخ شده؛ در آخر دستخط جلال الدین که در سال ۱۲۷۶ تحریر نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۲ص (۱-۱۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲-۳۶۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۷۵

نیمه نخستین؛ خط: نسخ، کا: سیدرضای بدیع بن سید مصطفی توفیقی سپاهانی درب امامی، تا: دوشنبه ۷ صفر ۱۲۷۶ق تا جمعه ۹ جمادی الثانی ۱۲۷۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۱۷۱گ، ۲۹ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۸-۷۰۲]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۷۶

نیمه دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۲۷۶ق تا ۹ شوال ۱۲۷۶؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۲۹ سطر (۹×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۸-۷۰۲]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** التکمیل فیه قوله و نالوا الفوز بالنعم
خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۷۸ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، مجدول، ۳۰۱گ، ۳۱ سطر (۱۰/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۴/۵سم [ف: ۸-۴۲۱]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰

خط: نسخ، کا: علی اکبر، تا: سه‌شنبه ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۸۱ق؛ در ۳ رجب ۱۳۲۳ در تبریز بوده و از کتابخانه نظام السلطنه خریداری شده، در پایان چند برگ سفید مانده و ناتمام است؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۴۲۲گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲/۲×۳۶/۲سم [ف: ۱-۵۳]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلما کان لیلة العید انهی بعض اعداء الطبری الی ذلک الأمیر، ان الخطیب و الامام غدا رجل شافعی و انت حنفی المذهب فلو امرت الخطیب و الامام رجلا علی مذهبک کان الیق فامر الأمیر، ان لا یخطب خطبة العید الارجل حنفی فلما سمع الطبری بذلک ضاقت علیه الارض بما رحبت ... فلما آیس منه نفس نفسا فاضت فیه نفسه فخر لوقته میتا و ذلک لیلة العید المذکور و قدمت جنازته من الغد لصلاة علیه و الخطیب یخطب فکانت حالته عبرة للناظرین و ذلک سنة ثلاث و ثلاثین و الف و الله اعلم.
خط: نسخ خوش، کا: هدایت الله بن عبدالله علوی همدانی، تا: ۳ ذیقعده ۱۲۸۵ق، به امر عز الدوله عبد الصمد میرزا؛ ظهر ورق اول دستخط و دو مهر عز الدوله عبدالصمد میرزا؛ واقف: میرزا رضا خان نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: شکری و حنائی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی ضربی با ترنج و سر ترنج، ۴۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۲۵-۱۴]

۳۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۵۲-۳۴/۲۲

آغاز و انجام: برابر
شرح حال مؤلف و نمونه‌هایی از اشعار وی دراول نسخه در ۵ صفحه به‌نقل ازکتاب «نزهة الجلیس و منیة الادیب الانیس» عباس بن علی بن نورالدین مکی حسینی موسوی درج شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۹۵ق، جا: مدرسه منصوریه؛ مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج سرخ مجدول با ترنج و سرترنج، ۳۵۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۱-۵۲۴]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳

خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد حسین واعظ مشهدی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۸ق، جا: نجف؛ مجدول، با سرلوح

زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری سیاه مجدول پشت ضربی، ۳۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۴×۲۸/۸سم [ف: ۱-۵۴]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** نجت رجال بحبل المصطفی اعتصموا ×× من الشقاء و نالوا الفوز بالنعم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد نصیر با مهر «نصیرالدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۲۳۱]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** التکمیل فیه قوله و نالوا الفوز بالنعم.

خط: نسخ خوب، کا: مصطفی بن ملا زین العابدین، بی‌تا؛ کاغذ: آهاردار ضخیم، جلد: تیماجی قرمز، ۳۰۰ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۴-۳۲۴]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲/۲۳

آغاز: و حکی لبعض الثقات قال اجتزت فی بعض اسفاری بحی بنی عذره

گزیده‌هایی از آن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص (۱۸۱-۱۸۴)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹-۴۲۷]

۴۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بیت السیوطی قوله: هازلننی اذمضی جدی و فارقنی ×× سعدی و قلت أسترح من کلفه التهم . و بیت العلومی قوله ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب؛ مهر: «حسن الطباطبائی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی گل و بوته، ۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۰۶]

۴۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، دارای کمند کشی، با یک سرلوح مذهب مرصع منقش ممتاز؛ نسخه به‌سال‌های ۱۲۸۸ و ۱۳۲۲ به ترتیب از عرض کتابخانه مبارکه گذشته؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه آهار مهره، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی وسط ترنج و چهارگوشه و یک حاشیه ضربی طلایی گل برجسته الوان، ۶۹۳ص، ۲۸ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۶×۲۸/۸سم [ف: ۷-۱۱۳]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۵۰/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱۶گ (۵۶-۱۷۱)، ۱۱ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۹۴]

● انوار الربیع فی علم البدیع = حصید المرجان و نضید الجمان / بدیع / اردو

anwār-ur rabī‘ fī ‘ilm-il badī‘ = ḥaṣīd-ul marjān wa naḍīd-ul jumān

هندی، ذاکر حسین، ق۱۱ قمری

hendī, zāker hoseyn (- 17c)

در دیباچه می‌گوید: هنگامی که «انوار الربیع» را در محضر مولانا سید شریف حسین فرا می‌گرفتم علاقه‌مند شدم که جهت فراگیری آسان خوانندگان، آن را به زبان هندی ترجمه نمایم و در این ترجمه نیز انواع بدیع را تعریف نمایم تا علاقه آنان را بیشتر کند.

[دنا ۲/۲۴۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۴۶

آغاز: بسمله، الحمدلله مبدع الغرائب و العجائب و معطی العطایا و المواهب ... قال فی حسن الابتداء و براعة الاستهلال: حسن ابتدائی بذکری جیرة الحرم ×× له براعة شوق یستهل دمی. حسن ابتداء میری کاساتهه ذکر همسایه کان حرم کی هی او رواسطی اوسی ذکرکی زیادت شوق هی»؛ **انجام:** لفظ ختام سی بعینه ظاهر کرد یا هی او سنین مضمره طیب الختام ۱۰۹۳ ... و سطع ساطع و سفر باهر.»

خط: نسخ و نستعلیق، کا: نامعلوم، تا: ۱۴ رمضان ۱۳۰۸ق؛ دارای سر لوح مزدوج منقش، مجدول، کمند به تحریر؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج عنابی، ۱۱ سطر(۱۲/۵×۲۴/۵)، اندازه: ۲۰/۴×۳۲/۵سم [ف: ۲۵-۱۷]

● انوار الرحمان لتنویر الجنان / عرفان و تصوف / فارسی

anwār-ur raḥmān litanwyr-il janān

صابری چشتی، نورالله بن محمد مقیم، ق۱۳ قمری

sāberī čaštī, nūr-ol-lāh ebn-e mohammad moqīm (- 19c)

مؤلف در مقدمه کتاب حاضر، به درخواست شاگردان شیخ عبدالرحمان برای نگارش کتابی در شرح حال و بیان کلمات شیخ اشاره کرده و می‌نویسد: «لاجرم حسب استدعای شان برین استسعاد کمر همت بسته در اوقات حضوری صحبت با برکت قلمدان و کتاب مسودات پیش خود می‌داشتم و به حکم ما لایدرک کله لایترک کله بعضی فواید عواید را که از لسان گوهر فشان وی ــ رضی الله عنه ــ می‌شنیدم قلم بند می‌ساختم و اکثر مسوده آن به سمع اقدس می‌رسانیدم و بعد وصال آن مقبول النبی جواهر و زواهر ارشادات را که مانند اوراق خزان رسیده در زوایای خمول و متفرق بودند از گلبن حافظه خود و خزینه اذهان دیگر حضار بناخن خیال گلچینی نموده بر صفحه قرطاس جلوه طراز می‌دهم و ... تفصیل ایم اجمال و تصدیق این مقال را در یک کوکبه و پنج نور جلوه طراز داده ...». کتاب مشتمل بر یک «کوکبه» و پنج «نور» است: کوکبه دارای دو «تجلی» است: ۱) حلیه نورانی آن یوسف مصر جمال، ۲) اخلاق جمیله آن مظهر کمال؛ نور ۱. شامل دو «لمعه»: ۱) ذکر میلاد و نسب و

وطن و اختیار کربت و غربت برای تحصیل علوم ظاهری، ۲) کیفیت اختیار سفر برای زیارت حرمین شریفین و دیگر مزاوات و مقابر اولیا بنا برکسب علم باطنی؛ نور ۲. شامل چهار «لمعه»: ۱) معمولات اوقات شبانه روزی، ۲) اجازت بعضی اعمال به مریدین و مخلصین، ۳) ذکر انتساب به سلاسل پیران طریقت، ۴) ذکر بیعت و فواید متعلقه آن؛ نور ۳. شامل شش «لمعه»: ۱) اجابت دعا به خلوت کعبه شریفه و حصول قرب منزلت به حضرت رسول (ص) در مدینه منوره و فضایل درود و حکایات متعلقه آن، ۲) حصول فیض و برکات از اولیای احیا و اموات، ۳) ذکر همت کاملین و کرامت واصلین حضرت رب العالمین، ۴) نکات تصوف و فواید متعلقه سلوک تحصیل مجد و شرف، ۵) ذکر صدق مقال و اکل حلال و حکایات اخلاص عمل و محبت صادقانه، ۶) ترک غذای حیوانی و طلب دوای روحانی و در بیان منافع کم خوری و مضار پرخوری و مذمت جمع مال دنیا برای درویش؛ نور ۴. شامل سه «لمعه»: ۱) تقاریر وی رضی الله عنه در معنی و نفسیر بعضی آیات و احادیث و بیان بعضی مسائل متعلقه اعتقاد و عمل که در آن بر جمله علمای زمانه تفرد داشتند، ۲) ذکر بعضی مسایل شریعت که عندالاستفسار سائلین مجیب شده بودند، ۳) بعضی مسایل طریقت که عند التحقیق بیان آن فرموده‌اند؛ نور ۵. شامل سه «لمعه»: ۱) ذکر بعضی کرامات و خوارق عادات که با وصف کمال استتار بر مخلصین ظهر شده و بعضی رؤیای آن بیدار دل که واقع به ظهور رسیده و بعضی رؤیای کسانی که تعلیم و تلقین و فریادرسی وی رضی اسمه عنه در خواب دیده، موافق آن در بیداری کامیاب مطالب شده‌اند، ۲) ذکر مرض الموت و وقایع ارتحال و تواریخ وصال و حسن خاتمت آن محمود العاقبت، ۳) ذکر بعضی خلفاء و مریدین که از آن حضرت رضی الله عنه فیض‌یاب شده به اجازت و خلافت ممتاز شده‌اند.

آغاز: بسمله.خدا را انتظار حمد ما نیست ×× محمد چشم بر راه ثنا نیست / مناجاتی اگر باید بیان کرد ×× به بیتی هم قناعت می‌توان کرد / محمد از تو می‌خواهم خدا را ×× خدایا از تو نور مصطفی را. اما بعد می‌گوید اسیر هوا و هوس حقیرتر از مور و مگس المتمسک بحبل الله المتین محمد نور الله بن محمد مقیم الدین.

چاپ: لکهنو، ۱۳۲۱ق، چاپ سنگی

[دانشنامه ادب فارسی ۱۶۹۴/۴–۱۶۹۵و۲۶۱۱–۲۶۱۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۹/۷؛ مشار فارسی ۵۸۰/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** چیست دنیا از خدا غافل بودن ×× نی قماش و نقره و فرزند و زن

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۲۸ (ردیف ۳۲). از ابتدای کتاب تا پایان نور ثالث را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳۸ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۵–۱۶۸]

● **أنوار الرشاد للامة و ازالة الكربة و الغمة** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ur rašād li-l-umma wa izālat-ul kurba wa-l ġumma

مازندرانی، محمد باقر بن قربانعلی، ق۱۳ قمری

māzandarānī, mohammad bāqer ebn-e qorbān-ʻalī (-19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۷ق

شرحی است بر منظومه‌ای به نام «مصباح الحکم» از خود مؤلف. شارح، متن منظومه را با رمز «ص» و شرح را با رمز «ش» آورده است. مؤلف در دیباچه از مهاجرت خویش از شهر خود یاد کرده است و از وبای عظیم در سال ۱۲۳۷ق و وبای بزرگتر از آن در سال ۱۲۴۵ و وبایی سبکتر از آن دو، در سال ۱۲۴۷ق و طاعونی بس شدید در سال ۱۲۴۷ ق یاد کرده و گفته که عهد کردم اگر از این بلایا جان سالم به در بردم، کتابی در امامت بنویسم و در ادامه آورده است: «فشرعت فی تحریر هذا الکتاب و تصنیفه و جمعه و ترتیبه و تألیفه و جعلت المطالب منظومة و سمیتها مصباح الحکم و جعلتها متناً و شرحته شرحاً أتم و سمیته أنوار الرشاد للأمة و ازالة الکربة و الغمة لأصحاب الیقین و الأمة و ارباب السعادة و الهمة فی معرفة الائمة المالکین للازمة و الوافین بالذمة و الدافعین للملمة الواهبین للأمة و المفسرین للأمور المهمة و المعطین للذمة ...»

آغاز: (آغاز متن:) من ابتغی تکمیل ما قد حاوله ×× حمداله الخلق بعد البسملة / سمیت هذا النظم مصباح الحکم ×× لانه یزیل آثار الظلم ... (آغاز شرح:) بسمله. و به ثقتی. نحمدک یا من افاض علینا سجال التوفیق و التحقیق و ارفدنا انوار الرشاد و مراشد العرفان و التوفیق ...

انجام: (انجام متن:) سالت من توفیق رزاق الامم ×× تاریخ اتمامی لمصباح الحکم ... حتی الهمت حین ختمه یا ذاالحکم ×× قل رسادة مفاتیح النعم ... و ما بدی الحمام فی الاغصان ×× و طارت الاطیار فی البستان / و غرر الهزار فی الربیع ×× و صاحب الدیوک فی الصدیع. (انجام شرح:) مادام الأبرار فی نعیم و الفجار فی جحیم. نقل من المسودة الی البیاض محمد باقر بن قربانعلی المازندرانی فی ایام النیروز، اوائل شهر ذی القعدة الحرام سنة ۱۲۴۸ مؤلفه فی دارالخلافة طهران صانها الله عن بوائق الزمان.

چاپ: به همت دکتر ابوالفضل داورپناه، قم، ۱۴۰۲ ق، در ۲۸۴ ص

[دنا ۲۴۴/۲؛ تراجم الرجال ۸۴/۳؛ معجم التراث الکلامی ۵۲۱/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۰۷ و ۱۲۷۷عکسی

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح، محشی از خود مؤلف با امضای «منه عفی عنه»؛ مهر: «عبده الراجی مهدیقلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۵۰گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱۱-۲۹۹] و [عکسی ف: ۳-۶۲۳]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲
آغاز و انجام: برابر شرح
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»، در کتابخانه فتح علیشاه بوده و تاریخ ۱۲۶۱ ق نیز دارد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۲۳گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۲۱۲]

● الانوار الرضویة / فقه / عربی

al-anwār-ur raḏawīyya

موسوی شیرازی، رضا بن اسماعیل، ۱۲۲۳-۱۳۰۲ قمری

mūsavī šīrāzī, rezā ebn-e esmā'īl (1808-1885)

شرح مزجی بسیار مفصلی است بر کتاب «النافع فی مختصر الشرایع» محقق حلی. مؤلف از سادات بزرگ غرب و جنوب ایران می‌باشند.
چاپ: طهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۸۷ق، رحلی، بدون شماره صفحه (قسمت عبادات تا اعتکاف)
[الذریعة ۴۲۷/۲؛ دنا ۲۴۴/۲]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۸۸
آغاز: الحمدلله الفرد الصمد الواحد الاحد الذی لم یتخذ صاحبة فلیس له ولد والصلاة علی محمد صلی الله علیه واله وآله ... کتاب الصلاة وهی لغةً الدعاء شرعا عبادة مخصوصة بیکفیاتها المأموره واثبات الحقیقة؛ **انجام:** ولو اسلم الذمی بعد رمیه السهم وبلوغ شهمته احداً من المسلمین فقتله فان کان علماً فی رمیه فلا یعقل عنه عصبته من اهله لانه لاعقل بینهم کما عرفت و ان اصابه فی حال اسلامه لعدم الفرق بین ان سلم فی حال الرمی و بعده ... و العاقلة للمؤمنین فهذا ما اوردناه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاتب در قسمتی از پایان یکی از کتاب‌ها، این نسخه را اشتباهاً «شرح شرایع» دانسته است؛ جلد: قهوه‌ای روشن، ترنج وسره مجدول عطف پارچه، ۴۳۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

● انوار الرمل / رمل / فارسی

anvār-or raml

حافظ شیروانی، عبدالغنی

hāfez-e šīrvānī, 'abd-ol-qanī

رساله مفصلی است در مسائل علم رمل که خود در مقدمه گفته بیش از تألیف این رساله کتابی در رمل به نام «الخلاصة فی الرمل» نوشته و در آن اصول و قواعد علمی و عملی آن را به‌طور خلاصه بیان کرده بود پس دوستانش از او درخواست کتابی کرده که در آن هیچ نکته‌ای از علم رمل فرو گذار نشده باشد و در عین حال مختصر و موجز باشد. پس این رساله نگاشته شد که مشتمل بر یک «مقدمه» و دو «مقاله» و یک «خاتمه» است: مقدمه آن دارای سه «فایده» است: فایده اول: در بیان ماهیت علم رمل و سبب نزول وی، فایده دوم: در بیان موضوع این علم، فایده سوم: در بیان کیفیت تحصیل اشکال؛ مقاله ۱. احکام علمیه این فن در بیست و یک فصل؛ مقاله ۲. احکام رمل و دارای دوازده «فصل»؛ خاتمه در مسائل متفرقه. این رساله در برخی فهارس به محمد بن عباس مکری نسبت داده شده که آن را به بوداق خان حاکم الگای مکرمی اهداء نموده است.
آغاز: شکر و سپاس بیحد و قیاس آفریدگاری را جل جلاله که نقطه ضعیف ... چنین گوید ... عبدالغنی حافظ شیروانی ... چون بامداد همم عالیه ایشان باتمام رسید آن را انوار رمل نام نهاد ...
چاپ: این کتاب چند بار در هند به چاپ رسیده است
[الذریعة ۴۲۷/۲؛ مشار فارسی ۵۸۰/۱؛ فهرست مشترک پاکستان: ۳۲۴/۱؛ دنا ۲۴۴/۲ با نسبت به حافظ شیرازی و مکری]

شرح و حواشی:
۱- انوار الرمل (منتخب)؛ حافظ شیروانی، عبدالغنی

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۶-۳۷/۱۳۶
آغاز: جنان جنان آسای ایشان که همواره چون مصباح روشنی بوده وچون مفاتیح ... به اتمام رسید آن را انوار الرمل نام نهاده امید ... بدانکه این کتاب مشتمل است بر مقدمه ودو مقاله وخاتمه؛ **انجام:** اشکال درایام باز نمودیم تا استخراج کننده را دستوری باشد ونمودار تقویم الرمل این است.
در فهرست از محمد بن عباس مکری دانسته شده که آن را به بوداق خان حاکم الگای مکرمی اهداء نموده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا،تا: ۳ ربیع الثانی ۱۰۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۵۲۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۷۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من منع المستوجبین فقد ظلم.
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن باباهادی سارانی دماوندی، تا: جمادی الثانی ۱۰۲۹ق؛ اهدایی: آقای نواب؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج آلبالویی ضربی، ۱۹۰گ، ۱۴ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۱۴۲۳]

۳. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۲۷/۱
خط: نستعلیق، کا: عبدالرشید جنابذی، تا: ۳ رمضان ۱۰۵۸ق، جا: مشهد مقدس؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۶۵گ (۱پ-۱۶۵ر)، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۳۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۷۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت هذه الرساله الشریفه فی یوم الثلثاء در شهر رجب المرجب ۱۱۰۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه رجب ۱۱۰۶ق [الفبائی: ۷۲]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** (فائده ۲) در بیان موضوع این علم ... چهارم خاکی و چون دو نقطه
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۳ص (۱۱۰-۱۱۲)، ۲۱ سطر (۱۶×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۶]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** نوع دیگر، در سفر و حضر و غایب و علم و خواب و سوگند خوردن و هر حکمی که نفاق بغایت دارد، اول و ۹ و ۱۰ در عمل آورد، دیگر ۲ و ۱۰ و ۱۲ در عمل آورد و باقی بر این قیاس و الله اعلم.
خط: نستعلیق، کا: محمد افشار کندزلو، تا: جمادی الاول ۱۲۰۲ق، جا: ایل منصور لو؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، عطف: تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷-۵۵۰]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۲۳/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و در صفحه دیگر احکام تماماً اشکال ایام باز نمودیم تا استخراج کننده را دستوری باشد و نمودار تقویم اکرمل (تقویم الرمل) این است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۲۰ق، جا: هرات؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۷گ (۱۱۳-۲۲۹)، ۲۰ سطر، اندازه: ۸×۱۶سم [ف: ۳۲-۳۴۸]
۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاما عاقبت خیر بود و بر دشمن ظفر یابد و الله اعلم بالصواب.
در فهرست از محمد بن عباس مکری دانسته شده و همین سال کتابت سال تألیف دانسته شده که با توجه به نسخه‌های دیگر خطاست؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ رجب ۱۲۶۵ق، جا: ارومیه؛ دارای جداول رملی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج یک‌لا، ۲۱۸ص (۱-۲۱۸)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۶-۹۱]
۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۷۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** دلالت کند بر جمع شدن با زنا و عیش و طرب و تحصیل مال ... و بر دعوی سبب میراث با حیوان و الله اعلم بالصواب ... .
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۴۰گ (۱پ-۱۴۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۹۵]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر شواهد حمره بود دلیل بود بر جنگ و خصومت و خون کردن و اگر شواهد بیاض بود جمله سعادت و خرمی و عیش و طرب بود و الله اعلم.
بی‌کا،بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۶ص (۷۳-۲۴۸) [ف: ۳۶-۱۰۶]
۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعد از آن صورت خورد کند از دم خنجر دردم هلاک شود
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]
۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** رمضان، شوال، ذوالقعده، ذوالحجه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]
۱۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ از قرن دهم؛ ۲۱۵ گ [نشریه: ۷-۵۱۲]
۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از آن دو شکل یک شکل را زوی حکم سرگشت شکلی که درخانه سؤال نشسته باشد و اگر آن شکل که در خانه سؤال نشسته صاحب مسکن باشد احتیاج بیرون آوردن نباشد خانه مقصود
نسخه حاضر تا پایان مقاله اول ادامه یافته و پس از آن ناقص مانده است؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ عناوین و اشکال و علامات رمل سیاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۲۱۹]
۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۴۲/۱
آغاز: برابر
در فهرست از محمد بن عباس مکری دانسته شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ (۱پ-۴۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۲۸۷]

● **انوار الرمل (منتخب)** / رمل / فارسی
anvār-or raml (mn.)

حافظ شیروانی، عبدالغنی
hāfez-e šīrvānī, ‘abd-ol-qanī

وابسته به: انوار الرمل؛ حافظ شیروانی، عبدالغنی
منتخبی است از کتاب «انوار الرمل» عبدالغنی حافظ شیروانی، که معرفی گردید.
[دنا ۲/۲۴۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۰/۲
آغاز: الفصل الاول فی احکام الخانة الاولی آنچه از مقاله ثانیه در احکام عملیه؛ **انجام:** و ابن عمه ... سره و باب مدینة علمه و اولاده الطاهرین المعصومین تمت.
خط: نستعلیق، کا: ممد مؤمن بن محمد الصادق القاضی، تا: ۷ جمادی الاول ۱۱۹۷ق؛ مجدول شنگرف؛ جلد: گالینگور، مشکی،

۶۷گ (۶۰پ-۱۲۷پ)، ۱۳ سطر [ف: ۳۶-۱۲۷]

● **انوار الرمل (جداول اعداد ابجد)** / علوم غریبه / فارسی
anvār-or raml (jadāvel-e aʻdād-e abjad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۰۵

آغاز: بسمله، دایره سکن؛ **انجام:** این رالسان الامر ثانی باید گفت هر جا که تکرار کند و یا قوت باشد حکم کند.

خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رایانه]

● **انوار الروضة و اسرار البیضة** / عربی
anwār-ur rawḍa wa asrār-ul bayḍa

مجیر شاعر، ابوبکر بن طاهر
mojīr-e šāʻer, ābū-bakr ebn-e tāher

[دنا ۲۴۴/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۰/۷-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۵۲. گزیده‌ای است از روضة القدس و بیضة الانس؛ خط: نسخ، کا: مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی، تا: با تاریخ ۶۸۶ق؛ ۱۶گ (۱۱۰-۱۲۵)، ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۷]

● **انوار الریاض** / فقه / عربی
anwār-ur rīyāḍ

وابسته به: ریاض المسائل فی بیان (تحقیق) الاحکام بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر النافع = ریاض المسائل و حیاض الدلائل؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱) حاشیه‌ای است بر شرح کبیر، نگارنده آن از شاگردان حاجی کلباسی بوده و از شهشهانی (-۱۲۸۷) و حاشیه ریاض او نام می‌برد و کتاب طهارت آن را در ۱۲۶۹ به پایان رسانده است.

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۰۰

آغاز: الحمد لله ... کتاب الطهارة لم یتصد السید الشارح (ره) للمعنی اللغوی؛ **انجام:** هذا آخر المجلد الاول من کتاب انوار الریاض من الله سبحانه علی باتمامه و اتمام المجلد الثانی ایضا قبل ذلک ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ حاشیه‌ای دیگر بر ریاض المسائل در ۱۳ برگ ضمیمه این نسخه است که آغاز آن چنین است: «کتاب الطهارة ... کما ان الشارح توجه تلقاء ما هو الاهم و اعرض صفحاً غیره»؛ ۴۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۳]

● **انوار الریاض فی شرح الریاض = حاشیه ریاض المسائل = حاشیه شرح مختصر نافع** / فقه / عربی
anwār-ur rīyāḍ fī š.-ir rīyāḍ = hāšīye-ye rīyāḍ-ul masā'il = hāšīye-e š.-e muxtaṣar-e nāfe‘

حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد، -۱۲۸۷ قمری
hoseynī šahšahānī, mohammad ebn-e ‘abd-os-samad (-1870)

وابسته به: ریاض المسائل فی بیان (تحقیق) الاحکام بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر النافع = ریاض المسائل و حیاض الدلائل؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱)

تاریخ تألیف: دهه اول شوال ۱۲۷۱ق

محقق اول، نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن حلی (- ۶۷۶ هـ‍ق). کتاب جامع و مختصری در فقه امامیه نگاشته به‌نام «النافع فی مختصر الشرایع». مرحوم سید علی بن سید محمد علی طباطبائی اصفهانی معروف به صاحب ریاض (- ۱۲۳۱ق)، کتاب مختصر نافع را شرحی مزجی و استدلالی نموده است که به‌نام «ریاض المسائل فی بیان احکام الشرع بالدلائل» موسوم می‌باشد. سید محمدبن عبدالصمد حسینی شهشهانی اصفهانی، شاگرد صاحب ریاض و سید مجاهد و کلباسی، شرحی مزجی و تحقیقی تحت عنوان «قوله» بر «ریاض المسائل» نوشته که ادله احکام را ضمن شرح و توضیح بیان داشته است با جداولی که نمودار احکام است و حاوی تحقیقات رشیقه و مطالب عالیه است. این کتاب بنا به گفته مؤلف در هشت جلد طی نزدیک به بیست سال تألیف شده است.

آغاز: نحمدک اللهم علی ما شرحت لنا صدورنا بریاض المسائل شرحاً کبیراً و نشکرک علی ما فتحت علینا مغالق الشرایع بمفاتیح القواعد فتحاً یسیراً ...

[الذریعة ۴۲۷/۲ -۴۲۸ و ۱۰۱/۶؛ ریحانة الأدب ۲۷۵/۳؛ أعیان الشیعة ۷۰/۹ و ۳۶۵و ۳۸۱؛ دنا ۲۴۵/۲ (۱۱۰ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فیقال العبد الراجی الی عفو ربه الغنی ... إن خذا الفیاض شرحاً؛ **انجام:** قضی سفراً و حضراً، أی أتی بها، فالقضاء بالمعنی اللغوی الإصطلاحی علی ما صرح به بعضهم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ترقیمه «قد تم هذا المجلد من کتاب انوار الریاض من نعم الکریم الفیاض علی ید مؤلفه المحتاج ... فی سنة، رسمتها فی دیباجة کتاب الطهارة و هی اولی الفیاض علی ید مؤلفه المحتاج ... فی سنة، رسمنها فی دیتاجه کتاب الطهارة و هی اولی النصف الثانی من المائة الثالثة من الألق الثانی، فإنی شرعت فیها بعد ما فرغت من هذا المجلد، من دون فراخ و مهلة و الحمدلله و المنیة»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم سرمه‌ای ضربی با لچک و ترنج، ۱۷۶گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۳۶-۴۷]

۲. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۶۸
جلد پنجم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳ق؛ مصحح؛ با خط خوردگی و اضافات در حاشیه؛ روی برگ اول وقفنامه کتاب از مؤلف آمده؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۵۱۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۸۹
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد الراجی الی عفو ربه؛ **انجام:** من دون تراخ و مهلة و الحمدلله.
جلد ۲؛ کا: = مؤلف (احتمالاً)، بی‌تا؛ طبق تصریح مؤلف در پایان این نسخه (شامل شرح کتاب الصلوة) است، فاقد صورت وصیت‌نامه‌ای است که در دیگر مجلدهای این کتاب است و به نظر می‌رسد که به خط مؤلف باشد، ذیل نسخه، پس از پایان سخنان مؤلف ریاض، یادداشت مفیدی است از شهشهانی که عبارت است از: «و یستفاد من هذه العباره ما سمی به الشارح شرحه هذا و الا فالدیباحه خالیة من التسمیة و هو مشهور بذلک موصول الینا بنقل خلقه الالح شیخنا السید فان اهل البیت ادری بما فی البیت و قد سیمناه به فی اول دیباچه هذه الحاشیه و ایضا یستفاد منها تاریخ الفراغ من هذا المجلد و هو عشر و نیف خلون من شهر صفر المظفر سنه الف و مائه و تسعین و اربعه و انا الخاطی اقول قد تم هذا المجلد و من کتاب انوار الریاض من نعم الکریم الفیاض علی مؤلفه (علی ید مؤلف-ظ) المحتاج الی التایید الربانی محمد بن عبدالصمد الشهشهانی الاصفهانی فی سنة رسمتها فی دیباجه کتاب الطهاره و هی اولی النصف الثانی من المأته الثالثه می‌الالف الثانی فانی قد شرعت فیها بعد ما فرغت من هذا المجلد من دون تراخ و مهلة و الحمدلله»؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماجی سرمه، ۲۱۶ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۰-۶۴۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۱
جلد۲؛ کا: = مؤلف، بی‌تا [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲-۹]

۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۰۰
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، روی برگ اول وقفنامه کتاب از طرف اوصیای مؤلف عبدالباقی و محمد صادق و محمد کاظم آمده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی،۳۴۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۲-۴۳۷]

۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۷۶
جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ روی برگ اول وقف‌نامه کتاب از طرف اوصیای مؤلف با مهرهای بیضوی «عبدالباقی» و «محمد کاظم» و «محمد صادق»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۷۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۱۲۷]

۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۷۷
جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ روی برگ اول وقفنامه کتاب از بهرام بیگ به خط محمد باقر نجفی به سال ۱۳۲۰؛ مهر: «عبده اسدالله بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۴۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۱-۱۲۷]

۸. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۶۵
جلد هفتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ روی برگ اول وقف‌نامه کتاب از مؤلف آمده؛ جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول، ۳۰۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۵۳]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۱-۱۸/۱۰۱
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد هذا هو المجلد الخامس من مجلدات کتاب انوار الریاض شرحاً علی ریاض المسائل فی ابواب المتاجر من المعاملات؛ **انجام:** قوله علی بعض الوجوه کما لو فرض خروج الضمیمة کالنحاس مثلاً
مشتمل بر ابواب متاجر از معاملات می‌باشد که در روز جمعه ۲ ذیحجه ۱۲۶۰ آغاز شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز، مجدول گرهی، ۸۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۵]

۱۰. بیرجند؛ مسجد الرسول بازار؛ شماره نسخه: ۶
جلد سوم و چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ اول وقف‌نامه کتاب از محمد کاظم و آقا عبدالباقی و آقا محمد صادق اوصیای مؤلف که کتاب را استکتاب و از طرف وی وقف نموده اند؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [محمد علی دیانی: ف: ۱۴۵]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۴۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما لو قال فی الغتم السائمة زکاة فلایدل علی عدم الزکاة فی المعلوفة بخلاف.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «عبده حسین بن محمد الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۶]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۹-۱۹/۲۹
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول المفتقر الی العفو الربانی محمدبن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی هذا هو المجلد السابع من مجلدات کتاب الانوار الریاض؛ **انجام:** قوله وبعض ورثة الاول لیته قال وهو بعض ورثة الاول ارجاعاً للضمیر الی المیت الثانی تمت التمام بعون الملک العلام.
جلد هفتم و مشتمل بر ابواب عتق تا مواریث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ تملک: ملاحسین؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج نیلی ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی، ۱۲۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱-۵۲۶]

۱۳. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۲۸
جلد پنجم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [اوراق عتیق: ۱-۲۴۱]

۱۴. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین. اما بعد فیقول العبد ... ان هذا هو المجلد

الثانی متعلقاً بکتاب الصلوة من مجلدات انوار الریاض ... قوله و هی لغة اعلم ان هناك مراحل شتی فصلناها فی العروة الوثقی اشار الشارح الی اربعة؛ **انجام:** قوله و اقامته الثانیه لم یحصل ... لقوام الامامة و هو الخروج الی منی فلم تنعقد تلك

جلد دوم (کتاب صلات)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، و مهر بزرگی که فقط عبارت «از جمله کتب موقوفه مرحوم حاجی» (مستطیل) خوانده می‌شود، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰»؛ از موقوفات حاجی محمد کاظم و حاجی عبدالباقی و آقا محمد صادق اوصیای ثلاثه مرحوم سید محمد شهشهانی (مؤلف) که کتاب را بنا بر وصیت وی کتابت و بر کافه طلاب وقف کرده‌اند؛ واقف: حاجی محمد کاظم و حاجی عبدالباقی و آقا محمد صادق، ۱۲۹۱ق؛ فاقد جلد، ۲۹۷گ، ۲۵ سطر [ف: ۴۴]

۱۵. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۶

آغاز: جلد هفتم: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی اشرف الاولین و الآخرین محمد و آله الطیبین الطاهرین و بعد فیقول ... قوله لخلوصه من ایدی الجبابرة و ربما یق فی وجه التسمیة خلوصه». انجام جلد هفتم: «و بعض ورثة الاول لیته قال و هو بعض ورثة الاول ارجاعاً للضمیر الی المیت الثانی». آغاز جلد هشتم: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر البریة محمد و آله اجمعین و بعد ... قوله تعالی فقضیهن سبع سموات الظاهر ان سبع مفعول ثان لقضی». انجام جلد هشتم: «و منتقلة فانه لا یخیب من سئله و لا یخسر من امله. صورة خط المحشی دامت برکاته ... کی ینجینی من الهلکات و یرفع لی شیئاً من الدرجات ان شاءالله الرحمن فانه لا تنفع الشفاعة الا باذنه»

جلد هفتم (از عتق تا مواریث) و جلد هشتم (از قضاء و شهادات تا دیات)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰»؛ واقف: سید محمد شهشهانی، ۱۲۹۴؛ جلد: تیماج سیاه، با ترنج و سرترنج ضربی، جدول دار گرهی، ۲۵۹گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۹]

۱۶. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر البریة محمد و آله اجمعین ... قوله و فی الشرع ربما یعطی کلامه هذا ثبوت الحقیقة الشرعیة لهذه اللفظة فیما ذکره؛ **انجام:** قوله و لم یکن لعل الواو حالیة و لیته قال لو لم یکن قوله.

جلد پنجم (کتاب اجاره)؛ خط: نستعلیق، کا: آخوند ملا قاسم، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰» (بیضی)، «محمد کاظم ۱۲۶۶» (بیضی)؛ از موقوفات وصیت سید محمد شهشهانی در ۱۲۸۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی،طبله دوم افتاده،۱۹۵گ، ۲۱ سطر [ف: ۵۰]

۱۷. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله اذا جففت الشمس اعلم ان الکلام فی هذا العنوان و هو تأثیر تجفیف الشمس ... اثراً شرعیاً فی مقامات ثلثة».

جلد اول (کتاب طهارت)؛ خط: نسخ، کا: آقا سید محمود، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، محشی با علامت «منه غفرالله له» و مانند آن؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰» (بیضی)؛ از موقوفات ورثه سید محمد شهشهانی بنابر وصیت او در ۱۲۹۱ق؛ واقف: سید محمد شهشهانی، ۱۲۹۱ق؛ ۳۷۲گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۵]

۱۸. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه و محمد و آله اجمعین. و بعد فهذا هو المجلد الثالث ... قوله کتاب الزکوة و هی لغة الزیادة و النحو لعل النسبة هو العموم المطلق».؛ **انجام:** مع الاستدلال علیه بأوجز وجه فارجع الیه فلله الحمد و المنة اولاً و آخراً و الصلوة علی محمد و آله فی المبدء و المآل».

جلد سوم (از کتب زکات تا کتاب اعتکاف)؛ خط: نسخ، کا: ملا احمد کاتب، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰»؛ واقف: ورثه سید محمد شهشهانی، ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج و سرترنج ضربی، جدول دار گرهی، ۱۵۷گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۶]

۱۹. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر البریة محمد و آله اجمعین. و بعد فیقول ... قوله فی الوطی علی الاشهر اقوال المسئلة علی ما یظهر من الشرح خمسة؛ **انجام:** قال و هو حسن و هو مرضیة ایضاً کما ظمته سابقاً فغفل عن ذکره هنا رأساً».

جلد چهارم (کتاب حج). شروع شده در جمعه ۲۳ شب قدر ۱۲۵۷ق؛ خط: نسخ، کا: آخوند ملا حسین، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی از مؤلف، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰»؛ واقف: ورثه سید محمد شهشهانی، ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج سیاه، با ترنج و سرترنج ضربی مجدول گرهی، ۱۷۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۸]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولو باختصار من الشارح بنقل المعنی فکیف ... بأصلها فانظر ماذا تری ...

بخشی از کتاب طهارت است؛ خط: نسخ و شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد بن احمد الموسوی» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی، ضربی ، مجدول؛ ۲۱۴گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۹-۳۹۴]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بعد فیقول العبد الراجی ... إن هذا هو المجلد الثانی متعلقاً بکتاب الصلاة؛ **انجام:** أول دیباجة هذه الحاشیة و أیضاً یستفاد منها تاریخ الفراغ من هذا المجلد ...
جلد۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ مهر: «محمد حسین الحسنی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: ساغری مشکی ضربی مجدول، ۱۷۵گ، ۳۰ سطر(۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۹-۸۸]

۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰۳

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذا هو الثالث من مجلدات انوار الریاض ... کتاب الزکوة و هی لغة الزیادة و النمو لعل النسبة هو العموم المطلق و ان الزیادة اعم؛ **انجام:** و لقد نظمنا فی الجنة المأوی بیان حکمه مع الاستدلال علیه باوجز وجه فارجع الیه فلله الحمد و المنة اولاً و آخراً و الصلوة علی محمد و آله فی المبدء و المآل تم الاعتکاف و یتلوه کتاب الحج.
مجلد سوم شامل کتاب زکوة، صوم و اعتکاف؛ خط: شکسته نستعلیق شیرین، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، در زمان حیات مؤلف؛ محشی با نشان «منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج ضربی دار زرد، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۹۸۶]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۰۲

آغاز: کما فی المدارک جریان الماء فی ارض منحدرة و الثانی کما فیه ما اذا کان الاعلی متسمناً علی الاسفل بمیزاب و نحوه.؛ **انجام:** یعنی انه لما ساق الدلیل لهما بهذا النحو الموهون من قبل نفسه لاجرم اتی ببیان و هنه و کیف کان.
جلد۱. از احکام آبها تا مبحث حیض؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و حنایی آهارمهره، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۲۰

آغاز: بسمله. الحمدلله اما بعد فیقول العبد الراجی ... ان هذا المجلد الثانی ... شرحاً لریاض المسائل المعروف بالشرح الکبیر؛ **انجام:** فانی قد شرعت فیها بعد ما فرغت من هذا المجلد.
جلد ۲، از ابتدای صلات تا انتهای آن است (تعریف صلوة و فضیلت آن) فی صلوة الاستسقاء نوافل شهر رمضان، الشک و السهو، صلوة الجماعه، صلوة الخوف، صلوة المسافر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با جمله دعایی «منه دام ظله العالی»، مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۳]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۷۸

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد هذا هو المجلد الثالث من مجلدات انوار الریاض من تألیفات اضعف العباد ... شرحا علی ریاض المسایل ... ۲. موجود طهارت: فالاختلاف من ثلث و لا ینفع فی تقلیل الاختلاف اخذ البول من الصبی ... ۳. صلات: حمدله و بعد فیقول العبد الراجی ... ان هذا هو المجلد الثانی متعلقا بکتاب الصلاة ... شرحاً لریاض المسایل؛ **انجام:** موجود صوم: او اعادته قبله و ربما علل عدمه ... طهارت: فاذن الأحوط التثلیث لو لم نقل بکونه اقوی ... العلی العظیم. و قد سمیناه به فی اول دیباجة هذه الحاشیة و ایضا یستفاد منها تاریخ الفراغ ... فانی قد شرعت فیها بعد ما فرغت من هذا المجلد من دون تراخ و مهلة و الحمدلله و المنة.
جلد۱-۳، نسخه ناقص و به ترتیب مشتمل است بر کتب زکات، خمس، صوم، طهارت، صلات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ از کتاب‌های مذکور زکات و خمس کامل، صوم از انتها، طهارت از ابتدا و وسط، و صلات از وسط ناقص می‌باشند پس از آنها هجده ورق در موضوع رجال و همچنین کتاب العتق و التدبیر از جواهر الکلام (که آن را اشتباهاً ریاض المسایل نوشته اند) الحاقی است؛ محشی به لفظ «منه دام ظله العالی»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، ۱۸۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۲]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۱۲

آغاز: بسمله، حمدله و بعد فیقول المفتقر الی العفو الربانی محمد با عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ... قوله فی الوطی علی الأشهر اقوال المسألة علی ما یظهر من الشرح خمسة الحقیقة فی الوطی خاصة للمشهور و المجاز فیه کذلک ظاهر الراغب؛ **انجام:** قوله کانکحوهن انما اتی بلفظ التشبیه لأن العمومات اکثر من ذلک
جلد۶، نسخه ذیلاً ناقص و موجودی از ابتدای نکاح تا «تزویج الحر للأمة» است. با این عناوین: فیما یتعلق بکتاب النکاح، فیما یتعلق بأولیاء العقد، فیما یتعلق بالبکر البالغة الرشیدة (در این مورد به عبارت متن ایراد کرده)، فی بیان جواز تولی طرفی العقد من الأولیاء، فیما یتعلق بالنکاح الفضولی، فی نکاح الأمة بدون اذن سیدها، فیما یتعلق بأسباب التحریم (الرضاع، اشتراط اتحاد الفحل فی الرضاع، المصاهره، الجمع بین الأختین، تزویج الحر للأمة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۷۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۳]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اسأله جل شأنه ان یوفقنی لترسیم سائر المجلدات مع هذا الباع القصیر فانه تعالی نعم المولی و نعم النصیر و الحمدلله اولاً و آخراً ...
جلد نخست؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای نشان «بلغ قبالاً»، این نسخه طبق وصیت مؤلف و به دستور وصی‌های وی: حاجی محمد کاظم، آقا عبدالباقی و آقا محمد صادق کتابت شده و به سال ۱۲۸۸ هـ وقف گردیده است؛ مهر: «محمد کاظم ۱۲۶۶» (بیضی)، «عبدالباقی ۱۲۶۷»

(بیضی)، و «محمد صادق» (بیضی)؛ واقف: حاجی محمد کاظم، آقا عبدالباقی و آقا محمد صادق، ۱۲۸۸؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۳۰۴گ، ۲۷ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳۴-۵۵۱]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ مقابله شده با خط مؤلف؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ ضربی، ۳۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۴سم [ف: ۱-۵۴]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** للاطلاق الموید بالاستصواب و الاحتیاط بمجرد الشهرة المحکیة و مرسلة المبسوط فاذن الاحوط التثلیث لو لم نقل بکونه اقوی. و هذا من المجلد الاول من کتاب انوار الریاض ... من الله سبحانه علی باتمامه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج ضربی مشکی، ۲۰۰گ، ۳۰ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۱۲-۱۵۵]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۴۰/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذا هو المجلد الثالث من أنوار الریاض من تألیفات أضعف العباد؛ **انجام:** فی محرم به قرحة إلی آخر ما فی الشرح و ما ذکره من القطع و عدم عده من المضمر حق متین کما هو واضح

جلد ۳ و۴، شامل کتاب زکاة تا پایان حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی از مؤلف با نشان «منه مد ظله»؛ مهر: «محمد حسین الحسنی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، ۲۱۳گ (۱-۲۱۳)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۹-۶۴]

۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۶۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین ... قوله و هی لغةً اعلم ان هناک مراحل شتی فصلناها فی العروة الوثقی اشار الشارح الی اربعة منها الاول فی بیان ما تحقق من معنی هذه اللفظة لغة؛ **انجام:** قوله قضی سفراً و حضراً ای اتی بها فالقضاء بالمعنی اللغوی لا الاصطلاحی علی ما صرح به بعضهم علی ما هو مالی ثم انی قد رأیت فی مختتم هذا المجلد فی بعض النسخ مالا یخلو عن بعض الفواید و هو ما لفظه

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: سیدبدیع بن مصطفی موسوی اصفهانی درب امامی، تا: جمادی الاول ۱۲۷۰ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، ترنج و سر مجدول گرهی، ۲۰۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۲۰]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قوله تعالی: فقضهن سبع سموات الظاهر ان سبع مفعول ثانی لقضی. فان خلق یتعدی الی مفعولین قال سبحانه ثم خلقنا العلقة؛ **انجام:** فوالله ما اظن حسن الاتمام الا بتوفیق المجمل المحسن المربی للبرایا والانام ولافکیف لی وامثال هذه الایام فی ارتکاب امثال هذه الشؤون الجسام العظام ...

جزء هشتم شامل قضاوت، شهادات، حدود، دیات و قصاص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۷۱ق؛ محمدحسین بن شیخ احمد قزوینی این کتاب را در حجره حاج ملاصادق درسال ۱۳۶۰ مقابله کرده؛ جلد: تیماج وعطف تیماج زرشکی با ترنج وسرضربی، مجدول گرهی،۱۵۳گ،۲۱سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۱-۲۲۰]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۸۳-۳۰/۵۳

آغاز: بسمله حمدله صلاة و بعد فیقول العبد الراجی ... محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ان هذا هو المجلد الثانی متعلقا بکتاب الصلوة ... قوله و هی لغة اعلم ان هناک مراحل شتی؛ **انجام:** قوله قضی سفرا و حضرا ای تی بها ... ما لایخلو عن بعض الفوائد و هو ما لفظه ... الف و مائه و تسعین و اربعه و انا الخاطی اقول قدتم هذا المجلد من کتاب انوار الریاض ... والحمدلله والمنة.

کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ محشی با علامت «منه دام ظله العالی»؛ جلد: تیماج سرخ مجدول گرهی، ۳۰۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱-۵۲۵]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۲۸

آغاز: بسمله. الحمدلله. و بعد فیقول المفتقر الی العفو الربانی محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ... کتاب انوار الریاض شرحاً علی ریاض المسائل؛ **انجام:** و هو مرضیة أیضاً کما ظهر منه سابقاً فغفل عن ذکره هنا رأساً.

مشتمل است بر کتب متاجر تا انتهای متعه؛ خط: نسخ، کا: محمد مسیح بن میرعبدالحمید موسوی اصفهانی، تا: شب ۱۰ جمادی الاول ۱۲۷۶ق؛ محشی با جمله دعایی «منه مد ظله العالی»، با عنوان «حقیر غلامحسین»؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مزین به ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۹۹گ، ۲۷ سطر [اهدائی رهبر: ۳-۹۴]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۴

آغاز: فی المبسوط شیخ الطائفه فی هذا الباب مع کونها متضمنة للاحکام؛ **انجام:** من المواقعة مثلا ثمانیة من الطلاق و لو فرض وقوعه بعدها.

بخشی از مباحث کتاب الطلاق؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه» حاشیه نویسی داشته، آنچنانکه در حاشیه ۳۶پ نوشته شده حواشی به‌سال ۱۲۷۶ هـق نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای مقوایی،۸۲گ،۱۸سطر،اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۴۶۷]

۳۶. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۰۹

جلد اول شامل کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ با حاشیه «منه مد ظله» [ف: ۳۷]

۳۷. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۴۰

مشتمل بر مجلد پنجم و ششم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مصحح، محشی از مؤلف با عناوین «منه دام ظله»، روی برگ اول وقفنامه کتاب از مؤلف آمده؛ جلد: تیماج قرمز ضربی

مجدول، ۳۹۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۳۵]

۳۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۲۳

جلد سوم از صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۷۸ق، گویا از خود مؤلف باشد؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۱۷۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۲۰/۵سم [ف: ۱-۵۴]

۳۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین، فیقول عبدالراجی ... و هی لغة اعلم ان ههنا مراحل شتی فصلناها فی العروة الوثقی اشار الشارح الی اربعة؛ **انجام:** علی ما صرح به بعضهم ثم انی قد رأیت فی مختتم هذا المجلد فی بعض النسخ ما لا یخلو عن بعض الفوائد و هو ما لفظه تم المجلد الاول من ریاض المسائل ... و الحمدلله و المنیه و الیه المرجع و المآب.

جلد دوم، شامل کتاب صلوة تا آخر نماز مسافر؛ خط: شکسته نستعلیق شیرین، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۷۸ق؛ محشی با امضای «منه دام ظله العالی»؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج ضربی دار زرد، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۹۸۷]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو المجلد الثالث من مجلدات أنوار الریاض ...، کتاب الزکاة و هی لغة الزیادة و النمو؛ **انجام:** فان اختلط علیها أیامها و زادت و نقصت حتی لایقف منها علی حد و لا من الدم علی لون عملت باقبال الدم و ادباره

بخشی از جلد سوم (کتاب الزکاة) و بخشی دیگر از جلد نخست (کتاب الطهارة)؛ خط: نسخ خوش و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با نشان «منه مد ظله»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی اندازه،۷۳گ، ۲۸ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۷۳]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق واعظ، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۲۱۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰/۵سم [ف: ۱-۵۴]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷۷

آغاز: زرین عن جمهور الناس فقال هم اهل هدنه ... قوله: و اذا اسلم علی میراث قبل قسمته؛ **انجام:** قوله. و لو اسودت السن بالجنایة ... و لو سقطت بالجنایة و خرجت مسودة ففی ثبوت ثلثی دیة السن فیها مضافا الی ارش مدة فقدانها ... .و قد ثبت التقدیر فی الاخیر فکذا فی الاول-تمت الکتاب.

کتاب ارث، حدود و دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نوعی ترمه آهار مهره، جلد: تیماج سبز ضربی ترنج دار، ۱۷۱گ، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷/۸×۲۸سم [ف: ۱۲-۱۵۶]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۱۶

کتاب طهارت؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن حاجی علی، تا: پنج‌شنبه ۲۱ رمضان ۱۲۸۲ق؛ مهر: «محمد کاظم» (بیضی)، «عبده الراجی محمد صادق الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۲-۱۸۹]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶۷

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... و بعد، فیقول: ... هذا هو المجلد الخامس من مجلدات ... شرحا علی ریاض المسائل فی ابواب المتاجر من المعاملات، شرعت فیه بعون الملک الوهاب الخالق للارضین و السموات بعد طی جل مراحل ابواب العبادات؛ **انجام:** قوله: المتجدد له، اللام للتقویة متعلقة بالاسقاط، قوله: و ان جوزناه لاسقاط الحد فی الضمیر نوع من الاستخدام فتدبر، قوله: و لا یرفعه اللعان المتجدد قد اسقط فقرة من المتن حیث انه فی خاتمة الکلام قال و هو حسن و هو مرضیة ایضا کما ظهر منه سابقا فغفل عن ذکره هنا راسا

جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسن کرجی، تا: ۱۲۸۳ق؛ در برگ نخست آمده که وی در تاریخ دوم جمادی الاولی سنه ۱۲۹۳ این نسخه را برای خودش کتابت نموده است، دستخط محمد علی با مهر بیضی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز ضربی مجدول با ترنج و سرترنج گل و بوته، ۳۳۸گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۷-۴۸۱]

۴۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰

آغاز: بسمله قوله سنة علی الاشهر الاظهر تقیید الشارح بذلک اما بملاحظه؛ **انجام:** ان النهی عن مس الخیط لاجل الخط فتدبر. تمت مجلد الاول من کتاب انوار الریاض

از مبحث فیما یتعلق ببیان الاغسال الواجبه تا «فی حرمة مس المصحف علی المحدث»؛ خط: نسخ زیبا، کا: میرزا آقا ابن میرزا محمدطاهر بروجنی، تا: غره شعبان ۱۲۸۵ق، در زمان حیات مؤلف؛ محشی با امضاء «منه دام ظله العالی المتعالی»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری. عطف میشن سرخ، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲سم [ف: ۳-۱۶۶۳]

۴۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷

آغاز: بسمله، حمدله اما بعد فیقول عبدالراجی الی عفور به الغنی محمد بن عبدالصمد ... ان هذا هو المجلد الثانی متعلقا بکتاب الصلاة.؛ **انجام:** فانی شرعت فیها بعد ما فرغت من هذا المجلد من دون تراخ و مهلة و الحمدلله و المنة.

از ابتدای صلاة تا پایان آن؛ خط: نسخ، کا: میرزا آقابن میرزا محمد طاهر بروجنی، تا: رجب ۱۲۸۶ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف تیماج عنابی، ۱۴۳گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۵-۲۳۷]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۱۷

کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد مهدی خوزانی، تا: ۱۲۸۸ق؛ مهر وقف: بیضوی «محمد کاظم» و «عبدالباقی» و «محمد صادق»؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۲گ، ۲۷ سطر، اندازه:

۲۵/۵×۱۷سم [ف: ۲۲-۱۹۰]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹۱

آغاز: (پس از تحیة): فیقول المفتقر الی العفو الربانی محمد بن عبدالصمد؛ **انجام:** کما ظهر منه سابقا نغفل عن ذکره رأسا هنا.

جلد۴ از آغاز شرح کتاب الجهاد تا پایان کتاب المیراث؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل حسینی، تا: ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: آهارمهره، ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۴۷۰ص، ۲۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۷×۱۸سم [ف: ۱۰-۶۴۴]

۴۹. بیرجند؛ مسجد الرسول بازار؛ شماره نسخه: ۵

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: عبدالحمید موسوی، تا: یکشنبه ۲۶ صفر ۱۲۸۹ق؛ مصحح؛ در برگ اول وقفنامه کتاب از حاج محمد کاظم و آقا عبدالباقی و آقا محمد صادق اوصیای مؤلف که کتاب را استکتاب و از طرف مؤلف وقف نموده اند به سال ۱۲۸۹ آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۱۷/۵سم [محمد علی دیانی: ف: ۱۴۵]

۵۰. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۶۶

جلد اول؛خط:نسخ،کا:اسدالله،تا:۱۵محرم۱۲۹۱ق؛مصحح، محشی، روی برگ اول وقفنامه کتاب از طرف مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۵۴]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴۸

جلد هشتم و آخر کتاب است از احکام قضاء تا پایان دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح؛ روی برگ اول وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۲۹۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۹-۱۴۸]

۵۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۸۹

جلد هفتم؛خط:نسخ،کا: سید محمد صادق بن محمد علی حسینی، تا: یکشنبه ۷ محرم ۱۲۹۲ق؛ مصحح، روی برگ دوم وقفنامه کتاب از طرف اوصیای مؤلف به سال ۱۲۹۴؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۹۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۳۴]

۵۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. و بعد، فیقول العبد الراجی الی عفو ربه الغنی محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ان هذا هو المجلد الثانی متعلقاته بکتاب الصلاة من مجلدات انوار الریاض، منحنی به الکریم الفیاض

مجلد دوم، کتاب صلاة،؛ خط: نسخ پخته، کا: محمد رضا بن مرحوم ملا رجب علی معلم، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۹۲ق؛ ۵۶۸ص، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [عکسی: ۱-۴۲]

۵۴. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة ... اما بعد، فیقول المفتقر الی عفو الربانی محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی. هذا هو المجلد الخامس من مجلدات کتابه انوار الریاض شرحاً علی ریاض المسائل فی ابواب المتاجر من المعاملات

جلد پنجم، کتاب متاجر که تاریخ آغاز آن «ثانی العشر الاول من الشهر الآخر من العشر السادس من المائة الثالثه من الالف الثانی» آمده؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: گویا ۱۲۹۲ق؛ کسی که نامش را سیاه کرده و از آن حسینی الخراسانی الاصل خوانده می‌شود، شنبه «من العشر الاول من الربع الاول من المائة الثالث من الالف الثانی»، مقابله شده؛ ۳۳۶ص، ۲۳ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [عکسی: ۱-۴۲]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتمام المجلد الثانی ایضا قبل ذالک و اسأله جل شأنه ان توفقنی (یوفقنی-ظ) لترسیم سائر المجلدات مع هذا الباع القصیر فانه تعالی نعم المولی و نعم النصیر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق؛ صورت وقف‌نامه که بر طبق وصیت مؤلف، این شرح در ۵ جلد، ۴ تا ۶ سال پس از درگذشت وی استکتاب شده، تمامی این مجلدات (جز جلد ۲ که با قلم درشت تری نوشته شده است) به یک خط و یک قلم و روی یک کاغذ و از سال ۱۲۸۹ تا ۱۲۹۳ کتابت شده، بر کنار برخی از برگ‌ها تعلیقاتی از مصنف دیده می‌شود؛ کاغذ: آهارمهره ضخیم، جلد: تیماج سرمه کوبیده، ۶۵۵ص، ۲۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۳۸سم [ف: ۱۰-۶۴۲]

۵۶. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۲۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیر البریة محمد و آله اجمعین. و بعد فیقول ... قوله فی الوطی علی الاشهر اقوال المسئلة علی ما یظهر من الشرح خمسة؛ **انجام:** قال و هو حسن و هو مرضیئة ایضاً کما ظمته سابقاً فغفل عن ذکره هنا رأساً».

جلد ششم از کتاب نکاح تا عتق؛ خط: نسخ، کا: ملاحسین بن محسن اصفهانی، تا: دوشنبه ۱۳ رجب ۱۲۹۲ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع)، «وقف مدرسه سعدیه طهران ۱۲۹۰»؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج و سرترنج ضربی مجدول گرهی، ۱۷۶گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۹]

۵۷. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: ۱۳

جلد ششم در ابواب مناکح؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۹۳ق؛ مصحح، دارای نشان بلاغ؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی الموسوی» (بیضی)، «العبد بدیع الموسوی» (مربع) از میرزا بدیع امامی از علمای بزرگ اصفهان؛ ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۲]

۵۸. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۸-عکسی

آغاز: حمدله. صلواة. و بعد فیقول المفتقر الی عفو الربانی محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ان هذا هو المجلد السادس من مجلدات کتاب انوار الریاض شرحاً علی ریاض المسائل فی ابواب المناکح. قوله. فی الوطی؛ **انجام:** فغفل عن ذکره هنا راسا. قد وقع الفراغ من مجلدات انوار الریاض فی شرح ریاض المسایل علی ید ... الخوانساری ... و لجمیع المؤمنین و المؤمنات ۱۲۹۳ق. (با نشان مهر دایره‌ای درشت تاج دار

همیشگی.)
جلد ۶، مناکح؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد حسن فرزند محمد خوانساری، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۹۳ق؛ کاتب می‌گوید از جوانی و از پانزدهمین سال زندگیم که نخستین کتاب را رونویسی کردم، تا کنون که به شصت سالگی رسیده‌ام، در این درازا، از قرآن و فقه و حدیث و اصول و تفسیر و لغت و دیگر دانش‌های ادبی، چهار هزار بیت و صد و هشتاد هزار بیت رونویسی کرده‌ام؛ ۲۷۶ص، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۲]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ان هذا هو المجلد الثانی متعلقاً بکتاب الصلاة من مجلدات انوار الریاض

کتاب صلاة؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک کتاب به‌تاریخ ۱۲۹۳؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۲۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۵-۲۴۴]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۱۸

جلد سوم و چهارم، کتاب زکات تا حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملکی بدون نام «محمد علی بن اسماعیل موسوی» به‌تاریخ جمادی الاول ۱۲۹۳ با مهر «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۷ ذیحجه ۱۳۲۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۲۲-۱۹۰]

۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷۳

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... اما بعد، فیقول: ... هذا هو المجلد السابع من مجلدات کتاب انوار الریاض شرحا علی ریاض المسائل فی ابواب العتق و التدبیر و المکاتبة و الاقرار و الایمان و النذور ... قوله: لخلوصه من ایدی الجبابرة و ربما؛ **انجام:** قال: و هو بعض ورثته الاول ارجاعا للضمیر الی المیت الثانی، تم.

جلد هفتم؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر طباطبائی، تا: ۱۲۹۴ق؛ مصحح؛ تملکی به تاریخ شوال ۱۳۶۷ در اصفهان بعد از انجام آمده؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سرمه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سر ترنج گل و بوته، ۱۶۹گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۷-۵۰۴]

۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۱

کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کا: ملاحسین بن محمد محسن، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج نیلی ضربی، ۳۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۷-۱۹۸]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۱۴

آغاز: بسمله، حمدله ... اما بعد فیقول المفتقر ... هذا هو المجلد السابع ... شرحاً علی ریاض المسائل ابواب العتق و التدبیر ... و اللقطة و المواریث؛ **انجام:** قال و هو بعض ورثة الأول ارجاعاً للضمیر الی المیت الثانی.

جلد۷، از ابتدای عتق تا انتهای مواریث؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر طباطبائی، تا: ربیع الثانی ۱۲۹۴ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج نیلی ضربی مزین به ترنج و سرترنج، ۱۶۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۴]

۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۹۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فیقول بعد الراجی ... ان هذا هو المجلد الثانی ... قوله و هی لغة اعلم ان هناک مراحل شتی فصلنا فی العروة الوثقی؛ **انجام:** فان اهل البیت ادری بما فی البیت و قد سمیناه به فی اول دیباحة هذه الحاشیة و ایضاً یستفاد منها تاریخ الفراغ ... فرغت من هذا المجلد من دون تراخ و مهلة و الحمد لله و المنة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ شوال ۱۲۹۸ق؛ محشی با نشان «منه ره»، مصحح، رکابه‌دار، سواد این نسخه در ۱۴ رمضان سال ۱۲۹۸ق به پایان رسیده؛ مهر: کاتب «ص م د ۱۲۹۸» (بیضی) صمد، «کتابخانه شخصی مهندس مصطفی شاه علایی» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۱۰گ، ۱۸ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۲-۲۷۹]

۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فیقول ... هذا هو المجلد الخامس من مجلدات أنوار الریاض شرحاً علی ریاض المسائل فی أبواب المتاجر من المعاملات؛ **انجام:** وصیة مقطوعة أی لم ینسب الی ماله بل قال مثلاً: ابنوا لی مسجداً معتضدة بنصوص لیته قال بفحوی نصوص.

جلد پنجم، کتاب المتاجر؛ خط: نسخ، کا: عبدالصمد موسوی ابرقوئی، تا: جمادی الأول ۱۲۹۹ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارت: «بلغ»، «بلغ قبالاً فی سابع شهر جمادی الأولی فی سنة هکذا [۱۲۹۹ق]»، محشی با نشان «منه»، در برگ ۴۰ و برخی دیگر از برگ‌ها آمده: «فلیقابل هذه العبارة مرة أخری مع ما فیه، مع نسخة الشرح»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای مایل به زیتونی تیره ضربی مجدول، ۱۵۲گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۰-۵۵۹]

۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۰

جلد هفتم از ابواب عتق تا میراث و دهه اول شوال ۱۲۷۰ پایان یافته؛ خط: نسخ، کا: حسن بیدآبادی، تا: ۸ ذیحجه ۱۲۹۹ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۲۲-۱۹۱]

۶۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳

جلد ششم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ نو، ۲۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۱×۲۲/۷سم [ف: ۱-۵۴]

۶۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴

جلد هفتم از عتق تا مواریث؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن احمد، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ نو، ۲۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۴سم [ف: ۱-۵۴]

۶۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۷۲

قسمت دوم طهارت؛ کا: محمد بن محمد باقر، تا: ۱۳۱۳ق؛ قطع:

خشتی [ف: ۷۳]

۷۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثامن طهارة المحل ... منها ... منها ... منها ... و قس علی ذلک بکارة الماء و عدم استعماله فی الحدث الاکبر. و قدمر فلا تغفل.

بایستی جلد ۲ آن باشد، چه در دیباچه آن آمده که پیش از این شرحی (به گفته خودش) بر «کتاب صلات» نگاشته بودم و اکنون بر «کتاب الطهارت» آن می‌نگارم؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج نارنجی، ۳۰۹گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۲۲]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۷۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی خیر البریه محمد و اله اجمعین فیقول المفتقر الی العفو الربانی؛ **انجام:** و قد اسقط فقره من المتن حیث انه فی خاتمه الکلام قال و هو حسن و هو مرضیه ایضا کما ظهر منه سابقا فغفل عن ذکره هنا راسا

جلد ۵، کتاب التجارة؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: دهه سوم ذیقعده۱۳۲۳ق، جا: نجف اشرف؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج عطف تیماج قرمز، ۳۱۴گ، ۱۴ سطر(۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۸-۴۱۸]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذن الاحوط التثلث لولم نقل بکونه اقوی و هذا آخر المجلد الاول ...

جلد اول مشتمل بر کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کا: عبدالزراق بن حاجی ملا محمد خراسانی تربتی، تا: ۷ محرم ۱۲۹۵ق؛ محشی با نشان «منه»، «منه دام ظله»، «للهروی»، «للهروی زید فضله» و «محمد کریم»، مصحح، با نشان «بلغ» و «بلغ قبالا» مقابله شده، نسخه با سه خط متفاوت کتابت گردیده که بخش اول آن در حیات مؤلف کتابت شده؛ کاغذ: فرنگی، نوع جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی با ترنج و سرترنج، ۴۴۴گ، ۲۱ سطر(۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۵-۷۴۶]

۷۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۹۸

جلد ۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۷۴. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد سوم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ اول وقف کتاب با مهر «عبده الراجی محمد صادق» [ف مخ:-۱۱]

۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۹

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۸-۲۰۶]

۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹۰

آغاز: الحمدلله العالمین ... من تألیفات اضعف العباد؛ **انجام:** من شرح متعلقات الشرح ... من کتاب الحج و یتلوه انشاءالله تعالی کتاب الجهاد.

جلد ۳، شامل شرح کتاب زکوة تا پایان کتاب الحج؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبدالمجید حسینی»؛ کاغذ: فرنگی آهارمهره، جلد: تیماج سرمه‌ای، ۵۹۵ص، ۴۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۰-۶۴۴]

۷۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۰۶/1

زکات و صیام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: ۲۹۹]

۷۸. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۵۱۲]

۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۰۱

جلد ۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۰۲

جلد ۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۰۳

جلد ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۰۴

جلد ۴؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۹۶

جلد ۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۹۷

جلد ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۹۹

جلد ۵؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۰۰

جلد۶؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

یک جلد از مجلدات؛ بی‌کا، بی تا [میراث شهاب: س۴ش۲-۹۳]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۴۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۸۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۰۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۹۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۷۵

در فهرست بدون مؤلف است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه عصر کرمان [رایانه]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۲

آغاز: بسمله، الحمدله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد الراجی الی عفو ربه الغنی محمد بن الصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ان هذا هو المجلد؛ **انجام:** بعد ما فرغت من هذا المجلد من دون تراخ و مهلة و الحمدلله و المنة.

جلد دوم شرح کتاب الصلوة؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ مهر: «عبده الراجی المجید الحسینی» (بیضی)، « ... العبد الموسوی ... » (چهارگوش)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج عنابی، مقوایی، مجدول، ۲۵۴گ، ۲۷ سطر (۹/۵×۱۸/۳)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [رایانه]

۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۲
آغاز: کتاب الطهارة اه کما ان الشارح توجه بتقاء ماهو الاهم و اعرض صفحاً عن غیره
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:انجام؛۱۳گ،۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۴]

۹۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۱۹
جلد ششم،کتاب نکاح تا پایان احکام لعان؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بیدآبادی، بی‌تا؛ دارای وقفنامه کتاب؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۲۲-۱۹۱]

۹۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۱۳
جلد هشتم از قضاء تادیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب با مهر: «محمد کاظم» (بیضی)، «عبد الباقی» (بیضی)، «عبده الراجی عبد الحمید الحسینی» (بیضی)، «العبد الموسوی» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۰-۸۹]

۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۶۸
جلد چهارم،کتاب حج که شب ۲۳ ماه رمضان ۱۲۵۸ به‌پایان رسیده؛ خط: نسخ، کا: ملا آقا جان، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج نیلی، ۱۶۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۸-۳۹۶]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۶۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۸-۳۹۷]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۹۲
آغاز: پس از خطبه: هذا هو المجلد السابع من مجلدات کتاب انوار الریاض شرحا علی ریاض المسائل؛ **انجام:** و یرفع لی شیئا من الدرجات انشاء الله الرحمن فانه لاتنفع الشفاعة الا باذنه.
جلد ۷ از آغاز کتاب الصید و الذبائح تا پایان دیات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در آخر نسخه صورت دستخط مؤلف؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماجی سرمه، ۴۸۲ص، ۲۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۱۰-۶۴۴]

۹۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** فأنی قد شرعت فیها بعد ما فرغت من هذالمجلد من دون تراخ و مهلة ...
جلد اول؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز،۷۲۴ص،۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۴-۶۳]

۹۹. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۷۴-ب
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله علی اختلاف ای بناء الترديد ... و تعلق الاختلاف بالتفصیل
دو جلد و از آغاز است تا مبحث جماعت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از مرگ مؤلف نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۴۵۴گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۲۱×۲۱سم [ف: ۲۵۷]

۱۰۰. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۹۶
ابواب القضاء تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ روی برگ اول وقفنامه کتاب و در آن تصریح شده که اوصیای مرحوم شهشهانی حاج محمد کاظم و حاج عبدالباقی وآقا محمد صادق کتاب استکتاب نموده‌اند؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۱۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۷۶]

۱۰۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۶
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین ... کتاب الصلوة وهی لغةً اعلم ان هناک مراحل شتی فصلناها فی العروة الوثقی اشار الشارح الی اربعة منها الاول فی بیان ما تحقق من معنی هذه اللفظة؛ **انجام:** ویستفاد من هذه العبارة ما سمی به الشارح شرحه هذا والا فالدیباجة خالیة عن التسمیة وهو مشهور بذلک موصول الینا بنقل خلفه الصالح شیخنا للسیدره وان اهل البیت ادری بما فی البیت
جلد دوم،کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سید فضل الله عقیلی نوری؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ۳۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۲۲۰]

۱۰۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۵۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر البریة محمد واله اجمعین اما بعد ... قوله وفی الشرع ربما یعطی کلامه هذا ثبوت الحقیقة الشرعیه لهذه اللفظة فیما ذکره؛ **انجام:** امراة الرجل اذا ارضعت ولدا فیها من لبن زوجها حرم زوجها علیها لان زوجها یصیرا بالمرتضع من الرضاعة وابوه من النسب محرم علیها لانه اخوها فیکون ابوه من الرضاعة ایضاً محرما علیها ... حتی یستقین ان کلها من ذلک الباب لاصما نقول به والله الموفق للصواب
جلد پنجم، متاجر-رضاع؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با امضای «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی، ترنج وسر، مجدول گره ای، ۳۰۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۲۰]

۱۰۳. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۱۳۳
جلد هشتم شامل قضا و شهادات و حدود و قصاص و دیات؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی خونساری، بی تا [ف: ۳۷]

۱۰۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۶۹
آغاز: حمدله ... هذا هو المجلد الرابع من کتاب انوار الریاض تعلیقا علی ریاض المسائل فیما یتعلق بکتاب الحج شرعت فیهه بعد الفراغ من کتاب الاعتکاف بعون؛ **انجام:** ان یلاحظ، الخطورات طراً فما لم یدخل فیما فیه الکفارة بالخصوص ولم یدخل ایضا فی هذا العموم من الاکل واللبس بخصوصها فهو مثال للقسم الثالث
جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده الراجی عبدالمجید الحسینی» (بیضی)، «العبد بدایع الموسوی» (مربع)؛ همچنین صورت یک وقف نامچه از حاجی محمد کاظم وآقا محمد صادق از ثلث مال مؤلف به سال ۱۲۹۰ه ق؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و سر و لچک، مجدول گرهی، ضربی، ۱۶۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۲۲۱]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۴۹۵
جلد ۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۱۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶-۳۵۰۶-۱۸/۲۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... و بعد فیقول العبد الراجی الی عفو ربه الغنی محمدبن عبد الصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی ان هذا هو المجلد الثانی متعلقاً بکتاب الصلاة من مجلدات انوار الریاض؛ **انجام:** و انا الخاطی اقول قدتم هذا المجلد من کتاب انوار الریاض ... من دون تراخ و مهلة و الحمدلله و المنة.
جلد دوم در صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: نیلی، ضربی، ترنج با سر مجدول گرهی، ۲۹۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱-۵۲۵]

۱۰۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۵-۱۸/۱۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فعلی الاول یلزم تخلف المعلول عن العلة وعلی الثانی اجتماع النقیضین من حیث ان مفروض المسألة اثبات الطهارة لکل منهما فی حق نفسه وعلی الثالث.
کتاب الطهارة؛خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با سر ترنج مجدول، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۵]

● الانوار الساطعات علی اشرف المربعات = التکعیب و الزیارج / علوم غریبه / عربی

al-anwār-us sāṭi'āt 'alā ašraf-il murabba'āt = at-tak'īb wa-z zīyāraj

دمنهوری، احمد بن عبدالمنعم، ۱۱۱۱؟-۱۱۹۲ قمری
damanhūrī, ahmad ebn-e 'abd-ol-mona'em (1700-1778)

رساله مختصری است در علم اوفاق از علوم غریبه که به درخواست یکی از محصلین علوم غریبه و جفر در یک «مقدمه» در بیان فضل علم و تعریف علم اوفاق و موضوع و غایت آن و یک «مقصود» در فضل وفق و کیفیت وضع آن و یک «خاتمه» ترتیب داده است. از روضة العلوم نقل می‌کند .
آغاز: بسمله الحمدلله الذی سنح الحکمة خلاصة اولیائه و افاض العلم اللدنی علی قلوب اهل قربه و اصفیائه ... و بعده فیقول الراجی فضل مولاه احمد الدمنهوری هذا ما التمس منی بعض الحذاق المشتغلین معلم الحروف و الاوفاق من رسالة علی الوفق المبیت ... و سمیته ما تیسر لی وضعه بالانوار الساطعات علی اشرف المربعات ...
انجام: و استنطاق الحاصل هو الملک السابع الحاکم و قد کمل العمل فافهم واستعمله فیما یرضی الله تعالی و لایفعله ما یسخطه تمت الرسالة
[دنا ۲۴۸/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۳۴/۱-۳۶/۱۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۴؛ دارای چند جدول درعلوم غریبه از «مفاتیح المغالیق» دهدار؛ جلد: گالینگور زیتونی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال مؤلفه تحریراً فی السابع من السادس من السابع من الخامس من الثانی عشر من الهجرة علی صاحبها أفضل الصلاة و السلام.
خط: نسخ، کا: محمد مراد مختار بن حسن مختار بن رضوان مختار، تا: شب ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۰۵ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۴-۱۰۰]

← الانوار الساطعة فی العلوم الاربعة ⟵ انوار الساعة

● الانوار الساطعة فی المائة السابعة = طبقات اعلام الشیعة / تراجم / عربی

al-anwār-us sāṭi'a fi-l mi'at-is sābi'a = ṭabaqāt-u i'lām-iš šī'a

آقابزرگ طهرانی، محمد محسن، ۱۲۹۳-۱۳۸۹ قمری
āqā-bozorg-e tehrānī, mohammad mohsen (1876-1969)

تاریخ شروع تألیف: ۱۳۴۵ق
شرح حال علمای امامیه است که در سده هفتم می‌زیسته‌اند.
[دنا ۲۴۸/۲؛ الذریعه ۴۲۸/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۰۸
آغاز: الشیخ ابواسحق ابراهیم بن عثمان الکاشغری المتوفی (۶۴۵) فی لسان المیزان لابن حجر انه کان یذهب الی الاعتزال
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ علی نقی منزوی این نسخه را در ۱۹۷۲م برای چاپ آماده کرده و یادداشت‌هایی در نسخه دارد؛ جلد: مقوا رویه کاغذ سبز عطف و گوشه تیماج سرخ، ۱۲۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۴۴-۷۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۸۶]

● انوار الساعة = الانوار الساطعة فی العلوم الاربعة / اخلاق / عربی

anwār-us sā'a = al-anwār-us sāṭi'a fi-l 'ulūm-il arba'a

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟-۱۲۴۲ قمری
šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827)

تاریخ تألیف: صفر ۱۲۲۸ق
کتاب در چهار بخش است: اصول عقائد، عجایب صنع الهی، حکمت علمی، و فقه: باب ۱. الامور الاعتقادیة در ده «فصل»؛ ۲. عجائب المصنوعات و الحث علی الاهتداء بایاتها در شانزده

«فصل»؛ ۳. الحکمة العملیة در چهار «رکن»؛ ۴. الفقه، از طهارت تا دیات.
آغاز: بسملة و به ثقتی. الحمدلله الذی لامن شیء کان و لامن شیء کون ما قد کان المستشهد بحدوث الاشیاء علی ازلیته ... اما بعد فیقول ... عبدالله بن محمد رضا الحسینی ختم الله ... هذه تحقیقات شافیة و تدقیقات کافیة و مهمات وافیة قد تضمنت معرفة الحکمتین یحصل بهما الفیض فی السعادتین
انجام: و المرئة کالرجل فی الجمیع حتی تبلغ ثلث دیة ثم تصیر علی النصف و الله العالم بحقایق احکامه و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی محمد و آله تم فی العشرین من صفر ۱۲۲۸
[دنا ۲۴۸/۲]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ اهدایی: مهدی سیگاری؛ جلد: تیماج مشکی یک‌لا نرم، ۲۱۱گ، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۸۰۸]

۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۳
آغاز: الباب الاول فی الاقرار بوجود الصانع و وحدته وصفته الکلمالیة و نعوته الجمالیة و الجلالیة. الثبوتیة و السلبیة و فیه فصول (در ده فصل)؛ **انجام:** انجام باب اول: فطرحت علیه ثم یطرح فی النار و قد استقصینا بیان هذه المطالب و تفاصیلها فی کتابنا حق الیقین فی اصول الدین. انجام باب دوم: فسبحان الذی ابهر العقول القویمة و الافکار المستقیمة صنع بعض مخلوقاته فکیف صنع ذاته
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ شعبان ۱۲۳۰ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۱) [ف: ۷۸۶]

۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز و انجام: برابر
کا: محمدباقر، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۲۳۲ق [دلیل المخطوطات: ۱-۹۴]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تجمعون مالا تأکلون و تأملون مالا تدرکون و تبنون مالا تسکنون
خط: نسخ، کا: درویش بن کاظم، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۸۳ص (۱-۲۸۳)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۹-۳۶]

● انوار سبعه = کنوز الحکمة / کیمیا / فارسی
anvār-e sab'e = konūz-ol hekma

تنکلو شاه کبیر تبریزی
tanaklū šāh kabīr-e tabrīzī

رساله کوتاهی است در ترکیب مواد کیمیایی، شامل هفت «نور»: ۱. ساختن زنجار حکمت؛ ۲. ازاله سواد سرب و اکسیر شده سرب؛ ۳. بیان جسدین عمر مکلس و غیر مکلس؛ ۴. ارکان عمل اعظم؛ ۵. وزن کردن جسد و نفس؛ ۶. وزن کردن طلق محلول؛ ۷. وزن اجساد با ارواح در حمره و بیاض، نوشادر مقطر محلول.
آغاز: چون بتوفیق خدای تعالی هر چه تدابیر ادویه است و انفاس و ارواح در درجات سه گانه از تسخین و تنقیه و تصعید و تکلیس ...
انجام: و دامن آنکه اسرار انوار کنوز مارا بنادان و جهال و حمقا و اشرار الناس فاش گرداند
[دنا ۲۴۸ (۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۶۱۳/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۹۴۱/۵ و ۳۹۶۵/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۷۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوایی عطف پارچه نیلی، ۱۳گ (۱۵پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۱۵۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵ /۷۸۶۱-۵۳/۷۱
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اکبر کرمانشاهی، تا: ۱۱۱۳ق، جا: در تهران یا مشهد رضوی؛ ۱۳گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۵۳۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۱۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۰۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۳پ-۲۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۸۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۹۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۶۰ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۵پ-۲۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۰۱]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۶۵/۳
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳گ (۱۱پ-۲۳ر) [ف: ۵-۴۵۶]

۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۹۵/۹
آغاز و انجام: برابر
نام کتاب در فهرست انوار الاسرار و بدون نام مؤلف آمده است که به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالغنی بن محمد حسنی حسینی شیروانی شماخی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴گ (۱۳۸پ-۱۴۱پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۹۸]

۷. نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۴۵/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۲گ (۳۸ر-۳۹پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۷۸]

● انوار السرایر و مصباح الزایر / فضایل و مناقب / فارسی

anvār-os sarāyer va mesbāh-oz zāyer

حسینی رضوی، ولی الله بن نعمت الله، ق ۱۰ قمری

hoseynī razavī, valī-ol-lāh ebn-e ne‘mat-ol-lāh (- 16c)

تاریخ تألیف: ۹۸۱ق؛

رساله‌ای است در ذکر فضایل و مناقب امام حسین (ع) شامل «مقدمه» و ۲۴ «باب» و «خاتمه»: مقدمه در بیان شمه‌ای از فضایل امام حسین (ع)؛ باب ۱. بیان گریه کردن ما خلق الله بر مصیبت حضرت امام حسین (ع)؛ ... باب ۲۴. در فضیلت زمین کربلا؛ خاتمه در شفا یافتن به تربت حضرت امام حسین (ع). از تألیفات این مؤلف «مجمع البحرین» است. مؤلف معاصر شیخ بهائی (۹۵۳-۱۰۳۱ق) است.

آغاز: بسمله حمدله و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین اما بعد این رساله ایست مختصر در ذکر فضایل سبط خیر البشر و این رساله مرتب است بر مقدمه و ۲۴ باب و خاتمه و مسمی گردانیده شده بانوارالسرایر و ...

انجام: یا ارحم الراحمین چون این دعا را بخواند خاک بردارد تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

چاپ: در میراث حدیث شیعه، دفتر چهارم، ص ۲۵۱

[الذریعة۴۲۹/۲ و ۱۰۸/۲۱؛ دنا ۲۴۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۹/۷ (۱ نسخه) و ۱۵۵۳/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶۰

آغاز: موجودات شاهدیست عدل و برقدمش حدوث مخلوقات برهانیست فصل؛ **انجام:** بعزت آبروی حضرت پیغمبر (ص) و بعزت آبروی اولاد پیغمبر (ص) جمیع را بر راه راست آوری بحق محمد و آله.

خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۲. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۴/۳

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن ابی الحسن ابن محمد مهدی حسنی حسینی طباطبائی شیرازی، تا: ۱۰۶۹ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۵۹]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۷-۵/۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مسعود بن محمد رضی جوشقانی، تا: ۴ ربیع الثانی۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۷]

۴. نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۳/۱

آغاز: بسمله، حمد و سپاس بی حد و قیاس که امتداد آن بامتداد زبان منقطع نگردد و شکر و ثنائی که بتقلب دهور و اعصار منفصل نشود؛ **انجام:** و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله أجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین.

کا: حسین بن علی اصغر حمصی، تا: نیمه جمادی الثانی ۱۲۴۴ق، جلد:تیماج قهوه‌ای،۳۲گ(۱پ-۳۲ر)،اندازه:۱۶×۲۱/۵سم[ف: ۲۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳۵

آغاز: میوه هاست که مردگان را زنده می‌کنند؛ **انجام:** یحیی کار که در مدینه داری

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۶۲۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۵۴/۷

در فهرست بدون نام مؤلف. بندی است از این کتاب به فارسی درباره «شفا یافتن با تربت حسین ع و کیفیت برداشتن»؛ کا: نورالدین محمد شریف پسر عزیزالله، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲گ (۱۳۷پ-۱۳۹ر)، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۶سم [ف: ۱۳-۳۴۱۲]

● **انوار سلیمانی = مناظرات** / کلام و اعتقادات / فارسی

anvār-e soleymānī = monāzerāt

مولوی، عباس، -۱۱۰۱ قمری

mowlavī, ‘abbās (- 1690)

اهدا به: شاه سلیمان صفوی

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۱۰۱ق

دراین کتاب مناظره‌های بعضی از پیامبران و امامان (ع) و دانشمندان شیعه ذکر شده است و در ۶۲ فصل می‌باشد و چند مناظره از الفصول المختاره شیخ مفید، احتجاج طبرسی، مجالس المؤمنین شوشتری، مناظره قاضی زاده رومی (این مورد درالذریعة نیز اشاره شده)، مناظره شیخ حسن بن عبدالصمد (پدرش بهائی) با یکی از علمای حلب را آورده است. مؤلف این کتاب چنان که خود در مقدمه به آن تصریح کرده اند عباس مولوی است ولی درکتب تاریخ و رجال و فهرست‌ها نامی از مؤلف و مؤلفات ایشان دیده نشد. از مطالعه این کتاب معلوم می‌شود که از فضلاء عهد سلطنت شاه سلیمان صفوی بوده و این کتاب و کتابی دیگر به نام «فوائد الاصولیه السلیمانیه» در اثبات حق بودن دیانت اسلام و فرقه ناجیه بودن شیعه امامیه در سال ۱۰۸۴ تألیف کرده‌اند. نام این کتاب را نیز به مناسبت این که برای تقدیم و مطالعه شاه سلیمان بوده، انوار سلیمانی گذارده در آنجا که گوید: «تا در سال ۱۰۹۷ به اقبال حضرت شاهی موفق گردیده قدری از آن مناظرات را بدست آورده به زبان فارسی ترجمه نمود و چون هنوز ناقص بود و قابل نظر کیمیا اثر اعلی حضرت نبود عجالتاً آن را از جهت انتفاع عام خلائق کتابی ساخت تا از انتفاع ایشان ثوابی به اعلی حضرتش عائد گردد و بعد از آن در این سال که هزار و صد و یک است آنچه در نظر بود بعد از تفحص و تخصص تمام به دست آورد و هر یک را توضیحی که در خاطر قاصر داشت داد و به نام نامی و اسم گرامی نواب اشرف اقدس اعلی گردانید و چون هر یک از این مناظرات نوری است که دل طالبان ایمان و ایقان را منور

می‌گرداند این کتاب را مسمی بانوار سلیمانی ساخت». موضوع این کتاب چنان که از عبارات فوق نیز معلوم شد جمع و ترجمه و توضیح کلیه مناظراتی است که حضرت پیغمبر اکرم و ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین و علماء اعلام با مخالفین و معاندین هر فرقه و دسته نموده‌اند و مشتمل بر شصت و دو فصل است. مؤلف فهرست فصول را در ابتداء کتاب نوشته‌اند. شاید تصور شود که این کتاب ترجمه احتجاج طبرسی است ولی چنین نیست اما از آن کتاب نقل‌هایی دارد و به قدری که توانسته تتبع نموده و مناظرات را جمع و ترجمه و شرح کرده است. نویسنده می‌گوید طبق آیه «و جادلهم بالتی هی احسن»، پیغمبر اسلام و ائمه اطهار مناظرات بسیار کرده‌اند و نیز بزرگان اسلامی هم در افحام خصم و دشمن‌های دین اسلام احتجاجات با مخالفان دین کرده‌اند که چون اطلاع برین جدال‌ها به‌حال مسلمانان مفید بود من بر آن شدم که اغلب آنها را جمع کنم و آنچه به‌زبان عربی بود به فارسی برگردانم و حاصل آن این کتاب شد در شصت و پنج فصل بدین شرح: ۱. ذکر مناظره پیغمبر با اهل ادیان خمسه؛ ۲. مناظره علی (ع) با مهاجرین و انصار؛ ۳. مناظره امام علی با ابوبکر و عمر؛ ۵. مناظره امام حسین با عمر بن خطاب؛ ۶. مناظره سید سجاد با پیر شامی؛ ۷. مناظره حضرت باقر؛ ۸ مناظره حضرت صادق؛ ۹. مناظره حضرت کاظم؛ ۱۰. مکالمه حضرت رضا در مجلس مامون؛ ۱۱. جواب حضرت به سؤالات مأمون؛ ۱۲. مناظره امام تقی جواد؛ ۱۳. مناظره حضرت نقی هادی؛ ۱۴. مناظره حضرت عسکری؛ ۱۵. مناظره حضرت مهدی؛ ۱۶. مناظره شیخ مفید با قاضی ابوبکر بن سیار؛ ۱۷. مناظره شیخ مفید با کاتبی و ابی عمر و شوطی؛ ۱۸. مناظره هشام بن حکم و علی بن هیثم با ضرار بن عمر و ضبی؛ ۱۹. مناظره شیخ مفید؛ ۲۰. جواب حضرت رضا؛ ۲۱. جواب شیخ مفید به ابوالحسین خیاط؛ ۲۲. جواب هشام بن حکم به سؤال یحیی بن خالد بر مکی؛ ۲۳. استدلال مفید بر عدم بیعت امیر المؤمنین؛ ۲۴. اجوبه علی بن میثم؛ ۲۵. جواب حضرت امیر شیخ شامی را؛ ۲۶. جواب شیخ مفید در رد فضل ابوبکر؛ ۲۷. جواب شیخ مفید در مصاحبت ابوبکر با پیغمبر در نماز؛ ۲۸. جواب مفید در فضیلت ابوبکر؛ ۲۹. جواب شیخ در رد امامت ابوبکر؛ ۳۰. ایضاً جواب شیخ مفید؛ ۳۱. سؤال ابوحنیفه از حضرت کاظم؛ ۳۲. مکالمه حسن بن فضال با ابوحنیفه؛ ۳۳. ذکر جواب هشام بن حکم؛ ۳۴. ذکر تحقیق شیخ مفید؛ ۳۵. ذکر جواب شیخ مفید رحمه الله مرد معتزلی را؛ ۳۶. ذکر جواب ابو محمد فضل بن شاذان؛ ۳۷. مناظره مفید با ابوبکر بن ضرار؛ ۳۸. جواب شیخ مفید از امامت نماز ابوبکر؛ ۳۹. فتوای شیخ مفید مسأله ای فقهی را؛ ۴۰. جواب فضل بن شاذان و مفید حدیث مخالفان را؛ ۴۱. قول فضل بن شاذان و مفید آیه اولوالارحام؛ ۴۲. ذکر جواب سید عزالدین بن افسوسی کوفی؛ ۴۳. ذکر کلام امام محمد باقر؛ ۴۴. مکالمه عبدالله بن عباس با معاویه؛ ۴۵. مناظره شیخ مفید با اعداء در قول عباس؛ ۴۶. جواب شیخ مفید (ایضاً)؛ ۴۷. مناظره هشام بن حکم؛ ۴۸. مناظره سعد بن عبداله؛ ۴۹. مناظره علی بن بابویه؛ ۵۰. مناظره ابن بابویه با رکن الدوله؛ ۵۱. تحقیق ایمان ابوطالب؛ ۵۳. مناظره مفید با مشایخ عباسیه؛ ۵۴. جواب سید حسن بن سید راجو؛ ۵۵. ذکر مجلس اول مناظره ابن ابی الجمهور با فاضل هروی؛ ۵۶. ذکر مجلس دوم مناظره ابن ابی الجمهور با همین فاضل هروی؛ ۵۷. ذکر مجلس سوم این مناظره؛ ۵۸. مناظره مامون با چهل کس از فضلای اهل خلاف؛ ۵۹. ذکر مناظره شیخ حسین بن عبدالصمد با فاضل حلبی؛ ۶۰. ذکر مناظره قاضی زاده کرهرودی با قاضی زاده اوزبک؛ ۶۱. مجلس اول مناظره یکی از سادات در مدینه با مخالف خود؛ ۶۲. مجلس دوم مناظره همان کس با مخالف خود؛ ۶۳. ذکر مناظره یکی از فضلای زمان با فاضلی از اهل خلاف در بلاد هندوستان؛ ۶۴. ذکر مناظره ابوجعفر محمد مومن الطاق با ابن ابی حذره؛ ۶۵. ذکر حکایت عجیبه. (عبدالله انوار)

آغاز: آغاز۱: بسمله و به نستعین، حمد بیحد و ثنای بیعد نثار بارگاه احدیت حضرت معبود ذو الجودی که ...

آغاز۲: بسمله. حمد بیحد و ثنای بیعد حضرت صانعی را که اصناف مخلوقات را از تنگنای ظلمت کده عدم بفضای روشنایی وجود رسانید ... اما بعد چنین گوید ... عباس المولوی ... که چون هر یک از اهل ادیان مختلفه را اعتقاد اینست که دین او حق و دین غیر او باطل است ...

انجام: و لازم داند که از جهت شکر گذاری این نعمت عظمی در همه اوقات دوام این دولت را از جناب حق و دود عز اسمه طلب نماید قد وقع الفراغ من تألیف هذا الکتاب فی یوم الثلثا رابع عشرین من ذیقعدة الحرام سنة ۱۱۰۱

[دنا ۲۴۹/۲ (۱۳ نسخه)؛ الذریعة ۴۲۹/۲ و ۳۲۵/۱۶ و ۲۸۰/۲۲؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۴/۲ و۹۹۳؛ معجم التراث الکلامی ۵۲۲/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۳۵/۹ و ۵۵۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷۹

آغاز: برابر۲ **انجام:** و ذکر همه آنها نتواند شد مگر در مجلد علیحده و در اینجا ذکر آنچه مذکور شد از جهت تنبیه طالبان کافی است.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و مجدول، ۱۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳/۱-۴۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۱۸

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوب، کا: ابن مولانا یحیی حبیب الله همدانی، تا: ۱۱۰۲ق، دارای یک سرلوح خوب، مجدول، مذهب، تصور می‌رود اولین نسخه باشد که پاک‌نویس شده و شاید همان نسخه باشد که برای کتابخانه شاه سلیمان نوشته بوده‌اند، پشت ورق اول نوشته شده: «کتاب انوار سلیمانی جزو کتب مرحمت پناه میرزا

نصیر وزیر طاب ثراه به کمترین محمد هاشم بن ... انتقال یافت رجب ۱۲۴۷» و نیز پشت همان ورق نوشته شده که این کتاب در سال ۱۲۹۵ جزء کتابخانه اعتضادالسلطنه وزیر علوم و معادن گردید؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۲۹۰ص، ۲۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱-۲۰۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع، تا: ۱۱۰۳ق؛ کاتب از مؤلف بسیار می‌ستاید و گویا مرید اوست، مجدول، با سرلوح؛ مهر: کتابخانه محمد علی تربیت به تاریخ ۱۳۱۶ ش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۵۷گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۸-۴۱۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۹۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (در فهرست و دیباچه) و انجام (در فصل ۶۵)؛ مجدول، با یادداشت محمد امین طاهری؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی و مقوایی، ۳۲۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [سنا: ف: ۲-۱۲۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۷/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و از زنا حاصل نشده‌ام پس متوکل گفت او را از بغداد اخراج نمائید ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۴۲ص، ۲۳ سطر (۱۳×۱۸/۵)، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۵-۵۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۱۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (در فهرست و دیباچه) و انجام (در فصل ۶۵)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۶۳گ، ۲۶ سطر (۱۲×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۱۳]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۹۲

آغاز:برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا:۶ محرم ۱۲۱۰ق؛ افتادگی: وسط (چند فصل از وسط)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج تریاکی ساده ضربی، ۴۸۰ص، ۱۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۷-۱۴۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۵ و ۱۸۴۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا ولی تصویر ناقص است [عکسی ف: ۵-۹۳ و ۲۶۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۸۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** پس متوکل گفت او را از بغداد اخراج نمایند

خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد بیدگلی کاشانی، تا: سه‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۲۳۵ق، جا: اصفهان پیکان جرقریه؛ با دست چپ خود نوشته است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی روغنی ضربی زرکوب، ۲۱۱گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۹-۱۲۵۵]

۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۴۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج مجدول گرهی، ۲۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۶۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰ط

خط: نستعلیق، کا: فتح علی بن حاجی ابوطالب لاهیجانی، تا: ۱۲۵۹ق؛ دارای یک سرلوح مذهب و مرصع، دو صفحه آغاز مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی با نقش ترنج و نیم ترنج و با زمینه و حاشیه گل و بوته، ۳۱۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۴/۲-۱۷۶]

۱۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۰۴

از فصل ۱۶ در مناظره مفید با قاضی ابوبکر است تا فصل ۶۰ در مناظره قاضی کره رودی با قاضی زاده اوزبک نزد شاه عباس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده۱۲۸۷ق؛ [نشریه: ۱۱-۹۱۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۸۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** گفت او را از بغداد اخراج نمایند.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خط و کاغذ قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی سفید آهار مهره دار، جلد: میشن تریاکی، ۸۷۶ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۶-۷۵]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۵۵

آغاز: حضرت الله تعالی آدم را خلق نموده ملائکه را امر نمود به سجود او پس ملائکه آدم را سجود نمودند ازبرای تقرب به سوی الله تعالی؛ **انجام:** تصدیق نمودند قول به مسخ را و از اعتقاد به غسل درگذشتند و بعد از این حکایت به خلافت منجر شده قاضی زاده ماوراء النهر در اثبات خلافت ابوبکر به اجماع مستند شده بود را قم اوراق گوید که چون

از فصل دوم تا ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵-۱۲۲۰]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۱۱-۳/۳۱

آغاز: ترک نموده ترا بعقبة بن ابی مغیط الصادق مینماید تا اینکه بواسطه این سنا و رفعتی کسب کند با آنکه حضرت الله تعالی وعده فرموده از جهت تو و پدر و مادر تو؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین وهم راقم اوراق گوید که از ثقه شنیدم که می‌گفت درقریه فلوج که درحوالی بغداد است ... اتفاقا روزی گفتگوی مذهب بمیان ایشان می‌افتد و قدری ...

فصل چهارم مناظره امام حسن (ع) تا فصل ۶۵ در ذکر حکایات عجیبه غریبه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مذهب، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج عطف و حاشیه مشکی، لولا با سرترنج وحاشیه مشکی، ۳۱۰گ،

۱۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۵۳۶]

● **انوار سلیمانی = مناظرات (منتخب)** / کلام و اعتقادات / فارسی

anvār-e soleymānī = monāzerāt (mn.)

مولوی، عباس،-۱۱۰۱ قمری

mowlavī, ʻabbās (- 1690)

ترجمه فارسی مناظره‌ای کلامی در اثبات حقانیت شیعه بین ضرار بن عمرو (بن) ضبیء، هشام بن حکم و ابوالحسن علی بن هیثم (میثم) صورت گرفته است. باید دانست که این مناظره در واقع فصل هیجدهم کتاب انوار سلیمانی عباس مولوی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۶/۳ کر

آغاز: منقولست که ضرار بن عمرو بن ضبیء بنزد ابوالحسن علی بن هیثم (= میثم) رحمه الله آمد و گفت میخواهم که با تو مناظره کنم علی بن هیثم گفت در چه مسئله با من مناظره مینمایی، گفت در امامت؛ پس ابن هیثم (=میثم) فرمود که و الله که از جهة مناظره نزد من نیامده بلکه جهة زور گفتن و تحکم آمده؛ ضرار گفت چون چنین باشد؛ **انجام:** چنین است هشام گفت ... که رسول الله گفت بعلی بن أبی طالب که أنت منی بمنزلة هارون من موسی إلا أنه لا نبی بعدی ... هشام گفت از جهت علی علیه السلام ایمان و خلوص ظاهری ... و از جهت امام تو ثابت نشد نه ظاهراً و نه باطناً

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «أفوض أمری إلی الله» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی نخودی نازک، ۱گ (۲۷۴ر-۲۷۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲-۴۰/۳۰۳]

● **انوار السماء (در افضلیت رسول اکرم بر سایر انبیاء)** / فضایل و مناقب / فارسی

anvār-os samā' (dar afzalīyat-e rasūl-e akram bar sāyer-e anbīyā')

[دنا ۲۴۹/۲]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۹۴۵

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اهدایی: مؤلف؛ کاغذ: خطی جدید، جلد: کاغذی، ۱۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۵-۱۸۵۶]

● **انوار سهیلی** / داستان / فارسی

anvār-e soheylī

کاشفی، حسین بن علی،-۹۱۰ قمری

kāšefī, hoseyn ebn-e ʻalī (- 1505)

وابسته به: کلیله و دمنه؛ ابن مقفع، عبدالله بن دادویه (۱۰۶-۱۴۵)

اهدا به: شیخ احمد شیخ سهیلی جغتایی

تحریر و تهذیبی است از کتاب کلیله و دمنه، حاوی مباحث اخلاقی و تربیتی و حکمی از زبان حیوانات. اصل کتاب کلیله و دمنه، بنا بر مشهورترین روایات، تألیف بید پای، فیلسوف برهمنی به زبان سانسکریت بوده و در زمان انوشیروان به پهلوی و سپس در قرن دوم هجری به‌وسیله ابن مقفع به زبان عربی و در قرن چهارم هجری توسط رودکی به نظم فارسی و بعد از آن در قرن ششم هجری توسط ابوالمعالی نصرالله بن محمد بن عبدالحمید منشی به فارسی ترجمه شد.

کاشفی انوار سهیلی را به نام شیخ احمد شیخ سهیلی جغتایی از امرا و شعرای عهد سلطان حسین بایقرا، تدوین و به اسم او مصدر نموده است. وی قصد آن داشت که نثر کتاب را ساده نماید. در مقدمه می‌گوید: «بواسطه ایراد غرایب لغات و اطوار کلام به محاسن عربیات و مبالغه در استعارات و تشبیهات ... از این جهت نزدیک شده که کتابی بدان نفاست متروک گردد ... این کمینه بی‌استطاعت ... حسین بن العلی ... جرأت نموده کتاب مذکور را لباس نو پوشانیدن ... دو باب اول از کتاب ... اسقاط کرد و چهارده باب باقی را به عبارتی روشن و آسان مثبت ساختیم ... جریده سخن را به جواهر اشعار پارسی که چون زر و گوهر ... زیور می‌بندد ...». ولی نتوانست خود را از نفوذ بیان نصرالله منشی برهاند. این کتاب مشتمل است بر چهارده «باب»: ۱. اجتناب نمودن ازاستماع قول ساعی و نمام؛ ۲. رد سزایافتن بدکاران و شآمت عاقبت ایشان؛ ۳. موافقت دوستان و فوائد معاضدت ایشان؛ ۴. ملاحظه احوال دشمنان و ایمن نابودن از حیله ایشان؛ ۵. مضرت غافل شدن و از دست دادن مطلوب؛ ۶. آفت تعجیل و ضرر شتابزدگی در کارها؛ ۷. حزم و تدبیر و به‌حیله خلاص یافتن از بلای اعدا؛ ۸. احتراز از ارباب حقد و اعتماد نانمودن بر تملق ایشان؛ ۹. فضیلت عفو که ملوک را بهترین صنعتی است؛ ۱۰. بیان جزای اعمال به‌طریق مکافات؛ ۱۱. مضرت افزون طلبیدن و از کار خود بازماندن؛ ۱۲. فضیلت حلم و وقار و سکون؛ ۱۳. اجتناب فرمودن از قول اهل عذر و خیانت؛ ۱۴. عدم التفات به انقلاب زمان.

آغاز: حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمته که وظایف حمد و ثنای او بحکم و ان من شیئی الایسبح بحمده بر زبان جمیع موجودات علوی و سفلی جاری و دایر است و فواید مؤاید الای بیمنتهای او بر قاعده مستمر کل شیئی خلقه ثم هدی در اجزای مجموع مبدعات ارضی و سماوی ساری و سائر ...

انجام: امیر عالیمقام چنانست که ذیل غماز بر کلمات ناسنجیده و عبارات ناپسندیده این کمینه نوشته و از روی ذره پروری و فقیر نوازی. شعر: با آنکه سراسر همه عیب افتادست ×× یعنی رضا ملحوظ سازند ... نظم: درکه در این سینه نهان داشتم ×× یک به یک از دل به زبان داشتم / گر بد و گر نیک فکندم به پیش ×× پوش به دامن به نکویی خویش/ چون که بدین پایه رساندم کلام ×× به که کنم ختم سخن والسلام. تمت بعون الله و حسن توفیقه

و ختمت بفضله و احسانه.

چاپ: مشار فارسی، ج۱، صص۵۸۱-۵۸۳ (نشانی ۴۰ چاپ)، بمبئی، سنگی، ۱۲۷۰ق./۱۸۵۴م.(افست برلین: چاپخانه مشرقی، به اهتمام سیف آزاد «مؤسس و مدیر روزنامه آزادی شرق» ۱۳۰۱ش./۱۳۴۱)، رحلی، ۴۲۰ص؛ ۱۳۲۴ق، وزیری بزرگ، ۴+۴۰۰ص

[دنا ۲۴۹/۲ (۱۵۲ نسخه)؛ الذریعة ۴۳۰/۲؛ نسخه‌های منزوی ۳۵۲۳/۵-۳۵۲۷ (۶۴ نسخه)؛ فهرست دارالکتب قاهره (فارسی از نصرالله طرازی) ۳۱/۱-۳۲؛ کشف الظنون ۳۳۱/۲؛ مشترک پاکستان ۹۷۰/۶ (۴۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۳۳/۶]

شرح و حواشی:

۱- همایون نامه؛ قینالی زاده، علی بن صالح (-۹۵۰)

۲- عیار دانش = مهذب انوار سهیلی؛ علامی، ابوالفضل بن مبارک (۹۵۸-۱۰۱۱)

۳- گلشن آرا = انوار سهیلی منظوم؛ گلشن ایرانپور، عبد الوهاب (۱۲۵۷-۱۳۱۵)

۴- انوار سهیلی (ترجمه)؛ داغی

۵- انوار سهیلی (ترجمه)

۶- همایون نامه

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰۸

آغاز: وقت بغایت تنگست سر دور اندیشی دارد آواز داد؛ **انجام:** اکنون التماس می‌نمایم داستانی که مشتمل بر مضمون.

از حکایت «گربه در دام افتاده و موش عاقبت اندیش» از باب هفتم شروع می‌شود تا اول باب یازدهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (۱۸۰ برگ) و انجام (۵۰ صفحه)؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن خرمایی، ۹۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷-۲۳]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲

آغاز: وعلی آله وصحبه المقربین لدیه وعلی من تابعه وانتمی علیه جهت هدایت طالبان مقاصد ارادت وحمایت قاصدان مطالب؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: شریف مرعنتابی، تا: شوال ۹۲۹ق، جا: قندهار؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی عطف پارچه‌ای، ۱۰۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱-۲۲۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن مسعود طبیب، تا: ۹ جمادی الاول ۹۴۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای قهوه‌ای کمرنگ (خاکی)، ۱۶۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۳سم [ف: ۱۷-۲۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۹۷۱ق؛ واقف: آیت ا ... سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۱۷-۲۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۶۲

آغاز: من و دیدار تو هیهات چه فکریست خطا ... حکایت گفت آورده اند که کبک دری در دامن کوهی می‌خرامید؛ **انجام:** کو رنج بیماری کشد اکنون.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اوراق نامرتب صحافی شده و با دومین حکایت از باب سوم (موافقت دوستان و معاضدت ایشان) شروع می‌شود؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۰؛ کاغذ: حنایی موریانه خورده شدید، جلد: مقوا با عطف و گوشه پارچه، ۱۹۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ملک گفت چه چیز تواند بود در آنکس که از جرمهای دوست ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ روی برگ اول اشعاری به‌تاریخ شب یک‌شنبه دهم ذیقعده ۱۳۲۲ نوشته شده؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۶۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷-۱۵۰]

۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۴۳۲

آغاز: و مشتری در یک برج اجتماع نمودندی؛ **انجام:** باز نماید و در بین معنی سخن راند که چرا جوانمرد عاقل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۳۳]

۸. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه: ۶۹

انجام: زنهار تا ملک بسخن او التفات ننماید و افسون جان گزاری او را نوش جان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۱۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۷۵]

۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی [نشریه: ۲-۶۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۲۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: شمس الاطباء؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد، ۴۲۳گ، ۱۴ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۱۹۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۲/۶

آغاز: من انوار سهیلی، برهمن گفت آورده‌اند که در ولایت کشمیر موضعی بود دلپذیر و مرغداری بی نظیر چنان که روی زمینش از کثرت؛ **انجام:** و در تدبیرات او در امور موافق دید مصلحت ملک و زمام اختیار به یک بار در کف کفایت او نهاد: در آن چمن که تو دیدی گلی به بار نماند ×× خزان در آمد و سر

سبزی بهار نماند. این چند کلمه از انوار سهیلی گفته بخشی از کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سطور چلیپا؛ کاغذ: نخودی آهار مهره نازک، جلد: تیماج دو رو، بیرون قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج سجاف مشکی عطف میشن قهوه‌ای، ۴۸ص (۵۶ر-۱۰۳)، اندازه: ۱۳×۲۲/۲سم [ف: ۲۹/۱-۵۴۹]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۱۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه) و وسط (در باب ۱۳)؛ مجدول زرین، یک مجلس تصویر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۲۰گ، ۲۳ سطر (۷/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۵-۴۱۱۸]

۱۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۱۷

آغاز: عنوان این کتاب پیام خجسته فرجان مبدعی را سزاست که جواهر نفوس نفیسه انسانی را بر منصه ظهور و لقد کرمنا بنی آدم جلوه داد وبصفت جمال و عقل و زینت تمام و شرف لاحکام بخشید؛ **انجام:** و بیان درین سفارت حق امانت نگذارد اما دلهای یکدیگر را شاهدی عدل و گواهی بحق است و از یکی بر دیگری دلیل توان گرفت، تمت

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد، تا: سلخ شوال ۱۰۱۱ق؛ مجدول مرصع سیاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۲۲]

۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: شنبه ۱۶ ذیحجه ۱۰۵۲ق؛ مجدول؛ در پشت صفحه بدرقه صورت املاک ملا احمد پارانچی مورخ رجب ۱۲۸۶؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره ای، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۳/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱-۸۴]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۷۹

خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر، تا: ۲۱ رجب ۱۰۶۲ق، جا: ملتان، برای ابوالحسن تفرشی؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی الوان، ، جلد: رویه کاغذ گلدار، ۳۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۶/۲سم [ف: ۲-۴۰]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی میشن تریاکی روشن ترنج و نیم‌ترنج لچکی کوبیده، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۶-۷۴۸]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی الجمله از گوشتهای فربه. نانهای میده در ربایم لقمه چند تا روز دیگر مرفه حال پسرم گربه پیز زن پرسید که گوشت فربه چگونه چیز است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ جای برگ ۹۲ میان برگ‌های ۶۲ و ۶۳ می‌باشد که اشتباه در آخر صحافی شده است. در تطبیق با نسخه شماره ۵-۳۸۴۰/ف نسخه حاضر تا سطر ششم از برگ ۲۴پ نسخه فوق را دربرداشته و مقدمه آن ناقص است و برگ ۵۱ از نسخه جداست؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج اناری، یک‌لا ساده، ۳۵گ (۵۸پ۹۲)، ۹ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [رایانه]

۱۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ صفر ۱۰۹۱ق؛ یادداشت‌هایی دایر به‌تاریخ تولد فرزندان و شرفیا بی مالک کتاب به مکه معظمه به‌خط محمد حسن بیک مالک کتاب و یادداشت یکی از مهمانها در شب بیست و هفتم رمضان که جشنی داشتند، قدیم‌ترین تاریخ این یادداشت‌ها ۱۳۰۰ و آخرین آنها رمضان ۱۲۸۵ در اوان سلطنت ناصر الدین شاه قاجار می‌باشد؛ جلد: چرمی سیاه، ۲۹۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۱۰۹]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** که ذیل اغماض برکلمات ناسنجیده و عبارات ناپسندیده این کمینه پوشند از روی فقیر نوازی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، ۳۸۸گ، ۱۷ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۴-۱۹]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۵۳۷

آغاز: و الحکمة و الموعظة الحسنة، منطوق این کلام سعادت انجام آنست که؛ **انجام:** این بود کلمه‌ای چند که بمقتضای ملازمان قلم به افشای آن مباحث.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ اهدایی: زین العابدین خمسه ای؛ کاغذ: اصفهانی مختلف، فاقد جلد، ۲۱۶گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۶/۵)، اندازه: ۱۹×۳۲/۵سم [ف: ۳-۹۸۵]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷

آغاز: که در این خانه است جمع کردن؛ **انجام:** چو لاله چهره مهر از سپهر تابان شد ×× شکوفه‌های کواکب ز دیده پنهان شد ...

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ [ف: ۳-۹۸۲]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۰۲۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: ۹۰]

۲۳. اصفهان؛ شهرداری اصفهان؛ شماره نسخه: ۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۵-۳۰۸]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۳۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در میان چوب دست کرده بودم آب برد دهقان تبسمی کرد و گفت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۱۷۶گ (۱۲۹پ-۳۰۴پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۳۰-۲۰۰]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و همواره بدین وسیله برخاطر عاطر گذرانیده

دعایی دریغ نداند که بحکم دعاء الایام عادل الایراد دعای سلطان عادل باجابت قرین است ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه سوخت عطف تیماج سرخ، ۲۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۲۲]

۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر کس که دروفای تو سوگند نشکند ×× جان ودلش بزخم حوادث فکار باد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج، ۱۹۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱-۲۲۲]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۷۵

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج حنایی ضربی ترنجی مقوایی از یکسوی وزیری، ۴۳۰گ، ۱۰سطر(۸×۱۷)،اندازه:۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۱۲۵]

۲۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱۲گ، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۹]

۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۸۵-۲۴/۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی، ۲۹۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱-۵۳۷]

۳۰. مشهد؛ دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۹ فرخ

خط: نستعلیق شکسته، کا: احمد بن ملامحمد مومن، تا: چهارشنبه ۱۸ ذیحجه ۱۱۰۱ق؛ دارای یک سرلوح با تصویر دو گرگ، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف وگوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۱۲]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۳

آغاز: سینه ریش. در روش زمره آزادگان ×× نیست روا طعنه بر افتادگان؛ **انجام:** چنان است که کلمات ناسنجیده و عبارت ناپسندیده را پوشند الله اعلم بالصواب

بی‌کا، تا: ۱۱۰۵ق، جا: دارالسلطنه هرات؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی مجدول، ۳۰۰گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [رایانه]

۳۲. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۸۷

بی‌کا، تا: ۱۱۲۱ق، جا: تبریز مدرسه طالبیه [ف: ۱۰۳]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳۶

آغاز: خود پسند را جز بموعظه حسنه باصلاح نتوان آورد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن محمد حسین مشهور به آقا کوچک، تا: ۲۸ جمادی الاول ۱۱۲۳ق؛ افتادگی: آغاز (یک صفحه)؛ صفحه اول بین السطور طلا اندازی با طلای خام، دارای دوازده مجلس تصویر؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ماه ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری آهاری، فاقد جلد، ۲۵۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۷/۸سم [ف: ۱۷-۲۴]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۹۹

آغاز: این نسخه که انوار سهیل است به نام ×× مقبول بود به خاطر خاص و عام / حرفی که در آن حشو بود نتوان یافت ×× ز آغاز اگر بخوانیش تا انجام؛ **انجام:** برابر

خط: تحریری، کا: طهماسب قلی طالقانی زیدشتی، تا: ۱۱۷۵ق؛ مجدول محرر؛ جلد: پارچه سبز، ۳۵۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۵-۳۸۱]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ورامینی، محمد کاظم بن محمد صادق، تا: ۱۱۷۷ق؛ واقف: حائری؛ کاغذ: الوان آبی رنگ، جلد: مقوایی، ۲۴۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۹-۸۵]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مهربان چو زاری مار شنیدو اضطراب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (حدود یک صفحه)؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۱۲۸گ، ۱۸ سطر (۱۰×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲/۵×۲۵/۵سم [ف: ۷-۲۱۰]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۸۸

آغاز: آفتاب برج خلافت ... الحیوة الدنیا الا متاع الغرور می‌فشاند؛ **انجام:** سیلاب خونین از خشم چشم بگشاد و گفت.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (سه برگ) و انجام؛ واقف: آیت ا ... سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج، ۱۷۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۷-۲۷]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰۳

آغاز: بسمله و به نستعین، آورده اند که در زمان انوشیروان در خزاین ملوک هندوستان؛ **انجام:** مال آنرا مانع خواند بود و هر وقت که ظاء ظرافت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام (فاقد خطبه و دیباچه و از انتها نیز به مقدار ۱۸ صفحه افتادگی دارد)؛ واقف: سید محمد باقر عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: آبی و فستقی، جلد: میشن خرمایی ضربی، ۲۰۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۸سم [ف: ۱۷-۲۷]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** دعای خیر دریغ ندارد که بحکم دعاء الامام العادل لا ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (یک برگ)؛ واقف:عباس فخیمی،آذر۱۳۶۲؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج اسقاطی، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۳/۵سم [ف: ۱۷-۲۸]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۵۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و از قطره آب منی تو را به این شکل و شمایل خلق کرده مخالفت ورزیده ائی ای بی حیا از خدا شرم نمی‌کنی این جوان با تو چه مناسبت دارد نه از اقربای محسوب است و نه
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح مرصع زیبا، مجدول به لاجورد و قرمز، با کمند قرمز، دارای ۷۵ نگاره معمولی رنگی «مینیاتور» از عهد قاجار، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵۴گ (۱پ-۲۵۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۳۲-۶۲۴]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنان است که ذیل اغماض بر کلمات ناسنجیده ناپسندیده این کمینه پوشند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول به شنگرف؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه میشن زنگاری، ۴۱۸ص، ۱۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۱۷-۱۷۵]

۴۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۷

خط: نستعلیق شکسته زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مذهب، دارای سرلوح زیبا، حاشیه دو برگ اول دارای تهذیب بسیار نفیس، نسخه هنری بسیار ارزنده و زیبا؛ جلد: روغنی دورو، رو گل و بوته ترنج و سرترنج دار، ۲۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۲]

۴۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ مجدول، مذهب، کمندکشی سرخ و مشکی، دارای سی مجلس نقاشی آب و رنگ به فحوای داستان‌های کتاب و به شیوه نقاشی قاجار، در پیشانی صفحه اول یک سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ کاغذ: ترمه آهار مهره بخور رنگ تیره، جلد: مقوای روغنی بوم نقاشی از مجلس عرفا و مشایخ و منظره دورنمای باغ و بوستان و تصویر پنج نفر که عبارتند از یک استاد و مراد و چهار مرید و شاگرد و حواشی منقش و مذهب، ۶۳۰ص، ۱۵ سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۷-۱۲۹]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مذهب و مجدول نفیس، دارای چندین نگاره از عصر قاجار؛ قطع: رحلی کوچک [میراث شهاب: س۵ش۳و۴-۱۵۰]

۴۵. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، روز جمعه ۱۰ رمضان؟؛ یادداشتی از اسکندر عکاشه بختیاری از طایفه با بادی عکاشه هفت لنگ در اهدای کتاب به سال ۱۳۴۶ و یادداشتی به سال ۱۳۰۹، در برگ ۱۸۲ تاریخ تولدی به سال ۱۳۲۴ و تاریخ فوت حسنقلی خان ایل خانی بختیاری به سال ۱۳۰۰؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، ۲۰۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۳۸] و [نشریه: ۱۱-۸۸۳]

۴۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۴۶

انجام: چو زین دو درگذری کل من علیها فان ×× مباش در پی آزار و راز خلق برآر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۴۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲-۵۸]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و پای کشان بسوراخ رفته چندان صبر کردم ؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج آبی فرسوده، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲۷/۲-۱۵]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۴-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول بزر و لاجورد و شنگرف؛ یادداشتی از امجد الملک؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: تیماج قرمز، ۴۳۴ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۲۱-۱۵]

۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۱-۲۱/۱

آغاز: که درآن زیاده فایده متصور نباشد در اصل کتاب مدخلی نداشت اسقاط کرده چهارده باب ... به عبارت روشن تمشیت ساختیم و حکایت به طریق سؤال و جواب؛ **انجام:** تواند بود وواقع شده و بدین سبب کلام تمام ... معانی مستفاد واز الفاظ و کلماتش مشهود شود و مشام اهل باطن.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با جدول گرهی و ترنج و سرترنج، ۲۱۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۹]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷۰۲-۲۹/۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکایت پیر گفت من در خدمت یکی از بزرگان بودمی ... قضا و قدر فرمود گواهی عادل است و حکمای مؤید این معنی فرموده‌اند رباعی گر کار تو نیک است بتدبیر تو نیست
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول شنگرف؛ جلد: تیماج عنابی مجدول ضربی گرهی، ۳۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۵۳۸]

۵۱. همدان؛ مجیدی، علی اکبر؛ شماره نسخه: ۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (حدود ۱۲ برگ) و انجام (تقریباً ۶۰ برگ)، حدود یک پنجم کتاب از آخر به خطی متاخر و متنی مغلوط است؛ جلد: چرمی، اندازه: ۱۸×۲۷سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۰۳]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۴۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، ۱۷۱گ، ۱۴ سطر (۱۴×۶/۵) سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۶۶]

۵۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در سایه مرحمت ... تا این ترجمه زبان که

نوبت ایشان تمام شد
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۴ق؛ با سرلوح زر؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج، کوبیده مقوایی، ۲۰۷گ، ۲۲ سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۴-۱۳۵]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۴
خط: نستعلیق، کا: عبدالرسول ابن محمد صادق، تا: آدینه دهه دوم جمادی الاول ۱۲۰۴ق؛ دارای ۷۰ مجلس تصویر رنگین کار صادق نقاش؛ مهر: قربانی کعبه اسمعیل؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی و ضربی و مقوایی، ۲۰۳گ، ۲۰ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [سنا: ف: ۲-۷۸]

۵۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۷۳۵
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن حاجی لطف علیخان ترکمان ملایری، تا: ۱ محرم ۱۲۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ در زمان ایالت محمد حسین خان قاجار، کاتب می‌نویسد: که «این والی در هر هفته یک صد تومان به عنوان بی حساب می‌گرفت، و این احقر در تهران برای یک دینار معطل بود»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۸۹گ، ۱۸ سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳-۲۱۵]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۸
آغاز: بموجب منطوق اینکلام سعادت فرجام آن است؛ **انجام:** بر افراخت و وزیر اثار صفات ... چونکه برابر
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد رفیع همدانی، تا: صفر ۱۲۱۰ق؛ افتادگی: آغاز (ده سطر)؛ واقف: حاج احمد آقا فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: آبی و نخودی، جلد: تیماج ضربی اسقاطی، ۲۰۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۲۵]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: کاشانی، محمد هاشم بن محمد جعفر، تا: ۱۲۱۰ق [رایانه]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** نصایح بکار می‌برد و بهره‌ها از آن بر می‌داشت رحم الله من سمع نصایح الناصحین
خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل اصفهانی، تا: ۱۲۱۱ق، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری، مشکی، ۲۰۷گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۲۱۴]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۹۲
بی‌کا، تا: ۱۲۱۴ق، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۶۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۶۲الف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۱۶ق؛ افتادگی: وسط؛ با سر لوح و جدول زرین؛ جلد: چرمی، ۲۸۴گ، ۱۷ سطر (۹×۱۹)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۶۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱
آغاز و انجام: برابر؛ دستم بزیر خاک چه خواهد شدن تباه ×× باری بیادگار نوشتم خط سیاه / غریق رحمت یزدان کسی باد ×× که کاتب را بالحمدی کند یاد
خط: نسخ تعلیق، کا: زین العابدین بروجردی، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۲۱۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۳۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۱۰۹]

۶۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: آدینه ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۱۷ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج مشکی سوخت مقوایی، ۲۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف:۳-۲۱۴]

۶۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۹۸
خط: نستعلیق و شکسته، کا: میرزا علی محمد شیرازی، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی [نشریه: ۲-۶۴]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** درکه دراین سینه نهان داشتم ×× یک بیک از دل بزبان داشتم / گربد و گر نیک فکندم به پیش ×× پوش بدمن به نکوئی خویش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۰ شوال ۱۲۲۳ق؛ دارای سرلوح مختصر؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۹]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۷۵/۱۳
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: مهر علی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۲۴ق، جا: مراغه؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: میشن مشکی مجدول، ۸۰گ (۳۵۰پ-۴۳۰ر)، سطر چلیپا (۱۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۶×۳۱/۳سم [ف: ۲۹/۲-۷۰۶]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲۲
آغاز و انجام: برابر
کا: مسیح بن نعیم الدین تبریزی حسینی، تا: ۱۲۲۵ق؛ با سرلوح متوسط، مجدول، مذهب؛ کاغذ: امیری شکری آهار مهره نازک، جلد: روغنی دارای ترنج و حاشیه زمینه سیاه در متن لیمویی و اندرون آن گل بوته درشت در متن لاکی دارد، ۴۵۹ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۶-۱۸۰]

۶۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۷۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالباقی بن عبدالوهاب حسینی، تا: ۱۲۲۵ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳۱۰گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۷/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۴۴۸]

۶۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** با آنکه سراسر همه نیک فتاده است بعین رضا مخلوط سازند، نظم راز جهان ار چه نهان داشتم ...
خط: نسخ مغلوط، کا: علی بن میرزا رفیع حسینی نطنزی، تا: چهارشنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۸۷گ،

۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴-۲۷۲]

۶۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۹۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: آقاخان جالقربانی، تا: ربیع الثانی ۱۲۲۶ق؛ مجدول، مذهب، کمندکشی، یک سرلوح مذهب مرصع مزدوج بسیار خوب، دارای ۳۶ مجلس نقاشی آب و رنگ به شیوه مکتب قاجار؛ مهر ناصرالدینشاه قاجار؛ کاغذ: فستقی نازک، جلد: مقوای روغنی بوم نقاشی آب و رنگ تصویر شاهزاده جوانی که بر روی تختی مرصع جلوس کرده و پنج تن از ندیمان در حضورش ایستاده‌اند، ۵۸۳ص، ۴-۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰/۳×۳۰/۵سم [ف: ۷-۱۳۱]

۷۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** کزین دو کار برآید سعادت دو جهان.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ صفر ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۴-۱۸۸۱]

۷۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۷۳۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۲۷ق؛افتادگی:انجام؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۳۰۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۱۴]

۷۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چونکه بدین پایه رساندم کلام -به که کنم ختم سخن و السلام حسب الخواهش عالیشأن معلی مکان عزت و سعادت نشان جناب بندگان صاحبی قبله گاهی آقا بابا سلطان مسوده شد امید که منظور نظر فیض منظرش گردد مشقه محمد حسین ولد عالیجاه میرزا مهدی بیگ شیروانی الاصل بتاریخ یوم چهارشنبه هیجدهم ذیحجه سنه ۱۲۲۷هـ‌ق

خط: نسخ تعلیق، کا: محمد حسین بن مهدی بیگ شیروانی، تا: ۱۲۲۷ق؛مجدول،مذهب،دارای سرلوح؛کاغذ:فرنگی،جلد: روغنی گل و بوته، ۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۰۸]

۷۳. اصفهان؛ روضاتی؛ شماره نسخه: ۱۰۷

خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن آقا محمدا، تا: دوشنبه سلخ شعبان ۱۲۲۷ق؛ مجدول به طلا و لاجورد و مشکی؛ ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۸۰]

۷۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۷۳۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۱۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۲۱۵]

۷۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۲۸-۳۱/۸

آغاز: طلبیدن و از کار خود باز ماندن در فضیلت حلم و وقار و سکون و ثبات خصوصیات پادشاهان را؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف محمد صادق، تا: پنج‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۲۲۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱-۵۳۹]

۷۶. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۶

آغاز و انجام: برابر؛ الحمدلله الذی وفقنا باتمام هذه التألیف بر خاطر خطیر الوالباب مستور و مخفی نماناد که حقیر بی بضاعت و فقیر بی استطاعت نظر به دلتنگی زیاد و نفرت ذاتی و عرضی از اهل این روزگار ناپایدار گوشه انزوا را اختیار کرده و نظر به بی شغلی حسب المرام بندگان رفیع القدر و المکان نخبة الاماثل و الاقران زبدة الاعاظم و الاعیان مخدوم مشفق مهربان (در این موضع کلماتی محو شده است). ... ایام انزوا را به نگارش این کتاب مستطاب که الحق مرهمی است مشفق و ناصح و رفیقی است منصف بصفت مکارم و مناصح اشتغال ورزید و چشم از صحبت ابنای روزگار بکلی پوشید که الحق از مردم روزگار دوری ضروریست. مرا بروز قیامت غمی که هست این است ×× که روی مردم عالم دوباره باید دید. باری اگر به ناخدای التفات عالیشان سابق الالقاب زورق وجود این موجود را بکنار رسانیدی رخت از دریای روزگار نتوانستی بیرون آورد تحریراً فی سابع عشر شهر ذیقعده الحرام من شهور سنه ۱۲۲۹ حرره شیخ الحسینی التبریزی عف الله عن جرائمه بمحمد و آله الطاهرین.

خط: نستعلیق، کا: شیخ حسینی تبریزی، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۲۹ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح مذهب مرصع بسیار خوب، دارای سی ۳۰ مجلس نقاشی آب و رنگ بفحو ای داستان‌های کتاب و به شیوه نقاشی قاجار؛ کاغذ: ترمه آهار مهره، ۴۴۷ص، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۷-۱۲۴]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهاری، ۳۰۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸/۳سم [ف: ۱۷-۲۵]

۷۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد امین، تا: آخر ذیقعده ۱۲۳۰ق؛ اهدایی: سرهنگ علی اکبر طیفوری در ۴۶/۱۲/۲۸ به خانقاه؛ کاغذ: ایرانی، آبی رنگ، جلد: مقوایی، ۸۴۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲-۸۱]

۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق؛ مهر: «محمد حسن؟» (بیضی)، «محمد نبی بن علی اکبر ؟» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی با ترنج و سرترنج زر ضربی مجدول زنجیره ضربی، ۲۳۹گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [رایانه]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بهر نوع سخن در پیوسته دهقان گفت ای یار گرامی غربت را به محنت آشیار تمت الکتاب

خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق [رایانه]

۸۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی با ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، ۱۵۶گ، ۱۹۰ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۵-۸۳]

۸۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ مجدول به شنگرف؛ جلد: معمولی، ۲۵۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۳-۱۵۹]

۸۳. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۵۸-الف/۶۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد تم الکتاب المسمی بانوار سهیلی ببرکت النبی و اله صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین در یوم الجمعه شهر محرم الحرام سنه ۱۲۳۴

خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: جمعه محرم ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با کاغذ ساده، ۲۷۰گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۲۶۶]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۳۵ق؛ مصحح، دو یادداشت به نقل از شیخ احمد احسائی و یادداشتی طبی به سال ۱۲۸۱ق با مهر «پیرو دین محمد اسحاق» (بیضی) و متفرقاتی دیگر؛ مهر: «عبده محمد حسین» (بیضی)، «عبده الراجی ابوالقاسم» (بیضی)، «افوض امری الی الله عبده محمود» (بیضی)، «محمدکاظم» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد ابراهیم» (مربع)، «محمد کاظم» (مربع)، «عبده محمدعلی» (مربع)، «عبده اسحاق» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار با جدول کشی ضربی، ۲۵۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۲۸-۷۹]

۸۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۳۶

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد رضا متخلص به رنگارنگ اصفهانی، تا: شوال۱۲۳۵ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول به طلا؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: روغنی گل و بوته خراب، ۱۷۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۹/۸سم [ف: ۲-۴۰]

۸۶. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه: ۲۶

آغاز: عجم در تعظیم و اخفای آن مبالغه نمودی تازمانی که ... و این رساله مسمی شده بانوار سهیلی و چهارده باب؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاجی میر سیف الله اصفهانی، تا: جمعه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۳۲۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف]

۸۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن غلامعلی، تا: شنبه ۲۹ رجب ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۸۱گ، ۱۸ سطر (۱۳/۵×۲۴)، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۳-۱۴۱]

۸۸. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۲۹

آغاز: آن مبالغه نمودی تا زمانی که خلیفه ثانی از عباسیان ابوجعفر منصور بن محمد علی بن عبدالله عباس جز این کتاب شنیده بود بر تحصیل آن بشعف تمام بظهور رسانیده؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میر سیف الله اصفهانی، تا: جمعه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۳۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت، با ترنج با سرترنج، ۳۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۳۷]

۸۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۳۹

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن میرزا محمد علی تفرشی بخواهش میرزا محمد قلی، تا: ۱۲۳۸ق؛ با سرلوح زیبا، مجدول، با یادداشت ۱۲۹۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی زرکوب مقوایی آراسته به رنگها، ۳۲۸گ، ۱۷ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱۳-۳۴۸۵]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی، تا: ۱۲۳۸ق؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج خرمایی ضربی، ۲۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۶سم [ف: ۱۷-۲۶]

۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶۶

خط: نستعلیق، کا: یعقوب بن ابی الحسن آشتیانی، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق [مختصر ف: ۹۰]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۹۴/۱-۳۸/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۳ ذیقعده ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج وسرترنج مجدول گرهی، ۱۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۸]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۲۵-۲۵/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: زین العابدین بن نور محمد آشتیانی قمی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق، جلد: تیماج سرخ، ۲۱۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۷]

۹۴. همدان؛ ایزدی، محمود؛ شماره نسخه: ۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۰ق [نشریه: ۵-۳۶۹]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسین کازرونی، تا: ۱۲۴۰ق؛ مجدول، دارای کمند، با یک سرلوح؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: روغنی، ۱۹۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۷-۲۶]

۹۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۷۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ ذیحجه ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۷۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳-۲۱۴]

۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تبا شیر صادق ...

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن صادق آقا محمد هاشم، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، ترنج و نیم ترنج زرکوب، ۲۵۲گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۶-۴۱۲]

۹۸. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالخالق بن حاجی محمدتقی شهید به اژئی، تا: یک‌شنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۲۴۲ق؛ مهر: «الواثق بالله محمد علی بن محمد»، «عبده حبیب الله بن محمد علی البشر»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی عطف پارچه‌ای، ۲۴۳گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۱۳سم [ف: ۱-۱۵]

۹۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۹۲-۲۱/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ رمضان ۱۲۴۲ق، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۴۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۷]

۱۰۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۴۴-۳۵/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۲۴۳ق؛ مجدول محرر مذهب، دارای سرلوح مزدوج و مذهب مرصع؛ جلد: مقوایی با روکش پارچه مشکی، ۱۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۷]

۱۰۱. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۳۹

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد اسماعیل استرآبادی تویسرکانی، تا: پنج‌شنبه ۷ ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ چند تاریخ تولد به سال‌های ۱۳۳۹ و ۱۳۴۱، یادداشتی به سال ۱۳۳۳ از سید مهدی بن علی نقی حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضربی، ۲۰۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲-۵۴]

۱۰۲. خوی؛ عمومی خوی؛ شماره نسخه: ۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن میرزا طهماسبقلی خسروی برای کربلای بابا خان، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد زکی ابن میرزا کاظم حسینی تفرشی، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۴۸ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج خرمایی ضربی، ۲۷۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱۷-۲۶]

۱۰۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** امیدواری بمکارم اخلاق و اوصاف امام و محاسن اطوار امر عالیمقام آنست که ذیل اغماض بر کلمات ناسنجیده و عبارات ناپسندیده این کمینه پوشند. انشاءالله تعالی تمت الکتاب بعون الملک الوهاب.

خط: نستعلیق، کا: محمد رحیم بن میرزا محمد، تا: ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج و لچکی ضربی مقوایی، ۲۳۴گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲-۴۹۶]

۱۰۵. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: و صل علی رسوله و آله الکرام و الائمة المیامین علیه التحیة و السلام بتاریخ ۱۲ شهر جمادی الثانی از ید حقیر فقیر المحتاج دعا عبدالذلیل الی رب جلیل یارعلی ما فی باتمام رسید از جهت نورچشمی عالیحضرت رفیع منزلت آقا علی محمد ولد مرحوم ... الحرمین شریفین کهف الحاج حاجی ابراهیم تاجر قزوینی قلمی گردید سنه فی ۱۲۵۰. قاریا بر من مکن قهر عتاب ×× کز خطائی رفته باشد از کتاب / این خطائی رفته را تو سعی کن ×× از کرم و الله اعلم بالصواب / هر که خواند دعا طمع دارم ×× زانکه من بنده گنه کارم / گر بهم بر زده بینی خط عیب مکن ×× که مرا گردش افلاک بهم برزده است

خط: نستعلیق متوسط، کا: یار علی مافی، تا: ۱۲۵۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی وسط چهار ترنج ضربی منگنه‌ای، ۳۱۱ص، ۲۵ سطر، قطع: نیم ورقی، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۷-۱۱۷]

۱۰۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۳-۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ مجدول محرر، مذهب و شنگرف، با سرلوح مذهب و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱-۵۳۷]

۱۰۷. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: میرزا بابا ابن ملاعبدالمجید ابره دری دزوائی قمی، تا: چهارشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۲۵۴ق، جا: حسن آباد؛ اهدایی: دکتر علینقی منزوی به این کتابخانه؛ جلد: مقوایی کاغذ ابری، عطف تیماج عنابی، ۱۸۷گ، ۲۲ سطر (۱۴×۲۶/۵)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۲-۲۳]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۵-فیروز

خط: نستعلیق، کا: حاجی عزیز، تا: ۱۲۵۴ق؛ صفحه نخستین دارای سرلوح مذهب و مرصع، صفحات همگی دارای جدول و کمند زرین و لاجورد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۴۲۳ص، ۱۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۲۱-۱۴]

۱۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۹۶/۱-۱۶/۶

آغاز و انجام: برابر

کا: مرتضی قلی عطار بن محمد بن شاه قلی، تا: یک‌شنبه ۷ جمادی الثانی ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج سبز ضربی مجدول، ۱۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۵۳۷]

۱۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۵۵

آغاز: تیغ آن تارک لشکر کشان؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

۱۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۱۰/۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن امام وردی، تا: ۱۲۵۹ق؛ ۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۸]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** لازم ذات ایشان است از این مقام چه خبر دارد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ کاغذ: فرنگی شکری، ۳۵۸گ، ۱۹ سطر (۱۴/۵×۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [رایانه]

۱۱۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۹

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم ابن حسن بیدگلی، تا: ۲۳ شعبان ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۷۹گ، ۲۳ سطر (۱۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۶]

۱۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق [رایانه]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن میرزا کاظم، تا: ۱۲۷۰ق، دارای دو مجلس تصویر؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید آهار مهره، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۱۸۴گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۸/۴سم [ف: ۷-۲۰۹]

۱۱۶. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** بازار وسوسه من کاسد شده می‌خواهم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ جلد: مقوا. عطف و گوشه میشن سیاه، ۳۳۸ص، ۱۹ سطر (۱۳/۵×۲۲/۵) سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۲۴]

۱۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷۴

بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق، خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۱۱۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۵

انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، کا: اسماعیل بن گل محمد، تا: ۱۲۹۴ق، جا: قریه شیشه وان از محال بلده طیبه مراغه؛ یادداشت: «کتاب مال آقا محمد نقاشباشی ولد محمد کاظم فی شهر رجب سنه ۱۲۶۰» و «این کتاب مال مخلص سردار معظم کامکار آقا بالا بیگ نقاشباشی خلف مرحوم محمد کاظم بیگ کساه غفرانه ذنوبه حرره الدعی جواد بن محمد کاظم بیگ مسطور هر کس ملاحظه فرماید طمع دارم که این داعی را بدعا خیر یاد فرماید ۱۲۶۱»، بعد به‌تصرف آقا رضا نامی می‌رسد که مهدی نام یادداشتی به‌تاریخ ربیع الاول ۱۳۷۷ می‌نویسد و امضای خود را با حروف مقطعه به شکل «م ه د ی» ضبط می‌کند؛ جلد: چرمی سیاه، ۱۸۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۱۱۰]

۱۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد علی، تا: ۱۲۹۹ق، جلد: مقوا با روکش پارچه سرخ، ۲۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۲۱]

۱۲۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین [امین الضرب] بن حاج محمد حسن، تا: ۲۶ شوال ۱۳۰۲ق [در ۱۴ سالگی]؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی [نشریه: ۲-۶۴]

۱۲۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۷

خط: نستعلیق، کا: نواب صفوی ملا باشی، تا: ربیع الاول ۱۳۰۶ق، جا: دارالعلم شیراز؛ واقف: نور علیشاه، در ۱۳۲۳ با مهر او؛ مهر: «محمد اسماعیل الموسوی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۴۸گ، ۲۲ سطر (۹×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۱۴]

۱۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۶۸-۳۵/۱۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** امیدوار که در آفاق جهان منتظر سحاب رحمت پادشاهانه اند از جام عدل و رأفت ملکانه سیراب گرداناد

خط: نستعلیق، کا: میرزا حسن فاضل زاده، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۳۵۲ق، حسب التشویق آقا میرزا محمود آقا؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۴۰۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم[ف:۱-۵۳۸]

۱۲۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج قرمز، مقوایی، ۴۴۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲-۱۰۳]

۱۲۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۹۴۶

آغاز: نه طوطی ماند بر بالای دراج ×× کمین بگشادن یوزان به هر سو / فرو بسته ره جستن [تیزآهنگ] ×× فضای دشت بر نخجیر شد تنگ؛ **انجام:** بازرگان زاده قبول کرد و به در شهر آمد سراسر کشتی[مشحون] به انواع نفایس از راه آب به [دروازه] رسید و اهل شهر در خریدن او توقف می‌کردند تا کسادی پذیر بازرگان فروخته هزار در هم سودکرد [واسباب یاران]

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۲۲۲]

۱۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۶۸

آغاز: به یک تامل هزار عقده مشکل برگشودی گشتی فتنه را حلم که آن سنگ او درگرداب اضطراب اندیشه ساکن ساختی وشاخهای دامن گیر خارستان بیداد راشدباد سیاست؛ **انجام:** و آنکه پاکیزه دل است ار بنشیند خاموش همه از سیرت صافش

نصیحت شنوند. وزیر شاه را دعا کرد و گفت: آنچه بر زبان حکمت نشان شهنشاهی گذشت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول به زرین و لاجوردی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج باسر، ضربی، لچکی، ۳۱۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱-۲۲۳]

۱۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح مزدوج مذهب مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و سر مجدول، ۳۰۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۲۲]

۱۲۷. ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۱۸۸

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، بی‌تا؛. این نسخه در زمان پادشاهی شاه صفی نوشته شده و جزو کتب دار الکتب شاهزاده محمد قلی میرزای ملک آرای حاکم طبرستان بوده؛ جلد: چرمی سیاه رنگ، ۴۲۲ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [نشریه: ۶-۶۱۳]

۱۲۸. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ صفر ۱۲۳۱؛ در بعضی موارد «ی»ها کشیده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی مشکی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [نشریه: ۷-۷۲۳]

۱۲۹. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** عجب آمد و گفتم طرفه حالیست صندوقچه جواهر و زریر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب، دارای کمند مشکی و زر؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش کاغذ گوشه‌ها و عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۱۹گ، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱۵۰]

۱۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۶۰-۳۷/۵۰

آغاز: ساخته وپیرایه افتخار وسرمایه استظهار خودشناخته درهر چه سازم وپردازم از قانون انحراف نجویم؛ **انجام:** آن نوع کار نباید شرائط ادب مرعی دانسته پرسیدند که موجب قدم صحبت و مولد و منشأ کدام شهر است

خط:نسخ معرب و نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز و انجام؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۵۳۹]

۱۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۴۱-۶/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیت: غرض نقشی است کز ما باز ماند ×× که هستی را نمی‌بینم بقایی / مگر صاحبدلی روزی به رحمت ×× کند در حق درویشان دعایی.

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع بن مرحوم حاجی علی مدد تبریزی، بی‌تا؛ مجدول شنگرف؛ جلد: تیماج، بنفش سیر، ضربی، مجدول، ۲۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۵۳۸]

۱۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹-۶/۹۹

آغاز: حاصل است و به مکر بر چنین کسی دست نتوان یافت چه از هر جانب که توبه مکر ... حکایت کلیله گفت شنیده‌ام که گرگی گرسنه در صحرای؛ **انجام:** شها بخت و جاه تو پاینده باد ×× بر ضمیر انورشاه مجملاً. این معنی ظاهر باشد که تقیه

اوائل باب اول تا اواخر باب یازدهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مشکی و مذهب و لاجورد؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر مجدول، ۲۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱-۵۳۸]

۱۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۷-۲۱/۷

آغاز: غلطاق حریر فستقی دربرکشیده و زبان نسیم مشکبار اسرار روایح گلزار به هر سوی فاش میکرد و از حکایت بلبل گفتگوی رنگ وبوی به سمع عاکفان؛ **انجام:** پس به دل گرمی تمام به کار اقدام نمود و هر روز مرتبه تقویت او تزاید می‌یافت تا به وفور صلاح و سداد محل اعتماد کلی و محرم اسرار مال و ملکی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج روغنی مشکی (طبله پشت سبز) با جدول و ترنج و سرترنج و لچکی زرین و الوان، ۲۰۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۹]

۱۳۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۰۹

آغاز: بواسطه شعفی که ایشان را بدیدار فرزند بود؛ **انجام:** و اساس مهمات ملکی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز عطف تیماج قرمز، ۲۶۴گ، ۱۷ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۵-۱۶۴۲]

۱۳۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۶۷

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛چند برگ آخر آن را سید محمد بن محمود الحسینی به‌دستور شیخ محمد جواد مجتهد قمی در سال ۱۳۷۰ نوشته است؛ ۲۱۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۱۴]

۱۳۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر و جدول زرین، ۲۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۴۶]

۱۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، شکسته ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوح متوسط؛ کاغذ: ترمه شکری نازک و کلفت آهار مهره دار، جلد: میشن خرمایی ضربی، ۶۲۴ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۷۹]

۱۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** .از دور پدید آمدند ایشان از خوف آنکه مبادا.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط (میان صحایف ۲۸۷-۲۸۸) و انجام؛ دارای ۴۵ مجلس نقاشی نسبتا خوب متناسب با موضوع کتاب؛ کاغذ: امیری شکری آهار مهره دار، جلد: میشن

تریاکی، ۶۴۷ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۱۸۰]

۱۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** پوش بدامان نکوئی خویش، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب در دارالخلافه طهران شرف تحریر پذیرفت کتبه الفقیر محمد علی ... سنه ۱۳۲۵ باتمام رسید ... در وقت خواندن فراموشم نفرمایند.

خط: نستعلیق، کا: میرزا علیخان تفرشی، تا: نونویسی ۱۳۲۵ق، جا: تهران؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: آبی آهاری، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۶سم [ف: ۱۷-۲۸]

۱۴۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ۴۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲-۳۷۰]

۱۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۷۳

آغاز: از کلیله و دمنه مشهور انداخته بود و در این کتاب آورده شد چه آن دو باب ... باب اول از گفتار بوذر جمهر و حکایتان که در این کتاب مناسبتی دارد؛ **انجام:** پیوسته به فراغ خاطر بزم عشرت آراستی و کام دل از روزگار برداشتی، در مجلس او همیشه ندیمان دانش پیشه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب مرصع، دارای ۲۹ تابلو نقاشی؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول با نقش گل مذهب، ۳۳۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۶-۴۳۴]

۱۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و به حق سبحان تعالی نالید که بار خدایا تو عالمی و به تو عیانست احوال بی گناهان را به خلق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا؛ تملک: میرزا ابوطالب ۱۲۸۲؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۵۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۳۸-۳۷۲]

۱۴۳. شیراز؛ میر (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۱/۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۸۳]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۷۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۷۶گ، اندازه: ۱۶/۴×۲۳/۳سم [رایانه]

۱۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۳۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۳۴۵گ، اندازه: ۱۷/۶×۲۶/۵سم [رایانه]

۱۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۷۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سید مرتضی علی حسینی [رایانه]

۱۴۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای پانزده ۱۵ مجلس نقاشی آب و رنگ به شیوه مکتب دوران فتحعلیشاه قاجار، مجدول، مذهب، کمنددار، با سرلوح مذهب مرصع ممتاز؛ کاغذ: ترمه آهار مهره بخور رنگ تیره، جلد: مقوای روغنی بوم نقاشی از مجلس عرفا و مشایخ و منظره دورنمای باغ و بوستان و تصویر پنج نفر که عبارتند از یک استاد و مراد و چهار مرید و شاگرد و حواشی منقش، ۶۳۰ص، ۱۵ سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱۲۹-۱۲۹]

۱۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۶

آغاز: بالطبع واقع شدند یعنی طالب اجتماعی اند که مسمی به تمدنست و مراد از تمدن یاری دادن و معاونت نمودن این نوع باشد مر یکدیگر را

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۰۱گ، ۲۳ سطر (۱۵×۲۷)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲/۵سم [رایانه]

۱۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۷۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

۱۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۴سم [رایانه]

۱۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸۶

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۸×۳۰/۲سم [رایانه]

۱۵۳. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۰۲

آغاز: از پدر بدست افتاد یکی بامید خزانه و ملک پدر از دست رفته، پدر پرسید: که چگونه بوده است؛ **انجام:** دست در دست هم داده وقتی از اوقات دخلش بر خرج بیفزود و سیصد دینار زر جمع کرد و ... دلشا بودی [به علت وصالی محو گردیده] ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ یادداشتی مورخ ۱۳۰۹؛ از کتاب‌های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: نخودی، جلد: لاکی دو رو، با سه ترنج بر زمینه گلی، ۱۸۳گ، ۱۹ سطر، قطع: رحلی کوچک، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۱۱۵]

● انوار سهیلی (ترجمه) / ادبیات / ترکی

anvār-e soheylī (t.)

داغی

dāqī

وابسته به: انوار سهیلی؛ کاشفی، حسین بن علی (-۹۱۰)

اصل فارسی تحریری است از «کلیله و دمنه» از حسین کاشفی سبزواری (-۹۱۰ ق) و ترجمه ترکی از «داغی» ترک است که برای پادشاه زمان خودش و ظفر بیک علمی، ترجمه کرده است.

آغاز: بسمله. واحدی کیم شهد الله انه لا اله الا هو، شهادتی برای جمیع موجودات اینک واحد اینتی غد

انجام: عذر دیدیم قالمادی سوز و السلام.
[دنا ۲۵۳/۲]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن یادگار بن نصرالدین گرگانی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۰۶۷ق؛ تملک: اعتضاد السلطنه ۱۲۷۳ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۳۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۴۰۰]

← انوار سهیلی منظوم ← گلشن آرا

● **الانوار شرحاً لصحیفة ثامن الائمة الاطهار** / حدیث / عربی
al-anwār s.-an li-ṣaḥīfat-i ṯāmin-il a'immat-il aṭhār
بصری، محمد بن صالح، ق۱۱ قمری
basrī, mohammad ebn-e sāleh (- 17c)
وابسته به: صحیفة الرضا = مسندالرضا = الرضویات = الصحیفة الرضویة = صحیفة اهل البیت؛ علی بن موسی (ع)، امام هشتم (۱۵۳-۲۰۳)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۷ رجب ۱۰۰۱ق
شرحی است مزجی بر صحیفة الرضا منسوب به حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع). صاحب اعیان الشیعة نگارشات خود را درباره این مؤلف بر اساس همین نسخه آورده است، وی همچنین آورده است: «این نسخه در کتابخانه میرزا ابوالحسن شریعتمدار رشتی بوده».
[دنا ۲۵۴/۲؛ اعیان الشیعة ۳۶۹/۹؛ معجم المؤلفین ۸۱/۱۰؛ الذریعة ۱۷/۱۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۵۶/۱
آغاز: الحمدلله اقراراً بوحدانیته و اعتقاداً بربوبیته و عملاً بارکان شریعته ... اما بعد، فیقول العبد الفقیر ... انی لما طالعت صحیفة الامام الهمام؛ **انجام:** انه ولی الباقیات الصالحات و الحمدلله علی جمیع الحالات
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۰۱ق، ترقیمه: «فرغ من تسویده مؤلفه المذکور فی صدر الشرح یوم الخمیس سابع عشرین شهر رجب المعظم الاصم الأصب من شهور سنة احدی و الف من الهجرة و الحمدلله رب العالمین ...»، مقابله شده: «قد قوبل هذا الشرح من اوله الی آخره إلا ما زاغ عنه البصر و حسر عنه النظر و صلی الله علی محمد و آله خیر البشر»، مصحح، این نسخه قبلاً در کتابخانه مرحوم محمد مکی بن محمد عاملی از نوادگان شهید اول بوده است، دستخط وی در آغاز نسخه چنین است: «دخل فی ملک افقر الطلبة الی ربه المجید، محمد مکی بن محمد بن شمس الدین بن الحسن بن زین الدین من سلالة الشریف ابی عبدالله الشهید محمد بن مکی بن محمد بن احمد بن طی المطلبی ... الحارثی الهمدانی الخزرجی العاملی الحانینی الجزینی سنة ۱۱۷۸ (۱۱۷۱)»، مهر وی نیز با نشان «... الشهید ... مکی ...» (مستطیل)، یادداشت مقابله و تملک محمود بن حسین؛ تملک: شیخ مبادر بن شیخ عبید العباس مزیداوی در سال ۱۲۱۶ق همراه مهر وی «الواثق بالله القادر عبده مبادر ۱۲۲۳» (مستطیل)، جعفر بحرانی به سال ۱۰۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳۰گ (۱-۱۳۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۳۴-۷۴۹]

● **انوار الشریعة (منتخب)** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-uš šarī'a (mn.)
گزیده‌ای است از «انوار الشریعة» نگارش سید حیدر بن علی آملی(۷۲۰-۷۸۲ق) که در نجف می‌زیسته است. رساله‌ای فلسفی درباره اثبات عدم اختلاف ماهوی و حقیقی اشیاء در صورت اختلاف در کیفیت و کمیت ظاهری آنها، چنانکه اختلاف ظاهری انبیا و شرایع آنها دلیلی بر تخالف ذاتی و تباین بین آنها نیست. از «فصوص» شیخ اعظم و مقدمات شارح فصوص در آن یاد می‌شود.
آغاز: بسمله من افادات سید المتاهلین سید حیدر الاملی ساکن المشهد الغروی طاب ثراه فی انوار الشریعة قال طاب ثراه ما وقع الخلاف بین الانبیاء والرسل علیهم السلام فی اصول الدین و ارکان الاسلام و ان وقع فی الفروع والاحکام الجزئیة ولیعلم ان الاختلاف فی کیفیة الشی ...

همانند:
۱. مشهد؛ دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۰/۱۴ فرخ
آغاز: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: غره جمادی الثانی تا رمضان ۱۲۷۲ق؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج لایه‌ای سبز، ۶ص، ۲۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۸/۳×۱۶/۵سم [ف: ۲۰۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۵/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و عرفت سر اشارته و لذلک خلقهم و الله اعلم، تمت بالخیر.
نام کتاب با توجه به آغاز نسخه تغییر یافت؛ خط: نستعلیق، کا: حاج محمد حسن، تا: ۱۲۷۶ق، جلد: مقوا با عطف پارچه‌ای، ۱۳ص (۱۷۶-۱۸۸)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۳/۱- ۱۷۲]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لذلک خلقهم و الله اعلم و احکم و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۹گ (۳۷پ-۴۵ر) [ف: ۳-۵۰۲]

● **انوار الشموس الطالعة** / عرفان و تصوف / فارسی
anwār-uš šumūs-iṭ ṭāli'a

میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبد النبی، ۱۲۱۲؟-۱۲۸۶ قمری
mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ʻabd-on-nabī (1798-1870)

رساله‌ای در عقاید صوفیه سلسله ذهبی.
[دنا ۲۵۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۹/۷]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۹۰
خط: شکسته، نستعلیق، کا: = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ خط خوردگی‌ها و تصرفات نشان می‌دهد که نسخه اصل مؤلف است؛ کاغذ: کاغذ فستقی فرنگی، جلد: میشن آلبالویی، ۲۵۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷/۱×۲۴/۲سم [ف: ۲-۴۰]

● **انوار الشهادة فی مصائب عترة الطاهرة** / تاریخ معصومین / فارسی
anvār-oš šahāda fī masā'eb-e ʻetrat-et tāhera

کثنوی، محمد حسن بن علی، -۱۲۹۷ قمری
kasnavī, mohammad hasan ebn-e ʻalī (- 1880)

کتاب در ۲۶ «فصل» است در ذکر مصیبت خاندان رسول اکرم (ص). مطالب این کتاب در فضایل اهل بیت (ع) و از گریه برخامس آل عبا (ع) آغاز و به مصایب ایشان در پس از فاجعه کربلا و زندگانی امامان تسعه از ولد سیدالشهداء (ع) خاتمه می‌یابد. فصل ۲۶ در شهادت ابوذر است. به گفته مؤلف، گرفته شده از کتاب‌های معتبر و دارای مطالبی است که ذاکران بدانها توجه نداشته‌اند. به نوشته «طبقات» مؤلف در کربلا امام جماعت مدرسه حسن خان بوده و غیر از حسن بن محمد علی یزدی حائری (درگذشته بعد از ۱۲۴۲ق) صاحب «مهیج الاحزان» است.
آغاز: الحمدلله الذی جعل البلاء تحفة للانبیاء و هدیة للاوصیاء النجباء، چنین گوید خادم اهل علم
چاپ: در هامش «نور العین»، در ۱۳۰۱؛ در هامش مراثی بیدل، در ۱۳۰۳
[الذریعة ۴۳۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۴/۳؛ دنا ۲۵۴/۲ (۱۸ نسخه)]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۰۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۲گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۵۱۴]

۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۷۸/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ ربیع الاول ۱۲۰۵ق، جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۶۹گ (۵۴پ-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۸۱]

۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۵۱
آغاز: در حدیث است که رسول خدا محمد مصطفی را همسایه بود که حضرت را بسیار آزار و اذیت می‌نمود؛ **انجام:** ناگاه ملعونی در جوابش گفت که آب نخواهی چشید
خط:نسخ و نستعلیق، کا: محمد جواد، تا: ۱۲۶۳ق؛ اوراق مشوش؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۰۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۱۴۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۱۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: سید حیدر الحسینی، تا: ذیقعده ۱۲۶۴ق؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: مختلف، جلد: مقوایی روکش تیماج تریاکی ضربی، ۱۴۲گ (۲۰۳-۳۴۴)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۱۷۳]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۸۱/۱
کا: محمد بن محمد باقر بن محمد هادی تفتی، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۶۸ق؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی با یک ترنج بزرگ دو کوچک، ۸۰گ (۱-۸۰)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۳۸۸]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۳۰
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: ملا احمد گرد فرامرزی، تا: ۲۹ رجب ۱۲۷۲ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۰گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۹۵۷]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۸۵
خط: نستعلیق، کا: علی نقی جاجرمی، تا: ذیحجه ۱۲۷۶ق، جا: مشهد، مدرسه بالاسر، به خواهش حاج ملاعلی روضه خوان؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۱۵/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲-۷۰۱]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** از کرم لطف امام سیم ×× روی بیارم سوی جلد دوم
خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن زین العابدین، تا: ۲ جمادی الاول ۱۲۸۲ق؛ تملک: «حسین بن نصرالله»، «شیخ عباس صمدی»، «میرزا محمود احمد زاده»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۶۰گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۴۷۸]

۹. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۴۹/۴
آغاز: برابر
قطعه‌ای از آغاز کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق، جا: یزد؛ جلد: تیماج مشکی [ف: ۳۴]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و او را نواز نموده و او را بحرم سرا فرستاد ... کجا بود امیر المومنین (ع) که دختران او رادر مجلس ابن زیاد ... بودند الا لعنة الله علی الظالمین ... سنه ۱۲۸۶
خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا (در رایانه نام مؤلف را به عنوان

کاتب آورده ولی با توجه به تاریخ آن خطاست)، تا: ۱۲۸۶ق [رایانه]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۳۲۰

آغاز: الحمدلله الذی اتانا من رحمته کفلین و انعم علینا من نعمته قسمین عظیمین ... فصل اول بدانکه گریستن بر سید مظلومان؛ **انجام:** علاوه بر این بازوهای آنها بسته بود و تازیانه بر فرق آنها می‌زدند.

کا: محمد قاسم بن محمد حسین مشکنانی، تا: ۱۲۸۶ق؛ خطبه نسخه نونویس است و با نسخ دیگر متفاوت، مصحح، دارای یادداشت‌های محمد حسین امامی و اشعار و یادداشت‌هایی در مقتل شهدا مورخ ۱۳۱۷ق، دارای حکایاتی در معجزات امام حسین (ع) و حکایاتی درباره مختار و ابن زیاد و شهادت امام (ع) و اشعاری در این باره به شیوه اهل خطابه و منبر احتمالاً نوشته آخوند ملانصیر الدین محمد قاسم مشکنانی مورخ ۱۳۴۵ق (فرزند کاتب) با تاریخ تولد وی و یادداشتی درباره خلق روح اولیاء و شهدا مورخ ۱۳۶۰ق؛ یادداشت محمد حسینی مورخ ۱۳۴۱ در خصوص انتقال کتاب؛ خرید از خانم خامنوی؛ ۶۱گ (اپ–۶۱)، ۱۴–۲۱ سطر متغیر میان (۱۰/۸×۱۴/۵) و (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷/۲×۲۱/۶سم [رایانه]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۵۳

آغاز: بصورة الکفن و شد نصفها الاخر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ شوال ۱۲۸۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: وزیری مؤسس؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قهوه‌ای عطف تیماج عنابی، ۶۰گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۴–۱۴۵۱]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۱۳–۵۹/۳۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: حاجی نور محمد شیرازی، تا: ۱۷ شعبان۱۳۰۰ق؛ از روی چاپ بمبئی ملك الکتاب استنسا خ شده است؛ ۱۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱–۵۲۷]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۸۷/۱

آغاز: فصل بیست و سیم در وفات زینب خاتون و اسیری اهل بیت در دفعه ثانی از مدینه به شام محنت انجام مرویست که بعد از آن که معاویه علیه اللعنة؛ **انجام:** و از جمله آن اسیران شهر بانو بود که جهان شاه نام داشت وقتی که او را اسیر نمودند چهار صد کنیز با او بودند همه بالباس و معجر و مقنعه

فصل بیست و سوم و بیست و چهارم و دهم را در بردارد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین لنگرودی، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱–۲۲۳]

۱۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۴۲گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴–۱۳۷۰]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۳۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی درون زرد و عطف تیماج عنابی، ۱۷۰گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵–۱۷۳۱]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰۵

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۳۱۴گ، اندازه: ۱۶/۸×۲۰/۶سم [رایانه]

۱۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۳۷

انجام: دید فاطمه نو عروس را زار زار گریه می‌کند.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش پارچه آبی عطف تیماج ماشی، ۹۰گ، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴–۱۳۳۴]

● انوار الشیعة / فضایل و مناقب / عربی

anwār-uš šī'a

موسوی رشتی، عبدالباقی بن علی رضا، ق۱۳ قمری

mūsavī raštī, 'abd-ol-bāqī ebn-e 'alī rezā (- 19c)

رساله مفصلی که مؤلف بنا داشته از آیات و روایات درباره فضایل اهل بیت (ع) جمع‌آوری و چند «باب» تنظیم نماید، ولی گویا موفق به این کار نشده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۷/۱–۱۴/۸۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه وآله الطاهرین اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی ... ان هذه رسالة مشتملة علی جملة من الآیات و الروایات؛ **انجام:** والله ولی المؤمنین فکانت له خاصة فقلدها (ص) علیا (ع) بامر الله عزوجل علی رسم ما فرض الله تعالی.

فقط آغاز رساله موجود است؛ خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا و عطف و گوشه تیماج، ۲گ، ۱۴–۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۵۲۸]

● الانوار الظاهرة / تراجم / عربی

al-anwār-uẓ ẓāhira

حلبی، مصطفی بن محمد، ق۱۲ قمری

halabī, mostafā ebn-e mohammad (- 18c)

مؤلف که «فتح المبین فی اسماء الصحابة البدریین» را در ۱۱۸۵ق تألیف کرده، کتاب حاضر را در سرگذشت و ضبط دقیق اسامی صحابه و جهات مورد اختلاف اهل حدیث درباره ایشان نوشته و تاریخچه غزوات پیغمبر (ص) را نیز به درخواست برخی از دوستان و به‌نقل از ابن سیدالناس (که محتملاً «نورالعیون فی تلخیص سیر الامین المأمون» اوست) بر آن افزوده است. بغدادی این کتاب را ندیده و در «هدیة العارفین» و «ایضاح المکنون» همان «فتح المبین» را یاد کرده است. وی در دیباچه کتاب، از

کتابی دیگر که درباره اصحاب بدر نوشته یاد می‌کند اما نامی برای آن کتاب ذکر نکرده است. در این کتاب از شرح کبیر خود نیز یاد کرده و بدان احالت داده است. حلبی در تألیف این کتاب، علاوه بر کتاب ابن سیدالناس، از مصنفات و کتاب‌های بسیار یاد کرده است ترتیب نگارش این کتاب بدین‌گونه است که اسماء صحابه را بدون ترتیب الفبایی ــ و به عبارت دیگر، با ترتیب الفبایی خاص ــ یاد کرده در پایان کتاب هم فصلی به ذکر مغازی رسول الله (ص) اختصاص داده و اسامی غزوات را با دقت کامل و نقل اختلاف اقوال ضبط کرده است، در ذیل «غزوه عشیر» از دادن پیغمبر (ص) لقب ابوتراب را به علی (ع) و پیش بینی وی مضروب شدن مولی (ع) را به دست «اخبث الناس» یاد کرده و به این مناسبت داستان توطئه سه نفری را که برای قتل علی (ع) و معاویه و ابن عاص انجام شد آورده است.

[معجم المؤلفین ۲۷۹: ۱۲ هدیة العارفین ۲: ۴۵۲؛ ایضاح المکنون ۲: ۱۷۱؛ دنا ۲۵۴/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۸۱/۱

آغاز: بسمله، و به نستعین، الحمدلله الذی اشرف ضیاء الاسلام بطلعة نبوة سید الانام و ابکم لسان الکفرة اللئام بشوکة اصحابه البررة الکرام صلی الله علیه و علی ... و بعد فیقول العبد الفقیر المعترف بالذنب و التقصیر الراجی رحمة ربه القوی السید مصطفی السید محمد الحلبی، غفرالله له و لوالدیه و اسبغ نعمه الوافرة علیهما و علیه لما من الله علی بحفظ السماء الصحابه البدریین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و شاهدت من برکتهم نعما وافره ... فشرحت اسمائهم مع ضبط الفاظها، و جمعت فیها ما اختلف منهم بین المحدثین فسالنی بعض الاحباب ان اقتصر فیه علی ما ذکره ... ابن سید الناس مع نبذة من غزواته و سمیته الانوار الظاهره فی ذکر فضائل اهل بدر و غزواتهم الباهرة و لنذکر او لانبذة من خواص اسمائهم الشریفه ... و اخذتها من الاکابر و من بطون الدفاتر؛

انجام: صلی الله علیه و سلم یعجبون من حسن الجیه فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم لنا دیل سعد بن معاذ فی الجنه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماجی قهوه‌ای، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۲۳۱]

● انوار العارفین / عرفان و تصوف / عربی

anwār-ul ʻārifīn

طبسی، درویش محمد بن علی شاه، ق۹ قمری

tabasī, darvīš mohammad ebn-e ʻalī šāh (- 15c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۷ ذیقعده ۸۳۵ق

گفتاری است در مباحث نظری عرفان از نفس وحدت و مباحث عملی از فقر و شکیبی در سختی ها، با عناوین «اعلم».

آغاز: حمد له. صلات. اعلم ان الفقر افضل من الغنی اذا کان مقرونا بالرضا و ذلک اختاره النبی (ص) و اشار الیه جبرئیل بذلک حین عرضت علیه ...

انجام: اعلم ان الجوهر فقر و سوی الفقر عرض ... و الفقر من العالم کنز و عرض. تم کتابة انوار العارفین و هی رسالة شریفة میمونة ... و افق اسمها مسماة اذ هی ... تألیف احقر الخدام نعمة اللهی درویش محمد بن علیشاه الطبسی ...

[دنا ۲۵۴/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۸۳۵-۸۴۲ق؛ با یادداشت جمادی الاول ۱۰۰۵ در حاشیه ش ۳ و ۴؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی نو، ۲۴ص (۲۲۶-۲۴۹)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۹)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۱-۱۳۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷/۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۴۱]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۲/۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۳۷]

● انوار العالیة البهیة فی تفسیر الصلاة الیومیة = ترجمة الصلاة / فلسفه احکام / فارسی

anwār-ul ʻālīyat-il bahīyya fī tafsīr-iṣ ṣalāt-il yawmīya = t.-uṣ ṣalāt

ملاباشی شیرازی، محمد باقر بن محمد، -۱۲۴۰ قمری

mollā-bāšī-ye šīrāzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1825)

اهداء به: عالیه خانم

شرح و توضیح اذکار و آداب و افعال واجب و مستحبی نمازهای یومیه است که مؤلف در چند «فصل» تألیف و آن را به یکی از زنان شاهزاده ملقب به عالیه خانم تقدیم و به همین جهت نام کتاب را «انوار عالیه» نهاده است. او در مقدمه می‌گوید که قبل از این کتاب، کتاب‌های «شرح صحیفه سجادیه»، «مقاصد الصالحین» در ادعیه، «بحر الجواهر» در اثبات امامت ائمه اثنی عشریه، «انوار الحقایق» در مبدأ و معاد را نوشته است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الصلاة عمود الدین و الصلاة و السلام علی خاتم النبیین و علی آله و اهل بیته الطیبین اما بعد بنده ضعیف..

انجام: عبارت از آوازی است که از درون بینی درمی آید چنانچه کسی بینی خود را کشد ... منل ان الله و الجنة و الناس و عم و لما و مما و امثال اینها که درکتب قراء به تفصیل مذکور است تمت الرسالة

[دنا ۲۵۵/۲]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: نعمت الله اصطهباناتی ابن حاج محمد مهدی، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، ۸۴گ، ۹ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴سم [ف: ۲-۱۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۶۶-۲۹/۲۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی رضا بن حسین، تا: ذیقعده ۱۲۶۲ق، جلد: گالینگور با عطف تیماج مشکی، ۷۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۵۲۸]

● **انوار العرفان** / عرفان و تصوف / فارسی
anvār-ol ʻerfān
عارف اسفراینی، اسماعیل بن قربانعلی، ۱۲۲۰؟-۱۲۸۸ قمری
ʻāref-e esfarāyenī, esmāʻīl ebn-e qorbān-ʻalī (1806-1871)
کتابی است آمیخته به عرفان و با عناوین «نور» دارای «مقدمه» و سه «مقصد» و «خاتمه»: مقدمه در امور عامه و مشتمل بر ۲۴ «نور»؛ مقصد اول در شناخت ذات و صفات مبدأ تعالی در ۱۷ «نور»؛ مقصد دوم در بیان اقسام ممکنات و صدور معلولات و نبوت و امامت در ۴۳ «نور»؛ مقصد سوم در معاد و دارای ۲۶ «نور»؛ خاتمه در بیان پاره‌ای از مطالب ضروریه: از حدوث زمانی عالم اجسام، حقیقت ملائکه و جن و شیاطین، سرادقات و حجب.
آغاز: ستایش و سپاس خداوندی را سزاست که با آنکه احدیت ذاتش از شایبه کثرت مبرا است
انجام: بواسطه علو مقامات معرفت است اللهم اجعلنا من اهل الحقیقة و المعرفة
[دنا ۲۵۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، کا: عارف اسفراینی، اسماعیل عبدالحی، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: آهاری شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۲]

● **انوار العقول** / اسناد / عربی
anwār-ul ʻuqūl

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶۷
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۳۴گ، اندازه: ۱۶/۳×۲۶/۵سم [رایانه]

● **انوار العقول فی شرح الفصول فی الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-ul ʻuqūl fī š.-il fuṣūl fi-l usūl
ایروانی، علی بن قربان، ق۱۳ قمری
īravānī, ʻalī ebn-e qorbān (- 19c)
وابسته به: الفصول النصیریة فی الاصول الدینیة = فصول اعتقادی = فصول العقائد = اصول الدین = الفصول فی الاصول؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)
شرحی بر فصول نصیرالدین طوسی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵۱/۱
خط: نستعلیق، کا: فرج الله بن عبدالغفور مراغی، تا: ۸ رمضان ۱۲۷۶ق؛ ۲۵۴گ (۲پ-۲۵۶پ) [مختصر ف: ۹۱]

● **انوار العقول من اشعار وصی الرسول = دیوان امیرالمؤمنین علی (ع)** / شعر / عربی
anwār-ul ʻuqūl min aš'ār-i waṣī-yir rasūl = d.-e amīr-il-mu'minīn ʻalī
بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن حسین، ق۶ قمری
beyhaqī neyšābūrī keydarī, mohammad ebn-e hoseyn (-12c)
در این‌که علی (ع) شعری سروده باشد، جاحظ گردآورنده «المائة کلمة» می‌گوید که او جز رجز نسروده و به‌گفته ابی عبدربه او از عمر و ابوبکر بهتر شعر می‌گفت. به نوشته نجاشی (رجال ص ۱۶۷) عبدالعزیز بن یحیی جلودی بصری (- ۳۳۲) که کتاب‌های بسیاری درباره زندگی و خطب و رسائل علی (ع) نوشت، کتاب شعر علی دارد. چیزی که در این باره می‌توان گفت این است که گذشته از شعرهای رزمی و رجز و شاید هم برخی از شعرهای مربوط به زندگی فردی و اجتماعی آن روزگار، دیگر شعرها شاید از دیگران بوده و علی (ع) خوانده و انشاد کرده است و برخی هم گویا سروده دیگران از روی سخنان منثور او و بسیاری از آنها هم سروده دیگران است و به او نسبت داده‌اند. مجلسی در بحار (۱۶: ۱) می‌گوید که نسبت این دیوان به علی (ع) شهرت دارد و بسیاری از شعرهای آن در دیگر کتاب‌ها روایت شده ولی دشوار است که همه آنها را از علی (ع) بدانیم و از معالم برمی‌آید که دیوان از فنجکردی شیعی است و نجاشی از کتاب‌های جلودی شعر علی برشمرده است. عاملی در امل الامل (ص ۵۱۷) گردآورنده دیوان را نشناخته است. علامه تهرانی در الذریعه (۹: ۱۰۱) از دیوان‌های علی (ع) گردآورده جلودی و فنجکردی و ابن الشجری و گمنام یاد کرده است. (دانش پژوه)
تدوین‌هایی گوناگون از اشعار منسوب به امیرالمؤمنین (ع) سراغ داریم: نخستین گرد آوری از عبدالعزیز جلودی (-۳۲۲ق) است؛

دومین گردآوری از ابوالحسن علی بن احمد بن محمد فنجگردی نیشابوری (-۵۱۳ق) است، با نام «تاج الاشعار یا سلوة الشیعة». این دیوان نخستین مأخذ کیدری در تدوین «انوار العقول» بوده و نسخه‌های متعددی از آن باقی مانده و در گنجینه بهارستان و میراث حدیث شیعه به چاپ رسیده است. دومین مأخذ «انوار العقول»، «دیوان أمیرالمؤمنین» تدوین شده یکی از اعلام بوده که از «سلوة الشیعة» فنجنگردی بزرگ‌تر بوده است. سومین مأخذ «انوار العقول»، دیوان أمیرالمؤمنین (ع) گردآوری این الشجری هبة الله بن علی بن محمد (-۵۴۳ق) است. کیدری نیز مجموعه دیگری از اشعار منسوب به حضرت علی (ع) گرد آورده، با نام «الحدیقة الانیقة». در دوره‌های اخیر نیز جمعی از دانشوران همچون ملاقاسم خوانساری، شیخ محمد بن علی مدرس خیابانی، سید محسن امین عاملی، به گردآوری اشعار منسوب به حضرت امیر اهتمام نموده‌اند. «انوار العقول فی اشعار وصی الرسول» دیوان مفصلی است شامل حدود ۵۰۰ قطعه از اشعار منسوب به امام علی (ع) به ترتیب الفبایی قافیه‌ها و با ذکر مأخذ بسیاری از اشعار. درباره انتساب اشعار به امام علی (ع) و سیر تاریخی تدوین دیوان‌ها و کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی آنها، در کتاب‌ها و مقالات تخصصی مباحث فراوانی مطرح شده است. (حافظیان)

آغاز: بسم الله (الحمدلله) الذی دانت لعزته الجبابرة و تضعضعت دون عظمته الاکاسرة و اتضحت الاعلام علی تزوده بالهیته و تحیرت الاوهام فی کنه هویته ... و بعد فقد تحقق ان اعلم انفس ما یتنافس فیه انفس العاقلین و اشرف ما یرغب فیه قلوب الراغبین اذبه قوام الدینا و الدین و نظام العالمین و له مسالک لابد لطالبه ان یسلکها کی یحصل امانیه و یدرکها ... رأیت بعد ان اسمی هذا المجموع بانوار العقول من اشعار وصی الرسول و الله تعالی الموفق لما یزلف الیه و هو حسبی و نعم الوکیل. بسمله. قال امیرالمؤمنین و ارث علم النبیین و قائد الغر المحجلین و افضل الخلق بعد رسول رب العالمین علی بن ابی طالب علیه افضل صلوة المصلین-و له علیه السلام: الناس من جهة التمثال اکفاء ×× ابوهم ادم و الام حواء / فان یکن لهم فی اصلهم شرف ×× یفاخرون به فالطین و الماء ...

چاپ: تهران، انتشارات اسوه وابسته به سازمان اوقاف، ۱۳۷۳ش؛ بیروت، ۱۴۱۹ق؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۰ق، خشتی؛ تهران، ۱۲۷۷ق، وزیری کوچک

[دنا ۲۵۵/۲ (۶۳ نسخه)؛ الذریعة ۴۳۱/۲-۴۳۴؛ ریحانة الادب ۳۱۰/۳؛ روضات الجنات ۲۹۹/۶؛ معجم المؤلفین ۸/۹-۲۳۷؛ کشف الحجب ۶۸؛ ایضاح المکنون ۱۴۴/۱؛ پژوهشی درباره دیوان امام علی علیه السلام محمد حسین حسینی جلالی، ترجمه جویا جهانبخش، فصلنامه آینه پژوهش، ش ۴۶؛ دیوان امام علی علیه السلام، ترجمه و تصحیح دکتر ابوالقاسم امامی، انتشارات اسوه، تهران, ۱۳۷۵ش؛ شرح دیوان منسوب به أمیرالمؤمنین علی بن ابی طالب، سید محمد مهدی جعفری، فصلنامه آینه میراث، ش ۲۲؛ قطب الدین کیدری و انوار العقول، جویا جهانبخش، فصلنامه علوم حدیث، ش۱۲؛ تحقیقات ادبی یا سخنانی پیرامون شعر و شاعری، کیوان سمیعی: ص ۳۵۵-۳۵۷؛ دانشنامه امام علی علیه السلام ج ۱۲، مقاله دیوان امام علی علیه السلام، مهدی مهریزی: ص ۲۱۳-۲۴۲؛ مشار عربی ص ۳۷۷]

شرح و حواشی:

۱- ترجمه منظوم دیوان امام علی (ع)

۲- انوار العقول من اشعار وصی الرسول (ترجمه) = ترجمه دیوان حضرت علی بن ابی طالب

۳- انوار العقول من اشعار وصی الرسول (ترجمه)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۹/۲

آغاز: قال امیر المؤمنین و وراث علم النبیین ... الناس من جهة التمثال اکفاء ×× ابوهم آدم و الا حواء؛ **انجام:** فیه المعالی و فیه الفضل مجتمعاً ×× کفضل صاحبه فی العالمین ولی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حسن استرآبادی محرر شیرنکی ، تا: ۷۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، دارای رکابه نویسی؛ کاغذ: شرقی، ۱۲۴گ (۳-۱۲۶)، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۲-۲۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۴/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ألم تره یرعی ذماما لجاره ×× و یحفظ منه العهد اذا ظل راعیاً / صبوراً علی صرف اللیالی ریبه ×× کتوماً لاسرار الضمیر مداویاً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۵۲گ (۵۵ر-۱۰۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳۲-۶۶۵]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ دارای ترجمه فارسی بین سطرها؛ اندازه: ۱۳×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷ و ۱-۱۹]

۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۶۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: احمد، تا: شنبه اواسط شعبان ۸۰۷ق؛ کاتب جهت فرزندش شمس الدین علی نوشته، دارای ترجمه فارسی، مصحح، محشی، بنا به گفته علامه تهرانی که خود نسخه را دیده این دست‌نویس قدیمی‌ترین نسخه موجود بوده و اضافاتی بر سایر نسخه‌ها دارد (الذریعة ۴۳۳.۲)؛ جلد: تیماج ضربی ترنج و سرترنج دار مجدول، عطف تیماج قرمز، ۱۰۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۲×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۷۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۶۷]

۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا مات انس الارض و الجن کلهم ×× و لم یبق حسی لا و لم یبق طاریا / و لم یبق الا الله فرداً موحداً ×× سمیعاً بصیراً بالخلایق نادیا

خط: ثلث معرب، بی‌کا، تا: قبل از ۸۹۳ق؛ توسط برهان بن ابراهیم

در دهه آخر رجب ۸۹۳ مقابله و در حاشیه تصحیح شده و با نوشته‌ای از وی در آخر نسخه، در پایان مناجاتی در سه برگ، به نظم به نقل از ابوعلی بن فضل بن حسن بن فضل طبرسی از امام علی ذکر شده است. این مناجات به ترتیب حروف الفبا است و قافیه ابیات به ترتیب از الف شروع و به یاء ختم می‌گردد. آغاز این مناجات: «یا سامع الدعاء و یا رافع السماء ×× یا دائم البقاء و یا واسع العطاء ...» و انجام آن: «الی المفرش الوطی الی الملبس البهی ×× الی المعظم الشهی الی المشرب الهنی من السلسل الختیم»؛ واقف: ملا عبدالله بن مرحوم قربانعلی همدانی، ۶ رمضان ۱۲۰۵، وقف عام؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی، ۸۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۱۴۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۴۴

آغاز: عن ان ... ما یکشف عن الماهیة؛ **انجام:** و من لی مثل طبك یا طبیبی و قال علیه السلام

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: خشتی [رایانه]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۳۸

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۳۶۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ یا قرن ۱۰؛ در پایان جمال الدین ابن حاجی ناصرالدین قوام اسدی حائری نوشته که کتاب را به بیع شرعی از شیخ حسن فتونی به پنج شاهی عجم در ۲۳ شوال سال ۱۰۲۸ خریده؛ ۱۱۳ص [عکسی ف: ۲-۴۱۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاکرمین من عترته و سلم تسلیماً کثیراً.

خط:نستعلیق،کا:شاه نظر کاتب،تا: اواخر ذیقعده ۹۴۰ق؛ مجدول، مذهب؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی دو رو، ۷۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۶/۲)، اندازه: ۱۴/۳×۲۳/۷سم [ف: ۷-۳۶۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کم أمر یساء به صباحاً ×× و تأتیک المسرة بالعشی / اذا ضاقت بک الأحوال یوماً ×× فثق بالرازق الفرد العلی

نسخه اصل: چستربیتی، دوبلین ایرلند جنوبی: شماره ۴۲۰۶؛ خط: نسخ معرب زیبا، کا: محمد مؤمن بن عبدالله مروارید، تا: ۲۲ ذیقعده ۹۷۲ق؛ مجدول محرر مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب، دارای چند کتیبه؛ کاتب در پایان نسخه آورده است: «قد انتظمت هذه الجواهر البهیة و اللآلی العلیة اللایحة عن ذخایر المکاشف و الحقایق المندرجة فیها کنور السرایر و الدقایق فی سلک التحریر و نظم التسطیر علی ید العبد الضعیف الفقیر الی الله الغنی الحمید محمد مؤمن بن عبدالله المروارید هداه الله تعالی بنور التوفیق و التأیید فی الثامن و العشرین من شهر ذی القعدة الحرام سبع و عشرین و تسعمائة. اللهم ارزق من حررها و من نظر الیها و استفاد منها من میامن جود قایلها نصیباً کاملاً و حظاً شاملاً و بلغ المتفکرین فیها الی مخازن أسرارها و نور قلوبهم من مطالع أنوارها انک رؤوف عم اکرامک عطوف تم انعامک»، یادداشت مطالعه و نظر از احمد بن ملحم بن یونس بن معن به تاریخ اواسط رجب ۱۰۷۶؛ ۱۱۶ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۳-۸۰]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲

آغاز: ... یصدق فیما قال و هو کذوب؛ **انجام:** کفضل صاحبه فی العالمین ولی بورک لصاحبه بمحمد و آله تم الکتاب

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوا عطف میشن قهوه‌ای، ۱۴ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۴۶۸]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۷۹/۹-۲۶/۱۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولا تجزع اذا ما ناب خطب ×× فکم لله من لطف خفی / هذا ما اکدی الیه کدی ... لفضل صاحبه فی العالمین علی وبالله التوفیق و حسبنا الله ... والحمدلله ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۵۲۹]

۱۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۷۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیه المعالی و فیه الفضل مجتمعا لفضل صاحبه فی العالمین علی

خط: نسخ، کا: قوام الدین حسین بن صفی الدین محمد حسینی، تا: رمضان ۱۰۱۲ق، به اشاره ضیاء الدین یوسف بن علی مازندرانی؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۵۸گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۱۵]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۳

آغاز: کان امور الناس بعدك ضمنت ×× سفینة نوح حین فی البحر قدسما؛ **انجام:** فیه المعانی و فیه الفضل مجتمعا ×× لفضل صاحبة فی العالمین علی

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الاول ۱۰۲۲ق؛ مصحح، بعضی لغات بین سطرها به فارسی توضیح داده شده؛ جلد: گالینگور سبز، ۸۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۰۱]

۱۴. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۲۵/۵

انجام: ناتمام: سلیم العرض من حذر الجوابا ×× و من دار الرجال فقد اصابا

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵گ (۶۹پ-۸۳پ) [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۰۷]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۳۵۶

آغاز: بسمله. قال امیر المومنین و امام المتقین؛ **انجام:** شهر جمادی الاول من شهور سنه ۱۱۲۶

خط: نسخ، کا: درویش آغا بن محمد آغا، تا: جمادی الاول ۱۱۲۶ق [الفبائی: ۲۵۶]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و له علیه السلام: و لو کنا اذا متنا ترکنا ×× لکان الموت راحة کل حی / ولکنا اذا متنا بعثنا ×× و نسأل بعده عن کل شی. هذا ما اکدی الیه کدی و ادی الیه جهدی من التقاط هذه الدرر الفریدة و ارتباط او ابدها الشریدة جمعتها من مظان

متباعدة و سردتها من اماکن متعادیة و قد حبرتها لك و سقتها الیك فعلیك بالحسر عن ذراع الجد و التشمیر عن ساق الجهد لحفظه و رعایة الفاظه و معانیه و التغلغل فی شعاب دقائقه و مبانیه و لا تذهلن عن قولی فیه: خیر الدواوین تحویه و تحفظه ×× دیوان شعر امیرالمؤمنین علی / فیه المعالی و فیه الفضل مجتمعا ×× کفضل صاحبه فی العالمین علی. و بالله التوفیق. و حسبنا الله و نعم الوکیل و صلی الله علی محمد و عترته اجمعین.

خط: نسخ و نستعلیق،بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۴۵ق؛ دارای حواشی لغوی، تاریخ شب سه‌شنبه ۹ رمضان (برج سرطان) ۱۱۴۵ و تاریخ ۱۱۴۸ دیده می‌شود، عنوان پاره‌ای از بندها که می‌رساند چه از آنها خواسته شده یا درباره چه سروده شده در هامش آمده و گویا همین عنوان‌ها بود که در چاپ‌های ایران از دیوان به فارسی عرب مآبی درآمده است و این عنوان‌ها مانا از خود کیدری است، در گ ۱۹۳پ دارد: «بسمله. الهی انت جبار السماء-حقیق بالمحامد و الثناء ...» که مناجات و نیایشی است؛ سپس شعرهای زین العابدین: «تبارك ذوالعلا و الکبریاء-تفرد بالجلال و بالبقاء ... »، سپس چند بند نیایش و سروده‌های پارسایانه با عنوان «و له علیه السلام»، آنگاه دارد: «روی الامام ابو علی الفضل بن الحسن الطبرسی رحمه الله باسناد متصل عن ابی یحیی عمرو بن توبة عن جعفر بن محمد الصادق ...» و در آن از «صحیفه»ای یاد می‌شود که پیشوایان هر یکی به دیگری سپرده و علی بن حسین هر شب آن را می‌خواند و آن مناجات امیرالمؤمنین است و روی حرف‌های معجم و بدین‌گونه آغاز می‌گردد: «یا سامع الدعاء، و یا رافع السماء، و یا دائم البقاء، و یا واسع العطاء، لذی الفاقة العدیم ...»، سپس چند بیتی باز از شعرهای علی (ع) آمده و بازپسین آنها در متن این است: و له علیه السلام: «تبذر ما اصاب و لانبالی ×× اسحتا کان ذلك ام حلالا / توخ من الامور فعال خیر ×× و اجز لها و انجلها خصالا»؛ آنگاه دارد: «اوصیك بتقوی الله فی الغیب و الشهادة.. و الرضا عن الله ... فی الشدة و الرخاء. الحمدلله رب العالمین-قد شرف بتسوید هذا الدیوان الشریف المنسوب الی حضرة امیرالمؤمنین ... علی بن ابیطالب ع الفقیر الحقیر ابن (محمد بیك علی رضا) سنة (۱۰۸۷) (در اینجا گویا همین علی رضا عبارت را تراشیده و نام خود را نوشته و تاریخ دیگری آورد که گویا ۱۰۸۷ باشد و درست خوانده نمی‌شود)، در هامش دو بند دارد یکی از حسین بن علی: «فهم فی بطون الارض بعد ظهورها ×× محاسنهم فیها بوال دواثر / او ان امرء ایسعی لدنیاه جاهلا ×× و بذهل عن اخراه لاشك خاسر»، دیگری از کسی که دانسته نشد و چنین است: «و کن بشاقر یباذا نشاط ×× و فیمن یرتجیك جهات رائی / تلق مواعظی بقبول صدق ×× تفز بالامن عند حلول لائی. صح و تم بعون الله تعالی» (گ ۱۹۸ر) [ف: ۵-۱۱۰۸]

۱۷. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۳۰۳

خط: نسخ زیبا، کا: محمدرضا ابن محمد علی حسینی نجفی، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۱۸۵ق، جا: دارالسلطنه تبریز؛ اشعار برخی از صفحات سه ستونی و چلیپایی؛ از کتاب‌های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: الوان، جلد: چرم قهوه‌ای با سه ترنج، ۵۷گ، مختلف السطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۲-۳۹۸]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکم من فتی لم یعر من حلل التقی ×× و کم من فتی بالله اضحی مؤیدا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با عطف تیماج زرشکی، ۴۲ص (۲-۴۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۳۰×۴۱سم [ف: ۱۰-۷۷۹]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۷/۴-۱۴/۱۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و النفس تعلم انی لا اصادقها ×× و لست ارشد الاحین اعصیها

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی،۱۸گ،۱۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۹]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۳۴/۲-۵۲/۷۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۰ق؛ ۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱-۵۳۱]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۴

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشت مطالعه کتاب از حاج یوسف بن حاج نعمان؛ تملك: مصطفی بن عبداللطیف افندی متولی مقبره امام اعظم به سال ۱۳۰۱؛ وقفنامه کتاب از همو به سال ۱۳۲۹ بر مدرسه امام اعظم؛ ۶۸ص [عکسی ف: ۷-۲۵۴]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کفضل صاحبه فی العالمین علی تمت ... و منه العظیم(ترجمه)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق [الفبائی: ۲۵۶]

۲۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۹۷

با ترجمه فارسی زیر سطرها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۲۴ق؛ مصحح؛ جلد: چرم مشکی، ۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [مؤید: ۲-۲۴۹]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۶۳

خط: نسخ، کا: عبدالمحمود بن عبدالله بن احمد، تا: پنج شنبه دهه سوم ربیع الاول ۱۲۲۴ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی،۷۵گ،۱۵سطر(۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۱۳۱]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶/۳

خط: نسخ، کا: محمد علی حاجی بن ملامحمد گلپایگانی، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ مهر: محمدرضا بن محمد علی حاجی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی، ۳۰گ (۱۵۳پ-۱۸۲ر)، ۳۱ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۸-۶۷۸]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۵۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن ملا علی بن آقا محمد شهمیرزادی، تا: ۱۲۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ به ضمیمه اشعاری از فیض کاشانی و ملای رومی و متفرقات دیگر در فقه و تعبیر خواب و تاریخ در صدو بیست برگ؛۹ سطر (۱۰×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۴]

۲۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۵۰/۱۱-۳۳/۱۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** قد کنت عن لقائه غنیاً ×× هلم فادن هیهنا الیا ... فکم لله من لطف خفی

خط: نسخ، کا: رضا قلی، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول با ترنج و سرترنج، ۳۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۳۰]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۸/۸-۱۵/۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** شدید جری الصدر نهد مصدر ×× هو اللیث معدیا علیه و عادیا / لبیک رسول الله صنف مقدم ×× اذا کان ضرب الهام نفقا تفالیا

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عیسی بن ملا احمد طائی معاذی برای فرزندانش محمد تقی و محمد حسن و محمد رحیم، تا: ۱۲۵۲ق، جلد: گالینگور، ۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۹]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۶۳

آغاز: فان یکن لهم من اصلهم شرف ×× یفاخرون به فالطین و الماء / وان اتیت بفخر من ذوی لقب ×× فان نسبتنا جود و علیاء؛ **انجام:** سابکیهم ما ذر فی الارض تسارق ×× و نادی منادی الخیر للصلوات / و ما طلعت شمس و حان غروبها ×× و باللیل ابکیهم و بالغدوات.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه شعبان ۱۲۵۴ق؛ جلد: مقوا، ۶۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۴]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۱/۳

خط: نسخ زیبا، کا: حسن بن محمد علی خوانساری، تا: ۱۷ رجب ۱۲۵۵ق، جا: مشهد مقدس؛ مجدول به زر و مشکی و لاجورد؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قهوه‌ای، ۲۸گ (۱۱۱ر-۱۳۸پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۱۱-۳۰۳]

۳۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۴۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیه المعانی وفیه الفضل مجتمعا ×× کفضل صاحب زوج البتول علی. تمت الرسالة المسماة بأنوار العقول من اشعار خلیفة الرسول امیر المؤمنین الذی نزلت فی مکانه و خصایصه آیات کلام رب العالمین.

خط: نسخ، کا: عبدالحکیم بن عبدالرحیم بیدگلی، تا: ۱۲۵۹ق؛ با عبارت‌های «له کرم الله وجهه»؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی؛ جلد:تیماج مشکی، ۹۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۲۲۴]

۳۲. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد بن کربلائی حسین قائینی بیهودی، تا: ۱۲۶۳ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۵]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۹۶۲/۱-۲۰/۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** توسل بالنبی فکل خطب ×× یهون اذا توسل بالنبی / و لاتجزع اذا ما ناب خطب ×× فکم لله من لطف خفی

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمدساوجی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، ۹۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۹]

۳۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۳۳/۱

آغاز: انما الفخر لعقل ثابت ×× و حیاء و عقاب و ادب / ادبت نفسی فما وجدت لها ×× بغیر تقوی الا له من ادب؛ **انجام:** توسل النبی فکل خطب ×× یهون اذا توسل بالنبی / و لا یجزع اذا ما ناب خطب ×× فکم لله من لطف خفی

از اوائل قافیه «ب» شروع می‌شود؛ خط: ثلث معرب، کا: محمد بن عبد الصمد، تا: ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ فاقد جلد، ۵۷گ (۱ر-۵۷ر)، ۱۹ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۱۵۶]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** توسل بالنبی فکل خطب ×× یهون اذا توسل بالنبی

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جعفر متخلص به آصفی، تا: ۱۴ رمضان ۱۲۷۰ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ و آهار مهره، جلد: تیماج عنابی یک‌لا، ۵۵گ، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۸سم [ف: ۷-۳۶۹]

۳۶. مشهد؛ دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: ۶ فرخ

خط:نسخ معرب،کا: رجبعلی بن ملا احمد، تا: ۱۵ محرم ۱۲۷۹ق، جا: مشهد رضوی؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج خرمایی، ۹۸گ، ۱۲ سطر (۸×۱۷)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۶۵]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۲/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تزود من الدنیا فإنک راحل ×× و بادر فإن الموت لا شک نازل / ألا إنما الدنیا کمنزل راکب ×× أناخ عشیاً و هو فی الصبح راحل

خط: نسخ شکسته ونستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ بین برگ‌های ۱۸۷ ر-۱۸۷پ فوایدی در بیان هلاکت طایفه بنی امیه به دست احمد سفاح که نخستین خلیفه بنی عباس است، روشی جهت دانستن اجابت حاجت یا عدم اجابت (استخاره‌ای به نقل از خزائن دانیال) آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۱۸۴ر-۱۸۶پ)، ۲۳-۲۱ (چهارستونی) سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۳۵-۱۲۸]

۳۸. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۷۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۳۰۶ق؛ مصحح، محشی، در برگ پایانی اشعاری از امیرالمؤمنین علی علیه السلام به نقل از کتاب التوحید شیخ صدوق؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد بن اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱-۲۰۴]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فکم لله من لطیف خفی. ... جدله انت الرجی و لامرتجی ... رجب ۱۳۴۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۴۱ق [الفبائی: ۲۵۶]

۴۰. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۵۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۶۳ق، کاغذ فرنگی؛ جلد: شمیز، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۷۳۴]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۳/۵
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به شنگرف؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۱گ (۳۵۵ر-۳۸۵ر)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۹-۶]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۴
آغاز: ابی الحسن علی بن ابی طالب علیه السلام، فقد و الله تحقق أنه ما عرف منقبة من المناقب بعیانها؛ **انجام:** فیه المعالی و فیه الفضل مجتمعاً ×× کفضل صاحبه فی العالمین ولی
خط: نسخ معرب، کا: علی بن علی بن علی، تا: صفر ؟؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه قدیمی و اوراقش پراکنده و نامرتب است؛ مهر: بیضوی «محمد تقی» (بیضی)؛ تملک: جمال الدین بن شرف الدین بافقی و جعفر بن سید عیسی؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۹۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲-۱۱۱]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸عکسی و ۳۴۰عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لکنا اذا بعثنا ×× و نسأل بعده عن کل شیء. هذا ما أکدی الیه کدی و أدی الیه جهدی من التقاط هذه الدرر الفریدة ... تمت و طابت یا لیتها زادت ... والحمد لله وحده العزیز.
نسخه اصل: در کتابخانه موزه بریتانیا، در لندن، ش Or. 7534. این نسخه خطبه و مقدمه ارزنده مؤلف را داراست و کتابت آن منسوب به یاقوت مستعصمی است؛ خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ بر روی صفحه عنوان آمده است: «کتاب دیوان میمنت نشان حضرت علی بن ابی طالب، خط یاقوت مستعصمی» گر چه سبک نسخ شباهت به خط یاقوت دارد، ولی احتمال می‌رود که کار یکی از شاگردان یا پیروان او باشد؛ مجدول، با سرلوح مزدوج مذهب، در حاشیه دو صفحه اول نقش گل و بوته؛ ۲۸۵ص، ۱۱ سطر [عکسی ف: ۴-۳۲۹ و ف: ۱-۳۰۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۹
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۹۲]

۴۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۰۵
آغاز: برابر؛ آدمی از ره تمثال بهم می‌مانند ×× که پدر آدم و حوا همه را شد مادر
نسخه اصل: کتابخانه موزه بریتانیا-لندن ۷۵۳۵؛ خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ در این نسخه اشعار عربی به شعرهای فارسی روان ترجمه و زیرنویس شده است، بر برگ اول نوشته «بخط میر علی است و می‌نماید بخط مولانا سلطانعلی مشهدی است اما بخط میر علی اشبه است و ظاهر آنکه خط میر علی است و الله اعلم»؛ دارای سرلوح، مجدول؛ ۲۲۳ص [عکسی ف: ۲-۱۹۸]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الشرف العالی من الدسیه
بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۲۵۶]

۴۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی من تمسک بسواهم أجمعین آمین یا رب العالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: چرم زرد، ۹۶گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [مؤید: ۱-۱۸۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۱۸
بخشی از آن؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۵۳
این نسخه فعلاً در دسترس نیست؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴۴-۹۸]

۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۱۶/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** طلب العلم مذلة و غناء ×× و الترک عنها کربة و بلا / فاصبر علی طلب العلم فانما ×× بعد المذلة رفعة و علاء [رقم:] تمام شد.
این شعر که در این مجموعه هشت بیت دارد به عنوان نخستین شعر دیوان منسوب به امیر المومنین (ع) موسوم به انوار العقول ثبت شده است. چند بیت از آن در حاشیه و بین سطور ترجمه مانندی دارد که منظم و منسجم نبود تا بدان مدخلی اختصاص یابد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی گرهی، ۱گ (۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۱/۱سم [ف: ۲۷/۱-۲۰۹]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کن صاحبا للحلم فی کل مشهد ×× فما الحلم الا خیر ... و صاحب / و کن حافظا عهد الصدیق و راعیا ×× تذق من کمال الحفظ صفو المشارب
بخشی از این دیوان است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج با سر، عطف و حاشیه تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱پ-۷پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۸-۳۸۸]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۹/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** اذا مات انس الارض و الجن کلهم ×× و لم یبق حسی لا و لم یبق طاریا / و لم یبق الا الله فرداً موحداً ×× سمیعاً بصیراً بالخلایق نادیا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ وقفنامه با تاریخ ۱۳۳۷ق؛ مهر: «اذکر فی الکتاب اسمعیل» (مربع)؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳/۱- ۱۰۷]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۶/۴
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز ضربی و مقوایی نو، ۵۴ص (۳۶۹-۴۲۳)، ابعاد متن: ۸×۱۵، اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۸۱]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۷/۴-۲۴/۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکلام ضم ضمن رجزه ×× جواهر قد اخرجت من کنزه / و العلم لله بما یجدیه ×× و الحمدلله بما اطویه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه چاپ بولاق در اول صفر ۱۲۵۵ تحریر شده؛ جلد: تیماج سورمه‌ای ضربی مجدول، ۷۰گ،

۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۵۲۹]
۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۵۶-۳۲/۵۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال مجيباً لنفسه على لسان مولاه: سألت عبدى و انت فى كنفى ×× وكل ما قلت قد سمعناه ... فى جنة الخلد ما تمناه ×× طوباه طوباه ثم طوباه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ این نسخه عکسی است؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۵۴گ، ۲۲-۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۰]
۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۷۴-۵۶/۱۲۴
آغاز: برابر
با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶۹گ، ۱۰-۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۳۰]
۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۵/۱-۱/۱۶۵
آغاز: و له عليه الصلوة والسلام: عليك ببر الوالدين كليهما. وبرى ذوى القربى وبر الاباعد؛ **انجام:** كنفعه الرمان من كسب مرجها ×× لك الويل لاتزالى و لاتصدق
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در ابتدای نسخه یک صفحه از کتاب دیگری که مؤلفش محمد صالح بن احمد است دیده می‌شود؛ مهر: «عبده ابوتراب ابن ابوالقاسم الحسینی» به تاریخ ۱۲۲۰؛ ۵۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۵۳۰]
۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۲۱-۵۹/۴۱
آغاز: هل يقرع الصخر من ماء ومن مطر هل يلحق الربح بالامال والطمع
با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۴۴گ، ۱۴-۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۳۱]

● انوار العقول من اشعار وصى الرسول (ترجمه) = دیوان امیرالمؤمنین علی (ع) / شعر / عربی، فارسی

anwār-ul ʻuqūl min ašʻār-i waṣī-yir rasūl (t.) = d.-e amīr-il-mu'minīn ʻalī

بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن حسین، ق۶ قمری
beyhaqī neyšābūrī keydarī, mohammad ebn-e hoseyn (-12c)

نسخه‌هایی از انوار العقول که دارای ترجمه فارسی است و مترجم معلومی ندارد.

ترجمه‌ها غیر همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۹/۳
آغاز: قال امیر المؤمنین ... گفت امیر المؤمنین و وراث علم پیغمبران و فاظلترین خلقان بعد از رسول بدان رسول پرودگار عالمیان و قائد یعنی مبارک روی؛ **انجام:** در وی ... معانیها و در وی ... فضائل بسیار جمع کرده چون فضل خداوند او و قائل او در میان آدمیان و عالمیان.
ترجمه‌ای است فارسی و روان و به صورت زیر نویس بر دیوان اشعار حضرت امیر المؤمنین علی بن ابی طالب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن حسن استرآبادی، تا: ۷۷۶ق؛ مصحح، محشی، رکابه‌دار؛ کاغذ: شرقی، ۱۲۴گ (۳-۱۲۶)، اندازه: ۸×۱۷سم [ف: ۳۲-۲۲۸]
۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۴/۲
ترجمه بصورت زیرنویس، ترجمه‌ای کهن است و قابل اعتناء؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن حسن حسینی موسوی، تا: ۱۸ جمادی الاول ۸۱۸ق؛ مجدول، محشی به‌حواشی منقول از میبدی، در پشت برگ ۲۳۴ خوابی از محمد حسین قاضی مورخ ۱۳۰۷ق، فایده‌ای منقول از کتاب عجائب المخلوقات قزوینی به خط محمد حسین قاضی در جمعه عشر سوم ربیع الثانی ۱۲۸۹ق در اصفهان؛ تملک: محمد حسین بن مالک احمد قاضی عسگر با مهر «افوض امری الی الله عبده محمد حسین» (چهارگوش) و «عبدالراجی محمد حسین» (بیضی)؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۱گ (۲۳۴-۳۰۴)، ۱۳ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۸۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** كفضل صاحبه فى العالمين على
با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: سید رضا بن سید حسین، تا: ربیع الثانی۸۷۶ق؛ کتابت ترجمه: ۱۲۰۹؛ مجدول، مصحح، در آغاز و پایان نسخه یادداشت‌های پراکنده از جمله مخمس میرفندرسکی با مطلع «ای که غائی هستیت در خلقت اشیاستی ...»، یادداشتی به خط آقا بابا در مدرسه دارالشفاء به تاریخ شب جمعه ده شوال ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی فرنگی، ۱۰۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲۷/۲- ۴۳]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۹۶/۲-۳۶/۱۹۶
آغاز: بسمله الحمدلله الذى دانت لعزته الجبابرة و تضعضعت دون عظمته الاكاسرة و اتضحت شکر و سپاس مرخدای را که خوار و حقیر شدند بر چیرگر او جبابره و فرومایه شدند ... الناس من جهة التمثال اكفاء ×× ابوهم آدم و الام حواء. آدمیان از روی صورت مانند یکدیگرند پدرایشان آدم است و مادر ایشان حوا؛ **انجام:** فيه المعالى و فيه الفضل مجتمعا ×× لفضل صاحبه فى العالمين ولى. دروست بلندیها و دروست فضیلتها گرد برآمده همچون فضل صاحب او در عالم و فضل من تمت
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ربیع الاول۸۹۰ق؛ مصحح؛ تملک: سردار کابلی به سال ۱۳۵۰، محمد ابراهیم بن حمید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۵۳۰]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۶/۲
آغاز: ترجمه: شکر و سپاس مرخدای را آنک خوار شدند به چیرگی او جباران و ویران شدند و حقیر پیش عظمت او
خط: متن نسخ معرب و ترجمه نستعلیق، کا: محمد بن سلطان الحافظ، تا: پنج‌شنبه رمضان ۸۹۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۹گ

(۸۷پ-۱۵۵ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳-۲۶]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی ذلت لعزته لجبائره؛ **انجام:** فیه الفضل مجتمعا کفضل صاحبه فی العالمین علی و الحمد لله رب العالمین و الصلوط علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین.

ترجمه عبارات در زیر سطور. در فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۰۸ق؛ با سر لوح، مجدول، این کتاب از طرف حسین مالکی به جناب آقای دکتر مصدق نخست وزیر وقت در ۱۳۳۰/۱۲/۲۷ شمسی تقدیم شده و جناب ایشان نیز آن‌را به کتابخانه اهداء کرده‌اند؛ کاغذ: بخارایی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی عطف و سجاف تیماج تریاکی کمرنگ تر، ترنج کوبیده، ۱۳۷گ، ۱۴ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۳

آغاز: بسمله. بنام خدای بخشاینده مهربان. الناس من جهة التمثال اکفاء ×× ابوهم آدم و الام حوا. آدمیان از جهت صورت مانند یکدیگرند پدر ایشان آدم است و مادر ایشان حوا؛ **انجام:** دیوان شعر امیرالمومنین علی فیه المعانی و فیه الفضل مجتمعا کفضل صاحبه فی العالمین علی. دیوان شعر امیرالمومنین علی است در وست معنیها و دروست بزرگواریها و فضیلت بجمع چون فضل علی علیه السلام بر جمیع عالمیان

با ترجمه فارسی؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دارای شمسه مذهب مرصع، دارای دو کتیبه مذهب مرصع، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج دوروی سوخت مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی‌ها، لایه داخلی معرق کاری شده، ۲۶۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۰-۱۲۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۷

آغاز: و له علیه السلام: و رب همة لم ترض لاضیم نفسه ×× فاصبح قرما هبرزیا ممجدا؛ **انجام:** لنا سمة الفخر فی حکمها ×× فصلت علینا باعرابها

با ترجمه فارسی ابیات زیرنویس شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه کهنه به نظر می‌رسد، شاید هم از قرن ۹ق باشد گر چه کیفیت نگارش کلمات نسخه را قدیمی‌تر نشان می‌دهد؛ جلد: تیماج فرنگی، ۷۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۴۴-۳۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیه المعانی و فیه الفضل مجتمعاً ×× کفضل صاحبه زوج البتول علی

با ترجمه تحت اللفظی فارسی؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، مجدول، با ترنج ضربی و زمینه قهوه‌ای منقش بگل و برگ زرین به طرح اسلیمی؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی کتیبه دار، ۱۱۹گ، ۲۳ سطر (۶/۱۷×۹/۶)، اندازه: ۱۲/۷×۲۴/۲سم [ف: ۷-۳۶۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۴

آغاز: یفاخرون به فالطین و الماء؛ **انجام:** لم یأت من لذة لمستحلیها.

با ترجمه تحت اللفظی فارسی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ واقف: میرزا بیرمعلی تربتی، تیرماه ۱۳۲۶؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج جگری، ۲۴۱گ، مختلف السطر (۵/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۷-۳۶۹]

۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵

با ترجمه فارسی بین سطرها و بدون مقدمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۱×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۱۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۹۱/۱

با ترجمه فارسی زیر سطرها؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: الله وردی غلام، تا: ۱۲ شعبان ۱۰۸۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی، ۵۵گ (۲پ-۵۶پ)، ۱۲ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم: ۲۳۲]

۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لفضل صاحبه فی العالمین علی. فرغت من تسوید ...

ترجمه فارسی به صورت زیرنویس؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن علی حمید استرآبادی، تا: پنج‌شنبه اواخر ذیحجه ۹۳۰ق، ظاهراً این تاریخ مربوط است به نسخه‌ای که از روی آن استنساخ شده است چون شیوه خط مربوط به قرن ۱۱ و۱۲ق است؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره‌ای، جلد: مقوا، عطف میشن زرد، ۱۰۳گ، ۱۷ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۲۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳۸

آغاز: (مقدمه): کلفوا بجمعه و ضبطه و التحریص علی حفظه و درسه و نقشه فی القلوب؛ **انجام:** و انی قائد للناس طرا ×× الی الاسلام من عرب و عجم. و بدرستی که من کشنده ام مر آدمیان را همه بسوی مسلمانی از عرب و عجم.

دارای مقدمه‌ای به نثر است. اشعار به فارسی ترجمه شده است. اشعار و ابیاتی که در موضوعات مختلفه نسبت داده می‌شود به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور، مشکی، ۷۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۸-۵۷۷]

● انوار العقول من اشعار وصی الرسول (ترجمه) = ترجمه دیوان حضرت علی بن ابی طالب / ادبیات / فارسی

anwār-ul ʻuqūl min ašʻār-i waṣī-yir rasūl (t.) = t.-ye d.-e hazrat-e ʻalī ebn-e abī-tāleb

سید رضا بن سید حسین، ق۱۳ قمری

seyyed rezā ben seyyed hoseyn (- 19c)

وابسته به: انوار العقول من اشعار وصی الرسول = دیوان امیرالمؤمنین علی (ع)؛ بیهقی نیشابوری کیدری، محمد بن

حسین (-۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۶۳
ترجمه منظوم انوار العقول قطب الدین کیدری است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۰۹ق [مختصر ف: ۱۵۷]

● **انوار العلم و المعرفة** / کلام و اعتقادات / فارسی
anvār-ol ʻelm va-l maʻrefa

محلاتی نجفی، اسماعیل بن محمد علی، ۱۲۶۹-۱۳۴۳ قمری
mahallātī najafī, esmāʻīl ebn-e mohammad ʻalī (1853-1925)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۵ محرم ۱۳۴۱ق (جلد اول)؛ محل تألیف: نجف
در بیان اصول اعتقادی با تحقیق و رد و ایراد بسیار و پاسخ از گفته‌های ملحدین و زنادقه و اهل مغالطه اهل عصر، مشتمل بر سه «قسمت» و یک «خاتمه»: قسمت ۱. اثبات وجود واجب بالذات؛ ۲. خلافت الهیه (نبوت و امامت)؛ ۳. ذکر نشأه اخری که دار جزاء است.
آغاز: الحمد کل الحمدلله العلی العظیم الذی أرشد و ألهم ... و بعد پس از آنکه اولا توفیق الهی جلت عظمته.
[دنا ۲۵۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۵/۹ (۱ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۷۶
آغاز: برابر
جلد اول، مشتمل بر قسمت نخست؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: صفر ۱۳۴۱ق، از روی نسخه مؤلف؛ مهر: «علی اکبر المجاهد» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۵۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۸۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در این نسخه نوشتن کتاب سه مرتبه شروع شده و در هر سه مرتبه فقط مقداری از آغاز کتاب نوشته شده؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۸۶]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۵
انجام: چنانچه توهم بخیال خودت از روی ...
جزء اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۰۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۷-۱۵۲]

● **انوار العلوم** / فلسفه / فارسی
anvār-ol ʻolūm

گیلانی، توفیق بن حسین، ق۱۳ قمری
gīlānī, towfīq ebn-e hoseyn (- 19c)

اهدا به: محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۶۴ق)
تاریخ تألیف: صفر ۱۲۵۳ق
بحث‌های فلسفی مفصلی است با عناوین «نور-نور» در منطق و امور عامه و طبیعی و الهی و نبوت و امامت و معاد. دارای یک «مقدمه» و هشت «فن» و هر فن در چند «فصل»: مقدمه در فضیلت علم؛ فن ۱. منطق؛ ۲. امور عامه؛ ۳. طبیعی؛ ۴. ربوبی؛ ۵. الهی؛ ۶. پیامبری؛ ۷. امامت؛ ۸. معاد.
آغاز: بر ضمیر ارباب کیاست و خاطر اصحاب فراست پوشیده نمانده که جناب شهسوار میدان بلاغت که نوای طوطی شکرخای انا افصح العرب و العجم که در پیش آینه و علمک مالم تعالم سخن سرای می‌بود که در ریاض قدس و تسبیح داستان تسبیح و تقدیس میزد ... مصنف خادم الشریعه محیی الدین ابن الحسین توفیق الجیلانی این رساله را بانوار مسمی نمود
انجام: منم که هدایت میکنم و میتوانم هدایت کنم هر کسی را بخواهم هدایت او را پس هر کسی را جائیست خواه و مخواه می‌فرستند آنجا و هو سابق و شهید و نصیحت انبیا اسباب ایصال و ارسال بهرجاست که خدا مقرر فرموده انشاءالله مال کلی خیرست. ختم کرده شد این رساله بخیر و ظفر در شهر صفر المظفر بمباحث معاد در هنگامیکه هزار و دویست و پنجاه و سه سال از هجرت گذشته بود الحمدلله و الصلوة و السلام علی رسول الله و علی خلفاء الطاهرین و اصحابه المنتخبین.
[دنا ۲۵۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۸۲/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۵۴
آغاز: و کتاب و سنت و آثار اخیار بسیار است ما از هر یکی بعضی را یاد کنیم ...
روی برگ اول این کتاب به شیخ مرتضی کاظمینی شیخ الاسلام مشهد مقدس نسبت داده شده و این نسبت درست نیست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۶۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۵۳ق؛ مصحح، شاید به خط خود مؤلف باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۷۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۵۹]
۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۶۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمن یادداشتی به‌تاریخ رجب سال ۱۲۵۵ مباحث این کتاب تحسین و تأیید شده است، مجدول، کمندکشی، با سرلوح، یک کتیبه مذهب مرصع خوب؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه اصفهانی نباتی رنگ، جلد: مقوای روغنی بوم زرشکی رنگ منقش به گل و برگ الوان در

حاشیه زمینه یشمی رنگ دانه تسبیحی زرین و بینهما یک حاشیه بوم زرشکی منقش به ریسه گل و برگ الوان، ۴۲۸ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۲۹/۸سم [ف: ۷-۱۱۵]

● **انوار علوم** / عرفان و تصوف / فارسی

anvār-e ʻolūm

ابوالوفا بن سعید

ab-ol-vafā ebn-e saʻīd

رساله‌ای در بیان و حل برخی از اشاراتی که ارباب ذوق و عرفان از محبان و عاشقان سر زده خصوصاً از شرف الدین داود قیصری که در آن به اشعار خود و دیگران استشهاد کرده و آن را در چندین «فصل» مرتب نموده که در نسخه حاضر این عناوین دیده می‌شود: فصل ۱. بیان عشق؛ ۲. بیان ذات و صفات و اسماءالهی؛ ۳. بیان وجوب و امکان و امتناع؛ ۴. بیان مراتب و اطوار وجود؛ ۵. بیان آفرینش عقل؛ ۶. بیان هیولای کلیه و خلق جمیع صور روحانی و جسمانی؛ ۷. بیان عالمها بر سبیل اجمال؛ ۸. بیان وحی و الهام و کشف و اقسام آن؛ ۹. بیان نفس و عقل و قلب و روح. نامی که در بالا ذکرشد برگرفته از مقدمه مؤلف است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۴۳/۲

آغاز: بعد از ذکر پروردگار عظیم جلت اسماؤه و شکر نعمت کردگار کریم عمت نعماءه و ستایش و سپاس و درود بی قیاس بر نبی مصطفی و رسول مجتبی؛ **انجام:** اول از حس بگذر آنکه از خیال ×× آنگه از عقل آنگه از دل این است حال

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سه برگ پایانی کتاب انجام نسخه‌ای از کتاب گلستان سعدی است به خط عبدالعظیم بن محمد بن علیشاه فیروز آبادی در سوم جمادی الثانی ۱۰۷۰؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۶گ (۲۴پ-۶۹پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۰]

● **الانوار العلویة فی شرح الرسالة الالفیة** / فقه / عربی

anwār-ul ʻalawīyya fī š.-ir r.-il alfīya

سبعی، احمد بن محمد، ق۹ قمری

sabʻī, ahmad ebn-e mohammad (- 15c)

وابسته به: الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة = الفیه؛ شهید اول، محمد بن مکی (۷۳۴-۷۸۶)

[دنا ۲/۲۵۷]

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳/۵

کا: محمد خلیفه بن دجلة بن عبدالنبی بن زیاد جزائری سمنانی، تا: ۱۰۳۸ق؛ ۷۴گ (۱۹۰-۲۶۳)، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۳]

● **انوار العیان** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul ʻayān

رساله‌ای در آیات مبدأ و معاد و آنچه مربوط به خلقت و نفس و ادراکات انسانی و تربیت و تعلیم وی می‌باشد و آیاتی که مربوط است به ایمان و کفر و حساب و جزا، بدون ترتیب مخصوص و با توضیحاتی به فارسی درباره آیاتی که بین سطرها نوشته شده است و گاهی پس از بعضی از آیه‌ها روایاتی مناسب آنها نیز آورده می‌شود.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم أن هذا الکتاب وجیزة و فوائد کثیرة و هذه مسمی بأنوار العیان.

انجام: و من یتوکل علی الله فهو حسبه ان الله بالغ أمره قد جعل الله لکل شیء قدراً.

[دنا ۲/۲۵۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱۹ رجب ۱۲۷۷ق؛ پس از کتاب چند برگ است مشتمل بر احادیث متفرقه به عنوان «احادیث روح افزا»؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۰۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۱-۱۰۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۲ط

آغاز: هذا کتاب انوار العیان بسمله الحمد لله رب العالمین و لا اله الا هو و تحفة الصلوات و السلام؛ **انجام:** و ادخلی جنتی تمت الکتاب بتاریخ هفتم جمادی الآخر.

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛حواشی به چلیپا؛ جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۲۴ص، ۵ سطر (متن)، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۲۴/۳- ۱۱۱]

● **انوار العیون** / کیمیا / فارسی

anvār-ol ʻoyūn

سید قاسم مجتهد

seyyed qāsem-e mojtahed

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۸۹/۱

خط: نستعلیق هندی، کا: ابوالشرف سید عیسی حاجی میان دره، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۳۴۳ق، جا: حیدر آباد دکن محله چنچل کوره؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۱۶×۲۶)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱۶-۶۹۹]

← انوار الغرویة ≻ مطلع الانوار الغرویة فی شرح اللمعة الدمشقیة

● **انوار الغیاهب فی شرح الامام الغایب** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul ġayāhib fī š.-il imām-il ġāyib

سردرودی تبریزی، محمد حسن بن محمد حسین، ۱۳۰۶-۱۳۷۱ قمری

sardrūdī tabrīzī, mohammad hasan ebn-e mohammad hoseyn (1889-1952)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۴ شعبان ۱۳۳۴ق

در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه در مجملی از آنچه در باب‌ها خواهد آمد؛ باب ۱. در زایش و نام و القاب ایشان، چهار «فصل»؛ ۲. آیه‌هایی که در شأن او فرود آمده؛ ۳. اختلاف مسلمانان در وجود او، در ۱ «مقدمه» و ۵ «فصل»؛ ۴. اثبات وجود و زنده ماندن او، ۴ «مقام»؛ ۵. اثبات این‌که مهدی موعود همان است که ما می‌گوییم، در ۱ «مقدمه» و ۱۵ «فصل»؛ ۶. اثبات امامت او؛ ۷. غیبت ایشان، و با این باب جلد یکم به پایان می‌رسد.

[دنا ۲/۲۵۸]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی تقدست عن شبهة الخلایق صفته و ارتفعت ... اما بعد، فیقول الغریق فی بحار الساکن فی قریة السردرود

خط: نسخ خوش، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۶۳ق؛ پس از دوباره نگری که نسخه را بر نسخه پیشین فزونی داده شد، مقابله شده، مصحح؛ ۹۴۶ص، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم

[عکسی: ۱-۴۲]

● **انوار الفرائض = شرح سراجی** / فقه / فارسی

anvār-ol farā'ez = š.-e serājī

عبدالعزیز یوسف

'abd-ol-'azīz yūsof

ترجمه فتاوی سراجی است.

آغاز: بسمله، رب یسر و تمم بالخیر بحرمة النبی الامی المکی المدنی و آله، الحمدلله رب العالمین اما بعد میگوید ... عبدالعزیز یوسف ...

[دنا ۲/۲۵۸]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۸۵

آغاز: بسمله، رب یسر و تمم بالخیر بحرمة النبی الامی المکی المدنی و آله، الحمدلله رب العالمین اما بعد میگوید ... عبدالعزیز یوسف

خط:نستعلیق،کا: حاجی محمود ذاکر، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف و گوشه‌ها پارچه آبی، ۱۱۳گ، ۱۳ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۵-۱۷۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱۹

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **انوار الفصاحة و اسرار البلاغة (البراعة) فی شرح نهج البلاغة = اسرار البراعة و انوار الفصاحة** / شرح حدیث / عربی و فارسی

anwār-ul faṣāḥa wa asrār-ul balāġa (al-barā'a) fī š.-i nahj-ul balāġa = asrār-ul barā'a wa anwār-ul faṣāḥa

نظام الدین گیلانی، احمد بن علی،-قرن ۱۱ق

nezām-od dīn-e gīlānī , ahmad-e bn-e 'alī (- 17c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۸ محرم ۱۰۳۴ق (جلد اول) و ذیحجه ۱۰۳۵ق (جلد چهارم)؛ محل کتابت: اصفهان (جلد اول)

ترجمه و شرحی است بر کتاب «نهج البلاغه» شریف رضی (-۴۰۶ق) با عناوین «قوله ـ اقول» که مؤلف پس از مدتها جستجو و ملاحظه شروح و حواشی این کتاب، خلاصه‌ای از افکار و نظراتشان را جمع‌آوری نموده و خود تصمیم به نگارش این شرح کرده و در آن فقط به حل الفاظ و توضیح معانی و حل ترکیبات و توضیح مبانی و قواعد و مشکلات و تفسیر آن به قدر وسع و به دور از زیاده‌روی در مقال پرداخته است. وی ابتدا از خود کتاب نهج البلاغه استفاده نموده چرا که نهج البلاغة نیز مانند قرآن، بخشی از آن بخشی دیگر را تفسیر می‌کند. سپس کلمات ابن میثم در شرحش و نیز کلمات ابن ابی الحدید و غیره را نیز بدان افزوده و ابتدا کلام حضرت را ترجمه و سپس کلام سید رضی (ع) و بعد معنای هر کلمه را به فارسی زیر آن نوشته و لغاتی که احتیاج به بیان داشته شرح کرده و نیز مراد از کلمات حضرت را که در آن اشاره به آیات، اخبار و امثال نموده‌اند و یا تأویل آن را بیان کرده و در ابتدا مقدمه‌ای در چهار «نهج» آورده است. جهت آشنایی بیشتر با این کتاب، فرازهایی از مقدمه آن نقل می‌شود: «... و شراحه و ان اجتهدوا و بلغوا مرتبة القصوی من الشرح و البیان و درجة العلیا من الایضاح و التبیان و جمعوا جواهر کثیرة و لآلی عدیدة من النکات و الاشارات ... الا أنهم طولوا الکلام فی الکتاب بالاکثار فی الألفاظ و نقل الأمثال و الأخبار و ذکر الفصول و الأبحاث و الأبواب ... و کنت غواص هذه البحار أشهراً و سنین و جمعت زبدة أفکارهم و خلاصة أنظارهم و أصنفت فیها ما عثرت علیها منفرداً من الفرائد ... فرأیت أن أشرحه شرحاً یذلل من الألفاظ صعابه و یکشف عن وجوه عرائس الأبکار نقابه و یرفع الحجاب و یظهر اللباب مقتصراً علی حل ألفاظه و توضیح معانیه و التصریح بتحلیل ترکیباته و تنقیح مبانیه، مجتهداً فی تقریر قواعده و تحریر معاقده و تفسیر مقاصده و تکثیر فوایده و بسط موجز و حل ملغزه و تقیید مرسله و تفصیل مجمله علی قدر الوسع و الطاقة، محترزاً عن الاطناب فی المقال و تقریر السؤال و الجواب و تحریر الفصول و الأبواب، مستفیداً أکثره من هذا الکتاب، فانه کالقرآن الکریم بعضه یفسر بعضاً و من شرح المتکلم الفاضل الکامل ابن میثم البحرانی و من شرح العلامة الفاضل ابن ابی الحدید و غیرذلک من الشروح و الکتب المصنفة من کل فن أو شرح

المشکلات و تقریر المعضلات و استخراج العلوم و الصناعات ... مع هذا جاء هذا الشرح بحمدالله تعالی أعذب من نسیم السحر و أطیب من سمر القمر ... و اشترط علی نفسی ان أترجم أولاً کلامه (ع) و کلام السید السند الرضی نورالله مرقده و اکتب معنی کل لفظ تحته بالفارسیة لیکون نفعه عاماً ثم أبین اللغات التی یحتاج الی بیان، ثم أشیر الی الاشارات التی وقفت فی الکلام الی آیات القرآن أو الحدیث أو القصص أو الأمثال، ثم الی حل تراکیبه و ایضاح مقاصده و معانیه، ثم الی ذکر التأویل و النقل و التوجیه ان احتاج الیه و نقصد اقتصار شرح المتکلم البحرانی و تلخیصه و تقریره و توضیح کلامه (ع) من غیر تعرض للرد علی الشارح ...». مؤلف آن را در شش جلد با خطبه‌های جداگانه تنظیم نموده (که در نسخه در تعداد مجلدات اختلاف است): ۱. در چهار «نهج»: نهج اول: فی مباحث الدلالات و ما یتعلق بها، نهج دوم: فی محسنات البدایع، نهج سوم: فی الخطابة، نهج چهارم: فی الامامة [که مباحثی است که در برخی نسخه‌ها به عنوان «مقدمه» آمده است]؛ ۲. شرح خطبه ۲۳-۹۸؛ ۳. شرح خطبه ۹۹-۲۰۱؛ ۴. شرح خطبه ۲۰۲ تا نامه ۳۰؛ ۵. از نامه ۳۱-۷۹؛ ۶. شرح کلمات قصار. گیلانی در بخش‌های مختلف کتاب، تصریح کرده که آن را «أنوار الفصاحة و أسرار البراعة» نامیده است؛ اما در الذریعة و فهرست دانشگاه تهران نام آن «انوار الفصاحة و أسرار البلاغة» مطرح شده است.

در نام مؤلف نیز اختلافی رخ داده است، وی در الذریعة نظام الدین علی بن حسن بن نظام الدین جیلانی معرفی شده و در نسخه دانشگاه تهران، نظام الدین احمد گیلانی ثبت شده و مرحوم ابن یوسف شیرازی در فهرست سپهسالار، از او به نام نظام الدین گیلانی ملقب به حکیم الملک یاد کرده است و در نسخه عکسی مرعشی که به خط مؤلف است، نام وی نظام الدین احمد بن علی بن حسن بن ملک نظام الدین مریدانی لاهیجانی گیلانی ثبت شده است. بنابراین وی همان دانشمندی است که با سلطان عبدالله قطب شاه هندی (۱۰۳۵-۱۰۸۳ق) ارتباط داشته و از شاگردان جناب میرداماد بوده است. مؤلف در شرح خطبه نخست نهج البلاغه از میرداماد با عنوان استاد و امام یاد نموده است. او تألیفات بسیاری دارد، از جمله: مرآة الاله، اسرار الاطباء، شجره دانش، مضار دانش و ... . شرح حال وی در طبقات اعلام الشیعة آمده و درباره اتحاد مؤلف «انوار الفصاحة» با مؤلف مضمار دانش اظهار بی‌اطلاعی شده است. دلیل این توقف همان اختلاف در نام مؤلف انوار الفصاحة است. (ابوالفضل حافظیان، با اندکی تغییر)

آغاز: الحمدلله الذی دل ذاته بذاته و جل عن مغایرة صفاته ... اما بعد فیقول ... نظام الدین احمد الجیلانی لما کان کتاب نهج البلاغة و نمط الفصاحة ... الذی جمعه ... الرضی الموسوی ... محتویا علی مختار کلام ... امیرالمؤمنین ... فرایت ان اشرحه شرحا یذلل من الالفاظ صعابه ... مستفیداً ... من شرح المتکلم ... ابن میثم البحرانی و من شرح ... عبدالحمید بن ابی الحدید و غیر ذلک من الشراح ... و اشترط علی نفسی ان اترجم اولا کلام ع و کلام ... الرضی ... و اکتب معنی کل لفظه تحته بالفارسیة لیکون نفعه عاما ثم ابین اللغات ... ثم اشیر الی الاشارات التی وقعت فی الکلام الی آیات القران او الحدیث او القصص او الامثال ثم الی حل التراکیب و ایضاح مقاصده و معانیه ثم الی ذکر التاویل و النقل و التوجیه ان احتاج الیه و نقصد اقتصار شرح المتکلم البحرانی و تلخیصه و تقریره ... و سمیته باسرار البراعة و انوار الفصاحة.

[دنا ۲۵۸/۲؛ کشف الحجب و الاستار ص ۶۹؛ الذریعة ۴۳۶/۲ و ۱۳۶/۱۴؛ معجم الآثار المخطوطة حول الامام علی بن ابی طالب (ع) ص ۴۶؛ نهج البلاغة از منظر فرزانگان ص ۲۴۳؛ موسوعة مؤلفی الامامیة ۲۹۶/۴؛ دانشنامه ادب فارسی ۲۵۵۶/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمذکور فی التفاسیر و کتب القصص و الأخبار و به نختم الکلام و بالله العصمة و التوفیق ... قد تم المجلد الثالث من کتاب أنوار الفصاحة و أسرار البراعة لشرح نهج البلاغة علی یدی القاصرة الکاسرة البائدة الدائرة مؤلفه المحتاج الملتجی الی غفران ربه الملک الغنی نظام الدین بن علی بن الحسن الجیلانی المریدانی عفی الله عنهم فی یوم الأحد البقین (کذا) سبعة أیام من شوال سنة خمس و ثلثین و ألف من الهجرة المقدسة خیر البریة و صلی الله علی محمد و آله أفضل الصلوة و أکمل التحیة.

نسخه اصل: کتابخانه سید محمد بن عبدالعظیم الهادی در یمن، ش ۳۹۸؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، کاتب = مؤلف (نظام الدین احمد بن علی بن حسن بن نظام الدین جیلانی لاهجانی مریدانی)، تا: دوشنبه ۸ محرم ۱۰۳۴ق (جزء اول)، جمادی الاول ۱۰۳۴ق (جزء دوم)، یک‌شنبه شوال ۱۰۳۵ق (جزء سوم)، جا: اصفهان (جزء اول)؛ مصحح، در صفحه عنوان نام کتاب و مؤلف بدین صورت ثبت شده است: «شرح کتاب نهج البلاغة المسمی بأنوار الفصاحة و اسرار البراعة للمصنف نظام الدین احمد الجیلانی»، در اول و آخر نسخه فواید پراکنده و تملک‌های مختلفی به چشم می‌خورد، از جمله در اول نسخه خطبه مونقه (بی الف) منسوب به امام علی (ع) به خط نظام الدین احمد گیلانی (مؤلف انوار الفصاحة) دیده می‌شود، سند خطبه در این نسخه چنین است: «قال علی بن محمد بن ابی الحسن بن عبد الصمد التمیمی السبزواری حدثنا الشیخ الفقیه العالم الواثد قال حدثنا الشیخ الفقیه ابوالحسن علی بن عبدالصمد التمیمی والدی رحمة الله علیه قال حدثنا أبوجعفر علی بن الحسین الجوزی قدس الله روحه قال حدثنا أبوجعفر علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی عن محمد بن زکریا الجوهری عن محمد بن عماره عن أبیه عن أبیه عن محمد بن ثابت عن الصادق (ع) عن أبیه عن جده علی بن الحسین عن علی بن أبی طالب علیهم السلام ...»، همچنین نامه‌های امام علی

(ع) به معاوية بن ابی سفیان و عمرو بن العاص و نامه‌های آنان به آن حضرت به نقل از اخبار الطوال دینوری آمده؛ و نیز ابیات عربی از صفی حلی در مدح امیرالمؤمنین (ع) و کلمات قصار امام علی (ع) به نقل از کتاب الحکم شیخ عارف احمد گیلانی، به خط عامر بن محمد در سال ۱۱۲۲ کتابت شده، و نسخه حلف بین آل قحطان و ربیعه به خط همو از اخبار الطوال دینوری نقل شده، در آخر نسخه نقل‌هایی از کتاب مناقب و مثالب به خط همین عامر بن محمد در سال ۱۱۲۹ق درج شده است، در اول نسخه چند تاریخ ولادت در سال‌های ۱۰۵۴ و ۱۰۶۳ و ۱۰۶۱ق؛ تملک: عامر بن محمد بن عبدالله بن عامر بن علی بن محمد بن علی الهدوی الفاطمی الحسنی العلوی در ربیع الثانی ۱۱۲۶، عامر بن محمد در صفر ۱۰۲۲ و به عاریت گرفتن نسخه به وسیله عبدالله بن علی غالبی و به ارث رسیدن نسخه به چند نفر و تملکی در سال ۱۲۵۰؛ ۷۹۲ص، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳-۵۹۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۸

آغاز: آغاز بخش اول: الحمدلله الذی دل علی ذاته بذاته، و جل عن مغایرة صفاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته و تقدس عن ملائمة کیفیاته. توحدت فی ذاتک فلا یدرکک عارف، و تفردت فی صفاتک فلا یبلغ مدحتک واصف. تقدست اسمائک ... آغاز بخش دوم: و من کلامه (ع): اما بعد فان الامر نزل من السماء الی الارض کقطرات المطر؛ **انجام:** (انجام بخش نخست:) لا سبیل لا حد من اهل الشرق و الغرب تهدیدی و تخویفی بالحرب قط. و انی علی یقین من ربی الحق و علی صراط مستقیم ... (انجام بخش دوم:) فاصبروا فی البلایا و المصائب، فان الله مع الصابرین. (آخرین خطبه این بخش:) و الله لا یزالون حتی لایدعو الله محرما الا استحلوه و لا عقداً.

آخرین خطبه این بخش، خطبه نود و ششم باب نخست از نهج البلاغة است و بنابراین تا پایان بخش دوم فقط اندکی بیش از یک سوم نهج البلاغة شرح شده است. انجام بخش سوم به‌نقل الذریعه در شرح این کلام است که: «ایها الناس لا تستو حشوا فی طریق الهدی لقلة اهله ...» و آن خطبه ۱۹۹ باب اول نهج البلاغة است، و بنابراین تا پایان این بخش نزدیک چهار هفتم نهج شرح شده است و روی این زمینه می‌توان حدس زد که این کتاب در شش جلد بوده است. نسخه حاضر دارای هر دو بخش است، بخش یکم در برگ‌های (۱-۱۸۷) و دوم از آنجا تا پایان جلد؛ خط: متن نسخ و شرح نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محراب هروی، تا: ۱۳ رجب ۱۰۳۴ق (بخش یکم)، جا: قندهار؛ پشت برگ ۱ با خط شنگرف نام کتاب را «اسرار البراعة و انوار الفصاحه» نوشته، لیکن همان‌گونه که در پایان نسخه آمده و در فهرست‌ها یاد شده: «انوار الفصاحة و أسرار البراعه» درست است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۲۲ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۴۳

آغاز: برابر؛**انجام:** الی الملبس البهی الی المطعم الهنی الی المشرب الهنی من السلسل الختیم بحق النبی و الوصی و ولده الطاهرین علیهم اجمعین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد اول روز دوشنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۵۳ پایان یافته است و پایان جلد دوم در جمادی الاول سال ۱۰۳۴ بوده است؛ تملک: محمد کریم بن حاجی محمد قلی تبریزی در ربیع الثانی ۱۲۵۶ که در همدان خریده بود، حاج محمد مؤمن بن حاج محمد صادق مرجابادی رودسری در ۱۲۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۶۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۳سم [ف: ۱-۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۷۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا (جلد اول) [عکسی ف: ۳-۲۲۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۹۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا (جلد دوم و سوم) [عکسی ف: ۳-۲۳۳]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۳۴-۳۴/۴

آغاز: بسمله الحمدلله ما حمد حمده و ما اکرم مدحه و ما اعدل عدله و ما اسما اسمه و ما اعلا حکمه و ما اکمل امره و ما اعم آلاوه؛ **انجام:** و فرمود حضرت (ع) هرگاه غضب کند مؤمن برادر مؤمن را پس ... و هو حسبنا و نعم الوکیل و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. هذا آخر ما وجدنا من مختار السید رضی الله عنه ... علیه الصلاة و السلام.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ملا محمد بن حاجی محمود لاری، تا: اوایل دهه دوم شعبان ۱۰۶۰ق، جا: حیدرآباد دکن؛ مصحح؛ درپایان ۳ صفحه اختتامیه از مؤلف دارد؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۱-۵۳۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۸۶

آغاز: الحمدلله ما احمده حمده و ما اکرم مدحه و ما اعدل عدله؛ **انجام:** هذا آخر ما وجد من مختار السید رضی الله عنه من کلام مولانا و مقتدانا ... علی بن ابی طالب علیه الصلوة و السلم

جلد۲، از «و من کلام له علیه السلام ... عند دفن سیدةالنساء» تا پایان نهج البلاغه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالحسین بن محمد بن حمید بحرانی، تا: ۸ ذیقعده ۱۰۷۵ق؛ حاشیه ورق اول خط مالکیت چند نفر از علما؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳۳۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۳۳/۶سم [ف: ۱۴-۹۴]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۱۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی دل علی ذاته بذاته وجل عن مغائرة صفاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته؛ **انجام:** فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسواها لعموم رضائهم لما مذکور فی التفاسیر و کتب القصص و الاخبار.

جلد۱، از ابتدای کتاب تاکلمه «ایها الناس لا تستوحشوا فی الطریق»؛ خط: نسخ، کا: میرزا بن محمد حسین اصطهباناتی، تا: ۱۲۰۷ق؛ مجدول، مذهب، کمند به شنگرف؛ واگذاری سازمان

حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۳سم [ف: ۱۴-۹۲]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۹

آغاز: الحمدلله ما احمد حمده و ما اکرم محه مدحه و ما اعدل عدله و ما اسما اسمه و ما اعلا حکمه و ما اکمل امره ... و من کلام له علیه السلام روی عنه انه قال عند دفن سیدة النساء فاطمة علیهماالسلام؛ **انجام:** فدمدم علیهم بذنبهم فسواها لعموم رضائهم لها فمذکور فی التفاسیر و کتب القصص ... قد تمت المجد الثالث من کتاب انوار الفصاحة و اسرار البراعة ... نظام الدین علی بن الحسن بن نظام الدین الجیلانی المریدانی عفی الله عنهم.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۳ شوال ۱۲۳۳ق (پایان جلد نخست)؛ نسخه‌ای است نفیس و کامل، مصحح؛ در آغاز نسخه وقفنامه‌ای از محمدعلی بن محمدقاسم طبری به سال ۱۳۳۷ق آمده که ثواب آن را به روح والدین غازی الدین حیدر خان بهادر اهدا نموده است؛ واقف: محمدعلی بن محمدقاسم طبری، ۱۳۳۷؛ کاغذ: شرقی؛ نوع جلد: تیماج قرمز مجدول، ۵۳۷گ، ۲۲ سطر (۱۵×۳۳)، اندازه: ۲۲/۵×۳۲سم [ف: ۳۵-۴۴۸]

۸. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۲۵۳-ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاصبروا فی البلایا و المصائب فان الله مع الصابرین و هذا آخر الجزء الثانی من شرح نهج البلاغة المسمی بانوار الفصاحة و اسرار البراعة و علی الله قصد السبیل و هو حسبی و نعم الوکیل (من شرح خطبة: و الله لایزالون حتی لا یدعو الله محرما الا استحلوه و لا عقدا الاحلوه ...)

خط:نسخ،کا: محمد رضا بن ابی طالب طباطبائی اردستانی، تا: ۱۲ محرم ۱۲۶۷ق؛ کاتب جزء اول را در بیست روز نوشته و در ۱۲ محرم ۱۲۶۷ به انجام رسانده و جزء دوم را نیز همو نوشته و تاریخ آن را یاد ننموده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد مقوایی، ۱۹۳گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۴۴]

← انوار الفقاهة ≻ السلاح الماضی فی احکام القاضی

● انوار الفقاهة / فقه / عربی

anwār-ul fiqāha

آل کاشف الغطاء، حسن بن جعفر، ۱۲۰۱-۱۲۶۲ قمری

āl-e kāšef-ol-qatā', hasan ebn-e ja'far (1787-1846)

یک دوره فقه استدلالی مفصل و معروف امامیه است مشتمل بر تحقیقات فراوان و نوادر فقهی که به جز صید و ذباحه، سبق و رمایه، حدود و دیات تمام ابواب فقهی را شامل است. کتاب قضاء این دوره فقهی به نام «السلاح الماضی فی احکام القاضی» نامیده شده و کتابی جدا از این دوره به شمار می‌آید. کتاب جنایات و قصاص آن در واقع شرح و حاشیه‌ای بر «قواعد الاحکام» علامه حلی می‌باشد. در آغاز کتاب قصاص «کشف اللثام» فاضل هندی نیز شرح شده است.

[الذریعة ۲/۴۳۶-۴۳۷؛ دنا ۲/۲۵۸ (۵۵ نسخه)؛ الفوائد الرضویه قمی ج ص ۹۷؛ طبقات اعلام الشیعه ۲/۳۱۶-۳۲۰؛ معجم المؤلفین ۳/۲۱۲]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲

کتاب تجارت و بیع و اجاره و رهن و ضمان؛ خط: نسخ، کا: محسن، تا: قرن ۱۳، عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۱۲برگ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [مرکز احیاء: ف: ۴-۱۹۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۴/۱-۲/۸۴

آغاز: بسمله. و صلاة و لعنة الله علی أعدائهم الکلام فی العقود. العقد فی الاصل العهد الموثق من الجمع بین الشیئین بحیث یعسر الانفصال بینهما و المراد بها هنا کما هو عند الشرع و المتشرعة صیغ خاصة؛ **انجام:** نعم ایراد بالفور العرفی لا العقلی لان المدار غالباً فی الشرعیات علی العرفیات دون العقلیات. تم کتاب التجارة بحمدالله تعالی و الله الموفق.

کتاب التجارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی از «احمد حسینی» و «منه سلمه الله تعالی»؛ ۹۴گ، ۱۷-۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۳۲]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۱

خط:نسخ و رقاع،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ [نشریه: ۲-۱۲۸]

۴. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۴۰

آغاز: کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة و النظافة من القذارة الحسیة و النجاسات الظاهریة؛ **انجام:** الظاهرة فی الظرفیة و لا یتفاوت فی المحمول بین السلام و غیره و ان صدق علی ...

قسمتی از کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سیاه ضربی با ترنج و سرترنج و جدول گرهی، ۱۶۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۴۶]

۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۵/۴-۶۳۶۸

آغاز: کتاب الشرکة و هی بفتح الشین و کسر الهاء الاول و بکسرها و سکون الراء من الاشراک و المشارکة فی الشیء؛ **انجام:** الا اذا کانت عادة ذلک المرضی الانتقال تم کتاب الوصیة بعون الله و حسن توفیقه فی الیوم الثامن و العشرون من ربیع الاول.

از شرکت تا وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید ریحان الله بن جعفر موسوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۲۴۷گ، ۱۹ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۷۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۱۵۵

آغاز: بسمله الکلام فی العقود فی الاصل العهد الموثق؛ **انجام:** نعم یراد بالفور العرفی لا العقلی لان غالباً فی الشرعیات علی العرفیات دون العقلیات

همه مباحث تجارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی مزین به ترنج و سر ترنج زرین، ۶۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲۱/- ۱۶۰]

۷. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۴۱**

آغاز: کتاب طهاره: کتاب الطهارة و هی فی اللغة النزاهة و النظافة من القذرات الحسیه و النجاسات الظاهریة و تستعمل کثیرا فی الکتاب و السنة؛ **انجام:** و الجمع بین الصلوتین بتقدیم الاخیرة الی الاولی او بالعکس. تم کتاب الصلوة و یتم انشاء الله تعالی و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ، ۴۰۲گ، ۲۱–۱۷ سطر (۹×۱۴/۵) اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲–۵۴۶]

۸. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۳**

آغاز: کتاب الصلوة و وجوبها فی الجملة من ضروریات الدین؛ **انجام:** و منها میراث من لاوراث من مناسب او مسابب

از ابتدای صلات تا انتهای خمس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۳؛ تملک: شیخ عباس فرزند مصنف در سال ۱۲۲۲؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۸۰گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۴سم [ف: ۲۱/۱– ۱۵۶]

۹. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۸۴–۲۷/۵۴**

آغاز: بسمله کتاب الزکوة و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح و ان قلت شرعا بالوضع التعینی و التعیینی ملحوظاً به کلا المعنیین؛ **انجام:** و ان لم یکن فی محل عدوان اذا کان الحفر فی الحرم او کان و هو محرم و الاحتیاط فی هذه المقامات مطلوب علی کل حال تم کتاب الحج.

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. از اول زکات تا آخر حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر مجدول گرهی ضربی، ۱۴۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۶–۳۰۸۰]

۱۰. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۶**

آغاز: کتال الضمان و فیه امور الاول الاصل فی الاشیاء المشکوک فی جواز نقلها و عدمه؛ **انجام:** الا اذا کانت عادة ذلک المرض الانتقال

از ابتدای ضمان تا انتهای وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، ۲۰۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۰/۸سم [ف: ۲۱/۱–۱۵۸]

۱۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۹**

آغاز: کتاب النکاح و فیه فصول الاول فی عقد النکاح الدائم؛ **انجام:** و له وجه و لا یجب علی احدهما قبول منة

از ابتدای نکاح تا اواخر غصب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مالکیت سید عبدالله موسوی بهبهانی در سال ۱۲۸۸؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۹۹گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۲سم [ف: ۲۱/۱–۱۵۹]

۱۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶۴**

آغاز: بسمله ... هذا کتاب الغصب نسأل الله اتمامه و فیه امور؛ **انجام:** حاملا للعقد و الایقاع علی الصحیح و کذا ما کان

کتاب غصب و شهادات (هر دو ناتمام)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ارسالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهرماه ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و گوشه، ۴۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۸سم [ف: ۲۱/۱– ۱۵۹]

۱۳. **کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۸۴**

آغاز: بسمله. کتاب الزکاة و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح و نقلت شرعاً بالوضع؛ **انجام:** و هو محرم و الاحتیاط فی هذه المقامات مطلوب علی حال تم کتاب الحج من فضل المتعال

از کتاب زکاة تا حج؛ خط: نسخ، کا: محمد علی تبریزی، تا: قرن ۱۳؛ توسط کاتب با مسوده مؤلف مقابله و تصحیح شده؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج خرمایی با جدول بندی زرین، ۲۲۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۳۶]

۱۴. **کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۷۶**

آغاز: بسمله. و به نستعین ... الکلام فی العقود العقد فی الاصل العهد الموثق؛ **انجام:** یصحبها معه این ما ذهب رابعها

کتاب مکاسب و بیع و قرض؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در ۱۲۸۹ توسط شیخ عبدالرحیم کرمانشاهی وقف اولاد شده؛ کاغذ: شکری آهاری فرنگی، جلد: تیماج لاکی با جدول بندی زرین، ۲۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۶]

۱۵. **کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۸۶**

آغاز: بسمله. هذا کتاب النکاح و بعد فیقول الراجی عفو ربه الاحقر حسن هذا کتاب النکاح و فیه فصول الاول فی عقد النکاح؛ **انجام:** حاملاً للعقد و الایقاع علی الصحیح و کذ ما کان

کتاب نکاح تا آخر قضا و شهادات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ به ضبط شیخ محمد هادی مجتهد کرمانشاهی در تاریخ ۱۳۱۸ نسخه توسط پدرش ملا عبدالرحیم وقف شده؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج خرمایی با جدول بندی زرین، ۳۷۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۳۷]

۱۶. **کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۸۵**

آغاز: بسمله.کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة و النظافة من القذرات الحسیة؛ **انجام:** بتقدیم الاخیرة الی الاولی او بالعکس و الصلوة علی خیر الانام تم کتاب الصلوة و یتم انشاء و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا حسین بن علی یزدی اردکانی، تا: دوشنبه ۱۷ رجب قرن ۱۳؛ توسط کاتب با مسوده اصلی مقابله و تصحیح شده، صدر برگ اول تلمذ مالک نسخه ــ شیخ عبدالرحیم بن عبدالرحمن کرمانشاهی ــ خدمت مؤلف تصریح شده و توسط همو وقف گردیده است؛ واقف: شیخ عبدالرحیم بن

عبدالرحمن کرمانشاهی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج خرمایی با جدول بندی زرین، ۳۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۳۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷۰

آغاز: کتاب المواریث. بسمله. حمد له. اعلم ان الاصل فی نوع الانسان بل کل مکلف من احس؛ **انجام:** بمجرد صدورالطلاق و الحریة بمجرد العتق حاملا للعقد و الایقاع علی الصحیح و کذا ما کان. (هذا آخر ما انتها الینا السخة من کلام المنیف المنسوب الی الشیخ حسن ایده الله)

کتاب ارث، کتاب قضاء و کتاب شهادات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ سپس فایده‌ای است در اصول فقه به خط عبدالله الموسوی در دار الخلافه طهران به‌تاریخ ۱۴ شوال ۱۲۹۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۹۷گ، ۲۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۴۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳/۱ خوئی

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله ... و بعد ... فیقول حسن بن جعفر کتاب القضاء للقضاء معانی عدیدة لغة؛ **انجام:** للعقد و الایقاع و الصحیح و کذا ماکان ... بقلم ... علوان ین شیخ حسن ... لما تحب و ترضی

بخش قضا و شهادت؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۲۳۳ص (۲-۲۳۴)، ۲۲ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۲۱]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۲

از کتاب طهارت تا اعتکاف؛ خط: نسخ، کا: محمد بن امین بن باقر بن نور الدین طریحی (طهارت و صلاة) و علوان بن حسن نجفی (اعتکاف)، تا: پنج‌شنبه ۱ شوال ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن موسی با مهر «محمد بن موسی» (هشت گوشه)؛ مهر: «محمد علی کلباسی» (دایره)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۰-۶۴]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۱

از آغاز کتاب طهارت تا پایان حج؛ خط: نسخ، کا: عیسی، تا: یک‌شنبه دهه سوم ربیع الثانی ۱۲۶۰ق (پایان کتاب صلاة)؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳۸۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۰سم [ف: ۲۰-۶۴]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶۶

آغاز: کتاب الصیام و هو من ضروریات الاسلام؛ **انجام:** لان المدار غالباً فی الشرعیات علی العرفیات دون العقلیات

از صیام تا تجارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج ماشی ضربی با ترنج و سر ترنج، ۲۶۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲۱/- ۱۵۷]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۹۴

آغاز: زکاة: و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد. زکاة تا وصایا به استثنای حج و جهاد و صوم؛بی‌کا،تا:۱۲۶۱ق،قطع:خشتی [اهدائی-ف: ۱۸۳]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۸

آغاز: کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة و النظافة من القذرات الحسیة؛ **انجام:** و هی منهی عنه و الاخیر احوط و الأول اقوی

مباحث طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: سید عبدالله موسوی بهبهانی در سال ۱۲۸۸؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سر ترنج، ۲۱۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۷سم [ف: ۲۱/۱- ۱۵۶]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۳

از کتاب قرض تا وصیت؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد باقر حسینی، تا: پنج‌شنبه ۴ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۴]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۱

آغاز: بسمله الکلام فی العقود العقد فی الاصل العهد الموثق؛ **انجام:** کل ذلک للاحتیاط و لشبهه بالعبادة و یصح له بالحقیقة

از ابتدای تجارت تا نخستین صفحه کتاب نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ از روی نسخه مؤلف استنساخ و در حیات ایشان نیز تصحیح و مقابله شده؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۲۴۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱۲۱/-۱۵۸]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴

آغاز: کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة والنظافة من القذارات الحسیة و النجاسات الظاهریة ...

کتاب طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: علی بن زین العابدین، تا: محرم ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۶۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۰]

۲۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۵۵

بیع تا قضاء و شهادات؛ بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، قطع: رحلی [ف: ۷۴]

۲۸. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۷۶/۲

آغاز: بسمله. و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. الکلام فی العقود العقد فی الاصل العهد الموثق من الجمع بین الشیئین بحیث یعسر الانفصال بینهما

نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز نسخه بدست آمد. مطلب نخست در مکاسب محرمه، دوم در قواعد مشترکه میان بیش تر عقدها به ترتیب القاعدة الاولی ... القاعدة الثانیة ... سوم در آداب تجارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۶۷گ (۱۵۳پ-۲۱۹)، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۵۲]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۲

کتاب بیع؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد طاهر به تاریخ سوم جمادی الاول ۱۲۶۵، سید موسوی جزائری؛

جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۴]

۳۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۷۸

آغاز: علی ان التقیید داخل فی الموضع و المقید خارج؛ **انجام:** بتقدیم الاخیرة علی الاولی او بالعکس تم کتاب الصلوة من کتاب انوار الفقاهة

کتاب صلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن علی بن حسین کرمانی، تا: یک‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۲۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، ۳۰۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۵]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴

آغاز: کتاب الزکاة و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح و نقلت شرعا بالوضع التعیینی ملحوظا به کلا المعنیین

کتاب الزکاة، الخمس، الصوم، الاعتکاف و الحج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ ۳۸۱ص [عکسی ف: ۴-۳۲۷]

۳۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶

آغاز: بسمله کتاب الزکوة و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح و نقلت شرعاً بالوضع التعیین؛ **انجام:** و الاحتیاط فی هذه المقامات مطلوب علی کل حال تمت.

نام مؤلف به قرینه اغاز نسخه تعیین شد. فهرست نگار این احتمال را داده است؛ خط: نسخ شیرین، بی‌کا، تا: ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ مهر: مؤلف «عبده الراجی محمد جعفر بن محمد ابراهیم» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۹۸۷]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۷

کتاب البیع تا الحجر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: عباس بن حسن بن جعفر (فرزند مؤلف) به‌تاریخ صفر ۱۲۶۷ با مهر «العبد عباس» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۲گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۶۷]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۴

کتاب نکاح تا شهادات؛ خط: نسخ، کا: احمدبن ابوالقاسم قمی، تا: دهه آخر ربیع الثانی ۱۲۶۸ق، به‌دستور آخوند ملا محمد صادق قمی؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «غز من قنع و ذل من طمع محمد صادق» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵]

۳۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۸

زکاة تا طلاق؛ کا: محمد بن محمد مهدی حسینی، تا: ۱۲۷۶ق؛ قطع: رحلی [ف: ۷۴]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۶۹

آغاز: بسمله. کتاب الطهارة و هی اللغة النزاهة و النظافة من القذارة الحسیة و النجاسات الظاهریة؛ **انجام:** ثانی عشرها. ینبغی جبر المصورة بثلاثین مرة سبحان الله و الحمد لله الخ. استحبابا و الجمع بین الصلاتین بتقدیم الاخیرة الی الاولی و بالعکس. تم کتاب الصلاة و تیلوه کتاب الزکاة. و الحمد لله رب العالمین ...

کتاب الطهارة تا زکوة ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۱۷۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۲-۱۴۲]

۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰

آغاز: کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة والنظافة من القذرات الحسیة و النجاسات الظاهریة

کتاب الطهارة؛ نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: حسین بن شیخ محمد ملقب به عجیمه، تا: دوشنبه ۲۲ ذیقعده ۱۲۸۴ق؛ کاتب آن را با نسخه مؤلف مقابله کرده؛ ۲۶۷ص، [عکسی ف: ۵-۳۶۵]

۳۸. قم؛ حجت کوهکمری؛ شماره نسخه: ۲

کتاب زکات، صوم، غنائم و غصب که کتاب غصب ناتمام است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه نیمه ذیحجه ۱۲۸۶ق؛ در صفحه اول مرحوم سید محمد حجت تذکر داده‌اند که کتاب از ثلث مرحوم والداست [ف: ۱۷]

۳۹. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۷۷

آغاز: بسمله. و الرهمن لغة الثبات و الدوام و الحبس؛ **انجام:** اذا کانت عادة ذلک لا لمرضی الانتقال

کتاب رهن تا وصیت؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم کرمانشاهی، تا: رجب ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۶]

۴۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۵۸

آغاز: کتاب البیع و هو ثابت کتاباً و سنة و اجماعاً و هو الاصل فی نقل الاعیان؛ **انجام:** سابعها المریض محجورعلیه بالتصرف ... و هل هو محجور علیه فی التصرف فیما زاد منجزا ... او لیس کذلک فله التصرف بماشاء لان الناس مسلطون علی اموالهم قولان اظهر هما الاول تم

کتاب البیع، الضمان، الحوالة، الکفالة، الصلح، الرهن و الحجر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه از ثلث ما ترک مرحوم سید صادق ولد مرحوم حاج سید علی طهرانی وقف شده به تمام مؤمنین و مؤمنات به تاریخ ربیع الاول ۱۲۹۱؛ جلد: تیماج سرخ ضربی ترنج با سر با نقش گل و بلبل مجدول گرهی، ۲۶۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۶۵]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۸

کتاب البیع تا الخلع و المباراة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملکی بدون نام به‌تاریخ ذیقعده ۱۲۹۲ با مهر «محمد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶۲گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۰-۶۷]

۴۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۴۱/۶

طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ ۵۸گ، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳-۵]

۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹

آغاز: کتاب الزکاة و هی لغة النمو و الطهارة قیل و العمل الصالح و نقلت شرعا بالوضع التعیینی ملحوظا به کلا المعنیین
نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف. از آغاز کتاب التجارة تا پایان کتاب الوصیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، دارای امضای بلاغ با اصل برخی به سال ۱۳۳۲؛ تملک: شیخ هادی بن عباس بن علی بن جعفر کاشف الغطاء به سال ۱۳۱۴ و ۱۳۱۵؛ ۶۲۴ص، [عکسی ف: ۶-۱۹۲]

۴۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۹۸/۲
آغاز: بسمله، کتاب الطهارة و هی لغة النزاهة و النظافة من القذرات الحسیة و النجاسات الظاهریة، و تستعمل کثیراً فی الکتاب و السنة فی النزاهة من الاناس؛ **انجام:** ثانیها یجب الغسل بالانزال و هو خروج المنی قطعاً بعد الاستبراء منه ... مع عدم الجماع فهو ضعیف شاذ لا یلتفت الیه فهو اما
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه لایی ضربی، ۴۰گ (۱۵۹پ-۱۹۸پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۱۶۰]

۴۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: الکلام فی العقود، العقد فی الاصل العهد الموثق بین الشیئین بحیث یعسر الانفصال بینهما
نام مؤلف و کتاب به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ کا: محمد جعفر بن میرزا العابدی، تا: ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۷۹ق [دلیل المخطوطات: ۱-۱۲۲]

۴۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۵
آغاز: الحمد لله الذی علم بالقلم علم الانسان مالم یعلم ... هذه رسالة و جیزة فی احکام القضاء و الشهادات
کتاب قضاء تادیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ وقفنامه کتاب با مهر «عبد الحسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۴گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۰-۶۶]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۸۶
کتاب المکاسب تا القضاء و الشهادات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: روغنی مشکی، ۲۶۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۰-۷۱]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲ خوئی
آغاز: کتاب الاجارة و هفی لغة کراء الاجیر کالاجرة لامصدر آجر لان مصدره الایجار و نقلت شرعاً لماهیة جدیدة دل علی ثبوتها الکتاب و السنة و الاجماع؛ **انجام:** اذا تعدد الواقف و الموقوف علیه سواء وقع الوقف بصفقة واحدة ... تم کتاب الوقف و یتلوه انشاء الله کتاب الوصیة ... و اهل بیته سادات الاوصیاء.
کتاب اجاره رهن، حجر، شرکة، مضاربه، مزارعه، مسافاة و وقف؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: در حیات مؤلف؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج ضربی قرمز رنگ، ۴۲۴ص، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۷-۲۰]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۳
کتاب طهارت تا حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای تملکی بدون نام با مهرهای «محمد اسماعیل» (بیضی) و «العبد محمد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۲۰-۶۵]

۵۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۴
قطعه ای از کتاب صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد:تیماج قرمز،۲۶۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۰-۶۵]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۶
کتاب المضاربة تا خلع و مباراة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: مهدی موسوی طهرانی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۰-۶۶]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۹
کتاب البیع تا شرکه؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۰-۶۸]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۸۷
کتاب النکاح تا قضاء و شهادات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ با نسخه مؤلف مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴۰برگ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۹/۵×۱۸سم [مرعشی: ف: ۲۰-۷۲]

۵۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۳۷۱۰
آغاز: بسمله کتاب المضاربه و هو مأخوذة من الضرب فی الارض فالعامل
کتاب‌های مضاربه، مزارعه، مساقات، وقف، وصیت، نکاح، طلاق تا آخر خلع و مبارات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف پارچه‌ای، ۳۱ سطر (۱۳×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲-۵۸]

۵۵. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۳۶
زکوة و خمس و صوم؛ بی‌کا، بی تا [ف: ۳۸]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۰۹
نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف. کتاب‌های نکاح، طلاق، خلع و مبارات، غصب، میراث و شهادات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ ۳۹۶ص [عکسی ف: ۵-۳۶۴]

۵۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷
کتاب مواریث و غصب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، گویا از عصر مؤلف؛ کتاب غصب با نسخه وی و کتاب ارث با نسخه‌ای که با نسخه وی مقابله شده بود، تصحیح شده؛ تملک: محمد مهدی طهرانی نجفی با مهر؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۱۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۵۰]

● **الانوار فی اثبات امامة الائمة الاطهار (ع)** / کلام و اعتقادات / عربی

al-anwār fī iṯbāt-i imāmat-il a’immat-il aṭhār

نهاوندی، محمود بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

nahāvandī, mahmūd ebn-e mohammad hasan (- 19c)

وابسته به: الصواعق الموبقة لاخوان الشیاطین و الضلال و الزندقة = شرح صواعق المحرقة؛ کابلی، نصرالله

ردی است بر مطلب چهارم از کتاب «الصواقع» تألیف خواجه نصرالله کابلی با عناوین «قال-اقول» مؤلف در مقدمه چنین اشاره دارد: من در این کتاب که منهج سوم از کتاب «الانوار ...» است از مطالب عالم بزرگ شیعه علامه میر حامد حسین صاحب «عبقات الانوار فی اثبات امامة الائمة الاطهار» بهره جستهام. وی با ارائه مطالب خواجه نصرالله کابلی به رد و ایراد آن پرداخته و از آیات و روایات فراوان بهره برده و به نظر می‌رسد بیشتر دلایل ایشان از منابع اهل سنت است، مصنف آغاز خطبه کتاب را از بحارالانوار، بخش فتن و مهن از جلد هشتم گرفته است.

[دنا ۲/۲۶۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اوضح لنا مسالك الدین با علامه و نور لنا بمصابیح الیقین لیالیه کایامه ... و بعد فیقول العبد ... ان هذا هو المنهج الثالث من کتابی المسمی بالانوار ... الذی نقضت فیه علی المطلب الرابع من الصواقع لخواجه نصرالله الکابلی؛ **انجام:** فقال یا ایها الذین آمنوا، اذا ناجیتم الرسول فقدموا بین یدی نجواکم صدقة، ذلکم خیر لکم، الآیة، لم یعمل بها الا علی بن ابی طالب وحده، مع اقرار بفقر و قلة ذات یده، و ابوبکر فی الحال التی ذکرنا من السعة امسك عن مناجاته فعاتب الله المومنین فی ذلك فقال: اء شفقتم ان تقدموا

خط: نسخ، کا: محمد ولی، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ترقیمه: «بسم الله الرحمن الرحیم، حقیر راقم الحروف، اقل الطلبة، محمد ولی، عفی عنه، کاتب همین کتاب شریف معروض می‌دارد که در اوایل کتابت این کتاب شریف در حین اشتغال به کتابت به واسطه تعویق در رسیدن اجرت، بنا را بر تعطیل این کتاب گذاشته و قریب به دو سه ماه چیزی ننوشتم، و مرحوم مغفور مبرور خلد مقام علیین ... آقای آقا میرزا محمود اعلی الله مقامه الشریف، مصنف کتاب سعی بلیغ در اشتغال حقیر به کتابت را می‌فرمودند و حقیر همه را مسامحه کرده از کتاب چیزی نمی‌نوشتم، تا در آن اوان شبی در عالم رویا دیدم که مجلسی منعقد است و جمعی از سادات عظام در آن مجلس هستند و یکی از ائمه (ع) هم در آن مجلس تشریف داشتند، ولی معلوم نبود کدام یك از ائمه (ع) است و ظاهرا چنین می‌نماید که حضرت امیر المومنین (ع) بود که به حقیر فرمودند: چرا کتاب شاه محمود را نمی‌نویسید؟ عرض کردم که به واسطه نرسیدن اجرت، فرمودند بنویسید که معطل نمی‌مانید و خیر است برای تو، و از برکت کتابت همین کتاب شریف و فرمایش حضرت (ع) بعد مشغول کتابت شده و معطلی برای رسیدن اجرت نکشیده که همیشه را از آقای مصنف اعلی الله مقامه الشریف از بابت اجرت طلبکار بوده و محتاج به گرفتن نبودم و وجه تسمیه آقای مصنف به شاه محمود لعل این باشد که چون این کتاب شریف در بر شاه صاحب است، از این جهت حضرت خطاب فرمودند به شاه محمود و الله اعلم، حرره الاقل محمد ولی»، نسخه‌ای بسیار نایاب است و در حیات مصنف کتابت شده، احتمالاً برخی از تصحیحات به خط مؤلف است، محشی با نشان «منه طاب ثراه، ۱۲»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج گل و بوته، ۱۸۲گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۳۷-۳۷۶]

● **الانوار فی الادعیة الواردة عن الائمة الاطهار** / دعا / عربی

al-anwār fi-l ad‘īyat-il wārida ‘an-il a’immat-il aṭhār

لنگرودی، محمد باقر بن عبدالله، ق۱۴ قمری

langarūdī, mohammad bāqer ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 20c)

در ادعیه و سنن و آداب ایام سال و حالات مختلف انسانی با نقل روایات بسیار در هر موضوع و توضیح آنچه احتیاج به توضیح دارد. مشتمل بر چند «مقصد» و هر مقصد دارای چند «نور» می‌باشد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین.. أما بعد فهذا کتاب الانوار المتلوة انشاءالله تعالی

[دنا ۲/۲۶۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۷

مشتمل بر نور از مقصد سوم در ادعیه ساعات؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۸

دارای نور از مقصد چهارم در اعمال شب جمعه؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹

شرح دعای صباح حضرت امیر المؤمنین (ع)؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۷۰

دنباله اعمال روز جمعه؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۷۱

بقیه اعمال روز جمعه و شرح دعای سمات؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۱گ،

مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۷۲

در احکام و اسرار نماز؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۲۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۹-۵۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی یسلم الی القائم صلوات الله علیه فیلقی صاحبه بالبشری و التحیة و الکرامة انشاء الله.

ظاهراً جلد اول کتاب است دارای: مقصد اول در آداب تخلی، مقصد دوم در تعقیبات نمازها، مقصد سوم اعمال روزهای هفته و ساعتهای شب و روز؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ یادداشت‌های مختلف بعضی به‌تاریخ ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۷-۱۶۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۲

مشتمل بر مقصد هفتم در اعمال ماه مبارک رمضان؛ خط: نستعلیق،کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۹۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۷-۱۶۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۵

آغاز: النور الثالث من القصد ... فی ما یتعلق بذی القعدة قال الکفعمی رحمة الله فی مصباحه هو من اشهر الحرا عظیم الحرمة فی الجاهلیة و الإسلام ... قال المجلسی فی زاد المعاد آن اول ماههای حرام است که؛ **انجام:** که حضرت صادق علیه السلام در شب آخر ماه شعبان و شب اول ماه رمضان این دعا را می‌خواندند اللهم أن هذا الشهر المبارک الذی الخ ... قد ذکرنا فی نور شهر رمضان.

این جلد مقصد ششم کتاب است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی، در آغاز دستخط آیت الله مرعشی نجفی (ره) با چنین عبارات آمده است: «الانوار فی أعمال الشهور و السنة للعلامة المیرزا محد باقر بن عبدالله الجیلانی اللنگرودی و النسخة بخط الشریف»؛ مهر: «ابوالبقاء» (بیضی) (فرزند مؤلف)؛ کاغذ: فرنگی؛ نوع جلد: مشمع قهوه‌ای عطف: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۵گ، ۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۳۵-۱۳۸]

● الانوار فی المنطق و الکلام / منطق / عربی

al-anwār fi-l manṭiq wa-l kalām

شرح متنی است بدین گونه: الف. المطلع الاول فی المیزان ... اقول اعنی ان ... دلالة اللفظ علی المعنی بسبب وضع ذلک اللفظ لذلک المعنی فهی الدلالة المطابقة کدلالة لفظ الانسان علی الحیوان الناطق؛ ب. المطلع الثانی فی المبادی و فیه لمعات. اعلم الکلام هو علم یبحث فیه عن ذات الله تعالی و صفاته و احوال الممکنات فی المبداء و المعاد علی قانون الاسلام؛ ج. المطلع الثالث فی المسایل و الانوار، النور الاول فی صفات الله تعالی علی الاجمال و فیه اضواء ... النور الثانی فی صفات الوجودیه و فیه اضواء ... النور الثالث فی صفات السبیة و فیه اضواء ... و النور الرابع فی الافعال و حدوث العالم و فیه اضواء ... النور الخامس فی النبوة و فیه اضواء ... النور السادس فی احوال القیمه و فیه اضواء ... النور السابع فی الایمان و الکفر و الحسن و القبح و الامامة و فیه اضواء ...

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹/۱

خط: نسخ، کا: احمد بن حاج عبدالرحمن بن ابی بکر بن عثمان عفانی الملقب به فخر همدانی، تا: جمعه ۲ ذیقعده ۷۳۳ق، جا: تبریز خانقاه ربع رشیدی؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید سمرقندی، جلد: تیماج زرد مقوایی-نو، ۱۵۰ص (۱-۱۵۰)، ۲۱ سطر [سنا: ف: ۲-۲۱۰]

● الانوار فی شرح المصباح / نحو / عربی

al-anwār fī š.-il miṣbāḥ

وابسته به: المصباح فی النحو؛ مطرزی، ناصر بن عبدالسید (۵۳۸-۶۱۰)

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۶۲

آغاز: اما بعد حمدالله، اما کلمة افتتاح و تنبیه فلا یلیها الا الاسم لاستحقاه الابتداء؛ **انجام:** والدال فی الاول ای المضمر بالقرینة السابقة ماسبق من الکلام

شرح مزجی علی کتاب «المصباح فی النحو» لناصر بن عبد السید المطرزی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: عادی، ۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [مؤید: ۲-۱۶۸]

● الانوار فی کشف الاسرار / عرفان و تصوف / فارسی

al-anwār fī kašf-il asrār

روزبهان بقلی، روزبهان بن ابی نصر، ۵۲۲؟-۶۰۶؟قمری

rūzbahān-e baqlī, rūzbahān ebn-e abī-nasr (1129-1210)

[دنا ۲۶۱/۲؛ روزبهان نامه ص ۳۸ دیباچه]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶۱-ف

نسخه اصل: تاشکند ش ۲۵۷۸/۲ (۱۷۶/۳ ش ۲۱۸۸)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پایان محرم ۷۸۹ق [فیلمها ف: ۲-۱۱۰]

● الانوار فیما یفتح لصاحب الخلوة من الاسرار = رسالة الانوار = السیر و السلوک / عرفان و تصوف / عربی

al-anwār fīmā yuftaḥ li-ṣāḥib-il xalwa min-al asrār = r.-ul anwār = as-siyr wa-s sulūk

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری

ebn-e ʻarabī, mohammad ebn-e ʻalī (1166-1241)

تاریخ تألیف: ۶۰۲ق؛ محل تألیف: قونیه

رساله مختصری است در سیر و سلوک که در پاسخ درخواست یکی از اولیا در دهی از یونان به سال ششصد و دو نوشته شده است. در بیان چگونگی راه سلوک الی الله و رسیدن به ساحت قدس الهی و بازگشت بسوی خلق و کیفیت طی مواطن شش‌گانه که هر انسانی از آنها می‌گذرد: الست، دنیا، برزخ، حشر، بهشت یا دوزخ، کثیب بیرون از بهشت». مؤلف در دیباچه این رساله خطاب به یکی از دوستان نوشته که «درخواست تو را اجابت کردم و این رساله را در بیان کیفیت سلوک بسوی حق ساختم».

آغاز: الحمد لله لواهب العقل و مبدعه و ناصب النقل و شرعه المنة و الطول و منه القوة و الحول ... اجبت سؤالك ایها الولی الکریم و الصفی الحمیم فی کیفیة السلوك الی رب العزة تعالی

انجام: فلا یزال العالم متعطشاً دایماً ابداً و الوهب یتعلق به دایماً ابداً فلمثل فلیعمل العاملون و فی مثل هذا فلیتنافس المتنافسون ... وضعنا هذه الرسالة بقونیة من بلاد الروم ... فی سنة اثنین و ستمائة حمداً کثیراً کثیراً.

چاپ: مصر، ۳۰ص، ۱۳۳۲.

[دنا ۲۶۱/۲ (۹ نسخه)؛ کشف الظنون ۸۴۹/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۲۹۵/۲]

شرح و حواشی:

۱- منهاج الطالبین للمبتدین من المریدین الصادقین؛ سعدی فتوحی

۱. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۸۰/۱

خط: نسخ معرب زیبا، بی‌کا، تا: گویا قرن ۱۰؛ کاغذ: کرم آهار مهره، جلد: مقوای نازک شکری، ۲۴گ (۱پ-۲۴ر)، ۱۷ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۲۳۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۲/۴

آغاز: إعلم أعلم أیها الأخ الکریم الطریق شتی و طریق الحق مفردة و مع أتحادها؛ فیختلف وجوهها بأختلاف أحوال سالکیها من إعتدال المزاج و الخرافة؛ **انجام:** فتعاین کل ما عاینته مختلف الصور حتی یرد إلی عالم حسك الأرض المقید أو تمسك حیث عینت و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه به نسخه‌های دیگر از حیث حجم، نقص دارد و خطبه مؤلف در آغاز نیامده، در فاصله این نسخه تا رساله بعدی، «انس الوحید» (۲پ-۳۱ر)، یادداشت‌هایی به ترتیب: اشعار فارسی، از تاج الدین اشنوی، گزیده‌هایی از «معاشدة الأحباب و نزهة الاصحاب» که شاید همان «نزهة الأصحاب فی معاشرة الأحباب» باشد، درحاشیه آمده و بخش‌هائی از باب ۷۳ «فتوحات مکیه» و باب «۲۲، ۶، ۴۸، ۵۴» آمده؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۲۳-۲۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸/۵سم [ف: ۳۶-۲۶۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: درویش مصطفی مولوی سهروردی، تا: محرم ۱۰۱۱ق، جا: بغداد (مقام خضر)؛ مصحح، از روی نسخه‌ای که به خط مولانا عبدالباقی بوده کتابت شده؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۴-۸)، ۳۰ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳۸-۷۶۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۵۶/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۵۰ر-۱۶۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۱۷/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف با تطبیق آغاز تعیین شد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: زرد رنگ و نازک و آهار شده، جلد: تیماج مشکی، ۱۲ص (۱۱۴-۱۲۵)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۹-۵۹۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رجب ۱۲۹۴ق، جلد: دو رو تیماج رو نیلی پشت قرمز، ۶گ (۶۳ر-۶۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۰-۲۱۰]

۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۱۵/۷

آغاز: برابر

کا: علی، تا: ۱۳۰۱ق، قطع: خشتی [ف: ۲۹۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۰۴۱

آغاز: کتاب الانوار فیما یفتح لصاحب الخلوه من الاسرار قال سیدنا الشیخ محیی الدین؛ **انجام:** لیس بعده نبی فترجاه.

خط: نسخ، کا: صفر علی، تا: چهارشنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۳۰۳ق؛ این نسخه مرتب است و به نام «کتاب الانوار فیما یفتح لصاحب الخلوة من الاسرار» ضبط شد؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ ۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۶-۴۲۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از نسخه سقیمی رونویس و جمله از مطالب بی‌ترتیب و مقدم و مؤخر نوشته شده؛ واقف: آقا زین العابدین؛ ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۶-۴۲۲]

۱۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۴۶۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۳-ف

نسخه اصل: بغداد لی وهبی ش ۲۰۲۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۳۷پ-۴۳پ) [فیلمها ف: ۱-۵۱۷]

● **الانوار فی معدن الاسرار** / عرفان و تصوف / فارسی

al-anwār fī ma‘dan-il asrār

نیمدهی، شرف الدین محمد، ق۹ قمری

nīmdehī, šaraf-od-dīn mohammad (- 15c)

در تفسیر آیه نور به روش شرع و عرفانی «که بکمال حلاوت و ملاحت موسوم است» و به‌نام «ظهیر الملة و الصدارة و رکن السلطنة و الایالة و الدین عبداالباقی» تألیف کرده است. در آغاز قصیده‌ای است در ستایش او. در آن از میر سید شریف جرجانی زین الدین علی و شیخ ابومحمد روزبهان و کمال الدین عبدالرزاق و محیی الدین مغربی و سعد الدین حمویه یاد شده است.
[دنا ۲۶۱/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۹۶
آغاز: بسمله. و به الاستعانة فی التتمیم. الحمد الله الذی نور مشکوة الاعیان بنور مصباح ذاته و صیر انعکاس نوره بحلی ظهور کمال صفاته و آیاته ... اما بعد چون بر ارباب سیرت و اصحاب بصیرت مبین و مبرهن است که علو جمال وحدت نه در مرتبه ایست که خفافیش دیاجیر ظلمت سرای حدوث بنظر کلیل و فکر علیل ادراک سبحات انوار آن توانند نمود لاجرم هر معنی که عقل درو وصف آن تصور نماید و هر صورتی که در خیال آید کرمی السهام فی جنح الظلام خواهد بود؛ **انجام:** چون اوقات مساعدت ننمود و موانع بیشمار بود اختتام کلام لازم نمود و الحمد الله اولا و آخرا (تمت الرسالة بعون الله و حسن توفیقه)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ با سرلوح زر و لاجورد، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره، جلد: تیماج ترکی ضربی ترنجی درون سرخ، ۱۰۴گ، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۴۴۶]

← انوار قدسیه ⟵ سلامان و ابسال

● **الانوار القدسیة فی الفضائل الاحمدیة** / تفسیر / عربی
al-anwār-ul qudsīya fi-l faḍā'il-il ahmadīyya
گلپایگانی، زین العابدین، ۱۲۱۸-۱۲۸۹ قمری
golpāygānī, zayn-ol-'ābedīn (1804-1872)
تاریخ تألیف: شب جمعه آخر جمادی الاول ۱۲۸۰ق
کتابی است در فضایل و مناقب پیامبر اکرم (ص) و تفسیر آیه صلوات شامل «مقدمه» و هشت «باب» و «خاتمه»: المقدمة: فیها اشراقات و انوار؛ باب ۱. شرح الآیة الشریفة؛ ۲. فضل الصلاة علی النبی وآله؛ ۳. کیفیة الصلاة وما یتحقق به فی تشهد الصلاة و غیره؛ ۴. الآل و مایراد منهم علیهم السلام؛ ۵. انهم علیهم السلام هل ینتفعون بالصلاة علیهم؛ ۶. ان لعن المستحق هل یؤثر فیه؛ ۷. التشبیه الذی وقع فی الصلاة علیه؛ ۸. فوائد متفرقه و عوائد مهمة؛ الخاتمة: فی قوله (ع): «من عرف نفسه فقد عرف ربه».
آغاز: بسمله الحمد لمالک الملک و الملوکت رب العزة و الجبروت خالق الظل و الحرور و جاعل الظلمات و النور ذی القدرة و البقاء و المجد و الثناء ... فیقول العبد الفقیر الذلیل المستمسک بالعروة الوثقی و حبل الله و الملتجی. زین العابدین الجرفادقانی اعلموا اخوانی فی الدین ...
[دنا ۲۶۱/۲ (۱۱ نسخه)؛ الذریعة ۴۳۷/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۸۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم و مبغضیهم ... و کان الفراغ ... من شهور سنة ثمانین و مأتین و الف ...
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی فرزند مؤلف، تا: ۲۸ رمضان ۱۲۸۴ق؛ واقف: سید محمد باقر، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۹سم [ف: ۱۴-۹۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** سنة ثمانین و ماتین و الف من الهجرة.
خط: نستعلیق، کا: محسن بن حبیب حسینی شاگرد مؤلف، تا: ۵ صفر ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: با گل و بوته آراسته به اکلیل، ۲۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۱/۹سم [ف: ۱-۵۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم الحمد لله تعالی علی توفیقه للفراغ ... و الآخرین
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۹۶ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوایی قرمز، ۱۹۲ص (۳۷-۲۲۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۵۲]

۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: ۸ ربیع الثانی ۱۳۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۶۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۲۷]

۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۶۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم و مبغضیهم و ظالمیهم و غاصبی حقوقهم اجمعین من الاولین و الآخرین
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۳۱۶ق؛ یادداشتی از محمد زنده نام به‌تاریخ ۱۹ جمادی الثانی ۱۴۰۰؛ نسخه‌های خطی این شخص پس از مرگش بر این کتابخانه وقف شده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ (۱پ-۱۸۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۴۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۱۸/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۳۲]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یسبقه سابق و لا یطمع فی ادراکه طمع ثم الحمدلله و تعالی علی توفیقه للفراغ و الاتمام ...
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن اسماعیل، تا: دوشنبه ۷ شعبان ۱۳۳۰ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: مقوا سبز، عطف پارچه سرخ گوشه

تیماج سرخ، ۱۷۶گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۹۹۹]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله علی توفیقه الفراغ ... و صلی الله علی محمد ... و لعنة الله علی اعدائهم و مخالفیهم و ... اجمعین من الاولین و الاخرین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۵]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳/۷۸۴-۵/۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ارفع درجات أوصیاء المرسلین حیث لایلحقه لاحق و لایسبقه سابق و لایطمع فی ادارک طامع. ثم الحمدلله علی توفیقه للفراغ و الاتمام لهذا الکتاب

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد اسماعیل خوانساری، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۳۳۲ق؛ مصحح، دارای علامات بلاغ، نسخه توسط مصطفی صفایی خوانساری تصحیح و مقابله شده؛ جلد: گالینگور، سبز، ضربی، گروی، ۱۹۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۳۲]

۹. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

انجام: اطعموهم ان یعقوب کان یذبح کل یوم کبشاً فیتصدق منه و یاکل هو و عیاله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۹۳]

● الانوار القدسیة فی تحقیق الهیولی و الصورة و النفس و فوائد آخر / فلسفه / عربی

al-anwār-ul qudsīya fī taḥqīq-il hayūlā wa-ṣ ṣūrat wa-n nafs wa fawā'id-un āxar

قاضی سعید قمی، محمد سعید بن محمد مفید، ۱۰۴۹-۱۱۰۳ ؟ قمری

qāzī sa'īd-e qomī, mohammad sa'īd ebn-e mohammad mofīd (1640-1692)

تاریخ تألیف: غره محرم ۱۰۸۵ق؛ محل تألیف: قم

ششمین رساله از مجموعه اربعینیات است مشتمل بر بحث درباره حقیقت هیولی، صورت و نفس با عنوان: النور الاول: فی الهیولی و احکامها؛ النور الثانی: فی الصورة؛ النور الثالث: فی النفس؛ و دارای چندین «فتوح» می‌باشد. مؤلف آن را در ۱۰۹۹ق (هنگام توقف در اصفهان) جزء مجموعه اربعینیات خویش نموده است.

آغاز: الحمدلله الذی اتانا الحکمة لکلی نتوصل بها الی ما لدیه و هدانا الی النبی و آله نتوسل بهم الیه و بعد فالفقیر ... محمد المدعو بسعید الشریف القمی یقول تلک «انوار قدسیة» افیضت علی روعی بعض اوقات المذاکرة اثبتها لکی ینتفع بها المتزیی بزی الحق و الحکمة و لست من یتشدد فی تقلید السلف و یحتمل فی تصحیح مقالاتهم کل العسف بل الحق هو المتبع و برهان الله هو المطاع الارفع

انجام: من احسن تعبیر و ابلغ تفسیر و الله اعلم و احکم. هذا ما اردنا ایراده فی ذکر الهیولی و شرفها و علوها و تجردها و سیرها الانواری و معراجها الاسراری و اتفقت مساعدة توفیق الله لاتمام تلک علی یدی مؤلفها غرة محرم الحرام لسنة خمس و ثمانین بعد الالف من الهجرة النبویة و ذلک فی وطنه قم المحروسة. و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً و کتب بذلک راجیاً رضوان الله حامداً مصلیاً مستغفراً سائلا من الله ان یعین لاتمام قد شرطت من ادخار الرسائل السوانح و الفوائد الفواتح فی هذه المجموعة و قد وقع النقل الی هذه المجموعة علی یدی المؤلف بدار السلطنة اصفهان المحروسة سنة تسع و تسعین بعد الالف.

[دنا ۲۶۱/۲ (۱۳ نسخه)؛ الذریعة: ۶۲/۲۶؛ طبقات اعلام الشیعة: ۳۰۹/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳گ، ۳۸ سطر [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۱۵

آغاز: برابر؛**انجام:** هذا ما اردنا ایراده فی ذکر الهیولی و شرفها ... و سیرها الانواری ... و اتفق مساعدة توفیق الله لاتمام تلک الرسالة علی یدی مؤلفها غرة شهر محرم ... خمس و ثمانین من الالف الثانی ... فی وطنه قم ... مصلیاً مستغفراً.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ شوال ۱۰۹۴ق؛ ۹ سال پس از نگارش قمی نوشته شد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی، ۸گ (۱۵۹پ-۱۶۶پ)، ۱۸ سطر (۴×۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۱۵۹]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۷۱/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالجلیل حسینی زنجانی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی، ۹گ (۴۱پ-۴۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۶۴]

۴. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره۱/

کا: محمد صادق پسر محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۱۴۰ق [نشریه: ۷-۵۴۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۴۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد صادق بن محمد حسین اصفهانی، تا: ۱۱۴۰ق؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، ۱۸گ (۳پ-۲۰ر)، ۸ سطر، اندازه: ۹×۲۱سم [ف: ۱۴-۳۱۰]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۶۱/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** وان التعبیر عن استصحاب الصور للهیولی و انضامها الیها بالکل من احسن تعبیر و ابلغ تفسیر، والله اعلم

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی بن مظفر حسین، تا: ۱۱۹۷ق، جا: اصفهان؛ از روی نسخه نوشته شده در ۱۰۹۹؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۴گ (۲۲ر-۲۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۴×۱۵/۶سم [ف: ۹-۲۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۱/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن فانی پسر حاج عبدالرسول حسینی زنوزی، تا: صفر ۱۲۰۶ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مقابله شده با نسخه مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۱۱گ (۷۰پ-۸۰پ)،۱۸سطر(۷×۱۱)،اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۶-۲۱۳۱]

۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۴۶/۱۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن سر خوش افشار، تا: ۱۲۱۷ق؛ ۱۲ص (۴۲۰-۴۳۱)، قطع: ربعی[رشت و همدان: ف:۱۴۲۶]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۶۱/۵

خط: شکسته نستعلیق، کا: کاظم بن عنایت الله، تا: پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶گ (۲۸پ-۳۳ر)، ۱۴سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲-۲۶۷۲]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۸۷/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن علی اصغر موسوی هزارجریبی، تا: ۱۲۵۱ق [ف: ۵-۳۳۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اصغر قاینی، تا: ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۷گ (۸۳ر-۸۹ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۳-۴۱۴]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۲۷

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ ۱۶ص (۲۵۲-۲۶۷) [ف: ۴-۲۳]

۱۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۶

بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۵۲۰]

● انوار القرآن الحمید و اسرار الفرقان المجید / تفسیر / عربی

anwār-ul qur'ān-il ḥamīd wa asrār-ul furqān-il majīd

گیلانی، نظر علی بن محسن، -۱۲۱۷ قمری

gīlānī, nazar 'alī ebn-e mohsen (- 1803)

تفسیر زیبائی است از حکیم متاله ملا نظر علی گیلانی، از حکمای اواخر قرن ۱۲ق که به صورت مزجی، بخشی از آیات قرآن را آورده، سپس با بهره از نظرات مفسران دیگر، به تفسیر آیات پرداخته است. روش مفسر آن است که نخست فضیلت سوره و توضیح معانی آیات و در مواردی ربط آیات و سوره‌ها و سپس به جهات و نکات فلسفی و فقهی و عرفانی و غیرها با استشهاد به احادیث مرویه از طریق امامیه و نقض و رد و ایراد بر تفاسیر دیگر پرداخته است. پنداشته می‌شود که مؤلف کتب تفسیری زیادی را دیده است و به ندرت نام آنها را آورده و بیشتر به رد گفتار پرداخته است. وی تألیفات بسیاری داشته که برخی از آنها در الذریعه آمده است. فهرستی از تألیفات وی قبل از آغاز نسخه مرعشی، بدین ترتیب نگاشته شده است: تفسیر حقائق القرآن و دقائق الفرقان که شاید نام دیگری از تفسیر حاضر باشد، شرح کتاب عقل و علم اصول کافی، رساله عقل و نفس، رساله در علم باری تعالی، رساله در جبر و تفویض، حاشیه بر حاشیه آقا جمال خوانساری بر حاشیه خفری، حاشیه بر رجال ملا محمد باقر مجلسی، حاشیه بر حاشیه ملا عبدالله یزدی، شرح بر کتاب توحید اصول کافی، برهان قاطع در اثبات امامت، کحل الجواهر، شرح مختصر نافع، حاشیه بر تفسیر انوار التنزیل قاضی بیضاوی، شرح بر عوامل ملا محسن، حاشیه بر طبیعی شرح میبدی، رساله اثبات عقول مجرد، رساله در معرفت مبدا و معاد (مجمع البحرین)، وجوه چهارده گانه بینات رسالت، معرفت نفس، وجوه اعجاز قرآن، مراتب وجود، واجب تعالی و ... . به نظر می‌رسد این تفسیر کامل و دارای چهار جلد بوده باشد: جلد اول و سوم آن در کتابخانه مرعشی است که البته در معرفی جلد اول که تا سوره مانده است فهرست‌نگار به نام مؤلف نرسیده و نسخه‌ای نیز بدون نام مؤلف در آستان قدس معرفی شده که جلد چهارم است و از سوره فاطر تا آخر قرآن است و فقط از جلد دوم آن نشانی نداریم. آنچه در کشاف الفهارس آمده که به احتمال قوی این اثر از ملا علی قاری (- ۱۰۱۴ق) دانسته شده، نارواست زیرا طبق آنچه در نسخه مرعشی آمده جلد اول در دهه آخر جمادی الثانی ۱۲۱۱ق به پایان رسیده است و نسبت آن به ملا نظرعلی گیلانی با قراین سازگارتر است.

[دنا ۲۶۲/۲؛ معجم مؤلفی الشیعة ۱۲۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۳/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و لم یجعل له عوجا ... و بعد، فهذا هو الجزء الثالث من تفسیر انوار القرآن المجید و اسرار القرآن المجید، تذکرة لمن کان له قلب او القی السمع و هو شهید، کتبه مع قلة البضاعة و تشتت البال و عدم الاستطاعة؛ **انجام:** انهم کانوا فی شک مریب، موقع فی الریبة اذ ذی ریبة من المشکک او الشاک وصف به الشک للمبالغة و الحمد لله رب العالمین هذا آخر المجلد الثالث من اسرار القرآن و انوار الفرقان رزقنا الله اکماله بمحمد و آله.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اوایل قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ دستخط صدر الافاضل در خصوص کتاب؛ مهر: مؤلف «نظر علی نظر علی»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶۵گ (۲پ-۱۶۶پ)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۷-۴۳۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۱

آغاز: الحمدلله فاطر السموات (کذ) و الارض جاعل الجنة

کعرضهما فی العرض و الصلوة علی مقنن السنة و الفرض محمد و آله سیما علی اعلی الاولیاء لا بالفرض و بعد فهذه المجلد من انوار القرآن و اسرار الفرقان کتبته تحفة للحضرة العلية العلوية مع توزع البال و تفرق الحال بحيث ما كنت مميز اللبر من و الكر من الكرر راجيا شفاعته يوم الدين فانه خير من شفع للعاصين و لو عثرتم يا اخوان الدين على عثرة فعليكم باصلاح الفساد و ترويج الكساد و لزجع الى المقصود بعون فياض الجود و الوجود؛ **انجام:** و هو انه لما افتتح الكتاب بالباء اختتمه بالسين فانه مع كونه فی الفارسية بس فقد استعمل فی لغة العرب بسک بمعنی حسبک علی ما قال بعض اهل اللسان للاشارة الی انه حسبک من الکونین ما اتیناک بین الحرفین حسبنا الله و نعم البصیر نعم المولی و نعم النصیر ... الحمدلله الذی اتم علینا نعمته و رضی لنا الاسلام دینا و افاضل علینا فی تفسیر الکتاب العزیز ماء معینا و الصلوة علی من ارسله هادیا و مبشرا و امینا و علی آله سیما علی الذی سماه فیه اماما مبینا اللهم اجعل لنا فی الدنیا مونسا و فی القبر قرینا و اشرح صدورنا بانوار معرفتک و لا.

در فهرست بدون نام مؤلف. جلد۴، از تفسیر سوره فاطر تا آخر قرآن؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه: صدر نسخه چهار صفحه دو «قصیده دالیه» فارسی جمعاً حدود ۱۶۰ بیت در نعت امیر مؤمنان (ع) و امام زمان (عج) اثر طبع شاعری «نادم» تخلص که به گونه چلیپایی نوشته شده، بیت اول: «چهره ات برقع ار براندازد ×× مهر تاج زر از سر اندازد»؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۲/۵سم [ف: ۱۱–۵۳۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۶

آغاز: الحمدلله الذی لم ولدا و لم یکن له شریک فی الملک ... الذی له ملک السماوات و الارض و ما فیهن و ما بینهن

در فهرست بدون نام مؤلف. جلد اول، تا سوره مائده را دارد و در دهه آخر جمادی الثانی ۱۲۱۱ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آخر ذیقعده ۱۲۷۰ق، جا: قریه کوهسار از توابع شفت از محال رشت، استکتاب محمد بن رفیع گیلانی؛ روی برگ اول نشانی کتابخانه سید محمد علی طباطبائی دیده می‌شود؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱۷–۲۵۷]

● انوار القرآن و مصباح الایمان فی تفسیر القرآن /

تفسیر / عربی

anwār-ul qur'ān wa miṣbāḥ-ul īmān fī tafsīr-il qur'ān

علی بن مراد، ق۱۱ قمری

'alī ebn-e morād (- 17c)

مؤلف در ایام جوانی مطالبی در حواشی قرآن نوشته بود ولی چون پراکنده بود، آنها را در کتاب حاضر جمع‌آوری و تنظیم نمود. این تفسیر به صورت مختصر به ترتیب سور قرآن برگزار شده و در آن برخی از آیات و سوره‌ها تفسیر شده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین و بعد یقول الفقیر الحقیر انی کنت ایام عمری راقماً علی حواش القرآن ...

[دنا ۲۶۲/۲ ؛ الذریعه ۴۳۸/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** یجوز ان یکون المرض من فعلهم و لو علی ذلک لقتلوه و قتلوا کثیراً من المؤمنین مع شدة عداوتهم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: جمعه ۷ شوال ۱۰۸۳ق؛ تملک: مکی بن محمد بن شمس الدین من سلالة ابی عبدالله الشریف الشهید با مهر مربع؛ جلد: تیماج، سبز، سوخت، ترنج با نقش گل و بوته، ۲۳۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۵–۱۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال الله تعالی و ان ربک لذ مغفره للناس علی ظلمهم فی قوله انما انت منذر و لکل قوم هاد عن ابی عبدالله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۵–۱۴۸]

● انوار القلوب / تاریخ معصومین / فارسی

anvār-ol qolūb

بیرجندی، عبداللطیف بن علی، ق۱۰ قمری

bīrjandī, 'abd-ol-latīf ebn-e 'alī (- 16c)

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۲/۳ ـ ج

آغاز: قصیده تان مقبولتان مرغوبتان ... نامه نامی نگارم در مدیح مرتضی ×× خواجه قنبر امین دین شه هر دو سرا؛ **انجام:** یا کریم العفو، دارد هر کدامین حاجتی ×× وز کبار جرم ما بگذر کریما، ربنا / نادعلیا ... بولایتک، یاعلی یاعلی یاعلی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ سلیمان بن جعفر قلی در ۱۳۲۵ می‌نویسد که نسخه از آن لله باشی نیای من بوده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲گ (۱۰۱ر–۱۰۲پ)، ۱۸ سطر (۹/۵×۱۹)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱–۲۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۲۵۹۱/۱۱۳

۹۶بیت؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۵۲۶–۵۳۶) [ف: ۹–۱۴۰۳]

● انوار القلوب / عرفان و تصوف / فارسی

anvār-ol qolūb

سلامی خنجی، ق۱۱ قمری

salāmī xunjī (- 17c)

تاریخ تألیف: صفر ۱۰۴۳ق؛ محل تألیف: دکن

در ۶۴ سالگی او و در ۴۲ سالگی ماندن او در دکن ساخته است.

[دنا ۲۶۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸/۴-ف
نسخه اصل: بادلیان Hyde 4 (۱۲۹۳)؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۵۶۰]

● **انوار القلوب** / تاریخ معصومین / فارسی

anvār-ol qolūb

ملاباشی شیرازی، محمد باقر بن محمد، -۱۲۴۰ قمری
mollā-bāšī-ye šīrāzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1825)

کتابی مفصل در فضایل و مناقب و مصایب و معجزات معصومین (ع) در یک «مقدمه» و چهارده «مقصد»: مقدمه در اصول خمسه و هریک از مقصدها در فضایل یکی از معصومین و هر مقصد مشتمل بر سه «منهج» و در چند «انوار» با عناوین «نور -نور»
آغاز: الحمدلله الذی نور قلوب الافراد البشریة بأنوار المعارف الربوبیة بکسب الفطرة الاصلیة
چاپ: جلد یکم، تهران، ۱۲۹۷ق، جلد دوم، تهران، ۱۳۳۲ق.
[الذریعة ۴۳۸/۲؛ دنا ۲۶۲/۲ (۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۳۳/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** خود صحیفه را گرفته لفظ رسول را محو کرد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر می‌خواست معجزات و احتجاجات او را احصا نماید مجلدات وفا نمی‌نمود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۳سم [ف: ۲۶-۱۱۰]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۸۵/۲-۶۱۲۲
جلد ۳؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۲گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴۷
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل نبیا خیر الصادقین؛ **انجام:** نیز نشسته بود و این اشعار را در مدح
در حالات امام صادق (ع) تا حضرت ولی عصر (عج) است. تا مبحث رجعت آل محمد (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن مشکی، ۲۷۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالجملة معجزات آن امام بی قرینه زیاده از آنست که احصا توان کرد خوفا للاطاله بهمین اکتفا نمود
جلد اول کتاب و تا مقصد چهارم در حالات حضرت امام حسین (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در عصر مؤلف چنانچه از بعضی از حواشی بر می‌آید، مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۵۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۵-۴۴]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۱۸
آغاز: الحمدلله رب العالمین جعل نبینا خیر الصادقین و من علینا بولایة امیرالمؤمنین و اولاده المعصومین سیما سادس ائمة الهدی جعفر ابن محمدالصادق الامین اما بعد ... در ذکر و بیان ذات و صفات و واقعات و فضایل و خصایل و شمایل؛ **انجام:** در فصول المهمه نقل کرده از حارث ابن عبدالله ربقی که گفت من نشسته بودم در نزد منصور دوانیقی در سر جسر بزرگ و سوار بن عبدالله قاضی نزد او بود و سید حمیری که پیش از این پاره احادیث در جلالت قدر و تعصب او در مذهب تشیع مذکور شد نیز نشسته بود و این اشعار را در مدح منصور
جلد سوم از مقصد هشتم تا مقصد چهاردهم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۲۲۵]

● **انوار القلوب** / اخلاق / فارسی

anvār-ol qolūb

تاریخ تألیف: ۱۱۲۶ق
کتابی اخلاقی درباره ریا و ذم آن با استفاده از آیات و احادیث و بطلان عمل ریاکاران در یک «مقدمه» و پنج «ریاض» و یک «خاتمه»: مقدمه: در معنی ریا و سمعه؛ ریاض ۱. در اینکه ریا در چه چیز است؛ ۲. حرمت ریا و سمعه؛ ۳. عقاب ریاکاران؛ ۴. در اینکه ریا شرک و نفاق و کفر است؛ ۵. وجوب توبه از گناهان؛ خاتمه: در معنی غصب و حکم مغصوب.
[دنا ۲۶۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۳/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۸
آغاز: آثار آن عالیتبار در دارین و نشائتین عاید گردد و آنرا مسمی گردانید بأنوار القلوب؛ **انجام:** هذا آخر ما تیسر لی الان مع توزع البال و تشتت الحال فالحمد لمن له الحمد أولا و آخراً.
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در حاشیه احادیثی از کتاب‌های روایتی انتخاب شده است؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۶۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۷-۱۰۳]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹
آغاز: آغاز بعد از حمد و صلوات: اما بعد بجهت اطلاع بر مطالب هر باب؛ **انجام:** بنده خاندان بجان می‌باش ×× گر بخواهی رسی به تحت لوا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۱۴]

● **انوار قلوب سالکین** / عرفان و تصوف، شرح حدیث / فارسی
anvār-e qolūb-e sālekīn

عنقا طالقانی، ابوالفضل بن علی، ۱۲۶۶–۱۳۳۳ قمری
'anqā tāleqānī, ab-ol-fazl ebn-e 'alī (1850-1915)

مثنوی است در تفسیر چهل حدیث نبوی در فقر که به‌نام پسر خود میر قطب الدین محمد عنقا (۱۲۶۶–۱۳۴۱ش). در نسخه‌ای خطی که به خط مولی میر قطب الدین محمد عنقا است پیش از شروع متن منتخبی از هر گونه آثار منظوم مؤلف دیده می‌شود.
چاپ: انوار قلوب سالکین، حقایق المناقب، جلال الدین علی میر ابوالفضل عنقا، تهران ۱۳۴۳، کتابخانه طهوری، چاپ رنگین

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸–عنقا
آغاز: ای بمفتاح رموز کاف و نون ×× در گشای امر و خلق با شئون / یا قدیم الذات یا رب الوری ×× از تو بر پا ما یری ما لایری / کنت کنزاً مخفیا نور وجود ×× ز آیینه احببت کردی در شهود؛ **انجام:** بود فرزندم محمد بارها ×× خواستار سر فقر اولیا / لطف حق بگرفت دستم خواجه وش ×× راه بردم تا باوج فقر خوش / اربعینی گفتم از اکرام شاه ×× در کرامات فقیران اله / خام جوشی کردم و کرد آن امین ×× نامش انوار قلوب سالکین / بارالها حق اخلاص رسول ×× خود بالطاف عمیمش کن قبول / از زبان حق تحیات و سلام ×× بر محمد باد و بر آلش مدام
بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵–۷۴۹]

● **انوار الکلام فیما رایناه فی هذا المقام = هدیة الکلام فی من رایناه فی هذا المقام** / تراجم / عربی
anwār-ul kalām fīmā ra'aynā-h fī hāḏa-l maqām = hidyat-ul kalām fī man ra'aynā-h fī hāḏa-l maqām

موسوی جزایری، محمد کاظم بن احمد، ق۱۴ قمری
mūsavī jazāyerī, mohammad kāzem ebn-e ahmad (-20c)

تاریخ تألیف: ۱۶ رمضان ۱۳۵۸ق
کتاب مختصری است در احوال ۲۲ نفر از علمای معاصرش و بعضی از قدما به‌ترتیب حروف تهجی که عبارت اند از: حرف الالف: ابوالحسن عبدالحسین المشکینی، السید ابوالحسن الموسوی الاصبهانی، السید ابوالقاسم الخوئی، السید آقا احمد بن حسین بن محمد بن حسین ... الجزایری التستری المعروف بالسید آقا ابن سید بزرگ بن امام جمعة التستری، الحاج سید احمد والد المؤلف؛ حرف الباء: باقر بن حسین بن محمود القمی الطباطبایی؛ حرف التاء: السید تقی بن احمد الطالقانی، الحاج شیخ محمد التقی الطهرانی؛ حرف الجیم: الحاج سید جعفر بن عبدالصمد ... موسوی الحسینی الجزایری، الشیخ جعفر التفتی الیزدی؛ حرف الحاء: الحاج آقا حسین بن محمود القمی الطباطبایی، الشیخ حسین بن مشکور النجفی، الحاج شیخ حسین بن محمد حسن معین التجار الاصفهانی؛ حرف العین: الحاج شیخ عباس بن محمدرضا القمی، الحاج شیخ علی بن ابراهیم القمی، الحاج سید علی بن محمد جعفر بن عبدالصمد الموسوی الجزایری، الحاج سید علی بن محمد کاظم الطباطبایی یزدی؛ حرف المیم: الشیخ مرتضی بن عباس البهبهانی، السید محمود بن سلطان علیخان الحسینی المرعشی، میرزا محمد علی بن میرزا ابوالقاسم الاردوبادی، میرزا حسین النائینی، الشیخ مرتضی الطالقانی؛ حرف النون: السید نعمت الله بن محمد جعفر الموسوی الجزایری، السید نورالدین بن محمد جعفر الموسوی الجزایری.
در پایان صورت ده اجازه از علما به مؤلف آمده است. صورت اجازه‌ها: ۱– صورت اجازه: سید محمد هادی حسینی خراسانی؛ ۲– صورت اجازه: سید محمد ابراهیم قزوینی؛ ۳ و ۴– صورت اجازه: آقا بزرگ تهرانی و شیخ عباس قمی؛ ۵– صورت اجازه: میرزا محمد تهرانی؛ ۶– صورت اجازه: میرزا محمد علی غروی اردوبادی؛ ۷– صورت اجازه: شیخ محمدرضا طبسی خراسانی؛ ۸ و ۹– صورت اجازه: علامه رازی و علی بن ابراهیم قمی؛ ۱۰– صورت اجازه: شیخ علی اکبر نهاوندی.
آغاز: الحمدلله علی جمیع نعمه ونشکره علی جمیع قسمه ... ان هذا وجیزة یبحث فیها عن احوال علماء الاعلام ... الحمدلله الذی رفع درجات العلماء وجعلهم مشکوة الضیاء و للانبیاء خلفاء
انجام: صورة اجازة العلامة الحاج شیخ علی اکبر النهاوندی ره ... فی وقت تشرف سیدنا المستجیز بزیارة القبة الرضویة علی ساکنیها الاف الصلاة والسلام والتحیة فی یوم الثامن و ...
چاپ: با تصحیح سید جعفر حسینی اشکوری، ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر بیستم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۸ش
[دنا ۲۶۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۷]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۴ق، جا: قم؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول عطف مذهب، ۲۷گ (۱۴۱ر–۱۶۷ر)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۵–۲۲۹۱]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۳۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۸۵ق، مصدر است به صورت تقریظ علامه اردوبادی و قبل از آن فهرست مطالب تذکره شوشتر می‌باشد؛ واقف: سید کاظم شوشتری، تیر ۱۳۴۴؛ کاغذ: فرنگی خط دار شکری، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۵–۶۰۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** السید هدایت الله الموسوی الجزائری عالم فاضل ساکن مدارس الهند. نسخه: الفانی محمد هادی الحسینی

الخراسانی فی رابع عشر من المحرم سنه ۱۳۵۹.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: مؤلف، مرداد ۱۳۴۹؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سبز، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵-۴۱۵]

● **انوار الکواکب مستفاد من الشمس** / هیئت / عربی
anwār-ul kawākib mustafād-un min-aš šams
شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳-۱۰۳۰ قمری
šeyx-e bahā'ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621)
گفتاری است از شیخ بهائی و شاید بخشی از یکی از آثار او باشد. در برخی از منابع، از این رساله با عناوین «استفادة انوار الکواکب من الشمس» و «رسالة فی ان انوار سائر الکواکب مستفادة من الشمس» نیز یاد شده است. نسخه خطی مجلس مفصل‌تر از از انوار اکواکب چاپ شده در الکشکول است (کتاب‌شناسی شیخ بهائی).
چاپ: مقدمه محمد الکرمی. بیروت: مؤسسه الاعلمی ۱۴۰۳ ق ۳ج ضمن الکشکول؛ بیروت: دار الکتاب، بی تا، صص۶۱-۵۷ ضمن الکشکول
[دنا ۲/۲۶۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۸-طباطبائی
آغاز: اقول و بالله التوفیق القائلون بان انوار الکواکب مستفاده من الشمس هم جماعه من اساطین الحکماء المشائین و قدوا فقهم علی ذلک جم غفیر من الاشراقیین منهم الشیخ المقتول کما یدل علیه کلامه فی الیها کل حیث قال ان هو رخش یعنی الشمس قاهر الخسق رئیس السماء و فاعل النهار؛ **انجام:** و حق ان یقال اطف المصباح فقد طلع الصباح لشیخنا المحقق المدقق البهائی قدس الله سره
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱گ (۴۲ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۱۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۱۷/۵
آغاز: بسمله. قال العلامة فی نهایة الادراک بعد مبحث الخسوف، اختلفوا فی انوار سایر الکواکب و الاشبه انها ذاتیة؛ **انجام:** غایة القلة و الضعف بخلاف الثانی فانه یوجب تکثیف الجسم و انعکاسه عن تکیفا و انعکاساً ظاهرین ...
خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک‌لا، ۲ص (۷۹-۸۰)، ۲۷ سطر(۱۰/۵×۱۱/۵)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۱۳-۱۰۰]

← الانوار لاعمال الابرار ⟵ الانوار لعمل الابرار

● **الانوار لاعمال الابرار (ترجمه)** / فقه / فارسی
al-anwār li-a'māl-il abrār (t.)
شیروانی، فتح الله بن ابی یزید، ۸۲۰؟-۸۹۱ قمری
šīrvānī, fath-ol-lāh ebn-e abī-yazīd (1418-1486)
وابسته به: الانوار لعمل الابرار = الانوار لافعال الابرار؛ اردبیلی، یوسف بن ابراهیم (-۷۹۹)
متن کتاب از جمال الدین یوسف اردبیلی شافعی است و ترجمه آن در شب چهارشنبه ۴ جمادی الثانی ۸۸۳ به پایان رسانده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۹۱
آغاز: حمد و سپاس بی قیاس نوری را که کشف انوار شرعش بر ازهار روضه قلوب صغیر و کبیر محرر و شرح لباب حاوی کرمش؛ **انجام:** لیلة الاربعاء الرابع من جمادی الاخرة سنة ثلث و ثمانین و ثمانمائه.
خط: نستعلیق، کا: احمد بن خطبة الدین بن عمر بن محمد بن خطبة الدین شلسینی، تا: دوشنبه ذیقعده ۹۷۵ق، جا: روستای دوکالی؛ جلد: تیماج سبز تیره ضربی مقوایی، ۵۲۲گ، ۳۲ سطر (۱۶×۲۴/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۹۱۶]

← الانوار لافعال الابرار ⟵ الانوار لعمل الابرار
← الانوار لافعال الابرار (ترجمه) ⟵ البدائع

● **الانوار اللامعة = اللامعة فی شرح الجامعة = شرح زیارة الجامعة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-anwār-ul lāmi'a = al-lāmi'a fī š.-il jāmi'a = š.-u zīyārat-il jāmi'a
شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟-۱۲۴۲ قمری
šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827)
وابسته به: زیارة الجامعة الکبیرة؛ علی بن محمد، امام دهم (۲۱۲-۲۵۴)
[دنا ۲/۲۶۲]

۳. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۸۲/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴گ (۱۶۱پ-۲۰۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۳۲]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۷
از روی نسخه اصل؛ بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق [اهدائی-ف: ۶۰]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲۸
آغاز: بسمله، الحمدلله علی آلائه و الحمدلله من آلائه و الشکر؛ **انجام:** السید عبدالله بن سیدرضا الحسینی دام فضلها
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا [رایانه]

● **الانوار اللامعة** / شرح دعا / عربی

al-anwār-ul lāmi‘a

بارفروشی مازندرانی، محمد بن مقیم، ۱۱۹۶–۱۲۸۱ قمری

bārforūšī māzandarānī, mohammad ebn-e moqīm (1782-1865)

شرحی مفصلی است بر دعای «یا علی یا عظیم» که در ماه مبارک رمضان خوانده می‌شود. ابتدا قسمتی از دعا را آورده و بعد شرح می‌کند، در آخر هم مطالبی را با عنوان «نور–نور» درج نموده است. دو تاریخ برای تألیف آن آمده که عبارت از ماه رمضان ۱۲۵۹ و ۱۲ جمادی الاول سال ۱۲۶۲ است.

آغاز: و بعد فیقول العبد ... یا علی الذی لیس فوقه شیء فی المرتبة من علا یعلو.

انجام: و شروعنا فیها فی أوائله من غیر قدرة علی الفحص و البحث الکامل بل الناقص أیضاً فأسألکم الدعاء و العفو.

[دنا ۲/۲۶۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۲گ (۲۶۶پ–۲۹۷پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳–۳۳۲]

۲. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قبل العالم عالم بالف الف عالم و ازید الی ما شاء الله ای مشیته و بقائه تعالی

خط: نستعلیق، کا: ملا حسن بنافتی، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ نسخه مؤلف، قسمتی از آن را آقا سید رضی کتابت کرده؛ ۶۳ص (۱۴–۷۶)، جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰۹]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۸۷/۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵–۲۵۲]

● **الانوار اللامعة** / رجال / عربی

al-anwār-ul lāmi‘a

حسینی مازندرانی، موسی بن مهدی، ق۱۴ قمری

hoseynī māzandarānī, mūsā ebn-e mahdī (- 20c)

شرح حال رجالی است که مؤلف از آنها در کتابش «العقد المنیر» روایت نقل کرده به علاوه شرح حال خود مؤلف و والدش. مؤلف در مقدمه کتاب می‌گوید: هنگام اعاده طبع کتابم به نام «عقد المنیر» به نظرم رسید که مطالبی را به آن اضافه کنم و مهمترین مطلبی که به فکرم خطور کرد شرح حال رجال این کتاب بود که آنها را مستقلاً در مکانی بنویسم، با بیان سه «مقدمه» در روش تنظیم این کتاب. مصادر مراجعه مؤلف رجال نجاشی، کشی، شیخ و فهرست شیخ و خلاصه علامه بوده و در مواردی که آنها متعرض ترجمه‌ای نشده‌اند کلام بعضی از متأخرین نقل شده است.

[دنا ۲/۲۶۳]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۹۲

آغاز: بسمله و حمدله و بعد فاننی عند ما اقدمت علی اعادة طبع کتابنا العقد نالمنیر رأیت أن أضیف الی بعض؛ **انجام:** و شعیب العقر قوفی و علی بن عیسی القناط و أبی بصیر و حمدان بن اعین و غیرهم.

خط: نستعلیق، کا: = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ دارای خط خوردگی، مصحح، در پاورقی صفحات بعضی از لغات و اصطلاحات معنی شده، کتاب به صورت کاغذهای متفرقه‌ای است که شرح حال هر شخص جداگانه به یکدیگر الصاق شده‌اند؛ فاقد جلد، ۱۱۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۸/۵×۳۶سم [ف: ۲–۱۳۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۱۱۸]

● **الانوار اللامعة لزوار الجامعة = شرح زیارة الجامعة الکبیرة** / زیارات / عربی

al-anwār-ul lāmi‘a li-zuwwār-il jāmi‘at = š.-u zīyārat-il jāmi‘at-il kabīra

حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر، ۱۰۸۰؟–۱۱۴۰ ؟ قمری

hoseynī nā‘īnī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1670-1728)

وابسته به: زیارة الجامعة الکبیرة؛ علی بن محمد، امام دهم (۲۱۲–۲۵۴)

شرح مزجی مفصلی است وگویا ناتمام بر زیارت جامعه کبیره. جامع نکات ادبی و لطائف عرفانی است و در مقدمه، مختصری احوال و مناقب حضرت امام علی النقی (ع) را آورده است.

آغاز: الحمدلله الذی اوجب اکرام الزائر علی المزوران کان من اهل الفسق والزور بل العناد والکفور

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵–۱۸/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** العزیز الحکیم عطفا بیان اوبدلان من الضمیر ان جوزنا البدل. ... ویمکن جعله مفعولاً لمحذوف ... او مستأتف ای قالوا ذلک

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵–۲۵۹۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۸۰

آغاز: برابر **انجام:** المکرمون بفتح الرآء المهلة المشددة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاتب نسخه را تمام نکرده است؛ واقف: نائینی، ۲۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۶–۲۱۳]

● **انوار اللایحة فی اسرار الفاتحه** / تفسیر / عربی
anwār-ul lāyiḥa fī asrār-il fātiḥa
ابن میلق، محمد بن عبدالدائم، **۷۳۱-۷۹۷ قمری**
ebn-e maylaq, mohammad ebn-e ʻabd-od-dāem (1331-1395)
تفسیر سوره فاتحة الکتاب است که علاوه بر شمول نکات دقیق از نظر معانی لغات و بحث‌های بلاغی، موضوعات صرفی و نحوی را نیز در بردارد.
[دنا ۲/۲۶۳]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱
آغاز: بسمله. اللهم صل علی خیر خلقه سیدنا محمد و علی و صحبه و سلم تسلیما کثیرا. الحمدلله فاتق رتق قلوب ذوی التوفیق بمنته.؛ **انجام:** واعد علینا من برکاتهم فی الدین و الدنیا و آخره. فالحمدلله رب العالمین و کان الفراق من تعلیق هذاالکتاب المبارک المسمی بالانوار اللایحه من کلمات الفاتحه لابن میلق ... و لمن نظر فیه و دعا له بالمغفرة و الرحمه.
خط: نسخ، کا: محمد ابوالفضل خطیب طسوجی شافعی، تا: رمضان ۹۱۱ق؛ مقابله شده، در پایان نسخه آمده: «بلغ مقابلة علی حسب الامکان ... یوم الاثنین العشرین من شهر شعبان سنه ۹۲۸ من الهجرة النبویه علی صاحبها افضل الصلوة»؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۰۸]

← الانوار لعمل الابرار ≻ البدائع

● **الانوار لعمل الابرار = الانوار لافعال الابرار** / فقه / عربی
al-anwār li-ʻamal-il abrār = al-anwār li-afʻāl-il abrār
اردبیلی، یوسف بن ابراهیم،**-۷۹۹ ؟ قمری**
ardabīlī, yūsof ebn-e ebrāhīm (- 1397)
فقه شافعی مبسوطی است به‌طور فتوایی، که از کتاب‌های مختلف گرد آورده شده و بیشتر اعتماد مؤلف بر هفت کتاب (شرح کبیر و صغیر، الروضه، شرح اللباب، المحرر، الحاوی و تعلیقه آن) می‌باشد، بقیه منابع را مؤلف در مقدمه خود ذکر نموده است. در این کتاب سعی شده که فتواهایی ذکر شود که در کتب دیگر کمتر آمده و در بیست و چهار کتاب از طهارت تا شفعه تنظیم شده است. صاحب کشف الظنون می‌گوید: «بر این کتاب حواشی و شروح زیادی است که از آنها تعلیقه علامه جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی دوانی شافعی (-۹۰۷) و تعلیقه شیخ نورالدین علی بن محمد اشمونی (-۹۰۰) و شرح الانوار تألیف نورالدین علی بن احمد البوشی الشافعی (-۸۵۶) می‌باشد و شیخ سراج عمر بن محمد یمنی (-۸۸۷) زوائد این کتاب بر کتب مذکور را جمع‌آوری نموده و آن را «انوار الانوار» نامیده است.»
آغاز: بسمله الحمدلله الحمید المجید المحصی المبدی المعید حمداً یوافی نعمه و یکافی المرید و الصلوة علی محمد ... و علی آله الطاهرین و اصحابه الاکرمین و علی ازواجه الطاهرات
انجام: و اذا مات اعتق کلها و الولاء موقوف بین عصبتیها و لو کانا مفسرین فهی مستولدتهما فاذا ماتا فالولاء بین عصبیتهما بالسویة و علی لفظ السویة وقع ختم کتابنا و نرجو ان یسوی الله تعالی امور دینا و دنیانا علی وجه و نهج یحب و یرضی
چاپ: المطبوعات المیمنیة، جزء ۲، ۱۳۱۰؛ مطبوعات الجمالیه، ۱۳۲۸ق.
[دنا ۲/۲۶۳ (۳۰ نسخه)؛ معجم المطبوعات: ۴۲۳ کشف الظنون ج ۱-۱۹۵ و ۱۹۶؛ الاوقاف العامة بغداد ۱/۵۸۶]
شرح و حواشی:
۱- الانوار لاعمال الابرار (ترجمه)؛ شیروانی، فتح الله بن ابی یزید (۸۲۰-۸۹۱)

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۲-۱۶/۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمة تقبل اقوال المکاتب بدیون المعاملة ... و لوکان قد اوصی بالنجوم لانسان عتق بالدفع الهیئة و لو قال لعبده ان دفعت الی الفاً فی رمضان فانت حر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ ۳۳۳گ، ۲۷-۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۵۴۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن حسن بن علی بن احمد دهلقی، تا: ۲۰ صفر ۸۱۳ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۶گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۲۱/-۱۶۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۵۵
آغاز: اوالطهارة الواجبة او الطهارة عن الحدث او اداء الغسل او اداء فرض الغسل او استباحة الصلوة او الطواف او قرائة القرآن او المکث فی المسجد؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمدبن محمد بن ابراهیم ملقب به بهاء شیبانی، تا: ۱۳ ربیع الاول ۸۴۰ق، جا: قریه علیا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۲۲۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۱۶۷
خط: نسخ معرب، کا: ظهیر بن ابی اسحاق بزغشی، تا: صفر ۸۴۵ق؛ با سرلوح، مجدول؛ تملک: مجد بن محمود بن جلال دارابجردی، امین الدین محمد بن حبیب الله سنغر، میر عبدالله بن میر باقر حسینی در ۱۱۳۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۱۵گ، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۷-۴۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۷

از طهارت تا عتق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ ربیع الاول ۸۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ با یادداشت عرشی در ۹ ذیحجه ۱۳۸۹؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۵۹گ، ۲۰ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [سنا: ف: ۲-۳۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کتاب العتق أمهات الأولاد، ولد الرجل من أمته ینعقد حراً و تصیر الأمة بالولادة مستولدة یعتق بموته ... و أشکل الأمر بتقارب سن الولد ... بعون الله ...

خط: نسخ، کا: محمود بن نوء میران، تا:۱۲ شعبان ۸۷۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با لچک، ترنج و سر ترنج گل و بوته، ۴۱۷گ، ۲۰ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۱۲/۵×۲۸سم [ف: ۳۶-۵۰۲]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۷۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۳۹۴؛ خط: نسخ، کا: عبد الجلیل بن عبدالله بن خلیل بن حمزة بن الیاس بن محمد، تا: ۸۸۱ق؛ محشی؛ ۷۰۲ص [عکسی ف: ۴-۳۰۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن نصیر بن علی، تا: ۲۰ محرم ۸۸۶ق؛ مصحح، محشی، یادداشت شیخ الاسلام قاضی زاده به‌تاریخ ۲۱ ربیع الاول ۱۳۳۱ و یادداشتی به‌تاریخ ۱۲۶۴ و یادداشتی به‌تاریخ نهم ربیع الثانی ۱۲۶۶؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۴۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۵-۱۱۰]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۳۸۰

آغاز: برابر

کتاب صلح تا آخر کتاب (۵۶ کتاب)؛ کا: ابوالفضل بن عبدالله بن یحیی بن مؤید الانی سعیدی خاورانی، تا: ۹۰۱ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۳۸۰ص، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱-۳۶۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۹۳

آغاز و انجام: برابر

از مقدمه تا انتهای کتاب عتق امهات الأولاد؛ خط: نسخ، کا: مرتضی بن محمد بن حسین حسنی سعیدی، تا: جمعه ۲۱ شوال ۹۰۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: فرسوده، ۳۳۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۴/۲سم [ف: ۱۲۱/-۱۶۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۹۵

آغاز: ثم یخرج النفل بفتح النون و الفاء ... کتاب النکاح و النظر فی اطراف الاول فی خصائص رسول الله و هی اقسام، الاول الواجبات و منها السواک؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: مصلح الدین بن محمد، تا: چهارشنبه ۴ صفر ۹۰۵ق، در هفتاد سالگی کاتب؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با رمز «قونوی، قاضی، سیدی، صغیر»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج گل و بوته، ۳۰۳گ، ۱۵ سطر (۱۶×۲۴)، اندازه: ۲۷×۳۷/۵سم [ف: ۳۳-۱۶۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل اذا اجتمع الشرط و المباشرة فالحکم للمباشرة فلو حفر بئراً متعدیاً

از ابتدای مقدمه تا اواخر کتاب الجراح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با رموز «ق ق»، «س س» و «ع ع»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۷۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۳۰سم [ف: ۱۲۱/-۱۶۰]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۰/۴-طباطبائی

آغاز: آغاز بخش اول: (گ ۹۸ب) لصلوة الجنازة ارکان الاول القیام ... آغاز بخش دوم: (گ ۱۱۱ب) فصل للصلوة ارکان و ابعاض و هیآت و هی ماعدا الارکان و الابعاض و هی سته و الارکان ثلثه عشر ... آغاز بخش سوم: (گ ۱۴۹ب) الفصل الثانی: فروض الوضوء سته ... آغاز بخش چهارم: (گ ۱۶۹ب) و اقل التشهد التحیات لله سلام علیک ایها النبی

بخش‌هایی است از صلوة و طهارت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۶گ (۹۸پ و ۱۱۰پ-۱۱۳ر و ۱۴۹پ)، ۱۳-۲۵ سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳-۱۴۲]

۱۴. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۰

آغاز: کتاب النکاح. و النظرفی اطراف. الاول خصایص رسول الله (ص) و هی اقسام. الاول الواجبات. و منها السواک و الضحی و الوتر و التهجد اثنتا عشر رکعة و المشاورة مع اهل اصحابه؛ **انجام:** و یحرم بیع المستولدة و هبتها.

از کتاب نکاح است تا کتاب الامهات؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ته پارچه، ۲۴۵گ، ۲۰ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۲-۲۱]

۱۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۴۳

آغاز: التلاوة و الشکر او استباحة صلاة بعینها و أن نفی غیرها و لو نوی ما یستحب له الوضوء کقراءة القرآن حفظاً و الجلوس فی المسجد

از کتاب الصلاة تا پایان قسم الفی و الغنیمة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج مشکی مجدول زرین، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۷۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۵۶]

۱۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمات قبل الاعتاق لزمه اعتاق عبد اخرتم ربع العابادات بعون الله تعالی.

ربع العبادات، کتاب طهارت تا آخر حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «یا احمد» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۱۷۷گ، ۱۱ سطر

(۱۳×۹)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۲۵۸]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وان اودعه مطلقاً فان جعله فی غیر الحنضر لم یضمن والاجعله فی الحنضر فکذلک ان قصد الحفظ لا الاستعمال

از ابتدای طهارت تا اواخر کتاب الودیعة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و با سر مجدول گرهی، ۲۲۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۵]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹

آغاز: برابر

از آغاز کتاب تا کتاب قسمة الفئ و الغنیمة؛ خط: نسخ، کا: عبدالجلیل، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، چند یادداشت به‌تاریخ ۱۱۹۹؛تملک: ملا محمد بن ملا احمد مشهور به لمزن، حاج احمد کردی به‌تاریخ ۱۲۰۲ در مدرسه محضر باشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۸۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳-۳۳۲]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۲۲

آغاز: کتاب النکاح و النظر فی اطراف الاول فی خصایص رسول الله صلی الله علیه و سلم و هی اقسام الاول الواجبات و منها السواک و الضحی و الاضحی و الوتر؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمود، تا: ۱۱۰۶ق؛ مصحح، محشی با امضای «قوفوی، کردی، محی الدین، صغیر، کبیر، کشف، حاشیه انوار، منه»، یادداشتی مورخ ۱۲۹۲ق با مهر بیضوی نیمه خوانای ابوبکر الصدیق ... در آستر لت رو؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی مجدول، ۲۴۹گ، ۲۴ سطر (۱۱×۱۷/۲)، اندازه: ۱۹×۲۶/۶سم [رایانه]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۷

آغاز: ... اسن سمعه یقول هو عبدی او سمع الناس انه عبده ... کتاب الفرایض یخرج من ترکة المیت حق تعلق فی الحیاة بالعین فقط کالعبد الجانی و حق الشفعة بالمشفوع و حق عامل القراض بما له؛ **انجام:** برابر

از کتاب الفرایض تا پایان کتاب عتق امهات الاولاد؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد نصیر، تا: دوشنبه ۲۳ محرم ۱۱۹۴ق، جا: بیتم طوالش؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «محتاج، ج»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مجدول، ۳۳۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۳۷-۴۳۵]

۲۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۱۶۷۰

آغاز: برابر

از آغاز تا آخر کتاب امهات الاولاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «هو الفتاح العلیم»، «لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۴۰]

۲۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸۹

آغاز: بسمله الحمدلله حق حمده و الصلواة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین کتاب النکاح و النظر فی اطراف الاول فی خصائص رسول الله صلی

از کتاب نکاح تا آخر عتق؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد مؤمن بن علی قلی بیک برادر صالح بیک قلعه زردی شافعی، تا: شنبه ۱۸ شوال ۱۲۴۳ق؛ محشی؛ مهر: «عبده محمد حسن»؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۵۵]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الاول، سلطنت سلطان مراد عثمانی؛ مصحح، محشی؛ وقف‌نامه کتاب به‌تاریخ پنجم شوال ۱۲۴۸؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۷۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۶۰]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الخلع و هو لغة النزع ... و هو طلاق ینقص به العدد-یا کریم و یا رحیم.

نسخه ناقص و تا اول کتاب الخلع است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد قلی آذربایجانی، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاتب زیر آن نوشته: «تمت هذین الربعین الاولین من الکتاب ... من ید الحقیر ... احمد بن محمد قلی بن بدل بن یعقوب ساکن ولایت آذربایجان در قریه (کچل علی) و قاصلوعلیا فی زمان یحیی خان الیخانی در ولایت حکاری در قریه حصارک فی وقت حکومة امیر الامراء نو الله خان اللهم ابد دوام دولته در نزد استاد عظیم ملا حاجی فی وقت العصر...۱۴ جمادی الاول ۱۲۶۲»؛ محشی؛ کاغذ: شکری آهار شده، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۳۸۸ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۷-۲۱]

۲۵. تهران؛ مدرسه چهل ستون؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: برابر

طهارت تا کتاب قسم الفیء و الغنیمة؛ خط: نسخ، کا: احمد بن عبدالله، تا: ۱۲۸۱ق، جا: قریه بغده داعی خدمت سادات بغده داغی؛ ۲۰۰گ، قطع: رحلی [چند نسخه-ف: ۳۱۳]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰۰

آغاز: کتاب قسم الصدقات ای الزکوات لمستحقیها و جمعها لاختلاف انواعها؛ **انجام:** مالم یقصد بالانفاق فی النیابة مقصداً صالحاً کما هو معلوم و الله سبحانه و تعالی اعلم.

از کتاب زکات است؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق، نام کاتب پاک شده و در توضیحاتی که کاتب نوشته «و حین وزارة میرزا زکی الرشتی» باقی مانده، در سال ۱۲۸۳، کتاب را برای فرزندش عبدالکریم نوشته؛ مصحح، دارای نشان بلاغ، محشی با امضای «تشریف»؛ جلد: تیماج مشکی ساده جدید، ۱۸۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳/۷سم [ف: ۴۱-۱۱۸]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فمات قبل الاعتاق لزمه اعتاق عبد آخر

از مقدمه تا پایان کتاب نذر؛ خط: نسخ، کا: شهاب الدین بن میرزا

محمد دلفکار، تا: پنج‌شنبه ۲۱ رمضان ۱۲۸۷ق؛ محشی از ابن حجر و دیگران؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۴×۲۲/۶سم [ف: ۱۲۱/-۱۶۱]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۳۷-۳۸/۵۷

آغاز: بسمله کتاب الجراح القتل بغیر الحق من الکبر الکبائر بعد الکفر و یقبل منه التوبة و لا یتحتم به دخوله؛ **انجام:** و قاتل علیها کان للمالک و لو لم یکن مالکها حاضراً کان للغاصب و الله تعالی اعلم بالصواب.

کتاب الجراح تا کتاب القسم الفیء و الغنیمة؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ملا حسن بن ملا قاسم، تا: چهارشنبه شوال ۱۳۰۵ق، جا: قریه آزیز کندی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۴۰]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قاتل علیها و کان سهمهما للمالک و لو لم یکن مالکها حاضرا کان للغاصب و الله اعلم بحقیقة الحال فی کل حین و زمان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۳۲۴ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول عطف پارچه، ۱۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۲۵]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** النوع الثانی التطیب قصدا بالمسک و العنبر و الغالیه و العود و الکافور و الصندل و الورد و الیاسمین و ...

از کتاب طهارت تا کتاب حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط وانجام؛ مصحح، محشی با امضای هندی و با استفاده از کتاب‌های روضه، شرح انوار و ...؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی دامن‌دار مجدول میان جداول بوته‌های ریسه‌ای ضربی، ۱۶۱گ، ۱۳ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۵۷]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵-۱/۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان اصطلحا علی شیء فذاک و الا فیجعل کأنه فی أیدیهما یتد اعیانه فان امام کل

از کتاب الطهارة تا کتاب الایداع (الودیعه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به حواشی مفصل از جمله به امضاء «شیخ سلمه الله»، فایده‌ای در معرفت وقت زوال از زین الملة و الدین ابوبکر التیابادی، تاریخ ولادت ۱۲۵۶؛ مهر: «عبده حسین حسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج کرم ضربی ترنج با سر مجدول عطف تیماج سرخ، ۲۱۲گ، ۲۵ مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱-۵۴۰]

● **الأنوار اللمعة فی الجمع بین الصحاح السبعة** / حدیث / عربی

al-anwār-ul lum‘a fi-l jam‘ bayn-aṣ ṣiḥāḥ-is sab‘a

؟ابن صلاح، عثمان بن عبدالرحمن، ۵۷۷-۶۴۳ ؟ قمری

ebn-e salāh, ‘osmān ebn-e ‘abd-or-rahmān (1182-1246)

گویا از: ابن صلاح، تقی الدین ابوعمرو عثمان بن عبدالرحمن شهرزوری. نام این کتاب در «کشف الظنون» و «ایضاح المکنون» به صورت «الأنوار اللمعة فی الجمع بین مفردات الصحاح السبعة» درج شده و توضیح دیگری درباره مؤلف و خصوصیات کتاب ندارند. در فهارس نسخ خطی و برخی منابع کتاب‌شناسی و تراجم، این کتاب به سه تن از علمای اهل سنت منسوب شده است:

۱- ابن صلاح، تقی الدین ابوعمرو عثمان بن عبدالرحمن شهرزوری (۶۴۳ق)

۲- ابوسعید محمود بن کمال ساوی (صاوی) (۶۵۳ق)

۳- ابو عوانه یعقوب بن اسحاق نیشابوری اسفراینی (۳۱۶ق)

مؤلف در مقدمه، تألیف این کتاب را در اجابت به درخواست محمد جوینی (-۶۱۷ ق) دانسته و در خاتمه قسم ثالث می‌گوید: «و فی القلب ان نؤلف کتاباً جامعاً لجمیع اقسام الحدیث و لجمیع ما یتعلق بها ان کان فی الأجل تأخیر ...». این کلام، انتساب کتاب به ابن صلاح را تقویت می‌کند؛ زیرا او موفق به نگارش علوم الحدیث، مشهور به «مقدمه ابن صلاح» شده است. مؤلف کتاب را به هفت «قسم» مرتب نموده و هر قسم شامل کتاب‌ها و ابواب متعدد است. وی در هر قسم متفردات یکی از صحاح سبعه را به ترتیب ذیل می‌آورد: قسم ۱. متفردات صحیح مسلم؛ ۲. متفردات صحیح بخاری؛ ۳. متفردات صحیح ترمذی؛ ۴. متفردات صحیح ابی داود سجستانی؛ ۵. متفردات صحیح ابن ماجه قزوینی؛ ۶. متفردات صحیح دارمی؛ ۷. متفردات صحیح نسائی. مجموع اقسام هفت‌گانه کتاب، شامل حدود ۳۰۰۰۰ حدیث است.

در مقدمه کتاب درباره انگیزه تألیف و شیوه نگارش چنین آمده است: «... أما بعد فانی رأیت کتاب صحیح مسلم أکثر الصحاح حدیثاً و أحسنها نظماً و ترتیباً و شاهدت طالبی الحدیث له أشد تحصیلاً استخرجت منه متون الأحادیث محذوفة عنها الأسانید و التکرار و اذا رأیت فی واقعة متحدة أحادیث مختلفة أوردت أکملها و ما یتفرد به کل حدیث عنه من فایدة ضممت الیه و قلت یزید فی روایة کذا و أثبت اسم الراوی الأصل حذراً من التطویل و اقتصرت علی هذا المستخرج مدة خمسة عشر سنة و اشتغل طلبة الحدیث بسماعه و البحث عن معانی الأحادیث المودعة فیه، ثم التمس منی جماعة من طالبی الحدیث ان استخرج من صحیح البخاری الأحادیث التی تفرد بها البخاری عن مسلم، لیکون الکتاب جامعاً بین الصحیحین ثم أقبل طالبین العلم علی تحصیله و سماعه مدة سنة أو أکثر، فحینئذ فرغ سمع المصاحب المعظم الصدر الأعظم قدوة أکابر الامم بهاء الدولة و الدین عمدة الاسلام و المسلمین حامی الائمة المهتدین ماحی الأمة المعتدین المخصوص بعنایة رب العالمین صاحب دیوان الممالک محمد

الجوینی-أعلی الله قدره و شرح لحصول السعادتین صدره-بأنی قد صنفت هذا الکتاب الجامع بین الصحیحتین و قد کنت ببلدة آمل-حماها الله تعالی عن الآفات و المخافات-فرغت (کذا) فی مطالعته و کتب الی ملتمساً منی ان اجعل الکتاب جامعاً بین الصحاح السبعة، فوجدت اشارته حکماً کما رأیت طاعته حتماً، فاستخرجت من صحیح الشیخ أبی عیسی الترمذی ما انفرد عن الشیخین، ثم استخرجت من صحیح أبی داود السجستانی ما انفرد بن عن الشیوخ الثلثة، ثم استخرجت من صحیح الشیخ ابن ماجة القزوینی ما انفرد به من الشیوخ الأربعة، ثم استخرجت من صحیح الشیخ الدارمی ما انفرد به من الشیوخ الخمسة، ثم استخرجت من صحیح الشیخ نسائی ما انفرد به من الشیوخ الستة و عند ذلک صار الکتاب جامعاً بین الصحاح السبعة و احترزت عن الحذف و التکرار بقدر الامکان، فکل من وجد فی صحیح حدیثاً أوردته فی المستخرج قیله اذنت له ان یمحوه عنه و کل من وجد حدیثاً اهملته و ما اثبته اذنت له ان یثبته فی موضعه و الظاهر انه لایجد إلا قلیلاً. ثم رتبت الکتاب علی سبعة أقسام و قد یسر الله تعالی اتمام هذه الاقسام الخمسة الباقیة فی أقل من ستة أشهر ... الأحادیث المودعة و قد یبلغ من ثلثین الف حدیث ...».

آغاز: الحمدلله علی نعمائه السابقة و علی الآیة اللاحقة و الصلوة و السلام علی خیر خلقه نبیه المصطفی و رسوله المجتبی محمد و آله و أصحابه الطیبین و عترته الطاهرین. أما بعد فانی رأیت کتاب صحیح مسلم أکثر الصحاح حدیثاً و أحسنها نظماً و ترتیباً.

[کشف الظنون: ۱۹۵/۱؛ ایضاح المکنون: ۱۴۶/۱؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط، الحدیث النبوی الشریف و علومه و رجاله: ۲۶۲/۱؛ استدراکات علی تاریخ التراث العربی لفؤاد سزگین فی علم الحدیث: ص ۴۵۱؛ فهرس المخطوطات المصورة (معهد المخطوطات العربیة) الحدیث و علومه: ۱۳۸/۱-۱۴۴؛ فهرست المخطوطات العربیة فی مکتبة تشستربیتی، آربری، ترجمه محمود شاکر سعید: ۱۱۲۴/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷عکسی

آغاز: الحمدلله علی نعمائه السابقة و علی الآیة اللاحقة و الصلوة و السلام علی خیر خلقه نبیه المصطفی و رسوله المجتبی محمد و آله و أصحابه الطیبین و عترته الطاهرین. أما بعد فانی رأیت کتاب صحیح مسلم أکثر الصحاح حدیثاً و أحسنها نظماً و ترتیباً؛ **انجام:** أبی هریرة لایدخل أحد الجنة الا اری مقعده من النار لو أساء فیزداد شکراً و لایدخل النار احد الا اری مقعده من الجنة لو أحسن یکون علیه حسرة.

نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیه، استانبول ترکیه، ش ۴۵۹. دفتر کتبخانه ایاصوفیه: ص ۳۱. این نسخه شامل قسم اول و دوم کتاب (متفردات القشیریة و منفردات البخاریة) است؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ذیقعده ۹۰۳ق؛ مصحح؛ تملک: ابوتراب بن عبیدالله ابراهیم؛ یادداشت وقف از سلطان اعظم خادم الحرمین الشریفین سلطان غازی محمود خان به خط احمد شیخ زاده و مهر بیضوی؛ ۵۶۶ص، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۳-۸۴]

● انوار اللمعة فی الجمع بین مفردات الصحاح السبعة
/ حدیث / عربی

anwār-ul lum‘a fi-l jam‘ bayn-a mufradāt-iṣ ṣiḥāḥ-is sab‘a

دارمی، عبدالله بن عبدالرحمن، ۱۸۱-۲۵۵ قمری

dāremī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘abd-or-rahmān (798-870)

کتابی است روایی به ترتیبی خاص داری ابواب مختلف فقهی، اعتقادی، اخلاقی و ... و در هر باب با استشهاد به روایات از صحاح سبعه. در کشف الظنون و ذیل آن از این کتاب یاد و گفته شده است که نسخه آن در ایاصوفیا هست. نسخه موجود از قسم سوم تا قسم هفتم کتاب را داراست با این عناوین: القسم السادس: ما روی به الشیخ الحافظ ابومحمد عبد الله بن عبد الرحمن الدارمی السمرقندی عن اصحابت الصحاح الخمسة المذکورین المتقدمین؛ القسم الرابع: فی الجمع بین المفردات الصحاح السبعة یذکر فیها الاحادیث التی انفرد بها الاستاد ابوداود سلیمان بن الاشعث السجستانی عن الشیخین البخاری و المسلم عن الشی ابی عیسی الترمذی؛ القسم الخامس: یذکر فیها الاحادیث التی انفرد بها الشیخ الحافظ ابوعبد الله محمد بن زید المعروف بابن ماجة القروینی عن البخاری و المسلم وابی عیسی الترمذی و ابی داود السجستانی؛ القسم ... ؛ القسم السابع: و هو آخر الکتاب فی الجمع بین الصحاح السبعة تفرد به الامام الحفظ ابوعبد الرحمن احمد بن شعیب النسایی منروی الصحاح الستة المتقدمین.

[دنا ۲۶۴/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۴۰

آغاز: بسمله، ربنا انک تعلم ما یخفی و ما یعلم. باب ما کان الناس علیه مبعث النبی عن الوصیین قال ان رجلا اتی النبی (ص) فقال یا رسول الله انا کنا اهل جاهلیة و عبادة اوثان؛ **انجام:** کتاب الوصایا عن سعد بن ابی عبادة انه خرج مع النبی (ص) فی بعض مغازیه ... فاحل لهم خلطهم فالحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد جعفر حسینی مقری، تا: شنبه ۱۵ رجب ۷۷۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: دولت ابادی، جلد: میشن سرخ، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۳/۶×۳۳/۱سم [ف: ۱-۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۸۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۳۰]

● الانوار اللوامع فی شرح مفاتیح الشرایع / فقه / عربی

al-anwār-ul lawāmi‘ fī š.-i mafātīḥ-iš šarāyi‘

آل عصفور، حسین بن محمد، -۱۲۱۶ قمری

āl-e ‘osfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

وابسته به: مفاتیح الشرایع؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)
تاریخ تألیف: کتاب الصلاة آن در ۷ ذیحجه ۱۲۰۹ق
شرح مزجی مفصلی است در ده و یا چهارده جزء بر کتاب «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی. شارح پس از تعریف و ستایش از متن، گوید: این کتاب با همه محسناتی که دارد عباراتش در غایت ایجاز و دقت و ظرافت است و پرتوهای لطایف آن، برای اغلب دانشوران مستور و مبهم است از این رو در صدد برآمدم شرحی واضح و روشن بر آن بنگارم تا همگان بهره ور شوند. در الذریعه نام کتاب «مصابیح اللوامع» است، اما در مقدمه، «انوار اللوامع» ذکر گردیده است.
آغاز: الحمدلله الذی فتح لنا مغلقات ابواب الاحکام بمفاتیح اخبارهم علیهم السلام و سلک بنا المحجة البیضا فی تحصیل حقایق و التمسک بالمعتصم ... و بعد فیقول ... حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم الدرازی البحرانی ...
[دنا ۲۶۴/۲ و ۶۳۸/۹ با عنوان «مصابیح اللوامع»]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۴
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی حج الیه الحجج علی العباد فی جمیع مقاصدهم؛ **انجام:** و بین قبول خبر الفاسق لایخلو من بعد وفی
جلد۴، مباحث حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، مصحح، مقابله شده؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۲۰۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۱/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی و اسیدی، قطع: رقعی [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۵
آغاز: الحمدلله الذی الهمنا عادات السادات و وفقنا لاحسن المعاملات؛ **انجام:** و لنقطع جری القلم فی هذا الجزء الحادی عشر ... و آله الطاهرین ...
جلد۲، از مطاعم و مشارب تا شفعه؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ملک سراوی، تا: ۱۲۱۲ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: چرمی مشکی ضربی با ترنج و سر ترنج، ۴۰۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۰۳
آغاز: آغاز کتاب زکوة: الحمدلله الذی فتح مغفلات ابواب المسائل بمفاتیح الشرایع و الاحکام و ازال الابهام و الاشتباه عن الحجة البیضاء للعلماء و المتکلفین من الانام ... آغاز کتاب صوم: الحمدلله الذی فتح لنا ابواب الجنان بمفاتیح الصیام؛ **انجام:** انجام کتاب زکوة: او الارض المملوکه للامام و لنقطع جری الاقلام فی میادین البحث عن هذه الاحکام لانتهاء هذا الجزء بها ...؛ انجام موجود: و لما فرغ من مفاتیح الصوم المندوب اتبعها ... فی صوم المکروه
شامل کتاب زکوة و خمس و صوم. مؤلف، شرح کتاب زکوة و خمس را مقدم بر شرح تتمه کتاب صلوة و طهارت داشته. شرح کتاب صوم، جزء پنجم از اجزاء کتاب است. کاتب نسخه را تمام ننوشته، موجودی تا آخر مبحث اقسام صوم مستحب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه سلخ ذیحجه ۱۲۱۲ق، در عصر مؤلف و از مسوده اصلی رونویس شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، عطف و گوشه‌ها تیماج عنابی، ۱۸۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵-۳۹۶]

۵. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۵
آغاز: بسمله نحمدک یا من اوجب علی العباد الوفا بالنذر و العهود و الایمان و جعلها من ارکان الاسلام و ایمان و مدح اولیاءه بها فی صریح؛ **انجام:** و لا یخاف شیئا من ارواح البواسیر ... و المشارب کثیرة جداً و ... المبالغة فی الاکثار عما فی الکتاب ... و آله الانجاب و حیث ...
جزء هفتم، از «مفاتیح النذور و العهود» تا پایان صید و ذباحه؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد تقی بن محمد شفیع الموسوی ۲۶ ذیحجه ۱۳۵۹، فرزند مؤلف که حسن نام داشته؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، ۳۰۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۳۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لنقطع جری القلم فی مضمار هذا التألیف ... من هجرته علیه الصلاة و السلام
جلد۱، از مقدمه تا پایان صلات؛ خط: نسخ، کا: عبد علی بن احمد بن علی بن حسین بحرانی، تا: ۳ صفر ۱۲۱۴ق؛ مصحح، مقابله شده؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن زرشکی، ۴۴۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۰سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۳
آغاز: نحمدک یا من اوجب علی العباد الوفا بالنذر و العهود و الایمان؛ **انجام:** ان یسددنا فی جمیع مسائله و احکامه ... من شهر شعبان من السنة ۱۲۱۴ ... برحمتک یا ارحم الراحمین
جلد ۷، از نذور تا حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۱۴ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۱۱۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۴]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا و القلب قدعلقت به العوائق الموجبة للتعنیف و الحاملة علی التسویف لو لاجوده المسبل علینا و فضله الحاصل لدینا
کتاب طهارت و صلاة که سه جزء اول کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: عبدعلی بن احمد بن علی بن حسین بن ناصر الجد علی بحرانی اوالی، تا: ۹ ربیع الاول ۱۲۱۶ق، از روی نسخه مؤلف و به جهت شیخ حسن فرزندش؛ مصحح؛ تملک: ریحان الله بن جعفر

به‌تاریخ ۲۵ جمادی الاول ۱۳۲۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۳۰×۳۱سم [ف: ۵-۳۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۶

آغاز: بسمله، کتاب المناکح و الموالید و متعلقات احکامهما و هو من مهام العادات لان فیهما بقاء النوع الانسانی؛ **انجام:** و بهذا تسقط بقیة الأقوال لتقیید اطلاقها به و لنقطع جری القلم فی هذا المجلد الذی اتمامه من اجزل النعم ... و اتفق الفراغ من ذلک بالیوم الثانی عشر من شهر محرم الحرام من السنة ۱۲۱۲ الثانیة عشرة بعد الماتین و الالف ...

جلد۹، از ابتدای نکاح تا انتهای آن؛ خط: نسخ، کا: عبد علی بن احمد بن علی بن حسین بحرانی، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۲۲۱ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف موقوفه آل عصفور در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی فرسوده، ۲۳۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۵]

۱۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱

آغاز: آغاز جزء دوم: الحمدلله الذی شرح قلوبنا لقبول الاحکام و سددنا باستعمال مفاتیح الشرائع ...

جزء دوم؛ خط: نسخ، کا: احمد حسینی ابن محمد باقر شیرازی به املاء مؤلف شیخ حسین بن محمد بحرانی، تا: ۱۳ رمضان ۱۲۴۵ق؛ ۱۵۴گ، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم. [نسخه پژوهشی: ۲- ۲۲۳]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۲۵

انجام: التی هی النیة مع التکبیر و نسال الله ان یسهل لنا کل عسرانه علی کل شیء قدیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۸ ربیع الثانی ۱۲۵۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۹گ، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۲-۱۱۴]

۱۲. شیراز؛ موزه پارس؛ شماره نسخه: بدون شماره

در فهرست به نام «مصابیح اللوامع» آمده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: آقا بابا ابن مرحوم حاج علی و عبدالله اوحدی ابن میر حیدر حسینی، تا: ۱۲۴۹ و ۱۲۵۳ق؛ کتاب زکات، خمس و صوم را آقا بابا ابن مرحوم حاج علی در ۱۲۴۹هـ نوشته، کتاب حج و عمره و مزار را عبدالله اوحدی ابن میر حیدر حسینی در ذیحجه ۱۲۵۳ق نوشته؛ ۲۲۳ گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۴ سم. [نسخه پژوهی: ۱ – ۵۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۰۴

آغاز: بسمله ... و بعد فهذا المجلد الثالث من الشرح الموسوم بالانوار اللامع فی شرح مفاتیح الشرایع؛ **انجام:** و منع ابن ادریس من اختصاص الامام برؤس الجبال او بطون الاودیة علی الاطلاق بل قید ذلک بما یکون فی موات الارض او الارض المملوکة للامام ...

جلد سوم و شامل کتاب الصلوة و کتاب الزکوة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ رمضان ۱۲۵۴ق، جا: شیراز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۰۵]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۰۴

آغاز: لا حقیقة فلا یضر عدم الجامعیة و المانعیة فیها؛ **انجام:** الرجل ینکس فی رمی الجمار

کتاب حج از اوایل تا اواسط «رمی جمرات»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۱۷۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵-۳۹۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لیس بمحل سحیق من الصواب و لنقطع جری القلم عن الکلام فی هذا المجلد الاول من الصلوة و لنشرع فی الجزء الثانی منه المبتدا باحکام النجاسات و المهطرات ... و جری ذلک بالیوم

ج ۱، جزء اول از کتاب صلوة است و تا آخر مسأله «من تیمم بدلا من الغسل ثم احداث بالاصغر»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۵-۳۹۵]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۸-۳۲/۱۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلامه فی الصیام و ما اشتمل علیه من مسائل و احکام و الحمدلله علی ما وفقنا له من الاکمال و الاتمام کما هی عامة منا فی الابتداء و الختام ...

جلد اول صلاة و صیام؛ خط: نسخ، کا: نورابن حساس حوانی جزایری، تا: ۳۰ شوال ۱۲۳۷ق (پایان صلاة)، ۱۲۳۸ق (پایان صوم)، جا: قریه عباده؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۳۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۵۳۳]

● انوار المجالس / تاریخ معصومین / فارسی

anvār-ol majāles

مجالسی است در احوالات امام حسین و کیفیت شهادت او و اهل بیت و اصحابش در کربلا و ظاهراً این کتاب غیر از کتابی به همین نام در الذریعه است که از مولی محمد حسین بن عبدالله شهرابی «گریان» دانسته شده است.

[دنا ۲۶۵/۲؛ الذریعه ۴۳۹/۲]

شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۲۳

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه جدید است [ف: ۶]

● انوار محمدیه / فضایل و مناقب / فارسی

anvār-e mohammadīye

شریف حائری، احمد بن ابوالفتح، ق۱۳ قمری

šarīf-e hā'erī, ahmad ebn-e ab-ol-fath (- 19c)

قصیده میمیه ابوفراس حمدانی (۳۲۰-۳۵۷ق) معروف به شافیه در مدح و منقبت ائمه اطهار (ع) و ظلم بنی عباس و هجو آنها می‌باشد. این قصیده ۵۴ بیت بوده که مترجم در هنگام ترجمه شرح شافیه، بعضی از توضیحات شارح و اشعار دیگر ابوفراس را

سقط کرده و در ابتدای کتاب به مقتضیات ترجمه، مطالبی افزوده است. این ترجمه ناتمام مانده زیرا شش بیت این قصیده از پایان، شرح نشده است. موضوعات مطروحه در این ترجمه عبارتند از: وجه تسمیه اهل البیت (ع) و وجه تسمیه ذوالفقار و منصور دوانیقی، فضیلت ائمه اطهار و ولایت امیرالمؤمنین، چگونگی شهادت ائمه اطهار (ع). مترجم در مورد چگونگی ترجمه می‌گوید: «حسب الامر واجب الاذعان و اشاره حضرت سپهر منزلت والا مرتبت ... فرمان فرمای سرحدین عرب و عجم خلاصه دودمان ایل جلیل قاجار نور محمد خان ظهیر دولت ابدمال ... و به اذن و اجازه جناب مستطاب افادت ایاب ... آقا محمد جعفر بن آقا محمد علی ... این بنده قاصر ضعیف احمد بن ابوالفتح ... شرح عربی قصیده فارس میدان عقل و فصاحت و مبارز مضمار فراست و ریاست جناب ابو فراس حارث بن یعلا را برشته فارسی کشید ...».

آغاز: بسمله، حمد بیحد و ثنای بیعدد مرمر خالق احد را.

انجام: یک کیسه اشرفی باو دادم و گفتم در امورات خود صرف کن.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق کتابتی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۰ق؛ در خاتمه دو صفحه‌ای در ذکر مناقب و القاب شعبه‌ای از اولاد آقا محمد باقر بهبهانی ضمیمه است؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۲۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۷سم [ف: ۱۷-۲۹]

● **الانوار المحمدیة** / گوناگون / فارسی

al-anwār-ul muḥammadīyya

دانش‌نامه‌ای است در موضوعات گوناگون چون فلسفه، کلام، اخترشناسی، ادبیات، اخلاق، جغرافیا و تاریخ پیامبران و پادشاهان. مؤلف با انشائی نیکو و ادیبانه به بیان موضوعات پرداخته و در بین، از آیات، روایات و اشعار گوناگون عربی و فارسی بهره جسته است. وی از معاصران محمد شاه قاجار بوده و قصیده‌ای در مدح او سروده است، نام مؤلف در منابع موجود نیامده است. عناوین برخی موضوعات چنین است: وصف باری تعالی، قصیده شرف الدین در مدح حضرت رسول (ص) در ۱۶۱ بیت به عربی، انحصار کمال به واجب الوجود و خاتم الانبیاء و ائمه طاهرین (ع) در معنی عدالت، حرکت وضعی فلک، اثبات عقول، نفوس، تطبیق آفاق با انفس و ...، اشعاری از مولوی در مدح امیر المومنین (ع)، ذکر العقل و الجهل و جنودهما، فضیلت علم و بیان اقسام آن و تاریخ علم و تاریخ‌های مشهور و تقویم‌ها، قصیده در مدح محمد شاه قاجار، احکام نجوم، زندگانی انبیاء، جغرافیای کشورها ... .

آغاز: بسمله، الحمد لله الظاهر باشراق انوار ذاته الزاهرة و المحتجب فی اشعة اضواء وجهه الظاهرة المتجلی باسمائه الحسنی ... پس آسمانها از ممثلات و متممات و اوجات و حضیضات و حوامل و تداویر و کواکب بر مناطق و اقطاب

انجام: بعد از وفور و تکثیر سی و شش لغت در ایشان شایان گردید از باقی پسران یافت در سیر خبری نبود، صاحب تاریخ گزیده غیر از این هفت، یاجوج و ماجوج را هم از اولاد صلبی یافت گردید، و الله العالم.

[دنا ۲۶۵/۲؛ نسخه‌های منزوی ۶۴۷/۱]

همانند:

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶۲ ۶پ

جلد ۱ و ۲؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ خط فرزند مؤلف بر فراز برگ قبل از آغاز؛ ۸۰۰ص، قطع: رحلی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲-۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ مصحح، محشی با نشان «لمحرره»، دارای سرلوح زیبای مرصع، مجدول، مذهب، دارای تصاویری از کره زمین و اشکال هندسی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۳۷۴گ، ۱۵ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [ف: ۳۷-۴۱۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، دارای کمند؛ کاغذ: کاغذ ترمه اصفهانی، جلد: رویه مخمل سبز، ۲۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۹/۴×۴۵/۱سم [ف: ۲-۴۱]

← انوار المرشدیة فی اسرار الصمدیة ⟵ فردوس المرشدیه فی انوار القدسیه

● **انوار المشارق** / ادبیات / فارسی

anvār-ol mašāreq

طغرای مشهدی، -۱۱۰۰ قمری

toqrā-ye mašhadī (- 1689)

منشاتی است، که با وصف بهار و می و صراحی و مطرب و ساقی نامه آغاز می‌شود و می‌رسد به ستایش حضرت علی (ع) و پادشاه روزگارش، گویا شهزاد مرادبخش، که بلخ و بدخشان را گشوده است: شد بلخ به گرد سپهت زیر و زیر ×× گر نگریزد از تو، ندرخان چکند

آغاز: اگر به آسمان فصاحت ضیا نمی‌داد در خاور زمین انشا از صبح بلاغت پرتو نمی‌فتاد. ای جوش دل صراحی و جام از تو ×× شور سر نقل پخته و خام از تو

انجام: چون ساقی دوران دهدش باده عیش ×× ساغر زهلال عید در چنگش باد

چاپ: گانپور، سنگی، ۱۲۶۶ق، وزیری بزرگ، ۷ص (رسائل طغرا: صص۹۴-۱۰۰)؛ ۱۳۰۲ق./۱۸۸۵م؛ ۱۲۸۸ق./۱۸۷۱م؛ لکهنو، سنگی، ۱۲۸۱، وزیری بزرگ، ۷ص

[دنا ۲۶۵/۲؛ الذریعة ۶۴۹/۹]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۴/۲-۱۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ۱۲گ، ۱۲ سطر [ف: ۱-۵۳۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۷۶۹/۲۰

آغاز:برابر؛ **انجام:** یابی صهبای و عادل گشاید.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۷گ (۱۷۱ر-۱۸۷پ) [ف: ۲-۲۳]

۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۷۵۰/۱۶

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۱۰۶پ-۱۱۶پ) [ف: ۲-۲۳]

۴. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۵۸/۱۵-عکسی

نسخه اصل: میرداد خان افغان در پاکستان؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در مجموعه ۱۷ رساله او؛ ۱۱گ (۱۰۰-۱۱۰) [عکسی: ۲-۳۷]

۵. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۱۷-عکسی

نسخه اصل: گنج بخش ش ۲۰۸۶ (گنج، ۱۲۵۴/۳)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در مجموعه «رسایل» او؛ ۱۰گ (۲۰۶-۲۱۵) [عکسی: ۲-۳۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۷۹/۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه نازک، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۵ سطر [ف: ۴-۶۶۱]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵/۳۲۹۶/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی شکری، جلد: مقوای چینی با عطف از تیماج مشکی، ۲۱ص (۲۴۱-۲۶۱)، ۱۳ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۹۴۵]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۶۱/۱۴-ف

نسخه اصل: دانشگاه پنجاب در لاهور شماره ۹/۸۷۴ فارسی؛ کا: ظهیرای تفرشی، تا: ۱۲۴۵ق [فیلمها ف: ۳-۱۸۸]

۹. تهران؛ بانکی پور؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۶۲۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج سرخ مقوایی زرکوب کهنه، ۱گ (۸۶پ)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۲-۲۰۱]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۱۵/۲۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرلوح، مجدول، دارای کمند؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی یک لا، ۱۴ص (۱۸۵-۱۹۸)، ۳۲ سطر (۹×۲۷)، اندازه: ۱۶×۳۲/۵سم [ف: ۱۰-۷۹۵]

← انوار مشرقه ≻ انوار مشرقیه

● انوار مشرقیه / هیئت / فارسی

anvār-e mašreqīye

حسینی خاتون آبادی، محمد صالح بن عبدالواسع، ۱۰۵۸-۱۱۲۶ ؟ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad sāleh ebn-e ʻabd-ol-vāseʻ (1648-1714)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۹ق

در دوازده «باب» و یک «خاتمه». در ستاره‌شناسی. جز آنچه که منزوی (۲۷۳ و ۲۷۴ و ۳۸۶) یاد کرده است.

آغاز: بسمه. ستاره ریزی عقد لالی شکر و سپاس حکیمی را سزاست جل شأنه که رصد بند حکمت نجوم آفرینش در چاه ظلمانی شب.

انجام: و رساله اختیاراتی که استادی نوشته اند و آنچه از احادیث ظاهر می‌شود ... ختم می‌کنم این رساله کثیر الفائده را و امیدوارم که منظور نظر ... نواب کامیاب اشرف اقدس ارفع اعلی گردیده به درجه رفیعه قبول ... برسد ... محمد صالح الحسینی عفی عنه.

[دنا ۲۶۵/۲؛ الذریعه ۴۴۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۶/۹ (۱ نسخه)]

۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۰۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الثانی ۱۱۰۹ق؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۵۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۷۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد، بی‌تا؛ مقابله شده با نسخه اصل، با سرلوح، مجدول، دارای کمند زرین و مشکی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۱۴۱گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶-۱]

← الانوار المشرقة فی عمل المرایا المحرقة ≻ المرایا المحرقة

● انوار المشعشعیین / تراجم / عربی

anwār-ul muša'ša'īyīn

تاریخ خاندان مشعشعی‌ها و شرح حال آنان و کتاب‌ها و تألیفات و آثار علمی که نگاشته‌اند، گرفته شده از چند کتاب که در بیشتر مطالب عین عبارت‌های صاحبان کتاب را نقل می‌کند. مشتمل بر چند «نور» که این عناوین در نسخه آمده است: النور الثالث: فی بعض أحوال ناصر دین الشیعة؛ السید عبدالمطلب بن السید حیدر بن السید سلطان محسن؛ النور الرابع: فی ذکر السید حیدر بن السید سلطان المحسن؛ النور الخامس: فی ذکر السید سلطان السید المحسن؛ النور السادس: فی ذکر السید محمد الملقب بالمهدی.

[دنا ۲۶۶/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۲۷

آغاز: الحمدلله الذی خلق من الماء بشراً فجعله نسباً و صهراً و کان ربک قدیراً و أنشأ الخلائق علی حسب ارادته و مشیته فقدرهم تقدیراً؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ برگ‌ها درهم و نسخه‌ای است که مؤلف بر آن افزوده و پس و پیش کرده؛ تملک: باقر ابن ابراهیم حسنی به‌تاریخ ۱۲۱۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۱۲۳]

← الانوار المضیئة فی الحکمة الشرعیة ← منتخب الانوار المضیئة فی الحکمة الشرعیة

● **الانوار المضیئة فی شرح القصیدة البستیة** / ادبیات / عربی

al-anwār-ul muḍī'a fī š.-il qaṣīdat-il bustīya

ابن مرزبان، علی بن احمد، -۳۶۶ قمری

ebn-e marzbān, 'alī ebn-e ahmad (- 977)

شرحی است با عناوین «الاعراب-المعنی» بر قصیده نونیه‌ای که ابوالفتح علی بن محمد کاتب (-۴۰۱ق) در معارف و زهد دارای حدود ۶۰ بیت سروده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذا شرح لطیف و ضعته علی القصیدة التی نظمها الشیخ الامام .آغاز قصیده: زیادة المرء فی دنیاه نقصان ×× و ربحه غیر محض الخیر خسران

[کشف الظنون ۱۳۳۱/۲-۱۳۳۶؛ دنا ۲۶۶/۲؛ الذریعه ۷/۱۴-۸]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۵

آغاز: برابر **انجام:** فلا تنظر الی حال قائله ×× و لکن انظر الی کثرة طائله.

نام مؤلف در فهرست نیامده است و به استناد فهرست عکسی مرکز احیاء تعیین گردید؛ خط: نسخ نازیبا، کا: شهاب الدین احمد بن احمد بن عبدالرحمن محمد شهیر به ابن عجمی زائر احمدی، تا: چهارشنبه ۱۹ شوال۱۰۳۲ق؛ در برگ اول تصریح شده به اینکه نام کتاب معلوم نیست؛ کاغذ: ضخیم نخودی رنگ، جلد: تیماج زرد شتری ضربی ترنج و سر ترنج‌دار عطف تیماج، ۷۸ص (۱۴۱-۲۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۹]

● **الانوار المضیئة فی مدح خیر البریة** / ادبیات / عربی

al-anwār-ul muḍī'a fī madḥ-i xayr-il barīyya

محلی، محمد بن احمد، ۷۹۱-۸۶۴ قمری

mahallī, mohammad ebn-e ahmad (1390-1460)

در مدح حضرت ختمی مرتب محمد مصطفی قصاید گوناگون سروده شده، مشهورترین آنها قصیده برده، سروده شرف الدین محمد بن سعدی بوصیری (- ۶۹۴ هـ) است، بر این قصیده زیبا شرح‌ها و تخمیس‌های بسیاری نگاشته شده، از جمله، رساله موجود می‌باشد، و شرحی است متوسط، و از مصرع دوم بیت نهم آغاز گردید است.

[دنا ۲۶۶/۲؛ ریحانة الأدب: ۲۴۹/۵؛ کشف الظنون: ۱۳۳۳/۲؛ معجم المؤلفین: ۳۱۱/۸؛ الاوقاف العامة بغداد ۱۳۱/۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶/۳

کا: حمزة بن موسی بن حسین بن موسی بن یعقوب طبیب، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف میشن، ۱۷گ (۸۳ر-۹۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۸۶۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۳۳/۲

آغاز: منی الیک منصوب نصب المصدر بفعل مقدر و هو بدل من اللفظیة ای اعتذر الیک بانی مبتل بالحب و لوانصفت لم تلم فیه.؛

انجام: اصابه علی العمی قائلاً یقول له اجعل البردة علی عینیک فافاق فحصلها و جعلها علی عینیه و قرئت علیه فعوفی لوقته و الله اعلم بالصواب، تم.

خط: نسخ زیبا، کا: حیدر قلی بن نور محمد خان، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۳۴۴ق؛ مصحح، نسخه از روی نسخه‌ای کهن و نفیس از سوی «مرحوم سردار کابلی» کتابت، تصحیح و مقابله شده با عبارت «بلغ قبالاً من اوله الی آخره، علی ید کاتبه حیدر قلی عفی عنه و الحمد لله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای آبی، عطف: پارچه صورتی، ۱۶گ (۴۰ر-۵۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۱۹سم [ف: ۳۳-۴۴۱]

← انوار معتمدیه ← انوار المعتمدیة

● **انوار المعتمدیة** / هیئت / فارسی

anvār-ol mo'tamedīyya

اصفهانی، محمد صادق، ق۱۴ قمری

esfahānī, mohammad sādeq (- 20c)

اهدا به: منوچهر خان گرجی معتمد الدوله
کتاب در یک «مقدمه» و ده «مقاله» و یک «خاتمه» در نجوم است. در مقدمه، مطالب و اشارات تاریخی مربوط به ورود محمد شاه به اصفهان و فرار اشرار دارد.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق سبع السموات ... حمد بی حد و ثنای بی عد مرخداوندی را روا و سزاست ...
انجام: و تصدق علینا یجزی المتصدقین.
[دنا ۲۶۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۲/۴]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح، مجدول، مذهب؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: روغنی ترنج دار، ۱۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۴سم [ف: ۲-۴۱]

● **انوار المعصومین** / تاریخ معصومین / فارسی
anvār-ol ma‘sūmīn
خرقی خراسانی، علی بن نقد علی، -۱۳۷۲ قمری
xeraqī xorāsānī, ‘alī ebn-e naqd ‘alī (- 1953)
تاریخ تألیف: جمعه ۶ شعبان ۱۳۴۷ق
کتابی در دو جلد در حالات چهارده معصوم (ع) و تاریخ زندگانی آنان، مشتمل بر یک «مقدمه» و چهارده «باب» و هر بابی مربوط به یکی از معصومین، که از کتب معتبره انتخاب شده، و به صورت مجالس برای اهل منبر تنظیم شده است.
آغاز: الحمدلله المتفرد بالقدم و البقاء ... و بعد مؤلف این درر زاکیات و جامع این جواهر غالیات
انجام: و اذا أتتک مذمتی من ناقص ×× فهی الشهادة لی بانی کامل
[دنا ۲۶۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۵/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۱
آغاز: الحمدلله المتفرد بالقدم و البقاء ... و بعد مؤلف این درر زاکیات و جامع این جواهر غالیات؛ **انجام:** و اذا أتتک مذمتی من ناقص فهی الشهادة لی بانی کامل
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ دارای تقریض‌هایی بر کتاب به‌خط سید ابوالحسن اصفهانی و سید محمد رضا حسینی و شیخ محمد کاظم کملی و دیگران؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۶۴۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۶۴]

● **انوار الملکوت فی شرح الیاقوت** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-ul malakūt fī š.-il yāqūt
علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری
‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)
وابسته به: الیاقوت؛ نوبختی، ابراهیم بن اسحاق (-۴)
شرحی است از علامه حلی بر «الیاقوت» ابواسحاق نوبختی (قرن ۴) شامل پانزده «مقصد»: ۱. نظر (بحث و تحقیق)، دارای سیزده مسألة؛ ۲. جوهر و عرض، دارای ده مسأله؛ ۳. احکام جوهر، دارای چهار مسأله؛ ۴. موجودات، دارای هفت مسأله؛ ۵. اثبات صانع، دارای نوزده مسأله؛ ۶. صفات صانع مستند بر وجوب وجود اند، دارای پنج مسأله؛ ۷. عدل، دارای پنج مسأله؛ ۸ رنج و پاداش در خداوند، دارای هشت مسأله؛ ۹. افعال قلوب (علم و قدرت و اراده و کلام نفسی)، دارای دوازده مسأله؛ ۱۰. تکلیف، دارای چهار مسأله؛ ۱۱. لطف، دارای نه مسأله؛ ۱۲. نقل اعتراضات وارده بر ادله توحید و عدل، دارای شش مسأله؛ ۱۳. وعد و وعید، دارای یازده مسأله؛ ۱۴. نبوت (عامه و خاصه)، دارای بیست مسأله؛ ۱۵. امامت (عامه و خاصه)، دارای دوازده مسأله.
آغاز: الحمدلله ذی القدرة القاهرة و العزة الباهرة و الایادی الفاخرة و النعم الظاهرة و الالاء الوافرة ... اما بعد فان الله تعالی کمل الانسان بقدر الامکان ... و قد صنف شیخنا. ... ابو اسحق ابراهیم بن نوبخت ... مختصر اسماه الیاقوت.. فاحببت ان نضع هذاالکتاب الموسوم بانوار الملکوت فی شرح الیاقوت ...
انجام: المساله الثانیة عشر فی حکم المخالفین دافعوا النص ... اقول لما فرغ من اثبات الامامه شرع فی حکم المخالفین ... و أما المخالفون فی الفروع کالمسائل الشرعیة فانهم خاطئون غیر فسقة بالاجماع، فهذا آخر ما کتبناه بحمد الله..
چاپ: در تهران در جزو انتشارات دانشگاه به کوشش آقای محمد نجمی در سال ۱۳۳۸ش به چاپ رسیده، ولی المسألة الثانیة عشر از المقصد الخامس عشر که در برخی نسخه‌های خطی موجود آمده است، در پایان آن دیده نمی‌شود زیرا هنگام تصحیح به این نسخه‌ها مراجعه نشده است.
[دنا ۲۶۶/۲ (۲۴ نسخه)؛ الذریعة ۴۴۴/۲-۴۴۵؛ کشف الحجب و الاستار و خاندان نوبختی اقبال]
شرح و حواشی:
۱- اشراق اللاهوت فی نقد شرح الیاقوت = شرح انوار الملکوت فی شرح الیاقوت؛ اعرجی حلی، عبدالمطلب بن محمد (۶۸۱-۷۴۵)
۲- حواشی انوار الملکوت فی شرح الیاقوت
۳- شرح انوار الملکوت فی شرح الیاقوت

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ قدیم خوش، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ دارای علامت بلاغ که در گزارش نهایی آن آمده است: «أنهاء المولی الشیخ العالم الزاهد الورع العلامة، عزالدین حسن بن موسی، من أوله إلی آخره حواراً و بحثاً و فهماً و ضبطاً، فی مجالس آخرها ثامن عشر جمادی

الآخرة من سنة أربع و ستین و سبمائة و کتب حسن بن محمد الحسام.»؛تاریخ کتابت ادعا شده از سوی مالک قبلی این نسخه، «مرحوم فخرالدین نصیری امینی» که در «گنجینه خطوط: ۱۰۴۵/۲» آمده، اکنون قابل قرائت نمی‌باشد؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم ضربی عنابی. با ترنج و سر ترنج و لبه برگردان، ۱۰۳گ، ۲۰ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۳۶-۳۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵ق؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: میشن خرمایی، ۱۴۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱-۴۹]

۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** المسألة السادسة فی تعیین الامام قال: القول فی امامة امیر المؤمنین علیه السلام بعد رسول الله صلی الله علیه و آله بغیر فصل الکلام علی ان ابابکر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ تملک: حسین بن محمد، احمد بن مرتضی الحسینی التبریزی، حسن الطباطبائی و عمر بن شریف؛ مهر: «اقل العباد حسن بن محمد ۱۰۰۹»، «احمد بن مرتضی الحسینی»، «حسن الطباطبائی» مورخ ۱۳۲۴؛ جلد: چرمی، ضربی، ۱۰۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۱۱۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۶۲]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۳۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۷ شوال ۷۰۹ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ، ۱۸ سطر [ف: ۵-۳۱۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: حسن بن سلیمان، تا: ۷۵۴ق؛ محشی؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای قهوه‌ای روشن، ۷۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱-۴۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۰۶/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹-۸؛ مقابله شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، ۱۶۳گ (۲۱پ-۱۸۳پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۱۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ تملک: علی بن احمد نباطی در دمشق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ، ۷۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۱۸سم [ف: ۱-۵۶]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: کمال الدین عطاء الله بن مسیح بن ابراهیم بن حسن آملی (شاگرد محقق کرکی)، تا: ۶ رجب ۹۳۴ق؛ ۶۹گ (۸پ-۷۷پ)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۳۲-۹۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۳

خط: نسخ معرب، کا: محمود بن محمد بن یوسف بن محمد غروی بحرانی، تا: ۱۰۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی با نشانه «عمیدی»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی گرد و عطف سرخ، ۸۷گ، ۱۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۲۴۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر قزنچاهی، تا: ۱۰۳۶ق؛ ۹۹گ (۲۹پ-۱۲۷پ) [ف: ۳-۵۴۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۵ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد:میشن سیاه،۷۲گ،۲۰سطر، اندازه: ۱۵/۱×۲۰/۸سم [ف: ۱-۵۶]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد هاشم هرمنجردی جی (کذا)، تا: ۲ ربیع الاول ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج زرشکی با طبله لولادار، ۱۴۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۳/۲- ۱۸۶]

۱۳. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض۱

انجام: برابر

تا یک برگ از بحث القول فی امامة الاحد عشر بعده را دارد؛ خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛با تملک سال ۱۱۱۳؛ ۱۰۷گ (۱-۱۰۷)، ۱۹-۲۲-۲۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۱۰۱]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی نبیه و آله المعصومین من الان الی ان یبقی ماء و الطین

خط: نستعلیق، کا: احمد حسینی صفائی خوانساری، تا: ۱۲۴۹ق؛ اهدایی: رهبری ۱۳۷۳ [رایانه]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۴۱/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۵ رمضان ۱۲۷۶ق؛ از روی نسخه نوشته حسن بن سلیمان مورخ پایان ذیقعده ۷۵۴ با اجازه و خط شهید محفوظ در خزانه رضوی؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه ضربی، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۲سم [ف: ۶-۷۸]

۱۶. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۴۷

خط: نسخ، کا: سید مرتضی، تا: ۱۲۸۳ق، برای حاج میرزا حسین نوری؛ از روی نسخه‌ای که خط مجلسی اول و دوم بر آن بوده، گویا توسط محمد تقی شریف یزدی تصحیح شده که یادداشتی از وی در حاشیه صفحه ای آمده است، یادداشت مرحوم نوری به‌تاریخ شوال ۱۲۸۳؛ مهر: کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا،۹۲گ،۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۲۰۳]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ المصنف من تصنيفه و اهل بيته و سلم تسليما كثيرا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [رایانه]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۳۳۹ق، جا: کوفه؛ از روی نسخه محمد بن طاهر بن حبیب بن محسن بن حسین مورخ ۱۹ ذیحجه ۱۳۲۷ق که در سماوه کتابت شده، صفحات آغازین مجدول آبی؛ جلد: تیماج مشکی، مجدول، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۳۴۶]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۸۹
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد علی عبرت مصاحبی نایینی، تا: یک‌شنبه ۲۶ محرم ۱۳۵۲ق، برای مرحوم میرزا طاهر تنکابنی؛ تاریخ وفات نوبختی و تولد و وفات علامه حلی را نگاشته؛ کاغذ: آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای رنگ ضربی که در وسط و چهار گوشه آن گل و بوته برجسته دارد، ۱۶۳ص، ۲۱ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۱۰]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: یدالله کجوری، تا: ۱۳۵۳ق؛ مهر: کاتب «یدالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴-۴۰]

۲۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۵۸۴/۴
آغاز: قوله لان التقليد متردد الخ بين من لا ترجيح فيهم اذا لا قوال فى معرفة آية مختلفة واما قول المعصوم لا يكون حجة الا بعد معرفة كونه معصوماً وهو امر خفى باطنى؛ **انجام:** برابر
گزیده‌ای است از «انوار الملكوت فى شرح الياقوت»؛ خط: نسخ، کا: محمد علی حائری سنقری، تا: ۱۳۶۱ق؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۲۶گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ: ۱-۱۴۰]

۲۲. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۴۶/۲-ج
بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۳گ (۱۳۲پ-۲۱۴ر) [ف: ۲۵۷]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱
آغاز: الحمدلله ذى القدرة القاهرة و العزة الباهرة؛
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۳۰گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۲-۴۱]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۷۴/۲
آغاز: و المصنف جعل هذا الجواب دليلا انه ... المسئلة السادسة فى اثبات الخلاء قال لابد فى العالم من الخلاء و الالزم ان لايزال منتقلا؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن یحیی بن علی بن سلیمان، تا: سه‌شنبه ۸ شوال؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۳ سطر [ف: ۹-۳۶۲]

۲۵. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ به‌خط یکی از خوشنویسان دوره صفویان، برای شاه سلیمان صفوی؛ محشی از بعضی علماء متأخر، دارای سرلوح، مجدول؛ ۱۸۰گ، [نشریه: ۷-۵۱۲]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: به دستیاری: آقا میرزا فضل الله شیخ الاسلام زنجانی، تا: ۱۳۱۱ش؛ محشی با نشان «ف»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی عطف تیماج مشکی، ۹۸گ، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳۸-۱۱۴]

● انوار المناقب فی مقتل علی بن ابی طالب / تاریخ معصومین / عربی

anwār-ul manāqeb fī maqtal-i ʻalī ibn-i abī-ṭālib

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۳۰
بی‌کا، تا: ۱۲۹۵ق [د.ث. مجلس]

● انوار المواهب / تفسیر / ترکی

anwār-ul mawāhib

قادری، احمد بن عبدالله

qāderī, ahmad ebn-e ʻabd-ol-lāh

اهداء به: ابراهیم پاشا وزیر عثمانی
مؤلف تفسیری به فارسی بر جزء تبارک و عم، به‌دستور وزیر عثمانی ابراهیم پاشا نوشته و مورد عنایت قرار گرفت. پس از آن به دستور همان وزیر این تفسیر را نگاشت و بیشتر به تفسیر قاضی بیضاوی و ملا حسین کاشفی نظر دارد و آیات را به طور مزج تفسیر و ترجمه می‌نماید.
[دنا ۲/۲۶۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷
آغاز: بأى قوة أدرك ذات من تنزه عن سمات الحدوث و الزوال و بأى حاسة أترجمه عن صفات من أبدع الموجودات و هو المتصف بأوصاف الكمال؛ **انجام:** و على التحقيق سن اى اوقویوجی اوقومدن ایکه سوره انلردن زیاده سو کلو و زیاده پسند اولمنش خدانک قتنده و آنلردن مراد معوذتین در.
خط:نسخ، کا: سلیمان بن محمد شهیر به قرقاش زاده امام جماعت جامع آغا، تا: غره رجب ۱۱۸۸ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۲۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۴-۱۰۲]

● انوار المواهب فی نکت المناقب / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul mawāhib fī nukat-il manāqib

نهاوندی، علی اکبر بن محمد حسین، ۱۲۹۲-۱۳۶۹

قمری
nahāvandī, ‘alī akbar ebn-e mohammad hoseyn (1875-1950)

کتابی در کلام و در چهار جلد.
[دنا ۲/۲۶۷]

۱. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۲۵
جلد اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا [ف: ۳]
۲. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۵۲۶
جلد سوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا [ف: ۳]

● **انوار المؤمنین** / حدیث / فارسی
anvār-ol mo’menīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۸۷
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... بعد حمد از برای خداوندی که سهل گردانید از برای ما رفتار کردن؛ **انجام:** خوب است و در حدیث دیگر فرمود که با کی نیست سفر کردن در شب جمعه و از حضرت اما رضا (ع)
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ سطر [رایانه]

● **انوار ناصری** / طب / عربی
anvār-e nāserī

تونسی، محمد بن سلیمان
tūnesī, mohammad ebn-e soleymān

تاریخ تألیف: ۱۲۰۰ق
تونسی از پزشکان و اساتید طب مصر است و این کتاب را در ۱۲۰۰ تألیف کرده و در قاهره و تونس چاپ شده. در معجم المطبوعات و اکتفاء القنوع نام این کتاب نیامده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳۳
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق، کاتب از نسخه چاپی رونویس کرده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز کهن، ۲۶۰ص، ۲۲ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۹-۲۰۵]

● **انوار ناصریه = تشریح الانسان و توضیح الابدان = مرآة الحکمة الناصریه** / طب / فارسی
anvār-e nāserīyye = tašrīh-ol ensān va towzīh-ol abdān = mer’āt-ol hekmat-en nāserīya

حکیم قبلی، محمد بن عبدالصبور، ق۱۳ قمری
hakīm-e qobbolī, mohammad ebn-e ‘abd-os-sabūr (-19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه و وزیر اعظم میرزا آقاخان نوری

تاریخ تألیف: ۱۲۷۱ق
در قوانین کلی طب و پزشکی و انواع بیماری‌ها و أسباب آنها و چگونگی ساختن داروها به روش قدیم و فرنگی، در سه «کتاب» که هر کدام دارای نامی خاص و سرآغازی مخصوص می‌باشند بدین گونه: ۱- تشریح البشر و توضیح الصور، در علم تشریح ابدان که در این نسخه به جهت داشتن اشکال نیامده است؛ ۲- اصول الطبیعه، در امور طبیعی و احوال امراض عامه. آغاز آن: «سبحانك اللهم یا من خلفت الانسان فی أحسن تقویم ... أما بعد چنین گوید کمترین بنده رب غفور»؛ ۳- جواهر الحکمة، در تدبیر اصحاء و مداوای امراض. در اول کتاب می‌نویسد: «و این کتاب ما در دو فن است اولی را که همین مجموعه است در علم تشریح نوشته‌ایم، «تشریح الانسان فی توضیح لابدان» نام نهادیم و دومی را که بعد از اتمام تشریح نوشته‌ایم «قوانین العلاج» تسمیه نمودیم». اگر چه در مقدمه همه جا از تألیف و تصنیف نام می‌برد ولی خود اشاره کرده است که از کتاب‌های ترکی اسلامبول و کتاب‌های عربی مصر و سایر کتاب‌های لاتینی و فرانسوی ترجمه شده و در آخر کتاب هم می‌نویسد: «تم علی یدمترجمها محمد الطبیب التبریزی فی سنة مأتین و احدی و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة» و این کتاب در سه جلد است که جلد دوم به نام اصول الطبیعة و جلد سوم به نام جواهر الحکمة است.
آغاز: جلد اول: تشریح البشر و توضیح الصور: ...
جلد دوم: اصول الطبیعه: سبحانك اللهم یا من خلفت الانسان فی أحسن تقویم ... أما بعد چنین گوید کمترین بنده رب غفور.
جلد سوم: جواهر الحکمه: جواهر زواهر ستایش بیقیاس و لالی متلالی شکر و سپاس که احصای حقایق و تعداد دقایقش مهندس خرد و محاسب و هم را.
چاپ: و در سال ۱۲۷۲ در طهران با صور و اشکال تشریحی به نام (انوار ناصریه) در مطبعه سنگی چاپ شده است.
[دنا ۲/۲۶۷؛ فهرستواره منزوی ۳۲۹۸/۵ و ۳۴۰۲/۵ با عنوان «جواهر الحکمه»]

۱. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۲۱
در مقدمه این نسخه با نسخه چاپی فرق زیادی دارد که مقدمه چاپی به کلی غیر از مقدمه این نسخه است اگر چه هر دو به نام ناصرالدین شاه و وزیر اعظم میرزا آقاخان نوری است؛ کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۱ق [ف: ۲۰۶]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۱۴
این کتاب در فهرست به صورت مجموعه ای شامل ۱-طب فارسی ۲-دفتر معرفی شده است که درست نیست؛ خط: نستعلیق خوب، کا: حسین، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز لولادار زرکوب، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱-)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۳-۹۴]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۸/۱
آغاز: برابر جلد سوم

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن عبد القادر در طبیب مولوی، تا: ۱۲۹۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۳گ (۸ر-۱۸۰پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۱۶۶]

۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: سبحان ذی الملک و الملموک. ... اما بعد چنین گوید کمترین بنده رب غفور ... این کتاب ما که از جمله امتیازات عصریه است

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ لوحه‌های چاپی مربوط به تشریح از کتاب‌های دیگر گرفته شده و در این نسخه الصاق شده است، گویا نیمه دوم نسخه از یادداشتهای دیگر پزشکی باشد و مربوط به کتاب تشریح نیست؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۳۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳۲]

۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۹۳/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۱گ (۱۳۰-۲۵۰)، ۱۵سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۱۳۵]

۶. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۶۱

جزء اول کتاب؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [ف: ۲۰۷]

● **انوار النجاة** / کلام و اعتقادات / فارسی

anvār-on nejāt

محمد یوسف بن محمد ابراهیم، ق۱۲ قمری

mohammad yūsof ebn-e mohammad ebrāhīm (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۸۸ق؛ محل تألیف: شاه جهان آباد

کتابی درباره شیعه حضرت امیرالمؤمنین (ع) و این‌که به بهشت می‌روند و از عذاب جهنم مصون اند و احوال اصناف خلایق از مؤمن و کافر و ناصب و مستضعف و مرجون لامرالله تعالی، با استفاده از احادیث و گفتار بعضی از علماء اعلام و بیاناتی از مؤلف بعنوان «محرر گوید»، در یک «مقدمه» و چهار «باب» و یک «خاتمه»: مقدمه: در معنی ایمان و اضداد آن؛ باب ۱. بیان احوال مؤمن؛ ۲. احوال کافر و منافق و جز اینها؛ ۳. احوال مستضعفین و غیر آنها؛ ۴. بیان مرجون لامر الله؛ خاتمه: در بیان چند امر. در فهرست آن آورده که به دستور محمد یوسف بن محمد ابراهیم نگاشته شده و منزوی همو را مؤلف پنداشته است.

آغاز: الحمدلله ذی الجود والاحسان مفیض النعماء و الرحمة و الامتنان.. اما بعد طبع اعلای حضرت صاحب جود و سخا.

انجام: و به اینجا ختم شد این رساله مبارکه که متضمن فوائد و غرر فرائد است ...

[دنا ۲/۲۶۷؛ فهرستواره منزوی ۱۳۶/۹ (مؤلف را تعیین کرده)]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶

آغاز: الحمدلله ذی الجود والاحسان مفیض النعماء و الرحمة و الامتنان ... اما بعد طبع اعلای حضرت صاحب جود و سخا؛

انجام: و به اینجا ختم شد این رساله مبارکه که متضمن فوائد و غرر فرائد است ...

در فهرست ناشناس و نام مؤلف به استناد نظر منزوی در فهرستواره تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۵۸ق؛ تملک: محمد باقر دهدشتی بهبهانی مشهور به کتاب فروش؛ جلد: مقوایی، ۱۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۷-۱۶۵]

← انوار نعمانی ‹ الانوار النعمانیة فی معرفة النشأة الانسانیة

● **الانوار النعمانیة فی معرفة النشأة الانسانیة = انوار نعمانی** / اخلاق / عربی

al-anwār-un nu‘mānīya fī ma‘rifat-in naš’at-il insānīyya = anwār-e nu‘mānī

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰-۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-lāh (1641-1701)

تاریخ تألیف: ۲۲ رمضان ۱۰۸۹ق

کتابی است اخلاقی در دو جلد، در بیان احوال انسان است از قبل از تولد تا پس از مرگ، برگرفته از آیات کریمه و احادیث اهل بیت (ع) و نقل از بزرگانی که می‌شود به آنها اطمینان کرد دارای سه «باب» و هر باب دارای چندین «نور» در بیان انوار الهی، نور نبوی، نور علوی و ... و «خاتمه»: ۱. احوال انسان، قبل از ولادتش؛ ۲. احوال انسان از ولادت تا مرگش؛ ۳. احوال انسان پس از مرگ تا ورود او به مینو یا دوزخ، و خاتمه مشتمل بر احوال مؤلف از هنگام تولدش تا زمان تألیف این کتاب که پس از نگارش شرح استبصار و تهذیب تألیف کرده است. مؤلف درباره انگیزه تألیف می‌نویسد: «چون اکثر کتب تاریخی، از تواریخ یهود نقل شده و غالباً نقل شده و غالباً مشحون از اکاذیب است لذا برآن شدم که آنچه از طریق اهل بیت عصمت و طهارت رسیده بنگارم و از غیر این خودداری نمایم».

آغاز: جلد اول: بسم الله الرحمن الرحیم. نحمده بنعمته علی نعمائه و نصلی علی عبده المقرب لدیه محمد و آله ... فان المذنب الفقیر صاحب الخطاء ... لما فرغ من کتابیه غایة المرام فی شرح تهذیب الاحکام ...

جلد دوم: بسم الله الرحمن الرحیم. یقول العبد المذنب الجانی نعمة الله الحسینی ...

انجام: جلد اول: هذا تمام الکلام فی هذا الجزء و لنذکر المنجیات و توابعها بانوار اخری و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. وقف عام الواقف خیر الحاج علی تاجر خوئی من غصب فعلیه لعنة الله و الملائکة و الناس اجمعین.

جلد دوم: مشقه مؤلفه المذنب الجانی نعمة الله الحسینی الجزایری یوم الثلثا خامس عشر شهر رمضان المبارك سنة التاسع و المأتین بعد الالف ... خاتمة فی مجمل احوال المؤلف هذا الکتاب ... هذا مجمل احوال الفقیر من سنة الخمسین بعد الالف الی سنة التاسعة

و الثمانين بعد الالف قد وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب و تأليفه ليلة الثلاثا الثانى و العشرين من شهر المبارك من عام التاسع و الثمانين كتبه مؤلفه العبد ... وقف عام. يلوح الخط فى القرطاس دهرا ×× و كاتبه رميم فى التراب

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۷۱ق، رحلی؛ ۱۲۸۰ق، ایران، سنگی، بدون تاریخ، رحلی، ۴۸۵ص؛ و ۱۳۱۲ق

[دنا ۲۶۷/۲ (۴۲ نسخه)؛ مشار عربی صص ۱۰۱-۱۰۲]

شرح و حواشی:

۱- تحفة الملوك فى علم السلوك؛ شوشتری، محمد بن علی (-۱۲)

۲- الانوار النعمانية (منتخب)

۳- انوار نعمانی (ترجمه)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن یشمی، ۲۹۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۸×۳۰/۴سم [ف: ۱-۵۶]

۲. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۳۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۳۰۲گ، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱-۱۲]

۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۱۷۳۷

آغاز: التی ذکرها ابن سینا فی کتابیه الشفا و الاشارات و الطوسی قدس الله روحه فی قواعده ...

جلد ۱ و۲؛ خط: نسخ، کا: فتح علی بن آقا محمد شوشتری، تا: پنج‌شنبه ۵ جمادی الاول ۱۱۲۷ق (جلد اول)؛ مهر: «ماشاالله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»، «عبده محمدرضا»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۲-۶۰۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۱۵

انجام: و وضعت الموازين و نشرت الدواوين، هذا مجمل أحوال الفقير من سنة ۱۰۵۰ الى سنة ۱۰۸۹..

خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۸ ربیع الثانی ۱۱۴۲ق؛ مصحح، مقابله شده توسط محمد رضا بن محمد صادق حسنی حسینی طباطبائی تبریزی به‌سال ۱۲۴۲ از روی نسخه خط مؤلف، نشانی استعاره اسماعیل بن حسن حسینی شبستری از آخوند ملا علی به تاریخ جمادی الثانی ۱۲۹۸؛ تملک: علی موسوی ۶ رجب ۱۳۲۳؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۹۰گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۲۶×۳۶/۵سم [ف: ۱۴-۱۰۳]

۵. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۲

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد باقر لاهیجانی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ رمضان ۱۱۷۹ق؛ مجدول؛ مهر: «یا محمد جواد»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۴گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳-۸۴۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۸-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اکبر بن عبدالله بن نورالدین بن نعمة الله حفید، تا: ۱۱۹۶ق؛ گواهی مقابله متن به دست حسین بن محمد احسائی به تاریخ ۱۲۳۱؛ تملک: حسین بن محمد ... بن علیان؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج عسلی، ۳۱۸گ، جزء اول: ۲۷ و جزء دوم: ۲۲ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۴-۹۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۳۳۲۷

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** فخیره معلوم و شره غیر معلوم لان ادنی الحال ان یشک فی توبته و اذا قام الشک بطل العمل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۴سم [ف: ۲۶-۱۱۳]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۴۳

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** قال صاحب کشف الغمه ... ظفر المأمون بزید و انفاذه ایاه الی اخیه و ظفره.

بخشی از مجلد ۲ ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: کالینگور قهوه‌ای با عطف و گوشه از تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴ص، ۲۲ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۱۴۲]

۹. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۸۹/۲

بخشی از الانوار النعمانية؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «عیون اخبار الرضا، کافی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۸گ (۱۲۵ر-۱۵۲ر)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۳۲]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۲۶

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۴۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱/۹×۳۴سم [ف: ۱-۵۶]

۱۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا ابو الفتح شیرازی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج خرمایی ضربی، ۳۵۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۳۷]

۱۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۵/۲-۵۹۱۰

از آغاز تا پیش از «المنجیات و توابعها» مورخ بامداد روز شنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۸۹ نزدیک مسجد جامع شوشتر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، آثار مهره، جلد: تیماج تریاکی، ۲۱۵گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۰]

۱۳. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۵

خط: نسخ، کا: علی بن میرزا محمد کزازی، تا: ۱۲۰۷ق [ف: ۳۸]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۵۷

آغاز: نور فی سعود الایام و نحوسها اعلم ان الأخبار قد دلت علی ان من توکل علی الله فی جمیع اموره؛ **انجام:** علی هذا فصار

الشیطان أعور من ذلک الیوم علیه لعنة الله و الملائکة و الناس أجمعین.
جزء دوم از جلد اول؛ خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن علی بن فرج الله کرکری تستری، تا: سه‌شنبه ۲۴ ربیع الاول ۱۲۱۹ق، جهت حاج الحرمین میرزا محمد زمان خان تبریزی؛ مصحح، دارای علامت بلاغ از نعمت الله بن محمد هادی بن عبدالله بن نورالدین محمد بن نعمت الله موسوی در ربیع الثانی ۱۲۲۲ از روی نسخه‌ای که مؤلف تصحیح نموده، محشی؛ مهر: «یا جواد» (بیضی)؛ جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو قرمز جگری، پشت مشکی، ۱۸۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۷]

۱۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۴۴
جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۱۹ق، قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۱۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۶۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی محمد بن ابوالحسن کنی، تا: صفر ۱۲۲۰ق؛ از روی نسخه مؤلف با یک واسطه، مصحح، مقابله شده با همان نسخه؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۷ سطر(۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳۰۳]

۱۷. دزفول؛ نبوی، سید محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره
جلد دوم؛ کا: حسین بن حسن بن علی بن علی نجار (تستری)، تا: جمعه ۱۳ ذیقعده ۱۲۲۱ق [ف مخ:-۱۱]

۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۳ صدر
جزء نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق؛ واقف: محمد شفیع؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۳۱۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۳-۲۱۶]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی،ترنج و نیم‌ترنج متن نارنجی گل و بوته دار ضربی مقوایی، ۳۶۶گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۸-۱۳۸]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۹۲
آغاز: بنو حنیفة و کانوا یعبدونه قال صاحب الکشاف ما انتفع کافر من ربه؛ **انجام:** اتیت الیها حتی انتهی حالهم معی فی شیراز ... و رموها فی البئر حتی تلفت.
جلد ۱و ۲؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن افراسیاب، تا: ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام (از هر طرف نسخه یک ورق ساقط است)؛ واقف: شیخ حسین قوام لاری، مهر ۱۳۴۴؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج زرشگی، ۲۲۲گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۲سم [ف: ۱۴-۹۶]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹۸
آغاز: بالباء الموحد و الثاء ... اوصی؛ **انجام:** و قیل لعلی بن الحسینی السلم کیف اصبحت یا ابن رسول الله فقال اصبحت مطلوبا ... الشیطان.
خط: نسخ خفی، کا: علی آبادی، علی اصغر بن محمد مقیم، تا: ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۶۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۲۳۶ق؛ محشی به لفظ «نعمت الله عفی عنه»، در سه‌شنبه پانزدهم محرم ۱۲۳۷ توسط علی اکبر بن الله ویردی با دو واسطه با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی،۲۵۹گ،۳۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۱]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۱
خط: نسخ، کا: محمد حسین حافظ، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۱۲۳۷ق، برای حاج میرزا عبدالجواد؛ با سرگذشت مؤلف در پایان، مجدول، با سرلوح مذهب زیبا؛ تملك و مهر: ذبیح الله الحسینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳۳گ، ۲۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۱۶۸]

۲۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۳۴۲
منتخباتی از آن؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن محرر، تا: ۱۰ ذیحجه ۱۲۴۳ق، به دستور آخوند ملا محمد کاظم؛ اندازه: ۱۱×۱۸سم [رشت و همدان: ف: ۱۶۱۸]

۲۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن ملا محمد حسین سر درودی، تا: ۸ رجب ۱۲۴۴ق؛ مهر: «یا علی ادرکنی ۱۲۲۳»؛ وقف‌نامه: «هو الواقف علی الضمایر وقف صحیح مؤبد و حبس صریح مخلد نمود عالیشأن عزت و مکرمت نشان المحتاج الی فضل الله الملک المنان فخر الحاج حاجی علی تاجر خوئی وفقه الله خلف مرحوم آخوند ملا حسینعلی این مجلد را با چهل و نه جلد دیگر ... و اگر کسی بعد از اطلاع تصرفی در کتب مرقومه ببیع یا بهبه یا برهن و یا باجاره یا غیر آن نماید بلعنت خدا و نفرین رسول گرفتار گردد فمن بدله بعد سمعه فانما اثمه علی الذین یبد لونه و الله سمیع علیم تحریرا فی شهر جمادی الاول من شهور هذه السنة ۱۲۴۸» و در اول و آخر و اوساط کتاب بکرات لفظ «وقف عام» و «الغاصب ملعون» و «من غصب فعلیه لعنة الله»؛ واقف: حاجی علی تاجر خوئی، ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سیاه، ۳۲۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۱۳]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی بن تقی، میرزا محمد زمان بن حاجی میرزا حسن، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی با ترنج و نیم ترنج سبز کوبیده، ۳۱۱گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰-۱۰۴]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹

از آغاز جزو پیش از منجیات،؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی ترنج دار، ۲۷۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۹سم [ف: ۱-۷۲]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۳۸

دو جلد؛خط:نستعلیق،کا:عبدالوهاب دهخوارقارنی، تا: سه‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۶۰گ، ۲۶ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۰-۱۶۰۷]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن ابی الفتح شریف، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج لچکی و حاشیه کوبیده، ۲۴۱گ، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۹-۶۷]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۰۹

آغاز: برابر جلد۱ **انجام:** و عمیت الافهام و وضعت الموازین و نشرت الدواوین هذا مجمل حال الفقیر ... بحق محمد و آله الطاهرین صلوات الله علیه و علیهم اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الثانی۱۲۵۷ق، اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۶۰گ،۲۵سطر،اندازه:۱۹/۵×۳۱/۵سم[اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۶]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۴

آغاز و انجام: برابر

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۱۲۱]

۳۱. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۹۳

آغاز: الواجب و وحدته و ما یتبعهما علی مثل هذا مع ان الدلائل؛ **انجام:** فهرست کتاب و یادداشت کاتب.

از آغاز آفرینش انسان تا روز قیامت است؛ خط: نسخ، کا: عبد الرحیم بن عبد الله بیارجمندی، تا: ۱۲۶۱ق، جا: مشهد رضوی، به خواهش آخوند ملا آقا بزرگ طهرانی؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: نصرة الملك [رشت و همدان: ف: ۱۷۲۳]

۳۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۷۷

آغاز: الواجب و وحدته و ما یتبعهما علی مثل هذا مع ان الدلائل؛ **انجام:** برابر

از اثبات ذات و صفات باری تعالی را تا آخر کتاب و پس از آن فهرست کتاب است؛ خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عبدالله بیارجمندی خوانخوری، تا: رجب ۱۲۶۱ق، جا: مشهد، به دستور آقابزرگ تهرانی؛ افتادگی: آغاز؛ جزو کتب مدرسه خیراتخان بوده، در تاریخ نهم رمضان ۱۳۰۴ه.ق، داخل عرض شده و یازدهم ذیقعده بازدید شده با امضاء «محمدحسن»؛ مهر: نصرة الملك؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی عطف و لبه میشن عنابی، ۳۶۹گ، ۲۲ سطر(۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۵۸]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رحیم، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۵۶۹گ، ۲۰ سطرکامل (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۳۴۸]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳۲ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق [د.ث. مجلس]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹۹

آغاز و انجام: برابر جلد دوم

ج ۲. از «نور فی التوبة» شروع و به انتهای کتاب ختم شده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله خراسانی قاینی، تا: سه‌شنبه ۱۲ محرم ۱۲۶۴ق؛ واقف: محمد حسن طوسی، دی ۱۳۷۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۱۲]

۳۶. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰/۲

جلد دوم؛خط:نسخ، کا: محمد حسین بن آقا عباس گلپایگانی، تا: ۱۹رمضان۱۲۶۴ق،جلد:تیماج تریاکی بدون مقوا،۱۱۹گ (۷۳پ-۱۹۲ر)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۴۱]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۹

آغاز و انجام: برابر

جلد ۱و ۲؛ خط: نسخ، کا: محمدبن محمد صادق خوانساری، تا: ۱۲۶۵ق، جا: اصفهان مدرسه ملا عبدالله؛ مصدر است به دو صفحه در مسائل فقهی و مذیل است به داستان حذیفه یمانی درباره امامت و امارت حضرت علی (ع) و مطاعن و مثالب خلفا از کتاب اربعین علامه مجلسی و نیز تأویل و توضیح حدیث مشکل درباره پوسیده شدن بدن میت و بررسی اقوال پنج‌گانه در این زمینه، مصحح، مقابله شده، محشی؛ واقف: دکتر محمد زهرائی، تیر ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۴سم [ف: ۱۴-۹۵]

۳۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل، تا: ۱۲۷۲ق؛ اهدایی: محمد کمال زاده شیخ دادی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۱۱۳۹]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۱۷

آغاز: بسمله، اعلم ان الاخبار قد دلت علی ان من توکل علی الله فی جمیع اموره؛ **انجام:** فصار الشیطان اعور من ذلک الیوم علیه لعنةالله و الملائکة و الناس اجمعین

در فهرست با عنوان «انوار» و از رحیم بن محمد نصیر کاتب نسخه دانسته ولی به نظر می‌رسد که جلد دوم الانوار النعمانیة جزایری باشد و رحیم بن محمد نصیر فقط کاتب آن است نه مؤلف. جزء دوم از جلد اول؛ خط: نسخ، کا: رحیم بن محمد نصیر، تا: دهه دوم صفر ۱۲۷۸ق؛ واقف: مکتبةالامام امیرالمؤمنین، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشگی، ۱۷۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۸سم [ف: ۱۴-۹۱]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۲۵/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن قرن ۱۴ [میراث شهاب: س۱۰ش۲۱- ۲۶]

۴۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۳گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۴]

۴۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۴۶

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: تیماجی ماشی، ۳۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵-۵۰]

۴۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۳۹/۴

آغاز: نور فی البداء و فیه فصول، الاول فی اثبات البداء لله عزوجل، فصل ۲ فی تفسیر البداء، فصل ۳ فی ذکر بعض مایدل علی خلاف ذلک

یک بخش از کتاب انوار النعمانیه مربوط به بداء؛ خط: نستعلیق، کا: علی محمد بن اسماعیل قره ضیاء الدینی، بی‌تا؛ جا: نجف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک طرفش افتاده، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۴۶]

● الانوار النعمانیة فی معرفة النشأة الانسانیة (ترجمه) / اخلاق / فارسی

al-anwār-un nu‘mānīya fī ma‘rifat-in naš’at-il insānīyya (t.)

وابسته به: الانوار النعمانیة فی معرفة النشأة الانسانیة = انوار نعمانی؛ جزایری، نعمة الله بن عبدالله (۱۰۵۰-۱۱۱۲)

به دستور: محمد علی میرزای قاجار

تاریخ تألیف: ۲۲ رمضان ۱۲۲۶ق

محمد علی میرزای قاجار دولتشاه ابتداء ترجمه آن را به سید عبدالرحمن می‌دهد و او کتاب را از اول تا «نور فی معرفة الادیان» ترجمه می‌کند و وفات می‌نماید سپس بقیه آن را ملا ابوتراب ترجمه می‌نماید.

[دنا ۲۶۸/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۷

آغاز: بسمله و به ثقتی و رجائی، کتاب انوار النعمانیه فی بیان معرفة النشأة الانسانیه. سزاوار آغاز و انجام هر روایت و شایسته بدایت و نهایت هر حکایت حمد یگانه ایست تعالی شأنه؛ **انجام:** مجموع اینست تمام کلام و هر آینه ذکر می‌کنم منتخبات و توابع آنرا بانوار دیگر و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ خوش، کا: علی استرآبادی، تا: ۱ محرم ۱۲۲۶ق تا ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج دار، ضربی، مقوایی، ۴۷۷گ، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۴۹]

● الانوار النعمانیة (منتخب) / اخلاق / عربی

al-anwār-un nu‘mānīya (mn.)

وابسته به: الانوار النعمانیة فی معرفة النشأة الانسانیة = انوار نعمانی؛ جزایری، نعمة الله بن عبدالله (۱۰۵۰-۱۱۱۲)

انتخابی است از جلد ۱ و ۲ کتاب انوار النعمانیه. خاتمه انوارالنعمانیه که در احوال مؤلف است و مؤلف خود مجاری حالات و تألیفات خویش را از ۱۰۵۰ تا سال ۱۰۸۹ به قلم آورده، در پایان این انتخاب، به صورت کامل آورده شده است. مؤلف انتخاب کننده کتاب انوار النعمانیه شناخته نشد. در الذریعه و دیگر مراجع نیز انتخاب انوار النعمانیه یاد نشده است. در چند جای نسخه حاضر، انتخاب‌کننده کتاب، سید نعمة الله جزائری مؤلف اصل را با ضمیر غایب (سوم شخص) یاد می‌کند اما مطالب همان عین مطالب کتاب انوار است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۰/۱-طباطبائی

آغاز: جلد اول بسمله و فی کل شیء له آیه ... تدل علی انه واحد ... و قد نقل لی ان الفاضل الدوانی لما اراد کتابة رسالته فی اثبات الواجب قالت له امته ما تکتب فقال لها رسالة فی اثبات الواجب فقالت له افی الله شک ... آغاز مجلد دوم: من المجله الثانی من الانوار النعمانیه نرجو من الله سبحانه ان یوفقنا الاتمامه ... بحق محمد و آله الطاهرین قال (ع) ویل ویل لمن غلبت آحاده عشرانه ... آغاز خاتمه: بسمله خاتمه مجمل احوال مؤلف هذا الکتاب و هو نعمة الله جزائری ... ان مولد الحقیر سنة خمسین بعد الالف؛ **انجام:** هذا ما استطرفته من المجلد الاول من کتاب الانوار النعمانیه و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. پایان مجلد دوم (پیش از خاتمه): هذا آخر الکلام فیما استطرفناه من الانوار النعمانیه ... و نسئل الله حسن العاقبه و الفوز بالجنه. (پس از این، صورت خط مرحوم جزائری مؤلف اصل در پایان کتاب با ذکر تاریخ پایان آن در سه‌شنبه ۱۵ ماه مبارک رمضان. پایان خاتمه:) هذا مجمل احوال الفقیر من سنة الخمسین بعد الالف ... کتبه مؤلفه نعمة الله بن عبدالله الحسینی الجزائری ... برحمتک یا ارحم الراحمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای یادداشتی جالب از انتخاب‌کننده در نقد کتاب‌های غیر معتبر تاریخ دیده می‌شود: «من کتاب الانوار النعمانیه فی بیان معرفة النشأة الانسانیه للسید نعمة الله الجزائری الذی قد التزم ان لایذکر فیه الا ما اخذ من

ارباب العصمة الطاهرین علیهم السلام او ما صح عنده من کتب الناقلین فان کتب التواریخ اکثرها قد نقله الجمهور من تواریخ الیهود و لهذا کان اکثر ما فیها الا کاذیب الفاسده و الحکایات البارده»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد: تیماجی مشکی، ۶۵ص (۱–۶۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۳–۱۹۵]

● **الانوار النعمانية (منتخب)** / اخلاق / عربی

al-anwār-un nu‘mānīya (mn.)

وابسته به: الانوار النعمانية فی معرفة النشأة الانسانية = انوار نعمانی؛ جزایری، نعمة الله بن عبدالله (۱۰۵۰–۱۱۱۲)

از کتاب انوار النعمانیه تألیف سید نعمة الله جزایری قسمتی را انتخاب و به‌عینه نقل کرده است.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۸۲/۲

آغاز: نور فی بعض احوال واقعة الطفوف و شهادة مولانا ابی عبدالله الحسین (ع) اعلم ایدک الله

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴۲۰]

← الانوار و الاسرار ≻ مهیج الاحزان (مختصر)

← الانوار و الاسرار ≻ عین الیقین فی اصول الدین

● **انوار الولاية** / شعر / فارسی

anvār-ol velāya

هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵–۱۲۸۸ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801-1871)

به نظم فارسی به وزن مثنوی. یکی از مثنوی‌های شش‌گانه اوست به نام «سته ضروریه» (حماسه‌ای دینی است در ۷۰۰۰ بیت. در دوازده «نور» به شماره امامان و در احوال ایشان). این یکی در برابر «مخزن الاسرار» نظامی سروده شده است.

آغاز: بسمله، مثنوی موسوم بانوار الولاية من منظومات الهدایت ... اول و آخر بیکی نام به ×× عشق سرآغاز و سرانجام به

انجام: خاتمه خاتم امن و امان ×× ختم بنام شه صاحب زمان / گاه ظهورش بجهان زود باد ×× در دو جهان حاصل از او سود باد / خاتمه خاتم امن و امان ×× ختم بنام شه صاحب زمان / گاه ظهورش بجهان زود باد ×× در دو جهان حاصل از او سود باد

[دنا ۲۶۹/۲؛ الذریعة ۴۴۶/۲ و ۱۲۲/۱۹؛ فهرستواره منزوی ۲۴۲/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق؛ با حواشی در توضیح لغات مشکل، رکابه‌دار، در صفحه عنوان تاریخ منظومه آمده: «شد به جهان جلوه گر این تازه گنج ×× بعد هزار و دو صد و شصت و پنج»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱۳۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۴–۹۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۴۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۷۵ق؛ در پایان آمده: «این کتاب یکصد و هشتاد و سه ورق است و هر ورقی سی و هشت بیت وجمعاً ششهزار و چهارصد و پنجاه بیت بدون اختلاف است، ۱۲ ذیقعده ۱۲۸۱»؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲–۴۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۸–ف

خط: نستعلیق چهارستونی، بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۲–۱۲۸]

● **انوار الولاية (ترجمه)** / عرفان و تصوف / فارسی

anwār-ul walāya (t.)

حالی اردبیلی، محسن بن حسن علی، ۱۲۵۰؟–۱۳۳۳ ؟ شمسی

hālī ardabīlī, mohsen ebn-e hasan ‘alī (1871-1954)

وابسته به: انوار الهدایة فی اسرار الولایة؛ نیریزی، قطب الدین محمد (۱۱۰۰–۱۱۷۳)

[دنا ۲۶۹/۲, فهرستواره منزوی ۲۰۰/۷ و ۶۰۱/۱۰]

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۲۲۷/۲

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵–۲۲۳]

● **الأنوار و مفتاح السرور و الأفكار فی مولد النبی المختار** / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / عربی

al-anwār wa miftāḥ-us surūr wa-l afkār fī mulid-in nabī-yil muxtār

ابوالحسن بکری، احمد بن عبدالله، ق۷ قمری

ab-ol-hasan-e bakrī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 13c)

در ولادت حضرت پیامبر اکرم (ص) و آیا و معجزات و دلایلی که هنگام ولادت آن حضرت به ظهور پیوست. این کتاب برای تلاوت در محافل و مجالسی که به مناسبت ولادت حضرتش بر پا می‌شود، در هفت جزء کوچک تألیف شده که هر جزئی را می‌توان در مجلسی خواند و تا سال‌های نزدیک عصر ما تلاوت آن در محافل مولد نبوی که اهل سنت بر پا می‌داشتند مرسوم بوده است. این کتاب به روش راویان اخبار با عناوین «قال الراوی» یا تصریح به نام کسی که از وی نقل کرده، تنظیم شده است. شامل ۷ جزء بدین شرح: ۱. مبدء آفرینش رسول اکرم (ص)؛ ۲. ازدواج هاشم با سلمی؛ ۳. وضع حمل سلمی؛ ... ۷. دوران رضاع پیغمبر اکرم (ص).

الذریعه (۲: ۴۰۹) پس از ذکر اختلاف منابع در خصوص نام و زمان حیات ابوالحسن بکری، همچون نقل «بحار» از مؤلف با عنوان «ابی الحسن بکری مصری د: ۹۵۳ق. استاد شهید ثانی در

مصر» و نقل «شذرات الذهب» با عنوان «علاءالدین ابی الحسن علی بن جلال الدین محمد بکری صدیقی شافعی محدث صوفی (-۹۵۲ ق) در قاهره» و نقل «زرکلی» با عنوان «محمد بن محمد بن عبدالرحمن ابوالحسن بکری صدیقی مصری (-۹۵۲ق)» و نقل ابن تیمیه (-۷۲۸ق) در خصوص اشعری بودن مؤلف و نقل سمهودی شافعی (-۸۸۸ق) در اتفاق اکثریت در بطلان عقیده بکری بدین ترتیب نتیجه‌گیری می‌کند: ۱. مؤلف قبل از سمهودی و ابن‌تیمیه زندگی می‌کرده، نه در عصر شهید ثانی بنابراین از متقدمین است و اسم او همانطور که در «کشف الظنون» آمده احمد بن عبدالله است؛ ۲. اتهام اهل تسنن بر بکری مبنی بر بطلان و فساد مذهب و تصریح علامه مجلسی و شیخ حر بر تایید اخبار کتاب «الانوار» و دیگر کتب بکری دلیلی بر ثبوت تشیع وی است. مؤلف این کتاب را برای قرائت اخبار پیامبر (ص) و ذکر فضایل ایشان در مجالس سرور ماه ربیع نگاشته است.

آغاز: الحمدلله الذی خلق نور حبیبه محمدا المصطفی قبل خلق الارواح و جعل جسمه اللطیف و نوره الشریف احسن الطور و الاشباح

انجام: وکان النبی صلعم یوم تزویجه بخدیجة بنت خویلد رض ابن اربع و عشرین سنة فصحبته قبل مبعثه ست عشرة سنة و بعد مبعثه ثمان سنین ثم قبضت علیهما السلام تم خبر میلاده و رضاه و سفره و تزویجه صلوات الله علیه و نستغفرالله تعالی من الزیادة و النقصان ... و سلم تسلیما کثیرا

چاپ: بنا به نوشته «الیان سرکیس» در معجم المطبوعات، این کتاب نخستین بار در مصر چاپ شده است و نیز از این کتاب به صورت کتاب الأنوار و مصباح السرور و الأفکار و ذکر نور محمد المصطفی المختار یاد نموده است دومین بار نیز در سال ۱۳۸۵ از سوی المکتبة الحیدریة در نجف اشرف

[دنا ۲۶۹/۲ (۱۹ نسخه)؛ الذریعة ۴۰۹/۲؛ کشف الظنون ۱۹۵/۱؛ معجم المطبوعات العربیة و المعربة ۵۸۱/۱؛ الاعلام زرکلی ۱۴۸/۱]

شرح و حواشی:

۱- الانوار و مفاتیح السرور و الافکار (ترجمه)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۷۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۵-۷۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال فاقامت خدیجة عند النبی صلی الله علیه حتی توفیت و لم یتزوج الا بعد و فاتها رحمة الله و برکاته و رضوانه علیها

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله شول، تا: ۱۵ شوال ۹۹۹ق؛ تملک: راشد بن سالم بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد بن فلاح بن احمد بن محمد بن علی حسینی موسوی، سید ناجی موسوی، نصر الله بن مسعود بن طهمان بن السید به‌تاریخ ۱۰۴۸، برکة بن مبارک بن مطلب بن حیدر بن محسن بن محمد (المهدی) بن فلاح الموسوی به‌تاریخ یک‌شنبه اول صفر ۱۰۱۲؛ جلد: دو رو تیماج مشکی، ۷۳گ (۱پ-۷۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۴-۲۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مقابله شده؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۳۰]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۵۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد علی بغدادی، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۱۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۷]

۵. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۶۰

مختصر؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن محمد، تا: شعبان ۱۰۰۴ق؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۲۶۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا با لولا عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۱ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [نشریه: ۳-۱۹۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۴۷

آغاز: حدثنا اشیاخنا و اسلافنا الرواة لهذا الحدیث عن ابی عمر الانصاری.؛ **انجام:** و صلی الله علی نبینا المبعوث بالدلایل و البرهان محمد المنتخب من ولد عدنان و علی آله المعصومین عن الخطا و النسیان ...

خط: نسخ مشکول، کا: حسین بن علی بن سعید بن حسین، تا: آخر ربیع الثانی ۱۰۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج عنابی، ۱۳۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۹سم [ف: ۱۴-۹۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی ماتت رحمة الله ... علیها الحمدلله وحده ... و سلم کثیرا آمین آمین.

خط: نستعلیق، کا: علی بن الحسین، تا: ۱۲ رجب ۱۰۵۲ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۴۵؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۵-۴۲۱۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۴ جمادی الاول ۱۲۹۰؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ نو، ۵۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۲سم [ف: ۱-۵۶]

۹. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۸۴/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله و الصلوة علی خیر خلق الله محمد خاتم النبیین و آله الطاهرین و سلم تسلیماً کثیراً قال ابوالحسن احمد بن عبدالله البکری رحمه الله و غفرله هذا کتاب الانوار و مفتاح

السرور و الافكار؛ **انجام:** و لم يتزوج غيرها حتى توفت رحمة الله و بركاته و صلوته و رضوانه عليها و الحمدلله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۶۵گ (۱پ-۶۵پ)، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۲۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۶۵/۱

آغاز: بظهور نوره أقطار الأرض و أكنافها و ظهر بقدمه المسعود و قدومه المحمود ... و بعد فاعلم أيها الراغب لسماع الأخبار الواردة فی شأن فضائل النبی الأمی هو حسبی ونعم الوكيل قال أبوالحسن ... سبعة أجزاء فمن ذلك الجزء الأول؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح، مقابله شده با عبارت «بلغ مقابلته مع أصله المنتسخ عنه»؛ مهر: «جوان بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی ۱۲۳۷» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی جدید، ۱۰۳گ (۱ر-۱۰۳ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳۱-۶۴۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جمال الدین بن یادگار، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۱۲۳ق؛ مصحح و مغلوط، وقفنامه کتاب به امضاء ابراهیم بن زین العابدین حسنی در بیدگل و آران؛ مهر: «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۹۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۷

خط: نسخ، کا: علی بن احمد الساری، تا: ۱۱۶۸ق؛ مصحح؛ با وقف‌نامه‌ای در انجام نسخه به سال ۱۱۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی ضخیم نخودی، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۰]

۱۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۱/۴-۶۳۲۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۱۵۱گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۸۰]

۱۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۵/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرفیع بن عبدالرحمن کازرونی، تا: صفر ۱۲۳۵ق؛ تملک: حاجی حسین بن ملا محسن، یادداشت هبه نمودن این نسخه از عبدالرضا بن قاسم به فرزندش خانم جان نساء مورخ ۱۲ رجب ۱۲۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۴ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۱۱]

۱۵. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۵۲

خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن عبدالله بن احمد بن علی موسوی غریفی بحرانی، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۷۶ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۱گ، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۳۲]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۹

آغاز: هذا حدیث سفر النبی ص و زواجه بخدیجه بنت خویلد. بسمله. قال ابوالحسن البکری فلما اجتمعوا اولاد عبدالمطلب قال لهم ابوطالب امضصوا بنا الی دار خدیجة بنت خویلد فنسئلها ان تعطی محمد ص مالاً؛ **انجام:** برابر

نسخه حاضر در مطابقت با نسخه چاپ قم در ۴۲۱ق = ۱۳۷۹. از اواسط جزء هفتم این کتاب، با عنوان «سبب خروج النبی بتجارة خدیجة الی الشام» در مسافرت پیامبر (ص) برای تجارت با اموال حضرت خدیجه به شام و در نهایت ازدواج با وی است؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی، روکش کاغذی منقوش، ۶۸گ (۲-۶۹پ)، ۱۲-۱۳ سطر، متغیر میان (۱۲×۱۴/۵) و (۱۳۰) و (۱۵۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: علی بن شیخ احمد بن علی عباس بحرانی به سال ۱۳۴۲ق در انجام نسخه آمده که شجره را تا شیخ خلف بحرانی رسانده؛ کاغذ: فرنگی نخودی است که اسیدی گردیده، قطع: رحلی [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۳]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لقد اتی نظمی بکل غریبة ×× منظومة فی لؤلؤ و جواهر

خط: نسخ درشت، کا: علی بن شیخ حسین بن شیخ علی جد علی بحرانی با مساعدت دو برادرش، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۳۵۰ق؛ این نسخه نسبت به برخی از نسخه‌های خطی و چاپی افزودگی‌هایی در پایان دارد و اشعار، مدایح و مولودیه‌های بسیاری بدان افزوده شده، نام یعقوب قادر نژاد به سال ۱۳۶۴ش در پشت برگ آغازین نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی مجدول ۳۲×۱۹، ۲۲۶گ، ۱۳ سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۳۴-۵۷۷]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۲۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۲۰. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۲۷/۲

بی‌کا، بی تا [اوراق عتیق: ۱-۲۵۵]

● الانوار و مفاتیح السرور و الافکار (ترجمه) / تاریخ پیامبراکرم (ص) / فارسی

al-anwār wa mafātīḥ-us surūr wa-l afkār (t.)

وابسته به: الأنوار و مفتاح السرور و الأفكار فی مولد النبی المختار ؛ابوالحسن بکری، احمد بن عبدالله (-۷)

ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «الانوار» ابوالحسن احمد بن عبدالله بکری است و چون نسخه آغاز و انجام ندارد معلوم نشد که ترجمه از کیست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۰۵

آغاز: نیافت یهودیان از آن زمان باز مانده اند با حضرت مصطفی و ذریت وی؛ **انجام:** ناگاه شیری بر سینه اش آمد از اسب بزیر

آمد و پیاده باستاد و پیشتر از سواره ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به شنگرف و لاجورد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴-۲۸۰]

● **انوار الهداية** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul hidāya

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، ۸۳۸؟-۹۰۶ ؟ قمری

ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e ʻalī (1435-1501)

تاریخ تألیف: ۸۸۶ق؛ محل تألیف: قطیف
دارای «مقدمه» و «قسمین» و «خاتمه».
[دنا ۲/۲۷۰]

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷۴/۱
بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ سطر، قطع: رقعی [ف: ۳۲۰]

● **انوار الهداية** / فارسی

anwār-ul hidāya

شیرازی، عبدالله بن محمد، ق۱۰ قمری

šīrāzī, ʻabd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 16c)

[دنا ۲/۲۷۰]

قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه: ۲۳
آغاز: (آغاز پس از خطبه عربی:) شکر و سپاس بی قیاس خدای را عزوجل که جماعت
بی‌کا، بی تا [چند نسخه-ف: ۱۰۸]

● **انوار الهداية** / تفسیر / فارسی

anwār-ul hidāya

کربلائی، علی بن حسین، -۱۱۳۵ قمری

karbalāʼī, ʻalī ebn-e hoseyn (- 1723)

تاریخ تألیف: ۱۱۰۷ق
مفسر گفته است: «این مقاله‌ای است مشتمل بر تفسیر دو آیه کریمه از آیات قرآن عظیم و مرتب شده بر سه «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. تفسیر آیه کریمه «و لقد خلقنا الانسان و نعلم ماتوسوس به نفسه و نحن اقرب الیه من حبل الورید»؛ ۲. تفسیر آیه کریمه «و اعلموا ان الله یحول بین المرء و قلبه»؛ ۳. بیان آنکه مراد به علوم دینی که باعث اند بر حیات ابدی و سعادت سرمدی چه چیز است؟.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی افضل المرسلین محمد و آله الطاهرین. و بعد چنین گوید ... که این مقاله ای است مسمی به انوار الهداية و مشتمل بر تفسیر دو آیه کریمه از آیات قرآن عظیم و مرتب شده بر سه فصل و خاتمه ...
انجام: تاکند شق پرده پندار را ×× هم به چشم یار بیند یار را. و لنقتصر علی هذا الکلام جامدین مصلین قائلین اللهم فقهنا فی الدین و اجعل لنا لسان صدق فی الاخرین و جعلنا من ورثة جنة النعیم و اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لا الضالین. تم الکتاب بعون الملک الوهاب ربیع الاول سنه ۱۱۰۷.
چاپ: با تصحیح عباسعلی علیزاده، آفاق نور، شماره ۵، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا، قم، بهار و تابستان ۱۳۸۶ش
[دنا ۲/۲۷۰]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۷ق؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۵۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۱۱سم [ف: ۱-۴۰۹]

● **انوار الهداية** / عرفان و تصوف / عربی

anwār-ul hidāya

مزوری، یحیی بن خالد، -۱۲۵۲

mozavverī, yahyā ebn-e xāled (- 1252)

شیخ معروف نودهی نقوض و اعتراضاتی بر شیخ خالد (از مشایخ فرقه نقش بندیه صوفیه) وارد نموده و مولا یحیی مزوری اعتراضات ایشان را در نامه‌هایی جواب داده است که مجموع چند نامه جوابیه به صورت کتاب «انوار الهداية» درآمده و در دفاع از شیخ خالد و طریقه ایشان، نقش بندیه بوده و مطالب مختلف عرفانی را دربر دارد. مؤلف در برنامه‌های خود از اقوال شیخ ابن حجر و غزالی و شیخ علی قاری و شعرانی و دیگر عرفا و صوفیان بهره می‌جوید. پس از اتمام کتاب عبارات عرفانی مختلف و کوتاه از کلام عبد القادر جیلانی (- ۵۶۱) در کتاب «الفتح الربانی و الفیض الرحمانی» ایشان انتخاب و ضمیمه شده است.
آغاز: یا اخی المشفق اشفق علینا و علی نفسک فلا توقعها فی ورطة انکار مرشدنا ... .
انجام: انجام: و هو المحتاج لا المشی علی الماء و الطیران فی الهواء و السلام علی من اتبع الهدی.
انجام ضمیمه: بشیء من ذلک المال او بما اوصی به المیت ان کان اوصی.
[دنا ۲/۲۷۰]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شیخ عبد القادر، تا: ۱۳۳۳ق؛ برخی از اوراق ممهور به مهر و آرم روسی، از ص ۳۴ تا ص ۳۷ نسخه فوائد مختلفی در کفاره نماز و مطلبی در نحو و روایتی از نبی (ص) و

مطالبی در بیان اولاد نبی (ص) و ولادت حضرت علی (ع) نوشته شده؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: شمیز آبی، بدون تزیین، ۳۸گ، بین ۱۰-۱۸ سطر (۸/۵×۱۱)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲سم [ف: ۱۲-۱۶]

● **انوار الهداية** / حدیث / عربی

anwār-ul hidāya

موسوی قزوینی، رضی الدین بن علی اکبر، -۱۲۷۷ قمری

mūsavī qazvīnī, razī-od-dīn ebn-e ʻalī akbar (- 1861)

احادیثی است در باب توحید و نبوت و امامت که مؤلف با ذکر مصادر جمع‌آوری کرده و کتاب را در ابواب و فصولی سامان داده است. آن را تمام نکرده و در ابتدا اوراق سفید مانده است.

قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: باب التوحید، فصل قال الصدوق رحمه الله فی توحیده: حدثنا علی بن احمد بن محمد بن عمران الدقاق

کاتب = مؤلف، بی تا [ف: ۷]

● **انوار الهداية** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul hidāya

اصفهانی، میرزا مهدی، ۱۳۰۳-۱۳۶۵ قمری

esfahānī, mīrzā mahdī (1886-1946)

شامل دو بخش است: ۱. اعجاز قرآن؛ ۲. مسئله بداء. مطالب تحت عنوان «نور» آمده است. مؤلف بخش دوم آن را که مسئله بداء است به پایان نرسانده است.

[دنا ۲۷۰/۲]

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۱۸

آغاز: بسمله حمدله و سمیته بکتاب انوار الهدایة نور فی اعجاز القرآن لا شک فی ان لکل نبی معجزة یعنی ما یعجز عن مثله البشر و معجزات خاتم النبین (ص) علی قسمین

خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: مشقی خطدار، جلد: شمیز، ۵۶گ، ۱۸ سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۸۵۶]

● **انوار الهداية** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul hidāya

اکبرآبادی، محمد انور بن نورالدین

akbar-ābādī, mohammad anvar ebn-e nūr-od-dīn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین فهذا کشف غطاء و ازاحة و هم و انارة فهم عن قصة فدک؛ **انجام:** لغیرک تمت الکتاب بعون الملک الوهاب المسمی بانوار الهدایه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۹۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا[رایانه]

● **انوار الهداية** / عرفان و تصوف / فارسی

anwār-ul hidāya

رئیس العلماء، جلال الدین بن محمد طاهر

ra'īs-ol-ʻolamā', jalāl-od-dīn ebn-e mohammad tāher

[دنا ۲۷۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۷]

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۱۷۳

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵-۲۰۹]

● **انوار الهداية** / عربی

anwār-ul hidāya

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰۰

در فلسفه شامل جبر و اختیار؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی

[میراث شهاب: س۹ش۲-۵]

● **انوار الهداية فی اسرار الولاية** / کلام و اعتقادات / فارسی

anwār-ul hidāya fī asrār-ul wilāya

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰-۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689-1760)

در شناخت امامت و اثبات ولایت حضرت امیرالمؤمنین و ائمه طاهرین (ع)، از طریق نظر و ادله عقلیه با استفاده از اخبار و احادیث. آمیخته با مطالبی عرفانی و اشاره به بعضی از مناقب و فضایل اهل بیت (ع). پس از حمد خدا و نعت حضرت رسول و مناقب حضرت امیر المومنین و بیان حدیث فی المناقب و باز حدیث دیگر در مناقب و در مناجات می‌گوید: در تألیف این نظم (یعنی انوار الولایت) ابواب زیر می‌آیند: باب اول: در معرفة حقیقه انسان و معرفة قلب و معرفت عقل و معرفت روح؛ باب ثانی: در تزهید از دنیا، در تناهی از حرص بر دنیا، در تحزیر معمرین در دنیا، در حال ظاعنین از دنیا، در ترغیب بسوی ظعن از دنیا؛ در اعتبار از دنیا، در بیان آنکه مردم سه قسم اند، در فضائل علماء و رذائل جهلاء در حال علماء بلاعمل، در تحصیل علم به اصول دین و فروع، در تحریص بر طلب علوم آلیه و در تثریب علماء قانعین بعلوم آلیه رسمیه، در علامتی که عالم از جاهل تمییز داده می‌شود، در بیان طریق سلوک و جذب؛ در وعظ و توصیف حقیقه انسانیه، در تذکار عهد الست بربکم، در میان منهاج رجوع باطنی از عالم حسی بعالم وطن اصلی ...

آغاز: آغاز ۱: بسم الله الرحمن الرحیم ×× آیینه حسن صفات قدیم / مصدر آثار حدوث و قدم ×× منبع انهار وجود و عدم

آغاز ۲: بنام آنکه از برج هدایت ×× هویدا کرده انوار الولایت

انجام: در این منزل مکن جانا مقامت ×× که باشد بی شکی درد و ندامت / در این منزل مکن بد تا توانی ×× که نیکی یابی از سرمعانی

[دنا ۲۷۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۴۲/۱۰]

شرح و حواشی:

۱- انوار الولایة (ترجمه)؛ حالی اردبیلی، محسن بن حسن علی (۱۲۵۰-۱۳۳۳)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۷۸/۸

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۵-۲۵۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۸/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** شنید این خبر ابن هندلعین ×× شد آن بد گهر از حسد خشمگین

خط:نستعلیق،بی کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸گ (۲۲۱پ-۲۴۸پ)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۲۶-۴۳]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۷/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محسن بن حسنعلی مشهور به حالی، تا: ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی چرمی تریاکی با ترنج و نیم ترنج در وسط، گل و بوته در اطراف کوبیده، ۱۴۴ص (۱-۱۴۴)، ۲۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۶-۴۹۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۷۹/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

کا: محسن معروف به حاج عماد مدرس اردبیلی، تا: ۱۸ رجب ۱۳۵۹ق، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ (۱-۶۰)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱-۷۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۵۵/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: حسن بن ملا حسن علی خوشنویس اردبیلی، بی‌تا؛ در میان و آخر منظومه کاتب اشاره کرده است که «اینجا معلوم نیست چقدر از منظومه ساقط شده است»، کاتب بخش مناجات را از «انوار الولایه» نمی‌داند و مظنون و احتمالی یاد می کند؛ ۵۵گ (۱پ-۵۵ر) [ف: ۱۵-۲۳۰]

● انوار الهدایة و اسرار الفقاهة / فقه / عربی

anwār-ul hidāya wa asrār-ul fiqāha

حسینی خراسانی، یحیی بن محمد

hoseynī xorāsānī, yahyā ebn-e mohammad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۲۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... المقصد الثانی من مقاصد کتاب الطهارة فی الغسل و هو بالضم اسم مصدر من غسل و جمعه اغسال کقفل و اقفال؛ **انجام:** بل الاقوی و الاحوط اعادة الصلوة علیه بعد الغسل ... لانه دخل فی الصلوة علی وجه الصحة و المشروعیة الاتمام و بمقتضاه الاتمام و فیه تامل و المسئلة محتاجه الی التامل و الله اعلم.

جلد سوم و چهارم که با شرح مبحث اغسال از کتاب الطهارة آغاز و با شرح مبحث تیمم پایان می‌پذیرد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: سه‌شنبه ۲۰ شوال ۱۳۱۲ق (جلد سوم)؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: اندازه جلد: ۲۲×۱۵؛ نوع جلد: تیماج سبز و قهوه‌ای، مجدول، ۲۴۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۵-۳۴۶]

● انوار الهدایة و سراج الامة / حدیث / عربی

anwār-ul hidāya wa sirāj-ul umma

کثنوی، محمد حسن بن علی، -۱۲۹۷ قمری

kasnavī, mohammad hasan ebn-e ʻalī (- 1880)

مجموعه ای از احادیث در مواعظ و اخلاق است که در ۴۲ «باب» تألیف شده است: ۱. فضیلة الموعظة و النصیحة؛ ۲. الایمان و علاماته؛ ۳. التقوی؛ ۴. المودة و المؤاخاة فی الله و قضاء حاجة المؤمن؛ ۵. الکفر و الشرک؛ ۶. ذم الدنیا و أهلها و مدح الزهد عنها؛ ۷. الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر؛ ۸. الخوف و الرجاء؛ ۹. بر الوالدین و عقوقهما؛ ۱۰. حق الرحم و صلته؛ ۱۱. بعض فضائل أمیرالمؤمنین علیه السلام و مناقبه؛ ۱۲. الافتخار؛ ۱۳. الاذان و الاقامة؛ ۱۴. فضل الصلاة و ذم تارکها و ثواب الجماعة و ذم تارکها؛ ۱۵. صلاة اللیل؛ ۱۶. الصوم؛ ۱۷. الصلاة علی النبی (ص)؛ ۱۸. التوبة؛ ۱۹. الذنوب التی تغیر النعم؛ ۲۰. البلاء و المصیبة؛ ۲۱. الصبر و فوائده؛ ۲۲. حق الزوجین؛ ۲۳. ثواب تمتع المؤمن بالمؤمنة؛ ۲۴. الفقر؛ ۲۵. مدح السخاء و الجود و ذم البخل و الحرص؛ ۲۶. مدح التصدق؛ ۲۷. الطمع و السؤال؛ ۲۸. احوال محبی امیرالمؤمنین و مبغضیه و منکری فضائله؛ ۲۹. مدح حسن الخلق و ذم سوء الخلق؛ ۳۰. التواضع و التکبر؛ ۳۱. الغیبة؛ ۳۳. اعانة الظلمة و تعظیم أهل الدنیا و مدحهم طمعاً لمالهم؛ ۳۴. فضیلة العلم و العمل؛ ۳۵. وصایا لقمان الحکیم لابنه؛ ۳۶. الحقوق و فیه حق المسلم علی المسلم و حق المؤمن علی المؤمن؛ ۳۷. ذکر نفخ الصور؛ ۳۸. قبض روح اهل النار و سؤال المنکرین لهم؛ ۳۹. الحساب؛ ۴۰. بعض احوالات جهنم سیما طبقة الاولی منها و غیرها؛ ۴۱. بعض احوال الجنة و اهلها؛ ۴۲. ذکر ما خصه الله للمظلومة الطاهرة فاطمة الزهراء سلام الله علیها.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی امرنا بالعلم و المعرفة و جعل النجاة فی التقوی و التوبة و ذکر المؤمنین بالمواعظ و النصیحة ... اما بعد فهذه نبذة وافیة فی الاخبار الواردة فی نصایح الامة و فضائل الائمة علیهم الصلوة

چاپ: ایران، ۱۳۰۰ق

[الذریعة۴۴۶/۲؛ دنا ۲۷۰/۲]

۱. مشهد؛ امام هادی (کتابخانه عمومی)؛ شماره نسخه: ۵۳/۱
خط: نسخ، کا: عبدالرزاق بن ملا محمد خراسانی تربتی، تا: جمعه ۱۱ رجب ۱۲۸۴ق؛ جلد: گالینگور سفید، ۳۷۷ص (۴-۳۸۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۴۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۴۹]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷-۷/۱۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم قال یا بنی اسلموا تسلموا من النار فاسلم فی ذلک الیوم اربعة الاف رجل و هم اصحاب الرایات الخضر و هم حول رسول الله صلی الله علیه و اله
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج وسرترنج، ۱۸۱گ، ۱۵-۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [گلپایگانی-ف: ۱-۵۳۴]

● **انوار الهدی فی تحریر کلام المرتضی** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-ul hudā fī taḥrīr-i kalām-il murtaḍā
بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری
bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, ʻalī ebn-e ʻenāyat-ol-lāh (-17c)
وابسته به: تنزیه الانبیاء و الائمة؛ علم الهدی، علی بن حسین (۳۵۵-۴۳۶)
تاریخ تألیف: اواخر جمادی الاول ۱۰۰۳ق
تحریری است از تنزیه الانبیاء و الائمه (ع) سید مرتضی علم الهدی (- ۴۱۵ هـ) با عناوین «فان قیل قلنا» و «مسئله-الجواب».
[دنا ۲۷۰/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۴/۲
آغاز: بسمله الحمدلله الذی صرفنا عن الالحاد فی ذاته و صفاته ... اما بعد فیقول العبد ... انی قد بینت سالفا فی بعض الرسائل المنفردة وجوده التوفیق بین؛ **انجام:** الی هنا کلام السید السند روح الله روحه و اجمعه مع ائمته ... و اتفق الفراغ من جمع هذه المسائل و تحریرها اضافه ما اضیف الیها من الفواید ... انه ولی المنفرة و الاثابة.
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۰۰۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با روکش ابر و باد، ۹۵گ (۹۸پ-۱۹۳ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳۲-۲۵۳]

● **انوار الهدی من تحقیق البدا** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-ul hudā min taḥqīq-il badā
بحرانی، سلیمان بن عبدالله، ۱۰۷۵؟-۱۱۲۱ قمری
bahrānī, soleymān ebn-e ʻabd-ol-lāh (1665-1710)
اهداء به: عباس قلی خان حاکم بحرین
رساله‌ای است در تحقیق معنای بداء با استفاده از اقوال بزرگان، و مشتمل بر «مقدمه» و سه «فصل» و «خاتمه»: المقدمة: مشتمل بر چهار «بحث»؛ فصل ۱. تفصیل معانی البداء الصحیحة التی یقول بها الاصحاب؛ ۲. تحقیق مایصح فیه البداء ومالا یصح؛ ۳. بیان احادیث غامضة تتعلق بالبداء؛ الخاتمة: مما ینتظم فی هذا الملک تحقیق زیادة العمر و نقصانه و تحقیق الاجل المحتوم و الموقوف.
[دنا ۲۷۰/۲؛ الذریعه ۴۴۸/۲ رقم ۱۷۳۸؛ کشف الحجب ۷۰رقم ۳۳۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۴۵/۱
آغاز: لک الحمد یامن یمحو مایشاء و یثبت وعنده ام الکتاب و منک تستفاض انواع الخیرات؛ **انجام:** الفوز بسعادة الاختتام و مصلین علی الانام و خیرة العلام محمد و آله الکرام.
خط: نسخ، کا: محمد بن سعید بن محمد بن عبدالله بحرانی، تا: یک‌شنبه ۳ شوال ۱۱۴۲ق؛ مصحح، محشی، دارای امضای بلاغی ازکاتب که کتاب را به اتفاق سیدمحمد بن شرف بن ابراهیم بن یحیی صندیدی خطی بلادی مقابله نموده؛ تملک: «سیدعبدالله بن محمدرضا شبر»، فرزندش «سیدحسن شبر»، «آقا میرزا حسین ترک» که کتاب نزد محمد باقر کتابفروش عاریه بوده و سپس به وی منتقل شده؛ ۴۷گ (۱پ-۴۷ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۱۹۷]

● **انوار الیقین = المربعة** / کلام و اعتقادات / عربی
anwār-ul yaqīn = al-murabbaʻa
علوی، حسن بن محمد، -۶۷۰ قمری
ʻalavī , hasan-e bn-e mohammad (- 1272)
ارجوزه‌ای است مفصل با بیش از هفتصد بیت در اثبات امامت امیرالمؤمنین علی (ع) و فضایل آن حضرت و برخی از تاریخ زندگانی وی، با اثبات امامت ائمه زیدی و سیره آنان. کتاب به نام امیرالمؤمنین علی (ع) شروع و به امام منصور عبدالله بن حمزه (-۶۱۴) ختم شده. ناظم نامی از دو جد خود، داعی یحیی و مهدی احمد نیاورده است. ناظم خود بر این ارجوزه شرحی نگاشته است که آن را «انوار الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین» نامیده است. مباحث کتاب در چهار «موضع» تقسیم شده است: ۱. اختلاف الامة بعد النبی (ص)؛ ۲. احواله و افعاله، و کذلک الخلفاء فی جمیع مدتهم؛ ۳. فضائله علیه السلام، فی ثلاثة ارکان؛ ۴. ابطال شبه المخالفین.
آغاز: الحمد للمهیمن الجبار ×× مکور اللیل علی النهار / ومنشیء الغمام بالامطار ×× علی جمیع النعم الغزار ...
انجام: فهذه ارجوزة الانوار ×× کانها غزالة النهار / قد فصلت بالای والاثار ×× وعقد اجماع بنی المختار / وآله الشم ذوی الاحساب ×× ینابع الحکمة والصواب
[دنا ۲۷۰/۲؛ مؤلفات الزیدیة ۱۷۰/۱، ۱۷۶]

شرح و حواشی:
۱- انوار الیقین فی امامة امیرالمؤمنین = شرح انوار الیقین؛ علوی، حسن

بن محمد (-۶۷۰)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۴۲

آغاز: برابر

خط: تایپی، کا: حسین عبداللطیف علی الهادی، تا: جمعه ۲۸ ذیحجه ۱۴۱۲ق [بر فراز برگ اول نسخه حاضر نام شرح اشتباهاً نام کتاب انگاشته شده و این عبارت به خط تایپی مشهود است: «ارجوزة انوار الیقین فی امامة امیرالمؤمنین علیه سلام رب العالمین.»؛ ۴۵ص [عکسی ف: ۲-۱۳۰]

● **انوار الیقین فی اخبار الائمة المعصومین** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul yaqīn fī axbār-il a'immat-il ma'ṣūmīn

شریف، محمد تقی بن محمد رضا

šarīf, mohammad taqī ebn-e mohammad rezā

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۲۷

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله و بعد فیقول العبد الذلیل؛

انجام: ان یشک فی توبته و اذ اقام الشک بطل العمل

جزء دوم کتاب «انوار الیقین» است که در آن معجزات علوم و مقام امیر مومنان علی (ع) از کتب مختلف گرداوری شده و نسخه حاضر از انتها ناقص می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ حواشی ۶ برگ اول منقولاتی از «معالم الزلفی» تألیف سید هاشم بحرانی درباره غصب خلافت امیر مومنان و مطالب متفرقه دیگر؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۵۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۴سم [ف: ۲۶-۱۱۴]

● **انوار الیقین فی امامة امیرالمؤمنین = شرح انوار الیقین** / کلام و اعتقادات / عربی

anwār-ul yaqīn fī imāmat-i amīr-il-mu'minīn = š.-u anwār-il yaqīn

علوی، حسن بن محمد، -۶۷۰ قمری

'alavī , hasan-e bn-e mohammad (- 1272)

وابسته به: انوار الیقین = المربعة؛ علوی، حسن بن محمد (-۶۷۰)

شرحی مبسوط بر منظومه (ارجوزة) انوار الیقین در امامت علی بن ابیطالب (ع) و اثبات خلافت بلا فصل و فضایل وی، تألیف و نظم حسن المنصور بالله. در این شرح، وقایع تاریخی و جنگ‌ها و حوادثی که در زندگی آن حضرت رخ داده است در چهار «قسمت» آورده شده است: ۱. اختلاف مردم پس از پیغمبر؛ ۲. شرح اجمالی زندگانی و روش حضرت علی (ع) وخلفاء راشدین؛ ۳. فضایل علی (ع) واین قسمت خود شامل سه «رکن» است: رکن اول: در ادله تفضیل، رکن دوم: در تفصیل ادله و پاسخ از گفته‌های دیگران ، رکن سوم: در حصر امامت در امام حسن و حسین و اولاد آنان؛ ۴. نقض بر اعتراضات و بیان اشتباهات مخالفین. در دیباچه کتاب تصریح گردیده، «انوار الیقین»، تنها نام ارجوزه است و ناظم خود به منظور توضیح مشکلات آن، این شرح مبسوط را بر آن نگاشته است. شیوه این شرح بدین‌گونه است که قسمتی از اشعار منظومه، با افزودن جمله «قولنا فی الاجوزه» نقل و سپس شرح شروع شده است.

آغاز: الحمدلله الذی دلنا علی ذاته بغرائب مصنوعاته فنطق لسان الکفرة معربا عن حالها بعجز العباد کافة عن امثالها بل علموا ان لو تعاونوا و تظاهروا و تعاضدوا و توازروا لما استطاعوا ان یأتو بامثالها ...

[دنا ۲۷۱/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱/۱

آغاز: برابر **انجام:** و هذا حین اتینا علی الفراغ من هذه الارجوزة و شرحها و نحن نسأل الله العظیم ان ینفعنا بها و المسلمین ... الی قوله ... هو کتاب الله عزوجل الفرقان العظیم و نستغفرالله التواب الرحیم

خط: نسخ متوسط، کا: محمد بن عبدالله بن الشیخ عطیه بن عبدالرحمن جزائری، تا: ۱۱۲۷ق؛ برکتیبه برگ اول آمده: «کتاب انوار الیقین فی امامة امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام تصنیف السعید الفاضل الکامل سیف الدین المنصور بالله حسن بن الداعی الی الله تعالی بدرالدین محمد بن یحیی بن یحیی بن الحسن ابن الناصر بن الحسن بن عبدالله بن محمد بن المختار بن الناصر بن الهادی، عفی الله عنهم و عن جمیع المؤمنین»؛ مهر: «محمد علی بن محمد باقر موسوی»؛ کاغذ: ایرانی متوسط و آهار دار و ضخیم، جلد: تیماجی مشکی، ۶۲۲ص (۱-۶۲۲)، ۲۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۱۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فقال لهم مالکم لا تردوا علی اخوانی فقالوا انا معاشر الصدیقین لا نکلم بعد ...

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:انجام؛نسخه قدیمی و نفیس؛وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۲۵۴؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، «عبده الراجی یعقوب» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۱۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴-۳۹۷]

● **انوار الیقین فی فضایل امیرالمؤمنین** / فضایل و مناقب / عربی

anwār-ul yaqīn fī faḍāyil-i amīr-il-mu'minīn

در منابع در دسترس از این کتاب نشانی به دست نیامد. در الذریعه (۴۴۸/۲) از «انوار الیقین» در اثبات امامت امیرالمؤمنین یاد شده، که جز این است. گزیده است، بخش بندی نشده.

[دنا ۲۷۱/۲]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۶

آغاز: بسمله. من کتاب انوار الیقین فی فضایل امیرالمؤمنین ... روینا عن امیرالمؤمنین (ع) قال قال رسول الله (ص) أن الله تعالی جعل لاخی علی فضائل؛ **انجام:** الا یحب امیرالمؤمنین علی.
بی‌کا، تا: ۱۰۷۳–۱۱۱۰ق؛ ۶گ (۴۰پ–۴۵پ) [ف: ۲–۲۳]

● **انواع استعاره** / ادبیات / فارسی
anvā'-e este'āre
فایده‌ای شامل معنای استعاره در لغت و اصطلاح و انواع سه گانه آن: تخییلیه، ترشیحیه و مکنیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۴/۱۵
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی، آهار مهره، جلد: میشن زیتونی ضربی با ترنج و سرترنج و جدولهای گرهی، ۱ص (۱۲۱)، ابعاد متن: ۷/۵×۱۶/۵، اندازه: ۱۲/۳×۲۳/۶سم [ف: ۲۹/۱–۳۱۲]

● **انواع الاعداد** / ریاضیات / عربی
anwā'-ul a'dād
قبیصی، عبدالعزیز بن عثمان، –۳۸۰ ؟ قمری
qabīsī, 'abd-ol-'azīz ebn-e o'smān (- 991)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۱۶–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۱۳گ (۷۶–۸۸) [فیلمها ف: ۱–۴۶۸]

● **انواع الف در عربی** / ادبیات / عربی
anvā'-e alef dar 'arabī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق؛ مصحح، رکابه دار، جزوها ۸ برگی، نام نسخه در برچسب کاغذی عطف جلد: «رسائل در حکمت و فلسفه»؛ خریداری از باقر رقت؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ با یک لایه کاغذی زیتونی رنگ، ضربی با ترنج و سرترنج، درون هر ۴ سرترنج پشت و روی جلد مهر صحاف آمده است: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۱گ (۱ر)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم [ف: ۲۹/۱–۲۰۷]

● **انواع الاملاح** / کیمیا / عربی
anwā'-ul amlāḥ
؟ ابن وحشیه، احمد بن علی، –۲۹۶ قمری
ebn-e vahšīya, ahmad ebn-e 'alī (- 910)
بخشی از نوشته‌های ابن وحشیه درباره انواع آب‌ها و املاح معدنی است که شاید از یکی از کتاب‌های او گزین شده باشد.

در این نوشته از این انواع یاد شده است: صفة ماء الهرام، صفة ماء المثلث، صفة ماء الفاروق، صفة ماء الرزین، صفة ماء المعشر.
[بروکلمان ج۴، ص ۳۱۹–۳۲۳؛ تاریخ نگارش‌های عربی، ج ۴، ص ۳۳۸–۳۳۹؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۵، ص ۶۷–۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۱/۲
آغاز: قد وجدت اوراقاً متفرقة من کتب بعض الحکماء و اظنها لابن وحشیة و عثرت فیها علی مطالب نفیسة احببت ان انقلها الی هذه الوریقات و خلاصتها ان الحکماء احتاجوا فی تطهیر الارکان الثلثة الی الاملاح و تدبیرها لانعدام القوة الحلالة فی الاملاح بالاجماع؛ **انجام:** و هذا احسن تکلیسات الرزین و الاجساد تحلیلها بالتشیع التام و تکلیسها بالانفاس و الاملاح و الافضل فی تطهیر الانفاس و تقریرها
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: حسینعلی محفوظ، مهر ۱۳۷۰؛ جلد: روغنی سیاه عطف کرباس، (۶ر)، ۲۰–۲۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۰–۹۶]

● **انواع بانک فرنگستان** / اقتصاد / فارسی
anvā'-e bānk-e farangestān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۱/۳۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲ص (۱۳۴۷–۱۳۴۸) [مختصر ف: ۹۲]

● **انواع البدیع فی آیة «الله ولی الذین آمنوا»** / بلاغت / عربی
anwā'-ul badī' fī āyat-i «al-lāh-u walī-yul laḏīn-a āmanū»
محلی، محمد بن احمد، ۷۹۱–۸۶۴ قمری
mahallī, mohammad ebn-e ahmad (1390-1460)
یک‌صد و بیست نوع از انواع بدایع که در این آیه به کار رفته، با اختصار گزارش شده و در پایان استفاده‌هایی است از آیه در علم معانی و توحید و اصول فقه و فقه و نحو و سیر و سلوک.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۳/۱
آغاز: الحمدلله الذی تفضل بتولی احبابه و اعرض عمن تولی غیره و أعد له ألیم عذابه و اودع عجائب البلاغة فی الألفاظ الیسیرة من آیات کتابه؛ **انجام:** و التحلی بالاخلاق السنیة وفقنا الله لذلک بکرمه و منه آمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۲پ–۲۱ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶–۱۲۸]

← انواع بسط ≻ جفر

● **انواع بسط** / جفر / فارسی

anvā'-e bast

گفتاری است در علم حروف و اعداد و فوائد آنها این رساله با مقدمه‌ای آغاز می‌شود که در آن انواع بسط عددی و حروفی و خواص و فواید حروف از آبی و هوایی و خاکی و آتشی تشریح شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۶۰

آغاز: بسمله، در بیان اصطلاحات که دانستن آن در این کتاب از جمله ضروریاتست و این اصطلاحات را انوانع البسط خوانند. اول بسط عددیست و ان بر دو نوع است یکی در بسط حروف و یکی در ترکیب و هر دو نوع؛ **انجام:** اما بسط تضاعف بجهة ازدیاد علم و حکمت و ترکیب و غله کردن بر اعداد یافتن قوت و استیلاء و صدق و رسوخ ما لا کلام دارد طریق تکمیلش چنانست که در اعمال سابق گذشت

خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای ۱۸۳ جدول و اشکال مختلف که در آنها اعداد نوشته شده؛ کاغذ: سپاهانی دولت آبادی، جلد: شمیز، ۸۶گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۵-۲۴۳]

● **انواع البسط** / جفر / فارسی

anvā'-ol bast

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۵۲ ض

مشتمل بر ۷ مقدمه و خاتمه؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **انواع التغلیب** / نحو / عربی

anwā'-ut taġlīb

خادمی، احمد بن مفتی، ق۱۳

xādemī, ahmad ebn-e moftī (- 13c)

یکی از قواعد ادبی قاعده تغلیب است که اگر دو چیز متخالف با یکدیگر جمع شدند و خواستیم آنها را صیغه تثنیه بسازیم با چه قاعده‌ای بسازیم، در این رساله دوازده «وجه» برای این موضوع بیان می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۷/۳

آغاز: یا غالباً غیر مغلوب و یا کاشف الهموم و الکروب اسألك الغلبة علی النفس مع سترالعیوب؛ **انجام:** و نکتة الخاصة الاشارة الی العلاقة المعتبرة و المناسبة المعتمدة بینهما فاحفظه ینفعك فی الموارد الکثیرة.

خط: نسخ و نستعلیق و رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: دورو تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۹۰ر-۹۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۷-۲۲۸]

● **انواع الجراحات الواردة علی الرأس** / طب / عربی

anwā'-ul jirāḥāt-il wārida 'ala-r ra's

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۳۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق، ۱گ (۲۰۶ر) [مختصر ف: ۹۲]

● **انواع الحقیقة و المجاز** / معانی بیان / عربی

anwā'-ul ḥaqīqa wa-l majāz

اهداء به: سلطان عبدالحمید خان عثمانی

مؤلف به درستی شناخته نشد ولی در دیباچه خود را حافظ القرآن ولی الدین معرفی کرده و این رساله را به سلطان عبدالحمید خان عثمانی اهدا نمود است. نویسنده حقیقت را به حقیقت لغوی، عقلی و عرفی و مجاز را نیز به سه قسم مفرد، مرکب و مجاز عقلی تقسیم و به آرای سکاکی، خطیب دمشق و صاحب کشاف از علمای سلف هم اشاره نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۱۰

آغاز: بسمله، لا نحصین بثناء علی الله العزیز الحمید انه هو یبدئ و یعید؛ **انجام:** فالملابسة فی هذا المثال من حیث السببیة فللفعل ملابسات شتی فان اردت تفصیله فارجع الی کتب المعانی.

خط: نسخ، کا: حافظ علی، تا: ۱۱۸۹ق؛ محشی؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، دی ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج، ۳ ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۵-۱۸]

● **انواع حیوانات و آداب صید و ذبح و کیفیت آن (رساله در)** / فقه / فارسی

anvā'-e heyvānāt va ādāb-e seyd va zebh va keyfīyat-e ān (r. dar)

قمی، محمد بن محمد رضا

qomī, mohammad ebn-e mohammad rezā

مقدمه در بیان انواع حیوانات بری و بحری و حلیت و حرمت آنها در شش «فصل»، ابواب در بیان صید و احوال متعلق به آن، تذکیه حیوانی که رام است و خاتمه در مسائلی که متعلق به ذبح و نحر است.

آغاز: سپاس مر لطیفی را که دلهای عاشقان صید دام مکرمت او است و ستایش مرکریمی را که جان‌های مخلصان کشته تیغ محبت او است و رحمت بی حد و ثنای بی عد

انجام: و اگرنبخشده و نفروشد یا بفروشد و قادر بر خریدن آن نباشد از او به زور بستاند و به قدر ضرورت بخورد و اگر کار به مضایقه و قتال کشد و صاحب آن چیز کشته شود بر مضطر هیچ جرمی نباشد

[فهرستواره منزوی ۳۷۸۶/۵]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۷۶۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن یحیی نوری، تا: ربیع الاول ۱۱۱۸ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، عطف گالینگور، ۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۲۶]

● **انواع خواب = اویخور رساله سی** / آداب و سنن / ترکی
anvā'-e xāb = oyxor r. sī

رساله ی کوتاهی در انواع دوازده‌گانه خواب انسان است که مؤلف پس ذکر انواع و اوقات آن به شرح هر یک به اختصار پرداخته است. اسامی این خواب‌ها چنین است: ۱. سنت، ۲. بدعت، ۳. جنون، ۴. غلفت، ۵. عقوبت، ۶. عادت، ۷. ندامت، ۸ فقر، ۹. غرامت، ۱۰. راحت، ۱۱. عبادت، ۱۲.کرامت. باید افزود که در فهرست‌های در دسترس و منابع نشانی از این اثر یافت نگردید.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۰/۶ کر
آغاز: اویخو اون ایکی نوع اوزره در بری سنت و بری بدعت در و بری جنون در و بری جنون در و بری غفلتدر و بری عقوبتدر و بری عادتدر و بری ندامت در و بری فقر در و بری غرامتدر و بری راحتدر و بری عبادتدر و بری کرامتدر؛ **انجام:** کرامت اویخوسی اولدر که حق تعالی نک قواللری سجده ... اویویه لر الله تعالی ... ایدوب فرشته لرینه ایدر که گوردک بنم قولی می ... بنم خدمتمده و جانی قبضه قدر تیمده در؛ تم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ ۴۷پ فایده‌ای شامل چند دعا برای رفع برخی بیماری‌ها آمده که در سال ۱۲۵۹ق کتابت گردیده؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک، ۱گ (۴۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲/۴۰-۱۵۷]

● **انواع دوستی** / اخلاق / فارسی
anvā'-e dūstī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۱۲۱
خط: نستعلیق، کا: محمد طاهر ارسنجانی، تا: ۲۰ صفر ۱۱۰۴ق؛ ۱ص (۲۳۹) [مختصر ف: ۹۲]

● **انواع الرمد و اعلال العین** / طب / عربی
anwā'-ur ramad wa a'lāl-ul 'ayn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۴۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۵ق، ۴گ (۲۰۷پ- ۲۱۱ر) [مختصر ف: ۹۲]

● **انواع زهرها و معالجه هر یک** / طب / فارسی
anvā'-e zahr-hā va mo'āleje-ye har yek

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۳۰
آغاز: این رساله مشتمل است بر چند فصل
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن ضربی قرمز، پشت معرق قدیمی، ۲۹ص (۳۱۹-۳۴۸) هامش، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۷سم [ف: ۵-۴۳]

● **انواع السبت** / عربی
anwā'-us sabt

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۱۶
کا: محمد عیسی، تا: ۱۳۳۸ق [رایانه]

● **انواع صناعت** / صنعت / فارسی
anvā'-e sanā'at

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۷۸
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۲۸گ، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۸سم [رایانه]

● **انواع عقود فارسی** / فقه / فارسی
anvā'-e 'oqūd-e fārsī

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۹۰/۶
آغاز: بسمله مقدمه بدانکه عقد عبارتست از صیغه شرعی که محتاج باشد به دو طرف
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد زکی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۳گ (۳۷-۳۹)، ۲۱ سطر (۸×۱۲) [ف: ۴-۱۲۷۵]

● **انواع علوم** / چند دانشی / فارسی
anvā'-e 'olūm

باید در بیست و هفت «باب» باشد چنانکه در دیباچه آمده است: ۱. طب؛ ۲. تداوی اطفال؛ ۵. خواص اعضای انسان و وحوش و طیور؛ ۶. شناختن سنگ‌ها و خواص آن؛ ۷. شناختن جواهر؛ ۱۲. تعبیر خواب؛ ۱۳. ساختن تراکیب؛ ۱۴. شناختن ادویه و اشجار و خواص آن؛ ۱۸. دیدن ماه‌ها؛ ۱۹. هر ماه بچه باید نگریست؛ ۲۲. زنان و شناختن آنها؛ ۲۳. پندیات بزرگان دین و سخنان دلفریب ایشان؛ ۲۴. وجع اعضای آدمی؛ ۲۷. علم خضاب که موی را رنگ کنند. ولی مطالب درهم و پس و پیش است گرچه همه این موضوعات جسته گریخته در آن هست و بیشتر آمیخته با افسانه و افسون است. در این مجموعه این مطالب هم هست که

شاید از همین رساله باشد: منافع روزنامه یا احکام بیمار شدن در روزهای هفته به روایت از علی؛ مقالت در معرفت بیماری و علاج آن؛ مقالت در ساختن زهرها؛ مقالت در علاج زهر مار؛ مقالت اندر ساختن تراکیب و مفرح یاقوتی حکیم شاه ابومحمد شیرازی برای شاه عباس؛ نسخه فلونیا از خان احمد گیلانی و نسخ دیگر، نسخه افیون حکیم عمادالدین محمود و فلونیای او، فلونیای حکیم ابوالفتح و حکیم کوچک، حب افیون و بدل افیون حکیم عمادالدین محمود شیرازی و نسخه‌های دیگر.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۶/۱

آغاز: سپاس و ستایش پادشاهی را که ملکش بی زوال است و مملکت او بی انتقال است ... اما بعد ازین رساله ایست مشتمل به بعضی علوم به بیست و هفت باب؛ **انجام:** و آخر بشهادت از دنیا برود باذن الله تعالی

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: ۱۶ رمضان ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۳ص (۱-۲۷۳)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۹-۱۴۳۹]

● **الانواع المد** / شعر، تجوید / عربی

anwā'-ul madd

رسعنی، عبدالرزاق بن رزق الله، ۵۸۹-۶۶۱ ؟ قمری

ras'anī, 'abd-or-razzāq ebn-e rezq-ol-lāh (1194-1263)

منظومه‌ای است رائیه در چند بیت، در بیان اقسام مدها.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶۳/۱۴

خط:نسخ، کا: محمد بن سالم بن محمد بن سالم بن سعید بن عمر عذری عوسجی بلداً و شافعی مذهباً، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولادار، ۱۳۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶سم [ف: ۳۵-۱۷۳]

● **انواع الموت فی التصوف** / عرفان و تصوف / عربی

anwā'-ul mawt fi-t taṣawwuf

بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، -۸۵۸ قمری

bastāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)

در یک «فاتحه» و یک «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۲۳-ف

نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ رمضان۸۳۹ق؛ ۵گ (۲۷۶پ-۲۸۱ر)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۱]

← انواع و خواص حیوان ⟵ خواص الحیوان

● **انواع الوصیة** / فقه / عربی

anwā'-ul waṣīyya

انواع وصیت، با تطبیق مسائل ریاضی آنها در چهار «فصل»: ۱. أن تکون الوصیة بقدر الثلث او أقل؛ ۲. أن تکون اکثر من الثلث و قد اجاز الورثة؛ ۳. أن تکون کذلک و لکنهم لم یجیزوا؛ ۴. أن تکون کذلک و لکن اجاز البعض و رد البعض.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰/۱۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم أن الوصیة أربعة أنواع، النوع الاول أن تکون الوصیة بقدر الثلث؛ **انجام:** أی الذی قبل الوصیة أیضاً فاعط لکل ما أصاب سهم و السلام.

خط:رقعی،کا:حاج محمد،تا:۱۸ رجب؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳گ (۱۵۱ر-۱۵۳ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۲۹۲]

← انوشیروان ⟵ گفتگوی انوشیروان با یونان دستور

● **انوشیروان نامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

anūšīravān-nāme

اثر رضائی، داستان منظوم رفتن خلیفه به قصر انوشیروان و دیدن دخمه و آوردن مؤبد یزدان پرست و خواندن او آنچه در لوح سیمین بنشته بود و پندهای آن لوحه‌ها.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۷۱

آغاز: چو کلکم سر نامه را باز کرد ×× بنام خدا نامه آغاز کرد / بنام خدایی که هستی ازوست ×× جهان را بلندی و پستی ازوست؛ **انجام:** که خواهی چو تاریخ این داستان ×× بجو دور عدل انوشیروان / بنوعی دگر نیز هم گفته شد ×× بهر بیت از آن گوهری سفته شد/ که شد این حکایت ز روی ضمیر ×× مکمل ز اقبال طبع منیر / بتاریخ هجرت در این کهنه دشت ×× به ... نهصد و سی و هشت

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۰؛ با یک سرلوح لاجوردین و زرین، مجدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میشن یشمی لایی،۲۹گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۴سم [ف: ۲-۴۳]

● **انوشیروان نامه** / داستان / فارسی

anūšīravān-nāme

سرگذشت انوشیروان است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۱۷

آغاز: بنام خداوند خورشید و ماه ×× که دل را بهوش و خرد داد راه / خداوند هستی و هم راستی ×× نخواهد ز تو کژی و کاستی ... در آن آمده: گفتار اندر جهانداری کسری گوید: کنون عدل کسری ز پیش آوریم ×× ز دفتر بگفتار خویش آوریم؛ **انجام:** دار کردن مزدک را بحکم قباد و مؤبد و نوشیروان ... سپردن قباد پارس را بنوشین روان ... بر آن انجمن نامه بر خواندند ×× ولی

عهد را شاد بنشاندند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ابره پارچه عطف تیماج، ۳۶۵گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۹)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱۵-۴۰۸۷]

● **انوشیروان و زنجیر عدل** / شعر / فارسی

anūšīravān va zanjīr-e ʻadl

منظومه ای در ۶۴ بیت: انوشیروان در برگشت از شکار، به زنی خوب صورت برخورده، به چشمان او دل می‌بازد. نزد زن می‌رود، عشقش را عرضه می‌کند، زن یک شب مهلت می‌خواهد، سپس چشمان خود را در آورده در طبق به شاه می‌دهد: بگفتا ترا بود چشمت بر این ×× من از چشم بگذشتم اکنون ببین. انوشیروان پند گرفته به عدل گرویده، زنجیر عدل بر پا می‌سازد. داستانی در همین زمینه ولی به نثر، در مرکز تحقیقات اسلام آباد گنج بخش نگاه‌داری می‌شود، که در فهرست به نام «داستان زن دلیر» (مشترک ۱۱۲۶۰/۶) نشان داده شده است.

آغاز: شنیدم که روزی انوشیروان ×× شدی با حشم سوی صحرا روان / به همره فراوان بسی یوز و باز ×× بسی صید گردش، به صد عز و ناز

انجام: خدایا به حق ده و دو امام ×× به حق شفیعان روز قیام / رسان مهدی صاحب العصر را ×× بر آرد (از) زمین کفر این دهرا

[فهرستواره منزوی ۲۴۴/۱۰]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۷۱۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ -۱۲۶۴ق، ۲گ (۳۴ر- ۳۵پ) [ف: ۲-۲۴]

← انولوطیقا الثانی ⩾ انالوطیقا الثانی

← انهاء ⩾ اجازة لبهاء الدین محمد الجیلی

← انهار اربعه ⩾ ذوقیات

● **انهار اربعه** / عرفان و تصوف / فارسی

anhār-e arbaʻe

مجددی، احمد سعید، -۱۲۷۷ قمری

mojaddedī, ahmad saʻīd (- 1861)

به‌درخواست: حاج علاء الدین احمد

رساله‌ای است در مراقبت و اشغال و اذکاری که در خاندان مجدد الف ثانی (-۱۰۳۴ق/۱۶۲۴م) به کار می‌رفت و سلاسل اربعه مشهوره، در ۴ «نهر»: ۱. بیان اشغال و اذکار و مراقبات طریقه مجددیه، ۲. اذکار و اشغال مشایخ جیلانی، اشغال و اذکار چشتیان، ۴. مصطلحات طریقه نقشبندیه. (احمد منزوی)

آغاز: حمد بیحد مر خدای بیهمتا را جل جلاله و عم نواله و صلوات بیعد نثار ... و بعد بنده لاشیئ بدنام کننده درویشان احمد سعید ...

انجام: دفع بلای نازله این است که صورت مثالیه ی آن بلا را ملحوظ ساخته توجه و همت قوی برای دفع آن گمارد به فضل او تالی مندفع خواهد شد. و قس علیه البواقی

[دنا ۲۷۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۰/۷]

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۳۱۴ق؛ ۲۲گ (۲۱۱ر-۲۳۲ر)، اندازه: ۲۰×۱۲/۵سم [مؤید: ۳-۱۴۰]

۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۶

در فهرست آمده: «در سرگذشت مجدد الف ثانی» که نادرست است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکیم بن شیخ عبدالله مردوخی، تا: ذیحجه ۱۳۲۸ق؛ در برگ ۱۴پ تا ۱۵پ اشعار از شاه نعمت الله و دستوری برای قضاء حوائج و اشعاری فارسی در تصوف و بیتی از منصور حلاج و اشعار عربی در توبه و اذکار و روایتی از علی (ع) در علائم مؤمن و یادداشتی از نفحات در طریقه توجه طائفه علانیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی عطف میشن، ۱۴گ (۳۱ر-۴۴ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۰۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۷۰/۱

آغاز: دعای و با یان است قوس الاعزم سیدا بهر خدا که واسطة المصطفی و المرتضی فهدا النساء که واسطه بهر حسن ... حسین کربلا یا قوس الاغرم سیدا بهر و با واسطه ... دعای چیچک اول هفت بار سوره فاتحه را بر هفت مویز سیاه بخواند و بعد از آن هفت بار این دعا را بر هفت مویز سیاه بخواند؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی نیم سوخت با ترنج و سرترنج و مجدول و ضربی، عطف ساغری به رنگ سبز، ۵۰گ (۱پ-۵۰)، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۴-۱۰۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۸۵ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **انهار الاسرار = شرح بوستان** / ادبیات / فارسی

anhār-ol asrār = š.-e būstān

حسینی چشتی، علیم الله

hoseynī-ye čaštī, ʻalīm-ol-lāh

[دنا ۲۷۲/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۳/۳

آغاز: حمد خداوندی را که در بوستان جان انهار اسرار جاری

ساخته ... اما بعد فیقول العبد المرتجی بفضل الله ... از بسکه کتاب بوستان سر دفتر نکته طرازی؛ **انجام:** کسی که در علم الهی ذلیل و خوار باشد هیچگاه عزیز و ارجمند نبود و مؤید این است انچه در تفسیر عمدة المعانی گفته است و کان من الکافرین ای فی حکم اللهو سابق علمه و هکذا قال البیضاوی

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه تیماج، ۹گ (۷۳پ-۸۲پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۸-۲۰۴]

● **أنهار الجنان** / حدیث / فارسی

anhār-ol jenān

محلاتی، محمد ربیع بن محمد طالب، -۱۰۹۷ قمری

mahallātī, mohammad rabī' ebn-e mohammad tāleb (- 1686)

اهدا به: میرزا ابوطالب حسینی رضوی

تاریخ تألیف: ۸ ربیع الثانی ۱۰۹۶ق

چهل حدیث است که مؤلف جمع‌آوری نموده و هر ده حدیث را در یک نهر قرار داده، شامل چهار «نهر» و یک «خاتمه»: نهر ۱. فضایل حضرت علی (ع)؛ ۲. فضایل زیارت پیامبر و ائمه معصومین (ع)؛ ۳. تحسین فقر و قناعت و مذمت دنیا؛ ۴. احادیث متفرقه که از پیامبر (ص) سؤال شده است؛ خاتمه در علائم آخرالزمان، همراه با اشعار و مطالبی از مؤلف.

[دنا ۲۷۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۱/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲۵

آغاز: فی أحسن تقویم بر افراشت قادری که بلبل زبان را در قفس دهان؛ **انجام:** و در عقبی با آباء و اجداد طیبین و طاهرینش همنشین گرداند بحرمت محمد و آله المعصومین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (برگ آغاز)؛ مهر: «لا إله إلا الله الملک الحق المبین أبو تراب حسین الموسوی ۱۳۱۱» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا؛ ۶۵گ، ۹ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف:۲۹-۱۷۹]

● **الانهار اللاهوتیة فی حیاض الناسوتیة** / تاریخ پیامبران / فارسی

anhār-ul lāhūtīya fī ḥiyāḍ-in nāsūtīya

یزدی، احمد بن حسن، -۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

این کتاب در تاریخ انبیاء (ع) است. از این کتاب سه نسخه معرفی شده که هر سه آن را به خط مؤلف دانسته‌اند. نسخه گوهرشاد تصریح کرده که جلد اول است و نسخه مرعشی جلد دوم دانسته ولی نسخه مجلس می‌رساند که احتمالاً جلد اول باشد گرچه سرآغازی متفاوت با گوهرشاد دارد. در نسخه گوهرشاد که جلد اول دانسته شده دارای یازده «نهر» است و نسخه مرعشی دارای ۲۰ «نهر» است. در آن از «مسکن الشجون» جزائری (- ۱۱۱۲ق) و «محرق القلوب» ملا مهدی نراقی (- ۱۲۰۹ق) یاد کرده است، مشتمل بر دو جلد: جلد اول در یک «مقدمه» و یازده «نهر»: مقدمه در فهرست مطالب؛ نهر ۱. احوالات حضرت آدم (ع)، در بیست و پنج «حوض»؛ ۲. احوال حضرت ادریس (ع)، در چهار «حوض»؛ ۳. حالات حضرت نوح (ع)، در دوازده «حوض»؛ ۴. احوال حضرت هود (ع)، در شش «حوض»؛ ۵. احوال حضرت صالح (ع)، در هفت «حوض»؛ ۶. حالات حضرت ابراهیم و اسماعیل و اسحاق (ع) در سی و یک «حوض»؛ نهر هفتم در احوال حضرت لوط (ع)، در هشت «حوض»؛ ۸. احوال ذوالقرنین (ع)، در ده «حوض»؛ ۹. احوال حضرت یعقوب و یوسف (ع)، در هفتاد و سه «حوض»؛ ۱۰. احوال حضرت ایوب (ع)، در پنج «حوض»؛ ۱۱. حضرت شعیب (ع) در چهار «حوض». جلد دوم کتاب دارای بیست «نهر» است و هر کدام مشتمل بر چند «حوض» ۱. احوالات حضرت موسی و هارون؛ ۲. احوال حزقیل؛ ۳. احوال حضرت اسماعیل و الیاس؛ ۴. احوال الیسع و ذوالکفل؛ ۵. احوال لقمان حکیم؛ ۶. احوال طالوت و جالوت؛ ۷. احوال حضرت داود؛ ۸. احوال اصحاب السبت؛ ۹. احوال حضرت سلیمان بن داود؛ ۱۰. احوال اهل سبا؛ ۱۱. احوال اصحاب رس؛ ۱۲. احوال حضرت یونس؛ ۱۳. احوال حضرت زکریا و یحیی؛ ۱۴. احوال حضرت ارمیا و عزیر و دانیال؛ ۱۵. احوال حضرت مریم و عیسی؛ ۱۶. احوال اصحاب رقیم؛ ۱۷. احوال اصحاب اخدود؛ ۱۸. احوال جرجیس و خالد بن سنان؛ ۱۹. احوال سایر انبیا (ع)؛ ۲۰. احوال پادشاهان. در مقدمه کتاب فهرست کتاب‌هایی را که پیش از این تألیف کرده داده است.

[دنا ۲۷۲/۲]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶

آغاز: بسمله یا من تحیرت فی اشعة انواره افهام الموحدین ... و بعد چنین گوید بنده آثم ... تراب اقدام سلسله علیه واعظین و ذاکرین شهیر بمحمد حسن واعظ ... و جهد وافی کرده بعدد ایام سال سیصد و شصت و شش مجلس جمع کردم در احوال انبیاء (ع) و ختم هر مجلس را بمصیبت خامس آل عبا کردم تا از برای اهل خبر از واعظین و ذاکرین مفید بسیار و با فایده و بی زحمت بوده باشد ...

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۵۰گ، ۲۹ سطر (۱۳/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: ۱-۱۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹

آغاز: الحمدلله الذی انزل کلاماً الهیا؛ **انجام:** ورقاء ذات تعزز و ترفع.

شامل احوال آدم و ادریس و نوح و هود و صالح و ابراهیم و لوط

و یوسف و ایوب و شعیب است؛ خط: نسخ متوسط، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ظاهراً نسخه به خط مؤلف است زیرا که در حواشی به همان خط متن الحاقات و اصلاحاتی هست؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن یشمی، (۴۱۵)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۶–۲۲۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۰۷

آغاز: اللهم انا نتوسل الیک یا أسرع الحاسبین و یا اکرم الاکرمین و یا أحکم الحاکمین ... أما مقدمه در مطالب مندرجه در انهار است؛ **انجام:** فقال من کذب علی متعمداً فلیتبوء مقعده من النار و انما یأتیک بالحدیث أربعة رجال لیس لهم خامس و ذکرهم

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در حاشیه افزودگی دارد؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۸–۱۸۰]

● **انیس الابرار** / اخلاق / فارسی

anīs-ol abrār

یزدی، عبدالحسین بن علی

yazdī, ‘abd-ol-hoseyn ebn-e ‘alī

تاریخ تألیف: ۱۲۳۲ق

از ملا عبدالحسین اضعف یزدی در سه مجلد.

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد چنین گوید ... ابن علی یزدی؛ عبدالحسین ... که این رساله‌ای است در بیان مواعظ و حکایات

[دنا ۲۷۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۴/۶]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۳۷

آغاز: برابر

جلد دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج آبی مقوایی ضربی، ۱۸۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳–۲۱۶]

● **انیس الابرار فی مباحث الجنة و النار** / کلام و اعتقادات / عربی

anīs-ul abrār fī mabaḥiṯ-il janna wa-n nār

جیلانی، محمد باقر

jīlānī, mohammad bāqer

نویسنده پس از حمد خدا و نعت پیغمبر و آل او می‌گوید چون در دست غافلان از عامه و خاصه آیات کتاب الله و احادیث سید مرسلین و ائمه طاهرین را دیدم و باز دیدم آنها که چگونه بر اثر اهواء تاویل و تفسیر می‌شود و جاهلان مقلد نیز چگونه مقلد نیز چگونه از روی این تأویلات و تفسیرات کتب ضاله می‌پردازند بر آن شدم که به جهت فرار از این مزخرفات و رفع عطشان این کتاب را بپردازم. نظرم آوردن آیات دال بر مباحث جنه و ناراست و سپس اخبار مربوط به این قسمت. او سپس به تفصیل از معنی جنت و اینکه جنت چیست و مسائل راجع به آن چیست سخن می‌گوید.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳/۲

آغاز: بسمله و به نستعین، این رتبة الانسان الذی بدء خلقه من طین.؛ **انجام:** و الف الف الف آدم انت علی آخر تلک العوالم و اولئک الادمین تم کتاب الانیس الابرار فی مباحث الجنة و النار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوایی، رویه کاغذی، عطف تیماج، ۱۴۱ص (۱۲۰–۲۶۱)، ۲۳ سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱۰–۱۲۱]

● **انیس الأحباء** / تراجم / فارسی

anīs-ul aḥibbā’

لکهنوی، موهن لعل انیس، قرن ۱۲ق

lakhanvī, mowhan la‘l anīs

تاریخ تألیف: ۱۱۹۶ق یا ۱۲۰۳ق

شرح حال و نمونه اشعار پنجاه تن از شعرای فارسی سرای هند در قرن دوازدهم هجری، از شاعری که «انیس» تخلص می‌کرده که از اهالی لکنهو بوده، بنا بر شرحی که خود وی در مقدمه این کتاب نوشته، بر حسب خواست رای ستیلاس تذکره‌ای در شرح حال و آثار شعرای معاصر نظیر تذکره حزین بایستی نگارش دهد و خود وی پیش از این بدین خیال بوده و برای اطاعت و فرمانبرداری از امیر نامبرده این تذکره را که آن را «انیس الاحبا» نامیده در شرح حال و آثار محمد فاخر مکین تخلص و شاگردان وی نوشته است. در کتب سیر و تذکره‌ها بەنام و شرح حالی از این انیس دیده نمی‌شود، از دیباچه این تذکره برمی‌آید که پیش از این تألیف، انیس دیوان خود را مرتب نموده و از اینکه نام خود را در آخر شاگردان هندوی مکین ذکر نموده معلوم می‌شود که مسلمان نبوده ولی دیباچه این تذکره را به روش مسلمانان به مدح حضرت خیر البشر موشح نموده و این رویه را سایر ادباء هند و نیز معمول داشته‌اند و بیش از پنجاه سال از عمر او گذشته به تألیف این تذکره پرداخته و از تاریخ نسخه کتابخانه مجلس و مندرجات تذکره که به دست آمد که به سال ۱۲۰۳ تألیف گردیده است. شاعر نسبت به مکین که جوانی دانشمند و شاعری سخن‌سنج بوده و در سیر و سلوک قدم میزده ارادت می‌ورزیده و اشعاری که از خود درین تذکره گذارده غزلیاتی چند و رباعیاتی است که در اوصاف سر تا پای محبوب انشا نموده است. این تذکره را بدین‌گونه تألیف کرده است: ۱. افتتاح در شرح حال و اشعاری از میرزا عظیما اصفهانی اکسیر تخلص که استاد مکین بوده؛ ۲. فتح الباب در بیان حالات و کلمات و اشعار مکین؛ ۳. فصل در بیان احوال و افکار مستفیدان از آن‌جناب (۳۱ نفر) مسلمان بوده‌اند؛ ۴. فاصله در ذکر احوال و اشعار شاگردانی که از فرقه هنود (۶ نفرند) بوده‌اند؛ ۵. اختتام شامل احوال و اشعار شاگردان مسلمان (۵ نفر) شاگردان مکین؛ ۶. حسن خاتمه

در بیان حالات و آثار شاگردان هندوی (۶ نفرند) شاگردان مکین. این تذکره در حدود ۲۸۰۰ بیت می‌باشد و چنانکه گفته شد شامل شرح حال و آثار پنجاه نفر از معاصرین شعرای هندی در آخر قرن دوازدهم هجری است. (ابن یوسف شیرازی)
آغاز: بسمله ستایش بیحد و نیایش لاتعد سخن آفرینی را که بنغمه کاف و نون چندین زمزمه گوناگون بر آورده.
[دنا ۲۷۳/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳
آغاز: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: سید علی، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۹۲گ، ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۳-۱۳۵]
۲. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۲۶
بی‌کا، تا: ۱۳۲۲ق؛ از روی نسخه مجلس شورای ملی استنساخ شده [نشریه: ۷-۶۸۷]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** اکنون وقت خموشی رسید خامه زبان بکام کشید گفتگو بانجام آمد، الهی بحسن قبول انجام.
احتمالاً همان نسخه بالا؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۲/۷/۳۰ش؛ از روی نسخه‌ای که به خط سید علی و به‌تاریخ ۱۹ ذیحجه ۱۲۰۳ نوشته شده بود، یادداشت سعید نفیسی و فهرست نام شاعران؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۳-۲۴]

● انیس الاخیار فی مشکلات الاخبار / شرح حدیث، اخلاق / فارسی

anīs-ul axyār fī muškilāt-il axbār

حسینی، محمد حسین بن محمد علی، ق۱۳ قمری

hoseynī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad ʻalī (-19c)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۲۵ق
مختصری است از کتاب «جلیس الابرار» مؤلف در بیان و شرح مشکلات برخی از روایات نبوی و همچنین حل معضلات جمله‌ای از سؤالات و الفاظ، از قبیل «من عرف الحق لم یعبد الحق» و پرسش‌های کوفی از حضرت علی(ع) درباره طول و عرض کوکب و دیگر مسائل دارای ۱ «مقدمه» و ۸ «فصل». برخی از مطالب به نظم فارسی است.
آغاز: بسمله. الحمدلله و کفی ... اما بعد بدانکه چون این مجموعه مختصره مشتمل است بر مطالب چندی که سهولت استخراج از او محتاج بفهرست است، لهذا از برای او فهرستی قلمی میشود. بسمله. الحمدلله الذی وفقنا لفهم احادیث رسوله ... اما بعد این مجموعه را ... محمد حسین بن محمد علی الحسینی ... در بیان بعضی از مشکلات روایات از کتاب جلیس الابرار که در حل مشکلات بسیار بالفاظ عربیه تألیف نموده و هنوز تمامی او از سواد ببیاض نقل نشده ... استخراج نموده بفارسی ترتیب داده است و او را انیس الاخیار نام نهاده و مرتب ساخته بر یک مقدمه و هشت فصل ...
انجام: و گاه گاهی در مظان اجابت دعوات این محتاج به عفو قاضی الحاجات را بدعائی خیر یاد و شاد نمایند.
[دنا ۲۷۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۴/۶ (۱ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** نمقه مؤلفه محمد حسین الحسینی. و واقع شد فراغ از آن بید مؤلفش سید محمد حسین بن سید محمد علی الحسینی در اوایل روز یک‌شنبه بیست و دوم شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۲۵ ... در بلده لکهنو وله الحمد اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۲۵ق، جا: لکنهو؛ فهرست مطالب با رموزی که در خود رساله در هامش آمده است در آغاز پیش از خود رساله با یک دیباچه دیگری هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۸۱گ، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۵۷۱]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا نام بخش متخلص به قاسم، تا: ۱۲۲۵ق؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد پرطاووسی، ۴۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۸]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله کربلائی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ رجب ۱۲۲۶ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا، ۷۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۴-۹۷]
۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۵۳۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من کلامه لا یشبع المؤمن دون جاره تمت ترجمة هذه الاربعین ...
بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی کاغذ قهوه‌ای عطف تیماج نارنجی، ۱۴ سطر (۱۴×۲۲/۵)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۳-۹۸۳]

● انیس الادباء و سمیر السعداء / گوناگون / عربی

anīs-ul udabā’ wa samīr-us su‘adā’

نظام العلماء، محمد رفیع بن علی اصغر، ۱۲۵۰-۱۳۲۶ قمری

nezām-ol-‘olamā’, mohammad rafī‘ ebn-e ‘alī asqar (1835-1908)

مطالب متفرقه ادبی و اخلاقی و فلسفی و دینی است بدون فصل بندی خاص.
چاپ: تبریز، سنگی، ۱۳۱۵ق، خشتی، ۴۶۶+۹صص (صص۱-۴۶۶ و ۴۸۱-۴۹۰)
[دنا ۲۷۳/۲؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۵۹۰]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۵۷
آغاز: هذا کتاب انیس الادباء و سمیر السعداء، بسم الله الرحمن الرحیم، الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین؛ **انجام:** بدیهیست که حرکت دست کاتبان حرکت دست مرتعش نیست، مثنوی: اینکه گوئی این کنم یا آن کنم ×× این دلیل اختیار است ای صنم. انتهی.
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ دارای یادداشت‌های زیادی که اغلب آنها از خود مؤلف است از جمله دو یادداشت: «بتاریخ یوم سه‌شنبه ۱۷ شهر جمادی الاول من شهور هزار و سیصد و پنج هجری که اینمطلب را کاتب الحروف الطاطبائی مینویسد بعید نوروز و تحویل سال خیریت دلیل سچقان ئیل که هفتم ماه رجب المرجب است چهل و سه روز میماند و اول چله کوچک زمستان است هوای دارالسلطنه تبریز در کمال اعتدال و صفاست در اطاق پنجره‌ها را بالا کشیده بی اذیت سرما نشسته ایم آفتاب چندان اثر دارد که نمیتوان ده دقیقه روی آفتاب نشست تا بحال زمستان تبریز این قسم بخاطرم نمی‌آید خداوند آخرش را خیر فرماید که بزراعت و اشجار و آبها آفتی و ضرری و نقصانی نرسد، منه و «کاتب الحروف محمد رفیع طباطبائی گوید ... الخ» و «این مجلد از جمله کتبی است که بعد از رفتن حقیر بدار الخلافه و ارتحال از تبریز محنت انگیز بعضی اشرار و فجار بغارت برده بودند بعد از چندی شخصی آورده گفت: مرتکب همسایه من بود بمرض صعب دچار شده وصیت کرد این کتاب را بداعی رد نموده و حلیت برای او بخواهد و گفته بود اسم فلانی را چند جا حک کرده ام باین مرض بد مبتلا شدم که از مرگ بدتر است العیاذ بالله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، ۲۳۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱-۱۱۵]

● **انیس الارواح** / موسیقی / فارسی

anīs-ol arvāh

اهداء به: شاه عباس صفوی
در موسیقی در یک «مطلع» و سه «مقصد» و یک «خاتمه». در دیباچه برای براعت استهلال اصطلاحات موسیقی را به کار برده است. نسخه زیر فقط دیباچه کتاب را در بردارد که بندهای جدا جدا است و منشآت ادبی و شعر منثور است و هیچ ربطی به موسیقی ندارد.
آغاز: بلبل ز شاخ سرو به گل بانگ پهلوی ×× می‌گفت دوش درس مقامات معنوی ... آشفتگان قلندرنامه ابدال و شوریدگان صوفیانه حال که مقام شناسان را است، بازار عرفان ...
[دنا ۲۷۳/۲]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴۹۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و گر سد باب حکمت پیش نادان ×× بخوانی آیدش بازیچه در گوش
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۳۶گ (۱پ-۳۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۲۱۷]

● **انیس الاسفار و جلیس الابرار** / حدیث / عربی
anīs-ul asfār wa jalīs-ul abrār

شیرازی، محمد شفیع بن محمد مقیم، ق۱۲ قمری
šīrāzī, mohammad šafī' ebn-e mohammad moqīm (-18c)

تاریخ تألیف: اواخر جمادی الاول ۱۱۱۰ق
جنگی است و او در آغاز می‌نویسد که کافی کلینی را خوانده و از آن برگزیدم و در این جنگ گذارده‌ام، از کتاب العقل تا کتاب العشرة.
آغاز: الحمد لله الذی دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته، قرب من خطرات الظنون و بعد عن ملاحظة العیون
[الذریعه ۴۵۲/۲؛ دنا ۲۷۳/۲]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۹
آغاز: الحمد لله الذی دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسة مخلوقاته، قرب من خطرات الظنون و بعد عن ملاحظة العیون ...
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق، به طلب شیخ اسحاق بن علم الهدی به امر مؤلف در سنه ۱۱۲۰؛ محشی با عبارت «بخط استادی العلامه مولانا عبدالکریم الطبسی رحمه الله کذا بخط المؤلف رحمه الله»، در برگ اول یادداشت شیخ اسحاق با مهر «جمال الدین اسحق» (بیضی)، دارای علامت بلاغ توسط «ابوعلی عبدالله بن صدر الدین محمد» دیده می‌شود که نسخه را به امر مؤلف تصحیح کرده و صورت خط جامع کتاب در آخر منقول می‌باشد؛ تملک: «شیخ عباس قمی» در سال ۱۳۲۸ در سلطان آباد عراق حین رفتن به عتبات، «حاج ملا رفیع ثقة الاسلام گیلانی»، تملکی بدون نام با مهر «المتوکل علی الله عبده عباس» (بیضی) در سال ۱۲۸۸، تملکی بدون نام با مهر «الواثق بالله الغنی عبده نجفقلی» (بیضی)؛ مهر: مالک کتاب (بیضی)، «الراجی محمد محسن القاضی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لبه‌دار، ۱۷۳برگ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۸۳]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۷۱/۴-۵۸۷۷
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ در پایان نسخه پس از این

تاریخ گزیده‌هایی است از «من لایحضره الفقیه و شرح الهیاکل و جفر و کمال الدین و تمام النعمة و کشف الغمة» به نقل از خط نیای خود او و بشارة المصطفی لشیعة المرتضی به خط عبدالله بن صدر شیرازی در ۱۱۱۵ که این یکی را برای او نوشته است و از مشارق الانوار برسی و العقائد الفخریة که در پایان آن شیخ بهائی به کسی با عنوان «الولد الاعز الامجد» در ۱۴ جمادی الاول ۱۰۲۱ اجازه قرائت داده است، همچنین رباعیات فارسی ابوسعید ابوالخیر و دیگران و چند بندی عرفانی، در الذریعه (۲: ۴۵۲) از نسخه شیخ عباس قمی از همین کتاب یاد شده و عبارت آغاز کتاب که در نسخه ما افتاده است هم آمده است، این نسخه را شیخ جمال الدین ابو محمد اسحاق پسر علم الهدی محمد کاشانی (رمضان ۱۰۸۲- روز پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۱۴۷) به دستور مؤلف در ۱۱۲۰ نویسانده و خود وی دارنده آن بوده و خط وی در آغاز آن بوده است، آن را ابو علی عبدالله بن صدرالدین محمد بن شرف الدین ابو علی میرزا محمد ابراهیم بن صدرالدین محمد شیرازی با نسخه نوشته مؤلف به دستور همین شیخ اسحاق مقابله نموده و به خط خود بر این مقابله گواهی داده و از مؤلف به عنوان استاد عارف یاد کرده است، مؤلف نسخه‌ای از الشواهد البربوبیة صدرای شیرازی را از روی خط خود صدرا در ۱۱۵۰ نوشته و در آن آمده که صدرای شیرازی نیای او است (الذریعه ۴: ۲۴۳)، در دو جا خط ابوالقاسم بن محمد زمان تفرشی است مورخ ساعت پنج شب آدینه ۱۵ جمادی الاول ۱۳۳۵ و ۱۳۳۶، با تملک همو به نام ابوالقاسم سحاب تفرشی در ۱۳۴۷ و محمد علی حسینی اصفهانی؛ مهر: «محمد باقر»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، ۱۷۲گ، ۱۹ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۸۰]

● **انیس الاطباء** / طب / فارسی

anīs-ol atebbā'

فارسی، محمد تقی بن محمد، -۹۴۸ قمری

fārsī, mohammad taqī ebn-e mohammad (- 1542)

رساله‌ای مفصل در اصول و قواعد پزشکی که درسه بخش تنظیم شده است: صحیفه اول؛ درطب نظری (شامل ۱۷ قول)؛ و صحیفه دوم: درطب عملی؛ گفتاری در ادویه (بصورت الفبایی). در آن از ۸۶ پزشک گذشته نام برده است.

آغاز: حمد نامحدود قادر حکیمی را سزاوار است که مصور صنعش از ترکیب اجسام متجانفه و کیفیات متضاده هیکل مطبوع انسان را با جنس صورتی تصور نموده و شکر نامعدود مالک الملکی کریم را لایق است ...

[نسخه‌های منزوی ۴۷۷/۱؛ دنا ۲۷۳/۲ ؛ فهرستواره منزوی ۳۲۹۸/۵]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابهل ثمر: سروکوهی گویند وثمرة العرعر وتخم وهل نیز خوانند وخشکست ... ابل: قافله صغار خوانند چون از غلاف بیرون کنند [...] خوانند وغلاف او مثلث شکل باشد ... نسخه ازانتها ناقص وتا مدخل «ابل» از مفرده الفبایی ادویه را در بردارد؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۰؛ افتادگی: وسط و انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۰۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۲۲۶]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۱۰/۱

آغاز: ... ارنب بحری: حیوانی است دریائی کوچک صدفی شکل سرخ رنگ، اگر سر وی بسوزانند خاکستر وی نافع بود جهت داء الثعلب خاصه که با پیه خرس طلا کنند واگر درچشم کشند آن خاکستر جلا دهد؛ **انجام:** یاقوت: ... و خفقانرا سود دارد ودلرا قوت دهد.یشیب: سرد است وخشک اسهال خون را سود دارد ونگاه داشتن ... صاعقه بکند، تمام شد قسم ادویه از کتاب انیس الاطباء.

از ابتدا چند برگ افتاده و تنها بخش ادویه مفرده را دربردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۲۷]

۳. یزد؛ سعیدی، سید ابوالفضل؛ شماره نسخه: ۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ (در پایان قسم ادویه مفرده) با یادداشت ۱۷ جمادی الثانی ۱۱۵۳، عنوان یک دوره طب فارسی است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۵۹]

← انیس الأکیاس فی فضل الاعراض عن الناس ← الامر بالعزلة فی آخر الزمان

● **انیس الامراء** / متفرقه / فارسی

anīs-ol omarā'

حسینی کرمانی، محمد حسین بن جواد، ق۱۳ قمری

hoseynī kermānī, mohammad hoseyn ebn-e javād (-19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه و مرتضی قلی خان

تاریخ تألیف: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۸۷ق

در فن بزدره یا پیشه بازداری.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی نجانا من مباحث العلوم الرسمیة بالمن و الافضال ...

انجام: و در اثبات بیانش ذکر شد قد تم الکتاب المستطاب ... و احباء اهل الزمان.

چاپ: در بمبئی باندازه ربعی در ۱۱۲ ص بچاپ رسیده است.

[الذریعه ۴۵۳/۲؛ دنا ۲۷۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۸۶/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۳۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۸۷ق، محشی؛ جلد: تیماج جگری مجدول، ۸۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۲۹]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۶۴

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۸۷ق [ف: ۳-۱۱]

۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۸۷ق [ف: ۳-۱۱]

● **انیس التائبین** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-ot tā'ebīn

ژنده پیل، احمد بن ابی الحسن، ۴۴۱؟-۵۳۶ قمری

žende-pīl, ahmad ebn-e abe-l-hasan (1050-1142)

به خواهش «یاران دور مانده»؛ در چهل و پنج «باب»: ۱. عقل چیست و عاقل کیست، ۲. معرفت چیست و عارف کیست، ۳. توحید چیست و موحد کیست، ۴. سنی کیست و جمعی کیست، ۵. بیدار کیست و بیداری چیست، ۶. توبه، ۷. اخلاص، ۸ هوا؟، ۹. علم؟، ۱۰. پیر کیست و اقتدار چیست، ۱۱. مرید؟، ۱۲. طلب؟، ۱۳. شریعت و حقیقت، ۱۴. راه؟، ۱۵. یاری چیست و یار کیست، ۱۶. توفیق؟، ۱۷. درویش و صوفی؟، ۱۸. مبتدی و منتهی؟، ۱۹. فرق میان معجره و کرامات، ۲۰. دنیای خاص و دنیای عام، ۲۵. توکل و متوکل، ۳۰. نموده چیست و دیده چیست؟، ۳۵. راه اولیاء و ابدال و مقام ایشان، ۴۰. نیک و بد گفتن، ۴۵. می‌پرسند که پس محققان را اشاراتی کنید. (احمد منزوی).

آغاز: حمد له. صلاة. قال الصدر الامام ... ابونصر احمد ... چون تائبان و یاران ما بسیار گشتند و به هر ناحیتی افتادند ممکن نبود آمدن ایشان ...

چاپ: به کوشش علی فاضل نیمی (تهران، توس: ۱۳۶۸)

[دنا ۲۷۳/۲؛ راهنمای کتاب ۴/۱۰ ص ۳۹۷؛ فرهنگ ایران زمین ۲۴۲/۱۶؛ فهرستواره منزوی ۱۲۲/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۴

آغاز: هم [بر] ین قرار شد امام وقت آن که کار آید باز خواهند ... المراتب قال الصدر ... ابی نصر احمد بن ابی الحسن النامقی ثم الجامی بدان که اصل بر کارها توحید پاک است؛ **انجام:** وزبی ادبی و شومیش دور بدار.

خط: نستعلیق، کا: علاءالدین محمد بن بیرم بن درویش کلان السامانی الحسینی، تا: ۲ رجب ۹۲۸ق، جا: بخارا؛ تملک: علی مورخ ذیقعده ۱۱۹۳؛ کاغذ: کاغذ ترمه، ، جلد: میشن ضربی لبه دار، ۱۶۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۴/۲×۱۷/۴سم [ف: ۲-۴۳]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۹۵/۱۴

بندی از انیس التائبین؛خط:نستعلیق چلیپا،بی‌کا،تا:قرن ۱۲؛ مجدول زر و لاجورد و شنگرف؛ قطع: بیاضی رحلی [نشریه: ۷-۱۳۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۴-ف

نسخه اصل: از روی نسخه‌ای افغانی؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالواحد، تا: پایان محرم ۱۲۴۹ق؛ مجدول شنگرف و لاجورد، با یادداشت محمد اعظم جامی در۳/۳۰(جوزا)/ ۱۳۴۷؛ تملک: آقای خواجه رشید الدین الجامی الاحمدی برادرزاده خلیفه عماد الدین حوض اناس هرات؛ جلد: تیماج روغنی زرین و رنگارنگ، قطع: وزیری [فیلمها ف: ۲-۱۲۲]

● **انیس التائبین** / عرفان و تصوف

anīs-ot tā'ebīn

چوراش، شاه محمود بن میرزا فاضل

čūrāš, šāh mahmūd ebn-e mīrzā fāzel

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۳۱-ف

نسخه اصل: بادلیان Ind inst Pers 45؛ بی‌کا، بی‌تا[فیلمها ف:۲-۱۴]

● **انیس التجار** / فقه / فارسی

anīs-ot tojjār

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸-۱۲۰۹ قمری

narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)

تاریخ تألیف: ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۸۰ق؛ محل تألیف: کاشان

کتابی است فتوایی، در مسایل ابواب تجارت و قرض و مضاربه و شرکت و وکالت و حواله و صلح. مؤلف در ابتدا اخبار راجعه به فضیلت تجارت را به فارسی ترجمه پس ازآن احکام و شرایط و مسائل تجارت را موافق اجتهاد خود ذکر کرده‌اند و این کتاب درحدود ۱۰۰۰۰ بیت است. مرحوم آقا سید محمد کاظم یزدی طباطبائی و حضرت حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی بر این کتاب تعلیقات و حواشی مرقوم و با این دو حاشیه در سال ۱۳۴۹ در تهران چاپ شده است.

آغاز: حمد و سپاس بیحد کریمی را سزا است که از عنایت رحمت بی منتهای گم گشتگان وادی جهالت را بوسیله انوار شرایع محمدیه بشاهراه هدایت رسانید ...

انجام: هرگاه زید بر عمرو ادعای خانه بکند و عمرو منکر باشد جایز است که مصالحه کنند که زید مدت یکسال مثلا ساکن خانه شود.

چاپ: طهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۲۹ق، خشتی، ۲۸۷ص

[الذریعة ۴۵۳/۲؛ دنا ۲۷۴/۲؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۵۹۱]

۱. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۸۵-ج

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ، ۱۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق شکسته،بی‌کا،تا: ۱۲۰۷ق؛ خط و مهر و اجازه مؤلف به محمد امین در پایان؛ اهدایی: سید محمود رکن آبادی؛ کاغذ: آهار مهره اصفهانی، جلد: مقوایی مشکی سوخته عطف تیماج

قرمز، ۱۷۷گ، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۲۳]

۳. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۲۳

خط: نستعلیق زیبا، کا: هادی قزوینی، تا: ۲ شعبان ۱۲۱۶ق، حسب الخواهش برادر ایمانی آقا محمد اصفهانی؛ جلد: مقوایی، ۱۵۲گ، ۱۷ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۲۸]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی کا،تا:شنبه۲ربیع الاول۱۲۲۵ق؛جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۸۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۷۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رحیم پسر محمد، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۳۰ق، جا:مراغه؛کاغذ:اصفهانی زرد و سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۰۴ص (۱-۳۰۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹-۱۱۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: باقر بن محمد حسین محمدآبادی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۳۱ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۲۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۹۷]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۵۴۶

آغاز: برابر

کامل؛ خط: شکسته نستعلیق خوب، کا: محمد اسمعیل بن محمد ابراهیم شیرازی،تا:۱۲۴۵ق،برای حاج غلامحسین کازرونی؛واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی مهره زده، جلد: روغنی (وسط دو ترنج)، ۱۶۰ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۶۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی خلف مرحوم حاجی عبدالمطلب بارفروشی، تا: ۲۶ جمادی الاول ۱۲۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی، ۱۷۶گ (۳پ-۱۷۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۴۰۷]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۹۴-۳۹/۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نسبت به اطفال کراهتی نخواهد بود زیرا که ایشان ملکف نیستند وکراهت در صورتی است که مقاوم نباشد

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ چاپ سنگی است؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱-۵۴۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ دارای حواشی سید محمد کاظم طباطبایی، با رمز «ظم طبا» و دستخط ایشان در ورق اول، مصحح، مقابله شده؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سر ترنج،۱۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۶]

۱۱. مشهد؛ مدرسه میرزا جعفر؛ شماره نسخه: ۳۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۱۶ق، جا: نجف؛ قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۲۷]

۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۴۰

انجام: جایز است مصالحه کند

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی باتیماج مشکی، ۱۵۱گ، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۶۲۰]

۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۱۸۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۴]

۱۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۵۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ جلد: تیماج زرشکی سوخته عطف تیماج مشکی، ۱۲۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [شخصی میبدی: ف: ۲-۱۳۰]

● انیس التوابین / فقه / فارسی

anīs-ot tavvābīn

کاشانی، مولی حافظ، ق۱۰ قمری

kāšānī, mawlā hāfez (- 16c)

الفاظ و صیغه‌های مختلف که در توبه و معاملات و نکاح و جز اینها، به‌کار می‌رود از گفته‌های استاد خود شیخ علی بن عبدالعالی در هشت «باب» گرد آورده است: ۱. معنی توبه؛ ۲. متعه و صیغه آن؛ ۳. طلاق؛ ۴. عقد اجاره؛ ۵. آنچه روی کفن نوشته می‌شود؛ ۶. نماز میت؛ ۷. صیغه مواخاة و قسم و کیفیت استخاره؛ ۸. تشهد و قسم و استخاره. در الذریعة و طبقات اعلام الشیعة احتمال داده مؤلف، همان حافظ زواری باشد که از شاگردان محقق کرکی (- ۹۴۰ق) بوده است.

آغاز: الحمدلله التواب الرحیم الوهاب الکریم.. اما بعد چنین گوید داعی پر اشتباه و محب شاه ولایت پناه ...

[دنا ۲۷۴/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۵/۵

آغاز: واقع شده با ترجمه آن پس بدان تاب الله علیك که توبه را ... باب اول: در بیان توبه و معنی آن در لغت و اصطلاح؛ **انجام:** و این اجمال از تفصیلات مباحث مذکوره حسب الاشارة الکل لله مرقوم گردانند.

شامل باب نخست و دوم می‌باشد (بین باب دوم نیز ناقصی دارد)؛ خط: نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۳۶-۴۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۸-۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳/۴ حاشیه

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس بگوید از روی واجبی که السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قمصر کاشان؛ ۱۱گ (۴۵پ–۵۵پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳–۱۹۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لا اله الا الله تعبداً ورقاً مستنکراً و لا مستکبراً انا عبدک الذلیل الضعیف خائف و مستجیراً

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی لمینه شده، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت، ۱۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳–۹۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مستحب است که درین سجده بگوید ربی آمنت بما کفر ... لا اله الا الله ربنا و رب آبائنا الاولین برحمتک یا ارحم الراحمین.

دارای ۶ باب است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: مهدی بن حسین عاملی، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۱۵گ (۴۱–۵۵)، ۱۸ سطر، اندازه: ۵×۱۲سم [ف: ۳۸–۸۷]

← انیس التوحید ⟵ انس التوحید فی تفسیر آیة العدل و التوحید

● **انیس الجلیس** / عرفان و تصوف / عربی

anīs-ul jalīs

حکایت‌ها و روایت‌هایی است در پند و اندرز و یاد آخرت با عناوین «حکایة لطیفة». گویا کتاب حاضر همان است که در ذیل کشف الظنون (۱۴۸/۱) با عنوان «انیس الجلیس و ندیم الرئیس» تألیف ابن عبدالله القضاعی محمد بن عبدالله (متوفای ۶۵۸ق) معرفی شده است. در فهرست دارالکتب قاهره (فؤاد سید ۸۷/۱) نسخه دیگری از این کتاب معرفی شده و در آن مؤلف، صیداوی ذکر شده است

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۸۴/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا عدوان الا علی الظالمین و صلی الله ... و بعده فقد التمس منی الاخوان و الا صحاب ان رتب لنا کتابا علی سبیل التبرک؛ **انجام:** و نفدت مالنا و لم [یکن] معنا شئ من الدراهم فقعدوا متفکرین معتمین فیا حجبا للفاسق و المجرم یهتم لاجل فسقه و فجوره و زنائه و نفاد خمره و انت یا مسکین تدعی الزاهد

خط: نسخ، کا: حسن بن حاجی مصلح الدین، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی طبله راست مجدول و طبله چپ ترنج با سر با نقش گل لولادار، ۱۳۸گ (۱پ–۱۳۸ر)، ۱۵ سطر [ف: ۳۷–۳۲۷]

● **انیس الحاضر و عدة المسافر** / اخلاق / عربی

anīs-ul ḥāḍir wa ʻiddat-ul musāfir

منتجب، علی بن محمد، -۵۳۶ قمری

montajab, ʻalī ebn-e mohammad (- 1142)

کتابی است مفصل در اخبار و روایت از پیامبر اسلام حضرت علی و دیگران، امثال لطایف، حکایات و غیر آن، در ده «باب»: ۱. احادیث پیامبر؛ ۲. احادیث حضرت علی؛ ۳. کلام علما و حکما؛ ۴. امثال؛ ۵. لطایف و حکایات؛ ۶. اخبار زهاد و صالحین؛ ۷. سیره ملوک؛ ۸. افعال متادبین؛ ۹. آداب مصاحبین؛ ۱۰. حاجات انسان. نامی از این کتاب در منابع موجود یافت نشد. مؤلف صاحب کتاب «تعلقة المشتاق الی ساکنی العراق» نیز می‌باشد.

آغاز: الحمد لله احمده و استعینه و استرشده و استهدیه ... و بعد فقد امر من امره حکم و طاعته غنم ان اجمع له فی هذا الجزو.

[دنا ۲۷۴/۲؛ معجم المؤلفین: ۱۸۳/۷؛ الوافی بالوفیات: ۴۲۲/۲۱؛ ایضاح المکنون: ۲۹۷۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۲۱/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ولای منهم وجد و خلق و الباقی عرض مستغنی عنه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رجب ۷۵۱ق؛ مصحح؛ این نسخه در آغاز با خط اصلی به مؤلف نسبت داده شده؛ در انجام این رساله ۸ برگ شامل اشعاری از امیر خسرو دهلوی، احادیث حضرت علی و حضرت امام صادق اشعاری از زهیر بن ابی سلمی، مجنون، جلال الدین خوارزمی، خواجه نصیر، عضدالدین یزدی، ابن فارض، مهلبی مصری، اندکی از کتاب طرائف و لطایف ثعالبی نیشابوری و اشعاری از کاتب این مجموعه «جلال» به تاریخ دهه نسخت شوال سال ۷۵۱ق آمده که برای مالک مجموعه نگاشته است؛کاغذ: شرقی، ۲۱گ (۸۵–۱۰۵)، ۱۸–۱۹ سطر، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۳۲–۴۴]

● **انیس الحجاج** = **سفرنامه حج** / سفرنامه / فارسی

anīs-ol hojjāj = safar-nāme-ye haj

قزوینی، صفی بن ولی، ق۱۱ قمری

qazvīnī, safī ebn-e valī (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۸ق؛ محل تألیف: بندر سورت

سفرنامه مکه و مدینه است در ۷–۱۰۸۸ در عصر اورنگ زیب بهادر و زینب نساء بیگم، شامل مقدمه و سه «طریق» دارای «مسلک»ها و خاتمه. مؤلف، این رساله را در بندر سورت، پس از بازگشت از مکه و مدینه نگاشته است.

آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد این رساله ایست محتوی بر فواید جزیله و اشارات جلیله که مؤلف حقیر راجی لطف خفی و جلی کریم معین صفی بن ولی ساکن

قزوینی ...
[دنا ۲/۲۷۴؛ فهرستواره ۶۴/۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۱۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** انه اکرم من سئل فجاد و اولی من امل فافاد تمت الرسالة ... ان ینفع بمطالعتها عامة عاز می‌زیارة البیت الحرام و آملی و تقبیل عتبة النی علیه السلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور زرشکی عطف و گوشه تیماج،۱۷گ(۱پ-۱۷پ)،۳۶سطر،اندازه:۱۸×۳۰سم[ف: ۳۱-۱۳۲]

● **انیس الحکماء** / فلسفه / عربی
anīs-ul ḥukamā'
نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸-۱۲۰۹ قمری
narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)
رساله‌ای فلسفی که عمده مباحث فلسفه قدیم را با اختصار در یک «مقدمه» و سه «فن» (منطق، طبیعی، الهی) دارای ابواب و فصول نگاشته و در مقدمه مبادی این فن را آورده است.
[دنا ۲/۲۷۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۲۸
آغاز: الحمدلله مبدء الوجود و مظهر الحقایق و العالم بسریرات الأمور و بواطن الدقایق؛ **انجام:** و هو باطل لایجابه تقدم الجزء علی الکل ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۸۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۲۱]

● **انیس الخواتین** / اخلاق / فارسی
anīs-ol xavātīn
آقا بابا همدانی، محسن، ق۱۳ قمری
āqā bābā hamedānī, mohsen (- 19c)
به دستور: غلامحسین خان سپهدار
جنگی است در طلسم و دعا و سحر و نجوم و ادب، در پنج «باب»: ۱. شرافت انسان؛ ۲. شرافت علم؛ ۳. احتیاج به وجود سلاطین و خوانین؛ ۴. خواص اشیاء؛ ۵. معانی اسماء حسنی.
[دنا ۲/۲۷۴]

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۳۵
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان من الماء و الطین ... اجناس جواهر کلمات طیبه حمد و سپاس؛ **انجام:** سعادت شعار ایشان گردد.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، یک سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی گل و بوته، درون روغنی ساده سرخ، ۱۸۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۵سم [ف: ۳-۲۱۷]

← انیس الذاکرین ⟵ سلاح العابدین و انیس الذاکرین

● **انیس الذاکرین** / عرفان و تصوف، دعا / فارسی
anīs-oz zākerīn
تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴-۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885)
تاریخ تألیف: شنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۲۸۰ق
بیست مناجات از مناجات‌های منظوم ائمه (ع) را انتخاب نموده و با ترجمه فارسی آنها به نثر یا نظم خود آورده است.
آغاز: بهترین ذکری از اذکار در آناء لیل و اطراف نهار سیما در اسحار حمد و مناجات با حضرت داور دادار.
انجام: یا اینکه مراد مالک شدن امر و استقلال بآن است.
[دنا ۲/۲۷۴؛ فهرستواره منزوی ۱۲۳/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۸۳/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: موسی پزشک تنکابنی، تا: ۱۳۴۰ق؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۱۲گ (۶۲پ-۷۳ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۳-۷۰]

● **انیس الذاکرین** / تاریخ معصومین / فارسی
anīs-oz zākerīn
روضه خوان، محمد علی بن علی اکبر، ق۱۴ قمری
rowze-xān, mohammad 'alī ebn-e 'alī akbar (- 20c)
مجالس مختلفی است در فضائل و مناقب و تاریخ اهل بیت (ع) که بدون تنظیم خاصی برای اهل وعظ و منبر جمع‌آوری شده است.

دامغان؛ قمر بنی هاشم (ع)؛ شماره نسخه: ۷۹
آغاز: در مظاهر الانوار حبیب بن مالک از بزرگان عرب بود سلطانی بود مقتدر با چهل هزار عرب برای طواف بیت الله؛ **انجام:** بر اهل بیت نبی جبرئیل دربان بود ×× بکوفه جای تمامی میان زندان بود.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۴ق؛ بعضی ادعیه و خطب به خط مهدی صحاف به سال ۱۳۳۹ نوشته شده، در چند برگ اول فهرست مطالب کتاب آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا، ۲۱۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲۱]

← انیس الزاهدین ⟵ انیس العابدین

● **انیس الزاهدین** / اخلاق / فارسی
anīs-oz zāhedīn
کرمانشاهی، ابوطالب بن میرزا محمد رضا

kermānšāhī, abū-tāleb ebn-e mīrzā mohammad rezā

مجالسی است در بیان برخی از مطالب اخلاقی، در ضمن یک «مقدمه» و چهار «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در بیان سبب قرار دادن کتاب بر این ابواب و خاتمه؛ باب ۱. بیان بی‌اعتباری دنیا و ذکر برخی از آیات و اخبار وارده در این باب؛ ۲. بیان تقوی و مراد از آن؛ ۳. بیان زهد در دنیا و معنی آن؛ ۴. بیان توبه و کیفیت آن؛ خاتمه: در حدیث کسا و آیه تطهیر و نزول آن.

آغاز: الحمدلله الذی خلق الدنیا فجعلها دار فناء و زوال متصرفة بأهلها حالاً بعد حال ...

انجام: به امثال آنچه ذکر شد نوحه و ناله کردند و از آنجا به خانه‌های بی صاحب خود روانه شدند.

[دنا ۲۷۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۴/۶]

یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، مصحح؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۸]

● انیس الزائرین / تاریخ معصومین / فارسی

anīs-oz zā'erīn

هروی، محمد صالح بن محمد رضا، ق۱۲ قمری

heravī, mohammad sāleh-e bn-e mohammad rezā (-18c)

رساله‌ای در بیان فضیلت زیارات حضرات معصومین(ع) و مناقب و معجزات آن بزرگواران و کیفیت وصول به عتبات عالیات که به درخواست جمعی از برادران دینی و محبان صمیمی، از کتب معتبر و احادیث موثق در «مقدمه» و دوازده «زیارت» و «خاتمه» نگاشته است.

آغاز: بسمله، سپاس بی قیاس واجب الوجودی را سزاست و درود نامعدودی را رواست و شکرهای فایق خالقی را لایق است که از مجار جود ... اما بعد چنین گوید اقل الاقلین و اذل الاذلین و تراب اقدام المومنین ... ابن محمد رضا محمد صالح حروی (حرومی) ...

[دنا ۲۷۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۵/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷/۱ سرود

جلد اول، دارای یک مقدمه و ۱۲ باب؛ خط: نسخ، کا: رضاقلی بن کربلائی اجاق قلی، تا: با تاریخ ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، قطع: خشتی [نشریه: ۱۳-۴۱۹]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۰/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** دست ایراد از فضایل این عالیجنابان بریدن و پا از طی سیاحت منازل این بزرگواران در دامن عجز پیچیدن و زبان از بیان مدح این نامداران در دهان کشیدن در نظر صاحب ادب الیق و انسب و به حسن ادب اوجه و اقرب است

جلد اول، در بیان مناقب و معجزات ائمه معصومین (ع)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن کربلایی عبدالله قائنی، تا: ۱۲۶۵ق؛ مصحح، در اوراق ۲۷۶ پ تا ۲۷۸ پ احادیث مختلف همراه با شرح و توضیح آن، در اوراق ۲۷۹ تا ۳۱۰ پ کتاب ترسل (مشتمل بر پنج باب و هر بابی بر پنج فصل) چاپ سنگی به خط حبیب الله بن عنایت الله فراهانی به تاریخ ۱۲۶۲ ق ضمیمه شده؛ مهر: «عبده حسین الحسینی» (اشکی)؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج سیاه ضربی با ترنج و سرترنج و لچکی با گل و بوته، مقوایی، ۱۵۵گ (۱۲۲-۲۷۶)، ۱۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۴۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** بحسن ادب اوجه و اقرب است ... سنه ۱۲۶۶

خط: نسخ، کا: قائنی، محمد حسین بن عبدالله، تا: ۱۲۶۶ق [رایانه آستان قدس: ۱-۱۲۳۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و به حق ادب اوجه و اقرب است ... بمحمد و آله الطاهرین

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۵۹/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا ایشان هم بدین وسیله رحمت من شامل حال ایشان شود بهشت را بدهم به مکافات عمل ایشان و سبب احسان کردن ایشان

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۶گ (۲۷پ۹۲پ) [ف: ۱۵-۲۴۱]

● انیس الزائرین فی زیارة النبی و الائمة الطاهرین / زیارات / عربی

anīs-uz zā'irīn fī zīyārat-in nabī wa-l a'immat-iṭ ṭāhirīn

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟-۱۲۴۲ قمری

šobbar, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827)

به خواهش: میرزا محمد رضا منشی انصاری

مؤلف در مزار کتاب‌هایی نگاشته است. این کتاب از مزارات معتبر متوسط است که پس از کتاب مزار مفصلش موسوم به «تحفة الزائرین و انیس المسافرین» تألیف کرده است و در حقیقت ترجمه «تحفة الزائر» علامه مجلسی است و چون آن کتاب مرتب است بر یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»: المقدمة فی جملة من آداب السفر؛ باب ۱. ثواب تعمیر قبور النبی (ص) و الائمة و تعاهد (در دو فصل)؛ ۲. فضل زیارة النبی و الزهراء و ائمة البقیع (هشت فصل)؛ ۳. زیارة امیرالمؤمنین (چهار فصل)؛ ۴. فضل الکوفة و مسجدها و اعمالها المنصوصة؛ ۵. فضل زیارة الحسین و آدابها (دو فصل)؛ ۶. زیارات الحسین المطلقة و آدابها (پنج فصل)؛ ۷. فضیلة الزیارات المخصوصة و کیفیتها و

بیان الزیارة من الاماکن البعیدة (شش فصل)؛ ۸. زیارة الکاظم و الرضا و الجواد (ع) (سه فصل)؛ ۹. زیارة العسکریین (ع)؛ ۱۰. زیارة القائم و آدابها؛ ۱۱. الزیارات الجامعة التی یزاربها کل امام؛ ۱۲. فیما یناسب ان یدعی به عند راس کل امام من الائمة؛ الخاتمة فیها فصول فی زیارة سلمان بالمدائن و عبدالعظیم بالری و فاطمة بقم و سآئر اولاد الائمة.

[دنا ۲۷۵/۲]

شرح و حواشی:

۱- مزار؛ شبر، عبدالله بن محمد رضا (۱۱۸۸-۱۲۴۲)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱

آغاز: الحمدلله الذی رزقنا محبة اولیآئه؛ **انجام:** و عترته الکرام و الحمدلله اولاً آخراً و ظاهراً و باطناً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۲۵۵ق؛ واقف: نائینی؛ ۱۲۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۲۱۴]

● **انیس السالکین** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-os sālekīn

احرار، عبیدالله بن محمود، ۸۰۶-۸۹۵ قمری

ahrār, ʻobeyd-ol-lāh ebn-e mahmūd (1404-1490)

در آداب سیر و سلوک به روش متصوفه و طریقه نقشبندیه. در نام کتاب تردید است. آقای عارف نوشاهی این اثر را منسوب به خواجه دانسته و این که از آن اطلاعی در دست نیست.

[دنا ۲۷۵/۲؛ رک: احوال و سخنان خواجه به تصحیح و مقدمه عارف نوشاهی]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۷۸

آغاز: و آزاده بگرداند بلکه تا از تجلیات اسمایی و صفاتی بتمامی؛ **انجام:** التماس آنکه این سخن را بر وجهی که ما قاصر فهمان را ...

انجامه: تمت النسخة الشریفة المبارکة المیمونة من انفاس سلطان الاولیاء ... حضرت خواجه عبیدالله ... و یا اکرم الاکرمین آمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول به رنگ زرد و آبی؛ ۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۱سم [ف: ۳۲-۱۰۵]

● **انیس السالکین** / دعا / عربی

anīs-os sālekīn

حسین بن میرزا جان، ق۱۳ قمری

hoseyn ebn-e mīrzā jān (- 19c)

تاریخ تألیف: ۵ ربیع الاول ۱۲۹۳ق

در آداب و فضیلت دعا و تعقیبات نمازها و دعاهایی که در اوقات مختلف خوانده می‌شوند و پاره‌ای از ختومات و احراز و طلسم‌ها و جداول حروف، مشتمل بر یک «مقدمه» و هفت «باب» و یک «خاتمه» و هر کدام دارای مطالب و فصول: المقدمة: فیها تنبیه و وصیة؛ باب ۱. التعقیبات؛ ۲. انواع الادعیة؛ ۳. الاذکار المفردة و المرکبة؛ ۴. الختوم الصحیحة المعتبرة؛ ۵. المناجاة المرویة عن المعصوم؛ ۶. انواع النوافل من الصلوات؛ ۷. اوقات الصلوات من الفرائض و النوافل؛ الخاتمة: فی معرفة الزوال و ساعة استجابة الدعاء.

[دنا ۲۷۵/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۹۱

آغاز: الحمد لله الذی صیر مفتاح الفلاح و النجاح فی الدعاء و جعلها زاداً للمعاد یوم البعث و الجزاء؛ **انجام:** فمدار الکل حقیقة علی التقوی جعلنا الله و ایاکم من المتقین بمحمد و آله الطاهرین

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۸-۸۲]

● **انیس الشعراء = رئیس الشعرا** / عروض و قافیه / فارسی

anīs-oš šoʻarā' = ra'īs-oš šoʻarā

ابن معروف، محمد بن عبدالخالق، ق۹ قمری

ebn-e maʻrūf, mohammad ebn-e ʻabd-ol-xāleq (- 15c)

مؤلف بر کتاب «مختصر وحیدی = جمع مختصر» از وحید الدین تبریزی نظر داشته است که آن را از حشو و زواید تهذیب نموده است. در مقدمه می‌گوید: «چون وحید الدین تبریزی کتابی در عروض داشت طولانی و نامرتب، من این رساله را که حاوی فواید و قواعد بسیار است به طور منظم تألیف نمودم تا کار برای جویندگان این علم آسان گردد. اکثر منشآت آن از خودم و اندکی از دیگران است که به آنها اشاره کرده‌ام». این رساله در یک «مقدمه» و یک «مقصد» و «خاتمه» است. مقدمه در سه «فایده»؛ مقصد در بیان علم عروض، شامل پنج «بحث»؛ خاتمه در بیان قافیه، بیشتر شواهد شعری از خود اوست و بیت‌های عربی را تقطیع کرده است.

آغاز: بسمله. خلاصه کلام و نقاوه ابتدا از اقوال انام سپاس کریمی است ... چنین گوید ... محمد بن عبدالخالق ... که پیش ازین ... وحید تبریزی ... مختصری در علم عروض جهت تقطیع اوزان اشعار فارسیه تصنیف کرده بود ... تألیف کردم این رساله را ... و مجموع ابیاتی که در این رساله مذکور است از منشآت بنده است ... و این رساله رئیس الشعرا نام نهاده شد ...

انجام: پنجم آن که تا ممکن باشد قافیه را تکرار نکنند تا حمل بر عجز نشود. قد تم رسالتی بعون الوهاب ×× امید که باشد همگی صدق و ثواب / گر سهو و خطایی شده باشد واقع ×× رب اغفر لی انک انت الوهاب.

[دنا ۲۷۵/۲؛ نسخه‌های منزوی، ج۳، ص۲۱۵۸-۲۱۵۹ (با نام رئیس الشعراء)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶/۱

آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف میشن، ۱۱گ (۲۸پ-۳۸پ)،۱۷سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۸۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۲۷/۴
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنکی شکری آهار مهره، جلد: میشن قهره‌ای مجدول، ۷۸ص (۱۷۱-۲۴۸)، ۱۱ سطر (۱۴×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۹سم [ف: ۲۹/۱-۶۵]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۰۵۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جیران، تا: جمعه ۱۵ رجب ۱۲۱۷ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ مصحح، محشی؛ ۳۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۲۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۲۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۲۱ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای تریاکی ضربی گرهی، ۹گ (۳۷پ-۴۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۲سم [ف: ۴۱-۱۳۰]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ صفر ۱۲۲۸ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه‌ای مشکی، ۲۶گ (۲۰-۴۵)، ۱۷-۱۴ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۶۱۶]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۳۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد نبی حسنی حسینی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۲۴۶ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۳۱گ، اندازه: ۱۱×۲۳سم [ف: ۵-۱۵۲]

۷. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۱مجموعه بدون شماره
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۲ رجب۱۲۶۶ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۶۳]

۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۳۸/۴
خط: نستعلیق، کا: علی بن احمد، تا: ۱۲۶۶ق؛ ۲۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۱۲۵]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵/۵
کا: محمد باقر بن علی اصغر حداد نوری مازندرانی، تا: ۱۲۹۴ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۶۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شمس الشعراء مهدی عراقی کواری، تا: ۱۳۱۴ق، جا: طهران منزل سپهبد فضل الله خان میر پنجه؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۳گ (۱۹پ-۵۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۳/۵سم [ف: ۱۵-۱۵۴]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۲/۲
خط: نستعلیق، کا: سید احمد حسینی، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرد بدون مقوا، ۲۶گ (۱۸پ-۴۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف:۱۷-۱۹۱]

● انیس الشعراء / عروض و قافیه / فارسی
anīs-oš šo‘arā’

افسر قزوینی، عبدالحمید بن علی اصغر، ق۱۳ قمری
afsar-e qazvīnī, ‘abd-ol-hamīd ebn-e ‘alī asqar (- 19c)

اهداء به: میرزا مقیم
تاریخ تألیف: ۱۲۹۰ق
در یک «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه» ساخته است. مؤلف در مقدمه گوید: میرزا مقیم نام از کسی‌که او را «نور چشمی میرزا علی اصغر المتخلص بصهبا» می‌نامد و در تضاعیف کتاب، اشعار وی را آورده است و ظاهراً پسرش بوده، خواسته است کتابی در عروض و قافیه و بدیع نویسد و وی از او در خواسته و او این کتاب را تألیف کرده و در آن اشعاری از خود به شاهد آورده است. در پایان کتاب تاریخ تألیف آن را چنین سروده: سؤال شد ز خرد از زمان تألیفش ×× جوابداد و بگفتا که افسرا افهم / که سال مدت تألیفش اصغرست ولی ×× از آن چهارنمایی اگر یکی را کم. لذا حروف کلمه «اصغر» که به‌حساب جمل ۱۲۹۱ می‌شود چون یک عدد کم کنند ۱۲۹۰ می‌ماند که تاریخ تألیف این کتاب است. مؤلف اشعاری از خود آورده که در آن از حسام السلطنه مدح کرده که مراد سلطان مراد میرزا حسام السلطنه عم ناصر الدین شاه بوده است. در آن شعرهایی از این سرایندگان است: علی اصغر صهبا، شمس الدین فقیر، سید عماد الدین موسوی، زرگر سپاهانی، جیحون یزدی، میرزا فتوح، سرباز بروجردی، حسرت لاهیجی، قایم مقام فراهانی، مجمر، یغما، نادم گیلانی، سیفی، میرزا سخن، قاآنی، شعر خود مؤلف و از اشعار شعرای قدیم هم در آن گواه آمده است و از آنها است خواجه حسن قطان مروزی.
آغاز: نخستین حمدی که پیرایه بخش بیان و زینت افزای ...
[دنا ۲۷۵/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۰۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** حاجات او بر آر و بری سازش از ملال.
خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۰ق؛ در ص ۲۳۵-۲۳۶ قصیده‌ای از اشعار مؤلف نوشته شده و مطلع آن این است: «ای خالق خلایق و رزاق بی همال ×× وی راحم رحیم خداوند بی زوال»، در خاتمه کتاب فصولی در عقد انامل و در اصطلاحات موسیقی دارد، در میان اشعاری‌که از خود در کتاب استشهاد کرده غث و ثمین بسیارست؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: میشن خرمایی، (۳۱۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۱۶۶]

۲. مشهد؛ دانشکده ادبیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۸۸ فرخ

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۴گ،۱۳سطر(۵/۵×۱۲)،قطع: جیبی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۴۰

آغاز: سبب خفیف را ماند بالدوام روزی رساند. الهی تویی در دل ممکنات ×× ز تو کعبه و از تو هم سومنات / بزرگی سزاوار ذات تو شد ×× بشطرنج شه محرومات تو شد ... اما بعد معروض رای جهان آرای عقده گشای نکته سنجان بلیغ افسر افسرده میدارد.؛

انجام: افسر در سخای تو گوید: ایا کریم حاجات او برار بری سازش از ملال.

خط: نستعلیق، کا: صهبا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاتب گویا پسر مؤلف است، در پایان صورت حسابی است از خود صهبا به‌خط خود او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۳۷گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۵۵۹]

● انیس الصالحین = تحفة النبی (ص) / عرفان و تصوف، دعا / عربی و فارسی

anīs-uṣ ṣāliḥin = tuḥfat-un nabī

موسوی، محمد بن ابی الحسن، ۹۶۳-۱۰۴۳ ؟ قمری

mūsavī, mohammad ebn-e abe-l-hasan (1556-1634)

تاریخ تألیف: ۱۰۱۷ق(=انه هو صراط مستقیم)

در اعمال و آداب و ادعیه مشتمل بر چهار «فصل»: ۱. تعقیبات فرایض یومیه و نوافل آن و بعض دعوات ضروریه؛ ۲. اعمال هفته؛ ۳. اعمال ایام و لیالی متبرکه سال؛ ۴. حرزهای امامان و ادعیه منقوله. نام مؤلف درآغاز نسخه ۱۱۹۳۸ مرعشی با خط غیر اصلی و در برگ ۲۵۶ با خط اصلی به صورت «حافظ معز الدین محمد باقر، عاملی» آمده است.

آغاز: یا من ذکره انیس الصالحین و طاعته نجاة للعابدین و ایاک نعبد و ایاک نستعین ... اما بعد بر ارباب عقل و بصیرت پوشیده نیست

انجام: ان الفجار لفی جحیم فاعمل باثار الائمه فانها فی ... الصالحین و تاریخ تألیفه انه هو صراط مستقیم.

[الذریعة ۴۵۸/۲؛ دنا ۲۷۵/۲ (۱۱ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۲۳/۷ (۶ نسخه)؛ ریحانة الأدب ۳۴۰/۵]

شرح و حواشی:

۱- انیس الصالحین (منتخب)

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۸۶

آغاز: ... و لوکره المشرکون؛

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۱۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۱۵۹گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵-۱۷۴۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۰۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: محمد بن محمد تقی موسوی جزائری شوشتری، ۱۳۰۹ ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۴سم [ف: ۱۵-۱۲۲]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰

آغاز: انا الصغیر و انت الحی و انا المیت؛ **انجام:** و اعدائهم و لعنهم و موافقه.

نام مؤلف حافظ عاملی آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ ضربی، ۳۴۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۱سم [ف: ۱-۵۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: ثلث، بی‌کا، تا: نیمه شوال سال «غیوم» برابر با ۱۰۵۶ق؛ مجدول محرر مذهب؛ جلد: روغنی دورو با نقش گل و بوته، با حواشی اسلیمی گل و بوته، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۵-۳۸۰]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۶۲۹

آغاز: و دعا محض ... که تراب عتبة الرضا معزالدین محمد بن ابی الحسن الموسوی جمع نموده بر چهار فصل، و مسمی بانیس الصالحین گردانید. فصل اول تعقیبات

خط: نسخ، کا: شیخ محمود بن علی اکبر، تا: صفر ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام (چند برگ از فصل احراز)؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۲۱۸]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: میر خسرو بن میر حسن مدنی، تا: ۱۰۹۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد ضربی دار، ۳۴۳گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱-۱۱۶]

۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰۴گ، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱-۱۱۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف حافظ عاملی آمده؛ خط: نسخ ممتاز، کا: محمدباقر فرزند محمد حسین، فرسفجی تویسرکانی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۱۳۰ق؛ مصحح، محشی، با نسخه هندی در سال ۱۳۵۶ق مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی کلاسیک، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج سرترنج و لچک و با لبه برگردان، ۳۵۶گ، ۱۶ سطر

(۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳۰-۲۳۲]

۹. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علماً کثیراً و ادباً بارعاً برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۸ق؛ دعائی که به‌تاریخ چهارشنبه هفتم صفر ۱۲۲۵ نوشته شده؛ تملک: ابوالقاسم به‌تاریخ رجب ۱۳۴۱، ابوالقاسم بن علی محمد لاریجانی به‌تاریخ ۱۳۴۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۳-۲۷۵]

۱۰. **مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹۴**

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه دنباله جلد اول آن است و چنین پیداست که هر دو در یک مجلد بوده است و به هنگام صحافی تجزیه پذیرفته است از اواسط فصل سوم تا آخر؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲-۹۴]

۱۱. **مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹۳**

آغاز: برابر

جلد ۱، از آغاز تا اواسط فصل سوم (عمل ما ذیحجه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای یک سرلوح، مجدول به طلا و مشکی و آبی، مصحح، مقابله شده، در هامش صفحه اول و دوم دعای علوی مصری یادداشتی درباره این دعا آمده به‌تاریخ آخر شوال ۱۰۹۲ق، در صفحه آخر همین دعا نوشته است که اصل دعای علوی مصری در خدمت عالیحضرت سعادت پناه میرزا ابوطالب با نسخه مرحمت و غفران پناه میرزا کلبعلی در تاریخ غره جمادی الثانی ۱۰۹۹ق مقابله و تصحیح شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۹گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲-۹۲]

۱۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰**

تا اعمال نیمه ماه رجب را دارد، در پایان دعای جوشن صغیر را کاتب بر وی افزوده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، دارای علامت بلاغ؛ تملک: محمد زمان بن کلبعلی و مهر «عبده الراجی محمد زمان» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج قهوه‌ای، ۱۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۷سم [ف: ۴-۱۳۴]

۱۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۳**

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ تملک: فرهاد میرزا به‌تاریخ ۱۸ ربیع الاول ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹-۱۹۹]

● انیس الصالحین (منتخب) / دعا / فارسی

anīs-os sālehīn (mn.)

وابسته به: انیس الصالحین = تحفة النبی (ص)؛ موسوی، محمد بن ابی الحسن (۹۶۳-۱۰۴۳)

منتخبی است از کتاب «انیس الصالحین» میرمعزالدین محمد بن ابی الحسن موسوی مجاور مشهد مقدس. اصل کتاب در چهار فصل (۱. تعقیبات الفرائض و النوافل، ۲. اعمال الاسبوع، ۳. اعمال ایام و لیالی متبرکه، ۴. دعاها وحرزهای ائمه و دعاهایی برای رفع حوایج) تنظیم شده است.

آغاز: بسمله، حمد له؛ اما بعد این کتاب منتخبیست از انیس الصالحین در بیان اعمال ایام و لیالی متبرکه سنه. عمل روز نوروز

[الذریعة ۴۵۸/۲-۴۵۹؛ در این منتخب ابتدا اعمال ایام و لیالی متبرکه و پس از آن, تعقیبات فرایض و نوافل آمده است]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۸۸-۵۵/۵۸

آغاز: بسمله، حمد له؛ اما بعد این کتاب منتخبیست از انیس الصالحین در بیان اعمال ایام و لیالی متبرکه سنه. عمل روز نوروز؛

خط: نسخ، کا: حسن بن ملک مشرف الملقب برواج، تا: ربیع الاول ۱۰۹۴ق، ۳۱۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۸-۴۵۹۴]

● انیس الصالحین / دعا / فارسی

anīs-uṣ ṣāliḥin

هروی، محمد صالح بن محمد رضا، ق۱۲ قمری

heravī, mohammad sāleh-e bn-e mohammad rezā (-18c)

مؤلف کتاب را در اعمال، آداب و ادعیه رجب، شعبان و رمضان تألیف و سپس آن را به اعمال شهور دیگر تکمیل نموده چنانکه آورده است: «جمعی از محبان روحانی و اخوان دینی بر این کمتری تکلیف رساله نموده بودند که از کتب معتبره و اصول وثیقه معتمده فارسی نموده مشتمل باشد بر افعال و اعمال اشهر ثلاثه و چون رساله مرام بتوفیق ملک علام موافق اخبار ائمه انام علیهم السلم در مقام ایتمام [کذ] رسید مرسوم بانیس الصالحین بنابراین ثانیا بعضی از طالبان دین و سالکان طریق یقین از این خادم طلبه علوم دین التماس نمودند که رساله در اعمال و افعال سایر شهور سنه موافق اخبار و آثار ائمه علیهم الف من الرحمة و التحیة بصریر تقریر درآورده». قسمت اصلی کتاب حاوی مقدمه‌ای «در فضیلت مطلق صوم» و سه «باب» است: ۱. فضل و شرافت ماه مبارک رجب، در هفت فصل؛ ۲. جلالت و شان و مزیت ماه مبارک شعبان، در پنج فصل؛ ۳. عظمت شان و فضیلت ماه مبارک رمضان، در هشت فصل؛ خاتمه در اعمال شب و روز عید فطر؛ تکمله تصنیف عبارتند از: مقدمه‌ای «در فضل و ثواب مطلق عبادت» و ده «باب»: ۱. اعمال با افضال ماه مبارک شوال و احوال میمنت نظام ماه ذیقعده؛ ۲. بیان احترام ماه ذیقعده؛ ۳. فضل و اکرام ماه ذیحجه؛ ۴. اعمال دهه اول ماه محرم؛ ۵. افعال و اعمال شهر صفر؛ ۶. فضل ماه ربیع الاول؛ ۷. اعمال هر ماه؛ ۸. آداب و اعمال ایام و لیالی هفته؛ ۹. ادعیه و اعمال همه روزه؛ ۱۰. تعقیبات نمازها؛ خاتمه در بیان اعمال متفرقه، حاوی ۱۸ فایده.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶۵

آغاز: شعبان و رمضان و افعال و اعمال ان که بخصوص منصوص باشد ... تکمله: الحمدلله الذی حارت افکار ذوی الابصار عن حلول ذاته؛ **انجام:** بدرستی که حضرت امیر (ع) بیمار شد و اتیان کرد پیغمبر نزد انحضرت و گفت که یکی اللهم.
خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ واقف: شیخ عبدالله مجتهد پور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: تیماج خرمایی اسقاطی، ۱۲۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [ف: ۱۵-۱۲۳]

● **انیس الطالبین** / اخلاق / فارسی

anīs-ot tālebīn

فارس، محمد بن محمود، ق۱۱ قمری

fārs, mohammad-e bn-e mahmūd (- 17c)

مؤلف گفته بعضی از دوستان از ما خواستند که کتابی تألیف کنم که با خواندن آن معرفت خدای تعالی ازدیاد یافته و به طاعت و عبادت رغبت پیدا کنند پس وی این کتاب را در معارف الهیه و اخلاقیات از آیات وروایات گرد آورده و در ۱۰۸ «باب» تنظیم ساخته است.
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لاعدوان الا علی الظالمین ... جمعی از مردم پاک دین و غلامان ائمه معصومین صلوات الله و سلامه علیه که به این کمینه مخصوص بودند به این معنی التماس تبلیغ نمودند ...
انجام: سوای عمل صالح چیزی دیگر به تو بقا نخواهدکرد وهمه دشمن تو خواهند بود والله اعلم.
[دنا ۲/۲۷۶؛ فهرستواره منزوی ۶/۳۳۴]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۸۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله تعالی انا عرضنا الا امانت علی السمواة و الارض ... اما آن بار امانت خدای تعالی جل قدره است که با نور خود در دل آدم نهاد و در دل بنده نهاد و از آن شرف یافت گنج خازن و جمال ...
تا اواسط باب ۸۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۲۰۸گ، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱-۲۲۸]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم حسینی، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج باسر لچکی عطف تیماج زرشکی، ۵۶گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۲۲۸]

● **انیس الطالبین** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-ot tālebīn

صفائی کاتب، قاسم بن محمد

safā'ī-ye kāteb, qāsem ebn-e mohammad

در مقامات و حالات مخدوم خواجگی احمد کاسانی. در ده «باب» (۲۹۰۰ بیت).
[دنا ۲/۲۷۶؛ فهرستواره منزوی ۳/۲۰۲۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۶/۲-ف
نسخه اصل: بایگانی ملی هند دهلی نو ش ۳۴۲۹۱ (B 13 A) ۹۲-۲۹۷؛ خط: نستعلیق، کا: صالح بن عبدالرزاق نسفی، تا: ۹۴۷ق؛ ۲۳۶ص (۱۶۸-۴۰۳)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۶۵]

● **انیس الطالبین و عدة السالکین = انیس الطالبین و قدوة السالکین = مقامات خواجه بهاء الدین نقشبند** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-ot tālebīn va 'oddat-os sālekīn = anīs-ot tālebīn va qodvat-os sālekīn = maqāmāt-e xāje bahā'-od-dīn-e naqšband

بخارائی، صلاح بن مبارک، -۷۸۵ قمری

boxārā'ī, salāh ebn-e mobārak (- 1384)

تاریخ تألیف: ۷۸۵ق
کتابی است در مقامات و احوال و سخنان خواجه بهاء الدین نقشبند که خود مؤلف از وی دیده یا بین درویشان مصاحب وی معروف بوده، شامل چهار «قسم»: ۱. تعریف ولایت و ولی؛ ۲. ابتدای احوال خواجه و سلسله خواجگان؛ ۳. احوال خواجه و طریقه سلوک و سخنان ایشان؛ ۴. کرامات و احوال و آثار خواجه. او در دیباچه تاریخچه تألیف این کتاب را چنین می‌آورد: «در سنه خمس و ثمانین و سبعمائه به خدمت ... خواجه علاء الدین ... رسیده به واسطه ایشان به نظر قبول ... حضرت سید بهاء الحق و الدین المشهور به نقشبند ... مشرف گشتم و چون طریقه ایشان صحبت بود به درویشان مصاحب شدم به واسطه آن هر یکی از ایشان ... انوار ولایت و آثار کرامت ... بسیار ذکر می‌کردند ... این ضعیف را داعیه قوی و رغبت عظیم پیدا شد به جمع آن آیات بینات ... اما صدیقی اشارت فرمود که خدمت مولانا حسام الدین خواجه یوسف که از فرزندان مولانا حافظ الدین کبیر بخاری بودند رحمه اله و استاد علماء بخارا و شرف مجالس و صحت خواجه را بسیار دریافته بودند و می‌خواستند به جمع مقامات مشغول گردند، حضرت خواجه ایشان را فرمودند این زمان اجازت نیست بعد از این اختیار شما راست. بنابرین فقید متوقف شد و چون در شب شنبه سوم ربیع الاول سنه احد و تسعین و سبعمائه حضرت خواجه داعیه یا ایتها النفس ... ارجعی ... را اجابت فرمودند ... از خدمت ارشاد پناهی خواجه علاء الدین که خلیفه حضرت خواجه بودند ... استجازه کرده آمد». در سراسر کتاب نام عده‌ای از عارفان و کتاب‌ها یاد شده است که جای تحقیق دارد از آن جمله: شمس الدین اسکویی،

اصول الطریقه و وصول الحقیقة تألیف سید ابوالقاسم گرگانی، درویش خلوتی (از کبار دراویش بخارا با نسبت خلوتی)، امیر محمود قصر معانی سمنانی، مولانا نجم الدین وادرک کفنی، مولانا محمد هروی، باغ زاغان هرات، شیخ شادی غدیوتی، پل علی سلیمان، قصر عارفان، مولانا حمیدالدین چاپی، خواجه داود نبیره سیف الدین باخرزی، درویشی از متابعان پهلوان محمود بکیار، درویش تات کنی باغ سفیدمون (مال خواجه یوسف بخاری)، مولانا عارف (از اولاد امیر سید کلال)، عبدالله قزغن حاکم ماوراءالنهر، شیخ خسرو کرمینی، درویش نیکشاه باغ ارسلانی، لالای ترک، اعوانه بخارا، سوخاری، مولانا حسام الدین اصیلی (از علماء بخارا) شرع آباد، مولانا ابوبکر افشنجی، مولانا جلال الدین خالدی، عبدالقدوس قرشی [در این کتاب از قرش به تکرار یاد شده و نسبت به آنجا را گاه قرشوی می‌آورد.]. چند کتاب به نام «انیس الطالبین» منسوب به چند تن در منابع آمده است که بایستی همه یکی و از همین صلاح بخارایی باشد. کتاب در نسخه‌ها به افراد مختلفی از جمله: صلاح بن مبارک بخارائی، حسام الدین خواجه یوسف حافظی بخارایی و خواجه محمد پارسا و ... نسبت داده شده است.

آغاز: ۱: بسمله اما بعد چنانکه در ظهور احوال و آثار اولیا را اختیار نیست در اسباب وصول به صحبت مشایخ طریقت هیچ طالبی را اختیار نیست قائد

۲: بسمله حمد بی منتها حضرت خدائی را جل سلطانه ... اما بعد بر ارباب بصایر پوشیده نیست ... این بنده ضعیف صلاح بن مبارک البخاری را در سنه خمس و ثمانین و سبعمائه به خدمت ... خواجه علاءالحق و الدین المشتهر بعطار ... رسانید و بواسطه ایشان بنظر قبول ... شیخ بهاءالحق و الدین المشتهر به نقشبند ... گشتم

انجام: ۱: و مقصود ایشان فهم می‌شد که از آن عتاب تمام شد مقامات قطب الاقطاب حضرت خواجه بزرگ خواجه بهاء الحق و الدین المعروف بالنقشبند حضرت خواجه محمد پارسا نورالله تعالی مرقده جمع کرده اند ... غلام همت آن عارفان با کرمم ×× که یک ثواب نبینند وصد خطا بخشند

۲: و آنچه می‌نمایند از کتاب و سنت و آثار صحابه ... و سیر سلف صالح است، قدس الله روحه و افاض علینا برکاته.

چاپ: به تصحیح خلیل ابراهیم صارمی اوغلی، تهران، کیهان: ۱۳۷۱؛ تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۳ شمسی

[فهرست مشترک پاکستان ۸۰۸/۱۱ و ۸۱۳؛ نسخه‌های خطی منزوی ۱۰۵۵/۲ و ۲۰۲۴/۳ (نشانی ۳ کتاب بدین نام که بایستی همه یکی باشند)؛ هدیه العارفین ۱/۴۲۷؛ کشف الظنون ۱/۱۹۷؛ فهرستواره منزوی ۲۰۲۴/۳ و ۱۲۳/۷؛ ریحانه الادب ۱/۲۹۴؛ دنا ۲۷۶/۲ (۱۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- انیس الطالبین وعدة السالکین (ترجمه)؛ عزی نقش بندی، سلیمان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۶

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۸۴۸ق؛ یادداشتی از میرزا علی اکبر دهخدا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۳-۹۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۵۲/۳

آغاز و انجام: برابر۲

خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیحجه ۸۴۹ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای سیر مغزی دار، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۲سم [ف: ۷-۳۰۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۹۱/۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ظهور آثار ولایت که بر خدمت خواجه بهاء الدین به عنایت الهی شده است بر هیچ کس از مشایخ طریقت از متاخران نشده است و فقنا الله لسلوک هدیه.

خط: نستعلیق، کا: محمود بن نظام الدین بن علی خراسانی، تا: نزدیک به پایان ۸۸۶ق، جا: رباط گلبرگه روبه‌روی کعبه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۷۸گ (۷۶پ-۱۵۳پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۷۰۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** گفت ... ××اگر مویی زمن باقیست می‌سوز

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف۳۳/۱-۱۶۹]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۸

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی، مصحح، دارای سر لوح زیبای مرصع، مجدول به طلا، مشکی، آبی و سبز، یادداشتی که نام ملا محمد شریف بخاری در آن نوشته شده به سال ۱۳۲۳؛ مهر: «... محمد ...» (شش ضلعی)؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ سبز ضربی با ترنج و سرترنج که عبارت «عمل خواجه عبادالله» در آن حک شده مجدول، عطف و لبه‌ها تیماج زرشکی، ۸۰گ،۱۳سطر(۹×۱۵)،اندازه:۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۳۸-۶۸۶]

۶. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۱۰-عکسی

آغاز: برابر۱

نسخه اصل: گنج بخش ش ۳۹۳ (گنج ۲۰۸۴/۴؛ مشترک ۸۱۰/۱۱)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: صفر ۹۱۰ق؛ ۶۰گ (۱۰۰-۱۵۹) [عکسی: ۲-۳۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۶/۱-ف

نسخه اصل: بایگانی ملی هند دهلی نو ش ۳۴۲۹۱ (B 13 A) ۹۲-۲۹۷. در فهرست از خواجه محمد پارسا دانسته؛ خط: نستعلیق، کا: صالح بن عبدالرزاق نسفی، تا: ۹۴۷ق؛ ۱۶۵ص (۱-۱۶۵)، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۶۵]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۸۳

آغاز و انجام: برابر۲؛ انجامه: فی شهر شعبان در نهصد و نود و هشت نوشته شد

در دیباچه نسخه حاضر مؤلف از خود با نام (صالح) یاد کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۸ق؛ دارای سرلوح و کتیبه به زر و لاجورد غالب به سبک دوره تیموری، مجدول؛ مهر: «عبده علی محمد» (بیضی)، «معین العلماء» (خشتی)، «محمد باقر العلوم»، «صدرالعلماء» (بیضی)، «محمد باقر العلوم» (خشتی)؛ خریداری از خانم خامنوی؛ کاغذ: بخارایی نخودی آهار مهره، جلد: لت رو تیماج مشکی، دارای ترنج و سرترنج و لچکی ضربی با نقوش اسلیمی در زمینه طلایی مجدول لت زیر تیماج عنابی با نقش ترنج و جدول طلایی با نقش مهر ضربی «الله اکبر جل جلاله»، ۱۶۸گ، ۱۵ سطر (۸/۷×۱۵)، اندازه: ۱۷/۷×۲۴/۸سم [رایانه]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۳/۱۱-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 968 (بلوشه ۱۱۳)؛ بی‌کا، تا: ۸ رمضان ۱۰۰۹ق [فیلمها ف: ۱-۵۳۴]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۳۱/۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و آن سخن خواجه ما قدس الله روحه به ظهور آمد مزید یقین من شد.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سعید، تا: ۱۴ رجب ۱۰۱۴ق؛ مجدول زرین، مصحح؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۲-۲۶۶]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲-۸/۹۲

آغاز و انجام: برابر۱

خط: نستعلیق، کا: ملا ابوالحسن کجراتی، تا: سلخ یک‌شنبه ذیقعده ۱۰۱۹ق، جا: بلده احمد آباد؛ جلد: مقوا باروکش کاغذی عطف و گوشه تیماج، ۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱-۵۴۱]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آن وقت که حضرت خواجه از دار فنا بدار البقا رحلت فرمودند از بقعه او این صدا می‌آمد که الموت راحة المؤمن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: حسین حسینی نعمة اللهی ملقب به شمس العرفاء با مهر «شمس العرفاء» (بیضی) و عکس وی داخل جلد الصاق شده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۱-۲۸۳]

۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۳۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حضرت خواجه فرموند که ما را به حضرت حق سبحانه و تعالی عهد است که تا به دیدار بی چون ... مشرف نگردم و جمع کسانی را که به من پیوسته ... شفاعت نکنم به هیچ چیزی و هیچ کس اصلا مشغول نگردم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماجی سبز، ۹۰گ (۱-۹۰)، ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳-۱۱۱]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۷۳/۱۱

خط: نستعلیق، کا: سید احمد خرسوء، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف و گرداگرد تیماج تریاکی، ۳۴گ (۱۰۰پ-۱۳۳پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۱۶۴]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۰۴

خط: شکسته نستعلیق، کا: عیسی وصال، تا: ۱۳۲۱ق؛ با تصحیح و مقابله نفیسی، برای شادروان نفیسی از روی نسخه نوشته محمود بن نظام الدین بن علی خراسانی در رباط گلبرگه در اواخر شعبان ۸۸۶ از مجموعه رسائل نقشبندیه که یکی از رسائل آن باز به خط همین خراسانی است مورخ اوایل رمضان ۸۹۶؛ تملک: آقای مرتضی نجم آبادی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۵]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶/۴-ف

بادلیان ۳۷e (۲۶۹۱ و ۲۶۸ و ۲۶۸۱)؛ بی‌کا، بی‌تا[فیلمها ف:۱-۵۷۰]

۱۷. تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۲۴عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۶گ، [جنگ: ۱-۴۴۴]

← انیس الطالبین و قدوة السالکین ← انیس الطالبین و عدة السالکین

● **انیس الطلاب** / فقه،اصول فقه / عربی

anīs-uṭ ṭullāb

بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۱۷۸-۱۲۵۹ قمری

behbahānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1765-1843)

تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۱۲۱۵ق (جلد اول) و اواخر ذیحجه ۱۲۳۵ق (جلد دوم)

فوائد متفرقه‌ای است در فقه و اصول که مؤلف از کتاب‌های مختلف جمع‌آوری نموده و در دو جلد قرار داده است، جلد اول دارای صد «فائده» است و جلد دوم آن شامل پنجاه «فائده» می‌باشد. مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی در الذریعة (۲: ۴۵۹) کتاب را در دو مجلد دانسته و جلد دوم را معرفی کرده ولی مطالب آن غیر از آن است که در نسخه‌ها آمده است. در مقدمه نسخه (کتابخانه سید مرتضوی نجومی) تصریح شده که جلد سوم کتاب می‌باشد: جلد سوم: در چهارده فائده، و هر فائده‌ای در چند فصل: ۱. بیان بدو خلق الانسان؛ ۲. الاصول الاعتقادیة؛ ۳. فیما یتعلق بالصلاة؛ ۴. بعض مسائل الزکاة و الخمس؛ ۵. بعض مسائل الصوم و الاعتکاف؛ ۶. بعض مسائل الحج و العمرة؛ ۷. صیغ العقود؛ ۸. صیغ الایقاعات؛ ۹. حل بعض الآیات و الاخبار و الادعیة المنتخبة عن کتاب مشکلات العلوم؛ ۱۰. بعض المواعظ المأثورة؛ ۱۱. تفسیر بعض اللغات؛ ۱۲. بیان ثلاثة مسألة مما تعم به البلوی؛ ۱۳. الاشارة الی بعض المباحث المنطقیة؛ ۱۴. بیان حکم الارض المفتوحة عنوة.

آغاز: آغاز فهرست: بسمله نحمد ... الکریم ... ذالفضل و

الاحسان علی کافة البرایا ... و بعد فلما رایت هذه الرسالة الشریفه ... بسمله نحمدک یا من بسط صدورنا بابداع التحقیق و التدقیق ... اما بعد فیقول العبد ... ان هذه فوائد نفیسه و عوائد ...
[دنا ۲۷۶/۲ (۱۱ نسخه)؛ الذریعة ۴۵۹/۲-۴۶۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد فیقول العبد ... ان هذا هو المجلد الثانی من رسالة انیس الطلاب جمعت فیها؛ **انجام:** و فی تضمین الآیة الکریمة و عید لهم بانهم سیجدون جزاء عملهم دابة العالم و لیکن هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذه الاوراق و الحمدلله ... و آله الطاهرین.

جلد دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دهه آخر ذیحجه ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل، مجدول، ۲۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۶-۲۶۶]

۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان من صلصال کالفخار ... اما بعد فیقول العبد الجانی محمد جعفر بن محمد علی ...

جلد سوم؛ خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: صفر ۱۲۴۶ق (آخر الفائدة الثانیة عشر)؛ ۵۷۹ص [دلیل المخطوطات: ۱-۲۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۸۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لذک قیل الرحیم لجمیع الخلایق و الرحمن بالمؤمنین خاصه فتدبر. قد تم المجلد الاول من رساله انیس الطلاب علی ید مؤلفه الجانی محمد جعفر بن محمد علی فی شهر ربیع الثانی من شهور السنة الخامسة عشر بعد المأتین و الالف من الهجرة المقدسه ...

خط: نسخ، کا: ملا محمد حسین استرآبادی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج ضربی، ۳۵۵گ، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۴/۲-۱۱۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۰۴۳

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد فیقول العبد الجانی محمد جعفر بن محمدعلی ... الفائدة الاولی فی نقل بعض مسائل المشکلة او المتشکلة مع جوابها؛ **انجام:** بأنهم یسجدون جزاء عملهم و الله العالم ولیکن هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذه الاوراق ... علی هاجرها الف سلام و تحیة

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۲۸۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۷]

۵. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۲۶

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد علی حسینی گلپایگانی، تا: چهارشنبه ۱۵ صفر ۱۲۳۳ق؛ مهر: مؤلف «عبده محمد جعفر بن محمد علی»؛ ۴۰۰گ، ۱۸ سطر، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۲۰۰]

۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۹۰

خط: نسخ، کا: علی محمد بروجردی، تا: ۴ ذیحجه ۱۲۳۳ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۶) [ف: ۷۵۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۲۲

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد علی حسینی طبیب، تا: ۲۰ ذیعقده ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۸۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲-۲۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه مؤسسه وحید بهبهانی-قم. جلد اول و دارای صد فائده بوده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۱۱ ربیع الاول؟ ۱۲۳۵ق، جا: کرمانشاهان ایام سلطنت فتحعلی شاه قاجار، به امر سید زین العابدین؛ نسخه را زین العابدین خراسانی به فرزندش عبدالله در ماه شوال ۱۲۳۵ هبه نموده؛ از موقوفات آقا اسدالله امام جمعم سلطان العلماء در جمادی الثانی ۱۳۰۳؛ ۲۹۷ص [عکسی ف: ۲-۱۸۳]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۹۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول العبد ... ان هذه هو المجلد الثانی من رسالة انیس الطلاب

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف، کرمانشاه، موجود در کتابخانه مؤسسه وحید بهبهانی، قم. جلد دوم و دارای سی فائده فقهی و غیره؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۳۶؛ استکتاب مؤلف جهت فرزندش عبدالله با مهر «عبده محمد جعفر بن محمد علی» (بیضی)؛ از موقوفات آقا اسدالله امام جمعه سلطان العلماء در جمادی الثانی ۱۳۰۳؛ ۳۲۲ص [عکسی ف: ۲-۱۸۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹۲

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین، اما بعد ... جمعت فیها فوائد ملفوظة من دری کلمات الاصحاب لیکون تذکرة لی ولمن اراد من اولی الالباب؛ **انجام:** و فی تضمین الآیة الکریمة و عیدلهم بانهم سیجدون جزاء عملهم و انه العالم و لیکن هذا آخر ما اردنا جمعه فی هذه الاوراق و الحمد لله اولاً و آخراً.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد مهدی نائنی «نائینی»، تا: محرم ۱۲۳۶ق؛ مصحح؛ تملک: مرحوم سید ریحان الله موسوی و مهر وی «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی) در رمضان ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج گل و بوته طلایی، ۲۲۲گ، ۲۶ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۳-۳۶۰]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۸۹/۲

آغاز: الفائدة السابعة فی بیان حل بعض الایات وبعض الاخبرا

وبعض الادعیه المنتخبه عن کتاب مشکلات العلوم وفیها عدة فصول فصل فی الایات منها قوله تعالی؛ **انجام:** الخامس تقدیر السبق وهو المال المخرج السادس جعل السبق للسابق منهما ولوجعله للمسبوق لم یصح السابع تساویهما فی عدد الرشق والاصابة وصفتها فلو تفاوتها لم یصح والتفصیل فی الکتب الفقهیه بخشی ازجلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۶۲گ، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱–۲۲۸]

● **انیس الطلاب (منتخب)** / عربی

anīs-uṭ ṭullāb (mn.)

بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۱۷۸–۱۲۵۹ قمری

behbahānī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad ‘alī (1765-1843)

تاریخ تألیف: جمادی الثانی ۱۲۳۷ق

گزیده‌ای است از کتاب «انیس الطلاب» مؤلف دارای ۳ «باب»: ۱. منتخب جلد اول، ۲. منتخب جلد دوم، ۳. منتخب جلد سوم. فهرستی از فوائد سی‌گانه این کتاب از سوی فردی در آغاز نسخه آمده است، این فهرست مختصر، دارای خطبه و دیباچه نیز می‌باشد، برخی از فوائد آن چنین است: فایده ۱. فی تحقیق معنی التقیة، فایده ۵. ولایة الجد، فایده ۱۰. فی بیان ان یجوز للمشتری نقل المبیع عن ملکه فی زمان الخیار للبایع و کلام والده المجاد طال ثراه، فایده ۱۵. فی بیان بعض الآیات المشکلة، فایده ۲۰. فی بیان احکام ماء الحضرم، ۲۵. فی نقل بعض المسائل المشکلة مع جوابها، فایده ۳۰. فی ذکر بعض المواعظ الواردة فی الآثار. چند سطر آغاز خطبه این کتاب، با همین انیس الطلاب همخوانی دارد، لیکن فوائد آن متفاوت است، نامی از این منتخب در منابع موجود یافت نشد.

[دنا ۲۷۷/۲؛ اعیان الشیعة: ۲۰۲/۹؛ الذریعة: ۴۵۹/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۸۶

آغاز: مقدمه «الحمد لمن انتظم بوجوب وجوده نظام الموجودات ... و بعد فهذه فهرست نخبة انتخبت من مجلدات ... آغاز: نحمدك یا من بسط صدورنا بایداع انواع ابداع التحقیق و التدقیق ... الباب الاول فی المنتخب من المجلد الاول، فائدة فی بیان التقیة و جوازه، قال الوالد الماجد العلامة؛ **انجام:** و عن الصادق من ترك التقیة قبل خروج قائمنا فلیس منا و عنه تارك التقیة كتارك الصلاة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج مجدول، ۳۸۱گ، ۱۷–۲۰ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۲-۴۷۴]

● **انیس الطلاب فی معرفة الاسطرلاب** / اسطرلاب / فارسی

anīs-ot tollāb fī ma‘refat-el ostorlāb

منجم همدانی، مجدالدین بن محمد

monajjem-e hamadānī, majd-od-dīn ebn-e mohammad

در ده «باب»: ۱. معرفت اسطرلاب و اسامی آن؛ ۲. اسامی آنچه به اسطرلاب تعلق دارد و امتحان آن ؛ ۳. گرفتن ارتفاع؛ ۴. دانستن ساعات مستوی و معوج و تعدیلات؛ ۵. معرفت دایره و مطالع بروج؛ ۶. عرض بلدان؛ ۷. استخراج نصف النهار ...

آغاز: الحمدلله الحمید المجید المهدی المعید، فعال لما یرید ... اما بعد، چنین گوید محرر این کلمات و مقرر این عبارات مولانا ... زین الملة و الدین محمد الهمدانی ...

انجام: و الاخطا باشد، و در جمله صفایح این امتحان باید کردن. و الله اعلم

[دنا ۲۷۷/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۴۰؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۳/۴]

۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۹۹/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن فتحعلی بن حاج محمد باقر ارغندی ترشیزی، تا: ۱۳۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۰گ (۱۳۱پ–۱۴۰ر)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۵۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۸۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای تازه، ۵گ (۱پ–۵پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۶–۳۸۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۹۲/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ برخی از برگ‌ها افتادگی دارد که جای آنها کاغذ سفید گذاشته اند؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار ضربی عطف ترمیمی، ۴گ (۱۳۳ر–۱۳۶پ)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۰–۷۱]

● **انیس العابدین = انیس الزاهدین** / دعا / عربی

anīs-ul ‘ābidīn = anīs-uz zāhidīn

طبیب، محمد بن محمد، ق۹ قمری

tabīb, mohammad ebn-e mohammad (- 15c)

مشتمل بر دعاهای گوناگون که به گفته مؤلف به تجربه رسیده و برای قضاء حوائج و رفع گرفتاری‌ها انجام داده می‌شود. همچنین اعمال روزهای هفته و ماه‌ها و نمازهای مستحبی چندی را که در احادیث اهل بیت آمده و در کتاب‌های علمای شیعه نقل شده است. ادعیه مندرج در آن منقول از کتب معتبره است. فیض کاشانی در کتاب «ذریعة الضراعة» چهار دعا و مناجات از این کتاب نقل کرده است و همچنین علامه مجلسی در بحارالانوار (ج ۱۹ باب ادعیة المناجاة) و هم عالم جلیل سید محسن امین عاملی در صحیفه خامسه (ص ۱۶۵) دعای شریف معروف به

«مناجات انجیلیه کبری» را از این کتاب نقل کرده‌اند. کتاب مرتب است بر یک «مقدمه» و ده «باب»: المقدمة فی آداب الداعی، در سه فصل؛ باب ۱. فی ما یتعلق من الادعیة بالصلوات الخمس الیومیة و شروطها و فی تعقیباتها و فی ادعیة الساعات و ادعیة ایام الشهور العربیة، در ده فصل؛ ۲. فیما یعمل فی شهور السنة، در سه فصل؛ ۳. الادعیة المتفرقة الماثورة و الافعال المسنونة المشهورة، در پنج فصل؛ ۴. ادعیة السفر و ما یتعلق به؛ ۵. ادعیة الامراض و ما یؤمن من السحر و الشیاطین و عتات السلاطین و مخائف الخائفین؛ ۶. ادعیة السجون و الضالة و الابق؛ ۷. الاستخارات؛ ۸. ادعیة الدیون و طلب الارزاق و الولد و صلوة الحوائج و الادعیة فی ذلک و رقاع الاستغاثات؛ ۹. صلوة اللیالی و الایام و ما یناسب ذکره فی هذا المقام؛ ۱۰. ما قیل فی اسم الله الاعظم. صاحب الذریعة (در ۸۲/۴) از ترجمه کامل این کتاب خبر داده است.

آغاز: بسمله یا من دعاه المضطرون فاجابهم و رجاه المستغفرون فاثابهم أسألک أن لاتصرف وجوه سؤالنا عن جنابک ... و بعد یقول داعی ربه المجیب

انجام: اول ما اختار منها العلی العظیم لانه علی الاشیاء کلها و اعظمها قال المصنف و اذ قد اتینا ما قصدنا فالحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدینا الله. تم الکتاب و الحمدلله رب العالمین.

[دنا ۲۷۷/۲ (۲۳ نسخه)؛ الذریعة ۴۶۰/۲ و ۴۶۱ شماره ۱۷۸۵ «انیس العابدین»، ۴۵۵/۲ «انیس الزاهدین»، که گویا هر دو یکی است]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۸۵

آغاز: اوثلثاً و یجزی مرة

خط: نسخ، کا: علی بن احمد بن عماد، تا: ۹۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح مجدول مذهب؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز با سه ترنج ضربی زرین، ۳۵۰گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳-۱۰۲۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود، تا: ۹۷۸ق؛ مصحح، دارای یک سرلوح کوچک، مجدول، مذهب؛ ۲۹۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۶-۲۱۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۱۸

خط: نسخ، کا: سلطان بن میرزا محمد، تا: ۲۱ شعبان ۹۷۸ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج زرد، ۳۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۵×۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۴-۱۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۲

خط: نسخ، کا: علی بن احمد، تا: ۹۷۹ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میشن قهوه‌ای سیر مغزی، ۴۳۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۴

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن امیر، تا: رمضان ۹۸۱ق؛ مجدول، مصحح؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۰۳۹؛ جلد: مقوایی، ۲۳۳گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۶-۳۷۶]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۱۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن فتح الله تمیمی، تا: ۹۸۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: حنائی، جلد: چرمی مشکی، ۲۹۶ص، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۱۴]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴

در یک مقدمه در سه فصل سپس ده باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۷۱]

۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۴۹۶

آغاز: یا من دعاه المضطرون فاجابهم

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین؛ تملک: فرهاد میرزا؛ جلد: روغنی، قطع: وزیری [ف: ۷۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عن الرضا (ع) ان الله اختار لنفسه اسما، یدعی بها و اول ما اختار منها، العلی العظیم، لانه اعلی الاشیاء کلها و اعظمها قال المؤلف: و اذ قد اتینا علی ما قصدنا ... .

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه نخست قرن ۱۱؛ مصحح، علامت بلاغ با نشان «بلغ» مقابله شده، محشی، مهر بیضی به ضمیمه بهای نسخه، به مبلغ «۳۰۰ ریال»؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج نخودی ضربی مجدول با ترنج و سر ترنج گل و بوته، ۲۹۴گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۷-۲۶۳]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۳۷

آغاز: الفصل الثانی فی التعقیب الفصل الثالث فی سجدتی الشکر الفصل الرابع فی ادعیة الصباح و المساء؛ **انجام:** ثم یقول اللهم انی أسألک بحق الحسین و جده و أخیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۳۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۱]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: یا برابر؛ **انجام:** و عن الرضا (ع) ان الله اختار لنفسه اسماء یدعی بها و اول ما اختاره منها العلی ...

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۲۱ رجب ۱۰۱۵ق، حسب دستور زبده احفاد رضوی هم نام صاحب الزمان (محمد -ظ) و ملقب به شریف پاشا؛ مصحح، مقابله شده، محشی غالبا به نقل از شیخ طوسی و ابن باقی و ابن طاوس و کفعمی و مجلسی اول و دوم، و همه آنها به‌خط محمد خلیل موسوی اصفهانی است که خود نیز حاشیه‌هایی دارد، تاریخ آنها را از ۱۲۹۱ تا ۱۲۹۹ گذارده؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۸۲گ، ۲۳ سطر (۱۰/۸×۲۱/۲)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱-۱۷]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو ارحم الراحمین ... تمت الکتاب بعون الله ... بمحمد و آله اجمعین.
خط: نسخ، کا: سعید بن فخرالدین احمد، تا: ۱۰۶۰ق؛ با پیشانی زرین؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: ساغری ضربی، ۲۴۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۹سم [ف: ۱-۵۷]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غلامرضا، تا: شوال ۱۰۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ دهه سوم محرم ۱۲۶۳؛ مهر: «عبده علی نقی» (بیضی)؛ ۴۳۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴-۱۰۷]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد نقی بن محمد مقیم، تا: نیمه ذیحجه ۱۰۷۹ق؛ پشت برگ آغاز دعای عدیله؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۳۵۴گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱-۳۹۱]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۱
انجام: الفصل الثانی فی أدعیة الصحیفة الکاملة لمولانا سیدالساجدین علی زین العابدین علیه السلام ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: باتاریخ ۱۱۳۸ق؛ افتادگی: انجام؛ روی برگ اول تاریخ تولدهای۱۱۳۸-۱۱۴۲دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۵۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۵-۲۴۵]

۱۶. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۱-عکسی
آغاز: برابر
خط: نسخ خوش معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ یادداشت خرید محمد نعیم بن محمد شفیع العقیلی ۱۱۶۵؛ ۴۸۷ص، ۲۳ سطر (۱۵×۲۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [عکسی: ۱-۴۲]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶۰
آغاز: سجادیه تسمی بالانجیلیه نقلت من انیس العابدین؛ **انجام:** فی تاریخ یوم الجمعه و آله و سلم سنه ۱۱۸۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۸۷ق [رایانه]

۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۷ و عکسی ۲۳۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: دورو تیماج قهوه‌ای، ۶۵۸گ،۹سطر،اندازه:۲۶×۳۷سم[ف: ۱-۴۱۳]و [عکسی ف: ۶-۳۶۱]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی قلی بن کربلایی اویس اهری، تا: پنج‌شنبه ۵ جمادی الاول ۱۲۲۲ق، به امر شیخ الاسلام آخوند آقا عبدالکریم؛ تملک: «محمد علی» و یادداشتی در تایید وی از حسن علی آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۱]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶-۸/۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، ؛ تملک: حسن اشرف شریف حسنی حسینی مدعو به اقدری، تملکی در ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۵۴۲]

۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۳۰
خط: نسخ، کا: محمد علی بن تنکر ویردی قزوینی، تا: ۱۵ شعبان ۱۳۱۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۵-۱۳۳]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۷۷
آغاز: ننجی المؤمنین؛ **انجام:** و یصلی علی النبی صلی الله علیه و آله و یسأل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رسولیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز عطف تیماج عنابی،۳۳۴گ،۱۶سطر(۱/۵×۱۵)،اندازه:۱۸×۲۴/۵سم[ف:۵-۱۵۲۵]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ یادداشت‌هایی است به تاریخ ۱۳۵۳-۱۳۵۸؛ مهر: «عبده محمد ربیع» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز، ۴۴۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۷-۲۲]

● انیس العابدین / اخلاق / عربی

anīs-ul ʻābidīn

واعظ، محمد حسین بن محمد باقر

vāʻez, mohammad hoseyn ebn-e mohammad bāqer

در اخلاق مذهبی شیعی

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۳۱/۷
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی نور قلوبنا بنور الایمان و جعلنا من امة سید الانس و الجان؛ **انجام:** و حشرک الله مع الائمة الطاهرین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، بغلی، ۱۱گ (۸۳پ-۹۳پ)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۷-۳۵۰]

● انیس العابدین / دعا / فارسی

anīs-ul ʻābidīn

رساله مختصری است در تعقیبات فرائض یومیه و ادعیه و اعمال ایام هفته و صباح و مساء منتخب از آثار و کتب علامه مجلسی که جامع آن محمد حسین، که بنا به معرفی مؤلف در مقدمه، وی رساله مختصری در اصول دین نگاشته است، نامی از مجاورین کربلای معلی به التماس جمعی از دوستان تقریر نموده است. کتاب مرتب است بر یک «مقدمه» در ثواب تعقیب و دو «فصل» در فضیلت نماز و ۱۳ «فصل» در تعقیبات فرائض.

[دنا ۲۷۸/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۰۶
آغاز: الحمدلله الذی جعل الصلوة للمومنین معراجا و لمحمد و اهل بیته الذین جعلهم لقبول اعمالها منهاجا؛ **انجام:** و حاضر کل ملاء و منتهی کل حاجة و فرج کل.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح و برخی اوراق آن جابجا صحافی شده، ضمیمه: ضمن ۱۲۱ برگ صدر نسخه به خط کاتب متن و مغایر: زیارات جامع کبیره و صغیره، مفجعه، صاحب الامر مشهور به آل یس و ادعیه مکسور، ایمان، صنمی قریش، سمات و نیز رساله فارسی و ناقص الاول در اثبات امامت. آغاز موجود: «مملو کند از قسط و عدل چنانچه مملو شده باشد از جور و ظلم و هفت سال پادشاهی کند و نیز در کتاب کفایت الطالب محمد بن یوسف شافعی که از علمای اعاظم عامه است کتابی نوشته در باب ظهور مهدی علیه السلام» ... انجام: «و از کفر و ضلالت بیرون خواهند آمد بعون الله تعالی و باین جا ختم شد ملتمس دعا از مؤمنین میباشم که از این رساله منتفع میشوند و کاتب سراپا تقصیر هم امید دعای خیر میباشد»؛ تملک: میرزا محمد علیخان قندهاری در قرن ۱۴ق؛ کاغذ: نخودی آهاری فرنگی، جلد: میشن عنابی، ۲۱۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱۵–۱۲۴]

● **انیس العارفین** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
anīs-ol ʻārefīn

قاسم انوار، علی بن نصیر، ۷۵۷؟–۸۳۷ قمری
qāsem-e anvār, ʻalī ebn-e nasīr (1357-1434)

مثنوی است عرفانی به شیوه تمثیل، با تخلص «قاسم» و «قاسمی»، با دیباچه‌ای به نثر، در ۶۰۰ بیت، بایست آن را در ۷۷۷ق /۱۳۷۵م سروده باشد زیرا گفته که آن را در بیست سالگی سروده است. خود آن را به این نام خوانده است: «خوش نمایم کرده‌ام ترتیب از این ×× نسخه‌ای نامش «انیس العارفین» / اندر آن گویم جواب از پنج چیز ×× نفس و روح و قلب و عقل و عشق نیز». با عناوین: فی الندامه، فی نعت النبی، فی سبب انشاء الکتاب، فی الاصطلاحات، فی صفة الامارة، فی ماهیة النفس، صفة الرؤیا، العجب و الحرص، معرفت عشق و عقل و روح و قلب، عشق و حسن، وحدت و کثرت. (احمد منزوی)
آغاز: آغاز مقدمه: منت خدای را جلت عظمته و علت کلمته که بشعشعه انوار اسرار شموس ارواح اقمار قلوب انسان را ... موجود گردانید ... آغاز: یا مغیث المذنبین معطی السوال ×× یا انیس العارفین یا ذوالجلال / ای زعشقت هر دلی را مشکلی ×× وی زشوقت در جنون هر عاقلی
انجام: غیر او را من نمی‌بینم وجود ×× پیش او زان است جانم در سجود / نور او بگرفت عالم را تمام ×× دیده بگشا تا به بینی والسلام
چاپ: این مثنوی در کلیات قاسم انوار چاپ ۱۳۳۷ تهران (ص ۳۵۹–۳۸۶) با نام رساله «علم» درج شده است
[نسخه‌های منزوی ۲۶۵۲/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۴۶/۱۰ و ۲۴۸؛ دنا ۲۷۸/۲]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سلیمان بن علی جیلانی، تا: ۸۵۱ق؛ قسمتی مجدول، ضمن دیوان شاه قاسم انوار است؛ جلد: چرمی، ۲۱گ، ۱۷ سطر، ۱۲×۱۹سم [ف: ۲–۷۷۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۱۳/۴
آغاز و انجام: برابر
۵۸۵ بیت؛ خط: نستعلیق، کا: حسین شاهی، تا: ۸۵۲ق، جا: قزوین؛ کاغذ: کشمیری زرد، جلد: تیماج سیاه، ۳۵گ (۳۴۶–۳۸۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۶سم [ف: ۸–۳۵۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/ج
در پایان دیوان شجره‌نامه قاسم انوار را، تا حضرت موسی بن جعفر (ع) آورده؛ خط: نستعلیق، کا: ابن پیر حاجی، تا: ۸۵۲ق، جا: هرات [میراث شهاب: س۷ش۱–۲–۳۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۱۲/۸
آغاز و انجام: برابر
شامل یک مقدمه نثر و ۵۵۰ بیت مثنوی؛ خط: نسخ تعلیق، کا: صدر قلندر، تا: ۸۵۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج ساغری سیاه، ترنج و نیم ترنج و حاشیه زرکوب، ۴۳گ (۴۳۳–۴۷۵)، ۱۶ سطر، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۸–۳۵۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۲/۱–ف
نسخه اصل: موزه قونیه ش ۱۳۷؛ خط: نستعلیق، کا: غیاث جوهری، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۸۵۹ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱–۴۵۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۳/۵–ف
نسخه اصل: پاریس S. E. 124 (بلوشه ۱۵۰). در فهرست با نام «رسالة انیس» از «امیر قاسم» دانسته شده است که به احتمال همین رساله است؛ خط: نسخ، کا: شیخ قاسم بن حاجی بک بن یوسف قصاب، تا: ۲۷ شعبان۸۸۳ق [فیلمها ف: ۱–۵۳۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷/۲۸–فیروز
آغاز: جمله دل بیمار دنیی سر به سر ×× زرد روی از آرزوی سیم و زر؛ **انجام:** گفته ای از خیره پیش مردمان ×× دوست میدارم فلان کس را به جان
خط: نستعلیق، کا: سلطان علی، تا: ۸۸۶ق؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ کاغذ: سمرقندی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۳۰ص (۱۷۷–۲۰۶ حاشیه)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۲۱–۱۹۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج

مشکی و مقوایی، ۲۶ص (۲۶۵-۲۹۰)، ۱۳ سطر (۹×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۵سم [سنا: ف: ۲-۱۱۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: دورو، بیرون تیماج مشکی سوخت، با ترنج و سرترنج و جدول‌های زرین درون قهوه‌ای ساده، ۲۳گ (۲۰۶پ-۲۲۸ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۸۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۱۸/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، کا: صدر قلندر، تا: نیمه قرن ۹؛ اما پس از آن که این نسخه را با نسخه شماره ۲۶۱۲ همین کتابخانه- که آن هم کلیات قاسم انوار است- مطابقت دادم از نوع تحریر کلمات و رسم الخط و فواصل و تزئینات و طرز کتاب پردازی به نتیجه یقینی رسیدم که هر دو نسخه را یک نفر کتابت کرده است. در نسخه ما هیچ تاریخی به چشم نمی‌خورد اما نسخه شماره ۲۶۱۲ در روز سه‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۸۵۴ق به خط صدر قلندر استنساخ شده است؛ جلد: دورو، تیماج مشکی، سوخت با ترنج و سرترنج و جداول زرین، درون عنابی، سوخت با ترنج زمینه لاجورد و نقوش گل و بوته زرین و دو سرترنج و جدول‌های زرین، ۱۳گ (۱۷۸پ- ۱۹۰پ)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۱/۶)، اندازه: ۸/۸×۱۵/۲سم [ف: ۲۹/۲-۷۷۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: شاه قاسم خطاط، تا: قرن ۱۰؛ با سرلوح، مجدول؛ واقف: نایینی؛ جلد: پارچه عطف و گوشه چرمی، ۲۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۷-۲۱۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۶۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: گالینگور نو، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۹۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۲۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نعمت الله بن سید علی حسینی، تا: ۲۰ ربیع الاول ۹۶۱ق؛ مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر، ۲۳گ (۱۵۹ر-۱۸۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۶-۳۱۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۶۱

آغاز: جمله دل بیمار دنیا سر بسر ×× زرد روی از آرزوی سیم و زر؛ **انجام:** برابر

صفحه اول منظوم افتاده؛ خط: نستعلیق، کا: سید علی حسینی مداح، تا: ۱۰۴۹ق؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ سپس کاتب این بیت شعر را نوشته: «عاشقان دانند حال عاشقان ×× صادقان یابند صدق صادقان»؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ساده، ۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۲۶سم [ف: ۴۳-۱۶۳]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۷۱/۳-۲۰/۱۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ افضل بن شیخ زاهد ننکی، تا: یک‌شنبه ۱۴ رمضان ۱۰۸۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساده، ۲۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱-۵۴۲]

۱۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر

مثنوی و غزل‌های اوست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول شنگرف؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی یک‌لا، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۳۴]

۱۷. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۴/۶

آغاز: برابر

در فهرست مؤلف تشخیص داده نشده، نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی زرد رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۲۴۸-۲۶۳)، ۱۹ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳-۸۴۷]

۱۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۷۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسدالله تنکابنی، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۶گ (۲پ-۲۷ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۸۵]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اصل تقوی و فجور از چیست باز ×× ای برادر لطف و قهر بی نیاز

فقط دو برگ آن است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده ابوالقاسم بن محمد اسمعیل ۱۲۸۷» (بیضی) و یادداشتی از او که نوشته منظومه به خط فرزندش میرزا یحیی است؛ ۲گ [ف: ۲۰-۵۴۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶/۱-فیروز

خط: نستعلیق، کا: صدرالله، تا: ۱۲۸۹ق، حسب الفرمایش عالی شان ... آقا مشهدی محمد حسین؛ کاغذ: فرنگی سفید و نازک و شکری و ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۴۹ص (۲-۵۰)، ۱۳ سطر، قطع: خشتی [ف: ۲۱-۲۶۶]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶/۱-ف

نسخه اصل: بادلیان ۳۷e (۲۶۹۱ و ۲۶۸ و ۲۶۸۱)؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۵۷۰]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۳۳/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** آن را که چنین پنج خصایل دادند ×× دریاب و درو گریز کو درویش است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۷گ (۱۴۲ر-۱۶۸پ)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۵۵۴]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹۱/۲-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا Add. 18874 (ریو ۶۳۶)؛ بی‌کا، بی تا
[فیلمها ف: ۱-۵۹۱]

● **انیس العارفین** / عرفان و تصوف، اخلاق / فارسی
anīs-ol ‘ārefīn
فخرالدین صفی، علی بن حسین، ۸۶۸-۹۳۹ قمری
faxr-od-dīn safī, ‘alī ebn-e hoseyn (1464-1533)
در ۳۲ «باب»، در پند و اندرز و تفسیر برخی از آیت‌ها و اخبار، همراه داستان‌ها.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی غرقت فی بحار ذخار هویته حقایق الرهبة افکار العارفین ... اما بعد چون حضرت حق سبحانه و تعالی خواست که از عالم ذات بصفات ظهور کند ...
انجام: پس از اطعام همه را بانعام شایسته سرافراز فرمود
[دنا ۲۷۸/۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۵۵/۲؛ ریحانة الادب ج ۱۹۶/۳؛ هدیة العارفین ۷۴۳/۱؛ الذریعه ۴۶۱/۲-۴۶۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۳/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۷
آغاز و انجام: برابر
۳۲ باب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ صفحه آخر نونویس از اسماعیل بن محمد باشتینی در سلخ جمادی الاول ۱۲۵۹، مصحح، در اول نسخه فایده‌ای درباره خواندن شش آیه خاص از قرآن مجید در صبح‌ها و همچنین توضیحی درباره کتاب و مؤلف دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم
[ف: ۳۰-۱۲۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۳۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۰۹ق؛ تملک: محمد حسین بن مشهدی عباسعلی به سال ۱۲۶۸ق؛ جلد: گالینگور قرمز، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم
[ف: ۲۸-۱۷۴]

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۴۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۵۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم
[ف: ۲-۱۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۷
آغاز: پس ادبار کرد بعد از آن گفت؛ **انجام:** و ارحم الراحمین درد مرا دوا نتواند کرد
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● **انیس العارفین** / اخلاق / ترکی
anīs-ol ‘ārefīn
عزمی، محمد بن احمد، -۹۹۰ قمری
‘azmī, mohammad ebn-e ahmad (- 1582)
وابسته به: اخلاق محسنی = جواهر الاسرار ؛کاشفی، حسین بن علی (-۹۱۰)
اهداء به: سلطان سلیم ثانی و محمد پاشا
تاریخ تألیف: ۹۷۴ق
ترجمه اخلاق محسنی کاشفی به ترکی از ملاپیر محمد بن احمد بن خلیل عزمی در چهل «فصل».
آغاز: منت الهه کم او در خلق ایدر خلاق خلق آید پدر مکارم الاخلاق.
[قرطای ۳-۱۵۲۲-بلوشه ۳۳۱۲- فلوگل ۳۰۸: ۳-رسی ۳۴۸ ترکی واتیکان - آلمان ج ۳ش ۲۱ و ج ۲ش ۱۸۲؛ دنا ۲۷۸/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۹۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** کرم نما نظری کن نکو و فیه نظر (تمت الحلی).
خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج مشکی در عطف گالینگور در متن و مقوایی، ۲۲۰گ، ۲۳ سطر (۵×۱۵/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۵۰۳]

● **انیس العارفین** / تاریخ معصومین / فارسی
anīs-ol ‘ārefīn
نائینی، محمد هادی بن ابو الحسن، -۱۲۶۵ ؟ قمری
nā‘īnī, mohammad hādī ebn-e abo-l-hasan (- 1849)
اهداء به: فتحعلی شاه قاجار
کتابی در اسرار شهادت سید الشهداء (ع) در دو «مقصد» و دوازده «مسلک».
[دنا ۲۷۸/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳
آغاز: بسمله، بعد از ستایش و سپاس حضرت بی نیاز؛ **انجام:** ختم الله اعلم بالصواب.
خط: نسخ، کا: احمد خوانساری، تا: دوشنبه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۱۵۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۸/۳سم [ف: ۲-۴۳]

● **انیس العارفین در شرح منازل السائرین** / عرفان و تصوف / فارسی
anīs-ol ‘ārefīn dar š.-e manāzel-os sā’erīn
طارمی، صفی الدین محمد
tāramī, safī-od-dīn mohammad
وابسته به: منازل السائرین؛ انصاری، عبدالله بن محمد (۳۹۶-۴۸۱)
در شرح منازل السائرین خواجه عبدالله انصاری است.
آغاز: ثنای به سزا و شکر بی منتها که شاهباز بلند پرواز عقل کل چندان که به جناح است و بال فکرت در هوای تعداد آن طیران

نماید بر ذره تعقل و آشیان عرفان آن نرسد ... و بعد چنین گوید ... محمد طارمی.
[دنا ۲۷۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۲۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** که صحو المعلوم من الموهوم ان جهت اشارت ازو به سوی فنای کل رسوم در احدیت ذات
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: ساغری قرمز مقوایی، ۲۴۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۳۵]

● **انیس العارفین (منظوم)** / شعر / فارسی
anīs-ol ʻārefīn (manzūm)
مثنوی است در پاسخ به سائلی که از عقل و نفس و دل پرسیده بود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۱۰/۴
آغاز: در عفوان دور از دیار ×× درد غربت جمع شد با درد یار ... سائلی پرسید از این شوریده حال ×× در بیان عقل و نفس و دل سوال؛ **انجام:** روح اندر عالم وحدت شده ×× نفس اندر عالم کثرت شده ...
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۶گ (۷۴-۱۰۰پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۰-۱۴]

● **انیس العارفین و ابتهال المحبین** / دعا / فارسی
anīs-ol ʻārefīn va ebtehāl-ol mohebbīn
قزوینی، اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری
qazvīnī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه شوال ۱۲۰۵ق
چون برای توبه و استغفار احتیاج به الفاظی است و بهترین آنها در کلمات گهربار ائمه (ع) یافت می‌شود. لهذا مؤلف مناجات‌هایی که از ائمه (ع) وارد شده را در این کتاب جمع‌آوری نموده است. تعداد این مناجاتها ۱۲۷ مناجات است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۱۳
آغاز: ثنائی که ذاکران ملأ اعلی و شاکران طبقات ثری بر زبان عبودیت و اخلاص جاری می‌سازند؛ **انجام:** کحل الله بصیرتک بنور هدایته و سهل علیك الوصول الی الخیر و ملازمة طاعته الی ماعیناه
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ فاقد جلد، ۱۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۱]

● **انیس العارفین و مصباح السالکین** / عرفان و تصوف / عربی
anīs-ul ʻārifīn wa miṣbāḥ-us sālikīn
نظام الدین گیلانی، احمد بن محمد، -۱۰۵۹ قمری
nezām-od-dīn-e gīlānī, ahmad ebn-e mohammad (-1649)
اهداء به: ابراهیم خان از محتشمان هند
تاریخ تألیف: نیمه ربیع الاول ۱۰۷۵ق؛ محل تألیف: شاه جهان آباد
کتابی در اثبات واجب و توحید و دارای «مقدمه» و یک «اصل»: مقدمه شامل دو فصل: در فضیلت علم و صفت علماء؛ طرق تحصیل علم به وحی و الهام و اکتساب و مراتب آنها؛ اصل در اثبات واجب ضمن چهار «فصل»: ۱. اثبات واجب به‌طریق اهل ذوق و شهود و به مسلک اهل نظر و استدلال؛ ۲. صفات واجب تعالی؛ ۳. در اسماء حق تعالی و ذکر معانی و خواص آنها؛ ۴. توحید صفاتی و افعالی. این سال تألیف با تاریخ نقل شده برای وفات مؤلف ناسازگار است لذا یا سال مذکور سال تألیف نیست و یا سال نقل شده برای وفات مؤلف دقیق نیست و یا این که این رساله از نظام الدین احمد نمی‌باشد. باید بررسی شود.
[دنا ۲۷۹/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۱
آغاز: نحمدك یا من دل علی وجوده بخلقه؛ **انجام:** و حاصله ان وجوب الوجود لا ینقسم بالحمد علی کثیرین مختلفین بالعدد و الا لکان معلولا
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۰۷۵ق؛ مصحح؛ واقف: فخرالدین نصیری امینی، فروردین ۱۳۵۴؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، ۲۱۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۱-۴۳]

● **انیس العاشقین** / شعر / فارسی
anīs-ol ʻāšeqīn
هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ قمری
hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801-1871)
تاریخ تألیف: ۱۲۴۲ق
چهارمین مثنوی از «سته ضروریه» اوست. این مثنوی عرفانی به بحر هزج مسدس اخرب مقبوض یعنی بر وزن لیلی و مجنون نظامی سروده شده است و مشتمل بر یک «مقدمه» و دوازده «مقاله» و یک «خاتمه» است.
آغاز: ای عشق تو چون محیط و دل فلك ×× سبحان الله مالك الملك / ای واحد وحدت تو ذاتی ×× نه با العددی و ممکناتی
انجام: خاموش هدایت ریائی ×× تا چند ز عجب و خود ستائی
[الذریعة ۴۶۲/۲؛ دنا ۲۷۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۵۱/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۲۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ جلد: میشن تریاکی، ۵۹گ (۴۸پ-۱۰۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۰سم [ف: ۹-۲۷۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد قزوینی آشوری، تا: رجب ۱۳۲۲ق؛ با سرلوح به اکلیل و لاجورد، مجدول؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج عنابی یک لا، ۷۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۹-۸۶]

● **انیس العاشقین** / عرفان و تصوف / فارسی
anīs-ol ʻāšeqīn
رامپوری چشتی، محمد
rāmpūrī čaštī, mohammad

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۱۵عکسی
بی‌کا، تا: ۱۱۸۲ق؛ ۱۰۳گ [جنگ: ۱-۴۴۴]

● **انیس العاشقین** / عرفان و تصوف / فارسی
anīs-ol ʻāšeqīn
شرف، محمد حسن
šaraf, mohammad hasan

یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه: بدون شماره/۸
بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۷۱۳]

● **انیس العاشقین** / داستان / فارسی
anīs-ol ʻāšeqīn
تاریخ تألیف: ۱۳۱۲ق
مؤلف که به عللی عزلت و گوشه‌گیری را اختیار کرده بود، در صدد برمی آید تا حکایاتی را که خود دیده به تحریر درآورد؛ لذا کتاب حاضر را به سبک گلستان سعدی با عناوین «حکایت-حکایت» و با عباراتی دلکش و موزون تنظیم نموده و در برخی موارد اشعاری نیز آورده است.
آغاز: سپاس بی قیاس بساط مجد یگانه بی همتایی را سزا است که عقول ما سوی از ادراک ... در عنفوان شباب و ریعان جوانی به عنایت سبحانی مخالطت ابنای زمان را سودی ندیدم ... مرا که به حکم ضرورت در ورطه عزلت رخت اقامت بود تفرج خاطر را در آن دیدم که برخی از وقایع حادثه را در رشته تحریر آرم و لختی حکایتها که در مدت عمر خود شنیده و دیده ام به بیانی خوش و بنیانی دلکش برنگارم و به یادگار به روزگارش گذارم ... و از آنجا که در عرصه عشق و جوانی سخن می‌راندم کتاب انیس العاشقینش خواندم. در آن دم که میزد قلم این رقم ×× گذشته بد از عهد خیر البشر / به تاریخ هجری پس از یکهزار ×× ثلاث مأة و اثنی عشر.
[دنا ۲۷۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۵/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۲۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** عجب از حسن یوسف نیست در بازار رعنائی ×× اگر از پرده عصمت برون آرد زلیخا را / شگفت از عشق کی باشد به دست زیر و بالایش ×× به راه عشق مجنون گشته گر بیند لیلی را
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۱۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: قهوه‌ای آبی، ۱۹گ (۵۰پ-۶۸پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۲۱۲]

● **انیس العاشقین** / شعر / فارسی
anīs-ol ʻāšeqīn
این کتاب اشعار منتخبی است از آثار شعرای متقدم و معاصر نویسنده در یک قافیه و بترتیب حروف هجا.
[دنا ۲۷۹/۲]

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۲۳
بی‌کا، بی تا [ف: ۱-۳۴۶]

● **انیس العاشقین و معراج المحبین** / دعا / عربی، فارسی
anīs-ul ʻāšiqīn wa miʻrāj-ul muḥibbīn
دشت بیاضی، محمد معصوم بن محمد تقی، ق۱۳ قمری
dašt bayāzī, mohammad maʻsūm ebn-e mohammad taqī (- 19c)
آغاز: الحمدلله الذی دل عباده علی الطاعات ... اما بعد چون مفهوم آیه «ادعونی استجب لکم ...
[دنا ۲۷۹/۲]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم المناجاة لسید الساجدین
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ نشانه وقف به‌تولیت ملا عبدالرضا یزدی مورخ۱۱۳۷؛اهدایی:شیخ جواد علمیه؛جلد:مقوایی روکش پارچه آبی عطف تیماج قرمز، ۱۱ص (۱-۱۱)، ۱۵ سطر (۹/۵×۲۱)، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱-۱۰۹] و [نشریه: ۴-۳۷۴]

● **انیس العاقلین = انیس الغافلین = اسرار القرآن** / شعر، اخلاق / فارسی
anīs-ol ʻāqelīn = anīs-ol qāfelīn = asrār-ol qor’ān

قاری گیلانی، ملامیر، ق۱۱ قمری
qārī gīlānī, mollā-mīr (- 17c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه **۲۳** محرم **۱۰۰۵**ق
به نظم و نثر و حکایت‌ها، در اخلاق. نام کتاب و مؤلف و فهرست دوازده «فصل» در دیباچه هست.
آغاز: بسمله. سبحان من تحیر فی ذاته سواه ×× فهم خرد بکنه کمالش نبرده راه ... تحفه حمدی چون عبارات قاریان صوامع قدس از کدورات ریا معر او گلدسته شکری مانند ارادات حافظان مجامع انس از آلایش و آمیزش اغراض فاسده باطله نفسانیه مصفا و مبرا صانعی را.
انجام: این رساله تمام بی نقصان ×× شد بنام خوش شه دوران / شه بنامش تمام این نسخه ×× زین سبب یافت نام این نسخه / هست تألیف این کتاب حقیر ×× از فقیر کسیر ملا میر
[دنا ۲/ ۲۷۹ (۵ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۴۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۶/۹ (۲ نسخه) و ۳۳۵/۶ (۳ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ جمادی الاول ۱۰۱۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: ترمه مقوایی عطف تیماج مشکی، ۷۰گ (۱۴۰-۲۰۹)، ۲۰ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۳-۳۱۱۸]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۱۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** عن کل اسقام وآلام یا حنان یا منان یا دیان یا سبحان برحمتك یا ارحم الراحمین.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: حاج سید علی اکبر دستمالچی؛ جلد: مقوایی با تیماج آلبالویی، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۲-۵۲۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۷۹/۳-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۰۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۲۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** الطاهرین المعصومین و الحمدلله رب العالمین.
خط: نسخ تعلیق، کا: محمد رفیع بن محمد آشتیانی، تا: اوایل قرن ۱۳، بر حسب خواهش میرزا محمد، دایی کاتب؛ کاغذ: فرنگی آبی رگه دار، جلد: میشن تریاکی ضربی بی مقوا، ۱ص (۲۳۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۶-۱۸۱]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۱۳/۲
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن ابراهیم حکیم رانکوهی سیکارودی، بی‌تا؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: روغنی گل و بوته پشت ساده، ۲۱ سطر [ف: ۵-۲۵۹]

● **انیس العشاق** / ادبیات / فارسی
anīs-ol ‘oššāq
شرف الدین تبریزی، حسن بن محمد، -۷۹۵ قمری
(- 1393)

اهدا به: شیخ ابوالفتح اویس بهادر خان جلایری(۷۵۷-۷۷۶)
تاریخ تألیف: ۷۲۶ق؛ محل تألیف: مراغه
رساله‌ای نفیس و لطیف در توصیف ادیبانه و زیباشناسانه از اعضای بدن انسان که در نوزده «باب» تنظیم شده است. مؤلف می‌گوید: «غرض از این مقدمات آنکه در تاریخ فتح روزافزون ... ابوالفتح شیخ اویس بهادرخان ... روزی من بنده در محروسه مراغه احرام طواف نصر الحق والدین محمد بن حسن طوسی بودم ... مجلس دیدم چون بنور ... از هر طرف انجمنی ... فاضلی از افاضل عصر می‌فرماید: هر چند که سرو قامت افروخته ×× اسباب جمال موبمو ساخته ...». این رساله در شرح ابیاتی است که در آن مجلس خوانده شده، مؤلف رساله را به «انیس العشاق» نامگذاری کرده و آن را در شرح اندام معشوق در ۱۹ «باب» قرار داده است: ۱. صفت مو؛ ۲. صفت جبین؛ ۳. صفت ابرو؛ ۴. صفت چشم؛ ۵. صفت مژگان؛ ۶. صفت رو؛ ۷. صفت خط؛ ۸. صفت خال؛ ۹. صفت لب؛ ۱۰. صفت دندان؛ ۱۱. صفت دهان؛ ۱۲. صفت زنخ؛ ۱۳. صفت گردن؛ ۱۴. صفت بر؛ ۱۵. صفت ساعد؛ ۱۶. صفت انگشت؛ ۱۷. صفت قد؛ ۱۸. صفت میان؛ ۱۹. صفت ساق.
آغاز: بسمله حمد و ثنای خالقی را که در مبدأ فطرت وجود خاکیان را به تشریف و لقد کرمنا بنی آدم مشرف گردانیده ...
انجام: بواسطه صفای ظاهر و تصفیه باطن ارباب قلوب دردل سوختگان آتش عشق کرم می‌گردد. فرق است میان سوز کز جان خیزد ×× تا آنکه به ریسمانش بر خود بندد
چاپ: در پاریس و هند همراه «عجایب المخلوقات»؛ تهران، ۱۳۲۵ به اهتمام مرحوم استاد عباس اقبال آشتیانی؛ کلمان هوارت آن را به فرانسه ترجمه کرده و در پاریس به سال ۱۸۷۵ در ۱۱۰ ص به چاپ رسانده است.
[نسخه‌های منزوی ۳۵۲۷/۵؛ کشف الظنون ۱۹۸/۱؛ هدیة العارفین ۲۸۶/۱؛ الذریعة: ۲۸۱/۱۳و ۵۱۱/۹؛ دیوان شرف؛ نسخه‌های منزوی ۳۵۲۷/۵ (۶۵ نسخه)؛ ریحانة الادب ۱۹۱/۳؛ مشترك پاکستان ۲۷/۱۴-۲۹ (۱۵ نسخه)؛ دنا ج۲ ص۲۷۹-۲۸۲ (۱۲۰ نسخه)؛ مشار فارسی ۵۹۲/۱]
شرح و حواشی:
۱- انیس العشاق (منتخب) = تلخیص انیس العشاق؛ سرابی تبریزی، محمد کریم بن مهدیقلی (-۱۳)

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۴۹/۳
آغاز: اثیر الدین اخسیکتی خال را به به نسبت کرده است واو به دانه، بیت: به دانه ایست خالت، افتاده در زنخدان ×× باید که گوش داری ز آسیب روزگارش؛ **انجام:** و سلطان پنداشت که ایاز در خوابست آواز داد ایاز لب اجابت بگشود و گفت لبیک گفت که منم محمود گفت معلوم است باید که بحضرت سلطان معزز باشد که ...

از باب نهم (در صفت شیرین لبان) تا باب هفدهم (در صفت قد)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول سیاه، مصحح؛ ۱۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۲۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۴۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن الیاس، تا: ۸۰۰ق؛ مجدول، مذهب؛ کاغذ: شرقی، ۲۳گ (۲۹پ-۵۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۶۰۲]

۳. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مجدول و مذهب و ممتاز کار هرات [نشریه: ۷-۳]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۴ ـ د

کا: زین حسینی، تا: ۱۱ ذیقعده ۸۲۳ق؛ در ۱۶۸پ-۲۰۳پ شعرهایی است از مولانا شمال بارضا و عصمت الله بخاری و دیگران؛ ۴۹گ (۱۳۸پ-۱۸۶ر) [ف: ۱-۳۶]

۵. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۹۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۸۳۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مقوایی مشکی با ترنج و سرترنج زر لبه منگنه، ۵۷ص (۱-۵۷)،۱۵ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [انجمن آثار-ف: ۱۳۴]

۶. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه: ۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج طلایی در وسط، ۵۶ص (۲-۵۷)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۷سم [نشریه: ۶-۶۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰/۱

خط: نسخ، کا: سید نعمت الله درویش، تا: ربیع الاول ۸۳۵ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: کالینگور سرخ، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، ۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۸-۵۴۸]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۱-ف

نسخه اصل: قونیه ش ۲۵۴۶؛ خط: نستعلیق، کا: بهاءالدین بن سعید تاج الدین حاجی حسن بن بهاء الدین بن حسن بن عبدالملک (علی) حافظ حکایت قمی خطیب، تا: شنبه ۱۵ ربیع الثانی ۸۴۸ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۳]

۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، کا: اسماعیل بن یوسف فومنی، تا: ۸۵۱ق؛جلد: چرمی سیاه، ۱گ (۷۰)، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱-۱۱۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۵۹/۱

آغاز: برابر **انجام:** بشنو که لطیفها بتو می‌گویم ×× تا قطب نشسته روبرو می‌گویم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۸۶۵ق، جا: سیواس؛ در برگ آخر چند بیت در معما؛ مهر: «... ابراهیم بن علی بن محمد» (گرد)؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۲۶گ(۱پ-۲۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۴۴-۱۵۷]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۰۹/۲

خط: نستعلیق، کا: علی بن علی بن قنبر علی سبزواری جاجرمی، تا: شنبه ۲ ذیقعده ۸۷۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹گ (۳۱پ-۷۹ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۰-۲۸۸]

۱۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۶۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، کا: شیخ محمد امامی، تا: ۸۸۷ق؛ مجدول، مذهب، به نظر می‌رسد که این نسخه از کتب کتابخانه سلاطین هندوستان بوده؛ تملک: خواجه نقشبندی در ۱۱۲۵ق، حسن ۱۱۹۸ق، به‌سال ۱۲۶۳ق داخل کتابخانه نواب ولیعهد (ناصرالدین شاه قاجار) شده؛ ۸۹ص، ۱۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۷-۳۹۱]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب چهارم در صفت چشم، چشم را اهل عرب باصره و مقله و ناظره و عین خوانند و آن به چهار نوعست. بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ ۶ص (۱۱۱-۱۱۶) [عکسی ف: ۳-۲۸۲]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۱

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۰؛کاغذ: کاغذ ترمه ختائی، جلد: رویه کاغذ سبز، ۲۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۷/۳سم [ف: ۲-۴۳]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، کامل شده در روز یک‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۷۷؛ مجدول، با سرلوح زرین؛ تملک: محمد بن علی، محمد بن ابی السعود بن محمد جعفر؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و گوشه تیماج حنایی، ۳۵گ، ۱۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [سنا: ف: ۱-۳۵۰]

۱۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۴۷۱/۴

آغاز: (فهرست کتاب) باب دهم در صنعت دندان، یازدهم در صفت دهان ... باب اول: در صفت موی آنچه در کشور حسن سرآمد جمال است موی گرفته اند و فرق داخل او است و منقسم بر سه نوع است؛ **انجام:** هر شکن از چین زلف کافرت بتخانه ای و از اقسام تشبیهات

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۲گ (۶۰ر-۸۱پ)، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۰۷]

۱۷. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در آخر حدایق الحقایق با خط و مرکب غیر خط و مرکب متن کاتب خود را مصطفی بن یعقوب معرفی نماید و در خاتمه نویسد: « ... فی بلدة صوفیة فی

غرة ربیع الاول من شهور سنة تسع و ثلثین و تسعمائه فی یوم الاربعة تم»، ولی در آخر نسخه‌ای در شرح رباعیات عرفانی به خط و مرکب و روی کاغذ نسخ متعدد همین مجموعه نوشته‌اند: «حررت فی اواسط محرم الحرام فی سنه اثنی و تسعمائه»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی، ۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲-۷۱۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۴/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۷۷]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۲۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه) و انجام (در باب نوزدهم)؛ جلد: میشن قهوه‌ای روشن لایی، ۳۴گ (۱-۳۴)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۵/۴سم [ف: ۹-۵۷]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۴-۹/۲۱۴

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۹۲۹ق (نسخه جدیدتر به نظر می‌آید)؛ در اول نسخه دست خطی از یوسف بن جمال الدین مشهور به عرب سنان و محمد بن یوسف؛ جلد: طبله اول تیماج مشکی، طبله دوم مقوا، ۵۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱-۵۴۴]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۶۴/۴۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی با گل و بوته رنگارنگ درون در زمینه مشکی و بیرون در زمینه زر، ۱۹ص (۸۲-۱۰۰)، سطور چلیپا (۱۳/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۴-۳۸۸۶]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۶۴/۲

از اواخر باب ۶ تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۳گ (۲۸ر-۶۰ر)، ۹ سطر (۶×۷)، اندازه: ۹/۵×۱۲/۵سم [ف: ۸-۵۷۸]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: سپاهانی متن و حاشیه، جلد: تیماج تریاکی زرکوب مقوایی زرکوب مقوایی، ۹۲ص (۴-۹۵)، سطر چلیپا (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۹-۱۱۸۶]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۵/۱-عکسی

آغاز: ... و درود نامعدود بر آل و اولاد او ... اما بعد. **انجام:** بیت: پرتوی از عکس رخسار تو صبح ×× شمه ای از تار گیسوی تو شام

خط: نستعلیق شکسته خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (چند سطر)؛ ۶۵ص (۲-۶۶) [عکسی: ۱-۴۳]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

نوزده باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ راسته و چلیپا، شعرها در چهار ستون؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای روشن، ۹گ (۱پ-۹ر)، اندازه: ۱۳/۳×۲۳/۵سم [ف: ۷-۸۳]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سه پیشانی منقش، مجدول زرین و مشکی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز ضربی، ۵۳ص (۴-۵۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۲سم [ف: ۵-۶۴]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۳/۴

در بیست باب در اوصاف اندام انسان است؛ بی‌تا: قرن ۱۱؛ ۳گ (۵۸-۶۰ در متن و حاشیه) [ف: ۳-۲۱۹]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۸۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در آئینه اعدال کمال حسن تو ... نظم از تناسب الفاظ معنی آرای بود.

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (از خطبه تا اواسط باب چهارم افتادگی دارد)؛ کاغذ: اصفهانی شکری در دو نوع، جلد: تیماج سرخ ضربی ساده، ۱۶ص (۱۴۶-۱۶۱)، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۷]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی و مشما، ۱۳۰ص (۱-۱۳۰)، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۲-۳۲]

۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۲۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: انجام (تنها هفت صفحه از باب ۱۱ و ۱۲ و نوزدهم آن به صورت پراکنده موجود است و بقیه آن کسر می‌باشد)؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۴گ (۱۹-۲۲)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۱۵۶۲]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۳۰۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا سخن او مرتبه بلندی یابد تمت غفراللهمن بعد ذلك لكاتبه

خط: نستعلیق، کا: نوروز علی، تا: ۱۰۳۸ق [الفبائی: ۷۴]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۲۰/۲۴

کا: محمد طاهر حسینی بروجردی، تا: ۱۰۸۰ق، جا: اصفهان؛ جلد: میشن قهوه‌ای ضربی نو، ۲۰گ (۱۹۴ر-۲۱۳ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵-۳۹۹]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** به تحریر خامه دو زبان نسخه به تفصیل به هیچ باب مسطور نگردد فاما به حکم اشاره بر سبیل ایجاز ورقی مجمله بما فی الضمیر».

تنها یک برگ از مقدمه کتاب مانده؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: گالینگور بنفش عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۲ص (۳۲۳-۳۲۴)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۲۸]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ساقی زهر رهم برد سباق سمین و انگشت که

او به سیم از ره نرود.

خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۸۱–۹۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۶–۴۴۰]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۷۳/۱

خط: نستعلیق، کا: رضا علی معلم بن شاه فرخ بن حاج محمد تبریزی، تا: ۱۰۹۲ق؛ کاغذ: ترکی، جلد: تیماج عنابی ضربی با عطف دامن، ۱۰۷ص (۲–۱۰۸)، ۱۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۷–۳۵۳]

۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۶/۱-۲۵/۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** مورخان عرب که در عهد بانی مکه ام قری گفتند بیتی را افضل الصلوات و اکمل التحیات بدین اعتبار تمام شد بالله التوفیق تم بالخیر و الاقبال

خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن صفات الله نائینی، تا: ۱۰۹۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱–۵۴۴]

۳۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۱گ (۱۹ر–۲۹پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵۴]

۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۵۱ص، ۲۳ سطر (۷×۱۹)، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲–۵۵]

۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۴/۳

آغاز: ازکتاب انیس العشاق باب اول در صفت مو؛ **انجام:** آب حیوان در لب سازد دهن

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۷ص (۹۸–۱۱۴)، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴–۱۴۲]

۳۹. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۳/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵گ (۱۵ر–۴۹پ)، ۱۵–۱۷ سطر (۷×۱۲/۵)تا ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۸۹]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول زر؛ کاغذ: سفید و زرد و آبی و صورتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، گرد تیماج زرد بیاضی، ۶۰ص(۱–۶۰)، ۲۰–۱۰ سطر(۴×۹)،اندازه:۷×۱۵سم [سنا: ف: ۱–۲۳]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۷۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه و فرنگی، جلد: رویه پارچه، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۵–۴۱۹]

۴۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹۷/۱ ـ د

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیمامج مشکی ضرابی، ۳۱گ (۱پ –۳۱ر)، ۹ سطر (۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۵×۱۰سم [ف: ۱–۳۶]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علینقی رازی، تا: قرن ۱۳؛ در این نسخه ابیاتی از متأخرین به متن افزوده شده و کاتب در پایان کتاب نوشته: «افرادی که در ضمن کتاب اشاره بکاتب حروفست منسوب بحقیرست». و بیشتر اشعار الحاقی از خود وی و شعرائی چون: محتشم، جامی، شهاب، وفائی، صباحی، رفیق، نخلی بخاری، مشتاق، نورعلیشاه، شاه عباس، عاشق، غنی کشمیری، صبا، صبوری، شقاقی بهائی، میرزا رضی، وحید قزوینی، صادق بسمل، انیسی؛ کاغذ: فرنگی سرکه‌ای آهار مهره، جلد: چرمی عنابی ضربی، ۳۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۳/۷)، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۷–۲۱۱]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: ملاالله ویردی بن محمد تهرانی، تا: قرن ۱۳؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱۹ص (۱۲۳–۱۴۱)، ۱۸ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [سنا: ف: ۱–۸۷]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۲۷/۲

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: «قد فرغ من تحریر هذه الرسالة المرسوم بانیس العشاق بتوفیق الملک الخلاق اقل الفقراء درویش مستوی الادهمی فی عاشر ربیع الاول سنه ۹ خمس و خمسین و ثمانیة و سلم کثیراً کثیراً» (مربوط به نسخه مستنسخ منه)

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: میشن قهره‌ای مجدول، ۸۰ص (۴۷–۱۲۶)، ۱۱ سطر (۱۴×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۹سم [ف: ۲۹/۱–۶۵]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۶/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۵گ (۴۲ر– ۵۷پ) [مختصر ف: ۹۳]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲۴/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۲۳گ (۲پ–۲۴پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۴۴–۲۳]

۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۴-۴/۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ۲۱گ (۲۲۳ر–۲۴۳پ)، ۱۷ سطر [ف: ۱–۵۴۳]

۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۶۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: استانبولی، جلد: مقوا، ۲۷گ،۱۳سطر(۹×۱۵)،قطع:ربعی،اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷–۴۴۶]

۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۹گ (۱۱پ–۴۹پ)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۱/۵)،

اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۸-۲۷۹]

۵۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۳۴/۱

آغاز: موجود (در دیباچه چند سطری افتاده است): طواف جناب کعبة الحکماء؛ **انجام:** برابر

خط:نستعلیق پخته،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ ۳۳گ (۱ر-۳۳پ) [ف: ۱-۲۸]

۵۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۴۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۰۷ق؛ ۲۷گ (۱پ-۲۷پ) [ف: ۱-۲۸]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲ /۷۸۹۴-۵۳/۱۰۴

آغاز: بسمله، حمد له؛ این رساله ایست در بیان صفت موی و جبین و ابرو و چشم و مژه و روی و خط و خد و خال

بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۱۳ق؛ ۲۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۴۴]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۱۰/۴-۵/۱۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ محرم ۱۲۲۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول طاق دار، ۲۳گ، ۱۷-۱۸، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۴۳]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** صورت معنیست تا آئینه روشن نبود معنی چگونه صورت بندد تمت الرسالة بعون الملك المعبود من شهر دوم ربیع المولود سنه ۱۲۲۳ من هجرت النبویه ص ...

بی‌کا، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۲۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: شکری-فرنگی، جلد: تیماج مشکی یك‌لا، ۱۰۲ص (۱۳۶-۲۳۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۴۴۶]

۵۶. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۴]

۵۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم ساروی، تا: ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی آبی رنگ، جلد: تیماج، ۱۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۴]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳/۳ سرود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۴ق [نشریه: ۱۳-۴۲۲]

۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۱۳/۲

خط: نسخ، کا: ملا محمود بن ملا احمد، تا: ۱۵ صفر ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۹گ (۳۰پ-۵۸پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۱۸۷]

۶۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۷۱/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ ۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۱۲]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۰

آغاز: حمد و سپاس و شکر بی قیاس مر صانعی را سزاست که بمضنون؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: میرعبدالغفار، تا: ۱۶ رجب ۱۲۳۳ق؛ عبارت آغاز آن با نسخه‌های دیگر اختلاف دارد؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۲۴گ، ۱۵ سطر (۱۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۷-۲۱۳]

۶۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱/۳

خط: نستعلیق، کا: حسین بن گنجعلی، تا: ذیقعده۱۲۴۳ق؛ ۲۸گ (۵۲-۷۹)، اندازه: ۱۷×۳۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۴۸]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تا در حق او نیز صاحبدلی استدعای رحمت نماید و این سلسله تا قیامت مسلسل شود ... سید الاخر و الاول محمد و اله و اصحاب التابعین صلوات الله علیهم اجمعین.

خط: نستعلیق، کا: علینقی رازی، تا: ۱۲۴۵ق ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه با ترنج و نیم ترنج، کوبیده مقوایی، ۶۲ص، ۱۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۹/۵سم [ف: ۵-۷۲]

۶۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۱۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ رجب ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴ سطر (۷×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۵۱]

۶۵. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: ۴۲/۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد حسینی، تا: دوشنبه شوال ۱۲۴۶ق [نشریه: ۵-۳۷۸]

۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۳/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۶۷]

۶۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷/۳ و عکسی ۲۶۸۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضمیر آئینه صورت معنی است تا آئینه نبود معنی چگونه صورت بندد ...

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۵۱ق؛ مجدول، دارای چهار سرلوح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۲۸گ (۳۲پ-۵۹پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۴۱۲] و [عکسی ف: ۷-۲۸۰]

۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن، تا: ۱۲۵۲ق، جا: طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۶۵ص، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۸۶]

۶۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۶۵

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۷۰گ، ۷ سطر (۵×۷)، اندازه: ۷/۵×۱۰/۵سم [ف: ۴-۱۳۴۴]

۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۲۹/۲

آغاز: برابر**انجام:** از اسکندر پرسیدند که نزد تو پدر عزیز است یا معلم گفت معلم زیرا که معلم سبب حیات باقی است که آن علم است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۷ق، جا: تهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۹گ (۸۷پ-۱۲۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۲]

۷۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۲/۳-۱۳/۱۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالواسع تویسرکانی، تا: ۱۲۵۸ق، جلد: مقوای روغنی با ترنج و سرترنج ضربی و حاشیه تیماج، ۲۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۵۴۴]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر، تا: شوال ۱۲۵۹ تا محرم ۱۲۶۰؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی جدول بندی شده، ۲۹گ ۱۸۳ص (۱۴۰-۱۹۷)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۶/۵سم [ف: ۱۷-۴۴۶]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۸۹

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ تملک: معتمد السلطان غلامحسین خان صاحب اختیار به‌تاریخ ۱۲۹۵؛ مهر: «عبده غلام حسین بن هاشم الغفاری» (بیضی)، و این‌که کتاب را به‌تاریخ ۲۰ محرم ۱۳۴۵ به سید مصطفی بیرمی حجازی بخشیده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۶-۱۸۸]

۷۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۷۴/۲

خط: نستعلیق خوب، کا: عبد الواسع بن شدای توسرکانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۶۲ق، به خواهش ابراهیم بن عبد الغفار نراقی؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۵۰]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شفیع حسینی، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی یک‌لا مجدول، ۲۲گ (۳۱پ-۵۲پ)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۲×۲۲/۲سم [رایانه]

۷۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۹۲/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره چند رنگ، جلد: گالینگور مشکی عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۱-۳۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [نشریه: ۱۳-۱۶۹]

۷۷. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه: ۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق، قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۷۳]

۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مدخل تمام است و سعی را اعتبار عظیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم‌ترنج منگنه کوبیده مقوایی، ۵۶ص (۲۵۷-۳۱۲)، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۶-۱۵۴]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۰۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ رجب ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۴ص (۱-۴۴)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۷۰۹]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۵۳۵/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیراکه معلم سبب حیات باقیست.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه سلخ ربیع الاول ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: شکری فرنگی آهارمهره، جلد: پارچه‌ای، ۳۳ص (۷۸-۱۱۰)، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۳سم [ف: ۷-۷۳۲]

۸۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۳۰

خط: شکسته، نستعلیق، کا: فضل الله، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، ۴۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۷سم [ف: ۲-۴۴]

۸۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۰/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ صفر ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: مهره فرنگی، جلد: میشن مشکی ضربی، ۷۱ص (۲۷۶-۳۴۶)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۳سم [ف: ۵-۵۴]

۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۳۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۷۶ق، جا: زنجان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز تیره زرکوب گرد و درون عنابی، ۳۸گ (۱-۳۸)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۷۳]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: سید محمد تقی موسوی بن میرزا عبدالله بن کلانتر اصفهان، تا: جمعه ذیحجه ۱۲۸۰ق؛ مصحح؛ تملک:ابوالقاسم؛کاغذ:فرنگی،جلد:تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۷گ (۳۳-۵۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۴-۸۵۰]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۵/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۴ جمادی الثانی ۱۲۸۲ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا ضربی، ۵۰ص (۳۵۰-۳۹۹)، ۱۴×۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۷۰]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۰۲/۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۲۵۸]

۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۷۳/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای و آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۱۹گ (۱۰۱پ-۱۱۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۳۲۹]

۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۹۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵-۳۰۰]

۸۸. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۸گ، ۱۴ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۳۴]

۸۹. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۹

آغاز و انجام: برابر؛ با سرعت تمام بقلم شکسته اقل الناس عباس بروجردی المتخلص بهمایون و المقلب با فصح الشعراء ابن مرحوم حاج فتح الله ببالنج شب چهارشنبه ۲۰۴ شهر رجب المرجب سنه ۱۲۹۰ قلمی گردید هرگاه فرصتی بوده شود شرح مطولی در حواشی نوشته خواهد شد انشاء الله

خط: نسخ تعلیق، کا: عباس بروجردی متخلص به همایون، تا: رجب ۱۲۹۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی سرخ، ۳۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۱۸]

۹۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۶۷۵/۱الف

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر طباطبائی، تا: ۱۲۹۸ق، محشی؛ ۲۷ص، ۱۷ سطر [رشت و همدان: ف: ۱۲۲۴]

۹۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، ربعی [نشریه: ۷-۲۵۰]

۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۸۵/۳

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الثانی ۱۳۰۳ق (صفحات آخر)؛ مهر: «دارد مدد از نام محمد باقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز مجدول ضربی، ۱۶گ (۲۰پ-۳۵پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۲سم [ف: ۲۸-۲۶۱]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** زیرا که معلم سبب حیات باقیست که آن علم است، والله اعلم بالصواب.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۷ صفر ۱۳۰۳ق؛ افتادگی: انجام (پنج صفحه از خاتمه)؛ مجدول؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۱گ، ۱۲ سطر (۸×۱۶/۲)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۷-۲۱۳]

۹۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۲۸

خط: نستعلیق، کا: حسین بن غلامرضا، تا: جمادی الاول ۱۳۰۷ق، جا: تهران، برای آقای بهجت؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۲۲گ، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۴-۴۰۴۶]

۹۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۵/۵

خط: نسخ، کا: نهانی، تا: رجب ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۷۶ص (۱-۷۶)، ۱۵ سطر (۸×۱۳/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۷-۳۵۸]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹۰

خط:نستعلیق،کا:محمد حسن،تا:۱رمضان ۱۳۱۰ق [مختصر ف: ۹۳]

۹۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۴/۲

خط:نستعلیق،کا: شمس الشعراء محمد مهدی فانی عراقی کواری، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۱۱ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۵۹پ-۸۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۱۸]

۹۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا ید ابراهیم لشکرنویس علی الحسینی متخلص به ثاقب، تا: ۱۳۱۳ق، جا: محتملاً طهران [ف: ۳-۲۶۹]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ صفر ۱۳۲۱ق؛ این نسخه هفت صفحه از حدائق الحقائق شرف الدین رامی را هم ضمیمه دارد؛ واقف: شمس الدین پرویزی، مهر ۱۳۴۴؛ کاغذ: فرنگی، ۳۰گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۷-۲۱۳]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۳/۲

خط: نستعلیق، کا: سید علی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ (۵۸پ-۷۰پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۶-۳۴۲]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۳

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد مهدی طبیب، بی‌تا؛ در حاشیه صفحه‌ها نوشته شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶گ (۹پ-۲۴پ در حاشیه)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۸-۴۵]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضمیر آئینه صورت معنی است تا آئینه روشن نبود معنی چگونه صورت بندد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷گ (۱پ-۲۷پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۵-۱۲۱]

۱۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با ترنج لاجوردی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد مقوایی، ۱۷ص (۱-۱۷)، ۲۹ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [سنا: ف: ۱-۱۱۷]

۱۰۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۸/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه نو، ۱۳ سطر [ف: ۵-۷۲]

۱۰۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۱۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳-۱۶۵]

۱۰۶. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛جلد: چرمی سرخ، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۱۱۹]

۱۰۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹۴/۲ ـ د

آغاز و انجام: برابر

تا باب نوزدهم در صفت ساق، افتاده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳برگ، ۴۹پ-۷۲پ [ف: ۱-۳۶]

۱۰۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۹۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱پ-۳۴ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [مؤید: ۳-۱۶۴]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۵گ (۶۲-۸۶)، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۵۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۴-۲۹]

۱۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۱

در ۱۹ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [نشریه: ۲-۱۲۰]

۱۱۱. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۴۸

نسخه در دو جزء ترتیب یافته، قسمت اول اشعاری به فارسی و عربی شرح و معنی شده و جزء دوم اوصاف اعضاء و جوارح مه پیکران در ۱۹ باب است که هفت باب از آغاز نسخه و اندکی از آخر را ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای سفید، ۵۰گ، مختلف السطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۶۹]

۱۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۳۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۱/۷×۱۳/۸سم [رایانه]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۱ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۱۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۷ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۱۱۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۲۴/۵

خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کبود، قطع: بغلی [نشریه: ۷-۲۵۹]

۱۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۲۵۹۱/۱۳۵هامش

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۲ص (۳۳۷-۳۶۸) [ف: ۹-۱۴۱۵]

۱۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۲۷/۱-ف

نسخه اصل:شماره۲۷انجمن آثار ملی؛بی‌کا،بی تا[فیلمها ف:۳-۱۸۴]

۱۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۶/۲-۱۲/۱۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۴۴]

۱۱۹. مراغه؛ عمومی مراغه (کتابخانه)؛ شماره نسخه: ۸۸/۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه، ۵۲گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۸۴]

۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۰-۹/۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وآن کیست که به سیم از ره نرود به پایان آمداین دفتر حکایت همچنان باقی تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول گرهی، ۵۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱-۵۴۴]

۱۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۸۱۲۷-۵۵/۹۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ ۲۵گ، ۱۵-۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱-۵۴۴]

● **انیس العشاق (منتخب) = تلخیص انیس العشاق** / ادبیات / فارسی

anīs-ol ʻoššāq (mn.) = talxīs-e anīs-ol ʻoššāq

سرابی تبریزی، محمد کریم بن مهدیقلی، ق۱۳ قمری

sarābī tabrīzī, mohammad karīm ebn-e mahdī-qolī (-19c)

وابسته به: انیس العشاق؛ رامی، حسن بن محمد (-۷۹۵)

[دنا ۲۸۲/۲؛ الذریعه: ۲۲/ ۳۷۶ش ۷۵۲۰]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۵/۵

خط: نستعلیق، کا: عبدالحی بن تاج الدین بن محمد بن المنصور، بی‌تا؛ ۸گ (۶۰-۶۷)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [نسخه پژوهی: ۱-۳۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۶۳ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **انیس العشاق** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-ol ʻoššāq

خوانساری، حیدر بن محمد، -۱۰۵۰ ؟ قمری

xānsārī, heydar ebn-e mohammad (- 1641)

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله رب العالمین، حمد بیحد وستایش بیعد معبودی را سزد

انجام: هر دم چه نهی بغافلی سر بزمین ×× آن چیز بنه ز سر که در سر داری

[دنا ۲۸۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۶/۷]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و مختلف، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۱۰]

● **انیس العشاق** / اخلاق / فارسی

anīs-ol ʻoššāq

صدیقی، عبدالوهاب

seddīqī, ʻabd-ol-vahhāb

اهدا به: اورنگ زیب (۱۰۶۸-۱۱۱۸ق)

در وصف عقل و عشق و سلطنت آن. نام کتاب در خود آن نیست.

آغاز: انیس العشاق. بسمله. و به نستعین. بعد تحسین شهسواران عرصه کلام و تزیین شهریاران صفحه ارقام با کلیل مکلل التکمیل محامد ملک علام مبدع بدایع اجسام.

انجام: الحمدلله الذی بنعمته یتم الصالحات ... فی جمیع الحالات هذا آخر ما تیسر فی بیان السلطنة الکبری بطریق عجیب مشتملا علی النصایح و الذکری باسلوب غریب للفقیر ... ابوالبرکات قاضی القضاة الشیخ عبدالوهاب الصدیقی.
[دنا ۲۸۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۵/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۴۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۲۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی درون سرخ، ۱۶ص (۱۹۰-۲۰۵)، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۲-۲۵۶۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۴۱/۱
آغاز و انجام: برابر
تذکر: نام کتاب در فهرست «السلطنة الکبری بطریق عجیب مشتملا علی النصایح و الذکری» آمده است که به استناد نسخه ش ۳/۳۵۴۶ دانشگاه تصحیح شد و نام مؤلف تغییر یافت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۸گ (۲پ-۹پ)، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۲]

● **انیس العشاق** / عرفان و تصوف / فارسی
anīs-ol ʻoššāq
طارمی، علینقی، ق۱۴ قمری
tāramī, ʻalī-naqī (- 20c)
به نظم و نثر فارسی و ادبی است و نام مؤلف و کتاب در آغاز و پایان این نسخه که گویا برای چاپ آماده شده است دیده می‌شود.
آغاز: بسمله. نغمه شناسان قال عشق را پرده موهوم است حکایتی در کتاب زینة المجالس چند سطر بپنج شطری بنظر رسید بفرمایش بعضی از زنده دلان پیمانه عشق ساعد رقم عنبر شیم بکلید بسمله در گلزار مضامین در او را گشوده.
[دنا ۲۸۳/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کرد آهنگ دیار کربلا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی ترنجی مقوایی، ۳۳گ، ۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۴۹۹]

● **انیس العشاق** / شعر / فارسی
anīs-ol ʻoššāq
اهدا به: محمد اسماعیل خان وکیل الملک
صهبا، مثنوی است ساخته به نام محمد اسماعیل خان وکیل الملک و داستان یوسف است.
[دنا ۲۸۳/۲؛ الذریعه ۶۲۲/۹؛ فرهنگ سخنوران ۳۴۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۸۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ ربیع الثانی۱۳۱۳ق، به خواهش آقا محمد کریم، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۷۳گ، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، قطع: جیبی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۷۵]

● **انیس العوام** / کلام و اعتقادات / فارسی
anīs-ol ʻavām
بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی، ۱۱۷۸-۱۲۵۹ قمری
behbahānī, mohammad jaʻfar ebn-e mohammad ʻalī (1765-1843)
در اصول و فروع دین، در دو جلد و در چهار «فصل». در سرگذشت بهبهانی (ص ۴۴۷) و الذریعه (۴۵۹/۱) از انیس الطلاب او یاد شده است نه از این یکی.
آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد چنین گوید بنده جانی ... که این چند کلمه است در بیان مجملی از اصول دین
انجام: و مرویست بسیار می‌آشامید آن را که آن ماده هر مرضی است والله اعلم
[دنا ۲۸۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۹]

تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰۶
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۵ سطر ۷×۱۴-۱۵×۲۱ [ف: ۷۰۱]

● **انیس العهد و مونس اللحد** / تاریخ معصومین / فارسی
anīs-ol ʻahd va mūnes-ol lahd
شعبان کردی قزوینی، محمد بن محمد حسن، -۱۳۳۰ قمری
šaʻbān kordī-ye qazvīnī, mohammad ebn-e mohammad hasan (- 1912)
چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۲۰ق، خشتی، ۳۳۵+۱صص
[الذریعه۴۶۲/۲؛ مشار عربی، ج۱، صص ۵۹۲-۵۹۳]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۹۰-۲۲/۱۱۰
آغاز: بسمله قال رسول الله صلی الله علیه و آله اول ما خلق الله نوری یعنی اول شاهدی که در عالم شهود سر از نقاب کشید و اول وجودی که از عالم بطون بفضای عالم ظهور خرامید؛ **انجام:** شخصی آلام و جراحت بسیاری به بدنش رسیده بود از برای آن شخص از آن آلام و جراحات کمال انبساط و شکفتگی حاصل

شده بود از احوال او تعجب نموده ... مگر بر تو مؤثر نیست گفت لذت

نسخه حاضر با نسخه چاپ شده تفاوت‌هایی دارد؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی سوخت عطف پارچه با ترنج و سرترنج، ۲۲۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۴۵]

← انیس الغافلین ⟵ انیس العاقلین

● **انیس الغرباء** / عرفان و تصوف / فارسی

anīs-ol qorabā’

پند وی بنگالی، نور قطب عالم بن علاء الدین، ق۹ قمری

pand vey bangālī, nūr qotb ‘ālam ebn-e ‘alā-ed-dīn (-15c)

مؤلف عارفی دلسوخته و مجذوب حق گشته که به گفته خود «خواستم که ازین خم خانه شراب محبت جرعه جام به کام جان دوستان و معتقدان خود ریزم و شعله انس طلب در دل ایشان افروزم». به نثر آمیخته به نظم با ذکر احادیث و حکایات.

درباره مؤلف این رساله اختلاف است. در نسخه چاپی، نام مؤلف نور الحق و الدین معروف به نور قطب عالم (۸۱۸ق) فرزند علاءالدین پندوی بنگالی درج شده است و در صفحه عنوان نسخه عکسی مرعشی نیز آمده است: «رسالة انیس الغرباء تصنیف شیخ نور بنگالی». برخی این اثر را از عبدالصمد بن افضل محمد گردآورنده «مکاتبات علامی» در ۱۰۱۵ق دانسته‌اند. به هر روی، از کسی است که آتش فراق و دلتنگی غربت شعله بر جانش افکنده، برای تسکین آلام خود، محبوسان و دورافتادگان از سرزمین خود، این کتاب را نگاشته است: «در چند معانی که به دل کباب خود یافتم، نه در کتاب شارحان دیده‌ام و نه از السنه استادان شنیده‌ام، در قلم آورده نامش رساله «انیس الغرباء» داشتم». به نثر آمیخته به نظم و حکایت‌ها، بخش‌بندی نشده است. نسخه‌های متعددی از این رساله در کتابخانه‌های هند و پاکستان موجود است. (حافظیان)

آغاز: بسمله. حمد و ثنای مر مفضلی را که فضل داد مهاجران را بر قاعدان بعلو درجه و سمو مرتبه و اکرام نهاد غربیان را بر شهریان با جابت دعوة و شرف شهادة و صلوات فراوان و تحیات بی پایان بر رسول مقبول ... و نامش«انیس الغرباء» دادم شاید که

انجام: و مونسا فی کل شدة و کربة برحمتك یا أرحم الراحمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله أجمعین یا أرحم الراحمین.

چاپ: هند، ۱۲۰۹ ق

[دنا ۲۸۳/۲؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۲۹۷/۳–۱۲۹۸؛ فهرستواره منزوی ۱۲۶/۷–۱۲۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر که خواهد بگرید بردنیا بگو که بگریی ... همه بگریستند تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق، ۴۱گ (۱پ–۴۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۳۲–۱۰۷]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۰۰۸۳/۱ مجلس ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ سطر (۶/۵×۱۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵۰۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۷

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۲۹ (ردیف ۱۵۳)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ انجامه کاتب: «تمت، تمام شد نسخه متبرکه شریفه انیس الغرباء تصنیف شیخ نور بنکالی رحمة الله تعالی علیه»؛ ۷۰ص، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۵–۱۶۵]

● **انیس الغرباء** / فارسی

anīs-ol qorabā’

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۰/۱۱–ف

نسخه اصل: پاریس S. P. 125 (بلوشه ۱۵۱)؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲–۱۰۵۷ق [فیلمها ف: ۱–۵۳۳]

● **انیس الغربة** / داستان / عربی

anīs-ul ġurba

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۳۳/۲

گرد آمده برای سید محمد تقی پسر سید عبدالکریم مکی موسوی و به دستور او در مرشدآباد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز، ۳۱ سطر [ف: ۵–۲۶۰]

● **انیس الفردوس** / فارسی

anīs-ol ferdows

کرمانی، سرکار حاج زین العابدین خان

kermānī, sarkār hāj zayn-ol-‘ābedīn xān

[دنا ۲۸۳/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۲۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری؛ ۲۰۶ص، اندازه: ۱۷/۱×۲۳/۵سم [رایانه]

● **انیس الفرید لشرح التوحید = انیس الوحید فی**

شرح کتاب التوحید = نور البراهین فی بیان أخبار السادة الطاهرین = انس الوحید فی شرح التوحید و انیس الفرید / شرح حدیث / عربی

anīs-ul farīd li-š.-it tawḥīd = anīs-ul waḥīd fī š.-i k.-it tawḥīd = nūr-ul barāhīn fī bayān-i axbār-is sādat-iṭ ṭāhirīn = uns-ul waḥīd fī š.-it tawḥīd wa anīs-ul farīd

جزایری، نعمة الله بن عبدالله، ۱۰۵۰-۱۱۱۲ قمری

jazāyerī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1641-1701)

وابسته به: التوحید = توحید صدوق = التوحید و نفی التشبیه و الجبر؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: روز ترویه ۱۰۹۹ق؛ محل تألیف: شهر حویزه

مؤلف پس از این‌که هشت مجلد کتاب «غایة المرام فی شرح تهذیب الاحکام» و سه مجلد کتاب «کشف الاسرار لشرح الاستبصار» و «الانوار النعمانیه» و «نوادر الاخبار» و «شرح صحیفه سجادیه» را به انجام رساند و پس از گزارش‌ها و حاشیه‌هایی که در فن‌ها و دانش‌های عربی نوشت، این کتاب را در شرح و گزارش توحید صدوق نگاشته است و روش کلامی و فلسفی شوشتری در آن آشکار است، گرچه او مشرب اخباریان دارد. این گزارش آمیخته با متن است. مؤلف در گزارش بر «العیون یا لوامع الانوار» می‌گوید که من این را پس از گزارش بر توحید (همین کتاب) نوشته‌ام و در زهر الربیع (ص ۲۹۶ چاپ ۱۲۹۲ هند) هم از این گزارش یاد کرده و نامی بدان نداده ولی نگارنده الذریعه (۲: ۴۶۳) می‌نویسد که او در این کتاب این گزارش را «انیس الفرید» خوانده است. (دانش پژوه)

آغاز: الحمدلله الذی جعل توحیده مفتاحاً لابواب الجنان و توعد من حاد عنه العذاب فی النیران ... و بعد فان المذنب ... نعمت اله الحسینی ... یقول لما وفق الله سبحانه و له الشکر اتمام کتابنا غایة المرام فی شرح تهذیب الاحکام ... اردنا التوجه الی شرح کتاب یشتمل علی جوامع التوحید فلم نرا وفق من کتاب الصدوق الموسوم با التوحید ...

انجام: انا زعیم بیت فی اعلی الجنة ... و بیت فی ریاض الجنه.. فی ربض الجنة هو بفتح الباء ما حولها خارجاً عنها تشبیها بالابنیة التی تکون حول المدن و تحت القلاع، انتهی و به انتهی الکتاب.

چاپ: قم، انتشارات اسلامی، ۱۴۱۷ق، ۲ جلد.

[الذریعة ۴۶۳/۲ و ۳۶۸/۲- ۳۶۹؛ دنا ۲۸۳/۲ (۹ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر و یادداشتی از محمد نصیر قزوینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجی قرمز دارای عطف دامن، ۵۷ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۱۰-۴۹۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ از روی نسخه‌ای که شارح در ۱۰ رمضان ۱۱۰۴ در شوشتر خوانده بوده؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن زرد، ۱۹۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۷سم [ف: ۱-۵۷]

۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن کمال الدین شوشتری، تا: ۱۱۰۲ق؛ در سنه ۱۱۰۴ به نظر مصنف رسید و او چنین نگاشته: «لقد جری علیه نظر مصنفه من البدایة الی النهایة فصح بعون الله تعالی و قد تم عاشر شهر الله شهر رمضان المبارک عام اربع بعد المائه و الالف حرر هذه الکلمات مؤلفه المذنب الجانی نعمت الله الموسوی الحسینی الجزائری فی بلدة شوشتر فی دارنا الغربیة من الجامع الاعظم حامداً مصلیا مسلما»؛ این نسخه پس از تحریر و رؤیت مصنف بخزانه شاه سلطان حسین اهدا گشته و از کتب ممتاز به شمار می‌رود؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی زرد رنگ، ۴۱۲ص، ۲۵ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۱-۱۸۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن کمال الدین شوشتری، تا: ۱۱۰۳ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغ، در چند صفحه خط خود جزائری دیده می‌شود، در صفحه آخر جزائری نوشته است که از اول تا آخر نسخه را خوانده و تصحیح نموده است در بلده تستر به تاریخ اواخر رجب ۱۱۰۳؛ مهر: شاه سلطان حسین صفوی «بسمله کلب امیرالمومنین سلطان حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۷۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۴۰]

۵. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۱۷۱

خط: نسخ، کا: محمد تقی شوشتری، تا: رجب ۱۱۰۳ق، جا: شوشتر؛ به گواهی شارح شاگرد او بوده و خود شارح هم سراسر آن را خوانده؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

اصفهان؛ دانشکده ادبیات اصفهان؛ شماره نسخه: ۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۲۹۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن نظر علی تستری، تا: ترویه ۱۱۱۰ق، جا: شوشتر؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۴گ (۱۸پ-۱۲۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷-۲۷۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۷ جمادی الاول ۱۲۴۷ق؛ در ۱۲۸۸ دارنده آن به کسی واگذار نموده؛ واقف: ملا محمد حسین سلیمانی، در همدان در رمضان ۱۲۶۳، تولیت آن را به پسرش

میرزا عبدالله و سپس به فقیه‌ترین فرزندان خویش داده است (این وقف در گ ۱ر با مهری ناخوانا نوشته شده و روی آن خط کشیدند)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مقوایی، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۲۴]

● **انیس الفقهاء** / فقه / عربی

anīs-ul fuqahā'

حسینی طارمی، محمد بن ابی القاسم، -۱۲۶۹ قمری

hoseynī-ye tāromī, mohammad ebn-e ab-el-qāsem (-1853)

اهداء به: محمد شاه قاجار

مطالب فقهی استدلالی و مفصلی است در چند مجلد که به درخواست مکرر عده‌ای و در جوانی و به نام محمد شاه قاجار و تشویق وزیر وقت نگاشته است. این کتاب نخستین تألیف مؤلف بوده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی وفقنا للتمسک و التوسل بالثقلین و لم یجعلنا من الذین نسوا عترة نبیهم ... اما بعد فیقول الحقیر الفقیر المحتاج الی ربه الغنی ... زادنی الشوق بتحریر کتاب ان ساعدتنی الایام و الاقدار و اسعفنی الدهر الغدار فی المسائل الفقهیة و الاحکام المرویه و السنن الشرعیه و اداب الدینیه و الدنیویه لیکون انیسالی فی الوحشة و صاحباً فی الوحدة ...

[دنا ۲۸۳/۲]

۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۲۰۰

آغاز: کتاب الصلاة و هی لغة الدعاء کما هو المعروف الشایع المتبادر و لذا لم یذکر اکثر الفقهاء فی الکتب معانیها الاخر؛ **انجام:** و انت عرفت بعضهم مع اطلاعک بتفصیل السید فقال: و اما بطلانها اذا نوی بشیء من افعالها الریاء أو غیر الصلاة.

در کتاب الصلاة که مؤلف از استادش حاجی کلباسی نقل می‌کند؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با خط خوردگی و اضافات در حاشیه؛ تملک: محمود حسینی؛ مهر مستطیل وقف کتاب از سید عزالدین محمدحسینی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [اوراق عتیق: ۱-۱۹۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۷۷

آغاز:

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۶۸]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی ذلک جمع من الاصحاب و تحقق الاجماع فی ذلک غیر بعید کما لا یخفی للمتبع.

شامل کتاب طهارت در پنج مطلب: مطلب اول در اقسام طهارت، مطلب دوم در اسباب طهارت، مطلب سوم در کیفیت طهارت‌های ثلاثه ... مطلب پنجم در اغسال واجبه. شامل پنج فصل و خاتمه و مقداری از کتاب صلوة تا مبحث «مواقیت» که نسخه را کاتب، ناتمام رها کرده است. طارمی آن را در تحفه درگاه شجره سلطان بن سلطان و قرة العین خاقان بن خاقان موسوم به حبیب الله نگاشته است، چون متکفل امور او و محصلین زیر نظر او بوده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره ای، جلد: مقوا، عطف و لبه میشن قهوه‌ای، ۳۰۱گ، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۴۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴گ

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی ذلک جمع من الاصحاب و تحقق الاجماع فی ذلک غیر بعید کما لا یخف للمتتبع.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق، ۳۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۵۳]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۷۸

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید عزالدین حسینی-زنجان. کتاب طهارت و تا بحث تیمم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ با تصحیحات و اضافات و تغییراتی از مؤلف؛ ۴۳۸ص [عکسی ف: ۲-۱۶۹]

● **انیس القادریه** / تراجم / فارسی

anīs-ol qāderīyye

قادری، بهاءالحق، ق۱۲ قمری

qāderī, bahā'-ol-haqq (- 18c)

در سرگذشت و سیرت شیخ عبدالقادر گیلانی. به غیر از متن اصلی دیباچه، مقدمه و خاتمه ای را هم در بر می گیرد.

[دنا ۲۸۴/۲؛ استوری ۱۰۱۷/۱؛ تاشکند ۱۷۰/۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۹۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ تملک: سید شاه محمد ابوالجنات نور اللهی حنفی رفاعی قادری در ۱۳۰۰؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا، ۱۳۱گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶×۲۸/۵سم [ف: ۱۶-۷۵۹]

● **انیس القاصدین فی مقامات الحاج و المعتمرین** / فقه / فارسی

anīs-ol qāsedīn fī maqāmāt-el hāj va-l mo'tamerīn

برغانی، محمد علی بن محمد، -۱۲۷۲ ؟ قمری

boraqānī, mohammad 'alī ebn-e mohammad (- 1856)

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۴۱ق

رساله‌ای در اسرار حج. در این رساله به تعبیر مؤلف رموزات اعمال و اشارات افعال حاج را شبیه کرده تا زائر قاصد از حقیقت آن اطلاع یابد. مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمد لله الذی جعل وجوه الملک و الملکوت فی عالم الانوار و الشهود
[دنا ۲/۲۸۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۴۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** این غریق بحور خطیئات را از نظر لطف و مرحمت نیندازند اللهم صل علی محمد و آل محمد.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، ۲۲گ (۱۵۸پ-۱۷۹ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم
[ف: ۴۱-۴۳]

● **انیس القلب** / شعر / فارسی
anīs-ol qalb
جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷-۸۹۸ قمری
jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415-1493)
منظومه‌ای با همین سرآغاز در خانقاه نعمت اللهی (نوربخش) است که نام آن «بحر الاسرار» و ناظم را عماد الدین نسیمی (۷۷۱-۸۲۰ق) دانسته است گرچه انجامی ناهماهنگ دارد. با توجه به این که در آن تمام امامان شیعه را مدح می‌گوید در انتساب آن به جامی باید تامل کرد.
[دنا ۲/۲۸۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۶/۲۴
آغاز: مشعل خورشید کز نورش جهان را زیورست ×× چند باشی گرم در مهرش که طشت آذرست؛ **انجام:** به امیدی که در عالم سنانی و جهان گیری ×× رسد تأثیر فتح از دولت سلطان سلیمانش
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۶گ (۶۶پ-۷۱پ)
[ف: ۳۷-۴۷۰]

● **انیس القلب** / شعر / فارسی
anīs-ol qalb
فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۹۱۳؟-۹۷۶ ؟ قمری
fozūlī baqdādī, mohammad ebn-e soleymān (1508-1569)
قصیده‌ای است به قافیه «ش» در ۱۰۴ بیت در پیروی از قصیده شینی خاقانی «جلاء الروح» سروده است.
آغاز: دلم درجست و اسرار سخن درهای غلطانش ...
چاپ: چاپ سنگی، استانبول، ۱۹۴۴م.
[دنا ۲/۲۸۴؛ فهرستواره منزوی ۱۰/۲۵۲]

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۹/۱۸
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی و فستقی و نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰-۳۳ سطر (۶×۱۷)، اندازه: ۹×۱۹/۵سم
[ف: ۲-۳۸۸]

● **انیس القلوب** / تاریخ اسلام / فارسی
anīs-ol qolūb
برهان انوی، مسعود بن مظفر، ۵۳۸ق۷ قمری
borhān-e enavī, masʻūd ebn-e mozaffar (1144-13c)
اهدا به: سلطان عزالدین کیکاوس سلجوقی (۶۰۷-۶۱۶ق)
تاریخ تألیف: آغاز ۵۶۲ق و پایان ۶۰۸ق؛ محل تألیف: تبریز
انبیانامه منظوم است و می‌رسد تا به خلافت ناصر. در هفت دفتر که یکی از آن درباره سلطان عزالدین کیکاوس سلجوقی (۶۰۷-۶۱۶ق) رومی است که نگارنده چند سال نزد او بوده است و دیگر بخش‌ها درباره پیامبر اسلام و خلفا تا الناصر لدین الله عباسی است. وی خود گوید کتاب خود را بر پایه کتاب کسایی نگاشته است.
چاپ: بخشی از آن در مجله بررسی‌های تاریخی اناتولیا به کوشش م.ف. کپرولو به سال ۱۳۲۳ ش چاپ شده است.
[دنا ۲/۲۸۴؛ خزائن ترکیه در مجله ادبیات س ۸ ش ۲ ص ۱۵؛ فهرستواره منزوی ۳/۱۵۵۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۶-ف
بی‌کا، بی‌تا؛ ایا صوفیا ش ۲۹۸؛ ۴۲۶گ [فیلمها ف: ۱-۱۸]

● **انیس القلوب = شگرف نامه** / گوناگون / فارسی
anīs-ol qolūb = šegerf-nāme
قبه ای، عبدالغفار بن علی، ق۱۳ قمری
qobeīī, ʻabd-ol-qaffār ebn-e ʻalī (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲۶۷ق
مؤلف زادگاهش داغستان بوده و در جنگ‌های ایران روس که در سال ۱۲۴۱ ق دولت ایران مجبور شد فقفاز را به روسیه واگذارد، وی به ایران مهاجرت کرده و بعد از آن در شهرهای ملایر، همدان، خلخال بوده و اکثر اوقاتش را در اردبیل سپری نموده و در سال ۱۲۶۷ برای رهایی از غربت و غم و هم، این رساله را تألیف نموده است. این رساله به صورت کشکول مشتمل بر مطالب متعدد به نظم و نثر است. مطالب آن چنین است: رفتن رستم به طلب پژن بن کیو به طرف ترکستان، به نظم از شاهنامه؛ فتح قلعه خیبر و کندن در ساقی کوثر به نظم فارسی؛ در مدح چهارده معصوم، به نظم؛ قصیده در مدح امام علی النقی؛ در شهادت امام علی (ع)؛ آب آوردن علمدار کربلا؛ مثنوی در مصائب امام حسین (ع)؛ کرامت حضرت ابوالفضل که سید خلیل بن سید جعفر خلخالی در رجب ۱۲۶۷ نقل کرده؛ داستانی از استخاره ملا علی اکبر سرابی؛ ورود اهل بیت به شام؛ اوصاف دریای نور که در خزانه ناصر الدین شاه بود؛ من کلام میرزا رفیعای مرحوم در باب مشورت خیر البشر در مراتب

دعوت؛ حدیث پیاز از ابوهریره؛ قسمت میراث به نظم از ابن حسام؛ شعری از کوکب؛ اشعار میرزا محمد اخباری متخلص به سیل؛ قصیده محتشم کاشانی؛ مخمس ذره؛ مخمس عاشق؛ اشعاری از سعدی و وفا؛ اشعار خلیفه محمد گرمرودی؛ اشعاری از: عاشق، نیازی، جامی، عصمت بخارایی، ذره، نظامی، میرزا طاهر، مشتاق، شوکت، حافظ، وحدت، انوری، شاهی، صدرالشریعه بخاری؛ وصف بی ستون کرمانشاه به نثر فارسی؛ وصف شراب نیلوفر که در دو فرسخی کرمانشاه است؛ وصف طاق کسری تعریف روان سر از دهات کردستان، سنقر، کرمانشاهان و ذکر امامت جماعت ملا اسماعیل پیشنماز خلخالی که قریب سی سال است در مسجد حاجی شهبارخان نماز جماعت می‌خواند؛ حکایت دختر و پسر جوان؛ اشعاری از: عاشق، وفا، عباس، سعدی، مخمس، شاه نعمه الله، حافظ؛ مطالبی به نقل از تذکره دولت شاهی؛ ذکر محال اسقلان کردستان که یکی از اولاد امام موسی (ع) در آن مدفون است؛ اشعاری از: حافظ، سعدی، رباعی که شیخ حمزه به علی شهاب نوشته و جواب وی، هاتف؛ تاریخ چنگیزی، مطلبی به نقل از آن و معرفی کلیله و دمنه و مترجم آن؛ مثنوی آذر بیگدلی با این مطلع: بشنوید ای معشر آزادگان ×× این حکایت را دل از کف دادگان؛ تخمیس دوازده بند محتشم کاشانی از ثاقب با این مطلع: یاران عزای کیست که دلها پر از غم است ×× جن و ملک به ماتم او دیده پر غم است؛ اشعاری پراکنده از: سعدی، سلمان ساوجی، بیتی از شاهزاده ابراهیم صفوی متخلص به جانی، سنایی، حافظ، ابیاتی از مثنوی مولوی؛ واقعه در بیان آوردن فضه شیر را به سر نعش امام حسین (ع) به نظم؛ ورود اهل بیت به شام به نظم؛ داخل شدن اهل بیت به مجلس یزید به نظم و نثر؛ حکایت باسقر، حضرت موسی (ع)؛ در مدح قم، همدان، اصفهان، ری در پنج بیت؛ حافظ؛ اشعار خلیفه محمد گرمرودی به ترکی؛ نام قبلی قدمگاه (اسفرایس) و مدفون شدن لطف نیشابوری شاعر در آن؛ شعر سعدی مخمس، شعر از جامی، از مثنوی نظامی؛ داستانی به نظم از مؤلف؛ چند غزل از مؤلف با تخلص غفار؛ اشعاری از نظامی، سعدی، فردوسی، سلطان اویس جلایر (سه بیت)؛ حکایت انتقام امیر تیمور از شامیان به جهت ظلم و ستم شان بر امام حسین (ع) از کتاب جوهری؛ در مفاخرت امیر تیمور از خواجه علی یزدی؛ شعر دیگر از خواجه علی یزدی؛ شعر عبد الله خان خلخالی؛ اشعاری شامل: تعریف اسب، نامه امیر روم به قیصر روم به نظم، شیخ علی نقی، شاپور، مجذوب جوهری، کاتب ترشیزی، خواجه سلمان در تعریف تیر اندازی شیخ حسن جلایر، ظهیر فاریانی، تسلی شیرازی ، مخلص کاشانی، اسدی، مناجات امیر تیمور، جوهری، بی تابی کردن زلیخا در مفارقت یوسف، اشعاری از شاهنامه فردوسی، شرف الدین خواجه علی یزدی در تعریف جیش امیر تیمور، خواجه عصمت بخارایی در تعزیه امیرتیمور، شرف الدین علی یزدی در مفاخرت امیر تیمور، جوهری همه در مراثی اهل بیت (ع)، خسرو شیرین نظامی، دوازده بند آقا عباسقلی آقا بادکوبه‌ای در مقدمه کربلا، اشعاری از سعدی و حافظ؛ قصیده عرفی به فارسی؛ قصیده مهدی بیک شقاقی؛ وصف فتح هرات توسط محمد شاه در سال ۱۲۵۰ به نثر؛ منازل کرمانشاهان، تا قصر شیرین به نثر؛ از شاهنامه فردوسی؛ چند حدیث صحیح از حیات القلوب و شیخ صدوق؛ قطعه ای تاریخی از مؤلف مشتمل بر: فوت محمد شاه در ۱۲۶۴ و حرکت ناصر الدین شاه از تبریز به تهران که مؤلف نیز در رکاب وی بوده، در منزل ابهر خمسه ناصر الدین شاه شاهزاده فیروز میرزا را به حکومت کرمانشاهان منصوب می‌کند که در نهایت مؤلف و همشهریانش (مهاجران قبه) همراه وی به کرمانشاه می‌روند او می‌گوید که فیروز میرزا یک سال حاکم کرمانشاه بود. و مردم رضایت کامل از عملکرد وی داشتند، پس از آن وی به حکومت فارس منصوب وجایش را به اسکندر خان بن فتحعلی خان می‌دهد. او می‌گوید پس از رفتن فیروز میرزا یک سال و نیم در کرمانشاه بوده و در ۱۶ محرم به همراه سید هاشم و میرزا ابوالقاسم مستوفی کرمانشاهی و میرزا عبد المحمد خان کردستان که از خویشان والی کردستان بود عازم عتبات عراق شدیم که مصادف با لشگر کشی عبدی پاشای بغداد برای تنبیه عرب هندیه بوده و مؤلف همراه با سیصد چهارصد زوار گرفتار غارت اعراب گشته و بعد از سی و دو روز توقف در کربلا موفق به زیارت نجف اشرف نشده و به ایران برگشتند و گزارش ارزانی ارزاق در کرمانشاه در سال ۱۲۶۷ ق؛ از شاهنامه فردوسی؛ داستان میرزا محمد علی طفل هفت ساله در تبریز که تمامی کتب را می‌خواند بدون تعلیم و یاد دادن کسی در سال ۱۲۵۸؛ در تجربه مؤلف از خوراکی‌های ایران و ترجیح گوشت کرمانشاه، برنج نیشابور و روغن اردبیل بر سایر خوراکیها؛ واقعه محمود پاشا و سلیمان پاشا و جنگ آن دو و تقاضای کمک از سوی سلیمان پاشا از دولت ایران و روان شدن قشون ایران که مؤلف نیز همراه آنها بوده به سلیمانیه) برای یاری وی و تعریف مؤلف از هندوانه‌های سلیمانیه؛ از شاهنامه فردوسی؛ گزارش مؤلف از شرح حال خودش مبنی بر این‌که: در سال ۱۲۵۹ در عهد حکمرانی بهمن میرزا بر آذربایجان در رکاب لشگر وی به دار الصفای خوی رسیده و با سه نفر رفیق اش به حمام خان خوی (که به گفته وی در کل شهر خوی و مضافاتش مشهور است) رفته که سه دلاک داشت و فوت یکی از همین دوستانش در سفر کرمانشاهان در سال ۱۲۶۴ و شکایت مؤلف از دست روزگار و سپردن کارها به دست نا اهلان؛ ادامه شاهنامه فردوسی؛ شعری از انوری و نظامی؛ شک و سهو به نظم از مختار بن زین العابدین متخلص به مختار از شاعران عهد محمد شاه قاجار؛ شعر ی از میر فتاح مراغه ای در شک و سهو به ترکی؛ شعری از فاضل بغدادی به ترکی؛ ادامه شاهنامه؛ اشعاری از: شافی، صائب، از یوسف و زلیخای جامی، فردوسی،

فرخی، محتشم دوازده بند، میر فتاح مراغی به ترکی، تمکین، میر فتاح مراغی دعای مرحوم به ترکی، مجمعی، شکیات نماز از سید علی به ترکی، شعری از عبد الرسول خویی به فارسی در مراثی، فضولی؛ پایان کتاب؛ تاریخ وقوع چند حادثه مهم عصر قاجاریه، مانند تاریخ تصرف نمودن فتحعلی خان قبه ای شهر شیروان را مرتبه اول در محرم سال ۱۱۸۲، و فوت فتحعلی خان در سال ۱۲۰۳ ق؛ اشعاری از: جامی، خاقانی و چند نسخه پزشکی.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۲۵-۵۴/۱۱۵

آغاز: بسمله ستایش جهان آفرین را سزاست ×× که او مالک مالک هر دو سراست؛

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱۶ذیحجه۱۲۵۷ق، جا: اردبیل قریه جبه دار؛ ۲۹۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۴۸]

● **انیس اللبیب فی کشف معضلات التهذیب** / منطق / عربی

anīs-ul labīb fī kašf-i mu‘ḍalāt-it tahḏīb

محمد صالح بن عبدالرحمن، ق۱۳ قمری

mohammad sāleh ebn-e ‘abd-or-rahmān (- 19c)

وابسته به: تهذیب المنطق و الکلام؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۲۳ ذیقعده ۱۲۵۵ق

کتاب شرحی است مختصر با عناوین «قوله» در توضیح مشکلات و رفع مبهمات کتاب «تهذیب المنطق» ملا سعد الدین تفتازانی.

[دنا ۲/۲۸۴]

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۸۱

آغاز: الحمدلله الذی عرفنا اساس الاقتباس النتایج من المقدمات؛

انجام: بل یشتمل کل من الرؤس الثمانیظ هذا آخر ما اردنا ایراده بتایید الله سبحانه من التعلیقه اللطیفة الموسومه بانیس اللبیب فی کشف معضلات التهذیب

خط: نسخ خوانا، کا: محمد علی بن علی بن حسین کرمانی، تا: جمعه ۲ صفر ۱۲۶۷ق؛ متن تهذیب در صدر اوراق کتابت شده؛ کاغذ: شکری و لیمویی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سدری، ۱۳۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۳۸]

● **انیس اللهفان من کلام عثمان** / تاریخ / عربی

anīs-ul lahfān min kalām-i ‘uṯmān

رشید وطواط، محمد بن محمد، -۵۷۳ قمری

rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

گزارش صد سخن کوتاه منسوب به عثمان است. در دیباچه می‌گوید: چون از گزارش سخنان سه امام همام فارغ شدم، از من خواستند تا صد کلمه دیگر از سخنان عثمان را گرد آورده گزارش کنم و من کردم. با سربندهای: «الکلمة الاولی، الکلمة الثانیة ...». نخست سخن را آورده سپس به نثر گزارش می‌کند.

آغاز: الحمد لله الکبیر صنایعه الکثیر بدایعه الجلیل شرایعه ... چنین گوید محمد بن ... که چون از شروح کلمات آن سه امام

چاپ: دهلی، چاپ سنگی

[دنا ۲/۲۸۴؛ فهرستواره منزوی ۶/۳۳۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۳۶۷/۳-ف

نسخه اصل: عاطف افندی ش ۲۲۰۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۳۱-۳۹)

[فیلمها ف: ۱-۴۵۹]

● **انیس اللیل در شرح دعاء کمیل** / شرح دعا / فارسی

anīs-ol layl dar š.-e do‘ā’-ye komayl

کلباسی، محمد رضا بن عبدالرحیم، ق۱۴ قمری

kalbāsī, mohammad rezā ben ‘abd-or-rahīm (- 20c)

وابسته به: دعاء کمیل؛ منسوب به علی بن ابی طالب (ع)، امام اول (-۴۰)

شرح مزجی مفصلی است بر دعای کمیل بن زیاد نخعی با اشاره به مطالب ادبی و عرفانی و عقلی و با استفاده از آیات و روایات.

آغاز: الحمدلله الذی لم یقنطنا من فضله بالجریمة.. و بعد چنین گوید بنده تبه روزگار عاصی.

چاپ: اصفهان، سنگی، ۱۳۴۳ق، (تاریخ تألیف ۱۳۲۵) خشتی، ۴۸۹+۴صص،

[دنا ۲/۲۸۴؛ فهرستواره منزوی ۷/۱۲۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما بسبب حسن ظن که بخدا داشتم و بگمان نیکوئی که بوی..

خط: نسخ، کا: عباسعلی معلم حبیب آبادی اصفهانی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از حبیب آبادی که طبق یادداشتی روی برگ اول به‌تاریخ شب هفدهم صفر ۱۳۴۲ با اجازه مؤلف نوشته شده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۵-۱۱۵]

● **انیس المتقین** / عرفان و تصوف، اخلاق / فارسی

anīs-ol mottaqīn

عبدالله بن ابی عبدالله

‘abd-ol-lāh ebn-e abī ‘abd-ol-lāh

رساله‌ای است اخلاقی در چگونگی نجات نفس از قید هوا و حب دنیا و طریق سلوک در راه بی خوف عقبی، با ذکر حکایاتی متنوع و مناسب مطالب. این کتاب در جنب مقالت بر مشرب عارفان شیعی نگاشته شده است با نثری نسبتا نیکو و

ابیاتی از شعر
آغاز: بسمله. ... لطیفترین ذکری که عارفان واصل را مبدأ مشاهده و منشأ مکاشفه شود حمد ...
[دنا ۲۸۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۲۷/۷ و ۳۳۵/۶]

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد سعید بن اهل الله الویری، تا: ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج مشکی فرسوده، عطف تیماج مشکی، بدون مقوا، ۲۷ص (۱۹۲–۲۱۸)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۱–۸۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱–۲۱۵]
۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۸۰۰
آغاز: تاثیر استماع نوای روح افزای و تاثیر سماع صوت دلگشای زمره عشاق حجاز و عراق را به مقام و جد و حال رساند ... اما بعد چون به مودای و ما الحیوة الدنیا الالعب و اللهو، زخارف دنیه دنیویه ... محرر این کلمات عبد الله بن عبد الله کفاه الله امر عقباه و خیر دنیاه طرفی اخبار در طرق نجات نفس از قید هوی و حب دنیا و طریق سلوک در راه مخوف دار عقبی در سلک تحریر وسمط تقریر در آورد و آن را انیس المتقین تسمیه کرد؛ **انجام:** و این ابیات منسوب به امام علیه الصلوة و السلام مناسب این مقام است.
خط:نسخ،بی کا،بی تا؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۳]

● **انیس المتقین** / گوناگون / فارسی

anīs-ol mottaqīn

بروجردی کاشانی، محمد تقی بن احمد، ق۱۲ قمری
borūjerdī kāšānī, mohammad taqī ebn-e ahmad (- 18c)

کتابی است مشتمل بر «مقدمه» و چهل «مجلس» در مواعظ و نصایح و ارشادات و توحید و معاد و فضایل و مصایب اخیار عباد صلوات الله علیهم. در نسخه آستان قدس ۳۲ مجلس از آن موجود است و در گلپایگانی نیز ۳۲ مجلس است و در مقدمه کتاب که به فهرست مجالس اختصاص یافته نیز تا مجلس۳۲ را ذکر کرده است گرچه در ابتدا سخن از ۴۰ مجلس می‌کند؛ ظاهراً مؤلف بیش از این مقدار را تألیف نکرده است. هر مجلس با آیه‌ای از آیات شریفه قرآن شروع می‌شود.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی هو محیث الحیث و مکیف الکیف ومؤین الاین الذی هو ... نیکوتر کلامی که گلزارجان گل چینان ... اما بعد ... احقر عباد ... محمدتقی ... و آن مشتمل است بر مقدمه و ۴۰ مجلس و او را مسمی نمودیم بانیس المتقین ...
انجام: که گوینده فریاد زد من یشتری البطیخ یعنی کیست که خربزه بخرد
[دنا ۲۸۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۵/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۴–۹۸]
۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵–۱۰/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** به علت اینکه خداوند سبحانه و تعالی دیدار نمی‌شود و شناخته نمی‌شود بکیفیت و نه به اینیت پس ایشانند تفسیر کننده وحی خدا
از اول تا مجلس سی و دو؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۱۹–۲۸ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱–۵۴۹]

● **انیس المتقین** / اخلاق / فارسی

anīs-ol mottaqīn

حسینی شهشهانی، محمد بن عبدالصمد، -۱۲۸۷ قمری
hoseynī šahšahānī, mohammad ebn-e ʻabd-os-samad (-1870)

رساله‌ای اخلاقی درباره تقوی و پرهیزکاری مستند به آیات قرآنی و احادیث اهل بیت (ع)، با تصریح مؤلف به اینکه بیشتر مطالب آن را در کتاب خود «غایة القصوری» تحریر نموده بود. این کتاب دارای یک «مقدمه» و سه «باب»: مقدمه: در معنی تقوی؛ باب ۱. بیان معاصی کبیره؛ ۲. بیان معاصی صغیره؛ ۳. مهمی از علم اخلاق.
آغاز: الحمد الله رب العالمین ... چون اهم مواعظ و اعظم نصایح تحصیل تقوی می‌باشد چنانچه خلاق عالم جل شانه در کلام مجید زیاده.
[دنا ۲۸۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۵/۶]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۳/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بلکه اظهار می‌کنند کراهتی از حق این جماعت پس ما هم شدید می‌کنیم ... نانوشته.
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ نخست این عبارات آمده: «انیس المتقین لعلامة المیر سید محمد بن عبدالصمد الحسینی الشهشهانی الاصفهانی من بلامیذ صاحب الریاض و غیره یلیه کتاب العلامة المولی حسنعلی التویسرکانی و کان من تلامیذ صاحب الفصول صنفه باسم ولده المولی محمد» که به خط آیت الله مرعشی نجفی (ره) نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱۲گ (۱پ–۱۱۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۵–۷۳۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۰
خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴–۲۱۴]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا پامال کردن بعض از ایشان
خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۴]
۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** شانزدهم امری است که در زمان پیغمبر در میان کفار واقع می‌شد و آن این بود که خواهش می‌نمودند ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۱۴۸]

● **انیس المتقین** / مواعظ
anīs-ol mottaqīn

ابن فقیه، حسین بن فقیه محمد
ebn-e faqīh, hoseyn ebn-e faqīh mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۵۲
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **انیس المتقین** / گوناگون / عربی / فارسی
anīs-ol mottaqīn

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۰۴
کشکول مانندی است به عربی و فارسی از چندین کتاب، شرح رساله زینون فارابی در آن هست؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

● **انیس المجالس** / طبیعیات / فارسی
anīs-ol majāles

حسینی، عطاءالله بن محمد
hoseynī, ‘atā’-ol-lāh ebn-e mohammad

در یک «مقدمه» و سه «باب» است: مقدمه: تاریخ تنباکو و چای و قهوه؛ باب ۱. تنباکو، در سه فصل؛ باب ۲. چای، در سه فصل؛ باب ۳. قهوه، در دو فصل.
آغاز: شکر و سپاس خالقی را که به قدرت کامله ابداع جواهر عقلیه مجرده نموده
انجام: درهمه امور مذکور مناسب است.
[دنا ۲۸۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۸۶/۵]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۳۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲صفر ۱۱۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۵گ (۱ر-۳۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۲۱۹]
۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بعلت نجاه مرده‌اند و کثیری بامراض مبتلا گردانیده‌اند مثل ضعف قلب و غشی
خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی حنایی و شکری، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابره عطف تیماج حنایی، ۸گ (۱۸۸ر-۱۹۵ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۰۴]

● **انیس المجتهدین** / اصول فقه / عربی
anīs-ul mujtahidīn

نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸-۱۲۰۹ قمری
narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)

تاریخ تألیف: ۸ جمادی الاول ۱۱۸۵ق
کتابی استدلالی درباره مبانی و قواعد اصول فقه است که پس از هر بحثی یک فرع فقهی مترتب بر آن قاعده اصولی نیز طرح می‌شود، کتاب در پنج «مبحث» و هر کدام در چند «باب» تنظیم شده است. عناوین کتاب چنین است: مبحث ۱. المقدمات؛ ۲. الادلة الشرعیة؛ ۳. المشترکات؛ ۴. الاجتهاد و التقلید؛ ۵. التعادل و التراجیح.
آغاز: الحمدلله الذی جعل علم الاصول وسیلة للصعود الی مدارج حقایق المباحث الشرعیة و صیره ذریعة للعروج الی معارج دقائق مسائل الفقهیة ... اما بعد فیقول ... ان علم الاصول مما لایخفی علو رتبته
انجام: و وحدة ترجیح کل من الادلة و تعدده صور غیر متناهیة و لابد للمجتهد عند تعارض الترجیحات من نظر آخر للترجیح بینها و بعد الاحاطة بما ذکرناه لایخفی جلیة الحال فیه
[دنا ۲۸۵/۲ (۲۰ نسخه)؛ الذریعة ۴۶۴/۲-۴۶۵ رقم ۱۸۰۴؛ مکتبة امیر المومنین ۱۵۷/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۱۶/۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: طاهر حسینی انجدانی، تا: جمادی الثانی ۱۰۳۴ق، جا: سلطان آباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ (۱ر-۲۶۷ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۱۹]
۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۸۷
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج طالب طاهرآبادی، تا: ۸ جمادی الاول ۱۱۸۵ق؛ محشی با نشانه «منه مدظله» با تاریخ ۱۱۸۸، در برگ ۵ر اشعار فارسی از جامی و شهاب و مولوی و دیگران، نسخه را محمد از حاج محمد علی کوزه کنانی به سال ۱۱۸۹ خریده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف: ۷۵۰]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علینقی بزاز کاشانی، تا: ۵ شوال ۱۱۸۶ق؛ از روی نسخه‌ای که از روی نسخه مصنف نوشته شده بود، مصحح، دارای آثار بلاغ، در صفحه آخر آمده است «بلغ بأمره مد ظله»، در همین صفحه محمد بن حاج طالب طاهرآبادی

نوشته است که این نسخه و چهار نسخه دیگر را به‌امر مصنف با نسخه‌ای که به خط مصنف بود مقابله نموده‌ام به‌تاریخ ۱۱۸۹؛ تملک: محمد رضا بن محمد صفی حلبی کاشانی با مهر «محمد رضا بن محمد صفی الحسینی» (مربع)؛ مهر: «المتوکل علی الله العلی محمد رضا الحسینی» (مربع)، «یا محسن قد اتاک المسیء» (مربع)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، «یا محمد ادرکنی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۲۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۱-۳۹۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن حاج طالب طاهرآبادی، تا: ۱۱۸۹ق؛ مصحح، کاتب از نسخه مؤلف و به امر وی کاتب مقابله نموده، در برگ آخر یادداشتی از کاتب آمده که نسخه را از روی نسخه محمد حسین بن محمد مهدی حسینی خادم پنجه شاه در روز جمعه ۱۴ صفر ۱۱۸۷ نوشته و به امر مؤلف با نسخه وی مقابله نموده، نیز یادداشتی از «ملا جعفر بن زین العابدین» در عدد ابیات کتاب آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۳]

۵. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۵۹

آغاز: یتحقق فی الاوصاف وصف لا یکون مؤثرا فی الحکم المعلل ... الرابع ان لا یطرد فی جمیع صور النزاع و ان کان مناسبا

جلد ۲، نسخه قدری از قیاس تا آخر را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد مهدی حسینی خادم مزار هارون بن موسی مشهور به پنجه شاه، تا: ۱۱۹۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا که یکسوی آن افتاده، ۱۷۵گ، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳-۸۹۰]

مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۵-۵۹۱]

۶. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۸۶

خط: نسخ، کا: محمد بن حاج طالب طاهر آبادی، تا: جمادی الاول ۱۱۹۲ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۳۰ ض

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد مهدی حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۸ محرم ۱۲۰۵ق؛ مصحح، محشی از «ملا احمد نراقی» فرزند مؤلف دارد، با عبارت «بلغ» مقابله شده، مجدول به طلا، لاجورد و شنگرف، با کمند قرمز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج گل و بوته، ۱۸۳گ، ۲۸ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۷-۱۴۰]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ دراین نسخه پایان تألیف ۱۱۹۶ ذکر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ترنج وسر مجدول گرهی ضربی، ۲۳۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۰]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد جعفر بن محمد صادق قهپایه‌ای، تا: ۶ شوال ۱۲۲۱ق؛ وقفنامه بر گروه شیخیان کرمان، با امضای محمد بن کریم و نشان مهر گرد او؛ ۶۲۰ص، ۲۰ سطر (۲۱×۲۵/۱۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۳]

۱۱. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق [نشریه: ۷-۵۱۲]

۱۲. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۷

آغاز: المبحث الاول فی المقدمات و فیه ابواب: الباب الاول فی نبذ فی احواله وفیه فصول، الفصل الاول؛ **انجام:** تذنیب: بعض الترجیحا ت المتقدمه منصوصة فی بعض اخبارنا کترجیح روایة الاوثق

از ابتدا تا آخر بحث تعادل و تراجیح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ وقف با تولیت سرکار شریعتمدار سید علیا با مهر در تاریخ ۱۲جمادی الاول ۱۲۹۴ ق؛ جلد: تیماج با ترنج بزرگ وسط، ۲۹۵گ، ۲۱ سطر [ف: ۱-۴۳]

۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۵۸

خط: نستعلیق، کا: مجد الدین علی بن نجم الدین ابی القاسم ابن عبدالصاحب محمد بن احمد بن مهدی نراقی (نوه مؤلف)، تا: ۱۳۳۴ق؛ ۲۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۴]

۱۴. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۸۸

انجام: بشرط من یفوته الفرائض بسبب الاشتغال بها و مما قدمناه یعلم فساد قول من قال ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: وسط و انجام؛ برگ‌هایی در اواسط نسخه افتاده و به‌خطی جز خط اصل تکمیل شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۸۹]

۱۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۵۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۲۴]

۱۶. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۷۳/۱

آغاز: بذلک الوقوف علی کیفیة التفریع و سمیة انیس المجتهدین و رتبه علی مباحث ذوات ابواب ذوات فصول؛ **انجام:** قد یتحد کل واحد من المستثنی منه والاستثناء وقد یتعدد احدهما خاصة ... وهذا ایضا یرجع حاصله الی اعتماد القرینة الا ان اکون الشرط الاول من القرائن غیر مسلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام؛ جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف]

۱۷. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۳۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیقدم ما وجود العلة فی فرعه مقطوع به علی ما وجودها فیه مظنون وما ظن وجود العله اغلب علی غیره وما الشارکة فیه من عین الحکم ... و جنس العلة و جنسهما و الاول من الثلثه.

تا اواسط تعادل و تراجیح؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه گالینگور قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف مخ:-۱۸]

۱۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۷۶۵/۲

آغاز: بسمله-من انیس المجتهدین-و من النوع الثانی استصحاب حال الشرع و هو ابقاء حکم ثبت علی ما کان؛ **انجام:** آنچه موجود است: البطلان مطلقاً و منه المسح علی موضح بعدما علم صحة غسله فی موضع التقیه.

استصحاب، اکنون با ملاحظه این رساله چنین به نظر می‌رسد که مؤلف قسمتی از آن را که در باب «استصحاب» است خواسته است بنویسد زیرا که در اول آن نوشته است که «من انیس المجتهدین» و گویا ناقص مانده و آخر آن ننوشته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با پارچه سبز،۱۴گ،ابعاد متن:۶×۱۶، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲-۲۲۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵۶

خط: نسخ، کا: فتح الله بن مشهدی محمد باقر اورنقی، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۲۱۴]

● انیس المحبوسین / شعر / فارسی

anīs-ol mahbūsīn

ولیخان شیرازی، محمد هادی بن محمد، قرن ۱۳ق

valī-xān-e šīrāzī, mohammad hādī ebn-e mohammad

در سال ۱۲۵۲ شورشی در فارس به وقوع پیوست و در اثر آن مؤلف این مجموعه با پدر و برادرش به آذربایجان تبعید شده برای راحتی خیال اشعاری از دواوین شعرا انتخاب کرده و در این مجموعه آنها را تنظیم نموده است. نام و شرح حال شاعران با اختصار به‌ترتیب حروف آغاز نام‌ها نگارش یافته و دنباله هر یک از نام‌ها منتخباتی از اشعار آنان را می‌آورد. نام شاعران در این مجموعه چنین است: انوری، حکیم ازرقی، ابوالفرج سجزی، ادیب صابر، اثیرالدین همدانی، امامی هروی، اثیرالدین اخسیکتی، اوحدی حکیمی، بشار مرغری، بهرامی، جوهری، جمال الدین اصفهانی، حکیم خاقانی، رودکی رشیدالدین وطواط، رضی الدین نیشابوری، حکیم سنائی، سید حسین غزنوی ذوالفقار شیروانی، سلمان ساوجی، حکیم سوزنی، ظهیرالدین فاریابی، عمعق عثمان مختاری، عنصری، عبدالواسع جیلی، فرخی، فریدالدین احول، قطران لامعی، امیر معزی، مسعود سعد سلمان. منوچهری، مظفر هروی، منشوری، منصور منطقی، مجد همکر، ناصر خسرو علوی، حافظ شیرازی، سعدی شیرازی حکیم قاءانی، مجمر، عباسقلی خان مطهر، میرزا عبدالحمید شکوه.

آغاز: تذکره حمد و ثنای بی منتهی که اشعار و افراد آن اذکار و اوراد سبحان ملأ اعلا آید.

[دنا ۲۸۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۵۲/۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۷۸

آغاز: تذکره حمد و ثنای بی منتهی که اشعار و افراد آن اذکار و اوراد سبحان ملأ اعلا آید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ تملک: محمد حسین امیر اصطبل به‌تاریخ ذیحجه ۱۳۰۷ با مهر مربع وی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم[ف:۱۹-۲۷۸]

● انیس المحبین / شعر / فارسی

anīs-ol mohebbīn

همدانی حائری، حسنعلی بن حسینعلی، -۱۳۲۷ قمری

hamadānī hā’erī, hasan-‘alī ebn-e hoseyn-‘alī (- 1909)

منظومه‌ای است شبیه به «حمله حیدری» در بیان احادیث و اخبار و معجزات و کیفیت معراج پیامبر (ص) و بعضی از غزوات امام علی (ع) و مصایب امام حسین (ع)، با خطبه‌ای به عربی و مقدمه‌ای به نثر فارسی. ناظم پدر شیخ محمد علی حائری سنقری است و «مشکاة الولایة» او به سال ۱۳۲۱ ق به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۴۶۵/۲ همین نسخه را شناسانیده است؛ دنا ۲۸۵/۲]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرمنا بحبیبه محمد وفرض علینا طاعته ... اما بعد الحمد والصلوة چنین گوید تراب اقدام مؤمنین ومسلمین حسنعلی بن حسینعلی الهمدانی اصلاً والحایری مسکنا ومدفنا ... مسمی نمود بانیس المحبین ... دیباچه دراعتقادات مصنف چنین گوید این خاطی شرمسار سیه بخت شرمنده بیوقار؛ **انجام:** توقف نموده ده روز تام ×× درآنموضع اصحاب خیر الانام / رسول خدا و علی کامران ×× شدند جمله سوی مدینه روان

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اشعار در متن و حاشیه صفحات؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی با ترنج و سرترنج لچکی مجدول، ۳۰۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف مخ: ۱-۶۵]

● انیس المحبین در فضائل امیرالمؤمنین / فضایل و مناقب / فارسی

anīs-ol mohebbīn dar fazā’el-e amīr-al-mo’menīn

احمد بن علی، ق۱۴ قمری

ahmad ebn-e ‘alī (- 20c)

آغاز: بسمله. حمدله و الصلوة و السلام علی محمد و اله الطاهرین و بعد چنین گوید این محتاج بخداوند غنی احمد بن علی غفرالله ذنوبهما که این مختصری است ... مقصد اول قال الله سبحانه الذین یکتمون ما انزلنا من البینات و الهدی من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب اولئک یلعنهم الله و یلعنهم اللاعنون، آنچه حقیر در فضائل عرض می‌نماید..
انجام: فضائل آل طه و یس مادامت السموات و الارضین من الآن الی یوم الدین بمحمد و آله الطاهرین

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: جمادی ۱۳۲۹ق؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۳۰-۱۲۳]

← انیس المریدین و روضة المحبین ≻ تاج القصص

● **انیس المریدین و شمس المجالسین** / تفسیر / فارسی
anīs-ol morīdīn va šams-ol mojālesīn
وابسته به: احسن البیان فی تفسیر القرآن = بحر المحبة فی اسرار المودة = تفسیر سورة یوسف = احسن القصص؛ غزالی، احمد بن محمد (–۵۲۰)
ترجمه روانی است از «بحر المحبة فی اسرار المودة» (تفسیر سوره یوسف) تألیف شیخ احمد غزالی (۵۲۰ق)، با عناوین «القصه»، «حکایت»، «اشارت» که به درخواست برخی مصاحبان نگاشته است. وی بعد از ترجمه، حکایات دیگری از تفسیر خلف بن ایوب و تفسیر وهب بن منبه و ... به آن افزوده است. آن را از خواجه عبدالله انصاری (–۴۸۱ق) دانسته‌اند که صحیح نیست و مربوط به قرن هفتم است.
آغاز: الحمدلله ... حمدا یوافی نعمه و یکافی مزید کرمه ... قال الشیخ ... عبدالله الانصاری ... حمد و سپاس مر صانعی را که بلبل ... سبب تألیف این نسخه شریف آن بود ...
انجام: ندا آمد که ای موسی ویرا بر ما راه نیست که پادشاهی رانده است همچنان در بیرون بنهادند و بازگشت و السلام و الحمدلله رب العالمین.
[دنا ۲۸۵/۲ با انتساب به خواجه عبدالله انصاری که صحیح نیست؛ الذریعة: ج ۱۴ص۲۲۶؛ فهرستواره منزوی ۲۸۳/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۸۳
آغاز و انجام: برابر
در این فهرست ناشناس؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۴ محرم ۱۲۴۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی، ۶۸گ، از ۱۷۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰۵
آغاز: بسمله حمدله قال الشیخ العارف خواجه عبدالله انصاری قدس سره وفقه الله تعالی عند افتتاحه و اختتامه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: مرتضی قلی بن محمد علی، تا: ۱۲۵۶ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۴۷۷ [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸
آغاز: زنده بماند و چون حق تعالی در کلام مجید خود قصه یوسف را احسن القصص خواند؛ **انجام:** و هر یکی را بلندی پانصد ساله راه بر یکی ابراهیم خلیل
خط: نستعلیق بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد؛ ۱۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۴-۴۰۸]

● **انیس المسافر و جلیس الحاضر (الخواطر) = کشکول = جلیس الحاضر و انیس المسافر** / گوناگون / عربی
anīs-ul musāfir wa jalīs-ul ḥāḍir (xawāṭir) = kaškūl = jalīs-ul ḥāḍir wa anīs-ul musāfir
بحرانی، یوسف بن احمد، ۱۱۰۷-۱۱۸۶ قمری
bahrānī, yūsof ebn-e ahmad (1696-1773)
به منزله کشکول است و حاوی فوائد بسیار متنوعه می‌باشد. چنین می‌نماید که مقداری از حرف الف از کتاب ریاض العلماء، در این کتاب آمده است و نیز تمام رساله ابی‌غالب رازی به فرزندش در آن هست.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی شق دلیل العدم بفلق نهار الوجود و اظهر صنعه عن خفاء ...
چاپ: بمبئی، سنگی، بی ناشر، ۱۲۹۱-۱۲۹۲، وزیری بزرگ، ۴۵۶+۳۹۶صص
[دنا ۲۸۶/۲؛ الذریعة ۴۶۵/۲؛ مشار عربی، ص ۱۰۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۶-طباطبائی
بخشی از آن کتاب است درباره جفر جامع و توبه آدم. در فهرست ناشناس آمده؛ کا: محمد بن میرزا محمد حسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی رنگارنگ، جلد: تیماج عنابی دارای ترنج و نیم ترنج، ۳۶گ، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۳-۱۷۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۹۰
آغاز: بترکه وحده یتقدم علیک فاذا دخلت؛ **انجام:** طویله مثل البیور اوجال القنب
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [رایانه]

۳. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۰۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: فرهاد میرزا در شوشتر در ۴ ذیقعده ۱۲۷۸؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۲۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [نشریه: ۳-۱۵۵]

۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملک: فرهاد میرزا با این عبارت: «۲۰ شهر ذیحجه داخل کتابخانه گردید. فرهاد بن ولیعهد، ۱۲۹۴»؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره‌ای، جلد: تیماج تریاکی ضربی دار با گنج و ترنج، ۳۲۷گ، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۷۲]

۵. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۳۲۷/۳
آغاز: بسمله، عن کتاب المخلوقات للغزالی قصة العنقاء فی اثبات القدر و القضا عن جعفر بن ابیه عن محمد قال؛ **انجام:** من شأن العنقاء و الجاریة و الغلام و البومة نقله کاتب من کشکول صاحب الحدائق الشیخ یوسف البحرینی طالب ثراه المکتوب بخطه الشریف تغمده الله بغفرانه ... و کاتب افزوده: «در سنة ۱۲۹۷ در طهران ثبت کرده بودم تا در سنة ۱۳۲۷ نسخه را دیدم متروک و نزدیک به فنا و نابود شدن ... مهدی شمس الشعراء گواری ۱۳۲۶ق»
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ کاغذ: شطرنجی و خط دار، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی مجدول، ۷گ (۳۵۴ر-۳۶۰ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۴۳۵]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص؛ دو جزء را در یک مجلد نهاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی کهن، ۴۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۳-۲۲۰]

● انیس المسافرین / طب / فارسی
anīs-ol mosāferīn

مازندرانی، حسن بن ابی ذر، ق۱۳ قمری
māzandarānī, hasan ebn-e abī zar (- 19c)

اهدا به: به حاج میرزا محمد صادق
تاریخ تألیف: ۱۲۴۴ق
رساله مختصری است در اهم قواعد طبی و اصلاح بدن برای مسافران که هنگام سفر می‌توانند به‌کار بندند، دارای دو «مقصد»: ۱. تدابیر مسافرین و حفظ صحت ایشان؛ ۲. معالجه نوعی چند از امراض که مسافران را عارض می‌شود.
آغاز: حمد بیحد مر خدای را جلت قدرته که در صحرای عالم امکان دوای هر دردی ودیعت نهاد
انجام: و وفقنا فی خشیة المولی و ارزقنا ایاها لا خشیته وصول النار و حرمان الجنة
[دنا ۲۸۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۲۹۹/۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۶-۳۰۷]

● انیس المستوحشین / حدیث / عربی
anīs-ul mustawḥišīn

هروی، محمد رحیم بن محمد
heravī, mohammad rahīm ebn-e mohammad

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۴
آغاز: ادرکنی یا امام رضا بسمله الحمدلله فیقول ... محمد رحیم بن الحاج محمد الهروی؛ **انجام:** باب تحریم العقوق و قطیعه الرحم ... ثم ماذا قال الامر بالمنکر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ سطر [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰
آغاز: بسمله الحمدلله الذی فهمنا نبذه؛ **انجام:** و وجدنا اکثرهم لفاسقین ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۴]

● انیس المشتاقین فی غلبه العشق / شعر / فارسی
anīs-ul moštāqīn fī qalabat-il ʻišq

مشتری خراسانی، محمد ابراهیم، ۱۲۶۴-۱۳۰۵ قمری
moštarī xorāsānī, mohammad ebrāhīm (1848-1888)

منظومه‌ای است مشتمل بر سرگذشت شاعر با دوست نوجوان خود آمیخته به هزل. وی در دیباچه مختصری به شرح حال خود می‌پردازد.
آغاز: ای خوش آن عشقی که از روی نیاز ×× در حقیقت سر بر آورد از نیاز / منزل عشق حقیقی در دل است ×× دل که بی عشق است مشتی از گل است
[دنا ۲۸۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۵۳/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۸۵۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** میان ظالم و مظلوم حکم فرماید ... بید قائل هذه الاشعار مشتری
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱ شعبان ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن زرد سیر، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۱سم [ف: ۸-۱۰۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۸ ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** رشوه گیرد هم از این و هم از آن ×× صلح بدهدشان میان مردمان
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۷۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۲-۸۶]

● انیس المشتغلین (منتخب) / شعر / عربی
anīs-ul muštaġilīn (mn.)

اصل کتاب از مولی محمد علی بن محد باقر نجفی هزار جریبی (۱۲۴۵). انتخاب‌کننده مطالب شاید کاتب نسخه محمد بن زین العابدین موسوی باشد.
[الذریعه ۴۶۶/۲ش ۱۸۰۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۰۹/۹

آغاز: اینفعنی جدی و جدی یعوقنی ×× و هل طاب عیشی و المنون یرومنی / و این و من انی لقائی و حبتی ×× و کیف و میزان الفراق یلامینی

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: با تاریخ۱۲۶۷ق، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۶گ (۹۱ر– ۹۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۸×۱۷/۵سم [ف: ۴۳–۱۸۷]

● **الانیس المطرب بروض القرطاس فی اخبار ملوك المغرب و تاریخ مدینة فاس** / تاریخ / عربی

al-anīs-ul muṭrib bi-rawḍ-il qirṭās fā axbār-i mulūk-il maġrib wa tārīx-i madīnat-il fās

ابن ابی زرع، علی بن محمد، -۷۲۶ ؟ قمری

ebn-e abī zar‘, ‘alī ebn-e mohammad d (- 1326)

اهداء به: امیر المسلمین ابوسعید عثمان بن مظفر

چاپ: در فاس در سال ۱۳۰۳ در ۳۰۲ ص چاپ شده؛ به لاتین و آلمانی و استانبولی و فرانسوی ترجمه و چاپ شده.
[آربری ۱۵۳؛ برکلمن ۳۳۹/۲؛ چلبی]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۹۲

خط: نسخ مغربی، بی‌کا، تا: جمعه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۹۸ق؛ از روی نسخه مورخ ۲۸، ۱۱۰۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب مقوایی با لولا، ۲۵۲گ، ۱۸ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۵–۴۱۹۴]

● **انیس المعاشرین** / لغت / عربی، فارسی

anīs-ol mo‘āšerīn

فرهنگی است دستگاهی مانند «السامی فی الاسامی» ابوالفضل احمد میدانی، عربی به فارسی در چهار «قسم» هر یک چند «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۱۶/۲–عکس

آغاز: بسمله. و هو: وی. الله: خدای، الذی: آنک؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین ... الطیبین (فرهنگنامه‌ها ص ۳۱)

نسخه اصل: مجلس ش ۱۹۱۴ [این نسخه در مجلس یافت نشد]. نام کتاب در چهار صفحه پیش از آن آمده است، قسم ۱ در ۵ باب، ۲ در اصناف الحیوانات در ۲۲ باب، ۳ در هواء وجوبات در ۵ باب، ۴ در آثار سفلی در ۶ باب؛ کا: جلال الدین محمد بن محمد بن محمود نسفی، تا: جمعه ۲۹ صفر ۷۰۴ق؛ تملك: عبدالنبی بن ملافضلی [فیلمها ف: ۳–۲۳۰]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۸۱/۲بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: ۱۰۱]

● **انیس الملوک** / تاریخ / عربی

anīs-ul mulūk

نجفی، حبیب بن ابراهیم، ق۱۳ قمری

najafī, habīb ebn-e ebrāhīm (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۶ق

نویسنده می‌گوید از دیرباز خاطرم را این نکته به خود مشغول داشته بود که کتابی فراهم آورم حاوی عجایب و غرایب این جهان برای این منظور اغلب کتب تواریخ را از صدر تا ذیل خواندم و آنچه شایسته بود بیرون آوردم و این کتاب را پرداختم به سه باب زیر: ۱. ذکر خدا و ثناء او و آن چند فصل: اول در ذکر خلق زمین، دوم، در ذکر عجائب عیونی که بر روی زمین است، سوم، در ذکر عجایب کوه‌ها، چهارم، در ذکر عجایب نهرها و چاه‌ها، پنجم، در ذکر عجایب دریاها و جزائر و مدائن، ششم، در ذکر خلق سموات؛ ۲. ذکر انبیاء و آن نیز حاوی هشت فصل است که از حضرت آدم شروع و تا عیسی ختم می‌شود؛ ۳. ذکر احوال پیغمبر اسلام و سپس حوادث تاریخ اسلام.
[دنا ۲۸۶/۲]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶

آغاز: بسم الله المستعان، بسمله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین الحمد لله الذی جعل اللسان عنوان عقل الانسان؛ **انجام:** و استرداد شاه عباس اسفراین من الخوارج

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی مقوایی ساده حاشیه منگنه، ۲۸۷گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰–۲۹]

● **انیس المنجمین** / هیئت / فارسی

anīs-ol monajjemīn

قاری، مظهرالدین محمد بن علی، ق۱۰ قمری

qārī, mazhar-od-dīn mohammad ebn-e ‘alī (- 16c)

پس از اینکه مؤلف از کتاب خود «زیج مظهری» فارغ شد، این کتاب را پرداخت و آن را بر دوازده جلد منقسم ساخت و قسم اول آن را به نام «التفهیم فی معرفة التقویم» نامید. این کتاب در معرفت عمل تقویم کواکب سبعه سیاره است در طول و عرض و میل و جهت و آنچه به این امور تعلق دارد و مشتمل بر دوازده «فصل» و یک «خاتمه»: ۱. استخراج اوساط آفتاب؛ ۲. تقویم کواکب؛ ۳. عروض کواکب؛ ... ۱۲. معرفت کواکب ثابته.

آغاز: بسمله حمد بیحد معبودی را که عظمت ... اما بعد چنین

گوید ... چون توفیق حی قدیم از اتمام زیج مظهری فارغ شدم شروع کردم در تصنیف کتاب انیس المنجمین و آنرا مرتب ساختم به دوازده جلد و یکی از آن مجلدات را مسمی گردانیدم به کتاب التفهیم فی معرفة استخراج التقویم ... و این کتاب در معرفت عمل تقویم کواکب سبعه سیاره است ... مشتمل بر دوازده فصل و خاتمه
[دنا ۲۸۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۳/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** تأثیرش پنجاه و دو روز و الله اعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در خاتمه از کسوف شیراز در روز دوشنبه ۲۸ ذیحجه ۱۰۰۸ یاد می‌کند؛ کاغذ: کاغذ نوعی ترمه، جلد: رویه ابری فرنگی، ۹۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۲۰سم [ف: ۲-۴۴]

۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۷۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** جدول کتاب تفهیم در معرفت استخراج تقویم از مجلدات انیس المنجمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد کاظم بن محمد تقی دارد با مهر و یادداشت او مورخه ۱۲۷۴ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ، ۲۴ سطر (۶/۵×۱۶/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۵۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هم از زیج امیر کبیر مغفور شهید میرزا الغ بیک و هم از زیج میرزا ناصر حیدر شیرازی که مشهور است.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده مهدی بن فضل الله الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۲۸۹]

● انیس المنقطعین و ذخر اهل الارادة و المتوسلین / حدیث / عربی

anīs-ul munqaṭi'īn wa ḏuxr-u ahl-il irāda wa-l mutiwassilīn

سیصد حدیث مروی است از حضرت پیامبر اکرم (ص) در امور اخلاقی و تهذیب نفس و مانند آن. این کتاب نباید «انیس المنقطعین» خضر بن عبدالرحمن دمشقی ازدی (۷۷۳) باشد که در کشف الظنون ۱۹۹/۱ گوید کتابی است بزرگ در شش جلد.
[دنا ۲۸۶/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۵/۱
آغاز: نرقع دنیانا بتمزیق دیننا ×× فلا دیننا یبقی و لا ما نرقع / فطوب لعبد آثر الله ربه ×× و جاء بدنیاه لما یتوقع؛ **انجام:** اخلصوا نیاتکم لی ×× و اطلبوا منی القبولا / و اهجروا النوم قلیلا ×× تنعموا دهراً طویلا
خط: نسخ مغربی، کا: ابوالقاسم بن الحبیب بن ابوالقاسم بن احمد بن علی ابن یوسف الشریف، تا: جمعه ۱۷ شعبان ۱۰۱۴ق، بجهت سید محمد ابن حبیب؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱گ (۷۳ر-۷۳پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۲۸]

● انیس الموحدین / کلام و اعتقادات، اخلاق / عربی

anīs-ul muwaḥḥidīn

یزدی، حسین بن محمد علی، -۱۳۱۰ قمری

yazdī, hoseyn ebn-e mohammad 'alī (- 1893)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۹ق؛ محل تألیف: کربلا
درکلام و اخلاق است همراه با اشعار فارسی.
آغاز: بسمله، حمداً لمن ذکره شفاء للصدور الضیقة ... اما بعد فیقول ... حسین ... بن علی الیزدی ... لما جاوزعمری الاربعین ... خطر بقلبی ان اکتب صحیفة اشرح فیها ماجری علی من اول عمری الی زمانی هذا
انجام: قدتم هذه الصحیة فی ارض کربلا ... و سمیتها بانیس الموحدین علی ید مصنفها فی یوم الجمعة من شهر ربیع الثانی سنة ۱۲۸۹ مصلیا علی محمد و آله
[دنا ۲۸۷/۲؛ المأثر و الآثار ص ۲۲۴؛ احسن الودیعه ۲۲۰/۱]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹ ـ ج
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۸۸گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۷]

● انیس الموحدین / کلام و اعتقادات / فارسی

anīs-ul muwaḥḥidīn

هندی، عبد الله بن مهدی،

hendī, 'abd-ol-lāh ebn-e mahdī

تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ق؛ محل تألیف: قصبه کازرون
کتابی در اعتقادات است که به حسب استخراج بطون حروف و کلمات الله در قرآن کریم، ذکر اصول و فروع دین نگارش یافته است. در چند جا از خود با نام عبدالله یاد می‌کند. وی وعده می‌دهد که کتاب خود را در ۱۵ باب بسازد، ولی متن چنین نیست.
آغاز: اول عنوان هر دفتر بخوان نام کریم ×× اعظم اسماء بسم الله الرحمن الرحیم / بعد بسم الله حمدش خوان چنان ×× با صفا زین سان توان طبع سلیم
انجام: پی تاریخ کتاب مستطاب خود ×× به پیغمبر که تاریخی ندیدم به ز پیغمبر
[دنا ۲۸۶؛ فهرستواره منزوی ۱۲۸/۷]

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۳-۱۲۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۲۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مع اعوانک باعینه
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۲گ (۱ر-۲۲پ) [ف: ۱-۲۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** هکذا اعلم بها یا أخا، ز پ ی غ م ب ی جمع اعداد حروف ۱۲۶۱ یک هزار ودویست و شصت و یک.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ مصحح، دارای جداول، اشکال، اعداد و حروف، با سرلوحهای محرابی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عسلی ضربی مجدول. اندازه، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳۰-۵۷۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳۹
آغاز: بسمله اول نوان هر دفتر بخوان نام کریم اعظم اسماء بسم الله؛ **انجام:** خداوند عالمیان اقتضا کرده که علم او باین فقیر افاضه شده که در شیعیان علی (ع) و آل علی (ع) علم او را آشکار گرداند و السلام
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق [رایانه]

۵. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ف۳۷۷/۳
آغاز: بسمله. الحمد خدای انس و جانرا ×× کار آست زمین و آسمان را / در توحیدش زقل هو الله ×× بتوان شدن از حقیقت آگاه / عبدالله بحق تو محو حق باشد ×× دانای علوم زین سبق باش؛ **انجام:** تمام شد کتاب پنجم انیس الموحدین بید اقل خلق الله بهاء الدین
خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین، بی‌تا [ف: ۱-۳۷۷]

● **انیس الموحدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
anīs-ul muwaḥḥidīn

کتابی در کلام و اعتقادات است و دارای یک «مقدمه» و ۱۵ «باب»: ۱. مراتب خودشناسی؛ ۲. موجبات هلاکت بدن و روح؛ ۴. بطلان مذهب یهود و نصارات و مذهب مجسمه از فرق اسلام؛ ۵. کربدا؛ ۶. اقوال علمای امامیه در مذهب بدا؛ ۷. تحقیق معنی قضا و قدر؛ ۸. بطلان مذهب جسری؛ ۹. شبهات ابلیس؛ ۱۰. جواب شبهات آن لعین؛ ۱۱. اسماء الهی و شرح معانی هر یک؛ ۱۲. قلیلی از مراتب عظمت صنع و آثار رحمت خداوند عالمیان؛ ۱۳. ذکر آنکه خداوند صاحب جلال و عظمت را ممالک بسیار می‌باشد که ازین فضا و قبه بیرون است بلکه از عالم ملکوت است؛ ۱۴. ملائکه سموات و ارض و اصناف سکان اطباق سموات و مدیرات عالم علوی و سفلی و ذکر احوال هر یک؛ ۱۵. احوال مؤمن در قبر و سؤال نکیر و منکر. سرآغاز این رساله شباهت تامی به «زبدة المعارف فی اصول الدین و المعارف» علی اکبر بن محمد باقر ایجی (-۱۲۳۲ق) دارد ولی عناوین و مطالب آن چنین نیست.
آغاز: بسمله و به نستعین. زیباترین کلامی که گلچینان بوستان حدایق معرفت را خار شبهه و ریب از گلدسته گلهای رنگارنگ ایمان بغیب تواند ربود ... حمد معبودیست.
انجام: چنانکه در حدیث ابوذر غفاری مذکور است.
[فهرستواره منزوی ۸۲/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۷۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۲۹۲گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۶۹۷]

● **انیس الموحدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
anīs-ul muwaḥḥidīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد علی صفری دائم؛ اندازه: ۱۰۵×۱۷۰سم [رایانه]

● **انیس الموحدین و جلیس المجردین** / کلام و اعتقادات / فارسی
anīs-ol movahhedīn va jalīs-ol mojarradīn
نراقی، مهدی بن ابی ذر، ۱۱۲۸-۱۲۰۹ قمری
narāqī, mahdī ebn-e abī-zar (1716-1795)
تاریخ تألیف: روز چهارشنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۰۹ق
رساله‌ای متوسط در مباحث کلامی و اعتقادی شیعه، در پنج «باب»: ۱. اثبات صانع تعالی شانه (یک مقدمه و دو فصل)؛ ۲. نبوت (چهار فصل)؛ ۳. امامت (یک مقدمه و هفت فصل)؛ ۴. نبوت خاصه؛ ۵. معاد در هر باب چند فصل.
آغاز: سپاس بی قیاس و ستایش رفیع الاساس یگانه است ... اما بعد چنین گوید ذره بی مقدار مهدی ابن ابی ذر نراقی
انجام: شکی نیست که اجماع هر دو معاد با یکدیگر باشد و ثبوت لذات و الم با هم جمع نمی‌آید و جمع میان هر دو سعادت با شقاوت درباب تکلیف الم و وعد و وعید او داخل است
چاپ: مشار فارسی ۵۹۵/۱ (۹ چاپ)؛ تبریز، سنگی، بی ناشر، ۱۳۳۱ق، وزیر کوچک، ۱۴۷ص (صص۱-۱۴۷)؛ ایران، سنگی، بی ناشر، ۱۲۷۱، وزیری کوچک، بدون شماره صفحه
[دنا ۲۸۷/۲ (۵۱ نسخه)؛ الذریعة ۴۶۷/۲-۴۶۶؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۵/۲؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۸/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۹ (۲۲ نسخه)]

شرح و حواشی:
۱- انیس الموحدین (ترجمة)

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۶۱/۳-۲۵/۱۵۱
آغاز: ضعیف وعاجزند ووجود واجب درنهایت ظهور وروشنی است لهذا از کثرت ظهور آن عقول عاجزه را حیران میکند؛ **انجام:** اگر قاتل عمر و غیر از علی می‌بود هر آینه تا حیات داشتم بر اومی گریستم اما چون کشنده او کسی است که پدر او پادشاه بطحا ویگانه است.
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۰]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵-۱۱/۲۰۵
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: ساغری مشکی و قهوه‌ای، ۱۲۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۵۴۹]

۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۹۴
آغاز: برابر
از اول تا فصل هفتم از باب چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۷۷گ، ۱۴ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۹۲۶]

۴. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۳-ج
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۵۰گ (۳۶ر-۸۵ر) [ف: ۲۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۸۴/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۹۸ص (۵-۱۰۲)، ۱۷ سطر (۶×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۶۶]

۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۵۰۴/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۴۳گ (۱-۱۴۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳-۱۲۹]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۷۹/۳
آغاز: بسمله. انیس الموحد و جلیس محرومین ...
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۵۳گ (۱۴پ-۶۶)، ۱۳-۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [نشریه: ۱۳-۱۶۲]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹/۴ سرود
ناقص؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۱۳-۴۱۷]

۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۷۱الف
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صادق بن محمد حسین، تا: جمعه ۲۲ رجب ۱۲۰۶ق؛ از روی نسخه حاجی محمد قاسم روضه خوان از روی اصل؛ کاغذ: آبی و سفید کلفت، جلد: چرمی سوخته، ۲۲۲ص، ۱۷ سطر (۷×۲۲)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۱۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۴۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۳۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۲۱]

۱۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۷۲
آغاز: بسمله. انیس الموحدین و جلیس مجردین؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: میراسماعیل بن حاجی هادی حسینی، تا: یک‌شنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۹]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸
آغاز: چنین گوید ذره بی بهاء مهدی بن ابی ذر نراقی بصره الله بعیوب نفسه.؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: میرزا غلامعلی علی آبادی یزدی، تا: شعبان ۱۲۲۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۰۹]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۰۰/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شب سه‌شنبه ۵ صفر ۱۲۲۲ق؛ مجدول به ارغوانی،مصحح،محشی؛جلد:تیماج مشکی،۳۰گ(۷۲ر-۱۰۱پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۴]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۱۲۱
آغاز: و صفات آن دلالت می کند که آنچیز موجود است؛ **انجام:** وفقه الله لمرضاته و کنت اذنب ... غفرالله لهما
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ [رایانه]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۴/۱-۲۰/۱۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۲۵ق، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی، ۹۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱-۵۵۰]

۱۶. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد هادی نیریزی، تا: سه‌شنبه ۹ ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۱-۴۳]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶/۷
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۲۷ق؛ جدول حالات پیامبر و امامان و شکیات است؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۷گ (۱۷۲ر-۲۰۹)، ۲۱ سطر، قطع: نیم خشتی باریک، اندازه: ×۱۵سم [ف: ۵-۳۸۳]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۰۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب بعون الملک الوهاب ۱۲۳۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [رایانه]

۱۹. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۴۲۲
خط: نسخ، کا: محمد ابن مرحوم محمد شفیع، تا: یک‌شنبه ۱۴ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ تملک: سلیمان ابن منصور بن خلف بن ساعد بن صالح بن سلیمان بن نقد علی الی ابراهیم بن امام موسی کاظم

علیه السلام در محرم ۱۳۱۱؛ اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۹]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الکتاب بعون الملك الوهاب ۱۲۳۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۱ق [الفبائی: ۷۵]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۶۳۹

خط: نسخ، کا: محمدهاشم طباطبائی، تا: ۱۲۳۷ق [الفبائی: ۷۵]

۲۲. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، کا: عسکر ولد مرحوم ملا قاسم، تا: ۲۳ محرم ۱۲۳۸ق، جا: فسا؛ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۱-۵۰]

۲۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۸۷-۲۳/۲۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدقاسم میرزا بن رضا قلی میرزا ابن شاهرخ شاه، تا: پنج‌شنبه از جمادی الثانی۱۲۴۰ق، جا: شیراز، به جهت آخوند ملاعلی بن ملا محمدصادق تویسرکانی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی، ۱۷۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۵۵۰]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۹/۵-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالقیوم صفائی، تا: با تاریخ ۱۲۴۲ق [فیلمها ف: ۲-۹۸]

۲۵. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۷/۲

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶۷گ (۲۴ر-۹۰پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰۱/۲

آغاز: باز در مرتبه فردیت است و چهارم در مرتبه زوجیت و هم چنین الی غیر النهایة ... دلیل سیم این است، دلیلی است که خاجه نصیرالدین طوسی؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی فرزند آقا محمد باقر یزدی، تا: شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی و آبی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی زرد ابلق، ۷۳گ (۸-۸۰)، ۲۰ سطر(۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳۰-۵۲۸]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶۳/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن ملا علی، تا: ۱۲۴۵ق؛ مصحح، محشی؛ اشعاری به نقل از حاج ملا هادی سبزواری در سال ۱۳۱۷ق؛ مهر: «عبد الحسین الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۳۷گ (۱۴۷پ-۱۸۳پ)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲-۸۹۱]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۷۵

آغاز: محلی ضل عقول و ... کعبه عقول معقول و منقول عارف ربانی کمایل دواقف اسرار مکنونه؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ رجب۱۲۵۰ق؛ خرید از محمودی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، روکش پارچه ترمه، بت جغه ای، ۲۷۲ص، ۱۱ سطر (۶×۹/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [رایانه]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۵۴

آغاز: آل امجادش که مشعل داران شبستان دین و پروانه شمع الیقین و راهنمایان صراط مبین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه از رجب ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۲۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۶۹]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۲۵/۱

آغاز: الموحدین و این مرتب است بر پنج باب، باب اول در اثبات صانع تعالی شانه باب دویم در صفات باری و در این باب یک مقدمه و دو فصل است

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن مهدی، تا: چهارشنبه ۲۵ ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ در حاشیه برگ «۴۹ر-۶۰ر» رساله رضاع ملااحمد نراقی تألیف به سال ۱۲۰۷ آمده، چندین تاریخ تولد به سال ۱۲۶۱ و ۱۲۷۶؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی بدون مقوا، ۶۴گ (۱ر-۶۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۴]

۳۱. بیرجند؛ دیانی، شیخ محمد علی؛ شماره نسخه: ۵۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق، جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی،۵۵گ(۱پ-۵۵پ)،۱۸سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۴۶]

۳۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۵۵/۱

آغاز: تا کافه فرقه محققه کثرهم الله از آن فایض گردند و آنرا مسمی نمودیم بانیس الموحدین و آن مرتب است بر پنج باب باب اول در اثبات صانع تعالی شأنه باب دوم در صفات باری و در این باب؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ شعبان ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۵۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۳۱]

۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۳۶/۵

کا: علی اصغر بن علی اکبر بن مهدی بن زین الدین بن شیخ محمد طالقانی، تا: مبعث ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی لایی، ۱۹ سطر (۱۲×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۶-۲۸۷]

۳۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۵۱/۱

خط: نسخ، کا: رشید احمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۲۴گ (۱پ-۱۲۴ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳-۲۲۱]

۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد زمان بن مؤمن بیک شمیرانی، تا: ۱۸ رجب ۱۲۵۸، برای سید محسن؛ در پایان نسخه «جدول چهارده معصوم» را دارد؛ ۱۱۴گ (۶۷پ-۱۸۰ر) [ف: ۳-۲۲۰]

۳۶. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲۳۵/۱

خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد کربلائی، تا: ۱۲۶۰ق؛ ۸۱گ (۱-۸۱)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۱۰۵]

۳۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۵۰/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن کبود، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵-۳۵۷]

۳۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: جواد یواماتی، تا: ۱۲۶۳ق، جلد: تیماج مشکی، ۵۸گ (۱پ-۵۸پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۳-۸۱]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۹۱/۳-۳/۱۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد دیلقانی، تا: یک‌شنبه ۳ ربیع الثانی ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ ۶۲گ، ۱۶ سطر [ف: ۱-۵۴۹]

۴۰. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۴۰

خط: نسخ، کا: ملا ابوالقاسم اردکانی، تا: ربیع الاول ۱۲۷۵ق؛ اهدایی: ورثه امام زاده؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۱۲۵]

۴۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ محشی؛ کاغذ: مختلف، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، اندازه: ۸×۱۱/۵سم [ف: ۲-۳۵]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۳۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین موسوی، تا: شوال ۱۲۹۷ق؛ مقابله شده توسط موسی طهرانی در محرم سال ۱۲۹۸؛ جلد: پارچه طوسی، ۵۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۰]

۴۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۱۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدباقر طالقانی، تا: پنج‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۳۰۰ق؛ ۴۰گ (۱پ-۴۰پ) متن و حاشیه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۱-۶۶]

۴۴. همدان؛ همراه، رضا؛ شماره نسخه: ۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۰سم [رشت و همدان: ف: ۱۶۸۷]

۴۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰/۴

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، کا: ملاغلامعلی شیرازی، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۳۰۹ق؛ جلد: مقوا عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۱]

۴۶. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۵۰/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر مشهور به ادیب کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ محرم ۱۳۴۴ق، جلد: مقوایی عطف پارچه‌ای، ۷۲گ (۱ر-۷۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی به کتابخانه آستان قدس بروجرد؛ واقف: محمد بروجردی [رایانه]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲۶/۲

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی، ۹۵گ (۶۰پ-۱۵۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۸-۴۵۵]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۲/۲

بی‌کا، بی تا [ملی ایران: ف]

۵۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۴۸/۳

نسخه کامل؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۸۸گ (۴۰-۱۲۷)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴-۱۲۹۷]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۰۹/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۴۹گ (۱۸۷پ-۲۳۶پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۲۹۵]

۵۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ: آهار مهره اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۸۴۹]

۵۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۰۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوحه زیبا، مذهب، مجدول؛ ۶۱گ (۱پ-۶۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱-۱۲۵]

۵۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۵۱

آغاز: و این فرد محالست بیان این مطلب آنکه مائیم و یکطرف سلسله را متناهی فرض می‌کنیم ... دلیل سوم دلیلی است که خواجه نصیر الدین طوسی رحمه الله است و آن این است که جمیع سلسله ممکنات را؛ **انجام:** بدانکه معاد هم بر دو قسم است یکی معاد که عبارتست از مبعوث شدن بدن و رسیدن به لذات جسمانی که عبارتست از ثواب یا به آلام جسمانی که عبارتست از عذاب و یکی معاد روحانی که عبارتست از رسیدن

از دلیل سوم در اثبات صانع تا «در معاد بدان ای برادر که انسان مرکب است از دو چیز»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: فاقد طبله اول و طبله دوم تیماج مشکی، ۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف مخ: ۱-۶۶]

● انیس الموحدین (ترجمة) / کلام و اعتقادات / عربی

anīs-ul muwaḥḥidīn (t.)

وابسته به: انیس الموحدین و جلیس المجردین؛ نراقی، مهدی بن ابی ذر (۱۱۲۸-۱۲۰۹)

ترجمه‌ای است بر «انیس الموحدین» ملا محمد مهدی نراقی در اصول دین به روش شیعیان با اشاره به بعضی ادله عقلیه و نقلیه در پنج «باب»: ۱. اثبات صانع شأنه؛ ۲. صفات باری تعالی، در یک

مقدمه و دو فصل؛ ۳. نبوت، در چهار فصل؛ ۴. امامت، در یک «مقدمه» و هفت فصل؛ ۵. معاد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴

آغاز: ابهی أنیس للموحدین و اشهر جلیس للمتجردین حمداً لایدرکه القیاس و ثناء موطد الاساس لمبدع الممکنات و مخترع المکونات

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، کا: سید حسن موسوی خرسان، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۳۶۷ق، جا: نجف اشرف؛ ۱۵۶ص، [عکسی ف: ۷-۷۶]

● انیس المؤمنین / آداب و سنن / فارسی

anīs-ol mo'menīn

شریف همدانی، محمد جعفر، ق۱۲ قمری

šarīf-e hamadānī, mohammad ja'far (- 18c)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: ۲۶ شعبان ۱۱۱۹ق

رساله مفصلی است در احکام و آداب نمازها. و مشتمل بر «مقدمه» و «مطلب» و «تذنیب»: مقدمه در سه فصل: ۱. بیان معنی طهارت؛ ۲. احوال نماز و ثواب آن و مذمت کاهل نماز؛ ۳. آداب رفتن مسجد و ثواب آن و ثواب نماز جماعت؛ مطلب در شرح معنی نماز؛ تذنیب در تعقیب نمازها و سجده شکر و مصافحه.

[دنا ۲۸۸/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹۹/۲

آغاز: اباالقاسم محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم ... و بعد چنین گوید مستغرق دریای جهل و عصیان و ... اهل دانش و عرفان مؤلف این رساله و محرر این مقاله محمد جعفر الشریف الهمدانی ... احسانه اللطیف السبحانی که چون از الطاف بی غایت و احسان بی نهایت نواب کامیاب سپهر؛ **انجام:** و الصلوة و السلام علی حبیبه سیدنا قوس الانام و علی یعسوب المؤمنین قاموس القرآن بالتمام و خزان علمه فانوس الایمان و شموس الاسلام بعد فاسأل الله تعالی ذکره ان یجعل رسالتی ... و صلی الله علی محمد و آله و اهل بیته و اصحابه روساء اهل الایمان بنعمة و من ذی الآلاء

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۱۲۵ق؛ افتادگی: آغاز (از آغاز مقدمه مؤلف افتادگی دارد)؛ جلد: مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بلبل با زمینه مذهب؛ عطف گالینگور مشکی، ۲۷۸گ (۲ر–۲۷۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۳۸-۵۳۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۵۴

آغاز: کرامت سبحان الذی اسری بعبده تاج شفاعت لسوف یعطیک ربک؛ **انجام:** بعد از نماز واجب مگر آنکه از برای آنست که شکر کند

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی:رهبری،مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۵]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۴۰

همان نسخه بالا [مؤید: ۳-۲۰۳]

● انیس المؤمنین / فقه / فارسی

anīs-ol mo'menīn

واعظ، محمد علی بن محمد حسن

vā'ez, mohammad 'alī ebn-e mohammad hasan

سؤال وجواب‌های فقهی وفتاوای حاج سید محمد باقر (شفتی) را با استدعای بعضی از برادران دینی جمع نموده و در این رساله گردآوری کرده است.

آغاز: بسمله الحدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمدوآله اجمعین اما بعد چنین گوید ... ابن محمد حسن محمد علی شهیر بواعظ ... که نظر به استدعای بعضی از برادران دینی

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۱/۲-۳۴/۱۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هرگاه چنین نباشد وبعضی گفته اند که درجانب شمال بودن هم مثل بلندتر بودن زمین است.

خط: نسخ، کا: اصلان مراد، تا: جمعه محرم ۱۲۵۲ق؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۵۴۸]

● انیس المؤمنین / کلام و اعتقادات / فارسی

anīs-ol mo'menīn

حسینی گنجوی، محمد باقر بن محمد مهدی، ق۱۴ قمری

hoseynī ganjavī, mohammad bāqer ebn-e mohammad mahdī (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۲ق

اصول اعتقادی را با روشی آمیخته به فلسفه و عرفان و با استفاده از آیات و روایات به تفصیل در چند «فصل» پرداخته است.

آغاز: الحمدلله الاول بلا اول کان قبله و الاخر بلا آخر یکون بعده ... و بعد بر الواح ضمایر برادران ایمانی و اخلاء روحانی.

[دنا ۲۸۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** شما که صدق و عدل را حکم سازید با خصومت از میان برخیزد بدین رفع شد ...

فقط فصل اول آن در توحید و عدل آمده؛ خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف (شاید)، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۲۲۲پ–۲۶۹ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۱۴۵]

● **انیس المؤمنین** / اخلاق / فارسی

anīs-ol mo’menīn

تاریخ تألیف: ۱۲۰۳ق

رساله‌ای در اخلاق دینی به‌روش امامیه و در ۴۱ «باب» می‌باشد. در باب ۴۱ (بیان وصیت و ختم کتاب) مناجاتی به شعر فارسی هست و در پایان آن دارد: «که از لطف خویشم مکن نا امید ×× ز رحمت رسان قاسمی را نوید». از کتاب و نسخه پیدا است که نگارنده آن از مجلس گویان و روضه‌خوان‌ها است که پیش از ۱۲۰۳ می‌زیسته است.

[دنا ۲۸۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۶/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی امرنا بالعلم و طاعته و نهانا عن الجهل و معصیته ... اما بعد از حمد باری عز اسمه و درود بر بهترین کاینات محمد ... بر اصحاب دین و دولت ... واجب است که بعد از قرائت قرآن قدیم و سماع احادیث رسول امین و تعلیم کتب ائمه دین ... در مطالعه کلمات حکمت آمیز و در تأمل حکایات موعظه انگیز اوقات شریف مستغرق دارند.؛ **انجام:** و آن حضرت ظهور میکند و پر میکند عالم را از عدل و داد و الله اعلم بالصواب (در شب پانزدهم شهر ربیع الاول شب شنبه باتمام رسید امید که خوانندگان کاتب حروف را بدعای خیر یاد نمایند سنه ۱۲۳) (باید ۱۲۰۳ باشد).

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق؛ اشعاری از میرزا لطفعلی در سنندج در ستایش از اروسی تالار امان الله خان و الی کردستان و اشعاری از آقا محمد عصار در کتاب مهر و مشتری، اشعاری از مهدی بیک شقاقی، و درویش کوثر، پیش بینی‌های شیخ احمد برای سال‌های ۱۲۲۱ و ۱۲۲۴ و ۱۲۲۵ و نوشته است که همین را کسی در مسجد جامع به‌میرزا محمد مهدی قاضی و میرزا محمد یوسف شیخ الاسلام و بنویسنده این بند (دارای مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد») داد که مردم را آگاه سازند تا بترسند و دست از گناه بشویند؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۳۱گ، ۲۲ سطر (۱۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶-۲۴۴۰]

● **انیس المؤمنین فی احوال النبی و الائمة المعصومین** / تاریخ معصومین / فارسی

anīs-ol mo’menīn fī ahvāl-en nabī va-l a’emmat-el ma‘sūmīn

حموی، محمد بن اسحاق، ق ۱۰ قمری

hemavī, mohammad ebn-e eshāq (- 16c)

وابسته به: منهج الفاضلین فی معرفة الائمة الهداة الکاملین؛ حموی، محمد بن اسحاق (-۱۰)

تاریخ تألیف: ۹۳۸ق

مؤلف قبل از تألیف این کتاب، کتابی در باب امامت به تفصیل نوشته بوده به نام «منهج الفاضلین فی معرفة الائمه الهداة الکاملین»، و چون خالی از بسط نبود و استنساخ آن بر بعضی متعسر بل متعذر بود، لذا آن را گزین کرده و کتاب «انیس المؤمنین» را ساخته در یک «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه»: مقدمه در ذکر مجملی از حالات حضرت محمد (ص) مشتمل بر چند فصل؛ باب ۱. ذکر حضرت علی (ع)؛ ۲. امام حسن (ع)؛ ۳. امام حسین (ع)؛ ۴. علی بن الحسین (ع)؛ ۵. امام باقر (ع)؛ ۶. امام صادق (ع)؛ ۷. موسی بن جعفر (ع)؛ ۸. علی بن موسی (ع)؛ ۹. محمد بن علی (ع)؛ ۱۰. علی بن محمد (ع)؛ ۱۱. امام حسن عسکری (ع)؛ ۱۲. امام زمان (ع)؛ خاتمه در علامات ظهور.

آغاز: بسمله حمد بی حد و ثنای بی عد و سپاس فراوان ... اما بعد چون به مقتضای نص الهی که قل لا اسئلکم علیه اجراً الا المودة فی القربی و به موجب حدیث نبوی ...، به انیس المؤمنین موسوم ساخت ...

انجام: تاریخ ز عقل خواستم گفت ×× الحاصل انیس مؤمنین است (۹۳۸). تمت.

[دنا ۲۸۸/۲؛ نسخه‌های منزوی ۴۴۱۶؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۶/۳]

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قسمتی از برگ اول و دوم و آخر افتاده؛ نسخه اصل کتاب انیس المؤمنین را محقق کرکی خوانده و در سال ۹۳۹ق بر آن تقریظی نوشته است و این تقریظ را سید ضیاء الدین محمد حسینی استرآباد در تاریخ ۱۰۵۵ق بر پشت این نسخه نگاشته و تقریظ کرکی بدین شرح است: «الحمدلله رب العالمین کما هو اهله. طالعت مواضع من هذا الکتاب المبارک الشریف الذی یلوح علیه لوایح الایمان و یفوح منه روایح الجنان فوقع عندی مرضیا و حل محلاً سنیاً احسن الله الجزاء فی الدارین لمؤلفه و جامعه و حشره مع ائمته الطاهرین رجال الاعراف الذین بنور هدایتهم یتبین اوصاف الاشراف صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین صلوة تکافی اعمال الخلایق الی یوم یقوم الناس لرب العالمین و کتب ذلک بیده علی بن عبدالعالی حامداً مصلیاً مسلما عام تسعه و ثلثین و تسعمایه. موضع مهر نواب عالی». در هامش این صفحه آمده: هو «نقل خط الشیخ الجلیل اعنی علی بن عبدالعالی نور الله مرقده و طیب جسده فی تاریخ غرة ربیع الاخر سنة خمس و خمسین و الف من الهجره النبویه علیه و آله الصلوة و التحیه و کتب ذالک العبد المذنب ضیاء الدین محمد الحسینی الاسترآبادی و الحمدلله رب العالمین» در همین صفحه آمده: «تشرفت به العبد ملا محمد بن ملا امین» با مهر چهارگوشه او که ناخوانا بوده؛ جلد: گالینگور لاجوردی رنگ، عطف و گوشه پارچه مشکی، ۱۲۵گ، ۱۳ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۴-۱۹۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۷/۱

آغاز: دیگر حضرت فاطمه فرمود که ای پسر ابی قحافه خدای تبارک و تعالی حکایت کرد از زکریای پیغمبر فهب لی من لدنک و لیا یرثنی و یرث آل یعقوب یعنی؛ **انجام:** هفتم خدا را در هیچ حال فراموش نکنید، هشتم مرگ را بسیار یاد کنید که هر که مرگ را بسیار یاد کند امل او کوتاه شود و الله اعلم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان۱۰۶۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ در آن ابومسلم شقی و کافر خوانده شده است (باب ششم)؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و گوشه تیماج زرد، ۲۱۹ص (۱–۲۱۹) [سنا: ف: ۲–۱۸۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۶۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** حکیمه خاتون گوید که شب آنجا بودم چون نصف شب شد من و نرجس برخاستیم و نماز می‌کردیم آخر مرا به خاطر گذشت که صبح نزدیک شد و آنچه امام گفت ظاهر نشد آن حضرت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲ق؛ افتادگی: انجام؛ صورت خط علی بن عبدالعالی کرکی در ۹۳۹ق در تمجید از کتاب؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن ماشی، ۸۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۶–۱۱۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۱۵

آغاز: ایشان نهایت سعی واهتمام بجای آورد لهذا اقل عباد الله القوی محمد بن اسحاق بن محمد؛ **انجام:** کندی و مالک اشتر و مدت ظهور وخلافت آن حضرت هفت سال باشد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، چند بیت شعر ویادداشتی از «اسدالله» در سال ۱۲۵۹ در تکیه رضا قلی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱–۲۰۳]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای مجدول، پشت قهوه‌ای روشن ساده، ۱۷۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۲۰۳]

۶. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۳۰۷

خط: نستعلیق درشت خط، کا: ملا محمد رحیم ولد کربلایی صفی خانی شهرجردی، تا: غره صفر ۱۲۴۶ق؛ روایتی به نقل از کتاب سماء العالم محمد تقی مجلسی و یک رباعی در فایده کم گفتن و متفرقاتی در حساب و کتاب درج گردیده، دارای چندین تاریخ ولادت مربوط به قرن ۱۳ و تولد نور چشمی محمد باقر خلف محمد رحیم روز شنبه ۲۴ شوال ۱۲۶۴، سالی که محمد شاه قاجار به رحمت ایزدی رفت» [گویا فرزند کاتب است]؛ کاغذ: لیمویی، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول (از عطف جدا شده)، ۱۴۲گ، ۱۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲–۴۰۲]

● **انیس المهموم** / گوناگون / فارسی

anīs-ol mahmūm

معصومی بهبهانی، محمد علی بن سلیمان، –۱۳۷۲ قمری

ma‘sūmī behbahānī, mohammad ‘alī ebn-e soleymān (-1953)

کشکولی است شامل فواید تفسیری، حدیثی، فقهی، اعتقادی و ... در بیش از چهل جزء، مؤلف از شاگردان سید محمد کاظم یزدی (صاحب عروة الوثقی) بوده و در جایی از تألیفات خود یاد کرده از جمله: مواعظ الجمعات، قواعد الامامیه، انیس المهموم، کتابی در رضاع، کتابی در مناسک، تقریرات درسی و چند کتاب کوچک در علوم مختلفه و حواشی بر: جامع عباسی و نجاة العباد و رساله سید حسین ترک و منتخب الاحکام و وسائل و رسائل و شرایع و شرح کبیر و شرح لمعه و مسالک و مستند.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۳

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلوة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و آله المعصومین الطاهرین و بعد لما کان علم الاخلاق من العلوم الشریفه

خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای،۳۸۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴۴–۹۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳۴

جلد اول؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: ۹۴]

● **انیس الناس** / اخلاق / فارسی

anīs-on nās

شجاع شیرازی، ق۹ قمری

šojā‘-e šīrāzī (- 15c)

اهدا به: مغیث الدین ابوالفتح ابراهیم سلطان پسر شاهرخ پسر تیمور والی شیراز (۸۱۷–۸۳۸)

تاریخ تألیف: ۸۳۰ق؛ محل تألیف: کوکان فارس

در حکمت عملی و سیاست و تدبیر منزل مانند کلیله و دمنه و درست از روی قابوس‌نامه در سال ۸۳۰ در کوکان فارس در بیست «فصل» ساخته است: ۱. آداب نصایح حکما به فرزندان؛ ۲. آداب دوست گزیدن و شرط آن؛ ۳. آداب تجارت و شرط آن؛ ... ۱۰. آداب عفو و عقوبت و حاجت خواستن و شرط آن؛ ... ۲۰. آداب عواقب احوال اندیشیدن. برخی از قوام الدین محمد یزدی دانسته‌اند. پاره‌ای از مطالب و نام برخی از درباریان و دانشمندان: یادی از عشق مؤلف، یاقوت خوشنویس و صفی الدین عبدالمؤمن ، اوحدی و شعر او، مولانا نور سمرقندی که در سمرقند ملازم جناب امارت مآب سید شمس الدین محمد شریف بوده و از طرف سید شمس الدین محمد شریف برای ضبط و مساحی قریه کوکان فرستاده شده بود و داستان او با

سونکندی، طالب علم مدرسه قراری شیراز و داستان او با نور، داستان سلطان مغیثی، خوانشمند در برابر دانشمند، شیخ ابواسحق محمود شاه، سید شمس الدین محمد نجات و جمال الدین سراوی و مدرسه سنغریه، هفت سین نوروز و گفتار نور و پریشانی مؤلف، روش مردم ورارود و شیرازیان در مهمانداری، امین الدین کازرونی، داستان عبید زاکانی و سلمان ساوجی در گرمابه، شعر مؤلف در ستایش شاه ابوالفتح، حافظ و امیر تیمور، امیر محب الدین بن ابوالخبر جزری و مدرسه قراریه و اوقات شیراز و مولانا نور و سید شمس الدین محمد سید شریف و شیخ محمد بخاری و میر اسمعیل و موظف بودن مؤلف در آن زمان و نرسیدن وظیفه او، امیر تیمور و سلطان بایزید، طرز شکار پادشاهان ترک و خراسان. در این کتاب در هر فصلی داستان‌ها و حکایاتی است و شعرهای فارسی بسیار از خود مؤلف و دیگران در آنها هست.

آغاز: ۱: بسمله. و به نستعین الحمدلله الذی کرم بنی آدم فجعل منهم علماء و حکما لیهتدوا بنصایحهم الی امور..

۲: ای محتسب تو دانی و شرع و اساس آن ×× قانون عشق را بگذار آنچنانکه هست. خوشا رندان باده نوش و قلندر وشان دنیی و آخرت فروش که بغیر از تحصیل رضای محبوب و تیسیر رضای مطلوب به هیچ مشتغل و مفید نیستند شیخان متعلق بکار و بار و زاهدان بر یاور عونت گرفتار.

[دنا ۲۸۸/۲؛ یادداشتهای قزوینی ۲۰/۹؛ تاریخ عصر حافظ غنی ص مه- راهنمای کتاب ۴۳۳/۳؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۳۹ و ۱۵۴۷؛ فهرستواره منزوی ۳۱۳/۶ «اخلاق و سیاست» و از قوام الدین محمد یزدی دانسته در ۳۳۶/۶ از شجاع]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۱۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** یومیه فانی گردد آدمی را نیز مرور ازمنه ساعات

تا فصل نوزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ با ترنجی که در آن از خزانه ابوالفتح ابراهیم یاد شده و نسخه اصل است همان که قزوینی آن را دیده است؛ مجدول، دارای شمسه‌ای مذهب، دارای کتیبه مذهب، رکابه نویسی شده، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۰-۱۸۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۹۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۹۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۸۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** کج دورادو اکرانک (؟) از هر طرف که منحرف گردد دسته غمچی بر روی (در شرح عیبهای اسب: اعنق، رمش، بدلجام، کج دو).

چنین است فصلهایی که در این نسخه مانده است: ۵- [آداب تربیت فرزند]، ۶- آداب عشق ورزیدن، ۷- آداب شراب خوردن، ۱۲- آداب برده خریدن و شرط آن، ۱۳- مهمانداری و شرط آن، ۱۴- آداب امانت نگاه داشتن و شرط آن، ۱۵- عفو و عقوبت و حاجت خواستن بهر گناهی، ۱۸- آداب ندیمی و ملازمت و شرط آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۰۰گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۹۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۲۷-ف

در فهرست «اخلاق و سیاست» و از قوام الدین محمد یزدی دانسته؛ نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۸]

● انیس النفس / اخلاق / عربی

anīs-un nafs

شریف کرمانی، نظر علی بن اسماعیل، -۱۲۴۸ قمری

šarīf kermānī, nazar ʻalī ebn-e esmāʻīl (- 1833)

تاریخ تألیف: دهم صفر ۱۳۲۸ق؛ محل تألیف: کربلا

در پاره ای از مواعظ که در آیات قرآن کریم و احادیث قدسیه و در گفته‌های انبیاء الهی و خلفا و پیروان آنان آمده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین ... لما فرغت من تألیف کتاب جلیس الواعظین و انیس الذاکرین.

[دنا ۲۸۹/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اللیل و النهار رأس ماله و الجنة مأواه و القرآن حلیفه و محمد شفیعه و الله جل ذکره مونسه ...

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۹ ذیقعده ۱۳۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۰پ-۳۶ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۵-۲۱۸]

● انیس النفوس و مزیل البوس / عربی

anīs-un nufūs wa mazīl-ul būs

بحرانی، علی بن عبدالله، -۱۳۱۹ قمری

bahrānī, ʻalī ebn-e ʻabd-ol-lāh (- 1902)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، قطع: رحلی [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۹

خط: نسخ، کا: شیخ علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۸۴ق؛ از روی نسخه‌ای که از روی نسخه اصلی کتابت شده بوده، مصحح؛ کاغذ: ضخیم، قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲-۲۰]

● انیس النفوس و مطلع الشموس / گوناگون / عربی

anīs-un nufūs wa maṭla‘-uš šumūs

یزدی، محمد باقر بن زین العابدین، ق۱۱ قمری

yazdī, mohammad bāqer ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 17c)

مجموعه ای است از مطالب علمی پراکنده که مؤلف آن را پس از کتاب‌هایی چون «تذکرة الالباب» و«انیس الطلاب» نگاشته و در نگارش به کتاب‌هایی مانند «ربیع الابرار» زمخشری، «کشکول» شیخ بهایی، «زهر الربیع» جزایری و ... نظر داشته است.

آغاز: رب اشرح لی صدری ... سبحانک اللهم یا من ارتاض فی ریاض مواهبه جهابذة العلماء و سلک فی مسالک عطایاه غطارفة الفضلاء ...

[دنا ۲۸۹/۲؛ الذریعة ۴۶۷/۲]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** روضة اعلم انه قد جرت عادة المؤلفین بکتب المراثی ومصنفی المقاتل بذکر المنامات المتعلقة بالسبط الغریب المورثة لبکاء و الابکاء و نحن ایضا اردنا التأسی با سوتهم لانه کثیرا..

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ جلد: تیماج زرشکی عطف تیماج مشکی، ۵۲۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۲۳۱]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۰۹

آغاز: حمداً لمن له وحدانیه العد و ملکة القدرة الصمد ... و قد روی ایضا انه صلی الله علیه و آله کان یاکل رطبا مع ابن عمه علیه السلام امیر المومنین وکان یضع النواة قدام علی علیه السلام؛ **انجام:** هو و رب الکعبه آخر ما فی الجعبه هلک من تبع هواه الهوی ملک معبود هو الدهر و علاجه الصبر هو انس خدمته و هلال دعوته و عکاشة موالاته امنک ستور الشک بالسؤال هل یخفی عن الناس النهار قد تم ما انتجبته من مجمع الامثال الی اخر باب الهاء

فقط خطبه کتاب با خطبه نسخه دیگر [شماره ۱۷۱] متفاوت است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «عبده محمد بن محمد تقی الطباطبائی ۱۲۹۷» (بیضی)، «موسی بن محمد تقی الطباطبائی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرشکی ترنج و سر مجدول گرهی، ۲۵۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۳۱]

← انیس الواعظین ⩤ المجالس

● **انیس الواعظین** / اخلاق / عربی و فارسی

anīs-ul wā‘iẓīn

یزدی، ابوالقاسم بن جعفر، ق۱۳ قمری

yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ja‘far (- 19c)

کتابی مفصل برگزیده از کتاب‌های «عدة الداعی، مجموعه ورام، علل الشرائع، روضه کافی، امالی صدوق، عیون اخبار الرضا، محبوب القلوب لاهیجی، مصباح الشریعة، عقل و جهل کافی و جنگی به نام تحفة الاخوان».

آغاز: بسمله الحدلله سامع الدعا و رافع البلاء و مفیض الضیاء و کاشف الظلماء و باسط الرجاء و سابغ النعماء و مجزل العطاء و مردف الالاء سامک السماء و ماسک البطعاء و الصلوة علی ...

انجام: و عرفنی الباطل و جنبنی سبیله و لایختار الفانی علی الاجل الباقی ذوی عقل سلیم و الحمدلله رب العالمین و علی من ظهر له الحق و انکره لعائن الله و الملئکة و الناس اجمعین

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ برخی صفحات چلیپا، محشی از مؤلف با امضای «منه»؛ واقف: ابوالقاسم یزدی (مؤلف)، ۲۱ شوال ۱۲۶۹ق، با مهر «عبده الراجی ابوالقاسم الحسینی» (بیضی) و «عبده ابوالقاسم الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج و با سر با عطف پارچه، ۳۲۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۲۳۲]

● **انیس الواعظین** / اخلاق / فارسی

anīs-ol vā‘ezīn

تاریخ تألیف:ربیع الاول ۱۰۲۶ق؛ محل تألیف: کرمانشاه

در پنج «فصل» مشتمل بر مواعظ و اندرزهایی برگرفته شده از آیات و روایات به نثر و نظم درباره عوالم پس از مرگ بدین تفصیل: ۱. احوال روز مرگ و هول آن؛ ۲. خرابی دنیا؛ ۳. خلقت قیامت؛ ۴. صفت دوزخ و درکات دوزخیان؛ ۵. صفت بهشت و درجات او.

آغاز: بسمله. حمدله ... و بعد ... چندی است از کلام الهی و اخبار حضرت رسالت پناهی و قصص اکابر دین

[دنا ۲۸۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۷/۶]

همانند:

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۷۸۶/۱

آغاز: برابر **انجام:** سرمست ساز از کرم خویش یا علی

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱، گویا خط مؤلف باشد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۷۶گ (۱پ-۷۶ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۲۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۱/۳۰-فیروز

بخش اول (فصل اول) کتاب است. ش ۱۵۰۷۱/۲ مرعشی با این رساله یکی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: مختلف آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۹۲۴-۹۳۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۱-۲۸۰]

۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۹۲

آغاز: آورده اند که ابراهیم ادهم علیه الرحمة شبی به خواب دید که جبرئیل امین در گوشه ای نشسته است و لوح در دست گرفته
داستان‌های تاریخی عرفانی اخلاقی آموزنده‌ای است که واعظان را به کار آید تا به هنگام وعظ و ارشاد مؤمنان آنها را نقل کنند و از تذکر آنها بهره‌های دینی اخلاقی برند. در اواخر این کتاب جزوه‌ای با همین نام افزوده شده است در پنج «فصل»، بدین تفصیل: فصل ۱. احوال روز مرگ و هول آن؛ ۲. خرابی دنیا؛ ۳. خلقت قیامت؛ ۴. صفت دوزخ و درکات دوزخیان؛ ۵. صفت بهشت و درجات او؛ خط: نستعلیق، کا: سید ابوتراب بن محمد حسینی دشته کلاته‌ای، تا: شعبان ۱۲۶۴ق؛ ۱۵۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [شخصی میبدی: ف: ۱-۱۵۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۴/۲-۱۶/۱۶۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** دلال گفت علاج تو صاحب ردا می کند طرار به مسجد آمد و ردا را آورد و هم چنان شیخ در نماز. ردا بر دوش شیخ نهاد و صبر کرد تا شیخ از نماز فارغ شد احوال خود تمام
در پنج فصل، نام کتاب دردیباچه ثبت شده و به تاریخ ربیع الاول ۱۰۲۶ق درکرمانشاه نگاشته شده؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۵۵۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و زجام شوق کاتب مسکین خسته را ×× سر مست ساز از کرم خویش یا علی.
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۲۹گ (۶۱-۸۹)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۸-۱۸۰]

● انیس الواعظین / اخلاق

anīs-ul wāʿiẓīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۵۰

بی کا، بی تا؛ خریداری از احمد اقبالیان [رایانه]

● انیس الوحدة و جلیس الخلوة / اخلاق / عربی، فارسی

anīs-ul waḥda wa jalīs-ul xalwa

گلستانه، محمود بن محمود، -۸۰۱ قمری

golestāne, mahmūd ebn-e mahmūd (- 1399)

مجموعه‌ای است اخلاقی و ادبی شامل آیات و احادیث و اشعار نغز پارسی و عربی و حکایات ظریفه و گفتار دانشوران به‌روش کتاب «ربیع الابرار» زمخشری. در بیشتر باب‌ها اول آیات، پس از آن گفته‌های پیامبر، پس از آن کلمات حضرت أمیر، پس از آن جملات حکمی و عرفا، پس از آن اقوال فصحا، پس از آن شعر شاعران آمده و پس از آن حکایات و مخصوصاً در بخش آخرین بیشتر شعرها و حکایت‌ها فارسی است. دارای بیست «باب»: فی معرفة الله تعالی؛ فی الوحدة و التوحید؛ فی مکارم الاخلاق و مساویها؛ فی السخاء و البخل؛ فی الشجاعة و الجن؛ فی الصدق و الکذب و العهود و المواثیق؛ فی التواضع و الخیلاء و الکبر و العجب؛ فی القناعة و الحرص و الطمع و ترک الدنیا؛ فی کتم السر و ذم النمیمة و السعایة و الغیبة؛ فی الجور و العدل؛ فی العقل و التجارب و الفراسة و الجهل و الحمق و الفراسة؛ فی العفو و الاغماض؛ فی الشکر و المدح و المذمة و الثناء؛ فی نعت النساء و لطائف اقوالهن و العشق و الشوق و المحبة؛ فی شوارد الامثال؛ فی الحجج البالغة و الاجوبته الدامغه؛ فی الحیل و الحدائع المتوصل بها الی نجح المطالب؛ فی المزاح و اللطائف و الملح؛ فی السماع و الغناء فیما جاء فی الیسر بعدالعسر.
نام شاعرانی که شعر آنان در این مجموعه آمده است: سعدی شیرازی، کمال الدین اسماعیل اصفهانی، سید حسن، شمس الدین صاحب دیوان، مسکین الدرامی، عبدالله بن المعتز، عمران بن الحطان، سنائی غزنوی، ابوالفتح البستی، ابن الرومی، ابو ذؤیب، منصور دوانیقی، امام شافعی، ابوالفضل المیکالی، قاسم الخوارزمی، ابو العتاهیة، اثیر الدین اومانی، فردوسی، عزالدین محمود کاشانی، زهیر المصری، بحتری، عمرو بن العاص، ابو فراس حمدانی، ابن فارض، صاحب ابن عباد، اوحد الدین نصرانی، صائن الدین شیرازی، ابوالعلاء المعری، المتنبی، العلوی صاحب الزنج، الجریر، کمال الدین کوتاه پا، ابوسهل النوبختی، علی بن فضل الله الحنی، ابوالفرج المخزومی، عبدالصمد بن المعذر، ابوالفرج بن هندو، علی بن احمد الواحدی، ابوعبدالرحمن النیلی، قاضی نظام الدین اصفهانی، المفجع البصری، ابن معروف القاضی، القاضی ابوالحسن علی بن عبد العزیز الجرجانی، عبیدالله بن عبدالله بن طاهر، ابومنصور الصوری، القاضی نظام الدین الاصفهانی، صدرالدین علی، اوحدی اصفهانی، همام الدین تبریزی، الحسن بن علی الباخرزی، ابو محمد الحلبی، کشاجم، علی بن أبی طالب علیه السلام، سعید بن جمیل، محمد بن الأحوص.
آغاز: الحمدلله علی نعمائه و الصلاة علی خیر انبیائه ... و بعد فهذا کتاب مشتمل علی طرف من مختار الشعر و غرره ...
چاپ: به کوشش ایرج افشار، ضمن یادنامه دکتر احمد تفضلی، ۱۳۷۹شمسی

[دنا ۲۸۹/۲ ؛ کشف الظنون ۱۹۹/۱؛ الذریعه ۴۶۹/۲؛ معجم المؤلفین ۱۷۷/۱۲؛ هدیة العارفین ۴۱۰/۲؛ صبح الاعشی ۱۰۰/۱ و ۳۰۸/۷ و ۲۲/۹؛ الضوء اللامع ۱۳۶/۱۰؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۲۵؛ فهرستواره منزوی ۳۳۷/۶ (۲ نسخه)؛ الاوقاف العامة موصل۲۹۶/۲]

۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۵۰۵/۲

خط: نسخ، کا: محمد تقی شوشتری، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱-۹۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۴۰/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مخور غم ورت غم خورذ چشم دار ×× که نیکو کند ایزدت کار و بار

خط: نسخ و ثلث، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸ (عصر مؤلف)؛ افتادگی: انجام؛ دارای هنر ممتاز خط ثلث و نسخ قدیم، مصحح، مقابله شده، دارای علامت بلاغ؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج عطف و مغزی تیماج قهوه‌ای، ۲۸۰گ، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۰-۴۰۳]

۳. تهران؛ سعید نفیسی؛ شماره نسخه: ۲۴

بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ چند ورق آن باقی است [نشریه: ۷-۶۸۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۳۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۵۵]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۰۸

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: احتمالاًقرن ۹؛ افتادگی زیاد دارد؛ جلد:تیماج قهوه‌ای،۶۳گ،۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۱۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۲-ف

نسخه اصل: توبینگن Or oct 2660؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بدخشی حسینی، تا: ۸۹۶ق [فیلمها ف: ۳-۸۵]

۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** جامل الناس فی المزاج و ضل المزاحمة و تنصح و قل لمن یتعاطی المزاح مه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مهر تملک: «الله و محمد و هشت و چهار یار. دستگیر دو جهان برخوردار ۱۱۵۸»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دورو، عطف تیماج سرخ، ۳۲۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱-۶۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۳۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** واحشرنا فی زمرة محمد صلی الله علیه و آله و سلم و ذریته یوم یفر المرء من اخیه و امه و ابیه..

کا: سوم بخط عبد الوهاب اکلتاب ابن ابو المکارم حجازی، تا: یک‌شنبه ۲ ذیقعده ۱۰۱۴ق، ۶۷گ (۷۴پ-۱۴۰ر)، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۶۶]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** از جام غم ارخمار دیدی خوش باش ×× بس مستی‌ها کز می‌شادی بینی

این کتاب در فهرست با عنوان اخلاق و از علی بن محمود حسینی معرفی شده که به قرینه آغاز نسخه تغییر کرد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، مقوایی، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف:۶-۱۳۱]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و احشرنا فی زمرة محمد ... و ذویه یوم یفر المرؤمن أخیه و امه و ابیه

بی‌کا، بی‌تا؛ میان ۳۳۲ و۳۳۳ افتادگی دارد؛ ۱۳۰گ (۲۴۷پ-۳۷۶) [ف: ۳-۲۲۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بس مستی‌ها کز (کذ) می‌شادی بینی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه مغلوط است، خط به طور متن و حاشیه، مجدول به تحریر و طلا و تحریر؛ واقف: نائینی؛ ۳۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶-۳۸۹]

● انیس الوحشة و جلیس اللیلة / فقه / عربی

anīs-ul waḥša wa jalīs-ul layla

اصفهانی، محمد شفیع بن محمد رفیع، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad šafī‘ ebn-e mohammad rafī‘ (- 18c)

تاریخ تألیف: ۶ ربیع الاول ۱۱۱۵ق

کتابی در آداب و اعمال و دعاهای نماز شب، استفاده شده از کتاب «بحار الانوار» علامه مجلسی که استاد مؤلف نیز بوده است، مشتمل بر یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه»: المقدمه: فیما یتعلق بالنوم و قبله؛ باب ۱. فضل صلاة اللیل و الحث علیها؛ ۲. تفسیر بعض آیات اخر؛ ۳. دعوة المنادی فی السحر و استجابة الدعاء فیه؛ ۴. وصف اصناف الناس فی القیام و الحیاء؛ ۵. وصف عبادة الائمة الاخیار «ع»؛ ۶. وقت صلاة اللیل؛ ۷. علة صراخ الدیک و الدعاء عنده؛ ۸. آداب القیام الی صلاة اللیل؛ ۹. السواک و سائر الاداب فی صلاة اللیل ؛ ۱۰. کیفیة ثمان رکعات صلاة اللیل؛ ۱۱. کیفیة الشفع و الوتر؛ ۱۲. نافلة الفجر و کیفیتها؛ خاتمه: فیها ثلاثة فصول.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۴۶

آغاز: الحمد لله الذی نور ظلم اللیالی بنور صلاة المتهجدین و اضاء غیاهب الدیاجی بضیاء عبادة المتعبدین؛ **انجام:** و الصلاة و السلام علی من هو خاتم الرسالة و آله الطاهرین الذین شرف لهم الشرف و النبالة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۹-۱۲۲]

← انیس الوحید فی شرح کتاب التوحید ≺ انیس الفرید لشرح التوحید

● انیسة الابکار فی نفیسة الاشعار / شعر / عربی

anīsat-ul abkār fī nafīsat-ul aš‘ār

خیری، غلامحسین بن محمد حسین، ق۱۴ قمری

xayrī, qolām-hoseyn ebn-e mohammad hoseyn (- 20c)

مؤلف اشعار بزرگان را در موضوعات مختلف در این مجموعه گرد آورده است.

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۸۰/۲
آغاز: بعد الحمد و الصلاة سمیت هذه المجموعة بأنیسة الابکار.. اللهم و فقنی لما تحب و ترضی؛ **انجام:** المؤمنین فقال لا أعرفه لئلا یرغب فیه أهل الشام فقال الفرزدق أنا أعرفه
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۸۳گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۱]

● **الاوائل (کتاب)** / حدیث / عربی
al-awā'il (k.)
ابن ابی شیبه، عبدالله بن محمد، ۱۵۹-۲۳۵ قمری
ebn-e abī šaybah, 'abd-ol-lāh-e bn-e mohammad (777-850)
مختصری شامل روایاتی چند در اولی‌ها در اسلام همانند «الاوائل» ابی هلال عسکری و «الوسائل الی معرفة الاوائل» سیوطی است. کتاب حاضر سی و هفتمین کتاب از «المصنف» می‌باشد که جمعاً ۳۱۶ حدیث دارد.
چاپ: بیروت، ۱۴۰۹ق

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۹۱
آغاز: آخر کتاب الاوائل و الحمدلله حدثنا ابوالقاسم مسلمة بن القاسم؛ **انجام:** کان ابوبکر اول من سور (تسور) علی رسول الله صلی الله علیه و سلم فی وفد تقیف و الحمدلله حق حمده
شامل ۱۷ حدیث آخر آن است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۷۱۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۹۰
آغاز: بسمله. باب اول ما فعل و من فعله قرأت مسلمة؛ **انجام:** فأتیت به الشعبی فأریته أباه فقال أقر علیه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، ۲۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۹]

● **الاوائل** / تاریخ / عربی
al-awā'il
ابوهلال عسکری، حسن بن عبدالله، -۳۹۵ ؟ قمری
abū-helāl-e 'askarī, hasan ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1006)
تاریخ تألیف: چهارشنبه ۱۴ شعبان ۳۹۵ق
اوائل وقایع و حوادث تاریخی گوناگون به حسب جاها، موضوعات و زمان‌های مختلف در این کتاب گرد آورده شده است. گویند عسکری اول کسی است که در این باره چنین کتابی مستقل نگاشته و سیوطی (-۹۱۱) در کتاب خود «الوسائل الی معرفة الاوائل» و دیگران از این کتاب بسیار بهره برده‌اند.
کتاب دارای ده «باب» است: ۱. الاخبار عما کان من قریش و فیهم من اوائل الاعمال و ابتداءات الامور فی الجاهلیة ؛ ۲. فیما جاء من ذلک عن عامة اهل الجاهلیة بعد قریش من العرب؛ ۳. فیما جاء من ذلک منسوبا الی النبی؛ ۴. فیما روی عن الصحابه و التابعین؛ ۵. فیما جاء منه عن ملوک الاسلام ؛ ۶. فیما جاء منه عن الامراء و الروساء فی الاسلام؛ ۷. فیما جاء عن القضاة و العلماء و الادباء؛ ۸. فیما جاء عن النساء خاصة؛ ۹. فیما جاء منه عن العجم خاصه؛ ۱۰. اشیاء مختلفة رویت عن العرب و العجم.
آغاز: البسملة ... الحمدلله الذی رفع رتبة الأدب و ذویه، و أعلی منزلة أهل العلم و حاملیه ... قال أبوهلال الحسن بن عبدالله بن سهل أیده الله، و قد رأیت أکثر الخاصة و جل العامة لهجین بالسؤال عن أوائل الأعمال و متقدمات الأسماء و الأفعال، و لم یجدوا فی ذلک کتاباً یجمع فنونها و یحوی ضروبها ... إلا نبذاً متفرقة فی تضاعیف الصحف و ابتداء الکتب ... فعملت کتابی هذا مشتملاً علی هذا النوع من الأخبار، و حاویاً لهذا الفن من الآثار، مشروحاً ملخصاً و مهذباً و مخلصاً ... و جعلته عشرة أبواب
انجام: هذا ما خرج لنا من الأوائل، و إن خرج شیء آخر ألحقناه به، و بالله التوفیق. وقع الفراغ منه فی یوم السبت سابع عشر جمادی الآخر من سنة تسع و ثمانین و خمسمائة. و حسبنا الله وحده و نعم المعین. و الحمدلله رب العالمین و صلاته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین.
چاپ: محقق: محمد المصری و ولید قصاب، دمشق، وزارة الثقافة و الارشاد القومی، چاپ جدید، جزء اول، ۴۱۰ص، ۱۳۹۴ق.
[دنا ۲۹۳/۲؛ الاعلام ۱۹۶/۲؛ کشف الظنون ۱۹۹/۱-۲۰۰؛ ذخائر التراث العربی الاسلامی ۶۹۰/۲؛ مجمع علمی عراقی ۲۳۶/۱ و ۲۳۸/۱]
شرح و حواشی:
۱- الوسائل الی معرفة الاوائل؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)
۲- محاضرة الاوائل و مسامرة الاواخر(کبیر)؛ موستاری، علی دده بن مصطفی (-۱۰۰۷)
۳- الوسائل الی معرفة الاوائل (مختصر)

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۷۱
آغاز: برابر
نام مؤلف در فهرست نیامده؛ خط: نسخ، کا: محمد بن رضی الدین ابی بکربن محمد بن صالح الخیاط، تا: ۲۵ محرم ۸۲۸ق، جهت شیخ المحدثین محمد بن شیخ الاسلام رضی الدین ابی بکر بن محمد بن صالح الخیاط؛ مصحح، در آغاز اشعاری از فتح الله بن محمدرضا [بن ابراهیم خوئی] بخط خودش و مطالب متفرقه دیگر؛ تملک: معین بن محمد مدعوبه چلبی، محمد امین الفسوی، یوسف بن عبدالعالی الشهیر ابن الطحان در رجب ۹۱۳ق؛ واقف: ابراهیم شریف حسینی، ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج سوخت قهوه‌ای با ترنج با سر مجدول و نقش گل و بوته، پشت جلد اسلیمی،

۲۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۴۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴]

● **الأوائل** / حدیث / عربی

al-awā'il

رساله مختصری است شامل ۱۹۴ حدیث مسند که در آنها درباره اولین‌ها بحث شده است. اکثر روایت این رساله مربوط به پیامبر اکرم می‌شود. سه نسخه خطی شناخته شده از «الأوائل» در این کتابخانه‌های نگهداری می‌شود: ۱. دارالکتب ظاهریه در دمشق، رقم (حدیث ۲۹۷) در ۲۴ برگ. تصویر حاضر از این نسخه اخذ شده است؛ ۲. مکتبه تیموریه در قاهره، رقم (حدیث تیمور ۳۶۸) در ۱۵ برگ، کتابت در قرن نهم هجری؛ ۳. کتابخانه غازی خسرو بک در سارایو، از قرن هفتم هجری.
چاپ: این کتاب سه بار تاکنون به چاپ رسیده است: ۱. تحقیق محمد بن ناصر عجمی، کویت، دارالخلفاء، ۱۴۰۵ق؛ ۲.تحقیق دکتر عبدالله جبوری، بیروت، المکتب الاسلامی، ۱۴۰۵ ق؛ ۳. تحقیق محمد سعید بن بسیونی زغلول، بیروت، دارالکتب العلمیة، ۱۴۰۷ق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷عکسی
آغاز: بسملة و لا حول و لا قوة الا بالله. أخبرنا الشیخ الامام العالم الحافظ شمس الدین أبو الحجاج یوسف بن خلیل بن عبدالله الدمشقی، قراءة علیه، و أنا أسمع فی الجمعة عشرین ربیع الأول، سنة ثمان و ثلاثین و ستمئة بحلب، قال: أخبرنا الشیخ أبو عبدالله محمد بن أبی زید بن الأول، سنة ثمان و ثلاثین و ستمئة بحلب، قال: أخبرنا الشیخ أبو عبدالله محمد بن أبی زید بن حمد بن أبی نصر الخباز الکرانی، أنا أبو منصور محمود بن اسماعیل بن محمد الصیرفی قراءة علیه، و أنا أسمع، أنا أبوبکر محمد بن عبدالله بن شاذان الأعرج، أنا أبوبکر عبدالله بن محمد بن محمد بن فوک القباب، أنا أبوبکر أحمد بن عمرو ابن أبی عاصم النبیل، ثنا محمود بن خالد، ثنا مروان بن محمد، ثنا ابن لهیعة، عن یزید ابن أبی حبیب، عن الولید بن عبادة، عن أبیه، قال: سمعت رسول الله یقول: أول ماخلق الله القلم؛ **انجام:** حدثنا یعقوب بن سفیان، ثنا عبدالعزیز بن عمران و یحیی بن سلیمان، قالا: ثنا ابن وهب، ثنا أسمامة بن زید، عن الزهری، عن محمد بن جبیر ابن مطعم، عن أبیه، ذکر قراءة النبی بالطور، قال: و کان أول ما سمعت من أمر الاسلام. آخر الکتاب و الحمد لله وحده و صلیالله علی سیدنا محمد و آله و سلم تسلیماً کثیراً.
نسخه اصل: دارالکتب ظاهریه، دمشق، سوریه، ش ۲۹۷ حدیث (فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة، المنتخب من مخطوطات الحدیث ۱۸)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ از روی نسخه اصل مقابله و تصحیح شده است، دارای چند بلاغ سماع از جمله: «سمع جمیع الجزء و هو کتاب الأوائل لأبی بکر بن أبی عاصم علی الشیخ الامام العالم الحافظ بقیة السلف شمس الدین أبی الحجاج یوسف بن خلیل بن عدب الله الدمشقی، بسماعه من أوله الی البلاغ ... لنا فیه إن لم یکن سماعاً، بقراءة شرف الدین أحمد بن أبی الثناء محمود بن ابراهیم ابن الجوهری، فسمع الأئمة کمال الدین أبو الفضل عباس بن ثروان الموصلی و کمال الدین أبو عبد الله الحسین بن محمد بن الحسین بن العجمی و ولده محمد و أبو محمد عبدالله بن أحمد بن محمد بن ابراهیم. و صح و ثبت یوم الجمعة العشرین من جمادی الأول سنة ثمان و ثلاثین و ستمئة بحلب. و کتب محمد بن أحمد بن محمد بن عبد الغنی–عفی الله عنه و رزقه العلم و العمل به و لجمیع المسلمین و آخرون–علی الأصل یقابل، حتی یصح صحیح ذلک، کتبه یوسف بن خلیل بن عبدالله» و سماع دیگری به تاریخ ۶۷۸ ق، و یادداشتی از یوسف بن عبد الهادی؛ ۴۹ص، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۴-۲۴۸]

● **الاوائل** / حدیث / عربی

al-awā'il

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۸۸
بی‌کا، تا: ۸۱۹ق؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

● **اوائل الأربعین** / حدیث – عربی

avā'el-ul 'arba'īn

روایاتی را از کتاب‌های حدیثی اهل سنت (چهل کتاب) انتخاب کرده و در این رساله آورده است. در اجازه‌ای که در انتهای رساله آمده می‌خوانیم: «رسالة اوائل الکتب الحدیثة المشتملة علی اوائل الکتب الأربعین من الحدیث الشریف». از کتاب‌های ذیل، حدیث نقل شده است: صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ابی داود، سنن ترمذی، سنن نسایی، سنن ابن ماجه، جامع المسانید خوارزمی، المسند دارمی، موطأ، کتاب الآثار شیبانی، سنن دارقطنی، مسند محمد بن ادریس شافعی، مسند احمد بن حنبل، مستخرج ابی نعیم علی صحیح مسلم، سنن ابی مسلم الکشی، سنن سعید بن منصور، سنن ابن ابی شیبه، شرح السنه بغوی، مسند ابی داود طیالیسی، مسند عبد بن حمید الکشی، مسند حارث بن ابی اسامه، مسند البزار، مسند ابی یعلی موصلی، کتاب الزهد و الرقائق ابن مبارک، نوادر الاصول ترمذی، کتاب الدعاء طبرانی، اقتضاء العلم و العمل خطیب بغدادی، تاریخ ابن معین، مصنف عبدالرزاق صنعانی، سنن الکبری بیهقی، مستخرج ابی عوانه علی صحیح مسلم، صحیح ابن حبان، مستدرک الحاکم علی الصحیحین، صحیح ابن خزیمه، کتاب الحافظ الاسماعیلی، کتاب عمل الیوم و اللیلة ابن سنی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰/۲عکسی

آغاز: بسمله. و به نستعین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم. باب کیف کان بدؤ الوحی الی رسول الله ... أخبرنا بو الوقت عبدالأول بن عیسی بن شعیب بن اسحاق السجزی الصوفی الهروی قراءة علیه و نحن نسمع ببغداد فی آخر سنة اثنین و أول سنة ثلاث و خمسین و خمسمائة قیل له أخبرکم الامام ... قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و سلم یقول انما الاعمال بالنیات؛ **انجام:** قال ان تموت و لسانه رطب من ذکر الله عزوجل. انتهی الکتاب.

نسخه اصل: کتابخانه سلیمانیه در استانبول ترکیه؛ خط: نسخ، کا: عبدالقادر طاهر کورانی مدنی، تا: شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۱۹۶ق؛ ۲۴ص (۱۵-۳۸)، ۲۱-۲۵ سطر [عکسی ف: ۴-۱۲۵]

← اوائل التحریر ⟵ اساس الاقتباس

● اوائل سنین / هیئت / عربی

avā'el-e senīn

در این رساله نشان داده شده است که چگونه اوائل سال‌های عربی و قبطی و رومی و شناخت معرفه مقوم الشمس از جدولی موسس بر اصول علامه حسن بن یونس مصری است می‌توان یافت. تذکر: این رساله به احتمال «موضح الادلة لمعرفة رؤیة الاهلة» ابن زریق باشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۲

آغاز: بسمله، فصل فی معرفة اوائل السنین العربیه و شهورها و القبطیه؛ **انجام:** و الله تعالی اعلم بالغیب

خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ از صفحه ۵ تا ۴۵ تعدادی جدول، مجدول، دارای جداول نجومی؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی، عطف و گوشه میشن تریاکی، رویه ساغری در کنار عطف نوشته شده: مجموعه حسین بن عبدالصمد حارثی جلد جدید ساز، ۱ص (۴)، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۹-۱۶۰]

● اوائل المقالات فی المذاهب المختارات / کلام و اعتقادات / عربی

awā'il-ul maqālāt fi-l maḏāhib-il muxtārāt

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023)

این کتاب در بیان مباحث کلامی و فلسفی و معتقدات امامیه در اصول دین (مبدأ، معاد، عصمت، نبوت) و فرق میان شیعه و معتزله، شیعه و امامیه و مباحث فلسفی جواهر و اعراض و اجسام و اجتهاد و ... است. مطالب در عنوان: «القول فی ...» آمده است. مرحوم استاد سید عبدالعزیز طباطبائی در معرفی این کتاب آورده است: «ذکر فیه عقائد الشیعه و مختصاتها فی الآراء و المعتقدات و ذکر فی کل منها من وافقهم فیه من سائر الفرق، فبداء ببیان معنی الشیعه، و الفرق بین الشیعه و المعتزلة، ثم الفرق بین الامامیه و غیرهم من الشیعه، ثم ذکر ما اتفقت علیه من الامامیه من القول بالامامه علی خلاف المعتزله، و وصف عقائد الشیعة، و سرد مختاراته فی مجال العقیدة الاسلامیة استنادا لما جاءت به الاثار عن أئمه الهدی من العترة الطاهرة ...». سپس به مقایسه بین أوائل المقالات و دیگر کتاب شیخ مفید موسوم به «الاعلام فیما اتفقت علیه الامامیة من فروع الأحکام» پرداخته و چنین اظهار نموده است: «وقد ظهر أن الکتابین من نمط واحد، یحتویان علی مختصات الشیعة، أحدهما فی آرائهم الکلامیة و مقالاتهم فی الأصول الاعتقادیة، و ثانیهما فی انفرادتهم فی الفقه و الشریعة، و أحدهما مکمل للآخر، و یشترکان فی أنهما کتبا للسید الشریف». در نسخه‌های خطی اوائل المقالات معمولاً دو زیادت از شریف رضی و سید مرتضی ملحق شده است. در زیادت شریف رضی که از افادات شیخ مفید فراهم آورده چهار مطلب تحقیق شده: ۱. القول فی العصمة ما هی؛ ۲. القول فی أن النبی (ص) بعد أن خصه الله بالنبوة کان کاملا یحسن الکتابة؛ ۳. القول فی احساس الحواس؛ ۴. القول فی الاجتهاد و القیاس. عنوان زیادت سید مرتضی چنین است: «فصل فی حکایات الشیخ المفید». در برخی از نسخه‌های چاپی این زیادات همراه با «الفصول المختارة» به چاپ رسیده است. استاد عبدالعزیز طباطبایی درباره ملحقات اوائل المقالات، در «الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد» (ص ۹۳-۹۶) بحث کرده است، همچنین استاد سید محمد رضا حسینی جلالی نیز در تراثنا (عدد ۱۶) مقاله‌ای در این باره دارند. (حافظیان)

آغاز: بسمله احد الله علی نعمته و اعتصم به من خلافه ... اما بعد اطال الله بقاء سیدنا الشریف النقیب. انی مثبت فی هذا الکتاب ما آثر اثباته من فرق ما بین-الشیعه و المعتزله و فصل ما بین العدلیه و بین الشیعه و من ذهب الی العدل من المعتزله.

انجام: القول فی ابلیس ... و هو مذهب الامامیه کلها و کثیر من المعتزله و اصحاب الحدیث. تم کتاب اوائل المقالات و الحمدلله رب العالمین.

چاپ: قم، کنگره هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳ق

[دنا ۲۹۳/۲ (۱۷ نسخه)؛ الذریعه ۴۷۲/۲و۲۰۳۹۱/؛ الشیخ المفید و عطاؤه الفکری الخالد ۶۳-۶۷؛ معجم التراث الکلامی ۵۳۹-۵۴۰و۱۴۱/۳-۱۴۲؛ مشار عربی، ۱۰۳]

۱. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۹۵

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مقابله شده با این یادداشت: «قد وجدت فی نسخة عتیقة نقلت هذه النسخة منها بخط عتیق ما هذا صورته: کتاب اوائل المقالات فی المذاهب المختارات تألیف الشیخ المفید محمد بن محمد بن النعمان الحارثی قدس الله روحه و نور ضریحه. آمین رب العالمین. انتهی»،

و در پایان: «قد قابلت هذه النسخة مع نسخة عتیقة لاتخلو من صحة من المشهد المقدس الرضوی علی ساکنه افضل الصلوات من الله الغنی. و وقع الفراغ من مقابلته اواخر الیوم الرابع عشر من شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة ۱۰۸۳ ... »، این نسخه بر نسخه چاپ دوم و کاملتر کتاب افزوده‌هایی دارد. از جمله این بخش‌ها که در چاپی نیست: الفصل السادس: القول فی المتقدمین علی امیرالمومنین؛ الفصل الثامن: القول فی تسمیة جاحدی الامامیة و منکری ما اوجب الله تعالی للائمة من فرض الطاعة؛ فصل-من حکایات الشیخ المفید ابی عبدالله (در پایان نسخه در ۱۰ برگ) ۷۷ باب؛ ۸۴برگ، قطع: بیاض رقعی [چند نسخه-ف: ۲۳۱]

۲. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: : برابر؛ آغاز زیادات: هذه الزیادة کان خرجها و سأل الشیخ المفید ابا عبدالله محمد بم محمد بن النعمان تغمده الله برحمته السید الشریف الرضی ذوالحسبین ابوالحسن محمد بن الشریف الاجل الطاهر و الاحد ابی احمد الموسوی قدس الله روحه: بسم الله الرحمن الرحیم القول فی العصمة ماهی و اقول ان العصمة فی أصل اللغة هو ما اعتصم به الانسان؛ آغاز الحکایات: فصلمن حکایات الشیخ المفید ابی عبدالله محمد بن محمد بن النعمان، قال السید الشریف ابوالقاسم علی بن الحسین الموسوی سمعت الشیخ أبا عبدالله یقول ثلاثة أشیاء لا تعقل و قد اجتهد المتکلمون فی تحصیل معانیها.؛ **انجام:** وهذا مذهب الامامیة کلها و کثیر من المعتزلة و أصحاب الحدیث، تم کتاب اولئل المقالات.وهذا مذهب الامامیة خاصة و یخالف فیه جمهور المتکلمین و فقهاء الأمصار و هذا آخر ما تکلم به السی الشریف الرضی ... و أما المهلکات فشح مطاع و هوی متبع و اعجاب المرء بنفسه، تمت الحکایات.

در پایان نسخه ما «فصل من حکایات الشیخ المفید ابی عبدالله محمد بن محمد بن بن النعمان قال السید الشریف ابوالقسم علی بن الحسین الموسوی سمعت الشیخ ابا عبدالله یقول ثلثة اشیاء لاتعقل: اتحاد النصرانیة و کسب النجاریةو احوال البهشمیة» هست تا «فصل من الحدیث عنه و الحکایات اخبرلی الشیخ ابوعبدالله ... عن ابی عبدالله ع قال دخلت علیه اودعه ... و اما المهلکات فشح مطاع و هوی متبع و اعجاب المرء بنفسه تمت الحکایات عن الشیخ»، همراه با زیادات و حکایات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از قرن ۱۱؛ قصیده عینیه در مناجات که به اشتباه منسوب به امام علی علیه السلام دانسته اند با مطلع: «لک الحمد یا ذاالجود و المجد و العلی ×× تبارکت تعطی من تشاء و تمنع»؛ تملک: علامه مجلسی با مهر «محمد باقر العلوم ۱۰۶۲» (بیضی)، محمد رضا بن محمد هادی حسینی؛ ۱۱۸ص، ۱۷ سطر، قطع: زیری باریک [نشریه: ۷-۳۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۹۳-ف

نسخه اصل: کتابخانه رضوی در کاشان ش ۳۶۶؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۲-۱۹۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی ۱۶۴۹ و ۱۸۱۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۷۰ و ف: ۵-۲۴۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی ۱۶۵۰ و ۱۶۵۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۷۲ و ف: ۵-۷۴]

۳. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۰/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابوطالب بن نورالدین محمد حسینی، تا: ربیع الاول ۱۰۸۲ق؛ در پایان چندین حکایت به نقل از شیخ مفید آمده است؛ ۱۰۱ص (۲۱۸-۳۱۸)، قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۱/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۹۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۵۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی از کئنوی؛ کاغذ: فرنگی سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۴۰]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۹۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «اقل العبید محمد حسین» (بیضی)، «این کتاب از ممتلکات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است» (مربع بزرگ) ؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۵-۲۱۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱ و ۱۲؛ در ۱۳۵۰ به دست مرحوم میرزا طاهر تنکابنی با نسخه ای مصحح مقابله شده؛ چنین نوشته: «در سنه ۱۱۴۸ تحویل حمل روز سه‌شنبه هفتم ذیقعده هفت ساعت از روز گذشته واقع شد و در سنه ۱۱۵۱ در شنبه یازدهم شهر ذیحجه نیم ساعت و کسری از روز گذشته»، در پایان این نسخه از اوائل المقالات دو زیادت است از سید شریف رضی و سید مرتضی، دیگر عنوان‌های مطالب این زیادت دوم (در ص ۱۵۷: حکایت از مفید) چنین است: «فصل قال الشیخ رحمه زعم البصریون ان القدره لایصلح تعلقها بالموجود. قال الشیخ و قول المعتزله فی الوعید و من الحکایات عنه ایضاً قلت للشیخ ان المعتزله و الحشویه یزعمون ان الذی نستعمله من المناظره شی. یخالف اصول الامامیه»، در پایان چند حدیث است به نقل از شیخ مفید؛ تملک: محمد باقر محمد تقی (با همان خط شناخته شده مجلسی)، محمد صادق بن حسنعلی الماسی در ۱۲۳۳، پسرش حسنعلی بن محمد صادق (بالارث)؛ مهر: «بود موالی آل علی ابوالقاسم بن محمد تقی»؛ کاغذ: کاهی نازک آهار مهره، جلد: تیماج ترمز یک لا، ۱۲۴ص، ۱۶ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۹۴]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۵

آغاز: المذاهب المتفرعة عن اصول التوحید و العدل و القول فی اللطیف من الکلام و ما کان وفاقا منه لبنی نو بخت؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان چند فراز

اعتقادی است که شریف رضی پرسیده و مفید پاسخ گفته است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۶سم [ف: ۲-۴۳۴]

۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۹۷/۱

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشه قردی تبریزی، تا: ۹ شعبان ۱۳۳۵ق؛ یادداشت حاج عباس قلی واعظ چرندابی مورخ ۲۲/۶/۲۴ و در دست او بوده است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۴۸]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول ان ابلیس من الجن خاصه ... و هو مذهب الامامیه کلها و کثیر من المعتزله و اصحاب الحدیث ... و اقول ان الاجتهاد و القیاس. ... و فقهاء الامصار. ... فصل من حکایات الشیخ المفید. ... و هو متبع و اعجاب المرء بنفسه.

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: ۱۳۳۵ق، جا: نجف اشرف، حسب الامر میرزا محمد امین مدعو به صدرالاسلام خوئی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سیاه ضربی مقوایی، ۴۲گ (۹پ-۵۲)، ۱۸ سطر، اندازه سطور (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۸۳]

۱۰. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۹۸/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن احمد بن محمد گلپایگانی بروجردی، تا: ۶ رمضان و چهارشنبه ۱۹ شوال ۱۳۴۳ق، جا: مشهد مقدس، به‌دستور آیة الله بروجردی؛ جلد: تیماج سبز، ۵۸گ (۴۰پ-۹۷ر)، اندازه: ۱۶/۱۱۵سم [ف: ۲-۳۱۷]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعجاب المرأ بنفسه» پس از این ضمن ۱۱ صفحه فوائدی و گفتارهایی از وی بنقل شریف مرتضی نوشته شده.

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن زین العابدین ارومیه یی، تا: پنج شب مانده از شعبان ۱۳۵۲ق،جا:نجف؛از روی نسخه‌ای که به خط عبدالعزیز نجل سعید نجار در ۱۲۸۰ق کتابت شده بود؛ خریداری آستان قدس در مهر ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا. عطف پارچه، ۵۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی ۱۸۱۷ و ۱۸۱۸ و ۱۸۳۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۴۶ و ف: ۵-۲۵۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۳۳/۱

آغاز و انجام: برابر؛ تم کتاب اوائل المقالات و کتبه العبد احمد بن عبدالعالی المیسی العاملی علی سبیل العجلة ... و کان ذلک فی آخر نهار الاربعاء الخامس و العشرین من شهر ... من شهور سنة و ثمانین و الف ...

خط: نسخ، کا: حسن فرزند محمد بن حسن بن علی اصغر بن الله وردی تبریزی خیابانی انصاری معروف به فقیه، تا: محرم ۱۳۵۴ق؛ کاغذ: شطرنجی فرنگی، جلد: تیماجی سرخ مقوایی، ۷۳ص (۱-۷۳)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۱۵۶]

۱۳. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۶مجموعه بدون شماره

کا: ابو طالب بن نور الدین محمد حسینی، بی تا [دلیل المخطوطات: ۱-۲۶۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۷۱/۱۲

آغاز: علیه الی اعتزال الحسن البصری و اصحابه و التحیز عن مجلسه فسماهم الناس المعتزله..آغاز: اما المقدمة ففیها اشارات سبع: الاول-الفقه لغة العلم، اوجودة الذهن من حیث استعداده لاکتساب العلوم؛ **انجام:** القول فی ابلیس اهو من الحرام من الملائکة. و اقول ان ابلیس من الجن خاصة و انه الیس من الملائکة ... و کثیر من المعتزلة و اصحاب الحدیث هذه الزیادة ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۲گ (۱۵۱پ-۱۵۲ر تا ۱۶۲پ)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱۲-۱۴۹]

۱۵. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: ۲۷/۱

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۴-۳۲۷]

● اوائل المکاتیب / ادبیات / فارسی

avā'el-ol makātīb

مؤلف کتاب خود را به‌چند «سفر» و هر سفر را به‌چند «کلمه» و هر کلمه را بچند «حرف» تقسیم و مطالب و ادعیه و اشعار مناسب ذکر در اوایل و اواسط و اواخر مکاتبات‌را ذیل آن عناوین ذکر نموده است.

تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۴

آغاز: حرف سیم در وصف کاتب در رسائل طبقه اوسط مشتمل بر بیان محبت و دعا و شوق؛ **انجام:** حرف چهارم در دعوات مناسب اخوانیات ... ترا بر غم عدو باد عمر چندانی ×× که روزگار نماند تو همچنان مانی لازلت

کتاب از آغاز حرف سیم از کلمه اول که آغاز کتاب بوده است شروع می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: چرمی سرخ، ۸۸گ، ۶۴-۸۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۲۱]

← اوارجه ≻ ذخیره

● اواسط القلائد فی الروابط و الفرائد / لغت / عربی

awāsiṭ-ul qalā'id fi-r rawābiṭ wa-l farā'id

نوری، ابوالقاسم بن محمد رضا، ق۱۴ قمری

nūrī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۹ق

نویسنده، این کتاب را فهرستی برای کتاب لغت مجمع البحرین قرار داده است و چنانکه خود او می‌گوید در ابتداء این کتاب ماده موادی‌که در مجمع البحرین آمده است ذکر شده و بعد مواضعی که آن ماده به آن تعلق دارد و سپس فوائدی که صاحب مجمع البحرین درباره این لغت به آن اشاره کرده است

می‌آید.
آغاز: بسمله، الحمد لله اللطیف علی فیضه الخفی و التجلی

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۲/۲
آغاز: بسمله، الحمد لله اللطیف علی فیضه الخفی و التجلی؛ **انجام:** بی رنج هنر بدست نیاید ×× توفیق اگر که ما برآید.
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم نوری، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی، بوم مشکی، حاشیه گل و بوته زر و عنابی و سفید و سبز، جد اول زر، ترنج و نیم ترنج نقش و نگار در وسط، ۶۳ص (۵۸۱–۶۴۴)، ۳۶ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۲۱/۵سم [ف: ۱۰–۸۵]

← الاوالیة ≻ اجوبة المسائل الاوالیة

● **الاوامر** / اصول فقه / عربی

al-awāmir

قزوینی، ابراهیم بن محمد باقر، ۱۲۱۴–۱۲۶۲ ؟ قمری
qazvīnī, ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (1800-1846)

رساله‌ای است تحت عنوان: اصل فی الاوامر
آغاز: اللهم وفقنی بمحمد و آله–ال فی الاوامر و الکلام فیها یقع فی مقامین.
[دنا ۲۹۴/۲]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۸۳۲/۳
آغاز: اللهم وفقنی بمحمد و آله–ال فی الاوامر و الکلام فیها یقع فی مقامین؛ **انجام:** و الامر لایستلزم تعدد المأمور کما ان اتحاد الامر لایستلزم اتحاده. تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بظن قوی کاتب خود مؤلف میباشد، محشی؛ کاغذ: نخودی کم رنگ، جلد: مقوا با تیماج مشکی کهنه و فرسوده، ۵۲ص، عدد سطور و اندازه نوشته مختلف، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲–۲۳۶، ف: ۳–۱۴۷]

● **الأوامر** / اصول فقه / عربی

طباطبائی تبریزی، محمد رضا بن محمد یوسف، ۱۲۹۶–۱۳۷۸ قمری
tabātabā'ī-ye tabrīzī, mohammad rezā ben mohammad yūsof (1879-1959)

تاریخ تألیف: ۲۲ شوال ۱۳۵۹ق
مباحث اوامر را به طور گسترده و مبسوط با ذکر اقوال علما مورد بررسی قرار داده و به رد و ایراد نیز پرداخته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۵۵
آغاز: بسمله، یا امیر المؤمنین ادرکنی بحق اولادک الطاهرین الکلام فی الاوامر و فیه جهات من البحث منها ما یقع فی البحث عن مادة الامر و منها البحث عن صیغ الامر؛ **انجام:** و ان علم بان المولی امر بالامر به و الظاهر انه ما لم یکن فی البین مرجح لاحد الاحتمالین لم یکن وجه لاختیاره ضرورة انتفاء الظهور النسبة الی کل منهما هذا تمام الکلام فی بحث الاوامر و یتلوه البحث عن النواهی انشاء الله تعالی و قد تم الفراغ من هذه الاوراق ...
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: خط دار فرنگی، جلد: میشن عنابی، ۱۱۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵–۷۰۲]

● **الأوامر** / اصول فقه / عربی

al-awāmir

بحثی است استدلالی در حقیقت أمر و مورد استعمال آن و اجتماع امر و نهی، و گویا بخشی از کتابی در اصول فقه باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۳/۱
آغاز: فصل فی بحث الأوامر و قبل الشروع فی المقصود نقول ان القدماء أهل الصول کانوا یرتبون لعلهم مبادیء ثلاثة؛ **انجام:** فیکون عدم لزوم القضاء هو مقتضی الاصل عند الشک.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۸گ (۲پ–۱۹پ)، اندازه: ۲۱×۱۶سم [ف: ۱۹–۳۹۴]

● **الاوامر** / اصول فقه / عربی

al-awāmir

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۳
منظومه فی الاوامر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی یک‌لا مجدول ضربی، ۴گ (۹۱پ–۹۴پ)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰/۶×۱۶/۵سم [رایانه]

● **الأوامر و النواهی** / حدیث / عربی

al-awāmir wa-n nawāhī

موصلی، حسین بن مبارک، –۷۴۲ قمری
mūselī, hoseyn ebn-e mobārak (- 1342)

کتابی است حدیثی با عناوین «باب–باب» و به ترتیب حروف معجم درباره اوامر و نواهی که از شارع مقدس رسیده است. مؤلف، کتاب را با استفاده از احادیث صحاح شش‌گانه اهل سنت، در دو قسمت (قسم الأوامر، و قسم النواهی) به ترتیب حروف معجم تدوین نموده و احادیث هر قسمتی را در تحت باب مخصوص بخود آورده است.
آغاز: الحمدلله المنفرد بذاته القایم بصفاته فلا ضد له و مضاهی له، الاول الموصوف بالقدم، و الآخر المتنزه عن العدم.

انجام: قال مؤلف هذا الکتاب ... اعلموا اخوانی وفقکم الله لمراضیه ... یا رب العالمین، و الحمد لله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین.
چاپ: مکه مکرمه، ریاض، مکتبة نزار مصطفی باز، ۱۴۱۷ق.
[دنا ۲۹۴/۲؛ بروکلمان ۲/(۱۶۲)۲۰۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۹عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۲۶۱ (اربری، فهرست خطی عربی ۸۱/۵)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن منصور حنفی، احمد بن الشیخ جمعه، ابو بکر حسینی بتاریخ ۱۱۱۶؛ ۱۳۹گ، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۲-۲۲۳]

● **اوامر و نواهی تورات** / اخلاق / فارسی
avāmer va navāhī-ye towrāt
خطیب، عبدالمؤمن (امام جمعه سنندج)
xatīb, ʻabd-ol-mo'men (emām jomʻe-ye sanandaj)
اوامر و نواهی مستخرجه از کتاب تورات است که مترجم از کتاب داود لیرای به فارسی ترجمه نموده، مترجم در اول نسخه می‌گوید که در اصل هارم بام آن را تصنیف نموده که همان لقمان است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۳-۲/۵۹
آغاز: در باب اوامر و نواهی توراة که از کتاب داود لیرای یهود ترجمه به فارسی نموده ام که هارم بام در اصل تصنیف نموده که لقمان است. امر ۱، در سفرتکوین فصل اول آیه ۲۸ نوشته و خدا ایشان را برکت داد و دیگر خدا ایشان را گفت که با رورد بسیار شده زمین را پرکنید الخ امر به نکاح نمود. نهی ۱، فصل ۳۲ آیه ۳۲ از آن سبب بنی اسرائیل از عروق سست شده کف ران تا به امروز نمی‌خورند؛ **انجام:** نهی، آیه ۱۴وقت غمگین از آن نخوردم و برای کار ناپاک از آن نگرفتم و از برای اموات ندادم الخ
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خط خوردگی و تغییر عبارت توسط مترجم مشاهده می‌شود؛ ۶گ [ف: ۱-۵۵۱]

● **اوان البیان و تشیید البنیان لطرد حزب الشیطان من الانس و الجان** / کلام و اعتقادات / عربی
awān-ul bayān wa tašyīd-ul bunyān li-ṭard-i ḥizb-iš šayṭān min-al ins wa-l jānn
علوی حسینی، هدایت الله بن ابو الحسن
aʻlavī hoseynī, hedāyat-ol-lāh ebn-e abo-l-hasan
مؤلف که گویا اخباری مسلک و فیلسوف بوده و دچار مخالفت‌های شدیدی از سوی هم مذهبان خود بوده، رساله حاضر را به امر استادش در رد نظریه مخالفان خود نگاشته است. او ابتدا برای تأیید نظرات خود مباحثی در اجماع و حجیت اخبار آورده و پس از آن به بحث از قاعده فلسفی الواحد لایصدر الا عن الواحد می‌پردازد که نسخه حاضر بعد از آن راندارد. او در بحث از اجماع از ساکن بودن خود در نجف در قبل از تألیف رساله و همچنین رساله اجماع شیخ اسدالله تستری که همان زمان در نجف دیده، یاد می‌کند. مؤلف در مقدمه رساله، خود را «ابن ابوالحسن بن هدایة الله علوی حسینی همدانی» ذکر نموده است که گویا ابن دومی اضافه است.
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد فأقول و انا الحقیر الفقیر الجانی ابن ابوالحسن بن هدایة الله العلوی الحسینی الهمدانی انی و ان کففت کفی عن تحریک القلم بتحریر المسائل الواضحة.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۱۰/۴-۵۷/۸۰
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۸گ (۱۹-۲۶)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۵۱]

● **الاوانی (رسالة فی)** / فقه / عربی
al-awānī (r.-un fī)
مازندرانی، عبدالرسول
māzandarānī, ʻabd-or-rasūl
در این رساله حکم خوردن و نوشیدن در ظرف‌های طلا و نقره، با استشهاد به روایات و گفتار بزرگان فقهاء مورد بررسی قرار گرفته است.
آغاز: مسألة اتفق العلماء من غیر خلاف یظهر من أحد منهم علی تحریم آنیة الذهب و الفضة و نقل الاجماع علی ذلک متکرر مستفیض فی کلمات أساطینهم
[دنا ۲۹۴/۲]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۸/۴
آغاز: برابر
کا: عیسی بن محمد حسن بن محمد جعفر شریعت مدار تهرانی (پدر آقای مینوی)، تا: دوشنبه ۱۶ ذیحجه ۱۳۱۷ق؛ ۲۷ص (۹۸-۱۲۴) [نشریه: ۶-۶۷۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۵/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۳۷۸]

← اوپانیشاد ≻ سر اکبر
← اوپنهگت ≻ سر اکبر

● **اوثق الاسباب** / نحو / عربی
awṯaq-ul asbāb
ابن جماعه، محمد بن ابراهیم، ۶۳۹-۷۳۳ قمری

ebn-e jamā‘a, mohammad ebn-e ebrāhīm (1242-1333)
وابسته به: الاعراب فی قواعد الاعراب = قواعد الاعراب؛ ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱)
این کتاب شرح است بر کتاب الاعراب عن قواعد الاعراب ابن هشام.
[دنا ۲/۲۹۴]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۱/۱-طباطبائی
آغاز: بسمله قال الشیخ الامام ... ابوعبدالله محمد بن جماعة الحمدلله الذی جعل اولی الالباب بجمال مفاخر الاعراب و کملهم باحکام معاقد الایجاز و الاطناب و بعد فهذا شرح حسن الاسلوب صحیح الانتساب ... علی کتاب الاعراب ... و سمیته باوثق الاسباب ... اما کلمه فیها معنی الشرط؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردناه من الشرح علی هذه المقدمه و الحمدلله الملهم للصواب ... و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ تملک: شمس الاسلام احمد بن الناصر الخیمی به خط فرزندش یحیی بن احمد به تاریخ جمادی الثانی ۱۱۰۴ق؛ کاغذ: آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج و لچکی مذهب و گل و بوته، ۶۷ص (۱-۶۷)، ۲۱ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۴۲]

● اوثق الوسائل الی نکت ریاض المسائل / فقه / عربی

awṯaq-ul wasā’il ilā nukat-i rīyāḍ-ul masā’il

تبریزی، لطفعلی بن احمد، -۱۲۶۲ قمری

tabrīzī, lotf-‘alī ebn-e ahmad (- 1846)
وابسته به: ریاض المسائل فی بیان (تحقیق) الاحکام بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر النافع = ریاض المسائل و حیاض الدلائل؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱)
حاشیه‌ای است بر ریاض المسائل سید علی طباطبائی. بخشی از طهارت آن در ۱۲۶۰ انجام گرفته است.
[ریحانة الادب ۱: ۲۱۰- الذریعه ۲: ۴۷۳]

۱. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
در چندین جلد؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۱۲]
۲. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۵۷
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۵۰گ، ۱۸ سطر، قطع: خشتی [ف: ۳۸]

● اوثق الوسائل فی شرح الرسائل / اصول فقه / عربی

awṯaq-ul wasā’il fī š.-ir rasā’il

تبریزی، موسی بن جعفر، -۱۳۰۷ شمسی

tabrīzī, mūsā ebn-e ja‘far (- 1928)
وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل شیخ انصاری؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)
تاریخ تألیف: ۲۸ شوال ۱۲۷۸ق
شرحی است بر رسائل شیخ مرتضی انصاری در حجیت قطع.
آغاز: بسمله. الحمد الله العلی العالی ذی المجد و الافضال و الجلال.
چاپ: در ۱۳۱۳ به چاپ رسیده است؛ تبریز، سنگی، بی ناشر، ۱۳۴۳ق (تاریخ فراغت از تألیف قسمت اول ۱۲۹۱ و قسمت دوم ۱۲۹۵)، رحلی، بدون شماره صفحه
[الذریعه ۴۷۳/۱؛ سرگذشت انصاری ص ۳۱۳؛ مشار عربی، ص ۱۰۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۲۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** بحق محمد و اله الطاهرین.
خط: نسخ، کا: عبدالرزاق سرابی، تا: ۱۱ شعبان ۱۲۹۰ق؛ سه صفحه آغاز به خط مؤلف، نسخه اصلاح شده اوست، دارای بلاغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۰۷۹]

● اوجات و رؤس (جدول) / هیئت

awjāt va ro’ūs (jadval)
مقایسه‌ای است بین اوجات و رؤوس کواکب در ابتدای محرم ۱۲۴۱ بر اساس زیج گورگانی و زیج محمد شاهی هندی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۴۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۷ص، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۳]

● اوجاع المفاصل / طب / عربی

awjā‘-ul mafāṣil

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری

rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)
در ۲۱ «باب». فهرست باب‌ها در آغاز رساله آورده شده است. از رازی رساله‌ای نیز با عنوان «النقرس و وجع المفاصل و الورک» ثبت شده است.
آغاز: بسمله. قد عمت و شملت نعمه الامیر السید و عظمت حتی ضاق عنها الشکر ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و آماله فی عاجله و آجله. تمت الرسالة ... علی ید ...
در ۲۱ باب ؛ کا: منصور بن ولی الله، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۱۳گ (۹۳پ-۱۰۵ر)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷-۴۲۷]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۳۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** التاسع فی الادویة التی تسهل الخلط الاسود ...

العاشر
باید فهرست باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۱گ (۲۴۴پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷–۴۳۱]

● **الاوجاع (فی ذکر)** / طب / فارسی

al-awjā‘ (fī ḏikr-i)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۹/۴

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲گ (۱۵پ–۱۶ر)، ۲۹ سطر (۱۲×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱۶–۲۴۳]

● **اوج الشمس** / هیئت / عربی

awj-uš šams

ریاضی، عبدالله، ۱۲۸۵–۱۳۵۸ شمسی

rīyāzī, ‘abd-ol-lāh (1906-1979)

مقالی است عربی به ضمیمه دیباچه «زایچه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۹/۲

خط: شکسته خوش بی اعجام، کا: میرزا عبدالله ریاضی، تا: ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا. عطف تیماج خرمایی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۲۰/۵۲سم [ف: ۱۱–۳۵۱]

● **اوج کواکب** / هیئت / فارسی

owj-e kavākeb

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۵۳/۸

استخراج از زیج الغ بیک؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه‌ای است کهنه؛ جلد: تیماج خرمایی، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱–۴۹۴]

● **اوجه الاذکار** / دعا / عربی

awjuh-ul aḏkār

در هفت «وجه» ذکر به روش اهل سنت.

تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۶

آغاز: بسمله و به نستعین. قال اهل الاشارة علی سبعة اوجه ذکر بالیدین و ذکر بالرجلین؛ **انجام:** اذکر کم بالجنة بالاخلاص اذکر کم بالخلاص فاذکرونی علی وجه الارض اذکر کم و انت تحت الارض

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳گ (۲۴پ–۲۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳۸]

● **اوجه القراء السبعة فی القیوم (فی بیان)** / قرائت / عربی

awjuh-ul qurrā’-is sab‘a fi-l qayyūm (fī bayān-i)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۵

خط: نسخ، کا: مصطفی بن محمد، تا: ۱۲۱۳ق؛ کاغذ: فستقی، ۳ص (۱۷۰–۱۷۲)، اندازه: ۱۵/۲×۳۱/۳سم [ف: ۵–۹]

← اوراجه ≻ سواد فرمان محمد شاه در خصوص واگذاری مستمری به رعایا

● **اوراجه = الرسالة المقصرة = معرفة السیاق** / ریاضیات / فارسی

awrāje = ar-r.-ol moqassara = ma‘refat-os sīyāq

اهدا به: فخر الوزراء میرزا محمد مهدی حسینی
تاریخ تألیف: ۱۳۰۸ق

این کتاب یکی از بهترین آثار فن سیاق محسوب می‌شود و مؤلف آن را در یک «مفرده» و دو «حرف» و چهار «دفعه» و یک «فاتحه» و یک «خاتمه» تألیف نموده است. در نسخه‌های منزوی آن را به نام «ذخیره = اوراجه = الرسالة المقصرة» یاد کرده است. عنوان «ذخیره» با این رساله تناسبی ندارد و گویا لفظ «وجیزه» ذخیره خوانده شده هم چنانکه «الرسالة المقصرة» مؤید آن است. همچنین عنوان «اوراجه» گویا «اقرارچه» باشد که در آغاز دیباچه کتاب از آن یاد شده است. چنین است فهرست آن: مفرده در آداب اوارجه در سه شعبه (ابواب المال، اوارجه تنقیح ارباب التحاویل و التحاصیل، اوارجه مودیان تفادی و سپرده و مساعده)؛ من ذلک در آداب توجیه (مستمری، مقررات)؛ حرف اول در قرینه و اتصال و غیره در دو دفعه: دفعه اول در قرینه و اتصال در دو باب: اول در قرینه، باب دوم در اتصال، دفعه دوم در گوشوار و بدن و غیره در دو باب: اول گوشوار، دوم اجناس افراد؛ حرف دوم در آداب حساب نویسی در دو دفعه: دفعه اول طرح محاسبات و سایر کلیات، دومی در سایر قواعد در سه بابت: اول در ثبت و اطلاق، دوم در اعمال المذکور، سوم در حشو و بارز؛ باقی در ترتیب و مد. در دیباچه نامی به کتاب داده نشده و دارد که «یکچند ازین پیش باشاره دوستی صادق و حبیبی موافق در ساق سیاق رساله وجیزه‌ای انشا نموده بود» و «این ذخیره خالی نیست از صورت جامعیت هر شعبه از این فن شریف».

آغاز: بسمله. اول دفتر بنام ایزد دانا ×× صانع پروردگار حی توانا. در اوارجه نویس دارالعیار معانی حقیقت نگار ثنای پادشاهی است که میزان ... فبعد آینه پیرای طبع معنی

انجام: با وجود علم عمل هم در کار است. تمت الرسالة

[الذریعه ۱۱۲/۲۲؛ فهرستواره منزوی ۲۶۸۵/۴]

همانند:

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۱۹/۵۷**

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی، ۱۲گ (۱۳۷پ-۱۴۸ر)، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۲سم [ف: ۸-۷۴]

۲. **تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۸۱/۴**

آغاز: برابر؛**انجام:** و مد تزیین وزاید نیز می‌گویند.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۴۱ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد، مقوایی، ۱۷۸ص (۲۴۴-۴۲۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۱۵۸]

۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۶۷**

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: چرم قهوه‌ای ساده، ۳۰گ، ۱۵ سطر، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲/۴×۱۳/۷سم [ف: ۴۳-۱۰۹]

۴. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۰۵/۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بی جا نیست نظر به استقامت سلیقه قدما و تصرفات ایشان.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی سفید، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۱۲]

۵. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۷۹/۱**

آغاز: برابر؛ **انجام:** موامره سنه ترک و احکام آن

در فهرست نام مؤلف را محمد مهدی بن محمد رضا ذکرکرده است که به استناد فهرستواره ۲۶۸۵/۴ این رساله مؤلفش مجهول است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی یک لائی، ۲۱گ (۱پ-۲۱پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۶-۲۸۵]

۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۶۵**

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما چون سلیقه قدما را هم که بنظر صحیح ملاحظه کنی معیوب نبوده است کی اگر درین جزو زمان کسی تابع ایشان شود هم بیجا نیست نظر باستقامت سلیقه قدما و تصرفات ایشان. انجامه: تاریخ ۲۸ شهر ربیع الثانی ۱۲۴۱ (یا ۱۳۴۱) حسب الفرمایش سرکار خدایگانی میرزا علینقی خان سمت تحریر یافت. انشاء الله الرحمن هرگاه حیاتی باقی باشد عمل سیاقین این خود زبان را کمترین که محمد بعد از دستورالعمل نانوشته که اربابان سلیقه و صاحبان علم این فن تشخیص و تمییز دهند که پایه علم قدما و اهل این زمان چه چیز است. مجملی از مفصل این که بمثابه عمارات قدیم و جدید است، پایه و استحکام از قدیم، طرح و نقش و سلیقه و صفا از اهل این زمان است. پس در این صورت سقف محتاج پایه خواهد بود، اگرچه اهل این زمان پاره ای صیغه جات را مدرک نموده اند، نه این است که غلط بوده است ...

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۲۴۱یا ۱۳۴۱ق؛ با توجه به مشابهت نام و مطالب موجود در انجامه احتمال دارد که نسخه به خط مؤلف میرزا محمد مهدی بن محمدرضا باشد؛ جلد: مقوایی نازک با آستر بدرقه از جنس روزنامه، ۶۴ص، ۱۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۴۷/۱-۹۰]

۷. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۷/۱۴**

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعضی ... می گویند آن مدرا تمت الرسالة المقصرة بعون الله تعالی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۲۳۲-۲۴۱)، ۲۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۲۳۲۳]

۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸۷/۲**

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۱۱ر-۱۸پ) [مختصر ف: ۳۸۲]

۹. **تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۹۸/۳**

آغاز: برابر؛ **انجام:** نظر باستقامت سلیقه قدما و تصرفات ایشان تمام در چهارشنبه ذی حجة الحرام (سپس بخط نوتر) چه فائده درین زمان که سنه غسکدهم سلیقه قدما را ... و تهنیت بر ایشان.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۵۸پ-۷۸ر) [ف: ۵-۱۲۳]

← الاوراد ◄ دعوات الاسماء (دعوات صغیر)

● **الاوراد** / دعا / فارسی

al-awrād

حاج بله تبریزی، امین الدین، -۷۲۰ قمری

hāj bale tabrīzī, amīn-od-dīn (- 1321)

اوراد موظفه سالک از هنگام برخاستن از خواب تا آماده شدن برای خواب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۲

آغاز: می‌باید کی حون (چون) بنده از خواب برخیزه بکوید (بگوید) الحمدلله الذی احیانا بعد ما اماتنا و الیه النشور؛ **انجام:** و هی نوبت کی از خواب بیدار شود بکوید (بگوید) لا اله الا الله الواحد القهار رب السموات و الارض و ما بینهما العزیز الغفار.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ ذیقعده ۷۲۲ق، جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۵گ (۹۲-۹۶)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۷۲]

● **اوراد** / دعا / عربی

شیروانی، یحیی بن بهاء الدین، -۸۶۸ قمری

šīrvānī, yahyā ebn-e bahā'-od-dīn (- 1464)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۷۱
آغاز: هذا اوراد سید یحیی شروانی قدس سره العزیز؛ **انجام:** برحمتک یا ارحم الراحمین
خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [رایانه]

● **اوراد** / عرفان و تصوف

owrād

عرشی، عبدالرحمن

ʻaršī, ʻabd-or-rahmān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۵۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۱گ (۴۵۴) ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۵]

● **الاوراد** / عرفان و تصوف / عربی

al-awrād

علی کلا، زین الدین

ʻalī kalā, zayn-od-dīn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۳۵-عکس
خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن کلاه، بی‌تا؛ در پایان آمده «کتبه علی بن محمد بن کلاه بنسخ من خط الشیخ علی المذکور» [فیلمها ف: ۳-۲۱۸]

● **اوراد** / دعا / فارسی

owrād

علی کلا، زین الدین

ʻalī kalā, zayn-od-dīn

اوراد و ادعیه‌ای است که در موارد و مواطن مختلف خوانده می‌شوند.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۶/۲۳
آغاز: بعد از نماز صبح بخواند بسم الله و بالله و التوکل علی الله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب بسم الله الرحمن الرحیم و لاحول و لاقوة الا بالله
نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا، استانبول-ترکیه ۴۷۹۲؛ خط: نسخ، کا: اسعد بن علی بن محمد کاتب، تا: با تاریخ ۸۱۳ق؛ ۴ص (۶۲-۶۵) در حاشیه [عکسی ف: ۴-۲۴]

● **اوراد** / دعا / فارسی

owrād

فهرستنگار در توصیف آن آورده: صفحاتی از اول و اواسط و آخر این نسخه کهن افتاده است به این جهت نام حقیقی رساله دانسته نشد و به‌جنبه موضوعی نام‌گذاری شد. این رساله دستور قرائت تعدادی مخصوص از آیات قرآنی (در تحمید و تسبیح و تهلیل و استغفار) مخصوص به هر یک از روزهای هفته است. مقدمه این نسخه کهن ایهام دارد که حضرت پیغمبر (ص) این اوراد را به محمد بن اسامه تعلیم فرموده است و باید این افاضه در عالم خواب باشد. سخن کوتاه این رساله را اصل است معتبر و مداومت آن دارای خواصی است. کشف الظنون این رساله را بنام «الاوراد السبعه» ضبط کرده و به‌غلط آورده است که این رساله جمع شیخ زاهد محیی الدین محمد بن اسامه است. برای معرفی رساله سطوری از آن نقل می‌گردد: «کردم از جکونکی این حال قاضی کفت یا محمد بدانک من دوش در خواب دیدم کی کسی مرا کویذ‌کی فردا بذین شهر سیلی عظیم خواهد امذن و همه ... ولایت خراب خواهد کرد. اکر مسلمانان خواهند تا این بلا از ایشان کشف شود تو با جمله مشایخ بشویذ و محمد بن اسامة را از زندان بیرون آوریذ و در وی عذر خواهیذ و جای وی نیکو میکنیذ تا ایز ... تعالی از برکات وی این بلا از شما بگرداند امروز بامداذ این خواب بیش رئیس و مشائخ بکفتم رئیس شهر نیز این خواب دیذه بوذ بس همکنان با یکدیکر اتفاق کردیم و بذان جانب آمذیم در میان سخن سواری تا زنان همی آمذ و کفت جه می‌بایید کی سیلی عظیم آمذ و بر کرانه شهر همی کردذ اما هیچ زیان نمیکنند. مشائخ و سادات را خوابشان درست کشت و همه قوم مقر آمذند در بیگناهی من و هر کس در دست و پای همی افتاذند و در من هر یکی عذری دیکر کونه همی خواستند تا عذرها ایشان قبول میکردم بس من دست برداشتم با دلی شاذمان و قوی و روی سوی آسمان کردم و دعا میکفتم و خلق آمین میکرد تا آن بدان عظیمی باز بس میشذ و زمین از آن نم کمی یافته بوذ خشک همی شذ تا همه اثر آن نابدیذ کشت بفرمان خذای عزوجل جنانک کفتی هرکز بر آن زمین سیل نیامذه است و نبود بس محمد بن اسامه دانست کی این همه کرامت ببرکت این اوراد بوذ و از برکات مصطفی یافت هم در زمان دل از دنیا سرد کرد و خذای تعالی سباس داری کرد و صومعه برکرفت و زاهد کشت و دائم این اوراد بر رک همی خواند تا بدرجه بزرک رسیذ و از دنیا برفت وهر آن بنده کی خواهذ تا خویشتن را وردی سازد ازین بزرکتر و نیکوتر نیابذ زیرا کی دعا است و هم قرآن و هم تحمید و هم تسبیح و هم تهلیل و هم استغفار و هر نیت کی کنذ و از ایزذ جل جلاله و تقدست اسماؤه بی شک بیابذ و بهمه مراد این جهانی و آن جهانی برسذ و آخرت کار این بنده بر سعاذت بوذ جنانک ایزذ تعالی در محکم تنزیل خود یاذ کرد و لوان قرانا سیرت به الجبال او قطعت به الارض او کلم به الموتی معنی این آیت آنست کی اکر قران را بر کوه خوانی بطر قذ و باره شود و اکر بر زمین خوانی بدارند و نبات برآیذ و اکر بر مرده خوانی زنده شوذ و سخن کویذ» تا اینجا: «اما خردمندان را این قدر بسنده بوذ تا

قاعده و منزلت و فضل این اوراد بزرگ بشناسند و اعتقاد درست دارذ کی این آموخته بیغامبر است». عناوین موجود در دستور قرائت: «ورد یوم الجمعه» آیات مشتمل بر حمد؛ «ورد یوم الاحد» آیات مشتمل بر تسبیح؛ «ورد یوم الاثنین» آیات مشتمل بر توکل؛ «ورد یوم الثلثا» آیات سلام؛ «ورد یوم الاربع» آیات تهلیلیه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۹۰

انجام: فاتقون الله لا اله الا هو له الاسمآء الحسنی.

خط: نسخ مشکول متحول از کوفی، بی‌کا، تا: حدود قرن ۵؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ نام ایام به خط کوفی جلی با زر و تحریر سرخ در کنار ترنج بوته جقه ای منقش؛ کاغذ: حنایی احتمالاً خانبالغ، جلد: تیماج قهوه‌ای تند ضربی، ۴۰گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱/۲×۱۳/۳سم [ف: ۱۵–۱۲۵]

● **اوراد** / دعا / فارسی

owrād

در بیان اوراد و اذکار و تعقیبات اوقات به نام آقا سید جعفر.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۴۳/۶

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ جدول زر و لاجورد شنگرف؛ جلد: تیماج سرخ زرکوب ترنجی با جدول، قطع: وزیری [نشریه: ۷–۲۷۳]

● **اوراد الابرار فی مأتم الکرار** / تاریخ معصومین / عربی

awrād-ul abrār fī ma'tam-il karrār

دمستانی، حسن بن محمد، –۱۱۹۱ قمری

damestānī, hasan ebn-e mohammad (- 1777)

تاریخ تألیف: ۱۱۷۳ق

مجالس‌گونه‌ای است تنظیم شده برای تلاوت در محافل سوگواری حضرت امیر المؤمنین (ع)، در پنج «ورد» و هر یک دارای سه «سفر» که در شب و روز نوزدهم و بیستم و بیست و یکم ماه مبارک رمضان خوانده می‌شود و در آنها پاره‌ای از فضایل و مناقب و رویدادهای تاریخی و چگونگی شهادت آن حضرت بازگو شده است. دمستانی، تا سفر اول از ورد چهارم این کتاب را نگاشته و پس از درگذشتن شیخ محمد بن احمد درازی بحرانی آن را تکمیل کرده است. این کتاب «اسفار الأوراد» یا «الاسفار و الاوراد فی مقتل جد الامام السجاد» نیز نامیده می‌شود و نامی که در عنوان گفتیم در دیباچه مؤلف آمده است. (احمد اشکوری)

آغاز: الحمدلله الذی جعل تلاوة مصائب الشهداء اوراد الابرار و ذکر مناقب السعداء خلاصة الاذکار.

[تتمیم امل الآمل۱۱۳؛الذریعه ۴۷۴/۲؛ اعیان الشیعه ۲۶۰/۵؛ انوار البدرین ۲۱۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** تسلیما کثیرا ... و سلم کثیرا

خط: نسخ، کا: علی بحرانی، تا: ۱۲۸۳ق [الفبائی: ۷۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۵۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** المامول من الناظر ... و لجمیع المومنین فی سنه ۱۲۸۷

خط: نسخ، کا: محمد بن صالح موسوی، تا: ۱۲۸۷ق [رایانه]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** زینب ذاته الفضائل زیناً ×× لا کزین الحسناء عقد الجمان

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۹۹ق؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۸۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۳–۱۲۶]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در بحرین؛ خط: نسخ، کا: سید ابراهیم بن سلمان بن حسن بن محمد صفوانی، تا: ۱۳۵۰ق؛ ۱۰۵ص [عکسی ف: ۷–۲۶۳]

● **اوراد الاحباب و فصوص الآداب** / عرفان و تصوف / فارسی

owrād-ol ahbāb va fosūs-ol ādāb

باخرزی، یحیی بن احمد، –۷۳۶ قمری

bāxarzī, yahyā ebn-e ahmad (- 1336)

تاریخ تألیف: آغاز رمضان ۷۲۳ پایان ۱۰ ذیحجه ۷۲۴ق، محل تألیف: فتح آباد بخارا

در ۲ جزوه: ۱. عرفان عملی از سیر و سلوک و سربندهای «فص»، بی شمار: فص در بیان اوقات و ازمان اوراد هفتگانه روز، فص در بیان اوقات و ازمان اوراد شبانه، فص ذکر عمل مریدان از فرایض اوامر و فضائل نواد ... واپسین فص بیان ان العقل محجوب عن الله تعالی و هو مرآت الدین و الایمان مرآت الآخرة؛ ۲. با سربندهای «فص» برخی فص‌ها در چند «باب»: فص عقاید الصوفیه، فی الوحدانیه و القیامه، فص آداب الایمان، فص فضیلة الفقر، فص ماهیة التصرف، فص محاسبة النفس و حفظ الخواطر، فص اللباس و الخرقه ... . «فص»هایی در آداب آنان، فضیلت آداب، اخلاق صوفیان، مقامات صوفیان، احوال ایشان، اختلاف مسلک‌ها، آداب محاوره، شطحیات، واپسین فص: حکایات المحبوبین و مکاشفاتهم و وصف ابدال الصدیقین.

آغاز: بخش یکم: الحمد لله الاول الازلی قبل الکون المکان ... تا هدایت الهی و عنایت پادشاهی سابقه مطیه نفس ناطقه و جاذبه روح ...

بخش دوم: القسم الثانی فی فصوص آداب الصوفیه ... بدان ای مرید صادق ارشدک الله الیه ...

چاپ: در دو مجلد است و آقای ایرج افشار دومین جلد را در ۱۳۴۵ چاپ کرده است
[دنا ۲۹۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۰/۷]

شرح و حواشی:

۱- اوراد الاحباب (منتخب)؛ باخرزی، یحیی بن احمد (-۷۳۶)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۹-ف

نسخه اصل: نافذ پاشا ۳۵۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱ ربیع الاول ۷۹۷ق؛ ۲۰۴گ، ۳۰ سطر [فیلمها ف: ۲-۲]

● **اوراد الاحباب (منتخب)** / عرفان و تصوف / فارسی

owrād-ol ahbāb (mn.)

باخرزی، یحیی بن احمد، -۷۳۶ قمری

bāxarzī, yahyā ebn-e ahmad (- 1336)

وابسته به: اوراد الاحباب و فصوص الآداب؛ باخرزی، یحیی بن احمد (-۷۳۶)

«من رسالة الشیخ [ابی المفاخر] یحیی [الباخرزی] ابن الشیخ سیف الدین الباخرزی» از روی «قوت القلوب» ابوطالب مکی و «آداب المریدین» ضیاء الدین ابی نجیب سهروردی و «عوارف المعارف» شهاب الدین سهروردی و «رسالة الخلوة» و دو رساله از شیخ نجم الدین کبری و رساله «وصیة السفر» شیخ سیف الدین باخرزی و «حلیة الابدال» و «رسالة الامر المحکم المربوط فیما یلزم اهل طریق الله من الشروط» و کتاب «کنه ما لابد للمرید» شیخ محیی الدین ابن الاعرابی و «منازل السائرین» ابی عبدالله مرجانی ساخته شده است و گزیده همان اوراد الاحباب است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۱۱-عکس

در فهرست به نام «منتخب» آمده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۳۵۷) [فیلمها ف: ۳-۲۱۶]

● **اوراد الاسبوع** / دعا / عربی

awrād-ul usbū‘

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱ قمری

‘abd-ol-qāder-e jīlānī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079-1166)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۷۴/۷

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: استانبولی، جلد: گالینگور، ۷گ (۷۴ر-۸۰ر)، ۱۹سطر(۷/۵×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۹/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۷-۳۷۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۵۰

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین الرحمن الرحیم مالك یوم الدین؛ **انجام:** و لمن احسن الیه من المسلمین و لسلطان الاسلام و عساکره و لسائر المومنین و المومنات ... رحم الله من یذکرنا فی دعائه بالمغفرة الحمدلله رب العالمین تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [رایانه]

← اوراد الاسبوع ⩥ شرح جواهر الآیات = اوراد قرآنی = الادعیة و الاوراد

● **أوراد الاسبوع** / دعا / عربی

awrād-ul usbū‘

اوراد و دعاهای کوتاه شب‌ها و روزهای هفته در چهارده فصل کوتاه برای هر شب فصلی و هر روز فصلی از کتاب «الذخیرة» انتخاب شده است (شاید مراد کتاب ذخیرة المعاد فی الادعیة و الاوراد باشد).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین.. فهذه أوراد الاسبوع ... و فیه فصول الاول قال رسول الله (ص) من صلی لیلة السبت؛ **انجام:** له فی الجنة درجات و لا یعلم أبوابه الا الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۳گ (۳۶پ-۳۸ر)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۱-۳۶۲]

← الاوراد الجامعة ⩥ کبریت احمر

● **الأوراد السبعة** / علوم غریبه / عربی

al-awrād-us sab‘a

اصفهانی، محمد بن اسامه، ق۷ قمری

esfahānī, mohammad ebn-e osāme (- 13c)

رساله‌ای است در علوم غریبه، در اسرار آسمانی و طبیعی که با جداول، دوائر و اشعاری در این مورد، همراه می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۳/۲

آغاز: الجبارین و المتکبرین و ... لجلاله طغاة الانس و الجن و المتمردین، یا شدید البطش یا عظیم العفو یا منتقم من کل ذی سطوة.؛ **انجام:** اللهم اجب دعواتی بحق سورة یس ... علی کلی شیء قدیر و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم؛ تمت الأوراد السبعة.

خط: نسخ مغربی، کا: علی فرزند علی فرزند محمد، مغربی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای جداول، دوائر و اشکال هندسی، در حاشیه برگ‌ها عبارت «اللهم صل علی الحبیب محمد و آله و صحبه» آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی آبی نقشدار، ۱۷۷گ (۲۴-۲۱۰)، ۲۷ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۳۰-۱۲۷]

● **الاوراد الشریفة المعمولیة** / عرفان و تصوف / فارسی

al-awrād-oš šarīfa al-ma‘mūlīya

عبدالحق دهلوی، عبدالحق بن سیف الدین، ۹۵۸–۱۰۵۲ قمری

‘abd-ol-haqq-e dehlavī, ‘abd-ol-haqq ebn-e sayf-od-dīn (1551-1643)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۷

آغاز: چون وعده رفته بود که بعضی از اوراد و اعمال

خط: نستعلیق، کا: احسانعلی کرمانی، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۳۹ق؛ اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [نسخه پژوهی: ۲–۱۱۷]

● **اوراد العابدین** / دعا / فارسی

owrād-ol ‘ābedīn

بافقی، زین العابدین بن محمد علی

bāfqī, zeyn-ol-‘ābedīn ebn-e mohammad ‘alī

در ادعیه و اوراد و اذکار مشتمل بر «مقدمه» و شانزده «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در فضیلت تعقیب و شرایط دعا؛ باب ۱. بیان اورادی که در مطلق تعقیب وارد شده است؛ ۲. اوراد مشترکه صباح و مساء؛ ۳. اوراد مختصه به هر روز، در پنج فصل؛ ۴ اوراد و ادعیه که به جهت ضیق معاش و توسعه رزق وارد شده؛ ۵. اوراد و ادعیه که به جهت قضاء حاجات و کفایت مهمات وارد شده؛ ۵. ادعیه دفع امراض؛ ۷. ذکر بعضی از اعمال و اذکار متعلق به شب جمعه و روز آن؛ ۸ ادعیه و اعمال ضروریه بعضی از شهور و آداب روز نوروز؛ ۹. ذکر بعضی از ادعیه جلیله مشهوره؛ ۱۰. ادعیه‌ای که در غلبه بر اعدا و امن از شر سلاطین منقول است؛ ۱۱. برخی از مناجاتهای امام زین العابدین (ع)؛ ۱۲. طرق مختصری از استخارات؛ ۱۳. آداب و ادعیه سفر؛ ۱۴. زیارات مشترکه و مخصوصه هر یک از ائمه (ع)؛ ۱۵. آداب و ادعیه متعلقه به میت قبل از احتضار تا بعد از دفن؛ ۱۶. فضیلت قرائت قرآن و نظر کردن به آن و سایر امور متعلق به قرائت؛ خاتمه: در فوائد متفرقه.

آغاز: الحمدلله الذی جعل اوراد العابدین مفتاحاً للفلاح و منهاجاً للصلاح و الصلاة و السلام علی دلیل السالکین

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** این سه بیت از منظومات باب مدینه علم نبی أعنی علی ولی علیه الصلاة و السلام است

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «منه عفی عنه»؛ جلد: پارچه‌ای، ۲۰۴گ، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۲۰۶]

● **الاوراد الفتحیة** = **فتوحات قادریه** / دعا / عربی

al-awrād-ul fatḥīya = fotūhāt-e qāderīye

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱–۵۶۱ قمری

‘abd-ol-qāder-e jīlānī, ‘abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079-1166)

دعایی است که به شیخ عبدالقادر گیلانی نسبت داده شده است.

[کشف الظنون ۲۰۱/۱؛ مشترک پاکستان ۱۳۰۵/۳]

شرح و حواشی:

۱– شرح الاوراد الفتحیة

۲– شرح الاوراد الفتحیة؛ جعفری

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۹۹/۳

آغاز: اللهم یا قاضی الحاجات یا مفتح الابواب یا مسبب الاسباب یا حی یا قیوم برحمتک استغیث یا بدیع السموات و الارض یا ذا الجلال و الاکرام؛ **انجام:** و ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم و حسبنا الله و نعم الوکیل و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین و الحمدلله رب العالمین.

کا: مصطفی بن خضر رودباری، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۲۰۱ق، جلد: مقوا، ۲ص (۱۰۶–۱۰۷)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۵–۴۴۵]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۶۳–۱۶/۱۷۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی افاض علی قلوب عباده من مواهبه اللدنیة و افرغ علی ریاض صدور عباده سحایب الفتوحات القادریة؛ **انجام:** ربنا تقبل منا الفاتحه امین. و الحمدلله رب العالمین.تم الدعا المبارک. تم بعون الله وحمده.

دعایی است که با عنوان‌های «الهی–الهی» شیخ عبدالقاهر گیلانی، انشاء نموده و محمد خطیب شافعی قادری حلبی در نسخه حاضر تحریر و خود خطبه‌ای کوتاه علاوه نموده است؛

خط: نسخ، کا: محمد خطیب شافعی قادری حلبی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۱۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱–۵۵۲]

● **اوراد الیوم** / دعا / عربی

awrād-ul yawm

اوراد و دعاهایی که پس از نمازهای یومیه وارد شده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۵

آغاز: بسمله، بعد صلاة الصبح یقول لا اله الا الله محمد رسول الله ص.؛ **انجام:** و اما بعد المغرب فکالظهر ایضا غیر انه یترک القرآن الا انه یقرا سورة الم السجده ... تمت شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۲۹گ (۲۸ر–۵۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲–۱۳۷]

● **اوراد ایام السبعه** / دعا / عربی

awrād-u ayyām-is sab‘a

همان آیه‌های مشهور است که برای هر روز هفته آیه‌های از سور مختلف قرآن به همان ترتیب سور انتخاب و تحریر شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۸-۱۴/۱۹۸

آغاز: تمسون وحین تصبحون و له الحمد فی السموات و الارض و عشیا و حین تظهرون ... من سورة لقمان و لئن سألتهم من خلق السموات؛ **انجام:** سورة الناس بسم الله الرحمن الرحیم.

خط: ثلث، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول مذهب؛ جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، ۶۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۵۳]

● **اوراد ایام هفته** / دعا / فارسی

owrād-e ayyām-e hafte

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۹۷/۵

انجام: و صلی الله علی محمد و اله اجمعین.

اوراد ایام هفته مروی از ائمه اطهار (ع) و دعاء تعلیمی جبرئیل به پیامبر اکرم (ص) در شب معراج در اسماء الحسنی؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی و حنایی فرنگی، اندازه: ۹/۵×۱۳/۷سم [ف: ۱۵-۱۵۲]

● **اوراد سبعه** / عرفان و تصوف / عربی، فارسی

owrād-e sab‘e

وردهایی است که حضرت شیخ زین الدین علی کلا قدس الله سره العزیز هر روز بر یکی از این اسماء مواظبت می‌فرمودند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۰/۳۵

خط: نسخ و نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با نقوش فرنگی در وسط و چهار گوشه صفحه مجدول، ۱ص (۱۴۵)، اندازه: ۱۱/۳×۲۱/۷سم [ف: ۲۹/۱-۴۷۸]

● **اوراد صلاة الفجر** / دعا / عربی

awrād-u ṣalāt-il fajr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۳۲/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد بن سلطان محمد شیرغانی، تا: ۲ رمضان ۹۹۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱ص (۱۲۵ر)، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، قطع: بغلی [ف: ۱۷-۱۸۳]

● **اوراد غوثیه** / عرفان و تصوف / فارسی

owrād-e qawsīye

غوث عالم، محمد بن خطیرالدین، -۹۷۰ قمری

qaws ‘ālam, mohammad ebn-e xatīr-od-dīn (- 1563)

در عرفان و درویشی و شجره صوفیان و مکاشفات خود مؤلف به فارسی.

آغاز: بسمله. سپاس و ستایش مر خالقی را که از کتم عدم وجود ارواح را قبای قابلیت بخشید .

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۱۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** خدای تعالی از خلل و ذلل نگه دارد آمین یا رب العالمین.

خط: نستعلیق هندی، کا: محمد سعدالدین بن محمد صبغة الله، تا: ۱۳۱۰ق، برای حاجی سید روشن علی شاه صاحب قادری شطاری در شهر رائیجیور؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف تیماج تریاکی، ۱۱۵گ (۱پ-۱۱۵پ)، ۱۲ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۷۴]

← اوراد فتحیه ⇐ اورادیه

● **اوراد فتحیه** / عرفان و تصوف / فارسی

owrād-e fathīye

نوربخش خراسانی، محمد بن محمد، ۷۹۵-۸۶۹ قمری

nūrbaxš-e xorāsānī, mohammad ebn-e mohammad (1393-1465)

منقول از امیر سید محمد نوربخش.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۵-ف

نسخه اصل: پاریس ۳۶۸ فارسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۲]

● **اوراد فتحیة و دعوات الاسبوع** / دعا / عربی

awrād-un fatḥīya wa da‘awāt-ul usbū‘

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۹-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵. مروی عن الائمة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۹گ (۱۵۰-۱۵۸)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۲]

← اوراد قرآنی ⇐ شرح جواهر الآیات

● **اوراد موظفه** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

owrād-e movazzafe

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰-۱۲۱۵ قمری

mozaffar-‘alī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738-1801)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۶/۵

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: علی محمد بن محمد صفی محلاتی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: مقوایی با روکش مشمع، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳ص (۱۳۲-۱۴۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۳سم [ف: ۱۷-۴۶۲]

● **اوراد موظفه** / دعا / عربی، فارسی

owrād-e movazzafe

در بیان اوراد موظفه است برای یکی از فرزندان روحانی با یک «مقدمه» و دو «فصل» و «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷۸/۱

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن محمد حسینی دامغانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۲۹۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲۵گ (۱-۲۵)، ۱۱ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۲۴۷]

● **اوراد نماز فریضه** / دعا / عربی

owrād-e namāz-e farīze

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۱۶/۲۶

بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۴۱ق؛ ۱گ (۱۸۴پ) [ف: ۷-۲۸۳]

● **اوراد و ادعیه** / دعا / عربی

owrād va ad'īye

عبدالقادر جیلانی، عبدالقادر بن موسی، ۴۷۱-۵۶۱ قمری

'abd-ol-qāder-e jīlānī, 'abd-ol-qāder ebn-e mūsā (1079-1166)

چند ورد و دعاست به انشاء مؤلف در اسماء الهی و استغاثه به مقربان درگاهش که یکی از شاگردان یا مریدانش آنها را جمع‌آوری کرده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۶

آغاز: بسمله ... هو الله الذی لا اله الا هو الرحمن الرحیم الملک القدوس السلام المؤمن المهیمن

بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: «محمد بن رضی الدین الساقولی»؛ جلد: تیماج زرد شتری ضربی ترنج و سر ترنج دار عطف تیماج، ۱۸ص (۲۲۲-۲۳۹)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۱۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۶/۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۹]

● **اوراد و اذکار** / دعا / عربی

owrād va azkār

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟-۳۳۹ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲/۴۴

آغاز: اللهم اسئلک یا واجب الوجود؛ **انجام:** الله الذی هدانی و کفانی و اوانی

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۹۰]

● **اوراد و اذکار** / دعا / عربی

owrād va azkār

سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟-۵۸۷ ؟ قمری

sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155-1192)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲/۴۳

آغاز: اللهم یا قیام الوجود؛ **انجام:** مع الملائکة و الصدیقین

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۹۰]

● **الاوراد و الاذکار** / عرفان و تصوف / عربی

al-awrād wa-l aḏkār

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315-1385)

در ۳«باب»: ۱. فضیلت اوراد؛ ۲. در نیاز طالب و سالک به آن؛ ۳. تقسیم اوقات در وظایف و اوراد.

[فهرستواره ۱۳۲/۷ «اوراد فتحیه» که جز این است]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۲۳-عکسی و ۱۶۳/۲۳-عکسی

آغاز: بسمله رب انعمت فزد بفضلک. الحمدلله الذی جعل اللیل و النهار خلقة لمن اراد ان یذکر ... اما بعد، فان الله تعالی عبادة لسفرها؛ **انجام:** فی زمرة اولیائه انه قریب مجیب، و الحمدلله وحده و السلام علی من اتبع الهدی.

نسخه اصل: گنج بخش ش ۴۴۰۹ (گنج ۶۵۳/۲)؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۸۵۱ق؛ در مجموعه رساله‌های او؛ ۳۶ص (۵۴۹-۵۸۴) [عکسی: ۲-۳۸]

● **الأوراد و الأذکار** / عرفان و تصوف / ترکی و عربی

al-awrād wa-l aḏkār

مولوی، علی

mowlavī, 'alī

مجموعه‌ای از سور مانند سوره‌های یس، دخان، فتح، ق،

تبارک، نصر، اخلاص، معوذتین و ... و نیز برخی آیات همچون آیات پایانی سوره بقره، ادعیه قرآنی و نیز برخی اذکار و اوراد صوفیانه با مبانی اعتقادی اهل سنت آمده است. از جمله مطالب ترکی این رساله چنین است: «دایماً صبح و مسا مداومت اولنه: ربم الله، نبیم محمد مصطفی علیه الصلوة و السلام، دینم دین اسلام، کتابم قرآن عظیم، قبلم کعبه، عملده مذهبم امام اعظم اهل سنت و الجماعت ملتم خلیل ابراهیم علیه السلام ... الله تعالی بر در شریکی یوقدر ...». گفتنی است که در میانه نسخه عبارت «تمت الأوراد المبارکة علی ید ... الشیخ علی المولوی» آمده که به نظر می‌رسد مؤلف و گردآورنده این مجموعه بوده باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۶ کر

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم یس و القرآن الحکیم إنک لمن المرسلین علی صراط مستقیم تنزیل العزیز الرحیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ روی برگ آغاز تعدادی ادعیه و اذکار کوتاه و اسامی «الله، محمد مصطفی، ابراهیم، علی، فاطمه و ...» و نیز برخی اعداد و محاسبات ریاضی نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی ضخیم نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، یک طرف جلد کرم و طرف دیگر قهوه‌ای با نقوش گل سفید، ۳۷گ، ۱۱ سطر، قطع: رقعی کوچک، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۲/۴۰-۲۳۸]

● اوراد و اذکار / عرفان و تصوف / فارسی

owrād va azkār

چند برگ از رساله‌ای است در اوراد و اذکاری که عارفان و درویشان باید به کار دارند. در این چند برگ چند فصل از این رساله آمده با این عنوان‌ها: فصل سیزدهم در ذکر میان صبح و شام، فصل شانزدهم در بیان دو ملفوف که برای وصول الی الله اند، فصل هفدهم در بیان وصول حق، در این فصل از نامه سلطان المرشدین که به شیخ عالم اشیر انصاری در ایزجه نوشته یاد شده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۸/۱-۲۷/۹۸

آغاز: بر دو نوع است محاربه اصغر و محاربه اکبر در محاربه اصغر هشت چیز لازم است در هر دمی جنابخ گفته شد اما محاربه اکبر در خاندان؛ **انجام:** پروانه صفتان جان باز عشق که کمند جذبه الوهیت در کردن ایشان در عهد الست افتاد است امروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج حنایی، ضربی مجدول، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۱۸۳۳]

● اوراد و اذکار و ادعیه / دعا / فارسی

owrād va azkār va adʻīye

شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۱

آغاز: فصل دوم در بیان تلاوت اطلاقی بدانکه ... قرائت بعددی خاص اختصاص نیافته باشد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۱۶گ (۱-۱۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۱۴]

● اوراد هفته / دعا / عربی و فارسی

owrād-e hafte

در این کتاب برای قضاء حوائج، آیاتی به تفصیل ذیل از قرآن کریم انتخاب شده و طریقه شروع به آن را در ابتداء به فارسی ذکر کرده است. مؤلف و سند روایت این اوراد نوشته نشده و آنچه در فهرست‌ها جستجو شد نامی از این کتاب ندیدیم. تمام آیات قرآن که راجع به یکی از موضوعات ذیل است در همان قسمت ضبط شده، بدین تفصیل: ۱. تحمیدات برای روز جمعه؛ ۲. استغفارات برای شنبه؛ ۳. تسبیحات برای یک‌شنبه؛ ۴. توکلات برای دوشنبه؛ ۵. تسلیمات برای سه‌شنبه؛ ۶. تهلیلات برای چهارشنبه؛ ۷. آیات مشتمله بر دعوات برای پنج‌شنبه. قبل از شروع هر آیه اسم سوره‌ای که در آن است با سرخی نوشته شده و اگر آیه‌ای از سور کوچک باشد تمام آن را نقل می‌کند.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰

آغاز: بسمله طریقه اوارد مخصوص ایام هفته است که باید خوانده شود

خط: نسخ خوب، کا: آقا محمد تویسرکانی، تا: ۱۲۲۴ق، برای فرج الله خان نام که از اعیان آن عصر بوده‌اند؛ دارای یک سرلوح، مجدول، مذهب؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی گل و بوته دو روی ظریف، ۱۰۷ص، ۷ سطر، قطع: نیم خشتی باریک، اندازه: ۷×۱۲سم [ف: ۱-۱۵]

● اورادیه = اوراد فتحیه = اورادیه امیریه / عرفان و تصوف / فارسی

owrādīye = owrād-e fathīye = owrādīye-ye amīrīye

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴-۷۸۶ قمری

hamadānī, ʻalī ebn-e mohammad (1315-1385)

تاریخ تألیف: ۷۷۸ق؛ محل تألیف: هند

اوراد و دعاهای کوتاهی که باید عارف (نقشبندی) در حالات مختلف بخواند. اوراد و اذکار آن را که فتح نامه هزار و چهارصد ولی است نورالدین جعفر در سال ۷۷۸ در خانقاه گیلان از میر سید علی همدانی شنیده و آن را ضبط نموده و دیگران از او گرفته و نقل کرده‌اند. نسخه‌های همانند نیست و چند سرآغاز در آنها دیده می‌شود.

آغاز: ۱: الحمد لله الذی اورد اوراد الصدق و الصفا فی قلوب الصدیقین و الاصفیاء ...

۲: الحمد لله وحده ... أما بعد قال الله تعای و ذکر فان الذکری تنفع المؤمنین بدان ای عزیز أیقضنا الله و ایاک عن سنة الغفلة.
۳: بسملة، اوراد فتحیه که حضرت میر سید علی همدانی جمع نموده و در سلسله حضرت سید محمد نوربخش میخوانند. طریق موصل بتحقیق سلسله عالیه حضرت قطب المحققین ... حضرت شیخ محمد مؤمن مشهدی رحمة الله علیه از تحمید و تسبیح و اوراد آن است که چون از تهجد فارغ گردند ... اللهم یا واجب الوجود یا واهب الفیض و الجود افض علینا انوار رحمتک
انجام: ۱: و این اوراد فتحیه ... که فتحنامه هزار و چهارصد ولی است.
۲: و مهمات صوری و معنوی او فتح شود، و السلام علی من اتبع الهدی.
۳: و بعد از نماز مغرب اوراد مختصر با اذا وقعه و بعد از نماز عشا اوراد مختصر با تبارک الذی بیده الملک بخواند.تمت.
چاپ: در لکنهو، ۱۲۵۷ق؛ در کانپور، ۱۸۷۶م؛ در لاهور، ۱۲۷۹ق

[الذریعه ۲: ۴۷۴ ش۱۸۵۲، ۹: ۷۶۵، ۱۱: ۹؛ معجم المطبوعات سرکیس ج۲ص۱۸۹۷]

شرح و حواشی:
۱- شرح اوراد فتحیه
۲- شرح اوراد فتحیه؛ محمد عیسی بن صفی الدین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۰۴/۲
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن سید حسن کربلائی، تا: ۸۸۸ق، جا: کشمیر خانقاه امیریه؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۳۳پ-۳۹ر) [ف: ۲۳-۲۴۹]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۵۰/۱۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** او را در نماز خفتن ... و مهمات صوری و معنوی او فتح شود. و السلام علی من اتبع الهدی.
خط: نستعلیق، کا: ابوذر بن عبدالله سبزواری، تا: ۹۰۷ق، جا: مشهد خراسان؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: رویه میشن سیاه ضربی، ۱۷گ (۲۸۷پ-۳۰۳ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۸سم [ف: ۷-۲۹۷]

۳. رشت؛ شاد قزوینی؛ شماره نسخه: ۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زرین و زرافشان [نشریه: ۵-۳۹۶]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۹۵/۲-۲۳/۲۱۵
آغاز: الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمدوآله الطاهرین روایت است از قطب الاقطاب؛ **انجام:** فمن کان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحاً ولایشرک بعبادة ربه احدا.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۵۵۳]

۵. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۹۰/۲
آغاز و انجام: برابر۱
خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۲۶۱-۲۶۳)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۱۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۱۰
آغاز: بسمله اللهم صل علی محمد و ال محمد؛ **انجام:** تمنای دل را ز فضلت برآور
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۱ق [الفبائی: ۷۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۸۴ ض
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۲۴/۵
آغاز و انجام: برابر۲
کا: مهدی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۳گ (۱۵۰ر-۱۶۲ر)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۰-۱۱۱]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰/۶
آغاز و انجام: برابر۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یکلا عنابی روشن،۱۲گ(۱۶۰پ-۱۷۱پ)،اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۱-۵۰۷]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۴/۲-ف
نسخه اصل: پاریس P. 39 (بلوشه ۱۵۶)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۷]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۶
آغاز: برابر۲
خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴ص (۳۴۵-۳۵۸) [عکسی ف: ۳-۱۹۲]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۷/۲۰-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۸۷۳. در سه فصل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۴۳۷-۴۵۳)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۶۴]

● **اورادیه** / عرفان و تصوف / فارسی

owrādīye

نورعلیشاه، محمد علی بن عبدالحسین، ۱۱۶۰؟-۱۲۱۲ قمری

nūr-ʻalī-šāh, mohammad ʻalī ebn-e ʻabd-ol-hoseyn (1747-1798)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۲۱ حکمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا عطف تیماج، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۸]

← اورادیه امیریه ⟵ اورادیه

● **اوراق حزیف** / شعر / عربی

owrāq-e hazīf

حسینی، مجتبی، ق۱۴ قمری
hoseynī, mojtabā (- 20c)
دفتری است مشتمل بر قصاید و غزلیات و رباعیات، که بمناسبت‌های مختلف سروده است.
آغاز: صافح عینی فلاح–صافح قلبی فلاح

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۴۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعلمت علما کثیرا ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی تا [الفبائی: ۷۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** زحفا علی وکر الخیانه–و التامر ... و الفساد
نسخه اصل: نسخه مؤلف؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۸۶ق؛ ۹۴گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۱–۱۰۷]

● **اوراق الذهب** / شعر
awrāq-uḏ ḏahab

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸/۷
خط:نسخ، بی کا، بی تا؛ نام سراینده و قصیده را در کلیشه می‌بینیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۶گ (۱۴۹پ–۱۵۴ر)، ۱۱ سطر (۱۴×۲۰)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۷–۲۶۹۳]

● **اوراق فارسی و لاتینی** / فارسی و لاتین
owrāq-e fārsī va lātīnī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۶۹
پرونده‌ایست دارای اوراق فارسی و لاتینی از سید حسن تقی زاده؛ بی کا، بی تا [ف: ۱۷–۲۶۵]

● **اوراق محاسباتی** /
owrāq-e mohāsebātī
سیف الملک و علاء الملک در دوازده قوطی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۲۲
بی کا، بی تا [ف: ۱۷–۵۰۵]

● **اوراق مکتوبه** / گوناگون / فارسی
owrāq-e maktūbe

مدرس یزدی، احمد، ۱۲۹۸–۱۳۸۸ قمری
modarres-e yazdī, ahmad (1881-1968)
این اوراق حاوی حدیث، حکایت، عقائد، اخلاق، حاشیه مرحوم میرزا محمد حسین موسوی شهرستانی بر کتاب قوانین الاصول و اشعاری از مرحوم حاجی میرزا ابوالقاسم مدرسی خویدکی متخلص به صابر در علم نحو و فقه می‌باشد.

یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
آغاز: بسم الله ... در جلد هفدهم کتاب بحار الانوار مجلسی؛
انجام: مجموع الکتب اربعة و ستون حاصلة ... .الی سبعة من الایقاعات المشوبة الی ثلاثة عشر من الاحکام.
خط: نستعلیق تحریری، کا: میرزا سید احمد مدرس طباطبائی یزدی، تا: ۵ محرم ۱۳۶۷ق، جلد: تیماج قرمز، ۵۱گ (۱–۵۱)، ۱۶ سطر (۱۴×۸)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [میراث اسلامی: ۸–۴۶۵]

● **اوراق و اسناد** / اسناد / فارسی
owrāq va asnād

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۸۸/۲
اوراق و اسناد خاندان حاجی میرزا محمد حکیم باشی شیرازی با قباله نکاحیه و سرگذشت خاندان حکمت؛بی کا،بی تا[ف:۱۷–۳۱۵]

● **اوراق و بیانیه سیاسی** / سیاست / فارسی
owrāq va bayānīye-ye sīyāsī
از حزب عامیون

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۰۵
حزب عامیون در ۳۱۰ گ؛ بی کا، بی تا [ف: ۱۷–۵۰۴]

● **اورامیه = رساله در اورام** / طب / فارسی
avrāmīye = r. dar avrām

میرزا عباس بن اعتضاد الاطباء، ق۱۳ قمری
mīrzā ‘abbās ebn-e e‘tezād-ol-atebbā’ (- 19c)
مشتمل بر دوازده «مقاله» و شش «باب» و هفتاد و هفت «فصل»: مقاله اول در تعریف اورام به طور کلی و در آن چهار فصل است.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان من نطفة ثم صیرالنطفة علقة ... و بعد بر ضمیر خاطر دانشوران مستور و پوشیده نماند که این ذره بیمقدار عباس بن حاجب مدتی بود که بخیال آن بودم که کتابی در اورام جمع و تألیف نمایم ولی بسبب بی بضاعتی و افسردگی خاطر و عدم حصول اسباب اتفاق نمی‌افتاد تا اینکه در این ایام ... و آن را بکتاب اورامیه مسمی گردانیدم ...
[فهرستواره منزوی ۳۲۹۹/۵]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴
آغاز: برابر
تا فصل پنجم از مقاله دوم در اورام مجاری تغذیه را دارد؛ خط: شکسته نستعلیق خوش، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه را کاتب به آخر

نرسانده؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری عطف پارچه‌ای، ۶۸گ، ابعاد متن: ۱۳/۵×۲۴/۵، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱-۱۲]

● **الاوردة المفصودة من الید** / طب / عربی

al-awridat-ul mafṣūda min-al yad

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۶۸/۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۲۲۶]

● **اورده مشهوره = وریدهای قابل فصد کردن** / طب / عربی

awrede-ye mašhūre = varīd-hā-ye qābel-e fasd kardan

چند ورید قابل فصد را در این بخش بی نام مؤلف آورده است و به احتمال، کاتب مجموعه خود جمع‌کننده نام این رگ‌ها باشد. او گوید رگ‌های قابل فصد کردن در دست‌ها شش رگ است: ۱. قیفا، ۲. باسلیق، ۳. اکحل، ۴. حبل زراع، ۵. اسیلم راست و چپ، ۶. ابط (بغلی) و رگهای پا چهار است، ۱. عرق النسا، ۲. صافی.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۳۶/۲۲

آغاز: الاورده المفصوده المشهوره من الیدسته. الاول القیفال؛ **انجام:** و الشریانان اللذان خلف الاذن یفصد لاستفراغ الرمد و بدو الماء و الصداع و المزمن و شریانان فی الحلق ان یکن فصده. تم یوم الجمعه ۲۳ محرم

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج سرخ، اطرافش گل بوته فشاری با دو جدول، ۱گ (۱۸۸پ-۱۸۹ر)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۲۱۴]

↞ اورنگ نامه عالمگیری ⪢ وقایع عالمگیری

↞ الاوزان ⪢ معرفة الاوزان و المقادیر

↞ اوزان ⪢ تحدید صاع

● **اوزان** / فارسی

owzān

زین العابدین عطار، علی بن حسین، ۷۳۰؟-۸۰۶ قمری

zayn-ol-‘ābedīn-e ‘attār, ‘alī ebn-e hoseyn (1330-1404)

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۶۰۶]

● **اوزان = مقداریه** / ریاضیات / فارسی

owzān = meqdārīye

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۰/۴

آغاز: مقداریه. بعضی از اوزان را که در کتب عربی و فارسی از فقه و طب در مواضع احتیاج بیشتر مذکور میگردد؛ **انجام:** چنانکه وجب بیشتر مردم برین وجه است.

از دانشمندی شیعی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی یک‌لا با جدول، ربعی [نشریه: ۳-۳۴]

● **اوزان** / متفرقه / فارسی

owzān

شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۴۵/۳

اوزان عرف و محلهای گوناگون به ترتیب تهجی؛ کا: محمد نبی خاکسار پسر محمد سعید صراف، تا: ۲۰ رجب ۱۰۹۱ق [نشریه: ۵-۲۲۴]

● **اوزان** / فقه / فارسی

owzān

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳/۲

آغاز: بسمله و به نستعین، حمدله، و بعد مقدمه ایست در بیان بعضی از اوزان مأخوذاست از رساله-ارز در عربی برنج است. و هر برنجی در وزن ثلث یک حبه است؛ **انجام:** هر صاع نه رطل و هر رطل یکصد و سی درم شرعی و هر درم ... حبه باشد.

خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۸۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۳-۱۶۴)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۳۸]

● **اوزان** / متفرقه / فارسی

owzān

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۲۲

رساله در اوزان و ...؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

● **اوزان الاشعار** / عروض و قافیه / عربی

awzān-ul aš‘ār

هجده بیت است در بیان بحور پانزده‌گانه شعر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷۹/۳

آغاز: اسماء بحور الشعر الخمسة عشر ×× علی اجمال و ترتیب اشتهر / طویل مدید و البسیط و وافر ×× و کامل اهزاج الاراجیز

ارملا؛ **انجام:** المتقارب عن المتقارب قال الخلیل ×× فعولن فعولن فعولن فعیل
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر مختاری، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۷۷ر-۱۷۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۸-۱۰۱]

● **اوزان الاکسیر** / کیمیا / عربی

awzān-ul iksīr

در اوزان کیمیایی، با نقل از دانشمندان این گروه، از جمله عبدالرحمان صوفی، شیخ یعیش بن ابراهیم سماک، ایدمر بن علی جلدکی، هرمس. نامبوب، با سربندهای نانوشته. (احمد منزوی)
آغاز: هذه رسالة فی الاقاویل المختلفة فی وزن الاجزاء الاکسیریة، اعلم أن الاقاویل مختلفة فی وزن الاجزاء الاکسیریة
انجام: فهو جسد النفس بالحقیقة و النوع و لیس بجسدها الذی خرجت منه فافهم.

۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۹/۴
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با نام «الاقاویل المختلفة فی الاوزان» آمده است؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ارسطو بن معین الدین محمد ... اصفهانی، تا: ۱۰۱۰ق؛ ۴گ (۴۲پ-۴۵ر) [ف: ۱-۲۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۳۴پ-۱۳۶ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶سم [ف: ۴-۱۹۸]

● **اوزان (جداول)** / حساب

owzān (jadāvel)

جدول بسیار خوبی است برای شناختن اوزان شرعی و طبی. نویسنده (شاید همان یزدی) اوزان طبی را به دو بخش کوچک و بزرگ کرده و در برابر هر یک از اسامی اوزان توضیحات سودمند دارد مثلا درباره «مد» می‌گوید «بر مشهور دور طل و ربع عراقی و بنا بر قول احمد بن ابی نصر بزنطی یک رطل و ربع رطل». در تفسیر «سیر» گوید: «نزد اهل خراسان پانزده مثقال است به سنگ سه هزار و شانزده مثقال است بسنگ شانزده عباسی». از جمله وزن‌های طبی که یاد می‌کند «منا» (دو رطل معادل یکصد و هشتاد مثقال طلا) و کیلچه (یک من و هفت ثمن منا) و کیل (معادل سی و شش منا) است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۹/۳۸
بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۱۱)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۲]

← اوزان جمع مکسر ← صیغ الجمع المکسر

● **اوزان جو** / ریاضیات / فارسی

owzān-e jow

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲ قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad ʻalī ebn-e ahmad (1874-1943)

[راهنمای کتاب ۵۶: ۱۸ و ۵۵۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۷/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف گالینگور، ۱۰ص، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶/۵)، قطع: ربع، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷-۳۵۸]

● **اوزان دراهم و مثاقیل و ... (جدول)** / ریاضیات/فارسی

owzān-e darāhem va masāqīl va ... (jadval)

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، -۱۰۷۵ قمری

kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (-1665)

جدول اوزان دراهم و مثاقیل و مدود و ارطال و من و دنانر. نام مؤلف «میرزا قاضی» آمده است که احتمالاً همین میرزا قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۹۷/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۴گ (۱۰۴ر-۱۰۷ر)، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۸]

● **اوزان رباعی** / عروض و قافیه / فارسی

owzān-e robāʻī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۱۵/۵
آغاز: دوبیتی را که رباعی و ترانه نیز گویند از وزن اخرب و اخرم هزج بیرون آورده اند؛ **انجام:** و بعضی از برای تمامی ضبط این اقسام نهاده اند صورتش این است (سفید گذارده شده نیم صفحه‌ای)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۱ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج عنابی، ۴گ (۱۰۳-۱۰۶)، ۱۵ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۴۶۷]

← اوزان شرعی ← اوزان و مقادیر

← اوزان شرعی ⟵ تحفه

● **اوزان شرعی** / فقه / فارسی

owzān-e šar'ī

یزدی، محمد باقر

yazdī, mohammad bāqer

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۱۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱–۹۴۶]

● **اوزان شرعی** / فقه / فارسی

owzān-e šar'ī

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۹

آغاز: در بیان اوزان بدانکه شرعی بیست مثقال قیراط است؛ **انجام:** و مولانا خلیل رحمه الله در کتاب طهارت در شرح حدیث سیم از باب دوم شرح کافی تصریح نموده والعلم عندالله و رسله.

خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲گ (۱۱۲پ–۱۱۳پ)، ۱۶ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳–۱۴۰۳]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۶

آغاز: حبه وزن یک دانه جو میانه است و ماسوج وزن آن دو دانه جومیانه است و قیراط مقدار چهار دانه جو است

بندی در اوزان شرعیه. در پانزده سطر با امضاء سلطان محمود؛ خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲گ (۱۱۱پ–۱۱۲پ)، ۱۶ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳–۱۴۰۳]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۷

آغاز: در هم شرعی چهل و هشت جو متوسط است

بندی در اوزان شرعیه. در شش سطر با امضاء سلطان محمود و بدون خطبه و خاتمه؛ خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱گ (۱۱۲ر)، ۱۶ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳–۱۴۰۳]

۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۷۰

بی‌کا، بی‌تا؛ در ص ع نسخه الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة؛ قطع: رحلی [ف: ۱۴]

● **الاوزان الشرعیة** / فقه / عربی

al-awzān-uš šar'īyya

ابن شدقم، علی بن حسن، ۹۵۰–۱۰۳۳ قمری

ebn-e šadqam, 'alī ebn-e hasan (1544-1624)

تاریخ تألیف: شنبه ۲۲ شعبان ۱۰۲۸ق

تطبیق اوزان شرعی است بر اوزان عرفی که در عصر مؤلف در مدینه معمول بوده در سه «مقام» و «خاتمه» ای در دو «مسلک» و چند «تفریع»، و «تذلیل» و تعویلی که بعدا افزوده شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۲/۱۱

آغاز: حمدا لمن قال و اقیموا الوزن بالقسط و لا تخسروا المیزان و صلاة و سلاما علی اکرم نبی بعث باشرف الادیان؛ **انجام:** الخامسة نصف رطل سنجه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ به‌خط ابن شدقم تصحیح شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۲۵۹ر–۲۶۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۷–۲۲۹]

● **الاوزان الشرعیة = المقادیر الشرعیة = میزان المقادیر** / فقه / عربی

al-awzān-uš šar'īyya = al-maqādīr-uš šar'īyya = mīzān-ul maqādīr

کاشف یزدی، قاضی بن کاشف الدین محمد، –۱۰۷۵ قمری

kāšef-e yazdī, qāzī ebn-e kāšef-od-dīn mohammad (-1665)

از میرزا قاضی بن کاشف الدین محمد یزدی در دوازده باب و سی فصل و یک خاتمه به عربی، در انجام جدول‌های مقادیر است در سه صفحه. رساله‌ای است استدلالی در بیان اوزان و مقادیر شرعی و موازین طبی مشتمل بر دوازده «باب» و سی «فصل» و «خاتمه» و جدولی که شامل خلاصه ابواب و فصول است: باب ۱. الکر؛ ۲. الصاع النبی صلی الله علیه و آله؛ ۳. الصاع المشهوره؛ ۴. المد؛ ۵. الرطل العراقی؛ ۶. الرطل المدنی؛ ۷. الوثق (کذا)؛ ۸. اول نصاب الغلات؛ ۹. نصاب الذهب؛ ۱۰. نصاب الفضه؛ ۱۱. الدرهم الشرعی؛ ۱۲. بیان الدرهم البغلی و الطبری و المثقال الشرعی؛ ۱۳. قدر الرطل المدنی؛ ۱۴. قدر المن الذی قد یستعمله الاطباء؛ ۱۵. قدر [الاوقیة] عند اهل الشرع؛ ۱۶. قدر الاوقیه عند الاطباء؛ ۱۷. قدر المد؛ ۱۸. قدر المد علی ما وقع فی صاع النبی صلی الله علیه و آله؛ ۱۹. قدر الصاع المشهور؛ ۲۰. قدر صاع النبی صلی الله علیه و آله؛ ۲۱. قدر الکر؛ ۲۲. قدر الوسق؛ ۲۳. قدر اول نصاب الغلات هو خمسة اوسق؛ ۲۴. قدر اول نصاب الذهب؛ ۲۵. قدر اول نصاب الفضه؛ ۲۶. قدر درهم الشاهی؛ ۲۷. قدر المن الشاهی؛ ۲۸. قدر المن التبریزی؛ ۲۹. قدر دینار الذی یستعمله فی بلدة اصفهان اهل الحرفه؛ ۳۰. تحویل الدراهم و المثاقیل بعضها الی بعض؛ خاتمه فی الجدول المتضمن لخلاصة المطالب. در دنبال خاتمه شش جدول است برای اوزان و بسیار

سودمند. مؤلف بکتاب نامی نداده و همین اندازه در دیباچه «بیان المقادیر الشرعیة و معظم الموازین الطبیة» می‌بینیم نام خود او در دیباچه هست.
آغاز: بسمله، الا لا إلا لاء الا له الحکیم. بعد الحمدلله مرشد العباد، و الصلاة علی نبیه اشرف العباد ... یقول عبده ... قاضی بن کاشف الدین محمد الیزدی ...
انجام: خاتمة فی الجدول المتضمن لخلاصة ما سلفنا لک کیلا یتعسف ... و هذه الجدول بتمامه فی کراس الثانی التالی لهذا الکراس، و السلام. تم بعون الله و حسن توفیقه
[دنا ۲۹۹/۲ (۱۵ نسخه)؛ الذریعة ۳۲۴/۲۳ رقم ۹۱۵۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی یعلم الشوط بالتعیین الباب السادس فی بیان الرطل المدنی من الروایات المتقدمة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز لایی، ۶گ (۴۳ر-۴۸ر)، ابعاد متن: ۷×۱۲، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۷۶]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۹۸/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با عناوین «منه عفی عنه»؛ ۱۸گ (۱۰۹پ-۱۲۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۶]
۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اهلک الله اعادیه بحق الحق و النبی و الوصی و آله و انا العبد المذنب ...
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد تقی بن محمد رضا یزدی (شاگرد مؤلف)، تا: ۱۰۳۲ق؛ ۲۰گ (۴۸پ-۶۷ر) [ف: ۱-۲۵۴]
۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۴۵/۱
کا: محمد نبی خاکسار پسر محمد سعید صراف، تا: دوشنبه ۱ شعبان ۱۰۹۱ق [نشریه: ۵-۲۲۴]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ محشی به لفظ «منه»؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۹ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۳۱]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو مشتمل علی بیان اربعین مقدار من المقادیر المشهورة و هو هذا و الله اعلم ... القیراط عند الأطباء
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۶]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو مشتمل علی بیان اربعین مقدار من المقادیر المشهورة و هو هذا و الله اعلم ... القیراط عند الاطباء.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی، ۲۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۸]
۸. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذه رسالة مشتملة علی المقادیر فی وزن الدنانیر و الدراهم و الارطال و کیفیة الکر؛
انجام: و بعبارة أخری تضرب فی سبعة ثم تقسم علی خمسة فبالخارج یحصل المقصود.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن علی اشرف اصفهانی بندرآبادی، تا: ۱۲۰۵ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، ۸گ (۶ر-۱۳پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱-۱۱۳]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی بیان اربعین مقدارا من المقادیر المشهورة و هو هذا
خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمد کریم کیور الاصل، تا: دوشنبه ۱۴ رجب ۱۲۲۶ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ساده، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۵سم [ف: ۴۳-۱۷۹]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۷۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا،بی‌تا؛فهرست فاقد مشخصات نسخه شناسی است[ف:۲۰-۵۵]
۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۴
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۳۲پ-۴۳ر) [ف: ۵-۶۹۶]
۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۳۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص (۴۵۷) [ف: ۱۰-۱۳۴۸]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۱۱
بی‌کا، بی‌تا؛ در ذیل جدول نوشته‌ای است از محمد طبیب بن حسام الدین محمد یزدی درباره سنجیدن اندازه‌ها با یکدیگر و در ذیل آن به جدول فوق (جای سخن) اشارت کند و گوید: این جدول را با نویسنده جدول میرزا قاضی که استاد و عم من است مقابله کردم؛ جلد: تیماج یک‌لا قرمز، ۱ص(۴۵۷)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۸۴]
۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۷۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو مشتمل علی بیان اربعین مقداراً من مقادیر المشهورة و هو هذا تمت بعون الله و حسن توفیقه
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ خاتمه رساله ضمن ۶ صفحه جدول اوزان است، معلق به حواشی از مؤلف؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۳۹۸]
۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۰۱/۱
آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ جلد: میشن زرد لایی، ۸گ (۲پ-۹ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴/۸×۱۳/۹سم [ف: ۹-۱۵۴]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۵۰/۷

خط: نسخ، کا: مفید بن سعید لاهیجانی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی، ۲۱۲ص (۲۹-۲۴۰)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۹۴۲]

● **اوزان شرعیه = بیان اوزان شرعی** / فقه / فارسی

owzān-e šar'īye = bayān-e owzān-e šar'ī

؟ قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، -۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (-1687)

محل تألیف: نجف اشرف

رساله بسیار مختصری است که مؤلف هنگام اقامت در نجف اشرف برای وزن و تشخیص مثقال شرعی و درهم شرعی و علت اختلاف اوزان ایشان با اوزان شیخ محمد جابری، نگاشته است. در مقدمه آن گفته شده که نگارنده رساله وقتی در نجف بعضی از آگاهان را گرد آورده و مقدار مثقال و درهم شرعی را مشخص ساخته بود و در همان هنگام شیخ فاضل صالح شیخ محمد جابر نیز در مسجد کوفه با بعضی دیگر از اهل اطلاع ترازو کشیده و نتیجه کار آنان با توزین نگارنده رساله اختلافی یافته بود. در این رساله هر دو وزن بیان شده تا هر کدام به احتیاط نزدیک‌تر بوده باشد مقیاس عمل قرار گیرد.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین اما بعد این رساله‌ای است در بیان اوزان شرعیه بدانکه علماء انام رحمة‌الله علیهم اوزان شرعیه مثل مثقال و درهم و غیر آن را بجو میانه در بزرگی و کوچکی ضبط نموده‌اند ... و این فقیر در وقتی از اوقات در نجف اشرف ... بعضی از ارباب معرفت را جمع نموده و ترازوئی درست و جو میانه تحصیل نموده. ... و در همان اوقات شیخ فاضل صالح معاصر شیخ محمد جابر نیز با بعضی از اهل معرفت و وقوف درکوفه وزن نموده

انجام: بحساب ما هفتاد تومان و بحساب شیخ محمد شصت و سه تومان است

[دنا ۲۹۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۰/۴ و ۲۶۱۳/۴ ناشناس]

۱. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ (۱۶-۱۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [صد و شصت نسخه: ۶۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۹/۶

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد فهرستواره ۲۶۱۰/۴ کامل شد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد صادق قاری قمی، تا: قرن ۱۲؛ تملک: ابوطالب پسر عبدالکریم با مهر او؛ مهر: محمد بن خلیل، باقر، محمد هاشم بن محمد باقر؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، ۳گ (۹۹پ-۱۰۱ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸×۱۵سم [ف: ۵-۳۵۳]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱۴

آغاز: اما بعد این رساله‌ایست در بیان اوزان شرعیه بدانکه مقدار درهم بحساب ما سه دانگ و نیم و دو نخود است و بحساب شیخ محمد سه دانگ و نیم نخود و عشر نخود است

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور لاجوردی رنگ عطف و گوشه پارچه سرخ و مشکی، ۲۰-۲۴ سطر به صورت راسته و چلیپا (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۸۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: پارچه، ۲گ (۱۵پ-۱۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۵-۷۷]

۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲گ (۱۱۰-۱۱۱)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۰۲]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۹۹-۱۰۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۲۲۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ پس از این بندی به نثر است از «سلطان [العلماء] رحمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، یک صفحه و نیم، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۶۸۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۰۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و امور اخوانی المؤمنین ... بمحمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کا: عباسعلی دینائی نوری، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج خرمایی ضربی با نقش ترنج و سرترنج، ۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۲۹/۲سم [ف: ۲۱/۱-۶۹۵]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۴۹/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج مشکی،

۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۳۷]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۲۵/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: حاج محمد متخلص به جامع، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهاردار شکری، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۴ص (۹۵-۹۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۱۶]

۱۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۶۱/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** جدول اوزان

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاج ملاعبدالجواد خطیب، تا: ۱۲۹۹ق؛ کاغذ: ترمه؛ جلد: تیماج سبز ترنج‌دار، ۱۸۷گ، ۱۲-۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۴۷۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مراد بن آقا شاه آشتیانی قمی، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۴۵ر-۴۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۱-۱۶]

۱۳. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۷۶/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدباقر بن حاجی کاشانی، بی‌تا؛ قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۲۲۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی،مجدول،۳ص(۹۸-۱۰۰)،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۳۴۲]

۱۵. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۲

بی‌کا، بی تا [اوراق عتیق: ۱-۲۵۲]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۷/۵

آغاز و انجام: برابر؛ من جمله تصنیفات ملا محمد طاهر قمی است (بعد از آن ۴ جدول تبدیل اوزان به یکدیگر و توضیحاتی در حاشیه آنها).

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی در یک‌شنبه ۲۱ شوال ۱۳۵۳ از خراسانی درباره مریضی ۴۵ روزه اش‌از ۵ شهر صیام همان سال و سوره فلق؛ جلد: تیماج مشکی، درون کاغذ ابر و باد، ۲گ (۵۹ر-۶۰ر)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۰-۷۸]

۱۷. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، قطع: رقعی [چند نسخه-ف: ۴۴۸]

● **الاوزان الشرعية = الاوزان و المقادير** / فقه / عربی

al-awzān-uš šar'īyya = al-awzān wa-l maqādīr

حسینی تبریزی، محمد باقر بن ابی القاسم، ق۱۱ قمری

hoseynī tabrīzī, mohammad bāqer ebn-e abe-l-qāsem (-17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۸

رساله‌ای است در بیان اوزان و مقادیر شرعی. رساله مرتب است بر یک «مقدمه» و هشت «باب»: مقدمه در دو «فصل»: الفصل الاول فی بیان ألاوزان و المقادير الشرعية، الفصل الثانی: فی بیان موازاة الدرهم و الدينار مع دينار الفلوس؛ باب ۱. مقدار الماء الذی لاينجسه شیء؛ ۲. تحديد ماء الوضوء و الغسل؛ ۳. تحديد كفارة وطی الحائض؛ ۴. تحديد زكاة النقدين و نصابهما؛ ۵. تحديد نصاب الغلات الأربع؛ ۶. تحديد زكاة الفطر؛ ۷. تحديد مهر السنة؛ ۸. تحديد الدية.

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... و بعد فيقول الفقير ... ابن ابی القاسم الحسينی محمد باقر التبريزی كانت المقادير المستعملة فی السنة اهل الشرع ... من الدرهم و الدينار و الصاع و المد و الرطل ... مشهورة بينهم ... بنو اتحديد الكر و تقدير نصاب الزكوة و غيرها عليها.

انجام: فهذه ابواب ثمانيه فتحناها علی وجوه السالكين ... فطوبی لمن عرف قدرها فيالها من نعمة و الحمدلله.

چاپ: در سال ۱۳۰۰ با عنوان «رسالة المقادير الشرعيه» چاپ شده

[دنا ۲/ ۳۰۰ (۱۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۱/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۵۸/۲

آغاز: يظهر مما ذكرنا من عدد الشعير فی المثقال لكن اكثر الأصحاب علی خلاف ذلك

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۸گ (۱۷ر-۲۴پ)، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۲۱-۲۱۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۵۱/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا گرد و عطف تیماج تریاکی، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۸۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۰۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن علی نقی ابهری، تا: ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ص (۱۱۶-۱۳۲)، ۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹-۲۹۲]

۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۸۸/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابو علی بن عبدالله، تا: ۱۱۳۵ق؛ اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۲۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۳۱ سطر [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۳]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ باب‌ها درهم نوشته شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸-۳۲۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ ۱۶ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۰-۵۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوا، ۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۳۹۹]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۸۲/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن میرزا احمد، تا: ۱۲۵۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۱۱۹]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبد الکریم بن علی نقی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۳پ-۵ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۲۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی بن احمد بن جمال الدین مراغی، تا: ۱۶ جمادی الأول ۱۲۸۷ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۰۵]

۱۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۰/۶
خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین بن مفید شیرازی، تا: ۱۳۰۶ق؛ در پایان بندی است درباره شرایط مجتهد؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ، ۱۱گ (۵۳پ-۶۳ر)، ۲۰ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۴۳]

● الاوزان الشرعية / فقه / عربی

al-awzān-uš šar'īyya

کشمیری، مرتضی بن محمد، ق۱۳ قمری
kešmīrī, morteżā ebn-e mohammad (- 19c)

رساله‌ای مختصر استدلالی در بیان مقادیر و موازین شرعی است مشتمل بر «مقدمه»، دو «مطلب» و «خاتمه».

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۹۵
آغاز: بسمله. نحمدک یا من لایفی لوزن الائه اثقال الجبال؛
انجام: و بالسیرات سیرین و نصفا
خط: نسخ، کا: احمد علی، تا: چهارشنبه ۴ ذیقعده ۱۲۴۸ق؛ یک بار در سه‌شنبه دوم ذیحجه ۱۲۴۸ و بار دیگر در جمعه ۱۲ ذیحجه ۱۲۴۸ با اصل مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا عطف و گوشه میشن، ۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۷]

● الاوزان الشرعية / فقه / عربی

al-awzān-uš šar'īyya

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۸
جدولی است در یک صفحه که در آن اوزان شرعی را با درهم شرعی و مثقال شرعی و مثقال صیرفی نشان داده است؛ خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱گ (۱۱۲پ)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۰۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۳۷
آغاز: قال العلامة فی التحریر الدراهم فی صدر الاسلام کانت صبغین؛ **انجام:** یعنی مثقالا و سبعة اثمان مثقال
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی یک لا، ۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۷]

← اوزان شرعیه و طبیه و عرفیه ⟵ اوزان و مقادیر
← اوزان الشعر ⟵ عروض

● اوزان شعر / عروض و قافیه، شعر / فارسی

owzān-e še'r

غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۲۹
کا: عبدالرحیم، تا: ۱۲۴۸ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۳۰گ، اندازه: ۱۳/۳×۲۰/۹سم [رایانه]

۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۱۹
آغاز: ای گنبد گردنده بی روزن خضر مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن؛ **انجام:** بچه گردونی زیرا سوی من دونی بحر رمل مثمن مجنون محجوف
رساله مختصری است که با ذکر اشعاری به عنوان مثال، تعیین کرده است که بحرهای مختلف که در وزن شعر ملاحظه می‌شود

چگونه باید پیاده شود؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: معمولی، ۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۲۶۶]

۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۷۴/۶

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد اسماعیل طرشتی، بی‌تا؛ ۲گ (۳۶پ-۳۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۳۲۴]

● **اوزان صفة مشبهه** / صرف / فارسی

owzān-e sefat-e mošabbahe

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۹-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... فی بیان اوزان الصفة المشبهه فهو من فعل بکسر العین یجی غالبا علی فعل؛ **انجام:** و فی الاصوات علی فعال کصرخ علی صراخ.

رساله‌ای است کوتاه و ناتمام؛ کا: سید محمد بن صادق طباطبائی (سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۲۷-۲۹)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۳۴۵]

● **اوزان ضروری** / لغت / فارسی

owzān-e zarūrī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۳۲/۴

از قاموس و صحاح و ذخیره و جامع الادویه و قرابادین قلانسی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ۲ص [ف: ۷-۳۹۹]

● **اوزان طبایع و ارکان علم کیمیا** /

owzān-e tabāye‘ va arkān-e ‘elm-e kīmīyā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۲/۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ یادداشت‌های مختصری در کیمیا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱۵۴ر-۱۵۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۲۶۲]

● **اوزان طبی** / طب / فارسی

owzān-e tebbī

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶-۱۳۲۱ قمری

kāšānī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821-1903)

وابسته به: تحفه حکیم مؤمن = تحفة المؤمنین = تحفه سلیمانی = تحفه در طب حکیم؛ مؤمن، محمد مؤمن بن محمد زمان (-۱۱)

گزیده مؤلف است از تحفه حکیم مؤمن در سه «فصل».

قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۷۰۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق [ف: ۱۲۲]

● **الاوزان الطبی** / طب / عربی

al-awzān-uṭ ṭibbī

مقالی است که مقدار وزن‌های متداول در عرف طبی را شرح داده است.

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۵۴/۲

آغاز: المثقال درهم وثلاثة اسباع درهم الدرهم نصف المثقال و ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۱گ، ۱۳ سطر (۸/۵×۸/۹)، قطع: جیبی [ف: ۱-۴۲۷]

● **اوزان طبی** / طب / فارسی

owzān-e tebbī

آغاز: حمد خدایرا که در ارزاق مخلوقات حبه فرو گذاشت

انجام: محاسب در حسابش یافت تشویر.

[فهرستواره منزوی ۵/۳۳۰۰]

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۹۴/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کریم الله، تا: ۷ ذیقعده ۱۱۷۳ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۶ص (۹۱۰-۹۱۵)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲-۱۰۷]

← اوزان عرف ⟵ اسامی اوزان و اکیال به ترتیب حروف معجم
← اوزان فلزات ⟵ عیاریه

● **الاوزان فی علم المیزان** / کیمیا / عربی

al-awzān fī ‘ilm-il mīzān

مجریطی، محمد بن ابراهیم، ق۵ قمری

majrītī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 11c)

پس از آنکه مؤلف عمری را در آموختن علم کیمیا و سیمیا سپری نموده است بدان پی برده که شناخت علم طبایع برای رسیدن به ترکیب صناعی لازم است، لهذا به تحقیق در کتاب‌های این فن پرداخته تا به رموز آن آشنایی پیدا کرده و کتاب حاضر را در بیان اسرار این علم ــ که قدما به‌گونه‌ای مجهول بدان اشاره نموده اند ــ نگاشته است. این کتاب در چهار مقاله (اسرار عنصر نار، هوا، ماء، تراب) مشتمل بر فصول و جدول‌هایی تنظیم شده است.

[ایضاح المکنون ۱/۱۵۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۴۳/۲

آغاز: الحمد لله الذی ابرز من شئون ذاته عجائب مصنوعات ما دبره من قدیم الزمان و اتقن ما صنع من الصور و من غرائب الاوضاع للحیوان

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی-پاکستان ۱۹۹۸۶؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: دوشنبه ۳ ذیقعده ۱۳۴۱ق؛ از روی نسخه اصل دارالکتب مصریه به شماره ۴؛ ۱۴۱ص (۱۲-۱۵۲) [عکسی ف: ۶-۶۶]

● **اوزان نصاب غلات چهارگانه** / فقه / فارسی

owzān-e nesāb-e qallāt-e čāhār-gāne

هرندی، عبدالعلی، ۱۲۲۲-۱۳۰۶ قمری

harandī, ‘abd-ol-‘alī (1807-1889)

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۳

آغاز: بسمله الحمدلله الحلیم والصلوة علی نبیه الکریم وآله و اصحابه اولی العظیم اما بعد حقیر سرتاپا تقصیر ... می‌گوید که چون بعضی از محبان مومنین و دوستان مقدسین خواهش نمودند ازین حقیر که اوزان نصاب غلات چهارگانه و نقدین طلا و نقره و مقدار زکوة فطره و اندازه واجبات کفاره و مقدار کر آب و همچنین مساحت معتبره آن را جملگی بحساب وزن معتبره در این زمان بیانش نمایم. مؤلف این کتاب را در جمعه ۲۰ رجب ۱۲۰۹ تألیف کرده است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: تیماج لایه‌ای سبز، ۱۸ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱-۴۵۷]

← الاوزان و القوافی فی رؤس القصائد ⩥ تنویر سقط الزند

← الاوزان و المقائیس ⩥ اوزانیه

← الاوزان و المقائیس ⩥ الاوزان و المقادیر

← الاوزان و المقادیر ⩥ الاوزان الشرعیة

← اوزان و مقادیر ⩥ الاوزان و المقادیر

← اوزان و مقادیر ⩥ الاوزان الشرعیة

← اوزان ومقادیر ⩥ میزان المقادیر

← اوزان و مقادیر ⩥ تحدید صاع

● **اوزان و مقادیر = رساله مقداریه = مقادیر الاوزان = میزان المقادیر** / فقه / فارسی

owzān va maqādīr = r.-ye meqdārīye = maqādīr-ol awzān = mīzān-ol maqādīr

حسینی استرآبادی، میر محمد مؤمن بن میر علی، -۱۰۳۴ قمری

hoseynī estarābādī, mīr mohammad mo’men ebn-e mīr ‘alī (- 1625)

اهدا به: سلطان محمد قطب شاه (۱۰۲۰-۱۰۳۵ق)

در اوزان و مساحت‌ها از روی «صحاح» جوهری و «قاموس» فیروزآبادی و «مهذب الاسماء» و بعضی تصانیف علامه حلی و شهید عاملی و «قانون» ابوعلی و «ذخیره» گرگانی و «جوامع ادویه» بدرالدین زنجانی و جز اینها ساخته؛ دارای یک «مقدمه» و «فصل» و «خاتمه» در بیان سه «فایده»: مقدمه در بیان مجملی از مقصود (اوزان)؛ فصل در بیان دوازده مقدار مشهور ترکه که عبارتند از: حبه، طسوج، قیراط، دانق (دانگ)، درهم، مثقال، استار(چهار مثقال و نیم)، اوقیه، رطل، من، کیلجه (پیمانه‌ای است به مقدار یک من و ۱/۷من)، و مکول (پیمانه‌ای است به قدر سه کلیجه)؛ خاتمه در سه فایده: فایده اول: در بیان میل پنج وزن از سنگ؛ فایده دوم: در بیان و فرسخ و برید و غیره؛ فایده سوم: در بیان وزن، مساحت و کر.

آغاز: بعد از حمد و سپاس افزون از حد و مقدار و صلاة و سلامی بیرون از حد و شمار، چنین گوید محرر این سطور

انجام: مقصود از آن وجبی است که در بزرگی و کوچکی میانه باشد چنانکه وجب بیشتر مردم بر این وجه است.

چاپ: به اهتمام تقی بینش، فرهنگ ایران زمین، ۱۰: ۴۰۸-۴۳۶

[دنا ۳۰۱/۲ (۳۸ نسخه)؛ الذریعة ۳۲۵/۲۳؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۰/۴ و ۳۷۲۹/۵؛ مشترک پاکستان ۱۷۸/۱ (۲نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۳۹/۱ «اوزان و مقادیر؛ مقداریه» (۱۱نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۳۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: پارچه‌ای عطف و گوشه چرمی، ۲۵گ، ۱۵ سطر (۶/۲×۱۱)، اندازه: ۱۲/۹×۱۷/۶سم [ف: ۸-۴۴۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و عدد او یکی است بر آن چهار افزودیم پنج شد، پنج دیگر بر آن افزودیم ده شد، هفت طرح کردیم سه ماند

خط: نستعلیق تحریری، کا: مراد، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۱۱ص (۱۰-۲۰)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۸-۱۶۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** وجبیست که در کوچکی و یزرگی میانه باشد.

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۳/۳سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۸۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۳۳ق؛ جلد: دو رو تیماج قرمز، ۱۲گ (۵۲۱پ-۵۳۲ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۱۲-۱۵۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۳/۱

آغاز و انجام: برابر؛ تمام شد این رساله شریفه در بلده حیدرآباد دکن حفظه الله عن الافات

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین تبریزی، تا: ۱۰۴۱ق؛

کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوایی، ۱۰ص (۱-۱۰)، ۳۰ سطر (۱۱/۲×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۸-۴۰۵]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۷۶/۳-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن فضل الله طبیب اردستانی، تا: با تاریخ ۱۰۴۹ق؛ دارای پراکنده‌های ادبی و طبی و نسخه‌های پزشکی است به عربی و فارسی، یکی از آنها انشائی است مورخ محرم ۱۰۴۹ نوشته همان اردستانی و دیگری مورخ ۱۰۵۷، بندها مانند شعر امیرخسرو و کمال اسماعیل و حافظ و سعدی و جامی و میرفندرسکی و زکی همدانی، برخی یادداشت‌های تاریخی نیمه شعبان ۱۰۵۵ و محرم ۱۰۴۹ (از فضل الله بن محمد حسین طبیب) و ربیع الاول ۱۱۲۴ و ۱۰۵۷ و ۱۰۵۷ با نام محمد نصیر بن محمد حسین متطبب، یادگاری ظهیر الدین علی اصفهانی در ۱ ربیع الاول ۱۰۲۴، یادداشت صفر ۱۰۴۷ از حکیم فضل الله (۳۶پ) همچنین حب نواب سلطان ابراهیم میرزا (۲۵پ) و معجون سر ابن سینا (۲۶پ) و نسخه فلونیا «خاصة لنا» و فلونیا که به دستور شاه تهماسب پزشکان ایرانی برای سلطان بایزید ساخته‌اند (۲۷ر)، نسخه مفرح کمال الدین حسین شیرازی (۳۰ر) و نسخه فلونیا «ابوی ام» برای نواب ندرخان مهرداد (۳۵ر) و نسخه عبیر شاهانه (۳۷ر) و مفرح یاقوتی عمادالدین شیرازی (۴۱پ) با بندهای از کتاب‌های پزشکی مانند افیونیه عمادالدین محمود شیرازی و جز آن مانند سخنی از عبدالرزاق شیرازی؛ ۵گ (۱۴پ-۱۸پ) [فیلمها ف: ۳-۲۵]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۸ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور، ۱۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۵-۴۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۶۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۰۶۴ق؛جلد: گالینگور مشکی، ۲۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۶۵]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۲۵پ-۳۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۴-۲۷]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: جلال الدین محمد گیلانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج قرمز رویه ترنج و حاشیه زر، ۳۶ص (۱۶۳-۱۹۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۰-۲۵۳]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۱۶/۶۰

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن شاه منصور نیشابوری، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۷گ (۳۲۹پ-۳۳۶پ)، ۲۷ سطر (۱۰×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۱۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: هندی نباتی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۱ص (۵۲۲-۵۶۲)، ۲۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶/۵×۳۰سم [ف: ۱۷-۱۲۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن ابراهیم حروفی الهمیانی، تا: چهارشنبه ۲۷ رجب ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز ضربی و مقوایی، ۵۹ص (۸۲-۱۴۰) [سنا: ف: ۲-۲۴۹]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷/۲۸

آغاز و انجام: بابر

کا: ساروی، تا: آغاز دهه دوم ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی ته آن گلی، ۸گ (۱۰۰پ-۱۰۷ر)، ۲۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷-۲۶۷۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۴۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۱۵. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۷/۴

بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق، قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۵]

۱۶. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۴۵/۴

کا: محمد نبی خاکسار پسر محمد سعید صراف، تا: ۱۰۹۱ق [نشریه: ۵-۲۲۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳ رجب ۱۰۹۲ق، جلد: پارچه، ۸گ (۶پ-۱۳پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۱-۴۰۳]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۲۳پ-۴۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۹۸]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد رفیع» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: مقوا، ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰-۵۳۲]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۷۱/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی عطف تریاکی درون سرخ مقوایی، ۴گ (۷پ-۱۰پ)، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹/۵)، قطع: وزیری [ف: ۱۷-۲۶۶]

۲۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۱۲

خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن عبدالنبی نصیری، تا: قرن ۱۲؛ در حواشی هم مطالبی در همین باره به خط نستعلیق ریزی به عربی از «صدرا» یا با نشانه «منه» به فارسی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی،۱۱گ(۱۷۶پ-۱۸۶پ)،قطع:خشتی [نشریه: ۲-۱۲۵]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فائده سیم، در بیان وزن مساحت کر آب که دانستن آن نیز گاه هست که ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «المتوکل علی الله الغنی محمد مومن بن شمس الدین محمد الاصفهانی» (مدور بزرگ)؛تملک:محمد قاسم بن رضی الدین الطبیب؛جلد:گالینگور قهوه‌ای، ۴۳ص (۲-۴۴)، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۲/۳۳-۱۵۹]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۶گ (۲پ-۱۷ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۶-۳۱۵]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰۷/۴

آغاز: مقدمة: در بیان مجملی از مقصود بدانکه در این رساله مقداریه بعضی اوزان را که در کتب عربی و فارسی از فقه و طب در مواضع احتیاج بیشتر مذکور می‌سازند؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند علی اردکانی یزدی، تا: ۱۱۲۳ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارات: «بلغ مقابلة»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: دورو تیماج برون قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج درون مشکی، ۱۰گ (۱۷۸-۱۸۷)، ۲۲ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۰-۵۴۷]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خداداد فراهی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۸-۱۱۲]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۳۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** همرنگ طلای خالص می‌شود، ان شاءالله تعالی.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: آغاز قرن ۱۳؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۹×۲۳سم [ف: ۷-۳۹۵]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۱۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه گالینگور، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۳]

۲۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۳،اندازه: ۱۶×۲۸سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۰۵]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۸/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۵۵ق، جا: نجف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز لایی، ۱۲گ (۲۹پ-۴۰ر)، ابعاد متن: ۷×۱۲، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۷۶]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** از ضرب سه سیر و نیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [الفبائی: ۵۴۷]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: میرزا طاهر مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: مشهد؛ تملک: سید جلال الدین تهرانی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی زرکوب ترنج دار، ۱۱ص (۱۰۶-۱۱۶)، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۳۳/۱سم [ف: ۱۰-۲۴۵]

تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۸۶/۱۳-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی: ۲-۳۸]

۳۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۲۰

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن ولی محمد طبیب مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۰ص (۱۳۰-۱۳۹) [نشریه: ۲-۱۰۶]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** چنانکه بیشتر کردم برانند تمت الرسالة

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ [رایانه: ۱-۱۲۵۱]

۳۴. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: الف-۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۲۴ص، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۶۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۶۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۸]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۹۴/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: ساغری فرنگی سبز مقوایی، ۱۰گ (۲ر-۱۱ر)، ۱۷-۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۳سم [ف: ۶-۹۲]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۷/۴

خط: نستعلیق، کا: مسیح نوری واری، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۸۱ر-۹۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۲۵]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۷۹۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۵۴۷]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹/۱۰-طباطبائی

آغاز: باد زیب و زینت گردون ... ادام الله ظل ظلیله و وصف جمیله و چون ترتیب در بیان مطلوب است ... در مقدمه و فصل و خاتمه مبین میگردد؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۶گ (۳۴۸-۳۶۳) [ف: ۲۳-۶۳۶]

۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۸/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** توان نمود و صد درم وزن مجموع پنج سنگ مذکور است و اگر خواهند که پنج درهم را جدا وزن توان نمود.

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز روشن، ۶ص (۶۶-۷۱)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۹-۴۰۷]

۴۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۲۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۸گ (۴۷-۷۴)، ۱۴ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۲۸۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶۰/۲-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۷۳]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / عربی

al-awzān wa-l maqādīr

طریحی، فخرالدین بن محمد، ۹۷۹-۱۰۸۷ ؟ قمری

torayhī, faxr-od-dīn ebn-e mohammad (1572-1677)

تاریخ تألیف: ۱۰۹۲ق

رساله‌ای کوتاه در بیان اوزان و مقادیر منطقه عراق که به درخواست برخی مومنین نگاشته است.

[الذریعة ۳۲۳/۲۳]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۰۲/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فقد سألنی بعض الصالحین عماتحس الحاجة الیه کثیراً من المقادیر للشرعیة و عن التعبیر عنها بماهو المتعارف فی بلادنا اعنی العراق من وقتنا هذا و هو سنة اثنین و تسعین و الف فاجبته؛ **انجام:** و مأتی مثقال کل ذلک بالمثقال الشرعی و مجموعه بالوزان الخنکاری ثلثة عشر وزنة الا منا الرطل المدنی: رطل ونصف عراقی تمت

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۲۳۷]

● **اوزان و مقادیر** / طب / فارسی

owzān va maqādīr

حکیم مؤمن، محمد مؤمن بن محمد زمان، ق۱۱ قمری

hakīm mo'men, mohammad mo'men ebn-e mohammad zamān (- 17c)

تشخیص پنجم از کتاب تحفة در طب از حکیم مومن گیلانی است.

۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد سمیع بن معزالدین محمد جشوقانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ مصحح، محشی؛ بعد از رساله اول یادداشتی در وزن درهم به نقل از علامه مجلسی، و بعد از رساله دوم یادداشتی در صیغه عقد نکاح از همو؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۱۱پ-۱۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۶۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۶/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد اسماعیل اصفهانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۴گ (۸۳پ-۸۶پ)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۹-طباطبائی

آغاز: تشخیص پنجم در اوزان و این مشتمل است بر سه فصل فصل اول در اوزان صغار

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای جدول‌هایی است منقول از کشکول شیخ بهائی در تاریخچه کوتاه زندگی خلفاء عباسی انبیاء (ع)، حکام بنی امیه و بنی مروان و نیز وفیات عده‌ای از علماء اسلام از ابونصر فارابی تا الجعدی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره سفید، جلد: تیماج قرمز، ۲گ (۶۱ر-۶۳پ)، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۰۲]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / عربی

al-awzān wa-l maqādīr

کشمیری، محمد مراد بن محمد صادق، ق۱۱ قمری

kešmīrī, mohammad morād ebn-e mohammad sādeq (- 17c)

مؤلف از شاگردان شیخ حرعاملی بوده و این رساله را در بیان میزان و مقادیر شرعی نگاشته است شامل فصول و مقاصد. در جایی گوید: «انی سمعت من الوالد العلامة رفع الله مقامه ان شیخنا العلامة التستری قدس الله سره کان لکثرة احتیاطه فی الدین ...»

[طبقات اعلام الشیعة، قرن ۱۲ ص ۷۱۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۸۰/۲-۳۸/۲۰۰

آغاز: و علی ما ذهب الیه العلامة الکر بالرطل العراقی احد و ثمانون الف مثقال صیرفی؛ **انجام:** فعلموا انه یلزم فی المأتین من تلک الدارهم سبعة من مذه الدراهم و الله اعلم. ولیکن هذا آخر ما اردنا ... محمد خاتم الرسالة و آله الطاهرین معادن الحکمة و الشرق و النبالة قد وقع الفراغ من تسوید هذه الرسالة ... و هو ملا مراد المنسوب بالکشمیر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد تقی، تا: چهارشنبه ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ به یک واسطه از روی خط مؤلف کتابت شده، مصحح؛ جلد: مقوا با عطف گالینگور قهوه‌ای، ۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۵۴]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / عربی

al-awzān wa-l maqādīr

مشغری، محمد بن جابر، ق۱۱ قمری

mošqarī, mohammad ebn-e jāber (- 17c)

رساله بسیار مختصر در اوزان شرعی که برای زکات و حنوط و جز اینها به‌کار می‌رود و تطبیق آنها با اوزان معمول عصر مؤلف.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قد وقع فی کلام فقهائنا قدس الله ارواحهم ألفاظ نصاب الغلات و الصاع و المد و الکر و الاکمل

من کافور الحنوط.
انجام: و مجموع ذلک خمسة عشر وزنة و اثنی عشر اوقیة، و الحمدلله رب العالمین

۱. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۸/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد تقی هزار جریبی، تا: ۵ محرم ۱۰۷۸ق، جا: اصفهان، مدرسه میرزا رضی شاهزاده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۰۵پ-۲۰۷ر)، ۱۵ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۸۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۶/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی، ۱گ (۱۰۸ر-۱۰۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۲-۲۷۹]

● **الاوزان و المقادیر = میزان المقادیر = معرفة الاقدار = الاوزان و المقائیس = مقداریه** / فقه، ریاضیات / عربی

al-awzān wa-l maqādīr = mīzān-ul maqādīr = ma'rifat-ul aqdār = al-awzān wa-l maqā'īs = meqdārīye

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

تاریخ تألیف: آغاز ربیع الاول ۱۰۶۳ق
چون شناخت بسیاری از مسائل مهم فقهی مبتنی بر شناختن مقادیر بوده و مؤلف پس از فحص، مطالبی که در این باره در کتاب «روضة المتقین» والدش که شرح «من لایحضره الفقیه» می‌باشد قابل مراجعه و استناد دانسته ولیکن دارای خفاء بوده، در این رساله مستقل به توضیح آن پرداخته است. به‌گفته علامه نوری در کتاب «دار السلام»، این کتاب، اولین تألیف علامه مجلسی دوم می‌باشد. مجلسی پس از دیباچه هفت مقدمه برای آن ساخته است: ۱. دینار امروزین همان است که به روزگار پیامبر (ص) می‌بود؛ ۲. دینار همان مثقال شرعی است؛ ۳. صاع چهار مد است؛ ۴. رطل بر سه گونه است؛ ۵. خبر سماعه و گزارش آن؛ ۶. خبر سلیمان مروزی؛ ۷. صاع ۱۱۷۰ درم است. پس از آن مقدمات دو فصل دارد که فصل دوم در پنج مقصد می‌باشد: الفصل الاول فیما یبتنی علی المشهور فی الصاع و المد و الدرهم و غیر ذلک من التحدید؛ الفصل الثانی فی بعض مالم یبین علی المشهور مما قدمناه ذکره؛ المقصد الاول ما یبتنی علی تحدید الرطل بتسعین مثقالا؛ المقصد الثانی تحدید علی خبر سماعة؛ المقصد الثالث فی التحدید علی خبر سلیمان بن حفص المروزی؛ المقصد الرابع تحدید الدرهم فی خبری الهمدانی؛ المقصد الخامس فی بیان المقادیر علی خبر سماعة
آغاز: بسمله الحمدلله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلا تؤذن صفات عظمته بمیزان العقول و مکیال الاوهام ...
انجام: و یحتمل ان یکون الدراهم کانت فی زمن النبی صلی الله علیه و آله کانت قد بقیت الی ذلک الزمان و کان سؤالهم انه لم یلزم فی الماتین من دراهم زمن الرسول صلی الله علیه و آله سبعة من دراهم هذا الزمان ... فعلموا انه لم یلزم فی المأتین من تلک الدراهم سبعة فی هذه الدراهم ولیکن هذا آخر ما اردنا ...
چاپ: بمبئی، سنگی، بی ناشر، ۱۳۰۸ق، رقعی، ۱۰+۱صص (صص۲۲-۳۱)؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۰، جیبی، ۲۴ص (صص۱۳۰-۱۵۳)؛ دارالخلافه طهران، سنگی، [۱۳۱۶]، جیبی، ۲۳ص (صص ۱۳۰-۱۵۳)

[دنا ۳۰۲/۲ (۱۷۹ نسخه)؛ کتابشناسی مجلسی ۸۲-۸۴؛ فوائد رضویه ۴۱۲؛ امل الامل (ترجمه مجلسی)؛ ریحانة الادب ۱۹۱/۵؛ مشار عربی، ص ۹۴۰]

۱. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۹۱/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** بل هی من ضرورات الدین المبین و لیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و الحمدلله اولا و آخرا و الصلاة علی سید المرسلین ... معادن الحکمة و الشرف و النبالة.
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد تقی مهدیان، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰گ (۲۷پ-۳۶پ)، ۱۷ سطر [ف: ۲۰۷]

۲. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو الدرهم الذی قدر به النبی (ص) المقادیر الشرعیه.
خط: نستعلیق حمایلی، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: دولت آبادی و اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج مقوایی، ۳ص (۲۹۷-۲۹۹) ۱۶ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [انجمن آثار-ف: ۳۸]

۳. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۵گ (۱-۱۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [صد و شصت نسخه:-۶۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۴/۲۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینکور قهوه‌ای عطف حاشیه تیماج، ۷ص (۱۴۴-۱۵۰)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۹-۳۳۱]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۳/۸
خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر گیلانی، تا: ۱۰۵۷ق؛ ۱۳گ (۱۱۴پ-۱۲۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۷]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۵۹/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۰۶۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱۶گ (۱۰۳-۱۱۸)، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۵۷۸]

۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۰۶۳ق [نشریه: ۷-۵۴۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۳۴/۱

خط: نسخ، کا: نظام الدین محمد بن محمد فال خادم، تا: شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۰۷۴ق، جا: اصفهان؛ با بلاغ مقابله او؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه ابری، ۲۵ سطر [ف: ۵-۲۲۴]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۴

آغاز: بحبهم و ولائهم و تشعشعت جباه الموقنين بانوار أضوائهم؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: منصور بن محمد نظام ساوجی، تا: ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۲۲گ، ۱۱-۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۱۵۵۷]

۱۰. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۲/۲ر

کا: محمد قاسم بن ایرانشاه رواردشتی رودباری، تا: ۱۰۷۷ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۹۰]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۵۱/۴

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه سید مرتضی نجومی-کرمانشاه؛ خط: نسخ، کا: ابوطالب بن نورالدین محمد حسینی، تا: ربیع الاول ۱۰۸۲ق؛ ۱۵ص (۲۰۲-۲۱۶) [عکسی ف: ۵-۹۴]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۵۰/۶

خط: نسخ، کا: مفید بن سعید لاهیجانی، تا: سه‌شنبه ۲۴ ذیقعده ۱۰۸۸ق؛ جا: سپاهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی، ۱۹۵ص (۱۵-۲۰۹)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۹۴۲]

۱۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۱ ـ ج

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مراد بن قدیم قمی، تا: ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، ۹گ (۱ر-۹پ)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۳۸]

۱۴. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۳۴۵/۲

کا: محمد نبی خاکسار پسر محمد سعید صراف، تا: رجب ۱۰۹۱ق [نشریه: ۵-۲۲۴]

۱۵. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۶۷/۳

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ جلد: گالینگور قرمز، ۲۵گ (۳۹پ-۶۳پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [شخصی میبدی: ف: ۱-۷۸]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۳۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رشید بن محمد علی، تا: پنج‌شنبه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ با یک واسطه از نسخه اصل استنساخ شده، محشی با جمله دعایی «منه دام ظله السامی»؛ واقف: احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۱-۱۵۵۶]

۱۷. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۱/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۱ ذیحجه ۱۰۹۵ق؛ ۹گ (۱۳۳پ-۱۴۱ر) [ف: ۱-۲۵۴]

۱۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۹/۲۳

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۸؛ به صورت بیاض؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، عطف تیماج قرمز، بدون مقوا، ۲گ (۱۵۳ر-۱۵۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱-۲۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۱۰/۲

نسخه اصل:همان نسخه بالا؛ ۷گ (۱۱۴-۱۲۰) [عکسی ف: ۲-۲۰۹]

۱۹. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمدعلی بن محمد رضا قزوینی، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۰۹۸ق [ف: ۳۰]

۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۸۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی، تا: سه‌شنبه ۲۲ ذیقعده ۱۰۹۸ق، جا: مشهد رضوی؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۷گ (۶۶پ-۷۲ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۷]

۲۱. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بدخط، کا: محمد حسین بن رستم ... هزار جریبی، تا: رجب ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: آهار زرد متن و حاشیه ناشیانه شده، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵۷گ (۸۱ر-۲۵پ)، ۱۴ سطر [ف: ۴۳]

۲۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۹۰/۱۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۷گ (۱۹۴ر-۲۰۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۲۲۳]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۵/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱-۱۲؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۹ص (۱۳۷-۱۴۵)، ۲۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۳-۹۵]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۷۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی از ملا حیدرقلی کابلی، مصحح، مقابله شده؛ واقف: حسین کی استوان، در آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ:نخودی آهار مهره،جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، مزین به ترنج و سرترنج، ۱۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۵۵۶]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الأخير أبعد و الأول أظهر و يحتمل أن تكون الدراهم التى فى زمن النبى صلى الله عليه و آله.

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛افتادگی:انجام(یک برگ)؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن

دارچینی، ۴۹گ، ۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۲سم [ف: ۲۱-۱۵۵۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۱۵

آغاز: بسمله، قال فلنمهد اولاً مقدمات الأولى ان الدنانير لم تتغير عما كانت عليه فى عهد رسول الله صلى الله عليه و آله؛ **انجام:** فأرسل اليه ابوعبدالله عليه السلام انى انما اخبرتک انى قراته و لم اخبرک.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نسخه فاقد مقدمه است؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی عنابی با ترنج و سر ترنج، ۲۰گ، ۳۵-۳۷ سطر، اندازه: ۲۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۱] و [ف: ۲۱-۱۵۵۹]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۳۳۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالمثقال الصير فى تسعمائة و تسعة و ستون.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۲؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی یک لا، ۲۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۸/۲×۱۳/۸سم [ف: ۲۱-۱۵۵۹]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: مکتبة امیرالمؤمنین علیه السلام، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۳سم [ف: ۲۱-۱۵۶۰]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۱۳گ (۸۲پ-۹۴ر)، ۱۷ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۶-۳۶۹]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «شرح روضة المتقين» آمده؛ بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ترنج و نیم ترنج زر، عطف تیماج قهوه‌ای، حاشیه منگنه زر، ۲۹ص (۱۵۳-۱۸۱)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹-۴۰۶]

۳۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳/۴

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی یک‌لا عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۲۱ص (۱۴۳-۱۶۳)، ۲۰ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۴۵۵]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱۶/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان هذه النسبة لم يكن امرا مخفيا حتى يتخير فيها الفقهاء بل هى من ضروريات الدين المبين و ليكن هذه آخر ما اردنا ايراده فى هذه الرسالة ... .

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده با عبارت «بلغ قبالا بعون الله تعالى فى شهر ذى القعدة الحرام»، محشی، صورت خط مؤلف در انجام بازنویسی گردیده؛ کاغذ: شرقی، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۶/۵سم [ف: ۳۷-۳۵]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ترقیمه: «و كان الفراغ من تسويده فى السادس عشر شهر شعبان المعظم سنة ...»؛ محشی، مصحح؛ تملک: محمد مکی بن محمد بن شمس الدین بن حسن بن زین الدین بن علی مطلبی حارثی عاملی از نوادگان شهید اول به سال ۱۱۶۷ق و مهر وی «من ولد ابى عبدالله الشريف محمد بن مكى العاملى الشهيد ۱۱۶۴» (مستطیل)، محمد باقر بن محمد تقی همراه مهر وی «عبده محمد باقر بن محمد تقى ۱۲۷۴» (بیضی)؛ مهر: مهر دایره ای «الواثق بالله ... » (دایره)، «... باقر ... عباس ...» (هشت گوش)، «عبده على محمد» (بیضی)، «... علينقى ... الرضا ... سلطان ...» (مستطیل)، آیة الله مرعشی نجفی (ره)؛ کاغذ: فرنگی،۹گ(۲-۱۰)، ۱۶-۲۱ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۴-۷۹۱]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۲۱/۱

انجام: انه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: پارچه، ۱۵گ (۱پ-۱۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۵-۷۶]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج جلد دارای فرسودگی است [رایانه]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۱/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مسیح بن اسماعیل فسوی شیرازی، تا: قرن ۱۱ یا اوایل ۱۲ق، در حیات مؤلف؛ مصحح، شامل مطالبی از ملا خلیل سلمه الله، فایده‌ای از محقق طوسی، اشعار، منشآتی از ابواسحاق صابی، منشآتی از ابوالفضل بن العمید استاد الصاحب و مطالب گوناگون دیگر نیز به خط کاتب نسخه در پایان؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۶۱-۶۶)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۳۴-۴۴۹]

۳۷. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد سعید ابن محمد امین وانشانی، تا: ۱۲ ربیع الاول ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: لیمویی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۷۸پ-۱۰۴پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۷۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۶۹۳

آغاز: بسمله، قال فلنمهد اولاً مقدمات الأولى ان الدنانير لم تتغير عما كانت عليه فى عهد رسول الله صلى الله عليه و آله؛ **انجام:** و بالمثقال الصير فى تسعمائة و تسعة و ستون.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی یک لا، ۲۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۸/۲×۳۸/۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۱]

۳۹. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۹گ (۸۱پ-۸۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۸]

۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۹۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۱۰۱ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۱گ (۱۰۲پ-۱۲۲ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۷]

۴۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۴۸/۳
خط: نسخ، کا: محمد شریف بن روح اله، تا: پنج‌شنبه ۱ جمادی الاول ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۷گ (۳۸پ-۵۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۱۸/۴سم [ف: ۵-۴۱۵]

۴۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۶۴/۱ و عکس ۲۰۰۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد نظام بن میرزا محمد، تا: پنج‌شنبه غره ربیع الاول ۱۱۰۳ق؛ مصحح؛ ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۷] و [عکسی ف: ۶-۶]

۴۳. نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۱
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۱۰۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول لبه دار با ترنج و سرترن، ۶گ (۱۰۴پ-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۰۵]

۴۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۵
خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد رفیع دیهوکی (از توابع طبس) طبسی، تا: ۲۰ شعبان ۱۱۰۶ق؛ محشی با نشانه «منه عفی عنه»؛ کاغذ:اصفهانی،جلد:تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۸گ (۷۳پ-۹۰ر)، ۱۵ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲۶۵]

۴۵. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۷/۳
بی‌کا، تا: محرم ۱۱۰۷ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۴۵]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۶/۳
خط: نستعلیق، کا: محمد قاسم بن محمد اسماعیل اصفهانی، تا: شنبه ۲ محرم ۱۱۰۷ق، با بلاغ مقابله؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۱۴گ (۶۹پ-۸۲پ)، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۴]

۴۷. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
بی‌کا، تا: ۱۱۰۸ق [نشریه: ۷-۵۴۰]

۴۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۷۷/۷
کا: شجاع الدین حسینی متولی، تا: ۱۱۰۹ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۱۷۳پ-۱۸۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [مؤید: ۳-۲۳۰]

۴۹. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر
کا: محمد بن محمد صادق حسینی قزوینی، تا: ۱۱۰۹ق [تراثنا: س۱۳ش۴-۱۳۶]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ ربیع الاول ۱۱۱۰ق، جا: قزوین؛ مقابله شده، پس از انجام رساله، ضمن ۳ صفحه دو مقاله فارسی است در تحدید «صاع» و تعیین مقدار بعضی از دیات به حسب پول رایج ایران در زمان تألیف؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماجی خرمایی، ۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۶۶۴]

۵۱. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد سمیع بن معز الدین محمد جشوقانی، تا: با تاریخ ۱۱۱۰؛ مصحح، محشی، یادداشتی در وزن درهم به نقل از علامه مجلسی و یادداشتی در صیغه عقد نکاح از همو؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۱پ-۱۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۶۹]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۱/۱۲
خط: نستعلیق، کا: بهاءالدین حسینی، تا: ذیقعده ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۵۳]

۵۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۸۸/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عزیز مراغی، تا: ۱۱۱۷ق؛ فاقد جلد، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۲۲]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن حسن موسوی، تا: دوشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۱۱۸ق؛ مصحح، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۱] و [ف: ۲۱-۱۵۵۸]

۵۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابوتراب بن عبدالله زشکی، تا: ۲۴ رمضان تا ۲۲ رجب ۱۱۲۰ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۳گ (۹۸-۱۱۰)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۰۲]

۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی خراسانی، تا: شوال ۱۱۲۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۱۹گ (۴۸پ-۶۶ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۸]

۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۲۷/۱-۵۶/۱۷۷
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۵ محرم ۱۱۲۰ق؛ ۱۰گ (۱-

۱۰)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱-۵۵۶]

۵۸. بابل؛ مدرسه خاتم الانبياء (صدر)؛ شماره نسخه: ۲۹۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۳ رجب ۱۱۲۲ق؛ از روی نسخه‌ای که با نسخه مؤلف تصحیح شده مقابله شده؛ واقف: حسن بن علی نواب نوری،۱۳۱۸؛جلد:تیماج مشکی،اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲۰۹]

۵۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کل درهم نصف.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۹ رجب ۱۱۲۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج نرم تریاکی، ۵گ (۱-۵)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۳-۸۸۹]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۱۳/۱۳

خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن فاضل حسینی، تا: یک‌شنبه ۲ ربیع الثانی ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۱۴گ (۴۵پ-۵۸پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۲۹]

۶۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴/۴

خط: نسخ، کا: عبدالعلی بن محمد هادی طالقانی نویزی، تا: محرم ۱۱۳۰ق؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۷۰]

۶۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۱۳۱ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۶۵]

۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۲۵/۱-۲۱/۱۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد رضا، تا: ۱۱۳۱ق؛ در ظهر برگ اول نسخه ماده تاریخ به نظم و فارسی در تاریخ احداث قناتی در یزد؛ جلد: تیماج و عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۵۶]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲/۲۴-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

کا: محمد رضا بن محمد رشید نائینی، تا: ۱۱۳۲ق، جا: مدرسه جدیده سلطانیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۸ص (۳۴-۴۱)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۳۲۹]

۶۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۳۲/۱

بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ کاغذ: سفید و کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۷۱گ (۱-۷۱)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۴-۱۲۹۲]

۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۵۲۵/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۸ شوال (۱۰ خریف) ۱۱۶۱ق؛ این نسخه تاریخ تألیف ۱۰۶۳ ق نیز دارد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۰گ (۲۳پ-۳۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۲۲۳]

۶۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۵۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ کهنه، ۱۵ سطر [ف: ۵-۲۱۰]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۲۵

آغاز و انجام: برابر

کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۱۷۳ق؛ چند یادداشت پراکنده بدین ترتیب: نخست اسماء ترکی سالها و ترجمه آنها بفارسی و عربی و سپس فهرستی از کتاب‌هایی است که کاتب دفتر دیده و مطالعه کرده، در این فهرست این کتاب‌ها به چشم می‌خورد: خلاصة الحساب از خسرو شاهی، لب اللباب عبدالعزیز نیم دهی، رساله در جبر و مقابله از شهاب الدین احمد، لسان الخواص از رضی الدین قزوینی، رساله بهائیه حساب (که مؤلف آن شناخته نشده)، شرح رساله جبریه خواجه نصیر (مؤلف یاد نشده)، رساله حساب الانامل از شرف الدین علی یزدی. علاوه بر آن عطاء الله اصفهانی مجموعه ای ارزنده از شروح خلاصه الحساب بهایی در دست داشته و در این فهرست نام برده و مجموعه آنها ۵ شرح فارسی و چهار شرح عربی است (وی شروح فارسی و عربی را جدا کرده و در کنار صفحه گوید تا حال که سال ۱۱۸۵ است شش شرح فارسی بر خلاصه الحساب دیده شده) که عبارت است از: ۱- شرح خلاصه از ملا طالب اصفهانی، ۲- شرح خلاصه از ملا حسین شاهرودی، ۳- شرح خلاصه از محمد امین قمی، ۴- شرح خلاصه از محمد شمس الدین لاهیجی، ۵- شرح خلاصه از محمد اشرف (فقط پنج شرح فارسی یاد کرده). فهرست شرح‌های عربی خلاصه: ۱- شرح جواد بر خلاصه الحساب، ۲- شرح خلخالی بر خلاصه الحساب، ۳- شرح از ناشناس بر خلاصه الحساب، ۴- شرح میر اشرف طباطبائی، دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۵ص(۲۹۹-۳۱۳)،قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰-۹۰۱]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۸۵/۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۸۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۱۸۳ر-۱۸۹ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۳۷-۶۶۳]

۷۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۹۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۹۴ق؛ ۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۸]

۷۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۳

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۹۶ق؛ ۱۰گ (۴پ-۱۳ر) [ف: ۱-۲۵۴]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلم حصل هذا الاختلاف فلم یقدر الفقهاء الضالون عن طریق الحق.

خط: نستعلیق، کا: جعفر لاهیجی، تا: ۱۱۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در مهر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ساده، ۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۷×۱۶/۲سم [ف: ۲۱-۱۵۵۸]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ رکابه‌دار، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۸-۱)، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۱-۳۶۹]

۷۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۲۸۲/۲
انجام: کالقطرة و الکر. ثم انی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۸گ (۴۲پ-۴۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۲۲۳]

۷۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۴۴/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج تریاکی، ۵گ، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱-۲۸۳]

۷۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: باقر بن محمد خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۷۰]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ کاغذ: نخودی اصفهانی، جلد: مقوایی، رویه تیماج سرخ حاشیه منگنه شده، ته چرم سرخ، ۶ص (۱-۶)، ۲۳ سطر [ف: ۱۱-۴۲۹]

۷۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج عنابی ضربی مقوایی، ۸گ (۲۴ر-۳۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۵۸]

۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۸۵/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: سبز تیره تازه، ۹گ (۱۰۱ر-۱۰۹ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۹-۳۶۶]

۸۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸/۳
خط: نستعلیق تحریری خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ رنگین عطف تیماج آبی، ۷۴ص (۶-۷۹)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۷۰]

۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۲۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۲]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۴۴۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ضمیمه نسخه ش ۲۹۴۴۴ [رایانه]

۸۳. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۰۰/۳
خط:نستعلیق،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۴گ (۸۹پ-۱۰۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۳۱۹]

۸۴. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۷-۳۹]

۸۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۴۷/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۳۸]

۸۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴/۱۸۲-۴۸۸۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳،جلد: مقوای لایی با روکش کاغذی عطف تیماج، ۱۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۵۵۶]

۸۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۶۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، ۶گ (۶۶پ-۷۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۸]

۸۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۲۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۱۵۳پ-۱۵۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۸]

۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲/۱۲۵-۳۰۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۵]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابوطالب بن قاسمعلی، تا: ۲۷ رمضان ۱۲۰۱ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۳سم [ف: ۲۱-۱۵۵۵]

۹۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۳۰/۲
خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد رفیع بن محمد نصیر، تا: رجب ۱۲۰۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۲۹/۵سم [ف: ۶-۱۹۳]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۶ق؛ صفحه‌ای است در بیان اوزان منقول از کتاب «قانون» شیخ الرئیس؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف با روکش پارچه، ۱۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵-۶۶۳]

۹۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۵
خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن شریف بن ابوطالب بن عبدالعظیم

بن عنایت الله، تا: ۱۲۰۹ق؛ ۶گ، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۲۳۴]

۹۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۰/۵

آغاز: هذه فائدة لاجل العلم بمقدار الدرهم و الدینار

خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی بن عبدالکریم زنجانی، تا: ۱۲۱۰ق، جا: کربلا؛ ۲گ (۱۶۱پ-۱۶۲پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۹]

۹۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۶۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۳ق؛ کاغذ: ترمه‌ای، جلد: چرمی، ۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۱۲۹۱]

۹۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۵/۲

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد کریم تبریزی ملقب به ابوالفضل، تا: ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۸گ (۱۵پ-۲۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱۱-۵۶]

۹۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۹-۹/۱۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ، دارای جداولی در بیان اوزان شرعی که از خاتمه رساله میرزا قاضی ابن کاشف الدین یزدی نقل شده، یادداشتی دال بر این‌که این نسخه از موقوفات جد اعلی خراسانی یعنی میرزا محمد رفیع متوفی ۱۲۲۲ بوده؛ جلد: تیماج زیتونی، ۱۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۵۵۵]

۹۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۸۷/۵

آغاز: الحمد لله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلا توزن صفات عظمته بمیزان العقول و مکیال الاوهام و جلت نعماوه العظام؛

انجام: و قد ظهر مما اسلفناه فی المقدمة الاولی.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روغنی با گل و بوته عطف و اطراف تیماج عنابی، ۴گ (۵۵-۵۸)، ۱۴ سطر (۴/۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۵/۵سم [ف: ۴-۱۳۱۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴/۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۰۴]

۹۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳۹/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بفضله والانصاف ینادی.

خط: نستعلیق، کا: علی نقی ابن سید اسمعیل، تا: رمضان ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: انجام (یک صفحه)؛ کاغذ: حنائی، جلد: میشن ضربی زرکوب، ۱۷-۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۲-۳۶۶]

۱۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۹۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن صادق، تا: شنبه محرم ۱۲۲۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۸گ (۹۴ر-۱۰۲پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۷۶۲]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۸/۴

همان نسخه بالا [مؤید: ۱-۶۱]

۱۰۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

بخشی بعد از مقدمه تا «مثقالاً أول نصب الذهب فی وزان ثمانیة و عشرین درهماً» کتابت نشده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد باقر ولد ملا علی محمد کنی، تا: شعبان ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج، مشکی ضربی مجدول، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۴۱۶]

۱۰۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳/۸

کا: محمد مهدی بن محمد حسین رشتی، تا: ۱۲۳۴ق؛ ۷گ، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۵۹]

۱۰۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۰/۷-۱۴/۱۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۵ شوال ۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۵]

۱۰۴. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۲/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶گ (۶۶ر-۷۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳]

۱۰۵. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

کا: محمد لنکر کنانی، تا: محرم۱۲۴۴ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۸۲]

۱۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** لان هذه النسبه لم یکن امرا مخفیا حتی یتحیر فیها الفقهاء بل هی من ضروریات الدین المبین ولیکن هذا آخر.

خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۷۱۴۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج جلد مزین به حواشی خط کشی [رایانه]

۱۰۷. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۱۰

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۴۵ق، جا: اصفهان، مدرسه محمد حسن بن الحاج ملا علی هرندی از توابع اصفهان؛ کاغذ: فرنگی، مختلف السطر [تراثنا: س۶ش۴-۱۰۰]

۱۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۷/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع حسینی قزوینی ابن محمد مهدی، تا: ۱۲۴۶ق، جا: نجف؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج و سرترنج و لچک و حاشیه منگنه فرورفته، مقوایی، درون کاغذ نارنجی، ۵ص (۸۳-۸۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۲۴]

۱۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۰/۲-۱۳/۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملک محمد بن محمد حسن بروجنی، تا: ربیع الاول ۱۲۴۶ق، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۵]

۱۱۰. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۹۵/۳
بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ محرم ۱۲۴۶ق، جا: کربلا؛ [ف: ۲۸]
۱۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۰۵/۸-۳۴/۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق، جا: اصفهان؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۶]
۱۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج برون مقوای آبی با عطف و گوشه تیماج خرمایی، قطع: وزیری [رایانه]
۱۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۳۶/۱۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد صادق یزدی، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج تریاکی، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۰۰]
۱۱۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۲۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، کا: ابوالقاسم بن محمد غریب تبریزی قراجه داغی، تا: یک‌شنبه جمادی الاول ۱۲۵۳ق؛ ۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱-۶۹]
۱۱۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳
کا: محمد بن حسین بن محمد علی خراسانی، تا: جمعه ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۵۳ق [تراثنا: س۲ش۴-۵۵]
۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد حسن بن ملا احمد شهر بانکی مشهور به کرمانی، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر مجدول گرهی، ۲۲گ (۱۳۳ر-۱۵۴پ)، ۱۱ سطر [ف: ۳۷-۳۸۷]
۱۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۳/۲-۱۴/۱۳۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علیرضا الله دشتی یزدی، تا: دوشنبه ۲۳ محرم ۱۲۵۸ق؛ جلد: ساغری مشکی، ۸گ، ۱۵-۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۵]
۱۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۵۵/۴
کا: محمد اسماعیل بن محمد کاظم بن محمد باقر مازندرانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴گ (۴۷-۷۰)، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۱۲۵]
۱۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۷۵/۷-ف
نسخه اصل: کتابخانه شیخ آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)؛ خط: نسخ، کا: آقا بزرگ تهرانی (محمد حسن بن علی)، تا: ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ افتادگی: انجام؛ چاپ سنگی آقاشیخ علی خراسانی رئیس به کوشش حاجی شیخ علی محلاتی حایری؛ ۲۱ص، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۱-۶۷۷]
۱۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۵۴/۱-۳/۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا ابن کربلا نوروز علی فتیدهی رانکوئی جیلانی، تا: اواسط دهه دوم ذیقعده ۱۲۶۱ق؛ مجدول شنگرف؛ ۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۵]
۱۲۱. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۹/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی حسینی ربیع الاول، تا: ۱۲۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۷سم [ف: ۲۰]
۱۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبد الکریم بن علی نقی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۱ر-۳ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۲۱]
۱۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۴۱/۴
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد باقر آرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ محرم ۱۲۶۴ق؛ ۶گ (۱۳۳ر-۱۳۸ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۷]
۱۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۹۵۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: ۷۵]
۱۲۵. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۰۹/۳
خط: نسخ، کا: حسین بن عبدالله آشتیانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸گ (۲۲۶پ-۲۳۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۲]
۱۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه آخر شعبان ۱۲۷۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱گ (۵۴پ-۶۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۸]
۱۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۰۳
آغاز و انجام: برابر
کا: عبدالعظیم بن مشهدی رحیم ساوجی، تا: ۱۲۷۲ق؛ پس از پایان ۹ صفحه شامل قسمتی از احکام متعه و روش اجرای صیغه و بعضی از قواعد رجالیه از شیخ یوسف بحرانی نقل شده؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج قرمز، ۳۸۲ص، ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۳۰سم [ف: ۴-۷۵]
۱۲۸. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۱۲
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۶ رمضان ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۷گ (۸۶پ-۱۰۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۸]

۱۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۷۸/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی موریانه خورده، جلد: تیماج سبز لایی، ۱۷گ (۸۱پ-۹۷ر)، ابعاد متن: ۷×۱۲، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۷۶]

۱۳۰. تهران؛ مدرسه قنبر علی خان (حضرت ولی عصر)؛ شماره نسخه: ۳۸/۲
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد تقی بن ملا محمد حسن خویینی، تا: ۱۲۷۹ق، جا: خویین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف مشکی، ۶گ (۷۴ر-۷۹پ) [ف: ۶۶]

۱۳۱. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۴۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی بن حسن خویی، تا: ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ در اول رساله نام آن «معرفة الاقطار» ذکر شده؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول گرهی، ۸گ (۵۳-۶۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۷]

۱۳۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۸۲/۱
خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالله بن عبدالغفور موسوی، تا: ۱۲۸۶ق؛ ۱۹گ (۱-۱۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۰۳]

۱۳۳. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۳
آغاز: برابر
کا: علی حسینی یزدی میبدی، تا: ۱۲۸۳-۱۲۸۷، جا: کرمانشاه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱گ (۳۴ر-۴۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۰۵/۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۳۵۱]

۱۳۴. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴/۵
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد کاظم بن عباسعلی خوانساری، تا: پنج‌شنبه ۸ محرم ۱۲۹۳ق؛ ۸گ (۱۰پ-۱۷پ) [ف: ۲-۲۵۰]

۱۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵/۶
بی‌کا، تا: با تاریخ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۴گ (۱۰۴ر- ۱۰۷ر)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۵-۳۶۰]

۱۳۶. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۴۹۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق [نشریه: ۱۱-۹۴۹]

۱۳۷. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۲
کا: عبدالحسین محلاتی، تا: ۲۴ رجب ۱۳۰۳ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، عطف و دور تیماج قرمز، ۱۲گ (۱۸ر-۲۹ر)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱-۲۰۱]

۱۳۸. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۵
خط: نسخ، کا: نصرالله بن ابوتراب مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۳۰۵ق؛ جا: نجف؛ واقف: حسن بن حبیب الله، ۱۳۱۶ با مهر «الراجی محسن بن حبیب الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۹۴/۴
نسخه اصل:همان نسخه بالا؛۱۷ص(۱۴۰-۱۵۶) [عکسی ف: ۵-۱۵۱]

۱۳۹. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۰/۱
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین عبدالغنی یزدی اردکانی، تا: شب پنج‌شنبه ۲۸ محرم ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۶گ (۲پ-۱۷ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۶۷]

۱۴۰. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۵۳/۴
خط: نستعلیق، کا: میرزا باقر بن ملا حسن رشتی گیلانی، تا: ۱۳۲۶-۱۳۲۷ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی عطف تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۲۷پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۴۷]

۱۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۶۸/۲-۲۰/۱۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش پارچه راه راه الوان عطف و حاشیه وپشت جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۱۲گ، ۲۰ چلیپایی سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۵۵۵]

۱۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن بن محمد سمیع، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه»؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی مقوایی عطف زرد، ۱۴ص (۵۵-۶۸)، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸-۶۲۰]

۱۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۱۴/۳
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد شفیع بن بهاءالدین محمد حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۶ص (۳۶-۴۱)، سطر چلیپا (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۴-۳۵۴۸]

۱۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۹/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۶گ (۱۳۹ر-۱۴۴ر)، اندازه: ۱۱×۲۵سم [ف: ۸-۷۲۷]

۱۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۰۱/۲-۵۶/۱۵۱
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: سلیمان هزار جریبی، بی‌تا؛ ۱۱گ (۴۶-۵۶)، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۵۵۶]

۱۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۷/۴-۹/۱۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶سم [ف: ۱-۵۵۵]

۱۴۷. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۷/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: دورو تیماج مشکی، ۷گ (۱پ-۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹۸]

۱۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۷/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ کاغذ:

اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴-۱۲۳۸]

۱۴۹. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۱۴

کا: زین العابدین گلپایگانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵گ (۱۶۲پ-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۱۱]

۱۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن یک‌لا، ۱۵گ (۱۱پ-۲۵پ)، ۱۲-۱۸ سطر، اندازه متغیر میان (۶×۱۰/۵)-(۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۸-۲۲۵]

۱۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۳/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۹گ (۲۲۶پ-۲۳۴)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۲-۵۲۷]

۱۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵/۵

آغاز و انجام: برابر

هفت مقدمه پس از دیباچه را نیز دارد؛ کا: آقا بابا شهمیرزادی، بی‌تا [ف: ۱۱-۳۳۴]

۱۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۱/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی،۸گ(۴۳ر-۵۰ر)،اندازه:۱۳/۱×۱۹/۵سم [ف: ۸-۴۵۴]

۱۵۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۷۱/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۶۵-۱۷۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۱۳۲]

۱۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ محشی با نشان «منه عفی عنه»؛ کاغذ: اصفهانی، نخودی، جلد: مقوایی، رویه ابری، ته و گوشه تیماج سرخ، ۱۲گ (۸۱-۹۲)، ابعاد متن: (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۱۶۸]

۱۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و اصفهانی، ۱۵گ (۵۹پ-۷۳) [ف: ۱۲-۲۶۶]

۱۵۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۰۵/۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۴۶۳]

۱۵۸. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۵مجموعه بدون شماره

کا: ابو طالب بن نور الدین محمد حسینی، بی تا [دلیل المخطوطات: ۱-۲۶۱]

۱۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۵/۳۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الأخیر أبعد و الأول أظهر و یحتمل أن تکون الدراهم التی فی زمن النبی صلی الله علیه و آله.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج یک‌لا قرمز، ۳ص (۴۵۵-۴۵۷)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۵/۵×۳۳سم [ف: ۱۰-۱۳۸۴]

۱۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۴۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در این نسخه تاریخ تألیف کتاب جمعه ۲۷ ربیع الاول ۱۱۰۲ ذکر شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۹۱پ-۹۷پ)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۶-۴۲]

۱۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۵-۶۶۴]

۱۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۵-۶۶۴]

۱۶۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۵/۱۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا روکش پارچه‌ای، ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۱۵۸]

۱۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۶

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۵۵پ-۶۳ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۰۷]

۱۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۳۸/۵

خط: نستعلیق، کا: محمد جواد بن محمد حسن دهنوی سمیرمی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۴۶پ-۱۵۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۳۶۸]

۱۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۵۲/۳

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن حیدر، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۹گ (۴۵پ-۶۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶-۵۴]

۱۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۲/۱۸

خط:نستعلیق، ا: میرزا عبدالله افندی، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز، ۸گ (۸۸پ-۹۵پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۸-۵۵]

۱۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد مؤمن طالقانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۴گ (۶۳پ-۷۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱-۸۴]

۱۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳/۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد مؤمن قمی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۲۶ر-۱۳۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۳۷]

۱۷۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۷

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن علی اکبر کرمانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی تیماج آلبالوئی، ۳گ(۶۳-۶۵)، ابعاد متن: ۱۶×۲۸/۵، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۱۴۶]

۱۷۱. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۹۰/۷

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵-۲۲۱]

۱۷۲. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۱۸۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۴۲پ-۴۷پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [مکتبة الزهراء: ف: ۱۱۹]

۱۷۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۲۸/۱۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [ف: ۲۸۹]

۱۷۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۲۷/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی تا [ف: ۳۲۸]

۱۷۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۱۳/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم مشکی، ۲۲گ (۴۵پ-۶۶پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [مؤید: ۲-۱۲۲]

۱۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۰۲/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۵۹پ-۷۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۸-۲۵۶]

۱۷۷. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۶۷۱/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۷گ (۶۹پ-۷۵پ)، ۲۳ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۵۹]

۱۷۸. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی آسمانی بعضی از رساله‌ها آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۹گ (۸۹-۱۰۷ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۷]

● **الاوزان و المقادیر** / ریاضیات / عربی

al-awzān wa-l maqādīr

محدث خراسانی، محمد بن علی، ق۱۲ قمری

mohaddes-e xorāsānī, mohammad ebn-e ‘alī (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۴۲/۲

خط: نسخ تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: ۹۵]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / عربی

al-awzān wa-l maqādīr

میرآصف حسینی، نعمت الله بن محمد باقر، ق۱۲ قمری

mīr-āsf-e hoseynī, ne‘mat-ol-lāh ebn-e mohammad bāqer (- 18c)

تاریخ تألیف: ۲۵ رجب ۱۱۲۵ق؛ محل تألیف: تفلیس

در آغاز این رساله وزن دینار و درهم در زمان‌های گذشته و تطبیق آنها با زمان مؤلف، بیان شده پس از آن راجع به مقدار مهر السنة و مقدار کافور در حنوط و رطل عراقی و مدنی و کر و صاع و مد و صاع پیامبر اکرم و وسق و نصاب زکاة گفتگو می‌نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲/۳

آغاز: الحمد لله تعالى ... أما بعد فاعلم يا بني وفقك الله تعالى لما يرضيه عنك أنه لما كانت الدراهم الرائجة في زمن المعصومين؛

انجام: و قد فرغ الفراغ من تلفيق هذه الكلمات و تسويد تلك الاوراق ...

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد رضا بن محمد علی حسینی قزوینی، تا: ۱۲۸۶-۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵گ (۵۷پ-۶۱ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۱]

● **اوزان و مقادیر = اوزان شرعی** / فقه / فارسی

owzān va maqādīr = owzān-e šar‘ī

حزین، محمد علی بن ابی طالب، ۱۱۰۳-۱۱۸۰ قمری

hazīn, mohammad ‘alī ebn-e abī-tāleb (1692-1767)

بحثی است راجع به مقدار مثقال و دینار و درهم و صاع و مد و رطل و تطبیق اینها با مقادیری که در زمان مؤلف معمول بود.

آغاز: الحمدلله رب العالمين حمداً كثيراً و الصلاة على محمد و آله و سلم تسليماً، و بعد أفقر فقراء باب الله

انجام: و در نصاب غلات و امثال آن باقل نماید بعنوان احتیاط شاید بد نباشد

[فهرستواره منزوی ۴/۲۶۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،تا:۱۱۷۳ق، جلد: مقوایی عطف پارچه آبی، ۳گ (۱۸۸پ-۱۹۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [ف: ۲-۱۴۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۳-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23562 (ریو ۴۸۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ شعبان۱۲۱۳ق [فیلمها ف: ۱-۶۰۵]

● **اوزان و مقادیر = میزان المقادیر = اوزان شرعیه و طبیه و عرفیه** / فقه / فارسی

owzān va maqādīr = mīzān-ol maqādīr = owzān-e šar‘īye va tebbīye va ‘orfīye

یزدی، محمد رضا بن محمد هاشم، ق۱۳ قمری

yazdī, mohammad rezā ebn-e mohammad hāšem (- 19c)

رساله‌ای در اوزان شرعیه و طبیه و عرفیه در ایران

آغاز: بسمله ... و بعد بر ضمیر منیر ارباب فطنت واضح و لایح است که معرفت اوزان موقوف است بر معرفت قواعد حسابیه ...
انجام: و موسوم ساختم این جدول را به نسب الاوزان جدول اوزان شرعیه ...
[فهرستواره منزوی ۲۶۱۲/۴]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۱۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مثقال صیر فی قدیم
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۲ق؛ با جدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۳۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۱/۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۷۶]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۸۵/۱
آغاز: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاج محمد باقر، تا: ۱۰۶۶ق؛ اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱-۹)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۵۹]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵/۳
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف و کتاب به استناد آغاز و انجام کامل شد؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن هاشم، تا: ۱۲۶۰ق؛ با جداول مخصوص؛ جلد: تیماج تریاکی، ۴۵ص (۵۱-۹۵)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳-۹۴۵]

● **اوزان و مقادیر = میزان المقادیر** / ریاضیات / فارسی
owzān va maqādīr = mīzān-ol maqādīr
اعتماد السلطنه، محمد حسن بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۱۳ قمری
e‘temād-os-saltane, mohammad hasan ebn-e ‘alī (1843-1896)

در ۳ «فصل»: ۱. تواریخ قدیمه و جدیده؛ ۲. اصول قانون اوزان و مقادیر؛ ۳. قانون نگارنده برای اوزان و مقادیر. در انتها تحت قانون میزان و مقادیر نتیجه خیال نگارنده در شش فصل پیشنهادهای خود را عرضه کرده است.
آغاز: بسمله، رساله در باب مقیاس اوزان و مقادیر و غیرها در حجم و کیل و نقد و سطح
انجام: و مایه خسارت و غبن دولت و ملت، والسلام.
[فهرستواره منزوی ۲۶۱۱/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۲/۱۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳۳ص (۱۵۴۲-۱۵۷۵) [مختصر ف: ۹۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۰/۹۶
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۳ص (۵۱۵-۵۱۸) [مختصر ف: ۹۵]
۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۹۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آبی، جلد: میشن قهوه‌ای،۲۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۹سم [ف: ۲-۴۴]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / عربی
al-awzān wa-l maqādīr

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۴۱
آغاز: بیان الاوزان و المکائیل بترتیب الحروف. الالف: اوقیة بالدرهم عشرة دراهم و خمسة اسباع درهم؛ **انجام:** و المصری ستة عشر اوقیة (از روی نسخه ای که در مکه نوشته شده است)
به ترتیب تهجی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ از روی نسخه‌ای که در مکه نوشته شده؛ کاغذ: متن و حاشیه سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری عطف میشن،ص۶۶۱،اندازه:۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۹-۸۲۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۳۱/۴
آغاز: بسمله. حمدله. صلاة، و بعد یقال کان الدرهم البغلی ثمانیة دوانیق.؛ **انجام:** کل قفیز قدر مائة و اربع و اربعین ذراعاً. انتهی.
رسالة فی الاوزان و المقادیر و الدراهم و الرطل و الاوقیة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۵۹پ-۶۶ر)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۷-۳۴۹]
۳. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۶۱/۱
آغاز: و عراقی فبالحقیقة ثلثه اقسام اما قیراط الدرهم فهو اربع شعیرات؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة و قصدنا الاختتام به فی تلک المقالة و الله الموفق للراد
کتابی است درباره اوزان و مقادیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در صفحه آخر آن آمده: «تم الکتاب بعون الملک الوهاب فی شهر شوال ۱۱۲۹»؛ ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۴۹]
۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۱۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱گ (۷۵ر) [ف: ۶-۵۶]

● **الاوزان و المقادیر** / فقه / فارسی
al-awzān wa-l maqādīr

تاریخ تألیف: ۱۲۲۵ق
رساله مختصری است در بیان اوزان و مقادیر شرعی همچون و سق، رطل، صاع، مد، درهم و دینار و تطبیق ان با اوزان و مقادیر رایج در زمان تألیف رساله که سال ۱۲۲۵ ق باشد. مطالب رساله در ضمن دو «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» و در پاسخ به پرسش در بیان اوزان و مقادیر شرعی نگاشته شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۵۰/۴
آغاز: سئوال بیان کنند که پنج و سق نصاب غلات و هزار و دویست رطل وزن کر و صاع وزن فطره و آب و غسل و مد کفاره و آب وضو به اوزانی که در این زمان در میان اعجام متعارف است چه قدر می‌شود؟ و ایضا بیان کنند که ده هزار درهم؛ **انجام:** فطو بی لمن اجریته علی یدیه و انا الله ... لمن اجریته علی یدیه و ویل
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج سیاه با لفاف کاغذی، مقوایی، ۸گ (۲۲۴-۲۳۱)، ۲۰ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۶۴]

● **اوزان و مقادیر** / فقه، ریاضیات / فارسی
owzān va maqādīr

غیر همانند:
۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۰/۷۹
آغاز: بسمله. تشخیص اوزان و آن مشتمل است بر سه فصل ... فصل اول در اوزان صغار ... فصل دویم در اوزان کبار ... فصل سوم در تحویل بعضی از اوزان ببعضی دیگر؛ **انجام:** و آن چهار دانگ و نیم و درهم است (تم بعون الله تعالی).
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی درون آبی، ۳گ (۴۴۸-۴۵۰)، ابعاد متن: ۱۱×۲۲، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۴۳]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۴۹/۴
آغاز: باید دانست که حبه و طسوج و قیراط و دانگ به حسب درهم فضی و مثقال ذهی مختلف می‌باشد چه اجزای مذکوره از درهم کمتر از اجزای مثقال است. ارزه که به فارسی برنج نامند؛ **انجام:** اما اوزانی که بلاد عجم مشهور است. من شاهی و آن یکهزار و دویست مثقال است ... پنجاه ثمن و یک من و پانزده نصف سیر است و آن را در اصفهان ده نار گویند.
می باید بخشی از کتاب مفصل‌تر باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره با ته نقش خورشید، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج منقش و جدول، ۵گ (۷۴پ-۷۸ ر)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱/۹×۱۹سم [ف: ۲۹/۲-۶۷۱]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۲/۱۵
خط: نسخ، کا: درویش محمد بن حاج ولی بن حاج رسول طرسوسی برازی حنفی قادری ملقب به قوپرانی از گروه پیجان، تا: ۱۱۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن زیتونی، ۱گ (۲۷۵ر)، ۱۲-۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۳]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۵/۲
آغاز: بسمله، فصل اول در اوزان صغار، این چند کلمه در تشخیص اوزان ... ، ارزه را به فارسی برنج نامند؛ **انجام:** پانزده نصف سیه است و او را در اصفهان ده نار گویند.
رساله مختصری است در بیان اوزان و مقادیر در دو فصل: ۱. اوزان صغار، ۲. اوزان کبار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «محمد تقی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای الوان، ۲ص (۲۹-۳۰)، ۱۵ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۶-۲۵۳]
۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۷۴/۳
آغاز: فصل در اوزان و آن مشتمل است بر سه فصل ... فصل اول در اوزان صغار ... فصل ۲- اوزان کبار ... .فصل ۳- تحویل اوزان؛ **انجام:** و آن چهار دانگ و نیم درهم است. قد تمت التشخیصات ... فی بندر جده علیها السلام (فی شهر ربیع الاول ۱۲۴۶)
فصلی است درباره اوزان و مقادیر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۴۶ق، جا: بندر جده؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲گ (۱۰۲-۱۰۳پ)، ۱۷-۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۲۲]
۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۰/۱۶-طباطبائی
آغاز: ده درم و هفت مثقال شرعی است و ده مثقال شرعی هفت مثقال و نیم صیرفی پس ده درهم پنج مثقال و ربع مثقال صیرفی است؛ **انجام:** خلاصه هزار و دویست رطل به طریق مذکور ... صد و بیست و هشت من بیست مثقال کم میشود. این است مقدار کر شرعی.
بخشی است از رساله‌ای در بررسی و مقایسه دقیق مقادیر شرعی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۶۵-۶۶)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲۳-۶۲]
۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲/۶
آغاز: منتخب رساله‌ای که در اوزان نوشته اند مشتمل است بر مقدمه و خاتمه؛ **انجام:** قوله تعالی کانهمت بنیان مرصوص البنیان الحائط المرصوص الملصق بعضه علی بعض
مختصر رساله‌ای است درباره اوزان و مقادیر که مرتب بر «مقدمه» و دوازده «باب» و «خاتمه» است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد کاظم بن ملا محمد باقر خرقانی آوجی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۵۹پ-۱۶۱پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۲۶۲]
۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۲۶/۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. اما بعد بدانکه اول از اوزان؛ **انجام:** که یک پوست گاو را از آن پر کنند و در صحاح نیز گفته که قنطار را غیر این نیز گفته اند و الله اعلم
رسالة فارسیة فی الاوزان و المقادیر علی ماجاء کتب اللغة و بیان الحد الشرعی فیهما؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۲گ (۱۴۱پ-۱۴۲پ)، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [مؤید: ۲-۲۶۸]
۹. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۴

آغاز: بدانکه فلس عبارت است از فلوسی که درپشت ماهی؛
انجام: دوم را فرد الفرد خوانند مانند شش وده
خط: نسخ، کا: حسن حسینی گیلکی، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج لایه‌ای خرمائی، ۱ص، ۱۴-۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱-۳۹۶]

● اوزان و مقادیر / فقه / فارسی

owzān va maqādīr

اوزان و مقادیر شرعی که در فقه و تفسیر و طب بدانها احتیاج هست با اوزانی که در روم و هند و بلاد اسلام معمول می‌باشد، در این رساله بترتیب حروف گزارش داده شده است.
آغاز: چون حکمت بالغه و قدرت کامله یزدانی از معنی واحده وحدت سرای جود صورت متغایره افراد ...
انجام: و سه من و ثلث شاهجهانی میشود و الله أعلم بدقایق الامور

همانند:
قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۴/1
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰گ (۳پ-۲۲پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۹۸]
مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۸/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و سلام علی المرسلین و الحمدلله رب العالمین.
خط: نستعلیق، کا: خداداد فراهی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: آهاری نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱۸-۱۱۳]

● الاوزان و المقادیر الشرعیة / فقه / عربی

al-awzān wa-l maqādīr-uš šar'īyya

شیروانی، حیدر علی بن محمد، ق۱۲ قمری
šīrvānī, heydar 'alī ebn-e mohammad (- 18c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۹۲/۵
آغاز: بسمله. و الحمد الله وحده ... المشهور بین الاصحاب ان الدرهم ستة دوانیق؛ **انجام:** و هو حسبی و نعم الوکیل
خط: نسخ، کا: محمد باقر بن ملك محمد کردآبادی سپاهانی، تا: ۲۳ ربیع الثانی ۱۱۳۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۴گ (۵۷-۶۰)، ۱۷ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۲۶۲]

● اوزان و مقادیر و اختیارات / فقه / عربی

owzān va maqādīr va extīyārāt

نصیری طوسی، محمد تقی بن عبد الحسین، ق۱۱ قمری
nasīrī tūsī, mohammad taqī ebn-e 'abd-ol-hoseyn (-17c)

در آن عنوان‌های «رقیمه، وصل، فصل» هست.
[فهرستواره منزوی ۲۶۱۲/۴]

تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۱۷-ب
آغاز: الصحیفة الثانیة فی تقدیر الاوزان و الاثقال و تعیین المقادیر القارة فی الطول کالمسافة و الذراع و تحدید الجهات و اختیار الساعات و طلب خیر الاوقات فی المهمات علی نحو حددوه المتشرعون ... و هی المقادیر و الاختیارات الشرعیة لا الحکمیه و غیرها؛ **انجام:** ای وقت اردت. و السلم. تم ههنا خلاصة الناموس بجزئیها و ذکر فی طیه مجمل الناموس الاکبر برمتها بلا تفصیل و ذکر سند و للمحقق فی الناموس یکفی ما ذکر للتذکر و لا یحتاج الی ما سیأتی و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا. تم فی ۲۴ شهر ذی حجة الحرام
بی‌کا، تا: ۱۰۷۲ق، جا: دارالسلطنة اصفهان؛ حاشیه‌ای در پایان مورخ ۲۹ رمضان ۱۲۶۰ نوشته تهران هست؛ ۲گ (۲۶۴ر-۲۶۵پ) [ف: ۴۴۲]

● الأوزان و المکائیل / فقه / عربی

al-awzān wa-l makā'īl

غیر همانند:
۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۷/۲
آغاز: الابریق، خمسة أرطال و قیل موازن، أبولوس، مثقال و هو دانق و نصف؛ اثمد؛ **انجام:** و قیل خمسة أساتیر و عشرون درهماً و أربعةً أبولو هوجس ستة أقساط بالرومیة، یهودیة نصف قسط.
رساله‌ای است در بیان اوزان و مقادیر و مکائیل به ترتیب حروف تهجی از مؤلفی نامشخص، این رساله به جز الأوزان و المکاییل فهرست شده به شماره «۵۲۹۰/۵» این کتابخانه است. در این باب رساله‌های بسیاری تألیف گردیده که نشان دهنده معیارهای عرفی است و در فقه و احکام دارای کاربرد است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۶ شعبان ۱۰۳۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۷۰-۷۳)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۱۳۵]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۶۸/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۲گ (۲۶پ-۲۷پ)، ۲۲ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۳۰]
۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۴۹۳/۴
آغاز: بذکرها فیقال سدس الشعیر (الخردل) و الجزء من اثنین و سبعین جزءاً منها (الغلس) فهو نصف السدس الخردل و الجزء من؛ **انجام:** و الوسق و هو المعتبر فی نصاب زکوة الغلات و هو مأتان و اربعون مداً ... فقیه ستة مذاهب و سبعة احتمالات

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی با نشانه «منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۷گ(۱۱۸ر-۱۲۴ر)،۲۱سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۱۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۰/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فی الاوزان و المکیال الدرهم مما اختلف وزنه فی قدیم الزمان؛ **انجام:** نسطون الصغیر ستة زرخمیات

در بیان اوزان سبک و سنگین و انواع مکیال‌ها، بسیار مختصر و با تطبیق آنها با آنچه در یونان معمول بوده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن محمد سمیع جنیدی شیرازی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۸۶ر-۸۶پ)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹سم [ف: ۱۴-۷۶]

← اوزانیه ← تحفه

● **اوزانیه** / فقه / فارسی

owzānīye

طبیب تهرانی، محمد هاشم بن محمد طاهر، ق۱۱ قمری

tabīb-e tehrānī, mohammad hāšem ebn-e mohammad tāher (- 17c)

اوزان و مقادیر شرعی و طبی چون درهم شاهی، مثقال صیرفی، مثقال طبی، درهم طبی، رطل عراقی، رطل مدنی، من طبی، مد، صاع، اوقیه، قیراط، طسوج، خردل، فلس، فتیله، نقیر، قطمیر، ذره، وزن شاه، مقدار کر، مقدار وسق، نصاب نقدین و نصاب غلات اربعه بیان شده است.

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲/۱

آغاز: بسمله، حمدله در بیان اوزان مشهوره که اکثر اوقات به آن رجوع و احتیاج واقع می‌شود در بیان درهم شاهی و مثقال صیرفی؛ **انجام:** و بغل به سکون غین و تخفیف لام نام قریه است و گفته اند که این درهم منسوب ات به آن قریه که در آنجا یافت می‌شده و مقدار او نزدیک به مقدار گودی کف دست است بعضی بغل بفتح غین و تشدید لام ضبط نموده‌اند.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد مهدی، محمد علی و دیگران، تا: ۱۱۳۰ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی بیاضی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با آستر میشن عنابی، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵-۲۱۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۲۵۱

خط: نسخ، کا: علی اصغر خراسانی، تا: ۱۲۵۲ق [الفبائی: ۷۶]

● **اوزانیه** / فقه / فارسی

owzānīye

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۲۵۱

خط: نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲۵۷ق [الفبائی: ۷۶]

● **اوساط قمر (جدول)** / هیئت / فارسی

owsāt-e qamar (jadval)

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب و خادم مشهد، تا: ۱۰ شوال ۱۲۹۷ق؛ دارای جداول نجومی؛ کاغذ سفید فرنگی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۲۰]

● **اوساط و تعدیل کواکب (جدول)** / هیئت / فارسی

owsāt va ta‘dīl-e kavākeb (jadval)

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۵۵۵/۱۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: هندوستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۱ص، اندازه: ۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۵۱۴]

● **اوستا** / کتاب آسمانی، اوستایی، پهلوی / فارسی

avestā

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۴۱/۲۱

آغاز: که از دود کبود هفت گردون بیافرید و نجوم و ثوابت را بر فلک هشتم چون نقطهای سیم بر دیباچه لوح مینا ثابت گردانید عنان ایوان در ادراج ابراج؛ **انجام:** از نبرد جرد شهریار که آمرزیده باد همافر دهراشوان ونیک گرداران و راست داوران

شرح و ترجمه اوستا به روایت کامه بهره نام دیگر آن «معنی زند» و «همن یشت»؛ خط: نستعلیق، کا: فریدون بن مرزبان، تا: ۱۱ بهمن ماه الهی ۹۹۶ یزدجرد بن شهریار = ۱۰۳۶ق؛ جلد: پارچه‌ای (برزنت) مشکی عطف و گوشه تیماج، ۱۶گ (۳۶۴ر-۳۷۹ر) [ف: ۳۷-۲۷۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۱

اوستایی. وندیداد. یسنا. ویسپرد. دستورهای خواندن وندیداد و یسنا به زبان و خط پهلوی و به سرخی؛ کا: موبد خورشید، تا: ۱۱۷۵ق، جا: بمبئی؛ کاتب نسخه را به فرموده کاوس ابن دستور رستم ابن ملک ... ابن ایزدیار از روی دفتر دستور خسرو انوشیروان رستم شهریار ایرانی یزدی ساکن ترکاباد نوشته؛ در دو یا سه برگ پایانی با خط و زبان فارسی دستورهای مهمی برای برگزاری آیین‌های دینی نوشته شده که در جای خود اهمیت بسیار دارد. تاریخ صفحه آخر آن ۱۲۷۹ در خدمت آتش و رهرام یزد است، تاریخ تولد و وفات و مناسبت‌ها در برگ ۲۶۷ و ۲۶۷پ از تاریخ ۱۲۶۹ تا ۱۲۸۴ یزدگردی = ۱۳۳۳ق. در صفحه

اول نام شاپور جی ملا منوچهر جی ملا فیروز آمده؛ تملک: موبد اردشیر ابن موبد رستم جمشید رستم کیخسرو و یادداشت وی مبنی بر خرید نسخه به سال ۱۲۷۴ یزدگردی در بمبئی در برگ ۲۶۷؛ مهر جدید وی با سجع «یزدانی اردشیر موبد رستم»؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی عطف تیماج عنابی، ۳۰۷گ، ۲۳ سطر (۱۶×۳۲)، اندازه: ۲۳×۴۰/۵سم [رایانه]

۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲-عکسی

آغاز: بینه و چه یزه ته کیتا عجه بو هوره؛ **انجام:** توان کرم ا‌ج دادار او رمزد اوخشا

کتاب آسمانی زردشتیان. نخستین بند: «ماه نیایش» (مس و وه فیروز گریباد مینوی و همن ماه کوش ورام نو) (ص۸) عبارت (مس و وه فیروز گرباد مینوی) بدنبال سربندها تکرار شده است. دیگر سربند: «سروش یشت‌ها دوخت» (مس فیروز گرباد میتوی آدر خروه آدر کشسف آدرو بر زین مهر او ...) (ص ۵۶)؛ بخش‌هایی از آن؛ خط: نستعلیق خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۷۶ص، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۷

یک پاره؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: ۹۵]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۲

پهلوی-دین دبیره. دستورهای خواندن وندیداد و یسنا به زبان و خط پهلوی به سرخی و دین دبیره یا اوستایی به سیاهی؛ کا: فریدون بن موبد آبادان، تا: ۱۲۷۲ق، به درخواست مالک نسخه مهربان خسرو مهربان؛ یادداشتی مورخ ۱۲۵۷ یزدگردی در حاشیه (برگ ۱۶۳) نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، مقوایی ضربی دارای ترنج و سرترنج و کتیبه قلمدانی، ۳۰۱گ، ۲۱ سطر (۱۶×۲۶/۵) و (۱۴×۲۷)، اندازه: ۲۲×۳۴/۶سم [رایانه]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۰

کتاب دینی زردشتیان و ایرانیان باستان و شاید قدیمترین اثر مکتوب مردم ایران. به نوشته لغت نامه دهخدا در قدیم ظاهراً بسیار مفصلتر از اوستای موجود بوده و می‌گویند آن را روی دوازده هزار پوست گاو نوشته اند و اسکندر آن را سوزانده است. در دوره ساسانیان به جمع‌آوری و تدوین آن پرداختند و گویند اوستای کنونی یک پنجم آن است. دارای ۲۱ نسک و در پنج قسمت است: ۱. یسنا (در ۷۲ فصل که ۱۷ فصل آن را گاتها تشکیل می‌دهد)، ۲. ویسپرد، ۳. وندیداد ۴. یشتها، ۵. خرده اوستا. گویند فقط گاتها از خود زردشت و قدیم ترین جزء اوستا است و بقیه اوستا به وسیله دیگران نوشته شده است. اوستا شامل نیایش اهورا مزدا و امشاسپندان و ایزدان و موضوع‌های اخلاقی و دینی و داستانهای ملی و ... است. این کتابه زبان‌های فرانسه و آلمانی و فارسی ترجمه شده است، نسخه حاضر شامل «وندیداد» و بخش‌هایی از «یسنا» و «ویسپرد» (جهت وندیدادخوانی و دستورهای قرائت آن به خط و زبان فارسی و جوهر قرمز) است؛ بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ یزدگردی = ۱۲۹۸ق؛ خط پهلوی، دین دبیره، فارسی. دستورهای قرائت با جوهر قرمز و به فارسی. اشعاری از کاتب به یادگاری برای موبدهای دیندار به درخواست همان موبد بهرام در (برگ ۲۰۴)، خانم دکتر فرداپور و خانم دکتر حسینی بررسی کنندگان این نسخه، معتقدند این موبد بهرام کاتب نسخه است. لکن به نظر می‌آید وی تنها همان اشعار را به یادگاری برای مالک نسخه نوشته است. نسخه به زبان پهلوی است؛ مالک نسخه موبد بهرام پسر هماوند پسر دستور تیران و فرزندان وی و یادداشتی از او در (برگ ۳۴۲پ) مورخ ۱۲۷۲ یزدگردی، تاریخ روز و ماه [تولد/فوت] افراد خانواده مالک در پایان نسخه نوشته شده است. یکی از آنها تاریخ سال ۱۲۹۶ یزدگردی دارد؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، مقوایی دارای لچک ترنج و سرترنج ضربی به رنگ سبز با نقش گل و بوته، ۳۷۴گ، ۲۱ سطر متغیر میان (۱۳/۵×۲۳) و (۱۵×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [رایانه]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۴۶

عنوان‌ها به فارسی برای خواندن یا بیان مطلب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ به خط اوستایی؛ کاغذ: سپاهانی کبود، جلد: تازه رحلی، ۱۲۹گ، ۱۷ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۴×۳۳/۵سم [دانشگاه ف: ۱۷-۳۵۱]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۴۵

عنوان‌ها برای طرز خواندن آن به پهلوی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، ۱۳۶گ، ۲۵ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۷-۳۵۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۰۹

متن به خط اوستایی و عنوان‌ها به خط پهلوی با بازمانده از نسخه‌ای گجراتی، گذشته از چند جا که به فارسی است، در یک صفحه فرسوده آن عباراتی به فارسی آمده و برگ‌های پاره شده و فرسوده و رساله‌ای به فارسی و پهلوی هم در آن هست. به خط اوستایی و پهلوی و فارسی و گجراتی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ به چند اندازه [ف: ۱۷-۴۳۴]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۱۷-۳۸/۲۳۷

آغاز: بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان داکر راستی پسند گشاینده هر دوجهان خورشید نیایش بن مس و وه فیروز گربادفه مینوی خورشید مرگ را یومند ضروه؛ **انجام:** انوشه روان بی شک پیکان براسته درسته دین یک یزدان الشونه اشم وهی یک کفش

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ درآخر نسخه آمده است: «این کتاب اوستا خورده از دست خط موبد بهرام موبد هماوند از بهرامشایه در دیدار گرفته»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج و سرترنج و لچکی، ۱۵۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۹×۱۱سم [ف: ۱-۵۵۶]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۶۶/۳

آغاز: به نام هنر آفرین یزدان ... اکنون مردمان بدکار شدند وراه تند باری گرفتند؛ **انجام:** اوستا داده که از دیدنش روان همی شاد گردد وآن از راز نام‌های خدای بزرگ است.
احتمالاً متن و ترجمه بخشی از اوستا کتاب مقدس زردشتیان می‌باشد. نامه شت وخشور فریدون را دربردارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مترجم، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۱۶گ (۶۸ر–۸۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱–۴۰۰]

● **الاوسط** / منطق / عربی

al-awsaṭ

فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟–۳۳۹ قمری

fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951)

این کتاب یکی از نگارش‌های منطقی فارابی است که گویا هر ۹ بخش منطق را دارا می‌باشد. استاد «دانش پژوه» در توصیف این رساله ضمن نسخه شماره ۲۴۰ دانشگاه تهران آورده است:
یک نسخه از «الاوسط» نیز در کتابخانه مجلس به شماره ۵۹۵ هست که دارای یک دیباچه در مبحث الفاظ و کلیات و انحاء تعالیم می‌باشد و در آنجا به کتاب دیگری که پیش از آن است اشاره می‌شود و در پایان آن از تاریخ پیدایش منطق گفتگو می‌کند و می‌گوید گرچه همیروس در شعر و پروتاگوراس در مغالطه و تراسوماخوس در خطابه اثری گذاشتند ولی قانون این هنرها تنها از ارسطو به یادگار ماند و ارخوطس فیثاغورسی که در مقولات کتاب نوشت پس از ارسطو بوده است و این دیباچه در نسخه این کتابخانه نیست. سپس ایساغوجی و قاطیغوریاس و باریرمینیاس و آنالوطیقای یکم و دوم و همه اینها در نسخه ما هست. هنر مغالطه نیز در این نسخه میان قیاس و برهان هست که در نسخه ما نیست و فارابی در چهارجای برهان بدان بازگشت می‌دهد. پس این بخش هم از «الاوسط» می‌باشد. در نسخه کتابخانه دانشگاه که دارای «فصول یضطر الیها عند الشروع فی المنطق» و «المختصر الصغیر فی المنطق علی طریقه المتکلمین» نیز می‌باشد پس از این دو دیباچه‌ای دارد در تعریف و تقسیم منطق و اندکی از ایساغوجی و مبحث تعریف که در نسخه مجلس نیست و پس از برهان هنر جدل در نسخه ما هست و در آنجا نیست و این بخش تحقیق کلی است که فارابی می‌کند و به مبحث مواضع نمی‌پردازد. در نسخه ما هنر جدل نیمه‌کاره گذارده شده و نویسنده نسخه همه را ننوشت یا اینکه فارابی آن را به پایان نرساند.
بخش‌های الاوسط: الف– دیباچه نسخه ما و نسخه مجلس که بخش‌بندی نشده مگر اینکه دیباچه نسخه مجلس چهار مطلب دارد: ۱. مبحث الفاظ و معانی حروف که می‌رساند فارابی به نحو یونانی و تازی به خوبی آگاه بود؛ ۲. مبحث کلیات؛ ۳. انحاء تعالیم و رؤوس ثمانیه؛ ۴. تاریخ منطق و دیباچه نسخه ما دو مطلب دارد یکی تعریف و تقسیم منطق دیگری کلیات و تعریف به اجمال؛ ب– ایساغوجی دارای: کلی و جزئی، جنس و نوع، فصل، خاصه، عرض کلیات مرکب یا حد و رسم؛ ج– مقولات: تعریف و جوهر و عرض، ده مقوله، حمل طبیعی و جز آن، ذاتی و عرضی، تقابل، تلازم، تقدم و تأخر، معیت؛ د– عبارت که بخش‌های جدایی ندارد ولی همه مباحث ارسطو را داراست؛ هـ– قیاس دارای ۱۸ فصل است؛ و– مغالطه که مغالطان معنوی و لفظی را دارد و مثال‌های بسیاری از فیلسوفان پیشین می‌آورد و از آنها نام می‌برد؛ ز– برهان پنج بخش است: دیباچه، اقسام برهان، اقسام حدود، برهان و حد در صناعت نظری، اصناف مخاطبات برهانی؛ ح– جدل که تعریف جدل و فوائد و اقسام آن را دارد و چند بار به فلسفه رواقی اشاره می‌کند. از دیباچه این کتابخانه که به نام «مقاله صدر بها الفارابی کتابه فی المنطق» است پیدا است که «الاوسط» باید دارای نه بخش منطق باشد.
[توضیح اینکه بعضی از بخش‌های کتاب «الاوسط» در فهرست‌ها و منابع کتاب‌شناسی به صورت جداگانه و مستقل معرفی شده‌اند و از این رو در فهرستگان نیز مستقلاً معرفی شده‌اند، لذا ن.ک.: الامکنة المغلطة، انالوطیقا الاولی، انالوطیقا الثانی، التوطئة فی المنطق، الجدل]
آغاز: اینک آغاز و انجام بخش‌های «الاوسط»:
۱–دیباچه نسخه مجلس: قال ابونصر الفارابی ان الالفاظ الدالة منها ما هو اسم، منه ما هو کلم.
۲–دیباچه نسخه دانشگاه: مقاله صدر الفارابی بهاکتابه فی المنطق ... و هو کتاب الاوسط الکبیر ... قال ابونصر قصدنا النظر فی صناعة المنطق
۳–ایساغوجی یا مدخل: قال ابونصر ان قصدنا فی هذا الکتاب هو احصاء الاشیاء التی عنها یأتلف القضایاء.
۴–قاطیغوریاس یا مقولات: کتاب قاطیغوریاس لابی نصرالفارابی و هو کتاب المقولات–الکلیات ضربان
۵–باریرمینیاس یا عبارت: کتاب باریرمینیاس و معناه العبارة الالفاظ الدالة منها مفردة یدل علی معانی مفردة.
۶–آنولوطیقای یکم یا قیاس: کتاب انولوطیقا الاول و هو القیاس قال ابونصر قصدنا ان نحصی الاقاویل
۷–مغالطه (نسخه مجلس): الامکنة التی فیها یغلط الناظر فی کل مسئلة و اذ قلنا فی القیاس ما هو
۸–کتاب برهان: کتاب البرهان خمسة فصول ... فی صدر الکتاب و اذقلنا فی الاشیاء التی
۹–جدل (آنچه که در دانشگاه هست): قال ابونصر ... الفارابی صناعة الجدل هی الصناعة التی
انجام: انجام ۱: و یبتدی بالنظر فی الکتاب الذی یشتمل علی اول اجزاء هذه الصناعة و هو کتاب المقولات
انجام ۲: و کذلک قد یکون له خواص کثیره تمت المقدمة التی قبل الفصول
انجام ۳: و ما لم یوجد له اسم استعمل حده اورسمه مکان اسمه.

آخر الکتاب ... و یتلو هذا الکتاب کتاب قاطیغوریاس من الاوسط الکبیر.
انجام ۴: الجنس الذی عنه انقسمت رتبة واحدة بعینها تم کتاب قاطیغوریاس و هو المقولات.
انجام ۵: غیر ان الممکن الحقیقی هو المعنی الرابع من معانیه ... تم کتاب باری ارمینیاس.
انجام ۶: و الاستقراء ابلغ منه. تم کتاب انولوطیقا.
انجام ۷: لم یقع علینا غلط اذ اتاملنا و لامغالطة اذا خوطبنا. تم الکتاب
انجام ۸: فالزمان اذن موکرة العالم و اشباه هذه الاقاویل. تم کتاب البرهان تألیف.. الفارابی
انجام ۹: و یبطل الاراء التی تصادقتها الفلاسفة فیها بینهم اوصار الجمهور فیها.
چاپ: به تحقیق محمد تقی دانش پژوه در المنطقیات للفارابی (قم، کتابخانه آیه الله مرعشی)
[دنا ۳۰۹/۲]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۸۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱-۵۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۲۳-عکس
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۲۷۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۳۴-ف
نسخه اصل: سلیمانیه حمیدیه ملک کتب خانه سی ش ۸۱۲؛ خط: نستعلیق، کا: محمدبن احمد اسلوبی برای استاد خود اسعد بن علی بن عثمان ینیوی، تا: شنبه پایان جمادی الثانی۱۰۳۳ق، جا: قسطنطنیه، مدرسه ایوب انصاری [فیلمها ف: ۲-۸۳]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰/۱۶
آغاز: برابر ۲؛ **انجام:** برابر۹
این نسخه در دفتری است که دارای چندین نگارش فلسفی و منطقی فارابی است و بخش‌های «الاوسط» بدین گونه در آن آمده است: ۱. دیباچه، ۲. مدخل، ۳. مقولات، ۴. عبارت، ۵. قیاس، ۶. برهان، ۷. جدل؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ محشی؛ جلد: تیماج زرد حاشیه دار مقوایی، ۷۹گ (۱۲۳پ-۲۰۱پ)، ۲۱ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳-۱۱]
۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۱۱
دارای: ایساغوجی و المقولات و العبارات و المدخل الی القیاس و المغالطات و البرهان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [ف: ۳-۷۱]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۵۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۲
آغاز: برابر با دیباچه مجلس
وصف این نسخه در توضیحات کتاب‌شناسی آمد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲-۳۵۲]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۷۳/۲
آغاز: برابر با دیباچه مجلس؛ **انجام:** برابر ۸
در فهرست با عنوان «البرهان» آمده و انجام آن با رساله برهان این کتاب هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ (۱۸۰پ-۲۸۱پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۷-۶۸]

← الاوسط الجرجانی ◄ مختصر الاوسط فی المنطق

● اوسط العروض / عروض و قافیه / فارسی

awsat-ol ‘orūz

مولوی، کاظم علی بن تهور علی، ق۱۳ قمری
mowlavī, kāzem ‘alī ebn-e tahavvor ‘alī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۲ق؛ محل تألیف: لکهنو
تحت عناوین: صدر، عروض و ابتدا. صدر شامل سه حشو: ۱. ارکان عشره که افاد افاعیل نیز گویند، ۲. ترکیب ارکان از اسباب و اوتاد، ۳. احتمال؛ عرضه: ۱. زحاف ارکان، ۲. ذکر خصوصیت زحاف، ۳. حصر بحور سی و ششگانه از قدیم و جدید؛ ابتدا، مشعر بر سه عنوان: ۱. اقسام بحوری که به تصرفات زحاف ...، ۲. اوزان رباعی، ۳. شکل دوایر که بحور از آن مستخرج کنند ...

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۶۹/۲
آغاز: بسمله صدر آرای قطعه بیت المعمور سخن بلیغ شاهد زیبا مضمونی تواند بود؛ **انجام:** پیری تو به دانشو جوان دارای بخت. الحمدلله که رساله ... سید علی اوسط از قلم مؤلف به اتمام رسید. غره ی ربیع الثانی ۱۲۷۲ هـ‌ق.
خط: نستعلیق شکسته زیبا، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فستقی،۱۳سطر،اندازه: ۱۰×۲۱سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۳۳]

● اوسع الاشکال المستدیر (فی بیان ان) / ریاضیات / عربی

awsa‘-ul aškal al-mustadīr (fī bayān-i ann-a)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸۷/۳
آغاز: کل اشکال متساویة الاضلاع و محیط دائرة متساویة احاط بها فان الدائرة اوسعها؛ **انجام:** فیما بعدالمربع من الاشکال وذلک ما اردناه
خط: شکسته، کا: میرزا عبدالله طبری، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج، ۲ص، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۱۰-۱۶۳]

● **اوسعیت شکل مستدیر** / ریاضیات / عربی
owsa'īyat-e šekl-e mostadīr

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۳۳
خط: نستعلیق، کا: عیدی محمد دزفولی، تا: ۱۲۸۶ق [الفبائی: ۷۶]

← اوصاف اجلاف و رندان ⊲ اوصاف الاوباش

● **اوصاف استانبول** / جغرافیا / ترکی
ovsāf-e estānbūl

لطیفی، لطف الله بن عبدالله، -۹۹۰ قمری
latīfī, lotf-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1582)

شرح و تعریفی است از اوضاع اجتماعی و جغرافیایی طبیعی و انسانی شهر استانبول، مؤلف در سی سالگی خود، در سال ۹۴۷ق از این شهر دیدن نموده و مشاهدات خود را از اماکن تجارت و ... در این کتاب گزارش نموده است. این کتاب فاقد فصول و ابواب بوده، و فهرست موضوعات آن چنین است: صفت بزازستان، صفت امتعه متنوعه، در بیان کثرت انواع ملت، صفت عیاران و مکاید طراران، صفت سرای عامره، صفت سرای آبگینه، صفت روضه علیا و حدیقه سرای جنت آرا، صفت باغچه سرای عامره، صفت دیوان فلک انوار و سده نشان، صفت اوصاف جوامع و صوامع، صفت جامع ایاصوفیه، صفت مدارس، صفت عمارت عامره سلطان محمد، صفت اهل ریا، صفت وسعت بیوت و قصور، صفت زینت خانه و تزینات کاشانه، صفت عجایز با شوهران عاجز، احوال نامرادان است، صفت تحت القلعه، صفت لعبت بازان تحت القلعه، صفت اطعمة تحت القلعه، اوصاف این شهر مزبور و بیان حدود و دستور نامحصور، صفت دریای در یار و بحرین گوهر نثار، صفت بلده غلطه، صفت طوبخانه، اوصاف بقعه حضرت ابی ایوب انصاری، صفت مخدرات شهر مزبور، احوال خود مؤلف.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲۳
آغاز: تبارک و تحسین و سپاس و افرین اول رافع چرخ برین و باسط بساط زمینه که بنای بنای کائنات و معمار معموره ممکنات در؛ **انجام:** اخوان عرفانی مقید و مایل قیلوب جا ×× نمینم و روان حزینم ایچون دعا التماس. و استدعا ادتم شأن کرم نشانلر ندن مأمول و مسئولدر که ابواب الطافی مفتوح و ثنای خیر دعایی مبذول بیورلر، بیت ...
خط: نسخ، کا: سید محمد مدعو به هاشمی زاده، بی‌تا؛ در آخر نسخه آمده: «ابراهیم ... ۱۱۴۵»؛ مهر: «احمد الله علی نعمائه» (مضلع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج مذهب مجدول، ۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۱۹سم [ف: ۳۷-۲۵۰]

● **اوصاف الاشراف** / عرفان و تصوف، اخلاق / فارسی
ovsāf-ol ašrāf

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷-۶۷۲ قمری
nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

اهدا به: محمد بن بهاء الدین محمد جوینی
رساله مختصری است در بیان سیره اولیا و روش اهل بینش مطابق با قاعده سالکان طریقت و طالبان حقیقت و بر مبنای قوانین عقلی و دقائق فطری و عملی. این رساله از متون موجز در سیر و سلوک و نمونه عالی از نثر پارسی است که پس از کتاب «اخلاق ناصری» نگاشته است. کتاب دارای شش «باب» است: ۱. مبدا حرکت، دارای شش «فصل»: اول. ایمان، دوم. ثبات، سوم. نیت، چهارم. صدق، پنجم. انابت، ششم. اخلاص؛ ۲. ازاله علایق و قطع موانع سیر و سلوک، در شش فصل: اول. توبه، دوم. زهد، سوم. فقر، چهارم. ریاضت، پنجم. محاسبت و مراقبت، ششم. تقوی؛ ۳. سیر و سلوک و طلب کمال و احوال سالک، در شش فصل: اول. خلوت، دوم. تفکر، سوم. خوف و حزن، چهارم. رجاء، پنجم. صبر، ششم. شکر؛ ۴. ذکر احوالی که مقارن با سلوک حادث می‌شود، شامل شش فصل: اول. ارادت، دوم. شوق، سوم. محبت، چهارم. معرفت، پنجم. یقین، ششم. سکون؛ ۵. ذکر احوال اهل وصول، در شش فصل: اول. توکل، دوم. رضا، سوم. تسلیم، چهارم. توحید، پنجم. اتحاد، ششم. وحدت؛ ۶. فنا.

آغاز: سپاس بی قیاس بار خدائی را که بسبب آن که هیچ عقلی را قوت اطلاع برحقیقت او نیست و هیچ دانش را وسع احاطت بکنه معرفت او نه هر عبارت که در لغت او ایراد کنند و هر بیان که در صنعت او ... و بعد محرر این رساله و مقرر این مقاله محمد بن محمد بن حسن الطوسی را بعد از تحریر کتابی که موسومست باخلاص ناصری و مشتمل ... از سبب شواغل بی اندازه و موانع بی فایده میسر نمی‌شد و اخراج آنچه در ضمیر بود از قوت بفعل دست نمی‌داد ...

انجام: فنا به این معنی هم نباشد هرچه در نطق آید و هرچه در وهم آید و هرچه عقل به آن رسد جمله منتفی شود الیه یرجع الامر کله این است آنچه خواستیم که درین مختصر ایراد کنیم و این جا سخن منقطع شد و السلام علی من اتبع الهدی

چاپ: به اهتمام سید مهدی شمس الدین، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۷۷ش، ۱۰۸ صفحه؛ در تبریز، برلن و طهران چاپ شده و بهترین طبع آن چاپ عکسی است به تصحیح مرحوم حاج سید نصرالله تقوی. نه چاپ متن فارسی؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، بی ناشر، ۱۳۲۰ق، رقعی (در انجام اخلاق ناصری)

[دنا ۳۱۰/۲ -۳۱۴ (۱۷۷ نسخه)؛ الذریعة ۴۷۷/۲ و ۱۸۶۶/۲؛ احوال و آثار خواجه از مدرس رضوی ۲۵۹-۲۶۰؛ مشار فارسی ۶۰۱/۱ نشانی ۸ چاپ؛

نسخه‌های منزوی ۱۰۵۷/۲ (۶۱ نسخه)؛ مشترک پاکستان ۱۳۱۰/۳(۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ج۶، ص۳۳۸ و ج۷، ص۱۳۵-۱۳۶ (۷۵ نسخه داخلی)]

شرح و حواشی:

۱- اوصاف الاشراف (ترجمه)؛ رکن الدین جرجانی، محمد بن علی (-۸)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: دولت آبادی، ۱۱۳گ (۸۶پ-۱۰۸ر)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۳/۵) [ف: ۱۱-۱۸]

۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ [نشریه: ۲-۱۲۱]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۵۹۳/۳

خط: نسخ، کا: ابن الساوجی ابی المحاسن محمد بن سعد بن محمد، تا: ۷۱۵ق، جا: سپاهان [نشریه: ۲-۱۲۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۸۵

آغاز: برابر

در ۶ باب؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۷ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای،۸ص(۳۵۷-۳۶۴)،۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۸۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۶۶(آ)-۴۶۳/۶۶(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ افتادگی:انجام؛در هامش؛۸گ (۱۴۰پ-۱۴۷ر) [فیلمها ف: ۱-۴۸۴]

۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۸۷۹ق؛ تملک: شفیع محسنی فراهانی در ۱۰۹۹ [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۴۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج سبز، ۳۹گ، ۱۲ سطر (۷×۱۰/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۴۶۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی سفید آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۷۴پ-۹۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۹۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۳

خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰، ؛ تملک و مهر: سلطان العلماء جعفر بن محمد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرمه‌ای ضربی یک‌لا، ۲۹ص (۱۱۵-۲۴۳)، ابعاد متن: ۹×۱۲، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۱۴۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۶۳گ، ۱۱ سطر [ف: ۱۳-۱۷۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۵۷/۴

آغاز: برابر **انجام:** فصل پنجم در یقین ... مفیض نور است بر هر چه قابل اضائت باشد بمثابت عین الیقین و تاثیر در آنچه باو رسد تا هویت او محو کند و ...

خط: نسخ زیبای بی نقطه، بی‌کا، تا: ۹۶۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ:فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۷ر-۲۹پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۵-۵۴]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مسعود بن حیدر حسینی، تا: صفر ۹۶۹ق؛ مجدول به طلا و تحریردار و لاجورد؛ واقف: نائینی؛ ۳۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۳۹۰]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مسعود حسینی، تا: ۹۶۹ق [الفبائی: ۷۶]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴۲/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: جعفر بن القاسم طبیب یزدی، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد طاهر طباطبائی حسینی با مهر «رضی الدین محمدالحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج سبز یشمی سیر، ۲۶گ (۲ر-۲۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۷سم [ف: ۴۱-۱۹۲]

۱۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۳/۴

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷-۲۲۳]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی درون تریاکی، ۲۷ص (۱-۲۷)، سطور چلیپا (۱۷/۵×۳۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۴سم [ف: ۹-۱۲۰۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۸۱/۱۲

خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن محمود کاتب، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آبی ضربی مقوایی، ۷۱ص (۴۹۷-۵۶۷)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۹-۱۳۸۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۴

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زر و شنگرف؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی و مقوایی، ۴۱ص (۱۰۶-۱۴۶)، ۲۲ سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۹/۱۷

خط: نستعلیق، کا: عین علی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی نو، ۲۶ص (۴۶۱-۴۸۶)، ۲۵ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [سنا: ف: ۱-۲۰۳]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۷/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای مقوایی، ۴۲ص (۲۷۴-۳۱۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۸/۷سم [ف:

۶۷-۵]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰۸/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و شکسته، کا: علی اشرف، تا: قرن ۱۱؛ دارای پیشانی زر و لاجورد و زنگار، مجدول، مذهب، دارای کمند؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: رویه تیماج مشکی، ۲۰گ (۱۱۳پ-۱۳۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۳۰۹]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱/۲۴-طباطبائی

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و نیم ترنج طلائی و با نقاشی گل و بوته، ۱۴ص (۱۷۴-۱۸۷)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۲۳-۲۰۸]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۱/۷-طباطبائی

بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ یا ۱۰۶۵؛ در پایان نسخه چند بیت است از خواجه درباره تفسیر و معنی مضمون آیه «انا لله و انا الیه راجعون»؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۴۳پ-۶۲ر)، هر صفحه ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۰۹]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۰-فیروز

آغاز: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی شکری رنک، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن بدون مقوا، ۱۱ص، ۱۸-۱۹-۲۰ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۱۵]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۴۳/۱

از آغاز تا فصل ۱باب پنجم؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۱۷گ (۲پ-۱۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۳-۲۲۴]

۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۲۰/۷

آغاز و انجام: برابر

کا: زین العابدین (زیناء) بن شرف الدین حسن شیرازی، تا: ۶ رجب ۱۰۱۲ق؛ مجدول، از روی خط علی بن محمد بن علی بن محمدعلی عراقی کتابت شده؛ ۲۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۱-۲۳۹]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۴۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فتحی هریوی، تا: ۱۰۳۳ق، جا: قلعه احمدنگر؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، سطور چلیپا، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۹]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه محمد بن زین العابدین، تا: سه‌شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۴۲ق، جا: بندر سورت؛ واقف: فهرستی؛ ۱۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۶-۳۹۰]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، کا: محمد علی، تا: ۱۰۵۵ق؛ ۳۰گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۳۹۰]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴۶

آغاز: نافذ خداوند صاحب اعظم نظام و دستور عالم؛ **انجام:** علی من اتبع الهدی تمت الرساله فی شهر جمادی الاخر سنه ۱۰۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز [رایانه]

۳۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۸۹/۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق کوفی،کا:طیب،تا:۵۵-۱۰۵۶ق؛کاغذ: ترکی نخودی رنگ، جلد: مقوای روکش چرم لاکی وسط سه ترنج و چهار لچکی ضربی، قطع: رحلی، اندازه: ۲۴/۵×۳۶سم [ف: ۷-۱۶۶]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۶۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۰۵۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۶۲ص (۱۴۳-۲۰۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳۲-۱۹۴]

۳۳. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۶۹۴/۲۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۶ جمادی الثانی ۱۰۵۹ق، جا: مزرعه حره؛ کاغذ: فرنگی و فستقی، جلد: تیماج عنابی، ۱۳گ، اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۵۳۹]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۵/۱

خط: شکسته نستعلیق چلیپا، کا: محمد کاظم اصفهانی، تا: رجب ۱۰۶۰ق، جا: دارالسلطنه حیدرآباد؛ مجدول، حواشی آراسته با نقوش زرین، با سرلوح گل و بوته؛ کاغذ: متن ترمه زر افشان، حاشیه آهار مهره فرنگی و ترمه، جلد: ساغری مشکی مقوایی، ۶۷ص (۶-۷۲)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۹/۶×۱۶سم [ف: ۵-۵۷]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: گالینگور قرمز، ۱۳گ (۳۹ر-۵۱ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۱-۲۷۳]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۵/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۰ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج که روی آن روغن کشیده شده است، ۶۱ص (۱۷۷-۲۳۷)، ۱۷ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۸×۱۸/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۲۳]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۶۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۱ق، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۶گ (۱۱۶پ-۱۵۱ر)، ۱۶ سطر، اندازه:

۹/۵×۱۸سم [ف: ۲۴-۵۶]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۶۴ق، جا: بلده تته؛ با سرلوح و کتیبه زیبا، مجدول زر، سطور چلیپا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۵۴گ، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۱۰۹]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۷۱/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن الشریف بن محمد علی نصر آبادی، تا: ۱۶ رجب ۱۰۶۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی با نقشه‌های زرین، ۱۵گ (۳۰۵پ-۳۱۹پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۴/۵سم [ف: ۳-۱۶۶]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶/۲-فیروز

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۵ق؛ جلد: تیماج قرمز یک لا، ۵۱ص (۳۴-۸۴)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۱۹۸]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۰۷۱ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۹گ (۵۰پ-۵۸ر)، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۹سم [ف: ۳۱-۶۸۸]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۷/۲

خط: نستعلیق زیبا، کا: ابوالفتح دوانی، تا: جمعه ۲۵ رجب ۱۰۷۲ق؛ مصحح، بین دو رساله یادداشتی است تزئین شده که به نظر می‌رسد تاریخ آن (سال ۹۹۶) مخدوش باشد چون ظاهراً به خط همان دوانی است که در پایان نسخه تصریح به سال کتابت کرده بود، دارای سرلوح متوسط، مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج مشکی معرق سوخت با گلهای الوان در تزئینات ترنج و سرترنج و لچکی، ۱۱۴گ (۴پ-۱۱۷)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۱-۱۶۹]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۵۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان، باکو ش (۸۲۰۱ M ۱۴۰؛ خط: نستعلیق راسته و چلیپا، بی‌کا، تا: شنبه ۹ جمادی الاول ۱۰۷۲ق؛ ۷ص (۱۴۴-۱۵۰) [عکسی ف: ۳-۴۲۴]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۱/۱۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۲ص (۸۶-۹۷)، ابعاد متن: ۸×۱۳، اندازه: ۱۶×۲۹سم [سنا: ف: ۱-۲۳۶]

۴۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۴۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۷۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۶ص (۴۵۱-۴۶۶)، ۲۱-۳۴ سطر، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۳-۲۲۴]

۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۷/۲

آغاز: و این مشتمل است بر شش فصل، اول در توبه؛ **انجام:** رساله شریفه اوصاف الاشراف را در تاریخ مزبور که از مرو به مشهد مقدس آمده به قندهار می‌رفتین حضرت مقدس طینت مستجمع الکمالات جمیله نصاب پسندیده صفات میرزا محمد کاظم اصفهانی مشهور به علاقه بند جهت بنده راجی بر سبیل یادگار قلمی نمودند، محمد طاهر اراسنجی

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) اراسنجی قزوینی، تا: محرم ۱۰۷۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج و سرترنج دار، ۱۰گ (۱۰ر-۱۷پ) و (۲۳ر-۲۳پ)، اندازه: ۱۵/۲×۲۷/۵سم [ف: ۴۳-۵۰]

۴۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۷۰۳/۴

خط: نستعلیق، کا: شرف الدین علی بن محمد مسعود طباطبائی، تا: ۱۰۷۹ق [نشریه: ۷-۱۳۲]

۴۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۰۷۰

آغاز: اندیشه بود که مختصری در بیان سیر اولیاء؛ **انجام:** حاصل است این است آنچه ارباب

خط: نستعلیق، کا: محمود خان، تا: ۱۰۸۲ق [الفبائی: ۷۶]

۴۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۴۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: مقوا، ۲۲گ (۲ر-۲۳ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۲۴]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: محمد حسین بن حاج محمد هاشم طبیب، تا: جمعه ۲۲ ذیحجه ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا با عطف از تیماج روشن‌تر، ۴۸ص (۳۲-۷۹)، ۱۶۶ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۹-۶۳۲]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۶/۲۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن حمید، تا: ۱۷ رجب ۱۰۸۹ق، جا: ییلاق جور دشت، به حسب اشاره نور العیونی عزیز الوجودی آقا محمد صادق؛ جلد: تیماج کرم، عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای درون روکش کاغذی آبی، ۴۱ص (۲۱۰-۲۵۰)، ۱۴-۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۴۳-۱۵۰]

۵۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۴۴/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح خاکسار، تا: رجب ۱۰۹۸ق، جا: اصفهان، جهت ملا محمد یوسف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۱۸گ (۱۱۹پ-۱۳۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۹]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶/۱۵ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ، مجدول، ۱۵ص (۱۳۳-۱۴۷)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳-۷۷]

۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷/۲۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۱ص (۵۰۷-۵۲۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۸۲]

۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶/۲-فیروز

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: آهار مهره ضخیم، جلد: تیماج سبز، ۴۲ص (۳۱۸-۳۵۹)، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۱-۲۴۸]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۳۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۳۲پ-۶۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۸-۲۸۱]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۴۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: امیر قلی ولد ملا سید علی، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین؛ کاغذ: شرقی سفید نازک، جلد: رو ترمه عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای پشت تیماج قرمز، ۳۱گ (۲۸پ-۵۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۱-۲۰۲]

۵۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۱۱/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون نظر بذات حق تعالی عز شانه کنی همه را در تصرف امر او یابی بلکه خود همه او را یابی و دانی اینجا بی معنی دریابی ... رزقنا الله و ایاکم بنور اولیائه.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: مرتضی بابا قلی، تا: ۱۱۰۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوای ابره تیماج لاکی وسط گل ترنج و دو سر ترنج منگنه ای گل برجسته، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۹×۲۸سم [ف: ۴-۱۱۸۱]

۵۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۸۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۱ رجب ۱۱۰۳ق، ؛ مصحح، در حاشیه چند برگ اول وصایای افلاطون آمده؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۵گ (۱۹۲پ-۲۰۶ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۹]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق ممتاز، کا: محمد ابراهیم همدانی، تا: ۱۳ شعبان ۱۱۰۸ق؛ مجدول، مذهب؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی گرهی چروکیده، ۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۳/۵سم [ف: ۴۳-۲۱۳]

۶۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۵/۲

خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، تا: غره ذیحجه ۱۱۱۴ق؛ مهر: «یا کریم» (چهارگوش)؛ کاغذ فرنگی آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۷۲]

۶۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۵۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تطبیق تأثیرات عالم بزرگ یا کوچک بدانکه اگر در عالم بزرگ ملائکه نباشد ... و همچنین نیز در عالم بزرگ نظر کنیم کثرت بسیار ببینم بواسطه افلاک و کواکب و عناصر و موالید ثلاثه و جزئیات و مرکبات اما چون نظر بذات حق تعالی عز شانه کنی همه را در تصرف امر او یابی بلکه خود همه او را یابی و دانی و از اینجا معانی را دریابی. رزقنا الله ولاکم قد تمت هذه النسخه الشریفه المطلوب المملو بجواهر الفاظ المسلوب ... فی شهر ذیقعده الحرام سنه ۱۱۲۰ در مرحله شصت بتحریر درآمد بابا مرتضی قلی.

مجموعه ایست منظوم و منثور با انشائی مقید و مصنوع از مطالب و عناوین مختلف از جمله: رقعه در منقبت حضرت رسول اکرم (ص)، مدح و ثنای شاه سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان، چند سطر درباره وضع آب و هوای مرطوب و گرم و پشه‌های گیلان، جواب مکتوب طهماسب سلطان حاکم سابق را نکوه و تلیجان که مرحوم میرزا معصوم وزیر سابق گیلان را بواسطه دوستی و آشنائی تکلیف ییلاق دیلمان نموده، جواب کتابت عالیحضرت میرزا سیدی وزیر لاهیجان که مرحوم مزبور را بروغن گل رازقی یاد نموده بود نوشته شده، چند سطر عرفانی از محقق الصمدانی سائل همدانی، سواد مکتوبی که مرحوم میرزا کاظم وزیر الکاکسکربیگی از یاران نوشته، اشعاری از صائب تبریزی اصفهانی، در حواشی بعضی صفحات اشعاری از فضولی نامه ملاطغرا در جواب کاغذ سفید بمیرزا کاظم؛ از منشات مسیحای کاشی به آقا اشرف طبیب، رقعه نواب اعتمادالدوله بحسین خان منشی، چند غزل از غزلیات خواجه حافظ شیرازی، و بالاخره رساله اوصاف الاشراف؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ ممتاز، کا: بابا مرتضی قلیخان شاملو، تا: ۱۱۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ رساله اوصاف الاشراف و اشعار در حواشی، بابا مرتضی قلی از شکسته نویسان عهد صفویه و از تربیت یافتگان مکتب عبدالحمید شکسته نویس بوده است، پنج ورق از بدایت کتاب که شامل چند رقعه و مکتوب به خط شکسته نستعلیق بسیار زیبا و دلپسند و چشم‌نواز است احتمالاً خط شفیعا تشخیص داده شده، شفیعا از خطاطین آتش دست هنرمند و از مشاهیر خوشنویسان اوایل قرن یازدهم هجرت و از سادات محترم و محبوب شهر هرات بوده است که رسم الخط شکسته نویسی را ابداع و در نهایت استادی بحد کمال رساند و بعدها یکی از شاگردانش عبدالحمید درویش با شیوه ملیح و لطیف شکسته نویسی این فن را باوج رساند. این نسخه به‌سال‌های ۱۲۸۲ و ۱۳۲۲ق به ترتیب از عرض کتابخانه مبارکه گذشته است، مجدول، کمندکشی زرین و رنگین؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه اصفهانی متن زرافشان، جلد: مقوای روکش تیماج گلی رنگ وسط سه گل ترنج ضربی و یک حاشیه دانه تسبیحی ضربی، ۱۷۷ص، بین ۸-۲۱ سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۷-۱۳۴]

۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد هاشم، تا: پنج‌شنبه ۴ شوال ۱۱۲۷ق، به درخواست میر محمد صادق بن محمد سلیم طالقانی؛ تملک: «محمد رضا فرزند ابو طالب طباطبائی» همراه مهر «عبده الراجی محمد رضا طباطبائی» (بیضی)؛ مهر: «یا امام زین العابدین» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۲۹گ (۲-۳۰)، ۱۶ چلیپا سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۲۹-۱۷۴]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱/۴
خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد رضا، تا: ۱۱۴۷ق؛ کاغذ: نازک آهار مهره، جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۴۲ص (۱۶۰-۳۰۱)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹-۶۳۶]

۶۵. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۰۴/۸
خط: نسخ، کا: عبدالصمد همدانی، تا: چهارشنبه ۱۴ محرم ۱۱۸۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۲۵گ (۱۴۷ر-۱۷۱پ)، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۵۴]

۶۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۷
خط: نسخ، کا: ابوالحسن، تا: ۱۶ رجب ۱۱۸۲ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: عبدالحمید سیوانی ۲۷ رجب ۱۳۱۰؛ جلد: مقوایی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۱۷]

۶۷. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۷۹۲/۱
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر، تا: شوال ۱۱۹۳ق؛ به صورت بیاض؛ افتادگی: وسط؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵گ (۱-۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳-۹۲۱]

۶۸. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۱-ج
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۹گ (۲پ-۲۰ر)، ۲۱ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۱]

۶۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بخش، تا: قرن ۱۳؛ جلد: پارچه سبز، ۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف مخ: ۱-۶۶]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۹۵
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی عنابی، ۳۶ص، ۱۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۸۸]

۷۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۲۲/۳
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۹]

۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش و معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی با ترنج گل و بوته، ۵۴گ، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۴/۵×۱۰سم [ف: ۳۰-۳۰۱]

۷۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۰۲/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ فاقد جلد، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۲-۸۳]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۱۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** الیه یرجع الامر کله ... اللهم اهدنا کما هدیت اصحاب الهدی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محسن و آقا سید عبدالله، جمادی الثانی ۱۳۱۹ [رایانه]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج قرمز، یک‌لا، ۳۹ص، ۱۵ سطرکامل (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۶۴]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۶/۴
خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: علی محمد بن محمد صفی محلاتی، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی و شکری، جلد: مقوایی با روکش مشمع، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳ص (۱۰۸-۱۳۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۴×۱۵/۳سم [ف: ۱۷-۴۶۲]

۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۳۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۵۸]

۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵/۲-۳۰/۱۵۵
آغاز و انجام: برابر
از اول تا آخر؛ کا: محمدتقی گلپایگانی (جامع جنگ)، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ، مجدول گرهی، ۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۷]

۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۸۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴۲گ، ۱۲ سطر (۶×۱۱/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۸]

۸۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۳۹]

۸۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶۸۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا با عطف پارچه، ۳۰گ، ۱۳ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [نشریه: ۱۳-۶۵]

۸۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۵۱/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه نمازی-خوی ۳۴۶ [چنین رساله و با

این خصوصیات در فهرست نمازی یافت نشد]؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ با حواشی به نستعلیق از محمود موسوی؛ ۴۷ص (۲-۴۸) [عکسی ف: ۴-۳۶۸]

۸۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴گ، ۱۳ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [نشریه: ۱۳-۱۶۳]

۸۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۲ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی ۱۲۷=۱۲۰۷ق؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، قطع: جیبی [ف: ۲-۶۱]

۸۵. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۴۵ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق [ف: ۱۷۴]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمد تقی، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی، ۲۵گ (۱پ-۲۵ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۳]

۸۷. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

کا: طاهر بن صالح حسینی مازندرانی، تا: سه‌شنبه صفر ۱۲۲۵ق، جا: مدرسه صادقیه [دلیل المخطوطات: ۱-۲۷۴]

۸۸. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۳۶/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ رمضان ۱۲۲۶ق؛ جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، ۱۰گ (۱۹۴ر-۲۰۳ر)، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۱-۹۴]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۹۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی محمد بن قربانعلی خوانساری، تا: ۱۲۳۲ق؛ در ذیل اوصاف الاشراف پس از رقم کاتب پرسش و پاسخی از خواجه نصیرطوسی در فرق وحدت، توحید و اتحاد به فارسی نوشته شده و پاسخ خواجه ظاهراً خلاصه‌ای است از باب اخیر اوصاف الاشراف. این پاسخ و پرسش بدین گونه آغاز میگردد: از خواجه نصیر پرسیدند که فرق چیست میان وحدت و توحید و اتحاد. گفت وحدت یگانگی است و آن بالای اتحاد است ... ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی قهوه‌ای با عطف از تیماج قرمز، ۵۰ص (۷۵-۱۲۵)، ۲۲ سطر، قطع: خشتی کوچک، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱۰-۴۳۷]

۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۹ و عکسی ۲۷۴۴

خط: نسخ، کا: محمد محسن بن محمد اسماعیل یزدی، تا: ۱۲۳۳ق؛ چند بیت شعر از محمد رضا و به خط وی؛ مهر: «یا الله المحمود فی کل فعاله» (بیضی)، «عبده الراجی محمود بن رجبعلی» (بیضی) به سال ۱۲۸۱ق، «یا محمود» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۳۸۷] و [عکسی ف: ۷-۳۴۲]

۹۱. چالوس؛ مدرسه امام صادق چالوس؛ شماره نسخه: ۴۲۷/۵

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالرحیم بن عزیز دونائی نوری، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ [ف: ۲۴۱]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۹۱/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** هر چه عقل به آن رسد جمله منتفی باشند

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: آبی و شکری فرنگی، جلد: مقوایی، ۴۰ص (۲۵۶-۲۹۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۷سم [ف: ۱۷-۴۳۴]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر، تا: ۱۲۳۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۶۵۹۱ [رایانه]

۹۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳۶/۱

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فستقی؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۲ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲-۵۱۳]

۹۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ تعلیق، کا: وصال شیرازی، تا: ۱۲۳۹ق؛ کاغذ: ترمه شکری آهار مهره، جلد: میشن سیاه و داغ کرده، ۶۷، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۶-۹۰]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۸۹۷

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین، تا: ۱۲۴۱ق [الفبائی: ۷۶]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۸۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمام شد اوصاف الاشراف خواجه سنه ۱۲۴۲

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: محمد یوسف بن محمد طبری، تا: شعبان ۱۲۴۲ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: حنایی و شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۱-۳۴۶]

۹۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ مهر: «محمد هادی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۹]

۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۴۲/۱

خط: تحریری، کا: محمد رشید بن جلال الدین عبدالمطلبی بابانکی، تا: ۱۲۴۵ق، جا: قیصریه شیراز؛ جلد: گالینگور قرمز، عطف و گوشه یشمی، ۳۴ص (۱-۳۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۲-۲۷۶]

۱۰۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۲۶/۵

خط: نستعلیق خوش، کا: محمد هادی بن حاجی عبدالله کاتب آشتیانی، تا: ۱۲۵۱ق، جهت مستوفی دیوان میرزا سید علی؛

مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، عطف ترمیمی، ۷۱گ (۵۰ر-۱۲۰ر)، اندازه: ۹/۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۸۹]

۱۰۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین، تا: ربیع الاول ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲ص (۱۱-۱۲)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۸۰]

۱۰۲. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۶۰/۶

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن میر عبدالباقی حسینی، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۷ق، جا: سپاهان؛ کاغذ: ترمه [نشریه: ۲-۹۹]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** یک قطره خوردم دریا گریستم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق [رایانه]

۱۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۷۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد باقر خوانساری، تا: ۱۲۵۹ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی و نباتی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴ص (۱۹۶-۲۴۹)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۷-۴۴۴]

۱۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۶۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اثبات هم نباشد ... مبدا از عدم

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالله تهرانی، تا: ۱۲۶۲ق [الفبائی: ۷۶]

۱۰۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: شنبه ۱۲ محرم ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: شرقی (ترمه) خاکستری، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۰گ (۲۷پ-۵۶پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۱۷-۲۸]

۱۰۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۴۹/۱

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۶۴ق؛ مهر: «مبشر برسول یاتی من بعده اسمه احمد» (بیضی)، «یا حبیب الله ... ۱۳۳۲» (بیضی)؛ واقف: ساجدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر مجدول، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷۴]

۱۰۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸ محرم ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: آبی و سبز و زرد، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۱گ (۴۹پ-۶۹ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۹-۱۷۶]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۳ صفر ۱۲۶۷ق؛ دارای یک سرلوح کوچک مرصع، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ ۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۶-۳۹۱]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۳۸

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی طبیب شیرازی، تا: دوشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ زرکوب، ۳۳گ، ۱۳ سطر (۸×۹)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۱۴-۳۷۰۰]

۱۱۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر زین العابدین بن یوسف، تا: ۸ محرم ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [مؤید: ۳-۲۸۳]

۱۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۵۸/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یعقوب بن مشهدی باقر سیاهدهی، تا: ۱۲۷۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۱۲۴ر-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۹-۱۵۹]

۱۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۷۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن علی اصغر گوکدی (گوگدی)، تا: ۱۲۷۴ق؛ مصحح؛ مهر: «الراجی غفران ربه احمد بن ابوالقاسم» (بیضی)، «عبده محمد حسن بن محمد ابراهیم الرضوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱گ (۴۸-۶۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۴-۴۰۱]

۱۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۶۴/۳-۳۱/۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن حسین موسوی، تا: ۱۲۸۰ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۷]

۱۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق، مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی درون عنابی، ۶۴گ، ۱۱ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۹۸]

۱۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: محمد اسماعیل منشی عراقی، تا: پنج‌شنبه از ربیع الثانی ۱۲۸۲ق، به دستور وزیر وظایف و اوقات؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۲۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶-۲۳۶]

۱۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن ابی الحسن شریف، تا: ۱۷ رجب ۱۲۸۴ق؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۳۹]

۱۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۳۵/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن جعفر قلی بیک اشکوری گیلانی برای میرزا احمد خان منجم باشی حاکم الملک، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: میشن قهوه‌ای،

۱۰ سطر [ف: ۵-۶۴]

۱۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۱۲۹۱ق [الفبائی: ۷۶]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: میرزا مشتری، تا: شنبه ۲۷ شوال ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: فرنگی آسمانی آهار مهره دار، جلد: کاغذ ابری، ۴۰ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۶-۹۱]

۱۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۹۲/۴

آغاز و انجام: برابر

کا: میرزا ابراهیم مشتری (شاعر عصر ناصری)، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاتب در ذیل نسخه یادداشتی دارد: «تمام شد کتاب اوصاف الاشراف از تصنیفات زبدة الحکما و عمدة الوزراء دستور بی نظیر خواجه نصیرالدین محمد الطوسی غفرله بخط منحوس این بنده درگاه نوآموز دبستان سخن ریزه خوار نعمت استادان کهن محمد ابراهیم المتخلص بمشتری المشهدی و الطوسی در دارالخلافه ناصره در عهد شاهنشاه ناصرالدین خسرو صاحبقران بجهة رفع بطالت و کسالت از کسادی بازار شعر و شاعری و رواجی دکان فاسقی و فاجری و اوج داشتن زبان فرانسه و منسوخ شدن کمال و ادب و اشعار عجم و عرب خود را بوده نمودن این کتاب مستطاب مشغول نموده خاطر را ازین مراتب نفسیه تکمیل در بندگی گردن ساخت. مستدعی از خوانندگان و نویسندگان اینست که این ذره بی مقدار را بدعای خیر و طلب مغفرتی یاد و شاد نمایند چشم از معایب و سهولسانش فرو پوشند بتاریخ شهر جمیدی الثانی سنه ۱۲۹۴». در ذیل این صفحه (ص ۲۸۸) که قسمتی از آن سفید مانده هشت بیت بخط تحریر قلم انداز نوشته شده که ظاهراً بخط مشتری و از اشعار اوست ابیات این است: «اینان که درین دولت ایران ورزانید ×× یکسر ز خرد عاری و بیگانه زرانید / جز حرص و طمع در دلشان نیست مودت ×× بر جان و تن خلق چو طاعون و وبایند/ بی دانش و بد گوهر و سرمایه بخلند ×× دون پرور و بی همت و کم عقل و ذکایند / بر صدر بزرگی چو نشینند ز نخوت ×× با خلق خدا بی سببی هرزه در آیند / در خواستن خواسته و جمع زر و سیم ×× با آنکه وزیر در شاهند گدایند / از بسکه ز نام بد خود جمله بننگند ×× در مدح شنیدن همه خصم شعرایند/ رجاله عهدند تمامی نه رجالند ×× ابلیس صفت راهزن خلق خدایند / یا رب بجهان خواجه عمیدی و صاحب ×× تا داد دهند اهل سخن را بکجایند»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز کتایونی بدون مقوا، ۷۴ص (۱۵۵-۲۲۸)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۰-۴۴۰]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۶۴۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: ۷۶]

۱۲۳. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۲۶

خط: شکسته نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۴؛ اهدائی: حاج محمد نصیری؛ جلد: پارچه‌ای، ۳۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۶۴]

۱۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن کاشانی، تا: ذیحجه ۱۳۰۱ق؛ جلد: مقوا، ۵۲ص (۱-۵۲)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۳/۲-۹۹]

۱۲۵. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۲

خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن محمد علی، تا: یک‌شنبه ۲ ربیع الثانی ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۲۰گ (۴۰پ-۵۹پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۰۰]

۱۲۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۱۰

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۳۰۸ق، مجدول، با سرلوح و حاشیه سازی، گویا به خط کلهر است؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۵]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ور نه ز هم بگسلد این تار و پود بحمدالله تمام شد

خط: نستعلیق شکسته، کا: جهانگیر مرندی، تا: ۱۳۰۹ق [رایانه]

۱۲۸. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: یوسف بن آقا حسین سلماسی، تا: ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: سفید خط دار، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۴۴ص، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۳۳۸]

۱۲۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۱/۱

خط: نسخ، کا: حسین معتقد، تا: غره جمادی الاول و محرم ۱۳۱۳ق؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۴۴]

۱۳۰. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۶۹

خط: نسخ، کا: محمد علی سیستانی، تا: شوال ۱۳۳۰ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۴۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵۰]

۱۳۱. قم؛ مدرسه حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۱

خط: نستعلیق، کا: لطف الله بن علی بن حسین واعظ اصفهانی، تا: ۱۳۳۲ق [ف: ۱۰۷]

۱۳۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الی ارحام المطهرات و الذین اذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا.

خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالله کجوری، تا: ۱۳۳۴ق؛ ۹۰گ (۱۵۰ر-۶۱ر) [ف: ۲-۲۴]

۱۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۶۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن عبد الخالق مصاحبی نایینی مشهور به عبرت، تا: شوال ۱۳۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵-۲۴]

۱۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی التاسع من شوال المکرم ۱۳۳۹
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۴۰ق [رایانه]

۱۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۲-۵/۹۲
آغاز و انجام: برابر
در آغاز نسخه مقاله‌ای است از کیوان سمیعی در شرح حال خواجه نصیر الدین طوسی و درباره کتاب اوصاف الاشراف و در آخر نسخه مکتوب صدرالدین قونوی به خواجه نصیر الدین درج شده؛ خط: نستعلیق، کا: یمینی، تا: ۲۶ شهریور ۱۳۴۱ق، جا: تهران؛ مصحح توسط مرحوم سید نصرالله تقوی؛ جلد: تیماج مشکی، گوشه وعطف خطوط ضربی مذهب، ۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳سم [ف: ۱-۵۵۷]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۱۹/۱۲
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: رجب ۱۳۴۵ق؛ افتادگی: آغاز (دو صفحه)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱-۳۶۳]

۱۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۶/۷-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ شماره ثبت ۳۱۲۴۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱گ (۱۰۴پ-۱۲۴پ)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۴۸]

۱۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۳۴/۲
بی‌کا، تا: ۱۲-۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ (۸۷پ-۱۳۰پ)، ۱۰ سطر [ف: ۱۶-۲۴۷]

۱۳۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۰ص (۹۹-۱۶۸) [ف: ۵-۴۹۷]

۱۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۵/۵
آغاز و انجام: برابر
کا: منوچهر بن عبد الله، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، عطف و سجاف لبه‌ها تیماج مشکی الحاقی، مقوایی، ۱۸گ (۱۱۷پ-۱۳۳ حاشیه)، ابعاد متن: ۸×۱۲، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۴۷۰]

۱۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۰/۳
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۲۶۵]

۱۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۱
انجام: لایتناهی و صلواته علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۳۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۶-۳۹۱]

۱۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج یک‌لا، ۷۰ص (۲۶۶-۳۳۵)، ابعاد متن: ۵×۱۴، اندازه: ۹×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۳۹۰]

۱۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۲/۷
کا: غیاث الدین مسعود حسنی حسینی طباطبائی، بی‌تا؛ جا: میانه؛ کاغذ:رنگین،جلد:تیماج مشکی ضربی یک لایی [سنا: ف: ۲-۱۷۶]

۱۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول بشنگرف و تحریر و طلا؛ واقف: نائینی؛ ۸گ، ۲۴-۲۵ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶-۳۹۱]

۱۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۱/۴
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی آثار مهره دار برنگهای مختلف، جلد: تیماج سبز، ۲۹ص (۵۵-۸۳)، ۲۲ سطر، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۸/۵×۱۸ سم [ف: ۱۰-۹۸۰]

۱۴۷. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱-د
خط: نستعلیق، کا: علی رضای حسینی موسوی، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، با سرلوحی رنگارنگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی،۴۴گ،۱۰ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۱]

۱۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ (۱-۲۲) [ف: ۱۵-۳۱۸]

۱۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۱/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۳۷۴]

۱۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۳۲ خوئی
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد رنگ، ۳۷ص (۴۰۴-۴۴۰)، ۲۳ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۲۲]

۱۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴/۸
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹ص (۲۵۴-۲۹۲)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۴۴۵]

۱۵۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۸۳۸/۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۷گ (۱۴پ ر-۳۰ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۳-۲۲۴]

۱۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰/۲-۸/۱۰۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: یمینی، تا: ۲۶/۱۲/۴۱ شمسی؛ ۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۱-۵۵۷]

۱۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۸/۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای

ضربی مقوایی، ۳۸گ (۲۵۵-۲۹۲)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳-۳۱۰۰]

۱۵۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۵/۱-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۴۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۱-۱۶) [فیلمها ف: ۱-۴۶۱]

۱۵۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۴۵/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم بن عبدالعظیم، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۱۹ سطر (۷×۱۶)، قطع: وزیری [ف: ۱۷-۱۳۶]

۱۵۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۵۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۲۳۹]

۱۵۸. همدان؛ بحرالفضائل؛ شماره نسخه: ۸/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ چاپ سنگی ۱۲۶۶ هـ‌ق؛ ۲۴گ (۱-۲۴) [رشت و همدان: ف: ۱۶۶۷]

۱۵۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۲/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی،۱۵سطر(۹×۱۱)،قطع:جیبی،اندازه:۱۰×۱۳سم [ف: ۱۶-۱۳۴]

۱۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، ۲۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۳۸]

۱۶۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب مقوایی با لولا، ۱۶ص (۱۷-۳۲)، ابعاد متن: ۱۴×۲۴، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۹-۱۲۳۴]

۱۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، بی‌تا؛ ۲۰گ (۴پ-۲۳پ)، ۱۶ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۵۳۶]

۱۶۳. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۲۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: مقوایی، عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۲۲گ (۹۲پ-۱۱۳پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۶]

۱۶۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل چهارم در توحید قال الله تعالی و لا تجعل مع الله الها آخر توحید یکی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۱۴۸]

۱۶۵. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۶۵/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۷۹گ (۱۹۲پ-۲۷۰پ)، قطع: نیم ربعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۱۷]

۱۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰۴/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز یشمی با ترنج و لچکی،۱۸ص(۱۳-۳۰)،۱۵سطر،اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳۳/۱-۱۷۷]

۱۶۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳/۵سم [ف: ۵۰۷]

۱۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۲۵

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۶۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۶۸/۲

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش تیماج مشکی ساده مجدول طلائی داخل چرم عنابی رنگ ساده، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷-۳۷۷]

● اوصاف الاشراف / تاریخ / فارسی

ovsāf-ol ašrāf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۷۶-ف

نسخه اصل: گویا اصل. درباره یحیی خان مشیرالدوله قزوینی (۱۲۴۷-۱۳۰۹) مؤلف یکی از کارکنان وزارت خارجه است که در خارج بوده و به ایران بازگشته و آن را به نگارش در آورده است؛ بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ ۳۶ص [فیلمها ف: ۳-۸۶]

● اوصاف الاشراف (ترجمه) / عرفان و تصوف، اخلاق / عربی

awṣāf-ul ašrāf (t.)

رکن الدین جرجانی، محمد بن علی، ق۸ قمری

rokn-od-dīn-e jorjānī, mohammad ebn-e ʻalī (- 14c)

وابسته به: اوصاف الاشراف نصیرالدین؛ طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

ترجمه‌ای است به همان گونه متن در: مقدمه، باب و فصل‌ها. او در پیشگفتار این ترجمه گوید: چون خواجه طوس بیشتر کتاب‌های خود را به فارسی نوشته بود من به ترجمه آنها به عربی پرداختم و از جمله: ۱. «اخلاق ناصری»، ۲. «جبر و قدر»، ۳. «فصول نصیریة»، ۴. «ثمره بطلیموس»، ۵. «اوصاف الاشراف» را به عربی گردانیدم

آغاز: یقول العبد الفقیر الملتجی الی اکرم العلوی محمد علی (کذ) الجرجانی بعد حمدالله تعالی علی الایه و شکره علی جزایل نعمائه و الصلوة علی سید اصفیائه محمد النبی و آله و امنائه فانی قد تصفحت اکثر کتب من سبقنی زمانا فی فنون العلم.

انجام: بل ینتفی الجمیع و الیه یرجع الامر کله، هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المختصر فلنقطع الکلام ... ..

چاپ: آقای محمد مدرسی آن را با متن فارسی در ۱۳۴۶ به چاپ رسانیده است

[دنا ۳۱۴۵۷۲/۲؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۵۷/۲؛ الذریعة ۴۷۷/۲ و ۱۸۶۶/۲؛

فهرستواره منزوی ۱۳۶/۷]

۱. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۵۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹ [نشریه: ۴-۴۴۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مهدی، تا: ۲۶ رجب ۱۰۳۶ق، جلد: تیماج قرمز، ترنج با نقش گل و بوته، ۲۵ص (۱-۲۵)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۳۲-۲۰۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محسن محسن دزماری اردوبادی، تا: ۱۰۵۰ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۷گ (۱پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱۷-۱۴۹]

۴. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۱۱-ب

آغاز: الفن الثانی من الاصل الاول فی الناموس الاکبر. لما فرغنا من بیان الناموس الاصغر بقسمیه ای ناموس الحکمة و ناموس السلطنة و السیاسة بالعدل و هو جزء احسن من الحکمة العملیة الالهیة فاردنا الآن بیان الجزء الاشرف منها و هو الناموس الاکبر و هو ینقسم الی اصل اصل بالمادیة و ما یتفرع علیه من الاصل و الفرع الشرعی و اصل الاصل بالمادیة ناموس الولایة و ما یترتب علیه ناموس النبوة باصله و فرعه ... و لما کانت رسالة جدنا الفاضل المتبحر الکامل نصیر الملة و الدین جعله الله تعالی فی بحبوحة جنانه الموسومة باوصاف الاشراف فی هذا الباب تماما مع قلة حجمها المطلوبة فی نظم هذا الکتاب ادرجناها قال رحمه الله: بسمله. یقول العبد الملتجی الی الحرم العلوی محمد بن علی الجرجانی حمد الله تعالی علی آلائه و شکره علی جزیل نعمائه ... انی تصفحت اکثر کتب من سبقنی زمانا فی فنون العلم فلم اجد کلاما تسکن الیه نفسی لمزیة التحقیق مثل کلام المولی المعظم و الشیخ الاعظم ... نصیر الملة و الحق و الدین محمد بن محمد بن الحسن الطوسی الا ان اکثر رسائله و کتبه باللسان الفارسی صنفها لولاة زمانه بحسب ... الالتماس و لذلک لم یعم نفعها فی الافاق و لم تشهر عند طلبة اهل العراق فدعتنی الغیرة علی ضیاع عقایل الکلام ... الی ان اعرب ما اجد من کتبه و رسائله فی فنون علومه و فضائله فعربت ... الاخلاق الناصریة و کتاب اساس الاقتباس فی المنطق و رسالته فی الجبر و القدر و رسالته المسماة بالفصول فی الاصول و شرح کتاب الثمرة لبطلمیوس فی النجوم و هذه الرسالة فی السلوک. قال تغمده الله برحمته ... بعد حمد الله تعالی ... انی بعد تحریر الکتاب الموسوم بالاخلاق الناصریة؛ **انجام:** و الیه یرجع الامر کله. و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المختصر فلنقطع الکلام حامدین لله تعالی مصلین علی نبیه محمد و آله و صحبه و الحمدلله وحده. تم تحریره فی ۲۳ شهر رمضان المبارک

محمد تقی نصیری طوسی ترجمه عربی اوصاف الاشراف خواجه طوسی نیای خود را در کتاب خود گذارده است؛ کا: محمد تقی نصیری،تا:۱۰۵۳ق، جا: اصفهان؛ ۷گ (۱۸۹پ-۱۹۵پ) [ف: ۴۳۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۷۷/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: بایستی در کتابخانه شخصی آقای فخرالدین نصیری باشد؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۳ق؛ ۷گ (۲۰۲-۲۰۸) [عکسی: ۲-۶۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۳

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد نصیر مشهدی، تا: ۱۰۸۸ق؛ واقف: نائینی؛ ۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۶-۴۰۰]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد فراهانی، بی‌تا؛ ماشق رساله (که شاید مقصود استنساخ کننده مجموعه باشد) خود را محمد بن عبدالحسین بن حسن بن کرم الله نجفی مشهور به جزایری معرفی کرده است، که تاریخ ندارد لیکن در همین قرن ۱۱ است، پس از پایان نسخه ترجمه عربی اوصاف الاشراف، به عربی چنین دیده می‌شود: «ماشق (=استنساخ کننده) این نسخه، محمد پسر عبدالحسین پسر حسن پسر کرم الله پسر فرج الله پسر علی آل حسینی المتحجی نجفی معروف به جزائری می‌گوید: هر کس در اصل فارسی این کتاب بیندیشد و اشارتها و رموز عرفانی آن را دریابد، خواهد دانست که ترجمان عربی آن را به درستی در نیافته و نمی‌تواند بیان کند»؛ کاغذ: نخودی، اصفهانی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، آستر کاغذ گل و بوته دار، ۱۷گ (۱۱۷-۱۳۳)، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۱-۱۳۷]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۴۹/۴

آغاز: فی الثبات، الثالث فی النیه، الرابع فی الصدق، الخامس فی الانابه، السادس فی الاخلاص. الباب الثانی فی ازاله العوایق و قطع الموانع من السیر و السلوک و یشتمل علی سته فصول؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح، محشی؛ احادیث و یادداشتی به سال ۱۲۶۲ ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه‌ای یک لا، ۱۷گ (۷۵-۹۲)، ۱۶ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷-۳۶۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۶۲/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد رضا اصفهانی مشهور به ارباب، تا: ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۷گ (۸۹پ-۱۰۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴-۳۰۴]

۱۰. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۴۵]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶–۴۰۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴–ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۲۸۸]

← اوصاف الامصار ← مختصر مفید

● اوصاف امیرالمومنین علیه السلام / فضایل و مناقب / فارسی

ovsāf-e amīr-al-mo’menīn ‘alay-he-s-salām

مؤلف گوید که چون در سال ۱۲۲۶ روس‌ها نواحی قرایای لزاکیه را اشغال کردند و اموال مسلمانان را غارت کردند رساله‌ای مشتمل بر فضایل خلفا و مذاهب ائمه اربعه به دستم رسید و چون ملاحظه کرده از غیرت تعصب حب خاندان اقدام به نگارش این رساله و اثبات فضیلت حضرت علی (ع) نموده است. او در این رساله قطعاتی از رساله مذکور می‌آورد و به شرح و رد آن می‌پردازد. همچنین در اثنای مطالب اشعاری به فارسی نیز می‌آورد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۶/۶–۵۹/۱۳۶
آغاز: بسمله حمد بیحد آن مبدع اشیاء مخترع ما سوایی را سزاست که نوع انسان را
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۶گ (۹۴–۱۲۹)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱–۵۵۸]

● اوصاف الاوباش = اوصاف اجلاف و رندان = سرگذشت سه پشکلی / داستان / فارسی

ovsāf-ol owbāš = ovsāf-e ajlāf va rendān = sargozašt-e se peškelī

نقاش، محمد رفیع

naqqāš, mohammad rafī‘

داستانی است در انتقاد از رند و زاهد و صوفی، به نثر آمیخته به نظم، به روش «اخلاق الاشراف» عبید زاکانی ساخته شده است. ظاهراً از ساخته‌های روزگار ناصری (۱۲۶۴–۱۳۱۳ق/۱۸۴۸–۱۸۹۵م) است.

آغاز: اوصاف اوباش رندی دردمندی خوش صفتی اجلافی آخوند صورتی باچمی و خمی و اشوی راه و بیراه دانی سره و سبیل بچهای بید آباد اعنی آخوند فضیلت و کمالات پناه ... آقا محمد رفیع نقاش ... .گفت که روزی از روزها اوباش قلاش دایم در تلاش هر کجا آش فراش خیالی از معاش هرزه گرد کوچه جلافت و تهمتن جلادت.

انجام: یک سر بندی محله ما ابو الخیل او می‌گردانم.
[دنا ۳۱۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۸/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۸۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۶گ (۱–۶)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۱۱–۲۱۴۳]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** دو سه روزی در محله ما، آلو و انجیر می‌فروخت ...
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق؛ در پایان (برگ ۶۵ر–۷۰پ) حکایت‌های گوناگون؛ ۹گ (۶۲ر–۷۰پ) [ف: ۱–۱۳۶]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۳/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یک وقتی در محله ما آلوانجیر آب می‌کرد
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی سوخت، ۲ص (۲۶۵–۲۶۶)، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۳–۲۲۴]

● اوصاف اهل الصفوة / عرفان و تصوف / عربی

awṣāf-u ahl-iṣ ṣifwa

قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۸۶–۴۶۵ قمری

qošayrī, ‘abd-ol-karīm ebn-e havāzan (997-1073)

گزیده است از رساله قشیریه که از هر باب مختصری آورده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله علی نعمه و الصلاة علی محمد خیر بریته و علی آله و عترته. قال الشیخ الاستاد الامام جمال الاسلام ابوالقاسم عبدالکریم هوازن القشیری هذه الفاظ تخبر عن اوصاف اهل الصفوة و بالله الحول و القوة

انجام: مشیر علیک ببدایة الهدایة لتجرب بها نفسک و تزن بمیزانها قولک و فعلک ... و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبین و آله و صحبه و سلم

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۱۵۳پ–۱۵۸) [ف: ۱۴–۴۵]

● اوصاف بهشت و دوزخ / کلام و اعتقادات / فارسی

ovsāf-e behšt va dūzax

اخباری که در اوصاف و طبقات و لذائذ و عذاب‌های بهشت و دوزخ رسیده در این کتاب گردآوری شده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۸۵

آغاز: من غسلین فی مطلع الشمس؛ **انجام:** و بسند معتبر از عبدالله بن علی منقول است که به خدمت بلال موذن حضرت رسول (ص) رسیدم و از وصف بهشت ازو سوال نمودم بلا گفت که از حضرت رسول (ص)
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۵۲گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۶]

● **اوصاف جنت و جهنم** / تفسیر

ovsāf-e jannat va jahannam

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۲۵/۹-ف

نسخه اصل: نسخه آقای بنی آدم. اوصاف جنت و جهنم و نکات و حکایات آن از روی سور قرآن از تفسیر مواهب علیه از محمد صادق که گویا نوشته خود او هم هست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: رحلی [فیلمها ف: ۲-۱۶۱]

● **اوصاف صوفیان** / عرفان و تصوف / عربی

ovsāf-e sūfīyān

مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۷۸/۶

روایتی است که شیخ مفید از حضرت هادی(ع) نقل می‌کند که اول آن: «لا تلتفتوا بهولاء ...» و یک صفحه‌ای در انواع مسوخ، منقول از شیخ صفی الدین ولد شیخ فخر الدین طریحی نجفی، جامع محمد مقیم در ۱۰۸۶؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن رضا مقیم حسینی، تا: چهارشنبه غره ربیع الثانی ۱۰۸۳ق، جا: اصفهان، مسجد شاه عباس صفوی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۱۶ سطر (۸×۱۳/۵)، قطع: جیبی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۸۷]

● **اوصاف العارفین** / اخلاق / فارسی

ovsāf-ol ʻārefīn

ابن محمد قاضی طهرانی، ق۱۳ قمری

ebn-e mohammad-e qāzī-ye tehrānī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۷۴ق

نویسنده می‌گوید: پس از تدوین مختصری در اخلاق (= رساله تحفة الاحباب) بر آن شدم که کلماتی نیز در بیان سیر و سلوک راه حق بر قاعده و ضابطه اهل شریعت و حقیقت بر وجهی که مؤدی مقصود و لب مطلوب باشد به قلم تحریر و تألیف برآورم لذا با کثرت عوائق این رساله در یک «مقدمه» و سی «وصف» و یک «خاتمه» تنظیم کردم که در آن از مقامات و حالات و اخلاقیات صوفیان سخن رفته است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹/۲

آغاز: بسمله، ستایش بی حد و قیاس خداوندی را سزاست؛ **انجام:** و انگهی در شخص قلیل الحفظ و کثیرالنسیان و السلم علی من اتبع الهدی و اتصف بالتقی.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (محتملاً)، تا: جمادی الاول ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، یک لائی، ۷۴گ، ۱۱ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۱۱]

● **اوصاف القری فی صفات الاولیاء** / عرفان و تصوف / فارسی

ovsāf-ol qorā fī sefāt-el owlīyā’

کوثر همدانی، علی نقی بن محمد رضا، -۱۲۹۶ ؟ قمری

kosar-e hamedānī, ‘alī naqī ebn-e mohammad rezā (-1879)

نگارشی است مفصل در سلوک به‌مشرب عرفانی و مستفاد از آیات قرآنی و از احادیث خاندان عصمت.

آغاز: آغاز پس از نیم سطر خطبه: رستگار و فیروز کشت آن کس که قیام نمود بکار خود ببال و پری یا تسلیم نمود گردن نهاد و خود را براحت انداخت

انجام: و بدن مثالی زنده شود و بمحشر بیاید و عودی برای آن نباشد.

[دنا ۳۱۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۶/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۴۶

آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالکریم بن علی بن رضی طباطبائی، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۱۶ق؛ در حاشیه صفحه اول نام کتاب و مؤلف آن به خط فرزند مؤلف حاج میرزا محمد رضا [صاحب «هدیة النمله» و واعظ نامی در آغاز قرن ۱۴ق] نوشته شده؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ ۱۶۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۶-۳۹۱]

● **اوصاف القلوب** / اخلاق / عربی

awṣāf-ul qulūb

خفیف شیرازی، محمد بن خفیف، ۲۶۸-۳۷۱ قمری

xafīf-e šīrāzī, mohammad ebn-e xafīf (882-982)

[دنا ۳۱۵/۲]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۴۴

آغاز: اذان اهل ولایته فاسمعهم لذید کلامه؛ **انجام:** اصابعه دما و لم یدری تمت ... و له الفضل و المنته
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۸۹ق؛ افتادگی: آغاز [الفبائی: ۷۶]

● **اوصاف المجاهدین** / شعر / فارسی

ovsāf-ol mojāhedīn

تجلی، جواد، ق۱۴

tajallī, javād (- 14c)

مجموعه اشعاری است در وصف وقایع دوران مشروطه و مشروطه‌خواهان به نام آن دوران از جمله ستارخان و باقرخان. با وجود اینکه نام، تخلص، لقب شاعر و نیز نام اثر به صراحت در مقدمه ذکر شده، ولی در منابع موجود نشانی از این شاعر و اثر وی نیافتیم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۰۷

آغاز: بسمله، پاره اشعاری است زاده طبع میرزا جواد متخلص به تجلی ملقب به حسان العجم که در اوصاف امر او مجاهدین مشروطه گفته المسمی باوصاف المجاهدین؛ **انجام:** عاقل فرزانه را کیست که آگه کند ×× برو مجو راستی هیچ از این کجمدار

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۲۷ق؛ مصحح؛ خریداری از عاطفی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوای نازک، نخودی، ۸گ، ۱۸ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۱/۴×۱۸/۲سم [رایانه]

● اوصاف مردم و اصناف مردم = اقسام مردم = در گونه گون مردم / اخلاق / فارسی

owsāf-e mardom va asnāf-e mardom = aqsām-e mardom = dar gūne-gūn-e mardom

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

در این رساله ابتدا نویسنده هستی مردمان را ثابت می‌کند و سپس اقسام مردمان را بیان می‌دارد و نشان می‌دهد که مردمان برتر چه کسانند و آنکه به علم پردازد چگونه مردم است و باز اقسام علم را می‌گشاید و در اخر مردم را برمی‌شمارد. در پایان رساله در حدود یک صفحه مطالبی راجع به توحید می‌آید. (انوار)

آغاز: خجسته نام نخستین را که آغاز هر سخن است گوینده مایه و پیرایه و طراز گفتار گردد. پس گفت مردم ...

انجام: چنانکه زنده صفت بود مردم را، و همچنین رونده و داننده، و صفتهای پاره‌های دانسته‌های مرکب بود.

چاپ: در مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (صص ۶۳۷-۶۳۲)

[فهرستواره منزوی ۷۹/۶]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۱۳ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی یک لا، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حبیب بن قوام الدین محمد، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۴۴-۴۵)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۳-۲۰۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۰/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر محمد قاسم حسینی، تا: ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، عطف میشن مشکی، ۳ص (۱۲۹-۱۳۱)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶-۸۲۰]

۴. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۹/۷۲/۲-ب

گفتار ۱۲ چاپی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حجی ملا عبدالغنی تفرشی، تا: ۱۲۹۴ق، برای حاجب الدوله محمد تقی خان افشار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مقوایی، ۲گ (۱۲۹ر-۱۳۰پ)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۷۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۳۱/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد علی متخلص به‌عبرت نائینی، تا: دوشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۴۷ق؛ این رساله در نسخه ما عنوانی نداشت و پس از مطابقت با مجموعه رسائل بابا این عنوان از آنجا گرفته شد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۵ص (۷۶-۸۰)، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۴۷]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** باره و ثمره وی خردست و خرد درختیست که ثمره او لقای خدای تعالی است و السلم و اله الکرام تمت

در فهرست با عنوان «جان و خرد» آمده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تا قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷ص (۳۵۴-۳۶۰)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۴۴۶]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مجدول عطف تیماج زرشکی مذهب، ۲گ، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۴-۱۴۳۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶/۲۲۶۷/۲۴

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی گرد، ۳گ(۲۳پ-۲۵پ در هامش)،اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹-۹۱۹]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۰۳/۸

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه ترمه مقوایی، ۴ص (۲۴-۲۷)، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۸۹۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۱۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۴۱ر-۱۴۵ر) [ف: ۳-۳۲۸]

● **اوصاف ناصری** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

ovsāf-e nāserī

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸-۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ʻabbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852-1924)

رساله‌ای ادیبانه و در عین حال متملقانه که در اوصاف و حالات و خصوصیات ناصر الدین شاه قاجار (۱۳۱۳) و شمردن خصایل و صفات شاهی بدو با عناوین همچون اشعار همایونی، امتیازات همایونی نگاشته شده است. عباسقلی سپهر دست در کار تألیف کتابی بزرگ به نام تذکره ناصری بوده است شامل سرگذشت و معرفی همه طبقات رجال عصر خود او که ظاهراً به پایان نرسانیده اما قسمت‌هایی از یادداشت‌های این کتاب به قلم سپهر یا به قلم صاحبان ترجمه که سپهر از آنان می‌خواست تا ترجمه خویش را بنویسند در کتابخانه مجلس موجود است. سپهر در دیباچه و خاتمه پاره‌ای از مؤلفات خویش، از تذکره ناصری یاد می‌کند و یا در معرفی خویش در دیباچه‌ها خود را مؤلف تذکره بزرگ ناصری می‌خواند. در پایان «مشکوة الادب ناصری» که مؤلفات خویش را تا به سال ۱۳۱۴ برمی‌شمرد از مجلد نخستین تذکره ناصری که خاص ناصر الدین شاه پرداخته و آن را اوصاف ناصری نام داده و به تازگی از چاپ بیرون آمده یاد می‌کند و می‌گوید «تا کنون نزدیک به چهل هزار از احوال و اشعار معاصرین ضبط افتاده» (مشکوة الادب- ج ۱: ۱۰۸۸). اوصاف ناصری در ۱۳۰۱ به قلم نستعلیق خوب حاج میرزا محمد رضای صفا پسر حاج میرزا حبیب خاقانی شیرازی با فهرست مفصل مطالب و با مقدمه صنیع الدوله چاپ شده در چند جای این نسخه چاپی (و در مقدمه صنیع الدوله و در صدر فهرست) عنوان آن چنین است: «جزء اول از تذکره مبارک ناصری» و در پایان مقدمه صنیع الدوله آمده: «این مبارک کتاب را که عجالة عنوانی میمون از کتاب مبسوط تذکره مبارکه ایست که شامل احوال معاریف واجله و اعیان و شعرای عصر است که ... مشار الیه اشتغال به جمع و تألیف آن دارد». سپهر در نسخه چاپی اوصاف ناصری صفحاتی را به اشعار ناصر الدین شاه اختصاص داده و نیز اضافاتی دیگر دارد که در نسخه خطی نیست از آن جمله در خاتمه چاپ، قصیده بزرگی را به نام مشرقیه که خود در مدح شاه و به مناسبت سفرا و به زیارت مشهد رضوی (ع) سروده آورده است. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسم الذی خلق آدم علی صورته و شرفه بنبوته و صلی الله علی محمد اشرف بریته ... و بعد کمتر بنده درگاه یزدانی و کهتر چاکر [..] سلطانی ابن لسان الملك میرزا محمدتقی سپهر مستوفی اول ...

انجام:. در فزونی جاه و اقبال دولت و شوکت و عظمت و حشمت و طول عمر و سلامت و عافیت مزاج ... باجابت مقرون فرمای یا من لایشغله الحاح الملهین و اما الامانة و الامن و الامان.

چاپ: مشارفارسی ۶۰۲/۱

[دنا ۳۱۵/۲؛ الذریعة ۴۷۸/۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۶۵۳/۴ (به اشتباه به محمد تقی سپهر نسبت داده است)؛ فهرستواره منزوی ۸۲۶/۲ و ۲۵۴/۱۰]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۷۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق، جلد: مقوا با روکش اسلیمی، ۲۱گ، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این خانه زاد صدساله ... به نگارش حالات مکارم آیات و وقایع دولت جاوید مدتش. ... به آن سبک که به خاطر سپرده ام موفق و مفتخر بداری تا پاره ای از نعمتهای صد ساله اش را به شکر و سپاس و خدمتگزاری ادا کرده باشم فی ۱۵ شهر ربیع الثانی ۱۳۰۱ (پشت برگ اول فهرست اوصاف خاصه شاه به اختصار بخط مؤلف نوشته شده.)

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۳۰۱ق؛ این نسخه با نسخه چاپی تفاوت‌های بسیار دارد و نزدیک به نیمی از آن کمتر دارد و در عوض در پایان این نسخه چهار صفحه مطلب است که در چاپی نیست؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ ضخیم، جلد: تیماج سبز، ۱۴۶گ، ۱۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳-۵۳۴]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: کاغذ فرنگی سفید و آبی، جلد: رویه کاغذ ابری فرنگی، ۱۱۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۷سم [ف: ۲-۴۵]

● **اوصاف نبی** / تاریخ معصومین / فارسی

ovsāf-e nabī

شیروانی تبریزی، شریف بن رضا، ق۱۳ قمری

šīrvānī tabrīzī, šarīf ebn-e rezā (- 19c)

نویسنده می‌گوید در مسأله اوصاف نبی و ائمه اطهار چون اختلاف نظر بسیار است و عده‌ای بدانجا رسیده‌اند که امر خلق و رزق را به عهده ائمه و رسول گذارده‌اند و به پاره‌ای از خطب منسوبه به امیرالمومنین چون خطبة البیان و طنتجیه و پاره‌ای از اخبار ضعیفه متوسل می‌شوند لذا بر آن شدم که در رد اقوال این گروه با استفاده از آیات قرآنی و اخبار محکم مطالبی بیاورم.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدینا الی سبیل الصواب بارشاده و حججه الاطیاب

انجام: و انما علمهم الله تعالی مالابدمنه

[فهرستواره منزوی ۱۵۵۷/۳]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ شکسته ونستعلیق، کا: محتملا رضا قلی، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی یک‌لا، ۳۰ص، ۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۳۹۴]

● **اوصاف النساء** / متفرقه / عربی
awṣāf-un nisā’
رساله‌ای است مختصر در بیان اوصاف زنان و پاره‌ای از امور فیمابین رجال و نساء.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۱/۱۰
آغاز: هذه نبذة فی المستحب من اوصاف النساء جمعت من النساء تلک المحاسن کانت الغایة فی الجمال
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۱۱۳۱؛ کا: عبدالمغیث بن عزالدین بن هادی مسوری حمیری ملقب به توهمی، بی‌تا؛ ۴گ (۱۶۸–۱۷۱) [عکسی ف: ۲–۳۸۷]

● **اوصاف نفسانی = صفات نفس (رساله در)** / فلسفه / عربی
owsāf-e nafsānī = sefāt-e nafs (r. dar)
سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹؟–۵۸۷ ؟ قمری
sohravardī, yahyā ebn-e hebaš (1155-1192)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۵۱
آغاز: من املاء الشیخ شهاب الدین المقتول؛ **انجام:** ضیق الصدر و الخیانه و السلم علی من اتبع الهدی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

● **الاوصاف و بیان الاصناف** / ادبیات / عربی
al-awṣāf wa bayān-il aṣnāf

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۹۵
در ادب است؛ خط: نسخ، کا: کمال الدین حسن بن محمد بن محمد بن علی، تا: ۱۸ ربیع الاول ۸۰۹ق؛ مصحح؛ واقف: جابر بن علی برای طالب علمان امامی؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [نشریه: ۳–۱۵۵]

← اوصاف و حالات حضرت امیر ← فضائل علی (ع)

● **اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران** / حکومت و سیاست / فارسی
owzā‘-e ejtemā‘ī va sīyāsī-ye īrān
معاون السلطنه، میرزا حسن خان، ق۱۴ قمری
mo‘āven-os-sāltane, mīrzā hasan xān (- 20c)
اهدا به: ناصرالدین شاه (۱۲۶۰–۱۳۱۳ق)
از میرزا حسن‌خان سرتیب نایب سفارت ایران در اسلامبول و قنسول ایران در قاهره و بصره در زمان ناصرالدین شاه درباره اوضاع ایران و برای این شاه ساخته است.
آغاز: بسمله. در نظر ارباب بصیرت و خبر و اصحاب فضیلت و هنر جای هیچ شبهه و تردید نیست که دولت ... ایران مدتهاست که ما بین دو حالت متضاد متباین گرفتار تلاش بزرگ و دچار بحران عظیم است.
انجام: و در حمیت و همت مشار بالبنان.
[فهرستواره منزوی ۴۶۳/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۵۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: احمد شیبانی، تا: ۱۳۴۹ق؛ از روی خط عطاخان پسر حاجی میرزا ابراهیم خان برای مؤلف در ۴ رمضان ۱۳۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای درون و گرداگرد تیماج مشکی، ۴۵گ (۱–۴۵)، ۱۷ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۱–۲۲۱۹]

● **اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران** / تاریخ ایران / فارسی
owzā‘-e ejtemā‘ī va sīyāsī-ye īrān
علی بخش میرزا قاجار، ۱۲۵۴ قمری
‘alī baxš mīrzā qājār (1838 -)
در این رساله از وضع بداخلاقی مردم زمان خود و رفتار نکوهیده آنان شکایت می‌کند به خصوص از انحراف اخلاقی مردمان ناله‌ها سر می‌دهد. او سرانجام این شکوه‌ها پیشنهادهایی می‌کند که به موجب آن می‌توان به این ناگواری‌ها غالب آمد.
آغاز: بسمله، الحمدلله الواحد الاحد الفرد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و الصلوة و السلام علی الرسول المسدد.
انجام: انشاء اله تعالی اگر در ایران متداول شد اسمش را ناصری بگذارند بهتر است در اسم هم تأثیر زیادی هست.
[فهرستواره منزوی ۴۶۳/۶]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۵۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی ابره گل و بوته قرمز و زر حاشیه: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۱۶ کامل سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲–۱۵۵]

● **اوضاع ایران** / حکومت و سیاست / فارسی
owzā‘-e īrān

اوضاع ایران که پس از مذاکرات با حسن علی خان گروسی ادیبانه تحریر شده در ۱۲۸۲.

تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۷/۸
بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۴]

← اوضاع رمل ≻ رمل

● **اوضاع سیاسی عثمانی** / تاریخ جهان / فارسی

owzā'-e sīyāsī-ye 'osmānī dar avāset-e qarn-e davāzdahom h.q.

رساله در باب اوضاع سیاسی عثمانی در اواسط قرن ۱۲ق. ابتدای این رساله با بحث در زندگی صفی میرزا (آنکه خود را به اواخر نادی شاهزاده صفوی خواند) و کیفیت ظهور او و کمکی که دولت عثمانی به او کرده و سر انجام شومی که دامنگیر او شده است آغاز می‌شود (البته از مراجع عثمانیان نه ایرانیان) و سپس به قیام ینگچریان و هرج و مرج دولت آل عثمان و خلع سلطان احمد خان و جلوس سلطان محمود خان می‌پردازد که بعضی از وقایع این روزگار با حوادث ایام نادر مماس است. در آخر رساله از ظهور صنعت چاپ در استانبول و مخالفت و موافقت مراجع دینی با آن سخن می‌گوید.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷/۵
آغاز: صورت ارقامی که وزرای دولت عثمانیه؛ **انجام:** و احادیث نیز داده حال جمیع کتب را چاپ می‌نمایند.
خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالستار گرگانی، تا: ۱۳۰۰ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۷۵ص (۵۷۷-۶۵۱)، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۲۷۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۶۱/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: میشن زرد، ۱۷-۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۷-۱۱۳]

← اوضاع قفقاز و روسیه ≻ مأموریت در روسیه

● **اوضاع قمر** / هیئت / فارسی

owzā'-e qamar

حسینی، علی اکبر بن میرزا آقا

hoseynī, 'alī akbar ebn-e mīrzā āqā

در سیزده «فصل» و ترجمه از زبان انگلیسی است، مؤلف پسر میرزا آقای شیرازی است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۲۵
آغاز: شکر و ثنای بی منتهی حضرت باری را؛ **انجام:** این نیست مگر به واسطه اثر قمر.
خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۲ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن سبز سیر لایی، ۳۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۰/۱سم [ف: ۲-۴۵]

● **اوضاع کرمان** / متفرقه / فارسی

owzā'-e kermān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۲۴
آغاز: کتابچه اوضاع کرمان. بسمله. منت خدای را که جهان خراب را باز روی به آبادی و غمکده ایام را سر عمارت و زمان شادی است
مؤلف در روزگار ناصرالدین شاه به دستور صدر اعظم، درباره کرمان و حومه آن تحقیق کرده اوضاع بلوکات آنجا را به ترتیب تهجی در نام آنها آورده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، کمندکشی شده به زر و مشکی و لاجورد، دارای سرلوح مذهب، مذیل به کتیبه مذهب، رکابه‌دار، یادداشتی به تاریخ ۱۰ جمادی الثانی ۱۳۰۱ با مهر بیضوی ناخوانا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای رویه پارچه ترمه، ۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۳۱-۱۳۵]

● **اوضاع اللفظیه = اوضاعیه** / اصول فقه / عربی

awzā'-ul lafẓīya = awḍā'īya

تألیف قرن ۱۴ق شامل سه «مسئله»: ۱. نظام عالم دلالت الفاظ بر معانی به وضع است ... ۳. مفردات.

ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۴۷/۴
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذه رساله فی بیان نبذة من مسائل الاوضاع؛ **انجام:** مما ذکرناه الا استعمال اللفظ فی المعنی ...
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی و نباتی رنگ، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابری عطف تیماج، ابعاد متن: ۷×۱۲، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۱۵]

← اوضاعیه ≻ اوضاع اللفظیه

● **اوضح البیان** / حدیث / عربی

awḍaḥ-ul bayān

شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ف۲/۲۲۶
آغاز: بسمله-الحمدلله الذی خلق الانسان علمه البیان؛ **انجام:** لاهل بیته صلوات علیه و علیهم اجمعین الی یو م الدین
رساله‌ای است در حدیث که مؤلف و نویسنده آن معلوم نیست؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۵/۵سم [ف: ۱-۲۰۰]

● **اوضح اللغات** / لغت / عربی، فارسی

awḍaḥ-ul luġāt

صابر شیرازی، مهدی بن محمد، -۱۲۸۰ ؟ قمری

sāber-e šīrāzī, mahdī ebn-e mohammad (- 1864)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۰؛ محل تألیف: شیراز

فرهنگی است به‌ترتیب حروف اول و آخر کلمات ساخته و فرهنگ عربی به فارسی است.

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد مخفی نماند که این نسخه مسمی به اوضح اللغات را ... مهدی بن محمد شیرازی المتخلص به صابر در زمان ... ناصرالدین پادشاه قاجار ... و اوان حکومت مؤید الدوله فی ۱۲۸۰ در شیراز ... و روزگار وزارت ... میرزا ابوالحسن خان ... تألیف نمود ...

[الذریعة ۵۷۳/۹؛ فرهنگ سخنوران ۳۲۱]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم تبریزی، تا: ۱۲۸۷ق، جا: شیراز؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ، ۲۹۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۱/۲سم [ف: ۱-۵۹]

● **اوضح المسالک الی الفیة ابن مالک = التوضیح = شرح ألفیه** / نحو / عربی

awḍaḥ-ul masālik ilā alfīyat-i ibn-i mālik = at-tawḍīḥ = š.-u afīye

ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸-۷۶۱ قمری

ebn-e hešām, ʻabd-ol-lāh ebn-e yūsof (1309-1360)

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

ابن مالک نحوی ارجوزه‌ای در نحو سروده به نام «الخلاصه» که چون حاوی هزار بیت بوده است به «ألفیه» مشهور گردیده است. بر این ارجوزه شروح و حواشی و توضیحاتی نگاشته شده از جمله ابن هشام نحوی انصاری، مؤلف کتاب «المغنی». ابن هشام مشکلات این ارجوزه را شرح و بسط داده و به همین مناسبت به «التوضیح» نیز نامیده می‌شود. بر کتاب «اوضح المسالک» شروح و تعلیقاتی نگاشته شده است از آن جمله شرح بسیار مفصل و مزجی خالد بن عبدالله ازهری نحوی است که در ۸۹۰ق از تألیف آن فراغت یافته و نام آن را «التصریح بمضمون التوضیح» گذارده است. همچنین از آن جمله است: تعلیقات جلال الدین عبدالرحمن سیوطی (-۹۱۱ق) به نام «التوشیح» و حواشی ابن جماعة (-۸۱۹ق) و بدرالدین محمود عینی (-۷۵۵ق) و شیخ عبدالقادر محی الدین مکی مالکی (-۸۸۰ق) به نام «رفع الستور و الارائب عن مخبئات اوضح المسالک» و چندین حاشیه و شرح دیگر.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام الاتمان الاکملان علی سیدنا ... الی ... قال الشیخ الاستاد الامام العالم العلامه جمال الدین ابو محمد عبدالله بن یوسف بن هشام الانصاری المصری ... الی ... فان کتاب الخلاصه الالفیه فی علم العربیه نظم الشیخ الامام العلامه ...

چاپ: قاهره، مطبعة المحمودیة، ۱۳۱۶ق؛ مطبعة النصر، ج۱-۳، ۱۹۴۵و۱۹۵۶و۱۹۶۷م؛ کلکتا، ۱۸۳۲و۱۸۳۷م؛ بیروت، دار احیاء العلوم، ۱۴۰۱و۱۴۰۵ق؛ تهران، چاپ سنگی، ۱۲۸۶ق.

[دنا ۳۱۶/۲ (۲۹ نسخه)؛ کشف الظنون ۱۵۴/۱؛ ریحانة الأدب ۲۷۳/۸؛ریحانة الادب ۲۰۰/۶]

شرح و حواشی:

۱- رفع الستور و الأرائک عن مخبئاک أوضح المسالک؛ انصاری، عبدالقادر بن ابی القاسم (۸۱۴-۸۸۰)

۲- التصریح بمضمون التوضیح = شرح اوضح المسالک؛ ازهری، خالد بن عبدالله (۸۳۸-۹۰۵)

۳- التوشیح علی جامع الصحیح للبخاری؛ سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر (۸۴۹-۹۱۱)

۴- حاشیة اوضح المسالک

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۶۲/۱

آغاز: و المراد باللفظ الصوت المشتمل علی بعض الحروف و المراد بالمفید ما دل علی معنی یحسن السکوت علیه؛ **انجام:** و أنت-أرانی الله-أمنع عاصم و أرأف مستکفی و أسمح واهب

از اوایل باب «الکلام و الکلم و القول و الکلمة» تا آغاز باب «الفاعل»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با علامات مقابله و قرائت با جملات: «بلغ قراءاة»، «بلغ»، نسخه‌بدل‌ها با عبارت «خ ل»، و تفسیر برخی الفاظ در حواشی، محشی؛ کاغذ: شرقی و فرنگی ضخیم، ۳۵گ (۱-۳۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۳۰-۴۵۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله الحمدلله العلی الاجلل الواسع الفضل الوهوب المجزل الکتاب.

خط: نسخ متوسط، کا: محمد ابراهیم بن محمد، تا: ۷۸۰ق؛کاغذ: کاهی آهار و مهره و ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵ص، ۲۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۳۰سم [ف: ۴-۳۲۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تقلب الثانیة واواً تقول فی طی وحی طووی و حیوی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: حیدرعلی الصوفی الکاتب؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۲گ،

۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۵۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ ذیقعده ۸۶۱ق؛ با قرائت محمد بن محمد الغرقور حنفی؛ تملک: محمد دفتری در ۱۰۶۳، فخرالدین احمد رودباری در ۱۲۵۵، عبدالکریم؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: رویه کاغذ قدیمی، ۱۷۱گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۱-۵۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** اوفی ضررة کقوله: الحمدلله العلی الاجلل ×× الواسع الفضل الوهوب المجزل

خط: نسخ کهن، کا: احمد بن محمد بن محمد بن محمد بن حسامی شافعی، تا: ۱۱ ذیحجه ۸۸۱ق؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۱۲۹گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۵۲/۸×۱۱/۵۳سم [ف: ۱۲-۱۵]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱

آغاز: بسمله، رب اعن و یسریا کریم قال الشیخ الامام العالم الادیب النحوی؛ **انجام:** الحمد لله العلی الاجل الواسع الفضل الوهوب. پایان نسخه: و نقلته و علیه من الحواشی من نسخه معتمد و بخط جدی عبدالرحمن المذکور تغمده الله و ولده و والدیه و المسلمین بالرحمه و ... وسکنهم فسیح الجنان بمنه و کرمه آمین آمین.

خط: نسخ کهن، کا: محمد بن محمد بن عبدالرحمن بن احمد بن علاء الدین بن یاسین قریشی، تا: ۸۸۱ق؛ در حاشیه صفحه ۲۴۶ آمده: «کاتب هذه النسخه و ما علیها من الحواشی هو الامام ... الشافعی صاحب شرح جامع المختصرات فی فقه امام الشافعی»؛ محشی؛ کاغذ: بخارائی، جلد: میشن تریاکی عطف تیماج مشکی، روی جلد ترنج طلائی با حاشیه خط طلائی، ۱۲۴گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۹-۹۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله العلی الأجل ... الواسع الفضل الوهوب المجزل تم الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نسخ، کا: یحیی بن ابن داود، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۸۸۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل، مؤلف با یک واسطه نسخه را مقابله و تصحیح کرده با این عبارت [برگ ۲۲پ]: «بلغ مقابلة بحسب الطاقة علی الأصل المنقول منه و الأصل عورض بأصل المصنف فصح ... الله تعالی»، محشی با نشانی: «اشمونی، عبدالقادر الملکی» و دیگران؛ تملک: «احمد بن افندی جعفر رومی حنفی واعظ مسجد الحرام»، «محمد الموسوی» در ۹ جمادی الثانی سال ۱۳۲۹ق، «الحاج محمد مهدی اصفهانی ابن محمد کاظم بن میرزا محمد بن محمد علی بن سمیع بن اسلام الخوانساری» در ایام اقامتش در زنجان در سال ۱۲۹۷ق که از ملا محمد بن حاجی ملا محمود زنجانی خریده، «خادم بیت الله محمود بن محمد الحسینی» در سال ۹۷۵ق، «احمد بن شیخ داود المالکی» در سال ۹۴۹ق؛ وقف‌نامه نسخه در زنجان (از عایدات قریه باغلوجه) که در ماه صفر سال ۱۳۵۹ از سوی «حسین موسوی میرزایی» و «ابوطالب موسوی میرزایی» امضا گردیده؛ کاغذ: شرقی دو رنگ، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، ۱۰۰گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۳۱-۵۵۹]

۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۰

خط: نسخ، کا: جلال الدین حسین بن حاج محمد سبزواری، تا: شنبه ۱ جمادی الثانی ۱۰۴۱ق؛ محشی با نشانه «رضی، شواهد»، در پایان مقابله نسخه از کاتب در روز یک‌شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۰۴۱؛ تملک: علی اکبر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۲) [ف: ۷۵۱]

۹. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۷۷/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** او فی ضرورة کقولک الحمدلله العلی الاجلل الواسع الفضل الوهوب المجزل تم

خط: نسخ، کا: حسن بن یحیی لحسایبی، تا: سلخ جمادی ۱۰۴۲ق، جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، با ترنج، ۱۵۴گ (۱-۱۵۴)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اوراق عتیق: ۱-۱۰۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله، الحمدلله العلی الاجلل ×× الواسع الفضل الوهوب المجزل / تم الکتاب و ربنا المحمود ×× وله المکارم و العلی و الجود / و علی النبی الهاشمی تحیة ×× ما اخضر ریحان و اورق عود

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۳ق؛ نسخه کامل و مذیل است به شرح مفصل زمخشری، محشی؛ واقف: میرزا محمد علی رضوی، بهمن ۱۳۴۸؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی، ۱۳۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۲-۱۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۱ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله الحمدلله العلی الاجلل الواسع الفضل الوهوب المجزل.

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عبدالوهاب احسائی، تا: چهارشنبه ۱۲ شعبان ۱۰۸۷ق؛ یادداشت: «من السید ابی القاسم الرشتی وفقه الله لدی الاثیم عبدالرحیم الشوشتری امانة»، صدر صفحه آغاز مشتمل بر تعلیقه‌ای است در باب معنی «غره»، در حواشی ص ۴ و ۵ تعلیقاتی است به نقل از شرح بهاء الدین حسینی مختاری بر صمدیه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج، ۱۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۴/۲-۹۵]

۱۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۳۸۴

خط: نسخ، کا: عبدالهادی مراغی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی؛ تملک: «حسن بن محمد عمری عاملی» با مهر «بالله حسن ظنی» (مربع)؛ جلد: تیماج زرد، مجدول، بدون مقوا، ۱۲۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** او فی ضررة کقوله: الحمدلله العلی الاجلل ××

الواسع الفضل الوهوب المجزل
خط: نسخ، کا: سید احمد طباطبائی نائینی ابن شهاب الدین علی، تا: صفر ۱۱۰۸ق؛ محشی؛ واقف: تاج ماه بیگم، ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۹۸گ، ۲۲ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۲-۱۸]

۱۴. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، کا: رجب بن محمد رجب جهرمی، تا: ۲۲ ذیحجه ۱۱۱۵ق؛ مصحح، متن الفیه بالای صفحات نوشته شده؛ اندازه: ۱۴×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۱-۴۳]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله الحمدلله العلی الا جلل ×× الواصع الفضل الوهوب المجرک.
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عونعلی، تا: ۱۵ رجب ۱۱۹۲ق؛ جلد: تیماج عنابی لایه‌ای، ۲۴ سطر (۷×۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۲۷]

۱۶. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۱۸۵/۱

انجام: اذا شبع بکسر العین ... لولا فلیس لازماً و الیها الاشارة بقوله او عرفها الخامسة المذکورة ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی مجدول روغنی، ۱۰۱گ (۱پ-۱۰۱پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۱۵۲]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۸۳/۱-۱۶/۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقوله الحمدلله العلی الاجلل الواسع الفضل الوهوب المجزل تم توضیح الالفیة ... و آله و اصحابه خیر ملة و نسل الله تعالی الرضی و المنة و الدخول بکرمه و منه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۳۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۵۸]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵/۲-۲۱/۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** غیر بکر بن وایل نحو حللت و قل ان ظللت و شددنا اسرهم و قدیفک الادغام فی غیر ذلک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۵۵۸]

۱۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۳۹الف

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ذیقعده ۱۲۴۴ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۵۰

آغاز:.برابر؛**انجام:** الواسع الفضل ... المجزل ... تم التوضیح
خط: نسخ، کا: حسن بن محمد مؤمن بروجردی، تا: ۱۲۴۵ق؛ ۷۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۶]

۲۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۹۶

آغاز: اننی ذکرت ما اهمله من الشروط فی بعض المسائل المطلقة و من فوائد ذلک تقیید ما اطلقه ...
خط: نسخ، کا: مهدی حسینی، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۴۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با عناوین «لمحرره محمد التونی الخراسانی» و «لمحرره محمد صادق التونی»، در برگ پایانی یادداشتی از وی در تصحیح کتاب و تنظیم حواشی و وصیتی از وی به طالبان علم و اشعاری به عربی از او؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای، اندرون مشکی، ۳۳۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۲-۵۰۹]

۲۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله العلی الاجلل ×× الواسع الفضل الوهوب المجزل.
خط: نسخ، کا: محمد بن ناصر بن حزیم، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۲۵۲ق؛ تملک: عبدالوهاب شریفی با مهر او «العبد عبدالوهاب الشریفی» (چهارگوشه)؛ مهر: «عبده محمد حسن الموسوی» (بیضی)، «محمد جعفر» (بادامی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۱۹۷۹]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴۴

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام؛ **انجام:** لوجوب المجزل قدوقع ... سنه ۱۲۵۳ سیبغی خطوطی و کنت ترابا
خط: نسخ، کا: اسدالله بن ابوطالب طباطبائی، تا: ۱۲۵۳ق [رایانه]

۲۴. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۱۹

خط: نسخ، کا: اسدالله بن میرزا ابی طالب طباطبائی، تا: جمعه ۶ صفر ۱۲۵۳ق، مهر: مدرسة باقریة؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹ سطر (۱۲/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [تراثنا: س۶ش۱-۷۴]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۱۳

آغاز: واحده کلمة و هی ثلثة انواع الاسم و الفعل و الحرف؛ **انجام:** الفضل الوجوب المجزل اولا و آخرا انک علی کل شی قدیر
خط: نسخ خوب، کا: احمد بن محمد حسن خونساری، تا: چهارشنبه ۹ ربیع الثانی ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوا، ۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۹]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۸۹

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد رضا، تا: ۱۲۶۸ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج، ۸۳ص، ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۳۰۸]

۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۰۲

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: نصیر بن فرج، تا: با تاریخ ۱۲۸۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۹۸ص، ۱۸ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۳۰۸]

۲۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به امضاء «محمد سلیم و لمحرره و علی نقی و ع»؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۱۱/۱

آغاز: برابر **انجام:** کقوله: الحمدلله العلی الاجل ×× الواسع الفضل الوهوب المجزل
خط:مغربی،کا:محمد ابوعبدالله تلمسانی،بی‌تا؛جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج مجدول، ۱۶۵گ (۱پ-۱۶۵ر)، ۱۹ سطر [ف: ۲۵-۳۹۲]

● **الاوضحة = شرح التصریف العزی** / صرف / عربی
al-awḍaḥa = š.-ut taṣrīf-il ʻuzzā

زرکتی، مولان بن موسی
zarkatī, mūlān ebn-e mūsā

وابسته به: العزی فی التصریف = تصریف = التصریف العزی؛ زنجانی، عبدالوهاب بن ابراهیم (-۶۶۰)
شارح چون شرح‌های دیگر کتاب «تصریف العزی» را وافی نمی‌دانسته این شرح را ساخته است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۷۴۸
آغاز: الحمد الله الذی صرف قلوبنا نحو المعانی و البیان و الصلاة علی من ایده بفصاحة الکلام؛ **انجام:** لمناسبة حرکة العین لانها لو کسرت للزم الثقل للنقل.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۳۰]

← اوفاق > علوم غریبه

● **الاوفاق** / علوم غریبه / عربی
al-awfāq

بونی، احمد بن علی، - ۶۲۲قمری
būnī, ahmad ebn-e ʻalī

مؤلف در رساله حاضر خواص مربعات وفقی ۳×۳ و ۴×۴ را به نقل از ابوحامد غزالی و دیگران ذکر نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳۶/۳
آغاز: قال الشیخ العالم العارف ابوالعباس البونی لما کانت الاوفاق و الحروف و الاعداد امرا مشاهداً لایسع احد انکاره فکیف بخواص کلام الله تعالی و الوفق المنسوب الی حجة الاسلام ابی محمد الغزالی؛ **انجام:** و منها لوجع الضرس اذا کتبت علی ورقة ... وضع علی قطعة خشب و تأخذ.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا مشکی، ۱۶گ (۷پ-۳۳پ) [ف: ۳۶-۶۷]

● **اوفاق** / علوم غریبه / فارسی
awfāq

جلال الدین بن سلطان محمد
jalāl-od-dīn ebn-e soltān mohammad

رساله متوسطی است در علم اعداد و اوفاق و خواص لوح‌ها و کیفیت پرکردن خانه‌های الواح در چند «فصل».

قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۸۲
آغاز: بعد از حمد و سپاس و صلاة بر ضمیر منیر ارباب اللباب فتح الله علی قلوبهم در کتب و رسائلی که در این فن باشد تا ابد مشک اذفر کنایه با عنبر اشهب اشاره برشته‌اند؛ **انجام:** و یک قسم برگیرد و در خانه اول بنهد و در اسب و ارنهد و یکی بر آن افزاید و اسب وار
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲۷۱]

● **الاوفاق** / ریاضیات / عربی
al-awfāq

رساله مفصلی است در قواعد و روش نوشتن وفق و پرکردن جداول وفقی و خواص آنها، دارای سه «مقدمه» هر مقدمه در چند «فصل» و چند «مقاله» هر مقاله در چند «باب» و هر بابی در چند «فصل». گویا این کتاب شرح بر یک کتاب دیگری در این موضوع است. و شارح بعد از برخی فصول مطالبی را با عنوان «قال الحکیم» نقل می‌کند و در اغلب موارد، مطالب خود را با عنوان «قال الفقیر» می‌آورد. گویا این کتاب همان کتاب «غایة المراد فی وفق الاعداد» تألیف صوفی کمال تستری است که در الذریعه [۱۷/۱۶] معرفی شده است. عنوان بخش‌های موجود در این نسخه چنین است: المقدمة الثالثة فی بیان الاشکال الوفقیة و غیر ذلک، در چهار «فصل»: اول فی بیان الاشکال، الثانی فی بیان اعداد الوفق، الثالث فی بیان استخراج وفق اعداد اشکل قبل وضع الاعداد فیه، الرابع فی بیان وضع الاعداد فی الاشکال؛ مقاله ۱. بیان فی بیان وضع الاعداد فی شکل المربع و هی مشتملة علی «بابین»: الاول فی بیان وضع الاعداد فی الاشکال الفرد و فردا الفرد و فرد فردا لفرد در چهار فصل، الثانی فی بیان وضع اعداد الوفق المجرد فی شکل الزوج و زوج الفرد و زوج الزوج، در چهار فصل؛ مقاله ۲. بیان وضع الاعداد فی المدورات در دو «باب»: الاول فی بیان وضع الاعداد فی اشکال الافراد من شکل الثلثة الی شکل الاحد عشر علی التوالی در دو فصل، الثانی فی بیان الوفق المجرد و التام فی اشکال الازواج در دو فصل؛ مقاله ۳. بیان وضع الاعداد فی اشکال المرصعة و المثلثة و الخمیسه، در دو «باب»: الاول فی بیان وضع الوفق امکامل فی اشکال الازواج من المرصعات، الثانی فی بیان وضع الاعداد فی اشکال المثلثات، الثالث فی بیان وضع الاعداد فی الاشکال الخمسة؛ مقاله ۴. بیان وضع الاسماء والآیات فی الاشکال المربعات و المدورات، در سه «باب»: الاول فی بیان وضع الاسماء و الآیات فی الاشکال المربعات، الثانی: فی بیان وضع الآیات و الاسما فی الالواح المربعات و المدورات و خواصها، الثالث: فی بیان نسبة تعلیل

الاعداد الی الکواکب و خواص اعداد الوفق بغیر الجدول.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۱۹۷-۵۶/۴۷

آغاز: و فی جوانب الشکل انصاف و فی زوایاه اربع معطلة محمرة او مسورة و المثلث هو سطح مثلث کبیر

از ما قبل «الفصل الثانی فی بیان اعداد الوفق و وفق الاعداد و انواعه» از مقدمه ثانیه تانیمه مقاله رابعه را شامل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ با جداول وفقی در اغلب صفحات به شنگرف؛ ۱۱۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱-۵۵۹]

● **الاوفاق** / علوم غریبه / عربی

al-awfāq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۳/۸

آغاز: هذه الرسالة املیت بطریق العجالة فی تصریف الوفق الثلاثی منقولة عن الامام؛ **انجام:** و پهلوی آتش دفن نماید باید که قمر در برج آتش باشد و مجرب است.

رساله مختصری در قاعده پرکردن مربعات وفقی ۳×۳. رساله دیگری از بونی در خواص مربعات ۳×۳ به نقل از ابوحامد غزالی، شماره ۱۲۵۳۶/۳ مجلس، گویا با نسخه حاضر یکی است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در لابه‌لای سطور به فارسی ترجمه شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۲۲۱پ-۲۴۳پ) [ف: ۳۶-۲۲۰]

● **اوفاق** / علوم غریبه / فارسی

awfāq

غیر همانند:

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۹۱

علم اوفاق عبارت است از یک سری مربعاتی که از ۲×۲ شروع و تا بی نهایت ادامه می‌یابد برای پر کردن خانه‌های این مربعات علمای ریاضی قواعد و ضوابط خاصی ابداع نمودند. در نسخه حاضر ضوابط پر کردن مربعات ۸×۸ ذکر شده است و دور اعداد در مربعات، که از کدام خانه باید شروع و به کدامیک ختم یابد با اعداد مشخص شده، بدین ترتیب که طبق قاعده از خانه شماره ۱ شروع؛ بعد از آن خانه شماره ۲ و ... تا خانه شماره ۶۴ که آخرین خانه می‌باشد در اصطلاح علمای اوفاق دور دادن اعداد و از خانه‌ای به خانه دیگر رفتن را جهانیدن اسب گویند که در نسخه حاضر نیز این اصطلاح به کار رفته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای جداول، در نسخه حاضر قریب ۱۳۰ ضابطه یا نقش به صورت جدول برای دور اعداد در مربعات ۸×۸ ذکر شده و از آغاز یازده نقش افتاده دارد؛ جلد: گالینگور، ۴۲۰ص، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۲-۳۳۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۶۶/۵

وفق ۴×۴ و خواص آن؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم خوانساری، تا: رمضان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۷گ (۴۰پ-۴۶پ)، ۱۴ سطر [ف: ۳۶-۱۰۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵۹/۶

آغاز: در خواص حروف مزوجات از لوح مثلث که محتویست بر اعمال لطیفه؛ **انجام:** و در اثنای این عمل و تلاوت قرآن که وقتی که باتمام رسد اثر کلی مرتفع گردد باذن الله تعالی.

در این رساله کوتاه خواص لوح ۳×۳ در دوازده فصل بیان شده و برای هر خاصیت، صورتی از این لوح رسم شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۴ص (۲۷۵-۲۸۸)، ۲۳ سطر [ف: ۳۶-۹۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۳/۴

آغاز: فایده بدانکه در اعداد و تذکره اعداد الوفق آورده است که ... چون مربعی؛ **انجام:** آن شخص پراکنده بشود بقدرة الله اما در میان دو حلال اگر کنی بعکس می‌شود تمت.

رساله مختصری است در چند فصل درباره خواص مربعات وفقی و قاعده پر کردن آنها؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲گ (۱۴۹پ-۱۸۰پ) [ف: ۳۶-۲۱۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۳/۷

آغاز: بدان اسعدک الله فی دارین که این رساله ایست در علم اعداد الوفق.؛ **انجام:** و با هر که سخن گوید دوست او گردد اما نوزده در نوزده.

رساله کوتاهی است در دو «مقاله» و یک «خاتمه»، درباره قاعده پرکردن مربعات وفقی و خواص آنها؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۱۹ر-۲۲۱پ) [ف: ۳۶-۲۱۹]

● **اوفاق (منظوم)** / علوم غریبه،شعر / عربی

awfāq (manzūm)

منظومه‌ای است کوتاه در احکام و خواص مفردات اوفاق.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳۶/۲

آغاز: ابیات: فغموسه بدم الخفاش و الضفد ×× و القفل یفتح بالرطب الذی ذکروا / فهذه اسطر ثابت فضائلها ×× علی التمام و فیها الواو الرشد؛ **انجام:** ابیات: بالله یا من حولها لا یملکها ×× بعض العداة و لا یؤدی به أحد / وقعتها عدد الابیات سعیتها ×× بعد الثلثین فیها صح ذا العدد

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ پس از ذکر منظومه ابیات آن با عناوین «قوله-قوله» شرح شده؛ ۴گ (۴ر-۷ر) [ف: ۳۶-۶۶]

← اوفر الشروح ≻ شرح الفصول بقراط

● **اوفوا بالعقود (رساله درباره)** / فقه / عربی

awfū bi-l-‘uqūd (r. darbāre-ye)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۰۳/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱برگ، قطع: خشتی [ف: ۲۹۷]

● **الاوفی** / حدیث / عربی

al-awfā

شاهوردی، فضلعلی بیک بن شاهوردی، ق۱۲ قمری
šāhverdī, fazl-‘alī beyk ebn-e šāhverdī (- 18c)

صد و بیست کتاب از مصادر روایتی شیعه نزد مؤلف گرد آمده بود، خواست روایت‌ها را در یک کتاب بیاورد، چون تألیف کتاب «بحار الانوار» علامه مجلسی و «الوافی» فیض کاشانی را شنید از این کار منصرف شد؛ ولی چون آن دو کتاب را دید وافی به مراد نبودند و لذا دو مرتبه به کار مشغول شد و تألیف این کتاب را به انجام رسانید. این کتاب به حسب تقسیم مؤلف به بیست و چهارم جلد منقسم و دارای یک «مقدمه» و چهارده «کتاب» می‌باشد: مقدمه در ذکر مصادر و اسانید و حالات بعضی از رواة و دانشمندان و بحثی در أوامر و نواهی؛ کتاب التوحید و العقل و العلم، کتاب النبوة و الامامة، کتاب الخطب و الکلم، کتاب الایمان و الکفر و الاخلاق؛ کتاب السماء و العالم، کتاب الطهارة و الزی و التجمل، کتاب الصلاة، کتاب الصوم و الزکاة و الخمس، کتاب الحج و العمرة و المزار، کتاب فضل القرآن و الدعاء، کتاب المعایش و المکاسب و الخراج والقضاء و الجهاد و الحدود و الدیات، کتاب المطاعم و المشارب، کتاب احکام النساء، کتاب الجنائز و المواریث. در هر فصلی اول آیات مناسب را به‌ترتیب سوره‌ها می‌آورد پس از آن آنچه از روایت‌ها در آن موضوع روایت شده است و اسانید روایاتی که از کتاب کافی و من لایحضر و استبصار و تهذیب نقل می‌کند حذف شده و اسانید روایت‌های منقول از کتاب‌های دیگر را ذکر می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۳

آغاز: رواه واحد منهم لم ینکر علیه ثم ان المحمدین الثلاثة رضوان الله علیهم رووا أخبار تلک الکتب؛ **انجام:** فی الفقیه سئل الصادق علیه السلام عن قول الله عزوجل أو لم یروا أنا نأتی الارض ننقصها من اطرافها فقال فقد العلماء.

جزء اول و دوم است و دارای کتاب التوحید و العقل و العلم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، شاید بعضی از تصحیح‌ها به‌خط خود مؤلف باشد، علامت «بلغت المقابلة» دارد؛ جلد:تیماج سبز، ۳۹۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۲۵۸]

● **اوفی الوافیة فی شرح الکافیة = اعراب الکافیة** / نحو / عربی

awfa-l wāfīya fī š.-il kāfīya = i‘rāb-ul kāfīya

طوسی، حاج بابا بن ابراهیم، -۸۷۰ قمری
tūsī, hāj bābā ben ebrāhīm (- 1466)

وابسته به: الکافیة فی النحو = المقدمة الکافیة فی النحو = کافیة ذوی الادب فی علم کلام العرب؛ ابن حاجب، عثمان بن عمر (۵۷۰-۶۴۶)

رساله‌ای است در بیان ترکیب نحوی جملات کتاب «الکافیة» ابن حاجب در نحو، کتاب «کافیه» ابن حاجب را به طور مختصر ترکیب نموده و اعرابش را بیان کرده و هیچ گونه شرح و بسط جز اعراب نداده است. هر چند در نسخه به‌نام شارح تصریح نشده، یقین است به موجب قرائن که مؤلف آن حاج بابا بن ابراهیم بن عبدالکریم بن عثمان طوسیوی صاحب اعراب المصباح و شرح قواعد الاعراب و شرح عوامل است.

آغاز: بسملة، الکلمة مبتدأ و اللام فیها لتعریف الجنس أی لتعیین الماهیة لأن الحد لبیان الماهیة لا لتعریف جمیع الأفراد من حیث الأفراد و لا لتعریف فرد من أفراد الماهیة المرادة

انجام: ما لم یسم فاعله للمفتوح و تقلب ألفاً، جملة فعلیة خبر و النون التی ... مع التنوین کقولک أعد المائة تنیین عبارة تلک الوهاب، أقاله ... إلی التواب؛ تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب.

[دنا ۳۱۸/۲؛ معجم المصنفین ۱۹۹/۳؛ معجم المؤلفین ۵۰/۱؛ کشف الظنون ۱۳۷۳/۲و۱۷۰۹؛ الذریعة ۲۳۶/۲؛ طبقات اعلام الشیعة (قرن ۱۱) ۶۳؛ عثمانلی مؤلفلری ۲۷۳/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶۳/۱

آغاز: برابر **انجام:** فحذف و اقیم المضاف الیه مقامه و اعرب باعرابه ثم حذف المضاف الیه منه و عوض ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده با نشان (بلغ)؛ تملکی همراه مهر «من احب الحسین فقد احب الله» (مربع)؛ کاغذ: شرقی، ۱۱۰گ (۱-۱۱۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۴×۱۲سم [ف: ۳۲-۴۳۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۰۸/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لتأخرها مع التنوین کقولک اتمنی اتمنا. تم هذه فی یوم الخمیس و خمسة عشر من شهر الرمضان المبارک علی یدی. یونس بن غمگسار بن زین الدین التراز و جی الخلخالی سنه ۹۷۰.

خط: نستعلیق، کا: یونس خلخالی ترازوجی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ رمضان ۹۷۰ق؛ ۲۸گ (۷۰پ-۹۷ر) [ف: ۶-۲۱۶۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۳

خط: نسخ، کا: احمد بن حاجی الله قلی سنقری، تا: جمعه ۱۹ ذیقعده ۹۷۶ق؛ تملک: محمد علی بن محمد حسین بن ... مؤمن موسوی.. و مهر «محمد علی بن حسین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۷۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۶-۲۳۸]

۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۰۳۵۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: کمال الدین بن فخرالدین، تا: یک‌شنبه ۲۸ شعبان ۹۷۷ق؛ مهر: «عبده الراجی هاشم الحسینی»؛ جلد: تیماج ضربی دار قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۱۲/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۴۲۶]

۵. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۷۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن علاءالدین، تا: جمادی الاول ۹۷۹ق، جا: ماردین، مدرسه قاسمیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با سر جدول دار، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴۸]

۶. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۷۹

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: لطف الله ابن نعمة الله موسوی، تا: ذیحجه ۹۸۹ق؛ جلد: تیماج تریاکی، ۶۵گ، ۲۰ سطر (۱۴×۱۷)، اندازه: ۲۱×۱۳۵/۵سم [ف: ۱-۴۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۶۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** کقولك فی اتمت. تم بحق لا اله الا الله. تمت هذا الکتاب من یدی الضعیف النحیف الراجی الی رحمة الله الکریم.

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: محمد عارف مورخ ۱۱۹۹؛ کاغذ: سپاهانی، ۱۲۶گ (۲۰۴-۳۲۹)،۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۲-۷۷]

۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۱۹

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۷شعبان ۱۰۲۰ق،جا:شیراز؛اندازه:۱۳×۱۹سم[نسخه پژوهی:۲-۱۲۹]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۰۲/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۰۳۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۲گ (۷۴ر-۱۱۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۵-۱۹۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** لانون ساکنة تلحق الآخر لتأکید الفعل تمت.

خط: نستعلیق، کا: ملاحیدر، تا: پنج‌شنبه ۱۳ رمضان ۱۰۴۲ق؛ افتادگی: انجام، کاتب بقدر یك ورق کوچك را به توهم آن‌که کتاب خاتمه یافته ننوشته؛ مذیل است به تعلیقه‌ای از صدرالدین محمد بن ابی الصفا حسن در هفت صفحه در توضیح و تفسیر مباحث اجتماع شرط و قسم از کتاب فوائد الضیائیه جامی، آغاز تعلیقه: «شرط الاقسام و الحمدلله الذی حمده رکن ... و علی آله و صحبه العظام و التابعین بهم (کذا)، باحسان ... فاقول لما کان فی صورة اجتماع القسم مع شرط فی الکلام یتحقق اقسام»، انجام تعلیقه: «ودع عنك ما قیل او یقال و التوفیق من الکبیر المتعال تم»؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی یك‌لا، ۹۱گ (۳+۸۸)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۲-۲۰]

۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۲۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد قاسم شهریار، تا: ۱۰۵۵ق؛ جلد: تیماج آلبالویی، ۱۴ سطر، قطع: ربعی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۲۳۷]

۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۲۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف با توجه به آغاز و انجام معلوم گردید؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد قاسم شهریار، تا: ۱۰۵۵ق؛ واقف: آقای غیاثی، بهمن ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یك‌لا عنابی، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵-۴۰۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۲۲

آغاز و انجام:برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: موسی (به حروف مقطع: م و س ی)، تا: دوشنبه ۲۶ ذیحجه ۱۰۶۷ق؛ واقف: سید محمد باقر مولوی عربشاهی سبزواری؛ کاغذ: حنائی پنبه‌ای، ۱۰۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۰]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی ابن حاجی قربان علی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۰۷۶ق؛ واقف: مرتضی قلی خان، ۱۳۴۰؛ کاغذ: حنایی روشن، جلد: تیماج عنابی ساده، ۹۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۲-۱۹]

۱۵. تنکابن؛ عمومی تنکابن (کتابخانه)؛ شماره نسخه: ۴

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز و انجام به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: محمد صالح بن شاه‌نظر ناصر مازندرانی، تا: ۱۰۸۲ق؛ مهر: «عبدالله بن محمد تقی حسینی علوی فاطمی» (بیضی)، «لا اله الا الله الملك الحق المبین» (بیضی)، «عبده محمد تقی العلوی الفاطمی» (مستطیل)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۲۰ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۱۴۳]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: معصوم بن محمد طاهر شریف، تا: چهارشنبه ۱۸ رجب ۱۰۹۰ق؛جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۵۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱-۱۳۶]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۶۶

آغاز: ماهیة و هی واحدة و ان کان الاسم العموم و ذلك عارض و لا ینافیه تاء الوحده و لفظ خبرها و هو مصدر یستوی فیه المذکر و المؤنث وضع ماض مجهول و المستکن فیه مفعول مالم یسم فاعله راجع الی اللفظ

آقای فاضل ذیل شماره ۷۹ الهیات مشهد متذکر می‌شوند که این

نسخه با نسخه ش ۱۰۲۸ گوهرشاد و شماره ۳۱۶۶ سپهسالار یکی است و از آنجا که مؤلف آن دو نسخه با توجه به آغاز معلوم گشت پس این نسخه نیز مؤلفش حاج بابا طوسی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج، ۱۰۱ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۳۰۹]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۱ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، کا: علی بن شیخ نورالدین، تا: قرن ۱۲، جا: کمیش؛ مصحح، محشی با نشان «حاج بابا»، بر پشت جلد برگی از نسخه‌ای دستنویس چسبانده‌اند که تألیف زمان سلطان سلیم خان بن بایزید خان عثمانی بوده و یکی از عناوین آن چنین است: «الروضة الأولی فی الدین و ما یتعلق به من العبادات» است؛ مهر: «... اوغللرندن مصطفی ناظم کتبخانه سی ... ۱۲۳۹ ... حوضه» (گرد)؛ کاغذ: فرنگی نخودی ضخیم آهار مهره، جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم با ترنج زمینه مشکی همراه نگاره‌های اسلیمی عطف و مغزی تیماج قهوه‌ای،۷۶گ(۱پ-۷۶پ)،۱۷سطر (۱۰×۱۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲/۴۰-۲۲۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** جاز ای کون الخبر جامدا لتعذرة تقدیر الفعل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: کاغذی با مقوا، عطف: پارچه قرمز، ۹۹گ، ۱۷ سطر(۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۸-۴۷۴]

۲۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وکان الجواب للقسم عطف علی جملة جزئیة و لفظاً تمیز مثل و الله ان اتیتنی و ان لم تاتینی لاکرمتک و ان توسط بتقدیم الشرط و غیره جاز ان یعتبر و ان ...

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه انتخاب شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ ۵۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۵۲]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۷۰/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اکبر سیاه کلا، تا: ۱۰ رمضان ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ترباکی ضربی، ۷۴گ (۱پ-۷۴ر)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۵-۴۲۲۳]

۲۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۱۷۵۰

آغاز و انجام: برابر

فهرست نگار محترم کتاب را به خالد بن عبدالله ازهری نسبت داده است که به استناد اذعان آقای عرفانیان در فهرست آستان قدس تغییر کرد؛ خط: نسخ، کا: شرف الدین علی بن میر نظام الدین احمد، تا: سه‌شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۱۲۹ق؛ مهر: «ماشاالله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ تملک: محمد جعفر مورخ ۱۱۶۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۱۶ سطر ۱۹-۱۶ (۷×۱۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲-۶۱۷]

۲۳. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** موجب البناء فیهما مع التنوین کقولک اتموم تماماً

خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالعلی بن محمد تقی، بی‌تا؛ ۱۲۴۷؛ تملک: کاتب با مهر «المتوکل علی الله الوفی عبده عبدالعلی» (بیضی)، محمد بن جواد الحسینی (میبدی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۳۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۶۳]

۲۴. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۸۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المقصود خبرها بتأویل المفرد ای بقصد هم بالنداء جار و مجرور متعلق ... اجاز المازنی و الزجاج نصبه قیاساً علی صفة المنادی المبهم و الاخفش جعل ما بمعنی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۲۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف مخ: ۱-۵۳]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۵۲

آغاز: بسمله، و به نستعین رب اعن الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** النفی و لزمت زیارتها فی ثبت القسم و کثرت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۷۶گ، ۱۷ سطر [رایانه]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲ /۷۸۳۷-۵۳/۴۷

آغاز: برابر

از اول تا استعمال افعال التعجب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۴۵۱]

● **الاوقات التی تناسب استعمال الحوائج** / کشاورزی- عربی

al-awqāt-ul latī tanāsab-a isti‘māl-al ḥawā’ij

درباره کشاورزی از روی ماه‌های رومی از روی کتاب‌ها و گفته‌های بیابانیان.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۶/۲۱

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد فانی استخرت الله بعدان حمدته و صلیت علی سیدنا محمد صلی الله ... و الفت هذا الکتاب و جمعته من کتب کثیرة و مضان (مظان) شتی ... مع حاجتهم الیه و عملهم علیه فی اوقات زراعتهم لاصناف غلاتهم؛ **انجام:** و یوم السابع و العشرین من عید الیهود و سیمونه الکتور

خط: نسخ، کا: علاء الدین بن محمود طریحی، تا: ۱۸ شوال ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۷۷ص (۲۲پ-۹۸ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۵۶]

← اوقات الصلاة < اوقات نماز

● **اوقات الصلاة** / فقه / عربی

awqāt-uṣ ṣalāt

بایزید ثانی بسطامی، علی بن عنایت الله، ق۱۱ قمری

bāyazīd-e sānī-ye bastāmī, ʻalī ebn-e ʻenāyat-ol-lāh (-17c)

دارای پنج «فصل» است درباره پنج هنگام نماز.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۴/۱۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الصراط المستقیم و اخرجنا عن غمرات الجهل بکرمه العمیم ... یقول ... ابو محمد بایزید بن عنایة الله البسطامی انی لما رأیت کثرة اختلاف اصحابنا فی اوقات الصلوات الخمس المفروضات.. احببت ان اجرد رسالة فی هذا الباب ... و جعلتها تحفة بخدمة من امرنی الله باحسانه ... و رتبت هذه علی خمسة فصول؛ **انجام:** و لیقطع الکلام ههنا ... و وفقنا الله و ایاکم لمرضاته بالنبی و آله و اولاده المکرمین صلوات الله علیهم اجمعین.

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن شیخ ابوتراب داود، تا: ۳ ذیقعده ۱۰۹۴ق؛ با حاشیه «منه رحمه الله»، ۲۸گ (۱۲۲ر-۱۴۹پ) [ف: ۵-۱۷۸۴]

● **اوقات الصلاة** / فقه / عربی

awqāt-uṣ ṣalāt

اصفهانی، ابوالفضل بن عبدالحسین

esfahānī, abolfazl ebn-e ʻabd-ol-hoseyn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۷۲

آغاز: الحمدلله و الصلوة علی رسوله محمد و اله الطاهرین؛ **انجام:** غفرالله له و لوالدیه و للمومنین بمحمد و اله الطاهرین

خط: نسخ، کا = مؤلف، تا: ۱۳۹۲ق [الفبائی: ۶۲۳]

● **اوقات لازمه** / تجوید / فارسی

owqāt-e lāzeme

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸ قمری

eʻtezād-os-saltane, ʻalī-qolī ebn-e fath-ʻalī (1819-1881)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۳ق

رسالة فی الاوقاف اللازمه در وقف‌های قرآن مجید، از ابتدای قرآن تا تکاثر که به سال ۱۲۹۳ق نگاشته است.

[تاریخ بامداد ۴۴۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۴/۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱/۱

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره قورخانه‌ای، جلد: میشن یشمی، ۱۱گ (۸پ-۱۸پ)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۲۷۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۳/۱ط

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسینی برغانی، تا: ۱۲۹۶ق، جلد: تیماج سبز مجدول، ۲۶ص (۱-۲۶)، اندازه: ۳۰×۴۵سم [ف: ۵۸-۲۴/۳]

← اوقات نماز ⟵ معرفت اوقات نماز و قبله

● **اوقات نماز = اوقات الصلاة** / فقه / فارسی

owqāt-e namāz = owqāt-os salāt

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

تاریخ تألیف: ۱۴ ذیحجه ۱۰۹۷ق

در این رساله راجع به اوقات نمازهای پنج‌گانه و نوافل آنها از نظر فقهی و نجومی بحث می‌کند. در آن از خود مؤلف در آغاز و از بحار الانوار در پایان یاد شده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی زین اللیالی و الایام و الاوقات بما شرع لعباده من الصلوات ... اما بعد احقر عباد ... بر الواح ضمایر صافیه سالکان مسالک عبادت.

انجام: و در خاطر قاصر هست که در رساله صلاتیه فارسی ایراد نمایم انشاء الله تعالی.

[دنا ۳۱۸/۲ (۳۱ نسخه)؛ کتابشناسی مجلسی ص ۸۵؛ الذریعة ۴۷۹/۲ و ۲۴۸/۲۱؛ کشف الحجب ۲۳۳؛ ریحانة الادب ۱۹۶/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۶/۵

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۱۱۲پ-۱۱۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷-۳۸۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۸-۲۱)، مورب ۲۶ سطر، اندازه: ۷×۱۹سم [ف: ۳۲-۱۹۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۵۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۱۰گ (۱۸-۲۷)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۵سم [ف: ۲۸-۳۷۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۷۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: حسین کی استوان، ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی یک‌لا مزین به ترنج و سر ترنج، ۸ص، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۶۷-۲۱/۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی عنابی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۳-۹۹]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۵۱/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا گرد و عطف تیماج تریاکی، ۴گ (۷۷ر-۸۰ر)، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۸۲]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۵۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد باقر، تا: محرم ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۳گ (۲۰پ-۳۲ر)، ۱۱ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۴۰۸]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۲۰/۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاج عبدالله، تا: ۱۱۲۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف تیماج قرمز،۴گ (۱۳۱-۱۳۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۶۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹/۹

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۱۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۵۰/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل شعبان ۱۱۳۱ق؛جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵گ (۴۷ر-۵۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۲۶۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۶۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۹۵/۴

خط: نسخ، کا: ضیاء الدین محمد بن محمد علی، تا: ۴ ذیقعده ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۸۵ر-۸۸پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۸۹]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹۷/۵

آغاز: برابر

در فهرست با عنوان «معرفة الزوال» آمده؛ خط: نسخ، کا: معزالدین بن علی اکبر بن اسدالله بن محمد صالح بن محمد مسیح حسینی حسنی، تا: ۱۱۹۳ق، برای مولی محمد تقی بن حاج محمد علی اصطهباناتی با تعریف و تمجید فراوان از وی و پدرش؛ جلد: چرم قهوه‌ای شکلاتی، ۳گ (۴۸ر-۵۰پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۳سم [ف: ۴۱-۲۱۸]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۰۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، دو رو عطف تیماج مشکی، ۶گ (۱۰۷پ-۱۱۲ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۹]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۸۲/۲-۲۴/۱۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوای لایی با روکش کاغذی عطف تیماج، ۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۵۶۰]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن رستم استرآبادی، تا: ۱۲۳۷ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴گ (۲۸۰ر-۲۸۳پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۸۵]

۱۵. شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۳۹۲/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن اسماعیل طباطبائی، تا: ۱۲۴۰ق؛ ۵گ (۵۸پ-۶۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۲۴]

۱۶. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

کا: ولی محمد بن محمد حسن مهاجر لنکرانی، تا: رجب۱۲۶۱ق [دلیل المخطوطات: ۱-۲۷۷]

۱۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۵۱

کا: علی بن احمد رشتی، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۹ سطر، قطع: جیبی [نشریه: ۲-۱۸۱]

۱۸. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۳

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۳ رمضان ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۷گ (۲۴پ-۳۰پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۷]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غلام حسین دربندی، تا: ۱۲۸۹ق [الفبائی: ۷۷]

۲۰. اردکان یزد؛ حوزه علمیه امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۰/۷

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین بن عبدالغنی یزدی اردکانی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۶گ (۴۷پ-۵۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۶۸]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۴۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳-۲۸]

۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۸۲/۳

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی با گل و بوته زرین درون تیماج قرمز و تریاکی، ۲ص (۲۰۰-۲۰۱)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۵-۱۵۲۶]

۲۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۷۰/۴

اوقات الظهر و العصر و نوافلهما؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی روکش گالینگور مشکی عطف تیماج قرمز، ۶ص (۳۵-۴۰)، ۱۸ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۵-۱۷۰۴]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۱۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۸۹ر-۱۹۲ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۱۱]

۲۵. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۱
بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۵۲۲]

۲۶. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۲/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳گ (۷۸ر-۸۰پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴۴ ض
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۲۸. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۱۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی آسمانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۰گ (۳۱۶پ-۳۲۵ر)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۸]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو، مشکی و قهوه‌ای، ۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۱۴۲]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۳/۴-۳۳/۱۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: گدا علی، بی‌تا؛ با بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۴سم [ف: ۱-۵۶۰]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۹۱/۳-۶۰/۱۳۱
آغاز: تقی عفی الله عن جرائمها بر الواح ضمایر صافیه سالکان مسالک عبادت و طالبان مناهج هدایت تصویر می‌نماید
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در پایان آن از برگ ۹۷-۱۰۷ بخشی از کتاب کفارات ماه رمضان به نقل از آخر زاد المعاد نقل شده؛ ۲۰گ (۸۸-۱۰۷)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۶۰]

← اوقات نماز در هر ارض و اقلیم ← اسطرلاب

● اوقات نماز ظهر و عصر / فقه / فارسی

owqāt-e namāz-e zohr va ‘asr

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja‘far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

مختصری است در بیان اوقات فضلیت نماز ظهر و عصر در پنج «باب».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۰/۸-۵۸/۱۹۰
آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد پس می‌گوید ... محمد جعفر استرآبادی که چون مراعات فضیلت نماز ظهر و عصر و اداء نوافل آنها موقوفست بر معرفت مقدار زمان
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق، ۷گ (۶۸-۷۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱-۵۶۰]

● اوقاف

owqāf

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱/۱۰-ف
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۰ص، قطع: خشتی [فیلمها ف: ۲-۲۰۱]

● الاوقاف و الصدقات / فقه / عربی

al-awqāf wa-ṣ ṣadaqāt

شیخ محمد ابراهیم

šeyx mohammad ebrāhīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۲/۱
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب الاوقاف و الصدقات و الهبات قال الله تبارک و تعالی و افعلوا الخیر و ما تنفقوا من خیر فلا نفسکم
فقط دو برگ از آن نقل شده و ناتمام مانده است؛ خط: نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: چرم کرم قهوه‌ای ضربی ساده نرم بدون مقوا، ۲گ (۲ر-۳ر)، ۱۹-۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۹سم [ف: ۴۳-۲۲۴]

● اولاد البنات = سیادة اولاد الاناث = سیادة الاشرف

؟ / فقه / عربی

awlād-ul banāt = sīyādat-ul awlād-il unāṯ = sīyādat-ul ašraf

علوی عاملی، احمد بن زین العابدین، -۱۰۵۴ قمری

‘alavī ‘āmelī, ahmad ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (- 1645)

رساله‌ای است در اثبات سیادت از طرف مادر. در مقدمه از صدر اعظم حبیب الله (فرزند سید حسین کرکی مجتهد) به عظمت یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۴/۱۲
آغاز: بسمله. صدر کتاب النظام حمدالله الملک العلام و الصلوة علی سودة الانام محمد و عترته مصابیح؛ **انجام:** کان راجعا الی مصالح الحضرة الحسنیة علی شرفها الاسلام
خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن احمد بن محمد طبرستانی، تا: جمعه ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۴۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دوروی لبه دار، ۵گ (۱۵۰پ-۱۵۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۵۲]

● **اولاد امیرالمومنین علی (ع)** / رجال / عربی
owlād-e amīr-al-mo'menīn 'alī
جمال حسینی، عطاءالله بن فضل الله، -۹۳۰ ؟ قمری
jamāl hoseynī, 'atā'-ol-lāh ebn-e fazl-ol-lāh (- 1524)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۹
آغاز: بسمله الحمدلله و سلام علی عباده الذین ... و بعد فقد سالنی بعض الخلان ان اکتب لهم؛ **انجام:** عبیدالله بن علی ابن ابی طالب ... و الحمدلله حق حمده و الصلوة و السلام علی محمد رسوله ... بعد تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ [رایانه]

← اولاد زنا ← حکم اولاد زنا

● **اولاد و احفاد فتحعلی شاه** / تاریخ ایران / فارسی
owlād va ahfād-e fath-'alī-šāh
همان تذکره خاوری است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۷۳۹
آغاز: ذکر اولاد فتحعلی شاه قاجار و اسامی آنان که در هنگام رحلتش زنده بودند؛ **انجام:** که ده هزار تن باشند.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۳۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۸/۲سم [ف: ۲-۴۶]

● **اول الواجبات النظر** / کلام و اعتقادات / عربی
awwal-ul wājibāt-in naẓar
علم الهدی، علی بن حسین، ۳۵۵-۴۳۶ قمری
'alam-ol-hodā, 'alī ebn-e hoseyn (967-1045)
پاسخ مختصری است از پرسش کلامی در خصوص این‌که نخستین واجب، نظر کردن در معرفة الله است.
چاپ: ضمن مسائل المرتضی، بیروت، ۱۴۲۲ه، ۱۳۰-۱۳۱

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۲۳/۲۳
آغاز: مسألة، قال اعلم أن عادة الشیخ جرت اذا ذکروا فی کتبهم ان اول الواجبات النظر فی طریق معرفة الله تعالی أن یبتدؤا بالدلالة علی کون النظر اولاً قبل الدلالة؛ **انجام:** لانه مما یمکن أن یدل علیه عاجلاً من غیر حوالة علی ما یطول من أصول کثیرة و اخروا الکلام فی وجوبه لما ذکرناه من تعلقه بما لا یمکن من هذا الموضع و الله اعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۶۴پ-۶۵ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۸×۱۰سم [ف: ۳۲-۷۵۹]

● **اول تدبیر الباب الکبیر تعوید الحاکم** /-عربی
awwal-u tadbīr-il bāb-il kabīr ta'wīḏ-ul ḥākim

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۹۵/۸
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر استرآبادی، تا: جمادی الاول ۱۳۱۳ق؛ از روی اصل مورخ ۱۸۷ (۱۰۸۷)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱۵-۴۲۳۶]

● **اول ما خلق الله** / متفرقه / فارسی
awwal-u mā xalaq-al lāh
بهبهانی، عبدالله بن محمد، -۱۳۲۵ قمری
behbahānī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1907)
در این که اولین موجودی که خداوند متعال خلق نموده چیست، در احادیث اهل بیت (ع) اختلاف می‌باشد، در این رساله احادیث را نقل کرده و آنها را شرح می‌کند و راه جمع بین آنها را می‌نماید و معتقد است که همه آنها یکی است گرچه در تعبیر مختلفند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۹۲/۲
آغاز: فی ذکر الأخبار الواردة فی اول ما خلق الله ... فی البحار عن الرضا علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله؛ **انجام:** و علی علیه السلام ذلک الامام و فیه أحصی الله کل شیء
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۱۴۷ر-۱۵۴پ)، اندازه: ۱۷×۲۰/۵سم [ف: ۱۳-۳۹۶]

● **اول ما خلق الله نور حضرت محمد (ص)** / فلسفه / فارسی
avval-o mā xalaq-al lāh nūr-e hazrat-e mohammad

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۶۲/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۳؛ با استفاده از آیات و روایات؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۲-۱۵]

● **اول مراتب الوجود** / عرفان و تصوف / عربی
awwal-u marātib-il wujūd
جیلانی، عبدالکریم بن ابراهیم، ۷۶۷-۸۳۲ قمری
jīlānī, 'abd-ol-karīm ebn-e ebrāhīm (1366-1429)
در تشویق به مطالعه کتاب‌های بزرگان اهل عرفان و تصوف تا طریقی باشد برای پیمودن راه حق و بیان اینکه تنها سلوک عملی مرسوم بین اهل سیر و سلوک نمی‌تواند برای شخص سالک راه بگشاید زیرا ممکن است راه دراز را به مطالعه آثار اهل الله کوتاه نمود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۲

آغاز: الحمدلله.. اما بعد فان اولی ما اعتنی به العقلاء و اعزما صرف العمر فی طلبه الفضلاء هو العلم بالله تعالی
تنها دیباچه این کتاب آمده ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۳گ (۸۳ر-۸۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۱۸]

● **اول مفاتیح القضاء** / هیئت / فارسی
avval-o mafātīh-el qazā'

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۵۵/۳
فصل اول دانستن حالات کواکب در چند فصل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۶۹پ-۸۴پ)، ۲۳ سطر (۹/۵×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۰۸]

● **اول من انشاء مذهب الرفض و الشیعة** / تاریخ اسلام / عربی
awwal-u man anša'-a maḏhab-ar rafḍ wa-š šī'a

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۰/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ، ۲۸ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲-۳۷۴]

● **اول و آخر و ظاهر و باطن** / عرفان و تصوف / فارسی
avval va āxer va zāher va bāten
نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری
ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۲۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴ص (۲۹۶-۲۹۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۱]

● **اولوالعزم = معنی اولوالعزم** / کلام و اعتقادات / فارسی
olo-l-'azm = ma'nī-ye olo-l-'azm
گیلانی، علی بن فضل الله، ق۱۱ قمری
gīlānī, 'alī ebn-e fazl-ol-lāh (- 17c)
تاریخ تألیف: محرم ۱۰۷۱ق
در پاسخ درخواستی که از جانب اهل گیلان از او شده بود، در این که چرا پیامبران پیشین از یک دسته مخصوص بوده‌اند نه همه مردم، در چهار «فصل»: ۱. معنی اولوالعزم؛ ۲. مذاهب و اختلاف اقوال در آن؛ ۳. رفع شبهات؛ ۴. جمع میان اقوال.
آغاز: بسمله ... حمدی که عقول گرد سرادقات احصاء آن نتواند گردید، و ادراک فحول ... چنین گوید ... علی بن شیخ فضل الله گیلانی فومنی ...
انجام: و اگر نکنند مختارند که فوق کل ذی علم علیم. تمت الرسالة.
[فهرستواره منزوی ۱۳۷/۹]

۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۹۳/۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست با عنوان «جواب پرسش درباره پیامبران»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با حواشی دری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۹گ (۱۰پ-۱۸پ)، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۱۹۸]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: کرمعلی خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی آبی، ۸گ (۱۲ر-۱۹پ)، اندازه: ۱۴/۶×۱۸/۵سم [ف: ۷-۴۵۴]

● **اولوالعزم = معنی اولی العزم** / کلام و اعتقادات / عربی
ulu-l-a'zm = ma'nī uli-l-'azm
در پاسخ برخی از برادران، درباره معنای اولوالعزم و پیامبران اولوالعزم.
آغاز: بسمله، حمدله، صلات ... اما بعد، فقد سألنی بعض اخوانی فی الدین ... عن معنی اولی العزم و ما ذکر فی تفسیره اهل العلم و الفهم
انجام: و هی کونها افضل الصلواة و اکمل التحیات. صلواة الله علیه و آله اجمعین. و قس علی ذلک حال الصبر ...

۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هی کونها افضل الصلواة و اکمل التحیات. صلواة الله علیه و آله اجمعین. و قس علی ذلک حال الصبر ...
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱-۱۱۰۴ق؛ سپس در هامش دنباله‌ای است از رساله که در آنجا به تفسیر علی بن ابراهیم استناد می‌کند، ۴گ (۴۲پ-۴۵ر) [ف: ۱-۲۹]
۲. نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** الظاهر بمنزلة القشر و ما هو من تفسیر الباطن بمنزلة اللب و القشر کالعدم بالنسبة الی اللب و الحمدلله، تمت.
کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۱۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول لبه دار با ترنج و سرترنج، ۲گ (۱۲۷پ-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۰۸]

● **اولو العزم من الرسل** / کلام و اعتقادات / عربی
ulu-l 'azm-i min-ar rusul
بندی درباره پیامبران اولو العزم از «کافی» کلینی و تفسیر آیه‌ای

در آن باره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۱۲۳
آغاز: فاصبر کما صبروا الو العزم من الرسل، اولوا البینات و الحزم منهم فانک من جملشهم
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی‌دار، ۱گ (۳۱۸پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۱۱۰]

● اولیاء الله و الاقطاب (فی بیان) / عرفان و تصوف / عربی
awlīyā'-ul lāh wa-l aqṭāb (fī bayān-i)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۲۱-ف
نسخه اصل: سلیمانیه ش ۱۲۰۸؛ خط: نسخ، بی کا، تا: ۸۳۹ق؛ ۷گ (۲۵۳پ-۲۵۹پ)، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۱۱]

← اویخور رساله سی ⩿ انواع خواب

● اویس / تاریخ / عربی
uwiys

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۱۵
آغاز: ذکر اویس ابن عامر بن ضربن المالک القرنی من کتاب صفة الصفوة عن؛ **انجام:** و ساق اویس ابله فوافی القود بابلهم و ضل عن الرعایة و اقبل علی العباد حتی بالله
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۵۹]

← اهالی رشت ⩿ پاسخ به سؤالات اهالی رشت

● اهبة الکتاب / انشاء / عربی
uhbat-ul kitāb

وقار شیرازی، احمد بن محمد شفیع، ۱۲۳۲-۱۲۹۸ قمری
vaqār-e šīrāzī, ahmad ebn-e mohammad šafī' (1817-1881)

اهداء به: شاهزاده موید الدوله طهماسب میرزا فرمانفرمای فارس
تاریخ تألیف: ۱۲۷۴ق
در فن ترسل و انشاء در نود و نه (برخی نود و شش) «باب»: باب اول در توحید، در نعت حضرت رسول اکرم (ص)، در نعت اهل بیت (ع)، در وصف مومنین، اولیاء و عرفا، علما و حکما، ملوک و امرا، وزرا و رجال، شعرا و ادبا، در وصف کتاب الله و سامن الکتب، در وصف خط و اهل قلم، در وصف سخا و کرم، در جبن و شجاعت، در اسراف و تبذیر و در توبه و انابه.
آغاز: بسمله ... الحمد لله حق حمده و ثنائه حمدا یلتق بعظمته و کبریائه و یدوم بطول دوامه و بقائه علی سوابغ نعمائه و سوابق آلائه اذا نشا الخلق بحسن ابداعة و لطف انشائه
انجام: خاتمه فلنختم هذا الباب و تذنیب ذلک الکتاب بحکایة لطیفه و قصة موثره شریفه ذکرت عن واحد السبطین و امام الخافقین و نور العینین و سبط رسول الثقلین الی عبدالله الحسین صلوات الله و سلامه ... هزار شکر که در عهد شاه ناصر دین ×× که عهد اوست جهان را چو روزگار شباب / بیمن تربیت صدر اعظم ایران ×× معین اهل هنر قدوة اولوالالباب / باهتمام وقار این کتاب شد تألیف ×× بفر شاه و شدش نامرا هبة الکتاب
[فرهنگ سخنوران ۶۵۲؛ الذریعة ۱۲۷۶/۹؛ دنا ۲۹۰/۲]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و ثلث، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۴ق؛ این نسخه پاکیزه را مؤلف خود به‌رشته تحریر کشیده و تذهیب نموده در زمان سلطنت ناصر الدین شاه قاجار در عهد صدارت میرزا آقاخان نوری به‌نام شاهزاده موید الدوله طهماسب میرزا فرمانفرمای فارس نامیده است، این نسخه به‌سال‌های ۱۲۸۲ و ۱۳۲۲ هجری قمری به ترتیب از عرض کتابخانه گذشته؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه آهار مهره نخودی رنگ متمایل به حنایی، جلد: مقوای روغنی بوم گلی رنگ وسط سه ترنج و چهار لچکی و یک حاشیه زمینه مشکی مذهب به گل و برگ، ۳۱۴ص، ۱۵-۲۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۷-۷۸۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** ای ذهب جس خلقه و طهر سور حلمه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای روشن، ۱۴۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۳سم [ف:۱-۵۹]

● اهداء الاهبة فی شرح النخبة = شرح النخبة الفیضیة / فقه / عربی
ihdā'-ul uhba fī š.-in nuxba = š.-un nuxbat-il fayḏīyya

تبریزی، عبدالله بن محمد کاظم، ق۱۲ قمری
tabrīzī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad kāzem (- 18c)

وابسته به: النخبة الوجیزة = النخبة فی الحکمة العملیة و الاحکام الشرعیة = النخبة الکبری = النخبة المحسنیة؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)
به دستور: سید نصرالله حسینی
شرح استدلالی مزجی بر کتاب«النخبة فی الحکمة العلمیة» فیض کاشانی است. همان روش اخباری فیض را پی گرفته و به قواعد اصولی اعتناء ندارد.
[الذریعه ۱۰۲/۱۴-۱۰۳ ش ۱۹۰۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۳۰

آغاز: یعنی لواحد او علی امره و انما لاتجوز شهادتهما فیما لهما فیه نصیب کما سیأتی؛ **انجام:** و لا یضرب شیئاً علی الوجه و لا یعذب بالنار..

جلد دوم و سوم از احکام شهادات تا احکام نکاح و جزء دوم در کربلا به تاریخ اول ربیع الاول ۱۱۵۹ به پایان رسیده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۹

آغاز: الحمد لله المهیمن بقدرته المتعالی فوق کل شیئ بجبروته المحمود بامتنانه؛ **انجام:** فلا تستصغرن عبدا من عبیدالله فربما یکون ولیه و انت لا تعلم ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «صراط علی حق نمسکه المذنب عبدالله» (بیضی)؛ از کتاب‌های کتابخانه مجدالدین نصیری؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ضربی ترنج دار،۳۸گ،۳۲ سطر،اندازه:۱۹/۲×۲۸سم [ف: ۴۳-۲۰۸]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۰-۳۱/۸۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انطق السنتنا بحمده و اطلق جوارحنا للقیام بوظایف ... و بعد فهذا الجزء الثانی من اهداء الاهبة فی شرح النخبة ... کتاب الحج و هو لغة القصد و فی الشرع اسم؛ **انجام:** الذی هو من اکبر الکبائر و قد قال تعالی ان جاءکم فاسق بنبئا فتبینوا و قال و لاترکنوا

جلد ۲ کتاب الحج تا شهادات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱-۵۶۱]

● **اهرام مصر** / تاریخ / فارسی

ahrām-e mesr

محمد حسن میرزا مهندس، ق۱۳ قمری

mohammad hasan mīrzā mohandes (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تألیف محمد میرزا مهندس که در انتها منقولاتی از کتب عربی درباره اهرام نقل کردند.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۰۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۲ق، با تصحیحات مؤلف در حاشیه؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای نو، ۴۴گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳/۷×۲۱/۲سم [ف: ۲-۴۶]

● اهل البیت ← الآیات النازلة فی اهل البیت

● **أهل البیت فی المکتبة العربیة** / فهرست / عربی

ahl-un bayt fi-l maktabat-il ‘arabīyya

طباطبائی، عبدالعزیز، ۱۳۰۸-۱۳۷۴ شمسی

tabātabā’ī, ‘abd-ol-‘azīz (1929-1995)

کتاب‌شناسی موضوعی است که در آن ۸۵۶ عنوان کتاب از تألیفات علمای اهل سنت در فضایل و مناقب حضرات معصومین (ع) به ترتیب الفبا معرفی شده است. در این کتاب‌شناسی چند نکته مد نظر قرار گرفته است: ۱. تنها کتاب‌هایی که به زبان عربی تألیف شده در این کتاب‌شناسی آمده است؛ ۲. کتاب‌هایی که مؤلفین غیرشیعی در فضایل اهل بیت (ع) نوشته‌اند، در این کتاب معرفی شده است؛ ۳-کتاب‌هایی که اختصاصاً مربوط به فضایل و مناقب پیامبر اکرم (ص) بوده، در این کتاب‌شناسی نیامده است؛ ۴-در معرفی هر عنوان، ضمن نگاهی کوتاه به شرح حال مؤلف، نسخه‌های خطی موجود از کتاب، خصوصیات چاپ کتاب و نشانی بحث در کتاب‌های تراجم و فهارس و کتاب‌شناسی‌ها بیان شده است.

چاپ: این کتاب در ابتدا به صورت سلسله مقالات در فصلنامه «تراثنا» به چاپ رسید و پس از آن در قالب کتاب، در سال ۱۴۱۷ ق به همت مؤسسه آل البیت علیهم السلام در قم چاپ شد

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی ۱۸۵۸ و ۱۸۵۹

آغاز: ۱-کتاب الآل، لابن خالویه ابی عبدالله الحسین بن احمد امام النحو و اللغة المتوفی ۳۷۰.أصله من همذان؛ **انجام:** ینابیع المودة، للشیخ سلیمان بن ابراهیم ... نسخة من الترجمة فی المکتبة المرکزیة بجامعة طهران رقم ۵۳۳۳ کما فی فهرسها ۴۱۷۱/۱۵.

نسخه اصل: کتابخانه محقق طباطبائی در قم. تصویر حاضر از مسوده مؤلف تهیه شده و نسبت به نسخه چاپی نقص دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن۱۵؛ ۳۵۱ص، مختلف السطر [عکسی ف: ۵-۲۷۴ و ۲۷۵]

● **اهل الخلاف فی النشاتین** / کلام و اعتقادات / عربی

ahl-ul xilāf fi-n naš’atayn

رساله‌ای دارای یک «مقدمه» و «مقصد» و «خاتمه». در آن دلیلی که طوسی بر حقانیت آیین شیعی آورده است دیده می‌شود.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۶/۸

آغاز: بسمله و به نهتدی و به نستعین لک الحمد و الحمد من نعمائک ... اما بعد فهذه رسالة وجیزة فی بیان حال اهل الخلاف فی النشاتین و هی مرتبة علی مقدمة و مقصد و خاتمة؛ **انجام:** لما شاهد هذا الامر الغریب ترک مذهبه الباطل و اعتقد المذهب الاثنا عشری.

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن احمد طبرستانی آملی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۸گ (۱۱۷ر-۱۲۴پ)، ۱۷ سطر (۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۱-۲۰۶۰]

● **اهل السنة و الجماعة = اصول المحمود** / کلام و اعتقادات / عربی

ahl-us sunna wa-l jamā‘a = usūl-ul maḥmūd

سکاکی، امیر محمود

sokkākī, amīr mahmūd

نود و چهار امر اعتقادی است که باید اهل سنت بدانها عقیده داشته باشند و از آنها پیروی کنند. این امور به‌اختصار گزارش شده و دلیل کمتر در آنها دیده می‌شود. در پایان نسخه، رساله «اصول المحمود» نیز نامیده شده است.

آغاز: بسمله. قال رسول الله صلی الله علیه و سلم لا تجتمع امتی علی الضلالة و قال علیه السلام ... و علامة من کان علی السنة و الجماعة ان یکون علی هذه الخصال التی اذکرها لکم

انجام: و من کان علی هذه الخصال فهو علی السنة و الجماعة و من خالفها فهو مبتدع و الله اعلم بالصواب

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۷گ (۲۶پ-۳۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۴-۳۵۴]

۲. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۵

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه مرعشی ش ۱۵۵۳/۲ تعیین گردید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۷گ (۱۸پ-۲۴ر)، ۱۹ سطر (۶/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳۸]

● **اهل الصفة** / تاریخ / عربی

ahl-uṣ ṣuffa

نقشبندی، اسماعیل بن عبدالله، -۱۱۸۲ قمری

naqšbandī, esmā‘īl ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 1769)

[فهرس معهد المخطوطات العربیة التاریخ ۱۰۶۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۶۵/۲-ف

نسخه اصل: انجمن آسیایی بنگال ۱۳۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۳-۳۹]

← اهل قفقاز < پاسخ پرسشهای اهل قفقاز

← اهل الکتاب < نجاسة اهل الکتاب

● **اهل نار = وحدت وجود** / عرفان و تصوف / فارسی

ahl-e nār = vahdat-e vojūd

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق۷ قمری

nasafī, ‘azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

رساله‌ای در اثبات وحدت وجود به‌روش عرفا و صوفیان، با عناوین «فصل» و «ای درویش» و بیان سخنان اهل نار و نور. این رساله را مؤلف رساله پنجم می‌خواند.

آغاز: بسمله ای درویش بدان که اهل وحدت دو طائفه اند یکی اصحاب نار و یکی اصحاب نور ... رساله پنجم در سخن از اصحاب نار در بیان وحدت وجود. این یک قسم را اصحاب نار از جهت آن می‌گویند که هر که به این حد رسد جمله نصیب و خیال و غرور و پندار او نیست می‌شود و او هم نیست می‌گردد و فعل نار این است.

انجام: و تا بدینجا هر دو طائفه را اتفاق است و از اینجا آغاز خلاف خواهد شد و خلاف ایشان در این است که عالم اجسام از عالم ارواح جداست یا هر دو بهم اند و این خلاف ایشان در رساله معاد گفته خواهد شد.

[دنا ۱۰۳۰/۱۰ با عنوان «وحدت وجود» (۲ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۳۷/۷ و ۱۰۷۵/۸]

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام «اهل نار» آمده است که با توجه به آغاز و انجام تغییر یافت؛ خط: نسخ، کا: حیدر علی، تا: شوال ۱۲۸۰ق، جا: تهران؛ مصحح ولی مغلوط؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: مقوایی، ۹گ (۲۳پ-۳۱ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۵-۴۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۱۵ر-۲۱پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۱۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد جواد بن محمد حسین طبیب طهرانی (نجم الحکماء)، تا: ۱۳۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ یک‌لا، ۵گ (۹پ-۱۳ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۴-۲۱۱]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۲-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری کوتاه (خشتی)؛ کاغذ: فرنگی، ۸ص (۱۳-۲۰)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۸۰]

← اهل وحدت دو طایفه اند < وجود حقیقی و وجود خیالی

← الاهلیجیه < الاهلیلجة فی التوحید

● **الاهلیلج المربی لصحة داء السوداء** / اصول فقه / عربی
al-ihlīlaj-ul murabbī li-ṣiḥḥat-i dā'-is sawdā'
اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸–۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765-1817)
تاریخ تألیف: پنج‌شنبه آخر ربیع الاول ۱۲۲۹ق
در این کتاب ضمن نقل مناظره ای بین «رامداس» که دانشمندی آشنا با کتب آسمانی بوده و شیخ محمد علی حزین لاهیجی (۱۱۰۳–۱۱۸۰ق)، عقاید مذهب اخباری را بیان کرده است. ماجرا در شهر بنارس اتفاق افتاده و از آنجا آغاز می‌شود که رامداس در پی یافتن اسلام واقعی نزد شیخ محمد علی لاهیجی می‌آید و در ابتدای داستان نیازش به اهلیلج مربی را جهت درمان مرض سوداء بیان می‌کند.
آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی وبعد فقدکان فی سالف الزمان رجل یقال له رامداس قدقرء الکتاب السماویة

شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۳۷۴/۴
آغاز: بسمله الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی وبعد فقدکان فی سالف الزمان رجل یقال له رامداس قدقرء الکتاب السماویة
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن احمد عرصی، تا: ۱۲۴۲ق، جا: بندر بوشهر؛ ۳گ (۳۷–۳۹)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۱۲۲]

● **الاهلیلجة فی التوحید = الاهلیجیه** / حدیث، کلام و اعتقادات / عربی
al-ihlīlaja fi-t tawḥīd = al-ihlījīya
؟ جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰–۱۴۸ قمری
jaʻfar ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766)
این نامه چنانکه از آغاز آن برمی‌آید پاسخی است از امام جعفر صادق (ع) به مفضل پسر عمر جعفی کوفی و او به امام نوشت که کسانی در میان مسلمانان پیدا شدند که پروردگار را نمی‌شناسند و دلیل برای نبودن خدا می‌آورند و از شما می‌خواهم که بر آنان رد کنید و دلیل در برابر آنها بیاورید. پس امام چنین نوشت که نامه شما رسید و از اینکه گفته‌اید که خداناشناسان پیدا شدند و شماره آنها بسیار گشت و دشمنی آنها فزونی یافت آگاه شدم. خواسته‌اید که از آنها خرده گیرم و کتابی در این باره بسازم چنانکه در رد بدعت‌گذاران و جدایی‌اندازان همین کار کرده‌ام تا اینکه میفرمایید برای شما دفتری ساخته‌ام که در آن با برخی از پیروان دین‌ها که خدایی نمی‌شناسند گفتگو نمودم و آن بدین‌گونه است که پزشکی از شهرهای هند پیش من می‌آمد و با من درباره اندیشه خویش سخن می‌راند تا روزیکه هلیله‌ای (اهلیلج) را می‌کوبید و از آن داروئی می‌خواست بسازد که مرا به کار آید. در این هنگام گفتگوی امام و پزشک هندی درمی‌گیرد و او برای خداشناسی دلیلی نمی‌بیند و می‌گوید که بجز پنج حس راهی برای شناخت چیزها نداریم و با هیچیک از آنها خدایی شناخته نشد. امام فرمود که خدا را با خرد می‌شناسیم نه با پنج حس. تا پایان نامه امام از روی نگریستن به همان هلیله و پیدایی آن و از روی شناخت جهان طبیعت، خدای را ثابت می‌کند و صفت‌های او را روشن می‌دارد و پزشک هندی به خدای می‌گراید و سخنان امام را می‌پذیرد. در الذریعه (۴: ۲–۴۸۳) از چهار کتاب «اهلیلجه» یاد گردید: یکی از ابی یعقوب اسماعیل بن مهران بن ابی نصر زید سکونی کوفی از یاران امام رضا (ع)، دوم از ابی جعفر حمدان بن المعافی صبیحی شاگرد امام کاظم و رضا (ع) که گویا راوی این کتاب باشد (بحار)، سوم از ابی سلیمان داود بن کثیر بن ابی کلده رقی دارنده «اصل» و راوی ابی عبدالله و ابی الحسن که اندکی پس از امام رضا (ع) درگذشت، چهارم از امام جعفر صادق (ع) در پاسخ نامه مفضل بن عمر جعفی که گفتگویی است از او با پزشکی هندی و ابن طاوس در کشف المحجه فصل ۱۶ ص ۹ و امان الاخطار باب ۶ فصل ۷ ص ۷۸ سفارش می‌کند که آن را در سفرها با خود بدارند و در آن بنگرند. مجلسی در فصل دوم جلد یکم بحار نوشته است که برخی از دانشمندان سنی هم آن را از امام صادق (ع) دانسته‌اند (۱: ۱۳). او در جلد دوم بحار (ص ۴۷–۶۲) همه «اهلیلجه» را به‌روایت از یک ناشناخته‌ای از محرز بن سعید نحوی از محمد بن ابی مسهر (مشتهر) در رمله از پدر او از نیایش آورده و گزارش نموده است. ابن شهر آشوب در معالم (ش ۸۰۹) آن را از مفضل و املاء صادق درباره توحید دانست. ابن ندیم در فهرست (ص ۲۵۰) در سرگذشت هشام بن الحکم از کتاب الدلالات علی حدوث الاشیاء و کتاب التوحید او یاد کرده است که مانند همین اهلیلجه از خداشناسی در آنها گفتگو می‌شده است. این اهلیلجه را میرزا محمد رضای کلباسی سپاهانی و نیز دانشمندی دیگر به پارسی درآوردند (الذریعه ۳: ۸۲).
اینگونه استدلالی که در «اهلیلجه» دیده می‌شود همان است که در حیوان جاحظ (۲: ۱۰۹ و ۲۹۹) هم آمده است و همان استدلال عنائی یا استدلال طبیعی الاهیاتی یا استدلال مبتنی بر علل غایی می‌باشد که از مدرسیان اروپا قدیس بوناونتورا و قدس توماس و همچنین بسوئه و کانت فیلسوف آلمانی بدان ارزش نهادند و پاره‌ای از استدلال‌های قرآن نیز روی همین پایه است که از نظام طبیعت بود علتی غائی و خدایی آگاه و دانا دریافت گردد. این دلیل را دانشمندان کالبدشناسی (وظائف الاعضاء) بیشتر آشنایی داشتند. بهترین دفتری که در این زمینه ساخته شده «اظهار حکمة الله فی خلق الانسان» ابوسهل مسیحی گرگانی فیلسوف ترسا است. اینگونه کالبدشناسی را جالینوس هم آشنا بوده و گویا چنانکه بیاد دارم بیرونی از او خرده گرفت که تو چون مردمی را دو چشم در جلو می‌بینی برای آن چنین غرض

می‌اندیشی و اگر او را یک چشم از جلو و دیگری در پشت سر می‌بود غرض دیگری می‌پنداشتی، چنانکه گفته‌اند مرغ چون پر درآورد پرید نه اینکه چون میخواست پر درآورده باشد. نسخه‌های اهلیلجه یکنواخت نیست. (دانش پژوه)

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم قال حدثنی محرر بن سعید النحوی بدمشق قال حدثنی محمد بن ابی مسهر بالرملة عن ابیه عن جده قال کتب المفضل بن عمر الجعفی ... اما بعد وفقنا الله و ایاک لطاعته واجب لنا ...

انجام: ۱. و ان الساعة أتیة لا ریب فیها و ان الله یبعث من فی القبور علیه احیی و علیه اموت إن شاء الله تعالی، تم.

۲. الحمد لله رب العالمین الذی هدانا من الضلال و عصمنا عن ان نشبهه بشیئ من خلقه و ان نشک فی عظمته و قدرته و لطیف صنعه و جبروته جل عن الاشباه و النظائر و تکبر عن الشرکاء و الانداد

چاپ: چند بار چاپ شده است.

[دنا ۲۹۱/۲ (۴۷ نسخه)؛ علامه مجلسی در جلد دوم بحار الانوار این حدیث شریف را با شرح و توضیح درج نموده و در جلد اول آورده است که سید بن طاووس در کتاب کشف المحجه و هم در کتاب امان الاخطار توصیه به مطالعه و مصحوب داشتن این رساله شریف و هم رساله توحید مفضل فرموده. ترجمه تفصیلی احوال و وثاقت مفضل بن عمر راوی این حدیث شریف را در مستدرک الوسائل (۵۶۲.۳) ببینید؛ الذریعة ۴۸۴/۲؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث ۳۵۷/۲-۳۶۱؛ معجم التراث الکلامی ۵۳۷/۱؛ میراث مکتوب شیعه ۳۹۸]

شرح و حواشی:

۱- منبع الفیوض = شرح حدیث اهلیلجه؛ لاهیجی، عبدالله بن حکیم اسماعیل (-۱۱)

۲- اهلیلجه (ترجمه)؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

۳- گل جعفری = ترجمه و شرح حدیث اهلیلجه؛ طوسی مشهدی، محمد بن حسن (-۱۲۵۷)

۴- شرح حدیث اهلیلجه؛ حسینی خراسانی، ذبیح الله بن هدایت الله (-۱۳)

۵- شرح الاهلیلجة

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۶ جمادی الاول ۷۱۲ق؛ از روی نسخه مقابله شده با اصل و تصحیح شده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ(۵۱پ-۸۰ر)،اندازه:۱۲×۱۸/۵سم[ف: ۸-۷۱۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۴۳/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تازه، ۱۸ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۴۹۷]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۱۵۱/۳-۲۶/۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج مشکی، سوخت با ترنج با سر، ۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۵۶۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۳۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: شمس الدین پرویزی، مهر ۱۳۴۳؛ کاغذ: حنائی آهاری، جلد: مقوا، ۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۸سم [ف: ۱۴-۹۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد جیلانی، تا: ربیع الاول ۱۰۵۷ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: میشن قهوه‌ای روشن، ۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۴۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۹/۶

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اصفهان؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز پشت قرمز، ۱۶گ (۱۸۹ر-۲۰۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۱۷۴]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۰۶/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالرشید بن نور الدین شوشتری، تا: ۱۰۵۹ق، جا: شوشتر؛ از روی نسخه‌ای که با نسخه اصل مقابله شده بوده، مصحح، محشی، صورت مقابله مستنسخ عنه در انجام چنین آمده: «قوبلت هذه النسخة بأصلها و صححت بقدر الطاقة، و کان الفراغ من ذلک یوم الجمعة السادس و العشرین من جمادی الاول من سنة اثنی عشر و سبعمائة و الحمد لله رب العالمین»؛ کاغذ: شرقی، ۴گ (۱۴پ-۱۷پ)، سطور مورب، اندازه: ۲۲/۵×۳۵سم [ف: ۳۳-۵۳۸]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال فاخبرنی عن ارادته قلت الارادة من العبار الضمیر و ما مدبر بعد ذلک من الفعل، اما عن الله عزوجل فالارادة للفعل احداثه انما یقول له کن فیکون بلالقب و لاکنیة قال قد بلغت حسبتک فهذه کافیة لمن فعل والحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: محمدتقی بن نظام الدین محمود، تا: ۱۰۶۲ق؛ جلد: تیماج زرشکی، ترنج باسر، مجدول، سرطبل، ۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۱×۲۴سم [ف: ۱-۲۴۰]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد باقر، تا: شعبان ۱۰۶۳ق؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۵-۵۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۲۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد والرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ رجب ۱۰۶۷ق؛ این رساله ضمیمه رساله توحید مفضل شماره ۴۴۶ است؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ کاغذ: آهارمهره نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۳گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۵۲]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱؛ تم کتاب الاهلیلجه عن جعفر بن محمد الصادق علیه السلام و صلی الله علی محمد و آله الاطهار الطیبین المعصومین بعون الله الملك الوهاب-فی مشهد المقدس الرضوی علی ساکنه السلام فی سنة ۱۰۶۹ وقف علی الشروط المرقومة فی اول الکتاب-بخطه علیه السلام فی جواب کتابة مفضل بن عمر فی التوحید من اصول الشیعة).

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹، جا: مشهد؛ ۳۰گ (۶۵پ-۹۴ر) [ف: ۵-۱۱۲۸]

۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۷۵ق؛ جلد: چرم زرد رنگ، ۲۴گ (۶۳پ-۸۶ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [مؤید: ۱-۱۹۰]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۰۰/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۱ ذیقعده ۱۰۷۹ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۰ سطر (۷×۱۳/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۵۴]

۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، کا: عبدالقیوم جنابذی، تا: ۱۰۷۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۱پ-۳۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۲۱۵]

۱۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شمس الدین، تا: ۱۰۸۹ق، جا: اصفهان؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۲۳]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۵۱/۳-۵۹/۱۷۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ ۱۵گ (۲۲۰-۲۳۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱-۵۶۲]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۶۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۶گ (۱-۲۶)، ۱۵ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۳۸-۱۴۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۲۲۸۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: شرف بن محمد جهرمی، تا: ۱۳ رمضان ۱۱۰۴ق؛ توسط علی بن عبدالحسین بن احمد بن سلیمان احسائی در پنج‌شنبه ۲۲ رمضان همان سال تصحیح و مقابله شده و بار دیگر توسط همو در ذیقعده سال مزبور با نسخه اصل مقابله شده؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک لای مشکی، ۳۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۷]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۹۴/۲-۳۱/۱۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ربیع الاول ۱۱۰۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۵۶۲]

۲۰. قوچان؛ مدرسه عوضیه؛ شماره نسخه: ۷۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۳ صفر ۱۱۰۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۲۱پ-۵۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴عکسی

آغاز: لم یصنعن انفهسن و لم یدبرن خلقهن ولکنه یعرض لی ان الشجرة هی التی صنعت الاهلیلجة لأنها خرجت منها قلت فمن صنع الشجرة قال الاهلیلجة الاخری قلت و اجعل لکلامک غایة؛ **انجام:** برابر۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان: شماره ۱۷۰۰؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسن بن سلیمان، تا: ۱۹ رمضان ۱۱۱۸ق؛ در آخر نسخه یادداشتی از علی موسی شمس الدین؛ ۲۱ص، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۳-۹۶]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: عکسی ۱۰۲۱/۲ و ۱۲۸۷/۲

آغاز: ادویة اذ عرض له شیء من کلامه الذی لم یزل ینازعنی فیه من ادعیائه ان الدنیا لم تزل و لاتزول شجرة ثابتة؛ **انجام:** برابر۲

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان، رم، ش ۱۷۲۲؛ خط: نسخ، کا: حیدر بن علی بن حسن بن محمد بن السعید الشهید ابن مکی از قریه جزین، تا: دهه آخر محرم ۱۱۵۴ق؛ افتادگی: آغاز [عکسی ف: ۳-۵۴ و ف: ۳-۶۴۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی کل حال من الاحوال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه را سید عبدالرضا حسینی عاملی تصحیح نموده؛ واقف: آقا زین العابدین، سال ۱۱۶۶؛ کاغذ: آهار مهره نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۵-۵۳]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۱/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: ۲۷۹]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۲۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

در فهرست نام اثر «توحید مفضل» ثبت شده است که به قرینه آغاز و انجام تصحیح شد؛ خط: نسخ، کا: طاهر، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، نسخه‌بدل دارد؛ جلد: تیماج سرخ مجدول گرهی، ۱۴گ

(۷۹پ-۹۳پ)،۱۵سطر(۷/۵×۱۰/۵)،اندازه:۱۲×۱۷سم [ف: ۲۰-۹۱]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد عطف تیماج زرشکی، ۴۱گ (۳۰ر-۷۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۸سم [ف: ۴۳-۲۳۷]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۶۰/۱

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱۳ر-۲۲پ)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۸-۱۸۱]

۲۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۴۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، کا: احمد بن علی محمد رشتی گیلانی، تا: ۱۲۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: ساغری مشکی با آستر میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۵-۱۵۹]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۵۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: سید محمد تقی بن رضا بن محمد تقی بن ابوالقاسم موسوی، تا: شنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۵۳ق، جا: اسفرنجان؛ از روی نسخه جدش سید ابوالقاسم بن حسین موسوی به تاریخ روز شنبه ۳ جمادی الثانی ۱۱۲۹ در اسفرنجان، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۸گ (۳۹پ-۵۶پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۵]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۵۵/۳

کا: علی اصغر بن علی اکبر بن مهدی بن زین الدین بن شیخ محمد طالقانی، تا: ۱۲۶۱ق؛ با ترجمه فارسی است با متن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۰ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۶-۲۷۰]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵/۱۲ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال قد بلغت حسبک فهذه کافیة لمن عقل و الحمد لله رب العالمین الذی هدانا ... و قدتم بالخیر و الظفر و الحمد لرب البشر.

بی کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، ۲۰ص (۴۱۷-۴۳۶)، قطع: خشتی [ف: ۷-۲۳]

۳۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۹۳/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱۲۴پ-۱۴۶پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲۷/۲-۵۳]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۰/۲

خط: نسخ، کا: علی بن محمد حسن رودباری قزوینی، تا: جمعه ۶ ذیحجه ۱۲۸۰ق؛ با شرح و توضیحات علامه مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۶۴گ (۷۴پ-۱۳۷پ)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۷-۸۰]

۳۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۳۹/۱

آغاز: رایت من الفرح و الحزن قال لان السراب حیث انتهت الی موضعه

خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل قره ضیاءالدینی، تا: ۱۲۸۵ق، جا: نجف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک طرفش افتاده، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۴۶]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** من سنه الخامسه من العاشر التاسع ... و حشرنا معه فی دارالسلام

خط: نستعلیق خوش، کا: محمود بن عبدالعظیم موسوی خوانساری، تا: دوشنبه ۱۶ صفر ۱۲۸۵ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سرترنج، ۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۰]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۳۱/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰ سطر [ف: ۵-۴۲۹]

۳۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۴۱/۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۹۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۳گ (۵۱پ-۵۳ر)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۵۴۷]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۸

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** قسمت لی یا ارحم الراحمین ۹ شهر رجب المرجب ۶۳۰۱

بی کا، تا: ۱۳۱۲ق [رایانه]

۳۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۷۸/۲

خط: نسخ خوب، کا: رضی الدین موسوی خلخالی، جا: نجف اشرف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول گرهی، ۲۶گ (۱۵۸پ-۱۸۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۷۹]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۰

آغاز: بسمله اما لله وفقنا الله؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، بی کا، بی تا [الفبائی: ۷۷]

۴۱. یزد؛ سریزدی(مسجدحظیره)؛ شماره نسخه: ۸۷/۳

کا: محمد جعفر بن ملک محمد رشتی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، عطف تیماج قرمز، ۳۱گ (۱۳۲پ-۱۶۲پ)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱-۷۱]

۴۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۵۸۲/۲

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۵۰۱]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴

آغاز: قال حدثنی محرز بن سعید النحوی بدمشق؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ زیبا، کا: سید محمد مهدی طباطبائی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه آبی، جلد: تیماج قرمز با روپوش ابریشمی کهنه، ۱۸ سطر، قطع:

وزیری، اندازه: ۱۹/۵×۲۶/۵سم [ف: ۴-۴۰]

۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۰۶۲/۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۴۵پ-۵۶پ) [ف: ۳-۲۲۵]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۳

آغاز: اما بعد وفقنا الله و ایاک لطاعته؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، کا: محمد رضا بن حاج میرزا ابوالحسن، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه با نسخه‌های دیگر تخالف دارد؛ واقف: فهرستی، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: آهارمهره شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۵-۵۲]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج عسکر به وسیله تقی آقای مدرس، شهریور ۱۳۱۷ تسلیم کتابخانه شد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۲۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۵۳]

۴۷. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸۷/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ نخودی رنگ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولائی، ۱۲گ (۱۸-۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۲-۸۸]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۳۳/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۴۸پ-۷۱پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۲۹]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۰۶/۵

خط: نسخ، کا: میر محمد مؤمن حسینی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۱۳۳پ-۱۴۷ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۱۹-۱۵]

۵۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۰۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول گره ای، ۱۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۰]

۵۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۷/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ خوش، کا: محمد مؤمن بن محمد حسین، بی‌تا؛ [عکسی: ۱-۱۴۶]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۲/۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا و زیر آن تیماج، ۵۳گ (۲۸۵پ-۳۳۷ر)، ۱۶ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۵-۱۱۲۵]

۵۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرشکی، ۱۵گ (۱پ-۱۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۰۵]

۵۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۱۱-۳۲/۱۱

آغاز: لم یضعن انفسهن ولم یدبرن خلقهن ولکنه یعرفی لی أن الشجرة هی التی صنعت الاهلیلجة لانها خرجت منها ... الاهلیلجة الاخری واجعل لکلامک غایة انتهی الیها؛ **انجام:** برابر۲

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حسن بن سلیمان، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه عکسی است، مصحح؛ تملک: علی بخل موسی شمس الدین؛ جلد: مقوای سفید عطف گالینگور قهوه‌ای، ۱۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۱-۵۶۲]

۵۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۵-۱۳/۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه ای که در روز جمعه ۲۶ جمادی الاول ۱۷۱۲ استنساخ شده، تحریر گردیده و دو بار با آن مقابله وتصحیح شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، با ترنج با سر، جدول دار، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۵۶۱]

← اهلیلجه ≻ گل جعفری

● **اهلیلجه (ترجمه)** / حدیث / فارسی

ihlīlaja (t.)

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

وابسته به: الاهلیلجة فی التوحید = الاهلیجیة؛ جعفر بن محمد (ص)، امام ششم (۸۰-۱۴۸)

اصل از امام جعفر صادق (ع) است که آن را به درخواست مفضل بن عمر جعفی بر رد عقاید الحادگرایان و منکران حضرت باری تعالی و نیز احتجاج بر طبیب هندی مرقوم فرموده‌اند. مؤلف، پس از آوردن هر بخشی از متن، به ترجمه تحت اللفظی آن پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۰۷

آغاز: علیهم فیما ادعوا بحسب ما احتج به علی غیرهم خبرداد مرا محرزبن سعید نحوی؛ **انجام:** و لطیف بودن صنعت او و جبروت او و از اشیاء.

خط: نسخ، کا: علی بن میرزا علی خوئی، تا: سه‌شنبه ۱۲۲۳ق، جا: طهران؛ مذیل است به دو رساله «صحیفة الرضا» و «طب النبی»؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۱۹/۷سم [ف: ۱۴-۱۳۱]

← اهلیلجیة ≻ گل جعفری

● **اهم ما یعمل** / دعا / عربی

ahamm-u mā ya'mal

فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ قمری

feyz-e kāšānī, mohammad ebn-e šāh morteza (1598-1680)

در وظایف و آداب و اعمالی که در شب و روز و هفته و سال باید مؤمنین انجام دهند، از ادعیه و اوراد و کارهای مستحب دیگر که مکرر انجام می‌شود. این کتاب دارای سه «مقاله» است: ۱. فیما یعمل فی اللیل و النهار؛ ۲. فیما یعمل فی الاسبوع؛ ۳. فیما یعمل فی السنة.

آغاز: الحمدلله علی ما رخص لنا من ثنائه و اذن لنا فی ذکره و دعائه و الصلوة علی محمد سید انبیائه

انجام: هذا آخر ما أردنا ایراده فی هذه الرسالة و لیطلب الدعوات التی أشرنا الیها من محالها و الحمدلله وحده

[دنا ۲۹۲/۲ (۴ نسخه)؛ فهرست‌های خودنوشت فیض کاشانی ص۱۴۶؛ الذریعه ۴۸۵/۲؛ فهرست مؤلفات فیض: ۵۲ لؤلؤ چاپ نجف: ۱۲۷]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۱۹۵/۱-۳۱/۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: طاهر، تا: غره رجب۱۰۹۷ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۷۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۶۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ذیحجه ۱۱۰۰ق، جا: تبریز؛ مصحح، محشی با نشان «ه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۸گ (۵۲پ-۶۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۵-۷۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۳۷/۴

آغاز و انجام: برابر

این رساله در فهرست شناخته نشده است و با عنوان «الدعاء» معرفی شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۱۰۷ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد مقوایی ضربی ۱۶×۲۴ [ف: ۱۱-۱۳۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۰۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: محمد شفیع بن علی نقی ابهری، تا: ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲ص (۴۸-۷۹)، ۱۷سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۹-۲۹۱]

● **اهم مسائل کلامی در الهیات = اثبات واجب الوجود** / کلام و اعتقادات، فلسفه / عربی

ahamm-e masā'el-e kalāmī dar elāhīyāt = esbāt-e vājeb-ol vojūd

خفری، محمد بن احمد، -۹۵۷ ؟ قمری

xafrī, mohammad ebn-e ahmad (- 1550)

تاریخ تألیف: ۲۲ ذیقعده ۸۹۷ق

وی چند رساله در این باب دارد و نسخه حاضر یکی از آن رساله‌هاست. رساله در دو «مقصد» است: ۱. ذکر دلائل وجودالله تعالی و توحید و الاشارة الی مراتبه؛ ۲. احاطة علم الله تعالی علی الموجود و بیان عنایته علیها وجوده.

آغاز: بسمله تبارک الله و سبحانه ما اعظم شأنه و سلطانه ... فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن احمد بن محمد الخفری هذه رساله قد اوردت فیها تحقیق احق ما یبلغ نحوه اعناق الرغبات و هی امهات ... و هی مرتبة علی مقصدین فی ذکر دلایل وجود الله تعالی و توحیده ... فی تحقیق احاطة علم الله تعالی علی الموجودات و بیان عنایته علیها ...

انجام: و علی کلمة العشق اختم الرسالة سائلا من الله تعالی أن یجعلنی من العارفین و کماله و العاشقین کماله ثم الحمد علی نواله و الصلاة علی محمد و آله

[دنا ۲۹۲/۲]

۱. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۰/۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی تونی، بی‌تا؛ جلد: تیماج خرمایی لولایی، ۲۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۲۰۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این ضمن ۳ صفحه رساله‌ای است در دلالت الفاظ از قطب راضی که از آخر افتاده دارد؛ واقف: فهرستی؛ کاغذ: آبی رنگ، ۱۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴-۵]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ از روی نسخه مؤلف استنساخ شده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۱گ (۸۲پ-۹۲پ)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [رایانه]

● **اهم المطالب تحفة لکل ذکی طالب** / کلام و اعتقادات / عربی

ahamm-ul maṭālib tuḥfat-un li-kull-i ḏakī-yin ṭālib

در اثبات واجب و توحید باری تعالی بر اساس علم کلام سنی و بیشتر بر پایه فلسفه الهی، با رد و ایراد در مسائل با عناوین «ان قلت-قلت» و نقل گفته‌های بعضی از بزرگان علوم عقلی، در دو «مقصد»: اثبات واجب، توحید. متن نیکویی است با تحریر روان و زیبا.

آغاز: الأشیاء علیه کما هی محمد المبعوث بالرسالة و الهدایة لتخلیص البریة عن الضلالة و الغوایة

انجام: فانها ان کانت لأجل نفسها هی هذا المعین استحال أن یکون تلک الحقیقة لغیره فیکون

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۵-۳۹]

۲. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ یا ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فاقد جلد؛ ۳۶گ، ۱۴ سطر [ف: ۳۶]

● اهمیت علم و جز آن / حدیث / عربی

ahammīyat-e ‘elm va joz ān

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۱۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۷۹ ر و پ) [ف: ۶-۴۰۹]

● الاهواء و الآراء فی المهدی و القول الحق فیه / کلام و اعتقادات / فارسی

al-ahwā’ wa-l ārā’ fī-l mahdī wa-l qawl-ul ḥaqq fī-h

سمندری، مهدی، ق۱۴ شمسی

samandarī, mahdī (- 20c)

رساله‌ای است که مؤلف آن را در ۱۳۳۶ش به دانشگاه تهران تقدیم کرده است، دارای «مقدمة» و سه «فصل»: المقدمة فی السبب فی انخاذ الموضوع ؛ الفصل الاول: ذکر مدعی المهدویة؛ الفصل الثانی: الاراء و الاشکالات فیه و الاجوبة عنها؛ الفصل الثالث: بیان الحق من لرویات و الاعترافات حول الموضوع

اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: الحمد لله الذی وفقنا لحب اهل البیت و غرس فی قلوبنا احترام الشجرة الطیبة التی اصلها ثابت و فرقها فی اسماء
کاتب = مؤلف، بی تا [دلیل المخطوطات: ۱-۴۸]

● اهوال القبور و احوال اهلها الی النشور / کلام و اعتقادات / عربی

ahwāl-ul qubūr wa aḥwāl-u ahl-i-hā ila-n nušūr

حنبلی، عبدالرحمن بن رجب، ق۸ قمری

hambalī, ‘abd-or-rahmān ebn-e rajab (- 14c)

کتابی در احوال مردگان و برزخ و قبر و نشور و قیامت، که به درخواست بعضی از اخوان صالحین تألیف شده، دارای سیزده «باب»: ۱. حال المیت عند نزوله قبره؛ ۲. کلام القبر للمیت؛ ۳. اجتماع الموتی الی المیت؛ ۴. اجتماع اعمال المیت الیه؛ ۵. عرض منازل اهل القبور علیهم؛ ۶. ذکر عذاب القبر و نعیمه؛ ۷. فیما ورد فی تلاقی ارواح الموتی؛ ۸. فیما ورد من سماع الموتی کلام الاحیاء؛ ۹. ذکر محل أرواح الموتی فی البرزخ؛ ۱۰. ذکر القبور و ظلمتها و تنویرها؛ ۱۱. ذکر زیارة الموتی؛ ۱۲. استحباب تذکر أهل القبور؛ ۱۳. کلمات منتخبة و الاتعاظ بالقبور.
آغاز: الحمد لله الذی أسکن عباده هذه الدار و جعلها لهم منزلة سفر من الاسفار و جعل الدرا الاخرة هی دار القرار
[دنا ۲/۲۹۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۵۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ألا انما الانسان ضیف لاهله ×× یقیم قلیلا عندهم ثم یرحل
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۷ رمضان ۸۰۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۶گ (۵۲پ-۱۹۷پ)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۹-۱۲۶]

● الأهوية و الأزمنه و المياه و البلدان / طب / عربی

al-ahwīya wa-l azmina wa-l mīyāh wa-l buldān

بقراط، ۴۶۰؟-۳۷۷ ؟ قبل میلاد

boqrāt (-460--377)

مترجم: حنین بن اسحاق ۱۹۴-۲۶۰ قمری

رساله‌ای است در علم الأمراض بر حسب اقوام و ملل و این‌که پزشک باید فصول، بادها، آب ها، مکان و غیره را در نظر بگیرد، توصیف بیماری‌ها بر حسب وضع آبادی ها، آب و تأثیرات گوناگون آن، فصل‌های سال، تفاوت‌های بین آسیایی‌ها و اروپایی‌ها از این نظر. ترجمه‌ها و گزیده‌ها و شروحی دارد.
چاپ: با عنوان کتاب بقراط فی الأمراض البلادیة چاپ شده است.
[دنا ۲/۲۹۳؛ تاریخ نگارش‌های عربی ۳/۶۷-۶۸ و ۱۷۹؛ فهرس مخطوطات الطب الاسلامی فی مکتبات ترکیا ۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴/۲
آغاز: بسمله. قال ابقراط: ینبغی لمن أراد طلب علم الطب أن یفحص أولاً عن أزمنة السنة و ما یحدث فیها لأن بعضها لایشبه بعضاً بل بینها اختلاف کثیر ... ینبغی للطبیب أن یفکر فی قوی المیاه ایضاً لأنها مختلفة فی المذاقة و الوزن؛ **انجام:** ان الطابع و الصور هی مضادة جداً مخالفة بعضها و هی هذه التی ذکرنا فاذا أردت القول فی بقیة الطابع فتوسهم بهذه فأنک لاتسی القیاس و التوسم. تم کتاب الأهویة و البلدان لابقراط، و الحمدلله وحده.
نسخه اصل: کتابخانه ایاصوفیا در استانبول ترکیه، ش ۴۸۳۸؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۷ جمادی الثانی ۶۰۵ق؛ ۲۶گ (۳۲-۵۷)، ۱۱ سطر [عکسی ف: ۳-۱۸۵]

← الایادی فی شرح المبادی ⟵ نشر الایادی فی شرح المبادی

● **الایام = اختیار ایام الشهر** / آداب و سنن–عربی
al-ayyām = ixtīyār-u ayyām-iš šahr

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۷/۱۰–طباطبائی
آغاز: بسمله اختیار ایام الشهر. رواه الثقاة عن الامام ابی جعفر محمد الصادق (کذا و صحیح جعفر بن محمد الصادق علیه السلام)؛ **انجام:** الیوم الثلثون جید للبیع ... و من اقترض فیه شیئا رده سریعا و الله اعلم. تمت الایام و الحمدلله و حده.
اختیارات و آداب و دستورهایی است برگرفته از احادیث شریفه؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد هاشم اصفهانی، تا: دوشنبه ۹ رجب ۱۱۳۹ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۴ص (۲۳۷–۲۴۰)، ۱۹ سطر، قطع: رقعی بزرگ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۳–۸۶]

● **ایام البحران** / طب / عربی
ayyām-ul buḥrān

جالینوس، ۱۲۹–۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129-199)

مترجم: حنین بن اسحاق ۱۹۴–۲۶۰ قمری
مشتمل است بر سه «مقاله»: ۱: یذکر فیها ما ینتفع به فی علاج الطب من امر ایام البحران؛ ۲: یذکر فیها العلة التی من اجلها لایکون البحران فی کل عدد من الایام و لا الایام التی یکون فیها البحران مساویة فی القوة و یذکر ایضا السبب فی اختلاف الناس فی امر ایام البحران؛ ۳: یذکر فیها الاصول التی منها تستخرج معرفة ایام البحران. ابن ابی اصیبعه غرض جالینوس را در این کتاب بیان داشته است.
شرح و حواشی:
۱– ایام البحران (جوامع) = جوامع ایام البحران؛ جالینوس (۱۲۹–۱۹۹)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۱۰/۳
۳ مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۷؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۶گ (۲۰۵–۲۴۰)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹–۵۷۳]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۰۲/۶
انجام: و ضدها الامراض القصیرة المدة و منها کثیرة المکث و ضدها حمی یوم
نسخه به اواخر المقالة الثالثة خاتمه می‌یابد و ظاهراً یکی دو ورقی کسر دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۷؛ واقف: میرزا رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۹–۲۸۶]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱۴/۱۷
ترجمة حنین بن اسحاق من الرومیة الی السریانیة ثم نقلة حنین من السریانة الی العربیة. در سه مقاله: المقالة الاولی (۲۹۷پ)، المقالة الثانیة (۳۰۷پ)، المقالة الثالثة (۳۱۵ر)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۲۴گ (۲۹۷پ–۳۲۰پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۱۴–۴۰۲۲]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۱
آغاز: بسمله و به نستعین، المقاله الاولی من کتاب جالینوس فی ایام البحران؛ **انجام:** فیکفیهم هذا، الثلاث و لیس بهم حاجة الی مقالة رابعة و السلام.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیما تریاکی ساده، مقوایی، دامن دار، ۳۰۹گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۰–۴۰۶]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۹/۵
همراه با جوامع آن. سه مقاله ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۸۲ص (۶۸۷–۷۶۸)، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰–۲۲۱۹]

● **ایام البحران (جوامع) = جوامع ایام البحران** / طب / عربی
ayyām-ul buḥrān (jawāmi‘)

جالینوس، ۱۲۹–۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129-199)

مترجم: حنین بن اسحاق ۱۹۴–۲۶۰ قمری
وابسته به: ایام البحران جالینوس (۱۲۹–۱۹۹)
تلخیصی است که اطبای اسکندرانی از کتاب جالینوس انجام داده اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳۷/۱۱
آغاز: اصناف البحران سته احدها التغیر السریع المائل الی الصحة و یقال له بالحقیقة بحرانا جیدا و یتقدمه اما استفراغ؛ **انجام:** الامراض القصیرة المدة و منها طویلة المکث و ضدها حمی یوم. تمت جوامع الاسکندارنیین للمقالة الثالة من کتاب جالینوس فی ایام البحران و هی تمام الکتاب و لله الحمد و المنة.
در سه مقاله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج ، ۸گ (۲۲۴پ–۲۳۱ر)، ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹–۲۷]

← ایام السبتر ⟵ معرفة ایام السبت

● **أیام السعد و النحس = روزنامه** / هیئت / ترکی
ayyām-us sa‘d wa-n naḥs = rūznāme

عبدالغنی بن عبدالجلیل
‘abd-ol-qanī ebn-e ‘abd-ol-jalīl

رساله‌ای در سعد و نحس روزهای هفته است که بنا به نوشته مؤلف در مقدمه، خواص ایام را از آیات، احادیث، تفاسیر و کتابهای مختلفی که در این زمینه نگاشته شده استخراج نموده و در این رساله گرد آورده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... قال الله تعالی فی کلام القدیم و فرقان العظیم فأرسلنا علیهم ریحاً صرصراً فی أیام نحسات ... یعنی جمله گونلر حق تعالی حضر تلرینک خلق ایتدوگی گونلر در.. پس بو حقیر
انجام: بو دایره ده اولان جدولنک عدد نه نظر قله سن مراد اولان سالی بو اون ایکی سالدن بوله سن و اون سال نه اصل جانور اولور سه ابتدا سندن باشلیه سن الی غیر نهایته بوله دایره بودر فافهم؛ تم.
[دنا ۳۲۰/۲؛ فهرس المخطوطات الترکیة العثمانیة فی دارالکتب المصریة ۱۷۶/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۸۸/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ترک، کا: یوسف بن ملا کریم، تا: ۱۱۶۶ق، جا: روستای اخی صوفیلوی پادار (ترکیه)؛ مصحح؛ دارای یک شکل دایره‌ای در موضوع سال‌های دوازده گانه ترکی (اویغوری)، حدیثی از امام صادق (ع) در خصوص تعیین اول ماه رمضان؛کاغذ: فرنگی نخودی، ۹گ (۳۹-۴۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۰سم [ف: ۳۰-۳۱۷]

● **ایام الشأن** / عرفان و تصوف / عربی
ayyām-uš ša'n
ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری
ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241)
در آثار و قدرت‌نمایی‌های الهی در روز خلقت و اینکه آن روز چگونه روزی است، با اشارات عرفانی و رموز و احاله به کتاب «فتوحات» و «الجلالة» و «النشأة» و جز اینها.
آغاز: الحمدلله العلی الشان العظیم السلطان الذی هو کل یوم فی شان المدلول علی ذلک سنفرغ لکم أیها الثقلان.
چاپ: قاهره، باکتاب الباء، مطبعة المنیریة، ۱۳۷۴ق چاپ شده.
[دنا ۳۲۰/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۵۶/۱۵
خط: نسخ، کا: حاجی عبدالله بن سید طه عرب، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۲۸۲ر-۲۹۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲/۵سم [ف: ۲۲-۱۳۵]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۵۳/۳۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان هذه العجالة لا تحتملها لضیق الوقت و الله ینفعنا بالعلم و یؤیدنا بالغین.

کا: محمد مهدی بن علینقی حسینی قمی مشهور به توحید، بی‌تا؛ جلد: دو رو تیماج بدون مقوا رو قهوه‌ای پشت قرمز، (۱۱۶پ-۱۲۱ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [ف: ۱۱-۳۴۷]

● **ایام الله السبعة** / عرفان و تصوف / عربی
ayyām-ul lāh-is sab'a
قرشی خلوتی، ایوب
qorašī xalvatī, ayyūb
در این مختصر گفته‌های ابن العربی در فتوحات و غیره درباره ایام الله جامع ازل و ابد گرد آورده شده و آن روزها را چنین شمرده است: یوم التقدیر، یوم التدبیر، یوم الدنیا، یوم المحشر، یوم الدخول للجنة و النار، یوم الخلود، یوم الابد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۲/۶
آغاز: الحمد لله الذی خلق مصنوعاته و جعلها دلائل توحیده فمنها ما علی و منها ما سفل و ذلک سر الشفیعیة و التقابل؛ **انجام:** فضربونی بسیوفهم فلم تقطع فی سیوفهم و السلام علی من اتبع الهدی
خط: نسخ، کا: محمد قزقز العجلونی، تا: جمعه ۲۵ شعبان ۱۲۷۴ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۴گ (۷۷ر-۸۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۷-۲۹۵]

● **ایام با حور** / فارسی
ayyām bā hūr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، ۱گ (۶۴ر)، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۳۹]

● **الایام الوسطیة و الحقیقیة** / علوم غریبه / عربی
al-ayyām-ul wasaṭīya wa-l ḥaqīqīya

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۹۱/۱۲
با نشانه خف رحمه الله؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۱ص، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۹۹]

● **ایام مسار الشیعه و الاحزان** / تاریخ / عربی
ayyām-u masār-iš šī'a wa-l aḥzān

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۳۶۰
آغاز: بسمله و به ثقتی الحمدلله الذی بصرنا من حکمته؛ **انجام:** والحمدلله رب العالمین و کتب علی بن زین الدین العاملی و فرغ من کتابتها رابع شهر ذیحجه

خط: نسخ، کا: علی بن شهید ثانی، تا: ۱۱۰۴ق [الفبائی: ۷۷]

۲. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲

آغاز: الحمدلله علی ما بصرنا من حکمة و هدانا؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آل محمد و سلم تسلیما کثیرا کبیرا

خط:نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۵۲-۶۳)، ۱۹ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [میراث اسلامی: ۸-۴۵۴]

● **ایام مشهوره تاریخ** / تاریخ / فارسی

ayyām-e mašhūre-ye tārīx

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۵-۳۳۹]

● **ایام معدوده** / مواعظ / فارسی

ayyām-e ma‘dūdeh

مجموعه‌ای از مواعظ گوناگون است با استفاده از آیات و روایات أهل بیت عصمت و طهارت (ع) که در ماه مبارک رمضان سال ۱۲۶۶ آغاز گشته، و در ماه‌های دیگر ادامه یافته، سپس به صورت رساله‌ای با عناوین «یوم- یوم» در ده جزء نگارش یافته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۶۳

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین ... فهذه أیام معدودة من شهر هذه السنة ۱۲۶۶ عظة بها فی أیامها لطالبینها، یوم المؤمنین، ما اتخذ الله من ولد و ما کان معه إله ... قال امیر المؤمنین علیه السلام یا اعرابی ان القول ان القول فی أن الله واحد عل اربعة القسام فوجهان منها لا یجوزان علی الله عز و جل؛ **انجام:** قال الصادق علیه السلام فیها خیر العبادة أقربها بالأمن و أخلصها من الآفات و أدومها و إن قل، الحدیث حقش آن است که به قانون قدیم هر ماهی از ماههای ماه مبارک رمضان موعظه و نصیحت می‌کردم خلقان را. ... و بر همین قدر اکتفا نمودیم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه» از مؤلف دارد؛ وقف نامه کتاب حسب وصیت شریعتمدار نامی در شوال ۱۳۱۹ با مهر «صراط علی حق نمسکه» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: مشمع زرشکی، عطف: تیماج قرمز، ۷۷گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۷/۵سم [ف: ۳۶-۵۸۳]

● **ایام نحس** / علوم غریبه، آداب و سنن / فارسی

ayyām-e nahs

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۲۹/۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [ف: ۶-۱۹۲]

● **ایام نحس در ماهها** / هیأت / فارسی

ayyām-e nahs dar māh-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۰/۲۸-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 5321؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۰۱ق؛ ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۲۷]

● **ایام نحس و ساعت تحویل هر سال** / هیئت / فارسی

ayyām-e nahs va sā‘at-e tahvīl-e har sāl

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۷۷/۱۳

بندی بفارسی در ایام نحس و ساعت تحویل هر سال؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۸۸]

● **الایام و الاوقات التی یستحب فیها السفر** / حدیث / عربی

al-ayyām wa-l awqāt-ul latī yastaḥibb-u fī-ha as-safar

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۶/۱۱

به نقل از من لا یحضره الفقیه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: نظام الدین احمد غفاری (نظاط) (جامع مجموعه)، تا: رجب ۱۰۳۰ق؛ ۱ص (۲۴) [مختصر ف: ۹۵]

● **الایام و اللیالی** / آداب و سنن / عربی

al-ayyām wa-l layālī

مشتمل بر یک «مقدمه» در تعریف روز و شب و فصلی در فضایل ایام و لیالی و خواص آنها از روز جمعه شروع و به پنج‌شنبه ختم می‌گردد. در خاتمه روز و شب‌های مبارک در سال را شمرده است و فصلی در شهور عرب (یعنی ماههای عربی) و فصلی در ماه‌های رومی و فصلی در ماه‌های ایرانیان و فصلی در عجایب متعلقه به تکرار السنین در آن آمده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۹۸

آغاز: بسمله، القول فی الایام و اللیالی الیوم عبارة عن الزمن الذی یقع ما بین طلوع الفجر و غروب الشمس و اللیل الزمان الذی یقع ما بین غروب الشمس و طلوع الفجر و مجموعهما اربع و عشرون ساعة؛ **انجام:** فقال انها عمارة قدیمة ما عرفنا مدة بنائها نحن و لا آبائنا فقال الملک ارید ان اتبعک و افارق ملکی، فقال انک لاتقدر علی ذلک و لکن اتبع هذا الشباب فانه علی الرشاد و الله الموفق للصواب و المعین علی السداد

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱گ (۳۸۱) [ف: ۱۵-۱۷۸]

● **ایتالیا و سویس و فرانسه** / سفرنامه / فارسی

īytalīyā va sūvīys va farānse

قراگزلو، مسعود، ق۱۴ قمری

qarāgozlū, mas'ūd (- 20c)

یادداشت‌های سفر مسعود فرید به ۱۲ کشور دنیاست. خود او در مقدمه نسخه شماره ۱۰۸۰۹ ــ که اولین مجلد کتاب است ولی آخرین شماره ثبت را خورده ــ علت سفرها و جمع‌آوری یادداشت‌هایش را چنین نوشته است: «تاکنون برای نگارنده دو بار فرصت مسافرت به قاره اروپا دست داده است: اواخر خرداد ۱۳۲۶ در اجرای تصویب نامه دولت از طرف راه آهن دولتی ایران مأموریت یافتم عده‌ای از مأموران راه آهن را که می‌بایستی برای کار آموزی به اروپا بروند سرپرستی نمایم و بار دیگر در اواسط سال ۱۳۴۵ به منظور معاینه پزشکی. در این دو سفر مجموعاً از دوازده کشور دیدن کردم. در مراجعت از سفر اولت یادداشتهای ادواری خود را در مجله راه آهن منتشر کردم، منتها برای آن که زیاد خشک و کسل کننده نباشد شمه ای از مشهودات خود را بدان افزودم ... پس از آن که سلسله مقالات در متجاوز از بیست شماره مجله منتشر شد (موقعی که از شورای عالی راه آهن به سازمان برنامه منتقل شده بودم) نفهمیدم اولیاء وقت روی چه ملاحظات و مصالحی چاپ بقیه یادداشتها را که می‌رفت وارد مرحله حساسی شود متوقف نمودند و بدین ترتیب انتشار مشاهدات و مطالعات ناقص ماند. از آن تاریخ به بعد پیوسته در صدد بودم راهی برای تکمیل آن چه قبلاً منتشر شده بود منتها با خصوصیات بیشتر به صورت سفرنامه بنگارم ولی پیش آمدهای گوناگون مانع از انجام این نظر شد. به علاوه تصور می‌کردم پس از گذشت مدت طولانی نوشتن شرح مسافرتی که نزدیک بیست سال از تاریخ آن گذشته بی مورد و خالی از فایده خواهد بود ... در بازگشت از سفر دوم در صدد برآمدم یادداشتهای سفر گذشته را با یادداشتهای سفر اخیر توأم نمایم و بدین ترتیب شرح یک مسافرت دو راهی را که مشتمل بر دوازده کشور است (لبنان، مصر، ایتالیا، سویس، بلژیک، فرانسه، انگلستان، از یک طرف و ترکیه، یونان، یوگسلاوی، اتریش، آلمان از طرف دیگر) با هم تلفیق می‌شود» پس از آن می‌نویسد که قسمت مهمی از اطلاعات از راهنماها و کتب و منابع مختلف اقتباس و استخراج شده، زیرا در سفر اول به واسطه اشتغال به مأموریت و در سفر دوم به علت ضیق وقت موفق نشده تمام جاهای دیدنی مسیر خود را ببیند. از تاریخهایی که در این مجلد و مجلدات دیگر آمده دانشته می‌شود وی در سالهای ۱۳۴۶ و ۱۳۴۷ش به تدوین این سفرنامه‌ها اشتغال داشته است. در شماره ۱۰۸۰۲ص ۱۲۰-۱۲۱ از سفرنامه پدرش به اروپا یاد می‌کند که ۴۰ سال پیش در ۱۳۲۵ق نوشته شده بود و گفته که وی گزارش روزانه و وقایع ایام خود را از اوائل عمر تا آخرین روز زندگی نوشته است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰۲

آغاز: گردشگاه‌های رم. در داخل و خارج گردشگاه‌های زیبا و مصفایی است که نام و نشان قسمتی از آنها را در این جا؛ **انجام:** این کتابخانه از بزرگترین کتابخانه‌های دنیاست و متجاوز از ۶ میلیون کتاب دارد

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوای ساده، با روکش پلاستیکی، فنری، رو و پشت جلدها عکسی از مناظر همان کشور گذاشته‌اند، ۹۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۳۳۸]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰۹

آغاز: راهنما و یادداشتهای سفر به دوازده کشور. پیش گفتار. نکاتی چند در فوائد سفر، اگر تفریحات و سرگرمیهای گوناگون بشر را؛ **انجام:** سفارت ایران تلفن و آدرس

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوای ساده، با روکش پلاستیکی، فنری، رو و پشت جلدها عکسی از مناظر همان کشور گذاشته اند، ۹۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۰-۳۴۰]

● **الایجاد** / فلسفه / عربی

al-īǰād

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۹۵/۳

آغاز: فیقول العبد الفقیر الحقیر الذی لم یکن قابلا بتعیین اللقب والتصدیر حین ذکر الاستاد الاجل الامجد ... من کیفیت الایجاد وبیان الذر الاول والثانی ومعنی الشقی من یشقی فی بطن امه؛ **انجام:** فالسالک الی النجاة ان یری المرآة اولاً ویعلم ان فیها منقصة ام لافان لم یکن فیها ما فیهم من الاعوجاج والانحراف حکموا بان المنقصة فیهم لافیها ثم تصدوا لاجل رفعها حتی رفعها الله تعالی والا فهم ابدا کانوا متصفین بالجهل المرکب نعوذ بالله من غضب الرحمن

سوال از ملامحمدصادق جیلانی درکیفیت ایجاد است که شیخ احمد احسائی جواب آن را به یکی از شاگردان خود امر کرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق؛ فوائدی در چند شعر فارسی؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، عطف تیماج زرشکی، ۲۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱-۲۴۰]

● **ایجاد العالم** / تاریخ / فارسی

īǰād-ul 'ālam

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۴۶

بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق، قطع: رقعی [د.ث. مجلس]

● **ایجاد العلم** / فلسفه / فارسی

īǰād-ol ʻelm

غفاری، محمد تقی بن رفیع الدین، ق۱۱ قمری

qefārī, mohammad taqī ebn-e rafīʻ-od-dīn (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۴۱

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۰۵۳ق [مختصر ف: ۹۶]

← الایجاد الکونی ‹ الاتحاد الکونی فی حضرة الاشهاد العینی

← ایجادیه ‹ حواس

● **الایجاز** / معانی بیان / عربی

al-īǰāz

طباطبائی سنگلجی، محمد بن صادق، -۱۳۳۰ قمری

tabātabā'ī sangelaǰī, mohammad ebn-e sādeq (- 1912)

گفتاری است کوتاه در ایجاز و اقسام آن.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۲۲–طباطبائی

آغاز: الایجاز هو اداء الکلام باقل من عبارة المتعارف او ادائه باقل مما یقتضیه المقام

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ در ذیل بخش بالا حدیث ولایت و چند دعا و طلسم برای قوه حافظه نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۵۲–۵۳)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳–۳۴۷]

● **الایجاز** / صرف / عربی

al-īǰāz

احتمالاً این کتاب همان «ایجاز التعریف لضروری التصریف» از جمال الدین محمد بن عبد الله مالک نحوی متوفی به سال ۶۷۲ق باشد. برای شناخت نهایی نیاز به بررسی بیشتر دارد.

[کشف الظنون ۲۰۵/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱۵/۱

آغاز: الاسم المجرد من الزواید اما ثلاثی کفلس و فرس و کتف و عضد و عنب و ابل؛ **انجام:** او کان اولهما بدل غیر مدة دون لزوم او کانا واوی بواوان و نحوه جار النقل و الادغام تم الایجاز و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ رمضان ۱۰۵۷ق؛ چند برگ قصایدی به زبان عربی از: احمد الشامی، علی بن عیسی، محمد بن صالح، ابراهیم بن محمد التمیمی، الکمیت بن زید، السکاکی، ابراهیم بن عبد الله و ...؛ کاغذ: فرنگی، ۳گ (۳–۵)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۸–۳۰۸]

● **ایجاز البیان عن معانی القرآن** / علوم قرآن / عربی

al-īǰāz-ul bayān ʻan maʻānī-l qurʻān

نیشابوری، محمود بن ابی الحسن، ق۶ قمری

neyšābūrī, mahmūd ebn-e ab-el-hasan (- 12c)

از ابوالقاسم محمود بن ابی الحسین مؤلف «غرر الاقاویل فی معانی التنزیل» و «باهر البرهان فی مشکلات القرآن» و «الاسئلة الرایعة و الاجوبة الصارعة» و «شوارد الشواهد و قلاید القصاید» (دیباچه).

آغاز: بسمله. رب اعن بفضلک. قال الشیخ الامام السید بیان الحق فخرالخطباء ابوالقاسم محمود بن ابی الحسن بن الحسین النیشابوری رحمه الله، بعد حمد الله کفا حقه و الصلاة علی نبیه محمد خیر خلقه

انجام: الخناس الشیطان، لانه یخنس عند ذکر الله، تم کتاب ایجاز البیان عن معانی القرآن، بحمدالله و منه و الصلاة علی محمد و آله الطاهرین، اجمعین و سلم تسلیماً کثیرا

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۲۴۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: قرن ۷–۸؛ تملک: فضل الله محمد بن فخرالدین علی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، ۱۰۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۱–۲۵۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۱(آ)–۴۶۳/۱(ب)–ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ کا: عبدالعزیز رکن، تا: ۲۰ محرم ۷۵۴ق؛ ۳۸گ (۱پ–۳۸ر) [فیلمها ف: ۱–۴۷۹]

● **ایجاز الحکمة** / فلسفه / فارسی

īǰāz-ol hekma

عراقی، محمد باقر

ʻerāqī, mohammad bāqer

در شناختن خدا به روش فیلسوفان. صاحب الذریعه از ایجاز الحکمة علی شاه بن محمد همدانی یاد کرده است.

آغاز: الحمدلله الذی انزل الکلام معقولا و لم یجعله مبهما منقولا و ختم علی قلوب بعض الجهال حتی ظنوا با نه لیس بمعقول ... بعد چون ناگزیر است اعتقاد حق و خواندن مطولات دشوار است رساله‌ای ساختم مشتمل بر آنچه لازم است.

انجام: چون بار دوم در آن شروع کردم روشن نمود مرا که هیچ علمی بی فایده نیست و هر چه نام علم بر او صادقست او گنج فایده‌ها است لکن درجات ایشان در فایده دادن در.

[الذریعة ۲: ۴۸۶؛ فهرستواره منزوی ۸۲/۶]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۵۹/۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید و زرد، جلد:

تیماج مشکی یک‌لا،۳ص(۹۸–۱۰۰)،اندازه:۸×۱۸سم[ف: ۱۰–۱۹۹]

● **ایجاز الحکمة** / فلسفه / فارسی

Ījāz-ol hekma

؟ همدانی، علی شاه بن محمد

hamadānī, ʻalī šāh ebn-e mohammad

دارای ۱۲ مسئله فلسفی، کلامی و در آغاز آن نامی از علی شاه همدانی نیامده است؛ لیکن در الذریعة (۴۸۶/۲) و در کتاب بزرگان و سخن‌سرایان همدان (۲۸/۲) به نقل از دائرة المعارف عبدالعزیز صاحب جواهر (۹۰/۳) از رفیع الدین علی شاه همدانی دانسته شده است. و برخی بر آنند که برای رفیع الدین علی شاه پسر محمد همدانی نوشته شده که اطلاعاتی از او و روزگارش در دست نیست؛ ولی با توجه به تاریخ کتابت ۸۶۱ق نسخه ایاصوفیا باید قبل از این زمان باشد. با عناوین: در اثبات واجب الوجود، دلیل بر بطلان دور، برهان بر بطلان تسلسل، واجب الوجود، در بیان آنکه عالم قدیم است یا نه، در بیان تقدم و حادث و قدیم، تقسیم موجودات.

آغاز: بسمله، حمدله و العاقبة للمتقین و الصلاة علی رسوله محمد و آله اجمعین. أما بعد بدانک که این مختصری است در علم حکمت مبین و مبرهن ... و این رساله را ایجاز الحکمه نام نهاده شد.

انجام: بلکه او خود منزه است از تنزیه و تشبیه، و هو تعالی عما یقول الظالمون علواً کبیراً.

[الذریعة: ۴۸۶/۲؛ بزرگان و سخن سرایان همدان: ۲۸/۲؛ نسخه‌های منزوی ۷۴۲/۲–۷۴۳؛ فهرستواره منزوی ۸۲/۶ (۳ نسخه)؛ دنا ۳۲۱/۲ (۷ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹/۲–ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۱۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۱ق [فیلمها ف: ۱–۶۶۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمود بن کمال، تا: قرن ۹؛ رکابه‌دار، ۵ بیت شعر ظاهراً از ناصر خسرو؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۶–۱۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۶×۱۳سم [ف: ۳۲–۳۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۳۷/۴–عکسی و ۴۲۳/۵–عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گویا در تبریز، ملی ش ۳۳۹۰؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با تاریخ ۱۲۵۵ق؛ ۳گ (۲۰۳–۲۰۵) [عکسی: ۲–۳۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۹/۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد نصیر فرزند ملا حسن، بالانکابی جیلانی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۸۸–۹۱)، ۲۲ سطر، اندازه: ۶×۱۵سم [ف: ۲۹–۳۷۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶/۲۳ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن رحمت الله حسینی نجفی، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۳ص (۲۴۷–۲۴۹)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۴/۳–۷۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۷۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن محمد بن اسماعیل، تا: قرن ۱۳، جا: تبریز؛ مهر گویا از کاتب؛ ۸گ (۲۹پ–۳۷ر)، ۱۲ سطر (۶×۱۲) [ف: ۱۵–۳۷]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۸/۸

برای رفیع الدین علی شاه پسر شاه محمد همدانی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۷۲ق؛ ۶گ (۱۵۰ر–۱۵۵ر) [ف: ۵–۳۲۷]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن شعبان رومی علائی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۱۱پ–۱۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۳سم [ف: ۵–۳۲۳]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، بی‌تا؛ جلد: مخمل قرمز، ۴گ (۱۸۳پ–۱۸۷ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲–۲۲۸]

● **ایجاز الطراز** / طب / عربی

Ījāz-uṭ ṭarāz

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار و یا اعتضاد السلطنه

گویا از علی بن ناصر که در دو «شقه» و هریک در چند «طراز» در طب جدید ساخته است.

● **ایجاز الطراز و طراز الایجاز** / عربی

Ījāz-uṭ ṭarāz wa ṭarāz-ul ījāz

محمد ولی بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری

mohammad valī ebn-e mohammad jaʻfar (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار و یا اعتضاد السلطنه

گویا از علی بن ناصر که در نسخه ملک آمده و یا محمد ولی بن محمد جعفر که به احتمال در نسخه آستانقدس معرفی شده که اطلاعی از هیچکدام در دست نیست. در دو «شقه» و هریک در چند «طراز» در طب جدید ساخته است.

آغاز: الحمدلله المحصل اصول الاکوان بعد ان لم یکن شیئا مذکورا و بعد فیقول ... ان تسابق الافراد النوع الاعدل بالتعلیم و

التفصیل ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** یابسة فی الرابعة و الهنود باردة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن یشمی ضربی، ۱۱۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۲سم [ف: ۱-۶۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالملینات و المسهلات الخفیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [الفبائی: ۷۷]

۳. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛با سرلوح، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۶]

● ایجاز الغرائب و انجاز الرغائب / لغت / عربی

īǰāz-ul ġarā'ib wa injāz-ur raġā'ib

بیهقی، عبدالرزاق بن علی

beyhaqī, 'abd-or-razzāq ebn-e 'alī

فرهنگی است مختصر وابسته بلغات حدیث، به‌ترتیب حروف اول کلمه‌ها در بیست و هشت «کتاب» و هر کتاب دارای چند «باب». این فرهنگ به‌ترتیب کتاب «الغریبین» هروی تنظیم شده، و مؤلف می‌گوید که بحد وسط خالی از ایجاز مخل و اطناب ممل، لغات را پرداختم.

آغاز: الحمدالله ذی المنة و الطول و القوة و الحول والغلبة و الصول الذی اختار الاسلام دیناً و آثره

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** کما لا یهتدی فی الیهماء و هی فلاة بلاماء و لا طرق یهتدی لها، والایهم البلد الذی لا علم به

خط: نسخ معرب به روش مغربی، بی‌کا، تا: ۱۲ ربیع الاول ۶۰۸ق؛ مصحح، محشی، روی برگ اول به عربی نوشته «کتاب تعلق دارد به نجی الدین یوسف بن سعد النابلسی که در بغداد سال ۱۸؟ خریده شده و کتاب بخط القاضی الامام ابی العباس احمد بن محمود ابن احمد الواسطی ابن المغربی است که بسال ۱۶؟ درگذشته، می‌باشد»؛ تملک: صنع الله بن نبی احمد، ابراهیم بن احمد بن طوغان به تاریخ ۷۶۱؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز ضربی پشت قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳-۲۲]

● ایجاز القافیة / ادبیات / فارسی

īǰāz-ul qāfīya

بروجردی، زین العابدین، ق۱۳ قمری

borūjerdī, zayn-ol-'ābedīn (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۱۹

آغاز: بسمله بدانکه این رساله در علم قافیه؛ **انجام:** و اگر دگر گفته در حال ... و این منتهی است

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۲ق [رایانه]

● ایجاز المحرر / فقه / عربی

īǰāz-ul muḥarrir

اصفهیدی کرمانی، محمود بن محمد، -۸۰۷ قمری

esfahīdī kermānī, mahmūd ebn-e mohammad (- 1405)

وابسته به: المحرر فی الفقه = محرر التدوین = المحرر فی الفروع الشافعیة؛ رافعی قزوینی، عبدالکریم بن محمد (۵۵۷-۶۲۳)

مؤلف در این اثر کتاب «المحرر فی فروع الشافعیه» رافعی قزوینی را تلخیص کرده و از خود نیز نکاتی بر آن افزوده است. [کشف الظنون ۱۶۱۲/۲؛ معجم المومنین ۱۹۴/۱۲]

شرح و حواشی:

۱- شرح الایجاز

۲- شرح فرائض الإیجاز

۳- شرح الایجاز؛ زین الدین الحکیم

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۴۹

آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله الذی توالت سجال نواله علی العالمین و تواترت سوابغ الایات بلا مشارکة و معین.؛ **انجام:** و علی لفظ العتق نختم کتابنا و نرجو من الله ان یعتق من النار رقابنا کما یعتق عبده عبدا

خط: نسخ بدخط، کا: حسین بن ابراهیم، تا: ۱۰۹۶ق؛ مصحح، محشی با استفاده از شروح الایجاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۵۳گ، ۹ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۶۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۸۶

آغاز: و لم یظاهر ما یصلح للفرق؛ **انجام:** فکنا فی مستجمع فان لم یوجد

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام [رایانه]

● ایجاز المعانی فی حرز الامانی و وجه التهانی / تجوید / فارسی

īǰāz-ul ma'ānī fī ḥirz-il amānī wa wajh-it tahānī

حسین بن عثمان، ق۱۰ قمری

hoseyn ebn-e o'smān (- 16c)

وابسته به: حرز الامانی و وجه التهانی = قصیدة الشاطبیة؛ شاطبی، قاسم بن فیره (۵۳۸-۵۹۰)

شرحی است بر قصیده شاطبیه «حرز الامانی و وجه التهانی». این شرح با عناوین «قوله-قوله» برگزار شده و مؤلف آن را بعد از ترجمه و شرح دیگر خود بر این قصیده که مفصل بوده به نام «ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی و وجه التهانی» نگاشته

است.
آغاز: الحمدلله شارح صدور الأقاصی و الأدانی و الصلوة و السلام علی محمد الذی هو حرز الأمانی و وجه وجوه التهانی ... اما بعد بدان ارشدک الله تعالی که همم جماعتی ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۵۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یعنی بو بهای خوش مانند زرنب و قرنقل باشد در خوشبوئی و زرنب گیاهی خوش بوی است
خط: نستعلیق، کا: سلطانعلی بن سلطان احمد کاشانی، تا: ۹۶۱ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی مقوایی، ۱۴۷گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵-۵۹۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هیچ بزرگواری در مطلوب خود چون اکتفا به خدای تع کند و او را کافی مهمات خویش گرداند و بگوید حسبی الله والله اعلم بالصواب و الحمدالله والمنة.
خط: نستعلیق، کا: محمد حسینی، تا: ۱۲۸۵ق؛ محشی، یادداشت وقف سید مصطفی وسید محمد فرزندان میرزا داود به طلاب در جمادی الاول ۱۳۰۷؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج مشکی، ۵۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۲۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** رست را علی ثم سین للیثهم ×× و تا حفص الدوری و فی الذکر قد خلا / و صلی اله العرش رب له التقی ×× علی خیر خلق و الملائکة فی العلا
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تصحیح شد؛ خط: نستعلیق، کا: شکرالله بن میرزا علی کردستانی، تا: چهارشنبه ۲ ذیحجه ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج زیتونی با ترنج با سر، ۱۳۱ص (۳-۱۳۳)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۸۸]

● ایجاز المقال فی معرفة الرجال / رجال / عربی
Ījāz-ul maqāl fī ma‘rifat-ir rijāl

حویزی، فرج الله بن محمد، -۱۰۵۰ ؟ قمری
hovayzī, faraj-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1641)

تاریخ تألیف: ۱۰۸۳ق
کتاب رجال بسیار مفصلی است به‌ترتیب حروف با استفاده از اکثر کتب رجالی مهمی که تا زمان خود در اختیار داشته که برای هر یک نیز رموزی را انتخاب کرده، بخش اسماء را در سه جزء تنظیم که در روز شنبه سوم جمادی الاول ۱۰۸۳ تألیف جزء سوم پایان یافته، سپس خاتمه‌ای مشتمل بر چند فصل آورده که فصل اول آن در کنای مصدره به «ابو» است که در روز دوشنبه سوم جمادی ۱۰۸۳ ازآن فارغ شده و سپس فصلی در بیان کنی به نقل از کتاب «خلاصه» علامه حلی را مانند اصل در دو قسم ذکر کرده و سپس مقداری از انساب رجال را به ترتیب حروف و ضبط هر یک، بعد به القاب پرداخته و کنای نساء را نیز مختصراً متذکر و سپس به مشترکات مشهور و در آخر فوائدی چند به نقل از کتب رجالی افزوده است، سپس فائده‌ای در بیان رجالی که نامشان در کتب مهم رجالی آمده است و آنچه درباره آنها در این کتب مذکور است با انتخاب رموزی برای هریک و فائده‌ای مشتمل بر توضیح مشیخه من لایحضره الفقیه و بعد فائده‌ای در ذکر بعضی مشاهیر رجال عامه که در روز جمعه منتصف ذیقعده ۱۰۸۱ از این بخش فارغ شده است، بعد فائده‌ای در ذکر بعض اکابر صحابه و تابعین و تابع التابعین آورده و کتاب را بدان ختم کرده و در روز عید اضحی ۱۰۸۳ تألیف کتاب پایان یافته است.
[ریاض العلماء ۳۳۸/۴؛ الذریعة ۴۸۷/۲ و۴۸۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱
آغاز: العجلی بکسر العین و سکون الجیم و کسر اللام من بنی عجل؛ **انجام:** و السید عمید الدین عن الشیخ الامام العلامة جمال الدین الحسن بن یوسف ابن المطهر الحلی ... و صلی الله علی محمد عبده و علی الائمه الطاهری
مجلدات سوم و چهارم؛ خط: نسخ و ثلث، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۳ جمادی الاول ۱۰۸۳ق (جزء سوم) و جمعه نیمه ذیقعده ۱۰۸۱ق (بخش کنیه‌های جزو چهارم)؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، در پایان اجازه شیخ زین الدین نقل شده؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۵۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۸/۱سم [ف: ۱-۶۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۲۲-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۳۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۰۳
آغاز: الحسین بن محمد بن عمر بن یزید عن عمر عن جده عمر بن یزید قال: دحلت علی ابی عبد الله علیه السلام؛ **انجام:** ابن ابی عمیر و اسم ابی عمیر زیاد ابن عیسی و یکنی محمد ابا احمد مولی الازد من موالی المهلب ابن ابی صفره و قیل مولی بنی ...
جلد دوم یا قسمت دوم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۶۴گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۳سم [ف: ۱-۶۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۲]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۴
آغاز: باسمک اللهم و حمدک ... باب المیم ماجد بن هاشم بن علی بن المرتضی السید ابی علی الحسینی البحرینی؛ **انجام:** و فی هذا القدر تبصرة لمن حاول التبصر فی المقام والحمدلله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً.
از حرف میم تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛

مصحح، دارای علامت بلاغ، در برگ اول فهرست رموز کتاب و وقفنامه کتاب از علامه مجلسی با مهر «محمد باقر العلوم» (بیضی) در محرم ۱۱۰۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۳۹۹گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۱]

● الایجاز فی الفرائض = المناسخات فی الارث / فقه / عربی

al-Ījāz fi-l farā'iḍ = al-munāsixāt fi-l irṯ

شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ قمری

šayx-e tūsī, mohammad ebn-e hasan (996-1069)

رساله جامع موجزی است در فرائض و مواریث و تفصیل آن را به کتاب «نهایه»، احاله فرموده است. رساله مرتب است بر ۱۵ «فصل»: ۱. ذکر ما یستحق به المیراث؛ ۲. ذکر سهام المواریث؛ ۳. ذکر ذوی السهام عند الانفراد؛ ۴. ذکر من یرث بالقرابة دون الفرض؛ ۵. ذکر ما یمنع من المیراث؛ ۶. ذکر میراث ولد الملاعنة و ولد الزنا؛ ۷. میراث المستهل و الحمل؛ ۸. ذکر میراث الخنثی؛ ۹. میراث الغرقی و المهدوم علیهم؛ ۱۰. ذکر طلاق المریض و نکاحه؛ ۱۱. ذکر میراث الحمیل و الاسیر و المفقود؛ ۱۲. فیمن یرث الدیة؛ ۱۳. ذکر الولاء؛ ۱۴. ذکر میراث المجوسی؛ ۱۵. ذکر جمل یعرف بها سهام المواریث و استخراجها . در فهرست شیخ طوسی و رجال نجاشی از آن یاد شده و در خود رساله از «نهایة» و «الجمل و العقود» خود نیز نام می‌برد.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین و سلم تسلیما سألت ایدک الله املاء مختصر فی الفرائض و المواریث یحیط بجمیع ابوابه علی طریقة الایجاز من غیر بسط للمسائل فان کتاب النهایة قد اشتمل علی جمیع ذلک مبسوطا و ان اعقد ذلک علی وجه یسهل حفظه و یصغر حجمه کما عملناه فی الجمل و العقود فی العبادات. و ان اذکر فیه فصلا یوقف منه علی استخراج المسائل التی تنکسر علی الورثة و کیفیة استخراجها و اومی الی الطریق الذی یتطرق به الی قسمة المناسخات و تداخل الفرائض فان هذا الجنس لم نذکره فی النهایة

انجام: و ان لم تصح فاضرب جمیع مسئلته فیما صحت منه مسائل المتوفین قبله فما اجتمع صحت منه المسائل کلها

چاپ: نجف، ۱۹۶۳م، تحقیق محمد هادی الامینی، الطبعة الاولی، ۳۲ص؛ «الرسائل العشر» شیخ، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۳ق، تصحیح رضا استادی، ص ۲۶۹- ۲۸۱

[دنا ۳۲۲/۲ (۶ نسخه)؛ الذریعه ۲۳۸/۵و ۳۷۰۲۰؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ۸۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۴۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مفید بن محمد تقی حسینی، تا: ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی سیر جلدسازی مجدد، ۷گ (۴۰پ-۴۶پ)، ۱۴ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۱۰-۶۲۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۸/۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵/۳۰

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۴ص (۳۵۷-۳۶۰)، ۱۸ سطر [سنا: ف: ۲-۱۳۰]

۳. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۰۳/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ذیحجه ۱۲۷۹ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲گ (۴۳پ-۵۴پ)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲-۳۲۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۵-۴۰۰]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا القدر کاف هیهنا فان الاخبار فی هذا المعنی ذکرناه فی تهذیب الاحکام مستوفی، و الله الموفق بالصواب و الحمدلله ... و صلی الله ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی لایی، ۱۰گ (۷۲ر-۸۱ر) هامش، ۱۴-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۶سم [ف: ۶-۹۸]

● الایجاز فی قواعد الدرایة و الرجال = الوجیزة / رجال، درایه / عربی

al-Ījāz fī qawā'id-id dirāya wa-r rijāl = al-wajīza

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۴۶ق

رساله‌ای است مختصر در قواعد درایه و کلیات علم رجال که کوتاه شده «لب اللباب» اوست که برای استفاده و مطالعه آسان طلاب و بی‌نیازی از کتاب مفصل رجالی تألیف شده است؛ در ده «مطلب» و یک «خاتمه»: ۱. فایده علم رجال؛ ۲. موضوع؛ ۳. ضرورت و اهمیت آن؛ ۴. خبر و حدیث چیست؛ ۵. اقسام خبر؛ ۶. اقسام تحصیل خبر؛ ۷. کیفیت رجوع به کتب رجالیه؛ ۸. علم رجال چیست؛ ۹. سبب جرح و تعدیل؛ ۱۰. تعارض جرح و تعدیل. خاتمه مشایخ روایی. (فاضل)

آغاز: الحمدلله علی نواله و الصلاة ... أما بعد فیقول ... محمد جعفر الإسترآبادی إن هذه رسالة علی وجه الإیجاز و الإجمال فی علم الرجال کتبتها علی سبیل الاستعجال لتسهیل الامر علی الطلاب فی الاستنساخ و تحصیل العلم بالقواعد الرجالیة و

الرجوع الی کتب الرجال ...
انجام: و منهم الکشی و منهم البرقی و مشایخ الإجازة کثیرة تعلم من ملاحظه کتب الرجال و الله اعلم بالاحوال فی جمیع الاحوال.
چاپ: ضمن میراث حدیث شیعه، دفتر پانزدهم، قم، مؤسسه فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۸۵ش، با تصحیح حمید احمدی جلفائی
[دنا ۳۲۲/۲ (۱۵ نسخه)؛ الذریعة ۴۸۶/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۱
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۲۴۶ق؛ دارای اضافات، پس از برگ اول بیشتر افتاده است؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۹-۹۲]
۲. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۶۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن محمد علی شفتی، تا: جمعه ۱۴ صفر ۱۲۴۵ق، جا: کربلا؛ ۴گ (۱۱۶پ-۱۲۱ر)، ۱۹ سطر [ف: ۲۷]
۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۳۰/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۸ص (۳۶۰-۳۶۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ:-۱۸۱]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۵
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۵۹]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۱۲/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۵۲ق؛ مصحح جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱۱۰ر-۱۲۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۰]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۹۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲گ (۱۷۰-۱۸۱)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۲۲]
۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۶/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: آقا بابا بن محمد مهدی شهمیرزادی، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۶۶ر-۱۷۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۸-۲۹۰]
۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: علی لاریجانی امیری، تا: ۱۲۵۷ق؛ واقف: شکرالله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک لای قهوه‌ای، ۴گ، اندازه: ۱۵/۸×۲۰/۸سم [ف: ۲۷-۲۸۵]
۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الکتابین صحیح بلاغبار. و الله العالم، و له الحمد الدائم، و الصلاة علی رسوله و آله الی القائم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ ۲۶گ (۳۸پ-۶۳) [ف: ۳-۲۲۵]
۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۸۷/۲
آغاز: بسمله، ... اجمال فیه اکمال اعلم انه یحتاج کل عالم و متعلم فی تنقیح کل علم الی بیان امور خمسه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن مازندرانی، تا: ۱۲۶۱ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۳گ (۵۳-۶۵)،۱۸ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۵-۹۸]
۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: اسماعیل فرزند کاظم حسینی تنکابنی، تا: شعبان ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۸گ (۳۲-۳۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۱سم [ف: ۳۰-۴۱۹]
۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۲۷/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جعفر جوزانی، تا: یک‌شنبه ۱۳ صفر ۱۲۶۸ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۱گ (۷۰-۸۰)، ۱۶ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۴۰]
۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۷۵/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: حاج علی اکبر حکیمیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد ضربی با یک ترنج بزرگ و دو کوچک، ۱۹ص (۶۹-۸۷)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۵۶۰]
۱۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر
بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۵۱۲]
۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲/۴
خط: نستعلیق، کا: زین العابدین لواسانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مقوایی، ۴گ (۱۹۵پ-۱۹۸پ)، ۲۵ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲/۵سم [ف: ۹-۹۱۵]

● **الایجاز فی مختصر الایضاح** / نحو / عربی
al-ījāz fī muxtaṣar-il īzāh
جرجانی، عبدالقاهر بن عبدالرحمن، -۴۷۱ ؟ قمری
jorjānī, ʻabd-ol-qāher ebn-e ʻabd-or-rahmān (- 1079)
وابسته به: الایضاح فی النحو؛ فارسی، حسن بن احمد (۲۸۸-۳۷۷)
مختصر شده کتاب الایضاح ابی علی فارسی است.
[کشف الظنون ۲۰۶/۱ /۲۱۲-ریحانة الادب ۲۶۴/۱]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶
آغاز: الحمد لله الذی تظاهرت علینا آلائه؛ **انجام:** فصل ویزاد کل متحرک لیس حرکته اعرابیة ... و ما اشبه ذلک.
خط: نسخ، کا: محمد امین بن حاج فرج الله، بی‌تا؛ ۷۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۶]

← الایجاز فی معرفة ما فی القرآن من الناسخ و المنسوخ ← الناسخ و المنسوخ

● **ایجاز مفاتیح الاعجاز** / عرفان و تصوف / فارسی
ījāz-e mafātīh-ol e'jāz
فانی شیرازی دهدار، محمد بن محمود، ۹۴۷-۱۰۱۶ قمری
fānī šīrāzī dehdār, mohammad ebn-e mahmūd (1541-1608)
وابسته به: مفاتیح الاعجاز = شرح گلشن راز؛ لاهیجی، محمد بن یحیی (۸۴۰-۹۱۲)
کتاب گزیده‌ای است از «مفاتیح الاعجاز» اسیری لاهیجی نوربخشی که خود شرح گلشن راز محمود شبستری (- ۷۲۰ق) است. مؤلف در دیباچه پس از ذکر نام خود و مفاتیح الاعجاز می‌گوید: می‌خواستم آن را برای خود استکتاب کنم، مجال نبود، از این روی آن را گزیدم و ایجاز مفاتیح الاعجاز نامیدم.
آغاز: بسمله. الحمد لمن له الحمد فی الاولی و الاخرة و الصلوة علی شمس فلک الرسالة بنوره القاهرة محمد و آله ... اما بعد چنین گوید ... محمد بن محمود الملقب بدهدار که چون تعطش و تشوق بزلال فیض ارباب حقایق و معارف غالب بود و سخنان این طایفه علیه را ... بجان طالب و از جمله نفایس کتب که درین فن مشهور است کتاب مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز بود تألیف ... محمد بن یحیی اللاهیجی النوربخشی ... و این عاطل را ... مجال استکتاب مجموع آن نه لهذا رای قاصر بدان قرار داد که انتقادی از آن دیوان حقایق و سفینه دقایق بنماید که حل ابیات گلشن را کافی و از تکرار صافی باشد و الزام نمود که عبارت شریف شارح را بعینه مذکور سازد بی شایبه تصرفی مگر بطریق ندور استعجال باعث اندک تقدیم و تاخیری شده باشد ... این منتقد را که مسمی است به «ایجاز مفاتیح الاعجاز» شرحی علیحده نشمارند و منسوب بغیر از شارح ... ندارد.
انجام: چبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مولد و مدفن ایشان ... همانجا است و الحمدلله الذی وفقنا لایجاز مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز حمد ایوافی نعمه و یکافی کرمه برحمتک یا رب.
چاپ: این گزیده به نام شرح مفاتیح الاعجاز در سال ۱۳۱۲ در بمبئی به چاپ رسیده است.
[نسخه‌های منزوی ۱۰۶۰/۲؛ مشار فارسی ۳۲۴۸/۳؛ دانشمندان آذربایجان ص ۳۳۴؛ دنا ۳۲۳/۲ (۴ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۱۳۸/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۵۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی درون سرخ، ۱۰۰گ (۱-۱۰۰)، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۸۵۲]
۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح تشعیر به زر و رنگ‌ها، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی کناره منقش، ۱۳۱گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۹]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۸۶-۶۰/۱۲۶
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: خلیل المصطفوی، تا: قرن ۱۱؛ دارای کتیبه مذهب و مرصع، مجدول مذهب؛ ۱۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۳]
۴. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۱۹۳ق [نشریه: ۷-۷۹۵]
۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۳۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۶ق [رایانه]

● **ایجوز ان یجعل الصداق داراً ببلد معین بان یکون قیمتها الف دینار مثلاً ام لا** / فقه / عربی
'a yajūz-u an yaj'al-uṣ ṣidāq dār-an bi-balad-in mu'ayyan bi-'an yakūn-a qīmat-u-hā alf-a dīnār-in maṯal-an am lā
بحرانی، موسی بن محمد، ق۱۳ قمری
bahrānī, mūsā ebn-e mohammad (- 19c)

شیراز؛ مدرسه امام عصر (عج)؛ شماره نسخه: ۹۲/۵
آغاز: اقول لا خلاف بین الاصحاب فی انه اذا عقد علی مهر مجهول
خط: نستعلیق، کا: محمد اسماعیل بن ملا سبز علی نوبندگانی، بی‌تا؛ ۲گ (۲۰۵پ-۲۰۶ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۹۴]

● **ایذاء الجار** / اخلاق / فارسی
īzā'-ul jār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳۸/۷
خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ ۲ص (۵۰-۵۱) [مختصر ف: ۹۶]

● **الایراد (رسالة)** / طب / فارسی

al-īrād (r.)

طبیب، محمد علی بن نظام، ق۱۳ قمری

tabīb, mohammad ‘alī ebn-e nezām (- 19c)

اهدا به: آقای حکیم باشی

رد بر سخن کلیزر فرانسوی است که درباره کزاز و بیماری‌های عصبی بر خلاف رای ابقراط گفته بود در یک «قدمه» و نه «فصل» و یک «خاتمه».

آغاز: بسمله. سبحانک یا حافظ صحة النفوس و الابدان و یا مزیل علة العصیان.

انجام: اعصمنا من الخطاء و الزلل و النسیان و الخلل بمحمد و آله اجمعین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

[فهرستواره منزوی ۳۴۸۱/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۳۹گ، ۱۲سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۶۶۷]

● **ایرادات میرزا فتحعلی بتاریخ رضا قلی خان** / تاریخ ایران / فارسی

īrādāt-e mīrzā fath-‘alī be-tārīx-e rezā qolī xān

آخوند زاده، فتحعلی بن محمد تقی، ۱۲۲۶؟-۱۲۹۵ قمری

āxūnd-zāde, fath-‘alī ebn-e mohammad taqī (1811-1878)

تألیف: ۱۲۷۹ ق.

میرزا فتحعلی آخوند اف در سال ۱۲۷۹ق، فصل تابستان، سه ماه در ییلاق قوجور تفلیس ساعات بیکاری خود را با مطالعه کتاب «روضة الصفا» می‌گذراند و ضمن آن ایرادات و اشکالاتی به مؤلف آن (= هدایت)، یعنی به طرز بیان وقایع و آوردن جناس‌ها و صنایع ادبی بی‌مورد آن، می‌گیرد و می‌گوید آوردن آنها در تاریخ‌نویسی مورخ را از حقیقت دور و کتابش را بی‌ارزش می‌سازد. میرزا فتحعلی همان‌طور که از نوشته‌هایش معلوم است یکی از آشنایان به فن تاریخ‌نویسی به شکل نو و طرز مورخان فرنگی است و در این رساله از روزنامه دارالخلافه می‌خواهد که این محاورات و مکالمات را به چاپ برساند. (انوار)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۹

آغاز: ایراداتیست که میرزا فتحعلی بتاریخ رضا قلی خان گرفته است هو الله تعالی در سنه هزار و دویست و هفتاد و نه هجری تابستان سه ماه در ییلاق؛ **انجام:** رضا قلی خان بهر چه که من فرستاده ام در روزنامه جواب نویسند و بعد از آن شخص ثالث هم میان ما حکم واقع شود

خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: ابوتراب طباطبائی، تا: ۲۸ محرم ۱۳۰۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی ضربی، ۱۰ص (۲۴۳-۲۵۲)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۵۰]

← ایرادات و اسئله ‹ حرکت افلاک

● **ایرادات یهودیان بر نصاری** / ادیان و مذاهب-فارسی

īrādāt-e yahūdīyān bar nasārā

خطیب، عبدالمؤمن (امام جمعه سنندج)، قمری

xatīb, ‘abd-ol-mo’men (emām jom‘e-ye sanandaj)

مترجم در آخر نسخه چنین آورده است: «از کتاب خروق اَیمونا تصنیف ربی اسحق پسر ابرهام ترجمه نمودم به فارسی و از عبرانی نقلَ نمودم و آن را در اسلامبول چاپ زده‌اند ۳۷ سال پیش ازین، وقعت الترجمة فی شهر ربیع المولود سنه ۱۲۹۹، الحقیر عبدالمؤمن الخطیب و امام جمعه». این کتاب مشتمل است بر ایرادات متعدد یهودیان بر نصرانی‌ها.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۲-۲/۵۹

آغاز: علامات ظهور مسیح تا حال بروز نکرده به قول علمای یهود، کتاب حز قیل از اول فصل ۴۰ تا آخر ۴۴ علامات ظهور مسیح، کتاب حزقیل فصل ۴۷ از آیه ۱۳ الی آخر کتاب حزقیل، سفر توراة؛ **انجام:** که دردنیا احمق تری از نصرانی وعیسوی موجود نمی‌شود زیرا به خدایی عیسی مسیح که اخراج فضله وباد و ریح از او می‌شد سفاهة قائل شده اند.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول ۱۲۹۹ق؛ در نسخه خط خوردگی و تغییر عبارت مشاهده می‌شود که توسط مترجم انجام شده؛ ۱۶گ [ف: ۱-۵۶۳]

● **ایراد الحکماء للمشائیین** / فلسفه / عربی

īrād-ul ḥukamā’ li-l-maššā’īyīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۳/۳

بلزوم کون الجوهر مقولا بالتشکیک علی اصولهم و دفعه؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع جیبی کوچک پالتویی قطع: جیبی، اندازه: ۸×۲۰سم [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۱]

● **ایران امروز** / روزنامه / فارسی

īrān-e emrūz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۳۸-ف

شیخ یحیی کاشانی و مدبر الممالک، تهران ۱۳۳۲ق، هفته‌ای سه بار؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۱۴۴]

● **ایران باستان = تاریخ ایران از زمان بسیار قدیم تا انقراض دولت ساسانی** / تاریخ / فارسی

īrān-e bāstān = tārīx-e īrān az zamān-e besyār qadīm tā enqerāz-e dowlat-e sāsānī

پازوکی، رضا، -۱۳۱۹ شمسی

pāzūkī, rezā (- 1940)

تاریخ تألیف: از ۲۰ آبان ۱۳۰۹ ش، مطابق با ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۴۹ق تا ۲۳ آذر ماه ۱۳۰۹ شمسی؛ محل تألیف: تهران

کتابی مفصل است در تاریخ ایران باستان، دارای «مقدمه»، ۷ «باب» و «خاتمه»: مقدمه: شکل جغرافیایی فلات ایران و ...؛ باب ۱. دوره مادها؛ ۲. دوره پارسی‌ها؛ ۳. دوره مقدونی و سلوکیدها؛ ۴. دوره پارت‌ها؛ ۵. دوره دوم پارسی ها؛ ۶. زبان‌ها و خطوط ایران قدیم؛ ۷. یک نظر اجمالی به چهارده قرن ایران باستانی؛ خاتمه: دارای ۲ ضمیمه: ۱. اطلاعات جغرافیایی راجع به ایران قدیم؛ ۲. فهرست سلسله‌هایی که در ایران قدیم سلطنت کردند. مؤلف لیسانس تاریخ و جغرافیا از دانشسرای عالی (دار المعلمین عالی) تهران بوده و کتاب دیگری در تاریخ ایران از مغول تا افشاریه که به سال ۱۳۱۶ش در تهران به چاپ رسیده، نگاشته است. وی به سال ۱۳۱۹ش در سن ۲۸ سالگی درگذشته است. در مقدمه کتاب خود از همکاری سید حسن تقی زاده (- ۱۳۴۷ش) و پروفسور ارنست [امیل] هرتسفلد تشکر کرده. طبق یادداشت آغاز نسخه، ظاهراً ۲ نقشه نیز ضمیمه نسخه بوده لیکن در حال حاضر وجود ندارد. نام مؤلف در نسخه موجود «پازکی» است ولی در تاریخ ایران از مغول تا افشاریه و مؤلفین مشار، «پازوکی» می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۶

آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان، بعدالحمد والصلوة. مقصود از تألیف این کتاب نمایادن ایران قدیم است بطوریکه بوده یعنی بطوریکه از نوشته‌های مورخین قدیم و اسناد تاریخی ملی ما؛ **انجام:** فهرست کتب مصنفین خارجه که مورد استفاده بوده با اسم مصنفین یا مؤلفین آنها ... تمام شد کتاب تاریخ ایران باستان بتاریخ ۲۳ آذر ماه ۱۳۰۹رضا پازکی.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ فهرستی کامل از مندرجات کتاب در آغاز، و فهرستی از منابع لاتین در انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، عطف و لبه‌ها: تیماج زرشکی، ۲۶۴گ، ۱۸-۱۹ سطر (۱۴×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۴۶]

● **ایران دموکرات** / تاریخ ایران / فارسی

īrān-e demokrāt

محمودی، عباس

mahmūdī, ‘abbās

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۲۴-ف

نسخه اصل: از روی چاپ سوم آن؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۳۳]

← ایران سلطانی ⩾ روزنامه ایران

● **ایرانشهر** /

īrānšahr

مارکوارت، یوزف، ۱۸۴۶-۱۹۳۰ میلادی

mārkoārt, yūzef (1846-1930)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۷۸-ف

Marquart, J. Eransahr nach der Geographie des P. S. Moses Xorenac'i . [n. p. n. d] 65-358p. (film lacks every other page) Microfilm. [n. p.] 3 strips 35mm.

بی‌کا، بی‌تا؛ از روی چاپی [فیلمها ف: ۲-۲۷۴]

● **ایران صناعتی** / فارسی

īrān-e sanā‘atī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۶۰/۲

ایران صناعتی از محمد سداد، در ۱۳۱۶ و ۱۳۱۷؛ خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تازه، رحلی [ف: ۱۷-۳۵۵]

● **ایران و ایرانیان** / تاریخ ایران / فارسی

īrān va īrānīyān

بنجامین، سمیوئل گرین ویلر، ۱۸۳۷-۱۹۱۴ میلادی

benjāmīn, samyū’el grīn vīler (1837-1914)

تاریخ است و سفر نامه مانند که پس از برگشت به امریکا در ۱۷ فصل در شهر بستن به چاپ رسانده است. ترجمه از ناشناس.

آغاز: در بیان وضع و حال نوکر داری در ایران. یکی از اصول مقرره که شایان اعتنا در ایران

[فهرستواره منزوی ۶۴/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۸۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۲۴۸گ، ۱۱ سطر (۶×۱۱)، قطع: جیبی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۷۵]

۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹

آغاز: در بیان وضع و حال نوکرداری در ایران؛ **انجام:** انجام فصل

هفدهم: مانند ایران که عظمت آن در تواریخ عالم همیشه مذکور بوده است حاصل نشود
این کتاب ترجمه فصول هفتم و هشتم و نهم و یازدهم و هفدهم اطلاعاتی است که مستر بنی جامین (سفیر سابق دولت آمریکا در ایران) درباره ایران حاصل نموده و پس از مراجعت به وطن خود آنها را در ضمن هفده فصل به رشته تحریر درآورده و در شهر بستن به طبع رسانده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۰۰ص، ۲۰ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۶۹]

← ایران و قضیه ایران ≻ ایران و مسئله ایران

● **ایران و مسئله ایران = ایران و قضیه ایران** / تاریخ ایران / فارسی

īrān va mas'ale-ye īrān = īrān va qazīye-ye īrān

لرد کرزن،

lord kerzen

مترجم: میرزا محمد، قرن ۱۴ ق

ترجمه فارسی تاریخ لرد کرزن راجع به ایران که در اثناء ۱۸۸۵ و ۱۸۹۵ در ایران و افغانستان و شرق اقصی مسافرت کرده است. این قسمت به امر نظام السلطنه توسط میرزا محمد شاگرد توپخانه دارالفنون تهران به فارسی ترجمه شده (۱۳۱۱) و دیباجه فصل اول بر این‌گونه است: «مطالبی که مشاهده می‌شود و قابل ملاحظه هستند وضع دربار است و دیوانخانه شاهزادگان و حکام و صحبت آنها مخصوصاً با سفراء و دیوانخانه عدلیه و وضع حکومت و وضع علما و مساجد و معابد و ابنیه و قلعه بندی شهرها و بنادر و آثار قدیمه و مدارس و بحرپیمایی و عمارات و باغات و مخازن و قورخانه و وضع قشون».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۹
خط: شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۰۱گ، ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۲-۱۲۳]

۲. اصفهان؛ صارم الدوله (کتابخانه فرهنگ اصفهان)؛ شماره نسخه: ۹۲۷
آغاز: اینجا در خصوص وضع پلتیکی حالیه ایران بحث خواهم کرد در مملکتی که اینقدر از جهت فقدان قوانین اساسی دولت و ملت پس افتاده است؛ **انجام:** و در فصول سابقه بکار افتادن ثروت ملت و رواج تجارت را جزوی شرح نمودم و در فصل آتیده بیشتر توضیح خواهم داد.
ابواب کتاب عبارت است از: فصل سیزدهم از جلد اول مشتمل بر بیان احوال شاه و خانواده سلطنت و وزرای دولت ارکان حکومت ایران، در بیان دولت قاجاریه و ذکر سلطنت ناصرالدین شاه، فصل هفدهم از جلد اول، فصل نوزدهم از جلد دوم کتاب، فصل بیست و هشتم از جلد دوم کتاب می‌باشد؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: افشار، محمود خان، تا: اواخر رمضان ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ، عطف تیماج قرمز، ۴۲۷ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۵۹]

← ایرج نامه ≻ دفتر باختر

● **ایرج نامه** / شعر / فارسی

īraj-nāme

تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، -۱۳۷۴ قمری

tā'eb-e tabrīzī, esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1955)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۷ق

مثنوی فارسی است در معارضه و پاسخ به «عارف‌نامه» ایرج میرزا.

آغاز: ز مسیو نامه حاصل شد فراغت ×× نمودم چند روزی استراحت

[الذریعه ۴۸۸/۲؛ اعلام الشیعه ۱۵۶/۱۴؛ فهرستواره منزوی ۲۵۵/۱۰]

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۳۱/۱
آغاز: برابر **انجام:** بحمد الله زیمن خامه من ×× گرفت انجام ایرج نامه من / بتاریخ خورد ایرج از آن ایر ×× دو تا باره سه تا ایر و سه تا ...
کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ اندازه: ۱۰×۱۳سم [ف: ۳-۱۷۰]

● **ایرج نامه** / تاریخ / فارسی

īraj-nāme

داستان مفصل و طولانی ایرج شاهزاده ایرانی و جنگ‌های وی با دیوان که حاوی ماجراهای عاشقانه وی نیز می‌باشد.

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۳۴
آغاز: بسمله واما غواصان بحر تبحر وکشتی نشستگان بحر تفکر چنین بیان کرده اند که چون نور الدهر صورت ماه نوش لب را دیده ... گردید همه جا می‌آمد تا داخل شهر شده جمع کثیر سر در عقب شاهزاده گذاشته؛ **انجام:** داخل حرم رسید تمامی به استقبال [..] حرم آمدند ایرج خود را بر روی مادر انداخت مادر هم یک صیحه زد درغلطید ... او را بهوش آورد دست بگردن فرزند خود تمام شد
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: ۲۴ رجب ۱۱۳۲ق؛ نسخه مغلوط و بدخط می‌باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۱-۲۴۱]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱
آغاز: بدینگونه دارای این داستان کند گل نثار رهی دوستان در محل زمانی که ملک ایرج زخم خورد؛ **انجام:** چون روز هشتم شد عروسی دیگر در میان آمد

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم نحاس ولد استاد نجف بنا، تا: ۲۹ ربیع الثانی۱۲۷۱ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای سیر، ۱۰۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵-۳۲۸]

● **ایرنامه** / شعر / فارسی

īr-nāme

حبیب اصفهانی، -۱۳۱۵ قمری

habīb-e esfahānī (- 1898)

آغاز: فلک را عادت دیرینه این است ×× که با آزادگان دایم به کین است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۲/۱ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱۳ شعبان ۱۳۳۱ق؛ جلد: پارچه‌ای مقوایی، ۶۹ص، قطع: ربعی [ف: ۲-۵۴]

← ایزد شناخت ← یزدان شناخت

ایزد شناخت / کلام و اعتقادات / فارسی

īzad-šenāxt

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۶۸-ف

نسخ اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷. در هامش است. در سه «باب»؛ کا: معصوم بن سهل الله بن حسین بن محمد کاشی، تا: ۱۵ رجب۷۵۴ق، جا: شیراز [فیلمها ف: ۱-۴۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۴

خط: نستعلیق، کا: محمد رفیع حسینی مشهدی، تا: نزدیک به پایان رمضان ۱۰۳۲ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی با ترنج، ۵۱ص (۹۷-۱۴۷)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۳۸۵]

● **ایساغوجی = الکلیات الخمس = المدخل الی علم المنطق** / منطق / عربی

īsāġūjī = al-kullīyāt-ul xams = al-madxal ilā ʻilm-il manṭiq

اثیرالدین ابهری، مفضل بن عمر، -۶۶۰ ؟ قمری

asīr-od-dīn-e abharī, mofazzal ebn-e ʻomar (- 1262)

رساله‌ای است موجز در منطق. واژه «ایساغوجی» از سه جزء ترکیب یافته است: نخست «ایس»، دوم «اغو»، سوم «اجی». معنای جزء اول «تو» و معنای جزء دوم «من» و معنای جزء سوم «آنجا» می‌باشد. سپس از معنی اصلی خود نقل شده و به معنی کلیات خمس (جنس، نوع، فصل، عرض خاص و عرض عام) آمده است. بعضی می‌گویند: ایساغوجی یک کلمه است و معنای آن گل پنج برگ است و از این رو بر کلیات اطلاق شده است به هر حال کلمه ایساغوجی به یونانی به معنای گل پنج برگ است و اکنون مراد کلیات خمس است (سجادی، جعفر، فرهنگ علوم عقلی: ۱۱۴ به نقل از اساس الاقتباس: ۶). در «دائرة المعارف تشیع» چنین آمده است: ایساغوجی، [مشتق از واژه یونانی ایساگوگه = مدخل] مقدمه‌ای است که فرفوریوس صوری فیلسوف قرن سوم میلادی بر قاطیغوریاس، یا مقولات عشر ارسطو نوشت. ایساغوجی به عنوان مدخل منطق، بدان گونه که خواجه نصیر در اساس الاقتباس به آن تصریح می‌کند شامل چهار فن است: فن اول بحث الفاظ؛ فن دوم کلی و جزئی؛ فن سوم ذاتی و عرضی؛ فن چهارم کلیات خمس. گاه ایساغوجی تنها بر یکی از فنون چهارگانه یعنی بر کلیات خمس، اطلاق می‌گردد. چنانچه حکیم سبزواری، در شرح منظومه منطق تحت عنوان «غوص فی ایساغوجی» به بحث از کلیات خمس می‌پردازد. (دائرة المعارف تشیع ۲: ۶۴۱ به نقل از شرح منظومه منطق و غیره). با این که این رساله خلاصه‌ای از مباحث مهم منطق و مشتمل بر ایساغوجی، قول شارح قضایا، تناقض، عکس، قیاس و صناعات خمس است اما چون فصل اول آن عنوان «ایساغوجی» دارد از باب اطلاق نام جزء بر کل به ایساغوجی شهرت یافته است. (غلامی مقدم)

آغاز: قال الامام العلامة ... اثیرالدین الابهری ... نحمدالله علی توفیقه، و نساله هدایة طریقه ... اما بعد فهذه رسالة فی المنطق اوردنا فیها ما یجب استحضارها لمن یبتدء [شیئا] من العلوم مستعینا بالله انه مفیض الخیر و الجود.. قال ایساغوجی اللفظ الدال بالوضع یدل علی تمام ما وضع له بالمطابقة و علی جزئه بالتضمن ان کان له جزء ...

انجام: و المغالطة قیاس مؤلف من مقدمات کاذبة شبیهة بالحق او بالمشهورة او مقدمات وهمیة کاذبة و العمدة هو البرهان لا غیر و لکن (کذا) هذا آخر الرسالة.

چاپ: هند، ۱۲۶۸ق؛ مصر، چاپ سنگی، ۱۲۷۳ و ۱۲۷۶ و ۱۲۹۷ و ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ و ۱۳۰۶ و ۱۳۲۳ق؛ مصر، سنگی، ۱۲۸۱ق، رقعی، ۷ص (صص ۱۶۳-۱۶۹)

[کشف الظنون ۲۰۶/۱؛ ریحانة الأدب ۷۴/۱؛ هدیة العارفین ۴۶۹/۲؛ بروکلمان ذیل ۱: ۸۴۱؛ الذریعه ۱۱۶/۱۳ و ۱۱۷؛ نشانی ۷ شرح شیعی؛ مشار عربی ۱۰۶: نشانی ۱چاپ؛ معجم المطبوعات سرکیس ۲۹۱/۱: نشانی ۸ چاپ؛ دنا ۳۲۴/۲ (۸۴ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- شرح الایساغوجی؛ کاتی، حسام الدین حسن (-۷۶۰)

۲- شرح الایساغوجی = شرح ایساغوجی؛ عماد الدین فارسی، عماد بن یحیی (-۹)

۳- الفوائد البرهانیة فی تحقیق الفوائد الفناریة = الفراید البرهانیة فی تحقیق الفوائد الفناریة؛ برهان الدین بن کمال الدین حمید (-۹)

۴- شرح الایساغوجی؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)

۵- شرح الایساغوجی = الفوائد الفناریة علی الرسالة الأثیریة؛ فناری،

۶- محمد بن حمزه (۷۵۱-۸۳۴)
۷- حاشیة شرح الایساغوجی = حاشیة التالجی؛ تالجی، محمد بن موسی (-۸۸۷)
۸- حاشیة شرح الایساغوجی = حاشیة البردعی؛ حنفی تبریزی، شمس الدین محمد (-۱۰)
۹- المطلع فی شرح الایساغوجی؛ انصاری، زکریا بن محمد (۸۲۶-۹۲۶)
۱۰- حاشیة الفوائد الفناریة = حاشیة شرح ایساغوجی = حاشیة قول احمد؛ عمری، احمد بن محمد (-۹۵۰)
۱۱- السلم المرونق فی المنطق = السلم المنورق؛ اخضری، عبدالرحمن بن محمد (۹۱۸-۹۸۳)
۱۲- شرح السلم المرونق فی علم المنطق؛ اخضری، عبدالرحمن بن محمد (۹۱۸-۹۸۳)
۱۳- مجموعات؛ بدیع، محمد بن محمد (-۱۱)
۱۴- حاشیة شرح الایساغوجی؛ قره باغی، یوسف بن محمد جان (-۱۰۵۴)
۱۵- شرح السلم المرونق؛ الجزائری نجار، سعید بن ابراهیم (-۱۰۶۶)
۱۶- منشآت؛ آدنوی، موسی بن مصطفی (-۱۲)
۱۷- حاشیة الفوائد الفناریة؛ کردی حسین آبادی، عبدالله بن حیدر (-۱۱۰۷)
۱۸- حاشیة حاشیة الفوائد الفناریة؛ کردی حسین آبادی، عبدالله بن حیدر (-۱۱۰۷)
۱۹- شرح نظم الایساغوجی؛ خلیل، عبدالله بن عمر (۱۱۰۵-۱۱۹۶)
۲۰- نظم الایساغوجی؛ خلیل، عبدالله بن عمر (۱۱۰۵-۱۱۹۶)
۲۱- الدر الناجی علی متن ایساغوجی؛ فیضی توقادی، عمر بن صالح (-۱۳)
۲۲- شرح الایساغوجی؛ گلنبوی، اسماعیل بن مصطفی (-۱۲۰۵)
۲۳- معین الطلاب = مغنی الطلاب = شرح الایساغوجی؛ مغیساوی، محمود بن حافظ حسن (-۱۲۲۲)
۲۴- ایضاح المبهم من معانی السلم = شرح سلم المرونق؛ قویسنی، حسن بن درویش (-۱۲۵۴)
۲۵- حاشیة شرح الایساغوجی؛ کشمیری، محمد صادق
۲۶- حاشیة شرح الایساغوجی؛ نعمان
۲۷- حاشیة جهة الوحدة؛ کردی، محمود بن حیدر
۲۸- شرح الایساغوجی؛ علائی بخاری، محمد
۲۹- حاشیة شرح الایساغوجی؛ بردعی، حسن
۳۰- حاشیة حاشیة شرح ایساغوجی؛ بیتکاری
۳۱- شرح الایساغوجی؛ سهروردی، نظام بن جمال الدین
۳۲- العنایتیة = حاشیة شرح الایساغوجی؛ عنایت الله بن محمد بن عبدالکریم
۳۳- شرح الایساغوجی
۳۴- حاشیة شرح الایساغوجی للکاتی
۳۵- شرح الایساغوجی = شرح الفوائد الفناریة
۳۶- حاشیة الفوائد الفناریة
۳۷- حاشیة شرح الایساغوجی للکاتی
۳۸- شرح ایساغوجی
۳۹- شرح شرح الایساغوجی

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۲۸۶۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن علی، تا: ۸۲۰ق؛ محشی به حواشی عبدالکریم، فناری و دیگران، مصحح؛ واقف: احمد شاه، آبان ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف تیماج مشکی، ۱۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۴-۲۲]
۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۷۸/۱
خط: نستعلیق، کا: احمد بن امین محمد، تا: ۸۹۵ق؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱پ-۲۳ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲-۲۴۳]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۸/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی، عطف پارچه سورمه‌ای، ۴گ (۱۴۰-۱۴۳)، ۱۶ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۳۶-۱۷۹]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۵۳۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: علی اصغر احمدئی، ۱۳۶۵ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۱۸/۴سم [ف: ۲۴-۲۳]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۴۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ترجمه رساله به فارسی تا قیاسات در کنار صفحات؛ کاغذ: آهار و مهره، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۱-۷)، ۱۹ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۲۰۸۵]
۶. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: ض۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم بن عیسی اوالی، تا: قرن ۱۰، ۹گ (۱۰-۱۸)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۱۰۳]
۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۶۴/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: تیماج حنایی لایی، ۹گ (۲۴۵-۲۵۳)، ۱۴ سطر (۶×۱۲/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۱۶-۶۲۹]
۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲۸/۲
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد صادق، تا: ۹۳۲ق؛ محشی؛ تملک: محمد کاظم بن محمد صادق با مهر مربع؛ جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، ۵گ (۱۲۲پ-۱۲۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰-۱۰۲]

۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۳
کا: علی بن ابراهیم بن حسین استرآبادی، تا: ۹۳۳ق، جا: کاظمین؛ قطع: خشتی [ف: ۳۳۳]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۹۵۹ق؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۲۶۳]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: غالب بن سالم البراقی الحسنی و حسن بن غالب البراق، تا: ۹۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا مجدول، ۱۱گ (۱پ-۱۱)، ۹ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۴-۱۲۳]

۱۲. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۰۳۹۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن بکر خواجه عنا، تا: ۹۸۲ق؛ محشی؛ تملک: اسکندر میرزا بن حسین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی دار لایه‌ای، ۱۷ سطر (۷×۱۶) [ف: ۲-۴۶۴]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: سمرقندی و ترمه، جلد: تیماج تریاکی عطف پارچه مشکی، ۱۰ص (۱۵۶-۱۶۵)، ۲۱ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۹-۴۱۹]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۴۶/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز تازه، ۱۷گ (۴۷پ-۶۳پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۲سم [ف: ۹-۳۴۶]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۱/۲
آغاز: برابر
خط: تحریری، کا: عبدالقادر بن آخوند بیک احمد بن شیخ عبدالواحد، تا: قرن ۱۱؛ ۱۰گ (۲۳پ-۳۲پ)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۲-۱۸۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۱۱ص (۱-۱۱)، مختلف السطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳۲-۱۲۲]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹/۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۸گ (۱پ-۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۸-۷۱۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۵۴ ض
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۰۵ق [د.ث. مجلس]

۱۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۸۲/۱
آغاز: فالنهار موجود لکن الشمس طالعة فانهار موجود؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالحلیم بن سلیمان انصاری، تا: صفر ۱۰۱۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و قلمدانی، ۱۰۵گ، ۷ سطر، قطع: بغلی، اندازه: ۷×۱۴سم [ف: ۵-۲۰۲]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۳۰/۲
خط: نسخ، کا: حسین بن لقمان، تا: آغاز رمضان ۱۰۱۳ق؛ کاغذ: سپاهانی سفید، جلد: مقوا، ۷گ (۹پ-۱۵پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۲۲۶]

۲۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۹۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن سرمست صوفی، تا: ۲۶ صفر ۱۰۲۴ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۷پ-۱۲پ)، ۱۷-۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۵/۵سم [ف: ۱-۱۲۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۱ق؛ واقف: شکر الله فقیه نیا، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۱۰ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۴-۲۰]

۲۳. بابل؛ مدرسه خاتم الانبیاء (صدر)؛ شماره نسخه: ۳۲۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا ما فهمته من کلام العلماء ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ شعبان ۱۰۵۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۳۰]

۲۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۰۶/۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی بن محمد معین الدین بن زین الدین شیرازی، تا: ۱۰۶۸ق، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف:۳-۱۶۴]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۵۲۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد مؤمن بن نظام الدین علی، تا: ۱۰۷۴-۱۰۷۵ق، جا: قائن، قریه «خنک»؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز،۱۱گ (۴۰پ-۵۰پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۴-۲۷۶]

۲۶. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۸۸/۲
خط: نسخ، کا: میرهاشم بن میر ابوطالب حسنی حسینی اصفهانی، تا: ۱۰۷۷-۱۰۷۸ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۴۰پ-۴۵ر)، اندازه: ۷/۵×۱۷سم [ف: ۶۷]

۲۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد صابر گلپایگانی، تا: شنبه ۵ ذیحجه ۱۰۹۶ق، جا: اصفهان، مدرسه جعفریه؛ مهر: «الواثق بالله الغنی عبدالاحد بن محمد تقی القاری» (مستطیل)؛ جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۷گ (۹۵-۱۰۱)، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۵۹۸]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶۱/۲
خط: نستعلیق، کا: نور احمد بن احمد متطبب وزیر آبادی، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱گ (۵۳پ-۶۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۶-۳۸۱]

۲۹. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۳
خط: نسخ، کا: حاج اسحق بن حاج صادق بن ملا صادق، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶گ (۲۱پ-۲۶ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴۷]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۸۰۹/۱
آغاز: برابر (فاقد چند سطر دیباچه)
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا رویه چرم سیاه اطراف منگنه شده گل ریز، ۷گ ۳(پ-۹ر)، ۱۳ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۷-۳۶]

۳۱. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۸۷۵/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، کا: محمد نصیر بن محمد اشرف نایینی، تا: ذیقعده ۱۱۰۷ق؛ ۷گ (۶۸ر-۷۴پ) [ف: ۲-۲۴]

۳۲. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: محمد محسن بن بهاء الدین، تا: ۱۱۱۰ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۶]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۴۹۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای سوخت، ۹ص، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۴-۲۳]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸/۱-۱۵/۱۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۴ق، جلد: مقوا عطف وگوشه تیماج، ۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۴]

۳۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ج-۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ بدخط، کا: محمد بن یوسف بن حیدر بن اسماعیل بن بهلول، تا: ۱۱۲۸ق؛ محشی؛ کاغذ: کاهی صیقلی کهنه سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۸ص، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۱]

۳۶. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۴-ل/۵۸۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن سعید، تا:پنج‌شنبه ۹ رجب ۱۱۵۱ق؛ محشی؛ کاغذ: نخودی کلفت، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳گ، ۲۳ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۲-۱۷۲]

۳۷. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۳۱
خط: نسخ، کا: احمد بن مهدی بن ابی ذر نراقی، تا: ۱۱۹۷ق؛ مصحح؛ مهر: کاتب «یأتی من بعدی اسمه احمد» (بیضی)؛ نسخه به شکل بیاض؛ فاقد جلد، ۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۳۴]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۱۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الفرس و هو جنس و یرسم بانه کلی مقول علی کثیرین مختلفین بالحقائق فی جواب ما هو و اما مقول فی جواب ما هو».
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (موجودی تنها سه صفحه)؛ واقف: محمد تولیت، خرداد ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۳ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲۴-۲۲]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۲۷۲۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز (فاقد دیباچه)؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۱۳ص، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۴-۲۳]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «محمد علی» (بیضی)؛ تملک «مصطفی» در تاریخ ۱۳۴۵؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی حنایی با مقوا، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱۳۰-۱۳۳)، ۲۳ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۹-۲۱۳]

۴۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۱۴۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج دو رو تیماج رو مشکی عطف و حواشی و پشت تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱ر-۸پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۹۲]

۴۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۴
آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام العلامه افضل المتاخرین قدوة الحکماء؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لایی، ۱۲ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۹۰]

۴۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰/۷
خط: نسخ، کا: حسین بن ملا عبدالباقی مجومردی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۵گ (۱۲۷پ-۱۴۱پ)، ۲۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲۴]

۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۷/۱ کر
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ق، جا: اسلامبول؛ مصحح، محشی به عربی و ترکی عثمانی؛ تملک: حاجی محمود افندی زاده عبدالرحیم با مهر گرد ناخوانا همراه قیمت نسخه «۱۰ غروش»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد با لبه برگردان، ۶گ (۱پ-۶پ)، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۴۰/۲-۵۹]

۴۵. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۵

کا: ابوطالب بن قاسم حسینی، تا: ۱۲۲۶ق [تراثنا: س۲ش۴-۶۲]

۴۶. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۳۸الف

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸ق؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۴۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۸۴/۴

خط: نسخ، کا: علی بن شیخ رسول، تا: ۱۲۳۱ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف و حاشیه سرخ ضربی ترنج با سر مجدول، ۱۰گ (۱۷پ-۲۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۴۹]

۴۸. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۶۶/۲

کا: عبدالرزاق بن محمد قاسم نحوی تنکابنی، تا: ۱۲۳۴ق [نشریه: ۷-۷۹۲]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۲۵۹۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۲۳۹ق؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، سال ۱۳۷۷ش؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۹ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۴-۲۲]

۵۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۲/۳-۶۲۶۶

خط: نسخ، کا: ملا بابا، تا: ۱۲۴۳ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۱۶ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم:-۲۰۷]

۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۴/۶-۱۲/۱۴۴

آغاز و انجام: برابر

کا: عبدالجلیل بن محمدحسن، تا: ربیع الثانی۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج مشکی حاشیه تیماج سرخ، ۴۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۴]

۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۲۶/۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب، تا: دهه دوم رمضان ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۵ سطر (۷×۱۴)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۲۲]

۵۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۷۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی ضربی با لولا، ۱۳گ (۵۷پ-۶۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۲۲۶]

۵۴. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۵۴۰/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد فصیح، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج سرخ،۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۳-۷۳۴]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۶۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی تملیکی و در ذیل آن مهر «فخرالاطبا ۱۲۷۸» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول ضربی، ۶گ (۳پ-۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [رایانه]

۵۶. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: علی الذورقی، تا: ۱۲۷۸ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۶]

۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۱۳

کا: عبدالسلام، تا: ۱۲۸۰ق، خریداری از امرالله صفری؛ اندازه: ۱۴۶×۲۱۴سم [رایانه]

۵۸. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۴۶۶/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ شعبان ۱۲۸۴ق [نشریه: ۲-۱۱۹]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۴۸/۳

خط: شکسته نستعلیق، کا: علی اکبر حسینی، تا: ۱۲۸۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی، ۶گ (۱۹ر-۲۴پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۰-۱۲۰]

۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد علی گلپایگانی، تا: جمعه جمادی الثانی ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۷۳-۷۵)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۴-۶۳۹]

۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۷۸۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مغلوط، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، ۶گ(۸۶پ-۹۱پ)، ۱۳سطر، اندازه: ۱۱×۱۳سم [ف: ۴۴-۶۷]

۶۲. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۵۵/۳

انجام: المغالطة قیاس مؤلف من مقدمات و هیئة کاذبة شبیهة بالمصادفة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۹]

۶۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۵۱/۳

کا: میر عماد الدین میر سید غلامعلی حسنی الحسینی هزار جریبی، تا: شعبان ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف و حاشیه سرخ، ۷گ (۳۶پ-۴۲پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۲-۲۱۸]

۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۱۴/۲-۲۷/۸۴

آغاز: بسمله قال الشیخ الامام العلامه افضل المتاخرین ... نحمد الله علی توفیقه ونسأله هدایة طریقه ونصلی علی محمد وآله وعترته اجمعین وبعد فهذه رسالة فی المنطق اوردنا؛ **انجام:** والمغالطه قیاس مؤلف من مقدمات کاذبه شبهه بالحق او بالمشهورات او مؤلف من مقدمات وهمیة کاذبة و العمدة هی البرهان

خط: نسخ، کا: محمدمحسن شریف (شیخ آغا بزرگ تهرانی صاحب الذریعة)، تا: پنج‌شنبه صفر ۱۳۰۸ق، جلد: تیماج لایی، عطف پارچه‌ای، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۴]

۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۴

انجام: انجامه: تمت تمام سنه ۱۳۰۹

خط: نسخ بدخط، کا: روح الله، تا: ۱۳۱۰ق؛ مصحح، محشی؛ خریداری از بهزاد زارع؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی دارای جداول و نقش‌های دایره‌ای ضربی،

۱۰گ (۶پ-۱۵)، ۷ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [رایانه]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: عبدالعلی مصحح کتابخانه، تا: رجب ۱۳۴۵ق (علت استکتاب این کتاب باقی ماندن صفحه اول آن از یک نسخه قدیمی است)؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۱۱گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۶۱]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ واقف: فهرستی؛ ۱۵گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۰سم [آستان قدس-ف: ۴-۳۶۷]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** المقدمات الیقینیه

خط: نسخ، کا: اسحق، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ نسخه قدیمی است؛ واقف:ابن خاتون؛۱۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴-۳۶۷]

۶۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۶۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: فتح الله بن محمد رضا شریف حسینی خویی فرزند کاتب با مهر «عبده الراجی فتح الله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸۲]

۷۰. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۶۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ نخودی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲)، قطع: ربعی [ف: ۱-۳۶۰]

۷۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۹۶۸/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد مقوایی، ۴ص (۱۴۱-۱۴۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳-۲۲۶]

۷۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی تا [ف: ۲۵۵]

۷۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۷۸الف

خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد علی کهدمی، بی‌تا؛ اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۷۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۳۴۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشعر قیاس مؤلف من مقدمات ما تنبسط منه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در برگ ۹۷ر نقل از سیدی شیرازی از شخصی تهرانی درباره میرزا حبیب قاآنی در بدگویی از وی به‌خط مفید بن محمد نبی شیرازی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۹۳ر-۹۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۲۸۳]

۷۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۶۱/۷

انجام: الا بعد اختلافها

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی ضربی، ۳ص (۳۳۱-۳۳۳)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۵-۱۵۵۴]

۷۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم نقصان الکتاب فی ید الانقص الاول مصطفی.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰ص (۱-۲۰)، اندازه: ۱۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۸۴۷]

۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۷۶

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تألهی معین الدین [رایانه]

۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۱۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از قاسم محمودی [رایانه]

۷۹. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: الف-۱۹

آغاز: بسمله. فی المدخل الدلاله کون الشیئی بحیث یلزم من العلم ... ؛ **انجام:** النقیض ثم المقصود فالمستقیم افضل من الخلف ثم هذه رساله .

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدائی: آقایان محمد و حسینعلی الهی؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۵۶ص، ۱۲ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۳]

۸۰. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۳۰۴/۴

خط: نسخ، کا: علی پومالی، بی‌تا؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی، قطع: بغلی [نشریه: ۳-۴۱۵]

۸۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۶۱/۳

بی‌کا، بی‌تا؛ شماره فصل (۳۸۶)؛ کاغذ: سفید شکری، جلد: میشن قهوه رنگ، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [فهرست عراقی: ۱-۳۱۰]

۸۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۱۸/۷

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۳/۱-۷۰]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ جلد: تیماج سبز یشمی، ۷ص (۴۴-۵۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۳/۱-۱۵۷]

۸۴. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۲۶۹/۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با علامت «۱۲، منه، منه رضی الله عنه»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای سیر، ۱۰گ (۲۲۴پ-۲۳۳ر)، قطع: نیم رقعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۳۶۵]

۸۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۷۶/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج تریاکی درون زرد، ۳گ (۲۰-۲۲)، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴-۱۳۰۹]

۸۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۸۰/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۳]

۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲/۹۳-۷۷۵۳/۹

آغاز: برابر (فاقد دیباچه)

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ ۱۲گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۵]

۸۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تنعکس جزئیة لانا اذا قلنا کل انسان حیوان فانا نجد شیئا موصوفا بالانسان والحیوان فیکون بعض الحیوان انسانا.

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ افتادگی: انجام؛ درپایان یک ترجیع بند از محرر، و یک فائده در نماز میت و ترکیب یک دوا و نیز منتخبی از دیوان مسمی به سابق و وامق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲گ، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۱]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹۰/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ ۵ص (۹۱-۹۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۳۲-۱۱۶]

۹۰. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۷

کا:جمال الدین حسین بن مرتضی حسینی،بی تا[تراثنا:س۲ش۴-۶۱]

۹۱. اراک؛ بیات، عبدالحسین؛ شماره نسخه: ۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ کاغذ: شکری آهار مهره دار، جلد: تیماج یک لا، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۶سم [نشریه: ۶-۷۴]

● ایساغوجی / منطق / عربی

īsāġūjī

ناشناخته و ظاهرا غیر همانند:

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳۹

بی کا، تا: ۹۸۲ق، خریداری از امرالله صفری؛ اندازه: ۱۰/۹×۱۷/۹سم [رایانه]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۴۰-ف

آغاز: رسالة فی ایساغوجی اعلم یا اخی ایدک الله و ایانا بروح منه بان النطق نوعان نوع لغوی و نوع فلسفی

خط:نستعلیق،بی کا،بی تا؛۲گ(۱۹۶پ-۱۹۷پ) [فیلمها ف: ۱-۵۱۹]

۳. مشهد؛ مدرسه عباسقلی خان؛ شماره نسخه: ۲۷/۱

بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، جیبی، ۱۸ سطر [نشریه: ۷-۷۶۷]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۳۸

بی کا، بی تا؛ خریداری از مصطفی حسینی؛ ۶۷گ، اندازه: ۱۴/۷×۲۳/۱سم [رایانه]

● ایساغوجی / منطق / فارسی

īsāġūjī

غیر همانند:

۱. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۶۲/۲

آغاز: بعد از فراغ ناطقه از منطق سرود حمد خالق رازق و اداء درود از هر جنس بر ناطق صادق

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۰۶۲ق؛ ۲۸گ (۳۶پ-۶۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۵۰]

۲. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۶۰۶]

● ایساغوجی (ترجمه) / منطق / ترکی

īsāġūjī (t.)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۰/۵

آغاز: بسمله قال الشیخ شیخ دیدی الامام ایله شیخ که امام؛ **انجام:** لقولنا ان کان هذا انسانا ... ان مثالدو موجبه درو لزومیه

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدی بن حاجی ملا بن ملا چلبی بن ملا ایوب، بی تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۲ص (۳۸-۶۹)، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۳۲-۳۰]

← الایضاح ≻ الایضاح عن اصول صناعة المساح (ترجمه)

● الایضاح / کیمیا / عربی

al-īḍāh

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

رساله‌ای است با عنوان‌های «اعلم، اعلم، فنقول ...» در توضیح رموزی که حکماء در فن صناعت و کیمیا به کار گرفته‌اند.

آغاز: الحمد الله القوی المنان ذی العزو السلطان ... کتابنا هذا قد سمیت بکتاب الایضاح لانا نریدان نوضح فیه ما رمزوه الحکماء من قبلنا و اکثروا ذکرهم فی کتبهم.

انجام: و قد بقی بد ذلک امور یسیرة انا اطالعک بها مشافهة إن شاء الله تعالی، تم کتاب الایضاح.

چاپ: پاریس، مطبعة فول غایتینة، ۱۲ص، ۱۹۲۸م.

[دنا ۳۲۷/۲ (۱۸ نسخه)؛ مجموعة احد عشر کتاباً فی علم الاکسیر: چاپ سنگی میرزا محمد شیرازی ملک الکتاب؛ هدیة العارفین ۲۴۹/۱؛ کشف الظنون ۲۱۴/۱؛ اعیان الشیعة: ۳۰/۴تا ۳۹؛ ریحانة الادب: ۱۰۸/۵؛ الذریعة: ۴۹۱/۲؛ فهرست ابن ندیم: ۴۲۲]

شرح و حواشی:

۱- الایضاح (ترجمه)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۲

آغاز و انجام: برابر

«للجلدکی و فواید متفرقه منقولة من مطالع البدور و التقریب و دقایق المیزان و شرح المکتسب و الریاض لجابر و غیره»، این عنوان بر پشت جلد مجموعه ۱۲ برگی در کیمیا نوشته شده است

که جمع‌کننده آن ناشناخته است لیکن بیشتر آن از رساله‌های جلدکی گزیده شده است. این اثر در این نسخه «ایضاح الحجر» نامیده شده و به جلدکی نسبت داده شده است، اما با توجه به آغاز و انجام آن مشخص شد که الایضاح جابر بن حیان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ سطرها چلیپا، سپس بخشی از کتاب مطالع البدور فی شرح صدور الشذور آمده که در حرف میم کشف الظنون یاد شده و اسماعیل پاشا آن را بیست و یکمین اثر جلدکی نهاد و آغاز آن چنین است: «و قال ایضاً فی کتاب مطالع البدور فی شرح صدر الشذور: اعلم أن المریخ اطلق بالحقیقة و الوضع اللغوی علی الکواکب المشهور اطلق مجازاً علی جوهر من اجزاء حجر الصنعة ... (گ۴پ) ... ثم قال بعد کلام و اما المادة (۵پ) ... و قال المصنف فی شرحه الاسود و المبیض القذال. ... و قال الفاضل الجلدکی فی شرحه ... قال مهراریس ... و قال الاستاذ جابر (۶پ) ... قال الجلدکی فی شرح المکتسب ... و قال ایضاً فی التقریب (۷پ) ... قال المؤلف فی دقایق المیزان (۸پ) قال الفاضل الجلدکی فی شرح المکتسب (گ۹ر) ... قال صاحب النوامیس (۹پ) ... قال الاستاذ جابر فی کتاب الخالص المبارک (۹پ) ... فائدة جلیلة قال الطغرائی فی کتاب جامع الاسرار (گ۱۰) ... قال جابر فی کتاب الراحة (گ۱۰) ... قال الاستاذ جابر فی کتاب الریاض (۱۰پ) ... قال اسطونس (۱۰پ) ... قال بلیناس ان الزیبق (گ۱۱) ... قال الفاضل الجلدکی فی غایة السرور ... و انظر الی کلام الاستاذ العارف ذوالنون فی الارجوزة: من الحمار ینتج الحمار ×× و الخیل یبد و نجلها المضار/ و الشیء لا یشبه غیر اصله ×× من سنخه و نوعه و فصله (گ۱۱) ... و قال فی شرح هذا البیت (گ۱۲) ...»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی، رویه ابری، ته پارچه مشکی، ۱۲گ، ۲۵-۲۷ سطر (۹×۲۱)، اندازه: ۱۲×۲۵/۵سم [ف: ۱۱-۱۴۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۶۷/۱۲

قسم من کتاب ایضاح و غیره، از بیاض آقا محمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۸گ (۵۹پ-۷۶پ) [ف: ۶-۲۵۳]

۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۲۷/۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳۲/۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: بهائی بن احمد عاملی (کاظمی)، تا: اواخر قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۱گ (۵)، مجموع ۵۲ سطر، اندازه: ۵×۸/۵سم [ف: ۳۲-۷۲]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۲۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: رویه میشن قهوه‌ای لایی مجدول، ۵گ (۱پ-۵پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۲/۳سم [ف: ۶-۳۷۴]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۰۶/۲۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۵ص (۳۷۴-۳۷۸)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۹-۲۶۰]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰/۱۵

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن کوبیده مقوایی، ۵گ (پ۸۹-۹۳)، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۵۵۳]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱۶/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۴۴پ-۴۷ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳-۴۱]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۰۳/۲

آغاز: من ایضاح جابر رحمه الله. قال نریدان نوضح ما رمزه الحکماء بالاسماء المختلفة و الصفات المدهشة للقدماء فی هذه الصناعة طریقان احمد هما الترکیب و الثانی طریق الاکسیر.؛ **انجام:** هذا الامتزاج فضة او ذهبا (تم کتاب الایضاح)

خط: نسخ، کا: احمد بن خانگلدی، تا: ۱۲۵۸ق؛ پس از این در ص ۱۴ر-۲۷ر بندهایی است به عربی و فارسی از بیاض همان آقا محمد از مکتسب جلدکی و سخن سید ابراهیم مورخ سال ۹۰۱ و از جابر و سید حسین قزوینی و شاه نعمة الله هندی و خالد و شیخ مفید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳گ (۱۲پ-۱۴ر)، ۲۴ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۱-۲۰۵۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۳۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی محمد لواسانی، تا: ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نارنجی تیره، ۳گ (۱۸۶ر-۱۸۸ر)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۱۴-۱۶۰]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی،۴گ(۳۱پ-۳۴ر)،۲۴سطر،اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹-۴۱۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۴/۳

آغاز: بسمله هذا کتاب الواضح فی فک الرموز و الفاضح فی هتک الکنوز؛ **انجام:** و الفکر فی رموزهم من کلامهم طویل ... و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق [رایانه]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۴۸

خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: ۷۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی لیلة الحادی و العشرون من شهر ربیع الثانی من شهور سنة الف و ثلثمائه مصلیا علی خاتم الانبیاء

خط: نسخ، کا: علی اکبر تبریزی، تا: ۱۲۹۸ق؛ واقف: محمد ایرانی، ۱۳۵۰ [رایانه]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: صدر الاسلام محمد امین بن میرزا یحیی امامی نجفی خوئی، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عسلی ضربی با ترنج، ۵گ (۶-۱۰)، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۱-۹۶]

۱۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۳۱/۱۰
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوایی با گالینگور سبز، ۵ص (۶۶-۶۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۶۸]

۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۸۵/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۲۶ صفر ۱۳۰۳ق؛ نسخه را اسدالله شریف یزدی با همکاری شیخ محمد شمسی و محمود خان سرتیپ در دوازدهم جمادی الاول ۱۳۵۳ مقابله نموده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای مغزی سیاه، ۷گ (۷۵پ-۸۱)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۱سم [ف: ۶-۲۷۱]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۱۹/۱۶
آغاز: و نقول ایضا ان الذی دبروه اکثر الحکماء لابل جمیعهم شیء واحد بعینه؛ **انجام:** و زنجفر الذهب لصبغة لون الذهب المطلوب
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فلفل نمکی آبی فرنگی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای مغزی سبز، ۲ص (۲۲۹-۲۳۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۸سم [ف: ۶-۲۳۵]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۹/۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز مجدول، ۵گ (۱۶۱پ-۱۶۵پ)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶-۱۵۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۱۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۰۲پ-۱۰۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۹-۳۱۷]

● الایضاح (ترجمه) / کیمیا / فارسی

al-īżāh (t.)

وابسته به: الایضاح؛ جابر بن حیان (۱۲۰-۱۹۸)
ترجمه کتاب الایضاح جابر بن حیان است که به صورت تحت اللفظی انجام گرفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۱۶/۲۰
آغاز: حمد مر خداوندی قوی منان صاحب عزت و سلطنت، دانای سر و آشکارا، کتاب ما این بتحقیق نامیده شده به کتاب ایضاح اراده کردیم اینکه واضح کنیم در او آنچه رمز کرده‌اند؛ **انجام:** و بتحقیق باقی مانده بعد از این ترا اموری آسانی من ظاهر و طالع می‌کنم ترا به آنها مشافهة، اگر بخواهد خدای تعالی، تمام شد کتاب ایضاح.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بخشی از ترجمه در حاشیه ادامه یافته است؛ کاغذ: فرنگی، ۴گ (۴۴پ-۴۷پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۳-۴۲]

● الایضاح = المعیار و الموازنة / کلام و اعتقادات / عربی

al-īḍāh = al-mi‘yār wa-l muwāzina

ابن شاذان، فضل بن شاذان نیشابوری، -۲۶۰ قمری

ebn-e šāzān, fazl ebn-e šāzān-e neyšābūrī (- 875)

کتابی است در اثبات حقانیت شیعه و رد شبهات سایر فرق با ذکر گفتار هر یک از فرق در اصول و فروع و نشان دادن لغزش‌های ایشان. مؤلف، در دیباچه کتاب، خود را در جایگاه بی‌طرف قرار داده و گوید: چون نگاه به موارد اختلاف ملت اسلام نمودیم، آنان را دو دسته یافتیم که هر دو مدعی حقند؛ صنف نخست که خود را به سنت منسوب می‌کنند، در میان خود دارای اختلاف بسیار در اصول و فروع دین هستند؛ ولی با وجود این همه اختلاف، یکدیگر را تزکیه نموده و شهادات و احادیث همدیگر را می‌پذیرند و پشت سر یکدیگر، نماز می‌خوانند؛ اما همگی بر خلاف صنف دیگر که شیعه باشند، اجماع نموده و چیزی را از آنان نمی‌پذیرند» [با اختصار نقل شد] سپس مؤلف به گروه‌های اهل سنت اشاره نموده و بخشی از عقاید آنان را در اصول دین و فروع آن، بیان کرده؛ آنگاه خلاف آن را از منابع شناخته شده اهل سنت آورده و بر آنان احتجاج نموده است. این کتاب را می‌توان از کهن ترین متون شیعه که تمامی آن را از منابع اهل سنت گرفته شده، دانست که تا کنون به دست ما رسیده است مؤلف این کتاب، بنا به گزارش کتاب‌های رجال، از راویان حدیث و دارای شأن رفیع و جایگاه بلندی نزد شیعه امامیه در سده سوم هجری بوده و بیش از یکصد و شصت اثر علمی به او نسبت داده شده که تعدادی از آنها، در رجال نجاشی و فهرست طوسی آمده است؛ و همچنین او از اصحاب حضرت امام هادی و حضرت امام عسکری بوده و نیز از اصحاب حضرت امام رضا (ع) به شمار آمده، لیکن به درستی محقق نیست. این کتاب به همت شادروان مرحوم استاد «محدث ارموی» با مقدمه مفصل به چاپ رسیده؛ لکن اصل متن در میان تحقیقات و تعلیقات استاد فقید، چنان گرفتار آمده که تشخیص متن، از غیر آن، کار افراد معمولی نیست. درباره نام کتاب: در فهرست آثار «فضل بن شاذان» در آثار قدما، مانند فهرست کتب الشیعة از «شیخ طوسی» و کتاب الرجال، از «ابوالعباس نجاشی»، نامی از الایضاح به میان نیامده است و نخستین نام ایضاح در قرن ۷ هجری در «مجمع الآداب فی معجم الالقاب» ابن الفوطی آمده با این نص: «علم الدین، الفضل بن شاذان بن خلیل النیسابوری الفقیه، کان من الفقهاء العلماء، و له کتاب الایضاح فی الامامة»

(۵۴۳/۱)، سپس در قرن‌های ۱۰ و ۱۱ق، این نام بر این کتاب اطلاق گردیده است که به نظر می‌رسد منشأ همه این نسخه‌ها، یک نسخه بوده که نام الایضاح در آن نسخه نخستین نوشته شده بوده و عنوان توضیحی داشته که بعد از آن برای این کتاب نام علم شده است. در نسخه شماره ۱۲۳۸۹ مرعشی، نام این کتاب «المعیار و الموازنة» آمده با این نص: «تم کتاب المعیار و الموازنة و الحمدلله رب العالمین علی عونه و احسانه» و نیز درکتاب الرجال «نجاشی»، نام المعیار و الموازنة در فهرست آثار «فضل بن شاذان» آمده؛ سپس این دو قرینه، درکنار یکدیگر، ما را برآن داشت تا این کتاب را همان المعیار و الموازنة بدانیم که «نجاشی» معرفی نموده است دلیل دیگر بر تطابق نام این کتاب با المعیار و الموازنة، محتوای آن است؛ زیرا موضوع کتاب، چنانکه در آغاز اشاره نمودیم، تقسیم ملت اسلام به دو گروه، سنی و شیعه و موازنه میان آنها است، چنانکه دو عنوان اصلی کتاب، در مقدمه آن با این نام، همخوانی دارد:

۱. الاختلاف و النظر: اما بعد فانا نظر نا فیما اختلف فیه الملة من اهل القبلة من امر دینهم حتی کفر بعضهم بعضاً و برئ بعضهم [من بعض] و کلهم ینتحل الحق و یدعیه و و جدناهم فی ذلک صنفین؛ لاغیر فاحدهما المسمیون الجماعة المنتسبون الی السنة و قد اجمعوا علی خلاف الصنف الاخر و هم الشیعة

۲. «التمیز بین الصنفین: فنظرنا الصنف الاول مقیمون علیه»

آنگاه عقائد و آرای دو فرقه را نیز موازنه نموده و با معیار گفتار و نقل اهل سنت، سنجیده است. در اینجا این پرسش مطرح است که آیا «فضل بن شاذان» با این شهرت علمی، برای این تصنیف بدیع و بی نظیر خود، چرا نامی انتخاب نموده که همزمان، یا پیش از او چنین نامی برای موضوعی مشابه که همان المعیار و الموازنة «ابو جعفر اسکافی» باشد، استفاده نموده است؟ در پاسخ می‌توان گفت: اولاً باید دانست که «فضل بن شاذان» در خراسان می‌زیسته و «ابو جعفر اسکافی» اگر چه «سمرقندی» بوده؛ ولی در بغداد می‌زیسته است و شاید نامگذاری ۲ کتاب، یکی در بغداد و دیگری در خراسان در موضوعی مشابه در یک زمان، از باب توارد معانی باشد؛ بدون اینکه آن دو مؤلف از اثر یکدیگر باخبر باشند با توجه به این نکته که کتاب‌هایی از این دست، در آن دوران، به آسانی نسخه برداری و در اختیار عموم، قرار داده نمی‌شده است. ثانیاً: صحت انتساب کتاب المعیار و الموازنة به «ابوجعفر، محمد بن عبدالله اسکافی» چندان مقرون به تحقیق نیست و در منابع موجود اصیل، در فهرست آثار «اسکافی» نام چنین کتابی نیامده است. بلکه بنا به گفته «ابن ندیم» در فهرست، این کتاب از آن «ابو القاسم جعفر بن محمد اسکافی»، فرزند «ابوجعفر» است ابن ندیم قدیم‌ترین و آگاهترین کسی است که ما را از احوال و آثار «اسکافی» پدر و پسر، بیشترین آگاهی را می‌دهد؛ او در آثار «ابو جعفر اسکافی»، کتاب المقامات فی تفضیل علی را در این معنی آورده؛ لکن کتاب المعیار و الموازنة را به «ابن الاسکافی» «ابو القاسم، جعفر بن محمد» نسبت داده شده است. و مؤید این نسبت این است که محقق ارجمند جناب «شیخ محمد باقر محمودی» در مقدمه «المعیار و الموازنة» منسوب به «اسکافی» که به همت و تلاش طاقت فرسای ایشان به زیور چاپ آراسته است، این اثر را نسبت به آثار دیگر «ابوجعفر اسکافی» در حد پایین دانسته و آنرا چنین توجیه نموده است که شاید این اثر از نخستین آثار او باشد و شاید هم نسخه مسوده کتاب، قبل از تصحیح و بازنگری مؤلف، نشر گردیده است. (سید محمود مرعشی)

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... الحمدلله الذی خلق السماوات و الارض و جعل الظلمات و النور ثم الذین ... اما بعد فانا نظرنا فیما اختلف فیه الملة من اهل القبلة من امر دینهم ...

انجام: تعرفونها من انفسکم و تنطق بها علیکم السنتکم فالحمد لله الذی بصرنا ما جهلتم و عرفنا ما جحدتم و له المزید بذلک و الصلوة علی نبیه و آله المعصومین

چاپ: به تحقیق جلال الدین حسینی الارموی (تهران، دانشگاه تهران: ۱۳۵۱)

[الذریعة ۴۹۰/۲ و ۴۹۱ رقم ۱۹۲۶؛ دنا ۳۲۷/۲ (۱۶ نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- حواشی المعیار و الموازنة؛ هشترودی تبریزی، عبدالله بن محمد حسن (-۱۴)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۸۸۱/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن شرف الدین محمد علی نامی، تا: پنج‌شنبه ۱۸ صفر ۹۹۰ق؛ افتادگی: وسط؛ محشی، مقابله شده، پس از این مشار الشیعه است از مفید به نسخ احمد بن شرف الدین حسنی حسینی نجفی و برالو الدین کراجکی به نسخ همو در روز چهارشنبه ۱۲ صفر ۹۹۰ و مناظره بهلول با هارون به همان خط و الحجة علی الذاهب الی تکفیر ابی طالب از ابوعلی فخار بن معد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی کناره سرخ، ۸۴گ(۱۰۲پ-۱۸۵ر)،۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳-۲۲۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۸۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۰/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماجی مشکی رنگ، ۸۶گ (۱پ-۸۷)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۲۲-۳۵۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸

آغاز: عن اولئک الذین شهدوا؛ **انجام:** الخط تبقی زمانا بعد کاتبه و صاحب الخط تحت الارض مدفون

خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ از روی

نسخه‌ای که در محرم سال ۶۰۵ نوشته شده؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۹سم [ف: ۱-۵۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۰۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۱۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** رویتم انه حرم متعة الحج ایضاً بعد ما امرالله بها و نزل بها القرآن و قد بینا ان فی الفراس [کذا] مثل هذا الکثیر و الحمدلله

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ دارای سرلوح مرصع صفوی محرابی با زمیه طلا و لاجورد، مجدول، محشی؛ ترقیمه: تم کتاب المعیار و الموازنة [کذا]؛ کاغذ: شرقی، ۶۷گ (۱-۶۷)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸×۱۵/۵سم [ف: ۳۱-۳۱۷]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۷۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** وخطبة من الوصف والمنه لله وحده والصلاة علی رسوله محمد وآله الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ یادداشتی درباره زمان استجابت دعا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته، ۱۲۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۱]

۶. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۰/۱

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد طاهر، تا: ۲۲ جمادی الثانی ۱۱۱۸ق؛ ۱۵۲ص [نشریه: ۶-۳۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۵۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۱۷۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی درون زرد و دولا، ۴۴گ (۱پ-۴۴ر)، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۴۰۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** معطی الخیر مفیض البرکه و النور الی یوم الدین

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمدرضا حسینی خوانساری، تا: ۱۳۳۴ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳ [رایانه]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۳۸-ف

نسخه اصل: کتابخانه عمومی حکیم در نجف ش ۳۲۹۴؛ خط: نسخ، کا: محمد بن طاهر سماوی، تا: ۱۳۳۵ق؛ ۴۸گ [فیلمها ف: ۲-۱۲۶]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۴۰/۲

آغاز و انجام: برابر

در این نسخه به عنوان المعیار و الموازنة آمده؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی تبریزی، تا: جمادی الثانی ۱۳۳۷ق؛ جلد: مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج، ۴۲گ (۲۸پ-۶۹ ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۳۱-۷۴]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان ذلک فی سنه سته و خمسین بعد الالف بماتین

خط: نسخ، کا: حسن خوانساری، بی‌تا؛ با یادداشتی از یحیی ابن محمد شفیع اصفهانی مورخ ۱۳۲۱ درباره کتاب ایضاح. وی از حاجی نوری به شیخنا و صدیقنا تعبیر کرده است [رایانه]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۵۵۶/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، با علامت بلاغ با نسخه‌ای که در روز پنج‌شنبه ۲۸ صفر ۹۹۹ تصحیح شده؛ ۵۵گ (۶۱پ-۱۱۵ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۱]

● الایضاح / فقه / عربی

al-īḍāh

ابن حیون، نعمان بن محمد، -۳۶۳ قمری

ebn-e hayyūn, no‘mān ebn-e mohammad (- 974)

کتاب ایضاح، بنابر آنچه قاضی نعمان خود در مقدمه کتاب «الاقتصار» می‌نویسد. کتاب فقهی مفصلی بوده در سه هزار برگ، که یک بار آنچه را رواة بر آن اجماع داشته‌اند از آن استخراج نموده است و آن را کتاب «الاخبار» نامیده است و بار دیگر کتاب «الاقتصار» را از آن استخراج کرده است. «الایضاح» مفصل‌ترین اثر فقهی قاضی نعمان است که در اواخر ایام حکومت مهدی عباسی (۲۹۷-۳۲۲ق) و به دستور او تألیف شده و شامل ۲۲۰ «باب» بوده. مؤلف به درخواست خلیفه فاطمی، تلخیصی از این کتاب با نام مختصر الایضاح تألیف نمود و در تدوین «دعائم الاسلام» نیز «الایضاح» را مبنای کار خود قرار داد و بعد از آن، متن خلاصه دیگری نیز از «دعائم» با نام «مختصر الآثار» یا «اختصار الآثار» تدوین نمود. متن مسند کتاب الایضاح اطلاعات مهمی درباره ماهیت و منابع فقه اسماعیلیه به دست می‌دهد. ویلفرد مادلونگ در مقاله‌ای با عنوان «منابع فقه اسماعیلی» منابع مورد استفاده در تألیف الایضاح را معرفی نموده است که عبارت است از: کتاب حماد بن عیسی، کتاب الجعفریة از محمد بن محمد اشعث کوفی، کتاب الصلاة من روایة ابی ذر احمد بن الحسین بن اسباط، جامع علی بن اسباط، جامع یا المسائل عبیدالله بن علی الحلبی، الجامع من کتب طاهر بن زکریا بن الحسین، کتب ابوعبدالله محمد بن سلام بن سیار لبکفی، جامع غیاث بن ابراهیم، المسائل من روایة حسین بن علی (-۳۱۲ق)، کتاب القضایا من روایة ابی جعفر محمد (احمد) بن الحسین بن الحفص الخثعمی (-۳۱۵ یا ۳۲۴ق)، کتاب القضایا من روایة احمد بن هارون بن هانی القهمی، کتاب القضایا من روایة حسن بن حسین انصاری، کتاب النهی من روایة الحسن بن جعفر مشهور به ابن حبابه حسنی، کتاب اصول مذاهب الشیعه من روایة محمد بن الصلت، المسند، کتب ابی الحسین علی بن الحسین بن ورسند، یوم و لیله، محتملاً اثر احمد بن عبدالله بن مهران کرخی معروف به ابن خانبه، و کتاب علی. از کتاب

«الایضاح» تا کنون نسخه کاملی شناخته نشده و نسخه منحصر به فرد آن نیز تنها بخشی از «کتاب الصلاة» را در بردارد. عناوین برخی از ابواب موجود در نسخه چنین است: باب من ذکر فضل الصلاة و الاقبال علیها، أبواب الرغائب فی الصلاة. ذکر مواقیت الصلاة. أبواب الأذان و الاقامة، أبواب المساجد، أبواب الامامة، أبواب صلاة الجماعة، أبواب صفات الصلاة و سننها. (حافظیان)
چاپ: قم، میراث حدیث شیعه، دفتر دهم، با تحقیق کاظم رحمتی، صص ۳۵–۲۱۸، ۱۳۸۲ش.
[معالم العلماء / ۱۱۳؛ نوابغ الرواة فی رابعة المئات / ۳۲۵؛ الفهرسةللمجدوع / ۳۳؛ الذریعه ۷۳/۲۶ شماره ۳۴۵؛ مقدمه آقای کاظم رحمتی بر تصحیح این رساله در میراث حدیث شیعه، دفتر دهم]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳عکسی و ۱۱۷۸عکسی و ۱۶۳۲ و
آغاز: عن زید الشحام عن ابی عبد الله قال: سمعته یقول: احب الاعمال الی الله الصلوة؛ **انجام:** ذکر ما یقرء فی الصلاة من السور ... قال: کان رسول الله (صلی الله علیه و آله) یحب سورة سبح اسم ربک الاعلی الذی
نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه توبینگن–آلمان غربی به شماره (VI۳۲۲). نسخه حاضر قطعه‌ای از کتاب صلاة را دارا می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۱۲۴گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۱–۱۳۷ و ف: ۳–۴۰۰ و ف: ۵–۵۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۳۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷–۱۲۵]

● **الایضاح** / دعا / فارسی

al-īḍāh

حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، -۱۱۵۰ ؟ قمری
hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (-1738)

وابسته به: خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶–۱۰۹۱)
اهداء به: شیخ علیخان وزیر
کتاب ترجمه روان فارسی بر «خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب» ملا محسن فیض کاشانی و مشحون به شواهد شعری، وی کتاب را به نام شیخ علیخان وزیر معنون نموده و در توضیح روش ترجمه آورده: «چون به لغت عربی تألیف شده به خاطر فاتر رسید که آن را ترجمه نزدیک به فهم نماید و ادعیه را نقل فرموده معانی آن را در تحت آن قلمی فرماید و در بعضی از مواضعی که از جهت اختصار از ذکر دعا به اشاره اکتفا نموده دعا را با ترجمه مذکور سازد و بعضی از دقایق نیز که در متن نگنجد در حاشیه قلمی فرماید.]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۳۲
آغاز: او که چهره مومنان در حشر از دوستی ایشان آل و حیاض آمالشان از کوثر مکرمت ایشان مالامال است.؛ **انجام:** و نگرداند آنرا حجتی بر ما سبب آنکه باشیم از کسانی که میگویند آنچه را نمی‌کنند بدرستی که او جواد کریمست و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد حسین طالقانی، بی‌تا؛ جا: دارالسلطنه قزوین؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ مستنسخ از نسخه اصلی به‌تاریخ تحریر: ۹۰۸ [کذ] که احتمالاً ۱۰۹۸ق باشد؛ با کمند و جدول بندی زر، مصحح، مقابله شده؛ واقف: سید ریحان الله، ذیحجه ۱۳۰۳؛ کاغذ: آهار مهره حنائی روشن، جلد: تیماج خرمایی، ۱۹۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۳سم [ف: ۱۵–۱۳۱]

● **ایضاح** / کلام و اعتقادات / فارسی

īzāh

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵–۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

چاپ: تبریز، سنگی، ۱۳۳۵، خشتی، ۱۴۳ص

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** بکنند آنچه را که می‌توانند ... من شهر ذی القعده ۱۲۹۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق [الفبائی: ۷۸]

● **ایضاح** / پاسخ پرسش‌ها / فارسی

īzāh

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹–۱۳۱۹ قمری
hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824-1902)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۴ ذیقعده ۱۲۹۶ق
رساله‌ای است در رد مطلبی که به شیخیه نسبت می‌دادند و آن عبارت از این اعتقاد بود که «بعد از ائمه معصومین (ع) حاکم شرع و ناطق در میان مردم فقط باید یک نفر باشند و غیر او موظفند که به او رجوع نمایند». مؤلف پس از این رساله در فاصله کمتر از یک سال، دو رساله فارسی و یک رساله عربی در همین موضوع به نام‌های «موضح»، «توضیح» و «التصریح بعد التوضیح» تألیف نموده است. همدانی در این رساله مسائل مهدی‌قلی خان و شکرالله خان کلیایی، از ملاکین نائین، را جواب گفته است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چون سؤالاتی چند رسید از جانب سنی الجوانب عمدة الخوانین العظام ... و بعد چون

سؤالاتی چند رسید از جانب ... مهدی قلیخان ... سؤال اول تا به حال اعتقاد ماها این طور بود
انجام: باری عدالت با اهل حق مردم را به این بی شعوری هم می‌کند بکنند آنچه را که می‌توانند انا لله وانا الیه راجعون وقایة الله خیر من توقینا ولاحول ولاقوة الا بالله وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

۱. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۹۶ق، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۶گ (۱۲۳پ-۱۷۸پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [شخصی میبدی: ف: ۲-۱۱۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد تمت الرساله المسماة بایضاح ... ۱۲۹۷
در رایانه با عنوان «جواب سؤال ملاکین نائین»؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۴۷گ، ۱۳ سطر [رایانه]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۰۹/۲-۳۰/۱۸۹
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ابی القاسم مازندرانی، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۳۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۵۶۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن علی اصغر، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی آهاردار، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۳ص (۲۴۹-۳۲۱)، ۱۶ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۹-۱۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۹۷/۱
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محسن بن عبد الکریم، تا: ۱۳۱۵ق، جلد: تیماج سبز، ۲۹گ (۵پ-۳۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۵۵]

۵. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۱۰۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: حسام الدین حسینی اسدآبادی الاصل همدانی مسکن، بی‌تا؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی مجدول، ۸۸گ (۶۰پ-۱۴۷پ)، ۱۵ سطر، قطع: نیم ربعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۱۱۶]

● ایضاح / فنون نظامی / فارسی

īzāh

ماوراءالنهری، طاهر

māvarā'-on-nahrī, tāher

رساله در تیراندازی از دانشمندی از مردم ورارود به نام طاهر ماوراء النهری در ۱۶ «باب» با حاشیه‌ای به خط صدر الدین. جز ایضاح خاورشناسی لنینگراد.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۹۶/۱۵
آغاز: بسمله، حمد له ... اما بعد چنین گوید بنده ضعیف و کمینه نحیف طاهر ماوراء النهری که علم تیراندازی منسوب است و فضایل و ثواب بی حساب دارد ... خواستم که این علم را نشر کنم این کتاب را تصنیف کردم ... بر شانزده باب ... و در هر بابی آنچه تیراندازان را بدان حاجت باشد شرج کرده آمد به عبارت مهذب بر طریق استاد جعفر ماوراء النهری ... و این کتاب را ایضاح نام کردم: باب اول اندر فضایل تیر انداختن، باب دوم در فضایل تیر و کمان، باب سیوم در عدد اصول تیر انداختن، باب چهارم در طریق تیر انداختن، باب پنجم در قبضه گرفتن، باب ششم در شست گرفتن، باب هفتم در استادن، باب هشتم در نظر کردن، باب نهم در تفاوت نظر دانستن، باب دهم در مسافت بستن، باب یازدهم در کمان کشیدن، باب دوازدهم در گشادن تیر، باب سیزدهم در بیرون آمدن کمان، باب چهاردهم اندر چگونگی کمان، باب پانزدهم در چگونگی زه، باب شانزدهم در چگونگی تیر؛ **انجام:** و اگر به غیر عمد باشد به فراموشی عتاب تا ترک نکند و الله اعلم بالصواب.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۵۰گ (۳۲۶پ-۳۷۵ر)، ۱۴ سطر (۹×۱۷)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱۶-۷۰۵]

● ایضاح ابداع حکمة الحکیم فی بیان «بسم الله الرحمن الرحیم» / تفسیر / عربی

īḍāḥ-u ibdā'-i ḥikmat-il ḥakīm fī bayān-i «b-ism-il lāh-ir raḥmān-ir raḥīm»

علیش، محمد بن احمد، ۱۲۱۷-۱۲۹۹ قمری

'olayš, mohammad ebn-e ahmad (1803-1882)

وابسته به: خزائن الجواهر و مخازن الزواهر = تفسیر بسمله؛ خادمی، محمد بن مصطفی (-۱۱۷۶)
آیه بسمله را از هیجده علم ادبی و دینی مورد بحث قرار داده است: اللغة، الوضع، الاشتقاق، الصرف، النحو، المعانی، البیان، البدیع، الکلام، الاصول، المنطق، الاداب، اللغة، التفسیر، الاسناد، القراءة، الحدیث، التصوف. این کتاب مختصر کتاب «ابداع حکمةالحکیم» ابو سعید خادمی می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۴۱
آغاز: بسم الله الذی جعل البسملة الکریمة فاتحة کل کتاب الرحمن الذی جعلها برکة و یسربها ما صعب من الأسباب؛ **انجام:** و بالرحیم تمت البسملة و بتمامها تم العالم خلقاً و ابداعاً، و لنختم

الکلا بختام سید الانام.

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن علیش (فرزند مؤلف)، تا: آخر ربیع الثانی ۱۲۵۹ق؛ از روی نسخه مؤلف و با همان نسخه مقابله شده؛ جلد: پارچه مشکی، ۳۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۲۰-۴۴] و [صد و شصت نسخه:-۷]

● **ایضاح ابیات شرح عوامل** / نحو / فارسی

īzāh-e abyāt-e š.-e ʻavāmel

گزارش ابیات شرح عوامل در نحو است.

آغاز: بسمله، حمدله، اما بعد این کلمات چندی است که نوشته می‌شود در ایضاح ابیات شرح عوامل

همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۰/۱-۵۸/۱۹۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۲۳۶ق؛ ۴گ (۱-۴)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۵-۲۶۱۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۱۷/۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه رجب۱۲۳۹ق، جا: تهران، مدرسه مادرشاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۴گ (۱ر-۴پ)، ۱۴ سطر [ف: ۱۶-۳۲۴]

● **ایضاحات** / حکومت و سیاست / فارسی

īzāhāt

طالبوف، عبدالرحیم بن ابوطالب، ۱۲۵۰-۱۳۲۹ قمری

tālebof, ʻabd-or-rahīm ebn-e abo-tāleb (1835-1911)

در خصوص آزادی چاپ ۵-۱۳۲۴ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۴۳-ف

بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۱۷۳]

● **ایضاحات مقاوله نامه هشتم ذیحجه ۱۲۹۲** / اسناد / فارسی

īzāhāt-e moqāvele-nāme-ye haštom-e zīhajje-ye 1292

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۲۶/۲۱

آغاز: از طرف باب عالی در ضمن مکتوب سامی بتمامی حکام ممالک عثمانیه اعلام؛ **انجام:** معامله و رفتار خواهد شد.

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۹۲ق؛ ۱گ (۹۹پ) [ف: ۷-۳۵۰]

← ایضاح احقاق الحق > احقاق الحق (ترجمه)

● **ایضاح احقاق الحق = کاشف الاستار** / کلام و اعتقادات / فارسی

īzāh-o ehqāq-el haqq = kāšef-ol astār

طباطبائی بهبهانی، حسین بن عبدالوهاب، ق۱۱ قمری

tabātabā'ī behbahānī, hoseyn ebn-e ʻabd-ol-vahhāb (-17c)

وابسته به: احقاق الحق و ازهاق الباطل؛ شوشتری، نورالله بن شرف الدین (۹۵۶-۱۰۱۹)

به دستور: میرزا سعدالدین محمد وزیر شاه سلیمان (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق)

تاریخ تألیف: ۴ ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

علامه حلی (۶۴۸-۷۲۶) «نهج الحق و کشف الصدق» را در هشت مسئله نوشته و در آن آئین شیعی را ثابت و بر سنیان رد نمود. پاشا قاضی فضل بن روزبهان بن فضل الله خنجی شیرازی سپاهانی دانشمند اشعری حنفی (روزگار اسماعیل یکم صفوی) پس از بیرون شدن از میهن خویش سپاهان به کاشان که رسید در رد آن کتابی به نام «ابطال نهج الباطل» نگاشته است و آن را در دو ماه به سال ۹۰۹ (۱ع۱-۳ج۲) به‌پایان رساند و همه کتاب علامه به جز دیباچه را در آن گنجاند. قاضی ضیاءالدین نورالله شوشتری مرعشی (۹۵۶-۱۰۱۹) در «احقاق الحق و ازهاق الباطل» خود از روزبهان خرده گرفت و روی نوشتن این کتاب و «مجالس المؤمنین» بود که به‌دستور نورالدین محمدجهانگیر پادشاه مغولی هند (۱۰۱۴-۱۰۳۷) او را با تازیانه خاردار بکشتند و در آگره هند به خاک سپرده شد. همین قاضی «مجالس المؤمنین» را از ۷ رجب ۹۹۸ در لاهور تا پنج‌شنبه ۲۳ ذیقعده ۱۰۱۰ نوشته و «احقاق الحق» را در هفت ماه (به جز شب‌ها) نگاشته و آخر ربیع یکم سال ۱۰۱۴ در آگره به انجام رساند. نصیرالدین حسین بن عبدالوهاب بهبهانی به‌دستور میرزا سعدالدین محمد وزیر در روزگار شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵) «احقاق الحق» را به پارسی کرد و در دیباچه نام بالا را بدان داد. او در آغاز متن را هم آورده سپس ترجمه نمود. ترجمه او لفظی است و شاید در چند نوبت. (دانش پژوه)

[دنا ۳۲۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۸/۹ (۲ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد میگوید العبد نصیر الدین ... چون فارغ شدیم از ترجمه مباحث امامت شروع نمودیم در ترجمه مباحث اصول فقه؛ **انجام:** شهر تاریخ سال اتمامش هاتفی گفت کاشف الاستار ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الاخرة حسنة و قنا عذاب النار.

در فهرست با عنوان «کاشف الاستار». مشتمل بر قسمت اصول و فقه شیعه می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: جمشید، تا: غره صفر ۱۰۹۶ق؛ مجدول؛ دارای تملکی پاک شده به‌تاریخ ۲۲ صفر ۱۱۲۳ در

مشهد رضوی؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۴۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۴-۲۰۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۸

آغاز: بسمله. سعد اکبر دولت، از برج اقبال سعادتمندی، طالع است که ولای والای اهل بیت نبوت را اعظم نعمای الهی دانسته، شکرگزاری این موهبت عظمی را، سرمایه ایمان و گوهر مراد ایقان داند؛ **انجام:** پس از ما هم پیش از این رد نموده ایم پس بیاد بیاور. تمام شد ... مجلد اول از ترجمه احقاق الحق پس اینک شروع ... در جلد ثانی می‌نمائیم. و الحمدلله رب العالمین ... و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین.

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین و لاجوردی؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۷۷گ، ۳۰ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۳/۵×۲۴سم [ف: ۳-۵۴۱]

● ایضاح الاحوال / فقه / عربی

īḍāḥ-ul aḥwāl

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸-۱۳۹۳ قمری

zanjānī, ahmad ebn-e ʻenāyat-ol-lāh (1891-1973)

تاریخ تألیف: ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۶۹ق

فی احکام الحالات الطاریة علی الاموال. در این رساله مواردی را که (به خاطر پیش آمدن حالت و شرایطی خاص برای مال یا مالک آن و یا شخص ثالث) تصرف در مال شخصی بدون اجازه او روا و جایز است در ۲۲ عنوان برشمرده و گردآورده است. نسخه‌ای که ما از این رساله دیده‌ایم تحریر دوم است و تحریر نخست و مبسوط تر آن نزد شخصی امانت بوده و به مؤلف بازگردانده نشده است.

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۱۲۹

آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد اعلم ان التصرف فی مال الغیر من دون اذن صاحبه مما اتفق علی منعه و تحریمه العقلاء و ارباب الدیانات فلایجوز التصرف فی مال الغیر بغیر اذنه ... الا انه قد تعرض للمال او لصحابه حالة یجوز معها التصرف فیه بلا رعایة اذن مالکه او یکون للمال خصوصیته تقتضی ذلک او یکون لمن یرید التصرف خصوصیة تقتضی ذلک ... و لما کانت تلک الحالات متفرقه فی ابواب الفقه تعهد هذا الکتاب لجمعها و ترتیبها حسب ما یقتضی الحال مع ذکر الذلیل علی الاجمال

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۴۳گ، ۲۴ سطر، قطع: وزیری [چند نسخه-ف: ۲۴۴]

● ایضاح الادب / ادبیات / فارسی

īzāh-ol adab

دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸-۱۳۵۰ قمری

dāneš-e tabrīzī, lotf-ʻalī ebn-e mohammad kāzem (1852-1932)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۱ق

در بیان این‌که ادب چیست و ادیب کیست، و تقسیم علوم و جایگاه علم ادب در آنها، و شماره علوم ادب عربی، با نگارشی دارای محسنات لفظی به روش نویسندگان قدیم.

آغاز: هو اللطیف العلی. یکم از یاران بخواهشی هر چه بلیغتر ملتمس است که در تفسیر ادب و ترجمت ادیب چیزی بقلم آورم تا فرا نمود آید که ادبیت را از بین علوم با چه تعلقست و ادیب را وظیفه چیست ...

انجام: و این معجزه باهر قاهر از در خاص یریدون لیطفئوا نور الله بأفواههم و الله متم نوره و لو کره الکافرون.

چاپ: مشار فارسی، ج۱، ص۶۲۷؛ دارالخلافه طهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۰۳ق، رقعی، ۷۹ص

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۱ق؛ در اول نسخه تقریظ محمد حسین گرگانی در ۱۳۰۱ق؛ تملک: صدرالافاضل لطفعلی دانش؛جلد:مقوا رویه کاغذ ابر و باد عطف و گوشه تیماج، ۱۸گ (۳پ-۲۱رپ)، ۱۲-۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴۴-۱۰۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: صدر الکتاب احمد بن میرزا رضا طباطبائی اردستانی، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۳۰۳ق؛ چاپ سنگی است؛ دارای تقاریضی از علی اکبر فراهانی و میرزا محمد حسین گرگانی و مستوفی تبریزی، مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۴-۱۳]

● ایضاح الارتیاب / رجال / عربی

īḍāḥ-ul irtīyāb

ابن ملقن، عمر بن علی، ۷۲۳-۸۰۴ قمری

ebn-e molaqqan, ʻomar ebn-e ʻalī (1324-1402)

فی معرفة ما یشتبه و یتصحف من الأسماء و الأنساب و الألفاظ و الکنی و الألقاب الواقعة فی تحفة المحتاج الی أحادیث المنهاج.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲/۲

آغاز: بسمله. و ما توفیقی الا بالله قال مؤلفه ... الحمدلله رب العالمین و قد سئلت ان الحق بآخر هذا الکتاب فصلاً مختصراً فی ضبط ما یشکل علی الفقیه الصرف من الاسما و الالفاظ و اللغات نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۳۳۸۲؛ خط: نسخ، کا: شمس الدین ابوعبدالله محمد بن سلیمان بن عواد بکری شافعی، تا: پنج‌شنبه ۲۱ رمضان ۷۵۵ق؛ ۹گ (۱۳۳-۱۴۱)، ۲۵ سطر [عکسی

ف: ۳-۲۷۱]

● **ایضاح الاسرار فی شرح المنهاج** / اصول فقه / عربی
īḍāḥ-ul asrār fī š.-il minhāj

خنجی، زین الدین
xunjī, zayn-od-dīn

وابسته به: منهاج الوصول الی علم الاصول؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵)

از ایضاح الاسرار زین الدین خنجی در شرح منهاج بیضاوی که برای شمس الدین وزیر ساخته است یاد نموده و نسخه ما همانست.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴

خط: نسخ، کا: عبدالطیف بن عبدالله بن محمود، تا: سه‌شنبه ۲۵ رمضان ۷۱۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۲۷۸گ، ۱۸ سطر (۴/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۸/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۷۳۳]

● **ایضاح الاشارات فی العمل بربع المقنطرات** / هیئت / عربی
īḍāḥ-ul išārāt fi-l ‘amal bi-rub‘-il muqanṭarāt

سبط ماردینی، محمد بن محمد، ۸۲۶-۹۰۷ قمری
sebt-e mārdīnī, mohammad ebn-e mohammad (1423-1502)

شرح است بر کتاب الاشارات علی ربع المقنطرات تألیف خود او. مشتمل بر یک «مقدمه»، ده «فصل» و «خاتمه».
[کشف الظنون: الاشارات فی العمل ربع المقنطر]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۳/۹-طباطبائی

آغاز: بسمله قال الشیخ الامام العالم ... سبط العلامه جمال الدین الماردانی الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذا تعلیق علی رسالتی المسماة بالاشارات علی ربع المقنطرات حل به مشکلها و فتح به مقفلها لتسهل علی المبتدئین ... و سمیته ایضاح الاشارات.. بسمله بدات بها اقتداء بالکتاب العزیز و بقوله علیه الصلوة ... کل امر ذی بال ... خرجه الرهاوی باسناد غریب؛ **انجام:** فتکون قد عرفت حال الکوکب علی الکمال ولیکن هذا آخر ما اردنا فی هذه المقدسه.

کا: سلیمان بن حسن الوفائی ثم القسطنطینی، تا: با تاریخ ۸۶۳ق؛ در ذیل نسخه اجازه روایت و اقراء این کتاب است از مؤلف به شاگردش نورالدین علی بن حسن بن علی عرف بالجیطیچی (کذا) که این رساله را در تاریخ ۸۶۳ در نزد او خوانده، در ذیل اجازه، رقم کاتب است که این رساله را در ۱۰۹۷ از خط مؤلف استنساخ کرده است. نام کاتب این نسخه که به‌جز کاتب دیگر رساله‌های این دفتر است سلیمان بن حسن الوفائی ثم القسطنطینی است. رساله الاشارات گویا به قلم سلیمان بن حسن وفایی قسطنطینی و مورخ ۱۰۶۷ است که در پایان آن رساله اجازه روایت و گواهی قرائت مؤلف را به شاگرد خویش نورالدین علی بن حسن بن علی معروف به جیطیطی (کذا) از خط مؤلف استنساخ کرده است؛ کاغذ: آهار مهره سفید فرنگی و ترکی، جلد: تیماجی مشکی رنگ، ۹ص (۱۳۲-۱۴۰)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۳-۱۰۵]

● **ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة = ایضاح الاشتباه فی ضبط تراجم الرجال** / رجال / عربی
īḍāḥ-ul ištibāh fī asmā’-ir ruwāt = īḍāḥ-ul ištibāh fī ḍabṭ-i tarājim-ir rijāl

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری
‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۹ ذیقعده تصنیف ۷۰۵ق

رساله‌ای کوتاه در ضبط صحیح اسماء راویان حدیث که برحسب ترتیب حرف اول آنها و بیان حروف مرکبه اسم خود و اسماء پدران آنها و نسبت آنها به شهرهای خود و نیز حرکات صحیح حروف تنظیم شده و به جرح و تعدیل نپرداخته است. علم الهدی پسر فیض کاشانی این رساله را در «نضد الایضاح» خود مرتب ساخته و اندکی بر آن افزوده است و جعفر بن حسین خوانساری(۱۰۹۰-۱۱۵۸) هم آن را به نام «تتمیم الایضاح» مرتب نموده است

آغاز: حمدله. صلاة. یقول العبد الفقیر الی الله تعالی حسن بن یوسف المظهر الحلی ... اننی مثبت فی هذه الاوراق تحقیق اسماء جماعة من رواتنا و ایضاحها علی وجه الایجاز و الاختصار و لم نطل الکتاب

انجام: و من اراد التطویل و الاستقصاء ... فعلیه بکتابنا الکبیر الموسوم بکشف المقال فی معرفة الرجال. و صلی الله علی سید المرسلین محمد و آله.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۱۹، جیبی

[دنا ۲/۳۲۹-۳۳۲ (۱۲۰ نسخه)؛ الذریعة ۴۹۳/۲؛ مصفی المقال ۱۳۱؛ مشار عربی ۱۰۷ نشانی ۱ چاپ؛ فهرستگان حدیث ج۱، ص۱۵۴-۱۶۱؛ مکتبة العلامة الحلی، ص ۵۹-۶۱]

شرح و حواشی:

۱- نضد الایضاح فی ترتیب ایضاح الاشتباه؛ علم الهدی، محمد بن محسن (۱۰۳۹-۱۱۱۵)

۲- ترتیب ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة؛ کربلائی، محمد علی (-۱۲)

۳- تتمیم الافصاح فی ترتیب الایضاح؛ موسوی اصفهانی، جعفر بن حسین (۱۰۹۰-۱۱۵۸)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۷/۴

آغاز: نقطه المفتوحه و الحاء المهمله؛ **انجام:** برابر

کا: محمد بن علی بن محمد، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، یک‌لا قهوه‌ای روشن، ۱۰۳ص (۲۲۶-۳۲۸)، ۲۳ سطر (۸×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۹-۲۳۳]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۵۹/۲

خط: نسخ، کا: سید محمد موسوی (گویا خوانساری)، تا: ۱۹ ذیقعده ۷۰۰ تا ۷۰۹ق [ف: ۳-۱۹]

۳. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ جلد: پارچه آبی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۲پ-۴۱ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۲۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد آقا خانی بن حیدر، تا: قرن ۱۰؛ دارای امضای مقابله در مشهد غروی که به قرینه مطلب برگ ۱۴۹پ باید حدود سال ۹۷۱ انجام شده باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی، ۳۴گ (۸پ-۴۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۲سم [مختصر ف: ۹۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۲۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابراهیم بن حسن وراق، تا: ۱۰ جمادی الاول ۹۰۴ق، جا: قطیف؛ تملک: «حیدرقلی بن نورمحمدخان کابلی» ۱۳۵۰؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷گ (۹۳پ-۱۱۹پ)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۲]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۹۵

خط: نسخ، کا: محمود بن علی حمید استرابادی، تا: ۲۰ صفر ۹۲۶ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، یادداشتی از محمد تقی بن محمد مؤمن شریف فسوی در شیراز؛ دارای اجازه‌ای از شیخ احمد بن اسماعیل جزائری برای عبدالنبی بن الشیخ المفید به‌تاریخ شنبه ۲۹ ذیحجه ۱۱۵۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۸۳]

۷. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۸۵/۲

انجام: ابو اسحاق یلقب شغر بفتح الشین و العین العجمه هارون السنجی بالنون و الجیم قیل ان اسمه ...

خط: نستعلیق، کا: محسن بن محمد حسینی، تا: ۱۸ صفر ۹۷۲ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۰۷ر-۱۲۸پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۷۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۹۱/۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالله جزائری، تا: شنبه سلخ شوال ۹۷۴ق، جا: قزوین؛ مصحح؛ تملک: «محمد امین بن عبدالوهاب خادم استرآبادی»، «ابن تاج الدین علی»، «محمد ابراهیم بن محمدحسین بن مجیرالدین احمد بن ابوجعفر موسوی»؛ مهر: «الواثق بالله الصمد العلی عبده محمد حسین بن النجفی العاملی» (دایره)، «وما توفیقی الا بالله عبده اسماعیل بن عبدالله» (دایره)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴گ (۱پ-۲۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۲]

۹. شیراز؛ دستغیب، بدرالدین؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۷۹ق، جا: کلکنده؛ قطع: وزیری [نسخه پژوهی: ۱-۶۱]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن معین الدین محمد معرق اصفهانی، تا: دوشنبه ذیحجه ۹۸۵ق، جا: نجف اشرف؛ محشی با نشان «۲»، مصحح؛ مهر: «عبده محمد حسین» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۴۷گ (۳۵پ-۸۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۷×۱۱/۵سم [ف: ۳۵-۶۷۴]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۴۵/۴

خط: نسخ، کا: اصفهانی، تا: جمعه ۸ رمضان ۹۹۲ق، جا: نجف؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳۷گ (۳۳۱-۳۶۷)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۲۹]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۸۰/۲

خط: نسخ، کا: حسام الدین بن عز الدین بن عبدالله نزیل الغری، تا: شب شنبه شب عید الضحی ۹۹۴ق، جا: اصفهان؛ با نسخه شیخ حسین پدر شیخ بهائی مقابله شده، در چند جا در کنار برگ‌ها این جمله دیده می‌شود: «کذا بخط شیخنا الجباعی، ایضاح الاشتباه ... وضعه بعد تصنیف الخلاصه»؛ ۱۴گ، اندازه: ۱۷×۲۵سم[ف:۳-۱۴]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۶۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با دو نسخه دیگر مقابله شده، مصحح؛ تملک: رضا موسوی زنجانی با مهر خشتی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضربی جداول حاشیه ای با بوته‌های ریسه‌ای، ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۱۹ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۳۸۴]

۱۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۳/۱ ـ د

از آغاز تا «محمد بن علی بن شعبه» و افتادگی دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۴۵گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۳۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۰۱]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد سعید بن شیخ امین الدین، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد رضا؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت قهوه‌ای، ۶۷گ (۱۲۵پ-۱۹۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم[ف:۱۳-۹۰]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۵۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: سید نورالدین بن سید کمال الدین عقیل حسینی؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج نقش گل و مرغ، ۲۴گ، ۲۳ سطر

(۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲۹/-۴۶۳]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۰۴/۲

خط: نسخ، کا: ملک محمد، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۶۲گ (۱۱۰پ-۱۷۱ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳-۲۲۸]

۱۸. قم؛ مؤسسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۳۷

انجام: ابوطالب الازدی البصری الشغرانی بالشین المعجمة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ در پایان نسخه هزار و یک اسم از اسماء الله افزوده شده، همه این مجموعه را محمد بن علی جزائری به‌تاریخ جمعه ۲۹ شعبان ۱۰۹۰ به پایان برده؛ جلد: تیماج سبز سیر، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۰۴]

۱۹. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۴۵۵/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن جلال الدین حسینی، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی بعضی از میرداماد و به خط وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۷۲گ (۹۵پ-۱۶۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲-۲۸۷]

۲۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۴۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، فهرست کتاب‌های وقفی ورثه ملا محمد علی استرآبادی؛ تملکی در اصفهان با مهر «عبده ابو علی ... الموسوی» (بیضی)؛ وقفنامه کتاب از حاج محمد ابراهیم به سال ۱۲۲۳؛ مهر: «قال انی عبدالله» (هشت گوش)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۹۸]

۲۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۱۵/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده با دو نسخه توسط «یوسف بن محمد ابن محمد زین الدین الحسینی» که در آخر کتاب امضای وی آمده؛ جلد: تیماج ضربی ترنج و سر ترنج دار، ۵۶گ (۱۰۶-۱۶۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۸۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۳/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۵۱]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۳۶۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابن الاسود بن المطلب بن اسد بن عبدالغری (کذا) ابوالبختری بالخاء المعجمة کان هذا ...

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد زمان بن اسماعیل حسینی، تا: ۱۰۰۷ق؛ واقف: سید محمد زمان، ۱۰۲۴ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷-۷۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۹۱]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد، تا: دوشنبه سلخ رمضان ۱۰۰۷ق، جا: مکه؛ جلد: مقوا عطف پارچه قرمز، ۲۱گ (۷۷پ-۹۷پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۸سم [ف: ۳۰-۹۱]

۲۴. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۲۶۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدعلی بن ولی حسینی، تا: دهه محرم ۱۰۰۷ق، جا: کربلا؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سیاه، ۲۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۲۹/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن علی طالقانی، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۱۲ق؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز، ۳۰گ (۱۰۸پ-۱۳۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۸-۲۱۷]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۵۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** شبابه بالشین المعجمة المفتومه و الیاء المنطقه تحتها قبل الالف و بعدها ابن سوار بالسین المهملة المفتوحه

خط: نسخ، کا: ابراهیم حسینی ابن عطاء الله ابراهیم، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۰۱۷ق، جا: حیدرآباد دکن؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳ص (۲۸۶-۳۲۸)، ۲۱ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۰-۷۳۸]

۲۷. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۷-خ/۴۴۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ المص ره من تصنیفه اخر نهار یوم الثلثا تاسع عشر ذی القعده سنه سبع و سبعمائة و الحمد ... اتفق فراغ هذا الکتاب المبارک فی اوائل العشر الاول من الشهر السادس من السنة التاسعة من العشر الثانی بعد المائة العاشرة من الهجره ...

بی‌کا، تا: دهه اول جمادی الثانی ۱۰۱۹ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۵ص، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۳۷]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق خفی، کا: سرایا بن حامد بن علوان مرزعاوی، تا: ۱۰۲۰ق؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: دفه اول مقوا و دفه دوم ساقط، ۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۷۹]

۲۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۰/۳

خط: نستعلیق نزدیک به نسخ، کا: نصار پسر محمد حویزی، تا: شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۰۲۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: ترمه نخودی، جلد: تیماج سرخ زرکوب، ۲۶گ (۲۹۳-۳۱۸)، ۲۵ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۵۱۱]

۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۸۰/۲

خط: نسخ، کا: محمد بن علی عقدائی، تا: ۱۰۲۵ق؛ مصحح؛ جلد: پارچه‌ای قرمز لبه‌دار، ۵۹گ (۱۱۴پ-۱۷۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۳]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی کشمیری، تا: ۳ محرم ۱۰۳۸ق، جا: مشهد، مدرسه یوسف خواجه؛ مصحح، با نشانی بلاغ، محشی با نشانی محمد باقر و از دیگران؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۷گ (۱پ-۷۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۳۳]

۳۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۰۹

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالغالب فیروز آبادی، تا: ذیحجه ۱۰۴۷ق [ف: ۳-۷۷]

۳۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۰/۲

خط: نسخ، کا: داود ابویوسف بن محمد بن عیسی بحرانی، تا: ۱۰۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۰×۱۳سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۳]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۸۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد صالح بن جمال الدین محمد شیرازی، تا: رمضان ۱۰۴۹ق؛ ۵۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۵۸۸]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۵۹/۳

خط: نسخ، کا: حسین کمره یی، تا: پایان ذیحجه ۱۰۵۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۷گ (۱۴۷پ-۱۶۳ر)، ۳۳ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۹-۹۶۴]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابوبکر بن جلین بالجیم المضمومة و اللام المشددة و الیاء المنقطة تحتها.

خط: نسخ، کا: محمد بن سلیمان بحرانی، تا: شعبان ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: انجام؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف (موقوفه آل عصفور) در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۷-۷۸]

۳۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۵۲/۳

خط: نسخ، کا: احمد بن صالح بن سعید السجیل الحجری، تا: ۱۹ رمضان ۱۰۶۶ق، برای محمد بن یوسف خطی [ف: ۳-۶۲]

۳۸. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۳۶۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد بن محمد صالح مدعو به ملا حاجی بابا، تا: پنج‌شنبه ۱۷ رمضان ۱۰۷۴ق؛ ۲۹گ (۱۷پ-۴۵پ) [ف: ۱-۲۹]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۸۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج ضربی، ۳۴گ (۲۹۶ر-۳۲۹پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۱۷۵]

۴۰. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۳۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ شعبان ۱۰۸۱ق؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی»، «ابوطالب بن احمد الحسینی»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ، ۱۸ سطر (۵×۱۲/۵)، قطع: جیبی، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۱-۱۶]

۴۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۶۴۵/۱

خط: نسخ، کا: حسین بن علی بن هلال بغدادی، تا: ۱۰۸۵ق؛ اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۱۱]

۴۲. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۳

خط: نسخ خوش، کا: قاضی سلطان بن محمد تقی ازغدی، تا: ۱۰۸۶ق؛ قطع: جیبی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۱۸]

۴۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸/۳-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۸۲-۱۰۸۷ق؛ ۳۰۰ص (۴۰۴-۷۰۳) [عکسی: ۱-۴۳]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۹۹/۲۰

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد ابراهیم نصیری، تا: ۱۰۹۷ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۳۵۸پ-۳۷۱پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۲۷-۲۱۹]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج عنابی با ترنج و نیم ترنج زر عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۳ص (۱۸۲-۲۲۴)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۹-۴۰۶]

۴۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۴

انجام: و کان سفیان بن عیینة یقول مثل هولاء القوم مثل الغیث حیث ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد:تیماج مشکی،۱۴۹گ،۱۹سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۶]

۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابو یوسف الوحاظی بالحاء المهملة بعد الواو و الظاء المعجمة بعد الألف.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ محشی به حواشی شیخ علی، مصحح، مقابله شده؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا ماشی، ۳۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۷-۸۰]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۴/۵

آغاز: ... و الذال المعجمة و الواو والیاء ... من اهل نهاوند، علی بن جعفر ... البرمکی؛ **انجام:** برابر

از بخشی از حرف عین تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۲۴گ (۳۳-۵۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۴-۸۳۷]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج عنابی یک‌لا، عطف، ۶۵ص(۷۷-۱۴۲)، ۲۰سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۹-۴۵۵]

۵۰. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷-عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ فرغ المصنف رح من تصنیفه آخر نهار الثلثا تاسع عشرین ذی القعدة من سنة سبع و سبعمائة. تم.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱۶ص، ۱۵ سطر

(۷/۵×۱۷)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۴]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۵۰/۳

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن گیلانی، تا: دوشنبه ۲۲ شعبان ۱۱۱۵ق؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد جعفر بن محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ (۲۸۲پ-۳۱۲ر)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱-۵۵]

۵۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۳۸ حکمت

پس از «ادریس» در پایان آن از کشف المقال فی معرفة الرجال خود او یاد و کتاب کبیر خوانده شده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد اقی بن محسن جهرمی، تا: دهه سوم ماه ششم ۱۱۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، قطع: ربعی [ف: ۲-۷۴]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه شوال ۱۱۲۰ق؛ تملک: محمد بن سید علی حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۰-۱۲۵]

۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۲۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد شریف مدرس خادم، تا: غره رجب ۱۱۲۱ق؛ مصحح، ابتدای نسخه ابیات آن را ۱۵۰۰بیت نوشته‌اند، به همراه حدیثی از پیامبر به روایت ابن مسعود و دعایی جهت برکت کیسه، پس از پایان ایضاح در دو صفحه منظومه ای در علم بلاغت نوشته شده که به نظر می‌رسد ناقص است و فقط اندکی از اول آن ذکر شده است (۳۷پ-۳۸ر)، در آغاز می‌گوید از آن جا که قرآن معجزه پیامبر است برای تصدیق اعجاز رسول باید بر مفاهیم آن اطلاع پیدا کرد و دقایقش را دانست. به همین منظور برای آموزش علم بدیع و معانی و بیان این منظومه را سروده است. این نسخه فقط اندکی از ابتدای مقدمات علم معانی را دارد، آغاز: «حمد بی چون را که می‌باشد از او ×× سر فراز انسان به نطق و گفتگو/ چون به حیوانات دیگر از سخن ×× کرد ممتاز آدمی را بر علن»، انجام موجود: «وجه تحسین کلامت ای منبع ×× می‌شود معروف در علم بدیع / وجه تحسین کلام آمد دوتا ×× یک به معنی راجع و یک لفظ را»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، عطف گالینگور، ۳۷گ (۱پ-۳۷ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۶۷] و [مؤید: ۲-۱۷۲]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۷

انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی خوانساری، تا: جمعه ۵ ذیقعده ۱۱۲۶ق؛ ۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۶-۵۸۹]

۵۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱/۱۵۲-۴۲۳۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:ذیحجه۱۱۲۶ق؛مقابله شده در۲۴صفر ۱۱۵۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۵۶۵]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۳/۳

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد مؤمن قمی، تا: چهارشنبه ۲۸ صفر ۱۱۴۸ق، به‌جهت محمد مقیم حسنی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ (۴۹پ-۹۴پ)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۳۶]

۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ابوالحسین السو سنجردی بالنون بعد السین الثانیه التی بعد الواو و الختم کان من صلحاء اصحابنا المتکلمین و علمائهم و اعیانهم.

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی نازک آهاردار شکری، جلد: تیماج حنایی یک‌لا، ۱۴۶ص، ۱۱ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷-۲۹۶]

۵۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۱/۲

دو صفحه بیش از آن نیست؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۳ [ف: ۳-۳۰]

۶۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۵۹/۱۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۳، قطع: رقعی [ف: ۳۱۸]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۲۳۳۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمود، تا: قرن ۱۳؛ مذیل به چند فایده در جرح و تعدیل برخی از راویان در ۴ صفحه؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۰سم [ف: ۲۷-۸۰]

۶۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۲

خط: نستعلیق شکسته، کا: مسیح بن میرعبدالحمید بن سید علی بن میرمحمد علی بن میر محمد رضا موسوی، تا: قرن ۱۳؛ ۴۱گ (۶۶-۱۰۶)، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۸۴]

۶۳. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۰ص (۲۳۱-۳۳۱) ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [انجمن آثار-ف: ۱۸۲]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: روغنی دورو، رو ترنج و سرترنج دار، مجدول پشت گل و بوته، ۴۲گ (۱پ-۴۲ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۲]

۶۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۰/۸

خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی بن عبدالکریم زنجانی، تا: ۱۲۱۰ق، جا: کربلا؛ ۲۱گ (۲۰۲پ-۲۲۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۸۰]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۰۰۳۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد جعفر بیرجندی

قاینی، تا: رمضان۱۲۲۵ق، جا: اصفهان، مدرسه کاسه‌گران؛ واقف: آقای والانژاد، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲۷-۸۰]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۲۸ق؛ واقف: شیخ محمد باقر زند کرمانی، آذر ۱۳۴۷؛ کاغذ: شکری و فستقی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷-۸۱]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۸/۲

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد علی حائری، تا: جمعه ۱۲۲۹ق، جا: اصفهان، مدرسه مبارکیه؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ (۴۳پ-۶۴پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۷-۱۳۰]

۶۹. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۳۰ق، جا: تهران؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «ماشاالله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۲۰-۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۵۷۸]

۷۰. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۸۰۱/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ ذیحجه ۱۲۳۰ق، جا: تهران؛ جلد: مقوا عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۲۰گ (۱۶۲-۱۸۱)، ۲۸ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۳-۹۳۱]

۷۱. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۳/۲

خط: نسخ، کا: محمد علی، تا: ۱۲۳۰ق، جا: تهران؛ قطع: وزیری [نشریه: ۵-۶۰۴]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۹۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۸-۱۲۳۲ق [الفبائی: ۷۸]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد فرزند علی، اردکانی یزدی، تا: ۱۲۳۳ق؛ مصحح، محشی، تاریخ ذکر شده در پایان نسخه (۱۱۳۳ق) احتمالاً مربوط به نسخه‌ای است که از روی آن کتابت شده که به درخواست آقا محمد ابراهیم محمد آبادی نگاشته شده و این احتمال نیز وجود دارد که آن تاریخ اشتباهاً به جای ۱۲۳۳ق نوشته شده باشد؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۲۸گ (۱۵۰-۱۷۷)، ۲۲ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۳۰-۵۴۶]

۷۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۰۷/۱

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن عبدالکریم کوکدی گلپایگانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لبه دار، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۵سم [ف: ۶-۴۶۲]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۴۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن محسنعلی لاری، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی با ترنج و دو سر ترنج و منگنه، ۳۸گ (۱۳۰-۱۶۷)، ۱۹ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۵۵]

۷۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۶۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فرغ المنصف من تصنیفه آخر نهار الثلاثا (۹ ذی القعده ۷۰۹) ... و نقل من البیاض ... احمد بن محمد الحسنی الحسینی الاصفهانی

خط: نستعلیق خوب، کا: ابوالقاسم احمد بن محمد حسنی حسینی اصفهانی، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: رویه مشکی با جدول، ۷۲گ (۱۲پ-۸۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۷سم [ف: ۶-۴۹۴]

۷۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۹۰/۲

خط:نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ از روی نسخه مورخ ۱۰۸۳، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف تیماج سبز، ۳گ (۱۹۳-۱۹۵)، ۱۵ سطر (۶×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۲۳۵]

۷۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۳/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی طالب سمنانی، تا: جمعه ۳ جمادی الثانی ۱۲۷۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۰گ (۹۶پ-۱۳۵ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۳]

۷۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد علی بن جعفر بن حاجی صادق، تا: ۱۲۸۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۲]

۸۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۶۱/۲

خط: نستعلیق، کا: محسن بن حسیب حسینی از سلسله میر محمد باقر داماد، تا: پنج‌شنبه ۲۳ صفر ۱۲۸۴ق؛ ۲۱گ (۱۵۲-۱۷۲)، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳-۶]

۸۱. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۹۵/۱

خط: نسخ، کا: سرایا ابن حامد بن علوان، بی‌تا؛ واقف: میرزا بابا سبزواری،رمضان سال۱۲۹۳ق؛۲۱سطر(۹×۱۴)[تراثنا:س۶ش۳-۱۲۲]

۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۵۲/۴

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲گ (۴۰۵ر-۴۵۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۴۰]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶/۲ خوئی

آغاز و انجام: برابر

کا:سبحانعلی،تا: ۱۲۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۹ص (۹۱-۱۴۹)، ابعاد متن: ۱۷×۱۸، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۷-۲۳]

۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۸۲/۴

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن اسمعیل خوانساری، تا: رجب ۱۲۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه پارچه الوان، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۹×۱۸/۷سم [ف: ۶-۴۵۷]

۸۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۰۷ ـ ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، مقابله شده با نسخه‌ای که خط علامه در آن بوده، یادداشت ۱۳۰۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کالینگور عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۵۳گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱-۳۸]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سلیمان بن میرزا جان اصفهانی، تا: حدود قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳۸گ (۱پ-۳۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵سم [ف: ۳۷-۱۸۳]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶/۴

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد بن امیر حسن خوارسکانی از بلوک اصفهان، تا: جمعه ۱۶ شعبان ۱۳۰۷ق؛ جلد: مقوایی، ۲۰گ (۶۸پ-۸۷پ)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۳-۳۴۸]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کرجی، تا: رمضان ۱۳۱۵ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، عطف: تیماج مشکی، ۴۸گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۷-۶۱۶]

۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: چهارشنبه ۲۰ ذیقعده ۱۳۲۰ق؛ مصحح، یادداشت مقابله و تصحیح به خط سید مصطفی صفائی خوانساری در جمادی الاول ۱۳۶۱ ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج ضربی، ۲۱گ (۱۱۹ر-۱۳۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۶۸] و [ف: ۲۸-۸۱]

۹۰. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۳۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج شنبه ۲۷ محرم ۱۳۵۰ق؛ محشی بعضی از آنها به‌خط آیة الله بروجردی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۴۷ر-۷۱ر)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۹۸]

۹۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۹۶

خط: نستعلیق، کا: شهاب الدین بن حسنعلی همدانی درجزینی سوزنی، تا: ۱۳۶۳ق، جا: ملایر، برای مرحوم علم الهدی نقو ملایری؛ ۳۵گ، ۱۵-۲۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۶]

۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳

آغاز و انجام: برابر؛ فرغ المصنف قدس الله روحه من تصنیفه آخر نهار الثلثاء تاسع عشر ذی القعده سنه سبع و سبعمائه.

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴-۳۰۰]

۹۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷/۳ط

آغاز: برابر

خط:نسخ و نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛مصحح؛ یادداشت رؤیت از جعفر بن محمد بن یوسف جامعی عاملی؛ جلد: میشن سرخ، ۴۹ص (۶۱۵-۶۶۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۲۴/۳-۱۱۷]

۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بالنون بعد المیم و التاء المنقطه فوقها نقطتین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج اناری یک‌لا، ۲۴گ، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [رایانه]

۹۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی؛ اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۹سم [رایانه]

۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۶۸۷

بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۸]

۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۸]

۹۸. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۹۰/۱۲

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۵-۲۲۱]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۷۲/۲

خط: نستعلیق، کا: شرف بن المظفر، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۱۶۹پ-۲۱۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۱۲-۳۳۶]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۵۲/۲

خط: نسخ، کا: درویش قاسم نقاش، بی‌تا؛ تملک: قباد بن شهیاد و مهر دائری وی؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۵گ (۱۵۷پ-۱۹۲ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۱۳-۱۵۱]

۱۰۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۲۸/۲

خط: نسخ، کا: فضل الله بن محمد (کاشانی)، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴گ (۸۲پ-۱۰۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱۵-۲۱۴]

۱۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالفضل عباس بن سیف الدین مازندرانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف پارچه مشکی، ۴۱گ (۱۲۱پ-۱۶۱پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۲۹]

۱۰۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۱گ (۱ر-۳۱پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۵]

۱۰۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۷۴/۳

انجام: الغنوی بفتح المعجمة و فتح النون بعدها ابو اسحاق یلقب..

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۷گ (۱۰۳پ-

۱۴۹پ)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲۴-۲۳۷]

۱۰۵. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶۶/۳

خط: نسخ، کا: اسماعیل کرمانی، بی‌تا؛ جا: اصفهان، مدرسه نماورد؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲۴گ، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۷۳]

۱۰۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۱۷ ـ ج

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۴ر-۱۴۳ر [ف: ۱-۳۹]

۱۰۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲/۲ ـ د

بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ دو برگ تازه‌تر است و به‌خط علی بن حسین در ۱۳۴۷؛ ۳۲گ (۱پ-۳۲پ) [ف: ۱-۳۹]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۴۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ (۲۶پ-۴۵پ)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۶-۳۹]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲/۴-طباطبائی

کا: محمد رضا بن محمد رشید نائینی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۳گ، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۳۲۳]

۱۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۶۷/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، عطف و حاشیه تیماج مشکی، ۲۴گ (۷۸پ-۱۰۱پ)، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۳۷-۶۲]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۴۰/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز سوخت ترنج با سر مذهب مجدول، ۲۳گ (۱۴۸پ-۱۷۰پ) [ف: ۲۵-۴۲۱]

۱۱۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۶۹۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۲۶]

۱۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۷۵/۴

انجام: السیاری بالسین المهمله و الیاء المنطقه تحتها نقطتین.

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: حاج علی اکبر حکیمیان؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی با تیماج زرد ضربی با یک ترنج بزرگ و دو کوچک، ۲۳گ (۴۴-۶۶)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۵۵۹]

۱۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۴۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی نرم، ۱۱ سطر (۵×۹)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۵-۱۷۳۳]

۱۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۵۵

نسخه اصل: کتابخانه کاشف الغطاء-نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۳ص [عکسی ف: ۵-۳۲۱]

← ایضاح الاشتباه فی ضبط تراجم الرجال ← ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة

● ایضاح الاشکال الاعتدالیة فی رسم المساحات علی الاسطحة المستویة / ریاضیات / عربی

īḍāḥ-ul aškal-il i'tidālīya fī rasm-il masāḥāt 'ala-l asṭiḥat-il mustawīya

افندی، یوسف بن یوسف، -۱۱۵۳ قمری

afandī, yūsof ebn-e yūsof (- 1741)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۷ق

این کتاب در معرفت حساب و استخراج ساعات است در دو «مقاله» که هر مقاله دارای یک «مقدمه» و چهار «قسمت» و یک «تکلمه» است: مقاله ۱. ذکر آنچه طالب را دانستنش سزوار است و قبل از شروع استحضار آن لازم مشتمل بر یک مقدمه و چهار قسم و تکلمه؛ مقاله ۲. ذکر اصول این فن و کیفیت تحصیل معلومات حسابی که طالب این فن بدان ناچار است، شامل یک مقدمه و چهار قسم و یک تکلمه. این مقدمات و اقسام و تکلمه‌ها خود نیز به فصول و ابوابی چند تقسیم می‌گردند.

آغاز: بسمله الحمد لله الذی علم الانسان معرفه الاوقات بالظلال و النجوم ... و بعد فیقول ... یوسف سالنی بعض خلاصة الا خوان ان أضع له کتاباً مفیداً. ... فی علم المزاول

انجام: فضل الدایر علی السطح المنکسر الکاین بازاء السطح المستلقی او فی ظهره و هذا آخر ما تیسر من ایضاحها و الله اعلم بالصواب

[دنا ۲/۳۳۲؛ الاعلام زرکلی ۲: ۲۲۴ و ۸: ۲۶۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۹-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای چندین جدول و نقشه نجومی؛کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی، ۱۱۴گ، ۳۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۲۴-۲۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۹ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: ۹۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۵۷ق؛ دارای اشکال هندسی، و جداول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، گل و بوته و جدول مذهب ضربی، مقوایی، ۱۳۶گ، ۳۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۷-۳۸۷]

● ایضاح الاصول فی شرح الفصول = شرح فصول نصیریه / کلام و اعتقادات / فارسی

īzāh-ol osūl fī š.-el fosūl = š.-e fosūl-e nasīrīye

تونی، ملک علی بن محمد شفیع، ق۱۱ قمری

tūnī, malek 'alī ebn-e mohammad šafī' (- 17c)

وابسته به: الفصول النصیریة فی الاصول الدینیة = فصول اعتقادی = فصول العقائد = اصول الدین = الفصول فی الاصول؛

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)
اهدا به: حسین علی خان پسر عماد الدوله شیخ علی خان زنگنه اعتماد الدوله صدر اعظم زنگنه
تاریخ تألیف: شنبه ۸ صفر ۱۰۸۸ق
شرح فارسی است بر رساله «الفصول النصیریة» خواجه نصیر طوسی که به دستور شیخ علیخان نگاشته است. «آیات الاحکام الفقهیة» از همین مؤلف در الذریعة (۴۴/۱) معرفی شده است.
آغاز: بسمله خوشترین فصلی از فصول که شجره طیبه ارباب عقول در وی شاخ و برگ نشو و نما بر خود چیند و غنچه مامول و امن شکفتن گیرد ... و بعد در مرایای صافیه ارباب
انجام: لتعلیقة علی الرسالة الشریفة الموسومة بالفصول النصیریة فلنختم الکلام حامدین لله شاکرین لا لائه ... فرغ من تألیفه مؤلفه الفقیر الی لطف اللطیف الخفی ابن محمد شفیع علاء الدین الشهیر بملک علی التونی ... فی غداه السبت ثامن من شهر صفر. ... ۱۰۸۸

[الذریعة ۳۸۵/۱۴؛ دنا ۳۳۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۱/۹ «شرح باب حادی عشر» که خطای فهرست‌نگار مرعشی به آن منتقل شده]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** بلطفه و کرمه لإتمام مانتصبنا لتعلیقه علی الرسالة الشریفة الموسومة ... ناتمام.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «بسم ا ...» (مربع)، «أفوض أمری الی الله عبده عبدالرحیم» (مربع)، «عبد الرحیم» (بیضی) که گویا مربوط یک شخص می‌باشد، همراه با تملک وی با تاریخ ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم مشکی ضربی با ترنج، ۱۱۹گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۶-۱۷۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۰۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با سر لوح زرین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب مقوایی، ۲۱۰گ، ۱۱ سطر (۷×۱۶/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۷×۱۶/۵سم [ف: ۱۶-۲۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۴۹
آغاز و انجام: برابر
در فهرست این نسخه به نام شرح باب الحادی عشر معرفی شده که به قرینه آغاز و انجام تصحیح شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲ شوال ۱۰۹۰ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۸-۴۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۵۹/۱-۳۳/۱۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ در ۱۲۵۳؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج وسرترنج، ۱۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۵-۲۶۲۷]

● ایضاح الایضاح = شرح الایضاح فی المعانی و البیان / معانی بیان / عربی

īḍāḥ-ul īzāh = š.-ul īzāh fī-l ma‘ānī wa-l bayān
آقسرائی، محمد بن محمد، -۷۷۱ ؟ قمری
āqsarāīī, mohammad ebn-e mohammad (- 1370)
وابسته به: الایضاح فی المعانی و البیان؛ خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن (۶۶۶-۷۳۹)
شرحی است بر «الایضاح» محمد بن عبد الرحمن خطیب دمشق. در این شرح مطالب پیچیده و مشکل توضیح داده شده و اشکالاتی که شارحان مفتاح العلوم بر آن وارد کرده‌اند پاسخ داده است. مؤلف ابتدا بخشی از متن را ذکر کرده سپس به توضیح مبهمات پرداخته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۶۷
آغاز: بسمله، الحمد لله علی نواله و الصلاة علی سیدنا محمد و آله و بعد فلما صعب علی کثیر من الطلبة فهم کثیر من مقاصد الایضاح و استخراج کنوز اشاراته من معادن عباراته الفصاح الفت هذا الکتاب؛ **انجام:** و لماتم انصبابه من القلم بعون الله الفتاح سمیناه بایضاح الایضاح و الذی نرجوه من الناظرین فیه تدارک خلله بالاصلاح رزقنا الله و ایاهم الخیر و الفلاح.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۸۴ق؛ مصحح، محشی، مقابله شده در ۹۸۷؛ تملک: محمد هادی حسینی در ۱۰۹۷ در اکبرآباد؛ خط مهرگونه مالکیت با رقم «عبدالاحد الصمد عفی عنه ۱۳۲۳»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه مشکی، ۹۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۲۵-۱۹]

● الایضاح باستار غموض قواعد الاسلام / فقه / عربی

al-īḍāh bi-astār-i ġumūḍ-i qawā‘id-il islām
علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری
‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)

اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۲۰۳
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص است؛ ۲۲۴گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۲۷]

● ایضاح براهین مستنبطة فی مسائل عویصة = المسائل العویصة / فلسفه / عربی

īḍāḥ-u barāhīn-in mustanbiṭa fī masā’il-in ‘awīṣa = al-masā’il-ul ‘awīṣa
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038)
رساله کوتاهی مشتمل بر سه «فصل»: ۱. برهان وجود خدا؛ ۲. برهان بر جوهر بودن نفس؛ ۳. برهان بر بقاء نفس.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلواته علی محمد و آله الطاهرین قال الشیخ الرئیس اعلی الله درجته هذه رسالة یشتمل علی ایضاح براهین مستنبطة من مسایل عویصة شریفة لم یعثر علیها من کتب المتقدمین ... برهان علی اثبات الحق الاحد جل جلاله برهان علی جوهریة النفس برهان علی بقاء النفس الانسانیة بعد الموت اما اثبات الصانع فنقول ان کل مخطر بالبال علی حکمة العقل مقیساً الی الوجود فی الاعیان ینقسم انقساماً اولیاً الی ثلاثة اقسام

انجام: و انحیازها الی صفحة الملاء الاعلی متعلقة بالجلایا العقلیة.

[دنا ۳۳۳/۲ (۲۴ نسخه)؛ فهرست مهدوی ۲۴۱؛ فهرست قنوانی: ص ۱۶۰-۱۶۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷/۱۷عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گویا در کتابخانه دانشگاه پرینستون آمریکا؛ بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۲ص (۱۵۷-۱۵۸) [عکسی ف: ۴-۳۰۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۵۳؛ بی‌کا، تا: شاید اوایل قرن ۷؛ ۸گ (۲۰-۲۸) [فیلمها ف: ۱-۴۷۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۳/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۷۷-۷۹)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۹۷۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۹؛ کاغذ: سمرقندی، ۲گ، ۲۱ سطر [ف: ۱-۵۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹۰

آغاز: بسمله، اما اثبات الصانع عزوجل؛ **انجام:** و الحمد لواهب العقل تمت المقاله

در فهرست با عنوان «اثبات الصانع» و ناشناس آمده ولی به نظر می‌رسد برهان اول «ایضاح براهین مستنبطة ...» ابن سیناست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: اسقاطی، ۳۱ سطر(۸×۱۸)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی مسایل عریضه ... بمنه و کرم لطف حقه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱/۱۹

خط: نستعلیق، کا: عبد الرشید، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی زرکوب بیرون و درون، ۳ص (۱۵۰-۱۵۲)، ۲۵ سطر (۸/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۱۲۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۰۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۹۳-۹۶)، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۴-۱۴۶]

۹. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۸

در نشریه (۱۱: ۹۳۵) آمده است که این رساله دوبار در این مجموعه تکرار شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۴۸؛ مصحح؛ جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۹۷ر-۹۸ر)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱-۲۵۰]

اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۸۰/۱۲

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۳۶] و [نشریه ۴: ۴۷۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۰۸/۲۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۷۰۷]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۵۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ در فهرست (۱: ۳۲۴) با شماره ۲۸۶/۳۰ آمده؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: دو رو تیماج رو مشکی ضربی پشت قرمز، ۲گ (۲۶۸پ-۲۶۹پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۴۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۶/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شاه مراد بن نقدعلی فراهانی ورامینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: شرقی نخودی، جلد: دورو تیماج، برون مشکی، درون زرشکی، ۲گ (۶۳پ-۶۴پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [میراث شهاب: ۴۲-۱۲۵]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۵/۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن نعمت طبسی، تا: ۱۰۹۱ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی، ۴ص (۱۴۴-۱۴۷)، ۲۵ سطر [سنا: ف: ۲-۱۸۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۲۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱گ (۱۰۶پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۳]

۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۲۴ سطر [ف: ۹-۲۰۹]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۳۷۱/۱۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست ناشناس است و نام اثر و مؤلف به قرینه آغاز و انجام تعیین شد، گرچه در فهرست سپهسالار اشاره به نامه خواجه نصیر به بحرینی شده و گمان نموده شاید آن باشد که البته آن نیست؛

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۳۸ر-۱۳۹پ) [ف: ۳-۳۸]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶/۱۹

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳ص (۱۰۰-۱۰۲) [ف: ۳-۲۲۸]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۲/۱۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: فرنگی، زرد، ۲گ (۶۵ر-۶۶پ)، ۱۷ سطر [ف: ۱۱-۵۸۷]

۱۸. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۱۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲گ(۹۵ر-۹۶ر)،۱۷سطر(۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۳۹]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۹۴/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بی نقطه، کا: عبدالقادر اردوبادی، بی‌تا؛ جا: شیراز؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی خراب، ۳گ (۱۹۹پ-۲۰۱ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۳سم [ف: ۸-۴۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۱۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی ابر و باد عطف تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۱۵پ-۱۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۲۰-۸۷]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۲۶

خط:نستعلیق، کا: رضا بن موسی کشمیری، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی، ۲۴ص (۲۶۳-۲۸۶)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۱۷]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵/۴

خط: نسخ، کا: محمد درجزینی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۵گ (۹۵-۹۹)، ۲۲ سطر (۱۰×۱۳)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۶-۲۳۲]

● ایضاح البرهان / متفرقه / فارسی

īzāh-ol borhān

قمی، برهان الدین احمد

qomī, borhān-od-dīn ahmad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۸۷

آغاز: بسمله. در توضیح بطلان آن چه روایت کرده‌اند که ... هر دو دختران حضرت رسول الله بودند؛ **انجام:** که به کافر داده باشند ... و السلام علی من اتبع الهدی. تلک المقالة بحمدالله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نباتی کشمیری، جلد: تیماج فرنگی زرکوب مجدول، ۶گ (۱۸پ-۲۳ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۱]

● ایضاح البیان / نحو / فارسی

īzāh-ol bayān

اعمی رازانی، محمد رضا

a‘mā rāzānī, mohammad rezā

وابسته به: الخلاصة فی النحو = الفیة ابن مالک = الالفیة فی النحو؛ ابن مالک، محمد بن عبدالله (۶۰۰-۶۷۲)

در شرح الفیه ابن مالک.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۱۲۸

آغاز: حمد وافر عالمی که بندگان خاص را به زیور علم سرافراز گردانید.؛ **انجام:** زیرا که هاء تا نیث در حکم اشیاء مفصله میباشد از کلمه بلکه معدوم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه مقوایی، وزیری، ۱۸۵گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۲۹۹]

● ایضاح البیان فی تحقیق الایمان / کلام و اعتقادات / عربی

al-īḍāh bayān fī taḥqīq-il īmān

عاملی، زین الدین بن محسن، ق ۱۰ قمری

‘āmelī, zayn-od-dīn ebn-e mohsen (- 16c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۸ ذیقعده ۹۸۴ق

حقیقت ایمان‌محور مباحثی است که با استناد به قرآن و سنة ائمه معصومین (ع) به روش کلامی-فلسفی به آن پرداخته شده و کلمات برخی از علما نیز مورد استفاده قرارگرفته است، در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی معنی الایمان؛ مقاله ۱. حجج هذه المذاهب؛ ۲. تحقیق امور تتعلق بما سبق، دارای سه بحث؛ ۳. تحقیق امور أخر، دارای سه بحث؛ الخاتمة: فی مباحث مهمة. مؤلف در مقدمه نام خاصی برآن ننهاده و در نسخه‌ها به «الکفر و الایمان» و «الاسلام و الایمان» و«تحقیق الاسلام و الایمان» ... نام داده شده است. در بسیاری نسخه‌ها تاریخ تألیف درشب دوشنبه هشتم ذیقعده سال ۹۵۴ آورده شده و در نسخه بنیاد فارس‌شناسی سحرگاه دوشنبه هشتم ذیقعده ۹۸۴ق، که در نهایت آن نسخه تصریح به نام زین الدین بن محسن عاملی شده است که نسبت آن را به شهید ثانی مورد تردید قرار خواهد داد. طبق آنچه در تحقیق رضا مختاری دیده می‌شود این کتاب نامش «ایضاح البیان فی تحقیق الایمان» است و از شهید ثانی نیست بلکه از زین الدین بن محسن عاملی است که به اشتباه در اکثر قریب به اتفاق فهارس با نام‌های گوناگون به شهید ثانی نسبت داده شده است و با انتساب به او چندین بار چاپ شده است. [رک: «حقیقة الایمان شهید ثانی و یا ایضاح البیان زین الدین محسن عاملی» رضا مختاری]. مرحوم آغا بزرگ تهرانی در «طبقات اعلام الشیعه» از دو نفر به نام «زین الدین بن محسن» نام برده و احتمال داده، هر دو یک نفر باشند، اما برای هیچ یک، کتابی را با نام فوق ذکر نکرده است. ایشان

در «احیاء الداثر» (صفحه ۹۰) می‌گوید: «زین الدین بصبص: بن محسن بن حسین الشقرائی مولدا و محتدا العاملی مرباء و مهتدا. کذا وصف نفسه فی آخر نسخة من کتاب «منیة اللبیب فی شرح التهذیب» مصرحا بانه فرغ من نسخه فی دمشق فی ۲۴ ذی القعده ۹۶۳». و در صفحه ۱۸۶ می‌گوید: «قاسم بن محسن: زین الدین کان مجاورا بمشهد خراسان سنة ۹۸۳ التی کتب فیها الاجازة علی ظهر «الاربعین» للشهید، للتلمیذه القاری علیه. علی بن علی بن الفقیه الفرزلی الشامی العاملی و امضائه و کتب العبد الاقل زین الدین بن محسن، قاسم، متوحدا حامدا لله.»

آغاز: الحمدلله الذی شرح صدورنا للاسلام و تفضل علینا بحسن الاعلام لمزید الاکرام فئور قلوبنا بمعرفته و ثبتها علی الایمان

انجام: و رحم الله من نظر الی ما من الله سبحانه علینا بجمعه فی هذا الکتاب بعین الحقیقة و الانصاف

چاپ: تهران، سنگی، بی ناشر، ۱۳۱۲ق، وزیری، ۶۹ص(صص ۱۰۰-۱۶۸)؛ دارالخلافه طهران، ۱۳۰۵ق، ۶۷ص؛ قم، ۱۴۰۹ق، کتابخانه آیة الله مرعشی، با نام حقایق الایمان؛ قم، بوستان کتاب، ۱۴۲۲ق، ضمن المصنفات الاربعة، با نام حقیقة الایمان و الکفر

[الذریعه ۵۱۴/۲، به عنوان «الایمان و الاسلام» و ۳۰/۷-۳۱ با عنوان مذکور؛ معجم المطبوعات ۱۹۷۳/۲؛ فارس شناسی ص ۱۳۳ با انتساب به زین الدین بن محسن عاملی؛ مشار عربی ص ۳۱۳-۳۱۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۱۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن احمد بن ابراهیم الجباعی، تا: شنبه ۱۲ صفر ۹۸۴ق، جا: مشهد؛ در انتهای آن نامه‌ای است در فلسفه از مولانا محمد صادق اردستانی (۳۷پ-۳۸ر)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۳۶گ (۱ر-۳۶ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۶-۲۳۰]

۲. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۱۰۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد اتفق الفراغ من تألیفها جعله الله مالوفا سحر لیلة الاثنین الثامن من شهر ذی القعدة الحرام سنة اربع و ثمانین و تسعمائة علی ید العبد الذلیل الجانی المقصر المفتقر الی رحمة ربه العلی زین الدین بن محسن بن حسین بن محمد العاملی تجاوز الله عنهم و عن جمیع المومنین وعمن دعی لهم بالمغفرة بالنبی و آله الطاهرین آمین رب العالمین.

کا: علی بن محمد بن احمد بن ابراهیم جباعی، تا: شنبه ۲۲ صفر ۹۸۴ق، جا: مشهد؛ دارای بلاغ سماعی، روی برگ اول آمده: «الحمدلله الذی من علی بتملک هذه المجموعة الشریفة الجعفریة و رسالة حقیقة الایمان و رسالة آداب البحث و فقنی الله لمطالعتها و وفق اولادی لها، حرره العبد محمد شفیع الموسوی فی عاشر شهر الجمادی الاول ۱۲۶۰»، پشت برگ آخر: «اخذ بطریق العاریة من الشیخ الامجد و ... الاسعد ذی الفضل الباهر الشیخ محمد طاهر اسعدالله تعالی ساعاته و ختم بالخیر اوقاته بمحمد و آله و کان ذلک فی خامس شهر شعبان المعظم قدره سنة ۱۰۲۳ نمقه اقل عبیده احم بن مکی الشهید العاملی»؛ جلد: گالینگور، ۴۲گ، ۱۵ سطر(۸×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۳۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۷۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [رایانه]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰/۱-۶/۱۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و زاده الله تعالی و ایانا و بما جاء به رسول الله صلی الله علیه و آله تصدیقا و ایمانا و قد اتفق الفراغ من تألیفها جعله الله مألوفا لیلة الاثنین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: میرزا محمد مازندرانی؛ ۷۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۶۴۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۸۴۲

خط: نسخ، کا: محمد بن لاچین، تا: پنج‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی ۱۰۱۲ق؛ مصحح، از روی نسخه سید عبدالحسین حسینی خواتون آبادی از روی نسخه علی بن محمد بن حسن (نوه شهید) انجام گرفته، یادداشتی به‌تاریخ ۱۰۹۸؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۵-۲۲۴]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۷۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن علی بن محسن عاملی، تا: محرم ۱۰۳۹ق؛ اهدایی: وزیری موسس؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: کاغذ سفید، ۴۱گ، مختلف السطر (۱۵×۱۷)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴-۱۳۸۵]

۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** تصدیقاً و ایماناً قد اتفق الفراغ ... رب العالمین ... و المومنات.

خط: نسخ، کا: ابراهیم محمد بن علی حرفوشی، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۰۷۰ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج زرد یک لا، ۱۴۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۱۹۷]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** وزاده الله تعالی و ایانا و بما جاء به رسول الله تصدیقاً و ایماناً ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۰۸۳ق؛ تملک: محمد باقر الموتی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۴۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۱۹سم [ف: ۵-۲۰۶]

۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۹۲/۳

آغاز: احببت ان اجمع منها جملة کافیة مع اضافة بعض ما ینبغی ذلک؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شعبان ۱۰۹۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷۲گ (۲۰ر-۹۱پ)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۱۱۳]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱

خط: نسخ، کا: گرگین نوذر، تا: ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدائی: حاج وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج ماشی، ۱۰۶گ، ۱۲ سطر۶(×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [ف: ۳-۹۴۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۱۷

بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق، قطع: جیبی [اهدائی ف: ۱۱۷]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن سعید، تا: ۱۱۰۸ق؛ از روی نسخه ابراهیم بن محمد ابن علی حرفوشی عاملی که در ۲۵ ذیحجه سال ۱۰۷۰ به پایان برده بود؛ مهر: «المذنب عبدالله بن حسینعلی» (بیضی)، «علی حبه جنة» (بیضی)، «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ وقف‌نامه کتاب به‌تاریخ ۱۲ محرم ۱۲۴۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۴-۳۱۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن طریق الاعتساف و زاده الله تعالی و ایانا به و بما جاء به رسول الله صلی الله علیه و آله تصدیقاً و ایماناً و قد اتفق الفراغ من تألیفها جعله الله تعالی مالوفا سحر لیلة الاثنین ثامن شهر ذی القعدة الحرام سنة اربع و خمسین و تسعمائة علی ید العبد الذلیل الجانی المقصر المفتقر الی رحمة ربه العلی زین الدین بن علی بن احمد العاملی تجاوز الله عنهم و عن جمیع المؤمنین و عمن دعا لهم بالمغفرة بالنبی و آله الطاهرین آمین رب العالمین

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ثابت حسینی، تا: شنبه ۱۶ ذیقعده ۱۱۱۰ق، از روی خط شیخ حسن بن زین الدین بن محمد بن حسن بن زین الدین بن علی بن احمد عاملی، چند یادداشت حدیثی و لغوی و فقهی از خصال و کافی و مصابیح و قاموس فیروزآبادی، منقولاتی از تفسیر محمد بن احمد بن ابی بکر انصاری قرطبی در تفسیر چند آیه و حواشی ملاصدرا بر آنها؛ مهر: کتابخانه مجدالدین نصیری به شماره ۱۷۵، «عبده محمدصادق بن زین العابدین الموسوی ۱۲۱۶» (بیضی)؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ساده، درون کاغذ ابر و باد، ۷۹گ (۱پ-۷۹ر)، ۱۵ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۲سم [ف: ۲۹/۱-۴۸۷]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۸۰/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حسن بن زین الدین، تا: ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۱۰۷ص (۱۰۱-۲۰۷)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۱۶]

یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۶۴/۴

همان نسخه بالا [نشریه: ۴-۴۰۴]

۱۵. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۲۰۶/۳

خط: نسخ، کا: بهاء الدین محمد عاملی فتونی نجفی، تا: ۱۱۱۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول عطف و دور تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۴۶پ-۹۴ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۱-۱۵۵]

۱۶. اراک؛ دهگان، ابراهیم؛ شماره نسخه: ۳۰۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد نبی ابن محمد مقیم طالقانی، تا: پنج‌شنبه ۱۱۱۸ق؛کاغذ:نخودی، جلد: مقوا با رویه نایلون صورتی، ۱۴۱گ (۱ر-۱۴۱پ)، قطع: نیم ربعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۳۹۷]

۱۷. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۳۷/۱

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن حسین حسینی موسوی، تا: ۱۷ صفر ۱۱۴۹ق، جا: خوانسار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۱پ-۳۲پ)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۴۸]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذی القعده الحرام سنه اربع و خمسین و تسعمائه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [رایانه]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۳۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۸گ (۱۵۷پ-۲۰۴پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۲۵]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی انه یمکن أن یقال بل یعادان معاً لکن یعذب

در فهرست ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق، کا: غلام علی بن زین العابدین، تا: چهارشنبه ۱۴ رجب ۱۲۸۷ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۳گ (۱پ-۲۳پ)، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۴-۲۸۴]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۹۶ ط

آغاز: برابر؛ **انجام:** زاده الله تعالی و ایانا به و بما جاء به رسول الله صلی الله علیه و آله تصدیقاً و ایماناً و قد اتفق الفراغ من تألیفها ... علی ید ... زین الدین ابن علی بن احمد العاملی تجاوزالله عنهم و عن جمیع المؤمنین ... آمین یا رب العالمین. انجامه: و قد فرغت من تسوید و تنمیقه یوم الأربعاء ثالث شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۲۹۸ ... و انا اقل العباد طاعة و اکثرهم جرماً، حسن بن اسکندر ابن ابراهیم، أوتی کتابهم بیمینهم و حوسبوا حساباً ایسیراً نفعنا بها و جمیع المؤمنین. یلوح الخط فی القرطاس دهراً ×× و کاتبه رمیم فی التراب

خط: نستعلیق، کا: حسن بن اسکندر بن ابراهیم، تا: چهارشنبه ۳ رجب ۱۲۹۸ق؛ یادداشتی به خط شکسته نستعلیق از همان کاتب مورخ ۳ رجب ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا با جدول و کمند، ۱۱۲گ، ۱۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۹۷]

۲۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۶۵/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۹ رجب ۱۴۰۷ق [نشریه: ۷-۲۲۵]

۲۳. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۳۳۲/۵

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۱۱-۹۴۱]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [اهدائی ف: ۲۹۴]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۸۶۰/۲

تا اصل ۵ معاد جسمانی دارد و چند سطر از آن افتاده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز یک‌لا، ۴۳گ (۶۱پ-۱۰۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۳۲۱]

۲۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۵۵گ (۳پ-۵۷ر)، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۲۸]

● ایضاح ترددات الشرایع / فقه / عربی

īḍāh-u taraddudāt-iš šarāyi'

حلی، نجم الدین جعفر، ق۸ قمری

hellī, najm-od dīn ja'far (- 14c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

شرحی است با عناوین «قال-اقول» بر «شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام» محقق حلی (-۶۷۶ق). مسائلی را که محقق در شرایع با تردید مطرح کرده و با «فیه تردد»، «علی الأشبه»، «علی الأصح» و مانند آن از آنها گذشته و فتوای صریح در آنها نداده، در این کتاب مورد شرح و بررسی قرار گرفته است. شارح وجه تردید در مسائل مذکور را بیان کرده و ادله طرفین را آورده و قول صحیح در نزد خود را مشخص ساخته است. شارح از شاگردان علامه حلی (۷۲۶ق) بوده و کتاب شرایع را در نزد او خوانده است و این شرح را در زمان حیات استادش نگاشته است، چنانکه در جایی از شرح می‌نویسد: «شیخنا ــ دام ظله ــ فی المختلف». و در جای دیگر در توجیه عبارت شرایع می‌نویسد: «أقول: الذی سمعت من شیخنا وقت القراءة علیه، أن المراد بالوجه الآخر هنا عدم صحة، الخ». شرح حال جعفر بن زهدری حلی در منابع و تراجم نیامده و اطلاعات زیادی از وی در دست نیست، جز اینکه در کتاب حاضر، خود را از شاگردان علامه حلی دانسته و دو کتاب از تألیفات خود را نام برده است: ۱. مناهج الوصول در اصول فقه؛ ۲. کتاب فی علم الکلام. شارح در این کتاب اقوال سید مرتضی، شیخ مفید، شیخ طوسی، ابن ادریس، ابی الصلاح حلبی، سلار، محقق حلی و محقق آبی (صاحب کشف الرموز) را نقل می‌کند. علامه تهرانی در الذریعة متذکر شده که شهید ثانی در مسالک از شرح ترددات الشرایع نقل کرده و نام مؤلفش را ذکر نکرده است. در فهرست التراث، تألیف این اثر به محقق حلی (صاحب شرایع) منسوب شده و دلیلی بر این انتساب ارائه نشده است.

چاپ: با تصحیح سید مهدی رجایی، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی، ۱۴۰۸ق، در دو جزء (۳۵۲+۲۰۰ ص)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۷۷

آغاز: السید المرتضی الی أنه یطهر بالاتمام و تبعه ابن البراج و سلارو المتأخر و الحق أنه لایطهر؛ **انجام:** وعدة یستدفع بها أهوال تلک ... و هو الکریم الغفار المتطول بالانعم السنیة الغزار

خط: نسخ، کا: علی بن حسن بن احمد بن ابراهیم بن مظاهر، تا: جمعه ۱۱ ذیحجه ۷۵۴ (جزء اول) و ۷۵۵ق (جزء دوم)، جا: حله؛ افتادگی: آغاز؛ از روی خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۳-۳۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۰۸

آغاز: فی غسل الجنابة، قال: والاسار کلها طاهرة، عدا سور الکلب و الخنزیر و الکافر، و فی سؤر المسوخ تردد و الطهارة أظهر. أقول: منشاؤه النظر الی أصالة الطهارة، ترک العمل بها فی تنجیس سؤر الثلاثة بالاجماع؛ **انجام:** فتکون دیته علیهم، و حیث أتینا بما قصدنا اثباته و ذکره، و أوردنا ما أردنا ایراده و سطره، فلنحمد الله الذی جعلنا من المتمسکین بأهذاب الأئمة الأطها، المنزهین عن الخطل و الزیغ و الاصار ... و عدة نستدفع بها أهوال تلک الدار، انه هو الکریم الغفار المتطول بالأنعم السنیة الغزار.

در فهرست ناشناس آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن حسن بن علی حلی، تا: دوشنبه ۲ صفر ۷۵۶ (جزء اول) و چهارشنبه ۲۵ صفر ۷۶۶ (جزء دوم)، جا: مدرسة السیط معروف به مدرسه صاحب الزمان (جزء اول) و حله (جزء دوم)؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، دارای بلاغ مقابله، در پایان آمده: «اتفقت المقابلة و التصحیح من أوله الی آخره بنسخة بخط شیخنا العلامة جمال الدین أحمد بن فهد - قدس الله روحه - و المفهوم من النسختین أنهما غیر مقابلتین، لکن بحسب ما أمکن و کتب الفقیر علی بن قاسم، المعروف بابن عذاقة (؟)- عفی الله عنهم»؛ تملک: علی بن محمد بن محمد بن علی ابن رشید الدین (به خط او در دو جا)، محمد بن ناصرالدین ابن جعفر بن محمود بن ناصر الدین تقی الحسینی (به خط او)، محمد تقی بن محمد رضا الرازی در دارالسلطنه اصفهان ۱۰۵۱؛ مهر: علینقی بن علی مورخ ۱۲۹۲؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج طلاکوب، ۱۴۱گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۶-۴۰۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۷۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۹۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۳۳۹]

● ایضاح التفکیک لعقود التشکیک = شذور الذهب فی تحقیق المذهب / کلام و اعتقادات / عربی

īḍāḥ-ut tafkīk li-'uqūd-it taškīk = šuḏūr-uḏ ḏahab fī taḥqīq-il maḏhab

دلامه ذماری، عبدالله بن حسین، -۱۱۷۹ قمری

dalāme zemārī, 'abd-ol-lāh ebn-e hoseyn (- 1766)

پاسخ به شش پرسش است درباره اعتقادات زیدیه و این‌که از کجا پیدا شده و مانند دنباله‌ای بر نوشته‌های اسحاق بن یوسف خواهد بود که درباره همین موضوع بحث کرده است. در این پاسخ‌ها گفته‌های علمای بزرگ زیدیه آورده شده و رد و ایراد می‌کند.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العلماء ورثة الانبیاء و امرنا بسؤالهم حیث قال عز من قائل کریم فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لاتعلمون ... و بعد فانی لما اطلعت علی جواب ... .

انجام: و لکل واحد من العلماء اصطلاح فی تصنیفه أو تألیفه اما بالرمز لرجال کتابه او بالایماء الی قاعدة قد ذکرها فی مقدمة کتابه و ذلک غیر ممنوع کما ذلک معروف مأنوس بین العلماء

[اعلام المؤلفین الزیدیة ۵۷۶؛ مؤلفات الزیدیة ۱۲۱/۲–۱۲۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن علی حظرانی الانسی بلداً و الزیدی مذهباً، تا: رجب ۱۳۷۹ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۶گ (۱۰۷پ–۱۱۲پ)، ۳۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۷–۲۶۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن سعد بن سعید بن صالح، بی‌تا؛ زیر نظر محمد بن ابراهیم ابن حسین بن یحیی بن مطهر بن اسماعیل بن یحیی بن حسین بن الامام المنصور بالله قاسم بن محمد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۹گ (۴۱۴پ–۴۲۳ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۷–۵۹]

← ایضاح تناهی جرم العالم ⟵ تناهی جرم العالم

● **ایضاح التوحید** / کلام و اعتقادات / عربی

īḍāḥ-ut tawḥīd

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری

sammūqī, ʻalī ebn-e ahmad (- 11c)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱/۶

آغاز: توکلت علی المولی الاله الحاکم الذی انکر ووده الغاصبون المفترون الشاکون الملحدون

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان–رم ۹۱۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۴۰ص (۹۱–۱۳۰) [عکسی ف: ۴–۴۰۹]

● **ایضاح جامع الاصول = شرح جامع الاصول** / اصول فقه / فارسی

īzāh-i jāmiʻ-ul usūl = š.-i jāmiʻ-ul usūl

اشرفی مازندرانی، خضر بن اسماعیل، –۱۳۳۶ ؟ قمری

ašrafī māzandarānī, xezr ebn-e esmāʻīl (- 1918)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵۵

آغاز: بسم الله تعالی شانه العزیز سبحانه و تعالی عما یصفون الی الحمد؛ **انجام:** استدلال بعضهم ... قبال ... العقائد

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۴ق [رایانه]

● **ایضاح الجوامع فی شرح خطبة الشعبانیة = شرح خطبه شعبانیه** / شرح حدیث / عربی

īḍāḥ-ul jawāmiʻ fī š.-i xuṭbat-iš šaʻbānīya = š.-e xotbe-ye šaʻbānīye

گلپایگانی، زین العابدین، ۱۲۱۸–۱۲۸۹ قمری

golpāygānī, zayn-ol-ʻābedīn (1804-1872)

شرحی است بر خطبه شعبانیه (خطبه نبویه: «قد اقبل الیکم شهرالله») پیامبر اکرم (ص).

آغاز: بسمله حمدله و صلاة ... و بعدلما وفقنی الله سبحانه و تعالی لتصنیف رسالتین عزیزتین جلیلتین فی فضائل النبی (ص) و عترته الطاهرین کتابنا روح الایمان و الانوار القدسیة

انجام: فینزل بنا اهل البیت ما نزل بیعقوب واله اطعموهم اطعموهم ان یعقوب کان یذبح کل یوم کبشاً فیتصدق منه.

چاپ: به ضمیمه «انوار الولایة» مؤلف، توسط انتشارات جامعه مدرسین قم به چاپ رسیده است (صفحات ۴۰۹–۵۸۴)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۷/۱

آغاز: علی ایتامکم و توبوا الی الله من ذنوبکم؛ **انجام:** ان یعقوب کان یذبح کل یوم ... اصواما محقا له

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن عبدالله خوانساری، تا: ۱۲۹۶ق؛ افتادگی:آغاز و انجام؛مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: مقوایی قرمز، ۳۷ص (۱–۳۷)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۲–۵۲]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵/۷۴-۷۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ تملک و یادداشتی درباره این مجموعه از مصطفی صفایی خوانساری با مهرش در جمادی الاول ۱۳۵۹ و همین خوانساری نسخه را مقابله و تصحیح کرده؛ جلد: گالینگور سبز ضربی گروی، ۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱–۵۶۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۳۸گ، ۲۲ سطر [رایانه]

۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴/۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۴۸گ (۹۵ر–۱۴۲ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [کتابخانه‌های

گلپایگان: ف: ۱۳]

● **ایضاح الحساب = شرح خلاصة الحساب** / حساب / فارسی

īzāh-ol hesāb = š.-e xolāsat-ol hesāb

لاهیجانی، عبدالکریم بن ابی القاسم، ق۱۳ قمری

lāhījānī, ʻabd-ol-karīm ebn-e ab-el-qāsem (- 19c)

وابسته به: خلاصة الحساب؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰)

تاریخ تألیف: اواخر دهه اول رمضان ۱۲۶۹ق

ترجمه و شرحی است بر کتاب «خلاصة الحساب» شیخ بهاءالدین عاملی و همانند اصل در یک «مقدمه» و ده «باب» می‌باشد.

آغاز: حمد فزون از حد و شکر بیرون از عد مر واحد و احدی را سزد که نعما و آلایش را بعدد احاطه نتوان کرد.

انجام: و لیکن هذا آخر ما أردنا ایراده فی مقام التوضیح للمبتدی فان وقع فی بعض المقامات توضیح الواضحات ...

[دنا ۳۳۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۴/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا: ۱۲۷۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۲گ (۱پ-۷۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۱/۳۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم فیروزکوهی، تا: ۱۲۹۹ق؛ با اشکال ویژه و جداول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۰۲گ، ۱۸ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۶-۲۳۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۸/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۵۵گ (۱پ-۵۵پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۷-۳۳۹]

● **ایضاح الخطاء فی تخطئة اجلة العلماء** / حکومت و سیاست / فارسی

īḏāḥ-ul xaṭā’ fī taxṭa’at-i ajillat-il ʻulamā’

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷-۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861-1915)

رساله مختصری است در رد آنان که علمای مشروطه‌خواه را تخطئه و کار آنان را بدعت در دین قلمداد کردند، در ۱۰ «فصل».

آغاز: و بعد، کلماتی از غافلی دیده شد که اجله علمای اسلام را در باب مشروطیت تخطئه و تعطیل نمده و ایضاح خطای شخص لازم گردید

انجام: و الا مخالفت طریقه استبدادیه جائر چگونه مخالف با امام گمان می‌گردد. بحمد الله تعالی حق روشن است و شبهه بر نمی‌دارد و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین.

چاپ: به کوشش قاسم برنا همدانی، میراث اسلامی ایران، ۳ (۱۳۷۵): ۲۳۷-۲۵۶.

[دنا ۳۳۴/۲؛ فوائد الرضویة ۴۱۸؛ الذریعة ۴۹۴/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴، جا: همدان؛ دارای تصحیحات فراوان در متن و حاشیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: برون تیماج کرمی درون کاغذ ابر و باد، ۸گ، ۱۷ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۱-۲۶۴]

← ایضاح خطبه تهذیب المنطق ← حاشیه بر شرح تهذیب المنطق

● **ایضاح دفائن النواصب = الفضائل = مائة منقبة من مناقب امیرالمؤمنین علی علیه السلام = المناقب المائة** / حدیث / عربی

īḏāḥ-u dafā’in-in nawāṣib=al-faḍā’il=mi’at-u manqaba min manāqib-i amīr-il-mu’minīn ʻalī ʻalay-hi-s-salām = al-manāqib-ul mi’a

ابن شاذان، محمد بن احمد، -۴۲۰ قمری

ebn-e šāzān, mohammad ebn-e ahmad (- 1030)

این اثر شامل صد فضیلت از فضایل حضرت علی (ع) می‌باشد که از روایت‌های اهل سنت با حذف سندها انتخاب شده است. مؤلف استاد کراجکی و نجاشی است. این رساله به «الفضائل» نیز نامیده شده و «بحار» و «المناقب» خوارزمی از آن نقل کرده‌اند. کراجکی در مؤلفات خود به نقل از استادش ابن شاذان می‌گوید: که در آن اخباری را که از احادیث و آثار اهل سنت در فضایل اهل بیت وارد شده، جمع کرده است که ازآن جمله است اخباری که شامل نص بر امامت ائمه دوازده‌گانه است.

آغاز: الحمدلله الاول فی دیمومیته الدائم فی ازلیتة العدل فی قضیته الرحیم فی بریته الواحد فی ملکه و برهانه ... قال الشیخ الفقیه ابوالحسن محمد بن احمد بن علی بن الحسین بن شاذان ... لقد (فقد) جمعت لک ایها الشیخ ما التمست و فیه رغبت من فضائل امیرالمؤمنین علی ... و الائمة من ولده ... و هی مائة منقبة و فضیلة و صمدت الایجاز و قصدت الاختصار لئلا تمل و

تضجر.
انجام: و لا يقبل الله ايمان عبد الا بولايته و البرائة من اعدائه و صلى الله على محمد و آله اجمعين
چاپ: چند بار چاپ شده
[دنا ۳۳۴/۲ (۳۸ نسخه)؛ الذريعة ۴۹۴/۲ و ۲۲۲/۱۶ و ۲/۱۹]

شرح و حواشی:

۱- الفضائل (ترجمه) = ترجمه فضائل ابن شاذان؛ اصفهانی، ملا محمد

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۵۸/۲
خط: نسخ، کا: فضل الله، تا: ۸۸۲ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۷گ (۷پ-۴۳ر)، اندازه: ۱۸×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۱۴۱]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۳/۲
خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین حسنی حسینی، تا: دوشنبه ۱ ربیع الثانی ۹۱۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۴ص(۹-۴۲)، ۲۶ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۹-۱۴۵۷]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۰/۴
بی‌کا، تا: ۵ محرم ۹۳۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا عطف تریاکی، ۲۳گ (۹۷پ-۱۱۹پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۲)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۳۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۶۱۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح ولی مغلوط، یادداشت عز الدین حسین بن حیدر بن قمر حسینی عاملی کرکی به‌تاریخ چهارشنبه یازدهم جمادی الثانی ۹۸۴، پس از کتاب برگ‌هایی است درهم از کتابی در فضائل که محمد ابن شمس الدین جزائری به‌تاریخ دوم رمضان ۱۱۴۹ نوشته و با خط مؤلف آن مقابله کرده است، پس از آن برگ‌هایی است از تفسیری که به شماره ۳۶۰۹ ذکرش رفت و در یکی از آنها نام محمد بن شمس الدین الجیلانی الرودسری اللاهجی به‌تاریخ پنج‌شنبه محرم ۱۱۱۲ در نجف اشرف (به عنوان مؤلف) دیده می‌شود؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۷۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۴]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۹۴/۷
انجام: قال هذا لابن عمك اميرالمؤمنين علي ...
خط: نسخ، کا: علی بن محمد اسدآبادی، تا: یک‌شنبه ۴ جمادی الاول ۱۰۱۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰گ (۱۱۳ر-۱۴۲پ)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۱]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: عنایت الله، تا: پنج‌شنبه صفر ۱۰۳۵ق؛ ۲۰گ (۱۶۵ر-۱۸۵ر) [ف: ۵-۱۱۳۱]

۱۹. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: فتحی بن آقا محمد قزوینی، تا: ۱۰۴۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۱گ، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۶۸]

۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق نازیبا، کا: حسن علی بن درویش حسین مشهدی، تا: ۲۸ شوال ۱۰۵۹ق؛ مهر: کاتب «محب آل علی حسن علی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۱گ (۴۷-۵۷)، ۱۷ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳-۸۳۸]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۳۲ ض
بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق [د.ث. مجلس]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۷۷۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** لم تزل الملائكة يستغفرون له ما بقى لتلك الكتابة رسم و من استمع
خط: نسخ خوش، کا: محمدرضا، تا: ۱۰۷۱ق؛ افتادگی: انجام (تنها چند سطر)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با عطف تیماج عنابی، ۵۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۶۳۲] و [مؤید: ۲-۹۹]

۲۳. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ ربیع الاول ۱۰۷۷ق، جلد: تیماج دورو، رو قرمز، پشت سبز، ۱۶گ (۱۳۴-۱۵۰)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۹۳]

۲۴. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۷۸/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** كم عمرك يا جبرئيل فقال يا رسول الله مطلع النجم من ... الف سنة مره و قد شاهدته طالعا ثلثين الف مره ... و الصلوة على نبيه محمد وآله الطيبين و اصحابه الفاضلين و سلم تسليماً
خط: نستعلیق، کا: محمد مدعو به هادی الحسینی، تا: ۳ محرم ۱۰۸۹ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۵گ (۱۱۹پ-۱۳۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱۳/۱
خط: نسخ، کا: احمد بن شمس الدین حسینی بحرانی، تا: ۹ ذیقعده ۱۰۹۳ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۶گ (۱پ-۲۶ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۳۳سم [ف: ۸-۷۴۸]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹۳
آغاز: قال محمد بن احمد بن علي بن الحسن ابن شاذان اعانه الله بطاعته اما بعد فقد جمعت لك ايها الناظر اطال الله بقاك
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ از تملکات لطفعلی صدر الافاضل در سال ۱۳۲۲ با توضیحاتی از وی در پیش آغاز و پس انجام کتاب از جمله فهرست بعضی از کتابها تألیف شده در مناقب امیر المؤمنین علیه السلام؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی طرح دار قهوه‌ای، ۴۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۱۸/۳سم [ف: ۴۳-۲۴۴]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵۶/۱

آغاز: قال حدثنا الاعمش عن امیرالمومنین (ع) قال قال رسول الله (ص) انا سید الاولین و الاخرین و انت یا علی سید الخلائق من بعدی؛ **انجام:** یقول علی بن ابی طالب حجتی علی خلقی و نوری فی بلادی ... و لا ادخل الجنة من عصاه و ان اطاعنی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در انجام نسخه چند حدیث دیگر در مناقب حضرت امیر المونین علی (ع) آمده که از کتاب‌های دیگر نقل شده، چند سطر نیز در اولاد و ازواج پیامبر (ص) آمده؛ کاغذ: فرنگی، ۵گ (۱ر-۵ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۳۵-۲۰۳]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۳۶/۱

آغاز: علیه و علیهم السلام و معه تفاحة فحبی بها النبی فتحیی بها النبی علی بن الی طالب

نام‌های بعضی از رواة در این نسخه افتاده و پاره‌ای از منقبت‌ها با نسخه سابق دگرگونی دارد؛ خط: نسخ، کا: نعمت الله بن محمد امیر حسنی لاریجانی، تا: شنبه سلخ ربیع الاول ۱۱۰۸ق، جا: اصفهان، مدرسه کارفوریه؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۹گ (۱ر-۲۹ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۶سم [ف: ۱۲-۲۰۲]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۸۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،کا: محمدعلی بن ابوالقاسم منصوری مسیبی، تا: اواسط رجب ۱۱۱۴ق؛ مصحح، محشی؛ در حاشیه برگ آخر و دو برگ آخر چهل حدیث از پیامبر اکرم (ص) به خط محمد اسمعیل به‌سال ۱۱۶۷ به جهت عبدالکریم آمده؛ ۱۷گ (۱۵۰پ-۱۶۷/)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۳-۱۱۹۸]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۴۶/۳-۲۹/۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الثالثة و السبعون عن ابن عباس قام الیه رجل فقال یابن عباس اخبرنی عن آل محمد فقال ابن عباس آل محمد المعلمون التقی البادلون الجدری.

از اول تا منقبت هفتاد و سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای طوسی سیر، ۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۶-۳۴۸۷]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰گ (۱۵پ-۴۴ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۶]

۳۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی حال عقله غیری و کرهت ان اذکره للمامون خوفا ان یدینه و یقصینی

خط: نسخ خوانا و معرب، کا: ناصر بن حسن بن محمد بحرانی، تا: ۱۲۲۲ق؛جلد: تیماج دورو قهوه‌ای سوخت ترنج با سر لولادار، ۸۳گ (۲پ-۸۴ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف مخ: ۱-۴۱۱]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: فداعلی موسوی نیشابوری بحرینی سماهیجی، تا: ۱۲۵۷ق، اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۶۳۲]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۷۷/۲۷

کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی زواره ای، تا: جمعه ۵ ربیع الاول ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۱۳گ (۴۱ر-۱۵۳ر)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷-۴۱۲]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۵۸/۱۵

خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن عبدالله کاتب، تا: ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه ضربی مقوایی، ۲۱گ (۷۹ر-۹۹پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶-۱۷۲]

۳۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۶۱/۱۶

خط: نسخ، کا: عبدالوهاب بن حسن کاتب، تا: ۱۰ شعبان۱۲۷۲ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی نو، ۱۶گ (۸۲ر-۹۷پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵-۲۲۱]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۵۲/۲

نیمه دوم منقبت یکم است تا منقبت ۹۴؛ خط: نستعلیق، کا: شیخ قاسم بن شیخ زکریا، تا: شعبان ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی عطف قهوه‌ای، ۱۱گ (۱۹۹ر-۲۰۹پ)،۲۳ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۷سم [ف: ۸-۲۲۴]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۸۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیما یتعلق بمولانا الحسین صلوة الله علیه و علی اولاده الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ [الفبائی: ۷۸]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۳۱

خط: نسخ معرب، کا: حسن، تا: ۸ ربیع الاول ۱۳۲۴ق؛ از روی خط پدرش محمد مهدی بن علی طباطبایی در کربلا مورخ ۲۲ محرم ۱۳۱۹ از روی خط احمد بن حسن قفطان مورخ ۱۳ شوال ۱۲۸۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۹-۷۷۴]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری، تا: چهارشنبه ۹ رمضان ۱۳۲۸ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنائی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف تیماج عنابی، ۴۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۲-۶۳۳]

۴۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۸۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۳۷ق، جلد: تیماج مشکی، ۵۹گ (۸۳پ-۱۴۱ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵۶]

۴۲. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۱۴/۴

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم (محرر) موسوی اصفهانی، تا: ۹ صفر

۱۳۴۷ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۱گ (۱۷۲پ-۳۰۲ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۰]

۴۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۱۵/۲

در فهرست بدون نام مؤلف است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد صادق علی بن محمد علی بن اسماعیل مازندرانی ملقب بادیب حضور، بی‌تا؛ جا: قرمیسین (کرمانشاه)؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: رویه ابری، ۲۳-۲۵ سطر [ف: ۹-۲۷۲]

۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۸۵/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۴۵گ (۶۹-۱۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۴-۱۳۵۳]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۷۲/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول ضربی، ۲۲گ (۱۶۴پ-۱۸۵پ)، ۱۷ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۹-۲۰۸]

۴۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۴۹/۲۸

آغاز: ما یلقانا و اشهد ان محمداً عبده و رسوله و بشیر الرحمة و مصباح الآئمه ... الشیخ الفقیه أبوالحسن محمد بن احمد علی بن شاذان أعانه الله علی طاعته فقد جمعت لک أیها الشیخ ما التمست و فیه رغبة من فضایل أمیرالمؤنین علی بن آبی طالب ع و الائمة عن ولده علیهم السلام من طریق العامة و هی مائة منقبة؛ **انجام:** عن سلمان و ابن عباس قالا قال وسول الله (ص) دنوت ربی فکنت منه کقاب قوسین أو.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۲۳گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۴۸۵]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۲۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا و نبینا و مولانا محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، کا: حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی گرگی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مقوایی ضربی قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۰۱پ-۱۲۲ر) [ف: ۱۲-۱۷]

۴۸. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۳۵/۳

انجام: المائة عن خضر بن لاجود قال حدثنی جعفر بن محمد بن عمار.

خط: نسخ، کا: علی بن عبدالله حسینی حائری، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۴۱پ-۶۵پ)، ۱۷ سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۱۱۷]

۴۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به عربی و فارسی به نسخ و نستعلیق از چندین جاها و بسیاری از جاها از غایة المرام است و از فرهنگها؛ تملک: محمد علی بن محمد حسین بن سید مؤمن موسوی و مهر او «محمد علی بن حسین الموسوی»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد ساده، ۳۶گ، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۱۲۹]

۵۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۶

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، روی هر جلدی سه ترنج منقش، ۸۰ص، ۱۲ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲-۲۰۹]

۵۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۵/۶

بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص؛ کاغذ: سپاهانی زرد، جلد: پارچه زری روزگار صفویان با پیکره‌های پرندگان و اژدها و گل و بوته در زمینه آبی با رنگ‌های دیگر درون با پیکره‌های جانوران مانند آهو و پلنگ با گل و بوته آراسته بزر در روی میشن سرخ، ۶ ص(۱۴۰-۱۴۶) اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۹-۸۳۸]

۵۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۲۲/۳-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اللهم اکتبنا من شیعتة و محبیة و شیعة ابنائة و موالیه و احشرنا ... اولا و آخر و باطنا و ظاهراً.

نسخه اصل: مرعشی، ش؟؛ بی‌کا، بی‌تا؛ زیراکس از روی چاپ نسخه اردوبادی نوشته ۱۳۴۹خ [عکسی: ۲-۲۳۷]

۵۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی در حاشیه از ملااسماعیل فدائی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۴-۱۶۷۶]

● ایضاح الدلائل فی معرفة عقد الانامل / حساب / عربی

īḍāḥ-ud dalā'il fī ma'rifat-i 'iqd-il anāmil

موسوی زنجانی، محمد بن محمد کاظم، ۱۲۲۴-۱۲۹۲ قمری

mūsavī zanjānī, mohammad ebn-e mohammad kāzem (1809-1875)

رساله کوتاهی است در عقود الانامل شامل یک «مقدمه» و چهار «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمدلله الذی فهمنا الکنایات و الاشارات للدلالة علی تفهیم المقاصد و تفهم المضمرات ... اما بعد فیقول العبد الاثم ... ابن الامیر محمد کاظم ابو القاسم الموسوی الحسینی ... لما کان معرفة جمل من الاخبار و لاسیما حدیث اسلام ابی طالب ... موقوفا علی معرفته عقد الانامل ...

انجام: و بالجملة سائر الاعداد و صورها موقوف علی تصرفات المتصرف الذکی.

[دنا ۳۳۴/۲؛ الذریعة ۴۹۵/۲]

شرح و حواشی:

۱- حساب عقود الانامل؛ زنجانی، ابراهیم بن ابو الفتح (-۱۳۵۱)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶/۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابراهیم زنجانی، تا: ۱۲۹۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۱۱۳پ-۱۲۲ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱-۶۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمد بن منحسن بن باقر موسوی ابا حسینی اما زنجانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ جلد: پارچه‌ای سبز عطف و گوشه گالینگور، ۵گ (۹پ-۱۳پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۸-۴۸۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴/۲-فیروز
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: فضل الله بن اسحاق رازی، تا: ۱۳۱۵ق؛ کاغذ: فرنگکی سفید، جلد: مقوا با روکش از پارچه ارده‌ای رنگ، ۱۲ص (۲۸۹-۳۰۰)، ۱۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۱-۲۵۶]

۴. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۹۸/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد علی خوانساری امامی، تا: سه‌شنبه ۱۴ صفر۱۳۲۶ق؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱۲ص (۱-۱۲)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی مرکز احیاء: ف: ۱-۱۹۰]

۵. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷۵/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (چهار صفحه از آن را بیش ننوشته)؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۴ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۷۸]

● ایضاح الدلیل فی طهارة الماء القلیل / فقه / عربی
īḍāḥ-ud dalīl fī ṭahārat-il mā’-il qalīl
جزائری، عبدالکریم بن محمد جواد، -۱۲۱۵ قمری
jazā’erī, ‘abd-ol-karīm ebn-e mohammad javād (-1801)

تاریخ تألیف:یک‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۱۷۵ق؛
رساله‌ای استدلالی است در این‌که آب اگر از کر کمتر باشد با ملاقات نجس، نجس نمی‌شود تا اوصاف آن تغییر نکند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۲۶/۱
آغاز: الحمدلله المحمود و الصلاة و السلام علی بواعث الوجود محمد و آله المتخلقین بالاخلاق الحسنة.؛ **انجام:** أنظروا یا اولی الأبصار تلاعبهم بالأخبار و بأحکام الملک الجبار، و الحمدلله الذی هدانا لهذا ...
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۳پ-۷ر)، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۲۶]

● ایضاح الدلیل فی قطع حجج اهل التعطیل / کلام و اعتقادات / عربی
īḍāḥ-ud dalīl fī qaṭ‘-i ḥujaj-i ahl-it ta‘ṭīl
ابن جماعه، محمد بن ابراهیم، ۶۳۹-۷۳۳ قمری
ebn-e jamā‘a, mohammad ebn-e ebrāhīm (1242-1333)
گفتگویی است با معتزله و مشبهه درباره بعضی از اعتقادات آنان در توحید و صفات الهی که به پاره‌ای از آیات استدلال کرده‌اند و مؤلف آنها را رد می‌کند. در این کتاب بیست و نه آیه، سی حدیث صحیح و سی و شش حدیث ضعیف عنوان شده و درباره آنها سخن گفته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۲
آغاز: الحمدلله الذی حجب العقول عن ادراک ذاته و دل علی وجوده بأفعاله و صفاته و جل عن شبه التعطیل و شوائب التشبیه؛
انجام: کما قال بعض الائمة الاقتصار علی سرعة الحدیث بضاعة التاجر
خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۱۶۶]

● ایضاح الدهور فی وقایع الشهور / تاریخ / فارسی
īzāh-od dohūr fī vaqāye‘-eš šohūr
کاشانی، محمد ابراهیم بن محمد، -۱۳۳۹ قمری
kāšānī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1921)
تاریخ تألیف: ۲۴ ربیع الاول ۱۳۳۲ق (آغاز نخستین جلد)
کتاب مفصلی است در تاریخ که بیشتر به تاریخ درگذشتگان و زاد روزها پرداخته و رخدادهای صدر اسلام تا عصر مؤلف را به ترتیب ماه‌ها و روزهای آن در ۱۲ «فصل» آورده و برای هر ماه یک فصل قرار داده است.
آغاز: حمد بی نهایت و شکر بی غایت خداوندی را سزاست که بید قدرت عالم ارواح و اشباح آفرید

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۳۵
آغاز: هشتم شهر رجب، درین روز از سال دویست و هجده هجرت مأمون از دنیا رحلت نمود این خلیفه هفتم است از خلفاء بنی العباس؛ **انجام:** اما سیبویه اسمش عمرو است ... معناه بالفارسی بوی سیب
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: نیمه‌های قرن ۱۴؛ مصحح، برخی از حواشی به خط فرزندش محمد جعفر مشهور به علامه فیضی است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با

ترنج،۲۱۷گ،۱۲سطر(۱۰×۱۵)،اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۴-۳۴۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هشتم شهر رجب، وقایع آن بسیار است از جمله آنکه درین. (نسخه در همینجا تمام شده و ادامه آن در جلد دوم آمده است)

جلد نخست، از وقایع ماه محرم تا پایان وقایع هفتم ماه رجب؛ خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۲ق؛ مصحح، محشی به خط اوست، فهرست مفصلی از مطالب جلد اول و دوم این کتاب در آغاز آمده؛ مهر: آیة الله مرعشی نجفی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی آبی، عطف و لبه‌ها تیماج مشکی، ۲۳۸گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۳۴-۴۲۱]

← ایضاح الرجال > جامع اجزاء اسماء روات

● ایضاح الرموز و مفتاح الکنوز / قرائت / عربی

īḏāḥ-ur rumūz wa miftāḥ-ul kunūz

قباقبی، محمد بن خلیل، ۷۷۷-۸۴۹ قمری

qabāqebī, mohammad ebn-e xalīl (1376-1446)

شرحی است بر منظومه مؤلف به نام «مجمع السرور و الحبور و مطلع الشموس و البدور»، که در آن شرح رموز اصل منظومه کشف شده و قرائت‌های چهارده‌گانه قاریان را بیان می‌کند. (احمد اشکوری)

آغاز: الحمدلله و کفی ... أما بعد فانی لما رأیت کتابی المسمی بمجمع السرور ... قد شاع ذکره بین الطلبة

انجام: و شکر له المسعی و للمسلمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیماً کثیراً و الحمد لله رب العالمین

چاپ: اردن، عمان، دارعمان، چاپ ۱، ۷۹۹ص، ۱۴۲۴ق.

[دنا ۳۳۵۱۱۷/۲؛ کتابخانه ملی ۶۱/۷ با عنوان «مفتاح الکنوز و ایضاح الرموز» و از علی بن دریهم دانسته ولی در کشاف الفهارس ۲۳۷/۱-۲۳۸ آن را از ابن قبابی می‌داند. رک: کتاب شیعه ۲۵۱/۱]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۵۵ق؛ مصحح؛ تملک: شاه محمد بن سلطان حسین اردبیلی، ابراهیم بن حاجی مصطفی مشهور به حاجی آقا کوچک طهرانی در طهران ۲۸ شعبان ۱۲۶۰؛ اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: میرزا احمد بن طیفور، تا: ۵ جمادی الثانی ۹۷۱ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: عبدالحق جنیدی موعود به آقا میر قاری، فتح الله بن قطب الدین محمد حسینی سال ۱۰۷۱ در بلده لار با مهر «الفقیر الی الله الغنی فتح الله بن قطب الدین الحسینی» (بیضی)، تملکی دیگر در سال ۱۱۰۰ با مهر «و رفعناه مکانا علیا» (مستطیل)، عنایت بن عبدالکافی الشهزادی (؟) النائینی در سال ۱۱۵۰ با مهر مستطیل «المذنب عنایت الله» (مستطیل)؛ وقف‌نامه کتاب در آغاز آن سال ۱۲۲۴؛جلد:مقوایی با روکش کاغذ ابر و باد،عطف تیماج مشکی، ۲۵۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۳-۲۳۰]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد بن تاج الدین بن میکائیل حسینی هزار جرمی، تا: ۹۷۵ق؛ یک صفحه شهادت عماد الدین علی شریف قاری آمده مبنی بر آنکه کاتب این نسخه نزد او قرآن را از ابتداء تا سوره رعد به قراءة حمزه بن حبیب الزیات و از اول تا حزب لن تنالوا البرحتی تنفقوا بقراءة نافع خوانده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، صحافی مجدد، تیماج مشکی، ترنج کوبیده، ۱۲۹گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۰-۶۰۱]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۷/۵

خط: نستعلیق، کا: محب علی حسینی سبزواری، تا: شنبه ۸ شوال ۹۷۹ق [ف: ۳-۲۷]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲

آغاز: عن ابی محیص بالاستفهام فی التسهیل و الحسن ابدل الثانیه؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جا: تبریز (شاید)؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: ابره کاغذی، عطف تیماج زرد مقوایی، ۱۷۸گ، ۱۶ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۷-۶۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۸۳

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۱۶ق؛ مصحح؛ تملک: عبدالقادر امان الله به تاریخ ۱۲۱۶، علی بن ملا محمد العریض به‌تاریخ غره محرم ۱۲۴۲، یس بن عبد الله ابی دندن، عبدالله بن مبارک بن علی بن عبدالله بن ناصر آل حمیدان احسائی خطی به‌تاریخ ۱۲۴۰؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱۳-۲۷۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۷۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** قرأ المکیان و الحسن و یعقوب و ابن عامر بخلف عن ابن ذکوان یؤمنون و یذکرون ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن عبدالوهاب جرجانی، بی‌تا؛ جا: مکه؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۹گ (۱۹۲پ-۲۹۰پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۲۶۳]

● ایضاح الریاض / فقه / عربی

īḏāḥ-ur rīyāḏ

کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲-۱۳۴۰ قمری

kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e ʻalī madad (1846-1922)

وابسته به: ریاض المسائل فی بیان (تحقیق) الاحکام بالدلائل = شرح کبیر = شرح مختصر النافع = ریاض المسائل و حیاض الدلائل؛ طباطبائی کربلائی، علی بن محمد علی (۱۱۶۱-۱۲۳۱)
تعلیقاتی است بر کتاب «ریاض المسائل» سید علی طباطبائی مشتمل بر توضیح آنچه مؤلف به اجمال آن پرداخته و بیان راوی و مروی عنه روایات برای بیان وثوق بر آنها. نسخه حاضر مقدماتی است که شارح درباره مؤلف و بعضی از مطالب اصولی و حدیثی نوشته تا برای مطالعه کننده کمک باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی من سلك بنا الی روض ریاض الحق و الیقین محمد خاتم النبیین؛ **انجام:** و بیان ما طوی من ذکر المروی عنه من المعصومین فالان نشرع فی المقصود ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۸-۳۷۸]

● **ایضاح الصغری** / منطق / فارسی

īzāh-os soqrā

شیرازی، احمد بن عبدالعزیز، ق۹ قمری

šīrāzī, ahmad ebn-e ‘abd-ol-‘azīz (- 15c)

وابسته به: صغری در منطق؛ جرجانی، علی بن محمد (۷۴۰-۸۱۶)
شرحی است بر رساله صغرای میر سید شریف جرجانی. «این شرح از یکی از شاگردان میر مذکور است و گمان می‌رود که از احمد بن عبدالعزیز شیرازی باشد.
آغاز: بسمله. حمد بی حد و سپاس بی عد واجب الوجودیرا سزد که از میامن الطاف شامله
انجام: باین مقدار اختصار رفت. فالمأمول التصحیح و النظر بعین الرضا و الاغماض ممن هو فی هذه الصناعه صاحب حذق مرتاض و الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی نبیه محمد و آله اجمعین تم بتوفیق الله.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای زرد اخری، ۲۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۶۳]

● **ایضاح الصواب** / اصول فقه / عربی

īḍāḥ-uṣ ṣawāb

گیلانی، محمد مهدی بن اسدالله، ق۱۳ قمری

gīlānī, mohammad mahdī ebn-e asad-ol-lāh (- 19c)

در بیان قواعد اصول فقه و به روش اخباریین با استفاده از روایات اهل بیت (ع)، و مشتمل بر «مقدمه» و چند «باب».
آغاز: الحمدلله المتعالی عن سوانح الاحلام و العقول و المنزه عن شوائب الادراک و الوصول.
[الذریعه ۷۵/۲۶؛ دنا ۳۳۶/۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۸۱ و عکسی ۲۴۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لك أن تسمی علمك هذا لصحة الأخبار علما شرعیا لقیام الادلة الشرعیة المتواترة ...

فقط این عناوین در نسخه حاضر دیده می‌شود: المقدمة: فی مقدمات علم الأصول، در هفت تلویح. الباب الاول: فی اثبات قطعیة الاخبار و لزوم العمل بها، در دو مقصد؛خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۲۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۳] و [عکسی ف: ۷-۴۴]

● **ایضاح الطریق** / اصول فقه / عربی

īḍāḥ-uṭ ṭarīq

بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶-۱۳۵۲ قمری

bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860-1934)

کتابی در پاره‌ای از قواعد اصول فقه که فقیه در استنباط احکام شرعیه بدانها احتیاج دارد و پاسخ اجمالی به گفته‌های اخباریان و بیان اهمیت حدیث و روایت آن. این رساله مقدمه اصولی است برای کتاب مفصل مؤلف به نام «العین الباصرة فی شرح التبصرة».
آغاز: الحمدلله الذی بیده للامور مفتاح و منه للمسؤلات مناجح و بهدایته الوصول الی الحکم و المصالح

۱. بیرجند؛ دیانی، شیخ محمد علی؛ شماره نسخه: ۹۰

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، یادداشتی در شرح حدیثی به نقل از کتاب توحید شیخ صدوق، یادداشتی به نقل از مولی علی کنی در جواز و عدم جواز اعطاء مال امام به فقراء غیر سادات و ظاهرا مقداری از آغاز شرح مؤلف بر تبصره فوق الذکر آمده، در برگ آخر یادداشت‌های متفرقه‌ای به خط مؤلف به سال ۱۳۳۷؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۶۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۷۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۱۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مشایخنا الماضین الذین مدادهم أفضل من دماء الشهداء رحمة الله و برکاته علیهم اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۶گ (۲ر-۶۷پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۹-۲۰۳]

← ایضاح الطریقة ◄ هدایة الطالبین

● **ایضاح العروض** / عروض و قافیه / عربی
īḍāḥ-ul ʻarūḍ

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۲۴۵/۲
آغاز: اعلم در عروض حرف ملفوظ را اعتبار است نه مکتوب را؛
انجام: انجام: انک لا تاتی نعتاً نعتاً. تمت کتاب ایضاح العروض یوم الجمعة ۸ ربیع الاول ۹۳۷ علی یدالعبد المذنب، عبدالوهاب مراد شیخ جمال.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۹۴ق؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۹گ (۵پ-۱۳پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۲۱×۲۳/۵سم [ف: ۳-۲۲۹]

● **ایضاح العقیدة البرهانیة** / کلام و اعتقادات / عربی
īḍāḥ-ul ʻaqīdat-il burhānīya

خفاف، محمد بن احمد، ق۸ قمری
xafāf, mohammad ebn-e ahmad (- 14c)

شرحی است بر «العقیدة البرهانیة» ابوعمرو عثمان بن عبدالله سلالجی (۵۷۴ق). گویا «العقیدة البرهانیة» مختصر «الارشاد» امام الحرمین باشد. به نام شارح در نسخه تصریح شده و در «کشف الظنون» نیز به همین گونه است. مشخص نیست آیا شارح متحد با ابن سعد (۹۰۱ق) است (بنگرید: الاعلام، زرکلی ۳۳۵/۵) یا اینکه شخص دیگری است.
[الأعلام زرکلی ۳۳۵/۵؛ دوحة الناشر لمحاسن من کان بالمغرب من مشایخ القرن العاشر ۱۲۳-۱۲۴؛ فهرس مخطوطات خزانة ابن یوسف بمراکش ۱۹۰-۱۹۱؛ کشف الظنون ۱۱۵۸/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳/۳
آغاز: بسمله. صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسلیما قال الشیخ الامام ... ابوعبدالله محمد بن ابی العباس احمد بن عبدالله ابن احمد الأنصاری ثم الاشبیلی المعروف بالخفاف رضی الله عنه ... الحمدلله الذی اخترع المحدثات بقدرته و أظهر الموجودات الحادثات بایجاد؛ **انجام:** جود و امتنان انه هو الملک الواحد الدیان و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم فصل قال الاستاذ ... الأنصاری ثم الاشبیلی المعروف بالخفاف رحمه الله انقضا ما خلق الله علی لسان عبده عبارة عما سنح فی القلب ... من شرح العقیدة البرهانیة و الله المحمود علی کل حال اذ حمدالله أحق ما استفتح به و اختتم المقال و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم کثیراً. و کان الفراغ منه فی لیلة الجمعة فی ثانی عشر خلون من ذیقعده من عام سبعة و أربعین و تسعمائة.
نسخه اصل: کتابخانه اسکوریال، مادرید اسپانیا، ش ۱۲۷۳؛ خط: مغربی، کا: احمد بن محمد الفخار، تا: جمعه ۱۲ ذیقعده۹۴۷ق؛ ۳۶گ (۴۲۲-۴۵۷)، ۳۰ سطر [عکسی ف: ۳-۵۱۷]

● **الایضاح عن اصول صناعة المساح** / ریاضیات / عربی
al-īḍāh ʻan usūl-i ṣanāʻat-il massāḥ

بغدادی، عبدالقاهر بن طاهر، -۴۲۹ قمری
baqdādī, ʻabdolqāher ebn-e tāher (- 1038)

رساله‌ای است در علم مساحت تصنیف ابومنصور بغدادی عبدالقاهر بن محمد بن عبدالله تمیمی از مشاهیر ادبا و فقهای شافعیه و مدفون در اسفراین که در هفده فن خصوصاً علم حساب سرآمد اقران خویش بوده و در چندین علم تصنیفاتی دارد که از همه معروفتر کتاب التکمله است. نظامی عروضی سمرقندی در صدر مقاله سوم از کتاب چهار مقاله در تعریف حساب آورده است که: «مشتمل است اصول او را کتاب ارثماطیقی و فروغ او را تکمله ابومنصور بغدادی». در آغاز پس از حمد باری و نعت نبی آمده است که: «و بعد فهذا مختصر یشتمل علی مایحتاج الیه فی احکام الدین واعمال الدواوین من علم المساحة والعمل بها یقرب من یرغب فی علمها و عملها دون الکشف عن علل اشکالها و براهینها و استعنت بالله جل ثناؤه فی تیسیرما عزمت علیه من ذلک و سمیته الایضاح عن اصول صناعة المساح و ابتدأت بشرح الالفاظ والالقاب المستعملة فیما بین اهل هذه الصناعة و ذکر الاذرع و الابواب و الحبال و غیرها مما لاغنی عنها من ذلک»
آغاز: بسمله، الحمدلله الجلیل علی آلائه الجزیل
انجام: و قد اوضحت من اصول هذه الصناعة ما اذا فهمه الراغب فیه کان فیما بمعرفة باقی اصول الصناعة و سایر فروعها ان شاء الله، تمت کتاب الایضاح عن اصول صناعة المساح
چاپ: تهران، دار القلم، مطبعة خانه چاپ، ۱۳۴۷ق.
شرح و حواشی:
۱- الایضاح عن اصول صناعة المساح (ترجمه) = الایضاح = در علم مساحت؛ ابوالفتوح اصفهانی، اسعد بن محمود (۵۱۵-۶۰۰)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن خلیل تاجر، تا: ۷۲۸ق؛ پس از آن لاحقه‌ای است شامل بیست و یک سطر در مساحت سطوح متساویة الاضلاع و الزوایا از ابوالفتح محمد بن عبدالملک یزدی، آغاز: مساحة المثلث المتساوی الاضلاع»؛ انجام: «فما کان فهو المطلوب»؛واقف:ناییني؛کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج سبز، ۴۳برگ، ۱۷ سطر ۶×۵/۱۲ سطر، اندازه: ۱۸×۹/۸سم [ف: ۸-۳۹]
تهران؛ کتابخانه (پژوهشگاه) مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف ۱۰۱/۱
همان نسخه بالا [فهرستواره مینوی:-۱۸۵]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۷۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]

● **الایضاح عن اصول صناعة المساح (ترجمه) = الایضاح = در علم مساحت** / ریاضیات / فارسی

al-īḍāḥ ʻan usūl-i ṣanāʻat-il massāḥ (t.) = al-īḍāh = dar ʻelm-e masāhat

ابوالفتوح اصفهانی، اسعد بن محمود، ۵۱۵-۶۰۰ قمری

abolfotūh-e esfahānī, asʻad ebn-e mahmūd (1122-1204)

وابسته به: الایضاح عن اصول صناعة المساح؛ بغدادی، عبدالقاهر بن طاهر (-۴۲۹)

ترجمه فارسی کتاب الایضاح عن اصول صناعة المساح است. در آغاز متن عربی پس از حمد باری و نعت نبی آمده است که: «و بعد فهذا مختصر یشتمل علی مایحتاج الیه فی احکام الدین واعمال الدواوین من علم المساحة والعمل بها یقرب من یرغب فی علمها و عملها دون الکشف عن علل اشکالها و براهینها و استعنت بالله جل ثناؤه فی تیسیرما عزمت علیه من ذلک و سمیته الایضاح عن اصول صناعة المساح و ابتدأت بشرح الالفاظ والالقاب المستعملة فیما بین اهل هذه الصناعة و ذکر الاذرع و الابواب و الحبال و غیرها مما لاغنی عنها من ذلک»؛ ولی در ترجمه فارسی این مقدمات که مشتمل است بر شرح الفاظ و اصطلاحات ارباب فن و تعریف: نقطه، خط، زاویه، بسیط، مجسم و مانند اینها نیامده، و پس از ذکر نام مصنف بلافاصله سخن از تعریف ذراع به میان آمده است، همچنین در پاره‌ای از موارد دیده شد که مترجم به کاهش و افزایش متن پرداخته و به سلیقه خود تصرفاتی در آن کرده است.

آغاز: بسمله، رب تمم، الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین، اما بعد این کتابیست در علم مساحت که امام الکبیر العالم حجة الاسلام ابوالفتوح اسعد بن ابی الفضایل بن خلف العجلی رحمة الله نقل کرده است بفارسی از تصنیف الامام الکبیر ابی منصور عبدالقاهر بن طاهر البغدادی التمیمی رحمة الله علیه، بدانک ذراع شش قبضه باشذ و جایها بوذ که هشت یا نه کیرند، و قبضه جهار انکشت بود

انجام: وجون جنین کنند هیج حیفی بریشان نباشذ و راستی نکه داشته باشند و خذای تعالی داناترست بر آن

[فهرستواره منزوی ۲۶۲۵/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن خلیل تاجر، تا: ۷۲۸ق؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۳۹گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۳/۳)، اندازه: ۹/۷×۱۸/۵سم [ف: ۸-۴۱]

● **ایضاح الغامض الکاشف لمعانی مفتاح الفائض** / فقه / عربی

īḍāḥ-ul ġāmiḍ-il kāšif li-maʻānī miftāḥ-il fāʼiḍ

خالدی، احمد بن محمد، -۸۸۰ قمری

xaledī, ahmad ebn-e mohammad (- 1476)

وابسته به: مفتاح الفائض فی علم الفرائض؛ عصیفری، فضل بن ابی سعد (-۷۵۰)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۳ شوال ۸۶۷ق

شرحی است بر «مفتاح الفائض» شیخ فضل عصیفری، در یک «مقدمه» و بیست «باب» و «خاتمه»: المقدمة: فی حد الفن و موضوعه و غایته و بیان أهله و الحث علی طلبه و ما یجب اخراجه من المال قبل المیراث؛ و الابواب: فی کشف معانی المفتاح؛ الخاتمة: فیما لم یجده فیه مما له متعلق بالفن من میراث المطلقات طلاقا محصولا و من الضرب و ما یتبعه و المساحة و ما یتبعها.

[مؤلفات الزیدیة ۱۸۴/۱ شماره ۵۰۰؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۱۰۷]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة شرح وصایا المفتاح؛ علفی، ابراهیم بن خالد (-۱۱۵۶)

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۲۰/۵

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم ... و بعد فان کتابنا هذا مبنی علی مقدمة واحدا و عشرین بابا و خاتمة فالمقدمة فی حد الفن و موضوعه و غایته

نسخه اصل: کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۰۵؛ خط: نسخ نازیبا، کا: احمد بن احمد شرفی زیدی عدلی، تا: رجب ۱۲۰۹ق؛ ۲۰۲گ (۱۶۵-۳۶۶) [عکسی ف: ۲-۲۳۹]

● **ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد = ایضاح القواعد** / فقه / عربی

īḍāḥ-ul fawāʼid fī š.-i muškilāt-il qawāʻid = īḍāḥ-ul qawāʻid

فخرالمحققین، محمد بن حسن، ۶۸۲-۷۷۱ قمری

faxr-ol-mohaqqeqīn, mohammad ebn-e hasan (1284-1370)

وابسته به: قواعد الاحکام فی معرفة (مسائل) الحلال و الحرام؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۷۶۰ق

علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر حلی کتاب جامعی در فقه نگاشته است به نام «قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام» که دارای شروح و حواشی متعددی می‌باشد از جمله شرح پسرش فخرالمحققین، که شرحی استدلالی و مبسوط به دستور پدرش نگاشته و بخش نخستین آن را که از آغاز تا آخر باب وصیت است روز عید فطر سال ۷۲۴ق در زمان حیات

پدرش نوشته و به هنگام نقل کلام پدر «قال دام ظله» می‌گوید و نیم دیگر کتاب را که از کتاب نکاح شروع می‌شود تا آخر به «قال قدس سره» تعبیر می‌کند، این قسمت را در ذیحجه ۷۶۰ق به پایان رسانده است. شرحی است تحت عنوان «قال — اقول» و استدلالی که شیخ بهائی در کتاب توضیح المقاصد گوید: «لم یصنف فی الکتب الاستدلالیة الفقهیة مثله» مانند این کتاب «ایضاح الفوائد» در میان کتابهای فقهی استدلالی کتابی تاکنون تألیف نشده است. همچنین مؤلف خطبه کتاب را شرح مستقلی نموده و آنرا به نام «جامع الفوائد فی شرح خطبة القواعد» نامیده که در آغاز بعضی نسخ آمده است.

آغاز: الحمدلله ذی العزة و البقاء و القدرة و العلاء و المجد و الکبریاء و السلطان القاهر و العز الباهر المتنزه عن ادراک النواظر المتقدس عن تمثیل الخواطر ... اما بعد فلما کان کتاب شیخنا الاعلم و امامنا المعظم افضل المتقدمین و المتاخرین لسان الحکماء و المتکلمین ... سدید الدین یوسف بن المطهر ادام الله ایامه الموسوم بقواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام و هو اشرف الکتب الفقهیة و اسناها و ارفعها و اعلاها ... عملت هذا الکتاب و سمیته بایضاح الفوائد فی شرح اشکالات القواعد ...

چاپ: تهران، بنیاد محمد حسین کوشانپور، با تصحیح و تعلیق سید حسین موسوی کرمانی و شیخ علی پناه اشتهاردی و شیخ عبدالرحیم بروجردی، چهار جلد، چاپ اول، ۱۳۸۷ق.

[دنا ۳۳۶/۲ (۱۱۱ نسخه)؛ الذریعة ۴۹۶/۲ و۴۹۷و ۱۰۰۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۳۳

آغاز: برابر**انجام:** لان من له ولایة من قبل اقران ... و یحتمل عدم القبول مطلقا للاصل فهذا آخر ما اردناه فی حل اشکالات الجزء الاول فالحمدلله الذی وفقنا لاتمامه ...

از اول کتاب تا پایان کتاب وصیت و تألیف این بخش در عید فطر ۷۲۴ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن بن محمد بن محمد استرآبادی، تا: چهارشنبه ۱۹ شوال ۷۳۷ق، مصحح، و یک صفحه فوائد به خط حسین بن محمد القمی الاسترآبادی و نوشته ای از محمد بن حماد العتایقی؛ تملک: احمد بن آخوند حاجی محمد علی الشهیر بالبهبهانی با مهر بیضوی، یونس بن حسن الجزایری، محمد مهدی بن علی الجیلانی با مهر مربعی، محمد بن جمال الدین الخوانساری (آقا جمال)؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۳۴۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۸

از کتاب نکاح تادیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ ربیع الاول ۷۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۲۸۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۶

آغاز: الحکم لانتظم فی الاسباب و عاد المحذورات لو استصحب شیئا مغصوبا غیر الثوب معه هل یبطل صلاته ام لا ؟ فنحرر البحث فنقول التقدیر انه منهی عن استصحابه ... قال دام ظله: و لو صلی فی المغصوب عالما بالغصب اختیارا بطل ... اقول قد تقدم مثل هذا الاشکال فی الثوب (مطلب ۱ فصل ۴ مقصد ۱ کتاب الصلوة)؛

انجام: قال م هل یقبل قول الامین فی التفرقة الاقرب العدم ... اقول وجه الثبوت انه اذا کانوا ... و الاصح عندی قبول قوله مطلقا. فهذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد. والحمدلله الذی وفقنا لاتمامه و صلی الله علی سیدنا محمد و آله المعصومین. (صورة ما فی آخره) فرغ من تسویده مصنفه العبد الفقیر الی الله تعالی محمد بن الحسن بن یوسف بن علی بن المطهر فی یوم عید الفطر سنة اربع و عشرین و سبع مائة الهلالیة بالحلة بخطه ... و کتب عجلا من ... محمد بن مکی المطلبی و فرغ من منتصف لیلة (الثلاثا) لخمس مضت من شوال سنة ست و خمسین و سبعمائة بالحلة حامدا مصلیا مستغفرا (آنچه نقطه گذاری شده خوانا نبود).

جزء یکم و از نیمه مبحث «لباس مصلی» است تا پایان وصیت و در آن درباره پدر «قال دام‌ظله» می‌نویسد؛ خط: نسخ ریز بی نقطه، کا: شهید یکم شمس الدین ابوعبدالله محمد بن جمال الدین مکی، تا: سه‌شنبه ۶ شوال ۷۵۶ق، جا: حله؛ در گ ۷۴ر حاشیه‌ای دارد با نشان «مد ظله» که شهید از خط فخرالمحققین آورده و حاشیه‌های دیگری هم هست به‌خط شهید، در ۱۸پ دارد «قد نظر فی هذا الکتاب افقر العباد محمد مکی بن محمد بن شمس الدین حسن بن زین الدین محمد من سلالة الشهید محمد بن مکی فی سنة ۱۱۵۴» (او چنانکه صدر الافاضل دانش از روی نوشته او در پشت کتابی آورده در ۱۱۶۹ هم زنده بود) خط نستعلیق خوش زین العابدین بن محمد طاهر دارنده نسخه هم در همینجا دیده می‌شود، دو برگ در آغاز افزوده شده و همان صدر الافاضل در ۱۳۴۹ یکسال پیش از مرگ خود (به گواهی آقای فخرالدین نصیری در ۸ محرم ۱۳۷۰) در آن این نسخه را شناسانده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی آراسته مقوایی، ۱۸۷گ، ۲۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۵-۱۷۸۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۳۷

جزو یکم؛ خط: نسخ، کا: علی بن فخرالدین ابی طالب آملی مازندرانی طبری، تا: ۲۳ جمادی ۷۵۹ق، برای خودش؛ محشی، با نشان بلاغ قرائت، در ص ع پاسخی است از فخرالمحققین حلی از پرسش فقهی نقل از خط مرتضی سعید سید عزالدین آبی و باز دو پاسخ دیگر از همو و اجازه نهایه طوسی از یحیی بن سعید حلی مورخ شعبان ۶۸۲؛ تملک: حافظ عبدالملک بن اسحق بن عبدالمالک بن فتحان واعظ، نواده او حافظ محمد بن عبدالله بن محمد بن ابراهیم بن عبدالله بن فتح الله بن عبدالملک، عبدالعظیم حسینی در ماه هشتم سال ۱۱۳۲، محمد رسول بن عبدالعزیز در روز سه‌شنبه ۱۳ صفر ۱۲۳۸؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۳۱۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه:

۱۵×۲۳سم [ف: ۱۵-۴۱۷۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** الاقوی عندی و ما ذکرته فی المسئلة السالفه قال قدس الله سره

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حسین مرندی، تا: ۷۶۱ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: باقر رضوی، حسین بن شیخ شاه قمی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سورمه ای، ۳۹۳گ، ۲۸ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۲۴-۸۵]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵ ط

خط: نسخ، کا: علی بن محمد بن حسین مرندی، تا: ۷۶۱ق [مختصر ف: ۹۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۴۹

آغاز: الجنابة و الا اثر الوضوء مع التنصیص علیه و هو باطل اجماعاً.؛ **انجام:** فقیل مبنی علی القولین انه هل یتبع فی الظهار المعنی المعهود ...

از اول بحث جنابت تا اول «الباب الرابع فی الایلاء»؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی جوینی، تا: چهارشنبه ۴ ربیع الاول ۷۹۴ (جلد اول)، دوشنبه ۱۲ رمضان ۷۹۳ (جلد دوم)، جا: سبزوار؛ تملک: جمال الدین بن صدرالدین با مهر بیضوی؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج با سر لولادار، ۳۶۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۵-۲۴۸]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۰۶

آغاز: فی الاستبصار ما رواه فی التهذیب عن الحلبی عن ابی عبدالله؛ **انجام:** المطلب الثانی فی میراث اولاد العمومة و الخؤ ولة قال قدس الله سره ...

جلد۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ از کتب بازیافته؛ کاغذ: نخودی، ۵۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۲۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۴]

۹. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۱

آغاز: و الجواب ان التحریم قدیزول ... المملوک الفحل لایجوز له النظر الی مالکته اذا لم یکن محرماً له لعموم الایه تنبیهه یقوله علیه السلام فی قضیة؛ **انجام:** اختیار الشیخ فی المبسوط لان غایة کسب کل انسان انما هو فی مؤنه و ضروراته و من مهماته مؤنة النکاح لدفع الزنا لما جلعه الشارع ملکا

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی، مقابله شده؛ جلد: گالینگور سیاه با عطف پارچه، ۶۵گ، ۲۸-۲۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف مخ:-۱۹]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲

آغاز: فالنکاح منسوخ ففی تقدیم ایهما اشکال؛ **انجام:** فلو اقرالجانی بالقتل الزم فی ماله و لم یثبت علی العاقلة

جلد۲، از اوایل نکاح تا اواخر دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی بعضاً از محمد بن مکی شهید، مقابله شده؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷ خوئی

آغاز: و الاصل عدم اجزاء غیره عنه ... المقصد الثانی فی المیاه. ... جزء دوم = نکاح (ص ...): بعمد حمد الله واجب الوجود ... یقول محمد بن حسن بن المطهر ... آغاز: جزء سوم = کتاب القضاء (ص ...): بسمله-کتاب اقضاء مقدمتان؛ **انجام:** جزء اول (ص ...) و الاصلح عندی قبول قولد مطلقا (آخر کتب وصیت) و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد و الحمد لله الذی وفقنا لاتمامه و وافق الفراغ من تعلیقه فی ثلث اللیل من لیلة یشعر فجرها عن نهار الاربعاء السابع من محرم الحرام من شهور سنة خمسه و اربعین و ثمانماه هجریه ... پایان: فکیف یحکم بالسبب تم کتاب المیراث و به تمام الجزء الثانی من ایضاح الفوائد فی شرح اشکالات القواعد و کنت فرغت من تسویده فی غرة (۱) رمضان سنة خمس و عشرین و سبعماة، ثم زدت علیه زیادات لطیفه ... و هذه النسخه نسختها من تلک النسخة السابقه مع زیادات لطیفه.. و قد فرغت من نسختها فی غرة ربیع الاول سنة خمس و خمسین و سبعمئة (۲) ... و یتلوه فی المجلد الذی بعده کتاب القضاء. پایان: فرع لواسلم بعد وجوب الکفارة سقطت باسلامه لعموم قوله (ع) الاسلام یجب ما قبله ... و الاصل فیها انها لیست حقا للآدمی بل هی ... لکن لومات علی کفره لعوقب علیه و هذا آخرما اردنا ایراده فی هذا الکتاب و الله اعلم و انی ملتمس من ارباب الاذهان الوقاده ... النظر الیه بعین الانصاف ... و انا اختم کتابی هذا بابیات ختم بها بعض الفضلاء کتابه و هی قوله: یا جاهدا فی عمدت یجمعه ×× عذرا فان اخا الفضائل یعذر/ علما بان المرء لو بلغ المدی ×× فی العلم ذاق الموت و هو مقصر. و الحمد لله علی حسن التوفیق (۱) ... و فرغ من تعلیقه العبد المحتاج ... ابراهیم بن علی بن حسن بن محمد بن صالح بن اسماعیل اللویزانی ... سنة ستة و ... خمسین بعد قمان مئه هجریه. بر کنار این صفحه نوشته شده: «قال مصنفه فرغت من تحریره مع تراکم صروف الدهر المکدرة للنفوس ... اضعف العباد مصنف الکتاب محمد بن حسن (پاره شده) علی بن المطهر الحلی و الحد لله رب العالمین.

کامل است جز آنکه یک یا ۲ برگ از آغاز ندارد؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن علی بن صالح بن اسماعیل لویزانی، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ محشی، مقابله شده؛ دارای علامت «بلغ» یا «بلغت قرائته ایده الله»؛ کاغذ: خان بالغ ضخیم، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۱۸ص، ۱۱۶. ۲۷ و بقیه ۳۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۷-۲۴]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۷۴

آغاز: بسمله، بعد حمدالله واجب الوجود و واهب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب ... فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... فی ذی الحجة الحرام سنه ستین و سبعمائة الهلالیة ...

محمد بن الحسن بن یوسف بن علی بن المطهر ...
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ چهار برگ از انتها توسط مرحوم سید مصطفی خوانساری در ربیع الاول ۱۳۷۶ نونویسی شده؛ واقف: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه عنابی، ۴۴۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۰]

۱۳. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۴۲

آغاز: احدیهما لانه خاص بالسید کسائر امواله و لو کان مؤجلا ... قال قدس الله سره و لا یضمن السید بل بحسب ان تمکنه من الاکتساب فان استخدمه یوما فاجرة المثل کالا جنبی و یحتمل؛ **انجام:** و خامسها قول ابی الصلاح عاقلة الحر عصبته و عاقلة الرقیق مالکه ... اجعل علی قرابته من امه الثلث ... فی العقل ام لا قال المصنف الاقرب دخولها.

کتاب العتق تا الدیات؛ خط: نسخ کهن، کا: علی بن حسن بن محمد استرآبادی، تا: سه‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۸۰۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام (چند برگ)؛ مصحح، محشی، با علامت مقابله؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج مشکی، ۳۱۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف مخ:-۱۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۱۳۹]

۱۴. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ یا ۹؛ مصحح؛ تملک: «زین العابدین گلپایگانی»؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۶۰]

۱۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۶۵

آغاز: قال دام ظله: و للشفیع دون البایع علی اشکال احلاف المشتری؛ **انجام:** و من المحال بانها یری احدا حوی کنه الکمال لانه متعذر ... ان ذلک اجود و الحمدلله علی احسن التوفیق و هدابه الطریق ... اقطار السموات و الارضین. فرغت ...

از اوایل شفعه تا آخر دیات؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن عبدالحسین بن علی، تا: شنبه ۴ ذیقعده ۸۰۲ق، جا: مدرسه حله؛ افتادگی: آغاز؛ در پشت صفحه آخر آمده: «وقف طلبه عظام اثنی عشریه ساکن مشهد مقدس تولیت جهت بنده گنه کار ضعیف سیف الدین محمود شریف بعد از او اولاد ذکور او بشزط علم و صلاح و بعد از ایشان طالب علم صالح ساکن مشهد مقدس»؛ کاغذ: دولت ابادی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی دار، ۳۵۶گ، ۳۱ سطر(۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۲۲۹]

۱۶. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۳-ج

از نکاح است تا پایان؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن حسن جوبائی عاملی، تا: ۴ ذیقعده ۸۰۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۸۹گ، ۳۳ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۵۸]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۰۶

کتاب نکاح تا پایان کتاب؛ خط: نسخ نازیبا، کا: محمد بن احمد بن محمد بن یعقوب صهبونی، تا: یک‌شنبه ۷ ذیحجه ۸۴۷ق، جا: قریه عیناتا از جبل عامل؛ تملک: علی بن احمد بن زین الدین (فرزند احسائی) و مهر «عبده احمد بن زین الدین» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۲۹۸گ،۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۷-۱۸۸]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۵

از اول کتاب تا آخر کتاب نکاح؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن علی بن حسام، بی‌تا؛ دوشنبه ۹ ربیع الاول ۸۵۰ (آخر شرح خطبه کتاب)،چهارشنبه۷ربیع الاول۸۴۸(آخر جزء اول)؛مصحح؛تملک: مرتضی بن احمد الحسینی الرشتی، حسن بن سلیمان عاملی و مهر «و ما توفیقی الا بالله» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۳۴۹]

۱۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۴۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد بن محمد صهیونی، تا: دوشنبه ۱۷ صفر ۸۴۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاتب متولد عیناثا از صفد؛ مصحح؛ ۱۱۷گ (۱-۱۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۳-۹۱] و [نسخه پژوهی: ۱-۲۹]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

ج۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن علی بن سعید بن سلیمان بن زمان، تا: ۸۵۳ق؛ محشی؛ تملک: محمد بن حسن وراق در ۸۹۷، محمد بن موسی نجار در شوال ۹۲۴؛ واقف: امیر جبرئیل، ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۵]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۳

آغاز: هل یقبل منه أولاد و اختار المصنف عدم القبول و قد تقدم البحث فیه

کتاب نکاح تا آخر کتاب؛ خط: نسخ نازیبا، کا: علی بن یوسف بن علی بن سعد، تا: ۱۳ رجب ۸۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، دارای بلاغ ، مقابله شده است با نسخه‌ای که با نسخه ابن الخازن تصحیح شده، و ابن الخازن با نسخه مؤلف تصحیح نموده است، در پایان کتاب انهائی است که حسن بن یوسف بن احمد به‌تاریخ ۱۴ ذیقعده ۸۵۶ نیز صورت اجازه ای است که مصنف به‌هت شهید اول نوشته؛ تملک: مرتضی بن احمد الحسینی الرشتی و مهر وی «المتوکل علی الله مرتضی الحسینی» (مربع)؛ مهر: «عبده صالح بن الحسین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۳۱۰]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقول للاصحاب اقوال ثلاثة الاول صحة الشرکة و الشرط و هو قول المرتضی

ج۱-۲؛ خط: نسخ، کا: علی بن یوسف بن علی بن سعید، تا: سه‌شنبه ۷ محرم ۸۵۵ق؛ افتادگی: انجام؛ با دو واسطه با نسخه اصل

تصحیح و مقابله شده و دارای بلاغ و انهاء از شیخ حسن بن یوسف بن احمد، محشی، مصدر به «جامع الفواید فی شرح خطبة القواعد» از فخرالمحققین، صورت اجازه او به شیخ محمود بن حسن بن علی چغمینی؛ واقف: میرزا اسدالله فاضلی، تیر ۱۳۶۲؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت ضربی، مزین به ترنج و شش کتیبه قلمدانی، ۱۸۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۳]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۵

آغاز: کتاب الفراق و فیه خمسة ابواب؛ الباب الاول فی الطلاق و فیه مقاصد

جلد دوم، از کتاب فراق تا آخر کتاب؛ خط: نسخ نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، در سه‌شنبه ۱۲ ربیع الاول ۸۵۸ مقابله کتاب میراث به‌پایان رسیده؛ مصحح؛ تملک: عبدالکریم بن عبدالوکیل و عبدالباقی بن زین العابدین و مهر وی «هو الباقی» (بیضی)، علی نقی بن محمد علی الحسینی، محمد ابن علی بن المؤذن الکفرنانی العاملی؛ وقفنامه‌ای است به‌تاریخ رجب ۱۱۸۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۴×۲۶سم [ف: ۱-۲۹۶]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۹

آغاز: بسمله، بعد حمدلله واجب الوجود و واهب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب ... فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... فی ذی الحجة الحرام سنه ستین و سبعمائة الهلالیة ... محمد بن الحسن بن یوسف بن علی بن المطهر ...

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: نعمة الله بن علی بن حسین بن حسن بن محمد ابی جعفر هزار جریبی، تا: شنبه ۱۵ ذیحجه ۸۶۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۵۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۶]

۲۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الأصح عندی قبول قوله مطلقاً فهذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ...

جلد اول، از طهارت تا آخر وصیت؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن تاج الدین بن فضل الله انصاری استرآبادی، تا: ۸۷۰ق، جا: قریه کرک نوح در مدرسه شیخ الاسلام شیخ محمد شمصطاری؛ مصحح، مقرو، در آخر نسخه، خطبه وداع حضرت امیرالمؤمنین (ع) که در هلاک امصار و نابودی شهرها انشا فرموده، که چون حضرت علی (ع) از جنگ جمل فارغ گشت و می‌خواست از بصره بیرون شود این خطبه را تلاوت فرمود، این خطبه در سه برگ است، به خط همان کاتب که آن را در آخر شعبان ۸۷۳ق در بغداد نگاشته است، بندی از انشاء حافظ حسن بن علی سمرقندی؛ مهر: «تلک حجتنا اتیناها ابراهیم ۱۲۵۲» (چهارگوش)؛ جلد: تیماج لایه ای مشکی، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۴-۱۹۰۰]

۲۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۹۴۷

جلد ثانی از کتاب النکاح تا آخر دیات؛ خط: نسخ، کا: علی بن منصور بن حسین مزیدی، تا: دوشنبه ۷ جمادی الاول ۸۷۴ق؛ از صفحه۱ -۱۳ نونویس شده؛ کاغذ: اصفهانی ضخیم، جلد: مقوایی، ۸۲۵ص، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [ف: ۱-۱۸۴]

۲۷. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۶ق؛ تملک: محمد بن ... الحسینی، محمد علی بن ابی الحسین، رجب علی اسفراینی، فاضل تونی، ملااحمد، ملاعبدالله همراه با خط و مهر آنها؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۶]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱

خط: نسخ، کا: ابوعلی بن مجد الدین استرآبادی، تا: ۲ جمادی الاول ۸۸۵ق؛ آغاز در طهارت افتاده؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سبز، ۳۳۲گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰/۳سم [ف: ۱-۶۰]

۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب التجاوز ان ذلک اجدد و الحمدلله علی حسن التوفیق

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، و یادداشتی از زین العابدین جعفر حسینی آمده؛ تملک: تملکی در مشهد مقدس با مهر «العبد المذنب نظام الدین» (مربع)، لطف الله بن قاسم حسینی با مهر دائری نام وی؛ جلد: تیماح قهوه‌ای فرسوده، ۶۴۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۴]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۷۶

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ با حواشی خود شارح با نشانه «من املاءه، من خطه، من نقل من خط ابن فهد رحمه الله، من املاء المصنف رحمه الله تعالی، بخط ابن فهد ره، من املاءه قدس سره»؛ علی قهپائی در ۶ رجب ۹۶۴ در پایان جزو یکم و ۷ شعبان ۹۶۴ در پایان نسخه ما چنین یادداشت کرده، نسخه ما باید نوشته از روی نسخه ابن النجار باشد و نسخه بدلها گویا از روی نسخه او است و بایستی مقابله نسخه ما از روی آن باشد؛ واقف: دختر میرزا محمد علی، تاریخ وقف: ۱۱۸۲، بر طلاب یزد با تولیت ابوالهادی بن محمد مهدی حسینی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی با جدول و مقوایی با لولا و ترنجی، ۱۵۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۰)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶-۳۵۸]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

جلد۱؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۵]

۳۲. قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۷۱

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ یادداشت مورخ شعبان ۱۱۹۴ و یادداشت ولادت موسی در دهه نسخت ربیع الثانی ۱۱۹۷

و ولادت دیگر در دهه میانه ربیع الثانی ۱۱۹۷؛ مهر: «عبده حمید بن صادق»؛ قطع: وزیری [چند نسخه-ف: ۲۱۵]

۳۳. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الأصح عندی قبول له مطلقاً فهذا آخر ما أوردناه فی حل اشکالات الجزء الأول من القواعد ...

جزء اول؛خط:نسخ، کا: حسن بن جعفر حائری، تا: سه‌شنبه شوال؟ قرن ۱۰؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی، ۲۹۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: ۱۶]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸ خوئی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الاول هو اخبار المصنف ... دام ظله و لو قال ... الف در هم الاثوبا. فان منعنا وجب الالف و الاطولب بذکر قیمة الثوب.

از طهارت است تا اقرار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج ضربی مشکی، ۱ص (۴۸۲)، ۲۵ سطر، قطع: خشتی کوچک، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۷-۲۶]

۳۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۸۷۵

جزء اول از کتاب الطهاره تا آخر کتاب الوصیه؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ابراهیم بن برهان بن کمال، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی سیاه، ۴۹۹ص، ۲۷ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱-۱۸۴]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۷ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه۹۱۷ق [مختصر ف: ۹۷]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۷-طباطبائی

آغاز: عن الصادق علیه السلام فی الرجل یتزوج امرأة ... المراد به الاستحباب لان مقتضی النکاح ... قال قدس الله سره و هل یتعدی الی منزلها اشکال؛ **انجام:** و لم یحصل لها و ان کان علیها فانها رضی الزوج ببذل المسمی

جزء دوم و سوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۹۱۷ق، جا: مشهد رضوی؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج حنایی، ۴۵۳گ، ۲۱ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۲۴-۲۰۱]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۵۵

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: شهاب الدین خوافی، تا: ۲۰ جمادی الاول ۹۲۶ق؛ مقابله شده در روز دوشنبه ۲۸ جمادی الاول ۱۰۳۳؛ واقف: شیخ الاسلام محمد رفیع، بر فرزندان خود؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ترنجی با گل و بوته و مقوایی و با لولا، ۵۵۴گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶-۳۵۴]

۳۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۴۳

کا: عباس بن علی بن احمد عمیدی حسینی، تا: ۹۳۶ق؛ تملک: عماد الشریف القاری الاسترابادی ۹۹۷، محمد حسن بن جعفر استرابادی، شیخ خضر، صالح الموسوی؛ قطع: رحلی [ف: ۷۵]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۷۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حاج ابراهیم بن حسن سرخه‌ای، تا: ۹۳۷ق؛ مصحح به‌شیوه حاج ابراهیم بن حسن سرخه‌ای و مورخ ۹۳۷، صورت وقف نامه این نسخه به‌وسیله شاه سلطان حسین و مهر او با سجع «بنده شاه ولایت سلطان حسین»، در ذیل وقف نامه مهر مدوری پاسخ علی بن عبدالوهاب حسین و گواهی ابواب جمعی به‌تاریخ ۱۱۴۴؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۲۱ص، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۰-۶۳۱]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۳۲/۲

از طهارت تا عتق؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسین بن حاجی رکنابادی، تا: ۹۶۵-۹۶۶ق، جا: یزد؛ مصحح؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت قهوه‌ای، ۲۳۷گ (۲۱۳ر-۴۴۹ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۳-۳۰]

۴۲. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۵۴

آغاز: برابر

جزء اول؛ خط: نسخ، کا: عبدالقائم بن عبدالوهاب، تا: دهه آخر جمادی الثانی۹۷۰ق؛ مصحح؛ مهر بیضوی بزرگ مربوط به کتابخانه ضیاء الدین نوری، بهای نسخه همراه با جلد دیگر کتاب ۴۰ قران ثبت شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ترنجدار ضربی، ۲۴۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۱-۷۰]

۴۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱

از طهارت تا پایان کتاب قواعد؛ خط: نسخ، کا: خلیفة بن نصر بن ناصر، تا: ۵ شوال ۹۷۱ق؛ در پایان کتاب ارث جدولی است راجع به آن، با مقابله محمد علی بن احمد معروف به علی الارانی در روز یک‌شنبه ۴ جمادی الاول ۹۷۱؛ تملک: مصطفی بن مرتضی در ۱۰۷۲، عبدالله بن محمد حسین کوکدی در ۱۲۲۳، عاریه از خزانه صاحب الزمانیة نزد محمد جعفر فارسی در ربیع الثانی ۱۲۵۲؛ مهر: محمد باقر بن محمد تقی الموسوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۵۴۵گ، ۲۵ سطر (۱۴×۲۰/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۴۶۹]

۴۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۴۸

آغاز: فیضمن ما احدثته

کتاب النکاح، عتق، صید و ذبایح، فرائض، قضا و شهادات، حدود و جنایات؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد علی، تا: ۱۸ محرم ۹۷۳ق؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ سبز و مشکی عطف تیماج عنابی، ۵۵۹گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۱۹/۵×۲۵سم [ف: ۴-۱۴۴۹]

۴۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۶

جلد اول کتاب و تا آخر کتاب الوصیه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن نورالدین، تا: ۲۱ محرم ۹۷۵ق (دو ثلث اول نسخه به خط دیگری است)؛ مصحح، محشی؛ تملک: تملکی بی نام به‌تاریخ ۱۱۹۸ و مهر «المتوکل علی الله عبده محمد رفیع» (مربع)، حمدان بن عبدالامام الحسینی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی،

۱۶۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۹۶]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۴

آغاز: بعد حمدالله واجب الوجود واهب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود ... لما فرغت من تحریر اشکالات الجزء الاول ... کتاب النکاح و فیه ابواب، الاول فی المقدمات؛ **انجام:** لو مات علی کفره لعوقب علیه و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب ... و انی اختم کتابی هذا بابیات ... صلاة تملأ اقطار السماوات و الارضین

جزء دوم از ابتدای کتاب النکاح تا پایان دیه؛ خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل خوانساری، تا: جزء اول ۹۷۵ (جزء اول)، ۱۰۹۸ (جزء دوم، تا ص ۲۹۵) و ۱۲۹۸ (تا پایان نسخه)؛ مصحح، یادداشت خرید نسخه با مهر «شفیع یحیی فی الآخرة محمد و العترة الطاهرة»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سبز ساقه چناری، ضربی، مقوایی، ۳۰۹گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [ف: ۱۳-۱۶۴]

۴۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۲

خط: نسخ، کا: شمس الدین زین العابدین حسینی، تا: ۹۸۱ق؛ تملک: سید حسین بن علی بن شدقم بتاریخ سه‌شنبه ششم جمادی الاول ۱۰۷۵، محمد اسماعیل؛ جلد: تیماج سبز، ۲۲۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۶-۱۸۶]

۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۸

آغاز: معنی بطلانه و ان الزم فإما بهما أو باحدهما بعینه و الکل باطل لاستلزام الاولین الترجیح من غیر مرجح؛ **انجام:** لان الاحتیاط یعمل فیه بالاحتمالات و ان کانت مرجوحة بحیث یحصل یقین البراءة.

جزء اول و دوم، جزء دوم از کتاب النکاح تا اواخر کتاب الطلاق؛ خط: نسخ، کا: محمد شریف احمد ابهری (پایان جزءاول)، تا: ۹۸۸ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: عبدالله بن مرحوم سفی بیک (کذا)، سید ریحان الله بن جعفر موسوی در ربیع الاول ۱۳۲۴ با مهر بیضوی او؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده، ۱۷۳گ، ۲۶-۲۷ سطر، اندازه: ۲۱/۴×۳۱سم [ف: ۴۱-۲۴]

۴۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۱

آغاز: بسمله، کتاب الایمان و توابعها و فیه مقاصد الأول فی الایمان و فیه فصول؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

جلد۲، از کتاب الایمان شروع و به انتهای دیات؛ خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن محمد بحرانی اوالی بصری، تا: سه‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۹۹۰ق، جا: احمد نگر دکن هند؛ واقف: امیر جبرئیل، سال ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۷]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اجماع الأمة علی انعقاد الیمین فی الجملة ظاهر معلوم ب للاصحاب فی تعریف الیمین

جلد۲، از ابتدای نکاح تا آغاز کتاب الایمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۱؛ واقف: امیر جبرئیل، سال ۱۰۳۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۹۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۸]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... و کتب اضعف العباد مصنف هذا الکتاب محمد بن حسن ... آمین رب العالمین

جلد۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ انتقالی از دانشگاه علوم اسلامی رضوی در آذر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی با ترنج و سرترنج، ۴۷۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۳۱/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۶۹]

۵۲. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۸۵

آغاز: قول الشیخ فی التهذیب انه یحل المفرد لا القارن لقول ابی الحسن علیه السلام بین هذین الحجرین الصفاء و المروة احل الاجل الاسابق الهدی؛ **انجام:** الوصیة بعتق عبد تقتضی الوصیة بعتق کل واحد من اجزائه ... و لانه اقرب الی العمل بالوصیة فان اثنتین و بعض الثالث اقرب

از کتاب الحج تا کتاب الوصایة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام؛ مصحح؛ مهر: «عبده جلال الدین بن محمدعلی» (بیضی)؛ جلد: تیماج زرد مجدول ضربی، ۱۸۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف]

۵۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۴۴

از طهارت تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ حاج حسین بن محمد علی نیشابوری این نسخه را نویسانده و به جز پاره‌ای از آغاز نکاح همگی نسخه را تصحیح کرده؛ تملک: محمد شفیع بن علی با تاریخ میانه رمضان ۱۱۳۳ با مهرش، اسماعیل با تاریخ ۱۸ ذیقعده ۱۱۶۶ در سالی که در شیراز جنگ بوده با مهرش، مفید بن محمد نبی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۵۹گ، ۳۵ سطر (۱۲×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۴۶۹]

۵۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۲۲

از اواسط کتاب نکاح تا پایان کتاب حدود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۳۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۱-۲۸]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۱۵

آغاز: بسمله، بعد حمدالله واجب الوجود و واهب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب ... فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... فی ذی الحجة الحرام سنه ستین و سبعمائة الهلالیة ... محمد بن الحسن بن یوسف بن علی بن المطهر ...

جلد۲؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ تملک: سید عبدالله موسوی ۱۲۸۶؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی و حنایی، جلد: تیماج خرمایی

روشن، ۲۴۵گ، ۲۵-۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۷]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

جلد۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۳۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۸×۲۵/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۴]

۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو اختیار ابن الجنید ... فکذا فی الامتین اما

جلد۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (بخش معظم ج۲ ساقط است)؛ تملک: محمد باقر مدرس؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ماشی ضربی با ترنج و سر ترنج، ۳۰۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۲]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان لم یکن له مال استسعی فیها ...

جلد۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصدر به «رساله حل معضل قواعد الاحکام» تألیف بهاءالدین محمد عاملی معروف به شیخ بهایی و صورت اجازه شهید اول به ابوجعفر محمد بن تاج الدین بن محمد معروف به ابن نجده در رمضان سال ۷۷۰ق؛ اهدایی سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: میشن زرشکی، ۳۶۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۲]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰۶

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم توکلت علی الله و فوضت أمری إلی الله و ما توفیقی إلا بالله علیه توکلت و إلیه أنیب بعد حمد الله واجب الوجود واهب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود و الصلاة علی الذوات القدسیة خصوصاً علی محمد خاتم الأنبیاء و آله خیر البریة؛ **انجام:** فإذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز إن ذلک أجدر و الحمدلله علی حسن التوفیق و هدایة الطریق و صلی الله علی سید الأنبیاء و المرسلین

از باب نکاح تا پایان کتاب؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، مجدول، با کمند و سرلوح صفوی؛ مهر: «محمد إسمعیل» (مربع)، «عبده إسمعیل ۱۱۲۴» (بیضی)، «محمد إسمعیل ۱۱۱۴» (بیضی)؛ تملکی به تاریخ ۱۱۶۴ق؛ کاغذ: شرقی، جلد: یک نیمه «پشت» تیماج زرشکی مجدول، ۴۴۴گ، ۲۷ سطر(۸/۵×۲۰)، اندازه: ۱۳/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۹-۱۴]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۸۵

آغاز: بسمله. رب یسروا عن بعد حمد الله واجب الوجود و واهب وجود کل موجود، مفیض الخیر و الجود؛ **انجام:** اذا هرب الحر القاتل عمدا مکافیاله فی الدم

قسمت نکاح تا صید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «هاشم بن محمد تقی»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۳۸گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲-۹۲]

۶۱. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳

در فهرست از علامه حلی دانسته؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [اندیشه حوزه: س۲, ش۷-۲۱۰]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۹۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لان الاصل فی البضع الحرمة الی ان یثبت السبب المبیح ... و اذ العقد علیها

از ابتدای مقدمه تا اواسط مبحث نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی سرمه‌ای، ۲۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۱]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۵۶

آغاز: علیها الی ان یعلم بموت نکاح غیره و لایمکن فیبطل»؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر و الحمدلله علی حسن التوفیق ... محمد بن حسن ... آمین رب العالمین»

از اواسط نکاح تا پایان دیات؛خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد:تیماج فرنگی دارچینی، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۲]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴۲

انجام: لانها معاوضه علی مال المالک بماله فلیس لها حکم المعاوضات

جلد۲، از اول نکاح تا مقصد دوم از کتاب عتق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۳]

۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۸۷-۳۳/۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فالجمیع عشرون ففی الرد یجعل الثانی عشرین والمال ستون فلصاحب العبد تسعة من العبد

از طهارت تا وصایا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن ابراهیم موسوی بحرانی؛ جلد: تیماج سرخ سوخت دورو با ترنج و سرترنج، ۲۸۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۵۶۷]

۶۶. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۷۹

احکام حیض تا عتق؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ تملک: آقا محمد حسن بن میرزا محمد سواربادی به‌خط محمد حسن المجتبی به‌تاریخ محرم ۱۳۲۸؛ جلد: دو رو تیماج رو زرشکی، ۱۷۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱-۱۱۴]

۶۷. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** للاصل و الأصلح عندی قبول قوله مطلقاً فهذا آخر ما أوردناه فی حل اشکالات الجزء الأول من القواعد و الحمد لله تعالی الذی وفقنا لاتمامه

جزء اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه غره صفر ۱۰۰۶ق؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد رضا بن محمد بسطامی با مهر بیضوی به‌تاریخ ۱۰۳۰ق؛ وقف نسخه بر اولاد ذکور از طرف محمد بن مظفر لحساکی؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی، ۱۳۳۹/۸/۳۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سر ترنج، ۲۵۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱-۷۱]

۶۸. قم؛ فاضل قائینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

کا: علی محمد شاه حسین دارابی جهرمی، تا: ۱۰۲۲ق [تراثنا: س۱۳ش۱-۱۳۷]

۶۹. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: ابوطالب پسر عبدالباقی حسینی سبزواری گلپایگانی، تا: ۱۸ محرم ۱۰۳۰ق [نشریه: ۷-۵۱۲]

۷۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۵۴

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: تونی، تا: چهارشنبه ۲۴ رمضان ۱۰۳۱ق؛ در پایان آمده: «فتح قندهار بحمدالله عباس سنه ۱۵»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی عطف مشکی مقوایی، ۲۴۱گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶-۳۵۴]

۷۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** فهذا آخر ما أوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد و الحمدلله تعالی الذی وفقنا لاتمامه و صلی الله علی سیدنا محمد النبی و آله المعصومین.

کتاب الطهارة، الصلاة، الزکاة، الصوم، الحج، الجهاد، الأمر بالمعروف، البیع، الأمانات، الاجازة، المزارعة و المساقاة، السبق و الرمایة، الوقوف، الوصیة. فرغ منه فی ۷۲۴؛ خط: نسخ، کا: جلال الدین محمد طالقانی شجاعی، تا: چهارشنبه ۱۵ شوال ۱۰۳۶ق؛ مصحح؛ مهر: «فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه ان الله سمیع علیم، واقفه معزالدین الحسینی ۱۱۴۷» (دائری)؛ یادداشت: «عاریة من الله العزیز الغنی عند اقل عبیده محمد قاسم النخعی الاشتری» و زیر آن مهر بیضوی؛ جلد: عادی، ۱۹۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [مؤید: ۱-۶۸]

۷۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۷۳

جلد۱، از مقدمه تا پایان وصیت؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: جلال الدین محمد طالقانی، تا: چهارشنبه ۱۵ شوال ۱۰۳۶ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، جلد: مقوا با روکش مشمع قهوه‌ای، ۱۹۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۱]

۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۰۸

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عباس ابن شاه محمد اصفهانی؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ صفر ۱۰۵۸؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای،۳۰۴گ،۲۳سطر،اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۱۹۷]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵/۱ خوئی

آغاز: الفصل الثالث فی الکتابه و فیه فصول الفصل الاول فی ... الکتابة قال ص [المصنف] و هی معاملة مستقلة بنفسها

شامل جزء ۲ و ۳. از آغاز نکاح تا کتاب الکتابة ؛ کا: علی اکبر شیر غلام شیرازی، تا: ۱۰۶۱ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاتب در پایان جزء ۲ (ص ۱۷۹) تاریخ کتابت را ۱۰۶۱ ثبت کرده و در پایان جزء سوم (ص ۳۶۱) رقم کرده: «و فرغ من تسویده العبد الجانی علی اکبر بن غلام علی شیرازی تجاوز الله عنهما بلطفه ... یوم الثلثاء ثامن عشر شهر محرم الحرام»؛ کاغذ: اصفهانی شکری تیره آهار مهره، جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۳۵۹ص (۳-۳۶۱)، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۷-۲۶]

۷۵. مشهد؛ مدیر شانه چی؛ شماره نسخه: ۱۷/۱

خط: نسخ خوش، کا: محمود بن غلام علی طبسی، تا: ۱۰۶۱ق؛ قطع: خشتی [نشریه: ۵-۶۰۵]

۷۶. مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۲۲۶۷۲/۱

آغاز: بسمله کتاب الفراق و فیه خمسة ابواب الباب الاول فی الطلاق و فیه مقاصد المقصد الاول فی ارکانه و فیه فصول؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... اقطار السموات و الارضین.

جلد ۲، از اول کتاب فراق (-طلاق) تا آخر دیات؛ خط: نسخ، کا: محمود بن غلام علی طبسی، تا: سه‌شنبه ۱۸ جمادی الاول ۱۰۶۱ق؛ مبحث عتق از رساله اول در ۴ ذیحجه ۱۰۶۰ق، تصحیح و مقابله شده است و تحریر کتاب ارث از رساله اول ۲۲ ربیع الثانی ۱۰۶۱ق؛ تملک: ابن مهدی بن معزالدین حسینی در ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۴گ (۱-۲۱۴پ)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۱۷) [ف: ۳-۸۲۳]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

جلد۱؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد براکی لاری، تا: پنج‌شنبه ۵ صفر ۱۰۸۲ق؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۵۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۵]

۷۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله علی حسن التوفیق و هدایة الطریق و صلی الله علی سید الانبیاء و المرسلین المبعوث بالدین المبین ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ محرم ۱۰۸۶ق (پایان جزء دوم)؛ تملک: محمد شفیع استرآبادی با مهر «عبده الراجی محمد شفیع» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای، ۱۸۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۲۸۳]

۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷/۱

آغاز: و قال بعضهم الثالثة معطوفة علی الثانیة لقربها و هو ظاهر و اختاره ابن ادریس ... قال قدس الله سره: و لو مات قبل التعیین اقرع؛ **انجام:** و هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب و الله اعلم بالصواب ...

از اوائل مباحث کتاب الفراق - با یک برگ افتادگی از ابتدای مبحث طلاق- تا آخر دیه؛ خط: نسخ، کا: علی بن صدرالدین محمد شیرازی، تا: ۱۰۹۲ق، جا: مشهد؛ افتادگی: وسط؛ محشی، مصحح؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی با ترنج و سر ترنج با گل و بوته و روکش کاغذی زر جداول حاشیه‌ای به زر مقوایی لولا دار، ۳۹۸گ (۲-۳۹۹)، ۲۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۳-۱۶۷]

۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما اوردناه فی حل اشکالات الجزء الاول من القواعد ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

جلد۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: خواجه شیر احمد؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۴۷۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۶]

۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲

انجام: خصوصاً عند من ینکر الحقائق الشرعیة و لان حقوق الملاک.

از اول کتاب تا مباحث ولاء جریره از کتاب ارث؛ خط: نسخ مایل به رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد بن محمد علی الحلی الجهیمی، علی قمی که در هجرت از مشهد علوی (نجف اشرف) پس از گذشت استادش شیخ مرتضی انصاری به سال ۱۲۸۳ نوشته، میرزا محمد قمی در قم (میرزا محمد ارباب) هنگامی که به نجف رفته و نزد علماء آنجا تحصیل علوم می‌نموده خصوصاً استادش میرزا حسین طهرانی نجفی به سال ۱۳۰۷، سید علی حسینی قمی به‌تاریخ ۱۲ شوال ۱۱۴۴؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت قرمز، ۲۲۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۳-۳۳۶]

۸۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۴۹/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیکون کل واحد منهما قد صلی فی مکان.

از آغاز تا مکان مصلی؛ خط: نسخ و نستعلیق مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: علیمردان خان تیموزی، ۱۳۰۲ق؛ کاغذ: نخودی رنگ و ایی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، اندازه: ۲۱×۲۸سم [ف: ۲۱۹]

۸۳. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۹۱

انجام: قول المفید و هم أفهم أو عصبة الرجال دون النساء و لا یؤخذ من اخوته

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تاریخ وقف علی الظاهر شعبان ۱۱۱۳؛ ۵۰۹گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۶۲]

۸۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ویحتمل عدم القبول مطلقاً للاصل والاصح عندی قبول قوله مطلقاً فهذا آخر ما اوردناه فی حل

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن عبدالجبار کازرونی، تا: شنبه ۹ جمادی الاول ۱۱۱۷ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح زرین؛ تملک: «امین بن ابوتراب شیرازی»، «ابوالفتاح رفیع الدین محمد بن محمدحسنی»؛ مهر: «یارفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج دورو، رو زرشکی سوخته، دورو عطف و پشت تیماج قهوه‌ای، ۲۸۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۴]

۸۵. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۵

خط: نسخ، کا: محمدطاهر بن سلطان طبسی، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی با ترنج و سرترنج، قطع: وزیری [اوراق عتیق: ۱-۲۶۷]

۸۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۱۹/۱

آغاز: بسمله توکلت علی الله و الیه أنیب بعد واجب الوجود واهب وجود وجود کل موجود مفیض به الخیر و الجود؛ **انجام:** فافتح لها باب التجاوز ان ذلک أجدر و الحمد لله علی حسن التوفیق و هدایةالطریق و صلی الله علی سید الأنبیاء والمرسلین ... أقطار السموات و الأرضین

جزء ثانی: از کتاب النکاح؛ خط: نسخ، کا: عبدالله مرندی، تا: ۱۱۲۴ق؛ مصحح؛ ۲۰۰گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱-۷۱]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۹۸

جلد۲. از کتاب اقرار تا پایان دیات؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و دو سرترنج و چهار لچکی ضربی و عطف میشن مشکی، ۳۲۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۳]

۸۸. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۶۱

از آغاز تا وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۶]

۸۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۴۵

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم ابن حسنقلی، تا: ۱۲۰۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۲۹۹گ، ۳۶ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۹-۹۵۸]

۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۹۳

آغاز: بعد حمدالله واجب الوجود و واجب وجود کل موجود مفیض الخیر و الجود؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها ×× باب التجاوز ان ذلک أجدر. و الحمدلله علی حسن التوفیق و هدایة الطریق و صلی الله علی سید الانبیاء و المرسلین

کتاب النکاح تا پایان دیات؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن سعید، تا: ۱۶ رجب ۱۲۲۴ق، جا: خوانسار؛ تملک: «ابی القاسم موسوی» با مهر «ابوالقاسم بن مهدی الموسوی» (بیضی)، «حیدر قلی بن نور محمد خان کابلی» در ۱۷ شعبان ۱۳۲۲؛ جلد: تیماج مشکی ضربی و مجدول، ۱۶۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۴]

۹۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۹۴

پایان تا دیات کامل؛ خط: نسخ، کا: عسکری ابن ملا محمد ایزنی سبزواری، تا: شنبه ۲۷ ربیع الثانی۱۲۳۲ق، برای حاج محمد بیگ؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۵۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳-۲۲۹]

۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۹

از آغاز کتاب تا احکام نفقات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ جمادی الثانی ۱۲۳۴؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۳۵۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۲۴-۲۰۲]

۹۳. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۶۹-ب

از آغاز است تا انجام از نکاح تا عتق در این نسخه نیست؛ خط: نسخ، کا: غلام علی هندی، تا: شنبه ۱ ذیقعده ۱۲۳۳ق؛ عبدالواحد بن عبدالحمید دولت آبادی برای مفتی ماحی صدقة بن احمد معروف به قابلوی در شب شنبه دوم سال فلان نسخه‌ای نوشته و سپس غلام علی هندی در روز شنبه ۱ ذیقعده ۱۲۳۳ نسخه ما را از روی آن نوشته و تاریخ انجام مجلد نخستین (آغاز-وصیة) روز دوشنبه ۱۳ صفر ۱۲۳۳ است از همین هندی؛ تملک: رضا قلی بن حسن در ۱۲۰۲ (مهر)، محمد بن حضر مهر مورخ ۱۲۳۲ که می‌نویسد جلد دوم آن به ۱۴۱۵ بیت می‌رسد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوا، ۲۹۱گ، ۳۷-۲۹ سطر (۱۴×۲۲/۵) و (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۲۵۸]

۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر ... و کتب اضعف العباد مصنف هذا الکتاب محمد بن حسن ... آمین رب العالمین

جلد۱-۲، نسخه کامل؛ خط: نسخ، کا: غلامحسین بن اسلام، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۲۴۹ق؛ واقف: حسن فرید محسنی، شهریور ۱۳۴۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج، ۲۹۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۱]

۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۹۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز

جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن علی اکبر خوانساری، تا: چهارشنبه صفر ۱۲۵۳ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با نقش ترنج و سرترنج مزین به گل و بوته، ۳۷۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۲]

۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۴۰

آغاز: و الحیض واحد فتقول اذا اتت لغسل الحیض

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد بن الحسین، تا: ۱۲۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «عزمن قنع و ذل من طمع عبده محمد تقی»؛ اهدایی: زاهدی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۲۰۰گ، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۳۷۳]

۹۷. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۸

از آغاز کتاب الطهارة تا پایان جزء اول؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد محسن بیدگلی کاشانی، تا: سلخ صفر ۱۲۶۰ق؛ یادداشت استکتاب کتاب با مهر «عبده الراجی ابوتراب بن احمد» (بیضی)؛ تملکی با مهر «عبده محمد حسین بن احمد» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج مشکی، ۲۰۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۳]

۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها باب التجاوز ان ذلک اجدر

جلد۱-۲، نسخه کامل و مصدر است به شرح خطبة القواعد به قلم سید مصطفی حسینی خوانساری؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حسن موسوی(به امر شیخ محمد صادق)، تا: ۶ شوال ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مزین به ترنج و سر ترنج، ۳۱۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۲]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۱

انجام: و الا لزم نقیض أحد المذکورین و قد فرض خلافه و یحتمل عدم جواز عزله

از اول کتاب تا اواخر کتاب الوصیة؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ نسخه بسیار قدیم؛ مصحح؛ مقابله شده؛ تملک: میر محمد صادق، کتاب را جعفر بن شیخ خضر از سید محمد فرزند صدرالدین امانت گرفته و مهر وی «ر ق الصادق جعفر» (هشت گوش)، و بنا به‌نوشته حضرت آیة الله مرعشی این خط و مهر از شیخ جعفر صاحب کشف الغطاء می‌باشد؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲-۱۶۲]

۱۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۱

آغاز: و لانه کلما عارض دلیلا و توقف حکمه علیه و ان لم یحکم یوطن لهما؛ **انجام:** و یصح من ثلاثة و ستین سهماً، و فی المثال الثانی و هو ما اذا زاد الجزء علی الثلث کأن یوصی.

از اواخر کتاب نکاح تا أواخر کتاب وصیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ مصحح، محشی، دارای علامت‌های بلاغ، از حواشی بر می‌آید که نسخه از روی نسخه مصنف در عصر خودش نوشته و تصحیح شده و کاتب از شاگردانش بوده است؛ مهر «وقف لطف الله» (مربع)؛ ۲۱۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۲۵۶]

۱۰۱. فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۱۹

آغاز: قال قال رسول الله صلعم ما استفاد امر فایدة بعد الاسلام بافضل من زوجة مسلمة تسره اذا نظر الیها و تطبعه اذا امرها و بحفظه اذا غاب عنها فی نفسها؛ **انجام:** وجه هذا الاحتمال ان ارش ... دخلت ارش جنایته فی النفس فکذا اذا اجتمعا ... نصف قیمة النفس حال جنایته و قیمة النفس حال جنایة الاول

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور مشکی، ۳۳۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف]

۱۰۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۵۱
آغاز: بسمله توکلت علی الله و فوضت امری الی الله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب ... کتاب النکاح و فیه ابواب. فی المقدمات ... قدس الله سره و الاقرب الی قوله الیه ... یذکرهنا مقدمة؛ **انجام:** و هو جایز لوقوعه فی زمن الصحابة و لم ینکر احد منهم ذلک لقول النبی ص من حکم بین اثنین فتر اضیا به فلم یعدل فعلیه لعنة الله فلو لم یمض لم یکن لهذا التحدید معنی ولانه لو لم یجز لکان التحریر علی فعله لا علی عدم العدل لان کل حکم
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی، ۱۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف مخ:-۱۹]

۱۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** فاذا ظفرت بزلة فافتح لها-باب التجاوز ان اجدر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملکزاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۴۰۱]

۱۰۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۹۹۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: محمد هادی؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۱۰۵. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۱۰۵/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل الاول فی المکان ... آخر صفحه: کما ثبت فی الاصول فیکون کل واحد منهما قد صلی.
از آغاز تا مکان مصلی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه‌ای جگری، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۷۹۳]

۱۰۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۵۸
انجام: لأنها معاوضة علی مال المالک بماله فلیس لها حکم المعاوضات ... .
از أول کتاب النکاح، بقیه نسخه در کتاب العتق ناقص است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: رضاقلی؛ جلد: چرم زرد، ۱۸۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [مؤید: ۱-۳۰۱]

۱۰۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۶۶
من اول کتاب الاقرار؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ وقف: ۱۲۵۳؛ جلد: چرم مشکی، ۳۱۱گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [مؤید: ۲-۲۳۳]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۹]

۱۰۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: ملا عبدالمسیع، بر طلاب مدرسه سمیعیه خراسان؛ کاغذ: سپاهانی، ۳۶۹گ، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۰/۵×۲۱/۵سم [تراثنا: س۶ش۱-۷۶]

۱۱۰. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۱۱-الف/۹۷
آغاز: نعمه لو کان صغیرا فقوم مملو که علی نفسه بالتبع مه المصلحه؛ **انجام:** فی ا لجمع بین قید الصنع عدم الید علیه کما من فی
خط: نسخ بدخط، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی کلفت، جلد: ضربی حاشیه دار با تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۸۵]

۱۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۰۴-۵۹/۲۴
آغاز: الجواز لان کلا منهما صلی الی ما یصح الاستقبال الیه ... قال ولو ادرکه رافعا من الاخیرة تابعه فی السجود فاذا سلم استأتف تکبیرة الافتتاح علی رأی
از ما قبل «الفصل الرابع فی صلوة الخوف» تا «المطلب الثالث الموقوف ...»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۵۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱-۵۶۷]

۱۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۸
آغاز: الانعقاد و هو اختیار الشیخ فی المبسوط و الخلاف و ابن ادریس للاصل و لانه لایمین الا بالله تعالی کما تقدم ... قال قدس الله سره و قیل فی جز المراة شعرها فی المصاب کفارة ظهار و قبل کبیرة مخیرة و قیل لاکفارة اقول ... هو الظاهر من کلام الشیخ فی النهایة (طرف ۱ مقصد ۳ در کفارات از کتاب الایمان).
آغاز جزء سوم: بسمله (رب یسر و اعن) کتاب القضاء. مقدمتان: القضاء ولایة الحکم شرعا لمن له الفتوی بجزئیات القوانین الشرعیة علی اشخاص معینة بشریة متعلقة باثبات الحقوق و استیفائها للمستحق؛ **انجام:** قال قدس الله سره: «و لو زادت العاقلة علی الدیة قیل یخص الامام من شاء و الاقرب التوزیع علی الجمیع» اقول: قوله، و قیل: اشارة الی قول الشیخ فی المبسوط فانه قال: اذا کانت الدیة اقل من عدد العاقلة قال قوم توزع علی الکل بالحصص ... فعلیه الدلالة و یظهر من استدلاله بهذا وجه القرب. قال قدس (مطلب۲ فصل ۱ باب ۳ قطب ۲ در دیات).
از نیمه‌های کتاب الایمان است تا مبحث عاقله دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۱۸گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۵-۱۷۸۸]

۱۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۲-۷/۶۲
آغاز: الحنث الا اذا ظن الموت بعده بلا فصل فی جمعه ... قال دام ظله ولو فعل فیما هو ارید ... اقول ینشأ من أن ذا المزیه بالنسبة الی الازید؛ **انجام:** و لم یشرط الفقه فلو شرط لزم تأخیر البیان عن وقت الحاجة و الجواب اشتراط الفقه معلوم
از کتاب الصلوة (قال دام ظله و لو فعل فیما هو ارید ... اقول ینشأ من ان ذا المزیة ...) تا کتاب الوصیة (الفصل الرابع فی الوصیة بالولایة ... قال دام ظله وان لم یکن حاکم جاز ...)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج، مشکی، ۲۶۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۱-۵۶۷]

● **ایضاح الفهرست** / حدیث / عربی

īḍāḥ-ul fihrist

مجلسی، محمد تقی بن مقصود علی، ۱۰۰۳؟-۱۰۷۰ قمری

majlesī, mohammad taqī ebn-e maqsūd ʻalī (1595-1660)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷۹

آغاز: بسمله حمد له و بعد فیقول احوج المفتاقین الی رحمة ربه الغنی محمد تقی بن علی الملقب بمجلسی انه لما؛ **انجام:** و من اخذ بالشبهان ارتکبت المحرمات بین مالک من حیث لا یعلم و قوله ص ان الوقف عنهما ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [رایانه]

● الایضاح فی اسرار النکاح / طب / عربی

al-īḍāḥ fī asrār-in nikāḥ

شیزری، عبدالرحمن بن نصر، ق۶ قمری

šaīzarī, ʻabd-or-rahmān ebn-e nasr (- 12c)

رساله مختصری است در دو جزو جزو هر جزو مشتمل بر ده «باب» در دواها و وسایلی که قوت نزدیکی با زنان را می‌افزاید و کارهایی که زن و مرد باید انجام دهند تا لذت بیشتری ببرند. جزء اول در اسرار مردان و جزء دوم در اسرار زنان. این کتاب به‌فارسی نیز ترجمه شده است.

آغاز: بسمله. توکلت علی الله الحمدلله الذی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین ... و بعد فهذا ما أجبت دعوة بعض الاخوان فی تألیف کتاب یحتوی علی شئ من أسرار الرجال و النساء المقویة علی الباه الزائدة فی لذة الجماع

انجام: تلک المرأة أو الرجل بغضاً شدیدا. تمت.

[فهرستواره منزوی ۳۳۰۰/۵]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱/۴ و ۱۶۱۰/۴

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، دبلین ایرلند جنوبی، شماره ۴۰۰۱؛ خط: تعلیق، کا: حسن بن علی طبیب طبری، تا: شعبان ۷۳۵ق؛ ۱۵ص (۱۷-۳۱)، ۲۶ سطر [عکسی ف: ۳-۵۸۸ و ۵-۱۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۷۱۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق [الفبائی: ۷۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۲۳

آغاز: رساله اخیر: بسمله یؤخذ علی برکات الله تعالی قطنة ثم تغمر فی طلا؛ **انجام:** و اکرمنی بنور الفهم برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۳ق؛ این نسخه مصدر است به وجیزه از تألیفات بهاءالدین محمد عاملی در علم درایه و فرق الشیعه تصنیف شیخ ابومحمد حسن بن موسی نوبختی و رساله سیر و سلوک از سید مهدی طباطبائی معروف به بحرالعلوم و مذیل است به مختصر نافع در ذکر منافع برخی پرندگان و اشیاء در هفت ورق به زبان عربی؛ واقف: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و فرنگی مشقی خط‌دار، جلد: مقوا عطف چرم، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۵۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی حجرها غلامین و لها اجنحة ثم یرکب علی خاتم فان لابسه یکون محبوباً الی النساء محظوظاً منهم.

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن حقی، تا: ۱۱۶۳ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، ۳۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴-۵۸]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۱۶۲/۳

خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، کا: رضی الدین محمد، تا: اواخر قرن ۱۳؛ پس از آن رساله مجهول المؤلف مختصری است در تحقیق مسئله قوس قزح در یک صفحه، آغاز: «بسمله الحمد لولیه ... اعلم ان الاحساس»، انجام: «قالوا لاینبغی ان یقال لقوس السماء قوس قزح فان قوس قزح اسم الشیطان و الله الهادی الی سواء السبیل»؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۱۹-۶۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۹۶

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من ماء معین ... هذا کتاب یشتمل علی الاشیاء؛ **انجام:** قارورة الشربة ما ذکرنا فی الاول بما شئت من الشراب.

خط: نستعلیق، کا: رضی الدین محمد، بی‌تا؛ بقیه مشخصات این نسخه برابر است عینا با نسخه برءالساعة تحت رقم ۵۱۶۲؛ ۳گ [ف: ۱۹-۵۵]

۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم یرفع فی قارورة الشربة ما ذکرنا فی الأول بما شئت من الشراب و الله أعلم بالصواب

جزء اول در ده باب؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۴گ (۶۰ر-۶۳ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳-۶۲۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۱۵/۲

خط: نسخ، کا: حمزه بن شمس الدین نجفی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای خاکستری، ۱۴گ (۷۲ر-۸۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۰-۲۸۲]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۴۷

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۱۶پ-۳۲۲ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۷]

● الایضاح فی الامامة / کلام و اعتقادات / عربی

al-īḍāḥ fi-l imāma

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023)

[الذریعة ۲/۴۹۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق، جا: اصفهان [میراث شهاب: س۴ش۲-۹۳]

۲. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۷۶/۶

بی‌کا، تا: قرن ۱۲، جلد: مقوایی روکش پارچه، ۳۶گ (۲۶۰پ-۲۹۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۲۸]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۱۵۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۲سم [ف: ۱-۶۰]

● **الایضاح فی البلاغة** / معانی بیان، بلاغت / عربی

al-īḍāh fī-l balāġa

رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و صلاته علی محمد و آله اجمعین اما بعد فهذه کتاب فی علم البلاغة ... ترجمه بالایضاح؛

انجام: وجوه البلاغة و اکملها یظهر ذلک بالتامل فیها و التذکر لما تقدم من الاصول و الله اعلم بالصواب.

بی‌کا، تا: قرن ۸ یا ۹؛ از کتابت و کاغذ چنان معلوم می‌گردد از سده هشتم یا نهم است؛ کاغذ: ترمه، جلد: چرمی، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۷سم [نشریه: ۷-۷۷۹]

● **الایضاح فی التفسیر** / تفسیر / عربی

al-īḍāḥ fī-t tafsīr

اصفهانی، اسماعیل بن محمد، ۴۵۷-۵۳۵ قمری

esfahānī, esmā'īl ebn-e mohammad (1066-1141)

تفسیر از ابوالقاسم اسمعیل بن محمد بن فضل اصفهانی (- ۵۳۵) که در چهار جلد بوده است.

آغاز: بسمله ... قال شیخ الامام الحافظ الاجل قوام السنة موفق الاسلام، الحمدلله بعواقب الامور ... بسمله، فاول ذالک سورة الحمد

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیعمل عملاً صالحاً ای فلیخلص له العبارة ... قال سعید بن حبیر ... ای لا یراء ... حمدله. ابوالقاسم

سوره حمد، بقره، تا سوره فرقان؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم عبدالله بن محمد بن ابی القاسم بن احمد بن محمد بن عبدالله رویدشتی، تا: چهارشنبه ۲۸ رجب ۵۳۱ق؛ نسخه آقای دکتر مهدی بیانی؛ مهر: حسین بن حسین دوریستی، «المذئب محمد طاهر طباطبائی»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴ سطر (۱۳/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۱۹/۵سم [ف: ۱۱-۱۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]

● **الایضاح فی المعانی و البیان** / بلاغت / عربی

al-īḍāḥ fī-l ma'ānī wa-l bayān

خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمن، ۶۶۶-۷۳۹ قمری

xatīb-e qazvīnī, mohammad ebn-e 'abd-or-rahmān (1268-1339)

مباحث معانی و بیان و بدیع را به طور نسبتاً مفصل به ترتیب «تلخیص المفتاح» بحث می‌کند و به‌منزله گزارشی است بر «تلخیص المفتاح» خود. که آنچه را سکاکی در مفتاح العلوم و شیخ عبدالقاهر جرجانی در «دلائل الاعجاز و اسرار البلاغه» آورده اند و او در تلخیص المفتاح نیاورده است در این کتاب متذکر شده است. او در مقدمه می‌گوید: این مباحث را مفصل‌تر نوشتم تا مانند شرحی بر تلخیص باشد که معانی پیچیده آن را حل کند و هم مطالب حذف شده مفتاح، مذکور افتد و هم مباحثی که ذکر آنها در مفتاح العلوم لازم بوده و بر قلم سکاکی جاری نشده بود از دو کتاب دلائل الاعجاز و اسرار البلاغة تألیف عبد القاهر جرجانی نقل نمودم تا هیچ مطلبی باقی نمانده باشد. براین کتاب شروح وحواشی بسیاری نوشته شده است.

چلبی این گزارش‌ها را برای ایضاح برشمرده: ۱. شرح جمال الدین محمد آقسرائی (م-پیش از ۸۰۰ق) به نام «ایضاح الایضاح» که آنرا برای امیر قرامان نگاشته؛ ۲. شرح علاءالدین علی پسر عمر اسود (-۸۰۰ق)؛ ۳. شرح حیدر پسر محمد خوافی (صدر هروی) (-۸۲۰ق)؛ ۴. شرح محیی الدین محمد پسر ابراهیم نکساری (-۹۰۱ق)؛ ۵. حاشیه شمس الدین محمد جزری (-۸۳۳ق)؛ ۶. حاشیه شمس الدین محمد پسر احمد نکساری، به نام الایشاح.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فهذا کتاب فی علم البلاغة و توابعها، سمیته بالایضاح و جعلته علی ترتیب مختصری الذی سمیته تلخیص المفتاح

انجام: علی احسن وجوه البلاغة و اکملها یظهر ذلک بالتأمل فیها مع التذکر لما تقدم من الاصول و الله الموفق و المعین.

چاپ: درحاشیه مختصر سعدالدین تفتازانی در بولاق ۱۳۱۷ق چاپ شده؛ ومطبعة محمد علی صبیح، ۲۴۶ص، ۱۳۸۴ق.

[دنا ۲/ ۳۴۱ (۲۲ نسخه)؛کشف الظنون ۱/ ۲۱۰]

شرح و حواشی:

۱- ایضاح الایضاح = شرح الایضاح فی المعانی و البیان؛ آقسرائی، محمد بن محمد (-۷۷۱)

۲- حاشیة الایضاح = المسند الیه = رسالة ما انا قلت؛ قوشچی، علی بن محمد (-۸۷۹)

۳- الرد علی القوشچی فی بحث تقدیم المسند الیه من الایضاح؛ جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم (-۹۷۶)

۴- شرح شواهد الایضاح؛ خوارزمی، فخرالدین

۵- شرح الایضاح فی المعانی و البیان

۶- شرح شواهد الایضاح

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۵۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قوله و انی جدیر اذ بلغتك بالمنی و أنت بما املت منك جدیر فان تولنی منك الجمیل فاهله و الا فانی ... افتاده.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت «بلغ» مقابله شده، محشی با نشان «۲، ۱۲، ۵ قطب»؛ تملك «عبدالرحمن بن محمد، «محمد»؛ مهر: «الهی ... ز لطف رسول خدا» (بیضی)، «یحیی بن محمد محمدی» (دایره)؛ کاغذ: شرقی، جلد: پارچه با مقوا، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۳گ، ۱۷ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۳-۲۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۶ ط
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ محشی به نقل از تفتازانی و صحاح و شارح مفتاح در هامش؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ،۲۱سطر،قطع:وزیری،اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۲۴/۲-۱۰۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ،کا:حسن بن محمد بن شمس الدین،تا:یک‌شنبه۷ محرم ۷۴۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج با سر با نقش گل، ۱۵۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۳۷-۵۰۰]

۴. تبریز؛ خادم حسینی؛ شماره نسخه: ۸۴
آغاز: ام لم یغیر وعبر عن الثانی بقوله ام به جنة.. احوال الاسناد الخبری من المعلوم لكل عاقل ان قصد المخبر بخبرها افاده المخاطب اما نفس الحكم كقولك زید قایم لمن لایعلم انه قایم؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: احمد بن شمس الدین تفرشی سرابی، تا: دوشنبه ۲۳ رمضان ۷۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ در سال ۱۱۹۸ از روی نسخه مصنف که در ۲۷ ربیع الثانی ۷۰۱ تحریر شده بود مقابله شده؛ تملك: فضل الله عمادی در سال ۱۰۶۷؛ فاقد جلد، ۱۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۷سم [اوراق عتیق: ۱-۱۱۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰
خط: نسخ، کا: ابوبكر بن صالح، تا: ۲۶ ذیحجه ۷۶۳ق؛ تملك: اورنگ زیب الملقب به زیب العلماء در تبریز جمادی الثانی ۱۲۶۵، مصطفی بن علی الحنفی الشاذلی الاسلامبولی در ۱۱۸۷؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰۲گ، ۵ سطر (۹×۱۲)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [سنا: ف: ۲-۱۶۴] و [نشریه: ۷-۱۰۵]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۹۸۴
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: حسن، تا: ۷۶۵ق [الفبائی: ۷۹]

۷. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۷۷۷ق [نشریه: ۷-۵۱۲]

۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۰۹/۳-۶۳۳۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شب پنج‌شنبه ۹ جمادی الاول ۷۸۳ق، جا: تبریز، مدرسه عاضدیه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تازه، ۱۶۱گ، ۱۹ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۸۱]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۹
آغاز: من الله انكار أن یكون ما نعهم من رحمة رهطه لانتسابه الیهم دون الله تعالی؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ معرب، کا: خضر بن احمد، تا: اوایل جمادی الاول ۷۸۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ تملك: حاجی مصطفی افندی؛ وقف‌نامه کتاب که اسماعیل ابن حاج سلیمان به‌تاریخ ۱۹ ذیقعده ۱۲۱۸ وقف نموده و مهر وی «رب وفق امور اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲-۱۴۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شاید قرن ۸ یا ۹؛ مصحح، محشی با رمز «هـ» و «نقل عن خط المصنف» و «تفتازانی» و جز آن؛ تملك: محمد بن احمد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای کهنه مقوایی، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۲-۳۳۴]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۲۶-۱۶/۳۶
آغاز: منا واحدا نتبعه و كقوله تعالی و قالوا لو لانزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم ءانتم تقسمون رحمة ربكم ای؛ **انجام:** الفصل الثانی ... و قول ابی الطیب أتظننی من زلة اتعبت قلبی ارق علیك مما تحسب و قوله اریتك ام ماء الغامته ام ...
بخشی از کتاب؛ خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا عطف وگوشه گالینگور سرخ، ۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۵۶۸]

۱۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: گویا قرن ۹ق؛ ۲۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱-۲۷]

۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۹۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن میر احمد گیلانی فومنی، تا: ۸۲۰ق، جا: تبریز، مدرسه شیخیه؛ تملك: عبدالكریم بن سلطان محمد؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا لولایی عطف میشن قهوه‌ای، ۱۳۴گ، ۲۱ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۰۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لكن لا یلزمنی من اجل ذلك ما ظننت انه یلزم فالرسل علیهم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۰؛ مصحح؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه اخرا، ۶۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۵-۲۰]

۱۵. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ محشی با نشانه «ع ع ل، هـ عمر»؛ تملک: عبدالله بن محمد، حمد بن محمد الصایغ، به عاریت از حمد الصایغ نزد احمد بن زین الدین بوده؛ مهر: اسدالله؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۱۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۶۹]

۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۹۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قول الآخر اترک ان قلت دراهم خالد زیارته انی اذا.
تا اواخر مبحث «القول فی الانشاء»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای عطف میشن قهوه‌ای روشن، ۸۵گ، ۱۳ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۱۰]

۱۷. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۰۳۶ق؛ قطع: خشتی کوچک [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۷]

۱۸. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای چند تملک، قدیمی‌ترین آنها به تاریخ ۲۱ شعبان ۱۲۰۹ [دلیل المخطوطات: ۱-۲۱۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن علی تقی، تا: ۱۲۴۳ق [رایانه]

۲۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۱۹/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [ف: ۳۱۱]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ محشی؛ تملک آقا میرزا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۶-۱۵۰]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۶/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۵۹گ (۱۹۳-۴۵۱)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۶-۱۵۶]

● **الایضاح فی المناسک** / فقه / عربی
al-īḍāḥ fī-l manāsik

نووی، یحیی بن شرف، ۶۳۱-۶۷۶ قمری
navavī, yahyā ebn-e šaraf (1234-1278)
در آداب سفر و مناسک و اعمال آن از واجب و مستحب بنا بر مذهب شافعی در هشت «باب» و بیشتر آن از مناسک ابن الصلاح است با اضافات بیشتر از اصل از نووی: باب ۱. آداب السفر؛ ۲. الاحرام و محرماته واجباته و سنوناته؛ ۳. دخول مکة و ما یتعلق به؛ ۴. العمرة؛ ۵. المقام بمکة و طواف الوداع؛ ۶. زیارة قبر النبی (ص) و ما یتعلق بالمدینة؛ ۷. فیما یجب علی من ترک ماموراً و ارتکب محظوراً؛ ۸. حج الصبی و العبد و من فی معناهما
آغاز: رب یسر و أعن برحمتک یا کریم، الحمدلله ذی الجلال و الاکرام و الفضل و الطول و المنن العظام
چاپ: طبع، انظر المعجم ص ۱۸۷۷/؛ مصر، چاپ سنگی، ۱۲۸۲ق؛ مکه، ۸۶ص، ۱۳۱۶ق؛ مطبوعات الجمالیه، ۱۰۴ص، ۱۳۲۹ق.
[دنا ۳۴۱/۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۵۸۶/۱ و ۶۴۰/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۷۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا یحل له ان یجبر احدا علی بذل الخفارة ان امتنع منها لان بذل المال فی الخفار
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد محسن با مهر؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱۷-۱۵۰]

● **الایضاح فی شرح المصباح** / کلام و اعتقادات / عربی
al-īḍāḥ fī š.-il miṣbāḥ

عبری، عبیدالله بن محمد، -۷۴۳ قمری
'ebrī, 'obeyd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1343)
وابسته به: مصباح الأرواح؛ بیضاوی، عبدالله بن عمر (-۶۸۵)
اهدا به: سعدالدین محمد صاحب دیوان
شرحی بر «مصباح الارواح» قاضی بیضاوی است و مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «کتاب» و ۹ «باب» که هر باب دارای «فصول» و هر فصل مشتمل بر «مسائلی» است: مقدمه کتاب، علم منطق است که مانند منطق تجرید به عنوان مدخل برای علم کلام قرار داده شده و در حدود نیمی از کتاب را به خود اختصاص داده است؛ کتاب ۱. دارای سه «باب»: باب اول در کلیات و دارای فصول: ۱) تقسیم معلومات، ۲) عدم و وجود، ۳) وجوب و امکان، ۴) وحدت و کثرت، ۵) علل و معلول، باب دوم: در اعراض، دارای «فصول»: ۱) احکام کلی اعراض، ۲) تقسیم اعراض، ۳) اقسام کیف، باب سوم: در جواهر، دارای «فصول»: ۱) اجسام؛ ۲) نفوس؛ ۳) عقول؛ کتاب ۲. ذات و صفات و افعال حضرت باری‌تعالی در سه «باب»: باب نخست: در ذات، دارای «فصول»: ۱) علم به وجود الهی، ۲) تنزیه باری‌تعالی، ۳) توحید حضرت باری تعالی، باب دوم: در صفات؛ دارای «فصول»: ۱) آن چیزی که افعال حضرت حق متوقف بر آن است، ۲) باقی صفات، ۳) افعال باری تعالی دارای چند مسأله؛ کتاب ۳. نبوت: دارای سه «باب»: باب نخست: در نبوت حضرت ختمی مرتبت دارای چند مساله، باب دوم: در حشر و جزاء، مشتمل بر مسائل، باب سوم: در امامت، مشتمل بر مسائل. این کتاب که از دقیق‌ترین مباحث کلامی و منطقی اهل سنت از لحاظ متن و شرح در چهارچوب اعتقادات ایشان است، شاید بی مناسبت با شیوع کتب کلامی علامه علی الاطلاق «حلی»، صاحب کشف

المراد، کشف الیقین و کشف الفوائد، در دربار مغول نباشد. صاحب کشف الظنون در نسبت این کتاب به عبیدالله بن محمد فرغانی تردید نموده؛ ولی تردید او در آغاز کتاب، خلاصه می‌شود.

آغاز: الحمدلله الذی تحیرت الأفهام فی عظمته و تقصارت الأوهام فی ادراک ألوهیته ... و بعد فان [و] من أراد الآخرة و سعی لها سعیها و هو مؤمن فاولئک کان سعیهم مشکوراً.

انجام: و الکف عن الطعن فیهم فانه تعالی مدحهم و أثنی علیهم.. و احشرنا فی زمرتهم بفضلک العظیم و منک العمیم، انک أنت الکریم.

[الدرر الکامنة ۲۶۳/۲؛ ذیل جامع التواریخ طبقات الشافعیه ۱۰۸/۲؛ کشف الظنون ۲۱۳/۱ و ۱۷۰۵/۲؛ المشتبه فی أسماء الرجال چاپ لیدن ۳۷۸؛ معجم المؤلفین ۱۳۶/۶؛ هدیة العارفین ۶۴۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مایل به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۸، حدود عصر مؤلف؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی کریم عطف و مغزی تیماج قهوه‌ای روشن، ۷۵گ، ۳۵ سطر (۶/۵×۱۹)، اندازه: ۱۰/۵×۲۳سم [ف: ۳۰-۱۲۴]

● الایضاح فی شرح المفصل فی صنعة الاعراب / نحو / عربی

al-īḍāḥ fī š.-il mufaṣṣal fī ṣan'at-il i'rāb

ابن حاجب، عثمان بن عمر، ۵۷۰؟-۶۴۶ ؟ قمری

ebn-e hājeb, 'osmān ebn-e 'omar (1175-1249)

وابسته به: المفصل فی صنعة الاعراب؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)

کتاب «المفصل فی صناعة الاعراب» نگاشته جارالله محمود بن عمر زمخشری از معروفترین آثار نحوی عربی است، و کتاب حاضر یکی از بهترین شروحی است که بدان نگاشته شده و بر خود آن دو حاشیه توسط احمد بن حسن جاربردی و رسول بن احمد التبانی (۹۷۳ ق) تحریر شده است. عناوین اصلی کتاب عبارتند از: ۱. القسم الاول من الکتاب و هو قسم الأسماء؛ ۲. القسم الثانی فی الأفعال؛ ۳. القسم الثالث من الکتاب و هو قسم الحروف؛ ۴. القسم الرابع المشترک. (محمود مرعشی)

آغاز: بسمله قوله الله احمد علی طریقة ایاک نعبد تقدیماً للاهم و ما ینقل انه للحصر لا دلیل علیه و التمسک فیه بمثل بل الله فاعبد ضعیف لانه ... جعلنی جعله من علماء العربیة ...

انجام: و لو لا ذلک کلان حذف عما تعذر فیه الادغام اولی کما تبین بالاستدلال و انما هو اولی من ... باعتبار شذوذیها و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

چاپ: بغداد، محقق: موسی بنای العلیلی، وزارة الاوقاف والشئون الدینیة، مطبعة العانی، ج۱، ۱۹۸۲م، ج۲، ۱۹۸۳م.

[کشف الظنون ۱۷۷۴/۲؛ بروکلمن ۲۹۱/۱ و ذیل ۵۰۹/۱؛ ترجمه عربی ۲۲۵/۵؛ دنا ۳۴۱/۲ (۱۴ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۴۱-ف

نسخه اصل: پایان آن مانند آنچه در فهرست ظاهریه (دی ۶۴) آمده؛ خط: نسخ، کا: ابوبکر من ابی القاسم بن ابراهیم، تا: جمعه پایان رمضان ۶۵۷ق؛ افتادگی: آغاز [فیلمها ف: ۳-۲۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۱۶

خط: نسخ، کا: ابوبکر بن ابی القاسم بن ابراهیم، تا: جمعه پایان رمضان ۶۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۲۰۵گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۷-۳۴۵]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۱۴

خط: نسخ ترکی مغلی، کا: ابواسحق برهان الدین ابراهیم بن عمر بن ابراهیم جعبری (دژی است بر فرات میان بالس ورقه) (نزدیک ۶۴۰-رمضان ۷۳۲)، تا: ۱ شعبان ۶۷۴ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی از یک سوی، ۳۰۱گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۰)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۷-۲۷۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۹

آغاز: و اعترض علی هذا بأنه حد الشیء بما هو متوقف علی حقیقته و ذلک أنه إنما تختلف آخره لاختلاف العوامل بعد فهم کونه؛ **انجام:** و حروف القلقلة سمیت حروف قلقلة ... لأن صوتها صوت أشد الحروف أخذاً من القلقلة التی هی صوت الأشیاء ... قولهم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲۷۱گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [ف: ۳۱-۵۸۱]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۴

آغاز: بسمله، قال الشیخ الفقیه المقری النحوی جمال الدین؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۸؛ در آخر کتاب آمده: «کان الفراغ من نسخه سبعه عشر ربیع اول سنه ۷۸۰ علی ید مؤلفه غفر الله ...» بی شبهه این تاریخ صحیح نیست چه زمخشری در قرن۶ و ابن حاجب در قرن ۷ ق، درگذشته‌اند و هیچیک از آن دو در تاریخ ۷۸۰ق نبوده تا بتوانند مؤلف مرقوم واقع شوند؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ سجاف منگنه با ترنج و نیم‌ترنج کوبیده،۱۹۲گ،۳۱سطر(۱۴×۱۹)،اندازه:۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۹-۳۰۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج یک‌لا مشکی [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۲۷]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۶۱

آغاز: معدول علی التا الاخر للمفرد فانه باقی علی صیغته و مجرد

حذف من.؛ **انجام:** والذی نقل عن المشهورین انهم یزعمون ذلک ادعاما فحضا بقلب الضاد سینا.
از تقریب از مبحث علل منع صرف اسم (یعنی حدوداً از فصل سیزدهم قسم اول) تا یازده فصل مانده به آخر قسم اربع؛ خط: نسخ کم نقطه، کا: محمد بن حسین بن محمد الدوری، تا: چهارشنبه ۱۸ رمضان ۷۰۴ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: درة السلطنه ملک زاده کوثر، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا عطف چرم، ۱۸۳گ، ۳۳ سطر (۱۲/۵×۱۹/۳)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۲-۲۱]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵
آغاز و انجام: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمود محمد بن مقری اشکدزی، تا: پایان جمادی الثانی ۷۱۶ق؛ صفحات دو جدولی، محشی؛ تملک: ابن مخلص ابوعبدالله ملقب به جلال، احتشام الدوله در ۱۲۷۰؛ کاغذ: کاغذ دولت آبادی، جلد: ساغری سیاه ضربی لای دیگر میشن آلبالویی سیر، ۲۳۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۲سم [ف: ۱-۳۲۵]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن صرام، تا: شنبه ۱۲ صفر ۸۲۷ق؛ نسخه فاقد خطبه و دیباچه است و بلافاصله بعد از بسمله شروع می‌کند در شرح متن، محشی به‌لفظ «منه رحمه الله» و «منه سلمه الله»؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرشکی ضربی، ۱۹۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۲-۲۱]

۱۰. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۰۲۶ق؛ قطع: وزیری [نشریه: ۶-۶۵۲]

۱۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴
آغاز: معدول علی التا الاخر للمفرد فانه باقی علی صیغته و مجرد حذف من؛ **انجام:** والذی نقل عن المشهورین انهم یزعمون ذلک ادعاما فحضا بقلب الضاد سینا.
خط: نسخ، کا: عزیز الله بن شاه قطب الدین تونی، تا: ربیع الاول ۱۰۸۴ق؛ تملک: محمد شفیع موسوی فندرسکی با مهر «یا شفیع المذنبین» (مربع) و «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد رسول الله و شفیع المذنبین» (بیضی) و مهر دیگر وی «عبده محمد شفیع الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۲۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم[ف:۱-۱۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابراهیم، تا: آخر شعبان ۱۰۹۲ق؛ مهر: «عبده مرتضی الحسینی ۱۱۳۰» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۶-۲۰۶]

۱۳. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۱
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، کا: باقر بن مهدی، تا: آخر ذیقعده ۱۲۹۵ق؛ جلد: تیماج زرد با ترنج با سر و مجدول، ۱۹۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر ابن محمد کافی بن طوطی بهاری همدانی، تا: پنج‌شنبه ۷ ربیع الثانی ۱۲۹۵ق، به‌درخواست فرزند کاتب محمد باقر؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۱۴-۱۱۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۰
آغاز و انجام: برابر
کا: ابوبکر بن علی محمد، بی‌تا؛ تاریخ کتابتی که ذیل آن قید شده ۶۵۶ق است. ولی به نظر نگارنده این تاریخ جعلی است زیرا قرائن خط و کاغذ گواه آن است که تاریخ کتابت قدیم‌تر از قرن ۹ و ۸ق؛ کاغذ: ضخیم ایرانی و مهره، جلد: تیماجی قرمز، ۳۶۳ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۳۲۹]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۴۴
آغاز: الزواید علی ما فسره قال و من الاسماء؛ **انجام:** قیل اطراف الثایا و للناء باطن (کذا)
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حامد حسین [رایانه]

● الایضاح فی شرح المقامات = شرح المقامات الحریریة = الافصاح فی شرح المقامات / ادبیات / عربی

al-īḍāḥ fī š.-il maqāmāt = š.-ul maqāmāt-il ḥarīrīya = al-ifṣāḥ fī š.-il maqāmāt

مطرزی، ناصر بن عبدالسید، ۵۳۸-۶۱۰ قمری

motarrezī, nāser ebn-e ʻabd-os-seyyed (1144-1214)

وابسته به: مقامات حریری = المقامات؛ حریری، قاسم بن علی (۴۴۶-۵۱۶)

تاریخ تألیف: ۵۶۳ق

شرح مزجی مختصری است بر کتاب «المقامات» حریری با عناوین «قوله-قوله»، که مخصوصاً درباره مسائل صرفی و نحوی و لغوی مطالب مفید دارد با مقدمه‌ای در چند فصل در قواعد کلی علم بلاغت، در پایان از «مولای الصدر الکبیر العلامة» ذکری کرده و معلوم نشد که کیست.

آغاز: بسمله الحمدلله المحمود علی جمیع الآلآء المشکور بحسن البلاء ... و بعد فانی لم ار فی کتب العربیة و الادب و لا فی تصانیف العرب و العجم کتابا احسن تألیفا و ...

انجام: فاحمدالله علی الآئه المتظاهره و اصلی علی محمد وعترته الطاهره واسم تسلیماً کثیراً.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۲۷۳ق، خشتی
[کشف الظنون ۱۷۸۷/۲-۱۷۹۱ و ۴۹۶/۲-۴۹۷؛ فهرست دارالکتب قاهره ۳۰/۳؛ دنا ۳۴۲/۲ (۱۹ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۴۹

آغاز: فقالت و قد لانت و افرخ روعها و یروی لیفرج کربکم بالجیم مبنیاًعلی المفعول الاول أحسن ... شرح المقامة الثالثة عشر الضواحی؛ **انجام:** النطفظ الماء الصافی قل أو کثر و الجمع نطف وارید به هاهنا ماء الفصاحة و نطاف البلاغة الابیات، قولهم أبیت اللعن

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با نشان «محمد، واسطی»، در پشت برگ ۵۹ آمده که این کتاب به همراه دویست و چهل و هشت کتاب دیگر از بابت ثلث مرحوم ملا شریف شیروانی، جهت بهره مندی علما و طلاب قرار داده شده؛ مهر: «الامانة تجر الرزق» (هشت گوش)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج سبز ضربی با ترنج گل و بوته، ۶۰گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۳۳-۱۰۳]

۲. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۱

آغاز: مقدمه: فصل و هذه الانواع الاخیرة فلما یوجد فی الکلام المطبوعین. شرح خطبه: بسمله-اللهم کلمة تستعمل فی الکلام بمعنی یاالله؛ **انجام:** پایان مقدمه: و هذا باب واسع المجال طویل الاذیال-نقل من المطرزی فی شرحه علی المقامات. پایان متن: فی فواتح کتابی هذا الآن صرت کشاف المشکلات اذ شرحت کتاب المقامات و قد فرغ من اتمامه و فتح اکمامه فی شهور سنه ثلث و ستین و خمسمائة و الله الموفق و المعین و هو حسبی و نعم الوکیل.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۵۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ قسمتی از اول کتاب (مقدمه) افتاده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۲۸گ، ۲۵ سطر (۶/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۲۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۵

آغاز: محلمة باسمهم و محرراً تفاسیر الاثبات من المتأخرین معملة بوسمهم الا ما طهر شأنه و سهل بیانه ... فصل، اعلم انی لما فرغت من شرح هذا الکتاب؛ **انجام:** سقاه الله شآبیب رضوانه و کساه جلابیب غفرانه، و قد وقع الفراغ من اتمامه ... حسبی الله و نعم الوکیل نعم المولی و نعم النصیر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و لچک، ۱۶۵گ، ۲۰سطر(۱۱×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳۸-۶۶۱]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ در حاشیه آخرین صفحه نوشته شده: «بلغت المقابله بخط المصنف»، پشت صفحه اول کاتب نسخه نوشته: «کتاب الایضاح فی شرح المقامات الحریریه تصنیف الشیخ الامام العالم الاجل برهان الدین ابی المظفر ناصر بن المطرزی رحمة الله تعالی علیه» و در آخر کتاب در آنجا که شارح می‌خواهد کلام خود را خاتمه دهد و می‌گوید «قلت»، در این نسخه کاتب نوشته: «قال الامام الاجل برهان الدین ابوالمظفر ناصر بن المطرزی رحمه الله قلت»، از اینجا معلوم می‌شود که یکی از پدران شارح به مطرزی مشهور بوده و در نسخه مطرزی به ضم اول و فتح ثانی و کسر ثالث با تشدید و زای معجمه با یاء نسبت مشدد تشکیل شده است و در نسخه دیگر پس از بسمله این است: «یقول عبدالله المفتقر الیه ناصر بن ابی المکارم المطرزی تجاوز الله عنه، الحمدلله المحمود الخ»، یادداشتی به خط شکسته نستعلیق و امضاء غیاث الدین بن محمد حسنی حسینی و سجع مهر آن «یا غیاث المستغیثین» و سال ۱۰۰۷ برآن نقش شده و مسلماً غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی نیست چرا که به نص روضات (۱۲۹.۴) وی به سال ۹۴۸ وفات یافته و سجع مهر او «ناصر الشریعه منصور» بوده بنابراین صاحب این یادداشت و مهر دیگری است؛ مهر: «حبیب الله محمود است از جان-غلام شیخ ابراهیم سلطان» (مدور)؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: حنایی، جلد: چرمی، ۱۶۹ص، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲-۴۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۷۶-ف

نسخه اصل: دانشگاه کمبریج Add. 776؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ صفر ۶۰۰ق [فیلمها ف: ۳-۱۴۶]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۸۸

آغاز: الی سواء السبیل بل یترددون فی تیه بلا دلیل فاردت أن أخوض فی عبابه واروض لبعض طلا به؛ **انجام:** سقاه الله شآبیب رضوانه وکساه جلابیب غفرانه وقد وقع الفراغ من اتمامه وفتح الحامه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، باعلامت بلاغی در مستهل ربیع الاول ۸۲۳ و بلاغ دیگر از «محمد بن علی جعفری حنفی» بدون تاریخ؛ تملک: «مهدی بن شیخ اسدالله»؛ مهر: «الراجی محمد رفیع بن ابراهیم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۴-ف

نسخه اصل: نور عثمانی ش ۴۰۶۳؛ خط: نسخ، کا: ابوالعلاء ابن علی الحاج برای پسر خود مسعود، تا: نیمه‌های ربیع الثانی ۶۵۶ق؛ ۲۷۴گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۳-ف

نسخه اصل: نور عثمانی ش ۴۰۶۱. قانصوه امیر لوای مصر در ۱۰۷۹ نسخه را خوانده است؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد بن ابراهیم بن حمزه اربلی، تا: جمعه ۱۶ شعبان ۶۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۹۵

آغاز: علی التوفیق، فصل فی بیان شیء من أرکان البلاغة منها الایجاز و هو البیان عن المعنی؛ **انجام:** سقاه الله شآبیب رضوانه و کساه جلابیب غفرانه، و قد وقع الفراغ من اتمامه و فتح أکمامه

خط: نسخ معرب، کا: حسین بن حسن بن حسین الجاستی الوارانی، تا: جمعه ۴ ربیع الاول ۶۷۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۱-۱۱۲]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۴عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال المصنف ... قد افرغ الله انعامه علی و اتم احسانه الی اذ وفقنی لاتمام کتاب الایضاح ... و اصلی علی محمد و عترته الطاهرة و اسلم تسلیماً کثیراً.

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۲۵۲ (اربری، فهرست خطی عربی ۷۸/۵)؛ خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۸، تقریباً دو سوم کتاب احتمالاً در سده هشتم هجری نوشته شده و بقیه را ابراهیم بن سلیم رشیدی حنفی در قسطنطنیه در مدرسه سلیمانیه در اواخر ذیحجة ۱۰۹۱ق از روی نسخه‌ای که به‌خط امیر کاتب بن امیر عمر بوده و او نسخه خود را از روی نسخه‌ای که بر مصنف خوانده شده نوشته است؛ مصحح؛ ۱۹۰گ، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۲-۲۱۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۳۱ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: خضر بن بهادر معروف برسق الشمسی، تا: ۷۵۰ق؛ یادداشتی در ترجمه مطرزی به نقل از وفیات الاعیان و نیز ابیاتی در توصیف کتاب الایضاح وی، ذیل رقم کاتب قطعه‌ای است به خط کاتب که آنها را از خط علامه احمد بن محمد بن مظفر رازی نقل کرده آخرین بیت آن چنین است: «اداه حریرا و الحریری حاکه ×× و طرزه الشیخ الامام المطرزی»، در حاشیه صفحه پایان گواهی مقابله به قلم نسخ، محشی با علامت اختصاری «۱۲»، قطعه‌ای از عبیدالله بن طاهر که به ابوالقاسم عبدالله بن سلیمان بن وهب نگاشته است با این آغاز: «لما بلغت الذی کنا نومله ×× واستحکمت فرحتی و ارتاح آلافی»، و نیز دو بیت از ابن الخطیب مغربی: «و لما رأت عزمی حثیثا علی السهی ×× و قد شاهدت صبری علی موقف البین / بکت بصحاح الجوهری عیونها ×× فعارضت من دمعی بمختصر العین»؛ تملکی از محمد طبری مکتوب در قسطنطنیه؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سیاه، ۱۲۲گ، ۲۳ سطر، قطع: رحلی کوچک، اندازه: ۱۸/۵×۲۷/۵سم [ف: ۲۴/۲-۳۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۶۳

آغاز: کالبدرا فرط فی العلو وضوء للعصبة السارین جد قریب و فکن فی حالك و حال المعنی هل تحد من الانس؛ **انجام:** و لیس معنا فقلت بینی و بینک سر فجعلت ... علی اذنک حتی لا یسمع.

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی شکری ضخیم، جلد: تیماج زرشکی ساده، ۲۵۲ص، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۲۰۲]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی رفع مقامات الادباء و نصب رایات النجباء.؛ **انجام:** تشریفه لبشیر البشر و شفیع المحشر تمت الرسالة.

آغاز نسخه با شرح زبیدی ش ۴۸۶۹ آستان قدس هماهنگ است!؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی با ترنج و نیم ترنج سبز، حاشیه منگنه، ۳۱۳گ، ۲۴ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۳۰]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** المشرف و المخبر و المذهب مفعل

خط: ثلث، کا: ابن محمد بن ناصر بن غنی، تا: ۹۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، شکری، جلد: تیماج سرخ مقوایی لولادار، ۸۰گ، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۸-۴۷۳]

۱۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۲۸ حکمت

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، قطع: ربعی [ف: ۲-۷۴]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۲۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن علی حسینی، تا: ۱۱۰۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی، ۲۰۹ص، ۱۸ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۴۱]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۰۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تملک: محمد بن شیخ احمد عمری؛ کاغذ: استنبولی، جلد: تیماج عنابی ضربی ترنجی مقوایی، ۱۴۶گ، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۵۰۹]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و کان سائر ملوك العرب یسمون باسمائهم و لم سیم احد منهم تبعا الا هولاء الثلثة البذی الفحاش یق رجل بذی و امرأة بذیة و مقد بذوا یبذوا بذاءة و بذءة. (حدود یك صفحه مطابق چاپ سنگی ایران را ندارد)

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ رکابه‌دار، مصحح، دارای سرلوحی مذهب و مرصع، مجدول؛ مهری بیضی به تاریخ ۱۲۴۱؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج قهوه‌ای دارای جدول گرهی در حاشیه و ترنجی با نقش گل و مرغ و دو سر ترنج گل و بوته دار، ۱۳۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲۷/۱-۱۰۳]

۱۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف:۱-۲۶]

۲۰. شیراز؛ ملی شیراز؛ شماره نسخه: ۲۴-ش/۵۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی الفرائض نوافل فکانه قیل للنافلة ... علی انها شبیهة الاذکار فی کونها غیر واجبة و فی حدیث

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای سیر، ۸۴گ، ۳۰ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۲-۱۶۳]

● **الایضاح فی شرح عبارة القاموس و الصحاح** / ادبیات / عربی
al-īḍāḥ fī š.-i ʻibārat-il qāmūs wa-ṣ ṣiḥāḥ
مدرس حائری، محمد، ق۱۴ قمری
modarres-e hā'erī, mohammad (- 20c)
وابسته به: صحاح اللغة = تاج اللغة و صحاح العربية = الصحاح؛ جوهری، اسماعیل بن حماد (-۳۹۳)
القاموس المحیط = قاموس اللغة = قاموس المحیط و القابوس الوسیط = الجامع لما ذهب من کلام العرب شماطیط؛ فیروزآبادی، محمد بن یعقوب (۷۲۹-۸۱۷)
بەدرخواست: شاهزاده محمد هادی میرزا
تاریخ تألیف: ۱۹ ذیحجه ۱۳۱۳ق
توضیح و بیان گفته‌های فیروزآبادی در «قاموس اللغة» و جوهری در «صحاح» می‌باشد درباره لفظ «عرفه» و «عرفات» با نقل گفته‌های لغویین دیگر و استطراد به مطالبی فقهی و عرفانی درباره حج و اعمال آن، در یک «مقدمه» و سه «موقف» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی نقل عبارتی القاموس و الصحاح؛ موقف ۱. شرح العبارة المقصودة؛ موقف ۲. المقصود ن العبارة بحسب القواعد الشرعية؛ موقف ۳. بيان الحج و اقسامه الثلاثة اجمالا؛ الخاتمه: فی لمحة من قبسات حقيقة الطور.
آغاز: الحمد لله الهادی عباده الی طریق السداد و المنادی لمن أراد الاوتياد الی سبيل الرشاد سواء العاكف فيه و الباد ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۷۴/۱
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷ رمضان ۱۳۱۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کنار تریاکی، ۴۱گ (۱-۴۱)، ۱۱ سطر (۷×۱۴/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۵۸۳]
۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۳۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و المحصلين لمراضيهم و الحمدلله اولا و اخرا و الصلوة على محمد و اله باطنا و ظاهرا
خط: نسخ تحریری، کا: = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی و شکری فرنگی کاهی، جلد: تیماج مشکی، ۳۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۲۸۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۹۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و على محمد و آله مدى الأيام و الدهور و السنين و الشهور.
خط: نسخ، کا: محسن بن عبد الكريم، تا: ۱۳۱۵ق؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹گ (۱۱۶پ-۱۳۴پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۵۷]

● **الایضاح فی علم الاصول** / اصول فقه / عربی
al-īḍāḥ fī ʻilm-il usūl
طبرسی، محمد بن جعفر، ق۱۳ قمری
tabarsī, mohammad ebn-e jaʻfar (- 19c)
مؤلف منظومه‌ای در علم اصول به نام «المبانی» انشاء نموده و سپس در کتاب حاضر آن را به صورت مزجی شرح و تفسیر کرده و نام آن را «الذخائر المرضية» نهاده و بعد به «الایضاح» تغییر نام داده است. تألیف آن ناتمام مانده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۴۹/۹
آغاز: منظومه: الحمد لله الدبيع الاكبر ×× اول قول الحسن بن جعفر/ ثم على النبی صلی فالولی ×× و ولده النواب بالنص الجلی / و بعد فاعلم ان هذا المختصر ×× مبنی دليل الفقه فيه انتشر/ سميته الاسم بالمبانی ×× و الله حسبی و هو كفانی. شرح: الحمدلله الهادی الی الاصول و الفروع و الجامع بينهما و بين طب الائمة و العقل المتبوع ... و بعد فهذه فی بيان ما استرته فی كلماتی السابقة و غطيته فی نظماتی الماضية فی علم الاصول العملية و قد كنت سميتها بالذخائر المرضية فان تم بيانها الذی انا فيه يليق بان يسمی بالايضاح
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۷گ (۱۳۱ر-۱۵۷ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-۵۷]

● **الایضاح (فی فقه اهل السنة)** / فقه / عربی
al-īḍāḥ (fī fiqh-i ahl-is sunna)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۰۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین اما بعد فانی لما رايت تقاصره الهمم؛ **انجام:** بموت السيد ... و الله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام؛ [الفبائی: ۶۲۳]

● **الایضاح فی کشف معانی المفتاح** / فقه / عربی
al-īḍāḥ fī kašf-i maʻāni-l miftāḥ
اعرج، قاسم بن محمد، -۸۸۰ قمری
aʻraj, qāsem ebn-e mohammad (- 1476)
وابسته به: مفتاح الفائض فی علم الفرائض؛ عصیفری، فضل بن ابی سعد (-۷۵۰)
شرح مزجی مختصری است بر «مفتاح الفائض فی علم الفرائض» شیخ فضل بن ابی سعد عصیفری.
[اعلام المؤلفين الزيدية ص ۵۰۰؛ معجم المؤلفين ۱۲۱/۸؛ مؤلفات الزيدية ۱۸۳/۱؛ هدية العارفين ۸۳۱/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸/۲
آغاز: قال الشيخ الفضل بن أبی السعد العصيفری قدس الله روحه باب اسباب الميراث
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان -رم ۱۱۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه از شوال ۹۰۷ق؛ مصحح؛ ۷۴ص (۱۲۹-۲۰۲) [عکسی ف: ۵-۱۷]

← ایضاح القواعد ≻ ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد

● **ایضاح الکلام** / فقه / عربی

īḍāḥ-ul kalām

اعسم نجفی، عبدالحسین بن محمد علی، –۱۲۴۷ قمری

a'sam-e najafī, 'abd-ol-hoseyn ebn-e mohammad 'alī (-1832)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)

شرح مزجی استدلالی است بر کتاب الطهارة شرایع الاسلام محقق حلی.

آغاز: بسمله، احمد الله لایحصی عدده و لا ینتهی امده و اشکره شکراً.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۲

آغاز: بسمله، احمد الله لایحصی عدده و لا ینتهی امده و اشکره شکراً؛ **انجام:** کما انه لو انتقل من غیر ذی النفس الی ذی النفس ... هذا اخرما اردنا ایراده فی کتاب الطهارة ... و یتلوه انشاءالله کتاب الصلاة فی المجلد الثانی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ واقف: آقای مرتضی قلیخان نائینی، ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰–۵۶]

● **ایضاح کنز الدقائق** / فقه / عربی

īḍāḥ-u kanz-id daqā'iq

قوج حصاری، یحیی

qūj hesārī, yahyā

وابسته به: کنز الدقائق؛ نسفی، عبدالله بن احمد (–۷۱۰)

شرحی است متوسط با عناوین «قوله–قوله» بر کتاب «کنز الدقایق» ابی البرکات نسفی در فقه حنفی.

آغاز: الحمدلله الذی رزقنا دیناً قویماً و هدانا الیه سبیلا مستقیماً و صیرنا من أهله تعلماً و تعلیماً

انجام: نص علیه محمد رحمه الله و لو ضاق الطریق و سع من المسجد عملا بالاصلح، و الله أعلم بالصواب

[الاوقاف العامة موصل ۳۸۶/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۰

آغاز و انجام: برابر

از آغاز کتاب تا احکام شرکت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملکی به‌تاریخ سلخ ربیع الثانی ۸۶۳ و ما در صحت این تاریخ شک داریم؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۸–۹۸]

● **الایضاح لقوانین الاصطلاح** / منطق / عربی

īḍāḥ-u

ابن جوزی، یوسف بن عبدالرحمن، ۵۸۰–۶۵۶ قمری

ebn-e jaozī, yūsof ebn-e 'abd-or-rahmān (1185-1259)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۸ محرم ۶۲۷ق

کتابی است در آداب مناظره مشتمل بر ۵ «باب»: ۱. حاجت به جدل و مناظره؛ ۲. قواعد مناظره؛ ۳. اقسام ادله و احام آنها؛ ۴. اعتراضات و نحوه جواب از آن؛ ۵. ترجیحات و آنچه متعلق بدان است. گرچه موضوع این کتاب و عنوان آن آداب جدل و مناظره است ولی بسیاری از مثال‌های به‌کار رفته و مباحث آن مربوط به اصول فقه می‌باشد. مؤلف فرزند ابن جوزی معروف و از مقتولان حمله تاتار می‌باشد.

[کشف الظنون ۲۱۳/۱؛ اعلام زرکلی ۲۳۶/۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶۰

آغاز: عنها ناظر و لا یتمشی بدونها کلام مناظر لان به تتبین صحة الدلیل من فساده ... الثانی ان یکون سمی بذلک لکونه محکما للادلة؛ **انجام:** الثالث الترجیح بالقرائن کموافقه دلیل آخر و مذهب ذی مذهب ... فهی مرجحة فتنبه لذلک و الله ولی التوفیق ... و صلواته علی سیدنا محمد و آله الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۷، در زمان مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل؛ تملکی با مهر مستطیل «و لله الدین القیم عبده الراجی محمد الموسوی الحلی» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لچک، ۱ص (۱۳۷)، ۱۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۳۵–۴۰۸]

● **الایضاح لمشکلات خطبة شرح المصباح** / ادبیات / عربی

al-īḍāḥ li-muškilāt-i xuṭbat-i š.-il miṣbāḥ

شرحی کوتاه است با عناوین «قول» بر خطبه «ضوء المصباح» تاج الدین محمد بن محمد اسفراینی (– ۶۸۴ه). شارح از اهل سنت بوده و ترجمه فارسی خطبه «ضوء المصباح» نیز که دراین نسخه آمده و «ترویح الارواح بترجمة خطبة شرح المصباح» نام دارد از اوست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۹۰/۲

آغاز: الحمدلله الذی خص البلغاء بنوابغ الکلم و ادر علی طبایعهم شؤبوب فیضه المنسجم ... و بعد، فان الخطبة البلغیة للضوء؛ **انجام:** العلالة ما یتعلل به و بقیة الماء و اللبن، ولیکن هذا آخر ما رمنا من شرح الخطبة البارعة والنخبة الرایعة و لم توجد فی هذه الاصقاع الا نسخة ضیلة فی غایة الضیاع و کانت قدیمة کثیرة الغلط فبالغت بتکریر النظر فی تصحیحها علی هذا النمط و صلی الله علی من اوتی جوامع الکلم و فصل الخطاب و علی آله و اصحابه خیر آل و

خیر اصحاب و سلم تسلیماً کثیراً الی یوم [المآب].
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، ۷گ (۴-۱۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۴/۵سم [ف: ۳۸-۵۶۲]

● **الایضاح لمعانی المفتاح** / فقه / عربی
al-īḍāḥ li-ma'āni-l miftāḥ

مؤید، یحیی بن حمزه، ۶۶۹-۷۴۹ ؟ قمری
mo'ayyed, yahyā ebn-e hamze (1271-1349)
وابسته به: مفتاح الفائض فی علم الفرائض؛ عصیفری، فضل بن ابی سعد (-۷۵۰)
تاریخ تألیف: ربیع الثانی ۷۲۹ق
شرحی است بر رساله «مفتاح الفائض». در این شرح بیشتر به توضیح عبارات مفتاح پرداخته و شواهدی بر آن ذکر می‌کند و از رد و ایراد پرهیز دارد.
[مؤلفات الزیدیة ۱۸۵/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۷۲۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳/۵
آغاز: الحمد لله الذی وضح بحکمته منار الاسلام و اشاد معالمه بما اظهر من معرفة الفرایض و السنن و الاحکام
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۰۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ ذیقعده ۸۲۴ق؛ ۷ص (۲۵۳-۲۵۹) [عکسی ف: ۴-۴۶۵]

● **ایضاح المبهم من معانی السلم = شرح السلم المرونق** / منطق / عربی
īḍāḥ-u mubham min ma'āni-s sullam = š-us sullam-ul murawniq

قویسنی، حسن بن درویش، -۱۲۵۴ قمری
qovaysenī, hasan ebn-e darvīš (- 1838)
وابسته به: السلم المرونق فی المنطق = السلم المنورق؛ اخضری، عبدالرحمن بن محمد (۹۱۸-۹۸۳)
[ذیل بروکلمان ۲: ۷۰۵]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۰۳
آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی اظهر لارباب العقول حقایق المعقول علی التحقیق
خط: نسخ، کا: محمد البحیرص بن الشیخ موسی البحیرص المقری، تا: رمضان ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: شمیز، ۲۸گ، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۵-۱۸۰۱]

← ایضاح محجة العلاج ﴿ ایضاح منهاج محجة العلاج

● **ایضاح المحجة فی حل الظهر یوم الجمعة بالحجة = ایضاح المحجة لشرعیة الظهر یوم الجمعة** / فقه / عربی
īḍāḥ-ul maḥajja fī ḥall-iẓ ẓuhr yawm-al jum'a bi-l-ḥujjat = īḍāḥ-ul maḥajja li-šar'īyat-iẓ ẓuhr yawm-al jum'a

قزوینی، حسین بن محمد ابراهیم، ۱۱۲۶؟-۱۲۰۸ قمری
qazvīnī, hoseyn ebn-e mohammad ebrāhīm (1714-1794)

تاریخ تألیف: ۱۱۷۴ق = «حل الظهر»
رساله فقهی استدلالی است در شرعیت نماز ظهر در روز جمعه، آن گونه که از مقدمه رساله بر می‌آید، مؤلف گوید: «چون پنداشتم این مساله بسیار مورد توجه قرار گرفته و نظریات فراوانی در این خصوص ارائه گردیده، به درخواست تنی چند خصوصا سید محمد شفیع حسینی این رساله را ترتیب دادم». صاحب الذریعه می‌گوید: این رساله از جمله چهل رساله‌ای است که به نام الدر الثمین آمده است.
آغاز: بسمله، الحمد لملهم الصواب و المرشد الی فصل الخطاب و الصلاة و السلام علی سید اولی الألباب ... اما بعد، فیقول: ... انه لما کثر فی شرعیة الظهر یوم الجمعة القیل و القال حتی اشتبه الامر بعد وضوح الحال
انجام: والتمسک بطریقة الاحتیاط و تحصیل براءة الذمة بعد ذلک معلوم لاولی التقی و لیختم الکلام مکتفیا بما ذکر علی العجال حین اشتغال النفس ... من شهور سنة اربع و سبعین و مائة بعد الألف ... ظاهراً و باطناً.
[دنا ۳۴۳/۲؛ الذریعه ۴۹۸/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به لفظ «منه»؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن مشکی یک‌لا، ۶۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۶۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه دام ظله»؛ کاغذ: فرنگی، ۴۶گ (۲ر-۴۷ر)، ۱۸-۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۶سم [ف: ۳۷-۶۲۶]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحد الذی یحرم به الرضاع مما علیه عمل العصابة دون کل ما روی فانه مختلف ما انبت اللحم و قوی العظم.
خط: نسخ، کا: جواد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۲۳۶ق؛ مصحح، نسخه‌بدلها با نشان «خ ل» آمده، محشی؛ وقف‌نامه نسخه قبل از آغاز و افزودگی‌هایی از بحارالانوار علامه مجلسی بعد از انجام؛ کاغذ: فرنگی، ۱۴گ (۱۱پ-۲۴پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷-۶۹۰]

← ایضاح المحجة لشرعیة الظهر یوم الجمعة ≻ ایضاح المحجة فی حل الظهر یوم الجمعة بالحجة

● **ایضاح مخالفة السنة لنص الکتاب و السنة** / تفسیر / عربی

īḍāḥ-u muxālifat-is sunna li-naṣṣ-il kitāb wa-s sunna

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری

'allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)

تاریخ تألیف: جمعه ۲۰ شوال ۷۲۳ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

این تفسیر سه سال قبل از فوت علامه به رشته تحریر درآمده است و هر چند که علامه بشارت نوشتن جزء سوم را در پایان جزء دوم داده است ولی در مدارک موجود از آن اثری نیست و به احتمال قوی موفق به نوشتن آن نگشته است. موجودی آن از اول قرآن تا پایان سوره آل عمران است. مؤلف در این تفسیر مخالفت‌های اهل سنت را نسبت به نص قرآن و سنت، با چند دلیل ذکر نموده است و از این جهت بعضی از این کتاب را جزء «ردود دینیه» شمرده اند. و به قول شیخ حر عاملی مفسر، روش عجیبی در این تفسیر اتخاذ کرده است.

آغاز: جلد دوم: قال الله تعالی زین للذین کفروا الحیاة الدنیا و یسخرون من الذین آمنوا.. اقول خالفت السنة هذه الآیة من وجوه.

[الذریعه ۴۹۸/۲؛ دنا ۳۴۳/۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و خالفت السنة فیه. تم الجزء الثانی من کتاب ایضاح مخالفة السنه و یتلوه الجزء الثالث سورة النساء ... آمین.

خط: نستعلیق بی نقطه، کاتب = مؤلف، تا: ۷۲۳ق؛ با یادداشت حسین بن محمد تقی نوری در مورد به خط مؤلف بودن نسخه با مهر او، هر ده برگ یک کراسه است (مؤلف خود روی برگ‌ها ده ده یاد کرده است)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی مغزیدار، ۲۶۱گ، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [ف: ۱۵-۳۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۹۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹

از آیه ۲۰۸ سوره بقره «زین للذین کفروا الحیوة الدنیا» تا پایان سوره آل عمران جزو دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ از روی نسخه اصل، با یادداشت محمد جلیل الحسینی؛ تملک: محمد باقر بن محمد تقی؛ مهر: محمد صالح ابن زین العابدین الحسینی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۱۸۲گ، ۱۵ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۱۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما یصح لو کانت افعاله تعالی معللة بالفرض و خالفت السنة فیه تم الجزء الثانی ...

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن اصفهانی، تا: جمعه از ذیحجه ۹۸۱ق؛ مصحح؛ تملک: تملکی به‌سال ۱۰۳۰، «لطفعلی» به‌سال ۱۳۲۲، «محمد بن ملاعلی اکبر خداسانی شیرازی»؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۵۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الجزء الثانی من کتاب ایضاح مخالفة السنه فی نص الکتاب و السنه و یتلوه الجزء الثالث سورة النساء علی یدالفقیر الی الله تعالی حسن بن یوسف بن المطهر مصنف الکتاب ... آمین.

ج۲، و از آیه ۲۱۲ سوره بقره تاپایان سوره آل عمران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سبز، عطف قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۴۱۰]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۲۴۱

آغاز: قال الله تعالی سیقول السفهاء من الناس؛ **انجام:** و فی الآیه دلالة علی ان لاعمال العباد من الصبر و المرابطة والتقوی مدخلاً فی الفوز بالفلاح و خالفت السنة ... نبه

از جزء دوم قرآن تا آیه ۲۱۱ بقره؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: میشن عنابی، ۱۳۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۷]

۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۹۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای چیتی با ترنج و نیم ترنج کاغذ اکلیلی، ۷۳گ، ۱۸ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۱۳-۱۶۹]

۷. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

از آیه «زین للذین کفرو الحیاة الدنیا» (البقرة: ۲۱۲) تا آیه «یا ایها الذین آمنوا اصبروا و صابروا» (آل عمران: ۲۰۰)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه قدیمی نفیسی؛ تملک: «عبدالخالق اصفهانی» با مهر «المتوکل علی الله الرازق الحقیر عبدالخالق» (دایره)؛ ۲۴۷ص [دلیل المخطوطات: ۱-۹۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۷۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۲۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۱۸]

● **ایضاح المرام فی امر الامام (عج)** / کلام و اعتقادات /

عربی

īḏāḥ-ul marām fī amr-il imām (ʻaj)

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷–۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad jaʻfar (1861-1915)

مؤلف گوید: بعد از نگارش کتاب «قامعة اللجاج»، انشراح صدری برای من حاصل شد که درباره حکمت عدم تعیین زمان ظهور، نکاتی را بیان کنم؛ بنابراین، این کتاب نیز دنباله «قامعة اللجاج و دافعة الحجاج» است.

[الذریعة ۴۹۹/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴۶/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... لما ذکرت فی قامعة اللجاج اختفاء وقت ظهور ابن الحسن صاحب العصر و الزمان عجل الله فرجه؛ **انجام:** قال الثانی عشر الذی یصلی خلفه عیسی بن مریم (ع) عند سنة یسن و القرآن الحکیم و السند فیه من العیاش الی السراج مجاهیل و کذا ابولبید فلاحظ

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۳۱۳ق، جا: بهار همدان؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مجدول، ۴۰گ (۶۱–۱۰۰)، ۱۶–۱۷ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف:۳۱-۲۳۶]

● **ایضاح المستبین** / منطق / عربی

īḏāḥ-ul mustabīn

مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ج-۳/۲

آغاز: اعلم ان القدماء و المتاخرین متفقان علی اثبات؛ **انجام:** مما هو مسطور فی کتب الفضلاء مستعینا بتوفیق الله و موکلا علیه و هو حسبی و نعم الوکیل.

خط: نسخ بدخط، کا: محمد بن یوسف بن حیدر بن اسماعیل بن بهلول، تا: ۱۱۲۸ق؛ محشی؛ کاغذ: کاهی صیقلی کهنه سفید تیره، جلد: مقوای ساغری مشکی، ۴ص، ۱۸ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲]

● **ایضاح المشاکل** / نحو / فارسی

īzāh-ol mašākel

حسینی، اسدالله بن محمد صالح، ق۱۳ قمری

hoseynī, asad-ol-lāh ebn-e mohammad sāleh (- 19c)

ترجمه و شرح مختصری است بر «الفیه» ابن مالک با استفاده از شرح آن «البهجة المرضیة» جلال الدین سیوطی، با عناوین «ص–ش» که در عنوان اول یک یا چند بیت از الفیه را آورده و در عنوان دوم آن را ترجمه و شرح می‌نماید. این کتاب هنگام تدریس الفیه نگاشته شده و در نسخه حاضر تا احکام مفعول فیه آمده و نمی‌دانیم که تألیف آن تمام شده یا ناتمام مانده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۵۷

آغاز: الحمد لله الذی جعلنا من امة محمد صلی الله علیه و آله ... اما بعد بر ضمایر اصحاب ذهن و ذکا پوشیده نماناد

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ تملک: فرزند مؤلف محمد صالح بن اسد الله حسینی به‌تاریخ ۱۲۳۹ با مهر وی «عبده محمد صالح» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۴-۲۲۱]

● **ایضاح المشکلات** / کلام و اعتقادات / فارسی

īzāh-ol moškelāt

مؤلف در این رساله که مشتمل بر پنج «فصل» است مختصری از اخبارات آخر الزمان را از کتب مقدس یهود و نصاری استخراج و بیان کرده و به برخی سؤالات پاسخ گفته است.

[فهرستواره منزوی ۱۳۹/۹]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۷۹۵

آغاز: راجع به مختصری از اخبارات آخر الزمان ... فصل اول در خصوص بقیه سینه زنی امام سوم حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام است که در شروع به این جلد تیمناً و تبرکاً مرقوم می‌دارد؛ **انجام:** باب‌های نام خداوند چیست ج باب‌های نام خداوند شهادت آن حضرت س به چه دلیل ج به این دلیل که در ... داوود بنی به نام خداوند می‌گوید شهادات تو را از زمان پیش دانسته‌ام که آن‌ها را بنیان کرده تا ابد الاباد

جلد سوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشتی از ناظر شرعیات زین العابدین ... در خصوص بلامانع بودن طبع این رساله، یادداشت واگذاری حق طبع گویا از مؤلف به سال ۱۳۰۴ به نام عبدالعلی دین محمد از طایفه مین باشیان؛ جلد: مقوا، عطف پارچه، ۲۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۲۴۲]

● **ایضاح مشکلات التوحید فی حل معضلات التجرید** / کلام و اعتقادات / عربی

īḏāḥ-u muškilāt-it tawḥīd fī ḥall-i muʻḍalāt-it tajrīd

حسینی، شجاع بن علی، ق۱۰ قمری

hoseynī, šojāʻ ebn-e ʻalī (- 16c)

وابسته به: تجرید الاعتقاد = تجرید العقاید = تجرید الکلام فی تحریر عقاید الاسلام؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷–۶۷۲)

درباره مبحث الهیات است.

آغاز: بسمله و به نستعین فی التتمیم و علیه التوکل فی موارد التفهیم و مصادر التعلیم احمده حمدا یتوالی بتوالی التحمید ... و بعد فیقول ... شجاع الحسینی ... هذه کلمات قد تلبست لباس

التسوید ... و سمیتها بایضاح مشکلات التوحید فی حل معضلات التجرید و آثرت فیما بین الشروح ما بریء من الجروح و اخترت من المباحث ما هو منزه موضوعها عن الحوادث و بالغت فی التوضیح و التنقیح و وقفت علی الحق الصریح و ما نظرت علی ما قاله الشارحون بل احتسبت فی مطاویها عما قاله الجارجون و اشرت الی رد کلامهم.
انجام: و ان السحر و الشعبذة لیس ثبوت ما لیس بمعتاد بل معتاد فتامل و الحمد الله رب العالمین.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۰۰/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۰۰گ (۸۱-۱۸۰)، ۱۸ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۳-۳۰۸۰]

← ایضاح مشکلات القرآن ⟵ سلک البیان فی کشف مشکلات القرآن

● **ایضاح المصباح فی شرح مراح الارواح** / صرف /عربی
īḍāḥ-ul miṣbāḥ fī š.-i mirāḥ-il arwāḥ
وابسته به: مراح الارواح؛ ابن مسعود، احمد بن علی (-۸)
یکی از شروح «مراح الارواح» است که در هیچ یک از منابع موجود نامی از آن و مؤلفش برده نشده، شرح حاضر است که در موضعی از نسخه موجود به نام آن تصریح گردیده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۴۲/۱
آغاز: الراغبین و یقف علی مقاصده ذهن کل خامل من المبتدئین مع حل مشکلاته و نشر مجملاته ... قال المصنف بسم الله، الجار و المجرور متعلق بعمل محذوف؛ **انجام:** و قیل یجوز أن یکون قرن بکسر القاف امرأمن وقر بفتح العین یقر بکسر القاف و قاراًبمعنی الثبات و السکون و هذا ظاهر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، با عبارت «بلغ» مقابله شده، محشی با نشان «منه رحمه الله» دارد، عبارت «وقف» در برخی برگ‌ها آمده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج گل و بوته، ۱۰۲گ (۱ر-۱۰۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۳-۶۰۱]

● **ایضاح المصباح لاهل الصلاح** / دعا / عربی
īḍāḥ-ul miṣbāḥ li-ahl-iṣ ṣalāḥ
نسابه، علی بن عبدالکریم، -۸۰۰؟ قمری
nassābe, ʻalī ebn-e ʻabd-ol-karīm (- 1398)
تاریخ تألیف: آغاز ۸ ذیقعده ۷۸۴ق؛ محل تألیف: کاظمین
شرح ممتاز مهمی است با عناوین «قال-اقول» بر «مختصر مصباح المتهجد» شیخ طوسی. این شرح به منظور تصحیح الفاظ دعاها و بیان چگونگی مراد از آنها نگاشته شده و از جنبه‌های مختلف در جمله‌ها بحث می‌شود و شارح برای هر نوع بحثی که از علم مخصوصی باشد رمزی وضع کرده که در پیش گفتار وی بیان شده است. در این شرح به اضافه بیان ألفاظ و ترکیب دعاها به مطلب عرفانی آنها نیز اشاره شده و برای اهل سیر و سلوک مطالبی دارد. (احمد اشکوری)
آغاز: الحمد لله بسط آمال عباده المؤمنین بما شرح به صدورهم حیث جلهم له داعین و الیه مبتهلین.
انجام: حذر أن یفوز بطلبتك و یحضی برغبتك انه سبحانه و تعالی بالاجابة جدیر و هو علی کل شیء قدیر.
[الذریعة ۵۰۰/۲؛ ریحانة الادب ۲۹۴/۱؛ طبقات اعلام الشیعة، قرن ۸ق، صفحه ۱۴۳ و قرن ۹ق، ص ۹۵؛ فرهنگ بزرگان اسلام و ایران ۳۶۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۶۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ در این نسخه دیباچه مؤلف نیامده است؛ تملك: محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد بن لطفعلی تبریزی به‌تاریخ ۱۲۹۸ با مهر «عبده محمد علی بن علی» (بیضی)، محمد علی بن محمد علی بن علی تبریزی به‌تاریخ شوال ۱۳۶۶؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۳۲۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۱-۱۴۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ روز یک‌شنبه ۲۱ رجب ۱۰۶۴ به مقابله شروع شده است و این مقابله چنانکه از حواشی نسخه بر می‌آید با نسخه مؤلف بوده است؛ تملك: محمد تقی بن محمد علی مراغی به‌تاریخ ۱۲۴۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۲-۱۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹۷
آغاز: فی ذلك قال فصل فی ذکر عبادة السنة من اولها الی آخرها ... اقول و بالله التوفیق، نح، فصل خبر مبتداء محذوف تقدیره هذا فصل؛ **انجام:** و ان اختارت النار فحذرها منها و لاتمل بها الیها، هذه وصیتی الیك و الله خلیفتی علیك، حرره جامعه العبید الفقیر
جلد دوم است؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی، این نسخه را ابوالمحسن اوحدی سجادی در سال ۱۱۵۹ق به شیخ احمد بخشیده؛ تملك: محمد بن عبدالله بن ابی طالب بن عبدالله بن فیاض در سال ۱۲۵۹ق همراه مهر «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (مستطیل)؛ این نسخه امانت آخوند ملا محمد فیروزآبادی بوده در مدرسه آقا باباخان معروف (به) جناب حاجی شیخ اسماعیل ... برگ انجام از سوی همان محمد بن عبدالله نونویس شده و تملك وی همراه با مهر مستطیل در انجام نسخه؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، ۳۴۹گ، ۲۵ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۳۴-۶۱۲]

۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۳۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ [ف: ۳-۷۷]

● ایضاح المضامین فی حل عبارات القوانین / اصول فقه / عربی

īḍāḥ-ul maḍāmīn fī ḥall-i ʻibārāt-il qawānīn

لاریجانی، ملا لطف الله، -۱۳۱۱ قمری

lārījānī, mollā lotf-ol-lāh (- 1894)

وابسته به: القوانین المحکمة فی الاصول = قوانین الاصول؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)
حاشیه‌ای است به عنوان «قوله قوله» بر قوانین الاصول میرزای قمی و فقط تا مباحث عام وخاص نوشته شده است و تفصیل بیشتر را به کتاب دیگر خود به نام «الفراید الغرویه» ارجاع داده است
آغاز: بسمله، حمدله، والصلاة والسلام علی من شرح الله صدره بالقوانین الشرعیة محمدو آله خیر البریة فهذا الکتاب الموسوم بایضاح المضامین فی عبارت القوانین ... علقه علیه اجابة
انجام: وکذا قوله تعالی وجاء رجلاً من أقصی المدینة والسلام علی من اتبع الهدی.
[دنا ۳۴۵/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الشهرة القائمة علی عدم حجیة الشهرة مما لاتفید الظن به فلاتکون حجة، الی غیر ذلک من الوجوه الذی یمکن الخدشة فی اکثرها.
خط: نسخ و نستعلیق نازیبا، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف قرمز، ۱۷۷گ (۱ر-۱۷۷پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۱-۱۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر صفر ۱۲۸۲ق، جا: نجف اشرف؛ از روی خط مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۲۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۲-۳/۹۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمدبن علی الحسینی، تا: پنج‌شنبه ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی با ترنج با سر مجدول با دایره‌های ضربی، ۹۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۵۶۸]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۸۸ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، در آغاز چنین آمده: «امانت حقیر صدرالدین محمد شوشتری خدمت جناب شیخ باقر طهرانی»؛ کاغذ: فرنگی زرد، جلد: میشن زرشکی، ۱۱۸گ، ۱۶ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۹۲۱]

۵. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۲۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمد کاظم مازندرانی ساکن ساری، تا: شعبان ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵) سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [عمومی ساری و تنکابن: ف: ۹۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۲۹/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸۹گ (۱پ-۸۹پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۲۱-۴۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۲۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۹۰گ، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۱-۶۵]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۸گ (۱۱۲پ-۱۷۹ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۲۳۴]

۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۳۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: اورنگ زیب ذیحجه ۱۲۵۶ با مهر «اورنگ زیب بن حسام» (مربع)؛ جلد: تیماج سوخت با ترنج با سر لچکی و نقش گل و بوته مرصع، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷۱]

● ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی / تجوید / عربی

īḍāḥ-ul maʻānī fī š.-i ḥirz-il amānī

جلال قاری، حسین بن حسین

jalāl-e qārī, hoseyn ebn-e hoseyn

وابسته به: حرز الامانی و وجه التهانی = قصیدة الشاطبیة؛ شاطبی، قاسم بن فیره (۵۳۸-۵۹۰)
شرح مختصری است بر قصیده شاطبیه است.

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲/۱۸
آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا للاسلام؛ **انجام:** ففی کلمة عنه مناسککم و ما سلککم و باقی الباب لیس معولا الضمیر فی عنه عاید الی ابی عمرو اراد قوله تعالی فی البقره
در فهرست بدون نام مؤلف است، نام مؤلف به استناد نسخه عکسی مرکز احیا ش ۲۲۹۰/۱۵ تعیین شد؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۲۶گ (۲۳۸-۲۶۳)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳-۱۱۱۳]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۹۰/۱۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۳۳۶]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۲۰/۲۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۸۱]

● **ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی و وجه التهانی** / تجوید / فارسی

īḏāḥ-ul maʻānī fī š.-i ḥirz-il amānī wa wajh-it tahānī

مقری، حسین بن عثمان، قرن ۹ قمری

maqrī, hoseyn ebn-e ʻosmān (- 15c)

وابسته به: حرز الامانی و وجه التهانی = قصیدة الشاطبیة؛ شاطبی، قاسم بن فیره (۵۳۸-۵۹۰)

کتاب ترجمه و شرح مفصلی بر قصیده «حرز المعانی و وجه التهانی» ابومحمد شاطبی است روش شارح چنان است که نخست در عناوین «قوله» یک بیت از قصیده را نقل و بعد از ترجمه تحت اللفظی و روان آن با عناوین: «سؤال- جواب اگر گویی، جواب- فایده- تنبیه» به شرح و توضیح مطلب پرداخته است. شارح قبل از شروع در ترجمه و شرح، مقدمه‌ای مشتمل بر هفت «فصل» بر کتاب نگاشته است: ۱. بیان آنکه مجموع قراآت از نزد حق عزوعلا منزل شده؛ ۲. بیان حکمت در تعدد قراءت؛ ۳. معنی حدیث شریف انزال القرآن علی سبعة احرف؛ ۴. بیان کیفیت خواندن قرآن در زمان حیوة حضرت رسول الله (ص)؛ ۵. بیان ... جمع قرآن؛ ۶. بیان سبب جمع کردن امیرالمؤمنین عثمان؛ ۷. بیان آنکه از احرف سبعه امروز کدام مقبول است. در نام مؤلف اختلاف است نسخه شماره ۶۲ دانشگاه آن را به احتمال از حسن بن حسین بن حسن اصفهانی ملقب به جلال قاری دانسته ولی در نسخه شماره ۲۲۰۸۹ دانشگاه که سرآغازی کامل دارد به صراحت نام مؤلف حسین بن عثمان آمده است و اتفاقاً کاتب هر دو نسخه یکی است و لذا حسن بن حسین سپاهانی را باید کاتب دانست نه مؤلف.

آغاز: بسمله. جنس سپاس و شکر حضرت کریمی را تعالت اسماوه که نوع انسان را باصناف نطق و عقل و علم بنواخت و بعد از آن ایشان را از درر معانی قرآنی و غرر قراآت فرقانی ساز و برگی ساخت ... اما بعد چنین گوید ... حسین بن عثمان ... که جماعتی از یاران مخلص ... التماس نمودند که تحت اللفظ قصیده‌ای ... که موسومست بحرز الامانی و وجه التهانی و منسوب است به ... ابی القسم قاسم بن فیره بن خلف بن احمد الشاطبی ... بعبارت فارسی ... بنویسد ... و اسم قال از فال ایضاح المعانی فی شرح حرز الامانی آمد

انجام: اگر فی الجمله کسی از این مسوده فایده ای را برد این هیچکس ترین هیچکسان را بفاتحه و دعای خیر غم خورد. چه دولت در جهان زین به که مقبول دلی گردم ×× بدان امید می‌کوشم که تا صاحب دلی گردم ... سحرگاهان گرم خواند فتد در شهر این شهرت ×× حسین از او رضا جوید همیشه این سخن گوید / غلامی شد قبول شه و گر نه مخملی گردم ×× که ای حق تو نگه دارم مبادا باطلی گردم

[دنا ۳۴۵/۲؛ استوری ۳۹/۱ و ۱۲۱۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۸۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** لانهم فی الصلوه تبع لرسول الله علیه السلام فلهذا اصابتهم نفخاتها و برکاتها رضی الله عنهم اجمعین الی یوم الدین المشهور ببابلی هذا الکتاب العطه فی شرح شاطبی تاج الدین قاری تم.

خط: نسخ خوش، کا: شهر الله، تا: قرن ۹؛ مجدول؛ کاتب به ضبط آخر نسخه: «کاتبه شهر الله و مالکه میر سید عبد المطلب»؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوا عطف و گوشه‌ها پارچه، ۲۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۳۰۰] و [ف: ۲۳: ۲۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۰۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن حسن بن حسین سپاهانی، تا: ۱۸ ربیع الاول ۸۳۳ق، گویا همان نویسنده نسخه ش ۶۲؛ نام پدر مؤلف را در نسخه گویا می‌خواسته‌اند سیاه کنند و در هامش هم نامش آمده و رویش خط زده‌اند، در ص عنوان آمده: «حصه سید الجواد» و «کتاب شرح شاطبی در عوض شرح کافی آخوند» و «هذا کتاب الشرح من شروح الشاطبیة من کتب ... ابن الحاجی محمد میرزا محمد التبریزی، قیمت مثقال، ا ل ما» (بسیاق) و «تاریخ خوردن چوب چینی در ۲۸ ربیع الثانی ۱۱۴۴» و نیز: «از مکه نخست ابن کثیر است امام ×× نافع ز مدینه ابن عامر از شام / از بصره ابوعمر و علا دارد نام ×× عاصم چو علی و حمزه از کوفه تمام»، تاریخ مرگ صدر الشریعه پسر مولانا پیله فقیه گیلانی در قزوین پیش از نیمه روز ۱۷ شوال ۹۰۸، نیز: «قلی جان بیک پسر نجم الدین گیلک و کیل جوی آب دولت آباد در آستانه بابا شجاع الدین کاشان احداث کرده در وقتی که در اواخر زمان نواب جنت مکان ابوالبقا سلطان شاه اسماعیل علیه الرحمة و الغفران داروغه شهر کاشان بوده و الکای خرم آباد نیز در آن وقت تیول داروغه مشار الیه مقرر بوده و پهلوان اهرج پیاده سر جلو قاضی محمد ... (سه کلمه پاک شده) نیز داروغه مشار الیه بامر نواب جنت مکان کشته وزن قاضی محمد مذکور که ... (پاک شده) الاصل بود و نواب جنت مکان ... بقلیخان مشار الیه ... بوده و قاضی ... نیز قلی خان ... مشار الیه کشته ... .باقر نواب جنت ... .(بریده شده)»، «ابیات شاطبی ۱۱۷۳ غقعج»؛ تملک: علی بن مسعود حنفی در ۸۸۸؛ مهر: «تقی کلالی»؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای زرکوب مقوایی درون تریاکی ضربی ترنجی، ۲۸۷گ، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۵۸]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲

آغاز: قسمت کهنه: پس باید که آل لوط نیز ادغام کنند بی

خلاف قوله: و لو حج مظهر. الخ. یعنی در زمانی که؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: حسن بن حسین بن حسن اصفهانی، بی‌تا؛ فهرست‌نگار آورده است: «نویسنده که گویا همان مؤلف باشد حسن بن حسین بن حسن اصفهانی ملقب به جلال قاری می‌باشد»، ۳۹ صفحه اول آن نونویس است و در آن فقط متن قصیده را نوشته و شرح را ننوشته است. آغاز قسمت نونویس که بی شرح است: «بدات ببسم الله فی النظم اولا ×× تبارک رحمانا رحیما و موئلا»، مجدول؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی، ۵۴۵ص، ۲۱ سطر (۱۱/۲×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۱۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۹/۱ سرود
خط: نستعلیق، کا: عبدالحق بن ظهیر الاسلام جنیدی، تا: ۹۷۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج وسط، قطع: خشتی [نشریه: ۱۳-۴۳۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۷۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: همدم بن العذب، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۹۸۳ق؛ پس از دیباچه اندکی افتاده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۶گ (۲پ-۲۷ر)، ۲۰ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۴-۳۹۰۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۱۹-ف
نسخه اصل:کتابخانه گنج‌بخش۸۶۴؛بی‌کا،بی تا [فیلمها ف: ۳-۲۱۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۳۸/۱
خط: نسخ، کا: طاهر بن محمد حسینی زوزنی از آل سلطان ابراهیم قتال، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۸سم [ف: ۶-۱۶۹]

● **ایضاح المقاصد فی ترجمة تجرید العقاید** / کلام و اعتقادات / عربی

īḍāḥ-ul maqāṣid fī t.t-i tajrīd-il a‘qāyid

وابسته به: تجرید الاعتقاد = تجرید العقاید = تجرید الکلام فی تحریر عقاید الاسلام؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۶۷۲-۵۹۷)

شرحی است مزجی بر کتاب تجرید العقاید نصیرالدین طوسی، در دو جلد: ۱. شامل شرح مطالب تجرید از آغاز تا پایان مبحث ماهیت؛ ۲. شامل شرح مقصد دوم که در جواهر و اعراض. مؤلف به شرح‌های قبلی از جمله شرح قوشچی، لاهیجی، دوانی، محقق داماد و ملاصدرا اشاره داشته و در انتها اظهار می‌دارد که او به شرح‌های سابق چیز تازه‌ای نیافزوده و تنها مزیت شرح او در تقریر معانی و تهذیب مقاصد و جمع بندی مطالب به‌گونه‌ای است که شارحان قبلی بدان توجه نداشته‌اند. در منابع موجود نشانی از مؤلف و کتاب وی به دست نیامد ولی با توجه به تاریخ نگارش اثر (که در برگ ۹۱ قید شده) مؤلف در قرن ۱۳ می‌زیسته است.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۷
آغاز: آغاز جلد اول: نحمدک یا علیم یا حکیم و نشکرک یا رؤف یا رحیم؛ **انجام:** انجام جلد اول: لم یکن شیئاً من معلوماته قدیماً ممتنع العدم و قد عرفت ما فیه سابقاً و سیأتی ذلک زیادة الکلام انشاء ال ... الفصل الثانی فی المهیه و لواحقها من الوحده و الکثره.
جلد اول از آغاز تا پایان مبحث ماهیت؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ به احتمال قوی نسخه اصل و به خط مؤلف (شارح) است بدلیل آنکه مؤلف جهت افزودن مطالب و یا تغییر آن مجبور به بازنویسی پاره از برگه‌ها شده و بعضی را درشت و بعضی را ریز نوشته است، نیز در برگ ۱ مجلد دوم صدرالافاضل نصیری به خط خود نوشته است که نسخه به خط شارح است؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج حنایی مقوایی، ۱۲۲گ، ۱۲-۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۶/۶×۱۸سم [ف: ۱۴-۲۹۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۸
آغاز: آغاز جلد دوم: بسمله، اللهم نور بصائرنا بانوار الحقیقه و طهر سرائرنا عن کدورات الجواهر و الاعراض؛ **انجام:** انجام جلد دوم: فحصل هناک تأثیر و تأثر آخران علی الوجه المذکور و هکذا یعود الکلام فی ایجاد ذینک الآخرین و تیسلل قدتم المجلد الثانی من ایضاح المقاصد.
جلد دوم شامل شرح مقصد دوم جواهر و اعراض؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۲ق؛ به احتمال قوی نسخه اصل و به خط مؤلف (شارح) است، در برگ اول جلد دوم صدرالفاضل نصیری به خط خود نوشته است که نسخه به خط شارح است؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج حنایی یک‌لا ضربی مجدول، ۱۹۱گ، ۱۰-۱۹سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۴-۲۹۱]

● **ایضاح المقاصد لفرائد الفوائد** / ریاضیات / عربی

īḍāḥ-ul maqāṣid li-farā’id-il fawā’id

کاشانی، عماد الدین یحیی بن احمد، -۷۶۶ قمری

kāšānī, ‘emād-od-dīn yahyā ben ahmad (- 1365)

وابسته به: الفوائد البهائیه فی القواعد الحسابیة؛ حربوی، عبدالله بن محمد (۷۲۴-۶۴۳)

اهداء به: غیاث الدین محمد بن رشید الدین فضل الله همدانی
مؤلف در مقدمه بیان کرده که علامه عمادالدین عبدالله بن محمد معروف به ابن الخوام بغدادی (۶۴۳-۷۲۴ق) رساله‌ای در حساب به‌نام «الفوائد البهائیة» تألیف نموده و چون مطالبش مشکل و دقیق بود به خواهش دوستان آن را شرح کرده است. رساله به صورت «قال ـ اقول» تنظیم شده و در آن مشکلات و مبهمات علمی و غوامض مسائل توضیح داده شده است.
آغاز: الحمدلله الواحد الاحد الفرد الصمد الذی لا یحصی عدد نعمائه ... و بعد فانه لما وفق للعبد یحیی بن احمد الکاشی الذی

یرجوا من کرم ربه ان یکون منخرطا فی سلک طلبة الحقایق
انجام: و استخراج ما هو ممکن محتاج الی بسط تام ما اوردته و فی خاطری ان اکتب رسالة مفردة فی هذا الباب انشاء الله تعالی تعالی و وفق و یسر فانه لا یتم شییء الا بتوفیقه و هدایته هدانا الله الی ما هو خیر لنا فی الدارین و لنختم الکلام حامدین الله تعالی و مصلین علی نبیه المصطفی و حسبنا الله و نعم المعین
[کشف الظنون ۲: ۱۲۹۶ و ۲: ۳۰۷؛ الذریعة ۲: ۷، ۱۳: ۳۸۶، ۱۶: ۳۲۶؛ معجم المؤمنین ۱۳: ۱۸۴؛ اعلام زرکلی ۹: ۱۶۲؛ دنا ۳۴۵/۲ (۱۷ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹۵
آغاز: قال و قد جعل بعض محصل العالمین الخ؛ **انجام:** غفر الله له و لوالدیه و لجمیع المسلمین خصوصا لمن نظرنیه ... البقایه
خط: نسخ، کا: عبدالغفار بن موسی عمری جزری شافعی، تا: ۸۶۹ق، جا: قاهره [الفبائی: ۶۲۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۰۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اذ زید علی الواحد حدده، اعنی واحد افضل اثنان و اذا زید علی السبعة
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۵۵گ، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶-۲۱۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۹۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ برگ‌های اصلی نسخه از قرن ۱۰ و برگ‌های تکمیلی آن از قرن ۱۳ به‌خط علی محمد بن محمد حسین که تملک وی روی برگ اول؛ دارای اشکال، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۸گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۳-۱۵۴]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱۷
آغاز: العدد الأکثر و الاکثر؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۸-۱۹]

۵. اصفهان؛ دانشگاه اصفهان؛ شماره نسخه: ۵۹۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، جای اشکال هندسی سفید، روی برگ اول نام کتاب و مؤلف به خط سید محمد علی روضاتی اصفهانی و این‌که کتاب را از باقیمانده کتاب‌های جدش شیخ محمد تقی صاحب هدایة المسترشدین خریداری کرده، روی برگ دوم یادداشتی در این‌که کتاب باید به شیخ محمد تقی داماد شیخ جعفر برسد؛ تملک: محمد باقر بن محمد تقی (نجفی) با مهر بیضوی؛جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا، ۲۴۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۲-۴۵۸]

۶. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: جمال بن حسن علی اصفهانی، تا: دوشنبه ۱۹ شوال ۱۰۲۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۳۲۷گ (۴پ-۳۳۰ر)، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۶۷]

۷. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۹۷
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ شوال ۱۰۸۶ق؛ اشکال هندسی، مصحح، محشی؛ تملک: محمدطاهر الموسوی و مهر «هدیت من المهدی ۱۱۵۳» (مربع)؛ مهر: «عبده فخر الدین محمد الموسوی ۱۱۹۱» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی اسلیمی، ۱۸۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۱؛ یادداشتی مورخ ۱۲۶۹ که نویسنده‌اش سفارش می‌کند چون کتاب عاریتاً نزد او بوده باید به صاحبش (محمد علی قاینی) رسانده شود، ذیل صفحه پایان نیز خطی قاینی دیده می‌شود که در باب شارح و مؤلف توضیح مختصری ارائه می‌دهد؛ تملک: محمدعلی قاینی ریاضیدان مشهور عهد قاجار به خط زیبای شکسته نستعلیق مورخ ۱۲۶۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز با حاشیه زر، ۲۴۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲۴-۲۶۸]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۶
خط: نسخ، کا: بدیع بن مصطفی بن عبدالحمید موسوی رضا توفیقی اصفهانی درب امامی، تا: شنبه ۱۲۷۰ق، برای عبدالرسول خان؛تملک:بهاءالدوله بهمن میرزا؛کاغذ:کاغذ فستقی، جلد: میشن پادزهری، ۱۵۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۲/۳سم [ف: ۱-۶۱]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۰
آغاز: بسمله، اما المقدمة ففی حقیقة الحساب والعدد و اقسامه و خواصه؛ **انجام:** و حسبنا الله و نعم المعین تم کتاب ایضاح المقاصد لفرائد الفوائد و المتن من تألیف عمادالدین الخوام البغدادی و الشرح من تألیف یحیی بن احمد الکاشی و تألیف الشرح مقدم علی کتاب المفتاح
خط: نسخ، کا: عبدالله بن ابوالحسن نوری، تا: ۳ صفر ۱۲۷۵ق؛ در هامش صفحه آخر مرقوم است: «قد تمت المقابلة فی یوم جمعه مضت احد و عشرین یوماً من شهر رجب المرجب ۱۲۷۵ و انا احد طرفی المقابلة المحتاج الی الله الغنی ابن محمد ولی عباسقلی و الطرف الآخر محمد جعفر بن مرحمت پناه آقاعلی حاجی محمد فی دارالسلطنة اصفهان و کان یوم اتمامه غیم و مطر ... بحق محمد آله»؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۳۱گ، ۱۹ سطر (۸/۲×۱۴/۳)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۸-۴۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۹۸
خط: نسخ، کا: علی بن محمد صالح خوانساری، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۳ق؛ تملک: محمدعلی بن حاجی خسرو بن ولیعهد قاجار مورخ ۲۸ ربیع الثانی ۱۳۰۰؛ کاغذ: فرنگی سفی اعلا، جلد: تیماج زرد، ۳۵۵ص، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۰-۴۴۸]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۴۲/۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۶۱]
۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۷
آغاز: من غیر احتیاج إلی اوضاع کثیرة؛ **انجام:** و القسم الرابع.
قطعه از آن کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا عطف میشن قهوه‌ای، ۱۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۸سم [ف: ۱۸-۲۰]
۱۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۲۵]

● ایضاح المقاصد من حکمة عین القواعد = شرح حکمة العین / فلسفه / عربی

īḍāḥ-ul maqāṣid min ḥikmat-i ‘ayn-il qawā‘id = š.-i ḥikmat-il ‘ayn

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری
‘allāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)
وابسته به: حکمة العین = کتاب العین = عین القواعد فی الحکمة؛ کاتبی قزوینی، علی بن عمر (۶۰۰-۶۷۵)
تاریخ تألیف: ۸ شوال ۶۹۴ق
نجم الدین علی بن عمر دبیران کاتبی قزوینی دانشمند منطقی و فیلسوف ریاضی‌دان شافعی که شاگرد خواجه طوسی و استاد علامه حلی بوده و حلی او را در اجازه پسران زهره بسیار ستوده و از داناترین روزگار خود به‌منطق دانست کتابی در فلسفه دارد به نام «حکمة العین» که علامه حلی آن را به «قال-اقول» شرح نموده است. (دانش پژوه)
آغاز: سلمه الله و به نستعین الحمدلله ذی العز الباهر و السلطان القاهر ... فهذا کتاب ایضاح المقاصد فی شرح حکمة عین القواعد شرحت فیه ما اجمله شیخنا المعظم ... الکاتبی القزوینی تغمده الله تعالی بالغفران و اسکنه منازل الرضوان.
انجام: و هذه النفس مجردة عن المادة بمعنی انها لیست جسماً و لاحالة فی جسم علی ما تقدم و الله اعلم بالصواب و الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین فرغ من تألیف هذا الکتاب مؤلفه.. فی ثامن شوال سنة اربع و تسعین و ستمائة.
چاپ: به وسیله آقای سید محمد مشکوة و مقدمه و تصحیح آقای علی نقی منزوی در سال ۱۳۳۷ ش. در چاپخانه دانشگاه تهران به چاپ رسیده

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن حسین بن سلیمان، تا: شنبه ۱ رمضان ۷۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: نصیر گلپایگانی، سید ابی القاسم موسوی، سید محمد باقر و در محرم ۹۰۳ این نسخه خریده شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۳۶گ (۲ب-۱۳۷الف)، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۲۷۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۹۲
برابر با سطر ۱۵ ص ۴۳ تا س۱۷ ص ۳۸۰ چاپی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ نسخه کهن و بسیار پاکیزه و روشنی است ولی آشفته و پس و پیش صحافی شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۳۱گ، ۲۱ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۸۳۱]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۸۰
ص ۱۵س ۱۷ تا ص ۳۷۸ چاپ تهران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸ و ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: محمد تقی بن محمد باقر یزدی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۲۱۸گ، ۲۰ سطر (۸×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۱۸]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۷
آغاز: کانت مغایرة للواحدیة و الالم یصدق علی الکثرة و مغایرة؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز (با مقایسه نسخه چاپی، ۳۱ صفحه کسر دارد)؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۷ ق؛ کاغذ: سمرقندی حنایی آهار مهره، جلد: تیماج دارچینی، ۷۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۵۳]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

● ایضاح المقامات الزمخشریة / ادبیات / عربی

īḍāḥ-ul maqāmāt-iz zamaxšarīya

نجفی، احمد بن سلامه، ق۱۱ قمری
najafī, ahmad ebn-e salāme (- 17c)
وابسته به: النصایح الکبری = نصایح کبار = المقامات؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷-۵۳۸)
محل تألیف: کرمان
مؤلف چون «مقامات» جارالله زمخشری(-۵۳۸) را دیده و آن را مشتمل بر نصایح و مواعظ زیبایی یافته، تصمیم به شرح آن گرفته است.
آغاز: الحمدلله الذی هدانا للاسلام و کرمنا علی سایر مخلوقاته من الانام و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله السادات الکرام. ... اما بعد لما ساقنی القضا و القدر الی بلاد کرمان.
انجام: فادرکوه بیت هند و قاتلهم حتی قتلوه هذه آخر ماااردناه اللهم صل علی محمد و آله اجمعین الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما کثیراً.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۶۵۷/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در آخر کتاب مؤلف به خط خود نوشته: «قد بالغت فی مقابلة هذه النسخة من اولها الی آخرها و انا مؤلفها الفقیر احمد بن سلام النجفی»؛ از موقوفات رمضانیه آقا ابراهیم ۱۲۳۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۶ص (۸۱-۲۱۶)، اندازه: ۹×۲۰سم [ف: ۳۵۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۴۶/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۶۵]

● ایضاح المقصود من معنی وحدة الوجود / فلسفه / عربی

īḍāḥ-ul maqṣūd min ma'nī waḥdat-il wujūd

نابلسی، عبدالغنی بن اسماعیل، ۱۰۵۰-۱۱۴۳ قمری
nābolosī, 'abd-ol-qanī ebn-e esmā'īl (1641-1731)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۱۲ شعبان ۱۰۹۱ق.
در دو مجلس
آغاز: الحمدلله الموصوف بوحدة الوجود علی حد ما تعرفه اهل المعاینة و الشهود ...
چاپ: دمشق، مطبعة العلم، محقق: عزة حصر یة، چاپ اول، ۳۱ص، ۱۳۸۸ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۰۱/۵
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی ترنجی مقوایی، ۱۵گ (۷۷-۹۱)، ۲۳ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۶-۵۹۷]

← ایضاح المماثلة بین ... ← الابانة عن المماثلة فی الاستدلال

● ایضاح المنافع فی شرح مشکلات الشرایع / فقه / عربی

īḍāḥ-ul manāfī' fī š.-i muškilāt-iš šarāyi'

فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله، -۸۲۶ قمری
fāzel-e meqdād, meqdād ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1423)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
حاشیه ای است توضیحی و استدلالی با عناوین «قوله-اقول» بر شرایع الاسلام محق حلی. این حاشیه از ابتدای طهارت تا انتهای دیات را شامل و در عین اختصار، مشحون از استدلال و اقوال فقهاست. مجلد اول تا انتهای وصایا و مجلد دوم از نکاح تا پایان دیات است: کتاب الطهارة ،کتاب الصلاة ،کتاب الزکاة، کتاب الخمس، کتاب الصوم، کتاب الاعتکاف، کتاب الحج، کتاب الجهاد، کتاب المفلس، کتاب الضمان، کتاب الصلح، کتاب الشرکة، کتاب المضاربة، کتاب المزارعة و المساقاة، کتاب الودیعة، کتاب الاجارة، کتاب الوکالة، کتاب الوقوف، کتاب السکنی و الحبس، کتاب الهبات، کتاب السبق و الرمایة، کتاب الوصایا، کتاب النکاح، کتاب الطلاق، کتاب الخلع و المباراة ، کتاب الایلاء، کتاب العتق، کتاب التدبیر و المکاتبة و الاستیلاء، کتاب الایمان، کتاب النذر، کتاب الغصب، کتاب الشفعة، کتاب احیاء الموات، کتاب اللقطه، کتاب الفرائض، کتاب القضاء، کتاب الشهادات، کتاب الحدود،کتاب القصاص.
آغاز: بسمله، نحمدک اللهم نفتح الکلام و نشکرک نستزید سابغ الانعام ...

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و تسلیمها الی اولیاء المقتول و لا شک ان الولی ههنا الأب فیجب التسلیم الیه عملاً.
جلد ۱-۲؛خط: نسخ و نستعلیق تحریری، کا: حسن بن محمد بن العزیز،تا:قرن ۱۰، جا: حله، المدرسة الزینبیة (ظ)؛ افتادگی: انجام؛ از روی نسخه به خط مؤلف کتابت شده؛ تملک: میر محمد حسیب علوی فاطمی حسینی فرزند میر سید احمد علوی داماد میر داماد و پدر صاحب فضائل السادات مورخ ۱۰۴۶؛ اهدایی: رهبری،خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی خرمایی، ۲۶۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۴]

● ایضاح المنطق / منطق / فارسی

īzāh-ol manteq

آشتیانی، محمد باقر بن محمد جعفر، -۱۲۷۶ قمری
āštīyānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja'far (-1860)

وابسته به: تهذیب المنطق؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲-۷۹۲)
اهداء به: فتحعلی شاه قاجار
تاریخ تألیف: ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۵۲ق؛ محل تألیف: قزوین
در این شرح مفصل که بر «تهذیب المنطق» تفتازانی نوشته شده، ابتدا ترجمه پس از آن اعراب بعضی از جمله‌ها و توضیح کلمات داده می‌شود و بیانات مفصلی در اطراف موضوعات می‌آورد و بیشتر ناظر بر حاشیه ملا عبدالله یزدی می‌باشد. آن را در ایام جوانی خویش نگاشته و این اولین نگارش او بوده است.
آغاز: ان اولی کلمة یتم بها المرام و اطری زهر مخرج فی حدیقة الکلام حمدلله الملک العلام الذی اضاءت باشراق قدسه ... آتش جوع همه روزی خواران را ببارش احسان پی در پی فرو می‌نشاند

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لا تصویر الباطل بصورة الیقین انه علی ذلک لقدیر و بالاجابة لجدیر.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ کتاب را حاج ابوطالب تاجر رشتی به‌تاریخ ۱۷ خرداد ۱۳۱۳ به خاک صدر

الصدوری بخشیده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۴۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۵۶]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۹۱۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۲۱۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲-۱۵]

۳. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قول المصنف هذا بالمقصد یعنی آنچه مذکور شد در امر ثامن از روش ثمانیه بمقاصد اشبه است واین ظاهرشد از بیان مذکور فافهم

کامل؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن تقی موسوی، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۲۸۰ق، جا: قزوین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با یک طبله، ۲۰۴گ (۷۷پ-۲۸۰پ)، ۱۰ سطر [ف: ۱-۳۶۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۸۹

بی‌کا، تا: ۱۲۸۰ق [د.ث. مجلس]

● ایضاح المنطق / منطق / فارسی

īzāh-ol manteq

قمی زیوانی، حبیب الله بن زین العابدین، ۱۲۸۹-۱۳۵۹ قمری

qomī zīvānī, habīb-ol-lāh ebn-e zayn-ol-‘ābedīn (1872-1940)

تاریخ تألیف: شنبه ۵ شعبان ۱۳۵۱ق

کتابی است مفصل در این فن. مطالب آن از «تهذیب» و «شرح مطالع» گرفته شده است. پنداشته می‌شود که دقت کامل در تبویب آن نشده است. در مقدمه آمده: «بر حسب استدعاء بعضی از مؤمنین در مقام تفسیر مسمی به جوامع الخیرات برآمده لازم دانستم که من باب المقدمه اشارت به مقدمات علم تفسیر نمایم از صرف و اشتقاق و نحو و منطق و معانی و بیان بلکه بدیع و کلام و رجال و اصول و فقه» تا آنجا: «علی الجمله این احقر به ملاحظاتی که در نظر بود قرار دادم که در ابتداء هر مجلدی از مجلدات این کتاب بعضی از آن فنون علوم را مقدمه از برای آن قرار دهم تا آنکه کسانی که فی الجمله سیر در مقدمات کرده از آن بهره مند گردند و در مجلدات سابقه اشاره بنده از آن فنون را مقدمةً ذکر کرده ام و چون این مجلد رابع است لهذا بعضی از منطق را در متن و معانی را در حاشیه آوردیم».

آغاز: پس از دو سطر خطبه: اما بعد چنین بعرض می‌رساند این بنده روسیاه.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در این کتاب درج شد مطالب تهذیب و مطالع و شرح آن.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ احتمالاً مؤلف شخصی که ظاهراً از معارف اهل علم آن عصر است بر این کتاب (ص ۷۲) تقریظی عربی به خط نسخ نگاشته و هم (در ص ۷۳) به مؤلف اجازه تصدی امور حسبیه را (به خامه فارسی و خط نستعلیق و شکسته) داده است. تاریخ تقریظ و اجازه: ربیع الثانی ۱۳۲۰ سجع مهر تقریظ نگار و مجیز: «المتوکل علی الله محمد حسن بن محمد علی»؛ واقف: حاج محمد حسن ساوه یی آهن فروش، ۷ تیر ۱۳۲۶؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا، ۲۵۵گ، ۲۱-۲۲ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۱۱-۴۳۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۷۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۵۱ق [الفبائی: ۷۹]

● ایضاح منهاج محجة العلاج / طب / عربی

īḍāḥ-u minhāj-i maḥajjat-il ‘alāj

سجزی، طاهر بن ابراهیم، ق۵ قمری

sanjarī, tāher ebn-e ebrāhīm (- 11c)

به درخواست: قاضی ابوالفضل مخلد بن محمد حمویه

رساله مختصری است در بیان طرق معالجه امراض و کیفیت استعمال مطبوخات و معجونات و آشامیدنی‌ها و قرص‌ها و لعوقات و سفوفات و ضمادها و نطولات و ادهان و مرهم‌ها و شیاف‌ها و سعوطات و بوئیدنی‌ها و غذاها و معرفت درجات ادویه. سجزی آن را به درخواست قاضی ابوالفضل مخلد بن محمد حمویه نوشته است: «کنت اشرح لبعض من اعلمه شیئاً من الطب مسائل فی کیفیة العلاج ... فسالنی القاضی ابوالفضل ... استنباط شیء یسهل مستصعبه و یفتح مستغلقه فجمعت هذه المقاله و شرحت ... و سمیتها ایضاح محجة العلاج فجزی الله القاضی علی ماحث علیه و اثابنی علی ما تولیت من هذا الاستخراج خیرا». در برخی از مآخذ نام این کتاب «ایضاح منهاج محجة الفلاح» و در برخی دیگر «الایضاح فی الطب» است. فصول آن عبارت است از: ۱. معرفة طرق المعالجه؛ ۲. کیفیة استعمال المطبوخات؛ ۳. الحبوب المستعمله فی الامراض؛ ۴. الایارجات المستعمله فی الامراض؛ ۵. الجوارشات المستعمله فی الامراض؛ ۶. المعجونات؛ ۷. المربیات؛ ۸. الاشربه؛ ۹. الاقراص؛ ۱۰. اللعوقات؛ ۱۱. السفوفات؛ ۱۲. الاضمده و الاطلیه؛ ۱۳. الکمادات؛ ۱۴. النطولات؛ ۱۵. الغراغر؛ ۱۶. السنونات؛ ۱۷. الندورات؛ ۱۸. الادهان؛ ۱۹. المراهم؛ ۲۰. الشیافات؛ ۲۱. الحق؛ ۲۲. الاکمال و الشیافات العین؛ ۲۳. السعوطات و الشمومات؛ ۲۴. المزورات؛ ۲۵. الطعوم تسعه؛ ۲۶. الاشیاء المتناوله.

آغاز: بسمله حمدله هذه قوانین و نکت لا یستغنی عنها من اراد علاج المرضی و مسالك و طرق الابدان یسلکها من قصده

انجام: ان یهتدی الی ارشد الطرق فیما هذا سبیله و الله الموفق و الهادی.

[دنا ۳۴۶/۲؛ بروکلمان ذیل ۸۸۸/۱؛ مجله معهد المخطوطات العربیه ۳۰۳/۵؛ معجم المؤلفین ۳۲/۴]

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۸۵/۴**
آغاز: یرسب فیه من رسابه او یتعلق وسطه من غمامه او یطفو علیه من سحابه و تعرف حال نبضه ان کان المریض حاضرا فی طوله
خط: نسخ، کا: ابوالفضل بن ابی العلاء بن ابی الفوارس قطروی، تا: ۲۱ محرم ۶۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۹گ (۴۶ر-۷۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۱۸سم [ف: ۲۰-۳۲۰]
۲. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰۶/۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالعزیز الحکیم، تا: ۷ رمضان ۶۸۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن، ۱۷گ (۴۶-۶۲)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۷سم [ف: ۱۹-۵۰۱]
۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۵۴/۱**
آغاز: الا أن یجید الصفراء فیحتاج الی تناول الاسهال
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه دهه دوم رمضان ۷۳۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ در تاریخ دست برده شده و صحیح ۹۳۹ می‌باشد؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۱۳۰گ (۱ر-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۲۴-۲۱۸]
۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن حسین بن تاج الدین علی بن حسین بیرجندی قهستانی، تا: چهارشنبه ۳ جمادی الاول ۸۴۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۹گ (۴۶پ-۸۴پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۵-۳۴۸]
۵. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۶۶/۲**
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر ۹۴۴ق، جا: قم؛ کاغذ: شکری و نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، ۵۷گ (۵۷-۱۱۳)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۴۷]
۶. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۵۰/۱**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حسین بن عارف حسینی، تا: ۹۶۰ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج سوخته، ۱۱۷ص (۲-۱۱۸)، قطع: خشتی [ف: ۱۹-۱۳۸]
۷. **تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۷۵/۵**
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ ۸۵ص (۱۵۶-۲۴۰)، ۱۷ سطر (۶/۵×۷)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [نشریه: ۳-۳۵۲]
۸. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۳۳**
خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: پنج‌شنبه ۷ محرم ۱۰۰۶ق، جا: یزد؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱-۱۸۸]
۹. **قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۴۳/۳**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد هادی بن میر محمد قاسم حسینی اسفراینی، بی‌تا؛ جا: شهر سهلت از شهرهای بنگاله؛ جلد: شومیز سبز عطف گالینگور، ۱۶گ (۹۴پ-۱۰۹پ)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۱۶۵]
۱۰. **تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۳۸**
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ص (۸۷-۸۸)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [نشریه: ۳-۳۶۷]

● **ایضاح الموجز = ترجمه موجز القانون** / طب / فارسی
īzāh-ol mūjaz = t.-ye mūjaz-ol qānūn
طبیب، محمد تقی بن محمد کاظم
tabīb, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem
وابسته به: موجز القانون = الموجز فی الطب = الموجز؛ ابن نفیس، علی بن ابی الحزم (۶۰۷-۶۸۷)
ترجمه و تلخیصی است از «موجز القانون» نفیسی و طبق گفته مترجم بر حسب متن اصلی بر چهار «فن» مرتب شده است. فن اول در قواعد علمی و عملی علم طب، فن دوم در ادویه و اغذیه مفرده و مرکبه، فن سوم در امراض خاص پاره‌ای از اعضای بدن، فن چهارم در بیماریهای عام.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۷/۲
آغاز: بسمله، بعد الحمدلله و الصلوه علی رسول الله ثم اهل بیت ... معلوم رای طالبین علم طب بوده که این کتاب مسمی بایضاح الموجز ترجمه عبد الضعیف؛ **انجام:** مزاج افضل احوال شخص معین چرا که این مزاج علیق است به حال آن شخص
نسخه حاضر ناقص و تنها پاره ای از بخش اول را در بر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا ضربی، ۱۰۲گ، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۵-۳۰۵]

● **الایضاح و الابراز فی کشف الوصمة و حل الالفاظ** / رمل / عربی
al-īḍāh wa-l ibrāz fī kašf-il waṣma wa ḥall-il alfāẓ
عطیوی، محمد
'atīvī, mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۹۳
نسخه منحصر؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **الایضاح و التبیین فی الرد علی کشف الیقین** / پاسخ پرسشها / عربی
al-īḍāh wa-t tabyīn fi-r radd 'alā kašf-il yaqīn
حسینی مدنی، مهنا بن سنان، -۷۵۴ قمری
hoseynī madanī, mohannā ebn-e sanān (- 1354)

ردیه‌ای است که مهنا به رساله «کشف الیقین فی مودة المتقین و شنان الفاسقین» ابن حسام، جمال الدین ابراهیم (قرن ۸ق) به نثر و نظم نوشته است.
آغاز: بسمله یقول العبد الفقیر الی رحمة ربه مهنا بن ... عفی الله عنه بفضله وکرمه الحمدلله الذی هدانا الی معرفته والهمنا القول بالعدل فی اقواله و اقضیته و اختصنا باتباع نبیه وموالاة الائمة ...
انجام: وجاهد هوی النفس المضلة واصطبر ×× علی طاعة الرحمن مع کل مسلم / ومن کان ذا فسق من الناس ظاهر ×× فعظه ولا تصحبه فی اللهو تسلم تم

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۷/۲۶-۲۹/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ابن قاسم عیناثی عاملی از روی خط شهید ثانی، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۱۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۵۶۹]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۹۰/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین علی بن یونس حسینی علوی فاطمی افطسی، تا: سه‌شنبه ۱۳ صفر ۱۰۲۶ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ، ۸گ (۳۱۱پ-۳۱۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۶]

● **ایضاح وجدان ابعاد مابین مرکز اعمدة الجبال و علو اعمدة الجبال** / ریاضیات / عربی
īḍāḥ-u wijdān-i ab'ād-i mā bayn-a markaz-i a'midat-il jībāl wa 'uluww-i a'midat-il jībāl
کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟-۲۵۲ ؟ قمری
kendī, ya'qūb ebn-e eshāq (802-867)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۶۴-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۷؛ ۱گ (۲۱۷ر-) [فیلمها ف: ۱-۴۷۱]

● **الایفاقیة عن الدانی و المدیونیة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-īfāqīya 'an-id dānī wa-l madyūnīya
انطاکی، عمیر بن محمد، ق۱۲ قمری
antākī, 'omayr ebn-e mohammad (- 18c)
تاریخ تألیف: نیمه شوال ۱۱۱۱ق
در بعضی امور اعتقادی و عملی (فقهی) بدون تبویب و تنظیم مخصوص با نقل شواهدی از آیات و احادیث اهل سنت و بنا به گفته مؤلف با عدم تقید به مذهبی مخصوص.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۸
آغاز: الحمد لله الذی جعلنا من اهل الوفاء و یرشدنا الی طریق الصفاء و یعصمنا من الذی یوقفنا الجفاء هو الذی خلقنا و رزقنا و کفاء؛ **انجام:** و علیک بالاعلام و لو بالسعال و التنحنح
خط: نسخ مغلوط، کا: حسن بن محمود از شاگردان احمد خوجه، تا: ربیع الاول ۱۱۶۳ق؛ ۲۱۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۷-۳۳۱]

● **ایقاد الضرام علی من لم یوقع طلاق العوام** / فقه / عربی
īqād-uḍ ḍirām 'alā man lam yūqa' ṭalāq-al 'awām
ابن الحاج، محمد بن حسن، -۱۱۸۹ قمری
ebn-ol hāj, mohammad ebn-e hasan (- 1775)
تاریخ تألیف: ۱۱۸۶
وی درباره اجرای طلاق می‌گوید: از هر مکلف مختار چه دانشمند یا بی‌سواد با هر لفظی که مفهم معنی طلاق باشد بی هیچ اشکالی صحیح و کافی است. او با استدلال به آیات و روایات و اجماع، دلایل افرادی که اجرای طلاق و عوام و اکراد را باطل اعلام کرده‌اند سخت مورد انتقاد و نکوهش قرار داده و نتیجه آن را به تعطیل کشاندن قانون طلاق دانسته است. در یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه».
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ارسل رسول بالهدی و شرایع الاحکام ... اما بعد، فهذه نبذة لقبتها ایقاد الضرام
انجام: هذا ما اردنا ایراده بقلم الاستعجال ... برسم من هو متحتم الامتثال محط اجتناء الامال، سیدنا مولانا الملقب بالغزائی، مرجع الوقایع و الفتاوی ... جامعه و راقمه محمد الفقیر الحقیر الذی یتلقب بابن الحاج شهیر سنة (۱۱۸۶)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۱۱۱۱
خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۹۸ق؛ واقف: ابوالوفا معتمدی کردستانی، شهریور ۱۳۵۱؛کاغذ:نخودی آهار مهره،جلد: تیماج مشکی ضربی لبه‌دار، ۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۳/۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۷۹]

۲. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۶۷۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، کا: محمد رحیم بن لطف الله، تا: ۱۳۳۳ق؛ سپس «المتعة» از محمد رحیم بن لطف الله؛ ۶گ (۱پ-۶پ) [ف: ۲-۲۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۹/۱۲-۲/۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالمؤمن خطیب، بی‌تا؛ با حاشیه‌ای از مؤلف به امضاء «منه»؛ ۵گ [ف: ۱-۵۶۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳۸ ض
بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **الایقاظ** / اخلاق / عربی

al-īqāẓ

شاه عبدالعظمی، محمد علی بن محمد، ۱۲۳۴-۱۲۵۸ قمری

šāh ʻabd-ol-ʻozmā, mohammad ʻalī ebn-e mohammad (1842-1819)

احادیث اخلاقی را از روی منابع حدیثی شیعه درضمن فصول مختلف گردآوری نموده شامل مباحثی چون ذکر الموت، العقل، العلم، الزهد، الفقر، بعض المواعظ، التقوی، الخوف و الرجاء، الصمت، العفو و الحلم، الصبر، التوکل، الیقین، الرضا، الشکر، السخاء، البخل، حسن الخلق، التواضع، التکبر، الحسد، الحرص، الرحم، الخمر، البنج، القمار ...، مؤلف از اشعار دیوان امیرالمؤمنین (ع) بسیار استفاده نموده ودراول وآخر کتاب گفته است که احادیث این رساله را از کتاب الوسیلة استخراج نموده است.

چاپ: تبریز، سنگی، ۱۳۱۴، خشتی، ۸۱ص

[مشار عربی ص ۱۰۸؛ الذریعة ۵۰۳/۲]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۰۳

آغاز: بسمله حمدله وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین ولعنة الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین اما بعد فیقول الاحقر الجانی محمد علی الحسینی انی لما رأیت ان الایام قد نفدت؛ **انجام:** و لیضم الی هذا الاربعینات الاولان و التنبیه بل و حلیة الداعین و الاربعون الثالث بل سائر اجزاء الوسیلة فعسی ان توقظ النفس باعانةمن لا تاخذه سنة و لانوم و الحمدلله اولا و آخرا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مصحح؛ تملک: سیدعلی الجهانی ساکن نجف اشرف درتاریخ ۷ ربیع ۱۳۶۰؛ ۷۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۶۷]

● **الایقاظات فی خلق الاعمال و افعال العباد = الجبر و التفویض** / فلسفه / عربی

al-īqāẓāt fī xalq-il aʻmāl wa afʻāl-il ʻibād = al-jabr wa-t tafwīḍ

؟ میرداماد، محمد باقر بن محمد، -۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تاریخ تألیف: اواخر ۱۰۲۵ق

درباره خلق اعمال و افعال عباد و فرق بین فاعل که عبد و بنده است و جاعل که خالق می‌باشد و بحث در جبر و اختیار بر پایه‌های فلسفی با اشاره به بعضی از ادله سمعیه مربوط به موضوع و گفتگو در آنها در نیمه دوم کتاب. این کتاب در شش «ایقاظ» است. نویسنده می‌گوید: از من خواستند تا مطلبی درباره مسأله خلق اعمال بنویسم و مطلب را آشکار کنم گرچه من در کتاب «رواشح سماویه» این مطلب را شرح داده بودم اکنون در اینجا آنچه مناسب مقال است درباره خلق اعمال می‌آورم و مسأله سبب و آلت و مسبب و انواع فاعل‌ها را بیان می‌کنم.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین حق حمده و الصلوة علی خیرته من خلیفته محمد و آله المعصومین من عترته اما بعد فقد سألتنی افاض الله تعالی علیک سجال فیوضات عالم القدس عن مسئلة خلق الاعمال ... الایقاظ الاول خیرات نظام الوجود و کمالاته الفرایض و النوافل باسرها من الذوات و الصفات و الاخلاق و الملکات و الافعال ...

انجام: و من سبیل حال مطلق الهیئة العقدیة بل مطلق طباع الجواز الذی تشترک فیه الممکنات جمیعا فهذا اقصی امد الفحص و التحقیق و الحمدلله رب العالمین ولی الفضل و الطول حق حمده

چاپ: در حاشیه «قبسات»، ۱۳۱۵ق، (ص ۶۶-۱۴۸)

[دنا ۳۴۷/۲ (۲۰ نسخه؛ الذریعة ۵۰۷/۲و ۸۴/۵و ۲۴۳/۷؛ ریحانة الأدب ۲۰۸/۳؛ فهرستواره منزوی ۸۳/۶]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة الایقاظات؛ میرداماد، محمد باقر بن محمد (-۱۰۴۱)

۲- حاشیة الایقاظات = شرح حدیث «الامر بین الامرین»

۳- حاشیة الایقاظات

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، گویا در حیات مؤلف؛ مصحح، محشی با امضای «منه دام ظله»؛ مهر: «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج بنفش تیره، ۸۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۲-۲۵۳]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۰۵/1

خط: نسخ، کا: نورالله بن شمس الدین جراح شیرازی، تا: ۱۰۱۹ق [ف: ۳-۴۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۴/۲-عکسی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: حدود ۱۰۴۶ق؛ محشی با نشانه «منه» و «هـ» [عکسی: ۱-۴۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۳/۱۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید میر نظام حسینی، تا: ۱۰۷۲ق؛ به شیوه چلیپا؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج عنابی، ۱۳ص (۱۷۳-۱۸۵)، ۲۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶/۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۳-۱۸۶]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** لما غلبت مشیتها مشیة الله و أمرا ابراهیم أن یذبح اسحق و یقول بسم الله و الله اکبر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح،

محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۳۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۲-۶۶۰]

۶. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۱۲ق؛ مجدول، مصحح، محشی با نشان «منه قدس سره» و «صحاح»؛ کاغذ: نخودی تند آهار مهره، جلد: تیماج سرخ، ۷۱گ، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۹]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۲۴/۱-۲۳/۱۴۴

آغاز و انجام: برابر

تا اول ایقاظ سابع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی به نقل از مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۵۷۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله الذی من علینا بالاتمام و الصلوة و السلام علی محمد خیر الانام و آله المصطفین البررة الکرام ... الی یوم القیام و السلام خیر ختام

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی میشن تریاکی ساده، ۲۷گ (۲۵۱-۲۷۷)، ۱۶سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۶-۶۲۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۶۷/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۳۶گ (۱۵۶-۱۹۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۳۸-۱۶۸]

۱۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۵۲/۹

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: سید بشیر موسوی، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۰-۲۴ سطر، برخی صفحات به صورت چلیپا (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۶۶۰]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۴/۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: غلام علی بروجردی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: بروجرد؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۲۴۶پ-۲۸۱پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۲۲۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو شاء لما غلبت مشیة ابراهیم مشیة الله تعالی و یقول بسم الله، الله أکبر؛ قد تمت.

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل فرزند کاظم حسینی تنکابنی، تا: اواخر ذیقعده ۱۲۶۳ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۴۵گ (۴۰-۸۴)، ۱۳ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۰-۴۲۰]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۹۸/۹

خط: نسخ، کا: زین العابدین، تا: شوال ۱۲۶۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۲۴گ (۱۰۰پ-۱۲۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹-۸۸۰]

۱۴. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۱

خط: نستعلیق، کا: قوام الدین بن میرزا نظام حسینی حسنی، تا: چهارشنبه ۲ ربیع الاول ۱۲۶۴ق، برای میرزا عبدالصمد؛ محشی با نشانه«منه»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۳گ (۳پ-۱۵ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۴۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۳۳/۵۴

بی‌کا، تا: ۱۲۷۰ق؛ ۵ص (۳۱۶-۳۲۰) [ف: ۱۷-۸۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لو شاء لما غلبت مشیة ابراهیم مشیة الله تعالی و یقول بسم الله، الله اکبر، قد تمت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با عطف پارچه‌ای، ۵ص (۱۱۲-۱۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۳۳/۱-۱۷۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۲۹۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول ضربی با ترنج با سر، ۵۲ص (۶۲-۱۱۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۳۲-۳۰۴]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و امر ابراهیم ان یذبح اسحاق و یقول بسم الله الله اکبر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ مهر: «محمد علی موسوی حسینی»؛ جلد: تیماج زیتونی، ترنج، ۴۶ص (۸۵-۱۳۰)، ۱۷ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۲-۱۶۴]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۷/۳

خط: نستعلیق، کا: محمد سعید بن محمد شریف، بی‌تا؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴-۷۲]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۶/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و من وجد فی نفسه فرحا فی شی مما قضی کفر و انکر شیئا من افعاله جحد

تا اواخر ایقاظ ۴ موجود است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۳۹گ (۵۹-۹۷) [ف: ۲۳-۶۷۰]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۸/۲-۴/۱۳۸

آغاز و انجام: برابر

از اول کتاب تا اول «الایقاظ السابع»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با حواشی «منه دام ظله»؛ ۴۶گ، ۱۶-۱۷ سطر [ف: ۱-۵۶۹]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۰۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی (اکبر) بن محمد رضی تفریشی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۱گ (۸۰ر-۱۴۰ر)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۲]

● **ایقاظ الراقدین** / شرح دعا / فارسی

īqāz-or rāqedīn

یزدی، احمد بن حسن، -۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

شرح سه دعاء از ادعیه سحر ماه رمضان است: دعای بهاء، دعای «یا مفزعی عند کربتی» و دعای «یا عدتی فی کربتی». شرح فقرات دعای بهاء را در عنوان «یقظة» و بقیه را در عنوان «حاجت» آورده است. پیش از شرح ادعیه ضمن ۴۳ صفحه ثواب سحرخیزی را در عنوان «حرکت» نوشته است و تمام عناوین مطالب کتاب را ختم به مصیبت خاندان عصمت (ع) نموده است. پس از شرح ادعیه ضمن ۲۶ برگ مصیبت نامه از او است. کتاب در مرحله اولی تدوین بوده و پیش‌نویس تقریرات منبری مؤلف است که بعداً برای آن دیباچه نوشته است، دیباچه کتاب ناتمام است و ظاهراً این نسخه اصلی است. نام کتاب بنا به مسموع و هم به‌مناسبت عناوین مطالب تعیین شد.

[دنا ۳۴۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۸/۷]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۳۲

آغاز: الحمد بعد الذی اوضح لانام سبل الاکرام.؛ **انجام:** فالموت طارق.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۶-۲۱۵]

● **ایقاظ الراقدین لمن یتعلم علوم الدین** / فارسی

īqāz-ur rāqidīn li-man yata‘llam ‘ulūm-id dīn

شریف الواعظین، علی اکبر، ق۱۵ قمری

šarīf-ol vā‘ezīn , ‘alī akbar (- 21c)

کتاب مختصری است، در پاره‌ای از مسائل دینی بدون فصل بندی خاص. مؤلف در مقدمه به گوشه‌ای از مراحل زندگی‌اش اشاره کرده و گفته که در حال نگارش این اثر، هفتاد و اندی از عمرش گذشته است. برخی از مباحث کتاب از این قرار است: توجهی به حقایق دین، توجهی به اصولدین، توجه به اسل حقیقت، ثقلین تنها حجت الهی اند، حجیت احادیث موجوده، محاسبه ثقلین از امت، حدیث سفینه، عقیده و اعتقاد، بدع حادثه بعد از نبی اکرم (ص)، اجتهاد و مذهب شیعه، تمسک به کتاب و عترت، تکالیف مهمه دین و ... . مؤلف از علمای معاصر است که در حوزه‌های علمیه اصفهان، قم، نجف و مشهد، نزد اساتید بزرگی تحصیل کرده است، از جمله اساتیدش از علمای ذیل نام می‌برد: مرحوم آیت الله سید علی نجف آبادی، سید محمد نجف آبادی، حاج میرزا علی آقا شیرازی، شیخ محمد رضا مسجد شاهی، حاج آقا رحیم ارباب، حاج سید محمد علی مبارکی، آیت الله سید محمد تقی خوانساری، آیت الله سید محمد حجت و آیت الله صدر. شریف الواعظین از عده‌ای از علمای بزرگ اجازه روایت و گواهی نامه علمی و فقهی دریافت کرده، از جمله آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی، آیت الله شیخ محمد کاظم شیرازی، آیت الله میرزا مهدی اصفهانی، آیت الله شیخ مرتضی آشتیانی، به او اجازه داده اند. وی پس از تحصیل، به تدریس و تبلیغ در شهرهای مختلف ایران اشتغال داشته و رساله حاضر را در کهن سالی و هنگام بیماری و خانه نشینی نگاشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۲عکسی

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی هدانا للاسلام و أکرمنا بالایمان و عرفنا لاحق و الیقین و الصراط المستقیم ... أما بعد، اکنون و اندی سال است که از عمل این بنده شرمنده و گنه کار و رو سیاه می‌گذرد و در مدت شصت سال از عمرم را در تحصیل و طلب علم؛ **انجام:** نه متفلسفم نه متکلمم نه متصوفم، بلکه تابع قرآن و حدیث اهل بیتم و السلام علیکم و رحمة الله، ثبتنا الله بالقول الثابت فی الحیاة الدنیا و الآخرة، تمت الکلام بالخیر، ان شاء الله.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن۱۵؛ نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان چنین ثبت شده است: «رسالة ایقاظ الراقدین لمن یتعلم علوم الدین، لمصنفها و کاتبها شریف الواعظین الشیرازی»، یادداشتی از مؤلف: «هو، خواننده عزیز خواهشمندم، به آنچه که مفاد و منظور نویسنده، در این رساله است توجه بفرما و تفرق حواس تحریر گردیده است، انظر الی ما قال و لا تنظر الی من قال و أنا المتمسک بالثقلین والفانی بفناء آل محمد-صلوات الله و سلامه علیهم-علی اکبر الشریف-عفی الله عنه و عن والدیه واهله و اولاده -»؛ مهر مؤلف: «الراوی من آل محمد علی اکبر شریف الواعظین»؛ ۶۴ص، ۲۰ سطر [عکسی ف: ۴-۲۰۵]

● **ایقاظ السنة** / تاریخ / عربی

īqāẓ-us sunna

رجایی مغزی، یوسف بن عبدالعلی، -۱۳۶۹ قمری

rajāī maqzī, yūsof ebn-e ‘abd-ol-‘alī (- 1950)

تاریخ تألیف: شب چهارشنبه ۱۷ شوال ۱۳۶۱ق

مختصری در وقایع و حوادث واقعه در روزهای ماه، دارای «مقدمه» و دوازده «فصل» و «خاتمه».

مشهد؛ رجائی مغزی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد، فهذه وجیزة فی بیان وقائع الشهور الاثنی عشر علی سبیل الاجمال

کاتب = مؤلف، بی تا [تراثنا: س۵ش۳-۱۰۴]

● **ایقاظ الناس فیما سنح للعباس** / تراجم / عربی
īqāz-un nās fīmā sanaḥ-a li-l-ʻabbās

حسینی اردستانی، عباس بن احمد، -۱۲۳۳

hoseynī ardestānī, ʻabbās ebn-e ahmad (- 1233)

زندگی خودنوشت عباس لکهنوی است چنان که در مقدمه می‌گوید: «ان هذه رسالة لطیفة تتضمن ما وقع علی و اسلافی من الحوادث المستغربة و مکاره الدنیا الفانیة السانحة فی الحضر أم الواقعة فی السفر و قسمتها علی ثلاثة و رتبت الجزء الاول علی مقدمة و اثنی عشر باباً و خاتمة». این نسخه جزء اول شامل «مقدمه» و ۱۲ «باب» و «خاتمه» است: المقدمة: فی اعتقادنا؛ باب ۱. نسبی؛ ۲. ذکر جدی؛ ۳. ذکر والدی؛ ۴. الحوالی؛ ۵. ذکر الخروج من الوطن و الوصول فی بندر بمبئی؛ ۶. مسیر المدینة المنورة و ما وقع علی فی طریقها و تحقیق مقاماتها؛ ۷. بیان اعمال العمرة المتمع بها و مناسک حج التمتع و مقام الحرم الشریف و مکة المعظمة؛ ۸. بیان المراجعة من مکة المعظمة الی المشهد الشریف کربلا؛ ۹. رجوعنا من العراق الی الموطن؛ ۱۰. امور مضت علی بعد ورودی من الحج فی الوطن الی اوائل سنة سبع و سبعین من المائة الثالثة عشر من الهجرة المقدسة؛ ۱۱. سفرنا الثانی الی العراق لزیارة المشاهد المقدسة؛ ۱۲. احوال السفر الی الحجاز؛ الخاتمة: فی ذکر الکتب التی حبانیها الله تعالی بلطفه الشامل.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۰۷۵

آغاز: احمد الله علی نواله مصلیا علی محمد و آله اما عبد فیقول اقل الناس عباس بن؛ **انجام:** فوجد بها ابیاتا بخط بائعها ابی الحسن الفاسی انتهی و الله الموافق و به استعین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. تم الجزء الاول من هذه الوجیزة ویتلوه الجزء الثانی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ابتدای نسخه ماده تاریخ فوت میر احمد صاحب از مرزا وزیر علی در ۱۲۹۰ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج فرنگی سرمه‌ای مجدول زرکوب، ۴۲۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۲]

● **ایقاظ النائمین** / فلسفه / عربی

īqāẓ-un nāʼimīn

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

رساله‌ای در فلسفه و عرفان است با عناوین: «افاضه، ایقاظ، تجلیلات، لمعات کشفیة، اشراقات الهیة، تنبیه» و غیر آن. نامی از آن در کتاب‌شناسی جامع ملاصدرا و نیز در الذریعة نیامده است لیکن در نسخه مرعشی با خط کاتب از صدر الافاضل که همان ملاصدرا است و همچنین در نسخه چاپی از ملاصدرا دانسته شده است.

آغاز: الحمد لذاته بذاته علی ذاته و الصلوة علی شواهد صفاته و مظاهر تجلیاته ... و بعد، فان اغمض العلوم علی التوحید

انجام: لغیبوبته تحت استار الابانة عن الابصار فلا یدرکه الاکل سالک لطریق الحق سیار.

چاپ: تهران، بنیاد حکمت اسلامی صدرا، تصحیح و تحقیق محمد خوانساری، ۱۳۸۶ش، پنجاه و شش + ۲۲۰ص

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: لطفعلی بن محمد شیرازی، تا: ۲۷ صفر ۱۲۷۸ق، جا: جهرم؛ از سوی کاتب با نسخه اصل به خط مؤلف مقابله شده با این عبارات: «قد بلغ المقابلة من اوله الی آخره از روی نسخه اصل که بخط شریف صدر الافاضل بوده مقابله من اوله الی آخره شد اقل الخلیقة بل اللاشیء فی الحقیقة لطفعلی ابن محمد»، مصحح، محشی به خط کاتب و توسط همو، اشعاری از فیض کاشانی و دیگران در برگ آغازین؛ کاغذ: فرنگی، ۵۱گ (۱-۵۱)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۸-۲۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۱۴۸/۴-ف

خط:نسخ،کا:آقا بابا پسر محمد مهدی شاهمیرزایی،تا:۶ربیع الاول ۱۲۸۱ق، جلد: تیماج برمقوایی، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۳-۲۰۲]

● **ایقاظ النائمین = تعبیر الرؤیا** / اخلاق / عربی
īqāẓ-un nāʼimīn = taʻbīr-ur ruʼyā

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad jaʻfar ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

حکایات چندی است در پند و اندرز و ترغیب به فضائل اخلاقی، و جز رساله «ایقاظ النائمین» مؤلف در خوابگزاری است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۴

آغاز: فصل م فی الولادة اذا رأی الانسان کأنه یولد فان کان محتاجاً فیجد من یقوم بأمره؛ **انجام:** فصل سخ فی الریاحین و الاشجار المثمرة، العرب یقول الشجرة المثمرة یدل علی الرجل الکسوب

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶گ (۳۸ر-۵۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۸-۲۹۲]

● **ایقاظ النائمین = تعبیر الرؤیا** / خوابگزاری / فارسی

īqāẓ-un nā'imīn = ta'bīr-ur ru'yā

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

به درخواست: قرة العین میرزا یوسف

رساله‌ای در خواب‌گزاری، دارای یک «مقدمه» و دوازده «باب» کوتاه و یک «خاتمه»: مقدمه در اقسام خواب؛ ۱. چیزهایی که برای زمان دیدن مذکور است؛ ۲. تعبیری که از کلام الله استفاده می‌شود؛ ۳. تأویل دیدن انبیاء و ائمه و آفتاب و ماه و مانند اینها؛ ۴. دیدن حبوبات در خواب؛ ۵. دیدن خوراکی‌ها؛ ۶. دیدن میوه‌ها؛ ۷. دیدن حالات انسان؛ ۸. دیدن درخت‌ها؛ ۹. دیدن حیوانات اهلی؛ ۱۰. دیدن حیوانات صحرائی؛ ۱۱. دیدن پرندگان؛ ۱۲. دیدن چیزهای مختلف.

آغاز: بسمله الحمدلله علی نواله و الصلوة و السلام علی رسوله و آله پس می‌گوید خاتم بساطین جعفری از مذاهب شرعی محمدی محمدجعفر استرآبادی که چون خواب به مضمون بعضی از اخبار یکجزء از هفتاد جزء نبوت است

انجام: وچون خود را در میان آتش بیند غم و اندوه بود و چون دود بیفتد فتنه و عذاب بود.تم

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۶رجب ۱۲۵۷ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۸-۲۹۵]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۶۱/۹

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی ضربی، ۴ص (۱۶۱-۱۶۴)، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۵-۱۵۵۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** شرور نفسنا و من سیئات اعملنا

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۰۶/۳

آغاز: الحمدلله علی نواله ... این رساله ایست ایقاظ النائمین و باعث بیدار شدن از خواب ظاهر و باطن؛ **انجام:** بزحمت بسیار آن آب را بیرون برد، نعوذ بالله من شرور انفسنا و من السیئات.

خط: نسخ، کا: محمد بن ملک محمد زرندی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۷گ (۱۳۲ر-۱۴۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۲-۷]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱/۴-۹/۱۷۱

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷گ، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱-۵۷۰]

● **ایقاظ النائمین و افهام القاصرین** / کلام و اعتقادات / عربی

īqāẓ-un nā'imīn wa ifhām-ul qāṣirīn

برکلی، محمد بن پیرعلی، ۹۲۹-۹۸۱ قمری

berkelī, mohammad ebn-e pīr-'alī (1523-1574)

تاریخ تألیف: میانه‌های شوال ۹۷۲ق

رساله‌ای کوتاه در بیان برخی مسایل اعتقادی و اخلاقی که مؤلف با استفاده از آیات، روایات و برخی گفته‌های دانشمندان همچون ابن الهمام، ابویوسف، ابواللیث و نقل مطالبی از کتب روایی، فقهی و ... همچون شرح الهدایة، المبسوط، المحیط البرهانی، النوادر آن را نگاشته است.

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله أجمعین و بعد فهذه رسالة معمولة لإیقاظ النائمین و إفهام القاصرین ما ادعیناه و أظهرناه حیث کان للناس فتنة بسبب الزهول و الغفلة ...

انجام: بإذن الله و یجعل الرجس علی الذین لایعقلون قل لإن اجتمعت الإنس و الجن علی أن یحرتوا بدلیل علی الحواشی یأتوا به بعضهم لبعض ظهیر؛ الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا أن هدانا الله.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۱ کر

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن محمد کوردستی، تا: ۱۱۶۰ق؛ در آغاز نسخه نام «عاشق احمد سنه ۱۲۳۷هـ» آمده که گویا وی مالک نسخه بوده؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن زرشکی یک‌لا مجدول، ۵گ (۱پ-۵پ)، ۱۷ سطر، قطع: جیبی، اندازه: ۷/۵×۱۴سم [ف: ۴۰/۲-۱۱۵]

● **ایقاظ النائمین و ایعاظ الجاهلین** / فقه / عربی

īqāẓ-un nā'imīn wa ī'āẓ-ul jāhilīn

حسینی بحرانی، محمد بن ابراهیم، ق۱۱ قمری

hoseynī bahrānī, mohammad ebn-e ebrāhīm (- 17c)

به درخواست: برخی دوستان

رساله‌ای است استدلالی و تحقیقی مشتمل بر «مقدمه» و «خاتمه» و دو «مقصد»: المقدمة: فی عدة مسایل اصولیة، لغویة و فلسفیة، شامل: جایز نبودن استعمال لفظ مشترک در دو معنی، تعارض دلیلین، تاثیر پذیری جان انسان از شنیدنی‌ها بیش از دیدنیها، موضوع علم موسیقی، غنا در لغت، غنا در صدر اسلام؛ المقصد الأول: فی ذکر الأحادیث الواردة، که مؤلف احادیث ناهیه را ناظر و منصرف به غنای عرفی می‌داند که بیشتر در دربار بنی امیه و بنی عباس رایج بوده و احادیث مجوزه را بر غنای لغوی حمل کرده است؛ المقصد الثانی: فی ذکر الأقوال فی الغناء و الأدلة

علی احکامها. مؤلف حرمت غنا به معنای لغوی آن را از ضروریات دین ندانسته و صرف احتمال حرمت را دلیل نمی‌داند و می‌گوید یا باید دلیل عقلی ارائه کرد و یا نقلی، دلیل نقلی که نارساست و دلیل عقلی هم که نیست، پس حرمت چرا؟ رساله ناظر به رساله غناء محقق سبزواری است. نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست. میرزا ابراهیم بن میرزا غیاث الدین محمد اصفهانی (-۱۱۶۰ق) که معاصر مؤلف است، رساله تحریم غنا را در رد ایقاظ نوشته است؛ همچنین برخی از مطالب رساله محمد رسول کاشانی، و بخشی از رساله اسماعیل خواجوئی و رساله ذریعة الاستغناء حبیب الله شریف کاشانی ناظر به همین رساله است.

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعد، فیقول. ... محمد المدعو به ماجد ابن ابراهیم الحسینی: هذه رسالة الفتها فی تحقیق حال الغنا اسعافا لمسؤل بعض الاصدقاء مرتبة علی مقدمة و مقصدین و خاتمة و سمیتها بایقاظ النائمین و ایعاظ الجاهلین اما المقدمة ففی بیان مسائل من العلوم المتفرقة لتوقف البیان علیه. بحث اصولی لا یجوز استعمال اللفظ المشترک اذا کان مفردا فی اکثر من معنی

انجام: یغفرلکم ذنوبکم. هذا آخرما اردنا ایراده. و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهر و باطنا

چاپ: استاد معرفت در ضمن مجلد پنجم التمهید فی علوم القرآن بر اساس نسخه مدرسه سپهسالار چاپ کرده‌اند؛ در مجموعه میراث فقهی غنا و موسیقی جلد اول، قم، مرکز تحقیق مدرسه ولی عصر، نشر مرصاد، ۱۳۷۶ش، با تصحیح علی مختاری؛ ترجمه فارسی این رساله به قلم اکبر ایرانی در کتاب دیدگاه پنجم و مجله کیهان اندیشه چاپ شده است.

[الذریعة ۵۰۵/۲؛ دنا ۳۴۹/۲ (۴ نسخه)؛ مجلس سنا ۲/۱ با عنوان «جواز التغنی» و با احتمال از فیض کاشانی یا محقق سبزواری]

شرح و حواشی:

۱- الغناء (رسالة فی تحریم) ؛خواجوئی، محمد اسماعیل بن حسین (-۱۱۷۳)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۵۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۱ ربیع الثانی ۱۱۵۱ق، جا: کاشان؛ از روی نسخه خوانده شده بر مؤلف، ادام الله مجده در کاشان نوشته شده؛ ۵۶گ (۹۶پ-۱۱۵ر)، ۲۰ سطر (۷×۱۶) [ف: ۳-۲۳۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۲۵/۸

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: یکی از شاگردان سید ماجد می‌باشد، تا: ۱۱۵۱-۱۱۵۲ق، جا: کاشان، مدرسه عمادیه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱گ (۷۸پ)، اندازه: ۸/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۶-۲۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۱۴۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا ایها الذین آمنوا قولو قولاً سدیداً

خط: نستعلیق، کا: فرج الله کهرانی، تا: قرن ۱۳؛ نسخه توسط عبدالغنی بن محمد حسینی شیروانی در ۱۲۹۷ تصحیح و مقابله شده؛ واقف: تقدیسی، مرداد ۱۳۵۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶/۱

آغاز: ففی غایة السقوط لانه ان ارید به ان اللفظ موضوع لکل واحد منها وجده ... فهو مسلم.؛ **انجام:** برابر

این کتاب در فهرست با عنوان «جواز التغنی: و بدون نام مؤلف آمده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲و ۱۳؛ محشی؛ مهر: محمد ابراهیم حسینی؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی یک‌لا، ۲۸ص (۱-۲۸)، ۱۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۹۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن حاجی فتح الله قزوینی، تا: پنج‌شنبه ۵ شعبان ۱۲۴۴ق، جا: رشت؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی درون سفید، ۲۰گ (۲۰۵-۲۲۴)، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۱-۲۰۳۸]

۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۶۰/۱۰

آغاز: برابر

در فهرست آن را گزیده‌ای است از رساله سید ماجد بحرانی در همین موضوع دانسته ولی جز قسمت‌های اندکی از آن همه مطالب سایر نسخه را دارد و نیز اضافات اندکی؛ خط: نستعلیق، کا: موسی بن فضل الله حسینی همدانی، تا: با تاریخ ۱۲۷۷ و ۱۲۷۹ق؛ ۱۱گ (۱۹۲-۲۰۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۷۹۶/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد حسن هشترودی، تا: رجب یا جمادی الثانی ۱۳۳۷ق، جلد: گالینگور زرشکی عطف وگوشه تیماج مشکی، ۹گ (۲۴ر-۳۲پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۱-۹۲]

● **ایقاظ النفس** / اخلاق / عربی

īqāẓ-un nafs

سبزواری، علی اصغر بن حسین، ۱۲۴۴؟-۱۳۱۵ ؟ قمری

sabzevārī, ʻalī asqar ebn-e hoseyn (1829-1898)

تاریخ تألیف: جلد اول ۱۰ شعبان ۱۲۹۴؛ محل تألیف: دیه سعدآباد شمیران

این کتاب مجموعه‌ای است در معارف و اخلاق و سلوک به مشرب عرفانی با استدلال قرآنی و حدیثی و تمثل به اشعار که به تدریج می‌نوشته و می‌نماید که در مرحله اولی تدوین مانده و محرر و مرتب نشده است. در دیباچه مذکور است که کتاب مرتب بر سه جزء است: ۱. بیان مراتب عبودیة؛ ۲. قصص؛ ۳.

شرح بعضی خطب و بعضی از اخبار ایمان از کتاب کافی. نسخه‌های موجود شامل دو جزء است: جزء اول متضمن مباحث عبودیت، ولایت و اولیاء، رضاء و شوق، ایمان، یقین، متابعت هوای نفس و طول امل، تقوا، معرفت: حضرات خمس، معرفت نفس، حسن خلق، معرفت الله بالله، سلوک و بیان جمله از صفات حمیده و رذیله، مطالب این جلد را در عنوان «ایقاظ» آورده است. جلد دوم را «موائد الفوائد» نامیده و مطالب آن را در عنوان «مائده» آورده و شامل هشت مائده است در مباحث وعظ، تفکر، خلق انسان، مبدأ تکوین، قوا و مشاعر، روح و حدوث. (ولائی)

آغاز: الحمدلله الذی اشرق من اوج الکمال علی حضیض النقصان.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** انجام موجود: اذهم بعثوا رحمة العالمین دنیا و دینا و فسر قوله تع.

جزء ۱-۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: فهرستی؛ ۲۹۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۹۲]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۹۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذکره ابن خلکان فی ترجمة ابی الفتح ... اهل الحق.

بخش اول ؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، مقوایی، دارای ترنج و نیم ترنج زرین، ۶۹۰ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۶۹]

۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۹۷

آغاز: الباب الثانی فی عقاید اهل الحق ... ایقاظ قال الصدوق ... دین الامامیة هو الاقرار؛ **انجام:** اذهم بعثوا رحمة للعالمین دینا و دنیا و فسر قوله تعالی.

بخش دوم و پایان آن ناقص است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۵۲۰ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۱۷۰]

● ایقاظ الهجعة

īqāẓ-ul haj'a

اهواز؛ دانشگاه اهواز؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط مؤلفش در آغاز هست؛ بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۸۸]

● الایقاظ من الهجعة بالبرهان علی الرجعة / کلام و اعتقادات / عربی

al-īqāẓ min-al haj'a bi-l-burhān 'ala-r raj'a

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳-۱۱۰۴ قمری

horr-e 'āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624-1693)

تاریخ تألیف: ۲۰ ربیع الاول ۱۰۷۹ق

در اثبات رجعت است و دارای بیش از ششصد حدیث با ذکر مصادر و حذف اسانید و بیش از شصت و چهار آیه و دلیل‌های بسیاری از دانشمندان و پاسخ شبهات ، در ۱۲ «باب»: یکم آن در ۱۲ «مقدمه» است، که دوازدهمین مقدمه در منابع کتاب است. در باب دوازدهم به‌خرده‌گیری‌های شش‌گانه منکران رجعت پاسخ داده و در پایان می‌گوید که من گمان نمی‌کنم هیچ مسئله‌ای از اصول و فروع به اندازه این مسئله دارای نصوص باشد. در پایان باب دوازدهم می‌نویسد که در این رساله ۵۷۰ حدیث آمده است و در مقدمه ۴ باب یکم می‌نویسد که در مسئله‌ای مانند رجعت آن‌چنان‌که در اخبار آمده هیچ نباید پرسش و موشکافی کرد و بایستی آن را پذیرفت. عناوین ابواب چنین است: ۱. المقدمات؛ ۲. الاشارة الی الاستدلال علی الرجعة؛ ۳. جملة من الآیات الدالة علی ذلک؛ ۴. اثبات أن ما وقع فی الامم السابقة یقع فی هذه الأمة؛ ۵. اثبات أن الرجعة وقعت فی الامم السابقة؛ ۶. اثبات أن الرجعة وقعت فی الانبیاء و الاوصیاء السابقین؛ ۷. اثبات أن الرجعة وقعت فی هذه الأمة؛ ۸. اثبات قد وقعت للانبیاء و الائمة فی هذه الامة؛ ۹. احادیث معتمدة فی الاخبار بالرجعة لجماعة من الشیعة؛ ۱۰. احادیث معتمدة فی الاخبار بالرجعة لجماعة من الانبیاء و الائمة؛ ۱۱. أن هل بعد المهدی دولة أم لا؛ ۱۲. ذکر شبه منکری الرجعة و الجواب عنها.

آغاز: بسمله. الحمدلله محیی الاموات و ممیت الاحیاء الذی لا تعجز قدرته عن شیء من الاشیاء ... و بعد فیقول ... محمد بن الحسن الحر العاملی ... قد جمع بعض السادات المعاصرین رسالة فی اثبات الرجعة ... و فیها اشیاء غریبة مستبعدة لم یعلم من این نقلها ... فکان ذلک سببا لتوقف بعض الشیعة عن قبولها حتی انتهی الی انکار اصل الرجعة و حاول ابطال برهانها و دلیلها و ربما مال الی صرفها عن ظاهرها و تأویلها مع ان الاخبار بها متواترة و الادلة العقلیة و النقلیة علی امکانها و وقوعها کثیرة متظافرة و قد نقل جماعة من علمائنا اجماع الامامیة علی اعتقاد صحتها و اطباق الشیعة الاثنا عشریة علی نقل احادیثها و روایتها و تاولوا معارضها علی شذوذه و ندوره بالحمل علی التقیة اذ لا قائل بها من غیر الشیعة الامامیة ... فالتمس منی بعض الاخوان جمع ما حضرنی من اخبارها و الکشف عن حقیقة اسرارها ... فشرعت فی جمها ... مع ضیق الوقت و تراکم الاشغال و کثرة الموانع الموجبة للکلال و اشتغال البال و قلة وجود الکتب ... و قد سمیت هذه الرسالة بالایقاظ من الهجعة بالبرهان علی الرجعة ... و هی مرتبة علی ابواب اثنی عشریة.

انجام: و انی مع قلة تتبعی لو اردت الآن لاضفت الی احادیث هذه الرسالة ما یزید علیها فی العدد فتضاعف الاحادیث لانی لم انقل من رسائل المتأخرین شیئا مع انه حضرنی منها ثلاث رسائل ... فقد ذکرنا فی هذه الرسالة من الاحادیث و الآیات و الادلة مایزید علی خمس مائة و سبعین و لا اظن شیئا من مسائل الاصول و الفروع یوجد فیه من النصوص اکثر من هذه المسئلة و الله

الموفق و کان الفراغ من تألیفها یوم العشرین من شهر ربیع الاول سنة ۱۰۷۹ من الهجرة و کتب مؤلفها الفقیر الی الله الغنی محمد بن الحسن الحر العاملی عفی الله عنه بمنه و الحمدلله وحده و صلی الله علی محمد و آله

چاپ: با تصحیح مشتاق المظفر در قم به سال ۱۳۸۰ و نیز توسط احمد جنتی به فارسی ترجمه و به سال ۱۳۶۲ در تهران چاپ شده است.

[الذریعة ۵۰۶/۲ و ۵۰۷ رقم ۱۹۸۵؛ دنا ۳۴۸/۲ (۱۰ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد موسوی، تا: ۲۰ صفر ۱۰۸۴ق؛ محشی با نشان «منه ره»؛ مهر: «عبده محمد تقی بن محمد موسوی»، «حسین بن سید محمد الموسوی»؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا ته تیماج سرخ، ۱۵ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۹/۵×۲۶/۵سم [ف: ۵-۱۱۳۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۸۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن یوسف بن جبرا، تا: ۱۰۹۶ق، برای سید ابوالحسن بن علوان؛ تملک: علی ابن مصطفی العلوان حسینی به‌تاریخ جمادی الاول ۱۲۰۲، سید حسین بن محمد مهدی به‌تاریخ ۱۲۱۳، صادق بن شیخ محسن زنجانی به‌تاریخ ۲۲ جمادی الاول ۱۲۸۱؛ مهر: «المتوکل علی الله عبده محمد صادق» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۵-۱۷۱]

۳. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد مسیح بیابانکی، تا: ۱۰۹۹ق، جا: مشهد مقدس؛ از نسخه خط مؤلف، ظهر برگ اول نام کتاب به خط مؤلف موجود می‌باشد؛ تملک: آقا باقر وحید بهبهانی بوده با مهر «یا باقرالعلوم» (بادامی)؛ کاغذ: نباتی آهار مهره شکننده، جلد: تیماج عنابی، ۱۰۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۹]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۱۴

تاریخ تألیف در این نسخه ۲۰ ربیع الاول ۱۰۹۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: عبدالله بن حسن آل علی حسینی احسائی در جمادی الثانی ۱۱۷۴؛ اندازه: ۱۴×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن شیخ کاظم کاظمی، تا: ۲۲ ربیع الاول ۱۱۲۴ق، جا: اصفهان؛ مصحح، محشی با نشان «منه ره، ۱۲»؛ تملک: کاتب همراه مهر وی «محمد حسین الکاظمی ۱۱۱۵» (بیضی)، «المهدی ...» (مستطیل)، «العبد المذنب عین علی ...» (مستطیل)؛ کاغذ: فرنگی، ۹۴گ (۱-۹۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۴-۶۷۳]

۶. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۶۸/۱

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی کاخکی خراسانی، تا: سه‌شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۸۴ق، جلد: تیماج قرمز، ۲۲گ (۲پ-۲۳پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۷۲]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۵۲

خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: شوال ۱۳۰۳ق؛ از روی نسخه محمد جعفر بن شیخ جاجرمی از روی نسخه مؤلف نوشته چهارشنبه محرم ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۴۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۲۳۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن عبدالرحمن قزوینی، تا: ۱۷ رمضان ۱۳۰۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۷]

۹. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذه المسئلة و الله الموفق، و کان الفراغ من تألیفه یوم العشرین من شهر ربیع الاول سنة ۱۰۷۹ق و فرغ من استنساخ هذه النسخة الشریفة ... العبد المذنب ... محمد حسن بن محمد حسین بن المولی عبدالمطلب الساکن فی السردرود ... اثین غرة شهر رجب (۱۳۳۵ق).

نمایه باب‌ها در دیباچه آمده است؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد حسن بن محمد حسین بن ملا عبدالمطلب، تا: ۱۳۳۵ق، جا: سردرود؛ از روی نسخه نوشته روزگار نگارنده یعنی ۸ ربیع الثانی ۱۰۸۱ق؛ ۲۹۴ص، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی: ۱-۴۴]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۸۲/۵

بخش آخر آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۲۰ سطر (۱۰×۱۳)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۱۹]

● الایقاظ و البشارة لاهل الغفلة و آل الحق و الطهارة / متفرقه / عربی

al-īqāẓ wa-l bišāra li-ahl-il ġifla wa āl-il ḥaqq wa-ṭ ṭahāra

سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری

sammūqī, ʻalī ebn-e ahmad (- 11c)

تاریخ تألیف: ۱۰ ذیقعده سال ۱۵ ظهور = ۴۲۳ق

مواعظ و بشارتهایی است به اهل عراقین و زوراء و اهالی فارس و جز آن مطابق عقاید درزی ها.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۸۲/۱

آغاز: توکلت علی مولانا الحاکم ... من العبد المقتنی الخاضع المطیع الی اهل النکث و التبدیل و التضییع

نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۲؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۴گ (۲-۱۵) [عکسی ف: ۲-۴۶۴]

● **الایقاعات الشرعیة** / فقه / فارسی

al-īyqā'āt-iš šar'īyya

برخی از عقود و ایقاعات شرعیه است. شامل: وکالت نامچه طلاق؛ وکالت نامچه دیگر؛ بیع شرط؛ آزاد نامچه؛ توبه نامچه؛ هبه نامه معوضه؛ مزارعه نامچه؛ وصیت نامچه؛ خطبه مصالحه نامچه؛ استشهاد نامچه؛ قباله نکاح؛ اجاره نامچه؛ صلح نامچه و ...

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۳۵/۳

آغاز: وکیل مطلق نمودن و نایب مناب شرعی خود گرداند فلان ولد فلان فلان مطلق را در خصوص مطلقه نمدن زوجه مدخوله اش و هی المسماة فلانه خانم.؛ **انجام:** وکیل و ماذون در توکیل غیر است توکیلا صحیحا شرعیا ماذونا فی توکیل الغیر و صیغه گفته شد تحریرا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۱۳گ، اندازه: ۱۱×۲۳سم [ف: ۵-۱۵۳]

● **ایقان** / بهائیت / فارسی

īqān

بهاء الله، حسینعلی بن میرزا بزرگ، ۱۲۳۳-۱۳۰۹ قمری
bahā'-ol-lāh, hoseyn-'alī ebn-e mīrzā bozorg (1818-1892)

در اثبات آیین باب که در چهل سالگی در بغداد و یا به گفته ادوارد براون در سال ۱۲۷۸ق در بغداد نگاشته است. به قول ادوارد براون در تاریخ ادبیات خود، نخستین دفاع‌نامه‌ای است که با ذکر دلایل تدوین شده و تاریخ تألیف آن قبل از ادعای من یظهره اللهی بهاء الله می‌باشد. شامل دو باب: ۱. الباب المذکور فی بیان ان العباد لن یصلوا الی شاطی العرفان ...؛ ۲. الباب المذکور فی بیان شمس الحقیقة. در این کتاب ابتدا از کیفیت ظهور انبیا قدیم سخن رفته بعد نام یکایک آنها بر شمرده می‌شود سپس از ستم‌هایی که مردم عامی بر آنان روا داشته‌اند مطالبی ذکر می‌کند تا آنکه دور به ظهور محمد (ص) می‌رسد و از مظالمی که بر آن حضرت رفته سخن به‌میان می‌آید. نویسنده پس از آن از آیات قرآنی و احادیث اسلامی برای حقانیت مسلک خود شواهدی نقل می‌کند.

آغاز: بسم ربنا العلی الاعلی، الباب المذکور فی بیان ان العباد لن یصلوا الی شاطی بحر العرفان الا بالانقطاع اتصرف عن کل من فی السموات والارض فلتقدس انفسکم یا اهل الارض

انجام: وکذلک نزل من قبل ان انتم تعقلون المنزول من الباء الهاء والسلام علی سمع نعمته الورقاء فی سدرة المنتهی فسبحان ربنا الاعلی.

چاپ: در ۱۳۱۸در مصر؛ ۱۲۳۳ و ۱۳۰۹ در عکا؛ شیکاگو ۱۹۰۷م، وزیری، ۱۹۰ص؛ لاهور، ۱۹۱۴م، وزیری، ۲۹۱ص؛ بمبئی، ۱۳۱۰ق، سنگی، وزیری، ۲۱۴ص

[نسخه‌های منزوی۱۷۳۴/۲؛ مشار فارسی ۶۳۱/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، عطف تیماج سبز مقوایی، ۲۲۸گ، ۱۹ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۳-۴۳۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷ ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشتی درباره این کتاب با این آغاز: «بعد از مراجعت از مکه این کتاب الخ»، و یادداشتی است درباره کتاب بدین عبارت: «بسمله بدون شبهه مصنف این کتاب مزخرف از طائفه ضاله مضله بابیه است. سر تا پا ملاحظه شد، کلماتی که در اواخر کتاب بعد از مقدمات سخیفه در اثبات حقیة طریقه بابیه دارد از کلمه استشهاد چنین (کذا) بواصل شدن قریب چهارصد نفر از معروفین بابیه که اسم (ناخوانا) آنها را ذکر کرده مثل ملا حسین و ملا محمعلی و سید یحیی و نحو اینها صراحة در بابی بودن او دارد. حرره الاحقر»، نویسنده یادداشت مزبور تصریحی به نام خود ندارد ولی حدس می‌زنم که سید محمد صادق سنگلجی باشد؛ در هامش ص ۸۶-۹۰ نسخه یادداشت مفصلی است از همان مقوله کتاب و تأیید بابیه به همان قلم متن؛ کاغذ: فرنگی کاهی، جلد: تیماج سبز تیره، ۶۴گ، ۱۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۴/۲-۱۸۸]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش آغاز نسخه ما کسی چند سطری درباره انتقاد از این کتاب و اینکه اسلوب آن با قواعد دستور زبان عربی نمی‌سازد نوشته است چنانکه غلط‌های آن را می‌بینیم. در گ ۶ر همین نویسنده از کتاب خرده گرفته است؛ کاغذ: فرنگی کبود و سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۷ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۷/۵سم [ف: ۸-۳۸]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن اصفهانی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز اسلیمی، ۸۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۴۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۰۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد باقر خراسانی، تا: شنبه غره ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۲۴۳ص (۴۷-۲۸۹)، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۲-۳۳۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۷۲

آغاز: جوهر این باب آنکه سالکین سبل ایمان و طالبین کاوس ایقان؛ **انجام:** برابر

این نسخه شرح سه جمله از کتاب بیان از کتاب‌های باب است. مؤلف نخست به شرح این جمله: «ان العباد لن یصلوا الی شاطیء بحر العرفان الابا لا نقطاع الصرف عن کل من فی السماوات و الارض ...» (ص ا) و پس ازآن به شرح این جمله: «و للوقت من بعد ضیق تلک الایام ...» (ص۱۷) و سپس به شرح این جمله: «ان شمس الحقیقه و مظهر نفس الله لیکونن سلطانا علی من فی السموات و الارض ...» (ص ۶۶) پرداخته است؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدائی: آقای محسن امینی؛ کاغذ: فرنگی زرد رنگ آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سیاه طلا کوبی، قاب پارچه‌ای سربی رنگ فرنگی، ۱ص (۱۸۳)، ۱۹ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۶-۶۳]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۴ (کذ) شوال ۱۲۹۴ق؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج سبز، ۱۰۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۴×۱۷/۲سم [ف: ۱۱-۴۵]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۷۷-۳۷/۱۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق، جلد: تیماج زرشکی، ۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۱-۵۷۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق [رایانه]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی شهر ربیع الاول ۱۲۹۹ هجری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۹ق [رایانه]

۱۱. نجف آباد؛ حججی (آیت الله)؛ شماره نسخه: ۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، از روی نسخه چاپ مصر مورخه ۱۳۱۸ق کتابت شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول لولا دار با ترنج، ۸۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۶۵]

۱۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳/۲

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه امام هادی علیه السلام-مشهد ۱۴۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، ۲۲۲ص (۱۸۰-۴۰۱) [عکسی ف: ۷-۵۴]

۱۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۷۶گ (۱پ-۷۶ر)، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۹-۸۹۳]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی،۹۲گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۶۳۱]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸-۱/۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: پارچه مشکی، ۷۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۷۱]

۱۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۵۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق و نسخ خوش، کا: سید حسن ناصری، تا: ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: کاغذ دفتری خطدار، جلد: مقوایی با روکش کاغذ مشکی عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۹گ (۳۶پ-۷۴پ)، ۱۷ سطر (۱۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [رایانه]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۶۰-ف

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱۴ص [فیلمها ف: ۳-۱۰]

۱۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۹۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نشریه: ۱۳-۱۶۸]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۳۸-۳۷/۱۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، ۸۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۵۷۱]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۴-۵۹/۱۳۴

آغاز: گردانید اینست نصیب انفس مجرده از مائده منزله قدسیه باقیه اگر بر ابتلای انبیا و علت و سبب اعتراضات عباد؛

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۵۷۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۷

آغاز: بسمله چونکه در میزان و تبیان بعضی مطالب؛ **انجام:** اگر چنین صنعتی تحقق خارجی داشت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۷۹]

۲۲. همدان؛ برنا، قاسم؛ شماره نسخه: ۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع [نشریه: ۵-۳۷۲]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۰۷/۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۹۶گ (۱پ-۹۶پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۸سم [ف: ۹-۱۶۲]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۴۶/۴

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی و گوناگون، جلد: کاغذی [ف: ۹-۱۹۳]

۲۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ناقص؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۷۳۴]

● **الایقان فی اعجاز القرآن** / علوم قرآن / عربی
al-īqān fī i'jāz-il qur'ān

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵-۱۲۸۸ قمری
kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

تاریخ تألیف: شنبه ۴ ذیقعده ۱۲۷۳ق
در یک «مقدمه» و ۱۶ «باب»
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و لم یجعل له عوجا ... یقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم، انی لما وجدت أن الجور قدمه باعه
انجام: و رایت ان لی اشغالا عدیدة و بیدی سدیدة. کان قلبی مشغولا باتمامها رأیت ان اختم هذا الکتاب.
چاپ: در مجموعة الرسائل وی، کرمان، ۱۳۵۴ق (ص ۱۷۰-۳۰۶)

۱. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵/۷
خط: نسخ، کا: مفید بن محمد نبی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ (۶۷پ-۱۲۲ر)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۲۰]
۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق نازیبا، کا: محمد بن مرتضی، تا: شنبه ۴ ذیقعده ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوایی آبی رنگ عطف پارچه قرمز، ۹۷گ، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۴۲۲]
۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۵۱۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، کا: عبدالحسین بن عبدالکریم، تا: ۱۳۴۳ق؛ ۷۱گ (۱پ-۷۱ر) [ف: ۱-۳۰]

← ایلات کردستان ﴾ کتابچه وافی و دفتر و رساله کافی

● **الایماء الی علم الاسماء** / علوم غریبه / عربی
al-īmā' ilā 'ilm-il asmā'

تاریخ تألیف: ۸۸۰ق
به احتمال از محمد بن محمد کومی تنوس.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۲۱۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ [الفبائی: ۸۰]

● **الایماضات و التشریقات** / فلسفه / عربی
al-īmāḍāt wa-t tašrīqāt

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -۱۰۴۱ ؟ قمری
mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تاریخ تألیف: آغاز ۴ ذیقعده ۱۰۱۲ق
درباره مسأله حدوث قدوم عالم باعبارت‌های پیچیده معروف میرداماد، دریک «مقدمه» و چند «سقایه» دارای عناوین «ایماض-تشریق» و مانند اینها، و تفصیل بحث رادر خطبه این کتاب حوالت به «الافق المبین» و «الصراط المستقیم» خود می‌دهد.
آغاز: بسمله. والاستیفان من العلیم الحکیم. سبحانک اللهم رب الخلق و الامر، لک الملک و لک الحمد و منک البدء و الیک العود ... و بعد فان احوج المربوبین ... محمد بن محمد ملقب باقر الداماد ... یقول ان هذه صحیفة ملکوتیة
انجام: و لم یتاهب لالی محض الومیضات الالهیته، امماض (تمت تمام)
چاپ: همراه «قبسات» او در ۱۳۱۵
[الذریعه ۵۰۹/۲ رقم ۱۹۹۸ و ۶۰/۲۰؛ دنا ۳۵۰/۲]
شرح و حواشی:
۱- شرح الایماضات و التشریقات؛ علوی عاملی، احمد بن زین العابدین (-۱۰۵۴)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و کذلک کل محرک فإن له محرکاً وراء ذاته؛ إذا لو تحرک شیئ بنفسه
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ناتمام؛ کاغذ: شرقی، ۷۸گ (۱-۷۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۶×۱۳/۵سم [ف: ۳۶-۲۹۷]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۵۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** حیث هو آخر، فالمبداء و ان کان فی الفاعل فالقوة الفعلیه
خط: میان تعلیق و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: میشن تریاکی، ۵۷گ (۸۱پ-۱۳۷ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۷سم [ف: ۹-۱۹]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۳۸/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** کما عدم الملکة اخص منه یفید الاستعداد شخصاً أو نوعاً أو جنساً فقط و علی القوة علی الفعل ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»، در برگ اول چند یادداشت متفرقه و تاریخ شروع در تألیف کتاب به نقل از خط مؤلف به‌سال ۱۰۱۱ آمده؛ ۱۷گ (۲۱۵پ-۲۳۱پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۷]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۰/۲-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: نسخه آقای سید علی رضای ریحان یزدی، نسخه هندی است؛ خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛ محشی [فیلمها ف: ۲-۲۳۶]
۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱/۱۰
خط: نستعلیق، کا: شاه قاضی، تا: دوشنبه ۴ صفر ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی [ف: ۵-۳۱۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۴۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمدلله رب العالمین ولی الفضل و الطول
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [رایانه]
۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۸۳۵۳-۳/۱۴۱/۱
بی‌کا، تا: ۷ صفر۱۱۲۸ق؛ افتادگی: آغاز (برابر با ص ۱۱ نسخه سنا) و انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۴ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۲۰۳]
۸. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر؛ **انجام:** او لم یتاهب لا یضمص الومیضات الالهیه.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ مهر: «عبده الحسنی سید محمد» که مربوط به سید محمد بن مرتضی- پدر مرحوم مدرس- ست؛ جلد: تیماج ضربی زرین، ۷۳گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [میراث اسلامی: ۸-۴۳۴]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۴۹
آغاز: من الایماضات للسید الداماد افاده المقدمه، فی تحدید حریم النزاع فی حدوث عالم الجواز نا علمناک فی حکمة ما فوق الطبیعه؛ **انجام:** من ذلک السبیل عند حزب الحق من البیانات الخبریه لامن التبیانات الفحصیه البرهانیة تمت الکتاب بعون الملک الوهاب
بخشی از آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳ص (۳۳۴-۳۳۶)، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۶۹]
۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۶۵
آغاز: التقدم فی تحدید حریم النزاع فی حدوث عالم الجواز اما علمناک فی حکمة ما فوق الطبیعة ان تخصص التقریر؛ **انجام:** فاذن انما الاستدلال علی الحدوث من ذلک السبیل عند حزب الحق من البیانات الجزمیة المحمودة لامن البینات الفحصیة البرهانیة. تمت.
بخشی از آن است در حادث زمانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی‌دار، ۲گ (۱۷۳پ-۱۷۴پ)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۸۳]
۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۷/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** لامن لوازمه المقتضاة لنفس حقیقته التامة لکمال ذاته کجعل مهیة فمهیة و ایجاد انیة فانیة و اللازم الغریب الأول له سبحانه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مقوایی عطف تیماج سبز، ۳۹گ (۲۶پ-۶۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۲۰-۶۰]

← ایمان ⟵ معنی ایمان

● **الایمان** / شرح حدیث / عربی
al-īmān

سمرقندی، نصر بن محمد، -۳۷۵ قمری
samarqandī, nasr ebn-e mohammad (- 986)
همان که در نهایت برخی نسخ مقدمة فی الصلاة او آمده و گویا ضمیمه همان رساله است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۶/۴۲
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵ص (۱۰۲-۱۰۶) [ف: ۳۷-۴۷۵]

● **ایمان** / کلام و اعتقادات، عرفان و تصوف / فارسی
īmān

؟ پارسا، محمد بن محمد، ۷۳۹؟-۸۲۲ قمری
pārsā, mohammad ebn-e mohammad (1339-1420)
رساله‌ای است بسیار کوتاه بر پایه اعتقادات اهل سنت با نقل اقوالی از صحیح مسلم و بخاری و قوت القلوب، به قرینه رساله‌هایی که از خواجه محمد پارسا در این نسخه آمده، این رساله نیز به نظر می‌رسد از او باشد نسخه‌ای از این کتاب در نسخه‌های منزوی کتابخانه بروسه ترکیه ثبت شده و با تردید به خواجه محمد پارسا نسبت داده شده است.
آغاز: الحمد لولیه و الصلاة و السلام علی نبیه ... بدان وفقک الله لما یحب و یرضاه که ایمان به طریق اجمال که فرض ایمان به وی ادا می‌شود.
انجام: خدایا باد فضلت بخشم اکنون ×× که تا کشتی برم زین بحر بیرون
[دانشنامه ادب فارسی: ۷۸۲/۱-۷۸۳؛ ریحانة الادب: ۳۱۰/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۳۹/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، رکابه‌دار، ۲ برگ شامل ۵ کلمه که خداوند متعال برای حضرت موسی بن عمران هدیه فرستاده در انجام نسخه؛ کاغذ: شرقی، ۱۲گ (۱۰۱-۱۱۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۲سم [ف: ۳۲-۲۲۰]

● **الایمان = معنی الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی
al-īmān = ma‘na-l īmān

؟ دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰-۹۰۸ ؟ قمری
davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427-1503)
در این مقاله از معنی ایمان پرسش شده است که آیا موجود است یا معدوم؟ و پاسخ آن که در آخر رساله آمده است: «تمت هذا المولانا جلال الدین دوانی» که گویا از او نباشد و این انتساب ناروا باشد.

مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹۵/۸

آغاز: بسمله علمای اسلام و فضلای کرام متع الله المسلمین بطول بقائهم چه فرمایند درین مناظره که درویش سائلی سئوال
کا: حسن بن عبدالغفور حسینی، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۶۱]

● **ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān

کنتوری، عطاء الله، ق۱۲ قمری

kantūrī, ‘atā’-ol-lāh (- 18c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۳۲

آغاز: بسمله الحمدلله المحمود فلا تبلغ الاوهام کل کنه؛ **انجام:** ایشانند در مقام مناجات موسی علیه السلام حاضر بودند
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]

● **ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān

زنوزی، علی بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

zonūzī, ‘alī ebn-e mohammad hasan (- 19c)

گفتار کوتاهی است در ایمان، اسلام و مؤمن، با شواهد از آیات و احادیث حضرت رسول اکرم، در برگ ۴۰ مجموعه چنین آمده است: «فی الجملة، سخن در بیان ایمان ضرور است، الایمان فوق الاسلام بدرجة». کتاب دارای ۵ «اصل» است که مؤلف آن را به خواهش فرزندش عبد الرحیم نوشته است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید: علی بن محمد حسن الحسینی زنوزی در دار السلطنه اصفهان
[طبقات اعلام الشیعه (قرن ۱۴)، ج ۱، ص ۳۶؛ تاریخ خوی، آقاسی، ص ۴۶۷؛ فهرستواره منزوی ۱۳۹/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰۳/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** در مقام حقیقت شأنی حاجت از شانی و تجلی حجاب از تجلی دیگر شود، چه تناسب و تخالف
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۹گ (۴۰-۴۸)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۸-۵]

● **الایمان** / عرفان و تصوف / عربی

al-īmān

مظفر علیشاه، یوسف، ق۱۳ قمری

mozaffar ‘alī-šāh, yūsof (- 19c)

رساله کوتاهی است در ایمان و اقسام و درجات آن، مؤلف از علما و عرفا و دارای چند اثر علمی بوده و در اواخر عمر از استرآباد به دارالخلافه تهران رهسپار و در آنجا مقیم شده و قبل از سال ۱۲۹۴ق در همانجا درگذشته است. وی از معاصران محمد صالح بن محمد تقی استرآبادی (-پس از ۱۲۹۴ق) صاحب رساله شرح حال علما و ادبای استرآباد بوده و شرح حال وی در همان رساله آمده است.
آغاز: الحمدلله علی جلواته ... و بعد، فنقول اعلم ان الایمان علی درجات منها ماللانبیاء و الاولیاء
انجام: و لذلک جعل الامام منحصراً فی قطب الاقطاب ای الخلیل و ابنیه مع وجود اللوط (ع) و ساره و حاجر
[استرآبادنامه، ص ۱۷۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴۲/۳

آغاز: الحمدلله علی جلواته ... و بعد، فنقول اعلم ان الایمان علی درجات منها ماللانبیاء و الاولیاء؛ **انجام:** و لذلک جعل الامام منحصراً فی قطب الاقطاب ای الخلیل و ابنیه مع وجود اللوط (ع) و ساره و حاجر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، ترقیمه: «لمحرره یوسف الاسترآبادی الجزی عفی عنه و زید علمه و کشفه و عیانه»، این نسخه در حاشیه کتاب وافی فیض نگاشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: دورو، برون: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و سرترنج، درون: تیماج زرشکی، ۲گ (۳۱۰-۳۱۱)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۳۴-۵۳۲]

● **ایمان** / اصول فقه / فارسی

īmān

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās ebn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۲۲۷

کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۱۰ق [نشریه: ۱۳-۳۷۸]

● **ایمان** / کلام و اعتقادات / ترکی

īmān

لطفعلی بن عبدالحی

lotf-‘alī ebn-e ‘abd-ol-hay

گفتار کوتاهی است در ایمان و اسلام و مؤمن با شواهد از آیات و احادیث حضرت پیامبر اکرم (ص).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۰/۳

آغاز: و حمد و سپاس حق جل و علی در کاهنه حمد قلمغه توفیق و یرمک انک آثار نعمیتدر؛ **انجام:** و تفاقدن صقلیه تا که ناکاه ایماننه خلل تیئدر رب زیان کار لردن اولمیه.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸گ (۵۴ر-۶۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۴۹]

● **الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

al-īmān

از: امام بغوی. نویسنده می‌گوید در این مختصر بر آنم که غرض از عبادت خدا و ایمان و اتباع امر الهی و اعتقاد صحیح و اطاعت و مناهی و محرمات را بیان کنم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲/۲

آغاز: بسمله، قال الشیخ الامام محی السند البغوی؛ **انجام:** هراهر ولاب.

خط: نسخ، کا: عثمان بن محمود بن عثمان، تا: ۱۱۸۵ق؛ کاغذ: هندی،جلد:تیماج یشمی،مقوایی، چهار طرف منگنه کوبیده، ۴ص (۱۷۴-۱۷۷)، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۹-۳۴۷]

● **الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی

al-īmān

در چهار(یا شش) «فصل» است و در آن از امامیه هم یاد شده و این رساله از دانشمندی سنی باید باشد و گویا از سید نعمة الله.

آغاز: رساله ایمان. ایها الاخ المؤمن ارشدک الله و ایانا الی تحقیق الایمان اعلم ان الایمان واجب علی العاقل البالغ فرض عین یجب علی کل مکلف و الایمان اول واجب بالذات و بالغیر لغیره ... تصدیق خدا و مصطفی ایمانست ×× مؤمن باشد چو اعتقادش آنست

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۲۰/۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و المراد لا یکون الا معدوما و السلام (تمت الرسالة و الحمدلله وحده)

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمود بن محمد حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۴گ (۳۲۶-۳۲۹)، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۷۸۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۰۲/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لمرید لایکون الا موجودا و المراد لایکون الا موجودا

با عنوان شش فصل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد فاضل روضه‌ای، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی غضربی مقوایی با پوشه مخمل، ۸گ (۱۶۱پ-۱۶۸پ)، ۱۲ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۷۳۰]

● **الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

al-īmān

گلپایگان؛ مسجد جامع گلپایگان؛ شماره نسخه: ۲۳/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم ایها الطالب ... ان الایمان شرط فی استحقاق الثواب مع المشقة فی فعل ما أمر به و ترک ما نهی عنه

خط: نستعلیق، کا: جواد بن رضا گلپایگانی، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۲۴۷ر-۲۵۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۲۰۲]

● **الایمان** / کلام و اعتقادات / عربی

al-īmān

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۹۳/۱۰

آغاز: السؤال-فان قیل الایمان سنة ام فریضة الجواب؛ **انجام:** پایان-آنچه باقی است: الخیرات الایمان منزه عز الذکر و الانثی.

رساله ایست درباره ایمان که بشکل سؤال و جواب تنظیم شده و فقط نصف صفحه آن باقی است و بقیه افتاده؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: مقوا با کاغذ آبی، اندازه جلد: ۱۲×۱۸ [ف: ۲-۱۹۷]

● **ایمان** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān

نویسنده می‌گوید اول چیزی که اول حال بر بنده عاقل و بالغ فرض است ایمان است و حقیقت او مبنی است بر شش «اصل»: ۱. معرفت حضرت حق که او واحد است؛ ۲. معرفت فرشتگان؛ ۳. معرفت کتب منزله؛ ۴. معرفت انبیاء مرسل؛ ۵. معرفت حشر و نشر؛ ۶. معرفت آنکه هر چه میرسد از نیکی و بدی همه به تقدیر و حکم حق است. او سپس این معارف را شرح می‌دهد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۵/۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی ارسل الرسل هدی و بشری و انزل معهم الکتاب بالایات البنیات رحمة؛ **انجام:** کیست با قدرت سپهر و چیست با رای تو مهر آن ز قدرت مستعار وین ز رأیت مقتبس

بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: مقوایی، تیماج مشکی ترنج و نیم ترنج کوبیده منگنه، ۱۱ص (۹۷-۱۰۷)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۸)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۶-۶۳۷]

← ایمان آباء النبی ⩥ التعظیم و المنة فی ان ابوی النبی فی الجنة

● **ایمان ابی طالب** / کلام و اعتقادات / عربی

īmān-e abī-tāleb

مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ قمری

mofīd, mohammad ebn-e mohammad (948-1023)

در این کتاب از اعمال و اشعار ابوطالب استدلال می‌شود بر اینکه دین اسلام را قبول نموده و مسلمان شده است، این کتاب همان است که در الذریعه (۵۱۲/۲) ذکرش رفته، و گویا همان کتاب «ایمان ابی طالب» شیخ مفید باشد که در ص ۵۱۳ همان

مجلد مذکور است، زیرا روش کتاب بی شباهت به روش مفید نیست. نجاشی در رجال از آن یاد کرده و مجلسی در هنگام نگارش بحار آن را در دست داشته است

آغاز: الحمدلله ولی الحمد و مستحقه و صلواته علی خیرته من خلقه محمد و آله، و بعد أطال الله بقاء سیدنا الاستاد الجلیل.

انجام: و ایراد جمیعه یطول و فیما أتیناه منه و من دلائل ایمانه برسول الله کفایة و بلاغ و الحمدلله ...

چاپ: بغداد، مکتبة النهضة، تحقیق محمد حسن آل یاسین، الطبعة الثانیة، ضمن نفائس المخطوطات، ص ۶۵-۸۴، ۱۹۶۳م

[الذریعه ۵۱۲/۲ و ۵۱۳؛ دنا ۳۵۱/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۲۸۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: تاج الدین حسین صاعد، تا: جمعه ۱ ربیع الاول ۹۸۶ق، جا: اصفهان، مسجد جامع کبیر؛ مصحح، محشی؛ ۱۰ص، ۲۳ سطر [الفبائی: ۸۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۵عکسی و ۱۸۵۱ عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل:همان نسخه بالا[عکسی ف:۴-۲۶۵]و[عکسی ف: ۵-۲۶۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن محمد مقیم خطیب عبدالعظیمی، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۸گ (۶۵پ-۷۲پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۸۲]

۳. قم؛ مؤسسه حضرت آیة الله العظمی بروجردی؛ شماره نسخه: ۳۷۴/۵

خط: نسخ، کا: عبدالرضا بن خلیل بن ابراهیم کاظمی، تا: آخر رمضان ۱۰۹۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۸گ (۹۱پ-۹۸ر)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۲۵]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱۰

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق شکسته، بی کا، تا: قرن ۱۲، جا: قزوین؛ کاغذ: اصفهانی، زرد و سفید، جلد: تیماج مقوایی قرمز، ۵ص (۳۰۵-۳۰۹)، ۲۸ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۱-۲۲۳]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۵۸/۲

آغاز: و لما اخبرت عنه بیاناً و فی الغرض الملتمس منه کافیاً و بالله استعین (ش ۳۷۴۴) فمن الدلیل علی ایمان ابی طالب رضی الله نه ما اشتهر؛ **انجام:** برابر

نام مؤلف به قرینه انجام معلوم شد؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۱ص(۱-۸۱)،۱۵سطر،قطع:رقعی،اندازه:۱۳×۱۹سم[ف:۱۰-۱۷۴۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۱۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی کا،تا: ۱۲۸۲ق؛ مجدول؛ ۶ص (۴۹-۵۴) [ف: ۹-۱۹۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مطیع بن محمود عرفان یزدی، بی تا؛ جلد: تیماج سرخ، عطف و گوشه مشکی، ۸گ (۱۴پ-۲۱ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۰-۱۵۳]

۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۱۲/۵ ـ ب

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی تا؛ ۳گ (۷۲ر-۷۴پ) [ف: ۱-۳۹]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸/۳ خوئی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی کا، بی تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرد، ۱۱ص (۱۲-۲۲)، ۲۳ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۳/۳×۲۶/۲سم [ف: ۷-۲۷]

← ایمان الایمان ≻ الایمان فن علم الکلام

● **ایمان شیعه** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān-e šī‘e

کشمیری، محمد تقی بن عبدالله، ق۱۱ قمری

kešmīrī, mohammad taqī ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 17c)

رساله‌ای است در عقاید شیعه در مورد اصول دین با توجه به روایات ائمه معصومین (ع) که در بحث امامت راجع به امام زمان (ع)، ظهور و یاران آن حضرت بیشتر بحث و بررسی نموده است. این رساله عنوان بندی خاصی ندارد تنها در برخی موارد از عنوان «مؤلف گوید» استفاده شده است.

[تراجم الرجال ۱۲۳/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد جنین گوید افقر عبادالله الغنی ... که چون دانستن اصول دین یا براهین قاطعه و دلایل واضحه و رد شکوک و شبه مخالفین دین؛ **انجام:** و از بعضی احادیث ظاهر می‌شود که خدای تعالی بعد از آن جمعی را که گناه نکنند در زمین خلق خواهد کرد تا بعبادت تو مشغول باشند.

خط: نسخ زیبا، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول؛ مهر: «یاخلیل» (بیضی)؛ تملک: عباسقلی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۷×۶/۵سم [ف: ۳۵-۵۶۹]

● **ایمان عطائی** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān-e ‘atā’ī

قمی، محمد طاهر بن محمد حسین، -۱۰۹۸ قمری

qomī, mohammad tāher ebn-e mohammad hoseyn (-

1687)

رساله کوتاهی است در اصول دین که مؤلف برای عامه مردم به روشی عرفانی و ساده در اصول پنج‌گانه نگاشته و در پایان مختصری از احکام نماز جماعت و مسائل ضروری شک و سهو را نیز آورده است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... غرض از خلقت آدم تحصیل اصول دین است و بی معرفت آن کسی را ایمان درست نیست.

[فهرستواره منزوی ۱۳۹/۷]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۹۶/۱

آغاز: و دلایل و عبارات آسان ساخت که طالبان یقین و ایمان باندك تاملی فهم معانی توانند نمود و آن را با بایمان عطایی موسوم گردانید بصورت نماز و بیان فضل جماعت و مسایل ضروریه شک و سهو نماز ... اگر پرسند که اصول دین چند است؛

انجام: اگر پرسند که آیا دو سجده سهو بر وی لازم است یا نه بگو که احتیاط آنست که دو سجده سهو در موضعی که لازم می‌شود ترک ننماید الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، کا: سید حسن بن احمد حسینی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (یکی دو برگ)؛ ۴۴گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۴۳]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۸۶/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر پرسند که آیا دوسجده سهو بر وی لازم است یا نه بگو که احتیاط آنست که دوسجده سهو درموضعی که لازم است ترک ننماید

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۴۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۴/۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اینست مختصری از احوال جهنم أعوذ بالله من النار و اسأله الجنة

خط: نستعلیق، کا: محمد بن زین العابدین موسوی، تا: ۱۸ صفر ۱۲۸۳ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸گ (۱۹۲پ-۱۹۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۷-۳۱۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۶۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بگو که احتیاط است که دو سجده سهو در موضعی که لازم می‌شود ترک ننماید و الله اعلم بالصواب.

خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ قصیده طنزآمیز معروفی در خصوص تقسیم اموال پدر توسط دو برادر که به وحشی بافقی منسوب است با مطلع: «زیباتر آنچه مانده ز بابا از آن تو ×× بد ای برادر از من و اعلا از آن تو»، به علاوه ابیاتی دیگر دیده می‌شود که در بیت ما قبل آخر نام شاعر فهمی آمده است. انجام: «دیگر میان ما و تو جنگی نمانده است ×× اینها که گفتم از من و آنها از آن تو»، ادعیه و هیاکل و حرز (ص ۴۶-۹۲) برخی از این ادعیه و هیاکل به فارسی ترجمه هم شده، بخشی از نان و حلوای شیخ بهائی؛ مهر: «عبدالجواد» (بیضی)؛ جلد: چرم قهوه‌ای سوخته، ۴۳ص (۲-۴۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷/۱-۸۶]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۸۹/۴-۵۹/۱۰۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۴گ (۹۲-۱۰۵)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱-۵۷۲]

● ایمان فرعون / کلام و اعتقادات / عربی

īmān-e fer‘awn

دوانی، محمد بن اسعد، ۸۳۰-۹۰۸ ؟ قمری

davvānī, mohammad ebn-e as‘ad (1427-1503)

آغاز: الحمدلله قابل توبة عبده اذا تاب لاسیما و یفرح بتوبته کما ورد ممن سید الاحباب

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۹/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ ۳گ (۴پ-۶پ)، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۲]

● ایمان فرعون / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān-e fer‘awn

میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن، ۱۱۵۱-۱۲۳۱ قمری

mīrzā-ye qomī, ab-ol-qāsem ebn-e mohammad hasan (1739-1816)

پاسخ پرسشی است از ملا علی اصغر درباره ایمان فرعون و اینکه آیا چنین ایمانی مقبول درگاه الهی خواهد بود یا نه این پاسخ مفصل و طی چند فصل می‌باشد.

آغاز: الحمدلله علی سوابغ النعماء ... الآلاء و له الشکر فی السراء و الضراء و الشدة و الرخاء و نستعینه علی هذه النفوس التی هی ما نهیت عنه ...

انجام: که سابقا در حدیث اسحق بن عمار نقل کردیم گوارا باشد بر او آن مصاحب وآن جایگاه اعاذنا الله ... من النار ومن مرافقة الاشرار و الکفار و الفجار

۱. قزوین؛ مدرسه امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۰۴/۱۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۱ ذیقعده ۱۲۲۰ق؛ جلد: تیماج سیاه سوخت با ترنج با سر، ۳۵گ [ف: ۱-۴۰۱]

۲. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۳۸/۲

آغاز: محال است و خلاصه جواب اول که باب تمثیل است و تقریب نه استدلال این است که روغن خواه جزء نباتات حاصل شود مانند کتاب و کنجد

خط: نستعلیق، کا: محمدصادق بن محمد علی نوشابادی، تا: ۱۶

ذیقعده ۱۲۲۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۱گ (۹۳ر-۱۵۳ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۴۰]

۳. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۷/۴

آغاز: الانور و معین الشرع الابهر مولانا علی اصغر وفقه الله و یرضیه و اعانه علی موجبات سعادات الآخرة و الاولی رسید

خط:نسخ نازیبا،بی‌کا،تا:۱۲۴۳ق؛افتادگی:آغاز؛جلد:تیماج مشکی ضربی، ۲۹گ (۱۷۱ر-۱۹۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۱۶/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أهل بیته الاطهار زنة السماء و الارض و ما بینهما و عدد الرمال و الامطار

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۳۲۸پ-۳۵۳ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۱۳-۱۰۴]

● **ایمان فرعون** / تفسیر / عربی

īmān-e fer‘awn

ابن صدرالطریقه، محمد

ebn-e sadr-ot-tarīqe, mohammad

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۶۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی وسع رحمه لمن یرو فخبرو انطقی؛ **انجام:** و کذلک ننجی المومنین بالنبی و اله اجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق [رایانه]

● **ایمان فرعون حین غرق** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

īmān-u fir‘awn ḥiyn-a ġarq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۷۱/۳

به نقل از شرح فصوص کاشانی (ظاهرا عبارت از خود جامی است)؛ خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۱۰۰پ- ۱۰۱ر) [مختصر ف: ۶۷۹]

● **ایمان فرعون (فائده در)** / تاریخ / فارسی

īmān-e fer‘awn (fā’ede dar)

از ابن حجر مکی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۳۱/۸۲

خط: نسخ، کا: عبدالقادر طبیب و کحال کوی الاصل، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج، گرهدار، ۱گ (۱۴۹ر)، ابعاد متن: ۱۰/۵×۲۳، اندازه: ۱۳×۲۷/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۷۳]

↩ ایمان فرعون قبل از غرق ← تفسیر آیة «قال آمنت ... من المسلمین»

● **الایمان فن علم الکلام = اصول عقائد** / کلام و اعتقادات / عربی

al-īmān fann-u ‘ilm-il kalām = usūl-e ‘aqā’id

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، -۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

دارای یک «مقدمه» و هشت «اصل». در مقدمه علم کلام را بدین گونه تعریف می‌کند: «ان الکلام علم باصول تقتربها علی اثبات العقائد الدینیه علی خوارج الملة الحنیفیة و تبیین کیفیتها لمن سلم انیتها». دشتکی در اصل ۶ (که در توحید است) از «بعض القاصرین من المعاصرین» یاد می‌کند که ظاهراً مقصود او دوانی است. در اصل ۷ (که در نبوت است) کلمه‌ای کوتاه در باب امامت دارد و اصل ۸ در وعد و وعید و معاد است و درباره امامت جز همان چند سطر سخنی ندارد و در پایان سطور مذکور (در ذیل اصل ۷) پس از نقل اختلافات در نصب امام، خود چنین می‌گوید: «و الحق ان معرفة الامام و اانته بما تیسر واجب عقلا و سمعا و یجب اتصافه بما ذکر سیما العدالة و ان لم یجد (کذا) امام موصوف بما ذکر صحت نصب خلیفة او امیر او ملک یقوم مقامه فی المحافظه علی قوانین الشرع». (عبدالحسین حائری)

آغاز: حیز الکلام ما زین بجواهر الحمد و درر السلام فلک الحمد علی ما هدیتنا بانوار امام جعلت طوالع الکلام من مطالع منطقه کشفاً مقاصد الأجلة الاعلام ... و بعد، فإن العبد الآنس ... یقول: إنی مقرر فی کتابی هذا أصول العقائد التی یجب الإقرار بها فی دین

انجام: و أما وجوب وقوع الجسمانی لایعود الروح فقط، بل باعادة اجزاء البدن أیضاً فثابت بالضرورة من دین محمد خاتم الرسالة.

چاپ: به کوشش عبدالله نورانی در مصنفات غیاث الدین منصور حسینی دشتکی شیرازی، جلد ۱ (تهران، دانشگاه تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی: ۱۳۸۶)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۷۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: افضل، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: هندی شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای با عطف دامن سجاف و حاشیه قرمز، ۳۱ص (۴۳-۷۳)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۱۰-۱۷۵۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۲/۶۳

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: فرهنگستان علوم آذربایجان باکو، ش (۸۲۰۱ M ۱۴۰؛ خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۱ جمادی الاول

۱۰۶۴ق، جا: اشرف؛ ۳گ (۱۹۲-۱۹۴) [عکسی ف: ۳-۴۲۷]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۰۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: یونس بن احمد بن حسین بن اسحاق بن احمد نظامی حسنی حسینی شیرازی، تا: یک‌شنبه ۲۶ شوال؛ مصحح، درسه برگ اول اشعاری فارسی از آصفی، حیدرشریف تبریزی آمده؛ ۱۲گ (۸۷پ-۹۸ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۷]

● **الایمان فی اظهار نقطة البیان** / بهائیت / فارسی

al-īmān fī iẓhār-i nuqṭat-il bayān

از جمله کتاب‌های بهائیان است شامل «مقدمه» و چند «فصل» و «خاتمه».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸/۱۵۴-۷۵۳۴

آغاز: بسم ربنا العلی الاعلی. الحمدلله الذی هدانا لهذا وما کنا لنهتدی لو لا ان هدانا الله ... واین کتاب ایمان را مرتب داشتم به یک مقدمه وچند فصل وخاتمه. مقدمه درتحریص تفتیش دین مجامدهء درآیین؛ **انجام:** از مطالب دینی وسیاسی آنچه لازم بود عرض شد. تو خواه از سخنم پند گیرخواه ملال. با تو گفتم شرح حال خود تمام ×× ای شه سنگین دل من والسلام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۵۷۲]

● **ایمان و اسلام** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

īmān va eslām

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۳۱

به نظم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳ص (۱۶۸-۱۷۰)، ۲۰ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۵]

● **ایمان و اسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān va eslām

در باب ایمان و اسلام و احکام و روشنایی دل‌ها و پرورش جان‌ها است به طریق سؤال و جواب در نماز و طهارت است و دعا و تفسیر سوره حمد و اوراد نماز. آغاز این رساله با فقه شاهی در احکام الهی ناشناس هماهنگ است و موضوعات آن هم اجمالاً شباهت دارد و احتمالاً همان رساله است.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۱۲/۳

آغاز: سپاس متو اتر و ثنای متکاثر سزای معبودی است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بیاضی، قطع: ربعی [نشریه:۷-۲۴۹]

● **ایمان و اسلام = فروع دین** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān va eslām = forū'-e dīn

رساله در عقاید و فروع دین در چهار فصل: فصل اول در معرفت ایمان؛ فصل دوم در شناختن خدا با عنوانهای اگر بپرسند که ...

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۹۲/۲

آغاز: بسمله. بدان ایدک الله فی الدارین این کتاب در بیان معرفت ایمان و اسلام و روزه و نماز و طهارت و فرض واجب و سنت مستحب و مباح و مکروه و زکاة و حج و احکام و ارکان نماز، و کتاب را بر چهار فصل بنا نهاده شد؛ **انجام:** جواب بگو که فرض شیخ جان دادن است و سنت ... کور است. تمت الکتاب بعون الملک الوهاب

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد نجار التجار، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز ضربی، ۱۷گ (۹پ-۲۵پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۶/۳سم [ف: ۹-۸۹]

● **ایمان و اسلام** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān va eslām

قم؛ موقوفه میرزا ابوطالب قمی؛ شماره نسخه: ۱۳/۳

آغاز: بدان که این رساله‌ای است در باب ایمان و اسلام و غیره اما ایمان پنج چیز است؛ **انجام:** نه قضا واجب شود و نه کفارت لکن در همان ساعت غسل کند و الله اعلم.

خط: نستعلیق، کا: راشد بن صباح قدمی، بی‌تا؛ تملک: میرزای قمی در اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۳گ (۲۴۴پ-۲۴۶ر) [جنگ: ۱-۴۹۴]

● **ایمان و اسلام رساله سی = رسالة الإیمان** / کلام و اعتقادات / ترکی

īmān va eslām r. sī = r.-ol īmān

قرمانی، کمال الدین اسماعیل،-۹۲۰ قمری

qermānī, kamāl-od-dīn esmā'īl (- 1515)

رساله‌ای کوتاه در بیان معنی و مفهوم «اسلام و ایمان» است که به زبان ترکی با لهجه عثمانی نگارش یافته است. در فهرست دیجیتالی کتابخانه دانشکده زبان و تاریخ در دانشگاه آنکارا نسخه‌ای از همین اثر به شماره «Muzaffer Ozak (I) 1138/V» و نیز در فهرست دیجیتالی کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه آنکارا نسخه دیگری به شماره «۴۴۱۰۳» با مؤلفی ناشناخته موجود است و ذیل نسخه نخست، نوشته شده که در حق مؤلف

هیچ گونه آگاهی در دست نیست. لیکن باید دانست که این اثر بدون تردید همان ایمان و اسلام رساله سی (یا) رسالة الإیمان تألیف اسماعیل کمال امی قره مانی (یا) علمی محمد افندی مغنیساوی می‌باشد. از این اثر موجز، افزون بر نسخه دانشگاه آنکارا، نسخه‌هایی نیز در برخی کتابخانه‌های ترکیه، از جمله کتابخانه موزه توپقاپی سرای- استانبول و کتابخانه ی ملی آنکارا موجود است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۰/۳ کر

آغاز: بسملة، ایمان اسلام دین ملة ندر در لرسه دیل ایله اقرار قلبله تصدیق ایدرین که حضرت انبیایه الله تعالی طرفندن هر؛ **انجام:** اون درهم گوموش مهر اوزرینه کندومنه نکاح و تزویج ایدوم و بنده کندوم ایجون قبول ایلدم دیله غایت مهمدر؛ تمت

خط: نسخ، کا: سید نافع، تا: اواخر قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی نخودی، ۲گ (۴پ-۵پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴۰/۲-۳۱۳]

↩ الایمان و الاسلام ← ایضاح البیان فی تحقیق الایمان

↩ ایمان والدی رسول الله ← السرور و الفرح

● **ایمان و ایقان** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-īmān wa īqān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰۹/۳۱

آغاز: بسمله. بدانکه اول چیزی که بر بنده فرض است پس از بلوغ معرفت الهی است؛ **انجام:** طریقه سلف صالحین و علماء متقین رحمهم الله و کثرهم الی یوم القیامه آمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بادامک در وسط با عبارت صلوات و بادامک کوچک با نقش «یا رزاق»؛ ۸ص (۲۶۱-۲۶۸)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۴۴-۱۹۳]

● **ایمان و رجعت** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān va raj'at

زنجانی، احمد بن عنایت الله، ۱۳۰۸-۱۳۹۳ قمری

zanjānī, ahmad ebn-e 'enāyat-ol-lāh (1891-1973)

در پاسخ و نقد رساله اسلام و رجعت شریعت سنگلجی. از این پاسخ دو تحریر و از هر یک دو نسخه در دست است:

۱- مبیضه تحریر نخست، خشتی، ۱۲۷ص

۲- نسخه‌ای از همان تحریر، به خط آقا سید موسی شبیری زنجانی، ناتمام، خشتی، ۲۵برگ

۳- مسوده اصل که برابر تحریر نخست بوده و با اصلاحات به شکل مسوده تحریر دوم در آمده است

۴- مبیضه تحریر دوم که برای چاپ فراهم شده بود، مورخ ۱۸ شوال ۱۳۵۹ (ش ۱۱۸ نسخه)

آغاز: بسمله. حمدله. فبعد کتابی به اسم اسلام و رجعت که اخیرا تألیف و طبع شده بود به نظرم رسید ...

[فهرستواره منزوی ۱۴۳/۹]

قم؛ زنجانی (آیة الله)؛ شماره نسخه: ۱۱۸

آغاز: بسمله. حمدله. فبعد کتابی به اسم اسلام و رجعت که اخیرا تألیف و طبع شده بود به نظرم رسید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۸ شوال ۱۳۵۹ق؛ ۱۲۷گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۲۴۱]

● **ایمان و صلاة و صوم** / فقه / فارسی

īmān va salāt va sowm

تاریخ تألیف: ۱۰۸۳ق

در این رساله، که از ایمان و نماز و روزه بحث شده و از شرایط صحت آنها سخن رفته است ضمناً از ادعیه‌ای که برای این عبادات لازم و مناسب است مطالبی آمده و نیز دستوراتی که از مراجع دستور برای وجوب و صحت عبادات مزبور آمده ذکر شده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۲۹/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله المعروف بالاحدیه الموصوف بالصمدیة القادر بالقدرة الازلیة؛ **انجام:** اللهم ارزقنا شفاعة محمد المصطفی بحرمت القرآن برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج قرمز ترنج و نیم ترنج حاشیه ضربی مقوایی، ۱۹ص (۱-۱۹)، ۱۸ کامل سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۴۶۱]

↩ ایمان و کفر(رساله) ← ایمان و نورانیت محمد و علی ع

↩ الایمان و الکفر ← اجوبة مسائل عبدالحسین بن یوسف بحرانی

↩ الایمان و الکفر ← حقیقة الکفر و الایمان

● **الایمان و الکفر** / کلام و اعتقادات / عربی

al-īmān wa-l kufr

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۱۳

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

● **ایمان و نورانیت محمد و علی (ع) = ایمان و کفر** / کلام و اعتقادات / فارسی

īmān va nūrānīyat-e mohammad va 'alī = īmān va kofr

قمی، علیقلی بن قره چغای، ۱۰۲۰؟ق۱۱ قمری
qomī, ʻalī-qolī ebn-e qara čaqāy (1612-17c)
دارای یک «مقدمه» و سه «مقاله» و هفت «فصل» و «ختم».
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا الایمان الکامل و نورنا بنور المنیر الفیاض الهاطل الذی یفیض العلم و العقل ... (سفید است) این کتابیست روحانی از تألیفات کمترین بندگان علی قلی بن قرچقای
[فهرستواره منزوی ۱۴۳/۹]

تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۳۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و استقامت سلیقه ذاتی را وجودت و سلیقه ذاتی لازم دارد وجودت و صحت علوم تبعی را اعم از اینکه متعلق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۶گ (۷۳ر-۱۰۸پ)، ۲۱ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲۴۵]

● **الایمان و الولایة** / حدیث / عربی
al-īmān wa-l wilāya

فراهانی، محمد تقی
farāhānī, mohammad taqī
در چند «فصل» است مشتمل بر احادیث و روایاتی که درباره اسلام و ایمان و ولایت اهل بیت (ع) روایت شده، با اشاره مخصوصاً در اواخر رساله به ادله عقلیه درباره لزوم متابعت خاندان پیامبر اکرم و اینکه ایمان صحیح همین است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۱۶/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی أشرف الانبیاء و المرسلین و آله و عترته الطیبین الطاهرین؛ **انجام:** و هما غیر مذکورین فیما عندنا من کتب اللغة و الظاهر أنه صنف من البعوض ناتمام؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: طاهر حسینی انجدانی، تا: جمادی الثانی ۱۰۳۴ق، جا: سلطان آباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ (۲۶۹ر-۳۳۰ر)، اندازه: ۲۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۲۱۹]

● **ایمانیه** / عرفان و تصوف، شعر / فارسی
īmānīye

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری
neʻmat-ol-lāh-e valī, neʻmat-ol-lāh ebn-e ʻabd-ol-lāh (1330-1431)
شامل چهل و یک بیت. شاه در این منظومه اصول عقائد شیعه و ارکان سلوک را یاد کرده است.
آغاز: گر کسی پرسدت که ایمان چیست ×× صفت دین و شرط احسان چیست
انجام: یا رب از فضل خویش رحمت کن ×× جای سید مقام جنت کن
[فهرستواره منزوی ۲۵۶/۱۰]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰
خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: سلخ رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: کالینکور مشکی، ۲گ (۱۲۸-۱۲۹)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: ۸۰]
مشهد؛ دانشکده الهیات مشهد؛ شماره نسخه: ۴۰/۳۸ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۰۸]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۳۶
منظومة فی تحقیق الایمان؛ خط: نسخ ریز، کا: عباس بن محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۱ص (۲۵۰)، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول شش خطی؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۱ص (۱۴۴)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۹۵]

● **ایمنی از بطلان نفس در پناه خرد = ماهیة العلم** / فلسفه / فارسی
īmanī az botlān-e nafs dar panāh-e xerad = māhīyat-ol ʻelm

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)
در این رساله در باب دانش و اهمیت آن سخن رفته است.
آغاز: بسمله. گفتاری که درخواستند از برای شناختن که جوینده را از خواندن آن وقوف بود بر حقیقت خود، و ایمنی دهد از نیستی و بطلان نفس مردم ببطلان حیات تن ... بعد از ستایش پروردگار ... هر مفلس و کم مایه که از مفلسی و کم مایگی خود رنجد ...
انجام: تا اورا تمام و آراسته بی خلل و نقصانی بمرجع و معاد اصلی که سرچشمه دوام و بقاء و ازل و ابد است باز رساند. و الله اعلم ما نقول وکیل و کفی بالله شهیدا.
چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم))
[دنا ۳۵۳/۲ (۲۵ نسخه)؛ مصنفات افضل الدین کاشانی ص ۶۰۰، رساله ۱۲؛ نسخه‌های منزوی ۷۴۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۸۳/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۱۳/۱۶

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: سمرقندی، ۴گ (۱۱۰ر-۱۱۳ر)، ابعاد متن: ۸×۱۶ [ف: ۱۱-۲۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۵۶-ف
نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است [فیلمها ف: ۱-۴۳۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۹/۳-ف
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: ایاصوفیا ۴۸۱۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸۶۱ق [فیلمها ف: ۱-۶۶۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۶/۲۴
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی نباتی رنگ، جلد: مقوایی آبی رنگ با عطف گالینگور قهوه‌ای و گوشه‌های مشکی، ۹ص (۲۱۹-۲۲۷)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۳۹۱]

۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۷ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی یک لا، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۲/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت خود نیز همگی او نگهدارد و بدرقه او شود تا او را تمام وارسته بمقصود اعلی رساند. تم
خط:شکسته نستعلیق چلیپا،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج کبود، ۲گ (۲۲پ۲۳ر)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۷۴]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۷۵/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: گوناگون از انواع ترمه، جلد: رویه میشن قرمز، ۴گ (۸۷پ-۹۰ر)، اندازه: ۱۴/۲×۲۶/۵سم [ف: ۸-۱۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** مستحق تائید الهی و الطاف نامتناهی والسلام علی من اتبع الهدی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا قرن ۱۱؛ مجدول طلایی و لاجورد؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰ص (۱۹۶-۲۰۵)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۹-۴۴۴]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۸۱/۲
خط: نستعلیق، کا: شیخ علی بن محمود کاتب، تا: چهارشنبه ۲۱ شوال ۱۰۶۲ق، جا: اصفهان، مسجد جامع عباسی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آبی ضربی مقوایی، ۸ص (۱۳۳-۱۴۰)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۹-۱۳۸۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۸۰/۲۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ ۳گ (۲۶۵-۲۶۷) [ف: ۱۵-۳۲۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۶۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مقوایی مشکی، ۲ص (۲۷-۲۸)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۳۰۶]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶/۷
آغاز و انجام: برابر
تذکر: در فهرست با عنوان «خودشناسی» آمده است؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یك رو، ۳ص (۲۱۵-۲۱۷)، ۲۷ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۰×۲۱/۵سم [ف: ۶-۲۹۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰/۹۰/۲-طباطبائی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۲گ (۱۵۴-۱۵۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲۲-۱۸]

۱۴. تهران؛ دانشکده حقوق؛ شماره نسخه: ۷۲/۸-ب
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حاجی ملاعبدالغنی تفرشی، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲گ (۱۲۷ر-۱۲۸پ)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۳۱/۲۰
آغاز و انجا»: برابر
خط: نسخ خوب، کا: محمد علی متخلص به‌عبرت نائینی، تا: دوشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶ص (۵۰-۵۵)، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۴۴]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۵/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۳۸-۳۹)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۳-۲۰۴]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵/۹
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ پس از این رساله چند نامه از محمد دهدار به فارسی نوشته شده؛ ۳ص (۱۲۵-۱۲۷) [ف: ۵-۵۰۳]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۶۹/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آبی، ۳گ (۹۴پ-۹۶پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۲سم [ف: ۹-۲۰۸]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۵۷/۱۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ خطوط راسته و چلیپا؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن سیاه مغزیدار، ۳گ (۵۹پ-۶۱ر) هامش، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۷-۴۷۵]

۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵/۷
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی حنایی، جلد: تیماج مشکی یک لا، ۵ص (۸۴-۸۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۳-۲۳۱]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۹۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [رایانه]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۱۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۲۶۳۰۶؛ تملک: امیر الزاهدی، علی محمد بن محمد بن اسمعیل؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرکوب، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [رایانه]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰/۵-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: صادق آشتیانی، بی‌تا؛ در حاشیه ص آخر یادداشتی است درباره این که مضمون این گفتار بابا افضل در این بیت آمده است: «عاقبت جان می‌گذارد قالب افسرده را ×× زنده ما چند در آغوش گیرد مرده را»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۱۲۶-۱۷۴)،۱۴سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۲-۵]

۲۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۰۳/۲
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه ترمه‌ای مقوایی، ۲ص (۴-۵)، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۸۹۱]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۷/۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱گ (۱۴ر-۳۴ر) هامش، ۱۷ سطر (۱۰×۱۹) سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹-۹۱۹]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۵گ (۱ر-۵ر) ۱۷سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۳۲۷]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۶/۵-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۹۸؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۵۹-۶۲) [فیلمها ف: ۱-۴۶۳]

۲۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۴/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مجدول عطف تیماج زرشکی مذهب، ۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱-۲۴۴]

● ایمنی از فنا = هستی کلی دگرگون نمی‌شود = وحدت عالم و معلوم / فلسفه / فارسی

īmanī az fanā = hastī-ye kollī degargūn nemī-šavad = vahdat-e ʻālem va maʻlūm

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -۶۶۷ ؟ قمری
bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

در اینکه هستی کلی دگرگون نمی‌شود و روان خود آگاه و توانا و زنده با مردن حسهای جزئی و افزارهای آن نمی‌میرد و دانشش پایدار است.

آغاز: برهان بر آنکه در چه مرتبه یقین شود انسان را که از فنا ایمن گشت. گوییم آنگه ایمن شود که بداند که هستی وجود کلیست و هیچ کلی محسوس نتواند بود و نه مخیل و نه موهوم.

انجام: که ادراکات حسی نیز نماند و بدوزخ ابد پیوندد و قانا الله منها حشرنا مع محمد المصطفی و اهل بیته الاخیار فی جنته، بمحمد و آله الطیبین الطاهرین.

چاپ: مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی (تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم)) (صص۶۱۷-۶۱۵)

[دنا ۳۵۳/۲ (۹ نسخه)؛ مصنفات بابا افضل: ۶۱۵؛ مجلس شورا ۱۳۸۹/۱۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۵۶/۱۰
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی نباتی رنگ، جلد: مقوایی آبی رنگ با عطف گالینگور قهوه‌ای و گوشه‌های مشکی، ۳ص (۱۹۴-۱۹۶)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰-۱۳۸۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۸۲/۱۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهان شکری آهار مهره دار، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۳۱۷-۳۱۹)، ۱۶ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۰-۲۱۴۷]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۹۱/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، ۱گ (۱۷۹ر-۱۷۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۶×۱۸/۸سم [ف: ۷-۲۴۸]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۳۰/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** زندگی طبیعت اثر طبع زنده جنبش جسم و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن امیر محمد قاسم حسینی، تا: ۱۱۵۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، عطف میشن مشکی، ۳ص (۱۲۹-۱۳۱)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۶-۸۱۹]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶/۲۴۵۴/۷
خط:شکسته نستعلیق،کا:محمد خان،تا:۱۳۳۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۵۹۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۳۱/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوب، کا: محمد علی متخلص به‌عبرت نائینی، تا: دوشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳ص (۸-۱۰)، ۱۸ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۳۹]

۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۲/۲۹
بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۳۸پ-۱۳۹ر) [ف: ۵-۴۶۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶/۲۲۶۷/۹

شماره ۳ چاپی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش جایی بین ۱پ-۶ر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی گرد، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۹-۹۱۸]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ(۶پ-۷ر) [ف: ۳-۳۳۰]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۹

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲ گ (۱۳۵پ-۱۳۷ر) [ف: ۳-۳۳۰]

۱۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۷۳/۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج تریاکی، مقوایی،۲ص(۳۲۰-۳۲۱)،۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۲۲۵]

● **الایناس بعلم الأنساب** / انساب / عربی

al-īnās bi-'ilm-il ansāb

ابن مغربی، حسین بن علی، ۳۷۰-۴۱۸ قمری

ebn-e maqrebī, hoseyn ebn-e 'alī (981-1028)

مؤلف در این کتاب متذکر الفاظی شده که شباهت‌هایی به هم داشته ولی در معنا فرق دارند (مانند فهم و قهم) و یا اسامی هم شکل با معانی خاص (مانند بکر بن وائل از قبیله عدنان و بکر بن وائل از قبیله قحطان) و اسمائی که برای مورد خاصی وضع شده‌اند (مانند شمس و شهل بن شیبان) و برای سهولت دسترسی، آنها را به ترتیب حروف الفبا آورده است.

آغاز: بسمله، نکتب ان شاء الله فی هذا الکتاب ما یحضرنا ذکره من الاسماء التی تشاکلت بعض التشاکل و بقی منها من الفرق.

چاپ: ریاض، محقق: حمد الجاسر، دار الیمامة للبحث والترجمة والنشر، مطابع الاهلیة للاوفست، ۱۴۰۰ق.

[دنا ۳۵۴/۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۱عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اخر ما وجد فی اصل ابی القاسم بن المغربی رحمه الله، و منه نقل، و الحمدلله و صلواته علی محمد نبیه و اله و سلم تسلیما و حسبنا الله وحده.

نسخه اصل: موزه بریتانیا، ش Or. 3620 (ریو، فهرست خطی عربی /۳۸۵)؛ خط: تعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۵؛ روی صفحه عنوان نوشته شده: که حسین بن علی بن الحسین المغربی الکاتب، این مطالب را از درس علی بن الحسن بن علی بن خلف الکندی جمع نموده است، از روی نسخه مصحح به خط مؤلف، مصحح، محشی؛ ۱۰۱گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۲-۵۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۹۹]

● **ایناس سلطان المومنین باقتباس علوم الدین من النبراس المعجز المبین** / تفسیر / عربی

īnās-u sulṭān-il muminīn bi-iqtibās-i 'ulūm-id dīn min-an nibrās-il mu'jaz-il mubīn

عاملی، محمد بن علی، ۱۰۷۱-۱۱۳۹ قمری

'āmelī, mohammad ebn-e 'alī (1661-1727)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی

تاریخ تألیف: ۹ محرم ۱۱۲۱ق

در تفسیر آیات احکام اصلی و فرعی با تفصیل و گسترش مضامین آنها. به‌گونه‌ای تألیف شده که بر تمام کتاب‌های آیات الاحکام برتری داشته باشد به ترتیب سوره‌های قرآن کریم و از سوره بقره شروع شده و گویا تألیف کتاب ناتمام مانده است. مؤلف چنان‌که در دیباجه این کتاب آمده، نخست بر آن بوده که کتاب را با سوره بقره و آیة اقامه الصلوة و الانفاق (آیه ۶ سوره بقره) آغاز کند و کتابی با حجمی متوسط فراهم آورد. بعدها با توجه به اهمیت و اولیت سوره فاتحه و احکامی که از آن استخراج می‌شود، این فکر به خاطرش رسید که تفسیر آیات سوره فاتحه را در آغاز کتاب قرار دهد و موافق این فکر تازه عمل کرد. خاصه آن که می‌دید محقق اردبیلی با اینکه آیات الاحکام خود را به ترتیب کتاب‌های فقهی ساخته با این حال آیات سوره فاتحه را در آغاز کتاب خویش قرار داده است مؤلف در دیباجه در این باره تصریح دارد. مؤلف در این کتاب از تألیف دیگر خود «برهان الحق المتین علی لسان الخصم المبین» و «الحسام المطبوع من المعقول والمسموع» و نیز از کتاب «البحر الزخار» امام احمد بن یحیی زیدی ملقب به المهدی و کتابی دیگر از مؤلفات زیدیه در آیات احکام، که مؤلف می‌گوید: این کتاب را به دست آوردم اما مؤلف آن را نمی‌شناسم و گویا تألیف مؤلف البحر الزخار باشد. وی بسیاری منابع دیگر یاد می‌کند.

[دنا ۳۵۴/۲؛ الذریعه ۲: ۴۲؛ نزهة المجالس ۱: ۹۰]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۰۲

آغاز: بسمله بعد حمدالله ... اتم محامده الوفیه الصفیه علی الدولة العلیه العلویه الصفویه؛ **انجام:** و هو مختلف فی ثبوته لمن قال ابوحیان من تفسیره البحر (دنباله آیه: ننزل من القرآن ما هو شفاء).

جلد اول کتاب و بقیه آن ظاهراً تألیف نشده است، در نسخه حاضر سوره فاتحه الکتاب و آیه اقام الصلوة (آیه ۲ بقره) وجود ندارد و اصل کتاب را با آیه ۶ سوره بقره: «ان الذین کفروا سواء علیهم ءانذرتهم ام لم تنذرهم لا یؤمنون» آغاز می‌کند؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، دنباله تفسیر آیه «اتامرون الناس بالبر ...» و آیه «اقم الصلوة لدلوک الشمس» و آیه «سبحان الذی اسری ...» و تفسیر آخرین آیه موجود در این نسخه نیز ناتمام است. بر دو برگ اضافی آغاز نسخه فهرست آیاتی که تفسیر آنها در این

مجلد آمده به خط کاتب نوشته شده؛ کاغذ: شکری آثار مهره، جلد: تیماجی قرمز، ۳۵۵ص، ۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۲۶]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۸۹

شامل تفسیر و شرح آیه اول از کتاب است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ پس از آن دیباچه دیوان شمس الشعراء سروش به خط نستعلیق زیبای سلطانی و به‌تاریخ جمعه ۱۶ شعبان ۱۳۰۱، پس از آن مشاهدات شخصی از ایرانی‌ها در پاریس گویا به خط خودش، روی برگ اول کتاب معرفی مؤلف و کتاب به‌خط سید مصلح الدین مهدوی اصفهانی آمده؛ جلد: مقوایی عطف تیماج زرد، ۶۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۴۹]

● **أينية (رساله)** / فلسفه / عربی

'aynīyya (r.)

سبزواری، محمد رحیم بن محمد جعفر، -۱۱۸۱ قمری

sabzevārī, mohammad rahīm ebn-e mohammad ja'far (- 1768)

رساله‌ای است تحقیقی و مفید و بسیار ارزنده در رد نسبت «أین» به حق تعالی که مؤلف، جهت تأیید گفتار خود از تعلیقات جد علامه‌اش بر کتاب شفا و شارح مقاصد و سید سند فاضل در شرح صحیفه سجادیه‌اش و صاحب معالم و شرح قواعد و کتاب کافی و حاشیه قدیمه محقق دوانی و ... یاد کرده است. مؤلف در این رساله میان ادعیه مأثوره و روایات داله بر اثبات کیف و این برای حق تعالی و میان ادعیه و احادیثی که در آنها نفی کیفیت و اینیه از خدای سبحان شده است جمع کرده و آنچه قابل تأویل است تأویل نموده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷/۲

آغاز: لاحتیاج اتصافه بوجوده الی علة ما فاما ان یکون علیه نفس الهویة او غیرها و کلاهما محال علی ما فصل فی مقامه و الحاصل ان وجود الواجب لا یمکن ان یتعلق بشیئی آخر اصلاً؛ **انجام:** فاذا أردت زیادة توضیح لذلک فعلیک بمطالعة ما قاله المحقق الدوانی فی الحاشیة القدیمة و العجب انه رأها و لم یتفطن بمغزاها. تمت الرساله ...

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ متأسفانه مقدار کمی از اول این رساله کسر است، اما شایسته تحقیق می‌باشد؛ تحریر در حیات مؤلف بوده است، محشی با نشان «منه دام فضله»؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۸گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۳۶]

← ایوب ← احوال حضرت ایوب علیه السلام
← ایها الولد ← فرزند نامه

● **ایها الولد = ترجمه فرزندنامه** / اخلاق / عربی

ayyuha-l walad = t.-ye farzand-nāme

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰-۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112)

وابسته به: فرزند نامه = ولدنامه = خلاصة التصانیف = ایها الولد؛ غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵)

رساله‌ای در پند و اندرز، و توصیه‌هایی در زهد و ترغیب و ترهیب با عنوان «ایها الولد». یکی از شاگردان غزالی، پس از فراگیری انواع علوم، با توجه به فرمایش رسول خدا (ص) «اللهم انی اعوذبک من علم لاینفع» در اینکه کدام نوع از علوم، لاینفع است، تفکر و اندیشه و سپس در نامه‌ای به غزالی، از ایشان استفتاء و سوال و درخواست نصیحت می‌نماید. رساله حاضر، پاسخ غزالی به همین درخواست شاگرد خود است. در آغاز این رساله یکی از شاگردان غزالی می‌گوید «نامه‌ای به استاد نوشتم و از او در خواستم که پندنامه‌ای برای من نویسد و نیز مسائلی چند را پاسخ گوید و راهنمایی کند که از میان علوم مختلف تحصیل کدام یک موجب نجات است. البته کتب غزالی مانند احیاء العلوم و جز آن، متکفل پاسخ این مسائل هست اما من میل دارم نامه‌ای به خط استاد در کنار داشته باشم». غزالی در پاسخ او نخست رساله‌ای به‌نام «فرزندنامه» به فارسی ساخته و ترجمه عربی آن به همین نام موسوم گردیده است و البته معلوم نیست که ترجمه عربی آن از کیست. نام کتاب در کشف الظنون «ایها الولد» ذکر شده و به نظر نمی‌رسد که این نام، تسمیه مؤلف باشد بلکه علم به غلبه است. این رساله همواره مورد توجه دانشمندان بوده و شروحی بر آن نگاشته‌اند.

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین، و العاقبة للمتقین ... اعلم، أن واحدا من الطلبة المتقدمین لازم خدمة الشیخ الإمام زین الدین حجة الإسلام أبی حامد محمد بن محمد الغزالی ... اعلم ایها الولد المحب أطال الله بقاءک بطاعته، و سلک بک سبیل أحبائه أن منشور النصیحة یکتب من معدن الرسالة علیه السلام

انجام: یا آخر الآخرین و یا ذاالقوة المتین، و یا راحم المساکین، و یا أرحم الراحمین، لا إله إلا أنت سبحانک إنی کنت من الظالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه أجمعین و الحمد لله رب العالمین

چاپ: السعودیة، دار المنهاج، تصحیح انس الشرفاوی، الطبعة الاولی، ۱۴۳۰ق، ۱۲۰ صحیفة؛ بیروت، ۱۹۵۱م، با ترجمه فرانسوی؛ قاهرة، سنة ۱۳۲۸ق، ضمن مجموعه؛ سنة ۱۳۴۳ق، ضمن «الجواهر الغوالی من رسائل حجة الاسلام الغزالی؛ استامبول، ۱۳۰۵ق؛ قازان، سنة ۱۹۰۵ با ترجمه ترکی

[دنا ۳۵۴/۲ (۳۲ نسخه)؛کشف الظنون ۲۱۶/۱؛ هدیة العارفین ۷۹/۲؛ مؤلفات غزالی از بدوی: ۱۷۶ شماره ۴۶؛ غزالی نامه همایی ۲۴۸؛ معجم المطبوعات ۱۴۱۲/۲؛ مکتبة امیر المومنین ۱۶۵/۱]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۱۲-ف
نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش است [فیلمها ف: ۱-۴۲۹]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۳۸/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اعلم أن واحداً من الطلبة المتقدمین لازم خدمة الشیخ زین الدین حجة الاسلام أبی حامد؛ **انجام:** ثم قال ألا و إن الساعة لکثیرة، ثم قال من تاب قبل أن یغر غربها تاب الله علیه، تمت بعون الله تعالی.
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: سمرقندی، ۳۱گ (۱-۳۱)، ۱۱ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۳/۵سم [ف: ۲۹-۲۰۶]

۳. تهران؛ دانشکده الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا، ۱۲گ(۱ر-۱۲پ)،۱۷سطر(۹×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴۷]

۴. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۹۱۱ق؛ کاغذ: ترمه، ۱۱ص، ۲۹ سطر (۸×۱۹)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [نشریه: ۷-۷۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواسط ربیع الثانی ۹۱۲ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ (۹پ-۵۰پ)، ۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۶/۵سم [ف: ۴-۱۷۹]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۵۲/۱
خط: رقعی، کا: بخشایش بن محمد بن بخشایش بن عاشق پاشا، تا: ۱۲ شعبان ۹۳۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۰گ (۱ر-۱۰پ)، اندازه: ۱۴×۱۸سم [ف: ۹-۲۴۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۱۳/۶
خط: نستعلیق، کا: ابوالخیر محمود بن عیسی بن رفیع امامی، تا: دوشنبه ۲۴ ربیع الاول ۹۸۲ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۴گ(۴۹پ-۶۲ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲۷-۲۳۴]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۶۵/۳-۲۶/۱۴۵
آغاز: و التوکیل و الیقین و السخاوة و القناعة و طمانیة النفس و الحلم و التواضع ... و امثالها فهو نور من انوار النبی (ع) یصلح الاقتداء به؛ **انجام:** لایکون مغلوب الحسد و الغضب و الشهوة و الجاه و المال و یکون طالب الطریق المستقیم و لم یکن
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا لایی عطف و گوشه تیماج، ۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۵۷۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵۵/۳۷
آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین. اعلمان واحداً من طلبة العلم المستعدین لازم؛ **انجام:** و لا تنسانی فیها ان تذکر فس صالح دعائک و السلام
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۹ص (۳۴۹-۳۵۷)، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۷۲]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۰۵/۲۷
آغاز: یبغض اذا مدح الفاسق و الظالم و من دعا بطول بقائهم؛ **انجام:** ایها الولد انی کتبت فی هذا الفصل ملتمساتک ... برحمتك یا ارحم الراحمین و صلی الله سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم.
از پایان یک رساله عرفانی است با عنوان‌های: ایها الولد، ایها الولد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ابی المکارم سیوطی شافعی، تا: با تاریخ ۱۰۵۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲ص (۱۰۳ر-۱۰۴ر) [ف: ۷-۲۶۹]

۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۳/۷-۱۵/۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ارزقنا عیشة الابرار واکفنا واصرف عنا شر الاشرار واعتق رقابنا و رقاب آبائنا و امهاتنا من النار یا عزیز یا غفار احینی برحمتك یا ارحم الراحمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۰۶۹ق، جا: ساخ بلاخ؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۵۷۲]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵/۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۸ص (۱۰۱-۱۰۸)، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۹-۳۴۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۳۳۷/۱۳
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۴۰۲]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۸ق، [رایانه]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۹۱۲/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** ایها الولد انی کتبت فی هذا الفصل ملتمساتک فینبغی لک ان تعلم و تعمل بها فیها ... ما طلبه من دعوات الصحاح.
خط: مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با کاغذ ابری عطف تیماج عنابی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۷۵۳]

۱۵. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام [نشریه: ۴-۳۹۸]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵گ (۲-۱۶)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف: ۲۸-۲۱۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۲/۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم قال من قال ان یغر غربها تاب الله علیه، تمت بعون الله.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۲۲۹-۲۵۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳۳/۱-۸۳]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۳/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی با ترنج، ۱۹ص (۳۹۸-۴۱۶)، ابعاد متن: ۷×۱۳، اندازه: ۱۰×۱۷سم [سنا: ف: ۱-۲۷۵]

۱۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۰۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: مقوایی ابر و باد، عطف تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۸ر-۲۳ر)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲-۳۶۴]

۲۰. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۶۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی درون و کناره‌ها سرخ، ابعاد متن: ۱۶×۲۰، اندازه: ۱۷×۲۷سم [نشریه: ۳-۲۲۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۸/۲-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان الدعاء الذی سالت منی فاطلبه من دعوات الصحاح و الحمد لله حمده.

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در نسخه حاضر نام این رساله چنین است: «فی نصائح ابی حامد الغزالی»؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماجی قرمز، ۵گ (۵۶ر-۶۰پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۲-۲۸۷]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق، ترجمه فارسی بین السطور؛ ۱۲گ (۱-۱۲)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۴۳]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف بزرگ اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷/۷

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۵ق، جا: قریه چرند؛ ۲۸گ (۹۰ر-۱۱۷پ) [ف: ۲-۲۴]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۰/۱۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** واعذنا من موجبات الندامة یوم القیامة. خفف عنا نقل الاوزار و ارزقنا عیشة الابرار و اکفنا و اصرف عنا شر الاشرار.. یا ارحمن الراحمین

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم، تا: ۱۲۸۷ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی به رنگ آبی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۶گ (۵۲-۵۷)، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۳-۱۴۷]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ایها الولد انی کتبت ملتمساتک فینعنی ان تعمل بها و لاتنسانی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: رویه میشن سیاه، ۶گ (۳پ-۸پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳/۸سم [ف: ۷-۳۴۰]

۲۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۳مجموعه بدون شماره

کا: عبد الصمد بن محمد صادق، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [دلیل المخطوطات: ۱-۱۵۶]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۰/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مغزی دار، ۵گ (۵۲پ-۵۶ر)، ۲۵ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۳۵سم [ف: ۱۴-۶۴]

۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱پ-۱۰پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۵-۳۴۷]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۳۶/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما من کان صاحب یقین ما کان یعد لها الا قوة یوم او نصف ایها الولد انی کتبت فی هذا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوایی سرخ عطف و گوشه گالینگور مشکی، ۱۱گ (۱۲۴پ-۱۳۴پ)، ۱۴-۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۸-۵۷۶]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۶/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۹۸. بندی است از آن؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۴۵-۴۶) [فیلمها ف: ۱-۴۶۲]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۲۳/۲

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد طالقانی، بی‌تا؛ جا: بندر مچلی پتن؛ کاغذ: سپاهانی موریانه خورده، جلد: تیماج قهوه‌ای درون و بیرون و مقوایی، ۲۳ سطر (۸×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۷۰]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۴۴۸۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۸۰]

۳۳. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۴بخش۳

عکسی، نسخه اصل: مجموعه کرامت رعنا حسینی؛ بی‌کا، بی تا [فهرستواره مینوی: ۱۰۷]

۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷۶ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **ایهام الشریف** / شعر / فارسی

īhām-oš šarīf

شریفی

šarīfī

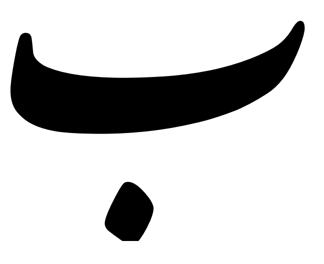
تاریخ تألیف: ۹۰۶ق(=خوش)

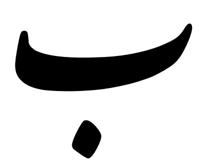
در یک «مجمر» و چهار غالیه و یک عود سوز و لوازم آنها» در آن آمده: وجه تسمیه: «درو بسیار ایهام شریف است ×× مسمی زان بایهام الشریف است». تاریخ: «یک رساله که ز پستی خیزد ×× هنری بس خوش و دلکش باشد/ گفت شخصی که بگو تاریخش ×× گفتم او را که بلی «خوش» باشد». نیز: «زاده طبع شریفند اینها ×× بس معمای لطیفند اینها ... .ای شریفی نبود ازره دور ×× گر بخوانیش تویبت المعمور»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۱۶

آغاز: بسمله. و به نستعین. ای در حجب از چشم عقول و افهام ×× ذاتت پس پرده هزار و یک نام / بگشاید لم در معمای یقین ×× نوعی که درو هیچ نماند ابهام؛ **انجام:** در شرح اسم بابر بچندین طریق و من الله الاعانة و التوفیق

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی سفید و کبود، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۷۱گ، ۱۷ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۶۱۸]

← الباء فی قوله «وامسحو بروسکم» ⟵ مسالة فی حکم الباء فی قوله «وامسحو بروسکم»

● **البائیة** / عرفان و تصوف / عربی

al-bā'īya

ترکه اصفهانی، علی بن محمد، -۸۳۵ ؟ قمری

torke esfahānī, 'alī ebn-e mohammad (- 1432)

در یازده بند، در بیان علت تقدم حرف باء در قرآن کریم.

آغاز: بسمله. و به نستعین. بعد حمدالله رب البریة و باری احضائهم للتدبر فی بینات آیاته الجلیة ... یسئل عن وجه تصدر الباء فی القرآن ...

انجام: ابراز تلک الخفیات بحرمة ختم باسمه الشریف خزائن الکمالات، محمد صلی الله ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۹۶/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده ... من ختم ... و السلام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۲۸-۸۴۱ق؛ خط مؤلف و شرف الدین علی یزدی و دیگران در برخی صفحات مجموعه دیده می‌شود؛ تملک: محمد حسین حسینی در تبریز سال ۱۰۱۶ق با مهر مربعی وی؛ مهر: «عبده علی نوری» ۱۱۹۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۱۲۲-۱۲۴)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۲۳۷]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۳۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ صفر ۸۴۵ق؛ تملک: رضای تبریزی که آن را در احمدنگر خریده؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج سرخ مقوایی ضربی، ۶گ (۱پ-۶ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۹۱۳/۹۲

بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۱۸۰پ-۱۸۱پ) [ف: ۴۷/۱-۲۶]

● **الباب** / کیمیا / عربی

al-bāb

جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری

jāber ebn-e hayyān (739-814)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۱۱/۲

آغاز: بسمله و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد خاتم النبیین و امم المرسلین و علی آله الطیبین و العاقبة للمتقین و علی آله و سلم. قد تقدم لنا کتاب قبل هذا سمیناه کتاب اللاهوت ذکرنا فیه اصول هذه الصناعة فی الشیء الاعظم و کیف یکون و نحن ذاکرون فی کتابا هذا التدبیر لتلک المقدمات ف الطریق الاوسط الذی هو بین السابع و الثانی و رسمنا هذا المتاب ف یکتابنا المعروف بترتیب قراءة کتابنا؛ **انجام:** الق جزاءاً علی الف و مائتی الف ای جسم و قد مثبت هذا الاوزان فی موضع ان شاء الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۱۲۸۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۵گ (۵ر-۹ر)، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۷×۲۲/۳سم [ف: ۲۹/۲-۶۱۱]

● **بابا آدم** = **بکاییه** / عرفان و تصوف، داستان / فارسی

bābā ādam = bokāīye

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، -۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)

رساله‌ای است کوتاه و عرفانی به نثر و نظم با عناوین «ای طالب حق» و با استفاده از آیات و روایات که با شرح آیه شریفه «وقلنا یا آدم اسکن أنت و زوجک الجنة» و گناه و استغفار حضرت آدم آغاز شده و سپس درباره طریقت و مشایخ نقشبندیه سخن گفته است.

آغاز: الحمدلله الذی غفر آدم من الذنوب و الآثام ... اما بعد قال الله تعالی و قال یا آدم اسکن انت و زوجک الجنة و کلا منها ... بدان ای طالب صادق که حضرت حق

انجام: شراب شرق می‌نوشم بگرد یار می‌گردم ×× سخن مستانه می‌گویم ولی هشیار می‌گردم.
[دنا ۳۵۹/۲؛ دانشنامه ادب فارسی آسیای مرکزی ۵۵/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۸۴/۱، ۱۵۴/۷؛ نفیسی ۴۰۰/۱ «رساله بکائیه» و «رساله در شرح یا آدم اسکن انت و زوجک الجنة» به گونه دو رساله]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۶۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، کا: بابا گلکار، تا: قرن ۱۰؛ مجدول قرمز؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۹ گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۳/۱-۹۷]

۲. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۶
در فهرست این رساله بدون نام مؤلف آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: حسن خان جوهر، تا: ۱۰۵۴ق؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مقوایی ضربی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [نشریه: ۳-۲۳۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۵/۷-فیروز
آغاز: برابر؛ **انجام:** سه چیز می‌باید تا سالک ورزش این نسبت شریف تواند کرد اخوان و مکان و زمان.
خط: نستعلیق هندی، کا: محمد جمیل بن عبد الرحمن، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرشکی با یک ترنج، ۱۰گ (۹۵پ-۱۰۴پ)، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۳۰۹]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳۷/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** خدا را بر آن بنده بخشایش است ×× که خلق از وجودش در آسایش است
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳۳گ (۱۶۷-۱۹۹)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۸/۵سم [ف: ۳۱-۵۹۸]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۸-عکسی
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: گنج بخش، ش۱۴۰۱ (گنج ۶۶۶/۲، ۵۷۲)؛ خط: تعلیق، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق، خط: تعلیق تحریری پخته؛ ۱۵گ (۹۶-۱۱۰) [عکسی ف: ۲-۴۲]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۴۱/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: میرک، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۱۷گ (۱۲۹-۱۴۵)، ابعاد متن: ۱۰×۱۸، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۵-۱۷۷۷]

● باب الارزاق / طبیعیات / فارسی

bāb-ol arzāq

شیخ شهاب هندی با استفاده از کتاب‌هایی که هندیان در خواص و مضرات نباتات و جمادات و حیوانات نگاشته بودند، کتابی در بیان نباتاتی که در علم صناعت به کار آیند تألیف نموده است. این نسخه به دست مؤلف ما رسیده و آنچه را خود به تجربه دریافته در رساله حاضر در چندین باب- که ۶۶ باب آن در نسخه حاضر آمده- گرد آورده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۸۸/۲
آغاز: مصنف این چند کلمات خیریت علامات مذکور گردید از قول پاک طینتان نیک و نیکو نهادان نیکو نهاد و عالمان علم بحر و برو دانایان دانش دنیا و دهر؛ **انجام:** چون الف را به این ترکیب یافتی بدانید که همان می‌باشد که باید در هر صورت داشته باشند.
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج دار جدید، ۲۸گ (۲۷ر-۵۴ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۰-۲۵۷]

● باب الاعتقاد (کشف الظلام) / کلام و اعتقادات / عربی

bāb-ul-i‘tiqād (kašf-uẓ-ẓilām)

ابن بابویه، علی بن حسین، -۳۲۹ قمری
ebn-e bābavay, ‘alī ebn-e hoseyn (- 942)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۴۴
بی‌کا، بی تا؛ انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی [رایانه]

● باب اندر دانستن بیماریها / طب / فارسی

bāb andar dānestan-e bīmārī-hā

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۰۵/۲
آغاز: این کتاب از گفتار رومیان و هندوان و فارسیان که در عمرها و روزگارها نگاهداشته‌اند اندر باب دانستن بیماریها و اگر در شنبه بیمار شود مخاطره وی سخت مخالف باشد
رساله مختصری است در دانستن بیماری‌ها با استفاده از گفتار رومیان و هندوان و فارسیان؛ خط: نسخ مایل به رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۸گ (۶۳ر-۸۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۰-۲۱۳]

● باب جامع مختصر من کتاب الوجد / عربی

bāb-un jāmi‘-un muxtaṣar min k.-il wajid

ابن اعرابی، ابی سعید، ۲۴۶- ۳۴۰ قمری
ebn-e a‘rābī, abī sa‘īd (861-952)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۲-ف
نسخه اصل: یوسف آغا ش ۴۸۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ (۳۳-۳۹)، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۵]

● **باب جنان در فصل اذان** / فقه / اردو
bāb-e jenan dar fasl-e azān

امروهوی، محمد بن اصغر حسین، ق۱۴ قمری
amrohavī, mohammad ebn-e asqar hoseyn (- 20c)
گزارشی است درباره گفتن «حی علی خیر العمل» و «اشهد ان علیا ولی الله» در اذان و اقامه و آراء اهل سنت و شیعه در این دو جمله.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۱/۲
آغاز: حامداً و مصلیاً و مسلماً اصل مطالب کی بیانسی پهلی مجهه اظهار کو اهل سنت کی قدیمی عادتکا نهایت ضروری؛ **انجام:** بار خدایا به تقریر میری هر خاص و عام کو قبول هو بمحمد و آله الطاهرین آمین ثم آمین
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور لاجورد، ۸گ (۳۳ر-۴۰پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۵-۲۶۶]

● **باب الجنة** / مقتل / فارسی
bāb-ol-jennat

قراچه داغی، علی اکبر بن ابراهیم، ق۱۳ قمری
qarāče dāqī, ʻalī akbar ebn-e ebrāhīm (- 19c)
تاریخ تألیف: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۷۰ق
تاریخ مفصلی از حوادث و وقایع کربلا و مصائب امام حسین (ع) که مؤلف آن را پس از رها کردن منصب قضاوت و افتادن شور حسینی بر سرش به نگارش در آورده و از اشعار خود نیز با عنوان «لمؤلفه»سود جسته است؛ مؤلف در مقدمه می‌گوید: «... تا اینکه خدمت افضل الفضلاء جناب مولانا آخوند ملا نوروز علی فاضل بسطامی (- ۱۳۰۹ق) صاحب «امواج البکاء» مشرف و از پریشانی خود اطلاع به هم رسانیده فرمود: ای دیوانه حسین اگر خواهی که کشتی مراد تو از گرداب غم بساحل نجات برسد، بهتر از این نیست که پیرزن وار کلافه در دست گرفته به بازار مصروفا درآیی تا از خریداران یوسف کربلا محسوب گردی.» مؤلف آن را در یک «مقدمه» و ۱۶ «فصل» تنظیم نموده است. از اشعار اوست: «چون می‌روی برادر با جان برابرم ×× بگذار دست تا که بگردن در آورم / خوش بود روزگار بمن آن زمان که بود ×× عباس همرکاب و جلودار اکبرم»

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۲
آغاز: الحمدلله ... اما بعد چنین گوید اقل الذاکرین علی بن میرزا ابراهیم قاضی قراچه داغی دیوانه تخلص بعد از انکه مسند قضاوت
نسخه حاضر ۱۳ فصل از کتاب را دربردارد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۲ص، ۱۲ سطر [ف: ۱-۳۴۰]

← باب حادی عشر ← قصه پیامبران
← باب حادی عشر ← الباب الحادی عشر

● **الباب الحادی عشر = باب حادی عشر** / کلام و اعتقادات / عربی
al-bāb-ul ḥādī ʻašar = bāb-e ḥādī ʻašar

علامه حلی، حسن بن یوسف، ۶۴۸-۷۲۶ قمری
ʻallāme-ye hellī, hasan ebn-e yūsof (1251-1326)
به درخواست: وزیر محمد بن محمد قوهدی
مؤلف پس از اینکه «مصباح المتهجد» شیخ طوسی را ملخص و مرتب بر ده باب نمود و به «منهاج الصلاح فی مختصر المصباح» موسوم داشت، به درخواست وزیر خواجه عزالدین محمد قوهدی یک‌باب بر ده باب آن کتاب افزوده است. این باب یازدهم شامل عقاید امامیه و از مختصرات کتب کلامیه است در هفت «فصل»: ۱. اثبات واجب الوجود؛ ۲. صفات ثبوتیه؛ ۳. صفات سلبیه؛ ۴. عدل؛ ۵. نبوت؛ ۶. امامت؛ ۷. معاد. این باب بعدها به تنهایی جدا گشت و رساله‌ای مستقل شد. این رساله از دیرباز اهمیت بسیاری یافته و حواشی و شروح و ترجمه‌های بسیاری بدان نگاشته شده است.
آغاز: الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین اجمع العلماء کافة علی وجوب معرفة الله ...
انجام: فان الامر بالماضی و النهی عنه عبث. و تجویز التاثیر و الامن من الضرر و لیکن هذا آخر ما ذکرناه فی هذا الباب و الله الموفق للصواب.
چاپ: بارها چاپ شده
[دنا ۳۵۹/۲ (۱۶۶ نسخه)؛ الذریعة ۵/۳۱ و ۱۳۵/۳و ۱۱۸/۱۳ و ۵/۳؛ معجم التراث الکلامی ۷/۲-۱۰]
شرح و حواشی:
۱- النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر = شرح باب حادی عشر؛ فاضل مقداد، مقداد بن عبدالله (-۸۲۶)
۲- جامع الدرر فی شرح الباب الحادی عشر؛ رازی، خضر بن محمد (-۸۵۰)
۳- مفتاح الغرر لفتح الباب الحادی عشر= منتخب جامع الدرر؛ رازی، خضر بن محمد (-۸۵۰)
۴- الباب الحادی عشر (ترجمه) = اصول خمسه؛ کاشانی، نورالدین عبدالحسین (-۱۰)
۵- شرح الباب الحادی عشر؛ خواجگی شیرازی، محمد بن احمد (-۱۰)
۶- الباب الحادی عشر (ترجمه)؛ خواجگی شیرازی، محمد بن احمد (-۱۰)
۷- حاشیة النافع یوم الحشر؛ آملی، عطاء الله بن مسیح (-۱۰)
۸- حاشیة الباب الحادی عشر؛ آملی، عطاء الله بن مسیح (-۱۰)
۹- معین الفکر = شرح باب حادی عشر؛ ابن ابی جمهور، محمد بن

علی (۸۳۸-۹۰۶)
۱۰- الباب الحادی عشر (ترجمه)؛ اشرفی جرجانی، عبدالحی بن عبدالوهاب (-۹۵۹)
۱۱- مفتاح الباب الحادی عشر = شرح باب حادی عشر = مفتاح الباب الحادی عشر = مفتاح اللباب؛ جرجانی، ابوالفتح بن مخدوم (-۹۷۶)
۱۲- فتح الباب فی شرح الباب الحادی عشر؛ واعظ گیلانی، عبدالوحید بن نعمت الله (-۱۱)
۱۳- شرح الباب الحادی عشر؛ تونی، عزالدین بن محمد اشرف (-۱۱)
۱۴- شرح الباب الحادی عشر؛ ندوشنی یزدی، سلطان حسین بن محمد (-۱۱)
۱۵- الباب الحادی عشر (ترجمه)؛ حسینی، محمد بن تقی (-۱۱)
۱۶- لوازم الدین؛ عزلتی خلخالی، ادهم (-۱۰۵۲)
۱۷- شرح الباب الحادی عشر؛ واعظ استرآبادی، سلطان حسین بن سلطان محمد (۹۸۷-۱۰۸۲)
۱۸- شرح النافع یوم الحشر فی شرح باب الحادی العشر؛ قمی، محمد طاهر بن محمد حسین (-۱۰۹۸)
۱۹- مطارح النظر فی شرح الباب الحادی عشر؛ طریحی، صفی الدین بن فخرالدین محمد (-۱۲)
۲۰- تبصرة البشر فی شرح الباب الحادی عشر شانه تراش؛ شوشتری، محمد باقر بن محمد رضا (-۱۲)
۲۱- حاشیة الباب الحادی العشر؛ عبدالباقی بن محمد حسین (-۱۲)
۲۲- ذخیرة یوم المحشر فی شرح الباب الحادی عشر؛ عبدالباقی بن محمد حسین (-۱۲)
۲۳- الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)؛ اصفهانی، محمد باقر بن محمد حسین (-۱۲)
۲۴- الباب الحادی عشر (ترجمه)؛ حسنی، شکرالله بن جمشید (-۱۲)
۲۵- الباب الحادی عشر (ترجمه)؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
۲۶- نظم الباب الحادی عشر = الکلام (ارجوزة)؛ زنجانی، علی بن محمد حسین (-۱۱۳۶)
۲۷- الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح) = شرح الباب الحادی عشر؛ رضوی قمی، محمد بن محمد باقر (۱۱۰۰-۱۱۶۰)
۲۸- شرح الباب الحادی عشر؛ احسائی، صالح بن زین الدین (-۱۳)
۲۹- الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)؛ عبدالکریم بن حسنعلی (-۱۳)
۳۰- شرح الباب الحادی عشر؛ بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی (۱۱۷۸-۱۲۵۹)
۳۱- جامع در ترجمه؛ نافع شهرستانی، علی بن محمد حسین (۱۲۸۰-۱۳۴۴)
۳۲- حجة المسترشدین و سند الموحدین؛ امام جمعه خوئی، محمد امین بن یحیی (-۱۳۶۷)
۳۳- ذخر البشر فی شرح الباب الحادی العشر؛ حسینی زنجانی، محمود بن ابی الفضائل (-۱۳۷۵)
۳۴- التعلیقة علی النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر؛ طواری یزدی، عباس بن محمد (-۱۵)
۳۵- شرح الباب الحادی عشر؛ سامغانی، حسین بن محمد
۳۶- الباب الحادی عشر (ترجمه) = شرح مدخل البشر؛ شریف، عبدالعظیم بن محمد مقیم
۳۷- کنز الفوائد؛ محمد حسین بن محمد صالح
۳۸- هدایة الاصول = شرح باب حادی عشر
۳۹- مقتبس الاثر فی شرح الباب الحادی عشر
۴۰- فتح مستغلق الزهر فی شرح الباب الحادی عشر
۴۱- حاشیة الباب الحادی العشر
۴۲- الباب الحادی عشر (ترجمه) = منظومه در عقائد
۴۳- ذخیرة المحشر فی شرح الباب الحادی عشر
۴۴- المجمع السابع فی خلاصة معرفة اصول الدین
۴۵- الباب الحادی عشر (ترجمه)
۴۶- شرح الباب الحادی عشر (سه عنوان)
۴۷- الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴/۱۴
آغاز و انجام: برابر
نسخه اصل: کتابخانه بادلیان در آکسفورد 64F عربی (E. 157)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حسین بن ابی القاسم بن عودی اسدی حلی، تا: شنبه ۲۳ ذیحجه ۷۴۱ق؛ ۴گ (۱۰۹-۱۱۲)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۳-۲۱۵]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵/۱۰
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۵۷]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۳۵/۲
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۹ [نشریه: ۷-۲۳۰]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۵۷/۳
خط:نسخ معرب،بی کا،تا:قرن۹؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۶گ (۶۴پ-۶۹ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۸-۴۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۸۴/۲
آغاز: بسمله. الباب الحادیعشر: سبب تسمیة هذا الباب بالباب الحادیعشر ان مصنفه لما اختصر «مصباح المتهجد» الذی للشیخ الطوسی؛ **انجام:** لأن الامر بالماضی و النهی عنه عبث لعدم کونه مقدوراً علیه لاستحالة اعادة المعدوم. و هذا آخر ما اتفق علی الباب الحادیعشر و یرجو من الله الکریم ان ینتفع به سنة ۹۰۰ ...
خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۹؛ تاریخ مقابله سال ۹۰۰؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۲۷گ (۹۶پ-۱۲۲پ)، اندازه: ۱۱×۱۲/۵سم [ف: ۱۶-۲۹۰]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا الآخر ما ذکرناه من شرح المسائل الاصولیه و الله الموفق و المستعان.
خط: نسخ، کا: جعفر بن حسن استرآبادی، تا: ۸۴۵ق، جا: قریه

لامبلنگی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج سدری مقوایی ضربی یک ترنج بزرگ در وسط و شش ترنج کوچک در اطراف آن جداول، ۶گ (۵۶پ-۶۱پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶/۵سم [ف: ۱۴-۱۶۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶۰/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شاه مر بن امیر خواجه استرآبادی، تا: رجب ۸۷۳ق؛ مصحح، محشی با نشان «ه»؛کاغذ: شرقی، ۵گ (۸۳پ-۸۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۲سم [ف: ۳۳-۳۱۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حسین بن فخرالدین سهام، تا: شوال ۸۸۰ق؛ ۴۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۳۴]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ربیع الثانی۸۹۸ق؛ ۱۴ص [عکسی ف: ۱-۷۸]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۹۸ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۸گ (۱۸۴پ-۱۹۱ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۶-۲۳۲]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷/۳

آغاز: بسمله و به الاستعانة فی التتمیم الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین؛ **انجام:** و صلی الله علی سیدنا محمد و الله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما کثیراً کثیرا. نسخه: وفق باتمام کتابة هذا الکتاب الشریف فی احمد اباد کجرات فی تاریخ عشر من شهر ذی الحجة الحرام سنه ۹۸ من الهجرة النبویة

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شاه ولی بن محمد امین سمنانی، تا: قرن ۱۰، جا: هند؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: کاغذی عطف تیماج قرمز مقوایی، ۴ص (۹۳-۹۶)، ۱۸ سطر (۹/۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴-۴۲۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۳۹/۱

خط: نسخ درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی با نشان «مولانا خضر» و «ج»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۶گ (۲پ-۱۷پ)، ۷ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۳۸]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ محشی؛ واقف: خواجه شیراحمد، ۹۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی نخودی عطف و گوشه‌ها پارچه‌ای، ۱۶گ، ، ۷ سطر، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۱-۵۳]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۵/۱-۱۳/۲۱۵

آغاز: و یمتنع و النبوة و الامامة و المعاد کل ذلک بالدلیل لا بالتقلید ... و قد رتبت هذا الباب علی فصول؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹گ، ، ۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۲-۵۷۵]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۸/۱

کا: عبدالحسین بن موسی بن محمد بن محمد المفید بن النعم، تا: پنج‌شنبه ۷ جمادی الثانی ۹۰۶ق؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۱پ-۳پ)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۷-۱۲۰]

۱۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۷/۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۰ ذیقعده ۹۰۷ق؛ محشی؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه کاغذ لبه دار، ۱۰گ (۱۷۰ر-۱۷۹پ)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵-۴۳۷]

۱۷. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۴۴/۵

خط: نسخ، کا: یوسف بن محمد حسینی، تا: ۹۱۶ق، جا: هرات؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱-۲۱۲]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن ابراهیم، تا: ۹۴۸ق؛ کاغذ: سمرقندی نخودی، جلد: تیماج نیلی ضربی ترنج و سرترنج با گل و بوته لولادار، مقوایی عطف تیماج تریاکی، ۲۶گ (۸۴پ-۱۰۹)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۵۰]

۱۹. اصفهان؛ سید کشفی؛ شماره نسخه: ۲مجموعه بدون شماره

کا: مولانا علی العصری، تا: ۱۷ رمضان ۹۶۶ق [دلیل المخطوطات: ۱-۵۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مولانا علی مشتهر به عصری، تا: ۹۶۶ق؛ محشی؛ کاغذ: شرقی، ۱۶گ (۱۴-۲۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۵/۵×۹/۵سم [ف: ۳۶-۲۹۵]

۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۸۴/۴

کا: رستم بن ملکشاه تفرشی، تا: ۹۷۴ق؛کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۱۰-۱۴ سطر (۸×۱۲) [ف: ۴-۱۲۳۲]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۶۱/۱

خط: نسخ، کا: سلطان بن سلطان، تا: ۹۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۴۰ص (۲-۴۱)، ۷ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۲۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۶۸۰۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۷۷ق [الفبائی: ۸۱]

۲۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۹۸۰ق [نشریه: ۷-۲۲۹]

۲۵. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر۹۸۱ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح، محشی؛ تملک: «صدر الدین محمد الموسوی»، «عبدالقادر باغنوی»؛ جلد: پلاستیکی قرمز عطف پارچه‌ای، اندازه:

۹×۱۶/۵سم [ف: ۱–۲۲۸]

۲۶. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۴۹۳/۵

آغاز: بسمله و به ثقتی–الحمدلله رب العالمین ... قال الشیخ العلامه الاعرف و الاشهر جمال الملة و الدین حسن ابن یوسف ابن علی ابن المطهر قدس الله سره؛ **انجام:** برابر

کا: علی اکبر ابن عنایت الله حسینی طالقانی، تا: محرم ۹۸۱ق، جا: قزوین؛ کاغذ: نخودی و زرد، جلد: مقوا با کاغذ آبی، ۲گ، ۲۴ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲–۱۹۴]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۷۶/۳

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن سلطان حسین عبد العظیمی، تا: ۹۸۴ق؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۶گ (۳۹۳–۴۰۸)، ۱۵ سطر (۳×۱۱)، اندازه: ۹×۱۹سم [ف: ۱۳–۳۱۴۳]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۳/۲

دنباله مبحث یکم فصل ششم (امامت) و مبحث دوم و آغاز مبحث سوم همین فصل را ندارد؛ خط: نسخ، کا: نعمت بن مسلم بن سالم مسلمی حویزاوی، تا: سه‌شنبه نه شب مانده از شعبان ۹۹۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ در کنار گ ۱۴۳پ اجازه روایتی است که علی بن احمد بن شیخ صالح عاملی در آغاز محرم ۱۰۱۰ به شاگرد خود می‌دهد؛ تملک: محمد بن یعقوب جزائری در جمعه ۲۷ ربیع الثانی ۱۰۰۶؛ مهر: محمد حسین بن عبدالرحیم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد مقوایی ساده، ۹ سطر (۷×۹)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳–۵۴۲]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۱۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای رکابه؛ جلد: تیماج سرخ عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۴گ (۵۳پ–۶۶ر)، اندازه: ۱۲/۶×۱۹/۴سم [ف: ۲۷/۱–۲۱۹]

۳۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با حاشیه ع.ل؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲ سطر [ف: ۵–۲۶۵]

۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۲۴/۳

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه و سپس پسته‌ای، جلد: رویه میشن قرمز ضربی، ۱گ (۸۱ر–۸۱پ)، اندازه: ۱۸/۱×۳۰/۳سم [ف: ۷–۵]

۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱

خط: نسخ، کا: میرزا محمد پسر میر عماد حسینی مازندرانی، تا: قرن ۱۱، جا: مشهد، مدرسه پریزاد؛ محشی با نشانه «مقداد»، در برگ ۸ر دعای آل گرفتن و نمازی که ادای آن واجب و قضای آن بدعت است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۸گ (۸پ–۱۵پ)، ۱۳ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۶۱]

۳۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۱–۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۳–۶۰]

۳۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۸۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، قطع: ربعی [آستانه قم:–۲۳۲]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۲۷۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: نو، ۱۵ سطر (۷×۱۰/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶–۵۰۳]

۳۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۲/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۱۱–۹۲۶]

۳۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۷گ (۱۰۰پ–۱۰۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [نسخه پژوهی: ۳–۷۰]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۸۲/۱

آغاز: الفصل الأول فی إثبات واجب الوجود تعالی فنقول کل معقول؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملک: «محمد معین فرزند احمد اصفهانی» همراه مهر «عبده محمد معین» (بیضی)؛ کاغذ: سمرقندی، ۷گ (۱–۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۱۱/۵سم [ف: ۲۹–۵۸۵]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۷۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۶گ (۸۸پ–۹۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۲۱۸]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۱۵/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۱گ (۲۱۶پ–۲۲۶پ)، ۷ سطر(۷×۱۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۳۵–۶۶۲]

۴۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ، ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف مخ: ۱–۶۸]

۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۸۲/۱

آغاز: و ان کان ممکناً کان مفتقراً الی موجد آخر فان کان الاول وارد و هو باطل؛ **انجام:** الرابع، یجب ان یکون افضل اهل زمانه بقبح تقدیم المفضول علی الفاضل

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱–۲۴۵]

۴۳. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۱۱۴/۱

خط: نسخ، کا: شعبان بن مسعود بن حسین، تا: ۱۳ جمادی الاول ۱۰۰۱ق؛ جلد: تیماج مشکی دورو، ۱۲گ (۱–۱۲)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۱۲]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۲/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود علی طالقانی، تا: ۱۰۰۴ق؛ مصحح، محشی، مطالب متفرقه همچون: بیان اوزان و مقادیر به نقل از نسخه ای به‌خط علی بن عبدالعالی و شرح برخی از لغات، و مسائل فقهی به نقل از نهایه الاحکام؛ تملک: ملا عادل با مهر «... فی مقام المتقین، ۱۱۱۴» (خشتی)؛ یادداشت وقف محمد کاظم طالقانی ممهور به مهر «الکاظمین الغیظ» (بیضی)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۶گ (۳پ-۸پ)، ۱۷ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۶-۴۴]

۴۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: امجموعه بدون شماره

بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۰۰۴ق [دلیل المخطوطات: ۱-۱۴۹]

۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن کمال الدین داود، تا: رمضان ۱۰۰۷ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج سبز یک‌لا ضربی مجدول، ۲۰گ (۱-۲۰)، ۶ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۵۵۵]

۴۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۸

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: جمعه ۲ شعبان ۱۰۰۸ق؛ نسخه از خط مؤلف کتابت شده، مقابله شده: «بلغ سماعاً سلمه الله تعالی حرره الفقیر مؤلف الرساله بهاء الدین محمد العاملی»؛ ۵ص (۲۲۸-۲۳۲) [ف: ۲۴۰]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۵۷/۹

کا: محمود بن محمد بن محمود کومج، تا: ۱۰۱۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۱۷۲پ-۱۸۰پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۳۲۱]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعدالله بن علی حسینی، تا: ذیحجه ۱۰۱۰ق؛ مصحح، محشی؛ یادداشت دیگری در معرفی نسخه: «مجموعة حاوية لکتاب الباب الحادی عشر للعلامة، شرح المسمی بمفتاح الغرر للفاضل الحبلرودی من علماء الدولة الصفوية و منهاج الکرامة للعلامة و شرح البردة للازهری، شهاب الدين الحسينی المرعشی النجفی»؛ تملک: ظاهراً محمد قاسم ... ابن علی بن الحسین، علامه شیخ موسی بن محمد رضا بن موسی بن جعفر کاشف الغطاء،محمد؛ مهر: «العبد زین العابدین» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، ۱۳گ (۲-۱۴)، ۷ سطر، اندازه: ۷×۱۳سم [ف: ۳۴-۸۴۲]

۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** صدرالدین بن ادهم الحسینی سنه اثنی عشر و الف

خط: نسخ، کا: صدرالدین بن ادهم حسینی، تا: ۱۰۱۲ق؛ کاغذ: نخودی [رایانه]

۵۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۲۰/۱

خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد حسین یزدی، تا: شوال ۱۰۱۴ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۱-۷)، ۱۵ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۱۳۲۶]

۵۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸/۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: حسین بن احمد بن فخر الدین بن محمد انصاری عاملی، تا: ۱۰۱۷ق، جا: اصفهان؛ محشی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: اسقاطی، ۵گ، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۵-۳۰۴]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۴۸/۱

خط:نسخ،بی‌کا،تا:اواخر ذیحجه۱۰۱۷ق؛جلد:مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۱۳-۳۵۳]

۵۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۵۱۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ ذیقعده۱۰۲۱ق، جا: مشهد رضوی؛ وقفنامه کتاب با ۱۳ جلد دیگر توسط ملا داود خانرودی در ۱۲۵۱؛ واقف: ملا داود خانرودی، ۱۲۵۱؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا عطف میشن قهوه‌ای، ۶ سطر(۶×۱۰)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴۲۴]

۵۵. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۱۵۲/۲

آغاز: واجباً فی المطلوب و ان کان ممکن افتقر الی موجد آخر فان کان الاول داراً و هو باطل بالضرورة؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: هادی، تا: دوشنبه ذیقعده ۱۰۲۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶گ (۱۴-۱۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۳-۶۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۳۳۴]

۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۹۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۱۰۲۳ق [الفبائی: ۸۱]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۲

خط: نسخ معرب، کا: محمود بن شرف الدین علی، تا: ۵ ربیع الاول ۱۰۲۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۶۵پ-۹۰ر)، ۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۴-۲۳۲]

۵۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۶۲/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالفتاح بن شریف زنجانی، تا: ۱۰۲۵ق؛ ۹گ (۲۲پ-۳۰ر)، ۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [مؤید: ۲-۲۳۱]

۵۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۹۶/۳

خط: نسخ، کا: علی بن قاسم علی انوری، تا: چهارشنبه ۳ ربیع الثانی ۱۰۲۵ق؛ دارای بلاغ؛ جلد: چرم قرمز، ۱۵گ (۹۰پ-۱۰۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [مؤید: ۲-۲۴۹]

۶۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۲۰/۱

بی‌کا، تا: ۱۰۳۰ق، جا: مشهد، مدرسه یوسف خواجه؛ افتادگی: آغاز؛ ۱۰گ (۴ر-۱۳ر) [ف: ۳-۲۳۲]

۶۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴/۱

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: هاشم بن ابراهیم حسینی سمنانی، تا: ۱۰۳۱ق؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و لچکی، ۱۴۸گ، ، قطع: جیبی، اندازه: ۹/۵×۱۴سم [ف: ۵-۲۰۵]

۶۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ جلی، کا: مصطفی، تا: غره رجب ۱۰۳۲ق؛ محشی؛ واقف: سید سعید طباطبائی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا رویه گالینگور عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳۱گ، ، ۵ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [چهار کتابخانه مشهد- ف: ۲۲۴]

۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۸۹/۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۳۲ق؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج تریاکی روشن مقوایی ضربی مجدول ترنج و دو سر ترنج با طرح گل و بلبل حاشیه منگنه، ۶ص (۱۲۶-۱۳۱)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰سم [ف: ۱۴-۲۱۶]

۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۹۰/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۶ق، جا: دارالسلطنه برهان پور؛ از برگ «۱پ-۳۲پ» دعای جوشن کبیر؛ تملک: «محمد حسن» با مهر بیضوی نام وی؛ مهر: «اللهم ارزقنا شفاعة الحسین» (مربع)؛ جلد: مقوایی لبه دار، عطف تیماج قهوه‌ای، ۷گ (۳۳پ-۳۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۸]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷/۲-طباطبائی
دیباچه ای که در آغاز برخی از نسخه‌هاست و از شاگرد مؤلف و راوی کتاب است در این نسخه وجود ندارد؛ خط: نسخ، کا: علی بن علی لحسائی، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۰۳۷ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج، ۱۴گ (۴۰-۵۳)، ۱۱-۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۲-۷]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صالح بن محمد مؤمن تونی، تا: ربیع الاول ۱۰۳۹ق؛ محشی؛ واقف: فهرستی؛ ۱۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۴-۳۴]

۶۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۰۴/۲
آغاز: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الثانی ۱۰۴۸ق؛ مهر: کتابخانه مجدالدین؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج لایه‌ای تریاکی، ۲۰گ(۴۸-۶۷)، ۷ سطر (۶×۱۰)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۹۰]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۲ق؛ واقف: نادرشاه، ۱۱۴۵؛ ۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۳۴]

۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۵/۲
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۳ق؛ مصحح؛ تملک: میرزا باقر در مدرسه علی قلی خانا؛ سطر، قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲-۴۰]

۷۰. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۸۳۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر ربیع الاول ۱۰۵۴ق، جا: تبریز؛ قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۵۸]

۷۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰۶/۶
خط: نسخ، کا: سید ادریس بن یوسف الدبنون (؟)، تا: ۱۰۵۴ق؛ محشی با نشانه «عقیلیان»، در برگ ۱۳۱ر اشعاری از راشد بن قاسم بن محمد بن عبدالعام به‌خط خود او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۶گ (۱۱۵ر-۱۳۰ر)، ۷ سطر (۸/۵×۱۰)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۳۵]

۷۲. کرمانشاه؛ مدرسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۷۰/۱
آغاز: لها من موجد خارج عنها بالضرورة فیکون واجبا بالضرورة و هو المطلوب
خط: نسخ، کا: عبد القادر بن حاجی محسن، تا: رجب ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۱گ (۱ر-۱۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵۴]

۷۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۹۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد معصوم بن ابوطالب فالی، تا: ذیقعده ۱۰۵۷ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸گ (۷۵پ-۸۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۳-۲۱۹]

۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۱۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ مصحح؛ مهر: «محمد یوسف» (چهارگوش کوچک)؛ جلد: مقوا با روکش چرم تیره، ۷ص (۲-۸)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴۷/۱-۱۴۷]

۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سلیمان بن محمد هاشم قهپائی، تا: ۱۰۵۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** المعظم سنه ۱۰۶۱ اقل خلق الله ... محمد
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج [رایانه]

۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه غره ذیقعده۱۰۶۳ق؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۶۲پ-۶۹پ)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱-۸۲]

۷۸. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۳۰۹/۱
خط: نسخ و نستعلیق، کا: معین الدین علی رضوی قاینی، تا:

۱۰۶۵ق؛ کاغذ: ترمه، قطع: رقعی [تراثنا: س۶ش۴-۹۱]

۷۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۸۵/۴

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاج محمد باقر، تا: ۱۰۶۶ق؛ اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱گ (۵۹-۷۹)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۵۹]

۸۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶/۲

کا: صالح بن سید علی حسینی گرمرودی، تا: جمادی الاول ۱۰۷۰ق، جا: ابهر؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۲ص (۱۴۳-۱۵۴)، ۱۲ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [سنا: ف: ۱-۶۰]

۸۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۸۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن خمیس بن حاجی عید بن غیاث بن محمد،تا:پنج‌شنبه ۱۲ رمضان ۱۰۷۱ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ (۲۴ر-۳۴ر)، ۱۳ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۲۱۸]

۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۳۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** لقد ثم باب الحادی عشر من کتاب منهاج الصلاح للعلامه الحلی

خط: نسخ، کا: مصطفی بن احمد حسینی خوانساری، تا: ۱۰۷۲ق؛ اهدایی: رهبری ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

۸۳. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۰۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ جلی، کا: قمر بن نجم بن هلال بن حاجی عبدالعزیز، تا: سلخ جمادی الاول ۱۰۷۲ق؛ مطالب نجومی در نیک و بد ساعات و نیز نوروز سال ۱۱۸۵ در روز جمعه ۱۵ ذیحجه و تحویل؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی؛ ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۴/۵سم [ف: ۱-۷۲]

۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۶۵/۲

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد زمان اردکانی، تا: ۱۰۷۴ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۸گ (۷۳پ-۸۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۳-۱۳۳]

۸۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۵۹۶/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره و کبود، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۷۴-۸۱)، ابعاد متن: ۷×۱۰، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۵-۱۷۱۴]

۸۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳/۲

خط: نسخ، کا: حسین بن محمد حسینی قمصری مشهور به آفتاب، تا: ۱۰۷۷ق، جا: قمصر کاشان؛ ۵گ (۳۰پ-۳۴پ)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳-۱۹۴]

۸۷. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۵ب

خط: نسخ، کا: جواد بن ملا مومن تولمی پیر سرابی، تا: ۱۰۷۷ق؛ اندازه: ۹/۵×۱۹/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۸۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ ۵گ، اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۲۶/۲

آغاز: عن القلوب و المطلوب خلافه، الفصل السادس فی الامامة

خط: نسخ، کا: عبد الستارین نور الله حسینی تونی، تا: غره ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۴۶ر-۴۸پ)، اندازه: ۱۰×۱۹/۵سم [ف: ۴-۳۳]

۹۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۸۶/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، کا: عبدالحسین رودستی، تا: رمضان ۱۰۸۶ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۱۱گ (۹۸-۱۰۸)، ۱۳ سطر (۴/۵×۱۴)، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۳-۱۲۰۱]

۹۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۶۵/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تیماج عنابی، ۱۳ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۳۸۳]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فرج الله بن عبدالله بن ربیع نیسی، تا: ۱۰۹۷ق؛ واقف: فهرستی؛ ۲۵گ، ۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۴-۳۴]

۹۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه غره ربیع الاول ۱۰۹۸ق؛ کاغذ: لیموئی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵گ (۶۲پ-۷۶پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۷۱]

۹۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۲۶/۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ ۱۴گ، ، ۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۲۴۵]

۹۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۴/۱-۴/۱۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶گ، ۱۲-۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۷۵]

۹۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۹۸۶/۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز تیره یک‌لا ضربی، ۳گ (۱۴۴پ-۱۴۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۲۳۳]

۹۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴۰

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مجدول؛ یادداشتی از بهاء الدین محمد عاملی مبنی بر این که این کتاب به صورت هبه معوضه از شیخ بدرالدین به وی انتقال یافته و مهر بیضوی وی، این یادداشت: «از جمله کتب موروثی مرحوم میر محمد حسینی جد

فقیر طاب ثراه است العبد محمد کاظم الحسینی» با مهر مربع او؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۵۶]

۹۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۵۱/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای تازه، ۱۵گ (۱۱۱پ-۱۲۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۷سم [ف: ۹-۳۵۱]

۹۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۵۹۵

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۷محرم۱۱۰۷ق؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج زرد یک‌لا، ۳۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳-۲۳۳]

۱۰۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۵۱۵/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم، تا: ۲۹ ذیحجه ۱۱۰۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ سطر (۶×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۲-۷۱۲]

۱۰۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۴۶/۱۱

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۱۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آبی، ۶گ (۱۵۷پ-۱۶۲ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵-۴۳۳]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن شمس بصری، تا: ۱۱۸۱ق؛ تملک: محمد جواد بن محمد بن فیاض بن ...؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۱۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۹۶/۷

خط: نستعلیق، کا: عطاءالله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۷گ (۱۲۶پ-۱۳۲ر)، ۵ سطر (۵×۱۰)، قطع: بغلی [ف: ۱۷-۱۶۹]

۱۰۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۰۰/۲

کا: علی اکبر پسر محمد مومن، تا: با تاریخ ۱۱۸۸ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه [ف: ۵-۳۰۳]

۱۰۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۴/۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۲گ (۳۵۳پ-۳۵۴پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۳۷-۲۹۳]

۱۰۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۳

آغاز: ذلک خرج عن ربقة المؤمنین و استحق العقاب الدائم و قد رتبت هذا الباب علی سبعة فصول؛ **انجام:** قال الله تعالی أفمن یهدی الی الحق أحق أن یتبع أمن لا یهدی الا أن یهدی الی الحق فما لکم کیف تحکمون ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۰گ (۲۷ر-۳۶ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲-۳۷۱]

۱۰۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۰۰/۳

آغاز: الثانی فی انا فاعلون الضرورة قاضية بذلک الفرق الضروری بین سقوط الانسان من السطح ونزوله من اعلی الدرج ولایمتنع تکلیفنا بشی فلا عصیان والقبح ان یخلق الفعل؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان قصیده‌ای از «عجاج بن موسی» آمده است با آغاز «نهدی الهدایا الی من جودهم رشحاً ...»؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۴۵]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵۶ ض

در حواشی فارسی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳، قطع: خشتی [د.ث. مجلس]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۵۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الملک الوهاب ... ابن فاضل سبزواری

خط: نسخ، کا: محمد سبزواری، تا: ۱۲۱۰ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [الفبائی: ۸۱]

۱۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۴/۱

خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد مشهور به بهشتی، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و حنایی، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج با گل و بوته، جداول حاشیه‌ای با بوته‌های ریسه ای، مقوایی، ۸گ (۱پ-۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۳۸۱]

۱۱۱. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۶۲۵/۲

کا: عبدالله بن مهدی نوری دونایی، تا: ۱۲۳۰ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۰۳]

۱۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۶۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی به رنگ‌های آبی سیر و کم رنگ، جلد: تیماج سیاه، ۳ص (۷۴-۷۶)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۹-۱۷۸]

۱۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۱۷/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه شوال ۱۲۳۹ق؛ در آخر مطلبی است به فارسی راجع به خواب و همچنین مطالبی مربوط به درمان از راه وردها و خرافات (از ۱۰۵ تا ۱۰۷ر و از ۱۰۷ر تا ۱۱۱پ)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۵گ (۱۰۱پ-۱۰۵ر) [ف: ۱۶-۳۲۷]

۱۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۴۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش کرم عطف تیماج مشکی، ۸۰گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۵-۱۵۸]

۱۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷۴۴/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ابراهیم نجم آبادی، تا: ۱۲۵۰ق؛ مصحح؛ تملک: محمد بن ابراهیم نجم آبادی ممهور به مهر «صل علی محمد»، حسین بن محمد ابن ابراهیم؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با روکش گالینگور سیاه، عطف با تیماج زنگاری، ۸گ (۱پ-۸)، ۱۰سطر(۶/۵×۱۱/۵)،اندازه:۱۰/۵×۱۵/۵سم[ف: ۱۶-۳۶۶]

۱۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۰۷/۳

خط: نسخ، کا: محمد تقی موسوی خوئینی، تا: دهه دوم صفر ۱۲۵۷ق، برای میرهاشم؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷گ (۱۵۳پ-۱۵۹ر)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۱۹-۳۰۷]

۱۱۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۱۸/۲

بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر [ف: ۹-۵۵]

۱۱۸. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۶۲

خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی الحسینی (میبدی)، تا: غره شوال ۱۲۷۶ق؛ مصحح، محشی، چند بیت عربی در تقریظ از سید محمد بن جواد بن علی حسینی میبدی به خط وی، و پس از کتاب چند صفحه دارای احادیث و فواید کلامی به خط وی؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۴۶گ، ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۵۰]

۱۱۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۹۳ق؛ محشی؛ جلد: مقوای زرد عطف پارچه، ۱۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف مخ: ۱-۶۸]

۱۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمد نبی تنکابنی، تا: ۱۳۰۰ق؛ پشت برگ انجام مطالبی در خصوص «برهان بن محمد بن حسین بن امام زین العابدین»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج گل و بوته، ۶گ (۱۷۵پ-۱۸۰ر)، ۱۰-۱۴ سطر (۱۴/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۳۲-۵۴۴]

۱۲۱. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۵۵/۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۰]

۱۲۲. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۴۰/۴

بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق، جا: مدرسه سلیمان آباد؛ جلد: تیماج سیاه، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۷۹]

۱۲۳. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۲۲/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، قطع: خشتی [نشریه: ۵-۷۸]

۱۲۴. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

خط: نسخ زیبا، کا: محمد بن محمد امامی اصفهانی، بی تا [نشریه: ۷-۵۱۹]

۱۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۱۳/۲-ف

نسخه اصل: مجلس ش ۶۲۸۲؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۷۴۰]

۱۲۶. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۸۴/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۲۵ر-۳۴ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۹×۱۶/۵سم [ف: ۶۷]

۱۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۲۳ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۱۲۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲-ع/۶۶۰/۱

آغاز: : الفصل الاول فی اثبات واجب الوجود-فنقول-کل معقول اما ان یکون واجب الوجود فی الخارج؛ **انجام:** برابر

شامل هفت فصل است. نام مؤلف به قرینه انجام نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ، ۱۲ سطر (۵×۹)، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲-۲۴۳]

۱۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۵۸

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۲۸گ، ، اندازه: ۱۲/۸×۱۹سم [رایانه]

۱۳۰. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق رقعی، بی‌کا، بی‌تا؛ تاریخ تحریر سال ۱۰۳ (؟!) (شاید بعد از هزار)؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با پارچه سبز، ۷ ص، ۲۱ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲-۱۹۰]

۱۳۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۵۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۶گ (۳۵پ-۴۰ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۷۵]

۱۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۶۱/۲-۵۸/۱۱۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز(فاقد مقدمه)؛ ۸گ (۱۰-۱۷)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۲-۵۷۵]

۱۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۸۸۳/۱

انجام: و الصادق الشارع قد أخبر بثبوته حقاً و للایات

خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن حسین بن محمد سمغابادی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۶پ-۱۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۸-۷۷]

۱۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۲۴

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۸۲پ-۱۸۴ر)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۲]

۱۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و اله اجمعین تم بالخیر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به طلا و شنجرف؛ واقف: نائینی؛ ۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۴-۳۴]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ ۲۰گ،۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۳۴]

۱۳۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۲۲/۲

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: شیخ ابومحمد نوقانی مورخ ۱۱۴۲؛ جلد: تیماج لایه ای تریاکی، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۴۶۷]

۱۳۸. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** الفصل السابع فی المعاد اتفق المسلمونه کافة علی وجوب المعاد البدنی لانه لولاه لقبح التکلیف و لانه محکی و الصادق ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸گ، ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ:-۱۹]

۱۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۲/۴-۱۹/۱۵۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم محمد بن الحسن صاحب الزمان صلوات الله علیه وعلیهم اجمعین بنص کل سابق علی لاحقه و بالادلة السابقة.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۵۷۶]

۱۴۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۰۹/۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «العبد معصوم الرضوی» (مربع)؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۷گ (۱پ-۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۲۴۵]

۱۴۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۸۹/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱گ، ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۴۴]

۱۴۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۴۷/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (فقط یک برگ موجود است)؛ ۱گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۴۴]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۴۰۶۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۸۱]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۲۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از حوزه علمیه ولی عصر کرمان [رایانه]

۱۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۴۷

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رامبد دبستانی [رایانه]

۱۴۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۳۲۲/۳

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۱۳-۳۸۷]

۱۴۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴/۱

خط: نسخ، کا: محمد علی بن مقصود، بی‌تا؛ محشی؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۷۹]

۱۴۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، بی‌تا؛ جلد: چرم سیاه، ۲گ (۱۹۳ر-۱۹۴ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳-۶۳۸]

۱۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۷۸ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس:-]

۱۵۰. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۷۸/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۷گ (۱۳۹پ-۱۴۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۱۱۰]

۱۵۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۰۷/۲

خط: نسخ، کا: اسحاق شولستانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۵گ (۲۳پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲-۱۳۰]

۱۵۲. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۱۳/۳

خط: نسخ، کا: محمد شرف بن حاجی زینا نائینی، بی‌تا؛ ۶گ (۱۵۳پ-۱۵۸ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۵۶]

۱۵۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۷۹/۱۰

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۶گ (۱۲۶پ-۱۳۱ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۶-۲۰۳]

۱۵۴. گلپایگان؛ امام جمعه، محمد حسن؛ شماره نسخه: ۳۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه دار، ۱۰گ (۳پ-۱۲ر)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۱۴۳]

۱۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ ابره الوان، ۸گ (۷۱-۷۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۲-۲۱۸]

۱۵۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۶گ (۶۵پ-۷۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۵۲]

۱۵۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۹۳/۵

بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳-۱۰]

۱۵۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۰۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰گ (۲۲-۳۱)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۲۱]

۱۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن علی حمید استرآبادی، بی‌تا؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوایی میشن تریاکی رویه تیماج مشکی ترنج‌دار، ۹ص (۲۰۹-۲۱۷)، ۱۲ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶-۷۸۳]

۱۶۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف۳۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛۱۳گ،۹سطر، اندازه: ۴×۸/۵سم [ف: ۱-۲۸۷]

۱۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۹/۲-طباطبائی

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی شکری رنگ، جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۲۰پ-۲۵ر)، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۸/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۲-۳۴۶]

۱۶۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۳/۲

انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:فرنگی شکری، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۲ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۳۰۷]

۱۶۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳۷/۱

خط: نستعلیق، کا: فتحعلی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۱۵ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۲۰۹]

۱۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۴۴/۴

بخشی از آن است؛بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲گ (۲۳ر-۴۴پ) [ف: ۱۶-۲۵۶]

۱۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۵۰/۱

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳ص (۱-۱۳)، ۱۴ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۷۲۹]

۱۶۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰/۱۲خوئی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۱ص، ۱۴-۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۷-۳۲۵]

۱۶۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۱۵/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الثانی سنة ثمانین و [دربرش از بین رفته است]؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۴گ (۶۱پ-۷۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۸۱]

۱۶۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۷۷۲/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۹۴]

۱۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۵۴/۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: میر جعفر بن عبدالله حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: روغنی حاشیه گل و بوته میان ترنج، ۱۰۵گ (۲۶۴پ-۳۶۸ر)، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۴-۲۴۳]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)

اشرفی جرجانی، عبدالحی بن عبدالوهاب،-۹۵۹ ؟ قمری

ašrafī jorjānī, ʻabd-ol-hayy ebn-e ʻabd-ol-vahhāb (-1552)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

ترجمه تحت اللفظی است که مترجم هنگام بروز فتنه و کشتار در نواحی خراسان و فرار از آن سامان به دستور پادشاه وقت انجام داده و گاهی برای اطمینان آیات و احادیثی افزوده است.

آغاز: بعد از تقدیم مراسم محامد الهی و تنظیم درود بر حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله نموده می‌آید

انجام: از کتب معتبره وارد شد تا موجب اطمینان گردد و التوکل علی الله و لا نعبد الاایاه

[الذریعة ۸۳/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۳۵۷/۱۰

آغاز و انجام: برابر

کا: محمود بن محمد بن محمود کومج، تا: ۱۰۱۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۱۸۱پ-۱۹۳پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف:۱۶-۳۲۱]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۱۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** او را وجود ضرورت باشد یعنی بالذات اقتضای وجود کند آن را واجب الوجود خوانند ... چون این مقدمه معلوم شد می‌گوئیم که در وجود موجود شک نداریم اگر آن موجود واجب است یعنی او از ذات اوست فهو المطلوب و اگر آن موجود ممکن است پس وجود او از غیر او

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۶۳۵۷/۱۰ مرعشی ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱-۴۰۰]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)

خواجگی شیرازی، محمد بن احمد، ق ۱۰ قمری

xājagī-ye šīrāzī, mohammad ebn-e ahmad (- 16c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۱۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۵۳ق؛ محشی با نشانه «منه سلمه الله، منه رحمه الله»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۵۷گ (۲پ-۵۸پ)،۱۴سطر(۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۱۷]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه) = اصول خمسه** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.) = osūl-e xamse

کاشانی، نورالدین عبدالحسین، ق ۱۰ قمری

kāšānī, nūr-od-dīn ʻabd-ol-hoseyn (- 16c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

اهدا به: شاه طهماسب صفوی (۹۳۰-۹۸۴ق)

شرح و ترجمه کتاب باب حادی عشر علامه حلی است و در مقدمه از ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان یاد می‌کند. مؤلف آن را ترجمه می‌خواند اما علاوه بر ترجمه شرح و تفصیل نیز دارد که پس از نقل یک یا چند سطر از متن می‌آورد.

آغاز: بسمله حمد و سپاس بیقیاس واجب الوجودی را رواست که درذات عالی و صفات متعالی یکتاست و از علامات داله بر وجوب وجود و توحید و عدل او ... و بعد بر ذوی بصایر ثاقبه و

خواطر باهره ... مستور نیست که اصول خمسه از ضروریات است بنابراین فقیر ... نورالدین عبدالحسین الکاشانی مرتکب ترجمه باب حادی عشر شد
انجام: بخیر قبول افتد و روایح برکات قبول آن به مشام کافه اهل ایمان رسد بحق محمدوآله المعصومین وصلی الله علی خیر خلقه محمد و آله المعصومین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و سلم تسلیماً.
[فهرستواره منزوی ۲۰۱/۹]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۵۹/۳-۳۳/۱۰۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸ صفر ۱۲۳۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج و سرترنج، ۲۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف:۲-۸۵۳]
۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** این بود مسئله چند در اصول ... امیدواری-که به نظر کیمیا اثر آن عقل حادی عشر-خلد ... تعالی ظلال سلطنته و روائح برکات قبول آن به مشام کافه اهل ایمان رسد بحق محمد و آله المعصومین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی رنگ، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۲۰گ (۴۰-۵۹)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۹سم [نشریه: ۱۳-۲۲۹]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره رجب ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳۱گ، ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۸-۱۶۸]
۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۳۶/۱
آغاز: فیستحیل العدم السابق و اللاحق علیه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف پارچه مشکی،۶گ(۱ر-۶ر)،۱۴سطر،اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۴-۱۶۵]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / عربی و فارسی
al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)
حسینی، محمد بن تقی، ق۱۱ قمری
hoseynī, mohammad ebn-e taqī (- 17c)
وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
آغاز: الحمدلله الذی لم یزل عالماً و قدیراً و ما دام مختاراً و علیماً بصیراً و ما بریح حیاً و مریداً
[الذریعه ۲۷۳/۱۵؛ فهرستواره منزوی ۲۰۰/۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و امثال آن و الله تعالی اعلم.
خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره دار، جلد: میشن زرشکی بی مقوا، ۴۸ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۵سم [ف: ۶-۵۶]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۱۸/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** الخامس الامام بعد رسول الله ... پنجم آن است که امام بعد از رسول الله (ص) علی بن ابی طالب (ع) بلافاصله ...
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۵۰گ (۱۶۶پ-۲۱۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۳۳/۱-۷۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۶۶/۳
آغاز: که انتصاف گنه از برای مظلوم از ظالم و باز گرداند ... چون ثابت شد و جوب امامت شروع کرد مصنف رحمة الله در بیان صفاتی که شرطند در صحت امامت؛ **انجام:** چهارم ایمن باشد از ضرر که اگر داند باو ضرر میرسد واجب است ترک امر و نهی
متن و ترجمه دنبال هم. این رساله در فهرست به نام عصمت امام یاد شده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۵گ (۲۱ر-۲۵پ) [ف: ۱۵-۳۰۳]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)
وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۶/۳
آغاز: و قدر تبت هذا الباب علی فصول و بتحقیق که مرتب ساختم من این باب را بر چند فصل الفصل الاول فی اثبات واجب الوجود
خط: ثلث جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۴۹]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح) = شرح الباب الحادی عشر** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t. wa s.) = š.-ul bāb-il ḥādī ʻašar
رضوی قمی، محمد بن محمد باقر، ۱۱۰۰-۱۱۶۰؟قمری
razavī qomī, mohammad ebn-e mohammad bāqer (1689-1747)
وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
اهدا به: میرزا محمد علی بن میرزا محمد رحیم بن صائب
ترجمه و شرح نیکویی است با عناوین «قال» بر رساله مشهور

«الباب الحادی عشر» علامه حلی، که پاره‌ای از آن را به درخواست بزرگی از بزرگ زادگان ایران نگاشته و به عهده تعویق افتاده تا به درخواست میرزا محمد علی بن میرزا محمد رحیم ابن الصائب آن را به پایان رسانیده است.
آغاز: بسمله حمد و ثنا آفریدگاری را سزا است که وجودش از نهایت پیدایی از دلیل منزه و مبراست أفی الله شک فاطر السموات و الارض ... در صفحه چهارم: چنین گوید المحتاج الی رحمة ربه الغنی صدرالدین محمد بن محمد باقر الرضوی که چندی قبل از این حسب التماس بزرگی از بزرگزادگان ایران شروع نمود و به نوشتن شرحی به زبان فارسی بر باب حادی عشر
انجام: و خلافی نیست در این که ساقط می‌شود وجوب از همگی بعد از حصول مطلوب. تمام شد آنچه در این شرح مطلوب بود ... و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهرا و باطناً و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین.
[الذریعة ۱۲۱/۱۳؛ فهرستواره منزوی ۳۷۱/۹]

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۸۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ یادداشت بیع در همدان به تاریخ ۱۲۱۹ق با مهر مالک (محمد جعفر بن حاج صفر خان قراگوزلو): «عبده محمد جعفر» (بیضی)؛ واقف: حاج محمد جعفر بن حاج صفر خان بن عبدالله قراگوزلو، شوال ۱۲۱۹؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج،۱۳۱گ،۲۲سطر(۹/۵×۱۵)،اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۹۰]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مرا از شفاعت این بزرگواران محروم مساز فانک غفار للذنوب و ستار للعیوب تقبل الیسیر و تعفوعن الکثیر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه دهه آخر ربیع الثانی۱۱۳۴ق؛ مصحح؛ تملک: حاج محمد علی زنجانی؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۵۵]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۸۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و مرا از شفاعت این بزرگواران محروم مساز فانک غفار للذنوب و ستار للعیوب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق؛ مصحح، دارای علامت بلاغی توسط شخصی با آقا ابوالحسن مراغه‌ای در کربلا؛ ۱۴۲گ (۱پ-۱۴۲ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۲-۸۷۱]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۰۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** که از طریق استدلال علم به آنها حاصل می‌شود. و مثل اتفاقی که حکماء بر قدم عالم کرده اند. و الله یعلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج زرد ضربی یک‌لا، ۸۷گ، ۲۱ سطر [ف: ۱۶-۳۸]
۵. همدان؛ پنبه‌چی، حسن؛ شماره نسخه: ۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در آغاز متن باب حادی عشر است. [نشریه: ۵-۳۸۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۸۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۴ ربیع الاول ۱۲۱۱ق، جا: نجف اشرف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۵-۱۸۵]
۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۲
آغاز: اللهم و ال من والاه و عاد من عاداه و بعد از او ذریه اطهار او را که بروج فلک؛ **انجام:** مخفی نماند که کلام شیخ محقق محل نظر است چه حق این است که در تصدیق
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۵گ(۳۴ر-۳۸پ)،اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۱۶۳]
۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۳۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر «عبده محمد الطباطبائی»؛ اهدایی: غلامعلی فردازیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۱۶ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۵-۱۵۱۲]

● الباب الحادی عشر (ترجمه) / کلام و اعتقادات / فارسی
al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)

حسنی، شکرالله بن جمشید، ق۱۲ قمری
hasanī , šokr-ol-lāh ben jamšīd (- 18c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)
ترجمه و شرح مزجی متوسطی از رساله باب الحادی العشر علامه حلی (۷۲۶هـ) است که جهت استفاده فارسی زبانان نگاشته شده است.
آغاز: حمد و سپاس بیقیاس واجب الوجودی را رواست که در ذرات عالی و صفات متعالی یکتاست ... چون اصول خمسه از توحید و عدل و نبوت و امامت و معاد از ضروریات دین مبین است

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۱۴/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نیز اختلاف کرده‌اند که واجب عینی است یا کفائی، شیخ قائل اول است و سید مرتضی بثانی.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج، ۱۸گ (۱۵-۳۲)، ۱۸ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۲]
۲. قم؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** خاتمة و منها وجوب التوبة علی القبیح فی الماضی ... و قصد بر ترک آن دفعه دیگر بر سبیل عود و برگشتن زباندر زمان بعد بعزم جازم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۸۳ق؛ دارای نشانی بلاغ؛ جلد: مقوا،۵۳ص(۱-۵۳)،قطع:رقعی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳۳/۲-۱۵۰]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)** / کلام و اعتقادات – فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t. wa s.)

اصفهانی، محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۲ قمری

esfahānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 18c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۶ق

ترجمه تحت اللفظی با مختصری شرح در موارد لازمه بر کتاب «باب حادی عشر» تألیف علامه حلی است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۱

آغاز: بهار نهال تجرید و ثمره شجره توحید سپاس و ستایش یگانه‌ای است؛ **انجام:** و تفصیل این در کتب فقه مذکور است و این رساله گنجایش آن ندارد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲گ (۲ر-۳۳پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۱۶۲]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t. wa s.)

عبدالکریم بن حسنعلی، ق۱۳ قمری

ʻabd-ol-karīm ebn-e hoseyn-ʻalī (- 19c)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

اهداء به: محمد ولی میرزا

ترجمه و شرح مختصری است بر باب حادی عشر علامه حلی.

بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۵۰/۵

آغاز: حمد و سپاس افزون از حد و بیرون از قیاس خداوندی را سزاست که یگانه و بی همتاست و قادر و تواناست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۶۴گ (۱۸۶پ-۲۴۹ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۴۷]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه) = شرح مدخل البشر** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.) = š.-u madxal-il bašar

شریف، عبدالعظیم بن محمد مقیم

šarīf, ʻabd-ol-ʻazīm ebn-e mohammad moqīm

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

شرحی است آمیخته با متن الباب الحادی عشر علامه حلی.

آغاز: هذه الرسالة فی ترجمة باب الحادیعشر من کتاب.بسمله. و به نستعین. الحمد الله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید محرر و مورق این اوراق ... ابن محمد مقیم البابویه الشریف عبدالعظیم الثانی

[فهرستواره منزوی ۳۸۴/۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۸۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قول مصنف السادسة فی انه تعالی یجب علیه عوض الآلام یعنی ششم از مباحث عدل در دانستن آنست که واجب است بر خدای تعالی عوض الهی که بهر نفس رسیده ... و قتل از برای قصاص.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ترنجی مقوایی گرد حنایی، ۳۴گ (۵۵-۸۸)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۲۵۱]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t.)

غیر همانند:

۱. **قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۳**

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۶-۳۵۱]

۲. **مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۱۶/۱**

آغاز: الباب الحادی عشر ... بدانکه مصباح کتابی است در دعا؛ **انجام:** پس واجب است اعتراف و تصدیق بامور مذکوره

خط: نستعلیق، کا: امة الفاطمة شهربانو دخت ملاخدابخش، تا: ۱۰۳۰ق، جلد: چرم زرد، ۳۰گ (۱پ-۳۰پ)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵رسم [مؤید: ۲-۱۸]

۳. **مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۰۷/۱**

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعیت الباب الحادیعشر فی ما تجب علی عامة المکلفین من معرفت اصول الدین. وجه تسمیه باب حادی عشر آنست که حضرت من خصه الله تعالی بالرتبه الاجتهادیة فخرالمتقدمین و زین المتأخرین و اکمل المجتهدین علامة الدهر جمال الحق و الحقیقه و الدین منصور الحسن بن یوسف بن المطهر الحلی اختصار فرموده و مصباح کبیر را که از جمله تصانیف ... بدانکه واجب بر دو قسمت است واجب عینی؛ **انجام:** و سید مرتضی رحمة الله برآن رفته که سمعی است و نیز اختلاف کردند که واجب عینی است یا کفائی شیخ رحمه الله قایل اوست و سید مرتضی. تمام شد ترجمه باب حادی عشر.

ترجمه و شرح مختصر و روانی است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۵۹ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲۴گ (۱-۲۴)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه:

۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۹۲]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲/۲

خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم بن محمد اسماعیل، تا: شعبان ۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج لولادار، ۲۱گ (۵۹پ-۷۹ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۲۸]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۶۱۰

نسخه نادر؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۷۹/۱

آغاز: الحمدلله المتکلم العلیم القدیر و الشکر للحی ... الذی امر عباده بالمعروف»؛ **انجام:** دیگر آنکه ایمن باشد از ضرر آنکس غیر او تمام شد رساله نامیده شده بباب حادیعشر

به صورت تحت اللفظی زیر عبارت عربی ترجمه شده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴گ (۱پ-۱۴ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [مؤید: ۳-۲۳۳]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه) = منظومه در عقائد** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی

al-bāb-ol-hādī ʻašar (t.) = mnz. dar ʻaqā'ed

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۳۵ ض

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۶ق [د.ث. مجلس]

● **الباب الحادی عشر (ترجمه و شرح)** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-bāb-ul ḥādī ʻašar (t. wa s.)

وابسته به: الباب الحادی عشر = باب حادی عشر علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

ترجمه و شرح مزجی فارسی است بر «الباب الحادی عشر» علامه حلی (۷۲۶ق) این شرح به صورت «قال — اقول» برگزار شده است.

[نسخه‌های منزوی ۹۱۵/۲؛ الذریعة ۵/۳ و۸۳/۴]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۵۳/۳-۱۰/۱۶۳

آغاز: بسمله الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین. بدانکه مصباح کتابی است در دعا وشیخ جمال الدین مطهر او را مرتب ساخته است ... اجمع العلماء کافة اجماع کردند علما همه ... اجماع اتفاق اهل حل وعقداست از امت محمد در امری از امور در عصر از اعصار؛ **انجام:** زیرا که آنها از امور ممکنه است وپیغمبر صادق القول به اینها خبر داده است پس واجب است اعتراف وتصدیق به امور مذکوره.

خط: نستعلیق، کا: نجفعلی لنکرکنانی، تا: جمعه ۱۲۴۵ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲-۹۱۰]

● **باب الدعوات و ابواب اخری** / دعا / عربی

bāb-ud daʻawāt wa abwāb-un uxrā

سهروردی، عمر بن محمد، ۵۴۲-۶۲۲ ؟ قمری

sohravardī, ʻomar ebn-e mohammad (1148-1226)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۴-ف

نوشته در ۶۲۷. نسخه اصل: یوسف آغا ش ۴۸۶۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶گ (۵۳-۶۸)، ۲۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۵۵]

← بابر نامه > تزوک بابری

● **بابریه** / عرفان و تصوف / فارسی

baberīye

خواجگی کاسانی، احمد بن جلال الدین، -۹۴۹ قمری

xājegī kāsānī, ahmad ebn-e jalāl-od-dīn (- 1543)

در سیر و سلوک به نثر آمیخته به نظم با سربندهای «ای طالب صادق». در سبب تألیف می‌گوید: حضرت سلطنت شعاری مخلص درویشان (که رو به سوی عبید الله شیبانی ۹۴۵-۹۴۶ ق دارد) مورد نظر شمس تبریز قرارگرفته و این امر ایشان را بی‌آرام ساخته، احوال خود را در «رساله والدیه» حضرت ایشان را نظم کرده نزد این جانب فرستاده‌اند، با بعضی رباعیات خود، بنابراین، این ضعیف خواست نسخه‌ای نویسد که سبب تسکین خاطر ایشان و زیادتی در طلب ایشان گردد. از این روی این رساله نه تاریخ است و نه شرح رباعیات خان، بلکه خان پیش گفته رساله والدیه خواجه احرار را نظم کرده نزد خواجه کاسانی فرستاده، و خواجه این رساله را بدین مناسبت نگاشته است. (احمد منزوی)

آغاز: حمد بسیار و ثنای بی شمار مر خدای را جل عظمته که حضرت آدم را ... اما بعد سبب تألیف این نسخه آن بود که حضرت سلطنت شعاری مقبول حضرت باری ...

انجام: که در خواندن او مرده دلان دور افتاده را جانی و زندگی و شوقی حاصل خواهد شد. تمت.

[فهرستواره منزوی ۱۳۹/۷؛ نسخه‌های منزوی ۴۵۸۷/۶ که نادرست در بخش تاریخ آورده؛ مشترک پاکستان ۱۳۱۲/۳ «بابریه» (نشانی ۲ نسخه)؛ نفیسی ۴۰۰/۱ که می‌گوید عبید الله خان پیشگفته نسبت به وی ارادت می‌ورزیده است؛ ازبکستان، تاشکند ۳۱۰/۳ (۲نسخه)]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۷/۲۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: گنج بخش ش ۱۴۰۱ (گنج ۶۷۲/۲)؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد امین، تا: ۱۲۸۰ق، نستعلیق تحریری پخته؛

۱۹گ (۲۷۹-۲۹۷) [عکسی ف: ۲-۴۰]

● **الباب السادس من منقولات الحکیم ابومنصور حسین بن محمد القمری** / طب / فارسی
al-bāb-os sādes men manqūlāt-el hakīm abū-mansūr hoseyn-e bn-e mohammad al-qamary

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۲
انجام: از هر یکی ۵ درم تخم کرفس تخم بادیان از هر یکی ۴ درم.تمت
اندر نامها که در علاج بکار آید؛ خط: نستعلیق، کا: ابوطالب بن محمد شریف، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی،۱۴سطر(۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۷۸]

● **باب علت و معلول** / فلسفه / عربی
bāb-i ʻillat wa maʻlūl
صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری
sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۰۴
آغاز: المرصله السادسیه فی العله و المعلول و فیه فصول؛ **انجام:** فی افاده الوجود و التحصیل
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی [رایانه]

← باب العلم ⩾ تحقیق معنی العلم

● **باب عوالم علی است** / کلام و اعتقادات / فارسی
bāb-e ʻavālem ʻalī ast
بحثی است اعتقادی درباره اثبات واجب تعالی و بیان مخلوقات الهی در مراتب مختلف علوی و سفلی و برگشت معرفت و شناخت همه آنها به باب مدینة العلم حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام. گویا از نوشته‌های یکی از شیخیان باشد.

یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۱۰۱/۳
آغاز: ذات مقدس واجب الوجود تعالی هویتی است لاتعین؛ **انجام:** چه صنایع جمع صنیعه است و صنیعه در لغت عرب احسان و بخشش و بخشایش را می‌گویند
خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن محمد قاسم بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۵۱-۱۲۵۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۸۳]

● **باب الفتوح** / دعا / فارسی
bāb-ol-fotūh
آل عبدالجبار، اسماعیل بن حسن، ق۱۳ قمری
āl-e ʻabd-ol-jabbār, esmāʻīl ebn-e hasan (- 19c)
تاریخ تألیف: ماه شعبان ۱۲۸۷ق
رساله متوسطی است در بیان اذکار و اعمالی که به وسیله آنها فقر برطرف و غنا حاصل می‌گردد، در ۵ «باب»: ۱. در بعضی از چیزها که به دوام نظر بر آنها دفع فقر و جلب غنا می‌شود؛ ۲. در بعضی چیزها که به کتابت و نقش آنها و نگاه داشتن دفع فقر و جلب غنا می‌شود؛ ۳. در بعضی از چیزها که به قرائت و مداومت بر آنها دفع فقر و جلب غنامی شود؛ ۴. در بعضی از چیزها که به نظر و حمل آنها از فقرخلاصی و به غنا رسیدن حاصل شود؛ ۵. بعضی از احوالات و چیزهاکه باعث این شود و بیان سند که از کجا برداشتم.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۲۵۸/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد این مختصریست مسمی بباب الفتوح مشتمل بر پنج باب ... باب الاول در چیزهایی که به نظر کردن جلب غنی شود؛ **انجام:** و ان وافق اوقاته فاز و ان وافق اجنحته طار. کفعمی هذا کلامه تمت بعون المجید فی شهر سعید ای شعبان المعظم فی یوم الاحد سنه ۱۲۸۷ بید جامعه الاقل
خط: نسخ خوانا، کاتب = مؤلف، تا: یک‌شنبه شعبان ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج، با روکش کاغذ سرخ، ۱۲۳گ (۱پ-۱۲۳ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۷]

● **باب فردارات الکواکب** / هیئت / عربی
bāb-u fardārāt-il-kawākib
هشت «باب» است در احکام نجومی: ۱. فردارات؛ ۲. معرفت رجوعات الکواکب؛ ۳. استقامات الکواکب؛ ۴. مدت بین احتراقین؛ ۵. سعود کواکب؛ ۶. صفة کواکب؛ ۸. ارباب مثلثات؛ ۹. بیوت بروج.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی، ۲ص، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۱-۴۹۷]

← باب فرش الحروف ⩾ الفرش

● **باب ماء الخالد الصحیح المجرب** / عربی
bāb-u mā’-il xālid-iṣ ṣaḥīḥ-il mujarrab

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۹۵/۱۰
خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد جعفر استرابادی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای [ف: ۱۵-۴۲۳۶]

● **باب معرفت** / رمل / فارسی

bāb-e ma'refat

باب معرفت منسوبات و اشکال شانزده گانه برای استخراج ضمیر بدانکه خانه اول = دلالت کند بر نفس و حیات = دلیل کند بر سلطنت و عزت و هستی.

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲/۲ث

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۷۹ق، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [رشت و همدان: ف: ۱۱۸۷]

● **الباب المفتوح الی ما قیل فی النفس و الروح** / کلام و اعتقادات / عربی

al-bāb-ul-maftūḥ ila mā qil-a fi-n-nafs wa-r-rūḥ

بیاضی، علی بن محمد، ۷۹۱-۸۷۷ قمری

bayāzī, 'alī ebn-e mohammad (1390-1473)

از مجلد ۱۴ (سماء و عالم) بحار مجلسی باب حقیقة النفس و الروح ص ۴۱۲-۴۱۷.

آغاز: الحمدلله الذی خلق النفوس و حجب حقیقتها عنا فان العین تبصر غیرها و تتعذر ادراک نفسها منها فأوجب ذلک خبط العلماء فیها.

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** عن علی علیه السلام أنهم سألوا عن الملک العظیم الجثة لو أرید الروح التی فی البدن لم یکن فی الآیة دلیل علی انه لا یعلمها الا الله.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۹۳ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۱گ (۳۰پ-۴۰پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۳۵۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۳۱۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق [الفبائی: ۶۲۴]

۳. کرمانشاه؛ فیض مهدوی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۴

بی‌کا، بی تا [تراثنا: س۲ش۴-۴۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۵۲/۹

کا: مرتضی موسوی خوانساری، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۰گ (۱۴۴-۱۶۳)، ۱۹ سطر (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۱۰]

● **الباب المفرد فی جوامع علم الهیئة = جوامع علم الهیئة** / هیئت / عربی

al-bāb-ul-mufrad fi jawāmi'-i 'ilm-il-hiy'at = jawāmi'-u 'ilm-il-hiy'at

کوشیار بن لبان، -۴۹۵ ؟ قمری

kūšyār ebn-e labān (- 1102)

[ریحانة الادب: ۱۰۳/۵؛ فهرس المخطوطات العلمیة المحفوظة بدار الکتب المصریة: ۱۰۵/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۱۵/۱

آغاز: تحت یکون ظل المقیاس قطر الظل هوالخط المراد ... المقیاس و نهایة الظل؛ **انجام:** و ربما حل بموازاته لبعد الصورة من منطقة فلک الروج (تم) فصول الباب المفرد فی جوامع علم الهیئة و الحمد لله رب العالمین و الصلاة السلام علی سیدنا واجمعین و ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۵گ (۱-۵)، ۲۱ سطر، اندازه: ۵×۱۱سم [ف: ۳۲-۳۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۶۱/۳

الباب المفرد فی جوامع علم الهیئة علی ترتیب ابواب المقالة الاولی،التاریخ یوم معلوم؛خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۴۴ق [ف: ۶-۳۳۹]

● **باب المواخاة من ابواب اللغة** / لغت / فارسی و عربی

bāb-ol-movaxat men abvāb-el-loqat

دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸-۱۳۵۰ قمری

dāneš-e tabrīzī, lotf-'alī ebn-e mohammad kāzem (1852-1932)

فرهنگ‌نویسان علاوه بر فرهنگ‌نویسی گاهگاهی نیز تفنن می‌کنند و اصناف و انواعی برای فرهنگ‌نویسی ایجاد می‌کنند که از آن جمله است باب مؤاخاه و آن صنفی از مترادفات می‌باشد در این صنف لغاتی مورد بحث واقع می‌شوند که وزن آنها یکی و اغلب حروف آنان یکی است، منتهی فرق آنها در یک حرف است چون نهم و نهر و نهی.

نسخه حاضر علاوه بر باب مؤاخاه حاوی دو «باب» دیگر نیز می‌باشد یکی باب تخفیف بدلی و ترجمه لغوی و دیگری باب «تسابق و تشابک». این کتاب به فارسی و عربی است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۵/۲

آغاز: باب المواخاة من ابواب اللغة و هو من اصناف نوع المترادفات قال زمخشری؛ **انجام:** و سمی الصبح شمیطا لاختلاطه بباقی اللیل در ذیل

خط: شکسته نستعلیق، کا: نعمت الله مرندی، تا: ۱۳۰۳ق، جا: طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ابره کاغذی مقوایی، ۸۷ص (۶-۹۲)، ۱۹ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۴-۳۹۵]

● **باب و بها** / تاریخ ایران / فارسی

bāb va bahā

سرگذشت سید علی محمد و حسنعلی و رویدادها در پیوند با مشروطیت، به نقل از «ناسخ التواریخ» سپهر کاشانی و منابع دیگر.

آغاز: بسمله. چون این بنده بی بضاعت مدتها درین خیال بود که سند صحیحی بدست آرم از اقوال بابیه ... تا در این هنگام که ابتدای سنه ۱۳۲۷ کتابی مسما به احقاق الحق که در حقیقت اسم با مسما مطابق است که از کتابخانه یکی از اعیان بدست آمد آن طوری که میخواستم بیان نموده چون ممکن نبود تمام نسخه شود زیرا که در بحبوحه گرفتاری مشروطه و استبداد است اخبار اراجیف هر روزه از اطراف از قبیل تبریز و اصفهان و تنکابن و خود طهران هم امن نیست علی الرؤس این طایفه بقصد جان طرف مقابل و کذلک طرف دیگر شاهد مدعا هنوز ... آقا شیخ فضل الله ادام الله بقاه مصاحب بسترند و عموم خلق گرفتار و پریشان بای حال پرودگار ... رفع این داهیه عظما بفرمایند که یک مشت شیعه بهم افتاده ریشه حیات یکدیگر را قطع میکنند بسر داستان باید رفت قال المصنف و اینک بسر داستان باید رفت.

انجام: آتش بجان شمع فتد کاین بنا نهاد (تمت).

[فهرستواره منزوی ۸۲۹/۲ و ۸۴۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۰۹/۵

آغاز و انجام: برابر

از ناسخ التواریخ سپهر و کتابی دیگر؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالکریم طالقانی دیزانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۹گ (۷۴ر-۹۲ر هامش)، ۱۶ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۴-۳۵۳۹]

● **باب و بها** / تاریخ ایران / فارسی

bāb va bahā

چگونه مذهب باب و بهاء در ایران پیدا شد؟

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۷۵

بی‌کا، بی‌تا؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

● **باب الوقف علی الهمزة من مفردة حمزة** / قرائت / فارسی

bāb-ol-vaqf ʻal-al-hamze men mofradat-e hamze

حافظ اصفهانی، محمد طاهر بن عرب، ۷۸۶-۸۷۵ ؟ قمری

hāfez-e esfahānī, mohammad tāher ebn-e ʻarab (1385-1471)

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۸۲/۲

آغاز: بدانکه

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷-۲۲۷]

● **بابین من کتاب** / تاریخ پیامبران / عربی

bābayn min k.-in

دو باب از یک کتاب را به‌عینه نقل کرده است «باب نسوة النبی و اولاده و ازواجه» در دو ورق و «باب ماجاء فی ذکر الانبیاء» سه ورق.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۶۵/۹

خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۹۷]

● **بابی و بهائی (رساله)** / بهائیت / فارسی

bābī va bahāʼī (r.)

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۳

آغاز: هو الله المستعان. مکتوب است که مشعر بر بعضی روایات غیر محققه و اخبارات غیر صادقانه بود به این عبد فانی واصل؛

انجام: که عظمت امر بچه مقدار بلند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ۱۱۳گ، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۲۹]

● **باخ باخیه** / شعر / فارسی

bāx bāxīyeh

یغما جندقی، ابوالحسن بن ابراهیم قلی، ۱۱۹۶-۱۲۷۶ قمری

yaqmā jandaqī, ab-ol-hasan ebn-e ebrāhīm qolī (1782-1860)

ترجیع بندی است در هجو وزیر سمنان که بایستی همان باشد که «سرداریه» را نیز در هجو او سروده است.(منزوی، احمد)

آغاز: ای دست وزارت از تو در پا × × وی صدر وزارت از تو در دا / در محفل راز باده پیوند ×× در محضر حکم باد پیما

انجام: زن قحبگی از تو گفتن از ما ×× پیدا پنهان به هرزمانی / ... غنی و فقیر سمنان ×× بر ... زن وزیر سمنان. تمت الکتاب باخ باخیه

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۸۷/۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: آستان قدس، ش ۴۶۶؛ خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ در «کلیات» او؛ ۱۳گ (۱۶۰-۱۷۲) [عکسی ف: ۲-۴۰]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۸۷/۶ عکسی

آغاز: برابر

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۲۵]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۹۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۲ق؛ ۱۳گ (۳۲پ-۴۴ر) [ف: ۲۰-۵۶۷]

● **باخزر** / جغرافیا، تاریخ ایران / فارسی
Bāxazr

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳۰/۱۴
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۳۵۵]

● **باده بی خمار** / شعر / فارسی
bāde-ye bī-xomār

محمود میرزا قاجار، ۱۲۱۴-۱۲۷۱ ؟ قمری
mahmūd mīrzā qājār (1800-1855)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۷ق
در پایان آن جدولی گذارده و مقامات می‌خوارگی را نشان داده است با فرهنگی از نام‌های گوناگون شراب. تقریظاتی که شعرای مشهور دربار درباره این کتاب سروده‌اند در آغاز دیده می‌شود: قصیده میرزا محمد تقی منشی الممالک علی آبادی؛ قصیده میرزا محمد تقی نوائی پسر میرزا رضا قلی منشی الممالک؛ دو قصیده محمود خان دنبلی خاور تخلص؛ ترکیب بند عندلیب کاشی؛ قطعه میرزا فضل الله خاوری شیرازی؛ قطعه میرزا محمد علی طهرانی؛ قصیده قاآنی؛ قطعه سپهر کاشانی؛ قصیده سلطان حسین طالش نصرت تخلص؛ قطعه میر سید علی طهرانی شباهنگ تخلص؛ قصیده میرزا محمد تقی ادب تخلص کرمانشاهانی. پس از این پنج صفحه است به نثر درباره تاریخ کتاب که در ۱ جمادی الثانی ۱۲۴۷ به‌پایان رسیده و فهرست عنوان‌های کتاب با جدول مقامات میخوارگی و فرهنگ لغات عربی و فارسی آن و فهرست شاعران درباری. (دانش پژوه)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸۶
آغاز: نظر بخواهش قائل و فرمایش شهریار باذل جناب ستوده خصال ... میرزا محمد تقی منشی الممالک علی آبادی در تعریف کتاب باده بی خمار و حضرت صاحبقران روحی فداه قصیده را گفته: اختر مسعود اگر خواهی به بزم شهریار ×× جام محمودی طلب کت باده بخشد بی خمار. آغاز: بیزم غیر دانم باده خوردی شب نمیدانم ×× که بیرون رفتی از آن بزم یا رفتی بخواب آنجا؛ **انجام:** از آمده و رفته دگر یاد مکن ×× خوش باش که از وجود مقصود آنست
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۴گ، ۲۰ سطر (۱۱/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۰-۱۸۹۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۰۳
بی‌کا، تا: در ۱۲۴۷ [فیلمها ف: ۳-۸۹]

● **باده بی خمار** / شعر / فارسی
bāde-ye bī-xomār

نقیب شیرازی، احمد بن حسن، ۱۲۳۸-۱۳۰۲ ؟ قمری
naqīb-e šīrāzī, ahmad ebn-e hasan (1823-1885)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۵ق
هفت بند است در زمینه ساقی نامه، شوخی‌آمیز و ستایش از ناصرالدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق) در ۹۳ بیت، در ۱۲۸۵ ق سروده است. (احمد منزوی)
آغاز: ساقیا فصل زمستان آمد و ماه صیام ×× باده در این فصل واجب گشت و در این ماه حرام
انجام: در نیابد حال پخته هیچ خام ×× پس سخن کوتاه باید والسلام
چاپ: مکرر چاپ شده: در قاهره؛ در اصفهان بدستور ظل السلطان؛ در شیراز، ۱۳۴۱ ق، به اهتمام نواده او بهاءالدین حسام زاده پازارگاد با مقدمه‌ای در احوال شاعر انتشار یافته است
[الذریعه ۱۲۲۰/۹ «دیوان نقیب»؛ نسخه‌های منزوی ۲۶۵۳/۴ «باده بی خمار»؛ فهرستواره منزوی ۲۵۸/۱۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۷۱
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف پارچه، ۲۴گ، ۹ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۱۹۱]

۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۴ فرخ
خط: نستعلیق شکسته، کا: حاجی آقا پسر حاجی محمد حسین مشهدی، تا: جمعه ۳ جمادی الاول ۱۳۰۴ق، جا: مشهد؛ کاغذ فستقی؛ جلد: مقوا عطف تیماج حنایی، ۲۱گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: حاج میرزا عبدالعلی مصحح و منشی کتابخانه، تا: فروردین ۱۳۱۱ق، به دستور آقای اوکتایی رئیس کتابخانه؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: مقوایی نارنجی، ۲۱گ، ۱۲سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۳×۲۲سم [ف: ۷-۲۱۴]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** خواندم از می، فصل دی، در ملک ری این هفت گنج ×× با رس ثیل یکهزار و دو صد و هشتاد و پنج
خط: نستعلیق خوش، کا: میرزا فضل الله، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۱۲ق؛ ۵گ (۲۲۹پ-۲۳۳ر) [ف: ۲-۲۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۶۰
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: ترابی، تا: ۱۳۱۷ق؛ واقف: حاج شیخ محمود حلبی؛ کاغذ: آبی، نخودی، فرنگی، جلد: مقوا با عطف و گوشه پارچه [رایانه]

۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** خواندم از می، فصل دی، در ملک ری این هفت گنج ×× با رس ثیل یکهزار و دو صد و هشتاد و پنج

خط: نستعلیق شکسته، کا: ابراهیم برهان آزاد، تا: مهر ۱۳۵۶ش؛ ۵گ [ف: ۲-۲۶]

● البادی فی الطب علی ما یراه الناس و علی ما یراه نحن / طب / عربی

al-bādī fī-ṭ ṭibb ʻalā mā yarā-h-un nās wa ʻalā mā yarā-h naḥnu

عبداللطیف بغدادی، عبداللطیف بن یوسف، ۵۵۷-۶۲۹ قمری

ʻabd-ol-latīf-e baqdādī, ʻabd-ol-latīf ebn-e yūsof (1163-1232)

اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۲۴/۸

کا:حیدر حسینی ملاوجانی،تا:۱۰۷۲ق؛اندازه:۱۲×۱۹/۵سم[ف: ۳۰]

● بار درخت جهان / اخلاق / فارسی

bār-e deraxt-e jahān

بابا افضل کاشانی، محمد بن حسین، -۶۶۷ ؟ قمری

bābā afzal-e kāšānī, mohammad ebn-e hoseyn (- 1269)

مطلبی است دو خطی درباره بار و ثمره عالم، مردم و خرد.

آغاز: علم درختیست که بار و ثمره او مردم است؛ و مردم درختی است که بار و ثمره وی خرد است

انجام: و خرد درختیست که ثمره او لقای خدای تعالی است.

چاپ: در مصنفات افضل الدین محمد مرقی کاشانی، به تصحیح مجتبی مینوی و یحیی مهدوی، تهران، خوارزمی: ۱۳۶۶ (چاپ دوم) (ص ۶۶۲)

[فهرستواره منزوی ۸۴/۶]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۴۵/۴ حکمت

شماره ۲۸ چاپی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ جلد: تیماج مشکی یک لا، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۳]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳/۲۵۸۱/۴

خط: نستعلیق، کا: علی بن محمود کاتب، تا: ۱۰۶۲ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آبی ضربی مقوایی، ۱ص (۱۸۰)، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۹-۱۳۸۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶/۲۴۵۴/۱۲

انجام: برابر

از روی انجام نسخه شناخته شد؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد خان، تا: ۱۳۳۳ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، ۱ص (۲۷۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۵۹۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۰۳/۱

ش ۲۸ چاپی در ص ۶۶۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: پارچه ترمه‌ای مقوایی، ۱۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۸۹۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۵/۳

آغاز: و من حقایق عالم و معارفه و تحقیقاته و تخیلاته: درختیست که بار و ثمره مردمست

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قرمز، ۱گ (۳۷پ)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۱۳-۲۰۴]

● بارع الفایق

bāriʻ-ul fāyiq

سبزواری، هادی بن مهدی، ۱۲۱۲-۱۲۸۹ قمری

sabzevārī, hādī ebn-e mahdī (1798-1872)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۵۹۵

کا: ابن سید علی، تا: ۱۲۶۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۵۶گ، اندازه: ۱۰/۸×۱۵/۵سم [رایانه]

● البارع فی احکام النجوم / هیئت / عربی

al-bāriʻ fī aḥkām-in nujūm

شیبانی، علی بن ابی الرجال، -۴۰۷ ؟ قمری

šeybānī, ʻalī ebn-e ab-er-rejāl (- 1017)

کتاب بارع از جامع‌ترین و مرتب‌ترین کتاب‌های احکام نجوم است کتاب دارای هشت «جزء» است و موضوع هر بخش را خود چنین بیان می‌دارد: «و بدأت فیه بالکلام علی البروج و طباعها و الکواکب و احوالها ... قبل الاحکام ثم الکلام علی المسائل فی ثلثه اجزاء ثم الموالید فی جزئین ثم تحویل سنی العالم فی جزء و احدثم الاختیارات فی جزء واحد و یکون جمیع ذلک ثمانیة اجزاء». شامل هشت «جزء» است که هر جزء دارای ابوابی است: جزء اول، ۶۰ «باب»؛ جزء دوم، ۴۸ «باب»؛ جزء سوم، ۳۷ «باب»؛ جزء چهارم، ۱۸ «باب»؛ جزء پنجم، ۱۵ «باب»؛ جزء ششم، ۱۰ «باب»؛ جزء هفتم، ۱۰۳ «باب»؛ جزء هشتم، ۴۱ «باب».

آغاز: قال علی بن ابی الرجال الشیبانی ...: الحمدلله الواحد القهار العزیز الجبار ... و بعد فهذا کتاب جمعت فیه من معانی علوم النجوم و غرایب اسرارها و

[استوری ۴۰/۲؛ تاریخ علم الفلک فی العراق ۱۷۸؛ کشف الظنون ۲۱۷/۱و ۱۸۰/۱؛ زرکلی ۲۸۸/۴؛ دنا ۳۶۶/۲ (۲۵ نسخه)؛ بروکلمان ج ۴ص ۲۲۵-۲۲۷]

شرح و حواشی:

۱- البرق الساطع فی مختصر البارع؛ تمرتاشی، محمد بن عبدالله (۹۳۹-۱۰۰۴)
۲- البارع فی احکام النجوم (ترجمه)؛ یزدی، ابوالقاسم بن احمد (-۱۳)
۳- البارع فی احکام النجوم (ترجمه)؛ وصال شیرازی، فرهنگ بن محمد شفیع (-۱۳)
۴- ترتیب البارع فی احکام النجوم

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۹۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما فیه من صنوف المسائل و یتلوه بمشیة الله فی الجزء الثانی الجزء السادس و حسبنا الله و نعم الوکیل.
تا اول جزء پنجم از کتاب بارع؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۸؛ گویا مقابله شده و نقایص ستون با قلمی دیگر در حواشی ضبط است؛ کاغذ: سمرقندی ضخیم شکری، جلد: دور تیماج: وسط مقوایی طوسی، ۴۴۶ص، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۱۷۹]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۳۳
بی‌کا، تا: قرن ۸ تا ۹ق؛ افتادگی: انجام (اوراقی از اواخر بخش ۸ را ندارد)؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قرمز، ۶۷۶ص، ۱۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۹-۳۴۹]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۷۳
آغاز: بسمله، یشتمل هذا الجزء علی ثمانیة اجزاء من الکتاب البارع فی؛ **انجام:** فان الملک یعدل فی رعیته و تکون سلامة و کثرة امطار والله اعلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: چرمی، ۲۶۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۲سم [ف: ۱۰-۱۴]
۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۷۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاغذ ترمه سمرقندی، جلد: میشن سرخ، ۱۵۹گ، اندازه: ۱۵/۶×۲۲/۹سم [ف: ۱-۶۲]
۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۴۰
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ ربیع الثانی۱۰۹۶ق؛ مجدول، یادداشت محمد حسین بن ابی الحسن قاینی که نسخه در ۱۰۹۶ نویسانده شده؛ تملک: علی قلی بن حاج احمد غروی در ذیقعده ۱۲۷۹؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی ترنجی زرکوب، عطف سرخ درون سرخ ترنجی، ۳۸۵گ، ۲۴ سطر (۱۱×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۲۴]
۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۳۱
بی‌کا، تا: قرن ۱۲، خریداری از مهردخت همایی [رایانه]
۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۳۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن زرد ضربی مقوایی،۲۶۲گ،۲۳سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۵/۵سم [ف: ۱-۶۲]
۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۷-۱/۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** یوجد بالنهار من المشتری الی زحل و باللیل یکون مخالفاً و یلفی من الطالع الکلام علی البیت السادس و ما یدل علیه.
آغاز کتاب تا پایان جزء چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۵۷۶]
۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۶
آغاز: و القوس ناریة و التنور و السنبلة و الجدی ارضیة و الجوزاء و التومان و البتمان و الدلو هوائیة و السرطان و العقرب و الحوت مائیة؛ **انجام:** اذا کان القمر ذاهبا الی الاستقبال فی الموالید و کافی فی الاوتاد حرکة علی الاب منازعات و خصومات یحتاج الی السلطان فیها فان کانت.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا با جدول کشی ضربی، ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۰-۶۰]
۱۵. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۲۷
انجام: فان ذلک المولود یکون ممن لا اخوة له أو یموت اخوته و یبقی فرداً وحیداً و یضربون عن البلد الذی هو فیه إلی بلد غیره انما
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تملکی به سال ۱۲۴۶ در قزوین؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۰۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۸۵]
۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۸
هشت جزو کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۵۲گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۴۷۰]
۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۳۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** اول دقیقة من البروج فانظر من ینظر الیه فان نظر فهو الدلیل علی مایرید انشاءالله تعالی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۶گ،۲۱سطر،اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۱۹]
۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۴۸/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی الاخر بحسب فوته من الطالع و بعده حبه و بغضه انشاء الله
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۲۱گ (۱-۱۲۱)، ۲۵ سطر (۱۶×۲۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۱۲-۱۲۹]
۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۲-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** فان الملک یعدل فی رعیته و تکون سلامه کثرة أمطار و الله و اعلم بغیبه و احکم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: فرهاد میرزا معتمدالدوله مورخ ۱۳۰۴، تملکی از مورخ ۱۲۷۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عسلی با ترنج و نیم ترنج و لچک، ۱۸۲گ، ۲۷ سطر، اندازه:

۱۵×۲۸/۵سم [ف: ۲۴-۲۷۴]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۲ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: ۱۰۰]

۲۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۲۸

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۳۸]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۶/۶

آغاز: قال علی بن ابی الرجال الشیبانی الکاتب الحمد لله ذی الطول و الانعام و الفضل و الاکرام له الحکمة و التقدیر و الاختیار و التدبیر مبدی الامور و مصرف الدهور ... هذا کتاب جمعت فیه اختیارات النجوم و ابتداآت الاعمال حسب ما بلغت الطاقة و انتهت الیه المقدرة و اعلم ان الاوایل اختلفوا فی الاختیارات النجوم و ابتداآت الاعمال حسب ما بلغت الطاقة و انتهت الیه المقدرة و اعلم ان الاوایل اختلفوا فی الاختیارات فمنهم من تحققها و اثبت منفعتها و منهم من ینکرها و یبطل حکمها و قد شرحت هذا الاختلاف و غیره فی الجزء الاول من هذا الکتاب و فی الجزء الاول المسائل و انا اذکر فی هذا الموضع ما اقول به واری انه صحیح من اقوالهم ان شاءالله تعالی. اقول اعلم من الاختیارات ما هو نافع لا محاله و منه ما لاینتفع به؛ **انجام:** و القمر این موضعه فی الفلک و ما قدر قوته فی مکانه فاجعل المدة علی عدد سنیه الصغری ایاماً او شهوراً او سنین بحسب قوته فی مکانه و الله سبحانه و تعالی اعلم و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم

جزء هفتم کتاب است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با نقوش و جداول ضربی یک‌لا، ۴۸گ (۲۹پ-۷۶ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۷سم [ف: ۱/۲۹-۴۹۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان کانت المنحسة علی الشمس فاقض علی الاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ مصحح؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز ضربی پشت مشکی، ۲۷۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۶-۲۷۹]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** فان کانت المنحسة علی شمس فاقض علی الاب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ جمادی الاول ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۳گ، ۱۶ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۷×۲۲سم [ف: ۸-۴۴]

۲۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لکنه یعلوا باذن الله تبارک و تعالی. تم ...

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۳ محرم ۱۲۴۸ق؛ ۱۴۵گ (۱پ-۱۴۵ر) [ف: ۱-۳۱]

۲۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق (پایان جزء ششم و پایان نسخه)؛ تملک: اعتضادالسلطنه. ۱۲۹۲ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ ۲۲۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳-۲۳۴]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۲۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۵ ربیع الاول ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۱۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۲سم [ف: ۱-۶۲]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تکون سلامة و کثرة امطار

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۳۰۵ق؛ این نسخه تا اوایل جزء ششم ترجمه تحت اللفظی فارسی دارد، شش جزء نسخ اواخر قرن سیزدهم و دو جزء آخر نسخ اسمعیل موسوی معلم مشهور به ملاباشی؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: چرمی گلی، ۲۶۳گ، ۱۹ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۳۰/۵×۳۱سم [ف: ۸-۴۳]

۲۹. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴/۴الف

بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: چرمی، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۲۳۸]

۳۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳

بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۷۳]

۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان انقضی فی الحوت فان الملک یعدل فی رعیته و یکون سلامة و کثرة امطار. و الله اعلم بحقایق الامور

هشت جزء است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: گوناگون، جلد: تیماج زرد مقوایی ضربی نیم سوخت، ۲۳۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳-۲۳۳]

● البارع فی احکام النجوم (ترجمه) / هیئت / فارسی

al-bāri‘ fī aḥkām-in nujūm (t.)

وصال شیرازی، فرهنگ بن محمد شفیع، ق۱۳ قمری

vesāl-e šīrāzī, farhang ebn-e mohammad šafī‘ (- 19c)

وابسته به: البارع فی احکام النجوم؛ شیبانی، علی بن ابی الرجال (-۴۰۷)

به‌دستور: معتمدالدوله فرمانروای فارس

متن از ابوالحسن علی بن ابی الرجال شیبانی قیروانی مغربی است در ۸ «جزو». فرهنگ پسر وصال شیرازی دو جزو آن را به فارسی درآورده و درگذشت و آنچه مانده بود میرزا محمد امین بن محمد رضای موسوی خراسانی به فارسی ترجمه نموده است.

[فهرستواره منزوی ۲۸۵۱/۴]

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰

خط: نستعلیق، کا: اورنگ پسر فرهنگ پسر وصال شیرازی، تا: ۱۳۰۵ق [نشریه: ۲-۶۷]

● **البارع فی احکام النجوم (ترجمه)** / هیئت / فارسی
al-bārī' fī aḥkām-in nujūm (t.)
یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ق۱۳ قمری
yazdī, ab-ol-qāsem ebn-e ahmad (- 19c)
وابسته به: البارع فی احکام النجوم؛ شیبانی، علی بن ابی الرجال (-۴۰۷)
تاریخ تألیف: ۱۲۴۱ق
مترجم می‌گوید چون کتاب بارع ابوالحسن علی بن ابی الرجال شیبانی را در نجوم بسیار دیدم لذا بر آن شدم از آن کتاب مطالب ضروری و عام البلوی را ترجمه کنم بدین شرح بیاورم: باب ۱. ورود مسائل مختلفه بر منجم؛ ۲. حصول مال و اسباب؛ ۳. معرفت صدق و کذب؛ ۴. معرفت فرزند و حمل؛ ۵. آنچه متعلق به تزویج است؛ ۶. احکام دزد؛ ۷. امر خصمین؛ ۸. امر حروب؛ ۹. محاصره شهرها؛ ۱۰. احوال غائب؛ ۱۱. احکام سفر؛ ۱۲. منسوبات خائه عاشر.
آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة ... علی خیر خلقه ... و بعد این عجالة نبذیست از احکام
انجام: و بعضی نادر الوقوع می‌باشد که تفصیل آنها لایق بحال این مختصر نمی‌باشد.
[فهرستواره منزوی ۲۸۵۱/۴]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۳/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی یک‌لا، ۱۴۵ص، ۱۸ سطر (۱۴×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۹سم [ف: ۵-۵۷۴]

● **البارع فی احکام النجوم (ترجمه)** / هیئت / فارسی
al-bārī' fī aḥkām-in nujūm (t.)
ترجمه گزیده‌ای است از آن کتاب مرتب بر ۱۲ «باب».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۳/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۰ص (۷۰۸-۸۲۷)، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۱۹-۳۲۶]

● **بارقات ملکوتیه** / عرفان و تصوف / فارسی
bāreqāt-e malakūtīye
کاشانی، حبیب الله بن علی مدد، ۱۲۶۲-۱۳۴۰ قمری
kāšānī, habīb-ol-lāh ebn-e 'alī madad (1846-1922)
تاریخ تألیف: ۵ شوال ۱۲۷۸
رساله‌ای است در عرفان و مراتب آن مشتمل بر ۱۲ «بارقه» است که مؤلف در ۵ شوال ۱۲۷۸ شروع به تألیف آن نموده در حالیکه بیشتر از ۱۸ سال از سن او نگذشته بود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۸۱/۶
آغاز: سبحانک ربی لا اقدسک من تلقاء نفسی الا بما تلهمنی فی مقامی هذا بین یدیک فان تقدیس نفسی و عزتک لا ینبغی ان یهدی الیک؛ نسخه اصل: کتابخانه مؤلف ـ کاشان؛ کاتب = مؤلف، تا: با تاریخ قرن ۱۴؛ مصحح؛ ۱۴۷ص [عکسی ف: ۳-۷۴]

● **البارقة الحیدریة فی نقض ما ابرمته الکشفیة و الرد علی طریقة الشیخیة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-bāriqat-ul ḥiydarīyya fī naqḍ-i mā abramat-hu-l kašfīyya wa-r radd 'alā ṭarīqat-iš šayxīyya
حسنی کاظمی، حیدر بن ابراهیم، ۱۲۰۵-۱۲۶۵ قمری
hasanī kāzemī, heydar ebn-e ebrāhīm (1791-1849)
تاریخ تألیف: ۳ رمضان ۱۲۵۵ق
رد گفته‌های شیخ احمد احسایی است در یک «مقدمه» و چند «فصل» و یک «خاتمه». کتاب دیدگاه‌های مؤلف است در مسئله غلو و تفویض و بررسی اقوال علما در این خصوص و رد بعضی شبهات و تناقضات شیخ احمد احسایی و شاگردش سید کاظم رشتی. دارای مقدمه‌ای در تعریف و حکم غلات و مفوضه و ذکر آیات و روایات در این موضوع و فصولی در نقل اصطلاحات و تعبیرها و بررسی معانی و وجوه تفویض و نقل و نقد عبارات شیخ احمد احسایی و سید کاظم رشتی. مؤلف از تألیف دیگر خویش «العقائد الحیدریه فی الحکمة النبویه» یاد می‌کند و می‌گوید در آن کتاب درباره غلو و تفویض و آراء و انظار علماء اسلام بتفصیل سخن رانده است. وی از «عوالم العلوم» عبدالله بن نورالله بحرانی و از «حکمة العارفین» (یا فصل الخطاب) سید محمد قطب شیرازی و «الموارد اللدنیه فی شرح العینیه» سید علی قادری البندنجی صوفی، و ... نقل می‌کند.
آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق السماوات والارض و جعل الظلمات و النور ... و بعد فیقول خادم الشریعه ... لما قرات شطرا من العلوم الریاضیه و امعنت النظر فی الحکمة الالهیه ... و تصفحت کتب الغلة و المفوضة والصوفیة و کان مما وقفت علیه کتب الشیخ الاوحد ... الشیخ الاحمد الاحسائی فرایتها فوائد سنیه و فوائد جلیه ... الا انها لاتخلو عن التناقض والاضطراب و العدول عن جادة الحق و الصواب لان منها ما ظاهرها الغو و التفویض و منها ما لایتمشی بظاهرها الاعلی قواعد الحکماء الیونانیه و منها مالایتمشی الا علی مذاق الصوفیه القائلین بالوحدة الشمولیة
انجام: و هب انی اقول الصبح لیلا ×× ایعمی الناظرون عن الضیاء، و الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله
[دنا ۳۶۷/۲ (۱۱ نسخه)؛ الذریعه ۷۹/۳؛ مکتبة امیر المومنین ۱۶۷/۱]
شرح و حواشی:
۱- الشهاب المبین فی طرد الشیاطین عن افق الدین؛ ملک آرا، عباس

(۱۳-)
۲- البارقة الحيدرية (ترجمه)

۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۷۰
آغاز و انجام:برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: عادی، ۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [مؤید: ۱-۳۸۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۳۶ ض
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس:-]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قال انما المراد معرفة الرجال من جهة انكاره لضروريات الدين لكنه خالف من جهة اخرى حيث ...
نسخه حاضر، آیات و نیز شش دلیل قاطع بر موضوعیت خطبه‌ها و اخباری که در آن نسبت خلق و رزق و امانت و احیاء و به غیر خدا داده شده آمده و به نظر می‌آید این مبحث ادامه رساله حاضر باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد علی محمد ابراهیم کرهرودی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با امضای محمد علی احتمالاً همان محمد علی بن محمد ابراهیم کرهرودی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی روکش کاغذی طرح ابره آبی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۰گ (۱پ-۴۰پ)، ۱۳-۱۷سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸/۱سم [رایانه]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱/۳۰۵-۲/۱۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه آخر رمضان ۱۲۶۴ق؛ محشی؛ ۶۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۷۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: کاظم بن قاسم بروجردی، تا: دوشنبه ۱۹ شوال ۱۲۷۵ق؛ با تاریخ ۳ رمضان ۱۲۷۳ در پایان و گویا از روی نسخه‌ای که این تاریخ را داشته نوشته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۵۷گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۷-۵۲۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۶۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین شراره، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، ۱۷۶ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۱۸۹۸]

۷. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۴۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحمید بن شیخ مهدی خمایسی نجفی، تا: ۱۲۷۷ق، جلد: تیماج سرخ مجدول، ۷۱گ (۱-۷۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۶]

۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۳۵/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: ۱۳۰۱ق؛ مصحح، محشی؛ فاقد جلد، ۷۶گ (۵۹-۱۳۴)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۲۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۴۲/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۷۰]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲۸/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ مغلوط، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۳۰۱ق، جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ (۹۱پ-۱۳۹پ)، اندازه: ۲۰×۳۳/۵سم [ف: ۱۴-۱۱۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن [الفبائی: ۸۱]

● **البارقة الحيدرية (ترجمه)** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-bāriqat-ul ḥiydarīyya (t.)
وابسته به: البارقة الحيدرية فى نقض ما ابرمته الكشفية و الرد على طريقة الشيخية؛ حسنی کاظمی، حیدر بن ابراهیم (۱۲۰۵-۱۲۶۵)
ترجمه ای است بر کتاب «البارقة الحيدرية» سید حیدر کاظمی در رد عقاید شیخیان، مترجم گاهی مطالبی نیز با عناوین «مترجم گوید» افزوده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید مترجم بی بضاعت چون در این عهدها علاوه بر بدعتهای سابقه کثیره.
[فهرستواره منزوی ۲۰۱/۹]

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۳۵/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین، تا: ۱۳۰۱ق؛ فاقد جلد، ۵۷گ (۱-۵۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [ف: ۲۲۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۴۲/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۷۰]

● **باری ارمنیاس = العبارة** / منطق / عربی
bārī irminīyās = al-‘ibāra
فارابی، محمد بن محمد، ۲۶۰؟-۳۳۹ قمری
fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875-951)
آغاز: الألفاظ الدالة: منها مفردة تدل على معان مفردة، و منها مركبة تدل أيضاًعلى معان مفردة، و منها مركبة تدل على معان مركبة
انجام: و يتهيأ فى أى وقت اتفق من المستقبل أن يوجد، و ألا يوجد. غير أن الممكن الحقيقى هو المعنى الرابع من معانيه. تم كتاب بارى أرمينياس
چاپ: در المنطقیات للفارابی، جلد اول، (۱۳۶۷ش) به کوشش

دانش پژوه (قم، کتابخانه آیة الله مرعشی: ۱۴۰۸ق)؛ نیز در المنطق عند الفارابی، ج۱ توسط العجم
شرح و حواشی:
۱- تعليق على كتاب العبارة؛ ابن باجه، محمد بن یحیی (-۵۳۳)

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، ۲۳گ (۱۵۱پ-۱۷۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۶۹]

● **باری ارمنیاس (مختصر)** / منطق / عربی
bārī arminiyās (mx.)
ارسطو، ۳۸۴-۳۲۲ ؟ قبل میلاد
arastū (-384--322)
تلخیصی از کتاب ارسطو در چند فصل: الأول فی الألفاظ، الثانی فی المعانی ...

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶/۳
آغاز: الفصل الاول بسم الله الرحمان الرحیم قال ینبغی ان یقول اولا ما هو الاسم؛ **انجام:** و لو کانت جمع المعانی التی یدل علیها الاسم المشترک الموضوع یصدق علیه المحمول ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: عادی، ۱۲گ (۱۲۸پ-۱۳۹پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [مؤید: ۱-۴۵]

● **بازگشت ده هزار تن یونانی** / تاریخ / فارسی
bāzgašt-e dah hezār tan yūnānī
گزنفون، ق۴ قبل میلاد
gezenefūn (- -4c)
در هفت «کتاب» هر یکی در چند «فصل».

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۹ حکمت
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: مقوا، ۲۲۰ص، قطع: خشتی [ف: ۲-۴]

← بازنامه ≻ بیماریهای پرندگان
← بازنامه ≻ شکارنامه

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی
bāz-nāme
نسوی، علی بن احمد، ۳۹۳-۴۸۳ ؟ قمری
nasavī, ʻalī ebn-e ahmad (1004-1091)
گفتار نخستین کتاب در سود و زیان بازان در ۱۷ «باب» است: ۱. معدن بازان؛ ۲. آشیان ایشان؛ ۳- جفت گرفتن ایشان ...
آغاز: سپاس آن خدایی را که آفریدگار دو جهان است و روزی دهنده جانوران و شناسنده آشکارا و نهان و آمرزنده گناهان ... اما بعد در تاریخ آغاز این کتاب و عمر مصنف این کتاب گویم: چنین گوید استاد جلیل سید مختص ابوالحسن علی بن احمد النسوی مصنف این کتاب که ولادت من در شهر ری بود سال بر سیصد و هفتاد و یک از تاریخ پادشای یزدجرد شهریار و آغاز تصنیف این کتاب شهریور ماه بود بر سال چهارصد و چهل و نه از آغاز عمر من شصت سال تمام ...
انجام: و این کتاب را باین جایگاه ختم کردیم و از درازی کوشیدیم تا موجب ملال خوانندگان نگردد
[فهرستواره منزوی ۳۷۹۰/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن ضربی قرمز پشت معرق قدیمی، ۹۳ص (۳۹۸-۴۹۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۷سم [ف: ۵-۴۱]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی
bāz-nāme
امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری
amīrān hoseynī, ʻalī ebn-e ʻalī (- 15c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۵ سرود
مشتمل بر هفت «فصل» ناتمام؛ خط: نستعلیق، کا: غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی
bāz-nāme
متطبب تولمی، احمد بن محمود، ق۹ قمری
motatabbeb-e tūlamī, ahmad ebn-e mahmūd (- 15c)
کتاب در شصت و دو «باب» کوتاه است در درمان پرندگان مانند باز و شاهین و جز اینها، و چگونگی صید و شکار با باز. ترجمه شده از گفته‌ها (یا رساله) علاء الحق و السطنة و الخلافة و الدنیا و الدین (؟).
آغاز: شکر و سپاس خالقی را که کثرت مخلوقات بر وحدانیت او دلیلی واضح و برهانی ساطع است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۴۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و باد را دور کند و فرح انگیزد غایت فرح.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مخمل قرمز، ۲۰گ (۳۳۴پ-۳۵۳ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۳۷]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

نجفی، شمس الدین محمد، ق۱۱ قمری

najafī, šams-od dīn mohammad (- 17c)

تألیف میر عرب نجفی از میرشکاران خان خانان در ملتان است در بیان طریقه نگهداری و تربیت شکره (مرغان شکاری) از چرغ و بحری و باز و شاهین و عقاب و غیره و ذکر امراض و طرق معالجه و مداوای آنها و مشتمل است بر چند «مقاله» و چندین «باب» که به لحاظ نقص و جابجایی اوراق این نسخه (آستان قدس) نمی‌توان فهرست جامع و مرتبی از موضوعات مقالات و عناوین ابواب آن به دست داد، ولی آنچه موجود است مطابق با وضع فعلی نسخه به شرح زیر است: در بیان پراندن باز؛ در بیان صفت باشه؛ در بیان سپره و سرقو؛ در بیان شناختن شاهین و گشاد کردن او؛ در بیان تربیت کردن بچه شاهین؛ در بیان برداشتن جانور چوجی؛ در بیان طلبیدن و طیار کردن شاهین چوچی؛ در بیان گذاریدن جانور خرد بجانور کلان؛ در بیان پرانیدن شاهین؛ در بیان بحری؛ در بیان پیدا شدن سنگ سنگ؛ در بیان گشاد کردن بحری؛ در بیان پرواز کردن بحری؛ در بیان گیرا کردن ترمتای؛ در بیان گیرا ساختن سنگ سنگ؛ در بیان اوصاف سنگ سنگ؛ در بیان صفت چرغ و گشاد کردن او؛ در بیان حالات چرغ؛ در بیان چرغ و آهوگیر ساختن او؛ در بیان پروازی کردن چرغیله؛ در بیان سر راست کردن چرغیله؛ در بیان گیرا ساختن چرغ؛ در صفت شاهباز؛ در بیان احکام و اعمال و امراض باز؛ در بیان قاعده اعراض؛ در بیان آب دادن؛ قاعده و احکام باشه؛ در تدبیر باز چون او را رنج تخمه باشد. مقاله اول در سخن حکماء روم مشتمل بر بیست «باب»: در سخن کلی باز و ترتیب آن؛ در بیان آنکه از را چگونه بر دست گیرند؛ در بیان آنکه باز را چگونه بپرانند؛ در بیان آنکه باز را از چه غذا سازند؛ در بیان آنکه جلاجل باز را در کدام موضع بندند؛ در بیان طعمه‌ها که از باز دور باید داشت؛ در بیان نشان‌های رنجوری باز؛ در بیان نشان‌های تن درستی باز؛ در بیان علاج کلی باز؛ در بیان تدبیر باز چون او را رنج تخمه باشد؛ در تدبیر باز چون او را ضیق مخرج باشد؛ در تدبیر باز چون خود را بسیار افشاند؛ در تدبیر باز چون او را رنج زکام باشد؛ چون او را کرم در شکم افتد؛ در تدبیر باز چون نفس بلند کشد؛ در تدبیر باز وقتی که او را سرمازده باشد؛ وقتی که در وی شپش افتد؛ وقتی که خواهند باز پرها را بیندازد؛ وقتی که آغاز پرانداختن کند. مقاله دوم در سخن حکماء ترک: در سخن کلی و تربیت باز و نگاه داشت او؛ در تدبیر باز وقتی که او را نو آورده باشند؛ در تدبیر باز چون جراحت در درون او باشد؛ وقتی که او را رنج سنگ ریزه باشد؛ در تدبیر بار چون او را رنج سبل باشد؛ در تدبیر وقتی که لاغر شود؛ در تدبیر وقتی که غذا خوردن او کم شود؛ در تدبیر وقتی که بال او سست شود؛ در تدبیر وقتی که او را زخم رسیده باشد؛ در تدبیر وقتی که خواهند قی کند؛ در تدبیر وقتی که آب دهن او بسیار رود؛ در تدبیر باز وقتی که شپش در وی افتد؛ در تدبیر وقتی که پای او آماس کند؛ در تدبیر وقتی کو قوت او ضعیف شود؛ در تدبیر وقتی که از بینی او آب رود؛ در تدبیر وقتی که باز را از گرد و دود زحمت رسیده باشد؛ چون ضربی در چشم باز رسد؛ در تدبیر باز چون او را بشکار برند. مقاله سوم در سخن حکماء هند: در نشان تندرستی باز؛ در نشان تندرست شدن بعد از بیماری؛ چون در گرما او را بسفر برند؛ وقتی که اندرون او گرم شده باشد؛ در تدبیر فربه گردانیدن باز؛ وقتی که طعمه در قابضه او ماند؛ وقتی که او را رنج سبل باشد؛ وقتی که چشم باز آماس کند؛ در تدبیر وقتی که باز دم را بکند؛ در تدبیر وقتی که خود را بسیار افشاند؛ وقتی که دود بباز رسیده باشد؛ وقتی که در گلوی باز ریش پدید شود؛ وقتی که باز عطسه بسیار زند؛ وقتی که نفس از بینی زند؛ در تدبیر وقتی که ساور (کذا) بسیار کند؛ وقتی که در زبان و دهان او پر برآید؛ وقتی که از سینه او آواز برآید؛ وقتی که کفهای او آماس کند؛ وقتی که او را بلغم بسیار باشد؛ وقتی گوش او گران شده باشد؛ وقتی که شب کور شده باشد؛ وقتی که از چشم او اشک ریزد؛ وقتی که چنگال بیندازد؛ وقتی که در باز ناخنه پدید آید. مقاله چهارم: در سخن حکمای فارس: در سخن کلی و تربیت باز؛ در تدبیر وقتی که رسیده و رمیده باشد؛ در وقتی که کاهل و ضعیف گردد؛ در تدبیر فربه گردانیدن باز؛ در تدبیر باز چون او را دردسر باشد؛ در تدبیر باز چون سرش آماس کند؛ در تدبیر باز چون زبان او خشک شود؛ در تدبیر باز چون کرم از دهان او بیرون آید؛ وقتی که از دهن و بینی او خون آید؛ چون او را رنج سبل باشد؛ در تدبیر وقتی که پرهای او بسیار افند؛ وقتی که ضربه و صدمه به او رسیده باشد. مقاله اول در باز نمودن اجناس و انواع شکره مشتمل بر دو «فصل»: در باز نمودن شکره (اواخر این فصل و تمام فصل دوم از نسخه ساقط است). (غلامعلی عرفانیان)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۹۲

آغاز: در بیان پراندن باز با دراج و بذور (کذا) می‌باید که در محل شکارگاه فرمایند که سوار تا پیاده؛ **انجام:** اما از هر روز طعمه اش را کمتر دهند گوشت هر جانوری که باشد بآب تر کرده دهند.

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، ۹۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹-۵۸۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۰۹-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۴۰

آغاز: بسمله باب دوم در انواع جانوران که بدان شکار؛ **انجام:** مرغ کشته را ... و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج [رایانه]

● **بازنامه = صیدنامه** / حیوان شناسی-فارسی

bāz-nāme = seyd-nāme

خلیفه میر غلامی، محب علی بن نظام الدین علی، ق۱۲ قمری

xalīfe mīr qolāmī, moheb ʻalī ebn-e nezām-od-dīn ʻalī (- 18c)

اهداء به: اکبرشاه
تاریخ تألیف: دوشنبه ۴ ذیحجه ۱۳۱۰ق
در چهل و هفت «باب» و یک «فصل».

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۶/۲

آغاز: پس از خطبه: ذی بال همایون خطاب ×× خال و خط عارض ام الکتاب/ نقطه این بسمله پر فتوح ×× دانه مرغان گلستان روح؛ **انجام:** هرگاه این چنین حال مشاهده سازند یوزها را دور از هم نگهدارند که آواز یکدیگر نشوند و الله اعلم بالصواب قدتم هداالکتاب بعون الله الملک الوهاب.

خط: نستعلیق، کا: غلامحسین کابلی، تا: دوشنبه ۴ ذیحجه ۱۱۳۰ق؛ مجدول زر و لاجورد، با دوسرلوح مذهب؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی و مقوایی با ترنج و سر ترنج، ۱۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۲-۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۳

در ۵۹ باب؛خط:نستعلیق،کا:غلام شاه، تا: ۱۱۳۰ق [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

بخاری، نیال خلیل باشی بن یوسف

boxārī, nīyāl xalīl bāšī ebn-e yūsof

فشرده تجربه‌های پیشنیان را درباره «باز» که به درخواست چند پادشاه توسط گروه‌هایی از دانشمندان گرد آمده بود، مؤلف در این کتاب گزارش کرده و طی بیست و چهار «باب»، با انشائی نیکو و اصطلاحات مخصوص این فن به اختصار آورده است: باب ۱. شناختن باز نیک و هنرمند؛ ۲. دانستن خشاک از گوشت مرغابی؛ ۳. ارفرعینک ساقهاش باریک باید؛ ۴. پدید کردن علامت باز؛ ۵. شناختن رنگ باز؛ ۶. شناختن دلاوری و هنر باز؛ ۷. درشتی و تمامی باز؛ ۸ هوس بازداری و دانستن باز؛ ۹. شناختن باز نر از ماده؛ ۱۰. گرفتن باز و آموختن آن؛ ۱۱. چون بهار گردد باز مرغابی گیرد؛ ۱۲. درست آوردن پای باز؛ ۱۳. اندر شناختن شاهین و بحری و چرغ و باشه؛ ۱۴. نیکوترین و بدی چرغداری؛ ۱۵. راست کردن؛ ۱۶. چون گشاد شد و ایمن نشست؛ ۱۷. کلان کردن باز؛ ۱۸. کلنک گیراندن بچرغ؛ ۱۹. صفت ارج گرفتن؛ ۲۰. شاهین را ارج گیر کردن؛ ۲۱. راست کردن شاهین کوهی به مرغ آبی و مرغ؛ ۲۲. گریز بستن جانوران؛ ۲۳. شناختن بیخال؛ ۲۴. از گریز برداشتن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۹۳

آغاز: حمد و سپاس خداوندی را که انسان را بخلعت و لقد کرمنا بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر برگزید؛ **انجام:** و گوشت ازج گرم است و گران است

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: غره رجب ۱۰۸۱ق؛ مجدول به زر و مشکی؛ تملک: براتعلی ولد محمد صادق ده چشمه ای به‌تاریخ ربیع الاول ۱۱۶۲؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای ضربی پشت مشکی، ۱۰۸گ، ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۰سم [ف: ۲۱-۹۵]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

حاجی ترخان بامراد، احمد

hājī tarxān bāmorād, ahmad

در ۹۱ «باب»

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۲ سرود

نسخه تا باب بیست و هشتم را دارد؛ خط: نستعلیق، کا: غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

● **بازنامه = معالجات مرغان شکاری** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme = moʻālejāt-e morqān-e šekārī

طولمی، احمد بن محمد

tūlamī, ahmad ebn-e mohammad

در ۶۲ «باب» که از عربی به فارسی در آمده و به نام پادشاهی «موسی دست، عیسی دم، یوسف جمال، محمد خصال، سکندر عزم» ساخته شده است. در دیباچه آمده: «منقول از امام اوحد و همام بقراط فاضل الاطباء». باب: ۱. علاج الطیر اذا اصاب عینه؛ ۲. علاج بازی که رمد پیدا کرده؛ ۳. علاج بازی که او را زکام پدید آید؛ ۴. معالجه بازی که او را ورم پدید آید؛ ۵. در علاج بازی که در زمستان او را زکام پدید آید؛ ... ۱۰. معالجه بازی که در سرکچ [چنین] پدید شود؛ ... ۱۵. علاج بازی که آکله در او افتد؛ ... ۲۰. معالجه بازی که او را صدمه رسیده باشد؛ ... ۲۵. معالجه بازی که سست فرو آمده بود سرین او؛ ... ۳۰. علاج بازی که کچ بسته شود در درون او؛ ... ۴۰. علاج بازی که او را نقرس رسیده باشد؛ ...۵۰. علاج بازی که ریم کرده بود؛ ... ۶۰ علاج فربهی باز؛ ۶۱. علاج فرود آمدن آب چشم؛ ۶۲. صفت جوارشی که نافع بود.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۱

آغاز: بسمله. شکر و سپاس خالقی را که کثرت مخلوقات بر وحدانیت او دلیلی واضح ... اما بعد، این کتابی است در معالجات مرغان شکاری که منقول است از امام اوحد؛ **انجام:** و اشتها آورد، و نشاط انگیزد و غایت فرح. و الله اعلم ...

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: ۲۶ شوال ۱۰۶۶ق؛ ۳۷گ (۱پ-۳۷ر) [ف: ۱-۳۲]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

غیرهمانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲/۳

آغاز: چون بازو نمی‌جره (؟) و با شه از یک ذاتند بهترین ایشان باز است و دیگر سنج که به او پارسی سنگ گویند مانند باشه است، اما چشم وی ازرق است و بالش کوتاه و سطبر؛ **انجام:** گوشت که میدهد باید به روغن زیت آلوده کند در لاغری گوشت سگ بچه و خوک بسیار مفید است

خط: نستعلیق چلیپا، کا: محمد جعفر دهدشتی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی یک‌لا، ۳۱ص (۱۲۴-۱۵۴)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲-۱۶۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۳/۲

آغاز: بسمله. باب اول از جمله بیست و دو باب کتاب بازنامه، در علامت و صفت بازان و رنگهای ایشان و تمامی و ناتمامی. باز نر خردتر بود و بزرگ سر و خرد اندام و بزرگ و ستبر بینی و قوی گردن و فراخ چشم؛ **انجام:** بدو رها کنی تا او را بسیار بتپاند تا باز پای درو سخت کند ...

از ناشناس. مؤلف در باب یکم کتاب، از سال ۷۰۵ق یاد می‌کند که در ولایت دستجرد بوده است و همانجا از ابوالجوارح علی بن محمد نیشابوری نقل می‌کند. این نیشابوری از استادان این هنر به روزگار ملک شاه سلجوقی (حک ۴۶۵-۴۸۵ق/۱۰۷۳-۱۰۹۲م) و خواجه نظام الملک بوده است. در ۲۲ باب: ۱. علامت و صفت بازان و رنگ‌های ایشان، ۲. اندر صیاد [مرغ شکاری] که چگونه باید و انواع دامها، ۳. اندر بازدار که چگونه باید، ۴. چشم گشادن و خواندن و پرورانیدن باز، ۵. طبیعت جانور شناختن، ۶. بیرون شدن به شکار ... (سربند باب‌های دیگر نانویس مانده است)؛ خط: نستعلیق ناپخته، بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ سپس باب‌هایی در همین زمینه که گویا کتاب دیگری است (۶۶ر-۷۵پ)؛ ۲۶گ (۴۰پ-۶۵پ) [ف: ۱-۳۲]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۴۲/۲

آغاز: در معرفت جانوران شکاری چون باز و نیمی و جره [وباشد] هر چهار از یک ذاتند بهترین ایشان باز است دگر سنج که به زبان پارسی سنگ می‌گویند مانند [باشه] است اما چشم وی ازرق است؛ **انجام:** پیش وی اندازی تا خود بکشد و بخورد گوشت که میدهد باید که بروغن زیت آلوده باشد، اما درین بان گوشت سگ بچه و خوک سخت مفید است والله اعلم

رساله‌ای کوتاه در معرفت و شناخت جانوران شکل‌ها بویژه باز شکاری که درآن بدون تقسیم‌بندی خاصی با این عناوین به بررسی و بیان امراض و معالجات آن پرداخته شده است: علامت بازها، صفات شاهین، دانستن طعم ایشان، آموختن به‌کار آوردن جانوران، علامت کح و علاج آن، علت حرق و علاج آن، علت ماکله و علاج آن، پریدن جانور و باز به دست آوردن آن، در معرفت بیماری جانور و معالجه آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ صفحاتی پیش و ادامه صفحات تا پایان رساله درباره امراض و معالجات و تعویذات اسبان است؛ ۱۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۴۶]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۳

آغاز: بسمله. این رساله‌ای است مشتمل بر وصف باز و شرح اجناس و انواع آن و ذکر رنجهایی که باز را عارض شود و ادویه ای که در معالجه آن به کار آید و کیفیت تربیت از رفق و سیاست؛ **انجام:** کام نیکو بکوبند و در چشم و بینی او افکنند و ... تمت الکتاب بعون الملک الوهاب ...

در یک «مقدمه» و ۴ «مقاله» و هر مقاله در چند «باب»: مقاله یکم، در سخن حکمای روم، در ۳۴ باب: ۱. نر و ماده و نشانی چند که دلالت کند بر نیکی‌ها، ۲. نگاهداشتن باز، ۳. باز را چگونه بر دست باید گرفت، ۴. باز را در چه جایگاه پرانیدن عادت کند، ۵. غذای باز از چه سازند و چگونه دهند، ... ۱۰. طعامهایی که از باز دور باید داشتن، ... ۱۵. در تخمه که باز را عاید شود، ... ۲۰. تدبیر زکام باز، ... ۲۵. تدبیر باز وقتی که نفس بلند کشد، ... ۳۰. تدبیر باز وقتی که او را نقرس باشد، ... ۳۴. تدبیر باز وقتی که آغاز پر انداختن کند؛ مقاله دوم، گفته علمای ترک، در ۳۰ باب: ۱. در سخن حکمای ترک در صفت نیک و بد باز، ۲. در سخن کلی در تربیت باز، ۳. چون خواهند که باز را از قریضه بیرون آورند، ۴. تدبیر باز که نو آورده باشند، ۵. درد و رنج اندرون باز، ... ۱۰. وقتی که آرزوی طعمه خوردن او کم شود، ... ۱۵. وقتی که در پشت او درد خشکی باشد، ... ۲۰. وقتی که آب در دهن اندازد، ... ۳۰. وقتی که او را چشم زخم رسد؛ مقاله سوم، در سخن حکمای هند در تربیت باز، در ۲۹ باب: ۱. تدبیر باز وقتی که خواهند او را از قریضه بیرون آورند، ۲. تدبیر باز بعد از قریضه، ۳. تدبیر باز وقتی که خواهند او را در گرما، به سفر برند، ۴. وقتی که او را زحمتی رسد از سرما، ۵. در تدبیر باز و تندرستی او، ... ۱۰. تدبیر باز وقتی که او را رنج تخمه رسد، ... ۱۵. تدبیر باز وقتی دنبال بر کشد و بر کند، ... ۲۰. تدبیر باز چون گلوی او روشن شود، ... ۲۹. تدبیر باز چون در سینه او آوازی آید؛ مقاله چهارم، در سخن حکمای فرس و تربیت آن [=باز] که گویند گرامی ترین جوارح از طیور باز است و بهترین جوارح از وحوش یوز است و از طیور و وحوش هیچ چیز وحشتی تر و نفورتر از این هر دو نباشد ... (نسخه، مقاله چهارم را ندارد)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: جمعه ۲۲ جمادی الاول ۱۱۰۱ق؛ ۴۷گ (۴۱پ-۸۷پ) [ف: ۱-۳۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۱۰ سرود

از نور محمد برای عالم گیر محمد اورنگ؛ خط: نستعلیق، کا:

غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق؛ حاشیه [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۱ سرود

آغاز: چون باز و نمی‌جره و باشه، هر چهار از یک دانند.

برای ابوالمظفر فیروز شاه در ده «باب»؛ خط: نستعلیق، کا: شاه غلام، تا: ۱۱۶۳ق [نشریه: ۱۳-۴۲۰]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۴ سرود

خط: نستعلیق، کا: غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۷ سرود

در۱۲«باب»؛خط:نستعلیق،کا:غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق [نشریه: ۱۳-۴۲۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۴۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: گالینگور نارنجی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۸۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۰-۱۱۹]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۱/۱

آغاز: بزرگان سلف در باب باز و شاهین و چرخ و عقاب و هر یک از ایشان و جنس ایشان بر چند نوعند و از هر یک چه کار آید و چون زحمتی در ایشان ظاهر شود در معالجه آن انواع ملاحظه کرده شده است؛ **انجام:** اینها جمله جمله را بکوبد و بپزد و بعد از آن ادویه در ماهی دو نوبت در طعمه جوارح کنند و بدهند تا بخورد و بغایت نافع و مناسب باشد.

در شکار باز و عقاب و طریق تربیت و معالجه آنها نگاشته شده جهت ناصر بن بهمن و دارای ۲۷ «باب»: ۱. ابتدای شکار جانور که از کجاست و چگونه بود، ۲. انواع جانوران که بدان شکار کنند، ۳. خلقت و طبیعت جانوران، ۴. معرفت نیک و بد باز، ۵. صفت باز نر و ماده، ۶. صفت آنکه چگونه باشد و چه کار از ایشان آید، ۷. صفت شاهین و خاصیت ایشان، ۸. صفت چرخ و احوال آن، ۹. صفت عقاب، ۱۰. طعمه جانوران، ۱۱. آموختن و به کار آوردن جانوران، ۱۲. بدخویی باز که چون کم شود و چگونه طلبند، ۱۳. تدبیر آنکه باز در شکار تقصیر کند و از پی صید نرود و کاهل گردد، ۱۴. علاج سرما و گرما، ۱۵. علت تخمه و مداوی آن، ۱۶. علت کج و مداوای آن، ۱۷. علت حرق و مداوای آن، ۱۸. علت اکله و مداوای آن، ۱۹. علت کج و مداوای آن و علامات آن، ۲۰. داروی قی کردن جانوران، ۲۱. مداوای زحمت و الم که به باز رسد و علامت کلاع یعنی جوشیدن دهان، ۲۲. مداوای زکام و نزله، ۲۳. مداوای علت باد نفس، ۲۴. علت انقباض و معالجت آن، ۲۵. تدبیر جانور به دست آوردن و از دست به در رفتن، ۲۶. باب کرژ و طعمه و بکار آوردن بعد از کرژ، ۲۷. معالجت بیماریها و علامات آن به طریق مفصل.

نسخه‌ای نزدیک به نسخه حاضر در فهرستواره ۳۷۹۲/۵ و نشریه ۱۳۲/۳ معرفی شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ق ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ نسخه بسیار مغلوط است؛ جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۳۵گ (۱پ-۳۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۷۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۱/۲

آغاز: الحمدلله حق حمده ... چون پادشاهان و ملوکان و اکابران روزگار را انواع تنعمات هست به جهت دفع ملال و خیالات فاسد و چیزهای اراجیف و تغیرات روزگار و حوادث گاه گاهی متوجه شکار می‌گردند؛ **انجام:** و به عمل حکما و علما روزگار در آمده استخراج شده و مجموع را به جهت خزائن عامره سلاطین زمان جمع کرده تا در محل حاجت احتیاج عجزی واقع نشود.

در شناخت باز و حیوانات شکاری و معالجه بیماری‌های آنها نگاشته شده جهت سلطان بهمن، در دو «مقاله»: علمی و عملی، و قسم اول در ۳۹ «باب» و قسم دوم در ۵۴ «باب». نسخه‌ای نزدیک به نسخه ما در فهرستواره ۳۷۹۰/۵ معرفی شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا اوایل قرن ۱۳؛ نسخه بسیار مغلوط است؛ جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۳۸گ (۳۵پ-۷۲ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۷۹]

۱۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۷۸/۵

آغاز: حمد بیحد وثنای ... نثار درگاه جلال پادشاهی که صنیع بدیع چرخ؛ **انجام:** بر تشویش سپاه آن پادشاه یا ملک کند و چون چند بار متصل ...

کتاب در یک «مقدمه» و دو «مقصد» و یک «خاتمه»: مقدمه در بیان تعداد شمایل مرضیه حمیده و علامت‌های پسندیده که چون در بازیافت شود دلالت بر کمال خوبی او کند، مقصد اول در حفظ صحت باز، مقصد دوم در انواع بیماری‌های باز و علاج آن در چند «باب»، خاتمه در استدلالی که هوشمندان صاحب تجربت از احوال و اطوار باز نموده‌اند؛ بی‌کا، تا: ۱۲۰۱ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، مایل به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج لایی قهوه‌ای تیره و عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۸گ (۱۲۳پ-۱۳۰ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۷/۲

آغاز: بسمله. پوشیده نماند که علمای این صناعت و فضلای این علم بسیار قلیل اند. و بهترین ایشان قسطوس رومی و ابن العوام و ادهم؛ **انجام:** هر که بیجا علاج بنماید بنده را سرزنش نفرماید

گفتاری است در درمان بیماری پرندگان، در دیباچه آمده: چون امور معالجات امراض آن مناسب الحال این مجموعه است بنابر آن این بخش را ترجمه کرده بدان افزودم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن مشکی، ۶ص (۱۷۷-۱۸۲)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۴سم [ف: ۵-۴۹]

۱۴. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۷۸/۴

آغاز: حمد و ثناء و عظمت کبریا خدا یرا جلت الاءه ... اما بعد اتفاق است که شکار کردن جانوران بسیار است؛ **انجام:** اگر بسیار بجنباند بیمار است به معالجه آن مشغول باید بودن تا نیک شود ان شاء الله تعالی ... فی یوم شنبه سنه ۱۲۲۲

در هفتاد «باب» که کتاب حاضر یک باب کم دارد در شناختن نر و ماده باز و علاج بیماری‌های باز و غیره؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق؛

افتادگی: باب دهم تا باب پانزدهم؛ کاغذ: فرنگی، مایل به حنایی، جلد: مقوایی روکش تیماج لایی قهوه‌ای تیره و عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۳۲گ (۹۲ر-۱۲۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۷۰]

۱۵. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۱

آغاز: بسمله، گاه جولانی می‌نماید و چون دیده بصیرت او از ادراک؛ **انجام:** این است آنچه ما دانستیم و از کتب استادان بما رسیده بود، و الله اعلم بالصواب.

در مورد پرندگان شکاری نحوه مراقبت، مواظبت و معالجت و مسائل مربوط به آن را بیان می‌نماید، این نسخه دارای ۴۲ «باب» است که بعضی باب‌های آن جابجا و یا افتاده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: شنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ اشعار به‌صورت ردیفی و صفحاتی سه ستونی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی با ترنج، ۸۳گ (۲پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۱۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۰۰/۱

آغاز: بدانکه نبض طیور در مفصل ثانی بال محسوس می‌گردد و حرکت ربه ما بین مفصل و انتهای استخوان سینه است؛ **انجام:** و سرکه کشته بمالند که دافع جمیع قمل حیوانات است و بتجربه رسیده است.

در نشانه‌ها و انواع امراضی که بازشکاری و پرندگان بدان مبتلا می‌شوند و چگونگی درمان هر یک از آنها، از بیماری‌های سرشروع شده و به بال و پر ختم می‌گردد؛ خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن زین العابدین عرب نائینی، تا: ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۲گ (۱ر-۱۲ر)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۹-۲۹۸]

۱۷. تهران؛ موزه مردم شناسی؛ شماره نسخه: ۴۰۶

آغاز: چون پادشاهان و اکابر و اصحاب دولت را انواع ملال دست می‌دهد از برای دفع ملال بشکار تردد میدارند؛ **انجام:** و گوشت سر بز اثر تمام دارد.

برای یکی از بزرگان. در بیست و هفت «باب» است: ۱. در ابتدای آنکه جانوران از کجا خواست و چگونه بود، ۲. انواع جانوران شکاری، ۳. خلقت و طبیعت جانوران و در معرفت باز نیک و بد، ۴. صنعت باز نیک از بد فرق نمودن، ۵. صنعت باز که چگونه باشد و چه کار پدید آید، ۶. صفت شاهین و آنکه کدام بچه کار نیک آید، ۷. صفت چرغ، ۸. صفت عقاب ... ؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله، تا: ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۱۲ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۳-۱۳۲]

۱۸. کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۱۷/۳

آغاز: بسمله و به نستعین، بدانکه این رساله‌ای است در معرفت باز و شناختن اشکال او مشتمل برده فصل ... در معرفت باز و اشکال آن بدانکه باز مونس شکارگاه ملوکست و بروی شادی آرند؛ **انجام:** در سفیدی چشم باز، علاج آن انگبین ... با میل در چشم باز کند تا سه روز به غایت نافع بود آب زبرده بند نافع بود اگر گشاده بود هیچ نبندد.

رساله‌ای کوتاه در بیان آداب شکار باز انواع بیماری‌ها و شیوه‌های درمان امراض بازها که به نثر تحریر شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول، ۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۱/۵سم [ف:]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۳۱/۱۲

آغاز: باب از رساله بازنامه که منتخب شده در صفت علاج بازی که پیدا شود او را خارش و سوزش؛ **انجام:** چون بیند که راست شد دست بردارد.

گزیده‌ای است از «بازنامه» از باب هفدهم تا باب چهل و سوم آن را انتخاب نموده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه [ف: ۳-۲۳۴]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۶/۹

در۱۹«فصل»؛خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، ۲ص (۱۷۹-۱۸۰)، ۲۹ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۳×۳۰سم [سنا: ف: ۱-۱۱۸]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۵۰/۳۹

آغاز: چنین نقل کنند که اول کسی که باز صید کرد از ملکان روم بودند؛ **انجام:** اگر پیش از آنکه آسایش کند او را طعمه دهند ضعف النفس تولد کند.

در تاریخ صید و انواع بازها و چگونگی صید آنها و کدام یک از آنها نشاط بیشتر دارد صید مرغان؛ خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمود متطبب تولمی گیلانی، بی‌تا؛ جلد: مخمل قرمز، ۴گ (۳۳۱پ-۳۳۴ر)، اندازه: ۱۲/۵×۱۷سم [ف: ۱۲-۲۳۶]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۰/۸

بد و نیک او و در معالجه امراض باز، مشتمل بر نه «اصل»؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۴۰۶]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶۶-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Or. 374؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۵گ [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۲۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۳

آغاز: چون باز و نمی‌جره و باشه، هر چهار از یک دانند.؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۲۳۲]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

پیش از ۹۴۸ق که تاریخ مجموعه است. در ۲ قسم: ۱. علمی، ۲. عملی، و هر قسم در چند «باب»: قسم اول در معرفت مرغان شکار کرد، ۲. مرغان صیدکننده، ۳. مرغان دیگر که تعلیم کنند ایشان را، ۴. نرینه و مادینه آن، ۵. در مدح و فضیلت باز، ... ۱۰. صفت باز نر، ... ۱۵. در آنکه کدام باز در صید نشاط بیشتر دارد، ... ۲۰. صفت شاهین و مواضع ایشان، ... ۲۵. صفت سنقر، ... ۳۰. بدخویی باز و چون گم شود چگونه بیابند، ... ۳۵. دلایل امراض پوشیده، ... ۳۷. استدلال از آفار مرغ و امراض او؛ قسم دوم در

امراض جانوران و علاج هر مرض، ۶۴ «باب»: ۱. صفت دماء و علاج آن، ۲. طرفه و مداوای آن، ۳. درد چشم باز، ۴. زکام، ۵. نرسه، ... ۱۰. علت حص و مداوای آن، ... ۱۵. در آکال که در شکم باز پدید آید، ... ۲۰. در باد که در جناح افتد، ... ۲۵. سستی دنبال، ... ۳۰. علت کرم که در شکم و نرمه، ... ۳۵. علاج شقاق در نای، ... ۴۰. علاج شپشه، ... ۴۵. علاج مجروح شدن باز، ... ۵۰. مداوای دود (جوش دهان) که به باز رسد، ... ۵۵. تدبیر فربه کردن جانور، ... ۶۴. معرفت باز درست از بیمار و درمان آن. (احمد منزوی)

آغاز: کتاب بازنامه و آن بر دو قسم نهاد. قسم اول علمی و قسم دوم عملی و در هر قسم چند باب ایراد کرده شود، قسم اول در معرفت مرغان صید کننده و صفات آن و در آن سی و هفت باب است.

[فهرستواره منزوی ۳۷۹۰/۵]

همانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۲۲/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** در باب ۵۱ در علامت تخمه و مداوای آن افتاده: و گوشت نتواند گذرانید.

دیباچه را ندارد و با فهرست مطالب آغاز می‌شود؛ خط: ثلث خوش و شکسته، بی‌کا، تا: ۹۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ سپس «خیل نامه» که آغاز این یکی نیز افتاده. [عکسی ف: ۱-۴۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب شصت و چهارم درمعرفت باز دست از بیمار و معالجه بانگ بسیار زدن ... به وزن فلفل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالوئی مقوایی، عطف و گرد تیماج مشکی با ترنج، ۹۹ص (۲۴۵-۳۴۳)، ۱۲ سطر (۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [سنا: ف: ۱-۳۶۱]

● **بازنامه** / حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme

مؤلف در دیباچه می‌گوید: «مرا گفتند تو که در شکار و شکار کردن رنج برده‌ای و از ده سالگی استادان دیده و کتاب‌های بسیار در این فن خوانده‌ای یادگاری بساز. من نیز از خوانده و شنیده خود این را ساختم». سپس از کتابی که از ماوراء النهر آورده بودند و کتابی که از سامانیان و جمال الدین محمد گنجه در ربیع الاول ۵۶۹ به دستش رسیده و کتابی که از قیصر روم و کتابی که از ملک خاقان ترک در جمادی الاول ۵۷۱ و ... کتابی که در یک مجلد در دمشق از عزالدین ساقونی در رجب ۵۷۸ به دستش رسیده و کتاب ابوالقاسم که در ربیع الاول ۵۹۰ و کتاب نوشیروان عادل که در بعلبک در ذیقعده ۵۹۲ به دستش رسیده و کتاب علی کامته [چنین] خراسانی که در حلب و ... به دستش رسیده است، نام می‌برد. در پایان، این کتاب در ۱۵۴ «باب» نگاشته شد: ۱. سبب آنکه این شکره چون پیدا شود، ۲. نوع و جنس شکره که چند است، ۳. شناختن بهترین بازان، ۴. لون و رنگ بازان، ۵. در مراتب بازان، ... ۱۰. شناختن تیز پری شاهین، ... ۱۵. شناختن مرغ شکاری، ... ۲۰. بیان آنکه چه مرغ است که بدان شکار باید کرد، ... ۳۰. شناختن تندرستی شکره، ... ۴۰. تدبیر شکره بعد از کریچ، ... ۵۰. درد چشم شکره، ... ۶۰. باد در حوصله شکره، ... ۷۰. بسیار افشاندن شکره، ... ۸۰ قی کردن شکره از بوی، ... ۹۰. باد افتادن در بال شکره، ... ۱۰۰. درد جگر شکره، ... ۱۱۰. کج بر آمدن شکره، ... ۱۲۰. شکسته شدن پای شکره، ... ۱۳۰. جوارش دیگر، ... ۱۴۰. دیوانه شدن سگان، ... ۱۵۰. برهنه شدن پای سگان از دویدن، ۱۵۱. آماس گرفتن سگان، ۱۵۲. آموختن راسو، ۱۵۳. علاج کردن راسو، ۱۵۴. پر یاوه.

آغاز: بسمله. حمدله. و العاقبة للمتقين و لاعدوان الاعلى الظالمين و صل الله علی ... اما بعد روایت کنند که چون کسری شاهنشاه ملوک عجم بشاهنشهی نشست او را بخاطر اندیشه افتاد ... .

انجام: شکره مرده و پرش بکند. و بر سر سنگی که شمشیر صیقل می‌کنند. تمت و السلام

[فهرستواره منزوی ۳۷۹۰/۵ و ۳۷۹۵/۵]

همانند:

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۳۷

آغاز: موجود (در دیباچه افتاده است): ... از ایشان پیدا کرد معادن و نبات و حیوان پس روح روحانی؛ **انجام:** (در باب ۱۴۱ افتاده است): ... هریک یک درم و نیم و قند نیم کوفته ...

تا باب ۱۴۱؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز (چند سطری) و انجام؛ کاغذ: نخودی تیره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۸۶گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۱-۳۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۷/۱

آغاز و انجام: برابر

تا باب ۱۳۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن مشکی، ۱۷۶ص (۲-۱۷۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۴سم [ف: ۵-۴۹]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰/۱

آغاز: برابر

در ۱۵۴ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷۷گ (۱-۷۷)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳-۱۲۹]

● **بازنامه منظوم** / شعر، حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme-ye manzūm

منظومه‌ای است مشتمل بر حدود ۴۷۰ بیت به بحر خفیف مخبون مقصور (وزن حديقة الحقيقه سنائی غزنوی) در بیان فنون

بازداری و معرفت باز و تشخیص بیماری‌های آن و نحوه علاج آنها در پنجاه و پنج «باب»: در لون جنس باز، در شناخت باز نیکو، در رمد باز و علاج او، در علاج آب آمدن دیده باز، در بیان زکام باز و علاج او، در گرفتن سر و دماغ باز، در صفت سده باز، در صفت قصر باز، در علاج حص باز، اندر برهم زدگی سانق باز، در علاج کندن پر باز، در دفع حرارت باز، در دفع جوشش دهن باز، در دفع صرع باز، در دفع تنگی نفس باز، در علاج درد باز، در دفع باد حوصله باز، در دفع باد بال باز، در دفع باد پشت باز، در دفع باد و سستی پشت باز، در دفع باد بدن باز، در دفع باد منقار باز، در دفع باد منقار باز، در دفع قبض باز، در غبار چشم باز، در دفع درد جگر باز، در دفع کرمهای طعمه، در برهمخوردگی سانق باز، در علاج پرواز باز، در علاج کرم درونه باز، در دفع کرم معده باز، در دفع بواسیر باز، در شقاق پای باز، در دفع باد ران و ساق باز، در دفع آماس پای باز، در بستن عضو شکسته باز، در بیرون رفتن انگشت باز، در شپش افتادن بباز، در علاج پرافکندن باز، در علاج زخم باز، در علاج عاقلی باز، در علاج رد کردن طعمه باز، در دیر هضم شدن طعمه باز، در علاج سده باز، در علاج آماس باز، در رمیدن باز از صید، در علاج لاغری باز، در علاج پرگردانی باز، در علاج حص معده باز، در دفع آب آمدن از دیده باز، در علاج تخمه باز، در علاج حرص باز، در علاج سست پریدن باز، در طرز تولك بستن باز، در علاج پر ریخت نمودن باز، در علاج پرکور شدن باز.

آغاز: ابتدای سخن بنام اله ×× وحده لا اله الا الله / کردم اول ثنای حق آغاز ×× گفتم ای کار ساز بنده نواز / قادر و فاتحی و بی مانند ×× بی معین و نظیر و بی پیوند

همانند:

۱. خوی؛ گنجینه (موزه)؛ شماره نسخه: ۱۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل درباب کورگشتن باز: جانور را زبال یا از دم ×× چون فتد یك سپری وگردد کم / ... آن پر کور را کند بیرون ×× تازه وترو تیر چو غنچه پرخون

خط: تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای زرشکی، ۲۸گ (۵-۳۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف:]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** جانور را دگر بدین دستور ×× طعمه سازش ز سینه عصفور/ مغز پاچه از آن دریغ مدار ×× که بفرمان خالق جبار / زو پرآید برون بروز[ی] چند ×× همچو باقی پر دراز و بلند

نسخه از آخر بقدر یك ورق کسر دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ واقف: اسدالله علم، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج دورویه، ۳۰ص (۱-۳۰)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱۹-۵۹۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۲۹۷

آغاز: گر شود در زمان ورا اسهال ×× نرم گردد طبیعتش فی الحال؛ **انجام:** چست بر جستم و وضو کردم ×× بدر بی نیاز رو کردم

در ۱۹ «فصل»؛خط: نستعلیق خوش، کا: ابوالفضل بن ملا ابوالقاسم، تا: پنج‌شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۸۵ق، جا: جیرفت؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ نسخه کامل‌تری است از همان بازنامه منظوم مذکور تحت رقم ۱۳۴۰۷ آستان قدس و از اواخر آن معلوم می‌شود که تاریخ فراغ از نظم آن روز دوشنبه ۲۶ محرم سنه ۸۹۶ بوده است، نسخه چند ورق از اول و ظاهراً به قدر یك صفحه نیز از آخر کسر دارد؛ واقف: روح الله عرب آبادی، شهریور ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۰سم [ف: ۱۹-۵۹۸]

● **بازنامه منظوم** / شعر، حیوان شناسی / فارسی

bāz-nāme-ye manzūm

اهدا به: سلطان یعقوب فرزند سلطان حسین بهادر خان

از میر شکار و بازداری درباری در شصت «باب» به نام سلطان یعقوب فرزند سلطان حسین بهادر خان و یکی از نواده‌های میر سید شریف گرگانی. در آن آمده در فصل ۶۰: «رحمت بیکران ابر آن شاه ×× میر ابوالقاسم ابن میران شاه / باز نامه بیادگار پدر ×× پسرش صاد و دال و قاف دیگر». در باب یکم آمده: «بحقیقت مدد کنم توفیق ×× که طریقت بود طریق رفیق»

آغاز: شکر و حمد و سپاس خالق پاك ×× کافرید آدمی ز مشتی خاك / یك کف خاك را مصور کرد ×× بعد از آتش بجان منور کرد ... ایزدم باز نسخه ای بخشید ×× که چه او پیش چشم چرخ ندید ... کاتبش چون بنامه خامه نهاد ×× نام این نسخه «باز نامه» نهاد ... عرض کردم چه گشت از او آگاه ×× علی مرتضی نبیره شاه / نسل سید شریف جرجانی ×× دولت و عمر بادش ارزانی / چونکه واقف شد آن امیر شریف ×× این سخن کرد در دهم تکلیف

انجام: شصت درد و دوای نام آور ×× نظم کردم یکی ز یك بهتر / خیز در بندگی قیام نمای ×× بتضرع زبان خویش گشای / امر پروردگار را بگذار ×× باز باز آی زود بر سر کار / چست بر جستم و وضو کردم ×× بدر بی نیاز رو کردم

[فهرستواره منزوی ۳۷۸۷/۵]

همانند:

۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن لایی سیاه، ۲۲گ (۱پ-۲۲پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۲۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۶۵/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۵گ (۱۴۶ر-۱۶۰پ)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۰۰۳]

● **بازنامه منظوم** / شعر، حیوان شناسی / فارسی
bāz-nāme-ye manzūm

غیر همانند:
۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰/۹ سرود
خط: نستعلیق، کا: غلام شاه، تا: ۱۱۶۳ق؛ حاشیه [نشریه: ۱۳-۴۲۱]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۹/۱
جمشید به نام علی مرتضی نبیره شاه نسل سید شریف جرجانی و به نام شاه یعقوب بن سلطان حسین بهادر خان و میر ابوالقاسم ابن میران شاه و پسرش صادق؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لایی، ۴۳ص (۱-۴۳)، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۳۸]
۳. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۶۷/۲
آغاز: سرنامه نام خدا ساختم ×× پس آنگاه این نامه پرداختم؛ **انجام:** طشتی پر آب پیش باز نهند تا می‌خورد وقتی می‌کند، روز شنبه یازدهم جمادی الاول به اتمام رسید که قمر در برج عقرب بود، سنة ۱۲۲۴ (گویا تاریخ کتابت دستکاری شده)
این نسخه شامل ۶۹ «باب» است، اولین باب: «در شناختن بازان نر از ماده» و «در سرماخوردگی چراغ» آخرین باب است. مؤلف در صفحه ۱۳۲ یاد کرده که، بازنامه به نقل از حکمای روم و ترک و هند و فرس و به زبان عربی آورده بود، مترجم به زبان فارسی نقل کرده چون نامرتب بود. آن را در یک «مقدمه» و چهار «مقاله» پرداخته: مقاله اول در سخن حکمای روم در باب باز با سی و چهار باب که ۲۵ باب آن موجود است. مرحوم دهگان در آخر نسخه از مؤلف آن اظهار بی اطلاعی کرده، و نوشته: کتاب مزبور به نام یکی از اعقاب چنگیز (غازان خان) و قسمت شعری آن (بازنامه منظوم) به نام بایسنقر موشح گردیده و هر دو از طبع یک نفر است: شه تا جور بایسنقر که هست ×× سر سروران پیش او گشته است. هم چنین رساله (در یک باب) از گفتار علی بن منصور خوافی مربوط به بازنامه «در صفت چرخ و کار و کردار او ...» در انتهای این کتاب است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۷۳گ (۸۵پ-۱۵۷پ)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۲۱۹]

● **بازنامه ناصری** / شعر / فارسی
bāz-nāme-ye nāserī

قاجار، تیمور میرزا بن حسینعلی، ق۱۳ قمری
qājār, teymūr mīrzā ben hoseyn-ʻalī (- 19c)
در علم شکار و طبیعت، به فارسی، تألیف شاهزاده تیمور میرزا ولد حسین علی میرزا فرمانفرما ابن فتح علی شاه قاجار، این اثر را مؤلف در عصر ناصرالدین شاه قاجار و به نام وی نگاشته است، نسخه نفیس و نایاب که نامش در منابع موجود از جمله الذریعة نیامده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۲۷
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [میراث شهاب: س۹ش۲-۵]

● **بازنامه و اسب نامه** / شعر، حیوان شناسی / فارسی
bāz-nāme va asb-nāme

طبیب، علی
tabīb, ʻalī (-)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۴۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۲/۴×۲۰/۴سم [رایانه]

● **باز نمودن اشکال وفق (رساله در)** / ریاضیات / فارسی
bāz nemūdan-e aškāl-e vefq (r. dar)

منجم طوسی، ولی بن علیشاه
monajjem-e tūsī, valī ebn-e ʻalī-šāh (-)
رساله در معرفت اعداد وفق.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۳/۳
آغاز: رساله در باز نمودن اشکال وفق، بسمله. اما بعد بدانکه اسعدک الله که این مختصریست در معرفت اعداد وفق که افضل علوم است و خاصه اهل الله است و علم تکسیر است که از جفر جعفریه و کنز مرتضویه علیهما السلام زبان بزبان از اولیاء الله مستقل شده؛ **انجام:** ۴ حرف که عدد فوق تحت است و عدد یمین متساوی بسیار بر این موجب که نموده شد در جدول
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه میشن، جلد: قهوه‌ای سیر لبه دار، ۷گ (۲۰پ-۲۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۱×۲۱/۱سم [ف: ۵-۱۲۸]

● **بازی انگشتر** / علوم غریبه / فارسی
bāzī-ye angoštar
چند نسخه از بازی انگشتر یابی است و در آن طرح اعداد و پاره‌ای از اعمال حسابی گرفته می‌شود.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۷۱/۸
خط: شکسته نستعلیق تحریری، کا: محمد طاهر، تا: ۱۲۹۱ق؛

کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱ص (۱۸)، ۱۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۴۴]

● **بازی شطرنج** / متفرقه / فارسی

bāzī-ye šatranj

اسماعیل بن علی نقی، ق۱۴ قمری

esmā'īl ebn-e 'alī naqī (- 20c)

اهداء به: مظفر الدین شاه قاجار

ترجمه فارسی یک کتاب فرانسوی است و مترجم که خود از شاگردان مدرسه دارالفنون بوده، به درخواست گروهی انجام داده و شامل «مقدمه» و «شش» است: مقدمه: تاریخچه بازی شطرنج؛ باب ۱. بیان مقدمه و ترتیب بازی شطرنج که مشتمل بر چند «احکام» است؛ ۲. بیان شکل صفحه شطرنج و ترتیب خانها و چیدن مهرها و طریق بازی آن و شامل چند «بیان» است؛ ۳. تعلیمات حرکات سواره و پیاده و مشتمل بر هشت «تعلیم» است؛ ۴. انشهاز فرست و فرصت ندان بحریف و حمله بردن بر خصم ...؛ ۵. بیان اصولی چند که دانستن آنها اسباب خوب بازی کردن است؛ ۶. نمودن بعضی بازیهای استادان معروف ممالک.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۹۰

آغاز: و استعین بالله الغفار و رسوله المختار و ولیه قاتل الکفار و ائمة الانجبین الاخیار صلوات الله علیهم اجمعین الی یوم القرار، خدمت ... میرزا نصرالله مشیر الدوله؛ **انجام:** ۲۵ف ز و، کش و مات، ختم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای دو سر لوح مرصع زیبا با زمینه لاجورد و طلا، مجدول به طلا، لاجورد و قرمز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه مخملی سبز با مقوا و ضربی مجدول با لچک ترنج و سرترنج، ۸۲گ، ۱۲ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۳-۶۶۸]

← بازی نرد ◄ نردبازی

● **بازی نرد و شطرنج** / متفرقه / فارسی

bāzī-ye nard va šatranj

اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸ قمری

e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۲/۶

آغاز: از تألیفات نواب مستطاب ... اعتضاد السلطنه وزیر علوم و معادن، متخلص به فخری ... بازی نرد را چون شریعت مقدس ... ؛ **انجام:** بر این داستان بر سخن ساختیم ×× به طلحند و شطرنج پرداختیم

در پایان اشعاری از شاهنامه فردوسی؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، گویا روزگار مؤلف؛ ۶گ (۱۴۶پ-۱۵۱پ) [ف: ۱-۳۲]

● **بازی و چشم بندی** / متفرقه / فارسی

bāzī va češm-bandī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵/۸-طباطبائی

عنوان برخی از بازی‌ها از این قرار است: لعب القرطاس (از کاغذ تابه میسازد که بر آن کباب توان کرد). لعب رقص الکلب لعب الفالوذج لعب الطیر که مرغ بریان آواز دهد [در شرح لعب الطیر گوید: قدری جوز هندی در گلوی وی نهد در تنور آویزد و چون بیرون آرد آواز از او ظاهر شود.]؛ کا: سید محمد بن صادق طباطبائی(سنگلجی)، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵ص (۲۳-۲۷)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۳-۳۴۵]

← باسط الایدی بالبینات فی تساقط الایدی و البینات ◄ احکام الید

● **باسمه سبحانه** / عرفان و تصوف / فارسی

be-esm-ehī sobhān-a-h

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰

خط: نسخ، کا: عباس شیرازی، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: ۸۱]

← باغ ارم ◄ بهرام و بهروز

● **باغ ارم** / نامه‌نگاری / فارسی

bāq-e eram

سنکرنات پندت

senkernāt pandet

مجموعه‌ای از منشآت فارسی نگارنده است و در سال ۱۲۴۴ق موافق نام کتاب به پایان رسیده است. این مجموعه مشتمل بر دو «فصل» می‌باشد: ۱. نامه‌های منثور، ۲. اشعاری منظوم متضمن چند قطعه و رباعی.

همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۳۱/۲

آغاز: بعد از ترطیب دماغ بیان بنشر روایح محامد خالق الکلام و شادابی سر و آزاد قلم؛ **انجام:** چشمک زنی برق چه دلخواه تراست ای عیسی یاران بصفا می‌آئی

خط: نستعلیق هندی، کا: ساکرداس پندت، تا: ۲۵ شوال ۱۲۴۸ق؛

۱۲گ (۱۴پ-۲۵پ)، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۲۳]

● **باغ ارم (بهاریه)** / اخلاق / فارسی و عربی
bāq-e eram (bahārīye)
سعیدی قمی، محمد حسین بن محمد تقی، ق۱۴ قمری
sa'īdī qomī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad taqī (- 20c)
شامل دوازده «چمن» که چمن دوازدهم آن از مضحکات و هزلیات است.

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۰۳
کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۷۹ص، قطع: خشتی [ف: ۷۶]

● **باغ ارم (خردنامه)** / اخلاق / فارسی و عربی
bāq-e eram (xerad-nāme)
سعیدی قمی، محمد حسین بن محمد تقی، ق۱۴ قمری
sa'īdī qomī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad taqī (- 20c)
شامل چهارده «گلزار» است.
چاپ: مشار فارسی، ج۲، صص۱۸۷۳-۱۸۷۴؛ تهران، سنگی، ۱۳۴۵ق، خشتی، ۴۹۲ص

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۰۱
یادداشتی از مرحوم میرزا محمد تقی اشراقی در تقریظ و تشویق به چاپ آن تا مورد استفاده قرار گیرد در نسخه خطی آن دیده می‌شود؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ۲۷۴ص، قطع: خشتی [ف: ۷۶]

● **باغ ارم (مثنوی)** / ادبیات / فارسی
bāq-e eram (masnavī
شریف، الهام حسین بن اصغرحسین
šarīf, elhām hoseyn-e bn-e asqarhoseyn

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳۳
آغاز: بسمله. سر نامه بنام ایزد پاک که بالاتر از فهم و ادراک؛
انجام: السید الهام حسین متخلص به شریف بن سید اصغر حسین مرحوم متوطن ... حرره المفتاق الی رحمت ربه القوی ... مصاحب علی لکهنوی ۱۱۳۴ هجری
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۳ق [رایانه]

● **باغ انجمن** / ادبیات / فارسی
bāq-e anjoman
مفتون، شمس الدین
maftūn, šams-od-dīn
تاریخ تألیف: ۱۱۴۷ (=باغ انجمن)
در صناعت ادبی به نام «شاهی که صوفی آمد لقبش از کردگار» در ۱۱۴۷ (=باغ انجمن) دارای «مقدمه» در قواعد عروض، و چهار «فصل» و «خاتمه»: فصل ۱. حصر انواع کلام منظوم؛ ۲. صنایع لفظی؛ ۳. توضیح بدایع معنوی؛ ۴. شرح اعمال معما؛ خاتمه در اقسام سرقت شعری و بیان حروف قافیه.
آغاز: آیینه پرداز بیان صیقل حمد صانعی است که خلوت کرده ضمیر اهل صفا پریخانه جمال اوست.
انجام: نقش پیرایه اوجان پرور
[دنا ۳۷۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸۸/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۵ ذیقعده ۱۲۱۲ق؛ مجدول، در فاصله بین دو رساله اشعاری در مذمت محمود افغان قندهاری؛ ۱۰۳ص (۲۹-۱۳۱)، ۲۱-۳۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۲-۱۱۴]
۲. مشهد؛ صحت، رضا (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در الذریعه (۹: ۱۰۸۴) و فرهنگ سخنوران (۵۵۷) از مفتون کاکوروی (مؤمن علی بن ذی الفقار علی) از قرن ۱۳ یاد شده که با هیچ یک از این دو رساله ربطی ندارد. [نشریه: ۷-۵۵۹]

● **باغ چهار چمن** / تاریخ هند / فارسی
bāq-e čahār čaman
رفعت شیروانی، عباس خان بن محمد تقی، -۱۲۵۰ قمری
raf'at-e šīrvānī , 'abbās xān ben mohammad taqī (-1835)

در تاریخ دکن و حیدآباد شامل ۴ «چمن».
[دنا ۳۷۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۴۳/۵؛ مشار فارسی ۶۶۳/۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۸۰۹
آغاز: چون ادای شکر نعمت حضرت صمدیت و اظهار علو مدارج مناقب خاصان بارگاه الوهیت از اندازه زبان ناقص بیان این هندوی هیچمدان و برهمن هندی زبان افزون و بیرون است؛
انجام: هر جزوی که از وقت ضایع می‌شود در حقیقت از کل نسخه عمر به باد می‌رود اوقات
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای روشن مجدول، ۸۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۳۶۴]

● **باغچه گل = رساله منظوم موشک ملا مشکی = آتش بازی** / متفرقه، شعر / فارسی
bāqče-ye gol = r.-ye manzūm-e mūšak-e mollā maškī = ātaš-bāzī

ملا موشکی

mollā mūšakī

در گونه‌های آتش بازی در آغاز آن از «خان یسخا رومی خان» ستایش شده است. در آن آمده: چون دمی فکر و تامل کردم × نام آن باغچه گل کردم

[دنا ۳۷۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۷۹۶/۵ و ۲۶۲/۱۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۹۶/۹

آغاز: نسخه موشک ملا مشکی ×× که رود کشتیش اندر خشکی / هست توحید خداوند کریم ×× بسم الله الرحمن الرحیم / ابتدا میکنم از نام خدای ×× که بهر کار بود راه نمای ... مشکی سوخته از راه کرم ×× زاتش مهر چنان ساز علم ... چون دمی فکر و تامل کردم ×× نام آن باغچه گل کردم؛ **انجام:** چل چراغی که بود حامله نام. ای شاه که نیست در جهانت مانند ×× سر دفتر شاهان جهانت دانند / این وضع اگر چه چراغ است ولی ×× گه حامله گه پنج شاخش خوانند

خط: نستعلیق، کا: عنایت الله، تا: ۱۶ رمضان ۱۰۸۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷ص (۴۵۹-۴۸۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۹-۱۴۴۱]

● **باغ دل آرا** / نامه‌نگاری / فارسی

bāq-e del-ārā

سنکرنات پندت

senkernāt pandet (-)

مؤلف که در سال ۱۲۳۹ ق در شهر بنارس منشی کاستی نات فرزند لاله هری سنکر، بود منشئاتی به فارسی نوشته که در این کتاب که نام آن موافق همان تاریخ نیز می‌باشد، بعضی منشئات را انتخاب کرده است.

همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۳۱/۱

آغاز: بعد از گزارش حمد خدا و ثنای برگزیدگان بارگاه و لایش، خامه خام رقم می‌نگارد؛ **انجام:** چو شد باغ دل آرا نام نامیش بود تاریخ یم باغ دل آرا

خط: نستعلیق هندی، کا: ساکرداس پندت، تا: ۲۵شوال ۱۲۴۸ق، ۱۳گ (۱پ-۱۳ر)، مختلف السطر، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۲۲]

● **باغستان** / ادبیات / فارسی

bāqestān

رفعت، محمد علی بن عتیق الله خان، ق۱۳ قمری

raf'at, mohammad 'alī-e bn-e 'atīq-ol lāh xān (- 19c)

پندنامه‌ای است مشتمل بر پنج «باغ»، و جز «باغستان» کلهر کرمانشاهی در تتبع «گلستان» است.

آغاز: بسمله، حمد بی شمار ذات اقدس کردگار را که باغستان عالم را بچندین حدایق انواع مختلفه رونق وجود بخشید

[دنا ۳۷۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۹/۶]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۷۴/۳

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: میر علیرضا، تا: ۱۱۵۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجی مشکی، ۳۱ص (۹۳-۱۲۳)، ۱۵سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۹۷]

● **باغ فردوس** / شعر، تاریخ معصومین / فارسی

bāq-e ferdows

الهامی کرمانشاهانی، احمد بن رستم، ۱۲۵۰-۱۳۲۵ قمری

elhāmī kermānšāhānī, ahmad ebn-e rostam (1835-1907)

اهدا به: حسام السلطنه ولی کرمانشاه

سروده‌هایی در مقتل امام حسین، به نام حسام السلطنه حاکم کرمانشاه، در ۳۰۰۰ بیت ساخته است.

آغاز: بنام خداوند بینش طراز ×× جهاندار آفرینش طراز/ که نامش بود زیور نامها ×× سخن را بد و گرم هنگامها

چاپ: کرمانشاه، ۱۳۲۷ش، چاپ شده است.

[دنا ۳۷۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۷/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۴۱

آغاز: به یکتا جهان دور داد راست ×× نیایش روا و ستایش سزاست / که بینش فزای دو بیننده اوست ×× جهان را جهان آفریننده اوست

بخش شهادت حضرت عباس و علی اکبر؛ خط: شکسته، نستعلیق، کا: حسین قلی بن مصطفی قلی خان دیوان بیگی متخلص به سلطانی، تا: اواخر شعبان ۱۲۹۶ق؛ در صفحه عنوان دیباچه‌ای به نثر از کاتب نسخه حسین قلی متخلص به سلطانی کلهر است و این نسخه را برای محمد حسین گوهری نوشته و از جانب سراینده عطف توجه او را کرده است، و امیدواری داده است که بقیه مجلدات این کتاب آماده تقدیم شود؛ مهر: کاتب «الراجی الی رحمة الله حسین قلیم» (بیضی)؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن زرد لایی، ۹۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ملک- ف: ۲-۴۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۵۷

آغاز: بسمله به یکتا جهان دارو دارد؛ **انجام:** زمین همچو گردون

دگرگون شود
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** همه دوستان را بدین آرزوی ×× رسان و بدان خاک بخش آبروی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۵۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۲۳-۱۰۴]

● **باغ قویه** / عرفان و تصوف / فارسی

bāq-e qūye

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴/۹-ف

نسخه اصل:بادلیان Land Or. 224؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن، تا: جمعه پایان ربیع الثانی ۸۸۶ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۵۳]

● **باغ معانی** / فارسی

bāq-e maʻānī

نقش علی

naqš ʻalī (-)

شرح حال شاعران از قرن نهم تا زمان تألیف کتاب.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۰۷عکسی

کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ظاهراً به خط مؤلف؛ ۲۱۷گ [جنگ: ۱-۴۴۴]

● **باغ نظر = گوگرد احمر = بحر اخضر = جنگ** / متفرقه / فارسی و عربی

bāq-e nazar = gūgerd-e ahmar = bahr-e axzar = jong

جنگی است به نظم و نثر؛ جامع کتاب، مطالب علمی زیادی درباره موضوعات گوناگون جمع‌آوری نموده و از مطالب کتاب، شیعه بودن وی و نیز گرایشش به علوم عقلی کاملاً هویداست. از کشکول شیخ بهائی نقل می‌کند و اشعاری به خط دیگران نیز در جنگ مندرج است. مطالب جنگ بدین قرار است: مناجات «الهی قصرت الالسن من بلوغ شأنک کما یلیق بجلالک ...»، فائده‌ای در سلوک معنوی، در تحقیق عالم مثال، در تحقیق معنی فنا و بقا، نامه سیاسی در مورد اتفاقات ایران، اشعار متفرقه، رساله‌ای در نصایح، پند لقمان به فرزندش، فائدة فی انی متی سمیت الصوفیة صوفیة، معنی العترة، معنی اولوالعزم، معنی النوم، فی حقیقة الجن و الملک، حدیث عنوان بصری، نامه میرداماد به ملا عبدالله، مطلبی به نقل از اعلام الدین دیلمی، مراتب النفس، چند فصل در مسائل اعتقادی، تفسیر سوره فاتحه به فارسی، فائده ای از عجائب البلدان، فصلی در بیان خاصیت جواهر، رموز سجاوندی، فائده ای از علامه حلی، مدح امام امیر النحل، فصل فی الاضداد، قواعد لغویه منتخبه، در فوائد ایاک نستعین، فائده ای در اعمالی که سبب فقر و درویشی می‌شود، تفسیر سوره توحید، قصیدة ناظمة الاحزان فی الشکوی من الزمان، فی افادات حکیم عمادالدین محمود، فی الطب فی علاج ضعف الباه، مواعظ، منتخبی از قوت القلوب، مناظره گل و بلبل از کتاب درج الدرر، حکایت بهلول، احتجاج قوی مع الغوی، نامه محمد بن محمد رفیع، اسرار ربانیه، مطلبی به نقل از لطائف الحیل، سؤال و جوابهای فقهی، یک رباعی از علی اکبر موسوی طوسی مدرس و خادم حرم مطهر رضوی.

آغاز: الحمدلله علی الحمدلله و له الشکر علی الشکر له و الصلوة و السلام ... اما بعد و قبل قبل القبل و بعد البعد هو هو الا هو هو الا هو الا هو سبحان برهان

انجام: و علی المدفون بالطوس الرضا و التقی الطاهر المطهر الامین و النقی و الزکی العسکری و علی المهدی منجی الهالکین.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: علی اکبر موسوی طوسی مدرس حرم رضوی، تا: بعد از۱۲۳۵ق؛ جلد: تیماج قرمز سوخت، ترنج با سر، مجدول، ۱۷۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۹سم [ف: ۲۶-۱۲۶]

● **باغ و بهار** / ادبیات / فارسی

bāq va bahār

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷-۸۹۸ قمری

jāmī, ʻabd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415-1493)

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۳۴

آغاز: بسمله، الهی از غم خود شادی ده بویرانی مرا آباده ای ده؛

انجام: ز گلزار خیالم یادگار است سن تاریخ ایم باغ و بهار است

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۳۳۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با عطف و پارچه [رایانه]

● **باغ و بهار = شبنم شاداب** / ادبیات / فارسی

bāq va bahār = šabnam-e šādāb

ظهیرا، ظهیرالدین بن مراد، ق۱۲ قمری

zahīrā, zahīr-od-dīn ebn-e morād (- 18c)

تاریخ تألیف: بهار ۱۰۷۱ق

متن ادیبانه و مسجع است که در رکاب شاه صفوی که از شکار مازندران به اصفهان بازگشته بوده، در وصف عباس آباد نگاشته شده است. این گفتار به طغرای مشهدی (-۱۱۰۰ق) نیز نسبت داده شده است. از کتاب‌های درسی شبه قاره هند بوده است.

شرح آن از امام الدین صهبایی دهلوی (- ۱۲۷۴ق) چاپ شده است. برخی از عنوان‌های کتاب عبارت است از: صفت حوض، صفت فواره، و حباب، صفت باغ، تلازم انعقاد محفل شادی در گلشن باجتماع سبزان چمن و مرغان خوش لحن، تلازم دربار به اجلاس خسرو نوبهار بر سریر تخته گلزار، ساقی نامه.

آغاز: شبنم شاداب هرگونه ثنا و ستایش که از هوای روح پرور بستان بیان بر گلبرگ زبان سخنوران نشیند.

انجام: بده تا بنوشم چو خورشید و ماه ×× به طاق دو ابروی دلجوی شاه. تم و الحمدلله اولاً و آخراً.

چاپ: مشار، فارسی ۳/۳۱۸۷ «شبنم شاداب» که نشانی ۵ چاپ آن را داده

[نسخه‌های منزوی ۳۵۳۱/۵ «باغ و بهار؛ شبنم شاداب»، همانجا ۲۶۵۵/۴ «باغ و بهار» که نادرست در بخش منظومه‌ها جای داده شده است؛ مشترک پاکستان ۲۲۹/۵ «شبنم شاداب؛ دانشنامه ادب فارسی ۳۲۷/۴؛ فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج بخش ۴۸۵/۱-۴۸۶؛ دنا ۳۷۱/۲ (۵ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۲۷/۵

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول زر و لاجورد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج زرد ضربی، ۲۲ص (۱۰۶-۱۲۷)، سطور چلیپا (۶ ×۱۶)، اندازه: ۹×۱۸سم [ف: ۱۴-۳۶۷۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** نظر کرده لطف پروردگار ×× کمر بسته قدرت کردگار

بی‌کا، تا: ۱۰۸۸ق، جا: قندهار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساده، ۲۲ص (۱۵۴-۱۷۵)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۳۳/۱-۱۵]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۸۰/۱

خط:شکسته نستعلیق،کا:میرزا حسن کرمانی،تا: قرن ۱۲ [ف: ۷-۱۹]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ۱۰۷۳-۱۱۱۰ق؛ در نسخه از نگارنده نامی نیامده است؛ ۵گ (۱۳پ-۱۷پ) [ف: ۲-۱۴۵]

۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۶/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روی پارچه‌ای، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱-۳۷۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۸/۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** شهنشاه خورشید افسر که هست ×× چو نرگس چو غنچه ز عهد الست / نظر کرده لطف پروردگار ×× کمر بسته قدرت کردگار(تمت بالخیر و السعادة)

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۳گ (۲۲۱-۲۳۳)، ۱۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۳-۳۰۹۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۴

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ توضیحات برخی لغات در بین سطور؛ ۲۱ص، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۵-۱۷۴]

● باغ و بهار (مثنوی) / ادبیات / فارسی

bāq va bahār (masnavī)

رای، ساتیاجیت، ۱۹۲۲-۱۹۹۲ میلادی

rāy sātīyā jīt (1922-1992)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۴۸

آغاز: بسمله بعد حمد صانعی که حارحمن کتی را با بیاری یک نکته کنفیکون آراسته و پیراسته ... ایده جهان و جهانیان؛ **انجام:** بما ناد آن دوست کودستاند اغذائی دل و راحت جان فرستند زیاده تمام شد نسخه باغ و بهار ... بسی بر سر خلق پاینده دار، بتوفیق طاعت دلش زنده دار ... بعون الله تعالی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج [رایانه]

● الباقرية / حدیث / عربی

bāqerīye

بخارائی اوچی، جلال الدین حسین بن کبیرالدین احمد، ۷۰۷-۷۸۵ قمری

boxārā'ī ūčī, jalāl-od-dīn hoseyn ebn-e kabīr-od-dīn ahmad (1308-1384)

در احادیث مرویه از پیامبر اکرم (ص) در جایگاه علم و دانش است که به حضرت امام محمدباقر (ع) (جد هجدهم خود) تقدیم داشته و به حدیث نبوی خطاب به جابر بن عبدالله که فرمود: «انک ستعیش حتی تدرک رجلاً من اولادی اسمه یبقر العلم بقراً فاذا لقیته فاقرأه منی السلام» معنون داشته و بر سه «فصل» تنظیم شده: ۱. العلم؛ ۲. ثواب طلب العلم؛ ۳. فضل العالم.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷۳/۶

آغاز: بسمله. اللهم ارزقنا طلب العلم و الخشية الحمدلله الذی جعل العلم افضل الاشياء؛ **انجام:** رواه الترمذی و ابن ماجه و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه زرکوب، ۳ص (۲۶-۲۸)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱-۳۲۲]

← الباقيات الصالحات > الترياق الفاروقی

← الباقيات الصالحات > الدعوات الموظفات

← الباقیات الصالحات ⊲ شرح الباقیات الصالحات

● **باقیات صالحات (بیان و تشریح)** / تفسیر / فارسی
bāqīyāt-e sālehāt (bayān va tašrīh)
از عبدالنبی (شاید قزوینی)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۹/۵۸
از عبدالنبی (شاید قزوینی)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ ۱گ (۶۴) هامش [مختصر ف: ۱۱۶]

● **الباقیات الصالحات = شرح انشاء الصلوات و التحیات** / دعا / فارسی
al-bāqīyāt-os sālehāt
حسینی سیفی، محمد بن محمد مهدی، -۱۱۵۰ ؟ قمری
hoseynī seyfī, mohammad ebn-e mohammad mahdī (-1738)
وابسته به: دوازده امام = مناقب = تحیات = انشاء الصلوات و التحیات = صلوات چهارده معصوم = انشاء الصلوات علی اشرف البریات و عترته = صلوات دوازده امام = الصلوات الاثنی عشریة = الخطبة الاثنی عشریة؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)
اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی
تاریخ تألیف: ۱۱۰۶ق
شرح نیکویی است بر صلواتی که به خواجه نصیر الدین طوسی نسبت داده شده و در آن اشاره به مقامات هر یک از معصومین (ع) و فضایل و خصایص آنان می‌نماید. در پایان شرح یکی از صلوات آورده شده پس از آن از جنبه ادبی و غیره شرح کرده و در آن از آیات و احادیث بهره برده و آنچه از خود می‌افزاید با عبارت «راقم الحروف» مشخص است. این شرح به سال ۱۱۰۶ مطابق نام آن تألیف شده و صلوات را زیر نویس طرها به فارسی ترجمه نموده و در پایان به مناسبت نام کتاب آیه «و المال و البنون» نیز تفسیر شده و چند قطعه اثنا عشریه از سرودهای مؤلف افزوده شده است.
آغاز: حمدی که مسبحان ملأ اعلی و مقدسان عالم بالا از ادای آن اعتراف به عجز نموده گویند غرقناک سبحانک نحن ما عرفناک.
انجام: و از جهت آنکه حق تعلی مرا نعمت محبت و مودت شما داده، همیشه شکر او بجا می‌آورم.
چاپ: به کوشش ابوالفضل حافظیان بابلی، میراث اسلامی ایران، ۳ (۱۳۷۵): ۶۵۵-۶۸۴.
[دنا ۳۷۱/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۱/۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۷۰/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و العن علی الا طلاق من بعناده ×× جحد الوصی و انکر الفرقانا
خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۰گ (۱۱پ-۴۰ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۴-۲۳۳]

● **باقیات الصالحات** / دعا / فارسی
bāqīyāt sālehāt
تنکابنی، ابوالحسن بن محمد هادی، -۱۲۸۶ قمری
tonekābonī, abo-ol-hasan ebn-e mohammad hādī (-1870)
در ادعیه و زیارات و نمازهایی که در مناسبت‌های گوناگون خوانده می‌شود، مشتمل بر یک «مقدمه» و «خاتمه» و هشت «باب» بعدد درهای بهشت.
آغاز: حمد و سپاس غیر متناهی مخصوص خداوندیست که با اینکه در دست اوست خزائن آسمان
انجام: و قلبی بنور معرفتك و سری باتصال حضرتك و روحی بمشاهدتك یا ارحم الراحمین

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علینقی بن کربلائی تقی مشاط، تا: دوشنبه ۲۱ رجب ۱۲۸۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۲۰۱]

● **باقیات الصالحات** / عرفان و تصوف / فارسی
bāqīyāt-os sālehāt
کرمانی، محمد رحیم بن محمد کریم، ۱۲۴۸-۱۳۰۷ قمری
kermānī, mohammad rahīm ebn-e mohammad karīm (1833-1890)
رساله‌ای عرفانی و ادبی است به نظم و نثر با خطبه‌ای در ستایش پیامبر و امامان و حضرت فاطمه و ارکان ملت و اعیان و اخوان و اخوات و سپس نفرین با هل عناد و فساد آغاز می‌شود و پس از هشت برگ مؤلف از خود و کتاب خود یاد می‌کند و مجدداً خطبه‌هایی در ستایش می‌آورد. آنگاه منظومه‌هایی به عربی و فارسی در ستایش و مرثیه امان آورده شده است.
آغاز: بسمله، افضل ما به الافتتاح فی البدء و البداء و اکمل ما به الاختتام فی الختم و النهاء
انجام: یا منبع الجود و معدن الاحسان السلام علیك و علی عبادالله الصالحین ولعنة الله علی قاتلیك و ظالمیك من الافین و ... ابدالآبدین ودهر الداهرین الی یوم الدین
[دنا ۳۷۱/۲ (۷ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۶۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۱/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** که ز حق قدس مهدوی است گواه ×× که هوالله لا اله سواه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، ۱۸۲گ، ۱۴ و ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲/۵سم [ف: ۲-۴۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲۰/۱
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج با سر با نقش گل و بوته لچکی مجدول گرهی نام جلد ساز «اقل السادات محمد باقر»، ۶۹گ (۱ر-۶۹پ)، ۱۵ سطر [ف: ۳۷-۲۴۶]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۳۷/۱
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی کار محمد باقر که نامش در روی جلد کنده شده، ۱۲۷گ (۱-۱۲۷)، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۱۹۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۶۹
کا: عبدالکریم بن محمد علی کلباسی، تا: ۱۳۱۴ق [د.ث. مجلس]

۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۹۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** که ز حق قدس مهدوی است گواه ×× که هوالله لا اله سواه
خط: نسخ و نستعلیق، کا: حسین بن علی رضا یزدی، تا: سه‌شنبه ۲۹ ربیع الاول۱۳۱۴ق، جا: کمال آباد رفسنجان؛ جلد: تیماج مشکی بی مقوا، ۱۳۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۸۶]

۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۷۸۸۲-۵۳/۹۲
آغاز: و شکر فلنفسه لا یرید الله جزاء و شکوراً و من غوی و کفر فعلیها و سوف یلقی خسارا و یدعو ثبورا
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (ظاهراً یک برگ)؛ ۳۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۵۷۷]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** که زحق قدس مهدوی است گواه ×× که هوالله لا اله سواه
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی هندی، جلد: ساغری قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول، ۱۸۳گ، ۱۴ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [رایانه]

● **باقیات صالحات** / تاریخ معصومین / فارسی
bāqīyāt-e sālehāt

یزدی، احمد بن حسن، -۱۳۱۰ ؟ قمری
yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

اهدا به: ناصرالدین شاه
تاریخ تألیف: جلد اول شعبان ۱۲۷۳ق؛ محل تألیف: یزد
مجالسی مرتب‌شده برای اهل منبر و سخنگویان و واعظان، دارای مباحث گوناگون تفسیر و امور اعتقادی و آنچه راجع به‌فضایل اهل بیت (ع) می‌باشد. در آغاز هر مجلس تفسیر آیاتی آمده پس از آن تاریخ حضرات معصومین (ع) و فضایل و مناقب آن بزرگواران نگاشته می‌شود و در پایان اشاره‌ای به مصایب امام حسین (ع) و سرگذشت کربلا می‌کند. مؤلف در مقدمه جلد دوم گوید: چون از اصفهان برگشتم و جلد اول را آنجا بپایان رسانده بودم، گروهی از بزرگان و دانشمندان که از آن جمله آقا میرزا علی است خواهش نمودند جلد دوم را بنگارم.
آغاز: حمد و سپاس بیقیاس خداوند یرا سزاست که هفت زورق گردون بر محیط قدرتش حبابی است.
[دنا ۳۷۳/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۷/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۱۵
آغاز: برابر
جلد اول و شامل یک مقدمه و پنجاه و هفت مجلس و یک خاتمه، تقدیم شده به ناصر الدین شاه قاجار و سلخ ماه شعبان ۱۲۷۳ در یزد به پایان رسیده؛ خط: نسخ زیبا، کا: ملا جواد بن ملا محمد باقر امام جماعت محله گرمسیر قصبه تفت قهستان، تا: دوشنبه ۲۵ رمضان ۱۲۷۴ق؛ مجدول به شنگرف و لاجورد، مصحح، محشی شاید به خط مؤلف؛ تملک: محمد باقر تویسرکانی به‌تاریخ شعبان ۱۳۱۰ با مهر «عبده الراجی محمد باقر الحسینی» (بیضی)، تملکی دیگر به‌تاریخ چهارشنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱۶-۱۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۱۸
آغاز: برابر
جلد اول؛ خط: نسخ، کا: عبدالحمید موسوی، تا: محرم ۱۲۹۰ق؛ مقابله شده، مجدول شنگرف و لاجورد؛ اهدایی: سلطان حسین تابنده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، ۲۸۵گ، ۲۳ سطر (۱۴/۵×۲۲)، اندازه: ۱۰×۳۰سم [ف: ۵-۱۷۶۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۴
آغاز: الحمدلله الذی ذهبت عقول العقلاء فی بنداء معارف نعمه و آلائه ... اما بعد چنین گوید العبد العاصی و غریق بحر معاصی؛
انجام: سیم منادی عمر سعد ندا کرد ای لشکر کیست که اسب بر بدن حسین بتازد و جسد او را با خاک یکسان کند.
جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی اصفهانی، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۲۹۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۱-۳۶۱]

● **الباقیات الصالحات** / کلام و اعتقادات / عربی
al-bāqīyāt-os sālehāt

مهدی بن باقر
mahdī ebn-e bāqer

شرحی است بر قصیده‌ای همزیه که خود مؤلف سروده در عقاید و امامت و فضائل امام علی علیه السلام و طعن بر مخالفین با مطلع: «إلی م العاذلون لهم عواء ×× أليس لهم عن العذل ارعواء». مؤلف در آغاز کتاب گوید: «انی لما من الله علی بانشاء القصیدة و اتماهها احببت ان اعلق علیها ما یراض به صعاب لغاتها و یسهل الوصولی الی معانیها علی بغاتها و یتکفل بنبذ من فوائد عربیة و عوائد تاریخیة و سمیته بالباقیات الصالحات ...»
آغاز: بسمله اما بعد حمدالله الذشد أواخی ولائه بولایة اولیائه و ادنی اقاصی رضاه للمحبین لاولیائه لولائه و الصلوة علی المشدود ازراً بوزیر من نفسه علی المعزی الیه

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال یابن ابی قحافة ان لک عندی جواباً حمیاً بلسان طلق و قلب جری لو لا البیعت التی فی عنقی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در پایان نسخه همان مؤلف شروع به تألیف رساله‌ای کرده و سه صفحه آن را نوشته است. موضوع این سه صفحه محکم و متشابه و ناسخ و منسوخ در قرآن است با سرآغاز: «بسمله الحمدلله الأحد الواحد الفرد الصمد المحمود»؛ جلد: مقوا سرخ، عطف پارچه، ۵۲گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف مخ: ۱-۶۸]

● الباقیات الصالحات فی تفسیر الآیات الباهرات و اللغات المشکلات / تفسیر / عربی

al-bāqīyāt-uṣ ṣāliḥāt fī tafsīr-il āyāt-il bāhirāt wa-l luġāt-il muškilāt

یزدی، حسین بن علی حسین، ق۱۳ قمری
yazdī, hoseyn ebn-e ‘alī hoseyn (- 19c)

تفسیر مزجی عربی مختصری است از اول سوره بقره تا آخر سوره قمر.

یزد؛ علومی یزدی، محمود؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی تا [نشریه: ۷-۷۱۲]

● الباقیات الصالحات فی شرح الباقیات الصالحات /

حدیث / عربی

al-bāqīyāt-uṣ ṣāliḥāt fī š.-il bāqīyāt-iṣ ṣāliḥāt

حسینی تنکابنی، سعید بن حسین، ق۱۳ قمری
hoseynī tonekābonī, sa‘īd ebn-e hoseyn (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۴۷ ق

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۷۰۷/۱

آغاز: الحمد لله المنشی بلا مثل الذی خلقنا بصورته؛ کاتب = مؤلف (شاید)،بی‌تا؛۴۱گ،۱۸سطر،اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۳-۱۲۱]

● الباقیات الصالحات فی نعت اهل بیت السادات /

شعر / عربی

al-bāqīyāt-uṣ ṣāliḥāt fī na‘t-i ahl-i bayt-is sādāt

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۱۲/۵

آغاز: هذا الکتاب المنتقی المجتبی ×× من نعت اهل البیت اصحاب العبا؛
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵گ (۱۳۴-۱۳۸) [ف: ۴۳-۱۳]

● باکورة الادب فی ... / عربی

bākūrat-ul adab fī ...

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷۰

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

● باکورة السلیمانیه فی کشف اسرار دیانة النصیریة /

کلام و اعتقادات / عربی

bākūrat-us sulaymānīyya fī kašf-i asrār-i dīyānat-in naṣīrīyya

اذنی مسیحی، سلیمان، ۱۲۵۰ق۱۳ قمری
eznī masīhī, soleymān (1835-19c)

رساله در بیان آداب و عقاید دیانت فرقه نصیریه است.
چاپ: در بیروت به چاپ رسیده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۸

آغاز: الحمدلله الذی اخرجنا من الظلمة الی النور؛ **انجام:** و ما یکون هذاالاستماع الا حفظ وصایاه بدون امتزاج و لا نقصان
خط:نسخ،بی‌کا، تا: رجب ۱۲۹۷ق؛ واقف: قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ کاغذ: آبی، ۶۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۳۵]

● الباکورة الشهیة فی نحو اللغة الانگلیزیة / نحو

al-bākūrat-uš šahīyya fī naḥw-il luġat-il ingilīzīyya

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵/۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق، از روی چاپ ۱۸۳۶؛ کاغذ: رنگارنگ [نشریه: ۱۱-۹۲۴]

● بام و صفی آباد / جغرافیا، تاریخ ایران / فارسی

bām va safī-ābād

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳۰/۱۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۷-۳۵۵]

← بانک خیالی ⪢ اساس و شرایط بانک دیگر که برقرار خواهد شد

● **بانک عثمانی** / اقتصاد / فارسی

bānk-e ʻosmānī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۱/۳۳

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۴؛۲ص(۱۳۴۹-۱۳۵۰)[مختصر ف: ۱۰۰]

● **بانک فرانسه** / اقتصاد / فارسی

bānk-e farānse

گزارشی است به قلم سرتیپ میرزا کریم خان فیروزکوهی منتظم السلطنه وابسته نظامی ایران در پاریس در ۱۸۸۱ که برای روزنامه اطلاع ارسال شده و در شماره ۱۳۹ آن روزنامه درج گردیده است. اطلاعات جالب و مهمی است درباره تاریخ و تشکیلات و بناء ساختمان بانک در پاریس [مطابق این گزارش مبتکر ایجاد بانک فرانسه ناپلئون اول است در زمانی که لقب کنسول اول داشت] مقدمه گزارش دهنده و کیفیت آشنایی او با «حاکم بانک» نیز قابل مطالعه است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۹/۵-طباطبائی

آغاز: ذکر القدیم اولی بالتقدیم چون در این اوراق ذکری از بانک گذشت برای تتمیم آن شرحی که جناب میرزا کریم خان سرتیپ فیروز کوهی که اینک به لقب منتظم السلطنه ملقب و رتبه امیر تومانی را داراست به روزنامه اطلاع فرستاده ... در ذیل آوردیم تا ملاحظه کنندگان را بر بینش افزاید. (نمره ۱۳۹ اطلاع) میرزا کریم خان می‌نویسد در ... ۱۸۸۱ مسیحی من در پاریس به سمت اتاشه میلتری ... مأموریت داشتم و تا این سال که پنجمین سال ... بود ... دائم در این اندیشه بسر می‌بردم که یک وسیله پیدا کنم و از وضع بانک که تاکنون هیچ سیاحی استحضار بهم نرسانیده مطلع شوم؛ **انجام:** اینک که سال ۱۸۸۱ مسیحی است قسمت‌های صد تومانی ... تقریباً متجاوز است از پنج هزار فرانک و منافع بانک برای مملکت و پشتیبانی دولت و سهولت امر تجارت است. انتهی

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ این نسخه به قلم مدون جنگ و به مناسبت رساله ملکم درباره بانک در این مجموعه درج شده؛ کاغذ: فرنگی با رنگ‌های زرد، آبی، با خط و بدون خط، جلد: تیماج قرمز، ۳ص (۱۶۷-۱۶۹)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۳۴۱]

● **بانگ خروس** / متفرقه / فارسی

bāng-e xorūs

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۲۹/۱۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی تا [ف: ۶-۱۹۲]

● **بانگ دادن کلاغ** / علوم غریبه / فارسی

bāng-dādan-e kalāq

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۵/۵

آغاز: اگر روز شنبه پیش از نماز بانگ کند شادی بود، بعد از نماز روزی فراخ بود؛ **انجام:** روز جمعه قبل از نماز بانگ کند روزی وی فراخ شود، و بعد از نماز خبری رسد و هرکه بانگ کلاغ را بشنود بگوید: اللهم خیر لنا، و شر من اعدائنا.

چنانچه کلاغی در یکی از روزهای هفته قارقار کند چه حکمی خواهد داشت؟؛ خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین ملقب به آقا کوچک بن حیدر علی عاملی، تا: پنج‌شنبه ۹ جمادی الثانی ۱۲۸۶ق؛ جلد: شمیز، عطف گالینگور سفید، ۱گ (۵۶ر-۵۶ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۳۹]

● **بانگ کردن مرغ** / علوم غریبه / فارسی

bāng-kardan-e morq

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹/۹-طباطبائی

آغاز: اگر یک شنبه بانگ کند، خدای تعالی فرزندی بدهد شب یا روز؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۸۷گ [ف: ۲۳-۶۱۲]

← بانگ کلاغ ⪢ احکام بانگ کلاغ
← بانگ مرغان ⪢ عقل سرخ
← بانو بیگم ⪢ احوال بانو بیگم (مختصر)
← بانو بیگم ⪢ احوال بانو بیگم مخاطب به ممتاز محل

● **بانو گشسب نامه** / شعر، داستان / فارسی

bānū-gošasb-nāme

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۳/۳-ف

نسخه اصل: پاریس P. S. 498 (بلوشه ۱۸۹۴)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ ۲۹گ (۱۴۵پ-۱۷۳پ)، ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳/۵

نسخه اصل: بادلیان ۲۵۴۴، C. 26؛ بی‌کا، بی تا [فیلمها ف: ۱-۵۸۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۶/۲-ف

نسخه اصل: بادلیان اوزلی ۳۰ (۵۱۰). به نظم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۳ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۶۰]

← باه ⩾ لذة النساء منظوم
← باه ⩾ معالجات امراض قوه باه
← باه ⩾ قوه باه

● **الباه** / طب / عربی
al-bāh
کندی، یعقوب بن اسحاق، ۱۸۵؟–۲۵۲ ؟ قمری
kendī, ya'qūb ebn-e eshāq (802-867)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۶۰–ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۸۳۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ ۳گ (۲۰۸–۲۱۰) [فیلمها ف: ۱–۴۷۱]

● **الباه (رسالة فی)** / طب / عربی
al-bāh (r.-un fī)
رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱–۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)
این کتاب همان است که در «عیون الانباء» به نام محمد بن زکریا رازی مسطور است و مشتمل است بر ۱۳ (دو نسخه مجلس ۱۰) «فصل»: فی ذکر المضار المتولدة عن الاسراف فی الباه؛ فی تلاحق الضرر الحادث عن الافراط فی الجماع قبل ان یعظم و یغلظ؛ فی الاوقات التی یستحب و یکره الجماع و المدة التی ینبغی ان یکون فیها؛ فی المنافع الکلیة و استعمال الجماع؛ فی الدلایل علی الاسباب و العلل التی من اجلها ینقص الباه او یبطل و علاج ذلک؛ فی تولید المنی و تکثیره و ترقیقه و مبلغ الانتفاع به فی القوة علی الجماع؛ فی ذکر الاغذیة و الاشربة المفردة المکثرة للمنی و فی المحرکة و فی الذی یجمده و ینقص منه؛ فی الادویة المرکبة النافعة فی تولید المنی و تهییجه و تفصیل و تمییز تلحق بها؛ فی الحقن و الحمولات المهیجة للباه؛ فی المسوحات المنعظه و المشدة؛ فی الاطعمة المعینة علی الباه؛ فی الاستعمال التی یستجب و التی یکره و فی افعالها؛ فی الاشیاء الملذذة و المضیقة و المسخنة و المطیبة ...
آغاز: بسمله قال محمد بن زکریا ره انه و ان کانت الکتب المؤلفة فی الباه کثیرة عزیزة موجودة فانی لم ار منها الی هذه الغایة کتابا

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۱۲–طباطبائی
آغاز: الحمد لله خالق الشهوات ... کانت شهوة الباه قد وصلها الله بقلوب الناس؛ **انجام:** و یوخذ منه ثلثه در هم فانه کاف فی ذلک و الله الموفق.
این رساله دارای ده فصل است؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمود دستجردانی، تا: ۹۹۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد رنگ، ۴گ (۷۳–۷۶)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲–۱۲۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۰۱/۱۰
آغاز: الحمدلله خالق السموات ... کانت شهوة الباه قد وصلها الله بقلوب الناس؛ **انجام:** و یؤخذ منه ثلثة درهم فانه کاف فی ذلک و الله الموفق.
این رساله دارای ده فصل است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: مقوا با روکش کاغذ زرد وعطف تیماج قرمز، ۱۱ص (۱۰۴–۱۱۴)، ۲۳ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹–۱۹۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** لمن یحتاج الی علاج هذا العضو من النظر.
۱۳ فصل. نسخه ناقص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ واقف: رضاخان نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۴۸گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷/۳سم [ف: ۱۹–۴۶۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۱۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و به الحول و القوة. تمت ... علی ید اضعف عبادالله محمد منصور ابن ولی الله فی سنة ۱۰۸۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۴گ (۸۹ر–۹۲پ)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷–۴۲۶]

● **الباه = تقویة الباه** / طب / عربی
al-bāh = taqwīyat-ul bāh
ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟–۴۲۸ قمری
ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e 'abd-ol-lāh (981-1038)
این رساله در بیشتر فهرست‌ها به ابن سینا نسبت داده و نوشته شده که برای ابوسهل حمدوی نوشته ولی به‌طوری‌که در فهرست ادبیات آمده گویا نخست این مسئله (الباه) از محمد بن احمد بن فرجه پرسیده شده سپس ابن سینا پاسخ داده است.
آغاز: بسمله. الحمدلله حمداً یکون کفا لنعمة الظاهرة و الباطنة و الصلوة علی انبیائه و اولیائه الطاهرین و خصوصا علی خیر الخلائق محمد و آله و عترته. مسئلة طبیة سئل عنها الشیخ الرئیس اعلی الله درجته لیعتنی بموجبها سأله عنها بعض الاکابر و ذلک انه قال: یضعف الباه عند علو السن و بلوغه اثنین و ستین سنة بعد ان اولد فی شبابه ... و یبطل لذاته، الجواب و بالله التوفیق انه لابد لمن آثر تصور علم من العلوم من مقدمة کلام یکون فیها ارشاد علی سبیل غرضه و تمهید لنیل مرامه لیحیط علمه بالجواب من غیر تقلید و یثق نفسه بما یسمع منه لایشوبها ریب فیکون الجواب شافیا غیر مختوم و الکلام تاما غیر مختزل ...
انجام: فیما قلت سارعت الی الزیادة انشاء الله تعالی تمت الرسالة شیخ الرئیس روح الله رمسه و قدس نفسه فی الباه الحمد لله تم
[فهرست مصنفات مهدوی ۵۲؛ فهرستواره منزوی ۳۳۰۷/۵ «باهنامه منظوم»، ۳۹۹۶–۳۹۹۷]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۷/۳۶-عکسی

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: ایاصوفیه؛ خط: نسخ پخته کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده ۶۹۷ق؛ ۶گ (۱۵۹-۱۶۴) [عکسی ف: ۲-۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰/۳۸-ف

همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۵۷۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۱۴۸-ف

نسخه اصل: حمدیه ش ۱۴۴۷؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۵ق؛ در هامش. [فیلمها ف: ۱-۴۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۷۰/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور اردهای عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۱۶۸ص (۱-۱۶۸)، قطع: خشتی [ف: ۱۹-۴۶۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۸/۸

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق شکسته،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، ۲گ، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱۹-۲۳۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۳/۲

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱ص (۵پ)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۸-۶۲۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۷/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۱۰۲ق،جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴ص (۳۳۳-۳۴۶)، ۱۴ سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۹-۴۰۰]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵/۵ ـ ج

بی‌کا، بی‌تا؛ ۵گ (۱۴پ-۱۸ر) [ف: ۱-۴۰]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹/۴۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی کلفت، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳گ (۳۰۹ر-۳۱۱پ)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۲۴۱۸]

۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۰/۴ صدر

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا درون سرخ کناره زرد، ۵گ (۶۰پ-۶۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۱۸سم [ف: ۳-۲۳۵]

● **الباه = باهنامه** / طب / فارسی

al-bāh

هبة الله بن محمد، ق۶ قمری

hebat-ol-lāh ebn-e mohammad (- 12c)

اهدا به: سلطان سنجر (۵۵۱-۵۵۲ق)

در ۱۷ (برخی ۱۶) «باب» برگرفته از ۴۱۰ کتاب. در نسخه‌ها از مؤلف و تعداد ابواب با اختلافاتی یاد شده است. در برخی نسخه‌ها از ابوالمظفر هبة الله یا حبیب الله بن محمد بن اردشیر دانسته شده و به نام او تصریح شده و بسیاری بدن نام مؤلف است. در مقدمه مؤلف (برخی نسخه‌ها) می‌نویسد: «چون خدایگان عالم ... سنجر بن ملکشاه رحمة الله علیه من بنده را میسر گشت در ظل رعایت و بنای دولت او متنعم گشتم و از دریای تحت سفلی در دولت تخت علوی فرح یافتم ... ناگاه آفتاب بتافت و بنده با ندیمان خداوند بودم در عالم تذوق عشرت می‌تاختم. ناگاه از بارگاه اعلی شهنشاه سلطان عالم ضاعف الله جلاله خلعت و صلت و تشریف و ابس (؟) و ساحت و مواهب و هدایا متواتر کردند و بنده را به خلوتگاه معظم بردند و از اسرار و اطلاق خود سخنی به لفظ مبارک پادشاهانه براند و فرمود که اطراف عالم ... درین باب اشارت فرمودند کتابی ساختن در باب مجامعت و تعویه آن از هر نوع دارو و اخلاط آمیختن. شرط بندگی و خدمتکاری در تقدیم فرمانبرداری به جای آورده آمد در ایراد و حقایق و دقایق این کتاب جهد تمام کرده شد تا به سبب آن کام و مصراد یابد و بر مباشرت و معاشرت ممتع و کامران و قادر و مستظهر باشد. ترتیب بر هفده باب اختصار افتاد و توفیق از ذوالجلال خواسته می‌آید تا شایسته بارگاه اعلی گردد از چهارصد و چهارده کتاب طب و فلسفه که اطباء و حکماء گذشته گفته اند و تجربه کرده‌اند این کتاب را برگزیده اند و امتحان کرده آن گاه ترتیب سواد آن ساخته آمد تا چون کسی بیند علتی نیاورد». با این که در مقدمه آمده کتاب در ۱۷ باب تدوین شده، و این ابواب در آن دیده می‌شود: در اوامر لذات و دلایل مزاجها؛ در اغذایه (کذا: اغذیه) مفرده که مجامعت را قوت دهد؛ در ادویه که مباشرت را قوت دهد؛ در غذاهای مرکب که این شغل را شاید؛ در شرابها که قوت مجامعت بیفزاید؛ در گوارش‌ها که مباشرت قوت دهد؛ در آن چه در قضیب مالند و سخت شود؛ در ازاربندها و کمربندها که قوت افزاید؛ در چیزهایی که در کف پای مالند قضیب سخت شود؛ در چیزهایی که لذت مجامعت زیادت کند؛ در شافها که مجامعت را قوت دهد؛ در حقنه‌ها که مباشرت را قوت دهد؛ در شکل‌های مجامعت که چگونه بود؛ در چیزها که فرج را تنگ کند؛ در آن چه زنان بار گیرند [نگیرند]. نظم کتاب و مطالب آن شبیه تحفة الملوك است که تألیف آن را برای امیر طغاتکین ابوالمظفر مأمون بن قدرخان (۷۲۶-۷۴۰ق) دانسته‌اند.

[فهرستواره منزوی ۳۳۰۳/۵ و ۳۳۴۶ (با نام تحفة الملوك)؛ مخطوطات الطب الاسلامی فی مکتبات ترکیا ص ۲۸۳]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸

آغاز: ظاهر گشت و آفتاب اقبال سپهر دولت او بر من بتافت و من بنده با ندیمان خدایگان نرد عشرت می‌باختم ... و درین باب اشارت فرمود که کتابی تصنیف کرده درباره و مجامعت و از هر

نوع دارو و اخلاط آمیختن شرط بندگی و خدمتکاری بجای آوردن در ایراد حقایق و دقایق این کتاب جهد تمام کرده شد؛ **انجام:** و تن او در درون خانه آنگاه مجامعت نماید در زمان بار گیرد (تمام شد این کتاب بتاریخ مهر ماه سنه ۹۷۴ و کاتب این کتاب ابوطالب و الله اعلم بالصواب).

خط: نستعلیق، کا: ابوطالب، تا: ۲۰ ربیع الاول ۹۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳۰گ، ۱۵سطر (۸×۱۱/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۸-۷۲۵]

۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۶۵۱/۲خ

در دیباچه آمده که در نوزده فصل است ولی در فهرست آن هفده باب به شمار آمده و خود رساله هم هفده باب است: ۱. اندر موامره کتاب و دلایل مراجهای مردان و زنان، ۲. اندر غذای مفرد که مجامعت را شاید، ۱۴. اندر اشکال مجامعت، ۱۷. اندر چیزها که زنان بار نگیرند و آنچه گیرند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۰۷۲ق؛جلد: مقوایی و گوشه‌ها چرمی [رشت و همدان: ف: ۱۲۲۳]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۲۶/۵

آغاز: بسمله. حمدله. و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله ... اما بعد چنین گوید پادشاه اسلام پناه محمود شاه اطراف عالم را مسخر ساخت حکماء را جمع آورد و فرمود که اطراف ... هر جانوری را که خدایتعالی بیافرید او را بجفت محتاج گردانید، و از همه آنها حیوانات ناطقه را برگزید ... (از روی نسخه ای مشوش نوشته شده است. پس از چند فصل می‌آید) باب سیزدهم در شافها که قوت مباشرت دهد؛ باب چهاردهم در شکلهای مجامعت؛ باب شانزدهم در چیزهاییکه زن با خود گیرد؛ باب هفدهم در چیزهاییکه زن بار گیرد؛ **انجام:** روغن نگذارد که حامله شود. والسلام

این نسخه همان «باه‌نامه» قرن ۶ق است که در مشترک (۴۹۵/۱) نشان داده شده، بسیار نزدیک است با ... «تحفة الملوک» (همانجا، ۵۲۰) نگاشته ابوزید (ابوالمظفر) بن هبة الله طبری قرن ۶ق. جز آنکه برخی از فصل‌ها نسبت به آنها پس و پیش‌هایی دارند؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن ملا علی، تا: ۲۶ ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: فستقی، رویه میشن تریاکی، ۱۱گ (۱۳۸پ-۱۴۸پ)، اندازه: ۱۰/۲×۲۱/۲سم [ف: ۷-۲۸۸]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۵/۵-عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۴۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۱۱۲/۴

آغاز: بسمله، سپاس و ستایش آفریدگار جهان را؛ **انجام:** و از او باقی دیگر مانده است. تمت

در هفده «باب»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸ ص (۶۸-۷۵)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳-۸۶۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۹۵

آغاز: بسمله. بعد از خطبه، چنین گوید ابوالمظفر حبیب الله بن محمد بن؛ **انجام:** صنعت الطالبان ...

در فهرست از ابوالمظفر حبیب الله بن محمد بن اردشیر دانسته در ۱۷ باب؛ خط: نستعلیق خفی ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [رایانه]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۱۶/۲

آغاز: باهیه: بسمله حمدله اما بعد چنین گویند که چون پادشاه اسلام محمودشاه را ممالک عالم منور شد؛ **انجام:** و بیخ دندان سخت گرداند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۵۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵گ (۱۱۲-۱۳۶)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۹-۵۲۰]

۷. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۴

در ۱۷ باب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۴۰۰]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۲۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، چنین گوید ... هبة الله بن محمد اردشیر که سعادت خدمت سلطان ابوالحارث سنجر بن ملکشاه بنده را ... شد و حسب الفرمان سلطان مزبور این رساله تألیف کردم. مقدمه: بدانکه قوت اغذا در تولد منی و بسیاری آن بیش از داروهاست؛ **انجام:** شهوت در حرکت آید و نعوظ شود و این را با خود داشتن اثرهای عجیب عظیم دارد.

خط: نستعلیق، کا: حبیب الله بصری (یا) نصیری، تا: ۱۰۹۷ق، جا: اصفهان؛ محشی با نشان «ه و۵»، مصحح، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد علی علی النصیری ۱۱۷۶» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و لچک، ۲۰گ، ۱۲ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۶۴۳]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۵۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی نبیه محمد و آله اجمعین. چنین گوید هیبة الله بن ابوالمظفر محمد بن اردشیر ابن کیقباد ابن سهراس ابن جاماس حکیم که چون خدایگان عالم؛ **انجام:** که هیچ چیز بدتر از ادخال طعام نباشد. نوشیروان بفرمود تا این کلمات را بر زر بنوشتند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ۲۸گ (۴۰پ-۶۷پ)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۴۲۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۵۳/۶۳

آغاز: از کتاب حکمت نوشته می‌شود. اما روز پنج‌شنبه و شب پنج شنبه مجامعت کند به غایت مبارک بود و میمون باشد

نسخه حاضر بخش بسیار کوتاهی از کتاب و تنها شامل نقل قول‌هایی از مقدمه و باب اول و دوم و شانزدهم است؛ خط: نستعلیق، کا: جعفر بن محمد بدیع، تا: ۱۱۰۹ق، جا: مشهد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج عنابی، ۲گ (۲۹۳پ-۲۹۴ر) [ف: ۲۹/۱-۱۴۱]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۰۸/۴

آغاز: بسمله. آغاز کتاب باه نامه. بباید دانست که ایزد تعالی هر جانوری که بیافرید وی را جفت محتاج کرد، و از همه نطفه را برگزید؛ **انجام:** از افادات حکیم یوسفی است ... اگر عیب و نقصی ظاهر است عیب را عفو فرمایند.

در آن آمده: بعد از پانصد و بیست و پنج سال از هجرت این مرتب داده شد: باب ۱. موامره کتاب و دلایل مزاج، ۲. غذاهای مفرده مرقوت باه، ۳. داروهای مرقوت باه، ۴. غذاهای مرکبه، ۵. شرابهای مقوی مردان، ۶. گوارشها و معجونهای مقوی، ۷. تمزیجها (استعمال خارجی)، ۸. حبها، ۹. ازار بندها و کمربندها، ۱۰. داروهایی که در کف پا مالند، ۱۱. ...، ۱۲. شیافها، ۱۳. حقنه‌ها که مجامعت را قوت دهد، ۱۴. چیزهایی که آلت را بزرگ کند، ۱۵. چیزهایی که فرج را تنگ کند، ۱۶. چیزهایی که بدان بار گیرند و آنچه دفع کند. کتاب نبایستی کهنه و پیش از سده دهم باشد. نزدیک است به باه نامه هبة الله (م ۴۷۸)؛ خط: نستعلیق بد، کا: علی اکبر بن محمد علی تویسرکانی، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۱۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای مجدول، ۴۶گ (۱۳۴پ–۱۷۹ر)، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۱سم [ف: ۷-۳۸۷]

۱۲. تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۲۵/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۴۳]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۶۷/۴

فقط چهار باب آغازین را داراست؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ بین رساله چهارم و پنجم یادداشتی به نقل از میر محمد علی ساکن لاهور و طرق ساختن روغن و رنگ کردن کاغذ و ساختن مرکب و نگاشتن زر و نقره آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج دار، ۳گ (۷۴پ–۷۷ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۳۷۳]

۱۴. تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه: ۴۶/۱

کا: میرعباسقلی، تا: جمادی الثانی ۱۲۲۱ق [نشریه: ۴-۳۴۱]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۲۱/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، کاتب در چند جا اشاره کرده که عمادالدین محمود شیرازی جد اوست؛ جلد: تیماج یشمی ضربی ترنج و سرترنج دار با جدول کشی ضربی، ۳گ (حاشیه ۲۲ر–حاشیه ۲۵ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۰-۹۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۱۸۷

خط: مختلف، بی‌کا، بی تا [الفبائی: ۸۲]

۱۶. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۳۲۶/۱

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن خواجه صالح بن کدخدا صالح شیرازی، بی‌تا؛ ۳۸گ (۱پ–۳۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷۴]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۶۶گ (۵۲پ–۱۱۷پ)، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۴۱]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۰۲/۱

آغاز: بسمله، بدان و آگاه که دو شر حاصل گردد انسان را: الم رسیدن و ضعف حاصل کردن از ضعف اعضای رئیسه میشود؛ **انجام:** بعد از آن بروجه اول استعمال کنند لطیف و خوب بکر شوند و حامله نشوند.

در ۱۷ «باب»: فصل اول در بیان جماع کردن فصول اربعه، باب ۱. بیان تدبیر مزاج آن کسانی که گندم گون باشند، باب ۲ (ندارد)، باب ۳. بیان غذاهای مفردات، ۴. غذاهای که مصلح مزاج انسانی، و دفع مفلوجی کند، ۵. بیان شرابها، ۶. بیان معجون و گوارشها که مفرح است، ۷. بیان شافها که برودت میان اعضاء و رطوبت زواید دفع کند، ۸. بیان حقنه‌ها، ۹. بیان جامه‌ها و میان بند، ۱۰. بیان شرایط جماع، ۱۱. بیان ادویه‌های مذکور که طلای ذکر کند غلیظ و قایم شود، ۱۲. بیان ادویه‌هایی که طلای ذکر کند طویل کند، ۱۳. بیان ادویه‌ها که در میان انگشت‌های پای مالند در حالت جماع ذکر به غایت قوی و قایم شود، ۱۴. بیان حب‌ها که در دهن گیرند در حالت جماع لذت دهد، ۱۵. بیان ادویه‌ها که در حالت جماع لذت دهد فاعل و مفعول را، ۱۶. بیان ادویه که به سبب آن همچون ابکار شوند، ۱۷. بیان ادویه‌ها که زنان حامله نشوند؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف گالینگور نو، ۲۳گ (۱ر–۲۳ر)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۱]

● الباه / طب / فارسی

al-bāh

محمد قاسم بن آقا فرامرز

mohammad qāsem ebn-e āqā farāmarz

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۲۶ق، جا: مچلی بندر هند؛ کاغذ: سفید و سرخ فام، جلد: تیماج سبز مقوایی، (ناقص ۲۵ و ۱۵ص)، ۱۱ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۳۴۷]

● الباه / طب / عربی

al-bāh

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۴۳/۱۱-ف

آغاز: بسمله. ذکروا ان فتی من ابناء الملوک کان بالنساء ... معرما؛ **انجام:** و دارها مداراة العاقل. تم الکتاب.

نسخه اصل: کتابخانه آقای دکتر یحیی مهدوی. فی وصف النساء و خلواتهن و اسرارهن عند مواقعتهن و اجناسهن و طباعهن و المحمود و المذموم من اخلاقهن من کلام افلیمون الحکیم

صاحب کتاب الفراسة؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن جعفر بن علی مشهدی، تا: ۵۹۰ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۳گ (۱۰۸پ-۱۲۰ر)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۵/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [فیلمها ف: ۱-۶۹۴]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳

آغاز: (یک برگی افتاده و پس از فهرست:) الباب الاول فی اسماء النکاح و ما کنی به عنه و هی النیک و الباه و الطفش. الباب الثانی فی فضل النکاح و منافعه، الباب الثالث فی علل النکاح، الباب الرابع فی ضررادمان الجماع، الباب الخامس فی اسماء الذکر و الفرج، الباب السادس فی مناقب الذکر و الفرج دیده می‌شود.؛ **انجام:** فلما رای ذلک قال عودی الی علمت و قولی خیرا فعادت فعاد نشاطه.

در چهل «باب» است و در آن از قدما یاد شده و در یکجا آمده که من در کیمیاء الباه یاد کرده‌ام و شعرهایی هم در آن آمده است. چلبی از المفاتحة و المناکحة فی انواع الجماع از عزالدین عبدالملک مسیحی حرانی در گذشته ۴۲۳ یاد کرده و در نزهة الاحباب فی معاشرة الاصحاب سموئل اسرائیلی مغربی (دانشگاه ۶۸۶/۳) از اخبار النساء ابن الحاجب نعمان و جوامع اللذة ابو نصر کاتب یاد شده است. همچنین محمد بن علی خوارزمی کتاب الباه دارد؛ خط: میان نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر شعبان ۷۶۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول زرین، همه۴۴ باب در نسخه هست، فهرست باب‌ها در مقدمه آن آمده ولی نیمه کاره مانده و نسخه فهرست بابهای ۱۹ تا ۴۴ را دارد و از مقدمه اثری نیست، بدینگونه: «... فی قواعد النکاح، الباب العشرون فی المحادثة و القبل، الباب الحادی و العشرون فی آداب المفترش، الباب الثانی و العشرون فیما یقوی الباه ... الباب الاربعون فی القیادة، الباب الحادی و الاربعون فی فضل الثیب الباب الثانی و الاربعون فی تناکح الحیوانات، الباب الثالث و الاربعون فی مساحة الذکر و الفرج الباب الرابع و الاربعون فی عدة معان»؛ کاغذ: کاغذ ترمه ختایی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۵/۶×۲۴/۳سم [ف: ۱-۶۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۴۳

در ۱۰ «فصل» و الجماع و منافعه و دفع مضاره؛ خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی،تا:شنبه۱۲محرم۱۰۰۷ق؛کاغذ:سفید [سنا: ف: ۱-۱۸۹]

● **الباه** / طب / فارسی

al-bāh

غیر همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۳۳/۲

آغاز: بسمله. قال الحکیم: اعلم ان الازدیاد فی قوة المجامعة و الباه یتم فی ثلثة» الحرارة و الرطوبة و هیجان النفح؛ **انجام:** و در روزی دو اوقیه میخوردند که بسیار نافع است باذن الله.

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: با تاریخ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی یک‌لا، ۱گ (۳ر -۳پ)، ۱۵ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۹سم [ف: ۴-۷۲۳]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۵۰۶/۱۱

آغاز: باب اول منافع و مضار جماع ... پس از فهرست نه باب ... باید دانست که منفعت و مضرت جماع در تن مردم بحسب امزجه تفاوت طباع بگردد؛ **انجام:** و چون از عهده آنچه بگفتیم بدر آمدیم ختم سخن دانستیم، و الحمدلله اولا و آخراً

نه «باب» دارد: ۱. منافع و مضار جماع، ۲. اوقات جماع، ۳. تدارک خطا، ۴. علامات ضعف باه، ۵. راه کم کردن باه، ۶. اغذیه، ۷. مسوحات، ۸. بزرگ کردن قضیب، ۹. ادویه؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۱گ (۲۳۰-۲۴۰پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳-۲۳۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۰۲/۳

آغاز: بسمله، باب اول در معرفت زنان و شناختن کیفیت ایشان؛ **انجام:** اگر ده عورت باشد جواب گوید.

در ده «باب»: ۱. معرفت زنان و شناختن کیفیت ایشان، ۲. خاصیت و شناختن زنان، ۳. معرفت آب منی زنی که هر روز کجا می‌باشد، ۴. معرفت کیفیت رحم و اوقات حمل، ۵. معرفت هیجان شهوت (معرفت آلت مرد و فرج زن)، ۶. ادویه قوت کمر و باه و شهوت، ۷. ادویه متفرقه و شناختن فواید، ۸. معجونها، ۹. ادویه شهوت، ۱۰. اشکال مجامعت؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف گالینگور نو، ۵گ (۲۹ر-۳۳پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۰۲/۴

آغاز: بسمله، حمدله ... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که خدای تعالی فرمود کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف ... **انجام:** دراز و سطبر میشود.

در شش «باب»: ۱. صفت عورت که چگونه باشد تا از آن لذت حاصل آید، ۲. دانستن رحم عورت، ۳. شناختن جنس عورت، ۴. دانستن جنس مرد، ۵. دانستن شهوت عورت از روز و شب که کدام محل باشد، ۶. مطیع شدن عورت از ادویه؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف گالینگور نو، ۲۴گ (۳۳پ-۵۶پ)، ۱۱ سطر (۸×۱۳/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۰۴/۸

آغاز: بسمله، سپاس. ستایش خدایرا تعالی که آفریدگار جهان است ... سیف الدنیا و الدین قتلغ بوقا ... اشارتی فرمود که جزوی چندرد طب-در قوه باه ... می خواهم که مطالعه کنم؛ **انجام:** (در باب ۲۴ افتاده) و داروها این است، زهره گرگ یک.

ساخته شده برای سیف الدین قتلغ بوقا، در بیست و چهار «باب»؛ خط:نسخ،کا: علی بن حسن تنکابنی، تا: ۹۸۲ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی قهوه‌ای، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [ف: ۲-۶۷۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۷/۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۹۷]

● **الباهر** = **کتاب الباهر** / کیمیا / عربی
al-bāhir = k.-ul bāhir
جابر بن حیان، ۱۲۰-۱۹۸ ؟ قمری
jāber ebn-e hayyān (739-814)
رساله‌ای است مختصر در علم شیمی و کیمیا. در دیباچه می‌نویسد: این کتاب را در دو قسمت نوشتم: یکم در یک نوع، در تدبیر اشیاء جوانیه که از احجار هستند و قسمت دوم در ۷ نوع.
آغاز: الحمدلله و لا اله الا الله و صلی الله علی رسوله و سلم. قد تقدم لنا من الکتب فی التدابیر و الاعمال ما فیه کفایة لمن فهم. و هذا کتاب ترتیب الاعمال و تصنیفها و ما یظهر منها ما یبهر العقول و لذالک سمیت هذا الکتاب بالباهر
[دنا ۳۷۴/۲؛ الاعلام زرکلی ۱۰۴/۲؛ دائرة المعارف الاسلامیه ۲۲۷/۶؛ هدیة العارفین ۲۴۹/۱؛ الذریعة ۵۵/۲؛ جابر بن حیان تألیف زکی نجیب محمود، بیروت، ۱۴۰۷ق؛ المسلسلات فی الاجازات ۱۵۲/۱؛ اعیان الشیعة ۳۷۷/۲؛ سزگین ۲۳۵/۴؛ کحاله ۱۰۵/۳؛ ریحانة الادب ۱۰۸/۵؛ هدیه العارفین ۲۴۹/۱]

۱. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۶۲/۸**
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، فاقد جلد، ۱۹ سطر (۸×۱۸)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۷-۴۰۷]
۲. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۸۶/۱۴-عکسی**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد ذکرناه فیما مضی و فصلنا الاربعة من السبعة ایضاً و هی جملة السبعة. و اعلم ذلک انشاء الله تعالی.تم الکتاب الباهر
خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق [عکسی ف: ۱-۴۶]
۳. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵۵/۱**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و الآن انا اذکر هذا الباب فی مدة اقرب من هذا
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابو عبدالله [فرزند میرزا نصرالله] زنجانی (درگذشته ۱۳۶۰ق)، تا: ۳۱ شهریور ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: تیماج عسلی ضربی با ترنج، ۴گ، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳۱-۹۵]
۴. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۹/۸**
آغاز: برابر؛ **انجام:** فافهم ما قد وصفته فانی لست اترک فیه حرفاً واحداً الا ذکرته فی کتابی هذا و الآن انا اذکر هذا الباب فی مدة اقرب من هذا.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز مجدول، ۳گ (۱۶۹پ-۱۷۱پ)، ۱۷ سطر [ف: ۳۶-۱۵۲]
۵. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۲/۱۲**
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علم ذلک انشاءالله تعالی. تم کتاب الباهر و الحمدلله رب العالمین و صلی الله ...

خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۳گ (۲۳۱ر-۲۷۳پ) [ف: ۱-۳۲]

● **الباهرة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-bāhira
ابویعقوب سجستانی، اسحاق بن احمد، -۳۸۶ قمری
abū-ya‘qūb-e sajestānī, eshāq ebn-e ahmad (- 997)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۴۲/۱-ف
نسخه اصل: انجمن اسماعیلی بمبئی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۲۸ص (۱-۲۸) [فیلمها ف: ۲-۱۰۶]

● **الباهر فی حکم النبی (ص) بالباطن و الظاهر** / کلام و اعتقادات / عربی
al-bāhir fī ḥukm-in nabī (ṣ) bi-l-bāṭin wa-ẓ ẓāhir

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹۷
آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اثبت فی الصحیحین؛ **انجام:** فیقع العیاذ بالله تعالی فی الکفر و الزندقة نسأل الله تعالی السلامة و العافیة و حسن الخاتمة
ماجرای حضرت موسی (ع) با خضر (ع) و قتل کودک بحث شده است؛ خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد شافعی، تا: قرن ۱۱؛ مجدول به شنگرف و لاجورد و کمند به لاجورد؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱/۲۱-۱۸۱]

← باه نامه > الباه
← باهنامه > الفیه و شلفیه
← باه نامه > لذة النساء
← باهنامه > باه نامه
← باه نامه > منافع الناس

● **باه نامه** / طب / فارسی
bāh-nāme

غیر همانند:
۱. **تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۴۰/۷**
آغاز: که هر مؤنثی که گرد روی و پیوسته ابرو؛ **انجام:** دارد امید مغفرت گرچه نامه او سیه شد از عصیان
بیشتر سربندها نانویس مانده است و جا به جا سربند فصل بی‌شماره دیده می‌شود و گمان می‌رود گزیده‌هایی از کتاب‌های دیگر باشد، چنانکه در پایان بخشی از حفظ الصحه (هف) یوسفی آمده است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۲۸ق؛ ۲۴گ (۵۸ر-۸۱پ) [ف: ۱-۳۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۹۲/۴

آغاز: اگر در شب شنبه یا روز شنبه اتفاق افتاد بیماری پدید آید و حکم آنکه شب شنبه و روز شنبه تعلق به مریخ دارد؛ **انجام:** و بعد از آن ده درم هر روز ناشتا تناول نماید چندانکه خواهد مجامعت کند

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر دهدشتی، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی یک‌لا، ۳۴ص (۱۵۶–۱۸۹)، ۱۵ سطر [سنا: ف: ۲–۱۶۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۴۹

آغاز: بسمله. عمر ابن حافظ روایت می‌کند که در بلاد هند زنی بود که در ... او در بین الظرفاء بالفیه خانیم مشهور شده؛ **انجام:** موجب جوانی است، منظور از نگارش تحریر این نسخه بدیعه از ترکی عثمانیه و ترجمه به فارسی این است.. تا از برای ملاحظه و مطالعه کنندگان به سهولت میسر گردد

ترجمه از متن ترکی است در بیان انحاء جماع از زبان زنی بدکاره در هند که «الفیه» نامیده می‌شد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمد علی تبریزی، تا: شعبان ۱۳۰۹ق، جا: تبریز؛ مجدول، کمندکشی به زر و مشکی، در برگ‌های آخر نسخه داستانها و دستوراتی درباره آداب مباشرت درج شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۹۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۱–۱۴۶]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۲/۳

آغاز: بدانکه بعضی گویند که مجامعت هرگز نباید کرد اکر کنند درسالی یک بار بیش نباید کردن و این خطاست از بهر آنکه همه عالم از وضیع و شریف خواهان و؛ **انجام:** و اگر کسی را کژدم گزیده باشد برخر سوار شود و در گوش خر بگوید که مرا کژدم گزیده درحال درد او ساکن شود به فرمان خدای تعالی، دیگر منافع.

با عناوین «فصل–فصل»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی ترنج و سر، ۱۱گ (۲۸۴ر–۲۹۴پ حاشیه)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱–۲۴۶]

۵. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۱۹/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نامبوب و ناقص [نشریه: ۷–۲۳۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۵۳/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین. ... اما بعد بدانکه ایزد تعالی هر جانوری را که آفرید به جفت محتاج گردانید و از جمله مخلوقات و موجودات انسان را برگزید؛ **انجام:** نوع دیگر مصطکی درم کتیرا درم رب السوس درم بقال درم مغز به دانه نشاسته درم.

سی باب کوتاه است در قوه باه و آنچه مربوط بدان است بدین تفصیل: ۱. معرفت شیشه و نبض، ۲. معرفت مرض و علت، ۳. معرفت و مضرت کرده، ۴. ادویه‌ای که بواسیر را سود دهد، ۵. خضاب کردن موی، ۶. معرفت اطعمه‌ای که منی را بیفزاید، ۷. معرفت منافع اشیاء، ۸. معرفت حبوبات، ۹. معرفت خواص گوشت مرغان، ۱۰. معرفت خاصیت زهرها، ۱۱. معرفت و خاصیت شیرها، ۱۲. معرفت و خاصیت ماهی‌ها، ۱۳. خاصیت و معرفت مغزها، ۱۴. معرفت و خاصیت بیضها، ۱۵. معرفت خاصیت و منفعت میوه‌ها، ۱۶. معرفت و خاصیت نقلها، ۱۷. خاصیت و منفعت نقولات، ۱۸. معرفت و خاصیت ریاحین، ۱۹. خاصیت و منفعت عطرها، ۲۰. معرفت و خاصیت دیگر چیزها، ۲۱. دانستن مزاج انسان، ۲۲. معرفت و علامات ضعف در مجامعت، ۲۳. دانستن ضعف مجامعت که از چه بود، ۲۴. خاصیت و منفعت و علت منی، ۲۵. منفعت زیاده گردانیدن منی، ۲۶. خاصیت و منفعت غذای مفرد، ۲۷. منفعت غذاهایی که مجامعت را قوت دهد، ۲۸. معرفت شرابها که منفعت ندارد، ۲۹. خاصیت حبوباتی که مجامعت را قوت دهد، ۳۰. صفت معاجینی که باه را قوت دهد. این رساله در پایان نسخه حاضر به نام کتاب «اسکندریه» نامیده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بین این رساله و رساله چهارم مجموعه یادداشتی در محرم نامه و بانک خروس و احکام مریض و چند نسخه پزشکی و علاج انواع داروها به نقل از لقمان و یادداشت‌های نجومی پراکنده و اختیارات ایام به نقل از امام علی (ع) دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا ضربی ترنج و سرترنج دار، ۱۳گ (۶۲پ–۷۴ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۲۰–۱۸۱]

● باه نامه پادشاهی (ترجمه) / طب / ترکی

bāh-nāme-ye pādešāhī

متن ظاهراً از خواجه طوسی که در ۶۹۹ برای ابوالمظفر خان بن سلطان قزن (غازان) خان بن مأمون که ناگاه مفلوج و سست اندام شده بود، در هیجده «باب» از روی کتاب‌های متقدمان و «تراکیب عملیات» متاخران ساخته است. این نسخه ترجمه آن است به ترکی. در آغاز از گفته خواجه آمده: «گر چه مشک اندک بود خوش بوی گردد زو دماغ ×× خانه را روشن بسازد گر بود کوچک چراغ / جرعه ای کای بود از خم برای چاشنی ×× مجلسی را بس بود یک دسته ریحانی ز باغ». در فهرست‌های موجود مانند کشف الظنون نام کتاب اصل و ترجمه آن به نظر نرسید ولی انتساب آن به خواجه نباید بی‌اساس باشد خصوصاً رباعی فارسی این حدس را تأیید می‌کند. متن گویا عربی است. محمد باقر موسوی آن را از روی این ترکی برای شاه سلیمان و شاه سلطان حسین به فارسی در آورده است، از متن عربی در فهرست ظاهریه (طب وصیدله ۴۸۲) یاد شده است، نام آن در مجله معهد المخطوطات (۳۱۳: ۵) الباه الشاهانیة و التراکیب السلطانیة است.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس و شکر بی قیاس حضرت الوهیته که امداد فرح فیض ایدب اسباب ترح زایل ایلدی ... و بعد ناظم فواید کتاب و ناثر فواید بی حساب اول ذات بی مثال ... خواجه نصیر الدین طوسی ... بو کتاب تألیف و اسرار حکما کشف و

مرموزاتن اظهار قلد غنه.
انجام: اما یکرک اولدر که کتاب در هر فایده لربولنه بو کتاب خود کتاب پادشاهی در کرندر که مجموعه انواع دن پادشاهلر خزینه سنده مصون و مخزون اوله (تم الکتاب).
[فهرستواره منزوی ۳۳۰۲/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۲۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ در آغاز و انجام نسخه نسخه‌های طبی و طلسم است به ترکی؛ پس ازین در ده صفحه فهرست مانند نسخه و دستورات به ترکی؛ کاغذ: استنبولی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۰گ، ۱۵ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۴-۳۵۶۶]

● **باهنامه سنجری = آداب مباشرت و معاشرت با زنان** / طب / فارسی

bāh-nāme-ye sanjarī

رساله مختصری است در ۱۷ «باب» (یا فصل) در آداب نکاح و معاشرت با زنان، و احتمالاً همان که که به هبة الله بن محمد هم نسبت داده شده و شاید رساله «تحفة الملوک» ابوزید طبری باشد.
آغاز: بسمله. حمدله. اما بعد بدانکه این کتابیست در باب مباشرت و معاشرت مرتب بر ۱۷ باب و تمام عمل‌ها تجربه کرده شد تا موجب عیب و نقصی نشود ...

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۱۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** فایده بسیار دهد تمام شد باهنامه سنجری
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: رویه میشن ضربی قرمز، پشت معرق قدیمی، ۱۹ص (۳۵۰-۳۶۸)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۲×۲۰/۷سم [ف: ۵-۴۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴۵/۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** پودنه کوهی بر آثار سیاهی که در بدن بود ضماد کردن نافع بود خاصه چون با شراب پخته باشند.
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ جلد: تیماج تریاکی ترنج و سرترنج دار ضربی، ۴گ (۱۵۰پ-۱۵۳پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۷۱]

● **الباه و رجوع الشیخ الی صباه** / طب / عربی

al-bāh wa rujū'-uš šayx ilā ṣabāh

در دو «جزو» هر دو سی «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۷۳-ف
نسخه اصل: دانشگاه توبینگن MaVI 227؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عبدالله بن حاجی محمد رومی در ۷۵۹؛ مهر: حافظ ابراهیم. [فیلمها ف: ۳-۱۵۵]

← الباهیة ≻ آبستنی و باه

● **الباهیة** / طب / عربی

al-bāhīya

رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)

رسالة فی الادویة الباهیه رازی محمد بن زکریا. از آغاز تا پایان اسماء داروهای مختلف است بدون ترتیب الفبائی نخست ادویه مقوی باه و سپس موجبات نقصان (ادویه کاسره) باه. این نسخه بجز رساله باه است که در فهرست مؤلفات رازی آمده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۷۰/۴
آغاز: بسمله فی الادویة المفردة الباهیة هی الحبوب و البزور و الاشربه و الادویه و الادهان؛ **انجام:** و الغضب المفرط و الفرح المفرط و الحزن الشدید و الله اعلم بفوائدی الاشیاء.
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۵۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: گالینگور ارده‌ای عطف و حاشیه تیماج قرمز، ۳ص (۱۶۹-۱۷۱)، قطع: خشتی [ف: ۱۹-۴۶۳]

● **بای توش نامه** / شعر / ترکی

bāy-tūš-nāme

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۲۶ ض
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **بتخانه سومنات** / فارسی

bot-xāne sūmenāt

حکیم قمی، سعید بن محمد باقر، ق۱۱ قمری
hakīm-e qomī, sa'īd ebn-e mohammad bāqer (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۸۰/۵۷
آغاز: مرا از غیب آمد میهمانی ×× حریفی بذله سنجی نکته دانی / چو دریا از درون گوهر فروشی ×× چو طوفان از برون آتش خروشی ... / درین ویرانه بنیاد مجازی ×× خبردار رموز عشقبازی/ دماغش تر زآتشخانه عشق ×× دلش شمع خود و پروانه عشق / سخنگو از محبت گاه و بیگاه ×× گلستان حکایتهای دلخواه؛ **انجام:** دو دل از عشق چون با هم شود بند ×× یکی گردد دوئی چون شاخ پیوند / همین باشد همین عشق و کمالش ×× خداوندا نگهدار از زوالش. انجامه: «شب دوشنبه سیم ماه ربیع الاول سنه ۱۱۰۰ باتمام رسید. خواننده را امید دعاست».

کامل. این عناوین در نسخه دیده می‌شود: تعریف شهر بنارس، تعریف دختر هندو، تعریف دریا، تعریف گرداب، منازعه هندوان با مسلمانان؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته، کا: محمد مهدی بن محمد صالح رضوی، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ در نسخه با نام «مثنوی سومنات میرزا محمد سعید ره» خوانده شده؛ کاغذ: الوان آهار مهره نازک، جلد: میشن تریاکی ضربی با ترنج و سرترنج منقش و جدول‌های ساده و گرهی، ۸ص (۳۱۹-۳۲۶)، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۱/۲۹-۲۲۲]

← بث روبین ⟵ بوسه عذرا
← بث روئین ⟵ کشف الاسرار و خسف الاشرار

● **بتون ریزی** / متفرقه / فارسی
beton-rīzī

دادبخش، محمد، ق۱۴ قمری
dādbaxš, mohammad (- 20c)

در این مختصر طریقه بتون‌ریزی زیر آب و انواع بتن‌ها و موارد کاربرد آنها با استفاده از درس مهندس اربابی نگاشته شده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۴۳۸

آغاز: بتن ریزی زیر آب ... حتی المقدور باید سعی نمود که بتن ریزی د رمحیط خشکی بعمل آید

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جای نقشه‌ها و رسوم خالی مانده است، کاغذ خط دار معمولی؛ فاقد جلد، ۲۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲-۱۰۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۴۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۴۱۹]

● **بث الشکوی = ترجمه تاریخ عتبی** / تاریخ ایران / فارسی
bass-oš šakvā = t.-ye tārīx-e ʻotbī

ثقة الاسلام تبریزی، علی بن موسی، ۱۲۷۷-۱۳۳۰ قمری
seqat-ol-eslām-e tabrīzī, ʻalā ebn-e mūsā (1861-1912)

وابسته به: تاریخ الیمینی = تاریخ عتبی = معجز الکتاب و محرز الاداب؛ عتبی، محمد بن عبدالجبار (۳۵۰-۴۲۷)

اهداء ترجمه: امیر نظام گروسی

زمان ترجمه: ۱۳۱۷ق

مؤلف، از فرهنگیان و عدالت خواهان بزرگ تبریز و صاحب کتاب شناخته شده «مرآت الکتب» است که مجلداتی از آن در قم منتشر شد. این اثر وی در واقع ترجمه فارسی قسمت سوم تاریخ یمینی ابونصر عتبی (۴۲۷ق) است که به درخواست حسنعلی خان امیر نظام گروسی ــ که در آن زمان «پیشکار مملکت آذربایجان» بوده ــ به قصد طبع (چاپ) و انتشار انجام شده است. مترجم در مقدمه گوید روزی در مجلس حسنعلی خان امیر نظام ذکری از تاریخ یمینی عتبی می‌رود و امیر نظام از ترجمه شدن دو بخش اول («تاریخ» ترجمه ناصح جرفادقانی و «مرثیه نصر بن ناصر الدین سبکتکین» ترجمه حبیب الدین محمد گلپایگانی به سال ۱۲۷۲ق) و عربی ماندن بخش سوم سخن می‌گوید و تلویحا به مترجم اشاره می‌کند که آن را به فارسی برگرداند. این قسمت ــ که شکوائیه عتبی است ــ با نثری به سبک فنی و آهنگین (از قبیل کلیله و دمنه و مرزبان نامه) البته بدون بیت فارسی و عربی به فارسی در آمده است. ترجمه مورد گفتگو به سال ۱۳۱۷ق پایان یافته و به سال ۱۳۱۸ق در تبریز منتشر شده است. مترجم در پایان نامه امیر نظام را خطاب به خودش پس از اتمام ترجمه جزء اول کار نقل می‌کند که در مدخلی جداگانه خواهد آمد. (جواد بشری)

آغاز: بسمله، سپاس فزون از قیاس خداوندی را سزاست که رسائل ملك و ملکوت

انجام: و اگر نه هوشمندان خبیر ... بل حقی گفتندی روا بود

چاپ: سال ۱۳۱۸ق در تبریز منتشر شده است

[دنا ۳۷۵/۲؛ فهرستواره منزوی ۸۲۹/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: حسنعلی بن حمزه، تا: قرن ۱۴، جا: تبریز؛ با سرلوح قرمز و آبی و زر، میان سطور طلا اندازی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، الوان، جلد: مقوایی، کاغذی، عطف تیماج مشکی، ۵۷ص، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۹۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۰۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** رداء لئام را بپوشد و در حیازت ملامت انام بکوشد و یرحم الله عبدا قال آمینا. تمت الترجمه فی شهر ربیع الآخر من شهور سنه ۱۳۱۷ ثلثمائة و سبع عشر بعد الالف من الهجرة النبویة حامدا مصلیا و مسلما.

خط: نستعلیق ممتاز، بی‌کا، تا: ۱۹ رمضان ۱۳۱۶ق؛ از مسطر استفاده شده، کراسه‌ها رکابه دار، پس از ترجمه، بخشی با عنوان «لاحقه» قرار دارد که در آن مترجم پس از توضیحی درباره روش ترجمه‌اش، نوشته امیرنظام را در تحسین از وی و ترجمه اش عینا می‌آورد؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج قرمز مجدول دارای ترنجی زیتونی در وسط و دو سر ترنج و لچک، ۵۷گ (۳ر-۵۹پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۴/۸سم [ف: ۱/۲۷-۲۵]

● **بث شکوی = القصیده الشکوائیة** / شعر / عربی و فارسی
ba$\underline{t}\underline{t}$-u šakwā = al-qaṣīdat-uš šakwāʼīya

اصطخری، محمد بن ابی تراب، ق۱۴ قمری
estaxrī, mohammad ebn-e abī-torāb (- 20c)

قصیده‌ای است سینیه به صورت شکوائیه در ۴۵ بیت، سراینده آن هنگام که از روسیه به سوی مشهد مقدس رضوی عازم بوده، مورد اهانت قرار گرفته، از این رو در سال ۱۳۳۰ق این اشعار را سروده است. در الذریعة، آمده که این اشعار به فارسی نیز ترجمه شده است.

[الذریعة: ۱۲۷/۱۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۲۴/۳

آغاز: یا قاصدی من بنور الله مغموس ×× یا زائری من بارض الطبیة مرموس / قولوا له بعد تقبیل لته بته ×× قم خاتم الرسل شاهد مشهد طوس؛ **انجام:** فی ثالث رابع ثان مضین تحمد ×× عشراً مأتاً ألوفاً وقعة طوس / فی شعر ثانی ربیع قد بدا جبا ×× خریف روضة من بالنور مغموس

نسخه موجود فاقد ترجمه فارسی است؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۴۶ر-۴۷پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۳۳-۲۴۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۳۶

آغاز: بسمله. اقل و اعیان دولت قاهره و اذل خدام شریعت طاهره جلال الدین محمد شیرازی الشهیر بجلال المحققین مجاور مشهد مقدس رضوی؛ **انجام:** هر که بکین تو خواست هماره جانش هلاک ×× هر که بمهر تو زیست همیشه کامش روا

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول، دو ستونی محرر، کمندکشی شده، دارای سرلوح مذهب مذیل به کتیبه مذهب، رکابه‌دار؛ جلد: مخمل سرخ، ۱۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۳۰-۷۹]

● بثورات = علامات الموت = کتاب قبر ابقراط = القبریة = العلامات الداله علی الموت / طب / عربی

buṯūrāt = ʻalāmāt-ul mawt = k.-u qabr-i buqrāṭ = al-qabrīya = al-ʻalāmāt-ud dālla ʻala-l mawt

بقراط، ۴۶۰؟-۳۷۷ ؟ قبل میلاد

boqrāt (-460--377)

مترجم: حنین بن اسحاق، ۱۹۴-۲۶۰ قمری

۲۵ قضیه طبی است در بیان علایم امراضی که منجر به مرگ می‌شود. که بنا بر مشهور آن را در قبر بقراط یافته‌اند. نسخه‌های این گفتار از نظر مقدمه مختلف است و برخی از آنها مقدمه ندارد و برخی دارای مقدمه‌ای است به فارسی.

آغاز: هذه فصول فی البثور وجدت فی قبر ابقراط فی الانذار بالموت و هی خمسة و عشرون قضیة

[سزگین ۳۹/۳؛ مجمع النفایس و حجلة العرایس ۳۶۰/۵؛ دانشنامه جهان اسلام ۶۱۵/۳؛ معهد المخطوطات ۲/۵ ص ۲۴۸؛ تاریخ علوم عقلی دکتر صفا: ۳۳۲-۳۳۳؛ مخطوطات الطب فی المتحف العراقی ص ۲۲۲؛ عیون الانباء ۱-۳۳؛ طبقات الاطباء ۱۶]

شرح و حواشی:

۱- علامات الموت

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۹۲/۸

آغاز: و هی خمس و عشرون کلمة الاولی اذا کان فی وجه المریض ورم لایجد له سببا و کانت ... موضوعه علی صدر فاعلم انه یموت الی ثلثة ایام-و قیل فی تسع و ثلثین یوما؛ **انجام:** و آیة ذلک انه یعرض له فی بدو مرضه شهوه شدیدة تمت بعون الله تعالی

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ کاغذ: ترمه، جلد: قهوه‌ای ضربی لبه‌دار، ۴گ (۱۷۹پ-۱۸۲ر)، اندازه: ۸/۶×۱۶/۹سم [ف: ۵-۱۵۳]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۶۶/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** شهوة الحلاوة شدیدا

در فهرست ناشناس آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر ۹۴۴ق، جا: قم؛ کاغذ: شکری و نخودی آهاری مهره، جلد: مقوا، ۴ص (۲۴۶-۲۴۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۵۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۱۳-طباطبائی

خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمود دستجردانی، تا: ۹۹۳ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد رنگ، ۲گ (۷۵پ-۷۶)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۱۲۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم انه یموت فی الیوم الخامس و آیة ذلک أنه یشتهر فی أول مرضه قبل طلوع الشمس

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این برگ گویا بعداً به مجموعه الصاق گردیده است؛ افتادگی: انجام (چند کلمه بیش نیست)؛ کاغذ: شرقی، ۱گ (۹۴)، سطور چلیپا، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳۰-۴۷۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۷۹/۳

آغاز: رساله فی بیان العلامات الداله علی الموت اعلم ان العلامات الداله علی الموت ردیه ضعیفه و متوسط و قدبین ابقراط ذلک بالفاظ غامضه و ذلک قوله مهلک جدا او خبیث اوردی او مذموم فاذا قال خبیث اوردی ... فیمکن ان یتخلص المریض؛ **انجام:** اذا حدث فی البول جراحات کثیره و لم یحدث عنها ورم فهی علامه ردیه اذا حدث بالاطفال قروح کثیره ... لیس المرض و الوقت الحاضر فهو خطر فهذا ما اردنا ان نذکر هیهنا و السلام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترکی شکری، جلد: مقوا با روکش، ۲۶ص (۲۴۴-۲۶۹)، ۲۱ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۱۹-۱۷۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۵

خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: شب پنج‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۰۰۴ق، جا: یزد؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱-۱۸۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۰۱/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۶ق؛ این نسخه مقدمه موجود در نسخه شماره ۶۲۷۱/۱ کتابخانه مجلس شورا را ندارد؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم، جلد: مقوا با روکش کاغذ زرد و عطف تیماج قرمز، ۵ص (۱۱۵-۱۱۹)، ۲۳ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۹-۱۹۰]

۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فذالک خمس و عشرون قضیة وجد فی قبر بقراط الحکیم

در فهرست ناشناس آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد هادی بن محمد صادق عراقی، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: بوم سبز عطف تیماج زرد مقوایی، ۹ص (۲۲۳-۲۳۱)، ۱۵سطر (۷/۵×۱۲)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۶-۱۸۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۷۶/۳

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای جدید، ۳گ (۹۸ر-۱۰۰پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۰-۳۱۵]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۹/۱

نسخه دارای نوزده قضیه است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ ۲گ (۸پ-۹پ) [ف: ۲۶۲]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۲/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ذلک انه یعرض له اول مرضه شهوة الا حلاوة شدیدا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۳ص (۱۴-۱۶)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۵۲۳]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۷۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم ان صاحبها یموت الی احد عشر یوما من اول مرضه و آیة ذلک انه بعرض له فی اول مرضه شهوة الحلاوة شدیدا

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، در پایان نسخه مطالب متفرقه در مورد علم طب آمده؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: تیماج حنایی ضربی مجدول، ۱گ (۲۴۷)، ۲۰ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۸-۲۵۵]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۳۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم انه یموت فی الیوم الخامس و آیة ذلک أنه یشتهر فی أول مرضه قبل طلوع الشمس ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن یشمی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۷سم [ف: ۷-۴۰۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۲/۸

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی قرمز ضربی، ۲ص (۴۵۱-۴۵۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹-۵۰۳]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۴/۳-۱۷/۹۴

آغاز: بسمله کتاب الحقه لابقراط هذا ما ابتدا به من ترجمة کتاب ابقراط عالم الیونانیة الذی وجد فی قبره قبل ماحضرا بقراط الوفاة ... اول کلامه ان قال اذا کان فی وجه المریض ورم لایجد لاسیما و کانت یده الیسری؛ **انجام:** انه یعرض له فی مرضه شهوة شدیدة فهذه القضایا هی التی وجدت فی قبر البقراط فی حقه عاج وهی خمسة وعشرون تمت

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛پس از این رساله دو صفحه در فضیلت توکل آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۶-۳۱۶۵]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴۷/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار، ۲گ (۴۳ر-۴۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲۰-۱۷۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۳۱/۳

خط: نستعلیق مایل به نسخ، کا: محمد حسن بن محمد رحیم خوئی، تا: ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۴۱ق؛ مصحح، محشی فارسی و عربی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، ۲گ (۱۹۶ر-۱۹۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۳۵۱]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۹/۲-طباطبائی

آغاز: بسمله هذات الفصول فی البثور و جدت فی قبر ابقراط الحکیم فی الانذار بالموت ... قال اذا کان فی وجه المریض ورم لا یوجد له الحسن؛ **انجام:** و اذا کان خلف الاذن ... وایه ذلک انه تفی فی اول مرضه

خط: نسخ، کا: محمد تقی انصاری فرزند محمد هاشم بن محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۲۵-۲۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۵۷۳]

۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله ... اما بعد فهذه کلمات منسوبة الی ... ابقراط الحکیم فی علامات الموت ... قد جمعها و احد من تلامذته، وجد هذالکتاب فی قبرا بقراط، من تفسیر یحیی بن بطریق قال بلغنا انه لما حضرت الوفات ابقراط امران یجعل هذه المکتومة فی هذا الکتاب فی درج عاج و یوضع بعد فی قبره ... فلما احب قیصر ان ینظر الی قبره فنظر الیه فاذا هو بقبر ذبل فامر بتجدیده و بنائه ... و امرهم ان وجدوا جسده فوجد و اجسده کاملا فی تابوت و رمزة الکلمات مکتوبة فی درج عاج موضوعة فی تابوت فیه جسدا بقراط فاتوا بها قیصر فنظر فیها و دفعها الی منسیود روس ... و فسره یحیی بن بطریق و هی خمس و عشرون کلمة الاولی اذا کان فی وجه المریض ورم؛ **انجام:** الکلمة الخامسة و العشرون اذا کانت تحت الرقبة بثرة ... فی بدرو مرضه شهوة الحلواء شدیدة.

خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن محمد علی کاشانی، تا: ۶ جمادی الاول ۱۲۷۶ق، جا: فرضه لنگرود؛ ۱۸۸ قفح -۱۹۰ قص، با نسخه اصل مقابله شده، پس از این کلمات قصار است، با ترجمه فارسی، با جای بک جدول نجومی؛ ۲۴ سطر (۱۰/۵×۱۶) [ف: ۵-۳۲۷]

۲۰. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۳۰/۴

آغاز: و هذا علامات التی اعتبرها الفاضل الأبقراط فی المرضی

علی وجه الفراسة الصحيحة هذا ابتداء ابقراط عالم اليونانية التی وجد فی قبره ... قال ابقراط اذا كانت فی ركبتی المريض كليهما أورام شديدة؛ **انجام:** و قد استخبر عنه سليمان بن داود علامات الموت فأجاب بما وصفته مما اجتمع عليه الروم و الفارس و الهند و الحمد منه علی الاتمام.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ربيع الاول ۱۲۸۸ق، جا: کرکوک؛ ۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۳۹۱]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۷۱/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمين ... اما بعد فهذه الكلمات منسوبه الی الفيلسوف الكامل ... ابقراط الحكيم فی علامات الموت ... من تفسير يحيی بن بطريق قال بلغنا لما حضرت الوفاة ابقراط ... و هی خمسة و عشرون كلمة الاولی اذا كان فی وجه المريض ورم؛ **انجام:** و آية ذلك انه يعرض له بدو مرضه شهوة الحلواء شديده.

خط: شکسته نستعلیق تحریری، کا: محمد طاهر، تا: ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۱-۴)، ۱۳سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۲۴۳]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴/۱

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۲گ (۲پ-۳پ)، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۲۲سم [ف: ۸-۸۸]

۲۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۶۴/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** مثل السفر جل فاعلم ان صاحبها يموت الی خمس وعشرين يوما من بدو مرضه

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای زرد عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف مخ: ۱-۳۳۲]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۶۰/۴

خط: نستعلیق، کا: فاضل بن فاضل، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا ضربی ترنج دار، ۲گ (۶۲پ-۶۳ر)، اندازه: ۲۰×۲۲سم [ف: ۲۰-۳۶۷]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۶۴/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار جدید، ۳گ (۶۷ر-۶۹پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۰-۳۷۱]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۴۵/۲-ف

نسخه اصل: شماره ۳۵۵۹ دانشگاه پرینستن که در ص ع آمده است: «فيها خط الطوسی». در ۲۶ بند؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲ص (۲۱ر-۳۲ر) [فیلمها ف: ۳-۴۸]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۵۱/۸

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶ص (۷۱۷-۷۲۲)، ۱۴ سطر (۹×۱۶/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۱۷]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱۳/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به نقل از موسی بن خالد ترجمان؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ترنجی مقوایی، ۲ص، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۶-۳۹۷]

← البجنوردية ⟩ اجوبة المسائل البجنوردية

● بحار الانشاء / نامه‌نگاری / ترکی

bahār-ul enšā’

در آخر نسخه آمده است: «... كاتب ديوان محمد افند ... و حقير بحار الانشاء نام فارسی انشاء الحقير داعی محمد». در پشت صفحه اول به ترکی نوشته شده است که این مجموعه بلاغت عنوان «... مروت نشان محمد افندی ...» با تاریخ ۱۰۳۵ق خلاصه این کتاب مشتمل است بر مراسلاتی به‌عنوان علما و شاهزادگان و امراء و دوستان و بزرگان و سایر طبقات به نظم و نثر. از جمله عناوین آن است: القاب قاضی عسکر، شیخ الاسلام، القاب علما و فضلاء، سرنامه اعاظم اکابر، والده سلطان محمد پاشا مصر، وزیر محمد پاشا، به قاضی محمد پاشا در استانبول، به حافظ مصر مصطفی پاشا قائم مقام محمد پاشا، به حافظ احمد پاشا، به اسعد افندی، به قاضی عسکر مصر، القاب شاهزاده محمد خان. باب، تفحص احوال و تفقد ما فی البال، باب متعلق به تحمید و تمجید مناسب، باب توصیف نامه و تعریف قاصد و اوقات، باب تربیت نامه، باب تهنیت نامه عالی و دانی، باب تعازی و متعلقاته (تعزیه)، باب جفای روزگار، باب آرزوی ملاقات و عرض اشتیاق.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۷۱

آغاز: مولانای اعظم. اعلم علماء العالم. رافع اعلام السنن ... اهل کمال در تقدیم اولند قد نصکره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ دارای یک سرلوح کمکار، با اکلیل و لاجورد و سفیداب و لاکی و شنگرف، مجدول؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۸گ، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲-۵۷۶]

● بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار / حدیث / عربی

biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری
majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

تاریخ تألیف: ۱۲۰۱ق

دانشمندان شیعی از روی اصل‌هایی‌که راویان، خبرهای شنیده از امامان را در آنها می‌نوشتند و از آنها به‌ویژه چهار صد اصل در کتاب‌ها یاد شده است چند کتابی ساخته و آن اصل‌ها را در آنها گنجاندند از کتاب‌هایی که در روزگاران پیش در این زمینه

بپرداختند می‌توان «محاسن» برقی و «کافی» کلینی و «من لایحضر» قمی و «تهذیب» و «استبصار» طوسی را نام برد که بیشتر آن اصل‌ها در اینها گرد آمده و با یک نظمی منطقی ترتیبی بدانها داده شده تا هر کس بخواهد بداند که فرهنگ شیعی چگونه است و شیعیان در زندگی فردی و اجتماعی چه می‌اندیشند بتواند بدانها بنگرد و بهریشه و شاخه و اصل و فرع این آئین آگاه گردد. درست بگویم باید از برقی و کلینی و قمی و طوسی سپاسگزار بود که کاری بس بزرگ کرده و در پیشرفت این آئین سخت کوشیده و نشان دادند که آئین شیعی را در برابر روش سنی خود فرهنگی است و رهبران و پیروان این آئین مردمی اندیشنده و دانشمند و آگاه بوده‌اند. از این چهار دانشمند ایرانی سه تن که محمد نام دارند و به نام «محمدین اوایل» یاد می‌شوند چهار کتابی که نوشته‌اند بیشتر میان شیعیان دست به دست گشته و بدانها می‌گرویدند و فقیهان در فتواها از آنها بیشتر بهره می‌برده خبرهای این چهار کتاب (الکتب الاربعة المتقدمة) را پایه استدلال‌های کلامی و فقهی خود می‌ساختند. چنین بود تا اینکه در روزگار صفویان آئین شیعی در دستگاه فرمانروایی راه یافت و دانشمندان شیعی پس از روزگاری نهان بودن و از ترس دشمن نتوان اندیشه و دانش خویش را بخوبی آشکار ساختن آسایشی یافتند و دست به کار شدند. یکی از کارهای بسیار ارزنده‌ای که کرده‌اند این بود که باز چهار تن محمد نام آن هم ایرانی (محمدین اواخر) «جوامع الکلم» و «وافی» و «وسائل» و «بحار» نوشته و جویندگان را از نگریستن به‌کتاب‌های چهارگانه پیشین و دیگر کتاب‌ها بی‌نیاز ساختند. مجلسی در نوشتن بحار کتاب‌ها گردآورد و شاه (گویا همان سلیمان) هم بدو کمک می‌نمود و پاره از دیه‌ها و زمین‌های شاهی را برای یافتن مدرک‌ها و کتاب‌ها و برای نوشتن نسخه‌های بحار برگذار نمود و چون «مدینة العلم» صدوق را در یمن سراغ گرفته بودند یکی از درباریان را با ارمغان‌هایی فراوان نزد فرمانروای آن کشور فرستاد و او از آنجا کتاب را برای مجلسی بیاورده است (فیض قدسی). بهنوشته محدث نوری در فیض قدسی (ص ۶) مجلسی در نگارش «بحار» بی‌کمک نبوده است. تنکابنی در این باره سخنی دارد که بخوبی چگونگی نوشتن بحار را روشن می‌دارد: «طریقه علامه مجلسی آن بود که مثلا مسئله نزول باران و رعد و برق می‌خواست تحقیق نماید به یکی از شاگردان می‌گفت که آیات متعلق به باران و رعد و برق را جمع کن. پس آن تلمیذ آیات را جمع می‌کرد و زیر آن کاغذ سفید می‌گذاشت تا آخوند ملا محمد باقر در زیر آن بیانات و تحقیقات را بنویسد. و به تلمیذ دیگر می‌گفت که اخباری که در این عنوان است از فلان کتاب جمع کن و بنویس و بیاور. پس آن اخبار را آن تلمیذ جمع می‌کرد و خبر را می‌نوشت و تحت آن کاغذ سفید می‌گذاشت که اگر آخوند بخواهد بیان و تحقیقی بنویسد. پس آخوند بسا بود که چیزی نمی‌نوشت زیرا که آن خبر محتاج به بیان نبود که به نحو چلیپا در تحت آن خبر می‌نوشت یا کاغذ سفید زیاد می‌آمد بهمان سفیدی می‌گذاشت. و نسخه اصل بحارالانوار به همین نسق است که مذکور شد. و اعانت در تألیف اینگونه بوده است نه اینکه در تحقیقات و تدفیقات به او اعانت کنند با اینکه تلامذه تلمیذ او بودند چگونه در تحقیق با او شریک بودند. و اینگونه اعانت از تلامذه در بعضی از تألیفات بوده نه در همه تألیفات و در بعضی از مقامات نه در همه مقامات» (قصص العلما ص ۱۵۱). شوشتری در انوار النعمانیه (نور فی احوال العالم و المتعلم. الفائدة السابعة فی آداب المتعلم مع الشیخ الامر الثالث) می‌نویسد که نگارنده بحار دانشمندی با شکوه و هم شوخ بوده است و در میان بیش از هزار شاگرد خویش مرا برگزید و با خود همیداشت و بیشتر می‌نواخت و بیشتر شب‌ها برای پاره‌ای از کارهای نگارش «بحار» در کتابخانه او نزد او به سر می‌بردهام (نیز قصص العلماء ص ۳۰۹- روضات ص ۷۳۰- فیض قدسی ص ۱۹ همه از همان شوشتری- مستدرک ۴۰۸:۳).

از همکاران مجلسی در نگارش بحار و شرح اصول کافی که همه از دانشمندان بزرگ (العلماء الصدور) بوده‌اند بجز شوشتری، میرزا عبدالله افندی نگارنده ریاض العلماء شاگرد و همنشین و کتابدار مجلسی و شاگرد علامه سبزواری و محقق خوانساری و میرزای شیروانی و نیز نگارنده العوالم الکبیر (که بحاری است بگونه دیگر و بهتر از آن و دارای خبرهای شنی و شیعی با گزارش آنها و نزدیک بصد جلد) شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی شاگرد مجلسی یکم و دوم در درس و روایت را نام برده‌اند (روضات ص ۱۲۳ و ۳۶۵ و ۷۲۸- فیض قدسی ص ۱۷- فهرست سپهسالار ۱: ۲۷۹) یکی از همکاران او دامادش محمد صالح خاتون آبادی باید باشد چه او در «حدائق المقربین» فارسی خود پس از ستایش فراوانی از مجلسی می‌نویسد که او می‌خواست کاری کند که همه کتاب‌های چهارگانه گزارش شود و خود در صد هزار بیت بر کافی و تهذیب گزارشی نوشت (مرآة العقول و ملاذ الاخیار) و چون دید پدرش بر «من لایحضر» گزارش نوشت به همان بس کرد و به من دستور داد که بر «استبصار» گزارش بنویسم و من نوشتم و هنگام مرگ به‌من بسپرد که گزارش کافی او را به‌پایان برم و من اکنون بدان می‌پردازم (روضات ۱۲۱). درباره بحار و چگونگی نگارش جلدهای آن و تاریخ هر یک از آنها و شماره بیت‌های آنها و چاپ و ترجمه و گزیده و گزارش و فهرست و دنباله آنها در روضات ص ۱۲۰ و فیض قدسی نوری و کشف الحجب و الذریعه و فهرست طوس جلد یکم و پنجم و فهرست سپهسالار جلد یکم و ریحانة الادب ۴۵۵:۳ آنچه می‌باید کاوش شده است. (دانش پژوه)

این مجموعه در ۲۵ مجلد بزرگ با تاریخ‌های گوناگون به شرح زیر تألیف گردیده است: ۱. العقل و الجهل وفضل العلم؛ ۲.

التوحید، تمام شده در غره ربیع الاول ۱۰۷۷ق؛ ۳. العدل و علل الاحکام، در ۱۱ محرم ۱۰۸۰ق؛ ۴. الاحتجاجات، در ربیع الثانی ۱۰۸۰ق؛ ۵. قصص الانبیاء، در رمضان ۱۰۷۷ق؛ ۶. احوال النبی (ص)، در ۲۰ رمضان ۱۰۸۴؛ ۷. الامامه، ذیحجه ۱۰۸۶؛ ۸. الفتن و المحن، در سلخ ذیحجه ۱۰۹۱؛ ۹. تاریخ امیرالمؤمنین (ع)، ۶ ربیع الثانی ۱۰۷۹؛ ۱۰. احوال الزهراء والحسنین (ع)؛ ۱۱. احوال السجاد الی الکاظم (ع)، شوال ۱۰۷۷ق؛ ۱۲. احوال الرضا الی العسکری، در جمعه ۱۷ ذیحجه ۱۰۷۷؛ ۱۳. احوال الحجة، در رجب ۱۰۷۸؛ ۱۴. السماء و العالم، در اواسط جمادی الثانی ۱۱۰۴ق؛ ۱۵. فی قسمین: الایمان و الکفر، آداب المعاشره؛ ۱۶. الآداب و السنن؛ ۱۷. المواعظ والحکم؛ ۱۸. الطهارة، در۱۴ صفر ۱۰۹۴ و الصلاة در ۲۱ شعبان ۱۰۹۷؛ ۱۹. القرآن و فضله و الذکر و آدابه؛ ۲۰. الزکاة إلی الصوم و الاعتکاف؛ ۲۱. الحج الی الامر بالمعروف؛ ۲۲. الزیارات، در ۲۷ رجب ۱۰۸۱؛ ۲۳. الوقف الی القسم؛ ۲۴. اللقطه الی الدیات؛ ۲۵. الاجازات در دو قسم که قسم دوم آن جلد ۲۶ نامیده شده است.

مؤلف خود توفیق بر پاک نویس کردن تمام مجلدات بحار را نیافته و میرزا عبدالله افندی مؤلف «ریاض العلماء» از جلد پانزدهم تا جلد آخر را پاک‌نویس و مرتب نموده و پس از وفات مشارالیه انتشار یافته است. همین معنی را (که مؤلف توفیق بر پاک نویس کردن تمام مجلدات نیافته) سید اعجاز حسین مؤلف کتاب «کشف الحجب والاستار» در ص ۷۶ آن کتاب متذکر گردیده و پاک‌نویس نشده‌ها را این کتب معین کرده است: ۱. کتاب الایمان و الکفر و مکارم الاخلاق؛ ۲. کتاب الاداب و السنن؛ ۳. کتاب الروضه؛ ۴. کتاب القرآن و الدعاء؛ ۵. کتاب الزکوة و الصوم؛ ۶. کتاب الحج؛ ۷. کتاب العقود و الایقاعات؛ ۸. کتاب الاحکام؛ ۹. کتاب الاجازات. از عبارت مصنف در مقدمه مجلد اول کتاب نیز معلوم می‌شود که تا جلد چهاردهم (السماء والعالم) را مسلماً خودشان مرتب و منظم و پاک نویس کرده‌اند.

چاپ: مکرر چاپ شده است؛ ایران، سنگی، ۱۲۷۰ق، رحلی؛ (ج۹): تبریز، ۱۳۰۵ق، ۱۶۹ص؛ تهران، ۱۳۰۷ق، ۶۸۶ص؛ ۱۳۰۱ق، ۳۵۴ص؛ ۱۳۰۲ق، (۲+۸۰۷+۱صص)؛ ۱۳۰۸ق، ۳۰۳ص؛ (ج۲۳): ۱۳۱۱ق، ۱۵۲+۱صص؛ (ج۲۴): ۱۳۱۵ق، ۵۴ص؛ (ج۲۵-۲۶): ۱۳۱۵ق، ۱۷۵+۱صص؛ (ج۷، جزء۱-۲): ۱۲۹۴ق، ۶۱۶ص؛ (ج۱-۲)، ۲۲۴+۳۲۰صص؛ (ج۵): ۲+۳۹۳صص؛ (ج۷): ۲+۴۳۳صص؛ (ج۱۰): دارالخلافه طهران، ۱۲۸۷ق، ۳۳۱ص (صص۱-۳۳۱)؛ (ج۱۹، جزء۱-۲): ۳+۱۳

[کتاب‌شناسی مجلسی ص ۸۷ و۹۰ و ۸۷-۱۶۲؛ الذریعة ۱۶/۳؛ فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه ۳۶۵/۲-۴۴۶؛ دنا ۳۷۶/۲-۴۰۷ (۹۵۵ نسخه)؛ دانشنامه جهان اسلام ۲۶۸/۲-۲۷۵؛ مشار عربی صص۱۱۳-۱۱۶]

شرح و حواشی:

۱- مستدرک الوافی = منتخب بحار الانوار؛ مؤمن کاشانی، محمد هادی بن مرتضی (-۱۲)

۲- منهج الیقین و صحیفة المتقین = تکملة حیات القلوب؛ مجلسی، محمد رضی بن محمد نصیر (-۱۲)

۳- انوار حسینی = ترجمه بحار الانوار؛ محمد حسین غلام (-۱۲)

۴- فهرست اخبار مؤلفات الاصحاب؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

۵- دیباجة بحار الانوار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

۶- درر البحار المصطفی من بحار الأنوار؛ کاشانی، محمد بن مرتضی (-۱۱۱۵)

۷- بحار الانوار (منتخب)؛ واعظ آرانی، ابوالحسن بن محمدتقی (-۱۱۳۴)

۸- بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)؛ ارومی، حسن بن محمد ولی (-۱۳)

۹- وجیزة البحار فی مناقب الائمة الاطهار؛ قاینی، محمد بن علی اصغر (-۱۳)

۱۰- بحار الانوار (منتخب)؛ کاشانی، محمد صادق بن محمد زمان (-۱۳)

۱۱- درر البحار؛ خوئی، محمد تقی بن محمد (-۱۳)

۱۲- تفسیر بعض روایات؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)

۱۳- بحار الانوار (منتخب)؛ گلپایگانی، محمد تقی (-۱۲۹۲)

۱۴- بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)؛ موسوی زنجانی، اسماعیل بن محمد تقی (-۱۴)

۱۵- کشف الاسرار؛ موسوی زنجانی، اسماعیل بن محمد تقی (-۱۴)

۱۶- مستطرف البحار؛ شریف رازی، عباسعلی (-۱۴)

۱۷- کنز الانوار و کشف الاستار؛ قائنی شیخ آبادی، محمد باقر بن محمد (-۱۴)

۱۸- بحار الانوار (منتخب)؛ فراهانی، رضا قلی بن حسین قلی (-۱۴)

۱۹- بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)؛ پروین چی، احمد (-۱۴)

۲۰- تحفة الزوار؛ خوئینی، محمد کاظم (-۱۴)

۲۱- بحار الانوار (منتخب)؛ انجدانی، علی بن یعقوب (-۱۴)

۲۲- ملخص بحار الانوار؛ دنبلی خوئی، ابراهیم بن حسین (۱۲۴۷-۱۳۲۵)

۲۳- بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)؛ آقا نجفی، محمد تقی بن محمد باقر (۱۲۶۲-۱۳۳۱)

۲۴- خلاصة البحار

۲۵- بحار الانوار (منتخب)

۲۶- منتخب بحار الانوار (احتجاجات)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱

جزو دوم مجلد هشتم از «الصلوات الکبیرة و المرویة عن الائمة» تا «ادعیة الحفظ عن البلایا»؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛

کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۱۴۲گ، ۱۹ و۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۶سم [ف: ۱-۶۵]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳

فضل القرآن؛ خط: مختلف، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: مقوا رویه کاغذی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۶۵]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۴

آغاز: أبواب الفکر و مساوی الأخلاق، أقول: یسبحی، فی أبواب کتاب العشرة و کتاب الآداب و السنن و الأوامر و النواهی ما یتعلق بهذه الأبواب من الأخبار فانتظره، باب الکفر و لوازمه و آثاره و أنواعه و أصناف الشرک، الآیات: البقرة، ان الذین کفروا سواء علیهم ءانذرتهم أم لم تنذرهم لا یؤمنون؛ **انجام:** بیان حصد ما بذر فی الصحاح بذرت البذر زرعته، أی العداوة مع الناس کالبذر یحصد منه مثله و هو عداوة الناس له. قد تم الجزء الثالث من کتاب الایمان و الکفر ... و یتلوه کتاب العشرة، ان شاء الله تعالی.

جزء سوم از کتاب الایمان و الکفر (ابواب الکفر و مساوی الاخلاق در ۴۸ باب)؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اکثر نسخه به خط خود مجلسی، در حاشیه تصحیحات و اضافاتی از مؤلف به چشم می‌خورد، برخی از صفحات آن سفید مانده، فهرست ابواب این جلد در ابتدای نسخه به خط مؤلف ثبت شده است؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۰۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۶سم [ف: ۱-۲۹۵]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۰عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۴۴۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲

از «علامات ظهور القائم» تا «التوقیع الذی خرج فی من ارتاب فیه»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رجب ۱۰۷۸ق، مسوده مجلسی؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۱۰۳گ، ۱۹ و ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۳×۲۶/۳سم [ف: ۱-۶۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۲

آغاز: باب ۱۱۹، احوال اولاده و ازواجه وامهات اولاده صلوات الله علیه و فیه بعض الرد علی الکیسانیة؛ **انجام:** و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار.

جلد ۹، از باب ۱۱۹ تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۰۷۹ق؛ در موارد مختلف به خط و تصحیح مؤلف است و ختم نسخه نیز در سال ۱۰۷۹ق، به خط معظم له می‌باشد؛ کاغذ: حنائی آهاری، جلد: مقوا، ۱۵۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۴/۹سم [ف: ۱۴-۱۰۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۵۹۲

آغاز: ابواب اعمال السنین و الشهور و الایام و یناسب ذلک من المطالب و المقاصد الشریفة؛ **انجام:** و یکبر الله و یهلل الله و یصلی علی النبی و آله و علیهم السلم کل واحدة منها سبعین مرة

جزوی از مجلد بیستم کتاب در اعمال ایام السنة و الشهور؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، رکابه نویسی دارد، در صفحه عنوان به خط میرزا عبدالله افندی آمده است: «هذا الجزو یحتوی علی اعمال ایام السنة و الشهور و هذه هی نسخة الاصل التی لم تخرج الی البیاض و قد سقط منها اکثر مواضعها ایضا»، فهرست ابواب این جزء در آغاز نسخه درج شده؛ جلد: مقوا عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۵۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [ف: ۳۰-۲۴۱]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۸

آغاز: أبواب النباتات باب جوامع أحولها و نوادرها و أحوال الأشجار و ما یتعلق بهاء الآیات.؛ **انجام:** الذی قدمناه بروایة البرقی. قد تم کتاب السماء و العالم علی ید مؤلفه ... و لعنة الله علی أعدائهم أجمعین.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخش‌هایی از جلد ۱۴ کتاب (السماء و العالم)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: اواسط جمادی الثانی ۱۱۰۴ق، متن خط خوردگی دارد و تصحیحات و اضافات بسیاری به خط مؤلف در هامش صفحات دیده می‌شود، رکابه‌دار؛ ۲۶۵ص، ۲۱ سطر [عکسی ف: ۵-۳۴۷]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۲۴

آغاز: باب النحل و النمل و سائر ما نهی عن قلته من الحیوانات و مایحل قتله منها؛ **انجام:** ارشاد القلوب عن سوید بن غفلة قال دخلت علی بن ابیطالب فوجدته جالسا و بین یدیه اناء فیه لبن اجد ریح

جلد شانزدهم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، با خط خوردگی‌های بسیار، رکابه نویسی شده، برخی از صفحه‌ها سفید مانده است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۵۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱۵-۱۱۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۲۵

آغاز: فهم رجلان من حسین بن قریش مختلفین و ثلاثة من بنی امیة و ستة من ولد الحکم بن العاص اذابلغو خمسة عشر رجلا جعلوا کتاب دخلا و عباد الله خولا الحدیث الکافی عن؛ **انجام:** الجمال صلاة لیلة الجمعة. بین المغرب و العشاء اثنی عشر رکعة یقرا فی کل رکعة فاتحة الکتاب مرة و قل هو الله احد عشر مرات اقول سیاتی دعاء لیله الجمعة فی ادعیة لیلة عرفة انشاء الله تعالی لم تذکرهنا حذرا من التکرار

جلد چهاردهم بحار کتاب السماء و العالم است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ آغاز افتاده با خط‌خوردگی‌های بسیار برخی از صفحه‌ها نیمه سفید باقی مانده، رکابه‌دار، برگ‌های پراکنده از جلدهای مختلف کتاب گردآمده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۸۴گ، ، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۱۵-۱۱۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۶

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۲]

۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۷۴

بخش یکم اجازات بحار تا اجازه شیخ حسین عبدالصمد به دو پسر خود؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بسیاری از آن به خط مجلسی و شاگردش میرزا عبدالله افندی است؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲۳۱گ، ۱۶ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۸-۳۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۴۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۵۷]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۲

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء افاخم الانبیاء ... ابواب تاریخ سیدة نساء العالمین وبضعة سید المرسلین وشکوة انوار ائمة الدین وزوجة اشرف الوصیین؛ **انجام:** فلما قبض جاء العباس یخاصم فاطمة علیها السلام فیها فشهد علی علیه السلام و غیره انها وقف علی فاطمة علیها السلام و هی الدلال و العواف و الحسنی و الصافیة و ما لام ابراهیم و المبیت و البرقة.

جلد دهم (تاریخ سیدة نساء العالمین فاطمه زهرا علیها السلام)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف، متن خط خوردگی دارد، تصحیحات و اضافات در هامش نسخه به خط مؤلف، رکابه نویسی شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای کهنه بدون مقوا، ۸۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱-۲۴۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۰]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۵

آغاز: باب الوقایع المتأخرة عن قتله صلوات الله علیه الی رجوع اهل البیت علیهم السلام الی المدینة وما ظهر من اعجازه صلوات الله علیه قال السید بن طاوس رحمه الله فی کتاب اللهوف؛ **انجام:** فاقبلت حتی اذا طلع الفجر اقبلت نحوه فلم یحل بینی وبینه احد فدنوت منه فسلمت علیه ودعوت الله علی قتلته وصلیت الصبح واقبلت مسرعا مخافة اهل الشام.

وقایع پس از شهادت امام حسین علیه السلام را دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الاول؛ افتادگی: آغاز؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و تصحیحات و اضافات در حاشیه به خط مؤلف، رکابه نویسی شده؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۹۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱-۲۴۸]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۴۹]

۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۴

آغاز: ابواب ما یختص بتاریخ الحسین بن علی صلوات الله علیهما. باب النص علیه بخصوصه و وصیة الحسن الیه صلوات الله علیهما الکلینی عن علی عن ابیه ... لما احتضر الحسن علیه السلام؛ **انجام:** فقال له یا نادر لابد لک من قتلی قال فضرب عنقه فرمی نجیفته الی الماء فلم یقبله الماء ورمی به الی الشط وامر عبیدالله بن زیاد ان یحرق بالنار ففعل به ذلک وصار الی عذاب الله.

جزء سوم از جلد دهم، ابواب تاریخ امام حسین (ع)؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف (بخش‌هایی)، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ خط خوردگی متن و تصحیحات و اضافات در هوامش به خط مؤلف؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۹۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۱-۲۵۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۰]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۳

آغاز: ابواب تاریخ الامامین الهمامین قرتی عین رسول الثقلین الحسن والحسین سیدی شباب اهل الجنة اجمعین ... باب ولادتهما الحسنین صلوات الله علیهما واسمائهما و عللها؛ **انجام:** ولکنک خیر الناس نسبا و ارفعهم جدا و ابا و قال احصی زوجات الحسن علیه السلام فکن سبعین امراة و تزوج علیه السلام سبعین حرة و ملک مائة وستین امة فی سایر عمره وکان اولاده خمسة عشر.

ابواب تاریخ امام حسن وامام حسین (ع) را دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و تصحیحات و اضافات در حواشی به خط مؤلف، رکابه نویسی شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای کهنه بدون مقوا، ۹۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱-۲۵۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۴۹]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۲۶

بخش آخر جلد هیجدهم، مورخ ۱۴ صفر ۱۰۹۴؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ خط خورده و به حاشیه رفته، نسخه را شریعتمدار آقا میرزا محمد باقر در ۱۸ جمادی الاول ۱۳۱۰ به کسی بخشیده است (توی جلد)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، ۲۶گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۵-۴۱۶۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۸

بخش سوم از جلد سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح و اضافه شده است به‌خط علامه مجلسی؛ جلد: دارای دو جلد تیماج (قهوه‌ای)، ۱۰۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۴۳]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۹

بخش چهارم از جلد سوم که یازدهم ماه محرم ۱۰۸۰ به پایان رسیده؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: دارای دو جلد تیماج (قهوه‌ای)، ۲۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۴۴]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۶

بخش اول از جلد سوم در اخبار عدل و معاد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بعضی صفحه‌ها به خط دیگران در حاشیه تصحیح و اضافه شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۴۲]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین الی آخر الدعاء

ج ۱۸، این مجلد مرتب بر دو جزء است: ۱- طهارت، ۲- صلوة. جزء اول حاوی ۶۰ باب است. تاریخ ختم تألیف: ۱۴ صفر ۱۰۹۴. نسخه جزء اول و به خط مؤلف است. در اواسط و آخر، نانویس دارد. موجودی، تا آخر باب علل الاغسال است؛ خط: مختلف، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ آهار مهره نباتی؛ جلد: میشنی قهوه‌ای، ۱۲۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۵-۵۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۷۱

مجلد فتن است که در سلخ ذیحجه ۱۰۹۱ پایان یافته و از «ابواب الامور و الفتن الحادثة بعد الرجوع عن قتال الخوارج» می‌باشد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بعضی قطعه‌ها یا صفحه‌ها نسخ به‌خط کسی دیگر، نسخه خط خوردگی و در حاشیه اضافه دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۳۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۳۵۴]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۴

از ابواب حقیقة الملائکه می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ به خط مؤلف مگر بعضی روایت‌های طولانی که به خط یکی از شاگردان علامه مجلسی می‌باشد، نسخه اضافه و خط‌خوردگی بخط مؤلف دارد؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۶۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۶۹]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۵

ابواب علوم ائمه از جلد چهارم است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۱۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۶۹]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۶

از باب الشوری و احتجاج امیر المؤمنین از جلد هفتم می‌باشد؛ خط:نسخ و نستعلیق،کاتب = مؤلف، بی تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۳۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۶۹]

۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۷

از باب ماجری بین معاویة و عمرو بن العاص از جلد هفتم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۵۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۰]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۸

جز ء اول جلد هفتم می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۷۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۰]

۲۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۵۹

مقداری از احوال حضرت امام رضا تا امام حسن عسکری (ع) می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۹۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۰]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۰

بخشی از کتاب طهارت است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۹۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۱]

۳۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۱

بخشی از کتاب الصلاة و از باب القبلة می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۶۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۱]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۲

بخشی دیگر از کتاب صلاة و دارای ابواب سائر الصلوات الواجبة می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۶۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۱]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۳

بخشی از کتاب الصلاة و مشتمل برابواب احکام الجماعة است؛ خط:نسخ و نستعلیق،کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۱۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۲]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۴

کتاب زکات و خمس و صوم و اعتکاف است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۸۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۲]

۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۵

ابواب العقود و کتاب النکاح و الفراق می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۲۱۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۲]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۶

بخشی از کتاب امامت است؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: ترمه عطف تیماج قرمز، ۱۳۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۵-۱۷۳]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۰۲

آغاز: الحمد لله الذی اصطفی من عباده رسلاً فبعثم مبشرین و منذرین و اختارهم.؛ **انجام:** عن سفیان عن ربیعة قال سمعت نساً یقول ما کان فی رأس رسول الله صه و لحیته عشرون طاقه بیضاء.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، نسخه اصل و بسیار ارزشمند می‌باشد، نگارش علامه مجلسی و دیگران؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز ضربی، ۴۷گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۲-۴۹۸]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۶ و ۲۵۴۷-ف

آغاز: بسمله. و به ثقتی. ابواب الملائکة. باب حقیقة الملائکه و

صفاتهم و شئونهم و اطوارهم. الآیات و البقرة: و اذ قال ربک للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة الی آخر الآیات؛ **انجام:** و عن اخی الطر بال قال سمعت ابا عبدالله یقول ان لله فی الارض حرمات: حرمة کتاب الله و حرمة رسول الله و حرمة اهل البیت و حرمة الکعبة و حرمة المسلم و حرمة المسلم و حرمة المسلم (صورة خط المنتسخ منه) تم الکتاب بعون الملک الوهاب سبعة عشر شهر جمادی الثانی سنة احدی و اربعین و تسعمائة

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ این نسخه بجای یادداشت و مسوده بحار است که مجلسی گویا آن را پیش از نگارش آن فراهم آورد و کتاب‌هایی را که می‌خواست عبارت‌های آن را هر یک در جای خود در بحار بگنجاند در آن آورد. برگ‌های کوچکی در میان برگ‌های اصلی نسخه به خط مجلسی گذارده شده است که برخی را خط زده است و سراسر نسخه می‌رساند که این نسخه اصل مسوده مجلسی و پاره ای از آن به‌خط خود او است و بخشی از آن را هم گویا شاگردان به دستور او می‌نوشتند. بدین‌گونه است آنچه در این نسخه گنجانده شده: ملحمه جعفر صادق که پیش‌بینی‌هایی‌ست درباره هر روز از هفته که محرم در آن آغاز شود و اینکه چه‌ها در آن رخ می‌دهد (۲ ر-۵ر)، مقاله دانیال که پیش بینی‌ها و اختربینی‌ها است روی روز و ماه رومی (۶ر-۱۵ر)، اختیارات امام صادق (۱۶ر) و اختیارات الایام همو به روش زردشتیان (۱۷ر-۲۰ر)، از تفسیر رازی درباره دیو و اهریمن (۲۵ر-۳۰ر)، باب العوالم. القلم و اللوح و الکتاب و العرش، باب السموات و المجردات، باب الاستدراج، سفارش علی به کمیل (۴۹ر-۵۱ر)، باب الفصوص و النقوش (۵۳ر-۵۴ر)، مواسعه ابن طاوس (۷۹پ-۸۰پ که چند برگی در میان این یکی افتاده و در پایان هم سفید گذارده شده)، دعاء ایام الاسبوع (۸۱ ر-۸۴پ)، نوادر الصلوات (۹۱پ-۹۶ر)، از سلافة العصر سید علیخان (۱۷۳ر-۱۸۸ر)، در سرگذشت بهائی و نورالدین عاملی و شیخ حسن و نواده او و حرفوشی و شیخ محمد عاملی و شیخ حسین کرکی و حرعاملی و میرداماد و رساله خلعیه او (۱۸۰پ) و میرزا ابراهیم همدانی و دیگران (می‌دانیم که مجلسی در ا جازات ص ۱۲۲-۱۳۰ پاره‌ای از سلافه را آورد و همین است که در این نسخه آمده است)، بخشی از کتاب طهارت (۱۹۰ر و در بالای صفحه دارد مکرر)، اجازه کبیره که در فهرست یاد شده و در متن نیست، از جواب المسائل الطرابلسیات (۱۸۹پ و در بالای صفحه دارد مکرر)، کتاب المؤمن حسین بن سعید اهوازی کوفی قمی از روی نسخه ۱۷ جمادی الثانی ۹۴۱ (۱۹۱ر-۲۰۲پ)، بجز اینها تکه‌هایی از بحار هم در این نسخه هست که با هم پیوستگی ندارند و گویا یادداشت‌هائی بوده یا برگها را پس و پیش کرده اند. خط نسخ و با عنوانهای شنگرف و گاهی درشت است و پاره‌ای جاها نستعلیق که باید از خود مجلسی باشد، خط خوردگی‌ها و سفیدی‌ها دارد پس نسخه اصل خود مجلسی خواهد بود؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا ته آن پارچه، ۲۰۳گ، ۲۰ و ۲۲ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۱۱۳۳] و [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات؛ **انجام:** و من خصه بعلمها من الانبیاء والاوصیاء علیهم السلم.

جلد ۱۴، از ابتدای کتاب تا انتهای «باب السموات و کیفیاتها و عددها»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ غالباً به خط مؤلف؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: تیماج مشگی، ۱۳۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۷سم [ف: ۱۴-۱۱۳]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۹۴

آغاز: الحمدلله الذی ارکان الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین و علی امیر المؤمنین و الابرار من عترته الغر المیامین؛ **انجام:** و کان یحمل علی ظهره التراب مع الناس صه و سمعته یقول فی ذلک الیوم اللهم انی اسئلک عیشة هنیة و میتة سویة و مرداً غیر مخز ولا فاضح.

بخش‌هایی از جلدهای «۹»، «۳» و «۱۱» و برگ‌ها پراکنده و مشوش است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ این نسخه نیز، از نسخه‌های پیش‌نویس بحار الانوار می‌باشد، بخش‌های عمده آن، با راهنمایی مؤلف، نگاشته شده، سپس مؤلف با خط خود، به شرح و توضیح آن پرداخته است. بلکه برگ‌هایی از سایر مجلدات، از جمله از جلد فتن و محن در میان برگ‌ها دیده می‌شود که گویا به هنگام بازسازی، گرد آوری شده است. در آغاز نسخه، صورت وقفنامه‌ای با انشاء علامه مجلسی آمده است، نسخه موجود از جمله نسخه‌های کتابخانه مرحوم ضیاء لشکر تقی دانش بوده؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز مجدول، ۱۲۶گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۳۲-۴۹۰]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۷

جلد ۲، کتاب الایمان و الکفر و مساوی الاخلاق است در ۶۱ باب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، متن خط خوردگی دارد؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ و مقوایی نو، ۳۹۵گ، ۱۷-۲۶سطر، ابعاد متن: ۱۰×۱۶ و ۱۳×۱۹، اندازه: ۲۰×۲۶سم [سنا: ف: ۲-۱۷۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۸ و ۱۹۷۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۹۵ و ۵-۱۹۷۷]

۴۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۰۰

آغاز: بسمله. و به ثقتی الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر؛ **انجام:** و قیل یعنی به السموات و الأرض و الجبال. قد فرغ من تسوید هذا الجزو من المجلد الثامن عشر مؤلفه ... و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الأکرمین الأقدسین.

جلد ۱۸، شامل کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، رکابه‌دار، دارای اجازه مجلسی برای مولانا محمد

طاهر اصفهانی که نسخه را پیش او خوانده است به‌تاریخ ۲۷ ربیع الاول ۱۰۹۶ بدین عبارت: «بسمله. انهاء المولی الاولی الفاضل العادل الرضی المتوفد الذکی مولانا محمدطاهر الاصفهانی سماعا و تصحیحا و ضبطا و تدقیقا فی مجالس آخرها السابع و العشرون من شهر ربیع الاول من سنة ست و تسعین بعد الألف الهجرة فأجزت له روایته عنی و کتب مؤلفه الحقیر ختم الله له بالحسنی حامدا مصلیا مسلما»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۲-۱۰۲]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۴۳]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۲

آغاز: بسمله. و به ثقتی (و علیه اتوکل و استعین) الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین ... فیقول ... ابن المنقل الی ریاض القدس محمد تقی ... محمد باقر ... اعلموا یا معاشر الطالبین للحق و الیقین؛ **انجام:** باب ۱۲ آداب طلب العلم و احکامه ... منیة المرید عن النبی ص ان موسی ع لقی الخضر ع فقال اوصنی ... بیان قال فی الفائق: البور جمع بوار و بالفتح المصدر و قد تکون المصدر بالضم ایضا. مع ج ع الدقاق عن الاسدی عن صالح ... قال قلت لابی عبدالله ع ان قوما یروون ان رسول الله ص قال اختلاف امتی رحمتی فقال صدقوا ... انما اراد اختلافهم من البلدان لا اختلافا فی دین الله انما الدین واحد (۸۳ الف) (از باب ۱۳ تا باب ۴۰ را ندارد).

جزو یکم جلد یکم؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ برخی جاها مانند ۷۰ب و ۷۵ و ۷۶ سفید گذارده شده و روی خط خوردگی‌ها و سفیدی‌های میان سطرهای صفحه‌ها باید گفت که نسخه اصل دست مجلسی بوده است، حاشیه‌های «منه عفی عنه» که می‌رساند که خود نگارنده کتاب آنها را نوشته در ۴ر و ۳۸ر هست و بسیاری از جاها در متن و حواشی همین خط او هست، در گ ۴ر درباره «بحارالانوار» دارد: «و من الغرائب انه وافق تاریخ ولادتی عدد کتاب بحار الانوار کما تفطن به بعض اصحابنا الاخیار. منه عفی عنه»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد ساده، ۸۳گ، ۲۲ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۴۶]

۴۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۱

آغاز: باب احتجاجاته ص علی النصاری ... و روی انه وفد من بلاد الروم الی المینة علی عهد ابی بکر وفیهم راهی من رهبان النصاری؛ **انجام:** باب احتجاجات موسی بن جعفر ع علی ارباب الملل و الخلفا و لعض ماروی عنه من جوامع العلوم ... و قال ابو حنیفه حججت فی ایام ابی عبدالله الصادق ع فلما اتیت المدینه دخلت داره فجلست فی الدهلیز انتظر اذنه ... .

جزو ۲ جلد ۴؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ به گواهی خط‌خوردگی‌ها و سفیدیه نسخه اصل خط مجلسی است؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد ساده، ۷۳گ، ۱۹ سطر (۹×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۴۹]

۴۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۴

آغاز: باب ۱۷ وجوب طاعتهم و انها المعنی بالملک العظیم و انهم اولوالامر و انهم المحسودون. الآیات. النساء. ام یحسدون الناس علی ما آتیهم الله من فضله تفسیر. قوله تعالی ام یحسدون الناس. قال الطبرسی رحمه الله معناه بل ایحسدون الناس ... فس. علی بن الحسین عن البرقی ... عن ابی عبدالله قال قلت قوله فقد آتینا آل ابراهیم الکتاب قال النبوة. قلت و الحکمة قال الفهم و القضاء. و آتیناهم ملکا عظیما قال الطاعة المفروضة؛ **انجام:** باب ۶۶ انهم الصلوة و الزکوة و الحج و الصیام و سائر الطاعات و اعدائهم الفواحش و المعاصی فی بطن القرآن و فیه بعض الغرائب و تأویلها (۱۱۰ر) ... ما. جماعة عن ابی المفضل عن الحسین بن علی بن عاصم عن سلیمان بن داود الشاذکونی عن حفص بن غیاث قال کنت عند سید الجعافر جعفر بن محمد علیه السلام لما اقدمه المنصور فاتاه ابن ابی العوجاء و کان ملحدا فقال ما تقول فی هذه الآیة کلما نضجت جلودهم بدلناهم جلودا غیرها (۱۱۴پ) ... و قال ما بینی و بین الحق عداوة. بسمله. ل. باب ما وصل اینا من اخبارهم علی بن جعفر عن اخیه (۱۱۵پ).

از باب ۱۷ تا باب ۶۶ جلد ۷؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ روی خط خوردگی‌ها و سفیدی‌ها که در آنها هست نسخه اصل مجلسی است، افزوده‌هایی در کنار صفحه‌ها هست که این هم خود می‌رساند که نسخه اصل است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای سفید ته آن میشن، ۱۱۶گ، ۱۸ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۵۳]

۴۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۰

آغاز: باب ۸۷ حبه و بغضه ص و ان حبه ایمان و بغضه کفر و نفاق ... جع. لی. مع. ن: القصان عن عبدالرحمن بن محمد الحسنی ... عن النبی ... قال یقول الله عزوجل ولایة علی بن ابیطالب ع حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی؛ **انجام:** باب ۹۶ ما علمه الرسول ص عند وفاته و بعده و ما اعطاه من الاسم الاکبر و آثار علم النبوة و فیه بعض النصوص ... یر: علی بن عبدالرحمن عن ... ابی عبدالله قال ان الله ... اوحی الی رسول الله ص انه قد قضیت نبوتک و استکملت ایامک ... محمد بن عیسی عن ... ابی عبدالله قال اوصی موسی الی یوشع من نون ... فاوحی بالاسم الاکبر و میراث العلم و آثار علم النبوة الی علی بن ابی طالب علیه السلام.

جزو ۷ جلد ۹ و در سرگذشت علی؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ نسخه‌ای است کهن و اصل به‌خط مجلسی چه خط خوردگی‌ها و سفیدی‌ها دارد؛ نوشته وقف بر همه مؤمنان؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد ساده، ۱۰۱گ، ۲۰ سطر (۱۵×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۵۶]

۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد ... اما بعد فهذا هو المجلد الحادی عشر من کتاب بحارالانوار تألیف ... محمد المدعو بباقر ... ابن ... محمد التقی ...

ابواب تاریخ سید الساجدین؛ **انجام:** باب مکارم اخلاقه و سیره و سننه و علمه و فضله و اقرار المخالف و المؤالف بجلالته (اباجعفر) ... کاتب علی بن محمد بن عبدالله ... قال دخل عبدالله بن قیس الماصر علی ابی جعفر ... فقال الرجل یابن رسول الله لا بالله لا اخبر ابن قیس الماصر بهذا ابدا فقال ذلک الیک.

از نیمه نخستین جلد ۱۱؛ کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مانند شماره‌های ۱۱۴۴ و ۱۱۴۵ روی خط خوردگی‌ها و افزوده‌های هامش و سفیدی‌ها پیداست که نسخه اصل مجلسی می‌باشد، برخی جاها نستعلیق خود مجلسی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی پاکیزه، ۸۰گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۲۰/۵×۲۷سم [ف: ۵-۱۱۵۸]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵

آغاز: ابواب ولایتهم و حبهم و بغضهم ص. باب ۱۲۱: وجوب موالاة اولیائهم و معاداة اعدائهم. فس فی روایة ابی الجارود عن ابی جعفر ع فی قوله ما جعل الله الرجل من قلبین فی جوفه فیحب بهذا و یبغض بهذا؛ **انجام:** باب ۱۵۰: الدلائل التی ذکرها شیخنا الطبرسی روح الله روحه فی کتاب اعلام الوری علی امامة ائمتنا ... و هذا یدل علی ان الله سبحانه خرق فی ائمتناء العادات و قلب الجبلات للابانة علی علو درجتهم و التنبیه علی شرف مرتبتهم و الدلالة علی امامتهم (اقول الاحتجاج و البراهین فی الامامة اکثر من ان تحصی و هی مفصلة فی کتب اصحابنا و شأننا فی هذا الکتاب نقل الاخبار و انما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخیار من الاصول و قد تم هذا المجلد بعونه تعالی فی شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة ست و ثمانین بعد الالف الهجریة و الحمدلله اولا و آخرا و الصلوة علی محمد و اله الاطهرین) (الطاهرین برحمتک یا ارحم الراحمین)-(بخط نستعلیق مجلسی).

جزو ۵ جلد ۷ (باب ۱۲۱ تا ۱۵۰)؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مانند شماره‌های ۱۱۴۴ و ۱۱۴۶ روی خط خوردگی‌ها و سفیدها پیداست که اصل است و بنسخ و نستعلیق با عنوانها و نشانه‌های شنگرف به مانند همان‌ها می‌باشد و در کاغذ و جلد هم مانند ۱۱۴۴ است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوای سفید ته میشن، ۹۹گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [ف: ۵-۱۱۵۴]

۴۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۳

جزو دوم، کتاب الایمان و الکفر؛ خط: مختلف، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۱؛ مسوده‌های اصل مجلسی است؛ کاغذ: کاغذ ترمه، ۱۶۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۱-۶۳]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۰۳/۲

آغاز: ج کتاب کتبه الحسین ع [علیه لاسلام] الی معویة لعنة الله- فی جواب کتابه اما بعد فقد بلغنی کتابک انه قد بلغک عنی امور ان بی عنها غنی و زعت؛ **انجام:** لا یقرأ من کتاب الله عزوجل یا ایها الذین آمنوا، الا قال لبیک اللهم لبیک و لم یریشیء من احواله الا ذاکر الله سبحانه و کان. ناتمام.

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب: مؤلف و دیگران، تا: قرن ۱۱؛ بخشی از تاریخ حضرت سید الشهداء است که به صورت برگ‌های پراکنده آمده است؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قرمز دور مجدول، ۳۰گ (۳-۳۲)،۱۹سطر (۱۶×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳۲-۲۹۲]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵۶

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوری اما بعد فهذا هو المجلد الرابع و العشرون ... کتاب الاحکام و ما یناسبها من الکلام باب اللقطة و الضالة ب عنهما عن ضال قال سالت؛ **انجام:** باب دیة الکلب ل ابی عن سعد عن البرقی ... ص بالاسناد عن الصدوق عن ابن الولید عن الصفار عن ابن عیسی مثله شی عن الرضا علیه السلام مثله.

بخشی از جلد ۲۴ و در آن: کتاب الاحکام و ما یناسبها من الکلام، باب اللقطة و الضالة و ابواب الشهادات، ابواب المیراث و ابواب الجنایات مندرج است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۸۲؛ سه سطر اول به خط علامه مجلسی، بقیه به خط دیگران، یادداشتی از عبدالعلی اصفهانی آمده که در ۱۱۸۲ نوشته و اظهار نموده که این نسخه به خط علامه مجلسی است؛ مهر: «محمد جواد» (بیضی) متعلق به فرزند حجة الاسلام شیخ فضل الله زنجانی؛ جلد: تیماج روغنی، قهوه‌ای، عطف و حاشیه تیماج، ۸۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۳۸-۸۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۵۲]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۹

آغاز: بسمله. الحمدالله الذی شید دساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین و علی أمیرالمؤمنین والأبرار من عترتهما.؛ **انجام:** و افضیله علیه کما مر مرارا بیانه.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. نسخه حاضر بخش‌هایی از جلد نهم کتاب در احوال امیرالمؤمنین علیه السلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و تصحیحات و اضافات در هوامش به خط مؤلف است، رکابه‌دار؛ ۲۱۸ص، مختلف السطر [عکسی ف: ۵-۳۴۷]

۵۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۲

آغاز: باب ۴۲ ان حدیثهم علیهم السلام صعب مستصعب و ان کلامهم ذو وجوه کثیرة؛ **انجام:** و هو یفسر ما یقول الناقوس ختم المجلد الأول من کتاب بحارلانوار ...

نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخش‌هایی از جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است و به دست او تصحیح شده، متن خط خوردگی دارد و در حاشیه صفحات تصحیحات بسیاری به خط مؤلف دیده می‌شود؛ ۱۰۰ص، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۵-۳۴۴]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۳

آغاز: باب ۵۱ نا نزل لهم علیهم السلام من السماء. لی القطان عن عبدالرحمن بن محمد الحسن
نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخش‌هایی از جلد نهم کتاب در امامت امیر المؤمنین (ع) ؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و در حاشیه تصحیحات و اضافات به خط مؤلف، رکابه‌دار؛ ۱۷۵ص، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۵-۳۴۴]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۴

آغاز: باب ما ظهر من معجزاته صلوات الله علیه و فیه بعض أحواله و دحوال سفرائه. غط جماعة عن الحسین بن علی بابویه قال حدثنی جماعة من اهل بلدنا؛ **انجام:** و هذه القصة مشهورة عند اهل البحرین و قبر محمد بن عیسی عندهم معروف یزوره الناس.
نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخشی از جلد سیزدهم کتاب در احوال حضرت حجت (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و حواشی تصحیحی و اضافات به خط مؤلف دارد، رکابه‌دار؛ ۱۶۰ص، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۵-۳۴۵]

۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۵

آغاز: بسمله. و اعتمادی فی جمیع اموری علی ربی الکریم. الحمدالله الذی اوضح لنا مسالک الدین بأعلامه و نور لنا بمصابیح الیقین لیالیه کأیامه؛ **انجام:** و تکذیب ناقله و اعتذاره فی غیره بمثل هذا الاعتذار.
نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. جلد هشتم از کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌هایی از نسخه به خط مؤلف است، متن خط خوردگی دارد و در حاشیه تصحیحات و اضافات به خط مؤلف دیده می‌شود،رکابه‌دار؛۱۸۴ص،۲۳سطر[عکسی ف: ۵-۳۴۵]

۵۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۶

آغاز: بسمله. بحمدالله الذی وصل لعبادة القول بامام بعد اما لعلهم یتذکرون
نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخش‌هایی از جلد سیزدهم کتاب در احوال حضرت حجت (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بخش‌های زیادی از نسخه به خط مؤلف است و به وسیله او در متن و حاشیه تصحیح شده، رکابه‌دار [عکسی ف: ۵-۳۴۶]

۵۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۰

آغاز: باب مواعظ الله عزوجل فی القرآن المجید، الایات النساء و لقد وصینا الذین أوتوا الکتاب؛ **انجام:** و لا صلاح للجسد بغیر نفس و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة.
جلد ۱۷، از «باب مواعظ الله عزوجل فی القرآن المجید» تا «باب نوادر المواعظ و الحکم»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بسیاری از صفحه‌ها به خط خود مجلسی، مصحح؛ جلد: دو رو تیماج بدون مقوا رو قهوه‌ای پشت قرمز، ۲۸۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲×۲۵/۵سم [ف: ۱-۳۰۰]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۰

آغاز: باب آخر فی النهی عن الاستمطار بالانواء و الطیرة و العدوی، الایات النمل قالوا اطیرنا بک و بمن معک؛ **انجام:** المکارم عن أبی الحسن علیه السلام قال لاتدع الحجامة فی سبع من حزیران فان فاتک فأربع عشرة.
مقداری از جزء چهاردهم از «باب آخر فی النهی عن الاستمطار بالانواء» تا «باب یوم النیروز و تعیینه»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اغلب نسخه به خط خود مجلسی و بسیاری از جاها خط خورده و بعضی از صفحه‌ها سفید است، مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۳۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۷۷]

۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۱

آغاز: باب خروجه علیه السلام الی الشام و ما ظهر من المعجزات؛ ذکر السید ابن طاوس فی کتاب أمان الاخطار؛ **انجام:** و أبی أن یکون اسماعیل و لو جهد الشیطان أن یتمثل بابنی موسی ما قدر علی ذلک أبداً.
مشتمل بر مقداری از حالات حضرت باقر و حضرت صادق علیهما السلام می‌باشد که قطعه ای از جزء یازدهم کتاب است، و از «باب خروجه علیه السلام الی الشام» تا آخر حالات حضرت صادق؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی قطعات به خط خود مجلسی و بعضی به خط نسخ دیگری، دارای صفحه‌های سفید و بسیار جاها خط خورده، مصحح؛ گروهی این نسخه را دیده و یاد بود نوشته‌اند و نام آنها چنین است : علی بن ابراهیم الهمدانی به‌تاریخ ۱۳۸۶، و محمد حسین الطباطبائی (آیة الله فقید بروجردی)، محمد الحسینی الکوه کمره‌ای و مهر وی «محمد بن علی الحسینی» (بیضی)، عبدالحسین فقیهی به‌تاریخ ۱۳۶۳، و آیة الله مرعشی و مهر وی «شهاب الدین الحسینی» (بیضی)، مرتضی بن عبدالکریم الحائری به‌تاریخ ۱۳۸۶، علی محدث زاده قمی؛ تملک: سید حسین کوه کمره‌ای، سید مصطفی حسینی صفائی خونساری به تاریخ ۱۳۶۲ و مهر وی «مصطفی الحسینی» (بیضی)؛ مهر: «عبده علی بن جعفر الحسینی» (مربع)، «قاسم بن حسین الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج بدون مقوا قهوه‌ای، ۹۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۶سم [ف: ۱-۲۷۷]

۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۹۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین؛ **انجام:** فقال شعیب اوحی الله تعالی الی ان الملک اذ اصنع مثل ما صنعت یقال له ملک فاجر فکذب به الملک و اخرجه.
جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با رمز «منه دام ظله العالی»، دارای بلاغ از مؤلف؛ واقف: مکتبة الامام امیرالمؤمنین، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج عنابی، ۲۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۰۳]

۶۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۱۹۹

آغاز: بسمله. باب الممدوح من البلدان و المذموم منها و غرایبها الآیات یونس و لقد بوانا؛ **انجام:** حیوة الحیوان روی البخاری ان النبی (ص) مر علیه بحمار و سم فی وجهه فقال لعن الله
بلاد ممدوح و مذموم، کتاب طهارت و فروع تا نوادر، در ارتباط دواب و بیان انواع آنها؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مجدول، دارای سرلوح مزدوج زرپوش مرصع منقش، مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش گالینگور مشکی، ۳۸۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۴۱]

۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۹۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه؛ **انجام:** یر محمد بن اسحق بن سعد عن الحسن بن عبدالله.
جلد۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی از مؤلف با عناوین «منه حفظه الله، سلمه الله و ... »، دارای بلاغ از ایشان و اجازه روایت به ملا محمود اصفهانی در سال ۱۰۹۶ق؛ اهدایی: کاظم مدیرشانه چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج زرشکی، ۴۴۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۲×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۰۵]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۹۰

آغاز: و لعلها استعملت هنا للتعجب و المراس بالکسر العلاج؛ **انجام:** بیان، قال الجوهری عتاق الطیر الجوارح منها و الانجدال السقوط
جلد ۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف:سید محمد اخلاقی، مهر ۱۳۶۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۱۰۷]

۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین.؛ **انجام:** فقال رسول الله صلت الملائکة علی و علی علی (ع) سبع سنین و من ذلک.
جلد۹، موجودی تا اواسط باب «انه صلوات الله علیه سبق الناس فی الاسلام و الایمان» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ دارای چندین بلاغ از مؤلف؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق که در سال ۱۳۶۳ به کتابخانه تحویل گردیده است؛ کاغذ: نخودی آهاری مهره، جلد: تیماج ماشی، ۳۹۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۷سم [ف: ۱۴-۱۰۸]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۴۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اوضح لنا منا هج الهدی بمفتاتیح الکلم و مصابیح الظلم؛ **انجام:** و انما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها ... (چند کلمه دیگر ساقط است).
جلد ۷، مشتمل است بر فضایل و مناقب و احوال شگفت انگیز ائمه اطهار (ع) و نصوص وارده برامامت آن بزرگواران و برتری ایشان پس از نبی اکرم برسایر مخلوقات و پاداش محبت آنان و احتجاجات شیخ مفید، شریف رضی و شیخ طبرسی در فضایل آنها طی ۱۵۰ باب، تاریخ ختم این جلد ذیحجه ۱۰۸۶ می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: شیخ محمد صالح علامه حائری، مرداد ۱۳۵۱؛ کاغذ: آهارمهره نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۴سم [ف: ۱۴-۱۰۶]

۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۳۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اوضح لنا منا هج الهدی بمفتاتیح الکلم و مصابیح الظلم؛ **انجام:** و کذلک الناکثون لبیعته لم یتمکنوا مع ذلک من انکار فضله و لا امتنعوا من الشهادة.
جلد ۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: وسط و انجام (ذیلاً یک ورق و از وسط چند ورق ساقط است)؛ محشی، دارای بلاغ از مؤلف؛ واقف: محمد علی تسبیحی توسط بنیاد پژوهشهای اسلامی، آذر ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۳۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۱۰۶]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۱۶

آغاز: و التشبیه لعله اظهر و یقال شفعته فی کذا ای قبلت شفاعته فیه.؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة.
جلد۱-۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده،محشی غالباً با رمز «منه مدظله العالی»؛ واقف: حسینعلی فرهنگی، تیر ۱۳۳۷؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۲۲/۲سم [ف: ۱۴-۱۰۱]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۱۴

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** فصل علی محمد و آله و اعصمنی فانی لن اعود لشی ء کرهته ان شئت
جلد ۱۸ (کتاب الصلاة) می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ در برگ ۱۴۲پ انهائی به خط مبارک مؤلف کتاب علامه مجلسی دیده می‌شود که ضمن آن، اجازه کاملی نیز به شرح زیر به قرائت کننده داده است: «بسم الله الرحمن الرحیم انهاه المولی الاولی، الفاضل الکامل الصالح الفالح التقی الرضی، مولانا: محمد قاسم الاردستانی سماعاً و تصحیحا و ضبطاً فی مجالس شتی آخره السابع و العشرون من شهر ربیع الاول سنة ست و تسعین بعد الالف الهجریة، فاجزت له روایته عنی مع سایر ما جازلی اجازته، و کتب بیمناه الجانیة الفانیة مؤلفه ختم الله له بالحسنی مصلیاً علی نبیه المصطفی و آله الطاهرین»؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرمی ساغری ساده برون مشکی، ۴۲۶گ، ۲۸ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۳۱-۲۶]

۶۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۱

آغاز: و حسبنا الله و نعم الوکیل ابواب کلیات احوال العالم و ما یتعلق بالسماویات باب حدوث العالم؛ **انجام:** المکارم عن ابی الحسن علیه السلام قال لاتدع الحجامة فی سبع من حزیران فان فاتک فاربع عشرة
کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، در

برگ آخر انهائی از علامه مجلسی به «مولی محمد علی مشهدی» در آخر جمادی الثانی ۱۱۱۰، محشی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۱]

۷۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۶۰

جزو دوم مجلد نهم است از «باب الاخوة» و در «ما ظهر فی المنامات من كراماته» افتاده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای سیر، ۲۴۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۱-۶۶]

۷۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۳۵

جلد هفتم در امامت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۲گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۲۷۷]

۷۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۴۰۶

صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد هاشم بن زین العابدین چهار سوقی خوانساری در ۲ جمادی الثانی ۱۲۵۸ ق در سپاهان، برادر او محمد صادق با مهر؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی درون حنایی، ۴۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۳-۲۴۱]

۷۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۲۳

آغاز: بغض ابی بکر او عدم التدین بخلافته امر واضح لاسترة به.؛ **انجام:** و کان قد رکبتنی من الجدری ما ذهب به بصری فلما نظر علیه السلام الی تأوه و قال ...

مشتمل بر مثالب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، در حیات مؤلف؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «منه مدظله»، روی برگ اول وقفنامه کتاب و استنساخ آن از درآمد حمام نقش جهان اصفهان از علامه مجلسی با مهر «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو لبه دار، رو مشکی، اندرون قرمز، ۳۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۳۸۰]

۷۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۶۴

جزء هجدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی با عناوین «منه دام ظله»، روی برگ آغازین وقفنامه کتاب از درآمد حمام نقش جهان اصفهان به نقل از خط علامه مجلسی به سال ۱۰۹۵ با مهر وی «محمد باقر العلوم» (بیضی)، در برگ پایانی یادداشتی تفسیری به خط مرحوم مجلسی؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، اندرون قرمز، ۲۹۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲-۴۸۹]

۷۵. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۷۷

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، یادداشتی به نقل از امل الآمل در ترجمه مؤلف به سال ۱۲۶۴ و یادداشتی به نقل از سید شفیع تستری درباره مؤلف و یادداشتی در انتقال کتاب به سید حسین با مهر مربع «علی بن جعفر الحسینی» ؛ در برگ پایانی تاریخ تولدی به سال ۱۱۰۸ و یادداشتی در سند کلینی؛ تملک: تملکی به سال ۱۲۴۱ در اصفهان، علی نقی بن محمد قزوینی به سال ۱۲۷۹ با مهر «علی نقی بن محمد» (بیضی)؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین ...» (بیضی)؛ جلد: تیماج دورو، رو زرشکی، اندرون مشکی، ۲۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۲-۴۲۱]

۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۵۱

آغاز: بسمله، کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها؛ **انجام:** فقلت ما بال هذه القصور لادهلیز بین یدیها و لابستان خلف قصرها فقال یا محمد

جلد ۱۸. نسخه از انتها ناتمام و موجودی از کتاب الصلاة تا مبحث تشهد است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، مقابله شده؛ ظهر ورق اول فهرست ابواب و رموز مصادر؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۶-۱۲۴]

۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۹۶

آغاز: آغاز ج ۴: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلك به سبل الهدی آغاز ج ۵: بسمله، الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین؛ **انجام:** انجام ج ۴: اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد ... المنتجبینانجام جلد ۵: فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ... فی شهر الله المعظم المکرم شهر رمضان من شهور سنة سبع و سبعین و الف من الهجرة المقدسة ... علی اعدائهم اجمعین

جلد ۴ و ۵. ج ۴: در ۸۳ باب حاوی احتیاجات حضرت باری تعالی، نبی اکرم (ص)، ائمه اطهار (ع) و برخی از علمای امامیه از جمله شیخ صدوق و سید مرتضی علیه معاندان و ملحدان است؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد تقی فراهانی، تا: قرن ۱۱، تاریخ کتابت ج ۴: اواخر رجب ۱۰۸۹ و ج ۵: نیمه صفر ۱۰۹۱؛ به تصریح مؤلف: کاتب آن را از نسخه اصل و دست نوشت وی استنساخ نموده است، مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ‌های متعدد، محشی به لفظ «منه عفی عنه» و «منه مدظله»، ذیل صفحه آخر، انهاء علامه مجلسی و اجازه او برای محمد صادق مزبور در بیستم ذیقعده ۱۰۹۵، در آغاز هر مجلد: یك سرلوح مزدوج مذهب و مرصع، مجدول؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی با نقش ترنج و سرترنج مزین به گل و بوته با جدول زرین، درون تیماج عنابی، ۲۵۴گ، ۳۵ سطر(۲۴/۵×۲۸/۷)، اندازه: ۲۴/۸×۳۷سم [ف: ۲۶-۱۳۵]

۷۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی الصلاة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال ... الاقدمین

جلد ۱۸ حاوی مباحث دو کتاب طهارت و صلات است که به

ترتیب شامل ۶۰ و ۱۶۱ باب می‌باشد. نسخه حاضر تنها شامل طهارت می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده احمد ۱۱۱۹» (مربع)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: حنایی و نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن زرشکی، ۲۳۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۴]

۷۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۵

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) (نوربخش) ـ بروجرد ۱۳۲. جلد هیجدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در برگ چهارم و پنجم فهرست مطالب کتاب که د ر۲ رجب ۱۱۸۹ تنظیم شده به خط «محمد حسین»، در برگ ششم وقفنامه، مصحح، حواشی از مؤلف آمده یکی به خط وی با این عبارت: «انهاه المولی الاولی الفاضل الکامل العالم العامل الصالح الفالح التقی الزکی الالمعی اللوذعی الشیخ محمد باقر المکی ختم الله له بالحسنی و جعل عقباه خیراً من الاولی سماعاً و تصحیحاً و ضبطاً و تحقیقاً فی مجالس شتی آخرها السابع و العشرون من شهر ربیع الاول من شهور سیة ست و تسعین بعد الألف الهجریة صلوات الله علی هاجرها و آله، فاجزت له دام تآییده ان یروی عنی ما خرج من مجلدات هذا الکتاب و ما اشتمل علیه فهرسته الذی اوردناه فی مفتتحه من الاصول السیما الکتب الاربعة التی علیه المدار فی تلک الاعصار الکافی و الفقیه و التهذیب و الاستبصار لابی جعفرین محمد ین الثلاثة بآسانیدی المتکثرة المتصلة الیهم رضوان الله علیهم منها ما اخبر نی به عدة من الافاضل الکرام منهم والدی العلامة قدس الله ارواحهم عن شیه الاسلام و المسلمین بهاء الملة و الحق والدین محمد العاملی نور الله ضریحه الی آخر ما اورده من الاسانید فی شرح الاربعین و غیره و الی آخر ما اورده الشهید الثاین رفع الله درجته فی اجازة والده العلامة طیب الله تربتهما و آخذ علیه مما اخذ علی من ملازمة التقوی و الاحتیاط فی النقل و الفتوی و التمس منه ان لا ینسانی فی اعقاب الصلوات و مآن اجابة الدعوات و کتب بیمناه الجانیة الفانیة مؤلف هذا الکتاب محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جرائمها و الحمد لله اولا و آخرا و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الأکرمین»، و نیز صورت اجازه دومی از وی منقول است که نام مجاز درآن خالی مانده و اجازه مفصلی است در چهار صفحه که مؤلف در آن اکثر اساتید و اسانید خود را ذکر کرده و د ر۱۰ رمضان ۱۰۹۸ آن را نگاشته، مجدول؛ تملک: «صفیه بنت مرحوم شیخ باقر»، «شیخ محمد باقر جوهری»؛ واقف: حاج میرزا محمد بن حاجی محمد بن حاجی محمد جعفر، ۱۲۴۸؛ ۴۸۸ص [عکسی ف: ۳-۱۴۴]

۸۰. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۶۴

فضائل امیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخرقرن ۱۱؛ مصحح، یادداشتی از محمد باقر بن محمد اسماعیل حسینی اصفهانی امام جماعت مسجد جدید عباسی درباره نسخه حاضر و چگونگی کتابت آن به سال ۱۱۹۱ق با مهر «محمد باقر بن محمد اسماعیل حسینی» (بیضی)؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، اندرون قهوه‌ای، **۳۹۳**گ، ۲۳سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۱]

۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۷۸/۳

السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با بلاغ قرائت در هامش به خط مجلسی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۱گ (۱۸۳پ-۲۰۳پ)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۸-۷۰۳]

۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۲۲

دوازده هزار بیت است، نسخه کتاب توحید است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۶۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۹-۹۵۰]

۸۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹۹

آغاز: فیقول لا علم لک بما احدثوا بعدلک ارتدوا علی اعقابهم القهقری فیحلون؛ **انجام:** باب آخر فیه ذکراهل التابوت فی النار ... و ما اعدالله فیه لأهله و ان فی ذلک الوادی لجبلا یتعوذ جمیع ذلک الوادی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در حاشیه باب «شکایة امیر المؤمنین صلوات الله علیه عن من تقدمه من المتغلبین الغصبین» انهائی است به خط علامه مجلسی (مؤلف کتاب) که برای مولی محمد شفیع اصفهانی نوشته و آخرین مجلس قرائت و تصحیح سلخ جمادی الثانی ۱۰۹۳ بوده است، در حاشیه یکی از روایات درباره آیه «و ما محمد الا رسول ...» که مرحوم مجلسی از بعض الاماثل نقل کرده نوشته: «هو السید السند میرزاعلاء الدین محمد دام ظله العالی»، و در حاشیه دیگر: «من شرح میرزا علاء الدین محمد مدظله السامی»؛ جلد: چرم مشکی ساده،۲۸۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۶/۲سم [ف: ۴۳-۱۲۷]

۸۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۶-طباطبائی

آغاز: لله عزوجل عمقة ما بین السماء و الارض عرضه ما بین المشرق و المغرب ... لا ینبغی ان یطلع علیها الا الواحد؛ **انجام:** عن ابن جبله عن عبدالله بن سنان قال سألت ابا عبدالله (ع) فقال لی

کتاب العدل و المعاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱-۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج وزیری، ۲۱۷گ، ۲۰سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۴-۳۳۲]

۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۳

آغاز: الحمدلله الذی اوضع لنا مالک الدین باعلام

جلد هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، در اول نسخه استکتاب کتاب از طرف فضلعلی بن شاهوردی بیک توشمال باشی بن خلف با مهر مربعی آمده و در تاریخ رجب ۱۰۹۹ نسخه را بر اولاد ذکور وقف کرده؛ جلد: تیماج، مشکی، ۶۵۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۳۸-۵۴۸]

۸۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۶۲

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۳۰۰گ، ۲۱ سطر، اندازه:

۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۲۹]

۸۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۸

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) (نوربخش) بروجرد، شماره ۱۳۲. جلد هجدهم (کتاب الطهارة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول محرر، مصحح، رکابه‌دار، در آخر نسخه انهاء و اجازه به خط مؤلف برای شیخ محمدباقر مکی در ۲۷ ربیع الاول ۱۰۹۶، صورت اجازه مفصلی از علامه مجلسی مورخه ۱۰ رمضان ۱۰۹۸ (که جای نام مجاز خالی مانده است)، فهرست مطالب این جلد در اول نسخه درج شده به تاریخ ۲ رجب ۱۱۸۹ به خط محمد علی حسینی؛ واقف: حاج میرزا محمد بن حاجی محمدجعفر، ۱۲۴۸ق، بر اولاد ذکور خود؛ ۴۹۲ص، ۲۴ سطر [عکسی ف: ۵-۳۵۳]

۸۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴۴

آغاز: کتاب الصلوة باب فضل الصلوة و عقاب تارکها الایات البقره «و لیقیمون الصلوة» و قال تعالی «و اقیموا الصلوة» فی مواضع؛ **انجام:** و قل اللهم افتح لی ابواب رحمتک ... لا اله الا انت استغفرک و اتوب الیک یا ارحم الراحمین ...

از اول کتاب الصلوة آغاز و تا پایان تعقیبات نماز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی با نشان «منه مدظله العالی»، «منه متعنا الله ببقائه» و «م ت ق رضی الله»، مصحح، با نشان «بلغ» و «بلغ قرائة» و «بلغ سماعاً اعزه الله تعالی» مقابله شده، در برگی به خط علامه مجلسی برای محمدطاهر اصفهانی این عبارت آمده: «بسم الله الرحمن الرحیم، انهاه المولی الاولی الفاضل الکامل الصالح الفالح التقی الزکی الالمعی مولانا محمدطاهر بن الحاج مقصود علی الاصبهانی وفقه الله لمراضیه سماعا و تصحیحا و ضبطا و تنقیحا فی [مجالس] شتی آخرها السابع و العشرون من شهر رجب الاصم من سنة سبع و سبعین بعد الالف الهجرة فاجزت [له] روایته عنی مراعیا لشرائطها داعیا لی فی مآن الاجابة و کتب بیمینه الجانیة مؤلفه الحقیر و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الاطهرین الاقدسین»؛ مهر: «عبده محمدرضا بن زین العابدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۴۰۶گ، ۱۹-۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۳۵-۳۷۸]

۸۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۷

آغاز: بسمله. باب قضایاء صلوات الله علیه و ما هدی قومه الیه مما اشکل علیهم من مصالحهم؛ **انجام:** فقال الخضاب زینة و نحن قوم فی مصیبه یرید به رسول الله صلی الله علیه و آله.

نسخه اصل: کتابخانه شخصی یونسی در قم. بخشی از جلد نهم کتاب در احوال امیر المؤمنین علیه السلام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ ؛ به خط مؤلف تصحیح شده، با بلاغ مقابله و بلاغ مطالعه به عبارت ذیل: «بسمله. بلغ مطالعة مرة اخری لفوت الأصل فصح و الحمدلله و کتب مؤلفة الحقیر فی شوال من شهور سنة ثلث و ثمانین بعد الألف و الحمدالله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین»؛ ۱۶۴ص، ۲۲ سطر [عکسی ف: ۵-۳۴۶]

۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۸۹

آغاز: بسمله. الحمدلله خالق الارض (الأرضین) و السموات ... هذا هو المجلد الرابع عشر؛ **انجام:** اوهام و خیالات یستقیم بعض الحرکات بها ... الاوصیاء علیهم الصلوة و السلام الی یوم القیام

جلد ۱۴، نسخه شامل بخش نخست جلد چهاردهم و از ابتدای باب اول تا باب هشتم مشتمل بر آیات و روایات درباره آفرینش لوح، قلم، عرش و کرسی، حجب و سرادقات آسمانها و زمین، فرشتگان و بسیاری از مطالب دیگری می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ ۵۰ برگ آخر نونویسی شده، ظهر برگ اول دستخط علامه مجلسی (ره) که اجازه روایت به مولانا محمد کاظم سبزواری داده اند، آغاز اجازه: «بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد فقد فرأ علی و سمع منی المولی الاولی الفاضل الکامل الصالح الفالح الورع»، انجام اجازه: «افقر العباد الی عفو ربه الغنی محمد باقر بن محمد تقی عفی الله جرائمها فی ثامن عشر شهر محرم الحرام سنه الرابع و مأئة بعد الف ... علی اعدائهم اجمعین» در پایان صفحه مهر ایشان با نقش «یا باقر العلوم» آمده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج، ۲۵۸گ، ۱۷ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۳]

۹۱. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۸۲

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، در برخی برگ‌ها امضای بلاغ ملامحمدباقر مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لبه دار، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۶۵]

۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۹۷

آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمک سماء العلم؛ **انجام:** و انا العبد القلیل عملا ... ابن مولانا محمد تقی محمد صادق

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد تقی فراهانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، ۳۵ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۵×۳۵سم [رایانه]

۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۷۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی سمک سماء الغلم و زینها بروجها؛ **انجام:** و هو یفسر ما یقول الناقوس

از ابتدای مقدمه تا پایان کتاب العلم و الجهل؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد حسین اصفهانی، تا: شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۰۷۶ق؛ کاتب آن را از نسخه دست نوشت مؤلف استنساخ و با آن چند بار مقابله نموده و در ربیع الاول ۱۰۷۸ نزد مؤلف قرائت کرده است؛ مالکیت: علی نقی بن محمد حسینی در ۱۱۵۴؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور عطف تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۲]

۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۱۱

بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۲۵۷گ، ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

۹۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۹۳

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۹۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۶

آغاز: و المراد بالعلم عقائدهم الزائغة و شبهم الداحضة او علم الانبیاء و فرحهم به وضحکهم منه و استزائهم به و یؤیده و حاق بهم ما کانو یستهزؤن ... باسنای ای شدة عذابنا فلم یک ینفعهم لامتناع قبوله حینئذ سنة الله (تفسیر آیات باب پیش از ابواب قصص آدم و حوا).؛ **انجام:** و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه. الی هنا انتهی ما اردت ایراده فی المجلد الخامس من بحار الانوار فی ... رمضان من شهور سنة سبع و سبعین و الف من الهجرة المقدسة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد سید المرسلین و اهل بیته الطاهرین المکرمین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین (تمت).

از جلد ۵ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ رمضان ۱۰۷۷ق؛ در گ ۴۷۶پ نوشته شده: «بتاریخ شهر ذیقعده ۱۰۸۹ ابواب جمع شد» و در گ ۴۷۵ الف نوشته شده: «هو الله تعالی احوالات انبیاء در اخبار ۱۳۴۱» پیداست که نسخه میان ۱۰۷۷ و ۱۰۸۹ نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج بیرون مشکی و درون سرخ و ساده مقوایی، ۴۷۶گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۵-۱۱۴۹]

۹۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۱

جزو آخر جلد دوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۷۳گ، اندازه: ۲۰/۱×۲۵/۷سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۴

خط: مختلف، بی‌کا، تا: رمضان ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۹۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۶/۲سم [ف: ۱-۶۴]

۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة.

جلد دوم در موضوع توحید؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا کاشانی، تا: شوال۱۰۷۷ق، جا: اصفهان؛ از روی نسخه اصل، مصحح، در صفحه آخر انهائی است که علامه مجلسی به‌خط خود به جهت کاتب نسخه عبدالرضا کاشانی به‌تاریخ ربیع الاول ۱۰۷۸ نوشته، با آثار بلاغ؛ وقفنامه کتاب که محمد بن المرتضی (نوه فیض کاشانی) در کاشان نوشته و مهر وی «نورالدین محمد» (بیضی)؛ مهر: «نورالدین محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۱-۳۴۰]

۱۰۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۸

جلد ۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ ربیع الثانی ۱۰۷۹ق [ف: ۳-۷۷]

۱۰۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۷۱-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین ... ابواب تاریخ سیدة نساء العالمین ... فاطمة الزهرا؛ **انجام:** و اقتدا مسرعاً مخافة اهل الشام. قد اتفق الفراغ من تحریر هذا الکتاب فی ظهر یوم السبت ثالث عشر من شهر شعبان (۱۰۷۹ق). علی ید المذنب ... ابن محمد حسین محمد باقر.

جلد ۱۰ است با تاریخ نگارش در همان ۱۰۷۹ ق. پس نسخه همان سال نگارش و به روزگار نگارنده رونویس شده؛ خط: نسخ تحریری، کا: محمد باقر بن محمد حسین، تا: ۱۰۷۹ق؛ یادداشت مقابله آن با نسخه نگارنده «ادام الله بقائه»، با یادداشت «استنسخت هذه النسخة من النسخة المکتوبة بخط مؤلفها ادام الله بقائه، قوبلتها معها ایضاً فی ۲۶ شعبان ۱۰۷۹ق»؛ وقفنامه از محمد بن کریم (کرمانی) در شهر کرمان ۱۲۷۹ و نشان مهر گرد او؛ واقف: محمد بن کریم (کرمانی)، ۱۲۷۹؛ ۶۱۶ص، ۲۷ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۶۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء؛ **انجام:** جلس الرجل و مشی کأنما نشط من عقال

جلد۱. حاوی ۵۰ باب در شرح زندگانی، فضائل، مناقب و مصائب حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا سلام الله علیها و احوالات حضرت امام حسن مجتبی (ع) و حضرت سید الشهدا ابی عبدالله الحسین (ع) و وقایع شهادت آن بزرگوار و قیام مختار و جور خلفا بر قبر شریف آن حضرت و آنچه ظاهر شد از معجزات در نزد ضریح و تربت و زیارت آن بزرگوار؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد محسن مشهور به آق بابا، تا: ربیع الاول ۱۰۷۹ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۵۹گ،۲۷سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۹]

۱۰۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸۱

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی خص البلاء من عباده المحبین النجباء؛ **انجام:** وصلیت الصبح و اقبلت مسرعا مخافة اهل اشام. انجامه: «بسمله. و به نستعین بامری نصیرا. قد اتفق الفراق من تحریر هذه الکتاب فی عصر یوم الاحد، تاسع شهر ربیع الاول سنه ثمانین بعد الف علی ید الفقیر الحقیر محمد المدعو بالنصیر عفی عنه و اغفر له بمحمد و آله»

جلد ۱۰؛ خط: تحریری، کا: محمد نصیر، تا: ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: کاهی رنگ، جلد: چرم قهوه‌ای تیره و تازه ساز، ۵۳۲ص، ۲۳ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۴۷/۱-۲۱۴]

۱۰۴. آشتیان؛ حوزه علمیه؛ شماره نسخه: ۴۰ بخش دوم

آغاز: کان الله لیظلمهم و لکن کانوا انفسهم یظلمون؛ **انجام:** و الله تعالی یعلم هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار و ختم علی یدی مؤلفه ختم الله له و لوالدیه بالحسن فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهور سنة ثمانین بعد الالف من ... قد وقع من تسوید هذه النسخة الشریفة علی ید الفقیر ... محمد

جعفر بن محمد مقیم دولتابادی ...
جلد پنجم تا هشتم؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد جعفر بن محمد، تا: ۱۱ محرم ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه منظم و با رعایت اندازه و نسبت نگارش گردیده، در حاشیه توضیحات و منقولاتی مختصر از بزرگان و علما مانند بیضاوی و ...، محشی با نشان «صح، منه دام ظله»، در پایان متفرقاتی چند نوشته شده نظیر حساب و کتاب و دریافت قالی نخ فرنگ و ... و صورت گوسفندانی که در روستای چشمه خانوردی نزد حاج محمد قاسم است و خرید نسخه در رمضان ۱۳۱۳ که خریدار، کتاب را در دست جوانی دیده و قربة الی الله پولی داده و نسخه را گرفته؛ اهدایی: آقای حاج مرتضی ذکایی آشتیانی؛ کاغذ: لیمویی، آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با لایه مقوای محکم مجدول عطف چرم مشکی، ۳۴۹گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۱۹۴]

۱۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وصل لعباده بامام بعد امام لعلهم یتذکرون ... فهذا هو المجلد الثالث عشر من کتاب بحارالانوار فی تاریخ الامام الثانی عشر ... من مؤلفات ... محمد باقر بن محمد تقی.؛ **انجام:** و کتب بیمناه ... مؤلفه ... محمد باقر بن محمد تقی ... فی شهر رجب الاصب من شهور سنة ثمان و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة.

جلد ۱۳؛ خط: نسخ درشت، کا: ابن حاجی میر محمد بن محمد مؤمن، تا: یک‌شنبه ۲۵ شعبان ۱۰۸۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ساده درون سبز مقوایی، ۱۴۳گ، ۲۹ سطر (۱۷×۲۸/۵)، اندازه: ۲۵/۵×۳۸سم [ف: ۵-۱۱۵۹]

۱۰۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۹

جلد دوازدهم وسیزدهم؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد رازانی، تا: جمعه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۸۰ق؛ مجدول به زر و مشکی و شنگرف، مصحح، با علامت بلاغ، دارای سرلوح زرین مختصر؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی ضربی، پشت زرشکی سوخته، ۳۹۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۱۰۷. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۹۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد

جلد نهم در شرح حال حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) از ولادت تا شهادت و احوال حضرت ابوطالب (ع) و اخباری‌که راجع به امامت دوازده امام است و احوال صحابه آن حضرت؛ خط: نسخ، کا: حسینی حوراسکانی، تا: ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مذهب، دارای دو سرلوح زمینه طلا، در صفحه بدرقه کتاب شرح رموزی که در این کتاب به کار رفته است آمده که شبیه خط مؤلف است؛ مهر: مجلسی «محمد باقر العلوم» (دایره)، «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»، «المتوکل علی الله محمد تقی بن کاظم» (چهارگوش)، «عبده محمد رضا» (بیضی)؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی، حاشیه طلائی داخل جلد لاکی، ۲۹ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۲-۵۶۱]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۷۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفائه.؛ **انجام:** و انه ما من رجل یزور قبورنا الاغشیته الرحمة و غفرت له ذنوبه.

جلد ۲۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ رجب ۱۰۸۱ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح، مقابله توسط خلف بن عبد علی بن احمد بن ابراهیم بن درازی بحرانی سنه ۱۱۱۸ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۲۷۰گ، ۲۴-۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۱۴-۱۱۶]

۱۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۷۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء؛ **انجام:** و سیاتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد (ع).

جلد ۱۰ و ۱۱، ج ۱۰ در بیان زندگانی و فضایل و مناقب و مصایب حضرات صدیقه طاهره و حسنین (ع) و نصوص وارده درباره امامت و ولایت آن دو بزرگوار و نیز شرح حال مختار ابوعبیده ثقفی و انتقام خون امام حسین (ع) و اسائه ادب خلفای جورگستر نسبت به مرقد مطهر آن حضرت است، جلد۱۱ مشتمل بر ۴۶ باب درباره حالات حضرات امام سجاد و صادقین و موسی بن جعفر(ع) و اولاد آن بزرگواران و ترجمه برخی از یاران و اصحاب ایشان می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: شکرالله حسینی، تا: جمعه شوال ۱۰۸۳ق؛ دارای دو سرلوح مذهب مرصع، کمند و جداول اوراق به تحریر و لاجورد؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۳سم [ف: ۱۴-۱۱۰]

۱۱۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر ... فهذا هو المجلد الثانی عشر من کتاب بحار الانوار مما الفه ... محمد المدعو بباقر بن ... محمد التقی؛ **انجام:** الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة. قد تم المجلد الثانی عشر من کتاب بحارالانوار علی یدی مؤلفه ... محمد باقر بن محمد تقی ... فی یوم الجمعه سابع عشر شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف من الهجرة المقدسة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین.

جلد۱۲؛خط:نسخ،بی‌کا،تا:چهارشنبه۱۸صفر۱۰۸۳ق؛تملک:حسین بن محمد تقی نوری طبرسی (به‌خط او)، ضیاءالدین نوری (مهر کتابخانه او)؛کاغذ:ترمه سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۴۱گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۵۸]

۱۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۵۱

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** اسمع هذا من نبیکم قال قلت نعم فاسلم ثم قال و الله انی

وجدت فی التورية انه يكون فی آخر الانبياء نبی و هو يفسر ما يقول الناقوس.

از اول بحار تا آخر «کتاب العلم»؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا کاشانی، تا: رجب ۱۰۸۳ق، جا: اصفهان؛ مصحح، دستخط محمد جعفر مشهور به علامه فیضی فرزند ابراهیم بن صدرالدین فیضی که در سال ۱۳۶۷ ق نوشته؛ وقف نسخه از طرف محمد بن مرتضی بر شیعه امامیه با تولیت اصلح اولاد وی با مهر «نورالدین محمد ۱۰۹۲» (بیضی)؛ جلد: تیماج، سرخ، ۱۰۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳۸-۱۹۳]

۱۱۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد دهم؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ با سرلوح و خط زیبا و طلاکاری [نشریه: ۷-۵۳۲]

۱۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۷۴۳

جلد ۲۲ در مزار؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد سعید بن حاجی علی ابهری جی اصفهانی، تا: غره ذیقعده ۱۰۸۴ق؛ مصحح، مجدول به زر و مشکی و لاجورد، دارای سر لوح رنگین زیبا، قبل از کتاب فهرست ابواب در چند صفحه، دارای نشانی مقابله کتاب و اجازه روایت آن به‌خط علامه مجلسی برای صاحب کتاب (که گویا همان ابهری جی) باشد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۲گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱۷-۲۹۳]

۱۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۲

از اول کتاب توحید تا آخر ابواب الجنة و النار و مشتمل بر جزء دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره رجب ۱۰۸۴ق؛ مصحح، محشی، در صفحه آخر انهائی به‌خط مجلسی به‌جهت فضلعلی بیک به‌تاریخ ۱۲ جمادی الاول ؟؛ تملک: محمد خان بن حاج صادق؛ مهر: «محمد جعفر» (مربع)، «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، «العبد المذنب محمد» (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۱۳۷]

۱۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۶۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین؛ **انجام:** فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی رواية اخری کساه الانطاع و طيبه الی هنا انتهی ... فی شهر الله المعظم المکرم شهر رمضان من شهور سنة سبع و سبعين و الف من الهجرة المقدسة ... علی اعدائهم اجمعين

جلد ۵؛ خط: نسخ، کا: شیخ حمزه بن شیخ محمود متولی مسجد الشمس، تا: ۷ رمضان ۱۰۸۵ق؛ از ابتدا تعداد ۹ برگ توسط سید مصطفی حسینی صفائی خوانساری نونویسی شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ جلد: مقوای روغنی، حاشیه مزین به گل‌های تزئینی [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۴]

۱۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۹۹

آغاز: بسمله الحمد لله خالق الارضين و السماوات؛ **انجام:** و انما اوردنا تلك الفصول ... من الاصول و قدتم هذا المجلد ... و آله الاطهرين

کتاب السماء و العالم و الامامة؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ در صفحه آخر گواهی بلوغ سماع به خط علامه مجلسی، مصحح، گواهی بلوغ سماع گویا به خط مجلسی در آخر نسخ؛ تملک: علی نقی بن محمد حسینی که به تاریخ ۱۱۵۷ق به وی منتقل شده و مهر بیضی وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۲۷/۲-۵۶]

۱۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۷

آغاز: بسمله. ابواب علامات الامام و صفاته و شرائطه ... باب ان الائمة من قريش و انه لم سمی الامام اماما. ن: باسناد التميمی عن الرضا ... قال النبی ... الائمة من قريش؛ **انجام:** اقول الاحتجاج و البراهين فی الامامة اکثر من ان تحصی و هی مفصلة فی کتب اصحابنا و شاننا فی هذا الکتاب نقل الاخبار ...

جزو دوم جلد ۷ (امامت)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۰۸۶ق؛ تملک: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری (به خط و دو گونه مهر او) ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۴۸گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۵-۱۱۵۳]

۱۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۷

آغاز: بسمله. و به ثقتی (و عليه اتوکل و استعين) الحمدلله الذی سمك سماء العلم و زينها ببروجها للناظرين ... فيقول ... ابن المنقل الی رياض القدس محمد تقی ... محمد باقر ... اعلموا يا معاشر الطالبين للحق و اليقين؛ **انجام:** انی وجدت فی التورية انه يكون فی آخر الانبياء نبی و هو ما يفسر الناقوس. (ختم المجلد الاول من کتاب بحار الانوار علی يد مؤلفه بحمدالله و حسن توفيقه حامدا مصليا مسلما-هذا ان السطر ان خط المصنف ادام الله تعالی ظله العالی) الحمدلله الذی وفقنی لاتمام المجلد الاول من کتاب بحار الانوار و ايدنی لکتابته من خط المصنف و هو ... منولانا محمد باقر لازالت شموس افاداته ساطعة ... ابن المولی ... المنتقل الی فراديس الجنان محمد تقی المجلسی قدس الله روحه ... آمين رب العالمين ثم قابلت معه ... و انا ... ابن محمد قاسم بن سيد محمد سيد محمد الحسينی الخلخالی ... فی ۱۸ شهر شعبان المعظم سنة سبع و ثمانين بعد الالف ۱۰۸۷- تم).

جلد یکم؛ خط: نسخ، کا: سید محمد بن محمد قاسم بن سید محمد حسینی خلخالی، تا: ۱۸ شعبان ۱۰۸۷ق؛ سه حاشیه دارد بدین‌گونه: «هکذا سمعت منه مد له» و «سمعت منه» و «سمعت منه ظله العالی و نیز حاشیه‌های «سمعت» و «انتهی لکاتبه» و با نشانه «سید محمد» و در خیلی جاها بی نشانه که همه این حاشیه‌ها بیك خط است و از همان نویسنده نسخه، خط مجلسی به‌نستعلیق در سطر ۲ و ۳ صفحه پایان هست و درهامش بدان گواهی شده است، در گ ۳ب به‌خط مجلسی دارد: «بلغ سماعا ايده الله تعالی» و «بلغ»، مجلسی گواهی می‌دهد که نسخه را خلخالی نزدش خوانده بدین‌گونه: «بسمله. انهاه السيد الايد الفاضل الکامل التقی

لذکی الامیر سید محمد الحسینی الخلخالی ایده الله تعالی قراءة و تصحیحا و تدقیقا و ضبطا فی مجالس عدیدة (فی) ثالث عشر شهر ربیع الاول من شهور ثمان (و ثمانین) بعد الالف الهجریة فاجزت له زید توفیقه (ان) یروی عنی من مؤلفاتی و غیرها و ... ما اخذ علی من الاحتیاط فی النقل (والضرب) و التمس منه ان لاینسانی فی حیاتی و بعد فواتی و کتب (محمد باقر بن محمد تقی حشرهم الله مع الائمة من تولاه ۱۰۸۷)» سطر پایان آن که در میان دو کمانه است می‌نماید که به خط دیگری باشد چه اینکه گوشه پائین این برگ بریده شده و کاغذ دیگری چسباندند و این سطر را نوشتند و از رقم تاریخ آن که گویا «۱۰۸۷» بوده همان «۰۸۷» مانده است و نباید این سطر از خود مجلسی باشد چه خلخالی نسخه را در ۱۸ شعبان ۱۰۸۷ نوشته است و آخرین باری که آن را بر مجلسی خوانده ۱۳ ربیع الاول سال ۱۰۸۸ یا ۱۰۹۸ باید باشد و نمی‌شود این گواهی را مجلسی در ۱۰۸۷ که یک‌سال پیش از تاریخ نوشتن این اجازه است نوشته باشد. آن هم عبارت این سطر آخر بی غلط نیست و گویا کسی دیگر پس از فرسوده شدن کاغذ آن را بریده و کاغذی از نو چسبانده و این سطر را از روی نوشته مجلسی آن هم به غلط نوشته است؛ تملک: عبدالعلی خان و دیگری در ۲۶ ذیحجه ۱۲۹۸، محمد حسن بن علی کرمانی که به پنج قران در ذیحجه ۱۲۹۷ آن را خریده بود؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج تریاکی حاشیه دار مقوایی با برگردان، ۱۷۵گ، ۲۲ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۱۱۴۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۵۳-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۱۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۱۵

خط: نسخ، کا: عبد الخالق بن محمد شفیع القاینی، تا: دوشنبه جمادی الثانی ۱۰۸۸ق؛ دارای علامت مقابله در حواشی به‌خط علامه مجلسی، محشی با نشانه «منه مد ظله»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: کاغذی، ۲۴۱گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۱۲-۱۸۴]

۱۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۲۱

آغاز: الحمدلله ... کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار تألیف المذنب الخاطی الخاسر محمد المدعو بباقر ابن مروج اخبار الائمة الطاهرین و محیی آثار اهل بیت؛ **انجام:** و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة قد تم المجلد الثانی.

جلددوم(کتاب التوحید)؛خط:نسخ،کا:سید محمد حسینی خلخالی بن محمد قاسم، تا: ربیع الثانی ۱۰۸۸ق، جا: دارالسلطنه اصفهان؛ با علامت بلاغ، محشی به امضاء «منه مدظله العالی» که کاتب از کلاس درس مؤلف تقریر نموده، در آخر نسخه خط علامه مجلسی در جدولی مذهب به تاریخ ۱۰۷۷ آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۵-۴۰۱]

۱۲۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۰۶-عکسی

آغاز: حمدله. صلاة. کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار. تألیف المذنب الخاطی؛ **انجام:** بقول هشام و لاتقل بقول زرارة. قد تم المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار علی ید مؤلفه ... فی غرة شهر ربیع الثانی من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف (۱۰۷۷) ... نویسنده: قد تشرف بکتابة هذا الکتاب ... و قرائته علی سیدی و سندی و مولای ... مؤلفه ... اواسط شهر رجب المرجب سنة ثمان و ثمانین بعد الالف ... نمقه الخاطی ... ابن المرحوم المبروز محمد رفیع، محمد شفیع عفی الله عنهما ...

جلد ۲. کتاب التوحید با تاریخ نگارش غره ربیع الاول ۱۰۷۷ق؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد شفیع بن محمد رفیع اصفهانی، تا: میانه‌های رجب ۱۰۸۸ق؛ با قراات بر نگارنده، سپس «اجازه» نگارنده به خامه نگارنده به نویسنده، محشی با نشانه «منه مد ظله»، «منه»؛ ۷ص (۴۸۳-۴۸۹)، ۲۲ سطر (۹/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۶]

۱۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸

آغاز: بسمله و به ثقتی. الحمدلله الذی خلق الانسان؛ **انجام:** فی هذه المجلد بما اوردنا ... من الهجزه

جلد ۴؛ خط: نسخ، کا: محمد رسول تبریزی، تا: ۱۰۸۸ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [الفبائی: ۸۲]

۱۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۵۷۷

جلد سیزدهم ؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید ابهری، تا: ۱۰۸۸ق؛ مصحح، روی برگ اول نشانی عاریه بخط سید عبدالله بن محمد رضا شبر، در صفحه آخر علامه مجلسی به‌تاریخ ربیع الثانی ۱۰۹۶ می‌نویسد که با نسخه اصل مقابله شده؛ تملک: حسین بن محمد تقی نوری طبرسی به‌تاریخ ۱۲۸۲، علی بن علی بری عاملی در اصفهان ۱۱۵۸؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۹-۳۶۲]

۱۲۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۵۵

جلد ششم؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد رازانی از قرای اصفهان، تا: چهارشنبه ۱۵ شوال ۱۰۸۹ق؛ مجدول، مصحح؛ واقف: ابن محمد علی بن محمد قدیر، ۱۱۰۶؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، اندرون سبز، ۴۶۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۱-۱۱۲]

۱۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۲۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا یقول هشام و لا تقل بقول ذراعة [زرارة]

جلد ۱-۲. از ابتدا تا آخر کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمدشفیع اصفهانی، تا: ۱۰۹۰ق؛ محشی، مقابله شده در سال ۱۱۰۶ توسط احمد طالقانی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۴۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۲]

۱۲۶. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۸

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لزیارة أحبائه و أصفیائه؛ **انجام:** ما من رجل یزورنا او یزور قبورنا الا غشیته و غفرت ذنوبه.

جلد ۲۲؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا ملقب به حمد، تا: شنبه ربیع الثانی ۱۰۹۰ق؛ مصحح، نیمه اول نسخه به خط کاتب دیگری است، یادداشتی از محمد بن مرتضی مبنی بر مطالعه و قرائت و مقابله نسخه با مهر وی؛ واقف: احمد طاهری، ۱۳۵۱؛ جلد: تیماج مصنوعی مشکی با ترنج و سر ترنج ضربی، ۲۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱-۷۳]

۱۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی به من المأمورین ... اما بعد فهذا هو المجلد الثالث من کتاب بحار الانوار المشتمل علی اخبار العدل و المعاد و علل تکلیف العباد مما الفه ... محمد باقر بن محمد تقی؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار و ختم علی یدی مؤلفه ... فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهور سنة ثمانین بعد الالف من الهجرة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته. ابد الابدین (بسمله. انهی الی من اول هذا المجلد الی آخرها فی مجالس عدیدة آخرها رابع عشر شهر جمیدی الاولی من سنة احدی و تسعین بعد الالف الهجریة. و الحمدلله اولا و آخرا و صلی علی محمد و آله الطاهرین و کتب بیمناه الدائرة الوازرة ختم الله له بالخیر فی الدنیا و الاخرة) (بهخط مجلسی).

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۷ محرم ۱۰۹۰ق؛ آن را بر خود مجلسی در مجلس‌هایی خوانده‌اند که آخرین آنها در ۱۴ جمادی الاول ۱۰۹۱ بوده و او به خط شکسته نستعلیق خود بر این گواهی داده است گر چه نام خود را ننوشت ولی این خط درست مانند خط اجازه پایان نسخه ش ۵۲۹ می‌باشد که از اوست؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳۵۸گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۱۴۷]

۱۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** و لاتقل بقول زراره الف الف صلوة و تحیه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی، ۲۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [رایانه]

۱۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۲

جلد یازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق دماوندی، تا: رجب ۱۰۹۰ق؛ مصحح، مقابله کتاب گویا توسط کاتب در رجب ۱۱۰۵ پایان یافته؛ مهر: «علی بن جعفر الحسینی» (مربع)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین قاسم» (بیضی)، «عبده احمد بن حسین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۳۰۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۲۶-۴۰۱]

۱۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۸۹

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن حسن حسینی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۰۹۱ق؛ مصحح، در صفحه آخر انهائی است که علامه مجلسی برای مولانا محمود بن غیاث الدین محمد اصفهانی به‌تاریخ ۱۲ جمادی الأول ۱۰۹۱ نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵۰۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵-۳۱۵]

۱۳۱. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۹

انجام: لایشک احد فی ذلک من الشیعة و لامن غیرهم اعنی بنو علی من ظهر الحسن و الحسین و غیرهما من سلالة ...

تاریخ پیامبر اکرم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در عصرمؤلف؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ وقف‌نامه کتاب از «محمد علی بن محمد امین» در غره محرم ۱۰۹۱؛ تملک: محمد بن آقا علی اردکانی؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۲۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱-۱۷]

۱۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبل الهدی بعلم الدلیل و منار البرهان ... اما بعد فهذا هو المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار فی بیان ما احتج الله سبحانه و تعالی و رسوله و حججه ص علی المخالفین و المعاندین من ارباب الملل المختلفة و العقائد الزائغة عن الدین المبین و ذکر ما لایخص بابا من ابواب الکتاب من جوامع علوم الدین و ان فرقت اجزائها علی الابواب المناسبة لها تیسر اللطالبین من مؤلفات ... محمد باقر بن محمد تقی؛ **انجام:** و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه و قد وقع الفراغ منه علی یدی مؤلفه ... فی شهر ربیع الثانی من شهور سنة ثمانین بعد الالف من الهجرة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی اشرف المرسلین محمد و عترته الطاهرین المنتجبین. (بسمله. انهاه الاخ فی الله المحبوب لوجه الله المبتغی لمرضاته تعالی الحاج محمود بن المبرور الحاج غیاث الدین محمد الاصبهانی وفقه الله سبحانه لمراضیه و جعل مستقبله خیرا من ماضیه سماعا و تصحیحا و ضبطا فی مجالس عدیدة آخرها خامس عشر شهر ذی القعدة الحرام لسنة اثنین و تسعین بعد الالف الهجریة فاجزت له روایته عنی مراعیا لشرائط الروایة داعیا لی فی مآن الاجابة و کتب بیمینه الجانیة مؤلفه غفرالله و لوالدیه حامدا مصلیا مسلما) (بخط مجلسی درست مانند ش ۵۲۸).

جلد ۴؛ خط: نسخ، کا: کاظم بن حسن حسینی، تا: چهارشنبه ۳ ذیحجه ۱۰۹۱ق؛ محشی با نشان «منه مدظله السامی»، مجلسی خود در گ ۲۷۸ر گواهی نوشته که حاج محمود بن حاج غیاث الدین محمد سپاهانی آن را نزد او در چند مجلس خوانده و آخرین آنها ۱۵ ذیقعده سال ۱۰۹۲ بوده و به او اجازه روایت داده است و این گواهی به خط شکسته نستعلیق مجلسی است؛ تملک: ملا عبدالله پسر ملا محمد تقی قزوینی، جعفر پسر شیخ خضر که به خط خود در گ ۱ر نوشته است: «ملک الاقل جعفر بن المرحوم الشیخ خضر» و گویا مهر همو بدین‌گونه: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد جعفر»، حاج میرزا حسین نوری که به محمد علی بروجردی امانت داد؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۷۸گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵-۱۱۴۸]

۱۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۵

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد ... فیقول ... محمد باقر بن محمد تقی ... هذا هو المجلد التاسع من کتاب بحارالانوار فی بیان فضائل سید الاخیار ... علی بن ابی طالب؛ **انجام:** و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار. هذا آخر المجلد التاسع من کتاب بحارالانوار ختم علی یدی مؤلفه ... فی سادس شهر ربیع الثانی من شهور سنة تسع و سبعین بعد الالف من الهجرة المقدسة النبویة علیه و آله الف الف الف صلوة و تحیة (بلغ قبالا).
جلد ۹ و در سرگذشت علی (ع)؛ خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد حسن ابهری ابحی (؟)، تا: ۱۱ محرم ۱۰۹۱ق؛ تملک: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵۶۵گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [ف: ۵-۱۱۵۶]

۱۳۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴۶

آغاز: الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات ... اما بعد، فیقول افقر العباد ... هذا هو المجلد الرابع عشر؛ **انجام:** الذی یکون فی وجه الفرس و یدیه و رجلیه
بخش نخست از جلد ۱۴ تا باب الممدوح من البلدان و المذموم منها و غرائبها و باب نادر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا اوایل قرن ۱۲ق؛ وقفنامه نورالدین اخباری همراه مهر «نورالدین محمد ۱۰۹۲» (بیضی)، عبارت «وقفه قربة الی الله تعالی» همراه همان مهر بیضی نورالدین، مصحح، محشی؛ واقف: نورالدین محمد بن مرتضی ابن اخ صاحب الوافی و تلمیذه، و کان یعرف بنورالدین الاخباری، ۱۰۹۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی مجدول ۳۱×۱۹/۵، ۲۶۸گ، ۳۰ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۳۴-۵۳۶]

۱۳۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۳-۲/۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وصل لعباده القول بامام بعد امام لعلهم یتذکرون ... اما بعد فهذا هو المجلد الثالث عشر من کتاب بحار الانوار فی تاریخ الامام الثانی عشر والهادی المنتظر؛ **انجام:** مالم یذبح بأرمنیته یذبحه النصاری علی الصلیب فجا یزلک أن تلبسه إذا ذبحه أخ لک الی هنا. انتهی ما اردت ایراده فی کتاب الغیبة
از تاریخ الامام الثانی عشر تا انتهای کتاب الغیبة جلد ۱۳؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاجی محمد رارانی، تا: چهارشنبه ۱۴ رجب ۱۰۹۲ق؛ مجدول مشکی و مذهب، مصحح؛ تملک: میر محمد مهدی حسنی حسینی با مهر وی؛ جلد: تیماج پشمی ضربی لچکی مجدول، ۳۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۵۸۳]

۱۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر و النجوم الباهرة؛ **انجام:** و دفن بسرمن رای الی جانب ابیه صلوات الله علیهما و کان مولده الی وقته مضیه تسع و عشرون سنه
جلد دوازدهم، حاوی شرح حال امام رضا (ع) است و از بدو تولد تا وقت مرگ او از کارها و اقوال و روضه مقدس مدفن او آمده؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن حاج محمد رازانی، تا: ۱۰۹۳ق؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن زرد مجدول و مذهب، مقوایی، ۱۹۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۶۴]

۱۳۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۷۸-۵۸/۲۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمک سماء العلم وزینها ببروجها للناظرین
از اول بحار الانوار تا حدیث «تفسیر صدای ناقوس (ناقوسیه) از حضرت علی علیه السلام»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ در پایان نسخه نوشته‌ای مبنی بر مطالعه نسخه در تاریخ شنبه ۲۴ محرم ۱۰۹۳ آمده؛ ۲۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۵۷۹]

۱۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۷

قطعه‌ای از کتاب طهارت؛ خط: نسخ، کا: حسین (سمی امام سوم)، تا: ۱۰۹۴ق (موافق لفظ عضد)؛ مصحح، بعضی به خط علامه مجلسی می‌باشد؛ جلد: ترمه عطف تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۵-۱۷۳]

۱۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبیل الهدی یعلم الدلیل؛ **انجام:** اکثرهم من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردنا.
مجلد رابع آن و آن بحث در حجت خدا و پیغمبر بر مخالفان دین حق و نبی مطلق؛ خط: نسخ، کا: نظر علی بن حاجی عبد اللطیف، تا: ۱۰۹۴ق؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج ماشی مقوایی، ۴۴۴گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۷-۱۶۲]

۱۴۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸/۱

از کتاب ثواب الموحدین تا باب نوادر؛ کا: محمد مهدی بن حیدر علی دیوسالاری، تا: دهه دوم ربیع الثانی ۱۰۹۵ق؛ محشی با نشانه «منه مدظله، کشاف، وافی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۹ سطر (۱۱×۲۰) [ف: ۷۵۱]

۱۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۱۲

العدل و المعاد و علل تکلیف المعاد؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین محمد باقر هروی، تا: پنج‌شنبه جمادی الاول ۱۰۹۵ق؛ نویسانده از محل نمای حمام هشتجهان اصفهان؛ وقف شاه سلیمان صفوی با تولیت شاه اسحق مدرس و وقف نامه آن به خط محمد باقر بن محمد تقی مجلسی در شوال ۱۰۹۵ در ص ع دیده می‌شود؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۳۹۵گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۶-۳۴۳]

۱۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی الصلاة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال ... الاقدمین
جلد ۱۸ کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن شاه محمد

سبزواری، تا: جمعه ۲۳ ذیحجه ۱۰۹۵ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ‌های متعدد از علامه مجلسی، برخی از اوراق معلق به حواشی علی محمد با جمله دعائی «رحمه الله»؛ پشت برگ اول وقفنامه محمدمهدی سبزواری در ۲۲ ربیع الثانی ۱۱۰۲ با مهرهای متعدد؛ واقف: استاد زین الدین جعفر زاهدی، دیماه ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۶-۱۲۸]

۱۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین؛ **انجام:** فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ... فی شهر الله المعظم المکرم شهر رمضان من شهور سنة سبع و سبعین و الف من الهجرة المقدسة ... علی اعدائهم اجمعین

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد علی، تا: ۱۰۹۵ق؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ از علامه مجلسی و همچنین انهاء و اجازه ایشان به هم مقابله اش میرزا محمد طاهر نائینی در بیستم ذیقعده ۱۰۹۵؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و بعضا حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۴۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱-۱۵۴]

۱۴۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۳۶۳

جلد ۱۸، بخش طهارت؛ خط: نسخ، کا: محمد رشید بن محمد علی، تا: جمعه ۲۶ ربیع الثانی۱۰۹۶ق؛ نسخه نزد مؤلف خوانده شده و مجلسی در ۲۵ جای کتاب جمله «بلغ سماعا اعزه الله» را به خط خود نوشته و نیز اصلاحاتی به دست خود نموده است، در صفحه ۳۶۰ و آخر نسخه این جملات: «انها الاخ الاعز فی الله المبتغی لمرضاته تعالی مولانا محمد رشید ... سماعا و تصحیحا و ضبطا فی مجالس آخرها آخر شهر ربیع الاول سنه ۱۰۹۶ و کتب مؤلفه الحقیر عفی الله عن جرائمه حامدا مصلیا مسلما» به خط مجلسی آمده؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۱۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۴

نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) (نوربخش) ـ بروجرد ۱۲۰. جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: علی رضا بن میر عبد الفتاح حسینی، تا: صفر ۱۰۹۶ق؛ با حواشی از مؤلف با عنوان «منه دام ظله»و بعضا به خط وی، با علامت مقابله‌ای از مؤلف برای کاتب در ماه ربیع الثانی ۱۰۹۶ (سال کتابت) آمده با این عبارت: «لقد عورض مرارا علی الاصل الذی کان مرقوما بیمنی الفانیة الجانیة و کتب مؤلفه الحقیر عفا الله عما جناه من الزلل و التقصیر و کتب فی شهر ربیع الثانی من سنة ست و تسعین بعد الآلف الهجریة و الحمد لله اولا و آخرا و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الاطهرین»؛ واقف: حاج میرزا محمد بن حاجی محمد جعفر، ۳۶۹ص [عکسی ف: ۳-۱۴۱]

۱۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۳۰-۳۴/۱۰۰

آغاز: بسمله کتاب الصلوة باب فضل الصلوة و عقاب تارکها الایات البقرة و یقیمون الصلوة؛ **انجام:** و لیس شیء اکبر فی صدور بنی آدم من الموت و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال قد فرغ من تسوید هذا الجزء الثامن عشر مؤلفه ... صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد رضا اصفهانی، تا: شنبه ۲۷ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ از روی خط مؤلف، مصحح، دارای بلاغ مقابله در چند جا از جمله در آخر نسخه آمده: «بلغ قبالا و قراءة علی الاستاد الاستناد العلامة المصنف مدظله السامی العالی و المرجو ان یوفقنی الله تعالی علی قراء ة سایر مجلداته علیه بفضله العمیم تعالی شأنه الکریم»، همچنین این عبارت در ذیل آن آمده: «ثم بلغ النظر فیه بعونه تعالی فی شهر ربیع الاول لسنة ۱۱۰۰ مائة بعدالألف و الصلوة علی محمد و آله»، اجازه مؤلف به کاتب به خط مجیز درج شده: «بسمله. انهاه المولی الفاضل الصالح التقی المتوفد الذکی الألمعی اللوذعی مولانا محمد قاسم الاصبهانی وفقه الله تعالی لمراضیه قراءة و تصحیحا و ضبطا و تدقیقا فی مجالس عدیدة آخرها السابع والعشرون من شهر ربیع الاول من شهور سنة ست و تسعین بعد الألف الجهریة فأجرت له زید تاییده أن یروی عنی جمیع مجلدات هذالکتاب و سایر مؤلفاتی و مقرراتی و مسموعاتی و مجازاتی بأسانیدی المتکثرة ...»، رکابه‌دار؛ تملک به‌تاریخ ۱۱۹۸ق؛ مهر: «محمد باقر بن محمد نقی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: مقوا با نقوش اسلیمی، ۱۱۰گ، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۵۸۶]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۳۴۸]

۱۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اوصیائه ... فهذا هو المجلد الحادی عشر من کتاب بحارالانوار تألیف ... محمد المدعو بباقر؛ **انجام:** اقول اوردنا بعض احوالهم فی باب وصیة موسی ... و سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد ع تم المجلد الحادیعشر من کتاب بحارالانوار علی ید مؤلفه فی شهر شوال من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین.

جلد ۱۱؛ بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۹۶ق؛ آغاز و انجام آن مانند نسخه ش ۵۴۸ دانشگاه می‌باشد؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی درون سرخ مقوایی، ۲۶۴گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۹)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۵۷]

۱۴۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵

آغاز: الطبیعیون فی سبب حدوث المطر؛ **انجام:** لان الجبهة لاتقع مستویة

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای بلاغات زیادی به خط مجلسی، محمد صالح این نسخه را بر مؤلف خوانده است؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی با عطف تیماج زرد، ۲۶۲گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۳-۸۲۹]

۱۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۸۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة تنها عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره ... اما بعد فیقول الخاطی العاثر؛ **انجام:** و لیس شی اکبر فی صدور بنی آدم من الموت و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال.

جلد ۱۷، مشتمل بر کتاب طهارت؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد مهدی بن محمد علی شیرازی، تا: ۱۰۹۶ق؛ در حیات مؤلف کتابت و برایشان عرضه گردیده و وی صحت و دقت نسخه را به خط خود تأیید فرموده‌اند. عبارت ایشان در برگ ۱۴۳ چنین آمده است: «بسم الله الرحمن الرحیم انهاه المولی الفاضل الکامل الصالح الفالح الزکی مولانا محمدتقی الشیرازی وفقه الله تعالی سماعاً و تصیحاً و ضبطا فی مجالس عدیدة آخرها حادی عشر شهر رجب المرجب سنة خمس و تسعین بعد الالف الهجریة فاجزت له روایته عنی مراعیاً لشرائطها و کتب مؤلفه عفی الله عن جرائمه حامداً مصلیاً مسلماً»، در ضمن آن اجازه روایت به محمدتقی شیرازی داده است، محشی با نشان «ص»، مصحح، با نشان «بلغ سماعاً ایده الله تعالی» به خط مؤلف مقابله گردیده؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده احمد ۱۱۱۹» (بیضی)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد حسن بن ابوالقاسم» (مستطیل)، «محمد حسین بن ابوالقاسم التمامی ۱۱۱۶» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: مشمع قهوه‌ای، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۵-۴۳۷]

۱۵۰. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۳۳

آغاز: و الصلوة علی خیر من ... و افضل من مضی و من ... شفاعة موالیهما فی الیوم الاخر هذا هو الجزو الثامن عشر من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** لو کنتم الموت لا ما تکم الله و لیس شی اکبر فی صدور بنی ادم من الموت و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال

جزء ۱۸؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن ملا عباس، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ با علائم بلاغ، انهایی به خط علامه مجلسی در آخر نسخه؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول گرهی ضربی، ۲۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف:]

۱۵۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۵۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** و هل الدعاء الامثلی لکثرة زلاتی و هفواتی غفرالله لی و لوالدی و سائر المؤمنین بحق ائمتی و سادتی.

جلد ۲۲ مزار؛ خط: نسخ، کا: ابن ملک محمد، تا: چهارشنبه ۲۷ ذیقعده ۱۰۹۷ق؛ مصحح؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده علی بن محمد بن عبدالله» (مربع)، «افوض امری الی الله اسماعیل بن فضلعلی» (مربع)، «الواثق بالله الغنی محمد مهدی الحسنی الحسینی» (مربع)، «عبده علی محمد الشریف» (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف و دور تیماج مشکی، ۳۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۶]

۱۵۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸۲۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین ... اما بعد فیقول خادم اخبار الائمة الطاهرین؛ **انجام:** و سیاتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار هذا آخر المجلد التاسع من کتاب بحارالانوار ختم علی یدی مؤلفه ... فی سادس شهر ربیع الثانی من شهور سنة تسع و سبعین بعدالالف من الهجرة المقدسة النبویة علیه و آله الف الف الف صلاة و تحیة.

جلد۹؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی ۱۰۹۷ق؛ مصحح، مقابله شده در ۱۱۰۸ق؛ نسخه توسط سید سعید طباطبایی در ۱۳۳۲ به کتابخانه تحویل گردیده؛ واقف: عمه خانم، ۱۱۴۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی لبه دار، ۴۴۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۵×۳۸سم [ف: ۵-۲۳۶]

۱۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۲

آغاز: بسمله. و به نستعین. باب فضل الجماعة و عللها. الآیات. البقرة: و ارکعوا مع الراکعین؛ **انجام:** اقول ستأنی صلوات شهر رمضان و سائر الاشهر ... و صلوات الزیارات فی ابوابها. و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه. (صورة خط مؤلفه متعنا الله بطول بقائه بجاه محمد و آله) و قد ختم هذا المجلد مؤلفه ... محمد بن محمد المدعو بباقر ... فی الحادی و العشرین من شهر شعبان ... سنة سبع و تسعین بعد الالف الهجریة و الحمدلله اولا و آخرا و الصلوة علی سید المرسلین و خاتم النبیین محمد و عترته الاکرمین الاطهرین الاقدسین.

نیمه دوم جلد ۱۸ (صلوة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۱ شعبان ۱۰۹۷ق؛ تملک: غلامرضا در ذیقعده ۱۳۳۶؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ساده مقوایی، ۴۲۲گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۶۹]

۱۵۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۵

جلد ششم از آغاز آن تا باب «فصاحة و بلاغة»؛ خط: مختلف، کا: محمد شفیع بن محمد رفیع، تا: با تاریخ ۱۰۹۷؛ با خط محمد شفیع بن محمد رفیع نویسنده نسخه در محرم ۱۱۰۵؛ تملک: محمد زمان بن محمود ابی خنجی در اصفهان در رجب ۱۱۴۰؛ اجازه انهای مجلسی به همان محمد شفیع در جمادی الثانی ۱۰۹۷؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی لبه دار، ۳۳۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۶۵]

۱۵۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰۸

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین ... کتاب التوحید، و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار ... باب ثواب الموحدین و العارفین و بیان وجوب المعرفة و علیته و بیان ما؛ **انجام:** فقال زرارة: النفی لیس بشیء و لیس بمخلوق و قال هشام: ان النفی شیء مخلوق فقال لی: قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة.

جلد دوم و شامل کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد مهدی مشهدی، تا: جمادی الثانی ۱۰۹۸ق؛ در حاشیه از

سوی محمد امین تونی، از شاگردان مؤلف، با عبارت «بلغ قبالا مع نسخة مقروئة علی مؤلفه، فی عاشر شهر جمادی الاولی لعام الف و مائة، حرره مالکه اقل عبادالله، ابن سلطان محمود، محمد امین الخادم حشرهما الله مع الائمة الابرار، و جعلهما من الذین لاخوف علیهم و لا هم یحزنون»، تصحیح و مقابله شده، محشی با نشان «م د ح، ۵»؛ تملک به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۶۲ همراه مهر بیضی، و تملک به تاریخ ذی القعده ۱۱۳۹؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، جلد: مشمع مشکی عطف تیماج مشکی، ۲۱۶گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۳۷-۲۳۳]

۱۵۶. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۲۳

آغاز: تنقیح و توضیح، اعلم ان الاصحاب اختلفوا فی حکم الصلاة فی المواطن الاربعة حرم الله و حرم رسوله و مسجد الکوفة و حائر الحسینی و؛ **انجام:** اقول سیأتی صلوات شهر رمضان و سایر شهر و ... و صلوات الزیارات فی ابوابها و قدمرت صلوات السفر فی ابوابه، تم

کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید بن شمس الدین محمد نائینی، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملکی در یزد در سال ۱۲۰۱ ق دارد، با علائم بلاغ، مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۳۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۳]

۱۵۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۴

آغاز: بسمله. و به ثقتی (و علیه اتوکل و استعین) الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین ... فیقول ... ابن المنقل الی ریاض القدس محمد تقی ... محمد باقر ... اعلموا یا معاشر الطالبین للحق و الیقین (۲پ) ... بسمله. و به استعین الحمدلله رب العالمین ... کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحارالانوار تألیف ... محمد المدعو بباقر ان مروج اخبار الائمه و محیی آثار سید المرسلین ... محمد الملقب بالتقی؛ **انجام:** لی. مع. صالح بن عیسی العجلی قال حدثنا ابوبکر محمد بن محمد بن علی الفقیه ... انه یکون فی آخر الانبیاء نبی و هو یفسر ما یقول الناقوس. ختم المجلد الاول من کتاب بحارالانوار علی ید مؤلفه بحمدالله و حسن توفیقه حامدا مصلیا مسلما (فی شهر ربیع الثانی من سنة ۱۰۹۶- ش ۵۳۳ گ ۱۰۶ر) (صورة خط المصنف ادام الله تعالی ایام افاضاته: بلغ مقابلة صحیحة سلخ شهر ذی الحجه سنة ۱۰۹۹- ش ۵۳۴).

از جلد یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۹ق؛ تاریخ نگارش مجلسی را ندارد ولی او گواهی می‌دهد که در پایان ذیحجه ۱۰۹۹ مقابله آن به انجام رسید (گ ۱۸۱پ) در گ ۵پ و ۴۹پ حاشیه «منه» هست؛ این نسخه را محمد باقر نامی از شیخ محمد خزاعی عاریه نمود؛ مهر: محمد کاظم، کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۸۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵-۱۱۴۶]

۱۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۸۸

آغاز: و ما ربک بظلام للعبید، الزخرف و ما ظلمناهم ... تفسیر المبالغة فی قوله تعالی بظلام إما غیر مقصودة أو هی لکثیرة العبید؛ **انجام:** باب ما یکون بعد دخول اهل الجنة الجنة و اهل النار النار ... ابدلآبدین

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن یحیی نوری مازندرانی، تا: دوشنبه ۳ ذیقعده ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان، محله شمس آباد؛ افتادگی: آغاز؛ طبق یادداشتی که در پایان کتاب آمده کاتب این نسخه عالم فاضل مولی محمد حسین بن یحیی نوری از شاگردان علامه مجلسی بوده و از جمله تألیفاتش صلاة المسافر است، مصحح، محشی، روی یکی از برگ‌ها حاشیه ای از علامه مجلسی نقل شده با تصریح دعا در حال حیات او و به عبارت «منه مدظله العالی»؛ جلد: تیماج زرشکی، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۴×۲۷/۴سم [ف: ۴۳-۲۴۲]

۱۵۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۷

«کتاب الفتن»؛ خط: نسخ، کا: شرف الدین بن زین الدین نائینی، تا: شنبه دهه دوم شعبان ۱۰۹۹ق؛ مصحح، با علامت بلاغ به خط مجلسی و خطی دیگر، در صفحه آخر أنهایی است که مجلسی به جهت ملامحمد جعفر اصفهانی به تاریخ ۱۴ شعبان ۱۰۹۹ نوشته؛ تملک: علی نقی بن محمد قزوینی به‌تاریخ ذیقعده ۱۲۷۹؛ جلد: تیماج قرمز،۵۰۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۸/۵سم [ف: ۵-۲۴۹]

۱۶۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴

جلد ششم از «ابواب معجزات النبی» تا «باب غزوة بدر الصغری»؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ با خط مجلسی در آخر، محشی، با اجازه انهاء به مولانا محمد شفیع اصفهانی در رجب ۱۱۰۰؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن زرد لبه دار، ۴۲۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۶×۲۵/۳سم [ف: ۱-۶۵]

۱۶۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۹

کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، اضافه شده و بعضی از آنها به‌خط مؤلف می‌باشد؛ تملک: احمد بن محمد مهدی نراقی به‌تاریخ۱۲۱۳، جواد بن احمد بن محمد مهدی نراقی به‌تاریخ ۱۲۴۵ با مهر «عبده جواد بن احمد» (بیضی) و مهر «یا اجود من کل جواد» (مربع)؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۲۳۵ ؛ جلد: ترمه، ۳۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۵-۱۷۴]

۱۶۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۰۰

از باب سیزدهم تا باب سی ام کتاب العلم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ بعضی از صفحه‌ها و تمام اضافه‌ها در حواشی به خط علامه مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۴۰۶]

۱۶۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۰

جلد شانزدهم کتاب العشرة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح؛ بسیاری از صفحه‌ها و اضافات در حاشیه به خط مؤلف علامه مجلسی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳۳۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۸-۸۵]

۱۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۵۰

جلد چهاردهم کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، باچند بلاغ به‌خط علامه مجلسی؛ تملک عبدالرسول ساروی مازندرانی با مهر «عبده الراجی عبدالرسول» (بیضی)، چند یادداشت از وی؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۲۵۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۱-۱۴۰]

۱۶۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۷۸

جلد پنجم در موضوع نبوت؛ خط: نسخ، بی‌کا،تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، محشی، با علامت بلاغ به‌خط علامه مجلسی، در صفحه آخر انهائی است که مجلسی به جهت مولانا حبیب الله به‌تاریخ دهم ذیقعده ۱۰۹۵ نوشته، پشت برگ آخر وقفنامه کتاب که ملا حبیب الله بن ملا حسنعلی (شاگرد مجلسی) نوشته؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۱۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۱۷۳]

۱۶۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۷

بخش دوم از جلد سوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، به خط علامه مجلسی؛ جلد: جلد اصلی تیماج قهوه‌ای بدون مقوا و روی آن جلد دیگری تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۳-۴۳]

۱۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۰

بخش اول از جلد ششم در حالات حضرت پیامبر اکرم (ص) می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: دو جلد تیماج قهوه‌ای،۸۷گ،مختلف السطر،اندازه:۱۹×۲۶سم[ف: ۱۳-۴۴]

۱۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۱

بخش دوم از جلد ششم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: دو جلد تیماج قهوه‌ای، ۱۰۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۴]

۱۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۲

بخش سوم از جلد ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۲۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۵]

۱۷۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۳

بخش چهارم از جلد ششم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: جلد تیماج قهوه‌ای، ۱۰۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۵]

۱۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۴

بخش ششم از جلد ششم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: دو جلد تیماج اول مشکی و دوم قهوه‌ای، ۱۱۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۵]

۱۷۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۶۸

بخشی از آغاز کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ مصحح، اضافه شده و بعضی از آنها به خط مؤلف می‌باشد؛ جلد: ترمه، ۸۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۵-۱۷۳]

۱۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۷۶

قطعه ای از جلد هشتم کتاب است در فتن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ روی برگ اول اجازه ای است که علامه مجلسی برای مولانا محمد جعفر بن محمد کاظم طالقانی به‌تاریخ نهم جمادی الاخر ۱۰۹۵ نوشته؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۶۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱۹-۶۴]

۱۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۳۲

قطعه ای از جلد اول و دوم که آغاز هر دو افتاده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، و در چند جا افزودگی‌هایی دارد به خط علامه مجلسی، روی برگ ۱۰۱ بلاغی بوده به خط وی که متأسفانه بریده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۳۶]

۱۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۵

بخش هفتم از جلد ششم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۶]

۱۷۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۶

بخش هشتم از جلد ششم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به خط علامه مجلسی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۶]

۱۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۵۷

جلد پانزدهم در ایمان و کفر؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ در حاشیه تصحیح و اضافه شده است به‌خط علامه مجلسی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۱۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۳-۴۷]

۱۷۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۲۲

کتاب سوم جلد چهاردهم. سماء و عالم. ابواب الطب و معالجة الامراض و خواص الادویة تا باب الثوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: محمد رضی بن محمد مسیح طبیب با مهر محمد هاشم طبیب سالیانی ۱۳۱۲ق، محمد واعظ سمنانی در نجف و پسر او حسن؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی زرکوب سوخت مقوایی، ۲۲۹۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳-۲۴۰]

۱۷۹. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۵۹

جلد ۲۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در آخر نسخه آمده: «صورة خط مؤلفه متعنا الله و جمیع المومنین بطول بقائه و جعلنی من مخلصی احبائه و اصدقائه بجاه محمد و آله، و الحمدلله الذی وفقنی لاتمام هذا المجلد من کتاب بحار

الانوار فی المشهد المنور الغروی علی مشرفه و اخیه و زوجته و اولاده الطاهرین الف الف الف صلاة و تحیة و سلام. بعد انصرافی عن حج بیت الله الحرام و زیارة قبر النبی (ص) و الائمة الکرام المقبورین فی جواره علیهم الصلاة و السلام، و کان ذلک فی لیلة مبعث النبی (ص) السابع و العشرین من شهر رجب الاصب من شهور سنة احدی و ثمانین بعد الالف ثم الحمد له اولا و آخرا و الصلاة علی سید المرسلین و فخر العالمین محمد و عترته الاکرمین الغر المیامین، فالمرجو من اخوانی المومنین الناظرین فی هذا الکتاب و الزائرین بما اودعته فیه ان ترحموا علی و یدعوا لی بالغفران و الرحمة و الرضوان فی روضات ائمتی و مشاهدهم علیهم السلام فی حیاتی و بعد وفاتی»؛ ۲۵۰گ، اندازه: ۱۸×۳۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۱۸۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۵۴

جلد۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول به طلا؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: متن و حاشیه حنایی و نخودی آهار مهره، جلد: میشن عنابی، ۱۷۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۲]

۱۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان علمه البیان؛ **انجام:** الطاهرین و الحمدلله رب العالمین

جلد ۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج دارای ترنج و دو سرترنج ضربی، ۱۱۹گ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۴]

۱۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷۷۰

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمداً بالرساله و شرفنا به شرایف الصلوة؛ **انجام:** علی تعیین الاوقات ما اسلفناه فی الاخبار المتفرقة و کونها موضحة لبعض ما اهم فیها

جلد ۶؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج عنابی زرکوب، ۳۲۲گ، ۱۴سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۶]

۱۸۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۰۵

آغاز: الکتاب و بما کنتم تدرسون و لا یأمرکم ان تتخذوا الملائکة و النبیین ارباباً؛ **انجام:** فانزل بها قوماً من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه. تاریخ ختم رمضان المبارک ۱۰۷۷ می‌باشد.

جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۳×۲۴سم [ف: ۱۴-۱۰۴]

۱۸۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۶۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمد ابالرسالة و شرفها شرایف الصلوات و کرایم التحیات؛ **انجام:** یقول مؤلف الکتاب جعله الله من اولی الالباب ... قد اتفق الفراغ من هذا المجلد ... سنة اربع و ثمانین بعد الالف ...

جلد ۶، مشتمل بر ۷۶ باب در بیان فضایل و مناقب، معجزات، مکارم اخلاق، غزوات و سایر احوال نبی اکرم (ص) حالات نیاکان آنحضرت، واقعه اصحاب فیل، حفر زمزم، احوال مکه، حقیقت اعجاز و معجزه بودن قرآن و شرح حال برخی از صحابه ایشان از جمله سلمان، ابوذر، عمار و مقداد و دیگران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۴۳۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۴-۱۰۴]

۱۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹۶

آغاز: ان تأتیهم بغتة فقد جاء اشراطها فانی لهم اذا جائتهم ذکریهم؛ **انجام:** قال قال ابوعبدالله یا ابا هرون ان الله تبارک و تعالی.

جلد۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۰۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۲۴/۳سم [ف: ۱۴-۱۰۲]

۱۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۲۲

آغاز: بسمله، قال المؤلف بعد ایراد الخطبة اما بعد فیقول الفقیر؛ **انجام:** ای خلقته خلقة ملک او هو ملک حقیقة و الله یعلم.

جلد۱، از مقدمه تا انتهای «باب حقیقة العقل» و در پایان چند سطری از شهید ثانی درباره آداب مناظره می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ معلق به حواشی با رمز «م د ح»؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ کاغذ: نخودی، ۲۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۴-۱۰۰]

۱۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵۹

آغاز: معکم انما نحن مستهزؤن الله یستهزئ بهم و یمدهم فی طغیانهم یعمهون؛ **انجام:** اخبرنی محمد بن الحسن بن الولید عن ابیه عن سعد بن عبدالله عن احمدبن.

جلد ۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام (از هر طرف یک ورق)؛ مجدول اوراق، کمند به تحریر؛ اهدایی: کاظم مدیرشانه چی، در آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: تیماج نیلی ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۴۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۰۳]

۱۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۱۳

آغاز: حتی دنا من اصبعه اصله فلزق بها و وقف و نادی‌ها انا ذا سامع لک مطیع یا رسول رب العالمین؛ **انجام:** ما ظننتم ان یخرجوا ای لم تظنوا ایها المومنون انهم یخرجون

جلد ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به لفظ «منه دام ظله العالی»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی و درون میشن عنابی، ۲۷۲گ، ۲۳ سطر،

اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۵۵]

۱۸۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۲۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه ... ابواب تاریخ سید الساجدین و امام الزاهدین علی بن الحسین زین العابدین صلوات الله علیه و علی آبائه الطاهرین و اولاده المنتجبین؛ **انجام:** و التمس ممن ینظر فی کتابی ان یترحم علی و یدعو بالمغفرة لی فی حیاتی بعد موتی و الحمدلله ... من الهجرة النبویة

جلد ۱۳–۱۱. جلد ۱۱: در حالات امام سجاد و صادقین و موسی بن جعفر و اولاد آن بزرگوارن (ع) و جلد ۱۲ در حالات و فضائل و مناقب و معجزات و مکارم اخلاق و امامت حضرت رضا، امام جواد، امام هادی و امام حسن عسکری (ع) و جلد ۱۳ در حالات امام عصر (عج) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج ضربی، ۳۶۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۶۰]

۱۹۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۴۶

آغاز: بسمله، حمدله ... باب الاغسال الواجبه و المندوبة و الاغسال المکروهة؛ **انجام:** و تسلم علی یمینك واحدة و علی یسارك واحدة الا ان یکون ... التعقیب و شرائطه (روی سطور پایانی جوهر ریخته بخوبی خوانده نمی‌شود)

جلد ۱۸. از کتاب الطهارة باب الاغسال الواجبة و المندوبة تا به انتهای باب التسلیم و آدابه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نسخه در بیستم رمضان ۱۲۲۵ تصحیح و مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج، ۳۱۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۶–۱۲۲]

۱۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر؛ **انجام:** و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة ... من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف ... و اهل بیته الطاهرین

جلد ۱۲. مشتمل بر ۳۹ باب در فضائل و مناقب و مکارم اخلاق و نصوص وارده بر امامت حضرت رضا، امام جواد، امام هادی و امام عسکری (ع) و سرگذشت خلفای جور گستر زمان ایشان و ترجمه برخی از یاران آن بزرگوران است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «محمد بن الشهید العاملی مکی من ولد ابی عبدالله الشریف ۱۱۶۰ (کذا)» (مربع)، «عبده محمد هادی عبدالکریم الحسینی ۱۲۹۱» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۱۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۶۱]

۱۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۲۶

آغاز: بسمله، باب السحاب و المطر و الشهاب و البروق و الصواعق؛ **انجام:** باب آخر فیما ذکره الحکماء و الاطباء فی تشریح البدن و اعضائه و فیه فصول الفصل الاول فی بیان الاعضاء الاصلیة للبدن

جلد ۱۴، شامل کتاب السماء و العالم است که بخش اول آن شامل ۸۹ باب تا اول باب ۴۸ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده، دو برگ از ابتدا توسط مرحوم سید مصطفی صفائی خوانساری نونویسی شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۳۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۶۲]

۱۹۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۳۴

آغاز: آغاز جلد ۲: بسمله، حمدله، کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار ... آغاز ج ۱۴: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامك المسموکات؛ **انجام:** انجام ج۲: فقال لی قل فی هذا یقول هشام و لاتقل یقول ذرارة ...؛ انجام ج۱۴: لایرید به اللذة ولکن یرید به الدواء فقال لا و جرعة

جلد ۲ و ۱۴. جلد ۲ از کتاب التوحید تا پایان آن و جلد ۱۴ ذیلاً ناقص و موجودی از «کتاب السماء و العالم» تا اواخر «باب التداوی بالحرام»؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن ذوالفقار، تا: قرن ۱۲، به استناد جملات دعایی در حواشی برخی از صفحات مانند «بلغ سماعا منه دام ظله»، «بلغ سماعا عنه دامت افاداته»، «بلغت سماعا عنه حسنت عاقبته» ولی به نظر می‌رسد کتابت نسخه قرن سیزده باشد؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، در اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی و درون میشن عنابی، ۳۸۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۶–۱۲۷]

۱۹۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۲۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلك به سبل الهدی بعلم الدلیل؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان یحصی (کذا) و لنکتف ... فی شهر ربیع الثانی من شهور سنه ثمانین بعد الالف من الهجرة ...

جلد ۴، مشتمل است بر احتجاجات حضرت باری تعالی، نبی اکرم (ص)، ائمه اطهار، برخی از علمای امامیه از جمله شیخ صدوق و سید مرتضی علیه معاندان و ملحدان در ۸۳ باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده در رمضان ۱۱۳۲، ظهر ورق آخر صورت اجازه مؤلف برای محمد شفیع بن رفیع الدین محمد اصفهانی در ذیقعده ۱۰۹۲، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۱۵۳]

۱۹۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۱۳

آغاز: الباب السادس فی ذکر الامام الرابع ... و فیه اثنی عشر فصلا ... آغاز ج ۳: بسمله، الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی بالمأمورین؛ **انجام:** انجام موجود نسخه: فمنوا علی الجانی

بیوم و عیده صلاة اله العرش ما سار کوکب علیکم و ما فجر بدی (کذا) فی عموده ... انجام ج ۳: و قال الطبرسی رحمه الله فی قوله تعالی و شاهد و مشهود اقوال احدها ان الشاهد یوم الجمعة و المشهود

جلد ۳ و ۱۱. جلد ۱۱: مشتمل بر حالات امام علی بن الحسین بن زین العابدین (ع) و ذیلاً ناقص و همچنین تعداد ۲۲ برگ پس از جلد سوم است و اندکی از آن نیز درباره حالات امام باقر (ع) می‌باشد. جلد ۳: نیز از انتها ناقص و موجودی از ابواب العدل تا مبحث معاد جسمانی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: علی نقی بن محمد «ابن محمد علی نقی الحسینی ۱۱۵۲»؛ واقف: عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی لبه‌دار، ۲۳۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲۶-۱۲۶]

۱۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین؛ **انجام:** فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ... فی شهر الله المعظم المکرم شهر رمضان من شهور سنة سبع و سبعین و الف من الهجرة المقدسة ... علی اعدائهم اجمعین

جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول به زر و تحریر و لاجورد،با سرلوح؛اهدایی:رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴/۵×۳۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۵]

۱۹۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۲۰

آغاز: بسمله، باب استحباب اتخاذ الدواجن فی البیوت؛ **انجام:** و ذکر عباد البصری الذی قدمناه بروایه البرقی ... فی اواسط شهر جمادی الثانیه من شهور سنة اربع و مائة بعد الالف من الهجره النبویه

جلد ۱۴. از باب اتخاذ الدواجن فی البیوت تا پایان کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج عطف شیرازه بندی با نخ‌های الوان، ۴۴۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۳]

۱۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۲۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اوضح لنا مسالک الدین؛ **انجام:** فجعل لک من ذلک مثل الذی جعل لی و اما الثالثه و الثلاثون فان رسول الله صلی الله علیه و آله

جلد ۸ شامل ۲۷ باب از مجموع ۳۶ باب کتاب الفتن می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ و اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج، ۴۵۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۷]

۱۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۸۷

جلد دوم کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ یا ۱۲، در عصر مؤلف؛ مهر: «یا اکرم من کل کریم» (مربع)؛ در پایان صورت اجازه علامه مجلسی به مولانا نورالدین محمد و مولانا محمد شفیع فرزندان رفیع الدین محمد اصفهانی به‌تاریخ شعبان ۱۰۸۸ افزوده شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۶-۳۹۷]

۲۰۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۱۳

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی وصل لعباده؛ **انجام:** من شهورسنه و سبعین

جلد۱۳.از ولادت امام عصر(عج)تا باب الرجعه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۱۲؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی و شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۶-۱۳۸]

۲۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال.

جلد ۱۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصدر به اسامی و احوال رجال احادیث به‌خط محمد شفیع سبزواری؛ واقف: آقای حاذقی، آبان ۱۳۴۹؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و گوشه، ۱۳۷گ، ۲۵-۲۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۴سم [ف: ۱۴-۱۱۵]

۲۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶۵

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات.؛ **انجام:** و الله یعلم حقایق مخلوقاته و حججه الکرام علیهم السلم.

جلد۱۴، از ابتدای «ابواب کلیات احوال العالم» تا «باب الهواء و طبقاته»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۳سم [ف: ۱۴-۱۱۲]

۲۰۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۱

آغاز: باب السحاب و المطر و الشهاب و البروق و الصواعق؛ **انجام:** و الله یعلم وحججه علیهم السلم حقایق الامور باب حقیقة الجن و احوالهم.

جلد ۱۴، از «باب السحاب و المطر و الشهاب» تا آغاز «باب حقیقة الجن و احوالهم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ واقف: فاضلخان، ۱۰۶۵ق؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی لایی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۲×۲۴/۷سم [ف: ۱۴-۱۱۳]

۲۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی زین سماءالدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر؛ **انجام:** و کان سن (کذا) مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة.

جلد۱۲، مشتمل بر ۳۹ باب در بیان حالات، فضائل و مناقب و معجزات و کرامات و مکارم اخلاق و نصوص وارده برامامت حضرت رضا، امام جواد و امام عسکری (ع) و احوال خلفای جورگستر زمان ایشان و ترجمه برخی از یاران آن بزرگواران است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی،مرداد۱۳۶۱؛کاغذ:حنایی، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۹۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۲سم [ف: ۱۴-۱۱۱]

۲۰۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰

انجام: بدیع السموات و الارض من جمیع ظلمی و جرمی واسرافی علی نفسی و اتوب الیه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۷۹گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۵-۵۳۸]

۲۰۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۶۹

جلد ۲۱ شامل ابواب حج و عمره و احکام جهاد در ۸۷ باب؛ خط: نسخ و نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده، در پشت صفحه بدرقه اجازه یکی از شاگردان شیخ محمد حسین عاملی و شیخ محمد مهدی فتونی که آن را ناتمام گذارده؛ مهر: «عبدالجواد الحسینی» (چهارگوش)، حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۵۷گ، ۱۲-۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۷۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۵۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۲۰۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۸

کتاب ایمان و کفر؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پشت صفحه بدرقه بهای این کتاب با تذهیب و کاغذ و خط اعلا مبلغ هشتاد تومان است، در پشت صفحه اول آمده مجموع ابیات بیست و دو هزار و یکصد و پنجاه و دو بیت است، دارای یک سرلوح که در زمینه طلا و لاجورد، مجدول به طلا و مشکی و قرمز و لاجورد، کمند صفحات مشکی؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی دار، ۲۸۴گ، ۳۰ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱-۴۷]

۲۰۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۴

جلد دوم در بیان توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه و اسماء حسنی خداوند؛ خط: نسخ شیرین، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایه ای ضربی دار عطف و لبه میشن عنابی، ۱۸۴گ، ۲۵ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱-۱۳۰]

۲۰۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۵

از باب ۶۶: ذکر فضائله و النظر الیها و استماعها وان النظر الیه و الی الائمة من ولده صلواة الله علیهم عباده. تا آخر جلد نهم که آخر باب ۱۲۸ می‌باشد. تاریخ فراغت از تألیف این جلد، ششم ربیع الثانی ۱۰۹۹ق؛ خط: نسخ شیرین، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ یادداشت بیعی از سید اسماعیل موسوی ابن سید نصرالله بهبهانی در ۱۲۶۸ق و هبه آن به فرزندش سید عماد الدین؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۳۳۶گ، ۲۷ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۳۰]

۲۱۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۱

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ معلق به حواشی مؤلف، نسخه نزد مؤلف مقابله و تصحیح شده، یادداشت تملکی با مهر «انی عبدالله آتانی الکتاب» (بادامی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۷برگ، ، ۲۳ سطر (۸×۱۷/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۷]

۲۱۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۲۱

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر؛ **انجام:** و قیل یعزیه السماوات و الارض و الجبال. قد فرغ من تسوید ...

جلد ۱۸، شامل دو جزء طهارت و صلاة، نسخه فقط طهارت را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج سبز ضربی دار، ۲۷ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴-۱۸۵۹]

۲۱۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۳۲

آغاز: باب فضل الجماعه و عللها البقره و ارکعو مع الراکعین؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد النبی و اهل بیته اجمعین.

از فضل الجماعة و عللها و آدابها و احکامها تا دعاء لیلة السبت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، برای سید محمد صاحب منبر جمعه و محراب جماعت نگاشته؛ مصحح؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۱×۳۰/۵سم [ف: ۴-۱۸۶۴]

۲۱۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵

آغاز: بسمله باب خروجه صلوات الله علیه من البصرة و قدومه الکوفة الی خروجه الشام؛ **انجام:** و الجهد المشقة یقال جهد دابته و اجهدها اذا حمل علیها فی السیر فوق طاقتها.

جزء دوم از جلد هشتم است از جنگ صفین و نهروان تا وصیت حضرت علی (ع) به عامل صدقاتش؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، دارای بلاغ؛کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی دار سرخ، ۲۴ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴-۱۸۵۵]

۲۱۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۴۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین ... اما بعد فیقول الفقیر الی رحمه ربه؛ **انجام:** و احمد بن محمد عن علی بن النعمان عن ابن مسکان عن محمد بن مسلم.

جلد۱، شامل بخشی از جلد اول است در بیان عقل و جهل و علم و علما و در آغاز آن پنج فصل است: ۱- بیان اصول و کتابهایی که مدرک این کتاب هستند و از آنها نقل شده است، ۲- بیان ارزیابی آن کتابها، ۳- بیان رموز کتابها، ۴- در بیان اصطلاحات

سند احادیث ۵- در ذکر نمونه ای از کتابها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده، دارای بلاغ، معلق به حواشی با امضاء «منه رحمه الله»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴-۱۹۴۴]

۲۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۵۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین ... اما بعد فیقول؛ **انجام:** فقدم جعفر و النبی (ص) بارض خیبر فاتاه بالقدح من الغالیة و القطیفه الی آخر الخبر الحمدلله اولاً و آخرا.

جلد ششم آن در تاریخ و احوال پیغمبر خاتم (ص) است و اجداد آن حضرت و بیان معجزه و کیفیت اعجاز قرآن و شرح حال اصحاب آن بزرگوار در ۱۵۰ باب، نسخه موجود از آغاز این جلد تا باب ۵۱ را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ توسط میر عبدالکریم و میر محمد شوشتری مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولائی، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۴-۱۹۴۶]

۲۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸

آغاز: بسمله الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات؛ **انجام:** الا انهم من افکهم لیقولون ولدالله و انهم لکاذبون اصطفی.

جلد ۱۴، مشهور به «السماء و العالم» که شامل روایات وارده درباره موضوعات لوح و قلم و عرش و کرسی و آسمانها و زمین ... است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۰۴۴]

۲۱۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۳۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرم سید انبیایه محمداً بالرسالة ... اما بعد فیقول العاصی؛ **انجام:** ففعلوا ذلک فمنبر رسول الله (ص) المدخل الذی رایت. یقول مؤلف الکتاب ...

جلد۶؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در پشت صفحه اول رموز کتاب‌های شیخ صدوق، در همین صفحه علامه مجلسی به خط خویش نگاشته است که این کتاب توسط شیخ علی خان وقف شیعه امامیه در مشهد مقدس رضوی شده و علامه مجلسی (ره) بر این امر گواهی داده در ذیقعده ۱۰۸۷ق؛ واقف: شیخ علی خان، ذیقعده ۱۰۸۷ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۶۱۰گ، ۲۹ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۳۵۶]

۲۱۸. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۲۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اوضح لنا مسالک الدین ... اما بعد فهذا مجلد الثامن؛ **انجام:** فی عقبة تبوک مرة و فی عقبة الغدیر عند الرجوع من حجة الوداع.

جلد هشتم وقایع بعد از رحلت رسول خدا (ص) تا باب لعن بنی امیه و بنی عباس؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج عنابی ضربی دار عطف میشن مشکی،۲۵۴گ،۳۱ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳۵۰]

۲۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۶

آغاز: قد یسمی هبوطاً کما فی قوله تعالی اهبطوا مصراً؛ **انجام:** سألته عن اسفانه بدلتها عشربن مره و رأیت لز فی اسطبله شیئاً من الدواب اکبر من الفیل.

جلد پنجم بحارالانوار که مشتمل بر قصص انبیاست. نسخه حاضر از مبحث هبوط آدم آغاز و تا باب بیان بعضی از احوال شاهان خاتمه می‌یابد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود اواخر قرن ۱۱ و یا اوایل قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در زمان حیات مؤلف کتابت شده، زیرا که در حواشی برگ‌های ۱۳۰ و ۱۲۹ و غیره عبارت «مد ظله العالی» آمده؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، ۳۹۱گ، ۲۷ سطر، ۱۰/۵×۲۰ سطر [ف: ۱۴-۲۹۶]

۲۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۱۴

آغاز: بسمله. ابواب معجزاته ص باب اعجاز ام المعجزات القرآن الکریم و فیه بیان حقیقة الاعجاز و بعض النوادر (پس از آیات) تفسیر قوله تعالی سواء علیهم اقول الظاهر ان المراد به جماعة باعیانهم

ثلث دوم جلد سیم سرگذشت پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز تیره مقوایی، ۲۹۹گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۶-۳۶۷]

۲۲۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۲

جلد نهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول به طلا و تحریر؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج خرمائی، ۴۹۸گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۰)، قطع: رحلی [ف: ۱-۱۸]

۲۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۷۰۸

جلد ۶ شامل احوال و فضائل حضرت رسول اکرم (ص)؛ خط: نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۱۷۴گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳-۹۷۵]

۲۲۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۹۴

بخشی از جلد هشتم و در فتن می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملکی بدون نام با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد کریم» (مربع)؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد محسن» (بیضی)، «احمد بن محمد مهدی» (بیضی)؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز اندرون مشکی، ۲۸۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲-۳۲]

۲۲۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۱۸/1-۸۳۳۲

جلد ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷۸گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۲]

۲۲۵. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۲

انجام: و قد تشرفت بکتابة هذا المجلد من نسخة مؤلفه الأستاد العلامة مد ظله التی راجع الظر ألیها مراراً و انا المذنب الخاطی الخاسر محمد المدعو بباقر ابن العالم العامل النحریر مولانا محمد حسین عفی الله عن جرائمها و حشرهما مع ائمتهما فی غدوة یوم الاثنین تاسع و عشرین شهر ربیع الثانی من شهور سنة احدی و ثمانین و ألف من الهجرة المقدسة النبویة حامداً مصلیاً مسلماً و

الحمدلله. تم.
شرح حالات مولای متقیان حضرت علی بن ابی طالب (ع)؛ کا: یکی از شاگردان مرحوم مجلسی، تا: قرن ۱۲؛ این کتاب به خط یکی از شاگردان مرحوم مجلسی بوده در زمان خود ایشان و از روی نسخه وی که مؤلف نوشته بودند نوشته؛ ۱۴۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۹]

۲۲۶. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۳
جلد ۲۲؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ قطع: وزیری [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۶]

۲۲۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۲۰
جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۵۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۳-۲۴۰]

۲۲۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۴۵۲
جلد پنجم در نبوت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: اعتضاد ۱۲۷۰ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۵۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۲۳۸]

۲۲۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۳
جلد نخستین تا باب ثواب الهدایة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی یک‌لا، ۱۴۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۳۸]

۲۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۴
جلد نخست و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با دو سرلوح در آغاز؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۷۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰/۵سم [ف: ۳-۲۳۹]

۲۳۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۶
جلد پنجم در نبوت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، با سرلوح زر و لاجورد در آغاز؛ کاغذ: سپاهانی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مقوایی زرکوب، ۳۶۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۳-۲۳۹]

۲۳۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۸
جلد هفتم، تا باب نهم «شفعاء الخلق» دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی یک لا، ۱۱۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۳۹]

۲۳۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۳۶
باب ۷۰ کتاب الدعاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ مهر: محمد تقی شریف یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایی، ۱۸۰گ، ۱۴ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۴۶۳]

۲۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۳۵
از فصل الصلاة تا پیش از باب القنوت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: محمد تقی یزدی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز تیره زرکوب درون حنایی با لولا، ۳۵۸گ، ۲۴ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۷۴]

۲۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۰۴
الصلاة باب فضل الجماعة تا باب نوادر الصلاة؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی با لولا، ۲۶۹گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۳۷]

۲۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۰۵
جلد سوم، ابواب العدل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای بلاغ قرائت؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی جدول دار مقوایی درون سرخ با لولا، ۱۵گ، ۲۱ سطر (۸×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۳۷]

۲۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۰۶
جلد ۵، النبوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز تیره مقوایی درون حنایی، ۴۳۷گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۳۷]

۲۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۶۸
جلد یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تازه، وزیری، ۱۳۴گ، ۲۲ سطر (۱۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۷-۵۱۷]

۲۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۲۶
جلد هشتم (الفتن و المحن)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۴۲۱گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۶-۳۱۹]

۲۴۰. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۹
جلد ۲ تا جزو ۱ جلد ۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳-۷۷]

۲۴۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۵۸
السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۳-۷۷]

۲۴۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸/۲
بخشی از جلد هشتم از باب ماجری بعد قتل عثمان تا اواخر باب احتجاجات ائمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۳/۵) [ف: ۷۵۱]

۲۴۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸/۳
جزو هجدهم از کتاب طهارت تا پایان همین جزو؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵) [ف: ۷۵۱]

۲۴۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۶ ط
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: ۱۰۰]

۲۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۰۶ ط
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [مختصر ف: ۱۰۰]

۲۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۱۳
کتاب اجازات، جلد ۲۵ بحار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛

کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوایی، ۲۵ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۱۲-۱۸۳]

۲۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۶-طباطبائی

آغاز: باب غزوه عمرو بن معدی کرب ... لما عاد رسول الله (ص) من تبوك الی المدینة؛ **انجام:** مع وفور الاشغال و اختلال البال فارجو ممن نظر فیه ان لا یواخذنی بما یجد فیه من الخطاء الخطل و النسیان و یدعوا لی و لآبائی مشایخی و اسلافی بالرحمة و الغفران و الحمدلله ...

پاره‌ای از مجلد ششم در تاریخ و احوال حضرت رسول اکرم (ص) و بیان فضایل ایشان که از باب غزوه عمر و بن معدی کرب تا پایان جلد ششم را در بردارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج زرشکی، ۱۶۲گ، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۴-۳۳۹]

۲۴۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۳

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۲؛ مصحح، محشی، در شیراز به تراضی خریداری شده به سال ۱۲۵۲، نسخه را عندلیب السادات و الذاکرین حسین الموسوی از حاجی میرزا علی سمسار در سال ۱۳۳۹ خریده؛ مهر: «الله اکبر» (مربع درشت)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی سوخت معرق ترنج و سرترنج دار با گره ضربی، ۴۱۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶/۷سم [ف: ۴۱-۲۴۵]

۲۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۴

جلد ۵ (احادیث نبوت عامه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج قرمز، ۸۱۰ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۰سم [ف: ۱۰-۱۲۵۹]

۲۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، ؛ مصحح؛ مجدول، مذهب؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز، ۹۰۱ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۰-۱۲۶۲]

۲۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۰۰

جلد ۹ احوال حضرت علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۷۹۲ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۷/۵×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۲۶۳]

۲۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (دو باب آخر کتاب)؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۲۱ص، ۲۳ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۲۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۴۵۶]

۲۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۱۴

بخش آخر جلد ۹، شرح احوال حضرت علی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تاریخ وقف: ۱۳۰۷؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج عنابی با ترنج و لچکی زرین، ۵۴۶ص، ۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۷-۲۳۶]

۲۵۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷ط

جلد پانزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی از نعمت الدین عبدالله موسوی حسینی جزائری، مبنی بر اینکه این نسخه با مسوده به خط مؤلف طابق النعل بالنعل مطابقت داشته و اینکه وی (جزائری) آن را با سید ابوالقاسم موسوی خوانساری (شاید کاتب نسخه) مقابله کرده و به وی اجازه نقل این کتاب و سایر مجلدات بحار را داده، مصحح؛ تملک: سید حسن موسوی؛ جلد: تیماج مشکی، ترنج با سر، مجدول گرهی، ضربی، ۶۷۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۴/۳-۱۲۱]

۲۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۷ط

آغاز: الیوم دینی و نفسی و مالی و اهلی و ذریتی و جمیع اخوانی؛ **انجام:** خاتمة فی ذکر ثواب زیارة الاخوان فی الکفعمی یستحب زیارة الاخوان.

مزارات؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲،؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سرمه‌ای مجدول، ۳۳۴ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۲۴/۳-۳۱]

۲۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۷

آغاز: بسمله، ابواب الکفر و مساوی الاخلاق، اقول سیجیء فی ابواب کتاب العشره و کتاب الاداب؛ **انجام:** والعداوه من الناس کلبذر حصید ... و هو عداوه الناس له.

کفر و ایمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: ناصر الدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۲۶گ، ۲۲ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۷-۱۷۷]

۲۵۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۳

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی سمک سماء العلم و زینها ببر و جها للنا ظرین و علق علیها؛ **انجام:** و انا ظننا ان لن نعجز الله فی الارض و لن نعجزه هربا ...

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مقوایی، ۲۶۵گ، ۲۳ سطر (۷/۵×۲۴)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۷-۳۵۴]

۲۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۴

آغاز: بالعلم فلایکون تقدیرا و لایکون ایضا بالفکر و الله متعال من خلق الفواحش؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار و لعنه الله علی ظالمیهم و قاتلیهم و غاصبی حقوقهم و مبغضیهم و فی مخالفیهم ابدا الابدین.

جلد سوم. مباحث عدل و معاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۳۸۱گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۷-۳۵۴]

۲۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۵

آغاز: ما اقتتلوا و لکن الله یفعل ما یرید ال عمران ان الله اصطفی؛ **انجام:** و الحمد لله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد سید المرسلین و اهل بیته الطاهرین المکرمین و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین.

جلد پنجم، درباره پیغمبران و صاحبان دین و مصائبی که بر سر

آنها رفته و تحمل آنها در قبال این شدائد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛افتادگی:آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، مقوایی، ۴۳۵گ، ۲۵ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۷-۳۵۵]

۲۶۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۶

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین؛ **انجام:** من خبر اللوح و الخواتیم و ما نص به علیهم فی الکتب السالفه و غیرها.

جلد نهم، در فضائل امیر المومنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی با ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۷-۳۵۵]

۲۶۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد و النجباء من؛ **انجام:** دخل رجل علی ابی عبدالله و هو یشتکی علیه فقال

جلد یازدهم حاوی شرح حال سید الساجدین علی بن حسین زین العابدین امام چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سرخ با ترنج و نیم‌ترنج مذهب سجاف تیماج زر مقوایی، ۲۱۰گ، ۲۹سطر(۱۴×۲۷)،اندازه:۲۳/۵×۳۶سم [ف: ۸-۱۷۰]

۲۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۹

آغاز: ... انه کان ... بالتاء و من رواه بالثا و فقد صحف؛ **انجام:** کتب الیه من الشام یا امیر المومنین ... باموالی التی اخلفها ان

جلد نهم شرح حال و مناقب حضرت امیرالمومنین علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج ضربی یک‌لا،۲۶۶گ،۲۹سطر(۱۴×۲۷)،اندازه: ۲۳/۵×۳۶سم [ف: ۸-۱۷۰]

۲۶۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها الذریعه للوصول؛ **انجام:** و لو الدی و سایر المومنین بحق النبی

جلد بیست و دوم حاوی زیارات نبی و ائمه اطهار است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ با سرلوحه مذهب، مجدول، در تاریخ ۱۱۲۸ق محمد ابراهیم یوزباشی آن را با نسخه‌ای که به نظر مؤلف رسیده مقابله کرده؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن تریاکی با ترنج و نیم ترنج، مذهب، ضربی، ۳۹۶گ، ۲۵سطر (۱۳/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۶/۵سم [ف: ۸-۱۷۱]

۲۶۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۴

آغاز: بسمله، هذا الجلد مجلد الثالث من بحارالانوار تصنیف الفاضل المجلسی؛ **انجام:** و لکانت من جنازة الاخره ما فرح منها ... فیها بکرة و عشیاً

جلد سوم، عدل و معاد حاوی باب عدل، باب نفی ظلم و جور، باب رد جبر و تفویض، باب قضا و قدر، باب اجال، باب ارزاق، باب سعادة و شقاوة، باب هدایة و اضلال، باب تمحیص و استداره، باب طینه، باب محاسن خلق و عیوب آن، باب استیصال، باب اطفال، باب علت خلق عباد، باب علوم تکالیف، باب کتابة ملائکة عمل آدمی را، باب وعد، باب عفو و غفران خدا، باب توبه، باب عبث؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، ۱۳۴گ، ۲۹ سطر (۱۰×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۸-۵۷]

۲۶۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۵

آغاز: رموز کتب الصدوق محمد بن بابویه القمی قدس الله روحه. ن: عیون اخبار الرضا؛ **انجام:** علی المخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردنا

جلد چهارم احتجاجات عبارت است از: ما احتج الله سلطانه و تعالی رسوله و حججه صلوات الله علیهم اجمعین علی المخالفین و المعاندین من ارباب الملل المختلفه و العقاید الزایفه عن الدین المبین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ترنج و نیم ترنج، جدول، ضربی و مقوایی، ۱۸۳گ، ۲۲ سطر (۱۳/۵×۲۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۵۸]

۲۶۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۶

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمداً برلرساله و شرفها به شرائف الصلوات و کرائم التحیات؛ **انجام:** الی قوله تعالی ان الله لعن الکافرین و اعدلهم سعیراً خالدین فیها لایجدون

جلد ششم شرح حال پیغمبر اسلام (ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ فتادگیها: انجام؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی، نخودی، جلد: میشن قهوه‌ای، مقوایی، ۱۸۲گ، ۲۶ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۸-۵۸]

۲۶۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۸

آغاز: من وراء جسم مشف احمر مثلا الی جسم اخضر فانه یظهر لنا؛ **انجام:** وهو غیر معروف و فسره بعضهم ... و لم اجده فی ...

چهاردهم السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛کاغذ:اصفهانی، جلد: تیماج تریاکی لولادار مقوایی، ۳۰۹گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۷-۳۱۶]

۲۶۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم؛ **انجام:** اشتمل علیها، تستخرج منه الاخبار من الاصول تم هذا المجلد بعونه تعالی

جلد هفتم مشتمل بر احوال ائمه اکرم و دلائل امامت و فضائل و مناقب آنان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج مجدول ضربی مقوایی، ۳۹۷گ، ۲۷ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۸-۶۱]

۲۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر؛ **انجام:** و دفن بسر من رای الی جانب ابیه صلوات علیهما و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون

سنه

جلد دوازدهم در شرح امام رضا امام هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سرخ، جدول گل و بوته، مذهب، مقوایی، ۱۵۴گ، ۲۷ سطر (۹/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۸-۶۲]

۲۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وصل العبادة القول بامام بعد امام لعلهم یتذکرون و اکمل؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین و الحمد و الشکرلله رب العالمین حمداً کثیراً کما هو اهله و مستحقه بعد الاولین و الاخرین کتب بیمناه الجانیه الفانیه مؤلفه احقر عبادالله الغنی محمد باقر بن محمد تقی عفی عنهما بالبنی و اله الاکرمین الانجبین فی شهر رجب المرجب من شهور ثمان و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة علی هاجرها الاف صلوات و و تسلیمات و تحیة

جلد سیزدهم در شرح حال امام دوازدهم حضرت مهدی صاحب الزمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم‌ترنج ضربی مقوایی، ۱۴۸گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۸-۶۵]

۲۷۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی ... هذا هو المجلد السابع من کتاب بحار الانوار مما الفه الخاطی ... المدعوا بباقر.. و هو مشتمل علی احوال الائمة الکرام؛ **انجام:** لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول. و قد تم هذا المجلد بعونه تعالی فی شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة ست و ثمانین بعد الالف الهجریة. و الحمدلله اولاً و آخراً و الصلاة علی محمد و آله الاطهرین. تمت.

جلد ۷. امامت و زندگی نامه امامان؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶۸۱ص، ۲۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۲۷۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۹۸-عکسی

آغاز: پیش از «باب» اسماء القیامه افتاده. و عدم الخوض فی امثال ذلک؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار و ختم علی یدی مؤلفه.. فی سابع شهر محرم الحرام من شهور سنة ستة و عشرین مایة (چنین) بعد الالف ...

جلد ۳ عدل و معاد؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشانی «منه مد ظله»؛ تملک: شیخ احمد احسایی و نشان مهر چهارگوش ایشان؛ یادداشت انتقال نسخه به «ابن محمد کریم زین العابدین» در جمادی الثانی ۱۳۵۲ق با نشان مهر پنج گوش درشت؛ ۳۲۳ص، ۲۷ سطر (۱۳×۲۱/۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۷]

۲۷۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۰۴-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلاً فبعثهم مبشر.. اما بعد، فهذا هو المجلد الخامس من کتاب بحار الانوار تألیف الخاطی الخاسر القاصر عن نیل المفاخر و المآثر محمد المدعو بباقر ... کتاب النبوة. باب معنی النبوة؛ **انجام:** الی ذلک الوقت و الاتفرقوا فی البلاد و لحقوا ...

جلد ۵؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ وقف بر گروه شیخیان کرمان با تاریخ ۱۲۸۹ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۸۹؛ ۴۷۱ص، ۲۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۷]

۲۷۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۵۸-عکسی

آغاز: المستباح و قد کانوا قربوا من الرسول؛ **انجام:** المدخل الذی رأیت یقول مؤلف الکتاب ... قد اتفق الفراغ من هذه المجلد من کتاب بحار الانوار فی لیلة الجمعة لعشرین مضین من شهر الله ... رمضان من شهور سنة اربع و ثمانین بعد الالف من الهجرة المقدسة ... مع وفور الاشتغال و اختلال البال، فارجو ممن نظر فیه ان لاتواخذنی بما یجد فیه من الخطاء ... الابدین.

گویا جلد ۶. در احوال پیامبر، غزوات، حجة الوداع، فضایل مهاجرین و امت ایشان تا «وفاته و غسله»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد بن کریم [کرمانی]، ۱۲۸۹ در شهر کرمان؛ ۵۷۳ص، ۲۱ سطر (۱۳×۱۹)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۲۷۵. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲۵۶

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبل الهدی بعلم الدلیل ... المجلد الرابع من کتاب بحار الانوا فی بیان ما احتج الله سبحانه؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین أکثر من أن تحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما أوردناه.

جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با بلاغ مقابله، با حواشی «منه دام ظله»، وقف نامه از سید صدر الدین محمد بن محمد باقر بن محمد علی رضوی قمی که در تاریخ سلخ ذیحجه ۱۱۴۸ صد جلد کتاب به طلبه علوم دینی وقف نموده و تولیت آن را به خود و پس از خود به اعلم و اصلح ازاولاد پدرش سپرده است؛ واقف: علی حمیدی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سر ترنج، ۲۵۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [ف: ۱-۷۴]

۲۷۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۷

آغاز: کتاب الصلوة. باب فضل الصلوة و عقاب تارکها الایات البقرة و یقیمون الصلوة؛ **انجام:** قال یوخر القضا و یصلی صلوة لیلته ... عن ابراهیم بن هاشم.

جلد اول از کتاب صلوة از آغاز تا باب ادعیه ساعات شبانه روز؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ حاج محمد حسن قزوینی که از دانشمندان قزوین بوده در ۱۲۳۸ در پشت نخستین برگ این نسخه یادداشتی دارد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی دارای ترنج و نیم ترنج ضربی طلایی، ۶۰۰ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۳]

۲۷۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶۸

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، حاشیه نویسی دارد و این کار از روی خط علامه مجلسی در ماه ربیع الاول ۱۱۱۶ پایان یافته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲۷-۱۹۳]

۲۷۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۷

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با نشان بلاغ، مجدول به زر و مشکی؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۲۴۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۲۷-۵۶]

۲۷۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۱

جلد هجدهم در طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: مهر علی بن ابراهیم ورزنه، تا: قرن ۱۲، در عصر مؤلف؛ مصحح، مجدول به زر و مشکی و شنگرف و لاجورد، دارای سرلوح مختصر؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز عطف قهوه‌ای، ۶۰۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [ف: ۱۱-۳۳۱]

۲۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۲

جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲، در عصر مؤلف؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح، قبل از کتاب فهرست مؤلفات علامه مجلسی در دو صفحه نوشته محمد حسین (خواتون آبادی) نیز آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۷گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۶×۳۷سم [ف: ۱۱-۳۳۱]

۲۸۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۳

جلد دوم؛خط:نسخ،بی کا،تا: قرن ۱۲، در عصر مؤلف؛ مجدول به زر و لاجورد و مشکی و شنگرف، مصحح، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۶×۳۷سم [ف: ۱۱-۳۳۲]

۲۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۴۴

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲، در عصر مؤلف؛ مجدول، مصحح، دارای سرلوح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۷گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۶×۳۷سم [ف: ۱۱-۳۳۲]

۲۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۷۶

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** ثم قال الله انی وجدت فی التوراة انه یکون فی آخر الانبیاء نبی و هو یفسر ما یقول الناقوس

کتاب العقل و الجهل؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو لبه دار، رو سبز، پشت قرمز، ۱۷۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [محدث ارموی مخ:-]

۲۸۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۲

آغاز: فاستقیموا لهم کذلک ان الله یحب المتقین المنکث والغدر کیف و ان یظهروا علیکم ای کیف یکون لهم؛ **انجام:** و مثل هذا موجود فی الکافی و غیره من الکتب المعتبرة کما لایخفی علی المتتبع

جزء ششم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، دورو عطف قرمز، ۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۱]

۲۸۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۳

آغاز: الباب ۷۷ عصمتهم و لزوم عصمة الامام علیهم السلام الإیات البقرة قال و من ذریتی قال لاینال عهدی الظالمین؛ **انجام:** و انما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول.

قسم دوم از جلد هفتم در تاریخ ائمه؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۱]

۲۸۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۴

آغاز: الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات و مخرج عباده الی النور من الظلمات؛ **انجام:** بعضه یلقی بعضا علی ما فیه صلاح تلک الحدیقة و ما فیها و بم کان یثبت.

السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در برگ آخر فهرست مطالب کتاب به خط محمد نقی بن عبدالحمید در غره رجب ۱۳۱۰ آمده؛ تملک: «میرزا محمد مراغی»، «اسدالله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۱]

۲۸۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۵

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء أفاخم الانبیاء و اعاظم الاوصیاءهم؛ **انجام:** قال فلما وضع الثوب علی الارض جلس الرجل ومشی وکأنه نشط من عقال.

از حالات حضرت زهراء (س) تا پایان حالات امام حسین (ع)؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، یادداشتی از «محمد حسینی لنجانی»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دورو لبه دار، ۲۶۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۱]

۲۸۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۰

آغاز: علی الزعفرانی عن ابراهیم بن محمد الثقفی عن عبدالله بن محمد بن عثمان؛ **انجام:** و هو مختار اکثر المحققین و لعله اقرب و ان کان الاول احوط السرائر نقلاً من کتاب.

طهارت؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح و ظاهراً بعضی تصحیحات به خط مؤلف، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج قرمز، ۸۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۰]

۲۸۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۷۰۷/۳

آغاز: باب السماوات وکیفیتها وعددها و النجوم واعدادها و صفاتها.؛ **انجام:** فقال کیف تجترئ أن تصف ربک بالتغییر من حال الی حال و هو من صفات ...

بخشی از کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، و دریک مورد امضای بلاغی به خط علامه مجلسی آمده، محشی باعنوان «منه دام ظله»؛ ۵۳گ (۷۹ر-۱۳۱ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۲۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۳
از ابواب صید و ذبائح تا پایان کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ پشت برگ آخر اجازه‌ای است که سید میرزا مهدی شهرستانی برای سید مهدی بن محمد حسن حسینی زنوزی به‌تاریخ اوسط رمضان ۱۲۱۳ نوشته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۴۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۳-۱۵۷]

۲۹۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷۹
آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة وعقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی واقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** من دخل المسجد فهو آمن منسوخ بالایة وکذا بط تمامه فی المسجد ان صح انتهی ویحتمل ان تکون
کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ در بعضی اوراق علامت سماع مرحوم مجلسی به خط وی مشهود است، مصحح؛ تملک: «ملا عبدالله بن محمد تقی قزوینی»، «عبداله بن حسن بن عبدالله» به سال ۱۲۱۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۱۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۰]

۲۹۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۸
آغاز: بما انعمت علی فلن اکون ظهیراً للمجرمین فاصبح فی المدینة خائفاً»
جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول به زر و مشکی، مصحح؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای، عطف تیماج قرمز، ۳۲۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۲۹۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵۹
آغاز: الحمدلله الذی اخص بالبلاء من عباده المحبین النجباء افاخم الانبیاء افاخم الانبیاء؛ **انجام:** و ملک مائة و ستین أمة فی سائر عصره و کان اولاده علیه السلام خمسة عشر.
جلد دهم، احوال حضرت زهراء (س) و امام حسن (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با علامت بلاغ، در برگ اول تملکی به سال ۱۱۴۰؛ جلد: تیماج سبز، ۱۱۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۲]

۲۹۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۱ ربیع الاول قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: «عبدالله بن محمد رضا شیر»، «محمد علی بن محمد کاظم جواهری»، «محمد بن یحیی مدعو به حاجی خویی»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۶۶گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۲۹۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۳
جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ در دو برگ اول شرح حال مؤلف به نقل از اجازه شیخ عبدالله سماهیجی به شیخ ناصر جارودی خطی آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۸گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۲۹۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۸
آغاز: باب انواع المسوخ و احکامها و علل مسخها العلل عن علی بن احمد بن محمد بن عبدالله الکوفی؛ **انجام:** مارواه الشیخ عن یوسف بن یعقوب و ذکر حدیث عیار البصری الذی قدمناه بروایة البرقی.
السماء والعالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، یادداشتی در استکتاب کتاب با مهر «العبد محمد مهدی بن حاجی محمود» (بیضی)، علامت عاریه‌ای نزد سید عبدالله بن محمد رضا؛ تملک: «محمد ابراهیم»؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۱۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۲]

۲۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۳
آغاز: الثالث من الشهر و الرابع و الخامس منه و السادس منه و الثالث عشر منه و السادس عشر منه؛ **انجام:** فی اکرام القادم من الزیارة روی فی بعض مؤلفات اصحابنا رحمهم الله تعالی عن معلی بن خنیس قال سمعت.
کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول به شنگرف و مشکی و اکلیل، مصحح، محشی؛ فاقد جلد، ۳۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۳]

۲۹۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۵
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه واصفیائه فجعلها ذریعة؛ **انجام:** ما من رجل یزورنا او یزور قبورنا الاغشیته الرحمة وغفرت له ذنوبه.
کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: «فتحعلی سبط کریم خان زند» به سال ۱۲۴۱ در شیراز؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۴]

۲۹۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۶
آغاز: باب حبه و بغضه صلوات الله علیه و ان حبه ایمان و بغضه کفر و نفاق؛ **انجام:** فاظهر القبة انتهی کلامه و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار
تاریخ امیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ در چند برگ آغازین فهرست مطالب و چند بیت شعر فارسی در مدح امام علی (ع) به خط محمد حسین بن محمد شفیع به سال ۱۳۰۷؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی پشت قرمز عطف قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۴]

۳۰۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۸
آغاز: ابواب الاذکار و فضلها باب ذکر الله تعالی الایات البقرة فاذکرونی اذکرکم؛ **انجام:** باقتهم الداهیه والا بایقت علیهم بایقة بوائق الرجل غوایله والدمار الهلاک.
جزء دوم از جلد نوزدهم کتاب القرآن و الذکر و الدعاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ از روی نسخه اصل، مصحح، یادداشتی از «یحیی بن محمد شفیع اصفهانی» به سال ۱۳۱۰ درباره نسخه و

بیاضات آن و مقابله آن با نسخه‌ای که از روی اصل نوشته شده بود، نسبنامه سید ابوالحسن طباطبائی بروجردی؛ تملک: «علی نقی بن آقا محمد قزوینی» به سال ۱۲۷۹؛ جلد: تیماج دورو قهوه‌ای، ۴۷۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۴]

۳۰۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۰

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم وزینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** انی وجدت فی التوراة انه یکون فی آخر الانبیاء نبی وهو یفسر ما یقول الناقوس.

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: اکبر بن محمد اشرف بیرجندی، تا: شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۰۰ق؛ مصحح، محشی با عناوین «عبدالعال عفی عنهم»، در برگ آخر بلاغی از «عبدالعال بن مقیم» در ۱۲ صفر ۱۱۵۸، دربرگ اول چند یادداشت متفرقه و اشعاری به فارسی به خط«محمد اسماعیل موسوی» به‌سال ۱۳۲۳؛ مهر: «افوض امری الی الله عبده شاهرخ» (مربع)، «عبدالله بن آقا بابا» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۷۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۵]

۳۰۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۱

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم سید الوری محمد الذی بشر به الانبیاء؛ **انجام:** و انما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول.

جلد هفتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۰۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۵]

۳۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و هذا المجلد قدکان داخلاً أولاً فی جملة اجزاء مجلد کتاب الایمان و الکفر؛ **انجام:** فسدهم عن السبیل فهم لایهتدون الایسجدو الله الذی یخرج الجناء فی السماوات و الارض.

جلد شانزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ تملک: «محمد حسین سرمد آبادی»، «سید محمد بن شرف بن ابراهیم بن یحیی صنلید حسینی» در رجب ۱۱۶۹ در نجف اشرف توسط «حسین بن محمد بن یحیی بن عبدالله بن عمران»، «یحیی بن محمد بن عبد علی»، «عبدالله بن مبارک بن علی بن عبدالله بن حمیدان خطی»، «ملا جاسم بن محمد نورالدین» به سال ۱۳۳۶، «محمد بن غانم بن علی بن غانم بحرانی» به سال ۱۲۴۶؛ جلد: پلاستیکی زرشکی، عطف تیماج قهوه‌ای سوخته، ۱۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۵]

۳۰۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۳

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلاة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو أکبر؛ **انجام:** و لیس شیء اکبر فی صدور بنی آدم من الموت و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال.

جلد ۱۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با عنوان «منه دام ظله»؛ مهر: «محمد ابراهیم» (مربع)؛ جلد: تیماج دورو، رومشکی، پشت قهوه‌ای، ۲۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۵]

۳۰۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۷/۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و هو یحتوی علی کتاب الزکاة و الصدقة و الخمس و الصوم و الاعتکاف؛ **انجام:** وکم من شقی لتکونوا من السعداء فیه و لاتکونوا من الاشقیاء.

کتاب الزکاة تا پایان اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ فاقد جلد، ۱۳۶گ (۱پ-۱۳۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۲]

۳۰۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۸۸

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء؛ **انجام:** و سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد علیه السلام

جلد دهم و یازدهم در احوال حضرت زهرا تا پایان حالات حضرت موسی بن جعفر (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ در دو برگ آغازین یادداشتی درباره کتاب و کاتب آمده که کاتب را محمد صادق ابهری معرفی نموده، یک رباعی شعر فارسی با همان مهر به سال ۱۱۲۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۷۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۷]

۳۰۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵/۳

نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی ـ تهران. کتاب نبوت؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۲۲۵ص (۹۷-۳۲۱) [عکسی ف: ۳-۴۸۲]

۳۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۵-۷/۵۵

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: عصر مؤلف قرن ۱۲؛ محشی با نشان «منه مدظله العالی»، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، با ترنج و سرترنج، ۳۱۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۵۸۰]

۳۰۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۷۷-۲۴/۷۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلوة علی سید الموحدین و فخر ... الغر المیامین کتاب التوحید وهو المجلد الثانی من کتاب؛ **انجام:** و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا یقول هشام و لاتقل تقول زرارة قدتم المجلد الثانی ... علی هاجرها و آله الطاهرین الف الف صلوة وتحیة تمت بعون الله ...

جلد دوم، توحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول مذهب و محرر، با سرلوح مذهب مرصع مزدوج؛ جلد: تیماج مشکی دورو ضربی با جدول دوایر با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۴۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲-۵۷۹]

۳۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۰۰-۵/۹۰

آغاز: بسمله باب اخصاء الدواب وکیها و عرقبتها و الاضرار بها؛ **انجام:** عباد البصری من الذی قد مناه بروایة البرقی قدتم کتاب السماء و العالم

از «باب اخصاء الدواب وکیها ...» از کتاب «السماء والعالم» تا آخر «السماء و العالم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ترجمه برخی

کلمات در حاشیه ثبت شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف سرخ لولادار، ۲۹۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲-۵۸۴]

۳۱۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۸۸-۲/۸

آغاز: من أصحابی و من قد عرفت دخیله فانصرفا عنه و قد دخلهما الیأس فاستأذناه فی العمرة و روی أنهما طلبا منه أن یولیهما المصرین البصرة و الکوفة؛ **انجام:** و أنت یا عین دعی عنی الکری ×× عند الصباح محمد القوم السری. قد وفق الله تعالی للفراغ من هذا المجلد من کتاب بحارالانوار الموسوم بکتاب الفتن.

کتاب الفتن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نسخه به چند خط است؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول، ۳۳۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۴]

۳۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۷-۲/۴۷

آغاز: باب التداوی بالحرام. الآیات: البقرة فمن اضطر غیر باغ ولاعاد فلا إثم علیه ان الله غفور رحیم؛ **انجام:** روی عن رسول الله صلی الله علیه وآله انه قال: لاتجزوا نواصی الخیل ولااعرفها و لا أذنابها فان الخیر فی نواصیها.

جلد ۱۴ باب ۵۲ تا باب ۱۰۰ کتاب السماء والعالم از باب التداوی بالحرام تا باب فضل ارتباط الدواب و بیان انواعها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو سرخ ضربی مجدول مذهب لولادار پشت طبلها زیتونی، ۱۶۱گ، ۲۳-۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲-۵۸۲]

۳۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۶۳/۲-۳۹/۴۳

آغاز: وتقبیحها فان ذلک مما یکثر به حجم الکتاب و یورث اعراض الناس عنه و تعریضهم بالاطناب ... الاحزاب سنة الله فی الذین خلوا من قبل ... تفسیر سنة الله تعالی طریقة؛ **انجام:** ولننزلنه من منبر رسول الله (ص) و قال الاخرون منهم و الله لئن فعلتم ذلک اذ اعنتم

بخشی از کتاب جلد ۲۸ چاپی (ص ۱ تا ص ۱۸۹)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول مذهب محرر؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲-۵۸۷]

۳۱۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۷۴

آغاز: باب ۹۱ جوامع مناقبه صلوات الله علیه و فیه کثیر من النصوص قال سلیم بن قیس حدثنی سلمان و المقداد و حدثنی بعد ذلک ابوذر ثم سمعته من علی بن ابی طالب علیه السلام قالوا ان رجلاً فاخر؛ **انجام:** و هو القبر الذی تزوره الناس الان جاء جعفر بن محمد و ابوه محمد بن علی بن الحسین علیهم السلم فزاراه و لم یکن اذ ذاک قبر ظاهر و انما کان به شیوخ ایضا حتی جاء محمد بن زید الداعی صاحب الدیلم فاظهر القبة انتهی کلامه

جلد نهم (باب ۹۱ تا آخر ۱۲۹)؛ خط: نسخ، کا: شیر علی بن ذوالفقار علی اصفهانی، تا: ۲۰ ربیع الثانی ۱۱۰۰ق؛ مصحح، در برگ آخر یادداشتی از محمد شفیع بن محمد رفیع اصفهانی به خط خود مبنی بر اینکه وی یک سوم اول این نسخه را در نزد مؤلف به همراه مجلدات سابقه قرائت کرده و دوثلث باقی را خود با نسخه اصل بلکه اصل الاصول (متن منابع بحارالانوار) پس از وفات مؤلف و در سال ۱۱۲۱ق مقابله و تصحیح کرده است؛ تملک: جعفر علی بن عبدالعالی قراجه داغی بن عبدالمشکور در ۱۷ ربیع الاول ۱۲۵۲ ق در تبریز با مهر «عبده محمد حسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه مجدول با عطف مشمای زیتونی، ۴۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱-۲۴۹]

۳۱۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۹/۲-۶۱۸۳

جلد ۱۸ در دو جزء یکی طهارت ساخته ۱۴ صفر ۱۰۹۴ دومی صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۳۵ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۲]

۳۱۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۹/۲-۶۱۳۷

از باب الکفر و مساوی الاخلاق تا پایان جزو سوم کتاب الایمان و الکفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۰۶گ، ۳۱ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۲]

۳۱۷. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۲۷

انجام: فکفوا و کتبوا بذلک الی معاویة فکتب الیهم یعزم علیهم لما فعلوه ففعلوا ذلک

نیمه دوم جلد ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲، از عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در چند مورد نشانی بلاغ به خط علامه مجلسی؛ تملک: میرزا حسین بن محمد تقی طبرسی (نوری) به‌تاریخ ۱۲۸۸ با مهر بیضوی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۳۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱-۲۳]

۳۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۶۶/۳

آغاز: باب اثبات الصانع و الاستدلال بعجایب صنعه علی وجوده و علمه و قدرته و سایر صفاته، و الآیات، البقرة، الذی جعل لکم الارض؛ **انجام:** و اما من الله عزوجل فالارادة الفعل احداثه ... جل عن الاشباه و الاضداد ... عن الشرکاء و الانداد.

باب اثبات الصانع و حدیث الاهلیلجة؛ خط: نسخ، کا: عبدالحسین حسینی، تا: قرن ۱۲؛ صحح، محشی، مقابله شده با نشان «بلغ»؛ چند برگ منقول از کتاب «المنقذ من التقلید»، «مواقف» و غیر آن آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ (۶۶-۱۱۲)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳۸-۷۵۶]

۳۱۹. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۸۲

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات؛ **انجام:** و قوله شیطان، ای ولد من اولاد ابلیس اوحیه ...

جلد ۱۴ کتاب (السماء و العالم)، تا آخر ابواب ابلیس را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام (قریب ربع کتاب)؛ اهدایی: وزیری؛ جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۴۷۱گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۲×۳۱سم [ف: ۱-۱۰۶]

۳۲۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۶۶۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد؛ **انجام:** (از جلد ۱۳) الی هنا انتهی ما اردت ایراده فی

کتاب الغیبة ... و التمس ممن ینظر فی کتابی ان یترحم علی و یدعو بالمغفرة لی فی حیوتی و بعد موتی ...
جلد یازدهم و سیزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عطف تیماج تریاکی، ۳۷۴گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم [ف: ۲-۵۷۰]

۳۲۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۳۳
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی الصطفی عن عباده رسلا ... اما بعد فهذا هو المجلد الخامس من کتاب بحار الانوار ... کتاب النبوة
جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: خاندان عسکری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با پارچه قهوه‌ای، ۵۰۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳-۱۰۰۷]

۳۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۲۵
بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۱۳-۳۶۷]

۳۲۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۹
کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ واقف: محمد علی بن محمد غدیر، ۱۱۰۶؛ جلد: تیماج دورو قرمز، ۱۶۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱-۳۱]

۳۲۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۶۵
جلد ۲۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، یادداشت «ملاحظه شد» به سال ۱۱۴۰ آمده؛ تاریخ وقف: ۱۲۲۵؛ ۴۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲-۱۰۰]

۳۲۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۵۶۹ص، ۲۳ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۱-۱۸۴]

۳۲۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۱۰۹
جلد ششم، جزء اول (مشتمل بر قسمتی از احوالات رسول اکرم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی نازک، جلد: گالینگور عطف میشن، ۶۶۸ص، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱-۱۸۵]

۳۲۷. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۴۸
کتاب المزار؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، با امضای بلاغی بدون نام و تاریخ «ملاحظه شد» به سال ۱۱۳۰ با مهر بیضوی، در برگ اول وقفنامه کتاب از «مریم بیگم» به سال ۱۱۲۵ آمده است؛ واقف: مریم بیگم، ۱۱۲۵ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۳۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۴۲]

۳۲۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۹۶
انجام: فصرح بأن علياً كان متغلباً و لا خلاف ان المتغلب على أمر الأمة فاسق ضال و قال لا بأس بالصلاة خلف الخوارج
جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: محمد باقر بن محمد حسین با مهر «محمد باقر العلوم» (دایره)؛ یادداشتی از ابوالقاسم بن حسن در امانت کتاب نزد وی از حاجی محمد ابراهیم؛ وقفنامه کتاب از میر محمد باقر پیشنماز مسجد جدید عباسی به سال ۱۱۲۳ و وقف دوباره آن به سال ۱۲۳۰ با مهر «افقر المفتاقین الی الله الغنی محمد باقر بن علیرضا الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، پشت افتاده، ۲۰۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۳-۶۶۹]

۳۲۹. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۸۹
جلد هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با عنوان «منه دام ظله»؛ وقفنامه کتاب از علامه مجلسی به سال ۱۱۰۸ از درآمد حمام اصفهان؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۰۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱/۵سم [ف: ۲-۵۰۵]

۳۳۰. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۹۰۳
جلد یازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در برگ آغازین وقفنامه کتاب از میر محمد باقر پیشنماز مسجد عباسی به سال ۱۱۲۳ و وقف دوباره آن به سال ۱۲۳۰ با مهر «افقر المفتاقین الی الله الغنی محمد باقر بن علی رضا الحسینی» (بیضی) و نام محمد مهدی نائب الصدر؛ دو یادداشت عرض کتاب به سال ۱۳۳۸ و ۱۳۳۹؛ یادداشت تملکی به سال ۱۲۲۷ با مهر «علی رضا بن محمد صادق الموسوی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹۷گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۳-۶۷۵]

۳۳۱. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۸۷
انجام: تقتد بمن لیس لک بقدوة انتهی و الغصص جمع غصة و هی ما یعترض
کتاب الطهارة و الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، در برخی اوراق وقف کتاب بر مدرسه زهان توسط «محمد جعفر»؛ ۲۳۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۵/۵سم [ف: ۷۳]

۳۳۲. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۳۵
آغاز: ارسله بالحق بشیرا و نذیرا بین یدی الساعة و اشهد ان ربی نعم الرب؛ **انجام:** الا و ان النکاح مما امر الله عزوجل به و رضیه و هذا مجلسا مما قد قضاه الله و رضیه و اذن فیه ...
مجلد ادعیه و زیارات؛خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ ۴۲۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۰۴]

۳۳۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۵۵
جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اول نسخه سه صفحه از شرح فارسی ملاخلیل قزوینی بر اصول کافی؛ ۱۲۰گ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۳۳۴. قائن؛ مدرسه جعفریه؛ شماره نسخه: ۱۴۱
کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با یادداشتی که شخصی کتاب از جدش به وی رسیده با مهر «المهدی من اهتدی لهدایته» (مربع)؛ جلد: پارچه‌ای قرمز، ۲۶۴گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۳×۳۶سم [کتابخانه‌های قائن: ف: ۱۲۱]

۳۳۵. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۵۶
انجام: الحمدلله الواحد المتوحد فی الامور کلها الرحمن الرحیم

الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی
کتاب مزار است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد بن حسن دامغانی با مهر «عبده محمد بن حسن» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۸۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۴۷]

۳۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰

آغاز: بسمله.الحمدلله الذی اصطفی من عباده؛ **انجام:** الاقطاع اطیبه قد تم المجلد الخامس ... من الهجرة المقدسة المبارکه
جلد ۴؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد صفی، تا: ۱۱۰۱ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۲۱ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [الفبائی: ۸۲]

۳۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۱۰

بی‌کا، تا: ۱۱۰۱ق، خریداری از امر الله صفری؛ اندازه: ۱۷/۸×۲۴/۳سم [رایانه]

۳۳۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۵

آغاز: بسمله الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی به من المأمورین و ...
جلد ۳، شامل مباحث عدل و مشیت و اراده و قضا و قدر و هدایت و اضلال و امتحان و طینت و علل تشریع و مقدمات موت و احوال برزخ و قیامت و جنت و دوزخ و شفاعت و صراط و اعراف است و نسخه ما تا اول معاد را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن سلطان محمود خادم، تا: شعبان ۱۱۰۱ق؛ مصحح؛ تملک: حسین بن محمد ابراهیم خاتون آبادی در ذیحجه ۱۱۲۱ق، مهدی بن محمد علی بن محمد سعید بن محمد مهدی؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۲۲گ، ۲۶ سطر (۱۲×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۸۶]

۳۳۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۷۹

از معاد جسمانی تا آخر باب معاد؛ خط: نسخ، کا: محمد رفیع ابهری، تا: ۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز (چند ورق)؛ با حواشی از مؤلف؛ وقف شهید؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱۹۳]

۳۴۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۵۸

جلد ۳؛ خط: نسخ، کا: محمد شرف بن زین الدین علی، تا: یک‌شنبه ۱۶ صفر۱۱۰۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده در ۱۱۰۲؛ دستخط وقف نسخه از ابوالحسن بن لطف الله با مهر «وقف لطف الله ۱۰۸۵» (چهارگوش) و «العبد الموثق بلطف الله لطف الله» (چهار گوش)؛ ۵۱۸گ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [نسخه پژوهی:۲-۱۱۷]

۳۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴

آغاز: بالثلث و اما التنور فلعله وقع فی احد الموضعین اشتباه من النساخ أو السبع علی الوجوب علی الاستحباب؛ **انجام:** و قد صرح به التفتازانی فلا یلزم ثبوت اصل العمل و کذا فی البواقی و الحسد.
جلد هجدهم در طهارت و جلد ششم در تاریخ پیامبر اکرم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن شمس الدین محمد بن محمد رودسری جیلانی لاهیجی، تا: اواسط رجب ۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ، محشی با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج قرمز دورو و لبه دار، ۵۷۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۳]

۳۴۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۳۸

آغاز: ذلک ما روی عن الحسن بن زید ان علیا کان اول ذکر اسلم؛ **انجام:** و سیاتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار. هذا آخر الجلد التاسع
جلد نهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۰ ربیع الثانی۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ در صفحه بدرقه کتاب وقفنامه توسط محمد علی تسبیحی این مجلد و سه جلد کتاب دیگر و سه مجلد کتاب هدایة الامة و دو مجلد نصوص و معجرات و یک مجلد جواهر السنیه و دو مجلد کلیات و دو مجلد طهارت وسایل و یک مجلد توحید مفضل را وقف کرده؛ تملک: صفیه بانو در ربیع الثانی ۱۱۳۶ و نیز یادداشت هبه به محمد حسن بن حاج محمد صالح هروی در ۱۱۴۳ق؛ واقف: محمد علی تسبیحی؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج عنابی،۳۹۳گ،۲۲سطر(۱۱×۱۸)،اندازه:۱۸×۲۴سم [ف: ۳۶۰]

۳۴۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۲۶

جلد هیجدهم حاوی کتاب طهارت و صلوة تا باب النهی عن التکفیر؛ خط: نسخ، کا: علی رضا بن حاجی رستم علی مایانی (بخش طهارت)، تا: رمضان ۱۱۰۳ق (بخش طهارت)؛ بخش صلوة به خط نسخ شخص دیگری است، در آخر بخش طهارت آمده است که نسخه به وسیله محمد مهدی بن حاجی محمود در جمعه ۱۴ شعبان ۱۱۱۳ق مقابله شده است، معلق به حواشی «منه ره» و «دی ایده الله»، مصحح؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا با روکش کالینگور سبز عطف و گوشه پارچه، ۵۵۲گ، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۲۷۰]

۳۴۴. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد سوم؛ بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق [نشریه: ۷-۵۳۲]

۳۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۰۰۳

آغاز: حقیقة الجن و احوالهم؛ **انجام:** قدمناه بروایة البرقی قد تم ... و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین
از «باب حقیقه الجن» تا انتهای «کتاب السماء و العالم»؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد تقی، تا: اواسط جمادی الثانی ۱۱۰۴ق؛ واقف: حاج علیخان، اردیبهشت ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۲۶-۱۳۴]

۳۴۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۹۵

آغاز: الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات و مخرج عباده ... اما بعد فیقول افقر العباد الی عفو ربه الغافر محمد بن محمد تقی؛ **انجام:** قد تم کتاب السماء و العالم علی ید مؤلفه الحقیر المقر بالزلل و التقصیر محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن هفواتهما.

کتاب «السماء و العالم»؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید بن حاج محمد علی ابهری اصفهانی، تا: جمعه ۱۴ شعبان ۱۱۰۵ق؛ با سرلوح مزدوج مرصع، مجدول مذهب، محشی به امضاء «منه دام ظله العالی»؛ جلد: تیماج سبز تیره سوخت، ۵۹۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲۵-۲۸۶]

۳۴۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۴۵

جلد صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد ربیع ابن محمد مقیم تبریزی، تا: جمعه ۲۸ ربیع الاول ۱۱۰۵ق؛ نیمه دوم مجدول؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۲۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳-۲۴۰]

۳۴۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۳۱۳

جلد دوم شامل کتاب توحید؛ خط: نسخ، کا: علیرضا بن حاجی رستم علی مایانی، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛ دارای بلاغ؛ تملک: محمد کاظم سبزواری مورخ ۱۱۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی دار، ۳۸۸گ، ۲۱ سطر (۱۲×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۶۳]

۳۴۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۳۹

جلد ۵ در بیان احوال و قصص انبیاء (ع)؛ خط: نسخ، کا: مرتضی قلی بن محمد یوسف افشار، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۱۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۳-۹۵۲]

۳۵۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۷۷۴

جلد ۷؛ خط: نسخ، کا: محمد سعید ابهری، تا: غره ذیقعده ۱۱۰۶ق؛ با سرلوح زمینه طلا، مجدول، مذهب، مصحح؛ در پشت صفحه اول به خط محمد حسن بن محمد علی در شوال ۱۲۷۹ق؛ یادداشت وقفی که این نسخه وسیله محمد حسن حسینی وقف گردیده است با مهر «عبده محمد حسن حسینی»؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۹گ، ۳۰ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲-۷۹]

۳۵۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۶۶/۲-۳۴/۳۶

آغاز: فی شهر رمضان لسبع بقین منه یوم الجمعه من سنة ثلث و مأتین و له یومئذ خمس و خمسون سنة و کانت مدة امامته و خلافته لابیه عشرین سنة؛ **انجام:** و دفن بسر من رأی جانب ابیه صلوات الله علیهما و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة قدتم المجلد الثانی عشر ... و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطیبین ...

خط: نسخ، کا: حبیب الله بن میر فاضل طالقانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ صفر ۱۱۰۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، با علامت بلاغ مقابله در مجالس متعدد که آخر آن سه‌شنبه ۱۶ ربیع الاول ۱۱۰۷ بوده در مدرسه خلیله قزوین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۵۸۱]

۳۵۲. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱-ب/۶۳۸

آغاز: له الرضا (ع) سماها الطاهرة و کانت لها اسماء منها نجمة و اروی و سکن و سمان و تکتم؛ **انجام:** و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة-قد تم المجلد الثانی عشر من کتاب بحار الانوار ... فی یوم الجمعه ثانی عشرین شهر رجب من شهور سنه ثمان مائة و الف ...

جلد دوازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۷۶گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۲-۲۲۴]

۳۵۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۶۰

جلد ۱۲؛ خط: نسخ، کا: محمد مومن، تا: ۱۱۰۸ق؛ افتادگی: انجام؛ ۱۴۷گ، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۳۵۴. همدان؛ مدرسه زنگنه؛ شماره نسخه: ۲

کا: سعید الموتی، تا: ۱۱۰۸ق [در فهرست ۱۰۱۸ آمده است]؛ مقابله شده در ۱۱۰۸ [نشریه: ۵-۳۵۰]

۳۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۸

آغاز: باب الارض و کیفیتها؛ **انجام:** و علة الکاذبه

جلد ۱۴، از «باب الارض» تا آخر «باب خلق الارواح»؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن حاج محمود، تا: غره صفر ۱۱۰۸ق؛ در پشت صفحه اول با خط مغایر نوشته شده: «جلد سوم از سماء و عالم بحار فهرست فوق خط شریف مجلسی است. مهر بادامی هم مهر مبارک ایشان است» و می‌نماید که نسخه در کتابخانه ملکی مؤلف بوده؛ مهر: مؤلف «باقر العلوم» (بادامی)؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۵-۵۶]

۳۵۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۹

جلد هشتم تا پایان جزء نخستین از فتن؛ خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن ثابت حسینی، تا: شنبه ۵ ذیحجه ۱۱۰۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۲۴۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳-۲۳۹]

۳۵۷. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۳۲

آغاز: الحمدلله الذی امر عباده بالعدل ... اما بعد فهذا هو المجلد الثالث؛ **انجام:** لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به

جلد سوم و از ابواب عدل تا «باب ما یکون بعد دخول اهل الجنه الجنه و اهل النار النار»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با حواشی از مؤلف با علامت «منه مد ظله العالی»، مصحح، محشی به لفظ «منه عفی عنه»، در آخر نسخه به خطی غیر از خط کاتب چنین نوشته شده «هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار ختم علی یدی مؤلفه ختم الله له و لوالده فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهور سنه ثمانین بعد الف من الهجرة و الحمدلله اولاً و آخراً علی محمد و آله الطاهرین المعصومین و لعنة الله علی ظالمیهم و قاتلیهم و غاصبی حقوقهم و مخالفیهم ابدالآبدین»؛ مهر: «یا ربی یا الله ادرکنی ۱۱۰۹» (مربع)، «المتوکل علی الله عبدالجلیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی سوخت،

۳۴۳گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳۳]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۷۳]
۳۵۸. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۳۶
آغاز: بسمله، باب قوی النفس و مشاعرها من الحواس الظاهرة والباطنة وسایر القوی البدنیة الایات البقرة ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم و علی ابصارهم غشاوة و لهم عذاب عظیم؛ **انجام:** احصاء الدواب وکیها و عرقبتها و الاضرار بها و بسایر الحیوانات و التحریش بینها و آداب انتاجها و بعض النوادر الایات النساء.
جلد چهاردهم «کتاب السماء والارض»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ وقف جناب «معلی القاب فضائل و کمالات اکتساب افادت و افاضت انتساب علامی فهامی حاج الحرمین الشریفین حاجی علی اصغر بن حاجی محمد یوسف قزوینی» در تاریخ ۱۰ جمادی الاول ۱۱۱۰ مهر کرده؛ واقف: علی اصغر بن حاجی یوسف قزوینی، ۱۰ جمادی الاول ۱۱۱۰؛ جلد: گالینگور سبز، ۲۶۵گ، ۲۲ سطر [ف: ۱-۴۴]
۳۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۴۱
آغاز: بسمله، ابواب النابات باب جوامع احوالها و نوادرها و احوال الاشجار و ما یتعلق بها؛ **انجام:** و ذکر الحدیث عباد البصری الذی قدمناه بروایة البرقی قد تم کتاب السماء و العالم ... اربع و مائه بعد الالف الهجریة.
جلد ۱۴. از ابواب النباتات تا انتهای باب الاکل و الشرب فی آنیة الذهب و الفضة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ در جمادی الثانی ۱۱۲۹ با نسخه اصل تصحیح و مقابله شده؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، دیماه ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن آلبالوئیی، ۱۲۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [ف: ۲۶-۱۲۰]
۳۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۴
آغاز: ابواب ماجری بعد قتل عثمان من الفتن و الوقائع و الحروب و غیرها. باب بیعة امیرالمؤمنین ... اقول قال ابن ابی الحدید فی شرح النهج؛ **انجام:** نی. ابن عقدة و محمد بن همام ... عن سلیم و ذکر ابان انه سمعه ... ان معویة لما دعا ابا الدرداء و ابا هریرة فانطلق و الدرداء و ابو هریرة فحدثا معویة بکل ما قال علی ع و استشهد علیه الناس و شهدوا به.
جزو سوم جلد ۸؛ خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن علی بن ثابت حسینی، تا: سه‌شنبه رمضان ۱۱۱۱ق؛ حاشیه «منه رفع الله درجته»؛ تملك: مجدالدین؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی ساده مقوایی، ۲۲۹گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۱۵۵]
۳۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۷۴
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اوضح لنا مسالك الدین باعلامه؛ **انجام:** بیان الکری النعاس و السری بالضم السیر باللیل و المثل معروف ... فی سلخ شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة احدی و تسعین بعد الالف الهجریة
جلد ۸. شامل تمام کتاب الفتن و المحن در ۳۶ باب؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن جعفر بن صادق بن جواد، تا: ۲۲ رمضان ۱۱۱۲ق، جا: کاظمین؛ دارای سرلوح مزدوج و مذهب، مجدول؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۶۸گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۳×۳۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۶]
۳۶۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۳/۳
صلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۱۲ق؛ تملك: محمد بن ملا اسماعیل با مهرش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۳۵گ، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۴۷۱]
۳۶۳. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۱۰/۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید موحدین و فخر العارفین؛ **انجام:** و بین خلقه الذین تدرکهم حاسة الابصار.
جلد۲، چهار برگ از جلد دوم است از کتاب توحید؛ خط: نسخ خوش، کا: محمد سمیع بن حاجی محمد مشهدی، تا: دوشنبه ۷ شعبان ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «محمد افضل حسینی» (بادامی)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۲۶۷]
۳۶۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰۴
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلك به سبل الهدی؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان تحصی.
جلد ۴؛ خط: نسخ، کا: محمد معصوم بن عبدالله جنابدی، تا: ۱۱۱۲ق؛ واقف: فاضلخان؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی ضربی باترنج و سرترنج، ۲۱۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۲سم [ف: ۱۴-۱۰۲]
۳۶۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۵۶-۳۷/۴۶
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة علی سید الموحدین ... کتاب التوحید هو الکتاب الثانی من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا بقول هشام ولاتقل بقول زرارة
جلد دوم (کتاب التوحید)؛ خط: نسخ، کا: حاج محمد طاهر بن حاجی محسن، تا: اواسط ذیحجه ۱۱۱۳ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۲-۵۸۰]
۳۶۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۰۵-عکسی
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... اما بعد، فهذا هو المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار فیما احتج الله سبحانه ... باب احتجاج الله تعالی علی ارباب الملل المختلفة؛ **انجام:** علی المخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه. انجامه نویسنده: تم المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار عصر یوم الثلاثا الحادی عشر من شهر ذی قعدة الحرام (۱۱۱۵) ... علی ید افقر عبادالله ... فتح علی بن آقا محمد الشوشتری ختم الله

له بالحسنی ...
جلد ۴، باب احتجاج؛ خط: نسخ پخته، کا: فتح علی بن آقا محمد شوشتری، تا: سه‌شنبه ۱۱ ذیقعده ۱۱۱۵ق؛ تملک: احمد بن زین الدین در ۱۲۲۹ و نشان مهر بیضی و انتقال نسخه به کریم بن ابراهیم ع ۱۳۵۲/۲، انتقال نسخه به علی بن الشیخ احمد بن زین الدین (احسایی؟) و نشان مهر، انتقال نسخه به عبدالوهاب بن محمد؛ وقفنامه با امضای ابراهیم بن موسی بن محمد حسن بن ابراهیم جیلانی، ۱۷ محرم ۱۳۲۹؛ ۴۴۰ص، ۲۴ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۷]

۳۶۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸۱۹

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات.؛ **انجام:** الذی قدمناه برواية البرقی قدتم کتاب السماء و العالم ... فی اواسط شهر جمادی الثانی من شهور سنة اربع و مائة بعدالالف الهجرية ... آمین یا رب العالمین.
از «ابواب کلیات احوال العالم» تا انتهای کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: غلامحسین بن محمد کاظم ابهری اصفهانی، تا: ۱۵ صفر ۱۱۱۵ق؛ نسخه نزد رفیع الدین محمد حسینی تصحیح و مقابله شده و دستخط ایشان در حاشیه ابواب الملائکه به چشم می‌خورد؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون میشن قهوه‌ای ضربی سوخت با ترنج و سرترنج زرین سجافدار، درون میشن عنابی، ۵۹۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۴×۳۸سم [ف: ۵-۲۳۲]

۳۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۸۳

آغاز: یغشی الناس هذا عذاب الیم ربنا اکشف عنا العذاب انا مؤمنون انی لهم الذکری.. تفسیر قال الطبرسی رحمه الله هل ینظرون ای ما ینتظر هولاء الکفار الا ان تأتیهم؛ **انجام:** لم أراحدا من المتکلمین تعرض له بنفی ولااثبات وادلة العقل لاتنفیه بل تعضده لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم
فقط ابواب المعاد؛ خط: نسخ، کا: ملا محمدرضا بن محمد هاشم هرمنجردی جی، تا: ۲۲ رجب ۱۱۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با سرطبل، ۳۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۱-۲۴۸]

۳۶۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۵

از «باب الهجرة الی الحبشة» از جلد ششم؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد باقر ابهرالجی اصفهانی، تا: یک‌شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۱۱۶ق؛ مصحح؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز پشت قهوه‌ای، ۲۹۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۲۷-۵۵]

۳۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۱۳

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبل الهدی بعلم الدین و منار البرهان و احتج علی عباده برسله و اوصیائهم لیخرجوه من ظلمات الکفر؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان تحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه.
المجلد الرابع فی الاحتجاجات و المناظرات؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن محمد رضی، تا: ۱۱۱۷ق؛ تملک: محمد رضوی؛ جلد: تیماج دو رو قرمز، ۲۱۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۶-۱۹]

۳۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۹

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم ... اما بعد فهذا هو المجلد السابع من کتاب بحارالانوار مما الفه ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... و هو مشتمل علی جمل احوال ائمة الکرام؛ **انجام:** بیان. اشارة الی القائم ... او بسنة و اشهر (تم الجزء الاول من الجلد السابع من کتاب بحار الانوار علی ید ... محمد رضا بن محمد حسین جرفادقانی ... فی سلخ شهر محرم ... سنة سبع عشر و مائة و الف و سیاتی الجزء الثانی و هو ابواب علامات الرضا و صفاته. تمت).
جزو یکم جلد ۷ و در سرگذشت امامان و چگونگی امامت است؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد حسین گرپایگانی (جرفادقانی)، تا: محرم ۱۱۱۷ق؛ با سرلوح زیبای رنگارنگ؛ حسن حسینی خراسانی نسخه را به پنجاه ریال عتیق خریده است؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد مقوایی، ۲۶۵گ، ۲۴ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۵سم [ف: ۵-۱۱۵۲]

۳۷۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۷/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمد لله رب العالمین و الصلوه علی سید الموحدین و فخر العارفین؛ **انجام:** قد تم المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار علی ید مؤلفه ختم الله له بالحسنی فی غره شهر ربیع الثانی من شهور سنه سبع و سبعین بعد الالف الهجره المقدسه علی هاجرها و آله الطاهرین الف الف صلوه و تحیة.
کتاب توحید؛ خط: نسخ، کا: عبد الله بن لطف الله قائنی، تا: ۱۱۱۷ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، ۴۱۶ص (۱-۴۱۶)، ۲۲ سطر (۱۲×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۷-۳۳۹]

۳۷۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۴

آغاز: ولکن الناس انفسهم یظلمون؛ **انجام:** و مخالفیهم ابداً الابدین (کذا)
جلد ۳، در مباحث متعلقه به عدل و مشیت و اراده و قدر و قضاء و هداية و اضلال و امتحان و طینت و علل تشریع و مقدمات موت و احوال برزخ و قیامت و جنت و جهنم و شفاعت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ ربیع الاول ۱۱۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ به وسیله محمد حسنخان در آبان ۱۳۱۰ تسلیم کتابخانه شد؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، جلد: تیماج عنابی، ۴۰۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۵-۵۳]

۳۷۴. اصفهان؛ مدرسه صدر خواجو؛ شماره نسخه: ۵۰

کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر بن محمد علی ابهری جی اصفهانی، تا: ۵ شوال ۱۱۲۰ق؛ مصحح، با امضای بلاغ بدون

نام؛ واقف: مریم بیگم، ۱۱۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی لبه دار، ۲۶۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۴۴]

۳۷۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹

آغاز: باب السحاب و المطر و الشهاب و البروق و الصواعق و القوس و ساير ما يحدث فی الجو؛ **انجام:** لكن محل النزاع انه هل يقع بالسحر انقلاب عين او لا فمن

جلد ۱۴، از باب «السحاب و المطر» تا قدری از باب «تأثير السحر و العين»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج محمد رضا تاجر، ۱۱۲۱ قمری؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماجی مشکی، ۲۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۵۷]

۳۷۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۲۱

جزء اول جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن درویش علی ابردهی، تا: ۱۱۲۲ق؛ محشی با عنوان «م هام الموسوی» از سید هاشم چهارسوقی؛ تملک: حسن علی بن سال ۱۱۲۱ (؟)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف تیماج مشکی، ۲۳۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲-۳۷۹]

۳۷۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۱۶

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: شیخ زین الدين بن شيخ سعدی جیلانی، تا: ۲۳ ذیحجه ۱۱۲۲ق؛ ۲۵۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱-۲۸]

۳۷۸. کاشان؛ فرهنگ و ارشاد؛ شماره نسخه: ۲۱

جلد دوم و کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مصحح، با بلاغی به‌خط محمد نصیر بن عبدالله (مجلسی) به‌تاریخ ۲۵ محرم ۱۱۲۲؛ تملک: سید شریف بن فلاح کاظمی، محمد علی بن محمد کوزه کنانی به‌تاریخ ۱۱۸۴؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۸ ذیحجه ۱۲۰۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۰]

۳۷۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی به من المامورين؛ **انجام:** لكن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد يوجب القطع به والله تعالی يعلم.

جلد ۳؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن ایزدی، تا: شنبه ۱۱ رجب ۱۱۲۲ق؛ واقف: فاضل‌خان، ۱۰۶۵ق که در سال ۱۳۶۳ به کتابخانه تحویل گردیده؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج عنابی لبه دار ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۸۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۴/۴سم [ف: ۱۴-۱۰۱]

۳۸۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۲۰

نیمه دوم جلد هفتم می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ مصحح، با نشانی بلاغ (که به خط مجلسی دانسته شده و صحیح نیست)، با نسخه‌ای که مؤلف تصحیح کرده و خط شاگردش محمد شفیع نیز بر آن بود مقابله شده و این کار را صادق بن القاسم به تاریخ رجب ۱۱۲۳ به پایان برده؛ جلد: دورو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۲۵۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۳-۲۶۰]

۳۸۱. اصفهان؛ مكتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۴۷

جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از کتب خطی موقوفه مرحوم سید محمد باقر عاملی امام جماعت مسجد جدید عباسی با حواشی مرحوم سید محمد مهدی العلوی الهاشمی نوه مرحوم سید محمد باقر معروف به نائب الصدر، در پشت جلد کتاب صفحه اول وقف‌نامه کتاب‌ها نوشته شده است که در تاریخ ۱۱۲۳ کتاب‌ها وقف شده و مرحوم سید محمد مهدی آن را تأیید نموده است در تاریخ ۱۲۴۹ و می‌نویسد: «حرره م هی الهاشمی الحسينی من ولد الواقف الموفق قدس الله نفسه الزكية فی شهر ذی حجه الحرام من شهور ۱۲۴۹»؛ ۲۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۴۱]

۳۸۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۷

آغاز: اولياء هم الطاغوت يخرجونهم من النور؛ **انجام:** رعته ای العداوه مع ... يحصد منه مثله و هو عداوه.

جلد پانزدهم در کفر و ایمان؛ خط: نسخ، کا: محمد نصیر، تا: ۱۱۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی مقوایی لولادار، ۲۳۲گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۷-۳۵۶]

۳۸۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۲۱۹-۲۶/۹۹

آغاز: لايفترقان الی يوم القيامة و الامام يهدی الی القران و القران يهدی الی الامام و ذلك قول الله عزوجل؛ **انجام:** و انما اوردنا تلك الفصول لانه اشتمل عليها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول و قد تم هذا المجلد بعونه تعالی من ... و الحمدلله اولا و آخرا.

نصف دوم از جلد هفتم در عصمت حضرات ائمه (ع)؛ خط: نسخ، کا: سید محمد بن ابوالقاسم حسین مشهدی، تا: یک‌شنبه آخر شعبان ۱۱۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ دورو، لولادار، ۳۴۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۵۸۱]

۳۸۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۰۰

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا الی الصلوه لتنهنا عن الفحشاء و المنكر؛ **انجام:** و قيل يعنی به السموات و الارض و الجبال ...

جلد هیجدهم مشتمل بر دو کتاب طهارت و صلات؛ خط: نسخ، کا: مجمد جعفر بن محمد محسن، تا: ۱۱۲۴ق؛ تملک: محمد صالح بن محمد القاينی مورخ ۱۱۴۵؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی ترنج و سر ترنج جداول منگنه عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۱۶گ، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۵-۱۱۳]

۳۸۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۰۹

بی‌کا، تا: ۱۱۲۵ق، خریداری از امرالله صفری؛ سطر، اندازه: ۱۷/۱×۲۳/۸سم [رایانه]

۳۸۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲

فضل زیارات امام موسی و محمد بن علی (کاظمین) است؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدعلی نجفی محاویلی، تا: ۲۲ صفر ۱۱۲۵ق؛

محشی با نشانه «محق عفی عنه» که گویا رمز نام میرزا محمد صادق پسر مولانا محمد سراب تنکابنی (روضات ص ۵۴۶) باشد و خط او است که در صفحه عنوان دیده می‌شود، یادداشت تاریخ صفر از ۱۱ ذیقعده ۱۱۳۱ تا ۱۵ رجب ۱۰۳۲، نیز چنین تاریخی به عربی هست و تاریخ ۱۱۲۶ تا ۱۱۲۹ که همه باید به خط او باشد؛ تاریخ وقف: ۱۲۰۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۱۵۸گ، ۱۸ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۸-۴۷۷]

۳۸۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۳۱

آغاز: و فی الکافی یطوی بصیغة المضارع می‌طوی من الجوع طوی فهو طاو ... العیون و العلل، بالاسانید المتقدمة عن محمد بن سنان؛ **انجام:** تمت کتاب السماء و العالم ...

خط: نسخ، کا: محمد کاظم انصاری، تا: ۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: حاج مهدوی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی، ۲۲۳گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳-۱۰۰۷]

۳۸۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴-ب/۱۵۶

آغاز: من کتب المفتاق الی رحمه ربه الغنی الغافر-الحمدلله الوقف علی الضمائر و المطلع علی السرایر؛ **انجام:** کتبت هذا الکتاب الشریف الموسوم ببحار الانوار من مؤلفات ... محمد باقر المجلسی ... من النسخه التی بخط المؤلف ... یوم الجمعه عاشر شهر رجب ۱۱۲۷ و انا العبد ... محمد ابن ابی الفتح الحسینی الخور السکانی

قسمتی از جلد دهم و مشتمل بر شرح فضیلت زیارت آن حضرت در مواقع مختلفه؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع این ابی الفتح حسینی خور اسکانی، تا: ۱۱۲۷ق؛ محشی؛ از جمله کتبی است که مرحوم آقا بابا خان وقف مدرسه خود کرده است؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای، ۱۵۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۳۴]

۳۸۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۷۵

آغاز: (اولین عنوان موجود پس از ۱۳ برگ:) باب نقش خواتیمهم و اشغالهم و امزجتهم و احوالهم

جلد ۵ در قصص پیامبران تا ولادت حضرت محمد (ص) و بیان عصمت آنها و رد بر منکرین ایشان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز (شاید یک برگ)؛ محشی با رمز «منه دام ظله» مصحح، مقابله شده با نسخه اصلی؛ مهر: ماشاء الله «لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»، «عبده محمد رضا»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لولائی، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۲-۵۴۴]

۳۹۰. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸۳

جلد ۱۸ شامل قسمتی از کتاب صلاة از باب فضل الصلاة و عقاب تارکها تا باب من لا یقبل صلوته و بیان بعض ما نهی عنه فی الصلوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر «ماشاء الله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ تملک: عبدالمجید تبریزی غروی مورخ ۱۱۹۶ق با مهر «یا ذالعرش المجید»؛ یادداشت بخشیدن این نسخه را شیخ الاسلام مراغه حاج ملا عبدالرحیم بن شیخ لطفعلی بن احمد تبریزی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷ سطر (۱۴×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲-۵۴۹]

۳۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شعبان ۱۱۲۸ق؛ مصحح، محشی به سال ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ترنج و سرترنج و لچکی دار، ۳۴۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۸-۵۹]

۳۹۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۹

جلد ۲ در ابواب توحید؛ کا: محمد جعفر بن محمد مؤمن خاتون آبادی، تا: ۱۱۲۸ق؛ تملک: محمد باقر بن محمد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۳۸۸ص، ۲۲ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۲۶۳]

۳۹۳. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۶ب

جلد ۷؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۸ق؛ اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۳]

۳۹۴. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۸۹

جلد ۱۴، السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ محرم ۱۱۳۰ق؛ با بلاغ مقابله نور حسین بن محمد ابراهیم حسینی در روز سه‌شنبه ۱۳ صفر ۱۱۶۴ [نشریه: ۶-۳۳۸]

۳۹۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۳۳۱

آغاز: الحمدلله خالق الأرضین و السماوات و سامک السموکات و ما حی المدحوات؛ **انجام:** و ذکر حدیث عباد البصری الذی قدمناه بروایة البرقی قد تم کتاب السماء و العالم.

السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن حاج ابوطالب، تا: سه‌شنبه ۱۸ ذیقعده ۱۱۳۰ق؛ محشی با امضای «نوری» که گویا ملاعلی نوری باشد؛ جلد: ساغری نارنجی، سوخت با ترنج با سرو لچکی و مجدول، ۲۸۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳۱]

۳۹۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۴۸

آغاز: بسمله. الفهرست فی ابواب العدل من المجلد الثالث ... الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی؛ **انجام:** قال یلحقه الحج عنه و الصدقة عنه و الصوم عنه

جلد ۳. از باب عدل تا اول ابواب المعاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۹۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۳]

۳۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۸۹

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد و النجباء؛ **انجام:** علی ید مؤلفه فی شهر شوال من شهور سنه سبع و ستین بعد الالف من الهجره النبویه و الحمد لله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین.

جلد یازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد حسن اصفهانی، تا: ۱۱۳۲ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن سرخ، ترنج و نیم ترنج، ضربی مقوایی، ۲۳۴گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۷-۳۳۵]

۳۹۸. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۹۰
جلد ۱۴، السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن اسدالله، تا: محرم ۱۱۳۲ق (احتمالاً) [در فهرست ۱۰۳۲ق آمده است] [نشریه: ۶-۳۳۸]

۳۹۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۳/۱
جلد ۲، باب توحید؛ خط: نسخ، کا: ابن محمد هاشم محمد رضا هرمنجردی جی، تا: ۱۲ شعبان ۱۱۳۲ق؛ تملک: احمد بن عبدالرؤف الحسینی الموسوی، محمد بن ملا اسماعیل با مهرش؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۷۶گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۴۷۰]

۴۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۸۱
جلد دهم؛ خط: نسخ، کا: محمد صابر بن میرزا حسن ابهری جیی اصفهانی، تا: ۲۴ ربیع الثانی ۱۱۳۴ق؛ مجدول به زر و مشکی، دارای سرلوح زرین؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج مشکی، ۱۶۹گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۶سم [ف: ۲۳-۲۹۶]

۴۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۷
آغاز: الحمدلله خالق الارضین و السموات؛ **انجام:** من محض الایمان
جلد ۱۴، «السماء و العالم»، موجودی تا قدری از باب حقیقت نفس و روح است؛ تاریخ ختم تألیف: اواسط جمادی الثانی ۱۱۰۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ مصحح، بر مؤلف خوانده شده و ناتمام است؛ واقف: محمد علی تسبیحی؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماج عنابی، ۴۲۴گ، ۲۲ و ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵-۵۶]

۴۰۲. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۶۰
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی امر عباده بالعدل؛ **انجام:** بک کافر بما تنزلت به محکمات آیاتک و
مباحث عدل و معاد از جلد سوم و کتاب سماء و عالم از جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، کا: صالح بن محمد اصفهانی، تا: ۱۱۴۰ق، جا: نجف؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۱۳۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۰]

۴۰۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۴۴
جلد یازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۴ق، جا: قم؛ افتادگی: آغاز (برگ نخست)؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲/۶×۳۲/۸سم [ف: ۱-۶۶]

۴۰۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲۶-عکسی
آغاز: بسمله. و به نستعین. ابواب المعاد و ما یتبعه و ما یتعلق به. باب ۱، اشتراط الساعةو قصة یأجوج و مأجوج. الآیات، الانعام؛ **انجام:** هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المجلد من کتاب بحار الانوار، و ختم علی یدی مؤلفه ... فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهر سنة و ثمانین بعد الالف (۱۰۸۶) ... و قد وقع الفراغ من تسوید هذا الکتاب ... الاربعا یوم السابع عشر من شهر جمیدی الثانی (۱۱۴۶) ... .
بی دیباچه؛ خط: نسخ پخته، کا: ابن محمد شفیع محمد علی، تا: چهارشنبه۱۷جمادی الثانی۱۱۴۶ق؛تملک: محمد المدعو به حسین بن مراد علی شیرازی، در مشهد رضوی ۱۲۰۰ [عکسی ف: ۱-۴۷]

۴۰۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۱۷-۳۷/۱۰۷
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین ... کتاب التوحید وهو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار تألیف المذنب الخاطی الخاسر محمد المدعو بباقر ... باب ثواب الموحدین و العارفین؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة
کتاب التوحید (جلد دوم)؛ خط: نستعلیق، کا: حسینی بیارجمندی، تا: شعبان ۱۱۶۰ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۱۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۲-۵۸۰]

۴۰۶. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۹۳
جزء سوم و آخر از جلد بیستم و دوم مزار؛ خط: نسخ، کا: ابوالحسن نیریزی، تا: ۱۱۶۰ق؛ تملک: محمد خلیل قزوینی ۱۲۶۸؛ مهر: «محمد رضا» (مربع)؛ وقف شهید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سر لچکی جدول دار با نقش گل و بوته مذهب، نام جلد ساز «محمد الحسینی ۱۲۵۶» داخل سرترنج، ۲۰۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۹۹]

۴۰۷. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸-س/۱۹۲
آغاز: بسمله و به نستعین-الحمد لله خالق الارضین و السموات و سامک المسمو کات؛ **انجام:** تم مجلدة الاول من کتاب سماء و العالم من بحار الانوار فی ... غره شهر رمضان المبارک سنه ۱۱۶۴ علی ید الحقیر ابن مرحوم حاجی فرجی الله شوشتری محمد امین
جزء اول جلد سماء و العالم است؛ خط: نسخ، کا: محمد امین بن حاجی فرج الله شوشتری، تا: ۱۱۶۴ق؛کاغذ: فرنگی نازک شکری، جلد: جلد اول مقوا با تیماج مشکی ضربی با یک ترنج و دو سر ترنج، جلد دوم مقوا با تیماج ساده مشکی، ۲۴۶گ، ۲۴ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱-۱۶۹]

۴۰۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۴۸
خط: نسخ، کا: محمد امین بن حاجی فرج الله شوشتری، تا: ۱ جمادی الاول ۱۱۶۵ق، [ف: ۳-۷۷]

۴۰۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۰۴
آغاز: المرتضی وسیفه المنتضی ونبأه العظیم وصراطه المستقیم وحبله المتین وجنبه المکین؛ **انجام:** انی وجدت فی التوراة انه یکون فی آخر الانبیاء نبی وهو یفسر ما یقول الناقوس.
جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۸ رجب ۱۱۶۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ تملک: «عبدالوهاب بن محمد»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، ۲۸۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۴۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۲
جلد سیزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۶۳ق؛ نشانی هبه و اجازه شرف الدین محمد مکی بن محمد بن شمس الدین بن

حسن بن زین الدین عاملی جزینی (نوه شهید اول) که برای فرزندش بهاءالدین محمد ابوالمعالی به‌تاریخ ۱۱۷۱ نوشته با مهر مربع؛ تملک این شخص به‌تاریخ ۱۱۶۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۴۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۹-۱۹۸]

۴۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۹۸

آغاز: الحمد لله الذی هدانا إلی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و إلی ذکره الذی هو اکبر ... أما بعد فیقول الخاطیء العاثر ... کتاب الطهارة أبوابالمیاه و أحکامها باب طهوریة الماء، الآیات البقرة: إن الله یحب التوابین؛ **انجام:** أی لو کنتم الموت لأماتکم الله و لیس شیء أکبر فی صدور بنی آدم من الموت و قیل یعنی به السموات و الأرض و الجبال ... و صلی الله علی سید المرسلین محمدو عترته الاکرمین الأقدسین، تم.

جلد ۱۸؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۵ق؛ از سوی «سید محمد رضوی قمی» مقابله و تصحیح شده، دستخط آیت الله مرعشی نجفی با این عبارت: «بسمه تعالی المجلد الثامن عشر من البحار و النسخة نفیسة مقروءة علی العلامة المیر محمد رحیم رحیم من تلامیذ المؤلف و علی العلامة السید أبی الفضل السید محمد صادق الرضوی الثمی المشهدی و علی العلامة السید محمد الحسینی و النسخة بخط الرضوی المرقوم و قد انتسخها فی الهند زمن أقامته بها»، در انجام فائده و تقریظی احتمالاً به خط خود مصحح نسخه (سید محمد رضوی) با این عبارات آمده: «و بعد فلما ظهر لنا أن الأجزاء التی ابتعنا من هذا الکتاب کانت بخط الفاضل العالم ذی مرتبتی السیادة و العلم و صاحب منصبی السعادة و العمل السید الورع الأدیب التقی میر رحیم علی ساکن قصبه سون بیت انتظرنا حضوره لنستوهبه ما کان من ماله أونهبه ما عملنا فی أصلاحه و إکماله فلما التقینا معه بحضرت المولی الأعظم الفاضل العالم السید السند مرتضی بن مسلم استجزنا منه فأجاز و استوهبنا فوهب بحضرت السید السند و کان فی المجلس حاضر الأخ السعید و الصدیق السدسد خواجه محمد علی سلمه الله والأخ الأعز میر سلم فاحلنا انتفاع الکتاب للطلبة بلا وقف و لا حبس و الحمد لله أولاً و آخراً ... و کان ذلک یوم الأحد الخامس عشرین من ذی القعدة سنة خسم و سبعین من المائة الثانیة عشر من الهجرة»؛ تملک: سید محمد رضوی قمی، «رحیم علی» باتاریخ ۱۱۸۱ق که نسخه حاضر را از ورثه «میر» احتمالاً «سید محمد رضوی» بعد از وفاتشان خریداری نموده؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج آجری، با ترنج، ۴۴۱گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۹۸۴]

۴۱۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کتاب المزار؛ کا: محمد علی بن سلطان محمد، تا: چهارشنبه ۱۸ ذیقعده ۱۱۸۱ق؛ با سرلوح مرصع [دلیل المخطوطات: ۱-۲۱۹]

۴۱۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۳/۲

جلد پنجم قصص موسی و هرون؛ خط: نسخ، کا: علیقلی بن محمد حسینی، تا: ۱۱۸۲ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۷۹گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴۷۰]

۴۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹ط

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی سمک سماء العالم؛ **انجام:** قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زراره قد تم المجلد الثانی.

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عیسی بن درویش درازی بحرانی، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۱۸۲ق؛ مصحح؛ تملک: عبد علی بن شیخ احمد عصفوری؛ جلد: تیماج سرخ، ۵۲۱ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۲۴/۳-۱۱۴]

۴۱۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۳۵۴

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۸۴ق؛ افتادگی: انجام؛ اندازه: ۱۶×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۷]

۴۱۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۵۲۴

جلد ۱۵، شامل کتاب ایمان و کفر؛ خط: نسخ خوش و معرب، کا: محمد علی صبوح شاعر، تا: جمعه ۱۷ جمادی الاول ۱۱۸۴ق؛ در آغاز چند ماده تاریخ وفات سید میر محمد مهدی از محمد علی صبوح، مصحح، نسخه مقابله شده، دارای بلاغ؛ مهر: «عبده الباقی الحسینی» (بیضی)، حاج سید سعید؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۲۲ سطر (۱۲×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۲۸]

۴۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۶۰

آغاز: بسمله، کتاب الصلوة باب فضل الصلوة و عقاب تارکها الایات البقره؛ **انجام:** و منه قوله تعالی و الارض جمیعاً قبضته یوم القیمة من حیث احتسب ای اظن.

جلد۱۸،حاوی همه مباحث صلات؛خط:نسخ، کا: احمد بن حسین بن احمد بن علی بن عبدالجبار، تا: ۱۷ ذیحجه ۱۱۸۵ق؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: فرسوده، ۵۰۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۲سم [ف: ۱۴-۱۱۵]

۴۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۱

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی به من المأمورین؛ **انجام:** من شهور سنة ثمانین بعد الالف من الهجرة. ... و مبغضیهم و مخالفیهم ابد الابدین.

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عیسی الداری، تا: ۱۱۸۵ق؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوایی، رویه گالینگور، عطف و گوشه میشن زرد، ناودانی، ۲۹۹گ، ۳۰ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱۰-۱۱۱]

۴۱۹. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۵۰

جزو ۱ و ۲ اجازات و جلد ۲۶ است؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد سپاهانی، تا: یک‌شنبه پایان شوال ۱۱۸۶ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۴۲۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۴۰

جلد شانزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۱۸۶ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۴۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۹

آغاز: بسمله. الحمدلله رافع درجات العالمین ... فهذا هو المجلد

السادس و العشرون من ... بحارالانوار تأليف المولى الاجل الافضل مولانا محمد باقر بن المولى محمد تقى المجلسى قدس الله روحهما ... و هذا المجلد آخر مجلدات البحار و هو كتاب الاجازات و هو يشتمل على فهرس اسامى علماء اصحابنا ... بل العامة من قرب زمن ... صاحب الزمان ... الى عصرى (المولى المؤلف رضى الله عنه)؛ **انجام:** هكذا رب الارباب الا تحبونى ان يغفرالله لكم (قد تم هذا الجزؤ الثانى من كتاب الاجازات و هو المجلد السادس و العشرون من مجلدات بحارالانوار و بهذا يتم كتاب البحار قدس الله روح مصنفه على يد اقل العباد جعفر بن محمد الاصفهانى ... فى يوم الاحد سلخ شهر شوال ... سنة ست و ثمانين و مائة بعد الالف من الهجرة المقدسة النبوية على مهاجرها الف الف تحية و سلام فى ۱۱۸۶).

جزو یکم و دوم اجازات (جلد ۲۵)؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد سپاهانی، تا: ۱۱۸۶ق؛ تملک: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۲۵گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۷۶]

۴۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۸

آغاز: ابواب ما يختص بتاريخ الحسين بن على صلواته؛ **انجام:** وصار الى عذاب الله

جلد ۱۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۷ق، جا: شیراز؛ کتابت شده به نام عبدالنبی؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [الفبائی: ۸۲]

۴۲۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۸۲

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد مؤمن ابهری جی اصفهانی، تا: جمعه دهه سوم رمضان ۱۱۸۸ق؛ مصحح، محشی؛ وقفنامه کتاب از بهرام بیگ به سال ۱۲۹۶ با تأیید محمد باقر موسوی نجفی و مهر «عبده محمد جعفر بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)؛ واقف: بهرام بیگ، ۱۲۹۶؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، اندرون قرمز، پشت افتاده، ۲۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱-۱۳۱]

۴۲۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱۳

آغاز: الحمد لله الذى زين سماء الدين بالشمس و القمر محمد و على خير البشر ... أما بعد فهذا المجلد هو المجلد الثانى عشر من كتاب بحار الأنوار ... أبواب تاريخ الامام المرتجى و السيد المرتضى ثامن أئمة الهدى؛ **انجام:** و كان من مولده الى وقت مضيه تسع و عشرون سنة، قد تم المجلد الثانى عشر ...

جلد ۱۲ تاریخ امام رضا (ع) تا پایان تاریخ امام حسن عسکری (ع)؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن میر محمد هادی حسینی قزوینی، تا: شنبه ۱۴ صفر ۱۱۹۲ق؛ مصحح، با علامت‌های بلاغ مقابله؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سر ترنج سوخت، ۱۴۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۷۳]

۴۲۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۱

جلد دوم در بیان توحید و صفات ثبوتیه و سلبیه و اسماء حسنی خداوند؛ خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن محمد حسن، تا: اوایل ربیع الاول ۱۱۹۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: «ماشاالله لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۷۰]

۴۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۵

انجام: ان ضيق عليك بالتتبع والطرد والقتل انتهى وقال النووى يقول

جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۴۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۶

جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن هادی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: گالینگور مشکی، عطف تیماج مشکی، ۲۴۷گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۴۲۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذى سمك سماء العلم و زينها ببروجها للناظرين؛ **انجام:** و هو تفسير ما يقول الناقوس. قد فرغ من تحرير.

جلد۱، شامل کتاب عقل و جهل و علم و علماء و حجیت اخبار و ابطال قیاس است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: صیقلی، جلد: گالینگور سرخ، عطف و گوشه پارچه سیاه، ۳۳ سطر (۱۲×۲۳/۵)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۴-۱۸۴۹]

۴۲۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵

آغاز: بسمله باب نزول الآيات فى امر فدك و قصصه و جوامع الاحتجاج فيه؛ **انجام:** بيان الكرى النعاس و السرى بالضم السير بالليل والمثل المعروف

جلد ۸؛ شامل فتن پس از رحلت رسول خدا (ص)، فدک، خطبه حضرت زهرا ... و جنگ‌های جمل و صفین و نهروان و ... می‌باشد تا شرح بعضی از اشعار منسوب به‌حضرت علی(ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه‌ای مشکی، ۱۷ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۳۲]

۴۳۰. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۳۶

آغاز: ابواب الحيوان و اصنافها و احوالها و احكامها باب عموم احوال الحيوان؛ **انجام:** قوله شيطان اى ولد من اولاد ابليس اوحيه.

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا با روکش کاغذ نیلی رنگ عطف پارچه قهوه‌ای،۲۰سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۱۹۳۵]

۴۳۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۴۱

جزو دوم اجازات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سرخ، ۱۷۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۰/۸سم [ف: ۱-۶۶]

۴۳۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مطلا، با سرلوح؛ کاغذ: فستقی، جلد: روغنی، زمینه سرخ ریخته، ۲۶۹گ،

۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۳۰/۷سم [ف: ۱-۶۶]

۴۳۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۷۳۲

جلد مزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی ضربی، ۱۱۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۳-۲۴۰]

۴۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۰۰

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شید؛ **انجام:** فدخل علی و فاطمة و الحسن و الحسین (ع).

جلد ۹؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۴-۱۰۹]

۴۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۱۸

آغاز: بسمله، ابواب ما یختص بتاریخ الحسین بن علی صلوات علیه (کذا)؛ **انجام:** فنعم عقبی الدار بوء کم الله مبوء الابرار ...

جلد۱۰، بخشی از ج ۱۰ و حاوی تاریخ امام حسین (ع) است آن هم ناتمام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: شیخ محمد راشد روحانی، خرداد ۱۳۵۴؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۱۷۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۱۴-۱۱۱]

۴۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹۹

آغاز: ابواب الدواجن و قد مضت منها الانعام.؛ **انجام:** ما یستنبط منها من الاحکام مع الاشارة.

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ وقف: آبان ۱۳۶۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: فرسوده، ۱۸۹گ، ۱۸و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۴-۱۱۴]

۴۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴۹

آغاز: بسمله الحمدلله فیقول الخاطی القاصر؛ **انجام:** سبحان و الحمدلله (کذا) و لا اله الا الله و الله اکبر فاذا قال بیننا و اذا امسک امسکنا ...

جلد ۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ دارای سرلوح مذهب مرصع، کمند به تحریر، مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری، جلد: ساغری، ۲۸۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۷سم [ف: ۱۴-۱۰۵]

۴۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین.؛ **انجام:** قال ثم مضی به الی منزله فعلمه معالم الدین.

جلد ۹، از ابتدا تا اواسط «باب الثانی و الاربعون نص امیرالمؤمنین (ص)»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: تیماج ضربی خرمائی با ترنج و سرترنج، ۲۰۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۹سم [ف: ۱۴-۱۰۸]

۴۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۴

جلد دوازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اجازه‌ای است که سید محمد تقی بن میر عبدالحی حسینی کاشانی «پشت مشهدی» برای میرزا ابوالحسن کاشانی به تاریخ ۱۲۴۰نوشته؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۳۳گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴-۹۸]

۴۴۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۸۲

آغاز: الحمدلله الذی شید أساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین؛ **انجام:** بیان: الخیط محرکة ورق ینفض بالمخابط ویجفف و یطمحن و یخلط بدقیق أو غیره ویوجف بالماء فتوجوه الابل قب ابن مهدی فی ...

جلد نهم در تاریخ پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف تیماج مشکی، ۴۰۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۶]

۴۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۵۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فهذا هو المجلدالثالث و العشرون من کتاب بحار الانوار فی بیان احکام العقود و الایقاعات؛ **انجام:** فان الکثیر ثمانون فمازاد لقول الله تعالی و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة و کانت ثمانین موطنا

جلد ۲۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مهر: «علم الهدی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۷]

۴۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمک سماءالعلم و زینها ببرو جها للناظرین؛ **انجام:** قال له افلا تعلمت فبتلک الحجة البالغة لله تعالی

جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان۱۳۴۸؛کاغذ:حنایی آهارمهره،جلد:تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۹۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۸سم [ف: ۱۴-۹۹]

۴۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۰۷

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلاة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** صلوات المتعلقة بالحج فی کتابه و صلات النکاح و الزفاف فی ابوابه و صلات الزیارات فی ابوابها و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه

جلد ۱۸، باب طهارت و صلات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی فرزند محمد باقر، گلپایگانی، تا: ۲۱ شوال قرن ۱۳؛ مصحح، محشی، مقابله شده در اواخر ذیحجه ۱۲۹۴، با علامت بلاغ؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج سورمه ای مجدول ضربی، ۳۹۳، ۴۱ سطر ۱۳/۵×۲۳/۵، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۸-۳۱]

۴۴۴. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۸۹

امامت است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۶]

۴۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۹

آغاز: بسمله، باب الهجره و مبادیها و مبیت علی علیه السلام علی فراش النبی؛ **انجام:** تدعو بالویل و تضرب صدرها و تقربها سعد فقتلها و هدموا الصنم

بقیه جلد ششم حاوی قسمت هجرة نبی از مکه به مدینه و مبادی آن و مبیت علی (ع) در رختخواب پیغمبر به هنگام هجرت آن

حضرت و ماجرای دخول پیغمبر به مدینه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی (فستقی)، جلد: تیماج سرخ با ترنج و نیم‌ترنج مجدول ضربی و مقوایی، ۱۸۳گ، ۲۵سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۶۰]

۴۴۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۱۵

جلد ۱۴ (السماء و العالم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ با یادداشت ۱۲۷۰ و ۱۳۲۶؛ از آن کتابخانه خانلر میرزای احتشام الدوله؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۶۰۳گ، ۳۲ سطر (۱۱×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۴۰]

۴۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۶

آغاز: بسمله، باب فضل التعقیب و شرایطه و آدابه. الایات، سبح بحمد ربک قبل الطلوع؛ **انجام:** قدمرت صلوة السفر فی ابوابه و قد ختم هذا المجلد مؤلفه العاثر محمد المدعو بباقر ... حشرهما الله مع موالیهما فی الیوم الاخر فی الحادی و العشرین من شهر شعبان المعظم المکرم من شهور سبع و تسعین بعد الالف الهجریه ... و عترته الاکرمین الاطاهرین الاقدمین

جلد ۱۸، درباره صلواة از تعقیبات و اقسام آن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد، ترنج و نیم‌ترنج ضربی و مقوایی، ۳۷۵گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۶۶]

۴۴۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۹

آغاز: بسمله، ابواب الاذکار و فضلها باب ذکر الله تعالی الایات البقره فاذکرونی؛ **انجام:** فلا تاکلی اللحم و لا تشربی الدم و لا تهتکی الجسم و لا تصدعی الراس ... فلابن فلانة

جلد بیستم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد ترنج و نیم ترنج ضربی و مقوایی، ۱۲۵گ، ۲۶سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۸-۶۸]

۴۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۸۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا لزیاره احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة؛ **انجام:** بما تحب و ترضی ... داراً سألناً فاضلاً

جلد بیست و دوم ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج سرخ ترنج و نیم ترنج مجدول ضربی و مقوایی، ۱۲۶گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۶۹]

۴۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۲

آغاز: باب کفر الثلاثه ... و فضائح اعمالهم و قبایح اثارهم و فضل التبری؛ **انجام:** و الواقع و الحروب و غیرها باب بیعه امیرالمومنین علیه السلام

فتن و محن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی با ترنج و نیم‌ترنج حاشیه ضربی مقوایی، ۲۳گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۸-۵۵]

۴۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید الموحدین و فخر العارفین محمد و اهل بیته الطاهرین؛ **انجام:** و قال هشام إن النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زراره

جلد دوم، توحید؛ خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد کریم تبریزی، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج گل و بوته دار مذهب ضربی لولادار، ۲۱۱گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۵۶]

۴۵۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۹۲

جلد بیستم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۸]

۴۵۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۳

جلد بیست و دوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [مروی: ف: ۷۸]

۴۵۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸

جلد هشتم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۸]

۴۵۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۳

جلد اول و دوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۶]

۴۵۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۶

جلد سوم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۶]

۴۵۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۵۸

جلد چهارم و پنجم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۶]

۴۵۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۲۱

بقیه جلد پنجم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۶]

۴۵۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷

جلد ششم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۲

بقیه جلد ششم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۲۸

جلد ششم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۴

جلد هفتم و هشتم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۹

جلد هشتم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۷

بقیه جلد هشتم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۵

جلد نهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۴

بقیه جلد نهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۰

جلد دهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۲۷

جلد دهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۶۹. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۱۲۴

جلد یازده و دوازدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۸

جلد سیزدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۰

جلد چهارم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۲. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۷

از جلد چهاردهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۳. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۴

بقیه جلد چهاردهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۶۵

مقداری از جلد چهاردهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری[ف: ۷۷]

۴۷۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۵

جلد پانزدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۵۹

جلد هیجدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۷. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۶۷

بقیه جلد هجدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۸. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۲۹

بقیه جلد هیجدهم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: رحلی [ف: ۷۷]

۴۷۹. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۹۲

جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۲۱۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۷]

۴۸۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲

جلد ۲۳؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، یادداشتی از محمد حسین بن محمد قاسم کاشانی در تصحیح کتاب با نسخه اصل به دستور استادش (ظاهراً سید شفتی) به سال ۱۲۴۵، مجدول؛ واقف: حسین فرشید؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۳۰گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱-۲۵]

۴۸۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵

مشتمل بر تاریخ امیرالمؤمنین علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۴۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۶]

۴۸۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶

جلد هشتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «عبده الراجی اسدالله بن محمد باقرالموسوی» (بیضوی)؛ واقف: حسین فرشید، جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳۳۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۶]

۴۸۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۰۲

جلد ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، دارای سرلوح مذهب مرصع؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج مشکی با روکش پارچه‌ای، ۳۳۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۸]

۴۸۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۷۷

جلد هفتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مجدول، باکمندی کشی، دارای سرلوح مذهب مرصع؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: روغنی ترنج و سرترنج گل و بوته با حاشیه سازی گل و بوته، ۲۷۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۴]

۴۸۵. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۲۴

آغاز: ابواب فضایل زیارت ... باب ان زیارته صلوات الله علیه واجبة مفترضة؛ **انجام:** ثم سل ما شئت فان زیارتک تقبل من قریب و بعید.

ابواب فضایل زیارت سید الشهداء تا باب زیارته (ع) و سائر الائمة حیهم و مینهم عن البعید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای کتیبه مجدول،مجدول؛جلد:تیماج مشکی،۸۰گ،۳۱سطر [ف: ۳۰]

۴۸۶. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۷۲

کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشتی در استکتاب کتاب و وقفنامه آن به سال ۱۲۴۳ از حاج محمد ابراهیم با مهر «عبده محمد ابراهیم بن محمد حسن» (بیضوی)؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای ضربی، اندرون مشکی، ۳۴۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۲-۴۹۶]

۴۸۷. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۱۵۹

جلد چهاردهم؛خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ وقفنامه کتاب از حاج محمد ابراهیم به سال ۱۲۴۲ با مهر «عبده محمد ابراهیم بن محمد حسن» (بیضوی)، یادداشتی از کاتب در مجموع بیت‌های کتابت شده به سال ۱۲۴۲؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز ضربی، اندرون مشکی، ۴۰۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱-۱۱۴]

۴۸۸. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۶۲

از کتاب الزکاة تا پایان کتاب الاعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ وقفنامه کتاب از حاج محمد ابراهیم به سال ۱۲۱۸ با مهر «عبده محمد ابراهیم بن محمد حسن» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲-۴۸۸]

۴۸۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۰۳/۲

گویا بخشی از بحار الانوار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۷ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۵۹]

۴۹۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۷۶۸

کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۱۳۹]

۴۹۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۱۲۸

آغاز: نمرود لآذر ختنتی و کتمت هذا الولد عنی فقال ایها الملک هذا عمل أمة و ذکرت انها تقویم بحجته فدعا نمرود ام ابراهیم فقال ما حملک علی ما کتمت أمر هذا الغلام؛ **انجام:** فقال له قم یا

أبا جهل فأد الی الرجل حقه و انما کناه أبا جهل ذلک الیوم فقام مسرعاً فأد الیه حقه فلما رجع الی مجلسه قال له بعض اصحابه.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ جلد: بدون جلد، ۱۳۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۱۰]

۴۹۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۰۳-عکسی

آغاز: بسمله. باب فضل الجماعة و عللها. الآیات. البقرة و ارکعو مع الراکعین. آل عمران مخاطباً لمریم؛ **انجام:** و قد مرت صلواة السفر فی ابوابه. و قد ختم هذا المجلد مؤلفه القاصر العاثر محمد بن محمد المدعو بباقر ... فی الیوم لاخر، فی الحادی و العشرون من شهر شعبان المعظم المکرم من شهور سنة سبع و تسعین بعد الالف الهجریة و الحمدلله ...
کتاب «صلاة» و دعاها؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۸۰۵ص، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۹]

۴۹۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۵۶/۱-عکسی

آغاز: فهرست: الحمدلله رافع درجات العالمین و الصلاة علی سیدنا ... فهذا فهرست الجزء الاول من المجلد الخامس و العشرین من ... متن: الحمدلله رافع درجات العالمین و فضل مداد العلماء علی دماء الشهدا ... فهذه هو المجلد الخامس و العشرون من جملة مجلدات کتاب بحار الانوار تألیف المولی الاجل ... المجلسی ... و هذا المجلد آخر مجلدات البحار و هو کتاب الاجازات
جلد ۲۵، اجازات؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۴۸ص (ص ۲-۱۴۹) [عکسی ف: ۱-۴۹]

۴۹۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۶

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** من دخل المسجد فهو آمن منسوخ بالایة و کذا بط تمامه فی المسجد ان صح انتهی و یحتمل ان تکون.
نیمه اول جلد نهم در احوال امیرالمومنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، ؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج ضربی سبز، ۲۰۳گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۸]

۴۹۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۸

آغاز: باب استجابة دعواته صلوات الله علیه فی احیاء الموتی و شفاء المرضی و ابتلاء الاعداء بالبلایا و نحو ذلک؛ **انجام:** حتی جاء حمد بن زید الداعی صاحب الدیلم ما ظهر القبة انتهی کلامه و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار
تتمه جلد نهم در احوال امیرالمومنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی عمل محمد باقر بن صادق، ۱۵۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۹]

۴۹۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۹

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** من دخل المسجد فهو من منسوخ بالایة و کذا بط تمامه فی المسجد ان صح انتهی و یحتمل ان تکون.
جلد پنجم کتاب النبوة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۷۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۹]

۴۹۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۱

جلد ۱ و ۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۴۹۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۴

جلد ۸ فتن و محن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۴۹۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۵

جلد ۸ فتن و محن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار و مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۵۰۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۷

جلد ۱۴، السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۵۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۴۹۵

آغاز: بسمله. فهرست ما فی هذه المجلد من الابواب و هو کتاب العقود ... بسمله الحمدلله رب العالمین ... ابواب المکاسب باب الحث علی طلب الحلال؛ **انجام:** و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة و کانت ثمانین موطنا
جلد ۲۳، از ابواب المکاسب تا پایان کتاب الکفارات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ عطف شیرازه بندی با نخهای الوان؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۷۵؛ کاغذ: شکری آهار مهره، ۲۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۷]

۵۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۱۴

آغاز: باب فضل ارتباط الدواب و بیان انواعها و ما فیه شومها و برکتها؛ **انجام:** و فی یده رغیف اری قشار الشعیر فی وجهه و هو یکسر بیده و یطرحه فیه الخبر
جلد ۱۴، شامل قسمتی از بخش دوم جلد چهاردهم (کتاب السماء و العالم) از باب هفتم (از ابواب الحیوان فضل ارتباط الدواب) تا باب آخر (باب ۲۱) از ابواب الصید (الماء و المضیرة) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: سید محمد بن سید رضا حسینی خوانساری در ذیقعده ۱۳۳۴، طه بن محمد باقر حسینی در ۱۳۳۹، سید مصطفی صفائی خوانساری؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۵۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۲]

۵۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۳

آغاز: المراد بضلاله مثاله علی القول بعالم المثال کما مر تحقیقه او روحه کما عبر فی الاخبار الکثیرة؛ **انجام:** فقال له اما قرأت کتاب الله و شارکهم فی الاموا و الاولاد الایة تفسیر علی بن ابراهیم باسناده عن ابی بصیر عن ابی ...

جلد سیزدهم؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضربی، ۱۹۴گ،۲۷سطر،اندازه: ۲۲/۵×۳۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۸]

۵۰۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۷۲۴

آغاز: بسمله. حمدله اما بعد فهذا هو المجلد الحادی و العشرین (کذا) ... ابواب الحج و العمرة و شطر من احوال المدینة و الجهاد و الرباط و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و امثال ذلک؛ **انجام:** انما المهاجرون الذی یهجرون السیئات (کذا) و لم یأتوا بها

جلد ۲۱. از ابواب الحج و العمرة تا انتهای باب وجوب الهجرة و احکامها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: علم الهدی (بیضوی)، و سید مصطفی خوانساری (بیضوی)؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۱۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار ۱-۱۶۷]

۵۰۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۴۳

آغاز: ج ۱۰: بسمله، الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء ... جلد ۲: بسمله حمدله و الصلاة علی سید الموحدین و فخر العارفین محمد و اهل بیته الطاهرین الغر المیامین کتاب التوحید؛ **انجام:** ج ۱۰: و فی خبر فبحقی علیک ان تکملت فی ذلک بشیء و انتظر ما یحدث الله فی و وفی خبر ... اقسم علیک ان؛ ج ۲: و اما الصفات التی قد یتصف بها

جلد ۲و۱۰. هر دو جلد از انتها ناقص و جلد ۱۰: از سرگذشت حضرت فاطمه زهرا (س) تا زندگانی امام حسن مجتبی (ع) و جلد ۲: از کتاب التوحید تا اواسط ابواب الصفات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۲۲]

۵۰۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وصل لعباده القول بامام لعلهم یتذکرون؛ **انجام:** و التمس ممن ینظر فی کتابی ان یترحم علی و یدعو بالمغفرة لی فی حیاتی بعد موتی و الحمدلله ... من الهجرة النبویة

جلد ۱۳. در حالات امام عصر (عج)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقفی: سید عبدالباقی آیت اللهی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی و حنائی آهار مهره، جلد: یماج عنابی با جدول ریسه‌ای زرین، ۳۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۹سم [ف: ۲۶-۱۳۴]

۵۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۲۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی بالمأمورین؛ **انجام:** لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم ... فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهور سنة ثمانین بعد الالف ...

جلد ۳؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، کاتب نستعلیق: فضل الله بن محمد قاینی در ۲۴ رمضان ۱۳۲۳؛ کاغذ: فستقی و حنائی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با عطف قهوه‌ای، ۲۰۰گ، ۱۹و۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۲۵]

۵۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۷۴

آغاز: بسمله، باب المعادن و احوال الجمادات و الطبایع و تأثیراتها و انقلابات الجوهر؛ **انجام:** و فی روایة لعن الله الذی و سمه باب النحل و النمل

جلد ۱۴، از «باب المعادن و احوال الجمادات» تا انتهای «باب اخصاء الدواب و کیها» و ابتدای «باب النحل و النمل» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: استاد جعفر زاهدی، دیماه ۱۳۷۷؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۶۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲۶-۱۲۸]

۵۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۹۳

آغاز: الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سائر الحیوان

جلد پانزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی ضربی گرهی اندرون قهوه‌ای، ۲۲۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۹/۸سم [ف: ۴۱-۲۱۶]

۵۱۰. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۷۹/۳

آغاز: باب النص علیه بخصوصه و وصیة الحسن الیه صلوات الله علیهما

در تاریخ امام حسین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸۱گ (۵۳ر-۱۳۳پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶۵]

۵۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷۲

جلد پانزدهم، کتاب الاسلام و الایمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه را عندلیب از حاجی میرزا علی سمسار خریده در سال ۱۳۳۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۲سم [ف: ۴۱-۲۵۲]

۵۱۲. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۵۳

از صفات النبی (ص) تا علامات ظهور امام زمان (عج)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۵۷گ، ۳۰ سطر (۸/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱-۱۲]

۵۱۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۹۲

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲۱۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۲۹]

۵۱۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۹۰۹/۳

بخشی از جلد ۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن آلبالوئی مقوایی، ۹گ (۴۹پ-۵۷پ)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۳سم [ف: ۶-۱۶۱]

۵۱۵. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۰

کتاب القرآن و الدعاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۲۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۴۹]

۵۱۶. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۶

زندگانی پیامبر اکرم (ص) و از باب ام المعجزات القرآن الکریم و فیه بیان حقیقة الاعجاز و بعض النوادر تا باب غزوة بدر الصغری و سایر ما جری فی تلک السنة الی غزوة الخندق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ دو تاریخ تولد به سال ۱۳۱۶ و ۱۳۱۸؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۱۲۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱-۲۱]

۵۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۲

آغاز: الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمداً بالرسالة و شرفها به شرایف الصلوات؛ **انجام:** و ما کان الله لیضیع ایمانکم فسمی سبحانه الصلاة ههنا ایماناً.

جلد ششم تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۴۲۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۹]

۵۱۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۳

آغاز: ابواب ماجری بعد قتل عثمان من الفتن و الوقایع و الحروب و غیرها باب بیعة امیرالمؤمنین علیه السلام؛ **انجام:** و الروح جمع الروحة و هی الشجرة العظیمة و الکمد بالتحریک الحزن المکتوم.

الفتن و الملاحم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی باضرب «محمد باقر»، ۱۶۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۹]

۵۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۷

آغاز: ابواب ما یحصل من الانواع للصلوات الیومیه بحسب ما یعرض لها من خصوص الاحوال و الازمان؛ **انجام:** لاحول و لاقوة الا بالله فانه لایعصی الله فیه و له بکل سلک فیه ملک یقدس له و یترحم علیه.

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۹۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۵۲۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۸

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۹۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۵۲۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۹

آغاز: الحمدلله رافع درجات العالمین و المفضل لمداد العلماء علی دماء الشهداء المؤمنین؛ **انجام:** او تغفروا لی ما صدر عنی فیه من الجفاء و البعد عن الاداب لکن یفعل بکم هکذا ربی.

الاجازات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۷۶گ، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۵۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۹

آغاز: باب آداب زیارته صلوات الله علیه من الغسل و غیرها ثو أبی عن احمد بن ادریس عن الاشعری؛ **انجام:** و انه ما من رجل یزورنا أویزور قبورنا الاغشیته الرحمة و غفرت له ذنوبه.

جزء دوم کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: «لطفعلی بن علی بن لطفعلی تبریزی» با مهر «عبده لطفعلی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۲]

۵۲۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین.. وهو یحتوی علی کتاب الزکاة و الصدقة و الخمس و الصوم و الاعتکاف و اعمال السنة؛ **انجام:** و ما کف عن الکلام مع الناس فهو خیرله.

کتاب الزکاة و الصوم تا پایان اعتکاف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۱۱۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۵۲۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲

آغاز: من مهاجره وفی هذه السنة کان بناء مسجد قبا روی عن ابی سعید الخدری قال لما صرفت القبلة الی الکعبة؛ **انجام:** الی معاویة فکتب الیهم یعزم علیهم لما فعلوه ففعلوا ذلک فمنبر رسول الله.

تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ محشی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۳]

۵۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۴

آغاز: کتاب القرآن باب فضل القرآن و اعجازه و انه لایتبدل بتغیر الازمان و لایتکرر بکثرة القراءة؛ **انجام:** و قسم الله به فی القرآن فی قوله عزوجل و النجم اذا هوی یعنی رسول الله صلی الله علیه و آله.

کتاب القرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: «ابوالقاسم موسوی» با مهر «ابوالقاسم بن مهدی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۶۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۶]

۵۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و هو یحتوی علی کتاب الزکاة و الصدقه و الصوم و الاعتکاف و اعمال السنة؛ **انجام:** و ما کف عن الکلام مع الناس فهو خیر له ابواب اعمال السنین و الشهور و الایام.

کتاب الزکاة تا اعتکاف، ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «علم الهدی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۶]

۵۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العالم وزینها ببروجها للناظرین وعلق علیها قناویل الانوار بشموس النبوة؛ **انجام:** قال اختلاف امتی رحمة فقال صدقوا فقال ان کان اختلافهم رحمة فاجتماعهم عذاب.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: «خانلر میرزای احتشام الدوله» به سال ۱۲۶۶ و۱۲۷۰ و مهر «خان لر» (بیضی) و

«احتشام الدوله»(بیضی)؛جلد: تیماج دورو، رو مشکی، پشت قرمز، ۹۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۴]

۵۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان وعلمه البیان وسلک به سبل الهدی بعلم الدلیل ومنار البرهان؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا ومناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من أن یحصی ولنکتف فی هذا.

جلد چهارم؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۴]

۵۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵۶

انجام: باب آخر فی کتاب آخر ما ظهر له (ص) شاهداً علی حقیقة المعجزات.

جلد ششم تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز ضربی با زمینه طلایی، ۱۹۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۵۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱

آغاز: باب تأثیر السحر والعین وحقیقتها زائداً علی ما تقدم فی باب عصمة الملائکة؛ **انجام:** فتعوذوا بالله من الشیطان الرجیم فانهم یرون ولاترون فافعلوا ما تؤمرون.

کتاب السحر و الحیوانات و الشیاطین ازکتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۷۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۵۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۳

آغاز: الحمدلله الذی أمر عباده بالعدل وهو تعالی أولی به من المأمورین و زجرهم فبین انه لایظلم المزجورین؛ **انجام:** لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم.

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۳۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۷]

۵۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... باب ثواب الموحدین و العارفین و بیان وجوب المعرفة و علته و بیان ما هو حق معرفته؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة.

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۶۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۵۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۵

آغاز: باب تمهید غصب الخلافة و قصة الصحیفة الملعونة کا العدة عن سهل عن ابن فضال؛ **انجام:** صلوا فی عشایرهم واشهدوا جنایزهم وردوا الامانة الیهم.

کتاب الفتن و المحن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۳۱۶گ،۲۷سطر،اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۵۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۷

آغاز: الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سایر الحیوان بالاسلام و الایمان و جعل لها جنوداً من مکارم الشیم؛ **انجام:** ما یغتم به تخایل له فی منامه ما یغتم به فیکون ذلک تمحیصاً لذنوبه.

الایمان و الکفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۵۳۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۸

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الإیات البقره و یقیمون الصلاة؛ **انجام:** اذا قصرثم عدی الی مفعولین کقولهم لا ألوک نصحاً علی تضمین معنی المنع.

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۲۲۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۵۳۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۹

آغاز: باب القبلة واحکامها الإیات البقرة ولله المشرق والمغرب فاینما تولوا فثم وجه الله؛ **انجام:** أن یکون فیها ایضاً من المکملات و یکون استحبابه فیها أشدمنه فی غیرها والله اعلم.

کتاب الصلاة؛خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، باعلامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۲۱۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۵۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... ابواب المکاسب باب الحث علی طلب الحلال و معنی الحلال؛ **انجام:** حیث کنت قال اطعم المساکین قال لا انما حلفت لغیر ربک.

جلد ۲۳ العقود و الایقاعات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۳۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۵۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۰۵/۳

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء افاخم الانبیاء و اعاظم الاوصیاء؛ **انجام:** یارب اوزعنی ان اشکر نعمتک التی انعمت علی وعلی والدی وان اعمل صالحاً

جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۵۰]

۵۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۳-۲۹/۲۳

آغاز: علی الماء والعرض عشر آلاف لسان یسبح الله کل لسان منها بعشرة آلاف لغة لیس فیها لغة ... تفسیر الفرات عن عبید بن کشیر معنعنا عن الحسن بن علی بن ابیطالب علیهما السلام قال شهدت ابی عند عمر؛ **انجام:** بیض مواضع الوضوء من الایدی والاقدام استعارة اثر الوضوء فی الوجه و الیدین و الرجلین للانسان من

البیاض الذی یکون فی وجه الفرس و یده و رجلیه ابواب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۲۹۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۵]

۵۴۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۶۷-۲۹/۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید الموحدین و فخر العارفین محمد و اهل بیته الطاهرین الغر المیامین کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زراره

کتاب توحید؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد ابراهیم، تا: قرن ۱۳؛ واقف: انیس الدوله زن شاه، ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج زیتونی سوخت با ترنج باسر، مجدول گرهی ضربی، ۱۷۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۲-۵۷۹]

۵۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳-۱/۳

آغاز: نسخه بسمله حمدله والصلوة علی سید الموحدین و فخر العالمین محمد و اهل بیته الطاهرین العز المیامین کتاب التوحید و هو المجلد الثانی ... باب اثوات الموحدین؛ **انجام:** نسخه و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا یقول هشام و لاتقل بقول زرارة.

جلددوم کتاب توحید از باب اثوات الموحدین و العارفین و بیان وجوب المعرفة تا باب ۳۱ نادی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در آغاز فهرست این جلد به خط محمد باقر بن آقا میرزا عبدالغفار حسینی تویسرکانی، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۱۳۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲-۵۷۹]

۵۴۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳-۱/۲۳

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و علی سید المرسلین محمد و عترته الطیبین الطاهرین اما بعد فهذا هو المجلد الثالث و العشرون من کتاب؛ **انجام:** فان الکثیر ثمانون فمازاد لقول الله - عزوجل و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة و کانت ثمانین موطناً. تمت الکتاب بعون الوهاب ...

جلد ۲۳ از احکام العقود و الایقاعات تا آخر باب النذور و الایمان التی یلزم صاحبها الکفارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، دارای علامات بلاغ؛ جلد: روغنی دورو، با زمینه زر، ترنج با سر و حاشیه با گل‌های الوان، مجدول مذهب و مرصع، پشت هر دو طبله، مجدول با نقش گل و بوته، ۱۶۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۳]

۵۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۶۸

آغاز: الحمدلله خاق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات و مخرج عباده الی النور من الظلمات؛ **انجام:** و الأصهب بعیر لیس بشدید البیاض و شعر یخالط بیاضه حمرة تم الباب النادر و یتلوه ان شاءالله فی المجلد الذی بعده ابواب الطب.

کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در حاشیه «برگ ۳۷۳پ» آمده: «بلغ سماعاً عنی بفضل الله ربی جل جلاله و عم نواله فی سلخ شهر رجب سنه ۱۲۳۰»؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۹۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲۵-۷۸]

۵۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۷-۱۵/۲۷

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین واختار منهم خیرته من خلقه محمداً ... اما بعد فهذا هو المجلد الخامس؛ **انجام:** عن ابی جعفر علیه السلام قال کان فی بنی اسرائیل رجل عابد وکان محارفا لایتوجه فی شیء فصیب فیه شیئاً فانفقت علیه امرأته حتی لم یبق عندها شیء ... فجاء الی البحر فاذا هو بصیاد قد القی.

جلد پنجم (اقصص انبیاء)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ فاقد جلد، ۴۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲-۵۸۰]

۵۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۴۷۴-۲۲/۱۹۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمک سماء العلم وزینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** مع ج ع الدقاق عن الاسدی عن صالح بن ابی حماد ... قلت لابی عبدالله علیه السلام ان قوما یروون ان رسول الله صلی الله علیه وآله قال اختلاف امتی رحمة ... انما اراد اختلافهم من البلدان لا اختلافا فی دین الله انما الدین واحد

مقدمه بحار وکتاب عقل و جهل و علم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج مشکی، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۵۷۹]

۵۴۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۴۴-۳۰/۱۴

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم ... اما بعد فهذا هو المجلد السابع من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** لانه اشتمل علیها مایستخرج منه الاخبار من الاصول و قد تم هذا المجلد بعونه تعالی فی شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة ست و ثمانین بعد الالف الهجریة و الحمدلله اولا و آخرا و الصلوة علی محمد و آله الاطهرین.

جلد هفتم در احوال ائمه کرام و دلائل امامت و فضائل و مناقب و غرائب احوال ایشان (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ وقف نسخه در ۱۲۹۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج با سر مجدول گرهی، ۳۳۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۳سم [ف: ۲-۵۸۱]

۵۴۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۶۶-۳۰/۳۶

آغاز: الحمدلله الذی شید اساس الدین ونور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین ... اما بعد فیقول خادم الاخبار الائمة الطاهرین؛ **انجام:** کنز الکراجکی عن محمد بن احمد بن شاذان ... فاطمه والحسن والحسین فمن قال غیر هذا فعلیه لعنة الله باب ۵۱ مانزل

جلد ۹ در تاریخ امیرالمؤمنین (ع)، تا باب ۵۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ وقف در۱۲۹۱؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۱]

۵۴۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۷۵

جلد سوم مشتمل بر اخبار عدل و معاد و علل تکالیف عباد؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خونساری، تا: اواخر قرن

۱۳؛ در ۱۲ جای کتاب جمله «بلغ قبالا» نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی قرمز، ۷۱۴ص، ۳۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱-۱۸۶]

۵۴۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۳۳/۱

آغاز: هو المغنی لها بعد وجودها حتی یصیر موجودها کمفقودها و لیس فناء الدنیا بعد ابتداعها بأعجب من انشائها و اختراعها و کیف و لو اجتمع جمیع حیوانها من طیرانها و بهائمها؛ **انجام:** عن ابی الحسن علیه السلام قال لا تدع الحجامة فی سبع من حزیران فان فاتک فاربع عشرة.

بخشی از جلد ۴ و ۸ بحار چاپی و ۵۴ و ۵۶ را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۴گ (۲ر-۶۵پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۶۴]

۵۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۴۲

آغاز: بسمله. حمدله کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحارالانوار ... باب ثواب الموحدین

جلد ۲؛ خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: گالینگور، ۲۷۱گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۲]

۵۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸۹

جلد ۱۰؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

۵۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۸۰

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی اوضح لنا مسالك الدین باعلامه؛ **انجام:** فکانه قال و ان نمنعه نتاخر و نتبع غیرناکما یتأخر راکب عجز البعیر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: چرم سرخ، ۵۴۷ص، ۲۷ سطر (۱۴×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴۷/۱-۲۱۳]

۵۵۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۹۵

جلد هیجدهم کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین ابهری ابن مرحوم محمد امین، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری سیاه، ۴۷۰ص، ۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۱۹۱]

۵۵۴. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۳۰۱

جلد ششم (مشتمل بر حالات رسول اکرم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی ضربی سیاه، ۶۲۶ص، ۲۹ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۹۱]

۵۵۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۴۵۱

جلد دهم (حالات حضرت زهرا علیها السلام)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: چرمی ضربی زرد، ۲۵۸ص، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۱۹۲]

۵۵۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۳

جلد هیجدهم (کتاب الصلوة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرمی ضربی سیاه، ۵۸۰ص، ۲۹ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۹]

۵۵۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۴

جلد هیجدهم، کتاب الصلوه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری سیاه ضربی، ۴۱۹ص، ۲۹ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۹]

۵۵۸. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۹۰

جلد پنجم، مشتمل بر قصص انبیاء (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی ضربی نارنجی، ۵۵۶ص، ۲۷ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۷]

۵۵۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۲۷

جلد ششم، حالات حضرت رسول تا اواخر باب ۳۴ در اثبات معراج و معنای آن و چگونگی صفت براق با تمام فهرست جلد ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرمی قرمز، ۴۳۲ص، ۳۴ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۸]

۵۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۹۲

آغاز: الله فلیس بمعجز فی الارض ... و لیس له من دونه اولیاء؛ **انجام:** و لعل ذلک کان فی حال ولادته قبل تأییده بروح القدس ... لطال الکلام و لخرجنا عن مقصودنا من الکتاب و الله الموفق للصواب

جلد۶، موجودی آن از باب معجزات در اخبار تا اواسط کیفیت صدور وحی و نزول جبرئیل است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه برگهای زنجیره‌ای زرکوب، ۲۸۶گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۶]

۵۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۷۰

انجام: سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم الاخلاق ابی جعفر الجواد علیه السلام تم المجلد الحادی عشر

جلد۱۱؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: میشن زرشکی با حواشی زنجیره‌ای ضربی، ۲۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۱]

۵۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۰۱

آغاز: بسمله. باب ما ظهر من فضله (ص) فی غزوة خیبر؛ **انجام:** حتی جاء محمد بن زید الداعی صاحب الدیلم فاظهر القبة انتهی کلامه و سیأتی تمام القول فی ذلک الکتاب

جلد نهم، مشتمل بر فضائل و مناقب و احوال حضرت امیرالمؤمنین (ع) در ۱۲۹ باب می‌باشد، نسخه حاضر از باب ۷۱ (باب ما ظهر من فضله فی غزوة خیبر) تا آخر جلد نهم است؛ خط: نسخ، کا: خیرات علی، تا: قرن ۱۳؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج عنابی دارای جدول زرکوب، ۴۶۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۷]

۵۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۴۶۲

آغاز: فصل و کان خروج المسلم بن عقیل رحمه الله بالکوفة یوم

الثلثاء؛ **انجام:** من فاز فیها و الشقی من شقی فیها اقول تمامه فی ابواب

از اوایل تا اواخر باب ۳۷ از جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی معلا، ۲۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۲۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۰]

۵۶۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۵۹/۱

آغاز: الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر و بالنجوم ... و بعد، فهذا هو المجلد الثانی عشر من کتاب بحارالانوار مما الفه الخاطیء الخاسر؛ **انجام:** قال ابو هاشم سمعته یقول ان فی الجنة باباً یقال له المعروف ... من دلائل الحمیری عن الجعفری مثله، من کتاب ابن عیاش بالاسناد المتقدم مثله، قال ابو هاشم ..

جلد ۱۲، از تاریخ حضرت علی بن موسی الرضا (ع) تا چند برگ از تاریخ حضرت امام حسن عسکری (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ یادداشتی درباره عقد نکاح، یادداشتی به سال ۱۳۵۲ق و مهر «سلیمان بن محمد احمدی؟» (هشت گوش)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۵۹گ (۱-۱۵۹)، ۲۴ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵سم [ف: ۳۸-۴۷۰]

۵۶۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۱۵/۳

آغاز: فی حدیث انس ان عمر بن خطاب قرء قول الله عزوجل و فاکهة و ابا و قال فما الاب؛ **انجام:** من حاد الله و رسوله و لو کانوا آباؤهم و ابنائهم او اخوانهم او عشیرتهم

بخش‌هایی از کتاب مطاعن بحار؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سرخ مجدول، ۱۱۲گ (۲۵ر-۱۳۶ر)، ۸ سطر (۶/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۰-۴۹۵]

۵۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۷۱

آغاز: اقول لما کانت رسالة الباب المفتوح الی ما قیل؛ **انجام:** فان الله تعالی یعطی العافیه لمن یشاء و یمنحها ایاه و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ توسط آقای اصغرزاده نونویسی شده، رساله ذهبیه حضرت رضا (ع) به رساله نفس و ردح عاملی ضمیمه شده است؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۲۲ سطر (۱۰×۱۴/۵) [رایانه]

۵۶۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۴۱

جلد شانزدهم؛ خط: نسخ، کا: قاسم مازندرانی نجفی، تا: رمضان ۱۲۰۴ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۵۶۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۲۰

جلد دوازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۹ رمضان ۱۲۰۴ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۱۵۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۷۲]

۵۶۹. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۷۸/۱

آغاز: عن ابی عبدالله علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله من اتی مکة حاجا و لم یزرنی الی المدینه جفوته یوم القیامة

نسخه حاضر مشتمل بر کتاب مزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ ربیع الاول ۱۲۰۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج زرشکی مجدول، ۵۳گ (۱ر-۵۳ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۸۱]

۵۷۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۷۸

بخشی از جلد ۱۳؛ خط: نسخ، کا: دیواس اصلی گرجی، تا: جمادی الاول ۱۲۰۵ق؛ واقف: میرزا داود (به فرموده) بر کتابخانه مدرسه یوسف خواجه، در ۱۲۴۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه ساده، ۱۶۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۷سم [ف: ۱-۶۶]

۵۷۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۹۷

جلد۲۲ در مزارات شامل ۶۴ باب. باب اول در مقدمات و آداب سفر و باب آخر باب نادر؛ خط: نسخ معرب، کا: اسدالله بن عبدالنبی شوشتری، تا: جمعه ۲۸ شعبان ۱۲۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی صیقلی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۲سم [ف: ۳-۱۶۶۰]

۵۷۲. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۵۰۷

جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن احمد گرجی، تا: دوشنبه از ذیحجه ۱۲۰۸ق؛ روی برگ اول اهدای کتاب از حسن بن ابوالحسن نصیری اصفهانی به سال ۱۳۲۴ش؛ تملک: علی نقی بن احمد قزوینی به سال ۱۲۷۹ با مهر «علی نقی بن احمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲-۳۶۹]

۵۷۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۲۰-۶/۱۰

آغاز: بسمله ... الارضین والسماوات وسامک المسموکات ... اما بعد فیقول افقر العباد ... محمد بن محمد التقی المدعو بباقر ... هذا هو المجلد الرابع عشر من کتاب بحار الانوار المسمی بکتاب السماء و العالم لاشتماله علی کشف الغطاء؛ **انجام:** و اذا خضرت الذمة نصر المشرکون علی المسلمین و أمثلة ذلک کثیرة و الله اعلم بحقیقة ذلک

از اول جلد ۱۴ (السماء والعالم) تا «باب مایتعلق بالنجوم و یناسب احکامها من کتاب دانیال علیه السلام»؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن ابی القاسم موسوی (پدر صاحب روضات الجنات)، تا: ۱۲۱۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، از روی نسخه مصحح که بلاغ مؤلف داشته کتابت شده؛ جلد: مقوا، آبی، عطف و گوشه تیماج مشکی، ۹۷گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۲-۵۸۲]

۵۷۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه واصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** الا کفیتنی به و نجیتنی من جور السلاطین و نفس الشیاطین.

کتاب المزار؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد، تا: دوشنبه ۲۲ ربیع الثانی ۱۲۱۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۷۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۳]

۵۷۵. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۹۰

جلد هجدهم؛ بی‌کا، تا: ۱۴ صفر ۱۲۱۶ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۲۲۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۶]

۵۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹۳

آغاز: ملاحظة تلك الاخبار الماثورة من الجانبين المتواتره بالمعنی فی صحة هذا القول؛ **انجام:** اوفی الانظار و الاستیصال او الحکم بینهم فی اختلافهم الی الله.

جلد۸؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد نصیر هزار جریبی استرآبادی، تا: شنبه ۸ ذیقعده ۱۲۱۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ محشی به حواشی فارسی؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: آبی، ۳۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۲×۳۳/۳سم [ف: ۱۴-۱۰۷]

۵۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۰۱

آغاز: الحمدلله الذی سمك سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة

جلد اول و تا آخر «باب غرایب العلوم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی به امضاء «منه مد ظله العالی»؛ تملك: سفید موسوی استرآبادی به تاریخ ۱۲۱۷ با مهر بیضوی؛ جلد: تیماج سبز شمسه، ۱۳۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۲۵-۳۸۲]

۵۷۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۴۰

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... اما بعد فهذا هو المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار فی بیان ما احتج الله تعالی و رسوله و حججه صلوات الله علیهم اجمعین علی؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردنا

جلد چهارم حاوی احتجاجات قرآن، پیامبر (ص)، ائمه اطهار (ع) و علمای اسلامی با مخالفین و معاندین می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۹ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج پوست اناری، مقوایی، مجدول به زر، میان جداول بوته‌های ریسه‌ای به زر و ضربی، ۱۹۲گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۹-۱۷۰]

۵۷۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۹

جلد سوم در عدل و معاد و تکلیف عبادات است و در آن مباحث عدل و مشیت، اراده، قضا و قدر، هدایت و ضلالت، امتحان، عهد و میثاق، توبه، علل شرایع (دلیل وضع قانون)، مقدمات مرگ، احوال برزخ و قیامت، شفاعت بهشت و دوزخ در ۵۹ب اب آمده است؛ خط: نسخ، کا: ابن آقا رضا محمد کریم، تا: ذیقعده ۱۲۱۹ق، جا: قریه نجف آباد؛ محشی با نشان‌های «منه رحمه الله»، «۵»، «رم»، «ص» دارد، مصحح؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، رویه تیماج، تریاکی روشن، ۴۶۸گ، ۲۶ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۳۰]

۵۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۴۱

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین ... اما بعد فهذا المجلد الخامس من کتاب بحار الانوار ... کتاب النبوة باب معنی النبوة و؛ **انجام:** ثم انصرف من مکة الی المدینة فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الابصار و فی روایة الاخری کساه الانطاع و طیبه. قد تم المجلد الخامس

جلد پنجم از کتاب نبوت تا باب «بعض احوال ملوك الارض»؛ خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمد صادق، تا: ۱۲۲۰ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج پوست اناری مقوایی مجدول به زر میان جداول بوته‌ای ریسه‌ای به زر و ضربی، ۳۷۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹-۱۷۱]

۵۸۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹

جلد بیست و یکم کتاب حج و عمره و جلد هجدهم کتاب طهارة و صلاة است؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد شفیع بن زین العابدین شیرازی، تا: ۹ شوال ۱۲۱۹ (کتاب اول) و جمعه ۱۰ رجب ۱۲۲۰ق (کتاب دوم)؛ جلد: مخمل سبز عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۹۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴-۴۱۹]

۵۸۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی زین سماء الدنیا.؛ **انجام:** قد تم المجلد الثالث عشر من کتاب بحار الانوار علی ید مؤلفه ... فی یوم الجمعة سابع عشر شهر ذیحجة الحرام من شهر سنة سبع و سبعین بعد الالف (۱۰۷۷ق).

جلد سیزدهم، در احوال حضرت رضا تا حضرت عسکری؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ تملك: محمد حسین ۱۲۲۰ق و نیز از همو ۱۲۲۱، محمد حسین اناری کرمانی جمادی الثانی ۱۲۲۹ق؛ وقفنامه از محمد بن کریم در کرمان ۱۲۸۹ق با نشان مهر گرد او «محمد بن کریم» برای شیخیان کرمان؛ یادداشت محمد حسین بن علی قلی ذیقعده ۱۲۲۰؛ واقف: محمد بن کریم، ۱۲۸۹؛ ۳۹۰ص، ۲۱ سطر (۱۷×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۵۸۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۳

جلد چهارم و ششم است و ناتمام؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی حسینی، تا: ۱۶ رمضان ۱۲۲۳ق [نشریه: ۲-۱۳۸]

۵۸۴. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۲۷۵۷

جلد هشتم از زکات تا جهاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۲۳ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۸۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۹×۳۰سم [ف: ۱-۶۶]

۵۸۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۴۰۷

از عدل تا پایان جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد نصیر هزار جریبی،تا:۲۸ ذیقعده ۱۲۲۳ق؛ تملك: محمد صادق بن زین العابدین خوانساری؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۴۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۴۱]

۵۸۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۷۵

آغاز: بسمله و به نستعین، الحمدلله الذی سمك سماء العلم و زینها

بروجها للناظرین؛ **انجام:** فقال فی ای شیئ اختلفوا فتداخلنی من ذلك شیئی فلم یحصرنی الاماقلت ...
جزء یکم از جلد یکم؛خط:نسخ، کا: سید احمد موسوی لاهیجی، تا: ۱۲۲۴ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۲۵۳گ، ۳۰ سطر (۱۴×۲۴/۵)، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۱-۹۹]

۵۸۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۳

آغاز: الحمد لله الذی اصطفی من عباده؛ **انجام:** و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.
جلد پنجم در قصص انبیا و عصمت ایشان؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد علی بن ابوالقاسم حسینی، تا: چهارشنبه ۲۳ شعبان ۱۲۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی با ترنج و نیم ترنج، ۷۰۰ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۰]

۵۸۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۳

قسمت اول از جلد هشتم «فتن و محن»، از ابتداء کتاب تا آخر باب ۳۵ (فی ماورد فی جمیع الغاصبین والمرتدین مجملاً)؛ خط: نسخ، کا: عبدالرضا حسینی، تا: ۱۲۲۵ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری، ۳۰۹ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۲۱۸]

۵۸۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۴۹

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد و النجباء من عترته و اوصیائه ... اما بعد فهذا هو المجلد الحادی عشر من کتاب ... ابواب تاریخ سید الساجدین و امام الزاهدین
جلد ۱۱؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن حاجی هرندی، تا: ذیحجه ۱۲۲۶ق؛ نسخه در صفر ۱۲۹۱ق مقابله شده است به وسیله محمد زکی طبری؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار، با ترنج و نیم ترنج، ۳۲۷گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۴-۲۱۰۵]

۵۹۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۴۱

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة وعقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** و اکثر اخبارها مبثوثة علی الابواب السابقة و اللاحقة تم باب اثبات المعراج و یتلوه باب الهجرة الی الحبشة
بخش اول جزء ششم در تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه سلخ ربیع الثانی ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، امضای مقابله ای از ابوتراب محمد محسن مشهور به آقا بابا در روز چهارشنبه ۲۶ شوال ۱۲۲۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ:-]

۵۹۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء.؛ **انجام:** و سیاتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد (ع).
جلد۱۰-۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۲۶ق؛ این نسخه فاقد تاریخ امام حسین (ع) وحالات مختار و دیگر وقایع مربوط به آن حضرت است؛ واقف: میرزا ابوالفضل نهاوندی، خرداد ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی باترنج و سرترنج، ۲۸۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۳۰/۳سم [ف: ۱۴-۱۱۰]

۵۹۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۶۰

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمك العلم و زینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة.
جلد ۱-۲، از ابتدای مقدمه تا انتهای «باب ابطال التناسخ»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۵ (جلد۱)، ۱۲۲۶ق (جلد ۲)؛ واقف: تولیت میرزا عبدالجواد، ۱۲۳۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۳۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۵۳۲]

۵۹۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۰۴

آغاز: و لکن کانوا هم الظالمین لاتخصموا الدی و قد قدمت الیکم بالوعید؛ **انجام:** لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم ... ابدالابدین.
موجودی از «باب النفی و الظلم و الجور» تا پایان «باب ما یکون بعد الدخول الجنة» است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن شریف لنجانی، تا: شنبه ۲۲ محرم ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: ظاهراً شاهزاده محمد ولی میرزا؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۷۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۵۷۸]

۵۹۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الانسانو علمه البیان و سلك به سبیل الهدی بعلم الدلیل؛ **انجام:** اقول احتجاجان اصحابنا و مناظرتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من ان تحصی و لنکف فی هذا المجلد بما اوردناه.
جلد۴، مشتمل است بر احتجاجات حضرت باری تعالی، نبی اکرم (ص)، ائمه اطهار (ع) و برخی از علمای امامیه از جمله شیخ صدوق و سید مرتضی علیه معاندان و ملحدان در ۸۳ باب که در ۱۰۸۰ نگاشته شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ مهر: «یا قاهر العدو و یا والی الولی ۱۲۳۱» (مربع)؛ واقف: محمد ولی میرزا، ۱۲۳۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۵۳۳]

۵۹۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامك المسموکات و داحی المدحوات و مخرج عباده الی النور من الظلمات؛ **انجام:** و من طریق الخاصة ما دواه الشیخ عن یوسف بن یعقوب و ذکر حدیث عباد البصری الذی قدمناه بروایة البرقی قد تم کتاب السماء و العالم علی ید مؤلفه ...
السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ واقف: محمد ولی

میرزا، ۱۲۳۱؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۵۳۳]

۵۹۶. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۸

جلد اول؛ خط: نسخ خوانا، کا: محمد حسین بن محمد جعفر، تا: ربیع الاول ۱۲۲۶ق؛ در آخر این کتاب اسماء تصنیفات مرحوم مجلسی نوشته ولی تاریخ نوشتن آن سوم جمادی الاول ۱۲۲۶ است؛ ۱۸۳گ، ۳۵سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۴]

۵۹۷. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۲۰۴

کتاب روضه؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حسنعلی حسینی طبیب اصفهانی، تا: سه‌شنبه ۱۵ رمضان ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۱۴۷گ، ۲۹سطر (۱۱/۵×۲۳)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۱۲]

۵۹۸. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳-ب/۹۵

آغاز: بسمله و به نستعین-الحمدلله الذی وصل العباده القول بامام بعد امام لعلهم یتذکرون؛ **انجام:** مؤلفه احقر ... محمد باقر بن محمد تقی ... فی شهر رجب الاصب من شهور سنه ثمان و سبعین بعد الالف من الهجره. انجامه: و ق دفرغت من تسویده فی یوم الاحد سابع عشر ثانی شهر جمادی الاولی من شهور سنه ست و عشرون و ماتین بعد الالف ... و انا الالف ... و انا الجانی محمد باقر بن حسنعلی الحسینی الاصفهانی

جلد ۱۳، در شرح حال امام دوازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حسنعلی حسینی اصفهانی، تا: جمادی الاول ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید کلفت، جلد: ضربی با تیماج مشکی، ۱۷۶گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱-۸۳]

۵۹۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۰۳

جلد ۶ ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج مشکی، ۷۰۴ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۱۰-۱۲۶۴]

۶۰۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۶

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء فاخم الانبیاء و اعاظم الاوصیاء ثم ... اما بعد فهذا هو المجلد العاشر من بحار الانوار مما الفه؛ **انجام:** دعوات الراوندی حدثنی الشیخ ابو جعفر النیسابوری ... فلما دخلنا الحضرة و ضعناه علی ثوب و اخذ رجلان مناظر فی الثوب و رفعناه علی القبر و کان یدعو او یتضرع و یبکی و یبتهل و یقسم علی الله بحق الحسین ان یهب له العافیة قال فلما وضع الثوب علی الارض جلس الرجل و مشی و کانما انشط من عقال

جلد دهم، تاریخ حضرت زهراء و ائمه؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن عبدالرحیم قلاری نائینی الاصل خوراسکانی، تا: یکشنبه ۱۶ شوال۱۲۲۷ق؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: محمد مهدی فرزند آقا میرزا محمد علی با مهر «عبده الراجی محمد مهدی ۱۲۵۶» (بیضی) به تاریخ ۱۲۸۰؛ ضبط کتاب به کتابخانه نواب مستطاب در سال ۱۲۴۰ با مهر «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربع)؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ واقف: حاجی لطفعلی تاجر نوری، ۲۱ محرم ۱۲۴۲، با تولیت فرزندش میرزا محمد علی؛ جلد: روغنی، مشکی، ترنج با سر با نقش گل‌های الوان مجدول، ۲۱۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۷۷]

۶۰۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و هذا هو کتاب الروضة منه و هو یحتوی علی المواعظ و الحکم و الخطب و امثالها؛ **انجام:** و لا صلاح للجسد بغیر نفس و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة.

جلد هفدهم کتاب الروضة؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد رضا نهلیانی، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۲۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۲]

۶۰۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۱۹

آغاز: بسمله الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سایر الحیوان بالاسلام و الایمان؛ **انجام:** و البدع بالکسر الامر المبتدع ای لم یعهد مثله و احملنی علی عفوک ای عاملنی یوم الجزاء بعفوک- تم هذا المجلد ... سنة سبع و عشرین و مأتین بعد الف ...

جلد پانزدهم در ۳۷ باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ محشی؛ کاغذ: سفید مهره خورده، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۴۷۳ص، ۲۹ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲-۱۳]

۶۰۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۱۶۱

آغاز: کلا هدینا و نوحا هدینا من قبل و من ذریته داود و سلیمان؛ **انجام:** فانزل بها قوما من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساء الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ما اردت ایراده فی المجلد الخامس من بحارالانوار.

جلد ۵؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمدشریف ریزی لنجانی اصفهانی، تا: صفر ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ واقف: محمد ولی میرزای قاجار، ۱۲۳۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج، ۳۲۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۵-۵۳۲]

۶۰۴. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۱۴۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی وصل لعباده القول بامام بعد امام لعلهم یتذکرون و اکمل الدین بامنائه و حججه فی کل دهر و زمان؛ **انجام:** فانه المرجو لکل خیر و فضل و التمس ممن ینظر فی کتابی ان یترحم علی و یدعوا بالمغفرة لی فی حیوتی و بعد مماتی و الحمدلله اولاً و آخراً

جلد سیزدهم در احوال امام زمان (ع)؛ خط: نسخ، کا: نظر علی بن محمد تقی، تا: دوشنبه ۶ ذیحجه ۱۲۲۷ق، جا: مدرسه شیخ لطف الله، به‌دستور شیخ محمد تقی؛ وقف نسخه بر عموم اهالی نجف آباد از طرف حجة الاسلام سید ناصرالدین حجت نجف آبادی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۲۴۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۱۹]

۶۰۵. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۶۵۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سایر الحیوان بالاسلام و الایمان؛ **انجام:** و احملنی علی عفوک، ای عاملنی یوم الجزاء بعفوک. تم.

جلد۱۵، شامل کتاب ایمان و کفر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ این مجلد از کتاب بحارالانوار با ۲۰ جلد دیگر آن توسط فرمانروای مملکت خراسان در ذیحجه ۱۲۳۱ق وقف شده و تولیت آن را به میرزا عبدالجواد واگذار کرده با مهر واقف: «عبد والی الولی ۱۲۲۱» (چهار گوش)؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی، ۲۱۰گ، ۳۱ سطر(۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵۲۲]

۶۰۶. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۶۶

آغاز: فصل بهم رکعه ثم سلم ثم قام کل انسان منهم فصلی رکعة؛ **انجام:** و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه و قد ختم هذا المجلد شامل ابواب صلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن محمد باقر سبحانی، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ وقفنامه این مجلد از کتاب بحار و دیگر مجلداتش توسط والی خراسان با تولیت سید میرزا عبدالجوتد مورخه ذیحجه ۱۲۳۱ق با مهر واقف «یا قاهر و یا والی» (چهارگوش)؛ کاغذ: آهارمهره ای، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۲۰۲گ، ۳۱ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۰۴]

۶۰۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۱

جلد نهم در شرح حالات حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع)، نسخه شامل ۱۲۹ باب؛ خط: نسخ خوب، کا: علی میرزا بن علیخان، تا: ۱۲۲۷ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۵۴۲ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

۶۰۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۸

آغاز: عن علی ... اتم الصلوة الفریضة بصلوة النافلة؛ **انجام:** و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه و قد ختم.

جلد دوم از کتاب الصلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن حسنعلی، تا: ۱۲۲۸ق؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۶۰۰ص، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۳]

۶۰۹. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۹۴

جلدهیجدهم؛خط:نسخ،کا:میرزا محمد بن محمد علی خوانساری، تا: ۳ شعبان ۱۲۲۸ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۶۱۰. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۴

جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: ریزی لنجانی، تا: چهارشنبه ۲۲ صفر ۱۲۲۸ق [نشریه: ۲-۱۳۸]

۶۱۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۲

جلد یکم در عقل و علم و جهل و دوم در توحید؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد شریف ریزی لنجانی سپاهانی، تا: ۱۲۲۸ق، به فرموده حاجی محمد مهدی بن حاجی محمد تقی آخوند تاجر سپاهانی [نشریه: ۲-۱۳۸]

۶۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۴

آغاز: فاقبل اهل علیه فقال لهم والله ما اذوق منه قطرة ابدا؛ **انجام:** و ذکر الحدیث عباد البصری الذی قدمناه بروایة البرقی قد تم کتاب السماء و العالم ... اربع و مائه بعد الالف الهجریة.

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، کا: ظاهراً محمد محسن بن ابوتراب، تا: جمعه ۲۹ ربیع الاول ۱۲۲۸ق؛ نسخه در شنبه یازدهم رجب ۱۲۲۸ توسط محمد حسن مزبور با نسخه‌ای مغلوط تصحیح و مقابله شده؛ تملک: فتحعلی سبط کریم خان زند در رجب ۱۲۴۲ با نقش «نجل خان زند فتحعلی»؛ واقف: سید عبدالباقی آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی با جدول زرین و درون میشن قهوه‌ای، ۲۸۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۸سم [ف: ۲۶-۱۲۱]

۶۱۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۶

جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۲۹ق [نشریه: ۲-۱۳۸]

۶۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۲۵

جزو ۲ جلد ۴ السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن خلف موسوی هزارجریبی مازندرانی، تا: شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۹۶گ، ۳۸ سطر (۱۳×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۱۹]

۶۱۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴

آغاز: الحمدلله الذی أمر عباده بالعدل وهو تعالی اولی به من المأمورین؛ **انجام:** لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم.

جلد سوم کتاب العدل و المعاد؛ خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد باقر ریزی، تا: جمعه ۶ رجب ۱۲۲۹ق؛ مصحح؛ مهر بیضوی کتابخانه ضیاء الدین نوری؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۳۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۶۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... فی بیان احکام العقود و الایقاعات من مؤلفات افقر العباد الی رحمة ربه الغنی؛ **انجام:** و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة و کانت ثمانین موطناً الی هنا تم ابواب.

جلد ۲۳ در عقود و ایقاعات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۷گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۲]

۶۱۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۱۱۰

جلد ششم جزء سوم مشتمل بر حالات رسول اکرم از غزوه بدر به بعد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: آخر رجب ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۵۴۲ص، ۳۵ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۵]

۶۱۸. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۸/۲

باب القیامة از جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: رضی الدین صادق بن محمد خوانساری، تا: ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴۴گ (۴۲پ-۸۵ر)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۳-۲۳۸]

۶۱۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۵

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۳ شعبان ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی، ۲۶۴گ، ۳۱ سطر (۲۳×۱۲/۵)، اندازه: ۳۰×۲۰سم [ف: ۳-۲۳۹]

۶۲۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۶۸

از باب «احصاء الدواب» السماء و العالم تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۰ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی ضربی،۱۵۱ص،۳۱ سطر،قطع:رحلی،اندازه:۲۹×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۹]

۶۲۱. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۳۱۱۱

جلد هفتم (در احوالات ائمه و دلائل امامت هر یک)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین ملقب به کات، تا: رجب ۱۲۳۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۶۰۶ص، ۳۶ سطر (۲۴×۱۴ سطر)، اندازه: ۳۱×۲۱سم [ف: ۱-۱۸۵]

۶۲۲. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۵۱۰

آغاز: و هو شارع أی له طریق الیه من قولهم شرعت الباب الی الطریق أی انفذته الیه

کتاب السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: آقائی محمد شریف بن آقا رجبعلی رزاز، تا: دوشنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۳۰ق، جا: مدرسه نوریه اصفهان؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ تملکی با مهر بیضوی به سال ۱۳۲۳ در بروجرد؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۳۱×۲۱سم [ف: ۲-۱۹۳]

۶۲۳. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۵

جلد نهم؛ خط: نسخ، کا: محمد اسمعیل بن خلف موسوی مازندرانی، تا: پنج‌شنبه ۲۵ رمضان ۱۲۳۰ق [نشریه: ۲-۱۳۸]

۶۲۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۸۵

جلد ۲۳ کتاب در عقود و ایقاعات؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل بن محمد مشهور به بهشتی، تا: ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۲۰۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۲۱×۱۵سم [ف: ۲-۲۷۳]

۶۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۷۷۹

آغاز: سیأتی تفسیر سایر الآیات، و سنورد الاخبار المتضمنه لتاویلها فی هذا الباب و غیره؛ **انجام:** و هی فوقه طاقة الانسان دون کلام الرحمن

حاوی شرح حال پیامبر (ص) می‌باشد که در تطبیق با نسخه چاپی بحار الانوار از آغاز جلد ۱۵ تا صفحه ۱۵۸ از جلد ۱۷ را دربر دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید تقی الغاینی ابن میر حسین موسوی، تا: ۱۲۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی دارای ترنج و سرترنج با نقش گل و بوته مجدول میان جداول بوته‌های ریسه‌ای، ۲۸۲گ، ۲۲ و ۲۶ سطر (۲۱/۵×۱۳/۵ و ۲۰/۵×۱۳)، اندازه: ۳۰/۳×۲۰/۵سم [رایانه]

۶۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۱۶

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء افاخم الانبیاء و اعاظم الاوصیاء ثم الاماثل من الاولیاء و البرره من الاتقیاء و الصلاة علی اصفی الازکیاء؛ **انجام:** قال انا من الملائکة الذین امر و بحرس قبر الحسین و الاستغفار لزواره فانصرفت و قد کاد یطیر عقلی لما سمعت منه قال فاقبلت حتی اذا طلع الفجر اقبلت نحوه فلم یحل بینی وبینه احد فدنوت منه فسلمت علیه و دعوت الله علی قتلته و صلیت الصبح و اقبلت مسرعا مخافة اهل الشام

جلد دهم؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید، تا: ۱۴ رجب ۱۲۳۱ق؛ مهر: «الخاطی محمد جواد بن محمد تقی الرضوی ۱۳۱۱» (بیضی)؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۸۷گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۴۱×۲۷سم [ف: ۱-۲۵۰]

۶۲۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۵/۱

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماءالعلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة و اقمار الامامة لمن اراد سلوک مسالک الیقین؛ **انجام:** قلت نعم فاسلم ثم قال و الله انی وجدت فی التورية انه یکون فی آخر الانبیاء نبی و هو یفسر ما یقول الناقوس تمت الکتاب

جلد اول کتاب العقل و الجهل و التوحید؛ خط: نسخ، کا: سید محمد بن علی اکبر بن سید محمد بن ابوالبقا بن سید محمد بن علی اکبر بن سید امیر بن علی اکبر بن سید میرزا بن میر زین العابدین الطباطبایی، تا: دوشنبه ۵ رمضان ۱۲۳۱ق، و اتمام در ۲۱ جمادی الثانی ۱۲۳۲؛ مصحح، محشی به امضاء «منه اعلی الله مقامه»؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج با سر، مجدول، فاقد عطف و طبله دوم است، ۹۹گ (۱پ-۹۹پ) [ف: ۱-۴۷]

۶۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳

انجام: بیان الکری النعاس و السری بالضم السیر باللیل و المثل معروف. قد وفق الله تعالی للفراغ من هذا المجلد من کتاب بحار الانوار الموسوم بکتاب الفتن علی یدی مؤلفه ... ابن محمد تقی محمد باقر ... فی سلخ شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنة احدی و تسعین بعد الالف الهجرية. و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الاکرمین و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین.

نیمه دوم جلد ۸؛ بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۱ق؛ تملک: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری (با خط و دو مهر او و کتابخانه او)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی، ۲۶۸گ، ۳۱ سطر (۲۳/۵×۱۲)، اندازه: ۳۱×۲۱سم [ف: ۵-۱۱۵۵]

۶۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۲۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین ... هذا هو المجلد التاسع من کتاب بحار الأنوار فی بیان فضائل سید الأخیار و امام الأبرار؛ **انجام:** و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار. هذا آخر المجلد التاسع من کتاب بحارالأنوار.

جلد نهم در تاریخ امیرالمؤمنین؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید، تا: سه‌شنبه ۱۴ رجب ۱۲۳۱ق؛ رکابه‌دار، مصحح؛ تملکی در رجب ۱۲۷۴ق با مهر بیضوی؛ جلد: تیماج قرمز،

۲۱۷گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۷×۴۰سم [ف: ۴۴-۲۰۴]

۶۳۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۸

مجلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمدطاهر همدانی، تا: ۱۲۳۱ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۴۰۶ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۱۷]

۶۳۱. بشرویه؛ امیرالمؤمنین؛ شماره نسخه: ۵۴

آغاز: بسمله باب بدو خلقه و ما جری له فی المیثاق و بدو نوره و ظهوره صلی الله علیه وآله من لدن آدم و بیان حال ابائه العظام و اجداده الکرام؛ **انجام:** فاستبقوا فخرج رسول الله ص سابقا علیهم ثم اقبل فقال انا ابن العوانک من قریش انه لهو الجواد ... یعنی فرسه تمت کتاب

خط: نسخ، کا: محمد هادی بن عبدالوهاب اصفهانی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج سرخ سوخت ترنج و سرترنج مجدول گرهی، ۲۹۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف:]

۶۳۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۴۷

جلد هجدهم؛ خط: نسخ، کا: عبدالباقی بن محمد حسنی حسینی، تا: ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۰۹گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳-۱۷۲]

۶۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۱۸

آغاز: الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد والنجباء من عترته و اوصیائه حججَ الله فی ارضه و سمائه فصلوات الله علیه و علیهم ما استنارت بحبهم قلوب احبائه و انشرحت بولائهم؛ **انجام:** ان الارض لاتخلوا من حجة الله تعالی ثم امر ابومحمد علیه السلام والدته بالحج فی سنة تسع و خمسین و مأتین ... و دفن بسر من رای الی جانب ابیه صلوات الله علیهما و کان مولده الی وقت مضیه تسع و عشر من سنة

جلد یازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید، تا: ربیع الاول ۱۲۳۲ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مجدول گرهی، ۱۱۴گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۷×۴۱سم [ف: ۱-۲۵۰]

۶۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۵۹

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة؛ **انجام:** لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم ... فی حادی عشر شهر محرم الحرام من شهور سنة ثمانین بعد الالف ...

جلد ۳-۱؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسین، تا: محرم و ذیحجه ۱۲۳۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۴۷۱گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۱]

۶۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۳۵

آغاز: فصلی بهم رکعة ثم سلم ثم قال کل انسان منهم فصلی رکعة؛ **انجام:** و الصلوات المتعلقة بالحج فی کتابه و صلوات النکاح و الزفاف فی ابوابه ... من شهور سبع و تسعین بعد الالف الهجریة و الحمدلله.

جلد ۱۸، از اواسط کتاب صلاة (باب سوم در صلات خوف) تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: عبدالمجید بن محمد باقر، تا: دوشنبه ۵ صفر ۱۲۳۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، عطف میشن دار چینی، ۱۸۳گ،۳۱سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۶]

۶۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۰۱

آغاز: بسمله، ابواب فضایله و مناقبه صلوات الله علیه و هی مشحونة بالنصوص؛ **انجام:** و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار ... سنة تسع و سبعین بعد الالف ... و طوبی لمن شهد هدمه مع القائم من اهل بتی اولئک خیر الامة مع ابرار العترة ... ثم رجع الحسین الی النبی صلی الله علیه و آله و سلم و هذا ما وجدناه مکتوبا علی التمام و الکمال و نستغفر الله من الزیادة و النقصان و نعوذ بالله من سخط الرحمن

جلد ۹، از فضایل و مناقب حضرت علی (ع) تا پایان جلد نهم و آغاز کتاب المزار است. پس از آن ابواب و موارد ذیل به طور پراکنده به چشم می‌خورد: باب زیارة امیرالمومنین، باب فضل النجف و ماء الفرات و توضیحات برخی از واژه ها، مفاخرة علی و فاطمة علیهما السلام، حدیث مفاخرة علی (ع) مع ولده الحسین (ع)؛ خط: نسخ، کا: مهدی ابن محمد قزوینی، تا: جمادی الثانی۱۲۳۲ق، به امر آقا میرزا محمد؛ مجدول، کمند به شنگرف؛ واقف: خانواده شهید آستانه پرست، آذر ۱۳۷۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی، ۴۰۵گ، ۲۲ سطر(۱۱/۷×۲۰/۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [ف: ۲۶-۱۳۱]

۶۳۷. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۴۲

جلد هفدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۶۳۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۸

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه ... و بعد فهذا هو المجلد الحادی عشر من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** قد تم المجلد الثانی عشر من کتاب بحار الانوار

جزء یازدهم و دوازدهم مشتمل بر احوال حضرت زین العابدین، امام باقر، حضرت صادق و موسی کاظم و احوال حضرت رضا، محمد تقی، علی نقی و حسن عسکری (ع) است؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد شریف ریزی لنجانی اصفهانی، تا: ۱۲۳۲ق؛ تملک: محمد بن جلال الدین الحسینی؛ مهر: کتابخانه سرهنگ سید ابراهیم بنی صدر؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج تریاکی روشن، مقوایی، ساده، آستر کاغذ زعفرانی، ۳۱۵گ، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۵-۱۳۰]

۶۳۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۱۱

جلد اول و چهارم؛ کا: محمد رضا بن القاسم نقاش محلاتی در ۱۲۳۱، محمد ابراهیم ابن محمد الخوانساری در پنج‌شنبه ذیحجه ۱۲۳۳ق؛ ۲۵۵گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۳۰×۴۰سم [ف: ۱-۱۹]

۶۴۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۸

آغاز: بسمله، باب ما ظهر له من المعجزات صلی الله علیه و آله شاهداً علی حقیقه من المعجزات؛ **انجام:** تارة و قال الجوهری مرفلان یشلهم بالسیف ای یکسوهم و یطردهم
(بقیه جلد ششم) حاوی شرح معجزات نبی (ص)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ترنج و نیم ترنج، ضربی و مقوایی، ۱۶۰گ، ۳۱ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۸-۶۰]

۶۴۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۷

جلد یازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد ریزی، تا: ذیقعده۱۲۳۳ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۶۴۲. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۹

آغاز: الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سایر الحیوان بالاسلام و الایمان و جعل لهم جنوداً؛ **انجام:** و البدع بالکسر الامر المبتدع ای لم بعهد مثله و احملنی علی عفوک ای عاملنی یوم الجزاء بعفوک.
جلد ۱۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۳ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۷گ، ۳۲سطر [ف: ۱۸]

۶۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۱۵

جلد۱۰؛ خط: نستعلیق خوش، کا: سید اسد علی رضوی، تا: شوال ۱۲۳۳ق؛ مجدول؛ یادداشت سید محمد بن دلدار علی؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با حاشیه و جدول زرین، ۳۰۴گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۰]

۶۴۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۵

مجلد هفتم؛ خط: نسخ، کا: رجبعلی خونساری، تا: ۱۲۳۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: میشن ضربی، ۲۵۷ص، ۳۲ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۱۸]

۶۴۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۵۵

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی ... اما بعد فهذه هو المجلد الخامس و العشرون من کتاب بحار الانوار فی الاحکام الشرعیة مما ألفه الخاطی الخاسر؛ **انجام:** و الشیخ نجم الدین أبی القاسم جعفر بن سعید جمیعا عن السید فخار بن معد بن فخار العلوی الموسوی عن الفقیه شاذان ...
جلد ۲۵ و ۲۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی از محمد صالح حجیجی زاده به سال ۱۲۴۱؛ مهر: «علم الهدی» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای، ۱۳۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۷]

۶۴۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۶۳

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مسالک الدین باعلامه، و نورلنا بمصابیح الیقین لیالیه کایامه؛ **انجام:** لو کان لی ما علی الارض من صفراء و بیضاء لافتدیت به من هول المطلع.
جلد اول، فتن و محن از جلد هشتم؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن حاج امیر بیگ، تا: چهارشنبه ۵ صفر ۱۲۳۴ق، جا: قصبه خوانسار؛ وقف «ظل السلطان علی شاه، شاهزاده اعظم» و مهر «از شاه ملقب شد علی بظل سلطان» (مستطیل)؛ مهر: «انا مدینة العلم و علی بابها» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی دارای ترنج، ۱۳۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱-۱۸۱]

۶۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... ابواب المواعظ و الحکم باب مواعظ الله؛ **انجام:** و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة.
جلد ۱۷؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی رضوی خوانساری، تا: ۱۲۳۵ق؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: حنایی آهارمهره، جلد: تیماج ماشی، ۱۴۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۱۴]

۶۴۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۷

جلد نوزدهم؛ خط: نسخ، کا: علی نقی بن سید علی موسوی، تا: ۱ شعبان ۱۲۳۵ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۶گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۶۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۴

جلد اول تا جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید خونساری، تا: یک‌شنبه ۲۵ جمادی الاول ۱۲۳۵ق، جا: خوانسار؛ مصحح؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز پشت مشکی، ۴۰۴گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۴۱سم [ف: ۳-۳۹]

۶۵۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۲۰

آغاز: الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبین النجباء أفاخم الأنبیاء؛ **انجام:** فلما وضع الثوب علی الأرض جلس الرجل و مشی و کأنما نشط من عقال
جلد دهم، از حیات فاطمه زهراء (ص) تا آخر حیات سبطین؛ خط: نسخ، کا: علی اکبر بن الله ویردی، تا: دوشنبه ۱۶ شعبان ۱۲۳۵ق؛ محشی با نشان «منه ره»؛ در ابتدا نسخه صورت امانت کتاب نزد ایروانی از جانب آخوند ملا نجفعلی در ۱۲۷۷ق؛ جلد: چرم زرد، ۲۱۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷/۵سم [مؤید: ۱-۲۰۸]

۶۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۵۱۵

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیر الوری؛ **انجام:** بالاسناد عن الصدوق عن ابن الولید عن الصفار عن ابن عیسی عن الرضاع مثله
جلد ۲۴. کتاب اللقطة تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ساغری مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۸۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۷]

۶۵۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۰۶

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق، ؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۳گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۹]

۶۵۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۹
جلد هفدهم کتاب الروضة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه رجب ۱۲۳۵ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۱۳۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۶۵۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۹۲/۲
آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم وزینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** و قال هشام ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة.
جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد ابراهیم، تا: جمادی الثانی ۱۲۳۵ق؛ مصحح، مقابله شده به سال ۱۳۶۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۰گ (۸۵پ-۳۴۴ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۶۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶۵
آغاز: باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الآیات البقرة و یقیمون الصلاة
جلد دوم کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: زین العابدین بن محمد علی رضوی، تا: ۷ ربیع الثانی ۱۲۳۵ق؛ کتاب را ظل السلطان علی شاه با سایر مجلدات بیست و چهارگانه وقف کرده با تولیت حاجی شیخ محمد حسن امام جمعه طهران در جمادی الاول ۱۲۳۵ با مهر واقف «علی بظل سلطان ز شاه ملقب شد» (مستطیل)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج و گرهی، ۱۷۵گ، ۳۱سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۲سم [ف: ۴۱-۲۴۹]

۶۵۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱
آغاز: بسمله، کتاب الصلوه باب فضل الصلوه و عقاب تارکها الایات و البقره؛ **انجام:** قال قال امیر المومنین لا یجتمع المسلم یدیه فی صلوه و هو قائم.
حاوی مباحث راجع به صلوه از مقدمات و ادعیه و ارکان و انواع و تعقیبات؛ خط: نسخ، کا: محمد بن باقر قاینی خراسانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۱۵گ، ۲۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۷-۲۴۴]

۶۵۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۲۸۵-۲۲/۵
آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر و الی ذکره الذی هو اکبر و الصلاة علی خیر من صلی وکبر؛ **انجام:** و قیل یعنی به السموات و الارض و الجبال قد فرغ من تسوید هذا ... بعد الالف الهجریة و الحمدلله اولاً و آخرا و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الاکرمین الاقدسین
جلد ۱۸؛ خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن محمد جعفر بن عبدالحمید بن حاجی محمدزمان گلپایگانی، تا: ۱۲۳۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۲۲۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۳]

۶۵۸. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۱۹
جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۶ق؛ دارای یک حاشیه از سید عزالدین محمد حسینی؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۱۹۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۷۲]

۶۵۹. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۴
آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول
جلد ۲۲، در مزار است و شامل ۶۴ باب؛ خط: نسخ خوش، کا: سید علی بن رضا طباطبائی، تا: ۱۲۳۶ق؛ مصحح، دارای یک سرلوح مرصع، مجدول به طلا و مشکی و آبی و قرمز، کمند مشکی،؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۲۸۸گ، ۲۸ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۳سم [ف: ۱-۶۶]

۶۶۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۰۲
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلا منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** فان لکم مثل ثوابه و یغشاکم ثواب مثل ثوابه من رحمه الله و انه ما من رجل یزورنا او یزور قبورنا الا غشیته الرحمة و غفرت له ذنوبه
مشتمل بر زیارات اهل بیت؛ خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد صادق، عرب، تا: ۱۲۳۷ق، به دستور حاج میرزا طالب؛ محشی، در انجام نسخه عبارت بلاغ (مقابله) و تصحیح چنین آمده: «بعون الله تعالی بلغ مقابلة و تصحیحا بقدر الوسع و الطاقة فی اواخر شهر رمضان ۱۲۳۸ ق» با مهر ناخوانا؛ تملک و مهر ناخوانا به تاریخ ۱۲۴۹ ق؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره، جلد: ساغری مشکی ضربی مجدول با ترنج و سر ترنج، ۲۳۸گ، ۲۸ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۸-۲۹۰]

۶۶۱. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۵۱
جلد هشتم در مثالب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق، ؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۴۶۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱-۱۵۸]

۶۶۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۷
آغاز: بسمله، الحمدالله المحمود بجلالته المشکور لنعمائه المعبود لکماله المرهوب بجلاله؛ **انجام:** و الحمدلله اولاً و آخرا و الصلوة علی سید المرسلین و خاتم النبیین محمد و عترته الاکرمین و الطاهرین الاقدمین
جلد هیجدهم شامل مبحث صلوة و به اشتباه در متن کتاب جلد سوم ذکر شده؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج محمد رفیع دهکردی چهارمحالی، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج لعابدار مشکی، ترنج و نیم ترنج، مذهب و گل و بوته دار ضربی مجدول زر و مقوایی، ۲۱۵گ، ۲۹ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۸-۶۷]

۶۶۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱
آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... اما بعد فهذا هو المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار ... باب احتجاج الله تعالی علی

ارباب الملل المختلفة فی القرآن الکریم؛ **انجام:** فی کتابی المقدم ذکرهما غنا عن ایراده فی هذا المکان. اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم ... و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه

جلد چهارم، احتجاجات؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن محمد بن شفیع زواره‌ای، تا: پنج شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۲۳۷ق؛ مصحح؛ تملک: محمد مهدی ولد میرزا محمد حسین کولجی به تاریخ ۱۲۸۰ با مهر «عبده الراجی محمد مهدی ۱۲۵۶» (بیضی)، ورود به کتابخانه محمد رضا در ذیحجه ۱۲۴۵ با مهر «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربع)؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»، «محمد مهدی»؛ جلد: روغنی، مشکی، با نقش گل و بوته الوان و حواشی جدول دار، عطف پارچه‌ای، ۱۹۴گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۹]

۶۶۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد فهذا هو المجلد السابع عشر ... و ما شاکل ذلک ابواب المواعظ و الحکم باب مواعظ الله عزوجل فی القرآن المجید؛ **انجام:** و مثل الحکمة بغیر طاعة مثل الجسد بغیر نفس، و مثل الصعید بغیر ماء و لاصلاح للجسد بغیر نفس و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة

جلد هفدهم (کتاب الروضة)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد شفیع زوارئی مشهور به مدینة السادات، تا: ۱۲۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده با علامت بلاغ، ضبط کتاب در کتابخانه محمد رضا میرزا در ذیحجه ۱۲۴۰ با مهر «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربعی بزرگ)؛ تملک: محمد مهدی ولد آقا میرزا محمد حسین کولجی ۱۲۸۰ با مهر «عبده الراجی محمد مهدی» (بیضوی)؛ جلد: روغنی مشکی، ترنج زرین با سرترنج و گل‌های الوان، جدول زرین، ۱۱۸گ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۱۸]

۶۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۶۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة؛ **انجام:** ثم قال والله انی وجدت فی التوریة انه یکون فی اخر الانبیاء نبی و هو یفسر ما یقول الناقوس

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن عبدالرحیم شریف قلاری نائینی، تا: سه‌شنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده، تملک: محمد باقر مروارید، علی اکبر الهی خراسانی؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: مقوای روغنی زمینه مشکی با نقش ترنج و سرترنج و مزین به گل و برگ و حاشیه زرین، عطف و تیماج مشکی، ۱۰۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲۶-۱۲۱]

۶۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۸۰

جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه آخر ذیقعده ۱۲۳۷ق؛ مصحح، محشی؛ تملک: «محمد بن کاظم بروجردی» به‌سال ۱۳۰۵ در ارض اقدس؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۰۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۶۶۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۸۷

آغاز: بسمله تفسیر علی بن ابراهیم باسناده عن ابی جعفر فی قصة طویلة فی حج ابراهیم و ذبحه ابنه الی ان قال؛ **انجام:** عن عبدالله بن زید قال اتانا رسول الله صلی الله علیه و آله فاخرجنا له ماء فی تور من صفة فتوضاء رواه البخاری ... و ذکر حدیث عباد البصری الذی قدمناه بروایة البرقی

«کتاب السماء و العالم»؛ خط: نسخ خوانا، کا: ابوالقاسم بن عبدالرحیم خوراسکانی من بلوک دارالسلطنه اصفهان، تا: دوشنبه ۱۳ رمضان ۱۲۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده؛ تملک: تملکی با مهر «لا اله الا الله الملک الحق المبین نصر الله الحسینی» (مربع)، محمد مهدی فرزند میرزا محمد حسین کولچی به تاریخ ۱۲۸۰ با مهر «عبده الراجی محمد مهدی» (بیضی)؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ جلد: روغنی، مشکی، ترنج با سر، با نقش گل و بوته، مجدول، ۲۵۸گ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۷۸]

۶۶۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۷

آغاز: بسمله باب احوال موسی من حین ولادته الی نبوته الایات القصص نتلو علیک من نبأ موسی و فرعون بالحق لقوم یؤمنون؛ **انجام:** و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ما اردت ایراده فی المجلس الخامس من بحار الانوار ... و الحمدلله اولا و آخرا ...

قسمتی ازجلد پنجم، سرگذشت پیامبران، از باب دهم احوال حضرت موسی تا آخر این مجلد؛ خط: نسخ خوانا، کا: حسین بن محمد بن شفیع زواره ای، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۳۷ق؛ مصحح، مقابله شده، با علامت بلاغ در حاشیه؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج با سر، با نقش گل، مجدول، با حواشی زرین، ۱۶۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۵۶]

۶۶۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۴۸

جلد چهاردهم (السماء و العالم) و جلد پانزدهم (الایمان و الکفر)؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد کریم، تا: چهارشنبه ۹ جمادی الاول ۱۲۳۸ق، به فرموده محمد جواد بن مرتضی الطباطبایی نوشته شده با مهر وی «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبایی ۱۲۰۳» (بیضی)؛ جلد: روغنی، زیتونی، ۶۱۹گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۶-۴۵]

۶۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۴۸۹

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة ... اما بعد فهذا هو المجلد العشرون من مجلدات کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** فلا رفعه قدره فتکون کالنصاری لما رفع عیسی علیه السلام فوق السماء ...

جلد بیستم تا تا اوایل باب «فضائل شهر شعبان و صیامه» را در بر دارد و فاقد بیش از نیمی از ابواب این جلد می‌باشد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: حاجی محمد حسن قزوینی، تاریخ ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، مجدول، میان جداول بوته‌های ریسه‌ای، ۹۰گ، ۲۱ سطر

(۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۲۷/۸سم [ف: ۱۹-۱۰۳]

۶۷۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۱

آغاز: الحمدلله ... کتاب التوحید و هو المجلد الثانی ... باب ثواب الموحدین و العارفین و بیان وجوب المعرفة و علته و بیان ما هو حق معرفته؛ **انجام:** باب نادر: کش حمدویة ... فقال زرارة: النفی لیس بشیء و لیس بمخلوق، و قال هشام: إن النفی شیء مخلوق، فقال لی: قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة

جلد دوم (کتاب التوحید)؛ خط: نسخ، کا: جعفر بن محمد ابراهیم اصفهانی، تا: ۱۳ محرم ۱۲۳۸ق؛ مصحح، مقابله شده، با علامت بلاغ، ضبط کتاب در کتابخانه محمد رضا میرزا با مهر «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربع بزرگ)؛ تملک: محمد مهدی ولد آقا میرزا محمد حسین کولجی با مهر «عبده الراجی محمد مهدی ۱۲۵۶» (بیضی)؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ جلد: روغنی مشکی ترنج زرین با سر با گل‌های الوان مجدول زرین،۱۳۳گ،۳۱سطر،اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۲۰]

۶۷۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۵۰

کتاب الصلاة؛ بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۶ صفر ۱۲۳۸ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای، اندرون مشکی، ۴۳۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [اوراق عتیق: ۱-۱۵۸]

۶۷۳. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۷۱

از هجرت به حبشه از تاریخ پیامبر اکرم (ص) تا پایان کتاب؛ کا: سید علی بن رضا طباطبایی زواره‌ای، تا: دوشنبه ۴ ربیع الثانی ۱۲۳۹ق؛ مجدول، دارای سرلوح مرصع مذهب؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج درو قرمز با روکش پارچه‌ای،۳۶۲گ،۳۰سطر،اندازه:۲۰×۳۰/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۲]

۶۷۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۰۰

جزء دوم کتاب الصلاة از ابواب النوافل تا پایان صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد قاسم، تا: پنج‌شنبه ۱ ربیع الاول ۱۲۳۹ق؛ مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۴۹۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [اوراق عتیق: ۱-۱۶۸]

۶۷۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۲

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن احمد لنجانی، تا: ۱۲۳۹ق؛ مصحح، محشی به نقل از نسخه اصل و به خط «محمد بن حاج ملا محمد جعفر نوری یوننی» در۲۵ ربیع الاول ۱۲۴۸ در دارالسلطنه اصفهان هنگام قحطی، و بعضاً به خط «حبیب الله حسینی نوری»به سال۱۲۴۸در اصفهان؛جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۲۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۶۷۶. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۱۳

از کتاب الزکاة تا پایان اعمال السنة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی درباره کتابت نسخه حاضر به سال ۱۲۴۰ق و تعداد ابیات آن و مهر دایری وقف کتاب بر خزانه مجتهدیه؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز، اندرون مشکی، ۳۷۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۷۱]

۶۷۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۴

آغاز: ابواب ما جری بعد قتل عثمان من الفتن و الوقائع و الحروب و غیرها باب بیعة امیر المومنین علیه السلام و ما جری بعدها؛ **انجام:** عند الصباح یحمد القوم السری بیان الکری النعاس و السری بالضم السیر باللیل و المثل معروف

نیمه دوم از جلد هشتم در فتن؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن احمد ریزی لنجانی اصفهانی، تا: صفر ۱۲۴۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۳۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۸]

۶۷۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مسالك الدین باعلامه و نور لنا بمصابیح الیقین لیالیه کایامه فمن اهتدی فقد اقتدی ... اما بعد فهذا هو المجلد الثامن؛ **انجام:** من خطبة له فی اول خلافته: ان الله انزل کتابا هادیا ... اطیعوا الله و لا تعصوه و اذا رأیتم الخیر فخذوا و اذا رأیتم الشرفا فاعرضوا عنه. بیان و اصدقوا ای اعرضوا

جلد هشتم (مطاعن)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با علامت بلاغ، حاشیه‌ها به تاریخ محرم ۱۲۶۶، در ضبط نسخه در کتابخانه محمد رضا میرزا در ذیحجه ۱۲۴۰ با مهر به سجع «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربع بزرگ)، عاریه گرفتن نسخه توسط نظام العلماء از محمد رضا میرزا با مهر «عبد الائمة النجباء نظام العلماء» (مربع)؛ تملك: محمد مهدی ولد آقا میرزا محمد حسین کولجی ۱۲۸۰ با مهر «عبده الراجی محمد مهدی ۱۲۵۶» (بیضی)؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج با سر با نقش گل و بوته الوان، ۲۲۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۱۹]

۶۷۹. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۴۶

آغاز: یا معین رب وفقنی بالاتمام بسم ... الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمد بالرسالة و شرفها به شرایف الصلوات و کرائم التحیات؛ **انجام:** و فی هذا النسبه کانت غزوة بدر الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا تمت علی ید احقر عباد امته و افقره علی محمد ... سنه ۱۲۴۰

جلد ششم؛ خط: نسخ ریز، کا: علی محمد بن اسمعیل سدهی لنجانی، تا: ۱۲۴۰ق؛ گاه مقابله شده؛ کاغذ: سفید نازك آهار زده، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۵۸گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۱۲]

۶۸۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۳۹

آغاز: النافع و یحك یا راعی آمن به تأمن من عذاب الله و اسلم له تسلم من سوء العذاب الالیم فقلت له و الله لقد عجبت من کلامك؛ **انجام:** و کانت ممن هاجر مع رسول الله فخطبها رسول الله لزید فقالت لا ارضاه لنفسی قال فانی قد رضیته لك فتزوجها زید بن حارثه ثم تزوجها رسول الله لهلال ذی القعده سنة خمس

جلد هفتم تاریخ حضرت پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی:

آغاز و انجام؛ مصحح، مقابله شده، با علامت بلاغ؛ تملک: محمد رضا میرزا در سال ۱۲۴۰ ق با مهر «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمدرضا» (مربع بزرگ)، امانت گرفته شدن نسخه توسط نظام العلماء از محمد رضا میرزا با مهر «عبدالائمة النجباء نظام العلماء» (مربع)، تملک محمد مهدی ولد آقا میرزا محمد حسین کولجی ۱۲۸۰ با مهر بیضوی وی؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ جلد: تیماج مشکی، ترنج زرین با سر با گل‌های الوان، جدول و حاشیه زرین، ۲۲۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۴۲]

۶۸۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۲

آغاز: باب تحول القبلة الایات البقرة سیقول السفهاء من الناس ما ولیهم عن قبلتهم التی کانوا علیها؛ **انجام:** فکتب لهم یغزم علیهم لما فعلوه ففعلوا ذلک فمنبر رسول الله المدخل الذی رایت یقول مؤلف الکتاب جعله الله..

بخش دوم از جلد ششم در غزوات پیامبر اکرم (ص)؛ خط: نسخ، کا: علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی، تا: پنج‌شنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۴۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۳۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲/۵×۳۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۸]

۶۸۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴۲۳

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی ... اما بعد هو المجلد السابع؛ **انجام:** لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول تمت ...

جلد هفتم در احوالات ائمه (ع)؛ خط: نسخ خوش، کا: حسین، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۱ق، مساعدت محمد جعفر؛ مصحح، مقابله شده، دارای بلاغ؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج ضربی دار، ۳۶۸گ، ۲۵ سطر(۱۴×۲۱)، اندازه: ۲۱/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳۵۰]

۶۸۳. تهران؛ مدرسه معمارباشی؛ شماره نسخه: ۸

آغاز: الحمدلله الذی اکرمنا بسید أنبیائه و اشرف اوصیائه محمد و النجباء من العترة؛ **انجام:** اوردنا بعض احوالهم فی باب وصیة موسی و باب احوال عشائر الرضا علیه السلام أو سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد علیه السلام

جلد ۱۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی۱۲۴۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با روکش پارچه‌ای سبز، درون طرح گل و بوته، ۳۴۵گ، ۲۰سطر [ف: ۱۷]

۶۸۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۶۷

جلد ۲۰، در ابواب زکاة و صدقه و خمس و صوم و اعتکاف و ادعیه ماه رمضان و اعمال سایر ماهها است، کلاً در ۱۲۲ باب؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد جعفر بن محمد مهدی تبریزی، تا: ۱۲۴۲ق؛ مجدول، مذهب، باکمند مشکی؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی با گنج و ترنج پست، عطف میشن، ۲۹۲گ، ۳۰ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱-۶۲]

۶۸۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ مصحح؛ تملک: سید عبدالله بن محمد رضا شبر؛ جلد: دو رو تیماج رو سبز ضربی زرین پشت تیماج قرمز، ۲۹۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۴×۳۶سم [ف: ۲۷-۵۵]

۶۸۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۴

جلد ۱۸، کتاب طهارت؛ خط: نسخ خوب، کا: محمد رضای خونساری، تا: ۱۲۴۳ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن ضربی، ۲۳۱ص، ۲۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۲۰]

۶۸۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۰

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو المجلد السابع عشر من کتاب بحارالانوار تألیف المولی الاستاد الاستناد مولینا محمد باقر بن محمد تقی المجلسی قدس الله روحهما و نور ضریحهما و هذا هو کتاب الروضة منه و هو یحتوی علی المواعظ و الحکم و الخطب؛ **انجام:** و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة. قد تم کتاب الروضة و یتلوه کتاب الطهارة و الصلوة انشاءالله تعالی و الحمدلله وحده.

جلد ۱۷ (الروضة فی المواعظ و الحکم و الخطب) و در ۱۶۰۰۰ بیت می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی محمد علی نوری، تا: صفر ۱۲۴۴ق؛ مصحح، حاجی میرزا حسین بن محمد تقی نوری طبرسی آن را با نسخه کم غلطی مقایسه نمود و به خط خود در سر من رای در جمادی الثانی ۱۲۹۳ بدین گواهی داده؛ مهر: ضیاء الدین نوری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۴۲گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۵-۱۱۶۳]

۶۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۱

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خص بالبلاء من شاده المحبان النجباء و افاخم الانبیاء؛ **انجام:** وضع الثوب علی الارض جلس الرجل مشی و کانما نشط من عقال

جلد دهم حاوی شرح حال حضرت فاطمة الزهراء؛ خط: نسخ، کا: محمد بن عبدالکریم حسینی مرعشی، تا: ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج، لچکی، ضربی و مقوایی، ۲۷۰گ، ۲۶ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۶۲]

۶۸۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۱۰

جلد ۲۳، عقود و ایقاعات؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاجی محمد قاسم کاشانی، تا: چهارشنبه ۱۱ صفر ۱۲۴۵ق؛ مجدول و کمند؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۶۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷

مجلد دوم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۵ق؛ مجدول، مطلا، با سرلوح؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد ضربی، ۲۶۵گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱/۷×۳۵/۵سم [ف: ۱-۶۶]

۶۹۱. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۸۹

جلد هیجدهم مشتمل بر کتاب الطهارة و الصلوة؛ خط: نسخ، کا:

براتعلی بن استاد حسن نجف آبادی، تا: رجب ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: چرمی ضربی قرمز، ۵۸۶ص، ۲۹ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۷]

۶۹۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۴۸

جلد ۱۸؛ خط: نسخ خوش، کا: خواجه سیر علی هندی، تا: ۱۲۴۶ق؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی سوخت قهوه‌ای با جداول و نقوش زرکوب، ۴۹۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۶]

۶۹۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۶۷

آغاز: الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمداً بالرساله و شرفها به شرائف الصلواة؛ **انجام:** امری طالبا ذلته و النباهه الشرف

جلد ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی (فستقی)، جلد: تیماج سرخ با ترنج و نیم‌ترنج لچکی ضربی مقوایی، ۲۷۲گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۸-۵۹]

۶۹۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۸

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنها ناعن الفحشاء و المنکر الی ذکره الذی هو اکبر؛ **انجام:** بلی وعدا علیه حقاقانه فی قوة القسم لکنه بعید و کان فی الحدیث سقاط

جلد هشتم شامل بحث در صلوة و طهارة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج مشکی، ترنج و نیم ترنج لچکی مجدول ضربی مقوایی، ۲۴۳گ، ۲۴ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۸-۶۷]

۶۹۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۵

آغاز: الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد و النجباء من عترته و اوصیائه؛ **انجام:** و سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد علیه السلام.

جلد یازدهم تاریخ امام زین العابدین (ع) تا موسی بن جعفر (ع)؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید خوانساری، تا: سه‌شنبه ۲۷ ذیقعده ۱۲۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۶۹۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۸

جلد هشتم کتاب الفتن و الملاحم؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد سعید خوانساری، تا: شنبه ۱۶ رجب ۱۲۴۶ق؛ مصحح ؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۰گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۶۹۷. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۴۵

آغاز: اللهم وفقنا باتمامه بحرمة محمد و آله بسم ... الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین و علی امیرالمومنین؛ **انجام:** بارض خیبر فاقاه بالقدح من الغالیة و القطیفة الی اخو الخبر الحمدلله اولا و آخر تم

جلد نهم؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ مقابله شده، در ۲۳ برگ: «ابواب النصوص الدالة علی الخصوص علی امامة امیرالمومنین صلوات الله علیه من طرق الخاصة و العامة و بعض الدلایل التی اقیمت علیها اخبار الغدیر ...» آمده است، این بخش اغلب محشی است؛ کاغذ: سفید ضخیم آهار زده، جلد: میشن سبز تیره ضربی، ۱۹۹گ (۲۳+۱۷۵)، ۲۴ سطر (۱۴/۵×۲۳)، اندازه: ۲۲/۵×۳۲سم [ف: ۱۱۲]

۶۹۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه؛ **انجام:** و لوالدی و سایر المؤمنین

جلد ۲۲، کتاب مزار در ۶۴ باب؛ خط: نسخ، کا: میرزا محمد بن محمد حسن موسوی خراسانی، تا: سه‌شنبه ۲۲ رجب ۱۲۴۷ق؛ رموزی را که مؤلف برای اصول و کتب و مدارکی که از آنها اخذ نموده، صادق بن حاج مسیح در تاریخ یک‌شنبه، ۴ شعبان ۱۲۴۷، ضمن هشت سطر کشف الرموزی برای آنها نگاشته؛ مجدول، با کمند مشکی؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره شکری فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۶۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۵-۵۸]

۶۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۴۸

جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: محمد ملقب به آقا بابا و علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی اصفهانی، تا: ۸ ذیحجه ۱۲۴۷ق، نیمه اول به خط محمد ملقب به آقا بابا، به دستور ملا محمد نوری، و نیمه دوم به خط علی محمد بن اسماعیل سدهی لنجانی اصفهانی؛ نیمه اول را محمد بن محمد جعفر نوری یوشی با سید حبیب الله مقابله کرده و به‌تاریخ ۷ محرم ۱۲۴۷ به پایان برده، و نیمه دوم را علی محمد سدهی مقابله کرده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۸۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [مرعشی: ف: ۱۸-۲۱۹]

۷۰۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۴۷

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** من دخل المسجد فهو آمن منسوخ بالایة وکذا بط تمامه فی المسجد ان صح انتهی ویحتمل ان تکون.

خط: نسخ، کا: ابوتراب همدانی، تا: صفر ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ تملك: شاهزاده خان لو میرزای احتشام الدولة به سال ۱۲۶۲ و ۱۲۷۰ با مهر «خان لو» (بیضی) و «احتشام الدوله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای،۱۶۲گ،۲۱سطر،اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی: ۱-۲۳۶]

۷۰۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۹۱۳

جلد۱۱-۱۲؛ خط: نسخ، کا: نظرعلی بن محمد تقی، تا: یک‌شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۲۴۸ق، جا: مدرسه شیخ لطف الله؛ واقف: محمد باقر زند کرمانی تاریخ وقف: آذر ۱۳۴۷؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و گوشه، ۳۷۰گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰/۷×۳۰/۲سم [ف: ۱۴-۱۱۲]

۷۰۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۸/1

جلد۲۵، شامل اجازات، مشتمل بر دو باب. باب اول فهرست شیخ منتجب الدین، که در این باب تمام فهرست را آورده است و باب

دوم در اجازات علما و احوالاتشان و احوال بعضی از علماء عامه؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد ابراهیم خوانساری، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با گنج و ترنج پست عطف میشن مشکی، برگ، ۳۱ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱-۶۹]

۷۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... باب ثواب الموحدین والعارفین وبیان وجوب المعرفة وعلته وبیان ما هو حق معرفته؛ **انجام:** من قبل و من بعد أی الله أن یقدم الامر قبل البضع و یؤخره بعده کما هو الظاهر من تفسیره علیه السلام.

جلد دوم کتاب التوحید؛ خط: نسخ، کا: ابوتراب، تا: ۲۰ شعبان ۱۲۴۸ق؛ تملک: «خانلر میرزا احتشام الدوله» به سال ۱۲۶۲ و ۱۲۷۰ در همدان با مهر «خانلر» (بیضی) و «احتشام الدوله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۲]

۷۰۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۰

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد یوسف همدانی، تا: ۱۲ صفر ۱۲۴۸ق؛ مصحح؛ تملک: «شاهزاده احتشام الدوله خانلر میرزا» با مهر «خان لر» (بیضی) و «احتشام الدوله» به سال ۱۲۷۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۷۰۵. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۹

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم، الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** فی التوریة انه یکون فی آخر الانبیاء نبی و هو یفسر ما یقول الناقوس ختم مجلد الاول من کتاب بحار الانوار بعون الله الملک الوهاب فی ید الحقیر الفقیر ابو تراب فی شهر جمادی الاول من شهور سنه ۱۲۴۸

خط: نسخ، کا: ابوتراب، تا: ۱۲۴۸ق؛ یادداشتی که نوشته و مهرش را سیاه کرده‌اند و فقط با زحمت لفظ «هو اله شانه العزیز ... سنة ۱۲۶۲» خوانده می‌شود، «هو المالک بالاستحقاق ۱۲۹۰» و با چهار طغرا مهر با سجع «قال محمد صلی الله علیه و آله حسین منی و انا من حسین» ذیل یادداشت اول و «عبده اسماعیل بن محمد» ذیل یادداشت دوم و «ناخوانا» ذیل یادداشت سوم و «عبده محمد اسماعیل بن محمد» بالای صفحه اول که لفظ «نمره ۳۰» را هم روی مهر نوشته‌اند؛ تملک: «هو المالک لمالکه ملکه، دخل بحمدالله فی حیازة العبد الفانی محمد حسین بن محمد تقی المازندرانی فی سنة ۱۲۷۷»؛ جلد: چرمی سرخ، ۲۷گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۲۵]

۷۰۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۱۴

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن حسن بیدگلی طاهر آبادی، تا: جمادی الاول ۱۲۴۸ق؛ یادداشتی از عباس قلی سپهر کاشانی به سال ۱۳۱۸ق که کتاب را از سیدرضا بن عباس طباطبائی بن محمد طباطبائی مجاهد و اینکه سید باقر فرزند دیگر سید عباس مذکور امام جمعه خرم آباد و داماد میرزا صالح عرب می‌باشند و اینکه در این سال بارندگی در زمستان نشده با مهر «هو سپهر وزیر تألیفات» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار، ۹۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲۸-۲۱۹]

۷۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۸۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین محمد و عترته الطیبین اما بعد فهذا؛ **انجام:** فما ذالقوله تعالی و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیره و کانت ثمانین موطناً

جلد بیست و سوم حاوی بحث در احکام عقد و ایقاعات؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۴۸ق؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد، ترنج و نیم ترنج، ضربی، مقوایی، ۹۰گ، ۲۶سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۸-۶۹]

۷۰۸. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۱۷۷

کتاب المزار؛ خط: نسخ، کا: باقر بن محمد ابراهیم نجف آبادی اصفهانی، تا: ۲۱ محرم ۱۲۴۸ق، به‌دستور میرزا محمد علی مدرس مدرسه شاهی اصفهان؛ مصحح، مقابله شده با نسخه مجلسی که محمود بن محمد ابراهیم به‌دستور همان میرزا محمد علی در روز پنج شنبه ۱۶ جمادی الاول ۱۲۴۸ به پایان برده؛ تملک: یحیی بن محمد شفیع اصفهانی از آخوند ملا عبدالصمد محلاتی به تاریخ سلخ شوال ۱۳۱۴ با مهرهای بیضوی؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی، ۳۳۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۱۳]

۷۰۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۲۴

آغاز: بسمله، الحمدلله الخالق الارضین و السموات ... هذا هو المجلد الرابع عشر؛ **انجام:** عن ابی الحسن علیه السلام قال لاتدع الحجامة فی سبع من حزیران فان فاتک فلاربع عشر

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره جمادی الاول ۱۲۴۹ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج عطف شیرازه بندی با نخ‌های الوان، ۲۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۴]

۷۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۷۳

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر؛ **انجام:** و دفن بسرمن رای الی جانب ابیه صلوات الله علیهما و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون

جلد دوازدهم در شرح حال حضرت امام رضا (ع)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن حاج محمد قاسم، تا: ۱۲۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج زرد، ترنج و نیم ترنج، ضربی و مقوایی، ۹۲گ، ۲۶ سطر (۱۳/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۸-۶۳]

۷۱۱. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۹۱

جلد دوازدهم و سیزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسن بن ابوطالب کاشانی آرانی، تا: شنبه ۸ صفر ۱۲۵۱ق (جلد دوازدهم)، یک‌شنبه ۲۶ ذیحجه ۱۲۵۰ (جلد سیزدهم)، جا: آران؛

تملکی با مهر «عبده محمد حسین بن احمد» (بیضی)؛ مهر: «العبد المذنب محمد حسین بن احمد» (مربع)؛ جلد: روغنی دورو ترنج و سرترنج دار با زمینه گل و بوته، ۲۴۳گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۷۸]

۷۱۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۷

جلد دهم حالات حضرت زهرا و حسنین؛ خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ ق؛ در آخر نسخه عبارت «قابلت هذه النسخة الشريفه من نسخة الاصل الحمدلله ...» آمده، دارای یک سرلوحه مذهب عالی، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۴۵۸ص، ۳۱ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۹۰]

۷۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷۷

آغاز: فضل الجماعة و عللها الآيات البقرة و اركعوا مع الراكعين، آل عمران مخاطباً لمرين واركعی مع الراكعين الاعراف و اقيموا وجوهكم عند كل مسجد؛ **انجام:** و صلوات النكاح و الزفاف و صلوات الزيارات فی ابوابها و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه و قد ختم ...

جلد ۱۸ و شامل بخشی از کتاب الصلاة است؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن نعمت الله بن حسین جیلانی، تا: ربیع الاول ۱۲۵۱ق؛ مصحح؛ وقف نامه کتاب بر طلاب علوم دینیه، از وجه «عباس کنانی» به تاریخ شوال ۱۲۸۲ق با مهر «عبده الراجی سید محمد باقر الموسوی ابن ...» (بیضی)، دارای سر لوح مرصع زیبا از عصر قاجار با زمینه رنگارنگ، مجدول به طلا و مشکی با کمند مشکی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مجدول به طلا، ۳۰۸گ، ۳۱ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳۳-۴۹۶]

۷۱۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۳

آغاز: علی الاغراء قول علیه السلام شد بالاخلاص ای ربط الحقوق بها؛ **انجام:** بيان الكرى النعاس والسرى بالضم السير بالليل والمثل معروف.

جلد هشتم، کتاب الفتن؛ خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱۲۵۲ق، جا: نجف اشرف؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: کتابخانه فضل الله نوری (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۰گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۷۱۵. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۹۰

جلد چهاردهم (السماء و العالم)؛ خط: نسخ، کا: عبدالحکیم بن عبدالرحیم بیدگلی، تا: شنبه از رجب ۱۲۵۴ق؛ مصحح؛ جلد: روغنی ضربی مجدول و ترنج و سرترنج دار، ۲۱۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۷۸]

۷۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۷۲-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زينها ببروجها للناظرين ... اما بعد، فيقول الفقير ... محمد باقر بن ... اعلموا يا معاشر الطالبين للحق و اليقين.؛ **انجام:** وجدت فی التورية انه يكون فی آخر الانبياء نبی و هو يفسر ما يقول الناس. الحمدلله الذی وفقنی لاتمام المجلد الاول من كتاب بحارالانوار.

جلد ۱ کتاب العقل و الجمل، با نمایه کتاب از «باب»ها و «فصل»ها در ص ۱؛ خط: نسخ ثلث، کا: محمد مهدی بن حاج عبدالرزاق بن حاج محمد بن محمود، تا: ۲۸ جمادی الاول ۱۲۵۵ق؛ از روی نسخه ای که از نسخه اصل و خط نگارنده رونویس شده بود، وقفنامه بر گروه شیخیان کرمان با امضای محمد بن کریم در شهر کرمان ۱۲۸۹ق، با نشان مهر بیضی او؛ ۴۴۰ص،۱۹سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۶]

۷۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۱-۵/۱۱

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا لزيارة احبائه واصفيائه وجعلها ذريعة للوصول؛ **انجام:** و نعشاكم ثواب مثل ثوابه من رحمة الله وانه ما من رجل يزورنا أو يزور قبورنا الاعشية الرحمة

جلد ۲۲ (زیارات)؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد رضا بن رجبعلی، تا: جمادی الاول ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر و لچکی مجدول گرهی، ۲۱۷گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۳]

۷۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۴-۱۲/۴

آغاز: باب غزوة بدرالكبرى الايات آل عمران قل للذين كفروا ستغلبون و تحشرون الى جهنم؛ **انجام:** انكسفت الشمس و زلزلت الارض فكفوا و كتبوا بذلك الى معاويه يعزم عليه لما فعلوه ففعلوا ذلك فمنبر رسول الله (ص) المدخل الذی رايت.

از باب غزوه بدر کبری تا پایان باب غرائب احوال النبی (ص) بعد وفاته و ما ظهر عند ضريحه (ص)؛ خط: نسخ، کا: حسن بن محمد ابراهیم، تا: ۱۲۵۶ق؛ از روی نسخه علامه مجلسی استنساخ شده؛ واقف: انیس الدوله، محرم ۱۲۹۱؛ ۲۷۱گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۲-۵۸۴]

۷۱۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۹۱

جزء اول از جلد بیست و دوم مزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد خلیل قزوینی ۱۲۶۸؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج با سر، مجدول با نقش گل وبوته مذهب در داخل ترنج‌ها، نام جلد ساز «محمد الحسینی ۱۲۵۶» داخل سر ترنج، ۲۵۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۹۸]

۷۲۰. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰/۱

کتاب الطهارة؛ خط: نسخ، کا: علی اصغر بن ابراهیم گوگدی، تا: شنبه از ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۸گ (۲پ-۱۶۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [کتابخانه‌های گلپایگان: ف: ۲۹]

۷۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۶

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خص بالبلاء من عباده المحبين النجباء ... فهذا هو المجلد العاشر من كتاب بحارالانوار مما الفه ... محمد باقر بن محمد تقی؛ **انجام:** و صليت الصبح و اقبلت مسرعا مخالفة اهل الشام. لقد تم هذا المجلد ... فی شهر ربيع الاول من شهور سنة تسع و سبعين بعد الالف من الهجرة النبوی.

جلد ۱۰؛ خط: نسخ، کا: منصور بن شیخ کاشف اهوازی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: نجف؛ از روی نسخه‌ای که مجلسی دیده بود نوشته؛

تملک: محمد خلیل قزوین در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری در ۱۳۰۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد زرکوب، ۵۷۴گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۵-۱۱۵۷]

۷۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمد بالرسالة و شرفها به شرائف الصلوات ... اما بعد فیقول ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... هذا هو المجلد السادس من کتاب بحار الانوار المشتمل علی تاریخ ... محمد بن عبدالله؛ **انجام:** باب نوادر الغزوات و جوامعها و ما جری بعد الهجرة الی غزوة بدر الکبری و فیه غزوة العشیرة و بدر الاولی و النخلة ... و فی هذه خرج رسول الله ص یوم العید فصلی بالناس صلوة العید و حملت بین یدیه العنزة الی المصلی فصلی الیها و فی هذه السنة کانت غزوة بدر

نیمه یکم جلد ۶؛ خط: نسخ، کا: محمد نجف آبادی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: نجف؛ نسخه چهل و هفت کراس و نیم و ۱۳۳۷ بیت می‌باشد؛ تملک: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ زرکوب، ۳۷۰گ، ۲۶ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵-۱۱۵۰]

۷۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۳

آغاز: آغاز جلد دوم: بسمله. و به استعین الحمدلله رب العالمین ... کتاب التوحید و هو المجلد الثانی من کتاب بحارالانوار تألیف ... محمد المدعو بباقر ان مروج اخبار الائمه و محیی آثار سید المرسلین ... محمد الملقب بالتقی؛ **انجام:** انجام جلد دوم: باب نادر. کش. حمدویه عن محمد بن عیسی عن علی بن یونس بن بهمن قال قلت للرضا (ع) جعلت فداک ان اصحابنا قد اختلفوا فتداخلنی من ذلک شیء ... قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة. قد تم المجلد الثانی من کتاب بحارالانوار علی ید مؤلفه ... فی غرة شهر ربیع الثانی من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف من الهجرة علی هاجرها و آله الطاهرین الف الف صلوة و تحیة.

جلد یکم و دوم؛ خط: نسخ، کا: جواد کاتب و ملامحمد نجف آبادی، تا: ۱۲۵۷ق، جا: نجف؛ از ۱ر تا ۱۰۶ر را جواد کاتب در یکم رجب ۱۲۵۷ و از ۱۰۷پ تا ۲۶۳ر را ملا محمد نجف آبادی در نجف در ۱۲۵۸ نوشته‌اند؛ تملک: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرکوب، ۲۶۳گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۵-۱۱۴۷]

۷۲۴. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: ۱۶۷

السماء و العالم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن محمد بن نوروز نجف آبادی، تا: شنبه ۲ ذیحجه ۱۲۵۷ق؛ تملک سید محمود حسینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۴۲گ، ۳۰/۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵× سم [اوراق عتیق: ۱-۱۸۵]

۷۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۶

جلد نهم، ساخته ۶ ربیع الثانی ۱۰۷۹؛ خط: نسخ، کا: حاج نصرالله شریف بن حاج عبدالحسین، تا: شنبه ۲۰ محرم ۱۲۵۷ق، برای میرزا علی نقی؛ مجدول، با سرلوح؛ تملک: خاوری شیرازی در ۱۲۶۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج آلبالویی زرکوب ترنجی مقوایی درون مشکی، ۵۵۶گ، ۳۴ سطر (۱۴×۲۴)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۲۴۲]

۷۲۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷۲

خط: نسخ، کا: محمد بن محمد محسن شهیر به آقا بابا، تا: ربیع الاول ۱۲۵۷ق؛ جلد: چرم مشکی، ۲۵۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [مؤید: ۲-۲۳۶]

۷۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۸

آغاز: بسمله. باب تحول القبله. الآیات. البقرة: سیقول السفهاء من الناس ما ولیهم عن قبلتهم التی کانوا علیها ... تفسیر: قال الطبرسی ره سیقول السفهاء من الناس ای سوف یقول الجهال و هم الکفار؛ **انجام:** فمنبر رسول الله ص المدخل الذی رأیت. یقول مؤلف الکتاب ... قد اتفق الفراغ من هذا المجلد من کتاب بحار الانوار فی لیلة الجمعة لعشرین مضین من ... رمضان من شهور سنة اربع و ثمانین بعد الالف من الهجرة ... مع وفور الاشغال و اختلال البال فارجوا من نظر فیه ان لایؤاخذنی بما یجد فیه من الخطاء و الخطل و النسیان و یدعو لی و لآبائی و لمشائخی و اسلافی بالرحمة و الغفران و الحمدلله اولا و آخرا و صی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین المنتخبین و لعنة الله علی اعدائهم ابد الآبدین.

نیمه دوم جلد ۶ در سرگذشت پیامبر؛ خط: نسخ، کا: محمد نجف آبادی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: نجف؛ مجدول؛ تملک: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ زرکوب، ۲۹۶گ، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۵-۱۱۵۱]

۷۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۷۴۰-۲۴/۴۰

آغاز: بسمله کتاب العشرة بین الآباء و الاولاد و ذوی الارحام و الخدم و الممالیک و المؤمنین و غیرهم و حقوق کل واحد؛ **انجام:** بیان ظاهره جواز تقبیل الارض عند الامام (ع) و ان امکن حمله علی ان التقبیل ...

کتاب العشرة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ جمادی الثانی ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج و لچکی، عطف تیماج مشکی، ۳۱۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲-۵۸۵]

۷۲۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۷-۲۹/۳۷

آغاز: بسمله الحمدلله الذی امر عباده بالعدل و هو تعالی اولی به من المامورین ... اما بعد فهذا هو المجلد الثالث من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** و ادلة العقل لاتنفیه بل تعضده لکن الاخبار الواردة فی ذلک لم تصل الی حد یوجب القطع به والله تعالی یعلم هذا آخرما اردنا ایراده ... و لعنة الله علی ظالمیهم و قاتلیهم و غاصبی حقوقهم و مخالفیهم ابد الابدین

جلد سوم عدل؛ خط: نسخ، کا: محمدحسن بن کربلایی هاشم بروجنی، تا: یک‌شنبه ۲۶ ربیع الاول ۱۲۵۸ق؛ واقف: انیس الدوله، سال ۱۲۹۱؛ جلد: طبله اول: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی فاقد

طبله دوم، ۳۶۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲-۵۸۰]

۷۳۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۸۱

جلد سوم؛ خط: نسخ، کا: محمد نجف آبادی، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۹ق، جا: مشهد غروی؛ مصحح؛ تملک: «محمد خلیل قزوینی» به سال ۱۲۶۸؛ «فضل الله بن عباس نوری» با مهر «ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء» (مربع)؛ مهر: کتابخانه فضل الله نوری (مربع)؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۳۱۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۵]

۷۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۲/۲

جلد دهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج سبز، ۲۰۵گ (۴۵پ-۲۴۹ر)، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹-۲۵۵]

۷۳۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۲۲۳

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح و الصلوة علی من بالصلوة و السلام علیه فاز من سعد بالارتقاء؛ **انجام:** ثم الحمدلله اولا و اخرا و الصلوة علی سید المرسلین و فخرالعالمین محمد و عترته الاکرمین ... و مشاهدهم علیه السلام فی حیوتی و بعد وفاتی و هل الدعا الالمثلی لکثرة زلاتی و هفواتی غفرالله لی و لوالدی و سایر المؤمنین بحق ائمة و سادتی.

جلد بیست و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمدباقربن عبدالعلی عرفانی بیدگلی کاشانی،تا:رمضان۱۲۶۰ق؛ مهر «و رفعناه مکاناً علیاً ۱۲۷۶» (مربع)؛ تملک: حسین افتخار الاسلام در تاریخ ۱۳۴۳ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف مخ:-۲۱]

۷۳۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۰۰

جلد نهم، احوالات حضرت امیر المؤمنین؛ خط: نسخ، کا: محمد علی حسینی، تا: ذیحجه۱۲۶۱ق؛ تملک: «محمد مهدی»، «محمد حسین بن محمد ابراهیم»؛ اهدایی: حاج میرزا تقی رسولیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی، ۵۸۲گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴-۱۴۶۷]

۷۳۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۱۱

آغاز: بسمله، ابواب تاریخ الامامین الهمامین الحسن و الحسین (ع) ولادتهما و اسمائهما و عللهما؛ **انجام:** و کانما نشط من عقال لقد تم هذالمجلد بفضل الله و عونه فی شهر ربیع الاول من شهور سنه تسع و تسعین بعد الالف من الهجره و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهر المقدسین کاتب افزوده تم الکتاب علی ید المحتاج الی ربه الغنی ابوالقاسم الشریف البالفروشی فی الاصفهان ۱۲۶۲.

بخشی از جلد ۱۰؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم شریف اصفهانی، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور با عطف و گوشه از تیماج قهوه‌ای، ۳۷۸ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۰-۹۶۱]

۷۳۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱۳-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... اما بعد، فهذا هو المجلد الرابع من کتاب بحار الانوار فیما احتج الله سبحانه ... باب احتجاج الله تعالی علی ارباب الملل المختلقة؛ **انجام:** علی المخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه.

جلد ۴، کتاب احتجاج؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: غره رمضان ۱۲۶۲ق؛ ۴۸۸ص، ابعاد متن: ۱۲×۲۲، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۷]

۷۳۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۶۱-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین ... اما بعد، فیقول خادم اخبار الائمة الطاهرین؛ **انجام:** فی کتاب المزار هذا آخر المجلد التاسع من کتاب بحار الانوار ختم علی یدی مؤلفه ... فی سادس شهر ربیع الثانی من شهور سنة تسع و سبعین بعد الف ...

جلد ۹ زندگی نامه و احوال حضرت علی (ع)؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: سلخ جمادی الثانی ۱۲۶۳ق؛ ۹۹۸ص، ۳۳ سطر (۱۴/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۷۳۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبیل الهدی یعلم الدلیل و منار البرهان؛ **انجام:** احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین اکثر من أن تحصی ولنکتف فی هذا.

جلد چهارم احتجاجات؛ خط: نسخ، کا: ملا علی بن ملا محمد صالح،تا:چهارشنبه از ذیقعده۱۲۶۳ق؛جلد:تیماج مشکی، ۱۴۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۲]

۷۳۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۴

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه؛ **انجام:** وانه ما من رجل یزورنا أو یزور قبورنا الاغشیه الرحمة و غفرت له.

کتاب المزار؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: پنج‌شنبه ۱۰ذیقعده ۱۲۶۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۲۸۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۹]

۷۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۱۳

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور منهاج الیقین بمحمد سید المرسلین و علی امیرالمؤمنین (ع)؛ **انجام:** و صحیح الترمذی و مناقب ابن المغازلی و روی ابن الاثیر فی جامع الاصول عن البخاری مسلم

جلد۹، از باب اول تا آخر باب ۶۵ (ان علی (ع) کان اخص بالرسول)؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم [بن محمد حسین]، تا: شعبان ۱۲۶۳ق، جا: اصفهان؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: شکری آهار مهره اصفهانی، جلد: تیماج خرمایی ضربی، ۲۵۲گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۸]

۷۴۰. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۴

آغاز: الحمدلله الذی سمک العلم و زینها.؛

جلد اول، کتاب عقل و جهل می‌باشد؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق؛ واقف شهید؛ جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳۸]

۷۴۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۶

آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الصلاة لتنهانا عن الفحشاء و المنکر؛ **انجام:** فتسلم علی یسارک و لاتدع التسلیم علی یمینک کان علی یسارک أحد أو لم یکن.

کتاب الطهارة و الصلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی (پایان کتاب الطهارة)، تا: پنج‌شنبه ۱۴ صفر ۱۲۶۴ق (پایان کتاب الطهارة)؛ مصحح، با علامت بلاغ، کتاب الصلاة به خط دیگری است از قرن سیزدهم؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۲۹۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۸]

۷۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۰۱

آغاز: الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البسر و بالنجوم الباهرة من آلهما احد عشر صلوات الله علیهم ما لاح نجم و ظهر و لعنة الله علی من تولی عنهم و کفر

شامل تاریخ امام رضا و امام جواد و امام هادی و امام حسن عسکری (ع)؛ خط: نسخ، کا: رضا بن محمد، تا: پنج‌شنبه ۱۵ شوال ۱۲۶۴ق؛ مهر: کتابخانه شهید فضل الله نوری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، با ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۲۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۷]

۷۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۰۳

آغاز: الحمد لله الذی اکرمنا انبیائه ... اما بعد فهذا هو المجلد الحاد یعشر من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** فی باب وصیة موسی (ع) و باب احوال عشایر الرضا (ع) تم هذا الجلد فی یوم السبت خامس شهر رمضان المبارک سنة ۱۲۶۴ ... علی ید ... الرضا بن محمد ... و الحمد لله رب العالمین

جلد ۱۱، در این بخش تاریخ و سر گذشت حضرت علی بن حسین، محمد بن علی، جعفر بن محمد، موسی بن جعفر (ع) آمده است؛ خط: نسخ، کا: رضا فرزند محمد، تا: شنبه ۵ رمضان ۱۲۶۴ق؛ تملک: شیخ فضل الله نوری با مهر او «این کتاب از متملکات و جزو کتابخانه این حقیر فضل الله النوریست ۱۳۱۱» (چهارگوش بزرگ)؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی دارای ترنج و نیم ترنج منگنه شده، ۴۷۶ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶×۲۶/۵سم [ف: ۹-۵]

۷۴۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۸

جلد چهاردهم جزو یکم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد خوانساری، تا: ربیع الثانی۱۲۶۴ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۷۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۰۷

آغاز: و کتاب مثنی بن الولید الخیاط و کتاب خلاد السندی و کتاب حسین بن عثمان و کتاب سلام بن ابی عمره ... (برگ ۱ر= چ بیروت ج ص ۲۳ سطر)؛ **انجام:** قال و الله انی وجدت فی التورات انه یکون فی اخر الانبیاء بنی و هو یفسر ما یقول الناقوس(تا اینجا مطابق با پایان ج ۲ چ بیروت ص ۳۲۲ سطر ۹) قد تم الجزء الاول من کتاب بحار الانوار من مؤلفات ... محمد باقر ... علی ید ... محمد علی ...

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسین کاشانی، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی سپید، جلد: مقوا، رویه تیماج حنایی، ۱۶۱گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۵/۲)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۷-۱۵۹]

۷۴۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۳۹

جلد چهاردهم جزو دوم؛ خط: نسخ، کا: خوانساری، تا: یک‌شنبه ربیع الاول ۱۲۶۵ق [نشریه: ۲-۱۳۹]

۷۴۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۷

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم؛ **انجام:** و انما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها ما نستخرج منه الاخبار من الاصول

جلد هفتم کتاب الحجة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی، تا: دوشنبه ۵ صفر ۱۲۶۵ق، جهت حاجی ملارفیعا به واسطه حاج محمد باق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳۴۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۹]

۷۴۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۸-۵/۱۸

آغاز: بسمله حمدله و صلاة اما بعد فهذا هو المجلد السابع عشر من کتاب بحار الانوار ... ابواب المواعظ و الحکم باب مواعظ الله عزوجل فی قرآن المجید الایات النساء و لقد وصینا الذین؛ **انجام:** و مثل الصعید بغیرماء و لاصلاح للجد بغیر نفس و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة.

جلد ۱۷، الروضة؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم شریف، تا: ۱۲۶۵ق؛ تاریخ وقف: ۱۲۹۱؛ جلد: گالینگور مشکی، ۱۷۲گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۲-۵۸۲]

۷۴۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱ /۷۷۶۶-۵۲/۱۰۶

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوری

جلد ۲۵، کتاب اللقطة و الضالة تا آخر دیات؛ کا: احمد بن ابوالقاسم القمی، تا: رجب ۱۲۶۵ق، برای ملا محمد صادق، ۴۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۵۸۳]

۷۵۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۶۵

آغاز: باب انه صلوات الله علیه سبق الناس فی الاسلام و الایمان؛ **انجام:** سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار

جلد۹، از باب ۶۵ تا ۱۲۹؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسین شریف، تا: دوشنبه ۲۳ رمضان ۱۲۶۵ق؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: بیرون تیماج مشکی، درون میشن دارچینی، ۲۷۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۹]

۷۵۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۴۴

آغاز: باب انه صلوات الله علیه سبق الناس فی الاسلام و الایمان و البیعة و الصلاة؛ **انجام:** سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار

نیمه دوم جلد نهم در تاریخ أمیرالمؤمنین؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن محمد حسین، تا: دوشنبه ۲۳ رمضان ۱۲۶۵ق؛ دارای یادداشت سید حسین الموسوی در ۱۲۴۵؛ تملک: محمد باقر القوامی؛ جلد: چرم مشکی، ۲۷۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [مؤید: ۱-۲۲۳]

۷۵۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۲۴

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن آخوند ملا علی، تا: ۳ شعبان ۱۲۶۵ق؛ مجدول، با سرلوح؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۳۳۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۲/۱×۳۱/۳سم [ف: ۱-۶۶]

۷۵۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۷۶

آغاز: بسمله، الحمدلله المتجلی لعباده من افق الالباب؛ **انجام:** فلما وضع الثواب علی الارض جلس الرجل و مشی و کانما نشط من عقال. تمت

خط: نسخ، کا: علی اکبر طباطبائی جندقی، تا: پنج‌شنبه ذیقعده ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج مشکی، ۲۲۷گ، ۳۷ سطر (۲۳×۲۷)، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱-۹۹]

۷۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۸

از ابواب الطب سماء و عالم شروع می‌شود؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد حسین بن ملا علی زیری، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ مصحح، مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی روغنی حاشیه دار، ۲۸۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۶-۲۰۷]

۷۵۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰

آغاز: بسمله ابواب تاریخ الامامین الهمامین ... باب ولادتهما و اسمائهما؛ **انجام:** تزوج (ع) سبعین حرة و ملک مائة و ستین امة فی سایر عمره و کان اولاده خمسة عشر.

جزو دوم از جلد دهم در احوال حضرت فاطمه زهرا (ع) و امام حسن و امام حسین و شرح داستان خروج مختار در پنجاه باب و بیست و نه هزار بیت؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی موسوی جروکانی، تا: چهارشنبه ۱۸ شوال ۱۲۶۶ق؛ از روی نسخه اصل؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج سبز ضربی دار، ۱۹ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴-۱۹۸۴]

۷۵۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵۷

آغاز: مصباح الشیخ و البلد الامین و جنة الامان و الاختیار مما یختص عقیب الظهر یا سامع کل صوت؛ **انجام:** قرب الاسناد عن عبدالله بن الحسن عن جده علی بن جعفر عن أخیه علیه السلام مثله.

کتاب الصلاة از تعقیبات؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی، تا: یک‌شنبه جمادی الاول ۱۲۶۶ق، جهت حاجی ملا رفیعا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج مشکی ضربی با سجع «محمد باقر»، ۲۳۶گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۷۵۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱

آغاز: الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور منهاج الیقین بمحمد سید المرسلین و علی أمیرالمؤمنین؛ **انجام:** قد أوردنا من الاخبار ماتی عشر من أعشاره کفایة لمن أراد الله هدایته والله الموفق.

جلد نهم، مناقب امیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۵ رجب ۱۲۶۶ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۳۰۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۹]

۷۵۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۸

آغاز: الحمدلله الذی وصل لعباده القول بامام بعد امام لعلهم یتذکرون و اکمل الذین بامنائه و حججه فی کل دهر؛ **انجام:** و التمس ممن ینظر فی کتابی ان یترحم علی و یدعو بالمغفرة لی فی حیاتی و بعد موتی و الحمدلله.

خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: جمعه ۲۶ رجب ۱۲۶۶ق، جهت ملا رفیعا گیلانی؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۲۲۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۶]

۷۵۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۲

جلد ۴؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن آخوند ملاعلی، تا: شنبه ۱۶ رجب ۱۲۶۶ق، جا: اصفهان، مدرسه قطبیه شمس آباد؛ با جدول و کمند و سرلوح زرین؛ کاغذ: آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۷۶۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملاعلی، تا: شنبه ۲۶ رجب ۱۲۶۶ق؛ مصحح، دارای سرلوح زرین، مجدول؛ تملک: حسین فقیه فریدنی به سال ۱۳۵۱؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج مشکی با جدول کشی زرین، ۱۶۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۷]

۷۶۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۰

آغاز: الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اصفیائه محمد و النجباء من عترته و اوصیائه؛ **انجام:** و کان من مولده الی وقت مضیه تسع و عشرون سنة قدتم.

جلد یازدهم و دوازدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی (پایان کتاب)، تا: جمعه ۹ شعبان ۱۲۶۶ (پایان کتاب) و ذیقعده ۱۲۶۶ (پایان جلد یازدهم)؛ مصحح، با بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۳۳۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۹]

۷۶۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸۶

آغاز: بسمله، حمدله و بعد فهذا هو المجلد السابع عشر من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** و لا للصعید بغیر ماء و لا للحکمة بغیر طاعة قد تم کتاب الروضة من کتاب بحار الانوار و یتلوه کتاب الطهارة

جلد ۱۷، از ابتدای کتاب روضه تا پایان آن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۳ صفر ۱۲۶۷ق؛ واقف: حسین کی استوان، اردیبهشت ۱۳۶۲؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴سم [ف: ۲۶-۱۳۳]

۷۶۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۷

آغاز: الحمدلله الذی خصر بالبلاء من عباده المحبین النجباء؛ **انجام:** فلما وضع الثوب علی الارض جلس الرجل و یمشی و کانما نشط من عقال.

جلد دهم، حالات حضرت زهراء (ع) تا پایان حالات امام حسین (ع)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: چهارشنبه ۱۵ محرم ۱۲۶۷ق، جهت ملا رفیعا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۲۶۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۶]

۷۶۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۲

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلاً فبعثهم مبشرین ومنذرین واختار منهم خیرته من خلقه؛ **انجام:** و هم الانصار و فی روایة أخری کناه الانطاع و طیبه الی هنا انتهی ما اردت ایراده.

جلد پنجم احوال انبیاء؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: شعبان ۱۲۶۷ق، جهت ملا رفیعا؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج ضربی سبز با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۴۰۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۷]

۷۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۷۹

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلك به سبیل الهدی بعلم الدلیل؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی مخالفین اکثر من ان یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه.

کتاب الاحتجاجات؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ذیحجه ۱۲۶۷ق؛ مهر: کتابخانه شیخ فضل الله نوری و فهرست کتاب به خط وی و دستخطی از او؛ تملك: محمد خلیل قزوینی به تاریخ ۱۲۶۸؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-۳۶۶]

۷۶۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۸۷

آغاز: بسمله، ابواب المواعظ و الحکم مواعظ الله عز و جل؛ **انجام:** سبع و ستین و ماتین بعد الالف من الهجرة النبویه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۴ سطر (۷×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۴سم [رایانه]

۷۶۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳۰

آغاز: الحمدلله الذی أکرم سید أنبیائه محمد بالرسالة ... أما بعد فیقول الخاطی ... هذا هو المجلد السادس من کتاب بحار الأنوار المشتمل علی تاریخ سید الأبرار و تحیة الأخیار؛ **انجام:** أقول احتجاجات أصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی المخالفین أکثر من أن یحصی و لنکتف فی هذا المجلد بما أوردنا و قد وقع الفراغ منه علی یدی مؤلفه ختم الله له بالحسنی.

خط: متن دعا نسخ معرب، کا: سید اسدالله فرزند سید محمد باقر (حجة الاسلام) شفتی، تا: اواسط رجب ۱۲۶۷ق؛ مصحح، مقابله شده با عبارات: «بلغ»، «بلغ قبالاً»، و «بلغ قبالاً مع نسخة، قوبلت مع نسخة الأصل، خط المصنف رحمة الله علیه»، محشی؛ در پشت برگ آغاز دستخط کاتب با مهر بیضوی آمده که کتاب را وقف طلاب نموده و عند تعارض المحتاجین اهل «قهپایه» را مقدمه داشته است؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج حنایی مجدول با ترنج و سرترنج گل و بوته، ۲۲۴گ، ۳۲ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳۰-۲۲۳]

۷۶۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۲

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله الذی اوضح لنا مسالك الدین باعلامه ... اما بعد فهذا هو المجلد الثامن من کتاب بحار الانوار مما الفه ... ابن محمد تقی ... المدعو بباقر ... و هو مشتمل علی ما وقع من الجور و الظلم و البغی و العدوان علی ائمة الدین ... و توضیح کفر المنافقین و المرتدین الغاصبین للخلافة؛ **انجام:** کیفیة قتل عثمان و ما احتج علیه القوم فی ذلک و نسبه و تاریخه ... محمد بن عیسی عن القداح.. قال لما حصر الناس عثمان جاء مروان ... قال الجزری الاجذام الاقلاع عن الشیء. قال الربیع بن زیاد و حرف.

نیمه یکم جلد ۸ (الفتن و المحن) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملك: محمد خلیل قزوینی در ۱۲۶۸، فضل الله بن عباس نوری در ۱۳۰۰ (با خط و مهر کتابخانه)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز زرکوب مقوایی، ۲۱۶گ، ۳۴ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۵-۱۱۵۴]

۷۶۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۸۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و هو یشتمل علی کتاب الحج و العمرة و شطر من أحوال المدینة و الجهاد و الرباط؛ **انجام:** انما المهاجرون الذین یهجرون السیئات و لم یأتوا بها.

کتاب الحج تا پایان جهاد و جلد ۲۱؛ خط: نسخ، کا: ملا علی محمد خوانساری، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۶۸ق، جهت حاج شیخ صادق؛ مصحح، علامت بلاغی از «صادق بن شیخ مسیح» به سال ۱۲۶۸، مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۸۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۲]

۷۷۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۱

آغاز: باب غزوة بدرالکبری الإیات آل عمران قل للذین کفروا ستغلبون و تحشرون الی جهنم وبئس المهاد؛ **انجام:** و وفقه لاقتفاء آثار نبیه و أهل بیته صلوات الله علیه و علیهم فی کل باب.

تاریخ النبی از غزوه بدر تا پایان؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: شنبه ۹ شعبان ۱۲۶۸ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «صادق بن محمد باقر»، ۳۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۷]

۷۷۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۶۶

جلد یازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ ذیقعده ۱۲۶۹ق؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «محمد تقی الشریف»؛ تملکی با مهر «عبده اسماعیل بن محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۳]

۷۷۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۰

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم ... اما بعد فهذا هو المجلد السابع من کتاب بحارالانوار مما الفه ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... و هو مشتمل علی جمل احوال ائمة الکرام؛ **انجام:** بیان. اشارة الی القائم ... او بسنة و اشهر (تم الجزء الاول من الجلد السابع من کتاب بحار الانوار علی ید ... محمد رضا بن محمد حسین جرفادقانی ... فی سلخ شهر محرم ... سنة سبع عشر و مائة و الف و سیاتی الجزء الثانی و هو ابواب علامات الرضا و صفاته. تمت).

نیمه نخست جلد ۷؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی بن محمد اسمعیل کرونی سپاهانی، تا: چهارشنبه ۱۲۶۹ق، جا: نینوا (نجف)؛ خط و مهر کتابخانه فضل الله بن عباس نوری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۱۸۸گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۵-۱۱۵۲]

۷۷۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۵۰۰

آغاز: کتاب الصلاة باب فضل الصلاة و عقاب تارکها الایات و یقیمون الصلاة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** من دخل المسجد فهو آمن منسوخ بالایة و کذا بط تمامه فی المجسد ان صح انتهی و یحتمل ان تکون ...

طهارت و صلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد تقی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۹ق؛ برگ‌ها مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۷گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۹]

۷۷۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۴

آغاز: الحمد الله الذی حض بالبلاء من عباده؛ **انجام:** و کانما نشط من المقال.

بخشی از جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن محمد شفیع مازندرانی مشهور به بابا خان، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد مقوایی با ترنج و نیم ترنج و کنگره، ۷۰۰ص، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۱]

۷۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۵ط

آغاز: آغاز موجود: یقول لعلی علیه السلام انت اول من آمن بی و صدقنی؛ **انجام:** و سیأتی تمام الکلام فی ذلک فی کتاب المزار انشاء الله هو الآخر المجلد التاسع ... رب العالمین.

جلد نهم؛ خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۶۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ یادداشت‌هایی به تاریخ ۱۲۷۰ و ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۵۸ص، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۲۴/۳-۱۲۱]

۷۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۰/۳

آغاز: الحمدالله رب العالمین و الصلوة علی محمد و اله الطیبین الطاهرین و المعصومین. قال العالم الربانی ... ابواب الاستخارات و فضلها و میفیتها و صلواتها و دعواتهاو بابا ما ورد فی الحث علی الاستخارة؛ **انجام:** یا ارحم الراحمین و یا احکم الحاکمین صل علی محمد و آل محمد، ثم الزوج و الفرد.

شامل ابواب الاستخارات و فضلها و کیفیتها و صلواتها و دعواتها؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد سعید، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۲۱گ (۱۳پ-۳۳ر)، ۱۳-۱۹سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱/۳×۱۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۹۱]

۷۷۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۴

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا لزیاره احبائه و اصفیائه فجعلها الذریعه للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** و انه ما رجل یزورنا او یزور قبورنا الا. ... الرحمه و غفرت له ذنوبه و الحمد لله رب العالمین.

جلد بیست و دوم در «المزار» از ۶۴ باب؛ خط: نسخ، کا: محمد بن رضا بن ابوالقاسم، تا: ۱۲۷۱ق؛ دارای چهار سرلوحه و کتیبه با طرح گل و بوته، مجدول، مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی،مقوایی،ضربی،جداول و منگنه،عطف تیماج قهوه‌ای، ترنج و دو سرترنج، ضربی مذهب با طرح گل و بوته، ۵۳۹گ، ۱۹ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۸/۷سم [ف: ۱۵-۴۱]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۸۸

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۱۰۶]

۷۷۸. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد مهدی بن سید حسن حسینی، تا: سال ۱۲۷۲ (پایان جلد اول)، سال ۱۲۶۲ (پایان کتاب)؛ مصحح، امضای مقابله ای با نسخه اصل، یادداشتی در استنساخ کتاب از نسخه اصل با مهر «عبده الراجی اسدالله بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۴۴گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۸]

۷۷۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴

نیمه اول جلد نهم؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی نائینی، تا: روز مبعث ۱۲۷۲ق؛ مصحح، یادداشت مقابله‌ای با نسخه مصحح و قدیمی ظاهراً از کاتب در پنجم شعبان ۱۲۷۲؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۲۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۵]

۷۸۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۶

خط: نسخ، کا: حسن بن علی نایینی، تا: شعبان ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار و مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۷۸۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۹۱

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب (خوانساری)، تا: شنبه ۱۵ صفر ۱۲۷۲ق؛ مصحح؛ مهر بیضوی بزرگ وقف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۲گ، ۲۷ سطر، اندازه:

۲۱×۳۱سم [ف: ۳-۷۱۲]

۷۸۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالعلی یزدی، تا: ذیقعده ۱۲۷۳ق؛ اهدایی: حاج ابوالقاسم مشفق یزدی؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۲۳۳گ، ۲۱ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۶۴]

۷۸۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹

آغاز: کتاب العشرة بین الإباء و الاولاد و ذوی الارحام و الخدم و المماليك؛ **انجام:** قد اعطاك الله ذلك لقد سألت افضل شعار الصالحین و دثارهم.

کتاب العشرة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه غره رجب ۱۲۷۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۲۰۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۷]

۷۸۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۱۰

آغاز: باب آداب الدخول علی السلاطین و الامراء دعوات الراوندی عن النبی قال اذا دخلت علی سلطان جائر؛ **انجام:** صلاة العبد الإبق یرجع الی مولاه اقول سیأتی الخبر بتمامه مع غیره فی کتاب الصلاة.

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۸ شوال۱۲۷۳ق؛ مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۳۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۷]

۷۸۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶

آغاز: بسمله الحمدلله خالق الارضین و السموات؛ **انجام:** بغیر لیس بشدید البیاض و شعر یخاط بیاضه حمرة. قد تم.

جلد ۱۴؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ کاغذ: آهار مهره‌ای، جلد: تیماج ضربی با کنج ترنج، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۱۸۷۲]

۷۸۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۳۰

آغاز: باب النهی عن التعجیل علی الشیعة وتمحیص ذنوبهم؛ **انجام:** و البدع بالکسر الامر المبتدع ای لم یعهد مثله و احملنی علی عفوك أی عاملنی یوم الجزاء بعفوك.

جلد پانزدهم ایمان و کفر؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی اصفهانی، تا: چهارشنبه ۹ شعبان ۱۲۷۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز ضربی با ضرب «محمد باقر»، ۱۴۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۷۸۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۴-۴/۱۴

آغاز: بسمله کتاب العشرة بین الآباء و الاولاد و ذوی الارحام و الخدم و المماليك و المؤمنین و غیرهم؛ **انجام:** و قوله بین یدیه متعلقاً بسجد و قبلنا معاً لکنه بعید و علی أی حال لایمکن مقایسة غیرهم بهم علیهم السلام فی ذلك و الله اعلم.

کتاب العشرة؛ کا: محمد حسین بن محمد علی موسوی، تا: ۱۲۷۴ق، حسب الامر امام جمعه شهرستان؛ مصحح؛ جلد: تیماج زیتونی مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۱۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲-۵۸۴]

۷۸۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۱

آغاز: بسمله. و به نستعین. باب فضل الصلوة و عقاب تارکهاء الایات. البقرة: و یقیمون الصلوة و قال تعالی و اقیموا الصلوة فی مواضع؛ **انجام:** النوافل الیومیه و فضلها و احکامها و تعقیباتها.

از جلد ۱۸ (صلوة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملك: ضیاءالدین نوری و دیگری با مهری ناخوانا در ۱۲۷۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ با برگردان، ۳۶۷گ، ۲۸ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۲×۳۰/۵سم [ف: ۵-۱۱۶۹]

۷۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۳۹۵-۳۸/۱۵

آغاز: الحمدلله الذی سمك العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة؛ **انجام:** قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة قد تم المجلد الثانی

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: حسین بن علی، تا: ۲۳ صفر ۱۲۷۴ق؛ مجدول، با سرلوح مزدوج زیبا، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج با سر مجدول گرهی، ۲۲۸گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۵۷۹]

۷۹۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۳

جلد ۷؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: ذیحجه ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۷۹۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷

جلد هفتم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: ذیحجه ۱۲۷۴ق؛ یادداشت استکتابی با مهر «عبده الراجی اسدالله بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۸۸گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۷]

۷۹۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۵۰

جلد ۲ توحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یك‌شنبه ۲ ذیحجه ۱۲۷۵ق؛ با یادداشت محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج گرد، عطف عنابی مقوایی، ۲۵۰گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۶-۳۵۳]

۷۹۳. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۸۹

جلد نهم و احوال حضرت امیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: غره ربیع الاول ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۲۹گ، ۲۶سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۱/۵سم [ف: ۷۳]

۷۹۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۲۶

آغاز: باب الشوری و احتجاج امیرالمؤمنین صلوات الله علیه علی القوم فی ذلك الیوم لابی و ابن الولید؛ **انجام:** بیان الکری النعاس و السری بالضم السیر باللیل و المثل معروف.

کتاب الفتن و الملاحم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین موسوی اصفهانی، تا: جمعه ۲۹ جمادی الاول ۱۲۷۵ق؛ مصحح، با علامت

بلاغ؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۳۶۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۰]

۷۹۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵۵

خط: نسخ، کا: محمد حسین موسوی اصفهانی، تا: ربیع الاول ۱۲۷۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۶۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۱]

۷۹۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۷۳۳

جلد سوم (عدل، معاد)؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن عبدالعلی یزدی، تا: ۲۱ محرم ۱۲۷۷ق؛ از روی نسخه مؤلف که در ۱۰۸۰ نوشته بوده؛ اهدایی: شفق یزدی؛ جلد: مقوایی تیماج قرمز، ۵۴۸گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۳۹]

۷۹۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۰

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** بیان لعل موضع القائم المائل هو المسجد المعروف الإن بمسجد الحنانة قرب النجف و لذا یصلی الناس فیه.

جزء اول کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ مصحح؛ تملکی با مهر «عبده لطفعلی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۳]

۷۹۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۹-۳۹/۹

آغاز: سبیلاً تبارک الذی ان شاء جعل لک خیراً من ذلک جنات تجری من تحتها الانهار ویجعل لک قصوراً الی قوله سبحانه؛ **انجام:** و کذا البحث فی الاستفتاء به عن الوضوء و عدمه و الله سبحانه و رسوله و الائمة الطاهرون علیهم السلام اعلم بحقایق الاحکام تمت الکتاب

جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۸ رمضان ۱۲۷۸ق؛ افتادگی:آغاز؛مقابله شده، مصحح، با علامت بلاغ؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷۷گ، ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۲-۵۸۱]

۷۹۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۴۰

آغاز: الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمدا بالرسالة و شرفها به شرایف الصلوات و کرایم التحیات؛ **انجام:** فکتب الیهم یعزم علیهم لما فعلوه ففعلوا ذلک فمنبر رسول الله صلی الله علیه و آله المدخل الذی رأیت ...

جلد ششم در تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، کا: نعمت الله بن محمد مهدی اصطهباناتی، تا: ۱۰ رجب ۱۲۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: «یا اسدالله الفالب» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۵۲۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۶]

۸۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۶۵

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: جمادی الاول ۱۲۸۰ق؛ مصحح، مقابله شده با نسخه اصل توسط سید جمال خلخالی به‌تاریخ ۱۲۹۱ با مهر وی «عبده الراجی جمال الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۰۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۷-۲۴۶]

۸۰۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۹۶-۵۷/۶۶

آغاز: بسمله باب ان زیارته صلوات الله علیه واجبة مفترضة مامور بها و ما ورد من الذم والتانیب والوعید علی ترکها

جزء اول از دو جزء مزار (ابواب فضل زیارة سیدشباب اهل الجنة ابی عبدالله الحسین علیه السلام)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۸۰ق؛ ۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۵۸۷]

۸۰۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۵

جلد سوم، در عدل و معاد؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ملا علی ریزی، تا: ۲۷ ربیع الاول ۱۲۸۰ق؛ مصحح، گواهی مقابله علی میرزا به‌تاریخ ۱۲۹۱ با مهر «عبده الراجی علی میرزا» (بیضی) و محمد باقر نجفی با مهر «عبده محمد باقر» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۲۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۷-۴۴]

۸۰۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۹۱

آغاز: الحمدلله الذی شید اساس الدین و نور مناهج الیقین بمحمد سید المرسلین؛ **انجام:** و سیأتی تمام القول فی ذلک فی کتاب المزار هذا آخر المجلد التاسع من کتاب بحار الانوار

جلد نهم در احوال امیر المومنین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۸۰ق؛ مصحح، با امضای بلاغ؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای سوخته، ۳۸۸گ، ۳۶ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۸]

۸۰۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۴۵۸

جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹ محرم ۱۲۹۲ (برگ ۳۰۲)، محمد حسن بن عبدالله زمانی، ۲۶ ذیقعده ۱۲۸۰ (پایان کتاب)؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب از بهرام بیگ به خط محمد باقر موسوی نجفی به سال ۱۳۲۱ با مهر بیضوی بزرگ وقف؛ واقف: آیة الله صادق؛ جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای، ۳۰۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲-۳۲۹]

۸۰۵. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳

جلد نوزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله الکاتب، بی‌تا؛ مصحح؛ دو یادداشت متفرقه به سال ۱۲۸۶ و ۱۲۸۳؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۳۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۵]

۸۰۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۸۰۶

آغاز: الحمدلله الذی اکمل علی عباده الامتنان بتنزیل القرآن؛ **انجام:** و قسم الله به فی القرآن فی قوله عزوجل و النجم اذا هوی یعنی رسول الله صلی الله علیه و آله.

کتاب القرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: پنج‌شنبه ۸ شعبان ۱۲۸۵ق؛ مصحح؛ تملک: «محمد جواد واعظ عراقی» به‌سال ۱۳۳۱ با مهر «محمد جواد بن جلال الدین» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۲۶]

۸۰۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۹

جلد ۱۹؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن پسر عبدالله کاتب، تا:

دوشنبه۱۳رجب۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۸۰۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۴۳-۲۸/۶۳

آغاز: بسمله باب الکفر و مساوی الاخلاق اقول سیجیء فی ابواب کتاب العشرة وکتاب الإداب و السنن و الاوامر و النواهی؛ **انجام:** قال ابوعبدالله (ع) من زرع العداوة حصد و ما بذر بیان ... و العداوة مع الناس کالبذر یحصد منه مثله وهو عدواة الناس له قدتم الجزو الثالث من الاجزاء الثلاثة

از باب کفر و مساوی الاخلاق تا پایان کتاب الایمان و الکفر؛ خط: نسخ، کا: عباس بن محمد طباطبایی حائری، تا: ۱۴ شعبان ۱۲۸۶ق؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی، ۲۵۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۵۸۵]

۸۰۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹/۸

جلد ۱۸، طهارة و صلوة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: دوشنبه ۳ ربیع الاول ۱۲۸۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهار و مهره [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۸۱۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲

آغاز: بمعنی ان ابتداء نزول المطر منه الی السحاب و من السحاب الی الارض و لا التفات الی ما ز عمه الطبیعیون فی سبب حدث المطر»

مشتمل بر کتاب الطهارة و جزء اول کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن عبدالله کاتب، تا: سه‌شنبه ۴ ذیقعده ۱۲۸۵ (پایان کتاب الطهارة)، دوشنبه ۳ ربیع الاول ۱۲۸۶ق (پایان کتاب)؛ افتادگی: آغاز؛ صورت انهائی از علامه مجلسی جهت محمد صالح هزار جریبی به خط کاتب بدین عبارت: «بسم الله الرحمن الرحیم، انهاه المولی الفاضل الصالح الفالح النقی الزاهد الزکی مولانا محمد صالح الهزار جریبی أیده الله تعالی سماعاً و تصحیحاً و ضبطاً فی مجالس آخرها بعض ایام شهر ربیع الاول من سنة ست و تسعین بعد الألف الهجریة، فأجزت له روایته عنی، و کتب بیمناه الجانیة مؤلفه ختم الله له بالحسنی و الحمدلله اولاً و آخراً و صلی الله علی سید المرسلین محمد و عترته الأنجبین الأطهرین»؛ مصحح؛ واقف: حسین فرشید، ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز ضربی، اندرون مشکی، ۲۹۳گ، ۳۳سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۱۳]

۸۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۰۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین؛ **انجام:** الا لاخیر فی علم لیس فیه تفهم الا لاخیر فی قرائة لیس فیها تدبر الا لاخیر فی عبادة لیس فیها تفقه والله اعلم

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن غلامحسین موسوی، تا: چهارشنبه سلخ جمادی الثانی ۱۲۸۶ق، به فرمایش آقا میرزا سید محمد حسن؛ مجدول و کمند صفحات شنگرف و لاجورد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ترنج دار، ۲۳۱گ، ۱۱ سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱-۱۷]

۸۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۹۷-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی اکمل علی عباده الامتنان بتنزیل القرآن؛ **انجام:** و النجم اذا هوی. یعنی رسول الله (ص). قد تم کتاب فضل القرآن من البحار تألیف المولی المبرور المرحوم مولانا.

جلد نوزدهم، فضایل قرآن. فهرست ۱۳۰ باب کتاب در آغاز (ص۲-۵)؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ وقف بر گروه شیخیان کرمان به تاریخ ۱۲۸۹ با نشان مهر گرد ناخوانا؛ ۴۵۲ص، ۲۴ سطر (۱۰/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۹]

۸۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۰

جزء پانزدهم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق (این تاریخ الحاقی است و ظاهراً نسخه را ابوالقاسم بن علی ریزی لنجانی نویسنده نسخه شماره ۲۷۱۳ نوشته است)؛ مجدول؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ شوال ۱۲۸۲ و مهر «عبده الراجی عبدالله بن محمد باقر الموسوی» (بیضی)؛ با سرلوح رنگین زیبا؛ جلد: تیماج مشکی روغنی دارای نقشه‌های زرین، ۲۳۰گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷-۲۷۹]

۸۱۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۶۰۱

جزء دوم از جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، کا: حسین طباطبائی، تا: شوال ۱۲۹۲ق؛ مصحح، و یادداشت تصحیح کتاب از عباس بن احمد خوانساری به سال ۱۲۹۲ با مهر «الراجی عباس بن احمد» (بیضی)؛ وقف‌نامه کتاب از بهرام بیگ به خط محمد باقر موسوی به سال ۱۳۲۱؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۳۳۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲-۴۳۹]

۸۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۷

آغاز: بسمله. و به نستعین. ابواب مکارم الاخلاق. اقول و سیجئی ما یناسب هذه الابواب فی کتاب العشرة و فی کتاب الآداب و السنن ایضا انشاء الله تعالی جل عظمته. باب جوامع المکارم و آفاتها و ما یوجب الفلاح و الهدی. الآیات. البقره: الم ذلک الکتاب.؛ **انجام:** باب الحزن: مص: قال الصادق ع الحزن من شعار العارفین لکثرت واردات الغیب علی سرائرهم ... محص: عن رفاعة عن جعفر ع قال قرات فی کتاب علی ع ان المؤمن یمسی حزینا و یصبح حزینا و لایصلح له الا ذلک.

جزو دوم جلد ۱۵ (ایمان و کفر) و دارای ۶۰ باب (تا باب حزن)؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی میرزا محمد نهاوندی، تا: سه‌شنبه ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ تملک: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۱۵۶گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۶۲]

۸۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۸

آغاز: هو الله تعالی. بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو المجلد الثالث و العشرون من کتاب بحارالانوار فی احکام العقود و الایقاعات من مؤلفات ... محمد باقر بن محمد تقی ... ابواب الحث علی طلب الحلال و معنی الحلال فی الآیات؛ **انجام:** الهدایة. النذور و الایمان و الکفارات ... و لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة و کانت ثمانین موطنا.

جلد ۲۳ (عقود و ایقاعات)؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد نهاوندی نجفی، تا: ۱۷ صفر ۱۲۹۲ق؛ کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۸۴گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۷۶]

۸۱۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۶

مجلد بیستم (قسمت اعمال سنین و شهور و ایام)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن، تا: صفر۱۲۹۲ق؛ در شعبان ۱۲۹۲ به وسیله عباس بن احمد الخوانساری تصحیح شده با خط و مهر مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی قرمز، ۲۲۸ص، ۳۱ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۹۰]

۸۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۵

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله الذی شید اساس الدین؛ **انجام:** فی کتاب المزار. هذا آخر المجلد التاسع ... الشهیر بواعظ یزدی

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق، جا: مشهد؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی خلق الانسان؛ **انجام:** فی هذه المجلد بما اوردنا تمت ... الیزدی الاصل المشهدی المسکن و المدفن

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر(۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [رایانه]

۸۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۴

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** و لا تقل بقول زراره قد تم المجلد الثانی احمد بن الحسن الیزدی ۱۲۹۳

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق، جا: مشهد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۴×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [رایانه]

۸۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۴

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اوضح لنا؛ **انجام:** مانستخرج منه الاخبار من الاصول تمت ... و الدفن ۱۲۹۳

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق، جا: مشهد؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۶سم [رایانه]

۸۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۹

آغاز: بسمله.الحمدلله الذی اصطفی من عباده؛ **انجام:** الف سلام و تحیه قد تم المجلد الخامس ... الاف السلام و التحیه

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکزی، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۱۲×۳۴سم [رایانه]

۸۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۹

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرمنا لسید انبیائه؛ **انجام:** فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد تمت ... و المدفن انشاءالله

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وصل لعباده القول؛ **انجام:** من الحجرة النبویه و قد فرغت ... و المدفن

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۰

آغاز: بسمله. الحمدلله زین سمائ الدین؛ **انجام:** و اهل بیته الطاهرین ... و المشهدی مسکنا

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۱

آغاز: بسمله الحمدللع الذی اکرم سید انبیائه؛ **انجام:** عن مقصودنا من الکتاب و الله الموفق للصواب تم قد فرغت ... بواعظ یزدی

کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [رایانه]

۸۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲

آغاز: بسمله. الصلوة علی رسول الله و علی آله آل الله اما بعد (آغازوقفیه) ... باب اثبات المعراج؛ **انجام:** علی اعدائهم ابدالآبدین ... المشهدی المسکن

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۹ سطر (۱۲×۲۶)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۲۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۷۴

جلد اول و دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد زمان شیرازی (پایان جلد اول) و ربیع بن حاجی علی عسکرد یمرتینی (پایان جلد دوم)، تا: ۱۸ ربیع الاول (؟) (پایان جلد اول) و ۹ شعبان ۱۱۳۱ق؛ مصحح، محشی، شرح حال مؤلف به نقل از اجازه شیخ عبدالله سماهیجی به شیخ ناصر جارودی؛ تملک: «محمد اسماعیل» به سال ۱۲۹۳، «محمد بن کاظم بروجردی» به‌سال ۱۳۴۲ در تهران؛ جلد: تیماج دورو، رومشکی، پشت قهوه‌ای، ۳۰۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۴]

۸۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۲

آغاز: الحمدلله الذی فضل نوع الانسان؛ **انجام:** یوم الجزاء بعقول ... و المدفن انشاءالله

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۴

آغاز: ابواب النوافل الیومیه و فضلها؛ **انجام:** و صلوة السفر فی ابوابه ... یا ارحم الراحمین

خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۸۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۶

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله الذی؛ **انجام:** لکن الاخبار

الوارده تم ... الیزدی الاصل المشهدی المسکن
خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۴ق، جا: مشهد؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [رایانه]

۸۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۶
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** یهجرون السیئات و لم یاتوا بها تم کتاب الحج و الهمره ... مشهدی المسکن
خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [رایانه]

۸۳۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۲۸
مجلد سیزدهم (در احوالات حضرت حجت قائم و اخبار غیبت)؛ خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی ضربی سبز، ۳۱۴ص، ۳۱ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۸]

۸۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۳
آغاز: بسمله. و صلی الله ... فیقول خادم اخبار الائمه؛ **انجام:** غیرهم بهم فی ذلک قد فرغت ... بحق محمد و آله
خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، تا: ۱۲۹۴ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۲۵سم [رایانه]

۸۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۹
آغاز: بسمله. فیقول خادم اخبار الائمة الطاهرین و تراب اقدام شیعة مولی المؤمنین محمد باقر بن محمد تقی ... هذا هو المجلد السادس عشر من کتاب بحارالانوار فی بیان الآداب و السنن و الاوامر و النواهی و الکبائر و المعاصی و فیه ابواب الحدود؛ **انجام:** و علی ای حال لایمکن مقایسة غیرهم بهم فی ذلک.
جلد ۱۶؛ خط: نسخ، کا: حاج احمد بن حسین یزدی مشهدی واعظ، تا: ۱۹ رمضان ۱۲۹۴ق، جا: طوس؛ مهر: ضیاء الدین نوری؛ حاجی نوری در آغاز چنین نوشته: «کذا فی اول نسخة الاصل من کتاب العشرة» آنگاه دارد: بسمله. الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه و خلیفته علی بریته بحقه ... فهذا هو المجلد السادس عشر من جملة بحار الانوار تألیف المستغرق فی تیار رحمة الله الملک الولی محمد باقر بن مولانا محمد تقی المجلسی. و هذا المجلد قد کان اولا فی جملة اجزاء کتاب الایمان و الکفر الذی کان هو المجلد الخامس عشر من البحار ثم جعله لکثرة مباحثه کتابا آخر و وضعه عن کتاب الایمان و الکفر و جعله مجلدا علی حدة و لذلک قد صار مجلدات بحار الانوار ستا و عشرین کما صرح به نفعه رضی الله عنه. فی اول کتاب الایمان و الکفر (انتهی- و الظاهر ان هذه العبارة من تلمیذه الفاضل الآمیرزا عبدالله الاصبهانی الشهیر بالافندی صاحب ریاض العلماء و هو الذی اخرج تلک النسخة و ثمانیة اخری من مجلدات البحار من السواد الی البیاض. و الله العالم)»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۶۴گ، ، ۲۹ سطر (۶×۲۸/۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵-۱۱۶۲]

۸۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۳-۲۸
آغاز: الحمدلله الذی سمل سماء العلم؛ **انجام:** ما یقول الناقوسی ختم مجلد اول من کتاب بحارالانوار
جلد ۱-۲۵؛ خط: نسخ، کا: احمد یزدی، تا: ۱۲۹۲-۱۲۹۴، جا: مشهد مقدس؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [الفبائی: ۸۲]

۸۳۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۵۰-ج
جلد ۱۷ و به نام «الروضة فی المواعظ و الحکم و الخطب»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۹۴ق،؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۹۷گ، ۲۱ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۵۸]

۸۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۸
آغاز: بسمله. ابواب الکفر و مساوی الاخلاق. اقوی سیجیء فی کتاب العشرة و کتاب الآداب و السنن و الاوامر و النواهی ما یتعلق بهذه الابواب من الاخبار ... باب الکفر و لوازمه و آثاره و انواعه و اصناف الشرک. الآیات. البقرة: ان الذین کفروا سواء علیهم؛ **انجام:** کا: عن عدة من اصحابنا ... قال ابو عبدالله ع من العداوة حصل ما بذر. بیان: حصل ما بذر ... و هو عداوة الناس له.
جزو ۳ جلد ۱۵ (الکفر و مساوی الاخلاق-تا-باب القوة ... و العداوة)؛ خط: نسخ خوش، کا: حاجی محمد نهاوندی، تا: جمادی الاول ۱۲۹۶ق، جا: نجف؛ مهر: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۳۶گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۶۲]

۸۳۹. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۲۱
جلد دوازدهم؛خط:نسخ،کا:ابوالقاسم بن محمد جواد موسوی، تا: سه‌شنبه۳ذیقعده۱۲۹۶ق؛کاغذ:فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۶۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳-۲۴۰]

۸۴۰. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۸۸
جلد هفدهم، کتاب الروضه محتوی مواعظ و حکم و خطب و امثال ماثوره از خداوند و رسول اکرم و ائمه (ع)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خونساری، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: اصفهانی سفید، جلد: چرمی قرمز، ۳۳ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۷]

۸۴۱. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۳۲
جلد نوزدهم جزء ثانی، مشتمل بر ابواب ذکر و ابواب دعا از کتاب القرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن، تا: غره جمادی الاول ۱۲۹۸ق؛ این نسخه وسیله مرتضی موسوی خونساری به‌سال ۱۳۰۴ با مسوده اصل کتاب که بعضی از سطور آن به خط مجلسی بوده مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی قرمز، ۴۴۴ص، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۶]

۸۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۷
آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... فهذا هو المجلد الحادی و العشرون من کتاب بحار الانوار تألیف المولی العلامه الفهامة مولانا

محمد باقر بن محمد تقی المجلسی قدس الله روحهما و هو یشتمل علی الحج و العمرة و الجهاد و الامر بالمعروف. کتاب الحج و العمرة و شطر من احوال المدینة و الرباط و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر؛ **انجام:** باب النهی عن الجلوس مع اهل المعاصی و من یقول بغیر الحق ... باب وجوب الهجرة و احکامها ... کتاب الغارات لابرهیم الثقفی باسناده عن ابن نباته قال قال علی ع فی بعض خطبه یقول الرجل هاجرت و لم یهاجر انما المهاجرون الذین یهجرون السیئات و لم یأتوبها.

جلد ۲۱، حج و عمره و جهاد و امر بمعروف و نهی از منکر؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۹۸ق، جا: طوس؛ محشی با نشان «منه»؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ ضربی گل و بوته دار، ۱۳۴گ، ۲۵ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۷۵]

۸۴۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۸۹

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** و الحمدلله الذی وفقنی لاتمام هذا المجلد من کتاب بحار الانوار فی المشهد المقدس المنور الغروی.

کتاب المزار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۸ صفر ۱۲۹۹ق؛ مصحح، با امضای بلاغ بدون نامی در ۱۷ جمادی الثانی؛ جلد: تیماج خاکستری ضربی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۵۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۷]

۸۴۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۰۹-۳۸/۱۲۹

آغاز: ابواب و لا یتهم وحبهم وبغضهم صلوات الله علیهم باب ۱۲۱ وجوب موالاة اولیائهم ومعاداة اعدائهم فس فی روایة ابی الجارود عن ابی جعفر ع فی قوله ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه ... ابن عیسی عن البزنطی قال؛ **انجام:** باب ۱۵۰ الدلائل التی ذکرها شیخنا الطبرسی روح الله روحه فی کتاب اعلام الوری علی امامة ائمتنا علیهم السلام قال احد الدلائل علی امامتهم ... اقول الاحتجاج والبراهین فی الامامة اکثر من ان تحصی وهی مفصلة فی کتب اصحابنا وشأننا فی هذا الکتاب نقل الاخبار وانما اوردنا تلک الفصول لانه اشتمل علیها مانستخرج منه الاخبار من الاصول وتمت هذا المجلد بعونه تعالی ...

امامت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۳۰۰ق؛ جلد: کاغذی، ۱۰۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۵۸۶]

۸۴۵. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۸۵

جزء سوم از جلد ششم (مشتمل بر حالات حضرت رسول از غزوه بدر کبری تا آخر)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن، تا: یک‌شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: چرمی قرمز، ۴۲۰ص، ۳۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۶]

۸۴۶. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۸

جلد ۲۲، کتاب المزار؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی خونساری، تا: ۱۳۰۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۹۰ص، ۳۶ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۱-۱۹۱]

۸۴۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۷×۱۸سم [رایانه]

۸۴۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۴۶

جزء سوم از جلد نهم، شامل باب ۹۱ از جلد ۹ تا آخر جلد ۹ در احوال علی (ع)؛ خط: نسخ جلی، کا: محمد رضابن علی ویشلقی، تا: ۱۳۰۰ق؛ وقف شهید؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۳۹]

۸۴۹. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۲۶۵

جلد ششم و از ابواب معجزاته (ص) تا آخر باب فی کیفیة صدور الوحی؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن علی ویشلقی، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی جدول دار، اقف شهید، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۳۳]

۸۵۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۴

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین ابواب الاذکار و فضلها. باب ذکر الله تعالی. الآیات. البقرة: فاذکرونی اذکرکم؛ **انجام:** بوائق الرجل غوائله. و الدمار الهلاک.

جزو ۲ جلد ۱۹ (القرآن و الدعاء)؛ خط: نسخ، کا: محمد جواد بن محمد علی موسوی، تا: رجب ۱۳۰۱ق؛ تملک: حاجی میرزا محمد حسین نوری، ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۵۶۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۵-۱۱۷۰]

۸۵۱. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۱۸۷

جزء اول (کتاب العقل و العلم) و جزء دوم (کتاب التوحید)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خونساری، تا: جمادی الاول ذیقعده ۱۳۰۱، جمادی الثانی محرم ۱۳۰۲؛ در آخر جزء اول چنین نوشته شده: «بلغ قبالا مع النسختین المعتبرتین اللتین کتبا فی زمانه ره» و در آخر جزء دوم چنین است: «بلغ قبالا مع نسخة التی کتبت فی زمان مؤلفه اعلی الله مقامه و ارفع درجته امین ثم امین ثم امین»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی قرمز، ۳۷۸ص، ۳۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۶]

۸۵۲. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۷۰

جلد نهم، مشتمل بر حالات حضرت امیرالمؤمنین؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خونساری، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۳۳۱ص، ۳۶ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۱-۱۹۱]

۸۵۳. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۳۰

جلد پنجم (مشتمل بر قصص انبیاء)؛ خط: نسخ، کا: محمد تقی بن محمد حسن خوانساری، تا: ۱۳۰۸ق، امتثالا لامر حاج سید جعفر مجتهد؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، جلد: تیماج قرمز، ۴۹۴ص، ۳۴ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۱۸۸]

۸۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۶

آغاز: بسمله. و به استعین. الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سائر الحیوان بالاسلام و الایمان ... فهذا المجلد الخامس عشر من کتاب بحار الانوار فی بیان الاسلام و الایمان و شرایطهما و توابعمها من مکارم الاخلاق و محاسن الاعراق؛ **انجام:** ای لم یعهد مثله و اجملنی علی عفوک ای. عاملنی یوم الجزاء بعفوک و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین.

جلد ۱۵، ایمان و کفر؛ خط: نسخ، کا: محمد جواد بن عبدالکریم تبریزی حایری، تا: ۱۳۱۳ق؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۳۱گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۱۱۶۱]

۸۵۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۴۹-عکسی

آغاز: الحمدلله الذی فضل نوع الانسان علی سایر الحیوان

جلد پانزدهم، در اسلام و ایمان؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: شنبه ۳ رمضان ۱۳۱۴ق؛ ۲۵۳ص، ۲۸ سطر (۱۵×۲۷/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۲۴سم [عکسی ف: ۱-۴۹]

۸۵۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۶۰

آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم، بسمله الحمدلله الذی خلق الاشیاء من العدم و احدثها کلها؛ **انجام:** لم یحط علمک بها ... علمها الیه و امنائه علیها و وثقت به فیها و فی غیرها قد تم ما اردت انتخابه من هذا المجلد ... سنه ۱۳۶۱ق ... المکرمین

مطالب مهم مجلدات ۱۴، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰و ۱۷ بحار الانوار در این کتاب گزین و بسیاری از احادیث آن حذف شده و انتخاب کننده نام خود را ذکر نکرده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۱۶ق، محشی به لفظ «منه»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن ماشی، ۱۹۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۲۶-۱۳۸]

۸۵۷. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۲۹

جلد هفدهم، کتاب الروضه محتوی مواعظ و حکم ...؛ خط: نسخ، کا: عبدالوهاب الزمانی، تا: ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی قرمز، ۳۳۶ص، ۲۷ سطر (۲۱×۳۱)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۱۸۸]

۸۵۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۴۳

آغاز: الحمدلله الذی شید أساس الدین و نور منهاج الیقین؛ **انجام:** و سنن أبی داود و صحیح الترمذی و مناقب ابن المغازلی و روید ابن الأثیر فی جامع الاصول عن البخاری و مسلم.

نیمه اول جلد نهم در تاریخ أمیرالمؤمنین (ع)؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم شریف،تا:دوشنبه۶شعبان۱۳۶۳ق،جا: اصفهان؛ جلد: چرم زرد، ۲۵۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [مؤید: ۱-۲۲۲]

۸۵۹. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۱۷

آغاز: بسمله باب تاثیر السحر والعین وحقیقتهما زاید اعلی ما تقدم فی باب عصمة الملئکة الایات البقره یعلمان الناس السحر الی قوله فیتعلمون منها ما یفرقون به بین المرء و زوجه؛ **انجام:** الاختصاص عن المعلی بن محمد عن بعض اصحابنا ... تمامه فی باب قوام بدن الانسان تعریف المعارف لابی الصلاح الحلبی نقلا من تاریخ الواقدی عن

کتاب السماء و العالم باب تاثیر السحر و العین و حقیقتهما؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷ شوال ۱۳۶۵ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوای سبز، ۳۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف مخ: ۱-۷۰]

۸۶۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷

آغاز: الحمدلله الذی وصل لعباده القوم بامام بعد امام لعلهم یتذکرون و اکمل الدین بامنائه و حججه فی کل دهر و زمان لقوم یوقنون و الصلاة و السلام علی من بشربه و باوصیائه؛ **انجام:** و یحل لک جلود المأکول من اللحم اذا لم یکن فیه غیره و ان لم یکن لک ما تصلی فیه فالحاصل جایز لک ان تصلی فیه متاع الغنم ما لم یذبح با رمنیه یذبحه النصاری علی الصلیب فجایز لک ان تلبسه اذا ذبحه اخ لک

جلد سیزدهم؛ خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد سعید، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز مجدول، ۷۵گ، ۴۵ سطر، اندازه: ۲۷×۴۱سم [ف: ۱-۲۵۰]

۸۶۱. کاشان؛ جعفری؛ شماره نسخه: ۴۰

آغاز: الحمدلله الذی زین سماء الدنیا بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر و بالنجوم الباهرة ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی عشر من کتاب بحارالانوار مما الفه الخاطی الخاسر؛ **انجام:** بیان، رجل ربعة ای لاطویل و لا قصیر قوله الی الصفرة ما هو ای مایل الی الصفرة و ما هو باصفر قوله فی نقل الطاق ای من غیر ان یلبس تحته شیئا من جورب و نحوه

جلد دوازدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۵۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف:]

۸۶۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۳-۴/۲۳

جلد ۳ مبحث معاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی با ترنج با سر، مجدول با حاشیه ضربی گرهی، ۱۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲-۵۸۰]

۸۶۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۵۴-۴/۲۴

جلد ۲۶ اجازات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی ضربی ترنج با سر و حاشیه ضربی گره ای، ۱۷۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۵۸۴]

۸۶۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۲۷/۱-۳۹/۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والعاقبة للمتقین ... فهذا هو المجلد العشرون من مجلدات کتاب بحار الانوار ... ابواب الزکوة و بعض ما یتعلق بها باب وجوب الزکوة و فضلها؛ **انجام:** من تقول الی احد و لایجوز ان یدفع واحد الی نفسین و منه قال الصادق (ع) لا بأس باخراج لفطرة فی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، با بلاغ سماع؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۱۴گ، ۳۴ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲-۵۸۶]

۸۶۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۹

آغاز: بسمله الحمدلله خالق الارضین ... اما بعد فیقول افقر العباد الی عفو ربه الغافر محمد بن محمد التقی امدعو بباقر رزقهما الله السعادة فی الیوم الاخر و ثبت اقدامهما فی المزالق و المعاثر؛ **انجام:** و انما وحد الیمین وجمع الشمائل لکثرة اصحاب الشمال و سجود کل موجود یناسب حاله کما ان تسبیح کل منهم یلائم لسانه انتهی و اقول و یحتمل ان یکون المراد

جلد چهارم، السماء و العالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار، ۴۰۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف مخ: ۱-۷۰]

۸۶۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۱۵-۳۶/۱۵

آغاز: بسمله باب احتجاج امیرالمؤمنین (ع) علی جماعة من المهاجرین و الانصار لما تذکر و ... ج روی عن سلیم بن قیس الهلالی انه قال رأیت علی (ع) فی مسجد رسول الله؛ **انجام:** فعل غیر الفاعل المخاطب نحو محمد تفد نفسک کل نفس و اجاز الفراء حذفها فی النثر نحو قل له یفعل قال تعالی قل لعبادی الذین

حالات امام علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ یادداشتی است مبنی بر امانت گرفتن نسخه از حاجی بزرگ لاهیجی منجم باشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۲-۵۸۶]

۸۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۳۳-۳۹/۱۳

آغاز: الدعائم عن جعفر بن محمد عن آبائه علیهم السلام عن علی بن ابی طالب علیه السلام انه سئل من قول الله عز وجل؛ **انجام:** قال ذلک نهباً عن طعام اللیل و قال ترکه مهرمة ای انه بطول العمر عن ترکه حتی یهرم و الصحیح

جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۶۹گ، ۳۲ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱/۵سم [ف: ۲-۵۸۲]

۸۶۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین والصلاة علی سید الموحدین و فخر العارفین محمد و اهل بیته الطاهرین الغر المیامین کتاب التوحید و ... باب ثواب الموحدین و العارفین و بیان وجوب المعرفة و علته و بیان ما هو حق معرفته تعالی؛ **انجام:** قال قلت للرضا علیه السلام ... ما اختلف فیه زرارة و هشام بن الحکم فقال زرارة النفی لیس بشی و لیس بمخلوق و قال هشام ان النفی شی مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لاتقل بقول زرارة

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۱۶۱گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۱-۲۵۱]

۸۶۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۶۳۵-۳۹/۱۵

آغاز: عن النبی صلی الله علیه و آله قال فاطمة سیدة نساء العالمین ما خلا مریم بنت ج ۴۳ عمران و عن المسور بن محزمة عنه ص قال فاطمة بضعة منی فمن اغضبها اغضبنی؛ **انجام:** السادس ان تذیق الجسم الم الطاعة کما اذقته حلاوة المعصیة ... نهج و سئل ج ۶ علیه السلام عن الخیر ما هو فقال لیس الخیر ان یکثر ما لک و ولدک ولکن الخیر ان یکثر علمک و عملک ... عن محض قال سمعت ابا عبدالله

ج ۴۳ چاپی ص ۷۶ به بعد و ج ۶ ص ۳۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط و انجام؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲-۵۸۷]

۸۷۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶/۲

آغاز: بسمله باب آداب الصلوة. الایات، النساء: ان المنافقین یخادعون الله و هو خادعهم و اذا قاموا الی الصلوة قاموا کسالی؛ **انجام:** بقرة فی الرکعة الرابعة آیة الکرسی و آخر سورة البقره ثم یقرء قل هو الله احد ...

جلد هیجده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۴۹]

۸۷۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۱۹

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین و اختار منهم خیرته من خلقه محمداً فجعله سید المرسلین و خاتم النبیین فصلوات الله علیه و علی اهل بیته المنتجبین؛ **انجام:** و فی روایة ابی الجارود عن ابی جعفر علیه السلام فی قوله کذبت ثمود بطغویها یقول الطغیان حملها علی التکذیب قال علی بن ابراهیم فی قوله اشقیها قال الذی عقر الناقه من قوله قدمدم علیهم قال اخذهم بغتة وغفلة باللیل ولایخاف عقبیها قال من بعد هولاء الذین اهلکنا هم لا یخافون لعله هذا التأویل قوله عقبیها

جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی با امضای «منه»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۳۶گ، ۴۱ سطر، اندازه: ۲۸×۴۲سم [ف: ۱-۲۴۸]

۸۷۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۸۶/۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی امرعباده بالعدل وهو تعالی اولی ... اما بعد فهذا مجلد الثالث من کتاب بحار الانوار المشتمل علی اخبار العدل والمعاد؛ **انجام:** ان القبر روضة من ریاض الجنة اوحفرة من حفر النیران اقول هذا الخبر بدل علی ان المراد

جلد سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۲۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۴۶]

۸۷۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۷۵۳

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلا فبعثهم مبشرین و منذرین و اختار منهم خیرته من خلقه محمد ا فجعله ... اما بعد ... کتاب النبوة باب معنی النبوة وعلة بعثة الانبیاء؛ **انجام:** السجدة و لقد اتینا موسی الکتاب فاختلف فیه. الاحقاف و من قبله کتاب موسی اماما و رحمة

نیمه اول جلد پنجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با اجازه مؤلف در مورخ ۱۰۹۳ برای شاگردش و حواشی آن از علامه مجلسی است؛ کاغذ: چهل گرمی نفیس، جلد: تیماج قهوه‌ای دورو، ۲۹۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۲۵۰]

۸۷۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۰۶/۶

آغاز: روی محمد بن یعقوب عن علی بن ابراهیم عن ابیه عن صالح بن سعید ... عن ابی عبدالله قال سألته عما جاء فی الحدیث ان صل العصر اذا کانت الشمس قامة و قامتین؛ **انجام:** هذا کله نقلته من بحار الانوار علی مؤلفه الف باب الرحمة من العزیز الجبار بمحمد و آله المختار

بخشی از کتاب الصلوة؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زیتونی، ۲گ (۸۷پ-۸۸ر) [ف: ۲۵-۲۰۹]

۸۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۰۲

جلد یکم و بخشی از جلد ۲ کتاب التوحید؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۲۶۸ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۴سم [ف: ۱۰-۱۲۶۴]

۸۷۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۵/۱

بخشی از جلد ۹ و در فضائل قرآن است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد نواب، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۳۲ص (۱-۲۳۲)، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۱۰-۱۲۵۹]

۸۷۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۹۶

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان؛ **انجام:** فلنکتف فی هذا المجلد بما اوردناه و قد وقع الفراغ منه علی یدی مؤلفه ... ثمانین بعد الالف

جلد ۴ در احتجاجات؛ خط: نسخ، کا: محمد اسماعیل بن رضا کاشانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج زرد، ۲۷۴ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۲۶۱]

۸۷۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۲۰-۳۲/۱۲۰

آغاز: کتاب الصلوة باب فضل الصلوة و عقاب تارکها الایات البقرة و یقیمون الصلوة و قال تعالی و اقیموا الصلاة فی مواضع؛ **انجام:** اقول ستأتی صلوات شهر رمضان و سایر الاشهر و الصلوات المختصة ببعض ایام السنة او الشهور فی ابواب اعمال السنة و الشهور ... و قد مرت صلوات السفر فی ابوابه ...

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: عصر مؤلف؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مصحح، با علامت بلاغ، محشی با حواشی «منه مدظله»؛ جلد: تیماج مشکی دور مجدول با ترنج و سرترنج، ۵۴۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۲-۵۸۵]

۸۷۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۵

آغاز: بسمله. ابواب مکارم الاخلاق. اقول و سیجیء ما یناسب هذه الابواب فی کتاب العشرة و فی کتاب الآداب و السنن ایضا انشاءالله. باب جوامع المکارم و آفاتها و ما یوجب الفلاح و الهدی. الآیات. البقرة. الم ذلک الکتاب.؛ **انجام:** باب الاخلاص و معنی قربه تعالی ... و سنجزی الشاکرین نعطیهم جزاء الشکر ... و من احسن دینا قال الطبرسی ره هو فی صورة الاستفهام و المراد به التقریر ... ممن اسلم وجهه لله ای اسلم ... و قیل یعنی اسلم وجهه لله قصده سبحانه بالعبادة وحده کما اخبر عن ابراهیم انه قال وجهت.

جزو دوم جلد ۱۵ (مکارم اخلاق ایمان و کفر)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ یک لا، ۹۵گ، ۲۰ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۵-۱۱۶۱]

۸۸۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۲

آغاز: بسمله. الحمدلله خالق الارض (الارضین) و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات ... فیقول ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... هذا هو المجلد الرابع عشر من کتاب بحارالانوار المسمی بکتات السماء و العالم؛ **انجام:** قد مضت اخبار کثیرة من هذا الباب فی ابواب معجزات الائمة و معزات ضرائحهم صلوات الله علیهم اجمعین

از جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: فضل الله نوری (با دو مهر)،محمد صادق؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج سیاه ضربی مقوایی، ۲۵۶گ، ۳۵ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۲×۳۱/۵سم [ف: ۵-۱۱۵۹]

۸۸۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۳

آغاز: بسمله. الحمدلله خالق الارض (الارضین) و السموات و سامک المسموکات و داحی المدحوات ... فیقول ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... هذا هو المجلد الرابع عشر من کتاب بحارالانوار المسمی بکتاب السماء و العالم؛ **انجام:** ابواب الملئکة باب حقیقة الملائکة ... الآیات البقرة و اذ قال ربک للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة ... الصافات و الصافات صفا ... ولد الله فانهم لکاذبون (س ۸ گ ۱۲۵ب ش ۵۵۲)

جلد ۱۴ باب‌های یکم تا سی و سوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محمد جعفر آن را مقابله نمود و مهر او «عبده محمد جعفر»؛ تملک: ضیاءالدین نوری (مهر)؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۳۱۴گ، ۲۱ سطر (۱۱×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۵-۱۱۶۰]

۸۸۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۵

آغاز: باب حقیقة الرؤیا و تعبیرها و فضل الرؤیا الصادقة و علتها و علة الکاذبة؛ **انجام:** المحاسن عن یعقوب بن یزید ... سمعت ابا الحسن ع یقول علیکم بالسمک فانه (باب الجراد و السمک و سائر حیوان الماء).

از جزو ۳ و ۴ جلد ۱۴ (باب الرؤیا تا باب الجراد و السمک)؛ خط: نسخ درشت، بی‌کا، بی‌تا؛ با علامت «بلغ»؛ تملک و مهر: ضیاءالدین نوری؛ جلد: تیماج سرخ ضربی فرسوده مقوایی، ۳۴۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹×۳۱/۵سم [ف: ۵-۱۱۶۰]

۸۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۴

آغاز: باب حقیقة الجن. و احوالهم. الآیات. الانعام: و جعلو الله شرکاء الجن؛ **انجام:** و ذکر حدیث عباد البصری الذی قدمنا بروایة البرقی. قد تم کتاب السماء و العالم علی ید مؤلفه ... محمد باقر بن محمد تقی ... فی اواسط شهر جمیدی الثانیه من شهور سنة اربع و مائة بعد الالف الهجریة و الحمدلله اولا و آخرا و السلام علی سید المرسلین محمد و عترته الاطیبین الاطهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین.

از جزو ۳ و ۴ جلد ۱۴ (باب جن تا پایان سماء و عالم)؛ خط: نسخ،

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ساده مقوایی، ۳۶۲گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۱۶۰]

۸۸۴. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۱

آغاز: بسمله و به نستعین-الحمد الله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات و داجی المدحوات؛ **انجام:** و فی بعضها و الرابع و الحادی عشر من اب المکارم عن ابی الحسن علیه السلام قال لا ندع الحجامة فی سبع من حزیر ان فان فاتک فاربع عشرة ...

السماء و العالم، جلد ۱۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۴۳۰گ، ۲۹ سطر (۱۱×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸×۳۰/۵سم [ف: ۲-۲۷۶]

۸۸۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۸۰/۱

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی اعلی منازل الفوز و الفلاح ... باب مقدمات السفر و آدابه اقول قد منا فی کتاب الآداب؛ **انجام:** السلام علی الطاهر و ابراهیم و القاسم اولاد رسول الله و رحمة الله و برکاته.

جلد بیست و دوم «کتاب زیارات»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۹گ (۱پ-۱۰۹پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۳۸-۱۰۳]

۸۸۶. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۶۵

آغاز: بسمله-ابواب الملائکه-باب حقیقة الملائکة و صفاتهم و شئونهم و اطوارهم؛ **انجام:** قال القلب اذا صلح القلب صلح ذلک کله و اذا فسد القلب فسد ذلک کله-باب آخر فیما ذکره الحکماء و الاطباء فی تشریح البدن و اعضائه و فیه فصول الاول.

جلد ۱۴، جلد دوم (السماء والعالم)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی شکری و سفید براق، جلد: مقوا با تیماج مشکی کهنه، ۲۶۵ص، ۲۹ سطر (۱۱×۲۳)، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۵۵]

۸۸۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۱۵

جلد پنجم؛ خط: نسخ، کا: شیر علی بن محمد ذوالفقار، بی‌تا؛ محشی با نشان «منه دام ظله»، بخش‌های اول این نسخه نزد مؤلف خوانده و تصحیح شده و ایشان با خط خود در چند جا بلاغ نوشته اند: «بلغ سماعا اعزه الله-بلغ سماعاً ایده الله»، در پایان آن نوشته: «اختصار من شرح میرزا علاء الدین محمد مدظله»؛ ۴۶۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱-۲۹]

۸۸۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۰۱

جلد سیزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۹۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱-۲۸]

۸۸۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۴۲

جلد هجدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ ۴۲۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۲۸]

۸۹۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۵۱

جلد ۵؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده ابن باقر علی الحسینی»، «محمد حسین بن محمد ابراهیم»، «یا قاهر العدو و یا والی الولی یا مظهر العجایب یا مرتضی علی علی الحسینی»؛ اهدایی: حاج میرزا تقی رسولیان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش تیماج عنابی، ۳۶۳گ، ۲۸ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵-۱۵۱۶]

۸۹۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۱

جلد ششم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۶۷گ، ۳۲سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۲۸]

۸۹۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۰۶

جلد چهاردهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مقابله شده؛ ۳۸۰؛ ۲۳۲گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱-۲۸]

۸۹۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۸۶۷/۲

انجام: و اخذت الحسین.

جلد ۱۰؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ قهوه‌ای عطف تیماج عنابی، ۳۸گ (۱۱-۴۸)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۴-۱۴۵۵]

۸۹۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷

انجام: یقول اذا انصرف الرجل.

جلد بیست و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز درون سبز، ۲۴۵گ، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۲۵)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۴-۱۴۳۰]

۸۹۵. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۲۰۰/۱

آغاز: و نوره و روحه ... نوره و نور ابیه و امه و اخیه ... للحسن بن سلیمان من کتاب السید حسن بن کبش مما اخذه من المقتضب و وجد فی المقتضب ایضا مسندا عن سلمان الفارسی؛ **انجام:** فدنوت منه وقلت له یا جداه قتلت والله رجالنا و سفکت والله دماونا و ...

تاریخ امام حسین (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۱۳۵گ (۱ر-۱۳۵)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۷۵]

۸۹۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۵۱/۱

آغاز: بسمله و به نستعین، رب یسر و تمم بالخیر، باب اعمال یوم الجمعه و ادابه و وظایفه الاقبال؛ **انجام:** و صلوات الزیارات فی ابوابها و قدرت صلوة السفر هذه صورة خط مؤلفه

جلد هفدهم و قسمتی از جلد هیجدهم در صلوة نافله و اعمال آنها و ادعیه مأثوره؛ خط: نسخ، کا: علی بن محمد علی حسین طوسی، بی‌تا؛ جا: کربلا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، مقوایی، ۲۷۰ص (۱-۲۷۰)، ۲۸ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۸-۲۰۷]

۸۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۶

آغاز: (بسمله. و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین) ابواب الاذکار و فضلها. باب ذکر الله تعالی. الآیات. البقرة: فاذکرونی اذکرکم.؛ **انجام:** باب احراز النبی ص و از واجه الطاهرات و عوذاته و بعض ادعیته ... مهج ذکر روایة اخری بدعاء النبی.

جزو ۲ جلد ۱۹ و در دعا است و از ۱۳۱ باب تنها ۳۸ باب را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مقابله شده؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج زرد

ضربی مقوایی، ۱۴۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۱۸×۳۴سم [ف: ۵-۱۱۷۴]

۸۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۵

آغاز: بسمله. و به نستعین. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین ... فهذا هو المجلد العشرون من مجلدات بحارالانوار تألیف المولی الاولی الاستاد مولانا محمد باقر بن المولی الاولی الاستاد الاستاد محمد تقی المجلسی حشرهما الله تعالی مع موالیهما و عمهما بالفیض القدسی و هو یحتوی علی کتاب الزکوة و الصدقة و الخمس و الصوم و الاعتکاف و اعمال السنة. ابوال الزکوة و ما یتعلق بها؛ **انجام:** باب عمل ماء مطر شهر نیسان الرومی ... و یصلی علی النبی و آله ... کل واحدة منهما سبعین مرة (از مهج).

جلد ۲۰ (زکوة، صدقه، خمس، صوم، اعتکاف، اعمال سنه) که در ۱۲۲ باب باید باشد؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد بن حاجی میرزا محمد نهاوندی، بی‌تا؛ با حاجی محمد بن حاجی میرزا محمد نهاوندی آن را نوشته؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: ترمه آهارمهره، جلد: تیماج کبود ضربی مقوایی، ۲۳۳گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۱۱۷۴]

۸۹۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی هدانا لزیارة احبائه و اصفیائه ... فهذا هو المجلد الثانی و العشرون من کتاب بحارالانوار الکاشف للاستار عن وجوه زیارات النبی و الائمة ... مما الفه ... محمد باقر بن محمد تقی؛ **انجام:** و الحمدلله الذی وفقنی لاتمام هذا المجلد من کتاب البحار فی المشهد المنور الغروی ... بعد انصرافی عن حج بیت الله الحرام و زیارة قبر النبی ص و قبور الائمة الکرام ... و کان ذلک فی لیلة مبعث النبی ص السابع و العشرین من شهر رجب ... سنة احدی و ثمانین بعد الالف ... فالمرجو من اخوانی ... ان یترحموا علی ... فی حیوتی و بعد وفاتی و هل الدعاء الا لمثلی لکثرة زلاتی و هفواتی غفرالله لی و لوالدی و سائر المؤمنین بحق ائمتی و ساداتی.

جلد ۲۲ (مزار)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محدث نوری بوده که آن را با اصل سنجیده و برابر کرده و حاشیه نوشت؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ آقای مشکوة در جمادی الثانی ۱۳۶۱ آن را به دست آورد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز تازه، ۴۲۷گ، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۵-۱۱۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۵۶-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۹۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۰

آغاز: ابواب النوافل الیومیة و فضلها و احکامها و تعقیباتها. باب جوامع احکامها و اعداها و فضائلها. الآیات. الفرقان: و هو الذی جعل اللیل و النهار خلفة لمن اراد ان یذکر.؛ **انجام:** اعلم ان المشهور بین الاصحاب ان حکم الکثرة مخصوص بالشک ... و ذهب جماعة الی التخصیص بما له حکم اذا لعلة عدم لزوم (در بحث شک و سهو).

از ۱۸ (صلوة)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه کم دارد؛ مهر: کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۱۷۴گ، ۲۴ سطر (۱۳×۱۷)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵-۱۱۶۹]

۹۰۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۳

آغاز: بسمله. و به ثقتی. الحمدلله الذی اکمل علی عباده الامتنان بتنزیل القران ... فهذا هو المجلد التاسع عشر من کتاب بحارالانوار فی فضائل القرآن و آدابه ... و الحث علی الذکر و الدعاء و انواعهما و آدابهما من مؤلفات ... محمد باقر بن محمد تقی؛ **انجام:** الباب الثلثون بعد المائة. باب النوادر و فیه تفسیر بعض الآیات ... العلل لمحمد بن علی بن ابراهیم ... و منه قال کنیة النبی ص فی القرآن قوله لعمرک انهم لفی سکرتهم یعمهون و قسم الله به القران فی قوله ... و النجم اذا هوی یعنی رسول الله ص.

جلد ۱۹ (القرآن و الدعاء) که در ۱۳۰ باب و ۹۵۹۳ بیت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: تیماج آبی ضربی مقوایی، جلد: ترمه آهار مهره، ۱۵۶گ، ۲۵ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۷۰]

۹۰۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه محمد بالرسالة و شرفها به شرائف الصلوات ... اما بعد فیقول ... محمد بن محمد تقی المدعو بباقر ... هذا هو المجلد السادس من کتاب بحار الانوار المشتمل علی تاریخ ... محمد بن عبدالله.؛ **انجام:** باب ذکر جمل غزواته و احواله ص بعد غزوة بدرالکبری الی غزوة احد ... فقال لسیف بن عبدالله بن انیس هذا قتله اری اثر الطعام (بلغ قبالا مع نسخة الاصل بتأییده تعالی).

از جلد ۶ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ با اصل برابر و سنجیده شده، محشی باحاشیه «منه طاب ثراه»؛ مهر: محمد زمان بن محمد محسن، ضیاءالدین نوری؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۵۵۶گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱)، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۵-۱۱۵۰]

۹۰۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۸

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی اکرمنا بسید انبیائه و اشرف اوصیائه ... فهذا هو المجلد الحادی عشر من کتاب بحارالانوار تألیف ... محمد المدعو بباق؛ **انجام:** اقول اوردنا بعض احوالهم فی باب وصیة موسی ... و سیأتی بعض احوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق ابی جعفر الجواد ع تم المجلد الحادیعشر من کتاب (بحارالانوار علی ید مؤلفه فی شهر شوال من شهور سنة سبع و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویة و الحمدلله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و اهل بیته الطاهرین-ش ۵۵۱).

جلد ۱۱؛ بی‌کا، بی‌تا؛ از کتابخانه ضیاءالدین النوری بوده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه ساده مقوایی، ۲۴۸گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۵/۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵-۱۱۵۷]

۹۰۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۰۸

آغاز: الحمدلله الذی وصل لعباده القول بإمام بعد امام لعلهم

یتذکرون؛ **انجام:** إلی هنا انتهی ما اردت ایراده فی کتاب الغیبة و ارجو من فضله تعالی أن یجعلنی من انصار حجته ... و کتب بیمناه الجانیة الفانیة مؤلفه أحقر عبادالله
جلد ۱۳ کتاب، تاریخ امام دوازدهم؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «الراجی غفور القهارحسن بن عبدالجبار» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف پارچه، ۲۶۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱-۵۱۵]

۹۰۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۷۵
بخش دوم اجازات بحار از اجازه شیخ حسن به نجم الدین تا نامه شاگرد مجلسی باو و اندکی افتاده؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی تاکاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی، ۲۱۴گ، ۱۸سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۸-۳۱۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۸۶۳-ف و ۲۶۰۵-ف و ۲۶۰۶-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲-۲۷۲ و ۱-۲۸۹ و ۱-۲۸۹]

۹۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۳۲
جلد ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۹۰۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۳۵
جلد ۲؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۹۰۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۹۳
بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۸سم [رایانه]

۹۰۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۴۶۲
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از سهیلا چاره دار [رایانه]

۹۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴۴۶
بخش مزار؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه پاکیزه، دارای سر لوح و جدول [د.ث. مجلس]

۹۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۲۱۵
قسمتی از جلد ۱۸؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۹۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۳۴
جلد ۱۸، با خط مجلسی در حواشی؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۹۱۳. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره
خلاصه مجلات اربعه؛ بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۹۶]

۹۱۴. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره
خلاصه مجلات اربعه؛ بی‌کا، بی تا [میراث اسلامی: ۵-۵۹۶]

۹۱۵. اهواز؛ دانشگاه اهواز؛ شماره نسخه: بدون شماره
پنج مجلد؛ بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۸۸]

۹۱۶. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۷۱-عکسی
آغاز: الفراء اذا بد و بالنحس؛ و قیل یعنی به السماوات و الارض و الجبال. قد وقع الفراغ من تسوید هذا الجزو من المجلد الثامن عشر مؤلفه الحقیر المقر بالتقصیر فی رابع عشر شهر صفر ختم بالخیر من شهور سنة اربع و تسعین بعد الالف. (۱۰۹۴ق)
جلد هیجدهم طهارت و نماز؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۴۷ص، ۱۹ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۴۹]

۹۱۷. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۵۶/۲-عکسی
آغاز: الجزء الثانی من کتاب الاجازات و هو من مجلدات السادس و العشرین من مجلدات بحار الانوار و بهذا الجزو یتم کتاب البحار قدس الله روح مؤلفه؛ **انجام:** یروی عنی کتاب المزار المسمی بکامل الزیارة و کتاب العدد فی شهر رمضان و کتاب الزیارات و کتاب عمل
جزء دوم از کتاب اجازات یعنی جلد ۲۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۰۷ص (۱۵۰-۲۵۶)، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۱۳) [عکسی ف: ۱-۴۹]

۹۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۳۹
جلد ۳؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۹۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۳۱
بی‌کا، بی‌تا؛ در پایان نسخه خط محمد باقر بن محمد تقی مجلسی؛ مجموعه آقا رفیع قزوینی استاد اخلاق و فلسفه امام خمینی، خریداری از منصوره تالهی معین الدین [رایانه]

۹۲۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۸۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۹۲۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۹۱
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۹۲۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۹۲
جلد ۸؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۹۲۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۹۳
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۹۲۴. اصفهان؛ مکتبة الزهراء؛ شماره نسخه: ۷۵
انجام: تحقیق و توفیق بین الأخبار المتقدمة و بیان ما یستنبط فیها من الأحکام مع الإشارة إلی أقوال العلماء الأعلام
جلد ۱۴ السماء و العالم؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۳۵گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳/۵سم [ف: ۵۶]

۹۲۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۶
بخشی از سماء و عالم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۹۲۶. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۵۰
جلد ۱۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ترنجی، ۴۱ سطر (۱۷×۲۹)، اندازه: ۲۷/۵×۳۹/۵سم [نشریه: ۳-۱۵۵]

۹۲۷. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۳۱
جلد ۲؛ خط: نسخ متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، نزد مؤلف مقابله شده، معلق به حواشی از مؤلف؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری [نشریه: ۵-۱۲]

۹۲۸. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۳۲
جلد ۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳ سطر، قطع: رحلی [نشریه: ۵-۱۲]

۹۲۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸-عکسی

جلد ششم، زندگی نامه حضرت پیامبر، آغاز ۱۳ صفحه افتاده و می‌رسد به «باب اثبات المعراج»؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ ۵۱۴ص، ۱۱- ۳۱ سطر (۱۱/۵×۲۴)، اندازه: ۳۰×۲۰سم [عکسی ف: ۱-۴۸]

۹۳۰. مشهد؛ مدرسه سلیمانیه؛ شماره نسخه: ۹۸

جلد ۲ کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ مهر: «یا باقر العلوم» زیر عبارت «مالکه و صاحبه»؛ چند برگ در آغاز نونویس درباره نام‌ها و کتاب‌های شیعی به نقل از سید عبدالله بن سید نورالدین؛ قطع: خشتی [چهار کتابخانه مشهد-ف: ۶]

۹۳۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۳

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه ... اما بعد فیقول الخاطی القاصر العاثر محمد باقر بن محمد تقی ... هذا هو المجلد السادس من کتاب بحار الانوار؛ **انجام:** ثم الیهود مع علمهم بصدقه و وجودهم له فی کتب رب العالمین بانه اصدق الصادقین و افضل الفاضلین یکذبونه و یجحدونه و هو بین الحرتین و هو الشفاء

جلد ششم تاریخ پیامبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، مقابله شده، محشی با امضا «منه مد ظله السامی» و «نظام العلماء عفی عنه» و برخی حواشی دیگر، دستخط نظام العلما مبنی بر عاریه گرفتن نسخه از محمد رضا میرزا با مهر «عبد الائمة النجباء نظام العلماء» (مربع) و با سجع «طرازنده بارگاه قضا، مه برج شاهی محمد رضا» (مربع) و «عسی ان یبعثک ربک مقاماً محموداً» (مربع)؛ تملک: محمد مهدی ولد محمد حسین کولجی؛ جلد: روغنی، مشکی، با ترنج با سر با نقش گل و بوته و جدول الوان، ۲۲۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۲]

۹۳۲. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کتاب الصلاة؛ بی‌کا، بی تا [دلیل المخطوطات: ۱-۲۱۹]

۹۳۳. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۳

آغاز: الحمدلله الذی اصطفی من عباده رسلاً فبعثهم مبشر ... اما بعد فهذا هو المجلد الخامس من کتاب بحار الانوار ... کتاب النبوة باب معنی النبوة و علة بعثة الانبیاء؛ **انجام:** فانزل بها قوماً من اهل الیمن من غسان و هم الانصار و فی روایة اخری کساه الانطاع و طیبه الی ههنا ما اردت ایراده فی المجلد الخامس من بحار الانوار

جلد پنجم کتاب النبوة ؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مصحح؛ تملک: علی نقی بن علی بن لطفعلی التبریزی با مهر «الواثق بالله عبده علینقی بن علی» (مربع)؛ اهدایی: شیخ حسن تفسیری در ۱۳۵۵/۱۲/۲۷ شمسی؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول، ۳۷۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۴۶]

۹۳۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۸۴

جلد سیزدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۹۳۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۸۹

جلد یکم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

۹۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵۴۲

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا الزیارة احیائه و اصفیائه ... اما بعد فهذا هو المجلد الثانی و عشرون من کتاب بحار الانوار الکاشف للاستار عن وجوه زیارات النبی و الائمة الابرار؛ **انجام:** یقول کان رسول الله صلی الله علیه و آله السلم علیکم من دیار قوم ... .و انا انشاء الله بکم لاحقون ...

جلد بیست و دوم شامل زیارات پیامبر (ص)، ائمه اطهار (ع) و مومنین؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی ها: انجام؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج پوست اناری مقوایی مجدول به زر، میان جداول بوته‌های ریسه‌ای به زر و ضربی، ۲۸۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰/۸سم [ف: ۱۹-۱۷۲]

۹۳۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۰۴

آغاز: لیعلمون انه الحق من ربهم و مالله بغافل عما یعملون تفسیر قال الطبرسی رحمه الله سیقول السفهاء من الناس ای سوف یقول الجهال؛ **انجام:** فان الله تعالی لم یخذل نبیه و لن یسلمه حتی یخبر له ما وعده ثم قام رسول الله ص فی الناس یدعو هم الی الجهاد العدو و یشجعهم ...

شامل باب تحول قبله تا دو سوم باب غزوة الاحزاب و بنی قریظه از جلد ششم که در شرح حال پیامبر (ص) نوشته شده؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: دولت آبادی نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابری الوان عطف تیماج قهوه‌ای روشن، ۹۲گ، ۲۳ سطر (۱۰/۵×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۸-۲۶۷]

۹۳۸. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۰۷

آغاز: الحمدلله الذی أکرمنا بسید أنبیائه و أشرف أوصیائه محمد و النجباء من عترته؛ **انجام:** و سیأتی بعض أحوال عبدالله بن موسی فی باب مکارم اخلاق أبی جعفر (ع)

جلد ۱۱ در أحوال الامام السجاد (ع) تا آخر أحوالات الامام الکاظم (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم قرمز، ۲۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳سم [مؤید: ۱-۲۶۹]

۹۳۹. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۵۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة علی سید الموحدین و فخرالعارفین محمد و أهل بیته الطاهرین؛ **انجام:** ان النفی شیء مخلوق فقال لی قل فی هذا بقول هشام و لا تقل بقول زرارة

جلد دوم، کتاب التوحید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مصحح؛ جلد: عادی، ۲۷۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۱-۲۲۸]

۹۴۰. مشهد؛ مدرسه حاج حسن؛ شماره نسخه: ۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در هامش صفحه اول چنین آمده: «بسمله. لقد وقف هذا الکتاب المستطاب الصاحب الاعظم و الدستور الافخم مولی موالی العرب و المعجم ملاذ طوایف الامم صاحب السیف و القلم المؤید بتوفیقات الملک المنان الشیخ علی خان حرسه الله تعالی من حوادث الزمان و عرج به اعلی مدارج اهل الایمان علی کافة الشیعة الامامیة ... و شهد علیه احقر عبادالله

محمد باقر بن محمد تقی عفی الله عن جرائمهما و کتب فی شهر ذی القعدة الحرام من شهور سنة سبع و ثمانین بعد الاف ...»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۰۸گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۳)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۳سم [نشریه: ۷-۷۶۳]

۹۴۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۴۲

آغاز: آغاز کتاب (کتاب طهارة): بسمله و به ثقتی. ألحمدلله الذی هدانا الی الصلوة لتنهانا عن الفحشاء و منکر ... ؛ **انجام:** پایان نسخه (کتاب صلوة): أقول هذا آخر لفظ الدعاء المذکور و فیه ما یحتاج الی استدراک و تحقیق الامور انتهی و لعل اکثر تلک القنوتات بالصلوة المستحبة النسب لاسیما صلوة الوتر. تمت. بب التشهد و احکامه.

جزء هیجدهم شامل کتاب طهارة و کتاب صلوة؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ در حاشیه صفحه دو آمده: «هو نقل فی نوبتی و انا العبد العاصی فرهاد بن ولیعهد طاب ثراه ۱۶ شهر شعبان المعظم ۱۳۰۵ هـق»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ترنج و نیم ترنج، ۴۱۶ص، ۴۱ سطر (۱۷×۲۹)، اندازه: ۲۷×۴۰سم [انجمن آثار-ف: ۲۳۲]

۹۴۲. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد چهارم در احتجاجات؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با نسخه خط مؤلف مقابله و تصحیح شده؛ تملک: سید کاظمی [نشریه: ۷-۵۳۲]

۹۴۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۵

آغاز: الحمد لله خالق الارضین و السماء است؛ **انجام:** الفصل الثانی فی تشریح الراس.

جلد چهاردهم «السماء و العالم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج، ۷۰۰ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۱]

۹۴۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۱۵۶

آغاز: و اعضائه و ما اشتملت علیه فمنها؛ **انجام:** الذی قد مناه بروایة البرقی قد تم.

تمام مجلد «السماء و العالم»؛ خط: نسخ، کا: محمد زمان بن محمد علی اصفهانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۶۰۰ص، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱-۱۷۲]

۹۴۵. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

جلد ۱۸؛ بی‌کا، تا: نزدیک به زمان مؤلف [نشریه: ۷-۵۳۲]

۹۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵

آغاز: صابرین علی تکلیف الصلوة؛ **انجام:** من حیث احتسب ای اظن

جلد ۱۸؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [الفبائی: ۸۲]

۹۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۸۲/۱۰

جلد ۱۷ «مواعظ الله فی القرآن»؛ خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن جرفادقانی (گلپایگانی)، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱۴گ (۶۶ر-۱۸۰پ)، ۹و ۱۵ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۸-۷۰۶]

۹۴۸. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۲۵

جلد هجدهم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ جلد: تیماج عالی قهوه‌ای مجدول با ترنج وسط، ۲۷۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱۳]

۹۴۹. اصفهان؛ عمومی اصفهان (فرهنگ سابق)؛ شماره نسخه: ۵۲۶۵

جلد دهم (تاریخ حضرت فاطمه علیها السلام و حسنین علیهما السلام). به انضمام حکایتی که در عاشورای ۱۲۵۴ ق واقع گشته و قصیده‌ای از سید اسمعیل بن محمد حمیری؛ خط: نسخ و شکسته، کا: محمد علی بن عبدالحفیظ با تصدی حاج سید محمد جعفر، بی‌تا؛ از روی نسخه که در سال ۱۱۳۲ نوشته شده، دارای یک سرلوح مذهب زیبا؛کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی قرمز رنگ ضربی، ۵۳۵ص، ۳۰ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۹]

۹۵۰. قم؛ ارگانی بهبهانی؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: بنت محمد (ص) قد أتتنی و عرضت علی الاسلام فأسلمت ثم قالت إن الغلبة تکون للمسلمین و انک تصلین عن قریب؛ **انجام:** فما لقین ملک إلا و هو ضاحک مستبشر حتی لقینی ملک من الملائکة لم أر أعظم خلقاً منه کریه المنظر ظاهر الغضب فقال لی

بخش معجزات ائمه معصومین (ع)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۴۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۳۰]

۹۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۶

آغاز: بسمله الحمدلله الذی شید اساس الدین؛ **انجام:** فی کتاب المزار هذا آخرا المجلد التاسع ... و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۹×۲۶سم [رایانه]

۹۵۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۷

آغاز: باب انه صلوات الله علیه کان؛ **انجام:** فی کتاب المزار. هذا آخر المجلد التاسع ... صلوة و تحیه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۲۳ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [رایانه]

۹۵۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۷

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین؛ **انجام:** یحجرون السیئات و لم یأتوا بها تم الکتاب الحج ... من بحارالانوار

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۲۵ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [رایانه]

۹۵۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۳

آغاز: بسمله. باب اثبات معراج؛ **انجام:** لعنة الله علی اعدائهم ابدالابدین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۲۳ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [رایانه]

۹۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸
آغاز: الحمدلله رافع درجات العالمین؛ **انجام:** قال بالسند السابق
خط: نسخ، کا: یزدی، احمد بن حسن، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۸ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [رایانه]

۹۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۶ط
آغاز: بسمله الحمد لله الذی خلق الانسان و علمه البیان و سلک به سبل الهدی؛ **انجام:** اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم ... علی اشرف المرسلین محمد و عترته.
جلد ۴، شامل احتجاجات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۴۶۲ص، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳/۲۴-۲۵]

۹۵۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۸۵
آغاز: انها ان تک مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة؛ **انجام:** و لا ولد و ما جری مجری ذلک فالشهوة مرکبة فیهم لذلک
از اواسط باب ۱۲۸ جزء اول از جلد ۱۹ تا اواخر آن باب می‌باشد. عنوان این باب «ما ورد عن امیرالمؤمنین علی (ع) فی أصناف آیات القرآن» است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، جلد: میشن عنابی، ۱۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۶]

۹۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۸۸۱
آغاز: باب خبر الناقة [أمالی الصدوق] الهمدانی عن عمر بن سهل؛ **انجام:** کانت لیلة مظلمة ذات رعد و برق فابرقت برقه
جلد۹. شامل باب ۱۰۳ (خبر الناقة) تا اواخر باب ۱۲۹ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج زرکوب، ۶۴گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۸]

۹۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۳۳
آغاز: ظلماً و علواً فانظر کیف کان عاقبة المفسدین ... قال الطبرسی طیب الله؛ **انجام:** ذریتهم و اهدی بینهم فقالوا.. لا نری الذی
جلد ۵؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه برگ‌های زنجیره‌ای زرکوب، ۳۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۳×۲۹سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۵۵]

۹۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۴۹
آغاز: بسمله و به نستعین الحمدلله الذی وصل لعباده القول؛ **انجام:** و سبعین بعد الالف من الهجرة النبویه المصطفویه
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۷ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۶×۲۹سم [رایانه]

۹۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۱۵۳
آغاز: بسمله حمدله و هو المجلد الثانی من کتاب بحار الانوار تألیف المذنب الخاطی الخاسر ... حشرالله تعالی مع موالیه شفعاء؛ **انجام:** ذلک یعرف ما تحت الارض منها الا یعلم ما فی السماء منها و لکن لست ...
خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نباتی، فاقد جلد، ۱۹ سطر (۹/۳×۱۵/۲)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۱۹/۷سم [رایانه]

۹۶۲. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۸۰
جلد دوازدهم و شامل حالات ثامن الائمه (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۹۳]

۹۶۳. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۹۲
جزء دوم از جلد بیست و دوم مزار می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ وقف شهید؛ جلد: تیماج مشکی سرخ با ترنج باسر لچکی جدول دار، نام جلد ساز «محمد الحسینی ۱۲۵۶»داخل سرترنج،۱۸۸گ،۱۷سطر،اندازه:۱۵×۲۶سم [ف: ۱۹۹]

۹۶۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۲۵/۴
آغاز: بسمله الحمدلله خالق الارضین و السموات و سامک المسموکات وداحی المدحوات ... اما بعد فیقول؛ **انجام:** کنت تدعی بدیعا مبتدعا کینوناً.
جلد ۱۴، «السماء و العالم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای بلاغ و سماع و در هامش برخی از صفحات آمده: «بلغ سماعاً ایده الله تعالی»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا عطف میشن مشکی، ۵۵گ (۲۰۲-۲۵۶)، ۲۰ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۴-۱۹۲۵]

۹۶۵. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۷۱/۱
آغاز: بسمله اعلم ان کتاب عیون اخبار الرضا ع و کتاب علل الشرایع و الاحکام و کتاب کمال الدین و اتمام النعمة فی الغیبة و کتاب التوحید؛ **انجام:** کتاب ۲۵ الاجازات و هو آخر الکتاب و یشتمل علی اسانید نا و طرقنا الی جمیع الکتب و اجازات العلماء الاعلام رضوان الله علیهم اجمعین.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ؛ مصحح، باعلامت بلاغ؛ جلد: تیماج سرخ مجدول گرهی، ۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف مخ: ۲-۵۲۴]

۹۶۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۹
مجلد پنجم؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ در سنه ۱۲۷۰ داخل کتابخانه اعتضادالسلطنه گردیده؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی نیم ضربی، ۲۵۶ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۱۷]

۹۶۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷
قسمت اول از جلد ششم، و مشتمل بر شرح حال حضرت ختمی مرتبت از قبل از تولد تا آخر باب اعجاز قرآن (باب ۱۹) می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به زنگار وسرخی؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: چرمی کهنه، ۳۰۰ص، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۲۹سم [ف: ۱-۲۱۷]

۹۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۵
آغاز: الحمدلله الذی اکرم سید انبیائه؛ **انجام:** و سارکا لقارح

الهملاج
جلد ۶، تاریخ فضایل و مناقب و معجزات حضرت پیغمبر اکرم (ص) و شرح حقیقت و کیفیت اعجاز قرآن مجید و ترجمه احوال سلمان و اباذر و برخی دیگر از صحابه مرضیین است و حاوی شصت و هفت هزار بیت است که در ۷۲ باب ترتیب یافته؛ موجودی تا قدری از باب معجزات است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهارمهره نباتی، جلد: تیماج مشکی، ۳۱۱گ، ۲۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۵-۵۵]

۹۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۶

آغاز: الحمدلله الذی زین سمآء الدین بالشمس و القمر؛ **انجام:** و اهل بیته الطاهرین

جلد ۱۲، در احوال و مناقب و فضائل حضرت ثامن الحجج الاطهار و حضرت امام جواد و حضرت امام هادی و حضرت امام عسکری (ع) و ترجمه از اقارب اصحاب آن بزرگواران است. این جلد، مشتمل بر ۱۲۰۰۰ بیت است که در ۳۹ باب ترتیب یافته؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: تیماجی قهوه‌ای، ۱۵۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵/۵سم [ف: ۵-۵۵]

۹۷۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۶

قسمت دوم از جلد هشتم «فتن و محن» است (از باب افعال عایشه بعد الجمل، تا آخر کتاب)؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: چرمی، ۶۷۷ص، ۲۰ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۱-۲۱۸]

۹۷۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۲

انجام: فان عمر جعل امیرالمؤمنین علیه السلام احد السنه و سهم الجد السدس

از باب اول تا قسمتی از باب بیست و یکم مجلد هشتم مسمی به فتن و محن است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: چرمی کهنه، ۳۶۷ص، ۱۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۳×۳۱سم [ف: ۱-۲۱۸]

۹۷۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰

انجام: باب قوی النفس و مشاعرها من الحواس الظاهرة و الباطنه سیذکر فی المجلد الاخر

جلد چهاردهم، السماء و العالم؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی قدیم، جلد: تیماج ظریف، ۴۰۷ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

۹۷۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۷۶۹

انجام: ما کان حجتهم الا ان قالوا ائتو بآبائنا ان کنتم صادقین قل الله

قسمتی از جلد سوم و از ابتداء کتاب تا اوایل باب ۵ از ابواب معاد که در اثبات حشر و کیفیتش و کفر منکرین آن؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماجی ضربی، ۱۹۰ص، ۲۱ و ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۲۱۹]

۹۷۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷

آغاز: الحمدلله الذی هدانا لزیارة أحبائه و أصفیائه فجعلها ذریعة للوصول الی أعلی منازل الفوز و الفلاح؛ **انجام:** این جلد: و أجرنی صلوات الله علیك و علی اهل بیتك الطاهرین، بیان قوله المونعة من قولهم اینع الثمر اذا بلغ قطافه.

جلد ۲۲ که مشهور به «مزار» می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: خیرالله بن محمد عزیز تفریشی، تا: ۱۹۴؟؛ مهر: «عبده عبدالعلی بن محمد» (بیضی)، «شرف یافت نامم ز نام محمد» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، ۲۱۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۱۰۷]

۹۷۵. فردوس؛ دبیرستان شهید بهشتی؛ شماره نسخه: ۳

آغاز: الحمدلله الذی سمك سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوه و اقمار الامامة لمن اراد سلوك مسالك الیقین و جعل نجومها رجوما لوساوس؛ **انجام:** از برای آنکه مادر کتب ابا می‌یابیم از فرزندان هرون که ما ایمان نیاوریم اما در باطن مؤمن باشیم تا آنوقت که

جلد اول کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدائی: یگانه به کتابخانه معارف فردوس با مهر ظریفی به سجع «یگانه ۱۳۵۲» (بیضی)؛ مهر: «کتابخانه دبیرستان فردوسی فردوس» (مستطیل) ؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف:]

۹۷۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۵

جزو سوم جلد نهم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۲۵/۹سم [ف: ۱-۶۴]

۹۷۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۶

جزو سوم جلد نهم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۰۰گ، ۱۹ و ۲۱ سطر، اندازه: ۹/۷×۲۵/۷سم [ف: ۱-۶۴]

۹۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۷

جزو یکم جلد هشتم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه لایی، ۱۰۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۲۵/۵سم [ف: ۱-۶۵]

۹۷۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۸

جزو یکم جلد یکم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای مغزی دار لبه دار، ۱۱۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۲۶سم [ف: ۱-۶۵]

۹۸۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۹

جزو پنجم جلد پنجم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن لایی، ۷۶گ، ۱۹ و۲۱ سطر، اندازه: ۲۰/۴×۲۶سم [ف: ۱-۶۵]

۹۸۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰

جزو دوم جلد پنجم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۷۴گ، ۱۹ و۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۲×۲۶/۳سم [ف: ۱-۶۵]

۹۸۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۲

جزو پنجم جلد نهم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۶/۱سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۳

جزو یکم جلد دوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سرخ لایی،۵۶گ،۱۹سطر،اندازه:۲۰/۳×۲۵/۷سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۴

جزو نخستین جلد پنجم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۸۴گ، ۸۴ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۱-۶۳]

۹۸۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۵

جزو سوم جلد پنجم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۷۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۵/۴سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۶

جزو دوم جلد دوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۶۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۵/۴سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۷

جزو دوم جلد دوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ لایی، ۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۶سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۸

جزو چهارم جلد پنجم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۱۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰/۱×۲۵/۷سم [ف: ۱-۶۴]

۹۸۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۸۹

جزو چهارم جلد سوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سرخ لایی، ۹۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۵سم [ف: ۱-۶۴]

۹۹۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۹۰

جزو سوم جلد دوم؛ خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۴۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۲۶/۳سم [ف: ۱-۶۴]

۹۹۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۳

جزء یازدهم؛ خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن علی ریزی لنجانی، تا: سال ۱۲۵؟؟؛ مجدول، دارای سرلوح رنگین زیبا؛ وقفنامه کتاب به تاریخ شوال ۱۲۸۲ و مهر «عبده الراجی عبدالله بن محمد باقر الموسوی» (بیضی) دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی روغنی با نقشه‌های زرین،۱۸۰گ،۳۱سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۷-۲۸۲]

۹۹۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۵

بخشی از جلد هفتم است از «باب ذم مبغضهم»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ وقفنامه آن به‌خط محمد تقی بن عبد الهادی؛ یادداشت رضا بن محمد مهدی حسنی حسینی طباطبائی (بحر العلوم نجفی)؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت مشکی، ۲۲۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۷-۳۴۶]

۹۹۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۱۶

قطعه‌ای از بخش السماء و العالم؛ خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، دارای سر لوح مختصر، برگ‌های آخر جمادی الاول ۱۳۳۸ نوشته شده و در پایان این برگها تصریح شده است که نسخه به‌خط میرزا احمد تبریزی می‌باشد ولی این نسبت صحیح به نظر نمی‌آید؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۴۹گ، ۲۵ سطر (۲۱×۳۳) [ف: ۱۶]

۹۹۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۱۷

بخشی از جلد هجدهم؛ خط: نسخ زیبا، کا: احمد نیریزی، بی‌تا؛ چهار برگ اول و برگ آخر را محمد تقی الکمال به‌تاریخ جمادی الاول ۱۳۴۳ تکمیل کرده و تصریح می‌کند که نسخه به خط میرزا احمد نیریزی است، مجدول؛ ۱۵۷گ، ۲۵ سطر (۲۱×۳۳) [ف: ۱۶]

۹۹۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۹۵

کتاب التوحید می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح، خواندن کتاب توسط محمد قمی (میرزا محمد ارباب) به سال ۱۳۳۰ انجام شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۲۳-۲۴۳]

۹۹۶. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۱۹

آغاز: بسمله، الحمد لله الذی اکرم سید انبیائه محمدا بالرسالة و شرفها به شرایف الصلوة و کرایم التحیات والتسلیمات علیه وعلی الافاخم الانجبین من عترته و آله ... باب بدو خلقه ومما جری له فی المیثاق.؛

جلد ششم؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج ملا احمد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۵گ، ۲۷ سطر [ف: ۱-۴۵]

۹۹۷. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۲۰

آغاز: الحمدلله الذی اوضح لنا مناهج الهدی بمفاتیح الکلم و مصابیح الظلم سید الوری محمد الذی بشر به الانبیاء جمیع الامم و اهل بیته

جلد هفتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۵۵گ، ۲۳ سطر [ف: ۱-۴۵]

۹۹۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۸

جلد بیست و پنجم، از باب لقطه و ضالة تا دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، نسخه پیش نویس می‌باشد با خط خوردگی و اضافه، روی برگ اول نسخه را میرزا عبدالله افندی اصفهانی به فرزندش زین العابدین بخشیده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ،

مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۲۷-۲۹]

۹۹۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۴

نیمه اول از جلد هجدهم و مشتمل بر کتاب طهارت؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ نشانی بخشیدن ملا عبدالمجید محمد (تبریزی)؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۴سم [ف: ۲۷-۱۱۶]

۱۰۰۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۲۱

سومین جلد از کتاب السماء و العالم است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نزدیک عصر مؤلف؛ مصحح؛ تملک عباس بلاغی نجفی؛ مهر «لا اله الله الملک الحق المبین محمد رفیع» (بیضی) ؛ جلد: دو رو تیماج رو زرد پشت قرمز، ۴۱۶گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۰-۹۵]

● بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه) / حدیث / فارسی

biḥār-ul anwār-il jāmiʻa li-durar-il axbār-il a'immat-il aṭhār (t.)

ارومی، حسن بن محمد ولی، ق۱۳ قمری

orūmī, hasan ebn-e mohammad valī (- 19c)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

اهداء به: قهرمان میرزا فرمان فرمای آذربایجان

تاریخ تألیف: ۶ رجب ۱۲۹۱ق

این گزارش مربوط به جلد سیزدهم کتاب بحارالانوار علامه مجلسی است که آن را حسن بن محمد ولی ارومیه به روزگار محمد شاه قاجار به فارسی ترجمه نموده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل حیوة قلوب العارفین من فیضان بحار انوار معرفته ...

چاپ: ایران، سنگی، ۱۳۲۹ق، رحلی، ۴۳۵ص؛ طهران، ۱۳۵۶ق، ۳۸۰ص؛ دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۶۷-۱۲۶۸، رحلی، ۴۶۸ص؛ (ج۱۳) «قسمت اول»: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۸، خشتی، ۶۳+۱صص؛ (ج۳): دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۶۸، رحلی، ۴۶۸ص

[الذریعة ۲۰/۳؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۱۲۷۷]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** هزار صلوات و سلام باد بر هجرت کننده آن و بر آل او که پاک و پاکیزه و بهترین مخلوقات اند و لعنة الله علی اعادیهم اجمعین

خط: نستعلیق، کا: علی بن میرزا حسن سعدلوی افشار، تا: سه‌شنبه ۴ شوال ۱۲۶۲ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی و شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج و ابرو، ۳۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۰×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۹] و [اهدائی ف: ۷۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** وارث برنده از پیغمبرها و جانشین پروردگار جهانیان ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۲۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۷۲]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: ابراهیم بن محمد، بی‌تا؛ در پشت صفحه بدرقه کتاب آمده است «۱۳ بحار نسخه اصل است که بعضیها از روی آن طبع کردند»؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: قهوه‌ای ضربی دار، ۴۵۷ص، ۳۶ سطر (۱۴/۵×۲۸)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۱-۱۶]

● بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه) / حدیث / فارسی

biḥār-ul anwār-il jāmiʻa li-durar-il axbār-il a'immat-il aṭhār (t.)

آقا نجفی، محمد تقی بن محمد باقر، ۱۲۶۲-۱۳۳۱ ؟ قمری

āqā najafī, mohammad taqī ebn-e mohammad bāqer (1846-1913)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

جلد نهم «بحار الانوار» که شامل حالات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام می‌باشد، در این نسخه با قلمی روان ترجمه شده و در آن اسناد احادیث و بیانات علامه مجلسی افتاده است.

چاپ: مشار فارسی، ج۲، ص۱۵۰۳؛ تبریز، سنگی، ۱۳۰۰ق، رحلی، ۱۵۷ص؛ ایران، ۱۲۹۷ق، خشتی؛ تهران، ۱۲۹۵ق، ۳۲۸ص

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۷۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون نشر احادیث و اخبار اهل بیت اطهار از اشراف طاعات و اقرب قرباتست؛ **انجام:** و امراض را برطرف می‌نماید و دهن را خوشبو می‌کند، اللهم صل علی محمد و آله الطیبین الطاهرین

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن میرزا محمد حسین نائینی اصفهانی، تا: ۹ ربیع الثانی ۱۲۹۷ق؛ بعضی صفحه‌ها چلیپا، مجدول؛ تملک: محمد بن علی بن محمد به‌تاریخ ۱۳۱۸ با مهر «یا محمد» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۱۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۸-۲۳۸]

● بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار

(ترجمه) / حدیث / فارسی
biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār (t.)

پروین چی، احمد، ق۱۴ قمری
parvīn čī, ahmad (- 20c)
وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
چند حدیث را از جلد سیزدهم بحارالانوار علامه مجلسی انتخاب و به فارسی ترجمه نموده است و در ۲۶ آبان ۱۳۵۹ شمسی از تألیف آن فارغ شده است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۷۶۰/۳
آغاز: حمد بی حد و ستایش بی عدد شایسته خداوندی است که جهان را از ظلمت نیستی بصحنه نورانی هستی آورد
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: گالینگور، ۶۰ص (۴۸-۱۰۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۳۸۸]

● **بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)** / حدیث / فارسی
biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār (t.)

خوانساری، عباس بن احمد، ق۱۴ قمری
xānsārī, ‘abbās ebn-e ahmad (- 20c)
جلد هفدهم بحار الانوار در مواعظ و احادیث قدسیه می‌باشد، که بدستور آقای شیخ محمد تقی (شاید آقا نجفی اصفهانی باشد) در این کتاب ترجمه تحت اللفظی شده است با حذف اسانید روایت‌ها.

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۴۶/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون مجلد هفدهم بحار الانوار از تألیفات علامه مجلسی نورالله ضریحه؛ **انجام:** کما اینکه ستاره‌ها امان هستند از برای اهل آسمان
خط:نستعلیق،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۵۶گ (۲۱۳پ-۳۶۸پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۲۳۰]

● **بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)** / حدیث / فارسی
biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār (t.)

خوانساری، محمد مهدی بن محمد کاظم، ق۱۴ قمری
xānsārī, mohammad mahdī ebn-e mohammad kāzem (-20c)
به امر: حاج میرزا محمود خان احتشام السلطنه علامیر
تاریخ تألیف: ۱۲۹۶ق
در مواعظ و نصایح و وصایا.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۷۳
آغاز: الحمدلله الواحد الاحد
جلد هفدهم بحار؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ ۳۳۲گ، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۳×۳۶/۵سم [ف: ۲-۳۳۶]

● **بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)** / شرح حدیث / فارسی
biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār (t.)

موسوی زنجانی، اسماعیل بن محمد تقی، ق۱۴ قمری
mūsavī zanjānī, esmā‘īl ebn-e mohammad taqī (- 20c)
وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)
به امر: حاج میرزا محمود خان احتشام السلطنه علامیر
تاریخ تألیف: ۱۳۰۸ق
در شرح احوال حضرت رضا (ع). ناقل و مترجم اسمعیل بن سید محمد تقی موسوی زنجانی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۷
آغاز: الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۴۹گ، ۱۸ و ۲۰ و ۱۹ و ۲۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۱۷]

● **بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (ترجمه)** / حدیث / فارسی
biḥār-ul anwār-il jāmi‘a li-durar-il axbār-il a’immat-il aṭhār (t.)

غیر همانند
۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۶۷
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... در اثبات امامت حضرت خاتم الاوصیاء ... و این مقصد اقصی و مطلب عظمی نیز به ابواب اثنی عشر به طریق مقاصد مقسوم و مرتب است؛ **انجام:** و اما اولاد اناث آن حضرت علیه السلام که عقب از ایشان نماند و سقط گشتند.
ترجمه روانی است از جلد نهم بحار الانوار در احوالات امیر مؤمنان علی (ع)، در منابع ترجمه‌ای از همین جلد از آقا نجفی اصفهانی آمده ولی این ترجمه قدیمی‌تر از آن به نظر می‌رسد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۴۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۳۵۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۴۸
جلد هشتم؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۸۴
آغاز: بسوی معویه که ببیند که او راضیست بگفتن یا نه پس حق تعالی بر زبان معویه جاری کرد که گفت بگو ای ابواسحق؛ **انجام:** و چون بمدینه برسید سلام مرا بسلمی برسانید.
جلد هشتم. بخشی است از ترجمه بحار محمد باقر مجلسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی شکری، جلد: تیماج سبز زنگاری، ۷۲۴ص، ۲۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۵سم [ف: ۱۷-۳۵۹]

۴. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۱۰
آغاز: و چون او را دیدند پرسیدند که این کیست؛ **انجام:** جمع کردم و ترتیب دادم برای آنانکه به لغت عرب آشنا نبودند ترجمه نمودم تا بر اخلاق و اطوار علوم و اسرار پیشوایان دین و مقربان درگاه رب العالمین مطلع گردند. و از حق تعالی مزد می‌طلبم. و از ملامت حق ناشناسان پروا ندارم. و هو حسبی و نعم الوکیل.
ترجمه جلد ششم است در احوال پیامبر، در ۴۵ «باب». در صورتی که متن در ۷۲ «باب» می‌باشد (ذریعه ۱۹/۳). اینک برای نشانی: فصل سیم در بیان احوال آبای عظام و اجداد گرام آنحضرت است. بدانکه اجماع علمای امامیه معتقد گردیده است بر آنکه پدر و مادر حضرت رسول، ... فصل چهارم در بیان قصه اصحاب فیل، فصل پنجم حفر زمزم، ششم احوال اهل مکه، باب سیم در بیان تاریخ ولادت آن حضرت و بین غرایب به ظهور رسیده: بدانکه اجماع علمای امامیه معتقد است بر آنکه ولادت با سعاد آنحضرت در هفتم ماه ربیع الاول شده. و اکثر مخالفان در دوازدهم می‌دانند. و ناردی از مخالفان ... باب چهارم در بیان احوال شریف آنحضرت در ایام رضا (ع) و نشو و نما تا بعثت. باب پنجم در بیان فضایل خدیجه. باب ششم در اسامی و نقش خواتیم و دام و اسلحه و غیره، در چند «فصل» ... باب شصت و پنجم در بیان احوالی چند که بعد از وفات آنحضرت واقع شد و آنچه بر ضریح مقدس آنحضرت ظاهر گردید و غرایب احوال روح مقدس؛ خط: نستعلیق پخته، کا: علیرض مهیه قهپایی، تا: سلخ شعبان ۱۱۲۹ق؛ افتادگی: آغاز، آغاز در باب دوم افتاده؛ جلد: تیماج عنابی، ضربی گل و بوته، یک رویه افتاده، ۴۱۱گ، ۲۳ سطر (۱۴×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۲-۴۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۷۷
آغاز: باب سوم در بیان اموری که مددکاران آنها برای تمهید به عمل آورده بودند؛ **انجام:** و اعتذار او در باب احراق مخدر (کذا) نامقبول وجهی ندارد باب اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام
جلد ۸ بحار، موجودی از باب سوم تا باب اصحاب امیرالمؤمنین (ع) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف میشن قهوه‌ای، ۱۰۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۳۳×۲۴سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۹]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۸۹۰
آغاز: علی اعدائهم ما دامت السماوات و الارضون اما بعد فهذا؛ **انجام:** هر آینه به خدا شریک قرار داده و کافر می‌گردد وقتی که به مضمون این توقیف منیف مطلع شد
جلد ۱۳ بحار. مترجم شناخته نشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۰]

۷. اصفهان؛ ابوالبرکات، رضا؛ شماره نسخه: ۱۸
خلاصه‌ای است از مطالب جلد سیزدهم بحار الانوار در احوالات حضرت ولی عصر (عج)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوایی، ۶۴گ، ۲۳سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۲۴]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۳۸
آغاز: و نیز در کلینی (کذا) از علی بن محمد بن فضل خراز مداینی مولای خدیجه؛ **انجام:** و فارغ شد مترجم این کتاب عفی الله عنه از ترجمه و تصحیح آن سی ام شعبان روز سه‌شنبه سنه یکهزار و دو صد و چهل و هشت هجری حامداً و مصلیاً و الحمدلله علی ذلک ... که خدای اجر مؤمنین را ضایع نمی‌کند
جلد ۱۳ بحار، مترجم از مردمان اوایل قرن ۱۳ق می‌باشد که ترجمه را در سی شعبان ۱۲۴۸ق به پایان رسانده است. در احوالات امام عصر حضرت حجة ابن الحسن العسکری (ع) و دلایل امامت و غیبت و علائم ظهور و ذکر بلاد و اولاد و اثبات رجعت و اصحاب و یاران و کسانی است که افتخار تشرف به خدمت آن حضرت را داشته‌اند؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۹ق؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: آهار مهره نباتی فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۶۴
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین و آله الطیبین الطاهرین و اصحابه التابعین الصادقین اما بعد چون از ترجمه جلد اول بحارالانوار فراغتی؛ **انجام:** زراره می‌گوید که نفی خیریست از مخلوقات پس امام علیه الصلوة و السلام فرمودند که در این باب قایل به قول هشام باش و قول زراره را بگذار.
ترجمه جلد دوم بحار است که پس از ترجمه جلد اول صورت گرفته است. این جلد را مترجم به امر شاه محمد انجام داده است. نسخه حاضر از باب «ثواب موحدین و عارفین و بیان وجوب معرفت و علت آن و بیان حق معرفت الله تعالی» تا باب «ابطال تناسخ» را شامل است؛ خط: نسخ خوانا، بی‌کا، تا: جمعه ۱۴ ذیقعده ۱۲۶۰ق؛ تملک: اعتضاد الاطباء با مهر بیضوی وی که کتاب را در ۲۰ ذیقعده ۱۳۲۲ به قیمت دوازده هزار عباسی خریده است؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول، ۲۳۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷/۵سم [ف: ۳۶-۴۱۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۹۷
آغاز: بسمله، جواهر گران بهای بی انتها تحفه بارگاه داور حکیمی است جل سلطانه که تارك افسر جلالتش به گوهر ثمین و انت ارحم الراحمین مکلل است؛ **انجام:** سوگند به آن ذات مقدس که احدی غیر او سزاوار پرستش و بندگی نیست که اگر آنچه بر روی زمین است از سیم و زر سفید و زرد برای من می‌بود هر آینه به آن از هول و ترس مطلع که روز قیامت باشد سربها می‌دادم
جلد ۸ بحار، مترجم که یکی از فضلای هند و از شاگردان سید دلدار علی است به دستور پادشاه بیگم صاحبه همسر حیدرشاه هندی، کتاب بحار الانوار علامه مجلسی را با قلمی شیوا و استوار ترجمه کرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ ربیع الاول ۱۲۶۱ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا عطف میشن قهوه‌ای، ۴۱۷گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۶۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۹
آغاز: سپاس گزین و ثنای محمدت آیین منعمی را که حمد وی ثمر علو منزلت است و ستایش اکین خالقی را که شکر وی موجب مزید نعمت؛ **انجام:** که تفسیر خواهد کرد چیزی را که ناقوس گوید، الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.
جلد اول، ترجمه تحت اللفظی نیکویی است که آیه‌ها به عربی در آن آمده، به نام شاهزاده محمد بلند اختر، و از نوشته کاتب این نسخه برمی‌آید که جلد دوم و ششم و سیزدهم این ترجمه نیز انجام شده است و گویا جز ترجمه شیخ عباس خوانساری است که شماره ۵۴۴۶ ذکرش گذشت؛ خط: نستعلیق زیبا، کا: عبدالعلی بن میرزا محمد حسین نائینی اصفهانی، تا: ۳ رجب ۱۲۹۷ق، جا: تبریز؛ مجدول به زر و مشکی، سطرها چلیپا و راسته؛ تملك: محمد علی به تاریخ ۲۵ شعبان ۱۳۱۶؛ وقف‌نامه کتاب به تاریخ غره شوال ۱۳۴۳ با مهر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۴/۵سم [ف: ۱۷-۱۳۵]

۱۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲
آغاز: علی اعدائهم مادامت السماوات و الارضون، اما بعد فهذا؛ **انجام:** هر آینه بخدا شریك قرار داده و کافر می‌گردد وقتی که به مضمون
ترجمه جلد سیزدهم بحار الانوار مجلسی در احوالات امام زمان (عج) است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۸گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۲سم [مؤید: ۳-۱۱۹]

۱۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۸۱
جلد سیزدهم ترجمه حالات حضرت حجت (ع) است؛ خط: نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛افتادگی:آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۸۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۴۶]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۳۸-۳۰/۸
آغاز: در کتاب سلیم بن قیس که از سلمان روایت نموده اینکه امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود شنیدم از رسول خدا (ص) می‌فرمود مرتکب می‌شوند البته امت من طریقه و رفتار بنی اسرائیل را؛ **انجام:** توضیح روایت نمود کلینی از مالك بن اعین اینکه امیرالمؤمنین (ع) هنگامی که مرور فرمود برایت و علمی از اهل شام ... بدرستیکه در فرار خشم خدای تعالی و خواری لازم
جلد هشتم (مطاعن) از اول تا وقایع صفین. در منابع، تنها موردی که به ترجمه جلد هشتم اشاره کرده، ترجمه محمد نصیر بن مولی عبدالله بن مولی محمدتقی مجلسی مجلسی است که جلد هشتم را به فارسی ترجمه نموده و همو بار دیگر این جلد را ترجمه کرده و آن را «مجاری الانهار فی ترجمة ثامن البحار» نام نهاده است که ممکن است نسخه حاضر یکی از این دو ترجمه باشد (الذریعة ۲۰/۳). البته در الذریعة (۸۳/۴) آمده که محمد تقی مشهور به آقا نجفی اصفهانی (م ۱۳۳۲ق) غالب مجلدات بحار را ترجمه کرده ولی از ترجمه جلد هشتم توسط وی ذکری نکرده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: طبله دوم: تیماج سبز ضربی با ترنج با سر مجدول، فاقد طبله اول، ۲۲۳گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲-۸۶۰]

۱۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۴۵/۲
آغاز: در کتاب حقایق الاسرار که ترجمه جلد ۱۷ بحار است مذکور ست که این رساله را حضرت امام جعفر صادق از برای اصحاب خود نوشت. و امر نمود آنها را به مدارسه و مذاکره و مباحثه نمودن آن؛ **انجام:** سیم تقویت نکردن و اصراف ننمودن در آن.
ترجمه جلد ۱۷، که از فحوای آن برمی‌آید که از عبدالله بن محمد کنجوئی نگارنده «مفاتیح النجاح و مقالید الفلاح» از نیمه یکم سده چهاردهم می‌باشد. ترجمه بخشی از آن است؛ خط: نسخ خوش، کا: کنجوئی، تا: محرم ۱۳۲۵ق؛ به دنبال «مفاتیح النجاح» از همو؛ ۱۶گ (۱۸۲پ-۱۹۷ر) [ف: ۲-۴۶]

● بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار (گزیده دیباجه) / حدیث / عربی

biḥār-ul anwār-il jāmiʻa li-durar-il axbār-il a'immat-il aṭhār (gozīde-ye dībāje)

گزیده‌ای است از دیباچه کتاب بحار الانوار مجلسی، از آغاز تا آخر فهرست کتاب بحار.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۷۳۳/۱
آغاز: بسمله الحمدلله الذی سمك سماء العلم
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مقابله شده؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۲۱ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۸۴۱]

● بحار الانوار (منتخب) / حدیث / عربی

bihār-ul anwār (mn.)

واعظ آرانی، ابوالحسن بن محمدتقی، -۱۱۳۴ قمری

vā'ez-e ārānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad taqī (-1722)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

گزیده و منتخب «بحار الانوار» علامه محمدباقر مجلسی است که جلد یازدهم آن اواخر شعبان ۱۱۳۴ق و جلد دوازدهم آن ماه صفر ۱۱۳۴ق پایان یافته است و در آن بخش‌هایی که به نظر مؤلف مهم و قابل ذکر نبوده و نیز اسانید و مکررات و بسیاری از بیان‌ها حذف شده است. نام این کتاب در الذریعة نیامده است.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۵۳

آغاز: جلد ۱۱: علیهم السلام. بیان الشجن محرکة الهم و الحزن. کشف من کتاب الدلایل للحمیری عن المنهال بن عمرو قال حجبت فدخلت علی علی بن الحسین فقال لی یا منهال و افعل حرملة بن کاهل الاسدی ... آغاز جلد ۱۲: الحمدلله الذی زین سماء الدین بالشمس و القمر محمد و علی خیر البشر و بالنجوم الباهرة ... اما بعد فهذا منتخب من المجلد الثانی عشر من کتاب بحار الانوار تألیف اقل عبادالله واحقرهم ... آغاز جلد ۱۳: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله المیامین اما بعد فهذا منتخب من المجلد الثالث عشر من کتاب بحار الانوار فی خصائص مولانا صاحب الزمان و حجة الرحمن؛ **انجام:** باب استجابة دعائه (ع): ج عن ثابت النباتی قال کنت حاجا و جماعة عباد البصرة مثل ایوب السبحستانی وصالح المروی ... فقلت یا اهل مکة من هذا المفتی قالوا علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب.

ابتدای جلد یازدهم و انتهای جلد دوازدهم افتاده و جلد سیزدهم کامل است؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: اواخر شعبان ۱۱۳۴ (پایان جلد ۱۱ منتخب بحار الانوار)؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع بیاض؛ جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی، ۲۵۹گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف:]

● **بحار الانوار (منتخب)** / حدیث / عربی

bihār-ul anwār (mn.)

گلپایگانی، محمد تقی، -۱۲۹۲ قمری

golpāygānī, mohammad taqī (- 1875)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

۱. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۲/۳

منتخباتی از کتاب السماء و العالم بحار الانوار؛ خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۱۷۳]

۲. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۲/۸

منتخباتی از بحار الانوار در باب نجوم؛ خط: شکسته، نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۱۷۴]

● **بحار الانوار (منتخب)** / حدیث / عربی

bihār-ul anwār (mn.)

کاشانی، محمد صادق بن محمد زمان، ق۱۳

kāšānī, mohammad sādeq ebn-e mohammad zamān (-13c)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱ ذیقعده ۱۱۳۰

در این انتخاب آیات مربوط و اسانید حدیثها و بعضی از احادیث که ربط کمتری با موضوع هر باب داشته، انداخته و بیانات علامه مجلسی را نیز مختصر نموده و به نظر خود آنچه اهمیت داشته آورده است. نسخه حاضر جلد اول کتاب و منتخب کتاب عقل و علم و جهل می‌باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۴

آغاز: الحمدلله الذی سمک سماء العلم و زینها ببروجها للناظرین و علق علیها قنادیل الانوار بشموس النبوة و أقمار الامامة (مقدمه بحار است)؛ **انجام:** و أرجو من الله أن یوفقنی للعمل به و سائر خلانی و یجعله ذخراً لیوم المعاد انشاءالله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ روی برگ اول عاریت حسنعلی ایروانی به‌تاریخ ۱۲۷۱؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۳۴۹]

● **بحار الانوار (منتخب)** / حدیث / عربی

bihār-ul anwār (mn.)

انجدانی، علی بن یعقوب، ق۱۴ قمری

anjodānī, 'alī ebn-e ya'qūb (- 20c)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷-۱۱۱۰)

تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۲۷ شوال ۱۳۱۵ق

گزیده‌ای است از جلد ۸ و ۹ بحارالانوار علامه مجلسی. جلد ۸ در فتنه‌های بعد از وفات پیامبر (ص) و جلد ۹ در احوال حضرت علی بن ابیطالب (ع) می‌باشد. مؤلف صاحب دیوان اشعاری است که «سر البلاء» نام دارد و نسخه‌ای از آن در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۱۷۲۸/۱۰ آمده است. بر اساس یادداشت‌هایی که به خط مؤلف در انجام نسخه منتخب بحارالانوار آمده وی تا سال ۱۳۵۰ق در قید حیات بوده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۱۳

آغاز: و به نستعین، من المجلد الثامن المشهور بالفتن من مجلدات بحارالانوار، ج، روی عن امیرالمؤمنین انه قال لرأس الیهود؛ **انجام:** و لکنها بقیت موعظة لمن یسمع و یری، قد وقع الفراغ من اقتناص ما اردت من درر هذا المجلد من البحار

خط: نستعلیق، کا: رضا قلی بن حسینقلی فراهانی، تا: ۱۳۱۶ق (نیمه اول نسخه)؛ مصحح، محشی؛ یادداشتی به سال ۱۳۲۲ق و مطالبی متفرقه در آغاز نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۳۸گ، ۱۹سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۴-۶۵۳]

● **بحار الانوار (منتخب)** / حدیث / عربی

biḥār-ul anwār (mn.)

فراهانی، رضا قلی بن حسین قلی، ق۱۴ قمری

farāhānī, rezā qolī ebn-e hoseyn qolī (- 20c)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷–۱۱۱۰)

در این منتخب روش مخصوصی در کار نیست و گویا فقط روایت‌هایی انتخاب شده که خود مؤلف در مطالعات احتیاج بدانها داشته یا خواسته است که کار را برای اهل منبر آسان کند و آنها را از کتاب بسیار قطوری چون بحار آزاد سازد. در این نسخه انتخاب هفت جلد اول آمده و انتخاب جلد اول شب جمعه ۱۸ جمادی الثانی ۱۳۱۶ و جلد هفتم ۵ جمادی الاول ۱۳۱۶ (۱۳۱۷؟) به پایان رسیده و در آغاز هر جلد خطبه همان جلد بحار نوشته شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۶۷

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ در پایان نسخه منتخباتی از روضة الصفا و حیاة الحیوان دمیری و ده مجلس منبری افزوده شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۷۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲-۱۹۷]

● **بحار الانوار (منتخب)** / حدیث / عربی

biḥār-ul anwār (mn.)

وابسته به: بحار الانوار الجامعة لدرر الاخبار الائمة الاطهار؛ مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۰۳۷–۱۱۱۰)

غیر همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۱۶۲-۲۱/۸۲

آغاز: و فی البحار محمد بن یحیی عن الحسین بن اسحاق عن علی بن مهزیار عن فضالة عن موسی بن بکر عن زرارة عن ابی جعفر (ع) قال الحیاة و الموت خلقان من خلق الله؛ **انجام:** ثم اختلف اصحابنا فی احکامهم فی الاخرة فالاکثر قالوا بتخلیدهم. ... اما بان ینقلبوا الی الجنة و هو قول شاذ عنده اولا الیهما و استحسنه المصنف انتهی

احادیث بخش معاد بحار الانوار را انتخاب و به ترتیب مواقف عالم آخرت از موت و برزخ و قیامت و میزان و بهشت ترتیب نموده، اوراقی در لابه‌لای بخش‌های کتاب سفید مانده که گویا مؤلف قصد داشته مطالبی را اضافه نماید ولی موفق نشده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۴۳۹۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۲/۴

آغاز: وها أنا أشرع فی الانتخاب من جلد کتاب سماء العالم من کتاب بحارالأنوار من مصنفات ... محمد باقر بن محمد تقی مجلسی؛ **انجام:** فالمراد من مواجهتها بفرجها بأن تکون جالسة بحیث یواجه الشخص، الشخص فرجها و لایخفی بعد ذلک الوجوه و رکاکتها.

منتخبی از کتاب السماء و العالم بحار الأنوار؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۷۶–۷۸)، ۲۶ سطر، اندازه: ۶×۱۲سم [ف: ۳۰-۴۱۰]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۷

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل العباده وسیلة لنیل السعادة فی الاخره و الاولی و الصلوة علی سید الوری محمد و عترته ائمه الهدی؛ **انجام:** فی هذا المجلس من عتقائک من النار و طلقائک من جهنم و سعدائ خلقک بمغفرتک و رحمتک یا ارحم الراحمین

درباره فضایل ایام و لیالی شریفه و اعمال سه ماهه رجب المرجب، شعبان المعظم، رمضان المبارک که از اخبار ائمه اطهار علیهم السلام با اسانید صحیحه و معتبره استفاده شده که در چهارده «باب» و یک «خاتمه» وسیله مؤلف تلخیص و برای استفاضه بسلطان وقت شاه سلطان حسین الموسوی الحسینی الصفوی بهادرخان تقدیم و هدیه شده است؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، مذهب، کمندکشی زرین، با سرلوح مذهب مرصع، یک کتیبه بازوبندی دو طرف مذهب مرصع، بین السطور بعضی از صفحات طلااندازی دندان موشی؛ مهر: ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار «از نصرت حق مظفر الدین بر ملکت ناصری ولیعهد»؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روکش چرم مشکی وسط ترنج و دو سرترنج و هشت کتیبه زمینه کاغذ چهره‌ای رنگ ضربی گل برجسته، ۲۸۶ص، ۱۲سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۱-۱۰۳۲]

● **البحار (منتخب)** / تاریخ معصومین / فارسی

al-biḥār (mn.)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۶۸

آغاز: عجل الله تبارک و تعالی فرجه و سهل الله مخرجه انتخاب

شد تا برهمه طالبین راه هدایت و نجاة سهل و آسان شود؛ **انجام:** همگی را مقضی المرام دارین و معزز نشئتین بدارد و از شر نفس اماره و شیطان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۱۰۷گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۱۵۹۴]

● **بحار الحقيقة** / عرفان و تصوف / فارسی

biḥār-ul ḥaqīqa

ژنده پیل، احمد بن ابی الحسن، ۴۴۱؟-۵۳۶ قمری

žende-pīl, ahmad ebn-e abe-l-hasan (1050-1142)

تاریخ تألیف: ۵۲۷ق

در هیجده «باب»، با فهرست باب‌ها در دیباچه، عنوان‌های «فصل» و «حکایت» هم دارد، این هم باید املاء باشد به گواهی این‌که «شیخ الاسلام ... چنین گوید» در آن آمده است. در آن از «انس التائبین» یاد می‌شود عنوان: باب پنجم در بیان کردن طریق و طریقهای هر کسی و در بیان کردن کوران و جهودان و هفدهم: در بیان طالبان درگاه دارد.

چاپ: با مقدمه، تصحیح و توضیح حسن نصیری جامی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۹ش، ۵۲+۴۰۷ ص

[دنا ۴۰۹/۲؛ فرهنگ ایران زمین ۱۶ و ۱۷: ۲۶۲؛ منزوی ۱۰۶۱؛ فهرستواره منزوی ۱۴۱/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۲۶-ف

خط: نستعلیق، کا: محمد اعظم بن شیخ سلطان احمد جامی، تا: جمعه ۱۰ جمادی الثانی ۱۳۵۸ (= ۴ اسد ۱۳۱۸)، جا: هرات؛ مقابله شده با اصل آن؛ ۳۶۶ص، ۱۵ سطر، قطع: ربعی [فیلمها ف: ۲-۱۲۳]

● **البحار العظيمه و ما يجرى مجراها** / جغرافیا / فارسی

al-biḥār-ul ʻaẓīma wa mā yajrā majrā-hā

رساله مختصری در احوال مختلف دریا از جزر و مد و زیادات و نقصان آب که مطالب آن از تاریخ هرات اخذ شده و در آن نشان داده می‌شود که چگونه نور ماه در جزر و مد موثر است و همچنین کواکب دیگر در آب دریا تأثیر می‌گذارد پس ازین بحث در شرح پنج دریای زیر می‌پردازد: ۱. بحر الهند؛ ۲. بحر المغرب؛ ۳. بحر الشام؛ ۴. بحر نبطس؛ ۵. بحر طبرستان. پس از این پنج دریا دریاچه‌های کوچک شرح داده می‌شود: بحر بربر، بحر قلزم، بحر فارس، بحر اخضر، بحر اذر پیش، بحر طنجه، بحر یونان، بحر فرنک، بحر خنج، بحر الماس، بحر شمال، بحر سحاب، بحر مظلم.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷/۵

آغاز: ذکر البحار العظيمة و ما يجرى مجراها بالارادة القويمة؛ **انجام:** و از آنجا جانب یأجوج و مأجوج ممتد شده و بحدود سد ذوالقرنین منتهی گردد و الله اعلم

خط: نسخ و نستعلیق، کا: شاه ولی بن محمد امین سمنانی، تا: قرن ۱۰، جا: هند؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: کاغذی عطف تیماج قرمز مقوایی، ۸ص (۱۱۴-۱۲۱)، ۱۸ سطر (۹/۸×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۴-۴۲۹]

● **بحار العلوم** / حدیث / عربی

biḥār-ul ʻulūm

جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۰-۱۴۸ قمری

jaʻfar ebn-e mohammad, emām-e šešom (700-766)

رساله‌ای است به‌روش عرفان باطنی شیعی که به نام امام ساخته‌اند. در هفت (تعداد در رساله‌ها متفاوت است) «معدن»: ۱. نزول وجود الكائنات من الالهيات در چند مخزن و جوهر؛ ۲ العولم الشرعية در ده جوهر؛ ۳. احوال رسول الله؛ ۴. الامامة و هو خلافة النبوة؛ ۵. الاعمال الظاهرة الشرعية؛ ۶. الاعمال الباطنة و الاخلاق المذمومة؛ ۷. الاخلاق المحمودة. در الذريعه (۲۷/۳) می‌نویسد: «و ذکر فی الديباجة ما ملخصه ان الله تعالى علم نبيه جميع العلوم و اودع النبى صلى الله عليه و آله و سلم اميرالمؤمنين (ع) جميع ما علمه الله من الالهيات ... ثم قال مالفظه (و انا الصادق جعفر بن محمد سمعتها عن ابى و هو عن ابيه و هو عن ابيه ...) و کتب فی آخر النسخه (تم کتاب بحارالعلوم من تصنيفات مولانا الامام الصادق عليه السلام)». ممکن است در بدو امر چنین به نظر آید که مؤلف امام صادق (ع) باشد ولی آن کس که تبحر و حذاقت در سخنان این بزرگواران و رسائل آنان دارد هرگز این‌گونه تألیفات را به آن حضرات نسبت نخواهد داد. چون مؤلف این کتاب اطمینان کامل به حقانیت مطالب کتاب داشته آن را به عنوان قول صادق (ع) نگاشته که می‌فرماید «سمعته عن ابى عن آبائه ...». صاحب الذريعه می‌افزاید سخن مؤلف در آخر نسخه که می‌نویسد «فما قلته هو حق و صدق من الله و رسوله و ما اختر عنه من فوادى كما ان الاشاعرة اخترعوا مسائل عن انفسها لا عن الله و رسوله» به این مطلب اشعار دارد و نیز استفاده می‌شود که تألیف آن بعد از پیدایش مذهب اشاعره است که بنیانگذار آن ابوالحسن علی بن اسماعیل اشعری (۲۶۰-۳۲۴هـ) می باشد. با این توصیف تألیف کتاب در قرن چهارم یا بعد از آن است درحالی که امام صادق (ع) در سال ۱۴۸ق رحلت فرموده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذى انزل على عبده الكتاب و لم يجعل له عوجا ... و بعد فاقول قد فكرت فى نفسى و نظرت الى بعد هجرة جدى ...

انجام: يا ذالفضل العظيم انه تعالى جواد كريم ملك بر روف رحيم

[الذریعة ۳/۲۷–۲۸؛ دنا ۲/۴۰۹ (۱۹ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه سلطان القرائی؛ جلد: تیماج عنابی یک لا، ۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۳۰-۱۹]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۱۶/۲۰-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سایر الشیعة و السلام علی عبادة الذین اصطفی و السلام عل من اتبع الهدی ... قد تم کتاب بحار العلوم من تصنیفات سید العلماء و الشهداء صاحب علوم اللدنی من لدن الله امام الحق الصادق جعفر بن محمد. [نسخه ش (۲۰)۲۱۱۶].

خط: ثلث، بی‌کا، تا: ۱ ذیحجه ۱۲۱۴ق؛ ۹۷ص (۴۴۴–۵۴۰) [عکسی ف: ۱–۴۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن حسن، تا: ۱۲۴۰ق؛ مهر: کتابخانه میرزا ابوالفضل کلانتر طهرانی (مربع)؛ جلد: تیماج سبز، ۵۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۷–۹۴]

۴. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۷۵/۱۴م

خط: نسخ، کا: محمد بن حسین، تا: پنج شنبه ۳ ذیحجه ۱۲۴۲ق [رشت و همدان: ف: ۱۲۰۸]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴۴/۱

کا: زین العابدین بن ذوالفقار، تا: ۱۲۴۵ق، جا: قصبه زاویه از توابع دارالسرور بروجرد؛ مصحح؛ سطر، قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴–۶۷]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۳/۱

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد برغانی قزوینی، تا: چهارشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، ۴۹گ (۲پ–۵۰پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱–۲۴۴۵]

۷. یزد؛ علومی، شیخ علی؛ شماره نسخه: ۸

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد برغانی قزوینی، تا: ۱۳ ذیقعده ۱۲۵۱ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴–۴۳۷]

۸. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۶۱/۳

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶ ذیحجه ۱۲۵۳ق، جا: نجف؛ جلد: تیماج مشکی ساده، ۶۸گ (۴۴–۱۱۱)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [اوراق عتیق: ۱–۱۴۱]

۹. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۹/۷

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۴۱گ، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۳۵]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیرمحمد بن سلطان ویس خیارچی، تا: جمادی الثانی ۱۲۵۷ق؛ واقف: مکتبة الامام امیرالمؤمنین (ع)، اردیبهشت ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۴–۱۱۶]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱۳

آغاز: یتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة و ابتغاء تأویله؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن میرزا ابوالحسن، تا: ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز (ورق اول)؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا عطف و گوشه تیماج، ۴۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۳سم [ف: ۱۴–۱۱۷]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۱۴

آغاز: یتبعون ماتشابه منه ابتغاء؛ **انجام:** تحریر فی یوم جمعه سیزدهم شهر شوال المکرم سنه ۱۲۶۳.

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن ابوالحسن، تا: جمعه ۱۳ شوال ۱۲۶۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹/۲-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** نویسنده: قد فرغت من تحریر هذه النسخة الشریفة العبد المذنب الخاطی اقل الراجی محمد کاظم بن ملا رجبعلی فی شهر ربیع الثانی ۱۲۷۵ق. التماس دعا از مطالعه کنندگان دارم

خط: نسخ خوش، کا: محمد کاظم بن ملا رجب علی، تا: ربیع الثانی ۱۲۷۵ق [عکسی ف: ۱–۴۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۸

آغاز و انجام: برابر

با عنوان‌های المخزن، المعدن، المسئله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۲گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۶–۳۵۶]

۱۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۳۱۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ج: و السلام علی عباده الذین اصطفی ... و اهل بیته الطاهرین

خط: نسخ، کا: سید عیسی بن میر موسی خویی، تا: ۱۳۰۴ق، تاریخ کتابت ۱۳۴ (شاید ۱۳۰۴ق) باشد؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوا، ۵۹گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۳/۵سم [ف: ۳–۲۴۱]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق؛ تملک: ریحان الله الموسوی به‌تاریخ جمادی الاول ۱۳۱۸، مهدی بن ریحان الله الموسوی به‌تاریخ ۲۴ شوال ۱۳۳۰؛ مهر: «مهدی بن ریحان الله الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳–۳۰۴]

۱۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰/۲

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن علی بن محمد برغانی قزوینی، تا: چهارشنبه ۱۳ ذیقعده ۱۳۵۱ق، جا: نجف؛ پشت برگ عنوان رساله چنین مسطور است: «هذا کتاب منسوب الی مولانا الصادق علیه السلام وجده بعض علماء عصرنا هذا، بقزوین و انتشر من یده فسموه بحارالعلوم و قد تکثر و تکرر فی مطاویه انه یقول: اعلم یا بنی، اعلم یا عبدالله و قد وقع فی معدل الخامس فی بیان الصلوة انه قال و انا الصادق جعفر بن محمد اقول لئالی هذه الصحیفه یا عبدالله الی غیر ذلک من العبارات التی یظهر منها ان الکتاب تصنیف الصادق علیه السلام و یظهره من النجاشی فی رجاله ان لابی عبدالله کتابا الی عبدالله النجاشی و ما هو مذکور فی الوسایل للشیخ حر لیس هذا الکتاب فلا تغفل»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی رویه کاغذی، ۳۱۸گ (۱۷-۳۳۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۱] و [نشریه: ۴-۳۹۷]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵
آغاز: فرحت فمنه و ان تخلف عنه؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن زین العابدین برغانی، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ آخر نسخه نامه‌ای از شیخ احمد احسائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، یک لائی، کوبیده، ۴۳گ، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۱۰-۳۴۳]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۷۷/۵
کا: سید علی اصغر پسر محمد قاسم طباطبائی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۵گ (۶۱پ-۶۵پ)، ۳۵ سطر (۱۴×۲۸)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۹سم [ف: ۱۷-۴۱۰]

● بحار العلوم فی شرح معالم الاصول = شرح معالم الاصول / اصول فقه / عربی

biḥār-ul ‘ulūm fī š.-i ma‘ālem-il usūl = š.-u ma‘ālem-il usūl

سالبانی، علینقی، ق۱۳ قمری

sālbānī, ‘alī-naqī (- 19c)

وابسته به: معالم الاصول = معالم الدین و ملاذ المجتهدین؛ عاملی، حسن بن زین الدین (۹۵۹-۱۰۱۱)
شرحی است استدلالی، مفصل و مزجی با عنوان «قال- اقول» بر کتاب معالم الاصول.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱
آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین قال المطلب الثالث فی العموم و الخصوص و فیه فصول الاول فی الکلام علی الفاظ العموم ... اقول ان محل النزاع فی هذا المبحث هو فی صیغ العموم و هی کل و جمیع و غیر ذلک؛ **انجام:** فبهذا اندفع استحقاق المحقق ذلک علی ما نقله الماتن و الله سبحانه هو العالم.

جلد دوم، از مبحث عموم و خصوص تا آخر تعادل و تراجیح؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: دهه سوم شعبان ۱۲۳۵ق؛ با قلم خوردگی‌ها و تصحیحات مؤلف و معلق به حواشی، در هامش صفحه مبحث انسداد باب علم جواب شیخ عبدالنبی جزائری از مسأله علمی، یادداشتی آمده: «هو، این جلد ثانی بحار العلوم تألیف عالیجناب آخوند ملا علی نقی سالبانی است به اصفهان ارسال می‌نماید بر سبیل امانت که در مدرسه جده بزرگ به مطالعه برادر خود طالب العلوم آخوند ملا عبدالغفار، سالبانی برسد انشاء الله تعالی اللهم بلغه بالنبی و آله الطاهرین» با مهر مؤلف «العبد المذنب علی نقی» (چهارگوش)؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: مقوا، عطف میشن مشکی، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴-۲۰۰۱]

● بحار العیون و انهار الجفون / تاریخ / فارسی

behār-ol ‘oyūn va anhār-ol jofūn

برنجانی، احمد بن عبدالمحمد، ق۱۴ قمری

baranjānī , ahmad ebn-e ‘abd-ol-mohammad (- 20c)

اهداء به: میرزا ابراهیم
کتابی در حالات و مصائب معصومین (ع)، در یک «مقدمه» دارای پنج «فصل» در ابتلاءات انبیاء (ع)، و چهارده «باب» دارای فصول، برای هر یک از معصومین بابی. در سرآغاز نام استاد مؤلف حاجی محمد حسن قزوینی آمده و کتاب به میرزا ابراهیم تقدیم شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۴۱۲
آغاز: اول ثنای دوست فصیحان ادا کنند ×× آری طعام را بنمک ابتدا کنند «حمد و سپاس که چون ناله مظلومان از ته دل خیزد»
جلد اول، تا باب هفتم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، اضافه شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۱۳]

← بحث در امامت ← الامامة

● بحث علی الحکیم / طب / عربی

baḥṯ ‘ala-l ḥakīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳/۱۳
با عنوان‌های «قضیه»؛ خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضربی یک‌لا، ۲ص (۷۱-۷۲)، ۲۹ سطر (۸×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۶سم [سنا: ف: ۱-۳۰۱]

← البحث عن النفس النزوعیة ← الفحص عن القوة النزوعیة (رسالة فی)

● **البحث مع العلماء** / فلسفه / عربی
al-baḥṯ ma'a-l 'ulamā'
کاتبی قزوینی، علی بن عمر، ۶۰۰–۶۷۵ قمری
kātebī-ye qazvīnī, 'alī ebn-e 'omar (1204-1277)
رساله‌ای در بحث برهانی با علما در موضوعات مربوط به اثبات موجود واجب لذاته.
آغاز: قوله و التصور لانقیض له الخ، اقول المفهوم من کلامه انه لما کان نقیض التمییز بشیء هو التمییز الاخر المتعلق بنقیض ذلک الشیء
انجام: فلاغبار علی ما افاد قدس سره و الله اعلم بالصواب.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۱۶/۴
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی ضربی لایی، بغلی، ۷گ (۳۸پ–۴۴پ)، ۱۷سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۷–۳۲۲]

← بحث و مناظره > آدابیه در قواعد بحث و مناظره

● **بحثهائی درباره عبارت زمخشری در کشاف** / تفسیر / عربی
bahs-hā-'ī darbāre-ye 'ebārat-e zamaxšarī dar kaššāf
عضدالدین ایجی، عبدالرحمن بن احمد، ۷۰۰؟–۷۵۶ قمری
'azod-od-dīn-e ījī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1301-1356)
وابسته به: الکشاف عن حقایق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل = تفسیر کشاف؛ زمخشری، محمود بن عمر (۴۶۷–۵۳۸)
زمخشری در کشاف در تفسیر آیه تحدی می‌گوید: «من مثله متعلق بسورة صفة لها ای بسورة کائنة من مثله و الضمیر لما نزلنا او لعبدنا و یجوزان یتعلق بقوله فاتوا و الضمیر للعبد». این فقره مورد بحث و معارضه چند تن از علماء قرارگرفت و صورت بحث هر یک از آنان با عنوانی ویژه در این مجموعه حاضر آمده که نخست اعتراضی است به صورت سؤال از عضدالدین ایجی در گفتاری با عنوان «من املاء عضدالدین حشره الله مع من احبه و علیه ما علیه». عضدالدین پس از نقل سخن زمخشری می‌گوید: «جوز فی الوجه الاول کون الضمیر لما نزلنا تصریحا ... و فی الوجه الثانی تلویحا فلیت شعری ما الفرق بین فاتوا بسورة کائنه من مثل ما نزلنا و فاتوا من مثل ما نزلنا بسوره و هل ثمة حکمة خفیه ... او هو تحکم بحت ... .» (حائری)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۴۲–طباطبائی
آغاز: من املاء عضدالدین ... یا ادلاء الهدی و مصابیح الدجی ... افیضوا علینا من الماء فیضا فنحن عطاش و انتم ورود قد استبهم قول صاحب الکشاف؛ **انجام:** فان رایتم کشف الربیه و اماطة الشبهه و الانعام بالجواب اثبتم جزیل الاجر و الثواب
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ در صدر نسخه نوشته: «من املاء عضدالدین حشره الله مع من احبه و»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره، ۶گ (۱۲۸–۱۳۳الف)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳–۸۳۰]

● **بحر الآمال** / کلام و اعتقادات / فارسی–عربی
baḥr-ul āmāl
رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری
raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)
کتابی استدلالی است در بیان اعتقادات شیعه امامیه با عناوین «بحر–بحر». وقتی مؤلف به دستور استادش آمیر سید محمد شهشهانی در سال ۱۲۶۲ هجری قصد تبلیغ احکام دین مبین داشته عده‌ای از طلاب از او درخواست کرده‌اند که همچنان که بار فروع را به دوش می‌کشی قدری هم از اصول که مشتمل بر اعتقادات طریقه حقه اثنا عشریه باشد با ادله مختصر به زبان فارسی تألیف کن. لذا به تألیف کتاب حاضر اقدام کرده است. این کتاب با مباحث توحید شروع شده و با مباحث عدالت خاتمه می‌یابد. نیمه اخیر بحث عدالت به زبان عربی نگاشته شده است. مؤلف در مقدمه تصریح کرده که بیش از ۳۶ جلد کتاب و رساله در اوائل شباب تألیف کرده و ۳ مجلد در اواخر چون «انیس الصادقین» و «بحر الذخائر» و «روضة الحسینیه» که تفصیل اسامی آنها را در دیباچه روضة الحسینیه آورده است. کتابی مبسوط نیز در اعتقادات به نام «درة المضیئة» دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۵
آغاز: چون فرایض هست و امر کاهلان، و درود نامعدود و ثناء نامحدود وجود جناب بزرگوار؛ **انجام:** انما الکلام بالنسبة الی الجمیع و لعل اجماع التحریر المتقدم شامل له
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱ محرم ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساده، ۱۲۲گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۱/۳سم [ف: ۴۳–۴۹]

● **بحر الابرار** / شعر / فارسی
bahr-ol abrār
امیر خسرو، خسرو بن محمود، ۶۵۱–۷۲۵ قمری
amīr xosrow, xosrow ebn-e mahmūd (1254-1326)
وابسته به: دریای ابرار = دریای سخن؛ عطار، محمد بن ابراهیم (۵۳۷–۶۲۷)
در جواب قصیده دریای ابرار عطار

آغاز: کوس شه خالی و بانگ غلغلش درد سردست ×× هر که قانع شد به خشک و توشه بحر و برست
[نسخه‌های منزوی ۲۸۱۰/۴؛ دنا ۴۱۰/۲ (۶ نسخه)]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۴/۱۵
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۳گ (۴۸ر-۵۰ر) [ف: ۳۷-۳۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۱/۲۸-ف
نسخه اصل: با یزید ولی الدین ش ۱۸۱۹؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ ۳گ (۱۴۹-۱۵۱) [فیلمها ف: ۱-۴۷۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۶/۱۰
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۴گ (۱۸پ-۲۱ر) [ف: ۳۷-۴۶۷]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۰۳/۴-ف
نسخه اصل:نسخه آقای افشار شیرازی؛بی‌کا،بی‌تا[فیلمها ف:۱-۷۱۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۳۷/۲۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن یشمی ضربی، مختلف السطر، اندازه: ۱۵/۹×۲۹/۵سم [ف: ۷-۲۱۳]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۶۶/۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب مقوایی با لولا، ۴ص (۲۸۳-۲۸۶)، ابعاد متن: ۱۴×۲۴، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۹-۱۲۳۴]

● **بحر الابرار** / شعر / فارسی
bahr-ol abrār
نسیمی، عماد الدین، ۷۷۱-۸۲۰ قمری
nasīmī, ‘emād-od-dīn (1370-1418)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۳۷/۳۱
خط: نستعلیق، کا: محمد شریف، تا: قرن ۱۱ و ۱۲ [ف: ۷-۲۱۴]

● **بحر الاحزان** / مقتل / عربی
baḥr-ul aḥzān
تاریخ مصایب اهل بیت (ع) و به‌خصوص تاریخ امام حسین (ع) است که در ۲۵ «فصل» تنظیم شده است. نام این رساله در الذریعه و دیگر فهارس نیامده است.

قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۱
آغاز: فاوجبت علی نفسی ان اجمع کتابا متضمنا لبعض احواله المهمة و المصائب العظیمة من احادیث معتبرة و اخبار معتمدة؛ **انجام:** فزعت الملعون علیها زعفة الغضب حتی طار عقلها و ذهب بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و وسط و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰گ، ۱۲ سطر [ف: ۱-۳۴۰]

● **بحر الأخبار من مجمع الأخبار** / فضایل و مناقب / عربی
baḥr-ul axbār min majma‘-il axbār
موسوی شیرازی، مهدی بن اسماعیل، ق۱۳ قمری
mūsavī šīrāzī, mahdī ebn-e esmā‘īl (- 19c)
به اشاره یکی از بزرگان علما، در صدد جمع اخبار اصحاب کبار و موالیان حیدر کرار برآمده است و از اخبار و مناقب حضرت سلمان آغاز نموده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱۱/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمبن ... أما بعد چنین گوید ... که در بهترین اوقات عید غدیر؛ **انجام:** أما یزید ولد الزنا بجهت خفت رسول الله [صلی الله علیه و آله] فرزندش امام زین العابدین [علیه السلام] در پای تخت بر سر با نگاه داشت
خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نسخه به دست کاتب کم سواد نگارش یافته و احتمال دارد مؤلف نیز چندان بهره‌ای از فضل و دانش نداشته است؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲گ (۱۴۳-۲۰۴)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۴/۵سم [ف: ۳۶-۳۶۶]

← بحر اخضر ﹥ باغ نظر

● **بحر الاسرار** / شعر / فارسی
bahr-ol asrār
نسیمی، عماد الدین، ۷۷۱-۸۲۰ قمری
nasīmī, ‘emād-od-dīn (1370-1418)
در آن تمام امامان شیعه را مدح می‌گوید.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۹ض
آغاز: مشعل خورشید کز نورش جهان پر زیور است ×× چند باشی گرم در مهرش که طشت آذرست / داغها دارد فلک در سینه از مهر رخش ×× پنبهای داغ باشد آن که گویی اخترست؛ **انجام:** در جواب بحر ابرار آمد این ابیات من ××از نسیمی بشنوی ابیات در و گوهرست / همچو آب خضر جان می‌بخشد این ابیات من ×× مرده دل گر منکر اید زنده دل را باور است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرم یک لا، ۲گ (۶۷-۶۸)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳-۲۶۴]

● **بحر الاسرار = سبع المثانی** / شعر، تفسیر / فارسی
bahr-ol asrār = sab‘-ol masānī
مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم،

۱۱۵۰-۱۲۱۵ قمری
mozaffar-‘alī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738-1801)

این کتاب مثنوی عرفانی است در تفسیر و تأویل سوره سبع المثانی (حمد) که خود آن را به دو نام خوانده و سپس گزارشی به نثر بر آن در سال ۱۲۰۸ق نگاشته و به نام «مجمع البحار» خوانده است. در آغاز می‌گوید: طبق روایت، هر چه در قرآن هست همه در سوره فاتحه گرد آمده و هر چه در آن است در بسمله و هر چه در بسمله جمع است در حرف باء آن مندرج است و علی (ع) فرمود که من نقطه تحت باء هستم. پس هر چه در عالم وجود است، جملگی در مقام شامخ ولایت و انسان کامل مضمر است. سپس به تحقیق سوره حمد و همچنین شرح حدیث حقیقت کمیل بن زیاد نخعی می‌پردازد.

آغاز: بسمله بسم الله الرحمن الرحیم ×× هست مفتاح در گنج حکیم / گنج حکمت آن کتاب رحمت است ×× بسمله چون باب گنج حکمت است

انجام: یافت تلقین دم و ذکر خفی ×× از حضور پیر روشندل صفی/ درمیان چون نرد عشق آمد درست ×× خویش را درباخت درد او نخست

چاپ: کرمان، ۱۳۲۹ق، چاپ سنگی، ۳۳۵ ص

[دنا ۴۱۱/۲ (۵۵ نسخه)؛ الذریعة ۱۹۷/۱۳؛ نسخه‌های منزوی ۶/۱ و ۱۳۳۳/۲ و ۲۶۵۶/۴؛ الذریعة ۲۹/۳ و ۱۰۶۱/۹ و ۱۲۵/۱۹؛ مشار فارسی ۲۲۰/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۶۹/۱۰]

شرح و حواشی:

۱- مجمع البحار فی شرح بحر الاسرار؛ مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم (۱۱۵۰-۱۲۱۵)

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۱۴/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بود در اسلامشان اول نفاق ×× بر زبان اسلام را در دل شقاق / ثانیاً ایمانشان بهر زبان ×× کفر ایمانی بدل گشته نهان.

در فهرست با عنوان «مخزن الاسرار» و از نظامی معرفی شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اشعار در چهار ستون آمده؛ جلد: تیماج سیاه مجدول، ۴۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۵-۱۹۶۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۴ق؛ واقف: محمد ایرانی مجرد؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۱۴۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۱سم [ف: ۹-۸۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید جلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف میشن، ۱۴۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۲-۵۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۴۹۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول زرین؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روغنی گل و بوته دار، ۲۴۰ص (۱۵۱-۳۹۰)، ۱۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰-۱۴۵۲]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ در نسخه از صفی علیشاه دانسته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۶۵۴]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** عاشق ما او و هم جانان ما ×× اهل بیت ماست این سلمان ما

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ برگ آخر نسخه که شامل نه بیت بوده و دو برگ پیش از برگ آخر کنونی که مشتمل بر پنجاه و پنج بیت بوده، افتاده؛ عدل الملک به‌سال ۱۳۳۱ شرح حال مختصری از میرزا جعفر صافی تخلص اصفهانی پشت برگ نخستین نوشته و نیز شارح حال شیخ نجم الدین کبری به‌نقل از حبیب السیر بر برگی که پیش از برگ نخستین می‌باشد نگارش یافته، مندرجات این نسخه در حدود چهار هزار بیت می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن نیم ضربی، ۱۴۵گ، ۱۰سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۳۱سم [ف: ۳-۴۵۴]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۷۳/۲

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن سیاه، ۱۴ و ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۳/۲سم [ف: ۸-۱۳]

۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۲۷/۱

انجام: مجمل این قصه را تو گوش دار ×× تا مفصل بر تو سازم آشکار

در نسخه حاضر اشعار یاد شده (درباره منصب‌های پیامبر (ص) و اقسام هدایت) از برگ ۶۳پ و با این بیت آغاز می‌شود: احمد مرسل شه صاحب کمال ×× بس مناصب دارد از خالق تعال. شرح منثوری که مظفر علی شاه در مقدمه این اشعار می‌آورد (ص ۱۷۳ چاپی) در نسخه حاضر حذف شده است. نسخه حاضر ناتمام است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: گالینگور سرمه‌ای عطف تیماج قرمز، ۴۴گ (۱-۴۴ دفتر)، متن ۱۴و حاشیه ۳۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۱۳-۱۰۸]

۹. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ صفحه اول مجدول مذهب، با سرلوح مذهب، در آخر نسخه حدیث حقیقت درج شده، چند

تاریخ تولد به سال‌های ۱۲۳۶ و ۱۲۴۵، در اول نسخه وقف‌نامه بر مقبره سعادت علی شاه به تاریخ ۱۳۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روغنی مجدول زرین با نقش گل و بوته الوان، ۱۷۳گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹۶]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵-۶/۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** از ره انصاف آن فرخ لقا ×× گفت او را ما کجا و تو کجا / آنچه پی رهبر دلت را دست داد ×× دست ما را نه به چل نه شصت داد

از اول تا «فی شرح قوله صلی الله علیه و آله اطلبوا العلم و لو بالصین»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ برگ اول سرلوح مزدوج، با کتیبه، مجدول مشکی و مذهب؛ جلد: روغنی، قهوه‌ای مزین، عطف و حاشیه تیماج، ۱۲۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲-۵۸۷]

۱۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای یادداشت ناتمام کاتب راجع به سفر جیرفت و سبب کتابت نسخه؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی مغزی دار، ۱۶۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۲×۱۶/۱سم [ف: ۲-۴۸]

۱۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۰۸ق؛ کاتب به قدر ذوق خود در تنقیح و تصحیح اغلاط نسخه قبلی کوشیده، مثنوی لوامع الجمال و معراج الاعتدال و برخی اشعار متفرقه به صورت ناقص آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۹۲گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۲]

۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۲۹

این نسخه مطابق است با نسخه چاپی از انتشارات خانقاه نعمة اللهی تهران؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن آقا جمال مراغه، تا: ۱۲۱۷ق؛ بر حاشیه برگ اول یادداشت‌هایی است از جمله شعری از بابا علی قراگزلو؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۴گ، ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [نشریه: ۱۳-۱۱۰]

۱۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۷۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۸۹گ، ۱۲ سطر (۷/۵×۵/۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹سم [ف: ۱۵]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۱۱۱گ، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۴۹]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۹۴۲/۴

کا: هدایة الله بن کربلایی رحیم گرگانی قمی، تا: چهارشنبه ۱۹ شوال ۱۲۴۳ق، جا: قرخ لر، به خواهش موسی خان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۷۵گ (۱۷۷پ-۲۵۱ر)، ۱۶ سطر (۶×۱۰/۵)، قطع: ربعی [ف: ۱۷-۲۵۷]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** از حضور پیر روشن دل صفی.

خط: نستعلیق تحریری، کا: علی اصغر بن ملا کریم نصرآبادی جرقویه، تا: چهارشنبه ۱۷ شعبان ۱۲۵۳ق؛ هشت صفحه مشتمل بر ابیات در مرثیت و مصیبت حضرت سید الشهداء (ع) پنداشته می‌شود که اثر طبع مؤلف کتاب است؛ واقف: ملکزاده کوثر؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۱۱-۵۳۶]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۷۹/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: علی بن ابوطالب، تا: پنج‌شنبه ۱۶ شوال ۱۲۵۹ق؛ ۱۴۱گ (۱۴۹پ-۲۸۹پ) [ف: ۶-۲۱۴۵]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۵/۲

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ ۱۶ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۲۲۶]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۱۶/۲

خط: نستعلیق، کا: علی نقی خراسانی جنابدی بیدختی، تا: سلخ ربیع الاول ۱۲۶۱ق، به دستور سرکار محمد علی خان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶۸گ (۸۳پ-۱۵۱پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۱۷-۲۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۱۴/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲۶-۲۹۶]

۲۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۹ فرخ

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ اشعار به طور متن و حاشیه، در آخر نسخه نسب نامه ابوالفتح بغدادی در دو صفحه؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج لایه‌ای عنابی، ۷۰گ، ۲۵ سطر، قطع: پستی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۳]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۱۲

خط: نستعلیق، کا: حسینعلی، تا: ۲۶ محرم ۱۲۶۶ق؛ در آخر نسخه دو برگ از اشعار معصومعلی شاه ثانی؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر نقش گل و بوته، ۱۴۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۵-۲۹]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: خادم الفقراء علی اکبر کرمانشاهی تبریزی متخلص به «پریشان»، تا: ۱۲۶۷ق؛ ضمیمه: صدر نسخه ۳۹ صفحه «قصیده هائیه» شیخ کاظم ازری شاعر نامی بغدادی، آخر نسخه ۱۷ صفحه «غزلیات» فارسی اثر طبع کاتب نسخه [کاتب

نسخه آورده است که در پنجم رمضان ۱۲۶۷ با شیخ الاسلام تبریز در تهران زندانی بوده و از خلاصی مأیوس، به دستور وی در شعر «پریشان» تخلص نموده و به گفتن شعر خود را مشغول. لذا این غزلیات را برای تسلی خاطر سروده است.]؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج خرمایی،۱۴۸گ،۱۹سطر،اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۳۵]

۲۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۷۵۸/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** علم احکام حلال و هم حرام ×× ظاهر شرع نبی خیر الانام / علم ارکان و عبادات و سنن ×× ظاهر شرع رسول ذوالمنن / علم ظاهر چه فروع و چه اصول ×× شرعت غرای بیضای رسول (ص) / علم باطن چه عبادات و قلوب ×× سیرت اهل دل صافی دوب / ذکر قلبی و حضور مستمر ×× وجه و ذوق علم و نور مستتر / سجده آدم نمودن چون ملک ×× پا نهادن بر فراز نه فلک. و صلی الله علی محمدو آله و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

کا: محمد شفیع بن محمد سعید، تا: ۱۲۶۹ق، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۹۲]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۳۷

خط: نستعلیق، کا: کریم بن رحمة الله، تا: ۱۷ جمادی الاول ۱۲۷۰ق؛ در متن و هامش؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی لایی، ۶۷گ، ۱۶ سطر (۵×۹)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۷-۲۳۳]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۴

خط: نستعلیق، کا: شاه علی مورکانی، تا: ۲۷ شعبان ۱۲۷۲ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۶-۱۱۴]

۲۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۷۸/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین پسر خواجه محمد ربیع، تا: ۴ رجب ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: رویه میشن قهوه‌ای روشن [ف: ۴-۶۶۹]

۲۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۷۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین فرزند خواجه محمد ربیع، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای روشن، اندازه: ۱۳/۹×۲۳/۷سم [ف: ۸-۲۶۲]

۳۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۱۴

خط: نسخ، کا: غلامرضای حیران، تا: شوال۱۲۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۵۰گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۳-۳۰۹۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ شوال ۱۲۷۸ق، کاتب نسخه را برای پسر خود نوشته؛ نسخه را در ۱۳۰۳ [برای] نیاز نایب الصدر قزوینی شیرازی [خریداری یا وقف] کرده‌اند؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی، ۱۶۳گ، ۱۴ سطر (۵/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۸-۱۱۰]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: خانلر محمد موسی بن جعفر قلی نوری، تا: جمعه ۲۹ ذیقعده ۱۲۷۸ق؛ مجدول به لاجورد و تحریر و طلا؛ واقف: نائینی؛ ۸۸گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۴-۴۰۹]

۳۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۹۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ مصحح، یادداشتی از «علی محمد بن سید ابراهیم مستوفی خراسان» آمده که کتاب را پدرش به وی به سال ۱۳۰۱ داده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۰]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۰۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری خوش، کا: محمد حسین بن خواجه محمد ربیع کرمانی، تا: چهارشنبه ۵ شوال ۱۲۸۲ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن ماشی، ۱۴۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۲-۶۰]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۶۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن خواجه محمد ربیع، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۱۴۸گ (۱۳۳پ-۲۸۰پ)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۶سم [ف: ۸-۳۹۵]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۶۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** انهم للشرع کانوا حافظین ×× رحمة الله علیهم اجمعین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۶ق، جلد: تیماج زیتونی، ۱۲۸گ (۶۶پ-۱۹۳پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۳۰-۹۲]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۳/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** بخش اول (پیش از صفحات سفید): زانکه عالی در علوستش دنو ×× زانکه دانی در دنوستش علو/ زانکه باطن در بطونستش ظهور ×× زانکه ظاهر در ظهورستش ستور / اول اندر اولیت لاحق است ×× آخر اندر آخریت سابق است / هم چنین من حیث الاسما و الصفات ×× هست قربی ذات را با ممکنات / فهو عال عنک فی عین الدنو ×× و هو دان منک فی عین العلو

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی مارک دار سفید و کرمی رنگ، جلد: تیماج نارنجی دور منگنه، ۸۷ص (۲۲۸-۳۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۳۲سم [ف: ۱۰-۱۰۸۸]

۳۸. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق [میراث اسلامی: ۵-۵۶۷]

۳۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۶۳۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۱۰۶]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۱۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن عنابی ترنج و سر ترنج منگنه، ۳۶۴ص، ۱۲ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۸-۴]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۴-۱۵/۲۰۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محسن طبیب تفرشی بن عبدالمولی، تا: جمعه ۱۴ ذیقعده ۱۳۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۵۸۸]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** چشم ظاهر دارد او بهر معاش ×× چشم باطن کور و عاری ز انتعاش / مجمل این قصه را تو گوش دار ×× تا مفصل بر تو سازم آشکار

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد علی مستوفی کرمانشاهانی، تا: صفر ۱۳۰۵ق؛ افتادگی: انجام؛ در حاشیه اشعاری پراکنده از: مظفر علی شاه، فخرالدین عراقی، نور علی شاه، قطب العارفین مغربی، ناصر خسرو، شاه نعمت الله، خاجو، هاتف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۳۷]

۴۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۲۸

این نسخه از گونه دوم نسخ این کتاب است و با نسخه چاپی (از انتشارات خانقاه نعمة اللهی) بسیار متفاوت است؛ خط: نستعلیق، کا: هدایت علی حسینی، تا: ۱۳۰۵ق؛ بر برگ اضافی اول مثنوی سلسلة الذهب مظفر علی شاه است، یادداشتی است مغلوط از کسی که گویا میرزا اسدالله نام داشته و پسر کاتب نسخه بوده و نیز یادداشتی از محمد حسن شهر بابکی درباره غلط آن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۸۶گ، ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۱سم [نشریه: ۱۳-۱۱۰]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۸

خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن اسدالله خان فراشباشی سلطان آبادی، تا: ۱۳۱۷ق؛ برای میرزا رضا قلی خان سراج الملک، در پایان نسخه بعضی از قصاید و غزلیات و رباعیات طریقتی نیز آمده است؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۴۴گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۲۲-۳۲]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: ظاهراً عبدالله امیر بیگلری، تا: دوشنبه ۲۳ رمضان ۱۳۴۸ق؛ مجدول؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۱۲ سطر(۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۸×۲۲سم [ف: ۲۲-۶۰]

۴۶. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۳/۱

آغاز و انجام: برابر

در پایان نسخه تفسیر سوره الناس و شرح حدیث کمیل «حدیث حقیقت» آمده؛ خط: نستعلیق، کا: محمد تقی لنجانی، تا: ۱۳۵۴ق؛ در متن و حاشیه؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد مقوایی دارای ترنج و نیم ترنج و کنگره ضربی، ۱۵۹ص (۲-۱۶۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۳۱]

۴۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۸/۲

آغاز: ای بتان را ساقی صهبای ناز؛ **انجام:** قبله اسلام نبود جز جنوب ...

خط: نستعلیق، کا: احمد خوشنویس، تا: ۱۳۵۸ق، جا: تهران؛ کاغذ: کاهی اصفهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۲ص (۹۷-۱۱۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۵۹]

۴۸. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** این ولایت آمده اکمال دین ×× باعث تکمیل ایمان و یقین

از بیت سوم از موج پنجم از بحر العبادة که مسمی است به موج الولایة و موج اعظم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: روغنی با عطف تیماج، ۱۶۸ص، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۶]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ صفحه اول و آخر پاسخ چند سؤال است از شاهزاد محمود میرزا که در تهران روز جمعه ۸ جمادی الاول ۱۲۹۱ استنساخ شده است؛ تملک: محمد باقر بن یوسف تفریشی قمی به‌تاریخ ۲ رجب ۱۲۸۴؛ مهر: «العبد المذنب یوسف بن محمد باقر» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۶-۲۱۹]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛تملک:عبدالعلی متخلص به عبدی نعمت اللهی بن فرهاد میرزا بن عباس میرزا بهادرخان؛ در اول نسخه خط زین العابدین بن اسکندر شیروانی (مستعلی شاه) به تاریخ ذیحجه ۱۲۳۵ در شیراز که کتاب را معرفی نموده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۲۵-۲۲۳]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ز اهل بیت طاهر خیر الوری است جان ما را جانب او ×× شوقهاست پیر صافی دم حق چون بارند یک مریدی رفت مهمانرا بخواند ... .

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ در برگ ۳ اشعاری از مثنوی معنوی؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی مجدول، دارای ترنج و سرترنج با نقش گل و بوته، ۱۰۹گ، ۱۴سطر (۱۰×۱۶/۵) سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [رایانه]

۵۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۱۸

مجموعه سید مصطفی آقازاده؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از احمد بیگدلی [رایانه]

۵۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۶۰/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در متن و حاشیه؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۷گ (۳۰ر-۸۶ر)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۱۶۲]

۵۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۴۷/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ در ابتدای رساله بخشی از بحر الاسرار ذکر شده است و در پایان فوائدی در یک حدیث و یک حکایت؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵۸گ، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۲]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۴

آغاز: باء بسم الله الرحمن الرحیم؛ **انجام:** خویش را درباخت درد او نخست

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج، ۱۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۴-۴۰۹]

● بحر الاسرار / شعر / فارسی

bahr-ol asrār

چلبی، علی

čalabī, ‘alī (-)

بحر الاسرار در جواب قصیده دریای ابرار.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۸۶/۱۳

آغاز: مبدأ هر امر کان دیباچه خیر و شرست ×× کو نه بسم الله الرحمن الرحیم است ابترست؛ **انجام:** ابتدا و انتها چون نیست غیر از دوست کس ×× مبدأ و مقطع بنام کردگار داور است

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۳گ (۲۵ر-۲۷ر) [ف: ۳۷-۴۶۷]

● بحر الاسماء / ادبیات / فارسی

bahr-ol asmā’

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۴/۱۹-ف

نسخه اصل: بادلیان Land Or. 224؛ خط: نسخ، کا: درویش حسن، تا: جمعه پایان ربیع الثانی ۸۸۶ق؛ ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۵۳]

● بحر الاصول / اصول فقه / عربی

baḥr-ul usūl

آباده ای، محمد جعفر بن محمد صفی، -۱۲۸۰ قمری

ābāde’ī, mohammad ja‘far ebn-e mohammad safī (-1864)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۱۹

جلد۳؛ کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مؤلف این نسخه و بقیه نسخه‌های کتابخانه‌اش را خودش در سال ۱۲۷۸ق وقف نموده و در پشت برگ آغازین هر یک وقفنامه نسخه را به خط خود نگاشته است [میراث شهاب: س۱۰ش۱-۲-۱۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۹۴/۱

آغاز: نهی الله نهی الله من المسامحة فی فهم الأحکام الإحکام الإلهیة من دون نظر و اجتهاد فی مبادیها و من جملتها النواهی الواردة من منابیع الوحی؛ **انجام:** قولهم من حیث الاخبار، کان حجة و إن لم یکن کل من حیث التفسر فتأمل جداً

خط: نستعلیق شکسته تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ نسخه دارای قلم خوردگی و حک و اصلاح فراوان می‌باشد، ولی تاکنون به صورت مسوده باقی مانده و بخش‌های گوناگون آن، با یکدیگر تلفیق نشده است. از برگ «۳۲۵» تا «۳۵۲» مطالبی در موضوعات متفرقه، از جمله «درایه» و «رجال» آمده، ولی ظاهر یک رساله یا کتاب مستقلی ندارد؛ این نسخه را در سال ۱۲۷۸ق بر اولاد خود نسلا بعد نسل وقف نموده و با مهر بیضی خود، ذیل آن را ممهور نموده است؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۳۵۲گ (۱-۳۵۲)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۷/۵سم [ف: ۳۶-۱۲۱]

← بحر الافکار > حاشیة الفوائد المدنیة

← بحر الافکار > شرایع و الاسلام و اساس لعلم الحلال

← بحر الافکار > حاشیة شرح عقائد النسفی

← بحر الافکار > سیرت مصطفی

● بحر الافکار / کلام و اعتقادات / عربی

baḥr-ul afkār

مدرس، حسن بن حسین، ق۱۰ قمری

modarres, hasan ebn-e hoseyn (- 16c)

وابسته به: حاشیة شرح عقائد النسفی = بحر الافکار = حاشیة الخیالی؛ خیالی، احمد بن موسی (۸۲۹-۸۶۲)

شرحی است بر حاشیه خیالی بر شرح تفتازانی بر عقاید نسفی. شارح در مقاطیع کلام جمله: «هو الاول» را ایراد نموده است. این شرح در کشف الظنون بدین نام از حسن بن حسین بن محمد یاد شده و گوید که شارح مدرس یکی از مدارس مصر بوده و این شرح را برای آیاس پاشا نوشته است. گمان می‌رود که این آیاس پاشا همانی باشد که صدراعظم سلطان سلیمان و درگذشته در ۹۴۶ باشد نه آیاس پاشای متوفای در ۹۶۶ برادر سنان پاشای صدراعظم. از این رو شارح از مردمان قرن ۱۰ خواهد بود. (مهدی ولایی)

[کشف الظنون ۱۱۴۷/۲ و ۱۸۵/۱ و ۱۲۰/۲؛ فهرست المخطوطات، فؤاد سید ۹۶/۱؛ دنا ۴۱۲/۲؛ قاموس الاعلام ۵۰۴/۱؛ کشف الظنون ۱۸۵/۱و ۱۲۰/۲]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۹۲-۵/۸۲

آغاز: اذ لایشک من به مسکة فی حسن قولنا زید ابوه عالم وما أجهله وغیر ذلک من الامثلة التی ذکرها فجوابه أن حسن المثال

المذکور؛ **انجام:** فعلم من ذلک أن الدلائل المذکورة لایفید القطع والیقین فاللائق فی أمثال ذلک المقام التوقف و عدم الاجتراء بترجیح أحد الطرفین فان الفضل بیدالله یوتیه من یشاء و الله ذوالفضل العظیم.

از «هو الاول، اعلم ان الاحکام الشرعیة للفظ الحکم معان ثلثه بل سبعة» تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۲۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۵۸۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۱

آغاز: لا یخالف قانون الشرع و ما ذلک الاعلم الکلام؛ **انجام:** بترجیح احد الطرفین فان الفصل بیدالله یؤتیه من یشاء و الله ذوالفضل العظیم

خط: نستعلیق، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (چند برگی)؛ واقف: عضدالملک،۱۲۷۶؛ ۲۴۱گ،۱۸سطر،اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴-۳۵]

← بحر الالفاظ ⟵ بحر الفاظ

● **بحر الفاظ** / ادبیات / فارسی

bahr-e alfāz

ناطق اصفهانی، محمد صادق، -۱۲۳۵ ؟ قمری

nāteq-e esfahānī, mohammad sādeq (- 1820)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار

تاریخ تألیف: ۱۲۲۷ق

در این کتاب دستورهای ماده تاریخ‌سرایی را گرد آورده و واژه‌هایی را که می‌تواند ماده تاریخ قرار گیرد به ترتیب حروف آورده است و با استفاده از تألیف «لطف الله بن عبدالکریم کاشانی» در مدت پنج سال آن را نگاشته است. مؤلف می‌گوید: قبل بر این شعرا و ادبای ایران بطور مفصل درباره عروض و قافیه سخن گفته اند ولی کسی تا کنون درباره ماده تاریخ و طرز ساختن آن سخن نگفته است. من در این رساله کلمات لازمه و آنچه مورد استفاده ماده تاریخ ساز است می‌آورم.

آغاز: کتاب بحر الالفاظ. بعد البسمله: ای نام تو در جمله الفاظ عیان ×× در جمله الفاظ ز نام تو نشان / انوار تو چون صورت هر حرف بدید ×× دیدار تو چون معنی هر لفظ نهان

انجام: بهر تاریخ سال اتمامش ×× با خود آمدم بگفت و شنود / گفتمش من جواهر الفاظ ××او بمن نسخة العجایب گفت ۱۲۲۷

[دنا ۴۱۳/۲ (۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۵۰۹/۱]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، بی کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: روغنی سیاه، ترنج و نیم ترنج زر، ۶۵گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۱-۲۴۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۲۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [رایانه]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۵

آغاز: ۱ عدد دوب، عدد سه با ۳پا ۳ اب۳اب۳اب۳ عدد چهار اج۴ جا ۴ ابا۴ ابا۴ ابا۴

در فهرست مختصر ناشناس آمده؛ خط: نستعلیق تحریری، بی کا، تا: آغاز قرن ۱۴؛ نسخه از متملکات صدرالافاضل بوده و در آغاز یادداشت‌هایی در عروض شعری و عبارات موافق سال ۱۳۰۸ که محمدکاظم تبریزی امین السفراء وفات یافته ثبت کرده، در پایان تصریح کرده که «این کتابچه یادگار مرحوم آقاسید علی یزدی است. بمدد این کتاب تاریخیه می‌توان بسهولت ماده تاریخ برای وقایع ساخت، هر گاه کسی تمام موارد تاریخ‌ها را که در کتب ثبت است جمع نماید رساله خوبی می‌شود، فرزندی مجدالدین اگر همت باین کار بگمارد اثری از خود خواهد گذاشت. سپس سه بیت از محرر آن (ظاهرا صدرالافاضل): نگردی ای جوان تا پیر چون من ×× جوانی را ندانی قدر و مقدار / مرا پرسی که چون خندان نگردم ×× زگفتار و ز کردار و ز دیدار/ عزادارم عزادار جوانی ×× نشاید خنده از شخص عزادار؛ در آغاز نسخه، ماده تاریخ وفات صدرالافاضل لطفعلی بن محمد کاظم چنین ثبت شده: «لطف علی رفت بدار السرور»؛ جلد: چرم قهوه‌ای ساده، ۷۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۸سم [ف: ۴۳-۱۴۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۹۲

تألیف ۱۲۲۲ق ؛ بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۳۹۵/۲

آغاز و انجام: برابر

بی کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۷ و ۲۳ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳-۲۴۲]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دست قدرت باسین کرم ×× از دلم کَردّ نامرادی رفت / از نسیم عنایت ازلی ×× باغ جان را گل مراد شکفت / ازیم فکرتم بساحل نطق ×× این گرانمایه گوهر آمد مفت

خط: نسخ، بی کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱-۲۵۲]

۷. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۴/۴ ـ ج

آغاز: برابر؛ **انجام:** هم بود حامی عهد و هم بود حامل فضل(۱۲۲۷). هم بود گویای فیض وهم بود جویای علم (۱۲۲۷)

بی کا، بی تا؛ ۶۸گ (۱۳۳پ-۲۰۰ر) [ف: ۱-۴۰]

← بحران ⟵ مختصر البیان فی ضروریات البحران

● **البحران** / طب / عربی
al-buḥrān
جالینوس، ۱۲۹–۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129-199)
مترجم: حنین بن اسحاق ۱۹۴–۲۶۰ قمری

مشتمل است بر سه «مقاله» و حنین بن اسحق یک مرتبه ترجمه آن را که به دست سرجس به عمل آمده بود اصلاح نمود و بار دیگر اصل متن را به جهت محمد بن موسی نقل به زبان عربی کرد. فهرست عناوین مقالات: المقالة ۱: الجملة ۱. فی غرضه فی کتاب البحران و فی تعرف اوقات المرض الاربعة الکلیة، الجملة ۲. ...، الجملة ۳. فی تعرف اوقات المرض و تفصیل بعضها من بعض الخ، مشتمل بر «ابواب»: فی اجناس العلامات، فی الاحلام، فی صنف من العلامات، العلامة الدالة علی البحران المحمود، فی تعرف اوقات الامراض الکلیة؛ المقالة ۲: فی تعرف الامراض المفردة متداول یوم و تعرف المرکبات فیما بین الیوم و الیوم ۳ و غایته ۴ علی الاقل، مشتمل بر «ابواب»: فیما صدر به هذه المقالة من اعادة ذکر عرضه فی هذا الکتاب مذکرا به و فی غرضه فی هذه المقالة، فی تعرف طبیعة المرض البسیط المفرد متداول یوم بقول کلی، فی تعرف الحمی الغب الخاصة متداول یوم، فی تعرف حمی الربع الخالصة المفردة متداول یوم، فی تعرف الحمی النائبه فی کل یوم المفردة الخالصة، فی تعرف الحمیات الدائمات ... الباب ۲. ترکیب حمیات من نوع واحد بعضها من بعض، الباب ۳. تعرف ترکیب الحمی الغب المفارقة، الباب ۴. تعرف ترکیب الحمی الغب و الحمی البلغمیة، الباب ۵. تعرف ترکیب حمیات اکثر من اثنتین بعضها من بعض؛ الجمله ۳. تعرف الحمیات التی مع اورام، مشتمل بر دو «باب»: فی تعریف الحمیات التی مع اورام ذات الجنب علی سبیل مثال، فی قول کلی تعرف به جمیع الحمیات التی مع اورام فی الاعضا الباطنة، الجملة ۴. فی تعریف حمی یوم و الاستثنا بحمی افطیقوس و هی الحمی النائبه، شامل این «ابواب»: فی تعرف العلامات العامیة الدالة علی حمی یوم، فی تعرف حمی یوم الحادثة من عوارض النفس، فی تعرف حمی یوم العارضة من السهر، فی معرفة حمی یوم الحادثة عن التعب و الاعبا، فی حمی یوم الحادثة من استحصاف الجلد، فی تعرف حمی یوم الحادثة عن ورم اللحم الرخو، فی الاستثنا بحمی اقطیقوس و هی النائبة؛ المقالة ۳: یذکر فیها اصناف البحران المحمودة و المذمومة و القویة و الضعیفة، مشتمل بر این «ابواب»: فیما صدر به هذه المقالة من غرضه فیها، فی البحران بقول مطلق و هو البحران المحمود، فی تعرف الصنفین ۲ و ۳ من البحران، فی اصناف البحران ۳، فی ۴ الاوجه التی تکون بها الموت، فی تقدمة المعرفة باصناف البحران.
(غلامعلی عرفانیان)

شرح و حواشی:
۱– البحران (جوامع)؛ جالینوس (۱۲۹–۱۹۹)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۰۲/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۷؛ واقف: میرزا رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج عنابی، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۱۹–۲۸۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۱۰/۲
۳ مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۷؛ کاغذ: ضخیم شکری، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۷گ (۷۸–۲۰۴)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹–۵۷۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱۴/۱۳
در سه مقاله: المقالة الاولی فی ذکر مبادی المرض و تزیده و تناهیه و ذکر النظر فی البول (۲۶۲پ)، المقالة الثانیة یذکر فیه اصناف الحمیات و جهاتها (۲۷۶ر)، المقالة الثالثة فی تغایر الامراض الستة و اسباب البحران و العلامات و الایام التی تقدر فیها برد او تلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۴گ (۲۶۲پ–۲۹۵ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۳۵سم [ف: ۱۴–۴۰۲۱]

۴. تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۱۵۰
آغاز: لغلیظة و بعضها شبیه بالحجب و هی الرباطات الطوال الدقاق و اما کیفیة عظام الاصابع فانها جعلت صلبة متکاثفة؛ **انجام:** تمت المقالة الثالثة من کتاب جالینوس فی البحران و به تم الکتاب بعون الله و توفیقه و صلی الله علی محمد و آله و سلم
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ در پایان نوشته‌اند که حنین بن اسحاق این کتاب را ابتدا از یونانی به سریانی و بعد از سریانی به عربی ترجمه کرده است این کتاب مشهور است به جوامع الاسکندرانیین فی اقوال جالینوس، جمعا سی و چهار مقاله است که مقاله اول ۴۷گ، چهارم ۲۲گ، دهم ۲۹گ و رسالات دیگر ۳ تا ۱۸برگ دارد، با نسخه‌ای که در ۱۱۰۹ در حیدرآباد استنساخ شده مقابله شده است، مجدول طلایی و مشکی، متن و حاشیه شده؛ کاغذ: زرد نازک آهار زده، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۴۴۷گ، ۳۱ سطر (۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۱۱۵]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۹/۴
همراه با جوامع آن. ۳ مقاله؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۴ص (۵۶۴–۶۸۷)، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱۰–۲۲۱۹]

● **البحران (جوامع)** / طب / عربی
al-buḥrān (jawāmi‘)
جالینوس، ۱۲۹–۱۹۹ میلادی
jālīnūs (129-199)
مترجم: حنین بن اسحاق ۱۹۴–۲۶۰ قمری
وابسته به: البحران؛ جالینوس (۱۲۹–۱۹۹)
تلخیصی است که اطباء اسکندرانی از کتاب جالینوس انجام

داده‌اند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۳۷/۱۰

آغاز: اصناف البحران سته احدها التغیر الذی یکون دفعة الی البرد و یقال له بحران جید و الثانی التغیر اذی یکون دفعه الی الموت و یقال له بحران ردی؛ **انجام:** الذی من جنس التهیج الحادث فی الارسس و فی الرکبتین. تمت جوامع الاسکندرانیین لمقالة الثالثة من کتاب جالینوس فی البحران و لله الحمد و المنة.

از مجموعه جوامع اسکندرانیین. در سه مقاله؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: دولت آبادی ضخیم آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و عطف دامن که بریده شده، ۱۳گ (۲۱۲پ-۲۲۴پ)، ۲۱سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹×۲۵/۵سم [ف: ۱۹-۲۷]

● **البحران** / طب / عربی

al-buḥrān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۹/۶

گویا شرح نفیسی باشد. الباب الثانی فی البحران؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۸گ (۱۷ر-۲۴پ)، ۲۹ سطر (۱۲×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۴۳]

● **البحران** / طب / عربی

al-buḥrān

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۴۵/۳-ف

نسخه اصل: شماره ۳۵۵۹ دانشگاه پرینستن که در ص ع آمده است: «فیها خط الطوسی» و در راهنمای کتاب (۶۴۹/۱۶-۶۵۷) شناسانده شده؛ بی‌کا، تا: ۱۵ صفر ۶۸۰ق [فیلمها ف: ۳-۴۸]

● **البحران** / طب / عربی

al-buḥrān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۹۳/۱

آغاز: بسمله البحران فی لغة الیونان هو الفصل فی الخطاب ثم استعمل مجازا علی الفصل فی الحکم؛ **انجام:** لان حرکتها بعده یکون یطبة جدا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۸۵۲ق؛ محشی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج مشکی، ۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۱۹-۵۳۶]

● **بحران** / طب / فارسی

bohrān

در بیان بیماریها از آغاز تا شدت و فروکش آنها.

[فهرستواره منزوی ۳۳۰۸/۵]

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷/۹

آغاز: بسمله معرفت بحران و بحران لفظ یونانی است بمعنی غلبه خصمی بر خصمی و در اصطلاح اطباء عبارت است از کوشیدن طبیعت با علت و بدان سبب در بدن تغیر عظیم ظاهر شود ... و باید دانست که تغیر حال بیمار بهشت نوع است؛ **انجام:** که در این هنگام اماله او بی فایده است بسکون حرکتها. تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۶گ (۱۰-۱۵)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۳-۱۴۴۸]

● **بحران** / طب / فارسی

bohrān

در مرض و سیر آن در بدن بیمار و چگونگی حال بیمار در روزهای مختلف از آغاز سرایت مرض تا برطرف شدن آن.

[فهرستواره منزوی ۳۳۰۸/۵]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۷۴۰/۳۴

آغاز: بسمله، باب اندر شناختن بحران، بحران اندر لغت یونانی لفظی است مشتق از خیره شدن خصمی به خصمی دیگر

خط: مختلف، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن آلبالوئی، ۷گ (۴۳۴ر-۴۴۰ر)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۸-۴۹۰]

● **البحران (رسالة فی)** / طب / عربی

al-bohrān (r. fy)

رساله‌ای است در تعریف اقسام یعنی مذموم و محمود و مدت بحران که شرحی است مزجی بر قسمتی از یک کتاب طبی. بر فراز نسخه عبارت «و مما یلتق ان یتکلم فیه عقیب الکلام فی حمیات البحران و ایامه لان اکثرالبحران انما یکون فی الحمیات او فی الارض التی لا یکون الا مع الحمیات فنقل فیه الباب الثانی فی البحران و ایامه» آمده است که مشخص می‌شود در بخش حمیات مصنف به مبحث بحران پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶۴/۱

آغاز: و تفسیر البحران فی لغة الیونان و فی اصطلاح الاطباء و تحقیقه بحسب اقسامه و احکامه البحران فی لغة الیونان هو الفصل فی الخطاب؛ **انجام:** اذا لم یحدث سبب آخر یعین المرض و یضاد الطبیعة و لا یرد هذا الوجهین من الایرادات ما یرد علی الوجه الاول.

خط: نستعلیق زیبا، کا: ارسطو بن محمد قمی، تا: ۱۲۷۹ق، ترقیمه: «حسب الفرموده جناب اجل ... میرزا فتح الله برقم این حقیر سراپا

تقصیر بنده و مخلص صادق احباب ارسطو تحریر ... ۱۲۷۹»؛ مصحح؛ مهر: «الله محمد علی ۱۲۷۳» (بیضی)، «رجبعلی ۱۱۹۸» (چندضلعی)؛ کاغذ: فرنگی، ۱۹گ (اپ-۱۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵/۵×۱۱/۵سم [ف: ۳۵-۵۵۶]

● **بحران موافق قواعد نجوم و طب** / هیئت، طب / فارسی
bohrān-e movāfeq-e qavā'ed-e nojūm va teb
طبیب، محمد تقی، ق۱۴ قمری
tabīb, mohammad taqī (- 20c)
رساله‌ای است یا فصلی از یک رساله در اقسام و اوقات بحران و ظاهراً از مؤلف رساله چوب چینی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۹۲/۹
آغاز: بسمله چون بر بدن انسان یکی از امراض حاده مانند حمیات مستولی گردد اطباء حاذق در مبداء آن مرض معلوم کنند که قمر در کدام جزء است. از اجزاء معدل النهار
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در پایان رساله دائره‌ای است برای تطبیق ایام بحران با دائره معدل النهار و منطقة البروج؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۳ص (۴۵۳-۴۵۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۹-۵۰۴]

● **بحر الأنساب** / انساب / عربی
baḥr-ul ansāb
؟حسنی، اسماعیل بن حسن، ق۷ قمری
hasanī, esmā'īl ebn-e hasan (- 13c)
کتاب مختصری است در بیان انساب سادات. کتاب حاضر ظاهراً غیر از «بحر الانساب»های مؤلفان ذیل است: ۱- احمد بن علی بن عنبه حسینی (۸۲۸ق)؛ ۲- سید رکن الدین حسن حسینی موصلی، که به اهتمام حاج سید محمود مرعشی در تهران به چاپ رسیده است؛ ۳- سید محمد بن احمد بن عمید الدین علی حسنی نجفی، که در قاهره به چاپ رسیده است؛ ۴- سید ابراهیم بن حرب زهراوی فوعی (قرن ۱۱) که در یمن نسخه دارد. همچنین غیر از کتاب‌هایی است که با عنوان «بحرالانساب» در الذریعه معرفی شده‌اند.
برای آشنایی با مباحث کتاب، بخشی از مقدمه اش نقل می‌شود: «و بعده فهذه شجرة أصلها ثابت و فرعها فی السماء غرست فی مغرس الأنوار و سقیت بمیاه الأسرار و انبعث تأطیب الثمار و نسبة الائمة الأخیار و آل محمد الأطهار الحسن و الحسین الأبرار حررت أتم تحریر و سطرت أبدع تسطیر، ابتدأت بنسب رسول الله صل الله علیه و آله أشرف الأنساب و أعقبها بنسب ابن عمه علی بن أبی طالب القائل فی حقه أنا مدینة العلم و علی بابها فمن أراد العلم فلیأت من الباب، ثم أردفها بنسب السبط الأکبر الامام الحسن مصلح هذه الأة و أشفعها بنسب الامام الحسین أبی الائمة، ثم أذکر اولاد ادریس بن ادریس الداخل الی أرض المغرب و من بنی العباس البانی مدینة السلام المعرفة بمدینة فاس، ثم أختم ذلک بمن دخل مصر من اولادهم و أحفادهم و من تفرق منهم و کیف کان مسیرهم و مستقرهم». بخش مهمی از این کتاب به شرح حال سادات، حاکمان و امیران مغرب (مراکش) اختصاص دارد و مؤلف در جایی از سال‌های ۶۰۳ و ۶۰۷ق یاد می‌کند: «ذکر خروج اولاد السید ترکی بن السید حماد الادریسی من الغرب سنة ثلاث و ستمئة و کان السفر من بلاد المغرب فی الطریق أربع ستین ... و اولاد السید فریج فی سنة سبعة و ستمئة ...». در متن کتاب از افرادی نقل قول شده است، از جمله می‌گوید: «قال ثنا الملک الحسین الزیدی عقبه بالدیار المصریة و الشام و الهند ... قال الامام العالم العلامة السید الشریف الحسیب النسیب ابوالبقاء عبدالباقی بن السید الشریف الحسیب النسیب شهاب الدین أحمد بن السید الشریف علم الدین سلیمان البغدادی-رضی الله عنه و أرضاه-أخبرنی الامام الطبری عبدالله بن محمد بن أبی النضر الحمیدی رضی الله عنه و تغمده برحمته- قال: سمعت من أبی الفضل جعفر بن أبی الحسن بن هبة الیمانی رضی الله»
احتمال می‌رود این کتاب «بحر الأنساب فیما وقع للسبطین من الأعقاب» ابوطالب اسماعیل بن جمال الدین حسن ازورقانی حسنی (زنده در ۶۰۶ق) باشد که به درخواست فخر رازی نوشته است. مؤلف ضمن شرح حال برخی از سادات به کرامات آنان اشاره می‌کند، از جمله کرامات سادات غباشی را ذکر کرده است. نام کتاب در صفحه عنوان نسخه حاضر چنین ثبت شده است: «هذا بحر أنساب، یحتوی علی جملة فروع من السادات الأشراف ــ رضی الله عنهم أجمعین ــ بالتمام و الکمال و الحمدلله علی کل حال». تقریظها و تأییدهای متعددی با مهرهای مختلف در ابتدای نسخه دیده می‌شود، از جمله با عبارات ذیل: «أما بعد فقد اطلعت علی هذا البحر المحتوی علی جملة فروع أشراف و بمراجعته علی البحر الذی تحت یدنا حرفیا و جد مقارن الصحة ... أحمد کامل ابن السید علی کامل المتصل بالسید عیسی أبو الحواجب البرهانی ...»، «هذا تصدیق الفقیر الی الله السید علی عبدالکریم الشریف العلوی من ناحیة کفر الشرق الشرقی بمدینة المنوفیة ...»، «تصدق بذلک منصور القلشی خادم السادات الخلوتیة»، « ... أما بعد فان هذا البحر المحرر، فهو صحیح و لم فیه شک و هو منقول من أصل قدیم متوارد عن الأجداد و هم أجدادنا و من حیث أن الأصل حصل له خلخلة من التقطیع فصار نقل هذا لعدم ضیاع الأصل و لأجل الاعتماد لزم التصدیق منا علی ذلک الفقیر محمد الجمیل شهاب الدین، الفقیر أحمد الغباشی النسب الشریق و مشرفة بختم مولانا القاضی علی أفندی بمدینة النحاریة (؟) و ختمه أیضاً بما ثبت عنده بشهادة الشهود المذکورین فیها من علماء و غیرهم و الله خیر الشاهدین محرراً ذلک فی سنة ۱۱۳۱». (حافظیان)

آغاز: بسملة. الحمدلله مشرف شمس النبوة فی سماء الشرف و الکمال و مظهر أهل بیت النبوة ... و بعد فهذه شجرة أصلها ثابت و فرعها فی السماء ... ذکر نسب رسول الله صل الله علیه و آله، هو محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم ... ذکر نسب أمیرالمؤمنین، فهو علی بن أبی طالب بن عبدالمطلب.
انجام: و هذه الخمس شقیقات عبدالله والد النبی صل الله علیه و آله و هذه تمام الاثنا عشر و الله أعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الأمی و علی آله و صحبه و سلم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶عکسی

آغاز و انجام: برابر؛ انجامه: «کتبه بیده الفانیة السید محمد عبدالرحمن السرسی الحسینی من أصل قدیم تحت ید السادات الغباشیة رضی الله عنهم و أرضاهم-و الله علی ما نقول وکیل وحسبنا الله و نعم الوکیل و لا حول لاقوة الا بالله العلی العظیم ...»
خط: نسخ، کا: سید محمد عبدالرحمن سرسی حسینی، بی‌تا؛ نسخه حاضر از روی نسخه‌ای قدیمی نقل شده و چند گواهی بر صحت مطالب آن، در ابتدای آن درج شده است، از روی اصلی که در دست سادات غباشبه بوده است، مصحح؛ مهر: کاتب «محمد عبدالرحمن»؛ ۱۵۵ص، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۴-۱۹۶]

● **بحر الانساب = شجرة انساب مبارک شاهی** / انساب / فارسی

bahr-ol ansāb = šajare-ye ansāb-e mobārak šāhī

فخر مدبر، محمد بن منصور، ق۷ قمری

faxr-e modabber, mohammad ebn-e mansūr (- 13c)

اهدا به: قطب الدین ایبک
تاریخ تألیف: ۵۹۵ق

نسب‌نامه‌ای است با دیباچه تاریخی درباره پیامبر و یارانش و پیروانش و پیامبران و فرمانروایان عرب و اسلام که در میانه سالهای ۵۸۳-۵۹۷ ساخته شده است. مقدمه آن را به نام تاریخ مبارکشاهی در ۱۹۲۷ در لندن سر دینسون راس چاپ کرده است.

[مجله وحید ۲۵۱/۳۹؛ دیباچه آداب الحرب ص ۵؛ استوری ۲۲۹/۱ و ۱۱۶۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۳۴/۱-ف

نسخه اصل: چستربیتی ش ۳۶۴ (۳: ۹۱)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ با سرگذشت فخر مدبر در آغاز در ۱ص؛ ۱۲۵گ [فیلمها ف: ۲-۱۴۲]

تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ف۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فهرستواره مینوی: ۱۶۲]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۰۴بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: ۱۰۵]

● **بحر الانساب** / انساب / فارسی

bahr-ol ansāb

مکی، محمد جعفر بن حسین، ق۱۰ قمری

makkī, mohammad ja‘far ebn-e hoseyn (- 16c)

وی انساب شخصیت‌های معروف مردان و زنان را از آدم تا خاتم النبیین (ص) و اولاد آن جناب معرفی کرده و به طور اجمال به اسم و کنیه و لقب و پدر و مادر و علت شهادت آنها اشاره کرده است. این کار ترجمه کتابی به عربی است که پدرش نگاشته است.
آغاز: حمد بسیار و ثنای بی شمار مر حضرت پروردگار جلت قدرته را که انسان را بر جمیع موجودات برگزیده که و لقد کرمنا بنی آدم و حملنا هم فی البر و البحر.
انجام: و جهان را تازگی اسلام گردد بعده برحمت حق تعالی پیوندد و الله الشافی.

[فهرستواره منزوی ۱۵۵۸/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۸۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: خواجه اسماعیل بن عبدالوهاب، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الثانی ۱۰۱۹ق؛ مجدول به زر و لاجورد و زنگار، با سرلوح مزدوج مذهب، مصحح؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و لچکی، ۶۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۷] و [ف: ۲۷-۸۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۴

آغاز: دو پسر بود اول اسد بن هاشم دوم عبدالمطلب بن هاشم و مادر علی رضی الله عنه دختر اسد بن هاشم بود؛ **انجام:** برابر
در فهرست ناشناس آمده ولی انجام هماهنگ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ قبل از کتاب در صفحه‌ای نسب شاه بن ابوطالب را آورده است؛ جلد: تیماج قرمز، ۷۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۳-۱۱۸]

● **بحر الأنساب** / انساب / عربی

baḥr-ul ansāb

زهراوی، ابراهیم بن حرب، ق۱۱ قمری

zahrāvī, ebrāhīm ebn-e harb (- 17c)

مشجره در بیان انساب اولاد امیر المؤمنین امام علی (ع) همراه با توضیحات تاریخی که در کنار برخی از اسم‌ها درج شده است. مقدمه‌ای در چند «فصل» دارد و خاتمه‌ای در بیان اصطلاحات اهل انساب مانند اصطلاحات اهل النسب. این کتاب غیر از «بحر الأنساب» ابومحمد سید حسن مشهور به رکن الدین حسینی موصلی است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۱/۱

آغاز: فلم یبلغوا مبلغ العرب الذین کان اهل الفن غالباً علیهم و فاشیاً فیهم

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۵۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ در آخر صورت خط عده‌ای از علما که کتاب را تأیید کرده‌اند آمده است؛ ۱۸۹ص (۱-۱۸۹) [عکسی ف: ۱-۴۰۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۹/۱عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۴-۴۴۶]

● **بحر الانساب** / انساب / فارسی

bahr-ol ansāb

حسینی مروی، خواجه میر بن عمادالدین محمد

hoseynī marvī, xāje mīr ebn-e ʻemād-od-dīn mohammad

ترجمه از متنی عربی در بیان انساب طالبیان و هاشمیان در سه «باب»: علی، جعفر، عقیل

آغاز: بر ضمیر منیر ارباب خبرت و محبان اهل بیت نبوت واضح و لایح باشد که ثبوت نسب به حضرت نبوی مثمر سعادت دنیوی و اخروی است و سبب حصول شرف صوری و معنوی چنانچه نصوص و احادیث بدان ناطق است.

انجام: عبدالرحمن که قلیل النسل است. اما عبدالله بن مسلم بن عبد الله احول با هفت پسر متعقب بودند: اسحق و احمد که در نصیبین و عیسی اوقص یعنی گونه گردن و سلیمان و محمد و ازهمه ایشان اعقاب مانده است و فتم الکلام فی انساب عقیل بن ابی طالب ص و هذا آخر الانساب فی اعقاب الطالبیة..

[فهرستواره منزوی ۱۵۵۸/۳]

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۸۵ب

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، ۲۹۳ص، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۴]

● **بحر الانساب = کنز الانساب = بحر النصاب و المصاب** / انساب / فارسی

bahr-ol ansāb = kanz-ol ansāb = bahr-on nesāb va-l mosāb

کتابی ساختگی با گزاف‌گویی‌های فراوان در انساب امامزادگان است که تألیف آن به ابومخنف و ترجمه فارسی‌اش به علم الهدی نسبت داده شده است. مقدمه و بخشی از مطالب هر نسخه با نسخه‌های دیگر متفاوت است و به مرور زمان بدان افزوده‌اند. در سرگذشت کتاب در آغاز (برخی نسخه‌های) آن چنین آمده است: «بدان که کاتب این کتاب و مخاطب این خطاب حضرت امام ناطق امام جعفر صادق علیه الصلوة علیه السلام بود که به دست جناب خود نوشته بعضی از خط مبارک حضرت امام حسن العسکری (ع) به دست شریف و به مدت مدید روزگار مسجد القصی به ولایت عجم آورد. پنجاه سال بماند و او درگذشت و حضرت سید ابوطاهر در شهر سبزوار به جوار حق در پیوست و این کتاب به لفظ عربی بود، به زبان فارسی درآوردند تا نام امام و امام زاده و سید و سیدزاده‌ها و اسم شیعیان و یک جهتان و یک زنگان آل محمد در روی زمین مخفی نماند». در چگونگی انتساب کتاب به این فرد تا کنون تحقیقی صورت نگرفته است. دکتر منوچهر ستوده را مقاله‌ای است در راهنمای کتاب با عنوان «بهر الانساب» که نشانگر رواج آن در خطه شمال و احتمالاً جعل آن در همان نقطه، شاید پس از عصر صفوی است.

آغاز: بسمله. المحمد لله خالق البرایا و الشکر لواهب العطایا ... نقل است از ابو مخنف ابن لوط ابن یحیی خزاعی ... که انی کتابی است موسوم به «بحر الانساب» بنام امامان وامام زادگان از ذکور و اناث واین کتاب از حضرت امام جعفر صادق بدست مبارک خود نوشته و بعضی بخط امام حسن عسگری (ع) بود و مدتی مدید در مسجد اقصی ماند در آن وقت از هجرت رسول ششصد و پنجاه و سه گذشته بود که حضرت سید ابوطاهر ابن جعفر ابن عمران ابن موسی بن امام محمد تقی (ع) از مسجد اقصی بولایت عجم این کتاب را آورده‌اند تا مدت وقتی گذشت حضرت سید طاهر در شهر سبزوار برحمت حق پیوست و این کتاب لفظ عربی بود حضرت سید مرتضی علم الهدی فارسی کرد ... ای برادر این کتابی است در باب آنچه گروه خارجیان درحق فرزندان رسول ص چه ستمها کرده‌اند ...

انجام: انجام: چون بکوه پایه رسیدند وطن ساختند و ذریات ایشان بسیار شد بالقاب مسیح و السلام و الاکرام

چاپ: تهران، ۱۲۹۷؛ ۱۲۸۰ چاپ سنگی؛ تهران، کتابفروشی اسلامیه، چاپ سربی، همین چاپ به دلیل ساختگی بودن توسط آیت الله بروجردی «ممنوع البیع والشری » اعلام شد

[نسخه‌های منزوی ۴۴۱۷/۶؛ مشار فارسی ۶۸۹/۱؛ الذریعة: ج ۳ ص ۱۶۴؛ فهرستواره کتابهای فارسی ۲۰۲۸/۳-۲۰۲۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۶

آغاز: برابر **انجام:** و ذریات ایشان بیاد شد بالقاب مبحج.

خط: نسخ، کا: محمد علی بن حاج شاه علی اشتهاردی، تا: دوشنبه غره جمادی الثانی ۱۰۷۴ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۵۰گ، ۲۵ و ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۶-۵۸۹]

۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۳۰۶

خط: نسخ زیبا، کا: محمد کاظم استرآبادی، تا: پنج‌شنبه ۹ رجب ۱۲۳۹ق؛ مجلس سوم دو بار نوشته شده و چند برگ از حکایت کنگره نوازان افتاده، بر برگ اول این یادداشت به تاریخ چهارشنبه

شوال ۱۳۰۰ دیده می‌شود: «این علقه نفیس را مقرب الخاقان ملک الشعرا برای من جا خالی فرستاده‌اند»؛ از کتاب‌های مرحوم ابراهیم دهگان؛ کاغذ: شکری، جلد: چرم قهوه‌ای روشن، ۸۷گ، ۱۷سطر، قطع: خشتی باریک، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۰۱]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن یک لای قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵/۹×۲۱/۷سم [ف: ۲۷-۸۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ضربی قهوه‌ای، ۱۰۱گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷/۱×۲۲/۶سم [ف: ۲۷-۸۳]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** حضرت امیر المومنین علیه السلام بودند که رحمت خدا بر ایشان باد

خط: نستعلیق بد، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ پنج صفحه آخر نونویس؛ کاغذ: فرنگی (آبی)، جلد: تیماج، قرمز، یک‌لا، ۱۲۸گ، ۱۲سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [ف: ۵-۳۱۹]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۳۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بد، کا: سید سلیمان بن سید ولایت الحسنی، تا: ۱۰۳۳ق؛ مهر: «عباس ... پروین» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: لت رو تیماج مشکی، مقوایی، لت پشت تیماج زرشکی، مقوایی، عطف پارچه مشکی راه راه، ۷۴گ، ۱۷ سطر (۱۳/۸×۲۱)، اندازه: ۱۸/۸×۲۶/۵سم [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹۶۰

آغاز: و اعقاب و اولاد ایشان و مقابر و مشاهد هر یک در این اوراق ذکر رفته از نسخه ای که در مسجد القصی یافتم بخط امام کبیر عالم زاهد بقیة المشایخ موسی بن جعفر بن ابی جعفر هرون که در تاریخ سنه تسع و ثلثین و ثلثمائه نوشته و رجوع آن به نسخه دارالنقابه مدینه عمرها الله کرده و آن تصنیف به خط شریف امام شریف بن جعفر بن محمد بن الحسن بن ابی البرکات المدنی بن زید بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام است؛ **انجام:** نام او منصور بن عبدالرحمن بن قاسم بن اسحق بن عبدالله بن موسی جعفر صادق علیه السلام. تم التاریخ الائمة الاثنی عشر.

این نسخه تحریری از بحر الانساب با اضافات و جدایی‌های فراوان است؛ خط: نستعلیق، کا: شهربانو بنت خدابخش، تا: ۱۵ ربیع الثانی ۱۰۳۵ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: کشمیری حنائی آهار مهره، جلد: تیماج زیتونی یک لا، ۱۴گ (۳۲ر-۴۵ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۴۵-ف

بی‌کا، تا: ۱۰۷۴ق [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۹. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۲۳/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد سعید بن اهل الله الویری، تا: ۱۰۸۱ق؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج مشکی بدون مقوا، ۹۳ص (۱۰۰-۱۹۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۱-۸۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۱/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۲۱۵]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: کاغذ ترمه حنایی، جلد: میشن سیاه، ۱۰۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۷سم [ف: ۴-۴۹]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۱۷/۲-ف

نسخه اصل: کتابخانه سعید نفیسی، ش ۲۳۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [فیلمها ف: ۱-۷۳۴]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۳ ـ ج

آغاز: ملکا پادشاها مارا در این غارجانی ده بقدر خدای تعالی فصل سر مبارک ... روایت میکند لوط بن یحیی درزمانی که یزید ... قصد اولاد اهل بیت کرد خانه نبوت را خراب کرد؛ **انجام:** و از عجاز آن حضرت شیر خشت بماند افضل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، فاقد جلد، ۷۴گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۰۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [فیلمها ف: ۳-۸۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۹۲/۳

سید جمال الدین مطهر در نسخه منسوب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [مختصر ف: ۱۰۳]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۶۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در نسخه ما دیباچه‌ای است در بیان ثواب شنیدن مناقب اهل بیت و مفصل تر است از چاپ شده و در هامش آن تا نیمه نسخه درباره فرزندان علی (ع) است به فارسی، یادداشت تولد ۱۹ صفر ۱۲۸۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۳۹گ، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۰۰۲]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۳۳۲-۲۲/۵۲

آغاز: و در بعضی روایت آمده که بعد از شش ماه به جوار رحمت حق پیوست ... مجلس اول دربیان فرزندان شاه مردان و شیر یزدان و ناطق قرآن؛ **انجام:** چون شب درآمد یحیی بن شجاع الدین بن ابولولو انصاری با فرزندان خود امامزادگان را دفن کردند آنکه.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوای آبی ضربی مجدول با لچکی، ۶۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۵۸۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۴۱

آغاز: حمد له اما بعد چون ناقص کار را کتاب بهر انساب «کذا» ناقصی بدست افتاد زمان بیکاری بفهوای «کذا» الجنس مع الجنس یمیل؛ **انجام:** اول کسی که بیعت کرد محمد بن عبدالله بن عبدالمعالی بن مسعود شیرازی بود.

در فهرست به سید مرتضی نسبت داده با تردید؟؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا، ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۳/۲-۱۷۲]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۵۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اول ذیقعده ۱۲۰۸ق؛ واقف: شعبان بن محمد مقیم، ۱۲۲۰؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۳گ، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲۵-۶۶]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۰۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از جور عبدالملک مروان علیه اللعنة روی بولایت دارالمرز نهادند بموضوع غلانک وطن ساختند بالقاب کلبی باقی».

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۲۵ق؛ محشی، مصحح، یادداشتی بدین صورت بر پشت جلد نسخه، آمده: «[شنیده‌ام] از محمد قاسم عرب مازندران [شنیده‌ام] در محال بار فروش گفت که در قریه ملا کلاه در پیش آقا رفیع سید، بحر انساب هست انشاء الله مقابله میکنم و غلط این کتاب را درست می‌کنم بعون الله»، ۲ برگ، شامل مشجر انساب؛ تملک: ابراهیم بن زین العابدین به سال ۱۳۰۱ یا ۱۳۱۰ همراه مهر وی با نشان «ابراهیم ابن زین العابدین» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج، ۶۸گ، ۲۰-۲۲ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۶۰۹]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۳۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سالار در موضع رونه لاهیجان جا دادند و فیلا گوش را در ولایت دیدار ستاق جا دادند.

خط: نسخ، کا: علی عسگر ولد علی مرادی عباسی آبادیانی، تا: شنبه ۷ ربیع الاول ۱۲۳۲ق؛ دو صفحه در باب محرمات رضاع؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نیلی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف گالینگور، ۱۰۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۵] و [مؤید: ۳-۶۲]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در موضع ربیع رسیدند وطن ساختند ذریات ایشان بسیار شد بالقاب مروزی

خط: نستعلیق زیبا، کا: میرعبدالمحمد حسنی، تا: یک‌شنبه ۸ شوال ۱۲۳۶ق، به دستور محمد زکی خان؛ مجدول به زر و مشکی؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۷۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۸۲]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۵۰

آغاز: عبدالرحمن ملجم باشد ترا بضرب شمشیر در مسجد کوفه شهید کند و فرزندم حسن را جعده معلونه زهر دهد تا پاره جگر از حلق مبارکش بیرون آید و ترا بدین زاری شهید کنند؛ **انجام:** محمد و یحیی و صالح از بغداد روی بدار المرز جیلان نهادند چون بکوه پایه سر شمور در موضع هیچ رسیدند وطن ساختند و ذریات ایشان بسیر شدند بالقاب هیچ قدیم.

خط: نستعلیق، کا: سید حسن بن میر ابوالفتح، تا: ۱۹ شوال ۱۲۳۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول یک‌لا، ۱۴۷گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۳۸-۴۵۳]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۶۷

آغاز: برابر

منسوب به ابومخنف و سید مرتضی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد قلی نوری، تا: یک‌شنبه ۲۴ رجب ۱۲۳۸ق، به جهت مخدومی میرزا محمد حسین نوری ملقب به خواجه یعنی آغا؛ کاتب چنین نگاشته: «نصف این بخط شریف حاجی مطاعی میرزا امامقلی زحمت کشیدند نوشتند اما اوایل این کتاب بخط شریف اوست داشته باشید»، و سپس به شنگرف عمودی چنین اضافه شده: «که آن مرد مؤمن دو سال نیم نصف آنرا نوشت ... آخر الامر ناتمام بمشار الیه پس داد، این لاعلاج بنسف (کذا) دسته کاغذ رو را تمام کردم، این هم از جمله یکچونی(؟) خواجه است که هم دیگران را حساب می‌کنند»، مجدول، بر صفحه پایان قطعه‌ای عرفانی به خط استادانه محمد ابراهیم خواجه نوری در رجب ۱۲۳۹؛ مهر: «یا امام موسی الکاظم» (مستطیل)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای معرق سوخت ترنج و سرترنج دار با گره‌های تزئینی، ۱۰۲گ، ۱۲- ۱۷سطر، اندازه: ۱۷/۲×۲۷/۲سم [ف: ۴۱-۲۵۰]

۲۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۳/1

سید ابوطاهر، با عنوان‌های مجلس و فصل؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن محمد حسن تبریزی، تا: رجب۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۳۱]

۲۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۲۶/1

آغاز: برابر؛ **انجام:** و نسل ایشان بسیار شد بالقاب (؟) مشهور شدند و الله العالم

در فهرست از سید مرتضی (؟!) دانسته است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ رجب ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و کبود، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۹۲گ (۱پ-۹۲ر)، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۲۴۲]

۲۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۱۸

خط: شکسته، نستعلیق، کا: عبدالاحد الموتی گازرخانی، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن لایی سیاه،

۶۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۸×۲۲/۵سم [ف: ۴-۴۸]

۲۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۸۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اما اسفندیار وصادق وسهراب از بغداد روی بولایت دار المرز جیلان نهادند و چون به اشکور در موضع بیع رسیدند وطن ساختند و زیارت ایشان بسیار شد با القاب مروزی

خط: نستعلیق، کا: یونس بن حسن حسینی، تا: ذیقعده ۱۲۷۹ق؛ مهر: «یونس بن حسین الحسینی» (مربع)، «یونس الحسین» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم[ف:۱-۲۵۳]

۲۷. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۷۴-ج

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن میرزا عبدالله تونی، تا: ۱ جمادی الاول ۱۲۸۳ق؛ مرتضی قلیخان وکیل الملک فرمانروای کرمان و بلوچستان نسخه را به صدیق الملک محمد بن عبدالله نوری رئیس دفتر خانه وزارت خارجه یادگار داده و یادداشت او به‌خط و مهرش مورخ شوال ۱۲۸۸، یادداشت‌های انتقادی درباره این‌که این سید مرتضی آن علم الهدی معروف نیست و جز آن در هامش نسخه؛ کاغذ: فرنگی کبود، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۹۷گ، ۱۴ سطر (۹/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۱]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۴۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** محمد و صالح دیحی را شهید کردند. قبر آنها در بغداد است به محلت دارالعز مشهور است ... بدار المرز جیلان بکوه پایه اشکور در موضع مسیح متوطن شدند بالقاب مسیح.

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۹ شوال ۱۲۸۳ق؛ مجدول، کمند طلایی، لابه‌لای سطور دو صفحه اول طلا اندازی، با سرلوح مذهب و مرصع عالی؛ کاغذ: آبی ضخیم، جلد: تیماج دورو، رویه آن سرخ با جدول گرهی، عطف و لبه تیماج زیتونی، ۷۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۴سم [ف: ۲۷/۱-۹۲]

۲۹. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۱۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد رازی اشرف مخلوقات و خلاصه موجودات ... مولای متقیان ... را فرمودند که بر سر اولاد تو چه خواهد آمد؛ **انجام:** اما قاسم را در شهر قزوینی شهید کردند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۱ق، کاتب می‌نویسد «از جهت ملامیرزا محمد زنگانی الاصل» (در نسخه: اصل)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا آن کم رنگ عطف پارچه سیاه، ۹۲گ، ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۳×۲۱/۵سم [نشریه: ۱۳-۹۱]

۳۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** روایت کرده که گفت در خدمت حضرت سلطان اولیاء حضرت امام رضا علیه السلام

خط: نستعلیق، کا: سید ابوالقاسم روضه خوان، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۳گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [مؤید: ۳-۶۹]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** محله ایشان محب خاندان حضرت امیرالمؤمنین بودند که رحمت خدا به ایشان باد

خط: نستعلیق، کا: سید ابوالقاسم روضه خوان، تا: چهارشنبه ۱۴ ذیقعده ۱۲۹۲ق؛ افتادگی: انجام؛ ضمیمه: پس از کتاب (برگ ۱پ-۹۹ر) یادداشت‌های متفرقه‌ای از خود کاتب است که آنها را برای مجالس روضه‌خوانی ترتیب داده بود (گ ۱۰۱ر-۲۱۸پ)، هر مجلس با بسمله آغاز می‌شود و با لعنة الله علی القوم الظالمین پایان می‌یابد. آغاز موجود: «پرسید از چه اهل است گفت عرب از چه قبیله است گفت قریش»، انجام موجود: «ابن حمزه روایت کرده که گفت: در خدمت سلطان اولیا حضرت اما رضا علیه السلام بودم»؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج و لچکی، مجدول گرهی، ۲۲۳گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۵]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۰۱

خط: نستعلیق، کا: سلمان شله زاری از محال ساوجبلاغ، تا: ۱۲ رمضان ۱۲۹۴ق، به خواهش آقا حسن ده باشی؛ مجدول؛ قطع: وزیری کوچک [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۵]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۸۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون بموضع نمارستاق رسیدند وطن ساختند و ذریات ایشان بسیار شد به القاب دیلم و دیلمان همیشه به ایشان محبت خاندان حضرت امیرالمؤمنین بودند که رحمت خدای بر ایشان باد بجاه محمد و آله الامجاد.

این کتاب خلاصه و گزیده نسخه ش ۲۷۲۵۹ است؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد حسین شهریاری از ایل بختیاری، تا: ۱۱ ربیع الاول ۱۲۹۷ق، جا: تبریز؛ در خدمت علامه میرزا فرج الله کتابت شده (به نظر می‌رسد تاریخ مزبور متعلق به این نسخه نباشد بلکه متعلق به نسخه‌ای است که این از روی آن استنساخ شده است)؛ واقف: محمد بیگ لرخانی، تیر ۱۳۷۲؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۲۲گ، ۱۰سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۷-۸۴]

۳۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۹ و عکسی ۲۲۹۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون به کوه پایه اشکور در موضع میج رسیدند وطن ساختند و ذریات ایشان بسیار شد به القاب میج.

خط: نسخ مغلوط، کا: ابراهیم بن محمد بن عبدالله، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۹۸ق، بسعی سید محمد علی صباغ کرمانی و آقا علی ناظر؛ جلد: دورو تیماج بدون مقوا رو قرمز حواشی و عطف قهوه‌ای پشت سبز، ۳۳۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۳۹] و [عکسی ف: ۶-۳۴۳]

۳۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هشام بن عبدالملک مروان علیه اللعنه را به سقر فرستادند و جوی خون از هر کوچه کوفه جاری بود محمد و یحیی را شهید کردند و قبر ایشان در بغداد است و در محله دارالقضایا مشهور است اما اسفندیار و سهراب و صادق به ولایت جیلان به کوهپایه اشکور موضع مسبح (کذا) وطن ساختند و

زیارت ایشان بسیار شد به القاب مجلج (کذا).
خط: نستعلیق، کا: علی بن محمد قلی، تا: غره ربیع الاول ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوا، ۵۵گ، ۱۸ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵-۳۰۸]

۳۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۰۴

خط: نستعلیق، کا: شیخ محمد حسن نجفی، شیخ عیسی لواسانی، تا: قرن ۱۴ [مختصر ف: ۱۰۲]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵۹

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد کاتب این کتاب و مخاطب به این خطاب حضرت امام جعفر صادق بود که به دست مبارک خود نوشته بود؛ **انجام:** چون به نمارستاق رسیدند وطن ساختند و ذریات ایشان بسیار شد به القاب دیلم.
خط: نستعلیق، کا: لطفعلی نوری نجفی، تا: ۹ ذیحجه ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۷۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۲۷-۸۲]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۵۰۷۹

خط:نستعلیق،کا: ابوالقاسم بن محمدرضا، تا: ۱۳۱۷ق [الفبائی: ۶۲۴]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذریات ایشان بسیار شد به القاب مروزی
خط: نستعلیق، کا: محمد بن ملا شیخ علی نوری، تا: چهارشنبه ۱۹ صفر ۱۳۲۸ق، کاتب ساکن مدرسه پامنار طهران؛ مهر: «نور الدین عمادی»؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۹۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۷-۳۸۰]

۴۰. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۷۹/۲

آغاز: و از بدیع اتفاقات آنکه چون پس از خاتم الانبیاء رسالت نیست بلکه وصایت و امامت است حروف لا نبی بعد احمد دوازده است
خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد مهدی بن محمد جعفر بن محمد حسین بن عبدالواسع کاشانی نجفی، تا: ۲۵ صفر ۱۳۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، ۴۰گ (۱۶ر-۵۵ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۶۷]

۴۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۳۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** رونه لاهیجان جا دادند و فیلا گوش را در ولایت دیدار ستاق دادند
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد سعید بن محمد شریف بن عبدالنبی بن ملا محمد بن ملا ابراهیم طالقانی گیلانی، تا: پنج‌شنبه ۱۵ رجب ۱۳۴۵ق؛ جلد: معمولی، ۶۰گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [مؤید: ۳-۳۲۲]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** پانزدهم گناه سادات را دو مقابل نویسند و ثوابش را هم دو مقابل. بدان که آن چه گفتیم برای سادات فاطمی است نه غیره
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد سعید بن محمد شریف بن عبدالنبی بن ملا محمد بن ملا ابراهیم طالقانی اصل گیلانی مسکن متوطن به قریه رشت آباد، تا: پنج‌شنبه ۱۵رجب ۱۳۴۵ق، پارس ئیل؛ از روی نسخه چاپی کتاب، در این نسخه با نام «بحر الانساب فی تحقیق ال ابوتراب» خوانده شده و داستان نبشتن آن شبیه نسخه پیشین با تفاوت‌هایی چنین آمده که این کتاب ترجمه کتاب کنز الانساب منسوب به لوط بن ابی مخفف است که وی وقایع آن را از نسخه‌ای به خط امام صادق و امام حسن عسکری استنساخ کرده بود. این نسخه مدتی در کتابخانه مسجد اقصی پنهان بود تا در سال ۳۵۳ق جناب سید ابوطاهر بن جعفر بن عمران بن موسی بن امام محمد تقی ان را به ولایت خراسان آورد و پس از آن که سید مذکور در سبزوار درگذشت علم الهدی آن را به فارسی برگرداند؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی خط دار، جلد: مقوا، رویه کاغذ ابر و باد، عطف و گوشه‌ها میشن مشکی، ۶۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۶]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۲۵۶

آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین توپچی افشار بن حاجی شهریار خان اعزاز الدوله، تا: ۱۶صفر۱۳۶۱ق؛ مجدول به شنگرف و لاجورد، برگ آغازین نسخه ترنج منقش به گل و بوته، در پایان ملحقات کوتاهی در ذکر انساب سادات جلیل القدر مشهور در هندوستان دارد، کتاب در این نسخه با نام کنز الانساب و بهر المصاب خوانده شده است؛ مهر: کاتب «محمد حسین ۱۳۰۹» (بیضی)؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی مجدول، ۸۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۶]

۴۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰

آغاز: ... و در اخبار چنین نقل است از ابومخنف
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر مشهور به آقا بزرگ قزوینی خلف آقا محمد ابراهیم کدخدا، بی‌تا؛ ۹۶گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۵]

۴۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۱/۱۰-۱۴/۲۰۱

آغاز: پرده عصمت مصطفی (ص) و مرتضی را دریدند و سنانها بر روی فرزند رسول خدا کشیدند و طمع خود را در آخرت بریدند؛ **انجام:** ابن ملجم ملعون لعنت الله در مسجد کوف خنجری که هفتاد و دو بار به زهر آب گون نموده بر تن مبارک وی زد ... پاره جگر از حلق مبارک وی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۵۸۹]

۴۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۴۱

آغاز: سبزوار به رحمت حق پیوست و این ... سید مرتضی علم الهدی فارسی تا نام امامان و اسم شیعیان آل محمد در روی زمین مخفی نماند. ای برادران کتابی است در باب آنچه؛ **انجام:** آخر الامر خوارجان کند خبر یافتن و آن دوتن امامزادگان را در آن

گذر شهید کردن و در چاه افکندن لعنة الله علی قوم الظالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: حاج محمد رمضانی؛ جلد: مقوایی، ۱۰۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۲۵۳]

۴۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۵۰-ع
نسخه اصل: کتابخانه مرکزی ۸۷۷؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۹-۳۶پ) [فیلمها ف: ۱-۱۹ و ۲۶۶، ۳-۲۳۱]

● بحر الانساب / انساب / عربی

baḥr-ul ansāb

در بیان نسب پیامبر اکرم (ص) و عترت آن حضرت. از کتاب استفاده می‌شود که مؤلف آن پیرو مذاهب امامیه است و او را تألیفی است مفصل در نسب آل ابی طالب موسوم به «الکامل» باید دانست این کتاب غیر از «بحر الانساب» ابن عنبه است [تاریخ آداب اللغة العربیه (ج۳ص۵-۱۷۴) آورده است که بحر الانساب ابن عنبه مرتب بر یک «مقدمه» و پنج «فصل» است علیهذا ترتیب آن کتاب با این نسخه مخالف است]. برای شناسانیدن نسخه چند سطر از دیباچه آن نقل می‌گردد: «فقد التمس منی بعض اهل العصران اضع کتابنا فی غایة النظم والانتساق یکون مشتملا علی بیان نسب النبی صلی الله علیه و آله و عترته سادات العرب و العجم علی الاطلاق فاجبتهم مسرعا الی ذالک الالتماس و اظهرت مصباح تلک المشکوة و النبراس». روش مؤلف چنین است که سادات فاطمی (نخست سادات حسنی و بعد سادات حسینی) و پس از آن علویون (سلاله محمد بن الحنفیه و دیگر از اولاد علی بن ابیطالب علیه السلام) و سپس طالبیون را بترتیب در عنوان «العقب من ...» آورده است. (مهدی ولائی)

آغاز: بسمله، الحمد الله الذی خلق من الماء بشرا و جعله نسبا و صهرا و الصلاة و السلام علی اشرف الانبیاء محمد الذی اطلع فی سماء العلوم شمسا و بدرا ... فقد .

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۴
آغاز: الحمدلله الذی خلق من الماء بشرا و جعله نسباً و صهرا.؛
انجام: له عقب بنصیبین مضی و له ابراهیم.
این نسخه ناقص است و تا اوائل اعقاب و ذراری عقیل بن ابیطالب را دارد؛ خط: نسخ و ریحان، کا: محمد علی موحی غروی، بی‌تا، برای سید مراد بن سید احمد نقیب؛ افتادگی: وسط و انجام؛ به قلم دو کاتب است؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن، ۱۶۹گ، مختلف السطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۶-۵۸۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۰-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** ولد حمزة بن الحسین فی اخوة له و اما الحسن بن حمزة بن الحسن الصدری.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج محمد کلاهی، ۱۳۵۰/۲/۱۱؛ جلد: گالینگورمشکی، ۱۶۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۳۰۳]

● البحرانية (۱) = پاسخ به سؤال حسین بن عبدالقادر بحرانی درباره فناء فی الله / عرفان و تصوف / عربی

al-baḥrānīya = pāsox be so’āl-e hoseyn ebn-e ‘abd-ol-qāder-e bahrānī darbāre-ye fanā’ fe-l lāh

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā‘ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

سید حسین بن عبدالقاهر بن حسین بحرانی سؤالی از مؤلف درباره معنای کلام ملا محسن فیض کاشانی الفناء فی الله و البقاء بالله نموده است و مؤلف به طریق خود بدان پاسخ داده است.

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی، قد ارسل الی بعض السادة الصالحین الطالبین. ... و هو السید حسین بن السید عبدالقاهر بن السید حسین البحرانی، فی تبیین کلام لما محسن الکاشانی فی معنی الفنا فی الله و البقاء بالله.

انجام: و لو انی جعلتک فی عیونی ×× الی یوم القیامه ما کفانی. و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله ... تمت بقلم منشیها حامداً مصلیاً مستغفر فی شهر رمضان ۱۲۱۱. الحادیة عشر بعد الالف بعد الماتین من الهجرة. و الحمدلله رب العالمین.

چاپ: دارالسلطنه تبریز: دارالطباعه مشهدی حاجی آقا، ۱۲۷۳ق، رحلی (جوامع الکلم: ج ۱؛ قسم۲؛ صص۲۱۷-۲۱۹)

[فهرست مشایخ ۵۲/۲؛ دائرة المعارف اسلامی ۱۷۹/۱ و ۶۶۲/۶؛ احسایی؛ دنا ۴۱۵/۲ (۱۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷/۲۲
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مجلس شورای اسلامی-تهران ۱۲۸۴۴ [این نسخه در فهارس مجلس معرفی نشده]؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۷ص (۳۱۴-۳۲۰) [عکسی ف: ۴-۲۴۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۲/۸-طباطبائی
آغاز: بسمله قال رحمه الله قال اهل المعرفه المراد بفناء العبد لیس فناء ذاته اقول انما قالوا فناء ذاته.؛ **انجام:** برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی نخودی رنگ، جلد: تیماجی مشکی نیازمند تعویض جلد، ۳گ (۲۸۷ر-۲۸۹ر)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲۲-۲۲۵]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۳۷/۲۷
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۷گ (۲۶۴ر-۲۴۸پ)، ۲۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۴۵]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۳۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در برگ آغاز افزودگی‌هایی در مبحث توبه از کتاب حق الیقین «علامه مجلسی» آورده شده؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۳گ (۲-۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۰-۷۱]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۹۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ ۲گ (۱۹۰ر-۱۹۱پ)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۲-۱۰۶۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۱۱ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سبز مقوایی نو، ۷ص (۳۱۱-۳۱۷)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۵۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۲/۱۰
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، ۵ص (۱۱۷-۱۲۱)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲-۲۶۲۵]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۰۷/۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ شوال ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه مقوایی، ۳گ (۱۵ر-۱۷پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۶-۱۱۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۴۲/۴
خط: نستعلیق، کا: محمد قلی بن عوض قراچه داغی، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن مشکی ضربی، ۲گ (۱۷ر-۱۸پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۶سم [ف: ۵-۱۶۳]

۱۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۲۸/۲۰-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۱ق؛ ۵ص (۲۵۳-۲۵۷) [عکسی ف: ۱-۱۷۹]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۹۹۸/۱۱-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** بجنود الالطاف و الایقان و امداد الشیطان بجنود
خط: نسخ پخته، کا: کریم بن ابراهیم، تا: ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: انجام؛ ۹۲ص (۲۲۲-۳۱۳) [عکسی ف: ۱-۱۷۹]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۴/۲۷
آغاز: بسمله. قال اهل المعرفة المراد بفناء العبد لیس فناء ذاته. انما قالوا فناء ذاته یعنی فی الله؛ **انجام: برابر**
خط: نستعلیق، کا: غلام علی بروجردی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: بروجرد؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۲۸پ-۲۳۱ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۲۲۲]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه از ربیع الثانی ۱۲۶۳ق، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۶گ (۲۳پ-۲۸ر)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲۶-۲۹۸]

۱۴. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۶۷۳/۱۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن هادی، تا: جمادی الاول ۱۲۶۶ق؛ واقف: آیت الله مرعشی نجفی، ۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۵۰]

۱۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۵۸/۹
بی‌کا، بی تا [ف: ۳-۵۸]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۴۴۵/۱۴
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن علی گنجوی تبریزی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن، ۳گ (۱۵۸-۱۶۰)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۳۵۰]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۳۱/۴
کا: محمد بن صالح، بی‌تا؛ کاغذ: کبود فرنگی، جلد: مشکی تازه، ۱۱گ (۱۵پ-۲۵ر)، ۲۸ سطر (۲۵×۳۰)،قطع: وزیری، اندازه: ۳۴×۴۰سم [ف: ۱۷-۵۲۸]

● البحرانية (۲) = جواب المسئلتين من حسين بن عبدالقاهر / کلام و اعتقادات / عربی

al-baḥrānīya = jawāb-ul mas'alatayn min ḥusayn ibn-i 'abd-ul-qāhir

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

تاریخ تألیف: ۱۲ ربیع الثانی ۱۲۱۴ق

در پاسخ دو پرسشی که سید حسین بن عبدالقاهر بحرانی کرده بود: مسأله ۱. درباره اعلمیت خضر بر موسی؛ ۲. مسأله رجعت. گویا همان «الرسالة التعلیمیة» باشد که در «الذریعه» یاد شده است. این بحرانی پرسش‌های دیگری نیز از شیخ احسایی کرده از آن میان به نام «رساله بحرانیه» یاد شده است. همچنین رساله‌ای در پاسخ به همین دو سؤال بحرانی نگاشته علی نقی بن احمد احسائی به تاریخ ۵ ربیع الثانی ۱۲۱۴ق وجود دارد که علی نقی احسائی در آن می‌گوید که پدرم پاسخ به این دو سؤال بحرانی را به من واگذار کرد (ن.ك.: «اجوبة المسائل (قصة موسی و خضر و الرجعة)» و «جواب مسائل سید حسین بن عبدالقاهر بحرانی» از علی نقی بن احمد احسائی).

آغاز: حمدله. صلاة. اما بعد، فیقول العبد المسکین احمد بن زین الدین الاحسائی. ان السید السند حسین بن السید عبدالقاهر ایده الله ... کتب الی مسألتین طلب جوابها. و هما مسألتان ینبغی التوجه بهما ... المسألة الاولی. قال سلمه الله تعالی ما یقول شیخنا فی قضیة موسی ... کیف یصح أن یکون الخضر اعلم من موسی ...

انجام: فآمنوا بالغیب و فیهم اخرا و شاهدوا ایامها بعقولهم الطاهرة

فشهدوا بالحق و هم یعلمون. و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین. و تمت به قلم منشیها فی الثانی عشر من شهر ربیع الثانی (۱۲۱۴ق)
[دنا ۴۱۵/۲ (۹ نسخه)؛ فهرست کتب مشایخ ۲۵۹ش ۱۰۲ «رساله»؛ الذریعه ۱۵۱/۱۱ «الرسالة التعلیمیة»]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰/۱۷
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ربیع الثانی ۱۲۱۴ق؛ کاغذ: آبی، جلد: تیماج سبز مقوایی نو، ۱۰ص (۲۵۶-۲۶۵)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷/۱۷
آغاز: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۴۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۹۵/۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لا حول و لاقوة ... و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد نصیر هزار جریبی دانکه، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: میشن مشکی ضربی، جلد: میشن مشکی ضربی، ۹ص (۲۵۴-۲۶۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۵-۱۰۱]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۳۷/۲۱
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۵گ (۲۱۹پ-۲۲۳ر)، ۲۱ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۳۴۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۲/۲۷
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۳۳ق، جا: قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی مقوایی، ۷ص (۲۸۹-۲۹۵)، ۱۸ سطر (۹×۱۵) [ف: ۱۲-۲۶۲۶]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۲۸/۲۲-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۱ق؛ ۱۲ص (۲۴۹-۲۶۰) [عکسی ف: ۱-۱۷۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۵۴/۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: غلام علی بروجردی، تا: ۱۲۵۶ق، جا: بروجرد؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۱۵۳ر-۱۵۶پ)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۴-۲۱۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رحیم خوئی، تا: ۱۲۶۴ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۴گ (۳۸پ-۴۱ر)، اندازه: ۱۳×۲۶سم [ف: ۲۳-۵۷]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۹۸/۴-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد جعفر بن محمد رضی تبریزی، تا: ۱۲۷۲ق؛ ۱۰ص (۸۵-۹۴) [عکسی ف: ۱-۱۷۹]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۶۲۳/۵
خط: نستعلیق، کا: علی بن احمد موسوی، تا: چهارشنبه ۲۷ رجب ۱۲۹۹ق، جا: شورین؛ کاغذ: فرنگی رنگین آهار مهره، جلد: تیماج آلبالویی سیر لایی، ۶گ (۵۷پ-۶۲پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۶-۷۳]

۱۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۶۳/۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم زرد، ۳گ (۱۲۳ر-۱۲۵ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۱-۱۵۳]

← بحرانیه ⟵ البحران
← بحرانیه ⟵ پنج فصل

● بحرانیه / پاسخ پرسشها / عربی

baḥrānīya

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā'ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

معلوم نیست کدامیک از دو رساله بالاست

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۸۴/۷
کا: سید محمد بن نعمت الله موسوی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی، جلد:تیماجی مشکی،۴ص(۳۹-۴۲)،اندازه:۱۴×۲۰سم[ف: ۳-۱۰۸۴]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۴۷/۱۳
کامل؛خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛اهدایی:وزیری؛ کاغذ: کبود اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی زرین درون سبز، ۶گ (۱۸۱-۱۸۶)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۴-۱۳۷۶]

● بحر البکاء / تاریخ اسلام / فارسی

bahr-ol bokā'

کزازی، محمد شفیع بن محمد حسین، ق۱۳ قمری
kazzāzī, mohammad šafī' ebn-e mohammad hoseyn (-19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۶۶
آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل انوار اهل بیت الرساله اول مظهر لقدرته؛ **انجام:** عن هدا الامه بحضوره عجل لنا ظهوره فانهم برونه بعیدا او ترنه قریبا برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: محمد شفیع بن محمد حسین؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی با ترنج و سرترنج و جدول ضربی، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۱۷/۵×۲۹/۵سم [رایانه]

● **بحر البکاء** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-ol bokā'

مهجور اصفهانی، محمد علی، ق۱۳ قمری

mahjūr-e esfahānī, mohammad 'alī (- 19c)

اهداء به: ناصرالدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: آخر ربیع الاول ۱۲۸۷ق (جلد اول)

مجالسی است در تاریخ و حالات ائمة اطهار (ع) در شصت و پنج «مجلس» جمع‌آوری و تنظیم نموده است. فهرست چند مجلس آغاز آن چنین است: ۱. کیفیت خلقت نور پیغمبر آخر الزمان (ص)؛ ۲. ثواب صلوات فرستادن؛ ۳. حدیث نورانیت؛ ۴. خبر دادن حضرت پیامبر (ص) و حضرت علی (ع) امام حسین (ع) را از قاتل خود؛ ۵. محزونه بودن فاطمه زهراء (ع) از خوف محشر؛ ۶. بعضی معجزات صدیقه طاهره (ع)؛ ۷. خطبة البیان حضرت علی (ع)؛ همچنین مجالسی را در تاریخ انبیاء و ائمه (ع) مشتمل بر قصص و حکایاتی می‌آورد.

آغاز: الحمدلله الذی اقر بوحدانیته آحاد الحدودات و اعترف بالوهیته ذوات الممکنات و اذعن بربوبیته ارباب المربوبات و اذعن بفردانیته افراد المفردات.

[دنا ۴۱۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۹/۳؛ الذریعة ۱۱۳۰/۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۵۵۵/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۷۲

آغاز: الحمدلله الذی اقر بوحدانیته آحاد الحدودات و اعترف بالوهیته ذوات الممکنات و اذعن بربوبیته ارباب المربوبات و اذعن بفردانیته افراد المفردات؛ **انجام:** ترسم جزای قاتل او چون رقم زنند ×× یکباره بر جریده رحمت قلم زنند/ آید آندم بحر قهاری بجوش ×× هر دو کون آید ز قهرش در خروش

جلد اول ؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: آخر ربیع الاول ۱۲۸۷؛ مجدول محرر؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۲۹۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۲۶-۳۵۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** آید آن دم قهر جباری به جوش ×× هر دوکون آید زقهرش درخروش / ترسم جزای قاتل اوچون رقم زنند ×× یکباره بر جریده رحمت قلم زنند

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ خطوط سیاه؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۱-۲۵۴]

● **بحر البکاء** / مراثی / فارسی

bahr-ol bokā'

فکری اردبیلی، زین العابدین، ۱۳

fekrī ardabīlī, zayn-ol-'ābedīn (13c -)

تاریخ تألیف: ۱۲۸۱ق؛ محل تألیف: اردبیل

دیوان مفصلی است در مراثی حضرت سیدالشهداء (ع) اثر نظم شاعر اردبیلی متخلص به فکری.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۰۷-۳۴/۱۷۷

آغاز: بسمله دیباچه کلام بنام اله را ×× افراشت نه سرادق این بارگاه را / صدگونه زیب داد ز انجم بر روی چرخ ×× روشن نمود دیده خورشید و ماه را؛ **انجام:** تاریخ این کتاب مصیبت غفور شد ×× نظمش همه مقدمه کرب و بلا بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۵۹۰]

● **بحر البکاء** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-ol bokā'

رساله مفصلی است در مقتل و سوگواری ائمه (ع) با عنوان‌های «رشحه، دجله و نحر»، مؤلف در اثنا اشعار فارسی از خود می‌آورد و در موارد متعدد از بحار الانوار و کشف الغمه نقل می‌کند. این کتاب غیر از «بحر البکاء» مهجور اصفهانی است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۴-۱۱/۲۴

آغاز: دلکش ادعونی استجب لکم همه را به سوی خود می‌خواند دلیل بر این آنکه انبیای کرام و اولیای عظام علیهم السلام که بمعجزات ظاهره و آیات باهره بر جمیع خلایق ممتاز؛ **انجام:** می‌رود نام و نشان هفت دوزخ از میان ×× قطره‌ای از آبرو بارد چو در محشر حسین / عفو باری از سر جرم خطا تا نگذرد ×× کی به محشر می‌کند بر تن قبول سرحسین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوا عطف پارچه مشکی، ۱۸۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲-۵۹۰]

● **بحر البکاء فی مصائب و منقبة آل العبا و وصف سائر ائمه الهدی** / تاریخ معصومین / فارسی

baḥr-ul bukā' fī maṣā'ib wa manqabat-i āl-il 'abā wa waṣf-i sā'ir-i a'immat-il hudā

در فضایل و مناقب و مصائب و تاریخ زندگانی حضرات معصومین (ع) که به ترتیب مجالس برای اهل منبر در یک «مقدمه» و بیست و چهار «بحیره» و یک «خاتمه» تنظیم شده است. نسخه حاضر شامل احوال پنج تن آل عبا می‌باشد.

مشهد؛ امام هادی؛ شماره نسخه: ۳۱

آغاز: طریفه انیقه در میان سلف و خلف فرقه ناجیه و اوایل و اخر شیعه اثنی عشریه استقرار و استمرار داشته

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۴۴گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۶]

← بحر البلدان ≻ آثار البلاد و اخبار العباد (ترجمه)

● **بحر الجواهر** / اخلاق / فارسی

bahr-ol javāher

مجد دامغانی، عباس بن علی اکبر، ق۱۳ قمری

majd-e dāmqānī, 'abbās ebn-e 'alī akbar (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۵ق؛ محل تألیف: ساری

در بیان مواعظی که خداوند به پیامبرانش فرموده در ۴۰ «گوهر».

دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۵۴

آغاز: فی دار القرار پیوسته به خواطر می‌گذشت که جواهر مواعظ و لآلی نصایحی که خداوند منان؛ **انجام:** که باعث مزید اجر دنیا و آخرت این رو سیاه گردد و احبا را اگر نظری در این اوراق افتد کمترین را به دعای خیر یاد نمایند

خط: نسخ، کا: عباس علی بن مهر علی، تا: یک‌شنبه ۱۰ ربیع الثانی ۱۲۵۸ق، به امر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: جلد روغنی ترنج و سرترنج دار، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۹۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶/۵سم [ف: ۲۲]

● **بحر الجواهر** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-ol javāher

اصفهانی، محمد ابراهیم بن محمد علی

esfahānī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad 'alī

کتابی در فضایل و مناقب و معجزات حضرات معصومین (ع) که از چهارده کتاب مشهور و معتبر و مشتمل بر سیصد و ده حدیث انتخاب شده، دارای یک «مقدمه» و پانزده «باب» و یک «خاتمه» و هر کدام دارای چند «فصل». مقدمه در وفور علم انبیاء علیهم السلام، باب اول تا چهاردهم معجزات و فضائل چهارده معصوم و باب پانزدهم در احادیث متفرقه، و خاتمه در احکام و قضایای حضرت امیرالمؤمنین (ع).

آغاز: حمد و ثنائیکه مسبحان ملأ اعلی از اداء شمه از آن عاجزایند و شکر و سپاسی که معتکفان صوامع بالا

انجام: عمر گفت جزاك الله خیراً یا ابالحسن از علم تو مرا از این غم و محنت بیرون آوردی

[دنا ۴۱۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۹/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: عباس استهاردیها به‌تاریخ یک‌شنبه ۱۳۱۸/۲/۲۳ شمسی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۲۰۶]

● **بحر الجواهر** / ادبیات / فارسی

bahr-ol javāher

طبیب، همایون بن جلال الدین محمد

tabīb, homāyūn ebn-e jalāl-od-dīn mohammad (-)

در ادب با اشعار و منقولاتی به فارسی.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه روغنی،۱۸۴گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۸/۲سم [ف: ۱-۶۶]

● **بحر الجواهر** / اسماء الله / فارسی

bahr-ol javāher

در شرح و بیان خواص اسماء الحسنی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۰۴

آغاز: امام علیه السلام و معبرین برین متفق اند که هر که در بستر خواب پیش از صحبت با حلال خورده بار؛ **انجام:** در حق همدیگر دعا کردن هم عبادتست و هذا ما ختمنا کلامنا فی هذا الکتاب تیمنا بآیات الکلام المجید و الحدیث الشریف و الحمدلله الذی ... المؤمنین المؤمنات برحمتك یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ دارای طلسمات در کنار صفحات موضوع و خواص اسماء الله را نوشته‌اند در پایان نسخه مطالبی درباره افلاك و عرش با قلمی دیگر نوشته؛ کاغذ: نباتی تیره، جلد: تیماج زنگاری با ترنج، ۱۷۰ص، ۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۷-۶۰]

● **بحر جواهر الحقایق** / فقه القرآن / عربی

baḥr-u jawāhir-il ḥaqāyiq

موسوی، محمد بن ابی الحسن، ۹۶۳-۱۰۴۳ ؟ قمری

mūsavī, mohammad ebn-e abe-l-hasan (1556-1634)

آیات احکام فقهی را به‌ترتیب کتاب‌های فقه از کتاب طهارت گرد آورده و تحت عناوین «اللغة-الاعراب-الشرح» آنها را شرح می‌کند و احکام فقهی را مستدل بیان می‌نماید. گویا مؤلف اول فقط آیات را در کتابی جمع نموده و پس از آن این شرح را نوشته است. مؤلف در پایان نسخه می‌گوید: تا اینجا را من نوشتم و از خدا می‌خواهم که فرزندم توفیق یابد تا بقیه آیات را تفسیر کند، زیرا من به‌دستور حضرت رضا (ع) به‌مطالعه و شرح کتاب کافی پرداخته و کتاب روضه و عقل و توحید را به انجام رسانیده‌ام و در پنج جهت روایت‌ها را بررسی می‌کنم، از جهت نوشتن و مقابله و حالات راویان و بیان احوال آنان و شرح روایت‌ها و جز اینها، و بعضی از احادیث را که بیان بیشتر احتیاج داشت در رساله‌های جداگانه شرح نمودم. این کتاب احتمالاً همان کتاب «جواهر الحقایق» است که دانش پژوه آن را از محمد بن ابی الحسن موسوی دانسته است. گرچه هیچ توضیحی

جز آن که در آیات الاحکام است نداده است.
آغاز: الحمدلله الذی جعل القرآن مفتاحاً لباب الهدایة و مصباحاً و سراجاً یرتفع به الغوایة

۱. قزوین؛ میر حسینا قزوینی؛ شماره نسخه: ۱۱۲
در فهرست با عنوان «جواهر الحقایق» آمده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق [نشریه: ۶-۳۴۲]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و نسأله أن یوفق ولدی أبقاه الله تعالی علی اتمام آیات الاحکام علی هذا الطریق
در فهرست ناشناس. تا پایان کتاب حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «یا امام حسین» (مربع)، و مهر «المتوکل علی الله محمد علی بن رحیم» (مربع)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۶۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۲۴/۵سم [ف: ۳-۳۵۹]

● **بحر الجواهر خاقانی فی نص ائمة اثنی عشر** / کلام و اعتقادات / فارسی
bahr-ol javāher-e xāqānī fī nass-e a'emmat-e esnā 'ašar
ملاباشی شیرازی، محمد باقر بن محمد، -۱۲۴۰ قمری
mollā-bāšī-ye šīrāzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1825)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار
کتابی است در امامت که بنام فتحعلی شاه قاجار نوشته شده و پس از دیباچه ضمن یک «مقدمه» و ۶ «باب» صورت گرفته: مقدمه در بیان معنی امامت؛ باب ۱. بیان اختلافات و شرایط و اموری که در امامت است؛ ۲. بیان نصوص اجابة حضرت خیرالبریة است بر امامت و خلافت علی (ع)؛ ۳. بیان نصوص خفیة است بر امامت و خلافت علی بن ابی طالب (ع)؛ ۴. بیان احوال ظاهری و کمالات باطنی بدنی و نفسی حضرت امیرالمؤمنین (ع)؛ ۵. بیان نفی امامت و خلافت و عدم قابلیت و اهلیت غیر علی (ع) است؛ ۶. اثبات امامت سایر ائمة علیه السلام و انحصار در دوازده امام.
[فهرستواره منزوی ۱۴۵/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۹
آغاز: بهترین لؤلؤئی که غواص عاقله را از بحر اندیشه بدست طلب درآید؛ **انجام:** دیده رمد مهاجرت کشیده مؤمنان روشن و منور گردد
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: حنائی، جلد: روغنی، ۱۸۰گ، ۱۵ سطر، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۴-۳۶]

● **بحر الجواهر خاقانی و صرح اللآلی حسینی** / کلام و اعتقادات / فارسی
bahr-ol javāher-e xāqānī va sarh-ol la'ālī-ye hoseynī
ملاباشی شیرازی، محمد باقر بن محمد، -۱۲۴۰ قمری
mollā-bāšī-ye šīrāzī, mohammad bāqer ebn-e mohammad (- 1825)

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار (۱۲۱۱-۱۲۵۰ق)
تاریخ تألیف: ۱۲۲۵ق
اعتقادات شیعه را در اصول دین به طور نسبتاً مفصل در یک «مقدمه» و سه «مقصد» و هر مقصد در چند «فصل» و یک «خاتمه» آورده است: مقدمه در وجود انسانی وسبب اختصاص وی به تکلیف؛ مقصد ۱. معرفت مبدء تعالی شأنه؛ مقصد ۲. نبوت؛ ۳. امامت؛ خاتمه در احوال معصومین (ع)؛ «خاتمه»ای در ۱۴ «جوهر» هر یک درباره یکی از چهارده تن پاکان. مؤلف در دیباچه از فتحعلی شاه قاجار با تجلیل فراوان یاد می‌کند و در کتاب از «بستان الکرام» محقق طوسی نام می‌برد. منزوی رساله دیگری که شباهت نامی به این کتاب دارد را یکی پنداشته ولی به نظر می‌رسد دو اثر است.
آغاز: الحمدلله الذی تجلی بذاته لذاته فتعین فی باطن علمه مجالی ذاته و صفاته
انجام: و بالجمله معجزات آن حضرت از وقت حمل تازمان ولادت و زمان غیبت الی زماننا از کثرت و عدت نه به مرتبه‌ای است که احصاء توان کرد و از برای منصف همین قدر کفایت می‌کند و ازبرای عارف به مرتبه امامت پوشیده و پنهان نیست که معجزات و کرامات ادنی پایه ایشان است و سماوات و ارضین و ما فیهن درتحت تصرف ایشان بوده باذن خالق انس و جان ... و آله اجمعین
چاپ: تهران، ۱۲۹۷ق
[الذریعة ۳۴/۳؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۶/۲ (با فهرست متفاوت)؛ فهرستواره منزوی ۱۴۵/۹؛ دنا ۴۱۷/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۵۹۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۳۰ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [رایانه]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** موجود و بر خود وجود این است
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: کالینگور، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۲۸سم [رایانه]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۳۰
آغاز: بسمله و به نستعین سپاس حق شناس و ستایش؛ **انجام:** و اولاد امجادش بیست و هشت، سیزده ذکور ... .
این سرآغاز بیشتر به چند اثر محمد بن محسن علم الهدی (۱۰۳۹-۱۱۱۵ق) شباهت دارد گرچه در رایانه آستان قدس این کتاب

معرفی شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۳۳

آغاز: جان خصم اگرچه پسند نیست؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: گالینگور، ۲۱ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [رایانه]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی نازک آهارمهره شده، جلد: تیماج عنابی، ۴۷۲ص، ۲۶ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۷-۱۱۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۴۴ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۵گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۱۴-۲۸۴]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۲۵ سطر (۱۳×۲۴)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۷۷

آغاز: روحانیان عبارت از آن است سلسله انبیاء و رسل برآراست و قامت زیبای اشرف افراد افضل انواع را نظر به قابلیت فطری و جامعیت ذاتی که خاصه اوست؛ **انجام:** برابر

خطبه را ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳۹گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۲۵۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و پنهان نیست که کرامات و معجزات ادنی پایه ایشان است و سماوات و ارضین تحت تصرف ایشان

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ روی برگ اول نسب مؤلف به تاریخ یک‌شنبه هفتم شعبان ۱۳۱۰ نوشته شده؛ جلد: روغنی گل دار عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۷۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۴۵]

● بحر الجواهر فی حل لغات السائر / طب / عربی، فارسی

baḥr-ul jawāhir fī ḥall-i luġāt-is sā'ir

هروی، محمد بن یوسف، ق ۱۰ قمری

heravī, mohammad ebn-e yūsof (- 16c)

اهدا به: ظهیرالدولة و الدین محمد، مشهور به امیر بیگ

تاریخ تألیف: پایان رجب ۹۳۸ق

دائرة المعارفی در مورد آنچه به علم طب مربوط است از اسامی امراض، گیاهان، نام و تذکره اطباء معروف و اقوال آنها ادویه، اغذیه و فوائد طبی مختلف را از کتب معتبر مانند «قانون» و شرح آن، «شفاء»، «نزهة الارواح»، «قاموس»، «حاوی»، «دستور موجز» و شروح آن، «منهاج»، «جامع تقویم»، «صحاح»، «مجموع اللغة»، «ینابیع»، «مهذب»، «مغرب»، «تاج»، «دیوان»، «صراح» و نیز آنچه که به‌طور سماعی از اطباء و علماء فرا گرفته است، به زبان عربی و گاه به فارسی جدید آورده است. مؤلف آن را در زمانی‌که جنگ و آشوب فراوان بوده است و جنگ و کشتار در خراسان بیداد نموده، نگاشته و در اثر این تلاطم زمان دست از آنها برداشته تا این‌که به امر امیر بیگ وزیر که خود از فضلاء بوده و این کتاب را مطالعه نموده، آن را به ترتیب حروف الفبا ساخته و کار را به پایان برده است. او نخست در شوال ۹۲۴ واژه‌نامه‌ای پزشکی به نام «جواهر اللغة» ساخته و به ملك دینار غز پیشکش کرده است. سپس در رجب ۹۳۸ در آن دست برده با افزودگی‌هایی به نام «بحر الجواهر» به ظهیرالدولة و الدین محمد، مشهور به امیر بیگ تقدیم داشته است. سرآغاز هر دو یکی است، جز آنکه پس از خطبه یکی را «جوهر اللغة» می‌خواند و در دیگری می‌گوید که در اثر پیشامدهای ناگوار، به ویژه آنچه در خراسان گذشت، از کار نگارش باز مانده بودم تا به دستور امیر بیگ آن را ترتیب داده «بحرالجواهر» نامیدم.

آغاز: حمدا لعلام اعطی ذوی الافهام تحقیق دقائق اللغات العربیة و شکرا لوهاب ابدی علی اولی الالباب تدقیق حقائق النکات الادبیة ... فیقول ... محمد بن یوسف الطبیب الهروی

انجام: جمعی تجار گفتند که ما دربحر بودیم چون بان موضع رسیدیم هر چه از ما فراموش شده بود درایام گذشته همه بخواطر ما آمده از آن سبب است که اکثر حکماء منسوبند بان موضع ودر هیچ زمین دیگر مثل ایشان پیدا نشده تمت

چاپ: طهران، سنگی، ۱۲۸۸ق، وزیری؛ لکهنو، ۱۳۲۵ق/۱۹۰۷م، ۲+۲۷۴+۲ ،

[الذریعه ۳۳/۳؛ فهرست مشترك پاکستان اسلام آباد ۴۹۷/۱؛ نسخه‌های منزوی ۴۸۱/۱؛ معجم المؤلفین ۱۲-۱۳۴؛ کشف الظنون ۱-۱۶۴؛ فهرستواره منزوی۳۳۰۹/۵؛ دنا ۴۱۷/۲ (۴۴ نسخه)؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۶۹۰]

شرح و حواشی:

۱- بحر الجواهر (مختصر)

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۵۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** ضد ... و بینهما غایة الخلاف

تا اوایل حرف ضاد؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی، تا: ۹۶۰ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: شیخ بهاءالدین محمد العاملی، ۱۰۳۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۰۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۵۸]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۱۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، به فرموده شیخ محمد میرزا؛ جدول رنگارنگ [نشریه: ۷-۱۰۶]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۱

آغاز و انجام: برابر
در فهرست با همین تاریخ به خط مؤلف دانسته شده که حتماً خطاست؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۰۴۰ق؛کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج عنابی مقوایی، ۳۳۹گ، ۱۵ سطر (۶×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۵سم [ف: ۷-۳۴۲]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد علی بن عبدالعزیز بغدادی بروجی، تا: ۱۰۵۳ق؛ مجدول، دارای سرلوح، نسخه‌ای است شاهانه؛ تملک: محمد جعفر حسینی؛ جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲۳۶گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۱×۲۱/۵ و ۷×۱۵سم [ف: ۴-۷۲۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۷۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ ربیع الثانی ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز (در دیباچه افتاده)؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن آلبالویی ضربی، ۲۱۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۹سم [ف: ۱-۶۷]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲۲
آغاز: بسمله باب الهمزة الاسد من السباع معروف و جمعه اسود؛
انجام: الیعسوب اسم مشترک یقع ... علی رأس عود او طائر
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ واقف: عباسعلی صائبی، شهریور ۱۳۷۵؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج، ۲۵۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۹-۵۷]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۲۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کتاب در نسخه حاضر «بحر الحقائق و الجواهر» نامیده شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۳۸۰]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ صفحه آخر نونویس و مورخ ۱۲۶۷؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج یک‌لا، ۱۲۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۵۶]

۹. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۷۳/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۴۶گ (۳۲پ-۱۷۷ر)، ۲۱-۲۵ سطر (۱۰-۱۱×۱۴- ۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵۴]

۱۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۹۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۱۰۶]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۴۹
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق هندی، کا: عبدالباقی، تا: ۱۷ رجب ۱۱۰۴ق، جا: هند؛ مجدول، کمند به لاجورد؛ واقف: زین العابدین خادم اصفهانی، رجب ۱۰۶۶؛ کاغذ: حنائی هندی، جلد: تیماج مشکی ساده، ۳۲۷گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲/۵سم [ف: ۱۹-۵۷]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۶۰/۱
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۱۰۶ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: اصفهانی آهار مهره، جلد: میشن سیاه ضربی، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۶سم [ف: ۸-۸۲]

۱۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۰۵۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۱۱۷ق؛ مصحح، محشی، چند بیت شعر فارسی از سید ابوالقاسم قمی، یادداشتی از عبدالوهاب نوری به سال ۱۲۸۱ آمده که نوشته حواشی کتاب به خط عبدالحسین خان نواده حاجی محمد حسین خان صدر اعظم اصفهانی است و کتاب را از قم از میرزا زین العابدین طبیب یزدی خریده؛ تملکی با مهر «عبدالوهاب» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۳۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۲×۲۴سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۱]

۱۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۰۰
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: اسمعیل الطبیب، تا: شوال ۱۱۲۰ق؛ مهر: «المذنب حبیب الله»، «المذنب قوام الدین»؛ اهدائی: وزیری؛ کاغذ: حنائی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۴۰گ، ۲۳ سطر (۸/۵×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۸۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۹۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: صالح بن غلام علی بن حبیب الله کشمیری، تا: ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۲۰ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۵-۳۶۳]

۱۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۴۷
آغاز: المتقدمین و علق علیهما دقائق ما رآها عیون المتاخرین و هو اظهر الوزراء فضلا و کمالا؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن علی رضا سعدی اورسچی، تا: سه‌شنبه ۲۲ رجب ۱۱۲۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۳۰۸]

۱۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۶۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** فی سلخ رجب المرجب ... و الحمدلله رب العالمین
کامل؛ خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی و شکری آهار مهره، جلد: مقوا، ۱۴۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۵۷]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹ ط
آغاز: برابر؛ **انجام:** الزنج یبری، ناصور الغرب و صمعه یقع فی المراهم.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی آهار مهره آبی، جلد: تیماج مشکی یک لایه، ۷۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۴/۲-۱۲۷]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۳۸

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: غلامعلی بن محمد شیرازی، تا: آغازقرن ۱۳، برای میرزا احمد موسوی حسینی؛ با یادداشت زایش رقیه سلطان ۱۲۴۹ق، همراه است با الجوامع فی البول منسوب به جالینوس؛ کاغذ: فستقی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا، ۲۱۳گ، ۱۷ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱-۳۳]

۲۰. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۸
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، محشی؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۷]

۲۲. قم؛ علامة طباطبائی قم (مکتبه)؛ شماره نسخه: بدون شماره
کا: محمد علی بن محمد نصیر هزارجریبی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۲۴ق [تراثنا: س۲ش۳-۱۵۰]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۳۳
آغاز: حرف الالف اطلایلال نباتیست الخ؛ **انجام:** برابر
خطبه و دیباچه ندارد؛ خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۳۰ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری آهاری، جلد: مقوا، عطف و گوشه پارچه، ۱۴۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۵۸]

۲۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۲
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، کا: حکیم علی اکبر بن ابوالقاسم، تا: شعبان ۱۲۳۸ق، جا: شیراز؛ واقف: علی اصغر حکمت، مهر ۱۳۴۱؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۹-۵۹]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: لطف الله حسینی مرعشی، تا: جمعه ۱۷ جمادی الاول ۱۲۵۱ق، جهت سید فتح الله حسینی مرعشی تستری؛ مصحح، محشی، یادداشتی از کاتب درباره میرزا فتح الله مذکور و چگونگی سفر حج وی به سال ۱۲۴۹ و متفرقات دیگر به‌سال‌های ۱۲۷۳ و۱۲۶۷ در بغداد و ۱۲۷۸ و ۱۲۵۴؛ تملک: «فتح الله بن محمد رضا حسینی» با مهر بیضوی نام وی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۰]

۲۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۴۱
خط: نستعلیق، کا: میرزا آقا محمد بن محمد تقی طبیب موسوی شیرازی، تا: شوال ۱۲۵۴ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۶۶گ، ۱۸ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۱۳۸]

۲۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۲
آغاز: بسمله و علیک الاعتماد فی التتمیم یا کریم حمداً لعلام؛
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زین العابدین محمد تقی، تا: ۱۲۵۵ق، جا: انبالج هندوستان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن حنایی مقوایی، ۲۲۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۸×۱۴سم [ف: ۱۰-۱]

۲۸. شیراز؛ میر (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲
کا: محمد حسین بن زین العابدین، تا: ۱۵ شعبان ۱۲۵۷ق [نشریه: ۵-۲۸۲]

۲۹. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** قال المصنف ره تم تصنیفه و تحریره علی ید العبد الضعیف المحتاج الی الله القوی محمد بن یوسف الطبیب الهروی فی سلخ رجب سنه ثمان و ثلثین و تسعمائه بلغ الی الغایه و وصل الی النهایه الحمدلله رب العالمین و السلام تم هذا الکتاب علی یدالاقل الاحقر المذنب الاکبر الواثق بالله الغنی علی اکبر بن علی نقی الحسینی غفرلهما ... بتاریخ یوم الاحد بیست و سیم شهر شعبان المعظم سنه ۱۲۵۷ باتمام رسید.
خط: نستعلیق، کا: علی اکبر بن عبی نقی حسینی، تا: یک‌شنبه ۲۳ شعبان ۱۲۵۷ق؛ از صفحه (۳۰۲-۳۳۹) بیان اعراب الفاظ امراض، و اوزان و مکائیل شرعیه و هندیه و طبیه و ایران، و جدول و منسوبات کواکب سبعه سیاره متعلقه به علم طب و ادویه نباته منسوبه به زحل به فارسی می‌باشد. این کتاب قاموسی است طبی در ادویه مفرده به حروف تهجی که مؤلف آن را به محمد الشهیر بامیرک تقدیم کرده؛ ۳۳۹ص، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳-۳۰۳]

۳۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۷۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۱ ربیع الاول ۱۲۶۰ق؛ مهر: «شرف الدولة» (بیضی)؛ جلد: تیماج سیاه سوخت، ۲۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۵۵]

۳۱. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۲۴
آغاز: سبب لنفس القطع و التفرق الباقی؛ **انجام:** قال هشام بن الکلبی من بنی یونان ابن یافث بن نوح علی نبینا و علیه السلام و الحکماء الیونان (کذا فی النسخه) منسوبة الی هذا.
خط: نستعلیق، کا: سید حسن بن کربلایی میرزا رفیع، تا: ۱۲۷۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی،۲۳۰ص،۱۵سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۹۸]

۳۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۴۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شب پنج‌شنبه ۲ جمادی الثانی ۱۲۷۷ق؛ جلد: تیماج سبز تیره مقوایی، قطع: وزیری [نشریه: ۳-۶]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۹۸۸
آغاز و انجام:برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق، جا: مشهد مقدس؛ مصحح، محشی؛ خریداری از مشیری؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی دارای ترنج و دو سرترنج با نقش گل و بوته،

مجدول میان جداول ریسه‌ای، ۱۵۱گ (۱پ-۱۵۱)، ۱۹سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [رایانه]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق، جا: ارض اقدس؛ متن حاوی اغلاط املائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج تریاکی سیر، ۲۲۶گ، ۲۲ سطر (۷/۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۰-۲۴۰]

۳۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۱۲

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول جداول در حاشیه با بوته‌های ریسه‌ای، مقوایی، ۲۹۳گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۲-۱۹]

۳۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۹۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ شعبان ۱۲۷۸ق [نشریه: ۷-۱۰۶]

۳۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۵۸

انجام: قد فرغت من التسوید علی ید اقل الراجی میرزا حسین بن احمد الفریدنی حسب الفرموده

خط: نسخ، کا: میرزا حسین بن احمد فریدنی، تا: ۲۹ شوال ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مقوایی قرمز ضربی، ۲۷۷گ، ۱۸ سطر [ف: ۱۶-۲۶۷]

۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۲-۴/۱۰۲

آغاز و انجام: برابر؛ قال المصنف تم تصنیفه وتحریره علی ید العبد الضعیف الی الله القوی محمد بن یوسف الطبیب الهروی فی سلخ رجب سنة ثمان وثلثین وتسعمائة بلغ الغایة و وصل الی النهایة.

الف تا یاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۰ جمادی الاول ۱۲۸۶ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۴۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۹۱]

۳۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶۴ ـ ج

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی، ۲۱۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۴۳]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۲۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۶۵ و ۱۲۶۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی رنگ، ۴۵۱ص (۳۱-۴۸۱)، ۱۹سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۰-۴۷۳]

۴۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۲۵

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۱۷]

۴۲. تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۱۴۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این کتاب با خطهای مختلف نسخ و نستعلیق نوشته شده و از حرف قاف تا آخر کتاب که به خط نسخ خوب می‌باشد از یک نسخه دیگر این کتاب بوده که اندازه اوراق آن از این کتاب کوتاه‌تر بوده و تمامی اوراق را کاغذ علیحده چسبانیده و به اندازه قسمت اول این کتاب گرده‌اند و احتمال می‌رود که این قسمت اخیر به خط مؤلف کتاب باشد که در آخرش می‌نویسد «تم تصنیفه و تحریره علی ید العبد الضعیف المحتاج الی الله الفوی محمد بن یوسف الطبیب الهروی فی شهر رجب المرجب» و نام نویسنده دیگر هم نیست. [ف: ۱۱۳]

۴۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح، کتیبه ساده، مجدول، مصحح، محشی، بین برگ ۹۷ و ۹۸ حاشیه مفصلی به نقل از تحفه المومنین روی یک ورقه به صورت حمایلی نوشته؛ در آخرین صفحه کتاب روایتی به نقل از امام صادق (ع) در باب فضیلت حرم حضرت امیرالمومنین و امام حسین (ع) آورده شده که کاتب آن محمد علی بن محمد زکی فراش باشی و به تاریخ ۱۲۴۳ق می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی نخودی، فاقد جلد، عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶۱گ، ۲۰سطر (۸/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۴/۸×۲۶سم [ف: ۱۸-۴۰]

۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۳۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ در برگ اول سیاه مشق به خط نستعلیق عالی با تاریخ‌های مختلفی که قدیمی‌ترین آن ۱۲۴۸ق است نوشته شده و مناسبت‌هایی مانند نکاح و غیره در آن تحریر شده اند؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوایی با روکش تیماج مشکی، مجدول ضربی با ترنج، سه ترنج و لچکی منقوش به طرح‌های اسلیمی، ۳۶۵گ، ۱۱ و ۱۵ سطر (۹/۵×۱۴/۵و ۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۴۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** ینفع من الاکلة فی الفم و الانف وقروحما

خط: نستعلیق جلی ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ دارای یک سرلوح و کتیبه مزدوج، مجدول؛کاغذ: حنایی، جلد: تیماج سبز ضربی دارای حاشیه گل برگی زرین، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۳/۵)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۱۷/۴×۳۰/۵سم [رایانه]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۲۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** من هذه اللغات من حیوه الحیوان بعون الملک المنان.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۲ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [رایانه]

● بحر الجواهر فی حل لغات السائر / طب / فارسی

baḥr-ul jawāhir fī ḥall-i luġāt-is sā'ir

محمد صدیق

mohammad seddīq (-)

ترجمه‌ای است از «بحر الجواهر» محمد بن یوسف هروی که در آن به ریشه لغوی برخی از واژه‌ها اشاره دارد. آن‌گونه که در مقدمه آمده: مترجم این ترجمه را به درخواست دوست خود راجه اجیت سنگه «زیب مسند ریاست بلم کده پایتخت شاه جهان آباد» آغاز نموده و هر جا مسامحاتی از هروی دیده است به تصحیح و تفسیر آن پرداخته است وی حرف اول کلمه را باب و حرف دوم را فصل قرار داده است.
[فهرستواره منزوی ۳۳۰۹/۵؛ فهرست مشترک پاکستان ۴۹۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱۳

آغاز: ستایش و سپاس افزون از قیاس پادشاهی را سزاست که تنوع لغات و لسان بنی نوع انسان ... حسب الامر غره ناحیه فتوت ... راجه اجیت سنگه بهادر؛ **انجام:** چون به آن موضع رسیدم هرچه از فرمایش ما فراموش شده بود در ایام گذشته همه را به خاطر آمد و از این سبب است که حکما منسوبند به آن موضع و در هیچ زمینی مثل ایشان پیدا نشده.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰ رمضان ۱۲۳۸ق؛ محشی با نشان «۱۲»، مجدول دو خطی، در آن نام امجد علی صاحب آمده؛ تملک: فدا علی موسوی بحرینی سماهیجی؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج زرشکی با ترنج و سر ترنج، ۲۰۱گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۴/۵)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳۵-۴۷۷]

● **بحر الجواهر فی شرح الجواهر** / فقه / عربی، فارسی

baḥr-ul jawāhir fī š.-il jawāhir

بروجنی، علی بن باقر، ق۱۴ قمری

borūjenī, ʻalī ebn-e bāqer (- 20c)

وابسته به: جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام؛ صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر (۱۲۰۰-۱۲۶۶)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۲ق

شرحی مزجی نسبتا مفصلی بر «جواهر الکلام»

[دنا ۴۱۸/۲]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۴۵

آغاز: بسمله، القسم الثانی من الاقسام الاربعة التی بنی علیها الکتاب یکون فی بیان العقود و هی جمع عقد و هو لغة ضد الحل و شرعاً قول من المتعاقدین او قول من احدهما؛ **انجام:** وبان الفضولی الذی لم یکرهه احد علی ... فانه دعا ظهر من بعض مشایخنا اتحاد حکم المکره من غیر ... بین الفضولی وغیره والله اعلم هذا کله فی الاکراه ...

کتاب التجاره؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ سطور بسیار فشرده و درهم؛ ۱۴۱گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۵۷]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۰۹

آغاز: مباحث المبحث الاول فی معنی لفظ الشرط فی هذا المقام یحتمل احد المعنیین و اماما ینتفی المشروط بانتفائه وکان هو مما یتوقف علیه؛ **انجام:** هذا المتاع نصفه بنصفه انتهی و فیما ذکره الشهید فی الدروس یکون بحث حیث قال هو بیع ایضاً

بحث خیارات؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ نسخه اصل مؤلف و تمام صفحات ازبالا تا پائین پر و نوشته شده؛ جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۵۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۵۶]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۹۹

آغاز: صدق الوصیه علی الایجاب وحده علی وجه یشتمل ما نحن فیه واصة المنع خصوصاً بعد ظهور اطلاق اطلاقات الوصیه فیها بمعنی العهد الذی بعهد الموصی بعد وفاته؛ **انجام:** فیقال لهم هذا الذی کنتم به تکذبون فیقولو هذا الذی کنابه مستهزون فکم ترکنا مما جمعنا للاخرین ... فیالیتنا کنا تراباً

کتاب الوصایا؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۲ شوال ۱۳۱۸ق؛ جلد: مقوا اسلیمی با عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۹۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۵۶]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶

آغاز: استعین بالله القوی العزیز هذا کتاب الشرکة بکسر الشین مع اسکان الراء و بفتحها مع کسرها و اسکانها و النظر فیه یقع فی فصول؛ **انجام:** فیدعی العلم بجهله فیهلك بکذبه و یذل بکبره علی نفسه فیحکم بغیر ما انزل الله و ینصب نفسه فی مقعد اهل النار و یدعی مقام الابرار و هو رئیس الفساق و الفجار بل کان مرجع الاشرار.

شرکة تا آخر اجاره؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: غره الربیع ۱۳۱۷ق و ۱۳۱۸ق؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۲۵۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۲۵۶]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۵۵

آغاز: هذا کتاب الطهارة. الکتاب مصدر ثان لکتب یکتب کنصر ینصر بمعنی جمع یجمع او ثالث بادخال الکتابة؛ **انجام:** و اما لوشک فی بعضه بعد انتقاله عنه و فراغه منه لایلتفت و الحکم منصوص متفق علیه.

کتاب طهارت؛ خط: تحریری، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۳۰۳ق؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۲۴۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱-۲۵۶]

۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۲۸

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم کتاب الضمان الذی یکون هو عند نابناءً علی ما اعترفه غیر واحد منا مشتق من الضمن؛ **انجام:** فالتعمیم للامرین یحتاج الی دلیل غیر المرسل قد اتفق الفراغ من تصنیف هذا الکتاب المستطاب المسمی ببحرا الجواهر فی شرح الجواهر بید علی ابن الباقر البروجنی

مباحث ضمان، حواله، کفالت، حجر، صلح؛ خط: تحریری، کا: علی بروجنی، تا: ۱۳۱۲-۱۳۱۴ق؛ این نسخه اصل و به قلم مؤلف

است؛ جلد: مقوا، عطف پارچه‌ای، ۴۰۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۲۵۵]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۵۲

آغاز: فربما ظهر من جماعة کونه ... فی العقود الجایزة لکن ان لم یکن اجماع فکان فیه بحث نعم لایعتبر فیه لفظ مخصوص؛ **انجام:** وعلی کل حال یجوز ان یعطی الواحد اصواعاً متعددة بل ما یغنیه دفعة واحدة علی حسب ما تقدم فی ذکوة المالیة.

خط: تحریری، کا: مؤلف، تا: ۴ شعبان ۱۳۲۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۳۳۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۱-۲۵۶]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۵۰

آغاز: بسمله، حمدله، اللهم انی احمدک حمداً یقل فی انتشاره حمد کل حامد و یضمحل باشتهاره جحد کل جاحد؛ **انجام:** و صحیح زرارة النهی عن العمرتین قبل سنة و این نهی را باید توجیه نمود بنحویکه مناسب مقام بوده باشد

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: ابوالفضل طباطبائی؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوایی با کاغذ سبز عطف تیماج قرمز،۴۷۳گ،۳۴سطر (۱۳×۲۶)، اندازه: ۲۰/۵×۳۵سم [ف: ۱-۲۵۴]

۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱

آغاز: الجهاد من الجهد بالفتح لغة المشقة اوضه بالضم ایضا الوسع و الطاقة و هو فعال یقال اجهد الرجل؛ **انجام:** بناء علی ان الموقوف ملک الموقوف علیهم فلایقدح تخلف بعض احکامهم ملک المشخصین نعم قل لیستفاد من بعض النصوص بل من الفتاوی

جهاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج زرشکی، ۷۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۵۵]

● بحر الجواهر فی علم الدفاتر / ریاضیات / فارسی

bahr-ol javāher fī ʻelm-ed dafāter

شهشهانی، عبدالوهاب بن محمد امین، ق۱۳ قمری

šahšahānī, ʻabd-ol-vahhāb ebn-e mohammad amīn (-19c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۳ شعبان ۱۲۵۴ق

در تعلیم دفتر داری و حساب به روش سیاق، در دو «بحر»: اول در علم حساب؛ دوم در قوانین دفترداری. هر بحر دارای چند «شط» و شطها مشتمل بر «نهر»ها و نهرها دارای «رشحه»ها و رشحه‌ها در چند «جدول». نویسنده می‌گوید: دوستی از دوستان عزیز که انحراف از طاعت قولش بر من مشکل و متعذر است از من خواست که در قواعد حساب و توابع آن و ترقیم قوانین سیاق و دفتر دیوان مبتدیان را شرحی مرقوم آید لهذا دو روزی درین باب اقدام کردم و این کتاب را به دو بحر و یک ساحل مبتنی نمودم: بحر اول: در علم حساب و توابع آن، در دو شط: شط اول در قواعد حسابیه، در چهار نهر است و این نهرها به سحاب و جدول و رشحه و قطره تقسیم می‌گردد، شط دوم در مساحت، در یک قطره و دو نهر، در اجرائ قنوات؛ بحر دوم: در قوانین دفتر و آن منشعب به دو شط است و این شطوط خود به قطره و رشحه‌ای چند در علم حسابداری تقسیم می‌گردد؛ ساحل: در مضافات القاب.

آغاز کتاب۱: پس از حمد یزدان پاک و درود نا معدود بر روان مصدوقه لولاک لما خلقت الافلاک و آل اطهار آن بزرگوار سیما داماد و ابن عم و خلیفه بلا فصل آن عالی مقدار علیهم الصلاة و السلام

۲- بسمله. یگانه خدایی را ستایش که از توجیه ثنایش سر رشته داران دفتر هستی را قلم بطلان بر اوراق خیال است.

انجام: هرچه مصطلح اهل ولایت باشد نویسند و سایر چیزها را عدد و دانه نویسند این است مجمل از قواعد دفتر اهل سیاق و اکنون مصطلح و متعارف است وتصرفات را مدخلیت تمام دراین معانی باشد

چاپ: در ۱۲۷۱ق؛ ایران، سنگی، ۱۲۸۷، جیبی، ۱۶۷+۱صص؛ ایران، سنگی، ۱۳۱۶، جیبی، ۱۶۷ص؛ ایران، سنگی، ۱۲۷۹، جیبی، ۱۷۵+ص

[الذریعة ۳۲/۳و ۱۴۱/۱؛ مشار فارسی ۶۹۰/۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۴۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۴/۴؛ دنا ۴۱۸/۲ (۴۷ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۶۱ و ۵۰۲۶-ف

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز، ۷۲گ، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۴۱۰۰] و [فیلمها ف: ۳-۱۲۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۵۷

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** این قیاس است در هر یک از ارقام کسور و صور عمل هر کسر این است

خط: نستعلیق خفی شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصدر به قصیده بائیه و فتح نامه نادر شاه دربند می‌باشد؛ واقف: حاج آقا محمد ایرانی؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج، مختلف السطر (۱۲×۱۶)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** ولکن در دیگر جایها جایز نیست، و اما (ناقص)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واقف: نایینی؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج خرمایی یک لا، ۷۳گ، ۱۴ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۷سم [ف: ۸-۴۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۴۱

خط: شکسته نستعلیق و سیاق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۷۰گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۶-۶۱۹]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۲۷/۷
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** معنی لغوی باقی است، در ذکر کردن زیاده فایده نیست
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، رقم‌ها بیشتر به سیاق؛ ۷۷گ (۸۰پ-۱۵۶پ) [ف: ۱-۳۳]
۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۱
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با رمز «محمد» که بین ۱۳۱۴ تا ۱۳۱۸ نوشته شده؛ اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]
۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۷
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: ابن محمد امین شهشهانی حسینی اصفهانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، یک لائی، ۸۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۳-۳۶۰]
۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۰۱/۲
خط: نستعلیق، کا: ابوتراب حسینی، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج کبود، ۳۲گ (۵۰پ-۸۱ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۸-۷۳۰]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۸۶۷
خط: شکسته نستعلیق و سیاق، بی‌کا، تا: ۱ شعبان ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف تیماج مشکی، خشتی، ۶۲گ، ۱۶ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱۷-۴۹۷]
۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۴۹
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** در این امثله مذکوره روشن و مبرهن است والله اعلم.
خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: محمدحسن انباردار، تا: ۱۲۶۵ق؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۴۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۸-۲۱]
۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۸۲۹
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد ... (پاک شده است)، تا: ذیحجه۱۲۶۶ق؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۷۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۵۷]
۱۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۰۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۷ق [نشریه: ۷-۱۰۶]
۱۳. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۴۶۶
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲ ربیع الثانی ۱۲۶۸ق، مجدول، کمند: لاجورد و شنگرف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۵۲ص، ۱۵سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۱۴۸]
۱۴. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر۱
کا: حسن بن غلام علی بن رضا علی بن علی رضا بن نظر علی خدابنده لو، تا: سه‌شنبه ۵ شوال ۱۲۶۹ق [ف مخ:-۳۵]
۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲/۶
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
کا: محمد علی بن میرزا باقرتفرشی، تا: جمعه دهه دوم شوال ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی،۱۵سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۵]
۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱-۱۸/۱۲۱
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن میرزا احمد مستوفی اصفهانی، تا: ۱۷جمادی الاول ۱۲۷۲ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا ترنج با سر مجدول گرهی، ۹۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲-۵۹۱]
۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۷۳
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: آغاز (اندکی از مقدمه کتاب ساقط است)؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار دار، جلد: گالینگور آبی عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۱۰۸ص، ۲۰سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۹-۵۹]
۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۲۵
خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۰۷ص، ۲۰سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۹-۱۳]
۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۴۵/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۷۵ق، جا: کاشان، به امر میرزا محمد رضا؛ مصحح، محشی، در چند برگ پایانی چند فائده و قاعده در حساب و هندسه آمده؛ جلد: گالینگور زرشکی، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۹۸گ (۹۵پ-۱۹۲پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۱۹]
۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۹
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: علی اکبر بن میرزا محمد مهدی گلستانه، تا: ۷ جمادی الاول ۱۲۷۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۲۸۳]
۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۴۸
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم حسینی بن حسن تفرشی حسینی، تا: ۱۲۷۷ق؛ یادداشتی درباره مشهد رضوی به‌قلم عباس فرزند میرزا ابوالقاسم سمنانی مورخ ۱۰۳۲ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی با کاغذ سبز و عطف پارچه، ۱۷۰ص، ۱۴سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۳۷]
۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۱۸
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن حسن حسینی تفرشی، تا: ۱۲۷۷ق؛ تاریخچه شهر مشهد (خراسان) به قلم عباس پسر میرزا ابوالقاسم مستوفی سمنانی مورخ ۱۳۰۲؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: مقوایی باروکش کاغذ سبز و عطف پارچه‌ای، ۱۷۰ص، ۱۴سطر، قطع:

خشتی، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۹-۹]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۸۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲ شعبا۱۲۷۸ق، جا: ساری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۹۰]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۳۵

خط: نسخ، کا: محمد رضا معلم، تا: ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: تیماج یشمی رنگ ترنج‌دار، ۱۵۲ص، مختلف السطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۹-۲۰۶]

۲۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۳۷

آغاز: قطره در تعریف موضوع مساحت و مبادی آن ... بحر اول در علم حساب بدانکه حساب علمی است که از آن استخراج می‌شود مجهولات؛ **انجام:** الوف الوف و بدین قیاس بده مرتبه و صد مرتبه و زیاده حساب می‌توان کرد و این است که مجلسی بحهت احتیاج ذکر شده.

خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن محمد تقی، تا: چهارشنبه ۱۳ رمضان ۱۲۸۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ بعضی اعداد با علامات سیاق؛ جلد: مقوایی، ۱۰۴گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۲۷۰]

۲۶. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: عباسعلی تفرشی، تا: ۱۲۸۲ق [میراث اسلامی: ۵-۵۹۶]

۲۷. تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: عباسعلی تفرشی، تا: ۱۲۸۲ق [نشریه: ۵-۵۹۶]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۶۲۴

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:شب۴ذیقعده۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی، ۸۰گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱۶-۴۹]

۲۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۵۱/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** سایر چیزها را عدد و دانه نویسند و این مجمل قواعد اهل سیاق.

خط: شکسته نستعلیق، کا: عباسعلی، تفرشی، تا: سه‌شنبه شوال ۱۲۸۴ق؛ در انجام نسخه آمده که کتاب حسب الامر شیخ بهائی نامی به سال ۱۲۸۴ق کتابت شده است، در پایان برگ متفرقه «در حساب سیاق عرض نامه‌ای» به نام عبدالرحیم بن حسن بن مرحوم زین العابدین برای میرزا عبد الوهاب نوشته شده، همچنین چند برگ در «علم صرف» به صورت منظومه آمده که آغاز آن افتاده، تاریخ کتابت صرف منظوم ماه جمادی سال ۱۲۹۲ می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی،۸۳گ (۱-۸۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۳سم [ف: ۲۹-۲۲۷]

۳۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۸/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و سایر چیزها را عدد ... نویسند این مجمل قواعد اهل سیاق

در دو بحر و یک ساحل؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالرحیم بن ابوالحسن شریف، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۳۴گ (۵پ-۱۳۸ر)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳۳۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۲۷/۱-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۲۴]

۳۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹

آغاز: برابر۲

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا احمد بن میرزا علی رضا مستوفی اصفهان، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۲۹۱ق؛ مصحح؛ از کتاب‌های عبدالحسین سپنتا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۰۷گ، ۱۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱-۷۸]

۳۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۱

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا علی رضا مستوفی اصفهان، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۲۹۱ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۴۹

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و الله اعلم بحقایق الامور.

خط: شکسته نستعلیق خوش، کا: باقر، تا: رمضان ۱۲۹۳ق؛ واقف: حسین کی استوان؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: تیماج خرمایی، ۷۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱۸-۲۰]

۳۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۰۸۴/۱

خط: نستعلیق، کا: علی بن مهدی، تا: ۳ شعبان ۱۲۹۷ق؛ چاپ سنگی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای تازه، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۷-۲۸۸]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۹۳

آغاز: جدول چهارم ... هشت نسبت میشود زیرا که سه یا مقسوم است کسر فقط؛ **انجام:** بر آورد چادریکه عرض هامش آن ۹گره بحری بوده باشد و ... از دو جانب طول عرض بده باشد حاصل چنین مشخص شود

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: دارای مهر برجسته شیر و خورشید، جلد: چرم قهوه‌ای تازه ساز، ۶۱گ، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۴۷/۱-۲۲۰]

۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۹۶گ، ۱۱ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۹۶۸]

۳۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴۶/۱

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۷۶گ (۱- ۷۶)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸-۲۱۱]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۶۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و چیزهاییکه به کیل و وزن در آید نخود و مثقال و هر چه مصطلح اهل ولایت باشد نویسند و سایر چیزها را عدد و دانه نویسند این مجمل قواعد اهل سیاق. قد تم کتاب بحر الجواهر

خط: نستعلیق، کا: مشیرالملک، تا: قرن ۱۴؛ حواشی و افزوده‌های آخر کتاب از «وثیق الملک» پسر کاتب است با مهر او و تاریخ

۱۳۲۳، در برگ اول، خط و مهر «وثیق الملک» هست که کاتب را پدرش «مشیرالملک» یاد کرده، حواشی برخی صفحات و افزوده‌های ۴ برگ آخر نسخه بعنوان «قاعده هندسیه» از هموست، یادداشت‌هایی هست از همو مبنی بر این‌که در تصحیح و حواشی کتاب کوشیده و همچنین یاد کرده است که نسخه در نزد «میرزا محمود» نامی بوده که او باز خریده است؛ مهر: «آقا محمود»؛ کاغذ: فرنگی آبی و سفید، جلد: تیماج ضربی، ۱۰۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۱-۶۳]

۳۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۶۲-۱۸/۱۸۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** و ششصد هزار هزار هزار هزار هزار ارزن و کنجد والله اعلم بحقایق الامور.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، تا: ۴ صفر ۱۳۰۵ق؛ جلد: گالینگور سبز، ۱۲۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲-۵۹۱]

۴۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸/۲-فیروز

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کاظم تفرشی، تا: ۱۳۱۴ق؛کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۱۴۳ص (۲۵۵-۳۹۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۱-۲۲۴]

۴۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۸۶۱-۳۹/۲۴۱

آغاز: واسمش این است یکدینار دودینار سه دینار چهار دینار ... سئوال عرضه می‌داریم خدمت معلم مهربان خود مرتبه ... جواب بسیار خوب خداوند شما؛ **انجام:** مکرمه معظمه موجره می‌باشد وبرف روبی و از اله خاک روبه با مستأجر مزبور است وصیغه اجاره جاری شد

خط: نستعلیق، کا: غلامحسین گرگانی، تا: ۱۳۳۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ چاپ سنگی؛ مجدول؛ جلد: مقوای سفید، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۶۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۵۹۲]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۹۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا محمد، تا: ۱۳۶۰ق،جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج سرخ ضربی یک‌لا، ۲۰۲ص، مختلف السطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۷-۴۹]

۴۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۲۴

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** علی محمد و آله و سلم.

خط: تحریری متوسط، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره دار، جلد: میشن سربی، ۱۲۶ص، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۶-۱۰۴]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۰

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد بن نصر موسوی کاشانی به‌تاریخ ذیحجه ۱۳۲۲ در اصفهان؛ جلد: گالینگور مشکی، ۲۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۵-۷۷]

۴۵. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۰۴ب

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا، ۹۴ص، ۱۴ و ۱۶ سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۴]

۴۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی لایه‌ای، ۶۵گ، مختلف السطر، قطع: پالتویی، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۸]

۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۸۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از بانو مهردخت همایی [رایانه]

● بحر الجواهر (مختصر) / لغت / عربی

baḥr-ul jawāhir (muxtaṣar)

وابسته به: بحر الجواهر فی حل لغات السائر؛ هروی، محمد بن یوسف (-۱۰)

مختصری است از کتاب «بحر الجواهر فی حل لغات السائر» محمد بن یوسف طبیب هروی در بیان اصطلاحات پزشکی دارای واژه‌های غذاها، داروها و خواص آنها و اسماء حکیمان پارسی و جز آن.

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۴

آغاز: ابوالشفا کنیة السکر، ابوبکا (؟) و یسمی ام الدم و هو ورم یحدث

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ مهر: «ذکر الله حسن علی کل حال» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی باترنج باسر، ۳ص (حاشیه ۹-۱۱)، اندازه: ۱۸×۲۰سم [ف: ۱۱۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۵۵/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۵۲]

● بحر الجواهر لاستجماع النفس و نفی الخواطر / ادبیات / عربی-فارسی

baḥr-ul jawāhir li-istijmā'-in nafs wa nafy-il xawāṭir

طبیب، همایون بن جلال الدین محمد

tabīb, homāyūn ebn-e jalāl-od-dīn mohammad (-)

در ادب با اشعار و منقولاتی به فارسی.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۱۶۹

جلد یکم؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضی، تا: ذیقعده ۱۰۸۹ق؛ چند برگی نونویس به خط احمد سهیلی خوانساری؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد:میشن سرخ مغزی مشکی،۲۸۳گ، ۲۱ سطر [ف: ۱-۶۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱۹

خط: نستعلیق، کا: محمد حکیم، تا: ۵ ربیع الثانی ۱۰۹۷ق؛ محشی؛ تملک: لطف علی بن محمد کاظم در ربیع الاول ۱۳۳۵، ... الوراق در ذیحجه ۱۱۴۱؛کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی و مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۳۰۶گ، ۲۰سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [سنا: ف: ۲-۱۲۳]

● **بحر چهار پاره** / شعر / فارسی

bahr-e čahār-pāreh

فندرسکی اصفهانی، ابوطالب، ق۱۲ قمری

fendereskī esfahānī, abū-tāleb (- 18c)

بحر طویلی است در وصف معشوقه، در عنوان آن از مؤلف با دعای «سلمه الله» یاد شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴۳/۴

آغاز: قد است یا سرو چمن خط است یا مشک ختن، رخسار یا برگ سمن، سیماب یا سیمین تن

بی‌کا،تا:قرن۱۱؛مجدول و مذهب و شنگرف؛جلد:گالینگور، سرخ عطف تیماج، ۲ص (۴۹-۵۰)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۳۶-۳۷۸]

● **بحر الحروف** / جفر / فارسی

bahr-ol horūf

قریشی انصاری، محمد منور بن علاءالدین

qorayšī ansārī, mohammad monavvar ebn-e ‘alā’-od-dīn

اهداء به: شهاب الدین محمدشاه جهان

قواعد جفر را که از بزرگان فراگرفته یا از کتاب‌ها فراهم آورده، دارای طی یک «مقدمه» و پنج «باب» هر کدام دارای پنج «فصل» و یک «خاتمه»: مقدمه: در معرفی مؤلف؛ باب ۱. اقتباس از حق الیقین و بحر الغرائب؛ باب ۲. بعضی قواعد حقایق الحروف و دیگر رسایل؛ باب ۳. بعضی قواعد مرصد اثنا؛ باب ۴. بیان لفظی از قواعد زیارچه؛ باب ۵. تحقیق ابجد و احوال سلطنت اولاد صاحب قران؛ خاتمه: در وظایف مشتغلین به این علم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۸/۳

آغاز: شکری که حروف ادایش در ظرف زبان نگنجد و مخارجش در حیز مداخل وهم نیاید؛ **انجام:** از فضل عمیم ایشان امیدوار است که از قلم عفو اصلاح بخشند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۷ صفر ۱۲۳۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۹گ (۵۵پ-۱۳۳ر)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۱۹-۲۱۱]

● **بحر الحساب** / ریاضیات / عربی

baḥr-ul ḥisāb

؟ شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۳-۱۰۳۰ قمری

šeyx-e bahā’ī, mohammad ebn-e hoseyn (1547-1621)

اثری مفصل که کتاب «خلاصة الحساب» ظاهراً تلخیص این کتاب باشد. شیخ بهائی در «خلاصة الحساب» اتمام این کتاب را آرزو کرده است: «و کمل العمل و براهین هذه الاعمال مفصلة فی کتابنا الکبیر المسمی ببحر الحساب وفقنا الله تعالی لاتمامه» و پس از آن در کشکول آورده: «طریق استخراجها بالجبر و المقابله یطلب من کتابنا الکبیر الموسوم ببحر الحساب». سید محمد اشرف طباطبائی (شاگرد بهائی) در شرحش بر خلاصة الحساب براین باور است که این اثر در زمان شیخ استنساخ نشده است ولی صاحب الذریعه می‌گوید من در بعضی از مجموعه‌ها، مطالبی منقول از بحر الحساب شیخ بهائی را دیده ام. این کتاب در چهار «فن» است: ۱. المفتوحات و فیه مقدمة و اربعة مقالات؛ ۲. المساحة؛ ۳. الجبر و المقابلة و حساب الخطائین؛ ۴. جمع قواعد شتی و فوائد من الاصول و الفروع.

[امل الآمل ۱۵۶/۱؛ کشف الحجب ۸۱؛ اعیان الشیعه ۲۴۵/۹؛ ریحانة الادب ۳۰۸/۳؛ الذریعه ۳۵/۳؛ کشکول بهائی ۲۱۶/۳؛ کتابشناسی شیخ بهائی، ص ۱۶۲؛ دنا ۴۲۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۵۰

آغاز: و الیه الایاب یوم الحساب الفن الاول فی المفتوحات و فیه مقدمة و مقالات؛ **انجام:** و التضعیف و التنصیف و الضرب و القسمة و لیعلم ان کل واحد من الارکان قد یکون مثبتا و قد یکون منفیا مستثنی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای جداول و اشکال هندسی، مصحح، یادداشتی به خط عبدالله بحرانی به سال ۱۲۹۰ق در زائیدن گربه‌ای شش بچه گربه به هم چسبیده در منزل عبدالرحیم خان و محمد قلی خان در شیراز؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۱۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲۰-۳۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۱۱۷

بندی از آن است؛ کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳؛ در هامش [ف: ۶-۱۳۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۲

آغاز: من کتابنا الکبیر موسوم ببحر الحساب و مما سنخرج بالا و لی من المفردات ما اورده العلامة جمال الملة و الدین؛ **انجام:** فرضنا کلا من الشجرتین انقض بقدر ارتفاعه و کملنا العمل من قول بهاء الدین محمد العاملی رحمة الله علیه.

دارای یک حاشیه توضیحی است. شیخ بهائی با اشاره به کتاب «بحرالحساب» خویش مساله‌ای را که علامه حلی در نهایة الاحکام در مورد نحوه تقسیم زمینی عنوان کرده که به قیمت مساوی و با حصه مساوی به دو نفر فروخته شده و بین دو درخت واقع است که طول آنها با هم متفاوت است. در بسیاری از کتب حساب به این مساله اشاره شده و تنها از طریق جبر آن را حل کرده‌اند. لکن شیخ بهائی از طریقه محاسبه دو خطا (خطائین) آن را حل کرده است؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: با آیه شریفه «فمن بدله بعد ماسمعه فانما اثمه علی الذین یبدلوه ان الله سمیع علیم» (دایره‌ای شکل بزرگ)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، فاقد جلد، ۲گ (۱۲۸-۱۲۹)، ۱۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [رایانه]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۲۰۵۸/۵

آغاز: من کتابنا الکبیر الموسوم ببحر الحساب مما یستخرج بالاولی من المفردات
گزیده آن است. چند مسأله‌ای است که شیخ بهائی از کتاب کبیر خود در حساب به نام بحر الحساب گزین کرده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۹ص (۱۷۰-۱۷۸)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۳-۱۷۴]

← بحر الحقایق ⟵ بحر الحقیقه

● بحر الحقائق / فقه / عربی

baḥr-ul ḥaqā’iq

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، -۱۲۱۶ قمری
hamadānī, ‘abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (-1802)

وابسته به: المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرایع؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
شرح بسیار مفصلی است با عناوین «قال-اقول» یا «قوله-قوله» بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلی، با نقل گفته‌های فقهاء ورد و ایراد در آنها و تفصیل و بسط در استدلال در مسائل. در آن از شرح مفاتیح و فوائد الحائریه بهبهانی با عنوان «استاد» یاد می‌کند. صاحب اعلام الشیعه نسخه‌ای از جلد ۵ این کتاب را که در طهارت ترابی است و از آخر آن فهمیده می‌شود که جلد ۶ کتاب الصلوة است در کتابخانه شیخ العراقین تهرانی در کربلا و نیز رساله او را در صحیح و اعم و در تجزی در اجتهاد در نجف دیده‌اند.
[الذریعة ۸۵/۲۶؛ مکتبة امیر المومنین ۱۷۱/۱]

۱. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۸۰۶
انجام: و هذا التفصیل انما هو مذکور فی کتب الفروع التسامع فی دلائل السنن و العمل بالاحادیث الضعیفة و کیف کان فالاولی التعویل علی ما تضمنه هذا الحدیث.
جلد هفتم و از بحث قیام در نماز تا قرائت سوره بعد از حمد را دارد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ اهدائی: سید علی نجف آبادی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۶۸گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۶۰۲]

۲. تهران؛ حوزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۱۵
آغاز: حمدله. و العاقبة للمتقین ... عبدالصمد الهمدانی هذا شروع فی المجلد السادس من کتاب بحر الحقائق ... السادس فی ما یسجد علیه لایجوز السجود علی ما لیس بأرض؛ **انجام:** و الأقوی المنع و قوفاً علی صورة النص و هو مذهب الشهید الأول أقول و هو جید
جلد ششم: کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ تملک: موسوی در شوال ۱۳۲۰؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۲۶۹گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [حوزه و موزه عبدالعظیم: ف: ۱۶]

۳. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۵
آغاز: فی قول ... هذا شروع فی المجلد الرابع ... الرکن الثالث فی الطهارة الترابیة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، با تملکی در جمادی الثانی ۱۲۵۸؛ ۳۴۲گ، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۹۱۶
آغاز: بسمله قال کتاب الطهارة اقول الکتاب فی الاصل فعال من الکتب ... و منه الکتیبه لطائفه من الجیش؛ **انجام:** و له فائدة اخری و هی تجویز ان یکون البلل من ماء الرش فیصیر توهم النجاسه ابعد مسئله اختلف (کلمه اخیر را ده صفحه بعد است که از نسخه افتاده).
بیشتر کتاب الطهاره؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن ابراهیم خراسانی، تا: ۱۲۰۶ق، جا: نجف؛ افتادگی: انجام، برگ‌های وسط نیز دارای نقص‌ها و خط‌خوردگی‌ها هست؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۵۰۰ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۷-۳۰۴]

۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳
آغاز: قال کتاب الطهارة، اقول الکتاب فی الأصل فعال من الکتب بفتح الکاف و هو الجمع و منه الکتیبة
این جلد جزء اول و دوم کتاب و از بحث میاه (آبها) تا نواقض وضوء، ، مؤلف این جلد را در ۱۸ ربیع الاول ۱۲۰۴ق در کربلا به پایان برده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۵ صفر ۱۲۰۹ق (پایان جزء اول)؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۲۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۵-۳۳۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۱
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ قطع: رحلی بزرگ [میراث شهاب: س۹ش۲-۵]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۱
آغاز: من عمل الشیطان فاجتنبوه مثل اللعب بالشطرنج و النرد و اشر من الشطرنج فاما الشطرنج فان اتخادها کفر بالله العظیم؛ **انجام:** لیکن بعض من لا اطلاع له باقوال العلماء نسب الی الشیخ فی المبسوط انه قریب الی القول الثانی مع انه قال فیه و الجهل علی ضربین احدهما ان لا یعرفها اصلا و الثانی ان یعرف اسلامها دون عدالتهما
خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج سیاه با ترنج و سرترنج، ۲۰۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۴-۴۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۶۶
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... الفصل الخامس فی المقدمة المستحبة للصلاة و هی الاذان و اقامة علی المشهور
در فهرست ناشناس آمده. از احکام اذان تا احکام رکوع؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا،

۱۲۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۵-۳۴۶]

● **بحر الحقائق** / شعر / فارسی
baḥr-ul ḥaqā'iq
هدایت، رضا قلی بن محمد هادی، ۱۲۱۵-۱۲۸۸ قمری
hedāyat, rezā qolī ebn-e mohammad hādī (1801-1871)
مثنوی عرفانی است با سربندهایی به نثر.
آغاز: نام والای ایزد ذوالمن ×× هست موج نخست بحر سخن / چونکه آن بحر موج زن آید ×× موج آغاز نام او شاید
[الذریعة ۳۶/۳؛ دنا ۴۲۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۷۳/۱۰]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۶۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** آیدت هر زمان ترانه بگوش ×× بی لب و کام از زبان سروش / خو بوحدت کن و سخن کم گو ×× وحده لا اله الا هو. فی شهر جمادی الاولی ۱۲۵۷.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن تریاکی مجدول، ۱۳۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۵/۵سم [ف: ۲-۴۹]

● **بحر الحقائق** / عرفان و تصوف / فارسی
baḥr-ul ḥaqā'iq
در وظایف هر یک از اعضای هفت‌گانه انسان از دید عرفانی و بیان منازل آدمی و اقسام اعمال و حقیقت نماز. نامی که ذکر شد در آغاز رساله آمده است.
[دنا ۴۲۰/۲]

اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۷۸/۷
آغاز: رساله از بحر حقایق در اشارات اعمال اعضای سبعه و غیره به چند فصل بدانکه این اعضای سبعه که آن زبان و دل و چشم و گوش و دست و پا و فرج و شکم است
خط: نستعلیق، کا: محمد بن شمس الدین محمد کرانی، تا: ربیع الثانی ۹۹۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۶گ (۹۱پ-۹۶ر)، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۶۱]

● **بحر الحقائق فی معرفة الرموز و الدقائق** / فقه / عربی
baḥr-ul ḥaqā'iq fī ma'rifat-ir rumūz wa-d daqā'iq
حسنی حسینی، محمد ابراهیم بن حسین، ق۱۳ قمری
hasanī hoseynī, mohammad ebrāhīm ebn-e hoseyn (-19c)
کتابی فقهی است مبسوط و مستدل که در هر مسأله اقوال و دلایل اصحاب را ذکر و پاسخ‌های آنان را علیه استدلال برخی بیان نموده و آنچه به نظرش قوی آمده تأیید و آنچه سست و ضعیف بوده به رد آن پرداخته و نیز برخی از مسائل را که به ذوق و قریحه خود استنباط کرده در فرعی مجزا یادآور شده است و به گفته او این کتاب به دلیل اشتمالش بر فواید و قواعد و شواهد مهم و از سوی دیگر باقی نماندن هیچ گونه جای اضطراب و پریشانی خاطر برای خوانندگان، به کتب استدلالی فقها امتیاز و برجستگی خاص دارد. مؤلف پس از گذران مدتی از عمر در تحصیل علوم ادبی و فنون دیگر، علم فقه را از بقیه علوم مفیدتر دیده و این کار ملازم ترک وطن و شاگردی اساتید این فن بوده لذا به کربلا مهاجرت کرده و در خدمت بعض علمای وقت تلمذ نموده و سپس به وطنش مراجعت کرده است و به مباحثه فقه و اصول پرداخته خصوصاً تدریس «معالم الدین» و به درخواست شاگردانش حاشیه «تنقیح المسائل فی معرفة الاصول و الدقائق» را بر آن نگاشته است. لذا بعد از نظر دقیق در علم فقه و اصول که مناسبت با اخبار ائمه نیز داشته باشد به استخراج مسائل فقهی پرداخته و آن را به ترتیبی شایسته جمع‌آوری و در هر مسأله‌ای اقوال علما را متذکر شده و نظرات خود را نیز در آخر آورده و آن را بر حسب ترتیب کتب فقهی مرتب گردانیده است.
آغاز: الحمد لله الذی فجر لنا ینابیع بحر الحقائق بمسالک مدارک شرایع الدین ... اما بعد فیقول المفتاق الی ربه المغنی محمد ... اسبغ الله علیه ایادیه وجعل مستقبله
[دنا ۴۲۱/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۷۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... المقصد الثانی فی احکام النجاسات و الطهارة منها و فیه ابحاث، البحث الاول فی بیان ما یتحقق به التنجیس؛ **انجام:** قال فی الوافی اصلح یعنی خذمنه قدراً صالحاً و اللبة النحر (و شیاً) صالحاً ای زماناً یعتد به و الحمدلله علی الاختتام و هو المجلد الثالث من کتاب بحر الحقائق و نتلوه انشاءالله فی المجلد الرابع کتاب الصلوة
جلد سوم است و از احکام نجاسات تا پایان مسائل نجاسات و طهارة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ محشی با نشان «منه عفی عنه» و غیر آن، مصحح؛ تملک: سید ریحان الله بن جعفر موسوی در ۱۳۲۲ق، همراه مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)، وی همچنین نوشته: «و الظاهر ان مصنفه من تلامذة صاحب الریاض، قال فی مسئلة رؤیة نجاسة الثوب او البدن و هو فی الصلوة و شیخنا فی الشرح الکبیر»؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۹گ، ۲۱سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۴-۷۷۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۹۹
کتاب طهارت تا احکام وضو؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، اضافه شده؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۴-۹۲]

۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۳۱۳

انجام: قال کیف أصنع بالحنوط قال تصنع علی فمه و مسامعه و آثار السجود من وجهه و یدیه و رکبتیه و صحیحة الحلبی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، یادداشتی به سال ۱۳۰۶ (یا ۱۳۶۰)؛ تملکی با مهر مربع ناخوانا به سال ۱۲۶۵؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۹۵گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۲۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** بحیث یمکن جعل احد طرفیه علی الاخر.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، مقابله شده؛ واقف: خان بابا مشار، خرداد ۱۳۴۵؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۲۹گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۹/۸×۳۰سم [ف: ۲۰-۵۹]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاما غسل ظاهر الفرج فقد ذکره فی القلیلة و القاضی ممن لم یذکره.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ واقف: دکتر شمس الدین جزایری، شهریور ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج و گوشه، ۳۲۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲۰-۶۰]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۹

آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) (نوربخش)- بروجرد ۶۷. جلد اول و دوم از باب طهارت تا انتهای بحث تیمم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن محمد باقر خراسانی، تا: ۱۲۲۷ق، مصحح، با نشانی بلاغ، جلد دوم محشی با عبارت «منه دام ظله العالی»، علامت یادگاری از «محمد حسین حجتی» در سال ۱۳۰۴؛ ۱۲۲۷ص [عکسی ف: ۳-۱۵۵]

۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵

آغاز: برابر
جزء اول و دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۸ جمادی الاول ۱۲۲۹ق، مؤلف در این سال زنده بوده است؛ مجدول، مصحح؛ ۲۲۴گ، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۹۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** لکان القول بعدم وجوب الغسل مطلقا فی السقط وجیها لکن معهما نخصص هذا الخبر بما دون الربعة اشهر ونحکم به فیه بخصوصه علی این التخصیص فیه اهون
ازکتاب الطهارة تا آخر غسل میت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول مذهب مرصع محرر، مصحح، مقابله شده، محشی با امضاء «منه زید فضله»، دستخط محمد بن ملا اسماعیل واعظ؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۲۵۷؛ جلد: ساغری مشکی، ۲۹۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم[ف:۳۷-۱۰۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۳۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقتصر علی الباقی و لو لفافة بدلها و هذا فی وصفی العبریة و الاحمر.
کتاب طهارت؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۳-۲۶۹]

● بحر الحقائق و المعانی فی تفسیر السبع المثانی /

تفسیر / عربی

baḥr-ul ḥaqā'iq wa-l ma'ānī fī tafsīr-is sab'-il maṯānī

نجم رازی، عبدالله بن محمد، ۵۷۰-۶۵۴ قمری

najm-e rāzī, 'abd-ol-lāh ebn-e mohammad (1175-1257)

تفسیری است بر مذاق متصوفه و اصحاب تأویل که حتی احکام را هم پس از ذکر بعضی از وجوه حکمی آن، بر مذهب ارباب تصوف، تأویل نموده تا حدی که می‌توان گفت به تکلف افتاده. مؤلف از مریدان نجم الدین کبری بوده و با مولانا و صدر الدین هم نشینی داشته است. آثاری در این تفسیر از گرایش مؤلف به مذهب شافعی حکایت دارد، لیکن قطعی به نظر نمی‌رسد. دیدگاه‌های فراوانی در خصوص بحر الحقائق تا کنون مطرح گردیده که بخشی از آنها را پژوهشگر معاصر دکتر محمد رضا موحدی در مقدمه تفسیر بحر الحقایق (که مستقلاً با عنوان «آن سوی آینه: درآمدی بر تفسیر عرفانی شیخ نجم الدین رازی» چاپ شده) اشارت دارد از جمله تفسیر «نجم دایه» در واقع ادامه تفسیر «نجم کبری» موسوم به «عین الحیاة» است. بعد از درگذشت «نجم کبری» شاگردش «نجم دایه» تا سوره نجم کار او را پی گرفته است و این در حالی است که هیچگونه دلیل قانع‌کننده‌ای بر این ادعا ارائه نشده است. مصحح بحر الحقائق پس از بیان دیدگاه‌های بسیاری از بزرگان و خاورشناسان، دلائل ده‌گانه‌ای ارائه می‌دهد که تفسیر موجود (بحر الحقائق) در واقع تفسیر مستقلی است و مشتمل بر تفسیر سوره فاتحه تا اول سوره نجم و اثر خود «نجم دایه» آن را تکمیل کرده است. دو دلیل قطعی که نشان می‌دهد تمام تفسیر فوق از «دایه» است: ۱. در ذیل تفسیر آیه ۲۲ سوره زمر «الله نزل أحسن الحدیث» آمده: «... و قد شرحنا حقیقة هذا فی کتابنا الموسوم بمنارات السائرین إلی الله و الطائرین بالله من أرادها فلیطالع منه» بدون تردید منارات السائرین از «نجم دایه» است؛ ۲. در ذیل آیه ۹ سوره قمر از تفسیر مطلع النقط علاء الدوله سمنانی به صراحت از تفسیر مذکور با نام «نجم الدین دایه» نام می‌برد که هر گونه تردید و شبهه را از میان بر می‌دارد و نشان می‌دهد. سخن علاء الدوله چنین است: «... و مقصودی من کتابة هذه الحالة الواحدة التی تظهر فی البدایة للسالك هو أن یعلم الرجال المطالع هذا الکتاب المسمی بنجم القرآن و هوالمذیل للتفسیر النجمی الذی کتبه الشیخ الموفق، نجم الدین دایة الأسدی الرازی-شکر الله سعیه- من أول القرآن إلی سورة النجم فلما وصل إلی سورة النجم، قال یکون عجباً أن یأذن الله لی فی الشروع فی النجم و إتمامه، فإذا وصل إلی النجم، قال یکون عجباً أن یإذن الله لی فی الشروع فی

النجم و إتمامه، فإذا وصل إلى النجم و شرع و مرض و عرج بنجمه المنير من أرض البشرية إلى سماء الربوبية و ألهمنی الله تعالی إتمام تفسيره والتفسير بخطه الشريف تسع مجلدات و هذا المذيل مجلد واحد، ليكون عشرة كاملة». دو دلیل فوق در انتساب بحر الحقائق (از آغاز تااول سوره نجم) به «نجم دایه» کافی است.

شاید یکی از عوامل این آشفتگی‌ها این بوده که نجم الدین دایه در ابتدا یا میانه کتاب خود، نام و عنوانی برای آن ذکر نکرده است و تمام نسخه‌هایی که از این تفسیر در دست است، بی هیچ مقدمه‌ای در این باب، آغاز می‌شود و در غالب نسخه‌ها کاتبان دیباچه را انداخته‌اند یا اینکه از اساس دیباچه‌ای نداشته و پایان تفسیر نیز به شکلی ناخواسته و ناگهانی که بیماری و مرگ نجم الدین دایه سبب آن بوده ناتمام مانده است. بنابراین مجالی فراهم می‌شود که نام‌هایی چون تأویلات نجمیه، اشارات من کلام الله، حقائق النجمية بر این تفسیر اطلاق شود. البته عنوان بحرالحقائق و المعانی بر اساس قدیمی ترین نسخه‌ها و نیز نقل قول از سوی نزدیک‌ترین مؤلفان به زمان حیات مؤلف، بر سایر عناوین رجحان دارد.

همچنین عامل دیگر در این آشفتگی ها، تشابه اسمی نجم الدین رازی (دایه) با نجم الدین کبری، استاد و پیر مراد وی بوده است. این در هم آمیختگی از روزگار بسیار قدیم تا زمان ما ادامه یافت و هنوز نیز پژوهشگرانی را می‌توان یافت که برخی از آثار یکی از این دو بزرگوار را به دیگری نسبت می‌دهند.

مفسر در مقدمه تفسیر، پس از برشمردن نظریه‌های گوناگون درباره ظاهر و باطن، به تفاوت میان تفسیر و تأویل اشاره کرده و می‌نویسد: «قصدم آن است که این کتاب در تفسیر و تأویل، حاوی تمام علوم شریعت و حقیقت باشد و خواننده را محتاج تفسیرهای پیشینیان و پسینیان نکند؛ زیرا که من بخشی عظیمی از مطالبی را که ائمه تفسیر در تفسیرهای خود ذکر کرده اند، در این کتاب آورده ام. علی الخصوص دانش‌های موجود در تفسیر ابواسحاق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی را گرفتم که در علوم قرآنی دریایی است و در این باب پیشواست ...». دایه که از نظر زبان شیوه ادبی به کار برده، برای تفسیر شواهد شعری هم آورده است. وی سخنان پیشینیان در باب تفسیر اشاری و عرفانی را نقل می‌کند، آنگاه الهاماتی را که در دلش پدید آمده است و مشاهدات خود را به دنبال آن می‌آورد. به نظر او در این تفسیر دنیا و آخرت گرد آمده است؛ چنان که در مقدمه می‌نویسد: «فافهم جداً و اغتنم فان هذه المعاني و الحقائق درر يتيمة عديمة المثل استخرجت من بحر الحقائق بغواصية أربعين سنة». مفسر این تفسیر را از سوره مبارکه فاتحه شروع کرده و تا ابتدای سوره نجم رسانده و اجل به او مهلت نداد که این کتاب را به پایان رساند. پس از وی جمعی از مفسران (حدود ده نفر) به تکمیل آن همت گماشتند که معروف‌ترین آنها علاءالدوله سمنانی است. سمنانی تکمله‌اش را از سوره نجم شروع کرده و تا آخر قرآن رسانده و آن را «نجم القرآن» نامیده است. همچنین سوره فاتحه و طور را نیز تفسیر کرده است. گویند نجم القرآن بخشی از تفسیر عظیم سمنانی موسوم به «مطلع النقط و مجمع اللقط» است.

تفسیر بحرالحقائق که در ابتدای نیمه دوم قرن هفتم هجری به رشته تحریر درآمده، از عصر تألیف تا کنون مورد اقبال و پذیرش عارفان و مفسران بزرگی قرار گرفته و همواره مورد مطالعه و بهره‌برداری صاحبان فضل و مأنوسین با قرآن بوده است. نظام الدین اعرج نیشابوری در تفسیر «غرائب القرآن و رغائب الفرقان»، مباحث مربوط به تأویل آیات را از شیخ نجم الدین دایه اقتباس کرده است؛ سید حیدر آملی (۷۲۰-۷۸۲ق) کتاب «المحيط الاعظم و البحر الخضم فی تأويل كتاب الله العزيز المحكم» را در برابری با تأویلات شیخ اعظم نجم الدین رازی نوشته است؛ ملاحسین واعظ کاشفی (- ۹۱۰ق) دست کم در سه اثر خود «جواهر التفسیر»، «مواهب علیه» و «روضة الشهداء»، مطالبی از تفسیر بحرالحقائق نقل کرده است؛ مولی فتح الله کاشانی (- ۹۸۸ق) در «منهج الصادقين فی الزام المخالفين» و تلخیص آن، مواردی از مضامین بحرالحقائق را نقل کرده است. شیخ دده اسماعیل حقی بروسوی در تفسیر جامع و کبیر خود «روح البیان»، بیش از هر مفسر دیگر از مطالب نجم الدین دایه در بحرالحقائق بهره برده است.

[کشف الظنون ۲۲۴/۱؛ آن سوی آینه، موحدی، تهران، ۱۳۸۱ ش؛ مکتب تفسیر اشاری، ترجمه سبحانی، تهران، ۱۳۸۱ش؛ الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی، علوم القرآن، مخطوطات التفسیر ۱۱۳/۱۱ و ۴۳۳/۱۲؛ کشاف الفهارس (فهرست موضوعی نسخه‌های خطی عربی کتابخانه ایران)، ۷۲/۳-۷۵ و ۱۷۸/۴-۱۸۰؛ کتابنامه بزرگ قرآن کریم، ۹۴۳/۳-۹۴۵؛ بروکلمن ذیل ۸۰۳/۱؛ دنا ۴۲۱/۲ (۱۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۵۱

آغاز: و الاستكبار صار شيطاناً رجيماً فان اسلم و ترک الابا و سجد لآدم الروح فيرجع ... الاشارة: فی تحقيق الآية انه كما ان للكفر صبغة فللدين صبغة؛ **انجام:** و الاشارة: فی تحقيق الآيات قوله و اوحينا الى موسى و أخيه ... قد أجبت دعوتكما ای دعوة القلب ... سألوا الله فی حق النفس و صفاتها ...

از آیه ۱۳۸ سوره بقره آغاز و تا آخر سوره یونس؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ تملک: «میر ابراهم حسینی قزوینی پدر میر حسینا» و تملک وی با مهر «صراط علی حق نمسکه، عبده ابراهیم الحسینی» (مربع)، دستخط فرزند وی (میر حسینا) در پشت برگ نخست آمده و نام کتاب را اشتباهاً تأویلات آورده؛ کاغذ: شرقی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، ۱۹۳گ، ۳۱ سطر (۱۰/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۳-۶۱۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۲۲

آغاز: من الخاسرین لانه أبصر بنور الالهام انه ظلم نفسه اذأکل حبة المحبة و وقع فی شبکة المحنة؛ **انجام:** فسبحه و أدبار النجوم یشیر الی مداومته علی الذکر و ملازمته له باللیل و النهار

آغاز نسخه تا چند آیه از اول سوره بقره افتاده است، از آخر تا سوره طور بیشتر نوشته نیست؛ خط: رقعی، کا: علی الزاهد الفقیر، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیقعده ۷۰۵ق، به‌جهت کتابخانه سلطان المشایخ و الوزراء علاء الحق و الدین؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ یادداشتی که محمد بن الحسین ... الحسنی به‌تاریخ ۷۶۴ نوشته، به اضافه نقص اول کتاب در اواسط نیز نواقصی می‌باشد؛ تملک: حسن بن محمد معروف به نظام نیشابوری صاحب تفسیر؛ مهر: «النصر من عندالله العزیز الحکیم» (دائری)، «جمال الدین اسحاق» (بیضی)، «محمد هادی القبطی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۳-۲۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۹۱

از سوره یوسف تا سوره نجم؛ خط: نسخ، کا: مقبول بن اصیل رومی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ رمضان ۷۰۶ق، جا: شوشتر؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۲۶گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۱۴-۲۷۲]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۶

آغاز: العبادات عن الحرمان و الخذلان و عذاب النیران. فقال الملؤ الذین کفروا من قومه؛ **انجام:** و قد تم المجلد الثانی من کتاب بحر الحقایق و المعانی ... و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله و صحبه اجمعین حامداً و مصلیاً.

از آیه ۲۴ سورة ۲۳ (مؤمنون) «فقال الملؤالذین کفروا من قومه»، تا پایان سوره ۵۲ (طور) «و من اللیل فسبحه و ادبار النجوم»؛ خط: نسخ، کا: محمد بن پهلوان بن محمد، تا: ۲۵ صفر ۷۱۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ در آغاز نسخه به وسیله مداد چنین نگاشته شده: «نسخه ازسوره یونس تا سوره نجم ۳۲۷ برگ در کتابخانه فاتح سلیمانیه، شماره ۲۳۲. نسخه دیگر از اسراء تا پایان مورخ ۹۶۳ فاتح سلیمانیه ۲۳۳، ۲۰۶ برگ، نسخه منتخب از آن مورخ ۶۹۳. فاتح سلیمانیه شماره ۲۳۱. ۲۵۶برگ، نسخه دیگر از بحرالحقایق از آغاز تا پایان سوره ق در قلیج علی پاشا سلیمانیه شماره ۹۲. ۵۶۷ برگ»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سبز با عطف خرمائی، ۱۹۹گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۴۱۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۴۰

آغاز: ان قوله و لقد ارسلنا من قبلك ... سورة إبراهیم، بسم الله الرحمن الرحیم، الر و الاشرة فی تحقیق الآیات بقوله بسم الله؛ **انجام:** و ان کانوا من قبل ای ینزل علیهم مطر العنایة من قبله ای من قبل مطر العنایة لمبلسین آیسین من نزول المطر و آیسین ایضاً من کمالیه مطر العنایة

از سوره ابراهیم تا سوره زمر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز، وسط و انجام؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول، ۹۲گ، ۳۳ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۳۳-۹۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۳۲/۱

آغاز: یحفظ الله الذکر و الإیمن فی قلب المؤمن ... المؤمن علی حفظه لأنه ناس و إن ... قلبه و لقد أرسلنا من قبلك فی شیع الأولین ... الإیمان والکفر فی شیع ... و من أسلکنا فی قلوبهم الکفر؛ **انجام:** و مناللیل فسبحه و إدبار النجوم، یشیر إلی مداومته علی الذکر و ملازمته له باللیل و النهار و قد تم بفضل الله تعالی بحر الحقائق بعون الملك الخالق.

مشتمل بر تفسیر آیه ۱۰ سوره حجر تا پایان سوره طور (آغازسوره نجم) دقیقاً همانجایی که «نجم الدین دایه» موفق به تفسیر آن گردیده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی به نقل از غرائب القرآن، تفسیر کبیر فخر رازی، و نیز مطالبی به نقل از نظام الدین نیشابوری؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج مشکی، با ترنج ضربی و زمینه گل و بوته، ۱۶۹گ (۱ر-۱۶۹پ)،۳۳سطر(۱۱/۵×۲۲/۵)،اندازه:۱۶/۵×۲۷/۵سم[ف: ۳۲-۵۷۹]

۷. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۴۰

بخشی از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۸ یا اوایل قرن ۹ [اوراق عتیق: ۱-۲۴۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۸۸

از آغاز قرآن تا سوره هود؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ واقف محمد امین الیانوی، تاریخ ۱۲۳۸؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۳۱۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۱۴-۷۴]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۴۲/۲

آغاز: رب یسر و تمم بالخیر، الحمد لله الازلی الابدی بلازوال، ابد الآباد و ازل الازال، الاول السرمدی بلا انتقال من حال إلی حال، الذی صفته قل هو الله أحد لم یزل و لایزال؛ **انجام:** و قضی علیهم باستحقاقهم لما قدرلهم و أیضاً علیهم باستحقاقهم لما قدر لهم و أیضاً علیم بتغییر او صافهم، ثم أخبر عن خسرانهم فیما عملوا و حرمانهم اذ ضلوا بقوله تعالی قد خسر الذین ...

از آغاز تا سوره أعراف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ در هامش تفسیر عرائس البیان، کتابت شده، از لحاظ داشتن خطبه کامل کتاب نسبت به دیگر نسخه‌ها برتری دارد، گرچه با توجه به تصرفات کاتب در متن تفسیر، گمان می‌رود خطبه از سوی کاتب باشد؛ ۲۲۰گ (۱پ-۲۲۰پ) در حاشیه [ف: ۳۳-۹۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۲

از سوره مریم شروع تا آخر کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۲۳ق؛ مصحح؛ روی برگ اول نوشته‌ای است راجع به کتاب و مؤلف از تاریخ وصاف که سال ۱۲۷۰ نوشته شده؛ تملک: سید ابراهیم بن مرتضی زنجانی به تاریخ ۱۲۵۹؛ مهر: «عبده ابراهیم بن مرتضی الحسینی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۸۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۲-۱۶۲]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۲۳

آغاز: سورة المریم: کهیعص، الی قوله یا زکریا انا نبشرك بغلام

اسمه یحیی، اشارات الی البشارات انه تعالی ینادیه باسم زکریا؛ **انجام:** اذ الناس من الایناس و هو الظهور کما قال انی آنست نارا
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، محشی؛ در آغاز وقف نامه عبد الرحمن بن علی افندی الشهیر به حاج ابوش افندی و یا «امام کرمک» به سال ۱۲۶۶ ق در شهرک «کفین»؛ کاغذ: فرنگی کلاسیک، جلد: ساغری مشکی، ضربی با ترنج و سرترنج، ۲۱۰گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۸-۳۱۷]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۵/1

آغاز: قوله تعالی ثم اورثنا الکتاب. «یشیر الی ایتائهم الکتاب حیث علمهم القرآن بلاواسطه کما قال الرحمان علم القرآن» ... و هذا النوع من الارث مخصوص بهذه الامه لانه فی الخبر لما نزلت هذه الایه قال (ص) امتی و رب الکعبه ثلاثا. و انما ذکر بلفظ المیراث لان یقتضی صحة النسب و صحة السبب؛ **انجام:** جنات عدن یدخلونهما نبه ان دخولهم الجنه لا بالاستحقاق بل بفضله و لیس فی الفضل تمیز فیما یتعلق بالنعمه دون ما یتعلق بالمنعم. تم هذا المنقول من تفسیر بحر الحقائق فی ۱۳ رجب ۱۰۴۰.
بخشی از تفسیر بحر الحقائق این بخش در تأویل آیه: «ثم اورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا» است و در ذیل تفسیر این آیه به مناسبت به تحقیق در آیه امانت و تأویل «انه کانه ظلما جهولا» می‌پردازد؛ خط: نستعلیق، کا: قاضی شرف جهان بن قاضی جهان خزاعی نظری، تا: ۱۰۳۵ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قرمز یکلا، ۲ص (۱-۲)، ۳۰ سطر، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۰-۱۹۹۵]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۸۱

آغاز: لصاحبه و یکون متعدیاً عنه الی غیره؛ **انجام:** یشیر الی أن جزاء السیئات علی حسب ما یعملون من ...
از جزء نهم است، ادامه نسخه ۳۵۲۸۰ می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، ۱۶۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۹]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۱عکسی

آغاز: الحمدلله الأزلی الأبدی بلا زوال أبد الآباد و أزل الازال الأول السرمدی الذی صفته قل هو الله لم یزل و لایزال. نسخه: و نصل الی کل حرف بخلاف أکثر الحروف خصوصاً للألف لأن الألف مخصوصاً بالقطع و تکون منقطعة عن الحروف کلها فلما کانت الباء واصلة الرحم بالحروف ... سورة البقرة بسم الله الرحمن الرحیم قال الشیخ الامام مصنف الکتاب رضی الله عنه یحتمل أن یکون الم و سایر الحروف المقطعة من قبیل المواضعات؛ **انجام:** قوله و یوم نحشرهم جمیعاً یشیر الی اجتماع أرواح الانسان و حقائق الأشیاء ... فکفی بالله شهیداً بیننا و بینکم فیما یشاهد ان کنا عن عبادتکم لغافلین أی کنا فی غفلة عن ذوق عبادتکم.
بخش اول تفسیر است و از اوایل کتاب تا تفسیر آیه ۲۹ از سوره یونس؛ خط: نسخ، کا: مسیح کمره‌ای، تا: ۱۲۷۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۴۲۲ص، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳-۶۳۱]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۲عکسی

آغاز: ایانا و حظها و شربها بل کان الحظ و الشرب و الذوق ... هنالک تبلواکل نفس ما أسفلت أی فی ذلک الحال تبتلی کل نفس بما قدمت من التعلقات بالأشیاء و التمسکات؛ **انجام:** ثم أخبر عن قوم یسخرون بقوله تعالی یا أیها الذین آمنوا لایسخر قوم الآیات یشیر الی أنه لاعبرة بظاهر الخلق فلا ینظر أی أحد بنظر الاذراء و الاستبانة و الاستخفاف.
خط: نسخ، کا: مسیح کمره ای، تا: جمعه ۱۸ رجب ۱۲۷۴ق؛ مصحح؛ ۴۲۱ص، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۳-۶۳۶]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۸۰

آغاز: تعالی بها فتح ابواب الحقایق؛ **انجام:** ما لا یکون لازماً لصاحبه
از سوره فاتحة تا اول سوره نجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (چند سطر) و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج فرنگی، اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶، ۱۶۵گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۳/۳سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۷۸]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۹

آغاز: و الذی یجیء بعده یکون مکسوراً بالصفة ... علی الاسم و جعل میم باسم مکسورة؛ **انجام:** و هو رب العرش العظیم، أی هو العظیم الذی یحتاج العرش مع عظمته الی ربوبیته مع اختصاص العرش باستواء صفة رحمانیته علیه، و الله اعلم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ عطف تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۵۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۱-۲۱۹]

← بحر حقیقت ⟵ امواج کریمی

● **بحر الحقیقه = بحر الحقایق** / عرفان و تصوف / فارسی
bahr-ol haqīqa

غزالی، احمد بن محمد، -۵۲۰ قمری
qazālī, ahmad ebn-e mohammad (- 1127)

از این اثر فقط یک نسخه تا به حال معرفی شده که در کتابخانه پاریس است و انتساب آن به احمد غزالی محل تردید است و علت آن تفاوت نثر آن با دیگر آثار غزالی است جز آنکه در منابع نیز نامی از چنین اثری برده نشده است. مؤلف در این اثر راه وصول به مرتبه کمال را گذشتن از «هفت بحر» می‌داند که معرفت، جلال، وحدانیت، ربوبیت، الوهیت، جمال، عزت است. و رساله بر اساس همین بر هفت «بحر» تنظیم شده است.
آغاز: حمد و ثنا مر پادشاه مشتاق و آله متحیران را که او آفرید ملکوت آسمان و زمین را سر عارف را به کشف مشاهده بصیرت داد معدن دلش را به نثرهای معرفت ضیاء ولایت داد
انجام: پانزدهم نور عظمت بر وی کشف گردد ... تا چیزی نماند

از دل بیدار گردد. رزقنا الله و ایاکم مقام العارفین العاشقین
چاپ: ضمن مجموعه آثار فارسی احمد غزالی، به اهتمام احمد مجاهد، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۶ش
[فهرستواره منزوی ۱۴۳/۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۹/۵
نسخه اصل: پاریس S. P. 1356؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۷۷ق؛ ۱گ (۱۲۶ر-)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۴۲]

● **بحر الحیاة = حوض الحیاة** / پیشگویی / فارسی
bahr-ol hayāt = hawz-ol hayāt

گوالیاری، حسین بن محمد
govālīyārī, hoseyn ebn-e mohammad

در ده «باب»، به درخواست استادش حسین محمد سارنی حسینی گوالیاری، ترجمه «امرت کند» (Amrta Kunda) (حوض الحیات-کامیرونیجا اشکا).
[راهنمای کتاب ۱۳: ۵-۷ ص۳۹۵؛ برکلمان ذیل ۱: ۷۸۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۶۰-ف
نسخه اصل:دانشگاه پنجاب لاهور.ده باب؛خط: نستعلیق، کا: احمد بن عبدالحمید، تا: ۱۱۹۴ق؛ افتادگی: آغاز [فیلمها ف: ۲-۲۴۴]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۵۰-ف
نسخه اصل: دیوان هند ش ۲۰۰۲ (ش ۴۳۲ اصل)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۱۰]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۶۰-ف
نسخه اصل: دانشگاه پنجاب لاهور. در ده باب؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۴۴]

← البحر الخضم ⟵ منهاج العارفین فی شرح کلمات امیرالمؤمنین علیه السلام

● **بحر الخواص** / طب / فارسی

مبارکشاه کرمانی، نعمت الله بن مغیث الدین محمد، -۸۰۰ قمری
mobārak-šāh-e kermānī, ne'mat-ol-lāh ebn-e moqīs-od-dīn mohammad (- 1398)

اهدا به: غیاث السلطنة الدنیا و الدین
تاریخ تألیف: ۸۶۷ق
در پزشکی در یک «مقدمه» و سه «مقاله» و یک «خاتمه».
آغاز: حمد بسیار و ثنا بیشمار حضرت حکیمی را ... اما بعد بدانکه این کتاب مشتمل است بر مقدمه و سه مقاله و خاتمه ...
انجام: و یک مثقال عنبر درگلاب حل کرده در دیک اندازند و دیک رافروز آورند و شربتی بیست مثقال یا سی مثقال بخورند نافع بود والله
[نسخه‌های منزوی ۴۸۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱۰/۵]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۶۸
آغاز: ... واشق و حاو شیر از هریکی یک دفعه جعده و سکنجبین و مر صافی و سنبل و ... بودنه کوهی و زراوند و دحرج از هر یک دو درم کوفته و پخته و به عسل؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ در آخر کتاب فوائدی، در القاب پادشاهان و علماء و غیره؛ جلد: مقوا، ۳۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۱-۲۵۷]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۲۷
بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **بحر الدرر = حدائق الحقایق فی کشف اسرار الدقایق = احسن القصص = تفسیر سوره یوسف** / تفسیر / فارسی
bahr-od dorar = hadā'eq-ol haqāyeq fī kašf-e asrār-ed daqāyeq = ahsan-ol qesas = tafsīr-e sūre-ye yūsof

فراهی، معین الدین بن محمد، -۹۰۹ ؟ قمری
farāhī, mo'īn-od-dīn ebn-e mohammad (- 1504)

کتابی است در تفسیر سوره یوسف که به نام «حدائق الحقائق فی کشف اسرار الدقائق» در دیباچه بعضی از نسخ نامیده شده و «بحرالدرر» نامی است که در دیباچه نسخه کتابخانه ملک مذکور است. تفسیر احسن القصص شرح داستان یوسف (ع) به روش عرفانی است. مؤلف در آغاز، تفسیر سوره فاتحه و بقره را به نام «حدائق الحقایق» نگاشت و چون به سوره آل عمران پرداخت به دلیل توانمندی او در نویسندگی و داستان‌پردازی، دوستان از وی خواستند که تفسیر سوره یوسف را بنگارد این خواسته مقبول افتاد و قبل از سوره آل عمران به تفسیر این سوره مبادرت نمود. فراهی با وجود آنکه در نویسندگی ید طولانی داشت اما به لحاظ استفاده از منابع مختلف فارسی ادبی و عرفانی قدیم و معاصر خود نثر این کتاب یکدست نیست گاه ساده و روان و گاه آکنده از سجع و عبارات و تعبیرات پیچیده است. لذا گاه نثرش نثر قرن‌های چهارم و پنجم و گاه نثر دوره‌های صفوی است. لغات و اصطلاحات عرفانی و فلسفی بسیاری در این کتاب به کار برده شده است. عنوان‌های آن «فصل و اشاره و تنبیه و لطیفه و النکته و الرجوع الی القصة و مقدمة و تمهید» و جز آنها می‌باشد، با اشعار فارسی از خود او و دیگران مانند کمال الدین اسماعیل و شیخ رومی و خواجه حسن دهلوی با مطالبی از شیخ داود طائی و از روضة العلماء و میبدی در کشف الاسرار و دیگران که در این کتاب آمده است.
در آخر این تفسیر که به سال ۱۲۷۸ چاپ شده، مؤلف معین

الدین جوینی معرفی گردیده، در صورتیکه معین الدین جوینی از دانشمندان قرن هشتم هجری و معاصر ابوسعید بهادرخان (۷۱۶-۷۳۶) بوده و به سال ۷۳۵ کتاب نگارستان خود را نظیر گلستان انشاء و آن را به نام استاد خود سعد الدین یوسف حمویه موشح گردانیده است. مرحوم رضاقلیخان هدایت در یادداشت تملک خود، مؤلف را معین الدین الجامی الهروی الچشتی معرفی نموده و مسلماً این دانشمند نیز غیر از مؤلف این تفسیر است زیرا هدایت خود در ریاض العارفین (ص۱۲۳ چاپ اول) این مرد را بدون تعیین عصر و زمان معرفی نموده و گوید: «و ضیاء الدین بلخی از مریدان آن جنابند» و در مجمع الفصحا (ص ۳۲۶ ج۱) ضیاء الدین بلخی را از معاصران عوفی (متوفی در اواسط قرن هفتم) معرفی می‌نماید بنابراین معین الدین صاحب احسن القصص که معارج النبوة خود را به سال ۸۹۱ تألیف کرده معین الدین چشتی مذکور نخواهد بود. از مجموع تفسیر حدایق الحقایق گویا تفسیر سوره فاتحه، داستان حضرت موسی سوره یوسف و سوره ملک تا آخر قرآن نگاشته شده است، این کتاب بنا به نوشته مرحوم آقا بزرگ تهرانی، در الذریعة به نام أحسن القصص به امر بهرام میرزا در سال ۱۲۷۸ق به چاپ رسیده است؛ ولی در تطبیق با آن کتاب همخوانی ندارد و از سوئی در پایان کتاب نیز به «معین الدین جوینی» نسبت داده شده، هر چند به یکدیگر نزدیکند و با عناوین «ای درویش-ای درویش» آمده‌اند. در هندوستان به نام «تفسیر نقره کار» چاپ شده است.

آغاز: و به نستعین ربنا آتنا من لدنک رحمة و هیئی لنا من امرنا رشدا ... همی گوید بنده ضعیف مستکین ... که مدتیست مدید و عهدی بعید که تسوید سوره یوسف علیه الصلوة و السلام با حل الفاظ و معانی و تفسیر کلمات ...

انجام: در جوار آبا و اجداد عظام وی مدفون گردانیدند، صلوات الله و سلامه علی نبینا و علی جمیع الانبیاء و المرسلین ... و الحمد لله رب العالمین.

چاپ: تهران، ۱۲۷۸ق، سنگی، رحلی، نستعلیق، ۲۷۷ص (در پایان، کتاب به معین الدین جوینی نسبت داده شده)؛ لکهنو، ۱۳۰۹ق، سنگی، وزیری، (در این چاپ به تفسیر نقره کار معرفی شده است.)؛ با تحقیق دکتر سید جعفر سجادی، نام «تفسیر حدائق الحقایق»، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۵۷ش

[دنا ۴۲۲/۲ (۳۸ نسخه)؛ الذریعة ۳۷/۳ و۳۴۹/۴ و۲۸۵/۶؛ ریحانة الأدب ۳۵۰/۵؛ مشار فارسی ۱۷۲۵/۲؛ مجله راهنمای کتاب سال ۱۰: ۵۰۲؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۷۳/۳؛ فهرستواره منزوی ۲۷۲/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۲۰۸/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۳/۴]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۹/۱

آغاز: آغاز قسمت اول: بر آل عمران فرمودند بنابر آنکه ... آغاز قسمت دوم: الر بدانک در الرقراء عشره را؛ **انجام:** این بود ... گفت که کسی نخی می‌شنود ... خود گو کرم آصفی ببین و بمیر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در این مجموعه دو قسمت ناتمام از این کتاب جا داده که از میان اوراق آنها نیز چیزی افتاده، قسمت اول در صفحات ۱-۹۴ است و پس از آن صفحه آخر از کتاب دیگری است که در خاتمه آن اشعاری است از کسی که محی تخلص کرده و ص ۹۵ این مجموعه است و سپس در صفحات ۱۰۵-۱۸۴ قسمت دیگری از این کتاب است که به خط دیگر نوشته شده؛ کاغذ: سمرقندی شکری آهار مهره، جلد: میشن سرخ بدون مقوا، ۱۷۵ص (۱-۹۵ و ۱۰۵-۱۸۴)، ۱۹-۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۰-۷۶]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۶۶

آغاز: در کتاب شما این قصه مذکور نیست و لطایف و حقایق آن مزبور نی مومنان ... بسم الله الرحمن الذی جعل احسن القصص قصة یوسف؛ **انجام:** مشاهدات بنوازد اینست تاویل انت ولیی فی الدنیا و الاخرت توفنی مسلما و الحقنی باصالحین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، مجدول؛ تملکی به سال ۱۰۱۴ق؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول و منقش با ترنج و سرترنج و لچک، ۲۷۴ص، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۳۵-۴۱۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۲۵۵

آغاز: و آینه حواس خواص و عوام بدست حجام ایام و شهور و اعوام هم او سپرده هو الذی جعل لکم اللیل؛ **انجام:** و از طریق تمرد انحراف نمودی توسل بعروة و ثقای این حبل متین نموده بمدارج معارج

این کتاب بخشی از تفسیر کبیر او و از متون ادبی، عرفانی و تفسیری است که از نمونه‌های ارزنده نثر قرن ۹ و ۱۰ق به شمار می‌رود. در این تفسیر در مقاطع مختلف، اشعار فراوانی از خود و پدرش را آورده تا تتمیم فائده گردد. در هنگام ذکر نام پیامبر، از جمله «صلی الله علیه و سلم» استفاده نموده که روش معمول اهل سنت می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره خراسانی، جلد: مقوا با روکش پارچه سبز، ۲۰۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۱۷۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۳۷

خط: معتاد، کا: سلطان محمد بن امیر طاهر عاملی، تا: ۲۰ رمضان ۹۷۳ق، جا: جزین؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹-۲۴۴]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی جمیع عباد الله الصالحین من اهل السموات و الارضین و الحمدلله رب العالمین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۴ ذیحجه ۹۸۶ق؛ دارای سرلوح مذهب و نفیس، مجدول به لاجورد و شنجرف؛ واقف: نائینی؛ ۲۰۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۳×۳۴سم [ف: ۴-۴۳۸]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: فاضل افضل الکرمانی (کذ)، تا: ۲۴ ربیع الاول ۹۸۹ق؛ ضمیمه: دو صفحه از کتابی در تفسیر. صدر آن چنین نوشته شده است: «تتمه سوره یوسف از تفسیر مولانا نعمة الله پای کنلی کرمانی»؛ واقف: خان بابا مشار؛ کاغذ: حنائی، جلد: مقوا. عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۳۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱۱-۶۲۰]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۸۶

آغاز: ... قهر گونه روی مرا سیاه سازند له و تسود وجوه غم ... به مقتضای یوم ینفخ فی الصور برخیزند و با طوایق خلایق روی به صحرای عرصات نهند؛ **انجام:** دوستی دنیا آن است که سالک را در بوته ریاضت و مجاهدت بگذارد دوستی آخرت آن است که عاشق را در پرتو انوار مشاهدت بنوازد این است تأویل انت ولیی فی الدنیا و الآخرة توفنی مسلما و الحقنی بالصالحین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی به نظم و نثر از «محمود»؛ واگذاری بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹/۷×۲۹سم [ف: ۲۲-۱۷]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱۰

آغاز: صقالت پذیرد حضرت رب العالمین جل جلاله بر وفق آرزو و طبق مراد ایشان این سوره انزال فرمود و قول دیگر آن ست که جهودان نزد مؤمنان افتخار می‌نمودند؛ **انجام:** از آمد شد طول گشته دیگر می‌بینم که کار بلطف بر نمی‌آید اکنون معامله من با وی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ مجدول؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا، ۲۹۵گ، ۲۱ سطر(۱۱×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲۲-۱۸]

۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۸۸۸]

۱۰. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ یادداشتی از حسنعلی آمده که کتاب از شخصی نزد او امانت بوده؛ تملک: حاجی الحرمین ملامحمد علیا، تملکی به سال ۱۱۱۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۰۱گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۱-۳۱]

۱۱. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۶۷

آغاز: سر بر لوح به این سجده از آن غرامت بیرون آمده؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن مقصود، تا: دوشنبه اواخر دهه سوم از ماه هفتم ۱۰۰۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: ایرانی، جلد: مشکی، مقوایی، ۶۱۲ص، ۱۸سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۹۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۲۹ رمضان ۱۰۲۹ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۲۴گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۵۵۸]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۷۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ شوال ۱۰۴۱ق؛ وقفنامه کتاب به تاریخ ۳ جمادی الثانی ۱۲۳۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۴×۲۷سم [ف: ۱۶-۲۵۳]

۱۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۰

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالقادر بن محمد بهبهانی، تا: چهارشنبه ۱۷ رمضان ۱۰۴۹ق؛ افتادگی: انجام [ف: ۳-۱۵]

۱۵. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷ حکمت

آغاز در دیباجه افتاده؛ خط: نستعلیق، کا: ملک علی بن خیرالله، تا: ۱۰۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، قطع: خشتی [ف: ۲-۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶۲/۲

آغاز و **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: صدرالدین محمد بن ملا حسین بن روح الله سالکدهی، تا: ذیعقده ۱۰۷۳ق؛ مصحح، مجدول به طلا و مشکی، وقف‌نامه مفصل نسخه قبل از آغاز با مهر «عبده بهاء الدین و یا جواد» (بیضی) به تاریخ رجب ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: شرقی، ۱۲۳گ (۱پ-۱۲۳پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۵سم [ف: ۳۳-۱۲۱]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۵۱۶۲

آغاز: (آغاز نسخه برابر است با سطر ۸ ص ۱ چاپی بدین گونه:) نموده و استدعای تقدیم سوره یوسف؛ **انجام:** برابر چاپی است.

تنها تفسیر سوره یوسف است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صادق بن میر محمد کاظم حسینی، تا: چهارشنبه۱۰۷۳ق، مجدول زر و لاجورد؛ تملک: فرهاد میرزا در ۱۳۰۲ق، محمد تقی مدرس رضوی؛ واقف: حاج آقا احمد کرمانشاهی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۴۹گ، ۲۱ سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۴-۲۹۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۰۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج با سر مجدول، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۳۵-۱۱۲]

۱۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن میرزا محمد زمان بن مقصود بیک، تا: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مجدول، ۱۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲-۷۶۶]

۲۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: تیمور صفوی، تا: جمعه ۱۰ ربیع الاول ۱۰۸۵ق؛

مهر: «قطب الدین محمد الحسینی»؛ واقف: حاج صفر بن حاج عبدالله همدانی، ۱۲۰۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۸۴گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۲۸سم [ف: ۴۶]

۲۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۳۲۲

کا: محمد صادق علی آبادی، تا: ۱۰۹۳ق؛ قطع: وزیری [ف: ۱۲۵]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹ جمادی الاول ۱۰۹۴ق؛ مصحح؛ تملک: محمد عبد الوهاب؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور سبز، ۲۹۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲/۵سم [ف: ۹-۲۶۸]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۱

خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:اوایل قرن۱۲؛کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن مشکی، ۲۳۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷/۱×۲۷/۴سم [ف: ۴-۴۹]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۵۴

آغاز: بسمله، فصل در بیان فضائل این سوره کریمه و سبب نزول آن: اما در فضائل این سوره در کشاف؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی، تیماج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، ۲۹۱گ، ۲۱ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۵/۵×۲۸سم [ف: ۵-۵۲]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** نقل است که اعرابی بیمار شد باو گفتند که بیماری مرگ است گفت که چون ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳۸گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۱۶-۲۵۰]

۲۶. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه: ۲۶

تفسیری ازسوره یوسف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، قطع: رحلی [رشت و همدان: ف: ۱۶۷۳]

۲۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۶

آغاز: شود فرشتگان عذاب روی بدیشان آرند و خطابهای باعتاب متوجه ارباب عصیان و اصحاب نسیان گردد ... (یا بنی لا تقصص رؤیاک علی اخوتک)؛ **انجام:** و الملک علی أرجائها بتازیانه: یوم یدعون الی نار جهنم و عاریان ...

تفسیر آیات ۴-۲۸ سوره یوسف می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، محشی؛ مهر: ظاهراً «مهدی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی و فرنگی، فاقد جلد، ۱۷۸گ، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۳۰-۶۳۹]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۷-فیروز

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ برگ نخستین موجود از نسخه خلاصه مجمع الفرس سروری است که آن را به جهت شباهت رنگ کاغذ جزء این نسخه گمان کرده‌اند؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: تیماج قرمز دور منگنه ترنج دار، ۳۹۲ص، ۲۲ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۹/۵×۲۶سم [ف: ۲۱-۵۴]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۹

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ظاهراً در نیمه اول قرن قرن ۱۳؛ تملک: رضاقلی خان هدایت و یادداشتی از او درباره مؤلف (که مؤلف را به غلط معین هروی چشتی پنداشته)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی،۲۲۲گ،۲۳سطر،قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۳-۳]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۱۹

کا: ملا غلام محمد افغان، تا: ۱۲۳۵ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۹/۳×۳۰سم [رایانه]

۳۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۸۵

آغاز: آل عمران متوجه شد جمعی از دوستان ربانی که مایل مطالعه قصص قرآنی بودند؛ **انجام:** ختم سوره یوسف به این آیه فرموده که و هدی و رحمة لقوم یؤمنون، قصه مؤمن بدین آیت فرماید که بمثل هذا فلیعمل العاملون

خط: نستعلیق، کا: یاد علی مافی، تا: جمعه ۱۷ ذیحجه ۱۲۵۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۸-۱۶۱]

۳۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۴-۱۷/۱۴

آغاز: الحمد لله الذی جعل الملوک عبیدا بمعصیته و جعل العبد بطاعته ملوکا و ستایش معبودی را سزاست جل اسمه که بقدرت کامله خود پیغمبران درست کردار؛ **انجام:** و هدی و رحمة لقوم یؤمنون ختم سوره مؤمن بدین آیت فرماید که لمثل هذا فلیعمل العاملون تم بحمد الله و حسن التوفیق.

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد جعفر بن محمد طاهرحسینی قزوینی، تا: شنبه ۲۶ محرم ۱۲۵۶ق، جا: مدرسه حیدریه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی با ترنج و سرترنج ضربی، ۲۱۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۵۹۲]

۳۳. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۴۰

آغاز: الحمد لله الذی جعل الملوک بمعصیه عبیداً ... سپاس و ستایش معبودی را سزاست جل اسمه

خط: نستعلیق، کا: محمد جعفر بن محمد طاهر حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۵ رجب ۱۲۵۶ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۲۴۹گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۷]

۳۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۸۴-۳۰/۵۴

آغاز و انجام: برابر

سوره شریفه یوسف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۷ق؛ از روی نسخه مورخ شعبان ۱۰۷۵ تحریر شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۳۶۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲-۵۹۲]

۳۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۲۹

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: کلبعلی بن عباس شوندی، تا: محرم

۱۲۹۴ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی با روکش کاغذ شطرنجی، عطف و گوشه‌ها تیماج قرمز، ۱۸۷گ، ۲۲ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۳-۴۳۴]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۵۳۸

انجام: و بدنم ضعیف و ناتوان چشم مرا بینائی ده و پای مرا روائی ده ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول، محشی با نشانی «محمدصادق» خسرو شاهی که یکی از آنها به‌تاریخ ۱۳۴۹ می‌باشد؛ وقف کتاب به‌تاریخ غدیر ۱۴۰۵؛ مهر: «المذنب ابوطالب» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۴-۳۰۱]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فلیعمل العاملون تمت

تا آخر سوره یوسف را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی؛ ۱۷۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۴-۴۳۹]

۳۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۳۴۴-۵۷/۱۴

آغاز: قال الله تعالی وجبت محبتی للمتحابین فی المتزاورین ... المبتاذلین فی و المتقاطعین فی و المتواصلین فی ... وجه دوازدهم آنست که درین قصه احوال چند ... مذکور است که همه را عاقبت بخیر بود

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۶۶گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۲-۵۹۳]

۳۹. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۰۳گ، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۶]

● **بحر الدرر** / گوناگون / فارسی

bahr-od dorar

قزوینی، صدرالدین بن محمد حسن، ق۱۳ قمری

qazvīnī, sadr-od-dīn ebn-e mohammad hasan (- 19c)

مؤلف که هم عصر عصر ناصرالدین شاه قاجار است در مسقط الرأس خود قزوین از قید هر محنت آزاد بوده، پس از رحلت والد بزرگوارش طایر آرزوی تحصیل علوم به دار السلطنه اصفهان بال افشان گردیده، پس از مدتی پنجه حب الوطن به سوی مملکت قزوین کشانیده و سپس کاروان عزیمت را بدارالخلافه طهران عبور داده و آنجا تحت توجهات نائب السلطنه کامران میرزا متنعم بوده تا آنکه مشکلات و بلایای فراوان بدو رخ می‌نماید و آسایش به‌کلی سلب می‌گردد. چون دست توسل به دامن ولای مولا محکم بود و تشبث به ذیل عنایت سیدالشهداء (ع) مستحکم، خداوند اندوه از دل پرمحنت او برمی‌دارد.
لذا مؤلف تصمیم می‌گیرد این مجموعه را هدیه بارگاه مولی الکونین ابی عبدالله الحسین (ع) نماید، مجموعه‌ای زیبا که به تعبیر خودش «جمع لطیف باشد و تألیف طریف، بحر پردر و گوهر و سفینه مملو از سیم و زر، بهترین رفیق و خوشترین مصاحب، مشتمل بر مواعظ و نصایح، مصائب و مراثی، روایات و اخبار و خطب و اشعار، نوادر کلمات اخیار و بدایع آثار، امثال شیرین و نکات رنگین، حکایات مطلوب و روایات مرغوب، اشعار آبدار و افکار ابکار، کلمات قصار و قصص با اختصار، نظماً نثراً عربیاً فارسیاً، بی اطناب ممل و ایجاز مخل». در واقع چهار شماره ۱۴۸۹۷-۱۴۹۰۰ مجلس چهار مجلد از بحر الدرر می‌باشد که ترتیب خاصی ندارد و مؤلف در مجلد اول آن شرح وقایع و غرض از تألیف را بیان کرده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۷

آغاز: حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمته در کلام قدیم کریم و کتاب لازم التقدیم و التکریم با حضرت رسالت پناهی بدین نوع خطاب فرمود؛ **انجام:** اگر بهر دو جهانش بها کنم موئی ×× هنوز در دو جهان شرمسار می‌باشم

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده، ۱۲۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۸سم [ف: ۴۱-۲۶۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین حمداً، بسمله، حمدیکه همچو بحر کرم بیکران بود ×× حمدی که شکر نعمت هر دو جهان بود؛ **انجام:** کجا روم چه کنم ره چگونه گیرم پیش ×× در این میابان [کذا] رهم بجائی نیست

جلد ۲؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده، ۲۰۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴۱-۲۶۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۹

آغاز: امیرالمؤمنین را دوستانی بود که انبات لحم و شد عظم شان از اثرات محبت آن حضرت بود به این معنی که مهر آن حضرت در عروق و اعضای ایشان؛ **انجام:** شیئاً کثیراً فنزل الی عسکره و قبل هدیتها و رحل عنها.

جلد۳؛خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی، ۱۵۹گ، اندازه: ۱۰/۹×۱۷/۷سم [ف: ۴۱-۲۶۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰۰

آغاز: ای فاتحه مصحف حمدت توحید ×× وی نقطه ای از کتاب صنعف خورشید؛ **انجام:** شرمت ناید که من بسویت نگران باشد تو نظر کن بسوی دگران.

جلد ۴؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز یشمی ضربی ساده، ۱۳۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱/۴×۱۸سم [ف: ۴۱-۲۶۵]

● **بحر الدرر** / نحو / عربی

bahr-ud durar

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲-۱۳۱۵ قمری
estarābādī, ʻalī ebn-e mohammad ja'far (1827-1898)

شرح بر منظومه‌ای که مؤلف در علم نحو سروده است. وی شرح دیگری بر منظومه مذکور دارد موسوم به «کنز اللالی» که به فارسی است.

[الذریعة ۱۶۳/۱۸ و۳۷/۳؛ میراث حدیث شیعه، دفتر سوم: زندگینامه خودنوشت شیخ علی شریعتمدار استرآبادی ص۳۶۸]

قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۷۶۸

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اقامنا علی صراط مستقیم وهدینا طرق الترقی بنحو اشراق آثار نوره القدیم وصلواته المتواتره علی عامل الالفاظ المسموعة ... اما بعد فانی مورد لذلک المختصر الموسوم ببحر الدرر و لتوضیح ماند مج منی واندرج فی درج النظم فی العوامل؛ **انجام:** الحاصل کل عامل لفظ مقدراً ومحذوف یسمی ذاجهتین وهو العالم والله اعلم بالصواب

خط: نسخ، کا: عبدالنبی بن علی بن محمد جعفر استرآبادی (ابن المصنف)، تا: سه‌شنبه رجب ۱۳۱۷ق؛ از روی نسخه اصل، مصحح، با علامت بلاغ؛ ۱۶گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف مخ: ۱-۷۰]

● **بحر الدرر** / نحو / فارسی

bahr-ud durar

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲-۱۳۱۵ قمری
estarābādī, ʻalī ebn-e mohammad ja'far (1827-1898)

تاریخ تألیف: صفر ۱۲۶۷ق

یکی از دو رساله وجیز است که در عوامل نحوی نگاشته شده و این رساله را به فارسی است.

[الذریعة ۱۶۳/۱۸ و۳۷/۳؛ میراث حدیث شیعه، دفتر سوم: زندگینامه خودنوشت شیخ علی شریعتمدار استرآبادی ص۳۶۸]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۷۰/۵

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا نحواً من عاملی جوارحه فی عبادة المعبود.. اما بعد پس چون أعظم مسائل عددیه؛ **انجام:** محذوف باشد آن عامل ذوجهتین است، الحمدلله الذی هو أول الاواخر و آخر الاوائل ...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ (۱۵۳پ-۱۸۰ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۱۰-۲۵۶]

● **بحر الدرر** / حدیث / عربی

bahr-ud durar

کهنموئی، محمد بن الله قلی
kahnamū'ī, mohammad ebn-e al-lāh qolī (-)

تلخیصی است از کتاب «الکافی» ثقة الاسلام کلینی (-۳۲۸) با حذف اسانید آنها جهت سهولت حفظ، وی فقط روایاتی را آورده که مفسر و توضیح دهنده دیگر روایات هستند، و مطالب مرتبط به سند احادیث را به کتب مربوطه ارجاع داده، ولی به هر حال مطابق نظر استاد خود مولا محمد امین استر آبادی احتیاجی به مراجعه سند نمی‌بیند و تفصیل این موضوع را به کتاب استادش «الفوائد المدنیة» ارجاع داده است. ترتیب احادیث کتاب همان ترتیب اصول کافی است.

آغاز: بعد حمدلله باعث النبیین و الصلوة و السالم علی اشرف المرسلین و علی آله المنجبین الذین هم اصحاب العصمة ... قد خطر ببالی حفظ بعض احادیث اثل العصمة علیه السلام و کان حفظه مع ذکر جمیع الاسانید ابعد عن الحفظ و الضبط، اسقطت الاسانید و ذکرت اصل الحدیث و رفعتها الذی هو الموضح و المفسر.کتاب العقل و الجهل: قال: محمد بن یعقوب باسناده عنابی جعفر لما خلق الله العقل استنطقه

[دنا ۴۲۳/۲]

خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۸۹۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** باب العفو محمد بن سنان عن ابی عبدالله علیه السلام قال: قال: رسول الله (ص) فی خطبته ألا اخبرکم بخیر اخلاق الدنیا و الاخرة العفو عمن ظلمک

از ابتدای کتاب تا باب الحیاء؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ محشی، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۲گ (۱۷۷پ-۳۴۸)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [میراث اسلامی: دفتر دهم-۷۷۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۶۱/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۳۸۴]

● **بحر الدرر** / لغت / فارسی و عربی

bahr-ud durar

اهدا به: خلف خان اعظم و سید مسعود خان دستور ملک نصاب به زبان فارسی و عربی و هندی از طاهر نامی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۶۵

آغاز: صحابه کرام و خلفای راشدین ×× این هر چهار یار نبی شاه مرسلان ... از بعد اسم خالق و نام رسول گفت ×× این طاهر شکسته دل و منکسر لسان / این چامه شکسته و سر واد ریخته ×× هندی و فارسی پی اطفال و کودکان / نی نی برای خوش خلف خان اعظم است ×× درویش شه نشان و گدایش توانگران/ ... (پاره شده) ×× بکند دعائی در حق این طاهر سگان ... ای طالب نصاب ز طاهر بیا تعال ×× اجلس نشین سوپثهه پر افرا دری بخوان / پس بود روزگار زمان سکندری ×× دستور ملک سیدی مسعود خان نشان؛ **انجام:** سخت بشکو خید و شخشیدند پای طاعتش ×× یا لطیف الطف بالطاف قدیم لایزال . از مجرک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج عنابی مقوایی، ۵۲گ، ۱۳ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۳-۳۰۴۸]

← بحر الدعاء ⟵ دعاء

● **بحر الدموع** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-od domū'

یزدی، احمد بن حسن،-۱۳۱۰ ؟ قمری

yazdī, ahmad ebn-e hasan (- 1893)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۸ ربیع الاول ۱۳۰۱ق

پس فراغت مؤلف از کتاب «الباقیات الصالحات»، جمعی از ذاکرین و مؤمنین از وی درخواست نمودند که مختصری در واقعه کربلا و داستان شهادت حضرت امام حسین (ع) و یاران آن حضرت، تألیف کند، در پاسخ خواهش آنان این کتاب را در یک «مقدمه» و نود و هفت «جدول» پرداخت.

آغاز: الحمدلله الذی صغرت فی عظمته عبادة العابدین و حضرت عن شکر نعمته السنة الحامدین و قصرت عن وصف کماله افکار العالمین و ...

انجام: باین جا ختم نمودم این کتاب را و امید شفاعت دارم از جناب ختمی مآب که در روز حساب این کلب آستانه ابوتراب

[الذریعه ۳۹/۳؛ فهرستواره منزوی ۳۴۰/۶]

۱. یزد؛ جامع کبیر؛ شماره نسخه: ۹

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد تقی معلم یزدی، تا: پنج‌شنبه شعبان ۱۲۴۵ق؛ قطع: ربعی [نشریه: ۴-۳۷۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۰ق؛ قطع: وزیری [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۹]

۳. خوانسار؛ مدرسه علوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مداح برگزیدگان حضرت وهاب را از شفاعت خود محروم ننماید.

نسخه ظاهراً تا جدول ۹۵ را دارد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن بن محمد باقر بن محمد هادی، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۹۳ق؛ ۱۳۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [آینه پژوهش: سال۴ش۲۲-۹۳]

۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۷۸۸/۱

آغاز: لهذا این ذره بی بضاعت و مداح اهل بیت رسالت شروع در این امر خطیر نمود و آنرا مسمی ببحر الدموع گردانید

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن ملا باقر وبری ساکن احرم، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۹۰گ (۱-۹۰)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۳-۲۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۸۳

آغاز: بسمله و حمدله، اما بعد چنین گوید ... که روایات را از کتب صحیحه ایراده نموده ام و مشحون ساخته ام آ» را ببحر الدموع و مترتب نموده ام آن را به شصت و پنج جدول؛ **انجام:** باید اهل غیرت تا قیام قیامت ازین مطلب نه شب خواب و نه روز آرام داشته باشند.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳۳/۲-۱۰۵]

۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق نازیبا، کا: محمد تقی بن محمد حسین خراسانی طهرانی، تا: ۱۳۰۴ق؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۳۵گ، ۱۸سطر (۱۸×۲۲) [ف: ۴۰]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛تملک:ملا عباس ابن محمد حسین کیکارمی به تاریخ ۱۳۰۶؛ مهر: «عبده حسنعلی» (شش گوشه)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۷-۱۸۰]

۸. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰/۱

آغاز: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۱۰۵ص (۱-۱۰۵)، ۲۱ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۹۸]

● **بحر الدموع** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-od domū'

کرمانی، هیبة الله بن ابو علی

kermānī , heybat-ol-lāh ebn-e abū 'alī (-)

مجالسی در مصایب اما م حسین و دیگر ائمه (ع) و آمیخته به نظم است که مؤلف در سی سالگی نوشته. مشتمل بر «مقدمه» و کیفیت نزول سوره یوسف در تسلی رسول خدا و ده «مجلس» و «خاتمه»: مقدمه: در ذکر بعضی از فواید و دفع برخی از شبهات عقاید و خبر دادن رسول خدا مصایب اهل بیت خود را، در دو فصل؛ کیفیت نزول سوره یوسف و ابتلاء ان حضرت و مشبه بودن مصائب حسین بن علی و اهل بیت آن حضرت، در شش باب: باب ۱) از ابتدای نزول سوره یوسف تا وداع یعقوب یوسف را، در پنج فصل، ۲) از ابتدای خواب دیدن دنیا خواهر یوسف برادر خود را تا پشیمان شدن برادران یوسف از دفع آن حضرت، در پنج فصل، ۳) از ابتدای نمودن پیراهن پر خون یوسف را فرزندان به یعقوب تا بی ادبی غلام سیاه نسبت به حضرت یوسف و تاریک شدن عالم از آن حرکت ناشایست، در پنج فصل، ۴) از ابتدای معذرت خواستن مالک از یوسف تا فرستادن اعرابی را به جانب کنعان، در پنج فصل، ۵) از ابتدای دعا نمودن یعقوب شخص اعرابی و شتر او را تا برآمدن حضرت یوسف از ذل و حبس، در پنج فصل، ۶) از ابتدای شناختن و برآوردن ماه کنعان را به پایه اقتدار تا ملاقات نمودن یعقوب گم

شده خود یوسف را، در پنج فصل؛ مجلس ۱. بیان وفات جناب پیغمبر خدا محمد مصطفی (ص)، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۲. بیان شهادت اما الائمة النجباء فاطمه زهرا (س)، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۳. شهادت اسد الله الغالب علی بن ابی طالب، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۴. شهادت امام حسن (ع)، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۵. شهادت مسلم بن عقیل، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۶. شهادت طفلان مسلم بن عقیل، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۷. شهادت قاسم بن حسنف در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۸. شهادت حضرت عباس، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۹. شهادت شبیه پیغمبر حضرت علی اکبر، در یک مقدمه و سه فصل؛ مجلس ۱۰. شهادت ذبیح گوی وفا سید الشهدا(ع) در یک مقدمه و سه فصل؛ خاتمه: در شهادت حضرت موسی بن جعفر و شهادت امام رضا و ذکر احوال قیامت و آمدن فاطمه زهراه به عرصه محشر.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۴۰

آغاز: الحمد لله الذی نور سراج الایمان ببحر الدموع و رفع درجات الاسلام بالجزع و الخضوع ... اما بعد زهی شرف و سعات مجاهدان طریق هدایت و سربازان معارک شهادت؛ **انجام:** از منهزمان پرسید که خبر چیست او در جواب گفت: چه می‌پرسی از خبری که زبان از بیان

از ابتدا تا فصل پنجم از باب ششم ؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت خرید محمد محسن از روجه آغا نجف، و عاریت کتاب از میرزا آغا نجف صاحب به دست سید محمد؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: کشمیری نخودی آهار مهره، جلد: میشن مشکی، ۱۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۶۷]

● البحر الرائق فی شرح کنز الدقائق / فقه / عربی

al-baḥr-ur rā'iq fī š.-i kanz-id daqā'iq

ابن نجیم، زین الدین بن ابراهیم، -۹۷۰ قمری

ebn-o nojaym, zeyn-od-dīn ebn-e ebrāhīm (- 1563)

وابسته به: کنز الدقائق؛ نسفی، عبدالله بن احمد (-۷۱۰)

شرحی مفصل و استدلالی است با عناوین «قوله-قوله» بر کتاب معروف «کنز الدقائق» ابی البرکات نسفی در فقه حنفی. این شرح بسیار مشهور است و تا باب اجاره نوشته شده و در هشت جلد چاپ شده است.

چاپ: قاهره، المطبوعات العلمیه، ۴۰۰ص، ۱۳۱۱ق؛ المطبوعات المیمنیه، ۱۳۲۳ق.

[دنا ۴۲۳/۲(۲ نسخه)؛ قرطای ۳۹۴۵-جبوری ۳۸۸: ۱؛ الاوقاف العامة بغداد ۳۸۸/۱ و ۳۸۹/۱؛ الاوقاف العامة موصل ۶۸/۴ و ۶۹/۴ و ۹۰/۴ و ۹۱/۴]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۷۹

آغاز: بسمله. کتاب البیع. قدمنا فی الطهاره ان المشروعات اربعة حقوق الله تعالی خالصة؛ **انجام:** لو ان المستقرض وهب منه الزاید لم یجز لانه مشاع یحتمل القسمة انتهی و الله سبحانه و تعالی اعلم

جزء پنجم و مشتمل بر «کتاب البیع»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۵ صفر ۱۰۹۲ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی، ۱۰۵گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۸×۳۳/۳سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۶۳

از احکام ایمان و حدود تا پایان کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه آخر ربیع الاول ۱۰۹۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ تملک: یحیی القاضی؛ مهر: نشانی وقف احمد باشا به تاریخ ۱۲۰۱(دائری بزرگ)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۹۲گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۱۳-۵۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۷۹

آغاز: متفاضلا کلحم البقر و الجاموس او لبنهما؛ **انجام:** فان هلک قبل القبض فعلیه قیمته و منها المهر

از باب الربا است تا اواخر کتاب الصرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول به شنگرف و لاجورد؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی با حواشی زرکوب، ۵۷گ، ۲۷سطر، اندازه: ۱۵×۲۷سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۵]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۲۷۸

آغاز: بسمله. لما کان اکثر النازعات فی الدیون و البیاعات و المنازعات محتاجة الی قطعها اعقبها؛ **انجام:** ثم قال و ان شرط این یسکنها المستأجر و عدة یجوز هذا آخر ما تیسر للمؤلف تألیف رحمه الله تعالی ...

جزء ششم مشتمل بر کتاب قضاء تا اجاره؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول به سرخی و لاجورد؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی، ۱۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۴۰

از کتاب نکاح تا کتاب شرکت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، در پایان انهائی است که محمد بن اسماعیل شامی حنفی به تاریخ ۲ شنبه ۱۱ رمضان ۱۱۰۱ نوشته؛ تملک: سید محمود بن قاضی القضاة حامد الله خان، محمد بن یحیی قابل، محمد بن یاسین مکی شامی؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور زرد، ۴۱۴گ، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۹-۳۵]

● بحر الرثاء / مراثی / فارسی

bahr-or rasā'

از شاعری متخلص به «جنت».

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۹۸/۲

آغاز: بسمه تعالی شأنه ... ینبوع الدموع فصلین: سحاب العبره و بحر الرثاء بسمله، فصل اول، سحاب العبره حکایت خم غدیر بطرز نوحه

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: مقوایی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۰۲۴]

● بحر الرحاب / تاریخ / فارسی

bahr-or rehāb

تألیف قرن سیزدهم هجری (؟) در بیان احوال امامزادگان روی زمین به نقل از کتاب بحر الانساب و دیگر تواریخ و اکثر به روایت از ابومخنف بن لوط بن یحیی خزاعی که راوی مختارنامه است، که ضمن آن حالات پیغمبر اکرم (ص) و فاطمه زهرا (ع) و دوازده امام و فرزندانشان و محل شهادت و دفن آنها را ذکر کرده است. برخی از عناوین چنین است: در بیان فرزندان پیغمبر (ص)، در بیان سر قاسم بن حسن (ع)، شهادت علی اصغر، سر شاهزاده قاسم در بند رودبار علیا، در احوال شهربانو و زبیده خاتون دختر امام حسین (ع)، ذکر فرزندان امام حسن (ع)، ذکر اولاد امام حسین (ع)، ... ذکر اولاد حضرت عباس (ع)، ... ذکر اولاد حضرت امام رضا (ع)، بیان فرزندان و خویشان و نوه‌ها و طایفه حضرت موسی بن جعفر و امامزاده‌هایی که در روی زمین متفرق هستند که دوازده هزار و سیصد و سه تن بودند، ذکر اولاد امام محمد تقی (ع)، ... ذکر اولاد امام حسن عسکری (ع)، ذکر اولاد مسلم بن عقیل و محمد حنفیه، ذکر اولاد ملك یزد گرد بن شهریار، ذکر ورقاء بن غارب، ... ذکر اولاد مختار، ذکر طرماح طائی و اولاد او، و آخرین عنوان: ذکر مزرعه بابا سلمان.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸/۴

آغاز: بسمله در بیان فرزندان پیغمبر (ص) بدانکه حضرت رسول ص را پنج فرزند بوده اناث علیا حضرت فاطمه (ع) و زینب و ام کلثوم و ذکور قاسم و ابراهیم که؛ **انجام:** بالقاب دیلم و دیلمان و همیشه ایشان محب خاندان امیرالمؤمنین علی علیه و علی اولاده الکرام بودند و السلام علی من اتبع الهدی تم البحر الرخاب. اللهم ... بحق محمد و آله الامجاد.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۷ ذیحجه ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، ۱۰۳گ، ۱۵ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۲۰۷۰]

● بحر الرزایا / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-or razāyā

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (- 19c)

سی مجلس است در داستان کربلا و بعضی فضایل و مناقب معصومین که برای اهل منبر و ذاکرین تألیف شده است. در بخش پایانی و اوراق جدا داستان تزویج حضرت فاطمه به حضرت امیرالمؤمنین آمده است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۵۶۵

آغاز: احمده و اصلی علی أحمده ... و بعد عرضه می‌دارد احقر الذاکرین ابن المرحوم الحاج شیخ محمد رفیع الرشتی محمد محسن الاصفهانی؛ **انجام:** تمام شد این کتاب هم که مجلد یکصد و چهاردهم کتب مصنفه و مؤلفه این روسیاه است

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۱۵ محرم ۱۲۶۹ق؛ دارای علامت بلاغ با عبارات «بلغ مرتین»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول گرهی، ۱۶۸گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۴۸۴]

← البحر الزاخر ⩽ المسند البزاز

● البحر الزاخر فی اصول الاوائل و الاواخر / اصول فقه / عربی

al-baḥr-uz zāxir fī usūl-il awā’il wa-l awāxir

قزوینی، محمد مهدی بن حسن، ۱۲۲۲-۱۳۰۰ قمری

qazvīnī, mohammad mahdī ebn-e hasan (1807-1883)

تاریخ تألیف: شب شنبه ۱۱ رمضان ۱۲۹۳ق

در آیات قرآنی است که در مباحث مختلف اصول فقه به کار آیند؛ در ۱۲ «الهام» و یک «خاتمه»: الهام ۱. المبادی اللغویة، در پنج وارد و مشتمل بر ۳۰ آیه؛ ۲. الاوامر، مشتمل بر ۱۵ آیه؛ ۳. النهی، مشتمل بر ۱۲ آیه؛ ۴. المنطوق و المفهوم، مشتمل بر ۱۵ آیه؛ ۵. العام و الخاص، مشتمل بر ۲۲ آیه؛ ۶. المحکم و المتشابه، مشتمل بر ۲ آیه؛ ۷. حجیة الادلة الاربعة، مشتمل بر ۱۶ آیه؛ ۸. السنة قولاً و فعلاً و تقریراً، مشتمل بر ۲۹ آیه؛ ۹. الاجماع، مشتمل بر ۸ آیه؛ ۱۰. الادلة القطعیة، مشتمل بر ۱۳ آیه؛ ۱۱. اصل الاباحة و البرائة، مشتمل بر ۲۷ آیه؛ ۱۲. الاجتهاد و التقلید، مشتمل بر ۲۴ آیه؛ الخاتمة: فی التعادل و التراجیح، مشتمل بر ۷ آیه.

آغاز: الحمد لله الذی الهمنا من حقائق التنزیل ما یهدی عباده الی سواء السبیل من کل دلیل و صلی الله علی محمد و آله المحیطین بمراتب التاویل.

[دنا ۴۲۴/۲؛ الذریعه ۳۹/۳-۴۰ شماره ۸۲؛ الاعلام ۱۱۴/۷؛ مکتبة امیر المومنین ۱۷۲/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۳۳

آغاز: الحمد لله الذی الهمنا من حقائق التنزیل ما یهدی عباده الی سواء السبیل من کل دلیل و صلی الله علی محمد و آله المحیطین بمراتب التاویل

نسخه اصل:کتابخانه‌ای در عراق؛خط: نسخ، کا: عبدالرضا جعفری زاده، تا: ۷ رمضان ۱۳۰۶ق؛ نسخ پر غلط، از روی نسخه محمد بن حسین قفطانی نجفی کتابت شده؛ ۳۹ص [عکسی ف: ۶-۲۸۵]

● البحر الزاخر فی انساب آل النبی ذوی المفاخر /

انساب / عربی

al-baḥr-uz zāxir fī ansāb-i āl-in nabī ḏawi-l mafāxir

ادریسی، حسن بن حسین

edrīsī, hasan ebn-e hoseyn

در انساب سادات خاندان‌های مصر و فروع آنها، در یک «مقدمه» و «مقصد» و «خاتمه» مشتمل بر فصول و به دستور نقیب سادات مصر سید علی بن محمد ببلاوی ادریسی ساخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۱۷

آغاز: ان أفضل ما نطق به الموحدون حمدالله ذی الالاء و أجل ما دأب فیه المحصلون خدمة سید الانبیاء؛ **انجام:** و العقب من السید علی بن السید جعفر السید عبدالشافی.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر تملک: «عزت المحامی الببلاوی»؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۱۳۳]

● البحر الزاخر و البدر الباهر / فقه / عربی

al-baḥr-iz zāxir wa-l badr-il bāhir

هزار جریبی، محمد علی بن محمد باقر، ۱۱۸۸-۱۲۴۵ قمری

hezār-jarībī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad bāqer (1774-1830)

کتاب فقهی و استدلالی مفصلی است در چند جلد که گویا نامرتب و ناتمام مانده و فرزندش شیخ محمدحسین آنها را تنظیم و ترتیب داده و با هر کتاب فقهی از آن، اگر پدر رساله‌ای درآن موضوع نیز داشته، افزوده است. صاحب الذریعة کتابهای صلاة، صوم، زکات، خمس، نکاح، حج، طلاق و تجارت آن را معرفی می‌کند.

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین والصلوة علی اشرف الانبیاء ... و بعد فهذه جملة من مهمات مسائل النکاح قد بلغت فیها الغایة و ارتقیت فیها النهایة

[الذریعة۳۹/۳؛ دنا ۴۲۴/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۶۷

در احکام قصر و اتمام از کتاب صلاة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ یادداشتی از شیخ محمد حسن فرزند مؤلف و یادداشتی در معرفی کتاب و مؤلف آن به خط شیخ احمد بن محمد حسن واعظ (بیان الواعظین-بیان) به تاریخ ۱۳۵۲؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۳۳۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۶۸

خط:نسخ،کاتب=مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۳۳۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۰-طباطبائی

آغاز: بسمله الحمدلله ... و بعد فهذه جملة من مهمات النکاح قد بلغت فیها الغایة ... و قد سمحت فیها باحکام لا تحصی و نثرت علیها ... و لا جرت علی لسان و لا قلم، کل ذلک مع اختلاف الحال؛ **انجام:** بالرجوع الی الاصل بعد الحکم بتساقط الادلة من الطریق قد تم الجلد الاول من کتاب النکاح و یتلوه باب المهور و العیوب

مؤلف، کتاب نکاح را در دو جزء نگاشته و این نسخه مشتمل بر جزء اول آن است. تمام این مجلد شامل فروع بسیار از این دو مسأله اصلی نکاح است: ۱. تحریم نکاح مؤبد ۲. نکاح أمه. به گفته صاحب الذریعة، مجلدات این کتاب از جمله نکاح را که دیده است متضمن رسائل متفرقه دیگری از مؤلف بوده که در این نسخه اثری از آن رسائل نیست؛ خط: نسخ روشن، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی با ترنج و نیم ترنج و حاشیه منگنه، ۲۹۴گ، ۲۹سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۲۴-۱۰۲]

۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۳۷-۴/۷

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی اشرف الانبیاء ... و بعد فهذه جملة من مهمات مسائل النکاح قد بلغت فیها الغایة و ارتقیت فیها النهایة؛ **انجام:** و روی فی اخبار کثیرة أنه إذا بلغت الجاریة ست سنین فلا تقبلها و الغلام لایقبل المرأة اذا جاز سبع سنین.

جلد اول و دوم نکاح؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ در اول نسخه این کتاب از تألیفات آقا محمد علی کرمانشاهی دانسته شده؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج، ۳۳۴گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۲-۵۹۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳۲/۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی أشرف الأنبیاء و المرسلین و آله الغر المیامین و بعد فهذه جملة من مهمات؛ **انجام:** فیترجح به هذا الخبر أو یقال بالرجوع [إلی] الأصل بعد الحکم بتساقط الأدلة من الطرفین

شامل مباحث نکاح تا آغاز مبحث مهور؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۱۳گ (۹۱-۳۰۳)، ۳۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۹-۴۵]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۵۵

آغاز: بسمله و به نستعین، حمد له، و الصلوة علی اشرف الانبیاء و المرسلین و عترته الغر المیامین و بعد فهذه جملة من مهمات مسائل النکاح؛ **انجام:** او یقال بالرجوع الی الاصل بعد الحکم بتساقط

الادلة من الطرفين قد تم المجلد الاول من كتاب النكاح و يتلوه باب المهور و العيوب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی ضربی، ۳۹۸گ، ۲۵ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲-۴۷۶]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۱
جلد دوم کتاب نکاح و کتاب طلاق؛ خط: نسخ، کا: نظر علی بن محمد تقی، تا: ۱۲۵۸ق، جا: اصفهانف مدرسه صدر؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۸-۱۵۲]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۸۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد، فهذه جملة من مهمات مسایل النكاح قد بلغت فيها الغاية و ارتقيت فيها النهاية؛ **انجام:** انه اذا بلغت الجارية ست سنين فلا تقبلها و الغلام لا يقبل المرأة اذا جاز سبع سنين. قد تم المجلد الثانى من كتاب النكاح بعون الله [تعالی].
جلد اول و دوم کتاب النکاح می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد ابراهیم اصفهانی، تا: ۹ محرم ۱۲۶۲ق (جلد نخست نکاح)؛ مصحح؛ مهر: «[هلال الدین بن علی] الموسوی الحسنی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج، ۴۶۸گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۳۸-۷۹۸]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۸
کتاب صلاة است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: جعفر بن محمد آل بحرالعلوم طباطبائی به‌تاریخ صفر ۱۳۲۷؛ مهر: کتابخانه محمد امین خوئی؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۷۱گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۲۰۳]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۳۹
کتاب صوم و دیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۲۰۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۴۰
کتاب نکاح است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۴۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۲۰۴]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۴۱
خیارات تا طلاق می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱۶گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۲-۲۰۴]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۱۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: محمد موسوی جزائری؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۰۷گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۲-۹۴]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۶۹
جزء دوم از کتاب نکاح می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۸۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۳۳۲]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۰
کتاب متاجر و رساله‌ای در خیارات و کتاب ضمان؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ روی برگ اول معرفی کتاب و مؤلف از محمد باقر و مهر «محمد باقر العلوم» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۸-۱۵۱]

● البحر الزخار الجامع لمذاهب علماء الامصار / چند دانشی / عربی

al-baḥr-uz zaxxār-ul jāmiʿ li-maḏāhib-i ʿulamā'-il amṣār

یمنی، احمد بن یحیی، ۷۷۵-۸۴۰ قمری
yamanī, ahmad ebn-e yahyā (1374-1437)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۹ شعبان ۸۲۰ق؛ محل تألیف: قلعه آل برید
اقوال فقهی، اعتقادی و تاریخی علمای مذاهب اسلامی را از تألیفات آنان گردآورده و با عناوین «مسئله- فرع» گفته‌ها را مورد بررسی قرار داده و در مواردی با واژه‌های «قلت-قلنا» با توجه به دیدگاه ائمه زیدیه به رد و ایراد پرداخته است. این کتاب در نه بخش به نه نام تنظیم شده و هر کدام موضوع خاص و در حقیقت کتابی جداگانه می‌باشد. نام بخش‌ها چنین است: ۱. المنية و الامل فى الملل و النحل؛ ۲. القلائد فى العقائد؛ ۳. رياضة الافهام فى الكلام؛ ۴. معيار العقول فى الاصول؛ ۵. الجواهر و الدرر فى السير؛ ۶. الاعتماد فى الاجتهاد؛ ۷. الاحكام فى الفقه؛ ۸. الدرة المنيرة فى غريب فقه السيرة؛ ۹. تكملة الاحكام فى الاخلاق و تصفية الباطن من الاثام.
چاپ: بیروت، مؤسسة الرسالة، ۱۳۹۴ق؛ قاهره، مكتبة الخانجى، ۵ج، ۱۳۶۶ق.
[دنا ۴۲۴/۲ (۴ نسخه)؛ مؤلفات الزيدية ۱۹۴/۱؛ اعلام المؤلفين الزيديه ص ۱۳۶-۱۳۹؛ ذخائر التراث العربى ۲۳۸/۱؛ الذريعة ۴۰/۳؛ كشف الظنون ۲۲۴/۱]

شرح و حواشی:
۱- مرقات الانظار المنتزع من غايات الافكار الكاشف لمعانى ديباجة البحر الزخار المنطوية على توحيد ذات الواحد القهار؛ نجرى، عبدالله بن محمد (۸۲۵-۸۷۷)

۱. جهرم؛ کریم اشراق؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، تا: ۱۰۱۷ق [میراث اسلامی: ۵-۶۱۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۲
آغاز: كتاب الشفعة. هى من الشفع نقيض الوتر اذ الشفيع يضم الى ملكه ملكاً و قيل من باقة الشافع اى يتبعها؛ **انجام:** فان الجنة هى المأوى و لنختم كتابنا هذا بهذه الآية الكريمة ... و عاقبة امرنا سكون جنة المأوى و نحن نرجوا تلك من لطفه و كرمه فهو اكرم مسبول و الطف مأمول و الحمدلله رب العالمين ... سلم
جلد دوم (از کتاب شفعه تا پایان)؛ خط: نسخ، کا: یحیی بن احمد بن علی قیری (؟) بحری، تا: شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۰۷۰ق؛ نسخه

یمنی، برای صلاح الدین صلاح بن محمد بن قاسم عادل، مجدول به شنگرف، مصحح، محشی، یادداشت‌های برگ ۲ر: نام کتاب به خط ثلث جلی (الجزء الثانی من البحر الزخار الجامع لعلوم الامصار)، ده بیت از قصیده‌ای با مطلع: «بأفضل موهوب و اکرم مدخر ×× سمحت و ملکت الحبیب بلا وطر»، در پایان نسخه:یادداشت سماعی بدین مضمون است: «تم سماعی للکتاب البحر هذا قرأتاً علی سیدنا الفقیه العلم العلامة عزالدین اسوة العلماء الزاهدین و الصفوة من الشیعة المطهرین محمد بن قاسم العدی (؟) حفظه الله تعالی بعد الظهر یوم الاثنین ثامن عشر شهر ربیع الاولی سنة اربع و سبعین و الف الفقیر الی الله الغنی السید صلاح بن محمد بن العادل وفقه الله الیه. آمین اللهم اجمعین»؛ تملک: عبدالله بن محیی الدین ...، نعمت الله احقاقی جهرمی ابن محمدباقر در ۱۵ رمضان ۱۳۵۱ق، الحسن علی المعافی وال ... عبدالرحیم الحطری ... در جمادی الـ ... [۱۰۱۱(؟)] نوشته حسن بن محمد بن ...، سید حسین (؟) بن محمد بن العجیل الهادوی در ربیع الثانی ۱۰۹۴ با یادی از «سید مولای مالک رقی و ولای عز الاسلام و المسلمین محمد بن احمد بن الحسین امیرالمؤمنین»؛ یادداشت کتابخانه محمد کریم اشراق جهرم ۱۳۵۵؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۵۶گ، ۳۰ سطر (۱۳×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۴۶]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۳۲۲

آغاز: بسمله. کتاب الشفعة هی من الشفع نقیض الوتر اذا الشفیع یضم الی ملکه ملکا؛ **انجام:** فان الجنة هی المأوی و النختم کتابنا بهذه الایة الکریمة تفاولاً لعل الله یجعل خاتمة اعمالنا التقوی و مجانبة الهوی ... و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم

جلد ۲. از ابتدای کتاب الشفعه تا پایان کتاب «التکملة للاحکام و التصفیة»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دو کتیبه صدر و ذیل منقش به نام کتاب؛ تملک: یحیی بن سعید بن احمد بن علی خیاط در ۱۲۰۳، حسین بن علی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای با جدول زنجیره‌ای زرین، ۲۵۴گ، ۳۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۷]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۷۸/۲

آغاز: لقوله الاعمال بالنیات فکفت عن التکبیر، لنا الاجماع قبلهم و بعدهم

نسخه اصل: کتابخانه وایتکان-رم ۱۰۳۴. مقداری از کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ در آغاز و انجام کتاب اول نوشته شده مربوط به سده دوازدهم؛ محشی، با نشانی بلاغ؛ ۱۴ص (۳-۸ و ۴۵۱-۴۵۸) [عکسی ف: ۴-۳۰۴]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۲

آغاز: الحمدلله و سلام علی عباده أما بعد فان العلم صار مدیداً طوره قعیراً غوره حیث تشعب کل فن منه فنوناً؛ **انجام:** فالفرقة الناجیة حینئذ من دان باعتقادهم الدینی من هذه الفرق المعتزلة و غیرهم و هو العدل و التوحید و لم یفارقهم بما یوجب الهلکة.

بخش اول کتاب و در موضوع ملل و نحل می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پاورقی‌های بسیار و مفید نوشته شده و گویا از برای چاپ مهیا شده بوده؛ مهر: «محمد جواد»، «حسینعلی» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۲۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۷-۱۹۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۰۲/۲

شامل: الاول: الملل و النحل (۹پ-۱۹پ)، الثانی: القلائد فی تصحیح العقاید (۲۰پ-۴۹پ)، الثالث: ریاضة الافهام فی لطیف الکلام (۵۰پ-۸۴پ)، الرابع: الجواهر و الدرر فی سیرة سید البشر (۸۵ر-۱۰۶ر)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی مجدول؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ۹۸گ (۹پ-۱۰۶ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۶-۱۰۱]

← بحر السعادات ≻ بحر السعادة

● **بحر السعادة** / اخلاق / فارسی

bahr-os sa‘āda

کازرونی، محمد بن محمد، ق ۱۰ قمری

kāzerūnī, mohammad ebn-e mohammad (- 16c)

تاریخ تألیف: شعبان ۹۰۱ق

کتاب اخلاقی است بر اساس روایات و حکایات و چکیده آنچه که مؤلف در طول تحصیل کسب کرده است در دوازده «باب» به‌مناسبت اینکه این عدد در کتاب و سنت دارای احترام ویژه‌ای است و بعضی از آن ویژگی‌ها در دیباچه تذکر داده شده. مؤلف با اینکه از اهل سنت می‌باشد یکی از آنها را عدد ائمه معصومین از اهل بیت دانسته است. عناوین «باب»های کتاب چنین است: ۱. فضیلت نیت‌ها، در هشت فصل؛ ۲. فضیلت علم و درجات آن، در هشت فصل؛ ۳. طهارت، در دو فصل؛ ۴. نماز و آداب آن، در ده فصل؛ ۵. زکات، در هشت فصل؛ ۶. روزه، در پنج فصل؛ ۷. حج و عمره، در دوازده فصل؛ ۸. توبه، در ده فصل؛ ۹. خلق و خوی نیکو، در ده فصل؛ ۱۰. خوی بد، در هجده فصل؛ ۱۱. اخلاص و تقوی، در چهارده فصل؛ ۱۲. ثواب خواندن قرآن و دعا، در هشت فصل. در آغاز باب نهم و نیز در آغاز خاتمه به نام کتاب تصریح شده است. در مقدمه کتاب مؤلف از این دانشمندان نام برده است: محمد بن یعقوب فیروز آبادی، احمد بن اسماعیل بن علی النخجی، جنید بن محمود عمری، قطب الدین عبدالله الدنیالی، عبداللطیف تستری، محمد بن علی نجات. این دانشمندان به صحت این کتاب گواه بوده‌اند و گویا به صاحب آن اجازه داده‌اند.

آغاز: الحمدلله و العظمة و الکبریاء و الطول و الالاء الذی نبه علی معرفته بمواضع نعمته هدی الی ربوبیته و دلائل حکمته و ارشد الی وحدانیته ... شکر و سپاس و ستایش بی قیاس حضرت

پروردگاری را که اعلام علوم علما را تا زمان قیام قیامت بر افراخت
انجام: بیت: سعدیا بسیارگفتن عمر ضایع کردن است ×× وقت عذر آوردن است. استغفرالله العظیم. اللهم تب علینا قبل الموت.
[کشف الظنون ۲۲۴/۱ و۱۸۵/۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۴۹/۲؛ دنا ۴۲۵/۲ (۶ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۳۴۰/۶]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۳۳۴
آغاز و انجام:برابر
خط: متن دعا نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۹۶۲ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم‌ترنج کوبیده مقوایی، ۳۳۳گ، ۲۰ سطر (۱۰×۱۷/۵)، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۵-۴۵۳]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۴۱
آغاز: برابر؛**انجام:** آن زمان اخلاص قرین آن بود و با خوف و رجا باشد آن وقت بدانی که قبول ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ تملک: محمد سعید، محمد سلیم فرزندان ملا علی بن عبد الرحمن العقروی التاقتی؛ یادداشتی به‌تاریخ ۱۱۳۶؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۲-۴۰]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵۱
ناقص، بخش کوچک و متفرقه ای از آن؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج، قطع: وزیری [د.ث. مجلس]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۱۶
آغاز: و الحمدلله رب العالمین حمداً یوافی نعمة و یکافی مزیده چنین تقریر کرد مؤلف این کتاب رحمة الله علیه که خواستم نقد این مجموعه مبارکه نافعه که علما و بزرگان دین در اجازات بهمین لفظ؛ **انجام:** ما انفعنا الارکعتان فی جوب اللیل ... این جوان زنده دل گفت ای نفس این زمان کار با تو افتاده پس همه شب عبادت کردی و دعا بر مادر و پدر.
فصل پنجم از باب هفتم کتاب و بخشی از خاتمه آن است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام، این نسخه نخستین صفحه کتاب را دارد سپس تا فصل پنجم از باب هفتم آن را فاقد است؛کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ، ۳۲۶ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰-۳۱۷]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰۱/۷
منتخب کوتاهی از این رساله در موضوعات: فضایل شافعی، فواید ذکر، حکایت زاهد، حکایاتی از عرفا، جنید، در ذم شهوت در دو فصل، در گناهان کبیره و محبت نیکان نقل شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ترنج با سر با نقش گل مجدول گرهی، ۲۴گ (۱۰۵ر-۱۲۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸-۱۱]
۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح مزدوج مذهب ومرصع، مجدول وکمند کشی؛ مهر: «المذنب محمدصادق ۱۲۷۷» (بیضی)؛ جلد: تیماج و عطف تیماج زرشکی با ترنج و سر، مجدول، ۳۰۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱-۲۵۸]

● بحر السوانح / ادبیات / فارسی

bahr-os savāneh

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۳۵
آغاز: جمعی که دیده دیدن مختصات حقیقت در لباس مجاز دارند هرچه خلق از رطب و یابس
گویا از وارسته. بحر السوانح (منتخب)؛ خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: با تاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و چهار لچکی با چند ردیف جدول ساده و گرهی عطف گالینگور، ۳گ (۷۳پ-۷۵ر)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۳]

● بحر الصافی / عروض و قافیه / عربی

baḥr-uṣ ṣāfī

حسینی خراسانی، محمد بن حسن، -۱۳۲۲ قمری

hoseynī xorāsānī, mohammad ebn-e hasan (- 1904)

تاریخ تألیف: ۲۱ ذیقعده ۱۲۹۱ق
شرحی است بر منظومه وافی در عروض و قافیه که هنگام سفر مکه در دریا شروع کرده و در حرا به پایان برده است.
چاپ: [مشهد]، سنگی، ۱۳۱۷، جیبی

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۳۰
آغاز: احمد من مد علینا ظل کرمه و بسط لناجل نعمه؛ **انجام:** عاینا تاریخ عامها عام اتمامها.
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ با قلم خوردگی بسیار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۷-۲۱۵]

● بحر الصنایع / شعر / فارسی

bahr-os sanāye‘

متکلم نیشابوری سامانی، حسن، -۷۷۱ قمری

motakallem-e neyšābūrī sāmānī, hasan (- 1370)

وابسته به: حدائق السحر فی دقائق الشعر؛ رشید وطواط، محمد بن محمد (-۵۷۳)
اهدا به: ملک غیاث الدین کرت
تاریخ تألیف: ۷۳۱ق
منظومه‌ای است که از روی حدایق السحر وطواط ساخته و در

دیباچه از ابراهیم و محمد شاه سلطان روم و وطواط و حدایق السحر و نام خود کتا ب یاد کرده است.
آغاز: بسمله ثنا گویم خدای انس وجان را ×× که وصفش کرد پیدا جسم و جان را / از آن جسم آفریند صوت خوب ×× بچشم عارفان مرغوب و محبوب
[دیباچه اقبال بر چاپ حدایق السحر ص سح؛ الذریعه ۲۴۶/۹؛ مجمع الفصحا ۱۴/۲؛ دنا ۴۲۵/۲؛ فهرستواره ۲۴۷/۱۰]

۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۸۱ ـ ج
آغاز: برابر؛ **انجام:** زانگشت نمای هر کسی د رکویت ×× ترسم که نشن بماند اندر رویت. الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف تیماج زرد تیره، ۴۶گ، ۱۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۴]

۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسین بن گنجعلی، تا: ذیقعده ۱۲۴۳ق؛ ۱۵گ (۸۲-۹۶)، اندازه: ۱۷×۳۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۴۸]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مکن از صاحبش دین و دول کم ×× سخن کوتاه کن و الله اعلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱ شعبان ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵۱گ (۷پ-۵۷پ)، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸۸]

● بحر الصنایع / شعر / فارسی

bahr-os sanāye‘

فارسی، کمال بن غیاث

fārsī, kamāl ebn-e qīyās

قصیده‌ای در ۹۷ بیت در زیبایی‌های اندام دلدار. از شاعری با تخلص «کمال» و «کمال غیاث». شایدی کمال الدین محمد (یا حسین) بن غیاث الدین شیرازی، حکیم شیعی (پیش از ۸۳۵ق) (الذریعه ۹۲۰/۹) باشد.
آغاز: معشوق من که رشک مه و غیرت خورست ×× جانش فدا کنم که بدین پایه در خور است / در چابکی چو عقل مجرد، مقدس است ×× در نازکی چو روح معلا معطر است
[نسخه‌های منزوی ۲۱۲۵/۳ «بحرالصنایع» که ۲ نسخه را نشانی داده که جدا از یکدیگرند؛ فهرستواره منزوی ۲۷۳/۱۰]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** ابن غیاث شعرت حد کمال دارد ×× فردش تویی تخلص زان آوری بمقطع
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمعه ۱ شعبان ۱۲۴۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۶گ (۲پ-۷ر)، ۱۵و ۱۶سطر (۶/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲۸۸]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۷۵۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** یا گفته خیال «کمال» لطیفه گوست ×× کز چاکران خواجه سلمان قنبر است
نام مؤلف باتوجه به آغاز برگزیده شد؛ خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالوهاب نراقی، تا: ۱۲۸۴ق؛ ۲گ (۲۲ر-۲۳پ متن سپس هامش) [ف: ۲-۱۳۸]

← بحر الطویل ⪢ معراج نامه
← بحر طویل ⪢ معراج نامه
← بحر طویل ⪢ نامه میرزا صائب

● بحر طویل / شعر / فارسی

bahr-e tavīl

تونی، محمد قاسم بن عبدالقادر، ق۹ قمری

tūnī, mohammad qāsem ebn-e ‘abd-ol-qāder (- 15c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۳۵ ض
بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۹۶ق [د.ث. مجلس]

● بحر طویل / شعر / فارسی

bahr-e tavīl

توفیق کشمیری، ملامحمد، ق۱۲ قمری

towfīq-e kešmīrī, mollāmohammad (- 18c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۰۹۱/۱۴
آغاز: مرشد آفت جان شوخ دلجوئی جفا آیین وفا دشمن
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ جمادی الثانی۱۲۳۳ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: روغنی گل و بوته درون گل نرگس، ۱ص (۴۶۲ر)، ۸ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۸سم [ف: ۸-۲۰۴]

● بحر طویل / ادبیات / فارسی

bahr-e tavīl

در نعت امیر المؤمنین از گفتار بخاری: «بحر طویل در نعت شاه اولیا و سرور اوصیا امیر المؤمنین علی علیه السلام از گفتار بخاری رضیه (کذا) الله عنه».

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۶/۱۷
آغاز: غیاث مشجع کمال در شان امیر المؤمنین علی علیه السلام. چه مهر مطلع ز چرخ مربع بصنع مطمع چه ماه مقنع مرصع مشجع بدین است ارفع فرو خوانده ز اشعار قرا ثنای محمد

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تنها یک برگ آن در نسخه مانده؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی، ۱ص (۴۷۴)، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۱سم [ف: ۲۹/۱-۴۳۴]

● **بحر طویل** / شعر / فارسی

bahr-e tavīl

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۲

آغاز: گوش و هوش و دل و جان خود و با خاطر و فهم و نظر و دانش بینش هم جمع آورد؛ **انجام:** چه نگاری که ندیده است کسی همچو نگاری ×× به همه دور خمر همچو ماه شما را.

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ سطور مورب؛ ۲ص [ف: ۵-۱۱۸]

● **بحر طویل با تضمین شعر حافظ** / شعر / فارسی

bahr-e tavīl bā tazmīn-e še‘r-e hāfez

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۷۷/۱۰۱

آغاز: بملازمان سلطان، ز من غریب حیران، سرشک چشم گریان، ز سموم آه بریان، ز دل اسیر دردم، ز رخ خزان زردم، بفراق در نبدرم، بفلک رسیده گردم؛ **انجام:** بده از بلا نجاتش، که مشوش است حالش، ز نگار مه وصالش، بضمیر دل ملالش، ز حساب گفت سالش، که ز هجرت محمد، بهزار نه ده و صد، بچهار دیگر از عد، بحساب حرف ابجد، ز من آن گواه افغان، برسان بعرض یاران، اگرم خطا و نقصان، شده است عفو دار آن، که دعای مستمندان، اثری کند شما را.

در دوازده بند مفصل که هر بند آن مصراعی از غزل حافظ را تضمین کرده است: «بملازمان سلطان که رساند این دعا را ×× که بحکم پادشاهی ز نظر مران گدا را»، این قسمت در عنوان چنین است: «بحر طویل حضرت خواجه». در پایان بند آخر، تاریخ ۱۱۱۹ق/۱۱۹۰ صراحتاً آمده است؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مسطربندی، مجدول، راسته و چلیپا؛ کاغذ: بسیار نازک کدر، جلد: مقوایی با روکش تیماج ساده، ۷گ (۱۸۶پ-۱۹۲پ)، اندازه: ۱۲/۹×۱۹/۸سم [ف: ۲۷/۱-۴۲۶]

● **بحر طویل جوهری** / ادبیات / فارسی

bahr-e tavīl-e jowharī

جوهری، محمد ابراهیم بن محمد باقر، -۱۲۵۳ قمری

jowharī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad bāqer (- 1838)

بحر طویلی است شامل ۸ بند: بند ۱ و۲ «حمد پروردگار»، بند ۳ «نعت رسول اکرم (ص)»، بند ۴ «در معراج»، بند ۵ «مدح علی (ع)» و بند ۶ و ۷ و ۸ «در وصف خود».

آغاز: طوطی خوش سخن ناطقه منطقه گویاست به تحمید کریمی که سرزلف عروسان چمن را کند از شانه اشعار پریشان **انجام:** فقرا و ضعفا و شعرا و فضلا و علما و فقها و ز سر اخلاص بر آرند زمانی کف حاجات و بدل مطلب آمین دعا را.

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۰۷، خشتی

[منزوی۴/۲۶۵۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۸۹۰/۹-۲۹/۲۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** واز بهر لقای شد دولت وعمرش پدرحضرت جبار برآرند کف صدق وفقیر فقرا وشعرا را وزمانی نگذراند کف مطلب آئین دعا را

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۲۱سم [ف: ۲-۵۹۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶۶/۱

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق کتابتی، بی‌کا، تا: جمادی الاول تا جمادی الثانی ۱۲۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی و مشقی خط دار، فاقد جلد، ۲۰ص (۱-۲۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۱۷-۴۳۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۸۸/۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۹ شوال ۱۲۷۱ق، جلد: مقوا رویه پارچه، ۱۵ سطر [ف: ۳۱-۵۲]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۸۷/۲۰

آغاز و انجام: برابر

در فهرست به نام معراج نامه آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن سید کریم تاجر شوشتری، تا: ۱۳۰۱-۱۳۰۸ق؛ جلد: روغنی، ۴گ (۱۲۵پ-۱۲۸پ)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۴-۱۱۲]

۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۲-۵۹/۹۱

آغاز: برابر

خط: شکسته، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۰۸ق؛ ۸گ (۵۴-۶۱)، ۱۳-۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۵۹۹]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۸۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: قراجه داغی تبریزی، تا: ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۱۷ق (در عهد مظفرالدین شاه قاجار نوشته شده)؛ مجدول مذهب، با سرلوح مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۲۶-۱۸۳]

● **بحر طویل در مدح امیرالمؤمنین علی (ع)** / شعر / فارسی

bahr-e tavīl dar madh-e amīr-al-mo’menīn ‘alī

کمال قاجار، ق۱۳ قمری

kamāl qājār (- 19c)

از شاعری متخلص به کمال (شاید کمال قاجار). در آغاز بحر طویل توحید و سپس نعت پیامبر (ص) و پس از آن مدح حضرت علی (ع) و داستان دیدن پیامبر (ص) است دست او را در معراج. در ذیل بحر طویل غزلی است از کمال و ظاهراً بحر طویل نیز از اوست.

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۵۵/۵

آغاز: آغاز بحر طویل: باز در جلوه درآ، نغمه سرا، روح فزا، عقل ربا، عقده گشا طوطی فکرت بنما. آغاز مطلع غزل: وقت آن است کز این کهنه سرا درگذریم ×× کاروان رفته و ما در سر راه سفریم؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲-۱۳؛ کاغذ: فرنگی (چند گونه) آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۳۸-۴۰ر)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [نشریه: ۱۳-۲۲۲]

● **بحر طویل در مدح حضرت علی علیه السلام** / ادبیات / فارسی

bahr-e tavīl dar madh-e amīr-al-mo'menīn 'alī

تاریخ تألیف: ۸۷۰ق؛ محل تألیف: مشهد

بحر طویلی است در مدح حضرت علی (ع) که به سطرهای پایانی آن اشاره می‌شود «تا نفسی باشدم از مهر نبی دم زنم و مدح علی خوانم و آن دم که شوم کشته عشق بگذر ز سر خاک من و بشنو همگی بوی وفا را» سراینده این بحر طویل را در سال ۸۷۰ق که به زیارت حضرت مضجع شریف علی بن موسی الرضا (ع) رفته در مشهد مقدس سروده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۸۶/۲

آغاز: در گنجینه معنی بگشای ای دل حیران بگو خطبه توحید خداوند قدیم احد لم یزل؛ **انجام:** سلطان بحق وارث نبوی سرو گلستان ولایت علی موسی جعفر اندرین شعر مطول که ... بود از فضل و کمال و نظر رحمت ... که طبع خوش من کرده بود ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مجدول یا ترنج و سر ترنج و لچک، ۲گ، نامرتب سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۵-۵۹۳]

● **بحر طویل فی مدح امیر جلیل** / ادبیات / فارسی

bahr-e tavīl fī madh-e amīr-e jalīl

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۳۷

آغاز: هذا بحرطویل فی مدح جلیل-با زدر در انغمه سراط وطی فطرت باد او به نزنم نبود فکر چرا ذکر خدا؛ **انجام:** چه معنی است چه ضمیر است که خدا دارد باو لطف عطا را کتبه محمد حسن

خط: نستعلیق جلی، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۸۶۳۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی مزین به حواشی زنجیره‌ای ضربی، ۲۲ سطر (۹/۵×۱۸/۲)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [رایانه]

← بحر العرفان ≻ جامع الخطب

● **بحر العرفان** / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol 'erfān

اسدالله بن محمد ابراهیم، ق۱۳ قمری

asadollāh ebn-e mohammad ebrāhīm (- 19c)

دوازده مناجات و نیایش عرفانی است با بعضی از فقرات مناجات ائمه اعلام و قلیلی از منظومات عرفا و اشارات سالکان طریق هدایت به نظم و نثر. این بندها در روزهای عید نوروز که مردم به تفریح و تفرج می‌گذراندند، به رشته تحریر درآمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۲۴

آغاز: الحمدلله الواهب المنان السید السبحان حمداً متجلیاً فی مرایا حمد الحامدین ... أما بعد چنین گوید تراب اقدام ارباب کمالات؛

انجام: و اوصیا در این مرحله «کما میز تموه بأوهامکم فی أدق معانیه

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۶-۲۱۳]

● **بحر العرفان** / تاریخ / فارسی

bahr-ol 'erfān

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۶ صفر ۱۲۶۵ق؛

کتابی در داستان خلقت حضرت امام حسین (ع) و امضای آن حضرت نامه شهادت خود را با انشائی ادبی و اشعاری از مؤلف نگاشته و با افزودگی‌هایی که پیوست شده به‌صورت مجالسی درآمده رسیده است.

آغاز: أحمد الله و اصلی علی احمده و بعد عرضه می‌دارد فقیر بنده مزمن کم نامترین خلق عالم رو سیاه

انجام: ذخیره آخرت این رو سیاه و فرزند عالیجاه و سایر اجباب گرداند، الا لعنة الله علی القوم الظالمین

[الذریعة ۲۵/۹۰ و ۱۰۷/۸؛ تذکرة القبور ۳۴۱؛ معجم التراث الکلامی ۲۱۶/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۳/۷]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۰۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶گ (۷۳پ-۹۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۸-۱۷۴]

● بحر العرفان / بهائیت / فارسی

bahr-ol ‘erfān

افشار، میرزا محمد

afšār, mīrzā mohammad

از کتب بهائیان و تألیف حاجی میرزا محمد افشار است، در نبوت عیسی بن مریم و محمد بن عبدالله و اثبات ظهور رب اعلی و ظهور دین بهاء شامل چهار «باب» در متن رساله شواهدی از آیات و احادیث جمع‌آوری شده در تهران به‌صورت عکسی چاپ شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۷۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی هدانا سبیل العرفان و عرفنا مظهر ذاته بالدلیل و البرهان ... اما بعد چون این عبد فانی از تفضلات ربانی؛ **انجام:** نفی علم غیب را از خود فرمودند و مخصوص ذات کبریائی قرار دادند ... قد تمت هذه الرسالة و السلام علی من اتبع الهدی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۲۳۰گ،۱۵سطر، اندازه: ۱۱/۳×۱۷/۵سم [ف: ۲-۵۰]

● بحر العرفان و معدن الایمان فی تفسیر القرآن / تفسیر / عربی

baḥr-ul ‘irfān wa ma‘dan-ul īmān fī tafsīr-il qur‘ān

برغانی، محمد صالح بن محمد، -۱۲۷۱ ؟ قمری

boraqānī, mohammad sāleh ebn-e mohammad (- 1855)

تاریخ تألیف: جلد هفدهم آن در رجب ۱۲۶۶ق

تفسیر بزرگ جامعی است در هفده جلد مشتمل بر معانی ظاهر و باطن آیات بنا بر آنچه در احادیث معصومین (ع) وارد شده است. دنباله هر آیه احادیث مربوط به آن آیه نقل شده پس از آن مطالب دیگر با عناوین «اللغة، الاعراب، النزول، المعنی، القراءة» و مانند این عناوین آورده می‌شود و این تفسیر جنبه روایتی و حدیثی دارد. دو تفسیر دیگر به نام «وسیط-صغیر» نیز از مؤلف نقل شده که ملخص همین تفسیر کبیر می‌باشند.

آغاز: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و جعله ...

[دنا ۴۲۶/۲ (۲۷ نسخه)؛ الذریعة ۴۱/۳؛ ریحانة الادب ۱۶۸/۱ و ۲۴۸/۱؛ مکتبة امیر المومنین ۱۷۳/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فهذا هو المجلد ... سورة ص، المجمع سورة ص مکیة عدد أیتها هی ثمان و ثمانون آیة کوفی ست حجازی بصری شامی؛ **انجام:** و لا حکم بحکم غیر موافق لحکم الله و حکم رسوله و حکم علی إلا هو فی أعناقها فقال الکمیت الله أکبر الله أکبر حسبی حسبی و الحمدلله أولاً و آخراً و الصلاة و السلام علی محمد و آله الطاهرین

جلد چهاردهم و از سوره ص تا پایان سوره احقاف؛ خط: نستعلیق ریز، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»، مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج و لچک و مجدول، ۲۳۱گ، ۲۳ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۱-۴۷۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... إن هذا هو المجلد الثانی من تفسیر ... و لله المشرق و المغرب ... القمی، المجمع، اللغة، المشرق و الشرق اسمان لمطلع الشمس؛ **انجام:** و تدخلنی الجنة آمناً بمحمد و آل محمد و تشرک معی فی هذا الدعاء سایر أولیاء محمد و آل محمد برحمتک یا أرحم الراحمین

جلد دوم و شامل تفسیر آیه ۱۱۵ سوره بقره، تا پایان آن و در ماه ربیع الاول سال ۱۲۵۷ به انجام رسیده؛ خط: نستعلیق ریز، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۷ق؛ محشی با نشان «منه»، مصحح، رکابه‌دار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج سر ترنج و لچک مجدول، ۳۳۶گ، ۲۲-۲۳ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۳۱-۴۶۹]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فهذا هو المجلد ... سورة الممتحنة، المجمع و قیل سورة المودة مدنیة ثلاث عشر آیة بالإجماع فضلها أبی بن کعب قال قال رسول الله من قرأ سورة الممتحنة؛ **انجام:** و لا بعث أحداً من رسله إلا لیدعوهم إلی ولایة محمد و علی و خلفائه و یأخذ به علیهم العهد لیقوموا علیه و لیعمل به سایر عوام الأمم الخبر، فهذا آخر الکلام

جلد شانزدهم و از سوره ممتحنه تا پایان سوره طارق، و در ۱۷ جمادی الاول سال ۱۲۶۶ق به پایان رسیده؛ خط: نستعلیق ریز، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق؛ محشی با نشان «منه»، مصحح، رکابه‌دار، یادداشت محمد حسن فرزند مؤلف در آغاز؛ وقف‌نامه‌ای به سال ۱۲۶۷ق که تولیت آن به مؤلف همین کتاب واگذار شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی با ترنج سر ترنج و لچک مجدول عطف تیماج مشکی، ۲۱۷گ، ۲۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۱-۴۷۲]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فهذا هو المجلد ... سورة الأعلی، المجمع مکیة عن ابن عباس مدنیة عن الضحاک و هی تسع عشر آیة بلاخلاف؛ **انجام:** أن یجعل کدی و کدحی و اجتهادی و جدی فی توصیفه و تهذیبه موجباً لرضوانه مؤدیاً إلی جنانه و سبباً لإحراز ذخایرِ الأجر و ادخار کرایم الذخر

جلد هفدهم و آخرین جلد این تفسیر و از سوره اعلی تا پایان می‌باشد؛ خط: نستعلیق ریز، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۶ق؛ محشی

با نشان «منه»، مصحح، رکابه‌دار، یادداشت محمد حسن فرزند مؤلف، تاریخ وفاتی به سال ۱۲۶۹ق در آغاز؛ دارای وقف‌نامه‌ای که تولیت آن را به مؤلف همین نسخه واگذار نموده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج سر ترنج و لچک، مجدول، ۱۹۰برگ، ۲۲-۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳۱-۴۷۳]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۷

جلد سیزدهم از سوره روم تا اول سوره ص؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۲۴۷گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹/۵سم [ف: ۲-۵۰]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴

آغاز: الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب و جعله؛ **انجام:** و یتلوه تفسیر قوله و لله المشرق و المغرب فاینما تولو فثم وجه الله و الله واسع علیم و الحمدلله اولا و آخراً.

جزء اول از سوره حمد تا قسمتی از سوره بقره، ضمیمه یک مقدمه مفصل، تاریخ تألیف آن ۱۲۵۵ق؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روی جلد تیماج قرمز، ۴۵۰گ، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۴-۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۶۳

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فهذا هو المجلد ... سورة الروم، المجمع، مکیة قال الحسن إلا قوله فسبحان الله حین تمسون الآیة عدد آیها (کذا) تسع و خمسون آیة؛ **انجام:** قلت کیف أخره الله للقائم فقال لأن الله تعالی بعث محمداً رحمة و بعث القائم نقمة و الحمدلله أولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین

جلد سیزدهم و در تفسیر سوره روم تا پایان سوره صافات؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه»، مصحح، رکابه‌دار؛ وقف‌نامه‌ای به سال ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج سرترنج و لچک مجدول، ۲۶۵گ، ۲۳ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۱-۴۷۰]

۸. همدان؛ مدرسه زنگنه؛ شماره نسخه: ۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۵-۳۵۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین فهذا هو الجزء السادس؛ **انجام:** و قدراً من القدر ان تصلی علی محمد و آل محمد.

جلد سیم و مشتمل بر جزء ۶-۷-۸ از آن تفسیر است از سوره مائده تا سوره هود و تاریخ انجام آن ۱۲۳۳ق؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: آهار مهره و متوسط، جلد: تیماج نارنجی، ۴۷۶ص، ۲۸ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۳×۳۲سم [ف: ۴-۵]

۱۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۷۶

آغاز: جلد دوم: الحمد لله ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد صالح بن محمد البرغانی ان هذا المجلد الثانی من تفسیر

جلد دوم، تفسیر آیه ۱۱۵ تا پایان سوره بقره؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد باقر، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۹ق؛ ۳۶۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۳۰]

۱۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۸

جلد دوم پس از خطبه شروع به تفسیر آیه ۱۱۵ از سوره مبارکه بقره «ولله المشرق و المغرب ...» نموده و در ماه ربیع الاول ۱۲۵۷ به تفسیر آیه آخر همین سوره مبارکه با جمله «و یتلوه المجلد الثالث فی سورة آل عمران. و الحمدلله» پایان یافته است؛ خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد باقر، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: سفید آهاری، ۷۳۲ص، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [فهرست عراقی: ۱-۲۴]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۹۰

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین؛ **انجام:** و الحمد لله اولا و آخرا و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

جلد دهم و جلد سیزدهم در جلد دهم سوره اسری و در جلد سیزدهم سوره روم آمده؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق، جا: مدرسه صالحیه؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج کوبیده، ۳۱۸گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱۰-۳۷۲]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹

آغاز: پس از خطبه: هذا هو الجزء الثالث من بحر العرفان؛ **انجام:** هذا آخر الکلام فی المجلد الخامس و یتلوه الکلام فی المجلد السادس.

جلد دوم شامل جزء ۳-۴-۵ و از سوره آل عمران است تا آخر سوره نساء و تاریخ تألیفش ۱۲۳۱ق است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۹ق؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، ۴۶۸ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۴-۵]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تدخلنی الجنه آمناً بمحمد و آل محمد و تشرک معی فیهذا الدعاء سایر اولیاء محمد برحمتک یا ارحم الراحمین.

جلد اول شامل جزء اول و دوم تفسیر از سوره حمد تا آخر سوره بقره و تاریخ تألیف آن ۱۲۳۰ق است؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۷۱ق؛ کاغذ: آهاردار و ضخیم، جلد: تیماج نارنجی، ۴۶۶ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۳×۳۲/۵سم [ف: ۴-۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۰۶-ف و ۶۰۰۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۹۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱

آغاز: پس از خطبه: اما بعد فهذا هو المجلد التاسع من تفسیر بحر العرفان؛ **انجام:** الاحتجاج عن مولینا القائم صلوات الله و سلامه علیه و علیهم.

جلد چهارم و مشتمل بر جزء ۹-۱۰-۱۱ از تفسیر سوره نور تا

سوره احقاف و تاریخ انجام تألیف آن ۱۳۲۷ق؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۷۷ق؛ کاغذ: متوسط و آهار مهره، جلد: تیماج نارنجی،۳۹۱ص،۳۱سطر،قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۲سم [ف: ۴-۶]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲

آغاز: پس از خطبه: اما بعد فهذا هو المجلد الثانی عشر من تفسیر ... ؛ **انجام:** هذا آخر الکلام فی المجلد الرابع عشر من تفسیر بحر العرفان.

جلد پنجم شامل جزء ۱۲-۱۳-۱۴ از سوره احقاف تا سوره محمد؛ خط: نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۷۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: روی جلد تیماج قرمز، ۳۹۰گ، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۴-۶]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۵۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین، اما بعد فهذا هو المجلد الخامس عشر من تفسیر بحر العرفان و معدن الایمان؛ **انجام:** تهذیبه موجباً لرضوانه مؤدیاًإلی جنانه و سبباً لا حراز ذخایر الاجر و ادخار کرایم الذخر و قد وقع الفراغ ...

جزء ۱۵، ۱۶، ۱۷ است و از سوره محمد تا آخر قرآن ، مؤلف بعد از آن آیاتی را که در خصوص ائمه اطهار است، آورده و به تفسیر آنها پرداخته است؛ خط: نسخ، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۷۸ و ۱۲۷۹ق؛ مصحح، دستخط فرزند مؤلف «محمد حسن» مبنی بر تعداد سطرهای نسخه و اجرت کتابت آن به حساب سیاق در برگ‌های ۱۲۷ و ۲۴۳ آمده؛ ترقیمه: «شکر و حمد مر خداوندیرا که تفضل و یاری نمود در اتمام این کتاب مستطاب ... که عبارت از هفده جلد می‌باشد و نه جلد از تفسیر وسط و دو جلد از تفسیر صغیر که جملتان بیست و هشت جلد بوده باشد و این حقیر ... قریب سی سال است که علی الاتصال مشغول کتابت بجهة سر کار شریعت مدار آقایی روحی فداه بوده ام و آنچه در این مدت کتابت کرد ام همه از تألیفات آقای مرحوم «عطر الله مرقده» بوده است و از تألیف و تصنیف ایشان بیرون نبوده ام، در این مدت آنچه لازمه احسان و مراعات بوده است، سر کار آقایی نسبت به حقیر و اهل عیال داعی نموده اند، در هر حال کفیل این خانه زاد بوده اند و استخوان این خانه زاد به نمک ایشان پرورش یافته و درختم این کتاب، سر تا پا از رخت و عمامه و غیر ذلک بحقیر التفات فرموده اند امید که خداوند سایه مرحمت ایشان را از سر این دعا کو کم نگرداند بمحمد و آله، احقر الحقیر علی اصغر، فی سنة ۱۲۷۹هـ»؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج دارچینی ضربی با ترنج گل و بوته، ۳۴۲گ، ۳۴ سطر (۱۳×۲۷)، اندازه: ۲۰/۵×۳۴سم [ف: ۳۳-۱۱۱]

۱۸. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۵۰

جلد هفدهم تفسیر سوره اعلی تا پایان قرآن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ در برگ آخر عبارت «سید محمد مهدی روضه خوان» و تاریخ ۱۳۱۳ با مداد، و نیز «حسن بن حاج شاهی» یادداشتی نوشته با مداد در سنه ۱۳۱۳ در حجره «سید عباس» با حضور «شیخ محمود» و «سید علی» و «میرزا مهدی» و «محمد رضی»؛ جلد: تیماج ضربی ترنج و سر ترنج دار مجدول لچکی دار، ۱۸۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۹سم [ف: ۱-۳۹]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳

آغاز: پس از حمد: اما بعد فهو المجلد الخامس عشر من تفسیر بحر العرفان؛ **انجام:** و سبباً لاحراز ذخائر الاجر و ادخار کرائم الذخر و قد وقع الفراغ فی شهر رجب المرجب من سنة ست و ستین بعد الالف و ماتین.

ششمین جلد شامل جزء ۱۴-۱۶-۱۷ و از آغاز سوره محمد (ص) تا آخر قرآن شریف می‌باشد. مصنف پس از پایان تفسیر قسمتی از آیات متفرقه را که در اخبار و روایات به ولایت تأویل شده است ذکر و تفسیر کرده است و این اضافه در همه نسخ موجود نیست تاریخ تألیف جلد ۶، ۱۲۶۶ق است؛ خط: نسخ، کا: محمد نبی شهیر به آقا پسر محمد علی الموتی قزوینی و محمد اسماعیل بن عبدالرحمن سلطان آبادی، تا: ۱۳۰۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روی جلد تیماج مشکی، ۵۳۱ص، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۴-۷]

۲۰. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد صالح بن محمد البرغانی ان هذا هو المجلد الثانی من تفسیر بحرالعرفان و معدن الایمان؛ **انجام:** و تشرک معی فی هذا الدعاء و سایر اولیاء محمد و آل محمد برحتمک یا ارحم الراحمین قد تم المجلد الثانی فی تفسیر بحر العرفان و ...

جلد دوم تفسیر از آیه «ولله المشرق و المغرب» تا «لا یکلف الله نفساً الا وسعها» و تألیف این جلد در ربیع الاول ۱۲۵۷ به پایان رسیده؛ خط: نسخ زیبا، کا: محمد اسماعیل بن عبدالرحمن السلطان آبادی، تا: غره رجب۱۲۳۰ق [با توجه به تاریخ تألیف این تاریخ غلط است]؛ مهر: «کتابخانه احمدی قزوین ۱۳۱۲»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۳۲۱گ، ۳۰سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱-۹۱]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۶

جلد دوازدهم تفسیر سوره نور است تا ابتدای روم؛ خط: نسخ، کا: جعفر ملقب به جعفر خافی حائری، بی‌تا؛ جا: کربلا؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۲۳۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۶سم [ف: ۲-۵۰]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۷۱

جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ تملک: ریحان بن جعفر موسوی به‌تاریخ ۱۵ رجب ۱۳۲۱ و مهر «العبد ریحان الله الموسوی» (بیضی)، سید محمد باقر بروجردی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۴-۶۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۷۳

آغاز: برابر

جلد اول کتاب و تا آیه «و من أظلم ممن منع مساجد الله» [سوره بقره: ۱۱۴] را دارد و سال ۱۲۵۵ پایان یافته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج زرد، ۲۸۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۳–۲۶۵]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۷۴

جلد ششم تفسیر سوره مائده تا پایان سوره انعام و ماه ذیقعده ۱۲۶۲ به پایان رسیده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: کتابخانه میرزا ابوالفضل (مقرنص)؛ جلد: تیماج زرد، ۱۷۷گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۱۳–۲۶۵]

۲۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۸

نسخه اصل: کتابخانه خاندان مؤلف–قزوین. جلد چهارم و از آیه ۸۱ سوره آل عمران تا آیه ۸۵ سوره نساء ؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ روی برگ دوم وقف‌نامه کتاب از سید باقر به سال ۱۳۴۰؛ ۶۰۸ص [عکسی ف: ۷–۲۵۸]

● **بحر العلوم = دوائر العلوم** / گوناگون / فارسی و عربی

bahr-ul ʻulūm = dawā'ir-ul ʻulūm

زنوزی، محمد حسن بن عبدالرسول، ۱۱۷۲–۱۲۱۸ قمری

zonūzī, mohammad hasan ebn-e ʻabd-or-rasūl (1759-1804)

اهداء به: حسینقلی خان دنبلی حاکم وقت خوی

تاریخ تألیف: ۱۲۰۸ق

کتاب «بحر العلوم» که برخی آن را «دوائر العلوم» نیز نامیده‌اند، در ۷ «شعبه» به رشته تحریر در آمده است و طی آن از هر دری سخن رفته و مملو از لطایف و ظرایف در علوم گوناگون از جمله: تاریخ، حکایات، قصص، امثال و وقایع و رویدادهای مهم و بخشی از تاریخ خوی و خاندان دنابله حاکم خوی می‌باشد، می‌توان گفت نمودار دانش و اطلاعات وسیع مؤلف بوده و شکل جدیدی از دانشنامه‌های گذشته می‌باشد، اگر چه بسیاری از مطالب این کتاب با دیگر کتاب ارزنده مؤلف به نام «ریاض الجنة» از لحاظ محتوی شبیه به یکدیگرند و در حقیقت مکمل کتاب بحر العلوم می‌باشد، لیکن به رغم برخی دیدگاه‌ها، نسبت به یک دیگر مستقل می‌باشند. در انشای آن تفنن بسیار به کار برده و با کلمات فصحای عرب و عجم ایران آرایش داده است. خود او این کتاب را مفید و مشتمل بر جمیع فنون و کشکول گونه توصیف کرده است. و دیگران نیز آن را پر فایده دانسته‌اند، از جمله مرحوم محمد علی مدرس در کتاب در کتاب «ریحانة الادب» آن را کتابی پر فایده و مهم دانسته و طی آن گوید ۳ نسخه آن را دیده است.

آغاز: هو و به ثقتی، کتاب مستطاب بحر العلوم، «من کل شیئی لبة و لطیفة مستودع فی هذا المجموعة بسم الله الرحمن الرحیم، الحمدلله الذی عجزت عن احاطة متفرقات نعمه مجامیع صفایح العقول و الاوهام و قصرت ...

[دنا ۴۲۷/۲ (۴ نسخه)؛ الذریعة: ۴۲/۳؛ مرآت الکتب: ۱۸۴/۴؛ تاریخ خوی از مهدی آغاسی، چ تبریز، ۱۳۵۰ ش؛ دانشمندان آذربایجان از تربیت تهران، ۱۳۱۴ ش؛ ریحانة الادب، چ خیام تهران، ۱۳۴۶ ش؛ ریاض الجنه از مؤلف، از انتشارات کتابخانه مرعشی، ۱۴۱۲ق؛ نسخه‌های منزوی ۶۴۸]

۱. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۵۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** علیك سلامی کلما راح راحل –و راسل مشاق و عاد مسافر تم بالخیر و السعادة بعون الله و توفیقه الشعبة الثالثة من الکتاب الموسوم ببحر العلوم بید مؤلفه المستهام ابن عبدالرسول الحسینی محمد المدعو بالحسن احسن الله حاله بمحمد و آله علیهم الصلوة و السلام، اللهم اجعل عاقبة امورنا خیرا

خط: نسخ تعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی تریاکی، ۴۰۶گ، ۳۰–۴۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱–۱۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۳–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۲–۶۲]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** الویل الحزن قال تویل ان مددت یدی.

خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مذهب، دارای دو مجلس نقاشی متوسط؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره دار، جلد: تیماج خرمایی داغ کرده، ۲۷۲ص، ۴۵سطر، اندازه: ۲۶/۵×۴۱سم [ف: ۶–۱۵۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۷عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴–۲۷۰]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۵۲

آغاز: الشعبة الرابعة: اعلم ان العقل فی اللغة هو تعقل الأشیاء و فهمها و نفی الاصطلاح یطلق علی امور الاول هوقوة ادراک الخیر و الشر والتمییز بینهما و التمکن من معرفة؛ **انجام:** چنانکه کسی مسودات این مجموعه را بجهة مطالعه از من گرفت آخر معلوم شد که اکثر فوائد آن را نقل کرده باسم خود کتابی درست نموده است و در شهور سنه ثان و مأتین و الف هجریه نبویه علی هاجرها آلاف الثناء و التحیة این کتاب در دست مؤلف مستهام حلیه تمام و زیور ختام پوشید.

از شعبه ۴ آغاز و تا پایان شعبه ۷ که پایان کتاب است آن را به اتمام رسانده و در انجام این عبارت را آورده است: «قد فرغ من تألیفه و توصیفه مؤلفه المستهام الممتحن ابن عبدالرسول الحسینی محمد حسن الحسینی الزنوزی الخوئی مسکناً و مولداً والزنوزی منشأ و محتداً فی بلدة خوی مع تراکم الهموم و تزاحم الغموم فی شهر رمضان ختم بالخیر والاحسان من شهور سنة ست عشر بعد مأتین و الف من هجرة سید الانس و الجان ... کتبه من صورة خط المؤلف العبد ... ابن قلی عبدالله الخوئی». این نسخه دومین نسخه اصلی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۲ق؛ بخشی از حواشی به خط مؤلف، تمامی صفحات دارای قلم خوردگی، برخی حواشی

به خطوط دیگران، از روی خط مؤلف استنساخ گردیده، صفحات غالباً به صورت چلیپا، محشی، این نسخه شامل دو بخش دوم و پایانی کتاب است و نسخه دیگری از این کتاب، در کتابخانه ملی تبریز می‌باشد که بخش اول و مکمل این نسخه می‌باشد، یکی از دارندگان این نسخه، پنداشته است که این نسخه، ریاض الجنه می‌باشد، و بدین سبب نام شعب هفتگانه کتاب را در پایان قلم گرفته و به جای آنها روضه‌های هشتگانه را نوشته است که خود اشتباه فاحش و کتاب همان بحر العلوم می‌باشد؛کاغذ:فرنگی کلاسیک،جلد:چرم خردلی ساده، ۳۶۳گ، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۲/۵سم [ف: ۳۲-۶۱۵]

● **بحر العلوم فی التفسیر = تفسیر القرآن الکریم** / تفسیر / عربی

baḥr-ul ʻulūm fi-t tafsīr = tafsīr-il qurʻān-il karīm

سمرقندی، علی بن یحیی، -۸۶۰ قمری

samarqandī, ʻalī ebn-e yahyā (- 1456)

تفسیر نسبتاً تفصیلی بر مذاق اهل سنت است که بیشتر به جنبه‌های ادبی آن پرداخته مؤلف در این تفسیر بیشترین بهره را از تفسیر ابوالليث سمرقندی (- ۳۷۳ق) اخذ نموده است. نیز مطالبی از عبدالله بن عباس، عبدالله بن مسعود، أنس بن مالک، عمر بن الخطاب، علی بن ابی طالب(ع)، عبدالله بن عمر، مجاهد، مقاتل، حسن البصری، عطا بن ابی رباح، عکرمة، سعید بن جبیر، صابی، زهری، سودی، زید بن اسلم، ربیع بن انس، کعب الأحبار و ... نقل شده است (جهت بررسی بیشتر به دائرة المعارف ترکی اسلام، ۵۱۷/۴–۵۱۸ رجوع شود). نسخه‌هایی از این اثر در برخی کتابخانه‌ها چون زیتونه در تونس و اسعد افندی استانبول و ... موجود است. گفته شده این تفسیر در چهار جلد نگاشته شده که جلد نخست آن مشتمل بر تفسیر سوره فاتحه تا مائده؛ جلد دوم تفسیر سوره انعام تا سوره اسراء؛ جلد سوم از کهف تا لقمان؛ و جلد چهارم سجده تا بخشی از سوره مجادله بوده و احتمالاً ناتمام مانده است.

[الفهرس الشامل للتراث العربی الإسلامی المخطوط–علوم القرآن: مخطوطات التفسیر و علومه ۴۸۹/۱؛ کشف الظنون ۲۲۲۵/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۳۱

آغاز: سورة الأنعام مکیة و فی المعالم نزلت بمکة جملة لیلاً و معها سبعون ألف ملک ... بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی خلق السموات و الارض أخبر بقوله الحمد لله بانه تعالی حقیق بالحمد؛ **انجام:** سورة التوبة مدنیه و قال مقاتل إلا آتین من قوله لقد جاءکم رسول ... قل نار جهنم أشد حراً و قد آثرتموها بهذه المخالفة لو کانوا یفقهون یعلمون ان ... علی مشقه الجهاد.

این بخش تفسیر حاوی تفسیر سوره انعام تا آیه ۸۰ سوره توبه می‌باشد؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان‌های «ق م، م م، م ع، م ص م، ع ص م و ... » و نیز نشان «منه» که به نقل از خود مؤلف است؛ تملک: مرحوم آیت الله «سید مصطفی خوانساری» با مهر «العبد مصطفی الحسینی ۱۳۵۷» (بیضی)، «حبیب الله» به سال ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مجدول ضربی، ۲۱۳ص، ۱۸–۲۱ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۵-۱۱۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۶۱۳

آغاز: حتی نزلوا علی قریظة؛ **انجام:** ان لا بینوا فی مدنتیهم مسجد الله ...

نام کتاب و مؤلف به دست نیامد؛ خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۱۲×۱۸)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [رایانه]

● **بحر العمان** / علوم غریبه / فارسی

bahr-ol ʻomān

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۶۶

آغاز: بسمله. کتاب علوم السیما و الجفر و مایتعلق بها من کتابنا المسمی ببحر العمان و هو مشتمل؛ **انجام:** در میان دفن کند و آب ... فصل در ایام و فصلی و لیالی و ساعات ...

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ واقف: رضا نائینی، ۱۵ مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۳ سطر (۹×۱۴)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۲/۸سم [الفبائی: ۸۳]

← بحر العیون ≻ سحر العیون

● **بحر الغرایب = قائمه = لغت حلیمی = القاسمیه** / لغت / فارسی به ترکی

bahr-ol qarāyeb = qā'eme = loqat-e halīmī = al-qāsemīye

حلیمی، لطف الله بن یوسف، -۹۰۰ قمری

halīmī, lotf-ol-lāh ebn-e yūsof (- 1495)

اهداء به: سلطان بایزید بن محمد خان

لغت فارسی به‌ترکی است به‌ترتیب حروف هجا؛ در مقدمه گوید: «زبان فارسی بفراست فارسان فصاحت و بلاغت و دو این کبار و رسائل نامران که بدین زبان درین زمان صورت تحلی یافته است در حد ذات هیچ زبانی معلوم نیست، پس بنابر عرض فصاحت بالذات و ضبط اغراض ثقات تتبع اسلوب این زبان کرده و جهت استعمالاتش بضبط آورده بهر عنادل حدایق مکاتب کتاب جامع جمیع مطالب بسلک نظام آورده بودم و بحر الغرایب نام کرده، باز باشارت امر واجب الامتثال برای عجزه استحفاظ با ترتیب حروف و الفاظ دفتری مقنن بر قانون احسن به

تسوید آوردم و بتفسیر صواب سدید کردم ...». مشتمل بر دو دفتر است، دفتر نخست در لغت و دفتر دوم در عروض و قوافی و بدیع.

[معجم المؤلفین ۱۵۶/۸؛ کشف الظنون ۲۲۵/۱و ۱۳۱۵/۲؛ هدیةالعارفین ۸۴۰/۱؛ فرهنگ نویسی در هند ص ۲۷۴؛ لغت نامه دهخدا ۴۲/۳؛ الاوقاف العامة موصل ۱۵۴/۴]

شرح و حواشی:

۱- شرح بحر الغرایب = قائمه = لغت حلیمی؛ حلیمی، لطف الله بن یوسف (-۹۰۰)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۱۱۸-ف

نسخه اصل: مونیخ ۳۰۲؛ خط: نستعلیق ترک، بی‌کا، تا: ۲ جمادی الاول ۹۴۸ق؛ ۱۱۲گ (۳-۱۱۴) [فیلمها ف: ۳-۱۳۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۷۹

آغاز: ۱- بسمله، حمد بلیغ و ثنای بی دریغ مرخدایرا جل جلاله و عم نواله که شرح کننده صدورست از بهر اسلام.؛ ۲- لغت استراباد: بسمله باب الالف-آوی: آنست، آوی: آورد، آهی: آمد، آهینَد: آمدند، آ: آن؛ ۳- مفردات ثانی: اعتصام: صقنمق، احترام: حرمت اسلری.؛ **انجام:** ۱- لطیفی: اگر چه خانه عمرم یهیده کرده بجور ×× اساس عمروی اندر امان حق بادا؛ ۲- یا: را، یراسه: فرو آید، یافتی: یافت، با: با، تمت.۳- مترادف، بر برادرنجه.

فقط شامل دفتر نخست است و در پایان هفت صفحه لغاتی است به‌لهجه محلی استراباد با معادل فارسی و شش صفحه لغات عربی و فارسی با معادل ترکی؛ خط: نستعلیق عثمانی، کا: داود بن مولانا ده ده چقور سعدی من قریه نسمی اغلی، تا: ۹۸۱ق؛ ورق چهارم افتاده و بجای آن ورق سفید گذاشته‌اند؛ واقف: نادرشاه افشار، ۱۱۴۵؛ کاغذ: سفید آهارمهره، جلد: چرمی نوساز، ۱۴۸گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰/۶سم [ف: ۱۳-۷۶]

۳. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۸۵/۱

آغاز: بسمله. حمد بلیغ و ثنای دریع خدای را جل جلاله و عم نواله که شرح کننده صدور بست؛ **انجام:** یهیدن یخمق و بوزمق لطیفی

خط: نسخ ترکی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ جلد: تیماج سبز مقوایی عطف و گوشه‌ها سرخ تیره، قطع: ربعی [نشریه: ۳-۴۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: شعاع؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی ضربی یک‌لا، ۷۴گ، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۸۵]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۸۳

آغاز: بسمله، حمد بلیغ و ثنای بی دریغ مرخدایرا جل جلاله و عم نواله که شرح کننده صدورست از بهر اسلام و برکننده نور؛ **انجام:** و گنبد گل هر درکنی یوز کشی برندن و پرو مزو در له گه ورا اراده دعا ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با عطف پارچه [رایانه]

۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۹

آغاز: حمد بلیغ و ثنای بیدریغ مر خدای را جل جلاله عم نواله که شرح کننده؛ **انجام:** مصدرک مفردی و جمعیو غائبلری. لحی، متو قطعه نک بحری رمل مجنون در ...

خط: نستعلیق، کا: علی بن ولی کردوی، بی‌تا؛ مصحح، با لوحه مذهب، با علامت وقف؛ تملک: محمد ذهنی زاده لی لمیوای (؟) با مهر «السید محمد دهلی» (دائری)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۳گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [مؤید: ۳-۶۱۶]

● **بحر الغرایب** / دعا / فارسی

bahr-ol qarāyeb

لواسانی، شکر الله بن لطف الله، -۱۳۱۹ قمری

lavāsānī, šokr-ol-lāh ebn-e lotf-ol-lāh (- 1902)

در ادعیه و ختوم.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۵۵۲/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۳سم [رشت و همدان: ف: ۱۵۹۹]

● **بحر الغرائب**

bahr-ol qarā'eb

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۰/۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، قطع: رحلی [میراث شهاب: س۹ش۲-۲۹]

● **بحر الغرائب** / مرقعات، علوم غریبه / فارسی

bahr-ol qarā'eb

شرح اسماء حسنی و اوصاف الهیه است به روش صوفیان و عالمان علوم غریبه. در آن اشاره به تکسیر اسماء و وفق اعداد دارد و روش ساختن الواح با تصریح و توضیح برای اهل این فن.

مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: سالک طریق طریقت هادی راه شریعت عارف صمدانی ابوسعید ابوالخیر خراسانی

بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق، جا: کربلا [ف مخ:-۷]

● **بحر الغرائب** / لغت / فارسی به ترکی

bahr-ol qarā'eb

فرهنگ لغات فارسی است که به ترکی شرح شده، کتاب در دو «قسم» است: قسم اول در اسماء، قسم دوم در افعال. قسم اول

در بیست و هشت باب به ترتیب حروف آخر کلمه و در هر باب چند فصل به ترتیب اول کلمه. قسم دوم مصادری که به الف و نون تمام شده در بیست و هشت فصل به ترتیب حروف کلمه اول می‌آورد. به شعر فارسی بسیار استشهاد نموده و به نام شاعران تصریح می‌کند. باید با کار حلیمی سنجیده شود که آیا همان است یا تفارق دارد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۸

آغاز: لطیفی. أبی جرم را ارکنی ظلم و جور ×× کند بی گنه مر تو را جور دور. و الف ساکن که اسمک آخر نه اولشر علامت ندادر شاها و خداوند و سرور ابکی؛ **انجام:** یهیدن یحمق و بوزمق، لطیفی. اگر چه خانه عمرم یهیده کرده بجور ×× اساس عمر وی اندر أمان حق بادا

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۲۳۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۹۳]

● **بحر الغرایب فی اسرارات قاسمی** / طالع بینی / فارسی

bahr-ol qarāyeb fī asrārāt-e qāsemī

طالع نامه ابوالمکارم نجم الدین خواجه علی ابن صاحب دستور خواجه شمس الدین محمد است در شب جمعه ۲۶ ذیحجه ۸۱۷ (۹ تیر ۷۸۴ یزدگردی) به فارسی و در آن از زیج خواجه طوسی یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۶۰/۲

آغاز: بسمله، و علیه نتوکل و ایاه نستعین [هذه کتاب بحر الغرایب‌های اسرارات قاسمی ۲۳۵۶۲ لح بسمله، و به نستعین المستعان] حمد و ثنا مبدعی را که ذات مبدعات را چون نقطه موهوم در دایره میم امکان ایجاد داد؛ **انجام:** جدول است.

خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین شریف آملی، تا: ۹۹۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۳۸گ (۳۶-۷۳)، ۲۷ سطر (۱۳×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۶-۲۵۱]

● **بحر الغرائب فی خواص اسماء الحسنی = بحر الغرایب فی نقض الشوایب لحصول المطالب** / عرفان و تصوف، اسماء الله / فارسی

baḥr-ul ġarā'ib fī xawāṣṣ-i asmā'-il ḥusnā = baḥr-ul ġarāyib fī naqḍ-iš šawāyib li-ḥuṣūl-il maṭālib

هروی، محمد بن محمد، ق۹ قمری

heravī, mohammad ebn-e mohammad (- 15c)

به‌درخواست و راهنمایی: استادش «شمس الدین محمد اسفزازی» به نام امیر علی شیر نوایی(۹۰۶ق)

خواص اسماء حسنی را که بزرگان عرفا به رمز و اشاره بیان کرده‌اند، مؤلف در این رساله آن رموز را کشف کرده و به روشی روشن بیان می‌کند. در آن خواص صد و یک اسم باری تعالی را آورده، و از اسم شریف «هو» آغاز و به «الصبور» ختم شده و نام‌ها را آورده و هر کدام را با تفصیل شرح می‌دهد. سپس فصلی در قواعد تکسیر نگاشته است. در آن از سید حسین اخلاطی و سید حسین هروی غوری معروف به امیر حسینی سادات و محمود شبستری و نجم الدین تبریزی و شمس الدین محمد تبادکانی نام می‌برد.

آغاز: بسمله، الحمد لولیه و هو الذی له الاسماء الحسنی و الصلوة و السلام علی نبیه و ... اما بعد بر رای ارباب الباب پوشیده نماند که اکابر اولیا در خواص اسماء الله تعالی رسایل و کتب بطریق رمز و ایما نوشته اند ...

انجام: امید چنانست که این کتاب میمون جمیع خواص و عوام مبارک گردد و همگنان از آن فایده گیرند و جامع مسکین را بدعای خیر و فاتحه باخلاص مدد کنند الله الموفق و المعین

چاپ: تهران، ۱۲۸۱، سنگی؛ ۱۲۸۸ق، سنگی، و در هامش آن منتخب الختوم؛ ۱۲۹۹ق، سنگی؛ تهران، ۱۳۶۵ق، سنگی؛ اسلامیه، ۱۸۴ص؛ بمبئی، ۱۳۲۶ق، سنگی

[دنا ۴۲۷/۲ (۳۱ نسخه)؛ الذریعة۴۲/۳؛ مشار فارسی ۶۹۲/۱؛ أعیان الشیعة ۴۲/۳؛ فهرستواره ۱۴۴/۷]

۱. **تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۷۱/۲**

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ختایی، جلد: لایی قهوه‌ای سیر،۱۳گ (۲۴ر-۳۶ر)، اندازه: ۱۲/۴×۲۰سم [ف: ۵-۴۵۷]

۲. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳۴**

آغاز: انما المؤمنین اخوة شفقت برادری چنان اقتضاء نمود که کافه خواص و عامه عوام را از خواندن آن بهره اکفی و حظی اوفی روزی گردد؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ دستخط آیت الله مرعشی نجفی در آغاز: «کتاب مجموعة الجفر و الطلاسم للهروی ألفه باسم الوزیر أمیر علی شیر»؛ مهر: «سید محمد علی موسوی ۱۲۵۳» (مستطیل)، «میر سید محمد علی ابن سید کاظم الطباطبائی الحسینی ۱۲۶۲۰» (مستطیل)؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول زرین اندازه، ۵۱گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۳۰-۲۲۸]

۳. **قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۸/۱-۱۲/۱۵۸**

آغاز: آنچه به طریق رمز وایما بود مشروح باز نمود ... الواح به انواع رسع بسیار بجای آورده مثالهای ... به جهت مطالعه این رساله که موسوم است به بحرا الغرایب به تشریف خواص اسماء؛ **انجام:** نوع دیگر آن است که حروف به لفظ می‌گیرند مثلا صد رو مؤخر این است د ا ص ل ل م ه ل ل ... ع ی ن ل ا م ی ا

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی عطف تیماج قهوه‌ای، ۷۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲-۵۹۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** حاجات ایشان را قبول گرداند ... الله تعالی.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شوال۱۰۵۷ق؛ دارای سرلوح، مجدول به طلا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لایی آلبالوئی سیر ضربی، ۱۴۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۱۸سم [ف: ۲-۵۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۹۲۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هذا آخر ما ختمنا به و کلامنا فی هذا الکتاب ... و الله الموفق و المعین

خط: نسخ خفی، کا: مرتضی، تا: ۱۰۶۴ق؛ بعضی نشانه‌ها و جداول به سرنج، رساله در خواص اعداد ضمیمه است؛ کاغذ: نباتی؛ سرخی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۴ سطر (۶×۱۳/۵)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [الفبائی: ۵۰]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷۹

آغاز: المشتهر بالتبریزی و شیخ برهان الدین علی بن یوسف کرکهری و شیخ جلال الملة و الدین محمود شبستری؛ **انجام:** و در حق یکدیگر هم دعا کردن عبادتست.

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن محمد علی روملو، تا: رجب ۱۰۸۰ق؛ افتادگی: آغاز (برگ اول)؛ ضمیمه: فایده در مرتبه عددی اسماء الهی، آغاز: «بدانکه هر اسمی از این اسمای اعظم چهل اسم هفت مرتبه از اعداد دارند»؛ واقف: حاج آقا محمد ایرانی مجرد بهمن، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی دو رویه عطف تیماج عنابی، ۱۰۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۲۱سم [ف: ۱۵-۱۳۲]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۰/۲

خط: نستعلیق، کا: محمدمظفر، تا: ۲ شوال ۱۰۸۳ق، جا: قصبه ماهان؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۵۷گ (۷۳پ-۱۲۹ر)، اندازه: ۱۱/۸×۱۹/۴سم [ف: ۹-۲۲۹]

۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۷۳

آغاز: المشتهر بالتبریزی و شیخ برهان الدین علی بن یوسف کرکهری و شیخ جلال الملة و الدین محمود شبستری؛ **انجام:** و در حق یکدیگر هم دعا کردن عبادتست.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام [ف: ۳-۱۱]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴-فیروز

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدرستی که آنانی که از جهالت و نادانی و ارتکاب معاصی به وادی غفلت و در تیه معصیت باشند و گردن کشی کنند و رو بخدا نیارند یعنی از پرستش من که خدایم غافل باشند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای تذهیب بین سطور، مجدول؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج قرمز، ۳۴۸ص، ۱۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۵×۱۷سم [ف: ۲۱-۱۶]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۶

آغاز: بسمله. باب اول در خواص اسماء مفرده الهی مشتمل بر دوازده فصل است و در این باب هر فصلی محتوی بر ذکر پنج اسم است پس عدد آل عبا را که؛ **انجام:** و بیفزاید و دانهای زرع پر مغز و بالیده آید و از آفات سالم ماند

در ۱۲ فصل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۸ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۷۹]

۱۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و لچکی زر مجهول گرهی، ۱۲۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۵۸]

۱۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۱۲-۱۶/۱۲۲

آغاز: عن المشرکین قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا الذی له ملك السموات والارض لا اله الاهو یحیی و یمیت فآمنوا بالله و رسوله النبی الامی الذی؛ **انجام:** الرشید یعنی خدای به راه راست این نامی است که حضرت خضر علیه السلام ... و اگر کسی به نیت استخاره هزار بار بخواند نفع وضر آن کار بر او روشن گردد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور کرم گلدار عطف قهوه‌ای، ۱۲۱گ، ۱۱-۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۵۹۴]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۶۱۴-۹/۱۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [ف: ۲-۵۹۴]

۱۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۶/۲-۱۳/۱۶۶

آغاز: الحمدلله الذی و هو الاسماء الحسنی و الصلوة علی نبیه محمد بالاسم و المسمی و آله و اصحابه الذین سلکوا سبیل الهدی اما بعد بر رأی اولوالالباب پوشید نماند که اکابر اولیا در خواص اسماء الله؛ **انجام:** این حروف را بر کف دست نویسد و بخسبد یکی از ارواح به نزدیك او آید و هر چه از او سؤال کند جواب گوید این است بسم الله سهت هت بهت بهت بهب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ قبل از رساله در ۱۲ برگ فوایدی در علوم غریبه به نقل از مصباح الارواح و نیز عمل احضار میر محمد باقر داماد، و جد اولی در وفق و طلسمات رسم شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی، ۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲-۵۹۴]

۱۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۰۹۷

آغاز: را فایده تمام است اما عوام را که ایشانرا نیز از جمله ودایع الهی اند بهره و فایده‌ای نیست این فقیر ضعیف محمد بن شیخ محمد؛ **انجام:** ایضا به روایتی که از حضرت شاه ولایت علی (ع) منقولست اسامی ایشان اینست که مذکور شد.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک لای قهوه‌ای، ۱۱ سطر، قطع: جیبی

[ف: ۵-۴۸۵]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۸ ربیع الثانی ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۶۶گ (۱۹۴پ-۲۵۹ر)، ۱۸ سطر (۶/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۱۶]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۷ ط

آغاز: العترة الطاهرة سید امیرحسینی و سلطان الاولیاء و قدوة العرفا ... ابوسعید بن ابوالخیر خراسانی؛ **انجام:** و از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است و واضح این مربع آن حضرت است و آن حضرت نود و نه نام باری تعالی را در این.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج زرد یک لایه، ۱۰۷گ، ۱۶سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۴/۲-۹۷]

۱۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۳۳ حکمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ فاقد جلد، قطع: جیبی [ف: ۲-۵]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲۴

آغاز: حقیر کاتب الحروف را رساله در نظر آمد که ذکر خواص اسماء الله را مصنف از قول بزرگان دین از قبیل جناب عبدالمجید المغربی؛ **انجام:** و میخ دندان محکم شود تجربه شده است

خط: نسخ، کا: سید عبدالکریم موسوی بن محمد حجرمی (ججرمی)، تا: سه‌شنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۰۹ق؛ این نسخه با نسخه چاپ سال ۱۲۸۱ق اندکی همخوانی ندارد، مصحح، محشی، ۱۲ برگ شامل ابوابی در ادعیه، طلسمات و ختوم در پایان نسخه آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ (۱-۱۱۲)، ۱۵سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۳سم [ف: ۳۴-۶۷۶]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۴۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** به دعای هیچ مؤمن آرزو نخواهد کرد. تمت بعون الله تعالی فی.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۸ شوال ۱۲۶۳ق؛ مجدول، با کمند لاجورد؛ کاغذ: فرنگی نازک، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۲۶گ (۴۲ر-۱۶۷ر)، اندازه: ۲۰/۴×۳۱/۹سم [ف: ۷-۹]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۶۶/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** بدین مثال که نموده شد آن خواص دهد که سلاطین مطیع وی گردند واکابر واشراف وتمام.

خط: تحریری، کا: میر محمد صادق بن ابوالقاسم حسینی خوانساری، تا: ۱۲۹۹ق؛ افتادگی: انجام؛ مجدول سیاه؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۷گ (۱۷۸پ-۱۸۴پ)، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۲۵۹]

۲۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۷۵-۳۴/۴۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اکثر اوقات درب آب روان و صاحب دعوت این اسماء را چون باطن

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف تیماج، ۱۰۴گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۵۹۴]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۲۷

آغاز: خلایق طالب دیدار کردند و او را بزرگی عالم صورت و معنی واین دعوت کبیر خوانند؛ **انجام:** که در شرح یکی از بزرگان یافتم که هر کرا کاری صعب.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه مشتمل بر اوراقی پراکنده و غیر مرتب آنست؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: الوان فرنگی، جلد: مقوا با روکش مشمع، ۳۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۵-۱۳۲]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۹۴۰/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و این اسماء عظام ذکر اهل توحید است و شیخ ابوالعباس در این کتاب فرموده ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۶۴ر-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱۵-۳۲۵]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰۵/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر بخواندن این آیه باین عدد هشت جمعه قیام نماید در هر شبانه روز جمعه چهار هزار و شصت و هشت نوبت ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۷۵گ (۱پ-۷۵ر) [ف: ۳۶-۱۵۹]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر بخواندن این آیه باین عدد هشت جمعه قیام نماید در هر شبانه روز جمعه چهار هزار و شصت و هشت نوبت ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۳۶-۷۳]

۲۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۷۷/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با دو سرلوح رنگارنگ؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قرمز ضربی، ۸گ (۱پ-۸پ)، ۱۶ سطر [ف: ۵-۱۷۳]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۲۲

آغاز: بسمله حمد بی حد و سپاس بیعدد ثنای بارگاه ملک خدای؛ **انجام:** غبارنم محفوظ گردان پس بگیر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، ابعاد متن: ۶×۱۱، جلد: تیماج [رایانه]

۲۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۱۴

بی‌کا، بی‌تا؛ در یکی از برگ‌های آن نام کتاب تحفة الغرائب ضبط شده است؛ متفرقاتی از ادعیه و فال‌نامه در ۳۰ برگ ضمیمه این نسخه است؛ ۱۰۷گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۱۶]

۳۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حق همدیگر دعا کردن هم عبادتست و

هذا ما ختمنا به کلامنا فی هذا الکتاب تیمنا بآیات الکلام المجید و الحدیث الشریف و الحمدلله الذی هدانا لهذا (تمام شد رساله بحر الغرائب فی نقض الشوایب)
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سفید مقوایی، ۴۹گ (۱۳پ-۶۱ر)، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۶۵]

۳۱. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۴۸۹/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر دو خاتم سازد و بروش تکسیر هر دو شارخ زودتر اجابت شود و هر دو روایت
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در آغاز نسخه به اشتباه نام کتاب «جواهر القرآن» آمده است؛ جلد: گالینگور آبی ضربی ترنج و گل و بوته مجدول عطف پارچه مشکی، ۷۴گ (۳۶پ-۱۰۹)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۴۲۳]

۳۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۳۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** (آخر نسخه چند جدول است)
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول به شنگرف و زر و لاجورد؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد الحسینی» (مربع)، مهر «خادم الفقراء ... الحق» (بیضی)؛ جلد: معمولی، ۲۶۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۳×۳۲سم [مؤید: ۳-۱۲۰]

← بحر الغرایب فی نقض الشوایب لحصول المطالب ⋗ بحر الغرائب فی خواص اسماء الحسنی

● **بحرالغرائب (منتخب)** / علوم غریبه / فارسی و عربی
baḥr-ul ġarā’ib (mn.)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۹۰۹
آغاز: بسمله فی کتاب بحر الغرایب ... طریقة مضبوطه تنصف بها المطالب؛ **انجام:** مخصلت السطر التاسع هذا الحروف ... انتهی ما ورد ذکره فی کتاب بحر الغرائب
خط: نسخ ممتاز، کا: زنجانی، اسدالله؛ دو برگ در ابتدا و چهار برگ در انتهای این نسخه در علوم رمل و جفر است؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، ۲۱ سطر (۱۵×۱۹)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۲۰×۲۷سم [رایانه]

● **البحر الغزیر فی تحقیق الماء الکثیر** / فقه / عربی
al-baḥr-il ġazīr fī taḥqīq-il mā’-il kaṯīr
شوشتری، نورالله بن شرف الدین، ۹۵۶-۱۰۱۹ قمری
šūštarī, nūr-ol-lāh ebn-e šaraf-od-dīn (1550-1611)
رساله مختصر استدلالی مهمی است در تعیین مقدار آب کر از جهت وزن و مساحت. مؤلف معتقد است اگر آب به مقدار کر یا دو قله (هر قله در اصطلاح فقهی بنا به اختلاف به مقدار دو برابر مشک آب یا دو برابر کوزه است) برسد در این صورت اگر اوصاف ثلاثه آن با اصابت نجاست تغییر نکند نجس نمی‌شود اما قلیل با رسیدن شیء نجس، نجس می‌شود. و درخاتمه در باب حکم حمام گفته است صحن حمام و دیوارهای آن به حکم ظاهر (و نه به حکم اصل طهارت) نجس است.
آغاز: بسمله. الحمدلله الذی انزل علینا زلال التحقیق من سماء الاستدلال
انجام: و نفی لزوم الاستعمال دفعاً لمشجرة الجهال و حینما لمواد القیل و القال الله اعلم بحقیقة الحال و حقیقة المقال

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۹۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی به لفظ «منه»؛ اهدایی: رهبری، تیر ۱۳۸۱؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای با جدول زنجیره ای زرین، ۱۰گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۷]

← البحر الفائض فی شرح دیوان ابن الفارض ⋗ شرح دیوان ابن فارض

● **بحر الفتوة و ذکر شجرة الفوز** / عرفان و تصوف / عربی
baḥr-ul futuwwa wa ḏikr-u šajarat-il fawz

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۵/۱۷-ف
نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۲۰۴۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸گ (۱۸۳-۲۱۰) [فیلمها ف: ۱-۴۶۲]

● **بحر الفراسة اللافظ فی شرح دیوان الحافظ** / ادبیات / فارسی
baḥr-ul firāsat-il lāfiẓ fī š.-i d.-il ḥāfiẓ
خویشگی، عبدالله بن عبدالقادر، ۱۰۴۳-۱۱۰۶ قمری
xīšagī, ‘abd-ol-lāh ebn-e ‘abd-ol-qāder (1634-1695)
وابسته به: دیوان حافظ شیرازی؛ حافظ شیرازی، شمس الدین محمد (-۷۹۲)
اهداء به: شاه جهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸) پادشاه هند
شرح مهمی است بر دیوان حافظ شیرازی، شارح بیت‌های دشوار را به ترتیب الفبایی شرح نموده و آن را به نام شاه جهان (۱۰۳۷-۱۰۶۸هـ) ساخته، شارح نیز در دیباچه خود می‌گوید: «در مطالعات گسترده خود دریافتم که برخی در تاویل عبارات، دچار افراط و تفریط شده‌اند، از این رو دیوان حافظ را که حاوی مضامین زیبای عرفانی است، انتخاب نمودم و به تدریس آن مشغول شدم، در تاویل و توجیه ابیاتی که ظاهراً با قوانین شرعی منافات داشته، بسیار کوشیدم. سرانجام شاگردان خواستار

تألیف کتابی در این موضوع شدند، لذا به تألیف این اثر پرداختم». وی در کتاب «اخبار الاولیاء» خود می‌گوید: «در ۲۳ سالگی به قصور آمدم، به مدت یک سال به تدریس مقید شدم و در مدت شش ماه جلد نخست را تحریر نمودم و جلد دوم را بعداً در بیجاپور به انجام رساندم».شارح دارای تألیفات بسیاری است که ۵۶ اثر از وی، در منابع موجود برشمرده‌اند و اقبال لاهوری کتاب احوال و آثار خویشگی را در معرفی این دانشمند نگاشته است. شارح در این کتاب، به مناسبت ابیاتی از سعدی، جبلی، انوری، فردوسی، جامی ودیگران آورده و از آیات، اخبار و حکایات نیز بهره برده است. همچنین از گزارش‌های دیگران بر دیوان حافظ استفاده نموده و از آنها نام برده است. «خلاصة البحر قدیم و جدید» و «جامع البحرین فی زوائد النهرین»و «خلاصة البحرین فی زوائد النهرین»کارهایی است که شارح درباره دیوان حافظ و بحر الفراسه خود انجام داده و از آنها تنها نام‌هایی به جای مانده است.

آغاز: سپاس عظمت اساس واحدی را رسد که محمود است به جلال ذات و برتری را که موصوف است به کمال صفات؛ حمدش به دهان نمی‌توانم گفتن ×× شکرش به زبان نمی‌توانم گفتن

[دنا ۴۲۸/۲ (۴ نسخه)؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۵۹۹/۳– ۱۶۰۱ فهرستواره منزوی ۱۴۴/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۴

آغاز: ابیات: نظمی که بود تصرف آمیز ×× باشد همه را به خود دل آویز. و چون فقیر بحسب اراده صمیمی، کتب این فن را بسیار مطالعه ... بسمله. کتاب ردیف الألف مع الألف: الا یا ایها الساقی أدر کأساً و ناولها ×× که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها: الا: دانا و آگاه باشد، یا ایها الساقی: ای هر کدام نوشاننده، أدر کأساً: بگردان پیاله را؛ **انجام:** مطرب عشق عجب سار و نوایی دارد، مطرب عشق مراد از مرشد یا سالك یا اضافه بیانیه باشد.

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش، پاکستان، نسخه شماره ۲۹۸؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۷۴۸ص، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۴-۳۷۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا انور، تا: ۱۲۱۹ق، جا: کشمیر؛ به فرموده ملا محمد فاروق نوشته، فهرست ابواب و غزلیات این شرح که نور الانوار معروف به انور الدین سهروردی مرتب نموده و در سیزده برگ نگارش یافته به‌خط نویسنده نامبرده پیش از شروع به شرح نوشته شده، با سرلوحی بسیار زیبا بطرز هندی، مجدول، یادداشت‌هایی از جناب قندهاری که می‌رساند که در سفر حج نسخه را همراه داشته و مطالعه می‌نموده و نام شهرهای مختلف که یادداشت‌ها در انجام نگاشته می‌شده در ذیل آنها موجود و تاریخ این یادداشت‌ها سال ۱۳۱۳ق است؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۳۵۲گ، ۲۳سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۳-۳۵۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۶ق؛ فهرست غزلیات مذکور در نسخه که نور الانوار معروف به نور الدین سهروردی با مقدمه مختصری نوشته، نیز در اول نسخه گذارده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۲۱۸گ، ۲۴سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳-۳۵۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس ای حافظ از حال دوران شکایت مکن و بیا تا می‌معرفت و محبت فی الحال بخوریم که آن هرگز متغیر و متبدل نشود و اگر چه دوران متغیر و متبدل شود و الله اعلم بالصواب منه المبدء و الیه المآب.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ ترقیمه: «اللهم اغفر لکاتبه و لوالدی صاحب الکتاب و هو مخدومنا الاعظم و مولانا الاکرم میرزا عبدالکریم ملا باشی ملقب، ادام الله اجلاله ... سنة ۱۲۵۷»، مصحح؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با ترنج و سر ترنج گل و بوته، ۲۶۸گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۳۷-۴۷۰]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** پس این دو را از خود دفع می‌کنم و می‌را که پایدار است می‌گیرم.

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش، پاکستان، نسخه شماره ۴۷۵؛ خط: نستعلیق، کا: ملا محمد یوسف خان بخاری، تا: شعبان ۱۲۶۶ق؛ ۶۶۸ص، ۱۹ سطر [عکسی ف: ۴-۳۸۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۴۶

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

← بحر الفراسه ⩾ بحر الفراسة اللافظ فی شرح دیوان الحافظ

● **بحر الفضایل** / تاریخ معصومین / عربی

baḥr-ul faḍāyil

عبدالحسین بن محمد مهدی، ق۱۳ قمری

ʻabd-ol-hoseyn ebn-e mohammad mahdī (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار

مؤلف ابتدا کتابی در فضایل حضرت علی (ع) تألیف کرده و در آن فضایلی را که بعد از حضرت پیامبر (ص) در جنگ‌های جمل و صفین صادر شده جمع نموده است. او پس از آن، کتاب حاضر را در فضایل حضرت علی (ع) به نام ناصرالدین شاه قاجار تألیف نموده است. مؤلف در این رساله مفصل، روایات تاریخی را درباره فضایل حضرت علی (ع) از کتاب‌های معروف

شیعه با ذکر نام کتاب و حذف سند جمع‌آوری و به ترتیب از تولد تا شهادت تنظیم نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۹
آغاز: الحمدلله الذی عرفنا نفسه بالدلایل و البرهان و خصصنا ... اما بعد فیقول الفقیر الی رحمة ربه ... فان احق الفضایل بالتحریر و التقدیم فی استیجاب التعظیم؛ **انجام:** فقال الامیر و یحک ماذا تقول لست عندنا بمتهم فحکیت لهم الحکایة بأسرها فقال الامیر جزاک الله خیرا انت بریء و القوم ...
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ بی‌تا؛ محشی به نقل از کتب مختلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۵۸۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۸-۴۴۹]

● بحر الفضایل فی منافع الافاضل / لغت / فارسی

baḥr-ul faḍāyil fī manāfi'-il afāḍil

بدر خزانه بلخی، محمد بن قوام، ق۸ قمری

badr xazāne-ye balxī, mohammad ebn-e qavām (- 14c)

تاریخ تألیف: ۷۹۵ق

فرهنگ لغات و اصطلاحات فارسی به فارسی است در دو بخش: بخش یکم در ۲۸ باب، برای هر حرف یک باب، به ترتیب حروف آغاز واژه‌ها، بخش دوم در چهار باب و سی و شش فصل، در ابواب مختلفه از اصطلاحات و واژه‌ها، نام کتاب و مؤلف و فهرست بخش‌ها در دیباچه آمده است.

آغاز: حمد و سپاس مرخدایرا که ملایک و اناس در نعت و سپاس بالسنه مختلفه و لغات متنوعه او را ثنا گویند ... و بعد چنین گوید ... محمد بن قوام بن رستم بن احمد بن محمود بدر اللیالی المعروف نیکو کئی ...

[دنا ۴۲۹/۲ (۸ نسخه)؛ فرهنگ نویسی در هند ۵۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۲۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** یهود، یهودان قوم موسی پیغامبر است، یهودیة جهودی، زن قدتم القسم الاول من بحر الفضایل فی منافع الافاضل، حامدا الله تعالی مصلیا علی النبی (ص) بتاریخ ۴۱ جلوس معلی.
تنها بخش یکم است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالقادر عرف ملامیران بن ملاعبدالرحمة، تا: قرن ۱۱، جا: قصبه رابکر، به جهت بهیه کوبندرای؛ در دهم رجب چهل و یکم از جلوس معلی [ف: ۱۶-۶۲]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۷۷ ـ د
آغاز: برابر؛ **انجام:** حرف سین: سنباده سنگی است که
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح، مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج حنایی ضربی، ۱۳۴گ، ۱۳ سطر (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۴۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۱۷-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۱۶۴]

۳. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: ۴۳۲۲
کتاب در دو بخش. بخش اول در ۲۸ باب برای هر حرف آغاز واژه‌ها یک باب، بخش دوم در ۴ باب و سی و شش فصل در اصطلاحات به صورت تهجی؛ خط: نستعلیق، کا: محمد سعید قلیج لیق آقایی، تا: ۱۰۲۸ق، برای سیف الدین ندر میرزای و لغایی؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا گرد تیماج سرخ، ۳۱۳ص، اندازه: ۱۱/۱×۱۹سم [نشریه: ۲-۲۰۰]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۷۰-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** یوم المباهله انروز که ... را با پیغمبر مباهله نمودند یومان زمین حکمان روم ... نام پسر بزرگ یعقوب
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶/۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۵. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۶۱
آغاز: الله اسم خدای و مجمع صفات.؛ **انجام:** یهودیه جهودان میباشند
خط: نستعلیق ریز، کا: احمد علی علی آبادی، تا: صفر ۱۲۰۳ق، جا: کرمانشاهان، برای حاج میرزا آقای قزوینی؛ جلد: گالینگور، ربعی [نشریه: ۳-۶]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۶۹ و ۲۷۲۶-ف
آغاز: هذا کتاب اللغة یسمی بحر الفضائل. بسمله. الله: اسم خدا و مستجمع صفات، اله: قادر بر همه چیز و منزه از همه عیبها، اب: پدر، آبا: پدران و جمع اب؛ **انجام:** یهود: جهود.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ صفر ۱۲۴۴ق، جا: کرمانشاه؛ تملک: یحیی بن ابی المعالی حسینی رضوی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۱۶۷گ، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۲۲۲۸] و [فیلمها ف: ۱-۱۹]

● بحر الفواید / گوناگون / فارسی

baḥr-ul fawāyid

اهدا به: الب قتلغ جیوغا الغ اتابک ابی سعید ارسلان

تاریخ تألیف: میان سال‌های ۵۳۰- ۵۵۵ق؛ محل تألیف: شام

چند دانشی است از کلام، تصوف، فقه و سیاست در ۳۳ «کتاب» شامل ۳۰۰ «باب»: ۱. کتاب الجهاد، ۲. کتاب الحکمة، ۳. کتاب الدعاء و الاوراد، ۴. کتاب نصیحة الملوک، ۵. کتاب اخلاق الصالحین، ۶. کتاب حکایات الصالحین، ۷. کتاب تربیة الاولاد، ۸. کتاب فردوس العارفین، ۹. کتاب طلب المعیشة، ۱۰. کتاب محاسن الشریعه، ۱۱. کتاب احکام الکبایر، ۱۲. کتاب اقطاع السلطان، ۱۳. کتاب الحقوق، ۱۴. کتاب مشکلات الاحکام، ۱۵.

کتاب الحلال و الحرام، ۱۶. کتاب آداب الاسلام، ۱۷. کتاب معالجة الذنوب، ۱۸. کتاب مناسک الحج، ۱۹. کتاب نوادر العلماء، ۲۰. کتاب جواهر الکلام، ۲۱. کتاب مناقب الائمة، ۲۲. کتاب جوابات الروم، ۲۳. کتاب الرد علی المخالفین، ۲۴. کتاب اصول الدین، ۲۵. کتاب اثباة النبوة، ۲۶. کتاب شرایع الاسلام، ۲۷. کتاب عجایب الدنیا، ۲۸. کتاب التعبیر و الاختلاج، ۲۹. کتاب السلطان، ۳۰. کتاب تذکرة الاخرة، ۳۱. کتاب الوصایا، ۳۲. کتاب اللطایف، ۳۳. کتاب الغرایب.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس ایزد گوییم که آفریدگار دو جهان است و نگاه دارنده زمین و آسمانست

انجام: باب یازدهم در مناظره ابلیس لعنه الله در خبر است که وی روزی ... گفت چه دشمن داری گفت نماز و روزه کودک و

چاپ: به کوشش مرحوم دانش پژوه، به وسیله نگاه ترجمه و نشر، ۱۳۴۵ش

[فهرستواره منزوی ۳۴۱/۶]

همانند:

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۹۷-ف

نسخه اصل: پاریس ش۲۳فارسی؛بی‌کا، تا: قرن ۶ [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ مشکول، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ رکابه‌دار؛ تملکی به تاریخ ۱۱۶۹؛ جلد: مقوای لبه دار عطف تیماج مشکی، ۱۹۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۹۰]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۹۷-ف

کتابخانه سلطان القرائی ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ ۲۶گ، ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۱۹]

۴. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۰۰بخش۲

آغاز: است که حجره زرین خوش است لیکن گور تنگ و تاریک و عاقبت آنست مقصود از آفریبش دنیا..کرفتن است و مقصود از پادشاهی نام اندوختن است

نسخه اصل: نسخه ۱۵۲۹ شیرانی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ ۳۶۷ص) [ف: ۸۸]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۲۵

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۸۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۱۳-ف

نسخه اصل: لیدن ۲۸۶W (۲۰۷/۴ ش ۱۹۵۵)؛ خط: نسخ روشن، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ در ص ع آمده کتاب الحکمة [فیلمها ف: ۳-۶۶]

● **بحر الفوائد** / منطق / عربی

baḥr-ul fawā'id

کاتبی قزوینی، علی بن عمر، ۶۰۰-۶۷۵ قمری

kātebī-ye qazvīnī, ʻalī ebn-e ʻomar (1204-1277)

کتاب یک‌دوره منطق کامل است. نسخه فاقد دیباچه است. کاتب در پشت نسخه نوشته: «کتاب تمثیل المنطق بالمواد دون الرموز ملک الفقیر الی رحمة الله محمد بن زین بن عبدالله بن محمد الغزنوی الخطاط غفرالله له و لوالدیه و احسن الیهما و الیه». جمله آغاز کتاب این است: «مقدمة فی المنطق الممثل من غیر الحروف». گویا وجه تسمیه‌اش بدین نام به ملاحظه این است که صور قضایا و جمل اقیسه را به‌رمز نوشته. کتاب مرتب است بر ۲۹ «فصل»: ۱. بیان الحاجة الی المنطق؛ ۲. المفردات ۳. المعانی؛ ۴. الفرق بین مفهوم الکلیات؛ ۵. اجزاء المهیه؛ ۶. مراتب الاجناس و الانواع؛ ۷. مراتب الکلیات؛ ۸. التعریفات؛ ۹. القضایا الحملیه؛ ۱۰. العدول و التحصیل؛ ۱۱. مواد القضایا؛ ۱۲. النسب بین القضایا؛ ۱۳. العکس المستوی؛ ۱۴. التناقض؛ ۱۵. القضایا الشرطیه؛ ۱۶. عکس النقیض؛ ۱۷. الشرطیات؛ ۱۸. القیاس؛ ۱۹. القضایا الشرطیه و اقسامها خمسه کما مرای المرکب من المتصلین؛ ۲۰. القیاس الاستثنائی عبارة عن قیاس مرکب؛ ۲۱. القیاس بحسب الترکیب ینقسم الی اقسام منها القیاس المرکب؛ ۲۲. تحلیل القیاس؛ ۲۳. الاستقراء هو اثبات الحکم؛ ۲۴. التمثیل هو اثبات الحکم فی صورة؛ ۲۵. مواد القیاس اثنی عشر؛ ۲۶. المغالطة قیاس نفسد صورته او مادته؛ ۲۷. اجزاء العلوم ثلاثه؛ ۲۸. ثم العلوم اما متباینة؛ ۲۹. الحد لایکتسب بالبرهان. پس از مطالعه و مطابقه این کتاب با کتاب منطق العین به نظر رسید که این کتاب شرح منطق العین است. منطق العین تألیف نجم الدین علی بن عمر کاتبی قزوینی است که به روایت کشف الظنون (ج۲ص۱۴۱و ۱۴۲) آن را نیز شرح کرده و به بحر الفوائد نامیده است. مسود اوراق را پندار نزدیک به یقین است که این نسخه همان کتاب شرح موسوم به «بحر الفوائد» است که کشف الظنون آن را چنین توصیف کرده: «ثم شرحه شرحا ممزوجا غیر ممیز عن المتن» تا آنجا که عبارت دیباچه بحرالفوائد را آورده: «التمسوا املاء کتاب علی وجه الایضاح مع ایراد امثلة لماله حاجة الی المثال علی ترتیب الرسالة التی کتبنا لیکون کالشرح لها». از این عبارت منقول وجه مناسبت تسمیه کتاب به منطق الممثل من غیر الحروف (که درین نسخه نوشته شده) ظاهر می‌گردد. اصل کتاب منطق العین که در کشف الظنون به نام عین القواعد یاد شده، مرتب است بر یک مقدمه و سه مقاله و خاتمه لکن در شرح که این نسخه باشد، عناوین مقالات و خاتمه مبدل به «فصل» شده و مطالب آن در عناوین فصل‌هایی شرح و توضیح شده و بسیاری از عبارت متن در شرح مزج و درج شده. (مهدی ولایی)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۲۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۲۰گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۳)، اندازه:

۱۱/۵×۱۶سم [ف: ۸-۵۳۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰

آغاز: پس از تسمیه: و به الحول و القوه-مقدمة فی المنطق الممثل من غیر الحروف و هو مرتب علی فصول؛ **انجام:** لان الشک فی مفهوم وجود اللفظ مع العلم بمدلوله جایز و الله اعلم و الحمدلله و صلی الله علی سیدنا محمد النبی الامی و آله و صحبه و سلم

خط: نسخ، کا: محمد غزنوی خطاط، تا: پنج‌شنبه ۸ ذیحجه ۷۹۰ق؛ واقف: ابن خاتون؛ ۶۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴-۳۹۰]

● **بحر الفوائد** / عرفان و تصوف / فارسی

baḥr-ul fawā'id

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، -۱۲۱۶ قمری

hamadānī, 'abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (-1802)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷/۵۹

آغاز: ای عزیز مبتدی صاحب خلوت است، منتهی صاحب عزلت، خلوت آنست که از خلق گوشه گیری؛ **انجام:** مستغرق ذکر تو چنانم که دگر- در ذکر توام ذکر تو از یاد برفت

بخشی از آن؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد زمان بن کلبعلی متطبب خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۹۲پ-۹۳پ) [ف: ۷-۱۸۷]

● **بحر الفوائد = شرح حرز الامانی** / تجوید / فارسی

bahr-ol favā'ed = š.-e herz-ol amānī

حسینی تبریزی، محمد قاسم بن محسن، ق۱۳ قمری

hoseynī tabrīzī, mohammad qāsem ebn-e mohsen (-19c)

وابسته به: حرز الامانی و وجه التهانی = قصیدة الشاطبیة؛ شاطبی، قاسم بن فیره (۵۳۸-۵۹۰)

اهداء به: فتحعلیشاه قاجار و ولیعهد عباس میرزا

چهارصد و نود و هفت بیت از قصیده شاطبیه را در یک «مقدمه» که دارای چهار «مقصد» است و بیست و هفت «باب» و «خاتمه» در سه «مقصد» ترجمه و شرح نموده است.

آغاز: بسمله قرائت حمدی که زینت افزای دیباجه صحیفه هر گونه مدعاست.

انجام: و خلف که راوی حمزه است بسکون فاء و همزه منوناً خوانده وقفاً و وصلا و باقی قراء بضم فاء و همزه منوناً میخوانند

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۲

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً نیمه اول قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط؛ که دو نویسنده آن را (ظاهراً در نیمه اول قرن سیزدهم هجری) نوشته‌اند و از باب ۳۷ آن قسمتی افتاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۷۹گ، ۱۷ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۱×سم [ف: ۳-۲۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۵

آغاز: ابکم و بصدائی نا أملح بنی آدم بلغاء بلیغ معرفت را بعجز نادانی توأم گردانید؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۹]

● **بحر الفوائد** / گوناگون / فارسی

baḥr-ul fawā'id

کاشانی، محمد تقی بن حسین، ۱۲۳۶-۱۳۲۱ قمری

kāšānī, mohammad taqī ebn-e hoseyn (1821-1903)

در فنون گوناگون در هفت مجلد.

[الذریعة ۴۳/۳؛ نسخه‌های منزوی ۶۴۸]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۹۴

آغاز: بسمله. تنزه من تفرد بالوحدانیه و الکمال و تعزز من تجرد عن النقایص ... اما بعد، چنین گوید تشنه آب زلال ... محمد تقی بن الحاج محمد حسین الکاشانی بخاطر این حقیر خطور نمود. جمع این کتاب که مشتمل است بر حکایاتی که باعث است بر ابیات و غزلیات عربیه و فارسیه ... و عبادات ... و معمیات. و احادیث و بر چیزهایی که میل می‌کند به آنها طبایع. و مسائل فقهیه و علوم غریبه و مسایل کلامیه و حکمیه و ریاضیه و علوم دیگر

جلد یکم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ یادداشت نگارنده مبنی بر وقف این جلد از کتاب خود به تاریخ رجب ۱۲۶۵ با مهر او «محمد تقی بن حاجی محمد حسین»؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۸۹گ، ۳۴ سطر (۱۱×۱۶/۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۶-۲۱۴]

● **بحر الفوائد** / اجتهاد و تقلید / عربی

baḥr-ul fawā'id

نوری، عبدالنبی، ق۱۴ قمری

nūrī, 'abd-on-nabī (- 20c)

اصول فقه شیعی است، بخش‌بندی نشده و گاهی سربندی‌های «فصل» دارد. نام نگارنده و کتاب تنها بر فراز نسخه آمده است. شاید وی شیخ عبدالنبی نوری از شاگردان میرزای شیرازی باشد که در تهران می‌زیسته و «حاشیه»ای بر «فرائد الاصول» شیخ انصاری (الذریعه ۱۵۸/۶) نگاشته است و در تهران ۲۰ محرم ۱۳۴۴ ق درگذشته است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۱۱۸

آغاز: بسمله. حمدله. صلاة. و بعد، فنقول بعون الملک العلام و تأیید اهل الذکر (ع). أن المکلف الملتفت الی حکم شرعی، اما أن یحصل له القطع به، او الظن به او الشک به. و حصر ... به الی الاقسام الثلاثة؛ **انجام:** کل قول الامام فی جملة اقوالها فاجماعها حجة لاجله لالاجل الاجماع. انتهی. قد تم الکتاب.

خط: نستعلیق تحریری خوش، کا: یدالله کجوری، تا: ۱۳۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج یشمی تیره، ۷۱۵ص، ۱۳ سطر (۱۰/۵×۱۶)، اندازه: ۱۷/۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۶]

● **بحر الفوائد فی شرح الفرائد** / اصول فقه / عربی

baḥr-ul fawā'id fī š.-il farā'id

آشتیانی، محمد حسن بن جعفر، ۱۲۴۸؟-۱۳۱۹ قمری

āštīyānī, mohammad hasan ebn-e ja'far (1833-1902)

وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل شیخ انصاری؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)

شرحی است مفصل و مزجی تحت عنوان «قوله-اقول»، بر کتاب «فرائد الاصول-الرسائل» شیخ مرتضی انصاری. این شرح بنا به گفته الذریعه (۴۴/۳) در نجف اشرف نگاشته شده و در تهران هنگام تدریس تنقیح و تهذیب شده است. در ضمن بحث فراوان می‌گوید: «کما ذکر شیخنا فی مجلس البحث کما قال الاستاد فی الرسالة ...» و نیز آمده: «و قد اجازة الاستاد العلامة فی المکاسب». **چاپ:** در سال ۱۳۱۵ق چاپ شده است.

[الذریعه ۴۴/۳؛ دنا ۴۲۹/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸ ط

آغاز: قوله قدس سره العالی فی الحاشیة و محصل الکلام آه اعلم ان محصل هذا المحصل ان العقل مستقل؛ **انجام:** انه تمسک بأخبار التوقف ایضاً فکیف ذکر ان المستند هو حکم العقل.

مباحث اصالة البرائة؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ تعلیقات متفرقه در هامش برخی صفحات؛ کاغذ: فرنگی کاهی رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۱۰۶گ، ۱۹سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶/۸×۲۲سم [ف: ۲۴/۲-۱۷۶]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۳۸۷

آغاز: بسمله قوله فی التعادل و التراجیح و حیث ان مورد هما الدلیلان المتعارضان ره. اقول بالحری قبل الخوض فی المسئلة ان نتکلم اولا بعض الکلام فی باب؛ **انجام:** الاول فی حکم تعارض الاستصحاب مع اصالة البرائة فنقول فی وروده علیه.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج زرد، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲/۵سم [ف: ۴-۱۹۷۴]

۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰-الف/۹۶

آغاز: بسمله، و الحمد لله و صلی الله علی محمد و اله الطیبین اللهم وفقنا و یسر علینا کل عسر قوله فاعلم ان المکلف اذا التفت آن لا یخفی؛ **انجام:** و قد وقع الفراغ عن اشتغال بما رجونا ... یوم الاثنین السابع و العشرین من ذی الحجه الحرام من سنه تسع و سبعین بعد الالف و الماتین

اصالة البرائة؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: مقوا با کاغذ ابری، ۱۳۵گ، ۳۱ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۱-۸۴]

۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۲/۱

آغاز: بعد البسملة، فی التعادل و التراجیح و حیث ان مواردهما الدلیلان المتعارضان آه، اقول فالحری قبل الخوض فی المسئلة ان نتکلم؛ **انجام:** فلا بدان یجعل ما دل علی حجیة خبر الثقة دلیلا علی حجیة مطلق الظن و لو خصوص الاطمینان من ای سبب حصل و هو کما تری.

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه مسجد گوهر شاد ش ۱۳۸۷ ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: محمد بن ناصر سیرجانی کرمانی، تا: ۱۲۹۴ق؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۵۹۲]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴ ط

آغاز: قوله و اما الشک فلما لم یکن ... اقول من الواضحات التی لا ارتیاب فیها أن الشک؛ **انجام:** لا یقدح فی انعقاد الاجماع علی طرق الحدس ... دلیلاً علی حجیة مطلق الظن و لو خصوص الاطمینان منه ای سبب حصل و هو کما تری و السلام.

خط: نستعلیق، کا: رضا طبرستانی (ساکن یالو)، تا: ۱۲۹۵ق، جا: مدرسه خازن الملک؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عسلی، ۳۰۷گ، ۲۰سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۲/۳سم [ف: ۲۴/۲-۱۷۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۰۵

جلد دوم کتاب و به روز هجدهم ربیع الثانی ۱۳۰۸ پایان یافته؛ خط: نستعلیق، کا: مرتضی غروی آشتیانی (فرزند مؤلف)، تا اول شعبان ۱۳۰۸ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۱-۲۹۷]

۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۰۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۳۰]

● **بحر الفوائد و عقد الفراید** / چند دانشی، تاریخ جهان/فارسی

bahr-ol favā'ed va 'aqd-ol farāyed

حسینی اصفهانی، محمد شفیع، ق۱۱ قمری

hoseynī esfahānī, mohammad šafī' (- 17c)

اهدا به: شاه عباس دوم صفوی (۱۰۵۲-۱۰۷۷ق)

این کتاب دائرة المعارفی است دارای ۵ جلد با این ترتیب: ۱. مبداء و معاد و اخلاق (شامل یک مقدمه و دو مقاله)؛ ۲. سیرت پیغمبر خاتم (ص) و دیگر پیغمبران (احوال انبیا سلف در ۷ آغاز که در ضمن آن چند «فائده» یاد شده)؛ ۳. سرگذشت امامان؛ ۴. سرگذشت اولیاء و علماء و حکماء؛ ۵. تاریخ و سیرت پادشاهان و فرمانروایان جهان تا صوفیه. مجلد اول دارای مقدمه و دو مقاله

است: مقدمه کتاب به‌نوشته مؤلف (در فهرست مطالب) «در تمهید قواعد سخن پردازی و اساس قدس اقتباس معنی طرازی» است. اما ظاهراً مؤلف از نیت خود بازگشته و در مقدمه اصول عقاید و معارف را در ضمن ۱۲ «فائده» بیان داشته است: ۱. شرح حدیث کنت کنزا مخفیا، ۲. تعریف علم حکمت و اقسام آن، ۳. فضیلت و وجوب طلب علم، ۴. تقدیم علم النفس و تهذیب اخلاق بر دیگر علوم، ۵. اطلاقات نفس و اثبات نفس و اثبات بقاء نفس ناطقه، ۸. اختیاری بودن افعال و تفسیر: وجوب، امکان، تحقیق جبر و قدریت و اراده و اختیار، صدور افعال اختیاری از انسان و ابطال جبر، ۹. مراتب نفس، ۱۰. کمال نفس در چیست؟ و رد منکران بقاء نفس پس از بدن، ۱۱. بیان خیر و سعادت، ۱۲. تعریف حقیقت خلق و تفسیر احوال و وصول به درجه کمال. اما مقالات: مقاله اول در اخلاق (فضائل و رذائل)؛ مقاله دوم در آداب و عادات ... و قوانین سلوک با ملوک ... و دستور العمل وزراء ... و آداب و سیاست زندگی، این مقاله در سه «قسم» است: قسم اول حکمت منزلی (دارای پنج فائده)، قسم دوم حکمت مدنی (سیاست مدن) و آداب مملکت داری (دارای سه فائده: ۱) سبب احتیاج خلق به تمدن، ۲) آداب سلطنت و مملکت داری، ۳) آداب وزارت.).

آغاز: صد شکر که بنمود رخ آن غیرت حور ×× آفاق شد از عکس جمالش پر نور/ بگشود زبان بوصف او هر موجود ×× وین را از نهفته در جهان شد مشهور. لله الحمد که شاهد یکتای وحدت سرای توحید ...

[دنا ۴۳۰/۲ (۲۸ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۹۶/۶؛ الذریعة ۴۴/۳ و۴۵؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۲۸/۱۰؛ فهرستواره منزوی ۵۶۶/۱–۵۶۷ و ۳۴۱/۶]

۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۹

انجام: گفت ای جرجیس مرا بفریفتی و معبود مرا هلاک ساختی جرجیس گفت که چگونه جمادی را آله می‌گویی که بر دفع امثال این اشیاء از خود قادر ...

جلد دوم کتاب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب و مؤلف و اینکه کتاب ظاهراً نسخه اصل می‌باشد به خط سید محمد علی روضاتی دیده می‌شود؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۴۷۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۶×۳۸سم [ف: ۲–۴۶۷]

۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۶ ـ ب

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی با ترنج، ۳۴۹گ، ۲۷ سطر (۱۵×۲۸)، اندازه: ۲۳/۵×۳۷سم [ف: ۱–۵۹]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۹۴۳

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۴۲گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۱×۲۹/۶سم [ف: ۲–۵۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۲۶۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** مادام که وفا کنند بعهد خود با خدای عزوجل و بشرایط ذمه عمل نمایند.

جلد اول؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای چهار سرلوح به زر و شنگرف و لاجورد، مجدول؛ کاغذ: نخودی، جلد: روغنی دورو، روی جلد زمینه اکلیلی با ترنج و حاشیه گل و بوته کم کار پشت جلد زمیه گلی با یک شاخه گل، ۲۴۰گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۱۸/۲×۲۸/۲سم [ف: ۷–۱۷]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۶۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** جلد اول: سقوط در بینی بیمار چکانند و قبول نمود و چنان کردند شفا یافت

جلد نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول شنگرف؛ تملک ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: ترمه سفید سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ساده مقوایی، ۷۱۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۳–۲۴۲]

۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ستم نکنی برایشان مادام که وفا کنند بعهد خود عزوجل و بشرایط فقه عمل نمایند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق؛ با سرلوح، مجدول زرین؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۲۲۵گ، ۲۲ سطر (۱۲×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۱–۳۳۶] و [نشریه: ۴–۳۷۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۹۹–ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱–۲۰]

۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۹۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ستم نکنی برایشان مادام که وفا کنند بعهد خود با خدای عز وجل و بشرایط ذمه عمل نمایند.

جلد اول دارای یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه بدین ترتیب: مقدمه: در تمهید قواعد سخن پردازی، مقاله اول: در صفات حسنه و ذمیمه اخلاقی، مقاله دوم: درآداب سلوک اجتماعی، خاتمه: در نصایح نافعه و مواعظ منجیه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: احمد بن محمد زمان موسوی به‌تاریخ روز مباهله ۱۲۶۰، محمد علی بن علی اکبر اصفهانی به‌تاریخ ۱۲۴۷ در قریه طهران کرون از حاج محمد طهرانی کرون؛ جلد: دورو تیماج رو قرمز پشت قهوه‌ای، ۲۴۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۱–۴۰۱]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** از گردش این زمانه پر شتلم ×× نامت نشود زدفتر هستی گم

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، دو یادداشت به تاریخ ۱۱ ربیع الثانی ۱۱۱۵ و ۱۸ شوال ۱۱۲۷؛ تملک: «کلبعلی بیگ»؛ جلد: تیماج قرمز، دور قهوه‌ای، ۱۹۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱–۲۴۱]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۱۷

آغاز: میانجی بپرورده اند نخستین فطرت پسین شمار ×× تویی

خویشتن را ببازی مدار وچون هرکس را از آن طایفه؛ **انجام:** در بعضی روایات وارد شده یجیء الحبشه فیخبونه خراباً لایعمر بعد ذلک أبداً.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۶گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۱]

۱۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۵

آغاز: حضرت واجب الوجود جل شأنه و عظم برهانه بمقتضای جود و احسان و محض عنایت و امتنان اعیان؛ **انجام:** از عمر بن عبدالعزیز التماس نمودند که بعضی از آن وسخ بشویند و با سقوط در بینی آن بیمار چکانند قبول نمود و چنان کردند بیمار شفا یافت

جلد دوم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مجدول؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۲۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۴×۳۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶۰-فیروز

آغاز: هذا کتاب ... بحر الفوائد در بیان شمه ای از آثار و سیر حضرت خیر البشر و آباء و اجداد ... و باقی انبیا که در سلسله نسب آن حضرت داخل نیستند واجب الوجود جل شانه ... .بمقتضای جود و احسان؛ **انجام:** و صاحب روضة الاحباب می‌گوید این حدس خالی از ضعفی نیست.

جلد دوم در سرگذشت پیغمبران تا وفات پیغمبر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره دار، جلد: تیماج مشکی ساغری با ترنج و حاشیه، ۶۸۰ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲۱-۱۹]

۱۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۶۱

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن یشمی ضربی، ۱۲۳گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۲سم [ف: ۲-۵۱]

۱۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۵۶

آغاز: صد شکر که بنمود رخ آن غیرت حور آفاق شد از عکس جمالش پرنور ... لله الحمد که شاهد یکتای وحدت سرای توحید و محبوب بی همتای خلوتخانه تجرید را

تا انتهای مقاله دوم از مجلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، در چهار برگ آخر قصیده ای آمده در نعت پیغمبر اکرم (ص) از «شیخ محمد رضا متخلص به نجیب الدین»، قصیده نجیب الدین همراه با قصیده‌ای مسمی به «قصیدة النونیة» در مدح امیرالمؤمنین (ع) و قصیده‌ای در مدح امام رضا (ع)؛ تملک: «محمد علی خوانساری امامی» با مهر «محمد علی» (بیضوی) و عبارت «از مال خاصی خالص ملا میرزا حاکم تویسرکان سنه ۱۲۲۲»، «ملا حسین خراسانی» با مهر «حسین منی و انا من حسین» (بیضی) در سنه ۱۳۰۷؛ مهر: «اللهم صل علی محمد و آل محمد» (بیضی)، «عبده الراجی محمد علی» (بیضی)، «افوض امری الی الله محمد علی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قرمز مجدول ساده، ۲۵۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱-۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۵۳۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۱۲۸]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بعهد خود با خدای ... و بشرایط ذمه عمل نمایند.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳۰۰گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۹-۹۱۶]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۸۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که مزین و خوشنما گردانید

خط: نسخ ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری؛ فرنگی، جلد: تیماج برون تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۴)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۲۱×۳۳سم [رایانه]

۱۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵۳

جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۷۰گ، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۱۵]

۱۷. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** کیفیت واقعه را بعرض هارون رسانیدیم بالخیر و العافیه و السلام

خط: نستعلیق خوب، کا: میرزا محمد نوری نعمت اللهی بن علیخان بیگ نوری، تا: ربیع الاول ۱۲۴۱ق، حسب الامر آقا ابراهیم؛ مصحح؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: تیماج مشکی عطف و حاشیه تیماج خرمایی، ۳۰۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۴۱]

۱۸. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۹۰/۱

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۴ق؛ قطع: رحلی [ف: ۱۰۰]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۳۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۱۱ رجب ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنجی، ۵۴۱ص، ۲۳ سطر (۹×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۱۶-۷۸]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۵۹-فیروز

آغاز: برابر

جلد یکم؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۱۲۵۹ق، جا: تهران؛ یادداشتی از رضا قلی خان هدایت درباره نسخه و مؤلف کتاب و رویائی از او؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره دار، جلد: تیماج زرد ترنج دار دور منگنه، ۴۴۸ص (با ۷ برگ سفید وسط)، ۳۲ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۳۱×۳۱سم [ف: ۲۱-۱۸]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۱۰

آغاز: برابر

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۲۶۲ق، موافق عید نوروز؛ جلد: تیماج نیلی، ۲۵۰گ، ۲۲ سطر، اندازه:

۱۶×۲۷سم [ف: ۱۱-۳۰۱]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۷۴

آغاز: هجرت اصحاب رسول (ص) بجانب مدینه و تدبیر کفار قریش در باب قتل آن حضرت و اخبار جبرئیل آن سرور را؛ **انجام:** در بینی آن بیمار چکانند و قبول نمود و چنان کردند شفا یافت.

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمد بن حاجی سید علی ساوجی، تا: رمضان ۱۲۷۱ق، به دستور لسان الملك میرزا محمد تقی سپهر کاشی صاحب ناسخ التواریخ؛ در پایان کتاب اشتباهاً «قد تم المجلد الاول من کتاب بحر الفواید» نگاشته است؛ واقف: حاج قائم مقام، بهمن ۱۳۱۶؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار مهره، جلد: چرمی یشمی، ۲۳۲گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۲/۳×۳۵سم [ف: ۷-۱۹]

۲۳. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳

جلد دوم در تاریخ حضرت رسول اکرم و دیگر انبیاء؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۷۶ق، برای محمد ولی میرزا به دستیاری عباسقلی میرزا در اصفهان؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی، ۲۸۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۳/۳×۳۶/۵سم [ف: ۲-۵۱]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۴۳

جلد اول؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۳ محرم ۱۳۳۵ق، جا: قریه دولاب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱۸گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱۹-۴۳]

۲۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۰۸

جلد اول؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۶۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۳۰سم [ف: ۲۷-۷]

۲۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۸-۵/۸

آغاز: مقاله دوم از مجلد اول از کتاب بحر الفراید در بیان آداب و عادات از باب خیر ... بدان وفقك الله تعالی که حکمت عملی که از آن به عقل معاشی تعبیر می‌شود و؛ **انجام:** و ظلم و ستم نکنی بر ایشان مادام که وفا کنند به عهد خود با خدای عز وجل و به شرایط ذمه عمل نمایند. تمت الکتاب

مقاله دوم از جلداول تا آخر کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: سید جعفر بن سید محمد، بی‌تا؛ جلد: تیماج روغنی با زمینه زرین ترنج با سر و لچکی، ۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۲-۵۹۵]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۱۱

متفاوت با دیگر نسخه‌ها؛ بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

● **بحر الکلام** / کلام و اعتقادات / عربی

bahr-ul kalām

نسفی، میمون بن محمد، ۴۱۸-۵۰۸ قمری

nasafī, maymūn ebn-e mohammad (1028-1115)

متن موجز و مختصری است در اعتقادات اهل سنت با عناوین «فصل-فصل» که به اختصار متعرض عقاید و آراء کلامی از جمله آراء شیعه نیز شده است به تعبیر «قال الروافض».

آغاز: نحمدك یا ذا الجلال و الاکرام ... قال الشیخ الامام الاجل ... اعلم أنی أعتقد معرفة الله تعالی

چاپ: قاهره، مطبوعات فرج الله کردی، ۱۱۲ص، ۱۳۲۹ق؛ بغداد، مطبعة الحمیدیة، ۷۲ص، ۱۳۰۴ق.

[دنا ۲/۴۳۰]

شرح و حواشی:

۱- غایة المرام فی شرح بحر الکلام؛ قدسی، حسن بن ابی بکر (-۸۳۶)

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فی عین حمئة و هو لم یبلغ الی السماء الرابعة

خط: نسخ، کا: خلیل بن ابی بکر بن محمد بن خلیل بن علی حنفی، تا: رجب ۸۴۲ق؛ تملك: نعمت الله بن احمد بن علی اصغر حسینی مشهدی؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور نیلی، ۵۷گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۳-۳۴۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۱/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هو لم یبلغ الی السماء الرابعة و الله الهادی و علیه الاعتماد و الیه المصیر و المعاد.

نام کتاب در فهرست «العمدة فی اصول الدین» آمده که با نظر به نسخه‌های متعدد تصحیح شد؛ خط: نسخ معرب، کا: محمد بن مصطفی، تا: ۹۸۵ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج، ۶۷گ (۱پ-۶۷پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۴-۲۵۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۵۲ ض

بی‌کا، بی تا [د.ث. مجلس]

۴. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فی عین حمئة و هو لم یبلغ الی السماء الرابعة

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط و انجام؛ مصحح؛ برگ‌های پایانی از نسخه دیگری به آن ملحق شده؛ جلد: فاقد جلد، ۲۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲-۲۲۵]

← بحر اللآلی ‹ شرح عکوس الشموس

● **بحر اللآلی** / شعر / فارسی

bahr-ol la'ālī

عرفی شیرازی، محمد بن علی، ۹۶۳؟-۹۹۹ قمری

'orfī šīrāzī, mohammad ebn-e 'alī (1556-1591)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۶۵۳/۲

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم موج نخست است ز بحر قدیم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱گ (۱۰پ-۵۰پ) [ف: ۳۷-۱۸۱]

● **بحر اللآلی** / تاریخ معصومین / فارسی

bahr-ol la'ālī

بسمل شیرازی، علی اکبر بن علی، ۱۱۸۷-۱۲۶۳ قمری

besmel-e šīrāzī, 'alī akbar ebn-e 'alī (1774-1847)

مؤلف تصمیم داشته مجموعه ای درباره زندگانی چهارده معصوم (ع) تألیف نموده و برای هر یک از معصومین (ع) یک جلد را اختصاص دهد، اما با بررسی تاریخ تألیف جلدهای مختلف، ظاهراً توفیق اتمام پیدا نکرده و فقط نه جلد تألیف نموده است. نام مجموعه «بحر اللآلی» است و جلد پنجم را مؤلف «سفینة النجاة» نامیده است. مرحوم حاج علی اکبر نواب علاقه و اهتمام خاصی نسبت به این مجموعه داشته و همان‌طور که فرزندش میرزا ابوطالب در مقدمه شرح دوازده بند بحر العلوم اظهار کرده، مؤلف تمام وقت و همت خویش را بر نوشتن و اتمام این مجموعه صرف می‌نموده، ضمناً حاج علی اکبر نواب ملکی را در شیراز وقف نموده که یکی از مصارف آن تکثیر و نشر کتاب‌های این مجموعه می‌باشد، بعضی از جلدهای این کتاب که استنساخ و یا چاپ شده، از در آمد این موقوفه بوده است.

گزارش جلدها به شرح زیر است: جلد ۱. زندگی پیامبر اسلام (ص)، تاریخ تألیف: ۲۶ شوال ۱۲۵۶؛ جلد ۲. زندگی حضرت زهرا (ع)، نسخه‌ای از این جلد شناخته نشد، امام مؤلف در مقدمه جلد سوم تصریح به تألیف و اتمام این جلد نموده، همچنین فرزند ارشد مؤلف به نام «ابوطالب» در شرح فارسی دوازده بند بحرالعلوم از این جلد مطلب زیاد نقل می‌کند؛ جلد ۳. زندگی امیرالمؤمنین (ع)، دارای یک «مقصد» و یک «خاتمه»، مقصد در شرح برخی از حالات اسدالله الغالب امام العالمین و وصی النبیین و خاتمه در بیان احوال خسران مآل معاویه علیه الهاویه، تاریخ تألیف: از سه‌شنبه ۱۸ شوال ۱۲۵۸ تا شب عید سعید غدیر ۱۲۵۹؛ جلد ۴. زندگی امام حسن (ع)، مرتب بر دو «مقصد» و یک «خاتمه»، مؤلف می‌گوید: چون جلد سوم که شرح زندگی حضرت امیرالمؤمنین (ع) بود حجمش زیاد شد، بخشی از آن که مربوط به شرح حال زوجات و اولاد و برادران و بعضی از اصحاب بود را در این جلد آورده، تاریخ شروع به تألیف: عید غدیر سال ۱۲۵۹؛ جلد ۵. زندگی امام حسین (ع)، دارای چند «باب» و یک «خاتمه»، تاریخ تألیف: از دوشنبه ۷ جمادی الثانی ۱۲۶۰ تا شنبه ۲۹ صفر ۱۲۶۱؛ جلد ۶. زندگانی امام زین العابدین (ع)، دارای یک «مقصد» و یک «خاتمه»: مقصد در بیان حال سعادت اشتمال آن جناب از حین ولادت تا زمان رحلت و احوال اولاد و زوجات آن حضرت و ما یتعلق بذلک و خاتمه در شرح حالات سلاطین و حکام مشهوره معاصرین با آن حضرت و وقایع حادثه در آن اوان، تاریخ تألیف: از یک‌شنبه غره ربیع الاول ۱۲۶۱ تا پنج‌شنبه ۱۷ ذیحجه ۱۲۶۱؛ جلد ۷. زندگی امام باقر (ع)، دارای چند «باب» و یک «خاتمه»، تاریخ شروع به تألیف: جمعه عید غدیر ۱۲۶۱؛ ۸. زندگی امام جعفر صادق (ع)، دارای ۱۶ «باب» و یک «خاتمه»، تاریخ شروع به تألیف: یک‌شنبه ۱۱ صفر ۱۲۶۳؛ جلد ۹. زندگی امام موسی کاظم (ع)، تاریخ شروع به تألیف: شنبه ۲ رجب ۱۲۶۲. (محمد برکت)

آغاز: جلد ۱: آغاز: الحمدلله رب العالمین ... چون گاهی خاطر فاتر را از کثرت مباحثات علمی کمال و طبع را از شدت حوادث روزگار ملال روی می‌نمود ...

جلد ۳: حمد بی حد بخشنده بی منت را سزد که دلهای ما خاکساران را بحری پر از لآلی متلألی از محبت خاندان نبوت و تولای شاه ولایت ساخت.

جلد ۴: الحمدلله الذی جعل الحسن و الحسین سیدی شباب أهل الجنة.

جلد ۵: الحمدلله العلی الأکبر ...

جلد ۶: الحمدلله الذی وفقنا لذکر مناقب سلالة خاتم النبیین ...

جلد ۷: حمد بی حد و منتها و سپاس لاتعد و لاتحصی خداوندی را سزاست ...

جلد ۸: حمد و سپاس خداوندی را سزا و رواست که یکی از بندگان آستان عبودیتش مفخر عالمیان پیغمبر آخر الزمان است.

جلد ۹: منت بی حد خداوندی را که توفیق بندگی حضرتش بندگان ناتوان را یاراست و معین ...

چاپ: برخی از مجلدات آن چاپ شده است.

[نسخه‌های منزوی ۴۴۱۸/۶؛ الذریعة ۴۵/۲ و ۲۰۱/۱۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۵۹/۳و ۴۴۱۸/۶؛ مشترک پاکستان ۳۳۷/۱۰؛ دنا ۴۳۱/۲ (۱۹ نسخه)]

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۶۷

جلد سوم؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۳۱۱گ، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۳-۱۲]

۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۷۸

جلد پنجم؛خط:نستعلیق شکسته،کاتب=مؤلف،بی‌تا؛مصحح، روی برگ اول به خط مؤلف آمده: «حاجی عبدالوهاب از فردا که غره ماه مبارک رمضان سنه ۱۲۶۰ است این نسخه را بنویس و آن را که در دست داری بگذار هر وقت بی کار باشی بنویس»، در رمضان ۱۲۶۲ مقابله شده،۲۷۰گ،اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۳-۱۲]

۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۷۹

جلد نهم، ؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، آخر نسخه آمده: «شب سه‌شنبه پنجم شهر ذی قعدة الحرام سنه ۱۲۶۲ از قرائت آن خدمت والد ماجد کامیاب نواب مستطاب دام فضله العالی فراغت حاصل آمد العبد ابوطالب غفر له»؛ ۹۲گ، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۳-۱۳]

۴. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۱۴

آغاز: بسمله، و به فی کل الامور نستعین، الحمد لله الذی وفقنا لذکر مناقب سلالة خاتم النبین ... اما بعد ... ابن علی بن محمد اسماعیل بن محمد مهدی، علی اکبر شیرازی که چون بتوفیق خالق اکبر و تایید پدید آورنده معشر بشر دوشنبه که شب ۲۹ ماه صفر المظفر سنه ۱۲۶۱ مجلد خامس از جمله مجلدات بحر اللئالی که مشتمل بر شرح حالات اقدس خامس ال عبا ع باتمام رسید ... .واکنون که شب یک شنبه غره ربیع الاول از سال مسطور است شروع نمود به تحریر این مجلد که مجلد سادس ... شرح حالات ... جناب سید الساجدین امام زین العابدین ع و مرتب ساخت آن را بر یک مقصد و خاتمه.

جلد ۶؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ ۱۹۹گ، اندازه: ۲۱/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱-۱۳]

۵. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۷

جلد هفتم، زندگی امام باقر (ع)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن ملا محمد حسن اصطهباناتی، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: رقعی [اوراق عتیق: ۱-۲۶۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۷۱

جلد ۷ ؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، دارای کمند، مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۳]

۷. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر۷

جلد ۷، زندگی امام باقر (ع)، در چند باب و یک خاتمه؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول؛ ۹۶گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نسخه پژوهی: ۱-۴۳]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۶۲۶

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** از این پس بایدت گفتن سپاس و شکر بی پایان ×× که همچون بسمل ای شوریده آوردی بپایانش

جلد سوم کتاب در حالات حضرت امیر المومنین (ع) در یک مقصد در احوال آن حضرت مشتمل بر ابواب دارای چند گفتار و یک خاتمه در احوال معاویة بن ابی سفیان و مخالفت‌های وی با امام همام؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۹ ذیحجه ۱۲۵۹ق؛ مصحح، دارای اضافاتی گویا به خط مؤلف؛ مهر: «شریف الدوله» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۳۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲-۲۸۲]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳

جلد چهارم در سرگذشت علی (ع) و حسن (ع) است؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب بن علی اشرف، تا: یک‌شنبه ۶ جمادی الثانی ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۶۴گ، ۱۹ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [سنا: ف: ۱-۹۰]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۳

آغاز: برابر۳

جلد سوم در حالات حضرت امیرالمؤمنین (ع) در یک مقصد و یک خاتمه؛ خط: نسخ، کا: علی میرزا بن علیجان فتح آبادی، تا: سه‌شنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد:تیماج مشکی،۲۷۵گ،۲۵سطر، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۷-۶۵]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۹

آغاز: برابر۹؛ **انجام:** مکن از دامن موسی بن جعفر دست من کوته ×× مرا مگذار بی یار و معین در عرصه محشر

خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اکبر بن محمد حسن بن محمد صالح علاء الدین خراسان، تا: جمعه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۶۳ق، جا: شیراز؛ از روی نسخه خط مؤلف؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۴۸]

۱۲. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۷۷

جلد چهارم؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد (زین) العابدین بن شمس الدین اصطهباناتی، تا: چهارشنبه ۲۷ رمضان ۱۲۶۳ق؛ ۱۷۴گ، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۳-۱۲]

۱۳. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۳۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۶ ذیحجه ۱۲۶۶ق؛ مصحح به خط مؤلف؛ واقف: محمد مهدی کجوری فرزند مرحوم آقا شیخ جمال الدین فرزند شیخ محمد جعفر، ۱۳۵۳/۳/۱ به کتابخانه شاهچراغ؛ ۱۳۸گ، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳-۱۳]

۱۴. شیراز؛ ثامنی، محمد رضا؛ شماره نسخه: ۶

جلد هشتم (زندگی امام صادق (ع)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد اصطهباناتی، تا: شوال۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، قطع: رحلی [اوراق عتیق: ۱-۲۶۷]

۱۵. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۷۶

جلد اول؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله متخلص به محجوب خلف مرحمت پناه ملا محمد جعفر فسائی، تا: چهارشنبه ۱۵ رجب ۱۲۸۸ق،جا:شیراز؛مجدول؛ ۲۸۱گ، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۳-۱۰]

۱۶. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۶

آغاز: برابر۴؛ **انجام:** لمؤلفه: خداوند محمود را حمد بی حد ×× که از فضلش این نامه آمد مجلد/ مرا راه بنمای سوی هدایت ×× نگه دارم از مکر ابلیس مرتد / بود تا که خوانند طفلان به مکتب ×× ز بعد حروف الف بی تی ابجد/ زبانم به ذکر تو پیوسته گویا ×× به غیر از رضایت رهم باد مند. انجامه: در حینی که در دارالعلم شیراز خلد طراز از نامساعدی بخت هر ساعت باندوهی و هر لمحه برسیدن مکروهی ملول بودم این کتاب مستطاب که جلد چهارم بحر اللالی است تحریر شد از نسخه اصل و کتب العبد الاقل الاحقر محمد بن مرحمت و غفران مآب ملاعلی اکبر طاب ثراه و کان اتمامها فی یوم الاربعاء سابع عشر شهر شوال المکرم سنه ۱۲۶۰. بعون القادر وهاب و همت نواب ×× هزار شکر که شد ختم این خجسته کتاب / محیط دانش و افضال حضرت بسمل ×× که هست پیش روی او محیط محض سراب / سحاب همت و دریا نوال بیضا رای ×× بهشت خلق و ملک سیرت سپهر جناب / بمن که ریزه خور سفره عطای ویم ×× بکار نامه نگاری از او رسید خطاب / بحکم محکم او سر نهادمی چابک ×× بامر نافذ او

بستمی میان بشتاب / نخست خامه شوریده کرد آن را ثبت ×× از آن سپس که مؤلف نمود ختم کتاب / امیدوار ز خوانندگان بود همه آنک ×× کنند یاد چو بسمل و را بخیر و ثواب / یلوح الخط فی قرطاس دهرا ×× و کاتبه رمیم فی التراب

جلد ۴، گزارش زندگی امام حسن (ع)؛ خط: نستعلیق، کا: محمدبن مرحوم ملاعلی اکبر، بی‌تا؛ تملک: محمد رضا ابن حاج محمد اسماعیل سلطان الذاکرین در ذیقعده ۱۲۵۶؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۱۷گ، ۱۹ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۲۰]

۱۷. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۰۶

جلد هفتم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ ۹۹گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۱۲]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۳۲

آغاز: اول دفتر بنام خالق اکبر ×× صانع و پرودگار وحی و توانگر؛

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ تملک: قوام الدین موسوی؛ مهر: «شعاع» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۴-۱۹۹]

۱۹. شیراز؛ دستغیب، بدرالدین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، بی‌تا؛ از نظر مشخصات کاملاً با نسخه مدرسه حکیم مطابقت دارد [نسخه پژوهی: ۱-۶۰]

۲۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۴-۷/۱۴

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** مؤلف گوید شیخ برسی در کتاب مشارق الانوار بعد از ذکر آن دو حدیث گفته ... و درقصص الانبیاء از حضرت صادق مروی است که آنحضرت ... وهم چنین بود شبی که عیسی را به آسمان بردند و چنان بود شبی

جلد ۳ شرح حال حضرت علی (ع) و برخی معاصرین آن حضرت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، مجدول، عطف قهوه‌ای، ۳۷۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۳۰×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۹۶]

۲۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۳۴

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم. باب هشتم در بیان خلافت ظاهری اسد الله الغالب علی بن ابی طالب علیه الصلوة و السلام که مسند خلافت از لوث وجود خلفا ... الحمدلله فالق الاصباح بعد ظلمات ثلاث بعضها فوق بعض ... اما بعد چون بعد از رحلت حضرت رسالت صلی الله علیه و آله بیست و پنج سال بالتقریب؛ **انجام:** قاتل امیر المؤمنین ولد الزنا بود و قبیله مراد می‌گفتند که ما پدر او را نمی‌شناسیم و نسب او را نمی‌دانیم و قاتل حسین بن علی ولد الزنا بود به درستی که نمی‌کشد پیغمبران و اوصیای ایشان را مگر اولاد زنا.

جلد سوم زندگی امام علی (ع)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۲۲۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۵۹]

● **بحر اللآلی** / طالع بینی / فارسی

bahr-ol la’ālī

حلال خور، فریدون بن محمد قاسم، ق۱۳ قمری

halāl xor, fereydūn ebn-e mohammad qāsem (- 19c)

تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۲۲۸ تا ۱۲۴۳ق؛

زایجه‌نامه‌ای است از خانلر حلالخور درباره طالع و تاریخ تولد فرزندان فتحعلیشاه قاجار که در ربیع الاول ۱۲۲۸ تا ۱۲۴۳ بدان می‌پرداخته است. چنین است فهرست مطالب کتاب: درج یکم- ولادت شاهزادگان: گوهر ۱. محمد علی میرزا، هفتم ربیع الاول ۱۲۰۳؛ گوهر ۲. محمد قلی میرزا، بیست و دوم رمضان ۱۲۰۳؛ ۳. محمد ولی میرزا، اول شوال ۱۲۰۳؛ ۴. عباس میرزا، چهارم ذیحجه ۱۲۰۳؛ ۵. حسینعلی میرزا، دوازدهم ذیحجه ۱۲۰۳؛ ۶. حسنعلی میرزا، اول ذیحجه ۱۲۰۴؛ ۷. محمد تقی میرزا، صفر ۱۲۰۶؛ ۸. علینقی میرزا، نوزدهم شوال ۱۲۰۷؛ ۹. شیخعلی میرزا، چهاردهم رجب ۱۲۱۰؛ ۱۰. علیخان، شعبان ۱۲۱۰؛ ۱۱. عبدالله میرزا، بیست و چهارم جمادی الاول ۱۲۱۱؛ ۱۲. امام ویرودی میرزا، چهاردهم شوال ۱۲۱۱؛ ۱۳. محمدرضا میرزا، سوم ذیقعده ۱۲۱۱؛ ۱۴. شاهزاده محمود، دوازدهم صفر ۱۲۱۴؛ ۱۵. حیدرقلی میرزا، صفر ۱۲۱۴؛ ۱۶. شاهزاده همایون، بیست و هشتم جمادی الاول ۱۲۱۶؛ ۱۷. الله وردی میرزا، بیست و هشتم رمضان ۱۲۱۶؛ ۱۸. اسمعیل میرزا، چهاردهم شعبان ۱۲۱۷؛ ۱۹. احمد علی میرزا، ششم شوال ۱۲۱۸؛ ۲۰. محمد جعفر میرزا، ششم ذیقعده ۱۲۱۸؛ ۲۱. کیقباد میرزا، نوزدهم صفر ۱۲۲۱؛ ۲۲. بهرام میرزا، پنجم ربیع الاول ۱۲۲۱؛ ۲۳. شاپور میرزا، سیزدهم صفر ۱۲۲۲؛ ۲۴. قاسم میرزا، دوم جمادی الاول ۱۲۲۲؛ ۲۵. منوچهر میرزا، چهارم جمادی الاول ۱۲۲۲؛ ۲۶. هرمز میرزا، چهاردهم جمادی الاول ۱۲۲۲؛ ۲۷. ایرج میرزا، اول جمادی الاول ۱۲۲۲؛ ۲۸. کیکاوس میرزا، هیجدهم شوال ۱۲۲۲؛ ۲۹. شاهقلی میرزا، یازدهم محرم ۱۲۲۳؛ ۳۰. ملک شاه میرزا، بیست و ششم شعبان ۱۲۲۳؛ ۲۱. مظفر علی میرزا، اول شوال ۱۲۲۳؛ ۳۲. کیخسرو میرزا، سیزدهم صفر ۱۲۲۴؛ ۳۳. کیومرث میرزا، بیست و پنجم جمادی الثانی ۱۲۲۴؛ ۳۴. جهانشاه میرزا، بیست و پنجم رمضان ۱۲۲۴؛ ۳۵. سلیمان میرزا، چهارم محرم ۱۲۲۶؛ ۳۶. فتح الله میرزا، نهم رجب ۱۲۲۶؛ ۳۷. ملک منصور میرزا، بیست و یکم رجب ۱۲۲۶؛ ۳۸. بهمن میرزا، بیست و سیم شوال ۱۲۲۶؛ ۳۹. شاهمراد میرزا، پنجم محرم ۱۲۲۷؛ ۴۰. سلطان محمد میرزا، بیست و ششم جمادی الاول ۱۲۲۸؛ ۴۱. سلطان سلیم میرزا، بیست و ششم شوال ۱۲۲۸؛ ۴۲. سلطان مصطفی میرزا، یازدهم ذیقعده ۱۲۲۸؛ ۴۳. سلطان ابراهیم میرزا، جمادی الثانی ۱۲۲۸.

شاهزادگان دیگر که نام آنها در فهرست درج یکم نیامده است اما در میان کتاب نوشته شده است: سیف الله میرزا، چهارم رجب ۱۲۳۱؛ علیرضا میرزا، هشتم ربیع الاول ۱۲۳۲؛ یحیی میرزا، اول محرم ۱۲۳۳؛ الله یار میرزا، سیزدهم ربیع الاول ۱۲۳۳؛ زکریا

میرزا، بیست و ششم ربیع الاول ۱۲۳۴؛ محمد امین میرزا، دهم ربیع الثانی ۱۲۳۴؛ سلطان حمزه میرزا، بیست و یکم رمضان ۱۲۳۴؛ سلطان احمد میرزا، نوزدهم ذیقعده ۱۲۳۴؛ طهورث میرزا، هفدهم جمادی الاول ۱۲۳۵؛ فرخ سیر میرزا، ذیحجه ۱۲۳۷؛ علیقلی میرزا، بیست و سوم ربیع الاول ۱۲۳۸؛ داراب میرزا، اول صفر ۱۲۳۷؛ محمد هادی میرزا، هفدهم ذیقعده ۱۲۳۸؛ سلطان احمد میرزا، بیست و سوم محرم ۱۲۳۹؛ پرویز میرزا، بیست و ششم صفر ۱۲۳۹؛ کامران میرزا، هیجدهم ذیقعده ۱۲۳۹؛ عباسقلی خان، هفتم رجب ۱۲۴۱؛ محمد رحیم میرزا، هجدهم ربیع الاول ۱۲۴۳؛ رضا قلی میرزا، بیست و چهارم جمادی الاول ۱۲۴۳؛ سلطان حسین میرزا؛ جلال الدین میرزا؛ جهان سوز میرزا؛ اورنگ زیب میرزا.
درج دوم نوادگان شاهنشاه: گوهر ۱. الله قلی میرزا پسر محمد ولی میرزا، دهم ربیع الثانی ۱۲۱۷؛ ۲. هلاکو میرزا پسر حسنعلی میرزا، بیست و هشتم ربیع الاول ۱۲۲۳؛ ۳. ابوالفیض میرزا پسر حسنعلی میرزا، سی ام ذیحجه ۱۲۲۳؛ ۴. سیف الملوک میرزا پسر علیخان، هشتم رجب ۱۲۲۴؛ ۵. ارغون میرزا پسر حسنعلی میرزا، پانزدهم رجب ۱۲۲۶.
آغاز: بسمله. و به نستعین. بحمدک اللهم فاطر السموات و الارض ... زهی فرازنده سپهر اخضر فروزنده انجم و اختر آفریننده ماه و هور پدید آرنده ظلمت و نور
[فهرستواره منزوی ۲۸۲۵/۴]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱
آغاز: برابر
پایان نسخه باندازه یک سوم آن سفید مانده و تا گوهر ۵ درج ۲ را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ میان سطرها زر و اندود، با سرلوحی بسیار زیبا و به زر و لاجورد، صفحات در دو جدول زر و لاجورد، نسخه اصل و شاهانه است و نیمه کاره گذارده شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۱۴گ، ۹ سطر (۱۱×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷×۲۴/۵سم [ف: ۸-۹۲]

● **بحر اللآلی** / حدیث / عربی

bahr-ol la'ālī

مشهدی، غلام محمد بن مصطفی، ق۱۳ قمری

mašhadī, qolām mohammad ebn-e mostafā (- 19c)

کتابی در آیات و احادیث مربوط به اخلاق و آداب اسلامی مروی از طریق اهل سنت با گفته‌هایی از بعضی فلاسفه و حکایاتی کوتاه که - بنا به گفته مؤلف ــ از کتاب‌های معتبر گرد آورده شده است. دارای پنجاه و هشت «باب» است: ۱. الایمان و التوحید؛ ۲. اجتناب الشرک و فضل التوحید؛ ۳. الایمان و الاعمال الصالحات؛ ۴. عبادة الله تعالی؛ ۵. اطاعة الله و رسوله؛ ۶. بیان آیة «انا عرضنا الامانة»؛ ۷. بیان فضل العقل؛ ۸. تفسیر آیة «یوم ندعو»؛ ۹. بیان آیة «و أما من خاف مقام ربه»؛ ۱۰. الوضوء؛ ۱۱. الصلاة؛ ۱۲. الصلاة بحضور القلب؛ ۱۳. عقوبة تارک الصلاة؛ ۱۴. أیضاً فی الصلاة؛ ۱۵. صلاة الجمعة؛ ۱۶. فضیلة الصلاة علی النبی؛ ۱۷. فضائل شهر رمضان؛ ۱۸. ذکر الرحمن؛ ۱۹. التسبیح و التحمید؛ ۲۰. فضیلة کلمة التوحید؛ ۲۱. بیان التوبة؛ ۲۲. نصائح متفرقه؛ ۲۳. احادیث متفرقه عن النبی؛ ۲۴. نور النبی (ص) و خلقته؛ ۲۵. بیان آیة «محمد رسول الله»؛ ۲۶. معجزات النبی؛ ۲۷. شق القمر؛ ۲۸. ان امة محمد خیر الامم؛ ۲۹. انشراح الصدور و قساوتها؛ ۳۰. عقوق الوالدین؛ ۳۱. الریاء؛ ۳۲. التواضع؛ ۳۳. الکبر؛ ۳۴. الاقتصاد؛ ۳۵. الرحمة؛ ۳۶. السخاوة و الکرم؛ ۳۷. الظلم و اکل مال الغیر؛ ۳۸. الامر بالمعروف و النهی عن المنکر؛ ۳۹. بیان الغی؛ ۴۰. مکر الشیطان و عداوته؛ ۴۱. فضیلة یوم عاشورا؛ ۴۲. الزجر و التنبیه؛ ۴۳. الاجتناب عن المحرمات؛ ۴۴. القناعة؛ ۴۵. التوکل؛ ۴۶. السخاء؛ ۴۷. ستر العیوب؛ ۴۸. ادخال السرور علی المؤمن؛ ۴۹. ترک الهوی؛ ۵۰. فائدة الاخرة و الدنیا؛ ۵۱. فضائل التوبة؛ ۵۲. بیان التقدیر؛ ۵۳. یوم الحشر؛ ۵۴. بیان الجنة؛ ۵۵. آخر من یدخل الجنة؛ ۵۶. بیان المعراج؛ ۵۷. وفاة النبی (ص)؛ ۵۸. ذکر الموت.
آغاز: الحمدلله الذی هدانا الی الاسلام باظهار شریعة النبی ... أما بعد فهذا مختصر مشتمل علی الاحادیث و الایات و المواعظ.
انجام: فیکون حرکة عرقه کفارة لیوم واحد و تحقیقه عند رسول الله صلی الله علیه و آله و أصحابه و سلم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن عبدالرحمن بن علی بن محمد بن علی بللدرم، تا: شنبه ۲۷ رجب ۱۲۸۲ق؛ روی برگ اول نسخه را جلد اول کتاب دانسته و به سال ۱۲۳۴ به پایان رسیده؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۱۶۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۷-۳۹]

● **بحر اللآلی** / اسناد / فارسی

bahr-ol la'ālī

نامه‌ها و فرمانها در باری و دیوانی است و در بسیاری از آنها از فتحعلیشاه یاد شده است.

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۳ ـ ج
آغاز: هذا الکتاب المسمی به بحر اللئالی. ای همه هستی زتو پیدا شده ... خوشترین بیانی (؟) که عندلیب نغمه ـ سرای زبان در بوستان سرای جهان بدان دستان ... زن؛ **انجام:** همچو مهجوری شان بمواصلت مبدل گردید الحمد لله رب العالمین
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول زر و لاجورد و شنگرف، یادداشت ۱۲۶۰و ۱۳۸۳ دارد؛ تملک: رضا قلی سلطان

فوج خاصه در ۱۲۶۱، حاجی حسین بیک ترکمان الان بر اغوشی تبریزی در ۱۲۶۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴۲گ، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱-۴۵]

● **بحر اللآلی (جلد ۲)** / فضایل و مناقب,حدیث / عربی و فارسی

baḥr-ul la'ālī

کتابی مفصل است و به صورت پراکنده در روایات، حکایات و اشعار در فضائل اهل بیت پیامبر (ع) و غیر آن. بیشتر آن عربی است و بین آن ناهماهنگی مشاهده می‌شود و مشخص نیست جزء این کتاب است یا خیر؟ مؤلف که شیعه بوده در شناخت احادیث، متبحر بوده و در موارد بسیار با عنوان «اقول» و «مؤلف گوید» به بررسی احادیث پرداخته است. از مجمع البیان طبرسی، اسرار الامامة، قرب الاسناد، حدایق، مسکن الفؤاد، المناقب، بستان الکرامة، کشف الغمة، بحار الانوار و کتابهای دیگر نقل کرده است. این نسخه، جلد دوم کتاب است. برخی از رسائل و مطالب مستقل در این رساله آورده شده، چون: فال‌نامه شیخ بهایی که ترجمه رساله امام علی بن موسی الرضا (ع) است (این فال‌نامه از برگ ۶۹ آغاز شده و گویا در برگ ۷۲ به انجام رسیده، آغاز آن، چنین است: «بعد از سپاس ایزد متعال و صلوات بیحد بر سید المرسلین» در سطرهای آخر این فالنامه، چنین نوشته شده: «و حقیرخاطی محمد باقر این رساله را بخط شریف علی بن موسی الرضا علیه التحیة و الثناء در حاشیه کتاب تحفة الرضا به نظر رسیده بشرحی که شیخ فرموده است» آیا این محمد باقر می‌تواند کاتب و مؤلف بحر اللآلی باشد؟ یادآوری می‌شود فالنامه یا مطالب پس از آن به سال ۱۲۸۱ق نگاشته شده. در برگ ۷۳پ، در پایان طریقه استخاره، چنین آمده: «و این نسخه را از بیاض جناب بیدل استنساخ نمودم در روز یک‌شنبه، پنجم شهر ذی القعده الحرام من شهور سنة ۱۲۷۱ و این طریقه مجرب است»). منظومه‌ای در کیفیت عالم ذر از افکار سروش (در برگ ۴۲-۴۴). قصیده ابن متوج در مصائب امام حسین (ع) و قصیده شیخ مفلح در مذمت دنیا (در برگ ۹-۱۰). فصلی در فقر، زهد و توکل که با خطبه: «الحمدلله الذی تسبح له الرمال» آغاز شده (در برگ ۲۵۲ به بعد) [این فصل گویا خلاصه‌ای از احیاء العلوم غزالی است در فقر، زهد و توکل]. قصیده شیخ محمد بن حسن دبستانی (در برگ ۱۳۲).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۴۴

آغاز: عن الصادق (ع) انه قال من ذکرنا عنده ففاض من عینیه و لو مثل رأس الذبابة غفر الله له ذنوبه و لو کان مثل زبد البحر و عنه (ع) انه قال رحم الله شیعتنا لقد شارکونا فی المصیبة بطول الحزن والحسرة علی مصاب الحسین [ع]؛ **انجام:** و الف الف آدم انت فی اواخر ملک العوالم و اولئک الآدمیین الآدمیین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ محشی با نشان «منه» «۱۲» و غیر آن، مصحح؛ یادداشت محمد ... بن ... عبدالحسین؛ مهر: «... محمد حسین ...» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۲۹۰گ، ۲۰-۲۳ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۳۸-۴۳۷]

● **بحر اللآلی و الدرر فی مدح الامام الثانی عشر (ع)** / شعر / فارسی

baḥr-ul la'ālī wa-d durar fī madḥ-il imām-iṯ ṯānī 'ašar

صافی گلپایگانی، محمد جواد بن عباس، -۱۳۷۸ قمری

sāfī golpāygānī, mohammad javād ebn-e 'abbās (-1959)

دیوانی است مخصوص به فضایل و مناقب حضرت حجة بن الحسن (ع) و توسل و صلوات و التجا به آن حضرت، مشتمل بر قصاید غزلیات و مخمسات و مسدسات و ترجیع بند، تنظیم شده به ترتیب حروف قوافی. تمام این اشعار از مرحوم صافی می‌باشد و جزء اشعاری است که در کتا ب «التحف الجوادیة» درج شده است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۱۳/۲

آغاز: مرد دانا گر به نام حق نماید ابتدا ×× لطف حق یار است او را زابتدا تا انتها / ابتداء هر کلامی آنکه بسم الله گفت ×× بر حدیث خاتم پیغمبران جست اقتدا؛ **انجام:** خدا یگانا شها توئی ولی نعم ×× زنی به ناسوتیان اگر زلاهوت دم

نسخه اصل: کتابخانه شیخ لطف الله صافی-قم؛ خط: نستعلیق، کا: ناظم، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۶۳ص (۹۶-۱۵۸) [عکسی ف: ۴-۳۲۶]

● **بحر اللطائف** / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol latā'ef

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۹۱۳/۹

آغاز: تا خامه نقش ایجاد نکات؛ **انجام:** پیکار تو هست اگر چه در کار تو نیست.

دیباچه کتابی است به نام «بحر اللطائف»؛ کا: محمد تقی نجم ثانی، تا: شنبه ۴ شعبان ۱۱۵۷ق؛ دو صفحه حاشیه سازی زیبا، دو سرلوح در آغاز، کاتب هنگامی که از شوشتر بیرون می‌آمد آن را نوشته؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی سوخت، اندازه: ۲۲×۳۳سم [ف: ۳-۲۴۳]

● **بحر اللطائف** / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol latā'ef

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۰۷

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۱۴۳گ،

اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [رایانه]

● **البحر اللمع فی شرح المختصر النافع** / فقه / عربی
al-baḥr-ul luma‘ fī š.-il muxtaṣar-in nāfi‘
قشلاقی، محمد ابراهیم بن محمد مهدی، ۱۲۳۵–۱۲۸۸ق
qešlāqī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad mahdī
وابسته به: المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرایع؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲–۶۷۶)
تاریخ تألیف: ۱۲۵۸ق (جلد اول) و (۱۲۵۹ق (جلد دوم)
شرحی مزجی و مفصل است بر المختصر النافع محقق حلی؛ مؤلف از شاگردان ملا محمد تقی برغانی (شهید ثالث) بوده و در سن بیست و سه سالگی به این شرح پرداخته است.
آغاز: الحمدلله الکافی ارشده قواعد شرائع الاسلام فی تهذیب مسالک منتهی نهایة الاحکام و الوافی دروس وسائله من مدارک آیات الاحکام

۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۳۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** وله الشکر فی حالتی الشدة و الرخاء ثم له الحمد مبلغ رضاه و له الشکر منتهی مناه.
جلد اول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۸ق؛ با یادداشت اجازه اجتهادی برای مؤلف مورخ ۱۲۶۲ از یکی از فقهای آن دوره؛ ۲۷۴گ، ۲۴سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱–۳۰]
۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۹۳
آغاز: جلد دوم: الحمد لله الذی قصرت عن رؤیته ابصار الناظرین و عجزت عن نعته اوهام الواصفین؛ **انجام:** والحمد لله مبلغ رضاه و له الشکر منتهی مناه والصلوة علی محمد و آله.
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۹ق، با یادداشت اجازه اجتهاد برای مؤلف از «ملا محمد تقی برغانی» و فرزند او «ملا محمد برغانی» و فرزند برادر او «ملا عبدالحسین بن محمد علی بن محمد برغانی» بر برگ‌های نخست؛ ۲۳۳گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۳۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و أجزائه من الاعلی الی الاسفل و الله تبارک و تعالی الحافظ للسعادة و المجتهدین فی استنباط احکامه من الخطأ و الزلل
جزء اول از کتاب طهارت است که به احکام وضوء پایان یافته؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ ؛ مصحح؛ تملک: ریحان الله بن جعفر موسوی به‌تاریخ ۲۷ جمادی الثانی ۱۳۲۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۷۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۹–۲۸۸]
۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۹۴
آغاز: جلد دوم: الحمد لله الذی قصرت عن رؤیته ابصار الناظرین و عجزت عن نعته اوهام الواصفین؛ **انجام:** و الحمدلله مبلغ رضاه و له الشکر منتهی مناه و الصلوة علی محمد و آله.
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، کا: نجف علی، تا: ۱۲۶۰ق، ۳۶۷گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱–۳۱]

● **بحر اللئالی** / اصول فقه / عربی
bahr-ol la’ālī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۴۷
آغاز: و با العرض الی الکلی و الجزی؛ **انجام:** علیه من دلالة ابضا یضح
خط: نسخ خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: استاد زین الدین جعفر زاهدی؛ کاغذ: افشان؛ فرنگی، جلد: مقوا با عطف و گوشه پارچه برون مقوا منقش جگری با عطف پارچه سفید، ۸ سطر(۷×۹/۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۳سم [رایانه]

← بحر المحبة فی اسرار المودة ⟩ احسن البیان فی تفسیر القرآن
← بحر المحبة فی اسرار المودة (ترجمه) ⟩ انیس المریدین و شمس المجالسین

● **البحر المحیط** / تفسیر / عربی
al-baḥr-ul muḥīṭ
ابوحیان، محمد بن یوسف، ۶۵۴–۷۴۵ قمری
abūhayyān, mohammad ebn-e yūsof (1257-1345)
تاریخ تألیف: ۷۱۰ق
این کتاب از تفاسیر مهم قرآن کریم به شمار می‌رود که مؤلف آن را در سال ۷۱۰ق. در روزگار حکومت الناصر، هنگامی که در قبه منصوریه به تدریس مشغول بوده نوشته است. وی در تفسیر آیات نخست معانی مختلف هر واژه را با شواهد مختلف ذکر کرده، سپس با توجه به آراء نحویان پیشین به ویژه سیبویه احکام نحوی هر آیه را به تفصیل بیان داشته است. از همین رو در این کتاب روح نحو بیشتر از روح تفسیر حاکم است. پس از آن، مؤلف به شأن نزول هر آیه و مناسبت و ارتباط آن با آیه قبل و بعد، و نیز قرائت‌های مختلف پرداخته است. وی در این تفسیر، بنا به گفته خود، به ظاهر آیات توجه داشته و هر گونه تأویل را به گونه ای که در تفاسیر صوفیان و باطنیان آمده مردود شمرده است. ویژگی‌های این تفسیر به مباحث مذکور خلاصه نمی‌شود بلکه به اسباب نزول، ناسخ و منسوخ نیز عنایت دارد و از نکات بلاغی نیز غافل نیست. در ذیل آیات احکام به مباحث فقهی هم پرداخته است. تفسیر کشاف، تفسیر التحریر و التحبیر ابن نقیب و ابن عطیه از منابع اصلی و مهم ابوحیان بوه و به ویژه در مسائل نحوی و وجوه اعراب از آنها نقل کرده و احیانا به رد نظریه‌های آنها پرداخته است.
چاپ: مطبوعات السعاده، جزء ۱تا۸، ۱۳۲۸–۱۳۲۹ق.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶۴

آغاز: بسملة، اصل الکنز فی اللغه: الضم و الجمع و لا یختص بالذهب و الفضة؛ **انجام:** و قیل فرقنا بینهم فی الجهة و المذهب قاله ابن عطیة و قال هنا ماضیان لفظا فنزیل (کذا) بینهم و ... .

موجودی آن شامل آیه ۳۴ سوره توبه تا پایان سوره اسراء و اندکی از سوره زمر می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: شیخ عبدالرسول بن محمد، تا: اول شوال ۱۱۴۶ق، جا: سلطان محمد شاه؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهاری مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه پارچه، ۱۵۸گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۸۱] و [ف: ۲۲-۶۲]

● **بحر المحیط** / متفرقه / فارسی

bahr-ol mohīt

میرزا مهدی خان، ق۱۴ قمری

mīrzā mahdī xān (- 20c)

منتخباتی است متفرقه به نثر و نظم و رسائلی کوتاه از مؤلفین مختلف، که در این مجموعه به‌سال‌های ۱۳۰۳-۱۳۱۳ گرد آورده شده است. این رساله‌ها در مجموعه کلاً یا منتخبی از آنها آمده است: ۱. منتخبات لفظ غیب محمد بن محمد دارائی؛ ۲. ترجمه رساله ذهبیه حضرت رضا (ع)؛ ۳. مأکول و مشروب، منظومه از یوسفی طبیب هروی؛ ۴. عشق و روح، فضولی بغدادی؛ ۵. حقیقة العرفان، میرزا محمد تنکابنی. نام شاعرانی که در این مجموعه دارای شعر می‌باشند چنین است: فردوسی حافظ شیرازی، ابن سینا، انوری، عرفی، طوسی، سعدی، نظامی، عطار النیشابوری، نصیرالدین طوسی، قاآنی، داوری مازندرانی، سلطان اویس، عبید زاکانی، جامی، کمال خجندی، صبوحی، هاتف، قصاب، وحشی، عماد فقیه کرمانن، اسیر اصفهانی، عاشق، عاصمی، امیرالمؤمنین علیه السلام، ابو سعید ابو الخیر، مولوی، فخر الدین عراقی، میرزا صالح قمی، امیر خسرو دهلوی، محمود بن یمین الدین، جعفر بیک بیکدلی، طوفان، مشتاق، شاه رضا حالتی، شجاع کاشی، سلطان ابویزید. روی برگی ضمن یادداشتی این جنگ را احتمالاً از میرزا مهدی خان نشاط صاحب منشئات معروف دانسته‌اند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۷۱

خط:نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۱۸-۲۳۴]

● **بحر المذاهب** / کلام و اعتقادات / عربی

baḥr-ul maḏāhib

قنوجی، عبدالوهاب، ق۱۲ قمری

qanūjī, ‘abd-ol-vahhāb (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۱۲۵ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۶۳

آغاز: بسمله نحمدک یا من تقدس عن الامثال و الاکفاء؛ **انجام:** بفضل المفضل المنعم الوهاب و الیه المرجح و الماب فی کل باب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن [رایانه]

● **بحر المسائل** / فقه / عربی

baḥr-ul masā’il

کاشانی، محمد رسول بن عبدالعزیز، ق۱۳ قمری

kāšānī, mohammad rasūl ebn-e ‘abd-ol-‘azīz (- 19c)

بحث‌های مفصل و مبسوط فقهی با رد و استدلال‌های بسیار است. در پایان این نسخه اجازه نامه ملا احمد نراقی به مؤلف، به خط مجیز آمده است.

[الذریعه ۲۶/۱۶ که همین نسخه را گزارش نموده است]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۰۶

آغاز: اجازه نامه: الحمدلله الذی کرمنا بمتابعة سید الانام و فضلنا بمحبة آله ... و حیث کان العالم المؤید و الفاضل المسدد البارع التقی و الفطن المتقی المولی محمد رسول زاد الله فی علمه.

نسخه: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الصلوة، الصلوة فی اصل اللغة الدعاء علی ما صرح به جمع کثیر و جم غفیر قال الله تعالی و صل علیهم ان صلوتک سکن لهم.؛ **انجام:** اجازه نامه: و ان لان ینسانی من الدعاء فی الخلوات و شرایف الاوقات و یتفقدنی بالترحم عقیب الصلوات و مظان الاستجابات.

نسخه: التاسع المعتمد أن الواجب انما هو سترلون بشرة العورة خاصة و اما ستر الحجم فلیس بواجب مطلقا وفاقاً.

جلد چهارم از اول کتاب الصلاة تا آخر لباس المصلی؛ کاتب = مؤلف، تا: بی‌تا؛ محشی از جمله تعلیقاتی از فرزند مؤلف «محمد تقی بن عبدالحی حسینی کاشانی» به مؤلف ربیع الاول ۱۲۵۸ با مهر بیضوی، در آخر نسخه اجازه روایتی ملا احمد بن مهدی نراقی به مؤلف کتاب به خط ملا احمد نراقی با مهر بیضوی در ۷ صفحه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۲۴۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲۵-۱۱۷]

● **البحر المسجور فی الاغلاط المشهورة** / ادبیات / عربی

al-baḥr-ul masjūr fi-l aġlāṭ-il mašhūra

شیخ محمد ابراهیم

šeyx mohammad ebrāhīm

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۲/۶

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذه فوائد شریفة لطیفة سمیتها بابحر المسجور فی اغلاط المشهور فنقول السبحه و نمرود بضم اولهما؛ **انجام:** ابراهیم بن ابی سمال

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ روی برگ ۴

اجازه‌ای به‌خط شیخ راضی بن شیخ محمد با مهر «راضی بن محمد ۱۲۶۲» (بیضی) به شیخ [محمد] ابراهیم (مؤلف این اوراق) آمده؛ سپس (۴پ-۵ر) اجازه دیگری به محمد قاسم نجفی با مهر «قاسم النجفی ۱۲۷۳» (مستطیل) به شیخ محمد ابراهیم مذکور؛ جلد: چرم کرم قهوه‌ای ضربی ساده نرم بدون مقوا، ۷گ (۴۱ پ-۴۷ر)، ۱۶-۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۹سم [ف: ۴۳-۲۲۵]

● **بحر المعارف** / عروض و قافیه-ترکی

bahr-ol ma‘āref

سروری، مصطفی بن شعبان، ۸۹۷-۹۶۹ ؟ قمری

sarvarī, mostafā ben ša‘bān (1492-1562)

تاریخ تألیف: ۹۶۵ق

رساله‌ای است در علم عروض شامل «مقدمه» دربیان حاجت به علم عروض و «مقالات»: ۱. بحر لوک بیاننده ور؛ ۲. صنایع شعریه؛ ۳. تشبیهات و مسائل انیس العشاق؛ خاتمه فوایدی در علم شعر.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی جعل الانسان اهل اللسان وصیره عالماً ببدیع المعانی والبیان رباعی: حمد اولسون اول اللهدکه خلق ایلدی انسان-انسان وهاه قلدی وهان ایجره زبان

[فهرست المخطوطات الترکیة العثمانیة ۱/۶۵-۶۷]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۶۵/۳-۵/۱۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** ای که وری کون مقابل اولدی آیه صانرم ×× کورسکمچون حسننی آله اله یار ابنه

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا کرمی عطف تیماج قهوه‌ای لولادار، ۳۳گ، ۱۵-۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۵۹۷]

۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۰۵

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

● **بحر المعارف** / شعر / فارسی

bahr-ol ma‘āref

دانیالی، علی بن علا، ق ۱۰ قمری

dānīyālī, ‘alī ebn-e ‘alā (- 16c)

اهداء به: سلطان بهادر خان حاکم گجرات

منظومه‌ای است در عرفان و اخلاق، شاعر در شعرش به «شهاب» تخلص می‌کند: حکم جانان دان همه عین صواب ×× وقت محنت صبر پرور چون شهاب / عرق بحر رحمتش باشد سحاب ×× تشنه دریای عرفانش شهاب / از خودی برخواست ظلمات حجاب ×× ترک خود کن رو بدرگاه ای شهاب / شرح دل مخفیست از چشم شهاب ×× روشنست بر عارفان چون آفتاب. مؤلف این منظومه را در عصر شاه طهماسب فرزند شاه اسماعیل صفوی سروده است می‌گوید: در زمان حضرت شاه جهان ×× شاه طهماسب ابن اسمعیل خان / سر بسر این نظم صاف مستطاب ×× گفته‌ام والله اعلم بالصوب. مؤلف در آغاز اشعاری دارد در مدح حضرت پیامبر (ص) و مدح ائمه اهل بیت (ع) و پس از آن حکم و مواعظ را از احادیث اهل بیت (ع) به نظم کشیده است. اشعار آن از جهت ادبی متوسط است و نظم و ترتیب خاصی ندارد فهرست مطالب آن چنین است: در مناقب ائمه (ع)، در فواید تحصیل علوم شرعیه و بعضی از معانی مفیده، در فواید قرائت قرآن و بعضی از معانی مفیده، در فواید تقوی و بعضی از معانی مفیده، در فواید توکل و بعضی از معانی مفیده، در فواید ریاضیات و مجاهدات و بعضی معانی مفیده، در فواید ذکر و فکر و بعضی از معانی و نصایح مفیده ، در فواید وعظ و نتایج عزلت از خلق و بعضی معانی، در فواید محبت محبوب حقیقی و بعضی از معانی، در فواید صبر و شکر و بعضی از معانی، در فواید توبه و طاعات و بعضی معانی مفیده، در فواید دنیا و ترک آن و بعضی از نصایح، در فواید مقرون گردانیدن نیت معانی نیکو با طاعات، در فواید صدق ورزی و محبت و بعضی معانی مفیده، در فواید صحبت عارفان و مضرت صحبت جاهلان، در فواید جود و سخا و نصایح سدیده، در فواید اعراض از جاهلان و صحبت عرافان، در فواید تصفیه قلب و تخلیه روح، در فواید قناعت و صحبت بافقرا، در فواید دوستی حق و هل حق، در فواید اعانت و امداد مسلمانان، در فواید پرورش تخم ارادت وحاصل آن، در فواید حیاو شرم و نگاه، در فواید جود و کرم و خدمت مهمان، در فواید سفر و مذمت حضر، در فواید عدل و احسان، در ختم کتاب به اسم سلطان ... سلطان بهادر خان. مؤلف در پایان کتاب که آنرا به نام سلطان بهادر خان حاکم گجرات نوشته گوید: ایها السلطان اقبل بالشهاب ×× فاعض فی برح الکتاب المستطاب / اسم آن بحر المعارف شد از آن ×× که بسی درها بود مکنون د رآن / ملک گجراتست منزل گاه او ×× مسکن اشراف شد درگاه او / از غیاث الدین علی غافل مشو ×× چون درونش صافیست زو دل مشو. هم چنین مؤلف در خاتمه اشعاری دارد در مدح امرا و ورزا و صدور و علمایی که ملازم بارگاه سلطان بهادرهستند. در فهرست دانشگاه شماره ۳۵۲۸ (۲۵۴۷/۱۲) که مجموعه اشعاری است، بحر طویلی ا زدانیال دولتخانی معرفی شده که گویا همین مؤلف است. اثر دیگری از همین مؤلف با عنوان «جواهر الادراج و زواهر الابراج» در فهرست مرعشی و دانشکده الهیات مشهد معرفی شده است؛ همچنین رساله فقریه و نصایح از همین مؤلف معرفی شده است.

آغاز: آمد سحری بگوشم از غیب ندا ×× بشری لک بالنعیم عیشا رغدا

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴۵

آغاز: بود عرفان مقصدش از ایجاد خلق ×× نی وجود فوق و تحت و غرب و شرق / تیزبینی کز یقین مهجور ماند ×× از تجلای جلالش دور ماند؛ **انجام:** در خراباتم حبیبی آمده ×× که مصفی

کرده درد میکده / الهی روی من گردان سفید ×× چون سیه بختان مسازم نا امید
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سرخ ضربی ترنج با سر مجدول گرهی لولادار، ۱۸۸گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۷-۵۳۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اتفق انشائها فی جهرم ×× خوفطت سکانها عن مغرم
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۲۱۶گ (۱پ-۲۱۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۰-۹۶]

● بحر المعارف / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol ma‘āref

مظفر علیشاه کرمانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۱۵۰-۱۲۱۵ قمری

mozaffar-‘alī-šāh-e kermānī, mohammad taqī ebn-e mohammad kāzem (1738-1801)

رساله‌ای در مبانی و مباحث تصوف است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۵

خط: شکسته، نستعلیق، کا: عبدالوهاب طبیب ملقب به مجنونعلی، تا: دوشنبه ۱۴ صفر ۱۳۰۰ق، برای حسین خان؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۸۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۱×۲۰/۷سم [ف: ۲-۵۲]

● بحر المعارف / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol ma‘āref

همدانی، عبدالصمد بن محمد حسین، -۱۲۱۶ قمری

hamadānī, ‘abd-os-samad ebn-e mohammad hoseyn (-1802)

تاریخ تألیف: قرن ۱۲؛ محل تألیف: کربلا
کتابی اخلاقی و عرفانی است از کلام اهل معرفت و عرفان و آیات و روایات داله بر آنها که از حکمت اربعه عملیه بیرون نخواهد بود و با عناوین «فصل-فصل» که واپسین فصل در مقامات سلوک است، که در صد مقام می‌باشد. مؤلف به دست وهابیان در کربلا در غدیر سال ۱۲۱۶ به قتل رسید.
آغاز: بسمله. اللهم یا واحد و یا فرد یا صمد صلی علی صفوتک و صفوة خلقک محمد و زبدة اولیائک علی المؤید و عترته الذین ... اما بعد این شکسته بسته ایست موسوم به بحر المعارف ... عبدالصمد همدانی ... جاری گردیده
انجام: و هو عبارة عن الانغماس و الانطماس فی الانوار السبحانیة و السیر فی تلک الفلوات و التنزه فی خطایر القدس ... وقد یعبرون عنه بمقام الطمس و المشهور بینهم انه مقام البقاء بعد الفناء و هو المشهور بقولهم لیس وراء عبادان قریه.
چاپ: قم، ۱۳۶۶ش؛ و جلد اول با تحقیق حسین استاد ولی، سال ۱۳۷۰ش.؛ دارالسلطنه تبریز؛ سنگی؛ ۱۲۹۳ق؛ رحلی؛ ۵۵۰ص
[الذریعة ۴۷/۳؛ مشار فارسی ۴۶۲/۱ و ۲۰۷؛ نسخه‌های منزوی ۱۵۴۹/۲؛ ریحانة الادب ج ۴ ص ۳۲۶؛ فهرستواره منزوی ۳۴۲/۶ و ۱۴۵/۷؛ دنا ۴۳۲/۲ (۳۸ نسخه)]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۵

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۵ق؛ آن را عباس امروه العاملی در تاریخ ذیقعده ۱۲۰۴ با نسخه اصلی مقابله نموده؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۲۳۷گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۶-۳۹۳]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۸/۲-۶۰۷۷

خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: حاجی میر سید حسین متولی باشی در ۱۴ رجب ۱۲۹۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۱۷۹گ، ۲۵ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم:-۸۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۹۹

آغاز و انجام: برابر
نخست ۱۶ فصل است به شمار، سپس ۱۱۴ فصل دیگر نیز به شماره. یکی از فصل‌ها ترجمه رساله ابن ابی جمهور (زنده ۹۰۴ق /۱۴۹۹م) است در مسأله امامت، در گفتگو با فاضل هروی؛ خط: نسخ پخته، کا: سید حسین ساوجی، تا: شنبه ۲۳ جمادی الاول قرن ۱۳؛ مقابله شده؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوایی تیماج زرد تند پرتغالی پوشانیده مجدول، ۷۵۳ص (۹+۷۴۳)، ۲۴ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۲-۲۶]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۱۷/۱

با عنوان«ای عزیز»؛خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۲-۱۱۱]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۵۲/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۶۹گ (۱پ- ۱۶۹ر) [مختصر ف: ۱۰۳]

۶. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۹۱-ب

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۲۴۴گ، ۲۴ سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲۲]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۷۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل نیمه دوم قرن ۱۳؛ یادداشت امانت به‌تاریخ ۱۲۷۲ از «حاجی سید علی تاجر» و یکی دیگر به‌تاریخ ۱۲۷۰؛ مهر: «حاج سید نصرالله تقوی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۰۹گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۳۱سم [ف: ۱۴-۲۶۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۸۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: آهار شده، جلد:

تیماجی با ترنج و نیم ترنج سوخته، ۴۵۶ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۱۰]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاوحی الله تعالی الیه ان رضائی فی کرمک و انت لا تصبر علی ما تکره قال یا رب ...

نسخه اصل: کتابخانه شیخ محمد حسن ارگانی-قم؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ ۱۷۵ص (۲-۱۷۶) [عکسی ف: ۴-۲۸۹]

۱۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۵۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۱۶۸گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۶]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی (فستقی)، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم‌ترنج منگنه مقوایی، ۱۷۸گ، ۲۹سطر (۱۴/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۴-۲۳۱]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۷

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی مقوایی، ۲۱۳گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰/۵سم [ف: ۴-۲۲۴]

۱۳. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۶۷/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۱۰۶]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** زنهار بدست شیطان جن و نفس ... خود را نیندازید چنانکه امیرالمومنین ... غافلند از عقبی همه گویا بخفتگان مانند ضرر و غفلتی که میورزند چون بمیرند انگهی دانند تمت الکتاب ... خراسانی

خط: نسخ و نستعلیق، کا: احمد خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۱۸/۷ سطر (۱۰/۷×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [رایانه]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۴۵۹-۳۳/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً ۱۲۲۰ق؛ تملک: محمد حسین بن محمد ابن بنت مصنف با مهر مربع وی؛ جلد: تیماج مشکی، سوخت ترنج با سر، مجدول، ۲۴۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۲-۵۹۶]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۹۹

خط: نسخ، کا: عبدالغفور بن ملا نذر علی، تا: ۱۲۲۵ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۲۱۰گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۴سم [ف: ۳۳/۱-۱۷۴]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۵

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد بن عبدالمحمد مراغی، تا: دوشنبه ۴ ذیقعده ۱۲۴۱ق، برای دوستی؛ با یادداشت ۱۲۵۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوا، ۳۲۰گ، ۲۳ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱۲-۲۶۳۰]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۰۸

بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق، خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹ خوئی

آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، کا: اسد الله پسر حیدر قلی، تا: ۱۲۵۱ق، جا: قریه نخودآباد؛ کاغذ: آهار، جلد: تیماج سربی مشکی، ۳۸۶ص، ۳۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۷-۲۷]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۴ق؛ ۲۶۴گ، ۲۸ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۳۱سم [ف: ۲-۴۱۴]

۲۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۰۳۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۵۴ق؛ کاغذ: کاغذ آهار مهره فرنگی، جلد: میشن سیاه، ۲۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰/۶×۳۳/۳سم [ف: ۲-۵۲]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: صفر ۱۲۵۵ق؛ محشی؛ مهر: «محمد قلی» (دایره‌ای کوچک)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: ساغری مشکی، ۲۱۲گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۲۹-۶۷]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۸۴

خط: نسخ، کا: محمد بن عباس، تا: ۱۲۵۷ق، برای حاجی نصرالله؛ دارای سرلوح، مجدول؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: ساغری سیاه ضربی، ۳۲۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۱×۲۹/۷سم [ف: ۲-۵۲]

۲۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۵۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن حیدرقلی قراچه داغی، تا: سلخ جمادی الاول ۱۲۵۷ق، جا: قریه «آتش بیک»، به‌جهت زین العابدین خان؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یشمی، مقوایی، با ترنج و نیم ترنج، ۴۳۴ص، ۲۳سطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۲-۸۲]

۲۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۴۷

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد بن امام الدین کردستانی، تا: رجب ۱۲۶۳ق، برای ملا محسن؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۲۷۲گ، ۱۱ سطر (۱۳×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۶-۳۲۴]

۲۶. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۰۷

خط: نستعلیق، کا: میر نعمت الله مراغی، تا: ۱۲۶۳ق؛ ۲۳۸گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲-۱۶]

۲۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۳۱۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد بن زین العابدین کاتب، تا: ربیع الاول

۱۲۶۵ق؛ مصحح؛ تملک: علی اصغر آرامی به سال ۱۳۵۳؛ جلد: تیماج دورو، رو مشکی، پشت قهوه‌ای، ۲۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۶/۵×۱۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۲]

۲۸. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۱۴۴

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ جلی، بی‌کا، تا: ۲۱ جمادی الثانی۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۳۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۴]

۲۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم مشکی بلغار، ۱۷۲ص (۱-۱۷۲)، ۲۳سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۲۰×۳۲سم [ف: ۶-۵۱۰]

۳۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶

آغاز: کتاب مستطاب بحر المعارف جناب حقایق و معارف اداب جامع المعقول و المنقول حاوی الفروع و الاصول زبدة المحققین ... مولانا آخوند ملا عبدالصمد الهمدانینورالله روحه و بهر برهانه بسمله؛ **انجام:** الحمد لله رب العالمین و لا حول و لا قوة بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین اجمعین.

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین، تا: ۶ شوال ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه مقوایی، ۱۸۷گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [ف: ۳-۱۸۰]

۳۱. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۸۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: علی اکبر ابن حاج محمد مهدی شیرازی، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۲۷۵ق؛ مصحح، محشی، مجدول، بین برگ ۱۳و ۱۴ افتادگی دارد؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی، ۱۷۳گ، ۳۰ سطر (۱۴×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۶۶]

۳۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۵۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: علی اصغر، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرم بلغار مشکی با ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، ۲۳۴گ، ۲۵سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۶-۵۱۲]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ساده، ۳۹۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۳۳/۱-۲۶]

۳۴. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۹۲

بی‌کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ با تملک علامه ملا باقر کجوری [اوراق عتیق: ۱-۲۴۲]

۳۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۷۶۴/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی۱۲۹۴ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۹۳]

۳۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹۸

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴ [میراث شهاب: س۹ش۲-۷]

۳۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف شهید با مهر کتابخانه وی با نمره ۱۳؛جلد:تیماج ضربی،۴۳۱ص،۲۵سطر،اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۳]

۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۶۴۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۷۹گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۲۶۰]

۳۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۵۳

آغاز و انجام:برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۴-۴۸]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول بلاجورد و شنگرف؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۲۴۰گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۶-۳۹۴]

● بحر المعارف / چند دانشی / فارسی

bahr-ol ma‘ āref

اشکوری، احمد بن محمد کاظم، ق۱۳ قمری

eškavarī, ahmad ebn-e mohammad kāzem (- 19c)

اهداء به: حاج ملا محمد صالح برغانی و آقا صالح شهیر به خانبان

تاریخ تألیف: ۱۲۸۸ق

ظاهراً در بیست جلد تألیف شده. جلد اول در تفسیر فاتحة الکتاب و اسرار الصلوة به نام «اسرار الصلوة»، جلد دوم در خلقت خاتم انبیاء و ائمه اطهار به نام «بحر الاسرار»، جلد سوم در مواعظ از وعد و وعید به نام «بحر المواعظ»، جلد چهارم در آیات قرآنی که خامس آل عبا تأویل آنها را تواند به نام «بحر المصیبة»، جلد پنجم در بیان نکات و دقایق اعمال حج به نام «اسرار الحج».

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۷۳

آغاز: بسمله، الحمدلله المستشهد بحدوث خلقه علی قدمه؛ **انجام:** و این حقیر را به دعای خیر یاد فرمایند.

جلد اول (اسرار الصلوة)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای سیر، ۲۸۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۱×۳۱/۱سم [ف: ۲-۵۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۸۷۴

جلد چهارم (بحر المصیبة)؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۵ جمادی الثانی ۱۲۸۹ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سیاه ضربی، ۲۸۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۲-۵۱]

● **بحر المعانی** / عرفان و تصوف / فارسی

bahr-ol ma'ānī

مکی حسینی، محمد بن نصیرالدین جعفر، ق۸ قمری

makkī hoseynī, mohammad ebn-e nasīr-od-dīn ja'far (- 14c)

اهدا به: ملك محمود عرف شجن (برادرش)

تاریخ تألیف: ۵-۸۳۴ق

مؤلف از خلفای نصیرالدین محمود اودهی (قرن هشتم) است و آن را به درخواست ملك محمود شجن در ۵-۸۳۴ ساخته و روی سخنان با اوست. مجموعه ۳۶ نامه عرفانی به اوست با عنوان محبوب اعز محبوب جانی ملك محمود عرف شجن: ۱. ایمان، ۲. صلات، ۳. زکات و صوم و حج، ۴. معرفت، ۵. روح، ۱۰. عشق، ۱۵. مشاهدات، ۲۰. اسرار قرآن، ۳۰. رؤیا، ۳۵. شوق حقیقت، ۳۶. عشق و اسرار آن.

آغاز: آن خدایی که انگبین شیرین نوش را ز فواره نیش زنبور به قدرت خویش چکاند و آن سبحان که نبات در قطره عطار از شاخ نومیدی رساند و آن ملکی که اشک دیده بر ابر که تو او را باران خوانی در ...

انجام: هر که را طبیعت در علم و اسرار رغبت افتد و به خواند بحر المعانی مشرف شود امید چنان است که مؤلف بحرالمعانی را به دعاء خیر یاد کرده به فاتحه الکتاب مستفید گرداند تمت.

چاپ: مشار فارسی ۶۹۴/۱

[دنا ۴۳۴/۲ (۹ نسخه)؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۶۲/۲؛ گنج بخش ۵۷۱/۲-۵۷۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۵/۷]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵-عکس و ۱۴۶۶-عکس و ۱۴۶۷-عکس و ۷۵۲-ف

نسخه اصل: پاریس SP 966 (بلوشه ۱/۸۰ ش ۱۹) که همراه مجمل الحکمة، شماره AF 131 (بلوشه ۸۰/۱ ش ۱۱۵) است و در فهرست فیلمها (۲۰/۱) از همان بحر المعانی تنها یاد شده است و این فراموش شده است؛ بی‌کا، تا: ۸۴۴ق؛ ۳۱۷گ، ۱۶ سطر [فیلمها ف: ۳-۲۲۲] و [فیلمها ف: ۱-۲۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۹۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: هندی، جلد: مقوا عطف و گوشه‌ها پارچه سرخ، ۱۸۶گ (۸۶ برگ سفید)، ۱۵ سطر (۸×۱۵/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۷-۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۱۰۹۵ق، جا: حیدرآباد هند؛ بی کا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر، ۳۵۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۲۶-۳۵۱]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۱۶/۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی، فاقد جلد، ۲۳ سطر (۷×۱۶)، قطع: بیاضی ربعی، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱۶-۷۱۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۱۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بی دل و بی جان سر در آن در گه نهی.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۲۰ق، جا: خیرپور معروف به تندره؛ کاغذ: کاغذ ترمه هندی، جلد: میشن تریاکی، ۲۶۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷/۳×۲۶/۲سم [ف: ۲-۵۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** دل چو فارغ گشت تن در ره نهی ×× بی دل و جان سر در آن درگه نهی

خط: تحریری، کا: میر حسن علی، تا: ربیع الثانی ۱۳۰۳ق؛ مصحح؛ در دو برگ پایانی طریقه سلوک نقشبندیه به خط کاتب افزوده شده؛ جلد: تیماج قرمز ضربی ترنج و سرترنج و لچکی دار، ۱۴۷گ، ۱۹سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۳سم [ف: ۲۸-۸۷]

● **بحر المغفرة** / دعا / فارسی، عربی

baḥr-ul maġfira

حسینی قزوینی، محمد رضا بن محمد قاسم، -۱۱۲۳ قمری

hoseynī qazvīnī, mohammad rezā ebn-e mohammad qāsem (- 1711)

تاریخ تألیف: (الهی این بود مفتاح جنت) = ۱۱۰۱ق

اعمال روزهای سال و آداب متفرقه شرعیه و دعاهایی که در مناسبت‌های مختلف خوانده می‌شود و زیارتهای معصومین (ع) را در یک مقدمه به عنوان «امید» و چهل و پنج «مغفرت» گردآورده است: امید: در بیان فضل و شرایط دعا، دارای هفت وسیله؛ مغفرت ۱. ادعیه خلا و وضو و غسل، دارای سه تطهیر؛ ۲. ادعیه خروج از منزل و ادعیه دخول مساجد و خروج از آن، دارای دو تفرج؛ ۳. ادعیه اذان و اقامه و رکوع و سجود و قنوت و تشهد، دارای چهار نجات؛ ۴. تعقیبات مشترکه فرائض خمس یومیه و سجده شکر، دارای دو عطیه؛ ۵. آداب و ادعیه نافله و فریضه صبح؛ ۶. ادعیه صباح و مساء، دارای سه فیض؛ ۷. ادعیه متعلقه به هر روز، دارای دو استجابت؛ ۸. ادعیه‌ای که متعلق به قرائت قرآن است؛ ۹. آداب و ادعیه نافله و فریضه ظهر؛ ۱۰. آداب و ادعیه نافله و فریضه عصر؛ ۱۱. آداب و ادعیه فریضه مغرب؛ ۱۲. آداب نوافلی که در میانه شام و خفتن باید گزارد؛ ۱۳. آداب و ادعیه فریضه عشا؛ ۱۴. آداب نوافل بعد از عشا؛ ۱۵. ادعیه و اعمال وقت خواب و ادعیه وقت بیدار شدن، دارای سه راحت؛ ۱۶. آداب و ادعیه نماز شب و نماز شفع و وتر، دارای دو سعادت؛ ۱۷. اعمال لیالی و ایام هفته؛ ۱۸. ذکر بعضی از نمازها

که مخصوص به وقتی نیست؛ ۱۹. ذکر برخی از ادعیه مأثوره؛ ۲۰. اعمال توبه کردن؛ ۲۱. اعمالی که متعلق به مجموع ماه‌ها دارد، دارای یک نوید و دوازده تفضل؛ ۲۲. اعمال روز نوروز؛ ۲۳. اعمال و ادعیه طلب حاجات؛ ۲۴. اعمال و ادعیه طلب رزق؛ ۲۵. اعمال و ادعیه ادای قرض؛ ۲۶. اعمال و ادعیه نفرین کردن بر دشمن دین و دنیا؛ ۲۷. اعمال و ادعیه ایمنی از حاکم جائر؛ ۲۸. اعمال و ادعیه‌ای که باعث خلاصی از زندان است؛ ۲۹. اعمال و ادعیه‌ای که باعث دفع هم و غم است؛ ۳۰. اعمال و ادعیه‌ای که باعث دفع خوف و امن از طاعون است؛ ۳۱. ادعیه و اعمال پناه جستن از شیاطین جن و انس؛ ۳۲. ادعیه پناه جستن از چشم بد؛ ۳۳. ادعیه پناه جستن از سحر؛ ۳۴. اعمال و ادعیه ای که باعث دفع علت‌ها و مرض‌هاست، دارای چهار شفا؛ ۳۵. ادعیه و اعمالی که باعث دفع نسیان و ازدیاد حافظه است؛ ۳۶. آداب استخاره؛ ۳۷. ادعیه گم شده و گریخته؛ ۳۸. ادعیه و اعمال حمام؛ ۳۹. ادعیه و آداب پوشیدن جامه و غیره و خود را مزین ساختن؛ ۴۰. ادعیه و اعمال خوردن و آشامیدن؛ ۴۱. ادعیه و اعمال تزویج، مشتمل بر دوازده سرور؛ ۴۲. ادعیه و اعمال سفر و پناه جستن از دزد و غیره، دارای دو رفیق؛ ۴۳. آداب زیارت ائمه و اولاد آنان و انبیاء سابق، دارای یک حریم و دوازده شرف و یک عطیه؛ ۴۴. ادعیه و اعمالی که به میت متعلق است؛ ۴۵. ادعیه متفرقه.

آغاز: حمد و ثنا کریمی را روا و رحیمی را به جاست که گردانیده مناجات را سبب علو درجات

انجام: به بحر المغفره گردید موسوم ×× که باشد فی المثل دریای رحمت / به صد امید گفتم بهر تاریخ ×× الهی این بود مفتاح جنت

[دنا ۴۳۴/۲ (۱۸ نسخه)؛ الذریعة ۴۸/۳ و ۴۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۴۶/۷]

۱. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۴۱۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام [اوراق عتیق: ۱-۲۴۲]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۲۵۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ واقف: علیمردان خان تیموری؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳ سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۲۲۴]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۸۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انفساه مما حملتنی علیه جوارحی من البلایا و انفساه کلما حضرت لی ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی با عناوین «منه سلمه الله»؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۴]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی با نشانه «منه»؛ تملک: شیخ عبدالحسین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۸۳گ، ۲۰و ۲۵ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴۷۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱۸

آغاز: حریم در آداب زیارت شرف اول در زیارت حضرت پیغمبر (ص) و فاطمه (س) شرف دوم در زیارت ائمه بقیع ... وسیله اول در فضیلت دعا از حضرت رسالت پناه محمدی(ص)؛

انجام: زیارت دوم امام رضا (ع) بعد از رعایت آداب سابقه بگو السلام علی أولیاءالله ... واز ادعیه بالای سر آنچه میسر باشد بخوان.

خط: نسخ، آیات معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ ترقیمه: «نظر به اینکه صاحب نسخه تعجیل نمود از آنجهت قدری از زیارت امام رضا (ع) و زیارت جامع کبیر و آداب میت ماند ننوشت»، مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۴ص، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۵-۹۱]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۹۱۷

خط: نسخ معرب، کا: طاهر حسینی طالقانی، تا: سه‌شنبه ۲۰ رجب ۱۱۰۳ق؛ مصحح، حواشی مؤلف، دارای سرلوح کم ارزش؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۶۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۲۳-۹۴]

۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۴-۵۸۰۰

خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد حسین طالقانی، تا: ۱۱۰۴ق؛ با سرلوح زر و لاجورد و شنگرف، مجدول زرین و مشکی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، با ترنج و سر ترنج، ۲۲۵گ، ۲۷ سطر، قطع: وزیری [آستانه قم:-۸۲]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۱۰/۱-۲۴/۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی سوخت، ۳۴۰گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۵۹۷]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، کا: محمد صالح، تا: شعبان ۱۱۲۳ق؛ مجدول، محشی با نشانی «منه»، دارای سرلوح رنگین؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۲۲۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۱-۳۹۴]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۷۳

آغاز: کافی شیخ کلینی و متهجد شیخ طوسی و مصباح کفعمی که از سایر کتب امتیاز تمام دارند این مختصر را استخراج نمود که مشتمل است بر ادعیه و اعمال؛ **انجام:** یا الله یا رحمن، صل علی محمد و علی اهل بیت محمد، و آتنی کل ما سالتک و رغبت الیک فیه فانک امرتنی بادعاء، و تکفلت بالاجابة یا ارحم الراحمین.

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با نشان «منه»، مجدول به طلا و مشکی، با کمند قرمز؛کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی

مجدول، ۲۳۲گ، ۱۸ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۳۷-۳۶۷]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا محسن یا الله یا مجمل یا الله یا مبدی

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی با ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، ۱۷۸گ، ۱۸سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۴۰۸]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵۳

خط: نسخ معرب و نستعلیق، کا: میر مومن بن میر محمد تقی قافله باشی، تا: محرم ۱۲۲۴ق؛ افتادگی: آغاز (دیباچه و مقداری از فهرست کتاب افتاده)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۲۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۷-۱۱۰]

۱۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمدحسین بن محمد شفیع مروی، تا: چهارشنبه ۵ رجب ۱۲۲۷ق، به امر امیر ناصر الدین؛ نوشته‌ای به خط سید ابوالفضل احمدی و در برگ آخر به خط سید کرم حسین مجاور امام حسین (ع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۲گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [مؤید: ۳-۳۴۰]

۱۴. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۲۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن محمد علی فارسی خراسانی، تا: چهارشنبه ۱۸ ذیحجه ۱۲۶۳ق؛ مجدول؛ تملک: آقای محمد حسین اسدی؛ قطع: وزیری [نشریه: ۳-۱۵۵]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۳۰۰

خط: نسخ، کا: علی نقی بن محمد حسین کازرونی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۲۶۵ق؛ مجدول، کمند به طلا و شنگرف و لاجورد، محشی با عنوان «منه»؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن قرمز نو، ۲۶۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۸/۶×۳۱/۲سم [ف: ۲-۵۳]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۰-۱۴/۱۷۰

آغاز: امام جعفر صادق علیه السلام فرموده که در وقت افطار باید گفت الحمدلله الذی اعاننا فصمنا ... آمرزش چهارم. در ادعیه که در این ماه بعد از هر نماز فریضه؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای دورو، ۲۸۸گ، ۱۰-۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۲-۵۹۷]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۲

آغاز: در اعمال روز نوروز در جمال الصالحین از اهل بیت طاهرین علیهم السلام روایت شده که عهد خلافت؛ **انجام:** غدا امه فاطمة الزهراء و ابوه اخور رسول الله بالصدق.

از اعمال نوروز شروع می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مجدول به مشکی و لاجورد، مصحح؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ دهه اول شعبان ۱۲۶۶؛ مهر: «توفیق رفیق میطلبد اسماعیل» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۳-۹۴]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۷۲

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۵گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۷-۶۶]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۰۳۳

انجام: قضا رفته که او بآن مرض بمیرد اینست اسأل الله العظیم رب العرش العظیم أن یشفیك ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۲۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۳-۲۳۱]

۲۰. مشهد؛ مدرسه خیرات خان؛ شماره نسخه: ۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: نصرة الملك؛ واقف: نصرة الملك؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۴۶گ، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۱۸/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴سم [رشت و همدان: ف: ۱۷۲۳]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** یا رباه ارحم من لم یزل یعصیك صغیرا و کبیرا مذ نشأ صل علی محمد و آل محمد فی الآخرة و الاولی یا رباه.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی به امضاء «منه سلمه الله»، مصحح، دو تاریخ تولد در سنه ۱۱۸۲ و ۱۱۸۴؛ جلد: گالینگور، مشکی، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بلبل، مجدول، ۳۲۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۸-۳۸۵]

● البحر المکفوف فی علم الجفر و الحروف / جفر /عربی

al-baḥr-il makfūf fī ʻilm-il jafr wa-l ḥurūf

همدانی نجفی، علی اکبر بن شیر محمد، ق۱۴ قمری

hamadānī najafī, ʻalī akbar ebn-e šīr mohammad (-20c)

کتابی در جفر. مؤلف می‌گوید که در پی این علم و اساتید آن بوده است تا آنکه در نجف مردی از سادات را یافته است که دوست نداشته است نامش معروف شود و آنچه در این کتاب آمده است را از وی آموخته است. از هامش مشخص می‌شود که در حین نوشتن کتاب استاد در سال ۱۳۲۳ق مرده است.

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۳۶

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین أما بعد یقول أقل الأنام؛ **انجام:** رئیس الشیخیة حل هذه المسئلة و کتب له جواباً شافیاً و نسخه شایعة فلیراجع

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۰ق؛ در اول نسخه ابیاتی از مؤلف با این آغاز: «این نسخه که مجموعه گفتار من است ...»، در آخر نسخه یادداشتی به خط برادر مؤلف؛ مهر: «صدر الاسلام ۱۳۲۰» (مربع)؛ جلد: چرم قرمز، ۱۷۱گ، ۱۸سطر،

اندازه: ۱۳/۵×۲۲/۵سم [مؤید: ۳-۵۸۲]

● **بحر المنطق** / منطق / عربی

baḥr-ul manṭiq

دهلوی، ملاحبیب الله، ق۱۲ قمری

dehlavī, mollā-habīb-ol-lāh (- 18c)

رساله‌ای است با عناوین «نهر و انهر» و «اغلوطه و اغلوطات»: نهر المقدمة: فیه درر، انهر العلم فیه جواهر، اغلوطة الواجب متصور من وجه فیعلم کنهه عند التحقیق، اغلوطة الحاصل فی الذهن ماهیات الاشیاء ...، انهر التصور و التصدیق فیه لآلی، اغلوطات الحکم مکتسب الحجة اجماعا ...، انهر الرؤوس الثمانیة ...

آغاز: بسمله، سبحانه لا یطلب ماهیتة اذ لا یعلم ماهیته فانه لا یحدو لا یحد به اصلا اذا لم تحد له حسا و لا فصلا لأنه بسیط و البسیط لا یحد و لا هو جنس و لا فصل

انجام: و هذا مثال لا حصر فاستخرج من الموجبات ما استطعت و قس علیه ما استطلعت

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: نخودی آسیب دیده، ۱۳گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۵سم [ف: ۲۴-۲۴]

← بحر مواج ⟵ البحر المواج و السراج الوهاج فی تفسیر القرآن

● **البحر المواج و السراج الوهاج فی تفسیر القرآن = بحر مواج** / تفسیر / فارسی

al-baḥr-ul mawwāj wa-s sirāj-ul wahhāj fī tafsīr-il qur'ān = bahr-e mavvāj

دولت آبادی، احمد بن شمس الدین، -۸۴۹ ؟ قمری

dowlat ābādī, ahmad ebn-e šams-od-dīn (- 1446)

اهدا به: شمس الدین ابی المظفر ابراهیم شاه شرقی (۸۰۴-۸۴۴)

تاریخ تألیف: ۸۰۶ق

تفسیری است با عناوین «سوال، جواب، معنی این است» که در آغاز هر سوره به مکی و مدنی بودن آن تعداد آیات و حروف و مضمون کلی سوره اشاره دارد و بعد از آوردن هر آیه به بیان نکته‌های نحوی آن می‌پردازد سپس با عنوان «سؤال و جواب» آیات را شرح نموده و در انجام با عنوان «معنی این است» آیه را ترجمه نموده است. نقل قول در این تفسیر نسبتاً اندک است و در برخی موارد از تفسیر کبیر فخر رازی، کشاف زمخشری و امام زاهد که احتمال دارد همان زاهد درواجکی باشد نقل می‌کند. همچنین اشعار فارسی و عربی بسیاری نیز در این تفسیر به چشم می‌خورد.

مؤلف در بین علمای اهل سنت به «فاضل هندی» معروف است و از طرف دیگر این لقب در بین علمای شیعه به فقیه مشهور بهاءالدین محمد بن تاج الدین حسن اصفهانی (۱۱۳۷ق) صاحب «کشف اللثام»، اطلاق می‌شود. تشابه این دو لقب به همدیگر موجب گردیده که مرحوم ابن یوسف شیرازی در فهرست نسخ خطی مجلس، تفسیر بهاءالدین محمد لاهیجی را که مؤلف در نسخه مورد بررسی ایشان شناخته نشده بود با قراینی از تألیفات فاضل هندی صاحب «کشف اللثام» بداند و چون به کتب تراجم مراجعه نموده متوجه شده که تفسیری به نام «بحر مواج» که آن هم به فارسی نوشته شده از تألیفات فاضل هندی است. لذا تفسیری به نام «بحر المواج» را به فاضل هندی صاحب کشف اللثام نسبت داده است [فهرست مجلس جلد سوم چاپ اول ۱۳۲۱ ص ۴ و ۵] و در این نوشته دو اشتباه وجود دارد: یکی از آنکه آن نسخه تفسیر بهاءالدین محمد لاهیجی است نه بهاءالدین محمد اصفهانی صاحب کشف اللثام، دوم اینکه صاحب کشف اللثام مشهور به فاضل هندی که علمای قرن دوازدهم بوده با فاضل هندی از اهل سنت که از علمای قرن نهم بوده اشتباه گرفته شده است. بعد از مرحوم ابن یوسف شیرازی این اشتباه از فهرست مجلس به سایر کتاب‌شناسی‌ها از جمله: کتاب استوری و الذریعه راه یافت و بعد از آن در موارد متعدد این اشتباه توسط صاحبان فن تذکر داده شد ولی عده‌ای هنوز آن را تکرار می‌کنند برای نمونه در کتاب طبقات مفسران شیعه (۴۰۸/۳) و با عنوان «تفسیر البحر المواج» فاضل هندی (متوفی ۱۱۳۷) را آورده و در سه صفحه درباره آن بحث نموده است. همچنین در دایرة المعارف تشیع (۵۴۱/۴) این تفسیر با عنوان «تفسیر بحر مواج» از تألیفات پدر فاضل هندی صاحب کشف اللثام معرفی شده است و تمامی خصوصیات تفسیر بهاءالدین محمد لاهیجی را که مرحوم ابن یوسف در فهرست مجلس (۵/۳) اشتباهاً به نام تفسیر بحر مواج ذکر نموده، در ذیل آن عنوان تکرار شده است. گفتنی است این اشتباه در چاپ دوم جلد سوم فهرست مجلس توسط استاد حائری اصلاح شده، ولی متأسفانه در تهیه مطالب دایرة المعارف به آن مراجعه نشده است. (صدرائی)

آغاز: بسمله حمد طیب که رایحه آن بنفخه الاء مطابه و فوخه نعما مستطابه مشام حامد را معطر گرداند ... عبارتیکه مشتمل اشارات جلیله دلیلی متضمن دلالت و مقتضیات جزیله بحر مواج سراج و هاج جامع بیان متین و لا رطب و لا یابس الا فی کتاب مبین ... با آنکه داعی در باب سابقه بامر مطاع و فرمان واجب الاتباع سلطان السلاطین ... شمس الدینا و الدین ابوالمظفر ابراهیم شاه السلطان ایدت ممالکه و حفت بالظفر معارکه و خلدت سلطنته و ابدت مملکته در تحریر و تفسیر شارع گشته و تفسیر سه جز از آخر قرآن مجید نبشتم و پیش درگاه سلیمانی گذرانیده و در خزانه کتب خاص رسانیده و نسخ آن در اطراف جهان و اکناف کیهان رفته پیش افاضل و اشراف و اجله اطراف

بقبول حسن مقبول گشته و در هنگام گذشتن (نوشتن) سیوم جزء از اجزاء تفسیر مسطور پادشاه دین پناه اهتمام در اتمام فرمود در آنوقت از داعی درگاه وعده اتمام صادر شده بود

چاپ: از این تفسیر فقط در سال ۱۲۹۷ هـ ق، سوره‌های ۱-۴ چاپ شده است.

[مجلس جلد سوم چاپ اول ص ۴و ۵، چاپ دوم ص ۵ با عنوان تفسیر قرآن از بهاءالدین محمد لاهیجی؛ نسخه‌های منزوی ۸/۱؛ ایضاح المکنون ۱۶۶/۱؛ هدیة العارفین ۱۲۷/۱؛ اعلام زرکلی ۱۸۷/۱؛ معجم المؤلفین ۳۰/۲؛ دانشنامه ادب فارسی ۱۵۳۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳۹

آغاز: معاذ رازی در کریه آورد گفت ای خدای نرمی میکنی با کسی که دم أنا ربکم الآعلی می‌زند چگونه رفق نکنی با کسی ثناء أنت إلهنا می کند، قالا ربنا ظلمنا إننال نخاف أن یفرط علینا او أن یطغی؛ **انجام:** چگونه از حق بازداشته شده اند و از آنجا در راه باطل می‌زنند و اذا قیل لهم تعالوا یستغفر لکم رسول الله ... روایت کرده‌اند

از آیه ۴۵ سوره طه تا آیه ۶۳ سوره المنافقون؛ بی‌کا، تا: قرن ۹؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، جلد: تیماج دارچینی، ۶۲۰گ، ۳۵ سطر (۱۸×۲۵/۵)، اندازه: ۲۴×۳۳سم [ف: ۳۶-۵۴۵]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۱۸

آغاز: برحسب آن دانند «فا» سببیه است معنی این است بس ولی مقتول که او را ولایت قتل قاتل داده ایم؛ **انجام:** بنگرید غذاب گذشتگان چگونه بود و کفاره ... را نیز در تکذیب چگونه خواهد بود و «قل انما بواحدة» ...

از آیه ۳۳ سوره اسراء تا آیه ۴۶ سوره سبأ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح، مجدول؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع سورمه‌ای، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۲۹۷گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۰×۲۶/۵سم [ف: ۳۵-۴۸۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۸۶

آغاز: سوره مریم بتمامی مکی است نود و هفت آیت و بعضی گویند نود و هشت و بعضی؛ **انجام:** ذکر مفرد به صیغه جمع بود یا نکذیب یک پیغامبر تکذیب همه پیغمبر است

از سوره مبارکه «مریم» آغاز تا سوره «شعرا»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ شاید نسخه اصل باشد که جهت مقامی از مقامات حکومتی در بخشی از کشور هند ساخته شده است، با سرلوح، مذهب، با شمسه‌های مذهب در حاشیه؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج و لچک ترنج، ۳۴۴گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۳۶-۴۷۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۲۳۵

آغاز: برابر

از سوره فاتحه تا پایان سوره اسرا؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ صفر ۹۳۹ق؛ مجدول، مصحح؛ تملک: محمد بن عبدالوهاب؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور سبز، ۵۰۸گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۹-۳۱]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۶۰۹

از آغاز تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹۴گ، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۹×۴۰سم [ف: ۱۲-۱۷۵]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۹۷۶

آغاز: برابر

از آغاز تا آخر سوره ششم -سوره انعام- که شامل ربع این تفسیر می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ محرم ۱۱۰۰ق؛ دارای یک سرلوح کم‌کار زمینه طلا؛ جلد: مقوا مشکی، عطف و گوشه تیماج سرخ، ۵۷۷گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [ف: ۲-۶۴۴]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰۵

آغاز: حتی اذا اقلت سحاباً ثقالاً سقناه لبلده میت ... بتحقیق و تشدید خوانند. اذا شرطیه سقناه جزاء الشرط است جمله شرطیه جمله ... و البلد الطیب یخرج نباته باذن ربه، در آیه سابق دیگر احیاء بلد میت و اخراج نبات و انزال آب بود در ذیل از مثالی ملایم مضمون بر وجه اعتراض روی نمود؛ **انجام:** بلغ مطلع الشمس کما بلغ مغرب الشمس با (کذلک) صفت دیگر مر (قوماً) را باشد بمعنی (وجد عندها قوماً کقوم وجدهم فی مغرب المشس) بود.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، آبی، عطف تیماج، ۴۱۸گ، ۲۵سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۳۵-۱۶]

۸. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: اول سوره البقره: الم ذلک الکتاب لاریب فیه حروف مقطعات در اوایل بعضی سورتهای کلام ربانی اسرار نهانی فرقانی است ...

از اول کتاب تا آیه ۲۱۲ از سوره البقره؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ [دلیل المخطوطات: ۱-۲۲۲]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۸

آغاز: سوره ص مکی است امام زاهد بخاری رحمة الله علیه هشتاد آیه گفته و بعضی مفسران تعداد آیات؛ **انجام:** روی استعاذ که دلالت بر تمام کلام کند و ... بر اختتام او برد محنتی ... است ... بر انتهاء مرام است مستحن بود و الله اعلم تم.

جلد چهارم، مشتمل بر تفسیر سوره «ص» تا آخر قرآن؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج زرشکی مقوایی دارای ترنج و سرترنج و لچک با نقش گل و بوته ضربی، سجاف تیماج قهوه‌ای، ۳۰۵گ، ۲۶ سطر (۸/۸×۱۷/۸)، اندازه: ۱۴/۵×۲۵/۵سم [رایانه]

۱۰. تهران؛ مطالعات فرهنگی؛ شماره نسخه: ش۵

جلد ۲، سه صفحه ای پیش از المص تا «الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب ... عوجا قیما» تا «اولئک الذین کفروا بایات و لقائه

فحبطت اعمالهم»؛ خط: نسخ هندوستان، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ‌های عرض ۱ ع ۱ سال هشتم و ۱۳ جمادی الاولی ۱۸ و ۴ ربیع الثانی ۱۲ پادشاهی دارد؛ ۴۸گ، ۲۵ سطر، قطع: ربعی [فهرستواره مینوی: ۱۸۹]

● **بحر المواعظ للحبیب الواعظ** / تفسیر / عربی

baḥr-ul mawā‘iẓ-i li-l-ḥabīb-il wā‘iẓ

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī‘ (- 19c)

چهار مجلس بسیار مفصل است در تفسیر آیه نور، در این تفسیر استشهاد بسیار به آیات و روایات می‌نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۹/۱

آغاز: بعد الحمد و الصلاة، فیقول العبد المزمن ... المجلس الاول قوله تعالی الله نور السماوات و الارض؛ **انجام:** الزجاجة هو الحسین علیه السلام کأنها کوکب دری فاطمة تزهر لاهل ...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۷۰ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۸۶گ (۱پ-۸۶پ)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۳۳۸]

● **البحر المورود فی المواثیق و العهود** / اخلاق / عربی

al-baḥr-ul mawrūd fī-l mawāṯīq wa-l ‘uhūd

شعرانی، عبدالوهاب بن احمد، ۸۹۸-۹۷۳ قمری

še‘rānī, ‘abd-ol-vahhāb ebn-e ahmad (1493-1566)

رساله مفصلی است در اخلاق و عرفان. مؤلف در آن عهدهایی که خدای تعالی از انسان گرفته با عنوان «اخذ علینا العهود» به صورت پند و اندرز بیان نموده و در آخر نام اساتید ده‌گانه خود را که این عهدها را از آنها گرفته‌اند ذکر نموده است که به ترتیب عبارت اند از: شیخ علی خواص، شیخ محمد الشناوی، سیدی عبدالقادر الدشوطی، شیخ کامل الصالح، سید محمد منیر، سیدی محمدی الطناجی، سیدی ابوبکر الجریری، سیدی محمد السروی و ... که شرح آنان را به آخر کتاب طبقات احاله نموده است.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم و به ثقتی أقول و أنا عبدالوهاب ... و بعد فهذه عهود و مواثیق أخذت علینا من مشایخنا الذین أدرکناهم فی القرن العاشر بأرض مصر ...

انجام: و لیکن هذا آخر المواثیق و العهود و قد تمت بعون الله الملک المعبود الله الملک المعبود ... و لکل خیراً فی الدنیا و الآخرة مؤمل مقصود سبحانه و تعالی لارب لنا سواه و لانعبد الا اياه و الصلوة و السلام علی خیر الأنام و موضح شرایع الاسلام محمد و آله و تابع منواله، آمین.

چاپ: مصر، چاپ سنگی، ۱۲۷۸ق.

[دنا ۴۳۵/۲ (۳ نسخه)؛ ؛ الذریعه ۲۲۴/۳؛ کشف الظنون ۲۲۷/۱ و ۱۴۴۱/۲؛ سرکیس ۱۱۳۰/۲]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۲۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با نقل اجازه ابن النجار شهاب الدین احمد بن عبدالعزیز فتوحی حنبلی و شهاب الدین احمد بن احمد بن حمزه رملی انصاری شافعی و ناصرالدین بن حسن لقانی مالکی و ابن الشیلی شهاب الدین احمد بن یونس حنفی که در نسخه اصل مؤلف بوده است. (۱۴۶پ-۱۴۹ر) و با سند کسوت طریقه خلوتی و تلقین کلمة التوحید شیخ زکریا بن شیخ علی از استادش تا برسد به علی (ع) از پیامبر از جبرئیل از خدا (۱۴۹پ)؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و دور تیماج قهوه‌ای، ۱۵۰گ، ۲۳سطر (۵×۱۶)، اندازه: ۱۰×۲۲سم [سنا: ف: ۲-۱۲۶]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰۵/۱

آغاز: ثم ارسلها من طریق بعیدة الی بعض ... من غیر اجتماعه بی فداد بها فی الجامع ... انظرو الی هذا الکتاب الذی الفه؛ **انجام:** و الشیخ العارف بالله تعالی الکامل المحقق الامی الاحمدی سیده عی الخواص و هو ... عهودا علی رضی الله و نفعنا الله تعالی بهم فی الدنیا و الآخرة آمین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی سایر الانبیاء ... و رضی الله عن اصحاب رسول الله اجمعین و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه اوایل شعبان ۱۰۷۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوایی عطف تیماج، ۱۵۲گ (۱پ-۱۵۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۳۸-۱۳۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۴۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، مقابله شده با عبارت «بلغ مقابلة»، محشی؛ تملک: «حاج احمد شافعی ازهری»؛ کاغذ: فرنگی ضخیم، ۱۳۲گ (۱-۱۳۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۳۰-۹۸]

← بحر النصاب ≻ بحر الانساب

← بحر النصاب و المصاب ≻ بحر الانساب

● **بحر النصایح** / مواعظ / فارسی

bahr-on nasāyeh

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱×۱۸/۴سم [رایانه]

● **بحر النظام = آداب جنگ** / فنون نظامی / فارسی

bahr-on nezām = ādāb-e jang

بیگلر بیگی، موسی بن محمد باقر، ق۱۳ قمری

bīglar beygī, mūsā ebn-e mohammad bāqer (- 19c)
اهداء به: محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۶۴ق)
رساله‌ای است سلطنتی که به دستور محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۶۴ ه) تألیف شده و در آداب مشق، تیراندازی، قلعه‌سازی و سایر فنون نشامی است و از یک «مقدمه» و یک «شعله» ترتیب یافته است.
[شرح حال رجال ایران: ۳۰۷/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۵۸
آغاز: لطایف حمد و سپاس که نتایج علوی و امهات سفلی افواج مخبران ممکناتست سزاوار دادار جباریست که بآوای شندف حاضر باش کاف و نون؛ **انجام:** فرمان بدهد حالت نظام و هر سلطان دسته دیگر بترتیب فرمان نرود مرج بدهند تا بجای دشتوان حالت نظام گویند.
فقط شامل مقدمه می‌باشد، مقدمه: در بیان فواید افواج مخبران قواعد حرکات انسان؛ خط: نستعلیق درشت خط، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ دارای سر لوح مرصع زیبای عهد قاجار با زمینه طلا و لاجورد با تذهیب کاری زیبا و نگاره‌های گل و برگ طلائی، مجدول به طلا، با نقشه‌های ترسیم شده به‌جهت آموزش؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: لاکی روغنی با تذهیب کاری‌های زیبا و گل و برگ مجدول به طلا که در دو سوی آن نگاره زیبایی نقش بسته است، ۳۹گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۲-۶۲۶]

← بحر النوادر ⟵ نوادر الحکایات و غرایب الروایات

● **بحر النور** / قرائت / فارسی
bahr-on nūr
کوهساری، محمد علی بن حسنعلی، ق۱۲ قمری
kūhsārī, mohammad ‘alī ebn-e hasan-‘alī (- 18c)
رساله مختصری به شیوه ترجمه در اصول و فروع قرآآت سبعه است که به درخواست برادران ایمانی در هشت «فصل» و یک «خاتمه» نگاشته شده: فصل اول در ذکر قرائت کسایی، فصل دوم در ذکر قرائت ابو عمر و ...
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین می‌گوید افل عبادالله و افقر خلق الله علی بن حسن علی الکوساری که چونکه بود افضل عبادات نماز و آن صحیح نبود مگر بخواندن قرآن حمید مجید.
[نسخه‌های منزوی ۷۱/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۱/۱
آغاز: برابر
بخشی از فصل نخستین و پاره‌ای از خاتمه را داراست؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۳۰ص(۱-۳۰)،۱۲سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳-۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۵۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** و رمز ابو عمرو حاء [کذ] مهمله است و رمز دوری بطاحطی است و رمز سوسی بأمنطه از تحت علی
خط: نسخ خوب، کا: نوروز علی همدانی، تا: ۱۰۱۹ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج، ۱۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۳-۲۳]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۳۰/۱
شامل فصل اول و گویا فصل دوم (در ذکر قرائت ابو عمرو) است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ با حاشیه‌هایی احتمالاً به خط مؤلف با نشان «منه ومنه عفی عنه»، مصحح؛ تملک: آمیرزا؛ کاغذ: شرقی، ۱۷گ (۱-۱۷)، ۱۵ سطر، اندازه: ۵×۹سم [ف: ۳۸-۷۶]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۹/۱۸ و عکسی ۱۱۸۶/۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** در سوره مریم و یوسف و قصص و صافات.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۴۷پ-۲۴۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۲۳-۲۹] و [عکسی ف: ۳-۴۴۴]

● **بحر الوقوف فی علم الاوفاق و الحروف** / جفر / عربی
baḥr-ul wuqūf fī ‘ilm-il awfāq wa-l ḥurūf
بونی، احمد بن علی، -۶۲۲ قمری
būnī, ahmad ebn-e ‘alī (- 1226)
در اسرار حروف که به ادعای مؤلف به وی الهام شده و به درخواست یکی از دوستان نگاشته، در چند جدول و دائره.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۶۹/۵
آغاز: هذا علی رای اهل المشرق و اما علی رأی اهل المغرب فمعروف بالقواعد المتقدمة فافهم؛ **انجام:** و الاحسن ان یکون الرسم بالقلم الهندی فانه قلم الحکماء المتقدمین و هذا آخر ما القاه رسول الاشراق بلسان الحکمة و الاذواق.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج شکلاتی، ۸گ (۷۵ر-۸۲ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۲۸-۲۵۰]

● **بحر الوقوف فی علم الاوفاق و الحروف** / علوم غریبه / عربی
baḥr-ul wuqūf fī ‘ilm-il awfāq wa-l ḥurūf
بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، -۸۵۸ قمری
bastāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)
شامل دو «باب»، باب اول ۲۸ «یاقوته»، باب دوم ۲۸ «زمرده» و «خاتمه» شامل چند «فصل» و «لاحقه».
آغاز: الحمدلله الذی اطلع شمس اسرار الحروف من مطالع طوالع آفاق الظروف.
انجام: و هذا آخر ما القاه رسول الاشراق بلسان الحکمة و

الاذواق فی هذا الفصل و الحمدلله.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۳/۴

آغاز: الفصل الرابع من شمس الآفاق فی علم الحروف و الاوفاق و هو مصباح صباح الانوار و مفتاح خزائن الاسرار ... الحمدلله الذی اطلع شمس اسرار المبانی فی سماء الحروف و از هر نجوم انوار المعانی فی آفاق ملکوت الطروف؛ **انجام:** ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین وها أنا ان شاء الله تعالی اشرع فی فتح باب الاسرار باذن الملک الستار.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۸گ (۷۷پ-۱۰۴)، ۲۷ سطر [ف: ۳۶-۲۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو مشکی، ۸۷ص (۱-۸۷)، ۲۱ سطر [ف: ۳۶-۷۱]

● بحر الولایه / فضایل و مناقب / فارسی

bahr-ol velāya

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰-۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689-1760)

منظومه‌ای است در مدح و منقبت حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) که از گفته سید قطب الدین محمد نیریزی می‌باشد.

[فهرستواره ۱۰/۲۸۴]

شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۶۱۷/۱۳

آغاز: بسمله، هزاران حمد خلاق جهان را ×× پدید آرنده کون و مکان را؛ **انجام:** هر آن عارف که در عصر مخالف ×× نموده این سخن را با مؤلف / برمز و با اشاره دان تو کامل ×× ورا در بین این مخلوق جاهل.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با تیماج سرخ، ۴۰ص، ابعاد متن: ۹×۱۶، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲-۳۱۴]

● بحر الهدایة = اثبات توحید / کلام و اعتقادات / عربی

baḥr-ul hidāya = iṯbāt-ut tawḥīd

شبستری، محمد باقر بن علی بابا، ق۱۳ قمری

šabestarī, mohammad bāqer ebn-e ʻalī bābā (- 19c)

رساله‌ای در صفات الهی و اصول اعتقادی شیعه و اسرار عبادات، که آن را به‌خواهش آخوند ملا محمد صادق به دفاع از شیخ احمد احسائی بحرانی (متوفی ۱۲۴۱ق) پرداخته است.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۶۸۴/۵

آغاز: بسمله الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین فیقول العبد المسکین ... و شرعت ان انشرح اولا ما کتب و سال فی قلبی و هویتی

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاتب آن را به آخر نرسانده؛ مهر: «عبده الراجی آقا جان»؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی دار، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲-۵۵۱]

● بحر الهدایه / اخلاق / فارسی

bahr-ol hedāya

بنت ملامحمد تبریزی

bent-e mollā-mohammad-e tabrīzī

کتابی است در حدیث که مؤلف آن بانوی دانشمندی است به‌نام بنت ملا محمد تبریزی. در مقدمه می‌نویسد: «چنین گوید جانیه عاصیه بنت ملا محمد تبریزی رضی الله عنه که این رساله‌ای است شریف مشتمل است بر بعضی از مواعظ و نصایح و بی اعتباری دنیا و بعضی از احادیث و اخبار و ... »

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ف ۲۰۶/۱

آغاز: بسمله و به نستعین-الحمد لله رب العالمین و العاقبه للمتقین و الصلوة و السلام علی اشرف الاولین و الاخرین؛ **انجام:** تمة الکتبة بیده الحقیرة الفقیرة المحتاج بنت ملا محمد تبریزی. یلوح الخط فی القرطاس دهرا ×× و کاتبه رمیم فی التراب

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ پس از خاتمه کتاب چهار صفحه به آن ضمیمه شده که در آن مقداری حدیث نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۵۸گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۸۰]

● بحری الاوصاف و بهجة الاشراف / اخلاق / فارسی

baḥray-il awṣāf wa bahjat-il ašrāf

مشکوة الملک، محمد بن علی، ق۱۳ قمری

meškāt-ol-molk, mohammad ebn-e ʻalī (- 19c)

اهدا به: ناصر الدین شاه (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۸ق

این کتاب مشتمل بر دو «بحر» است. ۱. اوصاف حمیده، در بیست «نهر»؛ ۲. صفات رذیله، در بیست «نهر». این نهرها شامل مباحث تهذیب اخلاق اند و مؤلف بر شیوه ارسطو و خواجه نصیر مطالب اخلاقی خود را بیان کرده است.

[فهرستواره منزوی ۶/۳۴۰]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۰۸

آغاز: هوالله سبحانه و تعالی شانه. بهترین لؤلؤئی که از بحر امکان بغواص تذکر بیرون آید؛ **انجام:** بر دامن مولی تو بزن چنگ سروری نه میل تو بر حسن دلارای دگر کن.

خط: نستعلیق، کا: مشکوة الملک (محمد بن علی)، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۱۲۰گ، ۹ سطر

(۱۳/۵×۷/۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۴۴]

← البحرية ≻ اجوبة المسائل البحرية

● **البحرية** / کیمیا / عربی

al-baḥrīya

ابن مهتار، ابوعبدالله محمد

ebn-e mehtār, abū-'abd-ol-lāh mohammad

این نامه کیمیایی است از نگارنده «مرآت العجائب» است و دنباله آن و هر دو از عربی به فارسی گردانده شده. می‌گوید که در خواب این دستور کیمیایی به من گفته شد و چون درباره آئینه بود من آن را «مرآت العجائب» نامیدم.

آغاز: بسمله، و ما توفیقی الا بالله، اعلموا اخوانی الحقیقة ارشدکم و ایانا، انی ثبت ذات لیلة و انا متعجب فی سرا لصنعة

شرح و حواشی:

۱- البحرية (ترجمه)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۱/۲۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انتبهت من المنام فما ادری احق ام اضغاث احلام.

نام مؤلف به استناد نسخه ملک ذکر شد؛ بی‌کا، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی دولا رویه تیماج ترنجدار تریاکی، ۲ص (۲۲۲-۲۲۳)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۴۸۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۴۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** فوجد فیها کتاباً معلقا و هو یری الی وسط البحر فاخذت ذلک الکتاب ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالله شیخ الحرم مسجد شاه پسر محمد حسین فریدنی طهرانی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: رویه میشن یک لایی قرمز، ۲گ (۱۱۷ر-۱۱۸پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۴سم [ف: ۶-۳۷۹]

● **البحرية (ترجمه)** / کیمیا / فارسی

al-baḥrīya (t.)

وابسته به: البحرية؛ ابن مهتار، ابوعبدالله محمد

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۹

آغاز: هذا رسالة البحرية. بدانید ای برادر من: که راهنمائی کند الله شما را و مرا، بدرستی که خوابیدم من شبی از شبها در حالتی که متعجب بودم در سر طبیعت؛ **انجام:** بسبب نابودی نقاش صورتها کشیده نشد. تمت.

بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۱۶پ-۱۸پ) [ف: ۴-۹۶۴]

● **البحرية** / کیمیا / عربی

al-baḥrīya

در کیمیا، رساله‌ای هم به فارسی در کیمیا به همین نام در دانشگاه هست (۹۶۵/۴) که گویا با این رساله بی ارتباط نباشد.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۱۷۴

آغاز: بسمله ... اعلم ان الکلب هو الماء فی القرعه نبتدی بشرح الاشکال المقصودة فی هذه المرآة و هی تسعة فصول ... الفصل الاول اعلم ارشدک الله ان الشخصین المتفقین فیها عبارة عن الذکر و الاثنی و هو مزاج الاول؛ **انجام:** الفصل التاسع فی شرح الدوایر السبعة ... اعلم انه ینبغی ان بقره هذا فی اوقات الا هذه الایات ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا ... رب العالمین.

خط: نسخ و فارسی نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: کاغذ قورخانه ای، جلد: میشن تریاکی لایی، ۲۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۱/۳سم [ف: ۱-۶۷]

● **بحرین** / عروض و قافیه / فارسی

bahreyn

شهرت، علی بن یاربیک، ق۱۳ قمری

šohrat, 'alī ebn-e yārbeyk (- 19c)

مشتمل است بر «مقدمه» و دو «بحر» و «خاتمه»: مقدمه: در معنی عروض و ... ؛ بحر اول: در بیان عروض، و آن محیط است بر شش «جدول»: ۱. بیان حروف ملفوظه غیر مکتوبه و مکتوبه غیر ملفوظ، ۲. وجه تسمیه بیت و مصراع و بحر و عدد بحور، ۳. اجزای میزان و ارکان اصلی بحور، ۴. اذاحیف، ۵. تفصیل اوزان بحور، ۶. اوزان رباعی؛ بحر دوم: در بیان قافیه، منشعب به ده «نهر»: ۱. معنی قافیه، ۲. ردیف؛ ۳. حروف قافیه، ۴. حرکات حروف، ۵. القاب قافیه، ۶. عیوب قافیه، ۷. بیان قافیه معمول و غیرمعمول، ۸. بیان حاجب، ۹. بیان لزوم ما لایلزم، ۱۰. بیان قافیه مکرر؛ خاتمه: در غواصی به طلب درر غرر فواید دیگر. مؤلف در تشریح تقسیمات از اشکال مختلف همچون دایره‌ها و اشجار استفاده کرده است. وی از «حدایق البلاغه» میر شمس الدین فقیر بسیار بهره برده است.

[دانشنامه ادب فارسی؛ ۱۴۳/۴؛ فهرست مشترک پاکستان ۲۹۷۰/۱۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۳۵

آغاز: بسمله. سپاس نکرنت اساس و ستایش مرحمت آسایش (آرایش؟) مر صانعی را که افاضه اش منشأ عروض ماهیت بماده است و افاده‌اش سبب ترکیب اصول متضاده؛ **انجام:** تمام گشت بخوبی رساله بحرین ×× شب سه‌شنبه و بیست و سیوم زماه صیام / بفکر تاریخش بود دل که هاتف غیب ×× بگفت از سر بهجت بخیر شد انجام

نسخه اصل: کتابخانه ندوة العلماء، لکهنو، هند، شماره ۳ (ردیف

۱۶۵)؛ خط: نستعلیق، کا: سربلند خان کانپوری، تا: پنج شنبه ۱۰ رجب ۱۲۴۵ق؛ انجامه کاتب: «لله الحمد و المنة که این رساله عروض و موسوم به بحرین من تصنیف افتخار الدین علیخان شهرت حسب الفرمایش ملک الشعرا قاضی محمد صادق خان بهادر دام مجده بخط شکسته بسته عاصی سراپا معاصی سربلند خان متوطن موسی نگر پرکنه پهوکتی پور ضلع کانپور بتاریخ دهم رجب المرجب سنه ۱۲۴۵ هجری بروز پنج‌شنبه در مقام اوریا رقم انشاء پذیرفته ...»؛ ۱۰۷ص، ۱۵ سطر [عکسی ف: ۵-۱۷۵]

● **بحرینیه** / عرفان و تصوف / فارسی

bahreynīye

نویسنده می‌گوید تعدادی از عارفان مرا برانگیختند تا رساله‌ای در بیان طریق سلوک بپردازم چون اصرار زیاد بود من نیز دست به تحریر این رساله زدم. او در ابتداء سلوک را به دو صنف تقسیم می‌کند صنفی که مورد نظر قومی است که می‌گوید سلوک باید در ریاضیات سخت انجام گیرد و با اذکاری همراه باشد که خود اختراع کرده‌اند و صنفی که معتقدند طریق به سوی خدا منحصر در اداء جمله‌ای از اعمال ظاهریست فقط با اتصاف به اخلاق رذیله و صفات ذمیمه چون حسد و ریا، او بعد از این می‌گوید من در این رساله راه نجات را باز می‌گشایم و در «وصل» و «فصل»های خود نجات بشری را نشان می‌دهم ماحصل قول او این است که نجات در اداء اعمال ظاهری با اتصاف به اخلاق حمیده است. نام کتاب از متن به دست نیامد و این نام از پشت صفحه اول اخذ شده است. (انوار)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۵/۱

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین اما بعد فقد حثنی بعض العارفین؛ **انجام:** و هذا ما اقتضاه الحال فی هذه الرساله علی العجالة و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً

بی‌کا،تا:قرن۱۲؛کاغذ:فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، یک لا، ۶۶گ (۱-۶۶)، ۱۴سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۶-۵۹۱]

← بحوث فلسفیة ≻ الاصول المهمة فی شرح الحکمة

● **بحوث فلسفیة** / فلسفه / عربی

buḥūṯ-un falsafīya

همدانی شیخی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۳۹-۱۳۱۹ قمری

hamadānī šayxī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1824-1902)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۲ رمضان ۱۲۸۷ق

بحث‌هایی است اعتقادی فلسفی که به روش مشایخ (شیخیه) نگاشته شده و در مطالب بیشتر جنبه تأویلی دارد. عناوین بحث‌های موجود در این نسخه چنین است: فی معنی البسیط و المرکب، فی معنی المطلق و المقید، فی معنی المؤثر و الاثر، فی معنی المادة و الصورة و اطلاقاتهما، فی معنی الشبح المتصل و الشبح المنفصل، فی معنی السلسلة الطولیة و العرضیة المرتبة و غیر المرتبة، فی معنی الأزل و السرمد، فی معنی البرزخ، فی معنی کل شیء لا یتجاوز وراء مبدئه، أنواع المرکبات، فی معنی ان الظاهر عنوان الباطن.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۱۰۹/۱

آغاز: رأیت المسألة و رأیت خطأ المخطئین و ان کنت من المقلدین لأقوال الأنام و نقول بعد ذلک؛ **انجام:** و کل الناس یتکلمون بقاعدة علم المیزان و ان لم یعرف اکثرهم الصغری و الکبری و النتیجة ...

خط: نسخ، کا: محمد صادق بن لطف علی، تا: در عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۸گ (۱ر-۴۸پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۱۱۱]

● **بحوث و کلمات** / ادبیات / عربی

buḥūṯ wa kalamāt

شیرازی، حسن، ق۱۳ قمری

šīrāzī, hasan (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۵۸

آغاز: بسمله السلام علیکم ایها العلماء و الافاضل؛ **انجام:** فی الکتب المفصله

نام مؤلف از ماخذ رایانه آستان قدس آورده شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، ۱۹ سطر (۱۵×۱۸)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [الفبائی: ۸۴]

● **بحور الالحان** / موسیقی / فارسی

bohūr-ol alhān

فرصت شیرازی، محمد نصیر بن جعفر، ۱۲۷۱-۱۳۳۹ قمری

forsat-e šīrāzī, mohammad nasīr ebn-e ja‘far (1855-1921)

در فن موسیقی و انواع الحان است. این نسخه مقدمه‌ای از مؤلف دارد که در ۱۳۳۲ق نگاشته با سرآغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم نسخه اولی است ز فیض عمیم حمد شایان و شکر بی پایان سامع الاصواتی را سزاست.»

چاپ: در سال ۱۳۱۴ش

[الذریعة۳/۵۰؛ مشار فارسی ۶۹۶/۱]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۹-۷/۷۹

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بی قیاس پادشاهی را سزاست که بساط اهل نشاط را در مأمن حضور وبزم عیش ارباب عشرت را در مسکن سرور انداخت؛ **انجام:** گردم زنم از سینه سوزان شنوی ×× وردم نزنم زبان لالان دانی. چه موقع بخواند و در چه موضع بسراید و بالله التوفیق و علیه التکلان ... غزلهایی که در محافل ... رباعیات پارسی برای مناجات تمام شد تألیف این کتاب مسمی ببحور الالحان سنه ۱۳۰۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۳۲ق؛ از روی نسخه منقوله از اصل، با حواشی «منه دام افضاله»؛ جلد: مقوا قهوه‌ای، عطف گوشه تیماج، ۱۸۹گ، ۱۲-۱۸ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۶۰۰]

● **بحور ثمانیه** / ادبیات / فارسی

bohūr-e samānīyeh

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۷۲۶

آغاز: بدانکه بحوری که از تکرار بعضی از اصول ثمانیه یا ترکیب؛ **انجام:** من الهجره للمصطفویه علی هاجرها الف الف سلام و تحیه

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج ضربی، ۱۸ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۷سم [رایانه]

● **بحور الجواهر فی اصول العقاید** / کلام و اعتقادات / فارسی

bohūr-ol javāher fī osūl-el ʻaqāyed

یزدی، احمد بن محمد، ق۱۴ قمری

yazdī, ahmad ebn-e mohammad (- 20c)

[فهرستواره منزوی ۱۴۶/۹]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۷۷

آغاز: بسمله، حمدلله، صلوات ... و اما بعد بدان ای طالب راه حق و نجات آنکه طلب علم بر هر مکلفی از مردو زن بادله بسیار از دلیل عقل و نقل و اجماع؛ **انجام:** قد فرغ من تسویده فی لیلة الخامس ثامن و العشرون من شهر شوال المکرم من شهور سنة ۱۲۸۵

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۲۵ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج تریاکی، ۲۳۲گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۲۰]

← بحور شعر ← العروض (منظومه)

● **بحور شعر** / ادبیات / فارسی

bohūr-e šeʻr

؟ محمد باقر بن محمد حسین، ق۱۳ قمری

mohammad bāqer ebn-e mohammad hoseyn (- 19c)

گویا از محمد باقر بن محمد حسین همدانی باشد.

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۱

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این رساله ایست مختصر در بیان بحور شعری که متداول و معروفست مشتمل بر یک مقدمه و یک باب و خاتمه. مقدمه در ذکر آنچه پیش از شروع در مقاصد ذکر آن ضرور است، فصل بدانکه بحرهای شعر مرکب است از هشت حرز که آن را افاعیل و تفاعیل می‌خوانند؛ **انجام:** و بعضی گفته اند که اوزان شجره اخرب با اوزان شجره اخرم جمع کرد نیکونیست و الله اعلم کتبه بیده محمد باقر بن محمد حسین الهمدانی و تم فی یوم الاحد ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: یکشنبه ۲۱ صفر ۱۲۷۴ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۰۶]

● **بحور شعر** / شعر / عربی

bohūr-e šeʻr

قطعه‌ای است در شانزده سطر در هر سطر وزن و بحری از اوزان و بحور شعر آمده است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۹۳۷/۱

آغاز: بسمله الطویل. طویل له دون البحور فضائل ×× فعولن مفاعلین فعولن مفاعل؛ **انجام:** المتدارک حرکات المحدث تنتقل ×× فعلن فعلن فعلن فعل

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۱ص، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۱۲۸۳]

● **بحور شعر** / ادبیات / فارسی

bohūr-e šeʻr

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۹/۴۴-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۷۹۵. در چند بیت فارسی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۵۵ق؛ ۱گ (۲۷۲-۲۷۳)، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۱۴]

● **بحور قرآن** / عروض و قافیه / فارسی

bohūr-e qorʼān

رساله‌ای است در بحور عروضی که در قرآن یافته است. گویا از طهماسب قلی باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۷۴۹/۱۳

آغاز: مما اتفق موزوناً فی القرآن المجید فی کل بحر من البحور. چون رمل را زیور مسدس دهی ×× و آنگهش محذوف سازی ای

بهی / فاعلاتن فاعلاتن فاعلن ×× فعولن فعولن مفاعلین فعول مفاعیل / قل هو الرحمان آمنا به ×× فمن شاء فلیومن و من شاء فلیکفر؛ **انجام:** بشنو رجز وی از قل هو الله احد ×× بر لوح خاطر نقش کن بر خوان تو الله الصمد / مفاعلن مستفعلن مفاعلن مستفعلن ×× لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد

خط: نسخ چلیپا، کا: طهماسب قلی، تا: قرن ۱۱، جا: سورت هندوستان؛ سپس حدیثی در غدیر به شیوه شیعی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۲ص (۱۴۰-۱۴۱)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۳-۱۳۳]

● **بحیره** / تاریخ / فارسی

bohayre

فزونی استرآبادی، میر هاشم بیک بن ملاجلال نقاش، ق۱۱ قمری

fozūnī estarābādī, mīr hāšem beyk ebn-e molā-jalāl-e naqqāš (- 17c)

تاریخ تألیف: ۱۰۴۷ق؛ محل تألیف: هرات

مجموعه اطلاعات متراکم و پراکنده از مسائل مهم همانند تاریخ پادشاهان و وزیران، مسائل اخلاقی، ذکر عجایب، اندرز و غیره است که در ۴۴ «باب» تنظیم شده است. مؤلف صاحب دو کتاب به نام‌های فتوحات عادلشاهی و اللجین الطریه نیز بوده است.

چاپ: دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۲۸-۱۳۲۹ق، رحلی، ۶۵۶ص

[الذریعه ۳: ۵۰ و ۵۱؛ فهرستواره منزوی ۵۷۲/۱؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۶۹۶]

۱. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۴۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ وزیری، آغاز و انجام و میانه باب یکم افتاده، از س ۷ پایین ص ۱۰ چاپی تا ص ۶۲۳ س ۲۲، با چاپ شده جدای‌ها دارد و چیزهایی در هر یک هست که در دیگری نیست. بدینگونه: باب ۲۶ گفتار اندر حالات وزراء کاردان و هنرشناسان در ۱۲ فصل، باب ۲ اندر اظهار کرامات و خوارق عادات ... باب ۴۴ در امارات پادشاهان عالی شان نسخه می‌رسد تا به وجه تسمیه قرمطی (ص ۶۲۳ چاپی) و صفه و صوفی که در نسخه چاپی نیست. [نشریه: ۷-۱۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱۵

آغاز: اندر اخلاق لوک کامکار و سلاطین نامدار که باخلاق حمیده و طریقه نیکویی که گوی نیکنامی از جهت امثال و اقران ربوده اند؛ **انجام:** .فصل دیگر در خروج دحال و بیان عظمت او؛ در کتاب شجر السعاده آمده که چون دجال لعین بر سر کوهی نشیند

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۳/۲-۱۱۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۷۰

آغاز: می‌داده باشند بعد از دفع فتنه؛ **انجام:** بوده دور آن.

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره، جلد: تیماج سیاه، ۶۷۲ص، ۲۵سطر، اندازه: ۲۴×۳۷سم [ف: ۶-۲۲۶]

↩ بختیارنامه ⪢ قصه چهار وزیر
↩ بختیارنامه ⪢ راحة الارواح فی سرور المفراح
↩ بختیار نامه ⪢ جواهر التاریخ

● **بختیار نامه** / شعر، داستان / فارسی

baxtīyār-nāme

پناهی، ق۹ قمری

panāhī (- 15c)

تاریخ تألیف: ۵ رجب ۸۵۱

مثنوی بزمی از شاعری با تخلص «پناهی» که چند بار در این منظومه نام خود را آورده، مانند: «بحق نور پاکت یا الهی که از لطفت ببخشایی پناهی ... خداوندا به نام خلق آن شاه ×× که فرصت ده پناهی را درین راه ... پناهی را زدن لاف از گزافست بپیش عارفان حرفی کفافست ... خداوندا ز عصیان ده تون دوری ×× پناهی را بده صبر و شکوری ... ولی اینست توفیق الهی ×× بتوفیقست امید پناهی / که پاکاه پادشاها بی نیازی ×× به بخشای گناهان پناهی». در الذریعة از دو تن با تخلص «پناهی» هر دو از قرن دهم هجری یاد شده است: ۱. پناهی دارابجردی، ۲. پناهی همدانی.

پناهی از معاصران سلطان جهانشاه خان از سلسه ترکمانان قره قویونلو بوده که از سال ۸۴۱ تا ۸۷۲ ق پادشاهی کرد و شاعر در منظومه خود بدین‌گونه به نام وی اشاره کرده است: «هر آن شاهی که او را عدل کار است ×× مر اورا نام نیک و بخت یار است / کنون سلطان جهانشه بخت یارش ×× که او را این زمان عدلست کارش / اگر اورا نبودی عدل و دادی×× خدا تبریز و بغدادش ندادی / ز تبریز آمد و بگرفت بغداد×× خرابیها ز عدلش گشت آباد»

«بختیارنامه» عنوان یکی از قصه‌های معروف فارسی است که ظاهراً کهن‌ترین تحریر منثور آن به شمس الدین محمد دقایقی مروزی، از نویسندگان اواخر قرن ۶ و اوایل قرن ۷ قمری منسوب است. این تحریر مشتمل بر یک مقدمه و ۱۰ باب (قصه) و یک خاتمه است.

داستان درباره بختیار، شاهزاده‌ای - فرزند آزاد بخت شاه سیستان - است که در میان دزدان برآمد و سپس به دربار راه یافت و چنان به شاه که فرزند را نمی شناخت، نزدیک شد که حاسدان به کار برخاستند و طی ماجراهایی سر انجام آزادبخت را به قتل او راضی کردند. اما فراخ سوار، پیشوای دزدان، پرده از راز زندگی بختیار برگرفت و شاه و ملکه پسر خویش را شناختند. بختیارنامه جز قصه اصلی، مشتمل بر ۹ قصه دیگر است که

قهرمانان هر یک ماجراهایی شبیه به بختیار دارند و این داستان‌ها مانند هزار و یک شب تو در تو و مرتبط به یکدیگرند و همه متضمن پندها و نصایح در تأیید فضایل و طرد رذایل اخلاقی است. مأخذ اصلی بختیار نامه روشن نیست و مؤلف آن ناشناس مانده است. در تاریخ سیستان آمده است: «به روزگار خسرو پرویز بن هرمز بن انوشروان الملک، که بختیار جهان پهلوان بود از فرزندان رستم، و به بختیارنامه قصه او باز خوانند.» نسب این بختیار معاصر خسرو پرویز را صاحب تاریخ سیستان در ۲۴ پشت به رستم دستان می‌رساند، اما پدر او در این روایت «فیروز» است، نه «آزاد بخت». به نظر برخی محققان مندرجات قصه «ده وزیر» در بختیار نامه با «هفت وزیر» در سندبادنامه چنان شبیه است که نمی‌توان آنها را دو متن مستقل به شمار آورد، بلکه باید گفت آنچه در بختیارنامه آمده، تقلیدی است از «هفت وزیر». از بختیارنامه روایت‌های گوناگون و تحریرهای مختلفی به جا مانده و بارها متن آن به نظم کشیده شده و چند تحریر عربی نیز دارد. کهن‌ترین تحریر موجود از بختیارنامه به نثر فارسی، «راحة الارواح فی سرور المفراح» مورخ ۲۳ ذیحجه ۶۶۳ نام دارد که در پاریس نگهداری می‌شود. انتشارات دانشگاه تهران این کتاب را به کوشش دکتر ذبیح الله صفا در ۱۳۴۷ ش، به چاپ رسانده است. در این تحریر نامی از محرر به میان نیامده، ولی صفا با قرائنی دریافته که این تحریری است به قلم شمس الدین محمد تقایقی مروزی که به نام محمود بن محمد بن عبدالکریم، وزیر سمرقند به رشته تحریر در آورده است. دو دستنویس دیگر از تحریر بختیارنامه موجود است: یکی مورخ ۶ ذیقعده ۶۹۵، محفوظ در کتابخانه دانشگانه لیدن با عنوان «لمعة السراج لحضرة التاج» و دیگری بدون تاریخ کتابت، ولی با همان عنوان، محفوظ در کتابخانه بادلیان که در تقدیم نامه هر دو دستنویس، نام وزیر سمرقند، محمود بن محمد عبدالکریم، مندرج است. دکتر محمد روشن دستنویس لیدن را با مقابله دستنویس بادلیان و برخی دستنویس‌های دیگر تصحیح کرده و در ۱۳۶۷ ش در تهران به چاپ رسانده است. تحریر فارسی دیگری از بختیارنامه (مورخ ۲۳ ربیع الاول ۸۰۹) به کوشش دکتر ذبیح الله صفا همراه با یکی از تحریرهای عربی کتاب به نام عجائب البخت (مورخ ۳۹۰ق) در ۱۳۴۷ ش، در تهران به چاپ رسید.

تحریرهای منظوم فارسی از بختیارنامه: ۱. منظومه‌ای در بحر هزج مسدس اخرب مقبوض مکفوف که نسخه‌ای از آن همراه با منظومه نه منظر در کتابخانه ملی پاریس نگهداری می‌شود. تصویر این نسخه در کتابخانه دانشگاه تهران موجود است؛ ۲. منظومه‌ای از کدخدا مرزبان در ۱۲۱۰ ق که نسخه‌ای از آن در کتابخانه آیندیا آفیس نگهداری می‌شود؛ ۳. منظومه‌ای در بحر متقارب مثمن مقصور که در ۱۰۹۱ق به نظم در آمده است؛ ۴. منظومه پناهی (نسخه حاضر) که بختیارنامه را به سال ۸۵۱ ق در بحر هزج مسدس مقصود یا محذوف به نظم کشیده است، چنان که ناظم گفته است: «در آن مدت که نظمم روی بنمود ×× زهجرت هشتصد و پنجاه و یک بود / بدی ماه رجب را پنجمین روز ×× که شد انجام این نظم دلفروز».

عناوین حکایات دارای یازده «باب» است که عبارتند از: ۱. بیان خواجه بازارگان و گندم خریدن او؛ ۲. بیان خواجه بازارگان و چگونگی او؛ ۳. بیان صابر و به پادشا هراسیدن؛ ۴. آمدن وزیران به پیش پادشاه خسرو؛ ۵. بیان قصه دادبین و چگونگی او؛ ۶. بیان پادشاه خسرو و سرگذشت آن؛ ۷. بیان بخت آزمای پادشاه؛ ۸. بیان بهکرد پادشاه و چگونگی او؛ ۹. بیان پروین پادشاه و سرگذشت او؛ ۱۰. آمدن وزیران به خدمت پادشاه خسرو و شکایت کردن؛ ۱۱. حکم فرمود پادشاه و آزادبخت به جلاد آمدن زیاد و خلاص نمودن بختیار.

آغاز: به نام پادشاه حی منان ×× کزو شد انجم و افلاک گردان / به حکمش داشته خلاق مطلق×× چنین گردون اعظم را معلق

انجام: هزاران رحمت یزدان برو باد ×× پناهی را بالحمدی کند یاد

[فرهنگ سخنوران، ص ۱۰۵؛ فهرستواره ۲۸۵/۱۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۹عکسی

آغاز: اول در کار دولت پیشه کردن ×× دویم از کار ایام اندیشه کردن ... بهر فصلی یکی شیرین حکایت ×× رسیده از بزرگان این روایت / چه باشد گر تو او را نظم آری ×× که در عالم بماند یادگاری / مرا گفتند از روی نیازی ×× که نام مادر آن هم جمله سازی / بگویم نام آن هر سه برادر ×× کمال و یوسف و عمر کلان تر ... بتوفیق خدا شد عزم ما جزم ×× که این نکته کشم در رشته نظم / چنین گفتند آن پیران ماضی ×× که ایزد باد از ایشان جمله راضی / که اندر شهر سیستان بود شاهی ×× بنام آزاده بخت و چهره ماهی؛ **انجام:** و گر نه جان نخواهم برد از این در ×× عزیزان را نخواهم دید دیگر /چون سنگ از دست آن سلطان برون شد ×× به بین باری که بازیچه چون شد؟ / شهی آن شهر آنجا در حرم بود ×× که آنجا مادر و باب ... ؟

نسخه اصل: آکادمی علوم آذربایجان در باکو، نسخه شماره M-۱۰۵۴۵/۱۲؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: با تاریخ ۱۰۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ این منظومه جزء مجموعه‌ای است که تاریخ کتابت صفر ۱۰۸۸ دارد، این نسخه از انجام ناتمام مانده و در آغاز نیز با نسخه کتابخانه ملک تفاوت دارد، در صفحه آخر مطلبی عرفانی درباره وحدت وجود به نظم و نثر فارسی درج شده؛ ۶۸ص، ۱۵ سطر

[عکسی ف: ۴ - ۵۲۳]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۵۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران قبول ×× زما باد بر جان پاک رسول و ...، تمت کتاب بعون الملک الوهاب. تمام شد کتاب بختیار نامه در جمعه ابتدای ربیع الثانی ...

خط: نستعلیق، کا: فتح الله بن حبیب الله همدانی، تا: اواخر قرن ۱۲؛

کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای نو، ۵۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۱/۵سم [ف: ۲ - ۵۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۹۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱ - ۲۰]

۳. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۴۳۴

آغاز: بنام خالق بی مثل و مانند ×× مبرا از زن و فرزند و پیوند / بزرگی وصف او را می‌توان کرد ×× که تحریر صفاتش می‌توان کرد؛

نام مولف به استناد نسخه آستان قدس ش ۱۵۸۲۶/۲ ذکر شد؛ خط: نسخ مغلوط، کا: محمد باقر، تا: ۱۲۷۶ق، جا: قریه تقی آباد؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۵۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲ - ۱۱۶]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲۶/۲

آغاز: بسمله، بنام خالق بی مثل مانند ×× مبرا از زن فرزند پیوند؛

انجام: چنین کو را رسانیدی مرادش ×× رسان تو جمله مجلس بر مرادش.

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج اسقاطی، ۱۶۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۳سم [ف: ۱۷-۳۸۵]

● **بختیارنامه = بختیار و ده وزیر** / شعر، داستان / فارسی

baxtyār-nāme = baxtīyār va dah vazīr

ناشناخته. متن با تحریرهای چندی، یکی از تحریرها از دقایقی مروزی، شمس الدین محمد (سده ۶ق) دانسته شده است. و تحریر نثری آن از روی نسخه مورخ ۸۰۹ق، همراه با ترجمه عربی آن، به کوشش دکتر ذبیح الله صفا، در تهران ۱۳۴۷ خ، چاپ شده است. تحریر عربی آن در این چاپ به نام «عجایب البخت فی قصة الاحدی عشر وزیراً و ماجری لهم مع ابن الملك آزادبخت» است. تحریرهای فارسی آن به نام‌های گوناگونی یاد شده است. داستان «بختیار» فرزند «آزادبخت» پادشاه شیراز (نه سیستان) است. آزاد بخت سپهسالاری داشت «شهریار» نام پادشاه دل به دختر سپهسالار خود می‌بازد و دختر را به زور، به همسری خود درمی‌آورد و دشمنی میان آن دو شکل می‌گیرد. سپهسالار لشکر به شیراز می‌کشد. شاه به کرمان می‌گریزد. در میانه را فرزندش بختیار پا به جهان می‌گذارد، آزادبخت ناگزیر می‌شود فرزند را در کنار چاهی قرار داده و به گریز خود به سوی کرمان ادامه می‌دهد. آزادبخت به کمك لشکریان کرمان به شیراز بر می‌گردد. از سوی دیگر سرکرده دزدان به نام «فرخ سوار» آن طفل را یافته به فرزندی می‌پذیرد و «خداداد» می‌نامد. کودك را به دایه و سپس به مکتب می‌سپارد، در سن بلوغ در هنر و شجاعت یکتا می‌گردد. در یکی از شبیخونی‌ها فرخ‌سوار و فرزندخوانده‌اش خداداد به چنگ لشکر فارس درمی‌آیند. پادشاه شیراز که چشمش به خداداد افتاده مهر او را در دل می‌گیرد و او را «بختیار» می‌نامد و طویله‌دار خود می‌سازد. سپس به خزانه‌داری خود ارتقا و مشاور خود می‌سازد. بختیار مورد حسد وزیران قرار می‌گیرد. شاه بختیار را شبی مست در حرم خود می‌یابد. نگران و اندوهگین بود، که ۱۰ وزیر او توطئه کرده هر یك یك شب نزد شاه رفته که او را علیه بختیار بدگمان سازند و در پایان دیدار هر وزیر، آزادبخت بختیار را می‌طلبد و بختیار پاسخگویی کرده و حکایتی برای تمثیل یاد می‌کند. واپسین عنوان «آمدن فرخ سوار و مانع شدن از کشتن بختیار و آشکار شدن راز» است. (احمد منزوی)

آغاز: بنام خداوند هفت آسمان ×× خداوند روزی ده غیب دان / خدایی که خلاق ارض و سمات ×× نگارنده جسم و جانهای ماست

چاپ: همراه با ترجمه عربی آن، به کوشش دکتر ذبیح الله صفا، در تهران ۱۳۴۷ خ

[الذریعه ۳۲۷/۹ «دیوان دقایقی مروزی» و «بختیارنامه» او؛ نسخه‌های منزوی ۲۶۵۹/۴: نشانی ۲ نسخه منظوم، همانجا ۳۶۶۷/۵ «داستان بختیار»، همانجا ۳۶۶۰: نشانی ۴ نسخه؛ مشترك پاکستان ۱۳۱۲/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۸۵/۱-۲۸۶ «بختیار نامه» چند تحریر، ۲۸۶/۱۰؛ مشار، فارسی ۶۹۸/۱ چند تحریر]

● **بختیارنامه = بختیار و ده وزیر** / داستان / فارسی

baxtyār-nāme = baxtīyār va dah vazīr

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۰۶/۲-ف

نسخه اصل: پاریس ۳۶۸ فارسی؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: ۲۳ ربیع الاول ۸۰۹ق؛ ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۱]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۴۳/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** پادشاه بختیار را برجای خود نشاند و فرخ سوار را وزیر او کرده و خود به گوشه‌ای به عبادت حق تعالی مشغول گردید. تمت.

خط: تحریری، بی کا، تا: ۱۲۷۸ق؛ نسخه در دست مثنوی است، که ۲۰ صفحه آغاز آن بندهایی به نثر دارد؛ ۱۶۰گ (۱پ-۱۶۰پ)، ۱۴سطر [ف: ۲-۲۷]

۳. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۴۳

آغاز: بنام خداوند هفت آسمان ×× خداوند روزی ده غیب دان؛

انجام: همه کس به مراد خود میرسند

درباره داستان بختیار است و گزارش‌های ده وزیر با آزاد بخت به نظم و نثر؛ خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴ [نشریه: ۷-۱۰۷]

● **بختیارنامه** / شعر / فارسی

baxtyār-nāme

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۱

آغاز: بطالع مشتری بسعد اکبر ×× بود نور از چراغ او منور؛ **انجام:** پناهی می‌زند لاف کز آفات ×× همی زد عاقلان حرف کفاقت [کذا] ... من شهور شهر شوال المکرم تمت در یوم جمعه ۱۲۵۰ و

السلام.
خط: تحریری نازیبا، بی کا، تا: جمعه شوال ۱۲۵۰ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱-۲۱۸]

● **بختیارنامه** / داستان / فارسی
baxtyār-nāme

غیرهمانند:
۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۴۷
آغاز: بنام ایزد بخشاینده دادگر، اما راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار چنین روایت کرده اند.؛ خط: نستعلیق، کا: گشتاسب خسرو، تا: شعبان ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش تیماج عنابی عطف تیماج قرمز، ۱۸۴گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵-۱۵۴۹]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۰-ف
نسخه اصل: از روی چاپ چاپخانه ولس لندن در ۱۸۱۱ به دستور اوزلی (S. W. Ousely) ؛ بی کا، بی تا؛ ۱۳۵ص [فیلمها ف: ۲-۱۴]
۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۰۷
بی کا، بی تا [نشریه: ۱۳-۳۶۵]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۰۶
بی کا، بی تا [د.ث. مجلس]
۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۸۱-ف
به نام «شاه زاده بختیار و ده وزیر» ترجمه انگلیسی اوزلی؛ نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه هاروارد. متن فارسی و ترجمه انگلیسی (چاپ لندن). از روی نسخه خطی خود او، چاپ ۲۰ ژانویه ۱۸۰۱ لندن؛ بی کا، بی تا؛ ۱۱۹ص [فیلمها ف: ۲-۱۴]

● **بختیارنامه و نه منظر** / داستان / فارسی
baxtyār-nāme va noh manzar

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۴-عکسی
نسخه اصل: کتابخانه ملی پاریس ش ۲۰۳۶؛ بی کا، بی تا [نشریه: ۲-۲۷۱]

← بختیار و ده وزیر ≻ بختیارنامه

● **بخش کوتاهی از مقامات حمیدی** / ادبیات
baxš-e kūtāhī az maqāmāt-e hamīdī

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۶
بی کا، تا: باتاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و چهار لچکی مجدول عطف گالینگور، ۱ص (۱۵ر)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۰]

● **بخش‌نامه یا متحد المآل** / اسناد / فارسی
baxš-nāme yā mottahed-ol-ma'āl
بخش‌نامه یا متحدالمآل وزارت امورخارجه برای ابلاغ مقررات کارگذاران.

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۸۰
بی کا، بی تا [نشریه: ۷-۳۳۵]

● **بخشی از کتاب شرف النبی** / تاریخ پیامبر اکرم
baxšī az k.-e šaraf-on-nabī
راوندی، محمد بن علی، ق۶ قمری
rāvandī, mohammad ebn-e 'alī (- 12c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۷/۵۰
انجام: انجامه: به تاریخ سلخ شهر جمیدی الثانی سنه ۱۰۵۸ که میهمان بندگان علامی فهامی استادی استنادی آخوندی سلمه الله تعالی و ابقاه بود حسب الامر واجب الاعذان خدام عالی حضرت مخدومی ملاذی استظهاری آقایی ام مرقوم قلم شکسته رقم گردید.راقمه العبد الاثیم محمدابراهیم هرازی.
بخشی مربوط به ابراهیم نبی (ع) و خلیل بودن او؛ خط: نسخ کهن معرب، بی کا، تا: باتاریخ قرن ۱۱؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج و چهار لچکی مجدول عطف گالینگور، ۱ص (۹۹پ)، اندازه: ۱۵/۱×۲۸/۴سم [ف: ۲۹/۲-۷۳۵]

● **بخوانند و داوری کند** / فارسی
bexānand va dāvarī konad
کسروی، احمد، ۱۲۶۹-۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890-1945)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵۲/۸-۴۷۵۴-ف
۱۳۲۳؛ بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۳-۹۹]

● **بخورات** / طب / فارسی
boxūrāt
رساله‌مانندی است در بخورات که در آن از «ابن وحشی و تنکلوشا» یاد شده است و طلسم و افسون هم در آن هست با جداول وفق.

تهران؛ دانش‌سرای عالی-کتابخانه میرزا عبدالعظیم خان قریب گرکانی؛ شماره نسخه: ۱۴۴/۲
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: بغلی [نشریه: ۵-۶۴۵]

● **بخورات** / طب / فارسی

boxūrāt

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۶۴/۲-ف

بی کا، بی تا [فیلمها ف: ۲-۸۷]

● **بخیه** / طب / فارسی

baxīye

غیر همانند:

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۸۳/۱

آغاز: بسمله سبحان الله رنگ آمیز بساط و سپاس حکیمی که خرقه معرفت را بر قامت صحیح مزاجان ... اما بعد از تشریح بدن آرائی ... خاطر افتاد که راقم مجموعه جان فشانی در راه دین و دولت ابد مدت صاحب قرانی خسرو سلیمان تحت آسمان درگاه ... مرتضی قلی سلطان شاملو؛ **انجام:** شکم و درد کمر و مفاصل و نقرس و قولنج را نفع دهد.

شامل سی بخیه است: ۱. صورت بستن فرزند از صلب، ۲. شیوه جماع ... . نسخه موجود تا اواخر بخیه هفتم را بیشتر ندارد که در ادویه و معاجین است؛خط:نستعلیق،بی کا،تا:قرن۱۳؛افتادگی:انجام؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱-۲۳)، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۹۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۵۷/۹

درباره آمیزش با زنان و نشانه‌های آنها. نسخه از بخیه ۱۲ است تا ۱۵ و بخیه ۲؛ بی‌کا، بی تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۴گ (۲۴۲-۲۴۶ و ۲۶۸-۲۷۶)، ۱۴ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۲۱۱۸]

● **بدء الامالی = قصیدة یقول العبد** / کلام و اعتقادات، شعر / عربی

bad'-ul amālī = qaṣīdat-u yaqūl-ul ‘abd

سراج الدین اوشی، علی بن عثمان، -۵۷۵ ؟ قمری

serāj-od-dīn ūšī, ‘alī ebn-e ‘osmān (- 1180)

تاریخ تألیف: ۵۶۹ق

منظومه لامیه‌ای است در بحر وافر در عقاید شامل ۶۶ (در برخی نسخه‌ها ۶۸) بیت در توحید و صفات پروردگار و قدم قرآن و عدم جواز لعن بر یزید بعد از فوت و مسائلی از این قبیل همگی بمذاق اهل سنت و جماعت. این رساله به جهت اول بیت آن به «قصیدة یقول العبد» و در برخی نسخه‌ها به «مصباح الظلام فی اصول الکلام» نیز شناسانده شده است.

آغاز: یقول العبد فی بدء الامالی ×× لتوحید بنظم کاللآلی / اله الخلق مولانا قدیم ×× و موصوف بأوصاف الکمال

چاپ: بجاوه، چاپ سنگی، ۱۳۱۸ق؛ استانه، چاپ سنگی، بدون تاریخ؛ مصر، مجموع من مهمات المتون وغیره من المجامیع، ۱۲۷۳ و ۱۲۷۶ و ۱۲۹۷ و ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ و ۱۳۰۶ و ۱۳۲۳ق

[الذریعه ۸۸/۲۳؛ الاوقاف العامة موصل ۲۵۱/۲ و ۱۳/۰۳؛ بروکلمان ج۷-۸ص۳۰۵-۳۰۹؛ التراث العربی المخلوط ۴۴۳/۲-۴۴۴؛ دنا ۴۳۷/۲-۴۳۸؛ مشار عربی ص ۱۱۸]

شرح و حواشی:

۱- نفیس الریاض لاعدام الامراض = شرح بدء الامالی = شرح قصیده یقول العبد؛ بخاری، خلیل بن علاء (-۶۳۲)
۲- هدایة من العباد = هدایة الاعتقاد؛ زین الدین الرازی، محمد بن ابی بکر (-۶۶۶)
۳- الهدایة فی شرح بدء الامالی؛ بکری، رضی الدین ابوالقاسم (-۱۰)
٤- شرح بدء الامالی؛ قاری هروی، علی بن سلطان محمد (-۱۰۱۴)
۵- ضوء المعالی لبدء الامالی؛ قاری هروی، علی بن سلطان محمد (-۱۰۱۴)
٦- بحر اللآلی در شرح بدء الامالی؛ درویزه ننگرهاری (-۱۰۴۸)
۷- نور المعالی لشرح بدء الامالی؛ یازجی، اسماعیل بن عبدالباقی (-۱۱۲۱)
۸- مرج اللآلی فی شرح بدء الامالی؛ عاصم افندی، احمد (-۱۲۳۵)
۹- شرح بدء الأمالی؛ مثنی، احمد بن علی
۱۰- درج المعالی فی شرح بدء الامالی؛ ابن جماعه، محمد بن احمد
۱۱- شرح بدء الامالی؛ ختنی، احمد بن محمد
۱۲- شرح قصیدة بدء الامالی = شرح قصیدة یقول العبد؛ مصری، محمد
۱۳- شرح بدء الامالی؛ حافظ علی محمد
١٤- شرح بدء الامالی؛ قارصی، علی
۱۵- شرح بدء الامالی؛ ابن صیاد، محمد
١٦- شرح بدء الامالی؛ استانبولی، احمد بن محمد امین
۱۷- تخمیس بدء الامالی فی التوحید؛ عزی، عبدالله
۱۸- شرح بدء الامالی
۱۹- شرح قصیدة بدء الامالی؛ ناشناس (چهار عنوان)
۲۰- شرح بدء الامالی = شرح قصیده یقول العبد
۲۱- شرح قصیدة بدء الامالی = شرح قصیدة یقول العبد
۲۲- بدء الامالی (ترجمه منظوم)

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۲۶۶/۴بخش۳

کا: محمد بن احمد بن ابی بکر نجم المالقی، تا: چهارشنبه ۸ جمادی الثانی ۶۵۳ق؛ ۳گ (۲۴۶پ-۲۴۸پ) [ف:-۱۳۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳/۲

آغاز: و غیر أن المکون لاکشیء ×× مع التکوین خذه لاکتمال

خط: نسخ معرب، کا: امیر علی بن امیر محمود بن امیر محمد علوی حافظ سرابی، تا: رجب ۷۲۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ این منظومه در پایان نسخه «مصباح الظلام فی اصول الکلام» نامیده شده و هر بیتی از آن به بیتی فارسی ترجمه شده و توضیحاتی نیز زیر ابیات

عربی آمده، مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۴ (۶۷ر-۷۰ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۹۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و أنی الحق أدعوا کل وقت ×× لمن بالخیر یوما قد دعانی

خط: نستعلیق، کا: عبدالعزیز، تا: ۱۰۴۰ق، جا: بلخ، مدرسه بدرخان؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با رموز «۱۲» و «س» و ...»؛ کاغذ: شرقی، ۲گ (۳و ۴)، ۲۰-۲۱ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۹سم [ف: ۳۱-۳۳۰]

۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۳/۲

آغاز: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۶۱-۷۱) [نسخه پژوهی: ۳-۱۵۵]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۱۲۲/۲

آغاز: اله مالک مولی الموالی ×× له وصف التکبر والتعالی ... یقول العبد فی بدء الامالی ×× لتوحید بنظم کاللآلی؛ **انجام:** و انی الحق ادعوا کل وقت ×× لمن بالخیر یوماً قد دعالی / و صلی الله خالقنا تعالی ×× علی الهادی المفضل بالکمال.

خط: نسخ، کا: محمد بن ملا یاسین خطیب، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۰گ (۲۵-۳۴)، ۸ سطر، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۳۸-۳۶۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۶ ض

همراه با ترجمه فارسی آن؛ بی‌کا، تا: ۱۱۲۳ق [د.ث. مجلس]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۲/۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** لعل الله یعفوه بفضل ×× و یعطیه السعادة فی المال / و انی الدهر ادعو کنه وسعی ×× لمن بالخیر یوما قد دعال.

انجامه: «تمت المنظومة المبارکة بحمدالله (کذا) و عونه و حسن توفیقه و الحمدالله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و اله و صحبه و سلم سنه۱۱۲۷

کامل؛ خط: نسخ، کا: درویش محمد بن حاج ولی بن حاج رسول طرسوسی برازی حنفی قادری ملقب به قوپرانی از گروه پیجان، تا: ۱۱۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن زیتونی، مجدول، ۳گ (۱۳۵پ-۱۳۷پ)، ۱۲-۱۳سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۱]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱/۳

خط: نسخ، کا: محمد بن ابراهیم معلم کودکان در جامع عتیق قصبه ربزه، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی ۱۱۳۲ق؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۲گ (۱۹۹پ-۲۰۰پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۸-۲۶]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۲۷/۵

خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوبکر بن حمزه، تا: ۲۶ رجب ۱۱۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۳ر-۳۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۳-۱۸۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۲۱

بی‌کا، تا: ۱۱۳۴ق [د.ث. مجلس]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۴/۲۸

آغاز: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز به دست آمد؛ خط: نسخ، کا: سلیمان قاضی پسر محمد مکری، تا: ربیع الاول و الثانی ۱۱۹۵ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و نخودی، جلد: تیماج حنایی دولا، ۴گ (۲۴۶-۲۴۹)، ۹-۱۳سطر، اندازه: ۶/۷×۱۲/۵سم [ف: ۲-۲۳۸]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۸۷

آغاز: برابر **انجام:** سقی الابرار من کاس فیها شراب من و داد لایزالی تمت.

خط: نسخ جلی خوش، کا: حسن، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: گالینگور، ۹ سطر (۷/۵×۱۲/۶)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱/۸×۱۶/۶سم [رایانه]

۱۳. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۳

آغاز: برابر

خط: مختلف، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱-۲۳۸]

۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰۱/۵

آغاز: برابر

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخ معرب سه ستونی؛ جلد: مقوا عطف و لبه میشن قهوه‌ای، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۳۶۸]

۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۰۲/۲-۱۵/۱۴۲

آغاز: اله مالک مولی المولی ×× له وصف التکبر و التعالی / اله لا ینازعه شریک ×× و یخلق مایشاء بلا مثال؛ **انجام:** نبی ابطحی قد هدانا ×× الی المولی الکریم ذی الجلال / سقی الابرار من کأس ففیها ×× شراب من وداد لایزال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: گالینگور سرخ عطف تیماج قهوه‌ای، ۴گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۰۱]

۱۶. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۵/۶-۶/۱۵۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** لعل الله بعضو بفضل ×× ویعطیه السعادة فی المأل / و انی الدهر ادعوا کنه و یسعی ×× لمن بالخبر یوماً قد دعال

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲-۶۰۰]

۱۷. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۵۰/۲

آغاز: اله مالک مولی الموالی ×× له وصف التکبر والتعالی / اله لاینازعه شریک ×× ویخلق ما یشاء بلا مثال ... یقول العبد فی بدء الامالی ×× لتوحید بنظم کاللالی؛ **انجام:** ورب العرش فوق العرش لکن ×× بلا وصف التمکن واتصال / وما اشتبه للرحمن وجهاً ×× فضن عن ذاک اصناف الاهال

بخشی از منظومه؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول با ترنج و سرترنج، ۲گ، ۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۵/۵سم [ف مخ: ۱-۷۱]

۱۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴/۹۹-۸۰۰۹/۴
آغاز: برابر
خط:نسخ،بی کا،بی تا؛۳گ،۱۹سطر،اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۶۰۰]
۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۷۲/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ان الحق ندعو کل وقت ×× لمن بالخیر یوما قدر عال
نام مولف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ مذیل به قصیده‌ای از شافعی و میمیه‌ای در ۹ بیت از قائلی نامعلوم؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۶/۷×۲۱سم [ف: ۱۲-۳۳۳]
۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۳۲/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** جمعت جمعها سبعین نبیاً ×× بهذا البیت لم یجمع مثال
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶ص (۴-۹)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸۲-۳۳/۱]
۲۱. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۲
آغاز: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ معرب، بی کا، بی تا؛ در یک برگ ناقص؛ کاغذ: حنایی آهاری، جلد: تیماج عنابی، ۲گ (۶-۷)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف:-۷۳]
۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹۴/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** شراب من وداد لایزالی
خط: نسخ، کا: حسن، بی تا؛ کاغذ: نخودی فرنگی، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۱۵-۹۵]
۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۰/۱۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** لعل الله یعفوه بفضل ×× و یعطیه السعادة فی المآل / و انی الدهر أدعو کنه و سعی ×× لمن بالخیر یوماً قد دعالی
بی کا، بی تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۴گ (۱۸۱پ-۱۸۴ر)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۲۹۴]

● **بدء الامالی** / کلام و اعتقادات / عربی
bad'-ul amālī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۲۷۴
آغاز: بسمله آله مالك مولی الموالی له وصف التکبر و التعالی اله نیازعه شریک؛ **انجام:** و ان الحق ادعوا کل وقت لمین بالخیر یوما قد ... تم.
خط: نستعلیق ممتاز، بی کا، بی تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۱۱ سطر (۸×۱۴)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [رایانه]

● **بدء الامالی (ترجمه منظوم)** / کلام و اعتقادات، شعر/ترکی
bad'-ul amālī (t.-ye manzūm)
وابسته به: بدء الامالی = قصیده یقول العبد؛ سراج الدین اوشی، علی بن عثمان (-۵۷۵)
ترجمه منظوم «بدء الامالی» است با قافیه لام مانند اصل آن، هربیتی در یک بیت در حاشیه صفحه‌ها ترجمه شده است.
آغاز: بوسوزله ایلرم بدا امالی ×× ایدوب توحید ایچون نظم اللالی
انجام: بنم هر دم دعای خیرم آلور ×× اوکم برکون بکا اولا دعالی

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۲۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوبکر بن حمزه، تا: ۲۶ رجب ۱۱۳۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۳۳ر-۳۵ر)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۱۸۲]

● **بدء من اناب الی الله عزوجل** / اخلاق / عربی
bad'-u man anāb-a ila-l lāh 'azz-a wa jall
حارث محاسبی، ۱۶۵-۲۴۳ قمری
hāres-e mohāsebī (782-858)
چاپ: روما، نشر ریتر، ۱۹۳۵م.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۴/۲-ف
نسخه اصل: جارالله ش ۱۱۰۱؛ خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۶؛ ۸گ (۱۹-۲۶)، ۲۰ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۸۸]

● **البدء و التاریخ** / تاریخ / عربی
al-bad' wa-t tārīx
مقدسی، مطهر بن طاهر، -۳۵۵ ؟ قمری
moqaddasī, motahhar ebn-e tāher (- 967)
تاریخ تألیف: ۳۵۵ق
کتاب تاریخی مهمی است که اطلاعات ارزشمندی از تاریخ، جغرافیا، مذاهب و ادیان دارد و از کتاب‌های مرجع در این زمینه به شمار می‌رود، چون نامی از مولف در کتاب نیامده، برخی به ابوزید بلخی (درگذشته ۳۲۲ یا ۳۴۰ق) نسبت داده‌اند. کلمان هوار دانشمند فرانسوی در سال‌های ۱۸۹۹ و ۱۹۰۱ میلادی مجلدات اول و دوم کتاب را به نام ابوزید منتشر ساخته لیکن در سال ۱۹۰۳ میلادی که جلد سوم را منتشر ساخت، یادآور شد که نام مؤلف مطهر بن طاهر مقدسی بوده و صاحب کشف الظنون نیز به اشتباه، کتاب را از ابوزید دانسته، در حالی که مؤلف در مقدمه خویش گوید: «و جمعت ما وجدت فی ذکر مبتدء الخلق و منتهاه ثم ما یتبعه من قصص الانبیاء (ص) و العجم و ما روی من امر الخلفاء من لدن قیام الساعة الی زماننا هذا و هو سنة

ثلاثمائة و خمس و خمسین من هجرة نبینا محمد (ص)» بنابراین ابوزید که به سال ۳۴۰ق درگذشته، چگونه در سال ۳۵۵ق این کتاب را تألیف کرده؟ اما منشأ این اشتباه آن گونه که آقای دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی در مقدمه خویش بر ترجمه این کتاب آورده چنین است: «گویا علت انتساب که قدیمترین مورد از قرن هشتم و از کتاب «خریدة العجائب» ابن الوردی آغاز می‌شود، نسخه‌ای است از این کتاب که در کتابخانه صدر اعظم داماد ابراهیم پاشا در استانبول موجود می‌باشد و در ۶۶۲ هجری به خط خلیل بن الحسین الکردی الولاشجردی کتابت شده، در آن نسخه این کتاب به ابوزید بلخی نسبت داده شده و همان اساس طبع پاریس کتاب توسط کلمان هوار بوده است، از طریق همان نسخه این انتساب و اشتباه به کتاب کشف الظنون و خریدة العجائب نیز راه یافته است ...». مؤلفان گذشته ضمن نقل مطلبی از این کتاب، جملگی بر آنند که این اثر از مقدسی است، از جمله ثعالبی در غرر اخبار ملوک الفرس یا غرر السیر ... . کلمان هوار فرانسوی، علاوه بر انتشار اصل کتاب، آن را به زبان فرانسه نیز ترجمه کرده و نیز به سال ۱۳۷۴ شمسی ترجمه فارسی آن به نام آفرینش و تاریخ از سوی استاد فرزانه دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی منتشر گردیده است. (محمود مرعشی)
چاپ: بغداد، مطبعةالمعارف، ۲۴۴ص، ۱۹۶۵م؛ ترجمه دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی، ۱۳۷۴ش

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۴۵-ف
نسخه اصل: داماد ابراهیم پاشا در سلیمانیه ش ۹۱۸؛ خط: نسخ، کا: خلیل بن حسین کروی ولاشگردی، تا: ۶۶۳ق، برای خزانه عمادالملک معزالدین؛ ۲۲۴گ، ۲۶ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]
تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۳۵بخش۳
نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: ۱۴۴]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۸۳
آغاز: بسمله، تسلق الزائغون عن المحجة فی التلبیس علی الضعفاء و تعلق المنحرفون عن نهج الحق فی افساد عقیدة الاغبیاء من طریق مبادی الخلق و مبانیه و ما الیه معاده؛ **انجام:** ثم من کان منهم فی الاسلام الی یومنا هذا فمحفوظة اسماوهم و آثارهم فی کتب الاخبار و الفتوح والله الملک الدائم و السلطان الذی لا یسلب و لا یزول، تم الجزء الثالث.
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد مهدی نوری شیرازی، تا: جمادی الثانی۱۳۲۴ق، جا: تهران؛ مصحح، محشی، دیباچه‌ای با خطبه و تاریخچه کتاب قبل از آغاز؛ کاغذ: شطرنجی، جلد: کاغذی سبز، عطف و گوشه‌ها تیماج مشکی، ۸۳گ، ۲۱ سطر (۱۴/۵×۱۹)، اندازه: ۲۱×۲۷سم [ف: ۳۷-۵۱۷]

● **البدء و العود** / کلام و اعتقادات / فارسی
al-bad' va-l 'awd

تاریخ تألیف: ۱۱۴۳ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۷/۶
آغاز: الحمد لله الذی منه یبدأ و الیه یعید و هو غایة الغایات لیست لفعله غایة؛ **انجام:** ثم الی ربک المنتهی و الیه الرجعی و الیه مآب کل بدءو الیه یعود.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۲۲ق؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج مشکی، ۶ص (۸۸-۹۳)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۲سم [ف: ۴۳-۲۲۱]

● **البدء و المحذوف** / کیمیا / فارسی
al-bad' va-l mahzūf

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۶
در تدبیر کیمیا؛ کا: شیخ احمد بن محمد جعفر خوانساری ساغر، تا:قرن۱۳؛کاغذ:سفید، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۳ص (۶۵-۶۷)، ابعاد متن: ۷×۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۷۷]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی
al-badā'
استرآبادی، محمد امین بن محمد شریف، -۱۰۳۳ قمری
estarābādī ‹mohammad amīn ebn-e mohammad šarīf (-1624)
رساله‌ای است مشتمل بر تعدادی از احادیث وارده در مسأله بداء و احتجاج با اهل سنت در این مسأله؛ قسمت صدر این رساله، از افادات ملا محمد امین استرآبادی است و بقیه عبارات و فواید، منقول از دیگران است که به رشته ترتیب و به شکل رساله درآمده است. [امل الآمل از تألیفات ملا محمد امین، رساله‌ای در بداء ذکر نموده است.]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله اجمعین قوله فی الکافی باب البداء قلت سیجیء فی باب کراهیة التوقیت بطریق صحیح عن ابی حمزة الثمالی قال سمعت اباجعفر (ع) یقول یا ثابت ان الله تبارک و تعالی قد کان وقت هذاالامر فی السبعین؛ **انجام:** و هذا هو السر فی وقوع المناقضة فی احادیثهم صلوات الله علیهم فی الاخبار
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: ۸ جمادی الثانی ۱۱۲۹ق؛ کاتب در آخر نسخه آورده است: «تمت الحاشیه من فواید مولانا محمد امین استرآبادی و غیره فی البداء نقلتها من خط من نقلها من خط الشیخ المرحوم المبرور المغفور محمد بن الحسن الحر العاملی»؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [ف: ۵-۱۵۲]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۳۲/۱

در ۷ ص و دنباله آن با عنوان خاتمه، (باعبارت تنسیق) در آن از میرزای شیروانی و محقق طوسی و محصل رازی نقل شده؛ خط: نستعلیق ریز، بی‌کا، تا: دهه دوم ذیحجه ۱۱۳۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و گوشه سبز ضربی، ۷ص (۱-۷)، ابعاد متن: ۷×۱۵، اندازه: ۱۰×۲۰سم [سنا: ف: ۱-۱۱۵]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

رساله استدلالی کوتاهی است در مسأله بداء، با استدلال به آیات و روایات مسأله بداء را برای حضرت باری تعالی اثبات کرده گفته است تنها از جهت معنی لغوی بداء بر خداوند محال است چون علم او به همه اشیاء محیط و هرگز چیزی از او پنهان نیست در حالی که معنی بداء در لغت «ظهور امر بعد بعد ما کان خفیا» و این بر حضرت او محال است. در آن به اشعار فارسی از مولوی رومی و دیگران استفاده شده است. نامی از این رساله در الذریعة و کتاب‌شناسی جامع ملاصدرا نیامده است.

آغاز: بسمله، لما امرنی من لم اقدر علی مخالفته ان ابین مسئله البداء مع الاحادیث الوارده فیه و بیان ما هو الحق فی المسئله فاجبت مسئوله ...

انجام: ذلک فضل الله یوتیه من یشاء و من لم یحصل الله له نورا فماله ور و الحمدلله علی الاختتام و صلی الله علی خیر خلقه محمد و اله خیر الانام و السلام

[ریحانة الادب ۴۱۷/۳؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۵۴۰/۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: مجید بن سلمان تبریزی، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی شکری و نخودی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۷ص (۷۷-۹۳)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۱۹۸]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۹۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: کوچک بن علی میقانی، تا: ۲۱ ربیع الثانی ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: میشن یک‌لا قهوه‌ای، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۵-۳۷۷]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹۷/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ دو متن ادبی کوتاه، به زبان عربی، و توقیع امام زمان حضرت مهدی (ع) در پاسخ پرسشی و نامه محمد بن علی بن هلال کرخی، در برگ پایانی نسخه آمده، تاریخ کتابت این توقیع، سال ۱۲۹۶ق می‌باشد؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۶۷-۶۸)، ۲۴ سطر مورب، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳۴-۲۳۳]

۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۲۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمودی؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای روشن مقوایی مجدول ضربی، عطف تیماج اناری، ۳گ (۶۸-۷۰)، ۲۱ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۳سم [رایانه]

● **بداء = قضا و قدر** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā’ = qazā va qadar

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳-۱۰۹۸ قمری

šīrvānī ‹mohammad ebn-e hasan (1624-1687)

تاریخ تألیف: قرن ۱۱

رساله کوتاه کلامی در موضوع «بدا»ست و محل بحث آن این است که آیا برای خداوند «بدا» حاصل می‌شود یا خیر؟ به این معنی که خدا امری را مقدر گرداند و بعداً منصرف شود. اغلب متکلمان آن را کفر می‌پندارند و چون از طرفی در روایات این گونه امور دیده می‌شود در پی توجیه و تفسیر آن برآمدند و گفته‌اند بدا در مورد ذات خدا به این معنی است که بندگان امری را طوری تصور کنند و حال آنکه در لوح محفوظ جز آن باشد و چون آنچه در لوح محفوظ آمده از بندگان مخفی است لذا به آن توجه ندارند و خلاف آن را در عالم قدر مشاهده می‌کنند و موقعی که برای آنان روشن شد و خلاف آنچه فکر می‌کردند حاصل شد، گمان کنند که بدا حاصل شده است. در این رساله اثبات شده که بدا ـ که ازجمله معتقدات شیعه است ـ به معنی لغوی این لفظ نیست و بدان معنی که آنان عقیده دارند درباره باری تعالی محال نیست.

آغاز: بسمله. حمدله، صلات ... و بعد چنین گوید راقم حروف ... در اخبار و آثار اهل بیت علیهم السلام مذکور شده که بداء در قضا و قدر می‌باشد و ظاهرا لفظ بدا به حسب لغت عربی این است که آدمی عزیمتی داشته باشد و اغراض و مصالح چند منظور بوده باشد

انجام: و با آنچه مذکور شد منتفی گردد ...

چاپ: به کوشش منصور ستایش، مجموعه رسائل فارسی، دفتر

هفتم، مشهد، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵ش
[الذریعه ۵۶/۳؛ نسخه‌های منزوی ۷۴۵/۲: (۵ نسخه)؛ فهرستواره منزوی ۸۴/۶؛ معجم التراث الکلامی ۲۸/۲-۲۹]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۷۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: میشن سبز مغزی‌دار، ۸گ (۱پ-۸ر)، ۱۵ و ۱۸سطر، اندازه: ۱۲/۸×۱۸/۸سم [ف: ۹-۱۳۱]

۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۵۷/۴
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد بن لاجین، تا: ۱ محرم ۱۰۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی و ایرانی، جلد: تیماج زرد یک لا، ۱۶ص (۱۱۸-۱۳۳)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۸۵]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۱/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری مخلوط به شکسته، بی‌کا، تا: ۱۰۹۳ق؛ ۴گ (۶۶پ-۶۹پ) [ف: ۱-۳۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲۶/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: محمد معصوم، تا: ۱۰۹۸ق؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی،۲گ(۱۸۶-۱۸۷)،۲۸سطر، اندازه: ۸/۵×۱۷سم [ف: ۳۶-۳۹۴]

۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۶
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق؛ ۷گ (۳۸پ-۴۴ر) [ف: ۱-۳۴]

۶. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۶
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول لبه‌دار با ترنج و سرترنج، ۳گ (۱۱۶پ-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۰۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳/۲۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با عطف و حاشیه مشکی، ۲۴ص (۲۲۳-۲۴۶)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۲۰]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۲۱/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان۱۱۲۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶گ (۵۳پ-۵۸پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۶]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۷۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [رایانه]

۱۰. خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۵۲/۸
خط: نسخ، کا: سید ابوالقاسم موسوی اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۳۲۳ق؛ جلد: تیماج زرد ساده، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱-۱۱۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۹۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: رضا نائینی، تاریخ وقف: ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۵گ، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۴-۱۱۲]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بعد از این بلافاصله سه مقاله است از همین مؤلف: ۱- در توضیح کلام علامه در قواعد الاحکام راجع بترک طهارتین در دو روز، ۲- در رفع شبهه ابن کمونه، ۳- در اثبات امامت حضرت علی (ع)؛ واقف: فهرستی؛ ۱۲گ، ۲۰ و ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۱۱۲]

۱۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۵/۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی آهار مهره؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۷۳]

۱۴. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۲]

۱۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰۰۸/۱۰
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج آلبالویی ترنجی مقوایی، ۸گ (۲۲پ-۲۹پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۹سم [ف: ۱۶-۴۲۶]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۹۱/۶
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای لایی، ۱۴ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۴۸۰]

۱۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۸/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری مهر خورده، جلد: میشن سرخ و مقوا، اندازه: ۱۲×۲۹سم [فهرست عراقی: ۱-۳۲۸]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۸۹/۶-ف
نسخه اصل: کتابخانه علومی ش۶۱۳؛بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۷۰۲]

۱۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۱۱۶
آغاز: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه به دست آمد؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ در پایان واقعه شاه عباس و پادشاهی او است و افتاده؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۴گ (۴۹۵-۴۹۸)،ابعاد متن:۱۳×۲۳،قطع:رحلی،اندازه:۲۱×۳۱سم[ف: ۱۶-۵۳۶]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۵۰
آغاز و انجام:برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [رایانه]

۲۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۳۰/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه شوال ۱۱۹؟، جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶گ (۷۷پ-۸۲پ)، اندازه: ۱۹×۱۴سم [ف: ۱۱-۱۴۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۸گ (۶۳ر-۷۰ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۴-۲۲۸]

۲۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۶۶۵/۱۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۳]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā'

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

بدا به معنی تغییر رأی قانونگذار است که موجب تغییر در قانون گردد. نسخ قانون و تبدیل آن به قانونی دیگر در همه اقوام و مذاهب به‌جز مذهب یهود پذیرفته شده است. یهود قانون خود را نخستین و آخرین قانون می‌دانند، دیگر مذاهب هر یک قانون شرع خود را نسخ‌کننده مذهب‌های دیگر می‌شمرند. در اسلام سنی و شیعه نسخ را قبول دارند، تا آنجا که برخی آیات قرآن را ناسخ آیتی دیگر می‌دانند و آن را به معنی «بدا» یا تغییر رأی قانون‌گذار (خداوند) نمی‌دانند تا عیب و نقص در خدا لازم آید. تنها در یک مورد درباره تغییر امامت از اسماعیل به موسی، دو پسر امام جعفر صادق، در خبر آمده است که برای خداوند بدا رخ داد و امامت را از اسماعیل به موسی گردانید که در آنجا نیز مانند سایر موارد مقصود نسخ حکم پیشین است. لیکن بلخی که چون دیگر سنیان در جستجوی عیبی برای شیعه بود همین خبر را بهانه اعتراض به شیعه نمود. پس کتاب‌ها بر ضد شیعه قائل به «بدا» نوشتند و شیعیان نیز در پاسخ کتابها نوشتند که در الذریعه (۳: ۵۱-۵۷) شماری از آنها معرفی شده است. یکی از آنها همین رساله است در معنی لغوی بداء و اینکه محال است حق تعالی امری را نداند و سپس بر او ظاهر شود یا از اراده امری پشیمان شود، و در نسبت‌های ناروایی که به شیعه بسته‌اند و توضیح اقوال در مسأله. نویسنده می‌گوید چون درباره بداء بین اعظم علمای خاصه اختلاف و نزاع و منشاء تشنیع مخالفان بر شیعه است لذا بر آن شدم که این رساله را در این زمینه بپردازم و مسأله را کما هو حقه محقق نمایم.

آغاز: بسمله، الحمدلله و سلام علی عباده الدین اصطفی محمد و اله خیرة الوری ... و بعد چون در مسئله بدا نزاع عظیمی میان علمای خاصه و عامه بهم رسید

انجام: و در کتاب بحار الانوار و شرح صحیفه کامله فی الجمله بسطی داده شده و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ... و صلی الله علی سید المرسلین ... المعصومین المقدسین

چاپ: یکبار در ۱۲۶۵ق به تنهایی و یک بار در مجموعه رسائل او چاپ شده است؛ لکهنو، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، ۹ص (صص ۳۷-۴۵)

[نسخه‌های منزوی ۷۴۴/۲؛ الذریعة ۵۴/۳؛ ریحانة الادب ۱۹۶/۵؛ فهرستواره منزوی ۸۴/۶ و ۱۴۶/۹؛ کتابشناسی مجلسی ۱۶۳ -۱۶۴؛ معجم التراث الکلامی ۲۷/۲-۲۸؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۳۲۸/۱؛ دنا ۴۳۹/۲-۴۴۰]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۲۰/۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: محمد تقی بن حاج عبدالله، تا: ۱۱۲۶ق؛ مصحح؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی روکش کاغذ آبی عطف تیماج قرمز، ۸ص (۲۴۴-۲۵۱)، ۲۱سطر، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۵-۱۶۴۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۳۶۹/۷

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۴-۲۱۴]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۵/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بغضب الهی گرفتار میشود و جای او جهنم است نعوذ بالله من غضب الله. تمت.

بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ بعد از آن مسأله جبر و اختیار از ظهر برگ ۷۴ تا ظهر برگ ۷۷ می‌آید و در آنها مجلسی مسأله را دقیقاً مورد بحث قرار می‌دهد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۹ص (۶۹-۷۷)، ۱۴سطر کامل (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۶-۵۹۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۲۸/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد یوسف، تا: ۱۱۰۱-۱۱۰۴؛ ۵گ (۳۸پ-۴۲ر) [ف: ۱-۳۴]

۴. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹/۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۲-۹۷]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۵۱/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا گرد و عطف تیماج تریاکی، ۵گ (۶۷پ-۷۱ر)، ۲۲ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۸۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۵۰/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۲ص (۷۹-۹۰)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۳۲-۱۸۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۱۹/۲ ط

خط: نستعلیق، کا: گویا محمد تقی تاری، تا: قرن ۱۲؛ ۵ص (۱۱-۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۲۴/۳-۱۱۸]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۹۲/۴

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰گ (۷۳پ-۸۲پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۲/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۴۶۱/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ تملک: «عبدالله بن ملا علی تهرانی» به سال ۱۲۵۰؛ ۹گ (۱۲۶پ-۱۳۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]

۱۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۵۷/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شرقی، ۱۱گ (۵۴-۶۴)، ۱۳ سطر، اندازه: ۷×۱۲/۵سم [ف: ۲۸-۳۷۶]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۲۶/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹گ (۲ر-۱۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۹-۱۱۸]

۱۲. نجف آباد؛ حججی؛ شماره نسخه: ۶۵/۱۷
آغاز و انجام: برابر
کا: محمد معصوم بن محمد قاسم کشمیری، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول لبه دار با ترنج و سرترنج، ۴گ (۱۱۸پ-۱۲۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۰۷]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳/۹
آغاز: ساخته‌اند و شیعه از این امر تبری نموده اند و احادیث بر خلاف؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ صفر ۱۱۱۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با عطف و حاشیه مشکی، ۱۲ص (۵۷-۶۸)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۱۷]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۹۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فقالول علیهم السلام کما ... به التنزیل ... اصول الکافی. (کذا)
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۲ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، اندازه: ۱۲×۲۲سم [رایانه]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین، مازندرانی، تا: دهه اول شعبان ۱۱۱۳ق، جا: عباس آباد (از توابع اصفهان)، مدرسه آقا کمال ریش سفید؛ کاغذ: شرقی، ۶گ (۵۵-۶۰)، ۱۵ سطر، اندازه: ۸×۱۴/۵سم [ف: ۲۹-۲۵۴]

۱۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۷۰۵/۳
خط: نستعلیق، کا: شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، تا: ۶ ذیحجه ۱۱۱۴ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۵۷۲]

۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۵۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: ۱۱۱۸ق، جا: اصفهان؛ مصحح؛ مهر: «عبده صدرالدین الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته بدون مقوا، ۶گ (۳ر-۸ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]

۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۳۱۷/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ظاهراً ۱۱۱۹ق؛ واقف: سید مهدی فقیهی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۳ص، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۵-۶۷۷]

۱۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۲۱/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶گ (۴۴پ-۴۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [رایانه]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۴۵۳/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد کاظم بن محمد باقر، تا: محرم ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماح ترياكی، ۱۴گ (۳۲پ-۴۵پ)، ۱۱ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۴۰۹]

۲۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۱۷/۳
آغاز: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کا: جلال الدین محمد مازندرانی، تا: شعبا ن۱۱۳۲ق؛ مهر: «احمد بن علی محمد»؛ و یادداشت وقف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه ای، ۱۹ سطر (۵/۵×۱۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲-۳۸۰]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج علی اوسط قزوینی، تا: اوایل شعبان ۱۱۸۰ق [مختصر ف: ۱۰۴]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد بن حاج علی اوسط قزوینی، تا: اوایل شعبان ۱۱۸۱ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج زیتونی یک‌لا، ۴گ (۸۲پ-۸۵ر)، ۱۲-۲۷ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۹سم [ف: ۲۹/۱-۲۰۶]

۲۵. همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه: ۳۳
خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ کاغذ: کبود، جلد: مقوایی نازک، قطع: رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۶۷۷]

۲۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۲۰۷/۱۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: میشن قهوه‌ای، ۳۵ سطر [ف: ۹-۲۶۶]
۲۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۴
خط: نسخ، کا: حسنعلی بن مراد علی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۰۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۷گ (۱۱۵ر-۱۲۱پ)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۲۶۹]
۲۸. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۱۸۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد بن محمد تبریزی (ظاهراً)، تا: ۱۲۰۸ق؛ جلد: چرمی، ۷گ، ۱۸سطر (۱۲×۱۹/۵)[ف: ۲-۷۳۱]
۲۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۲۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۲۳۱ق؛ جلد: تیماج زرشکی سوخته ای بدون مقوا، ۱۱گ (۱پ-۱۱ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]
۳۰. بیدگل؛ مجتهد الزمان بیدگلی؛ شماره نسخه: ۲۲/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: حدود ۱۲۴۰ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۴گ (۷۳پ-۷۶پ)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۳۳]
۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، کا: صالح بن محمد ... طاهر شبستری فینوری، تا: ۱۲۴۱ق؛ واقف: سید کاظم عصار؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱۱-۱۴۳]
۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۵۵/۷
کا: محمد اسمعیل بن محمد کاظم بن محمد باقر مازندرانی، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱گ (۱۰۲-۱۱۲)، ۱۷ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۱۲۵]
۳۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۱۸۱/۵
آغاز: برابر
کا: زین العابدین بن محمد تقی خوانساری، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج نیلی، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲-۴۸۸]
۳۴. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۷۹/۱۰
خط: نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۳ رمضان۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۸گ (۷۷پ-۸۴ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۸]
۳۵. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۴۸/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی بن حسن خویی، تا: ربیع الاول ۱۲۸۱ق، جلد: تیماج سرخ ضربی مجدول گرهی، ۵گ (۳۱-۳۵)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۶]
۳۶. مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۲۴۵/۳
بی‌کا، تا: ۱۲۹۷-۱۳۰۵ق [اوراق عتیق: ۱-۲۴۴]
۳۷. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۸۰/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن محمد حسین بن عبدالغنی یزدی اردکانی، تا: ۳ ربیع الاول ۱۳۲۵ق؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۶گ (۲۴پ-۲۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۶۷]
۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد صفائی حسینی خوانساری، تا: ۱۳۲۸ق؛ اهدایی: رهبری ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۲سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۷×۲۱سم [رایانه]
۳۹. گلپایگان؛ کتابخانه حجة الاسلام گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۲۷/۲۹
کا: زین العابدین گلپایگانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۴گ (۳۲۵ر-۳۲۸ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [کتابخانه های گلپایگان: ف: ۱۱۳]
۴۰. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۸۱۷۳/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳گ (۷۲ر-۷۴ر) [ف: ۳-۲۴۳]
۴۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حاج سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۹گ، ۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۴-۱۱۲]
۴۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳۶/۷
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲-۵۱۴]
۴۳. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱۰
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۲]
۴۴. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۲۹۰/۲
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛با پنج پیشانی و یک سرلوح[نشریه:۷-۲۳۲]
۴۵. شیراز؛ خانقاه احمدیه؛ شماره نسخه: ۱۳۸/۱۰
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۲۵]
۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۴۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج، ۲۳ سطر (۸×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [رایانه]
۴۷. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۳۲۲/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: عبدالله بن علی الموسوی البحرانی البهبهانی؛ جلد: تیماج با ترنج با سر، ۲۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶۱]
۴۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۴۹/۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۷گ، ۱۷ سطر،

اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۶۰]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۷/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۶۹ر-۷۳ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱-۲۰۸]

۵۰. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۰۷۷/۴

آغاز: برابر؛**انجام:** زیرا که آن قول منشأ انکار بدا شده و اما آنکه حضرت فرموده که علمی که به ملائکه و انبیاء و رسل ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ مصحح؛ جلد: تیماج دورو، رو قهوه‌ای ضربی، پشت مشکی، ۱۱گ (۱۳پ-۲۳پ)، اندازه: ۹/۵×۱۵/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۵]

۵۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۲۳/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور قرمز، ۴گ (۱ر-۴ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۰-۳۰۳]

۵۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۲۳۰/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۰گ (۴۰۲پ-۴۱۱پ)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۳/۵سم [مؤید: ۳-۱۹۵]

۵۳. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۷۶۳/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۲۷ر-۲۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳-۵۷۰]

۵۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ (۷۴پ-۷۹ر)، ۱۶سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [مؤید: ۳-۱۴۷]

۵۵. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۰۸/۳

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا،بی‌تا؛مصحح؛جلد:تیماج قهوه‌ای،اندازه:۱۶×۲۲سم [ف: ۲۲۷]

۵۶. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۸/۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۹۴۱]

۵۷. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۲۸۹/۱۲

کا: محمد بن عباس علی هزار جریبی، بی‌تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷-۲۷۶]

۵۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۶/۱۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و متصرف در خلق خود می‌دانند و در امور خود متوسل به جناب او می‌شوند قدتم هذا الموجود

در فهرست ناشناس آمده، به قرینه آغاز نسخه مشخص شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پنج صفحه سه ستونی حکایتی از دفتر ششم مثنوی برابر مثنوی چاپ نیکلسون ص۳۸۹ جلد سوم نوشته شده است که تا برگ ۱۵۳ر ادامه دارد؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای یک لا لت آخر ضربی به سه ترنج، ۱گ (۱۵۰ر-۱۵۰پ)، ابعاد متن: ۹×۱۷، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۵۱]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā'

مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ قمری

majlesī, mohammad bāqer ebn-e mohammad taqī (1628-1699)

همان رساله قبلی است که به زبان عربی ترجمه شده است.

چاپ: لکهنو، سنگی، بدون تاریخ، وزیری، ۹ص (صص۳۷-۴۵)

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۶/۴

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد تقی شیرازی، تا: ۱۱۵۶ق، ۶گ (۶۱پ-۶۶ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۱]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۸/۴

آغاز: الحمدلله الذی جعل البداء للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین. اما بعد، لما کثر الکلام و المنازعة فی مسئلة البداء بین الخاصة و العامة و صار منشا لتشنیع المخالفین علی الفرقة الناجیة؛ **انجام:** یکون مستورا عنهم الی زمان تکون المصلحة فی وقوعه فیوحی الیهم. حررت هذه الرسالة علی سبیل الاستعجال و الاختصار ان شئت زیادة توضیح فی البداء من قول ائمة الاطهار، فلیرجع الی شرح صحیفة السجادیة و کتاب بحار الانوار

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه: از حاشیه اوراق ۱۷۸پ تا حاشیه ۱۸۳ و در متن ۱۸۳پ تا ۱۸۸ یازده مناجات از مناجات خمس عشر امام سجاد (ع) نوشته شده است، آغاز ضمیمه: «مناجات تائبین: بسمله، الهی البستنی الخطایا یا ثوب مذلتی و جللنی التباعد منک لباس مسکنتی ...»، انجام ضمیمه: «مناجات الذاکرین: الهی لولا الواجب ... و من کل سرور بغیر قربک و من کل شغل بغیر طاعتک»؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج عنابی ضربی یک‌لا، ۶گ (۱۷۸-۱۸۳)، ابعاد متن: ۶/۵×۱۳، اندازه: ۱۲/۵×۲۰سم [ف: ۱۳-۱۳۶]

● **بداء (رساله در تحقیق ...)** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā' (r. dar tahqīq-e ...)

خاتون آبادی، محمد حسین بن صالح، -۱۱۵۱ قمری

xātūn ābādī ‹mohammad hoseyn ebn-e sāleh (- 1739)

بحث مفصلی است در باره علم باری تعالی و مسأله بدا، از دیدگاه فلاسفه و متکلمین و نظر قرآن و روایات درباره این مسأله آورده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۵۶۹/۱۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین واشهد ان لا اله الا الله شهادة تبلغنا الی اعلی درجات الموحدین و الصلوة علی خیر المرسلین و اشرف الاولین و الاخرین محمد و عترته الطاهرین؛ **انجام:** و در مثال این قسم مسایل غامضه بهتر آن است که آدمی اذعان و تصدیق بعنوان اجمال نماید و تفصیل و خصوصیات آن را به علوم کامله انبیاء و

اوصیاء علیهم التحیة و الثناء حواله نماید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۲۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۱]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی
al-badā'

قائنی اصفهانی، خلیل بن محمد اشرف، -۱۱۳۶ قمری
qā'enī esfahānī, xalīl ebn-e mohammad ašraf (- 1724)

رساله در شرح حدیث عمران صابی است که در آخر به مسئله بداء نیز پرداخته است و چون موضوع بداء در خور تحقیق و اهمیت بوده بمانند رساله‌ای جداگانه نوشته است.

آغاز: بسمله و تحقیق القول فیه لما فیه من الدقة و الخفا و شدة الاحتیاج الیه لورود الامر بالاعتقاد فی کمال التأکید بل یقال فی بعض الاثار بالتوحید فنقول بعون الله و التمسک بانواره الهادی ان المراد بالبداء الذی یجب الاعتقاد به لیس معناه اللغوی

انجام: تعالی عن ذلک علوا کبیراً هذا ما تیسرلی فی تنقیح هذا المطلب الجلیل بعون الله تعالی وعدلت عن الاطناب لئلا یورث الکلال للاولی الالباب

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۹۴۷/۲-۳۵/۱۲۷
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: گالینگور سرخ، ۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۶۰۱]

۲. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۴۲/۹
آغاز: لما وفقنی الله لاتمام الشرح رأیت أن أبین بعون الله تعالی و مشیته تحقیق القول فی البداء؛ **انجام:** راجع الی التغیر فی صفة الفصل لا فی صفة الذات تعالی عن ذلک هذا ما تیسر لی فی تنقیح
خط: نستعلیق، کا: احمد بن مهدی یزدی، تا: ۱۲۰۴ق؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، ۴گ (۲۳۴پ-۲۳۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۶
آغاز: لما وفقنی الله تم الشرح (کذا) رایت ان ابین بعون الله و مشیته تحقیق القول فی البداء لما فیه من الدقة و الخفاء شدة الاحتیاج؛ **انجام:** راجع الی التغیر فی صفة الفعل لا فی صفة الذات تم عن ذالک علوا کبیرا
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: قائم مقام؛ کاغذ: نباتی، جلد: پارچه‌ای، ۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۴-۱۱۲]

● **بداء (رساله در)** / کلام و اعتقادات / فارسی
badā' (r. dar)

حسینی علوی، محمد اشرف بن عبدالحسیب، -۱۱۴۵ قمری
hoseynī a'lavī ‹mohammad ašraf ebn-e 'abd-ol-hasīb (- 1733)

اهدا به: شاه سلطان حسین صفوی
در یک «مقدمه» و پنج «هدایه» و یک «خاتمه».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۹۴/۷
آغاز: بسمله، الحمد الله الذی له البداء و البداء و المشیة و القضاء ... بعد چون تصدیق و اذعان به بداء و انشاء و اظهار این مدعا از اعظم عبادات و افخم قربات است؛ **انجام:** هذا ما خطر بالبال من القیل و القال و الله یعلم حقیقه المحال.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛کاغذ:سپاهانی، جلد: مقوایی، ۱۸گ، ۲۴ سطر (۸×۱۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱۶-۱۳۷]

● **البداء = الدرة البیضاء** / کلام و اعتقادات / عربی
al-badā'

رضوی قمی، محمد بن محمد باقر، ۱۱۰۰-۱۱۶۰؟قمری
razavī qomī ‹mohammad ebn-e mohammad bāqer (1689-1747)

رساله‌ای است در موضوع بداء از دیدگاه امامیه، مؤلف عبارات کتاب‌های برخی از بزرگان شیعه همچون شیخ صدوق، ملاصدرا، فیض کاشانی، فیاض لاهیجی و علامه مجلسی را نقل می‌کند، آن‌گاه با عنوان «أقول» به بحث موضوع و ارائه نظریات خود می‌پردازد و از آیات و روایات در اثبات گفته های خود، فراوان بهره می‌گیرد. (سید محمود مرعشی)

آغاز: بسمله. ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنک رحمة ... و بعد فیقول الملتجی الی حرم خامس آل العباء ... صدرالدین ... بعد ما نسجت علی معلوماتی ... خطر ببالی ان اتفکر فی مسئلة البداء ...

انجام: فإن دل خبر واحد علی نفی شيء مما ذکر فلابد من طرحه أو تأویله إذا لا یعارض القطعی و لعلماء فی التأویل مشارب مختلفه و للناس فیما یعشقون مذاهب و لعل الذی قلناه لا یأبی عنه العقل و ینطق علی معظم النقل و العلم عند النبی و الأهل.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۸۹/۲
آغاز: أنه یمکن توهم استمرار عدم الأول لعلاقة المشابهة فی الغایة التی صارت بحیث یتوهم فی أول النظر لأجلها.. رأی له عز شأنه بعد ما لم یکن وکان غرضه (ره) من التشبیه بالنسخ رفع ذلک التوهم؛ **انجام:** برابر
نام مؤلف به استناد انجام نسخه ش ۵۲۰۱/۱ مجلس ذکر شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۴گ(۴ر-۷پ)، ۴۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۸/۵سم [ف: ۳۱-۶۷۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸/۴
آغازو انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی روشن

مقوایی با ترنج و نیم‌ترنج، چهار گوشه گل و بوته کوبیده، ۳۳ص، ۲۰ سطر کامل (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۷۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۰۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد، تا: ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه لایی، ۴۱گ (۱پ-۴۱ر)، اندازه: ۹/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱۶-۳۰]

۴. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ محشی با حواشی «منه عفی عنه» [نشریه: ۷-۵۱۲]

۵. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۲۳/۳

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸گ، قطع: خشتی [ف: ۳۰۴]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā'

کاشانی، غلامرضا بن عبد العظیم، ق۱۲ قمری

kāšānī, qolām rezā ben ʻabd-ol-ʻazīm (- 18c)

تاریخ تألیف: ۱۴ شوال ۱۰۹۹ق

رساله‌ای در تحقیق و شرح و بسط معنی بداء با استناد به اخبار و احادیث ائمه اطهار (ع) و خاتمه آن پاسخ و رد نظریات فخر رازی در تفسیر کبیر در مسئله بداء است. مؤلف در این رساله از علامه مجلسی (ره) با عبارت «بعض الافاضل فی کتاب بحارالانوار و غیره من مؤلفاته قال دام ظله» و از استادش با عبارت «و منها ما افاده استاذنا مولانا العالی فی بعض تعلیقاته علی الکافی و هو محمد شفیع ... انتهی کلامه متعنا الله بطول بقائه ...» یاد نموده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی یمحو ما یشاء و یثبت و عنده ام الکتاب

انجام: انما هو احداث الامامة فی الازل کما یدل علیه حدیث جابر و غیره من النصوص هذا آخر مااردنا ایراده فی هذه الاوراق و الحمدلله رب العالمین.

[الکواکب المنتشرة ۵۷۰]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۳۵۵۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۶ق [الفبائی: ۸۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱ ذیقعده ۱۱۱۸ق؛ معلق به حواشی به لفظ «منه دام ظله ...»؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه عطف و گوشه تیماج، ۲۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۶×۱۸/۷سم [ف: ۱۴-۲۶۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۳/۱

کا: عبدالحی بن عبدالرزاق رضوی، بی‌تا؛ مهر: عبدالحی بن عبدالرزاق رضوی که این نسخه برای ایشان نوشته شده، محمدرضا بن محمد صفی حسینی کاشانی مشعر بر این‌که به سال ۱۱۶۶ این نسخه را خریداری نموده؛ کاغذ: کشمیری، جلد: تیماج، ۱۷ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳-۹۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ چند بیت شعر عربی با مطلع «یا ایها النار التی شتت السعا ×× منها لموسی و الظلام مجلل»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، ۳۶گ، ۱۲ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳۵-۷۴۲]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: اسدالله الحسینی بن ابی المعالی، بی‌تا؛ جا: نجف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ترنج کوبیده مقوایی عطف تیماج، ۳۵ص (۱-۳۵)، ۲۰سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۹-۴۶۴]

● **بداء = رساله بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā' = r.-ye badā'

گیلانی، محمد شفیع بن فرج، ق۱۲ قمری

gīlānī ،mohammad šafīʻ ebn-e faraj (- 18c)

اهدا به: محمد مؤمن خان

رساله‌ای در موضوع بدا که آن را مستدل و مشروح به روش شیعی‌ـاخباری در هفت «فصل» و یک «خاتمه» می‌آورد و در آن به اخبار مرویه از ائمه طاهرین (ع) بسیار استشهاد می‌نماید: فصل ۱. تحقیق مفهوم بدا و به گفته مؤلف «شرح ماهیت و اثبات هلیت» به یاری اخبار؛ فصل ۲. بیان اشکالات کلی که بر بداء ایراد شده است (مؤلف آن را چهار اشکال می‌شمارد)؛ فصل سوم تا هفتم پاسخ اشکالات (در هر فصل پاسخ یک اشکال)؛ فصل ۷. اشکالات جزئیه با پاسخ‌های آنها و خاتمه در فوائد. مؤلف در دیباچه از اعتمادالدوله محمد مؤمن با القاب و احترام فراوان یاد می‌کند. وی در فصل نخست، در توضیح مفهوم بدا، به پاره‌ای از احادث شیعه استشهاد می‌کند و در دیگر فصل‌ها به اثبات بدا که آن را از معتقدات خاصه شیعه امامیه می‌شمارد، با براهین عقلی می‌پردازد. رساله به فارسی شیرین و شیوا و روان می‌باشد و نخست شالوده مسئله بدا را ریخته و اشکال‌ها را آورده و رد نموده است. مؤلف مجاز از سبزواری در ۱۰۸۵ق است که در این رساله از مجلسی با عنوان «مرحوم» یاد می‌کند.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بیقیاس مرخداوندی را سزد که وصف کمال ذات بیمثالش ... و بعد چنین گوید ... محمد شفیع الجیلانی ... که این مختصریست در تحقیق مسئله بدا که از معضلات مسائل و از مخصوصات امامیه است ... و بالحقیقة این مسئله از اسرار علوم ایشان است ... که جمهور طوائف ... اشاعره

و معتزله و حکما نسبت به آن بر قدم انکارند ... و اراده چنان است که تکلم در این مطلب والا به مقدمات برهانیه یقینیه و بیانات حقیقیه غیر اقناعیه باشد ...
انجام: مثل آنکه پیغمبر یا امامی خبری از کتاب محو و اثبات دهد و بعد از آن تغییر یابد و فرماید که بدا شد تا آنکه ضعیف الایمان ممتاز و قوی الایمان ممتاز شوند. انتهت کلماته الشریف و انتهت بانتهائها تبرکا فی الاختتام بهذه الرسالة، و الحمدلله ...
[نسخه‌های منزوی ۷۴۵/۲؛ الذریعة ۱۶۰/۱و۲۲۷و۵۵/۳؛ فهرستواره منزوی ۸۴/۶]

شرح و حواشی:
۱- حاشیه رساله بداء؛ گیلانی، محمد شفیع بن فرج (-۱۲)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۷۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی به‌نشانه «منه مدظله»؛ جلد: میشن سبز، ۱۵و۱۸ سطر [ف: ۹-۱۳۱]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸-۹/۱۴۸
آغاز: که موقوفست نزد خدای تعالی تقدیم می‌کند از آن هرچه را خواهد و تأخیر می‌کند از آن هر چه را خواهد و ایضاً از ابی بصیر از ابی عبدالله (ع) روایت کرده که فرموده بدرستی که خدا را دو علم است؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (شش برگ)؛ مصحح، محشی با حواشی «عنه دام تاییده» و «منه دام ظله»؛ جلد: مقوای آبی عطف و گوشه تیماج، ۶۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۶۰۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۱۰۲ق؛ با سرلوح با نقش گل و بوته سبز، مجدول، مصحح، محشی به امضای «منه مد ظله العالی» و دیگر حواشی؛ تملک: میرزای قمی به تاریخ ۱۱۷۴ق و مهر وی؛ جلد: تیماج مشکی عطف قهوه‌ای، ۷۶گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۳۲-۳۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۵۳-ف
نسخه اصل: کتابخانه آقای مدرس محمود آبادی در یزد؛ بی‌کا، تا: ۶ جمادی الثانی ۱۱۶۳ق [فیلمها ف: ۱-۲۰]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۴۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۶۳ق؛ مهرهای تملک «افوض امری الی الله عبده اسمعیل»، «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد جعفر»؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۶۲گ، ۱۵ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۳-۹۶۱]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۴/۵
آغاز: که اثبات میکنی در وجود چیزیرا که خدا اراده نکرده ...
این نسخه از میانه فصل ۴ آغاز می‌شود؛ خط: شکسته تعلیق، کا: اسماعیل حاجی ابراهیم، تا: صفر ۱۲۰۰ق؛ محشی به امضای «منه مد ظله العالی»؛ ۱۷گ (۱۵۲الف-۱۶۹ب) [ف: ۳-۵۴۵]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۰/۱
آغاز: کدام عطای کامل او را کسی با شکر قاصر خود مقابل نماید؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج سبز، ۶۸گ (۴ر-۷۱پ)، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۲-۲۱۹]

۸. یزد؛ محمود آبادی، میرزا حسن؛ شماره نسخه: ۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۳ق، برای محمد مؤمن خان اعتماد الدوله؛ با عنوان بلاغ [نشریه: ۴-۴۵۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹۱
آغاز: بسمله، حمد و سپاس بیقیاس مر خداوندی را سزد که وصف کمال ذات؛ **انجام:** و الثلثمائه مع الف ۱۳۴۰ و الحمدلله اولا و آخرا
خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد رضا صفائی خوانساری، تا: ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۱/۱۴-طباطبائی
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (بقیه فصل ۴ تا آخر رساله از مجموعه افتاده)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز برگ، ۱۲گ (۶۴-۷۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۲-۲۸]

۱۱. همدان؛ سیرلو، حمید؛ شماره نسخه: ۱۲/۲
آغاز: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام (رساله پس از دو فصل-ذیل اشکال الرابع-به پایان رسیده و نانوشته مانده)؛ ۷گ (۳پ-۹پ) [رشت و همدان: ف: ۱۷۰۷]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۶
آغاز و انجام: برابر
خط: تعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی از خود گیلانی با امضای «منه ظله العالی»؛ کاغذ: ترمه سپاهانی، جلد: تیماج ضربی، ۷۲گ، ۱۴ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۵۴۳]

● البداء / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

نائینی، محمد رضا بن رشید، ق۱۲ قمری
nā‘īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd (- 18c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲/۳۲-طباطبائی
آغاز: قدورد فی الاخبار فی الاقرار و الاعتراف بالبداء فی کمال التاکید حتی قورن بیع التوحید ... فاعل ان البداء بمعنی الندامه فی حقه تعالی کفر اذیعود الی نسبة الجهل؛ **انجام:** بل یداه مبسوطتان ینفق ما یشاء کیف یشاء. لمحمدرضا النایینی.

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۲؛ بر پشت برگ ۵۰ کیفیت صلوة الحبوه یا صلوة التسبیح معروف به نماز جعفر طیار به نقل از مصباح بیان شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۱گ (۵۰ر)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۳۳۲]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

خوئی، محمد بن حسینعلی، ق۱۳ قمری

xū’ī, mohammad ebn-e hoseyn-‘alī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۷۴۲

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۶۴ق [الفبائی: ۸۴]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

قره جه داغی، محمد باقر بن محمد سلیم، -۱۳۰۱ قمری

qaraje-dāqī, mohammad bāqer ebn-e mohammad salīm (- 1884)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۲۴/۱

آغاز: (پس از خطبه و نام مؤلف:) انه قد کان المولی الوفی و الولی الصفی بلامین جناب الاخوند ملا حسین وفقه الله و سدده عما لا یلیق و یشین بکل ما ینبغی و یزین سائلا عن معنی قوله علیه السلام فی زیارة الجوادیة و العسکریین علیهم السلام علیک یا من بدالله (کذ) فی شانه ما المراد من البداء و ما وجه اختصاصهم بهم دون غیرهم من الائمة المعصومین علیهم السلام؛ **انجام:** نعم لو کان المتعلق خالیا عن المنفعه مط اقتضت الحکمة ان لا تتعلق علی ذلک لئلا یلزم ترجیح بلا مرجح او ترجح بلا مرجح و الله العالم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۷ ربیع الاول ۱۲۸۰ق، جا: کربلا؛ کاغذ: حنایی فرنگی، جلد: مقوا، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۳۴۹]

● **بداء (رساله در ...)** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā’ (r. dar)

فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷-۱۳۰۹ قمری

fāzel-e bastāmī, nowrūz ‘alī ebn-e mohammad bāqer (1812-1892)

مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۰/۱

آغاز: چنین گوید امیدوار فیوضات و رحمت های حضرت باری ... که چون اعتقاد به بداء از اعظم مسائل اصول دین؛ **انجام:** همه آنها دلالت بر تحقق بداء می‌نماید و هو العالم.

پس از این، بندی در پانزده سطر: باب اعتقاد فی البداء قال الشیخ ابوجعفر (ره) لیعلم انه لیس بامام بعدی انتهی کلامه؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ، ۱۸ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۵]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / عربی

badā’

قراچه داغی، محمد علی بن احمد، -۱۳۱۰ قمری

qarāče-dāqī, mohammad ‘alī ebn-e ahmad (- 1893)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۲۲

آغاز: بسمله من فصول الاصول المهمه فصل و من جمله افعاله؛
انجام: من معنی العلل الاربعه ... احمد مرحوم قراچه داغی ۱۲۸۳.

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱۸ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [رایانه]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā’

بهبهانی، عبدالله بن محمد، -۱۳۲۵ قمری

behbahānī ،‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad (- 1907)

به‌خواهش: ناظم الدوله فرمانروای مملکت فارسی

تاریخ تألیف: غره ربیع الثانی ۱۳۱۵ق

با دیدی فلسفی-کلامی، در چند «فصل» نوشته شده است.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۴۹

آغاز: بسمله، حمدله، صلات، اما بعد، چنین گوید ... عبدالله بن محمد البهبهانی که یکی از احباب و اخوان روحانی؛ **انجام:** یعنی خوش خلق و آرام و مؤدب و با سلوک هستند

خط: نسخ پخته، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۵ق؛ ۷۸گ، ۱۳ سطر (۱۰×۱۶/۵)، اندازه: ۱۶×۲۰/۵سم [ف: ۱-۳۴]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā’

ایسی، سیف الله بن عباس، ۱۲۷۷- شمسی

aysī, sayf-ol-lāh ebn-e ‘abbās (1898-20c)

تاریخ تألیف: ۲۰ رمضان ۱۳۵۴ق

مؤلف شیخ سیف الله بن عباس غریبدوستی گرمرودی آذربایجانی معروف بایسی شاگرد مرحوم حاج شیخ اسدالله یزدی است که مدرس سطوح متداوله منطق و حکمت در مشهد بوده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۲۱

آغاز: الحمد لواهب العقل و الجود؛ **انجام:** قال تلك الاخبار بالنسبة الی عالم التجدد و التعبير عصمنا الله من التجدد عما فيه الحق
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۵۴ق؛ واقف: مؤلف، ۶ مهر ۱۳۲۴؛ ۷گ، ۱۷ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴-۲۵۴]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā'

سید حسین بن سید محمد رضا، ق۱۴ قمری

seyyed hoseyn ebn-e seyyed mohammad rezā (- 20c)

مؤلف سابقاً رساله‌ای در این باب نگاشته که در تاراج همدان و تبریز از بین رفته و برای بار دوم رساله حاضر را در بیان بداء در یک «مقدمه» و چند «اصل» و «خاتمه» نگاشته است.

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۴۲/۴

آغاز: قال محمد بن یعقوب فی جامع الکافی ... شرح لفظ این فقرات روایت کرده از هشام بن سالم و حفص بن بختری و غیرهما؛ **انجام:** پس به علت تغیر حضرت مقدس او به علم اضافی اراده نماید که آنچه در لوح قضا ثبت شده بود حک شود و کتابت جدیدی ثبت شود.
خط: نستعلیق، کا: احمد بن مهدی یزدی، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قرمز، ۱۱گ (۴۷ر-۵۷ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۴۱]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی

badā'

عبدالکریم بن عبدالحی

'abd-ol-karīm ebn-e 'abd-ol-hayy

رساله‌ای است در بداء شامل «مقدمه» و پنج «هدایه» و «خاتمه».

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۷۰/۳

آغاز: الحمدلله الذی له البدؤ و البداء و المشیة و القضاء و الحکم و الإمضاء؛ **انجام:** بسبب أصلحی بنظام کل نه از حیثیت خصوص راجح می‌تواند بود
خط: نسخ، کا: محمد هاشم بن محمد، تا: جمعه ۳ ذیحجه ۱۱۳۸ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۶۳پ-۷۵ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [مؤید: ۳-۳۸۱]

● **البداء** / کلام و اعتقادات / عربی

al-badā'

غیر همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸۳/۲۴

آغاز: بسمله قال الصدوق فی کتاب التوحید لیس البدا کما یظنه جهال الناس بانه بدا؛ **انجام:** و منه لایحتاج الی اخراجه عن معناه الی معنی آخر ... سلمه الله تعالی. انجامه: بحسب الفرموده حضرت علامی فهامی مجتهد الزمانی مولانا و مقتدانا آخوند ملا محمد قاسم سلمه الله تعالی مکتوب شد کتبه الحقیر المذنب ابوالحسن هزار جریبی بتاریخ شهر ذی القعده الحرام سنه ۱۱۱۱
در انتهای این رساله آمده: «من کتاب رد المنور؟ تألیف الفاضل الکامل سللة اعاظم المجتهدین الشیخ علی بن الشیخ محمد بن الشیخ حسن بن الشیخ زین الدین سلمه الله تعالی»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: ابوالحسن هزارجریبی، تا: ذیقعده ۱۱۱۱ق، به درخواست محمد قاسم؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز با عطف و حاشیه مشکی، ۱۲ص (۱۸۶-۱۹۷)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۳۲-۲۱۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۷۲

آغاز: بسمله باب البداء البداء بالفتح و المد؛ **انجام:** و الله الموفق للصواب و الیه المرجع و الماب.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۸×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [رایانه]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۶۷/۱

آغاز: و بعد فاعلموا اخوانی المومنین نصر کم الله فی الدین و هداکم الی علم الیقین؛ **انجام:** و قد تقدم بعض الکلام فی ذلک فی طی الاخبار و السلام علی من اتبع الهدی
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۵۵گ (۱ر-۵۵پ)، ابعاد متن: ۸×۱۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۷-۵۱۶]

۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۴۸۳

آغاز: الکافی لمولانا محمد صالح المازندرانی فی تحقیق مسألة البلاء بالفتح و المد؛ **انجام:** عبادت مکنید گر او را و نیکوئی کنید با پدر و مادر نیکوئی عظیمی انتهی کلامه.
مجموعه‌ای حاوی کلمات علماء در مسأله بدأ که بعضی از نقل قول‌ها به فارسی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در برگ اول یادداشتی به تاریخ ۱۷ آذر ۱۳۶۳ شمسی؛ جلد: چرم قرمز، ۵۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [مؤید: ۱-۳۹۱]

۵. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۸۸/۱۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۳۹۵]

۶. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۳

آغاز: باب البداء و فیه سبعة عشر حدثنا الاول ... ان البداء من غوامض المسائل الالهیة و عویصات المعارف الربانیة التی لایعرفها الا عارف موحد افنی عمره فی علم ...
ذکر احادیث وارده در باب بداء است که به جهت طرز شروع رساله احتمالاً بخشی از یک کتاب بوده است که جداگانه آورده شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج سیاه [ف: ۲۴۵]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۸۸۴۷
آغاز: بسمله قال الشیخ الطوسی ره ما حصله ان البداء؛ **انجام:** تم والحمدلله رب العالمین
خط: مختلف، کا: فرج الله، بی‌تا؛ جلد: تیماج، ابعاد متن: ۷×۱۴، اندازه: ۱۲×۱۸سم [الفبائی: ۸۴]
۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۹/۱۴
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: رقعی [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۵]

● **بداء** / کلام و اعتقادات / فارسی
badā’

غیر همانند:
۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۶۷
آغاز: بسمله. بر شیعه افتراها بسته اند؛ **انجام:** و در کتاب بحار اعضی از اینها مسطور است ... سنه ۱۲۷۴
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۷۴ق؛ حدیث کساء به صورت منظوم در ۳ برگ، ضمیمه می‌باشد؛ کاغذ: نباتی، جلد: فاقدجلد، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، قطع: رقعی [رایانه]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۵/۲ط
آغاز: بسمله. نحمد الله المبدی المعید الفعال لما یرید و نشکره علی ترادف ... اما بعد این نمیقه ایست در تحقیق مسئله بدا؛ **انجام:** و خروج از حدی ابطال و تعطیل و تشبیه در معرفت الهی و غیرها و الله الهادی الی سواء السبیل.
به تعبیر مؤلف «این نمیقه‌ای است در تحقیق مسئله بدا و صحت نسبت آن به حق جل و علا»؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد علی بن عبدالهادی رضوی، تا: ۱۰۸۳ق، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲ص (۴۳۷-۴۵۸)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۴/۳-۳۳]

● **بداء (منظوم)** / کلام و اعتقادات، شعر / فارسی
badā’ (manzūm)

رساله‌ای است بسیار مختصر در معنای بداء از جهت لغوی و پاسخ از برخی اشکالات درباره آن.
آغاز: خواهی که شوی بنده درگاه خدا ×× بیرون مرو از طریق ارباب هدی / ای بنده بدا حال تو در روزجزا ×× امروز نیاوری گرایمان به بدا ...
[فهرستواره منزوی ۸۵/۶]

۱. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۳/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ایشان را عزم به طاعات و عبادات به هم می‌رسد الله یعلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ شنبه ۸ رجب ۱۲۳۷ق؛ محشی از شارح و میر فخرالدین و شیخ بهائی، در خاتمه ۷ بیت شعر از ملا محسن فیض کاشانی در بیان اقسام خواب با مطلع: «پنج قسم است خواب در ایام ×× محسنا نظم کن همه اقسام»؛ تملک: محمد مهدی بن استاد آقاجان بن مرحوم آقا شفیع؛ جلد: تیماج مشکی، ۴ص (۳۲۱-۳۲۴)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱۲۶]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۳۲/۲
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۱۸۸]
۲. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۳۱۲/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر این نیکو بود و خداوند این سال را در همه سال نیکو بود و الله یعلم.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۲ تا ۱۲۳۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۲۱۰-۲۱۲) ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۲۲]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸/۴
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۵-۲۵۵]

● **بداء و محو و اثبات** / کلام و اعتقادات / فارسی
badā’ va mahv va esbāt

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۹۷/۵
پرسش در باره ...؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۵-۳۰۲]

● **بداء و معنی دهر و زمان** / فلسفه / عربی
badā’ va ma‘nī dahr va zamān
احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری
ahsā‘ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۰۶
آغاز: بسمه تعالی الحمدلله ... اما بعد فیقول العبد المسکین؛ **انجام:** فان نجوت فبرحمه الله و ان هلکت فبذنوبک ... من فضله
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق، اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی، ۹گ، ۲۰ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [رایانه]

● **البدایة** / صرف / عربی

al-bidāya
رساله مختصری است در بیان اصول و قواعدی مهم از علم صرف که مورد نیاز طلاب مبتدی قبل از اشتغال به علوم دیگر می‌باشد. در «مقدمه» و ۳ «باب» و «خاتمه»: ۱. اسماء؛ ۲. افعال؛ ۳. حروف.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۷۱/۱
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی سید المرسلین و آله الطیبین. و بعد، فهذا مختصر فی مهمات التصریف مما لابد منه جمعته للمبتدین من الطلاب و المستفیدین من اولی الالباب ... و هو مرتب علی مقدمة و ثلاثة اقسام و خاتمة. اما المقدمة ففیما

لابد من تقدیمه و فیها فصول؛ **انجام:** لان الیاء الساکنة اذا لاقت ساکنا یجب کسرها کما فی قولهم افنی الحیاء یا حسناء. و الله اعلم و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی نبیه محمد و آله الطاهرین
خط: نسخ، کا: محمد مقیم بن محمد حسن تبریزی، تا: ۱۰۱۰ق، جا: قمصر کاشان؛ کاغذ: اصفهانی و فرنگی الوان (نخودی و پوست پیازی)، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۵۷گ (۱-۵۷)، ۸و۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۳-۹۳]

● **بداية الجبر = جبر و مقابله** / ریاضیات / فارسی
bedāyat-ol jabr = jabr va moqābele
نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۲۶ قمری
najm-od-dowle, ‘abd-ol-qaffār ebn-e ‘alī (1843-1908)
یک دوره جبر مقدماتی از ابتدای خواص قوای اعداد تا آخر معادله درجه دوم آمده است ظاهراً این کتاب از متن فرانسوی ترجمه شده، زیرا در آن اصطلاحات فرانسوی بسیار موجود است.
آغاز: بسمله و بعد، این اصولیست در علم جبر و مقابله تا آخر معادله درجه دوم
انجام: X/X+۱+۳-X/X+۱-۱-X/۱-۱=۰
چاپ: چاپ شده
[فهرستواره منزوی ۲۶۱۵/۴]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۲
آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: پارچه‌ای، مقوایی، ۹۰گ، ۱۴سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۷/۴×۲۲سم [ف: ۵-۲۶۰]

● **بداية الحساب** / حساب / فارسی
bedāyat-ol hesāb
نجم الدوله، عبدالغفار بن علی، ۱۲۵۹-۱۳۲۶ قمری
najm-od-dowle, ‘abd-ol-qaffār ebn-e ‘alī (1843-1908)
مشتمل بر دو «مقدمه» و دو «باب» و «ضمیمه».
آغاز: بسمله، حمدله، و بعد بدانکه اصول علم حساب مقدمه جمیع علوم و حرف و صنایع است.
چاپ: طهران، سنگی، ۱۲۹۲، جیبی، ۴۷۸ص؛ طهران، سنگی، ۱۳۱۱(چاپ دوم)، جیبی، ۲۰۸ص؛ طهران، سنگی، ۱۳۲۸، جیبی، ۲+۳۹۳+۲۷۰صص
[فهرستواره منزوی ۲۶۱۶/۴]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۷۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: محمد جواد، تا: جمادی الاول ۱۳۱۵ق؛ اهدایی: جعفری معمار؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ چهره عطف تیماج زرد، ۱۱۲گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۱۵۵۸]

← بداية الدراية > البداية فی علم الدراية

● **بداية الذاكرين** / عرفان و تصوف / فارسی
bedāyat-oz zākerīn
امین بلیانی، محمد بن علی، -۷۴۵ قمری
amīn belīānī ‹mohammad ebn-e ‘alī (- 1345)
رساله کوتاهی است در طریق سلوک و ذکر که بر اساس نقل اقول و احوال، درباره ذکر شریف «لا اله الا الله» پرداخته شده است. برخی از فهرست‌نگاران، این رساله را به امین الدین محمد بن ضیاءالدین مسعود کازرونی (-۷۴۵ق) نسبت داده اند؛ لیکن درستی آن مورد تردید است. در این رساله، مؤلف از «شیخ ابوعلی دقاق» به عنوان استاد یاد نموده است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... حق تعالی و تقدس را جلت قدرته فضل و اکرام در هر طرفه العین در شان بندگان بسیار است اما هیچ نعمت از آن فاضل تر نیست که بنده را توفیق بخشد تا به ذکر لا اله الا الله مشغول گردد و این زمان چون فرزند محترم درویش عطاء الله ... به تایید ربانی توفیق یافت و مرافقت ...
انجام: یا فایض الرحمة علی ارواح الذاکرین بفضلک و کرمک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد و آله أجمعین
[فهرستواره منزوی ۱۴۷/۷]
شرح و حواشی:
۱- هدایة السالکین فی شرح بدایة الذاکرین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰۱/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی بن عبد الرحمن بن کامل، تا: ۷۰۷ق؛ مصحح، از ورود این نسخه به کتابخانه مبارکشاه در سال ۹۴۳ق یاد شده؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای خام ضربی با ترنج، ۱۸گ (۱۸۳-۲۰۰)، ۲۰ سطر (۸×۱۶/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۶-۱۳]

۲. قم؛ لاجوردی، سید مهدی؛ شماره نسخه: ۳۵/۳
آغاز: برابر
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: علی بن عبدالرحمن بن کامل بن محمد تبریزی یا نیریزی، تا: ۲۲ محرم ۷۷۰ق؛ روی برگ آغاز این رساله به خطی متأخرتر نوشته شده است: «رساله شیخ قشیری در ذکر جلی و خفی آن که ذکر آن است که به زبان نیاید» [چند نسخه-ف: ۱۱۴]

۳. شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۸/۶
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۸]

● **بداية العقول = عقاید نسفی = عقائد نسفی = اعتقادات** / کلام و اعتقادات / عربی
bidāyat-ul ‘uqūl = ‘aqāyed-e nasafī = ‘aqā’ed-e nasafī = e‘teqādāt

نسفی، عمر بن محمد، ۴۶۱–۵۳۷ قمری
nasafī, ‘omar ebn-e mohammad (1070-1143)

اهدا به: به دستور سلطان سنجر سلجوقی
تاریخ تألیف: ۵۳۵ق
رساله کوتاهی است در شناختن توحید و صفات الهی و بعضی از امور اعتقادی بر مبنای مذهب اهل سنت و در آن اشاراتی به نظرات معتزله و روافض (شیعه) شده که مورد رد قرار گرفته است. شروح زیادی بر آن نوشته‌اند.
آغاز: بسمله. قال اهل الحق حقائق الأشياء ثابتة و العمل بها متحقق خلافا للسوفسطائية ...
انجام: ورسل الملائكة افضل من عامة البشر و عامة البشر افضل من عامة الملائكة.
چاپ: در مجموعه من مهمات المتون چندین مرتبه چاپ شده و قاهره، مطبعة السلفية، بدون تاریخ؛ به تصحیح آلبرت ناپلئون کمپانیونی، فرهنگ ایران زمین، ۴: ۱۵۹–۱۷۲.
[کشف الظنون ۱۱۴۵/۲–۱۱۴۹؛ فرهنگ ایران زمین ۱۵۴/۹؛ یغما ش ۱۸۱ ص ۱۹۳ و ش ۱۹ ص ۴۹؛ ریحانة الادب: ۱۷۳/۶؛ نسخه‌های منزوی ۷۳۸/۲ و ۸۸۸؛ هدية العارفين ۷۸۳/۱؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۱۴۱/۲؛ بروکلمان ج۸–۷ص۲۸۹–۲۹۸]

شرح و حواشی:
۱– عقائد النسفی (ترجمه)؛ نسفی، عزیزالدین بن محمد (–۷)
۲– حل المعاقد فی شرح العقائد؛ ملازاده هروی، احمد بن محمود (–۸)
۳– شرح عقائد النسفی؛ تفتازانی، مسعود بن عمر (۷۲۲–۷۹۲)
٤– حاشية شرح عقائد النسفی؛ جندی، احمد بن محمد (–۹)
۵– حاشية شرح العقائد النسفية؛ بردعی، احمد بن ابی یزید (–۹)
٦– شرح عقائد النسفی؛ عصمت بخاری (–۸۴۰)
۷– حاشية شرح عقائد النسفی = بحر الافکار = حاشية الخيالی؛ خیالی، احمد بن موسی (۸۲۹–۸۶۲)
۸– بحر الافکار؛ مدرس، حسن بن حسین (–۱۰)
۹– ارشاد المسلمین = ترجمه عقاید اهل اسلام؛ برهان مسکین (–۱۰)
۱۰– حاشية شرح عقاید النسفی = حاشية الکستلی علی شرح عقائد النسفی؛ قسطلانی، مصطفی بن محمد (–۹۰۱)
۱۱– الفرائد (الفوائد) فی حل شرح العقائد النسفية؛ مقدسی، محمد بن محمد (۸۲۲–۹۰۵)
۱۲– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی؛ عمری، احمد بن محمد (–۹۵۰)
۱۳– حاشية شرح عقائد النسفی؛ عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد (۸۷۳–۹۵۱)
١٤– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی = حاشیه بر حاشیه عقائد نسفی؛ قرمانی، کمال الدین اسماعیل (–۹۲۰)
۱۵– زبدة الافکار = تعلیقات علی حاشية الخيالی = حاشية حاشية شرح العقائد النسفية؛ سیالکوتی، عبدالحکیم بن شمس الدین (–۱۰۶۷)
١٦– حاشية شرح عقائد النسفی؛ ساچقلی زاده، محمد بن ابی بکر (–۱۱۵۰)
۱۷– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی؛ کفوی، محمد بن حمید (–۱۱۷۴)
۱۸– فرائد العقائد = نظم عقائد نسفی؛ نودهی، محمد معروف بن مصطفی (۱۱۶۶–۱۲۵۴)
۱۹– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی
۲۰– بداية العقول (مختصر) = مختصر عقاید نسفی
۲۱– حاشية شرح عقائد النسفی؛ ابن امامی، محمد امین
۲۲– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی؛ برکشاطی، محمد شریف
۲۳– حاشية شرح عقائد النسفی؛ مولوی ابوالحسن بن شیخ فاضل
۲٤– حاشية حاشية الخيالی علی شرح عقائد النسفی؛ محمد قاسم بن محمد صالح
۲۵– حاشية عقائد النسفی؛ احمد بن عبدالله
۲٦– شرح عقائد النسفی؛ سمرقندی، محمد معصوم بن بابا
۲۷– عقائد النسفی (ترجمه)
۲۸– شرح عقائد النسفی
۲۹– حاشية شرح عقائد النسفی

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۳/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ معرب، کا: امیر علی بن امیر محمود بن امیر محمد علوی حافظ سرابی، تا: رجب ۷۲۷ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۱۰گ (۷۰پ–۷۹ر)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۱۱–۳۷۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۶۶/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق مایل به نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ در پایان نسخه چاپی حروفی نصایح و مناجات خواجه عبدالله انصاری و رباعیات ابوسعید ابوالخیر که حسب الامر معین الملك امیر تومان سفیر دولت ایران در دربار عثمانیه به تاریخ رجب ۱۳۰۱ چاپ شده، در آغاز یادداشت فقهی است درباره عدة النساء؛ تملك: لطفعلی بن محمد کاظم تبریزی در سال ۱۳۲۲؛ جلد: مقوایی با روکش کاغذی ساده، عطف و گوشه ها تیماج مشکی، ۴گ (۲۳ر–۲۶ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۱۹/۳سم [ف: ۴۳–۲۲۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۳۲
آغاز و انجام: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: نوری، تا: قرن ۱۰؛

مجدول؛ جلد: تیماج زرشکی با ترنج و لولادار، ۱۰گ، ۹سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۳۳/۱-۱۳۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۰۵/۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص، ۱۷ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۶-۶۷۹]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۲۷/۵

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «حقایق الاشیاء» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۷گ (۹۱پ-۹۷ر)، ۲۱ سطر (۸×۱۴)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۶-۱۵۷]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۵۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۸گ (۵-۱۲)، ۱۱ سطر، اندازه: ۶/۵×۱۱سم [ف: ۳۲-۴۱۹]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۶۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی ابر و باد با مقوا، ۷گ، ۱۳ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۸-۲۳۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۰۹/۸

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: عبد الباقی بن فضل الله، تا: ۱۱۰۴ق؛ محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱۳۶پ-۱۴۰پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف:۱۷-۱۴]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۰۷۷/۲-۶۰/۱۷

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالباقی بن محمد اوزبکی بلخی حنفی، تا: ۱۱۲۵ق، جا: جامع جبله؛ ۳گ (۳۵-۳۷)، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲-۶۰۳]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۹/۳-۱۴/۱۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمدبن علی سافری، تا: ۱۱۹۴ق، جلد: مقوا عطف و حاشیه پارچه سرخ، ۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۴۳۹]

۱۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۷۷/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایجوز التجسس، ثبتک الله تعالی علی هذه العقائد الصحیحة و وفقک للعمل بما یحب و یرضی.

خط:نسخ،کا:احمد رودباری،تا: سلخ ذیحجه ۱۲۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۷۴پ-۷۹پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۸سم [ف: ۵-۱۹۲]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۷۱

بی‌کا، تا: ۱۲۰۸ق؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

۱۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۵۹۵/۱۱-۱۴/۴۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ جلد: مقوا، عطف پارچه، ۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۱-۴۳۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۵ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق [د.ث. مجلس]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۱۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ ضمیمه نسخه ش ۲۴۳۰۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی [رایانه]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۵/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج سرخ با یک لایه کاغذی زیتونی رنگ، ضربی با ترنج و سرترنج، درون هر ۴ سرترنج پشت و روی جلد مهر صحاف آمده است: «حاتم باشی صحاف ۱۲۳۹»، ۵گ (۱۵۱ر-۱۵۵ر)، ۱۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۴×۱۹/۸سم[ف:۲۹/۱-۲۰۹]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۴۶/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحیم، تا: ۱۳۱۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۱-۲۶۵]

۱۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۷۶/۵

خط: نسخ، کا: محمود بن محمد قرشی، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: تیماج آلبالویی ضربی سه ترنج دار، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۴۵۵]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۳۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مصطفی حسینی [رایانه]

۲۰. یزد؛ مدرسی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۳

آغاز و انجام: برابر

نام کتاب و مؤلف با توجه به آغاز و انجام مشخص گردید؛ خط: نسخ خوب، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج تریاکی، ۱۱گ (۱۳۲-۱۴۲)، ۹ سطر (۵×۱۰)، اندازه: ۹×۱۴سم [میراث اسلامی: ۸-۴۵۷]

۲۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۰۰/۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سعدالله بوریدری، بی‌تا؛ ۴گ (۱۳۳ر-۱۳۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۹۶]

۲۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۳۷۷/۱۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: دو رو تیماج رو زرشکی ضربی، ۴گ (۳۱۹ر-۳۲۲ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷سم [ف: ۲-۷۷]

۲۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۶۶۴ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۲۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۳/۲
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی [نشریه: ۱۱-۹۳۲]
۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۱۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از صالح نوبخت [رایانه]
۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۰۳
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]
۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۱۱
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۲۸. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۴۷۶/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۶۸]

● **بداية العقول (مختصر) = مختصر عقاید نسفی** / کلام و اعتقادات / عربی
bidāyat-ul ‘uqūl (mx.) = moxtasar-e ‘aqāyed-e nasafī
وابسته به: بداية العقول = عقاید نسفی = عقائد نسفی = اعتقادات؛ نسفی، عمر بن محمد (۴۶۱-۵۳۷)

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۹۰/۳بخش۲
نسخه اصل: احمد ثالث ۱۸۶۶ (شماره ۴۷۳۲ فهرست قرطای (۳: ۱۸))؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۸۶]

← بداية المحبة ⟵ حقائق احوال المصطفی

● **بداية المحبة** / شعر، تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی
bedāyat-ol mahabba
جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴-۸۸۳؟قمری
jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)
مثنوی عرفانی با سربندهایی به نثر. در دیباچه از خود نامبرده است.
آغاز: بسمله. ای طالب انوار اسرار و معانی و جویای تجلیات ظاهر و باطن و مستشفی و تشنه زلال عشق و نگران طریق..شحنه دل میل صحرا می‌کند ×× ترک مستش فکر غوغا می‌کند / زلف پرپیچ وگره همچون کمند ×× می‌گشاید تا کشد دلها به بند
[فهرستواره ۲۸۸/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۱۰/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** کین حقیقت پرده صورت درید ×× دل به دل پیوست و جان با جان رسید / در نمی‌گنجد کنون حروف و کلام ×× زانکه عشق صرف آمد و السلام. تم القسم الاول من بیان حقایق احوال سید المرسلین ...
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد کریم بن محمد زمان، بی‌تا؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن یشمی، ۱۶۲گ (۱پ-۱۶۲)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۴سم [ف: ۳-۶۳۶]
۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۰۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** مهر زن بر دل که تا مهر جیب وانماید دم به دم حسن غریب
بی‌کا، بی‌تا؛ تم القسم ... (پاک شده) من حقایق المصطفی ص و قد سمی هذاالقسم ببداية المحبة پ۴۳ در چهار ستون و دو صفحه آغاز تشعیر شده؛ جلد: میشن قرمز، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۸-۳۳۲]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱/۴-ف
نسخه اصل: پاریس S. P. 813 (بلوشه ۱۷۵۷)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۱ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۹۴]

● **بداية المساكين** / عرفان و تصوف / فارسی
bedāyat-ol masākīn
در سلوک، در آن از خواجه ناصرالدین عبیدالله یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۷/۳
آغاز: بسمله. حمد له ... اما بعد قال الله تبارک و تعالی و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون یعنی نافریدم آدمی و پری را مگر از برای معرفت؛ **انجام:** بانگ دوا کردم اگر در ده کس است.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح؛ کاغذ: بخارایی، جلد: روغنی با گل و بوته عطف تیماج تریاکی، ۵ص، ۱۶ سطر (۷×۱۳)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۱۸]

● **بداية المعرفة** / کلام و اعتقادات / فارسی
bidāyat-ul ma‘rifa
جمالی اردستانی، جمال الدین محمد، ۸۱۴-۸۸۳ ؟ قمری
jamālī ardestānī, jamāl-od-dīn mohammad (1412-1479)

شیراز؛ محلاتی، صدرالدین؛ شماره نسخه: ۱۶/۵
خط: نسخ، کا: سید محمد حمزوی، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۳۸ق [نشریه: ۵-۲۷۳]

● **بداية المعرفة** / کلام و اعتقادات / عربی
bidāyat-ul ma‘rifa
بیرجندی، محمد باقر بن محمد حسن، ۱۲۷۶-۱۳۵۲ قمری
bīrjandī, mohammad bāqer ebn-e mohammad hasan (1860-1934)
محل تألیف: سامرا
در اصول پنج‌گانه دین با استفاده از ادله عقلیه و احادیث و روایات در هر باب و در آغاز چند روایت در فضل علم و علما.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۴۱۴/۱

آغاز: الحمدلله الذی أشهدنا أولیائه فی رجب ... اعلم أیدیک الله بتأییده و سددک بتسدیده انی مودع لک فی هذه الرسالة؛ **انجام:** لو أن الریاض اقلام و البحر مداد و الجن حساب و الانس کتاب ما أحصوا فضائل علی بن ابی طالب

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۰۰ق، جا: سامراء؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۳۹گ (۴پ-۴۲پ)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۹-۱۹۷]

● **بداية المعرفة** / عربی

bidāyat-ul ma‘rifa

طالقانی، محمد رضا بن حسین

tāleqānī, mohammad rezā ebn-e hoseyn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۹۸

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول؛ قطع: جیبی [میراث شهاب: س۸ش۴-۷۲]

● **البداية المنطقية** / منطق / عربی

al-bidāyat-ul manṭeqīyya

اصفهانی، عبدالرزاق بن علیرضا، ۱۲۹۳-۱۳۸۳ قمری

esfahānī, ‘abd-or-razāq ebn-e ‘alī-rezā (1876-1964)

[الذریعه ۵۹/۳]

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۴۷

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرین و بعد فخذ ایها المبتدی فی المنطق هذه البدایة و انطق فلک وضعتها و بفهمک علقتها فان فهمتها فانتفع و الا فانقلع عن هذا العلم فانک لست من اهله و خض فی حدیث غیره و هی حقیقة شرح للقسم الاول من التهذیب و انما ابتغی به وجه الله و اساله النفع به للمبتدئین. مقدمة و فیها مباحث الاول؛ **انجام:** و محمولاتها فهی الاعراض الذاتیة لموضوع العلم فهی خارجة عن موضوعاتها و هذه الخاتمة هی آخر ما اردنا ایراده فی هذه البدایة علی سبیل العجالة و قد حرره اقل الطلبة عبد الرزاق بن علی رضا اصفهانی الحایری فی التاسع عشر من شهر ذیقعدة الحرام من شهور سنة ۱۳۱۰ مصلیا حامدا.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۰ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۸]

● **بداية النفس** / فلسفه / عربی

bidāyat-un nafs

ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۳۷۰؟-۴۲۸ قمری

ebn-e sīnā, hoseyn ebn-e ‘abd-ol-lāh (981-1038)

در هشت «مقاله» است در طبیعی و حرکت که آخرین آنها در نفس است.

آغاز: رسالة فی بدایة النفس للشیخ الرئیس ابوعلی ... بسمله. المقالة الاولی ان الاجرام مهما صدرت عنها حرکات و وقفات و افاعیل و انفعالات و صور

انجام: المقالة الثامنة النفس الحیوانیة منقسمة الی دراکة و الی فعالة ... (دو صفحه بعد) علی حسب حکم الاستثناء لنقیض التالی، وانتاجه نقیض المقدم. و هذا الفصل مقدمة لما نرید ان یبنی علیه. هذا ما وجد من هذه الرسالة الشریفة شکرالله سعی مؤلفها

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۸۸/۱۶

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن عنابی لایی، ۲گ (۴۷پ-۴۸ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۸×۲۰سم [ف: ۹-۲۲۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۷۷/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضا حاجی محمود اصفهانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ، ۱۱ص(۱۸۰-۱۹۰)، ۲۵سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۴۴-۱۱۱]

● **بداية الوجود** / فلسفه / عربی

bidāyat-ul wujūd

اصیل الدین شیرازی، محمد، -۶۱۸ قمری

asīl-od-dīn šīrāzī, mohammad (- 1222)

داستان عشق پرندگان است به عنقا و فلسفی است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰/۴۶۲(آ)-۶۰/۴۶۳(ب)-ف

نسخه اصل: کوپرولوش ۱۵۸۹؛ بی‌کا، تا: با تاریخ ۷۵۴ق؛ ۲گ (۱۲۷پ-۱۲۸ر) در هامش [فیلمها ف: ۱-۴۸۳]

← بداية الهداية ← الهداية الی علوم الدراية

● **بداية الهداية** / عرفان و تصوف / عربی

bidāyat-ul hidāya

غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰-۵۰۵ قمری

qazzālī, mohammad ebn-e mohammad (1059-1112)

تاریخ تألیف: ۱۱۱۸ق

رساله مختصری است در آداب سلوک و اخلاق و پند و اندرزهای صوفیانه و این که آغاز هدایت در تقوای ظاهر و انجام آن در تقوای باطن می‌باشد و دستوراتی که می‌توان با آنها این ظاهر و باطن را تحصیل نمود. با عنوان‌های: آداب الوضوء،

آداب الغسل، آداب التیمم، آداب دخول المسجد، آداب ما بعد طلوع شمس، آداب الصلاة، آداب الجمعة، اجتناب المعاصی، آداب الصحبة و جز آنها.

آغاز: الحمدلله حق حمده والصلوة علی محمد رسوله وعبده وعلی اله واصحابه من بعده اما بعد فاعلم ایها الحریص علی اقتباس العلم المظهر من نفسک صدق الرغبة ...

انجام: وفقنا و ایاکم لما یزینه الهدی و یحظنا فی الإخرة و الاولی ونعم المستعان والحمدلله ...

چاپ: السعودیة، دارالمنهاج، تصحیح انس الشرفاوی و عمر سالم باجخیف و محمد غسان نصوح غزقول الحسینی، الطبعة الثانیة، ۱۴۳۰ق، ۳۰۴ صحیفة

[فهرس مخطوطات مکتبه کوپریلی ۴۴۴/۱؛ کشف الظنون ۱۸۱۹/۲ و ۲۲۸/۱؛ هدیة العارفین ۷۹/۲؛ معجم المطبوعات ۱۴۱۱/۲؛ الاعلام زرکلی ۲۲/۷؛ الاوقاف العامة موصل ۲۹۸/۲؛ خزانة مفتی ۳۱/۵ و ۶۱/۵]

شرح و حواشی:

۱– انتخاب بدایة الهدایة

۲– بدایة الهدایة (ترجمه)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۳۰–ف

نسخه اصل: حمیدیه ش ۱۴۴۷. در فهرست بدون نام مؤلف؛ بی‌کا، تا: دهه دوم شعبان ۷۵۵ق [فیلمها ف: ۱–۴۲۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فضلاً من قریتک أو بلدیک ثم یفوتک به الملک المقیم و النعیم الدائم فی جوار رب العالمین، تم الکتاب و الحمدلله و الصلاة و السلام علی محمد و آله و صحبه أجمعین

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح، انهاء و قرائت سعد الدین محمد بن عبدالله بر [علی] اصیل بن یعقوب بن یحیی و اجازه او به سعد الدین؛ تملک: مرحوم آیت الله میرزا آیت الله میرزا محمد قمی (ارباب) به تاریخ ۱۳۰۹ق، ابوالفتح، لطف الله بن محمد بن عبدالله با مهر دایره «العبد أبوالفتوح لطف الله»، عبدالمحسن بن فتح الله و مهر «عبده مرتضی الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: شرقی، ۳۰گ (۱–۳۰)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۳سم [ف: ۳۱–۵۱۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۶۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** برحمتك یا ارحم الراحمین ... صلی الله علی محمد و آله اجمعین

خط: نسخ، کا: محمد سلماسی، تا: ۹۱۵ق؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [الفبائی: ۸۴]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۹۹

خط: نسخ، کا: احمد بن صالح لاذقی، تا: میانه‌های ذیحجه ۹۸۷ق؛ تملک: احمد بن خلیل بن مصطفی، علی بن محمد، محمود بن اسماعیل در ۱۲۴۵؛ کاغذ: استانبولی، جلد: تیماج سرخ زرکوب ترنجی مقوایی با لولا، ۴۴گ، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷–۴۵۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۴۳/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛کاغذ: سپاهانی و فرنی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۶۲گ (۱۴۰–۲۰۱)، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۱–۲۴۵۳]

۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۶۵۳

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه‌ای در نجف اشرف؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۰۶۷ق؛ مصحح، ؛ اشعاری به عربی از بدرالدین صالح بن صدیق ثماری (نمازی)؛ تملک: محمود هندی خالدی، عبدالغنی بن عبدالله عبیدی شافعی ۱۱۰ص [عکسی ف: ۷–۲۵۳]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۸۹۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده۱۱۰۳ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: کاغذ ابری فرنگی عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۱۳ سطر [ف: ۹–۹۲]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۲/۱–۵/۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: امان الله ولد شیخ هداد، تا: ۵ ربیع الاول ۱۱۱۷ق، جا: بلدة دار الامان ملتان علی معبره مسمی باسم کذر پیلی؛ جلد: تیماج زعفرانی، ۴۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲–۶۰۵]

۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۱۱/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، تا: ۱۲۲۷ق؛ دارای سرلوح مرصع با زمینه طلایی و گل و بوته‌های رنگارنگ، مجدول به طلا، شنگرف و لاجورد، با کمند قرمز، زیر سطور ترجمه فارسی کتاب [ف: ۳۷–۵۵۳]

۱۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعلم أنه لا یصفو لك الوقت قط فی محلتك فضلاً عن قریتك و بلدتك

نام کتاب و مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۷گ (۲۹ر–۳۵پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳–۶۲۶]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳۰۱/۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر بن علی، تا: ۱۳۰۰ق؛ جلد: مقوا عطف و لبه میشن قهوه‌ای، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲–۳۶۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۳۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** فضلا عن قریتك بلدك.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه ناتمام و مغلوط است؛ مجدول به تحریر و طلا و شنگرف؛ واقف: نائینی؛ ۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۶–۳۹۴]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۷۰ ض

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۵۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اعلم أنه لا يصفو لک الوقت قط فی محلتک فضلا عن قریتک و بلدتک
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۳گ (۳۳۷پ-۳۴۹پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۹]
۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۷۹۸
آغاز: برابر؛ **انجام:** و سلم تسلیما گثیرا تمام شد بدایه الهدایه
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۱ سطر (۱۰×۲۱)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [رایانه]

● **بداية الهداية** / فقه / عربی

bidāyat-ul hidāya

حر عاملی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳-۱۱۰۴ قمری

horr-e ‘āmelī, mohammad ebn-e hasan (1624-1693)

وابسته به: هداية الامة الى احكام الائمة = اثنا عشريات؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴)
تاریخ تألیف: اوایل ذیقعده ۱۰۹۱ق
این کتاب گزیده‌ای است از کتاب «هداية الامة الى احكام الائمه» خود او با حذف اسانید و مکرراتش. این کتاب مشتمل بر واجبات و محرمات منصوصه است از اول کتاب فقه تا آخر. مؤلف در این کتاب می‌گوید که عدد واجبات منصوصه یکهزار و پانصد و سی و پنج واجب است و تعداد محرمات منصوصه یکهزار و چهارصد و هشت حرام می‌باشد.
آغاز: الحمدلله رب العالمين ... و بعد فيقول الفقير الى الله الغنى محمدبن الحسن الحر العاملى قد التمس منى جماعة من الاخوان المؤمنين الطالبين للحق اليقين ان اجمع لهم ما اقدر على جمعه من ...
انجام: و قد جمعت هنا مع الاختصار مالم يجمعه كثير من الكتب الكبار و من اراد الاطلاع على ادلتها فليرجع الى كتابنا الكبير المذكور ... آلاف فى بعضها تداخلا و تكراراً يسيراً و الحمدلله رب العالمين
چاپ: این کتاب مکرر چاپ شده است؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۲۵، جیبی، ۱۳۱+۱صص
[الذریعة ۵۹/۳؛ إيضاح المکنون ۱۶۹/۱؛ ریحانة الأدب ۳۲/۲ و ۳۱/۲؛ مقدمه‌ای بر فقه شیعه ص۲۵۷-۲۵۹؛ دنا ۴۴۶/۲-۴۴۹]

شرح و حواشی:

۱- نور ساطع = ترجمه بداية الهداية = شرح بداية الهداية؛ کشمیری، محمد مراد بن محمد صادق (-۱۱)
۲- کشف الدراية فی ترجمة البداية = کشف الهداية فی شرح البداية؛ فراهی، محمد جعفر بن سلیمان (-۱۲)
۳- منتخب الهداية فی ادلة البداية؛ قاری هروی، محمد طاهر بن عبدالله (-۱۲)
۴- انوار الدراية فی شرح بداية الهداية؛ بحرانی اصبعی، عبدالحسین بن احمد (-۱۲)
۵- شرح بداية الهداية؛ حسنی بهبهانی، محمد علی بن محمد مؤمن (-۱۲)
۶- نهاية البداية لبداية الهداية؛ حسینی نائینی، محمد بن محمد باقر (۱۰۸۰-۱۱۴۰)
۷- التحفة الحسينية؛ خراسانی، ابراهیم بن یعقوب (-۱۳)
۸- السوانح النظرية فی شرح البداية الحرية؛ آل عصفور، حسین بن محمد (-۱۲۱۶)
۹- مصابیح الهداية فی شرح البداية؛ قزوینی، محمد حسن بن محمد معصوم (-۱۲۴۰)
۱۰- وسیلة اهل الدراية = شرح بداية الهداية؛ آل عصفور، محمد علی بن محمد نقی (۱۲۸۹-۱۳۵۰)
۱۱- مجاری المرام فی شرح بداية الاحکام
۱۲- شرح بداية الهداية
۱۳- بداية الهداية (ترجمه)
۱۴- التحفة الحسينية؛ موسوی خراسانی، ابراهیم بن یعقوب

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۸۸
آغاز: غايب و لابد ان يخرج و يظهر الحق و العدل؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ واگذاری سازمان حج و اوقاف در آبان ۱۳۶۹؛ کاغذ: نخودی، ۱۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۵]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصل يرث المعتق مع فقد القرابة
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (کتاب القصاص و الدیات» کلاً ساقط است)؛ برخی از واژه‌ها مترجم به فارسی؛ واقف: سید محمد شوشتری، ۱۳۰۹؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۹۹گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۶]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲
آغاز: تحققت كثرة نفعها و انى لم اسبق الى جمعها؛ **انجام:** فصل يثبت القتل بالاقرار مع شروطه بالبينة و بالقسامة خمسين يمينا و خمسة و عشرين
خط:نسخ،بی‌کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام (سه برگ)؛ واقف: عضدالملک، ۱۲۷۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا رویه پارچه، ۹۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۷]
۴. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و فى جنين الامة قبل الوضع نصف عشر قيمتها و بعده عشرها و ديته.
تا بخشی از کتاب دیات را دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج سرخ یک‌لا، ۲۳۹ص (۲-۲۴۰)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۲-۱۸]
۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۳ ط

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: ۱۰۵]

۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۲۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اقرأ فی الثانیة الحمد مرة واحدة و قل اعوذ برب الناس بسبع.

موجودی از ابتدای کتاب تا «صلاة الحسین (ع) یوم الجمعة» است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ محشی به لفظ «منه سلمه الله»؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور، ۱۸۸گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۶۵۴]

۷. شیراز؛ مدرسه حکیم؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با حواشی «منه»؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [نسخه پژوهی: ۱-۴۴]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: محمد تقی بن محمد باقر تبریزی اصفهانی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۵۱گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۲۳۰]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۴۸/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۷ق؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۹۳گ (۱۳۸پ-۲۳۰ر)، اندازه: ۱۴/۳×۱۹/۵سم [ف: ۴۱-۱۹۶]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۰۴۳

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۰۹۳ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن آلبالویی لایی، ۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۱۹/۵سم [ف: ۱-۶۷]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۲۱/۱

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن محمد خمیس کربلایی، تا: اواخر شعبان ۱۰۹۴ق؛ مصحح، محشی به لفظ «منه»، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای ترنج دار، ۶۵گ (۱پ-۶۶ر)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۴۴-۱۰۵]

۱۲. آران کاشان؛ محمد هلال؛ شماره نسخه: ۱۹۹/۱

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: علی اصغر بن محمدباقر طالقانی، تا: ۲۴ رمضان ۱۰۹۴ق؛ محشی، در ۲۴ دوم شوال ۱۰۹۴ ق در مدرسه میرزا باقر خراسانی مشهد مقدس توسط کاتب مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف مخ:-۲۱]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل ذیقعده ۱۰۹۷ق؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۰/۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۲]

۱۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ شوال ۱۰۹۹ق؛ مصحح؛ اهدایی: کاظم مدیر شانه‌چی، آبان ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، رویه پارچه، ۸۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۱]

۱۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۹ق؛ تملک: محمد بن محمود مازندرانی با مهر «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد» (مربع)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با طبله رو، ۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۱-۲۶۷]

۱۶. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ض۶۳

خط: نسخ، کا: محمد بن هاشم سبزواری، تا: چهارشنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۶گ (۱- ۷۶)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱-۱۳]

۱۷. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۴

آغاز: اقدر علی جمعه من منصوص الواجبات و المحرمات؛ **انجام:** المجموع ثلاثة آلاف الا سبعة عشر

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ محشی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۴گ، ۱۱ سطر(۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۲

بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ محشی؛ قطع: جیبی [اهدائی ف: ۶۴]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۰۶گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۸]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۳۱۳

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کصحح، محشی؛ اهدائی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۹۳گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۷سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۹]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۹۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی آهار مهره و بعضاً حنایی، جلد: تیماج مشمع یک‌لا، ۱۲۱گ، ۱۱و۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۸]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۸۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ذیلاً دو ورق توسط سید مصطفی حسینی خوانساری در نهم محرم ۱۳۹۸ نونویسی شده، مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج و سر ترنج، ۱۰۶گ، ۱۴ سطر،

اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۵]

۲۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۲۱

آغاز: الا ما بلغ الکرو لا استعمال الماء المغصوب فصل فی الوضوء لا ینقضه الا الیقین بحصول الحدث؛ **انجام:** و یشترط فی ثبوت القصاص البلوغ و العقل و الاختیار و یجب التوصل الی الدیة مما امکن و یجب القصاص علی الولد اذا قتل الأب دون العکس ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز (دو برگ) و انجام (دو برگ)؛ واقف: شیخ عبدالله مجتهدپور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: نباتی، جلد: اسقاطی، ۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱/۸سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۳]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۴/۱-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن سعد ... سهلانی، تا: ۱۱۰۱ق؛ یادداشتی است درباره عداد ابواب فقهی کتاب بدایة الهدایه، مصحح، با بلوغ قرائت؛ کاغذ: نخودی رنگ، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۳۶گ (۱ر-۳۶ر)،قطع:وزیری باریک، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۲۷۷]

۲۵. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۳۹/۴

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ شعبان ۱۱۰۱ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۶۳گ (۳۸پ-۱۰۰ر)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۰۷]

۲۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۷۱۰

آغاز: فی ثواب من رجع علیها و اعتمدنی دینه الیها من ایراد الی الاحکام المنصوصة فلیرجع الی کتابنا؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ جلی خوش، کا: شاهی جوینی، تا: ۱۱۰۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ وقف حضرت علی بن موسی الرضا (ع)-کتابخانه شخصی احمد شاهد؛ کاغذ: نخودی، سرخی، جلد: تیماج ضربی، ۱۷ سطر (۸/۳×۱۶)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰/۵×۱۹/۷سم [رایانه]

۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۷۸۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۱۰۲ق؛ واقف: آیة اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با نقش ترنج و سرترنج، ۷۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۳]

۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷/۱-۸/۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ذیحجه۱۱۰۲ق، حسب الامر محمد جعفر؛ جلد:تیماج مشکی،۱۲۰گ،۱۲سطر،اندازه:۹/۵×۱۶سم[ف: ۲-۶۰۴]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۷۷۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: نخودی؛ سرخی، جلد: تیماج، ۱۲ سطر (۶×۱۱/۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [رایانه]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۸۶۴/۲-۲۴/۱۶۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد شفیع بن محمد مؤمن بن حسنعلی طبسی، تا: جمادی الاول ۱۱۰۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، سوخت با شمسه دروسط، جدول دار لولادار، ۸۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۶۰۴]

۳۱. زهان؛ مدرسه جعفریه زهان؛ شماره نسخه: ۱۱۵

آغاز: و المتوسط و المنتهی و اکون شریکا فی ثواب من رجع الیها و اعتمد فی دینه علیها و من اراد استقصاء الاحکام

خط: نسخ، کا: محمد صفی بن بدیع رضوی، تا: ۱۱۰۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی، در چند برگ آخر سوال و جواب‌هایی به فارسی ظاهراً از علامه مجلسی، برخی عبارات به فارسی ترجمه شده؛ جلد: گالینگور طوسی، ۱۰۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۹۱]

۳۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۳۹/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دهه دوم صفر ۱۱۰۸ق؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۳۸۵]

۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۰۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و استغفرالله من السهو و النسیان و التقصیر و قد جمعت هنا مع الاختصار ما لم یجمعه کثیر من الکتب الکتبار و من اراد الاطلاع علی ادلتها فلیرجع الی کتابنا المذکور فی اولها و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین.

خط: نسخ، کا: عبدالله بن حاجی بن هاشم حسینی احسائی، تا: دوشنبه ۲۱ شوال ۱۱۰۸ق، جا: کرمان، مدرسه محمودا؛ مقابله شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج، ۸۲گ (۸پ-۸۹ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۵-۱۱۵]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۶۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد ناصر بن ملا محمد تقی مشهدی، تا: سلخ ربیع الثانی ۱۱۰۸ق؛ واقف: دکتر حسن شهیدی، مهر ۱۳۲۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش پارچه، عطف و گوشه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۱۰۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵-۴۰۲]

۳۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۴۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۱۰۹ق؛ محشی با نشانه «ع ل»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی عطف عنابی، ۱۳گ (۲پ-۱۴پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۸-۲۱۸]

۳۶. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۳۸۰

خط: نسخ، کا: عبدالرضا احمد، تا: ۱۱۰۹ق؛ تملک: «عبده عبدالله بن علی اکبر»؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: چرمی دولائی، ۱۰۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳-۹۴۳]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۶۳۱

خط: نسخ، کا: محمد رضا معلم، تا: ۱۱۰۹ق [الفبائی: ۸۴]

۳۸. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۵۲۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۰ق، جا: مشهد؛ اندازه: ۱۲×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۳۹. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۲

خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن علی بن ثابت حسینی، تا: چهارشنبه ۴ رمضان ۱۱۱۱ق؛ ۷۶گ (۹۰-۱۶۵)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷سم [صد و شصت نسخه:-۶۴]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۷/۲

خط: نسخ، کا: رکن الدین محمد بن علی بن ثابت حسینی، تا: ۴ رمضان ۱۱۱۱ق؛ جلد: پارچه، ۷۲گ (۹۰پ-۱۶۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۱-۲۹]

۴۱. قزوین؛ فحول قزوینی؛ شماره نسخه: بدون شماره

کا: محمد شفیع بن محمد رفیع، تا: جمعه ۲۰ ذیقعده ۱۱۱۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ [ف: ۸]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۷۱/۱

خط: نسخ، کا: عبدالرحمان، تا: شنبه غره محرم ۱۱۱۲ق؛ در انجامه آمده: «و قد کتبت الفقیر الحقیر عبدالرحمان هذه الرسالة من نسخة کتبت من نسخة التی بخطه الشریف رحمه الله»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۳۱گ (۱پ-۳۱ر)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۶سم [ف: ۳۱-۴۴]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۷۹۲/۲

آغاز: مقدمة، یجب علی المکلف الاقرار بوجود الله سبحانه و وحدانیته و عدله و علمه و قدرته ... فی الکتاب و السنة و الاعتراف بالمعاد الجسمانی؛ **انجام:** برابر

فاقد خطبه است؛ خط: نسخ، کا: حیدر بن حسین بن احمد شرف الدین بن احمد بن شرف الدین بن احمد حسینی، تا: سه‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۱۱۴ق؛ مقابله شده با نشان «ثم بلغ قراءة وفقه الله تعالی»، در پایان نسخه نیز انهاء و اجازه‌ای برای قرائت کننده به خط عبدالله نعمة آمده است و متأسفانه بخشی از این اجازه، از بین رفته و متن آن چنین است: «الحمدلله الملهم ... علی من انزل علیهم الکتاب محمد و آله ... انهاه لدی و قرأها علی السید الحسیب النبیل ... قراءة بحث و تحقیق و اجتهاد و تدقیق ... من امثاله ... درر تهذیب ... انوار کواکب (شروح) الکافی ... المنیفة و تلقی (بسرائر) استبصار ... فاخذها و اعیاً و تلقاها من ... و ذلک فی مجالس متعددة ... نهار الخمیس التاسع ... جمادی الآخر ... و کتب العبد الحقیر ... حامداً مصلیاً ... و حسبنا الله و نعم ... »، تاریخ کتابت نسخه به عدد، ۱۱۴ و به حروف سال ۱۱۰۴ق آمده، لیکن تاریخ ۱۱۴ که همان ۱۱۱۴ است صحیح‌تر به نظر می‌رسد زیرا این نسخه بعد از درگذشت مؤلف کتابت شده، محشی، مصحح؛ مهر: «سید محمد بن سید محمد» (بیضی) همان که نسخه برای او کتابت شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمع مشکی، عطف: تیماج مشکی، ۵۹گ (۴-۶۲)، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۴-۸۲۵]

۴۴. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۵۰۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی [نشریه: ۵-۷۴]

۴۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۲۳۰/۳

انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۶ق؛کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۴۳ص (۶۵-۱۰۷)، ابعاد متن: ۸×۱۴، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳-۹۰۱]

۴۶. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۸۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۱۸ق؛ محشی از «کنز» و «مغرب» و«منه طاب ثراه» و «ق» و «شیخ علی» و «مختلف الشیعة» و «فهرس»، مصحح؛ در اول نسخه اشعار امام علی (ع) خطاب به حارث همدانی و اشعار جار الله درتعریف کشاف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول با ترنج و سرترنج، ۱۰۲گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف مخ: ۱-۷۱]

۴۷. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۶۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه شعبان ۱۱۱۸ق؛ کاغذ: شیری، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۵گ (۱پ-۱۰۵ر)، قطع: نیم رقعی، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۳۶۳]

۴۸. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: ۵-۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین تمت.

خط: نسخ، کا: حبیب بن احمد بن حیدر، تا: ۱۱۱۸ق؛ مجدول به جوهر قرمز و اکلیل مذهب؛ کاغذ: کاهی نازک سفید تیره، جلد: مقوای چرمی فشاری ترنجی مذهب، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۷)، اندازه: ۱۲/۵×۲۴سم [ف: ۴۱]

۴۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۱۶

خط: نسخ، کا: لطیف بن محمد باقر بسطامی، تا: دهه اول رجب ۱۱۱۸ق، حسب الخواهش حاج عبدالله یار؛ مهر: «عبده محمد علی الموسوی» (بیضی)؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸۵گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲-۳۱۲]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۴۵/۱-۲۳/۱۶۵

آغاز: فی غیر القرشیة و النبطیة وستین فیهما ... فصل فی الاستحاضة و قد مربعض احکامها و یجب ان تترک الصلوة ایام حیضها؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: محمد حسن بن حاجی ملا محمد علی، تا: یک‌شنبه از رمضان ۱۱۱۹ق؛ جلد: تیماج سرخ مجدول ضربی، ۵۸گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲-۶۰۴]

۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۲ق؛ کاغذ: ترمه اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، یک‌لا، ۱۰۳گ، ۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۹-۴۱۵]

۵۲. زنجان؛ امام جمعه؛ شماره نسخه: بدونشماره

کا: حبیب الله، تا: پنج‌شنبه ۱۰ صفر ۱۱۲۲ق، برای آقا اسماعیل [دلیل المخطوطات: ۱-۹۶]

۵۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۷۴۷/۱-۳۴/۱۱۷

آغاز: ما لایطاق و بوجود الجنة و النار الان و بخلودها و بنبوة محمد صلی الله علیه و آله و بامامة الائمة الاثنی عشر علیهم السلام ... کتاب الطهارة فصل فی المیاه لایجوز الطهارة بالماء النجس؛
انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی بن محمد طالب نظام آبادی قزوینی، تا: ۸ ربیع الثانی ۱۱۲۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۷گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۰۴]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۵۰/۲
خط: نسخ، کا: خلیل بن اسماعیل حسینی، تا: ۹ رمضان ۱۱۲۵ق؛ مقابله شده توسط محمد حسین (شمس العلماء) در هفدهم جمادی الاول ۱۳۳۵؛ جلد: تیماج مشکی، ۷۶گ (۶۵پ-۱۴۰ر)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲۴-۴۷]

۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۰۵۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: جمعه رجب ۱۱۲۶ق؛ مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، مهر ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج یک‌لا قهوه‌ای، ۷۸گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۹]

۵۶. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۵۵
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن قربانعلی کوبنای کرمانی، تا: آغاز جمادی الاول ۱۱۲۶ق؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ [ف: ۳-۷۷]

۵۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۵۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه غره رجب ۱۱۲۶ق؛ جلد: چرم زرد، ۷۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [مؤید: ۲-۶۷]

۵۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۱
خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۲۷ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۱۰۰گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵/۵سم [ف: ۲-۲۹۵]

۵۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۰۳۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: شاید ۱۱۳۳ق؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: لت راست مقوا رویه کاغذ سپید، ۶۰گ (۱۷پ-۷۶ر)، ۱۵-۸۶ سطر (۸/۳×۱۴/۵-۸/۵×۱۴/۹)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۳۲۹]

۶۰. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۹۷
خط: نسخ، کا: علی بن زین الدین بن نور الدین بن محمد بن حرز بن الحور البوری اصلا و الشاحوزی مسکناً، تا: ۲۰ شعبان ۱۱۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۷۸گ، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۴۷۱]

۶۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۱۷۸
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۴۲ق؛ تاریخ تألیف در این نسخه ۱۰۸۱ ثبت شده [ف: ۳۸]

۶۲. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۸۰۹/۲
خط: نسخ، کا: عنایت الله، تا: ۱۱۴۶ق، قطع: بیاض رقعی [رشت و همدان: ف: ۱۵۶۵]

۶۳. اردکان یزد؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۷۵/۱
تا پایان کتاب الصلاة؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط ذیقعده ۱۱۴۸ق؛ با امضای بلاغی از حسین که ملا علیا یزدی کتاب را مقابله کرده؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۸۵گ (۱پ-۸۵ر)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۵۴]

۶۴. شاهرود؛ مدرسه اسماعیلیه؛ شماره نسخه: ۴۵/۱
بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۴ شوال ۱۱۵۰ق؛ افتادگی: آغاز [ف: ۲۴]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۶ ربیع الثانی ۱۱۵۴ق؛ مجدول، مقابله شده؛ واقف: نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: حنایی و نخودی، ۲۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵-۴۰۳]

۶۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۶۱
خط: نستعلیق، کا: میر عسکر بن نبات شاه، تا: پنج‌شنبه ۱۵ جمادی الاول ۱۱۵۶ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز، ۵۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۰سم [ف: ۱-۶۸]

۶۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالصمد بختیاری، تا: اوایل جمادی الاول ۱۱۵۸ق؛ واقف: آقا زین العابدین، ۱۱۶۶؛ کاغذ: نباتی آهار مهره، جلد: مقوا رویه پارچه، ۸۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۶]

۶۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۹۸۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد قاسم، تا: شوال ۱۱۶۵ق؛ واقف: شیخ عبدالله مجتهدپور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: نخودی و نباتی آهاری، جلد: تیماج، ۷۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۹/۸×۱۷سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۴]

۶۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۷۴ق؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی با ترنج و نیم ترنج، ۵۵ص (۵۲۲-۵۷۶)، ۹ سطر کامل (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۹-۲۶۶]

۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۸/۱
خط: نستعلیق شکسته، کا: احتمالا محمد باقر، تا: پنج‌شنبه ۲۹ جمادی الاول ۱۱۷۹ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج عطف چرم قهوه‌ای، ۶۴ص (۲-۶۵)، ۱۳-۱۴ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۶سم [ف: ۴۳-۵۷]

۷۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۱۵۶/۲
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر، تا: سه‌شنبه ۱۶ شعبان ۱۱۷۹ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج سبز بدون مقوا، ۲۸گ (۱۵۹پ-۱۸۶ر)، ۱۷

سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۸-۳۸۸]
۷۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۲۸۲
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۸۳ق؛ تملک: «محمد مهدی»، «محمد حسین بن محمد ابراهیم»؛ اهدایی: رسولیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجی تریاکی، ۷۳گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵-۱۶۰۰]
۷۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۵۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط:نسخ و نستعلیق،کا:سید محمد امین فرزند سید محمد،موسوی حسینی هاشمی، تا: ۲۸ ذیحجه ۱۱۸۸ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۹۹گ (۱-۹۹)، ۱۱ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۲۹-۲۳۲]
۷۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۱۰/۱
خط: نسخ، کا: ابوالقاسم بن سید حسن موسوی، تا: ۱۱۹۲ق؛ ۳۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳-۱۴۸]
۷۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۱۰۲
خط: نسخ معرب، کا: محمد رحیم مشهدی، تا: ۱۱۹۶ق؛ مجدول؛ جلد مقوایی، ۱۰۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱۳-۳۰۸]
۷۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۶۹/۳
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نباتی و نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۱گ (۱۰۵-۱۱۵)، اندازه: ۱۱/۶×۱۹/۶سم [ف: ۱۶-۴۹۶]
۷۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۶۳۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یجب الحلق او التقصیر علی الحاج بعد الذبح
از ابتدای مقدمه تا اواخر اعمال حج؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ واگذای بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳۶۷؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۶۶ص، ۱۶ سطر، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۹/۸×۲۲سم [ف: ۲۱/۱-۱۸۴]
۷۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۳
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، لعمی،۹۶گ، ۱۰سطر(۶×۱۱)،اندازه:۱۱×۱۶سم [ف: ۱۷-۵۲۶]
۷۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۶۸/۱-۳/۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسماعیل خراسانی، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ در برگ آخر فایده‌ای در فرق بین قرآن و حدیث قدسی آمده؛ تملک: حسن بن شیخ مرتضی به‌تاریخ ۱۲۷۶؛ ۵۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۶۰۳]
۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۸۹
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]
۸۱. بیرجند؛ دیانی؛ شماره نسخه: ۶۱/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۳ رجب ۱۲۰۲ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۹گ (۱پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۵۴]
۸۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۲۸
بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ یا ۱۲۳۰؛ قطع: رقعی [اهدائی ف: ۶۴]
۸۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۱۸۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ رمضان ۱۲۱۱ق؛ با سماع مولی محمد نزد محمد بن عبدالنبی نیشابوری خراسانی در پایان شوال ۱۲۱۱، به خط و مهر مجیز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی لایی، ۱۵ سطر (۷×۱۲)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۱۶-۴۷۷]
۸۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۰۹/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد صادق بن محمد جعفر خاجویی، تا: ۱۲۲۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون طبله رو، عطف پارچه، ۴۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۶۶]
۸۵. قم؛ استادی، رضا؛ شماره نسخه: نامعلوم/۱
خط: نسخ، کا: موسی بن شحتور بن محمد بن حمزه جزائری، تا: ۱۲۳۰ق، جا: قریه قرن؛ ۳۷گ (۱-۳۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [صد و شصت نسخه:-۶۶]
۸۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۰۶۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من اراد الاطلاع علی ادلتها فلیرجع الی کتابنا المذکور فی اولها فصارت الواجبات الفاء و خمسمأة و خمسة و ثلثین و المحرمات الف و اربع مأة و ثمانیة و اربعین.
خط: نستعلیق، کا: عباس بن کربلایی محمد، تا: ۱۲۳۵ق؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۴۰گ (۱پ-۴۰ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۶۷]
۸۷. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۶۲/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره نخودی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۹گ (۱-۳۹پ)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۰/۹سم [نشریه: ۱۳-۲۲۸]
۸۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۹۹
خط: نستعلیق، کا: ملا رمضان شاگرد میر عبدالمجید، تا: ۱۲۴۵ق؛ اهدایی: رهبری، در اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، جلد: مقوا با روکش کاغذ ابر و باد سنگ مرمری و عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۳۹گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۹]
۸۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶-۶/۱۳۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ضامن الجریرة عاقلة و من لاعاقلة له فعاقلة الامام فصل تمت الرسالة بعون الملک الوهاب ... و سلم تسلیماً کثیراً کثیراً.
خط: نسخ، کا: محمدباقر بن محمد مهدی مشهدی ملقب به آقایی، تا: ۲۸ ذیقعده ۱۲۴۵ق؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۵-۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۶۰۴]
۹۰. شیراز؛ مدرسه منصوریه؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۲۴۹ق؛ اندازه: ۱۶×۲۲سم [نسخه پژوهی: ۱-۵۵]
۹۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن محمدعلی مازندرانی بارفروشی، تا: با تاریخ ۱۲۵۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه ها میشن قهوه‌ای، ۳۰ص (۶۶-۹۵)، اندازه: ۱۹/۳×۲۲/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۹۳]

۹۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۳۹/۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج لایی زرد، ۱۶ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۱۳۹]

۹۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۰۲/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۷ ذیحجه ۱۲۵۸ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۲ سطر (۵×۱۰/۵)، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۱۹]

۹۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۳۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: ملا مصطفی، تا: ۱۲۶۱ق، جهت آقا میرزا سید حسین؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج لایه‌ای زرد، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۵۲]

۹۵. خوی؛ ملا علی خوئی (شریف)؛ شماره نسخه: ۲۴/۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** لم یحل الوطی الا ان یاذن و لو شرط لامرئه ان لایخرجها من بلدها وجب علیه
خط: نستعلیق، کا: مهدی بن محمد بن بابا خویی، تا: ۱۲۷۳ق؛ افتادگی: انجام؛ ۳۵گ (۲۸-۶۲)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [اوراق عتیق: ۱-۱۳۰]

۹۶. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۴۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۷۷ق؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: تیماج یک روی آن سرخ و روی دیگرش قهوه‌ای، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۵۸۹]

۹۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۱۱
بی‌کا، تا: ۱۲۸۲ق؛ خریداری از علیرضا طاهری یزدی [رایانه]

۹۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۹۹/۳
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن میرزا باقر بن رحیم شفتی، تا: جمادی الثانی ۱۲۸۴ق، برای آقا میرزا نوشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۵۹گ (۲۴۱پ-۲۹۹پ)، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۲۵۱]

۹۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲۹-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت فی اوائل ذیقعدة سنة ۱۰۹۱ احدی و تسعین بعد الالف. الی هنا صورة خطه (ره) و قد تشرف باتمام کتابته العبد سید حسین ... و آله الطاهرین.
خط: تحریری، کا: سید حسین یزدی، تا: پنج‌شنبه ۵ ذیحجه ۱۲۸۴ق؛ ۵۸ص، ۲۰ سطر (۱۲/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۰]

۱۰۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴/۱۵۶/۲-۶۲۳۷
خط: نسخ، کا: محمد مهدی حسینی، تا: ۱۲۸۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، ۱۱ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:-۲۲۱]

۱۰۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۱۸۷-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** فصارت الواجبات الفا و خمسمائة و خمسة و ثلاثین و المحرمات الفا و اربع مائة و ثمانیة و اربعین و یکون المجموع ثلاثة آلاف الاسبعة عشر تقریبا لان فی بعضها تداخلا و تکرار یسیر و الحمدلله
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: پیش از ۱۲۸۸ق؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت امانت گیری از حاج محمد کریم خان؛ ۱۰۱ص، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۰]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** یجب الحلق او التقصیر علی الحاج بعد الذبح فان زار ...
خط: نسخ جلی خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ ؛ کاغذ: نباتی سرخی، جلد: تیماج، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۸/۶)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۰×۲۱سم [رایانه]

۱۰۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۴۸۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و من لا عاقلة له فعاقلته الامام
خط: نسخ، کا: عبدالله بن حاج محمد، تا: محرم ۱۳۰۸ق؛ اهدایی: حاج میرزا تقی رسولیان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری عطف تیماج قرمز، ۸۰گ، ۱۵ سطر (۵/۴×۸)، اندازه: ۸×۱۲سم [ف: ۵-۱۶۷۰]

۱۰۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۲۸ق؛ کاغذ: سپاهانی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۱۰۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۰۵۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عبدالله ناصری [رایانه]

۱۰۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۸۹۸
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از عباس محسنی [رایانه]

۱۰۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۲۴
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، دارای بلاغ، محشی؛ جلد: چرم زرد رنگ مایل به سیاهی، ۹۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [مؤید: ۲-۲۶۵]

۱۰۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۶۲
بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۸۴]

۱۰۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۲۱/۹
خط: نسخ، کا: عبدالرحیم بن حاجی محمد شریف نهاوندی، بی‌تا؛ جا: نهاوند، مدرسه مؤمنیه؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی، ۷ص (۲۷۹-۲۸۵)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۱۲-۲۶۲۳]

۱۱۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۵گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف:

۱-۳۲]

۱۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۴۶۱/۱

آغاز: نبش القبور و الجنایة علی المیت المسلم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۶گ (۱-۳۶)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۴-۱۳۰۳]

۱۱۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۵۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج زرد، ۱۱گ، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵-۱۸۲۲]

۱۱۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۲۹۳

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ مهدی طاهری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی ضربی دارای یک ترنج بزرگ و دو کوچک، ۱۸۰گ، ۱۱ سطر (۶/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۴-۱۲۳۶]

۱۱۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۰۵/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۹گ، ۱۶ سطر (۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۰×۱۹سم[ف:۱-۲۶۶]

۱۱۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۲-۵۸/۱۹۲

آغاز: من اخبار الائمة الاطهار علی وجه الایجاز والاختصار فشرعت فی ذلک متقربا به الی الله غیر راغب فی النفع ممن سواه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز (یک برگ از اول مقدمه)؛ ۹۹گ، ۹-۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴سم [ف: ۲-۶۰۴]

۱۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۴۱۰۷/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد جمعت هنا مع الاختصار مالم یجمعه کثیر من الکتب الکبار و من اراد الاطلاع علی اولتها فلیرجع الی کتابنا المذکور فی اولها.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۴۳گ (۱۵۶پ-۱۹۳ر)، ۱۴-۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱-۲۶۷]

۱۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و استغفرالله من السهو و النسیان و التقصیر و قد جمعت هنا مع الاختصار ما لم یجمعه کثیر من الکتب الکبار و من اراد الاطلاع علی ادلتها فلیرجع الی کتابنا المذکور فی اولها

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو، مشکی و قهوه‌ای مجدول، ۵۹گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۶۷]

۱۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۶۸۸

در پایان حواشی منقول از برخی علماء من جمله سید محمد کاظم طباطبائی، محمد تقی شیرازی، ثقة الاسلام تبریزی؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۱۹. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۶۴/۱

خط:نسخ،کا:علی بن رستم تنکابنی،بی‌تا؛قطع:ربعی [نشریه: ۶-۶۷۸]

۱۲۰. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۵۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام[چند نسخه-ف: ۳۱۴]

۱۲۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۱۹

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۲۸۹]

۱۲۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۹۵۸

انجام: و اذا اشترت المرآة زوجها او بعضه بطل العقد.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: ترمه،جلد:مقوایی روکش کاغذ سبز و سفید عطف تیماج تریاکی، ۴۶گ، ۱۴ سطر (۹×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۱۴۸۶]

۱۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۴۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: عطف میشن سبز رویه، ۹۵گ (۱پ-۹۵پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۹/۲×۱۵/۴سم [ف: ۹-۱۲۱]

۱۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۳۸/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: علی اکبر پسر محمد مؤمن، بی‌تا؛ جا: بندر مبارک سوره (شاید: بندر سورات هند)؛ محشی با نشان «وسایل، شرح لمعه، صراح، منه»، با بلاغ مقابله؛ تملک: محمد هادی الحسینی؛ ۶۲گ (۲۶-۸۷) [ف: ۱۱-۱۳۲]

۱۲۵. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۳۱۱/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی اصغر بن حاجی محمد حسین سبزواری، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶گ [ف: ۱-۳۰۷]

۱۲۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۹/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یحرم اکل الطین الا طین قبر الحسین علیه السلام للشفاء بقدر الحمصة

خط: نسخ، کا: محمد رضی، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴گ (۱۸پ-۴۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲-۳۳]

● بدایة الهدایة / تجوید / عربی

bidāyat-ul hidāya

لویمی، عبدالمحسن بن محمد، ق۱۳ قمری

lovaymī, ʻabd-ol-mohsen ebn-e mohammad (- 19c)

رساله‌ای متوسط در اصول و مبانی و قواعد تجوید که دریک «مقدمه» و ده «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است. مقدمه: فی ثمان؛ بحث ۱. مخارج الحروف؛ ۲. الادغام؛ ۳. احکام النون الساکنة و التنوین؛ ۴. ذکر حروف لاتذغم فیما یقاربها؛ ۵. المد و القصر؛ ۶. ترقیق الراء و تفخیمها؛ ۷. تغلیظ اللامات؛ ۸ هاء الکنایة؛ ۹. میم الجمع؛ ۱۰. الوقف علی اواخر الکلم؛ الخاتمة: فیه بحثان.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۵۵۹/۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... و بعد فهذه نبذة یتحتم علی قاری القرآن و تالی الاذکار من الصلاة و نحوها علمها و فهمها سمیتها ببدایة الهدایة اسئل الله ان ینفعنا ... اما المقدمة ففیها ثمان البحث؛ **انجام:** فلیحترز عن مثل هذا اللحن کما یحترز عن اللحن

بالمعنی الاول و هذا ما اردنا ایراده فی هذه الرسالة حامدین الله مصلین علی رسوله و نبیه محمد (ص) و آله الطیبین الطاهرین
خط: نسخ، کا: عبدالحسین بن ناصر بن عبدالحسین بن ناصر بن عبدالنبی ناشتری قاری احسایی سعید آبادی سیرجانی کرمانی، تا: صفر ۱۲۳۴ق؛ ۴۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۲۶۶]

● **بداية الهداية (ترجمه)** / فقه / فارسی
bidāyat-ul hidāya (t.)
وابسته به: بداية الهداية؛ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴)

غیر همانند:

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۲/۱-۳۸/۷۲
آغاز: بسمله قال الشیخ الجلیل و العالم النبیل ... اما بعد الشیخ محمد بن الحسن الحر العاملی ... و هذا ترجمة کلامه الشریف بالفارسیة میگوید فقیر الی الله غنی محمد بن الحسن الحر العاملی التماس نمودند از من جمعی؛ **انجام:** فصل دیه خطا محض بر عاقله واجبست ... این رساله با وجازت لفظ حاوی احکام کثیره شده است بقدری که کم از مطولات این جامع تواند بود الحمدلله رب العالمین
از اول تا آخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول شنگرف و لاجوردی؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی، ۹۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۸۶۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۲۵۶
ترجمه ذیقعده سال ۱۰۹۸؛ خط: نستعلیق، کا: محمد یوسف بن کربلایی نیستانی، تا: ۳ ربیع الاول ۱۲۳۸ق، برای میر اسماعیل؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: رویه ابری فرنگی، ۱۶۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۳×۲۵/۲سم [ف: ۲-۱۲۸]

۳. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱۳۷/۱
آغاز: و اگر مالک قبول بیع نکند بر مشتری رد آن و منافع که از آن فوت شده است واجب است پس اگر درخت در زمین بنشاند یا بنائی کند بدون اذن مالک؛ **انجام:** بقدری که کم از مطولات این جامع تواند بود الحمدلله رب العالمین تمام شد ترجمه رساله موسومه ببداية الهدایه بقلم فقیر حقیر الی الله الغنی عبدالله بن کربلائی علی بابا حسب دانستن احکام شرعیه ... و گنه کارم و السلام علی سیدنا محمد و آله الاطهار تمت.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیحجه ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: فستقی و شکری، جلد: تیماج مشکی لایه‌ای، ۱۳ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۳-۱۵۸۰]

● **بداية الهداية (ترجمه)** / اخلاق / فارسی
bidāyat-ul hidāya (t.)
وابسته به: بداية الهداية غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵)
ترجمه ای است که مترجم به صورت تحت اللفظی به ترجمه آن پرداخته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۱۱/۲
آغاز: بسمله، پس بدان ای حرص کننده بر حاصل کردن علم ظاهر کننده از نفس خود رغبت صادق و زیادت شوق به سوی آن بدرستی که تو اگر هستی که قصد کنی؛ **انجام:** پس فوت خواهد شد ترا ملک دائم و نعمت همیشه در نزدیکی رحمت پرورش کننده عالمین ... .
این ترجمه در زیر سطرهای متن عربی کتابت شده؛ خط: نستعلیق، کا: حسین، تا: ۱۲۲۸ق؛ ترقیمه: «تمام شد ترجمه و اعراب نمودن کتاب هداية الهداية برای مطالعه ... فیاض الدین ... بید حسن فی اربعة و عشرین خلون من المحرم شهر من شهور سنه ۱۲۲۸ هجریه ...»؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع سبز، ۸۲گ، ۹ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۳۷-۵۵۳]

● **بداية الهداية فی سبب رجوع المؤلف عن طريقة الاجتهاديين الی طريقة المحدثين (رسالة)** / اصول فقه / عربی
bidāyat-ul hidāya fī sabab-i rujū'-il mu'allif 'an ṭarīqat-il ijtihādīyīn ilā ṭarīqat-il muḥaddiṯīn (r.)
دوانی، ابواحمد بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری
davvānī ‹abūahmad ebn-e mohammad ja'far (- 19c)
به خواهش: شیخ علی
تاریخ تألیف: ۱۲۴۱ق
رساله مختصری است در کیفیت تمسک مؤلف به طریقه اخباریه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸۸/۳
آغاز: بسمله و به الاستعانة فی التتميم و علیك التكلان یا کریم الحمدلله الذی جعل اولیائه المعصومین فی کل قرن و زمان؛ **انجام:** هذا السفر الی الحین سنة بل ازید و نقول الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله و نسئل الله حسن الخاتمة لنا و لجمیع اخواننا
خط: نسخ، کا: صدرالدین بن علی محمد عربی استرآبادی متخلص به وفا، تا: ۵ محرم ۱۲۵۷ق، جا: مشهد، مدرسه میرزا جعفر؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری، جلد: تیماج عنابی، ۱۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۹۰]

● **بداية الهداية (منتخب)** / اخلاق / فارسی
bidāyat-ul hidāya (mn.)
وابسته به: بداية الهداية غزالی، محمد بن محمد (۴۵۰-۵۰۵)
بخشی از کتاب بداية الهداية ابو حامد محمد غزالی (۵۰۵) است

که مؤلف انتخاب و به فارسی ترجمه کرده است.

فردوس؛ مدرسه حبیبیه؛ شماره نسخه: ۲۰/۴۱ درحاشیه

آغاز: امام غزالی درکتاب بدایة الهدایة آورده است که روایتست از سفیان شوری که گفت اصل همه حکمتها در پنجاه سخن یافتم و هرکه این پنجاه سخن بیاموزد اصل حکمت و علم آموخته باشد؛ **انجام:** پنجاهم سنتهای پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را نگاهدار تا از شفاعت او بهره یابی الهی توفیق همه را این سخنها کار بند کردیم تتمه نصایح و الله اعلم بالصواب

خط: نستعلیق، کا: معین شیرازی، تا: ۹۰۹ق، جا: تبریز؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی، ۲گ (۴۹۸ر-۴۹۹ر)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف]

● **بدایة الهیئة** / هیئت / فارسی

bedāyat-ol hey'a

طهرانی، جلال الدین، ۱۲۷۲ شمسی

tehrānī, jalāl-od-dīn (1893 -)

مطابق با اصول و مبانی هیئت جدید که در شش «مقاله» مشتمل بر شانزده «فصل» ترتیب یافته است.

[فهرستواره منزوی ۲۸۲۵/۴]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۵۶

آغاز: کلیات در باب نور، اجرامی که مبحث این رساله هستند شناخته نشده اند؛ **انجام:** که باید در برابر او سجده نمود و شکرگذاری (کذا) کرد از این قلیل چیزی که فهمیده‌ایم

خط: شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ دارای اشکال فیزیکی و نجومی در آخر؛ کاغذ: الوان فرنگی، جلد: تیماج، ۱۹۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۵]

● **بدایة خلق الانسان** / فلسفه / عربی

bidāyat-u xalq-il insān

عبدالرزاق کاشی، عبدالرزاق بن احمد، -۷۳۶ ؟ قمری

'abd-or-razzāq-e kāšī, 'abd-or-razzāq ebn-e ahmad (-1336)

رساله کوتاهی است در تشریح کیفیت آغاز ارتباط روح و جسم انسان روی اصول فلسفه قدیم و طبق مشرب اهل ذوق و عرفان.

آغاز: الحمد لله المبدی المعید الفعال لما یرید ... الی ... فهذا ماسنح فی بدایة خلق الانسان و تعلق الارواح بالابدان

انجام: ولم یرد ما ورد علیهم و الله الکاشف لاسراره و الحمد لله رب العالمین

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۴/۳

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد نسخه ش ۱۴۰۵ مجلس ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: محمود بن محمد آشتیانی اصفهانی، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۳۲ر-۱۳۳پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۵-۳۶۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۰۵

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، بی‌تا [ف: ۴-۱۸۴]

● **البدایة فی شرح الغایة** / فقه / عربی

al-bidāya fī š.-il ġāya

تاریخ تألیف: ۸۸۹ق

متاب شرحی مزجی توضیحی است بر کتاب «غایة الاختصار» ابی شجاع حسین بن احمد اصفهانی شافعی (-۴۸۸) که در فقه شافعی بسیار مشهور و مهم می‌باشد. این شرح دنباله شرح دیگر کتاب است به نام «کفایة الاختیار فی حل غایة الاختصار» تقی الدین حصنی که مفصل بود و برای مبتدیان مشکل.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۱۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین مولی النعم علی عباده المؤمنین و مرید الخیر لمن وفق بالتفقه فی الدین و معلم التأویل و جاعل العاقبة للمتقین؛ **انجام:** اذا وطی ء امته غیره بشبهة ولدت منه ثم ملکها فالمذهب أنها لا تصیر أم ولد، و الله أعلم بالصواب.

خط: نسخ، کا: عبد الله بن علی بن راشد بن کریم البصری، تا: چهارشنبه اواخر ربیع الثانی ۱۰۹۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۳گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۱۲۰]

● **البدایة فی علم الدرایة = بدایة الدرایة** / درایه / عربی

al-bidāya fī 'ilm-id dirāya = bidāyat-ud dirāya

شهید ثانی، زین الدین بن علی، ۹۱۱-۹۶۵ قمری

šahīd-e sānī, zayn-od-dīn ebn-e 'alī (1506-1558)

متنی است بسیار مشهور و مختصر در قواعد کلی علم رجال و درایة که خود او آن را شرح کرده و به نام «الرعایة فی شرح الدرایة» معروف شده است. مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «باب»: المقدمه: فی بیان اصوله و اصطلاحاته؛ باب ۱. اقسام الحدیث و اصولها؛ ۲. تحمل الحدیث و طرق نقله؛ ۳. اسماء الرجال و طبقاتهم. پیش از او در میان دانشمندان شیعی کسی در علم درایة الحدیث اثری نپرداخت (روضات ص ۲۹۵- کشف الحجب ص ۸۲ و ۳۹۵).

آغاز: نحمدک اللهم علی البدایة فی الدرایة و الروایة و نسألک حسن الرعایة الی النهایة و نصلی علی نبیک محمد المنقذ من الغوایة المرشد الی سبیل الهدایة و علی آله و اصحابه صلاة لاتبلغ لها غایة. و بعد فهذا مختصر فی علم درایة الحدیث و بیان مصطلحاتهم علی وجه الایجاز و الاختصار مرتب علی مقدمة و

ابواب ...
انجام: فهذه جملة موجزة فی الاشارة الی مقاصد هذا العلم اجمالا و من اراد الاستقصاء فیها مع ذکر الامثلة فعلیه بکتابنا غنیة القاصدین فی معرفة اصطلاحات المحدثین و الله تعالی الموفق للسداد و الهادی الی سبیل الرشاد.
چاپ: تهران، المجمع العلمی الاسلامی، ۱۴۰۴ ق، رقعی، ۲۴ ص؛ با تصحیح مجدد در ضمن مجموعه «درایة الحدیث» در مؤسسه دارالحدیث، قم، ۱۳۸۲ش، با تصحیح غلامحسین قیصریه‌ها؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۱۰، جیبی، ۱۷۵ص؛ ایران، سنگی، ۱۳۰۹، جیبی، ۱۷۵ص
[الذریعه ۵۸/۳ و ۲۴۱/۱۱ و ۱۲۴/۱۳؛ کشف الحجب ۸۲؛ مشار عربی ۱۱۹]
شرح و حواشی:
۱- الرعایة فی شرح البدایة فی علم الدرایة = شرح البدایة فی علم الدرایة = الرعایة فی شرح الدرایة = شرح بدایة الدرایة؛ شهید ثانی، زین الدین بن علی (۹۱۱-۹۶۵)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: شریف رامدی، تا: ۱۷ شوال ۶۹۷ق؛ محشی به رمز «ش ز» که از شرح خود شهید گرفته شده، این نسخه در ۹۶۹ بر شیخ حسین بن عبدالصمد عاملی خوانده شده است. [ف: ۵-۱۶۶۱]
۲. اصفهان؛ علامه فانی (ضیاء الدین)؛ شماره نسخه: ۱۷/۱
انجام: اختلفوا فی العمل بالحسن فمنهم من عمل به مطلقا.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۹گ (۲پ-۱۰ر)، ۲۳سطر [سه کتابخانه اصفهان: ف: ۹۶]
۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۶۵۲ و عکسی ۲۱۶۲/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: حسن بن احمد بن راشد بن عیسی غریفی اوالی، تا: ۲۷ رمضان ۹۸۷ق؛ مصحح، با امضای بلاغ محمد مشهور به صدرالدین فسوی و حسین بن حسن بن احمد بن سلیمان بن حسن بن جعفر بن مرتضی حسینی در ۲ شوال ۹۸۷؛ ۷۷ص (۲-۷۸). [محدث ارموی، مخ: ف: ۲-۷۵۲] **و** [عکسی ف: ۶-۲۰۳]
۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۸۴/۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** نذکره فی کل حدیث او یذکره اولا یقول ابعد و بالاسناد
خط: نسخ، کا: علی بن مجدالدین بن حسن بن جلال حسینی، تا: قرن ۱۱، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۱۲گ (۲۰۱پ- ۲۱۲پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳۰-۱۰۴]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۰۲/۸-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۳۱]
۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۷۶۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ ۸گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۹۸۸۹
خط: نسخ، کا: محمد بن فتح الله بسطامی، تا: پنج‌شنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۰۱۰ق، جا: اصفهان؛ واقف: عباسقلی واعظ چرندابی، اسفند ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۰گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲۷-۲۸۶]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۸۷/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: صدرالدین، تا: ربیع الثانی ۱۰۱۱ق؛ جلد: مقوایی لبه‌ها و عطف تیماج مشکی، طبله هم تیماج و با روکش ابر و باد، ۱۴گ (۱پ-۱۴پ)، ۱۵ و ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۴۱-۱۵۸]
۸. قم؛ مفتی الشیعه؛ شماره نسخه: ۶۴/۱
کا: شاهمیر بن زین العابدین حسنی، تا: شنبه ۲۰ جمادی الثانی ۱۰۱۸ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج سبز، ۷۱گ، اندازه: ۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۶۷]
۹. مشهد؛ مدرسه باقریه؛ شماره نسخه: ۲۹۵/۲
خط: نسخ، کا: حسن بن فخر الدین، تا: چهارشنبه ۹ ذیحجه ۱۰۱۹ق، جا: بخوی؛ ۲۱سطر (۹×۱۴) [تراثنا: س۶ش۳-۱۲۲]
۱۰. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۳۴۶/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن عبدالله خطیب مازندرانی، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۰۳۱ق؛ محشی به حاشیه عبدالواحد شوشتری استاد قاضی نورالله شوشتری و دیگران؛ ضمیمه: ضمن ۶برگ آخر نسخه «منتخب بدایة الدرایة» کتابت شده به انضمام حواشی بر آن؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۹۹ص (۱-۹۹)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۶۵]
۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۰۸۵/۲
آغاز: برابر
در فهرست با عنوان «درایة الحدیث» و ناشناس آمده؛ کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد کریم بن حاج محمد باقر، تا: ۱۰۶۶ق؛ اهدایی: شیخ محمد طاهری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۲۳گ (۱-۲۳)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۴-۱۱۵۹]
۱۲. اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۲۲۸/۲
خط: نسخ، کا: ابن محمد علی رمضان علی رازانی = رادانی؟، تا: ۲۹ شوال ۱۰۶۶ق؛ کاغذ: لیمویی، جلد: مقوا با رویه نایلون صورتی، ۲۳گ (۱۷۸پ-۲۰۰پ)، ۱۵سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲-۳۰۸]
۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۱/۱-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن محمد غیاث شولستانی، تا: ۱۰۶۸ق؛ محشی با نشان: «عمیدی ح –ح» و بدون نشان؛ کاغذ:

اصفهانی نخودی، جلد: تیماج قرمز، ۱۳ص (۱-۱۳)، ۱۵سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۳-۲۴]

۱۴. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۲۷۶/۲

خط: نسخ، کا: مرتضی، تا: نیمه ذیقعده ۱۰۸۷ق؛ اندازه: ۱۲×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۸۸]

۱۵. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۹۹/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۸۸ق؛ مقابله شده؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۷۸ص (۷-۸۴)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۲۸]

۱۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۱۲

خط: نسخ، کا: میرزا محمد حسین بحرینی، تا: ۲۲ جمادی الاول ۱۰۹۱ق؛ منشی رئیس الکتاب و رئیس دارالتصنیف همایونی در تهران برای کتابخانه علی قلی میرزا اعتضاد السلطنه از روی نسخه محمد تقی بن محمد زمان سپاهانی که از روی خط مؤلف نوشته شده بود، نوشته شده، در پایان عبارتی از روی خط شهید از «الخلاصة فی علم الحدیث» تألیف شرف الدین تیبی شارح کشاف، درباره حدیث سازان نوشته شده، و محمد جعفر بن محمد بن محمد جعفر قاضی ساوجی در ۱۵ ذیحجه ۱۲۹۴ق مطالب بالا را گواهی داده است؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی،۱۴۲گ،۱۰سطر،اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳-۲۴۵]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۰۳/۱۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ما اشتمل علی احادیث و اسناد واحدة نذکره فی کل حدیث او نذکره اولا و نقول بعده بالاسناد ... و اذا ذکر الشیخ حدیثاً باسناد ثم اتبعه باسناد آخر و قال ...

خط: نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن علینقی باکی، تا: قرن ۱۲، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ یک‌لا، ۳گ (۱۰۸ر-۱۱۰پ)، ۴۸ سطر (۹×۲۳)، اندازه: ۱۴/۵×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۲۳]

۱۸. مشهد؛ حیدری؛ شماره نسخه: ۳۱/۸

بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۱۲۲ق [اندیشه حوزه: س۲، ش۷-۲۱۳]

۱۹. همدان؛ کمالی؛ شماره نسخه: ۶/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: صفر ۱۱۲۴ق [نشریه: ۵-۳۸۶]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۵۶ ض

کا: احمد بن محمد مقابی بحرانی، تا: ۱۱۴۱ق [د.ث. مجلس]

۲۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۱۷گ، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۲۲. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۰/۷

خط: نستعلیق شکسته، کا: عبدالعلی بن عبدالکریم زنجانی، تا: ۱۲۱۰ق، جا: کربلا؛ ۵گ (۱۹۵پ-۱۹۹پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۳-۷۹]

۲۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۸۰۱/۲

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن عباس خراسانی، تا: جمعه ۱۰ رجب ۱۲۲۷ق، جا: اصفهان؛ محشی با نشانه «میر محمد باقر داماد، منه ره»، در برگ ۱۰۷پ تا ۱۱۲پ به ترتیب فرقه های شیعه و اشعار فارسی در عرفان از ملا شاه محمد و ملا علی رضا و شرح القاب و کنای ائمه و پیغمبر و مطالبی در علم درایه و بیانی درباره عرفاء و مشرب آنها و روایتی از علی (ع) درباره نفس و فرق میان ضد و نقیض و رفع و دفع و پراکنده‌های دیگر؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۵۱گ (۵۷پ-۱۰۷پ)، ۱۷ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۰×۱۳/۵سم [ف: ۳۹۷]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۵۸/۸

خط: نستعلیق، کا: سید مهدی بن علی اردکانی یزدی، تا: ۱۲۴۵ق؛ جلد: روغنی ضربی، ۱۰۹گ (۹۰ر-۱۹۸ر)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۲۲۲]

۲۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۹۴/۲

خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن محمد کریم کیور الاصل، تا: دوشنبه ۱۴ رجب ۱۲۶۶ق؛ جلد: چرم قهوه‌ای روشن ساده، ۶۴گ (۲۸ر-۹۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۵سم [ف: ۳۴۳]

۲۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۷۲۰/۸

کا: اسماعیل سمنانی، تا: ۱۲۸۵ق؛ قطع: خشتی [ف: ۳۰۳]

۲۷. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۰۷/۲

آغاز و انجام: برابر

بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۹۳ق؛ جلد: پارچه، ۷۱گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۶۴]

۲۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۷۶

از روی نسخه اصل؛ کا: محمد رضا بن ذبیح الله حسینی، تا: ۱۲۹۴ق [د.ث. مجلس]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۷۵۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۸ق [الفبائی: ۸۴]

۳۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۲۰۶/۳-۳۱/۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** فی صحته لقول روی او بلغنا و نحوه لاقائل و نحوه من الالقاط الجازمة

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ پس از اتمام رساله ابیات عربی دررجال شامل بیان عده کافی و طرق صدوق و شیخ طوسی و اصحاب اجماع با سرآغاز: «اربعة اربعة و خمسة عنی الکلینی بلفظ العدة» و پس از آن دو قصیده عربی است یکی در مدح امام علی (ع) و دیگری در مدح امام حسین (ع) و صلواتیه عربی منظوم؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی با ترنج با سر مجدول گرهی، ۳گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۰۲]

۳۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۹/۴-۱۲/۳۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** فیضعون علی رسول الله (ص) احادیث باسانید صحیحة قد حفظوها فیذکرون الموضوعات بتلك الاسانید قال جعفر بن محمد الطیالسی صلی احمد بن حنبل ویحیی بن ...

خط: نستعلیق و تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد:

گالینگور قهوه‌ای عطف تیماج سرخ، ۶۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۶۰۲]

۳۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۸۲/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یحسن ترتیب الثانی بثم و بقریة بلد ناحیة اقلیم ینسب الیهما

خط: نستعلیق، کا: حسن بن کاظم (بواناتی)، بی‌تا؛ محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۴گ (۱پ-۴ر)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۷-۷۵]

۳۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۱۰/۲-۵۷/۸۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۲۴گ (۹-۱۶و۴۱-۵۶)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۰۲]

۳۴. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۰۷/۳

خط: ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی با لفظ «کذا افید مدظله العالی»، اولش «وهبته لولدی محمد»؛ مهر «محمد» (مربع)؛ جلد: قهوه‌ای مجدول پشت جلد اسلیمی، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۲۶۲]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۶۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۷گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۶-۵۹۰]

۳۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۶۹

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۳۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۵۵/۶

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی لایی، ربعی بیاضی، ۱۰گ (۷ر-۱۶ر)، ۲۲ سطر (۷×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲×۲۴سم [ف: ۱۷-۳۳۲]

۳۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۱۵/۳-ف

متن است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۷]

۳۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۷۹/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۲۱ سطر (۷×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱۶-۵۸۵]

۴۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۸۷۴/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۳-۳۳]

۴۱. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۱۲۲۸/۱

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ نستعلیق با نونویس نسخ؛ قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۴۸۴]

۴۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛محشی با نشان«منه ره» و «ری». [ف: ۵-۱۶۶۰]

۴۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۶۱/۴

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، ۱۱گ (۸۱پ-۹۱پ)، ۱۳ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳۲۹]

● **البداية و النهاية** / ادیان و مذاهب / عربی

al-bidāya wa-n nihāya

ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، ۷۰۰-۷۷۴ قمری

ebn-e kasīr, esmāʻīl ebn-e ʻomar (1301-1373)

مقالی در اعتقادات نصاری است.

چاپ: چهار جلد، بیروت و الریاض، مکتبة المعارف و مکتبة النصر، ۱۹۶۶م؛ چهارده جلد، تحقیق علی شیری، بیروت، دار احیاء التراث العربی: ۱۴۰۸ق.

[الاوقاف العامة موصل ۱۴۱/۴]

شرح و حواشی:

۱- البداية و النهاية (ترجمه) = ترجمه تاریخ ابن کثیر؛ دلشاد شروانی، محمود بن محمد (-۹)

۲- البداية و النهاية (ترجمه) = ترجمه تاریخ ابن کثیر

۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۹۰/۹

بندی منقول از کتاب بداية النهايه ابن کثیر؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در آخر آن آمده «کتبه ملا محمد رفیع مشهدی»؛ جلد: تیماج خرمایی لولائی، ۳گ، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۲۰۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۷ش۱-۲-۴۰]

● **البداية و النهاية (ترجمه) = ترجمه تاريخ ابن كثير** / تاریخ / ترکی

al-bidāya wa-n nihāya (t.) = t.-ye tārīx-e ebn-e kasīr

دلشاد شروانی، محمود بن محمد، ق۹ قمری

delšād šarvānī ،mahmūd ebn-e mohammad (- 15c)

وابسته به: البداية و النهاية؛ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر (۷۰۰-۷۷۴)

البداية و النهاية، تاریخی مفصلی است در ده جلد که بارها در مصر و لبنان به چاپ رسیده است. به گفته حاجی خلیفه در کشف الظنون، چند تن از دانشمندان اهل سنت، از جمله عینی و ابن حجر، آن را تلخیص کرده‌اند و محمود بن محمد بن دلشاد آن را به زبان ترکی ترجمه نموده است. برای آشنایی با مباحث و موضوعات البداية و النهاية، بخشی از مقدمه ابن کثیر نقل می‌شود: «... أما بعد فهذا الكتاب اذكر فيه بعون الله و حسن توفيقه ما يسره اله تعالى بحوله و قوته من ذكر مبدأ المخلوقات من خلق العرش و الكرسى و السموات و الارضين و ما فيهن و ما بينهن من الملائكة و الجان و الشياطين و كيفية خلق آدم عليه السلام، و قصص النبيين و ما جرى مجرى ذلك الى أيام بنى اسرائيل و أيام الجاهلية و حتى تنتهى النبوة الى أيام نبينا محمد صلوات الله و سلامه عليه، فنذكر سيرته كما ينبغى فتشفى الصدور و الغليل و تزيح الداء عن العليل. ثم نذكر ما بعد ذلك الى زماننا، و نذكر الفتن و الملاحم و اشراط الساعة، ثم البعث و

النشور و اهوال القيامة، ثم صفة صفة النار، ثم صفة الجنان و ما فيها من الخيرات الحسان، و غير ذلک و ما يتعلق به، و ما ورد فی ذلک من الکتاب و السنة و الآثار و الاخبار النقولة عند العلماء و ورثه الانبياء، الآخذين من مشکاة النبوة المصطفوية المحمدية علی من جاء بها أفضل الصلاة و السلام. و لسنا نذکر من الاسرائيليات الا ما اذن الشارع فی نقله مما لايخالف کتاب الله ... و انما الاعتماد و الاستناد علی کتاب الله و سنة رسول الله صل الله عليه و آله و سلم و ما صح نقله أو حسن و ما کان فيه ضعف نبينه». در مقدمه تصحيح البداية و النهاية تقسيمات کتاب چنين بيان شده است: قسم ۱. الفترة الممتدة بين خلق العرش و الکرسی و السموات و الارضين و ما فيهن و ما بينهن من الملائکة و الجان و الشياطين و کيفية خلق آدم و قصص النبيين و ما جری ذلک الی ايام بنی اسرائيل و ايام جاهليه حتی تنتهی النبوة الی ايام النبی محمد (ص)؛ قسم ۲. الفترة الممتدة بعد وفاة الرسول (ص)؛ قسم ۳. الفتن و الملاحم و اشراط الساعة و البعث و النشور و اهوال القيامة و صفة النار و الجنان.

[اثر آفرينان: ۳۳۵/۳؛ تاريخ علوم و فلسفه ايرانی: ۷۱۴؛ تاريخ نظم و نثر: ۲۳۷–۲۷۴؛ عثمانلی مؤلفلری: ۲۳۵/۳؛ کشف الظنون: ۲۲۸/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۷عکسی

آغاز: حمدنا معدود و ثناء نامحدود خالق جن و اناس و مبدع انواع و اجناس اوزدنه اولسون لک سقف سماء کواکب لوامع و نجوم سواطع؛ **انجام:** ابن اسحاق دن رحمهم الله رحمة واسعة و بوجلدون صکره گلن جلدک اولنده اياس بن معاذک اسلام قصه سی گلر تمت الترجمة بحمدالله، تمت بعون الله و حسن توفيقه.

نسخه اصل: کتابخانه سليمانيه، استانبول ترکيه: شماره ۸۹۳ نسخه حاضر از ابتدای ترجمه تا آغاز داستان اسلام آوردن اياس بن معاذ را در بردارد که جلدهای اول و دوم، و تا صفحه ۱۴۵ از جلد سوم متن چاپ شده البداية و النهاية در بيروت را شامل است؛ خط: نسخ زيبا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ تملک: مصطفی با مهر «العبد الفقير مصطفی» (بيضوی)؛ مهر کروی بزرگ که دلالت بر وقف نسخه از طرف ابراهيم پاشا وزير اعظم سلطان احمد خان دارد: «هذا مما وقفه با خلص النيات صاحب الخيرات و الحسنات الصدر الاعظم و الصهر الافخم ابراهيم پاشا يسرالله له بالخير ما يشاء وزير الحضرت السلطان الغازی احمد خان خلدت خلافته الی انقراض الدوران ۱۱۴۲»؛ ۷۸۰ص، ۲۱سطر [عکسی ف: ۳–۱۰۰]

● البداية و النهاية (ترجمه) = ترجمه تاريخ ابن کثير

/ تاريخ / فارسی

al-bidāya wa-n nihāya (t.) = t.-ye tārīx-e ebn-e kasīr

وابسته به: البداية و النهاية؛ ابن کثير، اسماعيل بن عمر (۷۰۰–۷۷۴)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۱۱۸ض

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، قطع: رقعی [د.ث. مجلس]

● البدائع = الانوار لعمل الابرار = الانوار لافعال الابرار (ترجمه) / فقه / فارسی

al-badā'i' = al-anwār li-'amal-il abrār = al-anwār li-af'āl-il abrār (t.)

اردبيلی، يوسف بن ابراهيم، –۷۹۹ ؟ قمری

ardabīlī, yūsof ebn-e ebrāhīm (- 1397)

مؤلف در اين کتاب مسائل فقه شافعی را در صد «کتاب» و هر کتاب در چند «فصل» و هر فصل در چند مسأله به صورت فتوايی بيان نموده است.

در مقدمه آن گفته شده که مؤلف مسائل اين کتاب را از کتاب‌های روضه و شرح کبير و تهذيب و تتمه و فتاوی قفال و فتاوی قاضی حسين و محمد غزالی و تعليق ابن صباغ و حليه رويانی و حليه شاشی و موضح قشيری و وسيط و مهذب ابواسحاق شيرازی و ادب القضاء ابن القاض و ادب القضاء ابوعاصم عبادی و زيادات ابو عاصم عبادی انتخاب کرده و در مورد اختلاف بين کتاب روضه و شرح کبير، روضه را مقدم کرده است.

در صفحه اول نسخه دانشکده الهيات نوشته شده: «کتاب البدايع من مصنفات الامام الهمام و البدر التمام قدوة المتأخرين و زبدة المتقدمين ضياء الملة و الدين مولانا يوسف الانواری الاردبيلی نورالله ضريحه و انار الله برهانه». در صفحه دوم آمده: « ... اما بعد بدانکه اين حواشی که به لفظ تصحيح مرقوم می‌شود بر متن اين کتاب موسوم به احکام ... تأليف الشيخ الجامع الناقد لکلام المتقدمين قدوة الابرا مؤلف کتاب الانوار رضی الله عنه ...». در آغاز نسخه، کتاب به جمال الدين يوسف بن ابراهيم اردبيلی (۷۹۹ق) نسبت داده شده است. اردبيلی کتاب معروفی در فقه شافعی دارد به نام «الانوار فی اعمال الابرار» به عربی که به چاپ رسيده و نسخه های آن فراوان است.

آغاز: الحمدلله حمدا يوافی نعمه و يکافیء مزيده و الصلوة علی محمد و آله و ازواجه و ذريته کلما ذکره الذاکرون و کلما غفل عنه الغافلون و لاحول و لا قوة بالله العلی العظيم. اما بعد بدان ای طالب راه حق که اين مسئله چند است ...

[کشف الظنون ۱۹۵/۱؛ سرکيس، معجم ۴۲۳/۱ «الانوار لاعمال (چنين) الابرار»]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۸۴۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر به بيع فاسد به ظن صحت با کنيزک وطی کند و آن کنيزک ولد آرد مستولده وطی کننده نشود و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب و صلی الله علی خير خلقه محمد و آله اجمعين.

نام مؤلف (مترجم) به استناد نسخه دانشکده الهیات تهران ص ۲۶ و تطبیق آغاز نسخه تعیین گردید؛ خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: ۲۴ ربیع الاول ۱۰۵۰ق؛ جلد: تیماج قرمز مجدول، ۲۷۴گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۲۵سم [ف: ۲۶-۳۲۷]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و برفت و بعد از آنکه بدانست بازگشت پس وی هلاک شده بود ضمانی ندارد لله الحمد و المنة تمام شد این نسخه

از صفات باری تا پایان ودیعه؛ خط: نستعلیق، کا: محمد ولد میرزا عباس مکری، تا: شعبان ۱۲۰۲ق، برای بوداق خان حاکم مکری ولد شیخ خان مکری؛ در هامش ص ۱ آمده حاشیه‌ای که با کلمه تصحیح در کنار صفحات کتاب آمده از کتاب احکام الدین خود مؤلف است، مقابله شده، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۲۶۸گ، ۱۵ سطر (۸×۱۷/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۲۶]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۶۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بعد از آن که بدانست بازگشت پس وی هلاک شد ضمانی لازم گردد و الله اعلم بالصواب.

مشتمل بر ربع دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن فقیر علی محمد، تا: ۱۳۰۷ق؛ سپس یادداشتی در تاریخ فراغت مؤلف نقل کرده مورخ سلخ صفر سال ۱۳۰۸، در پایان نسخه صورت اجازه‌ای نقل شده مغلوط که مؤلف به زین الدین حاجی ابن امام شهید اسرائیل به عوض سروی داده، کاتب نوشته این کتاب را در ۲۲ سالگی نوشته‌ام «آخ از این جگر سوختگی»، یادداشتی از ابراهیم اردبیلی (فرزند مؤلف) نقل کرده که مطابق آن تاریخ تحریر این نسخه (با نسخه عربی؟) روز جمعه ۲۷ ذیحجه ۷۵۱ بوده است؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۸گ، ۱۵سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۴۱-۱۲۳]

← بدایع آثار هفت اقلیم ← ابعاد و اجرام

● بدایع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام / فقه-عربی

badāyi'-ul aḥkām fī š.-i šarāyi'-il islām

تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴-۱۳۰۲ قمری

tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

شرح توضیحی استدلالی است با عناوین «قوله-قوله» بر کتاب «شرائع الاسلام» و در بعضی از مسائل بسیاری از اقوال فقها آمده و در آنها رد و ایراد می‌شود.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۷۸

جلد پنجم کتاب و مشتمل بر رکن دوم در افعال نماز می‌باشد؛ و روز چهارشنبه ۲۵ ماه رمضان ۱۲۶۰ بپایان رسیده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳-۶۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۸۷۹

کتاب زکاة است و روز دوشنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۶۸ بپایان رسیده است؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲۳-۶۴]

۳. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱۶۵

آغاز: الحمدلله ... و ان هذا هو المجلد من کتاب بدایع الاحکام فی شرح شرایع الاسلام ارجو الله توفیق ختامه و تایید اتمامه و ... »؛

انجام: ... و خلاف المحقق الثانی فی الاخیر فی غایة الضعف ضاعف الله حسناتنا و محی سیئاتنا بحق موالینا و سادتنا هذا خیر الکلام ... »

از ابتدای خیارات تا بحث «ابتدای شرط»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۹ق، واقف: مشهدی آقا جان با تولیت آخوند ملاحسین کلاردشتی، ۱۲۹۹؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۵گ، ۱۵ سطر (۱۸×۲۲) [ف: ۴۰]

← بدایع الاخبار ← تزکیة الاعمال

● بدایع الاخبار = تاریخ افغانی / تاریخ ایران-فارسی

badāye'-ol axbār = tārīx-e afqānī

منشی بهبهانی، عبدالنبی، ق۱۲ قمری

monšī behbahānī ‹'abd-on-nabī (- 18c)

در یورش افغانان به ایران

[فهرستواره منزوی ۸۳۰/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۵۰/۱۷

خط: نستعلیق، کا: میرزا محمد حسن خان منشی اسرار دولتی، تا: قرن ۱۳، ۳۳ص (۲۴۲-۲۷۴) [مختصر ف: ۱۰۴]

● بدایع الاخبار / حدیث-فارسی

badāye'-ol axbār

دولت آبادی مرندی، اسماعیل بن محمد جعفر، ۱۲۲۴-۱۳۱۲ قمری

dowlat-ābādī marandī ‹esmā'īl ebn-e mohammad ja'far (1809-1895)

مجالس وعظ است در چند مجلد.

چاپ: چندبار چاپ شده است (مشار ۷۰۲/۱)

[فهرستواره منزوی ۳۴۲/۶]

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۳۴۴

آغاز: دو قسمت کنید دو قسمت کردند؛ **انجام:** و یغفر لکم و الله شکور حکیم
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی روکش کاغذ مشکی عطف پارچه چهره ای، ۸۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۵-۱۶۲۱]

← بدایع الاسحار ⩾ قصیده مصنوع

● **بدایع الاسحار (ترجمه)** / بلاغت-ترکی
badāye‘-ol ashār (t.)
وابسته به: صنایع الاسحار فی بدایع الاشعار = القصیدة المصنوعة = بدایع الاسحار فی صنایع الاشعار = بدیعیه منظوم = قصیده قوامیه؛ قوامی گنجوی (-۵۷۶)
ترجمه و توضیحاتی است بر «بدایع الاسحار فی صنایع الاشعار» که در آن به هشتاد و سه صنعت از صنایع بدیعی پرداخته است، این کتاب بر منوال «حدائق السحر» رشید الدین و طواط نگاشته شده است که در آن هشتاد نوع از صنایع بدیعی را با گواه از سروده هایی به فارسی و عربی آورده بود

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷/۲
آغاز: المطلع و الرصیع ای فلك را هوای قدر تو بار، وی ملك را ثنای صدر تو کار، بو اول بیته مطلع و مستهل و مفتتح اقرلر وانك.؛
نسخه اصلی:کتابخانه واتیکان ـ رم۸۳کتابهای فارسی؛خط: نستعلیق معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱ص (۱۴۲-۱۷۲) [عکسی ف: ۳-۴۵۱]

← بدایع الاسحار فی صنایع الاشعار ⩾ صنایع الاسحار فی بدایع الاشعار

● **بدایع الاسرار** / طب / فارسی
badāye‘-ol asrār
متطبب حسینی، احمد، ق۱۱ قمری
motatabbe hoseynī ‹ahmad (- 17c)
تاریخ تألیف: ۱۰۲۶ق؛ محل تألیف: برهان پورهند
در سه «مشرق» و نه «مطلع» در باره چای و قهوه و تنباکو ساخته است.
[فهرستواره منزوی ۳۳۱۱/۵]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۳۸/۱۱۳
آغاز: بدانکه این رساله ایست در نهایت اقتصار از مبدعات افکار و مخترعات اذکار محرر این اوراق اقل عباد الله یعنی احمد المتطبب الحسینی مسمی به بدایع الاسرا مشتمل بر بیان چای و قهوه و تنباکو؛ **انجام:** و چون اکل تنباکو ممنوع است منافع مضافات او یا اختلاط او بطریق اکل مفقود جواب ... در کیفیت او حادث شود و اگر غیر تابعات چنانچه مذکور شد به تفریح و تقویت که در رایحه گل واجد است اصلاح کیفیت ردیه خواهد شد. تمت ۱۰۲۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۲۸ق، ۱گ (۴۶۴) [ف: ۱۵-۱۸۶]

۲. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با دو تاریخ ۱۲۱۲و ۱۲۱۶؛ قطع: رحلی [نشریه: ۷-۲۲۲]

● **بدایع الاسرار = ترجمه خلاصة الاذکار** / دعا-فارسی
badāye‘-ol asrār = t.-ye xolāsat-ol azkār
وابسته به: خلاصة الاذکار و اطمینان القلوب؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی (۱۰۰۶-۱۰۹۱)
ترجمه خلاصة الاذکار فیض کاشانی است، مترجم شناخته نشد.

قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۳۰۶
آغاز: مضمون ترجمه دیباچه جناب مولانا بر سبیل اختصار و طریق اقتصار ... ؛ **انجام:** ختام بتحقیق که جمع کردیم این خلاصه اذکار را در فن دعوات و اذکار مرقوم است و ترجمه اش به بدایع الاسرار موسوم ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ سطر [ف: ۳]

● **بدایع الاشعار فی شرح صنایع الاسحار** / بلاغت-فارسی
badāye‘-ol aš‘ār fī š.-e sanāye‘-el ashār
بدایع نگار، فضل الله بن داود، ۱۲۹۶-۱۳۴۳ قمری
badāye‘ negār ‹fazl-ol-lāh ebn-e dāvod (1879-1925)
وابسته به: صنایع الاسحار فی بدایع الاشعار = القصیدة المصنوعة = بدایع الاسحار فی صنایع الاشعار = بدیعیه منظوم = قصیده قوامیه؛ قوامی گنجوی (-۵۷۶)
منظومه‌ای به‌پارسی سروده در عروض و قافیه که به‌او «القصیدة المصنوعه» نیز گویند، این قصیده را بدایع نگار گزارش کرده است.
چاپ: در سال ۱۳۳۶ در مشهد رضوی چاپ شده است

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۸۷ فرخ
خط: نستعلیق، کا: محسن بن مولا حسنعلی اردبیلی مشهور به خوشنویس،تا:جمعه۱۵جمادی الثانی۱۳۴۱ق؛ کاغذ: فرنگی؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۶۳گ، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۵)، قطع: پستی [ف: ۱۴]

← بدایع الاصول ⩾ مباحث الالفاظ
← بدایع الاصول ⩾ بدایع الافکار

● **بدایع الاصول** / اصول فقه-عربی

badāyi'-ul usūl

قزوینی حائری، محمد حسین بن عباسعلی، ۱۲۱۸-۱۲۸۱ قمری

qazvīnī hā'erī, mohammad hoseyn ebn-e 'abbās-'alī (1804-1865)

تاریخ تألیف: یکشنبه ۱۳ رمضان ۱۲۵۳ق؛

کتاب مفصلی است در ادله عقلی؟ به ترتیب عبارت است از: «باب فی الاجتهاد و التقلید و فیه بدایع بدیعة فی بیان معنی الاجتهاد ... باب فی التقلید بدیعة فی بیان معنی التقلید، بدیعة فی بیان ان حجیة التقلید، ... بدیعة فی بیان حال الجاهل القاصر و المقصر، ان الکلام فی مسئلة حجیة الظن (در چند مقام)، الکلام فی مسئلة الاستصحاب (در یک مقدمه و چند مقاله) هر مبحثی دارای خطبه مختصری است.

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین ... اما بعد فقد قال الله تبارک و تعالی من جاهد فینا لنهدینهم سبلنا باب فی الاجتهاد و التقلید و فیه بدایع بدیعة فی بیان معنی الاجتهاد لغة و اصطلاحا الاجتهاد لغة افتعال من الجهد

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هکذا فان الظاهر تقدم حکم استصحاب المقتضی علی غیره

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ صدر برگ اول آمده: «هذا من متملکات احقر العباد محمد حسینی القزوینی» بانضمام مهر مؤلف با رقم: «المذنب محمد حسین ۱۲۷۰»؛ واقف: حاج شیخ محمد باقر مازندرانی، در ۱۳۴۹؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری و نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه ها میشن خرمایی، ۲۶۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۷]

● **بدایع الافکار = بدایع الاصول** / اصول فقه / عربی

badāyi'-ul afkār = badāyi'-ul usūl

رشتی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۳۴-۱۳۱۲ قمری

raštī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1819-1895)

قواعد اصول فقه را به روشی استدلالی و مفصل با عناوین «بدیعة-بدیعة» جمع‌آوری کرده در پنج «مقصد» با دیباچه‌ای که گویا یکی از شاگردانش نگاشته با این عناوین: المقدمة: فی المبادی و هی اربعة امور؛ المقصد الاول: فیما یتعلق باحوال مشترکات الکتاب و السنة؛ المقصد الثانی: فی التعادل و ما یتعلق به؛ المقصد الثالث: فی الترجیح.

آغاز: بسمله، نحمدک یا من بحکمته ابدع الاکوان و ابدع فیها اسرار ما یکون و ما کان ... اما بعد فان شرف فن الاصول ممالایخفی علی ذوی التمیز و العقول فهو بعمری من اجل العلوم الدینیة

آغاز جلد دوم: الحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین بدیعة اذ قد عرفت ان الاکثر علی ثبوت الحقیقة الشرعیه فی الفاظ العبادات فاعرف ان هنا نزاعا آخر

چاپ: این کتاب به چاپ رسیده است.

[الذریعة ۶۳/۳؛ مشار ۱۲۰؛ مکتبة امیر المومنین ۱۷۶/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱ ط

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** و ان کان التخییر فی معنی القید لجنس الطلب الصادق علی الشروط و النجز تم و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ باگواهی بلوغ مقابله؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز با نقش ترنج و نیم ترنج و جدول و حاشیه منگنه، ۱۳۵گ، ۲۰سطر، قطع: وزیری [ف: ۲۴/۲-۱۸۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۹۵

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** اعنی ما یوجب استحقاق التاول الذم و العقاب فعدم الدلالة السئوال

نام کتاب و مؤلف به استناد نسخه ش ۱۳۰۰۴ آستان قدس به دست آمد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: وسط و انجام؛ واقف: مرتضی قلی خان طباطبایی، ۱۳۴۰ ق؛ کاغذ: شکری آهار مهره فرنگی، جلد: میشن مشکی، ۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۲۲۹]

۳. قم؛ مدرسه رضویه؛ شماره نسخه: ۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مقابله شده، با علامت بلاغ، یادداشت مورخ ۱ رمضان ۱۳۴۸؛ ۱۵۹برگ، با چهار برگ بیاض در بیان، ۲۱ سطر، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۱۲]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۸

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** فعن البهائی و الکاظمی و سلطان العلماء نفی التوقف مطلقاً و به قال السبزواری فیما حکی عنه فی الرسالة المعمولة

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: مهدی قفطانی، تا: ۱۲۷۸ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۱۸۲گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۵۶]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۶۳

بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق [د.ث. مجلس]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۸۸

خط: نستعلیق، کا: عبدالوهاب محلاتی، تا: ۱۲۸۸ق؛ مهر: «الله اکبر» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۵۲گ، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۱۵-۸۶]

۷. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۵۴

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ ۱۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱-۳۲]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶۰

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** الصادق علی المشروط و المنجز ...

والحمدلله رب العالمین سنه ۱۲۹۷.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی، ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [الفبائی: ۸۵]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۶۸۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۴ ذیحجه ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ مجدول تازه، ۱۹۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۴×۲۱/۶سم [ف: ۱-۶۹]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۲۴۹
آغاز: علمها المظالم الامواج و بدر فضلها المشرفه بذره الضجاج ... القول فی اصول الفقه و مقاصده خمسة و قبل الخوض فیها لابد من تمهید مقدمة؛ **انجام:** و ان کان التنجیز فی معنی القید لجنس الطب الصادق علی المشروط و المنجز
از ابتداء کتاب (مباحث الفاظ) تا آخر جلد دوم (امر واقع عقیب الخطر)؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، جا: نجف اشرف؛ محشی به حواشی مؤلف، نسخه در خدمت مؤلف در نجف اشرف تحریر شده است؛ واقف: حاج احمد آقا فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن خرمایی ضربی، ۳۹۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۶-۴۸]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹۴
آغاز: القول فی اصول الفقه و مقاصده خمسه؛ **انجام:** و ان کان التنجیز فی معنی القید لجنس الطب الصادق علی المشروط و المنجز
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴ در حیات مؤلف، جا: نجف اشرف؛ واقف: حسین کی استوان، ۱۳۴۸ شمسی؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: تیماج زرشکی، ۲۲۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶/۸×۲۱سم [ف: ۱۶-۴۹]

۱۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۰۴
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** و ان کان التنجیز فی معنی القید لجنس الطب الصادق علی المشروط و المنجز
از مبحث صحیح و اعم تا مقدمه واجب؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عباس گلپایگانی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۳۰۰ق؛ واقف: عبدالله مجتهدپور،مرداد۱۳۶۲؛کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن ارغوانی ضربی، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۷سم [ف: ۱۶-۴۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۰۰۳
آغاز: بدیعة اختلفوا فی وجود مقدمة الواجب و ان وجوب الشی هل یقتضی ایجاب ما لا یتم الا به ام لا؛ **انجام:** و التامل التام فیها حققناه سابقاً و الحمدلله اولاً و آخرا و ظاهراً و باطنا و قد وقع الفراغ منه فی الیوم الثالث و العشرین من شهر ذی القعده الحرام
از مقدمه واجب تا آخر مبحث امر به شی مقتضی نهی از ضد؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن عباس گلپایگانی، تا: ۲۳ ذیقعده ۱۳۰۰ق؛ واقف: عبدالله مجتهد پور، مرداد ۱۳۶۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: میشن ارغوانی ضربی، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲/۷سم [ف: ۱۶-۵۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۸۰
جلد دوم ؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۸ رمضان ۱۳۰۱ق، جا: نجف اشرف؛ مصحح در ۱۴ محرم ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۸۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۰۹/۲
رساله تعادل و تراجیح؛ خط: نستعلیق و شکسته، کا: محمد بن محمود الحسینی طهرانی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: سامرا؛ کاغذ: فرنگی حنایی، جلد: تیماج خرمایی، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱۶-۴۰۴]

۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۸۰۶
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** و لایتوقف هذا النفی علی احراز قابلیة استعمال الصیغة فی الطلب المطلق العام من الواجب المشروط و المنجز بل لو علما بانحصار المستعمل فیه فی احد الفردین فلاصح لنا الاحتجاج علی التنجز بتجرد اللفظ من قرینة الاشتراط و ان کان التنجز فی معنی القید لجنس الطلب الصادق علی المشروط و المنجز
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: جمادی الثانی ۱۳۰۱ق؛ جلد: گالینگور سبز، عطف تیماج زرشکی، ۱۰۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۲]

۱۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۵۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** لایستلزم اشتهار کون الموضع منه لا من الله تعالی لامکان ان یکون مرادهم به فی تعریف الحقیقة الشرعیة معنی عاماً شاملاً الله تعالی و ویبتنی منه و ربما یجعل اطلاق کلامهم فی الثمرة قریبة علی ذلک فافهم و الله الهادی الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۱۶ شوال ۱۳۰۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج با سر، مجدول گرهی، ۲۵۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۱]

۱۸. دامغان؛ قمر بنی هاشم؛ شماره نسخه: ۱۱۹
آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** و ان کان التنجیز فی معنی القید بجنس الطب الصادق علی المشروط و المنجز.
نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: علی بن حسین مازندرانی هزار جریبی تیلکی خلیل، تا: چهارشنبه سلخ ربیع الاول ۱۳۰۳ق، جا: حایر حسینی؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: مقوایی، ۱۴۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱۵]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۳۹۳
آغاز: بسمله، المقصد الثانی فی المقاصد الخمسه فیما یتعلق باحوال مشترکات الکتاب؛ **انجام:** فهو موکول الی ملاحظه خصوصیات الموارد و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا.
مقصد دوم در احوال مشترکات الکتاب؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا بن محمد علی، تا: ۱۳۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج عنابی مقوایی ضربی جداول و منگنه، ۲۰۸گ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۲۰۱]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۷۹

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: نصرالله بن ابوتراب مازندرانی، بی‌تا؛ در حاشیه تصحیح شده و این کار در نجف اشرف به سال ۱۳۰۵ پایان یافته؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۷۹]

۲۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۱۸۲

خط: نسخ، کا: محمد حسین رشتی، تا: ۱۳۰۷ق [ف: ۳۹]

۲۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۲۶

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** معنی المقید لجنس الطلب الصادق علی المشروط و المنجز الحمدلله رب العالمین.

جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۷ق؛ مصحح، محشی با حواشی «منه دام ظله»؛ مهر: «این کتاب از متملکات وجزو کتابخانه فضل الله نوریست»؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۶]

۲۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۴۱۳

خط: نسخ، کا: علی اصفهانی، تا: ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: میشن سرخ، ۲۹۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۱-۶۸]

۲۴. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین.

خط: نسخ، کا: محسن بن حبیب الله مشیری مازندرانی بارفروشی، تا: جمعه ۱۵ صفر ۱۳۱۲ق؛ مهر: کاتب «الراجی محسن بن حبیب الله» (بیضوی)؛ تاریخ وقف: ۲۸ جمادی الاول ۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج، ۱۷۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲/۵سم [ف: ۱۱۲]

۲۵. بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۱۶۶

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: سید سمیع بن سید نعمت الله بارفروشی، تا: سه‌شنبه ۱۶ شعبان ۱۳۱۷ق، جا: مدرسه حاج ابراهیم؛ واقف: محسن بن حبیب الله با مهر «الراجی محسن بن حبیب الله» (بیضوی) ۱۳۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲/۱سم [ف: ۱۱۶]

۲۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صلی الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم اجمعین

با توجه به آغاز و انجام نام کتاب و مؤلف تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۷۰ق؛ مصحح، محشی با نشان «منه دام ظله»؛ جلد: چرم زرد رنگ مایل به سیاهی، ۲۷۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [مؤید: ۲-۱۹۲]

۲۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ربما یجعل اطلاق کلامهم فی الثمرة قرینة علی ذلک فافهم و الله الهادی و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و الطاهرین.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرم سبزرنگ، ۷۲گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [مؤید: ۱-۵۷]

۲۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۵۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اطلاق کلامهم فی الثمره قرینة علی ذلک فافهم.

از اول تا آخر مبحث (حقیقة شرعیه)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ وقفی جواد شجیعی در فروردین ۱۳۱۵؛ ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۷]

۲۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲

آغاز: برابر جلد دوم؛ **انجام:** مثلا صح لنا الاحتجاج علی التنجز بتجرد اللفظ عن الاشتراط وان کان التنجیز فی معنی القید لجنس الطلب الصادق علی الشروط و التنجز

از بحث صحیح واعم تا اوامر؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «این کتاب تملکاً جزو کتابخانه احقر افضل الله است ۱۳۱۱» (مربع)؛ جلد: تیماج و عطف تیماج زرشکی مجدول، ۱۲۷گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۲]

۳۰. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۹۸

مباحث الفاظ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با نسخه اصل مقابله شده. [ف: ۳۹]

۳۱. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۶۵۷

بخشی از مباحث الفاظ؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳۹]

۳۲. قم؛ روحانی، مهدی؛ شماره نسخه: ۱۰

قطعه‌ای است از بدایع میرزای رشتی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲۴گ، قطع: خشتی [چند نسخه-ف: ۴۴۷]

۳۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۴۹/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۷گ (۱۲۹پ-۲۶۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۳۳۳]

۳۴. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۳۷۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۶۰گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱-۳۲]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۴۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** لایستلزم اشتهار کون الوضع منه لا من الله تعالی لا مکان ان یکون مرادهم به فی تعریف الحقیقة الشرعیة معنی عاماً شاملاً لله تعالی و للنبی و ربما یجعل اطلاق کلامهم فی الثمرة قرینة علی ذلک فافهم و الله الهادی.

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جزو کتابخانه شیخ فضل الله نوری با مهر کتابخانه وی؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۴۱گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۳۸۷]

۳۶. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۰

مباحث قطع تا طلب و اراده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۲۴]

۳۷. قم؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۴

جلد اول؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف؛ دارای حواشی مؤلف؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۰گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۳/۵سم

[ف: ۲۶]
۳۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۶۳۷
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ ۳۱۰گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱-۳۲]

● **بدایع افکار** / فارسی
badāye'-e afkār

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۰۹/۲۰۴
از میرزا نورالله؛ خط: نستعلیق، کا: محمد حکیم هندی، تا: قرن ۱۱؛ ۱ص (۵۲۴) [ف: ۳۸-۳۰۲]

● **بدایع الافکار** / اصول فقه / عربی
badāyi'-ul afkār
این رساله از حیث عناوین و متن به کتاب بدایع الافکار مرحوم آیت الله حاج میرزا حبیب الله رشتی نجفی همخوانی بسیار دارد لیکن عناوین فصول آن در دو نسخه موجود (کتابخانه مرعشی) به شماره ۸۰۷۹-۸۰۸۰ یافت نشد. برخی از عناوین آن به ترتیب زیر می‌باشد: بدیعة: اختلفوا فی جواز الامر بشی مع علمه بانتفاء شرطه، بدیعة: اختلفوا فی انه اذا فسخ الوجوب هل یبقی الجواز ام لا، بدیعة: اختلفوا فی جواز الامر و النهی فی شی واحد.
[الذریعة ۱۴۸/۱؛ الکرام البررة ۶۳۸/۳]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۲۷/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بدیعة اختلفوا فی جواز الامر بشیء مع علمه بانتفاء شرطه فذهب جمهور الاشاعرة الی الجواز؛ **انجام:** و منشأ الاختلاف بین ارباب القولین علی سبیل الاجمال فنقول اما مدرک القول بالتداخل الذی ذهب الیه جل المحققین ...
خط: نسخ، کا: نصرالله بن ابی تراب مازندرانی، تا: قرن ۱۴، جا: نجف اشرف؛ محشی با نشان «منه» و «منه قدس سره»، «منه عفی عنه»، «محمدجعفر عفی عنه»، «لمحرره محمدجعفر گلپایگانی عفی عنه و عن والدیه شوال ۳۲»، مصحح، با نشان «بلغ» و عبارت «تم بحمد الله قبالا بید محرر الاصل فی ارض الغری علی مشرفها سلام الله العلی فی سنة ۱۳۰۵» در انجام مقابله گردیده؛ مهر: «عبده یونس» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، نوع جلد: تیماج زرشکی مجدول ضربی با ترنج، ۱۰۳گ (۳۹پ-۱۴۱ر)، ۱۹ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۳۵-۳۴۵]

● **بدائع الافکار فی صنائع الاحجار** / متفرقه / فارسی
badā'i'-ul afkār fī ṣanā'i'-il aḥjār
اصفهانی، هادی بن مهدی
esfahānī, hādī ebn-e mahdī
کتابی در فن سنگ‌شناسی، مشتمل بر ۴ «بدیع»: ۱. لاجورد و اعمال آن و کمیات آن و کیفیات آن؛ ۲. عمل مبنای سفید و کیفیت عمل آن؛ ۳. عمل بر بروة شمس مکلس محلول؛ ۴. مبنای سبز اعلا طلائی.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۵۰/۶
آغاز: الحمد لله الذی نهانا عن السبب و لامسببات ... و بعد چون حقیر فقیر اقل الحاج هادی بن مهدی اصفهانی مدتی بود که در فن احجار معدنیه فکری نمودم؛ **انجام:** دو جزء اضافه اجزاء نمایند بهتر میباشد و در نسخه دیدم ده یک نوشته بود که اضافه نمایند
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ از برگ ۱۹۳ تا ۲۱۰ مطالب متفرقه است در ساختن سنگ بلور و شناخت آلات علم طب و معدن الماس و غیر آنها؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: مشمعی قهوه‌ای با مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۸۳-۱۹۲)، ۲۰ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۸-۵۹۱]

● **بدایع الافکار فی صنایع الاشعار** / عروض و قافیه / فارسی
badāye'-ol afkār fī sanāye'-el aš'ār
کاشفی، حسین بن علی، -۹۱۰ قمری
kāšefī, hoseyn ebn-e 'alī (- 1505)
اهداء به: امیرسید حسین
رساله‌ای در عروض و قافیه در یک «مقدمه» و دو «باب» و یک «خاتمه» تنظیم شده است: مقدمه: در تعریف شعر و انواع و اقسام آن، در چهار «فصل»: ۱) تعریف شعر، ۲) بیان انواع شعر، ۳) بیان اقسام شعر، ۴) ذکر بعضی الفاظ که مستعمل و متداول این‌طایفه است؛ باب اول در بیان صنایع شعر؛ باب دوم در بیان عیوب نظم، و این (علم را) علم نقد خوانند، چنانکه علم صنایع شعر را علم بدیع گویند؛ خاتمه در بیان معنی قافیه و عدد حروف و أوصاف و ألقاب و ذکر معایب که تعلق بدو دارد مشتمل بر هفت «فصل»: ۱) بیان معنی قافیه و حروف و حرکات او، ۲) أنواع قوافی که با هم جمع تواند شد، ۳) اوصاف قوافی، ۴) بیان قافیه أصلی و معمول، ۵) ذکر قافیه شایگان، ۶) بیان عیوب قوفی و آن چند نوع است، ۷ ...
آغاز: بسمله. الحمد لمبدع البدایع و الشکر لمنشئ الصنایع ثم الصلوة ... چون جناب معلی ... امیر سید حسن ... مرجع جماهیر افاضل ... است ... این فقیر حقیر المعتصم بالطاف الملک القدیر حسین بن علی الواعظ المشتهر بکاشفی ... لاجرم بعرض این مختصر که موسوم است ببدایع الافکار فی صنایع الاشعار متمسک شده می‌گوید ... و اساس این رساله بر مقدمه و دو باب و خاتمه لایق افتاد ...
چاپ: این رساله را رحیم نقلی زاده در مسکو در ۱۹۷۷ چاپ کرده
[الذریعة ۶۳/۳؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۲۶/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۷۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** آواره کی بحال غریبانا غریب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۰؛ تملک: سید محمد علی روضاتی؛ جلد: مقوایی با عطف تیماج مشکی، ۷۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷/۲-۴۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱ ط

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر ف: ۱۰۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۱-طباطبائی

آغاز: برابر؛ **انجام:** اقوا در اصل لغت ... باز داشتن است و در اصطلاح آن است که بعضی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج سبز ضربی، ۹۰گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۴-۱۳۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۲۹

آغاز: برابر

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۱ربیع الثانی ۱۲۳۳ق؛ یادداشت هبه لطفعلی بن محمد کاظم نسخه را به نور چشمی والده عزیزی هوشنگ خان در سال ۱۳۴۱؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی نرم بدون مقوا، ۱۰۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۳سم [ف: ۴۳-۱۴۱]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۵۹ و ۲۵۶۰-ف

آغاز: برابر؛ **انجام:** گر عکس روی خوب توافتد در آینه ×× گردد ز نور فیض تو قرص خور آینه. و درین قصیده می‌گوید: از لفظ پاک معنی چو بیم امید هست ×× کافر بنتیجه پدر آمد زآینه (؟). هر آینه این بود که خواستیم درین رساله ایراد کنم بر سبیل ایجاز و اختصار چون بعون عنایت ربانی وفر دولت خداوندی باتمام رسد

خط: شکسته خوش، کا: میرزا محمد علی شیرازی، تا: جمعه ۱۴ جمادی الثانی ۱۲۳۷ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۰۷گ، ۱۲ سطر (۵/۵×۹)، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۹-۹۱۱] و [فیلمها ف: ۱-۲۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۰-ف

نسخه اصل: کتابخانه روضاتی؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: اصفهان؛ ۲۸۱گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۰]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۱۲۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** بر سر هر نامه که آصف نوشت ×× قد رحم الله من انصف نوشت وفقناالله تصاف ... تمت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ درپایان رساله تا انتهای نسخه نصایح و اندرزهایی از حکما و ظرفا آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۱۰۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱-۲۶۲]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲/۲۳۶۱/۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن یشمی، ۵۶گ (۲۲۴پ-۲۷۹پ)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۵-۴۸۸]

۹. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان؛ شماره نسخه: ۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** اصلاح طالع من و درمان درد من ×× اندازه منجم و حد طبیب / آواره دل حسن اندر نوای دوست ×× آواره گی بحال غریبان غریب

فصل هفتم در این نسخه نوشته نشده. از فصل ششم نیز شاید اندک نقصانی داشته باشد، اگر چه تمام أنواع عیوب قوافی را تا قسم دوم از دو قسم إیطاء که إیطاء خفی باشد داراست و مثال إیطاء خفی نیز در نسخه آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوایی، ۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [فهرست روضاتی:-۲۳]

● بدایع الانتفاث فی شرح قوافی الثلاث / عرفان و تصوف / عربی

badāyi'-ul intifāṯ fī š.-i qawāfi-ṯ ṯalāṯ

کورانی، یوسف بن عبدالله، -۷۶۸ قمری

kūrānī ‹yūsof ebn-e 'abd-ol-lāh (- 1367)

شرح سه بیت از خواجه عبدالله انصاری است که در آخر «منازل السائرین» در مراتب توحید به لسان اهل ذوق و تصوف سروده و بعضی از فقهاء در آن اشکال کرده بودند.

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۳۴/۳

آغاز: بسمله، هذه القوافی الثلاث للشیخ ابی عبدالله الهروی الانصاری ... المذکورة فی آخر رسالته المسماة بمنازل السائرین المشتملة علی تعریف الف مقام و واحد فی آخر باب التوحید و هی ما وحدة الواحد من واحدی ... و نعت من ینعته لاحد قد استشکلها الفقها ببجایه علی الاصحاب فسأل شرحها من سیدنا.. جمال الدین ابی المحاسن یوسف بن عبدالله بن عمر خضر الگورانی الکردی (درگذشته ۷۶۸)؛ **انجام:** و انها لاحدیة و الحمدلله رب العالمین.

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد علوی اردکانی، تا: اواسط جمادی الثانی ۸۴۲ق؛ قبل از این رساله دو سطر از کتاب ریحان القلوب فی التوسل المحبوب از همو نیز مانده است؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱/۷×۱۹/۳سم [ف: ۷-۱۵۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۳/۵

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی امام أهل التوحید ... و بعد فهذه القوافی الثلاث؛ **انجام:** والا لم تکن أحدیة و انها الاحدیة، انتهی تحریر القوافی المذکورة ...

خط: نستعلیق، کا: عبدالمحسن بن علی الحسینی القادری الجیلی، تا: ۱۰۸۹ق؛ مجدول؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۲۴پ-۲۶ر)، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۱۶۱]

● بدایع الانشاء / انشاء / فارسی

badāye'-ol enšā'

یوسفی هروی، یوسف بن محمد، -۹۶۶ قمری

yūsofī heravī, yūsof ebn-e mohammad (- 1559)
تاریخ تألیف: ۹۴۰ق
کتابی مفصل در دستور وآداب نامه‌نگاری که برای پسرش «رفیع الدین حسین» نوشته است: این نامه کزوست بدعت فن نظام ×× کردیم ورا «بدایع الانشاء» نام / تکرارکنی چو نام او را یکبار ×× شک نیست که ره بری بسال اتمام
آغاز: رب یسر و تمم بالخیر، بسم الله الرحمن الرحیم. زینت عنوان هر نامه نامی و زیور دیباچه هر صحیفه گرامی حمد مبدعی است که منشی حکمت بالغه و کاتب قدرت کامله اش بقلم ابداع و خامه اختراع جراید عواید انسانرا بارقام اکرام و علم الانسان ما لم یعلم مرقوم گردانید
[الذریعة ۶۳/۳؛ نسخه‌های منزوی ۲۰۸۶/۳؛ مشترک پاکستان ۳۰/۵-۳۸]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۸۳۳/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول، دو سرلوح زرین؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی نو، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۷-۸۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۰۵
آغاز: تعالی ذنبه که این رساله‌ای است مسمی به بدایع الانشاء مشتمل بر محاورات سؤالی و جوابی که جهت فرزند عزیز قرة العین رفیع الدین حسین؛ **انجام:** وسایل حصول آم ال فلان مهیا باد و لیالی فلان به اکتساب اسباب جمعیت مصروف باشد صیت صفات فلان با ...
خط:نسخ،بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مهر: «اسدالله» (بیضوی)، «وکیل الرعایا» (مربع)، «ملا میرزا محمد بن دایم ...» (دائری بزرگ)، «بنده کمترین دالم بابا» (بیضوی)، «بنده کمترین دالم علی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، بدون مقوا با جدول کشی ضربی، ۱۸۵گ، ۱۶سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۸-۱۵۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۸۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** نوع دیگر جناب دولت مآب مطالعه نمایند جناب محبت شعاری ملاحظه فرمایند بتاریخ روز چهارشنبه شانزدهم شهر [صفر] المظفر سنة ۱۰۶۹ از هجرة النبی ... حسب [الامر] نامدار ... میرزا ابو تراب ... کتاب انشاء یوسفی بخط احقر ... محمد تقی صورت اتمام پذیرفت رجاء ... بقلم شفقت اصلاح نمایند (برگ آخر کمی پاره شده است).
خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: چهارشنبه ۱۶ صفر ۱۰۶۹ق، برای میرزا ابوتراب؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸/۵سم [ف: ۱۵-۴۲۲۸]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۳۴۱
آغاز: مقدمه باید دانست که فن انشاء منقسم می‌شود بدو قسم یکی توقیعات که مضامین آن منطوی برا مثله احکام سلاطین و حکام است و دیگر محاورات که تراکیب آن مواد صور مکاتبات و؛ **انجام:** لطف الهی بروزگار فلان مقارن باد ... ستوده صفات فلان همواره بتوفیق ... موفق باد بعز مطالعه فلان رسانند بشرف مطالعه فلان رسانند جناب دولت مآبی مطالعه نمایند جناب محبت شعاری ملحوظ باد
خط: نستعلیق، کا: خلیفه یار محمد صدیق، تا: چهارشنبه ۲۹ شوال ۱۰۸۳ق؛افتادگی:آغاز (برگ اول)؛ مجدول، مصحح؛ جلد: تیماج سیاه مجدول، ۱۸۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۲۶۳]

۵. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد علی بن حاج عزیز فراهانی، تا: ۱۰ ربیع الاول ۱۰۹۴ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اندازه: ۱۳×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۰۹۵ق؛ مجدول؛ اندازه: ۱۵×۲۰سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۳۱/۱
آغاز: چون توجه به جانب یاران و تشوق به منازل هواداران از شمیم اهل کرم و عادت ارباب سعادت است و نواختن مهجوران موجب ترادف انوار حشمت است؛ **انجام:** خاتمه در عنوان حجاب بارگاه جهان پناه به موقف عرض رسانند ... نواب خانی شاهزاده جهان به عز عرض رسانند نواب شاهزاده خورشید مکان به موقف عرض رسانند
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رجب ۱۱۰۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا مجدول گرهی، ۷۹ص (۳ر-۶۸ر و ۹۵ر-۱۰۱پ و ۱۰۳ر-۱۰۸ر)، سطور چلیپا (۱۰/۵×۱۹/۵)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۵۱۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰ سرود
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی مشکی، قطع: خشتی [نشریه: ۱۳-۴۲۸]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۹۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** جناب محبت شعاری ملاحظه فرمایند.
خط: نستعلیق، کا: نقی رازی، تا: ۱۲۳۲ق؛ واقف: سید علی اصغر اصغرزاده موسوی مشهدی، بهمن ۱۳۳۰؛ کاغذ: آبی فرنگی آهار مهره، جلد: چرمی مشکی یک‌لا، ۸۷گ، ۱۸ سطر (۶/۳×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۷-۲۱۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** شرف از مطالعه جناب ارشاد مآبی خواهد یافت بعز عرض مطالعه حضرت حقایق پناهی معزز یافت.
خط: نستعلیق هندی، کا: سید قطب الدین بن سید محمد صلاح حسینی رفاعی، تا: ۲۸ شوال ۱۲۵۲ق؛ سطور چلیپا، رکابه‌دار؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی سیر که در محل ترنج گلی پنج برگ به صورت ناشیانه نقاشی شده، ۱۶۸گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۴×۲۰/۸سم [ف: ۲۷/۱-۲۹۰]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۶۴۳
خط: نستعلیق، کا: ملاعبدالقدیر، تا: چهارشنبه ۲۶ شوال ۱۲۶۱ق؛

افتادگی: آغاز؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۰۷گ، ۹ سطر (۸×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۴/۵سم [ف: ۱۷-۴۴۳]

۱۲. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۹۵/۳

آغاز: نسخه: این رساله‌ای است مسمی به بدایع الانشاء مشتمل بر محاورات سؤالی و جوابی؛ **انجام:** نسخه: جمعیت مصروف باد حبیب مصنفات باد

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد علی ابن مرحوم آقا میرزا هاشم خوشنویس، تا: دوشنبه ۱۸رمضان مطابق سنه لوئت ئیل ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: فرنگی مایل به حنایی، جلد: دو رو تیماج ضربی، تریاکی و رویه داخل تیماج قهوه‌ای، ۱۹گ (۹۳ر-۱۱۱پ)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۱۷۶]

۱۳. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و دل دردناک بمسکنات رضا بقضا باید نواخت، شعر: دفع تقدیر کی کند تدبیر ×× هیچ ره غیر صبر پیش مگیر

خط: نسخ تعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ابوالحسن نامی وقف نامه به‌نام اولاد ذکور به‌تاریخ محرم ۱۲۴۵ق نوشته و با مهر «الواثق بالله الغنی عبده ابوالحسن»؛ جلد: چرمی تریاکی، ۹۰گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱×۲۰/۵سم [ف: ۱-۱۲۹]

● بدایع الانظار فی شرح جامع الاخبار / تفسیر / فارسی

badāye'-ol anzār fī š.-e jāme'-el axbār

مهدوی قمی، حبیب الله بن زین العابدین، ۱۲۸۹-۱۳۵۹ قمری

mahdavī qomī, habīb-ol-lāh ebn-e zayn-ol-'ābedīn (1872-1940)

وابسته به: جامع الاخبار = معارج الیقین فی اصول الدین = معارج الیقین فی اصول الدین لمن اراد التقوی = معارج التقی لمن اراد کمال التقوی؛ شعیری سبزواری، محمد بن محمد (-۷)

تاریخ تألیف: ۷ جمادی الاول ۱۳۲۹ق

شرح جامع الأخبار است. این جلد، شرح فصل اول و تفسیر آیات آفاقی داله بر اثبات صانع و حاوی مطالب متنوعه است دارای یک «مقدمه» و ۸ «فصل»: مقدمه: در اثبات صانع بدلیل عقل، فصل ۱. دلالت آسمان، ۲. کواکب و نجوم و یوم و لیل، ۳. زمین، ۴. بحار و سفن، ۵. مطر و سحاب، ۶. ریاح بوارح، ۷. ملک، ۸ دلالت حوادث بر قدم صانع.

آغاز: الحمد لله الذی انشاء الخلائق بقدرته و سمک المسموکات بقوته و دحی المدحوات بحکمته و ودع فی لطائف بدائع صنعه آثار معرفته

انجام: و اما اول مخلوقات نور محمدیست ص چنانچه در نهایة الامال ذکر کرده‌ام.

[فهرستواره منزوی ۸۵/۶]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۷۶۷

آغاز: الحمدلله الذی انشاء الخلائق بقدرته و سمک المسموکات بقوته و دحی المدحوات بحکمته و ودع فی لطائف بدائع صنعه آثار معرفته؛ **انجام:** و اما اول مخلوقات نور محمدیست ص چنانچه در نهایة الامال ذکر کرده ام.

جلد ۱؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۷ جمادی الاول ۱۳۲۹ق؛ واقف: حاج محمد حسین ساده آهن فروش تهرانی (عموزاده مؤلف)، ۷ تیر ۱۳۲۶؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۱۳۳گ، ۱۹ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۵-۵۹]

● بدایع الانوار فی احوالات سابع الاطهار / تاریخ معصومین / فارسی

badāye'-ol anvār fī ahvālāt-e sābe'-el athār

لاهوتی تفرشی، مهدی بن مصطفی، ۱۲۴۱-۱۳۲۰؟ شمسی

lāhūtī tafrešī ‹mahdī ebn-e mostafā (1862-1941)

تاریخ تألیف: ۱۳۰۰ق

زندگی‌نامه حضرت امام موسی بن جعفر (ع) است که در آن از منابع معتبر تاریخی و روایی استفاده شده، مطالب کتاب در هفت «نور» ترتیب یافته: نور ۱. مشتمل بر سه «باب» است: باب اول در روز ولادت و وفات رسول خدا و ائمه هدی (ع) در دوازده «فصل»، باب دوم: در خلفای معاصر ائمه معصومین (ع)، باب سوم: در ولادت حضرت امام موسی کاظم (ع)؛ نور ۲. نصوص وارده بر امامت آن حضرت و شامل دو «باب» است؛ نور ۳. معجزات آن حضرت؛ ۴. احتجاجات و متفرقه حالات آن حضرت، در دو «فصل»؛ ۵. حبس و شهادت آن حضرت، در دو «فصل»؛ ۶. ثواب زیارت و احوال اولاد آن حضرت، در سه «فصل»؛ ۷. احوال عشایر و اصحاب آن حضرت، در سه «فصل».

آغاز: بعد البسمله. احمدک اللهم یا من دل علی ذاته بذاته

انجام: یا سیدی یا فاطمه اشفعی لی فی الجنة فان لک عندالله شاناً من الشأن و رحمة الله و برکاته

چاپ: تهران، ۱۳۰۶، سنگی.

[الذریعه ۶۳/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۵۶۰/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز گل و بته حاشیه زر ضربی مقوایی، ۱۸۲گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۵/۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۱۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۷۱

آغاز: بسمله، سپاس و ثنا و حمد بی منتها، خدائیرا که این هفت ایوان معلق و آسمان مطبق که هر یک مشاطه قنادیل انوار و محفل ملائکه اسرار است نشان هستی ذات بی زوال اوست ... و بعد

چنین گوید: ... که در این عصر میمون و سلطنت روز افزون؛
انجام: الحمد لله رب العالمین که این کتاب بدایع الانوار، در چهارم شهر ربیع الاول سنه هزار و سیصد ودو، در دار الخلافه تهران به این قلم شکسته به اتمام رسید و آنچه از احوالات آن حضرت بود با کمال دقت در ترجمه اخبار به زبان فارس ... بمحمد و آله.
خط: نستعلیق، کا: محمود بن محمد علی، تا: ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی مجدول حنایی، ۱۹۶گ، ۱۴ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۳۷-۱۴۸]

● **بدایع الانوار و محاسن الآثار** / حدیث / عربی
badāyi'-ul anwār wa maḥāsin-ul āṯār
مرادی کوفی، محمد بن منصور، -۲۹۰ قمری
morādī kūfī, mohammad ebn-e mansūr (- 904)
کتابی است حدیثی دارای باب‌های مختلف. مؤلف احادیثی که درباره احکام شرعیه بوده را با ذکر سند، به ترتیب ابواب فقه گردآورده است. ظاهراً کتاب امالی احمدبن عیسی بن زید بن علی (۲۴۷ق) بوده که محمد بن منصور مرادی آن را جمع و تألیف نموده است و لذا به «امالی احمد بن عیسی» نیز مشهور است.
آغاز: بسمله قال اخبرنی السید الشریف الاجل الاوجد الامام بدر الدین داعی امیر المؤمنین ابوعبدالله ابن محمد بن احمد بن یحیی بن یحیی بن الناصر علیهم السلام مناولة واجازه
[معجم المؤلفین ۵۳/۱۲؛ فهرست مخطوطات مکتبة الجامع الکبیر صنعا ۲۸۸/۱؛ سزگین ۲۹۸/۲]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۵۹عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذلک قوله تعالی: افامن اهل القری ان یاتیهم باسنا ... فاستیقظوا لها.
نسخه اصل: کتابخانه‌ای شخصی در یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: احتمالاً قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی؛ ۱۴۱گ، ۳۱سطر [عکسی ف: ۲-۳۳۷]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۶۳عکسی
نسخه اصل: احمد بن علی الکحلانی -یمن؛ خط: نسخ، کا: عبد الملک بن علی بن اسماعیل، تا: شعبان ۱۳۵۲ق، برای احمد بن علی الکحلانی؛ محشی؛ تملک: احمد بن علی بن عبد الرحمن الکحلانی بتاریخ ۱۹ شوال ۱۳۵۵ق؛ ۱۷۸گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۲-۳۴۱]
۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۳۲۰-۳۲/۲۰
آغاز: بسمله قال اخبرنی السید الشریف الاجل الاوجد الامام بدر الدین داعی امیر المؤمنین ابوعبدالله ابن محمد بن احمد بن یحیی بن یحیی بن الناصر علیهم السلام مناولة و اجازه؛ **انجام:** یوم الوعید ذلک قوله تعالی افاض اهل القری أن یأتیهم باساً ضحی وهم بیاناً وهم نایمون فاستیقظو الها
نسخه اصل: کتابخانه‌ای در یمن؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۷۸گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۲-۶۰۶]

← بدایع البیان > بدیع البیان لمعان القرآن

● **بدایع الترصیعات و روایع التسجیعات** / بلاغت / فارسی و عربی
badāyi'-ut tarṣī'āt wa rawāyi'-ut tasjī'āt
طوسی، محمد بن عمر، ق۷ قمری
tūsī, mohammad ebn-e 'omar (- 13c)
اهداء به: شاه منصور ابوداود و سلیمان بن علاء الدین خوارزم شاه اتسز بن محمد خوارزمشاه
چون مؤلف شاه منصور بهاء الدین ابو داود سلیمان بن علاءالدین خوارزمشاه محمد بن اتسز را بسیار مایل به شعر و شاعری دیده، به تألیف این کتاب به نام او همت گمارده و در آن عجائب ترصیع و اسلوب‌های تسجیع را که در منظومات آمده آورده و آن را بر دو قسم عربی و فارسی مرتب نموده است. وی در معنای هر کلمه اشعار و عباراتی به عنوان نمونه آورده و در آن مدح شاه زمان خود بسیار نموده است.
آغاز: الحمد لله القاهر سلطانه الباهر برهانه الذی تمت سوابغ نعمه و عمت سوائغ قسمه و الصلاة علی نبیه الامین و صفیه المکین محمد و علی عترته.

۱. تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۶۹/۱بخش۲ و ۹۱/۱بخش۳
نسخه اصل: احمد ثالث، ترکیه ۲۳۲۶؛ خط: نسخ، کا: محمد بن سیف ابی عقیل نوقارینی منطقی، تا: ۱۱ شوال ۷۲۷ق، جا: گرگانج خوارزم در کنار جیحون؛ ۳۴گ (۱-۳۴) [ف: ۸۲ و ۱۰۴]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۱۸/۱
آغاز: برابر
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۲۷۲]

← بدایع التواریخ > بدیع التواریخ

● **بدایع الحساب = خلاصة الحساب** / ریاضیات / فارسی
badāye'-ol hesāb = xolāsat-ol hesāb
حسینی تبریزی، جعفر بن محمد تقی، ۱۲۶۴-۱۳۱۳ قمری
hoseynī tabrīzī, ja'far ebn-e mohammad taqī (1848-1896)
اهدا به: محمد شاه قاجار و حاجی میرزا آقاسی
تاریخ تألیف: ۱۲۶۲ق

این کتاب در قواعد کلیه علم حساب و هندسه و بعضی از قواعد ضروریه مساحت است که از مأخذ کتب ایرانی و فرنگی ترجمه و انتخاب شده است. کتاب مرتب است بر یک «مقدمه» و شش «باب» و «خاتمه»: مقدمه در تعریف علم حساب؛ باب ۱. حساب صحاح متفق المخارج در شش فصل؛ ۲. اعداد صحاح مختلف المخارج ضمن دو «مقدمه» و پنج «فصل» (حدود مسافات و قرار اوزان موافق اصطلاح هر مملکت)؛ ۳. بیان کسور در یک «مقدمه» و پانزده «فصل»؛ ۴. بیان ریسمان در نه «فصل»؛ ۵. استخراج مجهولات در سه «فصل»؛ ۶. بیان مساحت شامل «مقدمه» و دو «فصل».

آغاز: بسمله. و حمد و سپاس بی قیاس شایسته واحدی است معبود، واحدی است واجب الوجود ... در ایامی که اعلیحضرت ... محمد شاه قاجار

انجام: بقلم عفو و اغماض تصحیح و بمن تاویل توشیح فرمایند

چاپ: در دارالطباعه دارالخلافه، ۱۲۶۲ق

[شرح حال رجال ایران ۲۴۱/۱- نسخه‌های منزوی ۱۶۱؛ فهرستواره منزوی ۲۶۱۵/۴ و ۲۶۴۷ با عنوان «حساب»]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۹۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرمه ای ضربی و مقوایی، ۱۷۰گ، ۱۲سطر (۷/۵×۱۳)، اندازه: ۱۶×۲۰سم [سنا: ف: ۲-۶۲]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۷۶

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۱۴۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۰۳/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محبعلی یکانلو، تا: ۱۲۶۲ق، جا: نیاوران تهران؛ پس از آن لاحقه‌ای است در سه ورق در استخراج ریشه‌های پائین‌تر از ریشه سیم؛ کاغذ: نباتی فرنگی، جلد: تیماج، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۸۹]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۰۲/۱

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۷ق؛ دارای جداول و اشکال هندسی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف میشن سرخ، ۸۵ص، ۲۲ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۱۰۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۲۱۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** و در تفریق این عدد از این عدد صورت

خط: نستعلیق، کا: حسینی، جعفر، تا: ۲۶ ذیحجه ۱۲۷۳ق، جا: بروجرد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد تند ضربی، ۲گ (۲۶پ-۲۷)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۶-۴۲]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۷۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** این عمل ریسمان هم آن نتیجه را لازم گرفت.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ واقف: حاج سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: شکری فرنگی، ۱۱۱گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۸-۵۰]

● بدایع الحکم / ادبیات / عربی

badāyi‘-ul ḥikam

نیریزی، قطب الدین محمد، ۱۱۰۰-۱۱۷۳ قمری

neyrīzī, qotb-od-dīn mohammad (1689-1760)

مکاتبه‌ای است به نثر و نظم شبیه به مناجات که مؤلف از منظومه «مشکاة الولایة» خود انتخاب و برای شیخ الاسلام محمد شفیع ارسال نموده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴۷/۷

آغاز: و حسبی شبعی بالقناعة و التقی ×× و ان عطشتنی منة المزن لا اروی

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت ترنج با سر با نقش گل و بوته لولادار، ۱۱ص (۱۶۶-۱۷۶)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴/۵سم [ف: ۳۵-۳۰۸]

● بدایع الحکم / فلسفه / فارسی

badāye‘-ol hekam

زنوزی، علی بن عبدالله، ۱۲۳۴-۱۳۰۷ قمری

zonūzī ،‘alī ebn-e ‘abd-ol-lāh (1819-1890)

اهداء به: ناصرالدین شاه و برای اعتماد الدوله بدیع الملک میرزا

تاریخ تألیف: ۵ جمادی الاول ۱۳۰۷

پاسخ به هفت مسأله، در مباحث معقول است.

چاپ: تهران، ۱۳۱۴ق، سنگی، ۲۷۸ص

[الذریعة ۶۴/۳؛ مشار ۲۱۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۸۵/۶؛ فارسی مشار فارسی ۷۰۴/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲۱

آغاز: فلیعلم ان هیهنا لابد عن امور تمهیدها و تشییدها و اصولاً اولاً فمنها ان؛ **انجام:** و خلاف این بسوی ترکیب دستور است چنانکه این مراتب باشد چندین مرتبه.

کا: اسماعیل سمنانی، تا: ۱۲۸۵ق؛ افتادگی: آغاز (صفحه اول)؛ جلد: تیماج زرشکی ساده، ۸۸گ، ۲۰سطر [ف: ۳۳/۱-۲۰]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۲

انجام: با علم او نیز که صرف حقیقت علم بود مشارک نباشد و همچنین به همین بیان وجودی را با او در دیگر صفات او که عین ذات مقدس او.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی، در برگ‌های پایانی چندین نامه و تلگراف و یادداشت‌های انتقادی و ظاهراً گزارشاتی است از شخصی اورپائی برخی به سال ۱۲۸۷ درباره برخی از اشخاص و مملکت ایران که این اسماء در بین

آنها دیده می‌شود: مجدالدوله حمزه میرزا، میرزا محمد قوام الدوله، الله یار خان دره جزی، امیر حسینخان ایلخانی، حیدرقلی خان، علاء الدوله، محمد حسین خان قاجار، میرزا عیسی، ساری اصلان قمچی کش و ...؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۷۷گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۱۱۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۲۳

خط:نسخ،بی‌کا،تا:۱۳۰۷ق؛کاغذ:کاغذ فرنگی،جلد: میشن قهوه‌ای طلاکوب، ۲۸۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵/۲×۲۲سم [ف: ۲-۵۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۴۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۰ شوال ۱۳۰۸ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای طلاکوب، ۲۸۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۲سم [ف: ۲-۵۴]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۵۸۲

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۳۱۱ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: میشن قرمز، ۲۹۷گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۸سم [ف: ۲-۵۴]

● **بدایع الحکمة** / طب / فارسی

badāye‘-ol hekma

پولاک، یاکوب ادوارد، ۱۸۱۸-۱۸۹۱ میلادی

polāk, yākūb edvārd (1818-1891)

مترجم: افشار ، محمد حسین بن احمد ق۱۳ قمری

در دو مجلد می‌باشد. از تألیفات دکتر پولاک نمساوی معلم دار الفنون می‌باشد که میرزا محمد حسین افشار آن را ترجمه کرده است. مترجم در مقدمه جلد دوم نام این کتاب را «مخزن الفوائد» نامیده است.

ساری؛ طاهری شهاب؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۱

خط: شکسته، کا: عبدالله قزوینی، تا: ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۸۱ق؛ جلد اول آن در ۲۸۶ صفحه و جلد دوم در ۱۸۸ صفحه؛ جلد: چرمی قهوه‌ای [نشریه: ۶-۶۲۷]

● **بدایع الحکم فی صنایع الکلم** / شعر / عربی

badāyi‘-ul ḥikam fī ṣanāyi‘-il kalim

اهدا به: سلطان غیاث الدین بهاء الدوله

اشعار گوناگون را در ۱۶ باب گرد آورده از مکارم الاخلاق گرفته تا رسائل و اخوانیات و سلطانیات و ادعیه به نام سلطان غیاث الدین بهاء الدوله نگاشته است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الکریم الفعال الکبیر المتعال المنزه عن الآل و العیال ... اما بعد فان العلم مفتاح لابواب اسرار العقل و الغیب ...

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** فو الله لا اکرهت جنبی بعدها ×× علی السر حتی تستشار المدامع. نجز الکتاب بخط ... علی بن محمد بن احمد فی منتصف صفر ... سنة خمس و ثمانین و ستمائة حامدالله علی نعمه ... الطاهرین

خط: نسخ، کا: محمد بن احمد، تا: ۱۵ صفر ۶۸۵ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ، ۳۹گ، ۱۳ سطر (۸/۵×۱۰/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۶سم [ف: ۹-۷۶۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۷۲۸/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ جمادی الاول ۷۱۴ق؛ مصحح، محشی، اجازه قرائتی است که علی بن محمد بن علی حاسبی وارانی به جلال الدین یوسف بن جمال الدین محمد اصفهانی داده به تاریخ غره رجب ۷۱۴، علیمحمد حسینی در ۹ شعبان ۱۳۰۳ به مبلغ دو تومان کتاب را در طهران خریداری کرده و آن را به فرزندی میرزا عبدالوهاب در سال ۱۳۱۷ بخشیده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۹گ (۹پ- ۳۷ر)، اندازه: ۱۵×۱۹/۷سم [ف: ۴۱-۱۸۳]

● **بدایع الحکم فی صنایع الکلم (منتخب)** / گوناگون / عربی

badāyi‘-ul ḥikam fī ṣanāyi‘-il kalim (mn.)

گزیده‌ای است از «بدایع الحکم فی صنایع الکلم» در ۱۶ «باب» به نظم: ۱. مکارم الاخلاق و المدایح؛ ۲. وصف الخط و الکتاب؛ ۳. التهانی و التهادی؛ ۴. التعازی؛ ۵. الاستماحة و الشفاعة؛ ۶. الشکر و الثناء؛ ۷. الاستعطاف؛ ۸ الهجاء و الذم؛ ۹. شکر الزمان؛ ۱۰. الامثال؛ ۱۱. الاخوانیات؛ ۱۲. السلطانیات؛ ۱۳. ذکر الجلیس و الاطلاق؛ ۱۴. العیادة؛ ۱۵. الادعیة؛ ۱۶. الخمریات و التشبیب.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۵۹/۹

آغاز: نقل من کتاب بدایع الحکم فی صنایع الکلم و هو مبوب بابواب کثیرة فمنها باب الاول فی مکارم الاخلاق و المدایح و نحوهما: له الشیم الشم التی لو تجسمت ×× لکانت لوجه الدمة عینا و حاجبا؛ **انجام:** سماء غصون تحجب الشمس ان تری ×× علی الارض الامثل و قع الدراهم. (تم انتخاب بدایع الحکم فی صنایع الکلم بحمدالله و حسن توفیقه.)

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۲ق، جا: ماردین در شمال عراق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۷گ (۱۵۷ر-۱۶۳ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵/۵سم [ف: ۱۲-۲۴۷]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۱۲/۲۰-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۶۱۸]

● **بدایع الحکم ناصری** / طب / فارسی

badāye‘-ol hekam-e nāserī

علوی اصفهانی، مصطفی بن عقیل، ق۱۳ قمری

a‘lavī esfahānī ‹mostafā ebn-e ‘aqīl (- 19c)

اهدا به: ناصرالدین شاه قاجار (۱۲۶۴-۱۳۱۳ق)
رساله‌ای در مسایل پزشکی نوین که در واقع تقریر دروس دکتر طولوزان استاد دارالفنون است که آن را به دستیاری میرزا مصطفی فرزند میرزا عقیل علوی تألیف و در سه جزء تنظیم شده است: ۱. گوش کردن (۵گفتار)؛ ۲. عمل پرکوسیون یعنی قرع و دق اعضاء (۴ گفتار)؛ ۳. بیان پلیاسیون (پرواسیدن) و دست سودن (۳گفتار). در مقدمه آمده است: «چون به روزگار دولت ... ناصرالدین شاه غازی ... حکیمان افلاطون دها از ممالک اروپا برای تکمیل علوم و صنایع به دارالخلافه طهران احضار یافته‌اند و در مدرسه مبارکه دارالفنون به تعلیم و تربیت مستعدین علم آموز حکمت اندوز مراقبت و مواظبت دارند و از معارف آنهاست جناب دکتر کامل یگانه و حکیم صادق فرزانه ... موسیو طلزان فرانسوی حکیم باشی خاص دولت جاوید اختصاص که سابقاً در دارالسلطنه پاریس یکی از معارف اطبای مجلس شورای امور طبی آن ولایت و مدرس مدرسه طبایت و جراحی اطبای عساکر دولت بهیه فرانسه و مؤلف روزنامه طبی پاریس بوده و رسالات مفیده در علم و عمل تصنیف نموده از جمله رساله در تشریح مرض وبا و رساله در بیان حقیقت خون و تغییرات آن در امراض و رساله درحقیقت انتقال امراض از موضعی به موضعی و موضح حقیقت تشریح مرضی مرض مزمن مفاصل. مجملاً وی درین فن مخصوص امروز منفردست و در این ایام بعضی حقایق و دقایق علوم بدیعه جدیده که مأخذه و مصدر فواید کلیه عدیده است و تا این سنوات در طبق اختفا محجوب مانده بود مرتب و منظم و به متعلمین مدرسه تعلیم داده و به دستیاری طبیب حکیم زاده علیجاه میرزا مصطفی اصفهانی ولد مرحوم مغفور میرزا عقیل علوی حکیم الهی و طبیعی رحمة الله علیه که از متعلمین خوب علم طب مدرسه است و در نزد حکیم باشی مذکور تکمیل تحصیل می‌نماید این دقایق بدیعه را در سلک تعلیم و قید ترقیم کشیده در این رساله جمع آورد و آن را بدایع الحکمه ناصری نام نهاد.»
آغاز: بسمله چون بروزگار دولت ابد مدت ... ناصرالدین شاه قاجار ... حکیمان افلاطون دها از ممالک اروپا برای تکمیل علوم و صنایع نفیسه بدارالخلافه طهران احضار یافته اند و در مدرسه مبارکه دارالفنون بتعلیم و تربیت مستعدین علم آموز حکمت اندوز مراقبت و مواظبت دارند.
انجام: که رطوبت جوف او رقیق بیقوام باشد.
چاپ: چاپ سنگی شده
[نسخه‌های منزوی ۴۸۲/۱؛ الذریعة ۲۵/۱۲؛ مشار فارسی ۷۰۴/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۷۲۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۰۶ق؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج ساده، ۱۲۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۵۹]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۷۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: احمد بن محمد حسن طبیب جیلانی، تا: دوشنبه ۱۵ رمضان ۱۳۱۰ق؛ مصحح؛ مهر و تملک: ناصر جبلی؛ جلد: مقوای ابر و باد، عطف و گوشه‌ها تیماج زیتونی، ۸۹گ، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۰-۳۱۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۸۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری خفی، بی‌کا، تا: ۱۳۲۰ق؛ ضمیمه نسخه ش ۱۸۰۴۴؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۳ سطر (۱۱/۵×۱۶)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۵سم [رایانه]

۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۶۶۶
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم اما مقدمه بدانکه جهة تسوید این رساله سهولت تشخیص امراض آلات رصدی وبعضی از امراض آلات بطنی است چنانچه اشخاص عالم بر این فن می‌توانند؛
انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: احمد بن اسمعیل، تا: ۱۳۳۶ق؛ جلد: مقوا، ۷۰گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۱-۲۶۵]

۵. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: مصطفی بن عقیل علوی، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرد، ۱۱۴گ (۱پ-۱۱۴پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۸۵سم [مؤید: ۳-۳۵۹]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹۳/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۵گ (۱پ-۶۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۳سم [ف: ۹-۲۳۷]

← بدایع الحکمه ناصری ⟩ بدایع الحکم ناصری

● بدایع الخیال فی اثبات ما عده القوم من المحال /

هیئت / فارسی
badāye'-ol xīyāl fī esbāt-e mā 'adda-hu-l qawm men-al mahāl

بسمل شیرازی، علی اکبر بن علی، ۱۱۸۷-۱۲۶۳ قمری
besmel-e šīrāzī, 'alī akbar ebn-e 'alī (1774-1847)

تاریخ تألیف: ۲۰ شوال ۱۲۵۷ق
در اثبات این‌که کره زمین متحرک و شبانه روز از حرکت پیدا می‌شود، و زمین را مرکز کرات می‌داند و برای آن فقط به حرکت وضعی قائل است و پاسخی است بر آنان‌که زمین را ثابت می‌دانند. این رساله در دوازده شب تألیف شده و مشتمل بر «مقدمه» و سه «باب» می‌باشد: مقدمه: دارای پنج «مطلب»؛ باب ۱. ذکر ادله امتناع حرکت ارض و جواب آنها؛ ۲. ابطال اسناد

حرکت یومیه به فلك تاسع؛ ۳. اثبات حرکت ارض.
آغاز: بعد از حمد خالق اکبر و درود حضرت خیر البشر و آل و اصحاب آن سرور
انجام: تاریخ اتمام این رساله روز بیستم شهر شوال المکرم سنه ۱۲۵۷ است و زمان مدت تألیف دوازده شب بوده است- الحمدالله رب العالمین
[فهرستواره منزوی ۲۸۲۵/۴]

۱. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲-ب/۷۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف (احتمالاً)، تا: شوال ۱۲۵۷ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی کلفت شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۳۴گ، ۱۱ سطر (۵×۱۱)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۱-۶۶]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۷۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (محتملاً)، تا: ۲۰ شوال ۱۲۵۷ق [در نسخه و فهرست تاریخ به صورت «۱۲۷۵ق» آمده و بر همین اساس تاریخ تألیف رساله نیز در فهرست همان ۱۲۷۵ دانسته شده که به فهرستواره منزوی نیز سرایت کرده که با توجه به سال وفات مؤلف و وجود نسخه‌هایی پیش از این تاریخ نادرست است]، جا: تهران؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، ۵۰گ، ۷ سطر (۵/۵×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۲-۲۹۹]

۳. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۵-و/۴۶۴/۱/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۲۵۹ق، جا: شیراز؛ کاغذ: فرنگی سفید براق؛ جلد: مقوا با تیماج قهوه‌ای سیر، ۱۵ص، ۱۴ سطر (۷×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف: ۲-۵۴]

۴. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۳۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** توقع از ناظران اینکه بعد از تأمل تام اغلاط نامه و سیاه کاریهای خامه را بذیل عفو در پوشند.
خط: نستعلیق، کا: عبدالله، تا: صفر ۱۲۶۱ق، برای سرکار عظمت مدار همنام امام حسین (ع)؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۹گ، ۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳-۳۷۵]

● **بدایع الزهور فی وقایع الدهور** / تاریخ / عربی
badāyi'-uz zuhūr fī waqāyi'-id duhūr
ابوالبرکات مصری، محمد بن احمد، -۹۳۰ ؟ قمری
ab-ol-barakāt-e mesrī, mohammad ebn-e ahmad (-1524)
از شمس الدین ابوالبرکات محمد بن احمد بن ایاس مصری ادیب (نزدیک ۹۳۰). نام مؤلف و کتاب فقط در صفحه عنوان با همان خط متن دیده می‌شود. در این کتاب از سلطنت ملك اشرف (۸۵۷ق) تا (۹۰۶ق) گزارش شده است.
[کشف الظنون ۱۸۸/۱؛ زرکلی ۸۵۷/۳؛ معجم المطبوعات ص۴۲]

۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۶۱۰
آغاز: نسخه: بسمله. صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم. اقول: انظر لما الفیت فیه فقل ... ذکر سلطنة الملك الاشرف ابوالنصر ... الناصری فرج الطاهری بر قوف و هو السادس و الثلاثون من ملوك الترك و اولادهم بالدیار المصریة؛ **انجام:** و قلت ایضاً: و تاریخ یفرق کل هم ×× و یبعث کل بشر بعد غم / اذا سرحت طرفی فیه یوماً ×× رمی شیطان احزانی بسهم. انتهی ذلك و الحمدلله ... تسلیماً کثیراً (و کان الفراغ من هذا الجزء المبارك فی یوم الثلاثا المبارك، خامس عشر شهر جمادی الاولی من شهور ۱۰۳۶ من الهجرة ... و السلام)
خط:نسخ،بی‌کا،تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: کلفت سفید، جلد: تیماج سرخ مقوایی ضربی، ۲۹۳گ، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۳-۲۴۴]

● **بدائع الزهور فی وقائع الدهور** / تاریخ / عربی
badā'i'-uz zuhūr fī waqā'i'-id duhūr
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
سیوطی در نوشتن این کتاب از ۳۲ کتاب تاریخی بهره گرفته و از اول خلقت شروع کرده و قرار بوده شرح حال خلفا و پادشاهان عصر خود را به تحریر درآورد ولی نتوانسته آن را کامل نماید. این نسخه تا زندگی پیامبر اسلام را دربردارد.
[کشف الظنون ۲۲۹/۱ -۲۳۰]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۳۲۸
آغاز: الحمدلله القدیم الاول الازلی الذی لا یتحول لا تغیره الدهور و الاعصار؛ **انجام:** و اما سرایره فاربعا ماریة القبطیه و ریحانة و جمیلة وجایه اهدتها له روجته زینب بنت جحش انتهی ما اوردناه علی سبیل الاختصار و من اراد الوصول الی اکثر الاخبار فعلیه بالمطولات من الکتب الکبار
تاریخ انبیاء را دارد؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۴۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹/۵سم [ف: ۱-۲۶۳]

● **بدائع الزهور فی وقائع الدهور = تاریخ چراکسه** / تاریخ / عربی
badā'i'-uz zuhūr fī waqā'i'-id duhūr = tārīx-e čarākese
ابن ایاس، محمد بن احمد، ۸۵۲-۹۲۰ ؟ قمری
ebn-e eyās ‹mohammad ebn-e ahmad (1449-1515)
تاریخ تألیف: ۹۰۴ق
دولت مصر سالیان دراز در زیر سلطه ممالیك بوده و آنها یکی بعد از دیگری بر آن کشور حکم می‌راندند. این کتاب به تفصیل

شرح حال و اسامی یکایک از آنها را آورده و نشان داده است که ممالیک حاکم بر مصر چه کس بوده اند و مدت حکومت آنها چقدر بوده است.
چاپ: معجم المطبوعات العربیه ۴۲/۱؛ قاهرة، ۱۹۶۰م، الطبعة الثانیة، المکتبة الاسلامیة لجمعیة المستشرقین الالمان، نشره محمد مصطفی؛ المطبوعات الشرقیه ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ق، نشره عثمان عبدالرزاق ۱۳۲۰ و ۱۲۰۴ق؛ نشره شرف ۱۳۰۴ق، ۱۴۸ص؛ المیمنیه ۱۳۰۶ق، ۲۲۱ص.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۶

آغاز: بسمله، ذکر ابتداء دوله الجراکسه بمصر و کان اولهم الملک الظاهر برقسوق بن؛ **انجام:** یتلوه الجزء الثامن فی اخبار دولت الملک الاشرف اینال العلای.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۹۰۴ق؛ با سرلوحه مذهب گل و بوته زر، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: ابره پارچه عنابی، مقوایی لولادار، ۲۵۴گ، ۲۵ سطر (۱۸×۷/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۷-۳۶۲]

● **بدایع السحر المشتمل علی صنایع الشعر** / ادبیات / فارسی

badāyi'-us siḥr al-muštamil 'alā ṣanāyi'-iš ši'r

احمدی

ahmadī

گویا از «احمدی» در معانی و بیان و بدیع است به نظم فارسی مانند کار رشید وطواط سروده برای عیسی بک.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۰/۱-ف

نسخه اصل: موزه قونیه ش ۲۵۴۰؛ خط: نسخ، کا: احمد بن حاجی محمود اقسرایی، تا: ۱۵ ذیقعده ۸۳۵ق [فیلمها ف: ۱-۴۵۲]

● **بدایع السحر فی صنایع الشعر = خلاصة حدائق السحر = مختصر بدایع السحر** / عروض و قافیه / فارسی

badāye'-os sehr fī sanāye'-eš še'r = xolāse-ye hadā'eq-os sehr = moxtasar-e badāye'-os sehr

رشید وطواط، محمد بن محمد، -۵۷۳ قمری

rašīd-e vatvāt, mohammad ebn-e mohammad (- 1178)

وابسته به: حدائق السحر فی دقائق الشعر؛ رشید وطواط، محمد بن محمد (-۵۷۳)

گزیده‌ای است از «حدائق السحر فی دقایق الشعر» تألیف رشید الدین وطواط، که در آن از صنایع شعری و ادبی بحث شده و نویسنده در موارد بسیار از اشعار فارسی و عربی شاهد آورده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی اشرقت بنوره جود و جوده فی مطالع البیان طوالع انجم و بدور ... اما بعد ارباب طبایع سلیمه و اصحاب قرائح مستقیمه ... که علم بدیع را از افانین علوم عربیه و قوانین صنایع ادبیه که درین عهد منطمس و درین عصر مندرس است ... و همم برخی از ارباب دولت بر آن مصروفست علی الخصوص طبع ثاقب و ذهن صایب صاحب اعظم ... این بنده مع توزع البال و ظهور الضعف فی الاحوال ... این رساله را علی العجالة جهت اتحاف حضرت او که باغ قدس حضرت ازو گیرد. موسوم ببدایع السحر فی صنایع الشعر برقم آورد و خلاصه مضمون حدائق السحر را با زواید و شواهد و بدایع صنایع درین درج درج کرد

انجام: و چیزی از اسرار این فن بروی پوشیده نماند، و الله ولی التوفیق و الهادی الی اوضح الطریق.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق بد، کا: فخر الکاتب، بورصا (حاکم نشین عثمانی در زمان ایلدرم بایزید)، تا: یک‌شنبه ۵ شعبان ۸۱۱ق؛ مجدول؛ مهر: ناصرالدین شاه؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سیاه یک‌لا، ۷۶گ، ۱۲ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۱۶/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۱۷۷]

۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط:نسخ،بی‌کا،بی‌تا؛ مهر: «عبده طه»؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۲۰گ، ۱۱ سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۴۶۷]

● **بدایع السمر و وقایع السفر** / سفرنامه / فارسی

badāye'-os samar va vaqāye'-os safar

سفرنامه ناتمام یک کارگزار سیاسی از مشهد به قوچان و منظور استمالت از ابوالحسن خان و رفع وحشت از مردم قوچان بوده است. نویسنده که منشی زبردست و فاضلی بوده از خود نام نبرده و ناشناخته است. البته در برگ ۱۵پ در نامه دولتی و ملتی اشاره به نام شیخ الرئیس شده است: «نواب فضایل مآب شیخ الرئیس که از توصف و تعریف مستغنی مستند به مصاحبت جناب معظم الیه روانه شدند ...» که احتمال می‌رود مؤلف این کتاب باشد.

آغاز: من که از دروازه بیرونم نمی‌برند خلق بحمک الزام و اقتضای ابرام از طرف علمای ملت و وکلای دولت برای استمالت ابوالحسن خان و رفع وحشت مردم قوچان و مطمئن

انجام: و از آنجا عزیمت شهر قریب به شهر جمعی از هم خدمتان و اهالی دارالشفای مبارکه استقبال کرده بودند باتفاق آنها وارد شهر شدیم گفتم من و گنج ویرانه پیره زن.

[فهرستواره ۶۵/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۲۳۱

آغاز و انجام: برابر

در رایانه آستان قدس مؤلف را «عسکری مجتهد» ذکر کرده است؛ خط: نسخ و نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: شکری فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۲۵گ، ۱۰ سطر (۱۲/۵×۷/۳)، اندازه: ۱۲/۲×۲۰سم [ف: ۷-۲۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۳۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: کتابخانه دادسرای عمومی تهران؛ کاغذ: فرنگی آبی، ۲۵گ، ۱۳سطر (۱۲/۷×۵/۵)، اندازه: ۱۱/۴×۱۶/۸سم [رایانه]

● البدایع الصاحبیة فی بعض الاخبار النبویة / تاریخ پیامبر اکرم (ص) / فارسی

al-badāye'-os sāhebīyya fī ba'z-el axbār-en nabavīyya

ملکان تبریزی، محمد بن مسعود، ق۸ قمری

malekān-e tabrīzī, mohammad ebn-e mas'ūd (- 14c)

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲۲ رجب ۷۲۳ق

در ۲ «باب» و ۱ «خاتمه» که باب دوم آن در ۱۰ «فصل» است، خاتمه در ذکر خلفاء راشدین. آن را در سفر حج به دستور بزرگی گه گویا صاحب دیوان باشد نگاشته است.

آغاز: حمد و ثنایی که رواج آن با خلق بهترین خلق برابری کند

چاپ: در سفینه تبریز، صص ۷۲۸-۷۳۳

[فهرستواره منزوی ۱۴۷/۹]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۲۰۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲۲ رجب ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۶ص (۷۲۸-۷۳۳)، ۴۱ سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۱۱۰]

● بدایع الصنایع / ادبیات / فارسی

badāye'-os sanāye'

شرف الدین تبریزی، حسن بن محمد، -۷۹۵ قمری

šaraf-od-dīn-e tabrīzī, hasan ebn-e mohammad(- 1393)

محل تألیف: تبریز

در دانشمندان آذربایجان (۱۸۹) از آن یاد نشده است. برخی آن را از وحید تبریزی دانسته‌اند.

آغاز: کتاب بدایع الصنایع. بسمله و به نستعین شکر و سپاس بی قیاس پادشاهی را که بدست مشاطه قدرت مستوره را لقب نهاد و قلم دو زبان را در سلک غواصان کشید ... و بعد غرض ازین مقدمات آنکه روزی در ... تبریز ... این ضعیف از صاحب کمالی استفسار کرد که سخن چگونه لعبتی است که از پرده غیب رویش نمی‌توان دید و بفکر دوربین نتوان رسید گفت آن مستوره صاحب حسنی است که چون پای بر ناقه ای در آورد و سر از عماری نامه بیرون کند نقطه خال عنبرین موی او دل از شاهدان یاسمین بوی برباید ... و مجموع اقسام دقایق الشعر و حدایق السحر در شانزده صنعت مندرج است و از این جهت مسما است ببدایع الصنایع ... فهرست کتاب: اول ترجیع دویم تجنیس سیم سجع چهارم اشتقاق پنجم ذوقانیتین ششم استفهام هفتم ایهام هشتم متضاد نهم مترادف دهم رد العجز علی الصدر یازدهم مراعات النظیر دوازدهم کنایه سیزدهم استعاره چهاردهم مقلوب پانزدهم مطرف شانزدهم لزوم ما لا یلزم و هر یک از ین تحف ... شرف بن محمد الرامی ... در جویبار روضه جان در ریاض طبع سخن دان را شجری است با بار بسیار و نهالی است با برگ بی شمار.

انجام: چون سلطان زاده مشایخ محبوب قلوب و مقبول سلطان ... ... بنده را بتحریر این تقریر فرمان داد از روی ارتجال طبع مبتدی استعجال کرد ... شرف روز خود دانست ... توقع آنکه ... عیب‌پوشی و یارفروشی دریغ و تقصیر نفرمایند و عذر بر من است، صاحب هنر نگیرد بر بی هنر بهانه.

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۴۹/۲۳

بی‌کا، بی‌تا؛ در ۲۲۲پ و ۲۲۳ر بحر طویلی به عربی از سید علی مهری و اشعار فارسی است؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۶گ (۲۱۷پ-۲۲۲ر)، ۱۴ سطر (۱۳×۷/۵)، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۳۸۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۱۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملا محمود بن ملا احمد، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۵گ (۱۴۹ر-۱۵۳پ)، ۱۴ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۳-۳۱۸۸]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۴۳۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۸۵]

● بدایع الصنایع = العروض و القوافی / عروض و قافیه / فارسی

badāye'-os sanāye' = al-'orūz va-l qavāfī

حسینی، عطاء الله بن محمود، -۹۱۹ قمری

hoseynī, 'atā'-ol-lāh ebn-e mahmūd (- 1514)

اهدا به: امیر علیشیر نوائی (امیر معروف دربار سلطان حسین بایقرا

تاریخ تألیف: ۸۹۹ق

در عروض و بدیع که در تسمیه آن گفته است: «این بحر خیالات بدایع انجام ×× کز در صنایعست با زیب تمام / سازد بعطای حق عطائی چو تمام ×× آن را تو «بدایع الصنایع» کن نام». صاحب الذریعه از این رساله به نام «العروض و القوافی لاشعار الفرس» یاد کرده و گوید «عطائی آن را از کتاب تکمیل الصناعه

خویش برگزیده است». عطائی در آغاز و انجام رساله «بدایع الصنایع» تصریح کرده که «تکمیل الصناعه» را پس از «بدایع الصنایع» به بیاض خواهد برد؛ چنانکه خود گوید: «... و چون اصول بحور عرب و عجم ... مبین شد، شروع در مقصود کتاب که بیان صنایع و بدایع است می‌باید کرد، که بیان منشعبات و متفرعات بحور مذکوره و ذکر مطبوع و نامطبوع آن وظیفه علم عروض است، و آنچه اینجا مذکور شد بقدر احتیاج است، و این بنده داعیه دارد که آن فن را در کتاب تکمیل الصناعة که بعد ازین کتاب به بیاض برده خواهد شد، انشاءالله تفصیل نماید ...» وی بعدها بخش آخر «تکمیل الصناعه» را رساله‌ای جدا با عنوان «رساله قافیه» ساخته است. صاحب الذریعه در ذیل عنوان «بدایع الصنایع» از کتابی بدین نام که وحیدی تبریزی برای برادرزاده‌اش ساخته، یاد کرده‌اند. ما از وحیدی تبریزی (م-۹۴۲) کتابی در عروض و قافیه می‌شناسیم به نام «مختصر وحیدی» یا «جمع مختصر» که آن را برای برادرزاده‌اش ساخته است. این کتاب دارای یک «مقدمه» و در عروض و سه «مقصد» است: ۱. محسنات لفظی؛ ۲. محسنات معنوی؛ ۳. محسنات لفظی و معنوی. در آن از شرف الدین علی یزدی، شمس قیس، سید شریف، معیار طوسی، تلخیص و بیان و تبیان، مفتاح، ایضاح و حدایق السحر یاد شده است.

آغاز: بسمله، و علیک اعتمادی یا کریم، صنایع مدایح بی قیاس و بدایع لوایح شکر و سپاس آن صانع مصنوعات و مبدع موجودات

انجام: این نسخه که مثل او یکی از صد نیست ×× در فن بدیع و خوبتر زین حد نیست / تحریر نیکو یافته ز آن یار بخش ×× (۸۹۸) تحریر بدیع است که در وی بد نیست / این نسخه که در صنایع آمد نادر ×× چون گشت تمام و کردم آن را ظاهر / پرسید ز عامیان یکی تاریخش ×× با وی گفتم ده جمادی الاخر(۸۹۹)

چاپ: با تصحیح دکتر رحیم مسلمانیان قبادیانی، به وسیله بنیاد موقوفات

[الذریعة ۶۴/۳ و ۴۱۹/۴، ۲۵۹/۱۵؛ نسخه‌های منزوی ۲۱۲۸؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۵/۱]

شرح و حواشی:

۱- بدایع الصنایع (مختصر)؛ قزوینی، محمد نصیر بن حاجی خلف (-۱۱)

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۹۷۵/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ محشی با نشان «منه مدظله العالی»؛ ۹۰گ (۱-۹۰)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۲۷] و [نسخه پژوهی: ۱-۳۱]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۹۹-ع و ۳۵۰۰-ع

نسخه اصل: کتابخانه موزه آسیایی آکادمی علوم شوروی لنینگراد ش CCCXIX؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰ جمادی الثانی ۸۹۸ق؛ واقف: شاه عباس برای آستانه شاه صفی، ۱۰۱۷؛ ۲۰۳گ [فیلمها ف: ۱-۲۰] و [فیلمها ف: ۳-۲۲۵]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: عکسی بدون شماره

نسخه اصل: همان نسخه بالا [نشریه: ۳-۱۰۰]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۸۰۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و صاحب این صنعت را سوق المعلوم مساق غیره نام.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۰؛ افتادگی: وسط و انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه یی، ۹۷گ، ۱۹سطر (۴/۵×۱۱)، اندازه: ۹/۵×۱۷/۲سم [ف: ۷-۲۱۶]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۹۵/۱

خط: نسخ، کا: جمال الدین بن قطب الدین، تا: دوشنبه ۱۲ رجب ۹۲۲ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: مقوا عطف تیماج سرخ، ۲۸۴گ (۱ر-۲۸۴ر)، ۱۹ سطر (۸×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۸۰]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۸۰۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۹۳۵ق؛ مجدول، باسرلوح مذهب، کتیبه مذهب؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج و سرترنج، ۱۰۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [ف: ۳۱-۹۵]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۸۰۰/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه، ۱۴۶گ (۴پ-۱۴۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۰/۸×۲۰/۳سم [ف: ۵-۱۷۹]

۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق کهن، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۸۷گ، ۲۲ سطر (۸×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۶-۷۱۹]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۵۶۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ قطع: رقعی [د.ث. مجلس]

۹. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۵۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ قطع: ربعی. [نشریه: ۷-۱۰۷]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۶

آغاز: کلامی حسن تعلیل ... لف و نشر تبلیغ؛ **انجام:** مشابه حال آن کس بود ردیف نام کردند

خط: نستعلیق، کا: نساء، تا: ۱۰۲۹ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ماشی، مقوایی، ۱۱۳گ، ۱۹ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۶-۲۱۸]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۰۱/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مفعول فاعلات مفاعیل فاعلان و اشتراط موافقت.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ دارای اشکال عروضی؛ کاغذ: اصفهانی شکری آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۱۱۱ص (۳۴-۱۴۴)، ۲۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۶۵۴]

۱۲. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۴/۲ ـ د
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد معصوم از آقای سلطانی القرائی، تا: شنبه ۳ جمادی الاول ۱۱۲۰ق؛ محشی با نشانه «منه دام ظله»؛ ۱۵ سطر (۷×۱۱) [ف: ۱-۴۵]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۲۳۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد معصوم، تا: شنبه ۳ جمادی الاول ۱۱۲۰ق؛ جلد: تیماج مشکی یکلا مجدول گرهی، ۷۸گ (۳ر-۸۰ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۰-۲۸]

۱۴. کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۴۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** مستفعلن متصل تا متعلن شود
شامل ۵ برگ اول کتاب است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، ۱۶ سطر [ف: ۲۳۰]

۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۸۸۷
آغاز: فی علم العروض اجزای این بحور پیش عجم و وجوه استعمال آنها مگر غریب که آنرا جدید نیز می‌گویند؛ **انجام:** و شعر مشتمل بر این صنعت را موشح می‌گویند مانند این: عزت و دولت الهی باد ...
بخشی از کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ رکابه‌دار؛ جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای، ۳۸گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۵/۵سم [ف: ۴۴-۱۱۷]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۰۵
آغاز و انجام: برابر
خط: تحریری، کا: ابن عبدالجواد محمد طاهر، تا: ۱۲۳۶ق؛ کاغذ: فرنگی سفید رگه دار آهار مهره، جلد: میشن سیاه، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۶۷]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۳۳/۳
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی ختم الکلام و صیر خاتم الانبیاء محمداً سید الانام؛ **انجام:** فوائد مذکور در آن کتاب مستطاب که مرقوم شد و السلام
خط: نستعلیق، کا: محمد بن حسن، تا: ۱۲۵۲ق، جا: طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی، ۳۲ص، ۱۴سطر کامل (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۵-۱۸۶]

۱۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۶۸/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۹ رمضان ۱۲۷۱ق، جا: بروجرد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۲۴۰ص (۱-۲۴۰)، ۱۹ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۹-۱۳۵۷]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** همیشه مقضی المرام گرداند بحق محمد و آله و اصحابه العظام ... اجب دعوتی یا منیل العطا ×× وجب هفوتی یا مزیل الخطا. و استغفر الله من جمیع ما کره الله قولا و فعلا و خاطراً
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: مولانا ناصر بن یار علی المفتی، تملکی دیگر بی نام به‌تاریخ ۱۲۹۹؛ مهر: «الله لطیف بعباده یرزق من یشاء و هو القوی العزیز عبده مولا ناصر بن یار علی» (دائری)، «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمد علی» (مربع)، «الراجی محمد تقی بن عبدالجواد الحسینی» (مربع)؛ جلد: تیماج قرمز طلاکوب، ۱۲۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۸سم [ف: ۲-۲۰۱]

۲۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۳۰/۱
آغاز: برابر
در فهرست ناشناس؛ خط: نستعلیق، کا: علی محمد شیرازی، بی‌تا؛ قطع: بیاضی ربعی [نشریه: ۷-۲۵۹]

● بدایع الصنایع (مختصر) / عروض و قافیه / فارسی

badāye‘-os sanāye‘ (mx.)

قزوینی، محمد نصیر بن حاجی خلف، ق۱۱ قمری

qazvīnī ‹mohammad nasīr ebn-e hājī xalaf (- 17c)

وابسته به: بدایع الصنایع = العروض و القوافی؛ حسینی، عطاء الله بن محمود (-۹۱۹)
گزیده‌ای است از نصیرا از کتاب میر عطاء الله نیشابوری.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۸۷/۶
آغاز: بسمله. و به نستعین. حمد له ... .چنین گوید ... .محمد نصیر بن حاجی خلف القزوینی؛ **انجام:** پرسید ز عامیان یکی تاریخش با وی گفتم ده جمادی الآخر (۸۹۸) (تم بالخیر و تم)
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۳گ (۱۰۴-۱۳۶)، سطور چلیپا (۱۰×۲۳)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲×۲۵سم [ف: ۱۳-۳۳۵۰]

● بدایع الصنایع = خلاصة الاخبار / تاریخ / عربی

badāyi‘-uṣ ṣanāyi‘ = xulāṣat-ul axbār

دشتکی شیرازی، منصور بن صدرالدین محمد، -۹۴۸ قمری

daštakī šīrāzī, mansūr ebn-e sadr-od-dīn mohammad (-1542)

تاریخ تألیف: ۹۰۶ق
خلاصة الاخبار در تاریخ انبیا و سلاطین به اختصار از غیاث

الدین منصور دشتکی (= ابو علی بن محمد المنصور الحسینی). این رساله پنجم بدایع الصنایع و دارای چهار «مقصد» است (موجود در نسخه حاضر): مقصد ۱. انبیا از آدم تا پیغمبر ما محمد (ص)، با نقل اقوال و احتمالات تاریخی به اجمال؛ مقصد ۲. ملوک ایران و چهار طبقه آنها؛ مقصد ۳. پیغمبر و خلفاء (چهار خلیفه را تا امیر المؤمنین علی (ع) و فرزندش امام حسن (ع) یاد می‌کند)، بنی امیه و بنی العباس و در پایان این مقصد از ملوک ایرانی همزمان عباسیان (صفاریان، سامانیان، دیلمیان، سلجوقیان و سلغریان) نام می‌برد؛ مقصد ۵. انتقال پادشاهی از عباسیان به مغول سپس: تیموریان، امراء قراقوینلو و آق قوینلو تا سال ۹۰۲. و در اینجا نسخه مجلس به پایان یافته است.
در مقصد ۴، بیشتر اختصار پرداخته و از مغول: چنگیز و هولاکو و آخرین آنان ابوسعید خان را نام می‌برد که در ۷۳۶ درگذشت و پس از آن کار به دست ملوک آل مطفر در فارس و عراق و سپس به دست تیموریان افتاد. وی می‌گوید: نخستین تیموریان امیر تیمور گورکان از (کش) پدیدار گشت و بر بیشتر معموره دست یافت و در ۸۰۷ درگذشت پس از امیر تیمور به ترتیب از الغ بیک فاضل، جهانشاه قراقویلوو از مردم دیار دیگر و حسن بیک بایندر آق قوینلو یاد کند و گوید پس از حسن بایندر ملک در دست فرزندان او قرار گرفت و بهترین آنان نوه او رستم بود که در ۸۹۷ بر تخت شاهی نشست و در ۹۰۲ به قتل رسید. در مقصد اول (در آنجا که ملوک پس از عظمت کلدانیان را این گونه می‌شمارد: ملوک موصل، جبل فارسیان، اسکندریان، قیصران، نصرانیان) می‌گوید: پس از اینان سپس کار به هرقل و کسری رسید و در این زمان هجرت پیغمبر ما (ص) اتفاق افتاد که تا آدم ۶۱۲ سال فاصله داشت و از هجرت تا این زمان ما که اوایل ماه رمضان است ۹۰۶ سال می‌گذرد. دشتکی در این مقصد از کتاب عمده (در تاریخ) به تکرار نقل می‌کند. .
آغاز: بسمله احمد الله حمد ایلیق بکماله ... و بعد فهذه هی الرسالة الخامسه من بدایع الصنایع التی الفها الراجی ... ابو علی بن محمد المنصور الحسینی ... فیها خلاصة الاخبار خالصاً عن زوائد الاسمار ... مرتبه علی مقاصد.
[الذریعه ۳: ۶۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۲۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و تسلط فی حدود سنه ثلاث و سبعین و ثمانمائه حسن بیک البایندر من اولوس آغ قوی لو سکنة دیاربکر ایضاً بقرب نهر الفرات فکل متسلط تسعاثم انتقل الملک الی اولاده و کان احسنهم الملک المظفر رستم بن ابنه حسن سنتین. جلس فی شهور سنه ۸۹۷ و قتل فی ثامن ذی قعده سنه ۹۰۲ و اضطرب الملک بعده اضطرابا تمت الرساله.
خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن افضل گیلانی، تا: ۱۰۰۸ق؛ کاغذ: اصفهانی شکری و زرد رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۱۳ص (۳۷۳-۳۸۵)،۱۸سطر،قطع:نیم خشتی، اندازه: ۱۱×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۹۹۳]

● **بدایع الصنایع** / بدیع / فارسی

badāye‘-os sanāye‘

دشت بیاضی، محمد کریم بن فصیح الدین، ق۱۰ قمری

dašt-bayāzī, mohammad karīm ebn-e fasīh-od-dīn (-16c)

صنایع بدیعی و اقسام آن را در یک «مقدمه» شامل هفت «لطیفه» و سه «قسمت» گرد آورده است: قسم ۱. صنایع بدیعی که نخست به معانی تعلق دارد و سپس به الفاظ، سه صحیفه؛ قسم ۲. صنایع بدیعی که نخست به الفاظ تعلق دارد و سپس به معانی، سی و یک مبحث؛ قسم ۳. صنایع بدیعی لفظی، شانزده مطلب؛ خاتمه: در سرقات، پنج فصل.
آغاز: الحمد لله بدیع الالهام علی الالهام الیه تعالی و الصلوة و السلام علی حبیبه المطاع ... این مختصری است در جمل اقسام علم بدیع که انتخاب کرده شد
[نسخه‌های منزوی ۲۱۲۹]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳

خط: نستعلیق، کا: خادم الفقراء ابن علی، تا: ۱۵ ذیقعده ۹۶۴ق؛ مهر: محمد علی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ ضربی یک‌لا، ۸۴گ، ۱۹ سطر (۷×۱۲)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [سنا: ف: ۱-۲۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۶۷-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۰]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۴۴۴/۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** و وجودهما فی قول الشیخ کمال رحمه الله: بستاند سر زلفت ز کف رفت ×× نو شد مثل کهنه که حرفست و رسن بود. و از لطف تلمیحات بیت شیخ سعدی که: گردن بببنی و دست از ترنج بشناسی ×× روا بود که ملامت کنی زلیخا را
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۷۲گ (۸۹ر-۱۶۰ر)، ۱۶ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۵۹]

● **بدایع الصنایع** / بدیع / عربی

badāye‘-os sanāye‘

تهران؛ شهشهانی ، حسین؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۲۲۳ق [میراث اسلامی: ۵-۶۰۴]

● **بدایع الصنایع** / بدیع / فارسی

badāye‘-os sanāye‘

فن سیم معیار جمالی است در آن در بیشتر صنایع بدیعی بیتی از قوامی مطرزی (بدیع الاسحار فی صنایع الاشعار) و بیت یا بیت‌هایی از قصیده مؤلف در ستایش شیخ ابواسحاق بن محمود شاه آمده و در آغاز آن از حدائق السحر رشید الدین وطواط یاد شده است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۴۶/۷

خط: نسخ و نستعلیق، کا: محمد، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۰گ (۱۳۰-۱۴۹)، ۲۲ سطر (۱۶/۵×۹/۵)، اندازه: ۲۱×۱۶سم [ف: ۱۱-۲۳۴۲]

● **بدایع الصنایع** / بدیع / عربی

badāye‘-os sanāye‘

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۳۸۶

آغاز: بسمله شکرو سپاس بیقیاس پادشاهی را؛ **انجام:** بربی هنر بهانه تمت ... پروردگار صانع

بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **بدایع الصنایع فی ترتیب الشرایع** / فقه / عربی

badāyi‘-uṣ ṣanāyi‘ fī tartīb-iš šarāyi‘

علاء الدین کاشانی، ابوبکر بن مسعود، -۵۸۷ قمری

‘alā‘-od-dīn-e kāšānī ،ābūbakr ebn-e mas‘ūd (- 1192)

چنانکه در آغاز فهرست نسخه ما آمده است، متن از محمد بن حسن شیبانی اسروشنه‌ای است.

چاپ: مصر، مطبوعات العلمیه، ۱۳۲۷ق؛ مطبوعات الجمالیه، جزء۳الی۷، ۱۳۲۸ق.

[بروکلمن ذیل ۳۴۰/۱ و ۶۴۳]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۵۹

از کتاب الحدود تا کتاب الوصایا تا فصل فی بیان ما یخرج به الوصی عن النیابة، از آن محمد بن احمد بن ابی السعود، با مهر عبدالرحیم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ مجدول؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی زرکوب ضربی، ۵۸۸گ، ۳۳ سطر (۱۲×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۴]

● **بدایع الطلبات و منتهی الغایات** / کیمیا-عربی

badāyi‘-uṭ ṭalabāt wa muntah-al ġāyāt

این کتاب به‌رمز و داستانی نوشته شده و مؤلف داستان خیالی ورود خود را به جزیره ای و مکالماتش را با بزرگان اهل فن کیمیا به صورت رمز در ده «بخش» گزارش نموده است. عنوان بخش‌های کتاب چنین است: ۱. الافتتاح لنزهة الارواح، آغاز: «الحمدلله الحمید المجید المبدی المعید الفعال لما یرید ذی القوة و البطش الشدید»؛ ۲. رکوب الاهوال فی طلب الاموال، آغاز: «الحمدلله موضع الدلیل و منهج السبیل و شافی العلیل القلیل رحمة منا»؛ ۳. الطریق القویم، آغاز: «بسمله الحمدلله مفرج الکربات و کاشف المهمات جبار الارض و السماء و ان العالم»؛ ۴. مکان التلاق و نزهة العشاق، آغاز: «بسمله الحمدلله المنزه عن جمیع الشبهات جبار الارض و السموات و العالم بما کان»؛ ۵. کشف السرو هتک الستر، آغاز: «الحمدلله منبع آمال الآملین و منتهی رغبة السائلین و ملاذ العباد المتمتعین»؛ ۶. فتح الالباب لراحة القلوب و الالباب، آغاز: «الحمدلله العالم بما فی الهوی و ماتحت الثری و من دقیق مانکته نفوس الوری»؛ ۷. الاسباب السنیة و اللواحق الخفیة، آغاز: «الحمدلله الذی سبب لنا الاسباب و فتح لنا الابواب من مغلقات معضلات»؛ ۸. ارتیاح النفوس النفسیة لکشف اسرار العوصیة، آغاز: «تبارک من الهم و فهم وتبه علی ما ابهم تبارک من شرح لنا ما کتم و علم بالقلم»؛ ۹. الترقی الی الاوعار العلیة فی طلب العلوم السنیة و الاسرار الخفیة، آغاز: «قصدتک ربی و بک و ثقت فی معتقدی و حسن ظنی برب عظیم فرد صمد رحمن رحیم»؛ ۱۰. کشف السر الغامض و جلد الشک العارض، آغاز: «بسمله الحمدلله مسبب الاسباب و فاتح الابواب و معتق الرقبات من الیم العذاب».

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹/۱۶۵-۵۸۲۵/۱

آغاز: بسمله الکتاب الاول کتاب الافتتاح لنزهة الارواح الحمدلله الحمید المجید المبدی المعید الفعال لما یرید ذی القوة و البطش الشدید؛ **انجام:** و یعاد علیه العمل حتی یجتمع جمیعا و یصیر جسدا واحدا و تخرج العصر و تثبت الوزن ثم یوقد علیه دائما سبعة ایام حتی یصیر نقرا حمراء قد تم.

خط: تحریری، کا: علی بن حاجی ملا محمد مهر آبادی کاشانی، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۳۳۹ق؛ کاتب در پایان نسخه عنوان نموده که این نسخه را حاج شیخ محمد بن الشیخ محمد مازندرانی از تهران برای استنساخ به وی ارسال نموده است؛ جلد: مقوای لایی عطف تیماج مشکی، ۹۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۶۰۶]

● **البدایع الظرایف** / ادبیات / فارسی

badāye‘-oz zarāyef

شامل ۱۵ «ظریفه» در حکایات عامیانه و طنزآمیز و گاهی هزل‌گونه است. در هر ظریفه یک حکایت آمده است. در ابتدای نسخه نوشته‌اند: «هذه الکتاب البدایع الظرایف المنظومة المشتمل و المحتوی بخمسة عشر که پانزده ظریفه باشد». نویسنده باید از اهالی اصفهان باشد. چه در ابتدای ظریفه یازدهم از «احمد» نامی حکایت می‌کند: «شنیدم ز احمد من این احمدا ×× که با خنده کرد این ظرافت ادا». و در حاشیه می‌نویسد: «احمد از ظرفای نجف آباد اصفهان» بود. در ابتدای ظریفه سوم

هم از اصفهان یاد می‌کند: «شنیدم که در کشور اصفهان ×× کز آفات دوران بود در امان»

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۶۴۹/۱

آغاز: شنیدم که یک روز در انجمن ×× نشستند بر گرد هم چند زن / زنی داشت طفلی میان کنار ×× چه طفلی که بد سرخ تر از انار. آغاز ظریفه دوم: شبی جمعی از مردم محترم ×× نشستند در مجمعی گرد هم / نشستند تا آن که مهتاب رفت ×× جوانی از آن جمع در خواب رفت؛ **انجام:** پسر گفت گوساله‌ام من نه گاو ×× پدر از جواب پسر باخت دو/ تو را گر چه طفل دو ده ساله‌ام ×× ولی نیستم گاو گوساله‌ام

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۹شعبان ۱۳۲۲ق؛ مجدول، از کتاب‌های فرخ غفاری، انتقال یافته به دانشگاه در مهر ۱۳۷۰؛ ۷گ (۱ر-۷پ)، ۱۵-۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲۰-۱۳۱]

● **بدایع العجایب و نوادر الغرایب** / تاریخ / فارسی

badāye‘-ol ‘ajāyeb va navāder-ol qarāyeb

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۱۳

آغاز: المقالة الثانية في ذكر الصفات المذمومة و الاخلاق الروية التي هي م المهلكات و هي؛ **انجام:** برای مردمان بشرح و بسط تمام تقبل میکرد و ایشان در کتابهای خود به تفصیل می‌نوشتند.

خط: نستعلیق تحریری خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۷ سطر (۱۰×۱۵/۵)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۴سم [رایانه]

● **بدایع اللغة** / لغت، شعر / ترکی، فارسی

badāye‘-ol loqa

ایمانی، طالع، ق۱۰ قمری

īmānī, tāle‘ (- 16c)

اهداء به: شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق)

فرهنگ لغات جغتایی و مغولی دواوین اربعه و خمسه امیرعلیشیر نوایی (۸۴۴-۹۰۶) است، به‌ترتیب الفبا که ایمانی متخلص به طالع گردآورده و به فارسی ترجمه کرده و در ذیل هریک از لغات یک یا چند بیت ترکی از امیر علیشیر به استشهاد آورده و گاهی به اشعار عربی هم تمثل جسته است. این فرهنگ مصدرست به نام شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۰۵-۱۱۳۵ق) و در اوان سلطنت وی تألیف و تدوین یافته است. چنانکه در دیباچه آن آمده است: «چون چهره شاهد این مدعا در صفحه مرآت جهان نمای اشعار غریبه و افکار عجیبه حسان عرب و سحبان عجم، لشکرکش اقالیم کشورگشایی امیر علی شیر مشهور به نوایی که از دواوین اربعه و سرپنجه خمسه صلای جهانگیری در شش جهت و هفت اقلیم افگنده، بوجه احسن رخ نموده، این فلاطون خم هیچمدانی طالع تخلص مسمی به ایمانی را ناپسند آمد که این پری زادان گلچهره در طلسم چاه سخن لغات فرقه جغتائیه و طایفه مغولیه مختفی مانده گوشه دستار گلدسته بندان فارسی و تازی خالی باشد، خصوصاً در اوان عنفوان بهار سلطنت خلاصه خاندان گیتی ستانی و نقاوه دودمان صاحبقرانی بلکه اسم اعظم نگین خاتم سلیمانی، نیسان سحابی که درزمان گوهر افشانیش صدفی که خالی مانده پیمانه مستان، و لبی که تر نشده لب ساغر باده پرستانست. در عهد گشاده روئیش دری که وانشده در میخانه و گلی که نشکفته گل پیمانه است ... زبیم احتساب شحنه وی ×× گریزد نغمه ازنی نشأه ازمی ... بدستش خامه چون ابربهاری ×× نه بلکه ناف آهوی تتاری / شهی کزوی جهانرا زیب وزین است ×× شهنشاه جهان سلطان حسین است / شه انجم حشم دارای دوران ×× نخستین وارث ملک سلیمان / ازین نورس نهال جاودانه ×× بخود از شوق می‌بالد زمانه ...

از احوال مؤلف اطلاعی در دست نیست. فقط میرزا مهدی خان منشی استرابادی در مقدمه کتاب سنگلاخ می‌نویسد: «... اگر چه چند نفر رومی که اسمشان در تألیفشان مذکور نیست، و طالع نام هروی و فراغی و ندرعلی و میرزا عبدالجلیل نصیری و بعضی از لغت فهمان این فن کتابها بر لغت نوایی مدون ساخته‌اند ...» که از اینجا معلوم می‌شود مؤلف از مردم هرات بوده است، و این‌که در فهرست سپهسالار (ج۲ص۱۶۰-۱۶۱و ۲۴۵/۳) ممدوح را به قرینه هروی بودن مؤلف و تشابه اسمی با پادشاه عصر امیرعلیشیر، سلطان حسین میرزای بایقرا (۸۷۸-۹۱۱هـ) [ولادت وی نیز در ۸۴۲ بوده است، «اویماق مغل.ص۳۷۰»] دانسته‌اند، مسلماً اشتباه است، چه گذشته از اینکه در اوان سلطنت سلطان حسین بایقرا فرمانی دائر بر منع میخوارگی صادر نگردیده است؛ اصولاً در آن ایام امیرعلیشیر سی و چهار سال داشته و از چهار دیوان وی لااقل دو دیوان «بدایع الوسط» و «فوائد الکبر» به وجود نیامده بوده، برخی از مثنویات خمسه او نیزسال‌ها پس از جلوس سلطان حسین میرزا سروده شده است، چنانکه «حیرت الابرار» به سال ۸۸۸ و «سبعه سیاره» و «فرهاد و شیرین» در ۸۸۹ هجری گفته شده است. از همه اینها گذشته اگر طالع هروی از شاعران معاصر امیرعلیشیر می‌بود، به فرض این هم که کتابی بر لغت نوایی تدوین نکرده بود، نامش در عداد شعرای تذکره مجالس النفائس می‌آمد و از اینکه نام شاعر مزبور در آن سلسله مذکور نیست می‌توان استنباط کرد که وی معاصر امیرعلیشیر نوایی نبوده است. (گلچین معانی)

آغاز: طوطی شیرین مقال سخنی که از آشیان نیشکر قلم بال گشا گردد

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** ذاتی که خلایققه تیار فیض آندین ×× عالم

اهلی ایچون سلامت بولسون.
خط: نستعلیق خوش، کا: محمد قزوینی، تا: رجب ۱۲۲۴ق، برحسب امر شیخعلی میرزای قاجار؛ واقف: بانو پروین السادات، اسفند ۱۳۰۹؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۱۴گ، ۱۲ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۹سم [ف: ۱۳-۱۱]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** ذاتی که خلایققه تیار فیض آندین ×× عالم اهلی انچون سلامت بولسون.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی، ۱۴۲ص، ۱۲ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲-۱۶۱]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹۳۶
خط:نستعلیق،کا: حاجی محمد کاتب، تا: ۱۱۱۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛کاغذ:سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۶۰گ، ۱۶ سطر (۹×۲۰)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۶-۱۶۲]

۴. قم؛ حجتیه؛ شماره نسخه: ۴۸۸/۲
آغاز: تنبیه- بدان ای تشنه لب رحیق تحقیق هداک الله
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق [ف: ۱۱۱]

● بدایع اللغه / لغت / فارسی

badāye'-ol loqa

وقایع نگار کردستانی، علی اکبر بن عبدالله، ق۱۴ قمری

vaqāye'-negār-e kordestānī, 'alī akbar ebn-e 'abd-ol-lāh (- 20c)

به‌درخواست: شاهزاده فرهاد میرزا (معتمد الدوله)
تاریخ تألیف: ۱۲۸۶ق
این کتاب در لغت کردی است و چون نخستین کتابی است که در لغات و اصطلاحات کردی جمع شده، آن را «بدایع اللغه» نامیده است. چون شاهزاده گذشته از جمع لغات کردی اطلاعات دیگری راجع به‌کردستان از مؤلف بدایع اللغه خواسته، وی در ابتداء این کتاب به نام مبادی، آن مطالب را درج نموده و فهرست آن را چنین آورده است: در پنج «مبادی» و یک «مقصد» که مشتمل بر بیست و پنج «باب» است و یک «خاتمه»: مبدء ۱. بیان معرفت نسب اکراد که نسب ایشان به که منتهی می‌شود؛ ۲. بیان معرفت حدود کردستانات که از کجا تا به کجا است؛ ۳. بیان معرفت طوائف اکراد که چند طائفه هستند و هر طایفه را چه مذهبی باشد؛ ۴. بیان معرفت لام مخفف و لام مفخم و یای معروف و یای مجهول و واو معروف و واو مجهول و واو معدوله؛ ۵. بیان معرفت حروفاتی که در زبان کردی و لغات اکراد هیچ واقع نمی‌شود و هر لغتی که بخواهند پیدا نمایند بدون اشکال باشد و در کمال سهولت و آسانی به دست آید. مؤلف گذشته از نقل لغات و کنایات و استعارات و اصطلاحات کردی و بیان معانی آنها معادل فارسی آنها را هم ذکر و به اشعار فصحا استشهاد کرده و در حدود ۵۵۰۰ بیت کتابت این کتاب است.
آغاز: بسمله حمداً لمن کل لسان الکل فی بیانه ... . و بعد فاتح این ابواب و نگارنده این فصول.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، کا: نصرالله کردستانی، تا: ۱۲۸۷ق، به خواست شاهزاده معتمد الدوله فرهاد میرزا؛ در حاشیه پاره‌ای از صفحات خطوطی است که مسلما بعضی از آنها خط فرهاد میرزا و بعضی بر حسب احتمال خط مؤلف است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۱۴۰گ، ۱۴سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳-۷۶]

● بدائع المقاصد لاصلاح بعض امور المفاسد / متفرقه / فارسی

badā'i'-ul maqāṣid li-iṣlāḥ-i ba'ḍ-i umūr-il mafāsid

هفت مجلس است درباره روزهای هفته و از جمعه شروع شده و به پنج‌شنبه ختم می‌شود. در هر مجلس خطبه عربی جداگانه (همان دعاهای ایام هفته منقول از حضرت امام زین العابدین علیه السلام است) و خصائص و اعمال و بعضی از روی دادهای یکی از روزها را می‌آورد و گاهی به مناسبت از علم طب و نجوم و علوم غریبه چیزهایی نقل می‌کند و به ذکر مصیبت حضرت امام حسین (ع) مجلس را ختم می‌نماید.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۷۸۲
آغاز: الحمدلله الاول قبل الانشاء و الاحیاء و الاخر بعد فناء الاشیاء العلیم الذی لاینسی من ذکره؛ **انجام:** بکربلا چه رسیدی شنو بگوش حقیقت ×× که هر زمان ز زمین ناله اسیر برآید
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (ظاهراً)، بی‌تا؛ مصحح ؛ جلد: تیماج سبز، ۱۹۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۶۳]

● بدایع الملح / ادبیات / عربی

badāyi'-ul milḥ

خوارزمی، قاسم بن حسین، ۵۵۵-۶۱۷ قمری

xārazmī, qāsem ebn-e hoseyn (1161-1221)

تاریخ تألیف: ۵۹۰ ق
با ترجمه فارسی گویا از صدر الافاضل مجدالدین طرایفی (زیر سطور)، در دوازده «باب»، شعرها به حسب موضوع تقسیم شده است.
[فهرس المخطوطات المصورة ۴۳۰/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۳۹-ف
نسخه اصل: کتابخانه لاله لی ش ۱۷۵۰؛ خط: نسخ، کا: موفق بن طاهر بن عصم ابن ابی سهل مفسری فاریابی، تا: جمعه ۹ رجب

۵۹۲ق؛ با اجازه به خط مؤلف در همین تاریخ؛ ۹۷گ [فیلمها ف: ۱-۲۸۹]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۳۱بخش۳

همان نسخه بالا. [ف: ۱۱۰]

● **بدایع نظمیه** / بدیع / فارسی

badāye'-e nazmīye

ناصح، عبدالکریم، ق۱۴ قمری

nāseh, 'abd-ol-karīm (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۱۸ق

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۵۴۹

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۱۸ق، جا: تهران؛ کاغذ: نخودی، جلد: پارچه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۱سم [الفبائی: ۸۵]

● **بدایع و حوادث تاریخی** / تاریخ پیامبر اکرم (ص)، تاریخ ایران / فارسی

badāye' va havādes-e tārīxī

این کتاب پس از حمد خدا از وقایع سال اول هجری و آنچه بر پیغمبر اسلام گذشته آغاز بیان می‌کند (تا آنجا که این نسخه حاویست) و حوادث ایام را می‌آورد تا حوادث و پیدایی امیر تیمور است. البته در ضمن بیان مطلب مباحثی در وقایع قرن نهم چون وقایعی راجع به امیر علیشیر نوائی و شاه اسماعیل نیز در آن مندرج است. پایان نسخه افتاده و معلوم نشد که نام نویسنده و کاتب و نام خود کتاب چیست.

آغاز: بسمله. حمد بیحد و ثنای بیعد قادیراست که بید قدرت خود عالم و آدم را آفرید.

[فهرستواره منزوی ۲/۸۳۰]

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴

آغاز: بسمله. حمد بیحد و ثنای بیعد قادرراست که بید قدرت خود عالم و آدم را آفرید؛ **انجام:** توامان ابن سوغو حین بن ایردم چی برلاس بن قاچویی بهادر.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ در پشت صفحه اول نام کتاب تاریخ نگارستان آمده ولی در مباحث اصل کتاب چیزی مبین این نام باشد به دست نیامد و با کتاب تاریخ نگارستان نیز مقابله شد هیچگونه تشابه لفظی به دست نیامد البته سبک دو کتاب همان است و همین امر به ظاهر نویسنده را به اشتباه انداخته است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: میشن تریاکی، ترنج و نیم ترنج، میناکاری مقوایی، ۳۰۲گ، ۱۹ سطر (۹×۱۸/۵)، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۶-۵۲۰]

● **بدایع الوسط** / شعر / ترکی

badāye'-ol vasat

امیر علیشیر نوائی، علیشیر بن کیچکنه،۸۴۴-۹۰۶؟قمری

amīr 'alī-šīr-e navā'ī, 'alī-šīr ebn-e kīčakne (1441-1501)

نوایی چهار دیوان به ترکی دارد به نام‌های: غرایب الصغر؛ نوادر الشباب؛ بدایع الوسط؛ فوائد الکبیر. دیوان حاضر، بدایع الوسط، سومین دیوان ترکی اوست؛ شامل غزلیات، قصاید و رباعیات. نسخه‌هایی از این دیوان در انستیتوی شرق شناسی ازبکستان و انستیتوی شرق شناسی تاجیکستان موجود است.

آغاز: ای نوبهار عارضینک صبحی غه جان پرور هوا ×× آندین گل و بلبل تابیپ یوز برگ بیرله مینک نوا

[ریحانة الادب: ۶/۲۳۵-۲۳۷؛ فهرس المطبوعات الترکیة العثمانیة: ۲/۶۶ و ۱۰۲ و ۳۰۱؛ فهرست نسخه‌های خطی انستیتو شرق شناسی و آثار خطی تاجیکستان: ۳/۲۱۴؛ فهرست نامگوی نسخ خطی مخزن حمید سلیمان انستیتو شرق‌شناسی ابوریحان بیرونی ازبکستان: ۹ و ۴۰ و ۴۳۷؛ قاموس الاعلام: ۴/۳۱۹۱۵ فهرست نسخه های خطی شرقی در آکادمی علوم ازبکستان: ۲/۱۲۵۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** مونجه کیم خود رای لیغ مکور کوز دی اول ×× عقل حیرت قیله ای تیشاب بار ماغین (؟)

نسخه اصل: در یکی از کتابخانه های استانبول ترکیه؛ خط: نستعلیق، کا: محمود کاتب، تا: ۹۰۰ق؛ نسخه تزئینی است، مجدول، مذهب؛ وقف نامه نسخه از سلطان محمود خان ثبت شده؛ ۳۷۱ص، ۱۶ سطر [عکسی ف: ۳-۵۰۷]

۲. تبریز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۵۸۲/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** مونجه کیم خودرا یلیغ کور کوزدی اول ×× عقل حیرت قیلدی تیشلاب بار ماغین

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ابریشمی و ترمه، جلد: چرمی سیاه و باسمه منقش، ۶۳گ، اندازه: ۲۳/۵×۳۴سم [ف: ۳-۱۱۰۸]

۳. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۰/۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول زرین و فیروزه‌ای، دارای یک شمسه مذهب مرصع ممتاز، مذهب، با سرلوح مرصع مذهب مزدوج ممتاز؛ تملک: سلیمان بن محمد خان قاجار بوده با سجع مهر وی؛ کاغذ: عادلشاهی، جلد: مقوای روکش چرم مشکی ساغری وسط ترنج دو سرترنج چهار لچکی و یک حاشیه کتیبه‌ای بازوبندی ضربی طلاکشیده گل برجسته، ۲۷ سطر، قطع: رحلی حجیم، اندازه: ۲۴×۳۵سم [ف: ۳-۹۰]

● **بدایع و صنایع ملک صانع** / تاریخ / فارسی

badāye' va sanāye'-e molk-e sāne'

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۶۸/۱۲

شاید از خاتمه حبیب السیر یا روضة الصفا؛ خط: نسخ، کا: مسیح کمره‌ای، تا: ۱۲۹۴ق [نشریه: ۲-۱۰۰]

● **بدایع وقایع نخستین سفر مظفرالدین شاه به اروپا** / سفرنامه / فارسی

badāye‘-e vaqāye‘-e naxostīn safar-e mozaffar-ed-dīn šāh be orūpā

هدایت، رضا قلی بن جعفر قلیخان، ق۱۴ قمری

hedāyat, rezā qolī ebn-e ja‘far qolī-xān (- 20c)

نویسنده، که یکی از خبرنگاران خارجی است، وقایع مهم سفر اول مظفرالدین شاه قاجار را به‌شهرهای اروپا (از روزنامه‌های آندیار) گردآوری کرده و در کتابی تدوین نموده است. طبق مدارک این کتاب مظفرالدین شاه در این سفر از اکسپوزیسیون پاریس که همزمان این سفر تشکیل شده دیدن می‌کند و آن در او اثر بسیار می‌گذارد. نویسنده سعی کرده مسائل زننده سفر شاه را مسکوت گذارد. مظفرالدین شاه درین سفر غیر از شهرهای فرانسه از شهرهای آلمان و ترکیه (= عثمانی قدیم) نیز بازدید نموده است. این سفرنامه بوسیله نیرالملک، که از درباریان بوده، ترجمه گردیده و نسخه حاضر آن ترجمه است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۴۱

آغاز: بسمله، مقدمه از قول نگارنده: از آنجا سیاحت اروپا و گشت و گذار ممالک فرنگ همواره منظور نظر کیمیا اثر اعلیحضرت مظفرالدین شاه؛ **انجام:** بپایتخت مینونشان تهران و مقر سلطنت عظمی بصحت و سلامت تمام نزول اجلال فرمودند.

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، تا: جمعه محرم ۱۳۱۱ق (ظاهراً اشتباه است)؛ با سرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فلفل نمکی، جلد: مخمل آبی گل و بوته ضربی مقوایی، ۹۱گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۲-۳۴]

● **بدایع الهندسة** / ریاضیات / فارسی

badāye‘-ol hendese

گیلانی، محمد بن محمد مؤمن، ق۱۱ قمری

gīlānī, mohammad ebn-e mohammad mo’men (- 17c)

مشتمل است بر «مقدمه» و «مقاله» و «خاتمه» و مؤلف می‌گوید که: «فیما بین اهل صنف خود غایت شهرت و آوازه دارد و بمیانجی قضا با یکی از مهندسین فرنگ ملاقات اتفاق افتاد. در این فن فوائد لطیفه و روائد شریفه که در میان مهره معروفین اشتهار نداشت از او استماع شد، خواست که بمحک نظر صیرفیان نقاد رساند تا آنچه را صحیح العیار بینند در سوق اعتبار رایج دارند.»

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۹۹/۲

آغاز: بسمله، حمدله، و بعد مخفی نماند که حضرت فیاض علی الاطلاق جلت نعماؤه؛ **انجام:** قطر ظل بقدر ربع خواهد بود، و هو المقصود

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۵ص (۹۷-۱۰۱)، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۸-۳۵۶]

● **بدر الآفاق فی اسرار الحروف و الاوفاق** / علوم غریبه / عربی

badr-ul āfāq fī asrār-il ḥurūf wa-l awfāq

بسطامی، عبدالرحمن بن محمد، -۸۵۸ قمری

bastāmī, ‘abd-or-rahmān ebn-e mohammad (- 1454)

شامل ۲۸ «جوهره» به عدد حروف ابجد در خواص حروف.

آغاز: الفصل الثانی من شمس الآفاق فی علم الحروف و الاوفاق ... الحمدلله الذی رسم دقایق الاسرار النورانیات فی الواح ارواح العوالم العلویات و السفلیات.

انجام: و کل من طالع هذه المقدمة الشریفة و التتمة اللطیفة بالذوق و الشوق و الحال فقد وصل الی اعلی مراتب الکمال و الحمدلله علی کل حال و هو حسبنا فی جمیع الاحوال و ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۵گ (۱۶پ-۴۰پ)، ۲۷ سطر [ف: ۳۶-۲۳]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۴۱/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو مشکی، ۴۶ص (۱۱۶-۱۶۱)، ۲۱ سطر [ف: ۳۶-۷۲]

● **البدر الباهر** / چند دانشی / عربی

badr-ul bāhir

هزار جریبی، محمد حسین بن محمد علی، ۱۲۳۵ق۱۳ قمری

hezār-jarībī, mohammad hoseyn ebn-e mohammad ‘alī (1820-19c)

مجموعه‌ای از اطلاعات و نکات علمی در تفسیر برخی آیات، قصص انبیاء و نیز شرح و تفسیر اخبار و نیز حواشی بر برخی از کتب معانی و بیان که در چهار «حدیقه» تنظیم شده است: ۱. التفسیر؛ ۲. الهیئة؛ ۳. شرح نبذ الاخبار؛ ۴. المعانی بیان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۱/۲

آغاز: الحمدلله الکبیر المتعال و الشکر للحق الکریم الذوالجلال الذی لافناء له و لازوال؛ **انجام:** و یتحمل ان یکون النسیم الثانی

عین الاول من اعادة الظاهر مقام الضمیر و الضمیر للصبا.
کامل؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: جعفر بن محمد آل بحر العلوم در سال ۱۳۲۷ق؛ جلد: تیماج حلوایی با ترنج وسط، ۲۱۵گ، ۲۱سطر [ف: ۱/۳۳-۳۴]

← بدرة المعانی فی ترحمة اللئالی ← درة المعالی فی ترجمة اللئالی

● **بدر الدجی فی احوال الشریعة الغرا** / فقه / فارسی
badr-od dojā fī ahvāl-eš šarī'at-el qarrā
رشتی، حبیب الله بن محمد علی، ۱۲۳۴-۱۳۱۲ قمری
raštī, habīb-ol-lāh ebn-e mohammad 'alī (1819-1895)
رساله عملی فتوایی است برای عمل مقلدین و در آغاز آن احکام تقلید اجمالاً پس از آن اصول دین با استدلال همه فهم و مخصوصاً تفصیل بیشتر در بحث امامت آمده و چون نسخه بیش از این دو موضوع را دربر ندارد، نمی‌دانیم که تألیف این رساله بپایان رسیده است یا نه.
آغاز: الحمدلله ... و بعد چنین گوید مفتقر الی الله عبده حبیب الله که این رساله مشتمل است بر ضروریات مسائل طهارت و صلوة و صوم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۴۹
آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۸۸ق (شاید تاریخ تألیف باشد)؛ جلد: مشکی، ۱۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۳۳]

● **بدر الشریعة شعر سرود** / فارسی
badr-oš-šarī'e še'r sorūd
کسروی، احمد، ۱۲۶۹-۱۳۲۴ شمسی
kasravī, ahmad (1890-1945)
تاریخ تألیف: ۱۳۲۴.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۵۲/۹-۴۷۵۴-ف
بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۹۹]

● **البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع** / رجال / عربی
al-badr-uṭ ṭāli' bi-maḥāsin-in min ba'd-il qarn-is sābi'
شوکانی، محمد بن علی، ۱۱۷۳-۱۲۵۰ قمری
šawkānī, mohammad ebn-e 'alī (1760-1835)
تاریخ تألیف: چهارشنبه ۲ ذیحجه ۱۲۱۳ق
شرح حال علما و بزرگان و همچنین خلفا، سلاطین، رؤسا و شعرا را که دارای شأن و منزلت بوده‌اند به ترتیب حروف هجا آورده، که از قرن هشتم هجری (سال ۷۰۰ق) تا زمان مؤلف می‌زیستند و در مدت ۴ ماه آن را سامان داده است. آن را در پاسخ به کسی نوشته که معتقد بود پس از قرن ۶ یا ۷ق مجتهدی که از او بتوان کسب علم کرد نبوده است. «البدر الطالع» حدود ۶۱۰ ترجمه دارد که نیمی از آنها (۳۰۸ نفر) به اعلام وطن شوکانی -یمن- اختصاص دارد و اهمیت کتاب هم بیشتر در همین بخش و ذکر هم روزگاران و اساتید اوست.
چاپ: قاهره، مکتبة ابن تیمیة، ۱۳۴۸ق، ۲ج (به انضمام ذیل آن از محمد بن محمد بن یحیی زباره یمنی)؛ دمشق، دار ابن کثیر، تحقیق محمد حسن حلاق، ۱۴۲۷ق، ۹۶۰ص
[مصادر الفکر الاسلامی فی الیمن ص۵۳۳؛ مؤلفات الزیدیة ۱۹۷/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۹۵
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی جعل النظر فی اخبار من غبر من اعظم العبر و الصلوة و السلام علی صفوة الصفوة من البشر ... و بعد فانه لما شاع علی السن جماعة من الرعاع اختصاص سلف هذه الامة باحراز فضیلة السبق فی العلوم دون خلفها؛ **انجام:** کلما لام علیه عاذل ×× وجه المسمع بابا مرتحیا / لاسمت بی عقوة من هاشم ×× و نجار بالمعالی و شیحاً
جلد۱، نیمه اول کتاب(از آغاز تا اواسط حرف عین)؛ خط: نسخ، کا: ملا حسین بن تاج خان، تا: ۱۲۹۹ق؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: میشن فرنگی سرخ زرکوب، ۱۲۱گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۷۰] و [ف: ۲۷-۸۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۳۹۶
آغاز: ان اخنافتنی القنا من دونه ×× بعوالیها حسن شرجا. السید علی بن ابراهیم بن محمد بن اسماعیل بن صلاح الامیر حفید السید محمد صاحب التصانیف؛ **انجام:** کما جادلی حتی رایت ابن احمد ×× علیا و اوفی فی اقتراحی له. الشرطا، و قد ترجم له الحمیمی فی طیب السمر ترجمة طویلة و اورد فیها قطعة من شعره و توفی فی ربیع الاول سنة ۱۱۲۱ و الی هنا انتهی الکتاب و کمل بعون الله و حسن توفیقه.
نیمه دوم (از حرف ع تا پایان)، ادامه نسخه شماره ۲۴۳۹۵ است و در ادامه همان نسخه برگ شماری شده است؛ خط: نسخ، کا: ملا حسین بن تاج خان، تا: غره ذیقعده ۱۲۹۹ق؛ با این یادداشت در پایان: «نسخه بدر طالع شوکانی به خط زشت عرب نوشته صنعاء یمن در کتب خانه امیر الملک و الاجاه نواب صدیق حسن خان بهادر ... بهوپال موجود است ... به واسطه محمد عباس عفا الله عنه ملا حسین بوهره مبلغ صد روپیه اجرت کتابت گرفته نقل نموده و ... از بهوپال به شهر لکهنو پیش مولوی صاحب ممدوح فرستاده شد»؛ اهدایی: رهبری، در اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: میشن فرنگی سرخ زرکوب، ۱۵۴گ، ۲۷سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [اهدائی رهبر: ۸-۱۷۱] و [۲۷-۸۶]

● **البدر الکبیر فی قرائة ابن کثیر** / قرائت / فارسی
al-badr-ol kabīr fī qerā'at-e ebn-e kasīr
سمرقندی، محمد بن محمود، –۷۸۰ قمری
samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd (- 1379)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۵/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی رسول الله محمد و آله اجمعین بدانکه وفقك الله تعالی باین قرائت؛ **انجام:** سورة الکافرون ولی ولی سورة المسد لهب اول حماله سورة الاخلاص کفواً تمت الکتاب بعون الملك الوهاب جل اسمه.
بی‌کا، تا: ذیحجه ۸۰۷ ق؛ جلد: تیماج، خرمائی، ۱۱ص (۴۳–۵۳)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵–۲۱۶]

● **البدر اللامع فی قرائة النافع** / قرائت / فارسی
al-badr-ol lāme' fī qerā'at-en nāfe'
سمرقندی، محمد بن محمود، –۷۸۰ قمری
samarqandī, mohammad ebn-e mahmūd (- 1379)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۵/۲
آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و صلی الله علی رسوله محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه این قرائت نافع است».؛ **انجام:** سورة الفیل ماکول اروش الکافرون ولی سورة المسد حمالت سورة الاخلاص کفوهْ احد نقل حرکت تمت.
بی‌کا، تا: ذیحجه ۸۰۷ق؛ جلد: تیماج، خرمائی، ۱۲ص (۳۱–۴۲)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۵–۲۱۶]

● **بدر المستنیر = فی تدبیر الاکسیر** / کیمیا / عربی
badr-ul mustanīr = fī tadbir-il iksīr
قمری، محمد، ق۵ قمری
qomrī, mohammad (- 11c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۳۷/۹
آغاز: بسمله. الحمد لولیه و السلام و الصلوة علی نبیه و اولاده و رسوله اما بعد فانی قد صرفت العمر فی علم الصناعه نحو خمسة عشر سنه؛ **انجام:** علی الف من أی جسد شئت من الزحل او المریخ و القمر.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ رکابه‌دار؛ جلد: مقوا عطف پارچه، ۱۰۴ص (۴۳۶–۵۳۹)، ۱۷سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۴۴–۱۴۳]

● **بدر مشعشع** / تاریخ معصومین / فارسی
badr-e moša'ša'
نوری، حسین بن محمد تقی، ۱۲۵۴–۱۳۲۰ قمری
nūrī, hoseyn ebn-e mohammad taqī (1838-1902)
تاریخ تألیف: ربیع الاول ۱۳۰۸ق
در سرگذشت موسی مبرقع فرزند امام جواد (ع)، از هجرتش از کوفه به قم به سال ۲۵۶ق و سرگذشت فرزندان او.
چاپ: بدر مشعشع در حال ذریه موسی مبرقع، بمبئی، سنگی، ۱۳۰۸، رقعی، ۳۱+۲صص
[فهرستواره منزوی ۱۵۶۱/۳؛ الذریعه ۶۸/۳ و ۳۲۸/۲۱؛ مشار ۷۰۶/۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۴/۵
بی‌کا، بی‌تا؛ صورت سئوالی‌که از حاج میرزا حسن شیرازی زمامدار بزرگ شیعه متوفی ۱۳۱۲ق درباره این موضوع شده به ضمیمه جواب ایشان در پایان نسخه، و همچنین صورت دستخط تقریظ معزی الیه درباره مؤلف این کتاب در کتیبه صفحه اول؛ ۲ص (۵۴۸–۵۴۹) [ف: ۴–۳۰۰] و [ف: ۵–۴۹۷]

● **بدرالمعرفة** / کلام و اعتقادات / فارسی
badr-ul ma'rifa
تنکابنی، محمد بن سلیمان، ۱۲۳۴–۱۳۰۲ قمری
tonekābonī, mohammad ebn-e soleymān (1819-1885)
رساله‌ای کوتاه در اثبات توحید و تحقیق صفات ثبوتیه است که در چهار «مقاله» تنظیم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۳۰۶/۳
آغاز: ستایش مخصوص ذات حضرت یکتای بی همتاست و درود نامعدود بر روان احمد محمود که فاتحه عالم امکان و خاتمه دیوان پیغمبران؛ **انجام:** و آن وجود همه کمالات آن بالفعل است نه بالقوه پس ثابت شد نفی معانی، تمت.
خط: نستعلیق، کا: مهدی بن داوود تنکابنی، تا: ۱۲۹۴ق؛ جلد: تیماج سیاه پاره، ۵ص (۱۹–۲۳) [ف: ۳۳/۲–۷۳]

● **البدر المنیر**
al-badr-ul munīr
انصاری، عمر بن قاسم، ق۱۰ قمری
ansārī, 'omar ebn-e qāsem (- 16c)
تاریخ تألیف: یک‌شنبه ۱۶ رجب ۹۰۱ق

تبریز؛ نخجوانی، حسین؛ شماره نسخه: ۴
کا: اسماعیل بن یوسف، تا: ربیع ۳ ربیع الثانی۹۴۶ق، برای شیخ احمد ثغری [نشریه: ۴–۳۳۸]

● **البدر المنیر** / اخلاق / عربی
al-badr-ul munīr
بارفروشی، محمد نصیر بن محمد معصوم، ق۱۲ قمری

bārforūšī, mohammad nasīr ebn-e mohammad ma'sūm (- 18c)

احادیثی را از کتب شیعه درباره مواعظ و اخلاق جمع‌آوری نموده و برای هر باب عنوانی خاص قرار داده است. فهرست قسمت‌های اوایل کتاب عبارت است از: مقدمه: تحلی الاصداف فی ذکر اوصاف الاشراف؛ طرف اهل التبرک فی العفه و التهتک «طرفه، طرفه»؛ منافع الطلبه فی الزهد و الرغبه «منفعه، منفعه»؛ مرایا حسن الخلق فی ذکر الرفق و الخرق «مرآة-مرآة»؛ موجبة الرهبة والرغبه فی ذکر الجرأة و الرهبه؛ مصابیح الفکر فی التواضع و الکبر «مصباح-مصباح».

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۷۰/۲

آغاز: الغیوب و سراج القلوب ... اما بعد فیقول المستظهر المستبصر من الخبیر البصیر ... یا معشر اهل الاستبصار اقروا باللیل و النهار قول الکافی؛ **انجام:** نعمة و عن معاویة بن عمار قال سمعته ابا عبدالله (ع) یقول انه ولله ما خرج عبد من ذنب باصرار و ما عبد من ذنب الا بالاقرار

نام مؤلف به استناد نسخه ۲۴۴۹/۲ عکسی مرکز احیاء ذکر شد؛

خط: ثلث، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر و نقش گل و بوته مذهب، ۷۱ص (۳۱۷-۳۸۸)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۶سم [ف: ۵۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۴۹/۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۶۴]

● **البدر المنیر** / گوناگون / فارسی

al-badr-ul munīr

رشتی اصفهانی، محسن بن محمد رفیع، ق۱۳ قمری

raštī esfahānī, mohsen ebn-e mohammad rafī' (- 19c)

اهداء به: ناصر الدین شاه قاجار

تاریخ تألیف: چهارشنبه ۹ صفر ۱۲۶۸ق؛ محل تألیف: قزوین مدرسه ملا صالح قزوینی

مجالس منبری است که هر مجلس را «بدر» نامیده مانند: البدر الاول، البدر الثانی ... . موضوع مجالس مطالب مذهبی و بیان تاریخ و مصائب سید الشهداء (ع) است. با استفاده از آیات و روایات و اشعار، شعرهایی که می‌آورد معمولا با تلخیص «عاصی» است.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۹/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد عرضه می‌دارد مستغرق بحار درد و الم زمانی احقر ذاکرین و أفقر واعظین؛ **انجام:** زتو عاصی چه تمنی کند ای شه که بهر ره ×× تو خبر دارش از احوال و گواهش ز ضمیر

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: غره رجب ۱۲۶۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۸۴گ (۸پ-۱۹۱ر)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۷-۲۳۸]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۶/۱-۱۰/۷۶

آغاز: بالفرض روضه خوانم و در شهر واعظم ×× گه مفتیم به حکم و گهی پیشه ام قضاست / گاهی به فکر آنکه مصنف همین منم ×× گاهی به فکر آنکه چون هست کس کجاست؛ **انجام:** هفتاد و یک قربانی کرد. درشرع مقدس وارد شده که گوسفند کمتر از شش ماهه را قربانی ننمایند بگو آنجناب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۱۵۸گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲-۶۰۷]

● **البدر المنیر الملخص من تفسیر ابن کثیر** / تفسیر/عربی

al-badr-ul munīr al-mulaxxas min tafsīr-i ibn-i kaṯīr

کازرونی، عفیف بن سعید، ق۸ قمری

kāzerūnī, 'afīf ebn-e sa'īd (- 14c)

وابسته به: تفسیر القرآن الکریم = تفسیر ابن کثیر؛ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر (۷۰۰-۷۷۴ق)

تاریخ تألیف: ۷۹۱ق

شرحی است بر کتاب اسماعیل بن عمر بن کثیر قرشی بصری دمشقی شافعی که از شاگردان ابن تیمیه بوده است. بنا به گفته چلبی در «کشف الظنون» این تفسیر در ده جزء است ولیکن اکنون همه آن در چهار مجلد به چاپ رسیده است. صاحب معجم المطبوعات گوید: تفسیر ابن کثیر در حاشیه تفسیر صدیق حسن خان بهادر قنوجی (م -۱۳۰۷) در ده جلد و صاحب «جامع التصانیف الحدیثه» گوید یک مرتبه نیز با تفسیر فراء بغوی یکجا چاپ شده است. این تفسیر مختصری است به نام «البدر المنیر الملخص من تفسیر ابن کثیر» نگارش عفیف الدین ابن سعید بن مسعود بن محمد بن مسعود، معروف به عفیف کازرونی. جرجی زیدان در جزء سوم «تاریخ آداب اللغة العربیة» می‌گوید: تفسیر ابن کثیر را کازرونی تلخیص نموده و نسخه آن در کتابخانه نور عثمانیه موجود است. چندین تن دیگر از بزرگان به کازرونی شهرت دارند که نباید با نگارنده این کتاب اشتباه نمود: اب الفضل خطیب کازرونی صدیقی قشی که در حدود ۹۴۵ مرده صاحب حاشیه‌ای بر تفسیر بیضاوی، که با اصل تفسیر در پنج جزء به سال ۱۳۳۱ در مصر چاپ شده و حاشیه شرح مواقف و «الرسالة العلمیة» و جز آن که چلبی به وی نسبت داده؛ ظهیرالدین علی کازرونی مورخ و فرزند او جلال الدین عبدالله (۶۵۱-۷۱۴) که از ادباء به شمار می‌رفته و نواده‌اش احمد بن محمد بن ظهیرالدین علی (۶۷۳-۷۵۱) که نیز از ادباء بوده و ذکر ایشان در «درر الکامنه» آمده است. نگارنده این تلخیص از اصل تفسیر چندان نکاسته و فقط برخی از مطالب که به نظر او خارج از موضوع بوده کاسته است.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰

آغاز: الحمد لله فاطر السموات و الارض جاعل الملائکة-تا-علی کل شیء قدیر. قال ابن عباس: کنت لا ادری ما فاطر السموات و الارض، حتی اتانی اعرابیان یختصمان فی بئر، فقال احدهما لصاحبه: انا فطرتها، ... ابداتها؛ **انجام:** (آخر تفسیر سوره سبا که آخر ربع سوم این تفسیر می‌باشد چنین پایان یابد:) ... عند معاینة العذاب. قال قتادة ایاکم و الشک و الریبة فانه من مات علی الشک بعث علیه، و من مات علی الیقین بعث علیه. آخر الربع الثالث من کتاب «البدر المنیر الملخص من تفسیر ابن کثیر» و یتلوه الرابع انشاء الله سورة فاطر السموات و لله الحمد اولا و آخرا و باطنا و ظاهرا و قد تم علی ید مؤلفه و ملخصه اقل عبادالله الملک المعبود، عفیف بن سعید ابن مسعود بن محمد بن مسعود الکازرونی ستراللّه عیوبه و غفر ذنوبه. حضرة الشیخ الکبیر ابی عبدالله محمد بن الخفیف قدس الله روحه، بشیراز، حمیت عن الاعواز و حفت بالاعزاز فی الثامن من شهر ذی القعدة احدی و تسعین و سبعمایة و صلی الله علی سید العالمین محمد المصطفی و علی آله الطیبین و صحبه الاکرمین اجمعین.

این مجلد مشتمل است بر تمام ربع چهارم کتاب از آغاز سوره فاطر تا انجام قرآن و اندکی از انجام ربع سوم (آخر سوره سبا)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۹۳ق؛ نام نویسنده و تاریخ نوشتن در آخر نسخه به علت افتادگی که دارد موجود نیست، لیکن در برگ ۱۴پ نام و تاریخ چنین آمده است: «والحمد لله علی اتمام هذا الربع علی ید صاحب الکتاب و مالکه علی بن الحسین بن ابراهیم بن الحسن الهلالی علاء القزوینی ... فی متصنف شهر ذی ذی القعدة من شهور سنة ثلاث و تسعین و سبعمایة هجریة نبویة ...» و چون تاریخ نگارش ۷۹۱ می‌باشد، پس این نسخه فقط دو سال بعد از نگارش نوشته شده؛ مصحح؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سرخ، ۱۸۶گ، ۲۵ سطر (۲×۳)، اندازه: ۱۳×۱۴سم [ف: ۱-۲۱]

● البدر المنیر الوضاح المشتمل علی القاموس و شواهده من الصحاح / لغت / عربی

al-badr-ul munīr-ul waḍḍāḥ al-muštamil ʻala-l qāmūs wa šawāhid-ih min-aṣ ṣiḥāḥ

فرضی زبیدی، ابراهیم بن عمر

farzī zobeydī, ebrāhīm ebn-e ʻomar (-)

چون کتاب «القاموس المحیط» فیروزآبادی (-۸۱۷) به‌جهت اختصار شامل شواهد شعری و آیات و آثار نبوی نبوده، مؤلف این شواهد را از «صالح اللغه» جوهری (-۳۹۳) بر کتاب قاموس افزوده و به همان ترتیب قاموس گرد آورده است.

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۱۶۳

آغاز: بسمله ... الحمدلله الذی شرف لغة العربی علی الخصوص و العموم و جعلها اشأشأ لجمیع العلوم و انزل بها کتابه المحکم

مشتمل بر جزء اول کتاب و تا حرف سین می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۸۸۴ق؛ مصحح، محشی با رمز، با علامت بلاغ؛ مهر: «الواثق بالله زین العابدین الحسینی» (مربع بزرگ)؛ تملک: «احمد عبدالمنافع بن محمد بن علی بن عراق الکنانی» در سال ۹۶۶، «ابوسعید محمد بن مهنی النجفی» در سال ۹۸۸؛ جلد: تیماج دو رو ضربی، رو ساده، پشت ضربی ترنج و سر ترنج دار، ۳۲۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۵/۵سم [ف: ۱-۱۲۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۱-۹۵]

● البدر المنیر فیما یتعلق للشمس و القمر من التدبیر / کیمیا-عربی

al-badr-ul munīr fī-mā yataʻallaq li-š-šams-i wa-l qamar min-at tadbīr

دارای سه «باب» و «خاتمه»: باب ۱. فیما یتعلق بالمعادن طبعا و وضعا؛ ۲. فیما یتعلق بالاحجار فردا و شفعا؛ ۳. فیما یتعلق بالنباتات جنسا و نوعا؛ الخاتمة: فیما یتعلق بالفوائد اصلا و فرعا.

[ایضاح المکنون ۱۷۱/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۴۹/۲

آغاز: لک الحمد یا من اطلع القمرین من عجائب مصنوعاته و تفضلا حمدا لمن انعم علی عباده بالعطا و فضل امة رسوله المجتبی

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی-پاکستان ۱۹۹۷۹. از روی نسخه دار الکتب ش ۲۴۹. مختصری است از باب سوم کتاب «تذکرة اولی الالباب» شیخ داود انطاکی (متوفای ۱۰۰۸) که آن را در سه باب و خاتمه تنظیم نموده؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا:پنج‌شنبه۱۵محرم۱۳۴۴ق؛۳۶ص (۳۴۵-۳۸۰) [عکسی ف: ۶-۷۲]

● البدر المنیر فی معرفة اسرار الاکسیر فی شرح شذور الذهب / کیمیا / عربی

al-badr-ul munīr fī maʻrifat-i asrār-il iksīr fī š.-i šuḏūr-iḏ ḏahab

جلدکی، علی بن ایدمر، -۷۶۲ قمری

jeldakī, ʻalī ebn-e aydamor (- 1361)

وابسته به: شذور الذهب = الشذور فی الصنعة = دیوان الشذور؛ انصاری مغربی، علی بن موسی (۵۱۵-۵۹۳)

«شذور الذهب» قصیده‌ای است مختوم به الف در علم کیمیا از ابوالحسن علی بن موسی حکیم اندلسی (۵۰۰)، جلدکی قصیده مذکور را به عربی شرح کرده است و به «بدر منیر» نام نهاده است.

آغاز: قال الشیخ الحکیم الامام ... اعلم أن الجوهر ینقسم عند القوم الی قسمین قسم جوهری حار یابس ...

انجام: و هذا هو العمل الثانی یشبه الاقل فی اکثر حالاته و یزید

کل واحد منها علی الآخر بوجوه.
[کشف الظنون ۲۳۰/۱-۲۳۱؛ هدیة العارفین ۷۲۳/۱؛ الذریعه ۶۸/۳]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۹۶/۱۴
آغاز: برابر
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوایی، رویه تیماج حنایی، دور آن ضربی فشاری، جدول و گل بوته ریز، ۵گ (۱۱۰ر-۱۱۴پ)، ۱۱ سطر (۶×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۷۴۴]

۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ (۱پ-۲۳ر)، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۱-۱۱۱]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۰۶/۳
آغاز: یقول العبد الفقیر الی الله تعالی عزالدین ایدمر ابن علی بن ایدمر الجلدکی رحمه الله و عامله بلطفه الخفی و بعد حمد من یستحق الحمد لذاته و صلواته عل الداعی الی معرفة آلائه و صفاته؛ **انجام:** فدار بینهم کانه الجذر الاصم و جعلوا ینظرون الیه کانه بالفارسی و عاد یحذرون علیه کما تحذر البیات و لم یکن فیهم تمت.
خط:نسخ زیبا، بی‌کا، تا: ۱۲۱۱ق؛ با سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: مقوا زرین، ۲۳ص (۲۱۲-۲۳۴)، ۲۶ سطر [ف: ۳۶-۱۶۱]

۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۷/۱
بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۴۶]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۴/۱
آغاز: بسمله. جلدکی تلمیذ شیخ ابوالقاسم محمد بن الشیخ ... الطولونی رحمهما الله تعالی؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۶۶ق؛ مذیل به ۸ برگ در کیمیا می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱سم [رایانه]

۶. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۵۴/۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۳ صفر ۱۳۰۶ق؛ جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳گ (۲۲پ-۲۴ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۵۹]

۷. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۲۸۱/۹
آغاز: بسمله یقول العبد الفقیر الی الله تعالی عز الدین ... حمد من یستحق الحمد لذاته و صلواته؛ **انجام:** فلنختم الکلام حامدین لله مصلین علی انبیائه و الحمدلله رب العالمین و لا عدوان الا علی الظالمین تمت
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو زیتونی ضربی، ۳۹گ (۱۹۲پ-۲۳۰ر)، ۱۱سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۱-۲۵۲]

۸. خوی؛ نمازی؛ شماره نسخه: ۵۴۶/۱۱
آغاز: اخونا الذی یأتی لعشرین دورة ×× من الفلك الاعلی لیحصر مهملا. یرید بالأخ من نشار که فی الحکمة الالهیة و الصناعة الفلسفیة
نسخه حاضر قسمتی از کتاب «بدر منیر» می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: محمد رحیم بن حاجی رضی خوئی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سرخ با ترنج با سر مجدول پشت جلد اسلیمی، ۲۳ص (۱۷۵-۱۹۷)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲۸۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۳۶/۱۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۴۹]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۴/۶-۳۴/۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج وسرترنج، ۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۶۰۷]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۴۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۱۹۰۲۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۶ سطر (۸/۵×۱۴)، قطع: بیاض رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [رایانه]

۱۱. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۷۱/۷
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۲-۱۰۱]

● بدر منیر و بی نظیر (داستان) / داستان / اردو
badr-e monīr va bī-nazīr (dāstān)

دهلوی، میر حسن بن غلامحسین، -۱۲۰۱ قمری
dehlavī ‹mīr hasan ebn-e qolām-hoseyn (- 1787)

در آن ستایش علی (ع) و آصف الدوله بهادر است و کسان این داستان عبارتند از بدر بی‌نظیر پادشاه و بی‌نظیر شاهزاده و پیر و بدر منیر و نجم النسا و فیروزشاه پسر شاه جن و شاه مسعود و داستان عشقی است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۷۶
آغاز: کردن بهلی توحید یزدان رقم ×× جهکاجکی سجدی بین اول قلم؛ **انجام:** بهه مصرعه او نهمین هو کر فرح ×× هی اس مسنوی کی یهه تا در فرح. (نسخه مسنوی میر حسن دهلوی تاریخ سیزدهم محرم الحرام سنة ۱۲۴۳ روز چهارشنبه بخط خادم احقر الانام عاصی کریم بخش بانصرام رسید.)
خط: نستعلیق، کا: کریم بخش، تا: چهارشنبه ۱۳ محرم ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۷۹گ، ۱۴ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۶۸۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۳۷۴
آغاز: بسمله کردن حمد اول همین یزدان رقم که بجد بگو حسنی هگی معی فهم؛ **انجام:** نه المسبی هوئی هی نهوگی کیبهی
خط: نستعلیق خفی، کا: حافظ عبدالصمد، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ:

نخودی، جلد: تیماج زرکوب مزین به حاشیه زنجیره‌ای زرکوب، ۱۳ سطر (۶/۵×۱۲)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱/۵×۱۷/۸سم [رایانه]

● **البدر النظام و نیل المرام = شرح عروة الوثقی = نیل المرام و در النظام** / نحو / عربی

al-badr-un niẓām wa nayl-ul marām = š.-u ʻurwat-il wuṯqā = nayl-ul marām wa durr-un niẓām

یزدی، عبد السمیع بن محمد علی، ق۱۳ قمری

yazdī, ʻabd-os-samīʻ ebn-e mohammad ʻalī (- 19c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۱۹ ذیقعده ۱۲۵۳ق

شرح مزجی است بر منظومه مؤلف در علم نحو که «عروة الوثقی» نامیده است. در الذریعة ۴۳۸/۲۴ (رقم ۲۲۹۴) نام کتاب «نیل المرام و در النظام» ذکر گردیده و عنوان شده که مؤلف در سال ۱۲۵۴، نسخه‌ای را که به خط خودش بوده به صاحب فصول اهدا نموده است. گویا نسخه حاضر، همان نسخه مورد اشاره صاحب الذریعه است و برگ اول آن که حاوی دستخط مؤلف مبنی بر اهدای کتاب بوده، از آن کنده شده است. در نسخه حاضر (که به خط مؤلف است) مؤلف ابتدا نام کتابش را «کشف الرموز» نهاده، ولی بعداً روی آن خط کشیده و به «البدر النظام و نیل المرام» تغییر داده است.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۹۵۳-۵۹/۱۷۳

آغاز: فان قلت فما تقول فی مثل غلام زید و عبدالله ونحوهما فانه بمقتضی ماذکرت لیس کلمه ولا کلا ما

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۱۹ ذیقعده ۱۲۵۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ در جای جای نسخه مؤلف روی عبارت‌ها خط زده و اصلاحاتی انجام داده است؛ ۱۵۴گ، ۱۳و۱۴و۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۶۰۸]

● **بدع الثلاثة** / کلام و اعتقادات / عربی

bidaʻ-uṯ ṯalāṯa

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۹۵

آغاز: بان علی بن ابی طالب وصیه و خلیفته علی کافه المسلمین؛

انجام: و فی القصیده المذکوره اسئوله عجیبه فمن یدعی علم اجوتبها ... جواب

نقل از کتاب تنبیه الهادی و المستهدی؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شکری، ۱۵ سطر (۱۰×۱۹)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [رایانه]

← البدع المحدثة ≻ الاستغاثة فی بدع الثلاثة

● **بدعة معاویة (فصل فی)** / تاریخ اسلام / عربی

bidʻat-u muʻāwīya (faṣl-un fī)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۰۱/۷

آغاز: قال صاحب ... کان معاویة علی المنبر یاخذ البیعة لیزید

خط: نسخ، کا: محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، بی‌تا؛ جلد: میشن زرد لایی، ۲گ (۳۷ر-۳۸ر)، ۳۳ سطر، اندازه: ۱۳/۹×۲۴/۸سم [ف: ۹-۱۵۶]

● **البدل** / متفرقه / عربی

al-badal

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، -۱۳۱۳ قمری

hoseynī meybodī, ʻalī ebn-e mohammad ʻalī (- 1896)

بدل (چیزی که جایگزین چیز دیگری باشد) در موارد استعمال آن به معانی مختلف آمده و در این رساله مختصر بدانها اشاره می‌رود.

مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۵/۴

آغاز: الحمدلله ... القول فی البدل، اعلم أن الکلام تارة فی معناه و تارة فی حکمه؛ **انجام:** و من هنا اشتهر القول بأنهم یغتفرون فی الثوانی ما لا یغتفرون فی الأوائل

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی کرمانشاهی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳ص (۱۷۴-۱۷۶)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۱-۴۴]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۱۸۲]

● **بدل الحیلولة** / فقه / عربی

badal-ul ḥaylūla

رساله مختصری است در شرح یکی از عناوین فقهی به نام بدل حیلولة بنا به گفته مؤلف، در گفتار بعضی از فقها آمده است. مؤلف در عصر قاجار می‌زیسته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۹۹/۴

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... أما بعد فالکلام فی بدل الحیلولة الذی جری علی لسان بعض الفقهاء؛ **انجام:** فنقول تملک الملکیة مستفزة أو متزلزلة أو مشروطة و باقی فیه ما قلناه حرفاً بحرف.

خط: شکسته نستعلیق تحریری و نسخ، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام (برگ پایانی)؛ نسخه قلم خوردگی دارد؛ کاغذ: فرنگی، آهار مهره شده، ۲گ (۶۵-۶۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۲۹-۱۳۴]

● **بدل داروها** / طب / فارسی

badal-e dārū-hā

در ذکر بدل داروها و نسخ طبی و بندی از منهاج.

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۵۳/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: گالینگور، وزیری [نشریه: ۳-۴۷]

● **بدو التوحید لدعوة الحق** / کلام و اعتقادات / عربی
badw-ut tawḥīd li-da'wat-il ḥaqq
هادی المستجیبین، حمزة بن علی،-۴۳۳ قمری
hādī-yol-mostajībīn, hamzat-ebn-e 'alī (- 1042)
تاریخ تألیف: رمضان ۴۰۸ق
دعوت‌نامه‌ای است دینی که در آن پاره‌ای از عقائد دروز بیان شده از جمله اسقاط و نسخ هفت حکم و جعل هفت حکم دیگر (اسقاط سبع دعائم تکلیفیة ناموسیة و فرض سبع خصال توحیدیة دینیة). این دعوت در سال اول از سال‌های قائم الزمان (ماه رمضان سال ۴۰۸) نگاشته شده است.
در آن از اشتقاق کلمه قرمطی و اینکه در خراسان موحدان را قرمطی می‌خواندند و از ابوطاهر و ابوسعید از حجج زمان پیش از اسلام یاد شده و از آنها ستایش گردید سجلی است مورخ محرم سال دوم حمزة بن علی بن احمد هادی المستجیبین (۴۰۹) و انشای او است و در پایان رسالة البلاغ و النهایة خوانده شده است. (دانش پژوه)
آغاز: الرسالة الموسومة ببدو التوحید لدعوة الحق توکلت علی مولانا البار العلام العی الا علی حاکم الحکام من لا یدخل فی الخواطر و الاوهام جل ذکره عن وصف الواصفین و ادراک الانام حروف قد هجرته فبذلک تسمی مدینة صرته هجرای اهلها هجروا ابلیس و صحبه.
انجام: بسیف مولانا و شدة سلطانه وحده لا نستعین بغیره و لا نتکل علی سواه و الحمد و الشکر لمولانا وحده و هو حسبی و نعم النصیر المعین.

۱. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۰۸۶/۷**
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ کهن، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ ۹گ (۳۲ر- ۴۰ر)، ۱۳ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۲/۷×۱۸/۸سم [ف: ۲۹/۲-۷۲۸]
۲. **قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۷۷۲/۷**
آغاز: برابر
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۰۹؛ خط: نسخ معرب درشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۱۱گ (۷۲-۸۲) [عکسی ف: ۲-۴۴۹]
۳. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۸۹/۶**
آغاز و انجام: برابر؛ کتب نسخها فی شهر المحرم الثانی من سنین عبد مولانا جل ذکره حمزة ابن علی ابن احمد هادی المستجیبین المنتقم من المشرکین بسیف مولانا جل ذکره و شدة سلطانه وحده. تمت رسالة البلاغ و النهایة بحمد مولانا و منه.
خط: نسخ کهن، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: بغدادی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۴گ (۲۴پ-۲۷پ)، ابعاد متن: ۱۱×۱۶، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۵۱]

● **بدو الخلق** / پاسخ پرسش‌ها / عربی
badw-ul xalq
سموقی، علی بن احمد، ق۵ قمری
sammūqī, 'alī ebn-e ahmad (- 11c)
جواب پرسشی است درباره کیفیت و ابتدای خلقت عنصر نفسانی و اختلاف حرکات آن با اختلاف اجرامی که در آن حلول می‌کند. مؤلف همچنین درباره عقل نیز توضیحاتی دارد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۷۱/۱۸
آغاز: بسم الله الحق و مبدع علة الخلق احسن [ما] ابتدای به حمد البار المنزه عن الازل و الازلیة
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۹۱۳؛ خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۶ص (۲۲۸-۲۳۳) [عکسی ف: ۴-۴۱۳]

● **بدو المحذوف** / کیمیا / عربی
badw-ul maḥḏūf
توضیح و تبیین برخی اصطلاحات و اشارات خفیه در لسان حکماء کیمیایی است.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۱۱/۲
آغاز: بسمله، اعلم ان الحکماء اظهروا الماله و العمل لکن لم یتکلموا علی المکتوم الا بالاشارات الخفیة
خط: نستعلیق، کا: آقا محمد بید آبادی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول، ۲گ (۳۴پ-۳۵پ)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۱۷۵]

● **البدور الزاهرة فی القراآت العشره المتواترة** / قرائت-عربی
al-budūr-uz zāhira fi-l qirā'āt-il 'ašarat-il mutawātira
انصاری، عمر بن قاسم، ق۱۰ قمری
ansārī ،'omar ebn-e qāsem (- 16c)
وی پس از آن که از تألیف «المکرر فیما تواتر من القراآت السبع» فراغت یافت به درخواست دوستان به تألیف «البدور» که مفصل‌تر از آن است به شیوه «المکرر» مبادرت نموده و پس از بیان سبب تألیف به شرح حال قراء ده‌گانه پرداخت و سپس از ابتدای قرآن کریم تا پایان آن به اختلاف قراآت نامبردگان اشاره کرده است. نویسنده در آغاز، قرائاتی که در مورد آیه‌ای هست ذکر می‌کند تا سوره تمام شود، پس از تمام شدن هر سوره وجوه مضروبه میان این سوره و سوره بعدی را بیان می‌دارد از سوره بقره تا ناس، مثلاً «قوله تعالی ربنا لا تؤاخذنا

ابدل ورش الهمزة واوا وقفاً و وصلاً و كذلك يفعل حمزة فى الوقف دون الوصل و الباقون بالهمزة وقفاً و وصلاً و كذلك يفعل حمزة فى الوقف دون الوصل و الباقون بالهمزة وقفاً و وصلاً. الاوجه المضروبة بين البقرة و آل عمران. من قوله تعالى و اغفرلنا الى قوله القيوم ...»

آغاز: الحمدلله الذى علم الانسان ما لم يعلم فمن شاء اهان و من شاء اكرم احمده على ما يسر و الهم و اشهد ان لا اله الا الله وحده لاشريك له الأعز الأكرم

انجام: و قد حذفوا واوالعطف من قوله حتى و معنى الوجهين ظاهر ... و كذا معنى قولوا ... فيما تقدم و الحمدلله رب العالمين تم الكتاب ...

[بروكلمان ذيل ۲: ۱۴۲]

شرح و حواشي:

۱– قراء العشرة

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۶۴۶

آغاز: بسمله. الحمد لله رب العالمين ما لك يوم الدين و اشهد بانه لا اله الا هو العزيز الحكيم ... و بعد لما كان الكتاب الذى الفته فى سابق الايام فى القراآت اشهر و اظهر بين طلبة العلوم ... لما كان مختصر او على بعض الاصحاب عسر تحصيله ... فعلى هذا حسب التماس الاصحاب و الاحباء الفت هذا الكتاب فى قراآت السبع ... و سميته المكرر فيما تواتر من القراآت السبع و تحرر ... ثم انهم سالونى ان اجمع كتابا على هذا النمط فاجبتهم الى ذلك ... فشرعت فى جمع هذا الكتاب المبارك و سميته بالبدور الزاهرة فى القراآت العشرة المتواترة؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ و نستعليق تحريری، بی‌کا، تا: ۱۷ صفر ۹۷۹ق؛ واقف: سيد سعيد طباطبائی، ۱۳۳۲؛ جلد: تيماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۳۰۸گ، ۱۵ سطر، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۵–۵۹]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱/۱۵۶۰

آغاز: و يصلونها مضمونة بواو فمثال المكسورة به ان يوصل ... قوله تعالى و يقيمون الصلوة قرأ ورش بتغليظ اللام حيث جاء؛ **انجام:** انتهى و لله الحمد ... و قد ذكرت فى كتابى القطر المصرى فى قراءة الامام ابى عمر و البصرى شيئاً مختصراً من ذلك فمن اراد شيئاً من ذلك ففيه ما يغنيه ... و صلى الله على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم تسليماً كثيراً.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوا، عطف ميشن سرخ و زرد، ۲۱۶گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴–۲۱۱۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۹۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، كا: زين العابدين بن على عسكر جهرمی، تا: پنج‌شنبه ۱۹ جمادی الثانی ۱۲۴۲ق؛ جلد: تيماج مشكی عطف گالينگور سبز، ۱۰۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۵–۲۴۷]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۸۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** قوله تعالى يضىء ادا وقف حمزة و هشام وقفابتا ساكنة و لهما ايضا.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی به نقل از مصباح، ركابه‌دار؛ تملك: ابوالفيض بن محمد جعفر كاشانی با مهر «افوض امرى الى الله عبده ابوالفيض» (مربع)؛ جلد: تيماج زرد فرنگی، ۱۲۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۴–۱۷۸]

● البدور السافرة فی امور الآخرة / كلام و اعتقادات / عربی

al-budūr-us sāfira fī umūr-il āxira

سيوطی، عبدالرحمن بن ابی بكر، ۸۴۹–۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

تاريخ تأليف: ۹ جمادی الاول ۸۸۴ق

آن را بر اساس وعده‌ای كه در خطبه كتاب «برزخ» از كتاب «شاف فى علوم الأخرة» داده، تأليف نموده و به احوال نفخ، بعث، اهوال موقف و بهشت و جهنم، استفاده از آيات و احاديث و آثار در چند باب پرداخته است و در نهم جمادی الاول سال ۸۸۴ ق آخرين قسمت آن بر او قرائت شده است.

آغاز: بسمله اللهم صل على سيدنا محمد و آله و صحبه و سلم الحمدلله الذى خلق السماوات و الارض و جعل الظلمات و النور ... و بعد فهذا ماتقدم الوحد به فى خطبة كتاب البرزخ من كتاب شاف فى علوم الاخرة جامع

انجام: خاتمه اخرج الطبرانى عن ابى الدرداء ان النبى صلى الله عليه و سلم قال من اخرج من طريق السملمين شيئاً يؤذيهم كتب له ... تحت الشجرة سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين و الحمدلله رب العالمين.تمت كتابته عجالة.

چاپ: هند، ۱۳۱۱ق؛ پاكستان، ۱۳۳۷ق

[كشف الظنون ۲۳۲/۱؛ دليل مخطوطات السيوطى ص ۱۷۶؛ فهرس مخطوطات اوقاف الموصل ۵۷/۸]

۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۱۱۳۸

خط: نسخ، بی‌كا، تا: قرن ۱۲؛ تملك: فرهاد ميرزا در ۲۵ ربيع الاول ۱۲۸۶؛ كاغذ: فستقی، جلد: ميشن سرخ، ۲۱۴گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۷/۷×۲۷/۲سم [ف: ۱–۶۸]

۲. قم؛ معصوميه؛ شماره نسخه: ۸۳۲۶-۳/۱۴۷/۲

خط: نسخ عربی، بی‌كا، تا: قرن ۱۳؛ كاغذ: فرنگی، جلد: تيماج رويه مشما، ۱۷ سطر، قطع: ربعی [آستانه قم:–۲۰۴]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد ختمنا بهذا الحديث كتابنا رجاء أن يجعل سبحانه و تعالى لنا عنده حسنة يدخلنا بها الجنة برحمته انه بر رحيم

خط: نسخ، كا: عبدالرحيم بن الله مراد، تا: سه‌شنبه ۲۶ ذيقعده ۱۲۵۱ق؛ مصحح، مقابله كتاب را مصطفى بن خضر رودباری به سال ۱۲۵۱ به پايان برده؛ جلد: تيماج قهوه‌ای سير ضربی، ۱۳۵گ،

۲۳ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۲۱سم [ف: ۲۵-۱۵۳]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۰-۷/۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۳ق؛ دارای علامات بلاغ، مصحح؛ جلد: مقوا با روکش پارچه لاجورد، ۱۵۸گ، ۱۵-۱۹ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۶۰۹]

● **بدور السنیة فی اجوبة المقبیلیة** / عربی
budūr-us sanīyya fī ajwibat-il muqībilīya
میلی، علی بن محمد
mīlī, ʻalī ebn-e mohammad

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۳۱۳
رساله بسیار نادر؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **بدون تعلیق** / ادبیات / عربی
bedūn-e ta'līq
احمد الزاهر، علی محمد،-۱۳۴۴ قمری
ahmad az-zāher, ʻalī mohammad (- 1926)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۹۳۵
آغاز: بسمله الحمدلله الاول قبل کل شیء؛ **انجام:** و ما انزل الرحمن من احمد سحرا (فهرست)
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۴۰۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۲۰ سطر (۱۳×۱۸)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

← البدیع > المجمع الثالث فی خلاصة علم البدیع

● **البدیع** / بدیع / عربی
al-badī'
مرغینانی، نصر بن حسن، ق۵ قمری
marqīnānī ‹nasr ebn-e hasan (- 11c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۷۱/۱-ف
نسخه اصل: اسکوریال ۲۶۴ فهرست در نبورک (۱۶۱/۱)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۶۷گ (۱-۶۷) [فیلمها ف: ۳-۱۸۱]

● **بدیع** / بدیع / فارسی
badī'
تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲-۷۹۲ ؟ قمری
taftāzānī, mas'ūd ebn-e ʻomar (1323-1390)
این رساله در فن بدیع از شرح ملخص تفتازانی بر تلخیص المفتاح قزوینی فراهم آمده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۵/۵
آغاز: الفن الثالث علم البدیع و هو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام ای یتصور معانیها؛ **انجام:** مشتملة علی لطف الفاتحه و منطویه علی حسن الخاتمه ختم الله لنا بالحسنی و سیرلنا بالفوز بالذخر الاسنی بحق النبی المصطفی.
خط: نستعلیق، کا: بهاء الدین بن محمد مومن، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج، مشکی، یک لائی، ۹۰ص، ۱۹سطر (۱۳×۷)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۵-۳۱۱]

● **بدیع** / بدیع / فارسی
badī'
دانش تبریزی، لطفعلی بن محمد کاظم، ۱۲۶۸-۱۳۵۰ قمری
dāneš-e tabrīzī, lotf-ʻalī ebn-e mohammad kāzem (1852-1932)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۲۳۲/۸
گفتار در بدیع؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، ۱گ (۴۹پ- ۴۹ر) [مختصر ف: ۶۸۳]

● **بدیع** / شعر، بدیع / فارسی
badī'
خوارزمی، محمود
xārazmī, mahmūd
قصیده فارسی در صنایع علم.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۳/۳
آغاز: بسمله: بتجنیس تام: اکنون که شد زسنبل و گل باغ چون نگار ×× وقت صباح جام صبوحی ده ای نگار؛ **انجام:** در عشق تو دور (شد) دل از سایه عمر ای عشق تو پرورده پیرایه عمر سرمایه عمر ما بآخر برسید.
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: ترمه ختائی، جلد: میشن مشکی، ۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۴×۱۸/۲سم [ف: ۵-۲۸]

● **البدیع** / بدیع / فارسی
al-badī'
رساله مانندی در بدیع با عنوان‌های مثال های صنایع بدیعی از «مثال جمع» تا «مثال حسن تعلیق» و پس از هر عنوانی شعری است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۳/۲
خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: سفید و آبی، جلد: مقوایی، عطف تیماج مشکی، ۱۱ص (۹-۱۹)، ابعاد متن:

۷×۱۳، اندازه: ۱۵×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۳۷۴]

● **بدیع** / معانی بیان / عربی

badī‘

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۸۳۵

آغاز: بسمله علم البدیع هو علم یعرف به وجوه تحسین الکلام؛ **انجام:** التزامها و مطلع انواره

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۹ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۱۴×۶۰سم [رایانه]

● **البدیع** / بدیع / عربی

al-badī‘

انواع بدیع در این کتاب با شرح و شواهد از شعر و نثر عربی، بیان شده و گویا شرح قصیده دالیه‌ای در بدیع باشد در این نسخه نوع بیست و دوم تا سی و یکم از انواع بدیع آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۳۵

آغاز: الکلمة کقول الشاعر: حسامک فیه للاحباب فتح؛ **انجام:** هذا و الله أبهی من الدر الثمین فی نحور الحور العین أو من أربعة أبیات کقوله أیضاً

خط: نسخ معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶ و ۷؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج سبز، ۳۰گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۱۳-۱۳۴]

● **البدیع** / بدیع / عربی

al-badī‘

کتابی است در علم بدیع که مؤلف آن معلوم نیست (اول و آخر کتاب افتاده است). مباحث عمده کتاب چنین است: لف و نشر مرتب؛ اقتصاد و تفریط و افراد؛ تجنیس و اشتقاق تأکید متصل و منفصل؛ ایجاز؛ مقابله تضمین؛ سلخ؛ تخلص در هر مبحثی شواهد زیادی از قرآن مجید و اشعار شعرای عمده عرب مانند: بحتری، متنبی، ابی‌تمام، اعشی، فرزدق، ابونواس، نابغه عنتره و بشار آورده شده است.

شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۷-الف/۲/۴۷۷

آغاز: و اما الزاید فقوله بعد المستقبله و نعمة تأتی غیر محتسبه داخلة فی قسم المستقبلة و قال ان النعمة المستقبله تنقسم قسمین.؛ **انجام:** فان الصلوة من اوکد فرایض الله علی عباده ثم اتبعهما بالا خلاص الذی هو عمل القلب اذ عمل الجوارح لایصح الا باخلاص.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با تیماج مشکی، ۱۲۰ص، ۱۹ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲-۷۳]

● **بدیع** / معانی بیان / فارسی

badī‘

غیر همانند:

۱. **مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۶۶**

آغاز: بسمله، ۱- تقسیم صنایع، صنایع بر دو قسم است لفظیه و معنویه صنایع لفظیه آن است که محاسن کلام در لفظ اشعار باشد و صنایع معنویه آن است که محاسن در معنی یافت شود اگر چه لفظ هم به تبعیت معنی دارای محسنات خواهد بود ... آغاز ذیل: «قصیدهٔ قوافی غزنوی است به مدح قزل ارسلان؛ **انجام:** ز بسکه خر و پف ارد به خواب پنداری ×× که کر نه بمثل موش ایدش به نظر.تمام شد صنایع معنویه نیز بحمد الله ... سنه یکهزار و سیصد و پنجاه و یک هجری حاصل گردید الحمد لله تعالی. انجام ذیل: گردش گردون در خردسالی کرد پیرم ×× شد کمان قد چو تیرم.

محسنات لفظی و معنوی را با بیانی شیوا و گویا تدوین و پس از تعریف هر یک، به آیات شریفه و اشعار فارسی و تازی استناد کرده و در شب ۲۷ رمضان ۱۳۵۱ به پایان رسانده است و مذیل به قصیده قوافی غزنوی است در مدح «قزل ارسلان» که در هر بیتش صنعتی از بدایع شعر می‌باشد؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: فرنگی خط دار، جلد: مقوا، ۷۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۲۵-۲۲]

۲. **تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۶/۹**

گویا از رساله وطواط گرفته شده؛ خط: نستعلیق، کا: صدیق بن ایوب، تا: قرن ۱۱ [ف: ۳-۲۷]

۳. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۴۱**

آغاز: با یکی از مزاح و دو خنیاگر و با سه حریف ×× دوش نزدیک من آمد آن پسر وقت سحر؛ **انجام:** پایان: اللهم انی اسالک التوفیق و صلاح الحال و حسن الخاتمه فی المال انک المنان الجواد و المفضال

نویسنده پس از آنکه اقسام شعر را بیان می کند و می‌نماید که غزل و رباعی و مثنوی و قصیده چیست به بیان صنایع بدیعی می‌پردازد و یک دوره مطالب بدیعی را به طور مفصل با شواهد شعری می‌آورد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۰ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ترنج و نیم ترنج، مشکی، مقوایی، ۹۹گ، ۱۴سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۶-۸۳۹]

۴. **قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۳۷۱/۲**

آغاز: ترصیع در لغت رصع کردن یعنی نشاندن جواهر و غیر آن در چیزی و پیش اهل این علم چنان باشد؛ **انجام:** و هر مبتدی که این مقدار بداند از صنایع او را بس باشد

محسنات بدیعی را با شواهدی از شعر فارسی گزارش داده، و این

رساله بر فراز صفحه اول به وحیدی تبریزی نسبت داده شده و گویا فصلی از «بدایع الصنایع» وی باشد که در این نسخه جدا شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر ذیقعده ۱۰۵۲ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۷گ (۳پ-۹پ)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۴-۱۵۵]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۱۷/۱۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳گ [ف: ۵-۲۸۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۸۰۱/۱

آغاز: حسن مطلع عبارت از آنست که لفظی چند آورده شود؛

انجام: ملک بتو مستقیم، تاج بتو سرفراز ×× تخت بتو پایدار، بخت بتو شادمان

ظاهراً قسمتی است از کتابی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: زرد فرنگی آهارمهره، جلد: مقوایی، ۲۳ص (۲-۲۴)، ۲۷ سطر (۹/۸×۲۳)، اندازه: ۱۹/۷×۳۳/۷سم [ف: ۷-۷۴۹]

۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۷۳/۲

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد بدانکه این وجیزه ایست در بیان ادوات اجزاء شعر و ترکیب آن ادوات؛

انجام: بجهت تقطیع و معرفت القاب از احیف و سایر احوال ممکن باشد

از کتاب المعجم فی معاییر اشعار العجم تلخیص شده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۳ شوال ۱۲۴۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۵گ (۶۷پ-۸۱پ)، ۱۱ سطر (۷×۱۲)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۳۹۱]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۸۸۷/۴

آغاز: ترصیع بپارسی در نشانیدن جواهر و جز آن بود؛ **انجام:** زهی مخالفت تو خطا خطا ×× زهی موافقت صدر تو صواب صواب.

رساله در بدیع و صناعات ادبی، که مؤلف از عناوین و گفتار و اشعار حدایق السحر رشید وطواط استفاده نموده و اشعار عربی آن را ساقط کرده و در بعضی از صنایع توضیحاتی اضافی داده است؛ خط: نسخ و نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۲ص (۵۸-۱۲۰)، اندازه: ۹×۱۶سم [ف: ۱۷-۴۸۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۶ سرود

از تألیفات قرن ۱۳ و ۱۴ و برای تدریس در کلاس‌های درس نوشته شده؛ خط: نستعلیق خوب، کا: محمد ابراهیم، تا: ۱۳۲۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری سیر، جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، قطع: رقعی [نشریه: ۱۳-۴۱۳]

۱۰. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۲۴۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... بهترین علوم علم فصاحت و بلاغت است که به آن اعجاز قرآن ظاهر شود؛ **انجام:** سیم اینکه دو لفظ مکرر یکی در آخر مصرع ثانی و یکی در آخر مصرع اول باشد مانند: کان بالبیض الکواکب مغرما ×× فمازلت بالبیض القواضب مغرما

در محسنات بدیعی بسیار مختصر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف پارچه مشکی، ۱۳گ (۶۳پ-۷۵پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۷]

۱۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۹۹۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمدرضا فرید تنکابنی [رایانه]

● بدیع (ارجوزه در ...) / معانی بیان / عربی

badī‘ (orjūze dar ...)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۷۶۳

آغاز: بسمله قال الفقیر عابد الرحمن الحمدلله علی البیان و افضل الصلوه و السلام علی النبی؛ **انجام:** مصلیا علی نبی محمد علمت اوصافه بین الوری و کملت

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: مکه؛ کاغذ: نباتی، جلد: میشن، اندازه: ۱۷×۲۴سم [رایانه]

● بدیعات اختیاری / طب / فارسی

badī‘āt-e extīyārī

وابسته به: اختیارات بدیعی؛ زین العابدین عطار، علی بن حسین (۷۳۰-۸۰۶)

تاریخ تألیف: ۸۹۵ق

شرح و تفسیر بعضی واژه‌ها و اصطلاحات طبی کتاب اختیارات بدیعی است به ترتیب حروف الفباء و در هر حرف سه «مرتبه» است: نخست به شرح الفاظ و اصطلاحات اعضاء و پس از آن بیماری‌ها و سپس واژه‌های دیگر می‌پردازد در فهرست ریو از کتابی به نام «جامع الفاظ» عیسوی یاد شده که فرهنگ لغات عربی و هندی اختیارات بدیعی است. از مؤلف نام و نشانی در این کتاب نیست جز این که پیداست در قرن ۹ می‌زیسته زیرا خود در ذیل «شعری» آورده است: «این دو کواکب (شعری یمانی و شامی) را تحقیق کرده‌اند و گفته‌اند در این تاریخ که سنه ۸۹۵ هجری موافق ۸۵۹ یزدگردی است ...». در مقدمه خود را فقط با القاب «فقیر قلیل البضاعة و حقیر عدیم الاستطاعة» معرفی کرده است. از متن استفاده می‌شود که مؤلف آن کرمانی بوده، چون در اکثر موارد مترادفات لغات را به زبان کرمانی آورده است. محتمل است که این کتاب تألیف حکیم برهان الدین نفیس کرمانی یا یکی از شاگردان او باشد، چون او در این زمان در کرمان به طبابت مشغول بوده است. این رساله حاوی چند تصویر است. هر قسمت این کتاب که شامل یک حرف از حروف الفباست متشکل از سه بخش «الاعضا»، «الامراض» و «المتفرقات» است که لغات مربوط به هر قسمت طبق حرف اولشان به ترتیب الفباء تنظیم شده است اما در ترتیب مدخل ها

دقت کافی صورت نگرفته و آنها را با توجه به حرف اولشان مرتب کرده است.
آغاز: الحمد لولیه ... و بعد چون کتاب اختیارات بدیعی که از کتب جامعه فن صیدنه ... است. مشتمل بود بر بعضی از الفاظ غریبه و عربیه و منحلل به بعضی از اصطلاحات عجیبه طببه این فقیر ... اقدام بر ... تحریر این رساله ... نمود ... و چون این صنیعه مشتمل بود بر فوائد بدیعه به بدیعات اختیاری در حل اختیارات بدیعی ... حرف الالف الاعضاء اعضاء جمع عضو ست.
انجام: یراق: تغیری است فاحش در رنگ به زردی یا سیاهی یا هر دو.
چاپ: گنجینه بهارستان، علوم و فنون-۲، پزشکی-۲، مسلسل ۱۰، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، تابستان ۱۳۸۶ش، به کوشش مرکز پژوهش های کتابخانه مجلس شورای اسلامی، با تصحیح یوسف بیگ بابا پور، صص ۵۹- ۱۴۵
[نسخه‌های منزوی ۴۸۲/۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۵۲/۳-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سالک الدین حموی، تا: ۹۹۹ق؛ در برگ ۳ (ص ۷۷ مجموعه) شکل انسانی نقاشی شده یا تصویر و ذکر تمام اندامها؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی زرد رنگ، ۱۵گ (۳۷پ-۵۱پ)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۲-۱۱۹]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوش، کا: علی عسکر الشهیر به آقا بزرگ حکیم ولد مرحوم عبدالله طبیب، تا: ۱۲۹۶ق حسب امر فرهاد میرزا؛ با سرلوح زیبائی، مجدول، مذهب؛ کاغذ: ترمه شکری آهار مهره، جلد: میشن ماشی،۱۴۵ص، ۱۱سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [ف: ۶-۱۳۱]

● بدیع الانشاء و الصفات من المکاتبات و المراسلات

/ نامه‌نگاری / عربی
badī'-ul inšā' wa-ṣ ṣifāt min-al mukātibāt wa-l murāsilāt

کرمی، مرعی بن یوسف، -۱۰۳۳ قمری
karamī, mar'ī ebn-e yūsof (- 1624)

تاریخ تألیف: ۱۰۲۹ق
آداب نامه نگاری را مفصلاً در چهارده «باب» بحث نموده و نمونه‌هایی از منشآت متقدمین و معاصرین خود را آورده است.
فهرست ابواب: ۱. معرفة طریقة المکاتبة؛ ۲. الفاظ السلام و صدور المکاتبات؛ ۳. مکاتبات الملوک و الوزراء و من فی مقالهم؛ ۴. ذکر الأوصاف و الألقاب؛ ۵. ذکر الأدعیة؛ ۶. رسائل الاشواق؛ ۷. رسائل العتاب؛ ۸. رسائل التهانی (شعر)؛ ۹. التعزیة؛ ۱۰. الشفاعات زکاة المروات؛ ۱۱. الکتب المنقذة مع الهدیة؛ ۱۲. الحث علی المواعید و شکوی الحال؛ ۱۳. أجوبة الکتب و الرسائل؛ ۱۴. المواعظ و النصایح و التوبیخ غیر المستقیم.
آغاز: الحمدلله الذی اکرم الانسان و حلاه بحلیة النطق و البیان ... و بعد فهذه اشارات یسیرة و عبارات قصیرة وضعتها فی المکاتبات و هذبتها فی المراسلات، یحتاج الیه ارباب الفضایل خصوصاً من ابتلی بکثرة الرسایل.
چاپ: بولاق، ۱۲۴۲ق؛ مصر، ۱۲۷۵ق؛ مطبوعات شرف، ۱۲۹۸و۱۳۰۱و۱۳۰۵ق؛ مطبوعات کاستلی، ۱۲۹۷ق.
[ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۱۷۱؛ معجم المؤلفین، ج ۱۲، ص ۲۱۸-۲۱۹؛ کشف الظنون ۱۷۱/۳؛ سرکیس ۱۷۳۸/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۰۰۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم نادی بالمسیر للجهاد ففتک بالنصاری و قتل و أسر و خرب من دیارهم ما لا یحصی ثم عاد الی بغداد مؤیداً منصوراً.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ تملک: محمد علی بن صالح شیرازی به تاریخ ۱۰۶۷، ملا ولی الله مازندرانی و مطالعه رجب قادری به تاریخ ۱۰۶۵؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، شمسه با نقش گل و پرونده، ۶۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۵-۶]

● بدیع البدایع فی محاسن الصنایع / بدیع / فارسی

badī'-ol badāye' fī mahāsen-os sanāye'

رازی، محمد ابراهیم بن محمد مهدی، ۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebrāhīm ebn-e mohammad mahdī (19c -)

اهداء به: محمد شاه قاجار
رساله‌ای در علم بدیع و صنایع ظریفه ادب است که مؤلف شواهد و امثالی از ابیات و اشعار شعرای متقدم فارسی و عربی زبان آورده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله علی ما ابدع ببدیع الاعجاز آیات المثانی و اطلع فی ریاض الالفاظ انوار المعانی و الصلوة علی من نصرت الالسنه الناطقه عن وصف افضاله و حضرت الافئدة الوافیة عن نعت کماله محمد و آله الابرار و اصحابه العز الاخبار. و بعد از آنجا که حکمت امور دبستان و من یوتی الحکمة فقد اوتی خیراً کثیراً ذات محمود و وجود مسعود خدایگان اعظم ... حاجی میرزا آقاسی ادام الله ... تبحر در فنون فضائل ... و در صنوف امثال و اشعار داشت ... لاجرم این بنده محمد ابراهیم ابن محمد مهدی الرازی را دامن گیر خاطر افتاد که بدست آویزی از آن آستان که قبله راستانست شرفیاب گردد ... رسالتی در فن بدیع نگاشتن گرفت ... و چون این لالی منصور و دراری منثور سمت انتظام و اختتام یابد آن را ببدیع البدایع فی محاسن الصنایع نام گذارم

انجام: فتنه را بیدار کرده بامداد از خواب خوش غلغل و فریاد از او در هر وطن برخواسته. لعل گردد روی منگر دلبرم بوسه دهد ×× شکرم بخشد ز لعل خویشتن ناخواسته. چه این ابیات از رمل مثمن محذوف است که هر مصراعش فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن است و چون بر قافیه اولی وقف کنند رمل مسدس محذوف شود ... تاریخ شهر ربیع الاول یکهزار و دویست و شصت و دو هجری این کتاب که اصول انواع بدیع را حاوی است انجام و اتمام یافت امید است که بزیور قبول خدایگان اجل امجد جناب شریعت مآب آقا روحی له الفدا آرایش یابد و بتوجهی این بنده را نیکنامی هر دو جهان ارزانی فرمایند انشاء الله.

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: محمد ابراهیم ابن محمد مهدی رازی، تا: ۱۲۶۲ق؛ مجدول، کمندکشی زرین، مذهب، با سرلوح، یک کتیبه مذهب مرصع، نام محمد شاه و حاجی میرزا آقاسی به آب زر رقم رفته؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه آهار مهره شده، جلد: مقوای روغنی بوم قهوه‌ای منقش به گل و بته الوان با چند حاشیه تزئینی، ۱۱۷ص، ۱۴سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: ۱۵/۶×۲۵/۹سم [ف: ۷-۱۳۹]

۲. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد ابراهیم ابن محمد مهدی رازی، تا: ۱۲۶۲ق؛ مجدول، مذهب، کمند دار زرین، یک سرلوح مذهب مرصع؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم مشکی منقش به گل و بته الوان، ۱۱۶ص، بین ۶ و ۱۴ سطر، قطع: وزیری متوسط، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۴سم [ف: ۷-۱۴۲]

● **بدیع البیان** / معانی بیان / عربی

badī'-ul bayān

دولت آبادی، احمد بن شمس الدین، -۸۴۹؟ قمری

dowlat ābādī ‹ahmad ebn-e šams-od-dīn (- 1446)

[ذیل کشف الظنون ۱۷۲-ریحانة الادب ۳۵۸/۲]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة بدیع المیزان؛ ابن هداد، عبدالله بن هداد (-۱۱)

۳. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۵۲۵

آغاز: الحمد لله الذی جلی جوده جید الطبیعة بعقد من جواهر بیان المعانی؛ **انجام:** حکی ان ذا الرمة لما قال فی مطلع القصیدة.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: گویا از قرن ۱۰؛ ۱۳۱گ، ۱۳سطر، اندازه: ۱۴×۲۷سم [ف: ۱-۳۲]

● **بدیع البیان لمعان القرآن = بدایع البیان** / تفسیر / فارسی

badī'-ul bayān li-ma'ān-il qur'ān = badāyi'-ul bayān

زنگنه، حسین علی بن علی، ق۱۱ قمری

zangane ‹hoseyn 'alī ebn-e 'alī (- 17c)

تفسیر متوسط سوره حمد است که مؤلف با استفاده از نکات و دقایق مندرج در تفاسیر معتبر شیعی و سنی همانند کشاف، مجمع البیان، جوامع الجامع، انوار التنزیل، تفسیر ابوالفتح رازی، منهج الصادقین و صافی و نور الثقلین و تفسیر الائمة فی هدایة الامة که برای هر کدام رمزی گذاشته، نگاشته است و در لابه‌لا اگر خود مطلبی اضافه کرده با حکم «مترجم گوید» آورده است.

آغاز: فاتحه مصحف کلام حمد و سپاس ایزد سخن آفرینی است که تا ببدیع نگاری قلم قدرت عالم آراش قرآن مجید که بتار مدهر سطری از سطور شیرازه بندی اوراق حقایق فصاحت و رشته کشی جواهر اسرار و دقایق بلاغت بنظمی نموده که فزون از حوصله دریافت انسان و برون از دایره احاطه فهم ارباب معانی و بیانست.

انجام: و نه راه آنان که گمراه گردیده اند از ترسایان و یا جمعی از مخالفان ضعیف العقل که بنادانی از راه دین بدر رفته اند تم تفسیر سورة الحمد فحمد اله ثم حمداله.

[نسخه‌های منزوی ۸/۱؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۶/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۱۲

آغاز: فاتحه مصحف کلام حمد و سپاس

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ با سرلوح زرین؛ ۲۰۰گ، قطع: رقعی [اهدائی ف: ۶۴]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۹۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۱ و اوایل ۱۲؛ دارای سر لوح مزدوج مذهب و مرصع کم‌کار، مجدول، محشی به لفظ «منه مد ظله السامی»، مصحح، مقابله شده؛ مهر: «فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه علی الذین یبدلونه» (مدور)، معز الدین حسینی ۱۱۰۴؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف میشن مشکی، ۲۴۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۸۲] و [ف: ۲۲-۶۳]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۹۶ق؛ در ذیقعده ۱۰۹۶ محمد نصیر بن محمد تقی قمی آن را تصحیح نموده، کمندکشی شده، مجدول، محشی از مؤلف؛ کاغذ: آهار مهره نخودی، جلد: ساغری مشکی ضربی با ترنج با دو سرترنج، ۱۲۲گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۱-۵۳۷]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۶
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۹۸ق؛ با سرلوح؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: لایی میشن قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۴/۳سم [ف: ۲-۵۴]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱
آغاز: دیباچه صحیفه تحیت و سلام نعمت و درود بی قیاس رسول اعجاز قرینی است که قرنها قبل از نگارش سفینه کون و مکان نامه بعثت ختامه آن منتخب مجموعه امکان نگاشته؛ **انجام:** ایاک نعبد ترا عبادت می‌کنیم و بس و بندگی را مخصوص تو می‌نمائیم و خود را از شرک جلی که کبران و مشرکان و یهودان و ترسایان قایلند و شرک خفی که مرائیان و اطاعت کنندگان شیطان می‌کنند بری
خط: نسخ عالی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول، مصحح؛ جلد: مقوا، ۱۹۷گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۵سم [ف: ۱-۲۶۴]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۸
آغاز: مواقع اشکال آیات بینات قرآنی گردد تا اینکه در اثنای تلاوت بیزحمت رجوع بتفاسیر؛ **انجام:** برابر
در فهرست از محمد بن علی خاتون آبادی دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور سبز، ۱۰۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۹×۲۷سم [ف: ۵-۳۱]

۷. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۰
آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز روشن، ۲۱۴گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۱-۲۶۴]

● بدیع التعلیم / ادبیات / فارسی

badī'-ot ta'līm

حسینی گیلانی، محمد یوسف بن محمد صادق، ق۱۴ قمری

hoseynī gīlānī, mohammad yūsof ebn-e mohammad sādeq (- 20c)

در خصوص کیفیت وضع اسامی و لغات عربی و فارسی و تعیین واضع و خواص حروف و جز اینها از قواعد کلی علم لغت و وضع، در شانزده «نجم»: ۱. قوه ناطقه انسان؛ ۲. حروف مقطعه؛ ۳. واضع حروف أبجد؛ ۴. قدرت خداوند بر ایجاد حروف و اصوات؛ ۵. انحصار حروف تهجی؛ ۶. شمارش حروف در لغت عرب؛ ۷. واضع لغت فارسی؛ ۸. چگونگی دلالت ألفاظ؛ ۹. استعمال الفاظ در معانی مخصوص؛ ۱۰. حکمت در کتابت؛ ۱۱. کیفیت ترکیب الفاظ؛ ۱۲. حالات بعضی از شعرا؛ ۱۳. حالات و اشعار دعبل خزاعی؛ ۱۴. حالات سطیح؛ ۱۵. کلمات و اشعار ائمه علیهم السلام؛ ۱۶. مراتب نطق.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۶۳۸/۲
آغاز: نحمدک اللهم یا من کلت الالسن عن بلوغ ذاته بضروب اللغات و الیه یصعد الکلم و له الاسماء الحسنی؛ **انجام:** و کمال التوحید نفی الصفات عنه بشهادة کل صفة انها غیر الموصوف و بشهادة الموصوف انه غیر الصفة.
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی،۲۳گ (۴۷پ-۶۹ر)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۷-۲۱۱]

● بدیع التفسیر / تفسیر / عربی

badī'-ut tafsīr

وی که از علمای اهل سنت به شمار می‌رود آیات و رموز قرآن کریم را (به جز سوره فاتحه و اوایل بقره که مفصل است) به طور فشرده و بسیار کوتاه تفسیر می‌نماید. به اعراب و معانی الفاظ و احیاناً به مباحث عرفانی نیز توجه دارد و در تفسیر آیات استدلال به روایات و اقوال مفسران نمی‌کند و اگر به ندرت اشاره‌ای به لفظ «روی» و «قیل» دارد آن را نیز آورده است. مفسر، روایت وارده درباره هاروت و ماروت را که در بابل فرود آمدند و به نوشته برخی از اهل سنت مرتکب گناه شدند کذب محض و منقول از یهود دانسته است.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۰۵
آغاز: بسملة، الحمدلله الذی انزل الکتاب لیکون من تمسک به ناجیا و بین فیه ما یحتاج الیه من الأحکام لیصیر هادیا و الصلاة علی رسوله محمد الذی ارسله بشیرا و نذیرا و علی من اتبعه من الآل و الصحابة و من بعدهم صغیرا و کبیرا و سلم تسلیما اما بعد فانی قصدت بهذا التفسیر بیان عبارة القرآن و اشارته.؛ **انجام:** و لایشرک بعبادة ربه احدا بان یطلب به المرتبة عنده ایضا.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۲۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲۲-۶۵] و [ف: ۲۲-۶۵]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۸۱۱
آغاز: بسملة، قیل هو اسم الله الأعظم او اسم للسورة او للکلی فی الخلقة الهادی لعباده یدالله فوق ایدیهم عالم ببریته صادق وعده و وعیده أی کفی المحق شر المبطل وهداه الی الحق؛ **انجام:** من الجنة و الناس بیان للشیطان بالموسوس انه جنی و انسی و وسوسته اضل الله بطریق یلیق به و الاشارة الی ان الانسی العامل الجاهل فهو بجهله یبغض العلم و اهله والعالم السوء فهو لحبه الدنیا و لذاتها یظهر ما یمیل به الجهال الی حبها و الله اسأله التوفیق علی المعرفة و العبادة و الاخلاص و استعیذ به من شر الشیطان و اطلب منه الرحمة و الغفران و صلی الله علی نبینا محمد و علی سایر الأنبیاء و الهم (کذا) و اصحابهم اجمعین.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند

۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه پارچه، ۴۳۷گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن-۸۴] و [ف: ۲۲-۶۶]

● **بدیع التواریخ** / شعر،تاریخ ایران-فارسی

badīʻ-ot tavārīx

نعمت فسائی، محمود بن زین العابدین، ۱۲۷۰-۱۳۴۴ ؟ قمری

neʻmat-e fasā'ī, mahmūd ebn-e zayn-ol-ʻābedīn (1854-1926)

این نسخه شامل چهارصد و سی و پنج ماده تاریخ می‌باشد که در مورد وقایع زندگی بزرگان قاجار و دوستان خود سروده است و ارقام تواریخ در زیر مصاریع نوشته شده است. بیشترین ماده تاریخ‌ها در قالب قطعه و اندکی هم در قالب رباعی است. قدیم‌ترین ماده تاریخ کتاب مربوط به سال ۱۲۶۲ق است. از این کتاب چندین نسخه به خط مؤلف در دست داریم که همه آنها با یکدیگر تفاوت دارد. این کم و زیادی نشانگر آن است که او در نسخه‌های کتاب دست می‌برده و هر از چند گاهی ماده تاریخ‌هایی بدان می‌افزوده است. نکته جالب توجه آن است که اندازه صفحات و سطور و طرز کتاب و سطراندازی و صفحه آرایی همه این نسخه‌ها یکسان است و در ابتدای بیشترشان عکسی از مؤلف ضمیمه شده است.

آغاز: بسمله، تاریخ قتل فردوس وساده ناصرالدین شاه انارالله برهانه: ناصرالدین شاه کیخسرو خدم ×× آنکه بد کمتر غلامش کیقباد / خسروی نیکو سیر بود و روف ×× پادشاهی پاک آئین بود و راد / نعمت دلخون بتاریخش نگاشت ×× ناصرالدین شاه ملک از دست داد

چاپ: با تصحیح مهدی صدری، در گنجینه بهارستان، تاریخ ۲ (قاجار)، مسلسل ۱۲، تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴ش

[الذریعه ۷۲/۳ و ۱۲۱۵/۹-فرهنگ سخنوران ۶۱۲-دیباچه خوشنویسان بیانی؛ فارس شناسی ص ۷۹ و ۸۰؛ فهرستواره منزوی ۸۳۰/۲ و ۲۹۳/۱۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۲۹

نام کاتب به استناد فهرست مجلس (۸۴۱/۲۹) ذکر شد؛ کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۵۲۴

کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴ [د.ث. مجلس]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۴۹

آغاز: تاریخ وفات مرحوم حاجی میرزا محمد علی روضه خوان المتخلص به «محتاج» بکردگار محمد علی بدی محتاج ×× که داده بود بملک فصاحت او را تاج؛ **انجام:** بهر تاریخ کنون نعمت گفت ×× اوفتاده بجهان آتش جنگ

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۲ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: آبی ابری فرنگی، جلد: مقوایی ابری آبی، ۱۲گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۹-۱۲]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۳۰

آغاز: تاریخ وفات مرحوم حاجی میرزا محمد علی روضه خوان المتخلص به محتاج؛ **انجام:** بهر تاریخ کنون نعمت گفت - ۱۳۳۲- او فتاده بجهان آتش جنگ (محمود الحسینی المتخلص به نعمت).

این نسخه تلخیص بوده و فقط ۳۰ ماده تاریخ در آن آمده؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۳ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایی، ۱۲گ، ۹-۱۰ سطر، اندازه: ۱۳/۳×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۳۲]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** بفال نیک مشروطه شده ایران، این ۸۲ ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته شد فی شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۳۵ (محمود الحسینی المتخلص به نعمت).

تلخیص کتاب بوده و شامل ۸۲ ماده تاریخ می‌باشد؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۳۳۵ق، جا: تهران؛ واقف: علی اصغر حکمت، مهر ۱۳۴۰؛ کاغذ: آبی، جلد: مقوایی، ۲۸گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۱]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۷۰۱

آغاز: با رعیت چون عدالت می‌نمود ×× جملگی می‌زیستند آزاد و شاد / مملکت آباد شد در عصر او ×× که روانش شاد در فردوس باد / نعمت دلخون بتاریخش نگاشت ×× ناصرالدین شاه ملک از دست داد (۱۳۱۳)؛ **انجام:** بدین عالم اکنون منوچهر آمد ×× که اختر به بختش فروزنده بادا / به تاریخ آن کلک نعمت رقم زد ×× منوچهر فرخنده پی زنده بادا

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: جمادی الاول ۱۳۳۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مهر: مؤلف «عبده الراجی محمود الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: گالینگور سبز مجدول، ۳۶گ، ۱۰سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۷-۲۲۷]

۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۷۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۳۳۶ق؛ مهر: مؤلف «عبده الراجی محمود الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۴۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۵-۴۰۶]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۸۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** کلک نعمت بهر تاریخش نگاشت ×× دولت ایران همی مشروطه باد. ۱۳۲۴. این چهارصد و سی و پنج ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته شد.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: رمضان ۱۳۳۸ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: آبی ابری فرنگی، جلد: مقوایی مشکی ابری، ۹۶گ، مختلف السطر، اندازه:

۱۵×۲۲سم [ف: ۹-۱۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۶۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** پی تاریخ آن نعمت چه خوش گفت ×× سکینه نیکبخت آمد بدنیا. ۱۳۳۹. این پانصد ماده تاریخ در دارالخلافه تهران گفته و بی ترتیب نوشته شد.

شامل ۵۰۰ ماده تاریخ است؛ خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۳۹ق؛ واقف: خان بابا مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: الوان ابری آبی فرنگی، جلد: مقوایی ابری مشکی، ۱۰۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۹-۱۱]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** دردا و دریغا که ز جور گردون ×× از جسم برون برفت جان احمد / (نعمت) پی تاریخ وفاتش گفتا ×× وه باغ جنان باد مکان احمد (۱۲۸۹)

کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۳۹ق؛ این نسخه را صاحب الذریعه دیده و نشانی‌ها را داده است؛ مهر: مؤلف «عبده الراجی محمود الحسینی ۱۲۹۰»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته پارچه‌ای، ۱۱۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۵۹]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۲۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** این پانصد ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته شد فی شهر رجب المرجب سنه ۱۳۳۹ (محمود الحسینی المتخلص به نعمت) صحیح و درست است.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۹ق، واقف: علی اصغر حکمت، مهر ۱۳۴۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوایی، ۱۰۸گ، ۹-۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۳سم [ف: ۱۷-۳۰]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۱۷۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** تاریخ ولادت سکینه خانم: سکینه چون بدین عالم قدم زد ×× شد از دیدار او خرم دل ما / پی تاریخ آن نعمت چه خوش گفت ×× سکینه نیکبخت آمد به دنیا (۱۳۳۹). انجامه: «این سالها ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته شد فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۳۸ (محمود الحسینی المتخلص بنعمت)» با مهر او (ص۵۲). «این پانصد ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته شد. فی شهر محرم الحرام سنه ۱۳۳۹ (محمود الحسینی المتخلص بنعمت)». با مهر بیضوی مؤلف «عبده الراجی محمود الحسینی ۱۲۸۹».

خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: محرم ۱۳۳۹ق؛ آغاز نسخه تصویری از مؤلف درون جدول زرین چسبانده شده که خود مؤلف زیر آن نوشته: «غرض نقشی است کز ما بازماند ×× که هستی را نمی‌بینم بقائی» (محمود الحسینی)، و نمره ۲۲۵ آقای رفعت بیگ، پس از انجامه کتاب مؤلف در یک صفحه ۸ ماده تاریخ مربوط به سال ۱۳۴۰ق را افزوده است، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه جعفر سلطان القرایی؛ خریداری از جعفر سلطان القرایی؛ کاغذ: صنعتی آبی رنگ آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۱۱۰گ، مختلف السطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۲/۸×۲۱/۶سم [ف:۲۹/۲-۸۴۱]

۱۵. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۶۱

آغاز: برابر، (آغاز بخش الصاقی (۵۶ ماده تاریخ) همو:) تاریخ وفات میرزا علیخان موید الملک تبریزی طاب ثراه: موید الملک راد چو شد زدنیا برون ×× منزل و ماوای او گشت بهشت برین / از پی تاریخ آن نعمت غمدیده گفت ×× موید الملک را علی است یاور و معین؛ **انجام:** ایضا (تاریخ مشروطه شدن دولت علیه ایران): دولت ایران چو شه مشروطه کرد ×× منت الحق بر سر خلقی نهاد / کلک نعمت بهر تاریخش نگاشت ×× دولت ایران همی مشروطه باد. این پانصد ماده تاریخ در دارالخلافه طهران گفته و بی ترتیب نوشته فی شهر رجب المرجب سنه ۱۳۴۰. محمود الحسینی المتخلص به نعمت. انجام: ایضا (تاریخ ولادت ایرج میرزا): صد شکر که این زمان بدنیا ×× با فرو بهای ایرج آمد / نعمت بسرود بهر تاریخ ×× فرخنده لقای ایرج آمد

نام کاتب به استناد فهرست مجلس (۸۴۱/۲۹) ذکر شد؛ خط: نستعلیق شکسته، کاتب = مؤلف، تا: رجب۱۳۴۰ق؛ جلد: مقوایی، ۱۱۹گ (۱۰۸+۱۱)، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۷۹]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** چو احمد رفت از این دنیای فان ×× مکانش شد ز فضل حق بجنت / پی تاریخ آن نعمت رقم زد ×× مقام احمدست الحق بجنت.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۰ق؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی آبی خط دار، جلد: تیماج قهوه‌ای تیره ضربی با لچک ترنج و سرترنج گل و بوته، ۲۲۵گ، ۱۲ سطر (۱۰×۱۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۳۷-۵۸۶]

۱۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۳۰۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** گفت نعمت ز بهر تاریخش ×× هان خوش آمد مطهره الحال. (تاریخ ولادت مطهره خانم).

نام کاتب به استناد فهرست مجلس ۸۴۱/۲۹ ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: سبز فرنگی، جلد: مقوا، ۶۱گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۸)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۷-۱۰۲]

۱۸. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۶۲

آغاز: هو، تاریخ وفات مرحوم حاجی میرزا محمد علی روضه خوان المتخلص به محتاج: بکردگار محمد علی بدی محتاج ×× که داده بود بملک فصاحت او را تاج / سرود نعمت دلخسته بهر تاریخش ×× بوصل اوست محمد علی بسی محتاج؛ **انجام:** تاریخ جنگ اروپا: آه و افسوس که یکباره بسوخت ×× زآتش جنگ جهانسور فرنگ / بهر تاریخ کنون نعمت گفت ×× اوفتاده بجهان آتش جنک. (محمود الحسینی المتخلص به نعمت)

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۸۰]

۱۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵۴

بی‌کا، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ ۲۴۲گ،

اندازه: ۱۴/۳×۲۱/۴سم [رایانه]

۲۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۸۳۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به خدمت ناظم، عکس وی روی برگی در آغاز نسخه الصادق شده است؛ جلد: مقوایی، ۵۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۱۸۰]

● بدیع الجمال و شاهزاده مصری / داستان / فارسی

badī‘-ol jamāl va šāhzāde-ye mesrī

سقیم، عبدالغفور، ق۱۲ قمری

saqīm, ‘abd-ol-qafūr (- 18c)

بدیع الجمال دختر فغفور چین بود و خواستگاران را سؤال پیچ می‌کرد و هر یک را که از پاسخ باز می‌ماند می‌کشت. تا اینکه شهزاده مصری (شامی) سر می‌رسد و به همه پرسش‌ها پاسخ می‌دهد. نام کسان در نسخه‌ها مختلف است.

[فهرستواره منزوی ۲۸۷/۱؛ مشترک پاکستان ۱۰۲۹/۶]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۲۱/۳

آغاز: راویان اخبار و ناقلان آثار چنین روایت کرده اند که در روزگار ماتقدم پادشاهی بود که به مال و خدم و حشم ثانی نداشت و به داد و عدل و شفقت آراسته و با وجود این همه مال و خواسته بلقای فرزندی؛ **انجام:** هشتم آنکه در ثوابها بسیار فایده هست صد هزار رحمت خدا بر نویسنده و خواننده و شنونده و جمع کننده و صاحب این کتاب باد و بدان مسلمان که گوید آمین یا رب العالمین برحمتک یا ارحم الراحمین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «عبدالوهاب الحسینی» (بیضوی)؛ ۱۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۲-۸۶۰]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۱۶۴

آغاز: عین مطلب والا خدا نخواسته سرنکشم رضا برخواست پس بفرمود کشیدند و لشکر فوج فوج و دسته دسته؛ **انجام:** ساعت دیگر را با بدیع الجمال و گیتی افروز به عیش و عشرت به سر می‌برد تا به رحمت ایزدی پیوست

خط: نستعلیق، کا: حسن بن ابراهیم حصاری، تا: صفر ۱۲۳۲ق؛ افتادگی:آغاز؛جلد:مقوا، ۹۸گ، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۷]

۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۹۳۵

آغاز: ابتدا می‌کنم به بسم الله الرحمن الرحیم ×× وحده لا اله الا الله / از محمد مدد همی طلبم ×× کرمی از علی ولی الله / بحمدحم خدا و نعت نبی ×× هستم از جان و دل مدیح علی؛ **انجام:** و از اسکندر هم پسری و دختری و از کیوان هم پسری به وجود آمد شب روز به عبادت دوازده ساعت قرار گرفتند. چهار ساعت به امور رعیت پروری تا به رحمت ایزدی پیوستند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۷ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ در پایان فوائدی در بند و اندرز و قسمتی از عبرت نامه میر فتاح مراغه‌ای به ترکی: بو طبع کچ فلکده وفادن نشان هانی ×× بورعایت سرای ده باقی قالان هانی ... در پنجاه و شش بیت؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی بدون مقوا، ۹۳گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۲۶۸]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۷۶۷/۱

آغاز: وی را شکر گفت و سوار شد و می‌رفت؛ **انجام:** و مراد و مطلب همه را حاصل گردانی آمین ... یا رب العالمین. هر که خواند دعا طمع دارم. زانکه من بنده گنه کارم.

در فهرست با عنوان «داستان شاهزاده توران و دختر فغفور چین» و بدون مؤلف؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی، فاقد جلد، ۱۹گ (۱ر-۱۹پ)، ۱۶ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [دانشگاه تهران: ف: ۱۴-۳۸۱۴]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳

نسخه اصل: بادالیان اوزلی ۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۳گ، ۱۴ سطر [فیلمها ف: ۱-۸۲]

● بدیع الحساب / ریاضیات / فارسی

badī‘-ol hesāb

رجبعلی بیک بن فاضل بیک، ق۱۳ قمری

rajab-‘alī beyk ebn-e fāzel beyk (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۵۶ق

در چهار عمل اصلی و میزان آنها، مساحت، دریافت کسور و مسایل مختلفه و خرید و فروخت، دریافت غله، تنخواه، سود، خرید کاغذی، مساحت کشت، دامها و اوزان و مقادیر.

آغاز: حمد بی حد و عدد و ثنای لاتحصی و لاتعد احدی را سزاست ... اما بعد بر محاسبان زمان و مهندسان

چاپ: چاپ شده

[فهرستواره منزوی ۲۶۱۶/۴]

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۳۹

چاپی؛ بی‌کا، بی‌تا [ف: ۳-۱۱]

● بدیع الدلالة در بطلان خلافت ثلاثه / کلام و اعتقادات / فارسی

badī‘-od delāle dar botlān-e xelāfat-e salāse

تهرانی، محمد رضا، ق۱۴ قمری

tehrānī, mohammad rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۴ق

با استناد به ۸۳ آیه و در هر یک با استفاده از نص روایات معصومین درباره آن آیه، و پنج امر به بطلان خلافت خلفای ثلاثه پرداخته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۳۰/۱ و عکسی ۲۱۸۶/۱

آغاز: یا من أبرم امره و اکرم عبده و اعظم وعده و اوعد نهیه و

اقام طرقه و اری سبله و ارسل رسوله و أنزل کتبه؛ **انجام:** لایلم لائم الا نفسه و لایحمد حامد الا ربه و من وثق بماء لم یظماء و الحمدلله اولاً و آخراً.
خط: نسخ و نستعلیق، کا: غلامحسین حکیم جوادی، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۳۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۳گ (۱پ-۵۳ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۳۶] و [عکسی ف: ۶-۲۳۲]

● **بدیع الدلالة فی بطلان خلافة الثلاثة** / کلام و اعتقادات / عربی

badī'-ud dilāla fī buṭlān-i xilāfat-iṯ ṯalāṯa

تهرانی، محمد رضا، ق۱۴ قمری

tehrānī, mohammad rezā (- 20c)

تاریخ تألیف: ۱۳۴۴ق
رساله کوتاهی است در رد خلافت (عمر، ابوبکر، عثمان). این رساله فاقد فصول و ابواب است. مؤلف ابتدا از آیات قرآن بر این مطلب دلیل آورده پس از آن روایات وارده در این باب را ذکر و شرح کرده است. همان رساله «بدیع الدلالة در بطلان خلافت ثلاثه» مؤلف است که به زبان عربی نگاشته شده است.
آغاز: یا من قدر تقادیره ودبر تدابیره فابدأ مخالقیه و اقدر ممالیکه وعرف مناهیجه ونور مصابیحه وابرم افاعیله واحکم اقاویله وارسل مراسیله
انجام: و لایکن افضل مانلت به من دنیاک بلوغ لذة اوشفاء غیظ لکن احیاء حق او اطفاء باطل و الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و لعنة الله علی اعدائهم ابدالابدین

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۱۳۱-۱۶/۱۴۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۴ق؛ مصحح؛ جلد: مقوا عطف پارچه قهوه‌ای، ۸۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۲-۶۰۹]
۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۳۰/۲ و عکسی ۲۱۸۶/۲
آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: غلامحسین حکیم جوادی، تا: پنج‌شنبه ۲۹ شعبان ۱۳۴۴ق؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۵۲گ (۵۳پ-۱۰۴پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۷] و [عکسی ف: ۶-۲۳۲]

● **بدیع الزمان = جنگ اشعار** / ادبیات / فارسی

badī'-oz zamān = jang-e aš'ār

اصفهانی، ملا تقی، ق۱۳ قمری

esfahānī, mollā taqī (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۳۳۶
آغاز: بسمله بیا ساقی ای دیده را از تو نور قدح کن لباب ز صافی طهور؛ **انجام:** که در روز پنجم که بود بعد عید چه در خانه مکتب کردید قید ... سنه ۱۲۷۹
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا [رایانه]

● **بدیع الزمان فی قصة حی بن یقظان** / فلسفه، داستان / فارسی

badī'-oz zamān fī qessat-e hayy ebn-e yaqzān

فضل الله بن روزبهان، ۸۶۰؟-۹۲۵ قمری

fazl-ol-lāh ebn-e rūzbehān (1456-1519)

وابسته به: شرح قصة حی بن یقظان = الرسالة المرموزة ابن سینا، حسین بن عبدالله (۳۷۰-۴۲۸)
اهداء به: عضدالدین ابوالمظفر سلطان یعقوب آق قویونلو
تاریخ تألیف: ۸۹۰ ق
ترجمه تحت اللفظی داستان فلسفی «حی بن یقظان» شیخ الرئیس ابن سیناست که با انشائی ادیبانه نگاشته است.
آغاز: سبحانک لاعلم لنا الا ما علمتنا و لاحق لنا الا ما الهمتنا، فاتحه داستان مرحی یقظان محامد واحدی است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۳۳-ف
نسخه اصل: اسعد افندی ش ۱۸۱۵؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالله، تا: ۱۱۶۹ق؛ ۱۰۹گ، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۹۰]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۷۴/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** بدن خویش را از حلیه اسلحه طبیعیه عاطل میدید و بواسطه ضعف عدو و قلت قوه.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۲۹گ (۳پ-۳۱پ)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۷۹]

● **بدیع الزمان نامه** / شعر / فارسی

badī'-oz-zamān-nāme

تاریخ تألیف: ۱۰۰۷ق (در هفتاد سالگی)
مثنوی عاشقانه و نیز حماسی سروده شخصی شیعی که در آن از جنگ شاهزاده با تیمور و رسیدن شاهزاده به دریای چین و ایلچی گری رفتن بهزاد خان نزد خاقان و رفتن نسیم عیار به اردوی خاقان و آمدن جهانسوز عیار قمرچهر و شهزاده را خلاص کردن و رفتن شاهزاده و خراب کردن بتخانه سخن می‌رود.
آغاز: بنام خداوند جمله جهان ×× که حکمش بود بر تن و جان روان / فروزنده انجم و ماه و مهر ×× فرازنده نه رواق و سپهر
[الذریعة ۱۲۶/۱۹؛ نسخه‌های منزوی ۲۶۶۰/۴؛ فهرستواره منزوی ۲۹۳/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۳۵

آغاز: داستان: دلت منجلی همچو مرآت ساخت ×× صفا داد و آیینه ذات ساخت / بیا ساقی ای دیده را از تو نور ×× قدح کن لبالب ز صاف طهور؛ **انجام:** بدیع الزمان نامه اش نام کرد =۱۰۰۷ ×× همین مصرعش سال اتمام شد

خط: شکسته، نستعلیق، کا: محمد معین محمد مقیم همدانی، تا: جمادی الثانی۱۲۱۶ق، حسب خواهش درویشی خراسانی؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای، ۱۵۶گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۵/۲سم [ف: ۲-۵۵]

۲. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۹۳

خط: نستعلیق، کا: محمد حسین بن محمد شریف، تا: ۱۲۳۸ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۱۴۱گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱۶]

۳. مراغه؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** هزاران درود و هزاران سلام ×× زما بر محمد علیه السلام / هزاران درود و هزار و هزار ×× زما باد بر صاحب ذوالفقار

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای، ۱۰۵گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶]

● **بدیع الصنایع** / طب / فارسی

badī‘-os-sanāye‘

نویسنده می‌گوید این کتاب را از کتاب طب جدید کیمیایی که از تصنیفات و اختراعات براکلیموس حکیم است و نیز از تحفه المومنین و ذخیره اسکندری فراهم آوردم در یک «مقدمه» و یک «تبصره» و چند «مقاله» و یک «خاتمه»: مقدمه: در تعریف لفظ کیمیا؛ تبصره: در بیان الفاظ مصطلحه این فن؛ مقاله اول: در عملیات این فن مشتمل بر دوازده «فصل»؛ مقاله دوم: در عملیات این فن به قول جزئی مشتمل بر هفت «فصل».

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۸۴

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و اله اجمعین اما بعد این ملخص؛ **انجام:** پایان: صلابه نموده و از حریر بیخته اندکی از آن در پنیر کنند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۲؛کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، مقوایی، مشکی، ۱۱۸گ، ۱۵سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۶-۴۰۶]

● **بدیع الطرب** / ادبیات / عربی

badī‘-uṭ ṭarab

بدایع نگار، ق۱۳ قمری

badāye‘ negār (- 19c)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۳۴۱

آغاز: بسمله سبحانه من بدیع ما ابدع بدایعه و رفیع ما ارفع صنائعه و له الحمد؛ **انجام:** من جمیع البلاء و اشکر علی العافیه و الغنی عن شرار الناس و صلی علی محمد و اله الطاهرین

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

← بدیع العجایب ﴿ شرح نصاب الصبیان

● **بدیع القرآن** / علوم قرآن / عربی

badī‘-ul qur‘ān

ابن ابی الاصبع، عبدالعظیم بن عبدالواحد، ۵۸۹-۶۵۴ قمری

ebn-e abe-l-asba‘, ‘abd-ol-‘azīm ebn-e ‘abd-ol-vāhed (1194-1257)

مؤلف، که خود در فنون ادب، دانشمندی بارع بوده، در بلاغت، و نقد، و انواع بدیع تحقیقات بسیار نموده، و همچنانکه خود در مقدمه، می‌گوید: ثمره، و حاصل ملاقات و مصاحبت باعقلاء، و اذکیاء، و نبلاء البلغاء در علم بیان، و آنچه که از مطالعه بیش از هفتاد کتاب، در این رابطه، اندوخته، همه را در کتابی به نام «تحریر التحبیر» مشتمل بر یکصد و بیست و شش باب، جمع نموده است. سپس ابوابی که متضمن بدیع در قرآن کریم بوده و عدد آن طبق بعضی از نسخ خطی کتاب ۹۳ و طبق بعضی دیگر ۹۹ باب بوده، استخراج نموده و «بدیع القرآن» نامیده است.

حاجی خلیفه و کحاله، نام کتاب را «بدائع القرآن» ثبت نموده‌اند. فهرست‌نگار کتابخانه چستربیتی، بر اساس آنچه روی صفحه عنوان نوشته شده، نام کتاب را «البرهان فی اعجاز القرآن» ثبت کرده است. در حالیکه از مقدمه این نسخه، چنین چیزی استفاده نمی‌شود، بلکه در پایان نسخه، عبارت «تم کتاب بدیع القرآن» آمده و این نسخه، به جز اختلاف غیرمضری که در مقدمه دارد، با «بدیع القرآن» مطبوع در ۱۳۷۷ق در قاهره، مطابقت دارد.

احتمالاً منشأ اشتباه این بوده، که در مقدمه و پایان بعض از نسخ خطی این کتاب، مانند نسخه‌ای از استانبول، که مصوره آن تحت شماره ۱۲۲۱ در «معهد مخطوطات جامعة الدول العربیه» در قاهره نگهداری می‌شود چنین آمده، در مقدمه: «و لما فتح علی بعمل الکتاب الذی و سمته ببیان البرهان فی اعجاز القرآن، و علمت انه لابد له من تتمة تتضمن ما فی الکتاب العزیز من أبواب البدیع، فافردت ما یختص بالقرآن ...» و در خاتمه همان نسخه: «تم کتاب بدیع القرآن المجید ... و تم بتمامه کتاب البرهان فی أعجاز القرآن» که این هر دو در نسخه حاضر، و بسیاری از مخطوطه های دیگر، دیده نمی‌شود. بهر حال، حل مطلب این است که: مؤلف، کتابی نیز به نام «بیان البرهان فی أعجاز القرآن» تألیف نموده، و کتاب «بدیع القرآن» را به عنوان تتمه‌ای برای مباحث آن کتاب، که صرفاً متضمن فنون بدیع در قرآن مجید باشد جداگانه تألیف نموده است. عمر فروخ، کتاب

«بیان البرهان فی إعجاز القرآن» را در عداد تألیفات ابن أبی الاصبع، ذکر نموده است (تاریخ الادب العربی ۵۷۵/۳). (محمد علی حائری)
چاپ: قاهره، ۱۹۵۷، مکتبة نهضة مصر، ۱۱۴ ص مقدمه، ۳۵۳ص، ۴۹ص فهارس، تحقیق حفنی شرف
[کشف الظنون ۲۳۰/۱؛ معجم المؤلفین ۲۶۵/۵؛ بروکلمان، ذیل ۵۳۹/۱]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۳عکسی
آغاز: قال ... زکی الدین ابو محمد عبد العظیم بن عبد الواحد ... الحمد لله الذی انزل القرآن متشابهاً و محکما؛ **انجام:** تم کتاب بدیع القرآن المجید بحمدالله سبحانه و حسن افضاله، و صلواته علی خیر خلقه محمد و اله.
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۲۵۵ (اربری، فهرست خطی عربی ۷۹/۵)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن سلامه حنفی، تا: دوشنبه ۲۴ صفر ۷۲۷ق؛ مصحح؛ ۱۷۵گ، ۷۱سطر [عکسی ف: ۲-۲۰۶]

● **بدیع القصص** / داستان / فارسی

badī'-ol qesas

عاشق، پندت بدری ناتهه، -۱۸۴۰ میلادی
'āšeq ،pandet badrī nātheh (- 1840)
تاریخ تألیف: ۱۲۳۱ ق
داستان دلدادگی سیف الملوک و بدیع الجمال که تحریرهای مختلفی از آن در دست است.
[فهرستواره منزوی ۲۸۸/۱–۴۲۷ (سیف الملوک و بدیع الجمال)؛ فهرست مشترک پاکستان ۱۱۶۱/۶–۱۱۶۵ (با توضیحات مفصل درباره روایت‌های مختلف داستان)]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۶۵۷
آغاز: زیب رعنا شاهد زبان به زیور حمد سخن آرائی است جل شانه که مشاطه قدرتش نگار طبع؛ **انجام:** روی سخن به ایشانست در بلای عین حیرانی و نقص کمال سرگردانی گرفتار آیند والله یحب المحسنین
خط: نستعلیق، کا: پندت شام نراین معروف کنها لعل ولد پندت بشن نراین ملقب به ها کچر، تا: شنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۷۵ق، جا: مقام خاص شاهجهان آباد؛ تاریخ تحریر مطابق ۳۰ اکتبر ۱۸۵۸ عیسوی کاتک بدی نومی سمت ۱۹۱۵ بکرماجیت، مذیل به چند ماده تاریخ بدین ترتیب: تاریخ اردو شدن تاریخ کشمیر، تاریخ وفات سی سی فنگ، تاریخ وفات نظیر، تاریخ وفات محمد اکبر خان و تاریخ بنای چاه؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج فرنگی قهوه‌ای روشن مجدول زرکوب، ۳۰گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [اهدائی رهبر:۸-۴۸۳]

● **بدیع اللغة** / لغت / فارسی و عربی

badī'-ul luġa

حسینی میبدی، علی بن محمد علی، -۱۳۱۳ قمری
hoseynī meybodī, 'alī ebn-e mohammad 'alī (- 1896)
تاریخ تألیف: ۲۸ رمضان ۱۲۸۶ق؛ محل تألیف: کاظمین و کربلا و کرمانشاه
فرهنگی است فارسی و فارسی معرب به تازی. در آغاز آن مقدمه مفصلی است در نه «فایده» ادبی. در آن آغاز هر کلمه به ترتیب تهجی رعایت شده است. در پایان هم سه «فصل» است در ادب. مؤلف آن را در ۲۶ ربیع الاول ۱۲۸۷ اصلاح کرده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی اظهر براهین حکمه باختلاف اللغات و الالسنة و اودع دقائق نعمه فی جواهر الالفاظ
انجام: و قد امتد المداد الی هنا فی الثامن و العشرین من رمضان ... (تاریخ تألیف و اصلاح) و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً و کان الدخول فی هذه البلدة فی الرابع و العشرین من شهر صفر من تلك السنة.
چاپ: طهران، سنگی، ۱۳۶۲ق، رقعی، ۱۵۵+۱ص؛ طهران،
[الذریعة ۷۳/۳؛ مشار عربی، ص ۱۲۲]

۱. کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۷
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، در برگی قبل از کتاب پنج بیت فارسی در تقریظ آن و روی برگ اول پنج بیت عربی نیز در تقریظ از سید محمد (بن جواد) حسینی میبدی فرزند مؤلف نوشته شده است، در پایان کتاب رساله‌گونه‌ای در سه صفحه در قواعد نحوی از میبدی افزوده شده است؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۶ص (۲-۲۲۷)، ۱۴سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۲۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۰۸/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۲۶۴]

۲. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۵/۱
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی کرمانشاهی، تا: پنجشنبه ۵ محرم ۱۳۰۱ق، روی برگ اول فهرست رسالات به خط مؤلف آمده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۸ص (۲-۱۰۹)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۱-۴۴]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۵/۱مشهد
همان نسخه بالا [ف: ۱۵۵]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۹/۱
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۱۸۱]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۹۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد امتد المداد الی هنا فی الثامن و العشرین من رمضان ... (تاریخ تألیف و اصلاح) و الحمدلله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً و کان الدخول فی هذه البلدة فی الرابع و العشرین من شهر صفر من تلك السنة.

خط: نسخ، کا: عبدالکریم بن محمد اسماعیل بروجردی، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۵ق؛ اهدایی: دکتر صادق کیابه کتابخانه، با مهر ۱۳۳۶؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، رویه کاغذ سبز، ۹۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۸سم [ف: ۱-۷۰]

۴. مشهد؛ میبدی؛ شماره نسخه: ۱۴/۴

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۱۲۱ص (۲۵۲-۳۷۲)، اندازه: ۲۱×۳۵/۵سم [ف: ۱-۴۱]

کرمانشاه؛ میبدی (خاندان)؛ شماره نسخه: ۱۴/۴مشهد

همان نسخه بالا [ف: ۱۵۲]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۱۳۵/۴

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۶-۱۷۰]

● **البديع المشرحة لمقصورة الدريدية** / بدیع / عربی

al-badī'-ul mušarriḥa li-maqṣūrat-id duraydīya

طبری، احمد بن عبدالله، ۶۱۵-۶۹۴ قمری

tabarī, ahmad ebn-e 'abd-ol-lāh (1219-1295)

وابسته به: مقصورة ابن درید = قصیدة دریدیة؛ ابن درید، محمد بن حسن (۲۲۳-۳۲۱)

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۳/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین قال الشیخ الامام العالم العلامة محب الدین الطبری فی اوان شروعه المشرحة للمقصورة الدریدیة مانصه مقدمة فیما ینبغی ان یقدم امام المقصود مما عسر ان یدل علیه من کل معنی بدیع یمتد نظر الناظر الیه. حسن الابتداء عبارة عن الترنق فیه بعذوبة اللفظ و حسن السبک و صحة المعنی؛ **انجام:** حسن الختام ختم القصیدة باجود بیت یحسن السکوت علیه و ینقطع اول سمع السامع لدیه والله تعالی اعلم

خط: نسخ، کا: محمد بن قاسم کعکی، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۴گ (۱۷پ-۲۰ر)، ۲۲-۲۹ سطر (۱۰×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۷۲۸]

● **بدیع المعانی فی شرح عقیدة الشیبانی** / کلام و اعتقادات / عربی

badī'-ul ma'ānī fī š.-i 'aqīdat-iš šaybānī

ابن قاضی عجلون، محمد بن عبدالله، ۸۳۱-۸۷۶ قمری

ebn-e qāzī 'ajlūn, mohammad ebn-e 'abd-ol-lāh (1428-1472)

تاریخ تألیف: ۱۱ رجب ۸۵۹ق

شرح قصیده العقائد الشیبانیة محمد بن ادریس شافعی (۱۵۰-۲۰۴ق) است: «و حین کان هذا الشرح فیما ظهر لنا اول شرح الف علیها مع وفائه بحل مقاصدها و ابرازه المعانی المستکنة لدیها». با نشانه‌های «ص» و «ش» متن و شرح از هم متمایز شده‌اند. پیش از بحث درباره قصیده ۳ فائده بر گزارش مقدم شده است: ۱. ذکروا لعلم اصول الدین تعریفات منها ...؛ ۲. یسمی علم الکلام لان مباحثه کان ...؛ ۳. هذا العلم اشرف العلوم الانه ...

بر عقیده شیبانی دو نفر با نام بدیع المعانی فی شرح العقیدة الشیبانی شرح نوشته‌اند: یکی ابن قاضی عجلون که همین نسخه است و دیگری علی بن خطیه حموی، شیخ علوان (۹۳۶ق). از این جهت در برخی از منابع در معرفی نسخه های شرح العقیده آشفتگی دیده می‌شود.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله سبحانه من آله منزه عن شوائب النقص ... و بعد فان اعظم العلوم و اعلاها و اقومها حجه واجلاها علم اصول الدین المسمی بعلم الکلام ... ساحمد ربی طاعة و تعبدا ×× و انظم عقدا فی العقیدة اوحد

انجام: کذلک سلام الله ثم رضائه ×× عن الال و الازواج و الصحب سرمدا ... و من الحنفیه الطحاوی و من الحنابلة ابن بطه رحمهم الله تعالی ولیکن هذا اخر ما اردت ایراده فی هذا الشرح المبارک نفع الله به مؤلفه و کاتبه و قاریه و غفرلهم و لمن دعا لهم بالمغفرة و الرحمة و لسایر المسلمین اجمعین آمین.

[الاوقاف العامة موصل ۲۷/۲، ۲۹۹، ۳۱۰، ۱۳۶/۳-۱۶۳، ۲۹/۵، ۲۸۴/۹-۲۸۵؛ دارالکتب قاهره فؤاد سید ۱۰۱/۱؛ معجم التاریخ التراث الاسلامی ۲۵۱۰/۴ (با اشتباه در نام مؤلف و تاریخ زندگی او) و ۲۸۶۷و ۳۲۷۷/۵؛ کشف الظنون ۱۱۴۲/۲-۱۱۴۳ و ۱۱۵۸ و ۱۳۴۰؛ الاعلام ۲۳۸/۶]

۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۸۰/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه تعیین شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی ترنج دار مقوایی، قطع: ربعی[نشریه:۳-۴۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۲۰۵/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد احمد بستانی، تا: ذیقعده ۱۰۵۲ق؛ کاغذ: پسته‌ای بی آهار، جلد: رویه کاغذی، ۱۵ سطر [ف: ۵-۲۴۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۲/۳

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ، کا: درویش محمد بن حاج ولی بن حاج رسول طرسوسی برازی حنفی قادری ملقب به قوپرانی از گروه پیجان، تا: ۲۵ صفر ۱۱۲۴ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: میشن زیتونی، ۴۴گ (۴۵پ-۸۸ر)، ۱۲-۱۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۲/۳×۱۵/۴سم [ف: ۲۹/۱-۱۹۹]

● **بدیع المیزان = شرح میزان المنطق** / منطق / عربی

badī'-ul mīzān = š.-u mīzān-il manṭiq

ابن هداد، عبدالله بن هداد، ق۱۱ قمری

ebn-e haddād, ʻabd-ol-lāh ebn-e haddād (- 17c)
شرح مختصری است بر رساله «میزان المنطق» نجم الدین کاتبی که مؤلف، علاوه بر شرح و توضیح مطالب متن، فوائد و لطایف بسیاری از خود و تصانیف دانشمندان آورده است.
آغاز: بسمله، الحمدلله الذی نور قلوبنا بمعرفة المعقولات و زین عقولنا بافاضة ادراک الکلیات و الجزئیات ... و لما کان المختصر المسمی بمیزان المنطق المشتمل علی الغرر الفواید ... اردت ان اشرح له شرحا صغر حجمه و کبر علمه و کثرت فوائده و جلت عوائده و اودع فیه فواید ملتقطة من کتب العلماء و فواید مقتبسة من تصانیف الفضلاء
انجام: فهذا متعفن الاخلاط فالحمی معلول فی الخارج وفی الذهن علة لأن تصور المعلول فی الخارج علة لتصور العلة فی الذهن و لیکن هذا فی آخر الکلام (کذا) فی شرح هذا الرسالة و الحمدلله ... و آله اجمعین.
چاپ: در مجموعه منطق چاپ ۱۹۲۵ کانپور دیده می‌شود
[معجم المطبوعات العربیة و المعربة، یوسف الیان سرکیس ۱۳۱۰/۲]
شرح و حواشی:
۱- حاشیة بدیع المیزان
۲- حاشیة شرح میزان المنطق

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۶۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ عربی، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۰؛ جلد: گالینگور آبی، ۴۸گ [ف: ۱-۳۸۶]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳۱/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: حامد بن گل محمد، تا: دوشنبه غره ذیقعده ۱۱۲۴ق؛ محشی با نشان «منه رحمه الله و ۱۲ صادق»؛ تملک: کاتب؛ کاغذ: شرقی، جلد: مشمع قهوه‌ای، عطف: تیماج قهوه‌ای، ۵۶گ (۲۵پ-۸۰پ)، ۱۵ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۳۷-۵۸۴]
۳. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۶۱/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، قطع: خشتی [نشریه: ۳-۴۰۴]
۴. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۶۲/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و اما الشکل الثانی فشرطه ای شرط انتاجه امر ان احدهما بحسب الکیفیة.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ داری حواشی: ملا جلال، فاروقیه صادق و ...؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی، ۷ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۵۶۶]
۵. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۴۸۴-۲۷/۱۵۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: سید یحیی بن آخوند ملامیر احمد کابلی، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول، ۵۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۲۶۸۳]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۰۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۱۱ق؛ محشی به‌رقم های: «صادق و ۱۲ص»؛ کاغذ: آهاری حنایی، جلد: مقوا با روکش پارچه نیلی، ۷۰گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۹۲]
۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۷ صفر ۱۲۶۰ق، به‌دستور محمد رضی؛ مجدول؛ تملک: بومحمد محیی الدین بن جمال الدین علی بن شاه غلام حسین خالدی حسنی حسینی حنفی؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور مشکی، ۸۶گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۸×۳۲سم [ف: ۸-۲۰۲]
۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۵۳۲۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۲۷۵ق؛ واقف: حاج احمد فاضل، اسفند ۱۳۶۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: میشن مشکی یک‌لا، ۵۱گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲۴-۲۵]
۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۸۶/۲-ف
نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 16829 (ریو ۴۳۹)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۸۹]
۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۳۴۶/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** کلما کانت الشمس طالعة فالنهار موجود، لکنها طالعة ...
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سبز تازه، ۴۷گ (۱۲۰پ-۱۶۶پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۲سم [ف: ۹-۳۴۶]
۱۱. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: ۴۴
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۶۷]

● بدیع النظام الجامع بین کتابی البزدوی و الاحکام

/ اصول فقه / عربی
badīʻ-un niẓām-il jāmiʻ bayn-a k.ī-yal bazdawī wa-l aḥkām
ابن ساعاتی، احمد بن علی بن ثغلب، -۶۹۴ قمری
ebn-e sāʻatī, ahmad ebn-e ʻalī ebn-e saqlab (- 1295)
وابسته به: إحکام الأحکام فی اصول الأحکام = الإحکام فی اصول الأحکام؛ آمدی، علی بن محمد (۵۵۱-۶۳۱)
مؤلف این کتاب را از اصول فخرالدین بزدوی و الاحکام آمدی گرد آورده است. در اصول فقه مشتمل بر ۴ «قاعده»: ۱. مبادی

که شامل قسمت مهمی از مباحث الفاظ است به سبک قدیم این فن؛ ۲. ادله سمعیه و اقسام و احکام آن؛ ۳. مبحث اجتهاد و تقلید و مفتی و مستفتی؛ ۴. ترجیحات (تعادل و تراجیح). موضوعات و مباحث کتاب با «مسئلة» شروع می‌شود. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله، رب یسر و لا تعسر الخیر دابک اللهم یا واجب الوجود و الفیض شعارک یا واسع الرحمة ... قد منخنک ایها الطالب لنهایة الوصول ال علم الاصول بهذا الکتاب البدیع فی معناه المطابق اسمه لمساه لخصته لک من کتاب الاحکام و رصعته بالجوهر النفیسه من اصول فخرالاسلام فانهما البحران المحیطان بجوامع الاصول الجامعان لقواعد المعقول و المنقول هذاحا و للقواعد الکلیه الاصولیة و ذلک مشحون بالشواهد الجزئیة الفروعیة و هذه الکتاب یقرب منها البعید و یؤلف الشرید و یعبد لک الطریقین و یعرفک اصطلاح الفریقین مع زیادات شریفه و قواعد منقحه لطیفه و اختیار للفص و اللباب و رعایة للمذهب الذی هو اصل الباب ... و قد رتبته علی اربع قواعد الاولی فی المبادی و الثانیة فی الادلة السمعیة و اقسامها و احکامها و الثالثة فی احکام الاجتهاد و المفتی و المستفتی و الرابعة فی ترجیحات طریق المطلوب ...

انجام: قلنا العلة فرع النص و المختصر و المطول واحد و القلة و الکثرة صورة و الترجیح الا لیس الی بالمعانی.

[بروکلمن ۳۸۳/۱ و ذیل ۶۵۸/۱؛ فهرست المخطوطات المصوره ۲۴۱/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۴۵۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمود بن حسن بن محمود بغدادی، تا: چهارشنبه ۱۶ رمضان ۷۲۲ق، جا: دمشق؛ مقابله شده در شوال ۷۶۵، با سرگذشت مؤلف از المنهل الصافی ابن تغری بردی در ص ۱؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن قهوه‌ای لبه دار، ۱۴۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۸×۲۴/۸سم [ف: ۱-۶۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۳۸

آغاز و انجام: برابر

نام کاب در فهرست «البدیع» ثبت شده است؛ کا: عبدالله بن موسی بن علی، تا: ۷۴۰ق؛ محشی؛ کاغذ: ضخیم متوسط آهار مهره، جلد: تیماج سبز، ۲۶۱ص، ۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۱۰۴]

● بدیع النظام فی مدح خیرالانام / ادبیات / عربی

badī'-un niẓām fī madḥ-i xayr-il anām

حسینی دشتکی، احمد بن ابراهیم، -۱۰۱۵ قمری

hoseynī daštakī, ahmad ebn-e ebrāhīm (- 1607)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۴۱۹

آغاز: بسمله. الحمدلله البدیع فی صنعه و اتقانه؛ **انجام:** لایخفی علی اهل الذوق

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [رایانه]

● البدیعة / هیئت / عربی

al-badī'a

کچک ملا اردبیلی، ابی بکر

kačak mollā ardabīlī, abī bakr

رساله مختصری است در هیئت و عرض و طول خطوط. در دو «ذریعه»: ۱. ترسیم جهة الجیب؛ ۲. ترسیم جهة القنطر.

[الفلک و التنجیم ۱۹-۲۰؛ تاریخ علم الفلک فی العراق ص ۲۲۷]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۹۹/۳

آغاز: بدیعة فی کیفیة اتخاذ آلة الربع و ترسیم الاشیاء فی جهیتها؛

انجام: فالجزء المماس من قوسه هو ذلک القسم و هکذا تمت البدیعة

خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا سرخ عطف پارچه، ۲گ (۲۸ر-۲۹پ)، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۱-۵۹۶]

● بدیعة (مسألة) / فقه / عربی

badī'a (mas'ala)

آقامحمد علی کرمانشاهی، ۱۱۴۴-۱۲۱۶ قمری

āqā-mohammad 'alī kermānšāhī (1732-1802)

مسأله فقهی است درباره غسل میت و جنابت که مؤلف به جهت اهمیت این مسئله آن را به صورت مستقل مورد بحث و بررسی قرار داده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۳۱۳/۳

آغاز: الحمدلله ... فهذه رسالة شریفة فی تحقیق مسألة بدیعة منیفة قد افرادناها بالذکر لعظیم ما لنا فیها من بدایع الافکار اجتمع میت و محدث و جنب

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی سوخت ترنج با سر با نقش گل و بوته، ۳۶گ (۲۳۱ر-۲۶۶ر)، ۲۹ سطر [ف: ۲۵-۳۰۱]

● بدیع (رساله در) / بدیع / فارسی

badī' (r. dar)

محسنات لفظی و معنوی را با قلمی شیوا تدوین نموده و پس از تعریف هر یک، به آیات شریفه و اشعار فارسی و عربی استناد کرده است. گویا ترجمه مانند و شرح فارسی تلخیص المفتاح باشد.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۷۷۶/۱

آغاز: البدیع علم یعرف به وجوه تحسین الکلام بعد رعایة وضوح الدلالة و تحسین کلام بر دو قسم است معنوی است و لفظی و

معنوی بر چند قسم است مطابقه و ان را طباق و تضاد نیز نامند و آن جمع است ما بین متقابلین؛ **انجام:** مانند قول مبتنی بقیت بقاء الدهر یا کهف اهله ×× و هذا دعاء للبریة شامل.
خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: سید سعید طباطبایی، ۱۳۳۲؛ کاغذ: نخودی و شکری آهار مهره، جلد: مقوا، ۲۸گ، قطع: جیبی، اندازه: ۹×۱۴/۵سم [ف: ۵-۱۹۵]

● **البدیع فی الاعراب** / نحو / عربی

al-badī‘ fi-l i‘rāb

محمد بن مسعود بن زکی، ق۱۳ قمری

mohammad ebn-e mas‘ūd ebn-e zakī (- 19c)

مؤلف بنا داشته رساله‌ای در نحو به نام «البدیع فی الاعراب» تألیف نماید و برای این منظور مقدمه‌ای شامل دروس ثمانیه علم ترتیب داده و در آن نام کتاب و مؤلف و غرض از تألیف و ... را ذکر کرده که فقط همین بخش از کتاب تألیف شده و باقی ناتمام مانده است.
آغاز: الحمدلله قدر حقه و الصلوة علی رسوله محمد خیر خلقه اما بعد فکل من صنف کتاباً فلا بدله من تصدیره

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** القسم الاول کلیات النحو النحو صناعة ... من جهة ما یقبح و یفسد فی التألیف لیعرف الصحیح من الفاسد و قال
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج، ۳گ (۱۷۸پ-۱۸۰پ)، اندازه: ۱۸×۲۴سم [ف: ۱-۱۶۴]

● **البدیع فی الحساب** / ریاضیات / فارسی

al-badī‘ fe-l hesāb

سعدالدین، مسعود بن احمد

sa‘d-od-dīn, mas‘ūd ebn-e ahmad (-)

مشتمل بر سه «مقاله» و هر «مقاله» در دو «فصل». مؤلف رساله‌ای دیگر به نام کفایه در علم حساب دارد که در این رساله از آن یاد می‌کند.

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۹۷

آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی محمد و آله اجمعین اما بعد چنین گوید اضعف ... کی جون از تحریر کتاب کفایه فارغ شدم و بر دوستان و مخدومان عرض کردم؛ **انجام:** قسمت کنیم و مساحت کنیم و الله الهادی.
خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۹ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۵ص (۴۰۴-۴۰۸)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۹۰]

● **البدیع فی القراءات** / قرائت / عربی

al-badī‘ fi-l qirā’āt

ابن خالویه، حسین بن احمد، -۳۷۰ قمری

ebn-e xālavayh, hoseyn ebn-e ahmad (- 981)

کتابی است درباره قراءات قرآن مجید، مشتمل بر قراءات قراء سبعه و قراءات شاذة. ابن خالویه ظاهراً این کتاب را برای سیف الدوله حمدانی که معاصر وی بوده تألیف نموده است. از پایان کتاب، چنین استفاده می‌شود که مؤلف، کتابی در بدیع تألیف نموده و ابوابی مشتمل بر قراءات به آن ملحق نموده است.
[معجم المؤلفین ۱۱/۳. ۳۱۰]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۹۲عکسی

آغاز: فاختصار قراءات المعروفة ... حتی لا یخفی علی التاکید فی کتابنا هذا من القراءات شاردها و معروفها؛ **انجام:** قال ابن خالویه: هذه ابواب کتبناها فی اخر البدیع ... و تسهل علی من اراد حفظها. تم کتاب البدیع ...
نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۰۵۱ (اربری، فهرست خطی عربی ۲۱/۱)؛ خط: کوفی معرب، بی‌کا، تا: قرن۴؛ ۱۰۵گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۲-۲۶۹]

● **البدیع فی رسم مصحف عثمان بن عفان** /ادبیات/عربی

al-badī‘ fī rasm-i muṣḥaf-i ‘uṯmān-i bn-i ‘affān

جهنی، محمد بن یوسف، ۳۷۹-۴۴۲ قمری

johnī, mohammad ebn-e yūsof (990-1051)

کتاب کوچکی است در باره رسم الخط قرآن، بر اساس آنچه در زمان عثمان بن عفان تدوین گشته است.
آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذا کتاب اذکر فیه انشاء الله تعالی معرفة مارسم فی مصحف سیدنا عثمان
[هدیة العارفین ۷۰/۲؛ معجم المؤلفین ۱۲۲/۱۲؛ معجم المؤلفین کحاله ۷۷۹/۳ ش ۱۶۳۴۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۱عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** فاعلم ان الیاء المحذوفة فی الخط هی اضافة زائدة علی کل حال
نسخه اصل: ظاهریه، دمشق ش ۳۰۷ (الخمیمی، فهرس الظاهریه، علوم القرآن ۵۰/۲)؛ خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مقابله شده؛ ۳۴گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۱-۲۰۴]

۲. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی آل عمران حرف فاتبعونی یحببکم و فی الانعام.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ تصویر اهدایی آقای کلاهی؛ جلد: مقوا با روکش کاغذی عطف گالینگوری، ۳۴گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۲۹۸]

● **بدیع (منظوم)** / شعر، بدیع / فارسی

badīʻ (manzūm)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱

از شبیه عکس تا نوع پنجم قسم اول و مثال به شعر فارسی؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مجدول؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج ضربی و مقوایی با ترنج و گوشه و سرترنج، ۵ص (۱-۵)، ۱۴سطر (۵/۵×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۲-۸۲]

● **بدیع (منظوم)** / شعر، بدیع / فارسی

badīʻ (manzūm)

در این رساله بسیار مختصر انواع بدیع در قصیده‌ای با قافیه راء به نظم کشیده شده و به نثر شرح شده و توضیح داده می‌شود.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۶۷/۲ و عکسی ۲۶۸۲/۲

آغاز: بگشای طره ای پسر بربری تتار ×× بنمای چهره ای پسر مشتری عذار؛ **انجام:** تا سرو در سجود چه گوید ثنای حق ×× دست دعا برارد و آئین کند چنار

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۵۱ق؛ مجدول، دارای چهار سرلوح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۰گ (۲۳پ-۳۲ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۳-۴۰۹] و [عکسی ف: ۷-۲۷۹]

● **بدیع نامه** / تاریخ جهان / فارسی

badīʻ-nāme

واله اصفهانی، محمد یوسف بن محمد حسین، قرن ۱۱ قمری

vāle-ye esfahānī ‹mohammad yūsof ebn-e mohammad hoseyn (17C)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۲ق

مؤلف که برادر میرزا محمدطاهر وحید قزوینی است در این رساله کوتاه شرح حال کوتاهی از خاندان خود (اجداد، عموها برادران و خودش) را آورده است. این رساله را در سه «شعبه» و هر شعبه در چند مطلب قرار داده است. او مؤلف «تاریخ خلد برین» است که درسال ۱۰۷۸ آن را به پایان رسانیده است. رساله حاضر گویا بخشی از کتاب خلد برین وی باشد. در کتاب‌های شرح حال برای محمدیوسف واله تبریزی اصفهانی، اثری غیر از خلد برین ذکر نشده است.

[الذریعة ۱۲۵۵/۹]

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۴۰۲۴-۲۰/۱۴۴

آغاز: و بند و بست آورده و شرامین و ارتفاع سقف دماغ باهویه عدالت آیین نه چنان پایدار و متین گذاشته که طایر آسمان پرواز عقل عقلای اصابت؛ **انجام:** و این وامانده شاهراه طلب را به مطلب و مطلوب حقیقی رساناد انه بصیر بالعباد در سال هزارو هفتاد و دو هجری از دل به زبان قلم آمد نقش طراز این کارخانه از ننک محمد یوسف واله

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۴سم [ف: ۲-۶۱۰]

● **بدیع (نصاب منظوم)** / لغت / فارسی

badīʻ-ol (nesāb-e manzūm)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۶

آغاز: این نصابست فی المثل مشهور با نام بدیع؛ **انجام:** تا معارض عاجز آید اندر آن

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: کالینگور، ۲۳ سطر (۶×۱۸)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [رایانه]

● **البدیع و العروض** / بلاغت

al-badīʻ wa-l ʻarūḍ

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۱۰/۳

رساله مانند در؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۳۰ص، ۱۳ سطر (۶×۱۱)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۸/۵سم [ف: ۱۷-۳۶۵]

● **بدیع و کشف الغطاء (شرح کتاب ...)** / کلام و اعتقادات / فارسی

badīʻ va kašf-ol qetā' (š.-e k.-e ...)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۶۸۷

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی؛ **انجام:** تمت الکتاب بعون الله الملک العلام بیداقل ذبیح الله بن رحیم محسنی فی التاریخ ۴/۱۸ /۳۹

خط: نستعلیق تحریری، کا: محسنی کبیر، ذبیح الله بن رحیم، تا: ۱۳۷۹ق؛ کاغذ: مشقی، جلد: کالینگور، ۱۸ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

● **بدیع و معانی و بیان (رساله در ...)** / بلاغت / عربی

badīʻ va maʻānī va bayān (r. dar ...)

رساله‌ای است در موضوع بیان و بدیع. برگ‌هایی از اول و آخر این رساله افتاده و مغشوش و پراکنده صحافی شده؛ چند عنوان از رساله: من الکلمات فی تنافر، مقام الفصل بیان مقام الوصل، فی علم متن اللغة، علم البیان و الثالثة علم البدیع، الفن الاول علم

المعانی.رساله دوم: التعریف الثالث فی علم البدیع، المطابقة، مراعات النظیر، المزاوجة، الجمع مع التفریق و التقسیم، المبالغه، الهزل، رد العجز علی الصدر، الموازنه، ما یتعلق بالخاتمة.

اراک؛ دهگان؛ شماره نسخه: ۱۴۴/۱۰

آغاز: لاحاجة الی تخصیص العلوم بالعربیة؛ **انجام:** قوله فانشد قصیدته التی اولها لعمرک آه ...

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: لیمویی نخودی، جلد: مقوایی نازک، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱-۱۸۷]

● **بدیعه** / کلام و اعتقادات / ترکی

badī‘e

منقاری زاده، یحیی بن عمر، ۱۰۱۸-۱۰۸۸ قمری

menqārī-zāde, yahyā ebn-e ‘omar (1610-1678)

رساله مختصری در آداب و عقاید.

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۵۴/۵

آغاز: بسمله، الحمد الله علی ملة الاسلام ملة محمد علیه الصلاة و السلام بو عبد فقیر منقاری زاده اصلح الله سبحانه و تعالی معاده خالابین الانام ملة ابراهیم ع؛ **انجام:** ملت محمد اولوب اصلنده ملت ابراهیم اولان ملت اوز رینه صباحه داخل اولدم دیو قصد کرکدر و الله تعالی اعلم بو مقدار مقنعدر تفصیل مشبع مراد ایدن رساله مطوله مهم مراحقت ایلسون

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج مجدول، ۵گ (۵۵پ-۵۹پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲-۲۲۳]

● **بدیعه در حکمت** / عربی

badī‘e dar hekmat

کرمانی، محمد کریم بن ابراهیم، ۱۲۲۵-۱۲۸۸ قمری

kermānī, mohammad karīm ebn-e ebrāhīm (1810-1871)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۲۸۳۴

آغاز: بسمله الحمدلله الاحد الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لو یکن له کفوا احد؛ **انجام:** و القبول من حملتها و التسلیم لرواتها و لایسع الوقت لازید من ذلک فلنختم الکلام ... محمد کاظم بن

خط:نسخ،کا:محمد کاظم بن رجبعلی، تا: ۱۲۷۶ق؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ابعاد متن: ۱۱×۱۶، اندازه: ۱۴×۲۰سم [الفبائی: ۸۶]

● **بدیعیات** / بدیع / عربی

badī‘īyāt

این رساله که قسمت اول و قسمت آخر آن افتاده قصیده میمیه‌ای را شرح می‌کند که یکی از ابیات آن این بیت است: «فقد ضمنت وجود الدمع من عدم لهم ×× و لم استطع مع ذاک منع دم». عمل شارح در اینجا این است: ابتداء بیت را می‌آورد و سپس مسائل دستوری آن را شرح می‌دهد بعد به تشریح نکات ادبی و بدیعی آن می‌پردازد و همه مباحث ادبی آن را روشن می‌کند. صدر و ذیل این نسخه افتاده و نام شارح معلوم نشد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰/۳

آغاز: الانواع التی اخترعتها و اقتصرت علم نظم؛ **انجام:** بزیادة یکمل بها حسنه اما بمعنی زائد.

خط:نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی حاشیه منگنه، ۵۳ص (۱۳۸-۱۹۰)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۹-۴۲۸]

● **بدیعیات اختیارات در حل مشکلات** / طب / فارسی

badī‘īyāt-e extīyārāt dar hall-e moškelāt

وابسته به: اختیارات بدیعی؛ زین العابدین عطار، علی بن حسین (۷۳۰-۸۰۶)

تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۷/۳

یکی از فاضلان متأخر؛ بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۶ رمضان ۱۰۰۷ق؛ ۹گ (۸۷پ-۹۵ر) [نشریه: ۳-۱۴]

← البدیعة ≻ تقدیم ابی بکر
← البدیعة ≻ الکافیة البدیعة

● **البدیعة = حلة الیسری فی مدح خیر الوری** / بدیع / عربی

al-badī‘īya = ḥillat-ul yusrā fī madḥ-i xayr-il warā

هواری، محمد بن احمد، ۶۹۸-۷۸۰ قمری

havārī ‹mohammad ebn-e ahmad (1299-1379)

چاپ: قاهره، محقق: عبدالله مخلص، مطبعة السلفیة، ۵۲ص، ۱۳۴۸ق.

[کشف الظنون ۲۳۴/۱]

شرح و حواشی:

۱- طراز الحلة و شفاء الغلة؛ رعینی، احمد بن یوسف (۷۰۰-۷۷۹)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۵/۵

آغاز: بطیبه انزل و یمم سید الامم ×× و انشر له المدح و انشر طیب الکلم؛ **انجام:** اتقرع السمع عن حق زواجره ×× قرع الرماح ببدر ظهر منهزم

در نسخه حاضر ابیاتی از آغاز این بدیعیه موجود است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج سرمه‌ای، ۱ص

(۸۳پ-) [ف: ۳۶-۲۲۲]

● **البديعية** / ادبيات / عربى

al-badī'īya

موصلی، علی بن حسین، -۷۸۹ قمری

mūselī, 'alī ebn-e hoseyn (- 1388)

آغاز: فحی سلمی و سل ما رکبت سداً ×× قد اطلقته امام الحی من امم / ملفق ظاهر سری و شان دمی ×× لما جری من عیونی اذ و شی ندمی

[کشف الظنون ۲۳۴/۱]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۵/۱۵

آغاز: برابر

بی‌کا، بی‌تا؛ این بدیعیه در حاشیه واقع شده و بیشتر قسمت‌های آن از بین رفته است؛ مجدول؛ جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج سرمه ای، ۵گ (۹۱پ-۹۵ر) [ف: ۳۶-۲۲۴]

● **البديعية (قصيدة)** / شعر / عربى

al-badī'īya (qaṣīda)

ابن حجة، تقی الدین بن علی، ۷۶۷-۸۳۷ قمری

ebn-e hejja, taqī-yod-dīn ebn-e 'alī (1366-1434)

قصیده‌ای است میمیه مشهور در یکصد و چهل و سه بیت یا چهل و پنج بیت در مدح حضرت پیامبر اکرم (ص) مشتمل بر یکصد و سی و شش نوع از انواع بدیع.

[الاوقاف العامة موصل ۱۰۸/۴]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۷۳/۶

آغاز: ان جزت سلعاً فسل عن جیرة العلم ×× و اقری السلام علی عرب بذی سلم؛ **انجام:** فان سعدت فمدحی فیک موجبه ×× و ان شقیت فان ذنبی موجب النقم

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج مشکی، ۹گ (۱۳۷پ-۱۴۵پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶-۱۲۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۶۱/۱

آغاز: حسن الابتداء و براعة الاستهلال؛ **انجام:** فان رمت الزیاده هات قلبا

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری فرنگی، جلد: مقوایی، اندازه: ۱۵/۳×۲۱/۲سم [ف: ۱۷-۴۶۶]

۳. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۳۱/۴

آغاز: لی فی ابتداء مدحکم یا عرب ذی سلم براعة تستهل الدمع فی القلم؛ **انجام:** حسن ابتدائی به ارجو التخلص من ×× نار الجحیم و ارجو حسن مختتمی

خط: نسخ، کا: عبدالله بن عیسی طائی، تا: ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ جلد: چرم قرمز، ۳گ (۱۲۲پ-۱۲۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۲۰/۵سم [مؤید: ۲-۱۴۱]

● **البديعية** / شعر / عربى

al-badī'īya

حویزی، عبد علی بن ناصر، -۱۰۵۳ ؟ قمری

hovayzī, 'abd-ol-'alī ebn-e nāser (- 1644)

مختصر و در بیست و هشت بیت از شیخ عبدعلی بن ناصر مشهور به ابن رحمه حویزی. در پایان کتاب المعول می‌نویسد: «و لنختم الکتاب بابیات قصیده من اشعارنا تشتمل علی انواع من البدیع».

[الذریعه: ۲۶/۹۱/ ش۴۳۶]

اصفهان؛ علامه روضاتی (کتابخانه)؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: قلبی و طرفک منصوب و مکسور ×× کلاهما مطلق منا و مأمور؛ **انجام:** لاینفع المره تدبیر یهذبه ×× الا اذا عضد التدبیر تقدیر

کا: شیخ ناصر بن سعید بن ناصر (برادرزاده ناظم)، تا: ۱۰۶۳ق [نسخه پژوهی: ۱-۱۴۴]

● **البديعية = قصيدة بديعة بديعية** / شعر / عربى

al-badī'īya = qaṣīdat-un badī'at-un badī'īyya

مدنی، علی خان بن احمد، ۱۰۵۲-۱۱۱۸ ؟ قمری

madanī, 'alī xān ebn-e ahmad (1643-1707)

تاریخ تألیف: ۱۰۷۷ق

قصیده میمیه‌ای است در محسنات شعری شامل ۱۵۵بیت که خود آن را شرح کرده و به نام «انوار الربیع» موسوم داشته است. ناظم، این قصیده را (بنا بر نقل ذریعه از آغاز انوار الربیع) به سال ۱۰۷۷ در ۱۲ شب سروده است.

آغاز: حسن ابتدائی بذکری جیرة الحرم ×× له براعة شوق یستهل دمی

چاپ: ایران، سنگی، بی ناشر، پس از ۱۳۷۰ق، خشتی، (ختام الغرر: صص۱۹۷-۲۰۵)

[الذریعة ۷۶/۳ و ۱۲۰۱۳ و ۴۲۶/۱ و مقدمه چاپ انوار الربیع ج ۲۴/۱]

شرح و حواشی:

۱- انوار الربیع فی انواع البدیع؛ مدنی، علی خان بن احمد (۱۰۵۲-۱۱۱۸)

۲- خلاصة البدیع من انوار الربیع؛ حسینی زنوزی، محمد باقر بن محمد (-۱۴)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۷۳/۱

آغاز: قال العبد الفقیر ... علی صدرالدین بن احمد ... و قد ضمن هذه القصیده البدیعیه جمیع انواع البدیع و مع التزام التوریه باسم

النوع فی کل بیت
خط: نسخ، کا: محمد بن احمد ملائی، تا: ۱۱۷۱ق؛ تنکابنی این نسخه را به هنگام جنگ اول جهانی در موصل خریده با یاد داشت و تملک او؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماجی عنابی تیره، ۱۸ص (۱–۱۸)، ۱۸ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۱سم [ف: ۱۰–۱۷۵۶]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۱۹۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** حسن التخلص تسلوحسن فحتمتی ...
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [رایانه]

۳. قائن؛ امام، سید حسن؛ شماره نسخه: ۱۶/۳

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، ۱۰گ (۸۷پ–۹۶ر)، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [کتابخانه های قائن: ف: ۱۹۲]

۴. اصفهان؛ مدرسه صدر بازار؛ شماره نسخه: ۲۰۱/۲

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ (۱۳پ–۲۴پ)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱–۱۴۰]

۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۲/۱

آغاز: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱–۱۰پ)، ۱۵ سطر (۸×۱۴/۵)، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۳–۷۹۲]

● **بدیعه** / هیئت / فارسی

badī'īye

خوانساری، صادق بن علی نقی، ق۱۳ قمری

xānsārī, sādeq ebn-e 'alī naqī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۱۹۳ق

رساله کوتاهی است در یک «مقدمه» و شصت «باب» و یک «خاتمه» در ۳ «فصل» در استفاده از اسطرلاب و مسایل ستاره‌شناسی. مؤلف در ۱۲۰۵ زنده بوده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی جعل الشمس ضیاء و القمر نورا ... اما بعد غریق لجه ذنوب ... صادق بن علی نقی ... چنین گوید که در این اوقات رساله‌ای بنظر حقیر رسید در ربع مجیب و اعمال آن. و بعد از استخراج وضع و هیئت آن چون باعمالش پرداختم کامل نبود ...

انجام: از خوانندگان این علم چنان امید داریم که این فقیر حقیر را بدعائی یادآوری نمایند و آمرزش او را از خدای تعالی طلب نمایند تمت.

[الذریعة ۱۲۸/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۲۴۲/۱؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۵/۴]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۰۷۳–۲۵/۱۶۳

آغاز: و غیر اینها قریب بچهل باب و بعضی برادران دینی نیز اراده مباحثه و مذاکره آن داشتند؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه دهه سوم صفر ۱۱۹۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: مقوای لایی با روکش کاغذ آبی، عطف تیماج، ۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۹×۱۴سم [ف: ۲–۶۱۰]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۰۹۹/۳

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمدصادق بن حاجی حسنعلی کابلی، تا: ۱۱ صفر ۱۲۰۵ق؛ از روی نسخه مؤلف، در هنگام تحصیل نزد او؛ افتادگی: آغاز؛ دارای جدول‌های نجومی؛ جلد: میشن سیاه لایی، ۳۸گ (۳۳پ–۷۰)، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۳سم [ف: ۹–۱۵۱]

● **بدیعه** / کلام و اعتقادات / فارسی

badī'īye

کرمانی، محمد رحیم بن محمد کریم، ۱۲۴۸–۱۳۰۷ قمری

kermānī, mohammad rahīm ebn-e mohammad karīm (1833-1890)

به درخواست: محمد حسن خان صنیع الدوله
تاریخ تألیف: ۱۳۰۴ق

در بیان ظهور و رجعت و آیت و علامت، در ۱ «مقدمه» در چند عنوان سپس چند «فصل» و ۱ «خاتمه»، به استناد به احادیث و روایات و بعضی تاویلات به روش خاص شیخیه، تألیف شده است.

آغاز: بسمله یگانه خداوندی را بنده ایم وبی شبیه و مانندی را پرستنده و بی چون و چندی را ستاینده که نیستی را جلوه هستی داد

انجام: و قدرة الرب و مشیته و الحمد لله رب العالمین.

[الذریعة ۲۲۲/۱۸؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۷/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۳۰/۹ (با عنوان «امامت» ۱ نسخه) و ۱۴۸/۹ (با عنوان «بدیعیه» ۲ نسخه)]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۱۲۷ و ۴۶۷۵–ف

آغازو انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۶۳گ، ۲۲ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۳–۳۱۰۶] و [فیلمها ف: ۳–۸۶]

۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۵۴۷/۵–۱۸/۶۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و متابعت پس از دعوت است واتمام حجت بلی دربعضی از مقامات.
خط: نستعلیق، کا: میرزا عبدالکریم اصفهانی، تا: جمعه ۱۲جمادی الثانی ۱۳۰۳ق، جا: اصفهان؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول گرهی، ۲۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲–۶۱۱]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۲۴۱

آغاز: برابر

نام کتاب به قرینه آغاز نسخه تغییر یافت. در فهرست به نام «الامامه» آمده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۷۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف:۴-۵۰]

● **البديعية** / شعر، بدیع / عربی

al-badī'īya

رساله مختصری است منظوم در محسنات شعری شامل ۱۴۳ بیت به عربی، قصیده میمیه‌ای است به این نحو.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۱۴

آغاز: براعته المطلع و تجنيسا المركب و المطلق ان جئت لما فسل عن جيرة العلم ×× واقر السلام على عرب بذى سلم؛ **انجام:** براعته الاختتام: فان سعدت فخدجى نيك موجبه ×× وان شقيت فذنبى موجب النقم

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ فرنگی؛ جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۲۵گ، سطور چلیپا (۷/۵×۳/۸)، قطع: نیم خشتی باریک، اندازه: ۷×۱۰/۵سم [ف: ۱-۱۸]

● **البديعية** / بدیع / عربی

al-badī'īya

صنایع علم بدیع و محسنات شعری را گرد آورده و پس از هر بیت، به توضیح آن می‌پردازد، به تقلید از ابی بکر ابن حجه که بدیعیه‌ای در توریه ــ که از صنایع ادبی است ــ به نام «النوع البدیعی» نگاشته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۷۳/۵

آغاز: الحمد لله البديع صنعه و احكامه الرفيع شأنه و احكامه و الصلاة و السلام على من صدع بالحق

نسخه اصل: کتابخانه کاخ گلستان ـ تهران ۱۷۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۸ص (۱۸۱-۱۹۸) [عکسی ف: ۳-۳۳۵]

← بديعية ابن الحجة ≻ تقديم ابى بكر

● **البديعية البديعة فى مدح صاحب الشريعة = شرح القصيدة البديعية** / ادبیات / عربی

al-badī'yat-ul badī'a fī madḥ-e ṣāḥib-iš šarī'a = š.-ul qasīda-tul badī'īya

ابن مقری، اسماعیل بن ابی بکر، ۷۵۵-۸۳۷ قمری

ebn-e moqrī, esmā'īl ebn-e abī bakr (1355-1434)

اهداء به: سلطان احمد بن اسماعیل بن عباس.

قصیده در صد و پنج نوع صنعت بدیعی نزدیک به ۱۴۴ بیت در ستایش پیامبر سروده شده و سراینده آن را به روش صفی حلی گزارش کرده است. آغاز قصیده شرح شده چنین است: «شارفت ذرعاً عن مآتها الشيم ×× فجزت نملى فنم لا خوف فى الحرام». مرحوم آقا بزرگ تهرانی این قصیده را به «احمد بن محمد المقرى التلمسانى» نسبت داده که تصحیح به نظر نمی‌رسد.

آغاز: الحمدلله الذى ابتدع ما صنع فأبدع فى الإحسان و أبان فضل الإنسان لما علمه من البيان، فقال خلق الإنسان علمه البيان ...

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** من تعزية على رضى الله عنه لأشعث بن قيس و قد قال له إن صبرت.

شماره ابیات شرح شده ۱۴۷۰ است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: انجام (ظاهراً یک برگ)؛ مصحح؛ تملک: «علی اصغر حسنی حسینی» با مهر مربع با همان عنوان با تاریخ «۱۲۳۴»، تملکی دیگر با تاریخ «۹۸۹» و مهر مربع آغاز نسخه که بخشی از آن قابل درک است: «بحق محمد رسول»؛ کاغذ: شرقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی، ۱۳۶گ، ۱۵ سطر (۹/۵×۱۱/۵)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۳۶-۴۱۸]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۰/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عذرى و هيهات ان العذر لم يقم.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: محتملاً قرن ۱۰؛ کاغذ: اصفهانی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی حاشیه منگنه، ۱۱۹ص (۱-۱۱۹)، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰سم [ف: ۹-۴۲۶]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۷۶۳/۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و لاوصلت بها الا الى اهلى

نام مؤلف به قرینه آغاز ذکر شد؛ خط: نسخ، کا: حسن بن علی بن محمد نصیر نیریزی، تا: حدود ۱۱۱۱ق؛ کاغذ: پسته ای، جلد: میشن سیاه مقوایی، ۴۶گ (۱۵۵پ-۲۰۰ر)، اندازه: ۱۴/۹×۲۰سم [ف: ۵-۱۶۹]

← بدیعیه منظوم ≻ صنایع الاسحار فی بدایع الاشعار

● **بدیهات شاهان و وزراء و امراء و شعراء** /ادبیات/فارسی

badīhāt-e šāhān va vozarā' va omarā' va šo'arā'

داستان هایی از بدیهه‌سرایی شاهان، وزیران و شاعران است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۳۸۱/۲

آغاز: بسمله. این چند ورق در بیان بدیهات شاهان و وزرا و امرا و سایر شعراست اتسیز خسروی ذیجاه عدل از صلب قطب الدین انوشتکین خوارزم شاه است که از غلام زادگان سلطان سنجر؛ **انجام:** تو مسیح و یافت پرسش ز تو جان ناتوانم ×× ز فراق مرده بودم نفس تو داد جانم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تاریخ وفات حاجی میرزا هاشم در ۱۲۷۴؛ جلد: تیماج مشکی، ۶۳گ (۸۸پ- ۱۵۰ر)، ۱۳ سطر،

اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۰-۱۰۱]

● **بذل المجهود فی خزانة محمود** / فقه / عربی
badl-ul majhūd fī xazānat-i maḥmūd
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
موضوع رساله این است که: واقف کتاب‌های خویش را به شرط عدم خروج به مدرسه‌ای وقف نموده و دو نفر از شخصیت‌های علمی و فقهی جهت استفاده برخی از آنها را به عنوان عاریه به منزل می‌برند آیا این عمل خلاف شرع است یا شرط مزبور باطل می‌باشد. مؤلف با چهار وجه موضوع را مورد مداقه قرار داده و با دو وجه ضعیف و یک وجه حسن و یک وجه قوی پاسخ داده است. در «کشف الظنون» موضوع رساله اشتباه معرفی شده و چنین آمده است: «بذل المجهود فی خزانة محمود-رسالة للشیخ جلال الدین ... جمع فیها من عاش من الصحابة مائة و عشرون سنة»
چاپ: قاهره، محقق: فؤاد سید، مجلة معهد المخطوطات العربیة، مجاد۴، ۳ص، ۱۹۵۸م.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۹۱
آغاز: بسمله. الحمدلله و سلام علی عباده ... و بعد فان محمود الاستدار وقف کتبا مستقرها بمدرسة و شرط ان لا تخرج من المدرسة؛ **انجام:** و هذا کنت کتبت مؤلفاً سنة سبع و ستین و ثمانمایة و سمیته بذل المجهود فی خزانة محمود و الله تعالی اعلم ... و صحبه و سلم
نام کاتب از رایانه آستان قدس؛ خط: نسخ، کا: غلام محی الدین، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، کمند به لاجورد؛ اهدائی: رهبری، فروردین ۱۳۷۲؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه میشن قهوه‌ای، ۲گ، ۲۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۰۹]

● **بذل الهمة فی طلب براءة الذمة** / فقه / عربی
badl-ul himma fī ṭalab-i barā'at-id dimma
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
موضوع بحث این رساله این است که در غیبت و فحش و نسبت دروغ بکسی توبه کافی نیست و باید طرف را راضی کرد.
چاپ: قاهره، مطبعة المنیریة، ۳ص، ۱۳۵۳ق، در جزء اول کتاب الحاوی للفتاوی چاپ شده.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۶/۹
آغاز: مسألة رجل اغتاب رجلا أو سبه أو قذفه أو خانه فی اهله ثم أنه تاب عن ذلک فهل تکفی توبته؛ **انجام:** فانه ترضی خصماه من جزیل فضله یوم القیامة و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۷۰ر-۷۲پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۲سم [ف: ۲-۲۱]

● **برء الساعة** / طب / عربی
bur'-us sā'a
رازی، محمد بن زکریا، ۲۵۱-۳۱۳ قمری
rāzī, mohammad ebn-e zakaryīā (866-926)
اهدا به: وزیر محمد بن ابوالقاسم عبدالله
رساله مختصر و معروف طبی است در ۲۳ «باب» نگاشته شده و گویا آخرین نگارش رازی بوده است و میر سید احمد تنکابنی آن را به فارسی ترجمه نموده و هفت باب دیگر هم بر آن افزوده است. این رساله را سید بن طاوس عیناً در کتاب «الامان من اخطار الاسفار و الازمان» نقل نموده است.
نگارنده در دیباچه کتاب گوید: نزد وزیر ابوالقاسم فرزند عبدالله [فخری] بودیم و سخن در امراض و چگونگی معالجه و مداوای آنها به میان آمد و هر کس مطلبی می‌گفت تا اینکه عده‌ای گفتند بعضی از امراض ایام معالجه آنها طول می‌کشد و ... من گفتم: امراضی که در طول ایام و ماه‌ها در وجود شخصی جمع شده و عارض وی می‌شوند، می‌توان با معالجه‌ای این امراض را، در ساعتی برطرف کرد، وزیر مذکور از سخن من متعجب گشته و درخواست تدوین کتابی که مشتمل بر جمیع علل و بیماری‌هایی که در یک ساعت قابل معالجه و بهبودی اند، نمود و من نیز این کتاب را در سی «باب» بدین ترتیب تنظیم نمودم [اصل رساله ۲۳ بابی است و با افزودن هفت باب اضافی تنکابنی به سی باب رسیده و نسخه های برء الساعة بیشتر ۲۳ بابی است و ترجمه ابواب سی گانه عبارت است]: ب۱. علاج درد سر؛ ۲. علاج درد شقیقه؛ ۳. علاج صرع و غش؛ ۴. علاج زکام و نزله؛ ۵. علاج درد چشم؛ ۶. علاج درد دندان؛ ۷. تدبیر کندن دندان که بدون کلبتین به آسانی کنده شود؛ ۸. بوی بد دهان؛ ۹. علاج خناق و ذبحه (آسم و حمله قلبی)؛ ۱۰. چسبیدن چیزهایی به حلق مانند زالو و ...؛ ۱۱. امراض گوش؛ ۱۲. علاج خون آمدن از بینی؛ ۱۳. قولنج، ۱۴. علاج زحیر؛ ۱۵. علاج اسهال معدی و خلفه؛ ۱۶. رعاف (خون آمدنی از بینی)؛ ۱۷. علاج بواسیر؛ ۱۸. علاج نواصیر؛ ۱۹. علاج عرق النساء و درک و رک؛ ۲۰. علاج جرب؛ ۲۱. خارش دست و پا و اعضاء؛ ۲۲. علاج سوختگی با آتش؛ ۲۳. علاج کوفتگی؛ ۲۴. علاج خستگی و ...؛ ۲۵. تدبیر حفظ موی از سفید شدن؛ ۲۶. تدبیر رفع و ستردن موی؛ ۲۷. بدبویی زیر بغل و عرق؛ ۲۸. تدبیر دفع لاغری؛ ۲۹. بیان احتیاط کردن از زهرها و علاج کلی آنها؛ ۳۰. علاج سمومات خاصه.
آغاز: بسمله وبه ثقتی قال الحکیم محمدبن زکریاء الرازی رحمه الله کنت عند الوزیر ابی القاسم بن عبدالله فجری فی حضرته ذکر شیء من الطب و حضر جماعة ممن یدعی الطلب فتکلم کل

واحد فی ذلک بمقدار ما یبلغه علمه
انجام: فیطرح فیه کف ملح و یضعها فی هذه الماء المملوح اطرافه ساعة فانه یسکن فی الوقت و اذ قد اتینا علی ما قصدنا فنقول لاحول و لاقوة الا بالله ... برحمتک یا ارحم الراحمین.
چاپ: مکرر چاپ گردیده؛ طهران، سنگی، بدون کاتب، ۱۲۹۷ق، خشتی، ۳۴+۱صص (همراه مطلب السوال و اسهالیه صص۱۹۸-۲۳۱)

[الذریعة ۸۳/۳؛ مؤلفات رازی ۱۵۲و ۳۱۶ و شرح حال رازی ۲۲۸؛ زرکلی ۱۳۰/۶؛ سرکیس، معجم ۹۱۴/۱؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱۳/۵-۳۳۱۵ برای ترجمه‌های فارسی آن؛ مشار فارسی، ج۱، صص ۷۱۰-۷۱۱]

شرح و حواشی:

۱- برء الساعة (ترجمه)؛ قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی (-۱۲)
۲- تحفه شاهی؛ جابری انصاری، حسین بن علی (-۱۲)
۳- برء الساعة (ترجمه)؛ حسینی، محمد شریف (-۱۲)
۴- تحفه شاهی = ترجمه برء الساعة؛ تنکابنی، احمد بن محمد حسین (-۱۳)
۵- صحت عاجل؛ متطبب حسینی، محمد باقر (-۱۳)
۶- تحفة الخاقان؛ هلاکو قاجار (-۱۲۷۱)
۷- برء الساعة (منتخب)
۸- برء الساعة (ترجمه)
۹- تحفه شاهی = ترجمه برء الساعة
۱۰- شرح برء الساعة
۱۱- دستور الطب فی سر الصناعه و برء الساعه
۱۲- برء الساعة (ترجمه)؛ طباطبائی طبیب، محمد افضل

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹۰/۱۰۰
آغاز: برابر
بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۷۲۳ق؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج کرم قهوه‌ای، ۲ص (۴۱۱-۴۱۲)، ۴۱سطر، اندازه: ۱۹×۳۲سم [ف: ۴۱-۹۰]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۷۶۸/۲
آغاز: بسمله، رب انعمت فزد بفضلک الکریم، الحمد لله الغنی الحمید
نسخه کامل؛ خط: نسخ، کا: اسماعیل مشهور به ابن الحکیم بغدادی، تا: صفر ۸۰۶ق؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج عنابی ضربی ترنج‌دار با گل و بوته، ۲گ (۲۹۰-۲۹۱)، ۲۵ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۴-۱۴۲۰]

۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۹۹۴/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن آلبالویی، ۱۷ سطر [ف: ۵-۴۰۶]

۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۱۸/۵
خط: نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۰؛۴گ (۱۴۴پ-۱۴۷پ) [ف: ۳-۲۴۷]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۷۶۶/۹
خط: نستعلیق، کا: محمد بن کمال الدین حسین، تا: یک‌شنبه ۲۱ صفر۹۴۴ق،جا:قم؛کاغذ: شکری و نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، ۵ص (۲۵۴-۲۵۸)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷/۵سم [ف: ۱۹-۳۵۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۷۸۴/۳
خط: نسخ، کا: محمد بن شمس الدین بن حسن نجار استرآبادی، تا: ۱۲ صفر ۹۵۲ق، جا: دولت آباد؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قرمز ضربی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷/۸×۲۸/۸سم [ف: ۸-۸۹]

۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۵۸۰/۴-۳۳/۱۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن حیدر، تا: شنبه غره ذیحجه ۹۹۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲-۶۱۲]

۸. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۶۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ویعمل فتیلة من تطن و نعمس فیه و یرضع فی الجرح فانه یقطع المدة فی الوقت.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۲۲ر-۱۲۳پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲×۱۷/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۷]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۱-۱/۱۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در حاشیه بعضی از لغات به عربی یا فارسی ترجمه شده؛ ۵گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۶۱۲]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۳۱/۶۰-طباطبائی
آغاز: بسمله قال الحکیم الفاضل الفیلسوف محمد بن زکریا الرازی کنت عند الوزیر ابی القاسم؛ **انجام:** فانه یذهب الاعیاء و التعب فی وقته باذن الله
خط: نسخ، کا: شیخ محمد علی بن محمود تبریز، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی نخودی رنگ، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۶۷پ-۱۶۸پ)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۲۳-۸۳۹]

۱۱. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۲۸ حکمت
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱، جلد: تیماج تریاکی ضربی با لولا از یک سوی، ۲گ (۳۲۵پ-۳۲۶پ)، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۶]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۱۰-۱۲)، ۳۱ سطر مورب، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۲-۱۴۷]

۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۰۹۹
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن محمود بن مسعود، تا: قرن ۱۱؛ واقف: ابن خاتون، ۱۰۶۵؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۱۹-۶۲]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۲۶۸/۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ لایی، ۴گ (۲۷-۳۰ر)، ۲۲ سطر (۷×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۶-۲۳۰]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۰۵/۴
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن سیاه ضربی نو، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲/۳×۱۹/۲سم [ف: ۷-۳۸۵]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸/۹
در ۳۳ باب؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰ و ۱۱؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی با لولا، ۷ص (۱۵۴-۱۵۰)، ۲۲ سطر (۹×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [سنا: ف: ۱-۱۹]

۱۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۵۷/۱
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: نیمه قرن ۱۱ [میراث شهاب: س ۱۰ش ۱-۲-۲۴]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۷۰۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** ینبغی ان یکون مزاجها جافانقیا حق یسمن سریعا و الله اعلم و الحمدلله رب العالمین
خط: نسخ جلی خوش، کا: شهاب الدین علی کاشانی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مزین به حواشی خط‌کشی، ابعاد متن ۱۰×۱۹، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۰×۲۰/۵سم [رایانه]

۱۹. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۲/۱۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** علاجه أن یبل الاعضاء بما الملح الحار فیبرأ و الله الموفق
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ در پایان، فایده‌ای در موضوع «قدر» از «میر سید شریف» نقل شده؛ کاغذ: شرقی، ۳گ (۵۱-۵۳)، ۱۷ سطر، اندازه: ۵×۸سم [ف: ۳۶-۲۶۸]

۲۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۴۰/۱
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۰۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳گ (۱پ-۴ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۲-۲۹۳۰]

۲۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۶۰/۲۴
خط: نستعلیق، کا: طبیب حموی، تا: جمعه ۱۳ربیع الثانی ۱۰۰۴ق، جا: یزد؛ کاغذ: سفید [سنا: ف: ۱-۱۸۷]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۸۶۷/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** فطرح فیه کف ملح و یوضع فیه المراقة ساعة فانه یسکن ان شاءالله تعالی.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۳۸ق؛ کاغذ: شرقی آهار مهره، ۴گ (۱۰۸-۱۱۱)، ۱۸ سطر، اندازه: ۸×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۱۳۸]

۲۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۹/۱-عکسی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۲۶ رمضان ۱۰۴۰ق؛ ۴۰۲گ [عکسی ف: ۲-۴۱]

۲۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۹۵/۵
خط: نستعلیق، کا: اصلان بن اسماعیل قلی افشار، تا: شنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۰۵۴ق؛ تملک: فتحعلی برادکاهی از محال لنکران با مهر بیضوی، چند یادداشت پراکنده به نقل از عبدالله مبارک؛ جلد: تیماج شکلاتی بدون مقوا عطف قهوه‌ای ترمیمی، ۵گ (۶۰پ-۶۴ر)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۲۰-۷۵]

۲۵. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۹۳/۴
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۰ق [نشریه: ۷-۶۹۹]

۲۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۰۷/۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** علاجه ان یوخذ ما شدید الحرارة فطرح فیه کف ملح و یضع اطرافه
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محتملاً ۱۰۷۱ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: بخارایی، جلد: تیماج، ماشی، ترنج و نیم ترنج، ۹ص (۱۱۵-۱۲۳)، ۱۵سطر (۵/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹/۵سم [ف: ۶-۳۱۵]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۰۴/۲۲
آغاز: باب در صداع. صداع در دیست در اعضای. هر گاه در پیش سر و حوالی پیشانی باشد چون باعثش غلبه خون است
باب صداع کتاب برء الساعه محمد بن زکریای رازی؛ خط: نسخ و نستعلیق و تحریری، کا: کلب علی بن جواد کاظمی، تا: با تاریخ۱۰۷۲ق؛ کاغذ: نخودی نازک آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول عطف و سجاف میشن، ۱ص (۴پ)، اندازه: ۱۴/۹×۲۵/۳سم [ف: ۲۹/۱-۲۸۱]

۲۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۵/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** علی سیدنا محمد و آله و صحبه اجمعین و الحمد لله رب العالمین.
خط: نسخ، کا: جابر بن حسین، تا: ۱۰۷۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی با ترنج و نیم ترنج، عطف میشن قرمز، ۱۵ص (۲۹۶-۳۱۰)، ۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۰-۲۸۱]

۲۹. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
خط: نستعلیق، کا: اسماعیل بن اصیل بن محمد کوچصفهانی گیلانی، تا: سه‌شنبه ربیع الثانی ۱۰۸۹ق؛ جلد: تیماج تریاکی مقوایی، قطع: ربعی [نشریه: ۷-۵۵۰]

۳۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۳۶/۴
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ [نشریه: ۷-۲۳۳]

۳۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۸۱۶/۴
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، عطف تیماج مشکی، ۲گ (۲۲ر-۲۳ر)، ۱۵ سطر (۷×۱۶)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۱۶-۳۶۷]

۳۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۰۶۱/۹
خط: نسخ، کا: غلامحسین بن خیرالدین، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی آهاری، جلد: مقوایی لولادار با تیماج مشکی، ۲ص (۱۹۷-۱۹۸)، اندازه: ۲۱×۲۷/۵سم [ف: ۵-۱۵۲۰]

۳۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۹۷۷/۶
آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ در برگ ۲۵۷-۲۵۹ بخشی از یک طب فارسی است: فصل ششم در ذکر بعضی نسخ (برگ ۲۵۷ب) ... فصل هشتم در یافتن نسخه ابوالبرکات (برگ ۲۵۸ر)؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: مقوا، رویه تیماج سبز تیره، ۲گ (۲۵۴پ-۲۵۵ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۲۶۸]

۳۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۸۲/۲

آغاز: کتاب برءالساعة من تصانیف الحکیم المحقق و الطبیب الحاذق؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی یک‌لا، ۴ص (۱۱- ۱۴)، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۱۰-۵۲۳]

۳۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۰۵۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۱×۲۰سم [ف: ۱۹-۶۲]

۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۹۹

انجام: الباب الرابع و العشرون فی علاج لدغ العقرب توخذ العقرب و

خط: نسخ، کا: درویش علی بن شمس الدین، تا: ۲۴ رمضان ۱۱۰۰ق؛ افتادگی: انجام (چند سطری)؛ منضم است به کتاب حیوة الحیوان تألیف کمال الدین محمد بن موسی الدمیری (چنان که در آخر کتاب حیوة الحیوان مسطور است)؛ تملک: فرهاد میرزا ولیعهد بوده در ۱۴ صفر ۱۲۸۸؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۶۳گ (برءالساعة ۲ گ)، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۹-۶۲]

۳۷. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱۶

آغاز: بسمله قال الحکیم الواصل الفیلسوف الفاضل

حدود پانزده باب بیش ندارد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن۱۲؛افتادگی:انجام؛مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور لاجوردی رنگ عطف وگوشه پارچه سرخ و مشکی، ۲گ، ابعاد متن: ۸×۱۴/۵، اندازه: ۱۱/۵×۱۹سم [ف: ۳-۱۱۸۹]

۳۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۷۶/۵

خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: تیماج قهوه‌ای جدید، ۵گ (۱۱۴ر-۱۱۸ر)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲۰-۳۱۵]

۳۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۳۸۷

آغاز: منقولست از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام؛ **انجام:** باذن الله تعالی تمت ... و الصلوه علی نتیه محمد و آله

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۳گ، ابعاد متن: ۱۰×۱۷، اندازه: ۱۸×۲۱سم [رایانه]

۴۰. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۸۵۷/۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ذیقعده ۱۱۰۲ق؛ جلد: چرم زرد، ۴گ (۴۵پ-۴۸پ)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [مؤید: ۲-۲۹۵]

۴۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۱۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۶ شعبان ۱۱۰۵ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی، ۳گ (۲پ-۴ر)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵-۴۱۵۷]

۴۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۷۹۹/۳

انجام: و غفرالله تعالی و عفا عنا و عن ابائنا و قد کفی

خط: نسخ، کا: درویش علی بن شمس الدین، تا: پنج‌شنبه ۲۴ رمضان ۱۱۱۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۱۹-۶۰۲]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۷/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** الجرب یحرق اللفت الی أن صار رماداً

فقط قطعه ای از اول کتاب را دارد و خطبه نیز نوشته نیست؛ خط: نسخ، کا: سیف الدین محمود بن محمد مقیم گیلانی طبیب، تا: یک‌شنبه ۷ محرم ۱۱۱۹ق، جا: اردبیل؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴گ (۷۶پ-۷۹پ)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲-۲۶۲]

۴۴. تهران؛ علوم پزشکی؛ شماره نسخه: ۲۷۲/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم کتاب برؤ ساعة بعون الله و منه و کرمه و الصلوة و السلام علی نبیه و آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا سنه ۱۱۳۶ آمین تم

خط: تحریری، بی‌کا، تا: ۱۱۳۶ق؛ ۶ص (۴۲-۴۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [نشریه: ۳-۳۴۹]

۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۶/۵

آغاز: بسمله، بعد الحمد و الصلوة مختصر رساله ایست در طب از تألیقات محمد بن زکریا علیه الرحمه؛ **انجام:** بر ماشور گذارد بهیچ وجه جماع تسکین نیابد و از شدت بی-علاجی فرو ننشیند.

این نسخه ترجمه برء الساعه است؛ خط: نستعلیق، کا: محتملاً فراهم آورنده، تا: ۱۱۴۰ق، ۱۱ص (۲۳۵- ۲۴۵) [ف: ۳-۵۶]

۴۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۶۴۷/۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: میشن قرمز لایی مغزی سبز، ۱۱ سطر، اندازه: ۹/۲×۱۴/۶سم [ف: ۷-۴۴۹]

۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۶/۲

آغاز: بسمله الحمدلله کما هو اهله و مستحقه و صلوته علی خیر خلقه محمد و آله و عترته؛ **انجام:** برابر

بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن مشکی با ترنج و نیم ترنج، ۵ص (۶۱-۶۵)، ۱۸ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۶-۷۸۶]

۴۸. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۵۴/۲ ـ ب

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۲گ (۲۳۳پ ـ ۲۳۴ر)[ف:۱-۴۷]

۴۹. سمنان؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴گ

(۱۲۱پ-۱۲۴پ) [ف]

۵۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۳۱۴/۲-۱۷/۹۴

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳گ، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۲-۶۱۲]

۵۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۱۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق مخلوط بشکسته کم اعجام، کا: رضی الدین محمد، تا: اواخر قرن ۱۳؛ مجدول مزدوج و به طلا و تحریر و دارای سه خانه؛ واقف: رضا نائینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: نخودی آهاری، جلد: مقوا عطف و گوشه پارچه، ۶گ، مختلف السطر (۱۸×۳۵/۲ و ۱۳×۲۵/۵)، اندازه: ۲۶×۴۳سم [ف: ۱۹-۶۰]

۵۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰۳۹۹/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای لایه‌ای، اندازه: ۱۴×۲۵سم [ف: ۲-۴۷۱]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۴۷/۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، ۳گ (۴۴پ-۴۶پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۵سم [ف: ۲۰-۱۷۶]

۵۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۱۴/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ ریز، کا: خضر غریب ؟، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۲۴۰-۲۴۱)، ۲۹ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۳۸-۴۱]

۵۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۴۵۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: حسین بن علیمحمد رشتی، تا: ۱۲۲۷ق، جا: طهران؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه، ۲گ (۵۴ر-۵۵ر)، اندازه: ۱۴/۶×۲۱/۷سم [ف: ۷-۴۰۷]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۲/۷

آغاز: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: پنج‌شنبه سلخ ذیحجه ۱۲۳۱ق؛ کاغذ: آبی یا کرم یا سبز روشن، جلد: تیماج تریاکی بدون مقوا چروکیده ضربی ساده، ۶ص (۱۷۶-۱۸۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۴۳-۲۱۵]

۵۷. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۸۱/۲

خط: نستعلیق، کا: عبدالصمد بن ملا قاسم، تا: صفر ۱۲۳۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی روکش کاغذ ابری، ۴ص (۳۲۰-۳۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۵-۱۷۹۴]

۵۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۱۶۶/۴

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: شریف احمد، تا: ۱۸ جمادی الاول ۱۲۳۸ق؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف مخ: ۱-۷۲]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۳۱/۴

خط: نستعلیق مایل به نسخ، کا: محمد حسن بن محمد رحیم خوئی، تا: ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۴۱ق؛ مصحح، با حواشی فارسی و عربی مناسب؛ یادداشتی در معالجه جمره نار از قول افضل الحکماء و احسن الاطباء مدظله و چند بیت شعر عربی و فارسی بدون نام شاعر و چند طلسم و دعا؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، ۳گ (۱۹۷پ-۱۹۹ر)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۳۵۱]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۶۲۴/۴

بی‌کا، تا: پنج‌شنبه رجب ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۷گ (۳۳ر-۳۹)، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۶۵۸]

۶۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۹۳۹]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۶۸/۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۷۳]

۶۲. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۷۷/۱۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم حسینی تفریشی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: چرم سبز، ۲گ (۵۶پ-۵۷پ)، ۳۳ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [مؤید: ۳-۶۲۸]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲۷۲/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۱۱ص (۶۷۶-۶۸۶) [ف: ۱۹-۲۵۰]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۲۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی منگنه، ۱۶ص (۱۵-۳۰)، ۳۰ سطر، قطع: جیبی، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۴۶]

۶۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۷۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خفی خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مجدول ضربی، ۲۷ سطر (۸×۱۴/۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴/۵×۲۲/۵سم [رایانه]

۶۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۸۱ق؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۷گ (۱۶۱ر-۱۶۷پ)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱-۲۶۱]

۶۷. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم طبیب بن کلبعلی قزوینی، تا: دوشنبه ۴ رجب ۱۲۸۳ق، جا: لاهیجان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۹گ (۱پ-۵۹ر)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۱۴]

۶۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۴/۱-طباطبائی
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ کاغذ: فرنگی زرد آبی رنگ ضخیم، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵گ (۱پ-۵ر)، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۶/۵سم [ف: ۲۲-۱۵۰]
۶۹. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۷۴۳/۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ذیحجه ۱۲۹۳ق؛ تحشیه فارسی در هامش صفحات؛ ۶گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱-۲۶۸]
۷۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۰۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۳۰۸ق؛ ۳ص (۸۲-۸۴) [ف: ۱۳-۱۹۸]
۷۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۴/۱
بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: گالینگور قهوه‌ای عطف حاشیه تیماجی، ۶ص (۶-۱۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [محمد علی دیانی: ف: ۱۹-۳۲۷]
۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۰۱۱/۲-۱۱/۱۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: گالینگور سرمه‌ای مجدول ضربی عطف تیماج مشکی، ۵گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۲-۶۱۲]
۷۳. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۷/۴ فیاض
بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت خرید به پانزده روپیه شاهجهانی دارد؛ کاغذ: حنایی و نخودی، جلد: تیماج مشکی لولایی، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱۷۸]
۷۴. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۲۹/۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج سرخ لایه‌ای، ۵گ، ۱۴ سطر (۴/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱-۲۷۸]
۷۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۳
بی‌کا، بی‌تا؛ ۴گ (۲۸پ-۳۱ر) [ف: ۳-۲۴۷]
۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۸۶۴/۴
بی‌کا، بی‌تا؛ با اختلاف بسیار با نسخه ۲۸۶۴/۳ با همان خط شماره پیشین و شاید تکمیل آن باشد؛ ۳گ (۳۷ر-۳۹پ) [ف: ۳-۲۴۷]
۷۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۳۸۴/۴
بی‌کا،بی‌تا؛کاغذ:سپاهانی و سمرقندی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳گ (۷۰ر-۷۲ر)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۶سم [ف: ۳-۲۴۷]
۷۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۵۷۳/۳۲
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن زرد سیر، ۲گ (۱۸۸ر-۱۸۹ر)، اندازه: ۲۳×۳۹/۵سم [ف: ۷-۴۳۰]
۷۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۶۹ ض
بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]
۸۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۴۱/۱
آغاز و انجام: برابر
بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج سیاه مجدول، ۴گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲۸۱]
۸۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۴۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۸۶]
۸۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۹/۲
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۸]
۸۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۰۳۶/۴۸
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۳۲۳ر-۳۲۴پ)، اندازه: ۱۸/۵×۳۰سم [ف: ۱۸-۲۰۷]
۸۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۲۰/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: دو رو تیماج رو قهوه‌ای پشت مشکی، ۵گ (۸۰پ-۸۴ر)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۲-۲۵۹]

● **برء الساعة** / طب / فارسی
bur’-us sā‘a
گیلانی، صدرالدین علی بن محمد، -۱۰۱۸ قمری
gīlānī ‹sadr-od-dīn ‘alī ebn-e mohammad (- 1610)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۰۵۱/۶
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۶۶ص (۶۱۲-۶۷۷)، ۱۴ سطر (۹×۱۶/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۱۷-۱۷]

● **برء الساعة (ترجمه)** / طب / فارسی
bar’-us sā‘a (t.)
حسینی، محمد شریف، ق۱۲ قمری
hoseynī ‹mohammad šarīf (- 18c)
وابسته به: برء الساعة؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)
تاریخ تألیف: جمادی الاول ۱۱۰۳ق
به دستور: مخدوم زاده گرامی

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۳۳۶/۱
آغاز: الحمدلله حق حمده. اما بعد گفت شیخ فاضل محمد بن زکریا
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ گویا اصل [نشریه: ۷-۲۳۳]

● **برء الساعة (ترجمه)** / طب / فارسی
bar’-us sā‘a (t.)
قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی، ق۱۲ قمری
qazvīnī, ‘abd-ol-karīm ebn-e mohammad yahyā (- 18c)
وابسته به: برء الساعة؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)
اهدا به: رستم خان سپهسالار
تاریخ تألیف: ۱۱۰۵ق؛ محل تألیف: اصفهان
وی پس از نگارش شرح رساله حفظ الصحه و در همان سال

(۱۱۰۵) به ترجمه رساله برء الساعه محمد بن زکریای رازی پرداخته است.
آغاز: نحمدك یامن اسمه شفاء ... و بعد نگاشته صفحه بیان ... میگردد که چون حسب الاشاره ... نواب مستطاب ... رستم خان سپهسالار ... ترجمه رساله الدر النفیس للشیخ الرئیس بقلم شکسته رقم ... عبدالکریم بن محمد یحیی قزوینی تحریر پذیرفت بخاطر ناقص رسید به ترجمه رساله برء الساعه ... محمد بن زکریای رازی نقل مینماید که من روزی در خانه وزیر ابوالقاسم بودم.
انجام: و دست و پای خود را بگذارد در آن بقدر یکساعت همان وقت ساکن میشود خارش او باذن الله تعالی تم ... فی دار السلطنه اصفهان ... فی سنه ۱۱۰۵.
[فهرستواره منزوی ۳۳۱۴/۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۱۲/۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: اصفهانی آهارومهره، جلد: تیماج قرمز یک‌لا، ۱۶ص (۵۵۸-۵۷۳)، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۱۰۲]

● **برء الساعة (ترجمه)** / طب / عربی و فارسی
bar'-us sā'a (t.)

طباطبائی طبیب، محمد افضل
tabātabā'ī-ye tabīb ،mohammad afzal (-)
وابسته به: برء الساعة رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)
اهدا به: فتحعلی خان طبیب
مترجم آن را از عربی به فارسی ترجمه نموده است. مترجم ابتدا فرازی از متن عربی را ذکر و ترجمه نموده و بعد به فراز دیگر پرداخته است. دارای افزودگی‌هایی از اوست با عناوین «باب»
آغاز: بسمله حمد نامحدود مختص معبودیست که از گل حکمت و زلال معرفت قلاع ابدان انسان را بنا کرده
[فهرستواره منزوی ۳۳۱۳/۵]

۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۹۱۷۳/۲-۶۰/۱۱۳
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۷گ (۲۲-۳۸)، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۲-۸۶۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۰۹/۳
آغاز: برابر
این رساله در فهرست نیامده است (فهرست رایانه ای ص۱۹۵)؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۶ص (۵۳۸-۵۵۳) [ف: ۱۹-۵]

● **برء الساعة (ترجمه)** / طب / فارسی
bar'-us sā'a (t.)
وابسته به: برء الساعة؛ رازی، محمد بن زکریا (۲۵۱-۳۱۳)
متن از محمد بن زکریای رازی؛ چند ترجمه از آن در دست است: از قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی (-۱۲)؛ تحفه شاهی از جابری انصاری، حسین بن علی (-۱۲)؛ برء الساعة (ترجمه) از حسینی، محمد شریف (-۱۲)، تحفه شاهی = ترجمه برء الساعة از تنکابنی، احمد بن محمد حسین (-۱۳)؛ صحت عاجل از متطبب حسینی، محمد باقر (-۱۳)، تحفة الخاقان از هلاکو قاجار (-۱۲۷۱)؛ برء الساعة (ترجمه) از طباطبائی طبیب، محمد افضل. تعدادی ترجمه دیگر معرفی شده که یا مشخص است جز اینهاست و یا به جهت اطلاعات ناقصی که از آن داده شده معلوم نیست از چه کسی است. بنابراین ممکن است برخی از نسخه‌های زیر یکی از ترجمه های معرفی شده باشد و یا این که با هم یکی باشند.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۱۵/۳
آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل ... روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزراء عصر بود نشسته بودم؛ **انجام:** و هر قسم رنجی که داشته باشد برطرف گردد بعون الله تعالی، باتمام رسید رساله برء الساعة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: شرقی، ۱۱گ (۱۹-۲۹)، ۱۸ سطر، اندازه: ۳/۵×۱۴سم [ف: ۳۶-۱۶۸]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۲۷/۲-ف
آغاز: روایت محمد زکریا حکیم رحمة الله علیه چنین گوید که نزد وزیر ابوالقاسم حاضر بودم؛ **انجام:** اندر فصل خریف زیاده تر
نسخه اصل: پاریس S. P. 343 در ۲۵ باب؛ کا: ابوالحسن بن محمد قلی جربادقانی، تا: رمضان ۱۰۳۳ق؛ ۱۰۸گ (۴۵پ-۱۵۳پ) [فیلمها ف: ۱-۵۹۴]
۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۶۷۹/۶
خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه ۷ رجب ۱۰۳۳ق، جا: کتابخانه سلطان محمد قطبشاه؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای خاکستری، ۱۰گ (۹۸پ-۱۰۷ر)، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۰-۱۹۸]
۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۵۵/۲-۱/۱۵۵
آغاز: بسمله وبه نستعین چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریای الرازی تغمده الله بغفرانه که روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای آن عصر بود ... آغاز کتاب بدانکه از شأن من اینست که مذکور سازم عللی که متکون می‌شوند از فرق تا قدم؛ **انجام:** که در نهایت گرمی بوده باشد توقف کردن عجب نافعست و در حال مانده گی و تعب زایل شود باذن الله تعالی تم بالخیر و حسن توفیقه
از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۰۸۹ق؛ ۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲-۸۶۱]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۲۸/۲
آغاز: چنین گوید محمدبن زکریای رازی طبیب که در وقتی از اوقات در مجلس ابوالقاسم بن عبدالله حاضر بودم که در خدمت او بعضی از معالجات طبی گذشت و در؛ **انجام:** و ریختن آب سرد خارش عظیم علاج آن بگیرد آب بسیار و یک کف نمک بر آن ریزد و یکساعت دست و پا را در میان آب گذاشته در ساعت برطرف شود والسلام
بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ سطور چلیپا؛ ۵گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵سم [ف: ۱-۴۰۱]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۰۴
ایضا نسخه دیگری است از دو ترجمه سابق و منضم است به رساله صید البحر از جعفر بن اسحق موسوی دارابی معروف به کشفی و مرآة المحققین از شیخ محمود شبستری و طب الرضا و رساله کبری در منطق از میر سید شریف جرجانی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: فخرالمحققین شیرازی، مرداد ۱۳۷۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۰/۷×۱۷/۳سم [ف: ۱۹-۶۷]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۳۲۹/۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز مقوایی، ۲گ (۵۶ر-۵۷پ)، ۲۹ سطر (۱۲×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۰سم [ف: ۱۶-۲۴۳]

۸. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۷
آغاز: بسمله چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریای رازی رحمة الله علیه که روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای آن عصر بود نشسته بودم و سخن از طب می‌گذشت ... کتابی تألیف نمایی مشتمل بر چندی از علل وامراض که از اله آن به یک ساعت میسر باشد. آغاز کتاب بدانکه از شأن من است که مذکور سازم عللی که؛ **انجام:** که بغایت گرم باشد توقف کند عجیب النفع است در حال ماندگی و تعب زایل شود
خط: نستعلیق، کا: ابراهیم دار الحماری خبوشانی، تا: جمعه ۲۶ ذیقعده ۱۲۰۳ق؛ جلد: مقوا، عطف تیماج قهوه‌ای، ۷گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۶سم [ف مخ: ۱-۱۱۲]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۷۶/۲
آغاز: این کتاب از محمد زکریا است از برای هر مرض دوائی ذکر فرموده؛ **انجام:** و معجون بکوبی میل نمایند
خط:نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ شوال ۱۲۳۷ق، جا: قریه زرقان؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۹سم [ف: ۱۹-۲۵۵]

۱۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۹/۳
آغاز: بسمله. هست شفابخش صبح. مراسم حمد صبح و لوازم شکر صریح حکیمی را شاید؛ **انجام:** در ساعت برطرف شود. ان شاء الله تعالی
در ۲۴ فصل؛ خط: نسخ، کا: احمد بن زین العابدین، تا: ۱۲۳۸ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: لایی میشن سیاه، ۱۷ سطر [ف: ۵-۱۱۴]

۱۱. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۶۶۸/۳
آغاز: قال الحکیم الواصل الفیلسوف الفاضل محمد بن زکریا الرازی؛ **انجام:** و یضع فیه اطرافه المریض ساعة فانه یسکن فی الحال باذن الله تعالی
برخی عبارات به همان زبان عربی باقی است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد بن جعفر حسینی طهرانی، تا: ۱۲۴۴ق؛ جلد: چرم قرمز، ۴گ (۷۴پ-۷۷ر)، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [مؤید: ۲-۱۷۵]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۳۵/۶
آغاز: این کتابی است که تألیف کرده است آنرا محمد زکریا در علم طب و موسوم کرده به برء الساعه و گفته است ابوبکر؛ **انجام:** پس بدرستیکه در همان وقت ساکن می‌شود باذن الله تعالی.
ترجمه نیکویی است از رساله «برء الساعه» و گویا در این ترجمه رساله تلخیص شده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۴گ (۱۱۱پ-۱۱۴پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۲-۲۹]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۱۱۳
آغاز: بسمله چنین گویند استاد کامل محمد بن زکریا الرازی تعمذالله بغفرانه که آرزوی در خدمت ابوالقاسم عبدالله؛ **انجام:** توقف کردن عجیب النفع دست و دردم ماندگی و تعب زایل گردد
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۸ محرم ۱۲۵۰ق؛ یاداشتی به مهر و امضای «علی بن محمد رضا»؛ خرید از سرابی؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۸۳ر-۸۴ر)، ابعاد متن: ۱۵×۲۵، اندازه: ۲۱×۳۲سم [رایانه]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۰۹/۴
آغاز: چنین گوید عادل فاضل ... که روزی بخدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای عصر بود نشسته بودیم؛ **انجام:** و در زمستان در آبی که بغایت گرم بوده باشد توقف کردن عجیب النفع است و درحال ماندگی و تعب زایل گردد.
ترجمه «برء الساعه» محمد بن زکریای رازی است که در آن درمان فوری دردها را طی بیست و چهار «باب» کوتاه بیان کرده است؛ خط: نسخ معرب و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۸ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴گ (۲۴پ-۲۷ر)، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۱۹-۲۱۴]

۱۵. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۸۳/۱
آغاز: چنین گوید حکیم کامل ... روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای این عصر بود
گویا در این ترجمه اختصاری به عمل آمده است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد گرگانی قمی، تا: ربیع الاول ۱۲۶۳ق، جا: بروجرد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۳گ (۴ر-۶ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۳۶۶]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۱۷/۴
آغاز: که مشتمل بر جمیع علل و امراضی که ازاله آن در یک

ساعت میسر بوده باشد؛ **انجام:** و در حال ماندگی و تعب برطرف می‌شود باذن الله تعالی

در بیست و چهار باب گویا با اختصار انجام شده و جز رساله «تحفه شاهی» تنکابنی است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۲۴۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده، تصحیح این رساله روز سه‌شنبه یازدهم رجب ۱۲۴۳ پایان یافته؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰۴گ (۱۳ر–۱۱۶پ)، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲۶–۱۵]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۷۰۶/۲–۳۹/۸۶

آغاز: بسمله بعد از حمد و سپاس و ستایش حضرت باریتعالی عزاسمه و نعت جناب نبوی ص و مناقب ابن عم و داماد او علی بن ابیطالب ع و اولاد طاهرینش علیهم السلام چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریا الرازی ... آغاز کتاب بدانکه چون جمیع علل را درساعت واحدة ممکن نیست که علاج توان نمود؛ **انجام:** توقف کند عجیب النفع است ودرماندگی وتعب از اوزایل گردد بان الله تعالی تمت

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۱۳شوال۱۲۷۱ق؛جلد: مقوا، عطف گالینگور قهوه‌ای، ۴گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲–۸۶۲]

۱۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۸۸/۳

آغاز: چنین گوید حکیم کامل محمد بن زکریاء الرازی تغمده الله بغفرانه که روزی در خدمت ابوالقاسم عبدالله که یکی از وزرای آن عصر بود نشسته بودم.؛ **انجام:** در آبی که بغایت گرم بوده باشد توقف کردن عجیب النفع است که در دم ماندگی و تعب زایل شود باذن الله تعالی.

خط: نسخ، کا: سید علی حسینی حسنی، تا: ۱۲۷۴ق؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج حنایی با ترنج و نیم ترنج دور منگنه، ۱۳ص (۲۲۵–۲۳۷)، ۱۳–۱۵ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۷–۲۸۳]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۳/۵–۱۴/۱۹۳

آغاز: بسمله چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریا الرازی نغمده الله بغفرانه که روزی در خدمت ابوالقاسم بن عبدالله که یکی از وزرای آن عصر بود نشسته بودم و سخن از طب می‌گذاشت؛ **انجام:** باب ۲۵ درحکه اطراف یعنی خارش دست و پا ... دست و پای خود در آن بگذارند به قدر یک ساعت درهمان وقت ساکن گردد خارش او. تمام شد ...

خط: نستعلیق، کا: مهدی بن هادی ساکن قریه بجار بسته سر، تا: ۲ رجب ۱۲۷۸ق؛ ۹گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲–۸۶۱]

۲۰. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۲۱۸/۲

خط: نستعلیق، کا: محمد ابراهیم طبیب بن کلبعلی قزوینی، تا: دوشنبه ۴ رجب ۱۲۸۳ق، جا: لاهیجان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۶گ (۵۹پ–۶۴پ)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۱۵]

۲۱. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۵۲۶/۲–۵۷/۱۹۶

آغاز: بسمله، فی الصداع: درد سر هرگاه که پیش سر باشد و نزدیک پیشانی از زیادی خون بود و سبب آن است.؛

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد حسن الجازاری القاینی، تا: جمعه ذیحجه ۱۲۹۲ق؛ ۶گ (۵۹–۶۴)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲–۸۶۲]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۳۶/۹

آغاز: بسمله و حمد و صلوة. اما بعد این مقاله ایست در علاج که در ساعت مؤثر باشد موسوم به برء الساعه من قدوة المتاخرین محمد زکریا الرازی. صداع هر گاه در مقدم سر باشد و حوالی پیشانی از زیادتی خون است.؛ **انجام:** و اگر در پیاده رفتن ماندگی بهم رسد علاج آنستکه پایها بهر روغن که باشد چرب کنند ... و اگر زمستان باشد در آب گرم گذارند که بغایت نافع بود و بالله التوفیق.

در این نسخه دیباچه و خاتمه برء‌الساعه دیده نمی‌شود و بسیاری از عبارات انداخته شده و دو باب پایان آن نیست؛ خط: نستعلیق، کا: فتح الدوله کاتب القرآن، تا: شنبه ۱۲ ذیقعده ۱۳۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۴۳گ، ۱۲ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۴–۷۳۳]

۲۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۱۷/۸

آغاز: بسمله شکر و سپاس مر حکیمی را که عارض درد را بگلگونه یاقوت شفا زیور داده و عرض مرض را از کیفیت جوهر آن آثار بحکمت بالغه خود ساده و بی جوهر نمود؛ **انجام:** فی حکة الاطراف و آن آنست که دست و پا را خارشی بهم می‌رسد ... که در وقت سالم می‌شود م م (ترجمه «الباب الرابع العشرون فی لذع العقربم را ندارد) درهامش پراکنده های پزشکی است مانند آبله فرنگ از یوسفی و دیگری و جز اینها.

خط: نستعلیق چلیپا، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ساده، ۷گ (۵۵پ–۶۱پ)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۵–۴۱۵۸]

۲۴. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱/۱–۸/۱۳۱

آغاز: بسمله چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریا رازی که روزی خدمت ابی القاسم عبدالله یکی از وزراء آن عصر بود نشسته بودم و سخن از طب میگذشت ... علاج آن بیک ساعت است ... باب اول در صداع؛ **انجام:** و ترش برای تقویت معده عوز هندی زعفران و ... را کوفته ...

انجام ناتمام؛خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۴/۵سم [ف: ۲–۸۶۱]

۲۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۵۳۹/۱

آغاز: حمد بی حد وثنا ء بی عدد مر احدی را عز اسمه و عم نواله که مراج ارکان انسان از امتراج به احسن تقدیم بیاراست و از سایر مخلوقات به ادراک معقولات ممتاز گردانید؛ **انجام:** از جهت صاف شدن صدا، چوب چینی وزنجبیل ودار چینی باقند بجوشانند وناشتا بخورد نافع است. رفع بادها، اگر بادسرخ باشد فضل گاو زرد بخته به آن موضع بگذارند به شود. باب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی

بدون مقوا، ۱۴گ، اندازه: ۷×۱۵سم [ف: ۱-۴۰۱]

۲۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۰۱/۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید و آبی، جلد: تیماج زرد، ۶۶ص (۳۱-۹۶)، ۱۱-۱۴ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱۰-۱۷۸۸]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۹۶۴/۲

انجام: پنبه چرب کرده در ته آن جراحت گذارند که چرک آمدن باز داشته زود خوب شود، باب بیست و یکم

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار، ۸گ (۵۹پ-۶۶پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۷سم [ف: ۲۰-۳۷۱]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۸۷۹/۱۶

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سبز تیره لایی، بیاضی، ۷ص (۳۲۴-۳۳۰)، ۱۷ سطر (۹×۲۰) [ف: ۱۷-۲۴۲]

۲۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۱۵۶

آغاز: بسمله بعد از حمد و سپاس و ستایش حضرت باریتعالی؛

انجام: یا ذوالجلال و الکرام

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۱۳ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [رایانه]

۳۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۸۷۲

آغاز: بسمله چنین گوید استاد کامل؛ **انجام:** موجود برشکم طلا کنند ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نباتی، جلد: پارچه‌ای، ابعاد متن: ۱۳×۲۲، اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۸۱/۴

آغاز: بسمله. چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل محمد بن زکریای الرازی تغمده الله؛ **انجام:** در آب مکرم شدید در آمدن و ایستادن نیز عجیب النفع است

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ جا: حیدرآباد؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن ضربی، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [رایانه]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹۲

آغاز: کتان کوفته باب گرم سرشته؛ **انجام:** و طریق خوردن وی آنست که بگیرد چوب

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: حنایی، جلد: کالینگور [رایانه]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۰۴

آغاز: چنین گوید حکیم کامل و فیلسوف فاضل؛ **انجام:** تمت رساله الشریفه الموسوم به برء الساعه

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج [رایانه]

۳۴. همدان؛ دانشگاه بوعلی؛ شماره نسخه: ۱۳۴/۴

بعضی از معالجات از کتاب «برء الساعة» رازی بدون تنظیم و ترتیب خاص انتخاب و ترجمه شده است؛ خط: نستعلیق، کا: حسین بن علی محمد رشتی متطبب، تا: ۱۲۲۹ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۲۵گ (۱۱۵پ-۱۳۹پ)، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۶۹]

● برآمدن حاجات / دعا

barāmadan-e hājāt

شیراز؛ خاوری (دکتر)؛ شماره نسخه: ۱۳/۳

دستور برای برآمدن حاجات؛ بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵-۲۶۹]

● برآورد مخارج راه سازی راه مازندران /اقتصاد/فارسی

barāvard-e maxārej-e rāh-sāzī-ye rāh-e māzandarān

اهداء به: ناصرالدین شاه

ظاهراً ناصرالدین شاه به یکی از مهندسان دستور می‌دهد که مخارج راه‌سازی بین طهران و بندر مشهدسر (=بابلسر) را تعیین کند او از راه مذکور به دقت بازدید می‌نماید و سپس صورتی از خرج تسطیح این راه فراهم می‌آورد و به شکل رساله‌ای به عرض می‌رسد، که طبق برآورد او اگر اقدام شود راه بین «دروازه دارالخلافه الی بندر مشهدسر» ارابه رو خواهد شد.

آغاز: حسب الامر اعلیحضرت اقدس همایون شهریاری روحنا فداه این چاکر جان نثار

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۱۲

آغاز: حسب الامر اعلیحضرت اقدس همایون شهریاری روحنا فداه این چاکر جان نثار؛ **انجام:** اعداد سیاقی

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: طهران؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل بنفش گل و بوته حاشیه ضربی مقوایی، ۶گ، ۱۴ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲-۳۴۸]

● برابری آدم و عالم / عرفان و تصوف / فارسی

barābarī-ye ādam va ‘ālam

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۴۱/۱۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. اما بعد، در برابر کردن آفاق؛ **انجام:** هر چیز که آنچنان همی باید هست-آنچیز که آنچنان نمی‌یابد نیست

مقایسه بین نظام عالم و نظام بدن انسان؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۲۹ر-۱۳۰پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۶/۵سم [مؤید: ۳-۳۵۶]

● برات النجاة / فقه

barāt-un najāt

بهشتی، محمد علی، ق۱۳ قمری

beheštī, mohammad ‘alī (- 19c)

تألیف مولا محمد علی رشتی ملقب به بهشتی است که از فتواهای استادش آقا سید علی جمع‌آوری کرده و در سال ۱۲۲۱

هجری در حیات بوده است.

تبریز؛ تربیت؛ شماره نسخه: ۵۸

این کتاب قسمت دوم از شطر اول کتاب برات النجاة و در مسائل طهارت و نماز و روزه است؛ کا: میر محمد علی بن حاجی میر مهدی عطار، تا: ۱۲۲۱ق [ف: ۲۷]

● **برات شیخ علی کلا در وجه سایل** / متفرقه / فارسی

barāt-e šeyx ʻalī kolā dar vajh-e sāyel

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴۵/۳۵

خط: نستعلیق و شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۴۲ق؛ کاغذ: الوان آهار مهره، جلد: گالینگور بنفش، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۳ص (۲۷۰-۲۷۲)، اندازه: ۱۵/۶×۲۷/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۲۷]

← براز خ ≻ برزخیه

● **براکلسوس** /

berāklesūs

در یک «مقدمه» و چند «مقاله».

تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۳۳۱/۱۳

در یک مقدمه و چند مقاله؛ کا: محمد علی بن آخوند ملا احمد، تا: چهارشنبه ۲۹ رمضان ۱۲۶۴ق، جا: قم [نشریه: ۲-۱۱۲]

● **بر الاخوان** / حدیث / عربی

birr-ul ixwān

روایاتی است بدون سند در اوصاف مؤمن و آنچه درباره برادر ایمانی باید رعایت نمود. مؤلف آن معلوم نیست ولی محتوای رساله می‌رساند که مؤلف شیعی بوده است.

آغاز: الحمد لرب الارباب مالک الرقاب مذلل الصعاب و الصلاة و السلام علی من أنزل علیه الکتاب تبصرة و ذکری لاولی الالباب.

انجام: فهذا القدر فی هذا المعنی یغنی عن المزید و الله ولی التوفیق و التسدید و هو حسبی و نعم الوکیل.

چاپ: تحقیق مهدی هوشمند، میراث حدیث شیعه، دفتر سوم، قم، مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۷۸ش

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: جمعه ۲۴ جمادی الثانی ۱۲۷۰ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵گ (۱۱۴پ-۱۱۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۴-۴۲]

● **بر الوالدین** / اخلاق / عربی

birr-ul wālidayn

کراجکی، محمد بن علی، -۴۴۹ قمری

karājakī, mohammad ebn-e ʻalī (- 1058)

چاپ: آقای جلال محدث آن را چاپ کرده است.

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۸۸۱/۶

بی‌کا، تا: چهارشنبه ۱۲ صفر ۹۹۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی کناره سرخ، ۸ص (۱۹۷-۲۰۴)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۹سم [ف: ۳-۲۴۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۰۰

آغاز: بسمله الحمدلله علی مامنح من عقل وهب من فضل؛ **انجام:** و سلامه و حسبنا الله نعم الوکیل

خط: نسخ، کا: حسن خوانساری، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۱ سطر (۸×۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

← البرامکة ≻ تاریخ سیرة البرامکة
← برامکه ≻ اخبار برامکه

● **البراهین** / منطق / عربی

al-barāhīn

رساله مختصری است در بیان قواعد منطقیه طی فصول کوتاه در دو «باب»: ۱. مفردات، ۲. مرکبات. فصول باب اول: کلیات خمس، نسبت بین کلیین، تعریفات؛ فصول باب دوم: قضایا، اقسام حملیه، اقسام شرطیات، تناقص، عکس مستوی، قیاس.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۳۹۲/۲-۸/۱۰۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انطق کل شیء بوجود ذاته القدیم و اولانا منطقا و فکر ایهدی الی صراط مستقیم و الصلوة علی رسوله الناطق من لدن حکیم علیم محمد المبعوث الینا بالقرآن العظیم و علی آله و صحبه الذین اقاموا البراهین علی الدین القویم اعلم ان التصور حصول معنی الشیء فی الذهن و هو علی نوعین؛ **انجام:** فصل فی القیاس سمی القیاس حجة و برهان و هو اما لمی و انی فاللمی ما استدل فیه ... و کل محترق محسوس النار فهذا الخشب محسوس النار تمت.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۶گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳/۵سم [ف: ۲-۶۱۲]

● **براهین اثبات النفس** / فلسفه / عربی

barāhīn-u iṯbāt-in nafs

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟-۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī ،mohammad ebn-e ʻomar (1150-1210)
فیها فصول: الاول فی تقسیم الموجودات، الخامس عشر فی ان اللذات العقلیة اکمل من الحسیة، السابع عشر فی الارواح السفلیة.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۲۹/۴

آغاز: بسمله، امام فخر الدین الرازی قدس الله روحه و هی یشمل ... فی براهین اثبات النفس الاول؛ **انجام:** فهذا ما حضر فی الحال علی سبیل الارتجال و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

خط: نسخ، کا: احمد بن اسماعیل بن محمد رومی، تا: ۸۰۴ق؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی، چرمی مشکی، ۲گ (۲۲۰-۲۲۱پ)، ۱۹ سطر (۹/۵×۱۲)، اندازه: ۱۳×۱۷سم [ف: ۱۰-۶۰۱]

● **براهین الاحکام** / فقه / عربی

barāhīn-ul aḥkām

لاریجانی، علی بن چراغعلی، ق۱۳ قمری

lārījānī, ʻalī ebn-e čerāq-ʻalī (- 19c)

رساله‌ای است فتوایی مشتمل بر دوازده «فصل» و یک «مقدمه» و ده «مبحث» و چهار «مقام» و هفت «مطلب» به شرح ذیل: المقدمه: فی اقسامه؛ مبحث ۱. فیما یجب الغسل؛ مبحث ۲. غسل الجنابة، در چهار «مقام»: ۱) فیما تحصل الجنابة، ۲) الاحکام المتعلقة بالجنب، ۳) کیفیة الغسل، ۴) بیان ما یستحب فی الغسل؛ مبحث ۳. الحیض، در چند «مطلب»: ۱) ماهیة الحیض، ۲) تحدیده، ۳) ثلثه او ازید، ۴) بیان موضوع المبتدئه و المضطربة، ۵) بیان ما اذا تجاوز عشرة، ۶) احکام الحایض، در چند «فصل»: الفصل الاول: فی المحرمات، الفصل الثانی: فی المکروهات، الفصل الثالث: فی الواجبات، الفصل الرابع: فی الاستحاضه، ۷) احکام الاموات، در چند «فصل»: الفصل الاول: الاحتضار، الفصل الثانی: فی احکام حال الاحتضار، الفصل الثالث: فی احکام التجهیز، الفصل الرابع: فی التشییع، الفصل الخامس: فی الغسل الاموات، الفصل السادس: فی التکفین، دارای چند «بحث»: البحث الاول: فی وجوب الکفن علی المیت، البحث الثانی: فیما یخرج الکفن منه، البحث الثالث: فی التخیط، البحث الرابع: فی المندوبات، البحث الخامس: فی المکروهات، البحث السادس: فی الجریدتین، الفصل الثامن: فی الدفن.

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۷۵

آغاز: بسمله. الفصل الثانی فی الغسل و فیه مقدمة و مباحث المقدمة فی اقسامه؛ **انجام:** صلوة الحایض ... القضاء بفرض مستأنف فتوقف علی الدلالة و لا دلالة و یرده مامر.

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ واقف: شکرالله فقیه، آذر ۱۳۷۵؛ کاغذ: فستقی کم رنگ، جلد: مقوا با عطف تیماج،۱۶۷گ،مختلف السطر،اندازه:۱۷×۲۲سم[ف: ۲۰-۶۰]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۴۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی مهدلنا قواعد الدین؛ **انجام:** فی بیان الحلال و الحرام ... فی سنه ۱۲۶۴ راجیا من الله القبول

خط: نستعلیق تحریری، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ضربی، ابعاد متن: ۱۰×۱۷، اندازه: ۱۵×۲۰سم [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۵۳۳

آغاز: بسمله و به ثقتی الحمدلله المتوحد بسرمدیته؛ **انجام:** دائما غیرذات البعل ... تمت بعون الله

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۱۱×۱۸، اندازه: ۱۸×۲۳سم [رایانه]

● **براهین الاربعین** / کلام و اعتقادات / عربی

barāhīn-ul arbaʻīn

کرهرودی، محمدعلی بن محمدابراهیم، ۱۳

karahrūdī, mohammad-ʻalī ebn-e mohammad-ebrāhīm (13c -)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۲۹۶ق؛ محل تألیف: تهران

چهل حدیث دال بر امامت حضرت علی (ع) از کتب بزرگان اهل سنت شامل «دیباچه» و «مقدمه» و متن احادیث و «خاتمه». از سرگذشت مؤلف اطلاعی در دست نیست. از فحوای کتاب مختصری در تألیف کتاب و وقایع زمان مؤلف به قرار ذیل به دست می‌آید: وی در اوایل جوانی می‌خواسته کتابی در اثبات براهین امامت و رد شبهات اهل سنت و ابطال خلافت خلفای سه‌گانه با استناد به کتب عامه تدوین کند، لذا در مدت هفت ماه در حال تقیه به بغداد می‌رود و به حشر و نشر با علمای اهل سنت می‌پردازد تا بتواند به کتب ایشان در فضایل امیرالمؤمنین و ائمه (ع) دست یابد. سپس در رمضان ۱۲۹۶ق، با تألیف و تحریر این کتاب در طهران دست می‌زند سالی که در ماه رجب قبل آن وبای شدید و در شعبان آن زلزله سختی در شیراز به وقوع پیوسته بود. مردم به خارج شهرها پناه برده و وی در مدرسه محمد حسین خان مروی در طهران تنها مانده و به انگیزه ی دفع بلا شروع به نگارش این کتاب می‌کند. در دیباچه می‌نویسد: مقدمه در ذکر بعضی کلمات ملحدین و منکرین است. متن اربعین شامل اخبار صریح پیامبر (ص) دال بر امامت و خلافت علی (ع) به اقرار بزرگان عامه و رد سخنان منکرین و نیز اثبات امامت ائمه اثنا عشر است و در خاتمه ادله روشن بر بطلان خلافت خلفای سه گانه و بنی امیه و بنی عباس با استناد به آیات قرآن و متون اهل سنت ذکر می‌شود. بیشتر اخبار اربعین به نقل از ابن ابی الحدید و شرح وی بر نهج البلاغه، احمد ایجی شافعی صاحب «توضیح الدلایل»، ابن جوزی حنبلی صاحب «عشرة معانی»، صالحانی، ابن صباغ مالکی صاحب «فصول المهمة» و نیز مصنفان کتابهای «مشکوة» و «الیقین» بدون ذکر سلسله سند آمده است. مؤلف در توضیح اخبار ذیل عناوین «الکلام علی الحدیث، اقول، فایده ...» به آیات و روایات متعدد استناد می‌کند

و معانی لغوی و دلالات و رموزات و مراتب بعضی احادیث را می‌آورد. پس از حدیث «الاربعون» در برگ ۱۳۵-۱۴۳پ مؤلف مجدداً روایاتی با شماره حدیث ۳۶-۴۰ افزوده است. در نسخه حاضر بخشی به عنوان مقدمه و خاتمه نیامده است. شاید خاتمه همان شماره ۳ مجموعه (منتخب الآیات و الاخبار ...) باشد. نسخه به لحاظ ذکر منابع اهل تسنن در این موضوع حائز اهمیت است. همچنین ظاهراً همین نویسنده در نسخه ش ۵-۶۲۱۳ (۶۲۱۳ع) آیات و اخبار دال بر بطلان خلافت خلفای ثلاثه را در اوراق (۲۰۵-۲۱۱پ و ۱۶۷، ۱۷۵-۱۸۶پ) آورده است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۲۳۶

آغاز: دیباچه (برگ ۱۸۸): بسمله. الحمد لمن خلق الانسان و علمه البیان و الصلوة ... علی محمد و اله امناء الرحمن ... [اربعین (برگ ۱پ)]: بسمله سبحانک اللهم و بحمدک انت رب العالمین خلقتنا لنعبدک بعد معرفتک و ترانا و لانراک؛ **انجام:** فضرب فی صدری و قال اللهم ... قلبه و ثبت لسانه فشاککت بعدها فی قضا بین اثنین ...

خط: نسخ و تحریری، کا: محمد علی بن محمد ابراهیم کرهرودی، تا: ۱۲۹۶ق، جا: طهران، مدرسه محمد حسین خان مروی؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی ضربی دارای ترنج و سرترنج مجدول، ۱۴۳گ (۱پ-۱۴۳پ)، ۱۳-۱۶ سطر (۶/۵×۱۲/۵ و ۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸/۳سم [رایانه]

● **براهین الاصول** / کلام و اعتقادات / عربی

barāhīn-ul usūl

بروجردی، غلامحسین

borūjerdī, qolām-hoseyn (-)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۲۴

در اصول عقاید؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **براهین الامامه** / کلام و اعتقادات / فارسی

barāhīn-ol emāma

میرزا بابا شیرازی، ابوالقاسم بن عبدالنبی، ۱۲۱۲؟-۱۲۸۶ قمری

mīrzā bābā šīrāzī, ab-ol-qāsem ebn-e ‘abd-on-nabī (1798-1870)

نویسنده می‌گوید: پس از آنکه تفسیر آیات الولایه را تمام کردم بر آن شدم که این کتاب را در اثبات امامت و خلافت بلافصل حضرت سید الخافقین ... علی بن ابی طالب بپردازم. در این کتاب یکصد و ده فضیلت و منقبت از این حضرت بر شمردم و علت انتخاب این عدد نیز بدان جهت است که نام «علی» به حسب حساب ابجد یکصد و ده می‌شود و اسم با مسمی مطابقت کند. نویسنده از کتب مهم خاصه و عامه در تحریر این کتاب استفاده کرده است.

آغاز: بسمله، الحمد الله الذی خلق الارض و السماء و جعل فی السماء ملائکة و فی الارض الخلفاء و قالو سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله

انجام: که کسیکه دوست دارد اهل یمن را دوست داشته است مرا و کسیکه دشمن دارد اهل یمن را دشمن داشته است مرا.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حاجی حسین بن حاجی محمد تبریزی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ترنج و نیم ترنج و لچکی، مذهب، مقوایی، ۳۲۴گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳-۸۵]

● **البراهین البهائیة** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-barāhīn-ol bahā’īya

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟-۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e ‘omar (1150-1210)

اهدا به: بهاء الدین سام بن محمد غوری (-۶۰۲ق)

مسائل اعتقادی از قبیل توحید، نبوت، امامت، قضا و قدر، معاد، شفاعت و جز آن را به‌گونه‌ای فلسفی و استدلالی بیان کرده و به شبهات مخالفان پاسخ گفته است مؤلف این کتاب را برای بهاء الدین ابوالمؤید سام بن شمس الدین محمد غوری (۶۰۲) از امرای سلسله غوری، نگاشته است و به واسطه نام او آن را بدین اسم خوانده است. مؤلف نام خود را در خطبه کتاب نیاورده ولی ابن ابی اصیبعه در عیون الانباء (ج۲-ص۳۰)، «البراهین البهائیه» را جزو مؤلفات او شمرده است.

آغاز: حمد و ثنا مر آن خدای را که هر ذره از عالم ممکنات و محدثات بر هستی او برهانی باهر است

انجام: فهذا هو الاشارة الی کیفیة تفریع المباحث الالهیة علی هاتین المقدمتین و من وقف عی ما ذکرناه سهل علیه تفریع سائر المباحث علیها و هذا آخر الکلام فی هذا الکتاب.

چاپ: به کوشش استاد سید محمد باقر سبزواری از روی نسخه مجلس چاپ شده است.

[فهرستواره منزوی ۸۵/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ابن الکمال فارسی فاروقی، تا: سه‌شنبه ۲۵ صفر ۶۶۸ق، جا: کرمان؛ مصحح، مقابله شده، برگ هایی از اوایل و اواخر نسخه از روی نسخه سال ۱۰۸۲ق نونویسی شده؛ تملک:

محمد بن موید الدین الحسینی؛ مهر: «افوض امری الی الله غیاث الدین محمد بن نعمة الله الحسینی» (بیضوی بزرگ)، «الراضی بقضاءالله الغنی علاءالدولة الحسینی» (مدور)؛ جلد: تیماج زرشکی با ترنج، ۲۱۵گ، ۱۸سطر، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۳۳/۱-۷۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۰۵۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** انه هو الملک الدیان و الغفور المنان و الحمدلله رب العالمین.

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: جمادی الاول ۱۰۸۲ق؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی زرد رنگ و نباتی آهار مهره، جلد: تیماج سیاه، ۲۴۸ص، ۲۳سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۴/۵سم [ف: ۶-۵۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۸۶۹

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۵۷]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۴

این نسخه در فهرست بدون نام مؤلف است، سعید نفیسی در فهرست مجلس ۵۱/۶ از فخر رازی دانسته، لذا به او نسبت داده شد؛ خط: نستعلیق، کا: نجف علی، تا: ۲۰ صفر ۱۰۸۶ق؛ جلد: تیماج خرمایی، ۱۵۷گ، ۱۹ سطر (۱۱×۱۸)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۴/۵سم [الهیات مشهد: ف: ۱-۱۹]

● براهین التوحید و نفی التر کیب / کلام و اعتقادات / عربی

barāhīn-ut tawḥīd wa nafy-ut tarkīb

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۱۰۳

آغازش افتاده و عنوان «الطریق السادس» و «القسم الثانی من الفصل الاول» در آن دیده می‌شود؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳گ (۴۱۳-۴۱۵)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۵۳۵]

● براهین الحکمة / فلسفه / عربی

barāhīn-ul ḥikma

رساله‌ای است در براهین تناهی ابعاد (یکی از مسائل فلسفه قدیم). مؤلف نامبرده نشده و تصور می‌شود خواجه نصیرالدین طوسی باشد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۰

آغاز: ای عارض و اراد به التناهی؛ **انجام:** منع امکان تحقق عدد غیر متناه مجتمعه.

کا: حمزه بن احمد گیلانی، تا: ۱۰۱۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا ته بندی: تیماج قهوه‌ای روشن، ۲۲ سطر،قطع: ربعی باریک، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۴-۱۴۶]

● البراهین الساباطیة فی ما تستقیم به دعائم الملة المحمدیة / کلام و اعتقادات / عربی

barāhīn-us sābāṭīya fī mā tastaqīm-u bi-hi da'ā'im-ul millat-il muḥammadīyya

ساباط الحسینی، جواد بن ابراهیم، ۱۱۸۸-۱۲۵۰ قمری
sābāt-al-hoseynī, javād ebn-e ebrāhīm (1774-1835)

اهداء به: اسعد پاشا فرزند سلیمان پاشا عثمانی

کتابی اعتقادی در اثبات دین مبین اسلام و در مسیحیت است که با بیان اصول اعتقادی مسیحیان و متن انجیل با ترجمه عربی آن با دلایل متعدد، عقاید مسیحیت را رد می‌نماید. این کتاب دارای یک «مقدمه» ۳ «تبصره» هر تبصره دارای چند «بحث» و ۶ «موقف»: مقدمة: فی وقایع سفر المؤلف للهند؛ تبصرة الاولی: البحث الاول: ابطال مبنی مذهب النصاری، البحث الثانی: فی رد عقائد النصاری؛ تبصرة الثانی: ۱. فی ابطال ربوبیة المسیح علیه السلام ۲. إثبات نبوة المسیح علیه السلام؛ تبصرة الثالث: فی اثبات نبوة محمد (ص) و فیما یتعلق باولاده علیهم السلام؛ موقف: ۱. الاعتقادات؛ ۲. العبادات؛ ۳. ذکر نسب المؤلف؛ ۴.تشهیر هذا الکتاب؛ ۵. فیما تحقق لی مما یظهرونه التجار؛ ۶ ذکر اسماء العلماء الذین کانوا موجودین فی زمان تصنیف هذا الکتاب.

آغاز: الحمدلله الملک المعبود المتحد بوجوب الوجود الذی خص بنی نوع الإنسان بطلاقة اللسان و تفضل علیهم بالحکمة و فصل البیان و ایدهم فی کل قرن من الزمان بوجود رجل من أهل السداد ... و بعد فیقول ... جواد ساباط بن ابراهیم ساباط باسیقنی

چاپ: چاپ شده است.

[ایضاح المکنون ۱۷۵/۱؛ معجم المؤلفین ۱۶۳/۳؛ هدیة العارفین ۲۵۸/۱]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۵۲

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالحمید، تا: ۱۲۴۲ق؛ از روی چاپ کلکته در مطبع ساباطی در ۱۸۱۴ م با دو صفحه دیباچه و در آن آمده که ۶۰۰ نسخه از آن به خرج مصنف چاپ شده و ۱۰۰ نسخه برای اهل الحرمین و ۵۰ نسخه به یمن و ۵۰ نسخه به عمان و ۱۰ نسخه به جزیره و ۱۰ نسخه به ایران و ۵۰ نسخه به استانبول فرستاده شده است؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: رویه کاغذ کهنه، ۱۲۹گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۶×۲۰/۳سم [ف: ۱-۷۱]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** أحببت أن أجعلها خاتمة الکتاب و آخر ها أضعه فی هذا الباب القصیدة المذکورة. قبل سکینة فی الخدور تجول ×× من قبل ان یخطی بها الجزول

خط: شکسته نستعلیق و نسخ، کا: محمد باقر بهاری همدانی، تا: قرن ۱۴؛ مصحح، محشی؛ تملک: محمد رضا بهاری همدانی برادر کاتب نسخه به تاریخ ۱۳۳۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶۵گ، ۱۷ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۳۱-۵۱]

۳. قم؛ مؤسسه آیة الله بروجردی؛ شماره نسخه: ۵۰۵
آغاز: لا یستوی القاعدون من المومنین ... البراهین الساباطیة فیما یستقیم به دعائم الملة المحمدیة
خط:نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۵۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲-۳۲۲]

● **البراهین الساطعة** / کلام و اعتقادات / عربی
al-barāhīn-us sāṭi'a

گوهر قراجه داغی، حسن بن علی، -۱۲۶۶ قمری
gohar qarāje-dāqī, hasan ebn-e 'alī (- 1850)

این رساله در اصول عقاید است وی هنگام تألیف درگذشت و موفق باتمام آن نشد. موجودی تا اوایل مبحث نبوت است. رساله مرتب بر «مقدمه» (شامل ۱۷ مطلب) و چند «باب» است: ۱. اثبات و توحید صانع (در ۸ فصل)، ۲. صفات فعل حق تعالی (در ۱۲ مقصد)، ۳- در نبوت (در مقدمه و مطالب).

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۳۳
آغاز: ان هذه کلمات قلیلة مشتملة علی معان جزیلة تبین اصول الصواب و الرشاد فی احوال المبدأ و المعاد؛ **انجام:** فنقول العقول آلة تصدیق الرسول صلی الله علیه و آله
خط: نسخ، کا: احمد بن اسمعیل حسینی، تا: غره ربیع الاول ۱۲۷۴ق؛ مجدول، کمندکشی، ضمیمه نسخه ش ۷۱۰۹ عمومی «مخازن جواهر اسرار التوحید»؛ کاغذ: آهار مهره حنایی، ۲۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۶]

● **براهین سریانی مجربات** / کیمیا / عربی
barāhīn-e soryānī-ye mojarrabāt

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۴۷
آغاز: بسمله حمدله امین یوخذ علی برکة الله و عونه جزءا من الذکر المشار الیه؛ **انجام:** و یشبب بالاکلیل و یدبر الجسم فیه و الله اعلم بالصواب و به التوفیق و له الحمد و المنة
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ ضمیمه نسخه ش ۱۰۹۳۱؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، قطع: رقعی، اندازه: ۹/۵×۱۷سم [رایانه]

● **البراهین الصریحة و المناقب الفصیحة = مناقب أمیر المومنین علی بن ابی طالب (ع)** / حدیث / عربی
al-barāhīn-uṣ ṣarīḥa wa-l manāqib-ul faṣīḥa = manāqib-u amīr-il-muminīn 'alī ibn-i abī-ṭālib

کوفی، محمد بن سلیمان، ق۳ قمری
kūfī, mohammad ebn-e soleymān (- 9c)

کتابی است در فضایل و مناقب حضرت علی (ع) با عناوین «باب-باب». مؤلف، در آغاز، چند باب را به‌مناقب پیامبر اکرم (ص) و همچنین ابوابی به‌مناقب حضرت صدیقه و امام حسن و امام حسین (ع) اختصاص داده است. این کتاب ظاهراً در بیش از هفت جزء تألیف شده است به‌قرینه این‌که در پایان جزء هفتم، چنین آمده: «انتهی الموجود من مناقب امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه».
آغاز: قال ابو جعفر محمد بن سلیمان ... عن الحسن بن علی قال سألت خالی هند بن ابی هالة و کان وصافاً عن صفة رسول الله
چاپ: قم، مجمع احیاء فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰ق، ۲ جلد، تحقیق محمد باقر محمودی
[بروکلمان، ذیل ۲۰۹/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۱عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** عن ام سلمة قالت: قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: لا تزال الدین مع علی و علی معه حتی تردا علی الحوض، و صلی الله علی محمد و آله و سلم.
نسخه اصل: امپروزیانا، میلان، ایتالیا، ش ۱۲۸ H. مشتمل است بر اول کتاب تا پایان جزء هفتم؛ خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد بن عبدالله مهلی، تا: ظاهراً در ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۳۷ق؛ مصحح؛ در برگ ۱۱۶ چنین آمده: «قال فی الام قوبل باصله و صحح علیه فی سنة سبع و سبعین و خسمائه»؛ ۲۲۸گ، مختلف السطر [عکسی ف: ۲-۲۵۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۸۴۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و علی معه حتی یردا علی الحوض ...
خط: نسخ، کا: محمد بن علی مهاجر، تا: غره جمادی الاول ۱۳۵۳ق، جا: جامع الفلیحی (صنعا)، چند برگ اول به‌خط عبدالله عنسی و بقیه به‌خط محمد بن علی المهاجر؛ روی برگ اول محمد بن حسین بن عبدالله بن علی الجلال می‌نویسد که کتاب را توسط یحیی بن صالح سراجی به‌تاریخ ۱۷ شعبان ۱۳۹۵ به آیةالله مرعشی هدیه فرستاده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۱گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱۳-۳۹]

● **براهین العجم فی قوانین المعجم** / عروض و قافیه/فارسی
barāhīn-ol 'ajam fī qavānīn-el mo'jam

سپهر، محمد تقی بن محمد علی، ۱۲۱۶-۱۲۹۷ قمری
sepehr, mohammad taqī ebn-e mohammad 'alī (1802-1880)

اهدا به: فتحعلی شاه قاجار، به دستور اعتمادالدوله میرزا آقاخان صدر اعظم نوری
در قواعد قافیه شعر فارسی با شواهد عربی و فارسی در یک «مقدمه» و بیست و چهار «باب» و یک «خاتمه» نگاشته است. سپهر خود این بیت را در پایان کتاب در ماده تاریخ تألیف آن سروده: «سپهر این نامه چون بنوشت گفت از بهر تاریخش ××

که قانون فصاحت از براهین عجم آمد.»
آغاز: من سخن سنج و سخن یکسر بود بند و بلا ×× کز سخن این کثرت آمد وین همه چون و چرا / چون نبینی روی حق تا چند وی گوئی واو ×× چون نباشد غیر او تا چند من گوئی و ما
انجام: سپهر این نامه چون بنوشت گفت از بهر تاریخش ×× که قانون فصاحت از براهین العجم آمد
چاپ: طهران، سنگی، ۱۲۷۲ق؛ تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۵۱
[نسخه‌های منزوی ۲۱۵۴/۳؛ الذریعة ۸۱/۳؛ مشار فارسی، ج۱، ص ۷۱۳]

۱. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۴۷
آغاز و انجام: برابر؛ تم الکتاب بعون ملك الوهاب در روز سه‌شنبه یازدهم شهر محرم الحرام حرره محمد علی کاشانی الاصل سنه ۱۲۵۵.
خط: نستعلیق دودانگ و خوش، کا: محمد علی کاشانی، تا: ۱۲۵۵ق؛ یادداشتی است از دوران ولیعهدی ناصرالدین شاه قاجار بدین مضمون: «این کتاب را قبله عالم روحی فداه بولیعهد بخشیدند یك روز به کتاب خانه رفتم قبله عالم فرمودند که چه کتاب میخواهی عرض کردم همین را میخواهم فرمودند مال تو باشد فی شهر ربیع الاول سنه ۱۲۶۲»؛ مهر: کتابداران زمان محمد شاه به‌نام‌های محمد تقی محمد الفاضل محمد حسین ابن فتحعلی، سجع مهر ولیعهدی و پادشاهی ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: مقوای روغنی بوم یشمی رنگ منقش به گل و بته الوان، ۳۸۶ص، ۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷/۵×۲۸/۵سم [ف: ۷-۱۴۴]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۸۶۴ ض
بی‌کا، تا: با تاریخ۱۲۵۶ق [د.ث. مجلس]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۵۴
خط: نستعلیق، کا: اسدالله کاشانی، تا: آدینه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۱۴۶گ، ۱۹ سطر (۹×۲۰)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶×۲۸سم [ف: ۱۶-۳۴]

۴. تهران؛ محتشمی، مسعود؛ شماره نسخه: ۷/۶
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق، قطع: ربعی [نشریه: ۵-۶۷۳]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۷۳۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۵ محرم ۱۲۶۶ق؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی مجدول، ۹۵گ، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۲سم [ف: ۳۲-۳۷۳]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۴/۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۶۹گ (۲۱پ-۱۸۹پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۶-۷۵]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۶۹
خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۲۰۴گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۳/۸×۲۲سم [ف: ۲-۵۵]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۸۶
آغاز: برابر؛ **انجام:** در روز چهارشنبه پنجم محرم ... تحریر شد سنه ۱۲۶۸
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آثار مهره، جلد: تیماج زرد دور منگنه، ۳۱۴ص، ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲/۵×۱۵سم [ف: ۱۷-۱۴۰]

۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع الاول ۱۲۸۷ق؛ کاغذ: کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: رویه کاغذ، ۲۰۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۲×۲۲سم [ف: ۲-۵۵]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹
خط: نستعلیق، کا: غلامرضا خیالی پسر عبدالغفار مستوفی آذربایجانی، تا: شوال ۱۳۱۸ق؛ با یادداشت و مهر عباس مشایخی در ۲۷ فروردین ۱۳۳۹؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج حنایی ضربی و مقوایی،۱۷۳گ،۱۶سطر(۷×۱۳)،اندازه: ۱۴×۲۱سم [سنا: ف: ۲-۸۲]

۱۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۳۳۰
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «اختر خراسانی ۱۲۸۸»؛ اهدایی: علائی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸۷گ، ۱۴ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۰×۱۸سم [ف: ۴-۱۲۵۲]

۱۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۸۶
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از مهردخت همایی [رایانه]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۱
آغاز: زهی معلم اسما خهی مصور اشیاء؛ مشتمل بر بیست و سه باب
این نسخه تا تعریف تاء عربی و تقریبا نصف کتاب ناقص است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: وسط؛ ۱۰۵گ، ۱۴ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۲-۴۷۴]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۵ ض
بی‌کا، بی‌تا؛ قطع: وزیری [د.ث. مجلس]

۱۵. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره/۲
قسمت دوم قسمتی از براهین العجم؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [نشریه: ۷-۷۴۹]

۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۶۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** قومی همه مرد لات و لوتند ×× باد جبروت در برونند / شب هنگام کین عنقای فرتوت ×× شکم پر کرد زین یکدانه یاقوت
خط:نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا عطف تیماج زرشکی، ۷۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۰سم [ف: ۱-۲۶۸]

● **براهین العقلیة** / عرفان و تصوف / فارسی

barāhīn-ol ‘aqlīya

مؤلف در بازار به کسب و کار مشغول بوده و با طایفه بابیه برخورد داشته است و گاهی از صحبت آنان بوی عرفان به مشامش می‌رسیده است، با خود بدین فکر افتاده که شاید این طایفه در گفتارشان صادق باشند تا در شب عید قربان ۱۳۱۹ خوابی دیده که در آن اشاره شده بود تا آنچه در طی ۸ سال معاشرتش با این فرقه ضاله دیده یا شنیده در کتابی گرد آورد. لذا کتاب حاضر را به نام چهارده معصوم (ع) در چهارده برهان جمع آوری نموده است. با این عناوین: ۱. مقدمه صلاة و نماز فریضه؛ ۲. شناختن هر شی به صفات لازمه آن؛ ۳. استخراج عدد رکعات و نوافل و مستحبات و اشاره به آنها؛ ۴. مقدماتی که شخص بصیر می‌شود به حکمت و شناختن حجت و اشاره به حکمت معکوس آن؛ ۵. آثار ظهور آن بزرگوار و رد بر تأویلات آنها به مناسبت و اشاره؛ ۶. مناسبت هر شیئی به سوی شیئی است تا آن رفق وفق دهد و اشاره به حجت زمان به اختصار؛ ۷. ادله آفاقی وانفسی که جوابی است بر امر محال به اشاره محکم بدیهی؛ ۸. باب تأویل آن که به سزای معنوی آن می‌رسد و اشاره به چند فرد است به اختصار؛ ۹. چنانچه تعیین وقت در ظهور آن بزرگوار نشده و سرش به دلیل تأویل و رد بر تأویلات ایشان؛ ۱۰. ترتیب باب تأویل و توجیه حدیث ضعیف به قاعده آن به طور اشاره؛ ۱۱. رد ایشان به حدیثی که تکیه نموده و اثبات ظهور می‌کند و غافل شده‌اند از رمز حدیث و لحن او ردی است به سوی ایشان؛ ۱۲. ظهور آن بزرگوار و حدیثی که راجع به آن بزرگوار است و قرآن تازه‌ای که در مسجد سهله شروع می‌نمایند و این طایفه تأویل به کتاب جدید و شرع جدید نموده‌اند و جواب ایشان؛ ۱۳. رد بر کلام ایشان که کلام را معجزه گرفته‌اند و نفوذ امرشان که خارق عادت گرفته و اسمی که به اسم رب به حساب در آورده‌اند؛ ۱۴. نصیحت است و در صفت عدل و عمل به آن و سر شهادت سید الشهداء (ع) و ذکر چند مرثیه.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۳۴

آغاز: چون هز ذره ای به حسب خود مکلف است لابد شأن انسان به تحصیل علم است و بندگی این ذره بی مقدار در هشت سال قبل در بازار گرفتار شغل بودم

نسخه اصل: کتابخانه شهید شریعتی – قم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ پرغلط، ظاهراً به خط مؤلف تصحیح شده؛ ۱۸۰ص [عکسی ف: ۷-۳۳۲]

● **براهین العقول** / اصول فقه / عربی

barāhīn-ul ‘uqūl

شویهی، محمد بن یونس، ق۱۳ قمری

šūyhī ‹mohammad ebn-e yūnos (- 19c)

وابسته به: تهذیب الوصول الی علم الاصول = تهذیب طریق الوصول = تهذیب الاصول؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: از ۱۳۲۰ ق

کتاب شرحی است با عنوان «قال-اقول» بر کتاب «تهذیب الوصول الی علم الاصول».

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۶۸۹/۱

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: شنبه ۳ شعبان ۱۲۶۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج ماشی رنگ مقوایی ضربی، ۱۷ سطر (۹/۵×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۲۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۶۲۲

آغاز: و الحمدلله و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین و صحبه اجمعین الحمدلله الذی جعل الکتاب و السنة باخبار اهل العصمة علی الاحکام ادلة و دلایل؛ **انجام:** فلاحجة فی الاجماع

جلد ۳. از اول مبحث نسخ تا اواخر مبحث اجماع؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ ۱۰۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۳۶۱

آغاز: الاجتهاد الی آخر هذاالکتاب «کذ» المشروح ثم اضفنا الیه کثیر من -الادلة العقلیة زیادة علی ما ذکره المصم؛ **انجام:** و به تمسک فی منیة الممارسین العشرون.

جلد ۴، در مبحث اجتهاد و تقلید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ ۹۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۶-۷]

● **براهین العلوم الحسابیه (مقدمة فی البراهین) = تحریر اشکال اقلیدس** / ریاضیات / عربی

barāhīn-ul ‘ulūm-il ḥisābīya (muqaddamat-un fi-l barāhīn) = tahrīr-e aškāl-e oqlīdes

قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود، ۶۳۴-۷۱۰ قمری

qotb-od-dīn šīrāzī ‹mahmūd ebn-e mas‘ūd (1237-1311)

در دیباچه می‌گوید آن را به خواهش گروهی از فاضلان و دوستان، به گونه «مقدمه و ابزاری برای دریافت براهین علوم حاسبیه از جبر و مساحت، بر پایه اشکال کتاب اقلیدس» ساختم. در «مقدمه» و چند «شکل»: مقدمه در مبادی، که در آن نقطه، خط، سطح و ... تعریف شده است. سپس ۳۵ «شکل».

آغاز: بسمله. الحمدلله رب العالمین ... و بعد فان جماعة من الفضال و طایفة من الاصدقا التمسوا منی رسالة یکون مقدمة و آلة فی اقتناء براهین الهندسة و ذلک مؤسس علی اشکال التأسیس من کتاب اقلیدس و نحن بهدایة التعالی نهجنا فیه منهجاً خفیفا و سلکنا فیها مسلکاً لطیفا.

شرح و حواشی:
۱- شرح براهین العلوم الحسابیة

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۸۱۶/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** تمت الرسالة و الحمدلله وحده لیلة تاسع عشرین ذی الحجة ۱۰۵۴ بقلم العبد محمد الحسن عفی عنه.
خط: نسخ، کا: شیخ حر عاملی، تا: ۲۹ ذیحجه۱۰۵۴ق؛ محشی؛ دارای اشکال هندسی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج قرمز حاشیه مشکی، ۸گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۳-۲۲۷]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۴۵/۲-عکسی
آغاز: برابر؛ **انجام:** مساویاً لج ن الذی هو مربع ج د. تم الکتاب بعون الملک الوهاب و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین برحمتک یا ارحم الراحمین.
در فهرست بدون نام مؤلف است و نسخه ای با همین آغاز و خصوصیات در مجلس است با عنوان «تحریر اقلیدس» که از قطب شیرازی دانسته شده است؛ خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۸ص (۱۰-۳۷) [عکسی ف: ۱-۵۰]

● البراهین القاطعة فی شرح تجرید العقاید الساطعة /

کلام و اعتقادات / عربی

al-barāhīn-ul qāṭi'a fī š.-i tajrīd-il a'qāyid-is sāṭi'a

استرآبادی، محمد جعفر بن سیف الدین، ۱۱۹۸-۱۲۶۳ قمری

estarābādī, mohammad ja'far ebn-e sayf-od-dīn (1784-1847)

وابسته به: تجرید الاعتقاد = تجرید العقاید = تجرید الکلام فی تحریر عقاید الاسلام؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۵۹۷-۶۷۲)

تاریخ تألیف: جمعه ۱۹ جمادی الاول ۱۲۵۴ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

شرح مفصلی است بر متن موجز «تجرید» خواجه نصیرالدین طوسی. روش شرح چنانکه در مقدمه آمده: «قد ارتکب الشراح فی شرحه التطویل فی المبادی و الایجاز فی احوال المبدأ و المعاد مع انه المقصود الاصلی اردت ان اشرحه علی عکس طریقتهم فی شرح المقدمة مسلک العلامة مع کونه فی شرح ذی المقدمة شرحاً جامعاً للادلة العقلیة و النقلیة مع التمیز بین اصول الدین و اصول المذهب و بیان مایترتب علیهما من احکام الدنیا و الآخرة»

این شرح در سه جلد (شش مجلد) ترتیب یافته: ۱. امور عامه؛ ۲. الهیات؛ ۳. مبحث عدل تا آخر کتاب. پیش از آغاز به مقدمه‌ای پرداخته است در پنج موضوع: ۱. تعریف علم کلام، ۲. موضوع علم کلام، ۳. فایده آن، ۴. آنکه اشرف علوم است، ۵. بیان اصول دین و اصول مذهب. سپس گزارشی حامل متن. روش شرح در جلد اول به «قال، اقول» و در دو جلد دیگر مزجی است.

آغاز: جلد ۱: الحمد لله الواجب الوجود بالذات الواحد من جمیع الجهات الذی یکون صفاته الذاتیة عین الذات ...
جلد ۲: الحمدلله الذی هو الواجب الوجود بالذات المتنزه عن صفات النقص ... اما بعد، فهذا هو المجلد الثانی من.
انجام: جلد ۱: الیه بسبب ذاته. و کذا الانفصال بالنسبة الی المنفعل فالحق بثبوتهما عینا. هذا آخر الکلام فی المقدمات و ... الی المقاصد الاصلیة التی اعلاها
جلد ۲: قال الله تعالی و عنده مفاتیح الغیب لایعلمها الا هو الی غیر ذلک من الآیات و الاخبار. رب عاملنا بفضلک و کرمک وجودک و احسانک و لاتعاملنا بعد لک.
جلد۳: فان العاقل یکفیه الاشاره و الجاهل لا تفی العبارة و الحمد لله علی التوفیق علی الاتمام لشرح تجرید الکلام

[الذریعه ۸۳/۳ ۳۵۲ «تجرید الکلام فی تحریر عقاید الاسلام»، همانجا ۱۳۸/۱۳-۱۴۱ شرحهای «تجرید»؛ اعلام ۴۳۶/۱ جعفر شریعتمدار؛ طبقات ۲۵۳/۱۳؛ احوال و آثار خواجه نصیر، مدرس رضوی، ص ۴۲۸]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۵۷
آغاز: برابر جلد۱؛ **انجام:** برابر جلد ۱
جلد یکم؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛کاغذ: نخودی و مغز پسته‌ای فرنگی، جلد: مقوا تیماج قهوه‌ای پوشانده، ۱۹۱گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۲/۵×۲۰/۵سم [ف: ۲-۲۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۸۶
جلد اول کتاب و مشتمل بر مقدمات می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق (شاید تاریخ تألیف این جلد باشد)؛ مصحح، نشانی امانت محمد علی بن حاجی ملا محمد حسن ارانی با مهر «عبده الراجی محمد علی بن محمد حسن» (بیضوی)، پشت جلد صفحه ایست متضمن مطالبی ارزنده از شیخ اسدالله زنجانی راجع به کتاب؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۶۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۲۷۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۴۸۰/۲
آغاز: خمسة الاولی فی تعریف علم الکلام، اعلم ان العلم الباحث
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۰۴گ (۱۵ر-۱۱۸)، ۲۵ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۸/۵سم [ف: ۱۲-۱۶۱]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۷
آغاز: برابر جلد۱؛ **انجام:** برابر جلد ۲
تا اول مبحث نبوت و ناتمام است؛ خط: نسخ، کا: شیخ محمد حسن بن ملا نظام استرابادی، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: آهاری شکری، جلد: تیماج خرمایی، ۲۷۹گ، ۲۱ و ۲۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۱-۴۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۹۳
جلد سوم کتاب و در مباحث عدل می‌باشد؛ خط: نسخ، کا: قاسم

بن حاجی محمد، تا: دوشنبه ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۵۶ق؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ ۱۳۱۸؛ مهر «محمد رضا ابن علی بن محمد جعفر» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۰-۲۷۵]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۵۲

آغاز: برابر جلد ۱؛ **انجام:** برابر جلد ۳. الحمدلله علی التوفیق علی الاتمام ... فی یوم الجمعة ۱۹ جمادی الاول من الرابع من العشر السادس من الماه الثالثة من الالف الثانی ... و السلام و التحیة. در حاشیه: کان ذلک در سفر سوم مشهد پس از پنجاه و قبل از شصت سالگی مؤلف ...

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن هزار جریبی، تا: صفر ۱۲۵۸ق؛ کاغذ: فرنگی نخودی آهار مهره، جلد: زرد روغنی گل و بوته دار، ۲۸۵گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۵سم [ف: ۳-۲۴۶]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۹۸

آغاز: برابر جلد۲؛ **انجام:** قد تم جلد الثالث من کتاب البراهین تصنیف قدوة المجتهدین الحاج محمد جعفر الاسترابادی.

جلد دوم و سوم؛ خط: نسخ، کا: موسی بن محمدرضا تفرشی، تا: ۱۲۶۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۴۵۲گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۲)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳-۵۴۵]

۸. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۴۷

آغاز: برابر جلد۲؛ **انجام:** برابر جلد ۲

مجلد دوم؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ سپس کتابی کلامی، روی هم ۱۳۰۰ برگ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی گل و بوته زمینه زیتونی، ته تیماج مشکی، ۱۳۰۰گ، ۱۶سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۲-۲۸]

۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۶۹

آغاز: المقصد الخامس فی الاصل الرابع و هو الامامة. قال الشارح القوشچی و هی ریاسة عامة فی امرالدین و الدنیا خلاقة عن النبی؛ **انجام:** و ما هم بمؤمنین فقد اثبت فی هانین ...

جلد سوم؛ خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: ۱۳۰۴ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی تیماج قهوه‌ای روشن پوشانده، مجدول، ۲۲۸گ، ۱۸-۱۹ سطر (۹/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۲-۲۸]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۹۸۹

آغاز: برابر جلد۱؛ **انجام:** برابر جلد ۳

کامل؛ خط: نسخ، کا: محمد هادی دامغانی (جلد اول)، چهارشنبه ۴ محرم ۱۳۲۳ق (جلد دوم) و شنبه ۲۳ شوال ۱۳۳۳ (جلد اول)؛ گفتاری نجومی در چهار صفحه (در بعد و ارتفاع کواکب به خط نستعلیق و شکسته) ضمیمه است؛ واقف: حاج شیخ محمد رضا قائمی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف و گوشه‌ها تیماج خرمایی، ۲۹۵گ، ۲۱و۲۲ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۱-۴۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۲۴

خط: نستعلیق (جزء اول) و نسخ (جزء دوم)، کا: میرزا موسی (جزء اول) و آقا بابا مهدی شهمیرزادی (جزء دوم)، تا: ۱۹ صفر ۱۲۵۶ق (جزء اول) و ۱۲۵۶ق (جزء دوم)؛ وقفنامه کتاب به‌تاریخ شب ۲۶ شعبان ۱۳۱۸؛ مهر: «الواثق بالله عبدالنبی بن علی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۳۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۱-۲۹]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۰/۲

آغاز: برابر جلد۱؛ **انجام:** برابر جلد ۳

کامل؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ به خط مؤلف تصحیح شده و خط خوردگی و افزودگی دارد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۸۴گ (۳۵پ-۴۱۸پ)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۲۹۶]

۱۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۵

جلد دوم کتاب و مشتمل بر مباحث الهیات؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۹۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۰۰]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۰۷۶

مشتمل بر مباحث نبوت؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب به خط محمد رضا بن علی به تاریخ شوال ۱۳۱۸؛ جلد: تیماج قرمز، ۶۴گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۸-۳۰۰]

۱۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۴۶۷

آغاز: برابر ۱؛ **انجام:** برابر جلد۲

خط: نسخ، کا: شیخ حسن استرابادی، بی‌تا؛ کتابت شده به نام محمد حسن؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج، ۲۲ سطر (۱۰×۱۴)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [رایانه]

۱۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۹۰

آغاز: المقصد الخامس فی الاصل الرابع و هو الامامة، قال الشارح القوشچی و هی ریاسة عامة

جلد حاضر مبحث امامت می‌باشد که به پنج فصل تقسیم شده و بسیاری از روایات را در آن گنجانده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ وقفنامه کتاب به تاریخ شوال ۱۳۱۸؛ مهر «محمد رضا بن علی بن محمد جعفر» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۳۳گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۲۷۳]

● براهین قاطعه در ترجمه صواعق محرقه / کلام و اعتقادات / فارسی

barāhīn-e qāte‘e dar t.-ye savā‘eq-e mohreqe

جهرمی، کمال الدین بن فخرالدین، ق۱۰ قمری

jahromī, kamāl-od-dīn ebn-e faxr-od-dīn (- 16c)

وابسته به: الصواعق المحرقة علی اهل الرفض و الزندقة؛ ابن حجر هیثمی، احمد بن محمد (۹۰۹-۹۷۳)

اهدا به: سلطان ابراهیم عادلشاه (۹۸۷-۱۰۳۵ق)

تاریخ تألیف: ۹۹۴ق

ترجمه تحت اللفظی است از کتاب «الصواعق المحرقة علی أهل الرفض و الزندقة» شهاب الدین احمد بن حجر هیثمی (۹۷۳)، که

مانند اصل دارای یک «مقدمه» و دوازده «باب» و یک «خاتمه» است: مقدمه در سبب تألیف کتاب؛ باب ۱. خلافت و فضایل ابوبکر، ۴. خلافت عمر، ۶. فضایل و خلافت عثمان، ۷. حضرت علی (ع)، ۹. خلافت و فضایل امام حسن، ۱۰. فضایل خاندان پیامبر. خاتمه در عقاید اهل سنت و جماعت.
آغاز: الحمدلله الذی فضل نبینا محمداً صلی الله علیه و سلم علی سائر الانبیاء و اختار بمحض فضله و عنایته له اصحاباً و اصهاراً اختاناً و خلفاء.
انجام: و مرا گفت که تو والی امر این امت خواهی شد و من ترا مساعدت خواهم نمود در آن امر.
چاپ: لاهور، با تصحیح غلامحسین مصاحب لاهوری، سنگی، وزیری، ۳۸۴ص
[فهرستواره منزوی ۱۴۸/۹؛ مشترک پاکستان ۱۱۳۱/۲ (۵ نسخه)]

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۸
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [مختصر مجلس: ف: ۱۱۰]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۷۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق هندی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر: «سید یحیی اکبرخان بهادر جنگ» (مربع)؛ جلد: گالینگور زرشکی، ۱۵۸گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱/۳۳-۱۶۱]
۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، مقابله شده در تاریخ ۱۲۵۵؛ تملک: محمد سعید منشی به‌تاریخ دهم ربیع الاول ۱۲۰۵؛ جلد: پارچه سبز، ۳۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۲-۴]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۵۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** من هجره النبی صلی الله علیه و سلم ۷۸۶
خط: نسخ، کا: محمد عزیز الله حسینی، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۲۵ سطر (۹×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [رایانه]

← براهین قیافه جمجانیه > علم قیافه جمجمیه

● **براهین هندسی** / هندسه / فارسی
barāhīn-e hendesī

تهران؛ مؤسسه مطالعات اسلامی؛ شماره نسخه: ۴۴/۲
آغاز: بسم ... بدانکه بحسب براهین هندسی و دلایل اقلیدسی چنان ثابت شده است که از سطح تا زمین مقعر فلک قمر سی و شش هزار و دویست و نود و پنج فرسخ است؛ **انجام:** از جمله سید و شصت درجه باقی مانده ... والسلام والاکرام
خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: زرد آهاری، جلد: گالینگور قرمز؛ ۴گ (۲۸پ-۳۱ر)، ۱۲ سطر(۶/۵× ۱۱/۵)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۴۰]

● **البرائة** / اصول فقه / عربی
al-barā'a
تهرانی نجفی، هادی بن محمد امین، -۱۳۲۱ قمری
tehrānī najafī, hādī ebn-e mohammad amīn (- 1903)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۴۱ ض
کاتب = مؤلف، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **البرائة** / اصول فقه / عربی
al-barā'a

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۳۴۵
رساله وجیزه در مبحث؛ بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

● **البرائة** / اصول فقه / عربی
al-barā'a

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۴۷۰۷/۵
آغاز: و من جملة الادلة علی اصل البرائة بطلان لزوم الاحتیاط؛
انجام: فلم یبق الا المسئلة الفرعیة فاتجه القول بان المسئلة مسئلة فرعیته مطلقا.
گویا از شاگردان شریف العلماء باشد؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛۸ص(۵۷-۶۴)، قطع: خشتی [رشت و همدان: ف: ۱۵۲۸]

● **البرائة الجامعة** / متفرقه / عربی
al-barā'at-ul jāmi'a
فنای زنوزی، عبدالرسول بن محمد حسن، -۱۲۶۳؟ قمری
fanā-ye zonūzī, 'abd-or-rasūl ebn-e mohammad hasan (-1846)

در برابر زیارت جامعه از میرزا عبد الرسول بن حسن حسینی زنوزی خویی مورخ ۱۲۵۷ به عربی و خطبة الطغیان به زبان عمر در برابر خطبة البیان علی (ع) از همو به عربی (از شرح البرائة الجامعه او).

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۶۳/۷
خط: نسخ، کا: کرکری، موسی بن حسن، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای عطف مشکی، ۱۵گ (۱۴۸-۱۶۲)، ۲۰ سطر (۷×۱۴)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۲۳۵]

● **البرائة و الاحتیاط** / اصول فقه / عربی
al-barā'a wa-l iḥtiyāṭ

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۳۲۵۱
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا [الفبائی: ۸۶]

● **برتری های علی (ع)** / امامت / فارسی
bartarī-hā-ye 'alī

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰۳
نسخه‌ای درباره حضرت علی و برتری او؛ بی‌کا، تا: ۱۳۸۳ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی-مجموعه نوازی؛ اندازه: ۱۱/۵×۱۸/۷سم [رایانه]

● **برجهای نحس** / هیئت، شعر / فارسی
borj-hā-ye nahs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۳۹-طباطبائی
آغاز: هفت نحسند بر فلک مشهور ×× که از ایشانست نحس و ویرانی
قاعده منظوم در برج‌های نحس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۲گ [ف: ۲۳-۷۲۷]

● **برجهای نحس** / هیئت، شعر / فارسی
borj-hā-ye nahs

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۲/۳۸-طباطبائی
آغاز: قاعده: از منازل که برین چرخ برین دارد ماه ×× آن چه نحس است همین است که گفتم حاشاک
قاعده منظوم در برج‌های نحس؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۴۲گ [ف: ۲۳-۷۲۶]

● **برخورد علی مراد خان با محمد بید آبادی** / شعر / فارسی
barxord-e 'alī morād xān bā mohammad-e bīd-ābādī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۴۳۸/۲
به نظم فارسی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور، ۵گ (۱۲-۱۶)، قطع: ربعی [ف: ۱۶-۸]

● **برخی از خواص بارمتر** / صنعت / فارسی
barxī az xavas-e bārometr
اعتضادالسلطنه، علیقلی بن فتحعلی، ۱۲۳۴؟-۱۲۹۸ قمری
e'tezād-os-saltane, 'alī-qolī ebn-e fath-'alī (1819-1881)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۱۵۱/۶۹
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۹-۱۹۷]

● **برخی فقرات از ارشاد العوام که باعث خلاف و شقاق است** / فارسی
barxī faqarāt az eršād-ol 'avām ke bā'es-e xelāf va šeqāq ast
وفا، ابوالقاسم، ق۱۳ قمری
vafā, ab-ol-qāsem (- 19c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۳۸
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ ۱ص (۱۸ در هامش) [ف: ۶-۱۳۴]

● **برداشتن حکم از امت محمد** / کلام و اعتقادات / فارسی
bardāštan-e hokm az ommat-e mohammad

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۸۴۲/۴۹
خط: شکسته نستعلیق، کا: ابوالقاسم وفا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۶-۱۳۵]

● **برد الاکباد عند فقد الاولاد** / اخلاق / عربی
bard-ul akbād 'ind-a faqd-il awlād
دمشقی، محمد بن ناصرالدین، ۷۷۷-۸۴۲ قمری
dамešqī ‹mohammad ebn-e nāser-od-dīn (1376-1439)
رساله مختصری است در تسلیت مرگ فرزندان و اجر و ثواب صبر و شکیبایی چنانکه در آیات و احادیث و کلمات بزرگان آمده، که به‌مناسبت در گذشت فرزند بعضی از سادات در اوایل ماه شوال تألیف شده است
آغاز: الحمد لله الحاکم العادل فیما قدره و قضاه القادر القاهر بما أبرمه من أمره و أمضاه فمن رضی بذلک أنعم علیه و أرضاه

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۳۵۰/۳
آغاز: برابر؛ **انجام:** ثم علی الال و أصحابه ×× و التابعین الاطیبین السلام
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۴گ (۲۰۲پ-۲۳۵ر)، اندازه: ۱۳×۱۷/۵سم [ف: ۹-۱۲۷]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۳۸/۲-ف
نسخه اصل: گویا نسخه لیدن ش ۳۲ (۷۶۸ و ۲۱۶۷ فهرست)؛ خط: نسخ، کا: احمد بن محمد ... شافعی، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۲۸۵]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۹۳۰/۲

آغاز: کتاب فی برد الاکباد عن فقد الاولاد تألیف الفقیر ... الشیخ الامام ... الحافظ ابی عبدالله محمد بن المرحوم تقی الدین ابی بکر عبدالله بن محمد بن احمد الشهیر بابن ناصرالدین الدمشقی رحمه الله تعالی آمین الحمدلله رب العالمین و العافیه للمتقین ... .اما بعد فهذه تذکره لاولی الالباب و تسلیه لکل مؤمن مصاب ... کتبتها علی الاستعجال فی اوایل شهر شوال ... حتی بلغنی موت ولد بعض السادات؛ **انجام:** صبت علی مصائب لوانها صبت علی الایام صرن لیالیا.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۵گ (۴۰ر-۴۴پ)، ۱۹ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۱۲-۲۹۱۷]

● برد الاکباد فی الاعداد / عربی

bard-ul akbād fi-l a‘dād

ثعالبی، عبدالملک بن محمد، ۳۵۰-۴۲۹ قمری

sa‘ālebī, ‘abd-ol-malek ebn-e mohammad (962-1038)

چاپ: قسطنطنیة، مطبعة الجوانب، ۴۱ص، ۱۳۰۱ق.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۷/۲-ف

نسخه اصل: ایاصوفیا ش ۴۲۴۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۵۹ق؛ مقابله شده با اصل آن؛ ۲۹گ (۱۲۳-۱۵۱)، ۱۷ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۶۷]

← بردگی ≻ مبنای بردگی

● بردن امام حسین به آسمان

bordan-e emām hoseyn be āsemān

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۵۱/۱۰

خط: نستعلیق نازیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۱۱۴پ-۱۱۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۱-۱۴۸]

← برده ≻ شرح قصیدة البردة
← برده میمیه ≻ قصیدة لامیه
← برده میمیه ≻ الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة
← برده میمیه ≻ الکواکب الدریة فی مدح خیر البریة(ترجمه)

● برد یمانی در معانی الفاظ و الفاظ معانی / لغت-فارسی

bord-e yamānī dar ma‘ānī-ye alfāz va alfāz-e ma‘ānī

استرآبادی، علی بن محمد جعفر، ۱۲۴۲-۱۳۱۵ قمری

estarābādī ،‘alī ebn-e mohammad ja‘far (1827-1898)

تاریخ تألیف: ۲۳ شعبان ۱۲۵۶ق

فرهنگی است برای واژه‌های فارسی و ردیف آنها به عربی، دارای بیست و هشت کتاب بعدد حروف و هر کدام دارای چند باب برای حرف دوم کلمه‌ها. واژه فارسی و ردیف آن به عربی آورده می‌شود، و آن ردیف اگر به توضیح و شرحی احتیاج داشته باشد از جهت ضبط لفظ یا معنی توضیح داده می‌شود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۸۶۶

آغاز: الحمدلله الذی أبدع الکائنات و ألهمهم اللغات ... و بعد بر صافی ضمایر آینه دلان مینگارد؛ **انجام:** قد وقع الفراغ من تألیف ابواب الکتاب بعون الله الملک الوهاب ...

خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ بیشتر ابواب آن در نسخه حاضر سفید مانده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۳۹۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [ف: ۱۰-۲۵۰]

● برزخ / عرفان و تصوف / فارسی

barzax

رساله کوتاهی است در دستور به مبتدیان که وجود خود را برزخ الهی تصور کند و سلوکش از اینجا آغاز می گردد.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۲۶۱/۸-۵۶/۱۱۱

آغاز: بسمله، مبتدی را لازم و ضرور است که وجود خود را برزخ الهی و شؤون نامتناهی تصور کند

خط: نستعلیق، کا: غلام محی الدین، بی‌تا؛ ۴گ (۵۵-۵۸)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۴-۲۰۵۷]

● برزخ / کلام و اعتقادات / فارسی

barzax

رساله‌ای مختصر و موجز که عالم بعد از مرگ «برزخ» را از روایات و اخبار شرح و توضیح داده است.

بابل؛ خاتم الانبیاء؛ شماره نسخه: ۲۴۸/۲

آغاز: مخفی نماند که برزخ چیزی را گویند که حایل ما بین دو چیز باشد؛ **انجام:** و بالجمله ملائکه نقاله به عقل و نقل ثابت و موجود و عدد ایشان هفتاد هزار است و این بی اشکال است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ تملک: محمد ولی میرزا در ۱۲۳۸؛ واقف: محمد حسین حسینی، ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۷۸]

● البرزخ و المعاد / کلام و اعتقادات / عربی

al-barzax wa-l ma‘ād

احسائی، احمد بن زین الدین، ۱۱۶۶-۱۲۴۱ ؟ قمری

ahsā‘ī, ahmad ebn-e zayn-od-dīn (1753-1826)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۱۸۰۱/۲

خط: نسخ تحریری، کا: مصطفی پسر محمد خویی، بی‌تا؛ اهدایی: شیخ محمد جواد علمیه؛ جلد: مقوایی با تیماج مشکی، ۱۸ص (۴۴-۶۲)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۰۵۸]

● **برزخ و مثال** / کلام و اعتقادات / فارسی

barzax va mesāl

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۰۹

آغاز: بسمله، ... و بعد چون بعضی از اخلاء روحانی ... خواهش نمودند که به تفصیل عالم برزخ و مثال را بنویسم؛ **انجام:** مفهوم شد از کلام استاد دام ظله العالی.

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴، ظاهراً از همان عصر تألیف رساله؛ کاغذ فرنگی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای، ۶۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۱/۱×۱۷/۷سم [ف: ۲-۵۵]

● **البرزخیة** / اخلاق / عربی

al-barzaxīyya

کسکین، احمد الاطه وی، ق۱۲ قمری

kaskīn, ahmad-ol-athe-vī (- 18c)

رساله‌ای درباره مرگ و عالم آخرت، با استفاده از کتب معتبر در حدیث و تفسیر و کلام و به دستور استاد عبدالحلیم که به مصیبت درگذشت فرزند مبتلا شده بود، در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «تذنیب»: المقدمة: فی الروح و البرزخ؛ فصل ۱. سؤال القبر؛ ۲. تلاقی الارواح و تزاورها؛ ۳. بلی الاجساد؛ ۴. الصبر علی المصائب؛ ۵. الشهادة المطلقة؛ التذنیب: فی الموت حال طلب العلم.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۲۸۴/۲

آغاز: الحمدلله الذی خلق الموت و الحیاة لیبلوکم أیکم أحسن عملا من عمل صالحاً فلنفسه و من اساء فعلیها؛ **انجام:** بحرمة نبینا و شفیعنا و سندنا محمد صلی الله علیه و سلم صاحب الشفاعة الکبری.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۱۱گ (۱۴پ-۲۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۶-۲۶۹]

● **البرزخیة فی الفوائد الاخرویة** / گوناگون / عربی

al-barzaxīyya fi-l fawā'id-il uxrawīyya

مشتمل بر «مقدمه» و ۲۰ «فصل»: ۱. ثواب المرض؛ ۲. ثواب القیام بحوائج المریض؛ ۳. ثواب العیاده؛ ۴. معالجة المریض بالقرآن ...؛ ۵. التوبة؛ ۶. الوصیة؛ ۷. ثواب حسن الظن بالله؛ ۸. ثواب تلقین الشهادتین؛ ۹. ثواب اتخاذ الکفن ...؛ ۲۰. حال الارواح.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۵۸۵

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی احیانا بعد ما اماتنا و الیه البعث و النشور؛ **انجام:** انا انزلناه فی لیلةالقدر ختمها.

خط: نسخ، کا: محمد سعید بن درویش محمد تاج الدین زهانی قاینی، تا: ۱۰۸۹ق؛ افتادگی: انجام؛ نسخه ناتمام است، مصحح؛ واقف: محمد باقر مدرس، ۱۱۷۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، ۱۱۱گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۲/۷×۲۴/۵سم [ف: ۱۴-۲۶۰]

● **برزخیه** / عرفان و تصوف / عربی

barzaxīyya

ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ قمری

ebn-e 'arabī, mohammad ebn-e 'alī (1166-1241)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۵۸

آغاز: بسمله الحمد لله الذی اخترع الاعیان و ابدع الاکوان؛ **انجام:** الرسالة البرزخیة مصنفات ... صلی الله علیه و آله و صحبه و سلم

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۱۱۰۰ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج برون مقوا منقش به لاجورد با عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۲۵ سطر (۷/۵×۱۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۳/۵سم [رایانه]

● **برزخیه = برازخ** / عرفان و تصوف / فارسی

barzaxīye = barāzex

نعمة الله ولی، نعمة الله بن عبدالله، ۷۳۰؟-۸۳۴ قمری

ne'mat-ol-lāh-e valī, ne'mat-ol-lāh ebn-e 'abd-ol-lāh (1330-1431)

گفتاری است عرفانی به نثر و نظم، درباره معانی برزخ، با عنوان‌های «برزخ، برزخ».

آغاز: ۱. بسمله. حمدله. حمد منعم بر منعم واجبست شرعاً و عقلا. بیت: حمد او واجبست بر من و تو ×× بشنو و حمد او تو خوش میگو

۲. الحمد لولی الحمد و به نستعین ... چشم و دل دوستان من روشن باد ×× هر جا یاریست خاطرش با من باد

انجام: و حصول اعیان ثابته او. بیت: همه عالم بنور او پیدا ×× او بنور خدا بود ظاهر / ظاهر و باطن اوست تا دانی ×× حضرت اوست اول و آخر

چاپ: این رساله چاپ شده است.

[نسخه‌های منزوی ۱۰۶۲/۲؛ فهرستوارن منزوی ۱۴۸/۷]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۸

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره

ذیحجه ۸۶۰ق؛در هامش؛کاغذ:ترمه،جلد:کاغذ سبز منقش، ۱۳گ (۶۳پ-۷۵ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۶۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۲۹۸/۲۷

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و چون عکس بصورت اصل است. شعر: تعبیرش کن که آنچنان می‌باید ×× تعبیر اگر چنین کنی می‌شاید. تمت الحمدلله و المنة.

خط: نستعلیق، کا: شیخ السلام بن حسین بن علی کاتب، تا: غره ذیحجه ۸۶۰ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: کاغذ سبز منقش، ۷گ (۱۴۸پ-۱۵۴پ)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶/۲×۲۳/۶سم [ف: ۸-۲۷۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۲

بی‌کا، تا: ۱۰۶۶ق؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۰۸]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۷۲/۶۱

خط: نستعلیق، کا: محمد مظفر بن محمد حکیم، تا: ۱۰۸۴ق؛ ۳۳ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۳×۲۴سم [سنا: ف: ۱-۲۱۱]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۹/۱

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، مجدول؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن لایی قرمز، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰/۳×۱۵/۴سم [ف: ۷-۲۳۶]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۲۴/۲۲

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تعبیرش کن که آنچنان می‌باید ×× تعبیر اگر چنین کنی می‌شاید

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: باتاریخ ۱۲۲۱ق؛ ۵ص (۱۸۲-۱۸۶)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۱/۵×۲۳سم [ف: ۳۲-۱۵۷]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۵

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول، ۸ص (۲۹-۳۶)، ۲۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۰۳/۲۰

خط: نستعلیق تحریری، کا: خدارحم بن خداکرم بروجردی، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۴۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، مجدول، ۴ص (۷۷-۸۰)، ۲۶سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳۲-۳۱۰]

۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۴/۶۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فرنگی، ۷۴ص (۹۴۳-۱۰۱۶)، ۱۷ سطر، اندازه: ۹/۵×۱۹سم [ف: ۳-۵۲۲]

۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۵۳۰

آغاز: برابر۱

خط: نسخ، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی همدانی، تا: رمضان ۱۲۶۴ق؛ جلد: گالینگور مشکی، ۴گ (۶۴-۶۷)، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۸/۵×۴۰سم [الفبائی: ۸۶]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۴ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۰۳]

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۰/۶۳ عکسی

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۳۱۲]

۱۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۲

خط: نسخ ریز، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق؛ ۷ص (۱۳۰-۱۳۶)، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۸]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۱۹/۶۱

خط: نستعلیق، کا: عباس بن حاجی محمد شیرازی الاصل همدانی المسکن، تا: ۱۲۶۴ق، ۴ص (۳۰۷-۳۱۰)، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹/۵×۳۲سم [ف: ۳۲-۱۴۹]

۱۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۶۰

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** تعبیر اگر چنین کنی می‌شاید.

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۵ص (۲۰۵-۲۰۹)،۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۶۰۱]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۰۶۷/۲

آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نازک شکری آهارمهره، جلد: تیماج مشکی، ۸ص (۱۹-۲۶)، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۵۸۶]

۱۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۸/۱۶

خط: نسخ، کا: سید محمد باقر گلپایگانی، تا: ۱۲۹۸ق؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: مقوا رویه ابری، ۹ص (۱۰۵-۱۱۳)، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۱/۶سم [ف: ۵-۵۳]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۲/۲-فیروز

خط: شکسته نستعلیق، کا: میرزا احمد نعمت اللهی کرمانی، تا: ۱۳۰۴ق، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی شکری رنگ، جلد: تیماج عنابی یک‌لا، ۲۶ص (۴۴-۶۹)، ۱۶ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲۱-۲۴۹]

۱۷. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶/۱

آغاز: برابر۲

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، بی‌تا؛ ۶گ، اندازه: ۱۱×۱۸سم [نسخه پژوهی: ۳-۱۵۷]

۱۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۳۹

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن قهوه‌ای ضربی، ۵گ (۲۲۸پ-۲۳۲پ)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴-۶۷۴]

۱۹. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۸۴/۲۷

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن میرزا عزیز تفرشی، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه پسته ای، جلد: رویه سیاه میشن، ۷گ (۱۷۹پ-۱۸۵ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۴-۶۷۱]

۲۰. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۶۲/۹۲

خط: نستعلیق، کا: میرغلام محی الدین، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد:

رویه میشن قهوه‌ای ضربی، ۷گ (۲۳۳–۲۳۹)، اندازه: ۱۷×۲۵سم [ف: ۴–۶۷۸]

۲۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۱۷ص (۱۷۰–۱۸۶) [ف: ۱۰–۱۶۷۲]

۲۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۳۱/۲۷

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۱۸ص (۲۹۰–۳۰۷) [ف: ۱۰–۱۶۷۳]

● **برزونامه** / شعر، تاریخ ایران / فارسی

borzū-nāme

عطائی رازی، عمید بن یعقوب، –۴۹۱ قمری

‘atā’ī rāzī, ‘amīd ebn-e ya‘qūb (- 1099)

منظومه حماسی است که مؤلف آن را در پیروی از شاهنامه. در داستان برزو پسر سهراب پسر رستم، از مادری از توران زمین، و به جنگ ایران آمدن، و چون دانست به ایرانیان پیوست. از هموست بیژن نامه.

آغاز: ۱: بنام خداوند پروردگار ×× کریم و خطا بخش آمرزگار
۲: به نام خداوند خورشید و ماه ×× که دارند یاران این دستگاه
[فهرستواره منزوی ۸۳۰/۲ و ۲۹۶/۱۰]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۲۲–ف

نسخه اصل: بادلیان Fraser 85؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۱۲ق؛ ۶۶گ [فیلمها ف: ۲–۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۹۳

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** بیاورد رستم دو پایش ز کین ×× به گردن در آورد و زد بر زمین / نشست از بر سینه ... ×× بر آمد خرو شیبری گاو دم

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ جلد: مقوایی، عطف و گوشه تیماج قهوه‌ای، ۷۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۷×۲۹سم [ف: ۳۶–۴۵۰]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۰۳۵

آغاز: برابر۱؛ **انجام نسخه:** خروشید بر کهکش شیر گیر ×× که ای بد سیر مرد با دار و گیر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ واقف: ۱۲۸۰ با مهر عباس بن عبدالعزیز بن عبدالله الحسینی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوا رو مخملی بنفش، ۱۳۷گ، ۲۲ سطر (۱۵/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۱–۳۹]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۹۳۲

در فهرست ناشناس؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۱۸/۱–ف و ۷۸۴–ف

نسخه اصل: ملی پاریس S. P. 496؛ خط: نستعلیق، کا: نوربک نویسنده انکتیل دوپرون، بی‌تا؛ منزوی (۴۸۲) آن را طب منظوم به شمار آورده است؛ ۴۱۰گ [فیلمها ف: ۳–۱۹۰ و ف: ۱–۲۰]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۲۱۳/۴

نسخه اصل: بادلیان ۲۵۴۴، C. 26؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱–۵۸۱]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۶۷–ف

نسخه اصل: دهلی ۱/۷۳۸؛ بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [فیلمها ف: ۱–۲۱]

● **البرص (رسالة فی ...)** / طب / عربی

al-baraṣ (r.-un fī)

قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود، ۶۳۴–۷۱۰ قمری

qotb-od-dīn šīrāzī, mahmūd ebn-e mas‘ūd (1237-1311)

رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۲۶۳/۳م

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: چرمی، ۱۱ سطر (۶×۱۰/۵)، اندازه: ۱۰×۱۴/۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۲۳۶]

● **برطل القضاة** / تاریخ / فارسی

bartal-ol qozāt

نیریزی، قاسمعلی بن علی، ق۱۳ قمری

neyrīzī, qāsem-‘alī ebn-e ‘alī (- 19c)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۷ شعبان ۱۲۹۱ق

نگارنده این رساله که خود از روحانیون نیریز بوده و می‌خواسته در آن محل دارای منصب قضاوت باشد و برخی دیگر از روحانیون ساکن آنجا که او را از این کار باز داشته بودند به شیراز آمده تا از ظلم و ستم قاضیان آن محل شکایت کند و این رساله دادخواستی است که نگارنده به شاهزاده حسام السلطنه تقدیم کرده است، هنگامی که در سال ۱۲۹۱ به سمت والی شیراز منصوب شد. گویا اموال نگارنده را مصادره کرده و او را به فلاکت انداخته و قاضیان در این کار به ظالمان کمک می‌نمودند و شکایت‌هایش را رسیدگی نمی‌کردند، در این رساله که به شاهزاده با تملق بسیار تقدیم شده است بعضی از کردارهای ناپسند قاضیان را بازگو می‌کند و آنان را خارج از دین می‌داند. چون قاضیان هر خلاف شرعی را به منزله تاج سر خود دانسته و بدان افتخار می‌کنند و «برطل» کلاه می‌باشد که به سر می‌نهند، این رساله را به نامی که گفتیم نامیده شده است. در «برطل» اول این رساله فساد اسلام و عقیده قاضیان با کمک آیات و احادیث تشریح شده و جایگاه آنان را که به حق قضاوت نمی‌کنند به تفصیل بیان می‌شود، پس از آن «برطل» دیگری در احقاق حقوق از قاضیان به اختصار آمده و نگارنده مطالبه کمک و خلعت از شاهزاده می‌کند.

آغاز: الحمد لذاته لولیه بذاته الذی خلق الانسان من طین

۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۱۹۶

آغاز: برابر

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۹۱ق؛ ۴۸گ، ۱۰ سطر، قطع: جیبی [چند نسخه‌ـف: ۳۴۴]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۴۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** بسن کهولت رسیده ام قابل عصا هستم ... فأوف لنا الکیل و تصدق علینا ان الله یجزی المتصدقین

خط: نسخ خوب، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج قرمز، ۴۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۴-۳۰۴]

● برفون دولاژنس / طبیعیات / فارسی

berfon dolāžens

علی بخش میرزا قاجار، ۱۲۵۴ قمری

'alī baxš mīrzā qājār (1838 -)

اهدا به: مظفر الدین میرزا ولیعهد

کتابی مفصل و مبسوط در علوم جانورشناسی، گیاه‌شناسی، زمین‌شناسی و ... که به صورت داستانی علمی درسال ۱۷۷۳م از زبان دانشمندی به نام «مسیو دو و المون» بیان شده است، مترجم که از نوادگان فتحعلی شاه قاجار و از درس‌خواندگان فرنگ بوده این کتاب را به زبان فارسی ترجمه نموده وعکس‌های نسخه اصل فرانسه را نیز در لابه‌لای صفحات الصاق نموده، مترجم علاوه بر ترجمه اضافاتی نیز داشته و معادل فارسی و ترکی نام‌های جانوران را نیز نوشته است. مرتبه اول از موجودات: جانوران؛ مرتبه دوم از موجودات: نباتات و اشجار؛ مرتبه سوم از موجودات: معادن و جمادات.

آغاز: نخست افرین مرآفریدگاریر است. که این همه نگارشهای بدیع نگاشت. وچنین خرکه بلند ستونرا بی ستون برافراشت. و بعد صلوة بر پیمبر بشیر و نذیر و سلام بر خلیفه و داماد بی نظیر و یازده

انجام: مترجم عرض مینماید بحمدلله و المنه که در زیر سایه بلند پایه حضرت اقدس اشرف امجد والا شاهنشاه زاده ... اللهم اغفر لمن طالع کتابی هذا و استنسخه. بمحمد واله علیهم السلم

[فهرستواره منزوی ۳۸۰۷/۵]

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۴۱

آغاز و انجام: برابر

جلد دوم و سوم را به طور کامل؛ خط: نسخ جلی، کا: علی اکبر، تا: ۱۲۹۷ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای اسلیمی مجدول، ۳۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۱-۲۸۰]

● برق خاطف و رعد خاصف / تفسیر / فارسی

barq-e xātef va ra'd-e xāsef

سلطان العلماء، محمد بن دلدار علی، ۱۱۹۹-۱۲۸۴ قمری

soltān-ol-'olamā', mohammad ebn-e deldār 'alī (1785-1868)

مؤلف گوید: چون در این زمان بعضی از نصاب و ارباب عدوان در باب فضیلت مادر نامهربان محاربه امیر مؤمنان (عایشه) به آیات افک تمسک نموده و بذیل بعضی شبهات در باب تطهیر او از لوث نفاق متشبث گردیده، لهذا برای رفع اشتباه عوام و اظهار حقیقت حال برکافه انام این اوراق تحریر شد. شامل سه «فایده»: ۱. بیان کیفیت نزول آیه افک؛ ۲. بیان تفسیر آیه الخبیثات للخبیثین و ...؛ ۳. بیان تفسیر آیه لایأتل اولوالفضل منکم.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی هدانا صراطه المستقیم وجعلنا ممن یتولی اهل بیت نبیه الکریم فنتبرا عن کل افاک اثیم و نعادی کل عتل زنیم ... و بعد چون درین خبر و زمان بعضی از نصاب و ارباب عدوان

انجام: و شاهد مقصود چهره گشاید انتهی ترجمه کلامه اعلی الله مقامه ولیکن هذا آخر هذه الرسالة و الحمدلله اولا و آخرا و الصلوة علی نبیه محمد و اهل بیته علیهم السلام.

چاپ: لکهنو، چاپ سنگی؛ در جلد ششم بحار الانوار نیز آمده است.

[الذریعة ۸۶/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۴۹/۹؛ مشترک پاکستان ۱۰۴۷/۲؛ مشار ۷۳۶/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** علی اعدائهم اللئام الی یوم القیام ختم یوم جمعه ... سنه ۱۲۵۴ هجری

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۷×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [رایانه]

۲. یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۱۹۰/۳

خط: نسخ، کا: مهدی بن محمد علی یزدی، تا: ذیحجه ۱۲۸۵ق، جا: نجف؛ در آغاز رساله صورت تقریظی بدون نام آمده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰۹گ (۲۵۲پ-۳۶۰ر)، ۱۲سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم [ف: ۱-۱۵۵]

۳. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۴۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اسحاق مرثیه خوان ولد محمد صاحب جانا، تا: ۲۷ جمادی الاول ۱۲۹۲ق، حسب الامر شمس الدوله عباسعلی خان بهادر صمصام جنگ؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف مخ: ۱-۷۲]

● البرق الشامی / تاریخ / عربی

al-barq-uš šāmī

عماد الدین کاتب، محمد بن محمد، ۵۱۹-۵۹۷ قمری

'emād-od-dīn-e kāteb ،mohammad ebn-e mohammad (1126-1201)

دیباچه برق شامی عماد کاتب و منشآت دیگر او از همان کتاب برق شامی

شرح و حواشی:

۱- دیباجة کتاب البرق الشامی؛ سپاهانی معظمی، فتح بن علی

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۷۴/۴۲ ـ ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی، ۱۶گ (۱۷۸پ-۱۹۳ر)، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۸/۵×۲۸سم [ف: ۱-۱۵۷]

● **برق لامع فی دفع المانع** / فقه / فارسی

barq-on lāme' fī daf'-el māne'

دهخوارقانی، محمد یوسف بن محمد بیگ، -۱۰۷۳ قمری

dehxārqānī ،mohammad yūsof ebn-e mohammad beyg (- 1663)

وابسته به: صلاة الجمعة = نماز جمعه؛ قزوینی، خلیل بن غازی (۱۰۰۱-۱۰۸۹)

رد بر رساله نماز جمعه ملا خلیل قزوینی است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۳۰

آغاز: بسمله. حمد و ثنای نامعدود مر آن واجب الوجود راحم ودود را سزد که خوان جود و انعام عام خود را؛ **انجام:** تا سیه روی شودکه در او غش باشد. الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا و صلی الله علی محمد و اله الطیبین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط ربیع الثانی ۱۰۸۵ق؛ محشی، رکابه‌دار؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۳۰-۱۲۶]

← البرق اللامع فی قرائة النافع ⋟ مفرده نافع

← برق و شرق ⋟ الشرق و البرق

● **برق و صاعقه** / هیئت / فارسی

barq va sā'eqe

حسینی خاتون آبادی، محمد صالح بن عبدالواسع، ۱۰۵۸-۱۱۲۶ ؟ قمری

hoseynī xātūn-ābādī, mohammad sāleh ebn-e 'abd-ol-vāse' (1648-1714)

رساله مختصری است درباره برق و صاعقه و چگونگی وجود آنها، استفاده شده از آیات و احادیث و گفتار فلاسفه و طبیعی دانان و پاسخ شبهه‌ای که بخاطر مبارک اشرف (؟) رسیده، در سه «بخش»: ۱. از نظر آیات و احادیث و اقوال علما؛ ۲. از نظر فلاسفه و حکما؛ ۳. پاسخ شبهه‌ای در موضوع.

[فهرستواره منزوی ۲۸۲۶/۴]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۱۲۷/۲

آغاز: بدانکه مطالبی که متعلق است به برق و صاعقه چند مطلب است.. اول کلینی باسناد خود؛ **انجام:** و بحسب ظاهر خلاف مقتضای این حکمتی است که از اخبار مستنبط میگردد، و العلم عندالله سبحانه.

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۶گ (۱۱۷پ-۱۲۲پ)، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱۱-۱۴۴]

● **برق یمانی علی قدسیة الایمان و هو یمانی** / کلام و اعتقادات – عربی

barq-un yamāniy 'alā qudsīyya-tul īmān wa huwa yamānī

شهاری، محمد بن محمد، ق۱۴ قمری

šahārī, mohammad ebn-e mohammad (- 20c)

شرحی است ادبی و استدلالی بر منظومه نونیه «قدسیة الایمان و هو یمان» از خود مؤلف. تصویر حاضر از نسخه چاپی بیروت تهیه شده، اما نسخه‌ای است که تصحیحات و تعلیقات بسیاری به خط مؤلف دارد. در این منظومه ۱۴۷ بیتی که به عربی است، مباحثی در توحید و معاد، مطابق عقاید زیدیه مطرح شده است، عناوین مباحث منظومه مذکور چنین است: حیاة البرزخ، الحشر و البعث، الارادة الالهیة، وصیة و نصیحة، الثقلان، الجبر و التشبیه، دعاء الختام. متن منظومه در ابتدا آمده و سپس نظرات حول منظومة برق یمانی و تعلیقاتی علی منظومة برق یمانی درج شده است. مؤلف در تصحیحاتی که روی این نسخه انجام داده، ابیاتی بر منظومه افزوده است. مؤلف در مقدمه شرح، یاد آور شده که این کتاب را در پاسخ به گروهی از مجبره و مجسمه و مبغضین امام علی نوشته که در یمن اعتقادات فاسد خود را ترویج می‌کردند و مردم را دعوت به دوستی با معاویه و یزید می‌نمودند.

چاپ: در سال ۱۴۰۰ ق در صنعاء، به همت مکتبة الیمن الکری

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳عکسی

آغاز: منظومه: هدف القدسیة الأسمی فی قولی: اذا قیل لی ما الدلیل علی ×× وجود الهی أقول وجودی ... قدسیة الایمان و هو یمانی: علمی بربی شامخ الأرکان ×× بالعقل أشهده و بالقرآن. شرح: بسملة یا باحثاً عن الحق، السلام علیک و رحمة الله و برکاته. اعلم، انه قد نجمت هذه الفترة فی الیمن جماعة من المجبرة و المجسمة و المبغضین لأمیر المؤمنین-کرم الله وجهه-و أهل بیته والذین ینتمون بعقائدهم

نسخه اصل: کتابخانه مؤلف در صنعاء، یمن؛ بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۱۹ص،

۲۵ سطر [عکسی ف: ۴-۲۶۲]

● **برقیه** / اخلاق / فارسی
barqīye
تفرشی خسروی، محمد علی بن اسماعیل، ق۱۴ قمری
tafrešī xosravī, mohammad ʻalī ebn-e esmāʻīl (- 20c)
مثنوی کوتاه اخلاقی است. حدوداً ۱۵۰ بیت. تخلص شاعر «علوی» بوده است و به میرزا محمد علوی نیز مشهور است.
آغاز: چون رفت سخن ز جلوه یار ×× بشکفت دلم بسان گلنار / یعنی دل از شعاع کرمش ×× خوی کرده رخ از حیاه و شرمش
انجام: کان مدرس شیخ و فقه خواندن ×× یعنی سخن گزافه راندن / این طهر برون ز عین خود روست ×× طاهر شدن درست از توست
[فهرستواره ۲۹۷/۱۰]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۷۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: کاغذ فرنگی، جلد: ساغری کاغذی، ۱۰گ، ۹ سطر، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۵سم[ف:۲-۵۶]
۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۹۵۴/۱۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ انجامه: «تمام شد اشعار برقیه من متملکات مرحوم غفران پناه رضوان آرامگاه حاجی سید محمد علی علوی طاب الله ثراه ۱۳۱۵»؛ ۹گ (۶۶پ-۷۴پ)[ف:۲۰-۵۴۲]

● **برکات الرضوية** / اصول فقه / عربی
barakāt-ur raḍawīyya
عصار، محمد بن محمود، ۱۲۶۴؟-۱۳۵۶ ؟ قمری
ʻassār, mohammad ebn-e mahmūd (1848-1937)
وابسته به: فرائد الاصول = الرسائل = رسائل شیخ انصاری؛ انصاری، مرتضی بن محمد امین (۱۲۱۴-۱۲۸۱)
تاریخ تألیف: آغاز ۸ شعبان ۱۳۴۱ق، پایان سلخ ربیع الثانی ۱۳۴۲ق؛ محل تألیف: قصبه تون (فردوس) و مشهد رضوی
مؤلف سعی در خلاصه کردن مباحث اصول و پاک کردن آنها از زواید دارد و کتاب حاضر در حقیقت تلخیص کتاب «فرائد الاصول» شیخ مرتضی انصاری است و ابتدا مباحث ضروری این علم را به عربی متذکر و سپس همان مطالب را به فارسی ترجمه نموده تا هر دو گروه بتوانند از آن استفاده کنند.
آغاز: اللهم یا مخلص النار من الشجر و الحجر و الشجر من النوی و المدر و یا منجی یونس من بطن الحوت

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۰
آغاز: پس از دیباچه (علم ایها الطالب الذی للمعارف جالب)؛
انجام: مگر اجماع منقولی بخبر واحد.
جلد۲؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: مؤلف، مرداد ۱۳۱۴؛ ۳۰۹گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۶-۸]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** و میکند آنچه را که اراده نماید.
جلد۱؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ واقف: مؤلف، مرداد ۱۳۱۴؛ ۱۲۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۹×۲۳سم [ف: ۶-۸]
۳. مشهد؛ مرتضوی؛ شماره نسخه: بدون شماره
آغاز: برابر؛ **انجام:** فعلی من یرید الاطلاع علیه الرجوع الی ما هناک
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، شاید به خط مؤلف؛ مصحح؛ ۲۰۷ص [ف مخ:-۷]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۴۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۱۴۴]
۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۶۷
آغاز: (پس از خطبه و نام مؤلف:) انی بعد الفراغ من تلخیص علم الاصول عن الزوائد و الفضول فیما یتعلق بالمبادی اللغویه و المسائل الاصولیه خطر ببالی تخلیص الرسائل المسمی بفرائد الاصول.؛ **انجام:** قال قبل هذا الکلام بان التکلم فی ذلک قیل الفائدة لان الطرق الظنیة لیس فیها ما یصح الفقیه دعوی حجیته من حیث انه ظن مخصوص سوی الاجماع المنقول بخبر الواحد.
خط: نسخ، کا: حسین تربتی، تا: جمعه ۲۷ ذیقعده ۱۳۴۳ق؛ واقف: مؤلف، دی ۱۳۵۴؛ کاغذ: مشقی شطرنجی، جلد: تیماج خرمایی، ۲۲۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۱۶-۵۰]

● **برکات القائم لایقاظ النائم** / اخلاق / فارسی
barakāt-ul qā'im li-īqāẓ-in nā'im
جاجرمی، ابوالحسن بن محمد کاظم، ق۱۳ قمری
jājarmī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad kāzem (- 19c)
تاریخ تألیف: شنبه ۵ ذیقعده ۱۲۳۹ق
مؤلف معتقد است چون ظلم باعث اختفای امام زمان (عج) گردیده مؤلف کتاب حاضر را در ظلم و ظالم نگاشته و به مناسبت موضوع به عدل و عادل و آیات و اخبار آن پرداخته است؛ در یک «مقدمه» و دو «فصل» و یک «خاتمه» بیان می‌کند و ضمناً مطالبی راجع به عدل و داد و ایمان و جز اینها می‌آورد. مقدمه در معنی عدل و ظلم و مراحل آنها، فصل اول در آیات و اخبار راجع بعدل، فصل دوم در آیات و اخبار راجع به ظلم و نتایج دنیوی و اخروی آن، خاتمه در مطالبی چند ضمن یازده «فائده». این کتاب چون به حضرت قائم (عج) فرجه تقدیم شده است «برکات القائم» نام یافته است.
آغاز: الحمد للعدل الحکیم الذی لایرید ظلماً للعباد ... اما بعد بنده حقیر ... بر ضمایر مخادیم عرضه می‌دارد که چون ظلم و اعتساف و خلاف مروت و انصاف سبب اختفای آقا و مولای ما

جناب ولایت مآب ...
انجام: و در کتاب خدا و احادیث خاندان نبوت نیز شبیه تکرار بسیار است و بر فرض که در حقیقت این رساله مشتمل بر تکرار یا خطا یا سهو یا نسیانی باشد از ناظران امید عفو دارم.
[الذریعة ۳: ۸۸؛ فهرستواره منزوی ۳۴۳/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۵ ذیقعده ۱۲۳۹ق؛ مصحح، محشی به خط مؤلف؛ مهر: «عبده میرزا بابا» (بیضی)؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی زرین، ۲۸۴گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۸-۱۰۰]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۶۲-طباطبائی
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ آمیخته به نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛کاغذ: فرنگی آبی آهار مهره، جلد: تیماج زرد با ترنج و نیم ترنج و لچک مذهب و عطف قرمز، ۳۱۹گ، ۱۴سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۶/۵×۲۲سم [ف: ۲۴-۳۵۸]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۷۷
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد رضا، تا: ۱۲۴۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج با سر لچکی با نقش گل، ۲۰۴گ، ۱۹سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۳۷-۵۷۰]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۴۵۹
بی‌کا، تا: ۱۲۴۱ق؛ از روی خط مؤلف کتابت شده [د.ث. مجلس]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۷۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن غلام علی بروجردی، تا: ۱۲۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی فرسوده درون گلدار، ۲۱۳۲گ، ۱۹سطر (۱۲/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰-۱۶۲۸]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۵۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: میرزا بابا بروجردی، تا: پنج‌شنبه ۱۳ ربیع الثانی ۱۲۴۴ق؛ مهر: «عبده مرتضی الموسوی» (بیضوی) و «باقر الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۶۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۸سم [ف: ۳-۳۲۷]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۴۵۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: در عصر مؤلف؛ چند یادداشت به‌تاریخ‌های ۱۲۴۰-۱۲۵۴؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۰۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۹-۲۵۹]

● برکات مشهد مقدس = ترجمه عیون اخبار الرضا /

حدیث / فارسی

barakāt-e mašhad-e moqaddas = t.-ye ʻoyūn-o axbār-er rezā

روغنی قزوینی، محمد صالح بن محمد باقر، -۱۰۷۵ قمری

rūqanī qazvīnī ،mohammad sāleh ebn-e mohammad bāqer (- 1665)

وابسته به: عیون اخبار الرضا؛ شیخ صدوق، محمد بن علی (۳۱۱-۳۸۱)

تاریخ تألیف: رمضان ۱۰۷۵ق؛ محل تألیف: مشهد رضوی

کتاب «عیون اخبار الرضا» را جمله به جمله ترجمه به فارسی معمولی بسیار شیرین و لطیف نموده و از ترجمه تجاوز نکرده‌اند جز این که دیباچه از انشاء خویش بدو افزوده و آن را «برکات المشهد المقدس» نام گذارده و هر جا که عبارت خبری به نحو دیگر نقل شده باشد در حاشیه بدان اشاره می‌نمایند، زیاراتی را که در آخر کتاب بوده عیناً نقل و به ترجمه آنها نپرداخته‌اند. جلد اول آن شامل: باب ۱. سبب تسمیه علی بن موسی؛ باب ۲. اخبار راجع به مادر او؛ ۳. وقت ولادت آنحضرت؛ ۴. بیان نص ابوالحسن موسی بن جعفر بر پسر خود علی بن موسی؛ ۵. بیان پاره‌ای از خبرهای موسی بن جعفر؛ ۶. بیان خبرهای روایت شده در صحت وفات ابی ابراهیم موسی بن جعفر؛ ۷. باب فرزندان آن حضرت که به دست رشید کشته شده‌اند؛ ۸. بیان سببی که به‌واسطه آن واقفیه قائل به وقف شده‌اند؛ ۹. اخبار مرویه به‌وسیله آن حضرت در باب توحید؛ ۱۰. ذکر مجلس رضا (ع): در باب ادیان و اصحاب و مقالات؛ ۱۱. ذکر مجلس آن حضرت با سلیمان مروزی؛ ۱۲. ذکر مجلس آن حضرت نزد مامون؛ ۱۳. ذکر مجلس دیگر نزد مأمون در عصمت انبیاء؛ ۱۴. خبری از آن حضرت در حدیث اصحاب؛ ۱۵. خبری از آن حضرت در باب فدیناه بذبح عظیم؛ ۱۶. خبری از آن حضرت در قول رسول که من پسر داود پنجم؛ ۱۷. علامات امام (ع)؛ ۱۸. وصف امامت امام و ذکر امام و رتبه او؛ ۱۹. تزویج فاطمه (س)؛ ۲۰. ایمان و اینکه ایمان معرفت است؛ ۲۱. ذکر مجلس آن حضرت؛ ۲۲. ذکر خبر شامی؛ ۲۳. خبری که از آن حضرت مروی است در باب زید بن علی؛ ۲۴. خبری که روایت شده از آن حضرت از اخبار نادر و غریب در فنونی چند؛ ۲۵. اخبار متفرقه از آن حضرت (ع)؛ ۲۶. آنچه مرویست از رضا (ع) در صفت پیغمبر (ص).

آغاز: ۱: بسمله و به ثقتی، حمد و سپاس خدایرا که جهان پیدا و پنهان اثریست ... و بعد می‌گوید فقیر حقیر محمد صالح بن محمد باقر قزوینی که این ترجمه کتاب مستطاب عیون اخبار الرضا علیه السلام حسب الامر بعضی از دوستان نوشته شد به عبارتی واضح

۲: حمد و سپاس خدایرا که واحد قهار و عزیز جبار و رحیم غفار است ... باعث تصنیف من این کتاب را دو قصیده بود که بمن رسید از قصاید صاحب جلیل ابی القاسم اسمعیل بن عباد در

سلام به رضا (ع)
انجام: که ازین مشهد تا زنده‌ام جدا نشوم و الحمدلله اولا و اخرا او ظاهراً و باطنا و الصلوة و السلام علی نبیه و حبیبه محمد المصطفی و اله و و عترته
[الذریعة ۸۸/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۵۶۱/۳ و ۱۵۰/۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۹۶
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً سه‌شنبه ۲۱ شعبان ۱۰۷۷ق؛کاغذ: بخارائی، جلد: تیماج قرمز ساغری مشکی مقوایی، ۳۳۱گ، ۲۵سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۴-۳۵۰]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۹۲۳
آغاز: برابر۱؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مجدول، کاتب از خود و سال کتابت در آخر هر دو جلد کتاب که در این مجلد است نامی نبرده، ولی در حاشیه باب ۳۴ در ضمن تذکری داده است چنین از خود معرفی می‌کند: «مضیع این اوراق نصیرکثیر التقصیر الخ»، محشی از مترجم به امضاء «منه»، واقف: سپهسالار؛ کاغذ: خان بالغ، جلد: تیماج، ۴۱۰ص، ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۱×۲۲سم [ف: ۱-۲۲۶]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۴۴۸
آغاز: و بر آل او مقتدایان، و صواب و امینان ... حضرت امیرالمؤمنین؛ **انجام:** برابر
خط: نسخ، کا: وجیه الدین بن جلال الدین، تا: شوال ۱۰۸۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ مهر: «جعفر بن معصوم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۷۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۱۴-۲۳۱]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: بدون شماره
جلد دوم؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالله بن نجف قلی، تا: شعبان ۱۰۹۹ق [میراث شهاب: س۵ش۳و۴-۱۵۱]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۸
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و موجب ثواب و فوز یوم الماب کردد انه المتفضل المنان الرحیم الرحمن ذو الجلال و الاکرام.
جلد ۱؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: اواخر قرن ۱۲؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج، ۱۳۶گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۴-۱۱۸]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۲۳۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق خوب، کا: محمد مقیم کرمانی، تا: ۱۱۰۲ق؛ مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، ترنج با سر، مجدول، ۲۵۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷/۵سم [ف: ۲۷/۲-۲۱]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۳۸
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و قیام می‌نمود به آنچه برای ایشان خیر دنیا و اخرت جمع کند صلوات الله علیه و اله الطیبین الطاهرین و سلم تسلیما
جلد ۱؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۲۰ق؛ دستخط مرحوم محمد تقی ادیب نیشابوری در ۱۳۲۰/۷/۳۰ و توضیحات او درباره کتاب؛ کاغذ: شکری آهار مهره، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۱۳۹]

۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۱۱
آغاز: باب سی ویکم آنچه مروی شده از آن حضرت از علتها ... وازجمله اخبار متفرقه که از رضا علیه السلام مروی است مفسر جرجانی روایت می‌کند از امام حسن عسکری علیه السلام واو از پدرش علی نقی و او از پدرش رضا و او از پدر خود کاظم علیه السلام؛ **انجام:** مراد آن است که این چهار پاس می‌داشت و از جانب آن اندیشه‌مند بود تا خلاف آن صادر نشود فرا می‌گرفت کار نیکو تا به او اقتدا کنند و ترک می‌کرد قبیح را تا از آن باز ایستند و سعی می‌کرد در تدبیر آن چه موجب صلاح امت باشد و قیام می‌نمود به آن چه چیز دنیا و اخرت برای ایشان جمع کند.
جلد دوم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شعبان ۱۱۲۷ق؛ مصحح؛ جلد: گالینگور سبز عطف تیماج زرشکی، ۳۳۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۶سم [ف: ۱-۲۶۹]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۸۲۳
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** برابر
جلد ۱و ۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: خان بابامشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: تیماج عنابی ضربی با ترنج و سرترنج زرین، ۳۶۷گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۴×۲۰/۷سم [ف: ۱۴-۱۱۸]

۱۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۱۵-۵/۵
آغاز: برابر۲؛ **انجام:** و تعرض نرسانم مگر نیکی و خیر و هر وقت مرا واقعه‌ای پیش آمد ... و زیارت می‌کردم و از خدایتعالی حاجت خود را می‌خواستم.
مقداری از مقدمه مترجم افتادگی دارد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ در فهرست مختصر این کتابخانه خط مؤلف دانسته شده؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۴۹گ، ۲۵-۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۲-۶۱۳]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۸
آغاز: المتعین و خیرالخلق اجمعین بعد خیر؛ **انجام:** و از خدای حاجت خود در میخواستم
جلد ۲-۱؛ خط: نستعلیق، کا: سید حسین بن سید علی ابوالوفائی حسینی سیدانی، تا: ۱۲۲۷ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ) و انجام (از انتها ناتمام و موجودی تا باب ۶۹ می‌باشد)؛ واقف: سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج، ۱۵۰گ، ۲۶ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۶-۱۴۰]

۱۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۸۶۹
آغاز: برابر۲

از آغاز تا آخر باب بیست و نهم است که جلد اول است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ یادداشت وقف مورخ ۱۲۵۴ق، دارای یک سرلوح زرنگار و لاجورد و زنگار، مجدول؛ کاغذ ترمه؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵۷گ، ۱۷ سطر (۷/۵×۱۴)، اندازه: ۱۳×۲۳/۵سم [ف: ۲-۲۷۸]

۱۳. **تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۱۱**

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** مصنف می‌گوید آن صفات را از مشایخ به سندهای مختلفه روایت دارم و در کتاب نبوت آوردم و اینجا بعضی از آن که از حضرت رضا علیه السلام مروی بود آورده‌ام و تفسیر کلمات مشکله در کتاب معانی الاخبار کرده‌ام.

جلد اول؛ خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد حسن طهرانی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ترنج، ۱۹۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۴/۵سم [ف: ۲۶-۱۸]

۱۴. **تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۱**

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح زیبا، محشی با امضای «منه»؛ مهر: «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد جعفر» و «نائب الصدر»؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳۶۱گ، ۱۸ سطر (۸/۵×۱۷)، اندازه: ۱۴×۲۳سم [ف: ۵-۱۱۷۷]

۱۵. **تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶۹**

بی‌کا، بی‌تا؛ اهدایی از مهدی سراج انصاری [رایانه]

● **برگزیدگان پروردگار** / تاریخ اسلام / فارسی

bargozīdegān-e parvardegār

طواری یزدی، عباس بن محمد، ق۱۵ قمری

tavārī yazdī, ‘abbās-e bn-e mohammad (- 21c)

یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۴۳۰

بی‌کا، تا: ۱۴۱۸ق [نشریه: ۱۳-۴۰۰]

← برگزیده موضوعی اشعار ➢ اشعار (منتخب)

● **برگزیده های نثر فنی عربی** / ادبیات / عربی

bargozīde-hā-ye nasr fannī ‘arabī

شامل بخش‌های کوتاهی از نوشته‌های عبدالله بن قتیبه، یونس نحوی، ابن عمید و خسرو.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۷۲

خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۳ص (۵۰۱-۵۰۳)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۴۹۹]

● **برمكية** / فقه / عربی

barmakīyya

ابن ابی جمهور، محمد بن علی، ۸۳۸؟-۹۰۶ ؟ قمری

ebn-e abī-jomhūr, mohammad ebn-e ‘alī (1435-1501)

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۵۵/۱

فقه و صلاة است؛ کا: محسن بن رضی الدین حافظ رضوی حسینی قمی مشهدی، تا: ۸۹۹ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۲۲گ، قطع: رقعی [ف: ۳۱۶]

● **بروات میرزا غلام حسین خان و عضدالملک** / اسناد / فارسی

baravāt-e mīrzā qolām hoseyn xān va ‘azod-ol-molk

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۷۸۷

خط: سیاق، بی‌کا، تا: ۱۳۲۶ق؛ کاغذ: فرنگی، ۴۶گ [ف: ۳۴-۶۷]

← البر و الاثم ➢ الفیض الالهی

● **البروج** / هیئت / عربی

al-burūj

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۰۳۱/۶

آغاز: بسمله. البروح الناریة الشرقیة. برج الحمل له وسط الجنوب و هو المرکز العاشر.؛ **انجام:** و بحر الیمن و جرجان و الشام و الله الموفق للصواب.

خط: نسخ، کا: اسفندیار مازندرانی، تا: ۱۶ ربیع الاول ۱۰۳۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، ۷گ (۴۶۵پ-۴۷۱پ)، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۸-۶۵۲]

● **البروج** / هیئت / فارسی

al-borūj

در این رساله بروج دوازده‌گانه یک یک شرح داده شده است و برای هر برجی خاصیتی ازآن ذکر گردیده و نشان داده شده است که این برج واجد چه خاصیت و در آن برج چه عملی باید انجام شود اگر طالعی بدان برج آمد چه بایست کرد.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۶۹/۳

آغاز: جالینوس حکیم و حکما باتفاق گفته اند که حمل خداوندش مریخ است و برجی آتشی و تر است؛ **انجام:** ماه راست سفید پوست بود و نیکو روی و با دین و دیانت سفر بسیار کنند

خط: نستعلیق، کا: سید محمد حسینی، تا: محتملاً قرن ۱۱؛ محشی؛

کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج یک‌لا تریاکی، ۵۱ص (۴۱-۹۱)، ۱۷سطر کامل (۹×۱۴)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۶-۳۸۴]

● **البروج** / هیئت / فارسی

al-borūj

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۸۰۶/۵

آغاز: بدان که بروج فلک را به دو نیم کرده اند نیم اول از اسد تا آخر جدی آفتاب را دادند؛ تقسیم بروج به بروج آفتابی و بروج ماهی

خط: نسخ و نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره، جلد: تیماج مشکی عطف پارچه‌ای مشکی، ۴گ (۵۷پ-۶۰)، ۱۴ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [نشریه: ۱۳-۱۸۲]

● **البروج الاثنی عشر** / تاریخ معصومین / عربی

al-burūj-ul iṯnā ʻašar

برای هر امامی سرگذشت و حالاتش به عنوان یک برج و به صورت مرموز نقل شده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۴/۲۰

آغاز: الحمدلله الذی قص لنا الخبر و فضلنا علی کثیر من البشر؛ **انجام:** و علی آله و سلم تسلیما.

خط: نستعلیق، کا: نظام الدین بن یحیی مازندرانی، بی‌تا؛ جا: حلب؛ مجدول؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن سیاه لایی، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۴سم [ف: ۷-۱۶۵]

● **بروج القمر بعد الشهور الناقصة و التامة (جدول)** / هیئت / فارسی

borūj-ol qamar baʻd-aš šohūr-en nāqesa va-t tāmma (jadval)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۳۱/۱۰

و جز اینها؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۶-۴۱۳]

● **بروج وسط** / هیئت / فارسی

borūj-e vasat

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۱۴

خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید بن حاجی ملاعبدالجواد خطیب و خادم مشهد، تا: ۱۰ شوال ۱۲۹۷ق؛ دارای رموز و جداول نجومی؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱ص، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱-۵۲۰]

● **بروجیه** / هیئت / فارسی

borūjīya

امیران حسینی، علی بن علی، ق۹ قمری

amīrān hoseynī, ʻalī ebn-e ʻalī (- 15c)

رساله‌ای در احکام بروج دوازده‌گانه که در یک «مطلع» و دوازده «طالع» و «مقطعی» تنظیم شده است.

کاشان؛ مدرسه سلطانی؛ شماره نسخه: ۳۷۰/۴

آغاز: شکر و سپاس حکیم علی الاطلاقی را که بحکمت باهره و قدرت زاهره افلاک و انجم و دایره را ابداع و اختراع نمود بروج و منازل فلکی ... اما بعد بر اهل کیاست و حراست مخفی نخواهد بود که جمیع احکام نجومی و رملی؛ **انجام:** فصل بدانکه دایره لبنیه که آنرا مجره نیز گفته اند نزد عامه مشهور است بسبیل تبانین یعنی کوی کهکشان ... و لبنیه جهت آن گفته اند که در لون شبیه است بلبن.تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع بیاض؛ جلد: تیماج سیاه، ۷گ، اندازه: ۱۰×۲۵سم [ف:]

← البرهان ← انالوطیقا الثانی

● **البرهان** / منطق / عربی

al-burhān

ارسطو، ۳۸۴-۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384--322)

شرح و حواشی:

۱- تلخیص کتاب البرهان؛ ابن رشد، محمد بن احمد (۵۲۰-۵۹۵)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۱/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح، با علامت بلاغ [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۵]

● **البرهان** / منطق / عربی

al-burhān

ابن زرعه، عیسی بن اسحاق، ۳۷۱-۴۴۸ قمری

ebn-e zorʻa, ʻīsā ebn-e eshāq (982-1057)

[فهرست مؤلفات فارابی ص ۱۹۱ تا ۲۰۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۵۱/۲۹-ف

نسخه اصل: دیوان هند ش ۳۲۳۸؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۲۹]

● **البرهان** / اصول فقه / عربی

al-burhān

امام الحرمین، عبدالملک بن عبدالله، ۴۱۹-۴۷۸ قمری

emām-ol-harameyn, ʻabd-ol-malek ebn-e ʻabd-ol-lāh (1029-1086)

چاپ: قطر، محقق: عبد العظیم الدیب، چاپ اول، ۲جلد، ۱۴۶۶ص، ۱۳۹۸ق.

[فهرست مخطوطات مصوره ۲۴۱/۱]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۷۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷ و ۸؛ از آن سید صدرالدین علی بن سید صالح و نزد محمد بن محسن در ۱۲۱۴ امانت بوده؛ مهر: محمد تقی بن محمد باقر؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۳۸گ، ۱۹ سطر (۱۳×۱۹)، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸×۲۸سم [ف: ۱۶–۳۳۱]

● **البرهان** / منطق / عربی

al-burhān

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۰/۳

آغاز: و ارسطو طالیس من بعد فراغه من الکلام فی القیاس المطلق تنقل الی الکلام فی القیاس البرهانی

خط: نسخ، کا: عبدالسلام بن محمد امین بن محمد یوسف گیلانی، تا: ۲۳ جمادی الثانی ۱۰۷۷ق؛ افتادگی: انجام؛ ۲۸ص (۷۰پ–۹۷)، اندازه: ۱۲/۵×۱۹سم [نسخه پژوهی: ۳–۱۶۸]

● **برهان آخر علی الشکل السابع من کتاب بنی موسی** / ریاضیات / عربی

burhān-un āxar ʻala-š šikl-is sābiʻ min k.-i banī-mūsā

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد، ۵۹۷–۶۷۲ قمری

nasīr-od-dīn-e tūsī, mohammad ebn-e mohammad (1201-1274)

برهان دیگر است که بر شکل ۷ (از ۱۸ شکل رساله معرفة مساحة الاشکال) اقامه گردیده است. گویا این برهان منقول از خواجه است که وی آن را از خازن نقل می‌کند.

آغاز: بسمله برهان آخر علی الشکل السابع من کتاب بنی موسی و هو الطریق العام لمساحة المثلثات اظنه للخازن و هو هذا کل مثلث اذا ضرب نصف مجموع اضلاعه فی فضله علی احدها ثم فی فضله علی الضلع الثانی ثم فی فضله علی الضلع الثالث و یؤخذ جذر المبلغ فیکون تکسیر المثلثات

انجام: مساویا لضرب مربع–ج ط–فی–ه ح–الذی هو التکسیر و ذلک ما اردناه. تمت الرسالة بعون الله و حسن توفیقه فالحمد لله تعالی اولا و آخرا و الصلوة علی رسوله ظاهرا و باطنا و آله الاطهار و اصحابه الاخیار.

چاپ: ضمن مجموعه رسائل خواجه، جلد دوم، در حیدر آباد دکن، ۱۳۵۹ق، در نهایت رساله معرفة مساحة الاشکال چاپ شده است.

۱. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۲۰/۱۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱ شوال ۷۰۰ق، جا: تبریز؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۲۳ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [نشریه: ۳–۲۲۹]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۶۲/۳

آغاز و انجام: برابر

از ناشناس (شاید خازن). متن تحریر معرفة مساحة الاشکال از بنی موسی است؛ خط: نسخ تحریری پخته، بی‌کا، تا: ۱۰۲۲ق؛ مصحح؛ ۲گ (۲۰پ–۲۱ر) [ف: ۱–۳۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۹/۱۵–طباطبائی

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: علی محمد، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف چرم قرمز، ۹۵گ، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۴×۳۳/۵سم [ف: ۲۳–۱۰۱]

● **برهان آخر للسجزی** / هندسه / عربی

burhān-un āxar li-s-sajzī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۷۵۱/۶

آغاز: برهان آخر اوجزو احسن و الطف ... و اصلح لابی سعد السجزی ندعی من الشکل ما ادعینا منه اولا؛ **انجام:** فاذن مجموع ک ا ک ه مثل مجموع هـ ب ر ج. و ذلک ما اردناه و الحمدلله حق حمده.

خط: نسخ، کا: محمد بن اباتراب ابن احمد، تا: ۱۲۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی، ۱ص (۶۵پ)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۸–۲۷۵]

● **برهان ابصار = کیفیت الابصار** / فلسفه / عربی

borhān-e ebsār = kayfīyyat-ul ibṣār

میرفندرسکی، ابوالقاسم بن میرزا بزرگ، -۱۰۵۰؟قمری

mīrfendereskī, ab-ol-qāsem ebn-e mīrzā bozorg (-1641)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۶ق

وجیزه ای است در مسأله کیفیت ابصار و اشعه منعکسه

آغاز: و ایضاً من افاداته خطر ببالی الخاسر و ذهنی الفاتر.

انجام: و لا اری جواباً له و لو بتبدل التعسف و احتمال التکلف.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳/۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابن محمد رفیع الطبیب الرشتی محمد صال الحسینی، تا: قرن ۱۳، جا: تهران؛ کاغذ: فرنگی، آبی، جلد: تیماج،

سرخ، مقوایی، ۴گ، ۱۷ سطر (۷×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳-۲۳۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۶۰۲/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالله بن محمد بن عبدالله، تا: ربیع الثانی ۱۲۶۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره با جدول و کمند، جلد: پارچه‌ای، ۱ص (۱۸)، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۲)، اندازه: ۱۲/۶×۱۹/۷سم [ف: ۸-۳۸۱]

● **برهان ارسطالیس** / منطق / عربی

burhān-o arisṭāṭālīs

ارسطو، ۳۸۴-۳۲۲ ؟ قبل میلاد

arastū (-384--322)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۵۰۰

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از الهام حمیدی [رایانه]

● **برهان اسد و اخصر فارابی** / فلسفه

borhān-e asad va axsar-e fārābī

میرداماد، محمد باقر بن محمد، -۱۰۴۱ ؟ قمری

mīrdāmād, mohammad bāqer ebn-e mohammad (-1632)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶/۲۱۴۴/۳

کاتب = مؤلف، تا: شوال ۹۹۲ق، آن را برای تاجا حسین (احتمالا همان تاج الدین حسین صاعد بن شمس الدین طوسی صاحب کتاب) نوشته است؛ کاغذ: سپاهانی و فرنگی، جلد: مقوا با پارچه زری عطف میشن [ف: ۹-۸۰۸]

● **برهان الاحکام** / فقه / عربی

burhān-ul aḥkām

رضوی قمی، مهدی بن علیرضا، ق۱۴ قمری

razavī-ye qomī ‹mahdī ebn-e ‘alī-rezā (- 20c)

نزدیک به یک دوره فقه است که از ۱۳۳۹ تا ۱۳۷۵ نوشته است.

۱. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۲۸۶

کتاب الصوم و الزکاة و الخمس و الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و القضاء و الشهاده؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۳۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۰۵گ، ۲۳ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۴

کتاب الضمان و الوقوف و الصدقات و السبق و الصلح و المیراث و الغصب و الدیات؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا عطف پارچه، ۱۵۶گ، ۲۴ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۳. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۶

کتاب الحج و العمرة و الجهاد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۸ محرم ۱۳۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶۶گ، ۲۶ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۴. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۵

کتاب الطهارة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۴۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶۶گ، ۲۲ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۵. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۶۴۰۶-۴۶/۳

الطهارة؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۶ ربیع الثانی ۱۳۷۰ق؛ این نسخه را که دومین است در ۱۶ ربیع الثانی ۱۳۷۰ و نخستین آن در ۸ جمادی الاول ۱۳۳۹ نوشته؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف پارچه، ۱۱۰گ، ۲۱ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم: ۸۳]

۶. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۳/۳

کتاب النکاح است و الوصایا و الصید و الذباحة و الاقرار و الایمان و النذر؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳۷۵ق؛ با بلاغ؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۴۱گ، ۳۲ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم: ۸۳]

۷. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۳

کتاب النکاح و الطلاق و الخلع و المبارات و الوصیة و الاقرار؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۵۹گ، ۲۵ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۴۰۴

کتاب الصلاة؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۶۶گ، ۲۶ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۸

کتاب الصلاة؛ خط: نستعلیق، کا: شریف طباطبائی حسینی، تا: ۱۳۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، عطف پارچه، ۱۷۰گ، ۲۰ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

۱۰. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: -۶۳۹۷

کتاب البیع و الاجارة و الجعالة و الوکالة؛ خط: نسخ، کا: شریف طباطبائی حسینی و همان مؤلف، تا: ۱۵ محرم ۱۳۴۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، ۱۸۴گ، ۲۳ سطر، قطع: خشتی [آستانه قم:-۸۳]

← برهان الادراک فی شرح تشریح الافلاک ≻ قانون الادراک

● **برهان الاشراف** / فقه / عربی

burhān-ul ašrāf

آل عصفور، حسین بن محمد، -۱۲۱۶ قمری

āl-e ‘osfūr, hoseyn ebn-e mohammad (- 1802)

تاریخ تألیف: ۱۵ جمادی الثانی ۱۱۹۰ق

رساله‌ای است استدلالی در منع فروش موقوفه.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۴۶۲
آغاز: الحمدلله الواقف علی ما فی الضمایر و المطلع علی ما فی مکنونات السرائر و الصلوة علی محمد الواقف نفسه علی تهذیب عباده من الاوایل و الاواخر و اله السایحین علی منواله الی الیوم الاخر؛ **انجام:** المیسور لایسقط بالمعسور
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوا با روکش پارچه، ۵گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۵-۴۰۳]

● **برهان الاعجاز** / معانی بیان / عربی
burhān-ul i'jāz
کبروی، حسین بن حسن
kobravī, hoseyn ebn-e hasan
کتابی است ادبی در خصوص معانی و بیان. مؤلف در مقدمه ضمن تأکید بر اهمیت این علم جهت دستیابی به معانی نفیس و زیبایی‌های قرآن کریم از جهت فصاحت و بلاغت، با اشاره به تلاش علمای این فن، از میان آنان به قسم سوم کتاب مفتاح العلوم ابویعقوب یوسف بن محمد سکاکی اشاره کرده و گوید: بعض از علماء فن چون همت محصلین را از دستیابی به معارف آن قاصر دیدند، اقدام به تلخیص ــ همراه با توضیحات ــ نمودند که برخی به‌واسطه اعتراضات بی‌مورد، قابل استفاده نیست و برخی علیرغم اینکه کار بسیار باارزشی هستند به‌دلیل اختصار زیاد، تنها برای افرادی که مهارت زیاد در این علم دارند قابل استفاده است. لذا بر آن شدم که مختصری بنویسم که ضمن در بر داشتن مقاصد مفتاح، جانب اختصار نیز مراعات شده باشد. این کتاب شامل یک «مقدمه» و دو «مقصد» است.

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۸۳۹
آغاز: بسمله، الحمد لله الذی هدانا ببدایع البیان الی دقایق المعانی و اطلعنا بذرایع البرهان؛ **انجام:** ختم الله لنا بالحسنی و الفوز و النحات و خلصنا بسابق فضله عن الدرکات و هو رفیع الدرجات بحق النبی و آله صلی الله علیه ما لمع البرق بآله.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۵۵گ (۶۶پ-۱۲۰پ)، ۱۲ سطر (۸×۱۲)، اندازه: ۱۳/۵×۱۷/۵سم [رایانه]

● **برهان الامامة فی عنوان الخلافة** / کلام و اعتقادات / فارسی
borhān-ol emāma fī 'onvān-el xelāfat
سپهر، عبدالحسین، ۱۲۵۰-۱۳۱۲ شمسی
sepehr, 'abd-ol-hoseyn (1871-1933)
اهدا به: مظفرالدین شاه(۱۳۱۳-۱۳۲۴ق)
تاریخ تألیف: ۱۳۱۹ق
مؤلف می‌گوید: غرض از تحریر این کتاب اثبات امامت خاصه و خلافت مخصوصه امیرالمؤمنین علی (ع) است. در این کتاب نشان داده می‌شود امامت آن حضرت تنها به‌روایت نیست بلکه خرد صائب نیز اثبات این امور را می‌کند.
آغاز: بسمله، فروتنی و نیاز بارگاه یزدانی را گردگانست که
انجام: نیز بر ریاست و امامت علی علیه السلام برهان جلی و تبیان منجلی است.
[نسخه‌های منزوی ۸۹۸؛ فهرستواره منزوی ۱۵۰/۹]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۵۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۳۱۹ق، جا: محتملاً تهران؛ کاغذ: فرنگی، فلفل نمکی، جلد: مخمل آبی، گل و بوته منگنه ضربی مقوایی، ۲۵گ، ۱۱ کامل سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۲-۲۷۹]
۲. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۱۴۸/۴-۵۸۲۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ رمضان ۱۳۱۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مخمل بنفش، ۳۶گ، ۱۱ سطر، قطع: جیبی [آستانه قم:-۸۴]

● **برهان الانبیاء** / کلام و اعتقادات / فارسی
borhān-ol anbīyā'
تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۶۷
بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امان الله [رایانه]

● **برهان التحقیق و صناعة التدقیق** / حساب / عربی
burhān-ut taḥqīq wa ṣanā'at-ut tadqīq
ثلاثی، یوسف بن احمد، -۸۳۲ قمری
salāsī, yūsof ebn-e ahmad (- 1429)
کتابی است در بیان مساحت و مقدمات آن و بیان مسائل مهم و فوائد و نکت غریبه آن با حذف تطویل و تکرار و مشتمل بر «مقدمه» و «قواعد» و فصول نوادر.
[مؤلفات الزیدیة ۲۰۴/۱ شماره ۵۵۲؛ اعلام المؤلفین الذیدیة ۷۶۰]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۱۲۰/۲
آغاز: حمداً لمن تجلت له غوامض الاسرار و شکراً لمن وضح لدیه خفی الوساوس و الاضمار و اذعاناً لمن احاط علمه بقطر الامطار
نسخه اصلی: کتابخانه واتیکان ـرم۱۱۷۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: با تاریخ ۸۲۷ق؛ تملک: «محمد بن احمد بن فضل»؛ ۸۴ص (۲۰۶-۲۸۹) [عکسی ف: ۳-۴۰۴]

● **برهان تساوی زوایا المثلث مع القائمین (رسالة فی)** / ریاضیات / عربی

burhān-u tasāwī-yi zawāya-l muṯallaṯ ma'a-l qā'imayn (r.-un fī)

زنگی، خسرو بن محمد

zangī, xosrow ebn-e mohammad

مؤلف جمال الدین خسرو بن شیخ سالک محمد بن علی بن زنگی الغرکی است.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷/۲

خط: نسخ، کا: جمال الدین محمد بن حاجی شمس الدین محمد شاه بن امیر محمد علی بن علی کازرونی، تا: ۷۸۸ق؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۳گ (۸۴پ-۸۶پ)، ۲۵ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲۱۴]

● **برهان التطبیق** / فلسفه / عربی

burhān-ut taṭbīq

میرزا جان باغنوی، حبیب الله،-۹۹۴ ؟ قمری

mīrzā jān-e bāqnavī, habīb-ol-lāh (- 1586)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۰۲

آغاز: بسمله التطبیق لما توقف علی الترتب بین الاحاد؛ **انجام:** ذلک فضل الله یوتیه من یشاء ... تم بحمدالله

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ این نسخه (نموذج الفنون) می‌باشد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۸ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۹×۱۹سم [رایانه]

● **برهان التطبیق** / فلسفه / عربی

burhān-ut taṭbīq

شیروانی، محمد بن حسن، ۱۰۳۳-۱۰۹۸ قمری

šīrvānī, mohammad ebn-e hasan (1624-1687)

تهران؛ بیانی، مهدی (دکتر)؛ شماره نسخه: ۲۳۷/۷

بی‌کا، تا: قرن ۱۱، قطع: ربعی [نشریه: ۶-۶۹۳]

● **برهان التطبیق** / فلسفه / عربی

burhān-ut taṭbīq

گفتگو و رد و ایرادی است بر برهان تطبیق که جلال الدین دوانی تقریر نموده و معتقد است که دو سلسله طولی اگر با یکدیگر منطبق نباشند دلیل بر انقطاع نیست.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۷۴۸/۷

آغاز: اعلم ان المحقق الدوانی حیث بذل المجهود فی تقریر برهان التطبیق بوجه یندفع عنه بعض الشکوک؛ **انجام:** و الوسط بالمعنی الذی یلزم التناهی لایلزم من الدلیل.

خط: نستعلیق، کا: شمس الدین محمد بن کمال الدین حسین قهپائی، بی‌تا؛ جلد: تیماج سبز، ۳گ (۵۰ر-۵۲پ)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۲۲-۲۸۶]

● **برهان تمانع** / کلام و اعتقادات / عربی

borhān-e tamāno'

نائینی، محمد رضا بن رشید، ق۱۲ قمری

nā'īnī, mohammad rezā ebn-e rašīd (- 18c)

وی برهان تمانع بر توحید حق تعالی را با سه تقریر بیان می‌دارد: ۱. منقول از فاضل نایینی (میرزا رفیعا طباطبائی)؛ ۲. به نقل از فاضل هندی که در رساله چهار آینه آن را بیان می‌دارد؛ ۳. از آن محمدرضا نایینی تدوین‌کننده این جنگ است که نشان‌دهنده دقت و تخصص او است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۲/۵-طباطبائی

آغاز: اعلم ان لبرهان التمانع علی توحیده تعالی تقریرات منها ما یستفاد من کلام فاضلنا النایینی؛ **انجام:** فلوکان له شریک نازعه فی ذلک و للزم فساد السماوات و الارضین ... لاشریک له و بذلک امرت و انا من المسلمین و انا العاصی رضا النایینی و فقه الله ... سیما الاخرویه التی لازوال لها سنة ۱۱۳۵

کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، ۱گ (۳پ)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۲۳-۳۲۳]

● **برهان التمانع** / فلسفه / عربی

burhān-ut tamānu'

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۹۲۰۱

از شیخ جعفر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۱۱ق [الفبائی: ۸۷]

● **برهان توحید** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-e towhīd

گیلانی، علی بن فضل الله، ق۱۱ قمری

gīlānī, 'alī ebn-e fazl-ol-lāh (- 17c)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۳۶۶

از ملتقطات او؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد طاهر بن حسن (بابا حسن بیک) اراسنجی قزوینی، تا: ۱۰۷۹ق؛ ۱گ (۱۸۳ر-۱۸۳پ) [ف: ۴۳-۵۵]

● **برهان التوحید = بساطة الوجود الذی لاسبب له** / فلسفه / عربی

burhān-ut tawḥīd = bisāṭat-ul wujūd al-laḏī lā sabab-a

la-h

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶-۱۰۹۸ ؟ قمری
mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608-1687)

این رساله از رساله های کوچک است که به شمس الدین محمد معروف به شمسای گیلانی نسبت داده شده و جز رساله دیگری او در موضوع توحید است.

آغاز: بسمله اعلم ان الموجود اما ان یکون لوجوده و حقیقته علة اولافان کان له علة فهو الموجود الممکن بالذات وان لم یکن له علة فهو الموجود الواجب بالذات و لا واسطة بینهما ...

انجام: فیلزم القدر المشترک الذاتی فیلزم الترکب فی الوجود بلاسبب الذی هو الواجب بالذات و الحال انه قد ثبت بالبرهان ان الوجد بالاسبب صرف

[«نگارشهای شمسای گیلانی»، ص۵۴]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۶۷۱/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن درون مغزی قهوه‌ای، ۱۹ سطر [ف: ۵-۳۲۸]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۱۵/۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** الصفات الکمالیة فی الواجب بالذات زایدة علی ذاته تعالی و ذاته تعالی علة فاعلیة لایجاد تلک الصفات الکمالیة فی ذاته تعالی.

در نسخه نام رساله چنین آمده است: «رسالة فی عینیة الصفات من تصانیف مولانا شمسا جیلانی»؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: با تاریخ ۱۰۶۰ق؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج؛ ۱۰ص (۱۲۱-۱۳۰)، ۱۷ سطر (۵×۱۳)، اندازه: ۱۰/۸×۱۸/۷سم [ف: ۲۹/۱-۳۲۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۱/۱۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج قرمز، ۱۰ص (۴۲۶-۴۳۵)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۹-۲۴۳]

● برهان التوحید = اثبات توحید / کلام و اعتقادات / عربی

burhān-ut tawḥīd = esbāt-e towhīd

ملا شمسا، شمس الدین محمد، ۱۰۱۶-۱۰۹۸ ؟ قمری
mollā šamsā, šams-od-dīn mohammad (1608-1687)

با عنوان: «رسالة فی بیان لزوم الفساد علی تقدیر تعدد الواجب بالذات و بیان نفی الشریک عن الواجب بالذات و بیان اثبات التوحید له.» در آن به‌روش مشائیان خاوری یگانگی خداوند آشکار گردید و گاهی شعر فارسی و عربی نیز در آن آمده است. از میان رسائل توحیدیه شمساء گیلانی تنها همین رساله است که در الذریعه یاد شده است.

آغاز: هو الله سبحانه و تعالی عما یشرکون. قد استدل علی توحید الواجب جل شأنه بانه لو تعدد کان الاثنان منه اعنی معروض الاثنینیة بدون العارض

انجام: نعم المعلوم بالعلم التفصیلی جزء للمعلوم بالعلم الاجمالی فافهم و تبصره و من الخطاء فاحذر

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۷۳۵/۶

آغازو انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد معصوم بن افضل حسینی، تا: ۱۰۷۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۴گ (۱۲۰ر-۱۲۳ر)، ۱۸ سطر (۶×۱۴)، اندازه: ۱۰×۱۹سم [ف: ۳۷۵]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۰۱/۱۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** و بالجملة کلامنا فی ان جزء الشی لا یجوز ان یکون علة فاعلیه لذلک الشی الا فی الخارج نعم ... یجوز ان یکون العلم بالجزء علة للعلم بالکل و لا فساد فی ذلک

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۷۶ق؛ این رساله نیز جزء مجموعه‌ای است که چند رساله از مصنفات نادر شمسا را دارد و از مجموعه مرحوم تنکابنی است و بر طبق گواهی کلی وی (در ص ۱۲۹دفتر) این رساله نیز از مؤلفات شمساء گیلانی است؛ کاغذ: فرنگی آهاردار مهره شده، جلد: تیماج قرمز، ۱۵ص (۳۱۸-۳۳۲)، ۲۰ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۹-۲۴۱]

● برهان التوحید / کلام و اعتقادات / عربی

burhān-ut tawḥīd

جعفر بن عبدالله، ق۱۲ قمری
ja‘far ebn-e ‘abd-ol-lāh (- 18c)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۸۷/۱۰۴

در چند مقدمه؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳گ (۴۱۶-۴۱۸)، ابعاد متن: ۱۳×۲۳، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۶-۵۳۵]

● برهان التوحید / کلام و اعتقادات / عربی

burhān-ut tawḥīd

رساله مختصری است در برهان بر اثبات یگانگی خدا و تعلیقی است بر صحیفه سوم از کتاب الصحائف الالهیة. صاحب الذریعة و کشف الظنون از صحائف یاد کرده‌اند بدون تصریح به نام مؤلف آن. در کشف الظنون شرح صحائف به نام «المعارف» یاد شده و صاحب ذریعه نسخه‌ای از این شرح را که در ۷۳۶ نوشته شده دیده‌اند.

[کشف الظنون ۲: ۷۲؛ الذریعه ۹: ۱۵]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۳۰/۹

آغاز: برهان التوحید من صاحب الصحائف قد افاده بفکره

الصائب، قال الصحیفة الثالثة الی قوله من حالة واحدة لاغیر اقول البرهان؛ **انجام:** و ان لم یکن لازماجاز انفکا که و انفکاک التعین
کا: محمد میر حسین استرابادی، تا: ۱۰۵۸ق، به چلیپا؛ جلد: تیماج قرمز، ۲ص (۹-۱۰)، قطع: رقعی مستطیل، اندازه: ۱۰/۵×۱۸/۵سم [ف: ۹-۴۵۹]

● برهان توحید / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-e towhīd

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۵۲/۱۳-ف

نسخه اصل: حسین چلبی ش ۱۱۸۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۷۵۶ق [فیلمها ف: ۱-۴۲۰]

● برهان جامع اللسان = فرهنگ محمد شاهی / لغت / فارسی

borhān-e jāme'-ol lesān = farhang-e mohammad-šāhī

سرابی تبریزی، محمد کریم بن مهدیقلی، ق۱۳ قمری

sarābī tabrīzī ‹mohammad karīm ebn-e mahdī-qolī (-19c)

اهداء به: فتح علیشاه برای بهمن میرزا
تاریخ تألیف: ۱۲۵۱ق
فرهنگ لغت عربی به فارسی است در یک «مقدمه» (شامل ده طراز) ، و ۲۴ »باب» و پنج باب اضافی. ملک الشعراء بهار در کتاب سبک شناسی آن را به ملا عبداللطیف طسوجی نسبت داده است. چنانکه از دیباجه آن به دست می‌آید در سال آخر سلطنت فتحعلیشاه که آغاز ولیعهدی محمد شاه بوده به تألیف این کتاب به امر و اشاره شاهزاده بهمن میرزا برادر محمد شاه شروع کرد و آن را «فرهنگ محمد شاهی» نامیده و از بیان آخر کتاب معلوم می‌شود که انجامش در ۱۲۵۱ بوده است. در دیباچه تصریح شده که از دو کتاب لغت، این کتاب تألیف شده و لغات فرهنگ جهانگیری را به رنگ سرخ نوشته و دیگر لغات فرس را که از کتاب برهان قاطع گرفته شده به رنگ دیگر علاوه بر آن نموده و کنایات هر لغت را در ذیل آن قرار داده و مجموع آنها را به‌طور اختصار منتخب ساخته مسمی به «فرهنگ محمد شاهی» نموده است. مقدمه آن شامل مطالب سودمندی است که دانستن آنها پیش از شروع بلغت لازم است و آنها را در ده «طراز» معین کرده است: ۱. اطلاق اسم پارس بر مملکت ایران و حدود آن و تعداد اقسام این زبان؛ ۲. تعداد حروف تهجی که در عرب و عجم متداول اول؛ ۳. ذکر ترتیب کتاب که بر چه سان و چند بابست؛ ۴. تقسیم کلمه به اسم و فعل و حرف؛ ۵. ضبط حروفیکه بدون ترکیب با حروف دیگر افاده معنی نکند؛ ۷. بیان تجویز تبدیل حروف به یکدیگر؛ ۸. ضمائر مفرد و مرکب (منفصل و متصل) در زبان فارسی؛ ۹. بیان املاء کلمات و اعراب آنها؛ ۱۰. بیان عقد انامل.

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی خلق الوری و علمه البیان ثم هدی ... منت خدای راکه وجود همایون قطب امکان و نور مبین زمین و آسمان و امام مفترض الطاعة والفرمان حضرت صاحب العصر و الزمان راعجل الله فرجه و سهل مخرجه سبب قوام جهان و عالمیان و علت تعیش و نظام عالم کون و مکان گردانید ...

انجام: یعنی هستی مقابل نیستی و بکسر اول نیز آمده و الحمدلله رب العالمین.

چاپ: دارالسلطنه تبریز، سنگی، ۱۲۶۰، ۲۲۸برگ؛ پس از آن درتهران هم به چاپ رسیده است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۵۱ق؛ از قرائن در نسخه به دست می‌آید این نسخه در همان سال تألیف (۱۲۵۱) نگارش یافته ولی نویسنده از خود و سال نگارش چیزی ننوشته، مجدول به طلا و لاجورد و شنجرف؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی دو رو گل و بوته و گل نرگس، ۲۵۱گ، ۲۴سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵×۲۵/۵سم [ف: ۳-۷۷]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: رضاقلی بن حاجی مهدی قلی سرابی، تا: ۱۲۵۳ق، به دستور محمد علی بیک؛ در پایان رساله ناتمام عروضیه قائم مقام فراهانی است در سه ورق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: تیماج مشکی، ۲۲۵گ، ۲۴ سطر (۸/۱×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۱۳-۱۷۴]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۹۹-۹/۴۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۹۶ق؛ از روی نسخه‌ای که به خط برادر مؤلف (میرزا رضاقلی) بوده؛ مجدول؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول با ترنج و سرترنج، ۱۹۱گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۱۵]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۴۸/۳

تا کلمه سامراست؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالحمید حسینی، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۴۶گ (۵۹ر-۱۰۴پ)، ۱۴ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۱۲-۲۷۴۲]

● برهان جامع اللسان (منتخب) / لغت / فارسی

borhān-e jāme'-ol lesān (mn.)

وابسته به: برهان جامع اللسان = فرهنگ محمد شاهی؛ سرابی تبریزی، محمد کریم بن محمد قلی (قرن ۱۳)
در این فرهنگ بخش اندکی از لغات فارسی برهان جامع اللسان تألیف «محمد کریم بن مهدی قلی، تبریزی» انتخاب و معنی شده

است و هیچ گونه شاهدی از نظم و نثر برای لغات نیامده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۳۶/۱
آغاز: آنیسه و آنیسته بمعنی: چیز بسته که بدشواری واشود؛ آنک: گودی که در اطراف قلعه به جهت محاصره و گرفتن قلعه بکنند.؛
انجام: و بر سر هر زنجیر کونی از فولاد نصب کنند؛ ساغر ۱.پیاله شراب، ۲.قصبه ای بود از ملک دکن.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ تملکی در تاریخ ۱۳۱۵ با عبارت: «اشتریت هذا الکتاب بقرائین فی ۱۳۱۵ و أنا الأحقر محمد باقر النوری»؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، ۷گ (۱–۷)، ۱۰ سطر، اندازه: ۷/۵×۱۳سم [ف: ۳۰–۳۹۷]

● **برهان جلدکی** / کیمیا / فارسی

borhān-e jaldakī

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۷/۳۰
آغاز: نقل از کتاب جلدکی از آخر فصل چهارم از مقاله دویم از جلد چهارم از اواخر کتاب برهان در صناعت الهیه در حجر و تدبیر او. بسمله. حمد. صلوة. قال ره: مثلی میزنم از باری تو بر سئوال مقدری و میگوئیم هرگاه که رسید ما را بدرستیکه آب الهی روح است پس او سبب است از برای حیاة.؛ **انجام:** پس میباشد در اواخر حرارت هیجده و از برودت سی و شش. تمام شد فصل مذکور از کتاب برهان.
پاره‌ای از برهان جلدکی می‌باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۱۲گ (۹۷پ–۱۰۸پ) [ف: ۴–۹۶۴]

● **برهان الحساب** / ریاضیات / فارسی

borhān-ol hesāb

خطاط، محمد بن علی

xattāt, mohammad ebn-e ʻalī

در ۲۴ «باب».

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۳–ف
نسخه اصل: مغنیسا گنل ش ۱۷۹۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۴ جمادی الثانی۶۸۵ق، جا: شهر سولای؛ ۹۸گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱–۲۱]

● **برهان خطائین** / ریاضیات / عربی

borhān-e xatā’ayn

قسطا بن لوقا، ق۳ قمری

qostā ben luqā (- 9c)

مقالتی است در برهان عمل خطائین از قسطا بن لوقا بعلبکی فیلسوف نصرانی معروف.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۵۸/۴
آغاز: بسمله، برهان علی عمل حساب الخطائین من مقالة قسطا بن لوقا البعلبکی، قال بعد کلام طویل ذکر فی بیان اقسام الخطائین ... الخ؛ **انجام:** و هو المراد
خط: نستعلیق تحریری خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ دارای اشکال؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۲ص (۹–۱۰)، ۲۵ سطر (۷/۲×۱۵/۲)، اندازه: ۱۱/۲×۲۱/۸سم [ف: ۸–۳۹۱]

● **برهان الخطائین** / ریاضیات / عربی

burhān-ul xaṭā’ayn

بیرجندی قاینی، محمد علی بن محمد اسماعیل، ۱۲۲۴–۱۳۰۵ قمری

bīrjandī qāyenī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad esmāʻīl (1809-1888)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۵۳۷/۵
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳؛ مصحح، از متملکات لطفعلی بن محمد کاظم صدر الافاضل بوده و توضیحات خوبی درباره مجموعه نگاشته از جمله عکس میرزا محمد علی قائنی را نیز بر صفحه پیش از چسبانده است، اشعاری از یغما ملک الشعرا و عبدالباقی میرزا، و دوبیتی از میرزا محمد علی قائنی بدین مضمون: «با کج روشی مخنثی مست غرور ×× کافر منشی و ملحدی از حق دور / گفتم که ترا چه نام باشد گفتا ×× بر عکس نهند نام زنگی کافور»؛ تملک: سید العلماء آقا سید مجتبی در سال ۱۳۲۴ (به تصریح صدر الافاضل)، دو تملک به سال ۱۲۸۴ و ۱۳۰۱؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سر ترنج و گره‌دار، ۱ص (۱۲۵)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [مختصر ف: ۱۰۷]

● **البرهان الخطائین** / ریاضیات / عربی

burhān-ul xaṭā’ayn

رضوی کاشانی، عبدالرزاق

razavī kāšānī, ʻabd-or-razzāq

دارای سه «مقدمه» است و در آن ابوالقاسم علی بن محمد کاشانی روشی دراستخراج خطائین یاد کرده است.
آغاز: بسمله. قال السید الجلیل ... مولانا ومقتدانا السید عبدالرزاق الکاشانی سلمه الله ... لما کان البرهان علی الخطائین محتاجاً الی تقدیم مقدمات فلنقدم المقدمات ... اما المقدمة الاولی فهی ان کل مقدارین او عددین کان کل واحد منهما أنقص او ازید
انجام: وهذه المؤامرة مع المؤامرة السابعة لابی علی القاسانی مذکورة فی رسالة عیون الحساب من تألیفات استادنا تغمده الله بغفرانه ... مع لمیته عدم جریانها کلیاً. تم الکلام بحمده

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۱۳/۷

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲گ (۲۳۸-۲۳۹پ) [ف: ۳-۲۵۰]
۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۹۷/۴
آغاز و انجام: برابر؛ انتهاء کلام استادی و من علیه استنادی عبدالرزاق الرضوی دام ظله العالی الی یوم یؤخذ بالنواصی. نمقه عبدالغنی الحسینی غفرالله ذنوبی یوم حسابی
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سرخ زرکوب مقوایی، ۴گ (۱۵۲پ-۱۵۵پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۳-۲۴۹]

● **برهان الخطائین** / ریاضیات / عربی
burhān-ul xaṭā'ayn
جز آن است که در فهرست سپهسالار آمده است.

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۴۷/۴
آغاز: بسمله، برهان الخطئین. اذا کانت نسبة الفصل بین المجهول و المفروض الاول، الفضل بین المجهول و المفروض الثانی؛ **انجام:** ما بین المط و مفروض خطاه ط
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۹ق؛ کاغذ: ترمه، جلد: رویه میشن سیاه، ۲گ (۱۱پ-۱۲پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۶-۴۲۱]

● **برهان الخطائین** / ریاضیات / عربی
burhān-ul xaṭā'ayn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۷۵/۱۴-ف
نسخه اصل: پاریس P. 169 (بلوشه ۷۲۲)؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۲۲ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۳۹]

● **البرهان الخطائین** / ریاضیات-عربی
al-burhān-ul xaṭā'ayn

تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۲۱۵/۴
از روی خط مؤلف؛ کا: عبدالله بن عبدالله، بی‌تا؛ ۱۹ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [نشریه: ۳-۲۳۲]

● **برهان در بیان پیغمبران** / تاریخ / فارسی
borhān dar bayān-e peyqambarān
عرب باغی، حسین بن نصرالله، ۱۲۹۴-۱۳۶۹ قمری
'arab bāqī, hoseyn (1877-1950)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۹۶۶۵
آغاز: بسمله. و الصلوه علی جمیع الانبیاء اول از پیغمبران ایران حضرت نوح بوده زیرا که نشو و نمای؛ **انجام:** البته آنکس جاهل محض و محض ناد آنست تمام شد
خط: نستعلیق جلی ممتاز، کا: حسین مشهدی، تا: ۱۳۵۷ق؛ کاغذ: کاهی، جلد: مقوا با عطف پارچه، ۱۴ سطر (۹×۱۳/۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۰×۱۷سم [رایانه]

● **برهان الدین** / کلام و اعتقادات / فارسی
borhān-od dīn
تویسرکانی، عبدالغفار بن محمد حسن، -۱۳۱۹ شمسی
toyserkānī, 'abd-ol-qaffār ebn-e mohammad hasan (-1940)
رساله‌ای که به‌نام برهان الدین فی رد اثنین و سبعین است. مشار الیه که از اختلاف عقیده بین شیعه و سنی به تنگ آمده به منظور قرب و توافق بین این و مذهب بزرگ اسلامی ضمن نقل از احادیث و طرح سوالات سعی نموده به طریقی که مورد توافق باشد رفع اختلاف و دو دستگی بنماید.

تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۷۲۶
آغاز: بسم الله الرحمن الرحیم-الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین و آله الطاهرین الطیبین؛ **انجام:** و السلام علی من اتبع الهدی ۲۴شهر ذی قعدة الحرام ۱۳۱۹ اختتام پذیرفت
خط: نستعلیق ممتاز، کا: عبدالغفار تویسرکانی، تا: ذیقعده ۱۳۱۹ق؛ مجدول، یک سرلوح مذهب مرصع، یک کتیبه؛ مهر: کتابخانه دولت علیه ایران ۱۳۲۹؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوای روکش مخمل زنگاری وسط و چهار گوشه منگنه‌ای گل‌دار، ۸۶ص، ۱۲ سطر، قطع: رقعی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱-۸۱]

● **برهان ساطع** / فارسی
borhān-e sāte'

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴۱
سید محمد صادق فردوس؛ کا: سید محمد صادق، تا: ۱۳۷۴ق؛ خریداری از امرالله صفری؛ ۹گ، اندازه: ۱۱/۶×۱۸/۴سم [رایانه]

● **البرهان الساطع للانام فی شرح شرائع الاسلام** / فقه-عربی
al-burhān-us sāṭi' li-l-anām fī š.-i šarā'i'-il islām
عاملی، محمد جواد بن حسن، ق۱۳ قمری
'āmelī, mohammad javād ebn-e hasan (- 19c)
وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
شرح استدلالی مفصلی است با عناوین «قوله-قوله» بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی با نقل اقوال فقهاء و رد و ایراد

بسیار.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۹۵۰

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... کتاب الطهارة الکتاب فعال من الکتب أعنی الجمع قال الله تعالی اولئک کتب فی قلوبهم الایمان؛
انجام: و یستفاد منها التنزه من هذه المیاه کما فهمه الشهید ...
مشتمل بر کتاب طهارت تا احکام وضو می‌باشد؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، چند یادداشت از مؤلف به‌تاریخ‌های ۱۲۴۱ و ۱۲۴۲، دو تقریض کوتاه بر کتاب از محمود و محمد بن معصوم رضوی و مهر «عبده الراجی سید محمد رضوی» (بیضوی)؛ مهر: مؤلف «محمد جواد العاملی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قرمز، ۲۳۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۳۳۴]

● **البرهان الساطع لنور الفائدة فی رد التطلیقات الثلاث الی واحدة** / فقه / عربی

al-burhān-us sāṭi‘ li-nūr-il fā’ida fī radd-it taṭlīqāt-iṯ ṯalāṯ ilā wāḥida

حسنی، اسماعیل بن قاسم، -۱۰۸۷ قمری

hasanī, esmā‘īl ebn-e qāsem (- 1677)

قاضی علامه جمال الدین محمد بن علی حملولی در مسأله‌ای از مؤلف درباره زن سه طلاقه به لفظ واحد یا الفاظ متعدد پرسیده است که در این رساله به‌گونه‌ای استدلالی جواب آن داده شده است.

[اعلام المؤلفین الزیدیة ص ۱۶۶]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۵۷۵/۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین الذی انزل الفرقان هدی للناس و بینات من الهدی و اشهد ان لا اله الا الله و حده لا شریک له الذی حکم بالحق و قضی؛
نسخه اصل: کتابخانه واتیکان-رم ۱۱۵۲؛ خط: نسخ، کا: حسن بن زید الشجاع المومری زیدی ساکن بیت عذافر، تا: جمعه ۲۸ جمادی الثانی ۱۰۶۴ق؛ ۱۷ص (۴۲۵-۴۴۱) [عکسی ف: ۴-۴۲۹]

● **البرهان الساطع و الحسام القاطع** / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān-us sāṭi‘ wa-l ḥusām-il qāṭi‘

محمد بن علی، ق۱۳ قمری

mohammad ebn-e ‘alī (- 19c)

رساله‌ای است استدلالی و جدلی در امامت با نقل اقوال بسیار از احادیث و کلمات اهل سنت و توضیحات مؤلف با عنوان «اقول». در اثنای کتاب اشعاری در مدح امیرالمؤمنین می‌آورد از جمله قصیده حمیری را و می‌گوید: من هم قصیده‌ای بر این وزن سروده‌ام: الاحت بروق عن یمین المحصب ×× ام الصبح حال فی اللباس مذهب.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۹۹-۲/۱۱۹

آغاز: علی الامامة و لهذا لم یجعل علیاً علیه السلام فی الجیش و جعلهم فیها و ذلک من اوکد الدلالة علی أنه علیه الصلوة و السلام لم یرد؛ **انجام:** و انی سوف انعم فی جنان ×× مزینة بولدان و حور / علیک الله صلی تتدی ×× بساط الروض بالطل النثیر
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: صفر۱۱۲۳ق، جا: تحت القبة المنورة فی الحضرة القدسیة المطهرة؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، محشی با امضای «محمد علی المؤلف»؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲-۶۱۳]

● **برهان الساکین** / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-os sālekīn

ذوالریاستین، عبدالحسین، ۱۲۵۱-۱۳۳۲ شمسی

zo-r-rīyāsatayn, ‘abd-ol-hoseyn (1872-1953)

تاریخ تألیف: ذیقعده ۱۳۵۲ق

در یک «مقدمه» و پنج «باب» و یک «خاتمه».

آغاز: الحمد لله الذی نور قلوب العارفین بطوالع انوار معرفته ... اما بعد فیقول ...

تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۷۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** رونق بگفت از پی تاریخ ختم آن ×× تألیف شد ز کامل برهان سالکین.
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ یادداشت‌هایی به خط مؤلف و دیگران، عکسی از مؤلف در پشت جلد، در پایان نسخه قصیده‌ای که امیر الشعراء نادری در رجب ۱۳۵۴ در مدح مؤلف در شهر مشهد سروده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۳۳۷ص، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱-۱۰۳]

● **برهان السداد فی شرح الارشاد** / فقه / عربی

burhān-us sadād fī š.-il iršād

عاملی، محمد بن احمد، -۱۰۰۸ ؟ قمری

‘āmelī, mohammad ebn-e ahmad (- 1600)

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الایمان؛ علامه حلی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تاریخ تألیف: ۱۰۰۲ق؛ محل تألیف: مکه

شرح مزجی ارشاد الاذهان علامه حلی است.

آغاز: بسم ... الله کافی من توکل علیه. الحمدلله الذی من علی عباده بالتکلیف، فجعله لأحوالهم فی المعاش نظام الانتظام، و سبباً فی المعاد لنیل السعادة الأبدیة فی دارالسلام ... أما بعد، فإن علم الفقه عماد هذا الدین الأحمدی کما نص علیه الرسول الأمین، و

استفراغ الوسع فی تحصیله علی سبیل الاحاطة بمجمله و تفصیله فرض علی التعیین ... ثم لما کان الکتاب الموسوم بـ «ارشاد الإذهان إلی أحکام الإیمان» من تصانیف الشیخ الاعظم و الإمام الاکرام ... أبی منصور الحسن بن المطهر ... أحسن ما صنفه علماؤنا الماضون فی فنه من مطول و موجز و متوسط ترتیباً، و أتم ما ألفه سلفنا الصالحون ... تنقیحاً و تهذیباً؛ تو فرت الدواعی علی شرحه. فشرحته شرحاً قید من عباراته المطلق، و فتح من أبواب اشاراته المغلق، و بین مقاصده و تمم فوایده، سلکت فیه بین نهجی الإیجاز و الإکثار، تجافیاً عن ملل الإسهاب و خلل الاختصار ... و سمیته «برهان السداد فی شرح الارشاد». أقول و بالله أعتصم مما یصم، و هو حسبی و نعم الوکیل: قال المصنف- قدس الله روحه و نور ضریحه -: بسم الله الرحمن الرحیم. اقتداء بالکتاب العظیم و عملاً بقول النبی الکریم ...

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۲۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و ربما فسر المخترم هنا بالهالك علی غیر بصیرة و المعنی علی هذا ظاهر من غیر تکلف الی شی مما ذکر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ تملک: ... خاتون العاملی با مهر «الواثق بالله الغنی محمد بن علی الشهیر بابن خاتون العاملی» (بیضوی)، مجتبی بن محمد باقر موسوی به سال ۱۳۷۵، عبدالنبی نباطی، محمد شفیع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار، ۱۶۶گ، ۲۶سطر، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۲۸-۱۶۹]

۲. اصفهان؛ کتابخانه های اصفهان؛ شماره نسخه: ۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** و یمکن أن یکون هذا إشارة إلی التفویض إلی الله تعالی و الرضا بالواقع، کیف کان، فانه لما رأی المیت و علم أن الله سبحانه اختار موته و حیاة الرائی رضی بفعل الله و قضائه؛ حمدالله فقال: الحمدلله الذی أحیانی فانه اختار حیاتی و لو اختار موتی لأماتنی فالحمدلله علی ذلک. و هذا من أعلی درجات الإیمان. و ربما فسر المخترم هنا بالهالک علی غیر بصیر؛ و المعنی علی هذا ظاهر من غیر تکلف إلی شیء مما ذکر .

نسخه ناتمام و تا مقصد پنجم «صلوة میت» بیشتر، و معلوم نشد که شارح موفق به اتمام کار خود شده یا تا همین مبحث بیشتر ننوشته است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ روی برگ ۲ نام کتاب و مؤلف - مانا به خط خود او - چنین نوشته شده: «کتاب برهان السداد، فی شرح الارشاد. تصنیف العبد الفقیر إلی عفوالله: محمد بن أحمد بن نعمة الله بن خاتون العاملی. عامله الله بلطفه الخفی و أجراه علی عوایده بره الحفی، بجاه محمد الأمین و آله الاکرمین»، شیخ محمد بن علی بن احمد ابن خاتون برادر زاده مؤلف تملك خود را نوشته بوده که مع الاسف جمله هایی از آن در صفحاتی ضایع شده و آنچه باقی مانده این عبارت است: «خاتون العاملی. عفی عنه» مهر «الواثق بالله [ظ] الغنی: محمد بن علی، الشهیر بابن خاتون العاملی»، نیز روی همین صفحه: «هو من عواری الزمان عندی و أنا العبد عبدالنبی النباطی»، مانا که نسخه بخط مؤلف باشد، با شرح جمله «و الدعاء عند المشاهدة» خاتمه یافته است؛ کاغذ: فستقی، جلد: تیماج سرخ دارای ترنج، ۱۶۶گ، ۲۶ سطر (۱۱/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [فهرست روضاتی: ۳۷۲]

● **برهان السدید فی احوال ابوسعید = مفتاح اول در تاریخ مملکت عمان** / تراجم / فارسی

borhān-os sadīd fī ahvāl-e abū-sa'īd = meftāh-e avval dar tārīx-e mamlekat-e 'omān

سدید السلطنه، محمد علی بن احمد، ۱۲۹۱-۱۳۶۲ قمری

sadīd-os-sāltane, mohammad 'alī ebn-e ahmad (1874-1943)

تاریخ تألیف: شب جمعه ۲۹ شوال ۱۳۱۴ق

کتاب یکم مفاتیح الادب او است در تاریخ مسقط و عمان که به روزگار مظفرالدین شاه و به خواهش حسام الدین حسین قلی خان نظام السلطنه در صدارت میرزا علی اصغرخان امین السلطان صدر اعظم ساخته است. خود کتاب برهان سدید در چند «باب» و «فصل» و «خاتمه» و «تتمیم» است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۴۱۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ میان ص ۱ و ۲ افتاده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تازه، ۲۰گ، ۱۵ سطر (۱۴×۱۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۶۶]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۱ و ۴۹۷۷/۲-ف

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ همان لاری، این نسخه تحریر دیگری است و مورخ ۱۳۳۳ و پس از مفاتیح الادب فی تواریخ العرب مورخ ۱۳۱۴ پرداخته شده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور عطف مشکی مقوایی، ۲۵گ، ۲۹۵ص، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۷-۳۵۷] و [فیلمها ف: ۳-۱۱۹]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۷۲

خط: نستعلیق، کا: یوسف رفسنجانی، بی‌تا؛ تاریخ مسقط است (ص ع) با فهرست در پایان ۸۳ س ۱۹۵ ستون؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی لایی، ۴۹گ، ۱۵ سطر (۱۴×۱۸)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۱۷-۳۵۷]

● **برهان سدید لبیان النسب بین النقائض** / منطق / عربی

burhān-un sadīd li-bayān-in nasab bayn-an naqā'iḍ

عصام الدین اسفراینی، ابراهیم بن محمد، ۸۷۳-۹۵۱ ؟ قمری

'esām-od-dīn-e esfarāyenī, ebrāhīm ebn-e mohammad (1469-1545)

حاشیه است بر مبحث نقائض از شرح شمسیه.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷/۱۷–طباطبائی

آغاز: بسمله سبحانک یا من بریک له بل لانسبه بینه و بینه ... فیقول العبد المفتقر ابراهیم بن محمد بن عربشاه الاسفراینی ... هذا برهان سدید و تبیان جدید لبیان النسب بین النقائض ... فاقول نقیض الشیء ما یفرق بینه و بین الشیء بکلمه لا اوما فی معناه کالانسان و لا انسان فکل من عادم کلمة لاوواجده علی هذا الوجه نقیض للاخر؛ **انجام:** فیتحقق فی مادة الاجتماع بعد تحقق مادة الافتراق فی الکل لا یقال لا نانقول تامل و الله تعالی اعلم تمت

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۱۶گ، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [ف: ۲۳–۵۵۱]

● **برهان السعادة** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-os sa'ādat

کنتوری، محمد قلی بن محمد حامد، ۱۱۸۸–۱۲۶۰ قمری

kantūrī, mohammad qolī ebn-e mohammad hāmed (1774-1844)

وابسته به: تحفه اثنی عشریه = نصیحة المؤمنین و فضیحة الشیاطین؛ دهلوی، عبدالعزیز بن احمد (۱۱۵۹–۱۲۳۹)

رد باب هفتم تحفه اثنا عشری دهلوی است.

آغاز: الحمد لمن اخبرنا فی کلامه المنزل علی خیر الخلق و الخلیفه ...

[کشف الحجب و الاستار، ص۸۴؛ الذریعه ج۳ص۹۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۹۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** موجود که دلالت کرد ایشان را بر وجوب قتال مرتدین و دفع کردن

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: حنایی، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۱۰×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۳سم [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** در حاشیه آن گفته ... حسن گفته اند

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۸ سطر (۱۲×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۴۰۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** قال سلیمان قلت ... و قوله تعالی و یقولون انه لمجنون و ما هو الا ذکر للعالمین

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، ۱۹ سطر (۱۲/۸×۲۲/۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۲۱×۳۱سم [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۸۱۸

آغاز: موجود و انچه اهل عقل گفته اند آن است که حق تعالی؛ **انجام:** ادعیه بدهیه است و نه منتهی به بدیهیات

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۱۹ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [رایانه]

● **برهان السلطنه** / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-os sāltana

نوری لشکرنویس، فتح الله بن اسدالله، ق۱۳ قمری

nūrī-ye laškar-nevīs, fath-ol-lāh ebn-e asad-ol-lāh (-19c)

اهداء به: فتحعلی شاه قاجار

رساله‌ای است در بیان عقل سلطانی که اثرگذار بر خلق است و مقدار از بحث‌های اعتقادی به‌گونه‌ای ادبی، در سه «مقدمه» و یک «نتیجه»: مقدمه اول: در توحید و معرفت؛ مقدمه دوم: در عبادت قلبی و ظاهری؛ مقدمه سوم: در تطابق اثبات عوالم و نزول سلسله سلطنت از حضرت رب الارباب به سلطان عادل اسلام؛ نتیجه: در مدح سلطان عصر.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۵۳۸/۱

آغاز: خجسته جوهر یکتای حمد و ستایش و شایسته گوهر مصفای مدح و نیایش که صراف دکه فصاحت به نظام ترصیع منظوم دارد کردگار یگانه را نثار شاید؛ **انجام:** در حصار آیگون فلک محبوس و پایه عرش مثال سلیمانی از آفت افسون مخالفان محروس است و لله الحمد و المنة.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۴گ (۲پ–۲۵پ)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲۸–۹۶]

● **البرهان السلمی علی نفی الجزء الذی لایتجزی** / فلسفه / عربی

al-burhān-us silmī 'alā nafy-il juz'-il laḏī lā-yatajazzī

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۸۷/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷–۲۶۱]

● **برهان العارفین** / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-ol 'ārefīn

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۱۳۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا شیخان [رایانه]

● **برهان العاشقین = چهار برادران** / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-ol 'āšeqīn = čahār barādar

گیسودراز، محمد بن یوسف، ۷۲۱–۸۲۶ ؟ قمری

gīsūderāz, mohammad ebn-e yūsof (1322-1423)

سوال بسیار گنگی از جانب یک صوفی طرح می‌شود مبنی بر

این که «ما چهار برادر بودیم از نه ده سه تن جامه نداشتند و یکی برهنه بود» و این چهار برادر کارهای عجیب و متناقص می‌کنند. سپس سائل جواب این اسئله متناقص و کارهای عجیب و این که حقیقت آنها چیست می‌خواهد. بعد عبدالواحد بن ابراهیم بلگرامی پس از مقدمه‌ای می‌گوید صوفیان را از هزل جدها منظور است و مقصود نویسنده از این داستان و اسئله او امور چندی است که باید به آن توجه کرد.

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۱۴۰/۳

آغاز: بسمله، ما چهار برادر بودیم از نه ده سه تن جامه نداشتند؛
انجام: و الحمدلله رب العالمین و السلام و التحیه و الاکرام علی سید الانام و اله الطیبین الطاهرین المعصومین

نام مؤلف به قرینه آغاز نسخه ذکر شد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۸۵ق؛ کاغذ: بخارائی، جلد: پارچه‌ای، ۳۲ص، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۲/۵×۱۸/۵سم [ف: ۵-۱۹۵]

۲. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۵۷۰/۳

تذکر: در فهرست با نام حل معما و بدون نام مؤلف است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۳-۱۰۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۹۳/۴

در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: صنیع الله، بی‌تا؛ جلد: تیماج عنابی ضربی ترنج دار، ۱۰ گ (گ۶۳پ-۷۴ر)، اندازه: ۱۵×۲۱ سم [ف: ۲۸ — ۲۶۹]

● **برهان العجم** / لغت / فارسی

borhān-ol ʻajam

فرهنگ فارسی به فارسی در یک «مقدمه» در دو «طراز» و چند «فصل» در دستور زبان فارسی و بیست و هشت کتاب به ترتیب تهجی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۲۸

آغاز: آرایش دیباچه کاینات و زیب فهرست موجودات سزاوار پرستش و ستایش واجب الوجودی است؛ **انجام:** در عهد پیشدادیان و کیانیان که تکلم می‌کردن به توفیق یزدان.

خط: نستعلیق، کا: هاشم منجم باشی مالک نسخه، تا: بهمن ۱۳۲۱ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲۰۳گ، ۱۴ سطر (۶×۱۲)، قطع: بغلی، اندازه: ۹×۱۷سم [ف: ۱۶-۷۷]

← برهان عرفانی ≻ اصول دین قرآنی
← برهان عقل ≻ مراتب علمی بشر

● **البرهان علی اتحاد المقدمة التی اعملها ارشمیدس فی تسبیع الدائرة و کیفیة ذلک** / ریاضیات / عربی

al-burhān ʻalā ittiḥād-il muqaddama al-latī aʻmala-hā arašmīdus fī tasbīʻ-id dā’ira wa kayfīyyat-i ḏālik

قرطبی، موسی بن میمون، ۵۲۹-۶۰۱ قمری

qortobī, mūsā ebn-e maymūn (1135-1205)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۷۰/۸-ف

نسخه اصل: مانیسا گنل ش ۱۷۰۶؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۶۹۹ق، جا: تبریز؛ ۲گ (۱۸۳ر-۱۸۴پ)، ۱۸ سطر [فیلمها ف: ۱-۵۲۲]

● **البرهان علی الضرب القسمة** / ریاضیات / عربی

al-burhān ʻala-ḍ ḍarb-il qisma

مسعودی

masʻūdī

فی النوع الثالث المذکور فی هذا الکتاب الذی هو فی حساب الدرج و الدقائق و الثوانی الی آخره انشاها الامام الاجل الکبیر الاستاذ شرف الملة و الدین المسعودی، نقل از خط «مولانا و سیدنا خاتمة اهل العدل و التوحید مجتهد آخر الزمان نعمان الثانی علامة الوری امام اهل الهدی نجم الحق و الدین الزاهد مختار بن محمود بن محمد الحجی الهارونی» در شب ۲۷ رجب ۶۷۲.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱۱/۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۷؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی عطف مشکی لایی، ۲گ (۱۰۷ر-۱۰۸پ)، ۱۷ سطر (۱۰×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۳۹۷]

● **البرهان علی ان الفلک لیس هو فی غایة الصفا** / هیئت / عربی

al-burhān ʻalā anna-l falak-a laysa huwa fī ġāyat-iṣ ṣafā

علاء بن سهل، ق۴ قمری

ʻalāʻ ebn-e sahl (- 10c)

وجیزه‌ای است که آن را در وقت تصفح کتاب مناظر بطلیموس استخراج کرده و مربوط به مقاله پنجم از آن کتابست.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۲۴/۱۱

آغاز: البرهان علی ان الفلک ... استخرجه ابوسعد العلاء بن سهل؛
انجام: وهو خط نصف النهار

خط: نسخ، کا: اسدالله منجم دودانگه مازندرانی، تا: ۱۳۰۸ق، جا: تهران؛ دارای اشکال نجومی؛ جلد: تیماج، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۲/۳سم [ف: ۱۰-۱۵۷]

● **البرهان علی تعدیل الشمس الرصد و اوجها وسطها و مابین مرکزیها** / هیئت-

al-burhān ʻalā ta‘dīl-iš šams-ir raṣad wa awj-i-hā wasaṭ-i-hā wa mā bayn-a markazay-hā

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۹۰/۲–ف

نسخه اصل: مجلس شورا ش ۱۸۴ [در فهرست مجلس تنها رساله نخست مجموعه که زیج سلطانی است معرفی شده است]؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱–۶۶۸]

● **برهان علی جمع المربعات المتوالیة** / ریاضیات / عربی

burhān-un ʻalā jam‘-il murabba‘āt-il mutawālīya

ابوحاتم اسفزاری، مظفر بن اسماعیل، -۵۱۵ ؟ قمری

abūhātam-e esfazārī ‹mozaffar ebn-e esmā‘īl (- 1122)

رساله‌ای کوتاه و مختصر در بیان جمع مربع‌های متوالیه که بصورت برهانی و استدلالی نوشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۲۵/۲

آغاز: برهان علی جمع المربعات المتوالیة ... الطریقة المعروفة المنسوبة الی القد ما فی جمع المربعات انهم قالوا اذا اردت ان تجمع عدة ما من مربعات الاعداد المتوالیه من الواحد الی ای غایة؛ **انجام:** و یصیر ضرب المجموع فی ثلثی العمود مع ثلث الواحد کما قد امر به القدما و هذا تشجیر سهل عند النظر الیه تفهم جمیع ما ذکرناه ... علی سیدنا محمد النبی وآله الطاهرین

خط: نسخ، کا: (ظاهراً کاتب شیعه بوده است)، تا: قرن ۶؛ دارای اشکال هندسی؛ جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای، ۲گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱–۲۶۹]

● **البرهان فی اثبات الصانع** / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān fī iṯbāt-iṣ ṣāni‘

موسوی تنکابنی، محمد مهدی بن محمد جعفر، ق۱۳ قمری

mūsavī tonekābonī ‹mohammad mahdī ebn-e mohammad ja‘far (- 19c)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۴ شوال ۱۲۶۷ق

رساله استدلالی فلسفی است بر اثبات صانع و توحید ذات ربوبی و بحث در صفات الهی، با عناوین «برهان–برهان».

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۶۹۵/۶

آغاز: الحمدلله الذی خلق الاشیاء بصنعه لا من شیء و أوجدها بارادته لا من لیس و الصلاة علی محمد خیر الوری؛ **انجام:** و ذلک قوله بکم فتح الله و بکم یختم أی الایجاد و الخلق.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۷گ (۹۳پ–۱۰۹پ)، اندازه: ۱۷/۵×۲۲سم [ف: ۱۵–۹۵]

● **البرهان فی اسرار علم المیزان** / کیمیا / عربی

al-burhān fī asrār-i ‘ilm-il mīzān

جلدکی، علی بن ایدمر، -۷۶۲ قمری

jeldakī, ‘alī ebn-e aydamor (- 1361)

وابسته به: السبعة = الاجساد السبعة = کتب الاجساد السبعة = الرسائل السبع الجابریة = الکواکب السبعة؛ جابر بن حیان (۱۲۰–۱۹۸ق)

در صناعت اکسیر و تراکیب و رموز و موازین این فن و ذکر اقوال و تحقیقات حکماء. جلدکی پس از ملاحظه کتاب «المکتسب فی زراعة الذهب» بر کتاب «الاجساد السبعة» جابر بن حیان شرحی مبسوط و مستوفی نوشته و آن را «البرهان فی اسرار علم المیزان» نامیده است. این کتاب در دو جلد است که جلد اول دارای نوزده «جزء» و دوم دارای چهارده «جزء» مشتمل بر فصول و ابواب، و در هر جزء دارای خطبه‌ای جداگانه است. مؤلف درباره کتاب آورده است: «اعلم ایها الاخ انا قد الزمنا فی کتابنا هذا المسمی بالبرهان فی اسرار علم المیزان ان نذکر ما علمنا الله تعالی من شجرة الحکمة و تشعبات اصولها و تفریعات فروعها» تا آنجا که «لان کتابنا هذا متضمن لما یحتویه من اسرار علم التوحید» تا آنجا «و لم نقصد بالاطالة فی کتابنا هذا المشتمل علی اربعة اجزاء الا لتعلم ایها الاخ باذن الله تعالی ما لم تکن و منفتح فکرک و فهمک» و «لم نسلک فی جمیع کتابنا هذا من الرموز ما اعتمده من تقدمنا فی استعمال المهمل و المستعمل و انما اعتمدنا علی بیان الحقایق بالبرهان و حققنا سبیل الواجب و کشفنا الحق لاهله» و در آن از جابر بن حیان و مویدالدین طغرائی نقل مطلب و تفصیل توضیح برخی مطالب را به مؤلفات دیگرش چون «کنز الاختصاص» و «التقریب» و «المصابیح» و «نهایة الطلب» و «غایة السرور» و «شمس المنیر» احاله نموده است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و جعل الشمس و القمر فی تیسیرهما بحسبان و اقام علی وحدانیه

[معجم المطبوعات ۷۰۴؛ الذریعة ۸۹/۳؛ کشف الظنون: ۲۴۱/۱؛ هدیة العارفین ۷۲۳/۱–۷۲۴؛ الاعلام زرکلی ۵/۵؛ معجم المؤلفین ۲۸/۳]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۷۷

آغاز: و ترطبها و تحل الاوساج و تنقی الجسد و تحییه و علی العلاج؛ **انجام:** الا الشیطان هم الخاسرون فیکفیکهم الله و هو السمیع العلیم

خط: نسخ خفی ممتاز، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نباتی، جلد: مقوا با رویه پارچه، ۱۹ سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۶۶

آغاز: وجود ها ببدیهه عقله و انک رها و حجدها و رآها فی؛ **انجام:** الافلاک بالنسبه یلی تحت عالم الثالث الاشکال و هو

موضوع فی الصفحه الثالیة لهذا فاعلم
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [رایانه]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۵

آغاز: و التوجه الیه و الاعتماد فی کل الامور علیه؛ **انجام:** انه لیس للانسان الا ما

جلد ۳. محتوی این جلد بر هفت کتاب است: ۱. کتاب الزحل و الاسرب، ۲. کتاب المریخ و الحدید، ۳. کتاب الفضة، ۴. کتاب الذهب، ۵. کتاب الخار، ۶. کتاب المشتری، ۷. کتاب الزهره؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۹؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: مقوا با روکش پارچه خاکستری، ۲۷۵گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [الفبائی: ۸۷]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض۱۰۷۹۳

آغاز: احدهما اللذات العقلیة بالمعارف فی العلمیة و الثانی اللذات الحسیة الخالیة؛ **انجام:** یحشرنا و اخواننا فی زمرة النبی الامی سیدنا محمد و آله

جلد ۳ و ۴؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ رساله در بیان حجر مکرم ضمیمه است؛ اهدایی: محمد ایرانی، ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی سرنج، جلد: تیماج، مختلف السطر (۱۰×۱۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [الفبائی: ۸۷]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۹۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن تریاکی، ۱۵۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۳سم [ف: ۱-۷۱]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۰۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی لبه دار، ۳۴۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۴سم [ف: ۱۰-۷۱]

۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۰۹

جلد چهارم؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی لبه‌دار، ۳۷۸گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۲سم [ف: ۱-۷۱]

۸. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۱۰

جلد ۱ و۲؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ دارای یادداشت عبدالرحمن بن محمد که می‌گوید آن را از شیخ ابوالفضل شنیدم و اجازه روایت آن را بمن داده چنانکه از خود جلدکی روایت شنیده بود و من به شیخ ناصرالدین محمد نویسنده این نسخه اجازه دادم؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن قهوه‌ای ضربی لبه دار، ۳۴۰گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۷۱]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۰۰

آغاز: الحمد لله الواحد الاحد الا له الخالق المبدع؛ **انجام:** و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم

جلد ۴، مرتب است بر دیباچه مفصل و سیزده مقدمه مختصر (در امور عامه و الهیات) و هشت مقاله و هر مقاله دارای دیباچه‌ای مخصوص، بیشتر مقالات دارای فصول؛ خط: نسخ، کا: احمد بن احمد بن ابراهیم کاتب ازهری، تا: ۲۷ رجب ۹۹۷ق؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: حنایی روشن آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۲۱ص، ۳۵ سطر، اندازه: ۱۸/۵×۲۷سم [الفبائی: ۸۷]

۱۰. تهران؛ فیاض؛ شماره نسخه: ۱۶۷

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۷-۶۹۵]

۱۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۳۸

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمد الله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... و بعد فان شرف کل علم بشرف موضوعه لاهل العرفان

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام (در باب دهم جزو یکم فصل پنجم افتاده)؛ تملک: یحیی بن ابی المعالی حسینی رضوی؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی، ۸۶گ، ۱۸ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۳-۳۲۰۹]

۱۲. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۸ فیاض

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۱ق؛ ۱۴ سطر (۷/۵×۱۱)، اندازه: ۷/۵×۱۲/۵سم [ف: ۱۴]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۷۱/۲

آغاز: بسمله، اعلم یا اخی انه متی استمر الاسرب علی حالته الموجوده؛ **انجام:** پایان: ولهذ اقلت تنبت الله ... تشارکها غر جنسها فیجب تحصیلها.

قسمتی از کتاب برهان است و بر حسب عنوان ابتدایی آن، مبحث مندرج در آن کتاب اجساد هفت‌گانه است که از هامش برگ ۶ شروع می‌شود و تا هامش برگ ۳۲ می‌آید؛ کا: محمد نعیم محمد آبادی، تا: ۱۰۸۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی دولا رویه تیماج ترنجدار تریاکی ۲۷گ (از حاشیه ۶-۳۲)، ۲۵ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳/۵سم [ف: ۱۰-۴۶۸]

۱۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۲۳

آغاز: الحمدلله الملک الحق الموجد الخالق البارئ المبدع المخترع لکل الخلائق؛ **انجام:** ما بقی الخیر و المکان و الإمکان و ما استمر الزمان و الحمدلله و کفی و حسبنا الله و نعم الوکیل؛ تمت

جلد ۲؛ خط: نسخ، کا: علی نقی، طبیب اصفهانی، تا: قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با نشان «علی نقی»؛ تملک: «خلیل الله ذوالریاستین» به خط «صدرالاسلام قزوینی حسینی صدر الصدوری» و مهر وی؛ اندازه جلد: ۳۰×۱۷؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مشمعی قهوه‌ای؛ عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۴۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۰×۲۰سم [ف: ۲۹-۳۱]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۸۸۷/۱۱

آغاز: الحمدلله الذی خلق الارواح و النفوس.. و بعد فهذا ... . هو اول المقاله السادسه من الجزء الرابع من «البرهان فی اسرار علم المیزان» ... المتعلق بالکباریت و الزرانیخ؛ **انجام:** و انما الحق مدفون مرموز مکنون، لا یتوصل الی ظهوره ... الا بالمفتاح الذی یرجی به قصد الصلاح و الفلاح فافهم ذلک و السلام

بخشی از آن؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: هندی نخودی، جلد: تیماج یک‌لا مشکی، دور آن گل بوته فشاری، ۲گ (۶۷پ–۶۸پ)، ۲۰ سطر (۸/۵×۱۵)، اندازه: ۱۳/۷×۱۹/۲سم [ف: ۱۷-۱۳۹]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۲/۱۶

بخشی از آن در تدبیر الملح؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ در حاشیه کتاب یادداشت‌های مختصری در کیمیا آمده؛ جلد: تیماج مشکی، ۲گ (۱۰۵ر–۱۰۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰–۲۶۱]

۱۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۷۹۲/۲۴

قسم سوم و چهارم؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۰۴ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۰گ (۱۵۷ر–۱۶۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۰–۲۶۲]

۱۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۶۲

آغاز: بسمله. الحمد لله الذی حرک الحرکات و انشاء المحرکات و انشاء المخلوقات و کون المکونات و قدر المقدرات و صور؛ **انجام:** وصل توان کرد من کلام السید الاجل ...

جلد ۴؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: عبدالرحیم، تا: ۱۱۱۴ق؛ افتادگی: انجام؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۱۰۱ص، ۱۴ سطر، اندازه: ۹×۱۶سم [الفبائی: ۸۷]

۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۶۸۴۹–۳۵/۲۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** وصحابته نجوم الهدایة فی الاکوان والحمدلله رب العالمین وحسبنا الله ونعم الوکیل ویتلوه الجزء الثانی بما فیه من ابواب الحمل وفصول التفصیل

جلد ۱؛ خط: نسخ، کا: سعید بن حاجی محمد معصوم، تا: ۱۷ جمادی الاول؛ واقف: علی نقی بن ابی القاسم، ۱۱۸۵؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۲گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۲–۶۱۶]

۲۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۰۱۹/۴

آغاز: بسمله الحمدلله الذی یسر علینا لکما نطلب و بین لنا الصواب فی کل مذهب؛ **انجام:** کلما کتاب الاسرب من جملة الکتب المدونة لنا فی کتابنا هذا و بالله التوفیق

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: نخودی فرنگی، جلد: تیماج ضربی دارای ترنج و سرترنج و حاشیه لچکی، ۲۱ سطر (۷×۱۴)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۴×۲۲سم [رایانه]

۲۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۳۸۴

آغاز: فهذا کتاب البرهان المتعلق بأسرار النبات فأما من له مدخل فی العالم الصناعی فهو علی أصناف ... فصل فی القاعدة الکلیة المتعلقة فی التدبیر النبات؛ **انجام:** و قد استوعبنا ذلک فی کتاب النبات و الحیوان مالاخفاء به علیذوی العرفان تدبیر طین الحکمة یحتاج بهذا العمل ... الی أربعین یوماً کلما خدمته زاد قوته.

شامل کتاب النبات و کتاب القلعی؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: جزایری، ۱۳۵۱/۵/۱۳؛ جلد: تیماج مشکی مجدول گرهی با ترنج و سرترنج،۱۱۸گ،۱۵سطر،اندازه:۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱-۷۴]

۲۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۲/۱۰

آغاز: الحمد لله الذی حرک الحرکات و انشاء المخلوقات و کون المکونات و قدر المقدرات؛ **انجام:** و قد آن لنا ان نختم کتاب النبات ... و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

بخشی دیگر از جلد چهارم از کتاب البرهان است که خاصه در نباتات است و انواع نباتات را به ترتیب حروف ذکر کرده و شرح نموده است. توضیحاتی مفید درباره بعضی از نباتات در حاشیه مذکور آمده است. این بخش شاید ادامه انتخاب شهرستانی در رساله قبل و شاید به انتخاب کاتب باشد؛ خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: آبی یا کرم یا سبز روشن، جلد: تیماج تریاکی بدون مقوا ضربی، ۸۲ص (۳۰۴–۳۸۵)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۴۳–۲۱۶]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۲۱۹

آغاز: الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان و جعل الشمس و القمر فی تسییر بحسبان و أقام علی وحدانیته و سر ألوهیته الدلیل و البرهان؛ **انجام:** و علی سائر الملائکة و الأولیاء و الأصفیاء و الصحابة و التالعین أبد الابدین و حسبنا و نعم الوکیل

خط: نسخ، کا: محمد علی بن احمد بن محمد علی عقدائی، تا: یک‌شنبه ۱۴ رجب ۱۲۶۱ق؛ مصحح؛ تملک: محمد موسوی کاشانی به تاریخ صفر ۱۳۲۳ در اصفهان با مهر وی «الراجی محمد بن نصر الله الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰/۵سم [ف: ۱۶–۲۱۳]

۲۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۶۴۶۵/۳۲

بخشی از نکته سیزدهم کتاب برهان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای مقوایی، ۸گ (۱۳۲پ–۱۳۹ر)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۷سم [ف: ۹–۴۲۳]

۲۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۷۶۸

آغاز: الحمد لله الذی یسر علینا کلما نطلب و بین؛ **انجام:** فنقول ان المطلوب المعجوز عنه الذی قد اعیا الا نام ادراکه نفی الحرق و الاحتراق

جلد ۳، مشتمل است بر کتاب الاسرب و کتاب القلعی و کتاب الحدید و کتاب الذهب و کتاب الزهرة (کتاب النحاس) و کتاب الزیبق و کتاب القمر (فضه) و کتاب الاملاح و کتاب مبنیة النفوس (کباریت و زرانیخ). کاتب نسخه را تمام نکرده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: رمضان ۱۲۶۵ق؛ واقف: محمد ایرانی مجرد، بهمن ۱۳۵۰؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: میشن خرمایی، ۳۴ص، ۳۷ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [الفبائی: ۸۷]

۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۶۲۲

جلد ۳ و ۴؛ خط: نسخ، کا: محمد رضا بن میرزا کوچک نجف آبادی اصفهانی، تا: ۲ رجب ۱۲۶۷ق؛ مقابله شده با اصل از محمد بن علی بن طلایع؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج حنایی ضربی ترنجی مقوایی، ۳۲۸گ، ۲۹ سطر (۱۳×۲۲)، قطع: رحلی، اندازه:

۲۰×۳۱سم [ف: ۱۶-۳۱۳]

۲۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۱۶

آغاز: و بعد اقول و بالله استعین ان الفضل بیدالله وا ن الحکمة کنز الله سبحانه تعالی یهب مفتاحه لمن یشاء

خط: نسخ ریز، بی‌کا، تا: ۱۲۷۳ق؛ ۱۴۸گ، ۲۹ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۵/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲-۴۵۴]

۲۸. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۲۶

آغاز: الحمدلله الذی لا اله غیره و لا معبود سواه الکریم الحلیم ... و بعد فهذا اول المقال ثالثا منه من الجزء الرابع من کتاب البرهان فی أسرار علم المیزان

جزء چهارم شامل شش فصل و یک خاتمه؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۳۷گ (۱۴۰پ-۱۷۶پ)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۴]

۲۹. قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۶۱۴/۱۰

آغاز: اعلم یا أخی ان فی الزیبق سرالماء و فیه سر الدهن و فیه سر الحیاة

شامل جزء چهارم از کتاب البرهان است؛ خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۲۶ محرم ۱۲۷۶ق، جا: کرمانشهان؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول گرهی، ۳گ (۴۰پ-۴۲ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۵۲۲]

۳۰. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۸

آغاز: الحمدلله خالق الارواح و النفوس ... و بعد فهذا الفصل من مقالة السادسة من الجز و الرابع من کتاب البرهان فی اسرار علم المیزان و هو کتاب ینبه النفوس فی اظهار الزینة لکل عروس؛ **انجام:** لافرق بینهما فاستعمله فی الباب الاکبر فهذا هو الدهن الحیوانی وهو داخل خارج لایلقی منه شیء من الاکسیر وتخرجه بماء السب کما رسمت لک فهذه المیاه الثلاثة التی تداخل فی الباب الکبیر

جزء چهارم، مقاله ششم «کتاب التنبیه النفوس فی اظهار زینة لکل عروس»؛ خط: نستعلیق، کا: عباس بن محمد گلپایگانی، تا: ربیع الاول ۱۳۳۸ق؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روغنی مجدول، ۱۹گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۷۰]

۳۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۴۴

آغاز: بعد ان نفصل القول فی الزاج تفصیلا مطلقا لیظهر من جملة التفصیل الاصل المقصود و بالله الاعانة

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی-پاکستان ۱۹۹۹۳. جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: محمود حمدی، تا: جمعه ۲۷ ذیحجه ۱۳۴۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ به نقل از نسخه اصل در دارالکتب المصریه به شماره ۳۵؛ ۷۰۸ص [عکسی ف: ۶-۶۷]

۳۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۲۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی احاط بکل شئ علما ... و بعد فهذا الکتاب قد سمیناه کتاب المعدن؛ **انجام:** هذا علی احق الیقین بامانة الله تعالی

جلد۴؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با رویه پارچه، مختلف السطر (۷×۱۳)، قطع: بیاضی، اندازه: ۱۲×۱۸سم [الفبائی: ۸۷]

۳۳. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۵

آغاز: الحمدلله الذی نحمده حمدا کثیرا کما یجب ... . اما بعد فهذا هو الکتاب الرابع من کتبنا السبعة المسمی بکتاب الذهب من المقالة الرابعة من الجزء الرابع من کتاب البرهان فی اسرار علم المیزان؛ **انجام:** یعرفها من یمتحنها و تحققها و بقریحة جیدة و ذهن صاف و ذکر حاضر والله تعالی هو الموفق للصواب بمنه و کرمه و بما ذکرناه ...

فقط «کتاب الذهب» را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روغنی مجدول، ۱۰گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۷۰]

۳۴. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵/۶

آغاز: الحمدلله الذی العظیم النافذ العزة ... و بعد ذلک الکتاب الخامس الذی هو الکتاب الزهرة من جملة الکتب السبعة الحاویة للاسرار کل نفیسة ودره من مقالات الرابعة؛ **انجام:** فیما اعتدناه من العلم الذی لایمکن ان یمتزج فی موجبه العقاب بالسحاب و السحاب بالعقاب و الی الله المرجع و المآب و نسأل الله السلامة فی یوم الحساب ...

جزء چهارم، مقاله چهارم، کتاب ششم را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رمضانی است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای روغنی، مجدول، ۲۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۲۷۰]

۳۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۷/۵

نام جزءهای موجود و آغاز هر کدام چنین است: الف-کتاب النبات، آغاز: «الحمدلله الذی یسر علینا کلما نطلب و بین لنا الصواب فی کل مذهب»، ب-کتاب القلعی، آغاز: «الحمدلله الواحد الملک الحق الابدی الحی القیوم الدائم السرمدی و احمده و اشکره»، ج-کتاب الحدید، آغاز: «الحمدلله الذی له ملک السموات و الارض و هو الغنی الحمید و هو الفعال لما یرید». د-کتاب الذهب، آغاز: «الحمدلله الذی نحمده حمداً کثیراً کما یجب و نشکره شکراً یوجب لنا منه المزید فیما نحب». هـ-کتاب الزهرة، آغاز: «الحمدلله العظیم العزة النافذ القدرة و احمده و اشکره فی کل حال»، و-کتاب الزیبق، آغاز: «الحمدلله الذی خلق الخلائق و حقق المواهب و ادار الافلاک»، ز-کتاب القمر، آغاز: «الحمدلله الذی انفذ حکمه فی کل ما امر و انشأ الخلائق بقدرته»، ح-کتاب الاملاح، آغاز: «الحمدلله الملک العظیم الکریم الفتاح خالق الارواح و الاشباح»، ط-کتاب منیة النفوس، آغاز: «الحمدلله خالق الارواح و النفوس و قدر ما شاء من الافعال المنسوبة المسعود و المنحوس»؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج زرد، ۴۱گ

(۲۳۵ر–۲۷۵ر)، ۲۶ سطر [ف: ۳۶-۵۶]
۳۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۴۲/۷–ف
نسخه اصل: جامع گوهرشاد ش ۵۹۰ [در فهرست گوهرشاد این رساله در این مجموعه معرفی نشده است]؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۶۴۶]

● **البرهان فی اسرار علم المیزان (منتخب)** / کیمیا- عربی
al-burhān fī asrār-i ʻilm-il mīzān (mn.)
موسوی شهرستانی، صدرالدین محمد، ق۱۱ قمری
mūsavī šahrestānī, sadr-od-dīn mohammad (- 17c)
منتخباتی است از کتاب البرهان جلدکی، مشتمل بر مقاله چهارم از جزء چهارم، دارای کتاب الاسرب و القلعی و الحدید و الذهب و النحاس و الاملاح و کتاب منیة النفوس فی اظهار الزینة لکل عروس.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۶۵۲/۹
آغاز: الحمد لله الذی یسر کلما یطلب و بین الصواب فی کل مذهب؛ **انجام:** و هو علی لون الصفرة أو الحمرة فهو المقصود و المطلوب و لکن هذا الکمال من کتابنا منیة النفوس هو الکمال الختام بعد حمد الله تعالی و الصلوة ... مستمرة علی الدوام
خط: نسخ و نستعلیق، کا: اسماعیل بن یحیی مازندرانی، تا: با تاریخ ۱۲۳۲ق؛ کاغذ: آبی یا کرم یا سبز روشن، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۹۸ص (۲۰۴-۳۰۱)، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۵/۳×۲۱سم [ف: ۴۳-۲۱۵]

● **برهان فی ان الابصار لیس بخروج الشعاع** / فیزیک / عربی
burhān-un fī anna-l ibṣār laysa bi-xurūj-iš šuʻāʻ

تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۸۷۷/۱۴
بی‌کا، بی‌تا؛ ۱ص، قطع: رقعی [ف: ۳۲۳]

● **البرهان فی تفسیر القرآن** / تفسیر / عربی
al-burhān fī tafsīr-il qurʻān
بحرانی، هاشم بن سلیمان، -۱۱۰۷ ؟ قمری
bahrānī, hāšem ebn-e soleymān (- 1696)
اهدا به: شاه سلیمان صفوی بهادر خان
تاریخ تألیف: ۳ ذیحجه ۱۰۹۵
تفسیر روایی مشهوری است با استفاده از کتبی همچون تفسیر عیاشی و تفسیر ابن حجام و قلیلی از گفتار ابن عباس و در صورت نبودن روایت صریح از اخبار مسنده مانند تفسیر علی بن ابراهیم استفاده نموده است. در ابتدا مقدمه‌ای در ۱۶ «باب» مشتمل فضل قرآن، ثقلین و مباحث کلی و مباحث کلی مربوط به تفسیر را آورده و سپس بعد از ذکر هر آیه روایات مربوطه را متذکر شده است. این کتاب را مؤلف بعد ازکتاب دیگر خود «کتاب الهادی» در این موضوع نگاشته است. مؤلف این تفسیر را در اقتداء به جلال الدین سیوطی در تألیف «الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور» که فقط آیات را به اخبار مأثوره از پیغمبر (ص) تفسیر نموده، به اخبار مأثوره از پیغمبر (ص) و ائمه اثنی عشر (ع) تألیف نموده و اخبار راجعه به آیات مکرره را فقط در یک مورد نقل می‌نماید، مباحثی که در مقدمه به آن پرداخته عبارت‌اند از: مقدمه در بیان این که به نص اخبار و حکم عقل تفسیر قرآن بایستی از اهل بیت پیغمبر (ص) باشد؛ باب ۱. فضیلت عالم و متعلم؛ باب ۲. فضیلت و مقام قرآن؛ ۳. اخبار وارده در ثقلین و معنی آنها؛ ۴. در این که قرآن مشتمل بر تمام مطالب است؛ ۵. در این که قرآن را بدان گونه که نازل شده تأویلات آن را کسی جز ائمه ندارد و نمی‌داند؛ ۶. نهی از تفسیر قرآن از پیش خود؛ ۷. در این که قرآن ظاهر دارد و باطن، محکم دارد و متشابه، ناسخ دارد و منسوخ، عام دارد و خاص و جز پیغمبر و اهل بیت او کسی آنها را تمیز نمی‌دهد؛ ۸ تقسیم مطالب قرآن؛ ۹. در این که بعضی از مطالب قرآنی که خطاب به اشخاص معینی است مراد غیر از آن است؛ ۱۰. آیاتی که ائمه دوازده گانه از آنها اراده شده؛ ۱۱. معنی ثقلین به روایت عامه؛ ۲۲. علت این که قرآن به زبان عربی نازل شده؛ ۱۳. در این که هر حدیثی که مخالف با قرآن است مردود است؛ ۱۴. اولین و آخرین سوره که بر پیغمبر صلعم نازل شده؛ ۱۵. ذکر پنجاه و نه کتاب که در موقع تألیف این تفسیر طرف مراجعه بوده و از آنها نقل شده و مؤلفین آنها؛ ۱۶. آنچه شیخ علی بن ابراهیم در مقدمه تفسیر خود از مطالب لازمه ذکر نموده و مقدماتی که پیش از شروع به تفسیر و احادیث دانستن آنها لازم است. کلیه این مطالب مذکوره و تفسیر آیات را به نقل اخبار راجعه به آنها با ذکر اسنادشان بدون کوچکترین تصرفی بیان شده و در شش جلد تألیف شده است.
این تفسیر، تنها بر اساس اخبار منقول از اهل بیت نگاشته شده است، اما از نظر سلسله روایت و طریق نقل آن باید گفت که مؤلف اولاً از کتب و ثانیاً از تفاسیر و دیگر کتب اهل سنت چون «الکشف و البیان» ثعلبی و «ربیع الابرار» زمخشری در صورتی که روایت آنها از طریق شیعه مورد تأیید قرار گرفته باشد استفاده کرده است.
آغاز: الحمدلله رب العالمین تبارک الذی نزل الفرقان علی عبده لیکون للعالمین نذیراً الذی له ملک السموات و الارض
چاپ: (ج۳-۴): ایران، سنگی، ۱۳۰۲، رحلی، ۵۹۷+۲صص؛ دارالخلافه طهران، سنگی، ۱۳۰۲، رحلی، ۶۵۲+۱صص
[الذریعة ۹۳/۳ رقم ۲۹۴؛ مشار عربی ۱۲۵]
شرح و حواشی:

۱- حدیقه ازهار و انجمن انوار = ترجمه تفسیر برهان؛ تبریزی اصفهانی، محمد کاظم بن شاه محمد (-۱۲)
۲- تفسیر سوره مائده = گل و برگ؛ جراشی، رستم بن فتحعلی خان (-۱۴)

۱. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۵۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** و لایشرک بعبادة ربه احداً التسلیم لعلی لایشرک معه فی الخلافة من لیس ذلک له و هو من اهله.
از ابتداء تا پایان سوره کهف؛ خط: نسخ، کا: یوسف بن احمد بن صالح بن سعید بن حسین بن علی بن یحیی بن علی البخیل جمری بحرانی، تا: غدیر ۱۰۹۵ق؛ مصحح، یادداشتی از مؤلف کتاب درتصحیح کتاب درروز نیمه رمضان ۱۰۹۶ در اصفهان آمده، مجدول؛ جلد: تیماج دورو لبه دار، رو زرشکی ضربی، پشت قهوه‌ای، ۵۱۵گ، ۳۰ سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۵۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۵۶
آغاز: سورة یس فضلها ابن بابویه باسناده عن ابی بصیر عن ابی عبدالله علیه السلام قال ان لکل شیء قلبا وان قلب القرآن یس؛ **انجام:** و محمد بن علی بن الحسین بن بابویه القمی طرق متعددة منها عن الشیخ ابی عبدالله المفید عن الصدوق قدس الله ارواحهم
از سوره یس تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مهر وقف کتاب از «ملا محمد جعفر مجتهد تهرانی» (مربع بزرگ)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۳۲گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۹]

۳. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۰
از آیه ۲۰ سوره سباء تا آخر قرآن؛ خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن ابن الحاج حافظ امیری، تا: یک‌شنبه ۱۴ محرم ۱۱۱۴ق؛ در پایان تاریخ شب جمعه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۷۴ دارد، محشی با نشان «مجمع، بحار، ج»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۲۱۳گ، ۳۳ سطر (۱۴×۲۴)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴۷۲]

۴. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۵
جزو سوم و چهارم از اواخر سوره یونس تا اواخر سوره سبأ؛ خط: نسخ، کا: محمد بن الحسن بن الحاج حافظ امیری، تا: سه‌شنبه ۱۱۱۴ق؛ محشی با نشان «مجمع، صافی، خ»، مقابله شده، مصحح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۲۵۳گ، ۳۳ سطر (۱۴×۲۴)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [ف: ۴۷۲]

۵. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۱۰
آغاز: امیرالمؤمنین علیه السلام حمله تعلمه حتی کان یتنفس الصعداء و یقول علی المنبر سلونی قبل ان تفقدونی و کان بین الجوانح منی لعلماً جماً؛ **انجام:** قوله تعالی: و هو الذی جعلکم خلائف الارض و رفع بعضکم فوق بعض درجات.
خط: نسخ، کا: ابراهیم بن عبدالغفور یزدی، تا: اوایل قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: مقوایی تیماج ماشی، ۲۶۱گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰/۵×۳۱سم [ف: ۱-۲۲۸]

۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۸۴۴
از آغاز از مقدمه اندکی افتاده تا آیه «و قل الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا ... و کبره تکبیرا»؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، برای میرزا ابوالقاسم مستوفی تفرشی [نشریه: ۲-۱۳۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۴-طباطبائی
آغاز: بسمله یا محیی خذ الکتاب بقوة ... محمد بن العباس قال حدثنا علی بن سلیمان الرازی ... سمعت ابا جعفر یقو و الله لقد اوتی؛ **انجام:** طرق متعددة منها عن الشیخ ابی عبدالله المفید عن الصدوق قدس الله ارواحهم
جزء سوم البرهان از سوره مریم تا اخلاص؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملامحمد علی بیاضه ای بیابانکی، تا: ۱۲۳۳ق، به سفارش میرزا سلیمان طباطبایی؛ تملک: علی فرزند شیخ احمد احسائی پیشوای شیخیه؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج عسلی، ۴۳۱گ، ۲۹سطر، قطع: رحلی [ف: ۲۴-۱۵۱]

۸. یزد؛ مدرسه خان؛ شماره نسخه: ۱۲۴
جلد چهارم کتاب؛ خط: نسخ، کا: محمد حسین بن محمد علی بیابانکی بیاضه‌ای، تا: ۱۹ شعبان ۱۲۳۳ق؛ افتادگی: آغاز، به دستور میرزا سلیمان؛ وقفنامه کتاب به تاریخ صفر ۱۲۷۴ با مهرهای «عبده محمد حسین الحسینی» (بیضوی) و «محمد هاشم» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی،۱۶۹گ،۲۵سطر،اندازه:۲۱/۵×۳۱سم[ف: ۹۷]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۴ ط
خط: نسخ، کا: محمد حسین بن ملا محمد علی بیاضه‌ای بیابانکی، تا: ۱۲۳۳ق [مختصر ف: ۱۰۷]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۱۳
آغاز: سوره الاعراف. فضلها ابن بابویه باسناده عن ابی بصیر عن ابی عبدالله علیه السلام قال من قرء سوره الاعراف؛ **انجام:** لایشرک به فی الخلافة من لیس ذلک له اهل و هو من اهله نمت.
خط: نسخ، کا: محمد رفیع بن حاج ابراهیم ندوشنی یزدی، تا: ۱۲۴۱ق؛ مصحح، یادداشت وقف بر طلبه علوم دینیه، انتقالی از سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ مهر: «محمد صادق الموسوی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور مشکی الحاقی متعلق به کتابی چاپی است، ۲۷۳گ، ۲۷سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۸×۲۷/۵سم [رایانه]

۱۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۶۳-عکسی
آغاز: حمدله و سلام علی عباده الذین اصطفی. اما بعد، فقد ثبت بالبراهین القاطعة ان العلم زائد علی ذات الممکن. سورة الصافات: فضلها محمد بن یعقوب عن محمد بن یحیی عن موسی بن الحسن عن سلیمان الجعفری قال رأیت ابا الحسن (ع).؛ **انجام:** عن الصدوق ق. و کان الفراغ من تسوید هذه الکتاب المبارک المسمی بالبرهان فی تفسیر القرآن علی ید مؤلفه ... السید هاشم ...

البحرانی ... بالیوم الثالث من شهر ذیحجة الحرام سنة الخامسة و التسعین بعد الالف ...
جلد ۴، از «صافات» تا «ناس» و خاتمه؛ خط: نسخ خوش، کا: حسین بن احمد اردانی، تا: ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۵۰ق؛ ۷۱۳ص، ۲۲ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۰]

۱۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۹۳-عکسی

آغاز: سورة الاعراف مائتان و ست آیات و هی مکیة. ابن بابویه باسناده عن ابی عبد عبدالله ع؛ **انجام:** اهل و هو من اهله. قد تم النصف من کتاب البرهان فی تفسیر القرآن من تألیف السید الفهامة ... السید هاشم بن ... البحرانی ... و کان اتمام الکتاب الذی علی ید مؤلفه الیوم السادس عشر من شهر ربیع الثانی سنة الخامسة و التسعین بعد الالف (۱۶/ع۱۰۹۵/۲) من الهجرة.
خط: نسخ خوش، کا: محمد جعفر بن مرحوم میرزا ابوالحسن یزدی موسوی عریضی، تا: یک‌شنبه ۲۵ صفر ۱۲۵۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۶۹۸ص، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۱]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۷۱۴-عکسی

آغاز: (در دیباچه افتاده:) امیرالمؤمنین (ع) حملة لعلماء حتی کان یتنعس الصعداء و یقول؛ **انجام:** در پایان سوره الانعام به انجام می‌رسد: القوم بالاعمال. تم. و قد تم الربع الاول من کتاب البرهان من تفسیر القرآن تألیف قدوة العلماء ... السید هاشم بن ... البحرانی ... من الهجرة النبویة. تم. تم.
جلد ۱؛ خط: نسخ خوش، کا: ابن میرزا ابوالحسن موسوی غریضی محمد جعفر،تا:پنج‌شنبه۲۴محرم ۱۲۵۷ق؛ افتادگی: آغاز؛ ۷۹۰ص، ۲۳ سطر (۱۲×۲۰/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۱]

۱۴. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۴۵۷

آغاز: و لم یجد جدی امیر المؤمنین علیه السلام حملة لعلمه فمتی کان یتنفس الصعداء و یقول علی المنبر سلونی قبل ان تفقدونی فان ههنا لعلما جما.؛ **انجام:** فلیعمل عملا صالحا ولایشرک بعبادة ربه احدا قال العمل الصالح المعرفة بالأئمة و لایشرک بعبادة ربه احدا التسلیم لعلی لا یشرک به فی الخلافة من لیس ذلک له و هو من اهله.
جلد۲ از اعراف تا پایان؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۴ ذیقعده ۱۲۵۹ق؛ افتادگی: آغاز [ف: ۳-۷۷]

۱۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۱۵۴

آغاز: بسمله، سوره مریم فضلها ابن بابویه باسناده المتقدم فی فضل سوره الکهف عن عمر و عن ابان عن ابی عبدالله علیه السلام قال من اومن قراءه سوره مریم لم یمت حتی؛ **انجام:** و له اعنی الشیخ طوسی الی رئیس المحدثین الصدوق محمد بن علی بن الحسین بن بابویه القمی طرق متعدده منها عن الشیخ ابی عبدالله المفید عن الصدوق قدس الله ارواحهم.
جلد دوم از تفسیر سوره مریم تا آخر قرآن؛ خط: نسخ خوش، کا: عبدالله بن سید علی قاری حسینی، تا: ۱۲۶۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جزو کتابخانه محمد حسین مفتاح بوده است؛ کاغذ: دولت آبادی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی، مقوایی دارای ترنج و دو سرترنج با نقش گل و بوته و جدول و منگنه ضربی، ۴۳۷گ، ۲۷ سطر (۱۱×۲۱)، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۱۸-۷۳]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۹۳

همان نسخه بالا [نشریه: ۷-۱۰۷]

۱۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۴۴

آغاز: و لم یجد جدی امیر المؤمنین علیه السلام حملة لعلمه فمتی کان یتنفس الصعداء و یقول علی المنبر سلونی قبل ان تفقدونی فان ههنا لعلما جما؛ **انجام:** فلیعمل عملا صالحا ولایشرک بعبادة ربه احدا قال العمل الصالح المعرفة بالأئمة و لایشرک بعبادة ربه احدا التسلیم لعلی لا یشرک به فی الخلافة من لیس ذلک له و هو من اهله.
از مقدمه تا انتهای سوره کهف است. جلد۱-۳؛ خط: نسخ، کا: سید عبدالله بن علی حسینی یزدی، تا: یک‌شنبه ۱۴ جمادی الاول ۱۲۶۲ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ واقف: سید محمد باقر سبزواری، محرم ۱۴۰۵؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، رویه گالینگور عطف و گوشه میشن مشکی، ۴۷۵گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۷سم [ف: ۲۲-۶۶]

۱۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۰۵۷

آغاز: ولم یجد جدی امیرالمؤمنین علیه السلام حملة لعلمه
جلد اول؛ خط: نسخ خوب، کا: سید عبدالله، تا: ۱۲۶۸ق؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: چرمی، ۴۲۳ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۱سم [ف: ۱-۹۰]

۱۸. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۳۹

مجموع دو مجلد آن شامل مقدمه در شانزده باب در فضل عالم و متعلم و فضل قرآن کریم، و حدیث ثقلین و معنای آن، از طریق مخالفین و اسامی کتب مصادر این تفسیر شریف و غیر اینها از امور مربوطه به قرآن و در آخر آن نیز ابوابی در ضمن ۱۶ صفحه اختصاص به روایات مربوطه به قرآن کریم و احادیث شریفه قرار داده است؛ بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: میشن سبز سیر، ۱۲۴۸ص، قطع: رحلی [فهرست عراقی: ۱-۲۵]

۱۹. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۱

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: میشن مشکی، قطع: رحلی [فهرست عراقی: ۱-۲۶]

۲۰. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۰

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: میشن قرمز، قطع: رحلی [فهرست عراقی: ۱-۲۵]

۲۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۲

بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید معمولی، جلد: میشن مشکی، قطع: رحلی [فهرست عراقی: ۱-۲۶]

۲۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۲۱۱-عکسی

آغاز: یا یحیی خذ الکتاب بقوة؛ **انجام:** قال رب ارنی خزائنک

قال یا موسی انما خزائنی اذا اردت شیئا ان اقول له کن فیکون..
جلد ۳ است از سوره «مریم» تا «یاسین»؛ خط: نسخ پخته، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مقابله شده در ربیع الثانی۱۲۵۳ ق به کوشش «ابن سید علی العریضی المدعوا بالقاضی سید احمد الموسوی» با شیخ الاسلام میرزا عبدالرحیم؛ ۵۸۵ص، ۲۱ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۱]

● البرهان فی التکلیف و البیان = برهانیة / اصول فقه / عربی

al-burhān fi-t taklīf wa-l bayān = burhānīya

اخباری، محمد بن عبدالنبی، ۱۱۷۸-۱۲۳۲ ؟ قمری
axbārī, mohammad ebn-e ʻabd-on-nabī (1765-1817)

تاریخ تألیف: پایان صفر ۱۲۰۹ق؛ محل تألیف: کربلا
این رساله که بنام «برهانیة» نیز خوانده می‌شود در بیان تکلیف و شرایط و تحقق تکلیف است و نکوهش روش ارباب ظنون. مؤلف این رساله را در تحریم عمل به ظن در تحصیل احکام و ابطال طریقه اجتهاد ظنی و طرفداری از روش اخباریان نوشته و در پایان رساله، پاره‌ای از مؤلفات دیگر خود را که در این باب پرداخته یاد کرده: حرز الخواص، کتاب الحجه البالغه، الحکمة البالغه، الکتاب المبین، الشهاب الثاقب، سیف الله المسلول، کتاب اعصار فیه نار، رساله کشف القناع عن عور الاجماع و کوثر الاسرار فی شرح معضلات البحار. میرزا علی محمد بن میرزا رضا شیرازی مقتول در ۱۲۶۶ حاشیه‌هایی بر این کتاب نوشته و اخباری را رد کرده و یکی از شاگردان اخباری به نام میرزا محمد باقر لاری به پشتیبانی از استاد خود در ۱۲۳۲ (پس از درگذشت استاد) رساله‌ای در شرح رساله برهانیه نگاشته به نام «الکمات الحقانیه فی شرح الرسالة البرهانیه» و در این شرح، اعتراضات میرزا علی محمد را بر رساله برهانیه پاسخ گفته است.
آغاز: بسمله. الحمدالله رب العالمین ... اما بعد فقد ثبت بالبراهین القطعیه عند المتکلمین ان العلم زائد علی ذات الممکن کسائر صفاته غیر لازم ...
انجام: بیمناه الجانیه مصنفها ابو احمد محمد بن عبدالنبی بن عبدالصانع النیشابوری الخراسانی فی آخر الصفر من اول السنة التاسعه من العشر الاول من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة المصطفویه حامداً مصلیا فی مشهد الطف بکربلا.

شرح و حواشی:
۱- رد الایرادات علی الرسالة البرهانیة؛ اخباری، محمد بن عبدالنبی (۱۱۷۸-۱۲۳۲)

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۵۰۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** پایان-و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب ... کتب ... مصنفها الجانی ... السنة التاسعة من العشر الاول من المائة الثالثة من الالف الثانی ... فی مشهد الطف بکربلا-کان فراغ من تحریره سنة ۱۲۱۱ ...
خط: نسخ، کا: عبدالله ابن محمد لاری، تا: ۱۲۱۱ق؛ در پایان مؤلف تصدیق کرده که محرر آن را طبق نسخه اصل نزد من خوانده است؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوا با کاغذ سبز، اندازه جلد: ۵/۱۱×۵/۱۶، ۶۸ص، ۱۶ سطر (۶×۱۱/۵) [ف: ۲-۲۴۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۷۴۴/۵
خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۰ ذیقعده ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۲گ (۱۲۲پ-۱۴۳ر)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۲۸-۲۴۱]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۲۳۸/۸
خط: نسخ، کا: ابو القاسم بن محمد تقی، تا: جمعه ۱۵ جمادی الاول ۱۲۱۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۳۱گ (۱۷۶ر-۲۰۶پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۲۴-۳۵]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۷۹۷/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ متوسط، کا: محمد ابراهیم طبسی خراسانی، تا: ۱۲۲۳ق؛ کاتب این رساله که خود از شاگردان اخباری بوده حاشیه‌هایی بر کنار برخی از صفحات رساله دارد؛ کاغذ: فرنگی سفید آهار مهره کرده، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۲۳سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۶۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۶۲۳/۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و غیر ذلک من الکتب و الرسائل الصغار و الکبار و ما اردت الا الاصلاح ما استطعت.
خط: نسخ، کا: یاد علی بن ممتاز علی حسنی باره‌ای، تا: چهارشنبه ۱۰ رجب ۱۲۳۲ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵گ (۶۸ر-۹۲پ)، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱۷-۱۹۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۷۳۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** وسیما اذا کانوا من عیونهم و ما اردت الاالاصلاح ما استطعت و ما توفیقی الابالله علیه توکلت و الیه انیب.
خط: نسخ، کا: محمد رضا بن محمد جعفر دوانی، تا: سه‌شنبه ۱۸ صفر ۱۲۴۳ق؛ پس از این رساله ضمن سه صفحه مقاله‌ای است از او در (حکم عقلی و حکم شرعی)؛ واقف: نائینی؛ ۲۱گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [ف: ۶-۸]

۷. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۰۶/۳
خط: نسخ، کا: شیخ علی بحرانی، بی‌تا؛ مصحح [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۳]

۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۲/۱۲
آغاز: (برهان قبح تعبد بظن) بسمله. و الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فقد سئلنی عین الانسان و انسان عین الانس و الجان ... الشیخ حسین بن افضل ... شیخنا الاجل الشیخ محمد بن عیثان الاحسائی ... ان ابین له القبح اللازم للظنون ببرهان یتبادر الیه الاذهان؛ **انجام:** و انما فرض المستدل الاثبات لا الایجاد فی القلوب فمن انصف شرف و الله الموفق الهادی (۹۲۲/۱۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی

مقوایی، ۲گ (۱۴۳پ-۱۴۴پ)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۱۶۹۰]

۹. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۲۲/۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی، ۱۳گ (۸۹ر-۱۰۱ر)، ۱۷ سطر (۹×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۵-۱۶۸۵]

● **البرهان فی دفع شبهات الشیطان** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-burhān fī daf'-i šubahāt-iš šayṭān

فاضل قندهاری، عبدالله بن نجم الدین، ۱۲۲۷-۱۳۱۱ قمری

fāzel-e qandehārī ،'abd-ol-lāh ebn-e najm-od-dīn (1812-1894)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه غره جمادی الثانی ۱۲۸۳ق؛ محل تألیف: مشهد مقدس

این کتاب در پاسخ شبهه‌های ابلیس است که ابوالفتح شهرستانی ذکر کرده است و قاضی نورالله شوشتری و دیگران نیز به آنها پاسخ داده اند. مؤلف آن را در مشهد مقدس و در سن ۱۰۷ سالگی ساخته است. مشتمل بر یک «مقدمه» و چند «باب» و «خاتمه» است: مقدمه در بیان معنی شیطان و جن؛ باب ۱. اثبات وجود جن و شیطان، در سه «فصل»: آیات، روایات و حکایات مربوطه در این باب؛ باب ۲. بیان شبهات منکران وجود جن و شیاطین، شامل سه «وجه»؛ باب ۳. ذکر شبهات شیطان و جواب از آنها که هفت شبهه است؛ پس از این به دفع شبهات مذکور به عربی پرداخته است؛ خاتمه، پاسخ ابوالفتح شهرستانی (مؤلف ملل و نحل) در این باب می‌باشد.

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی وفقنا لا قامة البراهین لدفع شبهات الملحدین ... این رساله ایست موسومه ببرهان فی دفع شبهات الشیطان از ... عبدالله بن نجم الدین القندهاری.

انجام: و العنهم لعنا وبیلا آمین یا رب العالمین قد استراح قلمی من ترقیم هذه الکلمات فی یوم الخمیس غرة جمادی الثانی من سنة ۱۲۸۳ ثلث و ثمانین و ماتین بعد الالف ... ص و آله.

[الذریعه ۲: ۹۰؛ فهرستواره منزوی ۸۶/۶]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۴۸

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۸۳ق؛ ۱۲۹۰ بیت، یادداشت پسر مورف به نام عماد الدین بن حاجی ملا عبدالله قندهاری؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۵۳گ، ۱۲ سطر (۷×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۱-۲۲۰۶]

۲. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ کاغذ: صیقلی، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۸۰ص، ۱۴ سطر (۶/۵×۱۳)، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۲۹]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** و راضی به کردار و گفتار آنحضرت نمی‌شده ... اللهم ضاعف عذابه و عذاب اخیه

خط: نستعلیق، کا: محمد محرر خادم، تا: چهارشنبه ۲۶ محرم ۱۳۱۱ق، جا: قریه زشک مشهد مقدس؛ جلد: مقوایی عطف پارچه، ۵۰گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۸سم [ف: ۵-۳۷۸]

۴. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۰/۳

آغاز: اشراق. تحقیق اینق فی حکمة خلق شیطان المارد و الکافر الجاحد فی صحیفة السجادیة فلولا ان الشیطان؛ **انجام:** و العالم و الجاهل و الغنی و الفقیر و المطیع و العاصی و الصحیح و السقیم و من به ... تم الحدیث.

باب دوم از کتاب برهان فی دفع شبهات شیطان است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج مشکی، ۱۸ سطر (۶×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۶/۵سم [ف: ۲۵]

● **البرهان فی الرد علی اهل الزیغ و الطغیان** / فلسفه / عربی

al-burhān fi-r radd 'alā ahl-iz zayġ wa-ṭ ṭuġyān

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟-۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150-1210)

رساله فلسفی -کلامی بسیار مفصلی است با رد و ایراد و گفتگو در آراء قدمای فلاسفه و متأخرین آنها و پاسخ به شبهات آنان و اهتمام به رد بر معتزله، در اثبات صانع و بقیه مسائل اعتقادی، در این جلد مباحث توحید آمده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۰۴

آغاز: اکتساب العلوم و بالله التوفیق، الفصل السادس فی اقسام الأدلة اعلم ان کل ما یلزم من العلم به العلم بشیء آخر؛ **انجام:** فلا یخلو اما ان یکون ذلک الشرط هو من الشرائط المعقولة فیما بینا من سلامة الحواس و عدم القرب القریب و البعید ...

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۲۰گ،۲۳سطر،اندازه:۱۵×۲۱سم[ف:۲۶-۵]

● **البرهان فی رسم القرآن** / خط / عربی

al-burhān fī rasm-il qur'ān

زرکشی، محمد بن بهادر، ۷۴۵-۷۹۴ قمری

zarkašī ،mohammad ebn-e bahādor (1345-1392)

وابسته به: البرهان فی علوم القرآن؛ زرکشی، محمد بن بهادر (۷۴۵-۷۹۴)

بخشی است از کتاب «البرهان» زرکشی پیرامون رسم الخط قرآن کریم.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۲/۴

آغاز: قال زرکشی فی البرهان زیدت الالف فی مثل یرجوا و یدعوا و ذلک لان الفعل اثقل من الاسم لانه یستلزم فاعلاً فهو جملة و اسم؛ **انجام:** و من ذلک حذف الالف فی بسم الله تنبیهاً علی علوه فی اول رتبة الاسماء و انفراده ...

خط: نسخ، کا: شمس الله بن شیخ عبدالغفار مولا گشایش اورامانی، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی با ترنج با سر با نقش گل و بوته مجدول، ۱۵ص (۱۱۲-۱۲۶)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۳۵-۲۲۷]

↤ البرهان فی شرافة الانسان ⟵ کتاب البرهان فی شرافة الانسان

● **البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان** / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān fī ʻalāmāt-i mahdī-yi āxir-uz zamān

متقی، علی بن حسام الدین، ۸۸۸-۹۷۵ قمری

mottaqī, ʻalī ebn-e hesām-od-dīn (1484-1568)

اخبار مربوط به حضرت مهدی موعود (ع) و علامات آخر الزمان را که سیوطی در کتاب «العرف الوردی» خود، گرد آورده بود با افزودن پاره‌ای از اخبار مناسب از کتاب «جمع الجوامع» سیوطی و «عقد الدرر» فراهم آورده و این کتاب را طی یک «مقدمه» و سیزده «باب» و یک «خاتمه» تنظیم نموده است: المقدمة: فی العصمة و الولایة؛ باب ۱. کرامات یختص بها المهدی؛ ۲. نسبه؛ ۳. حلیته و مولده؛ ۴. أحوال تقع قبل خروج المهدی؛ ۵. جامع العلامات؛ ۶. کیفیة بیعة المهدی؛ ۷. أعوان المهدی؛ ۸. فتح البلدان العظام؛ ۹. اجتماع المهدی مع عیسی؛ ۱۰. مدة ملکه؛ ۱۱. موت المهدی و أحوال تقع بعده؛ ۱۲. المتفرقات من الاحادیث؛ ۱۳. فتاوی علماء مکة؛ الخاتمة: فی مدة الدنیا و أنها تزید فوق الالف.

آغاز: اللهم ارنا الحق حقاً و ارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا و ارزقنا اجتنا به الحمدلله نحمده و نستعینه و نومن به و نتوکل علیه و نشهد ان لا اله الا الله وحده لاشریک له

انجام: قال یقاتلکم اهل الاندلس بوبسم فیایتکم مددکم من الشام فیهزم هم الله ثم یأتیکم الحبشه فی ثلاثمأة الف قتقاتلونهم انتم و اهل الشام فیهزهم الله انتهی کتاب الکشف فی مجاورة هذه الامة الالف ثم بعد انتهائه

[کشف الظنون ۸۹۴/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۵۰/۹]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۰۸۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** الشیخ جلال الدین سیوطی رحمه الله بالفاظها و عباراتها و هی هذه

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره فرنگی، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، ۴۳گ، ۱۸سطر، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۳×۲۲سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۶۴۶

انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدایی: رهبری، اسفند ۱۳۷۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج ۲۴-۱۵، ۴۹گ، ۱۹ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۵۲۳۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن شمس الدین، تا: ۴ محرم ۱۲۵۶ق، جا: شاجهان آباد (دهلی)، مدرسه محمد اسحاق؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور سبز، ۶۹گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱سم [ف: ۱۴-۳۱]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۲۶۱۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: حاج سید علی محمد علاقبند، تا: ذیحجه ۱۳۸۶ق؛ از روی نسخه خط نمائی طبسی استنساخ شده؛ اهدایی: وزیری؛ کاغذ: جدید اعلاء، جلد: مقوایی با تیماج عنابی، ۴۳گ، ۱۶ سطر (۱۰/۵×۱۵)، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۴-۱۳۶۴]

۵. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۶۳۶/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۴گ، اندازه: ۱۳×۱۹سم [ف: ۱-۲۷۱]

● **البرهان فی علم المیزان** / منطق / عربی

al-burhān fī ʻilm-il mīzān

گلنبوی، اسماعیل بن مصطفی، -۱۲۰۵ قمری

golanbūy ‹esmāʻīl bn mostafā (- 1791)

رساله‌ای است در منطق در یک «مقدمه» و پنج «باب».

آغاز: انواع محامد عالیة بسطت مقدمة لمفتح الأبواب و اجناس مدائح تالیة رکبت موجهة لذاک الجناب

انجام: مهملات العلوم کلیات و مطلقاتها ضروریات غیر مختص بالعلوم الحکمیة کما و هم، و لیکن هذا آخر الکلام

چاپ: استانبول، ۱۳۰۶ق؛ در قاهره به سال ۱۲۷۳ق

[معجم المطبوعات العربیة سرکیس ۱۱۶۵/۱؛ آشنایی با متون درسی حوزه های علمیه: ۴۱۲]

شرح و حواشی:

۱- حاشیة البرهان فی علم المیزان؛ گلنبوی، اسماعیل بن مصطفی (-۱۲۰۵)

۲- البرهان فی علم المیزان (مختصر) = مختصر گلنبوی

۳– حاشیة البرهان فی علم المیزان

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۶۳۸/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: نیمه دوم قرن ۱۲؛ مصحح، محشی با عنوان «قوله»؛ تملک: «آیت الله حاج سید مهدی لاجوردی» از علما و مدرسان حوزه علمیه قم در تاریخ ۱۴۱۰ق و مهر بیضوی؛ کاغذ: شرقی،۲۸گ(۱پ–۲۸پ)،۲۷ سطر، اندازه: ۷×۱۶سم [ف: ۳۷-۷۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵۷/۱

آغاز و انجام: برابر

در فهرست با عنوان «منطق» و ناشناس آمده؛ خط: نسخ، کا: ابوالبقاء بن محمد معروف به معتمد الاسلام، تا: یک‌شنبه ۱۴ صفر ۱۲۱۹ق؛ جلد: مقوایی عطف و حواشی تیماج قهوه‌ای، ۷۷گ (۱پ–۷۷ر)، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۲سم [ف: ۲۶-۳۷۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۴۸۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالله بن ملا خضر بن ملا ابی بکر شیوه کلی، تا: ۱۴ صفر ۱۲۹۴ق، خدمت استادی و مولوی سید محمد کاذاوی؛ محشی؛ جلد: تیماج زرشکی معرق سوخت نفیس ترنج و سر ترنج و لچکی و گره دار، ۷۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۷سم [ف: ۴۳-۱۱۸]

۴. قم؛ حافظیان، ابوالفضل؛ شماره نسخه: ۳۳/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رسول بن عبدالله کرمداری (از مریدان شیخ یوسف ملقب به شمس الدین)، تا: ۱۳۲۴ق، جا: بادیه تاکستان؛ محشی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۵۳گ (۳۷پ–۸۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف:]

۵. قم؛ دارالحدیث؛ شماره نسخه: ۲۲۳/۴

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: رسول بن عبدالله کرمداری، تا: ۱۳۲۴ق، جا: در بادیه تاکستان؛ محشی با امضاهای «قزلجی»، «خربوی»، «سیروزی»، «بیتوشی»، «مزناوی»، «پنجوینی»، «بحرآبادی»، «عبدالله یزدی»، «ابوبکر»، «سید شریف» و «محمد حسن برهانی»؛ ۵۴گ (۳۷پ–۹۰پ)، ۱۳سطر [ف: ۲۵۰]

۶. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۹۴۲/۱

بی‌کا، بی‌تا [میراث شهاب: س۹ش۲-۳۲]

● البرهان فی علم المیزان (مختصر) = مختصر گلنبوی / منطق / عربی

al-burhān fī ʻilm-il mīzān (muxtaṣar) = muxtaṣar-e gulinbūy

وابسته به: البرهان فی علم المیزان؛ گلنبوی، اسماعیل بن مصطفی (–۱۲۰۵)

تلخیصی است از کتاب «البرهان فی علم المیزان» اسماعیل بن مصطفی گلنبوی رومی حنفی.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۸۴۴۵-۵۷/۱۱۵

آغاز: بسمله، احمدک اللهم هدانا الی طریق المستوی ... و بعد فهذا قواعد فی علم المنطق و تقریب المرام ... و لما کان کتاب الفاضل الگلنبوی طویلاً اردت ان یختصر للطالبین

از اول تا آخر؛ خط: نسخ، کا: عبدالله، تا: ۱ ربیع الثانی ۱۳۶۵ق؛ ۴۵گ، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۲-۱۰۳۵]

● البرهان فی علوم القرآن / تفسیر / عربی

al-burhān fī ʻulūm-il qurʻān

زرکشی، محمد بن بهادر، ۷۴۵–۷۹۴ قمری

zarkašī ،mohammad ebn-e bahādor (1345-1392)

چاپ: با تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم، در چهار جزء، قاهرة، مکتبة عیسی الخلبی، ۱۹۵۷–۱۹۵۸م

شرح و حواشی:

۱– البرهان فی رسم القرآن؛ زرکشی، محمد بن بهادر (۷۴۵–۷۹۴)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۸۰۹

نسخه کهنه؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● البرهان فی کیفیة تسطیح الکری = رسالة البرهان = الاسطرلاب / اسطرلاب / عربی

al-burhān fī kayfīyyat-i tasṭīḥ-il kurā = r.-ul burhān = al-usṭurlāb

ابن صلاح، احمد بن محمد، –۵۴۸ ؟ قمری

ebn-e salāh, ahmad ebn-e mohammad (- 1154)

اهدا به: سید اجل شمس الحکماء ابو منصور عیسی بن نعمان

در دو «مقاله» است: ۱. العلم؛ ۲. کیفیة العمل و قسمة الصفایح و تخطیطها. وی (چنانکه در مقدمه می‌گوید) در باب اسطرلاب قطوع مخروطه (اسطرلاب مسطح) رساله‌ای جدا نوشته و (یا خواهم نوشت) اما رساله حاضر به کیفیت تسطیح کره (علمی و عملی) اختصاص داده زیرا دیگر مصنفات موجود در این باب تنها به یکی از این دو کیفیت پرداخته‌اند مانند تسطیح بسیط الکره بطلیموس و شرح آن از اسکندرانی و کتاب حبش حاسب و ابوالمسح قرطبی و بیرونی و فرغانی و فصل رابع از کتاب اسطرلاب کوشیار. ابن صلاح درباره کتاب فرغانی به‌تفصیل سخن گفته و بر آن خرده‌گیری بسیار دارد.

آغاز: القول الاول من کتاب الاجل الاوحد کمال الدین ابوالفتوح احمد بن محمد بن السری المشتهر بابن الصلاح فی کیفیة تسطیح البسیط الکری و هو المعروف بالاصطرلاب (تا اینجا سخن قاضی زاده–یا ناقل دیگر–است و آغاز رساله از اینجاست): ان المعرفه

و العم بنقل دوائر السطح الکری الی السطح المستوی لحقیق بالشرف ... اخرت الکلام فی القطوع المخروطیه لکتاب افرده فیها و هو الکلام فی الاصطرلاب المبطح و اما هذا الکتاب فانی تکلمت فیه فی السطح الذی یکون علی احد قطبی الشمال و الجنوب و هو الاصطرلاب الذی یکون خطوطه مستقیمه و مستدیره ... فی کل نوعی الاصطرلاب الشمالی و الجنوبی و جعلته مقالتین الاولی فی العلم و الثانیه فی کیفیة العمل و قسمة الصفایح و تخطیطها ... و اما کتاب حبش الحاسب و مقالة ابی ریحان و فصل کوشیار و کتاب ابی السمح القرطبی فلم یذکروا احد من هؤلاء العلم بل ذکر العمل متسلماً بصحه تلك الاصول ... و حین انتهینا بالتحلیل فی البرهان ... وجدنا ها تعود الی ثلث مقدمات من کتاب ابلونیوس فی المخروطات فذکرت هذا المقدمات و غیرها التی لایوجد فی الکتب المشهور ... و هذا الکتاب: اذا وصل فیما بین نقطه ما و بین محیط الدائره بخط مستقیم و لم یکن النقطة و الدائره فی سطح واحد.
انجام: فقسم المدرات التی فی الکرة فی سطح الصفحة قسمة واحدة و ذلك ما اردنا ان نبین. تمت المقالة الاولی من تسطیح بسیط الکرة و هی رسالة البرهان و لله المنة.

۱. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر، انجامه: «علی ید اضعف العباد متعه به و لسایر کتبه آمین یا رب العالمین فی اوائل رجب المرجب من مشهور سنه ۸۹۳ ببلدة ادرنه»
در فهرست به قاضی زاده رومی نسبت داده شده که باتوجه به آغاز نسخه اصلاح شد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۹ و ۱۰؛ احتمالاً نسخه همچون نسخه ش ۴۳۴۵ مجلس از روی نسخه‌ای که قاضی زاده رومی در رجب ۸۹۳ نوشته است استنساخ شده، دارای اشکال هیوی و هندسی و ریاضی؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن لائی مشکی، ۳۳ص (۲-۳۴)، اندازه: ۱۳/۳×۱۷/۹سم [ف: ۵-۱۰۴]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۱۲/۳
آغاز: جمیع الدوائر العظام فی الکرة یقسم المدارات الموازنة لمعدل النهار فی الصفیحة علی النسبة التی یقسمها علیها فی الکرة
نسخه حاضر یك برگ از مقاله اول و تمامی مقاله دوم را داراست؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح، جدول‌ها و اشکال هندسی به شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج سرمه‌ای،۵گ(۶۱-۶۶)،۲۵سطر، اندازه: ۱۲×۲۵/۵سم [ف: ۲۰-۱۰]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۱۸/۴-ف
نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۳-۸۰]
۳. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۹/۵ حکمت
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق ریز، کا: محمد کاظم بن علاء الدین محمد نائینی منچهری، تا: قرن ۱۱؛ جلد: تیماج تریاکی ضربی با لولا از یك سوی، ۷ص (۱۱۸پ-۱۲۴پ)، قطع: وزیری [ف: ۲-۴۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۴۵/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با دوائر مهندسی و شکل‌های مخروط، نسخه از روی خط قاضی زاده رومی محمد بن موسی بورسوی که نسخه را در رجب ۸۹۲ نوشته بوده است نوشته شده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یك لایی مشکی، ۱۳گ (۱۰۷-۱۱۹)، ۲۰ سطر (۷/۵×۱۳/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۵۸]
۵. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۳۲۳۶/۱
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای ۱۴ صفحه اشکال هندسی؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه ساغری کاغذی فرنگی لبه دار، ۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱سم [ف: ۱-۱۰۳]
۶. تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۳۲۳۷/۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: بدیع بن مصطفی موسوی، تا: ۱۲۷۰ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: رویه میشن یشمی، ۷گ (۶۳پ-۶۹پ)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۴/۸×۲۱/۶سم [ف: ۶-۳۱۷]
۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۲/۱
آغاز: برابر
بی کا، تا: ۱۲۸۸ق؛ ۱۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۳۵۹]
۸. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۵۲/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن میرزا جان اردستانی اصفهانی، تا: ۱۳۲۹ ق؛ از روی خط شیخ عبدالحسین که از نوشته قاضی زاده رومی نوشته استنساخ نموده؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مقوایی عطف میشن، ۲۱گ (۱۱۷پ-۱۳۷ر)، ۱۴ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۳۴۸]
تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۸-عکسی
اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۲۲۷]
مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۳۲۵۵ عکسی
نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۳-۱۲۹۳]
۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۲۹/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** (مقاله یکم): فی سطح الصفحه قسمه واحده و ذالك ما اردنا ان نبین قد فرغت من تسوید هذه النسخة الشریفه من خط بعض اجلاءالفضلاء المعاصرین (در کنار سطر: و هو میرزا عبدالله (۱) دام فضله) المنقوله من کتابة الفاضل ... محمود بن محمد بن موسی البرسی المشتهر بقاضی زاده لارومی و انا اضعف العباد ... عبدالحسین بن محمد الفولادی ... سنه ۱۳۰۳ دارالخلافة الناصری طهران شماره ۶۳۶۴.
مقاله نخستین، از رساله «تسطیح البسیط الکری» است (در کیفیة علمی تسطیح) و چون مؤلف براهین را مبنی بر مقدماتی می‌داند که پاره‌ای از آنها در مخروطات ابلوینوس آمده نخست آن

مقدمات را می‌آورد و سپس بقیه دعاوی و براهین را و مجموع دعاوی در این مقاله، ۱۴ دعوی است (با شماره کردن دعاوی مقدمات). از این رساله یک نسخه را کراوزه معرفی کرده و چند نسخه از جمله نسخه‌ای ناقص (اما کهن) در این کتابخانه است (و در این فهرست معرفی می‌گردد)، میرزا عبدالله ریاضی و استادش میرزا محمد علی قاینی اصفهانی بر این مقاله حواشی ارزنده‌ای دارند خاصه برای جبران اغلاط و سقطان نسخه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: عبدالحسین بن محمد فولادی، تا: ۱۳۰۴ق؛ دو رساله را کاتب از نسخه‌ای به خط میرزا عبدالله ریاضی (ش ۶۰۲ مجلس) رونویسی کرده و حواشی او و قاینی و کاتب را دارد؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: تیماج قرمز، ۲۱ص (۲-۲۲)، ۱۴ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۳۴۲]

۱۰. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره/۸

بی کا، تا: ۱۳۱۵ق [میراث اسلامی: ۵-۵۷۱]

۱۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۵۰۹/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: فضل الله بن اسحق رازی، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۳۱۶ق، جا: طهران؛ محشی به حواشی ابراهیم زنجانی، دارای اشکال و دوایر؛ کاغذ: سفید فرنگی، جلد: مقوایی، ۲۲ص (۱-۲۲)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۶/۳)، اندازه: ۱۸/۲×۲۲/۷سم [ف: ۸-۳۰۸]

● البرهان فی وجوه البیان / ادبیات / عربی

al-burhān fī wujūh-il bayān

کاتب، اسحاق بن سلیمان، ق۴ قمری

kāteb ‹eshāq ebn-e soleymān (- 10c)

شخصی پس از آنکه کتاب «البیان و التبیین» جاحظ را دیده و به عقیده‌اش حق مطلب در این کتاب ادا نشده است، لذا از مؤلف درخواست نموده تا کتابی در اصول این علم را به‌گونه‌ای مختصر جهت مبتدیان بنگارد. مؤلف در این کتاب اشاره به اقسام بیان و نمونه‌ای از آداب عالمان این فن نموده و در برخی از موارد به شرح آن مجمل برگزار نموده‌اند و یا به اختصار آنچه اطاله داده اند اشاره کرده است تا کتابی همه فهم و گزیده گرد آورد.

آغاز: ان اولی ما افتتح به اللبیب کتابه و ابتدأ به الأدیب خطابه ما افتتح الله عزوجل به القرآن و جعله آخر دعوی اهل الایمان.

چاپ: القاهرة، مکتبة الشباب، تحقیق حفنی محمد شرف، الطبعة الاولی، ۱۹۶۹م؛ بغداد، نحقیق احمد مطلوب و خدیحة الحدیثی، الطبعة الاولی، ۱۹۶۷م؛

[الذریعه ۱۷۱/۳؛ مجلة المجمع العلمی العربی دمشق ۱/۲۴ ص ۷۳ سال ۱۹۴۹؛ فهرست چستربیتی ۶۴/۳؛ ذخائر التراث العربی ۲۸۰/۱؛ معجم تاریخ التراث الاسلامی ۶۲۵/۱؛ المعجم الشامل للتراث العربی المطبوع ۳۴۷/۵]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵

آغاز: برابر

خط: نسخ، کا: آقای مینوی و علی حسن عبدالقادر، بی‌تا؛ از روی نسخه ش ۳۶۵۶ چستر بیتی، نسخ مورخ آدینه ۱ ربیع الاول ۶۷۷ نوشته ابراهیم بن سلیمان بن عبدربه؛ مصحح، مقابله شده؛ ۱۲۰گ [نشریه: ۶-۶۳۹]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۷۹۲

نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۷-۳۹۰]

● برهان القاری فی تجوید کلام الباری / تجوید / فارسی

borhān-ol qārī fī tajvīd-el kalām-el bārī

موسوی گیلانی، رحمت، ق۱۱ قمری

mūsavī gīlānī ‹rahmat (- 17c)

به دستور: حکیم عبدالجبار

محل تألیف: حیدرآباد هند

پس از اینکه مؤلف درشهر حیدرآباد هند تجوید قرآن را نزد محمدقاسم قاری نجفی و در مکه نزد شیخ احمد حکمی و به سال ۱۰۴۲ تکمیل نمود و درهمان شهر مشغول به تدریس تجوید شد. بنا به دستور حکیم عبدالجبار این کتاب را در یک «مقدمه» و شانزده «باب» و هفده «فائده» (ضمن باب‌ها) و یک «خاتمه» پرداخت: مقدمه در فضیلت تلاوت قرآن و شروط آن؛ باب ۱. اسامی قراء و روات و رموز ایشان؛ ۲. بیان استعاذه؛ ۳. بیان بسمله؛ ۴. حروف هجا و مخارج و صفات آنها؛ ۵. بعضی از قواعد تجوید؛ ۶. احکام راءات؛ ۷. بیان ادغام؛ ۸. احکام میم ساکنه؛ ۹. احکام نون تنوین و نون ساکن؛ ۱۰. هاء کنایه؛ ۱۱. مد و قصر؛ ۱۲. بیان وقف؛ ۱۳. بیان وقوف سجاوندی (این باب که قسمت عمده کتاب را تشکیل می‌دهد به عربی است)؛ ۱۴. بیان وقوف اربعه؛ ۱۵. بیان تکبیر؛ ۱۶. بیان رسم الخط قرآن، بیست و هفت فصل است؛ خاتمه: در اختلاف قراء در سوره حمد و اخلاص.

آغاز: بسمله حمد و ثنای شایسته که حامدان و شاکران حضرت واجب الوجود و واصفان و مادحان خالق هر نا بود به بود از ازل تا ابد گفته اند و می گویند نثار بارگاه احدیت

۱. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۲۵۱

آغاز: بعد از چند روز مسیح الزمانی فرمودند که عزیزان که قرآن در اینجا می‌خوانند

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ دارای سماع و بلاغ؛ مهر: حاج سید سعید؛ جلد: مقوا عطف پارچه‌ای، ۱۷۳گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۴/۵سم [ف: ۱-۲۱۸]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۰/۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸۷گ (۱۰پ-۱۹۶پ)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۶-۳۶۳]

۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۵-۱۸/۱۶۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اهل شواذ را در سوره اخلاص اختلافی نیست و هر که خواهد اختلافات قراء عشره بدلیل بداند باید که رجوع کند بتفسیر مجمع البیان.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح؛ وقفنامه‌ای به‌تاریخ ۱۲۷۰؛ مهر: «عبده محمد جعفر بن محمد مهدی الموسوی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۲۵۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف: ۲-۶۱۴]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۸۴۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر که خواهد اختلافات قراء عشره و اهل شواذ را بدلیل بداند باید که رجوع کند بتفسیر مجمع البیان کند

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملکی به‌تاریخ جمادی الاول ۱۲۹۱، دارای ابیاتی است در معرفی قراء عشره محمد باقر بن محمد علی به‌تاریخ ۲۰ رمضان ۱۲۹۹؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۸۹گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۴/۵سم [ف: ۵-۲۲۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۴۵/۹

آغاز: باب چهاردهم در بیان وقوف اربعه یعنی وقف لازم وقف معانقه و وقف غفران و وقف النبی (ص) اگر چه وقوف اربعه مرقوم گشته اما از روی احتیاط؛ **انجام:** از طول و توسط و قصر در اتمام نیز جایز است و در زوم که بعضی حرکت هست و حکم وصل دارد که بغیر از قصر جایز نیست و الله اعلم.

تذکر: در فهرست بدون نام مؤلف آمده است. باب چهاردهم در بیان وقوف اربعه و باب ۱۵ در چهار مقصد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سفید، جلد: مقوایی، عطف و گوشه تیماج زرد، ۲۸ص (۲۳۶-۲۶۳) [سنا: ف: ۲-۱۸۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۲۴۵

آغاز: مقدمه در بیان فضیلت تلاوت قرآن مجید و شروط آن و اگر چه بیان فضیلت تلاوت و شروط آن چندان مناسب این مقام نیست اما بواسطه ترغیب؛ **انجام:** مکسور می‌شود و نون لم یکن را در لام له ادغام بی غنه کنند از برای همه الا از برای ابی جعفر که از وی با غنه روایت کرده و حفص از عاصم کفواً.

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و وسط؛ جلد: مقوا با روکش پارچه‌ای سرخ، ۱۶۰گ، ۱۴سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳۵-۲۴۱]

● **برهان قاطع** / لغت / فارسی

borhān-e qāti'

برهان، محمد حسین بن خلف، ق۱۱ قمری

borhān, mohammad hoseyn ebn-e xalaf (- 17c)

اهداء به: عبدالله قطبشاه(۱۰۲۳-۱۰۸۳)

تاریخ تألیف: ۱۰۶۲ق

این کتاب یکی از فرهنگ‌های مشهور فارسی در نه «فائده» و سپس ۲۹ «باب» به شماره حرف‌ها در آغاز واژه ها نگاشته است. اسدالله غالب دهلوی انتقادی به نام «قاطع برهان» بر این کتاب نگاشته که رحیم هندی آن را با «ساطع برهان» پاسخ گفته است و نجفقلی خان حجری این یکی را با «دافع هذیان» رد کرده است. و کسان دیگری نیز در رد و دفاع از آن کتابی نگاشته‌اند. برخی کتاب‌هایی که در رد و یا له آن نوشته شده، عبارت اند از: قاطع برهان، ساطع برهان، رافع هذیان، محرق قاطع برهان، تیغ تیز، تیغ تیزتر. در این کتاب گذشته از لغات فارسی، لغات ترکی و عربی و پهلوی و دری و غیره که در زبان فارسی استعمال می‌شوند آورده شده و نیز شامل کنایات و استعارات مستعمله در محاورات فارسی است و مؤلف در مقدمه تصریح کرده که لغات موجوده در «فرهنگ جهانگیری» و فرهنگ «مجمع الفرس» سروری و «سرمه صفاهانی» و «صحاح الادویه» حسین انصاری را که هر یک حاوی لغات چندین کتاب اند جمع‌آوری کرده و شواهد و مکررات آن را انداخته و این کتاب را پرداخته و «برهان قاطع» نامیده است.

پیش از شروع در اصل کتاب که در بیست و نه گفتار و هر گفتاری در چندین بیان می‌باشد مطالبی را در نه «فائده» ذکر نموده: فائده ۱. معرفت زبان دری و پهلوی و فارسی؛ ۲. چگونگی زبان فارسی؛ ۳. تعداد حروف تهجی و تفرقه میان دال و ذال و صیغهایی که در فارسی مقرراست؛ ۴. تبدیل هر یک از حروف بیست و چهارگانه فارسی به حروف دیگر؛ ۵. ضمائر و آن درچند حرف به هم می‌رسد؛ ۶. حروف مفرده که در اوایل و اواسط و اواخر کلمات به جهت دریافت کلمات و معانی مقصوده بیاورند؛ ۷. ذکر حروف وکلماتی که به جهت حسن و زیب کلام می‌آورند؛ ۸. معانی حروف و کلماتی که در آخر اسماء و افعال به جهت حصول معانی گوناگون آورند؛ ۹. بیان توصیف آنچه صاحبان املا را از دانستن آن گزیر نیست.

آغاز: بسمله؛ ای راه نما بهر زبان و در افواه ×× یزدان و کر سطوسی و تانکری و آله.

انجام: یعقوب ... نام پیغمبری بوده مشهور و نام مردی بوده صاحب مذهب و مجتهد نصارا و کبک نر را نیز گویند که جفت کبک ماده باشد و الله اعلم بالصواب.

چاپ: (جلد۱-۲و تتمه): لکهنو، سنگی، ۱۸۸۷/۱۳۰۵-۱۸۸۸م، وزیری، ۴+۵۱۰+۶۳۵+۲صص

[دانشمندان آذربایجان ۶۸، ۶۹؛ نسخه‌های منزوی ۱۹۲۲/۳(نشانی ۴۸ نسخه)؛ الذریعة ۹۸/۳ و۱۳۳/۹؛ ریحانة الادب ج ۱۶۴/۱؛ نقوی، تذکره نویسی ۹۳؛ دبیر سیاقی، فرهنگ فارسی ۱۴۰-۱۴۹؛ پیشگفتار چاپ دکتر محمد معین تهران ۳۰-۱۳۳۵خ؛ مشترک پاکستان، ۱۳۷/۱۴ (۱۱نسخه)]

شرح و حواشی:

۱- برهان قاطع (منتخب) سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی (۱۲۶۸-۱۳۴۲)

۲- برهان قاطع (منتخب) = منتخب البرهان گاوکانی، جان محمد

۳- برهان قاطع (ترجمه)

٤- برهان قاطع (مختصر)
٥- برهان قاطع (منتخب)

۱. مشهد؛ نواب؛ شماره نسخه: ۱۳۲
آغاز: بدانکه سجع سخن یا قافیه را گویند ... پس از ۱۰ برگ: آغاز برگ ۱۱: مشتمل برلغات و کنایات که به ملحقات برهان قاطع شهرت دارد و بعضی لغات و کنایات کتب دیگر که احوالش؛ **انجام:** انجام ملحقات: بد آغاز به معنی بدسرشت و بد ذات باشد. انجام لغات ترکی: ییلا، جای هوا دارد که در فصل تابستان ...
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ به نسخ مؤلف می‌ماند با قلم خوردگی و افزودگی‌هایی بین السطور و در هامش لغات؛ کاغذ: آهارمهره، جلد: تیماج لایه‌ای قهوه‌ای، ۱۱۹گ، ۱۸ سطر (۸×۱۵/۵)، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۱۲۷]

۲. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۵۲
آغاز: برابر
خط: نسخ، کا: موسی، تا: قرن ۱۱، برای حسین؛ دارای یک سرلوح، مجدول؛ واقف: حاج سید سعید با مهر او؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۶۷۲گ، ۲۲ سطر (۱۰×۲۰/۵)، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱-۱۲۸]

۳. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۷۲
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ جلد: گالینگور عطف تیماج مشکی، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۶]

۴. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۶۲ق؛ جلد: تیماج مشکی گرد قهوه‌ای، رحلی کوچک، قطع: رحلی کوچک [نشریه: ۷-۵۴۴]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۳
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: عبدالحسین عبداله، تا: یک‌شنبه ۲۸ شوال ۱۰۶۳ق، جا: حیدرآباد دکن؛ افتادگی: انجام؛ با سرلوح مذهب؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج سرخ با ترنج و نیم ترنج و گل و بوته، مذهب مقوایی، ۵۴۱گ، ۲۵ سطر (۱۰×۲۰)، اندازه: ۱۸×۳۱/۵سم [ف: ۳-۱۶۶]

۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۷
خط: نسخ، کا: خواجه خلیل بن عبدالحسین شیرازی، تا: یک‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۶۴ق، جا: حیدرآباد دکن؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ اندازه: ۱۶×۲۷سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۸]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۴۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** امیدوار کرم حیدری امین یا رب العالمین سنه ۹۹۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۹ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۴۹۷گ، ۲۶ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۴×۳۸سم [رایانه]

۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴
آغاز: بسمله بهترین لغتی که متکلمان بدیع البیان؛ **انجام:** برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ به شیوه هندی، مصحح؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۲۵ سطر (۱۰/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱/۵سم [ف: ۴-۱۸۵۵]

۹. تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۵ ـ ب
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن، تا: ۱ ربیع الاول ۱۰۸۲ق؛ مجدول، با سرلوحی زرین؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۵۲۵گ، ۳۳ سطر (۱۲×۲۴)، اندازه: ۲۰×۲۳سم [ف: ۱-۴۷]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن عبدالله مولوی حسینی شهیر به میرزاخان، تا: ۱۰۸۸ق؛ با سرلوح مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی بوم سبز با ترنج و نیم ترنج نقاشی مقوایی، ۵۸۷گ، ۲۹ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۹/۵سم [ف: ۵-۱۰۲]

۱۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷
خط: نسخ، کا: باقر بن مولانا محمدصالح قمی، تا: ۱۴ جمادی الاول ۱۰۸۹ق، جا: اصفهان؛ مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد و مشکی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی عطف پارچه‌ای، ۶۰۱گ، ۲۳ سطر (۱۲×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۱سم [ف: ۱-۲۱]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۴۱۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۵ رجب ۱۰۹۰ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی درون تریاکی، ۷۵۲گ، ۲۵ سطر (۸/۵×۲۶)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶×۳۳سم [ف: ۱۷-۱۳۰]

۱۳. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۶۶
خط: نستعلیق، کا: قلی بن محمد یوسف افشار، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۰۹۶ق؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: ساغری مشکی خراب، ۵۰۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸/۶×۳۰/۷سم [ف: ۲-۵۶]

۱۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۰۹۶ق؛ با سرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج قرمز، گل و بوته زر کوبیده مقوایی، ۴۵۸گ، ۲۷ سطر (۱۰/۵×۱۸)، اندازه: ۱۵/۵×۲۴سم [ف: ۵-۱۰۷]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۰۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ ترکی عربی، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ نفیس و هنری، مصحح، محشی، دارای سر لوح زیبای عثمانی، مجدول به طلا؛ تملک: عبدالله به تاریخ ۱۲۳۸ق، «علی بن أبی طالب موسوی»؛ مهر: «علی بن حسین بن ...» (مربع)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مجدول با ترنج و لچک گل و بوته، عطف: تیماج رزشکی از کارهای صحافان عصر عثمانی در ترکیه، ۵۷۸گ، ۲۷ سطر (۹×۱۸)، اندازه: ۱۵×۲۸سم [ف: ۳۳-۵۴۳]

۱۶. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۸۳/۱
آغاز: فائده اول: بباید دانست که بعضی از علما و مورخین در پارسی نامه چنین فرموده‌اند که پارسی پسر پهلو سام بن نوح است واو در عهد خود مالک آن مزر و بوم بوده؛ **انجام:** و این کلمه در اصل آکین بوده که بمعنی پر از شرم و پر از خشم باشد و کلماتی که از آن رنگ و لون توان فهمید یکی پام است
نسخه حاضر فوائد تسعه کتاب را در بردارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول گرهی، ۲۵گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۰×۱۷سم [ف: ۱-۲۷۲]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۳۰۱۱-۱۶/۲۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** شای ورد بروزن لاجورد به معنی شاد درد است که هاله و طوق و خرمن ماه باشد و نام گنج هفتم.
جلد اول تا نیمه حرف شین؛ خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: انجام؛ جلد: تیماج مشکی سوخت با ترنج با سر و لچکی ضربی و جدول و عطف تیماج قهوه‌ای، ۳۰۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۳سم [ف: ۲-۶۱۸]

۱۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۳۰۸
بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول، دارای سرلوح مرصع، کار ترکیه عثمانی؛ قطع: رحلی کوچک [میراث شهاب: س۸ش۴-۶۱]

۱۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۶۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: درویش ابراهیم بن مصطفی، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: حنایی، جلد: میشن، ۳۶ سطر (۹×۲۰)، اندازه: ۱۷×۳۰سم [رایانه]

۲۰. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ مجدول محرر مذهب، دارای سرلوح مذهب؛ یادداشت وقف بر کتابخانه مزار نورعلیشاه ثانی در ۱۳۲۴/۱۲/۶ از دکتر حسین سعادتی گنابادی و مهر مستطیلی کتابخانه پیر اعظم؛ جلد: تیماج روغنی دو رو مجدول با نقش گل و بوته و پرنده زرین و الوان، ۵۴۰گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۹×۲۶/۵سم [ف: ۹۷]

۲۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد محسن خاتون آبادی، تا: ۲۰ ذیقعده ۱۱۰۱ق؛ با جدول و کمند، دارای ترنج و سرلوح؛ واقف: رضا نایینی، مرداد ۱۳۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: چرمی ضربی مستعمل، ۳۵۹گ، ۳۰سطر (۱۲/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۱۸/۲×۳۰سم [ف: ۱۳-۱۴]

۲۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۳۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: علی نقی، تا: ۲۰ شوال ۱۱۰۲ق؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: نخودی آهارمهره، جلد: میشن نیلی، ۶۴۴گ، ۲۵سطر (۱۰/۵×۲۱)، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۳سم [ف: ۱۳-۱۵۰]

۲۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۶۸۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق زیبا، کا: محمد حسن، خاتون آبادی اصفهانی، تا: ۲۰ ماه ذی ... ۱۱۰۷ق؛ دارای سرلوح محرابی صفوی با زمینه طلا و لاجورد و نقش‌های اسلیمی، مجدول، به زر، مصحح؛ کاغذ: سمرقندی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول با ترنج زرین؛ ۵۰۷گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۹-۴۷۱]

۲۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۲۶ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، قرمز، مقوایی، ۷۱۲گ، ۲۷ سطر (۸×۱۸/۵)، اندازه: ۱۴×۲۶سم [ف: ۳-۱۵۱]

۲۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶۰
بی‌کا، تا: ۱۱۳۲ق، اهدایی: مهدی سراج انصاری [رایانه]

۲۶. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۸۷
خط: نستعلیق، کا: حسن بن محمد القسطمونی، تا: ۱۶ جمادی الأول ۱۱۴۶ق؛ مصحح؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۳۷۹گ، ۳۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۵-۳۱۴]

۲۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۵۴۳
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱۴۷ق؛ خریداری جلال الدین در قمشه در ۱۲۷۶ و عبدالعلی نعمة اللهی عبدی احتشام الملک با خط و مهر آن دو؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی زرکوب مقوایی، ۳۷۴گ، ۲۶ سطر (۱۲×۲۱/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۷-۳۷۲]

۲۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۸۲
خط: نسخ، کا: سید لطف الله، تا: ۱۵ محرم ۱۱۵۳ق؛ مجدول زر و لاجورد؛ مهر: «استانبول سلطان با یزید کتب خانه سی رضا تربیت ۱۳۲۶ نومر و ۶»، محمد حسین عبدالقادر قارصی؛ تملک: محمد علی بن حسین نهاوندی در شب ۱۸ رمضان ۱۳۰۶ با مهر «رب نجنی بمحمد و علی ۱۳۰۲»؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: مقوا، رحلی، ۵۴۱گ، ۲۷ سطر (۱۲×۲۰)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۷-۵۱۹]

۲۹. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ به شیوه ترکی، کا: محمد بن عثمان، تا: ۱۱۵۸ق؛ مهر: جمیل اسمعیل مظهری به تاریخ ۱۱۵۷، ناصرالدین شاه قاجار؛ مجدول زرین، یک سرلوح مذهب منقش به شیوه ترکی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روکش چرم قهوه‌ای رنگ لولائی وسط ترنج و دو سرترنج طلاپوش ضربی گل برجسته، ۱۰۹۸ص، ۳۳ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۸/۲×۲۹/۸سم [ف: ۷-۱۵۱]

۳۰. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۳۱
کا: سید لطف الله بن شیخ محمد افندی، تا: ۱۱۶۵ق؛ با سرلوح زرین؛ قطع: رحلی [ف: ۷۸]

۳۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۶

خط: نستعلیق، کا: محمد سعدالله مشهور به لطف الله افندی زاده، تا: ۱۱۷۹ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول به طلا ؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: میشن ضربی، ۵۲۹گ، ۳۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۷×۳۰سم [ف: ۳-۷۹]

۳۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۳۰۸

از فایده اول مقدمه آغاز می‌شود؛ خط: نستعلیق، کا: محمد رضا پسر محمد طاهر کلاگر، تا: چهارشنبه ۱۱ صفر ۱۱۸۹ق، جا: دنکلاء از مشهد گنج افروز، به خواهش ملا باباخان پسر شاه کربلایی هادی؛ تملک: ملا عبدالله دنکلایی بوده و عاریت نزد فایق محزون؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: خشتی، ۶۲۴گ، ۱۸ سطر (۱۰×۱۶)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۱۶-۵۰۹]

۳۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۲

آغاز: بسمله و به نستعین بهترین لغتی که متکلمان؛ **انجام:** برهان قاطع بتثفیق ... سنه ۱۱۹۰

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۹۰ق؛ واقف: عبدالباقی آیت اللهی شیرازی، اسفند ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج، ۴۳۴گ، ۲۵ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۲۹سم [رایانه]

۳۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۲۴۶

آغاز: زهر کردن کنایه از تلخ کردن عیش است؛ **انجام:** بگفتا که برهان قاطع نبشت سنه ۱۱۹۱

خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۱۹۱ق؛ اهدایی: رهبری، خرداد ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، ۳۸۹گ، ۲۴ سطر (۱۵×۲۹)، اندازه: ۲۳×۴۰سم [رایانه]

۳۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۵۷

خط: نستعلیق، کا: ملا حاجی آقا، تا: دوشنبه ۲۵ ذیقعده ۱۱۹۵ق، جا: مازندران، به خواهش میرزا علی اکبر؛ کاغذ: کاغذ ترمه، جلد: میشن قهوه‌ای، ۴۵۳گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۱/۱سم [ف: ۲-۵۶]

۳۶. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲و ۱۳؛ مجدول؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۵۰۲گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۲/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۶×۲۷/۵سم [ف: ۱۶]

۳۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ واقف: سیدجلال الدین تهرانی، مرداد ۱۳۶۱؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: تیماج ضربی ترنج دار، ۴۳۵گ، ۲۸سطر، اندازه: ۲۰×۳۰/۲سم [ف: ۱۳-۱۵۱]

۳۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۹۹۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۳؛ واقف: محمد جعفر همدانی، آبان ۱۳۲۶؛ کاغذ: سفید آهارمهره، جلد: چرمی، ۶۹۸گ، ۲۰ سطر (۱۲×۱۹/۵)، اندازه: ۲۰/۷×۲۹/۷سم [ف:۱۳-۱۴]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۵۳

آغاز: برابر؛ **انجام:** ضالرا و ضاله بزیادتی هاء همه ... یا اینکه قبرهاست و ذات الضال جایگاهی است.

از آغاز تاحرف الضاد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر: «یا رفیع الدرجات» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۹۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۲۱×۳۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۵۰]

۴۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۹۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ وقفنامه: «بسم الله الواقف، وقف اولاد ذکور نمودم بنده عبدالکریم باروی این مجلد کتاب برهان قاطع را و تولیت آن را بموقع علیهم موفوض و مرجوع نموده»؛ کاغذ: فستقی سرخ، جلد: تیماج ضربی، ۲۳ سطر (۱۳/۵×۲۴/۵)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [رایانه]

۴۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۸۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ یادداشتی از محمد رضا بن محمد تقی دستجردی در امانت کتاب از ملا عبدالکریم گزی اصفهانی؛ جلد: تیماج شکلاتی ضربی، ۳۳۷گ، ۲۹ سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲-۵۹۷]

۴۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۰۶۰/۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** همچو ذرم و گوهرم و عالمم و فاضلم و آمدم و رفتم و رفتم و چون برفعل مقدم ...

تنها پنج فایده از مقدمه کتاب می‌باشد؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ محشی؛ در انجام نسخه ۱۱ بیت شعر از ابوالمعالی رازی آمده که ابیاتی از آن عبارت است از: «گرمشک ... وار بود ماه زره ور ×× ور سیم سمن سای بود سرو سمن بر / ماه است ترا چهره و مشک است ترا زلف ×× سروست تا قامت و سیم است ترا بر / تا از لب و روی و خط و چشم تو به تشبیه ×× در خاطر و معنی شد و در صورت و دفتر/ خاطر همه مرجان شد و معنی همه لولو صورت ×× همه سنبل شد و دفتر همه عنبر»؛ کاغذ: فرنگی، ۱۳گ (۲۰پ-۳۲پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۶×۱۱سم [ف: ۳۵-۵۴۹]

۴۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۳۱

آغاز: خواجه سرا را گویند و به معنی زاهد و پرهیزکار هم آمده است دژاکامه بکسر اول و فتح آخر بمعنی دژاکام است؛ **انجام:** باطای حطی بر وزن کبوتر گیاهی است که صبر از آن حاصل شود و بعضی گویند نام جزیره ای است نزدیک به سواحل چهل

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ یا ۱۳؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۰۸گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۲۴۰]

۴۴. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۸۸۴]

۴۵. شیراز؛ بنیاد فارس‌شناسی؛ شماره نسخه: ۷

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مجدول، جلد: تیماج مشکی

مجدول، ۴۰۹گ، ۲۷ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۳]

۴۶. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۸۰۶/۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: ربعی [نشریه: ۷-۲۵۸]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۹۳۳

گزیده برهان قاطع؛خط:نستعلیق،بی‌کا،تا: قرن ۱۳ [مختصر ف: ۶۷۸]

۴۸. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲/۷۲-۵۹۷۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با سرلوح زر و لاجورد؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی، با جدول زرین و لاجورد، ۷۰۸گ، ۲۳ سطر، قطع: رحلی [آستانه قم: ۸۴]

۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** سر سری بر وزن مرمری ... کنایت از کار بی تامل و سخن بی فکر و بی تامل و بیهوده و خادم و سریع الفهم و اسب سریع السر هم هست سر سفره ...

این نسخه تا کلمه ی «سر سفره» را دارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ مهر: «حسن عاطفی»؛ کاغذ: فرنگی نخودی، آهار مهره، جلد: مقوایی، روکش تیماج قرمز، جداول و زنجیره ضربی، ۴۴۴گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۸) راده گذاری، اندازه: ۱۶/۵×۲۴سم [رایانه]

۵۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۶۰۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مصحح؛ تملک: حاج سید ابراهیم، تملکی به تاریخ ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی الوان، جلد: مقوایی روکش تیماج قهوه‌ای، ترنج و سرترنج ضربی با نقش گل و بوته، مجدول، ۴۲۷گ، ۲۷ سطر (۱۴×۲۴)، اندازه: ۲۱/۵×۳۵/۵سم [رایانه]

۵۱. قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۴۳۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ ۳۶۵گ، ۲۵سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۱۶]

۵۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۸۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** سا رشک باشین نقطه دار بر وزن و معنی سار.

خط: نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج تریاکی ساده ضربی، ۶۱۶ص، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱۷-۴۷]

۵۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۸۰۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ دارای سرلوح مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی گل و بوته دار، ۶۶۰ص، ۳۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۵/۵×۲۷سم [ف: ۱۷-۲۳۳]

۵۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۴۶

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ تملک: عبدالحمید قاجار در ۱۳۳۰؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۴۰۴گ، ۲۱ سطر (۱۳×۲۷)، اندازه: ۲۲×۲۷سم [ف: ۱۰-۱۹۱۴]

۵۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۱۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد اکرام، تا: ۲۸ رجب ۱۲۰۲ق؛ با سرلوحه مذهب، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مذهب ضربی مقوایی، ۵۸۷گ، ۲۱ سطر (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۳×۳۶سم [ف: ۳-۱۳۲]

۵۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲ط

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۰۳ق، به در خواست آقا میرزا بابا؛ مصحح؛ جلد: میشن سرخ ترنج با سر ضربی، ۱۰۰۰ص، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲۴/۳-۱۲۰]

۵۷. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: سید محمود بن یوسف، تا: ۱۲۰۵ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول، مذهب؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی مذهب، ۳۲۶ص، ۴۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۸سم [ف: ۲-۱۶۴]

۵۸. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** ژیوه بر وزن و معنی جیوه است که سیماب باشد و معرب آن زیبق است و عربی فرار بر وزن کرار گویند

جلد اول از آغاز تا پایان حرف ژ؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالمجید اشائی اهل کشمیر غلام خانواده امیر کبیر، تا: دوشنبه ۱۵ ذیقعده ۱۲۱۰ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۵۲گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۹/۵)، اندازه: ۱۷/۵×۲۶/۵سم [ف: ۲۰-۳۳]

۵۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۴۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی الرضا بن مشهدی طهماسب، تا: ۱۲۱۱ق؛ تملک: عبدالله الحسنی، جعفر بن حسین الرضوی دوشنبه ۱۱ ذیحجه ۱۳۲۳ با مهر بیضوی وی، جلال الدین بن مؤید الدوله ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۹۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰/۵سم [ف: ۳۶-۳۵۷]

۶۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۷۴

در حرف سین بی نقطه؛ خط: نستعلیق، کا: عبدالمجید اشایی کشمیری، تا: ۱ صفر ۱۲۱۱ق، جا: بمبئی؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج سبز ضربی زرکوب مقوایی دارای لچکی و ترنج، ۳۷۴گ، ۲۱ سطر (۱۱/۵×۱۹)، اندازه: ۱۸×۲۷سم [ف: ۹-۸۶۸]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲۴ شعبان ۱۲۱۵ق؛ واقف: تاجماه بیگم، ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فستقی، جلد: چرمی، ۵۵۵گ، ۲۳ سطر(۱۱×۲۰/۱)، اندازه: ۲۰/۴×۳۰/۲سم [ف: ۱۳-۱۵]

۶۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۲۷ب

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۱۵ق؛ جلد: مقوا، ۱۳۱ص، ۲۳ سطر (۱۱/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۴]

۶۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۶۲۹۰

آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خفی، کا: محمد صادق بن ابوتراب، تا: ۱۲۱۸ق؛ کاغذ: آبی، جلد: گالینکورآبی، ۲۷ سطر (۱۴×۲۴)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۲۱×۳۳/۵سم [رایانه]

۶۴. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق متوسط، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۲۳ جمادی الاول ۱۲۱۹ق؛مصحح؛ مهر: «علی بن محمد بن طبیب الموسوی»، «عبده الراجی عزیز»(بیضوی)، «مدیحه برای جلوس ظل السلطان به قلم مصطفی قلی میرزا»با تاریخ ۱۲۵۰؛کاغذ:فرنگی الوان، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی مجدول دارای نقش ترنج و سرترنج، ۳۲۲گ، ۲۷ سطر (۱۶/۵×۲۷)، اندازه: ۲۱/۵×۳۴سم [ف: ۱۷۸]

۶۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۷۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: دوشنبه ۷ محرم ۱۲۲۰ق، جا: اصفهان؛ جلد: مقوایی تیماج عنابی روشن پوشانیده ضربی مجدول، ۳۲۲گ، ۳۱ سطر (۱۴/۵×۲۰)، اندازه: ۲۱/۵×۳۳سم [ف: ۲-۲۸]

۶۶. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: ۲
بخشی است از آن؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۲ق [نشریه: ۷-۵۶۶]

۶۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۹۴۰-۳۰/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۹ جمادی الثانی ۱۲۲۳ق، برای میرزا محمد جعفر نائینی؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر با روکش زرین؛ مجدول گرهی، ۴۳۰گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۴سم [ف: ۲-۶۱۸]

۶۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۵۶۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد اسماعیل اصفهانی، تا: جمعه ۲۵ ربیع الثانی ۱۲۲۴ق؛ مجدول، دارای سر لوح رنگین؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قرمز، ۴۸۶گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱۲-۱۴۰]

۶۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۵۵۹۴
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق، به نام سیدلطف الله صاحب؛ دارای جدول کشی؛ کاغذ: نخودی سرخ، جلد: تیماج ضربی دارای حاشیه لچکی زرکوب و جدول کشی زرین و زنجیره‌ای و ترنج و سرترنج زرکوب، مختلف السطر، قطع: سلطانی، اندازه: ۲۲/۵×۳۷سم [رایانه]

۷۰. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۲۳۰-۳۷/۲۰
آغاز و انجام: برابر
کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۷ شوال ۱۲۲۵ق، جا: اصفهان؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۴۴۹گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۲-۶۱۸]

۷۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۲۷۹
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: رجب ۱۲۲۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد ضربی مقوایی با لولا، ۴۹۰گ، ۲۲ سطر (۱۱×۱۹)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۱۷-۹۶]

۷۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۶۱۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۹ جمادی الاول ۱۲۲۶ق؛ جلد: مقوایی تیماج قهوه‌ای پوشانیده سوخت مجدول، ۲۹۶گ، ۲۱ سطر (۱۳/۵×۲۰/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۲۹]

۷۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۸
آغاز: و محتوی بریکهزار و سیصد و شصت و هفت لغت و کنایت بیان اول در سین بی نقطه با الف
از ابتداء گفتار پنجم که حرف سین می‌باشد تا آخر کتاب؛ بی‌کا، تا: ۱۲۲۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: ساغری، ۳۶۴گ، ۲۰ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۲سم [ف: ۳-۸۰]

۷۴. یزد؛ صدوقی یزدی؛ شماره نسخه: ۱۴۵
خط: نسخ، کا: عبدالله بن محمد قلی خوئی، تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۲۶ق، برای یکی از حکمرانان؛ چند یادداشت یادگار و یادداشت‌های دیگر به تاریخ ۱۲۴۴-۱۲۴۸، در صفحه آخر ماده تاریخ مجلس شورای ملی ۱۳۲۴ در دو بیت؛ جلد: دو رو تیماج قهوه‌ای، ۳۵۷گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۲×۳۲/۵سم [ف: ۱۱۴]

۷۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۹
آغاز و انجام: برابر
خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۲۷ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم‌ترنج کوبیده مقوایی، ۴۲۱گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۲۹/۵سم [ف: ۳-۳۲۵]

۷۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: عبدالحسین اصفهانی، تا: ۱۲۲۷ق؛ مجدول؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی مهره زده، جلد: روغنی، ۴۷۳ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲-۱۶۴]

۷۷. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۱۷
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پایان جمادی الاول ۱۲۲۹ق، جا: اصفهان؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۸۸۵]

۷۸. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۵
خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد علی حسینی، تا: ۱۲۲۹ق؛ قطع: وزیری [رشت و همدان: ف: ۱۲۴۳]

۷۹. قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۳۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ خوانا، کا: محمد بن صالح بن دوست محمد خراسانی، تا: پنج‌شنبه ۱۴ ذیحجه ۱۲۳۰ق؛ بخشیدن محمد علی بن محمد

شفیع پس از تملک کتاب را به فرزندش علی اکبر با مهر «محمد علی بن محمد شفیع» (مربع)؛ مهر: «عز من قنع و ذل من طمع» (بیضوی)؛وقفنامه علی اکبر بن محمد علی منشی کرمانی کتاب را به اولاد خود و مهر«العبد احقرعلی اکبر»(مربع)؛جلد:تیماج مشکی ضربی، ۴۵۳گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [ف: ۱-۳۲۲]

۸۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۴۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: نجفقلی ولد استاد محمد حسین، تا: ۱۲۳۲ق، جا: محتملاً قزوین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۳۸گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۶-۲۰۴]

۸۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۳۹۷-عکسی

آغاز: برابر

خط: نسخ خوش، کا: محمد حسین کرمانی، تا: ۱۱ جمادی الاول ۱۲۳۳ق؛ ۱۰۰۶ص، ۲۶ سطر (۱۷×۲۱)، اندازه: ۲۱×۲۹سم [عکسی ف: ۱-۵۱]

۸۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۴ق؛ واقف: سپهسالا؛ کاغذ: فرنگی مهره زده، جلد: مرغش، ۵۱۷ص، ۲۵ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱/۵×۳۰سم [ف: ۲-۱۶۴]

۸۳. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: ۱۲ جمادی الاول ۱۲۳۵ق؛ مصحح، یادداشتی در مورد فروش کتاب توسط «اسحق بن ابراهیم» به «خواجه احمد» به مبلغ (چهل ... ششهزار)؟؛ کاغذ: فرنگی شکری، جلد: مقوایی روکش تیماج مشکی ضربی با ترنج و سرترنج و لچک منقش به گل و بوته، ۴۹۷گ، ۲۶ س (۱۳/۵×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۵۸]

۸۴. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن محمد اسماعیل، تا: دهه دوم جمادی الثانی ۱۲۳۶ق؛ با سرلوح زرین، مجدول؛ جلد: روغنی با گل و بوته و زرپاشی در زمینه سرخ در درون و بیرون، قطع: رحلی [نشریه: ۷-۵۴۴]

۸۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۴۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد نبی بن آقا محسن درویش، تا: محرم ۱۲۳۷ق؛ دارای سرلوح؛ واقف: مرتضی قلیخان نایینی، تاریخ وقف ۱۳۳۷ق؛ کاغذ: فستقی با جدول وکمند، جلد: چرمی، ۲۶سطر [ف: ۱۳-۱۵]

۸۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: عبدالغفار شیرازی، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: نوعی ترمه، جلد: چرمی، ۳۲۹گ، ۳۰ سطر (۱۳/۴×۲۰/۳)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰/۴سم [ف: ۱۳-۱۵]

۸۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۷۱۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی، تا: ۱۴ شوال ۱۲۳۷ق؛ دارای یک سرلوح؛ واقف: رضا نایینی؛ کاغذ: سفید آهارمهره با جدول و کمند، جلد: چرمی عنابی، ۵۱۰گ، ۲۵سطر (۱۳/۳×۲۲/۷)، اندازه: ۲۰/۴×۳۰/۱سم [ف: ۱۳-۱۴]

۸۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۳۷ق؛ کاغذ: فرنگی، فستقی، جلد: تیماج قرمز، ترنج و نیم ترنج کوبیده مقوایی، ۵۱۳گ، ۲۳سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴-۲۳۲]

۸۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۴۷

خط: نستعلیق خوب، کا: محمد علی بن اسمعیل، تا: ۱۲۳۸ق، جا: احمدآباد اصفهان، مدرسه ایلچی؛ دارای یک سرلوح، مذهب، مجدول مذهب؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن دور تیماج، ۲۳۸گ، ۲۷ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۳-۸۰]

۹۰. شیراز؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱-ب/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ متوسط، بی‌کا، تا: دوشنبه ۱۱ جمادی الثانی ۱۲۴۰ق؛ مجدول، کمند کشی شده ؛ کاغذ: فرنگی شکری با آهار و مهره، جلد: روغنی زمینه زرک با ترنج گل و بته، پشت جلد شاخه نرگس و زمینه لاکی، ۴۵۰گ، ۲۹ سطر (۱۲×۲۲/۵)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱-۱]

۹۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۰ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز ترنج منگنه کوبیده مقوایی، ۳۷۶گ، ۲۹ سطر کامل (۱۲×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۶-۳۴]

۹۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۳-۹/۳۳

آغاز و انجام: برابر

از اول تا آخر؛ خط: نستعلیق، کا: محسن، تا: سه‌شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۴۰ق؛ مجدول مذهب، با سرلوح مزدوج مذهب مرصع، مصحح؛ جلد: تیماج سرخ دورو مجدول، ۴۱۱گ، ۲۹-۳۰ سطر، اندازه: ۱۸×۲۹/۵سم [ف: ۲-۶۱۷]

۹۳. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۵۶۸-۴/۳۸

آغاز: در ضمایر و آن در چند حرف بهم می‌رسد فائده ششم در بیان حروف مفرده ... فائده هفتم در ذکر حروف و کلماتی که جهت ... فائده اول بباید دانست که بعضی از علما و مورخین در پارسی نامه؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد شریف بن علی اصغر بن محمد شریف بن محمد زکی، تا: چهارشنبه ۸ شعبان ۱۲۴۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ وقف نامه از محمد حسن حسنی با مهر مربعی وی؛ جلد: روغنی با

ترنج و سرخ و نقش‌ها و اشعار در اطراف جلد، ۲۳۹گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۵×۲۶سم [ف: ۲-۶۱۸]

۹۴. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد مهدی بن محمد علی، تا: ۱۲۴۲ق؛ دارای یک سرلوح، مجدول به طلا ولاجورد؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی مهره زده، جلد: تیماج، ۳۵۷ص، ۲۶ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۱۶۴]

۹۵. شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۱۲۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۴۲ق؛ ۵۱۳گ، ۲۵ سطر (۱۴×۲۲)، اندازه: ۲۱×۲۹/۵سم [ف: ۱-۱۴]

۹۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۲۷-فیروز

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۳ق؛ مجدول، محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرزم منگنه دار، ۵۶۶ص، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۹×۳۰سم [ف: ۲۱-۱۹]

۹۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۳

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۴۳ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۱۴گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۲۰سم [ف: ۸-۱۱۳]

۹۸. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۲۷

آغاز: بهجت آنکه تفرقه توان کرد میان بیت دو مصرعی و میان نیم بیت چه اول شعر بیت تمام است؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: اسماعیل بن حسن اصفهانی، تا: ذیحجه ۱۲۴۵ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی با رویه روغنی کمنددار با ترنج و سرترنج گل و بوته، ۷۸۰ص، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۶۴]

۹۹. تهران؛ موزه ملی؛ شماره نسخه: ۶

خط: نسخ، کا: ابوطالب، تا: ۱۲۴۷ق [نشریه: ۳-۱۱۹]

۱۰۰. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۹۸۱

خط: نستعلیق، کا: عبدالغفار بن میرزا محمد باقر شاه دئی، تا: ۱۵ ربیع الاول ۱۲۴۷ق؛ از روی نسخه میرزا محمد کاظم نوشته ملاحاجی کاظم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سبز ضربی مقوایی، ۴۷۵گ، ۲۵ سطر (۱۲×۱۴)، قطع: وزیری، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۱۷-۵۱۹]

۱۰۱. اصفهان؛ مهدوی، مصلح الدین؛ شماره نسخه: ۹۹

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۷ق؛ جلد: تیماج زرد ضربی، ۳۴۰گ، ۲۸ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۱۰۱]

۱۰۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۸۰۰۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: عبدالعلی بن معصوم، تا: ۱۲۴۸ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج، ۲۵ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۹×۳۱سم [رایانه]

۱۰۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۴۸ق؛ دارای یک سرلوح زمینه طلا مرصع، دو صفحه اول بین جداول و کمند گل و بوته، مجدول به طلا، کمند مشکی؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی داغ دار با گل و بوته عطف میشن قهوه‌ای، ۵۵۴گ، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۰)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۱-۲۰]

۱۰۴. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۲۲

آغاز: خوانند. ارز بر وزن طرز بمعنی قیمت و بها باشد از حرف الف تا شین است؛ خط: نسخ، کا: ملا محمد بن عبدالوهاب بروجردی، تا: ۲۲ ذیقعده ۱۲۴۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ مجدول، مصحح، با نشان بلاغ؛ تملکی در ۱۲۶۳ با مهر «عبده علی اصغر الحسنی الحسینی» (بیضوی)؛ جلد: معمولی، ۳۴۰ص، ۲۸سطر، اندازه: ۱۹/۵×۳۰سم [مؤید: ۳-۳۳۹]

۱۰۵. تهران؛ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: ملک احمد بن ملا محمد، تا: جمادی الثانی ۱۲۴۸ق، جا: مزرعه «لو» از توابع سمیرم روده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی لاکی مشکی، با ترنج و سرترنج گل و بوته طلا، عطف چرم مشکی، ۱۰۳۱ص، ۲۲ سطر (۱۳/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۱۵۵]

۱۰۶. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۳۳

کا: ادیب لبیب کامل عارف محقق جامع ملاصفر علی بابکبازی مازندرانی، تا: ۱۲۴۹ق؛ قطع: رحلی [ف: ۷۸]

۱۰۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمدرضایزدی، تا: ۱۲۵۱ق؛ کاغذ: شکری، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۲۰×۳۱سم [رایانه]

۱۰۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۷۸۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی، مؤلف در نسخه اصل آنها را با عنوان «ملحقات» اضافه نموده و او هم از روی نسخه اصل که به خط مؤلف بوده، استنساخ نموده است، مجدول مذهب، صفحه اول سرلوح مذهب مرصع؛ به کتابخانه علی اکبر بن میرزا اسماعیل تبریزی وارد شد محرم ۱۲۵۱؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، ۶۰۱گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [ف: ۲۶-۲۷۱]

۱۰۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۷۴

خط: نستعلیق، کا: محد المعین بن محمد ابراهیم، تا: یک‌شنبه غره اسفند ماه جلالی برای میرزا ابوالحسن توسط میرزا محمد حسن طبیب ۱۲۵۱ق؛ مجدول زرین و مشکی محرر؛ جلد: تیماج دورو قهوه‌ای ضربی ترنج با سر با نقش گل و بلبل، ۳۹۰گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۳۷-۵۶۹]

۱۱۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۲۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۲ق؛ کاغذ: شکری، جلد: میشن، ۲۴ سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [رایانه]

۱۱۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۷۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: میرزا بابا ابن میرزا محمد، تا: ۱۲۵۲ق، واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج نیم ضربی، ۳۷۲ص، ۲۶ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۲-۱۶۴]

۱۱۲. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۸۵۵

آغاز: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، کا: علی اکبر بن مشهدی معصومعلی، تا: شنبه ۲۷ شوال ۱۲۵۵ق، برای میرزا عبدالله خلف میرزا کلبعلی؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج مشکی، ۳۷۶گ، ۲۷ سطر (۱۲/۵×۲۲)، اندازه: ۲۱×۳۵سم [ف: ۳-۹۶۰]

۱۱۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: هدایت الله گرگانی، تا: شعبان ۱۲۵۵ق؛ کاغذ: فستقی با جدول و کمند و یک سرلوح رنگی، جلد: چرمی ضربی، ۴۰۵گ، ۲۸ سطر (۱۳/۸×۲۴)، اندازه: ۲۰/۸×۳۱سم [ف: ۱۳-۱۶]

۱۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۲۵۹

خط: نسخ، کا: فیض الله، تا: چهارشنبه ۲۰ جمادی الثانی۱۲۵۵ق؛ با یک سرلوح زیبا، مجدول؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۴۰۸گ، ۲۳ سطر (۱۰×۲۳)، اندازه: ۱۸/۵×۳۱سم [ف: ۱۵-۴۱۸۵]

۱۱۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۶۰

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۵ق؛ دارای سرلوح، مذهب؛ ۵۰۰گ، ۲۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۳۰سم [ف: ۲-۲۷۱]

۱۱۶. کاشان؛ عاطفی، افشین؛ شماره نسخه: ۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۰۷گ، ۲۹سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۴/۵سم [ف: ۷۹]

۱۱۷. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: اسماعیل بن ملا احمد احمد آبادی اصفهانی، تا: ۲۲ شوال ۱۲۵۶ق، جا: اصفهان؛ مجدول به زر و مشکی؛ کاغذ: ترمه نفیس، جلد: دو رو روغنی گل و بوته دار، ۳۶۰گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲-۹۰]

۱۱۸. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: غره ربیع الاول۱۲۵۶ق؛ مصحح، مجدول؛ یادداشت خریداری محمد صادق حسینی با مهر او هست که این نسخه را در سنه ۱۲۵۶ق در دارالملک طبرستان از آخوند ملا صفر به مبلغ هشت تومان ابتیاع کرده؛ واقف: حاج سید سعید؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: روغنی با کنج و ترنج زمینه تریاکی، عطف میشن عنابی، ۳۱۸گ، ۳۲ سطر (۱۴/۵×۲۷)، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۱-۹]

۱۱۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۷۰۱-۱۰/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۵۷ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی مجدول با ترنج و سرترنج و لچکی، ۲۵۱گ، ۳۵-۳۶ سطر، اندازه: ۲۱/۵×۳۳/۵سم [ف: ۲-۶۱۸]

۱۲۰. کاشان؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷

خط: نستعلیق، کا: محمد هاشم بن میرزا محمد جعفر بن میرزا غیاث الدین علی کاشانی، تا: پنج‌شنبه ۱۱ جمادی الاول ۱۲۵۷ق؛ محشی، ملحقات در حواشی در روز چهارشنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۲۵۷ نوشته شده؛ قطع: رحلی. [نشریه: ۷-۳۲]

۱۲۱. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۲۲ب

خط: نستعلیق خوش، کا: حسن بن محمد ابراهیم کوهینی تفرشی، تا: ذیحجه ۱۲۵۸ق، به فرموده محمد حسن خان سردار امیر تومان فرمان فرمای عراق، ایران؛ با جدول خریداری علی عبد الرسول در ۱۳۳۳ با خط و مهر او با یادداشت او در ۱۳۵۲؛ تملک: حاجی میرزا محمد علی ملا باشی معلم احمد شاه با مهر حاجی میرزا علی؛ جلد: چرمی، ۸۸۳ص، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۴)، اندازه: ۲۰/۵×۳۵سم [رشت و همدان: ف: ۱۰۹۴]

۱۲۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن حاجی میرزا اکبر مشهور به اشتهاردی، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۲۶۰ق؛ مصحح؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۵۵۸گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۱-۴۵]

۱۲۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۶

خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم بن حاجی میرزا علی اکبر اشتهاردی، تا: ۱۰ جمادی الاول ۱۲۶۰ق؛ کاغذ: فرنگی [نشریه: ۱۱-۸۸۵]

۱۲۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: محمد باقر بن محمد رضا، تا: ذیحجه ۱۲۶۰ق، جا: نجف؛ مجدول، مذهب، کمند کشی، یک سرلوح؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوای روغنی بوم گل ماشی منقش و مذهب به تصاویر بسیار زیبا از شاهزاده خانمی که بر تخت مرصع جلوس نموده و چند ندیمه جوان با هدایای گل و میوه و پرنده در مقابلش زانو بر زمین نهاده و کودک زیبائی به‌توسط پیرمرد روحانی به او معرفی می‌شود. در بالای این تصاویر دورنمای جالبی از یک ساختمان محصور در باغ دیده می‌شود با چند فرشته و ملائکه (منظره تولد حضرت عیسی و مریم است) دو حاشیه زمینه مشکی ریسه گل و برگ طلائی دارد، ۵۷۲ص، ۳۶ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۹×۲۹سم [ف: ۷-۱۴۶]

۱۲۵. مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹

آغاز: برابر

کامل؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد مؤمن بن محمد حسین مشهور به میرزا بابای حکیم آشتیانی، تا: سه‌شنبه ۲۴ محرم ۱۲۶۰ق؛کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج مشکی ضربی، ۲۵

سطر (۱۳/۵×۲۲/۵)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۴-۱۸۵۲]

۱۲۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶۶۹/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** و مفرد آن اژدراست. و الله اعلم.

تا فائده ۹؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۶۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۱۶گ (۲پ-۱۷پ)، ۱۷ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۱/۵سم [ف: ۸-۲۳۵]

۱۲۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۵۹۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج ضربی، ۲۵ سطر (۱۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [رایانه]

۱۲۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۰۱۱-۳۶/۱۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: شیخ اسدالله بن شیخ عبدالغفور اسدی، تا: ۱۲۶۳ق؛ جلد: تیماج مشکی، ضربی، با ترنج وسرترنج، مجدول گرهی، ۵۰۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف: ۲-۶۱۸]

۱۲۹. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۹۱

آغاز: باشد در شب شوغاه بفتح اول بر وزن خرگاه به معنی شوغاره است که جای خوابیدن چهار پایان باشد

نیمه دوم کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۴ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج مشکی ضربی، ۳۲۳گ، ۱۸سطر، اندازه: ۲۰/۵×۳۰سم [ف: ۲-۵۳۴]

۱۳۰. چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۱

آغاز: بسمله، بهترین لغتی که متکلمان بدیع البیان محفل زبان آرایی و نیکوترین نکتی که منشیان انجمن سخن پیرایی زبان بلاغت تبیان لسان فصاحت؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: چهارشنبه ۲۲ محرم ۱۲۶۷ق؛ گواهی مقابله و تصحیح؛ جلد: تیماج ساده، ۴۲۵گ، ۳۰ سطر (۲۸×۴۲) [ف: ۴۱]

۱۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۳۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد مهدی طهرانی، تا: ۱۲۶۸ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: تیماج ضربی، ۲۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه: ۲۱×۳۴سم [رایانه]

۱۳۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۴۳۲

خط: نستعلیق، کا: محبعلی یکانلو، تا: ۹ جمادی الثانی ۱۲۶۹ق؛کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۴۰۱گ، ۱۷ سطر (۶/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱۶]

۱۳۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۴۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۲۸۲ق؛ جلد: مقوا با رویه گالینگور بنفش عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۶۱گ (۱پ-۱۶۱ر)، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۹×۴۱سم [ف: ۳۰-۱۳۴]

۱۳۴. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۲۳۲

بی‌کا، تا: ۱۲۸۴ق؛ قطع: رحلی [ف: ۷۸]

۱۳۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: مراد علی قمشه‌ای، تا: ۱۲۸۴ق، بنا به خواست میرزا علی اکبر نام؛ از روی نسخه‌ای که به سال ۱۸۱۸ میلادی در کلکته چاپ سربی شده و بهترین و جامع‌ترین نسخ مطبوعه می‌باشد و نسخه آن بسیار کمیاب بوده و هست، به خط نسخ نوشته و آن نسخه چاپ شده نخستین چاپ این کتاب است و در مقدمه آن خصوصیات و امتیازات و شرح سیزده نسخه‌ای که از این کتاب در موقع تصحیح و چاپ در دست بوده و کتب دیگری که مورد نظر و دقت در تصحیح این نسخه بوده و اسامی آنان که متصدی تصحیح وتنقیح بوده‌اند وآنها: مولوی حیدر علی، مولوی نظام الدین حیدر، بابوتا ربیخزن متر، مولوی غلام قادر، مولوی کاظم علی نصیرآبادی، منشی امام علی خیرآبادی و مولوی محمد اکبر عظیم آبادی، می‌باشند حسین الحسینی بلگرامی که خود نیز از مصححین می‌باشد نوشته و پس از ختم کتاب، لغاتی که در فارسی استعمال می‌شود و در برهان نبوده از کتب لغت جمع و به نام ملحقات برهان قاطع نگاشته شده و این قسمت مشتمل بر ۳۷۱۷ لغت و کنایه مستعمله در زبان فارسی است و در مقدمه نیز گوید: پاره‌ای از لغات که در فرهنگ‌ها نبوده از زبان دانهای معاصر که عبارتند از: ۱- سید علی شیرازی متخلص به نیاز، ۲- فضل مولی خان متخلص به فضل، ۳- حاج میرزا شفیع شیرازی، ۴- نظام الدین حیدر متخلص به اوباش، گرفته شده وبه نام خود آنها ضبط گردیده است. این نسخه چون اصل مطبوع آن بسیار مطبوع و دارای یک سرلوح می‌باشد، صفحات آن مجدول به طلا و لاجورد و شنجرف؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: فرنگی مهره زده، جلد: ضربی، ۳۷۷ص، ۳۱ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۱/۵سم [ف: ۲-۱۶۵]

۱۳۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۲۰

آغاز: بسمله سپاس بیرون از قیاس دادار است که داوری را مختص ذات مقدس خود فرموده؛ **انجام:** طباخ خوبی است طباخی او را تعلیم خواهی گرفت ... و از خداوند سوال میکنم که این رساله من و خود مرا خالص گرداند ... سنه ۱۲۹۳ وقفنا من اتمامه

خط: نسخ خفی خوش، کا: حسن بن عبدالله، تا: ۱۲۹۳ق؛ کاغذ: شکری، سرخی، جلد: تیماج ضربی عنابی دارای ترنج و دو سر ترنج با نقش گل و بوته طلاکوبی شده، ۲۲ سطر (۹×۱۵)، قطع: وزیری کوچک، اندازه: ۱۸×۲۳سم [رایانه]

۱۳۷. یزد؛ کاظمینی؛ شماره نسخه: ۳۷۹/۱

خط: نستعلیق، کا: محمد امین بن میرزا کریم بانه‌ای، تا: دوشنبه ۱۲ ربیع الاول ۱۳۰۰ق؛ مجدول؛ جلد: تیماج ضربی قهوه‌ای، ۱۹گ (۱پ-۱۹ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۲-۸۴]

۱۳۸. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۴۱۵/۶

آغاز: بسمله، فایده اول: باید دانست که بعضی ازعلماء مورخین در پارسی نامه چنین فرموده اند: که پارس پسر پهلو بن سام بن

نوح است واو درعهد خود مالك این مرز وبوم بود؛ **انجام:** و هم چنین چیزی بر رگ و جثه قوی و ترکیب قوی را بلفظ جمع همچو ماربزرگ را اژدرها گویند و مفرد آن اژدر است. تمت
فوائد تسعه کتاب است: برخی قواعد و اصول دستور زبان فارسی بیان و در ضمن نه قاعده تنظیم شده است: ۱- اصل پارسی و پارس، ۲- بیان چگونگی زبان فارسی، ۳- تعداد حروف تهجی و تفرقه میان دال و ذال ۴- تجویز تبدیل هر یک از حروف به حرف دیگر، ۵- کلمات ضمیر، ۶- حروف مفرده، ۷- حروف زینت و بی معنی، ۸- حروف و کلمات برای حصول معانی در آخر اسماء و افعال، ۹- قواعد املاء؛ خط: نستعلیق، کا: جواد رضوی همدانی، تا: ۲۵ ذیحجه ۱۳۲۴ق، تقدیم به کاتب السلطان؛ ۱۷گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۴-۱۴۷۸]

۱۳۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد هادی کلارستانی، تا: ۱۳۳۱ق؛ مجدول؛ کاغذ:فرنگی،جلد: تیماج قرمز با ترنج و نیم‌ترنج کوبیده، مقوایی، ۴۳۶گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۱/۵)، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۴-۲۱۸]

۱۴۰. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۸

خط: نستعلیق، کا: میرزا بابای نوری، تا: سه‌شنبه ۲۷ رمضان ۱۳۴۵ق، جا: سمنان؛ در متن و هامش. [نشریه: ۷-۱۰۷]

۱۴۱. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۱۳

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ محشی، با سرلوح؛ جلد: تیماج حنایی مقوایی، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۳۸۹]

۱۴۲. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۱۹۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ و ۱۴؛ جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، قطع: رحلی [نشریه: ۳-۶]

۱۴۳. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۴۱۳۴

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۱۳-۳۶۸]

۱۴۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۵۷۳۵

آغاز: و دیوار باشد و پشی بانرا نیز گویند؛ **انجام:** بضم بای ابجد و سکون زای هوز کنایت از بی طاقت و بی آرام شدن و سحر کردن باشد

قسمتی از گفتار دوم و سوم برهان قاطع؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: فرنگی نخودی، ۳۵گ، ۳۰ سطر (۱۳/۵×۲۳)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [رایانه]

۱۴۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۶۵۶

کا: باقر بن میرزا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۱۴۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۰۶

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۴۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۱۱۲

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از امرالله صفری [رایانه]

۱۴۸. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۱۳۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خفی، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، کمندکشی، یک سرلوح مذهب منقش مرصع، یادداشتی بدین مضمون: «این کتاب در سالی که در رکاب شاهنشاه عالیجاه فتحعلیشاه خلدالله ملکه بفارس میرفتند با چندین کسان دیگر در بند امیر به آب افتاد همگی ضایع شد و بی مصرف این کتاب بالجمله نقصی بهم رساند و دستکاری شد»، یادداشت دیگری است که میرزا ابراهیم فراهانی این کتاب را وقف بر فرزندش محمد مهدی الحسینی الفراهانی نموده به‌تاریخ ۱۲۴۸؛ مهر: ناصرالدین شاه قاجار، مهدی الحسینی؛ کاغذ: فستقی، جلد: مقوای روغنی بوم تریاکی رنگ زرک منقش به سه دسته گل الوان بسیار زیبا دو حاشیه زمینه مشکی دانه تسبیحی طلائی و بینهما یک حاشیه زمینه تریاکی ریسه گل و برگ رنگین، ۳۶۰ص، ۴۲ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۷×۴۲/۵سم [ف: ۷-۱۴۹]

۱۴۹. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۶۱۹۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** که از سلاح بهمرسانیدن و تحصیل کردن اسباب جنگست و در عربی مقدمة الحیش خوانند ... نیز گویند و پیاده سلاح بدست را هم گویند سلدانیون ...

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آبی و شکری، جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قهوه‌ای سوخته مقوایی، ۱۸۲گ، ۲۴-۴۸ سطر (۱۵×۲۵/۵ و ۱۷×۲۹)، اندازه: ۲۰×۳۲/۵سم [رایانه]

۱۵۰. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ دارای سرلوح و به خط نستعلیق زیبا و جلد میناتور [نشریه: ۷-۵۳۲]

۱۵۱. تهران؛ فرمانفرمائیان، حافظ (دکتر)؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: نستعلیق، کا: آقا یوسف قدسی، بی‌تا؛ شش جزو را نوشته و درگذشته و بقیه را دیگری نوشته و در پایان شعری گذارده در ستایش آقا مهدی دارنده نسخه مورخ ۱۲۷۷؛ جلد: تیماج مشکی مقوایی، قطع: رحلی [نشریه: ۷-۵۴۴]

۱۵۲. تهران؛ نوربخش؛ شماره نسخه: ۳۶۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده محمد تقی» (چهار گوش)، «سلام علی ابراهیم» (بیضی)؛ کاغذ: ایرانی، جلد: تیماج مشکی، مقوایی، با ترنج و نیم ترنج، ۹۱۴ص، ۲۳سطر، اندازه: ۲۱×۳۳سم [ف: ۲-۸۷]

۱۵۳. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی آبی، جلد: چرمی تریاکی، اندازه: ۲۲×۳۵/۵سم [نشریه: ۷-۷۲۳]

۱۵۴. کاشان؛ عاطفی، حسن؛ شماره نسخه: بدون شماره

دو مجلد؛ خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ نسخه ظاهراً از روزگار صفویه است؛ کاغذ: آهار مهره، جلد: مجلد اول چرمی قرمز و مجلد دوم چرمی زرشکی نرم. [نشریه: ۷-۷۲۴]

۱۵۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۶۰

آغاز: بسمله، آ، یعنی بیا و به عربی تعال گویند؛ **انجام:** وزمه بادیکه آخر فصل زمستان اید
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: الوان، جلد: میشن، ۲۱ سطر (۱۰×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [الفبائی: ۸۸]

۱۵۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۱۶

آغاز: برابر؛**انجام:** سیهه بکسر اول و فتح ثانی و ثالث کنایه از زن بدکاره و قحبه و فاحشه باشد
جلد اول تا حرف سین است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، دارای بلاغ؛ مهر: «ناظم الملک ۱۳۴۱» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۷۵گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۲۰×۳۰سم [مؤید: ۳-۳۳۵]

۱۵۷. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۴۱۷

جلد دوم از حرف شین تا آخر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مهر «ناظم الملک ۱۳۴۱» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۲۴گ، ۲۱سطر، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [مؤید: ۳-۳۳۶]

۱۵۸. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۰۸۱/۱

آغاز: بسمله. بهترین نعتی که متکلمان را بدیع البیان محفل زبان آرایی و نیکوترین نکتی که منشیان انجمن
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای یک‌لا، ۲۲گ (۱ر-۲۲ر)، ۲۰سطر، اندازه: ۱۱×۱۹سم [ف: ۴۴-۲۳۸]

۱۵۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۷۵۶۲-۵۱/۲۲

آغاز: بسمله؛ بهترین لغاتی که متکلمان بدیع البیان محفل زبان آرائی و نیکوترین نکته
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ ۴۱۹گ، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۲×۳۶سم [ف: ۲-۶۱۸]

۱۶۰. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** [زیرخرد] بضم خای نقطه دار و سکون را و دال بی نقطه نام لحنی بود ازموسیقی.
تا اوائل «بیان هجدهم در زای نقطه دار با یای حطی» را بیشتر ندارد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: حسین کی استوان، آبان ۱۳۴۸؛ کاغذ: شکری آهارمهره، جلد: مقوا، عطف و گوشه چرمی، ۲۴۶گ، ۲۴ سطر (۱۲×۲۱)، اندازه: ۲۰/۵×۳۲سم [ف: ۱۳-۱۵۱]

۱۶۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۵۸۸

آغاز: سارشکدار باشین نقطه دار بر وزن سارخکدار است؛ **انجام:** یل بفتح اول و سکون ثانی شجاع
این نسخه از دنباله تفسیر واژه «سارشک» آغاز شده؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی سفید آهاردار، جلد: تیماج تریاکی ساده ضربی، ۶۰۶ص، ۲۴ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱سم [ف: ۱۷-۴۷]

● **برهان قاطع (منتخب)** / لغت / فارسی
borhān-e qāti‘ (mn.)

سپهر کاشانی، عباسقلی بن محمد تقی، ۱۲۶۸-۱۳۴۲ قمری

sepehr-e kāšānī, ‘abbās-qolī ebn-e mohammad taqī (1852-1924)

وابسته به: برهان قاطع برهان، محمد حسین بن خلف (-۱۱)
منتخب و برگزیده‌ای از لغات و واژه‌های مهم «برهان قاطع» است که مؤلف قصد داشت در چند گفتار و هرکدام در چند بیان بنگارد با توجه به این‌که این نسخه اصل بوده و در اینجا گفتار اول به پایان نرسیده به نظر می‌رسد تألیف کتاب ناتمام گذاشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۷۹/۲

آغاز: گفتار اول در حرف همزه با حروف تهجی بیان اول در حرف همزه با الف آبروزن جا بغیر از معنی معروف نام درختی است آب یکی از چهار عنصر و رواج و رونق و عزت و آبرو و لطافت و؛ **انجام:** اسفابور نام یکی ازهفت شهر مداین اسفار بکسر اول نام ریحانی خوش بوی که آس نامند اسفرود پرنده سیاه رنگ معروف به سنگ خوراک
نسخه حاضر سیزده بیان ازگفتار اول را دربردارد؛ خط: نستعلیق شکسته،کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ جلد: مقوا باروکش اسلیمی، ۹گ، ۱۹ و ۲۰ سطر، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۵-۲۱۳۴]

● **برهان قاطع (منتخب) = منتخب البرهان** /لغت/فارسی
borhān-e qāti‘ (mn.) = montaxab-ol borhān

گاوکانی، جان محمد،

gāvkānī, jān mohammad (-)

وابسته به: برهان قاطع؛ برهان، محمد حسین بن خلف (-۱۱)
منتخبی است از کتاب «برهان قاطع» تبریزی در لغت، مؤلف گوید: چون استخراج لغت از کتب لغت به جهت بسط آنها مشقت دارد لهذا به‌خاطر رسید که رساله مختصره کتاب برهان قاطع انتخاب نماید که مشتمل باشد بر لغات مستعمله در کتب متداوله، و این رساله مشتمل است بر ۲۹ «باب» و هر باب شامل چند «فصل».
آغاز: الحمد لله الذی أنطقنا بالصواب و الصلوة علی خیر من أوتی الحکمة و فصل الخطاب و علی آله و أصحابه خیر آل و أصحاب اما بعد چون اکثر لغات فارسی در این ازمنه در کتب متداوله مستعمل نیست.

۱. تهران؛ عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۴۰۲

آغاز: برابر؛ **انجام:** یونان نام ولایتی است که اکثر حکما از آن ولایت بوده اند ... که یونان منسوب به اوست.
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:۲۷ذیحجه ؟قرن ۱۳، حسب تمنای آقا محمد حسین؛ واقف: حسنعلی شاهرخی، ۱۳۳۴/۴/۲؛ جلد: تیماج مشکی مجدول، ۱۱۲گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۲-۶۲۶]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۳۰

آغاز: برابر؛ **انجام:** یعقوب نام پیغمبری است مشهور، و کبک نر را نیز گویند، که جفت کبک ماده باشد.

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ با تاریخ های از زایش و مرگ از ۱۲۴۸، ۱۲۵۰ تا ۱۲۵۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی یک لا مجدول، ۱۳۴گ، ۱۶ سطر (۶/۵×۱۲)، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۲-۲۴۳]

● برهان قاطع (مختصر) / لغت / فارسی

borhān-e qāti' (mx.)

وابسته به: برهان قاطع؛ برهان، محمد حسین بن خلف (-۱۱)

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۱۴۰۷/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد بر رای ارباب دانش واصحاب بینش روشن باشد که این مختصر نامچه ای است ازبرهان قاطع که حاوی چندین لغات؛ **انجام:** هم چنین چیزی بزرگ جثه ترکیب را نیز به لفظ جمع آورند، همچه مار بزرگ را اژدرها گویند ومفرد آن اژدر است.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ خطوط سیاه؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۳گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۹۵۳]

● برهان قاطع (منتخب) / لغت / فارسی

borhān-e qāti' (mn.)

وابسته به: برهان قاطع؛ برهان، محمد حسین بن خلف (-۱۱)
گزیده‌ای است از کتاب «برهان قاطع» خلف تبریزی.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۵۱۴/۱

آغاز: آبر وزن جا یعنی بیا و نام درختی است، آب به معنی آب و رواج و آر؛ **انجام:** و ثاق پیره زن خانه و حجره ایست که پیره زن در درون دولتخوانه و بارگاه نوشیروان داشت

با همان ترتیب اصل؛ خط: نستعلیق، کا: فرج الله منشی شیرازی خازن الاشعار متخلص به طرفه، بی‌تا؛ مجدول مذهب محرر؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۴گ، ۱۵سطر، اندازه: ۹×۱۳/۵سم [ف: ۳۷-۱۴]

● برهان قاطع = مجموعة الافراق / ادیان و مذاهب / فارسی

borhān-e qāti' = majmū'at-ol afrāq

در بیان هفتاد و سه فرقه مسلمانان و مختصری از اعتقادات آنان و تعیین فرقه ناجیه که در حدیث نبوی آمده است که آن فرقه را اهل سنت دانسته است. در برگ آغاز نام کتاب چنانچه آوردیم ذکر شده که در متن مؤلف چنین نامی نیافتیم.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۱۸

آغاز: ابو هریرة ... می گوید که از مهتر عالم صلی الله علیه و سلم از مذهب سنت و جماعت پرسیدم

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش-پاکستان ۴۷۰؛ خط: نستعلیق، کا: بابا حاجی عبدالرحیم، تا: ۲۶ صفر ۱۱۲۵ق، جا: بلخ؛ در عهد ابوالفیض خان، در فهرست خطی کتابخانه گنج بخش احتمال داده شده که کاتب مؤلف باشد؛ ۱۴۵ص [عکسی ف: ۶-۳۵]

● البرهان القاطع فی شرح المختصر النافع / فقه-عربی

burhān-ul qāṭi' fī š.-i muxtaṣar-in nāfi'

بحرالعلوم، علی بن محمد رضا، ۱۲۲۴-۱۲۹۸ قمری

bahr-ol-'olūm ,'alī ebn-e mohammad rezā (1809-1881)

وابسته به: المختصر النافع = النافع فی مختصر الشرایع؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)

شرح مفصلی است بر کتاب «مختصر النافع» محقق حلی.

چاپ: سه جلد آن با دو رساله قبله و حبوه و پاره‌ای از گفتارهای دیگر فقهی او در ۱-۱۲۹۰ به چاپ رسید؛ تهران، سنگی، ۱۲۹۳ق، رحلی، ۵۹۶+۱صص(۱-۵۹۶)؛ بی ناشر، ۱۲۹۱ق، ۴۲۴+۲صص

[الذریعة ۹۹/۳ و ۶۰/۱۴؛ دایرة المعارف تشیع ۲۱۵/۳؛ مشار عربی ص ۱۲۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۶۴۰

آغاز: کتاب الوقف و المهم قبل الشروع فی بیان شروطه و احکامه بیان حقیقته و قوامه الذی یقصده الواقف من اللفظ و معرفة واقفه بشراشر قیوده و حدوده.؛ **انجام:** مع ذلک جواز اشتراط البیع مطلقا علی وجه یجوز للموقوف علیه البیع اول الوهلة عقیب انشاء الوقف بلا مهلة و لو مع الفراغ عن جوازه فی حال من الاحوال لا یخلو عن الاشکال.

کتاب الوقف است و در آن مؤلف از ریاض المسائل و جواهر الکلام نقل می‌کند و از مؤلفین آنها با عنوان «ریاض المسائل الجد و جواهر الجد» یاد می‌نماید؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد:مقوا آبی، ۱۵۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۰سم [ف: ۲۶-۱۳۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۰

آغاز: کتاب الصوم و هو یستدعی بیان امور الاول الصوم فی اللغة الامساک ... آغاز تجارت: بسمله و به نستعین. کتاب التجارة و بعضهم عبر بالمتاجر و هو جمع متجر ... آغاز قضاء: کتاب القضاء. ذکر له فی اللغة معان و انهاها بعض الی عشرة او ازاید و آخر الی اقل بارجاع بعضها الی بعض.؛ **انجام:** بلافاصلة علی قول للروایة المتقدمة. هذا ما انتهی الیه القلم فی کتاب الصوم من ... علی آل بحرالعلوم الطباطبائی فی الیوم العشرین من شهر شوال سنة الثالثة و السبعین بعد المأتین و الالف سنة ۱۲۷۳. انجام تجارت: او یثبت علیه باطلاق البیع لعل الاقوی الثانی لانه عوض الانتفاع فیتبع المنفعة (پنج صفحه و نیمی سفید گذارده شده).انجام قضاء: نعم الحاکم اذا شاهده یقضی علیه و یقیم الحمد لوجوب القضاء منه بعلمه و لو ادعی الوارث. ثم بالخیر.

دارای صوم است (۱پ-۲۵۱ر) و تجارت (۲۵۲پ-۳۵۷ر) و قضاء (۳۶۰پ-۴۸۳پ)؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ در ۱ر دارد «مجلد الصوم من کتاب البرهان القاطع تألیف الحقیر علی آل بحرالعلوم الطباطبائی. کتاب صوم. کتاب تجارت. کتاب قضا»؛ در ۲۵۲ر آمده: «مجلد من کتاب البرهان القاطع تألیف الحقیر علی آل بحرالعلوم-کتابت ۵۳۵۰ بیت. بها ده قران و هفت قمری عربی. پول مقابله چهار قران مگر دو قمری. پول جلد سی و چهار شاهی-پول مقابله ۳۳ قمری»، در ۳۶۰ر دارد: «کتاب البرهان القاطع تألیف الحقیر علی آل بحرالعلوم-کتابت ۵۹۰۰ بیت. بها ۱۲ قران عربی مگر دو قمری. پول مقابله ۳ قران و ۱۱ شاهی. پول جلد سی و چهار شاهی»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی مقوایی، ۴۸۳گ، ۱۷ سطر (۱۳/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۵-۱۷۹۱]

● **برهان قاطع و سیف ساطع** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-e qāti‘ v-a sayf-e sāte‘

گیلانی، نظر علی بن محسن، -۱۲۱۷ قمری

gīlānī ‹nazar ‘alī ebn-e mohsen (- 1803)

تاریخ تألیف: ذیحجه ۱۲۰۰ق

بحث نسبتاً مفصلی است دراثبات امامت با عناوین چون «رمز الهی، رمز الهامی، تحقیق رشیق، تدقیق دقیق وغیر آن» که گوشه چشمی به فلسفه نیز دارد. این کتاب در یک «مقدمه» و چند «مقصد» که هر کدام دارای فصل هایی است برگزار شده است. در الذریعة و دیگر کتب فهرست به این کتاب اشاره نشده است.

آغاز: بسمله احسن کلامی که طراز کارگاه امامت و آیین مرامی که نیاز بارگاه استقامت تواند بود حمد یگانه ایست

[فهرستواره منزوی ۱۵۰/۹]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۳۶۰۱

آغاز: خواهد بود پس هر فردی که در استکمال قوه عاقله علمته و عملته گوی مردی با چوگان صبر مضمار مجاهده قوای شهویه و غضبیه ربوده باشد فرد عاقل و انسان تام کامل بوده؛ **انجام:** پس معلوم شد که رستگاری در آخرت موقوف است به این مقامات ثلاثه که صبر و مصابره و مرابطه باشد پس کسی که در هر یکی از مقالات لغزیده باشد و رستگار نخواهد بود چه ... این است آخر سوره آل عمران و مع هذا آیات بسیاری در خلال آیات مذکوره مانده و الباقی علی عهده ارباب الرشاد

خطبه را ندارد؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ذیحجه ۱۲۰۰ق؛ افتادگی: آغاز؛ یادداشت فرهاد میرزا قاجار مبنی بر اینکه این نسخه به خط خود مؤلف است به تاریخ جمادی الاول ۱۲۹۲ طهران؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ترنج وسر، مجدول، ۱۷۳گ، ۲۲ سطر، اندازه: ۱۷×۳۱سم [ف: ۱-۲۷۱]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۱۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و هر گاه رفیق بشود باقی را ان شاءالله در چند جلد دیگر بجیزه تحریر در آورده و هو حسبی و نعم الوکیل

خط: نستعلیق جلی، کا: محمد تقی بن محمد اوجاروی، تا: ۱۲۷۲ق؛ کاغذ: نباتی، سرخی، جلد: تیماج ضربی مزین به ترنج و دو سه ترنج به حواشی زنجیره‌ای ضربی، ۱۵ سطر (۲۱/۳×۱۰/۷)، قطع: وزیری بزرگ، اندازه: ۱۸×۲۸/۵سم [رایانه]

● **برهان قاطع و ضیاء لامع** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-e qāti‘ va zīyā’-e lāme‘

کرمانی، محمد بن محمد کریم، ۱۲۶۳-۱۳۲۴ قمری

kermānī, mohammad ebn-e mohammad karīm (1847-1906)

تاریخ تألیف: سه‌شنبه ۱۶ جمادی الاول ۱۲۹۷ق

رساله‌ای در اثبات رکن رابع و لزوم وجود پیشوا در ۳ «قسم» و هر قسم در چند «مطلب» و هر مطلب در چند «فصل» به پایان رسانده است.

آغاز: بسمله، سپاس بیرون از قیاس داوری است که داوری را مختص ذات مقدس خود فرموده

[نسخه های منزوی ۸۹۸/۱؛ فهرست کتب مشایخ، ج ۲ ص ۳۲۹؛ مکتبة امیرالمؤمنین ۶۷/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۷]

۱. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۵۰۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و قد حصل الفراغ من تسوید هذه الاوراق بعد اکثر من سدس اللیلة من لیالی شهر ربیع المولود لیلة التاسع العید السعید علی یمن و برکة ...

خط: نسخ، کا: جواد بن عبد الغفار، تا: پنج شنبه ۳ شعبان ۱۲۹۳ق؛ محشی؛ اهدایی: ورثه محمد خان عسکری؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، ۱۰۳گ، ۲۰ سطر (۱۶×۹/۵)، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۴۴۲]

۲. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۸۶۵

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن حسن خوئی، تا: ۱۲۹۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۱۲۶گ، ۱۸ سطر (۱۶/۵×۱۰)، اندازه: ۱۷/۵×۲۳سم [ف: ۵-۱۸۲۶]

۳. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۸

خط: نستعلیق، کا: محمدباقر سمقابادی قزوینی، تا: جمادی الاول ۱۳۰۰ق؛ جلد: تیماج خرمایی، ۱۷۲گ، ۱۵ سطر (۱۴/۵×۷/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱-۲۱] و [نشریه: ۵-۱۳]

● **البرهان القاطع و النور الساطع = ترجمه اثبات واجب** / فلسفه / عربی

al-burhān-ul qāṭi‘ wa-n nūr-us sāṭi‘ = t.-ye esbāt-e vājeb

قاضی سعید قمی، محمد سعید بن محمد مفید، ۱۰۴۹-

۱۱۰۳ ؟ قمری
qāzī sa'īd-e qomī, mohammad sa'īd ebn-e mohammad mofīd (1640-1692)
وابسته به: اثبات الواجب = اشتراک لفظی وجود (رساله)؛ تبریزی، رجبعلی (-۱۰۸۰)
تاریخ تألیف: الحاق به اربعینیات ۳ محرم ۱۱۰۰ق؛ محل تألیف: اصفهان
نهمین رساله از اربعینیات قاضی سعید قمی است که رساله استاد خویش: مولا رجبعلی تبریزی اصفهانی در مبحث وجود از مباحث فلسفی را از فارسی به عربی ترجمه نموده و شامل یک «مقدمه» و پنج «مطلب» و یک «خاتمه» است: المقدمة: فی بیان معنی الوجود و تفسیر الاشتراک؛ مطلب ۱. اثبات الواجب تعالی شأنه؛ ۲. احدیته تعالی؛ ۳. احدیته عن برهانه؛ ۴. ابطان عینیة الصفات؛ ۵. تحقیق الاشتراک اللفظی فی الوجود و الصفات؛ الخاتمة: فی ذاکر الاحادیث التی وردت فی هذا الباب.
آغاز: بسمله. الحمد لواهب العقل و خصاله و الصلوة علی محمد و آله و بعد فهذه ترجمة رسالة استادنا الحکیم الالهی مولانا رجبعلی افاض الله علی روحه النور الجلی و الخفی نقلتها من الفارسیة الی العربیة. قال قدس سره: بسمله. قال الله تعالی ان الله لایغفر ان یشرک به و یغفر مادون ذلک لمن یشاء و بعد فهذه رسالة مشتملة علی مقدمة و مطالب خمسة و خاتمة.
انجام: و اطلاق الواجب علیه سبحانه علی انه لیس بممکن. و الحمدلله علی فضله. الی ههنا ترجمة کلامه اعلی الله مقامه. و کتبه مترجمه تلمیذه اقل العبید محمد المدعو بسعید. و فرغ من نقله الی هذه المجموعة ثالث شهر محرم الحرام عام الف و مائة و الحمدلله وحده
[الذریعة ۵۴/۷؛ طبقات اعلام الشیعة ۳۰۹/۶]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۱۶۲۲
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱۰۰ق؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۷۳؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲گ، ۳۸ سطر (۱۱×۲۲)، اندازه: ۱۴×۲۵سم [رایانه]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۰۷/۳۰
آغاز و انجام: برابر
خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن ۱۳؛ ۵ص (۲۸۸-۲۹۲) [ف: ۴ جدید-۲۴]
۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۷۱/۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن فانی پسر حاج عبدالرسول حسینی زنوزی، تا: صفر ۱۲۰۶ق، جا: اصفهان؛ مقابله شده با نسخه مؤلف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج تریاکی ضربی، ۴گ (۹۵پ-۹۸پ)، ۱۸ سطر (۷×۱۱)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۶-۲۱۳۳]
۴. همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۶۴۶/۱۷
رساله نهم است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد باقر بن سر خوش افشار، تا: ۱۲۱۷ق، ۴ص (۴۴۸-۴۵۱)، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۴۲۶]
۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۲۱۷/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد بن علی اصغر قاینی، تا: جمعه ۲۰ محرم ۱۲۵۵ق، جا: اصفهان مدرسه جده؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، ۲گ (۸۹پ-۹۰پ)، ۲۳ سطر، اندازه: ۹×۱۵سم [ف: ۳۳-۴۱۴]
۶. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره/۹
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۲۰]

● **برهان القرآن لما فیه الحجة و البیان = تفسیر محمود الکرمانی** / تفسیر / عربی
burhān-ul qur'ān li-mā fī-hi-l ḥujja wa-l bayān = tafsīr-u maḥmūd al-kirmānī
کرمانی، محمود بن حمزه، -۵۰۰ قمری
kermānī ‹mahmūd ebn-e hamze (- 1107)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۱۳/۲
آغاز: بسمله الحمدلله الذی انزل القرآن علی محمد لیکون للعالمین نذیرا ... سمیت الکتاب برهان القرآن لما فیه من الحجه و البیان؛
انجام: آخر الکتاب ایمان العرب. و صلی الله و سلم علی سید العرب و العجم و علی آله و صحبه و سلم تسلیما کثیرا
در فهرست بدون نام مؤلف، نسخه‌ای در کتابخانه عارف حکمت دارد که از محمود کرمانی دانسته شده؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه، ۸۲ص، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱/۹×۱۷/۸سم [ف: ۵-۲۴]

● **البرهان الکاشف عن اعجاز القرآن** / معانی بیان، علوم قرآن / عربی
al-burhān-ul kāšif 'an i'jāz-il qur'ān
زملکانی، محمد بن علی، ۶۶۷-۷۲۷ قمری
zamlakānī, mohammad ebn-e 'alī (1269-1327)
کتابی است در اعجاز قران و در فن بلاغت بطور عام.
[کشف الظنون ۲۴۱/۱؛ هدیة العارفین ۱۴۶/۲]

قم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۱۰۴۸-عکسی
آغاز: بک اللهم الواحد الازلی الباقی السرمدی، بدیع السموات و الارض مالک ازمة الامور ... و قد سمیته بالبرهان الکاشف عن اعجاز القرآن؛ **انجام:** و الله المامول فی تضعیف الثواب والیه المرجع و المآب و هو حسبنا و نعم الوکیل و صلی الله علی محمد و اله
نسخه اصل: کتابخانه ظاهریه دمشق ش ۵۶۲۱؛ خط: نسخ، بی‌کا،

تا: قرن ۱۳؛ در آخر نسخه تاریخ ۵ ذیحجه ۶۴۵ آمده که با ولادت و وفات مؤلف تطبیق نمی‌کند؛ اهدایی: آقای حاج محمد کلاهی، ۱۳۵۱/۸/۲۷؛ جلد: گالینگور مشکی، ۷۴گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۸×۲۳سم [ف: ۲-۲۹۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۳۰عکسی

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [عکسی ف: ۱-۲۱۱]

● **برهان الکافیة (منتخب)** / هیئت / فارسی

borhān-ul kāfīya (mn.)

[فهرستواره منزوی ۲۸۲۷/۴]

یزد؛ سریزدی؛ شماره نسخه: ۲۱۹/۵

خط: نستعلیق، کا: ابوالحسن، تا: چهارشنبه ۵ ذیقعده ۱۲۵۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۵۸گ (۳۷پ-۱۹۴ر)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱-۱۷۷]

● **برهان الکفایة** / هیئت / فارسی

borhān-ol kefāya

سجزی، احمد بن محمد، ۳۳۰-۴۱۵ قمری

sejzī, ahmad ebn-e mohammad (942-1025)

در احکام نجوم است و ملخص کتاب تحویل سنی الموالید ابومعشر بلخی (جعفر بن محمد بن عمر متوفی ۲۷۲ هجری) است با افاضاتی از تخلیص کننده مشتمل بر جداول تقاویم و غیرها

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی ... بدانکه احکام نجوم را چند چیز بباید تا حکم درست آید

انجام: و این مقالت را بدین باب ختم کرده

[الفلك و التنجیم ۲۱؛ کشف الظنون ۲۴۰/۱؛ معجم المؤلفین ۱۱۵/۲؛ بروکلمان ۲۱۹/۱]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۴۳۳

آغاز: بسمله، الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی ... بدانکه احکام نجوم را چند چیز بباید تا حکم درست آید؛ **انجام:** و این مقالت را بدین باب ختم کرده

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ واقف: حاج عماد فهرستی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: پارچه یی، ۹۲گ، ۱۹ سطر (۹×۱۴/۵)، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [ف: ۸-۴۵]

● **برهان الکفایة** / هیأت / فارسی

borhān-ol kefāya

شریف بکری، علی بن محمد، ق۷ قمری

šarīf bakrī, 'alī ebn-e mohammad (- 13c)

در احکام نجوم و اختربینی است و در آن سخنان فرزانگان را گردآورده. علاء ستاره‌شناس بخاری در احکام الاعوام خود از آن نام برده است. در الذریعه (ج۱ص۲۹۱ و ج ۳ص۱۰۰) می‌گوید: شیخ ابی الخیر تقی الدین محمد بن محمد فارسی شاگرد امیر صدرالدین دشتکی (-۹۰۳) «احکام الاحکام» فارسی خود را از روی «برهان الکفایه» با افزوده‌هایی از گفته‌های بطلیموس و دیگران نوشته است. در این رساله از شیوه طالع‌بینی و احکام آن و این‌که از طریق علم کواکب چگونه می‌توان به مغیبات پی برد، سخن رفته است. در بین نسخه‌های این کتاب اختلافات بسیار و از نظر ترتیب مطالب وجود دارد. مؤلف در یک جا (در برخی نسخه‌ها) از صد کتاب خویش یاد کند و می‌گوید: «این باب را به تمامی اندر صد کتاب یاد کردم و در آنجا نیز از آن یاد کردم». در میانه عنوان‌های «باب» و «فصل» نیز دیده می‌شود. برای نمونه: برج ۱. الطالع و ما یشاکله من المسائل، در دوازده فصل؛ برج ۲. و ما فیه من المسائل، در هفت فصل؛ برج ۳. ما فیه من المسائل، در چهار فصل؛ برج ۵. و ما فیه من المسائل، در یازده فصل؛ برج ۶. و ما فیه من المسائل، در بیست و دو «فصل»: ۱) دانستن دلایل بیمار، ۲) معرفت حال بیمار از نیکی، ۳) آنکه علت بر تن است یا بر جان، ۴) در آنکه علت بر ظاهر است یا باطن، ۵) در آنکه علت در کدام اندام است، ... ۱۰) در آنکه شفای بیمار از این طبیب شود یا نه، ... ۲۰) در آنکه بیمار مسحور است یا نه، ... ۲۲) در آنکه مسحور بهتر شود یا نه. این کتاب که به حکم برخی از قرائن تألیف آن در قرن ۷ یا پیش از آن است دارای متنی استوار و ترکیبات و اصطلاحات نجومی فارسی است و از این نظر شایان توجه و بررسی است. بدان جهت بدین نام موسوم شده که «برهان علم نجوم اندر و پیداست از بیرون آوردن ضمایر و پدید کردن خبی و دانستن چیزهای طرفه چنانکه کفایت باشد و بکتاب دیگر بازگشت حاجت نباید و هر مسئله را که در این کتاب ضبط کرده شود بسیاری مسئلهای دیگر ازو معلوم گردد ... این اصل که من نهادم بسیاری چیزها را کفایت باشد».

آغاز: بسمله و به نستعین. الحمدلله الذی خلق الخلق علی غیر مثال بعزته و ابتدع الاشیاء بقدرته ... و صلی الله علی محمد ... تسلیما کثیرا. اما بعد: بدانك علم نجوم بر دو قسم است یکی را از وی علم حساب و هندسه و علم کلی خوانند و دوم از وی علم احکام است ... که طالع زمانی و خداوند او. و الله اعلم. و چنین گوید علی بن محمد بن یحیی الشریف البکری الموصلی المنجم رحمه الله از بس که بدیدم و بخواندم و احکامهای استادان و کتابهای ایشان مطالعه کردم چنان عزم اتفاق افتاد که این کتاب تصنیف کنم ... و این کتاب را جمع کردم از اقاویل حکمای متقدم و متأخر ... و نام کردم این کتاب گزیده را برهان الکفایه

انجام: دلیل اتصال یکدیگر از موضع آن. و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب ...

[نسخه‌های منزوی ۲۴۲/۱و ۳۵۶/۱؛ الذریعة ۱۰۰/۳؛ کشف الظنون ۲۴۰/۱ و

۳۴۰/۱؛ فهرست مشترک پاکستان ۲۴۳/۱؛ هدیة العارفین ۷۴۴: ۱؛ فهرستواره منزوی ۲۸۲۶/۵]

شرح و حواشی:

۱- مفاتیح النجوم و مصابیح العلوم؛ برشبوری، شرف (-۶۳۶)

۲- برهان الکفایة (منتخب)؛ تونی، علی بن نجم الدین (-۹)

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۹۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اتصال قمر دلیل کند بر آنچ بخواهند کردن بر در آن خانه اگر برشد که خانه بحه جایگاه (کذا فی النسخة) است.

خط: نسخ، بی کا، تا: محتملاً قرن ۹؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، اندرون تیماج قرمز (دولائی)، ۵۸گ، ۳۱ کامل سطر (۱۳×۲۳)، اندازه: ۱۷×۲۶سم [ف: ۲-۵۵۰]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۵۴/۴-ف

نسخه اصل: اونیورسیته ش ۱۴۱۸؛ بی کا، تا: شنبه ۱۴ صفر ۸۱۴ق؛ در هامش [فیلمها ف: ۱-۴۴۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۷۲

خط: نسخ، بی کا، تا: پنج‌شنبه دهه اول ذیحجه ۸۳۶ق؛ در پایان چند سطری است با عنوان «فصل هشتم اندرد دانستن سال» که جزو این کتاب نباید باشد؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج تریاکی مقوایی، ۱۷۴گ، ۲۶ سطر (۱۰×۱۴)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۲×۱۷سم [ف: ۱۷-۱۶۳]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۰

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ افتادگی: انجام؛ تملک: حسن بن مهدی حسنی الحسینی طباطبائی در ۲۰ شعبان ۱۳۲۴؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج آلبالویی مقوایی، ۲۴۲گ، ۱۶ سطر (۶×۱۳)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [سنا: ف: ۱-۱۶۳]

۵. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۳۰

آغاز: باشد که اندرین جایگاه باشد؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: حبیب الله بن عطاء الله حسینی شیرازی، تا: ۹۶۹ق؛ مجدول، مذهب، با سرلوح منقش؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا، ۲۱۶گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۲×۱۸/۷سم [ف: ۱۰-۱۷]

۶. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۳۸۳

آغاز: .؛ خط: نستعلیق، کا: اسحق کاشی، تا: جمادی الثانی۹۹۹ق؛ تملک: کمال الدین عبدالله بن جمال الدین محمد بن عبدالله بن عبدالکریم کازرونی یزدی منجم و مهر او، محمد زمان بن محمد علی طبیب منجم در ۱۱۵۳؛ کاغذ: کاغذ متن ترمه و حاشیه آهار مهره، جلد: میشن یشمی نو، ۱۸۱گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶/۷×۲۶/۵سم [ف: ۲-۵۶]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۸۲۲

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز بدون مقوا، ۱۶۸گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۲۰-۲۸۵]

۸. تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۱۴۲۶

خط:نستعلیق،بی کا،تا:قرن۱۱؛افتادگی:آغاز و انجام [نشریه: ۷-۱۰۷]

۹. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۹۱-ج

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ تملک: مسیح نوری وازی، محمد صالح طبیب؛ واقف: مهد علیا نسخه را برای مدرسه تازه ساز خود در تهران وقف کرد، روز پنج‌شنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۷۲؛ کاغذ: سپاهانی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی گرد آن زرد، ۲۰۶گ، ۲۳ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۲۲]

۱۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۹۸۷/۱

آغاز: بسمله، احکام ارباب دوازده معانه در دوازده خانه از کتاب برهان الکفایة اول طالع خداوند طالع اگر اندر طالع باشد.؛ **انجام:** برابر

احکام دوازده معانه در دوازده خانه از کتاب برهان الکفایه؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: غیاث الدین محمد بن حسن بیک منجم همدانی الاصل و حیدرآباد مولد و مسکن، تا: محتملاً قرن ۱۱، جا: حیدرآباد هند؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج ماشی، یک‌لا، ۲۱۱ص (۱-۲۱۱)، ۲۵ سطر (۱۱/۵×۲۱/۵)، اندازه: ۱۷×۲۸سم [ف: ۲-۵۴۳]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۰۴

خط: نستعلیق، بی کا، تا: دوشنبه ۴ جمادی الثانی۱۰۴۶ق، جا: کاشان؛ مصحح؛ تملک: محمد تقی المنجم با مهر مربع و فرزندش محمد رضا منجم با مهر مربع و فرزندش محمد علی منجم با مهر مربع؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۳۶۲گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۳/۵سم [ف: ۱۹-۱۲]

۱۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۰۳۸

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: سه‌شنبه از ذیقعده ۱۰۴۸ق؛ مجدول، دارای سرلوح؛ کتاب بخشیده شده صدر معظم میرزا محمد تقی به محمد شریف بن محمد قائمی به‌تاریخ محرم ۱۰۴۹؛ تملک: محمد بهاءالدین گیلانی؛ مهر: کتابخانه مهندس بغایری؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۹۶گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۰/۵سم [ف: ۲۳-۱۹۵]

۱۳. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی کا، تا: ۱۰۴۸ق [میراث اسلامی: ۵-۵۶۷]

۱۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۶۰

انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، تا: ذیقعده۱۰۵۰ق؛ تملک: محمد صادق بن محمد تقی منجم، پسرش محمد اشرف، محمد اسمعیل بن محمد اشرف منجم؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی، ۱۹۰گ، ۲۵سطر(۷×۱۶)، اندازه:۱۳×۲۴/۵سم[ف:۱۰-۱۹۹۹]

۱۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۸۲۹

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس پادشاهی را که ذات پاک او بصفت وحدانیت و ألهکم إله واحد موصوفست و بسمت فردانیت لا اله الا هو معروف قدیمی که عظمت ... از بس بدیدیم و بخواندم در علم نجوم از احکام استادان و کتابهای ایشان؛ **انجام:** برابر

خط: نسخ، کا: عزیزالله سمنانی، تا: ۱۰۵۰ق؛ مصحح، محشی؛ تملک بی نشان با عبارت «لقد جعلنی والدی العلامة متصرفاً لهذه الکفایة حفظه الله تعالی عن أهوال القیمة فی یوم الغدیر سنة ۱۲۰۳ هـ یا ۱۲۳۰ هـ» همراه مهر: «محمد باقر العلوم ۹۹»(مربع)؛ کاغذ: شرقی، نوع جلد: مشمع قهوه‌ای، عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۸۰گ، ۲۰ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۳۵-۱۱۲]

۱۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۹۹۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۲ محرم ۱۰۵۲ق؛ کاغذ: اصفهانی مختلف، جلد: تیماج زرد یک‌لا، ۳۱۰ص، ۲۳سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۰-۴۴۹]

۱۷. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۰۰۴/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۵۴ق؛ کاغذ: بخارائی؛ جلد: تیماج قرمز، یک‌لا، ۲۷۷ص، ۱۹سطر کامل (۱۰/۵×۱۶/۵)، اندازه: ۱۹×۲۵سم [ف: ۵-۴]

۱۸. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۶۵۱

آغاز: عطارد بود و چیزی بود بمزه مازو و ترشی مزه با پدیدار درشت بود؛ **انجام:** اوقات بعاجل الحان عاجز آید و سخنان ایشان بیشتر خطا افتد و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد واله اجمعین

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۰۶۲ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: اصفهانی، ۱۹۹گ، ۱۵سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۸/۵×۲۵سم [ف: ۶-۲۱۳]

۱۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۸۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: محمد صادق فدافنی ترشیزی، تا: رمضان ۱۰۶۳ق؛ تملک: محمد هاشم بن علینقی زاهدی در ۱۱۵۴ ق با نشان مهر او «محمد هاشم»(چهار گوش)، حسام الدین محمد بن محمد مقیم شریف؛ کاغذ: حنایی آهار مهره، جلد: میشن قهوه‌ای روشن ضربی، ۲۷۰گ، ۱۷ سطر (۶×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱-۳۵]

۲۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۱۶

خط: نستعلیق، کا: محمد رضا خلخالی، تا: ۱۵ صفر ۱۰۶۴ق؛ مصحح ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با جدول کشی ضربی، ۳۱۰گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۴سم [ف: ۲۰-۱۲]

۲۱. تهران؛ حقوق؛ شماره نسخه: ۲۹۲-ج

آغاز: از دلیل گفتم اگر خداوند حاجت نحس بود دلیل بوی متصل باشد ... در بیرون آوردن اوقات مسائل بدانکه چون قمر دلیل کند؛ **انجام:** ضعیف بود و کم گزند باشد

این نسخه تا اندازه‌ای با نسخه شماره ۹۱-ج این کتابخانه یکسان نیست و گزیده مانندیست از آن؛ خط: نستعلیق، کا: محمد خادم بخور سوز، تا: جمادی الثانی ۱۰۶۶ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۲۹۱گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۲سم [ف: ۲۲]

۲۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۱۸

خط: نستعلیق، کا: فیض الله، تا: پنج‌شنبه ۴ ربیع الثانی ۱۰۸۳ق؛ مجدول؛ وقف‌نامه کتاب به‌تاریخ ۳ جمادی الثانی ۱۲۳۷؛ جلد: تیماج مشکی عطف تیماج قرمز، ۲۴۸گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۹-۲۷]

۲۳. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره

بی‌کا، تا: ۱۰۹۲ق [میراث اسلامی: ۵-۵۶۷]

۲۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۴۰۴

خط: نستعلیق خوش، کا: عبدالصمد قهپائی، تا: شوال۱۰۹۲ق؛ مهر: «محمد هادی بن محمد علی» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۲۶۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۲-۵]

۲۵. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۴۸

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:پنج‌شنبه شعبان۱۰۹۳ق؛کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج سرخ، ۲۰۱گ، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۳-۲۵۲]

۲۶. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۵۴

خط: نسخ، کا: محمد جعفر بن محمد طبسی، تا: دوشنبه ۲۸ شعبان ۱۰۹۹ق، جا: اصفهان؛ اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۹]

۲۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۸۱/۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱و ۱۲؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۳۷گ (۱۱۸پ-۱۵۴پ)، ۲۲ سطر (۱۲×۱۷) [ف: ۱۶۴]

۲۸. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۵

آغاز: بسمله حمد و سپاس وشکر بیقیاس پادشاهی را که ذات پاک او بصفت وحدانیت و الهکم اله واحد ... اما بعد بدانکه نام کردم مر این کتاب گزیده را به برهان الکفایه از جهت اینکه برهان علم نجوم اندر وی پیداست از بیرون آوردن ... معرفت نگریستن اندر مسئله که درست آید ... در صفحه ۲۳۱ کتاب آمده ... قول علی بن محمد الشریف مصنف کتاب گوید؛ **انجام:** دلالت کند بر تمامی حاجت فصل دلالت اوقاف ازوالی

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ و ۱۲؛ تملک: نجم التولیه مورخ ۱۳۰۷ با مهر او؛ جلد: تیماج خرمایی، ۳۸۱گ، ۲۱ سطر (۱۰/۵×۱۹/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱-۱۹]

۲۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۰۸۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ تاریخ تولدی مورخ ۱۱۷۲؛ کاغذ: نازک شکری آهاردار، جلد: تیماج سرخ تیره، ۳۵۰ص، ۱۹سطر، قطع: نیم خشتی، اندازه: ۱۳×۲۳سم [ف: ۱۹-۷۰]

۳۰. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۶۲/۱

آغاز: بر دلالت خیر و شر و آنچه واجب کند؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق پخته، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ ۳۲۳گ (۱ر-۳۲۳ر)، ۱۲سطر، اندازه: ۸/۵×۱۴/۵سم [ف: ۱-۳۵]

۳۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۶۷۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیشتر منجمان اندر بیرون آوردن اوقات بعاجل الحال عاجزند و سخنانشان بیشتر خطا از این جهت را باشد، و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب

خط: نستعلیق، کا: محمد بن ملا اسدالله، تا: ۱۵ جمادی الاول ۱۱۳۶ق؛ دو زایجه طالع است، اولی به‌خط عبدالله میرزای دارا مورخ ۱۲۳۱ و دومی به خط اسحق میرزا بن دارا مورخ ۱۲۵۵، در ذیل زایجه نخستین عبارت: «مرحوم عبدالله میرزا دارا یکی از پسرهای خاقان مغفورست، که حکمران زنجان بود، در علم نجوم ماهر و صاحب صفات و کمالات بوده است، کلاه کج شکسته میگذاشته و اولاد و احفاد او در خمسه و طهران بسیارند، این کتاب در زنگان داخل بکتابخانه گردید، عزالدوله عبدالصمد قاجار ۱۳۲۱» آمده؛ واقف: خانبابا مشار؛ کاغذ: نوع ترمه، جلد: تیماج یک‌لا، ۲۰۹گ، ۱۹ سطر (۱۰×۱۷)، اندازه: ۱۷/۳×۲۳/۳سم [ف: ۸-۴۶]

۳۲. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۵/۱

خط: نسخ، کا: محمد شفیع هروی، تا: ۱۷ شوال ۱۱۳۷ق؛ جلد: تیماج دورو، رو قرمز ضربی عطف قهوه‌ای، ۱۷۰گ (۱پ-۱۷۰پ)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹سم [ف: ۱-۱۷۴]

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۱/۱

همان نسخه بالا [نشریه: ۱۱-۹۴۰]

۳۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۵۲

آغاز: رب یسر ... بسمله. حمد و سپاس و شکر بی قیاس پادشاهی را که ذات پاک او به صفت وحدانیت ... مصنف این کتاب علی بن محمد الشریف البکری می‌گوید از بس بدیدم؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: عبدالله بن نصیر مراغه‌ای، تا: ۲۰ جمادی الاول ۱۱۷۴ق؛ مهر: «عبده الراجی ابراهیم الحسینی» (بیضی)؛ کاغذ: نباتی، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۸۲گ، ۱۷ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶ × ۲۱/۵سم [ف: ۱-۳۵]

۳۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۷۳۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** والصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین.

خط: نسخ، کا: ابراهیم، تا: ۲۷ رمضان ۱۱۹۴ق؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن لایی سیاه، ۱۶۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۴/۹×۲۰/۶سم [ف: ۲-۵۶]

۳۵. تهران؛ فرهاد معتمد؛ شماره نسخه: ۱۱۸/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: شنبه شوال ۱۱۹۴ق؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج حنایی، ۲۳ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰سم [نشریه: ۳-۲۲۸]

۳۶. تهران؛ لغت نامه دهخدا؛ شماره نسخه: ۲۲۸

خط: نسخ، بی‌کا، تا: دوشنبه ۲۵ جمادی الثانی از قرن ۱۲ و ۱۳؛ جلد: تیماج حنایی ضربی مقوایی، قطع: خشتی [نشریه: ۳-۳۸۹]

۳۷. تبریز؛ محقق (آقای)؛ شماره نسخه: ۳

بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [نشریه: ۴-۳۲۹]

۳۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۲۲۳

آغاز: الحمدلله مبدیء الاشیاء و میعدها ... أما بعد بدانکه علم نجوم دو قسم است علم نجوم حساب و علم احکام؛ **انجام:** و نحوست اصحاب قلم و محاسبان کیمیا.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ مهر «رحمت الله بن فضل الله» (بیضوی)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۹۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۱-۲۲۶]

۳۹. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۲۰۷

آغاز: طالع اگر اندر طالع باشد چون مردی بودکه در شهر خویش باشد یادر خانه خود و اگر ستارگان بوی متصل باشند؛ **انجام:** و الله اعلم بما لایعلم و عنده مفاتیح الغیب لایعلمها الاهو و لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ چند یادداشت طالع بینی بعضاً به سال ۱۲۵۰ و ۱۲۵۳؛ کاغذ: الوان، جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته ضربی، ۲۳۳گ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۸]

۴۰. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۰۲۳/۱

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: دو رو تیماج رو مشکی پشت قهوه‌ای، ۱۵۴گ (۲پ-۱۵۵پ)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۲۶-۲۱]

۴۱. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۸/۶

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: تیماج سبز ضربی، ۱۶۱گ (۱۷۳پ-۳۳۳ر)، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۴۴۸]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۲۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** و سخنانشان بیشتر خطا افتد.

خط: تحریری متوسط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: اصفهان؛ کاتب در پایان نسخه رقم کرده: «قد تمت هذا الکتاب ... سنه ۱۰۲۶ فی محروسة اصفهان»، ولی چون خط و کاغذ از اوایل قرن سیزدهم است پیداست که یا کاتب تاریخ را اشتباه نوشته و می‌بایست ۱۲۰۶ نوشته باشد و یا اینکه ۱۰۲۶ تاریخ نسخه دیگری بوده که از روی آن نقل کرده است؛ کاغذ: فرنگی، ۵۲۶ص، ۱۹سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۶-۱۰۴]

۴۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۹۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ نشانی بخشیدن حسنقلی خان والی کتاب رابه مصطفی قلی کروسی به تاریخ شوال ۱۲۶۰ با مهر «المتوکل علی الله عبده مصطفی قلی» (مربع)؛ جلد: تیماج مشکی، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۱۸-۹۶]

۴۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۲/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۰۵ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۳۸گ (۱پ-۱۳۸ر)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۶۳]

۴۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۲۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، کا: محمد مرتاض مازندرانی، تا: ۱۲۱۷ق؛ کاتب

در پایان نسخه از فصل دهم را احکام صاحب ثانی عشر که مطابق است با پایان نسخه سابق الذکر، ننوشته و نسخه را به همان جا ختم کرده و پس از آن در صحایف ۲۴۹-۲۵۷ بجای مطالبی که از نسخه افتاده است فصلی در «احکام بودن کواکب در دوازده خانه که تعلق بطالع مولود دارد». از کتاب دیگری که در همین زمینه است نقل کرده؛کاغذ:سفید فرنگی رگّه دار آهار مهره،جلد:میشن سیاه بی مقوا، ۲۵۷، ۲۳سطر، اندازه: ۱۵×۲۰/۵سم [ف: ۶-۱۰۵]

۴۶. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۵۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۲ ذیقعده ۱۲۱۸ق [نشریه: ۲-۶۴]

۴۷. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۲۶۸/۴

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۳ محرم ۱۲۲۱ق؛ کاغذ: پسته‌ای، جلد: میشن قهوه‌ای لایی، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵/۷×۲۱/۳سم [ف: ۶-۳۴۵]

۴۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۶۸

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: شنبه ۴ محرم ۱۲۲۲ق؛ مهر: کتابخانه مهندس بغایری؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۳۰گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۱-۷۰]

۴۹. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۲۰۶۰-عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و چون در مایل الوتد بود میانه تر باشد و چون در زایل الوتد ضعیف باشد و کم گزند باشد. تمت.

خط:نسخ پخته،بی‌کا،تا: ۱۷ ذیقعده ۱۲۲۲ق؛ مقابله شده؛ ۴۰۸ص، ۱۷ سطر (۱۳/۵×۱۹)، اندازه: ۲۱×۳۰سم [عکسی ف: ۱-۵۱]

۵۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۱۶۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: رضا پسر محمد علی بارفروش، تا: دوشنبه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۲۸ق، به دستور ملا غلامعلی نوشته؛ مجدول، دارای سرلوح، دارای جدول و کمند؛ تملک: محمد جعفر قاجار، صفر علی با مهر او «المتوکل علی الله عبده صفر علی» (بیضی)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد یک‌لا، ۳۴۹ص، ۲۰ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۱۰-۷۴۶]

۵۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۱۶۶

کا: شیخ محمد علی سیستانی (سجستانی)، تا: ۱۲۲۹ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی، ۴۲۰ص، ۱۹سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۱۹-۱۶۱]

۵۲. رشت؛ جمعیت نشر فرهنگ؛ شماره نسخه: ۱۰۵۹الف

آغاز: مساله تا آنگاه باشد که حاجت سائل در آن زائل شود به تمام شدن یا به نومیدی ... تزویج باشد یا بر آمدن کار یا ویران شدن او و چون سوال از حال ... کار مقیم شود؛ **انجام:** اند هر بابی و فصلی و اوقات دلیل گسسته شود و به یاد داشتن آسان تر باشد تا خطا بیوفتد از جهت آنکه بیشتر منجمان اندر بیرون آوردن اوقات به عاجل الحال عاجزندو سخنان ایشان بیشتر این جهت را باشد.

نام مؤلف به استناد انجام نسخه ش ۷۱۱۶/۲ آستان قدس تعیین شد؛ خط: نسخ، کا: محمد حسن لاریجانی، تا: ۷ شوال ۱۲۳۳ق؛ افتادگی: آغاز؛ سطر، قطع: ربعی [رشت و همدان: ف: ۱۰۸۴]

۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۹۱۴/۱

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: یک‌شنبه ۲۴ محرم ۱۲۵۶ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی ضربی مقوایی، ۱۱۹گ (۲پ-۱۲۰پ)، ۲۰ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۸-۵۲۹]

۵۴. دامغان؛ صادقیه؛ شماره نسخه: ۱۴۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** بیشتر منجمان اندر بیرون آوردن حال اوقات بعاجیل الحال عاجزند و سخنانشان بیشتر خطا افتد

خط: نستعلیق، کا: آقا بزرگ بن عباس خان، تا: ۲ رجب ۱۲۵۹ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی، ۲۵۸گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۲۲/۵سم [ف: ۲۳]

۵۵. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۲۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: علی بن اسدالله حسینی مرعشی، تا: ۱۱ ذیحجه ۱۲۶۰ق (پایان قسم اول)، ۲۴ شعبان ۱۲۷۱ (پایان کتاب)؛ در نسخه حاضر قسم اول کتاب در احکام زایجه طالع مقدم شده است، یادداشتی از فتح الله بن محمدرضا حسینی مرعشی شوشتری در استکتاب کتاب در ذیقعده ۱۲۷۱؛ جلد: تیماج قرمز ضربی، ۱۸۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۸]

۵۶. مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد صادق، تا: ۴ ربیع الثانی ۱۲۶۵ق؛ جلد: تیماج زرد، ۱۶۳گ، ۲۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [مؤید: ۳-۵۶۸]

۵۷. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: ۲۰ ربیع الاول ۱۲۷۱ق، برای حاج میرزا ابوالحسن اعتضاد رضوی سر کشیک مالک نسخه؛ مجدول، نویسنده مجموع ابیات نسخه را ۱۱۶۲۰ بیت تعیین کرده؛ یادداشت تملک همان سر کشیک در ۱۳۲۷ با مهر او؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی، ۲۳۵گ، ۱۶ سطر (۱۴/۵×۸/۵)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۱۶]

۵۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۸۶

آغاز: باشد که اندرین جایگاه باشد؛ **انجام:** و سخنانشان بیشتر خطا افتد والله اعلم

جلد دوم؛ خط: نسخ، کا: حاجی محمد مهدی منجم، تا: ۱۳۳۰ق؛ جلد: تیماج جگری، ۱۵۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۱۰-۱۷]

۵۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۹۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** اندر یک ربع باشند هم اندر شهر یابند، سائل

خط: نستعلیق و شکسته، کا: ملامحمد مهدی منجم بالاخیابانی، تا: ۱۳۳۱ق؛ کاغذ: فرنگی و برخی نباتی آهار مهره، ۸۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۰-۱۶]

۶۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۶۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** و اگر در یازدهم بود مولود را از دوستان فایده

نبود و از ایشان جفا بیند و اگر در دوازدهم بود مولود از بد دشمن ایمن بود تمت.
خط: نستعلیق، کا: محمد بن آخوند ملا آقا، تا: دوشنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۳۳۹ق؛ افتادگی: انجام؛ مهر «یا محمد ۱۲۸۶» (بیضی)؛ جلد: مقوایی، عطف پارچه‌ای، ۸۹گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۹۲]

۶۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۱۱۶/۲
آغاز: برابر؛ **انجام:** و سخنان ایشان بیشتر ازین جهت باشد و الله اعلم
خط: نسخ، کا: محمد بن مهدی شوشتری، بی‌تا؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: پارچه‌ای، ۱۰۲ص (۱۰۷-۲۰۸)، ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۲)، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۸-۲۹۶]

۶۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۰۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** بیشتر منجمان اندر بیرون آوردن اوقات بعاجل الحال عاجز آید و سخنانشان بیشتر خطا افتد. و الحمدلله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و آله اجمعین.
خط:نستعلیق،بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، در پایان دارد: «سنه ۹۹۵ تحریر فی التاریخ شهر شعبان المعظم رحمة الله» آنگاه مهر «یا رحمة الله» هست؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ ساده دولا و مقوایی، ۱۷۰گ، ۲۳ سطر (۱۰×۱۸/۵)، اندازه: ۱۵×۲۷سم [ف: ۴-۸۳۸]

۶۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۷/۳-طباطبائی
آغاز: برابر؛ **انجام:** دلیل کند بر بودن فرزند خاصه که به طالع ناظر باشد و اگر منحوس باشد فرزند نبود و اگر سعدی
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی آهار مهره شکری رنگ، جلد: تیماج قرمز، ۸۲ص (۲۶-۱۰۷)، ۱۲ و ۱۳ سطر، قطع: وزیری باریک، اندازه: ۱۲×۲۳سم [ف: ۲۳-۹۷]

۶۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۱۲۷
آغاز: برابر؛ **انجام:** محمد و آله اجمعین.
خط: نسخ خوش، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: امیری شکری آهار مهره دار نازک، جلد: میشن ماشی، ۳۲۸ص، ۲۳سطر، اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۶-۱۰۵]

۶۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۵۷/۱
خط:نستعلیق،بی‌کا،بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز روشن ضربی یک لایی، ۴۱ص (۱-۴۱) [سنا: ف: ۲-۲۶۵]

۶۶. اهواز؛ شوشتری، محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۷۹۵]

۶۷. شیراز؛ بغایری، عبدالرزاق؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کا، بی‌تا [میراث اسلامی: ۵-۵۶۷]

۶۸. تهران؛ خاکپور، اسدالله (خاندان)؛ شماره نسخه: ۵۸/۲
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۶۷]

۶۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱
بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۴۰]

۷۰. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۱۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** اگر دلیل مشتری باشد اندر طالع و عطارد بوی ناظر این مرد خداوند ادب بود و پاک حفظ و زبان آورد بود و اگر مریخ باشد دلیل
خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سیاه روکش کاغذی سیاه رنگ، عطف و حاشیه پارچه قرمز و کرم رنگ منقوش، ۱۵ص (۱۳۷-۱۵۱)، ۲۳ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۷سم [رایانه]

۷۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۷۰۲۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و حکما و نوازش این طایفه از ملوک و رغبت طالبا علمان آموختن
خط: شکسته نستعلیق و نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ یادداشت تقدیم کتاب بدین مضمون «با کمال افتخار و بر سبیل یادگار تقدیم حضرت استادی آقای رحیم زاده صفوی نمودم ۲۱/۸/۱۶ علی آزاد ... »؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج یک‌لا سیاه، ۲۲۱گ، مختلف السطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۶×۲۱/۲سم [رایانه]

۷۲. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۲۴۷-۱۲/۱۳۷
آغاز: الحمدلله حمدالشاکرین ... اما بعد بر ارباب خبره واصحاب بصیرة پوشیده و مستور نماناد که اقل خلق الله الغنی علی بن محمد شریف البکری می‌گوید؛ **انجام:** وتغییر هوا و سرما و ناامنی جادها ... و گفتگوی زنان با شوهران و اثر آن از نظر در آخر ماه محمول بر مبالغه بود.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۴۶گ، ۲۰-۳۰ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۲-۶۱۵]

۷۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۵۸۱
خط: نستعلیق هندی، کا: شیخ محمد عامر، بی‌تا؛ کاغذ: هندی، جلد: تیماج تریاکی ضربی مقوایی، ۳۲۵گ، ۱۵ سطر (۸×۱۶)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۱۶-۳۹]

۷۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۲۳۲
آغاز: بسمله الحمدلله ... و بعد بدانکه خداوند طالع در طالع؛ **انجام:** و ان کان من الاشیاء ... حکمت بالشهود ...
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: شکری، جلد: پارچه‌ای، ۱۵ سطر (۸×۱۴)، اندازه: ۱۵×۲۰سم [رایانه]

۷۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۸۷/۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ در برگ پایانی اشعاری فارسی در ۹ بیت در خانه های رمل و یادداشت یادگاری به سال ۱۲۸۵هـ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۰-۶۱]

۷۶. مشهد؛ مولوی؛ شماره نسخه: ۳۵
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۱ سطر، قطع: رحلی [نشریه: ۵-۱۲]

● برهان الکفایة (ترجمه) / طب / ترکی

borhān-ol kefāya (t.)

قللرینه طبیب، عبدالعزیز

وابسته به: برهان الکفایة؛ شریف بکری، علی بن محمد (-۷)
اصل به فارسی از شریف علی بن محمد بن یحیی بکری موصلی است و ترجمه ترکی از عبدالعزیز قللرینه طبیب خاصه است که برای سلطان مصطفی خان بن احمد خان بن محمد خان عثمانی نگاشته است.

تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۴۶۳۱
آغاز: جواهر زواهر حمد و سپاس بی غایة و فراید خراید شکر و ستایش مالانهایه؛ **انجام:** تمام سعد در نخلسیه تمام نخسید رو تناذر دخی نظر برنده در والسلام باقی دعا
خط: نستعلیق ترک، کا: علی بن محمد، تا: ۱۲۶۴ق، جا: مدینه؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: مقوا، ۳۰۱گ، ص۵۴۹، ۳۱ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۳سم [ف: ۳-۴۰۱]

● **برهان الکفایة (منتخب)** / هیئت-فارسی
borhān-ol kefāya (mn.)
تونی، علی بن نجم الدین، ق۹ قمری
tūnī, ʻalī ebn-e najm-od-dīn (- 15c)
وابسته به: برهان الکفایة؛ شریف بکری، علی بن محمد (-۷)
منتخبی از «برهان الکفایه» علی بن محمد بن یحیی شریف بکری موصلی است. در الذریعه از برهان الکفایه و از احکام الاحکام ابی الخیر تقی الدین محمد بن محمد فارسی شاگرد صدرالدین محمد دشتکی یاد شده و می‌گوید که فارسی از برهان الکفایه گرفته و با افزودن چیزهایی بر آن این دفتر بساخت. در دیباچه و نیز در آغاز خاتمه از بکری یاد می‌شود و از بطلمیوس و درثیوس و کندی و والیس مصری و هرمس و ماشاء الله هم نامبرده شد. در دیباچه عبارت «و چنین گوید علی بن محمد بن الشریف البکری ... و نام کردم این کتاب گزیده را برهان الکفایه ... بسیار سخنان را کفایت باشد انشاءالله تعالی» که پس از عبارت «بدانکه علم نجوم بر دو قسم است ... که طالع زمانی و خداوند او و الله اعلم» در خود برهان الکفایه آمده در این گزیده نیست چنانکه در اینجا پس از حمد و صلوة ساده نه مانند برهان الکفایه عبارت «بدانکه این رساله کتابی است انتخاب کرده شده ... » آمده و پیداست که در برهان چنین چیزی نیست. گزیننده، برهان الکفایه را چندان دیگرگون نساخته و با اندک تغییری آن‌را به نام خود کرده است. مشتمل بر یک «مقدمه» و ۱۲ «باب» و «خاتمه»: مقدمه علم نجوم بر دو قسم است ۱) علم حساب و هندسه، ۲) علم احکام؛ باب ۱. احکام برج طالع مشتمل بر دوازده فصل؛ باب ۱. احکام بیت المال ... مشتمل بر ۹ فصل ... . گزیننده این رساله کاملاً معلوم نیست، برخی آن را تقی الدین محمد فارسی (-۹۴۸ق) دانسته‌اند و برخی از فردی به نام علی بن مجم الدین تونی نام برده‌اند و در برخی ناشناس آمده است. نسخه با کتابت ۸۶۱ق در دانشکده الهیات تهران انتساب به تقی الدین فارسی را منتفی می‌کند که این نسخه یا به خط علی بن نجم الدین تونی است و یا اینکه او مؤلف نیز هست. همه نسخه‌های موجود نیز یک منتخب است و فعلاً تا یافتن دلیل روشن همو را باید مؤلف دانست.
آغاز: بسمله. حمد. صلوة. بدانکه این رساله کتابیست انتخاب کرده شده از کتاب برهان الکفایة که حکیم فاضل علی بن محمد شریف بکری تصنیف کرده مشتمل بر مقدمه و دوازده باب و خاتمه. مقدمه بدانکه علم نجوم دو قسم است یکی را از آن علم حساب و علم هندسه و علم کلی خوانند و دوم آن علم احکام است.
انجام: بیشتر منجمان در بیرون آوردن اوقات بعاجل الحال عاجز آیند و سخنانشان از این جهت خطا شود. و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.
[فهرستواره منزوی ۲۸۲۷/۴]

۱. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۶
خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: پنج‌شنبه ۱ ربیع الاول ۸۶۱ق؛ مجدول؛ تملک: شیخ عبدالحسین که یکی از خوانین باو اهداء کرده؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۹۶گ، ۱۹ سطر (۹×۱۵/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱/۵سم [ف: ۴۲۱]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۴۳۴/۱
آغاز و انجام: برابر
در فهرست بدون نام مؤلف؛ خط: نستعلیق، کا: محمد امین آقا بن محمد علی بیک قاجار قوانلو، تا: سه‌شنبه ۲۱ رمضان ۱۱۶۸ق، جا: استرآباد، در منزل سردار محمد حسن خان در هنگامی که عازم برای جنگ با احمد شاه ابدالی بوده؛ مصحح، با تصاویر هندسی؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سر ترنج دار بدون مقوا، ۱۸۳گ (۱پ-۱۸۳پ)، اندازه: ۱۳/۵×۲۰سم [ف: ۲۰-۲۰]
۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۰
آغاز: برابر؛ **انجام:** و از دلیل (یک کلمه ناخوانا) یکدیگر و از مواضع و الله اعلم بالصواب
نام مؤلف دراین نسخه نیامده است به قرینه آغاز آن تعیین گردید؛ خط: نستعلیق تحریری، کا: عبدالکریم دربندی، تا: ۱۴ رجب ۱۱۹۲ق؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ارغوانی یک‌لا، ۱۳۳گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۶×۲۰/۴سم [ف: ۸-۴۴۶]
۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۶
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ محشی؛ تاریخ ۲۴ ربیع الاول سال ۱۲۲۸ دارد؛ کاغذ:سپاهانی،جلد:تیماج قهوه‌ای مقوایی ته آن میشن سرخ، ۱۸۱گ، ۱۷ سطر (۱۱/۵×۱۷/۵)، اندازه: ۱۹×۲۸سم [ف: ۴-۹۳۴]
۵. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱۹
آغاز: برابر
نام مؤلف در این نسخه نیامده است؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ربیع

الثانی ۱۲۵۱ق؛یادداشت خریداری شده به مبلغ۴ قران از امام جمعه عبدالمؤمن خطیب مورخ ۱۲۹۱ق؛ جلد: مقوا عطف و لبه میشن مشکی و تریاکی، ۴۵۲ص، ۱۶ سطر، قطع: پستی [ف: ۲-۱۱۹]

۶. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۰۲/۳

آغاز: برابر

نسخه ما از اول تا اواخر فصل هشتم از باب مفاتیح القضا را دارد؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: شوال ۱۲۶۷ق؛ کاغذ فرنگی، جداول و اشکال هندسی مشکی و رمز؛ جلد: گالینگور عطف میشن سرخ،۵۷ص، ۲۲ و ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۱۰۰]

← البرهان المبین ⟵ اصول الفقه

● البرهان المبین فی اصول الدین = البلاغ المبین فی اصول الدین / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān-ul mubīn fī usūl-id dīn = al-balāġ-ul mubīn fī usūl-id dīn

شبر، عبدالله بن محمد رضا، ۱۱۸۸؟-۱۲۴۲ قمری

šobbar ،‘abd-ol-lāh ebn-e mohammad rezā (1774-1827)

تاریخ تألیف: اول رجب ۱۲۲۳ق

رساله‌ای در اصول دین در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» که بنا به گفته مؤلف به درخواست و اصرار «عالم عامل مهذب کامل طاهر مطهر سید جعفر (خلخالی)» آن را در بیان عقاید شیعه نگاشته است: المقدمة، فی التصدیق بوجوده تعالی؛ فصل ۱. فی التوحید سبحانه و تعالی؛ ۲. بیان جملة من الصفات الثبوتیة؛ ۳. الصفات السلبیه الجلالیه؛ ۴. ...؛ ۵. ...؛ الخاتمة؛ فی بیان عالم البرزخ.

آغاز: الحمد لله الذی فطرنا علی معرفة الوهیته

انجام: اللهم اصلح لنا دیننا و دنیانا و آخرتنا و ابداننا و نفوسنا و اهلنا و اولادنا و جیرانا و اخواننا و موالینا و من احبنا و احبینا.

۱. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۲۹۶

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نسخ جلی، کا: محمد صادق بن محمد حسین اصفهانی، تا: ذیقعده ۱۲۲۴ق؛ واقف: حاج سید عبد الله، ذیحجه ۱۲۳۷ ق ؛ جلد: مقوا، ۲۵گ، ۱۲ سطر [ف: ۱-۳۳]

۲. تبریز؛ قاضی طباطبائی؛ شماره نسخه: بدون شماره

آغاز: برابر

بی‌کا،بی‌تا؛ تصحیح شده در ۱۲۳۶ در زمان مؤلف. [نشریه: ۷-۵۱۲]

● البرهان المتین / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān-ul matīn

رضوی قمی، محمد بن محمد باقر، ۱۱۰۰-۱۱۶۰؟قمری

razavī qomī ،mohammad ebn-e mohammad bāqer (1689-1747)

رساله‌ای است مختصر در اثبات نبوت پیامبر اکرم (ص).

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۳۹۸۴/۲

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... هذا برهان متین علی النبوة ما أوضحه و أبینه و ألطفه و أحسنه و من خصایصه أنه ینتفع به المبتدی و المتوسط و المنتهی؛ **انجام:** أما الجهل أو عدم تعدیل القویین و قد فرضت هذا النادر عالماً کاملاً فتأمل

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۹۹ق؛ ۷گ (۱۴۳پ-۱۴۹ر)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۳سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۸]

← البرهان (مختصر) ⟵ تلخیص کتاب البرهان

● برهان مختصر علی مساوات الزوایاء الثلث من المثلث لقائمتین / هندسه / عربی

burhān-un muxtaṣar ‘alā musāwāt-iz zawāyā’ aṯ-ṯalāṯ min-al muṯallaṯ li-qā’imatayn

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۸۷۹/۳

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی رنگارنگ، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۲ص، ۱۴ سطر (۵×۱۳)، قطع: بغلی، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱۶-۱۱۹]

● برهان مراتب یقین / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-e marāteb-e yaqīn

مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۱۵۴/۳ فیاض

مقالی است در هشت سطر؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، اندازه: ۱۳/۵×۱۸/۵سم [ف: ۲۰۱]

● برهان المرتاضین / عرفان و تصوف / فارسی

borhān-ol mortāzīn

اصطهباناتی، علی نقی بن محمد،-۱۱۲۹ قمری

estahbānātī, ‘alī naqī ebn-e mohammad (- 1717)

رساله‌ای است در بیان طریقه یکی از صوفیه به نام «ذهبیه» و کیفیت سیر و سلوک ایشان و شرح حال مشایخ آن طریقه، صاحب «کشف الحجب» گوید: کتاب او که در اثبات طریقه خود است در یک «مقدمه» و پنج «فصل» و یک «خاتمه» مرتب شده است: مقدمه: در تحقیق معنی تصوف؛ فصل ۱. بیان استحباب صوت حسن ... ؛ ۲. بیان خوف و خشیت و غشیت ...؛ ۴. ذکر استناد صوفیه به ائمه معصومین (ع)؛ ۵. ذکر بیان انتساب این سلسله مقدسه یدا بالید الی الامام علی بن موسی الرضا؛

خاتمه: در ذکر علما و عرفا که مشرب تصوف و عرفان و تحقیق داشته اند از فضلا و مجتهدین شیعه.
[الذریعة ۱۰۱/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۷]

۱. تهران؛ چهل ستون؛ شماره نسخه: ۱۹۷
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۱۳۱ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ یک برگ در میان این نسخه است که در رساله‌ای به‌نام لیلیه به شاه صفی نسبت داده شده؛ قطع: ربعی [چند نسخه–ف: ۳۴۴]

۲. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۸۷
آغاز: درکتاب مذکور نیز منقول است که قال رسول الله صلی الله علیه و آله: قال الله تبارک وتعالی: من اهان لی ولیا فقد ارصد لمحاربتی و انا اسرع شیء الی نصرة اولیائی؛ **انجام:** مردانه وار به انتها رسانند و از حضیض شک و شبهه به اوج یقین بی آفت رسند: ان هذه تذکرة فمن شاء ذکره و ما یذکرون الا ان یشاء الله هو اهل التقوی واهل المغفرة ...
خط: نستعلیق، کا: محمد حسن بن، تا: ۱۲۹۸ق؛ افتادگی: آغاز؛ این نسخه برای شاهزاده نگاشته شده؛ جلد: تیماج قهوه‌ای مجدول بدون مقوا، ۷۱گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۲۱سم [ف: ۱–۲۷۲]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۶۴۲۷
آغاز: و در کتاب مذکور منقول است که قال؛ **انجام:** ومایضل به الاالفاسقین تمه الرساله ... ۱۳۰۱ یا رب العالمین
خط: نستعلیق شکسته، بی‌کا، تا: ۱۳۰۱ق؛ افتادگی: آغاز؛ کاغذ: شکری، جلد: مقوا، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [رایانه]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۴۷۵۷
آغاز: صفا و ارباب قدوه ... که در خدمت؛ **انجام:** و الصلاة علی رسوله خیرالانام و علی آله ائمة البررة الکرام
خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۱۷۳ق؛ افتادگی: آغاز (یک برگ)؛ کاغذ: نخودی سرخی، جلد: مقوا با عطف و گوشه تیماج، ۱۵ سطر (۷×۱۳/۵)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۲×۱۸/۵سم [رایانه]

● برهان مساحة المثلث / ریاضیات / عربی

burhān-u masāḥat-il muṯallaṯ

در بیان مساحت مثلث به صورت برهانی و استدلالی نوشته شده است.

قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۰۲۵/۳
آغاز: برهان مساحة المثلث مثلث آبع مفروض قسمنازوایتی دح بنصفین بخطی ر د ح و نخرج من داعمده ده در دح علی اضلاعه و نخرج خط دآ فظاهران دآ نصف؛ **انجام:** نظر من د الی آولیمر الشعاع براس مقیاس دم العمود و لبکرة ح قایما علی ه آ ثم ننظر من ه الی آولیمر الشعاع براس مقیاس ... تمت
خط: نسخ کهن معرب، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ دارای اشکال هندسی، ظاهراً از اواخر نسخه صفحاتی افتاده و سه فائده ریاضی در یک برگ با این عناوین باقی مانده است: طریقة الحسابی، استخراج قطرالدایرة، فی مساحة جبل او شخص (در سه وجه)؛ جلد: مقوا با عطف تیماج قهوه‌ای،۲گ،۲۱سطر،اندازه: ۱۷×۲۴سم [ف: ۱–۲۷۳]

● برهان المسلمین / کلام و اعتقادات / عربی

burhān-ul muslimīn

جدی، عبدالله، ق۱۳ قمری

joday, ‘abd-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تألیف: «غلب الحق» = ۱۲۷۱ق

در آیات و علایم و نشانی‌هایی که در کتابهای اهل کتاب (تورات و انجیل و کتب مقدسه دیگر) درباره نبوت حضرت پیامبر اکرم (ص) و اثبات حقانیت دین اسلام آمده با توضیحات مختصر لازم از مؤلف بعناوین «اقول» نگارش یافته است.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۷۳/۱ و عکسی ۲۴۰۳/۱
آغاز: الحمدلله الازل القدیم رب العالمین و الصلاة و السلام علی اشرف المرسلین محمد و اوصیائه المعصومین؛ **انجام:** و فیما هو صلاح آخرتهم و دیاتهم بعد اتمام الحجج علیهم و تکبرهم عن قبول الحق و اجتماعهم علی قتل المومنین و نهبهم و اسرهم.
خط: نستعلیق خوش، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج قرمز، ۳۱گ (۱پ–۳۱پ)، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵سم [ف: ۱–۲۴۲] و [عکسی ف: ۷–۷]

● برهان المسلمین / کلام و اعتقادات / عربی

burhān-ul muslimīn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۶۳۶۶
یاد داشت‌های پیش نویس کتاب؛ بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ قطع: وزیری [د.ث. مجلس].

● برهان المعاد / فلسفه / عربی

burhān-ul ma‘ād

همدانی، محمد باقر بن ابراهیم، –۱۲۱۸ قمری

hamadānī, mohammad bāqer ebn-e ebrāhīm (- 1804)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۱۴/۲۷
آغاز: بسمله. الحمدلله علی انشاء البدایة و النهایه ... فقد طلب بعضی اجلة علماء السادة عن سید المحققین والدی قدس سره دلیلا من العقل علی المعاد الجسمانی ... لم یرتض بها نفسی لعدم دلالتها علی المطلوب علی التعیین فلفقت رسالة فی ایام حیاته رضی الله عنه فعرضت علیه قدس سره و لم یجبنی بجواب و کانه لمخالفة اکثر ما اشتمل علیه الرسالة من الاصول و المبادی لمشربه رحمه الله منها حدیث اصالة الوجود و منها المقدمة القائلة بتعمیم الشعور فی جل الموجودات بل کلها و ان کان رجع اخیرا عن

الاخیر ... و کان قدس سره فی مسئلة الوجود و الماهیة و جعلهما ناسجا علی منوال شیخ اصحاب الذوق و راداً علی محقق مقاصد الحکمة المتعالیة ... ضاعت الرسالة المذکورة عند بعض الافضل الاخوان رحمه الله فنسجت علی منوالها ثانیا مع زیادة تهذیب و تنقیح ... فسمیتها ببرهان المعاد؛ **انجام:** قائلا الحمدلله علی کل حال کتب بیمناه الداثرة محمد باقر ابن محمد ابراهیم الرضوی القمی موطنا و الهمدانی مسکنا و الحایری مولدا عفی عنهما.
بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف مشکی، ۲ص (۳۳۲-۳۳۳)، چلیپا (۱۲×۲۰)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۱۲-۲۵۲۹]

← برهان الملة ← حجة الاسلام

● **البرهان المؤسس لتحقیق أن المتنجس لاینجس** / فقه / عربی

al-burhān-ul mu'assis li-taḥqīq 'ann-a al-mutanajjis-a la-yanjis

جزائری، عبدالکریم بن محمد جواد، -۱۲۱۵ قمری

jazā'erī, 'abd-ol-karīm ebn-e mohammad javād(- 1801)

در این رساله کوتاه، استدلال می‌شود بر اینکه «متنجس» چیزی که با نجس ملاقات کرده باشد نجاست را به چیز پاک دیگری منتقل نمی‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۱۲۶/۲

آغاز: الحمدلله علی الانعام و الصلاة علی سید الانام ... هاک أیها الأخ العزیز الرسالة المسماة بالبرهان المؤسس؛ **انجام:** و نور قلوبنا بالأنوار التحقیقیة بالنبی الأمین و آله الأکرمین ، فرغ من تسویده مؤلفه..
خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲گ (۷پ-۸ر)، اندازه: ۱۵×۱۹سم [ف: ۱۶-۱۲۶]

● **البرهان الناقض لاساس بهتان الروافض** / کلام و اعتقادات / فارسی

al-burhān-un nāqiḍ li-asās-i buhtān-ir rawāfīḍ

از: مولوی باقر (؟). شش وجه می‌آورد در اثبات این که عمر بن الخطاب زنازاده نبوده و دارای فضائل بسیار می‌باشد و این تهمت را از نتیجه گفته‌های ابن سبأ یهودی می‌داند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۰/۴

آغاز: الحمدلله الذی أید دین نبیه بخلفائه الراشدین و صیرهم فی النسب و الحسب خیر خلفاء المرسلین؛ **انجام:** و أنا استغفر الله من کفریاتهم و فجورهم اللهم عفواً و عافیة حاضرة بجاه شفیع الدنیا و الاخرة.
خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قرمز، ۸گ (۹۳پ-۱۰۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳-۲۴۷]

● **برهان نامه** / شعر / فارسی

borhān-nāme

تائب تبریزی، اسماعیل بن حسین، -۱۳۷۴ قمری

tā'eb-e tabrīzī, esmā'īl ebn-e hoseyn (- 1955)

تاریخ تألیف: ۱۳۵۴ق
درباره طول عمر امام زمان (ع).

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۸۷۲/۳

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف (گویا)، بی‌تا؛ ۵گ (۲۹-۳۳)، اندازه: ۱۱×۱۳سم [ف: ۳-۱۴۲]

● **برهان النبوة** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhān-on nobovva

مازندرانی، محمد رضا، ق۱۲ قمری

māzandarānī, mohammad rezā (- 18c)

در بیان نبوت و فرق میان سحر و معجزه و مطالبی در اثبات نبوت و شرایط آن و غیره، مشتمل بر یک «مقدمه» و سه «باب» و «خاتمه»: مقدمه: در تحقیق معنی نبوت و ولایت، باب ۱. بیان سحر و اقسام آن و کیفیت وقوع سحر و اسباب آن، باب ۲. بیان اعجاز و کیفیت وقوع معجزه از نبی و ولی و بیان فرق میان سحر و اعجاز. باب ۳. بیان فرق میان سحر و اعجاز بطریقه اصحاب و احقاق آن بقاعده جمهور عامه. خاتمه: در آنکه ایامنا ایام ختمیه رجوعیه و دوره خاتمیه عروجیه است و حاجت به تفرقه بین السحر و المعجزه نباشد.

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۵۹۱

آغاز: الحمدلله علی ما عرفنا من نفسه والهمنا من شکره و فتح لنا من ابواب العلم بربوبیته و دلنا من الاخلاص له فی توحیده؛ **انجام:** هیهات هیهات ما للشراب من الشراب و این الخضاب من الثیاب و این التراب و رب الارباب.
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴، درحیات مؤلف؛ مصحح، محشی بعضاً با عناوین «منه دام ظله»؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱۲۰گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۸×۲۱سم [محدث ارموی مخ: ۱-۲۴۹]

● **برهان النبوة** / عرفان و تصوف / عربی

burhān-un nubuwwa

حسینی شیروانی، ابوالحسن بن محمد، -۱۳۲۲ قمری

hoseynī šīrvānī, ab-ol-hasan ebn-e mohammad (- 1904)

تاریخ تألیف: ۲۰ شعبان ۱۳۱۹ق

آن را به‌خواهش یکی از دوستانش در اثبات نبوت خاصه ساخته است.

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۳۱/۲

آغاز: بسمله الحمدلله الذی ارسل الرسول بالرساله و جعله هادیا للخلایق بالمعجزات الباهره و البراهین القاطعه ... اما بعد فیقول انزل خلق الله

خط: نستعلیق، کا: حسن بن سید ابوالحسن شیروانی (پسر مؤلف)، تا: ۱۷ جمادی الثانی ۱۳۳۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج لایه‌ای سرخ، ۲۴گ، ۱۱ سطر (۱۰×۱۸)، اندازه: ۱۸×۲۲سم [ف: ۲–۵۳۸]

● **برهان نجات** / شعر، اخلاق / فارسی

borhān-e nejāt

نظمی در بیان اصول دین و پندهای اخلاقی است. در اواسط کتاب در یک مصرع آمده: «این تحفه مسماست به برهان نجات»، در کنار این مصرع در حاشیه آمده: «این برهان از خواجه نصیر طوسی است (رحمه الله)».

شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۶۹۲

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز وانجام؛ ۷۴گ، اندازه: ۱۴×۲۱سم [نسخه پژوهی: ۲–۱۱۹]

● **برهان وحدت وجود** / فلسفه / عربی

borhān-e vahdat-e vojūd

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹–۱۰۵۰ قمری

sadr-od-dīn-e šīrāzī, mohammad ebn-e ebrāhīm (1572-1641)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۴۰ ض

بی‌کا، تا: ۱۲۸۱ق [د.ث. مجلس]

● **برهان الهندسیة** / هندسه / عربی

burhān-ul handasīyya

تفتازانی، مسعود بن عمر، ۷۲۲–۷۹۲ ؟ قمری

taftāzānī, mas'ūd ebn-e 'omar (1323-1390)

رساله‌ای موجز در بیان برخی مسایل هندسی است که در واقع تعلیقه‌ای بر یکی از آثار قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (– ۷۱۰هـ) می‌باشد. باید دانست که از قطب شیرازی درحوزه هندسه، دو اثر مستقل، یعنی ترجمه فارسی تحریر اصول اقلیدس خواجه نصیرالدین طوسی، دیگری «رسالة فی حرکات الدرجة و النسبة بین المستوی و المنحنی» و نیز بخش اندکی از «درة التاج لغرة الدیباج» وی نیز در موضوع هندسه است و دقیقاً دانسته نشد که این اثر تفتازانی به کدامیک از آثار یاد شده، نظر دارد.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۳۸/۳ کر

آغاز: بسملة، حامداً لله و مصلیاً علی رسوله و معتصماً علی کرم الله، فإن البدایة من الله و النهایة إلی الله و بعد فقد قال قطب الدین [الـ] شیرازی فی بحث تمثیل لزوم غیر تساوی زوایا الثلث للقائمتین کلزوم زوایا الثلث کونها متساویا للقائمتین؛ **انجام:** مساویة للحادة و المنفرجة و الحادة و المنفرجة مساویة للقائمتین لزم أن الزوایا الثلث مساویة للقائمتین و هو المطلوب، هذا تفصیل ما أجمله بالبرهان الهندسیة العلامة ... سعد الدین التفتازانی علیه رحمة الباری

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی زرد، ۲گ (۹۰ر–۹۱پ)، ۱۳–۱۴سطر، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۲/۴۰–۱۴۸]

← برهانیة > البرهان فی التکلیف و البیان
← برهانیة > شرح دیباجة تحریر القواعد المنطقیة

● **البرهانیة** / عرفان و تصوف / عربی و فارسی

al-burhānīya

بخارائی اوچی، جلال الدین حسین بن کبیرالدین احمد، ۷۰۷–۷۸۵ قمری

boxārā'ī ūčī, jalāl-od-dīn hoseyn ebn-e kabīr-od-dīn ahmad (1308-1384)

تاریخ تألیف: برهان الدین سید عبدالله بن محمود

رساله‌ای است مشتمل بر ده «فصل» در حمد و ثنا و تسبیحات و الصلوة علی النبی، مدح النبی، السلام علی النبی، فی الموعظة، فی النصیحه، فی العبرة، فی الشوق و المحبة، فی طلب المحبوب و وصال المحبوب که با استناد به آیات قرآنی و روایات و برخی نکات عرفانی به بیان مطلب پرداخته است. برخی فصول به فارسی و اردو نوشته شده، وی این رساله را به پدرش «برهان الدین سید عبدالله بن محمود» تقدیم داشته است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۵۱۷۳/۲۴

آغاز: بسمله. رب زدنی معرفتک الحمدلله المعطی الذی اعطانا محبته»؛ **انجام:** او تهیو سائین سنجن ملبا جیموا اتهوا من

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۰؛ اهدایی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری لمینه شده، جلد: تیماج فرنگی با حاشیه زرکوب، ۵ص (۹۳–۹۷)، ۱۹سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۳/۵سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱–۳۲۹]

● **برهانیة جلیلة فی تفضیل آل محمد علی جمیع البریة** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhānīyat-on jalīla fī tafzīl-e āl-e mohammad 'alā

jamī‘-el barīyya

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، – ۱۲۳۴؟ قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (- 1819)

مؤلف دارای دو رساله در این موضوع است یکی به رساله برهانیه کبری معروف است و این رساله به برهانیه کوچک که هر دو به بحث امامت می‌پردازد. با هفت «برهان» اثبات می کند که ائمه طاهرین (ع) از همه مخلوقات افضل اند. این برهان‌ها از آیات کریمه و احادیث شریفه استفاده شده است.

آغاز: بسمله حمدله صلاة اما بعد غرض از تحریر این کلمات آن است که این اقل خلیقة بل لاشیء فی الحقیقة عبدجانی محمدکاظم بن محمد شفیع هزار جریبی ... به عرض برادران دینی می‌رساند

انجام: فتبارک الله از این جاه ومنزلت که غیر عقل کل به آن نمی‌رسد به اینجا ختم کردم این رساله راحامداً لله ومصلیاً علی محمد وآله متبراً من اعدائه

[نسخه‌های منزوی ۸۹۸/۲؛ الذریعة ۱۰۳/۳ و ۸۰؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۹]

۱. تهران؛ مروی؛ شماره نسخه: ۹۵۲/۲

بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ ۱۷گ، قطع: رقعی [ف: ۳۳۱]

۲. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۶۰۰/۳

آغاز و انجام: برابر

از اول تاآخر؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۲۴ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ضربی،ترنج باسر،۱۲گ،۱۵سطر،اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۷۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۵۲۷/۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: شیخ محمد ارومی الاصل ساکن کربلا، تا: ۱۲۳۵ق؛ مهر: محمد کاظم؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای تند، ۱۲گ (۷۳-۸۴)، ۱۷ سطر (۸/۵×۱۴)، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۲-۱۹۳]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۷۰/۵

آغاز: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ شاید به خط مؤلف؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۲گ (۷۶پ-۸۷پ)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۵/۵سم [ف: ۱۱-۳۷۲]

● **البرهانیة فی شرح الشمسیة** / منطق / عربی

al-burhānīya fī š.-iš šamsīyya

مشهد؛ مدرسه آیة الله خوئی؛ شماره نسخه: ۳۱۰

بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ محشی [اوراق عتیق: ۱-۲۴۲]

● **البرهان الیقین علی فساد ایمان المشاقین** / کلام و اعتقادات / عربی

al-burhān-ul yaqīn ‘alā fasād-i īmān-il mašāqqīn

پاسخ و ردی است بر اعتقادات مشاقین که گروهی از نصاری می‌باشند، با شواهدی از کتاب مقدس (انجیل) در هفت «صوت» که هر صوتی رد یکی از ارکان عقاید آنان می‌باشد. این کتاب را یکی از مسیحیان که با عقاید مشاقین مخالف بوده، نوشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۸۰

آغاز: بسم الاب و الروح ... مقدمة فی بیان مضمون هذا المؤلف و مقصده، اما بعد حمدالله الذی أنارنا؛ **انجام:** فلنعط ذلک بنعمة الاب و الابن و الروح القدس الثالوث الغیر المنقسم الذی له المجد و العزة.

خط: نسخ زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۸۳گ، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۲سم [ف: ۷-۱۶۹]

● **برهان یک قضیه هندسی** / هندسه / عربی

borhān-e yek qazīye-ye hendesī

وابسته به: التحفة الشاهیة = تحفه شاهیه؛ قطب الدین شیرازی، محمود بن مسعود (۶۳۴-۷۱۰)

نوشته‌ای است کوتاه به نقل از تحفه شاهیه قطب الدین شیرازی و در صدر آن نوشته: «برهان علی صحة مسئله المناره و البئر» و در ذیل صفحه و میان سطور دو شکل هندسی ترسیم شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۲۸۰/۴

آغاز: قوله و لکونه انما وقع قطعة من کسره مرکزه مرکز العالم و اذا کان کذالک ضمن البین ان سطح الکره کلما قرب من المرکز ازداد انجذابه

کا: عطاء الله بن محمد زکی اصفهانی، تا: ۱۱۷۳ق؛ با اشکال هندسی؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۱گ (۱۰۲)، قطع: رقعی، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۰-۸۹۰]

● **برهانیه (بزرگ)** / کلام و اعتقادات / فارسی

borhānīye (bozorg)

هزار جریبی، محمد کاظم بن محمد شفیع، -۱۲۳۴ ؟ قمری

hezār-jarībī, mohammad kāzem ebn-e mohammad šafī‘ (- 1819)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۵ ربیع الثانی ۱۲۲۵ق

کتابی درباره اثبات حقانیت مذهب شیعه و ادله خلافت حضرت امیرالمؤمنین (ع) و پاره‌ای از مناقب و فضائل آن حضرت و بطلان مخالفین وی، این کتاب جز رساله «برهانیه جلیه فی

تفضیل آل محمد علی جمیع البریه» مؤلف است. مشتمل بر دوازده «فصل»: ۱. وجوب تحصیل مذهب حق؛ ۲. ذکر مذاهب مختلفه؛ ۳. در آنکه مذهب حق مذهب امامیه است؛ ۴. براهین عقلیه بر حقیت مذهب شیعه؛ ۵. براهین قرآنیه برای مطلب؛ ۶. براهین اخباریه؛ ۷. اوصاف حضرت امیر (ع)؛ ۸. بدعت‌های مخالفین؛ ۹. قلیلی از فضایل حضرت امیر؛ ۱۰. امامت باقی ائمه؛ ۱۱. بطلان خلافت خلافی جور؛ ۱۲. بطلان ادله خلافت دیگران.
آغاز: بسمله حمدله و صلی الله علی خیرخلقه محمد ... اما بعد چنین گوید ذره بیمقدار و حقیر خاکسار ... که یکی از ارکان دین و اصول پنجگانه معرفت امام و اثبات کردن امامت است
انجام: تقلید آباء و اجداد را زیرا که حق تعالی درکتاب خود آنرا نهی نمود والله العالم
[الذریعة ۱۰۲/۳ و۱۰۳؛ نسخه‌های منزوی ۸۹۸/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۱/۹]

۱. قم؛ طبسی؛ شماره نسخه: ۳۰۷/۱۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۱۲۳۵ق؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف مخ: ۱-۷۳]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۸۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: سید محمد باقر مشهور به سید آقا واعظ تفرشی طهرانی، تا: پنج‌شنبه ۱۷ ذیقعده ۱۲۶۸ق؛ پس از کتاب چند خطبه عربی و تفسیر آیه صوم به فارسی برای اهل منبر نیز نوشته شده است؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۱۵۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۴×۱۸/۵سم [ف: ۱۹-۶۸]

● برهانیه در فرائض / فقه

borhānīye dar farā'ez

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۲۸۲ ض
بی‌کا، تا: ۱۳۱۶ق [د.ث. مجلس]

● برید السعادة / شرح حدیث / فارسی

barīd-os sa'āda

ملطیوی، محمد بن غازی، ق۶ قمری

malatyavī ‹mohammad ebn-e qāzī (- 12c)

اهدا به: ابوالمظفر کیکاوس بن کیخسرو
تاریخ تألیف: گویا به سال ۶۰۶ق
این کتاب در شرح چهل حدیث نبوی نوشته و می‌گوید که امام عبادی اربعینی ساخته و رشید وطواط کلمات را شرح کرده است و کار من برتر از آثار آنها است. او نخست چهل حدیث نبوی می‌آورد و در دنبال هر یک حکایت و شعری به فارسی سپس ده کلمه از هر یک سپس بیست کلمه از حکما سپس مثلهای عرب و در دنبال همه اینها حکایت و شعر است.
[فهرستواره منزوی ۳۴۴/۶]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۷۲-ف
نسخه اصل: ایا صوفیا ش ۱۶۸۲؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۹ ربیع الثانی ۸۵۹ق؛ ۱۹۶گ [فیلمها ف: ۱-۲۱]
تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۱۴۶بخش۳
همان نسخه بالا [ف: ۱۱۲]

● برید القاصر فی صلاة المسافر / فقه / عربی

barīd-ul qāṣir fī ṣalāt-il musāfir

مازندرانی، عبدالله بن زین العابدین، ق۱۳ قمری

māzandarānī, 'abd-ol-lāh ebn-e zayn-ol-'ābedīn (- 19c)

وابسته به: شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام؛ محقق حلی، جعفر بن حسن (۶۰۲-۶۷۶)
شرحی است بر بخش صلاة المسافر از کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی، این شرح به صورت مزجی و استدلالی برگزار شده و تا نیمه صلاة المسافر ادامه یافته از آخر ناتمام است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۳۰
آغاز: بسم الله و له الحمد الحمدلله رب العالمین و الصلوة علی خیرة خلقه محمد و آله المعصومین و بعد فهذه جملة من الکلام فی صلوة المسافر شرحا لعبارة الشرایع و قال قدس سره المفصل الخامس فی صلوة المسافر و النظر فی الشروط و التقصیر و لواحقه.؛ **انجام:** لان قوله علیه السلام: ان کان بینه و بین منزله او ضیعته التی یؤم بریدان ظاهر او صریح فی لزوم کون الثمانیة ممتدة ... و التقیید بالاکثر غیر عزیز کما لا یخفی.
خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در حضور مؤلف نوشته شده، مصحح، دارای اجازه امور حسبیه از طرف شیخ زین العابدین حیری مازندرانی به فرزندش (مؤلف کتاب) به خط شیخ زین العابدین که در ۱۳۰۴ق نوشته، هم چنین نوشته ای از برادر مؤلف محمد بن شیخ زین العابدین در مدح مؤلف که در ۶ شعبان ۱۳۴۷ نوشته است؛ جلد: تیماج ضربی مجدول، ۳۹گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳۸-۴۶۰]

● بریده‌هایی از روزنامه‌های اروپایی درباره مشروطیت / روزنامه / فارسی

borīde-hā-ī az rūzname-hā-ye orūpā-ī darbāre-ye mašrūtīyat

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۵۷۰۷-ف
نسخه اصل: دانشگاه حقوق D1595.صاحب نسق گرد آورده

است؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۱۷۷]

● **بزم آرا** / کلام و اعتقادات / فارسی

bazm-ārā

توپچی، محمد تقی بن محمد، ق۱۳ قمری

tūpčī ‹mohammad taqī ebn-e mohammad (- 19c)

اهدا به: فتحعلی شاه و عباس میرزا نایب السلطنه، به دستور میرزا عیسی بن موسی قائم مقام فراهانی

تاریخ تألیف: ۱۲۵۷ یا ۱۲۶۰ق

در پنج «باب» ساخته و به دفتری که نوشته و به‌آذربایجان فرستاده بودند و پاسخ خواستند پاسخ داده است چون او به تورات و انجیل آشنا بوده و یا اولیای کلیسایی دهخوارقان رفت و آمد داشته است در این دفتر او از اسلام دفاع و یهود و نصارا را رد نموده و آن را «بزم آرا» خوانده است (دیباچه).

در کتاب عبارات دو عهد عتیق و جدید به زبان اصلی بسیار آمده و ترجمه شده است. چنین است فهرست باب‌ها: ۱. توحید خدا؛ ۲. اثبات عدل خدا؛ ۳. نبوت محمد. از شعرهای خود او هم در این کتاب دیده می‌شود. نویسنده می‌گوید: در آغاز جوانی اطلاعاتی از مذاهب نصاری و یهود و اسلام کسب کردم و سپس به دیار غربت افتادم پس از غربت و دربه‌دری زیاد آخر گذارم به آذربایجان افتاد. روزی بدانجا در مجلسی رساله‌ای از چند بت‌پرست به دستم رسید که حاوی افکار باطل و پریشان بود، پس از بحث در اطراف مندرجات آن مجلسیان از من جواب خواستند، من هم به جواب‌گویی پرداختم. اتفاقاً جوابم به عرض حاجی میرزا آقاسی صدر اعظم رسید و او را خوش آمد او ضمن نامه‌ای از من خواست که کتابی در رد مذهب نصاری و یهودیه پردازم من نیز برای امتثال امر او این کتاب را پرداختم.

آغاز: بسمله. حمد و سپاس بی قیاس و ستایش بی اقتباس حکیم کامل و علیم قابل را که اشیاء عالم و اجزاء آدم بآن وجود مظهریست موجود.

انجام: متوقع از اصحاب کرم ... آنست که ذیل عفو بنقصان و عیوب آن بکشند و بنده خاکسار را بامتحان نکشند با تمام پیوست تسویده این کتاب ... که مسمی ببزم آراست بحسب الخواهش ... محمد تقی سلطان توپچی ... فی بلدة خویین بیدی ... ابراهیم بن ... حاجی جوانمرد خویینی فی شهر رمضان ... سنة ۱۲۵۷ مطابق قوی ئیل

[فهرستواره منزوی ۱۵۲/۹]

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۰۸۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: ابراهیم بن حاجی جوانمرد خویینی، تا: رمضان ۱۲۵۷ق، به‌خواهش مؤلف؛ نسخه را ظهیر الدوله علی خان قاجار ایشیک آقاسی باشی در مشهد بآخوند ملا حسن بجنوردی بیادگار داده است (با خط و مهر مورخ ۱۲۰۰)؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج عنابی ضربی، ۱۴۳گ، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۱سم [ف: ۱۱-۲۰۲۵]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۴۲۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: محمد تقی ابن شیخ محمد بحرینی الاصل زنجانی المسکن، تا: ۲۴ ذیقعده ۱۲۶۰ق، جا: محتملاً زنجان؛ با سرلوحه مذهب، مجدول؛ کاغذ: فرنگی فستقی، جلد: تیماج حنایی، ترنج و نیم ترنج ضربی مقوایی، در حاشیه نوشته است «نور علی»، ۱۷۱گ، ۱۴ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۳×۲۱سم [ف: ۱-۴۰۳]

● **بزم خاقان = تذکرة السلاطین** / تراجم / فارسی

bazm-e xāqān = tazkerat-os salātīn

سلطان محمد میرزا قاجار، ۱۲۲۷؟-۱۲۹۲ ؟ قمری

soltān mohammad mīrzā qājār (1812-1875)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۸ق

مؤلف در دیباچه این تذکره در نسخه مجلس تصریح نموده که آن را «بزم خاقان» نامیده‌ام ولی در مقدمه نسخه کتابخانه مدرسه سپهسالار تصریح به نام «تذکرة السلاطین» گردیده و ترتیب این دو نسخه با یکدیگر مختلف است. وی ترتیب نسخه مجلس را در مقدمه چنین معین کرده است: «و مشتمل گردانیدم آن را بر یک «بزم» و پنج «انجمن» و «بزم» را تقسیم کردم بر بیست مجلس (این بزم انیس العشاق شرف رامی می‌باشد که عیناً در اینجا گذارده شده)، انجمن اول در ذکر بعضی از اشعار و شمه ای از کیفیت احوال سلاطین پیشین و سلاطین زادگان قدیم؛ انجمن دوم در ذکر اشعار مختصری از شرح حال و مناقب پادشاه عصر (پدر مؤلف)؛ انجمن سوم در اشعار و حالات شاهزادگان؛ انجمن چهارم در ذکر اشعار و حالات امیرزادگان یا نواده های پادشاه؛ انجمن پنجم در شرح حالات و اشعار مؤلف است». ترتیب آن در نسخه سپهسالار چنین است: دارای یک «مقدمه» و سه «باب» بدین تفصیل تقسیم شده است: مقدمه در وصف سرتاپای محبوب (این مقدمه انیس العشاق شرف رامی است و مؤلف ابداً اشاره ای به این کتاب و مؤلف آن ننموده است)؛ باب اول در اسامی شاهان و شاهزادگان و اشعاری از ایشان؛ باب دوم در مختصری از شرح حالات فتحعلیشاه و اشعاری از او؛ باب سوم در شرح حال و اشعار مؤلف.

آغاز: حمد و ثنای افزون از حد شکر و سپاس بیرون از عدد پادشاهی را سزاست که نه صفحه افلاک از دفتر قدرتش.

[فهرستواره منزوی ۱۸۵۳/۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ظاهراً در نیمه دوم قرن ۱۳؛ با شرح حال مؤلف خاتمه یافته و ابیاتی‌که در دیباجه وعده داده که از خود در آخر کتاب خواهد نگاشت نوشته نشده و چندین برگ ننوشته در اول و آخر نسخه است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، ۶۳ص (۱-۶۳)، ۱۹سطر، قطع: خشتی باریک، اندازه: ۱۵×۲۲سم [ف: ۳-۱۳۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۴۱۵

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲ شعبان ۱۲۴۴ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی آراسته زیبا با گل و بوته در بیرون و گل یاس دردرون زمینه لاکی، ۱۳۴گ، ۱۳ سطر (۷/۵×۱۴/۵)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۳/۵×۲۱سم [ف: ۱۶-۵۵۲]

۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۲۷۳۱

آغاز: برابر

خط: نستعلیق خوب، بی‌کا، تا: ۱۲۵۰ق؛ دارای یک سرلوح خیلی زیبا، میان سطرهای دو صفحه نخستین طلا اندازی شده و حواشی این دو نقاشی و تذهیب گردیده، مجدول به طلاست، باب دوم ناتمام مانده ولی نویسنده‌ای، دزد، یک بیت به عنوان این که تتمه اشعار پیش است در آخر نوشته و پس ازآن تمام شدن تذکره را به سال ۱۲۲۲، به نحوی که تصور شود نویسنده اصل نسخه نوشته، نگاشته ولی گذشته از اینکه مسلماً این خط، از غیر از نویسنده نسخه است تاریخ تألیف کتاب چنان که در دیباچه تصریح شده به سال ۱۲۵۰ یا ۱۲۴۵ می‌باشد و چنانکه گذشت تولد مؤلف به سال ۱۲۲۸ بوده، این دزدی را ثابت می‌کند و از اینکه از اول باب دوم صفحات جدول کشی نشده و عنوان باب و اسم پادشاه و تخلص وی را که در اوایل کتاب با طلا می‌نوشت، دیگر ننوشته، معلوم می‌شود که در همان سال ۱۲۵۰ که فتحعلیشاه زندگانی را بدرود گفته این نسخه را می‌نوشته‌اند و چون مؤلف درهمان وقت به طهران آمده نسخه این تذکره ناتمام را همراه آورده و دیگر موفق به اتمام آن نگردیده، پشت نسخه به نام انیس العشاق و تذکرة السلاطین از رشید وطواط به سال ۱۲۸۵ داخل کتابخانه اعتضاد السلطنه شده و به همین نام براین کتابخانه وقف گردیده است؛ واقف: سپهسالار؛ کاغذ: ترمه، جلد: تیماج، ۳۹ص، ۱۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۲-۴۷۹]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۰۵

آغاز: برابر؛ **انجام:** دری که هزار گوهر زید شکست (در صفت دندان در مجلس ۱۰ بزم)، در ص ع آمده «کتاب بزم خاقان از تصنیفات سلطان سنجر میرزا پسر خاقان مغفور متخلص به سلطان است در تعریف سراپای معشوق.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی، ۳۲گ، ۹ سطر (۹×۱۳)، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۱۴-۳۵۳۶]

● **بزم ظهور** / عرفان و تصوف / فارسی

bazm-e zohūr

صوفی بخاری، محمد صابر بن محمد یعقوب، ق۱۳ قمری

sūfī boxārī, mohammad sāber ebn-e mohammad ya‘qūb (- 19c)

حکایت مختصر عرفانی است که مؤلف هنگامی از کوچه صوفیان در شهر بخارا می‌گذشته دلبر زیبایی دیده و دلباخته او می‌گردد ولی هر چه به دنبال او می‌گردد دیگر او را نمی‌یابد. پس به قلندری برخورد می‌کند و از قلندر جویا می‌شود. در رساله حاضر گفتگوی مؤلف با قلندر آمده است.

آغاز: این حکایت مرغوب دلپذیر را عارفان و صاحب دلانی که از میخانه ساقی و سقاهم ربهم شرابا طهورا چشیده اند فهمند.

[فهرست کتابخانه گنج‌بخش منزوی ۱۳۱۸/۳؛ فهرست مشترک ۱۰۶۹/۶؛ فهرستواره منزوی ۲۸۹/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۲۱۵/۶

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه گنج بخش-پاکستان ۳۷۹؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول، با سرلوح رنگین؛ ۵ص (۱۸۲-۱۸۶) [عکسی ف: ۶-۲۷۳]

● **بزم عرفا** / گوناگون / فارسی و عربی

bazm-e ‘orafā

استرآبادی، محمد امین، ق۱۲ قمری

estarābādī, mohammad amīn (- 18c)

جنگی است پرمحتوا مشتمل بر مطالب علمی و فلسفی و تاریخی و ادبی و اشعاری به فارسی و عربی و احادیث و روایات و شرح حال گروهی از علما و عرفا انتخاب شده از کتاب‌هایی که مؤلف در دیباچه خود آنها را نام برده و به سال‌های ۱۱۱۷-۱۱۲۲ اکثراً در اصفهان بدان اشتغال داشته و هنگام شروع در نگارش سه عشر از عمرش می‌گذشته است. نام شاعرانی که شعر آنها در این جنگ آمده چنین است: مولوی رومی، میرزا صابر، قاسمی کاشی، قبابیک کوکبی، شوکت بخاری، عبد العزیز خان، میر صفی، نیشابوری، قدسی، میرزا اشرف نواده میر داماد، صائب، وحید، افسر، فضولی بغدادی، سعدی شیرازی، میرزا صدرا نواده میر داماد، میرزا معصوم مشرف قوشخانه، عصمت بخاری، بهاءالدین عاملی، مجنون، میرزا سعید حکیم، جامی، عطار، سنائی، نظامی، جلال الدین دوانی، صاحب بن عباد، ابو علی سینا، متنبی، سهروردی، ابو محمد بسطامی، سحابی، بایزید بسطامی.

در این مجموعه به اضافه متفرقاتی، این رسائل نیز آمده است: ۱- الحدیقة الهلالیة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین؛ ۲- فصوص الحکم؛ فارابی، محمدبن محمد؛ ۳- الطریق الی الله؛ نجم الدین

کری، احمد بن عمر؛ ۴- تحریر المساکن لثا و ذو سیوس؛ نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد؛ ۵- تحریر المناظر لأقلیدس؛ نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد؛ ۶- تحریر جرم النیرین و بعدیهما؛ نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد؛ ۷- سی فصل؛ نصیر الدین طوسی، محمد بن محمد؛ ۸- مکاشة الانوار؛ غزالی، محمد بن محمد؛ ۹- حلیة الابدال و ما یظهر من المعارف و الأحوال؛ غزالی، محمد بن محمد؛ ۱۰- التنبیه علی الاسرار المودعة فی بعض سور القرآن؛ التبنیه علی بعض الاسرار القرآن العظیم؛ ۱۱- الانصاف؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۱۲- زاد السالک؛ فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی؛ ۱۳- الاعتقادات؛ ابن بابویه، محمد بن علی؛ ۱۴- المنطق؛ از: (؟).

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۳۲۵

خط: نستعلیق، کا: اصل بزم عرفا بخط مؤلف، تا: سال ۱۲۷۷-۱۱۲۲، جا: اصفهان، محله شمس آباد منزل محمد رضا بیک؛ چلیپا و راسته؛ تملک: مؤلف با مهر وی «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد امین» (بیضوی)، عماد الدوله بن عماد الدوله با مهر «عماد الدوله» (بیضوی)، بدیع الملک بین عماد الدوله بن محمد علی بن فتحعلی شاه (قاجار) با مهر «بدیع الملک» (بیضوی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، ۴۷۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۳×۲۲سم [ف: ۲۴-۱۱۶]

● **بزم عشرت** / طب / فارسی

bazm-e ʻešrat

[الذریعه ۱۰۳/۳]

خوانسار؛ فاضل؛ شماره نسخه: ۲۲۱/۸

خط: شکسته، نستعلیق، کا: ملا محمد تقی گلپایگانی، تا: ۱۲۶۹ق؛ جلد: تیماج قرمز ضربی فرسوده، عطف تیماج زرد، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۱-۱۷۲]

● **بزم غریب** / سفرنامه / فارسی

bazm-e qarīb

بروجردی، محمد علی بن محمد رضی، ق۱۳ قمری

borjerdī, mohammad ʻalī ebn-e mohammad razī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۶۱ق

آقای «برکت» در گزارش این رساله آورده: «این سفرنامه حج، که نامش تاریخ آن نیز است. مربوط به سال ۱۲۶۱ است. مؤلف ــ همان‌طور که در حاشیه آمده ــ حاج اسدالله بن محمد ابراهیم شیرازی است، ولی بنا به مصلحتی نام همراه خود، حاج محمد علی نواب را ذکر کرده است». در متن، مؤلف تصریح به نام خود دارد و معلوم نشد که جناب برکت این نام را از کجا در آورده‌اند. در دفتر ثبت مجلس نیز نام مؤلف محمد علی بن محمد رضی آمده و با همین نام و با استفاده از نسخه شیراز به چاپ رسیده است. سفرنامه‌ای است از دوره قاجار با نثری ادیبانه و مسجع و توضیحاتی درباره مسائل حاشیه‌ای آن. از فوائد حاشیه‌ای آن شرحی است که مؤلف درباره کشتی و اجزاء آن دارد و لغات و تعابیر محلی فراوانی را توضیح می‌دهد. توضیحات جغرافیایی او نیز با ارزش است به‌ویژه که کوشیده است بر وزن هر نام جغرافیایی، تعبیری آشنا بنویسد تا در خواندن آن دشواری نباشد.

آغاز: حمد و سپاس بیرون از قیاس خالقی را سزا و در خور است ... و بعد چنین گوید اقل عباد ابن محمد رضی بروجردی (محمد علی) که چون از فضل خداوند جلیل و لطف هادی سبیل

انجام: یا قائلین علی التحقیق عرض نکرده بودند در حواشی نگارش نمود تا نسخه اتم گردد.

چاپ: میراث اسلامی ایران، دفتر ششم، به کوشش محمد مهدی معراجی، با انتساب به محمد علی بن محمد رضی بروجردی چاپ شده است.

[فهرستواره منزوی ۶۶/۱ با انتساب به اسدالله خان درویش]

۱. شیراز؛ علامه طباطبائی؛ شماره نسخه: ۱۳۶۴

آغاز: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: احمد بن ابوالحسن شریف، تا: چهارشنبه ۱۵ جمادی الثانی ۱۲۷۶ق؛ استکتاب احمد بن ابوالحسن شریف که خود همسفر مؤلف بوده؛ تملک: محمد حسین شعاع؛ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۱۹/۵سم [نسخه پژوهی: ۲-۱۱۹]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۵۴ ض

در دفتر از محمد علی بن محمد رضی دانسته؛ بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● **بزم غریب** / فارسی

bazm-e qarīb

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۳۰۰۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا [رایانه]

● **بزم وصال** / شعر / فارسی

bazm-e vesāl

وصال شیرازی، محمد شفیع بن محمد اسماعیل، ۱۱۹۷-۱۲۶۲ قمری

vesāl-e šīrāzī, mohammad šafīʻ ebn-e mohammad esmāʻīl (1783-1846)

اهدا به: برای محمد قلی خان ایلخانی قشقایی

مثنوی است بر وزن «نان و حلوای شیخ بهائی» حاوی داستان‌های قرآنی و مطالب عرفانی و تفسیر آیات متعدد قرآن و بیان مقاصد

و عقاید مندرج در این آیات. در مقدمه کتاب می‌گوید غرض از سرودن این کتاب دو چیز است: نخست آنکه ماند زمن یادگار ×× سخنهای سنجیده در روزگار. او برای این غرض و تحقق آن سخنهای سنجیده خود را در قالب نصایح و گفتار بزرگان و راه و رسم شاهان عرض می‌کند و بعد به غرض دوم چنین می‌پردازد: «دگر پند واندرز فرزند را ×× گرانمایه پور خردمند را». در این غرض هم با پند و اندرز سودمند راه زندگی به فرزند نشان می‌دهد و در طی سی انجمن کتاب خود را به پایان می‌برد.

آغاز: ۱–جهان آفرین راسزد آفرین ×× که گسترد و افراشت چرخ و زمین

۲–روزگاری شد که سخت آشفته ام ×× بوی خون می‌آید از هر گفته ام

۳–به نام خداوندگار جهان ×× خداوند بخشنده مهربان

[فهرستواره ۲۹۷/۱۰]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۱

آغاز: برابر۱ **انجام:** گرفتند او را و بردند زار ×× تنی چون کند چاره صد هزار.

خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۳، جا: محتملاً شیراز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج، مشکی، یک لائی، ۱۴۸گ، ۱۵ سطر کامل (۶×۱۱/۵)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳–۳۱۰]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۵۲

آغاز: برابر۳؛ **انجام:** بر این خردسالان بی مام و باب ×× زمین مهد گردد چراغ آفتاب.

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکی مقوایی، ۱۴۳گ، ۱۵ سطر کامل (۵/۵×۱۰)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [ف: ۳–۳۱۱]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۴

آغاز: برابر۲؛ **انجام:** گاه استخراج کنزان دو طفل ×× دیگری را با خدا ننمود کفل.

خط: نستعلیق بسیار خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۳، جا: شیراز؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، تیماج، ماشی، ۱۳۴گ، ۱۴ سطر کامل (۵/۵×۱۴)، اندازه: ۱۱×۲۱سم [ف: ۳–۲۴۸]

۴. شیراز؛ وصال (دکتر)؛ شماره نسخه: ۳

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۵–۲۹۰]

● **البساتین** / اصول فقه / عربی

al-basātīn

طباطبائی یزدی، ابوطالب بن عبدالله، ق۱۳ قمری

tabātabā'ī yazdī, abū-tāleb ebn-e 'abd-ol-lāh (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۳۴ق؛ محل تألیف: نجف اشرف

به شرح حال مؤلف دست نیافتیم ولی به تصریح خود از شاگردان شریف العلماء مازندرانی و اسماعیل عقدایی یزدی بوده است. کتاب جای سخن در اصول فقه است مشتمل بر چند «بستان». در منابع موجود نامی از این اثر دیده نشد و چنانکه از ابیات موجود در پایان نسخه ــ از خود مؤلف ــ فهمیده می‌شود قصد داشته آن را در چند مجلد بنگارد و در ابیات مزبور از خداوند تعالی توفیق نگاشتن دیگر مجلدات را درخواست می‌کند. نسخه جای سخن مشتمل است بر مجلد دوم کتاب و شامل: حجیت ظواهر آیات، اجماع، سنت، حجیت ظن، فعل و تقریر معصوم (ع). وی در پایان چندین بیت در توصیف کتاب سروده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۳۵ ط

آغاز: بسمله (نانوشته) فی الکتاب العزیز و الکلام فیه یقع فی بساتین (نانوشته) فی حجیته و عدمه ... و لتتکلم قبل الخوض فی المسألة؛ **انجام:** و الاصل یکفی فی نفی حجیته مثل ذلک کمالا یخفی قد فرغ من البساتین المجلد الثانی ... فانه ماحی سیئاتی ×× و لیس لی الا بهم نجاتی

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: شنبه ۵ جمادی الثانی ۱۲۳۴ق؛ محشی؛ تملک: ابراهیم بن موسی با مهر: «سلام علی ابراهیم»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد، ۱۹۷گ، ۲۷سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۱۵/۵×۲۲سم [ف: ۲۴/۲–۱۱۲]

← بساتین الخاقان ⪢ بستان العشاق

← بساتین الخاقان ⪢ بوستان الصنایع

● **بساتین الخطباء و ریاحین البلغاء** / ادبیات / عربی

basātīn-ul xuṭabā' wa rayāḥīn-ul bulaġā'

افندی، عبدالله بن عیسی بیگ، ۱۰۶۶–۱۱۳۰ ؟ قمری

afandī, 'abd-ol-lāh ebn-e 'īsā beyg (1656-1718)

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۱۵ ذیحجه ۱۱۰۰ق؛ محل تألیف: تبریز

خطبه‌هایی است که مؤلف برای سخنرانی در مناسبت‌های گوناگون مذهبی انشاء نموده و در آنها سجع و قافیه و رعایت جنبه‌های بلاغتی به کار برده شده و از مضامین آیات قرآنی و احادیث اهل بیت (ع) استفاده شده است. نام شاه سلطان حسین صفوی در چند خطبه آمده و در خطبه‌ای نام شاه سلیمان صفوی خط خورده و نام سلطان حسین نوشته شده است. به روز پنج‌شنبه پانزدهم ذیحجه ۱۱۰۰ به پایان رسیده ولی پس از این تاریخ مطالبی نیز افزوده شده است. این کتاب در سه جلد و گویا مشتمل بر دوازده «باب» و یک «خاتمه» است. جلد سوم آن این عناوین را دارد: باب ۳. خطب الاعیاد؛ باب ۴. خطب اجتماع الجمعة مع عید الفطر؛ ۵. خطب عید الاضحی؛ ۶. خطب اجتماع الجمعة مع الاضحی؛ ۷. خطب عید الغدیر؛ ۸. خطب جمعات نیروز الفرس؛ ۹. خطب الاستقساء؛ ۱۲. خطب الجمعات فی زمن

التقیة؛ الخاتمة: فی الخطب علی رأس القبر و عند التعازی.

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۴

جلد ۳؛ خط: نسخ و نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ این نسخه پیش‌نویس مؤلف می‌باشد و خطبه‌ها ناتمام و به‌صورت یادداشت‌هایی است که مؤلف خواسته در آینده آنها تنظیم نماید و بعضی از قسمت‌ها به خط کاتب دیگری است؛ رساله «العصره» منتجب الدین در برگ‌های (۱۵۱-۱۶۷) و چند موضوع ناقص دیگر در پایان نوشته شده؛ جلد: تیماج قرمز عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۷۴گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۰/۵سم [ف: ۱۲-۳۵۷]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۷۰

خط: نسخ معرب، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی از سطرها و عناوین به خط میرزا عبدالله افندی، برگ‌ها نامرتب؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۱۳-۱۶۷]

● **بساتین الخطباء و ریاحین العلماء** / ادبیات / عربی

basātīn-ul xuṭabā' wa rayāḥīn-ul 'ulamā'

افندی، عبدالله بن عیسی بیگ، ۱۰۶۶-۱۱۳۰ ؟ قمری

afandī ،'abd-ol-lāh ebn-e 'īsā beyg (1656-1718)

تاریخ تألیف: روز غدیر ۱۱۰۱ق

بیشتر خطبه‌های این جلد را از انشاء دیگران گرفته و مخصوصاً بسیاری از خطبه های ابن نباته را انتخاب کرده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۹۹۹

در این جلد خطبه های جمعه آمده است؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی از صفحه ها نستعلیق به خط مؤلف؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای، ۲۴۸گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۳-۱۹۲]

● **بساتین العرفاء** / عرفان و تصوف / فارسی

basātīn-ol 'orafā'

حموی جوینی، هبة الله بن یوسف، ق۸ قمری

hemavī joveynī, hebat-ol lāh ben yūsof (- 14c)

رساله مفصلی است در عرفان به نثر و نظم، مشتمل بر حکایت‌ها و حکمت‌ها و تفسیر احادیث نبوی در عرفان، مؤلف کتابش را در چند «باب» تنظیم نموده که پانزده باب آن در نسخه حاضر موجود است و ترتیب باب‌ها در نسخه به هم خورده است. مؤلف در اثنا اشعاری به فارسی از خود می‌آورد و تخلصش «غیاث» است، مانند این دو بیت: «غیاثا صید دلها کن با حبیبان ×× کزین به درجهان نبود شکاری / ... ای غیاث ازچه به پندار کنی میل که من ×× نفس بدنفس ترا کم زسگان می‌بینم». او خود را از خاندان حموی می‌داند و می‌گوید کتابی در مقامات اجداد خود به نام «نهایة المراد فی مقالات الاجداد» تألیف نموده است. نص عبارت وی چنین است: «... حمویه بن علی که جد اعلای این ضعیفان است و ابنای این خاندان قدیم را نسبت به وی کنند. و به‌واسطه نام او حموی خوانند ... و من ذکر او در چند کتاب چون کتاب تاجی و تاریخ سلامی و تاریخ خوارزم مصنف ابوریحان مروی ... و شرح شمه‌ای از آن در کتاب نهایه المراد فی مقامات الاجداد ایراد نموده ...». مؤلف که گویا در نیشابور سکونت داشته، از سعد الدین حموی، پدرش، شیخ نجم الدین، شیخ الاسلام محمد حمویه، کتاب تَاریخ مفاخر نیشابور و عیون اخبارالرضا (ع) شیخ صدوق، مطالبی را نقل می‌کند. او پس از عنوان هر باب حدیثی از حضرت پیامبر (ص) آورده و پس از آن مطالبی با عنوان‌های «حکایت- حکمت» به نثر و نظم می‌آورد. عنوان باب‌های موجود در این نسخه عبارتند از: ۱. ندارد، ۲. ندارد، ۳. بیان بعضی از اخلاق ذمیمه و منع از تخلق بدان، ۴. ندارد، ۵. مدح آن کسی که با دیگر نیکویی کند با وجود آنکه از وی بدی مشاهده نموده باشد، ۶. ندارد، ۷. مذمت خساست و بخل، ۸. مذمت کبر و عجب و خودبینی، ۹. مذمت دنیا، ۱۰. کسر نفس و مدح ریاضت، ۱۱. معنی آنکه هر که به جهت خدا کاری کند ضایع نماند، ۱۲. ستایش توبه و مدح توکل به کرم خدا و ...، ۱۳. ندارد، ۱۴. مدح علو همت و اجتناب از انائت نفس و خست طبیعت، ۱۵. مدح قناعت و مذمت حرص.

قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۶۱۰/۴-۱۴/۶۰

آغاز: حکایت روزی نشسته بودم و در احوال پریشان خود می‌نگریست و به های های می‌گریست به خود فرو شده ام همچو چاه در ره عشق؛ **انجام:** حکایت، حسن بصری رضی الله عنه فرمودی که عجب از قومی دارم که می‌دانند راه دراز در پیش است ... شعر به گاه مرگ نخواهی که بی نوامانی ...

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۰، جلد: مقوا، عطف تیماج، ۹۴گ، ۱۹-۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف: ۲-۶۲۰]

● **بساتین الفضلا و ریاحین العقلا (الفضلاء) = شرح تاریخ الیمینی** / تاریخ ایران / عربی

basātīn-ul fuḍalā wa rayāḥīn-ul 'uqalā (al-fuḍalā') = š.-u tārīx-il yamīnī

نجاتی نیشابوری، محمود بن عمر، -۷۲۸ قمری

nejātī neyšābūrī ،mahmūd ebn-e 'omar (- 1328)

وابسته به: تاریخ الیمینی = تاریخ عتبی = معجز الکتاب و محرز الاداب؛ عتبی، محمد بن عبدالجبار (۳۵۰-۴۲۷)

تاریخ تألیف: ۷۰۹ق؛ محل تألیف: تبریز

شرحی است در دو مجلد بر کتاب «تاریخ الیمینی» از ابونصر عتبی در بیان سیره و وقایع خوارزمیه و تاریخ محمود بن

سبکتکین؛ با عناوین «قال — اقول». نیشابوری، پس از مطالعه پنج شرح از شروح همین کتاب و با بهره‌گیری از مطالب آن شروح، شرح حاضر را در توضیح لغات و عبارات و مشکلات «یمینی» همراه با تفهیم قصص و تواریخ و حکایات آن و تصحیح اسماء رجال و بلدان به رشته تحریر درآورده و سپس آن را به تأیید و تقریظ استاد خود قطب الدین محمود شیرازی رسانیده است. «بساتین الفضلاء» به غیر از اهمیت‌های تاریخی، ادبی و لغوی‌اش، از جهتی دیگر نیز مورد توجه گروهی از پژوهشگران ادب فارسی بوده و آن اشاراتی است که به اثری از رشیدی سمرقندی موسوم به «سعدنامه» می‌کند. طبق نوشته نجاتی، رشیدی در سعدنامه آورده که به شمارش اشعار رودکی پرداخته «شعر وی را برشمردم سیزده ره صد هزار ...».

آغاز: الحمدلله المحمود علی الیمن الفائض عن یمینه السخاء ... و بعد فیقول المولی الاعلم الاعظم ... ابو عبدالله النجاتی محمود بن عمر النیشابوری ... لمانجی الله الخلائق من ظلمات الکفر و الخذلان بانوار رسوله ... و کتابه العربی الفرقان وجب تعلم لغظ العرب علی ذوی العقول للاطلاع علی معانی کتاب الله الفاظ الرسول (ص) و ایم الله ابن فیها لحلاوة جلت عن التقریر (۲) ... و من المعروف و المعلوم عند اولی الا رب انه قلما وقع بعد کتاب الله عربی فی العالم مثل الیمینی

انجام: و انما اودع هذا البیت خاتمه خاتمة الکتاب کی یکون مثل خاتمة فاتحة الکتاب و الحمدلله ملهم الصواب و الموفق لاتمام هذا الکتاب ... و واهب التوفیق لهذا الضعیف و السلام علی نبیه ختامه مشکاطریا. تمت الدفتر الثانی من بساتین الفضلاء و ریاحین العقلاء علی یدی مصنفه المولی الاعظم ... حمید المله والدین محمد (کذا ... ؟) بن عمر النیشابوری روح الله روحه- للیله بقیت من ذی الحجه الواقع سنه تسع و سبعمایه بمدینظ تبریز بقیت بقاء السام و الابریز ... و قد فرغت من تحریره ... سنة تسع و سبعین و ماتین بعد الالف-و انا العبد الجانی غلام حسین الطبیب.

[هدیة العارفین ۴۰۸/۲؛ معجم المؤلفین ۱۸۷/۱۲؛ کشف الظنون ۲۰۵۲/۲، اعلام زرکلی ۱۷۸/۷؛ بروکلمان، ذیل ۵۴۸/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** تم الدفتر الاول، بحمد الله و حسن توفیقه من بساتین الفضلاء و ریاحین العقلاء علی یدی مؤلفه النجاتی محمود بن عمر النیشابوری ... لست لیال خلون من ربیع الاول الواقع سنة ثلث عشرة و سبعمائه، و یتلوه الجلد الثانی ...

نسخه اصل: اسکوریال-مادرید ش ۱۶۹۶ (فهرست خطی اسکوریال ۳/ ۲۱۱). مجلد اول؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ تملک: شهاب بن ... السرابی؛ ۲۵۲گ، ۲۵ سطر [عکسی ف: ۱-۹۴]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۷۹عکسی

آغاز: برابر؛ **انجام:** و انما اودع هذا البیت خاتمة الکتاب کی یکون مثل خاتمة فائحة الکتاب.

نسخه اصل: سلطان احمد ثالث-استانبول، ش ۳۰۰۳ A (فهرست خطی عربی طوپ قاپی ۴۷۲/۳). تمام کتاب؛ خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: نیمه اول قرن ۸؛ از روی نسخه خط مؤلف و در حیات وی،مصحح، محشی؛ ۳۴۴گ، ۲۷سطر [عکسی ف: ۲-۲۵۷]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** وانما اودع هذا البیت خاتمه ... والسلام علی نبیه ختامه

خط: نسخ، کا: حسن بن محمد منجمی، تا: سه‌شنبه نیمه‌های جمادی الثانی ۷۱۵ و ۷۱۶ق، جا: تبریز؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج، ۲۴۳گ، ۲۷ سطر (۱۲×۱۷)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [الفبائی: ۸۸]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۳۳۵-ف و ۱۶۳۵-ف

نسخه اصل: همان نسخه بالا [فیلمها ف: ۱-۲۹۰]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۳۲۴بخش۳

نسخه اصل: همان نسخه بالا [ف: ۱۴۲]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۹۹۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: غلامحسین طبیب خراسانی، تا: ۱۲۷۹ق؛ کاغذ: فرنگی شکری آهار دار، جلد: تیماج یشمی روشن با ترنج و نیم ترنج دارای نقاش گل و بوته برجسته، ۴۸۰ص، ۲۷ سطر، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۳۱/۵سم [ف: ۱۰-۲۱۷۴]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۲۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: غلامحسین طبیب، تا: ۱۲۸۱ق؛ به یک واسطه از روی خط مؤلف کتابت شده، از آنجا که این نسخه، دومین نسخه‌ای است که این کاتب نگاشته است از مقایسه تاریخ کتابت آنها می‌توان حدس زد که دقیقاً پس از اتمام کتابت نسخه ۳۹۹۱، به کار استنساخ نسخه حاضر اقدام کرده است. دفتر نخست نسخه ما، در برگ ۱۸۴ر به تاریخ جمعه دهه اول رمضان ۱۲۷۹ق پایان می‌یابد و از برگ ۱۸۵پ دفتر دوم شروع می‌شود، دو برگ تکمله رجالی از شارح (نجاتی نیسابوری) پس از اتمام دفتر دوم آمده که کاتب آن را در ادامه دفتر دوم کتابت کرده است، تاریخ اتمام این تکمله را نجاتی سه‌شنبه اواسط جمادی الثانی ۷۱۶ق ذکر کرده است در تبریز و در مدرسه صاحبیة، در حاشیه برخی برگ‌ها مطالبی به امضای «علی نجفی»؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج سرخ با ترنجی ضربی و زرین با گل و بوته برجسته لاکی با عطف تیماج زیتونی که به سبک مصری صحافی شده، ۳۵۴گ، ۲۷ سطر، اندازه: ۱۹/۳×۳۰/۵سم [ف: ۲۷/۱-۲۲۱]

۶. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۳۶۵۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** حتی اذا بلغ بین الصفین و قی ظهره بترسه و اقبل علی موقف الامیر الرضی بوجهه.

خط: نستعلیق زیبا، بی‌کا، بی‌تا؛کاغذ: اصفهانی نخودی، جلد: تیماج زرشکی یک‌لا، ۱۳۲گ، ۱۸سطر (۸/۵×۱۶/۵)، اندازه:

۱۵×۲۵سم [ف: ۱۶-۲۵۵]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۴۰/۱-ف

نسخه اصل:عزت بک قویون ش۱؛خط: نسخ، کا: محمد بن حسین بن محمد بن احمد معروف به خلیفه نیشابوری، بی‌تا؛ محشی از نجاتی، اجازه روایت تاریخ یمینی است به شارح و ناسخ (همین خلیفه نیشابوری) مورخ ده شب گذشته از جمادی الاول ۷۱۷ در تبریز (از همین نجاتی)؛ ۲۱۹گ (۱-۲۱۹) [فیلمها ف: ۱-۴۵۶]

↩ بساتين النحو ⩾ شرح الفوائد الصمدية

↩ بساتين الهادية فى شرح الصمدية ⩾ شرح الفوائد الصمدية

● **البساط** / کلام و اعتقادات / عربی

al-basāṭ

ناصر علوی، حسن بن علی، ۲۲۵؟-۳۰۴؟ قمری

nāser-e ʻalavī, hasan ebn-e ʻalī (841-917)

مختصری است در عدل و توحید و دیگر مطالب مربوط بدان، مطابق مذهب اهل بیت (ع) و با استفاده از آیات و روایات، با رد و ایراداتی بر مجبره و بعضی از دیگر عقیده های فاسد.

آغاز: الحمدلله و سلام على عباده ... اول العبادة المعرفة بأن الله تعالى خالق لطيف رحيم رازق و اصل معرفتك بخالقك توحيده.

[مؤلفات الزيدية ۲۰۶/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۷۱/۱

آغاز: برابر

کتابخانه آکادمی لینچی-رم ۳۴ روسی ۳۳۵؛ خط: نسخ، کا: عبدالله بن احمد بن ابراهیم شرفی، تا: چهارشنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۰۵۲ق؛ ۷۸گ (۲-۷۹) [عکسی ف: ۲-۶۵]

● **بساط = رساله در احکام** / علوم غریبه / فارسی

basāt = r. dar ahkām

در دوازده «مژده» و یک «خاتمه»: ۱. احوال شکل بساط، در دوازده «حجره»؛ ۲. احوال شکل طریق، در دوازده «حجره»؛ ۳. احوال شکل خارج، در دوازده «حجره»؛ ۴. احوال شکل حصار ...؛ ۵. در احوال شکل جهت؛ ... خاتمه در احوال شکل سلام.

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۳۹۹/۲

آغاز: موجود (در دیباچه): ... اما انفراد اشکال است، در حجره های دوازده گانه و آن بر دوازده مژده است و یک خاتمه. اما مژده اول در احوال شکل بساط است؛ **انجام:** موجود (در خاتمه): ... در آخر کار خوب بوده باشد. اما مقدمه دیگر ... (برگ ۱۲۹ر)

خط: نستعلیق مخلوط به شکسته، کا: شیخ محمد شیخ الاسلام بهبهانی و برادر وی، تا: قرن ۱۴؛ ۹۹گ (۴۸ر-۱۴۶پ) [ف: ۱-۳۵]

↩ بساطة الوجود الذى لاسبب له ⩾ برهان التوحيد

● **بساط نشاط = قانون** / ادبیات / فارسی

basāt-e nešāt = qānūn

عبدالله میرزای دارا، ق۱۴ قمری

ʻabd-ol-lāh mīrzā-ye dārā (- 20c)

تاریخ تألیف: (ساغر) = ۱۲۶۱ق

کتابی است با نثری ادبی در احوالات زنان و آداب معاشرت و برخورد با ایشان، آداب عروسی، لذت‌ها و خوشی‌ها و غیره اثر دارای قاجار، دارا که سه تن از شاهان قاجار (فتحعلی شاه، محمد شاه و ناصرالدین شاه) را درک کرده و در عهد هر یک به مقاماتی منصوب شده، این رساله را به نام پادشاه عصر نگاشته است. او در مقدمه می‌گوید که از طرف «پادشاه اسلام» حکمی دریافت کرده مبنی بر این‌که شرح و بسطی و نکته‌ای چند بر رساله بهاء الدین آقای دمبلی که شیخ خرابات و صاحب مقامات بود بنویسد. از آنجا که تألیف کتاب موافق لفظ «ساغر» (= ۱۲۶۱ق) است منظور از این پادشاه باید محمد شاه (۱۲۶۴ق) برادرزاده مؤلف باشد. چنین است بخش‌های آن: مقدمه در عرض به حضرت پادشاه درباره خصال پادشاه؛ احوال جماعت اناثیه؛ باب در تعریف کنیزکان؛ فصل در لذت‌ها و خوشی‌ها؛ باب در آمیزش گوناگون با زن؛ در داروهای باه؛ مبحث در قانون «جز دادن پسران و نهادن بر دختران»؛ مبحث قانون کوه؛ مبحث در فروعات قانون زنان؛ باب در آداب نماز و روزه و حج و جهاد عاشقان؛ باب در نظر کردن دختران بخت بسته؛ باب در دانستن احیاء و شب‌های احیاء؛ باب در اثر استجابت دعاء؛ مبحث کلی در آداب شب زفاف در دو «فصل»: ۱) بردن عروس به حمام، ۲) آوردن عروس فردا بعد از نهار؛ باب در آداب سلوک زنان با شوهران و مادر شوهران و خواهر شوهر؛ مبحث قانونی در آمیزش مردان با یک دیگر؛ سواد فرمان معشوق به عاشق؛ مبحث زاییدن زاهو؛ مبحث در گله‌های بی‌مزه خانم در هنگام گرد آمدن با شوهر؛ در لذت‌ها و خوشی‌های دنیا.

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... اما بعد چنین گوید نیازمند درگاه آله صاحب القانون عبدالله متخلص به دارا که در این ایام فرخنده فرجام بسال ساغر که ساقی ایام باده مرا بکام جهانیان داشت

انجام: ملکزادگان بوده استغفر الله من ذنب القانون و نیران الکانون و من هفوات الکلام و سهوات سرير الاقلام.

[الذریعه ۳۱۲/۹؛ فرهنگ سخنوران ۲۰۱-بامداد ۲۹۳/۲؛ نگارستان دارا ۳۰؛ سفینه محمود ۳۳]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۵۹۶۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: شهاب الدین طباطبایی، تا: ۱۲۹۹ق؛ مجدول، کمندکشی شده، دارای سرلوح زرین، رکابه‌دار؛ جلد:

تیماج قهوه‌ای، ۸۱گ، ۱۲سطر، اندازه: ۱۴×۲۲سم [ف: ۴۴-۱۶۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، کا: ابراهیم بن میرزا علی اکبرخان آجودان باشی توپخانه، تا: شب سه‌شنبه ۴ ربیع الاول ۱۳۲۳ق؛ هر چه به پایان نزدیک تر می‌شود تندتر نوشته شده، دارای رکابه، این نسخه را برای پیشکشی به آقا میر اسمعیل خان آجودانباشی که ربیع الاول ۱۳۲۳ق، آغاز سال پنجم پیشکاری او در آذربایجان است نوشته، با یادداشت میراسماعیل خان آجودانباشی؛ جلد: تیماج مقوایی با روکش از مواد جدید، عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای، ۵۱گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۴/۷×۲۱/۷سم [ف: ۲۷/۱-۵۵]

۳. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۴۱۸

آغاز: برابر؛ **انجام:** در طلسم دوستی کاندر تواش تاثیر نیست نسخه‌ها دارم اشاره کن اگر کاریت هست

خط: نستعلیق خوش، بی‌کا، تا: نزدیک عصر مؤلف؛ افتادگی: انجام؛ در پایان کتاب نیرنجات و طلسم‌هائی از «جواهر التفسیر» تمیمی و تنکلو شاه بابلی و زردشت حکیم افزوده شده؛ جلد: مقوایی عطف پارچه مشکی، ۳۹گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۲-۲۳]

۴. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۶۷۵/۱

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوا، بغلی، ۱۰۱گ، ۱۸ سطر (۹×۱۶)، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۷-۱۹۱]

● **بساط نشاط** / ادبیات / فارسی

basāt-e nešāt

مقالات و منشئات ادبی است به نثر مسجع و نظم فارسی که باید به قلم یکی از فضلای عصر قاجار باشد. غیر از بساط و نشاط حسن جهان خانم دختر فتحعلی شاه است و غیر از بساط نشاط عبدالله میرزا دارا پسر فتحعلی شاه است. نام کتاب در عطف نسخه مانند فوق درج شده است. عناوین برخی مقالات: وقتی در پریشانی حال و تفرقه خیال این مقال نگاشته آمد؛ با همنشینی ناجنس از جنس انس که با وی انسش نبود این مقاله را سروده؛ در نومیدی از ملاقات محبوب این مقالات مکتوب آمد؛ شبی در یاد سیمین غبغبی این رازها گفتم؛ در تهنیت ملکزاده آزاده نوشته شد؛ بنگاری در گلزاری بر قلم آمد و در رقم؛ بیان حالیست و شکایت گونه مقالی؛ در هنگام بیماری به طبیب خود یعنی حبیب نگاشته؛ در شکرانه رسیدن عید صیام؛ در قریه اقلید به همصحبتی فرید نوشته؛ به زبان توحید و مناجات اظهار زبان درازی شده؛ در ناصبوری از شداید ایام دوری گوید؛ رشحی از شرح حال عشقبازی خود را به قلم آورده؛ در تعزیت و سوک فرزند یکی از ملوک؛ داستان با ترک شوخ چشم در میان آورده.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۶۵۲

آغاز: بسمله. خنک آن رند نظر باز که محو (رخ یاری) ×× نه بسر شوق ثوابی نه بدل بیم گناهی. مقالت عشق طرفه مقالتیست و حالت آن عجب حالتی شاهبازیست که شکارش همه دل پرخون؛

انجام: لختی فرو نگارم و به دست فرستاده بسویت فرستاده دارم

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۱۲۰۰ق؛ مجدول، کمندکشی، رکابه‌دار؛ مهر: کتابخانه باقر ترقی؛ جلد: تیماج سرخ، ۶۳گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳۱-۳۳]

● **بساط و نشاط** / عرفان و تصوف / فارسی

basāt va nešāt

والیه قاجار، حسن جهان، ق۱۳ قمری

vālīye-ye qājār, hasan jahān (- 19c)

رساله منثوری است آمیخته به‌نظم فارسی در ناز و نیاز معشوق و عاشق و تحقیق عشق و مراتب آن. حسن جهان، متخلص به «والیه» (پس از ازدواج با خسروخان پسر امان الله خان که پس از پدر والی کردستان شد و «والی» تخلص می‌کرد به «والیه» ملقب شد) زیباترین دختر فتحعلی شاه و یکی از ده دختر وی از سنبل باجی خانم است. صاحبان تاریخ عضدی، حدیقه امان اللهی و حدیقة الشعرا طبع وی را ستوده‌اند (دیوان والیه و والی: ۱۲-۱۳). والیه که تا اواسط سلطنت ناصرالدین شاه زنده بوده این رساله را در موضوع عشق عرفانی و تاویل آداب ظاهری شریعت نگاشته و در آن آداب وضو، نماز، صوم، جهاد، خمس، زکات، عید اضحا و اعمال شب احیای عشق را بیان کرده است. نثر کتاب ادبی و مملو از ابیات فارسی و در یکی دو مورد ابیات ترکی است.

آغاز: الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین و بعد بدانکه غزض از تألیف این کتاب شورانگیز حسرت آمیز خون ریز محبت خیزاین است که

انجام: داروی درد عشق را با همه عقل عاجزم ×× چاره کار عشق را با همه علم جاهلم

[نسخه‌های منزوی ۳۵۳۲/۵؛ فهرستواره منزوی ۱۵۲/۷؛ دنا ۴۹۴/۲]

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۸۷۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** خانه دل گرچه سنگ است از وفا ×× در درون سینه پنهانت کنم

خط: نستعلیق بد، کاتب = مؤلف، تا: محتملاً قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی، سفید، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۳۳گ، ۱۶ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۴×۲۰/۵سم [ف: ۲-۴۰۸]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۷۹۴/۱

آغازو انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق خوش و مغلوط، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ:

سفید فرنگی آهارمهره، جلد: مقوایی، ۲۵ص (۱-۲۵)، ۱۲ سطر (۶/۵×۱۲/۵)، اندازه: ۱۱/۲×۱۷/۵سم [ف: ۷-۷۴۷]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۱۶/۲

آغاز و انجام: برابر

خط:شکسته نستعلیق،بی‌کا، تا: ۱۲۷۵ق؛ جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج با سر مجدول گرهی، ۱۶گ (۴۱پ-۵۶پ) [ف: ۳۷-۳۶۷]

۴. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۵۲۱/۲

آغاز و انجام: برابر

نام مؤلف به استناد فهرست مجلس (جلد ۲۷/۱ ص ۱۸) ذکر شد؛ خط: نستعلیق، کا: حبیبه دختر آزادخان چاپارچی باشی، تا: ۱۶ ذیحجه ۱۳۰۲ق، به دستور سرکار نوا به جمال خانم بانوی حرم ناصرالدین شاه قاجار در کاخ عشرت آباد؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۰گ (۱۸پ-۲۷ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴×۲۰سم [ف: ۱۹-۳۲۹]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۸۷۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** عبارتنا شتی و حسنک واحد ×× فانی مسکوت و الهوی یتکلم / دفتر صوفی کتاب و حرف نیست ×× جز دل اسپید همچون برف نیست

کامل؛ خط: نستعلیق، کا: محمدصادق بن محمدحسین بن محمدصادق حسینی فراهانی قائم مقامی ادیب الممالک (۱۲۷۷-۱۳۳۶ق)، تا: ۱۵ ذیقعده ۱۳۰۵ق؛ دو تاریخ خط خورده بدین صورت: تاریخ آمدن به خدمت نواب اکبر میرزا یوم ۲۷ جمادی الاول سنه ۱۲۶۹ق، تاریخ آمدن به شمران در جوار امام زاده لازم التعظیم امامزاده قاسم یوم شنبه ۲۹ رجب سنه ۱۲۶۹ ق، ص ۳۱۷ شعری از ملا حسن کاشانی درباره اقسام پنج گانه خواب، ص آخر نسخه (ص۳۳۳) سه رباعی نوشته شده در دوشنبه رجب ۱۲۶۹ق، رکابه‌دار؛ نسخه به خط محمد صادق بن محمد حسین بن محمد صادق فراهانی قائم مقامی شاعر و ادیب مشهور است، وی کتاب را شرح کرده و در حاشیه اشعاری عربی بدان افزوده است؛ مهر: «عبده الراجی عبدالوهاب ۱۲۸۴« بیضوی)؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: گالینگور سبز، عطف و گوشه‌ها میشن قهوه‌ای، ۲۷ص (۱-۲۷)، اندازه: ۱۹/۳×۲۲/۸سم [ف: ۲۹/۱-۱۹۲]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۰۰۵/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوایی با روکش تیماج زرشکی ساده با جدول‌هایی ساده در اطراف، ۸گ (۱۳ر-۲۰ر)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۳×۲۰سم [ف: ۲۷/۱-۱۸]

● **البسامة = جواهر الاخبار فی سیرة الائمة الاخیار = القصیدة المضیئة فی سیرة ائمة الاخیار** / شعر، تاریخ معصومین / عربی

al-bassāma = jawāhir-ul axbār fī sīrat-il a’immat-il axyār = al-qaṣīdat-ul muḍī’a fī sīrat-i a’immat-il axyār

صنعانی، ابراهیم بن محمد، -۹۱۴ قمری

san‘ānī, ebrāhīm ebn-e mohammad (- 1509)

مظومه‌ای است در ذکر تاریخ امامان زیدی تا سال ۹۰۱ ق که تتمه و شروح بسیاری بر آن نگاشته‌اند.

آغاز: الدهر ذو عبر عظمی و ذو غیری ×× و صرفه شامل للبر و الخطر / و خطبه معطل للناس عن کهل ×× و حکمه فی الوری امضی من القدر

[مؤلفات الزبدیة ۲۰۶/۱؛ اعلام المؤلفین الزیدیه ۶۹-۷۰]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱۵/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** صلی الاله علیهم کلما طلعت ×× شمس و ما حفت الهالات بالقمر

خط: ثلث، کا: علی بن محمد بن عامر، تا: ۱۲ ذیحجه ۱۰۵۵ق، جا: شهاره؛ محشی؛ کاغذ: فرنگی، ۲۵گ (۱۴۵-۱۶۹)، ۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۲سم [ف: ۲۸-۳۱۰]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۷۳۱/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** و فی زبید له فتک بفاتکها ×× و ما فداه اعطا من البشر/ و جعفر ثم اسحاق له بطر ×× و عصبه و زد ناهیک عن وزر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: حدود قرن ۱۴؛ محشی؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی، جلد: کاغذی با لبه برگردان عطف و مغزی تیماج قهوه‌ای، ۳گ (۱۹۰پ-۱۹۲ر)، ۳۰ سطر (۱۲×۱۶)، اندازه: ۱۸×۲۵سم [ف: ۳۷-۳۰۸]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۴۸/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** اعلا الوسیلة دار للمحب لهم ×× و دار قالیهم المخذول فی سقر/ صلی الاله علیهم کلما طلعت ×× شمس و ما حفت الهالات بالقمر

خط: نسخ، کا: یحیی بن صالح بن حسین بن علی سراجی صنعایی یمنی،تا:۵جمادی الثانی۱۳۹۵ق، با مساعدت علامه قاسم بن محمد الکل؛ محشی؛ ۱۲ص (۱-۱۲)، ۱۳ سطر [عکسی ف: ۳-۵۵۱]

● **بسائط الحساب** / حساب / فارسی

basā’et-ol hesāb

؟ متطبب، تقی بن محمود، ق۱۴ قمری

motatabbeb, taqī ebn-e mahmūd (- 20c)

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۲۳۸۹/۱۴

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ ۵گ (۳۶۴پ-۳۶۸ر) [ف: ۶-۲]

● **بستان = سعدی نامه** / ادبیات / فارسی

bostān = sa‘dī-nāme

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱/۳۸-عکس

بی‌کا، بی‌تا؛ ۹۷گ (۶۳۱ر–۷۲۵پ) [فیلمها ف: ۳–۲۱۸]

● **بستان افروز** / طب / فارسی

bostān-e afrūz

عبدالفتاح حکیم

ʻabd-ol-fattāh-e hakīm

چون دواهای یونانی در بلاد مؤلف کمیاب شده بود لذا به بیان خواص و منافع برخی از نباتات هندی و سندی که در بستانهای ولایت وی یافت می‌شده پرداخته است.

[فهرستواره منزوی ۳۳۱۶/۵؛ فهرست مشترک ۵۰۲/۱]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۲۰۳۶/۳

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد معلوم احبا باد که چون ادویه یونانیه به سبب حوادث زمان و قلت اهل صناعت صیدنیه از جدید و تازه آنها کمیاب شده

نسخه اصل: کتابخانه دانشگاه کراچی–پاکستان؛ خط: نستعلیق، کا: لاله تلوکنچند کابتیه، بی‌تا؛ به نقل از نسخه مولوی غلام نبی صاحب؛ ۲۶ص (۵۵۸–۵۸۳) [عکسی ف: ۶–۵۸]

● **بستان الادب** / چند دانشی / عربی

bustān-ul adab

فارسی، محمد تقی بن محمد، –۹۴۸ قمری

fārsī, mohammad taqī ebn-e mohammad (- 1542)

کتابی مفصل که در شرح و بیان دوازده رشته عملی در عربیت: لغت، صرف، اشتقاق، نحو، معانی، بیان، بدیع، عروض، قافیه، خط، شعر، انشا و تاریخ نوشته شده است.

آغاز: الحمدلله المحمود فی کل فعاله ... ان کلمات العرب منحصر فی الاسم نحو زید ورجل والفعل نحو ضرب واکرم والحرف نحو من والی والتصریف تحویل لفظ واحد الی الفاظ

[الذریعة ۱۰۵/۳؛ خزانه مفتی ۲۹/۵]

۱. قم؛ مسجد اعظم؛ شماره نسخه: ۲۹۷۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** ... و متحیر اصله متحیرر ملحق بتدحرج قلبت الواو یاء لاجتماعها وسبق اولها بالسکون و ادغمت یشتبه بمتخیر من تخیر وهو من جازای تمکن

این نسخه صرف و اشتقاق کتاب را دربردارد؛ کا: شیرازی، تا: ربیع الثانی ۱۲۴۹ق؛ جلد: تیماج سیاه، ۵۱گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۱–۲۷۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۶۵۴

آغاز: و الفعل ما دخله قد و السین و سوف و حرف الجزم و اتصل به الضمیر المرفوع؛ **انجام:** و لم یکتب شیء من الحروف بالیاء سوی بلی و علی

مشتمل بر علم و نحو و خط می‌باشد و ناسخ آن را «المغنی» نامیده است؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی بدون مقوا، ۸۵گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۰/۵×۱۲/۵سم [ف: ۲–۲۵۰]

← بستان الأدوية ≻ گلشن علاج و بستان الأدوية

● **بستان الاطباء و روضة الالباء** / طب / عربی

bustān-ul aṭibbā' wa rawḍat-ul alibbā'

مطران، اسعد بن الیاس، –۵۸۷ قمری

matrān, as'ad ebn-e elīyās (- 1192)

فوائد طبی مختلفی است که از کتاب‌های پزشکی و استادان فن انتخاب شده یا خود مؤلف به تجربه بدانها دست یافته، بدون ترتیب و تبویب گرد آمده و مطالب آن تحت عنوان «نکته، وصیت، اشارة، ملحة» آمده است. مؤلف، پزشک بزرگ مسیحی که در روزگار صلاح الدین ایوبی مسلمان شد و به او تقرب یافت. وی کتابخانه‌ای بزرگ داشت و در این کتاب اطلاعاتی ارزنده درباره تاریخ طب و فلسفه و درباره مترجمان علوم در اسلام و درباره تألیفات نادر طبی و فلسفی و مؤلفان آنها فراهم آورده است و از جمله نوادر پزشکی و تاریخی مهم این کتاب است مطلبی که ابن مطران از رساله «ابنه» محمد بن زکریا رازی آورده درباره زنی ریشدار که او را در نزد معتضد خلیفه عباسی دیده است. بستان الاطباء در دو جزء است.

آغاز: بسمله قال جامع هذا الکتاب ابونصر سعد بن الیاس بن المطران قدس الله روحه انی جامع فی کتابی هذا تذاکرا مما اطالعه و اسمعه من الشیوخ و الف نسخه من الکتب الطبیه و قدو سمته ببستان الاطباء و روضة الالباء و جزئته جز آئین و ابتدأت و انا اسال الله عزوجل المعوية علی اتمامه و اسال قارئه ان یکون مغضیا لامنقدا سامعا لقول من یقول رحم الله من قرأ فاخذ من کل شی احسنه. وصیة ینبغی للطبیب اذا قدم علی مداواة قوم فی بلدان ینظر فی وضع المدینه و مزاج الهواء المحیط بها.

(آغاز جزء ثانی:) بسمله و ما توفیقی الا بالله اشارة ان الطحال اذا زال عن مجراه الطبیعی بطل لذلک فعله الذی له رکب و اجتذب الخلط السوداوی الیه فیعرض من ذالک الجذام.

انجام: فانه یکتب کتابة عجیباً بشرط أن یخلی علی الحدید یوماً و لیلة فانه یکون ذلک انشاءالله.

[درباره ابن مطران و کتاب بستان الاطباء رجوع شود به معجم الاطباء ذیل عیون الانباء از دکتر احمد عیسی: ۲۰۰ و ۲–۱۸۱؛ تاریخ الطب العراقی از عبدالحمید علوچی ۳۶۸ مقاله شیخ رضا الشبیبی در وصف نسخه مورخ ۵۸۸ بستان الاطباء در مجله مجمع العلمی العراقی دمشق سال ۱۹۲۳: ۲–۸؛ کشف الظنون: ۲۴۳؛ بروکلمان ذیل یکم ص ۸۹۲؛ مجله معهد المخطوطات ۵: ۲۶۹ (دکتر صلاح الدین منجد در ضمن مقاله: مصادر جدیده عن الطب العربی از سه نسخه بستان یاد می‌کند: نسخه کتابخانه شیخ رضا شبیبی در بغداد مورخ ۵۸۸، و نسخه کتابخانه احمدیه و کلف لاند امریکا)؛ دیباچه مختصر فی ذکر

الحکماء الیونانیین و الملیین ص ۳؛ مجله مجمع علمی دمشق ۲/۳ تاریخ ۱۹۲۳، چهار نسخه‌ای از آن نشان داده اند؛ معجم المؤلفین ۲-۲۴۵؛ فهرستواره منزوی ۳۳۱۶/۵]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۲۱۰

جلد نخستین؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۶؛ افتادگی: انجام؛ دارای اجازه مؤلف به شاگردش؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: میشن سیاه ضربی، ۱۸۲گ، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۶/۳×۲۲/۴سم [ف: ۱-۷۲]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۰۴۵-ف

نسخه اصل: کتابخانه پزشکی ارتش کلیولند امریکا ش ۸؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با اجازه قرائت مؤلف، با یادداشت تملک ۸۸۷ و ۹۸۸ق [فیلمها ف: ۱-۲۹۰]

۳. اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۱۳/۶

دو جزو است نخستین نوشته شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۰۱۹ و دومی نوشته دوشنبه ۱۷ شعبان ۱۰۲۰؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱ [نشریه: ۱۱-۹۲۶]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۵۸۳

انجام: فلو ظهر هذا العیب بطل الاتفاق و لو بطل الاتفاق لارتفع العیب لی هذا کلام فایق یدخل فی اکثر العلوم فتجر فیه و احسن النظر الیه نکتة من کتاب.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: انجام؛ روی برگ اول یادداشتی در نام کتاب و مؤلف به خط باستانی راد و روی برگ سوم چند بیت شعر پراکنده فارسی و نام کتاب و یادداشتی که کتاب از مولوی عبدالصمد جهت استکتاب نسخه امانت گرفته شده؛ جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج دار، عطف تیماج مشکی، ۱۹۶گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱/۵×۱۹/۵سم [ف: ۲۰-۱۳۷]

۵. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۱۹۹/۴

آغاز: برابر؛ **انجام:** برابر

خط: نستعلیق، کا: ملا مختار بن شاه حمزه بیک، تا: سلخ صفر ۱۰۷۴ق؛ جلد: دو رو تیماج رو قرمز پشت سبز عطف قهوه‌ای، ۵۵گ(۲۲۳پ-۲۷۷پ)، ۲۱سطر،اندازه: ۱۴×۲۶/۵سم [ف: ۶-۱۹۳]

۶. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۸۲۱/۱

آغاز: برابر؛ **انجام:** (پایان جزء اول:) تعریف الرطل البابلی و هو الرطل الطبی تسعون مثقا لایکون بالدراهم مایه و ثمانیة و عشرون در هما و ثلاثه اسباع درهم. قد حققت ذالک تحقیقا بلیغا فلیعتمد علیه انشاء الله تعالی تم الجزء الاول من بستان الاطباء من تصنیف ابن المطران و الحمدلله وحده و الصلوة علی سیدنا محمد و آله الطاهرین.

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ پایان نسخه حاضر: «وصیة اذا حضرتک الافاعی فلایجب ان تؤخر عمل الزیان ساعة»، این وصیت و فقره پیش از این از اضافات این نسخه است و دنبال آن افتاده و یک صفحه سفید است و پس از آن دنباله بستان الاطباء است و تا چند سطر نیز همین اضافات است که در نسخه دیگر وجود ندارد و پس از سه سطر «تعریف الرطل البابلی» است که در نسخه دیگر جزء سطور آخر جزء اول کتاب است. پس از یک صفحه مذکور ده صفحه دیگر از بستان الاطباء است که بالای آن با قلم قرمز نوشته «من بستان الاطباء» و شاید به دلیل جدایی این اوراق، در فهرست مجموعه که در آغاز آن با قلم کهنه نوشته‌اند، این قسمت را جزء ثانی بستان به شماره آورده‌اند. پایان نسخه: «و قال اعلم ان الاعراض قسمان احدهی ما یکون عن الطبیعه و الثانی ما یکون عن المرض و الذی یکون عن الطبیعه بالقشعریره و نحوها و الذی عن المرض فکالصداع التابع للعمی الدائمه»؛ کاغذ: آهار مهره شکری، جلد: تیماج مشکی یک‌لا، ۱۰۴ص (۲-۱۰۵)، ۱۹ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۲×۱۹سم [ف: ۱۰-۱۸۴۶]

۷. مشهد؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۲۹/۴ فیاض

جزء اول؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ حنایی و نخودی رنگ؛ جلد: تیماج قهوه‌ای عطف میشن عنابی، ۱۸گ، ۵۰ سطر (۹/۵×۲۰)، قطع: رحلی [ف: ۱۹۹]

● البستان الجامع لجمیع تواریخ الزمان / تاریخ / عربی

al-bustān-ul jāmi‘ li-jamī‘-i tawārīx-iz zamān

عماد الدین کاتب، محمد بن محمد، ۵۱۹-۵۹۷ قمری

‘emād-od-dīn-e kāteb, mohammad ebn-e mohammad (1126-1201)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۲۲-ف

نسخه اصل:احمد ۳ ش ۲۹۵۹. ذیل دارد که در آن حوادث تا سال ۶۳۶ آمده و نسخه ناقص است؛ خط: نسخ، کا: علی بن ابی القاسم بن خلیل ناسخ، تا: ۷۴۴ق؛ ۲۱۴گ، ۱۵ سطر [فیلمها ف: ۱-۲۹۰]

● بستان الحسینی / شعر / فارسی

bostān-ol hoseynī

بینوا، مرتضی قلی، ق۱۴ قمری

bīnavā, morteza qolī (- 20c)

مشتمل بر دیوان اشعار ناظم در مدایح و مراثی اهل بیت (ع) و بیشتر در واقعه کربلا، با دیباچه‌ای به نثر و مدح از فتحعلی شاه و مظفرالدین شاه و برخی از رجال وقت. ناظم در آغاز اشاره کرده که بیش از ۱۵۰۰۰۰ بیت در مدح و مراثی سروده و هشت کتاب تألیف نموده است: اعجاز الائمه، ریاض العاشقین، بستان الحسینی، اعجاز الحسینی، خلاصة العقائد، ارشاد المصلین، تحفة العاشقین، مجموعه اشعار مظفری. این کتاب با عنوان «شعله» تقسیم‌بندی شده و چنانکه در فهرست آغاز کتاب آمده تا شعله ۱۴۵ را داراست.

اصفهان؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۷۸

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... اما بعد این عبد ذلیل شرمنده قلیل البضاعه حاجی مرتضی قلی تاجر متخلص به بینوا با اخلال احوال و الحواس و وفور اشتغال؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: قرن ۱۴؛ در سه برگ آغازین فهرست اشعاری که در ریاض ناظم آمده و نامه‌ای از وی به مشیر الدوله جهت چاپ کتابهایش به سال ۱۳۱۱ دیده می‌شود، مصحح با خط خوردگی و اضافات در حاشیه؛ جلد: تیماج زرشکی، ۴۲۷گ، مختلف السطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۱–۲۶۷]

● **بستان الحق** / حکومت و سیاست / فارسی

bostān-ol haqq

در سیاست و کشورداری به‌روش انتقادی جدید طبق قانون اسلامی در ۱۳۲۳ (۱۹۰۵). باید از یکی از آزاد اندیشان آغاز مشروطیت باشد. در چند «شجره» هر یک دارای فروعات و هر یک دارای «شکوفه» ها و «ثمرات» باشد.

آغاز: بسمله. و به نستعین الحمدلله. و الصلوة علی رسول الله ... و اللعن علی اعداء الله. بدانکه این عصر که اوائل قرن بیستم و اواخر قرن نوزدهم مسیحی و اواخر قرن سیزدهم و اوائل قرن چهاردهم هجری خصوص این اوقات و حال تسطیر این کلمات که اوایل سنه ۱۹۰۵ و سنه ۱۳۲۳ هجریست ...

همانند:

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۲۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** در هر وقت مدعی احضار او را بخواهد حاکم حق احضار دارد به طوری که اگر اختیاراً حاضر نشود باز اجبار میکند و اگر فرار کرده بهر حکومت و ایالت صغیره از ایالت اسلامیه رود باید او را بفرستند تا ختم مقال نماید.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ افتادگی: انجام؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج تریاکی و مقوایی، ۲۳۶گ، ۱۳سطر (۷×۱۵)، اندازه: ۱۲×۲۰سم [سنا: ف: ۲–۴۵]

تهران؛ مفتاح؛ شماره نسخه: ۵۰۷

همان نسخه بالا در فهرست به نام «اصول اسلام و قانون این مذهب» آمده [نشریه: ۷–۱۰۲]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۸۲۷

آغاز: و عدل و انتظام عالم را احاطه کرده که عقل حیران است

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ شاید به خط نگارنده؛ جلد: مقوایی عطف و گوشه ها تیماج مشکی، ۲۲۶گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۲×۱۹/۵سم [ف: ۵–۲۴۵]

● **بستان الرازی** / کلام و اعتقادات / عربی

bustān-ur rāzī

رازی، محمد بن علی، ق۱۴ قمری

rāzī, mohammad ebn-e ‘alī (- 20c)

تاریخ تألیف: دوشنبه ۲۶ شوال ۱۳۸۶ق

شرح مزجی توضیحی است بر منظومه «الریاض المرضیة» سید محمد حسن آل طیب موسوی جزائری. این منظومه در پاره‌ای از اعتقادات شیعه بحث می‌کند و در هر بیتی یک شطر از الفیه ابن مالک تضمین شده است.

چاپ: از روی این نسخه کتاب افست شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۰۱

آغاز: الحمدلله رب العالمین ... و بعد ... کنت یوماً من سنة ۱۳۶۸ فی المدرسة البرهانیة الواقعة فی جنب الصحن الشریف لسیدنا ابی القاسم عبدالعظیم.

آغاز منظومه: أحمد ربی الله خیر مالک ×× حمداً ینجینی من المهالک / ثم أصلی متوالیاً علی ×× محمد خیر نبی أرسلا؛ **انجام:** من کان أجره علی الله تعالی فلا یقوم الی من عفی فی الدنیا عن مظلمة، و الحمدلله رب العالمین

خط: نسخ زیبا، کا: محمود اشرفی تبریزی، تا: ۴ ذیقعده ۱۳۸۶ق؛ مجدول؛ محشی؛ وقف‌نامه کتاب به تاریخ ۲۵ صفر ۱۳۸۷؛ جلد: تیماج قرمز، ۱۹۵گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۱–۲۳۱]

● **بستان السیاحه** / سفرنامه / فارسی

bostān-os sīyāha

شیروانی، زین العابدین بن اسکندر، ۱۱۹۴؟–۱۲۵۳؟ قمری

šīrvānī, zayn-ol-‘ābedīn ebn-e eskandar (1780-1838)

اهدا به: شاهزاده ابوالفتح محمدرضا فرزند فتحعلی شاه قاجار متخلص به افسر والی گیلان

تاریخ تألیف: پنج‌شنبه ۲۷ شوال ۱۲۴۷ق؛ محل تألیف: شیراز

چند دانشی است و بیشتر سفرنامه اوست از گردش‌های او در خاورمیانه و آگاهی‌های کمی از جهان و مباحث فلسفی و عرفانی و احوال فرقه‌های مذهبی آسیا و زردشتیان و مزدکیان و یهود و نصارا و هندوستان و صوفیان. نخست ۴ «باب» و ۱ «سیر» سپس ۲۸ «گلشن» دارد: باب ۱. شرح احوال پیامبر (ص) و دوازده امام، ۲. زندگی‌نامه برخی از دانشمندان و عارفان و سرایندگان، ۳. بعضی از مذاهب، ۴. جغرافیای از ایران و سرزمینهای شرقی و اروپا، «سیر» در ترتیب کتاب. «گلشن»ها، که اصل کتاب است، هر یک به یک حرف اختصاص دارد. گلشن یکم حرف الف آباده، دوم حرف با، باب الابواب ... گلشن بیست و هشتم حرف یا، یاجوج و مأجوج تا یونان. در پایان یک «بهار» در چهار «گلزار»: ۱. بیان رؤیا و خوابگزاری، ۲. اسامی منازلی که در حین سیاحت دیده و منزل کرده، ۳. اخبار و حکایت‌های مختلف، ۴. خاتمه کتاب. (احمد منزوی)

آغاز: بستان حمد و سپاس و گلشن ثناء بیقیاس مخصوص بارگاه احدی و مختص درگاه صمدیت عز و اسمه و جل ذکره که از

کمال احسان نهال موجودات را در باغ وجود مثمر و بارور نمود ... سبب تألیف و باعث تصنیف این کتاب غرابت انتساب ... چون بهار جوانی از تموز کهولت گذشته بخزان پیری رسید و ساقی ایام در بزم زندگانی نشاط عمر را بانجام رسانید ... ناگاه درین اثنا خرد خورده و آن نخستین مقربان حضرت مقدسه بود و از دیرگاه در محنت و راحت نصرت من مینمود ... مرا مخاطب ساخته فرمود که ... اندیشه دیگر پیش گیر و بوستان دلستان از بهر دوستان در صحرای معانی طرح کن ... و آن بوستان را از سخنان بلند و کلمات ارجمند محکم و استوار ساز و ... آن رشک نگارخانه چین را بستان السیاحه نام نه و نام میمون و اسم همایون شهریاری ... شاهزاده محمد میرزا ... زیب و زینت ده ... رجاء واثق است که این تحفه محقر و هدیه

انجام: مختصر پسند خاطر والا و مقبول طبع اعلا گردد ... الهی تو دانائی بر حال هر کس بینائی که این گنه کار شریک بسیار و همکار بیشمار دارم از لطف و احسان و بر و امتنان تو امیدوارم که چون میزان فضل بر پا داری این بی بضاعت را فرو نگذاری ربنا فاغفرلنا ذنوبنا و کفر عنا سیئاتنا و توفنا مع الابرار و بحرمة سید الاخیار و الائمة الاطهار و قد حصل الفراغ من تألیف هذا الکتاب المستطاب بعون الملک الوهاب المسمی ببستان السیاحه فی بلدة الشیراز فی یوم الخمیس سبع و عشرین شهر شوال المکرم من شهور سنه ۱۲۴۷.

چاپ: طهران، سنگی، (افست از روی چاپ اول ۱۳۱۵)، رحلی، ۷۰۳ص؛ ایران، سنگی، ۱۳۴۲، رحلی کوچک، ۶۷۳ص

[الذریعة ۱۰۶/۳، ۳۲۷/۱۱؛ نسخه‌های منزوی ۴۰۰۷/۶و ۴۰۰۸؛ فهرستواره منزوی ۶۶/۱؛ ریحانة الادب ۴۰۷/۲- طرایق الحقایق ۱۵۲/۳؛ دانشمندان آذربایجان ص ۸۷ و ۱۶۹ و ۱۷۱ و ۱۸۹؛ نامه دانشوران ۸۵/۵؛ شمس التواریخ ۵۵؛ سبک شناسی ۳۹۶/۳؛ فارسنامه ناصری ۱۴۴/۲؛ فرهنگ سخنوران ص ۱۱۷؛ مشترک پاکستان ۱۱۵۸/۱۱؛ دنا ج ۲، ص ۴۹۵-۴۹۶]

شرح و حواشی:

۱- حدایق السیاحة = حدیقة السیاحة شیروانی، زین العابدین بن اسکندر (۱۱۹۴-۱۲۵۳)

۱. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۴۹۲

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ مجدول؛ تملک: اعتضاد السلطنه ۱۲۶۲ق؛ واقف: سپهسالار، ۱۲۹۷ق؛ کاغذ: فرنگی سفید، جلد: تیماج سبز تیره مقوایی، ۲۰۸گ، ۲۵ سطر، اندازه: ۲۲×۳۵سم [ف: ۳-۲۵۳]

۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۷

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: سه‌شنبه ۲۶ جمادی الاول ۱۲۴۵ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی زرکوب مقوایی، ۳۹۰گ، ۲۰ سطر (۱۲×۲۰/۵)، قطع: رحلی، اندازه: ۲۰×۲۸/۵سم [ف: ۱۷]

۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۵۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد علی شیرازی، تا: چهارشنبه ۲۹ ذیقعده ۱۲۴۹ق، جا: شیراز؛ با سرلوح، مجدول، مذهب؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج بنفش مقوایی، ۳۵۱گ، ۲۳ سطر (۱۳×۲۰)، اندازه: ۲۰×۲۹/۵سم [ف: ۱-۴۹]

۴. تهران؛ سلطنتی؛ شماره نسخه: ۷۳۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق شکسته، کا: محمد اسمعیل ابن حاجی محمدباقر شیرازی، تا: جمادی الاول ۱۲۴۹ق؛ مجدول، مذهب، یک سرلوح مذهب مرصع،کمندکشی شده؛کاغذ:ترمه اصفهانی غبار زرافشان، جلد: مقوای روکش چرم ساغری مشکی وسط ترنج و دو سرترنج و چهار لچکی و یک حاشیه کتیبه ضربی گل برجسته زرین، ۶۱۸ص، ۲۵ سطر، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۵-۵۷۵]

۵. مشهد؛ فرهنگ و هنر؛ شماره نسخه: هـ-۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوب، کا: احمد بن محمد علی شیرازی، تا: ۱۲۴۹ق؛ مطلع کتاب مذهب کاری با گلبوته های لاجوردی و قرمز دانه، مجدول؛ اهدایی: آقایان محمد و حسینعلی الهی بکتابخانه؛ کاغذ: کاهی صیقلی سفید تیره، جلد: مقوای چرمی مشکی ضربی با نقش مجدول و ترنج گل‌بوته‌ای، ۷۷۶ص، ۲۳ سطر (۱۳×۲۱)، اندازه: ۲۰×۲۹سم [ف: ۱۰۴]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۹۶۵

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد علی شیرازی، تا: دوشنبه ۲۸ ذیقعده ۱۲۵۲ق، جا: شیراز؛ مجدول، با یک سرلوح زیبا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ با ترنج و نیم ترنج مقوایی، ۷۶۰گ، ۲۵ سطر (۱۲/۵×۲۱)، قطع: وزیری، اندازه: ۲۰×۳۰/۵سم [ف: ۱۵-۴۰۶۹]

۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۰۴

خط: نسخ، کا: احمد بن محمد علی شیرازی، تا: شنبه ۱۶ ربیع الثانی ۱۲۵۳ق؛ مجدول، با سرلوح مذهب، با یادداشت و تاریخ وفات مؤلف ۱۲۵۴، در بندر جده در ۶۰ سالگی؛ تملک: معتمد الدوله فرهاد میرزا در شوال ۱۲۵۶؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج قرمز ضربی و مقوایی با ترنج و سرترنج، ۳۷۴گ، ۲۵سطر (۱۱×۲۰)، اندازه: ۲۱×۳۱سم [سنا: ف: ۲-۱۱۹]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۸۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوش، کا: میرزا محمد علی، تا: ۱۲۵۳ق؛ دارای سرلوح مذهب مرصع عالی، دارای کتیبه و قلمدان های مذهب و حواشی متناظر مذهب، مجدول، مذهی؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج ضربی دارای شمسه و ترنج و لچکی دو رو، ۳۷۸گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۹×۲۸/۵سم [ف: ۹-۱۳]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۶۱۵

خط: نستعلیق، کا: محمد باقر بن محمد اسماعیل شیرازی متخلص به تشنه، تا: یک‌شنبه غره ربیع الثانی۱۲۵۴ق، جا: شیراز؛ مجدول،

دارای سرلوح مذهب مرصع، دارای کمند؛ تملک: عبدالعلی میرزا نایب الایاله متخلص به عبدی در سال ۱۲۹۵ق، احمد بن محمد علی طهرانی با مهر «یا احمد» (بیضوی)، عبدالعلی میرزا احتشام الدوله ابن فرهاد میرزا با مهر «معتمدالدوله» (بیضوی) و «احتشام الدوله» (بیضوی)، و یادداشتی از همو که کتاب را به امانت به ظهیرالدین علیخان ایشیک آقاسی داده، تملک علاء الحکماء به سال ۱۳۳۷ق؛ جلد: تیماج قرمز، ضربی ترنج و سرترنج و چهار لچکی، ۲۸۵گ، ۳۱سطر، اندازه: ۲۳/۵×۳۷سم [ف: ۲۸-۱۶۱]

۱۰. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۴۹-فیروز

خط: نستعلیق ریز، کا: محمد صادق، تا: ۱۲۶۰ق؛ مجدول به زر و لاجورد، دارای کمند زرین،محشی؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج زرد با ترنج دور منگنه، ۶۱۲ص، ۲۵ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۲۰×۳۰سم [ف: ۲۱-۲۰]

۱۱. تهران؛ مدارک فرهنگی؛ شماره نسخه: ۱۶۹

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق خوب، کا: احمد ابن علی اکبر بهبهانی، تا: پنج‌شنبه ۲۲ صفر ۱۲۶۳ق؛ مصحح، توضیحی در مورد مجلسی از «محمد مهدی العبد الزی آبادی»؛ کاغذ: فرنگی شکری و مایل به حنایی، جلد: مقوایی با روکش کاغذی صورتی و عطف پارچه صورتی، ۳۳۴گ، ۲۵ سطر (۱۳×۲۲)، اندازه: ۱۹/۵×۲۹/۵سم [ف: ۱۵۳]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۷۵۳۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: اسدالله بن محمد ربیع کرمانی، تا: یک‌شنبه ۲ شعبان ۱۲۹۱ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای سوخت با ترنج با سر، ۳۰۴گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۲۱×۳۴سم [ف: ۲۶-۳۳]

۱۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۹۷۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق پخته، کا: اسحاق بن نورالدین، تا: جمعه ۱۲ جمادی الاول ۱۲۹۷ق؛ جلد: مقوایی تیماج زیتونی پوشانیده سوخت مجدول، ۳۳۰گ، ۲۳ سطر (۱۲/۵×۲۵/۵)، اندازه: ۲۰/۵×۲۵سم [ف: ۲-۲۹]

۱۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۶۸/۸۲

آغاز: از دیباچه کتاب بستان السیاحة است. زینت ده مثال دلاویز زمره شد ×× روشنگر جمال خوش آفتاب گشت. پادشاهی چنین خدائی و کبریائی چنین توانایی را»؛

بخشی از دیباچه کتاب است؛ خط: نستعلیق و شکسته، بی‌کا، تا: اوایل قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی و فستقی، جلد: چرم قهوه‌ای ضربی با ترنج منقش به گل و مرغ، ۴ص (۶۳۶-۶۳۹)، اندازه: ۱۲/۶×۲۱/۸سم [ف: ۲۹/۱-۵۰۰]

۱۵. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۳۷۵

بخشی از گلزار یکم است؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، جلد: گالینگور سبز با مقوا، ۴۲گ، ۱۴ و ۱۵ سطر (۸/۵×۱۴/۵)، اندازه: ۱۰×۱۶سم [ف: ۱۷]

۱۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۵۵۶/۱

بندی از بستان السیاحة از «ذکر صوفی» تا «ذکر شیخ خیر الدین»؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۱ صفر۱۳۱۱ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ ضربی ترنجی مقوایی، ۵گ (۱-۵)، ۱۵ سطر (۳×۷)، قطع: ربعی، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۱۶-۶۲۷]

۱۷. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۱۰۵۷/۳-۶/۱۴۷

آغاز: فی العشق بسمله من کلمات حضرت سلطان العاشقین برهان المحققین الواصل بالله ... مخفی نماند که در هر ملک و دیار قاعده و قانون است که به جهت تعظیم در اول و یا آخر؛ **انجام:** بیت: باشد آیین دو بیتی زهوس ×× قبله عشق یکی باشد وبس. اقتلوا المشرکین کافة حیث وجدتموهم وصلی الله علی محمد وآله الطاهرین.

بندی است در عشق برگرفته از «بستان السیاحة»؛ خط: نستعلیق، کا: علی بن خانلرقمی، تا: شوال ۱۳۱۹ق؛ ۳گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷/۵سم [ف: ۵-۲۸۹۹]

۱۸. تهران؛ موزه آستان حضرت عبدالعظیم؛ شماره نسخه: ۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: محرم ۱۳۲۶ق؛ وقف‌نامه از میرزا احمد که در ۱۰ ذیحجه ۱۳۳۸ نسخه را به کتابخانه مقبره سعادتیه و نوریه وقف نموده همراه با مهر کتابخانه مذکور؛ جلد: تیماج روغنی دو رو مجدول زمینه مشکی، جدول مذهب با نقش گل و بوته زرین و الوان با ترنج و سرترنج، ۲۶۶گ، ۲۶سطر، اندازه: ۲۲×۳۴/۵سم [ف: ۹۸]

۱۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۵۴۶

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

● بستان السیاحه (منتخب) / سفرنامه / فارسی

bostān-os sīyāha (mn.)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۵۲۲۸

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا غیبی [رایانه]

● بستان العارفین = کتاب البستان / اخلاق / عربی

bustān-ul ʻārifīn = k.-ul bustān

سمرقندی، نصر بن محمد، -۳۷۵ قمری

samarqandī, nasr ebn-e mohammad (- 986)

کتاب مختصری است در آداب و اخلاق دارای احادیثی با حذف اسانید از پیغمبر اکرم و صحابه و بعضی از بزرگان به‌اضافه گفته های مؤلف. درکشف الظنون (۲۴۳/۱) گوید که این کتاب سه نسخه بزرگ و وسط و کوچک دارد و آنچه مشهور است همان نسخه کوچک است که دارای ۱۵۸ «باب» است. شمارش باب‌ها در نسخه‌ها یکسان نیست.

آغاز: بسملة، الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و لا حول و

لاقوة إلا بالله العلی العظیم ... قال الفقیه ... إنی قد جمعت فی کتابی هذا فنوناً من العلم ما لایسع جهله و التخلف عنه العام و الخاص و سمیته کتاب بستان العارفین مشتملاً علی مائة و اثنین و ستین باباً و استخرجت ذلک من کتب کثیرة فأوردت فیه ما هو الأوضح للناظر و الراغب إلیه و بینت الحجج فیما یحتاج إلی الحجة بالکتاب و الأخبار ... و حذفت أسانید الأحادیث تخفیفاً للراغبین فیه و اتماساً لمنفعة الناس ... باب الإیمان ... کرهت بعض الناس أن یقول الرجل لنفسه أنا مؤمن مطلقاً ...

انجام: و عجبت لمن رغب فی الجنة فکیف لا یقول ما شاء الله کان لا قوة الا بالله، لان الله تعالی یقول: فعسی ربی ان یؤتینی خیراً من جنتک.

چاپ: کلکته، ۱۸۶۸م؛ بولاق، ۱۲۸۹ق؛ بمبئی، ۱۳۰۴ق.

[معجم المطبوعات العربیة و المعربة ۱۰۴۵/۱؛ بروکلمان، ذیل ۸/۱ و ۳۴۷؛ الاوقاف العامة بغداد ۱۱۸/۱]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۳۸/۱

خط: نسخ، کا: یحیی بن بولغار، تا: جمعه جمادی الثانی ۷۷۶ق؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف گالینگور مشکی، ۱۰۱گ (۲پ-۱۰۲ر)، اندازه: ۱۵/۵×۲۰سم [ف: ۴-۲۲۳]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۳۸

آغاز و انجام: برابر

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۴۱۸۹ (اربری، فهرست خطی عربی ۶۰/۵). این نسخه، ناقص و از اواخر باب پنجاه و دوم تا باب هشتاد و هفتم آن افتاده است؛ خط: نسخ، کا: سلیمان بن داود حنفی، تا: سه‌شنبه ۱۰ ذیحجه ۸۵۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح؛ ۱۳۱گ، ۱۵سطر [عکسی ف: ۲-۲۲۲]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۱۸/۱ کر

آغاز: برابر؛ **انجام:** لأن فیه إدخال السرور علی المؤمن، أدخل الله علینا و علی إخواننا المؤمنین سرور و ... تمت

خط: نسخ، کا: عبدالرحمن بن محمود بن احمد شافعی، تا: دوشنبه ۱۹ ربیع الثانی ۹۶۷ق، جا: قریه بکریا؛ مصحح، محشی به نقل از مرشد المتأهلین و حیاة القلوب؛ کاغذ: فرنگی ضخیم نخودی، جلد: مقوایی با روکش کاغذ زرد با عطف و مغزی تیماج قهوه‌ای، ۸۰گ (۲پ-۸۱ر)، ۱۹سطر (۱۰/۵×۱۵/۵)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴۰/۲-۶۴]

۴. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۴۲۳/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ بدخط، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تصحیح شده با ملا محمد نیری در قریه نیر[یزد] در ۱۲۴۸، با تاریخ‌هایی از ۱۱۲۰ و ۱۱۲۳ و ۱۱۲۸؛ کاغذ: کهنه، جلد: ابری عطف میشن، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۵×۲۱/۶سم [ف: ۸-۳۷۷]

۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۶۶۰/۱

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ تملک: لطف رسول فاروقی صفوی؛ مهر: «سلطان محمود ۱۱۲۴» (مربع)، «عبدالرحمن ۱۱۷۲» (شش ضلعی)؛ جلد: تیماج قهوه‌ای با ترنج، ۱۰۳گ (۲پ-۱۰۴ر)، ۱۷سطر، اندازه: ۲۱×۳۰سم [ف: ۳۳/۱-۱۵۳]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۹۱۳۹

آغاز: بسمله قال الفقیه ابواللیث سمرقندی فی الباب المسمی ببستان العارفین؛ **انجام:** عبدالهه بن هارون یقال له المامون. تم بعون الله الملک الوهاب سنه ۱۱۵۱

خط: نسخ خفی، بی‌کا، تا: ۱۱۵۱ق؛ کاغذ: نخودی، فاقد جلد، ۱۳ سطر (۱۱×۱۸) [رایانه]

۷. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۰۸۴

انجام: قال ابوالقاسم الحکیم من رکب المداراة نزل ساحته المقامات

از باب الاول تا الباب الثامن و الخمسون و المائة فی مداراة الناس است؛ خط: نستعلیق، کا: محمد صدیق بن محمداحسان عثمانی کازرونی بلگرامی، تا: ۱۳ رمضان ۱۱۷۰ق، در مدت سه ماه از روی دو نسخه مقیم؛ مجدول، مصحح، محشی از محمد بن عبدالجلیل واسطی بلگرامی به خط کاتب؛ مهر: کاتب «محمد صدیق ۱۱۵۹»؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۳؛ کاغذ: حنایی روشن آهار مهره فرنگی، جلد: میشن با جدول زرکوب، ۱۲۵گ، ۱۷سطر، اندازه: ۱۲×۲۰سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۳]

۸. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۷۷۰۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: دین محمد منشی، تا: شعبان ۱۱۸۱ق؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: تیماج آبی با جدول زرکوب، ۱۲۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [اهدائی رهبر: ۲ اخبار۱-۱۷۲]

۹. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۳۸۳/۶-۱۳/۶۳

آغاز: بسمله قال الفقیه ابولیث السمرقندی فی اللباب المسمی شبستان العارفین باب ذکر الانبیاء علیهم السلام قال الفقیه کان الانبیاء علیهم السلام مائه الف واربعة وعشرون الفا اولهم آدم علیه السلام؛ **انجام:** یقال له هارون بن محمد الذی یقال له الرشید ثم محمدبن هارون فلم یستقر علی الامر ثم عبدالله بن هارون یقال له المأمون.(تمت)

یک باب ا زاین کتاب «باب ذکر الانبیاء» تحریر شده؛ خط: نسخ، کا: حسین بن ملا حسن بن ملاقاسم، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: مقوا سرخ عطف گالینگور قهوه‌ای، ۵گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷×۲۱سم [ف: ۲-۶۲۰]

۱۰. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۷۱۱/۱

آغاز: برابر

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ مجدول؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: مقوایی با تیماج قرمز، ۱۵۲ص (۱-۱۵۲)، اندازه: ۱۶×۲۴سم [ف: ۵-۱۷۵۸]

۱۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۲۵۰۲

این نسخه در ترتیب متفاوت و دارای یکصد و شصت باب می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ مصحح، محشی؛ جلد: مقوایی عطف تیماج مشکی، ۱۰۷گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۵×۱۸سم [ف: ۷-۹۰]

۱۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۷۳۷

بی‌کا، بی‌تا [د.ث. مجلس]

۱۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۸۱

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از محمد حسین علوی [رایانه]

۱۴. یزد؛ آصف پور؛ شماره نسخه: بدون شماره/۱

بی‌کا، بی‌تا [نشریه: ۷-۷۰۹]

● **بستان العارفین** / گوناگون / عربی

bustān-ul ʻārifīn

در موضوعات مختلف که ناتمام مانده و کاتب قصد تکمیل آن داشته است.

همدان؛ جواهری، حبیب؛ شماره نسخه: ۲۱

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ کاغذ: فرنگی [رشت و همدان: ف: ۱۶۷۳]

● **بستان العارفین (ترجمه)** / اخلاق / فارسی

bostān-ol ʻārefīn (t.)

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۱۹۴

بی‌کا، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]

● **بستان العارفین و تحفة المریدین** / عرفان و تصوف / فارسی

bostān-ol ʻārefīn va tohfat-ol morīdīn

واعظ نیشابوری، احمد بن ابوالخیر

vāʻez-e neyšābūrī, ahmad ebn-e ab-ol-xayr

مشتمل بر احادیث و روایات مختلف درباره پارسایی و دستورات دینی و عرفانی و اخلاقی و حکایت‌های پارسایان و ابدال که بیشتر آنها از حالات و کرامات عرفا و صوفیان نقل شده است، دارای بیست و پنج «باب»: ۱. فضل توحید؛ ۲. فضل معرفت؛ ۳. معرفت عارف و زاهد؛ ۴. صفت ابدال؛ ۵. ذکر تصوف؛ ۶. ذکر ترسیدن از خدای تعالی؛ ۷. ذکر گریستن از بیم خدای تعالی؛ ۸. یاد کردن مرگ؛ ۹. ذکر دنیا و عیب و فنای او؛ ۱۰. فضل قرآن خواندن؛ ۱۱. کرامت حسن بصری؛ ۱۲. کرامات سفیان ثوری؛ ۱۳. کرامات ابوحنیفه؛ ۱۴. کرامات مالك دینار؛ ۱۵. کرامات ابراهیم ادهم؛ ۱۶. کرامات حبیب عجمی؛ ۱۷. کرامات ذوالنون مصری؛ ۱۸. کرامات شیخ شبلی؛ ۱۹. کرامات با یزید بسطامی؛ ۲۰. کرامات رابعه بصریه؛ ۲۱. فضل سبحان الله؛ ۲۲. فضل لا حول لا قوة الا بالله؛ ۲۳. فضل صلوات بر پیامبر (ص)؛ ۲۴. صفت عرش و سدرة المنتهی؛ ۲۵.صفت گاو و ماهی.

آغاز: الحمدلله الذی أظهر فضیلة المعلماء و رفع درجة الفقهاء ... صاحب کتاب چنین می‌گوید

چاپ: تصحیح احمد علی رجائی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۴ش

[فهرستواره منزوی ۱۵۲/۷]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۶۱۵/۶

آغاز: برابر؛ **انجام:** چون نظر کنند خدای تعالی را ببینند بی چون و بی چگونه، لیس کمثله شیء و هو السمیع البصیر

خط: نسخ، بی‌کا، تا: ۹۴۶ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۲گ (۹۰پ-۱۳۱پ)، ۲۴ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱/۵سم [ف: ۲۵-۱۴]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۸۶/۱-ف

نسخه اصل: اسعد افندی ش۱۳۳۵. در فهرست ناشناس آمده؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۱-۴۲۲]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۶۳۶/۱-ف

نسخه اصل: برلین Or fcl 199 for ۱۹۹or (فهرست پرچ ص ۷۵)؛ بی‌کا، بی‌تا [فیلمها ف: ۳-۸۲]

● **بستان العارفین و گلستان العابدین** / اخلاق / فارسی

bostān-ol ʻārefīn va golestān-ol ʻābedīn

شیروانی، زین العابدین، ق۹ قمری

šīrvānī, zayn-ol-ʻābedīn (- 15c)

اهداء به: سلطان روزگار خود و شاهزاده ناصر السلطنة و الدین امیر شیرانشاه فرخ یسار

در یک «دیباچه» و دو «باب»، باب یکم در ده «فصل» و باب دوم در پنج «فصل»، در عرفان و اخلاق با حکایت‌هایی به نظم و نثر. نام کتاب و فهرست مطالب در دیباچه بلند آمده است.

[الذریعة ۱۰۶/۳؛ فهرستواره منزوی ۱۵۲/۷]

تهران؛ ملك؛ شماره نسخه: ۴۹۳۱/۱

آغاز: بسمله. حمد و ثنا خالق زمین و زمان را ... حمد و ثنائی که اوراق اغصان اشجار بساتین قلوب عاشقان؛ **انجام:** فارحم لذی المنیة یا غایة المنی. فرغ من تحریره ... و تجلیده عاشر شهر رمضان المبارك لسنة ۸۸۹ علی ید مؤلفه غفر الله. در سنه اثنی و ستین فیما ثمانمائة (بعد الثمانمائة) تألیف شده.

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۳۱۸ق؛ یادداشتی که در صفر ۱۳۱۸ نوشته شده، در آغاز یادداشتی است درباره این‌که: خط خود آقای شیروانی است؛ کاغذ: فستقی، جلد: میشن یك‌لا مشکی، ۹۰گ (۱پ-۹۰ر)، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۳/۲×۲۰/۳سم [ف: ۸-۱۲۸]

● **بستان العشاق = بساتین الخاقان** / تراجم / فارسی

bostān-ol ʻoššāq = basātīn-ol xāqān

شهره قاجار، علیرضا بن فتحعلیشاه، ۱۲۱۸ق۱۳ قمری
šohre qājār, ʻalī-rezā ebn-e fath-ʻalī-šāh (1804-19c)
تاریخ تألیف: ۲۷ ذیقعده ۱۲۴۸ق
«بستان العشاق» جلد اول از مجلدات پنج گانه «بساتین الخاقانیه» است در ذکر چهارصد و چهار شاعر قدیم و جدید و مصدرست بنام فتحعلیشاه قاجار و به‌طوری‌که در دیباچه آن شرح داده شده بساتین الخاقانیه شامل کتاب‌های: ۱. بستان العشاق در ذکر احوال و آثار غزل‌سرایان؛ ۲. بستان الفضایل در ذکر احوال و آثار قصیده‌گویان؛ ۳. بستان البدایع در ذکر احوال و آثار قطعه‌سرایان؛ ۴. بستان الصنایع در ذکر احوال و آثار رباعی‌سرایان؛ ۵. بستان المعارف در ذکر احوال و آثار مثنوی سرایان است. در دیباچه کتاب رسالة العشاق است در یک «مقدمه» در دو «باب» و یک «بیان» و دو «فصل».
آغاز: دیباچه هر سخن بنام جمیلی آرایش یابد که بمقتضای میل ذاتی در آیینه شهود چنین صورت زیبا و چهره دلکش نمود.
انجام: بال و پرش ز سنگ ستم کی توان شکست مرغی که جز در تو ندارد نشیمنی.
[فرهنگ سخنوران ص ۳۱۲؛ الذریعه ۵۵۸/۹؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۱۰۱/۱؛ فهرستواره منزوی ۱۸۵۴/۳]

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۳۰۹
آغاز: برابر؛ **انجام:** مرغی که جز تو نداند نشیمنی.
جلد اول (فقط)؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، تا: اواسط قرن ۱۳؛ تملک: باقر بن عبدالجبار در ۱۳۳۰؛ کاغذ: کاغذ فستقی، جلد: میشن لایی قهوه‌ای، ۱۷۶گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۲۱/۳×۳۳/۶سم [ف: ۲-۵۷]

۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۶۰۸۵
بوستان یکم است؛ خط: نستعلیق، کا: علی رضا بن میرزا محمد نوری، تا: جمعه ۲۷ ذیقعده ۱۲۴۸ق؛ با دو سرلوح؛ کاغذ: فرنگی، جلد: روغنی با گل و بوته، ۲۴۹گ، ۱۰ سطر (۱۲×۱۸)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۹×۲۶سم [ف: ۱۶-۱۹۳]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۸۵۰۱
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۲ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تریاکی ضربی مقوایی، ۱۴۹گ، ۱۷ سطر (۱۰×۲۱)، قطع: رحلی، اندازه: ۱۸×۲۹سم [ف: ۱۷-۱۴۸]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۴۵۵
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: زمان مؤلف؛ واقف: نائینی؛ کاغذ: سفید فرنگی آهار مهره، جلد: تیماج جگری، ۲۷۱گ، ۱۰ سطر (۱۱×۱۷)، اندازه: ۲۱×۳۰/۵سم [ف: ۷-۲۰]

۵. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۸۰۶-ف
نسخه اصل: کتابخانه نفیسی ش ۵۸۷؛ بی‌کا، بی‌تا[فیلمها ف: ۱-۲۱]

● **بستان العطارین** / طب / فارسی
bostān-ol ʻattārīn
عطار خجندی، محمد بن علی
ʻattār-e xojandī, mohammad ebn-e ʻalī
از آبنوس تا یاقوت، به فارسی، از روی ده کتاب: حشایش دیسقوریدوس، ادویه مفرده جالینوس، ادویه قانون ابوعلی، ادویه بوزید ارجانی، صیدنه بوریحان بیرونی، ادویه فردوس الحکمة، ادویه کامل الصناعة، ادویه چهار بخت، ده نام مشجر، ادویه محمد زکریا.
آغاز: حمد و ثنای خدای را عزوجل که آسمان و زمین بیافرید
انجام: و گویند نوعی از یاقوت است و الله اعلم بالصواب و الیه المرجح و المآب
[فهرستواره منزوی ۳۳۱۶/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۵۱۲/۲-ف
نسخه اصل: مجموعه Or. 684 وارنر در دانشگاه لیدن. از آبنوس تا یاقوت؛ بی‌کا، تا: ۹۰۹ق [فیلمها ف: ۳-۶۶]

● **بستان العقول فی ترجمان المنقول** / متفرقه / فارسی
bostān-ol ʻoqūl fī tarjomān-el manqūl
زنگی بخاری، محمد بن محمود، ق۸ قمری
zangī boxārī, mohammad ebn-e mahmūd (- 14c)
اهدا به: غازان خان و سعدالدین محمد بن صاحب تاج الدین
تاریخ تألیف: ۱۱جمادی الثانی ۷۱۳ق؛ محل تألیف: مدینه
مؤلف، کتاب «اخوان الصفا» را کتابی بسیار مفید در باب خود یافته و چون به باب حیوانات رسیده مشاهده کرده که کتابی بر روش «کلیله و دمنه» پرداخته که اگر صاحب اصل کلیله و دمنه زنده بود از دیدن آن لذت می‌برد، لذا مؤلف تصمیم گرفته تا نقاب عربیت را از کتاب برداشته و آن را به فارسی ترجمه کند تا همگان از خواص و عوام بهره مند شوند و در آن رعایت ایجاز و اختصار را نموده و فصول کتاب را همچو نسخه اصل ترتیب داده و آن را به نام سلطان وقت «غازان خان» و بنام خزانه «سعید الدین محمد بن صاحب» تألیف نموده، و دیباچه آن را به‌نام «ملک الوزراءتاج الدین نوح» پرداخته است؛ دارای بیست «فصل»: ۱. حال ابوالبشر آدم صفی (ع) و فرزندان او در دنیا؛ ۲. شکایت حیوانات پیش پادشاه جنیان؛ ۳. سبب عداوت آدمیان با بنو الجان؛ ۴. بیان آنکه عوام بر اسرار ملوک چون مطلع می‌شوند؛ ۵. بیان مشورت کردن حیوانات و رسولان فرستادن پادشاهان خویش؛ ۶. رسیدن رسول بهایم به ملک سباع ابوالحارث؛ ۷. خصال رسول و آداب رسالت؛ ۸. رسیدن رسول بهایم به سیمرغ؛ ۹. رسیدن رسول بهایم به پادشاه زنبوران؛ ۱۰. رسیدن رسول بهایم به عنقا؛ ۱۱. رسیدن دسول بهایم به تنین؛ ۱۲. رسیدن رسول بهایم به ثعبان؛ ۱۳. اجتماع حیوانات پیش تخت

ملک جن و مناظره کردن با آدمیان؛ ۱۴. به حکومت نشستن پاشاه جن روز دوم؛ ۱۵. پرسیدن ملک جن صرصر را؛ ۱۶. سبب کثرت پادشاهان آدمیان؛ ۱۷. سؤال و جواب ملک جن با امیر نحل؛ ۱۸. حسن طاعت جنیان پادشاهان خویش را؛ ۱۹. سبب بیرون آمدن آدم از بهشت؛ ۲۰. حکومت نشستن پادشاه جن روز سوم.

آغاز: سپاس بی قیاس حضرت عزت پادشاهی را که عالم و عالمیان را به جود علم و قدرت تمام خلعت هستی پوشیده و در هر ذره ای از ذرایر موجودات اسرار حکمت و انوار معرفت.

[فهرستواره مینوی ص ۷۷]

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۰۳۳/۱

آغاز: برابر

نسخه اصل: کتابخانه توبینگن، آلمان Or quart. 1675؛ خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۱ جمادی الاول ۷۱۳ق، جا: مدینه؛ ۲۳۲ص (۵–۲۳۶) [عکسی ف: ۳–۲۹۰]

تهران؛ مینوی؛ شماره نسخه: ۵۱/۱بخش۲

نسخه اصل: همان نسخه اصل بالا [ف: ۷۷]

← بستان القلوب ⪢ روضة القلوب

● **بستان المحدثین** / رجال / فارسی

bustān-ul muḥaddiṯīn

دهلوی، عبدالعزیز بن احمد، ۱۱۵۹–۱۲۳۹ قمری

dehlavī ،'abd-ol-'azīz ebn-e ahmad (1746-1824)

فهرستی از کتب حدیثی اهل سنت است، چنان که در ابتدا مؤلف نوشته: «این رساله‌ای است مسمی به بستان المحدثین که مقصود اصلی در آن ذکر کتب حدیث است که غالباً در رسایل و مصنفات از آنها نقل می‌آرند و به جهت عدم [اطلاع] بر آن کتب سامع متحیر می‌ماند و بالتبع برخی از احوال مصنفین آنها نیز مذکور می‌گردد ... و نیز منظور اولی ذکر متون است و گاهی ذکر بعضی شروح مشهوره بعضی از کتب متداوله نیز در اثنا خواهد آمد زیرا که شروح مذکوره را به جهت کثرت شهرت و تلقی و کثرت نقل و وثوق و اعتماد بر آنها حکم متون حاصل شده». حالات مؤلفین و اسامی تألیفات آنها و برخی از اصطلاحات رجالی و حدیثی در این کتاب آمده است.

آغاز: بسمله، الحمدلله حق حمده و الصلاة و السلام الاتمان الاکملان علی محمد رسوله و عبده و علی آله و اصحابه الموفین بعهده و من اتبعهم من العلماء الراسخین ... اما بعد این رساله‌ای است مسمی به بستان المحدثین که مقصود اصلی در آن ذکر کتب حدیث است که غالباً در رسایل و مصنفات از امنا نقل می‌آرند.

انجام: و انا فرطهم علی الحوض عن انس رض قال رسول الله صلی الله علیه و سلم مثل امتی مثل المطر لایدری اوله خیر ام آخره.

چاپ: بیروت، دار الغرب الاسلامی، با ترجمه عربی و تصحیح محمد اکرم ندوی، مقدمه: سید ابوالحسن علی حسنی ندوی، تاریخ مقدمه ۱۴۲۳ق، ۲۸۲ص.

[ایضاح المکنون ۱۸۲/۱، هدیة العارفین ۵۸۵/۱، الاعلام۱۴/۴؛ معجم المؤلفین ۲۴۳/۵؛ فهرست کتابخانه ندوة العلماء هند ۷۰۰/۲]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۵۷

آغاز و انجام: برابر

کامل؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ یادداشت مفصلی درباره کتاب در ۷ ذیقعدة الحرام ۱۲۷۵ق در لکهنو در خانه عمدة التجار سید باقر، مصحح، محشی؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا با روکش کاغذ آبی، گوشه ها و عطف تیماج قهوه‌ای، ۱۱۲گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶/۵×۲۷/۵سم [اهدائی رهبر: ۸–۵۰۹]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۲۹۴۹

آغاز: برابر؛ **انجام:** و الله اعلم و نیز از اشعار اوست امتنی نوبتی بالبکاء.

از ابتدا تا کتاب معالم شرح سنن ابی داود؛ خط: نستعلیق تحریری زشت، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ افتادگی: انجام؛ اهدایی: رهبری، بهمن ۱۳۸۴؛ کاغذ: فرنگی نخودی، جلد: تیماج فرنگی بنفش زرکوب، ۸۵گ (۱۰۷ر–۱۹۱پ)، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۲/۵×۲۱/۵سم [اهدائی رهبر: ۸–۵۱۰]

← بستان المعرفة و طاسین الازل ⪢ الطواسین

● **بستان المعرفة** / فلسفه / عربی

bustān-ul ma'rifa

حلاج، حسین بن منصور، ۲۳۴–۳۰۹ قمری

hallāj, hoseyn ebn-e mansūr (849-922)

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۶۳۸۵

خط: نسخ، بی‌کا، تا: در رایانه ۵۸۱۰ ثبت شده است که ممکن است ۵۸۱ یا ۸۱۰ یا ۱۰۵۸ باشد؛ واقف: ابن خاتون عاملی، اسدالله بن محمد مؤمن، ۱۰۶۷ق؛ کاغذ: حنایی، جلد: پارچه‌ای، ۲۰گ، ۲۸ سطر (۵×۱۵)، اندازه: ۷×۱۷سم [رایانه]

● **بستان الناظرین فی معرفة الائمة الهادین** / تاریخ معصومین / فارسی

bostān-on nāzerīn fī ma'refat-el a'emmat-el hādīn

دهخوارقانی، محمد یوسف بن محمد بیگ، -۱۰۷۳ قمری

dehxārqānī, mohammad yūsof ebn-e mohammad beyg (- 1663)

شامل «مقدمه»، چهل حدیث و «خاتمه» در فضائل اهل بیت (ع) و شیعه و رد مخالفان.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۱۳۳

آغاز: بسمله هست دو امید و یکی نیست بیم الحمد لله خالق امشاج النسم و مولج الانوار فی الظلم و مخرج الموجود من العدم؛ **انجام:** طاعتم نیست زیب قبول ×× بود دست و دامان آل رسول / چه تألیف این اربعین شد درست ×× رضای حق از بهر تاریخ جست

خط: نسخ، کا: محمد بن فضل الله حسینی موسوی جهرمی، تا: ۱ ربیع الاول۱۱۲۱ق، به جهت مؤلف؛ مصحح، مجدول زرین و مرصع؛ جلد: تیماج مشکی سوخت دورن قرمز، ۳۱۰گ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [ف: ۳۲-۱۶۴]

● **بستان الواعظین و ریاض السامعین** / مواعظ / عربی

bustān-ul wā‘iẕīn wa rīyāḏ-us sāmi‘īn

ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، ۵۰۸؟-۵۹۷ قمری

ebn-e jawzī, ‘abd-or-rahmān ebn-e ‘alī (1115-1201)

چاپ: قاهره، مطبعة المحمدیة التجاریة، ۳۲۴صف ۱۹۳۴م؛ بیروت، محققک سید الجمیلی، دار الکتاب العربی، ۴۲۶ص، ۱۹۸۴م.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۳۹

خط: نسخ معرب، کا: احمد بن عبدالباقی، تا: شنبه ۲۰ رمضان ۸۶۸ق؛ تملک: اسماعیل بن حاج علی بن حاج عبدالله در ۱۰۸۱، محمد الخطیب در ۱۰۸۴؛ با مهر وقف شیخ مصطفی؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سبز و مقوایی نو، ۸۰گ، ۲۹سطر (۱۲×۱۹)، اندازه: ۱۷×۲۴سم [سنا: ف: ۲-۲۵۵]

● **بستان بی خزان** / فارسی

bostān-e bī-xazān

فضلعلی خان، ۱۰۲۳- ق

fazl-‘alī-xān (1023-11c)

نویسنده این تذکره را در احوال شاعران نوشته است.

تهران؛ مرکز فرهنگی خراسان؛ شماره نسخه: ۱۳۰عکسی

بی‌کا، بی‌تا؛ خوش خط، بی تاریخ؛ ۲۰۶گ [جنگ: ۱-۴۴۵]

↩ بستان راز و نیاز ← گلستان راز و بوستان نیاز

● **بسط الکسا لدفع الأسی** / دعا / عربی

basṭ-ul kasā li-daf‘-il asā

احسائی، ابراهیم بن حسن، -۱۰۴۸ قمری

ahsā’ī, ebrāhīm ebn-e hasan (- 1639)

شرح مزجی توضیحی مختصری است بر رساله خود شارح «دفع الاسی فی أذکار الصبح و المسا» که در دعاهای کوتاه صبح و شام تألیف کرده بود.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۷۲۸۲/۳

آغاز: الحمدلله الذی جعل ذکره أفضل الأعمال و دعا الیه عباده فی جمیع الأحوال حتی أمر باقامة الصلاة لأجله.؛ **انجام:** و یمن علینا بحسن الخاتمة انه کریم رحیم غفور حلیم و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

خط: نسخ، کا: محمد معروف بن محمد مردوخی باقلابادی، تا: ۱۲۱۵ق؛ جلد: تیماج مشکی، ۴۸گ (۶۹پ-۱۱۶پ)، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۱۹-۷۰]

● **بسط الکف فی اتمام الصف** / فقه / عربی

basṭ-ul kaff fī itmām-iṣ ṣaff

سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹-۹۱۱ قمری

soyūtī, ‘abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)

در کیفیت صفوف نماز جماعت و آداب آن است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹۲

آغاز: بسمله، الحمدلله الذی لایقطع من وصله و لاینصر من خذله؛ **انجام:** کما کانت او ایلنا تتبع و نفعل مثل ما فعلوا

خط:نسخ،کا:زکریا بن محمد شافعی،تا:قرن ۱۱؛ مجدول، مصحح؛ اهدایی: رهبری، فروردین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نباتی آهاری، جلد: مقوا، ۶گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۱۰]

● **بسط النور فی الامام المستور (عج) = ترجمه النور فی الامام المستور (عج)** / کلام و اعتقادات / فارسی

bast-on nūr fe-l emām-el mastūr (‘aj) = t.-te an-nūr fe-l emām-el mastūr (‘aj)

بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر، ۱۲۷۷-۱۳۳۳ قمری

bahārī hamadānī, mohammad bāqer ebn-e mohammad ja‘far (1861-1915)

وابسته به: النور فی الامام المستور (عج)؛ بهاری همدانی، محمد باقر بن محمد جعفر (۱۲۷۷-۱۳۳۳)

این کتاب ترجمه فارسی کتاب «النور فی الامام المستور» است که آن نیز از آثار مترجم می‌باشد این اثر همچون بسیاری از آثار مرحوم شیخ محمد باقر بهاری، اثر تحقیقی و دقیقی است که شایسته تأمل و بررسی بیشتر می‌باشد یکی از نکات قابل توجه در

آثار مرحوم بهاری یادآوری نام پدر و جد و گاهی اجداد خود اوست که گویا علت آن رفع اشتباه بین او و عالم دیگری است که در نام و نام پدر و نام محل و زمان، مشترک، ولی از نظر عقاید همفکر نبوده‌اند.
آغاز: الحمدلله رب العالمین و الصلوة و بعد چنین گوید خاکپای اهل ایمان محمد باقر بن محمد جعفر بن محمد ...
[فوائد الرضویة ۴۱۸ص؛ الذریعة ۱۰۹/۳]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶۵
آغاز: برابر؛ **انجام:** و ملاحظه کتب آنها درمهدی[صلی الله علیه و آله] شود تا حال او از فرمان رسول خدا[صلی الله علیه و آله] در علم و نحو او واضح شود و الحمدلله علی التوفیق للاتمام
خط: شکسته نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: چهارشنبه ۲ محرم ۱۳۱۸ق؛ کاغذ: فرنگی، جلد: برون تیماج قرمز، ۱۰۳گ، ۱۴–۲۳ سطر (۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۳۱–۲۵۸]
۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۳۶۴
آغاز: برابر؛ **انجام:** تا حال او از فرمان رسول خدا [صلی الله علیه و آله]، در علم و نحو او، واضح شود و الحمدلله علی التوفیق للاتمام و کان فی مجالس آخرها عصر الاربعاء ثانی محرم الحرام سنة ۱۳۱۸ فی منزل الاخ فی الله ملا محمد تقی
خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: ۱۳ محرم ۱۳۱۸ق، جا: همدان؛ به خط مؤلف و گویا در مدت ۱۱روز از مسوده به مبیضه نقل نموده، محشی، در پایان به تاریخ و محل چاپ کتاب‌های اهل سنت که در متن کتاب بدانها استناد نموده است، طی فهرستواره‌ای، اشاره کرده است؛ کاغذ: فرنگی، جلد: برون تیماج قرمز، درون کاغذ کبودی، ۱۱۴گ، ۲۳سطر(۷×۱۳/۵)، اندازه: ۱۱×۱۸سم[ف: ۳۱–۲۵۷]

● بسط سامع المسامر فی أخبار مجنون بنی عامر /
تراجم / عربی
basṭ-us sāmi‘-il musāmir fī axbār-i majnūn-i banī ‘āmir
ابن طولون، محمد بن علی، ۸۸۸؟–۹۵۳ قمری
ebn-e tūlūn, mohammad ebn-e ‘alī (1484-1547)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴/۱۰عکسی
آغاز: بسمله. الحمد لله الذی قرب الی جنابه من أحب؛ **انجام:** فخلا سبیلها وردها الی أهلها.
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی در ایرلند جنوبی، ش ۳۸۴۷ (فهرس المخطوطات العربیة فی مکتبة تشستربیتی، ترجمه محمود شاکر سعید ۴۹۱/۱–۴۹۳)؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: از عصر مؤلف، گویا از نسخه مؤلف نقل شده است، (اربری این مجموعه را به خط مؤلف دانسته است)؛ ۳۷ص (۷۳–۱۰۹)، ۲۳ سطر [عکسی ف: ۴–۹۰]

● بسط مطالبی که از میرزا ملکم خان ناظم الدوله شنیده شد / حکومت و سیاست / فارسی
bast-e matālebī ke az mīrzā malkam xān nāzem-od-dowle šenīde šod
تاریخ تألیف: ۱۸۷۲م.
میرزا ملکم خان هنگام عبور از تفلیس به عزم تهران در اواخر ماه مارس ۱۸۷۲م مطالبی در هفت قسمت راجع به وظایف دول نسبت به اختراعات (خاصه کیمیا) و ادیان و تکالیف آدمیان گفته که این نسخه حاوی آنهاست.
آغاز: بسط و تفصیل مطالبی است که در اواخر ماه مارث ۱۸۷۲ از جناب جلالتمآب اجل اشرف میرزا ملکم خان ناظم الدوله در هنگام عبور از تفلیس بعزیمت طهران
انجام: مقام مقتضی تحریر آنها نیست و این تکالیف هفت گانه اصول مضمون کتاب آدمیت است

تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۴۹/۱۵
آغاز و انجام: برابر
توضیح: آغاز این رساله (یعنی تا وسط ص ۳۳۶) مطالبی است که به سال ۱۸۷۲م میرزا ملکم خان گفته است و سپس ذیل کلمه «جواب» آمده: «بلی در اثنای مواعظ فراموشخانه گاه گاه از این اصول مذاکره می‌شود ولی مطالب فراموشخانه خیلی زیاد است و ماورای این اصول است در سیم ماه اپریل ۱۸۸۸م.» و سپس با کلمه سادسا بحث دین آغاز می‌شود و با «سابعاً» مطالب به هم متصل می‌گردد. ظاهراً این رساله مرکب از دو قسمت است. یکی از قسمت اول رساله تا جواب و قسمت دیگر بعد از جواب تا آخر رساله؛ خط: نستعلیق شکسته خوش، کا: ابوتراب طباطبائی، تا: ۱۳۰۱ق، جا: تبریز؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قرمز مقوایی ضربی، ۱۰ص (۳۲۹–۳۳۸)، ۱۶ سطر (۹/۵×۱۸)، اندازه: ۱۶/۵×۲۵سم [ف: ۱–۱۵۴]

● البسط و التکثیر العنصری = علم الحروف / علوم غریبه / عربی
al-basṭ wa-t takṯīr-il ‘unṣurī = ‘ilm-ul ḥurūf
مقدس جهرمی، علی محمد بن رضا
moqaddas-e jahromī, ‘alī mohammad ebn-e rezā
رساله‌ای است در علم حروف، گویا متعلق به احکام موالید و یا عموماً، احکام اخترشناسی باشد.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۴۷۱/۷
آغاز: الحمدلله الذی هدانا مراتب الأسمائیة لتکمیل درجات الأنسانیة، حمداً أزلیاً؛ **انجام:** و المائی جز کسقشط و الرابی دحلعر هع تمت الرسالة
خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۴؛ کاغذ: فرنگی، ۲گ (۱۶۹–۱۷۰)، ۱۶ سطر، اندازه: ۸/۵×۱۵/۵سم [ف: ۳۶–۴۴۵]

← بسط و تکسیر (رساله در) ⋗ جفر جامع
← بسم الله ⋗ معنی بسم الله و ...

● **بسم الله (منظوم من)** / شعر / کردی
besm-el-lāh (manzūm men)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۸۰۸۶ ض
بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [د.ث. مجلس]

← البسملة ⋗ مباحث البسملة

● **البسملة = میزان المعدلة فی شأن البسملة** /تفسیر/عربی
al-basmala = mīzān-ul mu'addala fī ša'n-il basmala
سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ۸۴۹–۹۱۱ قمری
soyūtī, 'abd-or-rahmān ebn-e abī-bakr (1446-1506)
رساله‌ای کوتاه در بیان اینکه کلمه شریفه «بسم الله الرحمن الرحیم» جزء قرآن است یا نه؟ که مؤلف در آن طی فصولی چند، به نقض و ابرام دلایل دیدگاه‌های دانشمندان در این زمینه پرداخته است. باید دانست که بر فراز برگ نخست آمده است: «رسالةالبسملة للإمام السیوطی» لیکن در میان حدود ۵۷۶ اثر و تألیف معرفی شده وی در مصادر کتاب‌شناختی از سیوطی به اثری با عنوان «رسالة البسلة» آگاهی نیافتیم؛ جز «إعراب البسملة» که به جهت خروج موضوعی، بعید به نظر می‌رسد، نسخه مورد بحث بوده باشد. (متقی، حسین)
آغاز: بسمله. و صلی الله علی سیدنا محمد و آله ... قد اشتهر کلام الناس فی البسملة علی انها قرآن او غیر قرآن
انجام: فلما سلم قال و الذی نفسی بیده إنی لاشبهکم صلاة برسول الله صلی الله علیه و سلم هذا حدیث صحیح لاعلة له و هو أصح ما ورد فی الباب بل لم یصح فیه حدیث غیره انتهی.
[الاوقاف العامة بغداد ۱۶۲/۱]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۲۱۹۱
آغازو انجام: برابر
خط: نسخ، کا: زکریا بن محمد محلی شافعی، تا: رمضان ۹۱۱ق؛ مجدول؛ اهدایی: رهبری، فرودین ۱۳۷۴؛ کاغذ: نخودی آهار مهره، جلد: مقوا با عطف و گوشه پارچه زرشکی، ۲گ، ۲۳ سطر، اندازه: ۱۶×۲۵سم [اهدائی رهبر: ۱علوم قرآن–۲۸۲]
۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۱۰/۲۰ کر
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق تحریری، کا: حاج صالح قرطبی، تا: ۱۱۲۱ق؛ مصحح؛ مجدول؛ کاغذ: فرنگی نخودی نازک آهار مهره، ۲گ (۶۳ر–۶۴پ)، ۲۷سطر، اندازه: ۹/۵×۱۶/۵سم [ف: ۴۰/۲–۳۵۱]

● **البسملة (رسالة فی)** / تفسیر / عربی
al-basmala (r. fy)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۲۱/۳عکسی
نسخه اصل: کتابخانه چستربیتی، ش ۴۳۵۸؛ خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۸؛ رکابه‌دار، در ابتدای نسخه دو بیت فارسی از افضل الدین کاشی و دو بیت عربی از شاعری و چهار بیت دیگر به فارسی درج شده؛ ۱۵ص (۲۷–۴۱)، ۱۷ سطر [عکسی ف: ۴–۲۳۶]

● **البسمله** / تفسیر / عربی
al-basmala
به‌طریق «فان قلت–قلت» که جامع آن را به جهت محمد القرابقالی (کذا) جمع نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۴۵۹/۳
آغاز: بسمله الحمدلله الذی امرنا بالابتداء باسمه و الصلوة و السلام علی رسوله محمد و علی آله و صحبه و بعد فهذه فوائد جلیله علی البسملة بطریق السؤال و الجواب جمعتها من الحواشی و الشروح لمن التمس منی بالطریق السابق و هو العالم المحقق و الفاضل المدقق؛ **انجام:** لاحول و لاقوة الا بالله العلی العظیم برحمتک یا ارحم الراحمین.
خط: نسخ به شیوه ترکی عثمانی، کا: احمد بن جعفر گنجه‌ای داغسدانی، بی‌تا؛ جا: قریه مدری؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا عطف و گوشه چرم، ۵گ (۵۶–۶۰)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۲–۳۷۱]

● **البسمله** / تفسیر / عربی

al-basmala

قم؛ فیضیه؛ شماره نسخه: ۱۰۸۹/۸
آغاز: اعلم ان کلامنا فی البسملة یتم باربعة مقامات
در این رساله از «الحلیة اللامعة» استاد نگارنده سید جلیل یاد می‌شود؛ خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۳–۵۴]

● **البسمله (مختصر)** / تفسیر / عربی
al-basmala (muxtaṣar)
ابوشامه، عبدالرحمن بن اسماعیل، ۵۹۹–۶۶۵ قمری
abū-šāme, 'abd-or-rahmān ebn-e esmā'īl (1203-1267)
ابوشامه کتاب البسملة را به دو صورت مفصل و مختصر نگاشته است. کهن‌ترین نسخه مختصر مورخ ۷۰۱ق در چستربیتی وجود دارد (نسخه حاضر). نسخه‌ای دیگر به نام کتاب البسملة الصغیر در چستربیتی (شماره ۳۵۰۲) موجود است و نسخه‌هایی نیز در دمشق و واتیکان شناسایی شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۲۱/۱۱

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی بتسمیته تفتح السور و بذکره و بحمده تعالی یبتدأ کل أمر ذی با و خطر ... أما بعد فقد سبق منی تصنیف کتاب جامع فیما یتعلق ببسم الله الرحمن الرحیم من الأحکام و المعانی اتسع الکلام فیه و انتشر فسألنی بعض الأصحاب ضبط ما یتعلق بها منه من الکلام فی سنة الجهر و کونها من أوایل السور

نسخه اصل: چستربیتی، ش ۳۳۰۷؛ خط: نسخ، کا: علی بن ایوب مقدسی، تا: ربیع الاول ۷۰۱ق؛ صورت سماعها و بلاغهای مؤلف بر روی نسخه اصل را نقل نموده؛ ۲۲ص (۳۸۷-۴۰۸)، ۱۸ سطر [عکسی ف: ۳-۲۵۶]

● **البسیط** / فقه / عربی

al-basīṭ

شیخ زاده، احمد بن قطب الاسلام، ق۹ قمری

šayx-zāde, ahmad ebn-e qotb-ol-eslām (- 15c)

این رساله سومین رساله وی در باب تقسیم میراث است که از بسط و اشباع بیشتری برخوردار است و در آن اقوال فقهای دیگر را نیز آورده و برای سهولت در فهم جدولی در میزان حصه هر یک از ورثه با سور مختلف مسئله ترسیم نموده است.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۴۹۷۷

آغاز: بسمله. الحمدلله الباقی الوارث الحی الممیت؛ **انجام:** و کذلک لایرث الاب من الابن سدس المال الذی اخذ الابن منه اعنی النصف بل یرث سدس اصل ماله

خط: نسخ خوش، بی‌کا، تا: قرن ۱۲؛ اهدائی: رهبری، اردیبهشت ۱۳۸۶؛ کاغذ: نخودی آهار مهره کشمیری، جلد: میشن فرنگی، ۲۷گ، ۱۹سطر، اندازه: ۱۵×۲۶/۵سم [اهدائی رهبر: ۳-۱۱۱]

● **بسیط** / فلسفه / عربی

basīṭ

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶۲۲/۸

آغاز: قوله بسایط هی هیهنا قید بذلک اشارة الی ان للبسیط معنی آخر قال شارح التلویحات

بندی در بسائط؛ خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ چلیپا؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج مشکی، اندازه: ۱۲×۲۱/۵سم [ف: ۳-۷۹۴]

● **بسیط الاستواء** / اسطرلاب / فارسی

basīt-ol estevā'

کردی، ابراهیم بن علی، -۱۲۰۷ قمری

kordī, ebrāhīm ebn-e 'alī (- 1793)

کتاب در وصف عمل و استفاده از آلتی است برای تعیین وقت. مؤلف شاگرد شیخ ابراهیم غزی است و دستور عمل این آلت را هم از او فرا گرفته و در جامع «بقاء» نصب کرد. در این رساله از شرح وقایه تألیف صدر الشریعه یاد می‌کند.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۳۴۵/۶

آغاز: بسمله الحمدلله المقدس عن الترکیب و التحلیل ... و بعد فهذه رساله فریده و جوهرظ وحیده فی رسم بسیطه یستعمل لکل عرض اذا وضعت علی خط المشرق؛ **انجام:** و اما جدول فضل الدائر المأخوذ من الجداول الاثنی عشریه من الضلال المنکوسظ فهذه صورته.

تمت الرساله المسماة ببسیط الاستواء لشیخنا الشیخ علی الکردی. و قد اخذتها عنه کما اخذها عن هو شیخه الشیخ ابراهیم الغزی و وضعها فی حیاته فی جامع البقاء و توفی سبع و ماتین و الف و دفن فی جبل قاسیون.

خط: نسخ تحریری، کا: محمد عطار معدل، تا: قرن ۱۳؛ کاغذ: فرنگی قلم الوان (آبی و شکری)، جلد: تیماج قرمز، ۴ص (۱۳۸-۱۴۱)، ۱۳ سطر، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵×۲۱/۵سم [ف: ۱۹-۳۷۶]

● **بسیط الحقیقة** / فلسفه / عربی، فارسی

basīṭ-ul ḥaqīqa

نوری، علی بن جمشید، -۱۲۴۶ قمری

nūrī, 'alī ebn-e jamšīd (- 1831)

رساله استدلالی مفصلی است در توضیح این جمله: «بسیط الحقیقة کل الاشیاء» از گفتار ملا صدرا در کتاب «اسفار». انگیزه تألیف پرسش فقیه محقق قمی صاحب «قوانین الاصول» از معنی جمله مذکور است. میان این دو حکیم و فقیه نامی مراسم دوستی و مکاتبت بوده و در ضمن این رساله از وی به جمله‌های «مد ظله العالی» و «ادام الله سبحانه برکات فضله العالی» تجلیل نموده است.

آغاز: بسمله لما کان الافتتاح بمالا یتم المهم الابه متحتما و الابتداء بما ینفتفع به فی اتمام المرام مهتما فلیعلم ان هنها امورا و اصولا لابد من تمهیدها و تشییدها. فمنها ان الشیئیة عند عرف العرفان علی وجهین ثبوتیة و وجودیة و المراد من الشیئیة الثبوتیة و الشی الثبوتی

انجام: چنانکه این مراتب ... شد چندین مرتبه و السلام علی اصحاب الهدی سبحان ربک رب العزة عما یصفون و له الحمد و المنة فی الاولی و الاخرة و صلی الله علی محمد و آله الحجج علی الخلیقة.

[الذریعة ۲۴۷/۱۱]

شرح و حواشی:

۱- تعلیقات علی بسیط الحقیقة کل الاشیاء؛ میرزای قمی، ابوالقاسم بن محمد حسن (۱۱۵۱-۱۲۳۱)

۲- تعلیقات علی تعلیقات رسالة بسیط الحقیقة؛ نوری، علی بن جمشید (-۱۲۴۶)

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹/۱۸
آغاز: برابر **انجام:** زلف آشفته او موجب جمعیت ماست ×× چون چنین است پس آشفته تر ش باید کرد. و لما کان الوجود جهة الوحدة و حقیقتها باصل اصالة الوجود فکل ماکان التوحید فی الشی اکمل کان التکثر فی المعانی الصادقة اکمل وازید.
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ق؛ کاغذ: نازک اصفهانی، جلد: تیماج قرمز سیر، ۱۶ص (۳۷۲-۳۸۷)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۲۶۸]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۹/۱۷
نسخه اصل: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۳-۱۱۶]
۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۰۴۰
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: اسمعیل بن حاج مقیم سمنانی، تا: ۱۲۸۵ق، جا: تهران، مدرسه صدر؛ واقف: سید جلال الدین طهرانی؛ کاغذ: آهار مهره فرنگی، جلد: میشن لاجوردی، ۹۳گ، ۲۰ سطر، اندازه: ۱۷/۵×۲۲/۵سم [ف: ۱۱-۱۴۴]
۳. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۶۴۵۹/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ، کا: محمد علی کرمانشاهی، تا: شنبه ۱۷ ربیع الاول ۱۲۹۷ق؛ چهارمین نسخه‌ای است که به ترتیب از روی نسخه خط مصنف نوشته، در پایان آمده: «هذا الکتاب لمعة من نور فلیکتبوه فی صدور الحور حرره علی النوری عفی عنه سنة ۱۲۹۷»؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ مقوایی، ۱۷۱گ (۳ر-۱۷۲ر.)، ۱۵ سطر (۷×۱۳)، اندازه: ۱۰/۵×۱۷سم [ف: ۵-۵۵]
۴. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۸۶۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، کا: محمد علی بن علینقی، تا: ۱۲۹۷ق، جا: تهران؛ بنابر قول صاحب الذریعه نویسنده برای فرزندش علینقی اشعاری دارد اگر این روایت صحیح باشد کاتب این نسخه نوه نویسنده باید باشد، چه در پایان رساله دوم نام کاتب محمد علی بن علینقی جیلانی آمده؛ کاغذ: فرنگی، جلد: مقوایی، میشن عنابی، ترنج و نیم ترنج کوبیده، ۷۸ص (۱-۷۸)، ۱۶ سطر (۱۱×۱۶)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۰-۴۴۹]
۵. ساری؛ عمومی؛ شماره نسخه: ۵۷/۱
آغاز: برابر؛ **انجام:** از این رو سابقه عدوانیه اش ضرور و خلاف این به سوی ترکیب و دستور است.
خط: نستعلیق متوسط، کا: علی اکبر بن احمد مازندارنی ساروی، تا: پنج‌شنبه ربیع الثانی ۱۲۹۹ق، جا: تهران، مدرسه شیخ العراقین شیخ عبدالحسین؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۵ سطر (۱۰×۱۵)، اندازه: ۱۶/۵×۲۱/۵سم [ف: ۴۶]
۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۸۱۲۷
آغاز: لما کان الافتتاح بمالایتم المهم الا به متحتما؛ **انجام:** والسلام علی اصحاب الهدی.
خط: نسخ، کا: علی بن محمد باقر روضه خوان، تا: ۱۵ ذیحجه ۱۳۰۳ق، برای شیخ علی شیخ العراقین؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماجی عنابی، ۱۳۵گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۱۱-۱۴۵]

● **بسیط الحقیقة** / فلسفه / عربی

basīṭ-ul ḥaqīqa

نوری، علی بن جمشید، -۱۲۴۶ قمری

nūrī ,‘alī ebn-e jamšīd (- 1831)

در توضیح و اثبات اینکه هر حقیقت بسیطی به برهان فلسفی، تمامی موجودات را فرامی گیرد مگر آنچه در او نقص یا عدم راه یابد، و واجب الوجود حقیقت بسیطی است که از تمامی وجوده واحد است.
آغاز: فی ان واجب الوجود تمام الاشیاء بنحو اشرف و علی وجه اعلی و ارفع. و هذا من الغوامض الالهیة التی یستصعب ادراکه إلا علی من آتاه الله تعالی من لدنه حکمة ... و اما بیان الکبری فهو ان الهویة البسیطة لو لم یکن کل الاشیاء لکانت ذاته متحصلة ...
انجام: الم تر الی ظلک انه شی و لیس بشی هکذا خطر الخیر بالبال فی الحال و لعله هکذا و لعله لم یکن هکذا و ان لم یکن التفاوت ان کان تفاوتا موثرا فی المآل و لم یکن به الاستدلال فانه علی الاجمال و علی ای حال نص فی المقال علی ما حضر بالبال
چاپ: به کوشش سید جلال الدین آشتیانی، در منتخباتی از آثار حکمای الهی، جلد۴ (قم، دفتر تبلیغات اسلامی: ۱۳۷۸ (چاپ دوم)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۷۱۹/۱۹
آغاز و انجام: برابر
خط: نسخ تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ کاغذ: نازک اصفهانی، جلد: تیماج قرمز سیر، ۱۶ص (۳۸۸-۴۰۳)، قطع: خشتی، اندازه: ۱۵/۵×۲۱سم [ف: ۹-۲۶۹]
قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۰۹/۱۸
نسخه اصل: همان نسخه بالا. در فهرست از ملاصدرا دانسته شده [عکسی ف: ۳-۱۱۷]

● **بسیط الحقیقة** / فلسفه / عربی

basīṭ-ul ḥaqīqa

مازندرانی، محمد جعفر، ق۱۳ قمری

māzandarānī, mohammad ja‘far (- 19c)

رساله مختصری است در توضیح قاعده «بسیط الحقیقة کل الاشیاء» که به خواهش فقیهی معاصر نگاشته.
آغاز: الحمدلله الذی اظهر الاشیاء من تمام ذاته و کمال وجوده.
انجام: فردها علی عند حضور موتی و سئوال النکرین بمحمد و آله فانک اعدل المؤتمنین و الصلوة علی محمد و آله الطاهرین.

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۱۷۳۴

آغاز و انجام: برابر

خط:نستعلیق و شکسته،کا:محمد علی بن محمد حسین مازندرانی، تا: ۱۲۳۳ق، واقف: شیخ محمد صالح علامه حایری؛ کاغذ: فستقی، ۱۴گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۴/۵×۲۱سم [ف: ۱۱-۱۴۶]

● **بسیط الحقیقة کل الاشیاء** / فلسفه / فارسی

basīṭ-ul ḥaqīqa kull-ul ašyā’

جواب امیر عبدالوهاب در مسأله «بسیط الحقیقة کل الاشیاء» که در آن از صدرالدین شیرازی یاد شده است، از شیخ احمد احسائی نباید باشد. اگر چه او و سید کاظم رشتی به حاج عبدالوهاب قزوینی پاسخ گفته‌اند و رشتی به ملاعبدالوهاب لاهیجی هم پاسخ گفته است (فهرست مشایخ ۲: ۳۲ و ۹۶ و ۱۳۵) زیرا رساله احسائی در پاسخ ملا محمد دامغانی است (دانشگاه۱: ۳۵۹۳-فهرست مشایخ ۲: ۲۴). شاید از محمد حسین حسینی کرمانی باشد (ادبیات ۳: ۵۵).

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۲۸۴/۳

خط:نستعلیق،بی‌کا،تا:قرن۱۳؛کاغذ:سفید،جلد:تیماج حنایی ضربی با ترنج، ۶۳ص (۶۴-۱۲۶)، اندازه: ۱۰×۱۵سم [سنا: ف: ۱-۱۴۲]

● **بسیط الحقیقة کل الحقائق (رسالة فی ان)** / فلسفه / عربی

basīṭ-ul ḥaqīqa kull-ul ḥaqā’iq (r.-un fī anna)

حسینی کرمانی، محمد حسین بن جواد، ق۱۳ قمری

hoseynī kermānī, mohammad hoseyn ebn-e javād (-19c)

تهران؛ ادبیات؛ شماره نسخه: ۳۲۸/۱۰

خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۳ [ف: ۳-۵۵]